

Holy Bible

Aionian Edition®

Muk̄eddes Kalam (yəngi yezik)

Uyghur Bible (pinyin script)

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®

Muk̄eddes Kalam (yəngi yezik)
Uyghur Bible (pinyin script)

CC Attribution ShareAlike 4.0, 2018-2024

Source text: eBible.org

Source version: 11/7/2023

Source copyright: CC Attribution ShareAlike 4.0

Muk̄eddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee, 2010

Formatted by Speedata Publisher 4.15.19 (Pro) on 2/27/2024

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc

<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Uyghur tili at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal!* However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 201 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Yaritilix	11
Misirdin qıkıx	142
Lawiylar	256
Qəl-bayawandiki səpər	341
Çanun xərhî	455
Yəxua	553
Batur Həkimlar	620
Rut	687
Samu'il 1	696
Samu'il 2	779
Padixahlar 1	849
Padixahlar 2	933
Tarih-təzkirə 1	1014
Tarih-təzkirə 2	1090
Əzra	1186
Nəhəmiya	1214
Əstər	1254
Ayup	1275
Zəbur	1347
Pənd-nəsihətlər	1519
Hekmət toplioyuqi	1574
Küylərning küyi	1594
Yəxaya	1604
Yərəmiya	1744
Yərəmiyaning yioqa-zarlıri	1901
Əzakiyal	1914
Daniyal	2049
Həxiya	2092
Yo'el	2112
Amos	2120
Obadiya	2136
Yunus	2139
Mikah	2144
Nahum	2156
Əhabakkuk	2161
Zəfaniya	2167
Həgag	2173
Zəkəriya	2178
Malaki	2202

NEW TESTAMENT

Matta	2213
Markus	2301
Luka	2357
Yuhanna	2453
Rosullarning paaliyətliri	2526
Rimliklaroqa	2622
Korintliklaroqa 1	2665
Korintliklaroqa 2	2705
Galatiyalıklaroqa	2732
Əfəsuslusklärōqa	2746
Filippiliklaroqa	2759
Kolossalıklərgə	2769
Tesalonikalıklärōqa 1	2778
Tesalonikalıklärōqa 2	2787
Timotiyə 1	2792
Timotiyə 2	2803
Tituska	2811
Filemonoqa	2816
Ibraniylarоqa	2818
Yağup	2849
Petrus 1	2859
Petrus 2	2871
Yuhanna 1	2878
Yuhanna 2	2889
Yuhanna 3	2891
Yəhuda	2893
Wəhiy	2896

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

Adəmni қоюлiewetip, həyatlıq dərihigə baridioğan yolni muhäpirizət kılıx üçün, u Erəm beqinining
məxrilik təripigə kerublarnı wə tət tərəpkə pirkiraydioğan yalkunluk bir xəmxərnı köyup köydi.

Yaritilix 3:24

Yaritilix

1 Muķəddəmdə Huda asmanlar bilən zeminni yarattı. **2** U qaoqda yər bolsa xəkilsiz wə ķupķuruk ħaləttə boldi; ķarangoquluk qongkūr sularning yüzini ķaplidi; Hudaning Rohi qongkūr sular üstidə lərzan pərwaz kılatti. **3** Huda: «Yorukluk bolsun!» dewidi, yorukluk pəyda boldi. **4** Huda yoruklukning yahxi ikənlikini kərdi; Huda yorukluk bilən ķarangoqulukni ayridi. **5** Huda yoruklukni «kündüz», ķarangoqulukni «keqə» dəp atidi. Xu təriķidə kəq bilən səhər etti, bu tunji kün boldi. **6** Andin Huda: — Sularning arılıkida bir boxluk bolsun wə sular [yükiri-təwən] ikkigə ayrılip tursun, dedi. **7** Xuning bilən Huda bir boxluk hasil kılıp, sularni boxlukning astioja wə boxlukning üstigə ayriwətti; ix ənə xundak boldi. **8** Huda bu boxlukni «asman» dəp atidi. Xu təriķidə kəq bilən səhər etti, bu ikkinqi kün boldi. **9** Andin Huda: «Asmanning astidiki sular bir yərgə yioqlısun, ķuruk tuprak kərünsun!» dewidi, dəl xundak boldi. **10** Huda ķuruk tuprakni «yər», yioqlıjan sularni bolsa «dengizlər» dəp atidi. Huda bularning yahxi bolqanlığını kərdi. **11** Andin Huda yənə: «Yər hərhil əsümlüklərni, urukluk otyaxlarnı, mewə beridiojan dərəhlərni türli boyiqə əzidə ündürsun! Mewilərning iqidə urukliri bolsun!» dewidi, dəl xundak boldi; **12** yərdiki əsümlüklərni, yəni uruk qikidiojan otyaxlarnı əz türli boyiqə, mewə beridiojan, yəni mewilirining iqidə urukliri bolqan dərəhlərni əz türli boyiqə ündürdi. Huda bularning yahxi bolqanlığını kərdi. **13** Xu təriķidə kəq bilən səhər etti, bu üçinqi kün boldi. **14** Huda yənə: «Kündüz bilən keqini ayrip

berix üçün asmanlarda yorukluk jisimlar bolsun. Ular künlər, pəsillar wə yillarnı ayrip turuxka bəlgə bolsun; **15** ular asmanlarda turup nur qıkarouqı bolup, yər yüzigə yorukluk bərsun!» dewidi, dəl xundak boldi. **16** Huda ikki qong nur qıkarouqı jisimni yarattı; qong nur qıkarouqını kündüzni baxkuridioğan, kiçik nur qıkarouqını keqini baxkuridioğan kıldı. Həmdə yənə yultuzlarnimu yarattı. **17** Huda bularni yərgə yorukluk berip, kündüz bilən keqini baxkurup, yorukluk bilən karangoçuluknı ayrisun dəp asmanlarning gümbizigə orunlaxturdi. Huda buning yahxi bolqanlığını kərdi. **19** Xu tərikdirə kəq bilən səhər etti, bu tətinqi kün boldi. **20** Huda yənə: «Sularda miq-miq janiwarlar bolsun, uqar-kanatlar yərning üstidə, asman boxlukida uqsun» dedi. **21** Xundak kılıp Huda sudiki qong-qong məhluklarnı, xundakla sularda miq-miq janiwarlarnı ez türli boyiqə wə hərhil uqar-kanatlarnı ez türli boyiqə yarattı. Huda buning yahxi bolqanlığını kərdi. **22** Huda bu janlıklarоja bəht-bərikət ata kılıp: «Nəsillinip, kəpiyip, dengiz sulirini toldurunglar, uqar-kanatlarmu yər yüzidə awusun» dedi. **23** Xu tərikdirə kəq bilən səhər etti, bu bəxinqi kün boldi. **24** Huda yənə: «Yər janiwarlarnı ez türli boyiqə qıqarsun — mal-qarwilarnı, əmülgüqi janiwarlarnı wə yawayi həywanlarnı ez türli boyiqə apiridə kilsun» — dewidi, dəl xundak boldi. **25** Xundak kılıp Huda yərdiki yawayi həywanlarnı ez türli boyiqə, mal-qarwilarnı ez türli boyiqə wə yər yüzidə əmülgüqi barlik janiwarlarnı ez türli boyiqə yarattı. Huda buning yahxi bolqanlığını kərdi. **26** Andin Huda: «Əz sürət-obrazımızda, Bizgə ohxaydioğan kılıp insanni

yaritayli. Ular dengizdiki beliklaroja, asmandiki uqar-
kanatlaroja, barlik mal-qarwilaroja, pütkül yər yüzigə
wə yər yüzidiki barlik əmiligüqi janiwarlaroja igidarkilik
kilsun» dedi. **27** Xundak kılıp, Huda insanni Əz sürət-
obrazida yaratti; Uni Əzining süritidə yaratti; Ularnı
ərkək-qixi kılıp yaratti. **28** Huda ularoja bəht-bərikət
ata kılıp: «Silər nəsillinip, kəpiyip, yər yüzini toldurup
boysundurunglar; dengizdiki beliklar, asmandiki uqar-
kanatlaroja, xuningdək yər yüzidə yüridioğan hərbir
haywanlaroja igidarkilik kilinglar» dedi. **29** Andin Huda
yənə: «Mana, Mən pütkül yər yüzidiki urukluk otyaxlar
bilən urukluk mewə beridioğan hərbir dərəhlərni silərgə
ozukluk bolsun dəp bərdim; **30** xundakla yərdiki barlik
janiwarlar bilən asmandiki barlik uqar-kanatlar wə yər
yüzidə barlik əmiligüqilərgə, yəni barlik jan-janiwarlaroja
ozukluk bolsun dəp barlik gül-giyahılnı bərdim» dewidi,
dəl xundak boldi. **31** Huda yaratkanlırinin həmmisigə
səpselip karidi, wə mana bularning həmmisi naħayiti
yahxi bolovanidi. Xu tərikdirə kəq bilən səhər etti, bu
altinqi kün boldi.

2 Xundak kılıp asman bilən zemin, pütkül məwjudatlırı
bilən қoxulup yaritilip boldi. **2** Huda yəttinqi künigiqə
kılıdioğan ixini tamamlidi. U yəttinqi künü barlik yaritix
ixini tohtitip aram aldi. **3** Yəttinqi künü Huda barlik
yaritix ixliridin aram aloğan kün bolovanlığı üçün, xu
künni bəhtlik kün kılıp, uni «mukəddəs kün» dəp bekitti.
4 Pərwərdigar Huda zemin bilən asmannı yaratkan
künidə, asman-zeminning yaritilix jəryanining tarahlıri
mundak: — **5** Zeminda tehi həq gül-giyah, yərdə həq

otyax ünmigənidi; qünki Pərwərdigar Huda yər yüzigə həl-yeoğın yaqdurmioğanidi, xundakla yər teriydioğan adəmmu yok idi. **6** Lekin yərdin bulak süyi qikip, tamam yər yüzini suqardı. **7** Andin Pərwərdigar Huda adəmni yərning topisidin yasap, həyatlıq nəpəsini uning burnioğla püwlidi; xuning bilən adəm tirik bir jan boldi. **8** Andin keyin Pərwərdigar Huda məxrik tərəptə Erəm degən jayda bir baqı bina kılıp, yasioğan adəmni xu yərgə orunlaxturdi. **9** Pərwərdigar Huda yərdin kəzni kəmlaxturidioğan qiraylık, [mewiliri] yeyixlik hərhil dərəhni ündürdi; u yənə baqning otturisida «həyatlıq dərihi» wə «yahxi bilən yamanni bilgüzgüqi dərəh»ni ündürdi. **10** Baqı suqirixkə Erəmdin bir dərya ekip qiki; andin bəlünüp, tət ekin boldi. **11** Birinqi ekinning nami Pixon bolup, altun qıkıcıoğan pütkül Həwilah zeminini aylinip etidu. **12** Bu yurtning altuni nahayiti esil idi; xu yərdə puraklıq dewirkəy bilən ak həkikmu qikidu. **13** Ikkinqi dəryanıng nami Gihon bolup, pütkül Kux zeminini aylinip etidu. **14** Üqinqi dəryanıng nami Dijlə bolup, Axurnıng xərkidin ekip etidu, tətinqi dəryanıng nami Əfrat idi. **15** Pərwərdigar Huda adəmni elip Erəm beoqıqə ixləp, pərwix kılsun dəp uni xu yərgə koyup koydi. **16** Pərwərdigar Huda adəmgə əmr kılıp: baqdiki hərbir dərəh mewiliridin halıqiningqə yə; **17** əmma «yahxi bilən yamanni bilgüzgüqi dərəh»ning mewisidin yemigin; qünki uningdin yegən kününgdə jəzmən əlisən, — dedi. **18** Andin Pərwərdigar Huda yənə sez kılıp: — Adəmning yaloquz turuxi yahxi əməs; Mən uningoğla mas kelidioğan bir yardəmqi həmrəhni

yasap berəy, — dedi. **19** Pərwərdigar Huda tupraktin daladiki barlik janiwarlar bilən asmandiki həmmə uqar-kanatlarni yasiqanidi; ularoja adəmning nemə dəp at köyidiojanlığını bilix üçün, U ularni adəmning aldioja kəltürdi. Adəm hərbir janiwaroja nemə dəp at köyən bolsa, uning eti xu bolup қaldı. **20** Bu tərikidə adəm həmmə mal-qarwilaroja, asmandiki uqar-kanatlaroja wə daladiki hərbir janiwarlaroja at köydi; wəhələnki, adəm əzигə mas kelidiojan həqbir yardəmqi həmrəh uqratmidi. **21** Xuning bilən Pərwərdigar Huda adəmgə bir қattik uyku saldı; u uhlap қaldı. U uhlawatkanda, U uning bikinidin bir az elip, andin uning ornini ət-gəx bilən etip köydi. **22** Xuning bilən Pərwərdigar Huda adəmning bikinidin alojan xu kisimdin bir ayalni yasap, uni adəmning kəxioja əkəldi. **23** Adəm'ata huxal bolup: — Mana bu səngəklirimdiki səngək, etimdiki ət boloqaq, «ayal» dəp atalsun; qünkü u ərdin elinoqandur, — dedi. **24** Xuning üçün ər kixi ata-anisidin ayrılip, əz ayalioja baqlinip bir bolup, ikkisi bir tən bolidu. **25** Adəm'ata bilən ayali hər ikkisi yalingaq bolsimu, həq uyalmaytti.

3 Yər yüzidə yilan Rəb Pərwərdigar yaratkan daladiki haywanlarning həmmisidin hiyligər idi. U ayaldın: — Huda rasttinla baqdiki dərəhlərning həqkaysisining mewisidin yemənglar, dedim? — dəp soridi. **2** Ayal yilanoja jawab berip: — Baqdiki dərəhlərning mewilirini yesək bolidu. **3** Əmma baqning otturisidiki dərəhning mewisi toqrisida Huda: «Buningdin yemənglar, kolmu təgküzmənglar, bolmisa əlisilər» degən, dedi. **4** Yilan ayaloja: — Undak əməs! Hərgiz əlməysilər! **5** Bəlkı silər

uni yegən kününglarda, Huda kəzünglarning eqilip, Hudaçşa ohxax yahxi bilən yamanni bilidioqan bolup қalidiojanlıkinglarni bilidu, — dedi. **6** Ayal dərəhning [mewisining] yeməklik üçün yahxılığını, uning kəzni կamlaxturidiyojanlığını körüp, həmdə dərəhning adəmni əkillus kılıdioqan jəlpkarlığını körüp, mewidin yedi wə uningdin yenida turoğan erigimu bərdi; umu yedi. **7** Yeyixi bilənla hər ikkisining kəzliri eqilip, əzlirining yalingaq ikənlikini bilip, ənjür yopurmaklirini elip bir-birigə ulap tikip, əzlirigə yapkuq kılıp tartti. **8** Kün salķınlıqanda, ular Pərwərdigar Hudanıng bağda mangajan xəpisini anglap kəlip, adəm ayali bilən Pərwərdigar Hudanıng hazır bolqınidin ķeqip bağdiki dərəhlərning arisiqa yoxurunuwaldı. **9** Lekin Pərwərdigar Huda towlap adəmni qakırıp uningoşa: Sən nədə? — dedi. **10** Adəm'ata jawab berip: — Mən bağda xəpəngni anglap, yalingaq turoqinim üçün korkup ketip, yoxuruniwaldım, — dedi. **11** [Huda] uningoşa: — Yalingaq ikənlikingni sanga kim eytti? Mən sanga yemə, dəp əmr kılqan dərəhning mewisidin yedingmu-ya? — dedi. **12** Adəm jawab berip: — Sən manga həmrəh boluxką bərgən ayal dərəhning mewisidin manga bərgənidə, mən yedim, — dedi. **13** Pərwərdigar Huda ayaloşa: — Bu nemə kılqining? — dedi. Ayal jawab berip: — Yilan meni aldap azdursa, mən yəp saptimən, — dedi. **14** Pərwərdigar Huda yilanqa mundak dedi: — «Bu kılqining üçün, Sən həmmə mal-qarwilardin, Daladiki barlık haywanatlardın bəkrək lənətkə կalisən; Korsikinq bilən beçirlap mengip, Өmrüngning barlık künliridə topa yəysən. **15** Wə mən sən bilən ayalning arisiqa,

Sening nəslinq bilən ayalning nəslining arisişa əqmənlik salımən; U sening bexingni dəssəp zəhimləndüridu, Sən կopup uning tapinini [qekip] zəhimləndürisən».

16 Andin Huda ayalşa: — «Sening həmildarlığınning japa-muxəkkətlirini kəpəytimən; Sən կattik tolojak iqidə boxinisən; Sən eringdin üstün turuxka həwəs kilsangmu, U üstüngdin hojilik kılıdu» — dedi. **17** Andin U Adəm'atişa: — «Sən ayalingning səzигə կulak selip, Mən sanga yemə, dəp əmr kılqan dərəhtin yegining tüpəylidin, Sening tüpəylingdin yər-tuprak lənitimə uqraydu; Əmrüngning barlık künliridə pəkət japalıq ixləpla, andin uningdin ozuklinisən. **18** Yər sanga tikən bilən կaməjak ündüridu; Xundaktimu sən yərdiki ziraət-otyaxlarnı yəysən. **19** Taki sən tuprakka կaytķuqə yüz-kəzung tərgə qümgəndə, andin nan yeyələysən; Qünki sən əslı tuprakṭın elinoqansən; Sən əslidə topa bołaq, Yənə topioqa կaytisən» — dedi. **20** Uning ayali barlık, jan igilirining anisi bolidioqını üçün adəm uningoşa «Hawa» dəp at կoydi. **21** Pərwərdigar Huda Adəm'ata bilən uning ayalioşa һaywan teriliridin kiyim կilip kiydürüp կoydi. **22** Pərwərdigar Huda səz կilip: — Mana, adəm Bizlərdin birigə ohxap կaldi, yahxi bilən yamanni bildi. Əmdi կolini uzitip һayatlıq dərihidin elip yəwelip, ta əbədgıqə yaxawərməsliki üçün [uni tosuxımız kerək], dedi. **23** Xuning bilən Pərwərdigar Huda uni Erəm baqdin կoqlap qikiriwətti; xundak կilip uni yərgə ixləydioqan, yəni əzi əslı apiridə կilinoqan tuprakka ixləydioqan կilip կoydi. **24** Adəmni կoqlıwetip, һayatlıq dərihigə baridioqan yolni muhəpizət կilix üçün, u Erəm beqininq məxrik təripigə

kerublarnı wə tət tərəpkə pirkiraydiğan yalkunluk bir xəmxərni կoyup կoydi.

4 Adəm'ata ayali Həwa bilən billə boldi; Həwa həmilidar bolup Қabilni tuoqup: «Mən bir adəmgə igə boldum — U Pərwərdigardur!» — dedi. **2** Andin u yənə Қabilning inisi Ҳabilni tuoqdi. Ҳabil padiqi boldi, Қabil bolsa terikqi boldi. **3** Bekitilgən xundak bir wağıt-saəttə xundak, bir ix boldiki, Қabil tuprakning һosulidin Pərwərdigar oja hədiyə kəltürdi. **4** Ҳabilmu padisidin қoylirining tunjiliridin, yəni ularning yeçidin hədiyə sundi. Pərwərdigar Ҳabilni wə uning sunoqan hədiyəsini қobul կildi. **5** Lekin Қabil wə uning sunoqinioqa қarimidi. Xu wəjidin Қabilning tolimu aqqiki kelip, qirayı tutuldi. **6** Xuning bilən Pərwərdigar Қabil oja: Nemixka aqqiklinisən? Nemə üçün qiraying tutulup ketidu? **7** Əgər durus ix կilsang, sən kətürülməmsən? Lekin durus ix կilmisang, mana gunah ixik aldida [seni paylap] beoqırlap yatidu, u seni əz ilkigə almaqqi bolidu; lekin sən uningdin օjalıp kelixing kerək, dedi. **8** Қabil inisi Ҳabil oja: «Dalioja qılıp keləylil!» dedi. Dalada xu wəkə boldiki, Қabil inisi Ҳabil oja կol selip, uni əltürdi. **9** Pərwərdigar Қabil oja: Ining Ҳabil nədə? — dəp soridi. U jawab berip: Bilməymən, mən inimning bakkuqisimu? — dedi. **10** Huda uningoja: — Sən nemə կilding? Mana, iningning կeni yərdin manga pəryad kətürüwatidu! **11** Əmdi iningning կolungda təkülgən կenini կobul կilişkə aozzini aqkan yərdin կoqlinip, lənətkə uqraysən. **12** Sən yərgə ixlisəngmu u buningdin keyin sanga կuwwitini bərməydu; sən yər yüzidə sərsan bolup, sərgərdan bolisən, — dedi.

13 Buni anglap Қабіл Пәрвәрдигароја jawab қилип: —
Менинг бу jazayimni адәм кетүрәlmigüdек! **14** Mana,
Сән бүгүн мені yər yüzidin қоғliding, мән əmdi Sening
yüzüngdin yoxurunup yürimən; yər yüzidə sərsən bolup
sərgərdanlıkta yürimən; xundak boliduki, kimla meni
tepiwalsa, өltürüwetidу!, — dedi. **15** Lekin Pәrвәrdigar
uningoјa jawab berip: — Xundak boliduki, kimki Қабилни
өltürsə, uningdin yəttə həssə intikam elinidу, — dedi.
Xularni dəp Pәrвәrdigar Қabiloјa uqriqan birsi uni
өltürüwətmisun dəp uningoјa bir bəlgə koyup қојди. **16**
Xuning bilən Қабіл Pәrвәrdigarning huzuridin qikip,
Erəmning məxrik təripidiki Nod degən yurtta olturaklıxip
kaldi. **17** Қабіл ayali bilən billə bolup, ayali həmilidar
bolup Hənohni tuqdzi. U waқitta Қabil bir xəhər bina
kiliwatatti; u xəhərning namini oqlining ismi bilən Hənoh
dəp atidi. **18** Hənohtin Irad tərəldi, iradtin Məhəyail
tərəldi, Məhəyaildin Mətuxail tərəldi, Mətuxaildin Ləməh
tərəldi. **19** Ləməh əzигə ikki hotun aldi. Birining ismi
Adah, yənə birining ismi Zillah idi. **20** Adah Yabalni tuqdzi.
U qedirdə olturidioqan kəqmən malqilarning bowisi idi,
21 uning inisining ismi Yubal idi. Bu qiltar bilən nəy
qaloqquqilarıning bowisi idi. **22** Zillah yənə Tubal-қayın
degən bir oöqulni tuqdzi. U mis-temür əswablarnı sokķuqi
idi. Tubal-қayının Naamah, isimlik bir singlisi bar
idi. **23** Ləməh bolsa ayallirioјa söz қилип: — «Əy Adah,
bilən Zillah, sözümni anglangalar! Əy Ləməhning ayalliri,
gepimgə қулақ selinglar! Meni zəhimləndürgini üçün
mən adəm өltürdüm, Tenimni zedə қılqanlıkı üçün bir
yigitni өltürdüm. **24** Əgər Қabil üçün yəttə həssə intikam

elinsa, Ləməh üqün yətmix yəttə həssə intikam elinidu!» — dedi. **25** Adəm'ata yənə ayali bilən billə boldi. Ayali bir oğul tuşup, uningoja Xet dəp at қoyup: Qabil Həbilni eltürüwətkini üçün Huda uning ornişa manga baxka bir əwlad tikləp bərdi, dedi. **26** Xettinmu bir oğul tuşuldi; u uningoja Enox dəp at қoydi. Xu wakıttın tartip adəmlər Pərwərdigarning namişa nida kılıxka baxlıdı.

5 Bu Adəm'atining əvladlırinin nəsəbnamisidur: — Huda insanni yaratkan künidə, uni Əzizə ohxax kılıp yarattı. **2** U ularni ər jinis wə ayal jinis kılıp yaritip, ularoja bəht-bərikət ata kılıp, yaritilojan künidə ularning namini «adəm» dəp atidi. **3** Adəm'ata bir yüz ottuz yaxka kirgəndə uningdin əzizə ohxaydıcıjan, eż sürət-obrazidək bir oğul tərəldi; u uningoja Xet dəp at қoydi. **4** Xet tuşuloloqandan keyin Adəm'ata səkkiz yüz yil əmür kərüp, uningdin [yənə] oğul-kızlar tərəldi. **5** Adəm'atımız jəmiy tokkuz yüz ottuz yil kün kərüp, aləmdin ətti. **6** Xet bir yüz bəx yaxka kirgəndə uningdin Enox tərəldi. **7** Enox tuşuloloqandan keyin Xet səkkiz yüz yəttə yil əmür kərüp, uningdin [yənə] oğul-kızlar tərəldi. **8** Xet jəmiy tokkuz yüz on ikki yil kün kərüp, aləmdin ətti. **9** Enox tokşan yaxka kirgəndə uningdin Kenan tərəldi. **10** Kenan tuşuloloqandan keyin, Enox səkkiz yür on bəx yil əmür kərüp, uningdin yənə oğul-kızlar tərəldi. **11** Enox jəmiy tokkuz yüz bəx yil kün kərüp, aləmdin ətti. **12** Kenan yətmix yaxka kirgəndə uningdin Maḥalalel tərəldi. **13** Maḥalalel tuşuloloqandan keyin Kenan səkkiz yüz kırık yil əmür kərüp, uningdin [yənə] oğul-kızlar tərəldi. **14** Kenan jəmiy tokkuz yüz on yil kün kərüp, aləmdin ətti.

15 Mahalalel atmix bəx yaxka kirgəndə uningdin Yarəd tərəldi. **16** Yarəd tuqulqandın keyin Mahalalel səkkiz yüz ottuz yil əmür kərüp, uningdin [yənə] oqul-kızlar tərəldi. **17** Mahalalel jəmiy səkkiz yüz tokşan bəx yil kün kərüp, aləmdin etti. **18** Yarəd bir yüz atmix ikki yaxka kirgəndə uningdin Hənoh tərəldi. **19** Hənoh tuqulqandın keyin Yarəd səkkiz yüz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **20** Yarəd jəmiy tokkuz yüz atmix ikki yil kün kərüp, aləmdin etti. **21** Hənoh atmix bəx yaxka kirgəndə uningdin Mətuxəlah tərəldi. **22** Mətuxəlah tuqulqandın keyin Hənoh üq yüz yilöiqə Huda bilən bir yolda mengip, yənə oqul-kızlarnı taptı. **23** Hənohning [yər yüzidə] barlıq kərgən künliri üq yüz atmix bəx yil boldi; **24** U Huda bilən bir yolda mengip yaxaytti; u [tuyuksız kezdin] qayıb boldi; qünkü Huda uni Əz yenioğa elip kətkənidir. **25** Mətuxəlah bir yüz səksən yəttə yaxka kirgəndə uningdin Ləməh tərəldi. **26** Ləməh tuqulqandın keyin Mətuxəlah yəttə yüz səksən ikki yil əmür kərüp, uningdin oqul-kızlar tərəldi. **27** Mətuxəlah, jəmiy tokkuz yüz atmix tokkuz yil kün kərüp, aləmdin etti. **28** Ləməh bir yüz səksən ikki yaxka kirgəndə bir oqul tepip, uning ismini Nuh atap: — Pərwərdigar tuprakka lənət ķildi; xunga biz [yərgə] ixliginimizdə həmdə қollirimizning japalık əmgikidə bu bala bizgə təsəlli beridu, — dedi. **30** Nuh tuqulqandın keyin Ləməh bəx yüz tokşan bəx yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **31** Ləməh jəmiy yəttə yüz yətmix yəttə yil kün kərüp, aləmdin etti. **32** Nuh bəx yüz yaxka kirgəndin keyin, uningdin Xəm, Ham wə Yafət tərəldi.

6 Wə xundak boldiki, insanlar yər yüzidə kəpiyixkə baxlıqanda, xundakla kızlarmu kəpləp tuşulqanda, **2** Hudanıng oğulları insanlarning kızlirining qirayliklikini körüp, halıqanqə tallap, əzlirigə hotun қılıxka baxlidi. **3** U wakitta Pərwərdigar söz kılıp: — Mening Rohim insanlar bilən mənggү kürəx қiliwərməydu; qunki insan ottur, halas. Kəlgüsida ularning əmri pəkət bir yüz yigirmə yaxtin axmisun! — dedi. **4** Xu künlərdə (wə xundakla keyinki künlərdimu), Hudanıng oğulları insanlarning kızlirining yenioğa berip, ulardin balılarnı tapķinida, gigantlar yər yüzidə pəyda boldi. Bular bolsa қədimki zamanlardıki danglıq palwan-baturlar idi. **5** Pərwərdigar insanning ətküziwatkan rəzilliki yər yüzidə kəpiyip kətkənlikini, ularning kənglidiki niyətlirining hərkəqan yaman boluwatkinini kərdi. **6** Xuning bilən Pərwərdigar yər yüzidə adəmni apiridə қılqinoğa puxayman kılıp, kənglidə azablandı. **7** Buning bilən Pərwərdigar: — Əzüm yaratkan insanni yər yəzidin yokşitimən — insandin tartip mal-qarwilaroqıqə, emiligiçi haywanlardın asmandığı kuxlaroqıqə, həmmisini yok қılımən; qunki Mən ularni yaratkınimoşa puxaymən қıldım, — dedi. **8** Lekin Nuh, bolsa Pərwərdigarning nəziridə xəpkət tapkanidi. **9** Nuh wə uning ix-izliri təwəndikiqə: — Nuh, həkkəniy, əz dəwridikilər arısında əyibsiz adəm idi; Nuh Huda bilən bir yolda mengip yaxaytti. **10** Nuhtin Xəm, Həm, Yafət degən üq oqul tərəldi. **11** Pütkül jahən Hudanıng aldida rəzillixip, həmmə yər zorawanlıkka tolup kətkənidir. **12** Huda yər yüzigə nəzər seliwidir, mana, jahən rəzilləxkənidir; qunki barlıq ət igilirining yər yüzidə қiliwatkını yuzukqılıq idi.

13 Xuning bilən Huda Nuhqə: — Mana, aldimoja barlıq ət igilirining zawallıki yetip kəldi; qünki pütkül yər-jahənni ularning səwəbidin zorawanlık kaplıdi. Mana, Mən ularni yər bilən қoxup һalak қılımən. **14** Əmdi sən əzünggə gofər yaçıqidin bir kemə yasap, kemining iqidə bolmə-hanilarnı қılıp, iqi-texini қarimay bilən suwa. **15** Sən uni xundak yasiojin: — Uzunlukj üq yüz gəz, kənglikj əllik gəz wə egizliki ottuz gəz bolsun. **16** Kemining pexaywini astıqə bir oquqqılık yasa, uning egizliki bir gəz bolsun; ixikini kemining yenifa orunlaxtur; kemini asti, ottura wə üsti қılıp üq қəwət yasa. **17** Qünki mana, Mən Əzüm asmannıng astidiki həyatlıq tiniqli barlıki hərbir ət igisini һalak қılıdılğan su topanni yər yüzigə kəltürimən; buning bilən yər yüzidiki barlıq məhluklar tiniqidin tohtaydu. **18** Lekin sən bilən əhdəmni tüzimən. Sən əzüng, oqulliring, ayaling wə kelinliringni elip birlikə kemigə kiringlar. **19** Əzüng bilən təng tirik saklap қelix üqün, barlıq jandarlardın hərkəyasisidin bir jüp, yəni ərkikidin birini, qixidin birini kemigə elip kirgin; **20** Tirik қelix üçün қuxlarning hərbir türlidin, mal-qarwilarning hərbir türlidin wə yerdə emiligiqi janiwarlarning hərbir türlidin bir jüpi կexingoja kiridu. **21** Əzüng wə ularning ozuklukj üqün hərhil yeməklidlərdin elip, yeningoja oqəmligin, — dedi. **22** Nuh xundak қıldı; Huda əzигə buyruqjan həmmə ixni u bəja kəltürdi.

7 Pərwərdigar Nuhqə mundak dedi: — «Sən pütün əydikiliring bilən kemigə kirgin; qünki bu dəwrda aldimda seni həkkəniy dəp kərdüm. **2** Həmmə һalal һaywanlarning ərkək-qixisidin yəttə jüptin, һaram һaywanlarning ərkək-

qixisidin bir jüptin elip, xuningdək asmandiki uqar-
kanatlarningmu ərkək-qixisidin yəttə jüptin elip, ularning
nəslini pütkül yər yüzidə tirik saklax üçün əzüng
bilən billə əkir. **4** Qünki yəttə kündin keyin uda kırıq
keqə-kündüz yər yüzigə yamoqur yaqdurimən; Əzüm
yasioqan həmmə janiwarlarnı yər yüzidin yokşitimən». **5**
Xuning bilən Nuh Pərwərdigar uningçə buyruqının
həmmisigə əməl қıldı. **6** Yər yüzini topan başında Nuh
altə yüz yaxta idi. **7** Topandin [kükulup ķelix] üçün Nuh
bilən oğulları, ayalı wə kelinləri billə kemigə kirdi. **8** Halal
hayvanlar bolsun, haram hayvanlar bolsun, ķuxlar bilən
yerdə əmiligüqi janiwarlar bolsun, [hərbir türdin] bir jüp-
bir jüptin ərkək-qixi bolup, Huda Nuhka buyruqandək
kemigə, Nuhning ķexioqa kirdi. **10** Wə xundak boldiki,
yəttə kündin keyin, yər yüzini topan besikə baxlıdi.
11 Nuhning əmrining altə yüzinqi yili, ikkinqi eyining
on yəttinqi künidə qongkur dengizlarning təgliridiki
barlık bulaklar yerilip, asmanning pənjiriliri eqilib kətti.
12 Yamoqur uda kırıq keqə-kündüz yər yüzigə tohtimay
yaqdı. **13** Dəl yamoqur baxlanqan küni, Nuh, Nuhning
Xəm, Həm, Yafət degən oğulları, Nuhning ayalı bilən
üq kelini kemigə kirdi. **14** Ular bilən billə hərhil yawa
hayvanlar tür-türi boyiqə, hərhil mal-qarwilar tür-türi
boyiqə, yerdə əmiligüqi hərhil janiwarlar tür-türi boyiqə
wə hərhil uqar-kanatlar, yəni hərhil ķanatlıq janiwarlar
tür-türi boyiqə kemigə kirdi. **15** Ət igiliridin, yəni barlık
hayatlıq tinikə bolqan hərhil jandarlardın, bir jüp-bir
jüp bolup, kemigə nuhning ķexioqa kirdi. **16** Kirgənlər
Hudanıng nuhka buyruqınındək ət igilirinin hərtürinə

ərkək-qixisi idi. Andin Pərvərdigar ixikni etiwətti. **17**
Topan yər yüzini uda қırıq kün besip, sular uloziyip
kətti. Kemə yər üstidin kətürülüp ləyləp կaldı. **18** Su
uloziyip, yər üstidə tehimu egizləp kətti; kemə su üstidə
dawaloqup turatti. **19** Sular yər yüzidə tolimu uloziyip,
pütkül asmanning astidiki barlıq egiz taqlarnimu besip
kətti. **20** Sular [taqlardin] yənə on bəx gəz ərləp, taql
qokkilirimu su astida կaldı. **21** Buning bilən yər yüzidə
yürgüqi həmmə ət igiliri, uqar-kuxlar, mal-qarwilar,
yawayı haywanlar, yerdə əmiligüqi həmmə janiwarlar,
jümlidin pütkül adəmlər həmmisi əldi; **22** կuruklukta
yaxiozuqi, burnida həyatlıq tiniqli bar bolqanlarning
həmmisi əldi. **23** Yər yüzidiki jeni barlarning həmmisi,
insan bolsun, mal-qarwilar bolsun, əmiligüqi haywanlar
bolsun, asmandiki kuxlar bolsun, həmmisi հալակ bolup
yər yüzidin yok կilindi; pəkət Nuh wə kemidə uning bilən
billə turoqanlar կutulup կaldı. **24** Bir yüz əllik küngiqə yər
yüzini su besip turdi.

8 Huda Nuhni, xundakla kemidə uning bilən billə bolqan
barlıq yawayı haywanlar bilən barlıq mal-qarwilarnı
əslidi. Xuning bilən Huda bir xamal qıkırıp yər yüzini
yəlpütti wə sular yenixə baxlidi. **2** Qongkur dengizlarning
təgliridiki bulaklar wə asmanning pənjiriliri etilip,
asmandın tekülgən yamoqur tohtidi. **3** Sular barqanseri
yər yüzidin yandi; bir yüz əllik kün etkəndin keyin heli
azlidi. **4** Yəttinqi ayning on yəttinqi künü, kemə Ararat
taql tizmiliqidiki birining üstidə tohtap կaldı. **5** Sular
oninqi ayəqiqə barqanseri aziyip, oninqi ayning birinqi
küni taql qokkiliri kərünüxkə baxlidi. **6** Կirik kündin

keyin Nuḥ kemigə ezi ornatkan dərizini eqip, **7** bir կuzołunni sirtka qikardi. U yər yüzidiki sular tartilip bolołuqə uyan-buyan uqup yürdi. **8** Uningdin keyin Nuḥ sularning yər yüzidin tartiloqan-tartilmioqanlığını bilix üqün, bir kaptərni qikardi. **9** Lekin sular tehiqə pütkül yər yüzini կaplap turolaqka, kaptər putini կoyoqudək jay tapalmay, Nuḥning kexiqa kemigə yenip kəldi. Xuning bilən Nuḥ կolini sunup uni tutup, kemigə əkiriwaldi. **10** U yəttə kün saklap, bu kaptərni kemidin yənə sirtka qikardi. **11** Kaptər kəqtə uning kexiqa yenip kəldi; mana, uning tumxukida yengi üzüwaloqan zəytun yopurmikj bar idi. Buni kərüp Nuḥ sularning yər yüzidin tartiloqinini bildi. **12** U yənə yəttə kün saklap, kaptərni yənə sirtka qikardi, əmma bu ketim kaptər uning yenioqa kaytip kəlmidi. **13** Nuḥ altə yüz bir yaxka kirgən yili, birinqi ayning birinqi künidə su yər yüzidin կuruqanidi. Nuḥ kemining կapkikini eqip կariwidi, yərning կuruqinini kərdi. **14** İkkinqi ayning yigirmə yəttinqi künü, yər yüzü pütünləy կurup boldi. **15** U wakitta Huda Nuḥka sez կlip: — Sən əzüng, ayaling, oqulliring wə kelinliring kemidin qikinglar. **17** Əzüng bilən billə boloqan barlik ət igiliridin hərbir türdiki janiwarlarnı, yəni uqar-կanatlarnı həm mal-qarwilarnı, yerdə əmiligüqi հaywanlarning հəmmisini əzüng bilən կoxup kemidin elip qikkən; xuning bilən ular yər yüzidə tarilip-tarkılıp, nəsillinip zemində կəpəysun, — dedi. **18** Xuning bilən Nuḥ, ayali, oqulliri wə kelinliri bilən billə sirtka qikti. **19** Janiwarlarning հəmmisi, barlik əmiligüqi հaywanlar, barlik uqar-կanatlar, yerdə midirlap yüradioqanlarning hərkəysisi əz türli boyiqə

kemidin qılıxtı. **20** Xu qaođda Nuň Pərwərdigar oja atap bir կurbangahıni yasidi; u һalal janiwarlar bilən һalal kuxlarning hər türidin elip kelip, կurbangahning üstidə «kəydiurmə կurbanlıq» ətküzdi. **21** Xundak kılıp Pərwərdigar huxbuy purap [məmnun boldı]; Pərwərdigar kenglidə: — «Insanning kəngül-niyiti yaxlığıdin tartıp rəzil bolsimu, Mən insan tüpəylidin yərgə yənə lənət okumaymən wə əmdi bu ketimkədək həmmə jandarlarnı urup yokitiwətməymən. **22** Bundin keyin, yər məwjuṭ künliridə, Terix bilən orma, Sooňuk bilən issik, Yaz bilən kix, Kündüz bilən keqə üzülməy aylinip turidu» — dedi.

9 Huda Nuň bilən uning oqullırıoja bəht-bərikət ata kılıp, ularoja mundak dedi: — «Silər jüplixip kəpiyip, yər yüzini toldurunglar. **2** Yər yüzdiki barlık janiwarlar, asmandiki barlık կuxlar, barlık yər yüzidə midirlap yürgüqilər wə dengizdiki barlık beliklarning həmmisi silərdin korkup wəhimidə bolsun; bular կolunglaroja tapxurulojandur. **3** Midirlap yüridioqan hərkəndak janiwarlar silərgə ozuk bolidu; Mən silərgə kək otyaxlarnı bərgəndək, bularning həmmisini əmdi silərgə bərdim. **4** Lekin silər gəxni iqidiki jeni, yəni կeni bilən կoxup yeməslikinglar kerək. **5** Keninglar, yəni jenenglardiki կan təkülsə, Mən bərhək uning hesabını alımən; hərkəndak haywanning ilkidə keninglar bar bolsa Mən uningoja tələtküzimən; insanning կolida bar bolsa, yəni birsining կolida əz կerindixining կeni bar bolsa, Mən uningoja xu կanni tələtküzimən. **6** Kimki insanning կenini təksə, Uning կenimu insan təripidin təkülidu; Qünki Huda insanni Əz sürət-obrazida yaratğandur. **7** Əmdi silər, jüplixip

kəpiyip, yər yüzidə tarilip-tarkılıp kəpiyinglar». **8** Andin Huda Nuh bilən uning oqullirioja söz kılıp mundak dedi:
— «Mana Əzüm silər bilən wə silərdin keyin kelidiojan əwladliringlar bilən, xundakla silər bilən billə turojan hərbir jan igisi, uqarkənatlar, mal-qarwilar, silər bilən billə turojan yər yüzidiki hərbir yawayi haywanlar, kemidin qıkkənlarning həmmisi bilən — yər yüzidiki həqbir haywanni қaldurmay, ular bilən Əz əhdəmni tüzimən. **11** Mən silər bilən xundak əhdə tüzimənki, nə barlık ət igiliri topan bilən yokıtılmas, nə yərni wəyran kılıdiojan həqbir topan yənə kəlməs». **12** Huda yənə:
— «Mən Əzüm silər bilən wə ķexinglardiki həmmə jan igiliri bilən mənggülük, yəni pütkül əwladliringlar ojıqə bekitkən muxu əhdəmning bəlgisi xuki: — Mana, Mən Əzüm bilən yərning otturisida boləjan əhdining bəlgisi bolsun dəp həsən-hüsənimni bulutlar iqigə koyımən; **14** wə xundak boliduki, Mən yərning üstigə bulutlarnı qıkarojinimda, xundakla həsən-hüsən bulutlar iqidə ayan bolqinida, Mən silər bilən ət igiliri boləjan barlık janiwarlar bilən tüzgən əhdəmni yad etimən; buningdin keyin sular hərgiz həmmə jandarlarnı һalak kıləquqi topan bolmas. **16** Həsən-hüsən bulutlar arısida pəyda bolidu; Mən uningoja қaraymən wə xuning bilən Mənki Huda yər yüzidiki ət igiliri boləjan barlık janiwarlar bilən otturimizda bekitkən əhdəmni yad etimən», — dedi. **17** Huda Nuhka yənə: — «Mana bu Mən Əzüm bilən yər yüzidiki barlık ət igiliri otturisida bekitkən əhdəmning nixan-bəlgisidur», — dedi. **18** Nuhning kemidin qıkkən oqulliri Xəm, Həm wə Yafət idi. Həm Kanaanning atisi

boldi. **19** Bu üqi Nuhning oqulliri bolup, pütkül yər yüzigə taraloğan aħalə xularning nəsil-əwladliridur. **20** Nuh terikqilik kılıxka baxlap, bir üzümzarlık bərpa қildi. **21** U uning xarabidin iqip, məst bolup ķelip, əz qediri iqidə kiyim-keqəklirini seliwetip, yalingaq yetip қaldi. **22** Қanaanning atisi Həm kelip, atisining əwritini kərüp, sirtka qikip ikki ķerindixiə eytti. **23** Xəm bilən Yafət կopup yepinjini elip, mürisigə artip, kəyniqə mengip kirip, atisining yalingaq bədinini yepip կoydi. Ular yüzini aldi tərəpkə ķilip, atisining yalingaq tenigə қarimidi. **24** Nuh xarabning kəypidin oyqınip, kənji oqlining əzигə nemə կiləjinini bilip: — **25** Қanaanoja lənət boləj! U ķerindaxlırining կulining կuli bolsun, — dəp կarəjidi. **26** U yənə: — Xəmning Hudasi boləjan Pərwərdigarə təxəkkür-mədhiyə kəltürülgəy! Қanaan Xəmning կuli bolsun. **27** Huda Yafətni awutkay! U Xəmning qedirlirida turojay, Қanaan bolsa uning կuli boləj! — dedi. **28** Nuh topandin keyin üç yüz əllik yil əmür kərdi. **29** Bu təriķidə Nuh, jəmiy tokkuz yüz əllik yil kün kərüp, aləmdin ətti.

10 Təwəndikilər Nuhning oqullirining əwladliridur: — uning oqulliri Xəm, Həm wə Yafət bolup, topandin keyin ulardin oqullar tərəlgən: — **2** Yafətning oqulliri bolsa, Gomər, Magog, Maday, Yawan, Tubal, Məxək wə Tiras idi. **3** Gomərning əwladliri: Axkinaz, Rifat wə Torgamah idi. **4** Yawanning əwladliri: Elixah, Tarxix, Kittiyalar wə Dodaniylar idi. **5** Bularning əwladliri dengiz boylirida wə arallarda ayrim-ayrim yaxıqan həlkələr bolup, hərkəyəsi əz tili, əz ailə-ķəbililəri boyiqə əz zeminlirida tarkılıp olturak laxşan. **6** Həmning oqulliri Kux, Misir, Put

wə Қанаанлар idi. **7** Kuxning oqulliri Seba, Hawilah, Sabtah, Raamah wə Sabtika idi. Raamahning oqulliri Xeba wə Dedan idi. **8** Kuxtin yənə Nimrod tərəlgən; u yər yüzidə nahayiti küqtünggür adəm bolup qıktı. **9** U Pərwərdigarning aldida küqtünggür owqi boldi; xu səwəbtin «palanqi bolsa Nimrodtək, Pərwərdigarning aldida küqtünggür owqi ikən» degən gəp tarkalıjan. **10** Uning padixahlıki Xinar zeminidiki Babil, Ərək, Akkad wə Kalnəh, degən xəhərlərdə baxlanıjanidi. **11** U bu zemindin Axur zeminiqa qıkıp Ninəwə, Rəhəbot-Ir, Kalah wə Ninəwə bilən Kalahning otturisidiki Rəsən degən xəhərlərnimu bina қıldı (bular қoxulup «Katta Xəhər» boldi). **13** Misirning əvladlıri Ludiylar, Anamiylar, Ləhəbiylar, Naftuhıylar, **14** Patrosiyalar, Kasluhiylar (Filistiyər Kasluhiylardin qikqan) wə Kaftoriylar idi. **15** Қanaandin tunji oqul Zidon tərilip, keyin yənə Hət tərəlgən. **16** uning əvladlıri bolsa Yəbusiyalar, Amoriylar, Girkaxiyalar, **17** Hıwiylar, Arkiylar, Siniylar, **18** Arwadiylar, Zəmariylar wə Həmatiylar idi. Xuningdin keyin, Қanaaniylarning қəbililiri hər tərəpkə tarkılıp kətti. **19** Қanaaniylarning yurt qegrisi bolsa Zidondin tartip, Gərar təripigə sozulup, Gazaqa qıkıp, andin Sodom, Gomorra, Admah bilən Zəboim təripigə tutixip, Lexaqıqə yetip baratti. **20** Yukırıklär bolsa һəmning oqulliri bolup, əz қəbilisi wə tilliri boyiqə կowm bolup əz zeminlirida olturak laxkanidi. **21** Xəmmu oqul pərzəntlik boldi; Xəm bolsa Yafətning akisi, Ebərlərning ata-bowisi boldi. **22** Xəmning oqulliri Elam, Axur, Arfahxad, Lud, Aram; **23** Aramning oqulliri Uz, Hul, Gətər, Max idi. **24** Arfahxadtın

Xeləh tərəldi, Xelahtin Ebər tərəldi. **25** Ebərdin ikki oğul tərəlgən bolup, birining ismi Pələg idi, qünki u yaxıqan dəwrdə yər yüzidə belünük boldi; Pələgninq inisining ismi Yoxtan idi. **26** Yoxtandin Almodad, Xələf, Hazarmawət, Yerah, **27** Hədoram, Uzal, Diklah, **28** Obal, Abimaəl, Xeba, **29** Ofir, Həwilah wə Yobab tərəldi. Bularning həmmisi Yoxtanning oğulları idi. **30** Ularning olturoğan jaylıri bolsa Mexadin tartip, Səffar degən rayonning xərk təripidiki taşlıqə sozulətti. **31** Yukirikilar bolsa Xəmning oğulları bolup, əz kəbilisi wə tilliri boyiqə կowm bolup əz zeminlirida olturak laxkanidi. **32** Yukiridikilər Nuhning əwlədləri bolup, ular əz nəsəbləri wə կowmları boyiqə hatırılengən. Topandın keyinki yər yüzidiki barlık կowmlar ularning iqidin tarkaloğan.

11 U zamanda pütkül yər yüzidiki til həm səz birhil idi. **2** Lakin xundak boldiki, adəmlər məxrik tərəpkə səpər kılıp, Xinar yurtida bir tüzlənglikni uqrıtıp, xu yərdə olturak laxti. **3** Ular bir-birigə: — Kelinglar, biz hix kuyup, otta pixuraylı! — deyixti. Xundak kılıp, ular կuruluxta taxning orniqə hix, layning orniqə karimay ixlətti. **4** Ular yənə: — Kelinglar, əmdi əzimizgə bir xəhər bina kılıp, xəhərdə uqi asmanlar oja tağaxkudək bir munar yasaylı! Xundak kılıp əzimizgə bir nam tikliyələymiz. Bolmisa, pütkül yər yüzigə tarilip ketimiz, — deyixti. **5** U wağıtta Pərwərdigar adəm balılıri bina kiliwatqan xəhər bilən munarnı kərgili qüxti. **6** Pərwərdigar: — «Mana, bularning həmmisi bir կowmdur, ularning həmmisining tilimu birdur; bu ularning ixining baxlinixidur! Bundin keyin ularning niyət կiloğan hərkəndək ixini həq tosuwalojili

bolmaydu. **7** Xunga Biz təwəngə qüxüp ularning bir-birining gəplirini uğalmaslıkı üçün ularning tilini [baxka-baxka kılıp] қalaymikanlaxturuwetəyli» — dedi. **8** Xundak kılıp Pərwərdigar ularni u jaydin pütkül yər yüzigə taritiwətti. Xuning bilən ular xəhərni yasaxtin tohtap қaldı. **9** Xunga bu xəhərning nami «Babil» dəp ataldi; qunki u yərdə Pərwərdigar pütkül yər yüzidikilərning tilini қalaymikanlaxturuwətti. Xundak kılıp Pərwərdigar ularni u jaydin pütkül yər yüzigə taritiwətti. **10** Təwəndikilər Xəmning əwladlıridur: — topan ətüp ikki yıldın keyin, Xəm yüz yexida, uningdin Arfakxad tərəldi. **11** Arfakxad tuqulqandan keyin Xəm bəx yüz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **12** Arfakxad ottuz bəx yaxka kirgəndə uningdin Xeləh tərəldi. **13** Xeləh tuqulqandan keyin Arfakxad tət yüz üq yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **14** Xeləh ottuz yaxka kirgəndə uningdin Ebər tərəldi. **15** Ebər tuqulqandan keyin Xeləh tət yüz üq yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **16** Ebər ottuz tət yaxka kirgəndə uningdin Pələg tərəldi. **17** Pələg tuqulqandan keyin Ebər tət yüz ottuz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **18** Pələg ottuz yaxka kirgəndə uningdin Rəu tərəldi. **19** Rəu tuqulqandan keyin Pələg ikki yüz tokkuz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **20** Rəu ottuz ikki yaxka kirgəndə uningdin Serug tərəldi. **21** Serug tuqulqandan keyin Rəu ikki yüz yəttə yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **22** Serug ottuz yaxka kirgəndə uningdin Nahor tərəldi. **23** Nahor tuqulqandan keyin Serug ikki yüz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqul-

kızlar tərəldi. **24** Nahor yigirmə tokkuz yaxka kirgəndə uningdin Tərahə tərəldi. **25** Tərahə tuqulojandin keyin Nahor bir yüz on tokkuz yil əmür kərüp, uningdin yənə oqlul-kızlar tərəldi. **26** Tərahə yətmix yaxka kirgəndə uningdin Abram, Nahor wə Həran tərəldi. **27** Tərahəning əwladlıri təwəndikiqə: — Tərahtin Abram, Nahor wə Həran tərəldi; Hərandin Lut tərəldi. **28** Lekin Həran tuqulojan yurti bolğan, kaldıylərning Ur xəhəridə atisi Tərahəning aldida, Tərahtin ilgiri əldi. **29** Abram bilən Nahor ikkisi əyləndi. Abramning ayalining ismi Saray, Nahorning ayalining ismi Milkah idi; Milkah Həranning kizi idi; Həran bolsa Milkah wə Iskahəning atisi idi. **30** Lekin Saray tuqmas bolğaqka, uning balisi yok idi. **31** Tərahə bolsa oqlı Abramni, nəwrisi Lut (Həranning oqlı)ni wə kelini, yəni Abramning ayali Sarayni elip, Kanaan zeminoqa berix üçün kaldıylərning Ur xəhəridin yoloqa qıktı; birak ular Həran degən jayqa yetip kəlgəndə, xu yerdə olturaklıxip қaldı. **32** Tərahəning kərgən künliri ikki yüz bəx yil bolup, Haranda aləmdin etti.

12 Pərwərdigar [əslidə] Abram oja mundak degənidə:
— Sən əz yurtungdin, əz uruk-tuoqkanliringdin wə əz ata jəmətingdin ayrılıp, Mən sanga kərsitudiojan zeminoqa baroqın. **2** Xundak kilsang Mən seni uluq bir həlk ķılıp, sanga bəht-bərikət ata ķılıp, namingni uluq kılımən; xuning bilən sən əzüng baxkilaroja bəht-bərikət bolisən; **3** kimlər sanga bəht-bərikət tilisə Mən ularni bərikətləymən, kimki seni horlisa, Mən qokum uni lənətkə ķaldurimən; sən arkılık yər yüzidiki barlık ailə-ķəbililərgə bəht-bərikət ata ķilinidu! — dedi. **4**

Afram Pərwərdigar uningoşa eytkini boyiqə [Hərandin] ayrıldı; Lutmu uning bilən billə mangdi. Abram Hərandin qıkkında yətmix bəx yaxta idi. **5** Abram ayali Saray bilən inisining oqlı Lutni elip, ularning yioqkan barlıq malmülükini koxup, Həranda igidarqılık kılɔjan adəmlərni billə ketip, Əanaan zeminoşa berix üçün yoloşa qıktı; xundak kılıp ular Əanaan zeminoşa yetip kəldi. **6** Abram zeminni kezip, Xəkəm degən jaydiki «Morəhning dub dərihi»ning yenioşa kəldi (u qəqda u zeminda Əanaaniylar turattı). **7** Pərwərdigar Abram oşa kərünüp, uningoşa: — Mən bu zeminni sening nəslingga ata kılımən, — dedi. Xuning bilən u xu yərdə əzığə kərüngən Pərwərdigaroşa atap bir kurbangah saldı. **8** Andin u bu yərdin yətkilip, Bəyt-Əlning xərkədiki taoqka bardı; oğerb təripidə Bəyt-Əl, xərk təripidə Ayi degən jay bar idi; u xu yərdə qedir tiki. U xu yərdə Pərwərdigaroşa atap bir kurbangah yasap, Pərwərdigarning namini qakırıp ibadət kıldı. **9** Andin keyin Abram tədrijiy kəqüp, jənubidiki Nəgəw rayonioşa əkarap yətkəldi. **10** Zeminda aqarqılık bolqanidi; Abram Misiroşa qüxti; u xu yərdə waktinqə turmaqçı bolqanidi, qünki zeminda aqarqılık bək eçir idi. **11** Əmma xundak boldiki, u Misiroşa yekin laxşanda, ayali Saray oşa: — Mana, mən sening həsün-jamalingning güzəllikini bilimən. **12** Xundak boliduki, misirliklər seni kərsə, «Bu uning ayali ikən» dəp, meni əltürütətip, seni tirik əlduridu. **13** Xuning üçün sening: «Mən uning singlisi» deyixingni etinimən. Xundak əlsang, mən seningdin yahxılık tepip, sən arkılık tirik əlimən, — dedi. **14** Abram Misiroşa kirgəndə xundak boldiki, misirliklər dərwəkə ayalning

güzəl ikənlikini kərdi. **15** Pirəwnning əmirlirimu uni kərüp, Pirəwngə uning təripini қildi; xuning bilən ayal Pirəwnning ordisi oja elip kirildi. **16** Pirəwn Sarayning səwəbidin Abram oja yahxi muamilə қildi; xuning bilən u կoy, kala, həngə exəklər, կul-dedəklər, mada exəklər wə təgilərgə erixti. **17** Əmma Pərwərdigar Pirəwn wə eyidikilirini Abramning ayali Sarayning səwəbidin tolimu eojır wabalar oja muptila қildi. **18** Xuning üçün Pirəwn Abramni qakirip uningoja: — «Bu zadi sening manga nemə қılqıning? Nemixkə uning əz ayaling ikənlikini manga eytmidi? **19** Nemixkə uni «singlim» dəp mening uni hotunluğka eliximoja səwəbkar bolqılı tas қalisən! Mana bu ayaling! Uni elip kətkin! — dedi. **20** Pirəwn əz adəmlirigə Abram toqrisida əmr қildi; ular uni, ayalını wə uning barlığını koxup yoloja seliwətti.

13 Xuning bilən Abram ayali wə uning barlıq nərsilirini həmdə Lutni elip Misirdin qikip, Қanaanning jənubidiki Nəgəw yurtioja mangdi. **2** U qaoğda Abramning malwaran wə altun-kümüxliri kəp bolup, helila bay idi. **3** U kəqüp yürüp, jənubtiki Nəgəwdin Bəyt-Əlgə, yəni Bəyt-Əl bilən Ayining otturisidiki əslidə qedir tikkən jayoja, **4** қurbangah yasiqan jayoja kaytip kəldi. Abram xu yərdə Pərwərdigarning namini qakirip ibadət қildi. **5** Abram bilən billə mangojan Lutningmu կoy-kala padiliri wə qedirliri bar idi. **6** Əmdi ular billə tursa, zemin ularnı қamdiyalmayıtti; **7** bu səwəbtin Abramning padıqılıri bilən Lutning padıqılırinining arısida jedəl qıkçı (u wakitta Қanaaniylar bilən Pərizziylər xu zemində turatti). **8** Xunga Abram Lutka: — «Biz bolsaq kerindaxlarmız, sən

bilən meninq aramda, meninq padiqilirim bilən seninq padiqiliring arisida talax-tartix pəyda bolmisun. **9** Mana, aldingda pütkül zemin turmamdu? Əmdi sən məndin ayriłożin; əgər sən sol tərəpkə barsang, mən ong tərəpkə baray; əgər sən ong tərəpkə barsang, mən sol tərəpkə baray», — dedi. **10** U wakitta Lut nəzər selip kerdiki, Iordan wadisidiki barlık tüzlənglikning Zoar xəhirigiqə həmmila yərning süyi intayın mol idi; Pərwərdigar Sodom bilən Gomorrani wəyran kılıxtın ilgiri bu yər bəəyni Pərwərdigarning beoqi, Misir zeminidək idi. **11** Xuning bilən Lut ezigə Iordan wadisidiki pütkül tüzlənglikni talliwaldi; andin Lut məxrik tərəpkə keqüp bardı. Xundak kılıp ikkiylən ayrıldı. **12** Abram Qanaan zeminida olturaklıxtı; Lut bolsa tüzləngliktiki xəhərlərning arisida turdi; u bara-bara qedirlirini Sodom xəhiri tərəpkə yətkidi. **13** Sodom həlkj rəzil adəmlər bolup, Pərwərdigarning nəziridə tolimu eqır gunahkarlar idi. **14** Lut Abramdin ayrılip kətkəndin keyin, Pərwərdigar Abramə: — Sən əmdi bexingni kətürüp, ezung turojan jaydin ximal wə jənubka, məxrik wə məqrip tərəpkə ķariojin; **15** qünki sən hazır kəriwatkan bu barlık zeminni sanga wə nəslinggə mənggülük berimən. **16** Sening nəslingni yərdiki topidək kəp kılımən; xundakki, əgər birsi yərdiki topini sanap qıkalisa, seninq nəslingnimu sanap qıkalixi mumkin bolidu. **17** Ornungdin tur, bu zeminni uzunluğ wə kəngliki boyiqə aylinip qıkqın; qünki Mən uni sanga ata kılımən, — dedi. **18** Xunga Abram qedirlirini yətkəp, Həbron xəhirigə yekin Mamrədiki dubzarlıqning yenioqa

berip olturaklaxti; u xu yərdə Pərwərdigar oja atap bir қurbangah yasidi.

14 Xinarning padixahı Amrafəl, Əllasarning padixahı Ariok, Elamning padixahı Kedorlayomər wə Goyimning padixahı Tidalning künliridə xu wəkə boldiki, **2** ular birlixip Sodomning padixahı Bera, Gomorraning padixahı Birxa, Admahning padixahı Xinab, Zəboimning padixahı Xəm'ebər wə Bela (yəni Zoar)ning padixahıqə қarxi hujumoqa atlanti. **3** Bu [bəxining] həmmisi kelixip Siddim wadisioqa, yəni «Xor Dengizi» wadisioqa yioqıldı. **4** Ular on ikki yil Kedorlayomərgə bekindi boldi, on üçinqi yiloqa kəlgəndə, Kedorlayomərgə қarxi isyan kətürdi. **5** On tətinqi yili Kedorlayomər wə uningoqa ittipakdax bolən padixahılar həmmisi yioqılıp, Axtarot-Karnaim degən yərdə Rəfayiylar oja, xundaqla Həm degən yərdə Zuziyalar oja, Xawəh-Kiriatayimda Emiylar oja hujum kılıp ularni yəngdi; **6** andin ular Həriylarnı ularning Seir teoçida məəqlup kılıp, qəlning yenidiki Əl-Paranəqə sürüp-tokay kıldı. **7** Arğıdinla, ular Ən-Mixpatka (yəni Қadəxkə) yenip kelip, Amaləklərning pütkül yurtini bulang-talang kıldı; Həzazon-Tamarda olturuxluq Amoriylarnimu hujum kılıp məəqlup kıldı. **8** Xuning bilən Sodomning padixahı, Gomorraning padixahı, Admahning padixahı, Zəboimning padixahı wə Belaning (yəni Zoarning) padixahı qıkip, Siddim wadisida ular oja қarxi jəng қılıxka səp tizdi; **9** muxu [bəxəylən] Elamning padixahı Kedorlayomər, Goyimning padixahı Tidal, Xinarning padixahı Amrafəl, Əllasarning padixahı Ariok қatarlıqlar bilən soküxti; yəni tət padixah bilən bəx padixah əzara soküxti. **10**

Siddim wadisidiki həmmila yərdə қarimay [orəkliri] bar idı. Sodom wə Gomorraning padixahlıri keletal, orəklərgə qüxüp kətti. Əmma қalojanlar bolsa taşka keletal kətti. **11** [Ojalib kəlgən tət padixah bolsa] Sodom bilən Gomorraning həmmə mal-mülkini wə barlık ozuk-tülükini elip kətti. **12** Ular yənə Abramning jiyəni Lutnimu malliri bilən қoxup elip kətti; qunki u Sodomda olturak laxkanidi. **13** Həlbuki, կutulup қalojan birsi berip bu ixlarni ibraniy Abram oja eytti. Xu qəođda u Amoriy Mamrəning dubzarlıqining yenida turatti. Mamrə bolsa əxkol wə Anərning akisi idı; bu üqəylən Abram bilən ittipakdax idı. **14** Abram қerindixining əsir bolup қalojanlığını anglap, eż eyidə tuşulojan, alahidə tərbiyiləngən üq yüz on səkkiz adəmni baxlap qikip, [tət padixahnı] կooqlap dançıqə bardı. **15** Keqisi u adəmlirini guruppilaroja bəlüp, ular bilən birlikdə hücum kılıp ularni məoqlup kılıp, ularni Dəməxkning ximal təripidiki Həbah degən jayοlıqə կooqlap berip, **16** pütkül [olja alojan] mal-mülükni kayturuwaldı; eż қerindixi Lutni, uning mal-mülki wə hotun-ķızlirini, xundakla [barlık қalojan] adəmlərni yandurup kəldi. **17** Abram Kedorlayomər wə uning bilən ittipakdax padixahı Xawəh wadisi (yəni Han wadisi) oqa uning aldiqa qıktı. **18** Salemning padixahı Məlkizədəkmu nan bilən xarab elip aldiqa qıktı. U zat bolsa, Həmmidin Aliy Təngrining kañını idı; **19** u [Abramni] bəht-bərikətləp: — «Abram asman bilən zeminning Igisi bolovan Həmmidin Aliy Təngri təripidin bərikətlənsün! **20** Xundakla düxmənliringni eż қolungoja tapxuroqan

Həmmidin Aliy Təngrigə Həmdusana okuløyay!» — dedi.
Abram bolsa oqəniymət alqan nərsilərning ondin birini
uningoja bərdi. **21** Andin Sodomning padixahı Abramə:— Adəmlərni manga bərgəyla, oqəniymətlərni əzlirigə
aloqayla, — dedi. **22** Lekin Abram Sodomning padixahıojə
jawab berip: — Mən bolsam asman bilən zeminning
Igisi bolqan Həmmidin Aliy Təngri Pərwərdigarəja kəl
kötürüp kəsəm kılqanmənki, **23** mən səndin hətta
bir tal yip nə bir tal boqkuqinimu nə sening baxqə
hərkəndək nərsəngni almayımən; bolmisa, sən keyin:
«mən Abramni bay kılıp koydom» deyixing mumkin.
24 Xunga yigitlirimning yegən-iqkini, xundakla manga
həmrəh bolqanlar, yəni Anər, Əxkol wə Mamrələrgə
tegixlik ülüxtin baxqə, mən [oqəniyməttin] həqnərsə
almayımən; xular əzlirigə tegixlik ülüxini alsun, — dedi.

15 Bu ixlardin keyin Pərwərdigarning səz-kalami
Abramoja alamət kərünüxtə kelip: «Əy Abram, korkmiojin;
Mən Əzüm қalkining wə zor in'amingdurmən» — dedi.
2 Lekin Abram: — Əy Rəb Pərwərdigar, manga nemə
berisən? Mana, mən balisiz tursam, əy-bisatlırimoja
warislik kılqarıqı muxu Dəməxklik Əliezərlə bardur, — dedi.
3 Abram yənə: Mana, Sən manga həq nəsil bərmiding,
mana əyümdə turuwatqanlardın biri manga waris bolidu,
dedi. **4** Xu һaman Pərwərdigarning səz-kalami uningoja
kelip: «Bu kixi sanga waris bolmaydu, bəlki eż puxtungdin
bolidiqan kixi sanga waris bolidu», — dedi. **5** Xuning bilən
Pərwərdigar uni taxkirioja elip qikip: — Əmdi asmanoja
karap yultuzlarnı sana — Kəni, ularnı saniyalamsənkin?! —
dedi. Andin uningoja: — Sening nəslingmu xundak bolidu,

— dedi. **6** Abram Pərwərdigarqa ixəndi; Pərwərdigar uningdiki bu [ixənqni] uning həkkaniylik dəp hesablıdi.

7 Yənə uningoşa: Mən bu zeminə igə kilişkə seni Kaldiyədiki Ur xəhəridin elip qıkkən Pərwərdigardurmən,

— dedi. **8** Lekin [Abram]: — I Rəb Pərwərdigar, mən uningoşa jəzmən igə bolidiojinimni կandak bilimən?

— dəp soridi. **9** [Pərwərdigar] uningoşa: — Mən üçün üq yaxlıq bir inək, üq yaxlıq bir qixi əqkə, üq yaxlıq bir koqkar bilən bir kəptər wə bir bajka elip kəlgin, — dedi. **10** Xunga u bularning həmmisini elip, ularning hərbirsini yerimdin ikki parqə kılıp, yerimini yənə bir yerimioşa udulmu'udul kılıp қoyup қoydi; əmma қuxlarnı parqılımıldı. **11** Қaoja-қuzoqunlar taplarning üstigə qüxkəndə, Abram ularnı ürkütüp həydiwətti.

12 Lekin kün patay degəndə, Abramni eojir bir uyku bastı wə mana, uning üstigə dəhəxtlik bir wəhimə, tom қarangoqluk qüxti. **13** Andin Pərwərdigar Abramə:

— Jəzmən bilixing kerəkki, sening nəslinq əzlirining bolmiojan bir zeminda musapir bolup, xu yərdiki həlkning қullukında bolidu wə xundakla, bu həlk ularoşa tət yüz yiləiqə jəbir-zulum salidu. **14** Lekin Mən ularnı қullukça saloquqi xu taipining üstdin həküm qıkırırmən. Keyin ular nuroqun bayılıkları elip xu yərdin qikidu. **15** Əmma sən bolsang, aman-hatırjəmlik iqidə ata-bowiliringoşa қoxulisən; uzun əmür kərüp andin dəpnə қilinisən.

16 Lekin xu yərdə tət əwlad etüp, [nəslinq] bu yərgə yenip kelidu; qunki Amoriylarning қəbihlikining zihi tehi toxmidi, dedi. **17** Xundaq boldiki, kün petip қarangoğu boloquenta, mana, gəxlərning otturisidin etüp ketiwatkan,

is-tütæk qikip turoqan bir otdan bilən yalkunluk bir məx'əl kəründi. **18** Dəl xu küni Pərwərdigar Abram bilən əhdə tüzüp uningoja: — «Mən sening nəslingga bu zeminni Misirning ekinidin tartip Uluq dərya, yəni Əfrat dəryasınıqə berimən; yəni Keniyələr, Kənizziylar, Kadmoniyalar, **20** Hıttiyalar, Pərizziylər, Rəfayiyalar, **21** Amoriylar, Qanaaniylar, Girgaxiyalar wə Yəbusiyarlarning yurtini ularningki ķılımən» dedi.

16 Əmma Abramning ayali Saray uningoja həq bala tuqup bərmidi; lekin uning Həjər isimlik misirlik bir dediki bar idi; **2** Saray Abramoja: — Mana, Pərwərdigar meni tuquxtin tosti. Əmdi sən mening dedikimning ķexioja kirgin; bəlkim u arkılık ana bolup tiklinixim mumkin, — dedi. Abram bolsa Sarayning səzini қobul kərdi. **3** Xuning bilən Abramning ayali Saray dediki misirlik Həjərni əz eri Abramoja tokallıkka apirip bərdi (u wakitta Abram Qanaan zeminida on yil olturoqanidi). **4** Abram Həjərning ķexioja kirdi wə u һamilidar boldi. Əmma u əzining һamilidar bolqinini bilginidə, u ayal hojayinini kəzgə ilmas bolup қaldı. **5** Saray Abramoja կeyidap: — Manga qüvkən bu horluk sening bexingoja qüxsun! Mən əz dedikimni կuqikingoja selip bərdim; əmdi u əzining һamilidar bolqinini kərgəndə mən uning nəziridə kəzgə ilinmidim. Həyr, Pərwərdigar sən bilən mening otturimizda həküm qıqarsun! — dedi. **6** Abram Sarayoja: — Mana, dediking əz կolungdidur; sanga nemə layik kərünsə uningoja xuni կilojin, — dedi. Buning bilən Saray uningoja կattiklik կilixka baxlidi; buning bilən u uning aldidin կeqip kətti. **7** Əmma Pərwərdigarning

Pərixtisi uni qoldiki bir bulakning yenida, yəni Xur yolining boyidiki bulakning yenidin tepip, uningoşa: **8** Əy Sarayning dediki Həjər, nədin kəlding, nəgə barisən? — dəp soridi. U jawab berip: — Mən hojayinim Sarayning aldidin keqip qıktım, — dedi. **9** Pərwərdigarning Pərixtisi uningoşa: — Ayal hojayiningning kəxişa қaytip berip, uning kol astida bol, — dedi. **10** Pərwərdigarning Pərixtisi uningoşa yənə: — Sening nəslingni xundak awutimənki, kəplükidin uni sanap bolqılı bolmaydu, — dedi. **11** Andin Pərwərdigarning Pərixtisi uningoşa: Mana, sən həmilidarsən; sən bir oqul tuqup, uningoşa Ismail dəp at қoyojın; qünki Pərwərdigar sening jəbir-japayingni anglidi. **12** U yawa exək kəbi bir adəm bolidu; uning kolı hər adəmgə қarxi uzitilidu, xuningdək hər adəmning kolı uningoşa қarxi uzitilidu; u қerindaxlirining udulida ayrim turidu, dedi. **13** Həjər əz-əzığə: «Mən muxu yərdə meni Kərgüqini arkısidin kerdüm» dəp, əzığə sez kılajan Pərwərdigarnı: «Sən meni kərgüqi Təngridursən» dəp atidi. **14** Xuning bilən u կudu: «Bəər-lahay-roy» dəp ataldi. U Қadəx bilən Bərəd xəhərining arılığididur. **15** Həjər Abram oqa bir oqul tuqup bərdi. Abram Həjər uningoşa tuqup bərgən oqlıqsa Ismail dəp at қoydi. **16** Həjər Abram oqa Ismailni tuqup bərgəndə Abram səksən altə yaxta idi.

17 Abram tokşan tokkuz yaxka kirgəndə, Pərwərdigar Abram oqa kərünüp uningoşa: — Mən Қadir Təngridurmən. Sən Mening aldimda mengip, kamil bolqın. **2** Mən Əzüm bilən sening arangda əhdəmni bekitip, seni intayın zor kəpəytimən, — dedi. **3** Abram əzini taxlap yüzini yərgə

yekip yatti; Huda uning bilən yənə sezlixip mundak dedi: — **4** Əzümgə kəlsəm, mana, Mening əhdəm sən bilən tüzülgəndur: — Sən nuroqun əl-millətlərning atisi bolisən. **5** Xuning üçün sening isming buningdin keyin Abram atalmaydu, bəlkı isming İbrahim bolidu; qunki Mən seni nuroqun əl-millətlərning atisi қildim. **6** Mən seni intayın zor kəpəytimən; xuning bilən səndin kəp əl-köwmlarnı pəyda қılımən, puxtungdin padixahlar qikidu. **7** Mən sən wə səndin keyinki nəslinqning Hudasi bolux üçün Əzüm sən wə səndin keyinki nəslinqning arisida əbədiy əhdə süpitidə bu əhdəmni tikləymən; **8** Mən sanga wə səndin keyinki nəslinqgə sən hazırlı musapir bolup turoqan bu zeminni, yəni pütkül Qanaan zeminini əbədiy bir mülük süpitidə ata қılımən; wə Mən ularning Hudasi bolimən, — dedi. **9** Andin Huda İbrahimə yənə: — Sən əzüng Mening əhdəmni tutğun, əzüng wə səndin keyinki nəslinqmu əwladtın-əwladkə buni tutuxi kerək. **10** Mən sən bilən wə səndin keyinki nəslinq bilən tüzgən, silərning tutuxunglar kerək bolqan əhdəm xuki, aranglardiki hərbir ərkək hətnə қilinsun. **11** Xuning bilən silər hətniliklərni kesiwetixinglar kerək; bu Mən bilən silərning aranglardiki əhdining bəlgisi bolidu. **12** Barlıq əwladlıringlar, nəsildin-nəsilgə aranglarda, məyli əydə tuqulmuşlar bolsun, yaki əwladinglardin bolmay yatlardın pulqə setiwelinəşənlər bolsun, həmmə ərkək səkkiz kūnlük bolqanda hətnə қilinsun. **13** Əyüngdə tuqulmuşlar bilən pulungə setiwalıqların həmmisi hətnə қilinixi kerək. Xundaq ķiloqanda, Mening əhdəm tənliringlarda ornap, əbədiy bir əhdə bolidu. **14** Lekin

hətniliği turup, tehi hətnə kılınmıqan hərbir ərkək
Mening əhdəmni buzqan hesablinip, üzüp taxlinidu, —
dedi. **15** Huda İbrahim oja yənə sez qılıp: — Ayaling Sarayni
əmdi Saray dəp atimiojin, bəlki ismi Sarah bolsun. **16** Mən
uningoja bəht-bərikət berip, uningdinmu sanga bir oğul
berimən. Mən dərwəkə uni bərikətləymən; xuning bilən
u əl-millətlərning anisi bolidu; həlkərning padixahlırimu
uningdin qıkıdu, — dedi. **17** İbrahim [yənə] əzini yərgə
etip dum yetip külüp kətti wə kənglidə: «Yüz yaxqa
kirgən adəmmu balılık bolalarmu? Toksan yaxqa kirgən
Sarahımu bala tuqırmu?!», — dedi. **18** İbrahim Huda oja:
— Ah, Ismail aldingda yaxisa idi! dedi. **19** Huda uningoja:
— Yak, ayaling Sarah jəzmən sanga bir oğul tuqup
beridu. Sən uningoja «İshək» dəp at կoyojin. Mən uning
bilən əz əhdəmni tüzimən; bu uningdin keyin kelidiqan
nəslili bilən baqlıqan əbədiy bir əhdə süpitidə bolidu. **20**
Ismail oja kəlsək, uning toqrisidiki duayingni anglidim.
Mana, Mən uni bərikətləp, nəslini kəpəytip, intayın zor
awutimən. Uning puxtidin on ikki əmir qıkıdu; Mən uni
uluq bir həlk kılımən. **21** Bırak əhdəmni bolsa Mən kelər
yılı dəl muxu wakitta Sarah sanga tuqup beridiqan oğul
— İshək bilən tüzimən, — dedi. **22** Huda İbrahim bilən
sezlixip bolup, uning yenidin yüksəriqə qıkıp kətti. **23**
Xuning bilən xu künila İbrahim əz oğlu Ismailni, əz əyidə
tuquləşənlər wə puloja setiwaləşənlərning həmmisini,
yəni uning əyidiki barlıq ərkəklərni elip, Huda uningoja
eytkəndək ularning hətnilikini kesip hətnə kıldı. **24**
İbrahimning hətniliği kesilip, hətnə ķilinoqanda, toksan
tokkuz yaxqa kirgənidi. **25** Uning oğlu Ismailning hətniliği

kesilip, hətnə kılınoğanda, on üç yaxta idi. **26** İbrahim bilən uning oğlı Ismail dəl xu künning əzidə hətnə kılındı wə xundakla uning əyidiki həmmə ər kixilər, məyli əyidə tuşulmuş bolsun yaki yattin puloğa setiwelinoğanlar bolsun, həmmisi uning bilən billə hətnə kılındı.

18 Pərwərdigar Mamrədiki dubzarlığning yenida İbrahimə kəründi; bu kün əng issioğan wəkət bolup, u əz qədirining ixikidə olturatti. **2** U bexini ketürüp nəzər seliwidə, mana uning udulida üç kixi ərə turatti. Ularnı kərüp u qədirining ixikidin կopup, ularning aldioğaya yığırıp berip, yərgə təgküdək təzim kılıp: **3** — i Rəbbim, əgər pekir nəzərliridə iltipat tapşan bolsam, etümimənki, küllirining yenidin ətüp kətmigəyla; **4** azojına su kəltürülsün, silər putliringlarnı yuyup dərəhning tegidə aram eliwinglər. **5** Silər əz қulunglarning yenidin ətkənikənsilər, mən bir qıxləm nan elip qıçay, silər hərdükunglarnı qıçırip, andın ətüp kətkəysilər, dedi. Ular jawab berip: — Eytķiningdək kılɔjin, dewidi, **6** İbrahim qədirioğla Sarahıning қexioğaya yığırıp kirip, uningoğla: — Üq das esil undin tez hemir yuqurup toqaq ətkin, — dedi. **7** Andın İbrahim kala padisioğaya yığırıp berip, yumran obdan bir mozayni tallap, qakirioğla tapxurdi; u buni tezla təyyar kıldı. **8** Andın İbrahim serik may, süt wə təyyarlatkan mozayni elip kelip, ularning aldioğaya tutup, əzi dərəhning tegidə ularning aldida ərə turdi; ular ulardin yedi. Ular uningdin: ayaling Sarah nədə, dəp soriwidi, u jawab berip: — Mana, qedirdə, dedi. **10** Birsi: — Mən kelər yili muxu wəkitta қexingoğaya jəzmən kaytip kelimən, wə mana u wəkitta ayaling Sarahıning bir oğlı

bolidu, — dedi. Sarah bolsa uning kəynidiki qedirning ixikidə turup, bularni anglawatatti. **11** İbrahim bilən Sarah ikkisi yaxinip, ķerip қalojanidi; Saralıta ayal kixilərdə bolidiqan adət körük tohtap қalojanidi. **12** Xunga Sarah əz iqidə külüp: — Mən xunqə ķerip kətkən tursam, rasttinla ləzzət kərələrmənmu? Erimmu ķerip kətkən tursa? — dəp hiyal կildi. **13** Pərwərdigar İbrahim oja: — Sarahning: «Mən ķerip kətkən tursam, rasttinla bala tuqarmənmu?» dəp külgini nemisi? **14** Pərwərdigar oja mumkin bolmaydiqan tilsimat ix barmu? Bekitkən wakitta, yəni kelər yili dəl bu qəqəda kaytip kelimən wə u wakitta Sarahning bir oqlı bolidu, — dedi. **15** Əmma Sarah қorķup ketip: — Külmidim, dəp inkar կildi. Lekin U: — Yak, sən küldüng, — dedi. **16** Andin bu zatlar u yərdin կopup, Sodom tərəpkə nəzirini aqdurdu. İbrahim mu ularni uzitip, ular bilən billə mangdi. **17** Pərwərdigar: — Mən ķılıdiqan iximni İbrahimdin yoxursam bolamdu? **18** Qünki İbrahimdin uluq wə küqlük bir əl qikidu wə xuningdək yər yüzidiki barlıq əl-millətlər u arkılıq, bəht-bərikətkə tuyəssər bolidiqan tursa? **19** Qünki Mən uni bilip tallıqanmən; u qoķum əz balılırini wə uning əyidikilərni əzigə əgəxtürüp, ular oja Pərwərdigarning yolunu tutup, həkçaniylikni wə adalətni yürgüzüxnı əgitidu. Buning bilən Mənki Pərwərdigar İbrahim toopruluq ķilojan wədəmni əməlgə axurimən, — dedi. **20** Andin Pərwərdigar mundak dedi: — «Sodom wə Gomorra toopruluq kətürülgən dad-pəryad naħayiti küqlük, ularning gunahı intayin eojir bolqını üqün, **21** Mən hazırlanma qüsimən, ķilmixliri rasttinla xu dad-pəryadlardın Manga məlum bolqandək xunqə

rəzilmə, bilip bağay; unqə rəzil bolmioğandım, Mən uni bilixim kerək». **22** Xuning bilən bu kixilər u yərdin қozojılıp, Sodom tərəpkə yol aldı. Lekin İbrahim yənilə Pərvərdigarning aldida ərə turattı. **23** İbrahim yekin berip: — Sən rasttinla həkkaniylarnı rəzillər bilən қoxup һalak қılamsən? **24** Xəhərdə əllik həkkaniy kixi bar boluxi mumkin; Sən rasttinla xu jayni һalak қılamsən, əllik həkkaniy kixi üçün u jayni kəqürüm қilmamsən? **25** Yak, yak. Bu ix Səndin neri boləy! Həkkaniylarnı rəzillərgə қoxup əltürüp, həkkaniylar oja rəzillərgə ohxax muamilə kılıx Səndin neri boləy! Pütkül jahənning sorakqısı adalət yürgüzməmdə? — dedi. **26** Pərvərdigar jawab berip: — Əgər Mən Sodom xəhiri idə əllik həkkaniyini tapsam, ular üçün pütkül jayni ayap қalıbmən, — dedi. **27** Andin İbrahim jawab berip: — Mana mən pəkət topa bilən küldin ibarət bolsammu, mən Igəm bilən səzləxkili yənə petinalidim. **28** Mubada xu əllik həkkaniyidin bəx kixi kəm bolsa, Sən bu bəx kixining kəm boləjini üçün pütkül xəhərni yokitamsən? — dedi. U: — Əgər Mən xu yərdə қırıq bəxni tapsammu, uni yokatmaymən, dedi. **29** İbrahim Uningoja səzini dawam қılıp: — Xu yərdə қırıq kixila tepilixi mumkin, dewidi, [Pərvərdigar]: — Bu қırıq üçün uni yokatmaymən, — dedi. **30** U yənə səz қılıp: I Igəm, hapa bolmioğaysən, mən yənə səz қılay. Xu yərdə ottuzi tepilixi mumkin? — dedi. U: — Əgər Mən u yərdə ottuzni tapsammu, yokatmaymən, — dedi. **31** U yənə səz қılıp: — Mana əmdi mən Igəm bilən səzləxkili jür'ət ķildim; xu yərdə yigirmisi tepilixi mumkin, — dedi. Pərvərdigar səz қılıp: bu yigirmisi üçün u yerni

yokatmaymən, — dedi. **32** U səzləp: — I Igəm, hapa bolmioqay, mən pəkət muxu bir qetimla söz қilay! Xu yerdə oni tepilixi mumkin, dewidi, u jawab berip: — Mən oni üçün uni yokatmaymən, — dedi. **33** Pərwərdigar İbrahim bilən sözlixip bolqandan keyin kətti; İbrahimmu eż jayioğa kaytip kətti.

19 İkki pərixtə kəqtə Sodomqa yetip kəldi; xu qaoğda Lut Sodomning dərwazisida olturatti. Lut ularni kərüpla ornidin turup, aldioqa qikip yüzü yergə təgküdək təzim kılıp: **2** — Mana, əy hojilirim, kəminilirining əyigə qüxüp putliringlarni yuyup könup қalojaysılär; andin ətə səhər köpup yolqa qıksanglarmu bolidu, dewidi, bular jawabən: — Yak, biz xəhər məydanida kəqləymiz, — dedi. **3** Əmma u ularni qing tutuwidi, ahir ular uning bilən berip əyigə kirdi. U ularoqa dastihan selip, petir toqaqlarni pixurup bərdi, ular əqizalandı. **4** Ular tehi yatmioqanidi, xəhərdikilər, yəni Sodomning ərkəkliri, yax, keri həmmisi hərkəysi məhəllilərdin kelip əyni կorxiwaldi; **5** ular Lutni qakırıp uningoşa: — Bugün kəqtə seningkigə kirgən adəmlər keni? Ularnı bizgə qikırıp bər, biz ular bilən yekinqilik kılımiz, — dedi. **6** Lut dərwazining aldioqa, ularning kəxioqa qikip, ixikni yepi wetip, **7** ularoşa: — Əy buradərlirim, mundak rəzillikni kilmangalar! **8** Mana, tehi heq ər bilən billə bolmioqan ikki kızım bar; ularnı silərgə qikırıp berəy. Ular bilən halioqininglarnı kilinglar. Əmma bu adəmlər əgzəmning sayisi astioqa kirgənikən, silər ularnı heqnemə kilmangalar! — dedi. **9** Lekin ular jawab berip: «Neri tur!» deginiqə, yənə: — Bu yerdə turuxka kəlgən bu musapir hakim bolmaqsimikən? Əmdi sanga

ularoja kılqandinmu bəttər yamanlık, kılımiz! — dəp
Lutni қistap, ixikni qekixkə basturup kəldi. **10** Əmma
u ikki kixi қollirini uzitip Lutni əygə ez ķexioja tartip
əkiriwelip, ixikni takıwaldi **11** wə əyning dərwazisining
alidiki adəmlərni kiqikidin tartip qongjoiqə korlukkə
muptila կildi; xuning bilən ular dərwazini izdəp, һalidin
kətti. **12** Andin ikkəylən Lutka: — Muxu yerdə yənə
birər kiming barmu? Küy' oqul, oqul yaki կızliring wə
yaki xəhərdə baxka adəmliring bolsa ularnı bu yərdin
elip kətkin! **13** Qünki biz bu yərni yokitimiz; qünki ular
toopruluk kətürülgən dad-pəryad Pərwərdigarning aldida
intayın küqlük bolqaq, Pərwərdigar bizni uni yokitixkə
əwətti, — dedi. **14** Xuning bilən Lut taxkirişa qikip,
կızlirini alidiqjan [bolqusi] küy' oqullirining ķexioja
berip: «Əmdi կopup bu yərdin qikip ketinglar; qünki
Pərwərdigar xəhərni yokitidu» — dedi. Əmma u [bolqusi]
küy' oqullirining nəzirigə qakqak kılqandək kəriundi. **15**
Tang atkanda, pərixtilər Lutni aldiritip: — Əmdi կopup
ayaling bilən kexingdiki ikki կizingni aloqin; bolmisa
xəhərning kəbihlikigə qetilip կelip, һalak bolisən, — dedi.
16 Əmma u tehiqə arisaldi bolup turoqanda, Pərwərdigar
uningşa rəhim kılqanlıkı üçün, u ikkiylən Lutning կolini,
ayalining կolini wə ikki կizining կollirini tutup, ularnı
xəhərning sırtioja əqikip, orunlaxturup կoydi. **17** Ularnı
qıkarəqandin keyin xu ix boldiki, ulardin biri uningoja: —
Jeningni elip կaq, һalak bolmasliking üqün kəyninggə
karimay, tüzləngliktiki һeq yerdə tohtimay, taoqka կaqkin!
— dedi. **18** Lekin Lut ularoja: — Undak bolmioqay, əy hojam,
ətünüp կalay! **19** Mana, kəminəng kəzüngdə iltipat taptı,

jenimni қуткuzdung, manga zor mərhəmət kərsətting; əmma mən təqəfa қaqlamaymən; undak ķilsam, manga birər apət qüxüp, əlüp ketərmənmikin. **20** Kara, awu xəhərgə ķeqip barsa boləjudək naħayiti yeñin ikən, xundakla kiqik xəhər ikən! Ətünüp қalay, mening xu yərgə ķeqiximoja yol қoyoqaysən! U kiqik [xəhər] əməsmu?! Jenim xu yərdə aman қalidu! — dedi. **21** Pərixtə uningoja jawab berip: — Həyr, bu ixtimu sanga mağul bolay, sən eytən xu xəhərni wəyran kilmay. **22** Əmdi u yərgə tezdin ķeqip barojin; qünki sən xu yərgə yetip barmiənuqə həq ix kılalmasmən, — dedi. Xunga u xəhərning ismi «Zoar» dəp atalojan. **23** Lut Zoaroja yetip baroqanda kün nuri yər yüzigə qeqiləjanidi. **24** Xu qaođda Pərwərdigar ərxtin, əz yenidin Sodom bilən Gomorraning üstigə güngürt wə ot yaqdurup, **25** xu xəhərlərni, pütkül tüzlənglikni həmdə xəhərlərdiki barlıq ahalilər wə yərdin üngənlərni ķoxup bərbat kıldı. **26** Lekin Lutning arkısidin mangojan ayali kəynigə ķariwidi, tuz tüwrükkə aylinip қaldi. **27** Ətisi tang səhərdə, İbrahim kopup ilgiri Pərwərdigarning aldida turojan jayqa qikip, **28** Sodom bilən Gomorra tərəpkə, xundakla tüzlənglikning həmmə yerigə nəzər seliwidə, mana, yər yüzidin humdanning tütünidək tütün ərləwatkjinini kərdi. **29** Əmma xundak boldiki, Huda u tüzlənglikti xəhərlərni wəyran ķiloqanda, U İbrahimni esigə elip, Lut turojan xəhərlərni bərbat ķiloqanda uni balayı'apətning iqidin qikirip қutkuzdi. **30** Əmma Lut Zoar xəhəridə turuxtin korkkaqqa, Zoardin ketip, təqəfa qikip, ikki kizi bilən xu yərdə makanlaştı. U ikki kizi bilən bir əngkürdə turdi. **31** Əmdi qong kiz kiqikigə: —

Atimiz bolsa kərip kətti; dunyaning қайдә-yosunu boyıqə bu yurtta bizgə yekinqilik қılıdioğan həq ər kixi қalmidi.

32 Kəni, atimizni xarab bilən məst kılıp köyup, uning bilən billə yataylı; xundak қılsak, biz pərzənt kərüp atimizning urukını қalduralaymız, — dedi. **33** Xuning bilən ular u keqisi atisioğa xarab iqküzüp [məst kılıp] köyup, qong kizi kirip atisi bilən yatti. Lekin Lut uning kirip yatkininimu, կöpup kətkininimu həq səzmidi. **34** Ətisi xundak boldiki, qongi kiqikigə: — Mana, mən ahxam atam bilən yattim; bugün kəqtimu uningoşa yənə xarab iqküzəyli; xuning bilən sən kirip uning bilən yatkin; xundak kılıp, hər ikkimiz pərzənt kərüp atimizning nəslini қalduralaymız, — dedi. **35** Xuning bilən ular u keqisi atisioğa xarab iqküzüp [məst kılıp] köyup, kiqik kizi ornidin turup uning bilən billə yatti. Əmma Lut uning kirip yatkininimu, կöpup kətkininimu həq səzmidi. **36** Xundak kılıp, Lutning ikkila kizi əz atisidin həmilidar bolup կaldı. **37** Qongi bolsa oçul tuçup, uning etini Moab koydi; u bugünkü Moabiyarning atisidur. **38** Kiqikimu oçul tuçup, uning etini Bən-Ammi կoydi. U bugünkü Ammoniyarning atisidur.

20 İbrahim u yərdin qikip, jənub tərəptiki Nəgəwgə kəqüp kelip, Қadəx bilən Xurning arılıkida turup կaldı; bir məzgildin keyin Gərarda olturaklıxtı. **2** Xu yərdə İbrahim ayalı Sarah tooprısida: «U mening singlimdur», degəndi. Xuning bilən Gərarning padixahı Abimələk adəm əwətip, Sarahnı [əzığə] hotun boluxka eliwaldi. **3** Lekin [bir kuni] keqisi qüxicə Huda Abimələkkə kelip uningoşa: — Mana, sən əzünggə eliwaloğan ayal səwəbidin əmdi əlgən

adəmdursən; qünki u baxqa birsining ayalidur — dedi. **4**
Əmma Abimələk uningoşa tehi yekinqilik kilmiojanidi. U
Hudaşa: — I Rəb, həkçaniy bir həlkrimu həlak kılamsən?
5 U əzimu manga: «U mening singlim» dəp eytmidimu?
Yənə kelip, bu ayalmu «U mening akam», dəp eytkanidi.
Mən bolsam sap kənglüm wə durus niyitim bilən bu ixni
ķildim, — dedi. **6** Huda qüxicə uningoşa yənə: — Bu ixni
sap kəngül bilən ķilojiningni bilimən; xu səwəbtin Mən
seni aldimda gunah ķilixtin tosup, uningoşa tegixingga
köymidim. **7** Əmdi u kixinin ayalini əzigə kayturup bər;
qünki u Pəyojəmbər, u sening həkkinqədə dua ķilidu wə
sən tirik ķalisən. Əgər uni yandurup bərmisəng xuni biliq
köyəinki, sən wə həmmə adəmliring ķoxulup jəzmən
əlisilər, — dedi. **8** Abimələk ətigən tang səhərdə ķopup,
həmmə hizmətkarlırını qakirip, bu səzlərning həmmisini
ularning ķulaklırioşa saldı; bu adəmlər naħayiti қorķuxup
kətti. **9** Andin Abimələk İbrahimni qakirip uningoşa: —
Bu bizgə nemə ķilojining? Mən sanga zadi nemə gunah
ķildim, sən mən wə padixahlılımoşa eçir bir gunahni
yüklep köydung? Manga ķilmaydiojan ixlarnı ķilding! —
dedi. **10** Abimələk İbrahimmoşa yənə: — Sən zadi bizning
nemə iximizni kərgining üçün muxu ixni ķilding? — dedi.
11 İbrahim jawab berip: — «Bu yerdə xübhəsizki həqkim
Hudadin қorķmaydikən, ular meni ayalim tüpəylidin
əltürüwetidu», dəp oyliojanidim. **12** Əməliyəttə, uning
mening singlim ikənliki rast, lekin u mening ata bir,
ana bələk singlim; keyin u mening ayalim boldi. **13**
Lakin Huda meni atamning əyidin qıkırıp sərgərdanlıkça
yürgüzginidə, mən ayalimoşa: — Biz կəyərgila barsak, sən

manga xundak xapaət kərsətkəysənki, mening toɔramda:
«Bu mening akam bolidu», degin, — dəp eytənənidim —
dedi. **14** Andin Abimələk қoy-kalilar, қullar wə dedəklərni
elip ularni İbrahimoğa bərdi wə ayali Sarahnimu uningoşa
kəyturup bərdi. **15** Abimələk: — Mana mening zeminim
bolsa aldingda turuptu; kəzünggə կaysi yər yakşa xu
yərdə turoqın, — dedi. **16** U Sarahka: «Mana, mən akangoşa
ming kümüx tənggə bərdim; mana bular əz yeningdikilər,
xundakla həmmə adəmlərning kəz aldida uyatni yapkuqi
bolidu; xuning bilən sən hərkəndək daq-əyibtin halas
bolisən». **17** İbrahım Hudaşa dua կildi, Huda Abimələk,
ayali wə kenizəklirini sakaytti; andin ular [yənə] bala
tuqalaydiqan boldi; qünki Pərvərdigar İbrahımning
ayali Sarah, tüpəylidin Abimələknin əyidiki həmmə
hotunlarning baliyatkulirini etip կoyqanidi.

21 Əmdi Pərvərdigar wədə կılqinidək Sarahni yokladı;
Pərvərdigar Sarahka deginidək կildi. **2** Sarah, həmilidər
bolup, İbrahım կerioqanda Huda uningoşa bekitkən wağitta
bir oqul tuoqup bərdi. **3** İbrahım əzige tərəlgən oqlı,
yəni Sarah uningoşa tuoqup bərgən oqlining ismini İshək
köydi. **4** Andin İbrahım Huda uningoşa buyruqinidək
əz oqlı İshək tuoqulup səkkizinqi küni hətnə կildi. **5**
Oqlı İshək tuoquloqan qaoqda, İbrahım yüz yaxta idi.
6 Sarah: «Huda meni küldürüwətti; hərkim bu ixni
anglisa, mən bilən təng külüxidu», dedi. **7** U yənə: —
Kimmu İbrahimoğa: «Sarah bala emitidioqan bolidul!»
dəp eytalaytti? Qünki u կerioqanda uningoşa bir oqul
tuoqup bərdim! — dedi. **8** Bala qong bolup, əmqəktin
ayrıldı. İshək əmqəktin ayrıloqan küni İbrahım qong

ziyapət etküzüp bərdi. **9** Əmma Sarah misirlik Həjərning İbrahimoğa tuşup bərgən oşulning [Ishəkni] məshirə kiliwatkinini kərüp kaldi. **10** Xuning bilən u İbrahimoğa: — Bu dedək bilən oqlını həydiwət! Qünki bu dedəknin oqlı mening oolum Ishək bilən təng waris bolsa bolmaydu!, — dedi. **11** [Sarahning] bu səzi İbrahimoğa tolimu eçir kəldi; qünki [Ismailmu] uning oqlı-də! **12** Lekin Huda İbrahimoğa: — Balang wə dediking wəjidin bu söz sanga eçir kəlmisun, bəlkı Sarahning sanga degənlirining həmmisigə կulak salqın; qünki Ishəktin bolqını sening nəslinq hesablinidu. **13** Lekin dedəknin oqlidinmu bir həlk-millət pəyda kılımən, qünki umu sening nəslinq, — dedi. **14** Ətisi tang səhərdə İbrahim կopup, nan bilən bir tulum suni elip Həjərgə berip, əxnisigə yüdküzüp, balini uningə tapxurup, ikkisini yoloşa selip koydi. Həjər ketip, Bəər-Xebanıq qəlidə kezip yürdi. **15** Əmdi tulumdiki su tüğəp kətkənidi; Həjər balini bir qatkalning tüwigə taxlap կoyup, əz-əzığə: «Balining əlüp ketixigə қarap qidimaymən» dəp, bir ok etimqə yirakkə berip, udulida olturdi. U udulida olturup, pəryad kətürüp yioqlidi. **17** Huda oşulning yioşa awazini anglidi; xuning bilən Hudanıq Pərixtisi asmandın Həjərni qakırıp uningoşa: — Əy Həjər, sanga nemə boldi? Қorkmioqin; qünki Huda oşulning [yioşa] awazini yatqan yeridin anglidi. **18** Əmdi կopup, қolung bilən balini yələp turquz; qünki Mən uni uluq bir əl-millət kılımən, — dedi. **19** Xuan Huda [Həjərning] kəzlirini aqtı, u bir կuduķni kərdi. U berip tulumoşa su toldurup, oşulqə ieqüzdi. **20** Huda u bala bilən billə boldi; u əsüp qong boldi. U qəldə yaxap, mərgən

bolup yetixti. **21** U Paran qəlidə turdi; xu wakıtlarda anisi uningoja Misir zeminidin bir kızni hotunlukka elip bərdi. **22** U wakıtlarda xundak boldiki, Abimələk wə uning ləxkərbexi Fikol kelip İbrahimoja: — Kilojan həmmə ixliringda, Huda sening bilən billidur. **23** Əmdi sən dəl muxu yərdə manga, oqlumoja wə nəwrəmgə hiyanət kılmaslikka Hudanıng namida kəsəm kılıp bərgəysən; mən sanga kərsitip kəlgən mehribanlığimdək, sənmu manga wə sən hazır turuwatkan yurtka mehribanlık kılıqaysən, — dedi. **24** İbrahım: Kəsəm kılıp berəy, dedi. **25** Andin İbrahim Abimələknıng qakarliri tartıwalojan bir կuduk toɔ̄risida Abimələknı əyiblidi. **26** Abimələk: — Bu ixni kilojan kixini bilməymən; sən bu ixni mangimu eytmapsən; mən bu ixni pəkət bugünla anglixim, — dedi. **27** İbrahim կoy-kala elip Abimələkkə təkdim kıldı; andin ular ikkilisi əhdə kilixti. **28** İbrahim yənə padidin yəttə qixi կozini bir tərəpkə ayrip կoydi. **29** Abimələk İbrahımdın: — Sən bir tərəpkə ayrip կoyojan bu yəttə qixi կozining nemə mənisi bar? — dəp soriwidi, **30** u: — Mening bu կudukni koliojinimni etirap kılıqiningoja guwahlıq süpitidə bu yəttə qixi կozini կolumdin կobul kılıqaysən, — dəp jawab bərdi. **31** Bu ikkisi xu yərdə kəsəm kilixtanlıkı üqün, u xu jayni «Bəər-Xeba» dəp atidi. **32** Xu tərikidə ular Bəər-Xebada əhdə kilixti. Andin Abimələk wə uning ləxkərbexi Fikol կozqılıp, Filistiyərnıng zeminiqa yenip kətti. **33** İbrahim Bəər-Xebada bir tüp yuləunni tikip, u yərdə Əbədiy Təngri bolovan Pərwərdigarning namioja nida kılıp ibadət kıldı. **34** İbrahim Filistiyərnıng zemində uzun wakitkiqə turup կaldı.

22 Bu ixlardin keyin xundak boldiki, Huda İbrahîmni sinap uningoja: — Эй İbrahîm! dedi. U: mana mən! — dəp jawab bərdi. **2** U: — Sən oqlungni, yəni sən səyidiqan yalçuz oqlung İshâkni elip, Moriya yurtioja berip, xu yerdə, Mən sanga eytidiojan taqlarning birining üstidə uni kəydürmə қurbanlıq süpitidə sunojin, — dedi. **3** Ətisi İbrahîm səhər kopup, exikini tokup, yigitliridin ikkiylən bilən İshâkni billə elip, kəydürmə қurbanlıq üqün otun yerip, Huda uningoja eytkan yərgə қarap mangdi. **4** Üqinqi künü İbrahîm bexini kətürüp қarap, yiraktein u yerni kərdi. **5** İbrahîm yigitlirige: — Silər exək bilən muxu yerdə turup turunglar. Mən balam bilən u yərgə berip, səjdə kılıp, andin kexinglarqa yenip kelimiz, — dedi. **6** Xuning bilən İbrahîm kəydürmə қurbanlıkkə kerəklik otunni elip, oqlı İshâkka yüdküzüp, əzi қolioja piqak bilən otni elip, ikkisi billə yürüp kətti. **7** İshâk atisi İbrahîmoja: — Эй ata! dewidi, u uningoja jawab berip: — Mana mən, oqlum, dedi. U uningdin: — Mana ot bilən otunoju bar, əmma kəydürmə қurbanlıq bolidiojan қoza əni? — dəp soriwidi, **8** İbrahîm jawab berip: — Эй oqlum, Huda Əzi Əzigə kəydürmə қurbanlıq қozini təminləydu, — dedi. Andin ikkisi birgə yolini dawamlaxturdi. **9** Ahirida ular Huda İbrahîmoja eytkan jayoja yetip kəldi. İbrahîm u yerdə қurbangah yasap, üstigə otunni tizip koydi. Andin u oqlı İshâkni baqlap, uni қurbangahdiki otunning üstidə yatkuzdi. **10** Andin İbrahîm əlini uzitip, oqlini boozuzlıqılı piqakni aldı. **11** Xuan Pərvərdigarning Pərixtisi asmandin uni qakırıp uningoja: — İbrahîm, İbrahîm! — dəp warkırıdi. U:

— Mana mən, — dedi. **12** U uningoja: — Sən balioja
kölungni təgküzmigin, uni həqnemə kilmiojin; qünki Mən
sening Hudadin korkkanlıkingni bildim; qünki sening
oqlungni, yəni yalozuz oqlungni Məndin ayimiding,
— dedi. **13** İbrahim bexini kətürüp қariwidi, mana,
arkısida münggüzliri qatkaloja qirmixip қalojan bir
koqkarnı kərdi. İbrahim berip koqkarnı elip, uni oqlining
ornida kəydürmə қurbanlık kılıp sundı. **14** Xuning
bilən İbrahim xu jayşa «Yahwəh-Yirəh» dəp at koydi.
Xunga kixilər: «Pərwərdigarning teojıda təminlinidu»
degən bu söz bügüngə kədər eytilip keliwatidu. **15**
Pərwərdigarning Pərixtisi asmandın İbrahimni ikkinqi
ketim qakirip uningoja: — **16** Sən əz oqlungni, yəni
yalozuz oqlungni ayimay bu ixni kılqıning üçün Mən
Əzüm bilən kəsəm kılımənki, dəydu Pərwərdigar, **17** —
Mən seni zor bərikətləp, nəslinqni asmandiki yultuzlardək
nurqun kəpəytip, dengiz sahilidiki kumdək əqolditimən;
nəslinq bolsa düxmənlirining dərwazilirioja igə bolidu. **18**
Sən Mening awazimoja қulaq salqıning üçün yər yüzidiki
barlıq əl-yurtlar nəslinqning nami bilən əzliri üçün bəht-
bərikət tiləydu, — dedi. **19** Andin İbrahim yigitlirining
kəxioja yenip bardı. Ular həmmisi ornidin turuxup Bəər-
Xebaşa yol aldı. İbrahim Bəər-Xebada turup қaldı. **20**
Bu ixlardin keyin İbrahimə: «Mana Milkahmu ining
Nahoroja birkañqə oqlul tuçup beriptu», degən həwər
yətti. **21** Ular bolsa tunji oqlı uz, uning inisi Buz wə
Aramning atisi bolovan Kəmuəl, **22** andin Kəsəd, Hazo,
Pildax, Yidlaf wə Betuəl degən oqlular idi. **23** (Betuəldin
Riwkah, tərəldi). Bu səkkizini Milkah İbrahimning inisi

Nahorqa tuşup bərdi. **24** Xuningdək uning keniziki Rəumahmu Tebah, Gaham, Tahax wə Maakah degənlərni tuşup bərdi.

23 Sarah bir yüz yigirmə yəttə yaxkıqə əmür kərdi. Bu Sarahning əmrining yilliri idi. **2** Sarah Қanaan zeminidiki Kiriat-Arba, yəni Həbronda wapat boldi. İbrahim berip Sarah üçün matəm tutup yioqa-zar ķildi. **3** İbrahim əz mərhuməsining yenidin ķopup, Hıttiyalarqa söz kılıp: **4** — Mən bolsam aranglarda musapir mehman, halas; silər əmdi aranglardın manga bir yərlik beringlar; xuning bilən mən bu mərhuməmni aldimda kərünüp turmisun üçün elip berip dəpnə ķilay, — dedi. **5** Hıttiyalar İbrahimə qawab berip: — I hojam, bizgə կulak saloqayla! Sili arimizda Hudanıng bir xalqadisi hesablinila! Arimizdiki əng esil yərlikni tallap, xu yerdə mərhuməlirini dəpnə կiləyayla! Mərhuməlirini dəpnə կilixka həeqəysimiz əz yərlikini silidin ayimaydu, — dedi. **7** İbrahim ornidin turup, u zemindiki həlkə, yəni Hıttiyalarqa təzim kılıp, **8** ularqa: — Əgər mərhuməmning kəz aldimda turiwərməsliki üçün, uni elip berip, dəpnə կiliximni rawa kərsənglər, undakta sözümni anglap mening üçün Zoharning oğlı Əfronə qawab kılıp, **9** uning etizining ayioqida əzinəngki bolqan Makpelahning qarını manga berixini iltimas ķilinglar. U manga buni silərning aranglarda goristan boluxka toluq nərhidə bərsun, — dedi. **10** Xu qəoqla Əfron Hıttiyalar arisida olturatti. Xuning bilən hıttiyilik Əfron Hıttiyarning aldida, yəni xəhirining dərwazisidin kirgüqilərning həmmisining aldida İbrahimə qawab berip: — **11** Yoksu, əy hojam, manga կulak saloqayla.

Bu etizlikni, xundakla uningdiki oğarni siligə berəy; uni əz həlkim bolğan adəmlərning aldida siligə bərdim; əz meytirini dəpnə kılçayla, — dedi. **12** Andin İbrahim yənə zemin həlkı aldida təzim kılıp, **13** Xu zemindiki həlkning կulaklıri aldida Əfronqa: — İltimasimoja կulak salçayla; mən bu etizlikning nərhi boyiqə pul berəy, uni məndin կobul kılçayla, andin mən meyitimni xu yərdə dəpnə kılıy, — dedi. **14** Əfron İbrahimomoja jawab berip uningoja: **15** Əy hojam, manga կulak salçayla; tət yüz xəkəl kümüxkə yaraydiojan bir etizlik, sili bilən mening aramda nemə idi? Sili meytirini dəpnə kılçayla — dedi. **16** İbrahim Əfronnıng səzigə қoxuldi; andin Əfron Hıttıylar aldida eytkan bahani, yəni xu qaoqdiki soda əlqimi boyiqə tət yüz xəkəl kümüxni tarazida tartip bərdi. **17** Xundak kılıp Mamrəning udulidiki Makpelahka jaylaxkan Əfronnıng etizlik, yəni etizlikning əzi, uningdiki oğar, xundakla etizlikning iqi wə ətrapidiki barlık, dərəhlərning həmmisi **18** Hıttıylarning kəz aldida İbrahimomoja tapxurulup, [yəni Əfronnıng] xəhirining dərwazisidin barlık kirgüqlərning aldida uning mülki kılıp bekitildi. **19** Xuningdin keyin İbrahim ayali Sarahni Kanaan zeminidiki Mamrə (yəni, Hébron)ning udulidiki Makpelahning etizlikinинг oğarida dəpnə կildi. **20** Xu təriķidə u etizlik wə uningdiki oğar Hıttıylar təripidin İbrahimomoja gəristan boluxka tayin կilindi.

24 İbrahim կerip, yexi bir yərgə berip կalçanidi; Pərvərdigar İbrahimomoja hər tərəptə bəht-bərikət ata կilçanidi. **2** İbrahim əyidiki əng mötiwər hizmətkarı, əzinin pütün mal-mülkini baxçuridiojan oqojidarqa:

— Қолунгни yetamning astioja қоюғин; **3** Мән сени асманларнинг Hudasi xundakla yérning Hudasi bolоjan Pərwərdigarning nami bilen kəsəm kildurimənki, sən mən hazır turuwatkan bu Қанааниylarning arisidin oqlumоja kız elip bərməy, **4** Bəlkı eз yurtumоja, xundakla eз uruk-tuqkanlirimning kəxioja berip, oqlum Ishäkka hotun elip bərgəysən, — dedi. **5** Hizmətkari uningoja: — Mubada u kız mən bilen bu yurtka kəlgili unimisa, undakta əzliri qıkkан xu yurtka oqullirini yandurup apiramdimən? — dedi. **6** İbrahim uningoja jawab berip: — Həzi bol, oqlumni hərgiz xu yərgə yandurup barmiojin! **7** Meni atamning eyi bilen tuqulоjan yurtumdin yetəkləp elip kəlgüqi, yəni manga səz kılıp: — «Sening nəslingga bu yurtnı berimən», dəp manga kəsəm kılоjan, asmanning Hudasi bolоjan Pərwərdigar Əz Pərixtisini aldingoja əwətidü; xuning bilen sən u yərdin oqlumоja kız elip kelələysən. **8** Xundaktimu, əgər kız sən bilen bu yərgə kəlgili unimisa, mən sanga kilduridiоjan kəsəmdin halas bolisən; əmma oqlumni u yərgə hərgiz yandurup barmiojin, — dedi. **9** Xuning bilen hizmətkar қolini hojisi İbrahimning yotisining astioja қoyup turup, bu toqrida uningoja kəsəm kıldı. **10** Andin hizmətkar bu toqrida hojisining təgiliridin onni, xundakla hojisining hərhil esil nərsilirini elip yoloja qikti; u Aram-Naharaim rayonioja səpər kılıp, Nahorning xəhirigə yetip kəldi. **11** U xəhərning sırtidiki bir կudukning yenida təgilirini qekündurdi: bu kəqkurun, kız-ayallarning su tartkili qikidiojan qeoji idi. **12** U dua kılıp: — Əy hojam İbrahimning Hudasi bolоjan Pərwərdigar, ətünimənki, bügün menin iximni ongoja

tartkaysən, hojam İbrahimoja xapaət kərsətkəysən. **13**
Mana mən bu yərdə կudukning bexida turuwatimən wə
xəhər həlkining kızliri bu yərgə su tartkili keliwatidu. **14**
Əmdi xundak bolsunki, mən կaysı կizoja: «Komzikingni
qüxürsəng, mən su iqiwalsam boptikən!» desəm, u jawab
berip: «Mana iqkin, mən təgiliringnimu suqirip կoyay»,
desə, u kız sən կulung Ishakka bekitkiningning əzi bolsun.
Buningdin sening hojam İbrahimoja xapaət կilojiningni
bilələymən, — dedi. **15** U tehi səzini tügətməyla, mana
Riwkah kozini mürisidə kətürüp qikip kəldi; u bolsa
İbrahimning inisi Nahorning ayali Milkahtin tuqulqan
oqlı Betuəlning kızı idi; **16** Kız intayin qiraylıq bolup, həq
ər kixi təgmigən pak kız idi. U կudukning boyioja qüxüp,
komzikini toldurup andin qikti. **17** Hizmətkar uning
aldioja yügürüp berip: — Өtüünüp կalay, komzikinctin
azəqina su otliwalay, dedi. **18** U jawab berip: — Iqkəyla,
əy hojam! dəpla, komzəknı dərhal կoliqa elip, uning
su iqixi üçün sundi. **19** U süyidin uningoja կanoqə
iqküzgəndin keyin: — Təgilirigimu կanoqə su iqküzüp
կoyay, — dedi. **20** Xuning bilən u dərhal komzəktiki suni
olakka təküwetip, yənə կudukka su tartkili yügürüp
bardi; u uning həmmə təgilirigə su tartip bərdi. **21** U kixi
uningoja kezini tikkiniqə jimjit turup, Pərwərdigarning
yolini ong կilən, kilmiojanlıqini bilix üçün kütüwatatti.
22 Təgilər su iqip կanoqanda, xundak boldiki, həlikı
kixi yerim xəkəllik bir altun burun հalkısı bilən ikki
կoliqa on xəkəllik altun biləzükni qikirip կizoja berip
uningoja: **23** Sən kimning kızı bolisən? Manga dəp
bərsəng! Atangning əyidə bizgə կonəudək jay barmu? —

dəp soridi. **24** Kız uningoja: — Mən Milkahning Nahorşa tuşup bərgən oqlı Betuəlning kizi bolimən, — dedi, **25** yənə uningoja: — Bizningkidə saman bilən boozuz kəngri, [silərgə] konoqılı jaymu bar, — dedi. **26** Xuan bu adəm engixip Pərwərdigarning aldida səjdə kılıp: **27** Əz xapaiti bilən hojamdin wapadarlığını ayimiojan, hojam İbrahimning Hudasi bolοjan Pərwərdigarşa Həmdusana okuləqay! Pərwərdigar bu səpirimdə meni hojamning kərindaxliri turojan əygə baxlap kəldi! — dedi. **28** Kız yükürüp berip, bularning həmmisini anisining əydikilərgə eytip bərdi. **29** Əmdi Riwkahning Laban degən bir akisi bar idi. Laban կuduķning bexioja, u adəmning kexioja yükürüp qıktı. **30** Qünki u singlisining burun halkısını wə կolliridiki biləzüklərni kərüp, həmdə singlisining: u adəm manga mundak-mundak dedi, deginini anlap, u adəmning kexioja bardı. Mana, u kixi կuduķning yenida təgilərning kexida turatti. **31** Laban uningoja: — Əy Pərwərdigarning bəht-bərikiti ata kılinoquqi, kirgəyla! Nemə üqün taxkırıda turdila? Mən əyni təyyarlap կoydum, təgilərgimu jay raslidim, — dedi. **32** U adəm əygə kirdi; Laban təgilərdin yükni qüxürüp, təgilərgə saman bilən boozuz berip, u kixinin həm uning həmrəhəlinining putlirini yuqılı su elip kəldi; **33** andin u kixinin aldişa taam կoyuldi; lekin u: — Mən gepimni deməy turup taam yeməymən, — dedi. Laban jawab berip: — Eytəy, dedi. **34** U: — Mən bolsam İbrahimning hizmətkarımən; **35** Pərwərdigar hojaməja kəp bəht-bərikət ata kılqaqka, u uluq bir kixi boldı. U uningoja koy bilən kala, kümük bilən altun, կul bilən dedəklərni, təgə bilən exəklərni

bərdi. **36** Hojamning ayali Sarah қeriojanda hojamoja bir oqlul tuşup bərgənidi. Hojam [oqlıoja] əzining barlıkini atidi. **37** Hojam meni kəsəm kıldıdurup: «Sən mən turuwatqan zemindiki Қанаaniylarning kızliridin oqlumoja hotun elip bərmə, **38** bəlki jəzmən atamning eyigə, əz tuqlanlırimning kəxiöja berip, oqlumoja hotun elip bərgəysən», — dedi. **39** U wakitta mən hojamoja: «U kız mən bilən kəlgili unimisiqu?» — desəm, **40** u manga jawab berip: «Tutqan yollirim uningoja oquk bolqan Pərwərdigarım Əz Pərixtisini sening bilən əwətip, yolungni ong kılıdu. Bu tərikidə sən mening ailidikilirim arisidin, atamning jəməti iqidin oqlumoja hotun elip berisən. **41** Xundak kılıp ailəmdikilərning kəxiöja yetip barəjiningda, sən mən kıldıroqan kəsəmdin halas bolisən; ular sanga kızni bərmisimu ohxaxla kəsəmdin halas bolisən», — degənidi. **42** Xunga mən bugün bu կuduķning kəxiöja kelip: — Əy, hojam İbrahimning Hudasi bolqan Pərwərdigar, əgər sən bu səpirimni ong kilsang: — **43** mana mən su կuduķining yenida turuwatimən; wə xundak bolsunki, su tartkili kəlgən kizoja: «Komzikindin manga bir otlam su bərgən bolsang», desəm, **44** u manga: «Sən iqkin, təgiliringgimu su tartip berəy», dəp jawab bərsə, undakta bu kız dəl Pərwərdigar Əzi hojamning oqlı üçün bekitkən kız bolsun, dəp dua կiloqanidim. **45** Kənglümdə tehi səzüm tügiməyla, mana, Riwkah komzəknı mürisidə ketürüp qikip, կuduķning boyioja qüxüp su tartti; mən uningoja: — Iltipat kılıp, manga su iqlili կoysang, dewidim, **46** u dərhal komzikini mürisidin qüxürüp: «Iqkəyla, təgilirinimu suoqirip կoyay», dedi.

Xuning bilən mən iqtim; u təgilirimnimu suojirip koydi.

47 Andin mən uningdin: — Kimning kizi bolisən, dəp sorisam, u jawab berip: — Mən Nahorning Milkahdin tuşulmuş oqlı Betuəlning kizi bolimən, — dedi. Xu qəoşa mən uning burnioğa ھalkا, қollirioğa biləzüklərni selip koydum; **48** andin engixip Pərwərdigarə səjdə kıldı; hojamning kerindixining kızını uning oqlı üçün elip ketixkə mening yolumni ong kılıqını üçün, hojamning Hudasi boloğan Pərwərdigarə həmdusana eyttim. **49** Əmdi silər hojaməqə ihlas kılıp xapaət kərsitəyli desənglər, buni manga dənglər. Əgər halimisanglar, unimu manga eytinglər, mən ong tərəpkə yaki sol tərəpkə barımən, — dedi. **50** Əmdi Laban bilən Betuəl jawab berip: — Bu ix Pərwərdigardin boloq, siligə ya undak ya bundak deyəlməymiz. **51** Mana, Riwkah alditirida turidu; uni elip kətkəyla. U Pərwərdigarning deginidək əz hojilirining oqlıqə hotun bolsun, — dedi. **52** İbrahimning hizmətkarı ularning sözlerini anglap, yərgə engixip, Pərwərdigarə səjdə kıldı. **53** Andin, hizmətkar kümüx buyumlarnı, altun buyumlarnı wə kiyim-keqəklərni qıçırip, bularnı Riwkahka bərdi; u yənə kızning akisi wə anisioğumu əkimmətlik hədiyələrni sundı. **54** Andin u wə həmrəhəliri bilən billə yəp-iqip, xu yərdə konup қaldı. Ətisi səhərdə կopup, u ularoqa: meni hojamning қexioqa yoloqa selip կoyunglar, dewidi, **55** Kızning akisi bilən anisi uningoqa: — Kız birqanqə kün yaki on kün yenimizda tursun; andin barsun, — dedi. **56** Əmma u ularoqa: — Pərwərdigar mening səpirimni ong kılıqanıkən, meni tosmanglar; hojamning қexioqa berixim üçün meni yoloqa selip կoyunglar, —

dedi. **57** Ular uningqa: — Kızni qakırip, uning aqzidin anglap bağaylı, dəp **58** Riwkahni qakırip uningdin: — Bu adəm bilən baramsən? dəp soriwidi, u: — Baray, dəp jawab bərdi. **59** Xuning bilən ular singlisi Riwkahni, uning inik'anisi, İbrahimning hizmətkarı wə adəmliri bilən köxup yoloja selip koydi. **60** U wakitta ular Riwkahka bəht tiləp: — Əy singlimiz, minglijan on minglijan adəmlərning anisi bolqaysən! Nəslindüxmənlirining dərwazılırioja igə bolqay! — dedi. **61** Xuning bilən Riwkah bilən uning dedəkliri ornidin turup, təgilərgə minip, u kixigə əgixip mangdi. Xundak kılıp hizmətkar Riwkahni elip yoloja qikti. **62** İshək Bəər-laħay-roy degən jaydin bayila kaytip kəlgənidi; qünki u jənubtiki Nəgəwdə turatti; **63** İshək kəqkurun istikamətkə dalaqə qikqənidi; u bexini kətürüp karisa, mana təgilər keliwatatti. **64** Riwkah bexini kətürüp, İshəknı kərdi; u dərħal təgidin qüxüp, hizmətkardin: — Səhrada bizning aldimizoja qikqənatkan bu kixi kim bolidu? — dəp soridi. Hizmətkar: — Bu hojamdur! dedi. Riwkah dərħal qümbilini tartıp yüzini yepiwaldi. **66** Hizmətkar əmdi kılıjan həmmə ixlirini İshəkkə eytip bərdi. **67** İshək kızni anisi Sarahning qedirioja baxlap kirdi; u Riwkahni eż əmrigə aldı; u uning hotuni boldi. U uni yahxi kərüp kəldi; bu tərikidə İshək anisining wapatidin keyin təsəlli taptı.

25 İbrahim Kəturah isimlik yənə bir ayalni aloqanidi. **2** U İbrahimə Zimran, Yoqxan, Medan, Midian, Ixbak wə Xuahni tuçup bərdi. **3** Yoqxandin Xeba bilən Dedan tərəldi; Dedanning əwladlıri Axuriylar, Letuxiylar wə Leummiyalar idi. **4** Midiyanning oqlulları Əfah, Efər,

Hañoh, Abida wə əldaah idı. Bular həmmisi Kəturahning əwladliri idı. **5** İbrahim barlığını Ishakka atiwətkənidi; **6** İbrahim tehi Həyat waktida kiqik hotunliridin bolğan oqullirioja hədiyələrni berip, andin bularni oqlı Ishakṭin yirak tursun dəp, kün qıkış tərəpkə, xərkiy zeminoja əwətiwətkənidi. **7** İbrahimning əmrining künliri bir yüz yətmix yil boldi; u tolimu ķerip, künliri toxup, nəpəstin tohtap wapat boldi; u eż ķowmining kəxioja berip қoxuldi. **9** Uning oqulliri Ishak wə Ismail uni Mamrəning udulioja jaylaxşan, Hıttiy Zoharning oqlı əfronning etizlikidiki Makpelahning oqarida dəpnə kıldı. **10** Bu etizlikni İbrahim Hıttiylardın setiwalojanidi; mana bu yərlikkə İbrahim dəpnə kılındı, ayali Sarahmu muxu yərgə dəpnə kılınojanidi. **11** İbrahim wapat bolğandan keyin xundak boldiki, Pərwərdigar uning oqlı Ishakni bərikətlidi. Ishak Bəər-Lahay-Royning yenida turatti. **12** Təwəndikilər Sarahning misirlik dediki Həjərdin tuqulajan, İbrahimning oqlı bolğan Ismailning əwladliri:
— **13** Ismailning oqullirining, ularning nəsəbnamiliri wə ķabililiri boyiqə ismi təwəndikiqə: — Ismailning tunji oqlı Nebayot; andin Kedar, Adbəəl, Mibsam, **14** Mixma, Dumah, Massa, **15** Hədad bilən Tema, Yətur bilən Nafix wə Kədəməh idı. **16** Bular bolsa Ismailning oqulliri bolup, ularning kənt wə qedirgahlıri ularning nami bilən atalojan bolup, ular on ikki ķabiligə əmir bolğanidi. **17** Ismailning əmrining yilliri bir yüz ottuz yəttə yil boldi; u ahirki nəpsini tartip wapat bolup, eż ķowmining kəxioja berip қoxuldi. **18** [Uning əwladliri] Hawilaḥ rayonidin tartip xuroqıqə olturaklaxtı (Xur

bolsa Misirning utturisida bolup, Axuroja baridiojan yolda idi). Ismail əzining barlık ķerindaxlirining udulida olturaklaxti. **19** İbrahimning oğlı Ishakning nəslining bayani mundaktur: — İbrahimdin Ishak tərəldi. **20** Ishak Padan-Aramda olturuxluk aramiy Betuəlning kizi, aramiy Labanning singlisi bolojan Riwkahni hotunlukka alojanda kırıq yaxka kirgənidi. **21** Əmma Riwkah bolsa tuoğmas boloqaqka, Ishak hotuni üçün Pərwərdigar oja dua-tilawət kıldı; Pərwərdigar uning duasını ijabət kıldı; xuning bilən ayali Riwkah ҳamilidar boldi. **22** Əmma uning қorsikidiki ikki bala bir-biri bilən sokuxkılı turdi. Xuning bilən Riwkah: — Əgər bundaqlığını bilsəm, [hamilidar] bolup nemə kılattım? — dəp Pərwərdigardin səwəbini soriojili bardi. **23** Pərwərdigar uningoja: — «Sening қorsikinqda ikki əl bardur, Iqingdin ikki həlk qıkip bir-biridin ayrılidu, Bir həlk yənə bir həlkətin əyalib kelidu, Qongi kiqikining hizmitini kılıdu» — dedi. **24** Uning ay-küni toxqanda, mana uning қorsıkida dərwəkə bir jüp köxkezək bar idi. **25** Awwal tuoğulqını kızışaq bolup, pütün bədini juwidək tüklük idi. Ular uning ismini Əsaw dəp koydi. **26** Andin inisi ķoli bilən Əsawning tapinini tutkan ħalda qıktı. Bu səwəbtin uning ismi Yakup dəp koyıldı. Ular tuoğulqanda Ishak atmix yaxta idi. **27** Balilar əsüp qong boldi; Əsaw mahir owqi bolup, dala-janggalda yüradiojan adəm boldi. Yakup bolsa durus adəm bolup, qedirlarda turatti. **28** Ishak Əsawning owlap kəlgən gəxidin daim yəp turoqaqka, uningoja amraķ idi. Lekin Riwkah Yakupka amraķ idi. **29** Bir küni Yakup [purqaq] xorpisi ķaynitiwatatti; Əsaw daladin hərip-eqip kaytip kəldi. **30** Əsaw Yakupka: — Mən

halimdin kəttim! Ətünüp қalay, awu kızildin bərsəng!
— Awu қızıl nərsidin meni ozuklandursangqu! Mən halimdin kəttim, — dedi (xu səwəbtin uning eti «Edom» dəpmu ataldi). **31** Yakup uningoja: — Undak bolsa, tunjilik hökükungni manga setip bərgin, — dedi. **32** Əsaw: — Mən ələy dəwatimən, bu tunjilik hökükining manga nemə paydisi? — dedi. **33** Yakup: — Əmisə һazır manga kəsəm kılıqın, dewidi, u uningoja kəsəm kılıp, tunjilik hökükini Yakupka setip bərdi. **34** Xuning bilən Yakup Əsawoja nan bilən қızıl purqak xorpisini bərdi. U yəp-iqip ornidin turup kətti. Xundak kılıp Əsaw tunjilik hökükioja xunqə etibarsız қarioğanidi.

26 [Қанаан] zeminida İbrahimning waqtidiki aqarqılıktın baxka yənə bir ketimlik aqarqılık yüz bərdi. Xuning bilən İshak Gərar xəhirigə, Filistiyərning padixahı Abimələknинг қexioja bardı. **2** Pərwərdigar uningoja kərünüp mundak dedi: — Sən Misiroja qüxməy, bəlkı Mən sanga kərsitip beridiojan yurtta turoqin. **3** Moxu zemindin qıkmay musapir bolup turoqin; xuning bilən Mən sən bilən billə bolup, sanga bəht-bərikət ata kılımən; qünki Mən sən wə nəslingga bu zeminlarning həmmisini berip, atang İbrahim oja bərgən kəsimimni ada kılımən; **4** nəslingu asmandiki yultuzlardək awutimən wə nəslingga bu zeminlarning həmmisini berimən; yər yüzidiki barlık, əl-yurtlar nəslingu [nami] bilən əzlirigə bəht-bərikət tiləydi; **5** Qünki İbrahim Mening awazimoja կulak selip, tapilioqinim, əmrərim, bəlgilimilirim wə əkanunlirimni bəja kəltürdi, — dedi. **6** Xuning bilən İshak Gərarda turup կaldı. **7** Əmma u yərlik kixilər uning ayali tooprısında sorisa

u: — Bu mening singlim bolidu, — dedi; qünki Riwkah intayin qiraylik boløaqqa, Ishak əz-əzige: «Bu mening ayalim bolidu», desəm, bu yərlik adəmlər Riwkahning səwəbidin meni əltürüwetərmikin, — dəp қorktı. **8**
Lekin u xu yərdə uzak wakıt turoqandin keyin xundak boldiki, Filistiyılerning padixahı Abimələk dərizidin қariwidi, mana Ishak wə ayali Riwkah bir-birigə ərkilixip turatti. **9** Andin Abimələk Ishaknı qakırıp: — Mana, u jəzmən sening ayaling ikən! Sən nemə dəp: «U mening singlim», deding? — dewidi, Ishak uningoja: — Qünki mən əslidə uning səwəbidin birsi meni əltürüwetərmikin, dəp ənsirigənidim, — dedi. **10** Abimələk uningoja: Bu bizgə nemə kılqıning? Tas kaptu həlk arisidin birərsi ayaling bilən birgə bolqılı?! Undak bolqan bolsa sən bizni gunahka patkuzojan bolatting! — dedi. **11** Andin Abimələk həmmə həlkə buyrup: — Kimki bu kixigə wə yaki hotunioja kol təvküsə jəzmən əltürülməy կalmaydu, — dəp yarlıq qüxürdi. **12** Ishak u zeminda terikqılık қıldı: u xu yili yərdin yüz həssə hosul aldi; Pərwərdigar uni bərikətlığanidi. **13** Bu kixi bax kətürüp, baroqanseri rawaj tepip, tolimu katta kixilərdin bolup կaldi. **14** Uning koy-kala padiliri wə eyidiki külliri intayin kepəydi; Filistiyılər uningoja həsət kılqılı turdi. **15** Bu səwəbtin uning atisi İbrahimning künliridə atisining külliri kolıqan կuduklarning həmmisini Filistiyılər etip, topa bilən tinduruwətti. **16** Abimələk Ishakqa: — Sən bizdin ziadə küqiyip kətting, əmdi arimizdin qikip kətkin, — dedi. **17** Ishak u yərdin ketip, Gərar wadisioja qedir tikip, xu yərdə turup կaldi. **18** İbrahim həyat waktida [külliri]

birmunqə կuduqlarni կազօջանиди; birak İbrahîm өлгөндін keyin, Filistiyler bularni topa bilən tinduruwətkənidi. Ishäk bu կuduqlarni kaytidin kolitip, ularoja atisi ilgiri կոյօjan isimlarni yənə կoydi. **19** Ishäkning külliri wadida կuduқ kolawatқanda suliri urojup qikip akidiojan bir կuduқni tepiwaldi. **20** Lekin Gərardiki padıqilar Ishäkning padıqiliridin uni talixip: — Bu su bizningkidur, — dedi. Ular Ishäk bilən jedəlləxkəqkə, u bu կuduқni «Esək» dəp atidi. **21** Ular yənə baxka bir կuduқni kolidi, ular yənə bu կuduқ toqrisida jedəlləxti. Xuning bilən Ishäk buning ismini «Sitnah» dəp atidi. **22** Andin u u yərdin ketip, baxka yərgə berip, xu yərdimu yənə bir կuduқ kolidi; əmdi Gərardikilər bu կuduқni talaxmidi. Bu səwəbtin u uning etini «Rəhəbot» կoyup: «Əmdi Pərwərdigar biz üqün jay bərgənikən, bu zeminda mewilik bolimiz», — dedi. **23** Andin u u yərdin qikip Bəər-Xebaqja bardı. **24** Pərwərdigar xu keqisi uningoja kərünüp: — Mən bolsam atang İbrahîmning Hudasidurmən; қorkmiojin, qünki Mən sən bilən billimən, seni bəht-bərikətləp, nəslinqni կulum İbrahîmning səwəbidin awutimən, — dedi. **25** U xu yərdə bir կurbangah yasap, Pərwərdigarning namioja nida կilip ibadət կildi. U xu yərdə qedirini tikti, Ishäkning külliri xu yərdə bir կuduқ kolidi. **26** Əmdi Abimələk, aqinisi Aħuzzat bilən ləxkərbexi Fikol birgə Gərardin qikip, uning կexioja bardı. **27** Ishäk ularoja: — Manga əqmənlik կilip, meni aranglardın կooqlıwətkəndin keyin, nemə üqün mening կeximoja kəldinglar? — dedi. **28** Ular jawabən: — Biz Pərwərdigarning sən bilən billə bolqinini roxən bayķiduk, xuning bilən biz sening toqrangda:

«Otturimizda bir kelixim bolsun, yəni bizlər bilən sən bir-birimizgə կəsəm berip əhdə kılıxaylı» deduk; xu wəjidin sən bizgə heqkəndak ziyən-zəhmət yətküzmigəysən; biz sanga heq təgmiginimizdək, xundakla sanga yahxılıktın baxka heqbir nemə կilmiojinimizdək (bəlkı seni aman-esənlik iqidə yolungoja əwətkənidük) sənmə xundak կilojaysən. Mana hazır sən Pərwərdigar təripidin bəht-bərikət kərüwatisən! — deyixti. **30** Xuning bilən u ularoja bir ziyapət kılıp bərdi. Ular bolsa yəp-iqtı. **31** Ətisi tang səhərdə ular կopup bir-birigə կəsəm կilixti; andin Ishak ularni yoloja selip կoydi; ular uning կexidin aman-esən kətti. **32** U küni xundak boldiki, Ishakning կulliri kelip, uningoja əzi koliojan կuduk toqrisida həwər berip: «Biz su taptuk!» dedi. **33** U uning namini «Xibah» կoydi. Bu səwəbtin bu xəhərning ismi bügüngiqə «Bəər-Xeba» dəp atılıp kəlməktə. **34** Əsaw կirik yaxka kirgəndə, Hittiyardin bolojan Bəərining kizi Yəhudit bilən Hittiyardin bolojan Elonning kizi Basimatni hotunlukka aldı. **35** Əmma bular Ishak bilən Riwkahning kengligə azab elip kəldi.

27 Ishak kərip, kəzliri torlixip, kəzi ojuwa kəridiojan bolup կalojanda xundak boldiki, u qong oqlı əsawni qakirip uningoja: — Oqlum! — dedi. U: — Mana mən! — dəp jawab bərdi. **2** U uningoja: — Mana mən əmdi kərip kəttim, կanqilik kün kəridiojinimnimu bilməymən. **3** Xunga səndin ətünimən, կoralliring, yəni sadak wə okyayingni elip janggaloja qikip, mən üqün bir ow owləp kəl; **4** mən yahxi kəridiojan məzzilik tamakṭin birni etip, manga kəltürgin. Mən uni yəp, əlüxtin ilgiri kənglümdin sanga bəht-bərikət tiləp dua կilay, — dedi. **5** Ishak oqlı

Əsawoja sez kılɔjanda Riwkahmu anglidi. Əsaw ow owləp kəlgili janggaloja qikip kətkəndə, **6** Riwkah oɔqli Yaқupka:
— Mana mən atangning akang Əsawoja: «Sən ow owləp kelip, manga məzzilik bir taamni ətkin; mən uni yəp elüp ketixtin burun Pərwərdigar aldida sanga bəht-bərikət tiləp dua kılıy», — dəp eytキンini anglap қaldim. **8** Əmdi, i oɔlum, səzümgə қulak selip buyruqinimni kılɔjin. **9** Sən dərħal padioja berip, eeqkilərning iqidin esil ikki oɔlakni elip kəlgin; mən ulardin atang üqün u yahxi kəridiojan məzzilik bir taam təyyar kılıy. **10** Sən uni atangning aldiqa elip kirgin. Xuning bilən u yəp, elüp ketixtin burun sanga bəht-bərikət tiləp dua kılıdu, — dedi. **11** Lekin Yaқup anisi Riwkahqa: — Mana akam Əsaw bolsa tüklük kixi, mən bolsam tüksiz siliq tənlik adəmmən. **12** Mubada atam meni silap қalsı, undakta mən uning nəziridə uni mazak kılɔquqi adəm bolup kelip, beximoja bərikət əməs, bəlkı lənət taparmənmikin, dedi. **13** Anisi uningoja: — Əy oɔlum, sanga qüxicidiojan lənət manga qüxsün; əmma sən pəkət səzümgə қulak selip, berip [oɔlaklarni] elip kəl, — dedi. **14** U berip ularni elip kelip, anisioja bərdi. Anisi uning atisi yahxi kəridiojan məzzilik bir taamni təyyar kıldı. **15** Andin Riwkah tunji oɔqli Əsawning əydə əz yenida saklaklık, əng esil keyimlirini elip kiqik oɔqli Yaқupka kiydürüp, **16** oɔlaklarning terisini ikki қoli bilən boynining tüksiz jayıqə yəgəp, **17** andin əzi ətkən məzzilik taamlar bilən nanlarni oɔqli Yaқupning қolioja tutkuzdi. **18** Yaқup atisining қexioja kirip: — Əy ata! — dedi. U: — Mana mən! Oɔlum, sən kim bolisən? — dewidi, **19** Yaқup atisioja

jawab berip: — Mən qong oqulliri Əsawmən, manga eytkanlidək ķildim; əmdi orunlidin turup, olturnup kılɔjan owumning gəxigə eojiz tegip, andin kengülliridin manga bəht-bərikət tiləp dua kılɔayla, — dedi. **20** Ishak oolıqa: — Əy oqlum, қandakmu uni xunqə tez tepip kəlding? — dewidi, u jawab berip: — Qünki Pərwərdigar Hudaliri uni dəl yolumoja yolukturdi, — dedi. **21** Ishak Yakupka: — Əy oqlum, yekinrak kəl, sən rast oqlum Əsawmu, əməsmu, silap bakay, — dedi. **22** Xuning bilən Yakup atisi Ishakning ķexiqa yekin bardı; u uni silap turup: — Awaz Yakupning awazi, lekin kol bolsa Əsawning ķolidur, — dedi. **23** Uning ķolliri bolsa akisi Əsawning ķollridək tüklük bolonı üçün uni toniyalmay, uningoja bəht-bərikət tiləp dua ķildi. **24** Andin u yənə: — Sən rast oqlum Əsawmusən? dəp soriwidi, u jawab berip: — Dəl mən, — dedi. **25** Ishak uningoja: — Taamni elip kəlgin, mən oqlumning ow gəxidin yəp, kənglümdin sanga bəht-bərikət tiləp dua kılıy, — dedi. [Yakup] uni uning aldiqa koydi; u yedi. U xarab kəltürüwidə, unimu iqtı. **26** Andin atisi Ishak uningoja: — Əy oqlum, əmdi yekin kelip meni seygin, — dedi. **27** U uning ķexiqa berip uni seydi. Atisi uning kiyimining purikini purap uningoja bəht-bərikət tiləp dua kılıp: — «Mana, oqlumning tenidiki purak Pərwərdigar bərikətligən kəkləmzarning hux purikıqa ohxaydikən! **28** Huda sanga asmannı, Yərning munbət küqini ata kılıp, Axlik-tülük bilən xarabnimu kəp bərgəy. **29** Həlkələr sening kullukungda boløy, Əlmillətlər aldingda tizlanoqay; Kərindaxliringoja hoja boloqaysən; Anangning oqulliri sanga tizlanoqay; Sanga

lənət kılıqanlar lənətkə қalojay; Sanga bəht tiligənlər
bəht tapkay!» — dedi. **30** Xundak boldiki, Ishak Yakupka
dua kılıp bolup, Yakup atisi Ishakning қexidin qikip
boluxioja, akisi Əsaw owdin kaytip kəldi. **31** Umu məzzilik
taamlarnı etip, atisining қexioja elip kirip, atisioja: —
Ata қopkayla, oqullirining ow gəxidin yəp, kengülliridin
manga bəht-bərikət tiləp dua kılıqayla, — dedi. **32** Atisi
Ishak uningoja: — Sən kimsən? — dedi. U jawab berip: —
Mən oqulliri, qong oqulliri Əsawmən! — dedi. **33** Buni
anglap Ishak alakzadılıkkə qüxüp, pütün bədini jalaklap
titrəp: — Undakta bayatin ow owlap elip kəlgini kim? Sən
kelixtin burun uning həmmə nərsisidin yəp, uningoja
bəht-bərikət tiləp dua kildim; wə bərhək, u bəht-bərikət
kəridi! — dedi. **34** Əsaw atisining səzlərini anglapla
intayın eqinarlık һalda ün selip aqqık pəryad ketürüp
atisioja: — Menimu, i ata, menimu bəht-bərikətligəyla!
— dedi. **35** U jawab berip: — Sening ining hiylə bilən
kirip, sanga tegixlik bəht-bərikətni elip ketiptu, dedi. **36**
Əsaw: — Rast uning eti Yakup əməsmu?! Qünki u ikki
ketim meni putlap, ornumni tartiwaldi. Awwal tunjilik
hökükumni tartiwaldi wə mana hazır u manga tegidiqan
bəht-bərikətni elip kətti, — dedi, Andin yənə: — Mening
üqün birər bəht-bərikət կaldurmidilim? — dedi. **37** Ishak
Əsawoja jawab berip: — Mana, mən uni üstünggə hoja
kildim; həmmə қerindaxlirini uning қullukida bolidiojan
kildim; axlıq wə yengi xarab bilən uni կuwwətlidim; əy
oqlum, əmdi sanga yənə nemimu kılıp berələymən? —
dedi. **38** Əsaw atisioja yənə: — Əy ata, silidə pəkət xu
birlə bəht-bərikət bar idimu? Manga, əy ata, mangimu

bəht-bərikət tiləp dua kılɔjaya! dedi. Andin u ün selip yiɔłlap kətti. **39** Atisi Ishak uningoja jawab berip: — «Mana, turaloju jaying yərning munbət küqidin neri, Egiz asmanning xəbnimidin yirək bolur; **40** Sən kiliqingoja tayinip jan bakısən, Iningning hizmitidə bolisən; Lekin qegriderin qikip kəzginingdə, Sən boynungdin uning boyunturukini qikirip sunduruwetisən» — dedi. **41** Xunga Əsaw atisi uningoja tiligən bəht-bərikət səwəbidin Yakupka eqmənlik saklap yürdi. Əsaw kənglidə: — Atamning matəm künliri yekinlixip қaldı; xu qaçıda inim Yakupni əltürüüwetimən, dəp hiyal қıldı. **42** Lekin Riwkah qong oqlı Əsawning bu səzliridin həwər taptı. U kiqik oqlı Yakupni qakirip uningoja: — Mana akang Əsaw seni əltürüüwetimən dəp əz-əzidin təsəlli tepiwetiptu; **43** əmdi əy oqlum, səzümgə kulak selip, kopup Ḥaranoja, akam Labanning ķexioja ķeqip kətkin; **44** akangning kəhri yanouqə, uning ķexida birnəqqə wakit turqin. **45** Akang aqqikidin yenip, sening uningoja kılɔjiningni untup kətküqə xu yerdə turup turqin; andin mən adəm əwətip, seni u yerdin aldurup kelimən. Nemə üqün bir kündila hər ikkinglardın məhərum bolup қalay? — dedi. **46** Əmma Riwkah Ishakka: — Mən muxu Ḥittiy kızlar wəjidin jenimdin jał toydum. Əgər Yakupmu bu yurttiki kızlardın, muxundaq Ḥittiy kızni hotunlukka alsa yaxiɔqinimning manga nemə paydisi? — dedi.

28 Xuning bilən Ishak Yakupni qakirip, uningoja bəht-bərikət tiləp, uningoja jekiləp: — Sən Kanaaniylarning kızliridin hotun alma; **2** bəlki kopup, Padan-Aramoja, anangning atisi Betuəlning əyigə berip, u yerdin

anangning akisi Labanning kızliridin hotun alqınin. **3**
Həmmigə Қадир Тәngri seni bəht-bərikətləp, awutup,
səndin kəp həlkərnı qikirip kəpəytkəy, **4** Xundakla
İbrahimning bəht-bərikitini sanga wə sening bilən
nəslinggə bərgəy; xundak kılıp sən hazır Musapir bolup
turuwatkan yərni, yəni əslidə Huda İbrahim oğla bərgən
zeminni igiləysən! — dedi. **5** Xuning bilən Ishak Yakupni
yoloğa saldı. U Padan-Aramoğa, aramiy Betuəlning oğlı,
Yakup bilən Əsawning anisi Riwkahning akisi Labanning
kəxioğa қarap mangdi. **6** Əsaw Ishakning Yakupka bəht-
bərikət tiləp, uni Padan-Aramoşa xu yərdin hotun elixką
əwətkənlikini, xundakla uningoşa bəht-bərikət tiləp,
uninga jekiləp: Sən Қanaaniylarning kızliridin hotun
almıqın, degənlirini uküp, Yakupningmu əz ata-anisoğa
itaət kılıp, Padan-Aramoşa kətkinini kərginidə, **8** Əsaw: —
қanaanylarning kızliri atam Ishakning nəziridə yaman
kərünidikən, dəp bilip yətti. **9** U Ismailning kəxioğa berip,
həzirki hotunlirining üstigə İbrahimning oğlı Ismailning
kizi, Nebayotning singlisi Mahalatni hotunluğka aldı. **10**
Yakup bolsa Bəər-Xebadin qikip, Ҳaran tərəpkə mengip,
11 bir yergə yetip kəlgəndə, kün olturup kətkəqkə xu
yərdə կonmakqi boldi. U xu yərdiki taxlardın birini elip,
bəxiöja yastuk kılıp koyup, uhlioqili yatti. **12** U bir qüx
kərdi: — Mana, uqi asmanlaroja taķixidiojan bir pələmpəy
yərdə tikləklik turatti; Hudanıñ pərixtılıri uningda qikip-
qüxüp turuxattı. **13** Mana, Pərwərdigar uning üstidə
turatti. U: — «Mən bolsam atang İbrahimning Hudasi wə
Ishakning Hudasi bolğan Pərwərdigardurmən; Mən sən
yatkan bu zeminni sening bilən nəslinggə berimən. **14**

Nəslinq bolsa yərning topisidək kəp bolup, sən məołrip bilən məxrikkə, ximal bilən jənubka yeyilisən; sən wə nəslinqning wasitisi bilən yər yüzidiki barlık ailə-ķəbililər bəht-bərikət tapidu. **15** Mana, Mən sən bilən billidurmən, ķeyərgə barsang seni aman-esən saklap, bu zeminoja seni ķayturup kelimən; qunki sanga eytkan səzümni ada kilmay turup, seni taxlimaymən» — dedi. **16** Andin Yakup oyojinip: — Bərhək, Pərwərdigar bu yərdidur, lekin mən uni bilməoptimən, — dedi. **17** U korkup ketip: Bu jay alamət dəhəxtlik bir jay ikən! Bu Hudaning əyi bilən asmannıng dərvazisidin baxka həq jay əməstur, — dedi. **18** Yakup ətisi səhər ķopup, bexining astioja կoyojan taxni elip, [hatırə] tüwrük süpitidə tikləp, üstigə zəytun meyi կuyup կoydi. **19** U jayning ismini Bəyt-Əl dəp atidi; əmma ilgiri u jayning eti Luz idi. **20** Andin Yakup կəsəm bilən wədə kılıp: — Əgər Huda menin bilən billə bolup, bu səpirimdə meni saklap, yegili nan, kiyigli kiyim berip, **21** Mən atamning əyigə aman-esən yenip barsam, undakta Pərwərdigar menin Hudayim bolidu; **22** Xuningdək mən hatırə tüwrük süpitidə tikləp կoyojan bu tax Hudaning əyi bolidu; həm xundakla sən manga beridiojan barlık nərsilərning ondin bir ülüxini sanga təkdir kilmay կalmaymən, — dedi.

29 Andin Yakup səpirini dawamlaxturup, məxriktiki կowmlarning zeminoja yetip kəldi. **2** U կariwidi, mana, yaylağta bir կuduł turatti, uning yenida üq top կoy padisi turatti; qunki həlk bu կudułtin padilarni suoqiratti. Կudułning aozioja yoojan bir tax կoyukluk idi. **3** Қaqaniki padilarning həmmisi u yərgə yiojilsa, padiqilar birlikə

küdukning aqzidiki taxni yumilitiwetip, қoylarni suqirip, andin taxni yənə küdukning aqziqa əz orniqa қoyup қoyatti. **4** Yakup [padiqlardin]: Əy buradərlər, silər kəyərlik? — dəp soridi. Ular: — Biz ھaranlıkmız, dedi. **5** U ulardin: — Silər Nahorning oqlı Labanni tonumsilər? — dəp soridi. Ular: — Tonuymız, dedi. **6** U ulardin: — U salamətmu, dəp soriwidi, ular jawab berip: — U salamət turuwatidu. Mana ənə uning қizi Rahilə қoyliri bilən keliwatidu, dedi. **7** U: — Mana, kün tehi egiz tursa, ھazır tehi malning yiojilidioğan waktı bolmidi; nemixka қoylarni suqirip, andin yənə berip otlatmaysilər? — dedi. **8** Ular jawab berip: — Yak, mundak қılalmaymiz. Awwal padilarning həmmisi yiojilip, padiqlar taxni küdukning aqzidin yumilitiwətkəndin keyin, andin қoylarni suqirimiz, dedi. **9** U ular bilən gəplixip turojinida, Rahilə atisining қoyliri bilən yetip kəldi; qunki u қoy bakkuqi idi. **10** Xundak boldiki, Yakup anisining akisi Labanning қizi Rahilə bilən anisining akisi Labanning қoylirini kərgəndə, u կopup berip, küdukning aqzidin taxni yumilitiwetip, anisining akisi Labanning қoylirini suqardi. **11** Andin Yakup Rahiləni səyüp, yukırı awaz bilən yiojlap taxlidi wə Rahiləgə: — Mən sening atangning tuqkını, Riwkahning oqlı bolimən, dewidi, u yügürüp berip atisioğla həwər bərdi. **13** Xundak boldiki, Laban əz singlisining oqlı Yakupning həwirini angliqanda, uning aldioğla yügürüp berip, uni қuqaklap səyüp, əyigə baxlap kəldi. Andin Yakup Labanoğa [kəqürmixlirining] həmmisini dəp bərdi. **14** Laban uningoğası: — Sən dərwəkə menin səngək bilən gəxümdursən! — dedi. Buning

bilən u uning kexida bir ayqə turup қaldi. **15** Andin Laban Yaқupқа: — Sən mening tuoққиним bolојaq, manga bikaroja hizmət kılamsən? Eytkina, həkkınggə nemə alisən? — dedi. **16** Labanning ikki қızı bar idi; qongining eti Leyah, kiqikining eti Rahilə idi. **17** Leyahning kəzliri yekimlik idi; əmma Rahiləning bolsa təkəi-turkı kelixkən, həsni-jamali qiraylıq kız idi. **18** Yaқupning kəngli Rahiləgə yüksən bolup Labanoğa: — Mən sening kiqik kizing Rahilə üçün sanga yəttə yil hizmət kılıy, dedi. **19** Laban jawab berip: — Uni baxka kixigə bərginimdin sanga bərginim yahxi. Əmdi meningkidə turojin, dedi. **20** Yaқup Rahiləni elix üçün yəttə yil hizmət kıldı. Əmma u uni intayın yahxi kərgəqkə, bu yillar uningoja pəkət birnəqqə kündəkla bilindi. **21** Waқit toxkanda Yaқup Labanoğa: — Mana mening künlirim toxtı. Əmdi ayalimni manga bərgin, mən uning kexioqa kirəy, dedi. **22** Laban xu yərdiki həmmə kixilərni yiçip, ziyanət kılıp bərdi. **23** Lakin xundak boldiki, kəq kirgəndə, u qong қızı Leyahı Yaқupning yenioqa elip kəldi; Yaқup uning kexioqa kirip billə boldi. **24** Laban əz dediki Zilpahı қızı Leyahı dedək kılıp bərdi. **25** Ətisi xundak boldiki, mana aldida Leyah turatti! U Labanoğa: — Bu zadi manga nemə kılqıning? Əjəba, mən Rahilə üçün sanga hizmət kilmidimmu? Meni nemixkə xundak aldidinq?! — dedi. **26** Laban: Bizning yurtimizda kiqikini qongidin ilgiri yatlık, kılıdioqan rəsim-ķaidə yok. **27** Əmdi sən qongining yəttə künlük toy murasimini etküzüp bolqın; andin yənə ikkinqisinimu sanga berəyli; u sening manga yənə yəttə yil kılıdioqan hizmitingning həkkı bolidu, — dedi. **28** Yaқup makul bolup, Leyahning

yəttə künlük toy murasimini etküzüp bolğanda, Laban
ķizi Rahilənim uningoja hotunlukça bərdi. **29** Laban
dediki Bilhahni ķizi Rahiləgə dedək kılıp bərdi. **30** Bu
tərikidə Yakup Rahiləningmu ķexioja kirdi; u Rahiləni
Leyahdin ziyyadə yahxi kərdi. Andin keyin u yənə yəttə yil
Labanoja hizmət қildi. **31** Əmma Pərwərdigar Leyahning
ətiwarlanmiojanlığını kərgəndə, uningoja tuşuxni nesip
қildi. Lekin Rahilə tuşmas idi. **32** Leyah ҳamilidar bolup
bir oqul tuşup: — «Pərwərdigar harlanınimni kərdi;
əmdi erim meni yahxi kəridü» dəp uning ismini «Rubən»
koydi. **33** U yənə ҳamilidar bolup, bir oqul tuşup: —
«Pərwərdigar ətiwarlanmiojanlığını anglap, buni həm
manga bərdi» dəp, uning ismini Ximeon koydi. **34** U yənə
hamilidar bolup, bir oqul tuşup: — «Əmdi bu ketim
erim manga baqlinidü; qünki mən uningoja üq oqul
tuşup bərdim» dəp uning ismini Lawiy koydi. **35** U yənə
hamilidar bolup, bir oqul tuşup: — «Əmdi bu ketim
mən Pərwərdigaroja həmdusana okuy!» dəp uning ismini
Yəhuda koydi. Andin u tuşuttin tohtap қaldı.

30 Əmma Rahilə əzining Yakupka bala tuşup
berəlmiginini kərgəndə, aqisioja həsət kılıp Yakupka: —
Manga bala bərgin; bolmisa əlimən, — dedi. **2** Xuning bilən
Yakupning Rahiləgə oqəzi pi kelip: — Mən baliyatķuning
mewisini səndin ayiojan Hudanıng ornidimu?! — dedi.
3 — Mana, dedikim Bilhah bu yerdə turidu; sən uning
ķexioja kirgin, u mening ķuqıkiməja tuşsun; mən u
arkılık balılık bolay, — dedi Rahilə. **4** Xuning bilən u
dediki Bilhahni uningoja hotun kılıp bərdi; Yakup uning
ķexioja kirdi. **5** Bilhah ҳamilidar bolup, Yakupka bir

oɔjul tuɔlup bərdi. **6** Rahilə: — «Huda mən üçün adalət yürgüzüp pəryadimni anglap, manga bir oɔjul bərdi», dəp uning ismini Dan koydi. **7** Rahiləning dediki Bilhah yənə hamilidar bolup, Yaқupka ikkinqi oɔlini tuɔlup bərdi. **8** Rahilə: — «Mən aqam bilən bəslisip қattik tutuxup, yəngdim» dəp uning ismini Naftali koydi. **9** Leyah əzining tuɔluttin tohtap қalqanini kərüp, dediki Zilpaһni Yaқupka hotun kılıp bərdi. **10** Leyahning dediki Zilpaһ Yaқupka bir oɔjul tuɔlup bərdi. **11** Leyah: — «Nemidegən tələylik-hə!» dəp uning ismini Gad koydi. **12** Leyahning dediki Zilpaһ Yaқupka ikkinqi oɔlini tuɔlup bərdi. **13** Leyah: «Mən bəhtlikturmən! Qünki hotun-kızlar meni bəhtlik deyixidu!» dəp uning ismini Axir koydi. **14** Buɔday ormisi künliridə Rubən qikip etizlikkə bardi wə etizdin birqanqə muhəbbətgülini terip, bularni anisi Leyahning қexioqa əkəldi. Əmdi Rahilə Leyahka: — Ətünüp қalay, oɔlungning muhəbbətgülidin birnəqqini manga bərgin! — dedi. **15** [Leyah] uningoja jawabən: — Erimni tartıwaloqining yətməmdu? Əmdi oɔlumning muhəbbətgülinimu tartıwalmakqimusən? — dedi. Rahilə jawab berip: — Undak bolsa u oɔlungning muhəbbətgülliri üçün bugün keqə sən bilən yatsun, — dedi. **16** Yaқup kəqkuron etizdin կaytip kəlginiдə, Leyah uning aldioqa qikip: — Mening қeximoqa kirixing kerək; qünki mən oɔlumning muhəbbətgülliri bilən seni ijarigə aldim, — dedi. Xundak dewidi, u bu keqə uning bilən yatti. **17** Huda Leyahning duasını anglidi; u hamilidar bolup, Yaқupka bəxinqi oɔlini tuɔlup bərdi. **18** Xuning bilən Leyah: «Dedikimni erimgə bərginimə Huda əmdi manga

«ijarə həkkim»ni ata қildi» dəp uning ismini Issakar koydi. **19** Leyah yənə hamilidar bolup, Yakupka altinqi oolini tuşup bərdi. **20** Leyah: — «Huda manga yahxi toyluk ata қildi; əmdi erim mening bilən billə turidioğan boldi; qünki mən uningələ altə oolul tuşup bərdim» dəp uning ismini Zəbulun koydi. **21** Xuningdin keyin, u bir kız tuşup, uning ismini Dinah koydi. **22** Əmma Huda Rahiləni yad kılıp, duasını anglap uni tuşidioğan қildi, **23** U hamilidar bolup, bir oolul tuşdu. U: — «Huda meni nomustin halas қildi», dedi. **24** U: — «Pərwərdigar manga yənə bir bala bərsə» dəp, uning ismini Yüsüp koydi. **25** Rahilə Yüsüpnı tuşqandin keyin Yakup Labanoğlu: — Meni əz yurtumoglu, əz wətinimgə kətkili կոյօն. **26** Mening sanga ixləp erixkən ix həkkim bolğan ayallirim bilən balılırimni manga bərgin; mən ketəy; qünki mening sanga ixligən japalıq hizmitim əzünggə ayan, — dedi. **27** Laban uningoğlu jawabən: Nəziringdə iltipat tapkan bolsam, ətünüp կalay, [yenimdin kətmə]. Qünki mən Pərwərdigarning sening səwəbingdin manga bərikət bərginini tonup yəttim, dewidi, [Yakup] yənə: — **28** Manga alidioğan həkkingni tohtatkin; mən sanga xuni berəy, dedi. **29** [Yakup] uningoğlu jawab berip: — Mən sanga կandak hizmət kılıp kəlginim, mening կolumda malliringning կandak bolğını əzünggə ayan. **30** Qünki mən kəlməstə meling az idi; əmdi nahayiti zor bir top boldi. Mening kədimim կeyərgə yətsə, Pərwərdigar sanga bərikət ata қildi. Əmdi mən կaçan əz ailəm üçün igilik tikləymən? — dedi. **31** Xuning bilən Laban: — Mən sanga nemə berəy, dewidi, Yakup: — Sən manga heqnemə bərmigin; pəkət

mening xu iximəja қoxulsangla, mən yənə padangni bekip, ulardin həwər alımən. **32** Mən bugün pütkül padangni arılap, ala-qipar կoylarni, կara-կongur pahlanlarni, xundakla əqkilərning iqidinmu ala-qiparlırını ayrip qıkimən. Bular mening ix həkkim bolsun. **33** Keyin, mening həkkimni təkxürüp kəlgən waktingda, həkkaniy bolğinim kəz aldingda ispatlinidu; əqkilər arisida ala-qipar bolmiojanlırining həmmisi, pahlanlar arisida կara-կongur bolmiojanlırining həmmisi ooprılap kelingən hesablansun, — dedi. **34** u wakitta Laban: — Makul, deginingdək bolsun, — dedi. **35** Xu küni [Laban] taqıl wə ala-qipar tekilərni, ala-qipar qixi əqkilərni, xundakla az-paz ak qikimi bolğan barlık əqkilərni, barlık կara-կongur կozılarni ayrip, əz oçullirining կolioqa tapxurup, **36** ezi bilən Yakupning otturisida üq künlük arılıkni կoydi. Yakup bolsa Labanning padilirining կalojinini baktı. **37** Lekin Yakup terək, badam wə qinar dərəhliridin yumran qiwıklärni elip, կowzikini yolluk կilip xilip, ak siziklärnri qıqardi. **38** Andin mal küyligən wakitlirida su iıkili kəlgəndə, u muxu xilojan qiwıklärni padilar su iqidiojan yərlərdiki ulağlaroqa malning aldioqa tikləp կoyatti. Mal bu [taqıl] qiwıklärning alidda jüpləxkəndin keyin ular taqıl wə ala-qipar կozılarni tuqdi. **40** Andin Yakup bu կozılarni Labanning padisidin ayrip qıqardi; andin u Labanning padisining yüzlirini taqıl wə կongur կoylirioqa կaritip jüpləxtürdi; xundak կilip, u əz melini Labanning melioqa қoxmay bələk կoyup, ezi üqün ayrim badilarni kıldı. **41** Saqlam küqlük mal jüpləxkinidə, Yakup qiwıklärni padining kəz aldioqa ulaklarda կoyatti; mallar

xu qiwiklarning yenida jüplixətti. **42** Lekin jüplixiwatkan mal ajiz bolsa, u qiwiklarni koymaytti. Bu tərikdirə ajizliri Labanoja, küqlükliri Yakupka təwə boldi. **43** Xundak kılıp, bu kixi naħayiti bay bolup, malliri, dedəkliri, külliri, təgiliri wə exəkliri heli kəp boldi.

31 Əmma Yakup Labanning oçullirining: — Yakup atimizning pütün mal-mülkini elip kətti; uning erixkən bu dəliti atimizning təəllükətidin kəlgən, deginini anglap əldi. **2** Yakup Labanning qirayioqa қariwidi, mana, u əziga burunkidək hux peil bolmidi. **3** Bu qaoqda, Pərwərdigar Yakupka: — Sən ata-bowiliringning zeminoqa, əz uruk-tuoqkanliringning əxioqa kaytip kətkin. Mən sening bilən billə bolımən, — dedi. **4** Xuning üçün Yakup adəm əwətip, Rahilə wə Leyahni əz padisi turoqan kəkləmgə qakırıp kılıp **5** ularoqa mundak dedi: — Mən atanglarning qirayioqa karisam manga burunkidək hux peil bolmidi; əmma atamning Hudasi mən bilən billə bolup kəldi. **6** Küqümning yetixiqə atanglaroqa ixləp bərginim silərgə ayan; **7** ḥalbuki, atanglar meni əhmək kılıp, həkkimni on ətim əzgərtti; lekin Huda uning manga ziyan yətküzüxigə yol koymidi. **8** Əgər u: «Ala-qipar қozilar həkkinq bolidu», desə, barlıq padilar ala-qipar қoziliojili turdi. U: «Taqıl қozilar həkkinq bolsun», desə, barlıq padilar taqıl қoziliojili turdi. **9** Bu tərikdirə Huda atanglarning mallirini tartiwelip, manga bərdi. **10** Padilar küyligən wağıtta mən bir ətim qüxümdə beximni kətürüp xuni kərdumki, mana, mallarning üstigə jüplixixkə etilojan қoqkar-tekilərning həmmisi taqıl yaki ala-qipar idi. **11** Andin Hudanıng Pərixtisi qüxümdə manga: «Əy Yakup», dewidi,

mən jawab berip: «Mana mən», dedim. **12** U manga: — «Əmdi bexingni kətürüp қariojin; mana mallarning üstigə jüplixixkə etiləjan қoqkar-tekilərning həmmisi taqıl wə ala-qipardur; qünki Mən Labanning sanga қilojinining həmmisini kərdüm. **13** Mən Bəyt-Əldə [sanga kəriüngən] Təngridurmən. Sən xu yerdə tüvrükni məsihləp, Manga կəsəm iqtinq. Əmdi sən orningdin turup, bu zemindin qıkip, uruk-tuqkanlıringning zeminişa yanoin» dedi. **14** Rahilə wə Leyah uningoja jawab berip: — Atimizning əyidə bizgə tegixlik nesiwə yaki miras կalmıqanmu? **15** Biz dərwəkə uningoja yat adəm hesablinip կalojanmu?! U bizni setiwətti, toylukimiznim pütünləy yəp kətti! **16** Xundak bolqandin keyin, Huda Atimizdin sanga elip bərgən barlıq dələt biz bilən balılırimizningkidur. Əmdi Huda sanga nemə degən bolsa, xuni қilojin, — dedi. **17** Xuning bilən Yakup ornidin turup, balılıri wə ayallırını tegilərgə mindurup, erikən barlıq malliri wə barlıq təəllukatını, yəni Padan-Aramda tapşan təəllukatlarını elip, atisi Ishəkning yenioja berixka Қanaan zeminişa қarap yol aldı. **18** Laban bolsa կoylirini kırkıqılı kətkənidi; Rahilə ez atisioja təwə «ey butliri»ni oqrilap eliwaldi. **19** Yakup aramiy Labanoja ez қexidin oqrılıkqə կeqip ketidiqanlığını ukturmay uni aldap կoyqanidi. **20** U bar-yokını elip կeqip kətti; u dəryadin etüp Gilead teoqi tərəpkə қarap yol aldı. **21** Üqinqi küni, Labanoja Yakupning қaqqını toqrisida həwər yətti. **22** Üqinqi küni, Labanoja Yakupning қaqqını toqrisida həwər yətti. **23** U ez tuqkanlırını elip, yəttə künlük yolojqə kəynidin կoqlap berip, Gilead teoqida uningoja yetixti. **24** Lekin keqisi Huda aramiy Labanning qüxicə kirip uningoja: «Sən hezi bol, Yakupka

ya ak ya kək demə!» dedi. **25** Laban Yakupka yetixip baroqanda, Yakup qedirini taoqning üstigə tikgənidi. Labanmu tuoqkanlırı bilən Gilead teoqining üstidə qedir tiki. **26** Laban Yakupka: — Bu nemə kılɔjining? Sən meni aldap, kızlirimni uruxta alojan oljidək elip kətting? **27** Nemixka yoxurun қaqışən, manga həwər bərməy məndin oɔrılıkqə kətting? Manga degən bolsang mən huxal-huramlıq bilən oqəzəl okup, dap wə qang qelip, seni uzitip қoymamtim? **28** Xundak kılıp sən manga eż oqullirim wə kizlirimni səyüp uzitip қoyux pursitinimu bərmiding. Bu ixta əhməklik kıldıng. **29** Silərgə ziyan-zəhmət yətküzük қolumdin kelətti; lekin tünügün keqə atangning Hudasi manga səz kılıp: «Həzi bol, Yakupka ya ak ya kək demə» dedi. **30** Hox, sən atangning əyini tolimu seοinqining üçün kətməy қoymaysən; lekin nemixka yənə mening butlirimni oɔrılıding? — dedi. **31** Yakup Labanoqa jawab berip: — Mən korkup қaqtım; qunki seni kızlirini məndin məjburiy tartıwalamadikin, dedim. **32** Əmdi butliringəja kəlsək, ular kimdin qıkṣa xu tirik կalmaydu! Kərindaxlirimiz aldida məndin қandakla neməngni tonuwalsang, uni elip kət, — dedi. Həlbuki, Yakupning Rahiləning butlarnı oɔrılıp kəlginidin həwiri yok idi. **33** Laban aldi bilən Yakupning qedirioqa kirip, andin Leyahning qediri həm ikki dedəkning qedirlirioqa kirip ahturup һeqnemə tapalmidi. Leyahning qediridin qıkıp, Rahiləning qedirioqa kirdi. **34** Rahilə bolsa ey butlirini elip, bularnı təgining qomining iqigə tikip қoyup, üstidə olturuwaləqanidi. Laban pütkül qedirini ahturup, һeqnemə tapalmidi. **35** Rahilə atisioqa: — Әy hojam,

aldingda turalmiojinim üçün hapa bolmiojin; qünkü mən hazır ayallarning adət məzgilidə turuwatimən, — dedi. Xundak kılıp, Laban həmmə yərni koymay ahturupmu, ey butlirini tapalmidi. **36** Xuning bilən Yakup aqqiklap Laban bilən jedəllixip kətti. Yakup Labanoja: — Sən meni kəynimdin munqə aldirap-tenəp köçlap kəlgüdək məndə nemə səwənlilik, nemə gunah bar? **37** Sən həmmə yüksəklirimni ahturup qıktıng, əyüngning nərsiliridin birər nemə tapalidingmu? Birnemə tapkan bolsang, mening əkerindaxlirim bilən sening əkerindaxliringning aldida uni koypın, ular biz ikkimizning arısında həküm kilsun. **38** Mən muxu yigirmə yil kəxingda turdum; həqqaqan saqlılığın wə qixi eeqkiliring bala taxliwətmidi; padiliringdin köqkarliringni yeginim yok. **39** Boqquwetilgənlirini kəxingoja elip kəlməy, bu ziyanni əzüm toldurdum; keqisi oqrılanojan yaki kündüzi oqrılanojan bolsun sən uni məndin təlitip alding. **40** Mening künlirim xundak əttiki, kündüzi issiktin, keqisi soşukştin kiynilip, uyku kəzümdin қaqatti. **41** Mening künlirim muxu yigirmə yilda əyüngdə turup xundak boldi; on tət yil ikki kizing üçün sanga hiszət əldim, altə yil padang üçün hiszət əldim; uning üstigə sən ix həkkimni on ketim əzgərtting. **42** Əgər atamning Hudasi, yəni İbrahimning Hudasi, yəni İshəkning Korkunqısı Bolqanning Əzi mən bilən billə bolmisa idi, sən jəzmən meni kuruş kılip kəyturuwetətting. Lekin Huda mening tartkan jəbir-japalirimni, kollirimning muxəkkitini kərüp tünüğün keqə sanga tənbih bərdi, — dedi. **43** Laban Yakupka jawab berip: — Bu kızlar mening kızlirim, bu oğullar

mening oqullirim, bu pada bolsa mening padam bolidu; xundaqla kəz aldingdiki həmmə nərsə miningkidur; əmma mən bugün bu kızlirimni wə ularning tuşkan oqullirini nemə kılay? **44** Kəni kəl, sən bilən ikkimiz bir əhdə tüzüxəyli, bu mən bilən sening otturimizda guwahı bolsun, — dedi. **45** Xuning bilən Yakup bir taxni elip ərə tikləp tüvrük kılıp koydi. **46** Andin Yakup ərindaxlırioğlu: — Tax yioğinglar, — dewidi, taxlarnı elip kelip dəwilidi, xu yerdə tax dəwisiñen yenida ojızalinixti. **47** Laban bu dəwini «Yəgar-Sahaduta» dəp atidi, Yakup uningoğlu «Galeəd» dəp at koydi. **48** Laban: — Bu dəwə bugün sən bilən mening otturamda guwahı bolsun, — dedi. Xunga bu səwəbtin dəwining nami «Galeəd» ataldi. **49** U jay yənə «Mizpah», dəpmu ataldi; qünki Laban yənə: — İkkimiz bir-birimiz bilən kerüxmigən wakıtlarda, Pərvərdigar sən bilən mening otturamda қarawul bolup kəzitip tursun. **50** Əgər sən kızlirimni bozək kılısan, yaki kızlirimning üstigə baxxa hotunlarnı alsan, baxxa həq kixi kəximizda hazır bolmioğan təkdirdimu, mana, Huda mən bilən sening arangda guwahqidur! **51** Laban Yakupka yənə: — Mana, bu dəwigə қara, mən bilən sən ikkimizning otturisida mən tikləp kyoqan bu tüvrükkimu қara; **52** kəlgüsida bu dəwə wə bu tüvrükmu mən yaman niyət bilən bu dəwidin sening təripingə etməslikim üçün, seningmu niyitingni yaman kılıp bu dəwə wə bu tüvrüktin etüp mening təripimgə kəlməsliking üçün guwahqı bolsun. **53** İbrahimning ilahi, Nahorning ilahi wə bu ikkisining atisining ilahlıri arımızda həküm qıqarsun, — dedi. Yakup bolsa atisi İshakning Қorkunqısı Bolqoqı bilən kəsəm

kıldı. **54** Andin Yakup taqı üstidə bir kurbanlık sunup, ķerindaxlirini өzi bilən tamaklinixkä təklip қildı. Ular həmdastihan olturdi wə keqisi taqda կondı. **55** Ətisi tang səhərdə Laban ornidin turup, nəwriliri bilən kizlirini səyüp, ularoqa bəht-bərikət tiləp, əz eyigə rawan boldı.

32 Yakup əz yolioqa ketip baratti; yolda Hudanıng pərixtılıri uningoqa uqridi. **2** Yakup ularni körüp: — Bu jay Hudanıng bargahı ikən! — dəp, bu jayning namini «Mahānaim» dəp կoydi. **3** Andin Yakup Seir zeminidiki «Edom yaylıki»oqa, akisi Əsawning ķexioqa aldin həwərqılerni əwətip, **4** ularoqa jekiləp: — Silər hojamoqa, yəni Əsawoqa: «Kəminiliri Yakup mundak dedi: — Mən Labanning ķexida musapir bolup, ta muxu wakitkiqə turdum. **5** Əmdi məndə kala, exək wə կoylar, կul-dedəklərmə bar; mən əzlirining nəziridə iltipat taparmənmikin dəp hojamoqa həwər yətküzüxnı layik kərdüm», dənglar, — dedi. **6** Həwərqılər Yakupning yenioqa yenip kelip: — Biz akılırı Əsawning ķexioqa barduk; u tət yüz kixini elip, silining aldilirioqa keliwatidu, — dedi. **7** Yakup naħayiti қorkup, oğəm-əlüssigə qüxüp adəmlirini կoy, kala wə tegilirigə կoxup, ikki topka ayridi. **8** U: — «Əgər Əsaw kelip bir topimizə hujum կilsa, yənə bir top ķeqip կutulup կalar» — dəp oylidi. **9** Andin Yakup mundak dua қildi: — I atam İbrahimning Hudasi wə atam İshəkning Hudasi! Manga: «Əz zemining wə uruk-tuqkanliringning ķexioqa yenip kətkin, sanga yahxilik կilimən» dəp wədə կilojan Pərwərdigar! **10** — Mən Sening Əz կulungoqa kərsətkən əzgərməs barlıq mehribanlıking wə barlıq wapadarlıking aldida həqnemə əməsmən; qünki mən bu

Iordan dəryasidin etkinimdə yaloquz bir həsam bar idi.
Əmdi mən ikki top adəm bolup կaytiwati mən. **11** Ətünüp
kəlay, meni akam Əsawning kolidin kutku zojaysən; qünki
u kelip mən bilən hotun-balilirimni əltürüwetəmdikin,
dəp կorkimən. **12** Sən: «Mən jəzmən sanga zor yahxilik
kılıp, sening nəslinqni dengizdiki kumda kəddi-hesabsız
kəp kili mən», degənidinq, — dedi. **13** U xu keqisi xu yərdə
konup kəldi; andin u կol ilikidiki mallardin elip, akisi
Əsawoja ikki yüz eąkə, yigirmə tekə, ikki yüz saçılik,
yigirmə կoqkar, ottuz qixi təgini taylaqları bilən, kırık
inək, on buka, yigirmə mada exək, on həngga exəknı
swoqat kılıp təyyarlap, **16** Bularni ayrim-ayrim top kılıp
hizmətkarlırinin koliqa tapxurup, ularoja jekiləp: —
Silər məndin burun mengip, hər topning arisida arılık
koyup həydəp menginglər, — dedi. **17** U əng alididiki top
bilən mangojan kixikə əmr kılıp: — Akam Əsaw sanga
uqrıqanda, əgər u səndin: «Kimning adımisən? Kəyərgə
barisən? Aldingdiki janiwarlar kimning?» — dəp sorisa,
18 Undakta sən jawab berip: «Bular kəminiliri Yakupning
bolup, hojam Əsawoja əwətkən swoqattur. Mana, u əzimu
kəynimizdin keliwatidu» — degin, dedi. **19** Xu tərikidə
u ikkinqi, üçinqi wə ulardin keyinkı padılarnı həydəp
mangoquqi kixilergimu ohxax əmr kılıp: — Əsaw sizlərgə
uqrıqanda, silərmə uningoja xundak dənglər, andin: —
Mana, kəminiliri Yakup əzimu arkımızdin keliwatidu, —
dənglər, dedi; qünki u: — Mən aldımda baroqan swoqat
bilən uni meni kəqürüm kıldıurup, andin yüzini kərsəm,
meni կobul kılarmikin, — dəp oylioqanidi. **21** Xundak
kılıp swoqat aldin əwətildi; u xu keqisi bargahda konup

ḳaldi. **22** U xu keqidə ḳopup, ikki ayali wə ikki dediki wə on bir oqlini elip, Yabbok keqikidin etüp kətti. **23** U ularni ekindin etküzdi, xundakla həmmə təəllukinimu u ḳarxi tərəpkə etküzdi. **24** Yakup bolsa bu ḳatta yaloquz ḳaldi; bir zat kelip xu yərdə uning bilən tang atkuqə qelixti. **25** Lekin bu zat uni yengəlməydi qolanlığını kərüp, uning yotisining yirikioqa ḳolini təgküzüp köydi; xuning bilən ular qelixiwatqanda Yakupning yotisi ḳazandin qıkip kətti. **26** U zat: — Meni ḳoyup bərgin, qünki tang atay dəp ḳaldi, dedi. — Sən meni bərikətlimigüqə, seni ḳoyup bərməymən, dedi Yakup. **27** U uningdin: — Eting nemə? dəp soridi. U: etim Yakup, — dedi. **28** U uningoşa: — Sening eting buningdin keyin Yakup bolmay, bəlki Israil bolidu; qünki sən Huda bilənmu, insan bilənmu elixip əjalib kəlding, — dedi. **29** Andin Yakup uningdin: — Namingni manga dəp bərgin, dewidi, u: — Nemixka mening namimni soraysən? — dedi wə xu yərdə uningoşa bəht-bərikət ata ḳildi. **30** Xuning bilən Yakup: — Hudani yüzmu-yüz kərüp, jenim ḳutulup ḳaldi, dəp u jayning namini «Pəniəl» dəp atidi. **31** U Pəniəldin etüp mangɔanda, kün uning üstibexini yorutti; əmma u yotisi tüpəylidin aksap mangatti. **32** Bu səwəbtin Israillar bügüngiqliqə yotining ügisidiki pəyni yeməydu; qünki xu Zat Yakupning yotisining yirikioqa, yəni uning peyigə ḳolini təgküzüp köyənəndi.

33 Yakup bexini kötürüp ḳariwidi, mana Əsaw tət yüz kixi bilən keliwatatti. Xuning bilən u balilirini ayrip, Leyah, Rahılə wə ikki dedəkkə tapxurdi; **2** u ikki dedək wə ularning balilirini həmmmining aldida mangdurdı, andin

Leyah bilən uning balilirini, əng ahirida Rahılə bilən Yüsüpni mangdurdı. **3** Əzi bolsa ularning aldioja ətüp mangdi, u akisining aldioja yetip baroqə yəttə ketim yərgə bax urup təzim қildi. **4** Əsaw uning aldioja yügürüp kelip, uni қuqaklap, boynioja girə selip, uni səydi; hər ikkisi yioqlıxip kətti. **5** Andin Əsaw bexini kətürüp қarap, ayallar wə balilarnı kərüp: — Bu sən bilən billə kəlgənlər kimlər? — dəp soridi. Yakup: — Bular Huda xapaət kılıp kəminilirigə bərgən balillardur, — dedi. **6** Andin ikki dedək wə ularning baliliri aldioja berip, uningoja təzim қildi; **7** Andin Leyahmu uning baliliri bilən aldioja berip, təzim қildi, ahirida Yüsüp bilən Rahılə aldioja berip, təzim қildi. **8** Əsaw: — Manga yolda uqrıqan axu topliringda nemə məksiting bar? — dewidi, Yakup jawab berip: — Bu hojamning aldida iltipat tepixim üqündür, dedi. **9** Lekin Əsaw: — Əy kərindixim, məndə yetip axkudək bar. Sening əz nərsiliring əzüngə қalsun, dedi. **10** Əmma Yakup: — Undak қilmiojin; əgər mən nəzərliridə iltipat tapkan bolsam, sowqitimni қolumdin қobul kılɔayla; qünki silining meni huxallık bilən қobul kılɔanlırını kərüp, didarlırını kərginimdə Hudanıg didarını kərgəndək boldum! **11** Əmdi sanga kəltürülgən, [Hudadin kərgən] bu bərikətlirimni қobul kılɔayla; qünki Huda manga xapaət kərsətti, həmmə nərsilirim bar boldi, — dəp uningdin kayta-ķayta ətünüwidi, u қobul қildi. **12** Andin Əsaw: — Əmdi biz қozoqılıp səpirimizni dawamlaxturaylı, mən sening aldingda mangay, dedi. **13** U uningoja jawabən: — Hojam kərdilə, balilar kiqik, kəximda emidioqan қoza wə mozaylar bar; əgər mən bularni bir künla aldirtip

köölap mangdursam, pütkül pada өlüp ketidu. **14** Xunga etünimənki, hojam kəminiliridin aldida mangɔlaq tursun; mən aldimdiki mal-qarwilarning mengixioja, xundakla balilarning mengixioja қarap asta mengip, hojamning қexioja Seiroja udul baray, dedi. **15** U wakitta Əsaw: — Undak bolsa, mən əzüm bilən kəlgən kixilərdin birnəqqini қexingda koyup ketəy, dedi. Lekin u jawab berip: — Buning nemə hajiti? Pəkət hojamning nəziridə iltipat tapsamla xu kupayə, dedi. **16** Əsaw u küni yoloja qikip Seiroja yenip kətti. **17** Yakup səpər kılıp, Sukkot degən jayoja kəlgəndə, u yergə bir ey selip, mallirioja lapaslarni yasidi. Xunga bu yər «Sukkot» dəp ataldi. **18** Xu tərikidə Yakup Padan-Aramdin kaytip, Qanaan zeminidiki Xəkəm xəhərigə aman-esən kəldi. U xəhərning aldida qedir tiki. **19** Andin u qedir tikkən yərning bir kisimini Xəkəmning atisi boləjan Həmorning oqlı Xəkəm uni kərüp kəlip, uni tutuwelip, **20** Xu yerdə bir қurbangah selip, namini «Əl-Əlohə-Israel» dəp atidi.

34 Bir küni, Leyahning Yakupka tuşup bərgən kizi Dinah yurtning kızliri bilən kərüxkili qıktı. **2** Xu yurtning əmiri həwiy Həmorning oqlı Xəkəm uni kərüp kəlip, uni tutuwelip, zorlap nomusioja təgdi. **3** Əmma uning kəngli Yakupning kizi Dinahka qüxüp, uni yahxi kərüp kəldi wə uningoja muhəbbiti bilən kəngül soridi. **4** Xuning bilən Xəkəm atisi Həmordin: — Bu kizni manga hotunlukka elip bərgin, dəp tələp kıldı. **5** Yakup [Xəkəmning] kizi Dinahning ippitigə təgkənlilikini anlap kəldi. Uning oqlulları malliri bilən dalalarda idi; xunga Yakup ular kəlgüqə jim turup turdi. **6** Xəkəmning atisi Həmor

Yakupning aldioja uning bilən sezləxkili qıktı; **7** Yakupning oqulliri həwərni anglapla dalalardin կaytip kəlgənidi. Bular [Xəkəmning] kilmaydiyan ixni kılıp, Yakupning kızining nomusioja tegip Israil kəbilisidə xərməndilik kılıjını üçün azablinip, intayin կattik, oqəzəpləndi. **8** Həmor ularoja söz kılıp: — Oqlum Xəkəmning kəngli kizinglaroja qüxüp կaptu. Iltipat kılıp uni oqlum oja hotunluğka bərsənglər! **9** Biz bilən կuda-baja bolup, kızliringlarnı bizgə beringlar, bizning kızlirimiznimü silər elinglar; **10** Biz bilən billə turunglar. Mana, yər aldinglarda turuptu; bu yərni makan kılıp, soda kılıp, əzüngər üçün əy-mülük elinglar, — dedi. **11** Xəkəm kızning atisi bilən aka-ukilirioja: — Nəziringlarda iltipat tapsam dəymən; silər nemə desənglər, xuni berəy. **12** Məndin կanqlik toyluk yaki sowojat tələp kilsanglar, manga eytkininglarqə berəy; pəkət bu կızni manga hotunluğka bərsənglərlə bolidu, dedi. **13** Yakupning oqulları bolsa Xəkəm wə atisi Həmor oja hıylə-mikir bilən jawab bərdi, qünki u singlisi Dinahnıng ippitigə təgkənidi; **14** ularoja: — Biz bundak kılalmaymiz, singlimizni hətnisiz birsigə berixkə makul deyəlməymiz; qünki bu bizgə nomus bolidu. **15** Pəkət bir xərtimizgə kənsənglərlə silərgə makul bolımız; silərning barlık, ərkəkliringlər hətnə kılınip bizdək bolsa, **16** Kızlirimizni silərgə berip, silərning kızliringlarnı biz elip aranglarda olturup, bir կowm bolup կalımız. **17** Əmma bizgə կulak salmay hətnə kiliñixka unimisanglar, undakta biz կızımızni elip ketimiz, — dedi. **18** Ularning sözlerini Həmor wə oqlı Xəkəmning nəzirigə yakti. **19** Yigit bu ixni kəynigə sozmdi, qünki u

Yaқupning қизиңа ejil bolup kalоjanidi; u atisining өyidə həmmidin ətiwarlıq idi. **20** Xuning bilən Həmor oqlı Xəkəm bilən xəhərning dərwazisiңa berip, xəhərning adəmlirigə söz kılıp: — **21** Bu adəmlərning biz bilən inak etküsi bar. Xunga ular muxu yurtta turup soda-setik kilsun; mana, bu jayninglikki təripi ularoja yətküdək kəngridur. Biz ularning kızlirini hotunlukka elip, əz kızlirimizni ularoja berimiz. **22** Lekin pəkət arimizdiki həmmə ərkək ular hətnə qılınoğandək hətnə kılinsa, u adəmlər arimizda turup biz bilən bir həlk boluxką makul dəydu. **23** Xu tərikidə ularning mal-təəllükəti, həmmə qarpayliri bizningki bolmamdu? Biz pəkət ularoja makul desakla, ular arimizda turidu, — dedi. **24** Xuning bilən xəhərning dərwazisidin kirip-qıkadioğanlarning həmmisi Həmor bilən oqlı Xəkəmning səzigə կulak saldı. Xəhərning dərwazisidin kirip-qıkadioğanlarning həmmisi hətnə kılindi. **25** Əmma üqinqi küni, ular tehiqə aörikdir yatkinida xundak boldiki, Yaқupning ikki oqlı, yəni Dinaһning akiliri Ximeon bilən Lawiy hərkəyisi əz kiliqini elip, xəhər hatırjəmlik iqidə turoqinida besip kirip, həmmə ərkəknii eltürüiwətti; **26** Ular Həmor bilən oqlı Xəkəmnimə kiliqlap, Dinaһni Xəkəmning əyidin elip kətti. **27** Andin Yaқupning [barlık] oqulları: «Ular singlimizning nomusioqa təgdi» dəp, eltürülgənlərning jayıңa kelip, xəhərni bulap-talang kıldı. **28** Ularning կoy-kala, exəklirini, xəhərdiki həmmmini, etizliklardiki həmmmini elip kətti, **29** Xundakla ularning barlık malmülkini bulap-talap, barlık hotun-balılarnı əsir kılıp, ey iqidiki barlık nərsilərnimə koxup elip kətti. **30** Yaқup

Ximeon wə Lawiyni əyibləp: — Silər meni balaçşa tikip, zemindikilər — Қanaaniylar bilən Pərizziylərning aldida sesittinglar. Bizning adimimiz az bir həlkəturmiz; ular manga қarxi qikip yioqılıp hüjum kılıdu; xuning bilən mən wə jəmətim wəyran bolımız, — dedi. **31** Əmma ular jawab berip: — Əjəba, singlimizoşa bir pañixə ayaloşa kılolandək muamilə қilsa bolamdu? — dedi.

35 Andin Huda Yaķupka: — Sən hazır Bəyt-Əlgə qikip, xu yerni makan қıl, əzüng akang Əsawdin keletal mangojiningda sanga körüngən [Mən] Təngrigə bir қurbangah yasıqın, — dedi. **2** Xuning bilən Yaķup əyidikilər wə ezi bilən billə bolqanlarning həmmisigə mundak dedi: — Aranglardiki yat ilah butlirini taxliwetip, əzünglarni paklap eginliringlarnı yənggüxlənglər. **3** Andin կopup Bəyt-Əlgə qikimiz. Mən xu yerdə kiyinqilikta қaloğanda duayimni ijabət kılıp, yürgən yolumda mening bilən billə bolup kəlgən Təngrigə қurbangah salay, — dedi. **4** Xuning bilən eza kolliridiki həmmə yat ilah butlirini, xundakla kulaqlıriddiki zirilərni qikirip Yaķupka bərdi. Yaķup bularni Xəkəmdiki dub dərihining tüwigə kəmüp koydi. **5** Andin ular səpərgə atlandı; əmma ətrapidiki xəhərlərni Hudadin bolqan bir wəhimə başqaqka, ular Yaķupning oqullurini қoçlimidi. **6** Bu tərikidə Yaķup wə uning bilən billə bolqanlarning həmmisi Қanaan zeminidiki Luz, yəni Bəyt-Əlgə yetip kəldi. **7** U xu yerdə bir қurbangah yasidi; akisidin keletal mangojinida xu yerdə Huda uningoşa körüngini üçün bu jayning ismini «Əl-Bəyt-Əl» dəp atidi. **8** Riwkahning inik'anisi Dəborah, bolsa xu yerdə aləmdin ətti. U Bəyt-Əlning ayioqidiki

dub dərihining tüwidə dəpnə kılindi. Bu səwəbtin xu dərəh «Yioqa-Zarning dub dərihi» dəp ataldi. **9** Yakup [xu yol bilən] Padan-Aramdin yenip kəlgəndin keyin, Huda uningoja yənə bir ketim kərünüp, uningoja bəht-bərikət ata qıldı. **10** Andin Huda uningoja: — Sening isming Yakuptur; əmma mundin keyin sən Yakup atalmay, bəlki naming Israil bolidu, dəp uning ismini Israil koyup köydi. **11** Andin Huda yənə uningoja: — Mən Əzüm Həmmigə Kadir Təngridurmən; sən nəsillinip, kəpəygin; bir əl, xundakla bir türküm əllər səndin pəyda bolidu; padixahılar mu sening puxtungdin qıkıdu. **12** Mən İbrahim wə Ishakka bərgən zeminni sanga berimən, xundakla səndin keyinki nəslingga mu xu zeminni berimən, — dedi. **13** Andin Huda uning bilən səzləxkən jaydin, uning yenidin yüksərija kətürüldi. **14** Yakup Huda əzi bilən səzləxkən jayda bir tax tüwrükni tikləp, üstigə bir xarab hədiyəsini təkti wə zəytun meyi kuyup köydi. **15** Yakup Huda əzi bilən səzləxkən xu jayning namini «Bəyt-Əl» dəp atidi. **16** Andin ular Bəyt-Əldin mengip, Əfratka azojina yol қaloğanda, Rahiləni toloqak tutup ketip, қattık tuqut azabida қaldı. **17** Əmma toloqki қattık eçirlaxkanda, tuqut anisi uningoja: — Қorkmiojin, bu ketim yənə bir oqlung bolidiojan boldi — dedi. **18** Xundak boldiki, Rahilə jeni qıkıx aldida, ahirki nəpisi bilən oqlıqja «Bən-Oni» dəp isim köydi; əmma uning atisi uni «Bən-Yamin» dəp atidi. **19** Rahilə wapat boldi wə Bəyt-Ləhəm dəp atılıdiojan Əfratning yolining boyioja dəpnə kılindi. **20** Yakup uning қəbrisining üstigə bir hatırə texi tikləp köydi. Bügüngə қədər «Rahiləning Қəbrə Texi» xu yərdə turmakta. **21**

Andin Israil səpərni dawamlaxturup Migdal-Edirning u təripidə ez qedirini tikti. **22** Israil u zeminda turoqan waktida, Rubən berip ez atisining keniziki Bilhah bilən bir orunda yatti; Israil buni anglap қaldı. Yakupning on ikki oğlı bar idi: — **23** Leyahdin tuqulajan oğulları: — Yakupning tunji oğlı Rubən wə Ximeon, Lawiy, Yəhuda, Issakar həm Zəbulun idi. **24** Rahilədin tuqulajan oğulları: — Yusüp wə Binyamin idi. **25** Rahiləning dediki Bilhahdin tuqulajan oğulları: — Dan wə Naftali idi. **26** Leyahning dediki Zilpahdin tuqulajan oğulları: — Gad bilən Axir idi. Bular bolsa Yakupka Padan-Aramda tuqulajan oğulları idi. **27** Əmdi Yakup atisi Ishakning kəxişa, İbrahim wə Ishak Musapir bolup turoqan Kiriat-Arba, yəni Hébronning yenidiki Mamrəgə kəldi. **28** Ishakning kərgən künləri bir yüz səksən yil boldı. **29** Ishak tolimu kərip, künləri toxup, nəpəstin tohtap wapat boldı wə ez կowmining kəxişa berip қoxuldi. Uning oğulları Əsaw bilən Yakup uni dəpnə կildi.

36 Tewəndikilər Əsawning əwlədliridur (Əsaw yənə Edom dəpmu atılıdu): — **2** Əsaw ayallırını Қanaaniylarning kızliridin aldı, yəni Hittiyardin bolqan Elonning kizi Adah, bilən hıwiylardin bolqan Zibeonning nəwrisi, Anahning kizi Oholibamahnı aldı; **3** uningdin baxka İsmailning kizi, Nebayotning singlisi Basimatnimu aloqanidi. **4** Adah Əsawoqa Elifazni tuqup bərdi; Basimat bolsa Reuəlni tuqdi. **5** Oholibamah, Yəux, Yaalam wə Korahnı tuqdi; bular Қanaan zeminida Əsawoja tuqulajan oğullar idi. **6** Əsaw ayallırı, oğul-kızları, əyidiki həmmə kixilirini wə qarpaylırını, barlık ulaoqlırını, xundakla Қanaan

zeminida tapkan barlik tællukatlirini elip, inisi Yakuptin ayrilip, baxka bir yurtka keqüp ketti. **7** Qünki hər ikkisining tællukatliri intayin kəp bolqaqka, bir yerdə billə turalmaytti; musapir bolup turoqan zemin ularning mal-qarwirlirining keplükidin ularni bağalmaytti. **8** Buning bilən Əsaw (Əsaw Edom dəpmu atilidu) Seir teojoja berip, olturaklixip kaldi. **9** Təwəndikilər taqlik rayon Seirdiki Edomiylarning ata-bowisi Əsawning əwladliridur:

— **10** Əsawning oqulliri: — Əsawning ayali adahning oqlı Elifaz; Əsawning ayali Basimatning oqlı Reuəl. Elifazning oqulliri: — Teman, Omar, Zəfo, Gatam wə Kənaz idi. Əsawning oqlı Elifazning kiqik hotuni Timna idi; u Elifazə Amaləknı tuşup bərdi. Yukirilar bolsa Əsawning ayali adahning əwladliri idi. Reuəlning oqulliri: — Nahat, Zərah, Xammah, wə Mizzah idi; bular Əsawning ayali Basimatning əwladliri idi. **14** Əsawning ayali, yəni Zibeonning qong kizi, Anahning kizi bolqan Oholibamahning oqulliri: u Əsawoja Yəux, Yaalam wə Korahni tuşup bərdi. **15** Əsawning əwladlirining iqidin təwəndiki əmirlər qikqan: — Əsawning tunji oqlı Elifazning oqulliridin: — əmir Teman, əmir Omar, əmir Zəfo, əmir Kenaz, **16** əmir Korah, əmir Gatam wə əmir Amalək qikqan. Bular Edom zeminida Elifazning nəslidin qikqan əmirlər bolup, Adahning əwladliri idi. **17** Əsawning oqlı Reuəlning oqulliridin əmir Nahat, əmir Zərah, əmir Xammah wə əmir Mizzahlar qikqan; bular Edom zeminida Reuəlning nəslidin qikqan əmirlərdür; bularning həmmisi Əsawning ayali Basimatning əwladliri idi. **18** Əsawning ayali Oholibamahning oqulliridin əmir Yəux,

əmir Yaalam wə əmir Korahlar qikkan. Bular Anahning kizi, Əsawning ayali Oholibamahning nəslidin qikkan əmirlər idi. **19** Bular Əsawning, yəni Edomning əwladliri bolup, [Edomiyarning] əmirliri idi. **20** Horiylardin boloqan Seirning [Edom] zeminida olturoqan əwladliri: — Lotan, Xobal, Zibeon, Anah, Dixon, Ezər wə Dixan idi. Bular Seirning əwladliri bolup, Edom zeminida Horiylarning əmirliri idi. **22** Lotanning oqulliri Hori bilən Həmam idi; Lotanning singlesi Timna idi. **23** Xobalning oqulliri: Alwan, Manahat, Ebal, Xefo wə Onam idi. **24** Zibeonning oqulliri: — Ayah, wə Anah idi. Bu Anah qəldə atisi Zibeonning exəklirini bekjivetip, arxanglarni tepiwaloqan Anahning dəl ezi xu idi. **25** Anahning pərzəntliri: oqlı Dixon; Anahning kizi Oholibamah idi. **26** Dixonning oqulliri: Həmdan, Əxbən, Itran wə Keran idi. **27** Ezərning oqulliri: Bilhan, Zaawan wə Akan idi. **28** Dixanning oqulliri: Uz wə Aran idi. **29** Horiylarning ezlirining əmirliri: əmir Lotan, əmir Xobal, əmir Zibeon, əmir Anah, əmir Dixon, əmir Ezər wə əmir Dixan idi. Bular bolsa Horiylarning Seir zeminida ez namlıri boyiqə ataloqan kəbililərning əmirliri idi. **31** Israillarning üstigə həq padixah tehi səltənət kılmasta Edom zeminida səltənət kılqan padixahlar təwəndikidək: — **32** Beorning oqlı Bela Edomda səltənət kıldı; uning xəhərinin ismi Dinhəbah idi. **33** Bela əlgəndin keyin, bozrahlik Zərahning oqlı Yobab uning ornida səltənət kıldı. **34** Yobab əlgəndin keyin, temaniylarning zeminidin kəlgən Huxam uning ornida səltənət kıldı. **35** Huxam əlgəndin keyin, Bedadning oqlı Hədad uning ornida səltənət kıldı. U Moabning

yaylaklirida midiyaniylarqa hujum kılıp yənggənidi. Uning xəhirining ismi Awit idi. **36** Hədad əlgəndin keyin, masrəkahlıq Samlah uning ornida səltənət kıldı. **37** Samlah əlgəndin keyin, «Dəryanıng boyidiki Rəhəbot»tin kəlgən Saul uning ornida səltənət kıldı. **38** Saul əlgəndin keyin, Akborning oğlı Baal-hənan uning ornida səltənət kıldı. **39** Akborning oğlı Baal-hənan əlgəndin keyin, Hədar uning ornida səltənət kıldı. Uning xəhirining ismi Pau idi. Uning ayalining ismi Məhətabəl bolup, u Məy-Zahəbning kizi bolğan Matrədning kizi idi. **40** Əsawning nəslidin bolğan əmirlər ularning at-isimliri, jəmətliri, nəsəbnamiliri wə turoğan jayliri boyiqə: əmir Timna, əmir Alwah, əmir Yəhət, əmir Oħolibamah, əmir Elah, əmir Pinon, əmir Kenaz, əmir Teman wə əmir Mibzar, əmir Magdiyal wə əmir Iramlar idi. Bular Edomiylarning əmirliri bolup, ezliri igiləp olturaklı laxşan jaylar eż namliri bilən ataloğanidi. Mana xu təriķidə əsaw Edomiylarning ata-bowisi boldi.

37 Yaküp bolsa atisi musapir bolup turoğan yerdə, yəni Қанаан zeminida olturaklıxta. **2** Təwəndikilər Yaküp əwladlırinining ix-izliridur. Yusüp yigit bolup on yəttə yaxka kirgən qaoqlırıda, akılırı bilən billə köylərni bağatti; u atisining kiqik hotunlrı Bilhah wə Zilpahning oğullırı bilən billə ixləytti. Yusüp atisioqa ularning naqar kılıklırını eytip koyattı. **3** Yusüp Israilning kəriqan waqtida tapkan balisi boləqaqka, uni baxka oğullırıdin bəkrək yahxi kərətti. Xunga u Yusüp kə uzun yənglik ton tiktürüp bərdi. **4** Əmma akılırı atisining uni ezliridin yahxi kəridioğinini kərüp, uningoja eq bolup қaloğanidi wə uningoja qiraylik

gəp kilmətti. **5** Uning üstigə Yüsüp bir qüx kərgən bolup, uni akilirioqa dəp beriwidi, ular uningoja tehimu eq bolup kətti. **6** Yüsüp ularoja mundak dedi: — Mening kərgən xu qüxümni anglap bekinqilar. **7** Mana, biz həmmimiz etizlarda axılıklarnı baqlawatkudəkmiz. Ərisam mening ənqəm ərə turuptidək; silərning ənqənglar bolsa mening ənqəmning qərisigə olixip təzim kılıp turəjudək! — dedi. **8** Akiliri uningdin: — Əjəba, sən bizgə padixah bolamsən? Üstimirizgə həkümranlıq kılamsən? — dəp soridi. Uning kərgən qüxləri wə gepidin akiliri uni tehimu yaman kərdi. **9** Keyin u yənə bir qüx kərdi wə qüxini akilirioqa dəp: — Mana, mən yənə bir qüx kərdüm. Ərisam, կuyax bilən ay wə on bir yultuz manga təzim kılıp turəjudək! — dedi. **10** U bu qüxni atisi wə akilirioqa dəp bərdi. Atisi uningoja tənbih berip: — Bu kərgining zadi kəndak qüx? Əjəba, mən, anang wə aka-ukiliring aldingoqa berip, sanga yərgə bax urup təzim kılımımız? — dedi. **11** Xuning bilən akiliri uningoja həsət kılqılı turdi. Əmma atisi xu gəpni kəngligə püküp koydi. **12** Əmdi Yüsüpnin kerindaxlıri atisining koylirini bakğılı Xəkəmgə kətkənidir. **13** Israil Yüsüp: — Akiliring Xəkəmdə pada bekıwatidiq? Kəl, mən seni ularning ķexioqa əwətəy, dewidi, Yüsüp: — Mana mən, dedi. **14** U uningoja: — Əmdi berip akiliring aman-esənmə-əməsmu, koylar aman-esənmə-əməsmu, manga həwirini elip kəlgin, dəp uni Hebron jılıqisidin yoloja saldı; u Xəkəmgə bardi. **15** Xu yərdə birsi uning dalada tenəp yürginini kərüp uningdin: — Nemə izdəwatisən, dəp soridi. **16** U: — Mən akilirimni izdəwati mən. Əlarning padilirini kəyərdə bekıwatlılığını eytip bərsingiz, dedi. **17** U adəm jawab

berip: — Ular bu yərdin ketip қaldi, qünki mən ularning:
«Yürüngər, Dotanoğa baraylı» deginini anglidim, dedi.
Xuning bilən Yüsüp akilirining arkisidin berip, ularni
Dotandin taptı. **18** Ular uni yırakṭın kərüp, u tehi ularning
kəxişa kəlməyla, uni əltürüwetixni məslihətləxti. **19**
Ular bir-birigə: — Mana həlikı qüx kərgüqi keliwatidu. **20**
Kelinglar, uni əltürüp muxu yərdiki orəklərdin birigə
taxliwetəyli, andin: — Wəhxiy bir haywan uni yəp ketiptu,
dəyli. Xunda, biz uning qüxlirining nemə bolidiqinini
kərimiz! — dedi. **21** Əmma Rubən buni anglap uni ularning
kolliridin kutkuzmakqı bolup: — Uni əltürməyli, dedi.
22 Rubən ularoşa yənə: — Qan təkməngər! Bəlki uni
qəldiki muxu orəkkə taxliwetinglar; lekin uningoşa köl
təgküzmənglər, dedi (əməliyəttə, u uni ularning kölidin
kutkuzup, atisining kəxişa kəyturuwətməkqi idi). **23**
Yüsüp akilirining kəxişa yetip kəlgəndə ular uni tutup,
uning alahidə tonini, yəni kiyiklik uzun yənglik tonini
salduruwelip, orəkkə taxliwətti. Lekin orək ķuruk bolup,
iqidə su yok idi. **25** Andin ular tamak yegili olturdi.
Ular bexini kətürüp ķariwidi, mana Ismaillarning bir
karwini Gilead tərəptin keliwatatti. Təgilirigə dora-
dərmək, tutiya wə murməkkilər artiloqan bolup, Misir
tərəpkə ketiwatatti. **26** Yəhudə ķerindaxlirioşa: —
Bizning bir tuoqan ķerindiximizni əltürüp, ķenini
yoxuroqinimizning nemə paydisi bar? **27** Kelinglar, uni
Ismaillaroşa setiwetəyli; ķandaqla bolmisun u bizning
inimiz, bir tuoqan ķerindiximiz; xunga uningoşa köl
salmayli, dewidi, ķerindaxliri buningoşa ķulağ saldı. **28**
Midiyanlıq Sodigərlər xu yərdin ətüp ketiwatkanda, ular

Yüsüpni orəktin tartip qıçırip, ularoja yigirmə kümüx tənggigə setiwətti. Bular bolsa Yüsüpni Misiroja elip kətti. **29** Rubən orəkninq yenioja қaytip kelip, Yüsüpning orəktə yoklukını kərüp, kiyimlirini yirtip, **30** inilirining қexioja berip: — Bala yok turidul! Əmdi mən nəgə baray?! — dedi. **31** Əmma ular Yüsüpning tonini elip, bir tekini boozuzlap tonni uning қenioja miləp, **32** Andin uzun yənglik tonni atisining қexioja əwətip, uningoja: — Buni biz tepiwalduk; bu oqlungning tonimu-əməsmu, əzüng kərüp bağın, dedi. **33** U uni tonup: — Bu dərwəkə mening oqlumming toni ikən; bir wəhxiy haywan uni yəp kətkən ohxaydu; xübhisizki, Yüsüp titma-titma қiliwetiliptu! — dedi. **34** Xuning bilən Yakup kiyimlirini yirtip, beligə bəz baoqlap, nuroqun künlərgiqə oqlı üçün matəm tutti. **35** Uning həmmə oqlul-ķızlıri yenioja kelip uningoja təsəlli bərsimu, u təsəllini կəbul ķilmay: «Mən təhtisaraoja qüxüp oqlumming қexioja baroqıqə xundak matəm tutimən!» dedi. Yüsüpning atisi xu peti uningoja aḥ-zar kətürüp matəm tutti. (*Sheol h7585*) **36** Əmdi midiyanılar [Yüsüpni] Misiroja elip berip, Pirəwnning bir oqojidarı, pasiban bexi Potifarəja satti.

38 U wakitlarda xundak boldiki, Yəhuda aka-ukilirining қexidin ketip, Hırah isimlik Adullamlik bir kixininkigə qüxti. **2** Xu yerdə Yəhuda Xua isimlik bir Қanaaniyning қızını kərdi; u uni hotunlukka elip қexioja kirip yattı. **3** U hamilidər bolup bir oqlul tuəldi; Yəhuda uningoja «Ər» dəp at կoydi. **4** U yənə hamilidər bolup, bir oqlul tuəldi wə uningoja Onan dəp at կoydi. **5** Andin yənə hamilidər bolup bir oqlul tuəldi wə uningoja Xəlah,

dəp at կոյdi. U tuquloganda Yəhuda Kezibda idi. **6**
Yəhuda tunji oqlı Ərgə Tamar isimlik bir kizni elip
bərdi. **7** Lekin Yəhūdaning tunji oqlı Ər Pərwərdigarning
nəziridə rəzil boloqaqka, Pərwərdigar uni əltürdi. **8** Bu
qaonda Yəhuda Onanoja: — Akangning ayalining ķexioja
kirip, uni hotunlukça elip kərindaxlıq burqini Ada kılıp,
akang üçün nəsil kəlduroqin, dedi. **9** Əmma Onan bu
nəsilning əzигə təwə bolmaydıljanlığını bilip, akisioja
nəsil қaldurmaslık üçün hər kətim akisining ayali bilən
billə boloqanda məniysini yərgə akτuruwetətti. **10** Uning
bu kilmixi Pərwərdigarning nəziridə rəzil kərüngəqkə,
unimu əltürüwətti. **11** Yəhuda əmdi kelini Tamaroja: —
Oqlum Xəlah qong boloquqə atangning əyidə tul olturup
turoqin, dedi. Qünki u iqidə: — Bumu akilirioja ohxax
əlüp ketərmikin, dəp körkəti. Xuning bilən Tamar berip
atisining əyidə turup կaldı. **12** Əmdi kəp künlər ətüp,
Xuaning kizi, Yəhuda oja təgkən ayal əldi. Yəhuda təsəlli
tapkandin keyin adullamlik dosti Hırah bilən billə əzining
köy kirkioquqilirining əhwalini bilixkə Timnahka qıktı. **13**
Tamaroja: — Keynatang köylirini kirkioqli Timnahka yol
aldi, degən həwər yətti. **14** Xuning bilən Tamar Xəlah
qong boloqan bolsimu, mən uningoja hotunlukça elip
berilmidim, dəp կarap, tulluk kiyimini seliwetip, qümbəl
tartip bədinini orap, Timnah yolining üstidə ənaimoja
kirix eozioja berip olturdi. **15** Əmdi Yəhuda uni yüzü
yepiklik haldə kərgəndə: — Bu bir pañixə ayal ohxaydu,
dəp oylidi. **16** U yoldin burulup uning yenioja berip, əz
kelini ikənlilikini bilməy: — Kəl, mən sən bilən billə bolay,
dedi. U jawab berip: — Mən bilən billə bolsang, manga

nemə berisən? dəp soridi. **17** U uningoja: — Padamning iqidin bir oqlakni sanga əwətip berəy, dedi. Ayal: — Sən uni əkelip bərgüqə, manga rənigə birər nərsə berəmsən? dəp soriwidi, **18** U: — Sanga nemini rənigə berəy? — dedi. U: — Əz məhürüng bilən uning xoynisini wə қolungdiki həsangni rənigə bərgin, dewidi, u bularni berip, uning bilən birgə boldi. Xuning bilən u uningdin həmilidar bolup қaldi. **19** Andin Tamar ornidin turup mangdi; u pərənjini seliwetip, tulluk kiyimini kiyiwaldi. **20** Yəhuda: — U hotunning қolidiki rənini yandurup kəlsun dəp adullamlik dostining қoli arkılık oqlakni əwətti, əmma u uni tapalmidi. **21** U xu jaydiki adəmlərdin: — Ənaimdiki yolning boyida olturoqan butpərəs pahixə ķeni, dəp sorisa, ular: — Bu yerdə həqbir butpərəs pahixə bolqan əməs, dəp jawab bərdi. **22** Buning bilən u Yəhudanıng ķexioja yenip berip: — Mən uni tapalmidim; üning üstigə u jaydiki adəmlərmə: «Bu yerdə həqbir butpərəs pahixə ayal bolqan əməs» deyixti, dedi. **23** Yəhuda: — Boptu, u nərsilərni u elip kətsə kətsun; bolmisa, baxkılarning məshirisigə ķalımız. Nemila bolmisun, mən uningoja oqlak əwəttim, lekin sən u hotunni tapalmiding, dedi. **24** Üq ayqə ətkəndin keyin birsi Yəhudaqə: — Sening kelining Tamar buzukqılık ķıldı, uning üstigə zinadin həmilidar bolup қaldi, degən həwərni yətküzdi. Yəhuda jawabən: — Uni elip qikinqalar, kəydürütəwilsun! — dedi. **25** Lekin u elip qikiloqanda keynatisioqa həwər əwətip: — Bu nərsilərning igisi bolqan adəmdin həmilidar boldum! Əmdi sən kərüp bak, bu məhür, xoynisi wə həsining kimning ikənlikini etirap ķiloqın, dedi. **26** Yəhuda bu

nərsilərni etirap kılıp: — U manga nisbətən həkliktur; dərwəkə mən uni oqlum Xəlahğa elip bərmidim, dedi. Bu ixtin keyin Yəhuda uningoja yənə yekinqilik kilmidi. **27** Uning tuqut waktı yekinlaxtı, mana qorsıkda қoxkezək bar idi. **28** U tuqkan waktida balilardin birsi қolini qıķırıwidi, tuqut anisi dərħal bir қızıl yipni elip: «Bu awwal qıkçı» dəp uning қolioja qigip կoydi. **29** Lekin u қolini yənə iqigə tikiwaldi, mana uning inisi qıkçı. Xuning bilən tuqut anisi: «Sən қandak, kılıp bəsüp qikting!» dedi; xuning bilən uningoja «Pərəz» degən at կoyuldi. **30** Andin қolioja қızıl yip qigilgən akisi tuquldi. Uning ismi Zərah, dəp ataldi.

39 Yüsüp bolsa Misiroja elip kelindi; uni Pirəwnning oqojidari, pasiban bexi Potifar xu yərgə elip kəlgən Ismaillarning қolidin setiwaldi. **2** Lekin Pərwərdigar Yüsüp bilən billə boloqaqka, uning ixliri ongoqa tartti; u misirlük hojisining əyidə turup կaldı. **3** Uning hojisi Pərwərdigarning uning bilən billə ikənlilikini, xundakla u nemə ix կilsa, Pərwərdigarning uning қolida ronak tapkuzoşanlığını baykıdı. **4** Xuning bilən Yüsüp uning nəziridə iltipat tepip, uning has hizmətqisi boldi. Hojisi uni əyini baxķuruxka կoydi wə barlik təəllukatini uning қolioja tapxurdi. **5** Wə xundak boldiki, u uni əyi wə barlik təəllukatini baxķuruxka կoyoqandin tartip, Pərwərdigar bu misirlikning əyini Yüsüpnинг səwəbidin bərikətlidi; Pərwərdigarning bərikiti uning pütün ailisi wə barlik terikqılıkçıja կeldi. **6** Xuning bilən [Potifar] barlik ixlirini Yüsüpnинг қolioja tapxurup, əz tamikini yeyixtin baxka həeqkəndak ix bilən kari bolmidi. Yüsüp bolsa կamiti

kelixkən, huxqiray yigit idi. **7** Birnəqqə wakıt etkəndin keyin xundak boldiki, uning hojisining ayalining Yüsüpкə kezi qüxüp kəlip: — Mən bilən yatkin! — dedi. **8** Əmma u unimay hojisining ayalıqə mundak dedi: — Mana hojam əydiki ixlarnı, xundakla barlıq təəllukatını kolumıqə tapxurdi, manga tolimu ixinip ixlirim bilən kari bolmaydu. **9** Bu əydə məndin qong adəm yok. Səndin baxka u heqbir nərsini məndin ayimidi — qünki sən uning ayalidursən! Xundak turuqluk mən қandakmu bundak rəzillikni kılıp Huda aldida gunahkar bolay? — dedi. **10** Gərqə hər küni Yüsüpкə xundak desimu, xundakla u uning bilən yetip uningoja yekinqılık қilixni yaki uning bilən birgə turuxni rət kılqan bolsimu, **11** xundak bir wəkə boldiki, bir küni u əz ixi bilən əy iqigə kirgənidi, əydikilərdin heqkaysisi əyning iqidə əməs idi; **12** bu ayal uning tonini tutuwelip: — Mən bilən yatkin! dedi. U tonini uning қolioja taxlap կoyup, yügürgən peti կeqip taxkırıqə qikip kətti. **13** Ayal Yüsüpning tonini əz қolioja taxlap կeqip qikip kətkinini kərüp, **14** əyidiki hismətqilirini qakırıp ularoja: — Қaranglar, erim bizgə həkarət kəltürsun dəp bir ibraniy adəmni elip kəptu! Bu adəm yenimoja kirip: «Sən bilən yatay» dewidi, қattık warkıridim! **15** U mening қattık warkırıqınimni anglap, tonini yenimoja taxlap, taxkırıqə կeqip kətti, dedi. **16** Xuning bilən hojisi əyiga yenip kəlgüqə u Yüsüpning tonini yenida saklap կoydi. **17** Andin u erigimu xu gəpni կilip: — Sən elip kəlgən ھeliqi ibraniy kul manga həkarət қilixka қeximoja kirdi. **18** Lekin mən қattık warkirap-jarkırdim, u tonini қeximda taxlap, taxkırıqə կeqip kətti, — dedi. **19** Uning hojisi

ayalining: — Sening kulung meni undak-mundak қildi, degən gəplirini anglap oqəzipi ottək tutaxti. **20** Xuning bilən Yüsüpnинг hojisi uni tutup orda munarlıq zindanıja қamap қoydi. Xu yərgə pəkət padixahıning məhbusliri solinatti. Buning bilən u xu yərdə solakta yetip қaldı. **21** Lekin Pərwərdigar Yüsüp bilən billə bolup, uningoja xapaət kərsitip, uni zindan begining nəziridə iltipat tapturdi. **22** Xuning bilən zindan begi gundihanida yatkan həmmə məhbuslarnı Yüsüpnинг қolişa tapxurdi. Xu yərdə kılınidioğan hərkandaq ix uning қoli bilən bolatti. **23** Zindan begi Yüsüpnинг kolidiki həqkandak ixtin oğom kılmatti; qünki Pərwərdigar uning bilən billə bolup, u hərnemə kilsə Pərwərdigar uni onguxluk қilatti.

40 Bu ixlardin keyin Misir padixahıning sakıysi wə bax nawiyi Misir padixahıning zitioja tegip gunahkar bolup қaldı. **2** Xuning bilən Pirəwn uning bu ikki mənsəpdarioğan, yəni bax sakıy wə bax nawayoja oqəzəplinip, **3** ularni pasiban bexining sariyioğan, Yüsüp solaklıq munarlıq zindanıja solap қoydi. **4** Pasiban bexi Yüsüpnı ularning hizmitidə bolup ularni kütüxkə təyinlidi. Ular solakta birnəqqə kün yetip қaldı. **5** Ular ikkisi — Misir padixahıning sakıysi wə nawiyi gundihanida solaklıq turoğan bir keqidə qüx kərdi. Hərbirining qüxining əzığə has təbiri bar idi. **6** Ətisi ətigəndə, Yüsüp ularning ķexioğan kiriwidi, ularning oğemkin olturoğinini kərdi; **7** xunga u əzi bilən billə hojisining sariyida solaklıq yatkan Pirəwnning bu ikki mənsəpdaridin: — Nemixka qirayinglar bugün xunqə solğun? — dəp soridi. **8** Ular uningoja jawab berip: — İkkimiz bir qüx kərdük; əmma qüximizning təbirini

yexip beridiojan kixi yok, dedi. Yüsüp ularoja: — Qüxkə təbir berix Hudadin bolidu əməsmu? Qüxünglarni manga eytip beringlar, — dedi. **9** Buning bilən bax sakiy Yüsüpka qüxini eytip: — Qüxümdə aldimda bir üzüm teli turquludək; **10** bu üzüm telining üq xehi bar ikən. Ubih urup qeqəkləp, saplırida uzum pixip ketiptudək; **11** Pirəwnning kədəhəi kolumna ikən; mən üzümlərni elip Pirəwnning kədəhigə sikip, kədəhni uning kəlioja sunuptimən, dedi. **12** Yüsüp uningoja jawabən: Qüxning təbiri xudurki, bu üq xah üq künni kərsitudu. **13** Üq kün iqidə Pirəwn kəddingni ruslitip, seni mənsipinggə kaytidin təyinləydi. Buning bilən sən burun uningoja sakiy bolqandək Pirəwnning kədəhini uning kəlioja sunidiojan bolisən. **14** Lekin ixliring onguxluq bolqanda meni yadingoja yatküzüp, manga xapaət kərsitip Pirəwnning aldida mening toorramda gəp kılıp, meni bu əydin qıqartkəysən. **15** Qünki mən həkikətənibraniylarning zeminidin nahək tutup elip kelindim; bu yərdimu meni zindanoja saloqudək bir ix kılmidim, — dedi. **16** Bax naway Yüsüpning xundak, yahxi təbir bərginini kərüp uningoja mundak dedi: — Mənmu əzümnı qüxümdə kerdüm; mana, beximda ak nan bar üq sewət bar ikən. **17** Əng üstünki sewəttə nawaylar Pirəwngə pixurojan hərhil nazunemətlər bar ikən; lekin ķuxlar beximdiki u sewəttiki nərsilərni yəp ketiptudək, — dedi. **18** Yüsüp jawabən: — Qüxning təbiri xudurki: — Bu üq sewət üq künni kərsitudu. **19** Üq kün iqidə Pirəwn sening bexingni kesip, jəsitingni dərəhkə asidikən. Xuning bilən uqarqanatlar kelip gəxüngni yəydikən, — dedi. **20** Üqinqi künü xundak boldiki, Pirəwnning tuqulqan künü

bołaqka, u həmmə hizmətkarlıri üçün bir ziyapət kılıp bərdi, xundakla dərwəkə hizmətkarlırinin arısında bax sakıyning bexini kətürdi wə bax nawayning bexini aldı; **21** u bax sakıynı kaytidin ez mənsipigə təyinlidi; xuning bilən u Pirəwnning կədəhini uning կoliçə kaytidin sunidioğan boldi. **22** Lekin bax nawayni bolsa Yüsüp ularoğa təbir bərgəndək esiwətti. **23** Əmma bax sakıy Yüsüpnı həq əsliməy, əksiqə uni untup қaldı.

41 Toptooqra ikki yil ətüp, Pirəwn bir qüx kərdi. Qüxitə u [Nil] dəryasining boyida turoğudək. **2** Həm qiraylik həm semiz yəttə tuyak inək dəryadin qikip, կumuxlukta otlaptudək. **3** Andin yənə yəttə tuyak inək dəryadin qikiptu; ular sət həm oruk bolup, aldinkı inəklərning yenida, dəryanıng boyida turuptu. **4** Bu sət həm oruk inəklər u yəttə qiraylik həm semiz inəklərni yəwetiptu. Xu wağıtta Pirəwn oyqınip ketiptu. **5** U yənə uhlap, ikkinqi kətim qüx kərdi: — Mana, bir tüp buqday xehidin toğ wə qiraylik yəttə baxak qikiptu. **6** Ulardin keyin yənə yəttə baxak qikiptu; ular həm oruk wə puqək bolup, xərk xamilida solixip կalɔjanidi. **7** Bu oruk baxaklar u yəttə semiz, toğ baxaknı yutup ketiptu. Andin Pirəwn oyqınip ketiptu, bu uning qüxi ikən. **8** Ətisi uning kəngli nahayiti biaram bolup, Misirdiki həmmə palqi-jadugərlər bilən barlıq danixmənlərni qakırtıp kəldi. Pirəwn ez qüxini ularoğa eytip bərdi; lekin heqkim Pirəwngə qüxlərning təbirini dəp berəlmidi. **9** U qaoğda bax sakıy Pirəwngə: — Bugün mening ətküzgən hatalıklirim esimgə kəldi. **10** Burun Pirəwn janabliri կullirioğa, yəni pekir wə bax nawayoğa aqqiklinip, bizni

pasiban bexining sariyida solakka taxliqanidila; **11** Xu qaoqlarda hərbirimiz bir keqidə bardin qüx kərdük; hər kəysimiz kərgən qüxning təbiri baxka-baxka idi. **12** Xu yerdə biz bilən billə pasiban bexining küli bolğan bir ibraniy yigit bar idi. Uningə qüxlirimizni eytiwiduk, u bizgə qüxlirimizning təbirini bayan ķildi; u hərbirimizning kərgən qüxicə ķarap təbir bərgənidi. **13** Xundak boldiki, ixlar dəl uning bərgən təbiridə deyilgəndək yüz bərdi; janabliri pekirni əz mənsipimgə kaytidin təyinlidilə, bax nawayni daroja astila, — dedi. **14** Xuning bilən Pirəwn adəm əwətip, Yüsüpnı qakirdi; ular dərhal uni zindandin qıçırdı. Yüsüp burut-sakılıni qüxürüp, kiyimlirini yənggüxləp, Pirəwnning aldioja kirdi. **15** Pirəwn Yüsüpka: — Mən bir qüx kərdüm, əmma uning təbirini eytip berələydiqan heqkim qikəmdi. Anglisam, sən qüvkə təbir berələydiqənsən, — dedi. **16** Yüsüp Pirəwngə jawab berip: — Təbir berix əzümdin əməs; lekin Huda Pirəwngə hatırjəmlik beridiojan bir jawab beridu, — dedi. **17** Pirəwn Yüsüpka: — Qüxümdə mən dəryanıng ķiroqıkında turuptımən. **18** Қarisam, dəryadin həm semiz həm qiraylık yəttə tuyak inək qikip kumuxlukta otlaptu. **19** Andin ulardin keyin ajiz, tolimu sət həm oruk, yəttə tuyak inək qikiptu. Mən Misir zeminida xundak sət inəklərni kərgən əməsmən. **20** Bu oruk, əski inəklər bolsa awwalki yəttə semiz inəknı yəwetiptu. **21** Ularnı yəwətkən bolsimu, қorsik喬a bir nemining kirgənlikli heq ayan bolmaptu, ularning kərünüxi bəlki burunkidək sət imix. Andin mən oyqinip kəttim. **22** Andin yənə bir qüx kərdum, mana bir xahtin yəttə həm tok həm qiraylık

baxak qikiptu. **23** Andin yənə yəttə puqak, oruk baxak, qikiptu; ular xərk xamili bilən solixip ķurup ketiptu. **24** Bu oruk baxaklar yəttə qiraylik baxakni yəp ketiptu. Mən bu ixni palqi-jadugərlərgə dəp bərsəm, manga təbirini eytip beridiojan həq kixi qikmedi, dedi. **25** Yüsüp Pirəwngə: — [Janabliri] Pirəwnning qüxliri bir mənididur. Huda Əzi kilmakqi boləjan ixlini Pirəwngə aldin bildürdi. **26** Bu yəttə yahxi inək yəttə yilni kərsitudu; yəttə yahxi baxakmu yəttə yilni kərsitudu. Bu qüxlər ohxax bir qüxtur. **27** Ulardin keyin qikkan yəttə oruk, yaman sət inək yəttə yilni kərsitudu; xərk xamili bilən solixip қalqan yəttə ķuruk baxakmu xundak bolup, aqarqılık bolidiojan yəttə yildur. **28** Mən Pirəwngə dəydiojan sezüm xuki, Huda yekında kilmakqi boləjan ixni Pirəwngə ayan ķildi. **29** Mana, pütkül Misir zeminida yəttə yiloqıqə məmurqılık bolidu; **30** andin yəttə yiloqıqə aqarqılık bolidu; xuning bilən Misir zeminida pütkül məmurqılıkni unutkuzidiojan aqarqılık zeminni wəyran ķildi. **31** Kelidiojan aqarqılıkning səwəbidin zeminda boləjan məmurqılık kixılerning esidin kətürülüp ketidu; qünki aqarqılık tolimu eçir bolidu. **32** Lekin qüixning yandurulup, Pirəwngə ikki ketim körünginining əhəmiyyiti xuki, bu ix Huda təripidin bekitilgən bolup, Huda uni pat arida əməlgə axuridu. **33** Əmdi Pirəwn əzi üçün pəm-parasətlik həm dana bir kixini tepip, Misir zeminiqa koysun. **34** Pirəwn xundak ķilsunki, məmurqılık boləjan yəttə yilda Misir zeminidin qikkan axlıkning bəxtin birini toplanglar dəp zeminoqa nazarətqilərni təyinlisun. **35** Bular xu kelidiojan tokqılık yillirida barlıq axlıkni toplap, xəhər-

xəhərlərdə yeməklik bolsun dəp buğday-konaklarnı
Pirəwnning kol astioğa jəm kılıp saklitip köysün. **36**
[Yiojiloran] xu axlıklär Misir zeminida bolidoğan yəttə
yillik aqarqılıkka takabil turux üçün saklansun; xu
tərikidə zemin aqarqılıktın halak bolmayıdu, — dedi.
37 Bu səz Pirəwn wə uning hizmətkarlirining nəzirigə
taza yakçı. **38** Xuning bilən Pirəwn hizmətkarlırioğası:
— Bu kixidək, iqidə Hudanıng rohı bar yənə birsini
tapalamduk?! — dedi. **39** Pirəwn Yüsüpka: — Huda sanga
buning həmmisini ayan kılɔjanıkən, səndək pəmlik həm
dana həqkim qıkmayıdu. **40** Sən əmdi mening əyümni
baxkurusxka bekitilding, barlıq həlkim sening aqzingoğası
karap əzlirini tərtipkə tızsun. Pəkət təhttilə mən səndin
üstün turımən, — dedi. **41** Ahirida Pirəwn Yüsüpka: —
Mana, mən seni pütkül Misir zeminining üstigə təyinlidim,
— dedi. **42** Buning bilən, Pirəwn əz kolidin məhür üzükini
qikirip, Yüsüpning kolioğası saldı; uningoğası nəpis kanap
rəhettin tikilgən libasni kiygüzüp, boynioğası bir altun zənjir
esip koydi. **43** Uni əzining ikkinçi xahənə hərwisi oğası
olturoquzup, uning alddı: «Tiz pükünglər!» — dəp jar
saldurdi. Xundak kılıp, Pirəwn uni pütkül Misir zemini oğası
tikləp koydi. **44** Andin Pirəwn Yüsüpka yənə: — Mən degən
Pirəwendurmən; pütkül Misir zeminida sənsiz həqkim
kol-putini midirlatmışsun! — dedi. **45** Pirəwn Yüsüpka
Zafinat-Paaniyah degən namnı bərdi wə on xəhiridiki
kahın Potifirahning kizi Asinatni uningoğası hotunlukka
elip bərdi. Xundak kılıp Yüsüp pütkül Misir zeminini
baxkurusx üçün qərgiləxkə qıktı. Yüsüp Misir padixahı
Pirəwnning hizmitidə boluxka bekitilgəndə ottuz yaxta

idi; u Pirəwnning aldidin qıçıp, Misir zeminining hərkaysı jaylirini kəzdin kəqürdi. **47** Məmurqılık bolğan yəttə yil iqidə zeminning həsuli dəwə-dəwə boldi. **48** Yəttə yilda u Misir zeminidin qıkkən axlıknı yiojip, xəhər-xəhərgə toplidi; hərkaysı xəhərning ətrapidiki etizlikning axlıknı u xu xəhərning əzигə juqlap қoydi. **49** Xu təriķidə Yusüp dengizdiki կumdək nahayiti kəp axlık toplidi; axlık həddi-hesabsız bolqaqka, ular hesablaxni tohtatti. **50** Aqarqılık yilliri yetip kelixtin burun Yusüpкə ikki oojul tərəldi. Bularni Ondiki kağın Potifərahıning kizi Asinat uningoja tuojud bərdi. **51** Yusüp: «Huda pütün jama-muxəkkitim wə atamning pütün ailisini kənglümdin kətürüwətti» dəp tunji oolioja Manassah dəp at қoydi; **52** andin: «Mən azab-okubət qəkkən yurtta Huda meni mewilik կildi» dəp ikkinqisigə Əfraim dəp at қoydi. **53** Misir zeminida məmurqılık bolğan yəttə yil ayaqlaxtı. **54** Andin Yusüpning eytkinidək aqarqılıkning yəttə yili baxlandı. U qaojlarda baxqa barlıq yurtlardimu aqarqılık boldi; lekin Misir zeminidiki hər yərlərdə nan bar idi. **55** Aqarqılık pütkül Misir zeminni başkanda, həlk axlık, sorap Pirəwngə pəryad կildi. Pirəwn misirliliklarning həmmisigə:
— Yusüpning կexioja berip, u silərgə nemə desə, xuni կilinglar, — dedi. **56** Aqarqılık pütkül yər yüzini besip kətti. Yusüp hər yərdiki ambarlarnı ekip, misirliliklərə axlık satatti; aqarqılık Misir zeminida intayın eoşır bolqılı turdi. **57** Aqarqılık pütkül yər yüzini başkan bolqaqka, barlıq yurtlardıki həlkəmu axlık aloqlı Misiroja Yusüpning կexioja kelətti.

42 Əmdi Yakup Misirda axlıq barlığını bilginidə oqullirioja: — Nemixka bir-biringlar oja karixip turisilər? — dedi. **2** Andin yənə: — Manga қaranglar, angliximqə Misirda axlıq bar ikən. U yərgə berip, andin xu yərdin bizgə axlıq elip kelinglar; buning bilən əlüp kətməy, tirik қalımız, — dedi. **3** Buning bilən Yüsüpning on akisi axlıq setiwalılı Misiroja yoloja qıktı. **4** Lekin Yakup Yüsüpning inisi Binyaminning birər yamanlıkka uqraptı. Ətək qələxidin korkup uni akılıri bilən billə əwətmidi. **5** Xuningdək aqarqılıq Қanaan zeminidimu yüz bərgəqkə, Israilning oqulları axlıq aloqları kəlgənlər arısında bar idi. **6** Yüsüp zeminning waliysi bolup, yurtning barlıq həlkigə axlıq setip bərgüqi xu idi. Yüsüpning akılıri kelip uning aldida yüzlərini yərgə təgküzüp təzim ķildi. **7** Yüsüp akılırını kərüpla ularni tonudi; lekin u tonuxluk bərməy, ular oja կopal tələppuzda gəp ķılıp: — Қayərdin kəldinglər, dəp soridi. Ular jawabən: — Қanaan zeminidin axlıq aloqları kəldük, — dedi. **8** Yüsüp akılırını tonuqan bolsimu, lekin ular uni tonumidi. **9** Yüsüp əmdi ular toqrisida kərgən qüxlərini esigə elip, ular oja: — Silər jasus, bu əlning mudapiəsiz jaylirini kəzətkili kəldinglər, — dedi. **10** Əmma ular uningoja jawab berip: — Əy hojam, undak əməs! Bəlki kəminiliri axlıq setiwalılı kəldi! **11** Biz həmmimiz bir adəmning oqulları, səmimi adəmlərmiz. Kəminiliri jasus əməs! — dedi. **12** U ular oja yənə: — Undak əməs! Bəlki zeminning mudapiəsiz jaylirini kərgili kəldinglər, — dedi. **13** Ular jawab berip: — Kəminiliri əslidə on ikki ķerindax idük; biz həmmimiz Қanaan zeminidiki bir adəmning oqulliridurmız; lekin kənji inimiz atimizning kexida kelip

ķaldi; yənə bir inimiz yokap kətti, — dedi. **14** Əmma Yüsüp ularoqa yənə: — Mana mən dəl silərgə eytキンimdək, jasus ikənsilər! **15** Pirəwnning hayatı bilən ķəsəm kılımənki, kiqik ininglar bu yərgə kəlmigüqə silər bu yərdin qikip ketəlməysilər; silər xuning bilən sinilisilər. **16** Ininglarnı elip kəlgili biringlarnı əwətinglar, қalojanlıringlar bolsa solap қoyulisilər. Buning bilən eytkininglarning rastyalojanlıkı ispatlinidu; bolmisa, Pirəwnning hayatı bilən ķəsəm kılımənki, silər jəzmən jasus! — dedi. **17** Xuning bilən u ularni üq küngiqə solap қoydi. **18** Üqinqi künü Yüsüp ularoqa mundak dedi: — Mən Hudadin korkidiojan adəmmən; tirik қelixinglar üçün muxu ixni қilinglar: — **19** Əgər səmimiyy adamlar bolsanglar, kərindaxliringlardın biri silər solanojan gundihanida solaklıq turiwərsun, қalojininglar aqarcılıkta қalojan ailənglar üçün axlıq elip ketinglar; **20** Andin kiqik ininglarnı ķeximoja elip kelinguar. Xuning bilən səzliringlar ispatlansa, əlməysilər!, — dedi. Ular xundak ķilidiojan boldi. **21** Andin ular əzara: — Bərhək, biz inimizdən kılajan iximiz bilən gunahkar bolup қalduk; u bizgə yalwursimu uning azabını kərüp turup uningoja կulaқ salmiduk. Xuning üçün bu azab-okubət beximizoja qüixti, — deyixti. **22** Rubən ularoqa jawabən: — Mən silərgə: balıqə zulum kıl manglar, degən əməsmidim? Lekin unimidinglar. Mana əmdi uning կan kərzi bizdin soriliwatidu, — dedi. **23** Əmma Yüsüp ular bilən tərjiman arkılık səzləxkəqkə, ular Yüsüpning əz gəplirini uküp turuwatkinini bilmidi. **24** U ulardin əzini qətkə elip, yiqlap kətti. Andin ularning ķexioja yenip kelip, ularoqa yənə səz kılıp, ularning arisidin Ximeonni tutup, ularning

kez aldida baqlidi. **25** Andin Yüsüp əmr qüxürüp, ularning taoqarlirioja axlik toldurup, hər birsining pulini kayturup taoqirioja selip koyup, səpər hazırlıklarını berilsun dəp buyruwidi, ularoja xundak kılindi. **26** Xuning bilən akiliri exəklirigə axliklirini artıp, xu yərdin kətti. **27** Əmma ətənggə kəlgəndə ulardin biri exikigə yəm bərgili taoqirini eqiwidi, mana, əz puli taoqarning aqızida turatti. **28** U ərindaxlirioja: — Mening pulumni kayturuwetiptu. Mana u taoqirimda turidu, dedi. Buni anglap ularning yüriki su bolup, titrixip bir-birigə: — Bu Hudaning bizgə zadi nemə kılqinidu? — deyixti. **29** Ular Қanaan zeminiöja, atisi Yakupning kexioja kelip, bexidin ətkən həmmə wəkələrni uningöja sezləp berip: **30** — həlikə kixi, yəni xu zeminning hojisi bizgə կopal gəp կildi, bizgə zeminni paylioquqi jasustak muamilə կildi; **31** əmdi biz uningöja: «Biz bolsak səmimi adəmlərmiz, jasus əməsmiz. **32** Biz bir atidin bolqan oğullar bolup, on ikki aka-uka iduk; biri yokap kətti, kiqik inimiz hazır Қanaan zeminida atimizning yenida կaldi» desək, **33** Həlikə kixi, yəni xu zeminning hojisi bizgə mundak dedi: «Mening silərning səmimi ikənliklarnı bilixim üçün, ərindaxliringlarning birini menin yenimda կaldurup koyup, aq կalojan ailənglar üçün axlik elip ketinglar; **34** andin kiqik ininglarnı keximoja elip kelinglar; xundak կilsanglar, silərning jasus əməs, bəlki səmimi adəmlər ikənliklarnı bilələymən. Andin ərindixinglarnı silərgə kayturup berimən wə silər zeminda soda-setik կilsanglar boldidu» — dedi. **35** Əmma xundak boldiki, ular taoqarlirini tekkəndə, mana hərbirining pulsunu əz taoqarlirida turatti! Ular wə atisi

ezlirining qigiklik pullirini kərgəndə, korkup kəlixti. **36**
Atisi Yakup ularoqa: — Meni oqlumdin juda қildinglar!
Yüsüp yok boldi, Ximeonmu yok, əmdi Binyaminnimu
elip kətməkqi boluwatisilər! Mana bu ixlarning həmmisi
mening beximqila kəldi! — dedi. **37** Rubən atisioqa: —
Əgər mən Binyaminni қexingoja kayturup elip kəlmisəm,
mening ikki oqlumni əltürüwətken; uni mening қolumoja
tapxurojin; mən uni қexingoja yandurup elip kelimən, —
dedi. **38** Lekin Yakup jawab berip: — Oqlum silər bilən
billə u yərgə qüxməydu; qünki uning akisi əlüp ketip, u
əzi yalozuz қaldı. Mubada yolda ketiwatkanda uningoja
birər kelixməslik kəlsə, silər məndək bir ak qaqlıq adəmni
dərd-ələm bilən təhtisaraqja qüxüriwetisilər, — dedi.

(Sheol h7585)

43 Aqarqılık zeminni intayın eojir başkanidi. **2** Bu
səwəbtin ular Misirdin elip kəlgən axlıknı yəp tütətkəndə,
atisi ularoqa: — Yənə berip bizgə azojina axlık elip
kelinglar, — dedi. **3** Lekin Yəhūda uningoja jawabən: —
Həlikı kixi bizni қattık agahlandurup: «Ininglar silər bilən
billə kəlmisə, yüzümni kərimən dəp hiyal ķilmanglar»
degən. **4** Əgər inimizni biz bilən billə əwətsəng, biz berip
sanga axlık elip kelimiz. **5** Əmma əwətixkə unimisang, biz
barmaymız; qünki həlikı kixi bizgə: «Ininglar silər bilən
billə kəlmisə, yüzümni kərimən dəp hiyal ķilmanglar»
degən, — dedi. **6** Israil ularoqa: — Silər nemixka manga
xunqə yamanlıq ķılıp u kixigə: «Yənə bir inimizmu bar»
dedinglar, — dedi. **7** Ular jawabən: — U kixi bizning
wə ailimizning əhwalini sürüxtürüp koqilap: «Atanglar
tehi Həyatmu? Yənə bir ininglar barmu?» — dəp soridi.

Biz uning xu soalıoğa yarixa jawab bərduk. Uning bizgə:
«Ininglarni elip kelinglar» dəydiojini nədin biləyli? —
dedi. **8** Yəhūda atisi Israiloğa: — Balini mən bilən əwətkin;
biz dərhal közəlip yoloğa qikayli; xundakta biz wə sən,
bizlər həm balılırimiz əlməy, tirik əlimiz. **9** Mən uningoşa
kepil bolimən; sən uning üçün mening meningdin
hesab alisən; əgər mən uni sening əxəngəla aman-
esən yandurup kelip, yüzüngning aldida turoquzmisam,
pütkül əmrümdə aldingda gunahkar bolay. **10** Qunki həyal
bolmiojan bolsak, bu qəoşkığə ikki ətim berip keləttük,
— dedi. **11** Ularning atisi Israil ularoğa: — Undak bolsa,
mundak əlinglar: — U kixigə қaqa-ķuqanglaroğa zemindiki
əng esil mewilərdin sowojat aloqaq beringlar: yənə azəjina
tutiya, azraq həsəl, dora-dərmanlar, murməkki, pistə
wə badamlarni aloqaq beringlar. **12** Kəlulgarda ikki
həssə pul elip, taoşarliringlarning aqzidiki əzünglaroğa
yandurulajan pulnimu aloqaq beringlar. Ehtimal, bu ixta
səwənlik kərülgən boluxi mumkin. **13** Ininglarnimu
billə elip, əzəməli u kixining yenioğa yənə beringlar.
14 Həmmigə Ədir Təngri Əzi silərni u kixining aldida
rəhimgə erixtürgəy. Buning bilən u silərning xu yərdiki
kərindixinglarnı wə Binyaminni əyup berip, silərgə
köxup əyarmikin; əzüm nawada balılırimdin juda
bolsam bolay! — dedi. **15** Xuning bilən bu adəmlər
xu sowojatni elip, əzəməli ikki həssə pulni tutup,
Binyaminni elip əzəməli, Misiroğa berip Yüsüpning
aldida əzəməli boldi. **16** Yüsüp Binyaminni ular bilən billə
kərginidə, əz əyini baxkurdiojan oqjidarioğa buyrup:
— Bu adəmlərni əyüməgə baxlap kirip, mal soyup taam

təyyar kılɔjin; qünki bu kixilər qüxlük oqizani mən bilən yəydu, — dedi. **17** U kixi Yüsüpning buyruqlınıdək kılıp, adəmlərni Yüsüpning əyigə baxlap kirdi. **18** Ular bolsa Yüsüpning əyigə baxlap kelinginidin қorkuxup: — Aldinkı kətim taoqlarlırimizoja yandurulowan pulning səwəbidin biz uning əyigə elip kelinduk; uning məksiti bizgə hujum kılıp, üstimizdin besip kul kılıp, exəklirimizni tartiwelix ohxaydu, — deyixti. **19** Ular Yüsüpning əyini baxkuridiowan oqojidarning yenioja kelip, əyniñ ixikining tüwidə uningoja: — **20** Əy hojam, biz həkikətən əslidə muxu yergə axlık alojili kəlgəniduk; **21** Xundak boldiki, biz etənggə kelip əz taoqlarlırimizni aqsak, mana hərbirimizning puli, əyni eçirlik boyiqə taoqlarlırimizning aqzida turuptu; xunga biz buni yandurup қolimizda aloqaq kəlduk, **22** Axlık alojili қolimizda baxka pulmu elip kəlduk; əmma taoqlarlırimizoja pulni kimning selip қoyohanlığını bilmiduk, — dedi. **23** U ularoja: — Hatırjəm bolunglar, қorkmanglar. Silərning Hudayinglar, atanglarning Hudasi taoqlarlıringlarda silərgə baylık ata kılqan ohxaydu; silərning pulunglarnı allıqaqan tapxurup aldim, — dedi. Andin u Ximeonni ularning kəxiøə elip qıktı. **24** U kixi ularni Yüsüpning əyigə baxlap kirip, ularning putlirini yuyuxioja su əkirip berip, andin exəklirigə yəm bərdi. **25** Ular Yüsüpning qüxtə kelixigə ülgürtüp sowoqatni təyyarlap koydi; qünki ular əzlirining xu yərdə oqiza yəydiqinini anglioqanidi. **26** Yüsüp əygə kəlgəndə ular қolliridiki sowoqatni əygə uning aldioja elip kirip, bexini yergə təgküzüp uningoja təzim ķildi. **27** U ulardin hal sorap, andin: — Silər gepini ķilojan ķeri atanglar

salamətmu? U hayatmu? — dedi. **28** Ular jawab berip:
— Silining қulliri bizning atimiz salamət turuwaitidu, u
tehi һayattur, — dəp uning aldida egilip təzim kıldı. **29**
Yüsüp bexini kətürüp, əz inisi Binyaminni kərüp: — Silər
manga gepini kılqan kiqik ininglar xumu? — dəp sorap:
— Əy oqlum, Huda sanga xapaət kərsətkəy! — dedi. **30**
Yüsüpning əz inisiə bolqan seçinix oti қattık küqiyip,
yioqliwaloqudək haliy jay izdəp, aldirap iqqiriki əygə kirip
taza bir yioqliwaldi. **31** Andin yüzini yuyup qıkip, əzini
besiwelip: — Taamlarnı կoyunglar, — dəp buyrudi. **32**
Hizmətkarlar Yüsüpкə ayrim, ularoqa ayrim wə Yüsüp
bilən billə tamakka kəlgən misirliliklərəjimu ayrim tamak
koydi; qünki misirliliklər ibranıylar bilən bir dastihanda
tamak yeyixni yirginqlik dəp կarap, ular bilən billə
tamak yeməytti. **33** Yüsüpning kərindaxlıri uning udulida,
hərbiri qong-kiqik tərtipi boyiqə olturoquzuldi; qongi
qonglukjə yarixa, kiqiki kiqiklikigə yarixa olturoquzuldi;
ular bir-birigə կarap həyran կelixti. **34** Yüsüp aldidiki
dastihandiki tamaklardın ularoqa bəlüp bərdi. Əmma
Binyaminoqa bərgini baxķılarningkigə կarioqanda bəx
həssə kep idi. Ular xarab iqip, uning bilən hux kəyp
kilixti.

44 Andin u əz əyini baxķuridioqan oqojidarioqa buyrup:
— Bu kixilərning taoqarlırını elip kətürəligüdək axlık
kəqilap, hərbirining pulini taoqırining aɔzıə selip
koyοqin; **2** andin mening jamimni, yəni kümüx jamni
axlıkning puli bilən billə əng kiqikining taoqırining
aɔzıə selip koyοqin, — dedi. U adəm Yüsüpning
deginidək kıldı. **3** Ətisi tang yorioqanda, ular exəkliri

bilən billə yoloşa selip koyuldi. **4** Lekin ular xəhərdin qıkıp anqə uzun mangmayla, Yüsüp ojojidarioşa: — Ornungdin tur, bu adəmlərnin kəynidin köçlişin; ularoşa yetixkiningdə ularoşa: «Nemixka yahxılıkka yamanlık kəyturdunqlar? **5** Hojam xu [jamda] xarab iqidu həmdə uningda pal aqidu əməsmu?! Mundak kılɔjininglar rəzillik kılɔjininglar bolmamdu!» degin, — dedi. **6** Bu adəm ularning kəynidin yetixip berip, ularoşa bu səzlərni kıldı. **7** Ular uningoşa jawabən: — Hojimiz nemixka mundak gəp kılıdu? Mundak ixni kılıx kəminiliridin neri bolsun! **8** Biz əslidə taoqarlirimizning aqzidin tapkan pulnimu Əvanaan zeminidin silining қaxlirioşa kəyturup berixkə əkəlgənidük. Xundak turukluk қandakmu hojilirining əyidin altun-kümüxni oçrilaylı? **9** Kəminiliringning arisida kimdin bu [jam] tepilsa, xu əlümğə məhkum bolsun, bizmu hojimizning külliri bolaylı, — dedi. **10** Ojojidar jawabən: — Eytən səzliringlardək bolsun; jam kimning yenidin tepilsa, xu kixi կulum bolup կelip կalsun, կalojanliringlar bigunah bolisilər, — dedi. **11** Xuning bilən ular aldirap-tenəp, taoqarlirini yərgə qüxürüp, hərbiri eż taoqirini eqip bərdi. **12** Ojojidar qonginingkidin baxlap kiqikiningkigiqə ahturdi, jam Binyaminning taoqiridin tepildi. **13** Buni kərüp ular kiyimlirini yırtıxp, hərbiri exikigə kəytidin yükni artıp, xəhərgə kəytti. **14** Xundak կlip Yəhuda wə kerindaxliri Yüsüpnin əyigə kəldi; u tehi xu yərdə idi. Ular uning aldioşa kelip əzlini yərgə etixti. **15** Yüsüp ularoşa: — Bu silərning zadi nemə kılɔjininglar? Meningdək adəmning qoğum pal aqalaydiaoqanlıjını bilməmtinqlar? — dedi. **16** Yəhuda

jawabən: — Biz hojimizə nemimu deyələymiz? Nemə gəp қılalaymiz, қandaq қılıp өzimizni aklıyalaymiz? Huda kəminlirining қəbihlikini axkara қıldı. Mana, biz wə қolidin jamliri tepilojan kixi həmmimiz hojimizə կul bolidiojan bolduk, — dedi. **17** Lekin Yüsüp: — Mundak қılıx məndin neri bolsun! Bəlki jam kimning қolidin tepilojan bolsa pəkət xu kixi mening կulum bolidu. Lekin қaloqlanliringlar aman-esən atanglarning қexioja ketinglar, — dedi. **18** Andin Yəhuda uningoja yekin berip mundak dedi: — Əy hojam, kəminilirigə կulak selip hojamning կulikioja bir eñiz gəp қılıxka ijazət bərgəyla. Oñezəpliri kəminilirigə tutaxmioqay; qünki əzliri Pirəwngə ohxax ikənla. **19** Əslidə hojam kəminiliridin: «Atanglar ya ininglar barmu?» dəp soriwidila, **20** biz hojimizə jawabən: «Bizning bir կeri atimiz bar wə u կerioqanda tapkan, yax bir balisimu bar. Bu balining bir anisidin bolоjan akisi əlüp ketip, u əzi yalozuz қaldı; uning atisi uni intayın səyidu» desək, **21** Sili kəminilirigə: «Uning əzini կeximoja elip kelinglar, mən uni əz kəzüm bilən kərəy» dedilə. **22** Biz hojimizə jawab berip: «Yigit atisidin ayrılmaydu; əgər atisidin ayrılsa, atisi əlüp ketidu» desək, **23** Sili yənilə kəminilirigə: «Əgər kiqik ininglar silər bilən billə kəlmisə, yüzümni yənə kərimiz dəp hiyal қilmanglar» degənidila. **24** Xuning bilən biz kəminiliri atimizning կexioja barənanda hojamning səzlərini uningoja eyttük; **25** andin atimiz yənə: «Yənə berip, bizgə azraq axlıq elip kelinglar» dewidi, **26** Biz jawabən: «Biz xu yərgə kaytidin qüxəlməymiz; əgər kiqik inimiz biz bilən billə bolsa, undakta barımız; qünki kiqik

inimiz biz bilən billə bolmisa, u zatning yüzü aldida turalmaymız», dedik. **27** Silining külliri bizning atımız bizgə yənə: «silərgə məlumki, ayalım manga ikki oşul tuşup bərgənidi. **28** Biri mening yenimdin qıkip, yok bolup kətti; mən: u jəzmən titma-titma kiliwetilipti, dəp oylidim, xundakla uni bügüngiqə kərmidim. **29** Əmdi silər bunimu mening kəximdin elip ketip, uningoja bir kelixməslik kelip կalsa, silər məndək bir ak qaqlık adəmni dərd-ələm bilən təhtisaraqə qüxüriwetisilər», degənidi. (**Sheol h7585**) **30** Əmdi mən silining külliri mening atamning kəxişa barəjanda, xu bala biz bilən bolmisa uning jeni balining jenioja baqlanıjan boləqəkə, **31** xundak boliduki, u balining yoklukını kərsə, jəzmən əlüp ketidü; xuning bilən silining külliri bizning atımız bolıjan bu ak qaqlı iqidə təhtisaraqə qüxüriwətkən bolımız. (**Sheol h7585**) **32** Qünki mənki kəminiliri ataməja bu yigit üçün kepil bolup: «Əgər mən uni kəxingoja kəyturup kəlmisəm pütkül əmrümdə atamning aldida gunahkar bolay» degənidim. **33** Xunga hazırlanır etünüp կalay, mənki kəminiliri u yigitning ornida hojamning kəxida կul bolup tursam, u yigit կerindaxliri bilən billə kəytip kətsə! **34** Qünki yigit mən bilən bolmisa, mən կandağmu atamning kəxişa baralaymən? Ataməja xundak azab-okubətning qüxüxini kəzüm kərgüqi bolmisun! — dedi.

45 Yusup əz yenida turoqanlarning aldida əzini tutalmay:
— Həmmə adəm aldimdin qıkıriwetilsün! dəp warkiridi.
Xuning bilən Yusup əzini կerindaxlirioja axkara
ķılığında uning kəxida həqkim bolmidi. U կattik yioqlap
kətti; misirliklər uni anglidi, Pirəwnning ordiskilərmə

buningdin [tezla] həwər taptı. **3** Yüsüp қerindaxliriqa:

— Mən Yüsüp bolımən! Atam hazır hayatmu?! — dəp soridi. Əmma қerindaxliri uningəja қarap hodukup ketip, ھeq jawab berəlməy қaldı. **4** Lekin Yüsüp ularni: — Kəni, manga yekin kelinglar, dəp qakiridi. Ular yekin kəldi, u yənə: — Mən silərning ininglar, yəni silər Misiroqa setiwətkən Yüsüp bolımən. **5** Əmdi meni muxu yərgə setiwətkininglar üçün azablanmanglar, əzünglarnı əyibkə buyrumanglar; qünki Huda adəmlərning hayatıni saklap қelix üçün meni silərdin burun bu yərgə əwətti. **6** Qünki hazır zemindiki aqarqılıkka ikki yil boldi; lekin tehi yənə bəx yiloqıqə ھeq teriloqumu bolmayıdu, ormimu bolmayıdu. **7** Xuning üçün silərgə dunyada bir қaldını saklap қelix üçün, uluq bir nijatlık kərsitip, silərning tirik қutuluxunglar üçün Huda meni silərdin burun bu yərgə əwətti. **8** Xundak bolovanıkən, meni muxu yərgə əwətküqi silər əməs, bəlkı Hudadur. U meni Pirəwngə atining ornida қılıp, uning pütkül əyigə hoja қılıp tikləp, pütkül zeminoqa bax wəzir қılıp koydi. **9** Əmdi tezdir atamning қexioqa berip, uningəja: — Sening oqlung Yüsüp: «Huda meni pütkül Misiroqa hoja қılıp koydi. Sən həyal կilmay, mening қeximoqa kəlgin; **10** sən Goxən yurtida turisən; xuning bilən sən əzüng, oqlulliring, nəwriliring, koyliring, kaliliring wə həmmə təəllukatliring bilən manga yekin turisilər. **11** Əzüng, ailəng wə həmmə təəllukatingni namratlıq besiwalmisun dəp mən seni xu yərdə bakımən; qünki yənə bəx yil aqarqılık bardur», dedi, — dənglər. **12** — Mana silərning kəzliringlar wə inim Binyaminning kəzliri silərgə gəp kiliwatqan menin

ez aozim ikənlikini kəruiwatidu. **13** Atamoja mening Misirdiki bu barlıq xan-xəripim həmdə silərning barlıq kərgininglar tooprısida eytip, atamni tezdir bu yərgə elip kelinglar, — dedi. **14** Xuning bilən u əzini Binyaminoja etip uning boynioja girə selip yiołap kətti; Binyaminmu uning boynioja yəlinip yiołlidi. **15** Andin Yüsüp barlıq əkerindxlalirini səyüp, ularnı bir-birləp կuqaklap yiołlidi. Andin əkerindxlaliri uning bilən paranglaxti. **16** Yüsüpnin əkerindxlaliri kəldi, degən həwər Pirəwnning ordisi oja yətküzüldi; bu Pirəwn wə hizmətkarlirining nəziridə kutluk ix boldi. **17** Pirəwn Yüsüp kə: — Kərindaxliringoja: — «Silər əmdi mundak կilinglar; ulaqliringlar oja yük artip, Қanaan zemini oja berip, **18** atanglar wə jəmətinglarnı elip mening կeximoja kelinglar; mən Misir zeminidin əng esil yərlərni silərgə berəy; silər bu zemindin qıkkən nazu-nemətlərdin yəysilər» — degin. **19** Sanga bolqan əmrəm xuki, sən ular oja: «Baliliringlar wə ayalliringlarnı elix üçün Misir zeminidin hərwilarnı elip beringlar. Xuningdək atanglarnı mu bu yərgə yətküzüp kelinglar. **20** Pütkül Misir zeminidin əng esil jaylar silərningki bolqaqka, ez sərəmjanlıringlar oja karinglar bolmisun» dəp buyruqın, — dedi. **21** Xuning bilən Israilning oğulları xundak կildi; Yüsüp Pirəwnning buyrukı boyiqə ular oja hərwilarnı berip, yoli üçünmu ozuk bərdi. **22** Ularning hərbirigə bir kür kiyim bərdi; lekin Binyaminoja bolsa u üq yüz kümük tənggə, bəx kür kiyim bərdi. **23** U atisiojumu xu hədiyələrni, yəni Misirning esil məhsulatlari artıloqan on həngə exək həmdə axlıq, nan wə atisioja yol təyyarlılığı artıloqan on mada exəknı əwətti. **24** Andin u əkerindaxlirini

yoloja selip, ularoja: — Yolda jedəlləxmənglər, dəp jekilidi. Ular yoloja rawan boldi. **25** Ular Misirdin qikip, Қанаан zeminişa atisi Yakupning kəxişa berip, **26** uningoşa Yusüp əzlirigə eytkan gəplərni yətküzüp: «Yüsüp tehi həyat ikən! U pütkül Misir zeminişa bax wəzir ikən!» dedi. Əmma u ularoja ixənməy, yürüki ketip həxidin ketəy dəp қaldi. **27** Lakin ular Yusüpning əzlirigə eytkan barlıq səzlini uningoşa degəndə, xundakla Yusüpning əzini elip kelixkə əwətkən hərwilarnimu kərgəndə, ularning atisi Yakupning rohioşa jan kirdi. **28** Israil xuning bilən: — Əmdi arminim yok! Oqlum Yusüp tehi həyattur! Mən əlməstə berip uni kərüwalay, — dedi.

46 Xuning bilən Israil barlıq təəllükatını elip yoloja qikip, Bəər-Xebaşa kəldi. U xu yərdə atisi Ishäkning Hudasişa kurbanlıqlarını sundı. **2** Keqisi Huda alamət kərünüxlərdə Israiloşa: — Yakup, Yakup! dewidi, u jawab berip: — Mana mən! — dedi. **3** U: — Atangning Təngrisi bolğan Huda Məndurmən. Sən Misiroşa berixtin ķorķmiojin, qünki Mən seni xu yərdə uluoj bir ķowm ķilimən. **4** Mən sening bilən Misiroşa billə barımən wə Mən Əzüm jəzmən yənə seni xu yərdin yandurup kelimən. Yusüp əz ķoli bilən sening kezüngni yanduridu, — dedi. **5** Andin Yakup Bəər-Xebadin yoloja qikti; Israilning oqlulları atisi Yakup wə ularning bala-qakılırını Pirəwn uni epkelix üqün əwətkən hərwilaroşa olturoquzup, **6** qarpaylısı bilən Қanaan zeminida tapşan təəllükatlırını elip mangdi. Bu tərikidə Yakup bilən barlıq əvladları Misiroşa kəldi; oqlullarını, oqlul nəwrilirini, կızlirini, կız nəwrilirini yiojip, nəsillirining həmmisini ezi bilən billə elip Misiroşa

kəldi. **8** Israelning oqulliri, yəni Yakupning Misiroja kəlgən əwladliri təwəndikiqə: — Yakupning tunji oqlı Rubən; **9** Rubənning oqulliri Hənəfə, Pallu, Həzron bilən Karmi. **10** Ximeonning oqulliri: — Yəmuəl, Yamin, Ohad, Yakın, Zohar wə Qanaaniy ayaldın bolğan Saul. **11** Lawiyning oqulliri: — Gərxon, Kohat wə Mərari. **12** Yəhudanıning oqulliri: — Ər, Onan, Xəlah, Pərəz wə Zərah. Əmma Ər wə Onan Qanaanning zeminida əlüp kətkənidi. Pərəzning oqulliri Həzron bilən Həmullar idi. **13** Issakarning oqulliri: — Tola, Puah, Yob wə Ximron. **14** Zəbulunning oqulliri: — Sərəd, Elon wə Jahliyəl. **15** Bular Leyahning Yakupka Padan-Aramda tuqup bərgən oqul-əwladliri idi; u yənə kizi Dinahni tuqup bərdi. Buning bu oqul-kız pərzəntliri jəmiy bolup ottuz üç jan idi. **16** Gadning oqulliri: — Zifion, Həggi, Xuni, Əzbon, Eri, Arodi wə Arəli. **17** Axirning oqulliri: — Yimnah, Yixwah, Yixwi wə Beriyah. Ularning singlisi Serah idi; Beriyahning oqulliri Həbər wə Malkiəl idi. **18** Bular bolsa Laban kizi Leyahka dedək boluxką bərgən Zilpahning Yakupka tuqup bərgən oqulliri bolup, jəmiy on altə jan idi. **19** Yakupning ayali Rahiləning oqulliri Yüsüp wə Binyamin. **20** Yüsüpka Misir zeminida tərəlgən oqulliri Manassəh wə Əfraim; bularni Ondiki kahin Potifirahning kizi Asinat uningçə tuqup bərdi. **21** Binyaminning oqulliri: — Belah, Bəkər, Axbəl, Gera, Naaman, Ehî, Rox, Muppim, Huppim wə Ard. **22** Bular Rahiləning Yakupka tuqup bərgən oqul-əwladliri bolup, jəmiy on tət jan idi. **23** Danning oqlı: — Huxim. **24** Naftalining oqulliri: — Yahziəl, Guni, Yəzər wə Xilləm. **25** Bular Laban kizi Rahiləgə dedək boluxką

bərgən Bilhahning Yakupka tuşup bərgən oçul-əwladliri bolup, jəmiy yəttə jan idi. **26** Yakupning kelinliridin baxka, Yakupning puxtidin boloğan, uning bilən birgə Misiroqa kəlgənlər jəmiy atmix altə jan idi. **27** Yüsüpnинг Misirda tuşulqan oçulliri ikki idi. Yakupning jəmətidin bolup, Misiroqa kəlgənlər jəmiy yətmix jan idi. **28** Yakup Yüsüptin kərsətmə elip, əzlirini Goxəngə baxlap berixkə Yəhudani Yüsüpnинг kəxiçə əwətti. Xundak ķilip ular Goxən yurtioqa kelip qüxti. **29** Yüsüp əzining wəzirlilik hərwisini қatkuzup, atisi Israilning aldioqa Goxəngə qikti. U əzini uning aldioqa hazır ķilip atisioqa əzini etip boynioqa girə selip կuqaklap, uzundin uzun yiqlidi. **30** Israil Yüsüpкə: Mən sening yüzüngni kərüp, tirik ikənlikingni bildim; əmdi əlsəmmu arminim yok, — dedi. **31** Andin Yüsüp kərindaxliri wə atisining əydikilirigə mundak dedi: — Mən hazır qikip Pirəwnıgə həwər berip: «Qanaan zeminida olturoğan kərindaxlirim, xundakla atamning əyidikilər kəximəqa kəldi; **32** bu adəmlər padıqilar bolup, mal bekix bilən xuçullinip kəlgən, կoy-kalılıri, xundakla barlıq mal-mülüklerini elip kəldi» dəp eytay. **33** Xundak boliduki, Pirəwn silərni qakiridu; xu qaoğda u silərdin: «Nemə okitinglar bar?» dəp sorisa, **34** silər jawab berip: — Kəminiliri kiqikimizdin tartip ata-bowilirimizoqa ohxax pada bekip kəlgənmiz, — dənglar. Xundak desənglar Goxən yurtida olturnup կalisilər; qünki padıqlarning həmmisi misirliklər arisida kəzgə ilinmaydu.

47 Yüsüp Pirəwnning kəxiçə kelip: — Atam bilən kərindaxlirim կoy-kalılıri, xundakla həmmə mal-mülüklerini billə elip Qanaan zeminidin kəldi. Mana,

ular hazır Goxən yurtioja qüxti, dəp həwər berip, **2**
ķerindaxlirining iqidin bəxəylənni elip, Pirəwnning
aldioja hazır kıldı. **3** Pirəwn uning ķerindaxliridin: — Nemə
okitinglar bar, dəp soriwidi, ular Pirəwngə jawab berip: —
Kəminiliri ata-bowilirimizə ohxax mal bakkuqılarımız,
— dedi. **4** Andin ular Pirəwngə iltimas kılıp: — Қanaan
zeminida ķattık ķəhətqilik bolqaqka, kəminilirining
köylirimizni bakidioqanoja yaylağmu yok; xunga bu
zeminda musapir bolup turuxka kəldük; janabliridin
tələp kılımizki, kəminilirining Goxən yurtida turuxioja
ijazət bərgəyla, — dedi. **5** Pirəwn Yüsüpкə: — Atang wə
ķerindaxliring ķexingoja kıldı; **6** mana Misir zemini sening
aldingda turuptu; atang wə ķerindaxliringni zeminning
əng esil yeridə olturoquzojın; ular Goxən yurtida makan
kilsun. Xuningdək, əgər sən ularning iqidiki կabil kixilərni
bilsəng, bularnı mening qarpaylırimoja nazarətqi kılɔjin,
— dedi. **7** Keyin, Yüsüp atisi Yakupni elip, Pirəwnning
aldioja hazır kıldı; Yakup Pirəwngə bəht-bərikət tilidi.
8 Andin Pirəwn Yakuptin: — Əmrüngning yil-künliri
nəqqigə yətti? — dəp soridi. **9** Yakup Pirəwngə jawab
berip: — Musapirlıq səpirimning künliri bir yüz ottuz
yılqa yətti; əmrümning künliri az həm japa-muxəkkətlik
bolup, ata-bowilirimning musapirlıq, əmür səpirining
künlirigə tehi yətmidi, — dedi. **10** Xuning bilən Yakup
Pirəwngə bəht-bərikət tiləp, aldidin qikip kətti. **11** Xuning
bilən Yüsüp atisi bilən ķerindaxlirini Misir zeminida
olturaklaxturup köydi; Pirəwnning buyruqınıdək ularoja
zeminning əng esil yeridin, yəni Ramsəs degən yurttin
təwəlik bərdi. **12** Yüsüp atisi, ķerindaxliri, xundakla

atisining həmmə əydikilirini bala-qakılırining sanlırioja
karap axlık bilən təminləp baktı. **13** Əmma aqarqılık
kattık eoşır bolqaqka, zeminning həq yeridə ozuk-tülüük
tepilmidi; Misir zemini bilən Қanaan zemini aqarqılıktın
haraplixip kətti. **14** Yüsüp axlık setip Misir zemini
bilən Қanaan zeminidiki barlık pulni yiojıwaldi. Andin
Yüsüp bu pulni Pirəwnning ordisioja yətküzüp bərdi.
15 Əmma Misir zemini bilən Қanaan zeminidiki Pul
tügəp kətkəndə misirliliklarning həmmisi Yüsüpning
aldioja kelip: — Bizgə nan bərgəyla! Pul tügəp kətkini
üqün silining aldilirida əlimizmu? — dedi. **16** Yüsüp
jawabən: — Pulunglar қalmıqan bolsa, qarpayliringlarnı
elip kelip bərsənglər, mən malliringlarioja ozuk-tülüük
tegixip berimən, — dedi. **17** Buning bilən ular qarpaylirını
Yüsüpning kəxişa elip kəlgili turdi; Yüsüp ularning atliri,
köy padiliri, kala padiliri wə exəklirining ornioja ozuk-
tüyük bərdi; xu yili mallirining ornioja ularoja ozuk-
tüyük berip baktı. **18** U yil ayaqlıxit, ular ikkinqi yili
uning kəxişa elip uningoşa: — Biz hojimizdin həqnemini
yoxurmaymız; pulımız tügidi, qarpay mal padilirimiz
bolsa hojimizning ilkidə, hojimizning aldida tənlirimiz
bilən yerimizdin baxqa həqnərsə қalmdi. **19** Nemixka
kəz aldilirida biz həm yerimizmu əlüp kətsun? Əmdi sili
əzimiz wə yerimizni ozuk-tüllükə tegixip eliwaləyaya;
əzimiz wə yerimiz Pirəwnning bolup, uningoşa kul
bolaylı. Biz əlüp kətməy, tirik turuximiz, yerimizmu
wəyran bolmaslıkı üçün bizgə uruk-tülüük bərgəyla, dedi.
20 Bu təriķidə Yüsüp Misirning pütkül teriloğu yerini
Pirəwn üçün setiwaldi; qünki aqarqılık kattık bolqaqka,

misirliklarning hərbiri eż etizini setip bərdi. Xuning bilən yər-zemin Pirəwnning bolup қaldi. **21** Yüsüp həlkni Misirning bu qetidin yənə bir qetigiqə hərkaysı xəhərlərgə kəqürdi. **22** Pəkət kahinlarning yerini u almidi; qünki kahinlar oja Pirəwn təripidin alahidə təminat berilgəqkə, ular Pirəwn təripidin təminləngən ülüxini yəp, eż yərlirini satmiojanidi. **23** Yüsüp həlkə: — Mana, mən bugün ezunglar bilən yərliringlarnı Pirəwn üçün setiwaldim. Mana silərgə uruk! Əmdi yər teringlar. **24** Əmdi xundak kılısilərki, qıkkən həsuldin bəxtin birini Pirəwngə berip, қalojan tət kismini ezunglar oja elip ķelinglar; u urukluk həmdə ezunglar oja, jümlidin əyüngdikilərgə wə kiqik baliliringlar ozaq bolsun, — dedi. **25** Ular jawabən: — Sili jenimizni կutkuzdila. Hojimizning nəziridə iltipat tapkan bolsakla, Pirəwnning kulliri bolup turaylı, — dedi. **26** Xuning bilən Yüsüp: — «Həsulning bəxtin biri Pirəwngə berilsun» dəp bu ixni bügüngə կadər Misir zemini üçün қanun-bəlgilimə қıldı. Pəkət kahinlarning yerila buning sirtida bolup, Pirəwngə təwə bolmidi. **27** Israillar Misir zeminida, Goxən əlkisidə olturaklıxta; ular xu jayda yər-zeminlik bolup, awup, tolimu kəpəydi. **28** Yakup Misir zeminida on yəttə yil əmür kərdi; buning bilən Yakupning əmür künliri bir yüz kırık yəttə yiloqa yətti. **29** Israilning künliri səkratka yekin laxşanda, oqlı Yüsüpnı qakırtıp, uningoja: — Əgər nəziringdə iltipat tapkan bolsam, қolungni yetamning astioja կoyup, manga xapaət wə sadakətlikni kərsitip, meni Misirdə dəpnə kılma; **30** bəlki mən ata-bowilirim bilən yatidiojan waqtimda meni Misirdin elip ketip, ularning gəristanı oja dəpnə kiloqin,

dedi. U jawab berip: — Mən eytkiningdək kılıy, — dedi. **31**
Yakup uningoja: — Manga қəsəm kılıp bərgin, — dedi. U
uningoja қəsəm kılıp bərdi; andin Israel karwatning bax
təripidə səjdə kıldı.

48 Bu ixlardin keyin birsi Yüsüpka: — Mana atang kesəl
bolup կaptu, dəp həwər bərdi. U ikki oqlı Manassəh
bilən Əfraimni billə elip bardı. **2** Birsi Yakupka: — Mana
oqlung Yüsüp қexingoja keliyatidu, dəp həwər beriwidi,
Israel küqəp կopup kariwatta olturdi. **3** Yakup Yüsüpka:
— Həmmigə Қadir Təngri manga Қanaan zeminidiki
Luz degən jayda ayan bolup, meni bərikətləp **4** manga:
Mana, Mən sening nəslingni kəpəytip, seni intayın
zor awutimən, səndin bir türküm həlk qikirimən; bu
zeminni səndin keyinki nəslinggə əbədiy miras kılıp
berimən, dəp eytənidi. **5** Əmdi mən Misiroja kelixtin
ilgiri sanga Misir zeminida tuqulqan ikki oqlung mening
həsablinidu; Əfraim bilən Manassəh bolsa, huddi Rubən
bilən Ximeonoja ohxax, hər ikkisi mening oqullirim
bolidu. **6** Ulardin keyin tapşan balılıring əzüngning
bolidu; ular kəlgüsidi miraska erixkəndə akilirining nami
astida bolidu. **7** Manga kəlsək, Padandin keliwatkinimda
Rahilə Қanaan zeminida yol üstidə Əfratka az қalojanda
meni taxlap əlüp kətti. Mən uni xu yerdə, yəni Əfratka
(yəni Bəyt-Ləhəmgə) baridiojan yolda dəpnə kildim, —
dedi. **8** Andin Israel Yüsüpning oqullirioja қarap: —
Bular kimdur, — dəp soridi. **9** Yüsüp atisioja jawabən: —
Bular bolsa Huda manga bu yerdə bərgən oqullirimidur,
— dedi. U: — Ularnı aldimoja yekin kəltürgin, mən
ularoja bəht-bərikət tiləy, — dedi. **10** Əmdi Israelning

kezliri kerilikidin oqwalixip [yahxi] kərəlməytti. Xunga Yusüp ularni uning aldioqa yekinrak kəltürdi; u ularni səyüp қuqaklıdi. **11** Andin Israil Yusüpka: — Mən sening yüzüngni kərələymən dəp həq oylimioğanidim; lekin Huda meni sening baliliringnimu kərükə nesip kıldı, — dedi. **12** Yusüp balilarnı [Yaқupning] tizlirining arılıkidan elip, yüzini yərgə təgküzüp təzim kıldı. **13** Andin Yusüp bu ikkiylənni Israilning aldioqa yekin elip kelip, Əfraimni ong қoli bilən tutup Israilning sol қolioqa udullap turquzdi; Manassəhni sol қoli bilən tutup Israilning ong қolioqa udullap turquzdi. **14** Lekin Israil ong қolini uzitip, kənji balisi Əfraimning bexioqa қoydi, sol қolini Manassəhning bexioqa қoydi. Manassəh tunjisi bolsimu, u ikki қolini қayqılap tutup xundak қoydi. **15** U Yusüpka bəht-bərikət tiləp: — Atilirim İbrahim bilən İshək Huda dəp bilip yüzü aldida mangojan, meni pütkül əmrümdə bu küngiqə padıqidək yetəkləp bekip kəlgən Huda, **16** Manga həmjəmət bolup meni həmmə bala-ķazadin қutoquzojan Pərixtə bu ikki oşulni bərikətlisun; ular mening ismim wə atilirim bolojan İbrahim wə İshəkning isimliri bilən atilip, yər yüzidə kəp awuqay! — dedi. **17** Yusüp atisining ong қolini Əfraimning bexioqa қoyojinini kərüp kənglidə hapa boldi; xunga u atisining қolini tutup, Əfraimning bexidin elip Manassəhning bexioqa yətkiməkqi bolup, **18** atisioqa: — Əy ata, bundak ķilmiojin; qünki mana, tunjisi budur; ong қolungni uning bexioqa қoyojin! — dedi. **19** Lekin atisi rət kılıp: — Bilimən, i oqlum, bilimən; uningdinmu bir қowm qikip, əzimu uluq bolidu, əmma dərhəkikət uning inisi uningdin tehimu uluq bolidu; uning nəslidin

nahayiti kəp қowmlar pəyda bolidu, — dedi. **20** Xuning bilən xu küni u bu ikkisini bərikətləp: — Kəlgüsidiə Israillar bəht-bərikət tiligəndə: «Huda seni Əfraim bilən Manassəhdək uluq ķilsun!» dəydiçan bolidu, dedi. Bu tərikiidə u Əfraimni Manassəhtin üstün koydi. **21** Andin Israil Yüsüpəkə yənə: — Mana, mən əlimən; lekin Huda silər bilən billə bolup, silərni ata-bowiiringlarning zeminiqə ķayturup baridu. **22** Mən sanga ķerindaxliringningkidin bir ülüx yərni artuk bərdim; xu yərni əzüm ķiliq wə okyayim bilən Amoriylarning қolidin tartiwaloqanidim.

49 Andin Yakup oğullarını qakırıp ularoqa mundak dedi: — [Həmminglar] jəm bolunglar, mən silərgə keyinkı künlərdə silər yolukdiçan ixlarnı ettip berəy: — **2** Yioqılıp kelip anglanglar, i Yakupning oğulları; Atanglar Israiloja կulak selinglar. **3** Əy Rubən, sən menin tunji oqlumsən, Küq-kudritimsən, Küqüm bar waqtimning tunji mewisidursən, Salapət wə կudrəttə aldi iding, **4** Lekin կaynap texip qüvkən sudək, əmdi aldi bolalmassən; Qünki sən atangning kərpisigə qıkting, Xuning bilən sən uni bulqıding! U menin kərpəmning üstigə qıkçı! **5** Ximeon bilən Lawiy ķerindaxlardur; Ularning կiliqları zorawanlıqning կoralliridur! **6** Ah, jenim, ularning məslihitigə kirmigin! I izzitim, ularning jamaiti bilən qetilip կalmıqayı! Qünki ular aqqikida adəmlərni əltürüp, əz beximqılık կilip bukılarning peyini kəsti. **7** Ularning aqqiki əxəddiy bolqaqça lənətkə կalsun! Oqəzipimu rəhimsiz bolqaqça lənətkə կalsun! Mən ularnı Yakupning iqidə tarkitiwetimən, Israilning iqidə ularni qeqiwetimən. **8** Əy Yəhuda! Seni bolsa ķerindaxliring təriplər, Kolung

düxmənliringning gəjgisini basar. Atangning oğulları
sanga bax urar, **9** Yəhuda yax bir xirdur; Əy oğlum,
sən owni tutupla qıktıng; U xirdək [owning yenida]
qəküp sozulup yatsa, Yaki qixi xirdək yetiwalsa, Kimmu
uni közəjaxka petinar? **10** Xahənə həsa Yəhudədin
ketip ələmətindən, Yəhudanıñ puxtidin ənənə qıkarəqə
əksüməydi, Taki xu hökük İgisi kəlgüçə kütidü; Kəlgəndə,
jahən həlkələri uningoja itaət kılıdu. **11** U təhiyini üzüm
telioja, Exək balisini sortluk üzüm telioja baolap koyar. U
libasını xarabta yuyup, Tonini üzüm xərbətidə yuyar. **12**
Uning kezliyi xarabtin kizirip ketər, Qıxliri süt iqkinidin
ap'ak turar. **13** Zəbulun dengiz boyını makan kılars, Makani
kemilərning panahgahı bolar, Yər-zemini Zidon oqıqə
yetip barar. **14** Issakar bəstlik bərdəm bir exəktur,
U ikki ətan arisida yatlaşdır; **15** U aramgahning
yahxi ikənlikigə ətaraf, Zeminning esillikini kərəp, Yük
kətürüxkə mürisini ekip, Alwanıja ixləydiqən ələm bolup
kalar. **16** Dan Israıl əbililiridin biri bolar, Əz həlkigə
həküm qıkırar. **17** Dan yol üstidiki yılan, Qiçır yol üstidə
turojan zəhərlik bir yilandur. U atning tuyikini qekip,
At mingüqini arkıqıja mollak atkuzar. **18** I Pərvərdigar,
nijatingoja təlmürüp kütüp kəldim! **19** Gadka bolsa,
karakqlar əkəmənəni hujum kılars; Lekin u tapinini besip
zərbə berər. **20** Axirning tamikida zəytun meyi mol bolar,
U xahalar üçün nazu-nemətlərni təminlər. **21** Naftalidin
qıratlıq gəplər qıkar, U ərkin əyvənetilgən maraldur. **22**
Yüsüp mewilik dərəhning xehidur, Bulakning yenidiki
kəp mewilik xahtəktur; Uning xahqılırı tamdin əhalip
kətkəndur. **23** Ya atkuqlar uningoja azar kılıp, Uningoja

ok atti, uningçä nəprətləndi. **24** Həlbuki, uning okyayı
məzmut turar, Қol-biləkliri əplik turoquzular, Xu [küq]
Yakuptiki kudrət Igisining kolliridindur — (Israilning
Koram Texi, yəni uning Padiqisi Uningdin qıçar!) **25** [Axu
küq] atangning Təngrisidindur — (U sanga mədət berər!)

[Yəni] Həmmigə Қadirdindur — U seni bərikətlər! Yukirida
asmanning bərikətləri bilən, Təwəndə yatkan qongkur
sularning bərikətləri bilən, Əmqək bilən baliyatķuning
bərikiti bilən seni bərikətlər! **26** Sening atangning tiligən
bərikətləri ata-bowilirimning tiligən bərikətliridin ziyyadə
boldı, Ular mənggülük taç-edirlarning qətlirigiqə yetər,
Ular Yüsüpnинг bexioja qüxər, Yəni əz kərindaxliridin
ayrim turoquqining qokkisiqə tegər. **27** Binyamin yirtkuq
bəridəktur; Ətigəndə u owni yər. Kəqkurun u oljisini
təkşim kilar» — dedi. **28** Bularning həmmisi Israilning on
ikki қabilisi bolup, məzkur səzlər bolsa atisining ularoja
tiligən bəht-bərikət səzliridur. U xuning bilən ularning
hərbirigə mas kelidiojan bir bərikət bilən ularoja bəht-
bərikət tilidi. **29** Andin Yakup ularoja mundak tapılıdi: —
«Mən əmdi əz қowmimning kəxiqə қoxulımən. Silər meni
ata-bowilirimning yenida, Hittiyardin bolqan Əfronning
etizlikdiki oqaroja dəpnə kilinglar; **30** u oqar bolsa Қanaan
zeminida Mamrəning udulida, Makpelahning etizlikdida.
Oıarnı İbrahim gəristan bolsun dəp xu etizlik bilən қoxup
Hittiy Əfrondin setiwalıqanidi. **31** Xu yərdə İbrahim ayali
Sarah bilən dəpnə kiliñojan; xu yərdə Ishak ayali Riwkah
bilənmə dəpnə kiliñojan; xu yərdə mənmu Leyahni dəpnə
kıldım. **32** Bu etizlik həm iqidiki oqar Hətning əwladlıridin
setiwelinəqanidi». **33** Yakup oqullirioja bu wəsiyətni

tapilap bolup, putlirini kariwatta tüzləp, nəpəs tohtap əz қowmiqə қoxului.

50 Yüsüp atisining yüzigə əzini etip, uning üstidə yiqlap, uni səydi. **2** Andin Yüsüp əz hizmitidə bolqan tewiplaroqa atisini mumiya қılıxni buyrudi; xuning bilən tewiplar Israilni mumiya қıldı. **3** Buni қılıxka kırıq kün kətti, qunki mumiya қılıxka xunqılık kün ketətti. Misirliklar uningoja yətmix kün matəm tutti. **4** Uningoja һaza tutux künliri ətüp bolqanda, Yüsüp Pirəwnning ordisidikilərgə: — Mən nəziringlarda iltipat tapkan bolsam, Pirəwnning қulaklırioja söz қilinglarki: — Atam manga қəsəm қildurup: «Mana mən əlimən; sən meni mən Қanaan zeminida əzüm üçün kolap կoyojan gərgə dəpnə қilojin» degənidi. Əmdi Pirəwn manga ijazət bərgəy, mən berip atamni dəpnə қılıp bolup yenip kəlsəm, — dedi. **6** Pirəwn jawabən: — Sən berip əzünggə atang қəsəm қilduroqandək uni dəpnə қilojin, dedi. **7** Xuning bilən Yüsüp atisini dəpnə қilojili mangdi. Pirəwnning barlık hizmətkarlıri, ordining aksakalları həm Misir zeminidiki aksakallar uning bilən həmrəh bolup mangdi. **8** Yüsüpning əyidiki həmmisi, қerindaxlırı wə atisining əyidikilərmə billə bardı; ular pəkət kiqik balılırı, қoy-kala padilirini Goxən yurtida қoyup kətti. **9** Uning bilən yənə jəng һərwiliri wə atlıklarmu billə bardı; xuning bilən ular naħayiti qong bir қoxun boldı. **10** Ular Iordan dəryasining u təripidiki «Atadning hamini»oja yetip kəlgəndə, xu yerdə қattık wə həsrətlik yiqla-zar қılıp matəm tutup yiqlaxtı. Yüsüp atisi üçün yəttə kün matəm tutti. **11** Xu yurtta olturuxluq Қanaaniylar

Atadning haminida bolğan bu matəmni kərüp: — Bu misirliklarning intayın qattık tutkan həzisi boldı, deyixti. Bu səwəbtin u jayning nami «Abəl-Mizraim» dəp ataldi; u Iordan dəryasining u təripididur. **12** Yakupning oğulları uning əzlirigə tapiliojinidək қildi; **13** uning oğulları uni Qanaan zeminiqa elip berip, Mamrəning udulida, Makpelahning etizlikining iqidiki əşarəda dəpnə қildi. Xu əşarni İbrahim kəbristanlıq kılıy dəp Makpelahning etizlik bilən қoxup Hittiy Əfrondin setiwalojanidi. **14** Yusüp atisini dəpnə kılıqandin keyin, əzi, ərindaxliri, xundakla atisini dəpnə kılıxka uningoja həmrəh bolup qıkkən həmmə həlkər Misiroja yenip kəldi. **15** Lekin Yusüpning ərindaxliri atisining əlüp kətkinini kərgəndə: — Əmdi Yusüp bizgə düxmən bolup bizning uningoja kılıqan barlık yamanlıkımızni üstimizgə yandurarmikin, deyixti. **16** Ular Yusüpning kəxioja adəm əwətip: — Atiliri əlüxtin ilgiri bizgə wəsiyat kılıp tapılap: — **17** «Silər Yusüpə: — Akiliring sanga rəzillik kılıqanidi; əmdi ularning asiylikı həm gunahını kəqürgin! — dənglər» — degənidir. Hazır silidin etünümizki, atilirining Hudasingin bəndilirining asiylikini kəqürgəyla! — dedi. Yusüp bu gəplərni anglap yioqlidi. **18** Andin akiliri kelip uning aldida əzlirini yərgə etip: — Mana, biz silining külliridurmız! — dedi. **19** Lekin Yusüp ularoja jawabən: — Korkmanglar! Mən Hudaning ornida turuwatamdim? **20** Silər dərwəkə manga xu ixni yaman niyət bilən kıldinglar; lekin Huda bugünkü kündikidək nuroqunliojan həlkəning jenini tirik saklap əelix üçün xu ixni yahxılıkça bekitkənidi. **21** Xunga əmdi korkmanglar; mən həm silərni həm bala-

qakiliringlarni bakımən, — dedi wə ularning kenglini
hatırjəm kılıp mehırlıq gəp qıldı. **22** Yüsüp atisining
jəməti bilən billə Misirda turup қaldı. Yüsüp bir yüz on
yıl əmür kərdi. **23** Bu tərikidə Yüsüp Əfraimning üçinqi
əwladını kərdi; Manassəhning oğlı Makirning balılırimu
uning tizliri üstidə tuquldi. **24** Yüsüp əkerindaxlirioqa:
— Mən elüp ketimən; lekin Huda qokum silərni yoklap
silərni bu zemindin qikirip, İbrahim, İshak wə Yakupka
berixkə kəsəm kılıp wədə kılqan zeminoqa yətküzidu, —
dedi. **25** Andin Yüsüp yənə əkerindaxlirioqa kəsəm iqtüzüp:
«Huda silərni qokum yoklaydu; xu qaçıda silər mening
səngəklirimni elip, bu yərdin qikip ketixinglar kerək», —
dedi. **26** Yüsüp bir yüz on yaxka kirgəndə wapat taptı.
Ular uni mumiya kılıp, Misirda bir meyit sandukioqa selip
koydi.

Misirdin qikix

1 Wə tewəndikilər Israil [bilən billə] Misiroqa baroqan oqullirining isimliri (ular hərkəysisi eż bala-qakılırını elip, Yağup bilən billə Misiroqa baroqanidi): — **2** Rubən, Ximeon, Lawiy, Yəhuda, **3** Issakar, Zəbulun, Binyamin, **4** Dan, Naftali, Gad wə Axir. **5** Əmdi Yağupning puxtidin bolоjanlar jəmiy bolup yətmix adəm idi. Bu wakitta Yüsüp Misirda idi. **6** Keyin Yüsüp, uning barlıq əkerindaxlıri həmdə barlıq zamandaxlıri olüp tūgidi. **7** Xundaktimu, Israillar kəp tuqulup, tez awup, intayın küqəydi; ular zeminoğa bir kəldi. **8** U wakıtlarda Yüsüpnı bilməydioğan yengi bir padixağı Misirda təhtkə qıkçı. **9** U həlkigə: Mana, Israillarning həlkı bizdin ziyadə awup həmdə bizdinmu küqlinip kətti. **10** Əmdi biz ularoğa nisbətən akılanə ix tutaylı; bolmisa, ular tehimu awup ketidü, mubada urux partlap կalsa, xundak boliduki, ular düxmənlirimiz tərəpkə etüp, bizgə hujum kılıp, yurttin qıkıp ketixi mumkin, — dedi. **11** Xuning bilən ular ularni կattık əmgəklər bilən harlax üçün ix baxlırını təyinləp nazarətqılıkkə կoydi. Xuning bilən Israillar Pirəwn üçün Pitom bilən Raamsəs degən maddiy əxya saklaydioğan xəhərlərni yasap bərdi. **12** Lekin ularni [kanqə] əzgənseri, bular xunqə kəpiyip həmmə yərni կaplidi; buning bilən misirliliklər Israillaroğa eq bolup kətti. **13** Xuning bilən misirliliklər Israillaroğa zulum kılıp, ularni tehimu կattık ixlitip eçir ixlaroğa saldı. **14** Misirliliklər ularni layqılık, hix-kesək kuyux wə etizlarning hərhil əmgəklirigə selip, ixning կattıklığı bilən ularning turmuxioğa կattık eçirqılık saldı; ularni nemə əmgəkkə

salmisun, intayin japalik idi. **15** Misir padixahı ikki ibraniy tuoqtut anisişa söz kılıp (ularning birining ismi Xifrah, yənə birining ismi Puah idi): **16** — silər қaşanlıki ibraniy hotunlarni tuoqdursanglar, tuoqkanda obdan қaranglar; bowak oğul bolsa, əltürüwetinglar; kız bolsa, tirik қoyunglar, — dedi. **17** Lekin tuoqtut aniliri Hudadin korkup, Misirning padixahı ularoja eytəndək kilmay, bəlkı oğul bowaklarni tirik қoydi. **18** Xunga Misirning padixahı tuoqtut anilirini qakırtıp ulardin: — Bu nəmə kılqınınglar?! Oğul balilarни nemixka tirik қoydunglar? — dəp soridi. **19** Tuoqtut aniliri Pirəwngə jawab berip: — İbraniy ayallar misirlik ayallaroja ohximaydu. Ular küqlük, saqlamtimən bolonini üçün tuoqtut aniliri ularning ķexioşa yetip barənqə, əzliri tuoqup bolidu, — dedi. **20** Nətijidə, Huda tuoqtut anilirioşa iltipat kərsətti; Israel həlkə dawamlik kəpiyip, tehimu küqəydi. **21** Xundak boldiki, tuoqtut aniliri Hudadin korkidiojan ihlasmən bolovanlıkj üçün Huda ularni aililik boluxka muyəssər կıldı. **22** Buning bilən Pirəwn barlık puhralırışa: — Israillardin yengi tuoqulojan oğul balilarning həmmisini dəryaoşa taxlanglar, lekin kız balilarning həmmisini tirik қaldurunglar, dəp əmr կıldı.

2 Lawiyning jəmətidin bolovan bir kixi berip, Lawiyning nəslidin bolovan bir kızni hotunlukka aldi. **2** Bu ayal һamilidar bolup, bir oğul tuoqdi. Ana uning qiraylik ikənlilikini körüp, uni üq ay yoxurup saklıdi. **3** Uni yənə yoxuruxka amalsız қaloqanda, қomuxtın bir sewət yasap, uningoşa yaryelim wə mom suwap, balını iqigə selip, dəryanıng қiroqıkıdiki қomuxluk arisişa қoyup қoydi. **4** Andin balining hədisi uningoşa nemə bolarkin dəp

yiraktin karap turdi. **5** U wakitta Pirəwnning kizi suoja qəmülgili dərya tərəpkə kəldi; uning qəriliri dərya boyida aylinip yürdi. Pirəwnning kizi komuxlukning arisida turoğan sewətni kərüp, has qərisini uni elip qikixka əwətti. **6** U sewətni eqip қariwidi, mana, bir oozul balini kərdi wə u bala yiołap kətti. Məlikə uningoja iq aqritip: — Bu xübhisizki ibraniylarning baliliridin biri ikən, dedi. **7** U qaojda balining hədisi Pirəwnning kizidin: — Mən berip, sili üçün balini emitip bakidioğan bir ibraniy inik ana tepip keləymu? — dəp soridi. **8** Pirəwnning kizi uningoja: — Baroqin, dedi. Kız berip bowakning anisini qakirip kəldi. **9** Pirəwnning kizi uningoja: — Bu balini elip ketip mən üçün emitip bekip bər; həkkinqni berimən, dedi. Xuning bilən ayal balini elip ketip, uni emitip bahti. **10** Bala qong bolqanda uni Pirəwnning kizining ķexioja elip bardı; u uningoja oozul boldi. U: «Mən uni sudin qikiriwaloqan» dəp uningoja Musa degən isimni koydi. **11** Musa qong bolqandin keyinki künlərdə xundak boldiki, u əz kərindaxlirining yenioja bardı wə ularning eojir əmgəkkə seliniwatqanlığını əz kezi bilən kərdi. Arida, bir misirlığın ibraniy kərindaxliridin birini uruwatqanlığını kərdi. **12** U tət ətrapiqə karap, adəm yoklukını kərüp, həlikə misirlığını urup əltürüp, kumoja kəmüp yoxurup koydi. **13** Ətisi u yənə qikip қariwidi, mana ikki ibraniy bir-biri bilən sokuxuwatattı; u yolsızlık, ķiliwatqan kixigə: — Əz kərindixingni nemixka urisən? — dedi. **14** Həlikə kixi jawab berip: — Kim seni bizgə hakim wə sorakçı kılıp koydi? Həlikə misirlığını əltürginingdək menimu əltürməkqimusən? — dedi. Musa bu gəpni

anglap korkup eż iqidə: «Mən kılıqan ix jəzmən axkara bolup қaptu!» dəp oylidi. **15** Pirəwn həm bu ixtin həwər tepip, Musani əltürməkqi boldi; lekin Musa Pirəwnning aldidin қeqip, Midian zeminişa berip olturaklıxtı. Bir kuni, u қuduķning yenioşa kelip olturdu. **16** Midiyanning kahinining yəttə կizi bar idi; ular kelip, atisining қoylirini suqırıxka su tartip okurlarşa kuyup tolduruxka baxlıdi. **17** U wakitta [yərlik] padıqilar kelip, ularni həydidi, Musa կopup կızlarşa yardım berip, қoylirini suqırıxip bərdi. **18** Ular atisi Reuəlning kəxioşa yenip kəlgəndə, ulardin: — Nemixka bugün xunqə tez yenip kəldinglar? — dəp soridi. **19** Ular jawab berip: — Bir misirlik adəm bizni padıqlarning қolidin қutkuzdi həmdə biz üçün su tartip, կoy padimizni suqırıpmu bərdi! — dedi. **20** U կızlirişa: — Undakta u kixi hazır nədə?! Uni nemixka sirtta taxlap kəldinglar? Uni tamakkha qakiringlar, — dedi. **21** Musa u kixi bilən billə turuxka makul boldi. U կizi Zipporahni uningoşa hotunluğka bərdi. **22** U ayal uningoşa bir oqul tuqup bərdi; Musa «Mən yağa yurtta musapirdurmən» dəp, uning ismini Gərxom dəp կoydi. **23** Nuroğun künlər etüp, Misirning padixağı əldi. Israillar eż կulluk һaliti tüpəylidin ah-zar urup, nalə-pəryad kətürdi; կulluktin boləjan pəryadi Hudanıng huzurişa berip yətti. **24** Huda ularning ah-zarlırını anglap, Əzining İbrahim bilən, İshak bilən wə Yakup bilən tüzgən əhdisini esigə aldı. **25** Xuning bilən Huda Israillarning һal-əhwalini kərdi wə Huda ularoşa kəngül bəldi.

3 Musa bolsa կeynatisi Midiyanning kahini Yətronıng կoy padisini bağatti. U կoylarnı baxlap qəlnıng əng qetiga

Hudaning teozi, yəni Hərəb teožining baqrija kəldi. **2**
Xu yerdə bir azəjanlıktın ərləp qikəwatkan ot yalkuni
iqidin Pərwərdigarning Pərixtisi uningoja kəründi. Mana,
azəjanlıq otta kəyüwatkan bolsimu, lekin azəjan əzi kəyüp
kətmigənidi. **3** Musa: — Mən berip, bu ajayip mənzirini
kərüp bağay; azəjanlıq nemixkə kəyüp kətməydioğandu?
— dəp oylidi. **4** Pərwərdigar uning buni kərgili yoldin
qətnəp [azəjanlıkkə] kəlginini kərdi; Huda azəjanlıq iqidin
uni: — Musa! Musa! — dəp qakirdi. U: Mana mən! —
dəp jawab bərdi. **5** U uningoja: — Bu yərgə yekin kəlmə;
putliringdin kəxingni salojin; qünki sən turojan bu yər
mukəddəs jaydur. **6** Mən atangning Hudasi, İbrahimning
Hudasi, İshəkning Hudasi wə Yakupning Hudasidurmən,
— dedi. Buni anglap Musa Hudaşa қaraxtin қorķup,
yüzini etiwaldi. **7** Pərwərdigar uningoja mundak dedi:
— Bərhək, Mən Misirda turuwatkan կowmimning
tartıwatkan azab-okubətlirini kərdum, nazarətqilərning
ularni [harlawatkanlıqidin] kılıqan pəryadini anglidim;
qünki Mən ularning dərdlirini bilimən. **8** Xunga Mən
ularni misirliklarning қolidin қutkuzup, xu zemindin
qikirip, yahxi həm kəng bir zeminoja, süt bilən həsəl
ekip turidioğan bir zeminoja, yəni Qanaaniy, Hittiy,
Amoriy, Pərizziy, Hiyiylar wə Yəbusiylarning yurtioja
elip berixka qüxtüm. **9** Mana əmdi Israillarning nalə-
pəryadi Manga yətti, misirliklarning ularoja қandak
zulum kılqanlıqınımu kərdüm. **10** Əmdi sən kəl, Mən seni
həlkim Israillarni Misirdin elip qikirix üçün Pirəwnning
alioja əwətimən, — dedi. **11** Lekin Musa Hudaşa: — Mən
kim idim, Pirəwnning alioja berip Israillarni Misirdin

qikiralioudək? — dedi. **12** U jawab berip: — Bərhək,
Mən sən bilən billə bolimən; sən կօմնի Misirdin elip
qikkandin keyin bu taşda Hudaşa ibadət kılısilər; bu ix
mana əzüngə Mening seni əwətkinimning ispat-bəlgisi
bolidu, — dedi. **13** Xuning bilən Musa Hudaşa: — Mən
Israillarning қexioja berip ularoja: «Ata-bowiliringlarning
Hudasi meni қexinglaroja əwətti» desəm, ular məndin:
«Uning nami nemə?» — dəp sorisa, ularoja nemə
dəp jawab berimən? — dedi. **14** Huda Musaşa: —
Mən «Əzəldin bar Bolqarıqi»durmən — dedi. Andin U:
— Berip, Israillaroja: ««Əzəldin bar Bolqarıqi» meni
қexinglaroja əwətti» dəp eytkin, dedi. **15** Huda Musaşa
yənə: — Israillaroja: — «Ata-bowiliringlarning Hudasi,
İbrahimning Hudasi, İshakning Hudasi wə Yaküpning
Hudasi bolqan «Yahwəh» meni қexinglaroja əwətti; U:
[Yahwəh degən] bu nam əbədgıqə Mening namim bolidu,
dəwrdin-dəwrgıqə Mən xu nam bilən əskə elinimən,
dəydu» — degin. **16** — Berip, Israilning aksakallırını yiojip
ularoja: — «Ata-bowiliringlarning Hudasi, yəni İbrahim,
İshak wə Yaküpning Hudasi bolqan Pərvərdigar manga
kərünüp: — Mən silərni yoklap kəldim, Misirda silergə
ķandaķ muamilə ķiliniwatķanlığını kərdüm; **17** xuning
üqün səzüm xudurki, Mən silərni Misirning zulumidin
qıkırıp, Қanaaniylar, Hittiyalar, Amoriylar, Pərizziylər,
Hiwiylar wə Yəbusiyarlarning zemini, yəni süt bilən həsəl
ekip turidiojan zeminoja elip barımən, dedi, — degin, dedi.
18 — Xuning bilən ular sening səzünggə կulaқ salidiojan
bolidu. U wağıtta sən, əzüng wə Israilning aksakalliri
bilən birgə Misir padixahining aldioja berip, uningoja:

«İbraniylarning Hudasi Pərwərdigar biz bilən kərüxti. Əmdi sizdin ətünimizki, bizgə üq künlük yolni besip, qelgə berip, Hudayımız Pərwərdigarə qurbanlıq kılıxka ijazət bərgəysiz» — dəngələr. **19** Lekin Misir padixaḥining hətta kudratlıq bir қolning astida turupmu, silərni yənilə կoyup bərməydiqinini bilimən. **20** Xunga қolumni uzitip, misirliklarnı Mən əz zemini iqidə kərsətməkqi boləjan hərhil karamət-məjizilirim bilən urimən; andin [Pirəwn] silərni կoyup beridu. **21** Bu կowmni misirliklarning aldida iltipat tapturimən wə xuning bilən xundak boliduki, silər xu yərdin qikkinqinglarda, կuruk կol qıkmaysılər. **22** Bəlkı hərbir ayal kixi əz կoxnisidin wə əz əyidə olturuxluk yat ayaldın kümüx zinnət buyumlari, altun zinnət buyumlari wə kiyim-keqəklərni tələp կiliđu. Bu nərsilərni oçul-кızlıringlarə qataysılər, kiydürisilər; xu təriķidə misirliklardin olja alojan bolisilər, — dedi.

4 Musa jawab berip: — Mana, ular manga ixənməy turup, səzümgə կulak salmaydu, bəlkı: «Pərwərdigar sanga kərünmidi», deyixi mumkin, dedi. **2** Pərwərdigar uningoja: — Կolungdiki bu nemə? — dəp soridi. U: — Bu bir հasa, dəp jawab bərdi. **3** U: — Uni yərgə taxla, dedi. Uni yərgə taxliwidi, u bir yilanoja aylandi; Musa uning aldidin կaqtı. **4** Andin Pərwərdigar Musaοja: — Կolungni uzitip, uni կuyrukşidin tut, dewidi, u կolini uzitip, uni tutti. U yənə uning կolida հəsiqə aylandi. **5** [Pərwərdigar yənə]: — Buning bilən ular ata-bowlirining Hudasi, yəni İbrahimning Hudasi, Ishakning Hudasi wə Yağupning Hudasi boləjan Pərwərdigarning sanga kərünginigə ixinidu, — dedi. **6** Pərwərdigar uningoja

yənə: — Қolungni қoynungoja saloјin, dewidi, u қolini қoynioja selip qikiriwidi, mana, қoli pesə-mahaw kesiligə giriptar bolup қardək akirip kətti. **7** Andin uningoja: — Қolungni yənə қoynungoja saloјin, dewidi, қolini қoynioja saldi. Uni yənə қoynidin qikiriwidi, mana, eз əksigə kelip ətlirining baxka yərliridək boldi. **8** Pərwərdigar yənə: — Xundak boliduki, əgər ular sanga ixənməy, aldinkı məjizilik alamətkə kəngülximisə, ular ikkinqi məjizilik alamətkə ixinidu. **9** Həlbuki, ular bu ikki məjizigə yənilə ixənmisə wə ya səzünggə կulaқ salmisa, undakta sən [Nil] dəryasining süyidin elip, կuruk yərgə təkkin. Xuning bilən sən dəryadin alojan su կuruk yər üstidə կanoja aylinidu, dedi. **10** Andin Musa Pərwərdigarоja: — Əy Igəm, mən əslidinla gəpkə usta əməstim, sən կulungoja səz kılqandin keyinmu yənilə xundak; qünki mən aqzim kalwa wə tilim eojir adəmmən, — dedi. **11** Pərwərdigar uningoja: — Kim insanoja eojiz bərgən? Kim adəmni gaqa yaki gas, kərgüqi yaki kor kılqan? Xundak kılquqi Mən Pərwərdigar əməsmu? **12** Əmdi sən barqın, Mən Өzüm sening aqzing bilən billə bolimən, nemə səzləydiqiningni sanga egitip turimən, — dedi. **13** Lekin u: — Əy Igəm! Səndin etünüüp կalay, Sən [bu ixtə] halıqan [baxka] birsini əwətip, xuning қoli bilən kılqin! — dedi. **14** Buni anglap Pərwərdigarning oqəzipi Musaçşa tutixip: — Lawiylardın bolqan akang Hərun bar əməsmu? Uning gəpni obdan կılalaydioqinini bilimən. Mana, u əmdi sening aldingoja qikixka allikəqan yoloja qikti; u seni kərsə, kəngli tolimu hux bolidu. **15** Əmdi dəydioqan gəplərni uningoja eyt; Mən Өzüm sening aqzing bilən billə wə uning aqzi bilən billə

bolimən, nemə kılıx kerəkliklərgə silərgə əgitimən. **16**
HaRUN sening ornungda həlkə səzləydi; xundak boliduki,
u sanga eojız bolidu, sən uningoja Hudadək bolisən. **17** Bu
həsini қolungoja elip, uning bilən xu məjizilik alamətlərni
kərsitisən, — dedi. **18** Xuning bilən Musa կeynatisi
Yətroning կexioja yenip berip, uningoja: — Manga ijazət
bərgəyla, Misirdiki қerindaxlirimning կexioja baray, ular
həyatmu, əməsmu kərüp keləy, dedi. Yətro Musaçı: —
Aman-esən berip kəlgin, — dedi. **19** Musa tehi Midiyandiki
wakıtida, Pərwərdigar uningoja yənə: — Misiroja yenip
barojin! Qünki sening jeningni istigən kixilər əlüp kətti, —
dedi. **20** Xuning bilən Musa ayali wə oqullirini elip, ularni
bir exəkkə mindürüp, Misir zeminoja berixkə yoloja
qıktı. Mangojanda Musa Hudanıng həsisini aloqaq kətti. **21**
Pərwərdigar Musaçı: — Misiroja yenip barojiningda sən
agah bol, Mən қolungoja tapxurojan barlıq karamətlərni
Pirəwnning aldida kərsətkin. Lekin Mən uning kenglini
həlkni қoyup bərmigüdək қattık қılımən. **22** Sən Pirəwngə:
— «Pərwərdigar mundak dəydu: — Israel Mening oqlum,
Mening tunji oqlum bolidu. **23** Xuning üqün Mən sanga:
Oqlumni Əzümgə ibadət kılıxka қoyup bər, dedim.
Uningoja yol қoyuxni rət қılıdiojan bolsang, sening
tunji oqlungni əltürimən» — degin, — dedi. **24** Əmma
Musa səpər қılıp bir қonalıqoja kəlgəndə, Pərwərdigar
uningoja uqrəp, uni əltüriüwətməkqi boldi. **25** Xuning
bilən Zipporah bir qakşmak texini elip, oqlining hətnilikini
kesip, uni erining ayiojo taxlap: — Sən dərwəkə aldimda
kan təkər ər ikənsən! — dedi. **26** Xuning bilən Pərwərdigar
uni қoyup bərdi (bu qəşdə Zipporah uningoja: «Sən

dərwəkə aldimda kan təkər bir ər ikənsən!» — dedi. Bu səzini u hətnə tüpəylidin eytti). **27** Pərwərdigar Hərunoğa: — Sən qəl-bayawanəja berip, Musa bilən kərükkin, dewidi, u berip Hudanıng teojıda uning bilən uqrixıp, uni seydi. **28** Musa əzini əwətkən Pərwərdigarning həmmə səzləri bilən kılıxka buyruqan barlıq məjizilik alamətlərni Hərunoğa dəp bərdi. **29** Andin Musa bilən Hərun berip, Israillarning barlıq aksakallırını yioğdi. **30** Hərun Pərwərdigarning Musa oja eytən həmmə səzlərini bayan kıldı wə həlkning kəz aldida xu məjizilik alamətlərni kərsətti. **31** Buni kərüp, həlk ixəndi; Pərwərdigarning Israillarnı yoklap, ular uqrioqan harlıqlarnı kərgənlikini anglioqan həman, baxlırını egip səjdə kilixti.

5 Andin Musa bilən Hərun Pirəwnning aldişa berip, uningoşa: — Israilning Hudasi Pərwərdigar sanga: — «Ularning berip qəldə Manga ibadət kılıp, həyt ətküzüxigə қowmimoşa yol қoysun» dəydu, — dedi. **2** Lekin Pirəwn jawab berip: — Uning səzigə կulak selip, meni Israiloşa yol қoyozuzidioqan կandak Pərwərdigar ikən u? Mən u Pərwərdigarnı tonumaymən həm Israiloimu yol қoymaymən, dedi. **3** Ular səz kılıp: — Ibraniylarning Hudasi biz bilən kərüxti. Xunga ətünimizki, bizgə Pərwərdigar Hudayimizoşa қurbanlık sunux üçün bizgə qəlgə berixka üq künlük yoloşa ruhsət bərgəysiz. Bolmisa, U bizni waba yaki կiliq bilən uruxi mumkin, — dedi. **4** Lekin Misirning padixağı ularoşa jawab berip: — Əy Musa wə Hərun, nemixka ikkinglər həlkni ixliridin tohtitip қoymakçı bolisilər? Berip əz əpkixinglarnı kətürünglər! — dedi. **5** Pirəwn yənə: — Mana, həlk yurtta ziyadə

awup kətti. Silər bolsanglar, ularni əpkəxliridin halas
kilmakqisilər, dedi. **6** Xu küni Pirəwn nazarətqilərgə
wə nazarətqilərning kol astidiki ix baxlirioja buyruk
qüxürüp: — **7** Həzirdin baxlap həlkə ilgirikidək kesək
küyuxka saman bərmənglər! Ular samanni əzliri yiəsən.
8 Lekin ilgiri қanqilik kesək küyup kəlgən bolsa, həlihəm
kəm kilmay xunqilik kesək kuydurunglar; qünki ular
hurunlixip: «Hudayimizoja қurbanlıq etküzüvkə bizni
barəqli կoy» dəp oğəlwə kilixiwatidu. **9** Əmdi ularni ez
ixioja toluk bənd bolup, yalojan-yawidak gəplərgə կulak
salmaslıqı üçün, bu adəmlərning üstigə tehimu eçir
əmgəklərni yüklənglər, — dedi. **10** Xuning bilən həlkəning
üstidiki nazarətqilər bilən ix baxliri qikip həlkə: Pirəwn
xundak dediki, mən əmdi silərgə saman bərməydiqan
boldum. **11** Əzünglar beringlar, əziünglar üçün kəyərdin
saman tapalisanglar, xu yərdin elip kelinglar; lekin
kilidiojan ixliringlar bolsa kılqılıkmu keməytilməydu,
— dedi. **12** Buning bilən həlk pütkül Misir zemini oja
tarilip, samanning orni oja pahal yiəqixka baxlidi. **13**
Nazərətqilər bolsa ularni կistap: Silərgə saman berilgən
qaçıdikidək hazırlanma hər künlik ixni xu küni կilinglar,
dedi. **14** Israillarning üstigə Pirəwnning nazarətqiləri
təripidin կoyulajan Israillik ix baxliri tayak yedi wə:
— Tünüğün wə bugün nemixka kesək küyux wəzipsini
burunkidək toxkuzup orunlimidinglər?! — dəp til ixitti.
15 Andin Israillik ix baxliri Pirəwnning aldi oja berip:
Nemixka ez կullirioja mundak muamilə կilidila? **16**
Əz կullirioja həq saman berilmidi. Lekin [nazərətqilər]
yənilə «kesək kuydurunglar» dəp bizni buyruydu. Mana,

ez külliri tayak yəwatidu, əmma əyib bolsa əzlirining adəmliridə, dəp pəryad қildi. **17** Lekin u yənə: — Silər hərun ikənsilər! Hərun ikənsilər! Xunga silər: «Berip Pərwərdigarə qurbanlıq ətküzüximizgə ijazət bər dəwatisilər. **18** Қaytip berip ixingni қılıx! Silərgə saman berilməydu, birak kesəklərni bəlgiləngən san boyıqə [awwalkidək] toluk tapxuruxisən, dedi. **19** Israillik ix baxliri [Pirəwnning]: «Silər hərkünlük wəzipənglarnı, yəni tələp kılğan kesəklərni bəlgiləngən sandın keməytənglər kət'iy bolmaydu» deginigə karap, bexioğa bala-ķazanıng qüxidiojanlığını bilixti. **20** Ular Pirəwnning aldidin qikip keliwatkinida, ular bilən kərüxüvkə kelip xu yərdə saklap turoğan Musa wə Hərun bilən uqrixip қaldı. **21** Ular Musa bilən Hərunoğa: — Bizni Pirəwnning nəziridə wə uning əməldarlırinin nəziridə sesitip, bizni əltürükə ularning қolioğa қılıq tutkuzojininglar üçün, Pərwərdigar silərning üstünglarə həküm ķilsun! — dedi. **22** Xuning bilən Musa Pərwərdigarning aldişa yenip berip uningoşa: — Əy Igəm, nemixə bu həlkni baləşə tikting? Sən nemə üçün meni əwətting? **23** Qünki mən Pirəwnning aldişa kirip Sening naming bilən səz ķilqinimdin tartip, u bu həlkning üstigə tehimu ziyan azab ķılıqlı turdi. Əmma Sən tehiqə ķowmingni həq kutkuzmiding, — dedi.

6 Lekin Pərwərdigar Musaşa: — Əmdi sən Mening Pirəwngə ķilidiojanlırimni kərisən; qünki u կudrətlik bir կoldin məjburlinip, ularni կoyup beridu, կudrətlik bir կolning səwəbidin əzinin zeminidin ularni կooqlap qikiriwetidu, — dedi. **2** Andin Huda Musaşa [yənə] səz ķilip mundak dedi: — Mən Pərwərdigardurmən.

3 Mən İbrahîməja, Ishakka wə Yakupka Kadir-mutlək
Təngri süpitidə kəründüm; lekin «Yaḥwəh» degən
namim bilən ularoja axkara tonulmidim. **4** Mən ular
bilən: — «Silər musapir bolup olturoğan zeminni, yəni
Kanaan zeminini silərgə berimən» dəp, ular bilən əhdə
baqlıxip wədə kiloğanmən. **5** Əmdi Mən misirliklər կul
kilip zulum saloğan Israillarning ah-zarlırını anglap,
kiloğan xu əhdəmni esimgə aldim. **6** Xunga Israillaroja
mundak, degin: — «Mən Pərwərdigardurmən; Mən
Əzüm silərni misirliklarning eoqır yükləri astidin qikirip,
ularning kullukjıdin azad kilip, қolumni uzitip ularoja
qong balayı'apətlərni qüxürüp, silərgə həmjəmət bolup
hərlükkə erixtürimən. **7** Silərni Əz kowmim boluxką
köbul kılımən wə Əzüm Hudayinglar bolimən; xuning
bilən silər əzünglarni misirliklarning yüklirining astidin
ķutkuзup qıkarоqуqining Mən Hudayinglar Pərwərdigar
ikənlikini bilisilər. **8** Mən xuning bilən silərni կol
kötürüp İbrahîməja, Ishakka wə Yakupka berixkə կəsəm
kiloğan zeminoja elip barimən; Mən u yərni silərgə miras
kilip zeminlikkə berimən; Mən Pərwərdigardurmən».
9 Bularning həmmisini Musa Israillaroja dəp bərdi;
lekin ular eoqır կulluk azabidin pioqanoqa qüxkən
bolup, uningoja կulak salmidi. **10** Andin Pərwərdigar
Musaoqa yənə: — **11** Berip Misirning padixahı Pirəwngə:
«Israillarning zeminingdin ketixigə yol կoy», dəp eytkin,
dedi. **12** Lekin Musa Pərwərdigarning aldida: Mana,
Israillar manga կulak salmioğan yərdə, Pirəwn կandağmu
məndək kalpuki hətnə կilinmioğan bir adəmgə կulak
salsun? — dedi. **13** Əmma Pərwərdigar Musa wə

Hařunoja sezləp, ularning Israillarşa wə Misirning padixahı Pirəwngə Israillar toqıruluk: — «Ular Misir zeminidin elip qikirilsun» degən əmr yətküzüxini buyrudi.

14 Təwəndikilər jəmət baxlıkları: — Israelning tunji oqlı bolğan Rubənnıng oqlulları Haňuk, Pallu, Həzron wə Karmi. Bular bolsa Rubənnıng nəsilliri idi. **15** Ximeonning oqlulları: — Yəmuəl, Yamin, Ohad, Yakın, Zohar wə կanaanlıq ayaldın bolğan Saullar idi; bular Ximeonning nəsilliri idi. **16** Lawiyning oqlullirining isimləri, nəsəbnamılırigə asasən: Gərxon, Kohat wə Mərari; Lawiyning əmrining yilları bir yüz ottuz yəttə yil boldı. **17** Gərxonning oqlulları aililəri boyiqə: — Libni wə Ximəy. **18** Kohatning oqlulları: — Amram, Yizħar, Həbron bilən Uzziəl. Kohat bir yüz ottuz üç yil əmür kərdi. **19** Mərarining oqlulları: — Mahli wə Muxi. Bular nəsəbnamılıri boyiqə Lawiyning nəsilliri idi. **20** Amram əz həmmisi Yokəbədni hotunluğka aldi, Yokəbəd uningoja Hařun wə Musani tuqup bərdi. Amram bir yüz ottuz yəttə yil əmür kərdi. **21** Yizħarning oqlulları: — Korah, Nəfəg wə Zikri idi. **22** Uzziəlnıng oqlulları: — Mixaəl, Əlzafan wə Sitri idi. **23** Hařun bolsa Nahxonning singlisini, yəni Amminadabning kizi Elixəbəni hotunluğka aldi. U uningoja Nadab bilən Abihuni, wə Əliazar bilən İtamarnı tuqup bərdi. **24** Korahıning oqlulları: — Assir, Əlkanaḥ wə Abi'asaf; bular Korahıarning nəsilliri idi. **25** Hařunning oqlı Əliazar Putiəlnıng kizlirining birini hotunluğka aldi; u uningoja Finiħasni tuqup bərdi; bular bolsa əz nəsəbi boyiqə həmmisi Lawiylarning jəmət baxlıkları idi. **26** Pərwərdigarning: — Israillarnı

köxunlardək top-topi bilən Misir zeminidin elip qıqinglar, degən əmrini tapxuriwaloqular dəl muxu Hərun bilən Musa idi. **27** Israillar Misirdin qikirilsün, dəp Misirning padixahı Pirəwngə söz kılajanlar dəl bu kixilər, yəni muxu Musa bilən Hərun idi. **28** Pərwərdigar Misirning zeminida Musaçşa söz kılajan wakıtda **29** Musaçşa: «Mən Pərwərdigardurmən. Sanga eytkinimning həmmisini Misirning padixahı Pirəwngə degin», dəp əmr kıldı. **30** Lekin Musa Pərwərdigarning aldida: — Məndək kalpuki hətnə kılınmiojan bir kixigə Pirəwn կandakmu կulak salsun?» — dəp jawap bərgənidı.

7 Xuning bilən Pərwərdigar Musaçşa: — Mana, Mən Pirəwnning aldida seni Hudanıg ornda kıldı. Akang Hərun bolsa sening pəyoqəmbiring bolidu. **2** Mən sanga buyruqinimning həmmisini [uningçşa] dəysən; andin akang Hərun Pirəwngə uning əz zeminidin Israillarnı կoyup berixi kerəkliki toqrisida söz kılıdu. **3** Lekin Mən Pirəwnning kənglini կattık կilimən; buning bilən Mən Misir zeminida məjizilik alamətlər wə karamətlirimni kəpləp kərsitimən. **4** Xundaktimu, Pirəwn silərgə կulak salmaydu. Əmma Mən Misirning üstigə həküm qikirip կolumni uxitip, qong balayı'apətlərni qüxürüp, köxunlirim bolovan əz կowmim Israillarnı Misir zeminidin qikirimən. **5** Əz կolumni Misirning üstigə sozojinimda, Israillarnı ularning arisidin qıçarojinimda misirliliklar Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu, — dedi. **6** Musa bilən Hərun xundak kıldı; Pərwərdigar ularoja կandak tapiliojan bolsa, ularmu xundak kıldı. **7** Ular Pirəwngə söz kılajan wakitta Musa səksən yaxqa, Hərun

səksən üq yaxka kirgənidi. **8** Pərwərdigar Musa bilən Hərunoğa səz kılıp: — **9** Əmdi Pirəwn silərgə: — Θzünglarnı təstiklap bir məjizə kərsitinglar, desə, sən Hərunoşa: — Həsangni elip Pirəwnning aldiqa taxlıqın, dəp eytkin. Xundak qılıxi bilənlə həsa yilanoğa aylinidu, dedi. **10** Xuning bilən, Musa bilən Hərun Pirəwnning aldiqa berip, Pərwərdigarning buyruqjinidək kıldı; Hərun həsisini Pirəwn bilən uning əməldarlırining aldiqa taxliwidi, u yilanoğa aylandı. **11** U wakitta Pirəwn danixmənliri wə sehərigərlirini qakırtıp kəldi; Misirning jadugərlirimə eż jadusi bilən ohxax ixni kıldı. **12** Ularning hərbiri eż həsisini taxlidi; ularmu yilanoğa aylandı. Lekin Hərunning həsi ularning həsilirini yutup kətti. **13** Birak Pərwərdigar eytəndək Pirəwnning kengli қattıklik bilən Pərwərdigar eytəndək ularoğa կulaқ salmidi. **14** Andin Pərwərdigar Musaçı mundak dedi: — Pirəwnning kengli қattık; u կowmni կoyup berixni rət kılıdu. **15** Əmdi sən ətə səhərdə Pirəwnning կexioqa baroqin (xu wakitta u su boyioqa qikidu) — Sən uning bilən kərüxüvkə dəryanıng boyida saklap turqın; yilanoğa aylanoğan həsini կolungoqa eliwal. **16** Sən uningoşa mundak degin: — «Ibraniylarning Hudasi Pərwərdigar meni aldingoşa: «Qəldə Manga ibadət qılıxi üçün կowmimni կoyup bər» deyixkə əwətkənidid; lekin mana, bu wakitkiqə həq anglimidinq. **17** Xunga Pərwərdigar sanga: — «Sən xu [alamət] bilən Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilisən», dəydu — Mana, mən կolumdiki həsa bilən dəryanıng süyini ursam, su կanoşa aylinidu, **18** dəryanıng belikləri əlüp, dəryanıng süyi sesip ketidu; misirliklər sudin səskinip, iqəlməydiqan bolup

keletalı». **19** Pərwərdigar Musaqla yənə: — Sən Hərunoqa:
— Həsangni elip misirliklarning suliri қanoqa aylansun
dəp ularning üstigə, yəni ekinliri, əstəngliri, kəlliri
wə su ambarliri üstigə қolungni uzatqın. Xuning bilən
pütkül Misir zeminida, hətta yaqqaq wə tax қaqılardiki
sularmu қanoqa aylinidu, degin, dedi. **20** Musa bilən Hərun
Pərwərdigarning buyruqjinidək qıldı; Hərun Pirəwn wə
əməldarlırinin kəz aldida həsini kətürüp, dəryanıng
süyini uruwidi, pütün dəryanıng süyi қanoqa aylinip kətti.
21 Dəryadiki beliklər əlüp, dəryanıng süyi sesip kətti.
Misirliklər dəryanıng süyini iqəlməydiqan bolup қaldı,
pütkül Misir zemini қanoqa toldı. **22** Lekin Misirning
jadugərlirimu əz jaduliri bilən həm xundak qıldı. Bu
səwəbtin Pərwərdigar eytkəndək Pirəwnning kengli
kəttik bolup, ularqa kulak salmidi; **23** əksiqə Pirəwn əyigə
kayıtip ketip, bu ixqa həq pisənt kilmidi. **24** Dəryanıng
süyini iqəlmigini üçün barlıq misirliklər iqbüdək su tepix
üçün dəryanıng ətraplirini kolidi. **25** Pərwərdigar dəryani
urup, yənə yəttə kün etti.

8 Andin Pərwərdigar Musaqla: — Pirəwnning aldioqa berip
uningqa: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Manga ibadət
ķılıxqa Əz қowmimni қoyup bər. **2** Lekin ularni қoyup
berixni rət ķilsang, mana, Mən dəlitinqning həmmə yerini
pağılar bilən basturup urımən. **3** Dəryada top-top pağılar
pəyda bolup, [dəryadin] qıkıp ordangoqa, hujrangoqa,
orun-kərpənggə, əməldarlıringning əylirigə kiriwalidu,
xuningdək həlkinqning uqisiqa, tonur wə təngniliringgə
yamixip qıkıwalidu. **4** Pağılar əzüngning üstibexioqa,
həlkinqning üstibexioqa wə həmmə əməldarlıringning

üstibexiょа yamixip qikiwalidu» — degin, — dedi. **5**
Pərwərdigar Musaoqa: — Sən Hərunoqa: Pakılarning Misir zeminining üstigə qikixi üçün қolungni uzitip, həsangni ekinlar, əstənglər wə kəllərning üstigə xiltiojin, degin — dedi. **6** Xuning bilən Hərun қolini Misirning suliri üstigə uzatti; xundak қiliwidi, pakılar qikip Misir zeminini қaplidi. **7** Lekin jadugərlərmə ez jaduliri bilən ohxax ixni қılıp, Misir zemini üstigə pakılarni pəyda қıldı. **8** Pirəwn Musa bilən Hərunni qakırtip: — Pakılarni məndin wə həlkimdin neri қilix üçün Pərwərdigardin ətününglar. Xundak bolsa, mən həlkinqni Pərwərdigaroqa қurbanlık қilsun dəp կoyup berimən, dedi. **9** Musa Pirəwngə: — Boptu, mən izzitingni қilay, pəkət dəryadiki pakılarla қelip, baxķılıri əzüngdin wə əyliringdin ayrilsun dəp, sən, əməldarlıring wə həlkinq üçün menin dua қılıdiqan waktimni bekitkin, dedi. **10** U jawab berip: — Ətə bolsun, dedi. Musa uningoqa: — Hudayımız Pərwərdigaroqa ohxax ھeqbirining yoklukını bilixing üçün sening deginingdək bolsun. **11** Pakılar səndin, əyliringdin, əməldarlıring wə həlkinqdin qikip ketidu; pəkət dəryadila қalidu, dedi. **12** Xuning bilən Musa wə Hərun Pirəwnning aldidin qikip kətti. Andin Musa Pirəwnning üstigə əwətilgən pakılar tooprısida Pərwərdigaroqa nida қıldı. **13** Pərwərdigar Musanı tiliginidək қıldı. Buning bilən əylərdiki, ھoylillardiki wə etizlardiki pakılar əldi. **14** Həlk ularnı yiçip dəwə-dəwə қıldı, [pütkül] yurt-zemin sesikqılıkka toldı. **15** Lekin Pirəwn apəttin halas bolqinini kərgəndə, kənglini kattık қılıp, Pərwərdigar eytkinidək ularoqa қulak salmidi. **16** Andin Pərwərdigar Musaoqa:

— Sən Hərunoşa: — Həsangni uzitip, yərning topisini uroqin. Buning bilən u paxioqa aylinip, pütkül Misir zeminini kaplaydu, degin, — dedi. **17** Ular xundak kıldı; Hərun қolini uzitip həsisi bilən yərning topisini uruwidi, adəmlər wə haywanlarning üstibexini paxa bastı; pütkül Misir zeminidiki topa-qanglar paxioqa aylandı.

18 Jadugərlərmə əz jaduliri bilən xundak ķilip paxa pəyda ķılıxka urunqan bolsimu, pəyda ķılalmidi. Paxilar bolsa həm adəmlərning həm haywanlarning üstibexini ķaplap kətti. **19** Andin jadugərlər Pirəwngə: — Bu ix Hudanıg barmikining ķılıqını! — deyixti. Lekin Pirəwn kənglini ķattık ķilip, Pərwərdigar eytqinidək ularoja կulak salmidi. **20** Pərwərdigar Musaşa: — Ətə səhər կopup Pirəwnning aldioja berip turoqin — (xu waqitta u su boyioja qikidu) uningoşa: «Pərwərdigar mundak dəydu: — Manga ibadət ķılıxi üçün Əz կowmimni կoyup bər! **21** Qünki əgər կowmimni կoyup bərmisəng, mana Mən sening wə əməldarlıring, həlkinq üstigə, əyliringgə kəküyünlərni əwətimən; xuning bilən misirliklarning əyliri wə hətta ular turuwatkan tuprakmu kəküyünlər bilən tolidu. **22** Lekin xu künidə Əz կowmim turuwatkan Goxən yurtini baxķiqə ķilimən; xundak boliduki, u yərdə kəküyünlər tepilmaydu. Xuning bilən sən Mən Pərwərdigarning bu zeminda bolqanlığımni bilisən.

23 Xundak ķilip Mən Əz կowmimni sening həlkinqdin pərkəndürimən; bu məjizilik alamət ətə yüz beridu», dəp eytkin, dedi. **24** Pərwərdigar deginini kıldı. Pirəwnning əylirigə, əməldarlırinin əylirigə kəküyünlər top-top bolup kirdi; pütkül Misir zeminining həmmə yeri

keküyünlər təripidin harab boluxka baxlıdı. **25** Pirəwn Musa bilən Hərunni qakırtıp kelip ularoğa: Berip muxu zeminda Hudayinglaroğa қurbanlık etküzunglar, — dedi. **26** Lekin Musa jawab berip: — Bundaq қılıx bizgə taza muwapık bolmayıdu; qünkü biz Pərwərdigar Hudayimizoğa sunmakçı bolğan қurbanlık mal misirlikləroğa nisbətən yirginqliktur. Əmdi əgər biz misirliklarning kəz aldida yaman kərüngən nərsini қurbanlık ķılsaq ular bizni qalma-kesək ķiliwətməmdü? **27** Biz üç künlük yolni besip, qəldə Pərwərdigar Hudayımız bizgə buyruqjinidək uningoşa қurbanlık sunuxımız kerək, dedi. **28** Pirəwn: — Silərni Pərwərdigar Hudayinglaroğa qəldə қurbanlık etküzüxkə barəqli կoyımən; pəkət bək yirak ketip կalmanglar, mening üçün dua կilinglar, dedi. **29** Musa jawab berip: — Mana, mən sening aldingdin qikip Pərwərdigarоja iltija կilimən wə keküyünlər sən Pirəwndin, əməldarlıringdin wə həlkinqdin ətə qikip ketidü; lekin Pirəwn yənə hiylə ixlitip, həlkni Pərwərdigarоja қurbanlık қılıxka berixtin toskuqi bolmisun, dedi. **30** Musa Pirəwnning aldidin qikip, Pərwərdigarоja xundak iltija կildi. **31** Pərwərdigar Musa tiliginidək կildi; u keküyünlərni Pirəwn, əməldarlıri wə həlkidin qikiriwətti; hətta bir tal keküyünmu կalmidi. **32** Lekin Pirəwn bu ketimmu kənglini կattik կilip, կowmni կoyup bərmidi.

9 Andin Pərwərdigar Musaoğa: — Pirəwnning aldioşa berip uningoşa: — «İbraniylarning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — Manga ibadət կilixiоja Θz կowmimni կoyup bər. **2** Əgər ularni կoyup berixni rət կilip, yənilə tutup turuwalidiojan bolsang, **3** mana, Pərwərdigarning

ķoli etizliktilki qarpayliringning üstigə, at-exəklər, tegilər, wə կոյ-kaliliringning üstigə qüxüp intayin eçir bir waba kəltüridu. **4** Lekin Pərwərdigar Israilning qarpaylirini misirliklarning qarpayliridin pərkəndüridu. Nətijidə, Israilning qarpayliridin həqəbiri əlməydu» — degin, dedi. **5** Pərwərdigar wakitni bekitip: — Ətə Pərwərdigar zeminda bu ixni ķılıdu, dedi. **6** Ətisi Pərwərdigar xundak ķildi; misirliklarning barlıq qarpayliri əldi; lekin Israillarning qarpayliridin birimu əlmidi. **7** Pirəwn adəm əwətip təkxüriwidi, mana, Israillarning qarpayliridin birimu əlmigənidi. Lekin Pirəwnning kengli ķattık ķilinip, u ķowmni կoyup bərmidi. **8** Andin Pərwərdigar Musa wə Hərunoja: — Humdanning külüdin qanggilinglarnı toxķuzup elinglar, andin Musa uni Pirəwnning kəz aldida asmanoja ķaritip qaqsun. **9** Xundak ķilixi bilən kül pütkül Misir zeminini կaplaydiojan qang-tozan bolidu wə Misir zeminidiki həmmə yərdə adəmlər wə haywanlarning bədinigə qüxüxi bilən hürrək-hürrək qaka qıqırıdu, — dedi. **10** Xuning bilən ular humdandin kül elip, Pirəwnning aldiqə berip turdi wə Musa uni asmanoja ķaritip qaqtı; u adəmlər wə haywanlarning bədinigə qüxüxi bilən hürrək-hürrək qaka qıqardı. **11** Jadugərlər qakjalar dəstidin Musanıng aldida turalmay կalıdı; qünki jadugərlərning bədininimu, baxqa barlıq misirliklarnimu ohxax qaka besip kətkənidi. **12** Lekin Pərwərdigar Pirəwnning kenglini ķattık ķildi; xunga Pərwərdigar dəl Musaoja eytqinidək u ularoja kulak salmidi. **13** Andin Pərwərdigar Musaoja: — Ətə tang səhər կopup, Pirəwnning aldida turup uningoja: «Ibraniylarning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: —

Қowmimni Manga ibadət kılıxka қoyup bər; **14** qünki Mən bu ketim həmmə balayı'apətlirimni yürikinggə, əməldarliring wə pukraliringning üstigə əwətimən. Buning bilən sən pütkül yər yüzidə Məndək baxka birining yok, ikənlilikini bilisən. **15** Qünki Mən қolumni uzitip, əzüng wə қowmingni waba bilən uroqan bolsam'idi, bu wakitkiqə sən yər yüzidin yoklip ketəttinq. **16** Həlbuki, Mening seni ornungoja tikliximdiki məksitim xu idiki, dəl Əz կudritimni sanga kərsitix, xundakla namimning pütkül yər yüzidə jakarlinixi üçün idi. **17** Sən yənə қowmimoja qongqılık kılıp, ularnı қoyup berixni rət kiliwerəmsən? **18** Mana, ətə muxu wakitlarda Misir dəlitib bina bolqandanın buyan həq kərülüp bakmiojan қattık məldürni yaqdurimən. **19** Xuning üçün adəm əwətip, haywan wə etizda bar-yokungni yiçip iıkiri soliojin; qünki əygə կayturulmay sirtta қalojan adəm wə haywanlarning həmmisi məldürning astida kəlip əlüp ketid! — degin, dedi. **20** Buni anglap Pirəwnning əməldarlirining arisidin Pərwərdigarning səzidin korkkan hərbir adəm əz külliri wə qarpaylirini yügürtüp əylirigə elip kəldi. **21** Lekin Pərwərdigarning səzini etibarоja almiojanlar əz կul wə mallirini taxķırıda қaldurup қoydi. **22** Pərwərdigar Musaοja: — Misir zeminidiki hər yərdə, adəmlər üstigə, mallarning üstigə, xundakla Misir zeminidiki dalalarning həmmə ot-qəplirining üstigə məldür yaqsun dəp, asmanoja կarap կolungni kətürgin, dedi. **23** Musa xuning bilən həsisini asmanoja կaritip kətürüwidi, Pərwərdigar güldürməmini güldürlitip, məldür yaqdurdi, yər yüzidə qakmak qekindiliri qepip

yürətti. Xundak kılıp Pərwərdigar Misir zemini üstigə məldür yaşıldurdi. **24** Məldür yeçıp, məldür bilən ot arı lax qüxti; məldür xunqə eçir boldiki, Misir dəliti bina bolqalandın tartip undak қattık məldür yeçıp bakımıqanidi. **25** Məldür pütkül Misir zeminining hər yeridə qüxüp, insan bolsun, haywan bolsun, həmmisini urdi; məldür etizdiki həmmə ot-qəpni urup, yərdiki həmmə dəl-dərəhlərnimu sunduruwətti. **26** Pəkət Israillar olturuxluq Goxən zeminidila məldür yaşımdı. **27** Pirəwn adəm əwətip Musa bilən Hərunni qakırtıp ularoja: — Mən bu kətim gunah kıldımlı! Pərwərdigar həkkaniydur; Səwənlıq bolsa mən wə həlkimdin ətti. **28** Yənə berip Pərwərdigardin etünüp iltija kilinglar! Hudadin qıkkən bu қattık güldürmamilar wə məldür yetip axtı! Silərni կoyup berəy; silər əmdi muxu yərdə turuwərsənglər bolmayıdu, — dedi. **29** Musa uningoja jawab berip: — Mən xəhərdin qıkkanda, Pərwərdigar tərəpkə karap қollirimni yeyip kətürimən; güldürmamilar xu həman besikip məldür yənə yaşımaydu. Yər yüzü Pərwərdigarningidur, dəp bilişing üçün xundak bolidu. **30** Lekin sən wə sening əməldarliring, silərning Pərwərdigar Hudadin tehiqə korkmaywatqıninglarnı bilimən, dedi. **31** Xu qaoqla arpa bax qırırip, ziçir oqunqiliojan bolqaqka, ziçir wə arpa məldürdin wəyran kılındı. **32** Lekin buqday bilən kara buqday keyinrək bih qıkarəqaqka, wəyran kılınmadi. **33** Musa Pirəwnning aldidin ketip, xəhərdin qıkip Pərwərdigar tərəpkə karap қollirini yeyip kətürdi. Xuning bilən güldürmama wə məldür tohtap, yamoqur yərgə yənə təkülmədi. **34** Əmma Pirəwn yamoqur, məldür

wə güldürmamilarning tohtiojinini kergəndə, yənə gunah sadir қildi; umu, əməldarlırimu kenglini қattık kilixti.

35 Bu tərikidə Pirəwnning kengli қattık turuwerip, Pərwərdigar Musanıng wasitisi bilən eytkəndək, Israillarnı қoyup berixni rət қildi.

10 Andin Pərwərdigar Musaoqa: — Pirəwnning aldioqa baroqın; qunki ularning arisida bu məjizilik alamətlərni kərsitixim üçün Pirəwnning kenglini wə əməldarlırinining kenglini қattık əlip կoydum. **2** Bu ix bilən Mening misirliklarnı қandaq rəswa kıləjanlığım wə ularning arisida kərsətkən məjizilik alamətlirimni sən oqlungning andin nəwrəngning қulikiqə yətküzisən. Buning bilən Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilisilər, dedi. **3** Xuning bilən Musa bilən Hərun Pirəwnning aldioqa berip, uningoqa: — İbraniylarning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: «Əzüngni aldimda təwən tutuxni қaçanlıqə rət kilişən? Manga ibadət əlib üçün қowmimni қoyup bər. **4** Qunki əgər sən қowmimni қoyup berixni rət kilsang, mana, Mən ətə sening yurtungoja qekətkə əwətimən. **5** Ular silər zemin yüzini kərmigüdək əlip yepiwtidü, silərning məldürdin aman қalojan nərsiliringlarnimu, dalalarda əskən həmmə dəl-dərəhliringlarnimu yəp ketidü. **6** Ular orda-sarayliringoja, əməldarlıringning saraylıri, xundakla barlıq misirliklarning əylirigə tolup ketidü; bundak apətni ata-bowangliring wə ata-bowliringning ata-bowlirimu yər yüzidə apirdə bolqandin tartip kərüp bakmiojan» — dedi-də, burulup Pirəwnning aldidin qikip kətti. **7** Pirəwnning əməldarlıri uningoqa: — Bu adəm bizgə қaçanlıqə tuzak bolar? Əz Hudasi Pərwərdigarоja

ibadət kılıxka bu adəmlərni koyup bərgəyla! Misirning
harab bolqinini tehiqə kərməywata mdila? — dedi. **8**
Xuning bilən Musa bilən Hərun Pirəwnning aldişa
yənə qakiritip kelindi. U ularoğa: — Pərwərdigar ola
ibadət kılıx üçün beringlar; lekin baridiojanlar zadi
kimlər? — dedi. **9** Musa jawab berip: — Yaxlirimiz wə
keri-qürilər bilən, ooqullirimiz wə kızlirimiz bilən, koy
wə kala padilirimizni elip həmmimiz barımız; qunki
biz Pərwərdigar üçün həyt etküzüxicimiz kerək, dedi.
10 U ularoğa: — Silərni bala-qakəngər bilən köxup
koyup bərginimdə, Pərwərdigar silər bilən billə bolqay!
Mana, aldinglarda balayı'apət turuptu! **11** Yoşsu, bundak
kılıxinglar ola bolmayıdu! Pərwərdigar ola ibadət kılıxka
pəkət aranglardın ər kixilərlə barsun! Qunki silərning
təlipinglar dəl xu əməsmidi! — dedi-də, ular Pirəwnning
alidin қooqlap qikirildi. **12** Andin Pərwərdigar Musa ola:
— Misir zeminining üstigə kolungni uzatkin. Xundak
ķılsang, qekətkilər Misir zeminini besip, zemindiki hər hil
otyaxlarnı, yəni məldürdin aman қaloğanning həmmisini
yəp ketidu, dedi. **13** Musa həsisini Misir zeminining
üstigə uzattı; Pərwərdigar xu küni wə keqisi zemin üstigə
xərk xamili qikardı. Səhərdə, xərk xamili qekətkilərnı
uqurup kəldi. **14** Qekətkilər Misirning pütkül zemini ola
yeypilip, Misirning pütün qebrisinimu bastı. Apət intayın
eçir boldi; ilgiri bundak qekətkə apiti bolup bağmiojan,
mundin keyinmu uningdək bolmayıdu. **15** Ular pütkül
zeminning yüzini կaplidi, yər karangojulixip kətti; ular
məldürdin aman қaloğan zemindiki həmmə otyaxlarnı
wə dəl-dərəhlərning barlıq mewilirini yəp kətti. Xuning

bilən pütkül Misir zemini təwəsidiki dəl-dərəhlərdə yaki daladiki gül-giyahlarda həq yexillik қalmidi. **16** Andin Pirəwn aldirap-tenəp Musa bilən Hərunni qakırtıp ularoğa: — Mən həm Hudayinglar Pərwərdigar aldida həm silərning aldinglarda gunah қildim. **17** Əmdi muxu bir қetim gunahımdın etüp Pərwərdigar Hudayinglardın bu əlümni məndin elip ketixini iltija қılıxinglarnı etünimən, — dedi. **18** Xuning bilən Musa Pirəwnning aldidin qikip Pərwərdigar ola iltija қildi. **19** Xuning bilən Pərwərdigar xamalnı burap ojərb tərəptin intayın küqlük boran qikirip, qekətkilərni uqurup, Kızıl Dengiz ojərk қildi; Misirning pütkül təwəsidə bir talmu qekətkə қalmidi. **20** Lekin Pərwərdigar Pirəwnning kənglini қattık kılıp koyonu üqün u Israillarnı қoyup bərmidi. **21** Andin Pərwərdigar Musa oğa: — Qolungni asmanoşa қaritip uzatkin; xuning bilən қattık bir қarangoşluk bolidu, hətta adəm silisa қolioşa tuyulqudək koyuk, қarangoşluk Misir zeminini kaplaydu, — dedi. **22** Andin Musa қolini asmanoşa қaritip uzitiwidi, koyuk bir қarangoşluk Misir zeminini üç küngiqə kaplap turdi. **23** Üç küngiqə biri yənə birini kərəlməs wə ya həqkim ezi jayidin қozənilmas boldi; lekin barlıq Israillar olturoğan jaylarda yorukluk bar idi. **24** Pirəwn Musanı qakırtıp uningoşa: — Berip, Pərwərdigar ola ibadət қilinglar. Pəkət կoy wə kala padiliringlar қalsun; bala-qakiliringlarnimu elip barsanglar bolidu, dedi. **25** Musa jawabən: — Undakta Hudayımız Pərwərdigar ola kurbanlıq қılıxka [inaqlik] kurbanlığı wə kəydürmə kurbanlıq ola lazımlıq qarpaylarnı sən bizgə berəmsən? **26** Əzimizning qarpaylirimiz biz bilən birgə ketixi

kerək, bir tuyikimu kəynidə қalsa bolmaydu; qünki Hudayimiz Pərwərdigar ola ibadət қılıxka қurbanlık қılıdıcınimizni bulardin talliximiz lazim. U yərgə yetip barmioğluqə, Pərwərdigar ola կaysi қurbanlıklar bilən ibadət қılıdıcınimizni bilməymiz, — dedi. **27** Lekin Pərwərdigar Pirəvnning kənglini կattık կildi; u ularni yənilə koyup bərmidi. **28** Pirəvn Musa ola: — Aldımdın yokal! Həzi bol, ikkinqi manga kərüngüqi bolma! Qünki yüzümni yənə kərgən kününg jeningdin ayrılışən, — dedi. **29** Musa uningoja: — Rast eytting! Mən sening yüzüngni ikkinqi kərgüqi bolmayımən, — dedi.

11 Xuning bilən Pərwərdigar Musa ola: — Yənə bir apətni Pirəvnning üstigə wə Misirning üstigə qüxürimən. Andin u silərni bu yərdin ketixkə yol կoyidu wə u silərni həmmə nərsiliringlar bilən կoxup koyup berip, bu yərdin mutlək կoojlap qikiridu. **2** Əmdi sən həlkə tapılap: — Hər biringlar, ər kixilərning hərbiri əz կoxnisidin, ayal kixilərning hərbiri əz կoxnisidin kümük buyumlarnı, altın buyumlarnı sorap alsun, degin, — dedi **3** (Pərwərdigar həlkini misirliklarning aldida iltipat tapkuzdi. Xuningdək Musa degən bu adəm Misir zeminida Pirəvnning əməldarlırinining nəziridə bolsun, pukralarning nəziridə bolsun, nahayiti uluq zat boldi). **4** Andin Musa yənə: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən yerim keqidə qikip Misirni kezip qikimən. **5** Xu wağıtta təhittə olturuwatkan Pirəvnning tunji oqlidin tartip yarəjunqak tartidioğan dedəkning tunji oqlıqıqə, xundakla barlıq qarpaylarning tunjılıri, yəni Misirdiki barlıq tunji jan igiliri əlidu. **6** Bu səwəbtin pütkül Misir zeminida

қattık bir pəryad kətürülüdu; uningdin ilgiri xundak pəryad bolup bakmiojanidi, mundin keyinmu bundak pəryad anglanmaydu. **7** Lekin Israillarqa, məyli adəmliri, məyli haywanatlirioja bolsun, hətta bir tal itmu қawap koymaydu. Buningdin Pərwərdigarning misirliklar bilən Israilni pərkəndüridiojanlığını bilisilər». **8** — Xuning bilən bu əməldarliringning həmmisi aldimoja kelip, manga təzim kılıp: «Sili əzliri wə siligə əgəxkən barlık қowmliri qikip ketixkəylə!» dəp eytidu, andin qikip ketimən» — dedi-də, қattık oğezəp bilən Pirəwnning aldidin qikip kətti. **9** Pərwərdigar Musaqa: — Misir zeminida Mening karamət məjizilirimning kəpləp kərsitilixi üçün Pirəwn silərgə kulak salmaydu, — degənidi. **10** Musa bilən Hərun bu karamət məjizilərning həmmisini Pirəwnning aldida kərsitip boldi; lekin Pərwərdigar Pirəwnning kənglini қattık kılıp қoyojını üçün u Israillarnı uning zeminidin kətkili koymidi.

12 Pərwərdigar Misir yurtida Musa wə Hərunoja mundak dedi: — **2** Bu ay silərgə aylarning iqidə bexi, yilning tunji eyi bolidu. **3** Silər pütün Israil jamaitigə səz kılıp: — Bu ayning oninqi küni həmminglər atiliringlarning ailisi boyiqə bir қozını elinglar; hərbər ailigə birdin қoza elinglar. **4** Əgər məlum bir ailə bir қozını yəp bolalmiojudək bolsa, undakta əy igisi yenidiki қoxnisi bilən birlixip adəm sanıja қarap bir қoza elinglar; hərbər kixining ixtihasiyoja қarap hesablap muwapiq bir қoza hazırlanqlar. **5** Hərbiringlər tallaydiojan қozanglar bejirim, bir yaxlıq ərkək bolsun; қoy yaki əqkə padiliridin tallansimu bolidu. **6** Қozını bu ayning on tətinqi künigiqə

yeninglarda turoquzunglar, — degin. — Xu küni Israilning pütkül jamaiti tallıqan melini gugumda soysun. **7** Andin ular uning kenidin elip gəx yeyilgən eyning ixicning bax təripigə həm ikki yan kexikigə sürkəp köysun. **8** Ular xu keqisi gəxini otta kawap kılıp yesun; uni petir nan wə aqqık-qüqük köktat bilən қoxup yesun. **9** Kət'iy ham yaki suda pixurup yemənglar, bəlki uni bax, put wə iq-karinliri bilən otta kawap kılıp yənglar. **10** Uning həqnemisini ətigə қaldurmanglar. Əgər ətigə exip қalojanlıri bolsa, uni otka selip kəydürüwetinglar. **11** Silər uni mundak һaləttə yənglar: — Uni yegəndə bəlliringlarnı qing baqlap, ayaqliringlar oja kəx kiyip, қolliringlarda һasa tutkan һalda tez yənglar. U bolsa Pərwərdigarning «ötüp ketix» қozisidur. **12** Qünki Mən u keqisi Misir zeminini kezip ətimən; Mən Misir zeminida məyli insan bolsun, məyli һaywan bolsun ularning tunji tuqulojan ərkikining həmmisini əltürimən; xuning bilən Mən Misirning barlık but-ilahlırinin üstdin həküm qikirimən; Mən Pərwərdigardurmən. **13** Xu қurbanlığın keni silər olturoqan əylərdə silərgə [nijat] bəlgisi bolidu; bu կanlarnı kərginimdə silərgə etüp turimən. Xuning bilən Misir zeminini uroqinimda һalakət elip kelidiqan waba-apət silərgə təgməydu. **14** Bu kün silərgə hatırə kün bolsun; uni Pərwərdigarning həyeti süpitidə ətküzüp təbriklənglar; əbədiy bəlgilimə süpitidə nəsildin-nəsilgə mənggü ətküzünglar. **15** Yəttə kün petir nan yənglar; birinqi küni əyünglardın [barlık] hemirturuqlarnı yok kilinglar; qünki kimki birinqi kündin tartip yəttinqi küngiqə bolduruloqan nan yesə, xu kixi

Israel qataridin üzüp taxlinidu. **16** Birinqi künü silər mukəddəs ibadət soruni tüzunglar; yəttinqi künimü həm xundak bir mukəddəs ibadət soruni ətküzülsün. Bu ikki kün iqidə həqkandak ix-əmgək kılınmışsun; pəkət hər kixinin yəydiyinini təyyar laxka munasiwətlik ixlarnila ələngərən bolidu. **17** Mən dəl xu künü silərni қoxun-қoxun boyiqə Misir zeminidin qıkarojinim üçün silər petir nan həytini ətküzüngərər; xu künni nəsildin-nəsilgə əbədiy bəlgilimə süpitidə həyt künü kılıp bekitingər. **18** Birinqi ayning on tətinqi künü, kəqkurundin tartip xu ayning yigirmə birinqi künü kəqkurunətiqə, petir nan yəngərər. **19** Yəttə kün iqidə əyliringlarda həq hemirturuq bolmuşsun; qünki musapir bolsun, zemində tuqulmuşən bolsun, kimki boldurulmuşən nərsilərni yesə xu kixi Israel jamaitidin üzüp taxlinidu. **20** Silər həqkandak boldurulmuşən nərsini yeməy, kəyərdilə tursanglar, petir nan yəngərər. **21** Musa Israelning barlıq akşakallırını qakırıp ularoqa: — Berip hərbiringlarning ailisi boyiqə əzüngərəqə bir կozini tartip qikirip pasha կozisini soyungərər. **22** Andin bir tutam zupa elip uni կaqidiki կançə qılın, կaqidiki կanni ixikning bexi wə ikki kexikigə sürkəngərər. Silərdin ətigəngiçə həqkim əyining ixikidin kət'iy qikmişsun. **23** Qünki Pərwərdigar misirliklarnı urup һalak կiliç üqün, zeminni kezip etidu; U ixikning bexi wə ikki kexikidiki կanni kərgəndə, Pərwərdigar һalak կiloquqining əyliringləroqa kirip silərni uruxidin tosux üqün [muhapizət kılıp] ixikning aldioqa etüp turidu. **24** Bu rəsim-կaidini əzüngərər wə baliliringlər üqün əbədiy bir bəlgilimə süpitidə tutungərər. **25** Silər Pərwərdigar Əz

wədisi boyiqə silərgə beridiojan zeminoja kirgininglarda bu həytlik ibadətni tutunglar. **26** Baliliringlar silərdin: «bu ibaditinglarning mənisi nemə?» — dəp sorisa, **27** silər: «Bu misirliklarnı uroqınida, Misirda Israillarning əylirining aldişa etüp turup, bizning əydikilirimizni kutkuzojan Pərwərdigar ola bołożan «etüp ketix» қurbanlıki bolidu» — dənglar. Xuni angliçanda, həlk engixip [Hudaşa] səjdə kıldı. **28** Andin Israillar kaytip berip, Pərwərdigar dəl Musa bilən Hərunşa əmr kılqandək ix kərdi. **29** Wə xundak boldiki, yerim keqə bołożanda, Pərwərdigar Pirəwnning təhtidə olturuwatkan tunjisidin tartip zindanda yetiwatkan məhbusning tunjisiojqə, Misir zeminidiki tunji oğullarning həmmisini urup eltürdi, xundakla u haywanatlarning tunji tuqulqoşanlırininingmu həmmisini eltürdi. **30** Adəm əlmigən birmu ey կalmioqaqka, xu keqisi Pirəwnning ezi, uning barlık əməldarlari wə barlık misirliklər keqidə ornidin qopti; Misir zeminida intayın kattik pəryad kətürüldi. **31** Pirəwn keqidə Musa bilən Hərunni qakırtıp: — Turunglar, silər wə Israillar bilən billə menin həlkimning arisidin qikip ketinglar; eytkininglardək berip, Pərwərdigar ola ibadət kılıngalar! **32** Silərning degininglar boyiqə կoy, əqkə, kala padilirinimu elip ketinglar; mən üqünmu bəht-bərikət tiləngalar, — dedi. **33** Misirlik pukralarmu «həmmimiz əlüp kətküdəkmiz» deyixip, həlkni zemindin tez qıkırıwetix üqün ularni ketixkə aldiratti. **34** Həlk tehi bolmiojan hemirlirini elip, uni təngnilərgə selip, kiyim-keqəkliri bilən yəgəp, mürilirigə elip kətürüp mengixti. **35** Israillar Musanıng tapiliojını boyiqə kılıp, misirliklardin kümük

buyumlar, altun buyumlar wə kiyim-keqeklərni sorap elixti. **36** Pərwərdigar həlkni misirliklarning kəz aldida iltipat tapkuzojini üçün misirliklar ularning əzliridin soriqanlırını bərdi; xundak kılıp Israillar misirliklardin əqəniymətlərni elip kətti. **37** Xuning bilən Israillar balilarnı hesabka almioğanda altə yüz mingqə ərkək bolup, Ramsəstin qikip, Sukkot xəhərigiqə piyadə mangdi. **38** Ular bilən billə qong bir top xaloqut həlkmu ularoğa köxulup mangdi, yənə nuroqun qarwilar, kəpligən kala-köy padiliri bilən billə qikti. **39** Misirdin aloqaq qikkən hemirdin ular petir nan-tokəqlarnı etti; qunki ular Misirda birdəm-yerim dəm turoquzulmay həydəlgini üçün hemir bolmiqanidi; ular ezliri üçün yeməklik təyyarliwelikimu ülgürəlmigənidi. **40** Israillarning Misirda turoqan wakti jəmiy tət yüz ottuz yil boldi. **41** Xundak boldiki, xu tət yüz ottuz yil toxkanda, dəl xu künidə Pərwərdigarning barlıq köxunliri Misir zeminidin qikip kətti. **42** Xu künü keqidə ular Misir zeminidin qıkırıloqını üçün, xu keqini ular Pərwərdigarning keqisi dəp tutuxi kerək; xu keqini barlıq Israillar əwladtın əwladķiqə Pərwərdigar oja atap tutup, tünixi kerək. **43** Pərwərdigar Musa bilən Hərunoğa mundak degənidi: — Pasha қozisi toqrisidiki bəlgilimə xu bolsunki: — Həqkandak yat əllik adəm uningdin yemisun. **44** Lakin hərkimning puloğa setiwaloqan կuli bolsa, u hətnə ķilinsun, andin uningdin yesun. **45** Əmma əyünglarda wakitlik turuwatqan musapir yaki mədikar buningdin yesə bolmaydu. **46** Gəxni baxka bir əygə elip qikmiojin; birlə əydə yeysilsun; қozining həqbir səngiki sundurulmisun. **47** Pütkül Israil jamaiti bu heytni ətküzsün. **48** Əgər

sening bilən birgə turojan musapir bolsa, Pərwərdigar oja atap pasha həytini etküzməkqi bolsa, undakta aldi bilən barlıq ərkəkliri hətnə kılinsun; andin kelip həyt etküzsün. U zeminda tuşulojan kixidək sanalsun. Lekin həqbir hətnisiz adəm uningdin yemisun. **49** Zeminda tuşulojan kixi həm aranglarda turojan musapir üçün ohxax қanun-bəlgilimə bolsun. **50** Xuning bilən Israillarning həmmisi dəl Pərwərdigar Musa bilən Hərunoja buyruqandək xu ixlarni ada kıldı. **51** Xu künning əzidə Pərwərdigar Israillarni қoxun-қoxun boyiqə Misir zeminidin qıçırdı.

13 Pərwərdigar Musaoja: **2** — Israillar arisida baliyatķuning barlıq tunji ərkək mewisini, məyli u insanning yaki həywanning bolsun, Manga atap mukəddəs kılıojin; u Manga mənsuptur, degənidi. **3** Musa həlkə mundak dedi: — Silər Misirdin ibarət «küllük makani»din qıkkən bu künni yad etinglar; qunki Pərwərdigar silərni bu yərdin կudratlık կoli bilən qıçırdı. Buning üçün həq boldurulojan nərsə yeyilmisun. **4** Abib eyining bügünki künü yoloja qıkkən kün. **5** Əmdi Pərwərdigar sanga berixkə ata-bowliringoja kəsəm kılıojan, süt bilən həsəl ekip turidiojan zeminoja, yəni Қanaaniy, Hittiy, Amoriy, Hıwiy wə Yəbusiylarning zeminoja seni elip baroqinida muxu [Abib] eyida xu ibadətni tutkın. **6** Yəttə küngiqə petir nan yənglar; yəttinqi künidə Pərwərdigar oja alahidə atiojan həyt etküzülsün. **7** Yəttə kün iqidə petir nan yeyilsun; silərning aranglarda həqkandaq boldurulojan nan tepilmisun wə ya qegriliring iqidə həq hemirturuqmu kərünmisun. **8** Xu künü sən əz oqlungoja: «Misirdin qıkkınımda Pərwərdigarning manga kərsətkən iltipatini

yad kılıp təxəkkur bildürüx üçün, bu [heytni] etküzimən», dəp qüxəndürgin. **9** Pərwərdigarning қanun-təlimining həmixə aozzingdin qüxməsliki üçün, bu bəlgilimini қolungoğa bəlgə kılıp seliwal, pexanənggə қaxkıdək əslətmə kılıp ornitiwal; qünki Pərwərdigar seni կudrətlik қoli bilən Misirdin qikərdi. **10** Əmdi bu bəlgilimini yilmuyıl bekitilgən wakıtda tutkın. **11** Pərwərdigar sən bilən ata-bowiiringoşa kılqan қəsimi boyiqə seni Қanaaniylarning zeminiqa elip berip, uni sanga təkdim kılqandin keyin, xundak қılıxing kerək: — **12** barlıq baliyatķuning tunji mewisini Pərwərdigarоja atap sunisən; xundakla qarpay melingning həmmə tunji ərkəklirimu Pərwərdigarоja mənsup bolsun. **13** Əmma exəklərning həmmə tunjilirining ornioqa birdin қoza bərgin. Əgər uning ornioqa birnərsə bərmisəng, uning boynini sunduruwətkin. Oqqulliringlar arısida barlıq tunjilirining ornioqa hərlük bədili təlüxüng kerək. **14** Keyinki künlərdə oqlung səndin: «buning mənisi nemidur», dəp sorisa, sən uningoşa jawab berip: «Pərwərdigar կudrətlik қoli bilən bizni Misirdin qikirip, «қulluk makani»din azad կildi. **15** Xundak boldiki, Pirəwn boynı қattıqlik kılıp bizni қoyup berixni rət қılqinida, Pərwərdigar Misir zeminidiki barlıq tunji tuqulqanlarnı, insanning bolsun, malning bolsun, həmmisini urup əltürdi; buning üçün mən malning baliyatķusining tunji mewisini, yəni həmmə tunji tuqulqan ərkəklirini Pərwərdigarоja atap қurbanlık kılıp sunimən wə oqqullirimning hərbir tunjiliri üçün hərlük bədili tələp berimən», dəp eytkin. **16** Bu bəlgilimini қolungoşa [əslətmə-]bəlgə kılıp seliwal, pexanənggə

қаққидәк әсләтмә қилип орнитиwal, qünki Pərwərdigar құdrətlik қоли bilən bizni Misirdin qıqardı» — degin.

17 Əmma Pirəwn həlkni ketixkə қоюғандын keyin, Filistiylerning zeminidiki yol yekin bolsimu, Huda ularni xu yol bilən baxlimidi; qünki u: «həlkim jənggə uqraptılsa, қоркup puxayman қилип, Misiroja yenip ketixi mumkin» dəp oyliojanidi. **18** Xu səwəbtin Huda həlkni aylandurup, Kızıl Dengiz tərəptiki qəlning yoli bilən baxlap mangdi. Xundak қилип Israillar Misirdin qıqqınıda, қorallinip jənggə təyyar bolup tərtip bilən mangdi. **19** Musa Yüsüpning səngəklirinimu billə eliwaldi; qünki Yüsüp əslidə Israilning oqulları bolqan [kərindaxlırını]: «Huda qokum silərni yoklap halinglardın həwər alidu; xu qaođa silər mening səngəklirimni muxu yərdin billə elip ketinglar» dəp kəsəm ķildurojanidi. **20** Andin ular Sukkottin qıkip, qəlning qetidiki Etam degən yərdə qedirlirini tikti. **21** Əmdi Pərwərdigar ularoja yol kərsitixkə kündüzi bir bulut tüwrükidə, keqisi yoruqluk berixkə ot tüwrükidə bolup ularning aldida yürətti. Xuning bilən ular keqə-kündüz yol yürələytti. **22** Bulut tüwrüki kündüzi, ot tüwrüki keqisi həlkətin ayrılmay, aldida yürətti.

14 Pərwərdigar Musaoja: **2** — Sən Israillaroja: «Silər burulup Migdol bilən dengizning arılıkiddiki Pi-Hağırotning aldioja berip qedir tikinglar; Baal-Zefonning udulidiki dengizning boyida qedir tikinglar», degin.

3 Xuning bilən Pirəwn: «Israillar zeminda ezip қaldı, qəlning iqidə қamılıp қaldı» dəp oylaydu; **4** Israillarnı қooqlisun dəp Mən Pirəwnning kənglini қattık қilimən; xundak қiliп, Mən Pirəwn wə uning pütkül қoxunları

arkılık θız uluɔlukumni ayan kılımən; wə misirliklar
Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilidu, — dedi. Israillar
Hudanıng səzi boyiqə қildi. **5** «U həlk қeqip kətti»
dəp Misirning padixahıoja həwər beriliwidi, Pirəwn
bilən əməldarlıri həlk toɔrisidiki қararidin yenip:
«Israillarnı қullukṭın қoyuwətkinimiz, bu zadi nemə
kılıjinimiz?!» — deyixti. **6** [Pirəwn] dərhal jəng hərwisini
қoxturup, өz həlkini baxlap yolqa qıktı. **7** U yənə altə
yüz hillanıjan jəng hərwisi, xundakla Misirdiki barlık
jəng hərwilirini yioqdurup, ularning hərbirigə ləxkər
baxlıklarını olturoquzup elip mangdi. **8** Pərwərdigar
Misirning padixahı Pirəwnning kənglini қattık kılıjını
üqün, u Israillarnı koɔplidi. Bu qaɔda Israillar қollarını
egiz kətürüxkən həlda Misirdin qikip bolqanidi. **9**
Misirliklarning [həmmisi] yəni Pirəwnning barlık atları
bilən jəng hərwiliri, atlık ləxkərları bilən pütkül қoxunu
ularnı koɔlap, Israillar dengiz boyioja qedir tikkən jayda,
yəni Pi-Həhərotning yenida, Baal-Zefonning udulida
ularıja yetixti. **10** Pirəwn yekinqınlaxkanda, Israillar bexini
kətürüp қariwidi, mana, misirliklər ularning arkəsidin
yürük kılıp koɔlap keliwatatti! Xuni kərgəndə Israillar
tolimu қorķuxup, Pərwərdigar oja nida-pəryad kətürdi.
11 Ular Musaqa: — Misirda gəristan tepilməsmidi, sən
bizni qəldə əlsun dəp muxu yərgə elip kəldingəq?!

Bizni Misirdin elip qikip, bizgə mundaq kılıjining
nemisi?! **12** Misirda turoqan waqtımızda biz sanga: «Bizni
misirliklarning қullukında boluximizə қoyoin, biz bilən
karing bolmisun» dəp eytmioqanmıduq? Misirliklarning
қullukında bolqanımız qəlgə kelip əlginimizdin əwzəl

bolatti! — dedi. **13** Buning bilən Musa həlkə: —
Korkmay, tik turunglar, Pərwərdigarning bugün silərgə
yürgüzidişan nijatini kərisilər; qünki silər bugün kərgən
misirliklarnı ikkinqi kərməysilər. **14** Pərwərdigar silər
üqün jəng kılıdu, lekin silər bolsanglar jim tursanglarla
boldı, dedi. **15** Andin Pərwərdigar Musaoşa: — Nemixka
sən Manga pəryad kətürisən? Israillarоşa: «Aldioşa
menginglar» dəp buyruqın. **16** Lekin sən həsangni
kətürüp əkolungni dengizə uzitip, uni ikkigə bəlgin;
xundakta, Israillar dengizning otturisidin ķuruk yər
bilən ətüp ketidu. **17** Mana, Mən ularni қoqlisun dəp
misirliklarning kəngüllirini ķattık ķilimən, xuning bilən
Mən Pirəwn wə uning pütkül ķoxuni, jəng hərwiliri
wə atlıkları arkılık Əz uluqlukımni ayan ķilimən. **18**
Xundak ķilip, Mən Pirəwn wə uning jəng hərwiliri
wə atlıkları arkılık Əz uluqlukımni ayan ķilojnimda,
misirliklər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilidu,
dedi. **19** Israilning ķoxunining aldida yürüwatqan
Hudaning Pərixtisi əmdi ularning kəynigə etti; xuningdək
ularning aldida mangojan bulut tüwrükimu ularning
kəynigə yetkilip, **20** misirliklarning qedirgahı bilən
Israilning qedirgahının arılıkida tohtıdi; bu bulut
bir tərəptə ķarangojuluk qüixürüp, yənə bir tərəptə
keqini yorutti. Buning bilən pütün bir keqə bir ķoxun
yənə bir ķoxunoşa yekin keləlmidi. **21** Musa ķolini
dengizning üstigə uzattı; Pərwərdigar pütün keqə xərkətin
küqlük bir xamal qıkirip, dengizning süyini kəynigə
yandurdi; U suni yandurup dengizni ķuruk yər ķildi,
sular ikkigə bəlündi. **22** Xu tərikjdə Israillar dengizning

otturisidiki құруқ yərdin mengip, etüp kətti; sular bolsa ularning ong wə sol yenida kətürülüp tamdək turatti. **23** Əmma misirliklar ularni қooqlap keliwatatti — Pirəwnnning barlıq atliri, jəng hərwiliri wə atlıq ləxkərliri ularning kəynidin dengizning otturisioğıqə kəldi. **24** Tang atkanda xundak boldiki, Pərwərdigar ot bilən bulut tüwrükidə turup misirliklarning қoxunioja karidi wə misirliklarning қoxunioja parakəndiqilik qüxürdi. **25** U ularning hərwilirining qaklirini patkuzup, həydəp mengixini müxkül қıldı. Misirliklar: — Yürüngər, Israilning aldidin қaqaylı, qünki Pərwərdigar ular üçün misirliklar oja karxi jəng kiliwatidu, — deyixti. **26** Pərwərdigar Musaoja: — Sular yenip misirliklarning üstigə, ularning jəng hərwilirining üstigə wə atlıklırining üstigə ekip berip, ularni qəktürüwətsun dəp қolungni dengizning üstigə uzatkin, — dedi. **27** Musa қolini dengizning üstigə uzitiwidi, tang atkanda dengizning süyi yənə əsliy həlitigə yenip kəldi. Kəqiwatkan misirliklar ekinoja karxi yügürüxti, Pərwərdigar ularni dengizning otturisida mollak atkuzdi. **28** Su əsligə yenip kelip, jəng hərwiliri bilən atlıklärni, yəni Israillarning arkıdin қooqlap dengizoja kirgən Pirəwnnning pütkül қoxununu oqerk kiliwətti; ulardin birimu sak қalmidi. **29** Lekin Israillar dengizning otturisidiki құruq, yər bilən mengip etüp kətti; sular ularning ong wə sol yenida ketürülüp tamdək turatti. **30** Xu təriķidə Pərwərdigar u küni Israillarnı misirliklarning қolidin kutkuzdi; Israillar misirliklarning dengizning boyida əlük yatkinini kərdi. **31** Israil həlkə Pərwərdigarning misirliklar oja ixlətkən zor қudritini

kərüp, Pərwərdigardin қоркти; ular Pərwərdigar oja wə uning қули Musa oja ixəndi.

15 Xu qaoqda Musa bilən Israillar Pərwərdigar oja mədhiyə okup munu küyni eytti: — «Mən Pərwərdigarnı mədhiyiləp kūy eytay, Qünki U karamət uluqlukını kərsətti; U at wə mingüqini dengizoja taxliwətti. **2** Mening kūqüm həm menin kūyüm Yah, Əzidur; U manga nijat boldi; U menin Təngrimdur, mən Uni uluqlaymən; U menin atamning Hudasidur, mən Uni aliy dəp mədhiyiləymən. **3** Pərwərdigar jəngqidur, Yahwəh Uning namidur. **4** Pirəwnning jəng hərwilirini həm қoxunlirini dengizoja taxliwətti; Uning aliy ləxkər baxlıkları Kızıl Dengizda oğerk kılındı. **5** Qongkur sular ularni kəmüwətti, Ular huddi taxtək dengiz tegigə qəküp kətti. **6** Sening ong kolung, əy Pərwərdigar, Қudriti bilən xan-xərəp taptı; Sening ong kolung, əy Pərwərdigar, Düxmənni kukum-talkan kiliwətti. **7** Əz uluqlukungning həywisi bilən əzüngə karxi qıkkənlarnı nabut kılding, Sən otluk oğzipingni əwətting, U samanni kəydürgən ottək ularni yutuwətti. **8** Dimioqingning nəpisi bilən sular dəng bolup ərlidi, Juxkunliojan dolğunlar dəng kəbi tik turdi, Dengizning otturisidiki qongkur sular қaturup կoyuldi. **9** Düxmən dedi: «Mən ularni қoqlaymən, yetiximən, olja elip üləxtürimən, Ulardin dərdimni qıçırimən, Kılıqimni suçurup, əz қolum bilən ularni nabut kılımən». **10** Lekin Sən nəpising bilən püwliding, Dengiz ularni kəmüwətti; Ular juxkunluq sularda қooquxundək qəküp kətti. **11** İlahlarning arisida, əy Pərwərdigar, Kim Sening təngdixing bolsun? Pak-mukəddəslik iqidə

Өз һәywitingni көrsitidiojan, Hәmd-mәdhijilәr arisida dәhхәtlik turidiojan, Mөjizә-karamәt yaritidiojan, Sәndәk kim bolsun? **12** Sәn ong қolungni uzitixing bilәn, Yәr-zemin ularni yutuwәtti. **13** Lekin Өzünggә hәmjәmәt kилип қutкузојан қowmni rәhimdilliking bilәn baxlap qikting; Sәn ularni Өз mukәddәs makaningoja қudriting bilәn hidayәt kилип yetәkliding. **14** Yat hәlkләr buni anglap, titrixip kәtti; Filistiyәdә turuwatқanlarni toloqakтәk azab tutti. **15** Andin Edomning әmirliri dәkkә-dүkkigә qüxti; Moabning palwanlirini bolsa, rasa titrәk basti; Қanaan zeminidikilәrning yüriki su bolup akti; **16** Қorkunq wә dәhхәt ularni basti; Bilikingning һәywiti bilәn ular huddi taxtәk midirliyalmay қaldi; Hәlking etüp kәtküqә, i Pәrwәrdigar, Өzüng rәnә tелеп hәr қilojan hәlking etüp bolоjuqә. **17** Ularni baxlap kirip, Өз mirasing bolqan taqда kөqәttәk tikisәn, Өз makaning қilojan jayoja, i Pәrwәrdigar, Өз kolliring tәyyarliqan mukәddәs jayoja, i Rәb, ularni elip barisәn. **18** Pәrwәrdigar әbәdil'әbәdgıqә padixah bolup hәküm süridу! **19** Qünki Pirәwnning atliri, Jәng һarwiliri atlikliri bilәn billә dengizoja kirip boldi; Pәrwәrdigar dengizning sulirini ularning üstigә yandurdi, Lekin Israillar bolsa dengizning otturisidin қuruk yәrdin mengip etüp kәtti». **20** Andin Ҳarunning hәdisi pәyօlәmbәr Mәryәm қolioja dapni aldi, barlik қiz-ayallarmu қolioja dap elip, ussul oynixip uningoja əgәxti. **21** Mәryәm ularoja jawabәn mundak küyni okudi: — «Pәrwәrdigarni mәdhijilәp kүy eytinglar, Qünki U zor uluqlukını kөrsatti; U at wә mingüqini dengizoja taxliwәtti!». **22** Andin Musa Israillarni Kjzil Dengizdin

baxlap, Xur qəligə elip bardı. Ular uda üq kün qeldə yürüp, su tapalmidi. **23** Andin ular Marahka yetip kəldi; lekin u yərnin süyi aqqık bolup, süyini iqkili bolmaytti; xunga u jayning nami «Marah» dəp köyuloğan. **24** U wakitta halayik; — Biz nemə iqimiz? — dəp Musadin aqrinip oqtuldaxkılı turdi. **25** U Pərwərdigar oja pəryad kətürdi; Pərwərdigar uningoja bir dərəhni kərsətti; u dərəh yaqıqını elip, suşa taxliwidi, su tatlış suşa aylandı. U yerdə Pərwərdigar ularoja həküm-bəlgilimə bekitip, ularni sinap, mundak dedi: — **26** «Əgər silər kəngül köyup Hudayinglar Pərwərdigarning səzini anglap, Uning nəziridə durus bolqanni kılıp, əmrlirigə կulak selip, barlık həkümlirini tutsanglar, undakta, Mən misirliklarning üstigə saloğan kesəllərdin həqbırını üstüngə salmaymən; qünki Mənki silərgə xipalik bərgüqi Pərwərdigardurmən».

27 Andin ular Elimoja yetip kəldi. Xu yerdə on ikki bulak bilən yətmix horma dərihi bar idi; ular xu yerdə sularning boyida qedir tiki.

16 Andin Israillarning pütkül jamaiti Elimdin yoloja atlandı; Misir zeminidin qikip, ikkinqi eyining on bəxinqi künidə Elim bilən Sinayning otturisidiki Sin qəligə yetip kəldi. **2** Əmma Israillarning pütkül jamaiti qəldə Musa bilən Hərunning yaman gepini kılıp oqtuldaxkılı turdi. **3** Israillar ularoja: — Pərwərdigarning կoli bizni Misir yurtidila əltürüwətkən bolsa bolmasmidi! Xu yerdə biz gəx kaynawatkan կazanlarni qəridəp olturnup, toyqudək nan yemigənmidük? Lekin silər bu jamaətning həmmisini aqlık bilən əltürməkqi bolup bizni bu qəlgə elip kəldinglar! — deyixti. **4** Buning bilən

Pərwərdigar Musaçşa: — Mana, Mən asmandin silərgə nan yaqdurimən; xuning bilən həlk hər küni qikip, bir künlük lazımlığını yiətiwalsun. Bu tərikidə Mən ularning Mening қanun-əmrlirimdə mangidiojan-mangmaydiojanlığını sinaymən. **5** Hər həptining altınqi küni xundak boliduki, ular yiətiwalojanlırını təyyarlisun; u baxqa künlərdə erixidiojinidin bir həssə kəp bolidu, — dedi. **6** Andin Musa bilən Hərun barlıq Israillarçşa: — Bügün ahxam silərni Misir zeminidin elip qikkəqining Pərwərdigar ikənlikini bilisilər wə **7** ətə silər Pərwərdigarning xan-xəripini kərisilər; qunki U silərning Uning yaman gepini ķılıp oqtuldaxkinqinglarnı anglıdi; bizgə kəlsək, silər yaman gepimizni ķılıp oqtuldiəqudək biz kim iduk? — dedi. **8** Musa yənə: Pərwərdigar bügün ahxam silərgə yegili gəx berip, ətə ətigəndə toyqudək nan bərgəndə [buni bilisilər]; qunki Pərwərdigar silər Uning yaman gepini ķılıp oqtuldiəqininglarnı anglıdi. Əmdi biz nemə iduk? Silərning oqtuldaxkinqinglər bizlərgə ķaritilojan əməs, bəlki Pərwərdigarçşa ķaritiloqandur, — dedi. **9** Andin Musa Hərunçşa: — Sən Israillarning pütkül jamaitigə: «Pərwərdigarning aldioqa kelinqılar; qunki U yaman gəp bilən oqtuldaxkinqinglarnı anglıdi», dəp eytən, — dedi. **10** Xundak boldiki, Hərun Israillarning pütkül jamaitigə səzləp turoqınida, ular qəl tərəpkə ķariwidi, mana, Pərwərdigarning julası bulutta ayan boldı. **11** Xuning bilən Pərwərdigar Musaçşa mundağ dedi: — **12** — Mən Israillarning yaman gəp ķılıp oqtuldaxkinqinini anglidim; əmdi ularçşa: «Gugumda silər gəx yəysilər wə ətigəndə nandin toyunisilər, xuning bilən silər Mening

Pərwərdigar Hudayinglar ikənlikimni bilip yetisilər» — dəp eytkin, dedi. **13** Kəqkurunda xundak boldiki, bədünilər uqup kelip, qedirgahni kaplap kətti; ətisi ətigəndə, qedirgahning ətrapidiki yərlərgə xəbnəm qüxkənidı. **14** Ətrapta yatkan xəbnəm kətürülüp kətkəndin keyin, mana, qəllükning yər yüzidə կjrawdək nepiz, kiqik-kiqik yumilak nərsilər turatti. **15** Israillar uni kərgəndə, uning nemə ikənlikini bilmigini üçün: — Bu nemidu? — dəp soraxti. Musa ularoja jawabən: — Bu Pərwərdigar silərgə ata կjlojan ozuk-tülüktür. **16** Pərwərdigar xu ixni əmr kılıp dediki, «Hərbiringlar yəydiojininglaroja karap uningdin yiçiwelinglar; hərbiringlar ailidiki adəm sanişa karap, hərbir adəmgə bir omər miqdarda yiçinglar; hər adəm əz qediridiki kixilər üçün yiçinglar» — dedi. **17** Israillar xundak kılıp, bəzisi keprək, bəzisi azrak yiçiwaldi. **18** Ular uni omər miqdari bilən əlqiwidə, kəp yiçənlarningkidin exip kətmidi, az yiçənlarningmu kəmlik kilmidi; hərbir kixi əz yəydiojinioja karap yiçənidi. **19** Musa ularoja: — Həqkandak adəm bulardin həqnemini ətigə կaldurmisun, dedi. **20** Xundak bolsimu, ular Musanıng səzigə կulak salmidi; bəzilər uningdin bir kışmini ətigə saklap koydi. Əmma saklap կoyını կurtlap sesip kətti. Bu ix üçün Musa ularoja hapa bolup aqqıklandı. **21** Xu səwəbtin ularning hərbiri hər ətigini qıkıp əz yəydiojinioja karap yiçiwaltı; կalqanlıri bolsa aptap qikkanda erip ketətti. **22** Lekin altınçı künü xundak boldiki, ular künlük ozukning ikki həssisini yiçdi; demək, hərbir kixi üçün ikki omər miqdarda yiçiwaldi; andin jamaət əmirliri həmmisi kelip buni Musaşa eytti. **23** Musa ularoja: — Mana

Pərwərdigarning degini: — Ətə aram künü, Pərwərdigar oja atalojan mukəddəs xabat künü bolidu; pixuridiojininglarnı pixurup, қaynitidiojininglarnı kayinitip, exip қalɔjanning həmmisini ətigə saklap қoyunqlar, — dedi. **24** Ular Musa buyruqandək, exip қalɔjanni ətisigə saklap қoyuwidi, ular sesip қalmidi, қurutlapmu kətmidi. **25** Musa ularoja: — Buni bugün yənglar; qünkü bugün Pərwərdigar oja atalojan xabat künü bolɔjını üçün bugün daladin tapalmaysilər. **26** Altə kün silər yiojsanglar bolidu; lekin yəttinqi künü xabat bolɔjını üçün u künidə həqnemə tepilmaydu, — dedi. **27** Həlbuki, yəttinqi künü həlkətin birnəqqisi ozuk-tülük yiojkili qikiwidi, həqnemə tapalmidi. **28** Pərwərdigar Musa oja: «Silər қaqañojıqə Mening əmrlirim wə կանոն-բəlgilimilirimni tutuxni rət kılısilər? **29** Mana, Pərwərdigar silərgə xabat künini bekitip bərdi; xunga yəttinqi künü hərbiringlarnı əz ornida turup, sirtlar oja qikmisun dəp, altınqı künü ikki künlük ozuk beridu», — dedi. **30** Xuning bilən həlk yəttinqi künü aram aldı. **31** Israillar bu ozuknı «manna» dəp atidi; uning [xəkli] yumojaşüt urukidək, rənggi ak bolup, təmi həsəlgə miləngən қoturmaqka ohxaytti. **32** Musa ularoja: — Pərwərdigarning əmri xuki, — Keyinki əwladlıringlar oja Mən silərni Misirdin elip qikkanda, Mən silərgə qəldə yeyixkə ata kılɔjan nanni kərsitix üçün, uningdin komzəkkə bir omər toxkuzup, ular üçün saklap қoyunqlar, — dedi. **33** Musa Hərun oja: — Kəlgüsü əwladlıringlar oja kərsitixkə saklax üçün bir komzəknı elip, uningoja bir omər miqdarda manna selip, Pərwərdigarning huzurida қoyup қoyοqin, — dedi. **34** [Keyin,] Hərun Pərwərdigar

Musaşa buyruqandək komzəknı saklax üçün uni həküm-guwahlıq sanduqining aldida köyup koydi. **35** Xu tərikidə Israillar adəm olturaklıxan bir zeminoşa yetip kəlgüqə kırık yil «manna» yedi; ular Qanaan zeminining qebralirioşa yətküqə manna yedi. **36** Əyni qəođda bir «omər» «əfah»ning ondin birigə barawər idi.

17 Andin pütkül Israil jamaiti köpup, Sin qəlidin qikip, Pərwərdigarning əmri boyiqə səpər kılıp, Rəfidim degən yərgə kelip qedirlirini tiki. Əmma u yerdə həlkə iqbili su yok idi. **2** Xuning bilən həlk Musa bilən jedəllixip: — Bizgə iqbili su bərgin! — dedi. Lekin Musa ularoşa: — Nemixka mening bilən jedəllixisilər? Nemixka Pərwərdigarni sinaysilər? — dedi. **3** Lekin həlk qangkap, su tələp kılıp, Musadin aqrinip oqtuldixip: — Sən nemixka bizni, balılırimizni wə melimizni ussuzluk bilən əltürükə Misirdin elip kəlding? — dedi. **4** Xuning bilən Musa Pərwərdigar oşa pəryad kətürüp: — Bu həlkni կandak ķılsam bolar?! Ular ھelila meni qalma-kesək қilixi mumkin! — dedi. **5** Pərwərdigar Musaşa jawabən: — Sən Israilning aksakalliridin birnəqqisini əzüng bilən billə elip qikip, [Nil] dəryasining süyini uroqiningda ixlətkən ھasangni қolungoşa elip həlkning aldişa baroqin; **6** Mana, Mən xu yerdə, Hərəb teoqidiki қoram taxning üstidə sening aldingda turimən; sən қoram taxni uroqin. Buning bilən uningdin həlkə iqbili su qikidu, — dedi. Musa Israilning aksakallirining kəz aldida xundak կildi. **7** Musa Israillarning jedəlləxkini wə ularning «Pərwərdigar arimizda zadi barmu-yokmu?» deyixip Pərwərdigarni siniojını üçün, u yərni «Massah» wə «Məribah» dəp

atidi. **8** Xu qaođda Amaləklər kelip Rəfidimdə Israiloja hujum կildi. **9** Musa Yəxuaoja: Sən əzimizdin Amalək bilən jəng kiliçka adəm tallıojin. Mən ətə Hudanıñ һasisini қolumoja elip dəngning qokkisida turup turimən, dedi. **10** Yəxua Musa buyruqinidək կilip, Amaləklər bilən jəng կildi. Musa, Hərun wə Hur dəngning qokkisi oja qıktı. **11** Xundak boldiki, Musa կolini kətürüp tursa, Israil օjalib kelətti, lekin u կollirini pəskə qüxürüp tursa, Amalək օjalib kelətti. **12** Musanıñ կolliri eçirlixip kətti; ular bir taxni elip kelip uning astioja կoydi; u uning üstidə olturdi; andin Hərun bilən Hur biri bir təripidə, biri yənə bir təripidə uning կollirini yələp turdi; bu tərikidə uning կolliri taki kün patkuqə məzmut turdi. **13** Xundak կilip, Yəxua Amalək wə uning həlkini կiliqlap nabut կildi. **14** Pərwərdigar Musaoja: — Bir əslimə bolsun dəp bu ixlarni bir kitabça yezip կaldurojin, xundakla xularni Yəxuanıñ kulaklırioja okup bər; qünki Mən Amaləknıñ namini asmanlarning astidin, hətta adəmlərnıñ esidinmu mutlək əqürüwetimən, dedi. **15** Andin Musa bir կurbangahı ni yasap, namini «Pərwərdigar tuqumdur» dəp atidi **16** wə Musa: — Yahning təhti aldida bir kol kətürülüp: — «Pərwərdigar əwladın əwladķıqə Amaləkkə կarxi jəng կilidu» deyilgənidi, — dedi.

18 Musanıñ keynatısı, yəni Midiyanning kağıını Yətro Hudanıñ Musa üçün həmdə Əz həlkı Israil üçün barlık կilojanlıri toqrluluk anglıdi, yəni Pərwərdigarning Israilni Misirdin qıkarajanlığının həwəraptı. **2** Xuning bilən Musanıñ keynatısı Yətro Musanıñ əslidə əz yenioja əwətiwətkən ayali Zipporah wə uning ikki oğlini

elip yoloja qıktı (birinqi oqlining ismi Gərxom dəp koyulqanidi; qünki Musa: «mən yaqa yurtta musapir bolup turuwatimən» degənidi. **4** Yənə birining ismi Əliezər dəp koyulqanidi; qünki Musa: «Atamning Hudasi manga yardımında bolup, meni Pirəwnning kılıqidin kutkuzdi», degənidi). **5** Xundak kılıp Musaning keynatisi Yətro Musaning oqlulları bilən ayalını elip, Musaning qəldə, Hudanıng teoqining yenida qedir tikgən yerigə yetip kəldi. **6** U əslidə Musaçə: — «Mana, mənki keynatang Yətro sening ayalingni wə uning ikki oqlını elip yeningəqə ketiwatimən» dəp həwər əwətkənidi. **7** Xuning bilən Musa əz keynatısının aldioqa qikip, təzim kılıp, uni seydi. Ular bir-biridin hal-əhəwal sorixip qediroqa kirdi; **8** Andin Musa kiynatisoqa Israilning wəjidiñ Pərwərdigarning Pirəwn wə misirlikləroqa kıləqan həmmə əməllirini səzləp, ularning yol boyi bexioqa qüxkən jəbir-japalarını bayan kılıp, Pərwərdigarning kəndak kılıp ularni kutkuzoqınıny ettip bərdi. **9** Buni anglap Yətro Pərwərdigarning Israiloqa kərsətkən barlıq yahxilikidin, ularni misirliklarning kolidin kutkuzoqanlığının xadlandı. **10** Yətro [xadlinip]: — Silərni misirliklarning wə Pirəwnning kolidin kutkuzoqan Pərwərdigar oqa təxəkkurlar boløy! U bu կowmni misirliklarning kolidin kutkuzdi! **11** Mən Pərwərdigarning barlıq ilahlardin üstün turidioqanlığını əmdi bildim; qünki U dəl ular yooqanqlik kıləqan ixta Əzining ulardin üstün turidioqanlığını namayan җildi — dedi. **12** Andin Musaning keynatisi Yətro Hudaçə atap bir kəydürmə қurbanlık wə birnəqqə [təxəkkur] қurbanlıklarını elip kəldi; Hərun bilən Israillin hərbər aksaklı Musaning keynatisi bilən

billə Hudanıng huzurida taam yeyixkə kəldi. **13** Ətisi Musa həlkning ix-dəwalırı üstidin həküm qıkırıxka olturdi; həlk ətigəndin tartip kəqkiqə Musanıng qərisidə turuxti. **14** Musanıng keletalisi uning həlkü üçün kılıqan ixlirini kərgəndə uningdin: — Sening həlkə qiliwatkan bu ixing zadi nemə ix? Nemixka sən [bu ixta] yaloquz olturisən, barlıq həlk nemə üçün ətigəndin kəqkiqə sening qərəngdə turidi? — dedi. **15** Musa keletalisi ola jawab berip: — Həlk Hudadin yol izdəxkə menin qəximəja kelidu. **16** Қaqanki ularning bir ix-dəwasi qığsa ular yeniməja kelidu; xuning bilən mən ularning otturisida həküm qıkırımən wə xundakla Hudanıng қanun-bəlgilimilirini ularoja bildürimən, — dedi. **17** Musanıng keletalisi uningoja: — Bu kılıqining yahxi bolmaptu. **18** Sən jəzmən əzüngni həmdə qərəngdə turoqan həlkənimə qarqıtıp koyisən; qunki bu ix sanga bək eçir kelidu. Sən uni yaloquz kılıp yetixəlməysən. **19** Əmdi menin səzümgə қulak saloqın, mən sanga bir məslihət berəy wə [xundak kilsang,] Huda sening bilən billə bolidu: — Sən əzüng Hudanıng aldida həlkning wəkili bolup, ularning ixlirini Hudaşa məlum kılıqin; **20** sən həlkə qanun-bəlgilimilərnı əgitip, mangidioqan yolni kərsitip, ularning կandak burqi barlikini ukturoqin. **21** Xuning bilən bir wakitta sən pütkül həlkning arisidin Hudadin қorķidioqan, nəpsaniyətqılıknı yaman kəridioqan həm կabiliyətlik həm diyanətlik adəmlərni tepip, ularnı həlkning üstigə bax kılıp, bəzisini mingbexi, bəzisini yüzbexi, bəzisini əllikbexi, bəzisini onbexi kılıp təyinligin. **22** Xuning bilən bular hərkəndək wakitta həlkning ix-dəwalırını soraydu.

Əgər qong bir ix-dəwa qikip կalsa, buni sanga tapxursun; lekin həmmə kiqik ix-dəwalarni ular əzliri bejirisun. Xundak kılıp, ular sening wəzipəngni yeniklitip, yüküngni kətürüxüp beridu. **23** Əgər xundak kilsang wə Huda sanga xundak buyrusu, əzüng [wəzipəngdə] put tirəp turalaysən wə həlkinqmu hatırjəmlik bilən əz jayıqla kaytip ketidu, dedi. **24** Musa կeynatisining səzигə կulak selip deginining həmmisini կıldı. **25** Musa pütkül Israil arisidin կabiliyətlik adəmlərni tallap, ularni həlkning üstigə bax kılıp, bəzisini mingbexi, bəzisini yüzbexi, bəzisini əllikbexi, bəzisini onbexi kılıp կoydi. **26** Bular hərkəndək waqitta həlkning ix-dəwalirini sorap turdi; təsrək ix-dəwalarni bolsa, Musaqla yollaytti, kiqik ix-dəwalarni bolsa əzliri soraytti. **27** Andin Musa կeynatisini yoloqla selip կoydi, u əz yurtiqla kaytip kətti.

19 Israillar Misir zeminidin qikip, dəl üqinqi eyining baxlanoğan künü Sinay qəligə yetip kəldi. **2** Ular Rəfidimdin qikip, Sinay qəligə yetip kelip, qəldə qedir tiki; Israil xu yerdə, taçning udulida tohtap qedir tiki. **3** Musa Hudanıng aldioqla qikiwidi, Pərwərdigar taqdın uningoqla hitab kılıp mundaq dedi: — Sən Yakupning jəmətigə səz kılıp, Israillarla munu həwərni yətküzgin: — **4** «Mening misirliklərə nemə կilojinimni, xundakla Mən silərni huddi bürküt balılırını կanatlarioqla mindürüp elip yürgəndək, Əz կeximoqla elip kəlginiñmi əzünglar kərdünglər. **5** Əmdi silər dərhəkikət Mening səzümni anglap, əhdəmni tutsanglar, undakta barlıq əllərning arisida Manga has bir gəhər bolisilər — qünki pütkül yər Meningkidur — **6** wə silər Manga kahinlardin tərkib tapkan

has bir padixahlıq, wə mukəddəs bir köwm bolisilər». Mana bu sən Israillarəqə deyixing kerək bolğan səzlərdur, — dedi. **7** Xuning bilən Musa yenip kelip, həlkning akşakallırını qakırtıp, Pərwərdigar uningoja buyruqjan xu səzlərning həmmisini ularoja yətküzdi. **8** Həlkning həmmisi bir eçizdin: — Pərwərdigar buyruqjanning həmmisigə qokum əməl kılımız! — dəp jawab bərdi. Andin Musa həlkning jawab səzlirini Pərwərdigarning kəxioja berip yətküzdi. **9** Pərwərdigar Musaçı: — Mana, Mən sanga səz kılqınimda həlk awazimni anglisun, həmixə sanga ixənsun dəp, yeningoja qara bulutning қarangojulukı iqidə kelimən, dəp eytti. Musamu həlkning degənlirini Pərwərdigaroja anglatti. **10** Pərwərdigar Musaçı yənə: — Sən həlkning kəxioja berip, bugün wə ətə ularni pak-mukəddəs kılıp, kiyim-keqəklirini yuduroqın. **11** Ular üqinqi künigə təyyar tursun; qünki üqinqi küni barlıq həlkning kəz aldida Pərwərdigar Sinay teoqıja qüxicidu. **12** Sən həlk üçün [taoqning] ətrapıja bir pasıl kılıp, ularçı: «Silər ehtiyat kilinglar, taoqka qıkmanglar yaki uning etikigə tegip kətmənglar. Kimki taoqka təqsə əltürülməy կalmaydu; **13** Uningoja hətta birər կoli tegip kətsimu, qalma-kesək kılıp əltürülsün yaki ok etip əltürülsün. Məyli haywan yaki insan bolsun, xundak կilsa, tirik կaldurulmisun» — dəp eytən. Lekin Kanay uzun qelinsa, ular taoqning tüwigə qıksun, dedi. **14** Musa taoqdin qüxüp həlkning kəxioja berip, həlkni Hudaçı atap mukəddəs kıldı; ular kiyim-keqəklirini yudi. **15** Andin Musa həlkə: — Üqinqi künigə təyyar turunglar; heqkim ayali bilən yekinqılık kilmisun, dedi. **16**

Üqinqi küni bolojanda, tang yoruxi bilən xundak boldiki, güldürmamilar güldürləp, qaçmak qekip, taq üstidə köyuk bir parqə bulut pəyda boldı, zor ķattık qelinəjan kanayning awazi anglandı. Buni körüp qedirgahdiki pütkül həlk ķorkunqidin titrəp kətti. **17** Musa həlkni Hudanıng aldida hazır boluxka qedirgahdin elip qikti. Ular kelip taqning tüwidə əra turdi. **18** Pərwərdigar Sinay teojoja otta qüxüp kəlgini üçün is-tütək pütkül taqni կaplidi; is-tütək humdandin ərligən is-tütəktək üstigə ərləp qikti. Pütkül taq ķattık təwrinixkə baxlidi. **19** Kanay awazi baroqanseri küqiyip intayın ķattık qikti. Musa söz kiliwidi, Huda anglap ünlük awaz bilən jawab bərdi. **20** Pərwərdigar Əzi Sinay teojoja, taqning qokkisiyoja qüxti; andin Pərwərdigar Musani taqning qokkisiyoja qakiriwidi, Musa taqka qikti. **21** Pərwərdigar Musaqla: — Sən qüxüp halayıñki agahlandurup: Ular «Pərwərdigarni kərimiz» dəp pasildin bəsüp etmisun; undak, kilsa, ulardin kəp adəm ħalak bolidu, dəp eytキン. **22** Pərwərdigaroja yekin kelələydiyojan kahinlarmu ezlirini manga atap mukəddəs kilsun; bolmisa, Pərwərdigar [sepilni] bəskəndək ularoja ħalakət yətküzidu, — dedi. **23** Musa Pərwərdigaroja: — Halayıñning Sinay teojoja qikixi mumkin əməs; qünki Sən Əzüng bizgə ķattık agahlandurdung: taqni «mukəddəs» dəp ķarap, uning ətrapiyoja pasillarni bekitinglar, dəp əmr ķilding, — dedi. **24** Pərwərdigar Musaqla: — Mang, sən qüxüp kətkin. Andin sən Hərunni elip, billə qikkin; lekin kahinlar wə həlk bolsa Pərwərdigarning ķexioja baraylı dəp pasildin bəsüp etmisun; bolmisa, [Pərwərdigar sepilni] bəskəndək ularning üstigə qüxitdu, — dedi. **25**

Xuning bilən Musa həlkning kexioja qüxüp, ularoja bu səzni yətküzdi.

20 Huda munu barlıq səzlərni bayan kılıp mundak dedi:
— **2** Mən seni «küllük makani» bolğan Misir zeminidin qırırip kəlgən Pərwərdigar Hudayingdurmən. **3** Sening Məndin baxka həqkandak ilahıng bolmaydu. **4** Sən eziung üçün məyli yüksəridiki asmando bolsun, məyli təwəndiki zeminda bolsun, yaki yər astidiki sularda bolsun, hərkandak nərsining kıyapitidiki həqkandak oyma xəkilni yasima. **5** Sən bundak nərsilərgə bax urma yaki ularning küllükioja kirmə. Qünki Mənki Pərwərdigar Hudaying wapasızlıkka həsət kılələqi Təngridurmən. Məndin nəprətləngənlərning əbəhəliklirini ezlirigə, oqlullirioja, hətta nəwrə-qəwrilirigiqə qüxürimən, **6** Əmma Meni səyidiojan wə əmrlirimni tutidiojanlaroja ming əwladiojiqə eżgərməs mehribanlıq kərsitimən. **7** Pərwərdigar Hudayingning namini қalaymıkan tiloja alma; qünki kimdəkim namini қalaymıkan tiloja alsa, Pərwərdigar uni gunahkar hesablimay қalmaydu. **8** Xabat künini mukəddəs dəp bilip tutkılı yadingda saklıojin. **9** Altə kün ixləp barlıq ixliringni tügətkin; **10** lekin yəttinqi künü Pərwərdigar Hudayingoja atalojan xabat künidur; sən xu künü həqkandak ix kilmaysən; məyli sən yaki oqlung bolsun, məyli ķizing, məyli ķulung, məyli dediking, məyli buğang yaki sən bilən bir yerdə turuwatkan musapir bolsun, həqkandak ix kilmisun. **11** Qünki altə kün iqidə Pərwərdigar asman bilən zeminni, dengiz bilən uning iqidiki barını yaratti andin yəttinqi künidə aram aldi. Buning üçün Pərwərdigar xabat künini

bəht-bərikətlik kün kılıp, uni mukəddəs kün dəp bekitti.

12 Ata-anangni hərmət kıl. Xundak qılsang Pərwərdigar Hudaying sanga ata kılmakçı bolğan zeminda uzun əmür kərisən. **13** Kətillik kılma. **14** Zina kılma. **15** Ooprilik kılma. **16** Koxnang toopruluk yaloğan guwahlık bərmə. **17** Sən koxnangning əy-imaritigə kəz kiringni salma, nə koxnangning ayali, nə uning қulioja, nə uning dediki, nə uning kalisi, nə uning ixiki yaki koxnangning hərkəndək baxka nərsisigə kəz kiringni salma. **18** Pütkül həlk güldürmamilarnı, qekin-yalkunlarnı, kanayning awazı wə taqdın ərləp qıkkən is-tütəklərni kərdi wə anglidi; ular bularni körüp, titrixip yirak turuxti **19** wə Musaqa: — Bizgə sənla söz kılqaysən, biz anglaymız; lekin Huda bizgə Əzi söz kilmisun; qunki undak qilsa əlüp ketimiz, dedi. **20** Musa halayıkkə jawabən: — Korkmanglar; qunki Hudaning bu yərgə kelixi silərni sinax üçün, yəni silərning Uning dəhəxətlikini kəz aldinglaroja kəltürüp, gunah kılmaslıqinglar üqündür, — dedi. **21** Xuning bilən halayıkkə nerida turdi; lekin Musa Huda iqidə turoğan қoyuk bulutning қexioja yekin bardı. **22** Pərwərdigar Musaqa: — Sən berip Israillaroja munu sezlərni yətküzgin: «Silərgə ərxtin söz kılqinimni kərdüngələr. **23** Silər Mening ornumda ilah dəp kümüxtin butlar yasimanglar, yaki əzüngələr üçün altundin butlarnı yasimanglar. **24** — Sən Mən üçün tupraktın bir kurbangah yasap, xu yərdə kəydürmə kurbanlıq wə inaqlıq kurbanlıqlıringni, қoy-eqkə bilən kaliliringni sunqın. Omumən Mən həlkə namimni [hərmət bilən] əslitidioğan barlıq jaylarda, yeningoja kelip sanga bəht-bərikət ata ķilimən. **25**

— Əgər Manga atap taxlardin қurbangah yasimakqi bolsang, yonulojan taxlardin yasimiojin; qünki taxlar oja əswabingni təgküzsəng, ular napak bolup қalidu. **26** Қurbangahimoja qikidiojan pələmpəy bolmisun; undak bolqanda, pələmpəy din qikkuqə əwriting körünüp қelixi mumkin», — dedi.

21 — Sən ularning aldiqa қoyidiojan həküm-bəlgilimilər munulardur: — **2** Əgər sən biribraniy կulni setiwalojan bolsang, u altə yilojqə hizmitingdə bolup, yəttinqi yili tələmsiz hər kılınsun. **3** U կul kılınıxka tənhə һaləttə elip kelingən bolsa, tənhə һaləttə kətsun. Ayali bilən birgə elip kelingən bolsa, ayalimu uning bilən billə kətsun. **4** Əgər hojisi uningoja hotun elip bərgən bolsa, xundakla ayali uningoja oqlul-ķızlarnı tuqup bərgən bolsa, ayal balılıri bilən hojisioqa ķelip, ər yaloquz kətsun. **5** Lekin əgər կul elan ķilip: «Mən hojam, ayalim wə balilirimoja muhəbbitim bolqını üçün hər bolup kətməymən» desə, **6** undakta uning hojisi uni Hudanıng [ibadət sorunining] aldiqa elip berip, uni ixikning aldida yaki ixikning kexikining aldida turoquzsun; andin hojisi bigiz bilən uning կulikini təxsun. Xundak ķelip, u mənggүə hojisining կuli bolup қalidu. **7** Əgər birkim կızını dedəklikkə setiwtəkən bolsa, u ər կullar hər kılınoqandək hər kılınmisun. **8** Əgər ezigə has setiwalojan կız hojisioqa yakmisa, undakta u կız tərəpning hək tələp uni hər kilixicoja yol կoyuxi kerək. Lekin hojisining uni yat həlkə setix һoкukı bolmaydu; qünki hojisi uningoja wapasızlıq կiləndur. **9** Əgər u կızni oqlıqə has bekitkən bolsa, undakta u bəlgilimilər boyiqə uningoja əz կizidək muamilə կilsun. **10** Əgər

hojisi yənə hotun alsa, əslidə əmrigə alojan dedikining yemək-iqmikini, kiyim-keqikini wə ər-hotunqılık burqini keməytmisun. **11** Əgər u xu üq ixni ada ķilmisa, undakta u bədəl təliməy hər bolsun. **12** Kimki bir adəmni urup əltürüp koysa, umu qoķum əltürülsün. **13** Lekin əgər u kixi [əlgüqining] jenini paylap turup ķestən əltürmigən, bəlki mən Huda uning koli arkılık xu kixinining əlüxigə yol ķojojan bolsam, undak əhwalda Mən uningoja ķaqidiojan bir jayni orunlaxturimən. **14** Lekin əgər birsi əz қoxnisini hıylə bilən əltürimən dəp, uningoja ķestən hujum ķilsa, u gərqə [panah, izdəp] kurbangahimoja ķeqip kəlsimu, u xu yərdə tutulsun wə əlümğə məhkum kılinsun. **15** Kimki əz atisi yaki anisişa կol təgküzsə, qoķum əltürülsün. **16** Kimki bir adəmni bulap satkən bolsa yaki uning կolida barlıki məlum bolsa, jəzmən əltürülüxi kerək. **17** Kimki əz atisi yaki anisişa lənət kiliп կarqiojan bolsa, jəzmən əltürülüxi kerək. **18** Əgər ikki kixi uruxup կelip, biri yənə birini tax ya moxti bilən ursa, urulojan kixi əlməy, orun tutup yetip կalojan bolsa, **19** u kixi կopup հasişa tayinip taxkirişa qikķudək bolsa, undakta uni urojan kixi jazadin halas kılinsun; pəkət zəhimləngüqining yetip ixtin կalojan wakti üçün tələm berip, uni dawalitip səllimaza sakaytsun. **20** Əgər birsi կuli yaki dedikini tayaqta ursa, xundakla կul yaki dedək nək məydanda əlüp kətsə, uning üqün [igisi] qoķum jazaşa tartilsun. **21** Lekin əgər tayaq yegüqi bir-ikki kün tirik tursa, undakta կul hojayinining xəhsi mal-mülki bolqını üqün, կulning jazasioja tartilmisun. **22** Əgər kixilər bir-biri bilən uruxup կelip, հamilidar bir ayalni urup

salsa, hamilidar ayalda balisi baldur tuquluxidin baxka
zəhimlinix bolmisa, ayalning erining tələm təlipi boyiqə
hakimlarning təstikidin etküzülüp jərimanə təlisun.

23 Əgər [ayal yaki bala] ziyan-zəhətkə uqrioğan bolsa,
undakta jenioja jan, **24** kəzигə kəz, qixioja qix, kolişa kol,
putioja put, **25** keyükkə keyük, zəhimgə zəhim, kəkkə
kək tələnsun. **26** Əgər birsi eż kül ya dedikining kəzini
urup nakar kılıp köysə, kəzi wəjidin uni azad kilsun.

27 Xuningdək birsi eż kuli ya dedikining qixini urup
qıķırıwətkən bolsa, qixi wəjidin uni azad kilsun». **28** Əgər
bir kala bir ər yaki ayal kixini üsüp əltürüp köysə, xu kala
qokum qalma-kesək kılınıxi kerək, uning gəxi yeyilmisun.
Lakin kalining igisigə gunah kəlmisun. **29** Lakin bu uyning
ilgiridin üsüx aditi bolup, igisigə bu həkətə agah berilgən
bolsa, lekin yənilə uni baqlimiqini üçün ər-ayal kixilərni
üsüp əltürüp köyoğan bolsa, undakta kala qalma-kesək
kılinsun, igisimu əlümgə məhkum kılinsun. **30** Lakin
uningdin hun həkkəi tələp kılinsa, eż jenining ornida
uningçə qanqlik tələm köyuloğan bolsa xuni bərsun. **31**
Kalidin üsülgüqi oşul yaki kiz bala bolsa, kalining igisi
ohxaxla yüksərik həkümdikidək bir tərəp kılinsun. **32** Kala
kul yaki dedəknı üskən bolsa, kalining igisi üsülgüqining
hojisiçə ottuz xəkəl kümüx bərsun; andin kala qalma-
kesək kılinsun. **33** Əgər birsi bir orining aqzını oquk
köyup yaki kolawatkan orining aqzını yapmay, kala yaki
exək uningçə qüxüp kətsə, **34** Undakta orining igisi mal
igisining ziyanını toluk tələp bərsun; əlgən mal uningki
bolidu. **35** Əgər birsining kalisi yənə birsining kalisini
üsüp əltürüp köyoğan bolsa, undakta ular tirik kalqan

kalini setip, pulni barawər bəlüxsun həm əlük kalinimu xundak bəlüxsun. **36** Lekin kalining ilgiridin üsidiqan aditi barlıqi enik turup, igisi uni baqlımay köyuwətkən bolsa, undakta üsküqi kalining igisi kalıqə kala tələp bərsun, əlük kala uning bolsun.

22 Əgər birsi bir kala yaki köyni oqrılap, uni soysa ya setiwətsə, u bir kalining orniqə bəx kala, bir köyning orniqə tət köy təlisun. **2** Oqrı tam təxkəndə tutulup əlip, tayak yəp əlüp əksə, əltürgüqigə hun jazası kəlmisun. **3** Lekin xu wəkə bolğan pəyttə kün qıkıp əaloğan bolsa, undakta əltürgüqi hun jazasiqə tartilsun. Oqrı oqriliojinini tələp ziyanni toluklap berixi kerək; uningda bir nemə bolmisa, küllükə setilip, oqrilioğan nərsini təlix kerək. **4** Oqrı tutuloğanda oqrilioğan nərsə, kala bolsun, exək bolsun, köy bolsun uning əkolida tirik əhaləttə tepilsə, u ikki həssə kimməttə tələp bərsun. **5** Əgər birsi eż mal-qarwilirini etizlikə yaki üzümzarlıkə otlaxka köyuetip, baxkılarning baql-etizlikdə otlaxka yol köysə, undakta u əzining əng esil məhsulatlridin yaki üzümzarlığının əng esil mewisidin ziyanni tələp bərsun. **6** Əgər ot ketip, tikənlilikə tutixip ketip, andin ənqılərni, bax tartip pixqan ziraətni kəydürüp, pütkül etizlikni kül kiliwətsə, undakta ot köyoqıqı barlıq ziyanni tələp bərsun. **7** Əgər birsi əoxnisioja pul yaki mal-dunyasını amanət əloğan bolsa, bular əyidin oqrılınip kətsə, xundakla oqrı keyin tutulsa, u oqriliojinini ikki həssə kimməttə tələp bərsun. **8** Lekin oqrı tepilmisa, əy igisining əoxnisining meliqa kol təgküzgən ya təgküzmigənlik məlum bolsun dəp, hakimlarning aldiqə kəltürülsün.

9 Hərhil hiyanət, u məyli kala, exək, köy, kiyim-keqək bolsun, yittürüp köyən nərsə bolsun, ular toqrluluk bir köxnisi: «əməliyəttə mundakı idi» dəp talaxkan bolsa, hər ikkisining dəwasi həkimlarning aldişa kəltürülsün; həkimlər ķaysioşa gunah bekitsə, xu köxnisişa ikki həssə ķımməttə tələp bərsün. **10** Əgər birsi köxnisişa exək, kala, köy yaxşı bir qarpayni amanət kilsə, bu amanət meli kixi kərməy əlüp kətsə, yaxı zəhimlənsə, yaxı həydəp əkitilsə, **11** undakta köxnisining melioşa қol təgküzgən ya təgküzmigənlik məlum bolsun dəp, Pərwərdigarning aldida ularning otturisida bir kəsəm iqürülsün. Mal igisi bu kəsəmnin կöbul kilsün; köxnisi uningə tələm tələp bərmisun. **12** Lakin mal oqırılan ojan bolsa, u igisiga tələp bərsün. **13** Əgər uni wəhxiy həywan booqup köyən bolsa, u malning qaldukini guwahlıq üçün kərsitip, uni tələp bərmisimu bolidu. **14** Əgər birsi köxnisidin bir ulaqni etnə elip, ulaq igisi yok yərdə zəhimlənsə yaxı əlüp կalsə, etnə aloquqi toluq tələp bərsün. **15** Lakin igisi nək məydanda bolsa, etnə aloquqi tələp bərmisun; ulaq ijarığa elinənən bolsa, aloquqi tələm təlimisun; qünki uni ijarə tələp əkəlgən. **16** Əgər bir adəm tehi yatlıq bolmioşan bir կızni azdurup, uning bilən billə yatsa, undakta u uning toylukini berixi kerək, andin uni hotunlukka alsun. **17** Lakin կızning atisi uni uningə bərgili unimisa, zina kılıquqi pak կızlarning toyluksişa barawər kelidioşan kümüx pulni tarazida əlqəp bərsün. **18** Jadugər hotunni tirik koymioşin. **19** Həywan bilən jinsiy munasiwət ətküzgən hərbiri jəzmən əlümğə məhkum kılinsun. **20** Kimdəkim birdinbir Pərwərdigardin

baxka hərkəndək ilahəja қurbanlıq sunsa, haram dəp mutlək ħalakətkə məħkum ķilinsun. **21** Silermu Misirda musapir bolup turqanikənsilər, musapir bołożan kixini ħeq harlimanglar wə yaki uningoja ħeq zulum ķilmanglar. **22** Hərkəndək tul hotun yaki yetim balini horlimanglar. **23** Sən ularni hərkəndək tərəptə horlisang, ular manga pəryad kətürsə, Mən ularning awazini qoķum anglaymən; **24** xuning bilən oqəzipim tutixip, silərni ķiliqlap əltürimən, silərning hotunliringlar tul ķilinip, baliliringlar yetim bolup ķalidu. **25** Əgər sən Mening həlkimning iqidin sanga қoxna bołożan kəmbəqəlgə ķərz bərgən bolsang, uningoja jazanihorlardək muamilə ķilmiojin; uningdin əsüm almanglar. **26** Əgər sən қoxnangning qapinini gərűgə aloğan bolsang, kün olturmasta uningoja yandurup bər. **27** Qünki qapini uning birdinbir yepinqisi bolup, bədinini yapidioğan kiyim xudur. U bolmisa, u nemini yepinip yatidu? Bu səwəbtin Manga pəryad ķilsa, pəryadını anglaymən; qünki Mən xəpkətlikturmən. **28** Hudaşa kupurluk ķilma, wə həlkıngning əmirlirinimu ķarоqap tillima. **29** Haminingning ħosulining axkjnidin wə xarab-zəytun meyi kəlqikingdin taxkjnidin Manga hədiyə sunuxni ħayal ķilmiojin. Sən oqulliringning tunjisini Manga atiojin. **30** Kala bilən ķoyliringning tunji balilirinimu həm xundak atiojin; tunji bala yəttə küngiqə anisi bilən billə tursun; əmma səkkizinqi künü uni Manga atap sunoqin. **31** Silər Manga ataloğan mukəddəs kixilər bolisilər; xunga dalada yirtkuq ħaywan təripidin booquloğan ħaywanning gəxini yemənglar, bəlki uni itlarşa taxlap beringlar.

23 Yalojan gəpni yaymiojin wə ya yalojan guwahlik berip rəzil adəmgə yan basmiojin. **2** Topka əgixip rəzil ixta bolma yaki dəwa-dəsturlarda guwahlik bərgəndə topka əgixip həkikətni burmilima. **3** Kəmbəoqəl dəwa kilsa, uningoja yan basma. **4** Düxminingning kala ya exiki ezip ketip, sanga uqrəp կalsa, uni elip kelip, igisigə qokum tapxurup bər. **5** Əgər sanga eq boləjanning exiki yükni kətürəlməy yüksək astida yatkinini kərsəng, uni yardəmsiz taxlimay, bəlkı uningoja yardımlixip exikini կopuruxup berixing zərür. **6** Arangdiki kəmbəoqəlning dəwasida adalətni burmilima. **7** Hərkəndak sahta ixtin əzüngni neri tart; bigunah adəm bilən həkkəniy adəmni əltürmigin; qünki Mən rəzil adəmni hərgiz adil dəp aklimaymən. **8** Xuningdək həqkəndak para yemə; qünki para kezi oquqlarni kor kılıp, həkkəniylarning səzlini burmilaydu. **9** Musapir kixilərgə zulum kılma; qünki əzünglar Misir zeminida musapir bolup turojan bolqaqka, musapirning rohiy halini bilisilər. **10** Altə yil əz yeringni terip, həsullirini al. **11** Lekin yəttinqi yili yərgə aram berip uni box կoy; həlkəning namratlırı uningdin yiçip yesun, ulardin axkinini janggaldiki hayvanlar yesun; xundakla üzümzarlığın bilən zəytunzarlığınınimu xundak kılıqin. **12** Altə kün iqidə əz ixingni ada kılıp, yəttinqi küni aram elixing zərür. Buning bilən kala-exəkliring aram tapidu, dedikingning oqlı bilən musapir kiximu hərdükini qıkırıdu. **13** Mən sanga eytkinimning həmmisini kəngül bəlüp ada kıl; baxka ilahlarning namini tilingoja alma; bular hətta aozzingoqimu qıkımisun. **14** Hər yilda üq կetim menin üqün həyt etküzgin. **15** Aldi

bilən «petir nan həyti»ni ətküz; sanga əmr kılɔjinimdək Abib eyidiki bekitilgən künlərdə yəttə kün petir nan yegin; qünkı xu ayda sən Misirdin qikkaniding. Xu həytta həqkixi aldimoja կuruқ kol kəlmisun. **16** Sən əjir կilip teriojan etizdiki ziraitingning tunji հosulini orojanda «orma həyti»ni ətküz; xundakla sən əjir singdürüp yərdin ahirkı հosul-məhsulatliringni yil ahirida yiołkanda «հosul yiołix həyti»ni ətküz. **17** Yilda üq կetim ərkəkliringning həmmisi Rəb Pərwərdigarning huzurişa hazırlar bolsun. **18** Sən manga atalojan կurbanlığning kenini hemirturuq selinojan nan bilən sunmiojin; həyt կurbanlığining yeoçini bolsa keqiqə կondurup ətigiqigə saklima. **19** Zeminingdiki dəsləpki հosulning əng yahxini Pərwərdigar Hudayingning əyigə elip kəl. Oqlakni anisining sütidə կaynitip pixurma. **20** Mana, Mən bir Pərixtini yolda seni կooqdap, Mən sanga təyyarliojan yərgə elip barsun dəp, aldingda yürüxkə əwətimən. **21** Sən uning aldida əzünggə agah bol, uning awazioja կulak sal. Uning zitioja təgmə; bolmisa, u itaətsizlikliringni kəqürməydu; qünkı Mening namim uningdidur. **22** Lekin əger sən uning awazioja կulak selip, Mening barlık buyruoqanlıromoja əməl կilsang, Mən düxmənliringgə düxmən, kükəndiliringgə kükəndə bolimən. **23** Qünkı Mening Pərixtəm aldingda yürüp, seni Amoriy, Hıttiy, Pərizziy, Қанааний, Ҳивиy wə Yəbusiylarning zeminişa baxlap kiridi; Mən ularni yokitimən. **24** Sən ularning ilahlirioja bax urup ibadət kılma wə yaki ular kılqandək kılma; bəlki ularning [butlirini] üzül-kesil qekiwət, but tüwrüklirini üzül-kesil kukum-talojan kiliwət; **25** Lekin

Hudayinglar Pərwərdigarning ibaditidə bolunglar. Xundak
ķilsanglar U nan bilən süyünglarnı bərikətləydi; Mən
barlıq kesəllikni aranglardın qıkırıp taxlaymən. **26** Buning
bilən zeminingda boyidin ajrap ketidiojan yaki tuqmas
heqbır ayal yaki qarpay bolmaydu; əmrüngning künlirini
toluk ķilimən. **27** Mən sening aldingda wəhəmimni
əwətimən, կaysı taipigə yekinqınlıksang xularni parakəndə
ķilimən; xuning bilən həmmə düxmənliringni kəynigə
yandurup қaqurimən. **28** Hıwiylar, Қanaaniylar wə
Hıttiyarlari aldingdin қooqlap qikiriwetixkə serik hərilərni
aldingda yürüxkə əwətimən. **29** Əmma zeminning
Harabilixip, dalada wəhəxiy һaywanlar awup sanga
həwp bolup қalmaslıki üçün, xu əllərni aldingdin bir
yiloqıqə həydiwətməymən, **30** Bəlkı sən awup, zeminni
[pütünləy] miras ķilip bolqouqə, az-azdin həydəp turimən.
31 Sening zeminingning qegrilirini Қızıl Dengizdin
tartip Filistiyılerning dengizloqıqə, xuningdək qəldin
tartip [Əfrat] dəryasi loqıqə bekitimən; qünki zeminda
turuwatqanlarnı həydiwetip yerini igilixing üçün, ularni
ķolungoja tapxurimən. **32** Sən ular bilən wə yaki ilahlıları
bilən heqkandaq bir əhdə tüzəmə. **33** Ularning seni
aldimda gunahka patkuzmaslıki üçün ularni zeminingda
kət'iy turoquzma. Qünki mubada sən ularning ilahlırinin
ibaditidə bolsang, bu ix sanga tuzak bolidu.

24 U Musaoqa yənə: — «Sən berip, ezung bilən billə
Hərun, Nadab, Abihuni wə Israillarning akşakalliri
arisidin yətmix adəmni elip, Pərwərdigarning huzurioja
qikip, yırakta turup səjdə ķilinglar. **2** Pəkət Musala
Pərwərdigarning aldioja yekin kəlsun; baxkilar yekin

kəlmisun, həlk uning bilən billə üstigə qikmisun, — dedi. **3** Musa kelip Pərwərdigarning barlık səzliri bilən həkümlirini halayıkka dəp bərdi; pütkül halayık bir awazda: — Pərwərdigarning eytən səzlirining həmmisigə əməl kılımiz! — dəp jawab berixti. **4** Andin Musa Pərwərdigarning həmmə səzini hatiriliwelip, ətisi səhər köpup taqning tüwidə bir kurbangahni yasap, xu yərdə Israelning on ikki kəbilisining sani boyiqə on ikki tax tüwrükni tiklidi. **5** Yənə Israillarning birnəqqə yigitlirini əwətti, ular berip Pərwərdigar ola kəydürmə kurbanlıqlar sundı, inaklıq kurbanlıq süpitidə birnəqqə torpaknimu soyup sundı. **6** Andin Musa қanning yerimini қaqilar ola қaqlıdı, yənə yerimini kurbangah üstigə qaqtı. **7** Andin u əhdinamini կolıq elip, həlkə oğup bərdi. Ular jawabən: — Pərwərdigarning eytəninin həmmisigə կulak selip, itaət kılımiz! — deyixti. **8** Xuning bilən Musa қaqılardıki қanni elip, həlkə sepip: — Mana, bu Pərwərdigar muxu səzlərning həmmisigə asasən silər bilən baqlıqan əhdining kənidur, dedi. **9** Andin keyin Musa wə Harun, Nadab wə Abihu Israillarning aksakallırıdin yətmix adəm bilən billə taq üstigə qikixti. **10** Ular xu yərdə Israelning Hudasını kərdi; uning ayioqining astida huddi kək yakuttin yasaloqan nəpis payandazdək, asman gümbizidək süpsüüzük bir jisim bar idi. **11** Lekin u Israillarning mətiwərlirigə kol təgküzmidi; ular Hudani kərüp turdi həmdə yəp-iqixti. **12** Pərwərdigar Musa ola: — Taq üstigə, ķeximəqə qikip xu yərdə turoqın. Sanga ular ola egitixkə tax tahtaylarnı, yəni Mən yezip կoyqan կanun-əmrni berimən, dedi. **13** Xuning bilən Musa կopup, Yardəmqisi Yəxuani elip

mangdi. Musa Hudaning teojoja qikti. **14** U awwal akşakallaroja: Biz yenip kəlgüqə muxu yerdə bizni saklap turunglar. Mana, Hərun bilən hur silərning yeninglarda əlidid; əgər birsining ix-dəwasi qıksa, ularning aldioja barsun, — dedi. **15** Xuning bilən Musa taoqning üstigə qikti wə taqni bulut əplidi. **16** Pərwərdigarning julasi Sinay teojining üstidə tohtidi; bulut uni altə küngiqə əplap turdi; yəttinqi küni, Pərwərdigar bulut iqidin Musani qakirdi; **17** Pərwərdigarning julasining kiyapiti Israillarning kəz aldida taoqning qokkisida həmmmini yutkuqi ottək kəründi. **18** Musa bulutning iqigə kirip, taoqning üstigə qıkip kətti. Musa kırık keqə-kündüz taoqda turdi.

25 Pərwərdigar Musaoja mundak dedi: — **2** Sən Israillarşa eytキン, ular Manga bir «kötürmə hədiyə»ni kəltürsun; kimning kengli hədiyə sunuxka hux bolsa, uningdin Manga sunulidiojan «kötürmə hədiyə»ni tapxuruwelinglar. **3** Silər ulardin tapxuruwalidiojan kötürmə hədiyə: — Altun, kümük, mis, **4** kək, səsün wə kizil rənglik yip, kanap rəht, tiwit, **5** kizil boyalojan koqkarning teriliri, delfinning teriliri, akatsiyə yaqılıqi, **6** qiraq üçün zəytun meyi, «məsihəx meyi» wə huxbuy üçün huxbuy dora-dərməklər, **7** əfod bilən «köxen»oja ornitilidiojan ak həkik wə baxşa esil taxlar bolsun. **8** Mening əzliri arisida makan kılıxim üçün [xulardin] Manga bir mukəddəs turaloqunu yasisun. **9** Uni Mən sanga barlıq kərsətməkqi bolqinimoja asasən, yəni ibadət qedirining nushisi wə barlıq əswab-saymanlirining nushisioqa op'ohxax kılıp yasanglar. **10** Ular akatsiyə

yaοiqidin bir sanduk yasisun. Uning uzunlukı ikki yerim gəz, kənglikı bir yerim gəz, egizliki bir yerim gəz bolsun.

11 Sən uni sap altun bilən kaplıojı; iqi wə sirtini altun bilən kaplap, uning üstünki kışmining qərisigə altundın girwək qıkar. **12** Uningoja altundın tət halka kuydurup, tət qetiqioja bekitkin. Bir təripigə ikki halka, yənə bir təripigə ikki halka bolsun. **13** Sən həm akatsiyə yaοiqidin ikki baldak yasap, hər ikkisini altun bilən kaplıojı; **14** andin sanduk ular arkılık kətürülsün dəp, baldaklarnı sandukning ikki yenidiki halkılıridin etküzüp koyojın.

15 Baldaklar həmixə sanduktiki halkıda tursun; ular uningdin qıkırılmışsun. **16** Mən sanga beridiojan həküm-guwahlıknı sandukka koyojın. **17** Sandukning [yapkuqi süpitidə] sən altundın uzunlukı ikki yerim gəz, kənglikı bir yerim gəz bolovan bir «kafarət təhti» yasiojin. **18** İkki kerubni altundın soğup yasiojin. Ularnı kafarət təhtining ikki təripigə ornatıkin. **19** Bir kerubni bir təripigə, yənə bir kerubni yənə bir təripigə ornitix üçün yasiojin. İkki təripidiki kerublarnı kafarət təhti bilən bir gəwdə ķilinglar. **20** Kerublar bir-biriga yüzlənsün, կanatlını kafarət təhtining üstigə kerip, կanatlını bilən uni yapsun; kerublarning yüzü kafarət təhtigə կaritilsun. **21** Sən kafarət təhtini sandukning üstigə koyup, Mən sanga beridiojan həküm-guwahlıknı sandukning iqigə koyojın.

22 Mən xu yərdə sən bilən kəruximən; kafarət təhti üstidə, yəni həküm-guwahlık sandukning üstidiki ikki kerubning otturisida turup sanga Israillarоja yətküzükə tapxuridiojan barlıq əmrlirim toqrisida sez կilimən. **23** Həm akatsiyə yaοiqidin uzunlukı ikki gəz, kənglikı bir

gəz, egizliki bir yerim gəz bolğan bir xırə yasiqin. **24** Uni sap altun bilən կaplap, uning üstünki kışmining qərisigə altundin girwək qıkar. **25** Sən xırəning qərisigə tət ilik egizliktə bir ləw yasiqin; bu ləwning qərisigimu altundin bir girwək qıkar. **26** Sən u xırəgə altundin tət հալկա yasap, bu հալկիarni xırəning tət burjikidiki qetikķa ornatqın. **27** Xırəni kətürüxkə baldaklar ətküzülsün dəp, հալկիar xırə lewigə yekin bekitilsun. **28** Baldaklarni akatsiyə yaqılıqidin yasap, altun bilən kaplıqin; xırə ular arkılık kətürilidu. **29** Xırəgə yandap legən, կaqa-təhsə, piyalə wə «xarab հədiyəliri»ni qaqidiojan կədəhlerni yasiqin; ularni sap altundin yasiqin. **30** Mening հuzurumda turuxka sən xırəgə հəmixə «təkdim nan»ni կoyqin. **31** Sən հəm sap altundin bir qiraqlıdan yasiqin. U qiraqlıdan sokup yasalsun; qiraqlıdanning puti, oqli, կədəhliri, oyunqə wə qeqəkliri pütün bir altundin sokulsun. **32** Qiraqlıdanning օpolining ikki yenidin altə xahqə qikirilsun — qiraqlıdanning bir yenidin üq xahqə, qiraqlıdanning yənə bir yenidin üq xahqə qikirilsun; **33** bir yenidiki հərbir xahqidə badam güli xəklidə oyunqisi wə qeqiki bolğan üq կədəh, qikirilsun, yənə bir yenidiki հərbir xahqidə badam güli xəklidə oyunqisi wə qeqiki bolğan üq կədəh qikirilsun. Qiraqlıdanqa qikirilojan altə xahqining հəmmisi xundak yasalsun. **34** Qiraqlıdanning [օpolidin] badam güli xəklidə oyunqisi wə qeqiki bolğan tət կədəh qikirilsun. **35** Bulardin baxka [birinqi] ikki xahqining astida bir oyunqə, [ikkinqi] ikki xahqining astida bir oyunqə, [üqinqi] ikki xahqining astida bir oyunqə bolsun; qiraqlıdanqa qikirilojan altə xahqining asti հəmmisi

xundak bolsun. **36** Uning xu oqunqiliri həm xahqiliri qiraɔjdan bilən bir gəwdə kılinsun — bir pütün sap altundin sokup yasalsun. **37** Sən qiraɔjdanning yəttə qiriojin; qiraɔqlar uduloja yoruk qüxürəlix Üqün üsti tərəpkə ornitilsun. **38** Uning pilik կayqılıri bilən küldanlıri sap altundin yasalsun. **39** Qiraɔjdan wə uning barlık əswabliri bir talant sap altundin yasalsun. **40** Sanga taoğda ayan կilinojan nusha boyiqə bularni ehtiyat bilən yasiojin.

26 Muķəddəs qedirni on parqə yopuktin yasatkin; yopuklar nepiz tokulqan ak kanap rəhtkə kək, səsün wə kizil yiplar arilaxturulup ixlənsun; uningoja kerublarning süritini qewər կollaroja nəpis kılıp kəxtiləp qıkarouzojin. **2** Hərbir yopukning uzunluqi yigirmə səkkiz gəz, kəngliki tət gəz bolup, hərbir yopuk ohxax qong-kiqikliktə bolsun. **3** Yopuklarning bəxi bir-birigə ulansun, կalqan bəx yopukmu həm bir-birigə ulansun. **4** Sən ulap qikilojan birinqi qong parqining əng qetidiki կismioqa bir təripigə rənggi kək izmə կadiojin, xuningdək ulap qikilojan ikkinqi qong parqining əng qetidikisining bir təripigimu həm xundak կilojin. **5** Birinqi qong parqining əng qetidiki կismioqa əllik izmə կadiojin, ikkinqi qong parqining əng qetidikisigimu əllik izmə կadiojin. Izmilər bir-birigə udulmuudul bolsun. **6** Muķəddəs qedir bir pütün bolsun üqün altundin əllik iloju yasap, ikki qong parqə yopukni xu iloqlar bilən bir-birigə tutaxturojin. **7** Muķəddəs qedirni yepix üqün əeqkə tiwitidin yopuklarni yasiojin; yopuktin on bir parqə yasiojin. **8** Yopuklarning hərbirining uzunluqi ottuz gəz, kəngliki tət gəz bolup, on bir yopukning

həmmisi ohxax qong-kiqikliktə bolsun. **9** Yopuklarning bəxini ulap bir қılıp, қalojan altə yopuknimə ulap bir қılıp, altinqı yopukni ikki қat қılıp, qedirning aldi təripigə sanggilitip կոյοjin. **10** Sən birinqi ulap qikilojan qong parqining əng qetidiki kismioja əllik izmə, ikkinqi ulap qikilojan qong parqining əng qetidiki kismioja əllik izmə կadiojin. **11** Sən həm mistin əllik iloju yasap, qedir bir pütün bolsun üçün ularni izmilərgə etküzüp ikki qong parqini ulap կոյοjin. **12** Lekin yopukning qedirning kəynidin exip қalojan kismi, yəni exip қalojan yerim parqisi qedirning kəyni təripidə sanggilap tursun. **13** Qedir yopuklirining qedirning boyidin artuk kismi, yəni u təripidin bir gəz, bu təripidin bir gəz, qedirning ikki təripidin sanggilap, uni [toluk] yapsun. **14** Buningdin baxka, qediroja kızıl boyalojan қoqkar terisidin yopuk yasap yapķın, andin uning üstidinmu delfin terisidin yasalojan yənə bir yopukni kapliojin. **15** Muķəddəs qedirning tik tahtaylirini akatsiyə yaqılıqidin yasap tikligin. **16** Hərbir tahtayning uzunluğü on gəz, kənglikü bir yerim gəz bolsun. **17** Hərbir tahtayning ikkidin turumi bolsun, hər ikki tahtay xular bilən bir-birigə qetilsun; qedirning barlıq tahtaylirini xundak yasiojin. **18** Qedirning tahtaylirini xundak yasiojin; yigirmisini jənub tərəpkə tikligin; **19** bu yigirmə tahtayning tegigə kümüxtin kırık təglilik yasiojin; bir tahtayning [astidiki] ikki turumi üçün ikkidin təglilik, yənə bir tahtayning ikki turumi üçün ikkidin təglilik yasiojin. **20** Xuningdək qedirning udul təripidə, yəni ximal təripidə yigirmə tahtay bolsun; **21** bularning kırık təgliki kümüxtin bolsun;

bir tahtayning tegigə ikkidin təglik, yənə bir tahtayning tegigə ikkidin təglik orunlaxturulsun. **22** Qedirning kəyni təripiga, yəni oğerb tərəpkə altə tahtay yasap tikligin. **23** Qedirning kəyni təripidiki ikki bulungoja ikki tahtay yasap ornatmış. **24** Bu [bulung tahtayları] astidin üstiqiqə ikki qat kılınip [tahtayları] əzara qetixtursun, üsti bir həlkioja bekitilsun. Hər ikkisi xundak kılınip, ikki bulungoja tiklənsun. **25** Arka tərəptə səkkiz tahtay bolidu, ularning kümüxtin yasalojan on altə təglikli bolidu; bir tahtayning tegidə ikki təglik, yənə bir tahtayning tegidə ikki təglik bolidu. **26** Buningdin baxlaş sən akatsiyə yaçıqidin baldak yasiojin; qedirning bu təripidiki tahtaylaroja bəx baldaknı, **27** qedirning u təripidiki tahtaylaroja bəx baldaknı, qedirning arka təripidiki tahtaylaroja, yəni oğerb təripidiki tahtaylaroja bəx baldaknı yasiojin. **28** Tahtaylarning otturisidiki ottura baldak bu tərəptin u tərəpkə yetidiolan bolsun. **29** Tahtayları altun bilən կaplap, baldaklar ətküzüldiojan հalkıları altundan yasap, baldakları altun bilən կapliojin. **30** Qedirni sanga təqda ayan kılinojan nusha boyiqə yasap tikligin. **31** Sən nepiz tokülojan ak kanap rəhtkə kək, səsün wə kızıl yiqlar arilaxturulup ixləngən bir pərdə yasiojin; uni qewər կollar kerublarning süritini nəpis kılıp qüxürüp kəxtiləp qıksun. **32** Uni akatsiyə yaçıqidin yasalojan tət hadioqa esip կoyojin. Bu hadilar altun bilən կaplansun, hərbirining altun ilmiki bolsun; hadilar kümüxtin yasalojan tət təglikə ornitilsun. **33** Pərdə qedir yopukidiki ilməklərgə esilip sanggilətip կoyulsun; andin հəküm-guwaqlik sanduğunu xu yərgə kəltürüp, pərdining iqigə elip kirgin. Xuning

bilən pərdə silər üçün mukəddəs jay bilən əng mukəddəs jayning otturisidiki bir ayrima pərdə bolsun. **34** Andin sən «kafarət təhti»ni əng mukəddəs jaydiki həküm-guwahlıq sanduqining üstigə köyəjin. **35** Xirə bolsa pərdining texioja orunlaxturulsun; qiraqdanni xırəning udulioja, qedirning jənub təripigə köyəjin; xırəni ximal təripigə köyəjin. **36** Buningdin baxka sən qedirning kirix eojizioja nepiz tokulıqan ak kanap rəhtkə kək, səsün wə kızıl yiplar arilaxturulup ixləngən bir pərdə yasiəjin; u kəxtiqi təripidin kəxtilənsun. **37** Bu pərdə üçün akatsiyə yaqılıqidin bəx hada yasap, ularni altun bilən kaplıqin; hərbirining altun ilmiki bolsun; ularning tegigə bəx danə təglikni mistin kuyup təyyarlatkın.

27 Sən қurbangahını akatsiyə yaqılıqidin yasiəjin. Қurbangah tət qasa bolsun; uzunluğunu bəx gəz, kənglikini bəx gəz, egizlikini üq gəz kılinsun. **2** Uning tət burjikigə köyulidiqan münggüzlərini yasiəjin; münggüzləri қurbangah bilən bir gəwdə kılinsun. Қurbangahını mis bilən kaplıqin. **3** Қurbangahning yaq [wə külini] elixka daslarni yasiəjin; uningoja has boləqan gürjəklərni, korılni, lahxigirlarnı wə otdanlarnimu yasiəjin; uning barlık əswablirini yasaxka mis ixlətkin. **4** Қurbangah üçün mistin bir xala yasiəjin; xalanıgə tət burjikigə tət mis ھalka yasap bekitip köyəjin. **5** Xalani қurbangahning kap belining astidiki girwəktin təwənrək turidiojan kıləjin, xundakta xala қurbangahning dəl otturisida bolidu. **6** Қurbangahka ikki baldak yasiəjin; ular akatsiyə yaqılıqidin bolsun, ularni mis bilən kaplıqin. **7** Қurbangahını kətürgəndə, baldaklar uning ikki yenida

boluxi üçün, ularni halkilaroja etküzüp koyojin. **8**
Kurbangahni tahtaylardin yasiqin, iqi box bolsun; u
taođda sanga ayan kiliňođan nusha boyiqe [hünərwənlər]
təyyar kilsun. **9** Muķəddəs qedirning hoylisinimu yasiqin.
Hoylining jənubioja, yəni jənubka yüzləngən təripigə
nepiz tokulođan ak kanap rəhettin pərdilərni tokuođin;
xu təripining uzunlukı yüz gəz bolsun. **10** Pərdilərni
esixka yigirmə hada yasalsun; ularning tegigə koyuxka
yigirmə mis təglik yasalsun; hadilarning ilmiki bilən
baldaqlar bolsa kümüxtin yasalsun. **11** Xuningoja ohxax
ximal təripidimu uzunlukı yüz gəz kelidiňođan pərdə
bolsun. Pərdilərni esixka yigirmə hada yasalsun; ularning
tegigə koyuxka yigirmə mis təglik yasalsun; hadilarning
ilmiki bilən baldaqlar bolsa kümüxtin yasalsun. **12**
Hoylining ojərb təripidə uzunlukı əllik gəz kelidiňođan
pərdə bolsun; uning on hadisi wə on təglikli bolsun.
13 Hoylining xərk təripi, yəni kün qikixka yüzləngən
təripining kəngliki əllik gəz bolsun. **14** Bir təripidə
on bəx gəz kelidiňođan pərdə bolsun; uning üq hadisi
bilən üq təglikli bolsun. **15** Yənə bir təripidə on bəx
gəz kelidiňođan pərdə bolsun; uning üq hadisi bilən üq
təglikli bolsun. **16** Hoylining kirix eoqizoja yigirmə gəz
kelidiňođan bir pərdə koyulsun; pərdə nepiz tokulođan ak
kanap rəhtkə kək, səsün wə kizil yiplar arilaxturulup,
kəxtiqi təripidin kəxtılənsun. Uning tət hadisi bilən tət
təglikli bolsun. **17** Hoylining qərisidiki həmmə hadilar
kümüxtin yasalođan baldaklar bilən bir-birigə qetilsun;
ularning ilməkliri kümüxtin, təglikliri mistin yasalsun.
18 Hoylining uzunluki yüz gəz, kəngliki hər ikki təripi

əllik gəz bolsun; nepiz tokulojan ak kanap rəhettin ixləngən pərdining egizliki bəx gəz kılinsun; hadilarning təglikliri mistin yasalsun. **19** Mükəddəs qedirning ix-hizmitidə ixlilikdən barlıq əswab-saymanları həmdə barlıq mik-kozukliri, xundakla höylining barlıq mik-kozukliri mistin bolsun. **20** — Qiraqlıning həmixə yenik turuxi üçün, qiraqlıka ixlitixkə zəytundin sokup qikirilojan sap mayni ķexingoja kəltürüxkə Israillarni buyruqın. **21** Jamaət qedirining iqidə, həküm-guwahlıq sandukınını udulidiki pərdining taxkirida Hərun wə oğulları hər keqisi ətigəngiqə Pərvərdigarning aldida qiraqların yenik turoquzux ixida bolsun. Bu ix dəwrdin-dəwrgiqa Israillarşa əbədiy bir ķanun-bəlgilimə bolsun.

28 Sən Israillarning iqidin akang Hərun wə uning oğullırını ezbər ķexingoja kəltürgin; ularni, yəni Hərun wə oğullırı Nadab, Abiəlu, Əliazar wə Itamarlarning Mening kahinlik hizmitimdə boluxi üçün yeningoja kəltürgin. **2** Akang Hərunoja həm xərəp həm güzəllik üçün mukəddəs kiyimlərni təyyarlioqın. **3** Hərunning Manga mukəddəs kılınip, Mening kahinlik hizmitimdə boluxi üçün, Mən əkıl-parasətning rohi bilən կəllbirini toldurojan qewər kixilərning hərbirigə söz kılıp, ularni alahidə kiyimlərni tikixkə buyruqın. **4** Ular tikidiojan kiyimlər munulardın ibarət: — bir կoxen, bir əfod, bir ton, kəxtıləngən bir halta kənglək, bir səllə wə bir bəlwaq. Mening kahinlik hizmitimdə boluxi üçün, ular akang Hərunoja wə oğullırıqa mukəddəs kiyimlərni tiksən. **5** Uningoja altun wə kək, səsün, kızıl yiqlar bilən nepiz tokulojan ak kanap rəht ixlitsun; **6** əfodni ular altun wə

kek, səsün, kizil yiqlar bilən nepiz tokuloğan ak kanap rəhtlərni təyyarlap, qewər ķollaroqa nəpis ķilip [kəxtilitip] ixlətsun. **7** Əfodning ikki bexini bir-birgə tutaxturux üçün ikki dolisida mürilik tasma bolsun. **8** Əfodning üstidin baqlaydiğan, kəxtiləngən bəlwəoq əfod bilən bir pütün ķilinsun wə uningoşa ohxax sipta ixlinip, altun wə kek, səsün, kizil yiqlar wə nepiz tokuloğan ak kanap rəhttin yasalsun. **9** İkki ak həkikni tepip, ularning üstigə Israilning oqullirining namılırini oyduroqın; **10** ularning namılırining altisi bir yakutka oyulsun, ķaloğan altisi bolsa yənə bir yakutka oyulsun, həmmisi tuqulux tərtipi boyiqə pütülsun. **11** Huddi yakut nəkixqılıri ixligəndək, məhür oyulqandək Israilning oqullirining namılırini ikki yakutka oyduroqın; ular altundin yasaloğan kezlükkə bekitilsun. **12** Israilning oqulliriçə əslətmə tax bolsun üçün, ikki yakutni əfodning ikki mürilik tasmisioğa կածօյզօjin; xundak bolqanda, Hərun Pərvərdigarning aldida ularning namılırini əslətmə süpitidə müriliridə kətürüp yürüdü. **13** Buningdin baxqa, sən altundin yənə ikki kezlük wə sap altundin xoynidək exip etilgən ikki zənjir yasatkin; andin exilmə zənjirlər kezlüklergə bekitilsun. **15** «Həküm қoxeni»ni qewər ķollaroqa nəpis ķilip kəxtilitip yasatkin; uni həm əfodni ixligən usulda yasioğan, altun wə kek, səsün, kizil yiqlar bilən nepiz tokuloğan ak kanap rəhttin yasioqın. **16** U ikki kat, tət qasa ķilinsun; uzunluqi bir oqeriq, kənglikimu bir oqeriq bolsun. **17** Uning üstigə tət katar ķilip gehərlərni ornatkin: — birinqi ķataroqa kizil yakut, seriq gehər wə zumrət ornitilsun; **18** ikkinqi ķataroqa kək қaxtexi, kek

yakut wə almas ornitilsun; **19** üqinqi қataroja səsün yakut, piroza wə səsün kwarts ornitilsun; **20** tətinqi қataroja beril yakut, ak həkik wə anartax ornitilsun; bularning həmmisi altun kəzlük iqigə ornitilsun. **21** Bu gəhərlər Israilning oqullirining namlirioja wəkil kılınip, ularning sanidək on ikki bolup, məhür oyqandək hərbir gəhərgə on ikki қabilining nami bardin-bardin pütülsun. **22** Қoxenoja xoynidək exilgən sap altundin [ikki] exilmə zənjir yasiqin. **23** Қoxenoja altundin ikki һalqa etip, ikki һalqını қoxenning [yükirik] ikki burjikigə bekitkin; **24** andin altundin exilip yasaloqan ikki zənjirni қoxenning [yükirik] ikki burjikidiki һalqıdin ətküzüp, **25** exilgən xu zənjirlərning ikki uqini ikki kəzlükə bekitip, [kəzlüklərni] əfodning ikki mürilik tasmisining aldi kismioja ornatkin. **26** Buningdin baxqa sən altundin ikki һalqa yasap, ularni қoxenning [asti təripidiki] ikki burjikigə bekitkin; ular əfodka tegixip turidioqan kılınip iqigə կadalsun. **27** Mundin baxqa sən altundin [yənə] ikki һalqa yasap, ularni əfodning ikki mürilik tasmisining aldi təwənki kismioja, yəni əfodka ulnidioqan jayqa yekin kılıp, kəxitiləngən bəlwaqdin egizrək kılıp bekitkin. **28** Қoxenning əfodning kəxitiləngən bəlweqidin yükirirək turuxi, қoxenning əfodtin ajrap kətməsliki üçün қoxenning һalqisini kək xoyna bilən əfodning һalqisioja qetip կoyojin. **29** Xundak қiloqanda, Harun mukəddəs jayqa kirgəndə, həküm қoxenini takioqaqqa, Israilning oqullirining namlirini əslətmə süpitidə yürikining üstidə Pərwərdigarning aldida daim kətürüp yürgən bolidu. **30** Harun Pərwərdigarning aldioja kirgəndə, urim bilən

tummin uning yürüki üstidə boluxi üçün, bularni həküm қoxenining iqigə aloqin; muxundak қiloqanda, Hərun Israillarqa baqlık həkümlərni həmixə Pərwərdigarning huzurida ez yürüki üstidə kətürüp yürgən bolidu. **31** Əfodning [iqidiki] tonni pütünləy kək rənglik kiloqin. **32** Tonning baxka kiyilidioqan təxüki dəl otturisida bolsun; uning yirtilip kətməsliki üçün huddi bapkar tokuoqandək, sawutning yakısişa ohxax qərisigə pəwaz qikirilsun. **33** Uning etikining qərisigə kək, səsün wə kizil yiptin anarlarnı tokup aşkin həmdə altun կongojuraklarnı yasap, qərisidiki anarlarning arılıkçıja birdin esip koyojin; tonning etikining pütkül qərisigə bir altun կongojurak, bir anar, yənə bir altun կongojurak, bir anar... bekitilsun. **35** Hərun hizmət kilojan waqtida xu tonni kiysun; buning bilən Hərun Pərwərdigarning aldioja baroqanda, yəni mukəddəs jayoja, Pərwərdigarning aldioja kirip-qikqanda uning awazi anglinip turidu-də, u əlümdin aman қalidu. **36** Andin keyin sən sap altundin nəpis bir otuqatni yasap, uning üstigə mehürgə nəkixləngəndək: «Pərwərdigarqa mukəddəs kılindi» dəp oyqin; **37** uni kək rənglik yip bilən səllisigə qigkin; u səllining aldi təripigə takalsun; **38** u Hərunning pexanisidə tursun. Buning bilən Hərun Israillarning mukəddəs kılıp kəltürgən barlık mukəddəs hədiyəlirigə qaplaxkan gunahlarnı ez üstigə elip kətüridu; hədiyələrning Pərwərdigarning aldida kobul kılınıxi üçün otuqat həmixə uning pexanisigə taşaklıq tursun. **39** Buningdin baxka ak kanap rəhttin bir kənglək tokuoqin, xuningdək kanap rəhttin tokuloqan bir səllə təyyarlıqin; kəxtiləngən bir bəlwəqə yasiqin. **40** Hərunning oqullirioqa

halta kengləklərni tikkin; ularoimu bəlwəoqlarnı təyyarla, ularoja egiz bəklərnimü tikkin; bular ularoja həm xərəp həm güzəllik bolsun. **41** Bularning həmmisini sən akang Hərun wə uning oqullirioja kiydürgin; andin ularning Mening aldimda kahinlik hizmitimdə boluxi üçün ularnı məsihləp, Manga mukəddəs kılıp ayriqin. **42** Ularning əwrətlirining yepik turuxi üçün ularoja kanap rəhettin tambal əttürgin; u belidin yotisiqliqə yepip tursun. **43** Hərun wə oqulliri jamaət qedirioja kirgəndə yaki mukəddəs jayda hizməttə bolux üçün կurbangahka yekin laxkanda, ular gunahkar bolup əlüp kətməsliki üçün [tambalni] kiyiwalsun. Bu uningoja wə uningdin keyinki nəsilliri üçün əbədiy bir bəlgilimə bolsun.

29 Ularning Manga mukəddəs kılınip, kahinlik hizmitimdə boluxi üçün mundak ixni ada қilixing kerək: — sən bir yax ərkək torpaq bilən ikki қoqkarnı talla (həmmisi bejirim bolsun) **2** həmdə petir nan, zəytun meyi iləxtürülgən petir toqaq wə zəytun meyi sürülpə məsihləngən petir həmək nanlarnı təyyarla, bularning həmmisini buğday unidin қılɔjin; **3** nanlarning həmmisini bir sewətkə selip, sewətni, torpağni wə ikki қoqkarnı billə hədiyə kılıp kəltürgin. **4** Sən Hərun wə uning oqullirini jamaət qedirining kirix eoñizoja yekin elip kelip, ularnı su bilən yuɔjin; **5** andin kiyimlirini elip kelip, Hərunoja halta kenglək, əfod toni wə əfodni kiydürgin, қoxenni takiojin; andin beligə əfodning kəxtiləngən bəlwəoqını baqlıqin. **6** Bexioja səllini yegəp, səlligə mukəddəs otuqatni takəp қoyqin. **7** Andin məsihləx meyini elip, bexioja կuyup uni məsihligin. **8** Andin sən uning oqullirini elip kelip, ularoja

halta kengləklərni kiydürgin; **9** ularoja, yəni Hərun wə uning oqullirioja bəlwaoqlarnı baqlap, egiz bəklərni kiydürgin. Xuning bilən əbədiy bəlgilimə boyiqə, kahinlik hizmiti ularningki bolidu; xundak kılıp, sən Hərun bilən uning oqullirini Hudaşa mukəddəs kılıp ayrip təyinligin.

10 — Sən torpaqni jamaət qedirining aldioja elip kəlgin; elip kəlginingdə Hərun bilən uning oqulliri köllirini torpaqning bexioja əyoysun. **11** Andin sən bu torpaqni Pərvərdigarning aldida, jamaət qedirining kirix eoizining yenida boquzliojin; **12** torpaqning ənidin elip barmikinq bilən uni kurbangahning münggüzlirigə sürüp, əalojan əanning həmmisini kurbangahning tüwigə təküp kuyojin.

13 Iq ərnini yəgəp turojan barlıq mayni, xundakla jigerning üstidiki qawa may, ikki bərək wə ularning üstidiki mayni ajritip bularni kurbangahıta keydürgin. **14** Torpaqning gəxi, terisi wə tezikini bolsa qedirgağning sırtioja elip qikip, otta keydürüüwətkin; bu gunah kurbanlıq bolidu. **15** Andin sən əoqkarlarning birini elip kəlgin; Hərun bilən uning oqulliri köllirini əoqkarıning bexioja əyoysun; **16** andin sən bu əoqkarı boquzlap, uning ənidin kurbangahning üstü əismining ətrapıja səpkin. **17** Əoqkarı parqılap, uning iq ərni bilən paqaklırını yuyup, ularni gəx parqılırı wə baxning üstigə əoyup, **18** pütün əoqkarı kurbangahıta keydürgin. Bu Pərvərdigar oja atalojan keydurmə kurbanlıq — ot arkılıq sunulidiojan, Pərvərdigar oja huxbuy yətküzidiojan hədiyə bolidu. **19** Keyin sən ikkinqi əoqkarı elip kəlgin; Hərun wə uning oqulliri köllirini əoqkarıning bexioja əyoysun. **20** Andin bu əoqkarı boquzlap ənidin elip, Hərunnıng ong

ķulikining yumxikioja, uning oqullirining ong ķulikining yumxikioja, ularning ong ķollirining qong barmiki bilən ong putlirining qong barmikioja sürkəp köyjin, қalojan қanni қurbangaħning üsti kismining ətrapija səpkin. **21** Andin қurbangah üstdiki қandin wə məsihləx meyidin elip, Hərunning üstigə, uning kiyimlirigə, xuningdək uning oqullirining üstigə wə ularning kiyimlirimu səpkin. Xundak kılıp u wə uning kiyimliri, uning oqulliri wə ularning kiyimlirimu uning bilən təng Hudaşa atap mukəddəs ķilinojan bolidu. **22** Andin sən қoqkarning meyi, kuyruk meyi, iq қarnini yəgəp turojan barlık may, jigərning üstdiki qawa may, ikki bərək wə ularning üstdiki mayni qıkar həmdə ong arkə putini alojin — (qünki bu қoqkar kahinlikka tikləx [қurbanlıkioja atalojan] қoqkardur) — **23** — buningdin baxqa sən Pərwərdigarning aldida қoyulojan petir nan sewitidin bir girdini, zəytun meyi iləxtürülgən petir tokraqtin birni wə petir həmək nandin birni elip, **24** bularning həmmisini Hərunning ķollirioja wə uning oqullirining ķollirioja կoyup, ularni «pulanglatma hədiyə» süpitidə Pərwərdigarning aldida pulanglatkuzojin. **25** Andin sən bularni ularning ķolliridin tapxurup elip, Pərwərdigarning aldida huxbuy qıqarsun dəp, қurbangaħtiki kəydürmə kurbanlığning üstidə կoyup kəydürgin. Bu ot arkılık Pərwərdigaroja sunulojan hədiyə bolidu. **26** Sən Hərunni kahinlikka tikləx қurbanlıkioja atalojan қoqkarning təxini elip «pulanglatma hədiyə» süpitidə Pərwərdigarning huzurida pulanglatkin; bu sening ülüxüng bolidu. **27** Xuningdək, sən kahinlikka tikləx қurbanlıkioja atalojan қoqkarning «pulanglatma

hədiyə» süpitidə pulanglitilojan təxi bilən «kötürmə hədiyə» süpitidə egiz kötürüp pulanglitilojan arkə putini, yəni Hərun wə uning oqullirioja beqixlanojan xu ülüxlərni «mukəddəs» dəp ayrip bekitkin. **28** Xuning bilən bu nərsilər əbədiy bəlgilimə boyiqə Israillar təripidin Hərun wə oqullirioja beqixlanojan nesiwə bolidu; qünkü u kötürmə hədiyədur. Bular Israillar təripidin sunulidiojan inaqlıq կurbanlıklıridin ayrip qıkılıp, ularning Pərvərdigarоja atap «egiz kətürgən hədiyə»si hesablinip, «kötürmə hədiyə» bolidu. **29** Hərunning mukəddəs kiyimlirigə keyin oqulliri warislik կılıdu. Ular məsihlinip, kahinlikkə təyinləngəndə xu kiyimlərni kiysun. **30** Oqullirining kaysisi uning ornini besip kahin bolsa, jamaət qedirioja kirip mukəddəs jayning iqidə hizmətkə kirixkəndə, bu kiyimlərni uda yəttə kün kiyip yürsun. **31** Sən kahinlikkə tikləx կurbanlıkioja atalojan կoqkarni elip, uning gəxini mukəddəs jayda pixuroqın; **32** andin Hərun wə oqulliri կoqkarning gəxi bilən sewəttiki nanlarni jamaət qedirining kirix eozizada yesun; **33** ular əzlirining kahinlikkə təyinlinixidə Hudaşa atap mukəddəs կilinçanda kafarətkə ixlitilgən nərsilərni yesun, lekin bular mukəddəs boləaqka, yat kixi buningdin heqnemini yemisun. **34** Əgər kahinlikkə tikləx կurbanlıq gəxidin yaki nandin ətigə azrak, exip կalssa, exip կalojanni otta kəydürüb; bular mukəddəs boləaqka, heqkim uningdin yesə bolmaydu. **35** Sən xu təriķidə Hərun wə uning oqulliri toqrisida buyruqinimning həmmisini bəja kəltürüp, uda yəttə küngiçə ularni kahinlikkə tikləx wəzipisini ada կilən. **36** Hər kün kafarət

ķilinixķa gunah kurbanlıki süpitidə bir torpakni sunoqin. Kurbangaħning əzini gunaħtin pak ķilixķa uning üqünmu kafarət keltürgin, mukəddəs ķilinsun dəp, uni zəytun meyi bilən məsihligin. **37** Yəttə küngiqə sən kurbangah üqün kafarət keltürüp, uni mukəddəs ķilɔjin. Buning bilən u «əng mukəddəs nərsilərning biri» hesablinidu; uningqa təgkən həmmə nərsə mukəddəs hesablinidu. **38** Mana, kurbangahṭa həmixə sunidiojanliring munular: — hər küni bir yaxlıq ikki қoza kurbanlıq ķilinsun. **39** Birini ətigəndə, yənə birini gugumda kurbanlıq ķilip sunoqin. **40** Birinqi қoza bilən birgə zəytun meyidin bir hınnıng təttin biri iləxtürülgən buqday unidin [əfaħning] ondin biri wə yənə xarab hədiyəsi süpitidə təttin bir hın xarab ķuxup sunulsun. **41** İkkinqi կozini gugumda sunoqin; uni ətigənlilik kurbanlıknıngkidək, huxbuy boluxi üçün ot arkılık Pərwərdigar oja atalojan kurbanlıq süpitidə axlık hədiyə wə xarab hədiyə bilən қoxup sunoqin. **42** Xu tərikidə bu kəydürmə kurbanlıq nəsildin-nəsilgə jamaət qedirining kirix eozizida Pərwərdigarning huzurida ətküzülüp daimlıq kurbanlıq bolsun; Mən [Pərwərdigar] xu yerdə silər bilən kərəxüp, sən bilən səzliximən. **43** Xuningdək Mən xu yerdə Israillar bilən uqrixımən, xuning bilən u jay Mening xan-xəripim bilən mukəddəs ķilinidu. **44** Mən jamaət qediri bilən kurbangahni Θzümgə atap mukəddəs ķilimən; Hərun wə uning oqullirinimu Θzümgə kahinlik hisməttə boluxka ayrip mukəddəs ķilimən. **45** Xundak, ķilip Mən Israillarning arisida makan ķilip, ularning Hudasi bolimən. **46** U waqitta ular Mening ularning arisida makan ķilixim üçün ularni Misir

zeminidin qıçırip kəlgən Hudasi Pərwərdigar ikənlikimni bilidu; Mən ularning Hudasi Pərwərdigardurmən.

30 Sən yənə huxbuy yandurux üçün bir huxbuygahnı yasatkin; uni akatsiyə yaşıqidin təyyarlioqin. **2** U tət qasa, uzunlukı bir gəz, kəngliki bir gəz, egizliki ikki gəz bolsun. Uning [tət burjikidiki] münggüzlər uning bilən bir pütün kılıp yasalsun. **3** Sən uni, yəni uning üstini, tət ətrapini həm münggüzlərini sap altun bilən կaplatkin; uning üstü kışmining qərisigə altundin girwək qıçaroqin. **4** Uningoqa altundin ikki һalqa yasap, uning girwikining astioqa bekitkin; ularni ikki yenioqa udulmu'udul bekitkin. Huxbuygahnı kətüridioqan ikki baldağnı selix üçün bularni huxbuygahning ikki təripigə orunlaxturoqin. **5** Baldaqlırını akatsiyə yaşıqidin yasap, altun bilən կaplioqin. **6** Huxbuygahnı həküm-guwahlıq sandukining udulidiki pərdining sirtioqa, yəni Mən sən bilən kərixidioqan jay bolqan həküm-guwahlıq sandukining üstdikə kafarət təhtining udulioqa қoyοqin. **7** Hərun xuning üstdə esil huxbuy ətirni yandursun; hər küni ətigənlikli qiraqlarnı pərligili kəlgəndə, huxbuylarnı yandursun. **8** Xuningdək Hərun gugumda qiraqlarnı tizip yakğanda, huxbuy yandursun. Xundak kılıp Pərwərdigarning aldida nəsildin-nəsilgə huxbuy həmixə əqürülməy yenik bolidu. **9** Silər uning üstdə nə həqkandak օşayriy huxbuy yandurmanglar, nə kəydürmə kurbanlık nə axlıq hədiyə sunmanglar, xundakla uning üstigə həqkandak xarab hədiyəni təkmənglar. **10** Hər yilda Hərun bir ketim [huxbuygahning] münggüzlirigə kafarət kəltürsun; hər ketim kafarət kəltüridioqan gunah kurbanlığining қeni

bilən uning üqün kafarət kəltürsun. Nəsildin-nəsilgə xundak ķilinglar; bu [huxbuygah] Pərwərdigar oja «əng mukəddəs» hesablinidiojan nərsilərning qataridindur. **11** Pərwərdigar Musa oja mundak dedi: — **12** Sən Israillarning sanini eniklax üqün ularnı saniqiningda, ularning sanilixi wəjidin arisioja balayı'apət kəlməsliki üqün, ularnı saniqiningda hərbir adəm əz jeni üqün Pərwərdigar oja kafarət pulı tapxursun. **13** Royhətkə elinip, sanaktin ətkənlərning həmmisi berixi kerək bolğını xuki, hərbiri mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birlik boyiqə yerim xəkəl bərsun (bir xəkəl yigirmə gərahkə barawər kelidu). Bu yerim xəkəl Pərwərdigar oja «kötürmə hədiyə» bolidu. **14** Royhətkə elinip, sanaktin ətkənlər, yəni yigirmə yax yaki uningdin qonglarning hərbiri Pərwərdigar oja xu «kötürmə hədiyə»ni bərsun. **15** Əz jeninglar oja kafarət kəltürük üqün Pərwərdigar oja kötürmə hədiyə bərgininglarda bay kixi yerim xəkəldin artuk bərmisun, kəmbəqəl kiximu yerim xəkəldin kəm bərmisun. **16** Sən Israillardın xu kafarət pulini tapxurup elip, jamaət qedirining hizmitigə beqixlap ixlətkin; u pul Israillar oja Pərwərdigarning huzurida əslətmə süpitidə jeninglar oja kafarət kəltüridiojan bolidu. **17** Pərwərdigar Musa oja mundak dedi: — **18** Sən yuyunuxka ixlitixkə mistin [yoqan] bir das wə uningoja mistin bir təglik yasatkin; uni jamaət qediri bilən қurbangahning otturisi oja orunlaxturup, iqigə su toxturup կoyqın. **19** Hərun bilən uning oqulları uningdiki su bilən put-köllirini yusun. **20** Ular jamaət qedirioja kirgəndə əlməsliki üqün su bilən əzini yuyuxi kerək; ular hizmət kılıx üqün, қurbangahka

yekin berip Pərwərdigarə ot arkılık atılıdiqan kurbanlık sunmakqi bolqinidimu, xundak qilsun. **21** Ular əlməsliki üçün put-kollirini yusun; bu ix ularə, yəni əzi wə uning nəsilliri üçün əwladın əwladkıqə əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **22** Pərwərdigar Musaçja mundak dedi:
— **23** Sən həmmidin esil huxbuy dora-dərməklərdin təyyarla, yəni murməkki suyuqlukjidan bəx yüz xəkəl, darqindin ikki yüz əllik xəkəl, egirdin ikki yüz əllik xəkəl,
24 kowzakdərqindin bəx yüz xəkəl elip (bu əlqəmlər mukəddəs jaydiki xəkəlnin əlqəm birlikə boyiqə bolsun) wə zəytun meyidinmu bir hİN təyyarla; **25** bu dora-dərməklər bilən məsih ķılıx üçün bir mukəddəs may — ətirqi qıkarəqandək bir huxbuy may qıkarəquzojin.
Bu «mukəddəs məsihləx meyi» bolidu. **26** Sən uning bilən jamaət qedirini, həküm-guwahlıq sandukını, **27** xirə wə uning barlıq ķaqa-ķuqilirini, qiraoqdan wə uning əswablirini, huxbuygahını, **28** kəydürmə kurbanlık ķurbangahı wə uning əswablirini, yuyunux desi wə uning təglikini məsihligin; **29** sən xu tərzdə ularni «əng mukəddəs nərsilər» ķatarida mukəddəs kılɔjin. Ularə təgkən hərkəndək nərsimu «mukəddəs» hesablinidu.
30 Hərun bilən uning oğullirini bolsa Manga kağınlık hizməttə boluxi üçün məsihləp mukəddəs kılɔjin. **31** Israillaroqa söz kılıp mundak eytkin: — Bu may əwladın əwladkıqə Manga ataloqan mukəddəs məsihləx meyi bolidu. **32** Uni adəmning bədinigə կuysa bolmaydu; xuningdək uningoşa ohxaydioqan yaki tərkibi ohxixidioqan heqkəndək maylarnı yasimanglar. U mukəddəs bolqını üçün silərgimu mukəddəs boluxi kerək. **33** Kimki tərkibi

xuningça ohxaydiojan may təngxisə, yaki uni elip yat
birsigə sürsə, u əz həlkı arisidin üzüp taxlinidu. **34**
Pərwərdigar Musaçşa mundak dedi: — Sən huxbuy dora-
dərməklər, yəni huxbuy yelim, dengiz ķululisi meyi, ak
dewirkay wə sap məstiki təyyarlıqın. Bularning həmmisi
ohxax mikdarda bolsun; **35** Huddi ətirqi may qıkarəjanoja
ohxax, ularni təngxəp huxbuy yasiqin; u tuzlanojan,
sap wə muğəddəs puraklıq ətir bolidu. **36** Sən uningdin
azrak elip, talkandək obdan ezip, jamaət qediridiki
həküm-guwahlıq [sandukıning] udulıqja, yəni Mən silər
bilən kərüxidiojan jayning aldiqja կoyojin. Bu silərgə
Pərwərdigar oja atalojan «əng muğəddəs nərsilər» կatarida
hesablansun. **37** Silər yasiqjan bu huxbuynıg retsepi
bilən əzünglarojumu ohxax bir huxbuynı yasiwalsanglar
bolmaydu. U sanga nisbətən eytkanda Pərwərdigar oja has
ķilinojan muğəddəs bolidu. **38** Kimki uning purikini purap
huzurlinx üçün uningoja ohxap ketidiqjan hərkəndək
bir huxbuynı yasisa, u əz həlkı arisidin üzüp taxlansun.

31 Pərwərdigar Huda Musaçşa mundak dedi: — **2** Mana,
Mən Əzüm Yəhuda կəbilisidin bolqan Hurning nəwrisi,
urining oqlı Bəzaləlni ismini atap qakırdim; **3** uni
Hudanıg Rohı bilən toldurup, uningoja danalık, əkil-
parasət, ilim-həkmət igilitip, uni hərtürlük ixni կilişka
ķabiliyətlik կilip, **4** türlük-türlük hünərlərni կilalaydiojan,
yəni altın, kümüx wə mis ixlirini կilalaydiojan, **5**
yakutlarnı kesip-oyalaydiojan, ularni zinnət buyumlarioja
ormittelaydiojan, yaqaqlar oja nəkix qıkrıralaydiojan, hərhil
hünər ixlirini կamlaxturalaydiojan կildim. **6** Xuningdək
mana, Mən yənə Dan կəbilisidin Ahisamakning oqlı

Oholiyabni uningəqə yardəmqılıkkə təyinlidim, xundakla
Mən sanga buyruqən həmmə nərsilərni yasisun dəp,
barlıq pəm-parasətlik kixikərnin kəngligə tehimu əkil-
parasət ata қildim; **7** xuning bilən ular jamaət qedirini,
həküm-guwałıq sandukjını, uning üstidiki kafarət təhtini,
qedirining həmmə əswablirini, **8** xırə bilən uning қaqa-
kuqlırını, sap altundın yasilidioqan qiraqdən bilən
uning barlıq əswablirini, huxbuygahını, **9** kəydürmə
kurbanlıq kurbangahı bilən uning barlıq əswablirini,
yuyux desi bilən uning təglikini yasiyalaydioqan, **10** hizmət
kiyimliri, yəni kahinlik hizmitidə kiyilidioqan, Hərun
kahinning mukəddəs kiyimliri wə uning oğullarının
kahinlik kiyimlirini tokuyalaydioqan, **11** məsihləx meyi wə
mukəddəs jayoqə təyyarlinidioqan esil dora-dərməklərdin
huxbuyni yasiyalaydioqan boldi. Mən sanga əmr kılqınım
boyiqə ular barlıq ixni bəja kəltüridu. **12** Pərwərdigar
Musaoğa əmr kılıp mundak dedi: — **13** Sən Israillaroqa əmr
kılıp ularoqa: — «Silər Mening xabat künlirimni qokum
tutunglar; qünki bular silərning əzünglarnı pak-mukəddəs
ķılqıqining Mən Pərwərdigar ikənlikini bilixinglar üçün
Mən bilən silərning otturanglardıki bir nixanə-bəlgə
boldu. **14** Xabat küni silərgə mukəddəs kılıp bekitilgini
üqün, uni tutunglar; kimki uni buzsa, əlüm jazasioq
tartilmisa bolmaydu; bərhək, kimki u künidə hərkəndək
ixni kilsə, əz həlkə arisidin üzüp taxlansun. **15** Altə kün
iqidə ix ķilinsun; lekin yəttinqi küni Pərwərdigaroqa
ataloqan mukəddəs kün bolup, aram alidioqan xabat küni
boldu; kimki xabat künidə birər ix kilsə, əlüm jazasioq
tartilmisa bolmaydu. **16** Israillar xabat künini tutuxi

kerək; ular əbədiy əhdə süpitidə uni əwladtin əwladkiqə tutsun. **17** Bu Mən bilən Israillarning otturisida əbədiy bir nixanə-bəlgə bolidu; qünki Pərvərdigar altə kün iqidə asman bilən zeminni yaritip, yəttinqi künidə aram elip rahət tapkanidi», — degin. **18** Huda Sinay teojıda Musa ola bu səzlərni kılıp bolğandan keyin, ikki həküm-guwahlıq tahtiyini uningə tapxurdi. Tahtaylor taxtin bolup, [səzlər] Hudanıgə barmikj bilən ularoqa pütülgənidi.

32 Həlk Musanıng taoqdin qüxməy həyal bolup қalqınını kərüp, Hərunning kəxiqə yioqılıp uningoqa: — Sən kopup, bizgə aldimizda yol baxlap mangidioqan bir ilah yasap bərgin! Qünki bizni Misir zeminidin qikirip kəlgən Musa degən həlikə kixigə nemə bolup kətkənlikini bilməymiz, — deyixti. **2** Hərun ularoqa: — Hotunliringlar bilən oçul-ķızliringlarning կulaqlırıdiki altun zirə һalķıarnı qikirip, mening kəximəqə elip kelinglar, dedi. **3** Xuning bilən pütkül həlk əz կulaqlırıdiki altun zirə һalķıarnı qikirip Hərunning kəxiqə elip kəldi. **4** U bularni ularning қolidin elip, iskinə bilən կuyma bir mozayni yasatkuzdi. Xuning bilən ular: — Əy Israil, seni Misir zeminidin qikirip kəlgən Hudayinglar mana budur! — deyixti. **5** Hərun uni kərüp uning aldida bir կurbangahıni yasitip andin: «Ətə Pərvərdigar üçün bir həyt ətküzülidü», dəp elan ķildi. **6** Ətisi ular səhər kopup, kəydürmə қurbanlıqlarnı sunup, inaklıq қurbanlıqlarınını kəltürdi; andin halayıq olturnup yəp-iqixti, kopup əyx-ixrət ķilixti. **7** Xu qaođda Pərvərdigar Musa ola: — Ornuning tur, tezdin pəskə qüxkin! Qünki sən Misir zeminidin qikirip kəlgən həlkinq buzukqılıkka berilip kətti. **8** Mən ularoqa buyruoqan yoldin

xunqə tezla qətnəp, əzliri üçün bir қуyma mozayni
yasap, uningoja qoқunup қurbanlık kəltürüxti həmdə:
«Əy Israil, seni Misir zeminidin qikirip kəlgən Hudaying
mana xudur!», deyixti, — dedi. **9** Andin Pərwərdigar
Musaçı: — Mana, bu həlkni kərüp қoydum; mana,
ular dərwəkə boynı қattık bir həlkət. **10** Əmdi Meni
tosma, Mən ojəzəp otumni ularning üstigə qüxürüp,
ularni yutuwetimən; andin seni uluoj bir əl kılımən,
— dedi. **11** Lekin Musa Hudasi Pərwərdigardin etünüp
iltija kılıp mundak dedi: — Əy Pərwərdigar, nemixka
sən ojəzəp otungni Əzüng zor կudrət wə küqlük kol
bilən Misir zeminidin qikirip kəlgən həlkinqning üstigə
qüxürisən? **12** Misirlıklar mazak kılıp: — Ularning bexioja
bala qüxürüx üçün, ularni taoqlarning üstidə əltürüp
yər yüzidin yokıtix üçün, [ularning Hudasi] ularni elip
kətti, — deyixsunmu? Əz otluk oqəzipingdin yenip, Əz
həlkinqə balayı'apət kəltürüx niyitingdin yanqaysən! **13**
Əz կulliring İbrahim, İshək wə Israilni yad կiləjin; Sən
ularoja kəsəm bilən wədə kılıp: «Nəslinglarni asmandiki
yultuzlardək awutimən, Əzüm uning toqrisida səzligən
muxu zeminning həmmisini nəslinglaroja berimən,
ular uningoja mənggü igidarqılık kılıdiqan bolidu»
degənidingoju, — dedi. **14** Xuning bilən Pərwərdigar Əz
həlkining üstigə: «Balayı'apət qüxürimən» degən niyitidin
yandi. **15** Musa kəynigə burulup, ikki həküm-guwaqlik
tahtiyini կolioja elip taoqdin qüxti. Tahtaylarning ikki
təripigə səzlər pütülgənidi; u yüzigimu, bu yüzigimu
pütüklük idi. **16** Bu tahtaylor bolsa Hudaning Əzining
yasiqini, pütülgənliri bolsa Hudaning Əzining pütkini idi,

u tahtayloroja oyulajanidi. **17** Yəxua həlkning kətürgən quşan-sürənlirini, warkıraxlirini anglap Musaşa: — Qedirgahdin jəngning hitabi qılıwatidu, dedi. **18** Lekin u jawab berip: — Angliniwatkan awaz nə nusrət təntənisi əməs, nə məəmlubiyətning pəryadi əməs, bəlki nahxaküy sadasi! — dedi. **19** Musa qedirgahoja yekin kelip, mozayni wə jamaətning ussuloja qüxüp kətkənlikini kərüp xundak dərəzəp boldiki, tahtaylorni қolidin taxlap taoğning tüwidə qekiwətti. **20** Andin ular yasiolan mozayni otka selip kəydürüp, uni yanjip kukum-talkan kılıp, su üstigə qeqip Israillarni iqixkə məjburlidi. **21** Andin Musa Hərunoja: Sən ularni xunqə eçir gunahka patkuzojudək, muxu həlk sanga nemə kıldı? — dedi. **22** Hərun jawab berip: — Hojamning oğezəp-aqqiki tutaxmioğay! Bu həlkning կandak ikənlilikini, ularning zəzillikkə mayıl ikənlilikini obdan bilisən. **23** Ular manga: — «Bizgə aldimizda yol baxlap mangidioğan bir ilahni yasap bərgin; qünki bizni Misir zeminidin qıkırıp kəlgən Musa degən xu adəmgə nemə bolğinini bilməymiz», dedi. **24** Mən ularoja: «Kimdə altun bolsa xuni qıkırıp bərsun» desəm, ular manga tapxurup bərdi; mən uni otka taxliwidim, mana, bu mozay qıktı, — dedi. **25** Musa həlkning կandaksigə tizginsiz bolup kətkənlikini kərdi; qünki Hərun ularni düxmənlirining aldida məshirə obyekti boluxka əz məyligə կoyuwətkənidi. **26** Musa qedirgahning kirix eçizioja berip, xu yərdə turup: — Kimki Pərvərdigarning təripidə bolsa mening yenimoja kəlsun! — dedi. Xuni dewidi, Lawiylarning həmmisi uning կexioja yiqıldı. **27** U ularoja: — Israilning Hudasi

Pərwərdigar mundak dəydu: — «Hərbir kixi əz kiliqini yanpixioqa esip, qedirgaḥning iqigə kirip, bu qetidin u qetigiqə kezip yürüp, hərbiri əz ķerindixini, əz dostburadırını, əz қoxnisini əltürsun!» — dedi. **28** Xuning bilən Lawiylar Musaning buyruqını boyiqə ix kerdı; xu künü həlkning iqidin üq ming kixi əltürüldi. **29** Andin Musa: — Hərbiringlar bugün əzünglarnı Pərwərdigarıja has boluxka atidinglar; qünki hərbiringlar hətta əz oqlunglar həm ķerindixinglarnımu ayimidinglar; xuning bilən bugün bəht-bərikətni üstüngləroja qüxürdunglar, dedi. **30** Ətisi Musa həlkə söz kılıp: — Silər dərwəkə naħayiti eojır bir gunah sadır ķildinglar. Əmdi mana, mən Pərwərdigarning aldiqə qikimən; gunahınglar üçün kafarət kəltürələymənmikin, — dedi. **31** Xuning bilən Musa Pərwərdigarning aldiqə yenip berip: — Həy...! Bu həlk dərwəkə eojır bir gunah sadır kılıp, əzlirigə altundın ilahıları yasaptı! **32** Lekin əmdi Sən ularning gunahını əpu ķilixka unioqaysən..., unimisang, ismimni Əzüng yazışan dəptiridin əqürüwətkin! — dedi. **33** Pərwərdigar Musaoqa jawab berip: — Kimki Mening aldimda gunah kılqan bolsa, uning etini Əz dəptirimdin əqürüwetimən. **34** Əmdi sən berip, Mən sanga eytkan jayqa həlkni baxlap baroqın. Mana, Mening Pərixtəm aldingda mangidu. Lekin ularoqa jaza beridıqan künüm kəlgəndə, ularoqa gunahı üçün jaza berimən, dedi. **35** Bu sezdin keyin Pərwərdigar həlkning Hərunninq ķoli bilən mozayni կuydurup yasatkını üçün ularni waba bilən jazalidi.

33 Pərwərdigar Musaçşa mundak dedi: — Sən ornungdin turup, əzüng Misir zeminidin elip kəlgən həlk bilən billə muxu yərdin ketip: «Mən sening nəslinggə uni berimən» dəp կəsəm կilip İbrahimçşa, İshakçşa wə Yakupçşa wədə կiləjan zeminoja baroqin. **2** Xuning bilən sening aldingda bir Pərixtə əwətip, Қanaaniy, Amoriy, Hittiy, Pərizziylərni, Hıwiy bilən Yəbusiylarni həydəp qıçırip, **3** seni süt bilən həsəl ekip turidiojan zeminoja kəltürimən. Qünki silər boynı կattık bir həlk bolqaqka, yolda silərni հalak կiliwətməslikim üçün, Əzüm silərning aranglarda bolup, xu [zeminoja] billə qikmaymən, — dedi. **4** Halayık bu կattık səzni anlap, կayoquşa qəmüp հeqkaysisi əz zibu-zinnətlirini takımıdi. **5** Qünki Pərwərdigar Musaçşa səz կilip: — Sən berip Israillarоja: «[Pərwərdigar]: — Silər boynı կattık bir həlk ikənsilər; əgər Mən Pərwərdigar aranglarоja qikip bir dəkikila tursam, silərni yokitiwətkən bolattim. Əmdi silər əzünglardiki zibu-zinnətlərni eliwetinglar; xu qaoğda Mən silərgə nemə կildiojinimni bilimən, dedi», dəp eytən, — degənidə. **6** Xunga Israillar Hərəb teoqidin ayrılipla zibu-zinnətlirini əzliridin eliwətti. **7** Xuning bilən Musa əz qedirini elip, uni qedirgaħning sırtida, qedirgaħdin nerirak bir jayoja tikip, uni «kərüxüx qediri» dəp atidi. Kimki Pərwərdigarnı izdəp, yol sorimakqi bolsa qedirgaħning sırtidiki «kərüxüx qediri»çşa baratti. **8** Xundak bolattiki, hər ketim Musa qediroqa qığsa, pütkül halayık կopup, hərbiri əz qedirining ixikidə ərə turup, Musa qediroqa kirip bolouqə uning kəynidin կarixip turatti. **9** Andin Musa hər ketim qediroqa kirip kətsə xundak bolattiki,

bulut tüwrüki qüxüp, qedirming kirix eojizida tohtaytti; xuning bilən Pərwərdigar Musa bilən səzlixətti. **10** Pütkül halayık bulut tüwrükining jamaət qedirining kirix eojizida tohtiojinini kərətti; uni kərginidə həlkning həmmisi köpup, hərbiri əz qedirining ixikidə turup səjdə klixatti. **11** Xu qaoqlarda Pərwərdigar Musa bilən kixilər əz dostburadırı bilən səzləxkəndək, yüzmuyüz səzlixətti. Andin Musa qedirgahqa yenip kelətti; lekin uning hizmətkarı boləjan nunning oqlı Yəxua degən yax yigit qedirning iqidin qıkmaytti. **12** Musa Pərwərdigarə mundak dedi:

— Mana, Sən daim manga: «Bu həlkni elip qikkin» dəp kəlding; lekin Əzüng manga: «Mən seni ismingni bilip tonuymən», wə xuningdək «Nəzirim aldida iltipat tapting» degən bolsangmu, Sən mening bilən birgə kimni əwətidiojininingni manga ayan kilmiding. **13** Əgər mən rasttinla nəziringdə iltipat tapkan bolsam, əzümning Seni tonuxum üçün, nəziringdə iltipat tepiwerixim üçün manga Əz yolungni ayan kılqaysən; mana, bu həlkning Əz həlkinq bolqinini nəziringdə tutkaysən! — dedi. **14** U jawab berip: Mən Əzüm [sən] billə billə berip, sanga aram ata kılımən, — dedi. **15** Musa uningoja jawabən: — Əgər Sən Əzüng [biz] bilən billə mangmisang, bizni bu yərdin qıqarmiqaysən; **16** qunki, mən wə həlkinq nəziringdə iltipat tapqinimiz nemidin bilinidu? Əjəba, Əzüngning biz bilən billə mangoliningdin bilinməmdu? Xu səwəbtin mən wə həlkinq yər yüzidiki hərbir taipilərdin alahidə pərkələnməmduk?! — dedi. **17** Pərwərdigar Musaoja: — Muxu iltijayingnimu ijabət kılımən; qunki sən nəzirimdə iltipat tapting wə Mən seni ismingni bilip tonuymən,

dedi. **18** Xuning bilən Musa: — Əz xan-xərpinqni manga kərsətkəysən, — dedi. **19** [Pərwərdigar]: — Əzümning pütkül mehribanlıqimni sening kəz aldingdin ətküzimən wə aldingda «Yahwəh» degən namni jakarlaymən. Kimgə xapaət kilməkqi bolsam xuningəla xapaət kərsitimən, kimgə rəhİM-xəpkət kərsətməkqi bolsam, xuningəla rəhİM-xəpkət kərsitimən, dedi. **20** Pərwərdigar uningəla: — Sən yüzümni kərəlməysən; qünki həq adəmzat Meni kərsə tirik kalmaydu, dedi. **21** Andin Pərwərdigar: — Mana, yenimda bir jay bardur; sən xu yərdiki қoram taxning üstidə turoqın. **22** Mening xan-xəripim etidiqən wakıttı, xundak boliduki, Mən seni xu қoram taxning yerikida turoquzup, Mən etüp bolouqə seni қolum bilən yepip turimən. **23** Andin қolumni tartıwalimən; xuning bilən sən Mening arkə təripimni kərisən, lekin yüzüm kərünməydu, — dedi.

34 Pərwərdigar Musaqla: — Sən awwallıqə ohxax əzüng üqün taxtin ikki tahtayni yonup kəl; Mən bu tahtaylarəla sən ilgiri qekiwətkən tahtaylardıki səzlərni yezip koyımən. **2** Sən ətə ətigəngiqə təyyar bolup, səhərdə Sinay teoqliqə qikip, xu yərdə təqning qokkisida Mening aldimda hazır bolqın. **3** Lekin həq kixi sən bilən billə qıkmışun wə yaki təqning həq yeridə baxka adəm kərünməsun, қoy-kalılar mu təqning tüwidə otlımisun, — dedi. **4** Musa awwallıqə ohxax taxtin ikki tahtayni yonup, ətisi tang səhər kəpup, bu ikki tax tahtayni қolida elip, Pərwərdigarning buyruqını boyiqə Sinay teoqliqə qikti. **5** Xuning bilən Pərwərdigar bulutta qüxüp, xu yərdə Musanıng ķexida turup, «Yahwəh»

degən naminı jakarlıdı. **6** Pərwərdigar uning kəz alındıñ etüp: — «Pərwərdigar, Pərwərdigar, rəhīmdil wə mehîr-xəpkətliktur, asan əzəzəplənməydiçən, xapaət bilən wapasi kəng Təngridür, **7** minglioqan-on minglioqanlaroqā rəhîm-xapaət kərsitip, kəbihlik, asiylik wə gunahni kəqürgüqidür; lekin u gunahkarlarnı hərgiz gunahsız dəp қarimaydiçən, bəlkı atılarning kəbihlikining jazasını balılırı wə nəwrlirigiqə, xundakla üqinqi wə tətinqi əwladioqıqə yükləydiçən [Təngridür]» — dəp jakarlıdı. **8** Xuning bilən Musa dərhal yərgə bax կoyup səjdə kılıp: — **9** — Əy Rəb, əgər mən rasttinla nəziringdə iltipat tapkan bolsam, undakta i Rəb, arımızda biz bilən mangɔaysən; qünki bu həlk dərwəkə boynı kattık bir həlkət; bizning kəbihlikimizni wə gunahımızni kəqürgəysən, bizni Əz mirasing boluxka կobul kılıqaysən! — dedi. **10** Xuning bilən u Musaçə: — Mana, Mən bir əhdə tüzimən; sening barlık həlkinqə alındıda pütkül yər yüzining həqbir jayida yaki həqbir əl arısında kılınip bakmioqan məjizilərni yaritimən. Xuning bilən sən arısında bolqan həlkinqning həmmisi Pərwərdigarning [karamət] əməlini kəridü; qünki Mening silergə kılıdioqan əməlim dərwəkə dəhəxətlik ix bolidu. **11** Mən bugün sanga tapılıaydiçən əmrərimni tutkın; mana, Mən silərnin aldinglardın Amoriy, Kanaaniy, Hittiy, Pərizziy, Hıwiy wə Yəbusiylarnı həydəp qikirimən. **12** Əmdi hezi bolqinki, sən baridioqan zemində turuwatkanlar bilən həq əhdə baqlaxmioqin; bolmisa, bu ix silergə tuzak bolidu; **13** bəlkı silər ularning կurbangahlırını qəwüp, but tüwrüklirinı sundurup, «axərah» butlirini kesip taxlanglar. **14** Qünki sən həqkandaq baxka ilahka

ibadət kılmaslıking kerək – qünki Mənki Pərwərdigarning nami «Wapasızlıqka Həsət Kilojuqi» bolup, həsət kilojuqi bir ilahdurmən. **15** Bolmisa, xu zeminda turuwatkanlar bilən əhdə tüzüxüng mumkin; andin ular ilahlırinining kəynidin yürüp buzukqılık kılıp, ilahlırioja қurbanlıklar etküzginidə, silərni qakırsa ularning қurbanlıkliridin yəp ketixinglar mumkin; **16** sən xundakla yənə ularning kızlirini oqulliringoja hotunlukka elip berixing mumkin; u kızlar əz ilahlırinining kəynidin yürüp buzukqılık kılıojinida, ular oqulliringnimu əz ilahlırinining arkisidin mangələzup, buzukqılık kilduruxi mumkin. **17** Əzüng üqün həqkandaq կуyma butlarni yasatmiojin. **18** Petir nan həytini tutunglar; Mening əmr kilojinimdək Abib eyida, bekitilgən wakitta yəttə kün petir nan yənglar. Qünki silər Abib eyida Misirdin qikkənsilər. **19** Balyatquning tunji mewisi Meningki bolidu; qarpay malliringning iqidin dəsləp tuqulajan ərkəklər, kala bolsun, koy bolsun ularning tunjilirining həmmisi Meningki bolsun. **20** Lekin exəklərning tunji təhəylirinining orniqa қoza bilən bədəl təlixing lazim bolidu. Əgər orniqa [koza] bərmisəng, təhəyning boynini sunduruwətkin. Tunji oqulliringni bolsa, ularoja bədəl tələp կayturuwal. Həqkim Mening həzurumoja қuruk կol kəlmisun. **21** Sən altə kün iqidə ix-əməlingni kılıp, yəttinqi küni aram elixing zərür; yər həydəx wakti bolsun, orma wakti bolsun, aram elixing zərür. **22** Yengi buqdayning tunji һosulini təbrıkləydiyan «həptilər həyti»ni etküzünglar; yilning ahirida «hosul yioqix həyti»ni etküzünglar. **23** Sening hərbir ərkək kixiliring yilda üç kətim Israilning

Hudasi bolojan Rəb Pərwərdigarning aldioja hazır bolsun. **24** Qünki Mən taipilərni aldingdin həydiwetip, qebraliringni kengəytimən; xuningdək sən yilda üç ketim Pərwərdigar Hudayingning aldioja hazır boluxka qikip barsang, həqkim yeringgə kəz ķirini salmaydu. **25** Manga sunulidiojan ķurbanlığın kənini boldurulojan nan bilən billə sunmiojin; yaki etüp ketix həytining ķurbanlığının gəxini ətigə ķaldurma. **26** Zeminingning dəsləpki həsulidin tunji məhsulatlarnı Pərwərdigar Hudayingning əyigə kəltürüp ata. Oqlaknı anisining sütidə ķaynitip pixurma. **27** Pərwərdigar Musaçı: — Bu səzlərni ezung üçün yeziwalojin; qünki Mən muxu səzlərni asas kılıp sən bilən wə Israil bilən əhdə baqlidim, dedi. **28** U wakitta Musa xu yerdə Pərwərdigarning huzurida ķırıq keqə-kündüz turdi; u həqnərsə yemidi, həq su iqmedi. U yerdə [Pərwərdigar] tahtayloroja əhdining səzləri bolojan on əmrni pütti. **29** Musa Sinay teoqidin qüvkəndə xundak boldiki (u taqdın qüvkəndə ikki həküm-guwahlıq tahtiyi uning ķolidə idi), ezingin [Pərwərdigar] bilən səzləxkini üçün yüzining parkırap kətkinini bilməytti. **30** Əmdi Hərun wə barlık Israillar Musani kərdi, mana, uning yüz terisi parkırap turatti; ular uningoja yekin berixtin қorkuxti. **31** Lakin Musa ularni qakıriwidi, Hərun wə jamaətning barlık baxliri yenip, uning kəxiqə kəldi; Musa ular bilən səzləxti. **32** Xuningdin keyin, barlık Israillar uning yenioja kəldi; u wakitta Musa Pərwərdigar ezigə Sinay teoqida sez ķiloqinida tapxurojan barlık əmrlərni ularoja tapılıdi. **33** Musa ularoja dəydiqinini dəp tüğətti. U [səzligəndə] yüzigə bir qümpərdə tartıwaloqanidi; **34** Қaqanki Musa

Pərwərdigar bilən səzlixixkə uning huzurioqa kirşə, qümpərdini eliwetətti, taki u yenip qikķuqə xundak bolatti; yenip qikķanda əzigə nemə tapilanojan bolsa, xuni Israillaroja eytip berətti. **35** Israillar Musaning yüz terisining parkirap turoqjinini kərətti; xunga Musa yənə taki Pərwərdigar bilən səzləxkili uning huzurioqa kirgüpə yūzige qümpərdə tartıwalatti.

35 Musa Israillarning pütkül jamaitini yiojip ularoja: — Pərwərdigar silərgə kılıxka buyruqan əmrlər munulardur: — **2** Altə kün ix-əmgək küni bolsun; lekin yəttinqi küni silərgə nisbətən mukəddəs bir kün bolup, Pərwərdigaroja ataloqan aram alidiqan xabat küni bolsun. Hərkim xu künidə ix-əmgək kilsə əlümgə məhkum kılinsun. **3** Xabat künidə barlıq turaloqluringlarda hərgiz ot қalimanglar, — dedi. **4** Musa Israillarning pütkül jamaitigə səz kılıp mundak dedi: — «Pərwərdigar buyruqan əmr mana xuki: — **5** Əzünglarning aranglardın Pərwərdigaroja bir «ketürmə hədiyə» kəltürünglər; kəngli halioqlanlarning hərbiri Pərwərdigaroja bir «ketürmə hədiyə»sini kəltürsün: yəni altun, kümüx, mis, **6** kək, səsün wə kızıl yip, ak kanap rəht, əqkə tiwiti, **7** kızıl boyaloqan қoqkar terisi, delfin terisi, akatsiyə yaqılıqi, **8** qiraqdan üqün zəytun meyi, «məsihləx meyi» bilən huxbuy üqün ixlitilidioqan esil dora-dərməklər, **9** əfodka həm қoxenoja ornitilidioqan həkik wə baxşa yakutlarnı kəltürünglər». **10** — «Aranglardıki barlıq mahir ustilar kelip Pərwərdigar buyruqanning həmmisini yasap bərsun: **11** — [mukəddəs] qedir bilən uning iqliki wə taxkı yopuklirini, iloqlurini, tahtaylirini, baldaklirini,

hadilirini wə bularning təgliklirini, **12** əhdə sanduki wə uning baldaklırini, «kafarət təhti»ni, «ayrima pərdə-yopuk»ni, **13** xırə wə uning baldaklırini, uning barlik қaqa-қuqılirini wə «təkdirim nanlıri»ni, **14** yorukluk üçün yasaloğan qıraqdan wə uning əswablirini, uning qıraqlırı wə qıraq meyini, **15** huxbuygah wə uning baldaklırini, «Məsihləx meyi»ni, dora-dərməklərdin ixləngən huxbuynı, mukəddəs qedirining kirix eojizidiki «ixik pərdisi»ni, **16** kəydürmə kurbanlıq kurbangahı wə uning mis xalasını, baldaklırını wə barlik əswablirini, yuyunux desi wə uning təglikini, **17** höylining pərdilirini, uning hadiliri wə ularning təgliklirini, höylining kirix eojizidiki pərdini, **18** qedirning mih-közüklerini, höylining mih-közüklerini, xundakla barlik tanılırını, **19** tokulidioğan kiyimlər, yəni mukəddəs jayning hizmitigə kahinlik hizmitidə kiyilidioğan, Hərun kahinning mukəddəs kiyimlirini həm uning oğullarının kiyimlirini təyyar kiłsun». **20** Xuning bilən pütkül Israil jamaiti Musanıng yenidin qıkıp ketixti. **21** Andin kəngli tartışnlarning hərbiri, rohı əzlirigə türtkə bolqanlarning hərbiri kelip, jamaət qedirini yasaxka, xundakla qedirning hizmitidə ixtılılidioğan barlik sərəmjanları yasaxka wə mukəddəs kiyimlərni tikixkə Pərvərdigarə ataloğan «pulanglatma hədiyə»ni kəltürgili turdi. **22** Ular ərlərə, ayallarmu kelip, sunuxka kəngli hux bolqanlarning hərbiri hədiyə kəltürüp, bulapka, zirə-halka, üzük, zunnar-biləzük қatarlıq hərhil altun buyumlarnı elip kəldi; altunni «kətürmə hədiyə» kılıp berəy degənlərning hərbiri uni Pərvərdigarə sundı. **23** Kimdə kək, səsün, kızıl yip bilən

ak kanap rəht, eeqkə tiwiti, kizil boyalojan қоқтар териси wə delfin terisi bolsa, xularni elip kelixti. **24** Kümüx ya mistin kətürmə hədiyə kəltürəy degənlərning hərbiri xuni Pərwərdigar oja hədiyə kılıp sundı. Kimdə qedirning hizmitidə ixilitilidiojan hərhil sərəmjanlar oja yariqudək akatsiyə yaqıqi bolsa, uni elip kəldi. **25** Қoli qewər ayallarning hərbiri eż kolliri bilən egirip, xu egirgən yip wə rəhtlərni, yəni kək, səsün wə kizil yip bilən ak kanap rəhtlərni kəltürdi, **26** Xuningdək kengli қozqalojan ayallarning həmmisi hünirini ixlitip eeqkə tiwitidin yip egiriixti. **27** Əmirlər əfod wə қoxenoja ornitilidiojan həkikətlər wə yakutlarnı, **28** dora-dərməklərni, qiraqlıka wə məsihləx meyioja ixilitilidiojan zəytun meyini, huxbuyoja ixilitilidiojan esil dora-dərməklərni kəltürdi. **29** Xu tərikidə Israillar Pərwərdigar Musanıng wasitisi bilən buyruqjan ixlarning hərkəysioja bir nərsə berixkə kengli tartkan bolsa, ər bolsun ayal bolsun hərbiri xuni elip kelip, Pərwərdigar oja atap ihtiyyarı hədiyə bərdi. **30** Andın Musa Israillar oja mundak dedi: — «Mana, Pərwərdigar Yəhuda қəbilisidin hurnıng nəwrisi, Urining oqlı Bəzaləlni ismini atap qakirip, **31** uni Hudanıng Rohı bilən toldurup, uning oja danalıq, əkil-parasət, ilim-həkmət igilitip, uni hərtürlük ixni қılıxka қabiliyətlik kılıp, **32** uni türlüktürlik hünərlərni kılalaydiojan — altun, kümüx wə mis ixlirini kılalaydiojan, **33** yakutlarnı kesip-oyalaydiojan, zinnət buyumlırıoja ornitalaydiojan, yaqıqlar oja nəkix qikiraydiojan, hərhil hünər ixlirini қamlaxturalaydiojan kıldı. **34** U yənə uning kengligə, xuningdək həm Dan қəbilisidin bolqan Ahisamak ning oqlı Oholiyabning

kengligə [baxkılarqa] hünər egitix niyət-istikini selip,
35 ularning kengüllirini danalik-hekmat bilən toldurup,
ularni hərhil nəkkaxlıq-oymiqilik ixlirioqa mahir kılıp,
kək, səsün wə қızıl yip bilən ak kanap rəht bilən kəxtiqilik
kiliçka həmdə bapkarlıqka iqtidarlıq qıldı. Xuning bilən
ular hərhil hünər ixlirining wə hərhil layihiləx ixlirining
həddisidin qıkalaydioğan boldı.

36 Xuning bilən Bəzaləl wə Oħoliyablar, xuningdək Pərwərdigar mukəddəs qedir yasaxning hərhil ixlirioqa kerək bolğan danalik-hekmat wə əkıl-parasətni ata kılıqan mahir ustilarning hərbiri ularqa қoxulup, xu ixni uning əmr kılıqını boyiqə əməlgə axuridu». **2** Xu wağıtta Musa Bəzaləl wə Oħoliyabni, xundakla Pərwərdigar danalik-hekmat bilən kengüllirini tolduroğan, kengli əzini xu ixni kiliçka қatnixiçka dalalət kılıqan barlıq hünərwən-kasiplarnı qakırıp yioğdi. **3** Ular kelip mukəddəs qedirni yasaxça, xundakla uning ix-hizmətlirigə kerəklik sərəmjanlarnı yasaxça Israillar elip kəltürgən barlıq «kötürmə hədiyə»lərni Musadin tapxuruwaldı. Israel həlkı yənilə əz məyli bilən hər künü ətigini Musaqa ihtiyariy hədiyə kəltürüp turatti. **4** Andin mukəddəs qedirning ixlirini қiliwatqan ustilarning həmmisi қolidiki ixini koyup koyup kelip, **5** Musaqa: — Həlkning elip kəlgini Pərwərdigar bizgə kiliçka buyruqan ixni pütküzükə ehtiyyaj bolqinidin kəp exip kətti! — deyixti. **6** Andin Musa əmr kılıp, pütkül qedirgah boyiqə: «Mana, ər bolsun, ayal bolsun, həqkim mukəddəs qedirni yasax üçün «kötürmə hədiyə» süpitidə yənə həqkandak, nərsə təyyarlap kəlmisun!» dəp jakarlatti. Buning bilən kəpqılık

hədiyələr kəltürüxtin tohtitildi. **7** Qürki ular təyyarlıqan materiyallar pütkül ķurulux ixioqa yetətti, hətta exip қalatti. **8** Mukəddəs qedirning ķurulux ixini ķiliwatkan ustilar ning hərbiri nepiz tokuloqan ak kanap rəhtkə kək, səsün wə ķızıl yiqlar arilaxturulup ixləngən on parqə yopuk yasap, kerublarning süritini yopuklar oja qewərlik bilən layihiləp nəpis kılıp kəxtiləp qıktı. **9** Hərbir yopukning uzunluqi yigirmə səkkiz gəz, kəngliki tət gəz bolup, hərbir yopuk ohxax qong-kiqikliktə ķilindi. **10** [Bəzaləl] yopuklarning bəxini bir-birigə ulidi, ķaloqan bəx yopuknimu həm bir-birigə ulidi. **11** U ulap qikiloqan birinqi qong parqining əng qetidiki ķismining bir təripigə rənggi kək izmilərni կadidi, xuningdək ulap qikiloqan ikkinqi qong parqining əng qetidikisining bir təripigimu xundak kıldı. **12** Birinqi qong parqining əng qetidiki ķismi oja əllik izmə կadidi, ikkinqi qong parqining əng qetidikisigimu əllik izmə կadidi. Izmilər bir-birigə udulmuudul ķilindi. **13** Mukəddəs qedir bir pütün bolsun üçün u altundın əllik iloju yasap, ikki parqə yopukni xu iloqlular bilən bir-birigə tutaxturdi. **14** U mukəddəs qedirni yepix üçün əqkə tiwitidin yopuklarni yasidi; yopuktin on bir parqə yasidi. **15** Yopuklarning hərbirining uzunluqi ottuz gəz, kəngliki tət gəz bolup, on bir yopukning həmmisi ohxax qong-kiqikliktə ķilindi. **16** Yopuklarning bəxini u ulap bir kılıp, ķaloqan altə yopuknimu ulap bir kıldı. **17** U birinqi ulap qikiloqan qong parqining əng qetidiki ķismi oja əllik izmə, ikkinqi ulap qikiloqan qong parqining əng qetidiki ķismi oja əllik izmə կadidi. **18** U qedir bir pütün bolsun üçün həm mistin əllik iloju yasap, ikki qong

parqini ulap koydi. **19** U buningdin baxka qediroja kizil boyalojan koqkar terisidin yopuk yasap yapti, andin uning üstidinmu delfin terisidin yasalojan yənə bir yopukni kaplidi. **20** U muqəddəs qedirning tik tahtaylirini akatsiyə yaqiqidin yasap tikiłdi. **21** Hərbir tahtayning uzunlukı on gəz, kənglik bir yerim gəz kılındı. **22** Hərbir tahtayning ikkidin turumi bar idi, hər ikki tahtay xular bilən bir-birigə qetildi; u qedirning barlıq tahtaylirini xundak yasidi. **23** U qedirning tahtaylirini xundak yasidi; yigirmisi jənub tərəpkə ornitildi; **24** u bu yigirmə tahtayning tegigə kümüxtin kırık, təglik yasidi; bir tahtayning [astidiki] ikki turumi üçün ikkidin təglik, yənə bir tahtayning ikki turumi üçün ikkidin təglikni yasidi. **25** Xuningdək u qedirning udul təripigə, yəni ximal təripigə yigirmə tahtay yasidi, **26** xundakla bularning kırık, təglikini kümüxtin yasidi; bir tahtayning tegigə ikkidin təglik, yənə bir tahtayning tegigə ikkidin təglik orunlaxturuldu. **27** Qedirning kəyni təripigə, yəni oğerb tərəpkə altə tahtayni yasap ornattı. **28** U qedirning kəyni təripidiki ikki bulungoja ikki tahtayni yasap ornattı. **29** Bu bulung tahtayliri astidin üstiqiqə ikki kat kılıp [tahtaylarnı] əzara qetixturdi, üsti bir halkıoja bekitildi. U hər ikkisini xundak yasap, ikki bulungoja ornattı. **30** Xunglaxkimu u təripidə səkkiz tahtay boldi, ularning kümüxtin yasalojan on altə təglikli bar idi; bir tahtayning tegidə ikki təglik, yənə bir tahtayning tegidə ikki təglik bar idi. **31** Buningdin baxka u akatsiyə yaqiqidin baldak yasidi; qedirning bu təripidiki tahtaylaroja bəx baldaknı, **32** qedirning u təripidiki tahtaylaroja bəx baldaknı, qedirning arkə təripidiki

tahtaylaroja, yəni oğerb təripidiki tahtaylarojumu bəx baldaknı yasidi. **33** U tahtaylarning otturidiki ottura baldaknı bu tərəptin u tərəpkə yətküzüp yasidi. **34** U tahtaylarnı altun bilən қaplap, baldaklar ətküzülidiojan һалкılarnı altundın yasap, baldaklarnı altun bilən қaplidi. **35** U nepiz tokulajan ak kanap rəhtkə kək, səsün wə kizil yiqlar arilaxturulup ixləngən bir pərdə yasidi; uni kerublarning süritini qewərlik bilən layihiləp nəpis kılıp qüfürüp, kəxtıləp qıqardi. **36** Uni esixqa u akatsiyə yaqılıqidin tət hada yasap, altun bilən қaplidi. Ularning ilməkliri altundın yasaldi; hadilaroja u kümüxtin tət təglikni կuyup yasidi. **37** U qedirning kirix eojizişa nəpis tokulajan ak kanap rəhtkə kek, səsün wə kizil yiqlar arilaxturulup ixləngən bir pərdə yasidi, uni kəxtiqigə kəxtılətti. **38** U yənə bu pərdining bəx hadisini ilməkliri bilən қoxup yasidi; ularning baxlırını wə baldaklarını altun bilən қaplidi; ularning bəx təglikli mistin yasaldi.

37 Andin Bəzaləl əhdə sandukını akatsiyə yaqılıqidin yasidi; uning uzunlukı ikki yerim gəz, egizliki bir yerim gəz, kəngliki bir yerim gəz idi. **2** U uning iqı wə sırtını sap altun bilən қaplidi, uning üstündəki kışmining qərisigə altundın girwək qıqardi. **3** U uning üqün altundın tət һalqa կuyup, ularni uning tət qetikioja bekitti; bir təripigə ikki һalqa, yənə bir təripigə ikki һalqa bekitti. **4** U həm akatsiyə yaqılıqidin ikki baldak yasap, hər ikkisini altun bilən қaplidi; **5** andin sanduk ular arkılık kətürülsün dəp, baldaklarnı sandukning ikki yenidiki һalklärividin ətküzüp կoydi. **6** U [sandukning yapkuqi süpitidə] altundın uzunlukı ikki yerim gəz, kəngliki bir yerim gəz bolojan

bir «kafarət təhti» yasidi. **7** U ikki kerubni altundin sokup yasidi; ularni kafarət təhtining ikki təripigə ornattı; **8** bir kerubni bir təripigə, yənə bir kerubni yənə bir təripigə ornattı. U ikki təripidiki kerublarnı kafarət təhti bilən bir gəwdə կildi. **9** Kerublar bir-birigə yüzlənilip, қanatlınızı kafarət təhtining üstigə kerip, қanatlınızı bilən uni yepip turattı; kerublarning yüzü kafarət təhtigə қaritildi. **10** U həm xırəni akatsiyə yaqılıqidin yasidi; uning uzunluğında ikki gəz, kənglikli bir gəz, egizlikli bir yerim gəz idi. **11** U uni sap altun bilən կaplap, uning üstündəki kışmining qərisigə altundin girwək qıkardı. **12** U xırəning qərisigə tət ilik eginlikdə bir ləw yasidi; bu ləwning qərisigimu altundin bir girwək qıkardı. **13** U xırəgə altundin tət հalqa yasap, bu հalqları xırəning tət burjikidiki qetikka ornattı. **14** Xırəni kətürüükə baldaklar etküzülsün dəp, հalqlar xırə lewigə yekin bekitildi. **15** Xırə üçün u baldaklarnı akatsiyə yaqılıqidin yasap, altun bilən կaplidi; xırə ular bilən kətürüllətti. **16** U xırəning üstigə կoyulidioğan barlıq buyumlarnı, yəni legənlirini, қaqa-kuqa təhsilirini, [«xarab hədiyəliri»ni] կuyidioğan կədəh wə piyalılerning həmmisini sap altundin yasidi. **17** U həm qiraqdanni sap altundin yasidi; qiraqdanni sokup yasidi; qiraqdanning puti, օjoli, կədəhliri, օjunqılıri wə gülliri bir pütün altundin sokıldı. **18** Qiraqdanning օjolining ikki yenidin altə xahqə qıkırıldı — qiraqdanning bir yenidin üq xahqə, uning yənə bir yenidin üq xahqə qıkırıldı; **19** bir yenidiki hərbir xahqidə badam güli xəklidə օjunqisi wə qeqiki bolğan üq կədəh qıkırıldı, yənə bir yenidiki hərbir xahqidə badam güli xəklidə օjunqisi wə qeqiki

bołqan üq kədəh qikirildi. Qiraɔldanoqa qikirilqan altə xahqining həmmisi xundak yasaldi. **20** Qiraɔldanning [ɔolidin] badam gülü xəklidə oqunqisi wə qeqiki bołqan tət kədəh qikirildi. **21** Bulardin baxka [birinqi] ikki xahqining astida bir oqunqə, [ikkinqi] ikki xahqining astida bir oqunqə, [üqinqi] ikki xahqining astida bir oqunqə yasalołanidi; qiraɔldanoqa qikirilqan altə xahqining astining həmmisi xundak idi. **22** Uning xu oqunqiliri həm xahqiliri qiraɔldan bilən bir gəwdə kılindi — bir pütün sap altundin sokup yasaldi. **23** U qiraɔldanning yəttə qiriołını, xundakla uning pilik կayqılırı bilən küldanlırını sap altundin yasidi. **24** U qiraɔldan wə uning barlık əswablirini bir talant sap altundin yasidi. **25** U yənə huxbuygahı akatsiyə yaçıqıdin yasidi. Uning uzunluğu bir gəz, kənglikı bir gəz, egizlikı ikki gəz bolup, tət qasa kılıp yasaldi; [tət burjikidiki] münggüzlər uning bilən bir pütün kılıp yasaldi. **26** U uni, yəni uning üstini, tət ətrapini həm münggüzlərini sap altun bilən kaplidi; uning üstü kışmining qərisigə altundin girwək qikardı. **27** Uningoqa altundin ikki һalğa yasap, uning girwikining astioğlu bekitti; ularni ikki yenioğlu udulmu'udul bekitti. Huxbuygahı kətüridiqan ikki baldaknı selix üçün bularni huxbuygahning ikki təripigə orunlaxturdi. **28** U baldaklarnı akatsiyə yaçıqıdin yasap, altun bilən kaplidi. **29** U həm mukəddəs Məsihləx meyini yasidi, andın ətirqi qıçaroqandək dora-dərməklərni təngxəp sap huxbuynı yasidi.

38 U kəydürmə kurbanlıq կurbangahını akatsiyə yaçıqıdin yasidi. Kurbangah tət qasa bolup, uzunluğu bəx

gəz, kənglikи bəx gəz, egizliki üq gəz kılindi. **2** U uning tət burjikigə köyulidiojan münggüzlirini yasidi; münggüzliri kurbangah bilən bir gəwdə kılindi. Kurbangahni mis bilən əplidi. **3** U kurbangahning barlık əswablirini — uningoja has boləjan daslarni, gürjəklərni, korilarni, lahxigirlarni wə otdanlarnimu yasidi; uning barlık əswablirini mistin yasidi. **4** Kurbangah, üçün mistin bir xala yasidi; xalani kurbangahning kap belining astidiki girwəktin təwənrək turidiojan kıldı; xala kurbangahning dəl otturisida idi. **5** U xalaning tət burjikigə baldaklar ətküzülidiojan tət mis əlkini kuyup yasidi. **6** U baldaklarni akatsiyə yaşıqıdin yasap, ularni mis bilən əplidi. **7** Andin u kurbangahni kətürüx üçün baldaklarni kurbangahning ikki yenidiki əlkilaroja ətküzüp koydi. U kurbangahni tahtaylardın, iqini box kılıp yasidi. **8** U yənə yuyunux desini mistin, uning təglikinimu mistin yasidi; u bularni «kərübüx qediri»ning kirix eçizining aldida hizməttə boləjan ayallarning mis əynəkliridin yasidi. **9** Andin u qədirning höylisinimu yasidi. Höylining jənubioja, yəni jənubka yüzləngən təripigə nepiz tokülojan ak kanap rəhettin pərdilərni yasidi; uning uzunluğü yüz gəz idi. **10** Pərdilərni esixka yigirmə hada wə hadilarning yigirmə təglikini u mistin yasidi. Hadilarning ilməkliri wə baldaklıri kümüxtin yasaloqanidi. **11** Xuningoja ohxax ximal təripidimu uzunluğü yüz gəz kelidiojan pərdə bar idi. Pərdilərni esixka yigirmə hada wə hadilarning yigirmə təglikini u mistin yasidi. Hadilarning ilməkliri wə baldaklıri kümüxtin yasaloqanidi. **12** Xuningoja ohxax əqrəb təripidə uzunluğü əllik gəz kelidiojan pərdə bar idi;

pərdilərni esixka on hada wə hadilarning on təglikini u mistin yasidi. Hadilarning ilməkliri wə baldaklıri kümüxtin yasaldi. **13** Høylining xərk təripi, yəni kün qıkıxka yüzləngən təripining kənglik əllik gəz idi. **14** Bir təripidə on bəx gəz kelidiqan pərdə bolup, uning üq hadisi bilən üq təglik bar idi. **15** Yənə bir təripidimu on bəx gəz kelidiqan pərdə bolup, uning üq hadisi bilən üq təglik bar idi. **16** Høylining qərisidiki pərdilərning həmmisi nepiz tokulojan ak kanap rəhttin tikilgənidi. **17** Høylining qərisidiki həmmə hadilarning təglik mistin, ularning ilməkliri wə baldaklıri kümüxtin yasaldi; hadilarning baxlirimu kümüxtin əqlənənən idi. Høylining qərisidiki həmmə hadilar kümüxtin yasalojan baldaklılar bilən bir-birigə qetildi. **18** Høylining kirix eñizidiki pərdə nepiz tokulojan ak kanap rəhtkə kək, səsün wə kılınar arı laxturulup, kəxtiqilər təripidin kəxtiləndi; uning uzunlukı yigirmə gəz, egizliki høylidiki pərdilərning egizlikigə ohxax bolup bəx gəz idi. **19** Uning tət hadisi bilən mistin yasalojan tət təglik bar idi; hadilarning ilməkliri kümüxtin yasaldi, ularning baxliri kümüx bilən əqlənənən wə baldaklıri kümüxtin yasaldi. **20** Muqəddəs qədirning həm qərisidiki høylining barlıq mik-kozukliri mistin yasaldi. **21** Muqəddəs qədir, yəni «həküm-guwahlıki qədiri» üçün atalojan materiyallarning sani təwəndə hatiriləngən (ular Musanıng buyrukı bilən, kahin Hərənning oğlu İtamarning əsl astidiki Lawıylar məs'ul bolup sanaktın etküzülüp, [Hudaşa] atalojanidi): — **22** Yəhuda əkbilisidin boローン Hurnıng nəwrisi, Urıning oğlu Bəzaləl Pərvərdigar Musaşa buyruqanning həmmisini

ada kıldı; **23** Dan kəbilisidin bolqan Ahisamakning oɔli Oholiyab uning yardəmqisi idi; u bolsa nəkəxaxlik-oymiqilik ustisi, layihiligi həmdə kək, səsün, kizil yiptin ak kanap rəhtkə kəxtə tikələydiqan usta idi. **24** Mükəddəs qedirni yasaxka ixlitilgən altun, yəni «pulanglatma hədiyə» süpitidə kəltürülgən altunning həmmisi mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə yigirmə tokkuz talant yəttə yüz ottuz xəkəl idi. **25** Jamaət arisidin sanakṭin etküzülgən adəmlər təripidin kəltürülgən kümüx bolsa mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə bir yüz talant bir ming yəttə yüz yətmix bəx xəkəl idi. **26** Bu kümüx nopusi royhətkə elinəqan kixilərdin elinəqanidi — demək, kimki yigirmə yax ya uningdin qong, sanakṭin etküzülgənlərning hərbiri bir beka, yəni mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə yerim xəkəl kümüx bərdi. Sanakṭin etkən kixi altə yüz üq ming bəx yüz əllik kixi idi. **27** Mükəddəs jayning təqliklirini həm otturisidiki pərdining təqliklirini kuyuxka yüz talant kümüx kətti; yüz talant kümüxtin yüz təqlik yasılıp, hərbir təqlik üçün bir talant ixtildi. **28** U қaləqan bir ming yəttə yüz yətmix bəx xəkəl kümüxtin hadıarning ilməklirini yasidi, ularning baxlırını kaplıdi, xuningdək ularni bir-birigə qatidioqan baldaklırni yasidi. **29** «Pulanglatma hədiyə» süpitidə kəltürülgən mis bolsa yətmix talant, ikki ming tət yüz xəkəl qıktı. **30** Buningdin u jamaət qedirining kirix eoqızining təqliklirini, mis կurbangahni, uning mis xalasi wə կurbangahning barlıq əswablirini, **31** həylining qərisidiki hada təqliklirini, həylining kirix eoqızidiki

təgliklərni, qedirning barlık կozuklirini wə høylining qərisidiki կozuklarning həmmisini yasidi.

39 Pərwərdigar Musaqa buyruqinidək kək, səsün wə կızıl yiqlar ixlitilip, mukəddəs qedirning hizmitidə kiyildioğan [kahinlik] kiyimlər, xundakla Hərunnig mukəddəs kiyimliri təyyar կilindi. **2** [Bəzaləl] altun wə kək, səsün, կızıl yiqlar bilən nepiz tokuloğan ak kanap rəhtlərdin əfodni yasap təyyarlıdı. **3** Ular altunni sokup nepiz կilip, uni kesip yip կildi, andin bularni mahırlıq bilən kək yiqlar, səsün yiqlar wə կızıl yiqlardin ak kanap rəhtkə lahayıləngən nushilar üstigə tokudi. **4** Ular əfodning [aldi wə kəyni] կismini bir-birgə tutaxturup turidioğan ikki mürilik tasma yasidi; əfodning ikki təripi bir-birigə tutaxturuldi. **5** Əfodning üstigə baqlaydioğan bəlwəoq əfod bilən bir pütün կilinoğan bolup, uningoja ohxax sipta ixlinip, altun wə kək, səsün, կızıl yiqlar wə nepiz tokuloğan ak kanap rəhttin yasaldi; həmmisi Pərwərdigarning Musaqa buyruqinidək կilindi. **6** Ular ikki ak hekikni ikki altun kezlükkə ornitip, ularning üstigə huddi məhür oyoqandək Israilning oqullirining namılırini oyup yasidi. **7** Israilning oqullirioğan əslətmə tax bolsun üqün, Pərwərdigar Musaqa buyruqandək ikki yakutni əfodning ikki mürilik tasmisiqə bekitip koydi. **8** U կoxenni qewər կollaroja nəpis կilip kəxtilitip yasidi; uni əfodni ixligən usulda altun wə kək, səsün, կızıl yiqlar bilən nepiz tokuloğan ak kanap rəhttin yasidi. **9** Ular կoxenni ikki կat, tət qasa կilip yasidi; ikki կat կilinoğanda uzunluqı bir օeriq, kənglikimu bir օeriq kelətti. **10** Uning üstigə tət կatar կilip gəhərlərni ornattı: — bir կatardikisi

kızıl yakut, serik gəhər wə zumrətlər idi; bu birinqi qatar idi. **11** İkkinqi qataroja kək қaxtexi, kək yakut wə almas, **12** üçinqi qataroja səsün yakut, piroza wə səsün kwarts, **13** tətinqi qataroja beril yakut, ak həkik wə anartax ornitildi; bularning həmmisi altun kəzlikkə bekitildi. **14** Bu gəhərlər Israilning oqullirining namlırioja wəkil kılınip, ularning sanidək on ikki bolup, məhür oyqandək hərbir gəhərgə on ikki қəbilining nami birdin-birdin pütüldi. **15** Ular қoxenəja xoynidək exilgən sap altundin [ikki] exilmə zənjir yasidi; **16** ular қoxenəja altundin ikki kəzlük wə ikki ھالقا etip, ikki ھالқını қoxenning [yükirik] ikki burjikigə bekitti; **17** andin xu altundin exilip yasałqan ikki zənjirni қoxenning [yükirik] ikki burjikidiki ھالқıdin ətküzüp, **18** exilgən xu zənjirlərning ikki uqini ikki kəzlükkə bekitip, [kezliklərni] əfodning ikki mürilik tasmisining aldi kışmioja ornatti. **19** Buningdin baxqa ular altundin ikki ھالقا yasap, ularni қoxenning [asti təripidiki] ikki burjikigə bekitti; ular əfodka tegixip turidiojan kılınip iqigə қadaldi. **20** Mundin baxqa ular altundin [yənə] ikki ھالقا yasap, ularni əfodning ikki mürilik tasmisining aldi təwənki kışmioja, əfodka ulnidiojan jayoja yekin, kəxitiləngən bəlwaqdin egizrək kılıp bekitti. **21** Ular қoxenning əfodning bəlwəqidin yüksərirək turuxi, қoxenning əfodtin ajrap kətməsliki üçün kək xoyna bilən қoxenning ھalqisini əfodning ھalqisioja qetip koydi. Bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaqa buyruqinidək kılındı. **22** [Bəzaləl] əfodning [iqidiki] tonni pütünləy kək rənglik kıldı. **23** Tonning [baxqa kiyildiojan] təxüki dəl otturisida, huddi sawutning

yakısidək ixləngənidi; yırtılıp kətməsliki üçün uning qərisigə pəwaz ixləndi. **24** Ular tonning etikining qərisigə kək, səsün wə kızıl yiptin anarlarnı tokup esip köydi. **25** Ular həmdə altun қongöuraklarnı yasap, қongöuraklarnı tonning etikining qərisigə, anarlarning arılıkçıja birdin esip köydi; hər ikki anarning otturisioja bir қongöurak esip köyldi. **26** [Kahinlik] hizmitigə ait [қongöuraklar] tonning etikining qərisigə bekitildi; bir altun қongöurak, bir anar, bir altun қongöurak, bir anar kılıp bekitildi; həmmisi Pərwərdigarning Musaqa buyruqinidək kılindi. **27** Ular Hərun bilən uning oçullirioja nepiz tokuloğan ak kanap rəhttin halta kengləklərni tiki; **28** səllini ak kanap rəhttə yasidi, xundakla qiraylıq egiz beklərni ak kanap rəhttə, tamballarnı nepiz tokuloğan ak kanap rəhttə təyyarlıdı; **29** buningdin baxka ular bəlwəoñimu kək, səsün wə kızıl yip arilaxturulup kəxtiləngən, nepiz tokuloğan ak kanap rəhttə təyyarlıdı; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaqa buyruqinidək kılindi. **30** Ular yənə nəpis tahtayni, yəni mukəddəs otuqatni sap altundın yasap, uning üstigə məhür oyqandək: «Pərwərdigarqa mukəddəs kılindi» dəp oyup pütti; **31** ular otuqatka kek rənglik yipni baqlap, uning bilən otuqatni səlligə takıldı, bular Pərwərdigarning Musaqa buyruqinidək kılindi. **32** Xu tərikidə jamaətning ibadət qedirining həmmə kuruluxi pütküzüldi; Israillar Pərwərdigarning Musaqa buyruqinining həmmisini xu boyiqə kıldı; xu tərikidə həmmisini püttürdi. **33** Ular qedirni Musanıng yenioja elip kəldi — qedir yopuklırını, uning barlıq əswablırını, ilməklirini, tahtaylırını, baldaklırını, hadiliri bilən

təgliklirini, **34** xuningdək kizil boyalojan koqkar terisidin yasalojan yopuk bilən delfin terisidin yasalojan yopukni, «ayrima pərdə»ni, **35** əhdə sandukı wə uning baldaklirini, «kafarət təhti»ni, **36** xirə wə uning barlık əswablirini, xundakla «təkdir nanlar»ni, **37** sap altundin yasalojan qiraqlıdan bilən uning qiraqlırını, yəni üstigə tizilojan qiraqlarnı, uning barlık əswablırı həm qiraq meyini, **38** altun huxbuygah, məsihəlx meyi, dora-dərməklərdin yasalojan huxbuynı, qedirning kirix eçizining pərdisini, **39** mis կurbangah bilən uning mis xalasını, uning baldaklıri bilən həmmə əswablırını, yuyux desi bilən uning təglikini, **40** høylining qərisidiki pərdilərni, uning hadılıri wə ularning təgliklirini, høylining kirix eçizining pərdisi bilən høylining tanılırı wə կozuklırını, mukəddəs qedirning, yəni jamaət qedirioja ait hizmətkə ixtilidiojan barlık əswablarnı, **41** mukəddəs jayoja ait hizmət üçün tikilgən kahinlik kiyimini, yəni Hərun kahinning mukəddəs kiyimliri bilən uning oğullirining kahinlik kiyimlirini bolsa, həmmisini elip kəldi. **42** Bu ixlarning həmmisini Israillar Pərwərdigarning Musaqla barlık buyruqanlırı boyiqə ənə xundak ada kılqanidi. **43** Musa ixlarning həmmisigə təpsiliy қaridi, mana, ular Pərwərdigarning buyruqını boyiqə bu ixlarnı pütküzgənidi; buyrulqandək, dəl xundak kılqanidi; Musa bularnı kərüp, ularqa bəht-bərikət tiləp dua կildi.

40 Andin Pərwərdigar Musaqla mundak əmr կildi: —
2 Birinqi ayning bexi, ayning birinqi küni sən jamaət qedirining mukəddəshanisini tikligin. **3** Həküm-guwaqlik sandukını uning iqigə կoyup, iqki pərdə arkılık əhdə

sandukini tosup koyojin; **4** xirəni qedirning iqigə əkirip, üstigə tizilidiojan nərsilərni tizojin; andin qiraqlanni əkirip, üstigə qiraqlarni orunlaxturojin. **5** Altun [bilən əkaplanıqan] huxbuy kəydürgüqi ķurbangahni həküm-guwahlıq sandukining udulioja tikləp koyojin; qedirning kirix eojizining pərdisini esip koyojin. **6** Kəydürmə kurbanlıq ķurbangahını mukəddəshanining, yəni jamaət qedirining kirix eojizining aldioja koyojin; **7** andin yuyux desini jamaət qediri bilən ķurbangahning otturisiöja orunlaxturup, su toxturup koyojin. **8** Høylining qərisigə pərdilərni bekitip, høylining kirix eojizining pərdisini askın; **9** andin «məsihləx meyi»ni elip, ibadət qediri wə uning iqidiki barlık nərsilərni məsihləp, uni wə barlık həmmə əswablırini Hudaşa atap mukəddəs kılɔjin. Xundak kılıp [pütkül qedir] mukəddəs bolidu. **10** Sən kəydürmə kurbanlıq ķurbangahını, xundakla uning barlık əswablırini məsihləp, uni [Hudaşa atap] mukəddəs kılɔjin; buning bilən ķurbangah «əng mukəddəs nərsilər» կatarida bolidu. **11** Sən yənə yuyunux desi wə uning təglikini məsihləp mukəddəs kılɔjin. **12** Andin Hərun bilən uning oqullırını jamaət qedirining kirix eojiziöja yekin əkilip, ularni su bilən yuɔjin; **13** Hərunoja mukəddəs kiyimlərni kiydürüp, Manga kahinlik hizməttə boluxi üçün uni məsihləp, [Manga ayrip] mukəddəs kılɔjin. **14** Andin uning oqullırını elip kirip, ularoja halta kəngləklərni kiydürüp, **15** ularning atisini məsihlığiningdək Manga kahinlik hizmitidə boluxi üçün ularnimu məsihlığın. Xuning bilən ularning bu məsihlinixi ular üçün əwladtın əwladKİQƏ əbədiy kahinlikning [bəlgisi] bolidu. **16** Musa

xundak қildi; Pərwərdigar uningoja nemə buyruqjan bolsa, u xundak bəja kəltürdi. **17** Xundak boldiki, ikkinqi yilning birinqi eyida, ayning birinqi künidə ibadət qediri tikləndi. **18** Musa qedirni tikip, təgliklirini orunlaxturup, tahtaylirini tizip, ularning baldaklirini bekitip, hadilirini tiklidi. **19** Muğəddəs qedirning üstigə [iqki] yopukni yaptı, andin uning üstigə taxki yopukni yepip қoydi; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaçı buyruqinidək қılındı. **20** Andin u həküm-guwahlıknı elip, uni sanduk iqigə қoydi; baldaklarnı əhdə sandukınını [halkılıridın] etküzüp, «kafarət təhti»ni sandukning üstigə orunlaxturdi. **21** Əhdə sandukını mukəddəs qedir iqigə elip kirip, otturioja «ayrima pərdə»ni tarttı; xundak қılıp u həküm-guwahlık sandukını pərdə arkılık tosup қoydi. Həmmə ix Pərwərdigarning Musaçı buyruqinidək қılındı. **22** U xırəni jamaət qedirioja elip kirip, muğəddəs jayning ximal təripigə, [«əng muğəddəs jay»diki] pərdining sırtıqə қoydi. **23** «Təkdir nanlar»ni xırəning üstigə, Pərwərdigarning aldiqə tizip қoydi; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaçı buyruqinidək қılındı. **24** Andin u qiraətdanni jamaət qedirioja elip kirip, uni muğəddəs jayning jənub təripigə, xırəning udulioqa қoydi, **25** qiraqlarnı Pərwərdigarning aldiqə orunlaxturdi; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaçı buyruqinidək қılındı. **26** Andin u [huxbuynı kəydürgüqı] altun қurbangahıni iqidiki pərdining aldiqə tiklidi; **27** Uning üstidə esil huxbuynı kəydürdi; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaçı buyruqinidək қılındı. **28** U ibadət qedirining kirix eçiziqə pərdə tarttı.

29 Andin keydürmə қurbanlıq қurbangahını jamaət qediridiki mukəddəs jayning kirix eojizioja yekin қoydi; uning üstidə keydürmə қurbanlıq wə қoxumqə axlik hədiyəsini ətküzdi; bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaοja buyruqinidək kılindi. **30** Yuyunux desini jamaət qediri bilən қurbangahning otturisioja қoyup, yuyuxka ixlitilidiojan suni daska toxkuzup կuydi. **31** Musa wə Hərun bilən uning oqulları қaşanla jamaət qedirioja kirsə yaki қurbangahka yekin barsa, Pərwərdigarning Musaοja buyruqinidək қollirini xu suda yuyatti. Bular Pərwərdigarning Musaοja buyruqinidək kılindi. **33** Andin u qedir həm қurbangahning ətrapioja həyla pərdisini tikləp, høylining kirix eojizining pərdisini tartti. Xu tərikidə Musa pütkül ixni tamamlidi. **34** Xuning bilən bulut jamaət qedirini kaplap, Pərwərdigarning julası ibadət qedirini toldurdu. **35** Bulut sayə qüxürüp, Pərwərdigarning julası qedirni tolduroqını üçün, Musa jamaət qedirioja kirəlmidi. **36** Қaşankı bulut jamaət qediridin kətürülsə, Israillar səpərgə atlinatti. Hərbir ketim səpərdə xundak bolatti. **37** Bulut kətürülmisə ular қozojalmay, taki kətürüldiojan küngiqə səpərgə qikmaytti. **38** Qünki kündüzi Pərwərdigarning buluti mukəddəs qedir üstidə turatti, keqisi uning üstidə ot kərünətti; pütkül Israil jəmətining kəz aldida ularning barlık қılıqan səpərliridə xular kərünətti.

Lawiylar

1 Wə Pərwərdigar Musani qakirip jamaət qediridin uningoja səz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillaroja səz kılıp ularoja mundak degin: — Əgər silərdin biringlar Pərwərdigarning aldioja bir қurbanlıqni sunmakçı bolsanglar, қurbanlıqları qarpaylardın, yəni kala yaki uxxaқ mallardin sunuxunglar kerək. **3** Əgər uning sunidiojini kalilardin kəydürmə қurbanlıq bolsa, undakta u bejirim ərkək һaywanni kəltürsün; uning Pərwərdigarning aldida қobul boluxi üçün uni jamaət qedirining kirix aqzining aldida sunsun. **4** U қolını kəydürmə қurbanlıqning bexioja қoysun; xuning bilən қurbanlıq uning ornioja kafarət boluxka қobul kılınidu. **5** Andin u Pərwərdigarning huzurida buğını boquzlisun; kahinlar boləjan Hərunnig oqulları kəninə kəltürüp, jamaət qedirining kirix aqzidiki қurbangaһning üstü kışmining ətrapıja səpsun. **6** Andin [қurbanlıq kılıqı] kəydürmə қurbanlıq kılınojan һaywanning terisini soyup, tenini parqılısun **7** wə Hərun kahinning oqulları қurbangaһta ot կalap otning üstigə otunlarnı tizsun. **8** Andin kahinlar boləjan Hərunnig oqulları gəx parqılırını, bexi wə meyi bilən koxup, қurbangaһdiki otning üstidiki otunning üstigə tərtip bilən tizip қoysun. **9** Lekin uning iq-ķarnı bilən paqaklırını [қurbanlıq sunoquqı] suda yusun; andin kahin həmmisini elip kelip қurbangaһning üstidə kəydürsun. Bu ot arkılıq sunulidiojan қurbanlıq hesabida, Pərwərdigaroja huxbuq qıkırılıdiqan kəydürmə қurbanlıq bolidu. **10** Əgər u kəydürmə қurbanlıq kılıx üçün uxxaқ mallardin կoy ya əqkə қurbanlıq kılay desə,

undakda u bejirim bolğan bir ərkikini kəltürsun. **11**
U uni қurbangahning ximal təripidə Pərwərdigarning
huzurida boozulısın. Andin kahinlar bolğan Hərunnig
oqulliri əneni elip, қurbangahning üstü կismining
ətrapişa səpsun. **12** [kurbanlıq kılıquqi] bolsa gəxni
parqılap, bexi bilən meyini kesip ayrisun. Andin kahin
bularnı elip қurbangahı otning üstidiki otunning
üstidə tərtip boyiqə tizip қoysun. **13** Lekin uning iq-
karnı bilən paqaklarnı [kurbanlıq sunoquqi] suda yusun;
andin kahin həmmisini elip kelip қurbangahning üstidə
kəydürsun. Bu ot arkılıq sunulidioğan kurbanlıq hesabida,
Pərwərdigar ola huxbuy qikirilidioğan kəydürmə kurbanlıq
bolidu. **14** Əgər [kurbanlıq kılıquqi] Pərwərdigar ola
atap uqar-kanatlardın kəydürmə kurbanlıq kılıay desə,
undakta u pahtəklərdin yaki kəptər baqkiliridin kurbanlıq
kəltürsun. **15** Kahin uni қurbangahning yenioğa elip kelip,
bexini tolqap üzüp uni қurbangahning üstidə kəydürsun;
uning əni sikilip қurbangahning temioğa sürtülsün.
16 Lekin taxlığını pəyliri bilən қoxup қurbangahning
xərk təripidiki külliükə taxliwətsun; **17** u kurbanlıknı
ikki ənənitinin otturisidin yarsun, biraq uni ikki parqə
kiliwətmisun. Andin kahin buni elip қurbangahdiki
otning üstidiki otunning üstigə կoyup kəydürsun; bu ot
arkılıq sunulidioğan kurbanlıq hesabida, Pərwərdigar ola
huxbuy qikirilidioğan kəydürmə kurbanlıq bolidu.

2 Əgər birkim Pərwərdigarning huzurioğa axlıq hədiyə
sunmaqçı bolsa hədiyəsi esil undin boluxi kerək; u
uning oqa zəytun meyi կuyup andin üstigə məstiki salsun.
2 U uni elip kahinlar bolğan Hərunnig oqullırining

aldişa kəltürsun; andin [kahin hədiyə sunojuqining] yadlinixi üçün zəytun meyi iləxtürülgən undin bir qanggal elip, həmmə məstiki bilən köxüp, bu hədiyəni ķurbangahta kəydürsun; bu ot arkılık sunulidiojan, Pərwərdigarəja huxbuy qikirilidiojan hədiyə bolidu.

3 Əmma axlık hədiyədin կalojini bolsa, Hərun bilən uning oqullirioja təwə bolsun. Bu Pərwərdigarəja ot arkılık sunulojanlarning iqidə «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. **4** Əgər sən tonurda pixurulqan nərsilərdin axlık hədiyə sunay desəng, ular zəytun meyi iləxtürülgən esil undin pixurulqan tokəqlar yaki zəytun meyi sürülp məsihləngən petir həmək nanlardın bolsun. **5** Əgər sening kəltüridiojan hədiyəng tawida pixurulqan axlık hədiyə bolsa u zəytun meyi ixləxtürülüp esil undin petir həlda etilsun. **6** Sən uni oxtup üstigə zəytun meyi կuyοqin; u axlık hədiyə bolidu. **7** Sening kəltüridiojan hədiyəng կazanda pixurulqan axlık, hədiyə bolsa undakta u esil un bilən zəytun meyida etilsun. **8** Xu yollarda təyyarlanıjan axlık hədiyələrni Pərwərdigarning huzuriqə kəltürgin; uni kahinoja bərgin, u uni ķurbangaħka elip baridu. **9** Kahin bolsa axlık hədiyədin «yadlinix ülüxi»ni elip ķurbangaħning üstidə kəydürsun. Bu ot arkılık sunulidiojan, Pərwərdigarəja huxbuy qikirilidiojan hədiyə bolidu. **10** Əmma axlık hədiyədin կalojini bolsa, Hərun bilən uning oqullirioja təwə bolsun. Bu Pərwərdigarəja ot arkılık sunulojanlarning iqidə «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. **11** Silər Pərwərdigarning huzuriqə sunidiojan hərkandaq axlık, hədiyələr eqitku bilən təyyarlanmisun. Qünki silərning

Pərwərdigarəja otta sunulidiojan hədiyənglarning
həqkaysisida ekitkü yaki həsəlni kəydürüvkə bolmaydu.

12 Bularni Pərwərdigarning aldioja «dəsləpki həsul»
süpitidə sunsanglar bolidu, lekin ular huxbuy süpitidə
kurbangahning üstidə kəydürülüp sunulmisun. **13** Sening
hərbir axlik hədiyəng tuz bilən tuzlinixi kerək; axlik
hədiyəngni Hudayingning əhdə tuzidin məhrum kilmay,
həmmə axlik hədiyəliringni tuz bilən tuzliojin. **14** Əgər
sən Pərwərdigarəja «dəsləpki həsul»din axlik hədiyə
sunay desəng, undakta ziraətning yengi pixşan kək bexini
elip, danlarni otta қorup, ezip talkan süpitidə sunoqin; bu
«dəsləpki həsul» hədiyəsi bolidu; **15** sən uningoja zəytun
meyi կuyup üstigə məstiki saloqin; bu axlik hədiyə bolidu.
16 Kağın bolsa uningdin, yəni қorup ezilgən danlar bilən
zəytun meyidin bir kismini elip həmmə məstiki bilən
köxup, bolarnı «yadlinix ülüxi» süpitidə kəydürsun. Bu
ot arkılık Pərwərdigarəja sunulojan hədiyə bolidu.

3 Birsining sunidiojini inaklık kurbanlıkı bolsa, xundakla
kalilardin sunsa, u Pərwərdigarning huzurioja bejirim
bir ərkikini yaki qixisini kəltürsun. **2** U sunidiojan bu
haywanning bexioqa қolini կoyup, andin uni jamaət
qedirining kirix eçizi aldida boquzlisun. Andin kağınlar
bołqan Hərunning oqlulliri kenini kurbangahning üsti
kismining ətrapişa səpsun. **3** Sunoquqi kixi bu inaklık
kurbanlığından Pərwərdigarəja atap otta sunulidiojan
hədiyə süpitidə bir kismini elip beçixlisun, yəni iq
ķarnini yəgəp turoqan mayni, xundakla barlık iq meyini
elip **4** ikki bərəknı wə ularning üstidiki həmdə ikki
yanpixidiki mayni ajritip, jigərning bərəkkiqə bołqan

qawa meyini kesip, elip kəlsun. **5** Həruning oqlulliri bolsa bularni қurbangahning üstigə kəltürüp ot üstigə қoyulğan otunning üstidiki kəydürmə kurbanlıkka қoxup kəydürsun. Bu ot arkılık sunulidioğan, Pərwərdigarоја huxbuy qıkirilidioğan kurbanlıq bolidu. **6** Birsining Pərwərdigarоја kılıdioğan inaqlık kurbanlığı üçün sunidioğını uxxak maldin bolsa, undakta u bejirim bir ərkikini yaki qixisini kəltürsun. **7** Əgər uning kurbanlığı қoy bolsa uni Pərwərdigarning aldiqa kəltürüp, **8** kurbanlıq kılıdioğan bu həywanning bexioja қolini қoyup, andin uni jamaət qedirining kirix aqzining aldida boquzlisun. Andin Həruning oqlulliri ənini elip қurbangahning üsti kışmining ətrapişa səpsun. **9** Sunoquqi kixi bu inaqlık kurbanlığının Pərwərdigarоја atap otta sunulidioğan hədiyə süpitidə bir kışmini, yəni uning meyini elip beqixlisun, — pütün maylıq կuyrukjini uning omurtkisişa yekin yerdin ajritip elip, iq қarnini yəgəp turoğan mayni, xundakla barlıq iq meyini elip, **10** ikki bərəknı wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jigərning bərəkkiqə bolğan qawa meyini kesip, elip kəlsun. **11** Kahin bularni қurbangahning üstidə kəydürsun; bu otta sunulidioğan, Pərwərdigarоја ataloğan taam hədiyəsi bolidu. **12** Uning sunidioğunu eqli bolsa, buni Pərwərdigarning huzurişa kəltürsun. **13** U қolini uning bexioja қoyup, andin uni jamaət qedirining aldida boquzlisun. Andin Həruning oqlulliri ənini elip қurbangahning üsti kışmining ətrapişa səpsun. **14** Andin sunoquqi kixi bu kurbanlığın Pərwərdigarоја atap otta sunulidioğan hədiyə süpitidə bir kışmini elip beqixlisun,

yəni iq կարնի yəgəp turoqan mayni, xundakla barlik iq meyini elip, **15** ikki bərəknı wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jigərning bərəkkiqə bolqan qawa meyini kesip, elip kəlsun. **16** Kaḥin bularnı կurbangahning üstidə kəydürsun; bu otta sunulidioqan, huxbuy qikiridioqan taam hədiyəsi bolidu. Mayning həmmisi Pərwərdigar oja təwədur. **17** Bu hərkəndak turar jayinglarda silərgə əbədiy bəlgilimə bolidu; silər həqkəndak may yaki kan yeməslikinglar kerək.

4 Pərwərdigar Musa oja söz kılıp mundak dedi: — **2** Israillar oja söz kılıp mundak degin: — «Birsi bilməy ezip, Pərwərdigar «kılma» dəp buyruqan hərkəndak əmrlərdin birigə hilaplik kılıp selip, gunah kilsa, [təwəndikidək kilsun]: — **3** — əgər məsihləngən kaḥin həlkni gunahka putlaxturidioqan bir gunahni kilsa, undakta u bu kılqan gunahı üçün bir bejirim yax torpakni elip kelip, Pərwərdigar oja gunah կurbanlıkı süpitidə sunsun. **4** U torpakni jamaət qedirining kirix aozzining yenioqa, Pərwərdigarning aldiqa kəltürüp, կolini uning bexioqa կoyup, andin torpakni Pərwərdigarning կuzurida booquzlisun. **5** Andin məsihləngən kaḥin torpakning կenidin azoqina elip, jamaət qediri iqigə kətürüp aparsun; **6** kaḥin xu yərdə barmikini կanoqa qıləp, կanni mukəddəs jayning pərdisining aldida, Pərwərdigarning կuzurida yəttə mərtiwə səpsun. **7** Xundakla kaḥin կandin elip, jamaət qediri iqidə Pərwərdigarning aldida turoqan huxbuygahning münggüzlirigə sürsun. Torpakning կaloqan həmmə կenini bolsa, jamaət qedirining kirix aozzining aldidiki kəydürmə կurbanlık կurbangahining

tüwigə təküp koysun; **8** andin u gunah kurbanlıki bolğan torpakning iqidin həmmə meyini ajritip qıqarsun — yəni iq қarnini yəgəp turğan may bilən қaloğan iq meyi, **9** ikki bərəknı wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jigərning bərəkkiqə bolğan qawa meyini ajratsun **10** (huddi inaklık kurbanlıki bolğan kalining iqidiki may ajritiloğandək); andin kahin bularni kəydürmə kurbanlık kurbangahının üstidə kəydürsun. **11** Lekin torpakning terisi bilən həmmə gəxi, bax bilən paqaklıri, iq қarnı bilən zinini, **12** yəni pütkül torpakning қaloğan kisimlirini qedirgahıning sırtıqa elip qıkip, pak bir yərgə, yəni küllər təkülidioğan jayoğa elip qıkip, otunning üstidə otta kəydürsun. Bular küllər təkülidioğan jayda kəydürüwetilsun. **13** Əgər pütkül Israil jamaiti əzi bilmigən һalda ezip gunah kılıqan bolsa, Pərwərdigarning «kilma» dəp buyruqan hərkəndək əmrlirigə hilaplık ixlarning birini kılıp selip, gunahka qüxüp կalsa, **14** xundakla ularning sadır kılıqan gunahi aydinglaxkan bolsa, undakta jamaət gunah kurbanlıki süpitidə bir yax torpaknı sunup jamaət qedirining aldiqa kəltürsun. **15** Jamaətning aksakalliri Pərwərdigarning aldida կollırını torpakning bexioğa կoyup, andin torpaknı Pərwərdigarning aldida boozuzlisun. **16** Məsihləngən kahin torpakning kənidin azojına elip jamaət qediri iqiga elip kirsun; **17** xu yərdə barmikini կanoğa qilap, կanni [mukəddəs jayning] pərdisining aldida, Pərwərdigarning huzurida yəttə mərtiwə səpsun. **18** Xundakla kahin կandin elip jamaət qediri iqidə Pərwərdigarning aldida turoğan huxbuygahıning münggüzlirigə sürsun. Torpakning

қалоjan həmmə əenini bolsa, jamaəet qedirining kirix aozining aldidiki kəydürmə kurbanlıq kurbangahining tüwigə teküp koysun; **19** kahin [torpakning] iqidin barlik meyini ajritip elip, kurbangahning üstidə kəydürsun. **20** U gunah kurbanlıqi bolovan ilgiriki torpakni kılıqınıoja ohxax bu torpaqnimu xundak əilsun; wə dəl xundak kılıxi kerək; xu yol bilən kahin ular üçün kafarət kəltüridu; xu gunah ulardin kəqürülidu. **21** Andin u torpakni qedirgahning taxkirişa elip qıkip, ilgiriki torpakni kəydürgəndək bu torpaqnimu kəydürsun. Bu jamaəet üçün gunah kurbanlıqi bolidu. **22** Əgər bir əmir bilməy uning Hudasi Pərwərdigarning «kilma» degən hərkəndək əmrlirining birigə hilaplıq kılıp selip, gunahka qüxüp əlsa, **23** wə kılajan gunahı əzığə məlum kılınojan bolsa, undakta u əzi kurbanlıq üçün bejirim bir tekini sunsun; **24** u əolini tekining bexioja əoyup, andin uni kəydürmə kurbanlıq kılınidiojan həywanlarnı boozuzlaydiojan jayşa elip berip Pərwərdigarning aldida boozulisin. Bu bir gunah kurbanlıqi bolidu. **25** Kahin gunah kurbanlıqining əeninin barmikioja azəqina elip, uni kəydürmə kurbanlıq kurbangahining münggüzlirigə sürüp koysun; andin əlojan əenini kəydürmə kurbanlıq kurbangahining tüwigə teküp koysun. **26** U inaklıq kurbanlıq kılınojan həywanning meyini kəydürgəndək, uning barlik meyini kurbangahda kəydürsun. Bu yol bilən kahin uni gunahının paklandurux üçün kafarət kəltüridu wə xu gunahı uningdin kəqürülidu. **27** Əgər pukralardin biri bilməy uning Hudasi Pərwərdigarning «kilma» degən hərkəndək əmrlirining birigə hilaplıq

kılıp selip, gunahğa qüxüp қalsa, **28** wə kılajan gunahı
əzigə məlum қilinəjan bolsa, undakta u əzining, yəni u
sadir kılajan gunahı üçün қurbanlıq қılıxka bejirim bir
qixi əqkini sunsun; **29** u қolini gunah қurbanlığining
bexioja қoyup, andin uni kəydürmə қurbanlıqlarıni
boquzlaydiojan jayşa elip berip boquzlisun. **30** Andin
kahın uning kenidin barmikioja azojına elip uni kəydürmə
қurbanlıq қurbangahının münggüzlirigə sürüp koysun;
kalajan barlık ənini қurbangahning tüwigə təküp
koysun. **31** Inaqlik қurbanlıqi қilinəjan həywanning
meyi iqidin ajritiloqandək uningmu həmmə meyini
ajritip qıqarsun; kahın uni Pərwərdigarning aldida
huxbuy kəltürsun dəp қurbangahning üstidə kəydürsun.
Xu yol bilən kahın uning üçün kafarət kəltüridu; xu
gunah uningdin kəqürülidu. **32** Əgər u kixi gunah
қurbanlıqi üçün қoza kəltürüxnı halisa, bejirim bir
qixi қozını sunsun. **33** U қolini gunah қurbanlıqi
[қozisining] bexioja қoyup, kəydürmə қurbanlıqlar
boquzlinidiojan jayşa elip berip, uni gunah қurbanlıqi
süpitidə boquzlisun. **34** Andin kahın gunah қurbanlığining
kenidin barmikioja azojına elip uni kəydürmə қurbanlıq
қurbangahının münggüzlirigə sürüp koysun; uning
kalajan barlık ənini u қurbangahning tüwigə təküp
koysun. **35** Inaqlik қurbanlıqi қilinəjan қozining meyi
iqidin ajritiloqandək, uningmu həmmə meyini ajritip
qıqarsun; kahın bularni Pərwərdigarqa atap otta
sunulidiojan barlık қurbanlıqlarqa қoxup, қurbangahning
üstidə kəydürsun. Xu yol bilən kahın uning sadir kılajan

gunahı üçün kafarət kəltüridü; xu gunah uningdin kəqürülidü.

5 Əgər birsi məlum ixka guwahqi bolup, xundakla uningə qəsəm buyrulqinida kərgini yaki bilginidin məlumat bərmisə, undakta u əbəhiqlikining jazasiqa tartılıdu. **2** Əgər birsi ezi bilməy napak bir nərsigə tegip kətsə — məyli u napak bir həywanning jəsiti bolsun, məyli napak bir qarpayning jəsiti bolsun, yaki napak bir əmiligüqi həywanning jəsiti bolsun, muxundak nərsigə tegip kətsə umu napak sanılıp gunahkar hesablinidu; **3** Əgər xuningdək birsi ezi tuymay məlum kixinining adəmni napak kılıdiqan hərkəndək nijasitigə tegip kətsə, xundakla u buni bilip yətsə, undakta u gunahkar hesablinidu. **4** Əgər birsi angsız rəwixtə yaman yaki yahxi bir ixni kılay dəp qəsəm kılıp salsa (kixilər hərtürlük ix toqrisida angsız rəwixtə qəsəm kılıxi mumkin), xundakla u buni tonup yətsə, u bu ixlar tüpəylidin gunahkar hesablinidu. **5** Birsi yüksək hərkəyisi ixlarda mən gunahkar boldum dəp bilsə, u ezbənini «mən mundak gunah kıldı» dəp ikrar kılsun; **6** andin ezi sadir kılıqan gunahının kafariti üçün Pərwərdigarning aldiqası «itaətsizlikni tiligüqi kurbanlıq» süpitidə uxşak maldin saqlıq wə ya bir qixi əqkini gunah kurbanlıq kılıp kəltürsun; andin kahin uni gunahının paklanduruxka uning üçün kafarət kəltürsun. **7** Əgər u əyndlərin [kurbanlıq] kılıxka kurbi yətmisə, u kılıqan itaətsizlik üçün ikki pahtək yaki ikki baqkını elip kelip, birini gunah kurbanlıq üçün, yənə birini kəydürmə kurbanlıq üçün Pərwərdigarning aldiqası sunsun. **8** U bularnı

kahinning kəxiçə kəltürgəndə, [kahin] awwal gunah
kurbanlıçıja təyyarlanıqanni kurbanlık kılıp boynini
üzməy, bexiçə yekin jayidin tolqisun, lekin bexini
boynidin üzüwətmisun; **9** andin gunah kurbanlıçining
kenidin azoçına elip kurbangahning temiçə qaqsun;
kaloçan keni bolsa kurbangahning tüwigə sikip qikirilsun.
Buning ezi gunah kurbanlığı bolidu. **10** Əmma ikkinqisini
bolsa bekitilgən bəlgilimə boyiqə kəydürmə kurbanlık
kılıp sunsun. Bu yol bilən kahin uning kiloçan gunahı
üqün kafarət kəltüridu wə xu gunah uningdin kəqürülidu.
11 Əgər ikki pahtək yaki ikki baqkini kəltürükə kurbi
yətmisə, undakta gunah kiloçan kixi gunah kurbanlığı
üqün esil undin bir əfahning ondin birini kəltürsun; bu
gunah kurbanlığı bolşaçka u uning üstigə zəytun meyi
küymisun yaki üstigə həqkandak məstiki salmisun; qunki
u gunah kurbanlığı bolidu. **12** U uni kahinning kəxiçə
kəltürsun wə kahin buningdin [sunəquqining] «yadlinix
üllixi» süpitidə bir qanggal elip, xuni Pərwərdigarə atap
otta sunulqan kurbanlıklärətə qoxup, kurbangahning
üstidə kəydürsun. Buning ezi gunah kurbanlığı bolidu. **13**
Bu yol bilən u xu gunahlardın kəysisini kiloçan bolsa, kahin
uning üqün kafarət kəltüridu. Axlıq hədiyələrdikigə ohxax
kaloçan kismi kahinoçə təwə bolidu. **14** Andin Pərwərdigar
Musaçə söz kılıp mundaç dedi: — **15** Birsi bilməy
Pərwərdigarə ataloçan mukəddəs nərsilərgə nisbatən
itaətsizlik kılıp gunah ətküzsə, undakta u Pərwərdigarning
aldioçə uxxaç maldin bejirim bir қoqkarni itaətsizlik
kurbanlığı kılıp kəltürsun; xu itaətsizlik kurbanlığı bolqan
қoqkarning bahasını sən mukəddəs jaydiki xəkəlning

elqəm birlik boyiqə kümüx xəkəlgə tohtatkin. **16** Andin xu kixi mukəddəs nərsilərgə nisbətən ətküzgən hatalığının bolğan ziyanni toldursun, xundakla ziyan ning bəxtin biri boyiqə köxup kağınoğa tələm təlisun. Bu yol bilən kağıın itaətsizlik kurbanlıq bolğan köqkarnıg wasitisi bilən uning üçün kafarət kəltüridü; xu gunah uningdin kəqürülidü. **17** Əgər birsi bilməy Pərwərdigarning «kilma» degən hərkəndək əmrlirining birərisigə hilaplik kılıp, gunahkar bolğan bolsa u kəbihlikining jazasioğa tartılıdu; **18** xundak bolsa, u uxşağ maldin sən tohtatkan kimməttə bejirim bir köqkarnı itaətsizlik kurbanlıq kılıp sunsun. Bu yol bilən kağıın uning bilməy ətküzgən itaətsizlikini üçün kafarət kəltüridü wə xu itaətsizlik gunahı uningdin kəqürülidü. **19** Bu itaətsizlik kurbanlıq bolidü; qunki u dərhəkikət Pərwərdigarning aldida itaətsizlik kıləjan.

6 Andin Pərwərdigar Musaşa söz kılıp mundak dedi: — **2** Əgər birsi gunah kılıp Pərwərdigarning aldida wapasızlık kılıp, köxnisi əzigə amanət yaki kapalətkə bərgən bir nərsə yaki köxnisdin zorawanlıq bilən buluwaləjan məlum bir nərsə toqrisida yaloğan gəp kiloğan bolsa yaki köxnisdin nahəklik bilən məlum nərsini tartıwaləjan bolsa, **3** yaki yitip kətkən bir nərsini tepiwelip uningdin tansa yaki kixilərning gunah sadır kiloğan hərkəndək bir Ixi toqrisida yaloğan kəsəm iqsə, **4** U gunah kiloğan ixtə əzini gunahkar dəp tonup yətsə, undakta u buliwaləjan yaki nahək tartıwaləjan nərsə yaki uningoşa amanətkə berilgən nərsə bolsun, yaki yitip ketip tepiwaləjan nərsə bolsun, **5** yaki u hərkəndək nərsə toqrisida yaloğan kəsəm iqtən bolsun, uning həmmisini toluk bahası boyiqə təlisun, xundakla

xu bahaning bəxtin bir kismi boyıqə koxup təlisun; u itaətsizlik kurbanlığını kılıqan künidə tələmni igisigə tapxurup bərsun. **6** Andin u Pərwərdigarning aldişa itaətsizlik kurbanlığı süpitidə uxxak maldin sən tohtatkan kimmət boyıqə bejirim bir қoqkarnı itaətsizlik kurbanlığı kılıp kaһinning қexioja elip kəlsun. **7** Kahin bu yol bilən uning üqün Pərwərdigarning aldida kafarət kəltüridü wə u hərkəysi ixta itaətsizlik kılıqan bolsimu u uningdin kəqürülidü. **8** Pərwərdigar Musaşa söz kılıp mundak dedi:
— **9** Sən Hərun bilən oqullirioja kəydürmə kurbanlık toqrisida əmr kılıp mundak degin: — Kəydürmə kurbanlık toqrisidiki қaidə-nizam mundak bolidü: — Kəydürmə kurbanlık pütün keqə tang atkuqə kurbangahıtki oqakning üstidə kəyüp tursun; wə kurbangahıning otini eqürməy yenik turquzunglar. **10** Kahin kanap tonini kiyip, yalingaqlığını yepip, saqrisiojqə kanap iq tambal kiyip tursun; kurbangahıning üstidiki ot bilən kəydürülgən kəydürmə kurbanlığının külüni elip, kurbangahıning bir təripidə koysun; **11** andin kiyimlirini seliwetip baxka kiyimlərni kiyip, külüni qedirgahıning sırtıqə elip qikip pakız bir jayda koysun. **12** Kurbangahıning oti bolsa həmixə yenip tursun; uni həq wakit eqürüvkə bolmayıdu, kahin ezi hər künü ətigəndə uningoja otun selip, üstigə kəydürmə kurbanlığını tızsın wə uning üstigə inaqlik kurbanlığının meyini կoyup kəydürsun. **13** Üzülməs bir ot kurbangahıning üstidə həmixə kəyüp tursun; u hərgiz eqürülmisun. **14** Axlik hədiyə toqrisidiki қaidə-nizam mundak: — Hərunning oqulliridin biri uni Pərwərdigarning aldişa, kurbangahıning aldişa

kəltürsun. **15** U axlıq hədiyə bolğan esil unoşa կolını selip uningdin xundakla uningdiki zəytun meyidin bir qanggal elip wə hədiyəning üstidiki barlık məstikini қoxup, bularni қurbangah üstidə kəydürsun; bu hədiyəning «yadlinix ülüxi» bolup, Pərwərdigarning aldida huxbuy kəltürük üçün қılınojan bolidu. **16** Exip қalojanlarını bolsa Hərun bilən oğulları yesun; u egitkü selimmay pixurulup mukəddəs bir jayda yeysunsun; ular uni jamaət qedirining həylisida yesun. **17** U mutlək egitküsiz pixurulsun. Mən otta Manga sunulidiojan қurbanlıq-hədiyələr iqidin xuni ularning ez ülüxi bolsun dəp ularoja hək қılıp bərdim; u gunah wə itaətsizlikni tiligüqi қurbanlıqlarоja ohxax «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. **18** Hərunning əwladidin bolğan ərkəklərning həmmisi buningdin yesun; bu dəwrdin-dəwrgə aranglarda əbədiy bir bəlgilimə bolidu; Pərwərdigarоja atap otta sunulojanlıridin bular ularning ülüxi bolsun. Uningoja kol təgküzgüqi jəzmən mukəddəs boluxi kerək. **19** Pərwərdigar Musaоja sez қılıp mundak dedi: — **20** Hərun Məsihlinidiojan künidə u wə oğullırining Pərwərdigarning aldioja sunidiojini mundak boluxi kerək: — Ular üzülməs axlıq hədiyə süpitidə esil undin bir əfahning ondin birini sunuxi kerək; ətigini yerimini, ahximi yənə yerimini sunsun. **21** U tawida zəytun meyi bilən etilsun; u zəytun meyioja qılap pixurulqandan keyin sən uni elip kir; axlıq hədiyəning pixurulqan parqilirini huxbuy süpitidə Pərwərdigarоja atap sunqın. **22** Hərunning oğullırining կaysisi uning ornida turuxka Məsihləngən bolsa umu [hədiyəni] xundak təyyarlap sunsun; bu əbədiy mutlək bir bəlgilimə bolidu. Bu hədiyə

Pərwərdigar oja atap toluk kəydürülsün. **23** Kahinning hərbir axlıq hədiyəsi bolsa pütünləy kəydürülsün; u hərgiz yeyilmisun. **24** Pərwərdigar Musa oja söz kılıp mundak dedi: — **25** Hərun bilən oğulları oja mundak degin: — Gunah, əlbanlıq tooprısidiki əaidə-nizam mundak; — Gunah, əlbanlığımı kəydürmə əlbanlıq boozuzlinidiojan jayda, Pərwərdigarning aldida boozuzlansun; bu hil əlbanlıq «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. **26** Gunah, əlbanlığını ətküzgüqi kahin ezi uni yesun; əlbanlıq mukəddəs bir yerdə, jamaət qedirining höylisida yeyilsun. **27** Uning gəxigə kol təgküzgüqi hərkim mukəddəs bolmisa bolmaydu, xuningdək əgər uning əni birsining kiyimigə qaqrıp kətsə, undakta ən qeqiləjan jay mukəddəs bir yerdə yuyulsun. **28** Kəysi sapal əzəzanda əlbanlıq kaynitilip pixuruləjan bolsa, u sundurulsun. Əgər u mis əzəzanda kaynitip pixuruləjan bolsa, u kırıp sürülsün həm su bilən yuyulsun. **29** Kahinlardın boləjan barlıq ər kixilər uningdin yesə bolidu. Bu «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. **30** Həlbuki, mukəddəs jayda kafarət kəltürüx üqün əni jamaət qedirioja kirgüzülgən hərkəndək gunah, əlbanlıq bolsa, hərgiz yeyilmisun, bəlki [pütünləy] kəydürülsün.

7 Itaətsizlik əlbanlıq tooprısidiki əaidə-nizam mana mundak; — Bu [əlbanlıq] «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. **2** Kəydürmə əlbanlıq boozuzlinidiojan jayda itaətsizlikni tiləx əlbanlığımı boozuzlinidu; [kahin] əneni əurbangahning üstü kışmining ətrapioja səpsun. **3** [Əlbanlıq kılığı kixi] barlıq meyini sunsun; yəni maylık əyrukü bilən iq kərnini yəgəp turojan mayni, **4**

ikki bərəknı wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jigərning bərəkkiqə bolğan qawa meyini ajritip sunsun. **5** Kahın bularni Pərwərdigarоja atap otta sunulidiqan қurbanlıq süpitidə қurbangahta kəydürsun. Bu itaətsizlik қurbanlıqı bolidu. **6** Kahinlardin bolğan ər kixilərning həmmisi buni yesun; u mukəddəs yərdə yeýilsun; u «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. **7** Gunah қurbanlıqı қandaq bolsa itaətsizlik қurbanlığimu xundak bolidu; ular ikkisi tooprısidki қaidə-nizam ohxax; bu қurbanlıq kafarət kəltürüxkə қurbanlıq etküzgüqi kahınınning əzигə təwə bolsun. **8** Kahın birsining sunojan kəydürmə қurbanlığını etküzgən bolsa, kəydürmə қurbanlığının terisi xu kahınınning bolidu. **9** Tonurda pixurulqan hərbir axlık hədiyə, xundakla қazanda yaki tawida etilgən hərbir axlık hədiyə bolsa uni etküzgən kahınınning bolidu, yəni kahınınning əzigə təwə bolidu. **10** Hərbir axlık hədiyə, məyli zəytun meyi arilaxturulqan bolsun, yaki қuruk kəltürülgən bolsun, bular Hərunnig oqullirining hərbirigə barawər bəlüp berilidu. **11** Pərwərdigarоja atap kəltürülgən inaklıq қurbanlığı tooprısidiki қaidə-nizam mundak: — **12** Sunmakçı bolğan kixi uni təxəkkür eytix üçün sunsa, undakta u «təxəkkür қurbanlığı» bilən billə zəytun meyi iləxtürülgən petir tokəqlar, zəytun meyi sürülp məsihləngən petir həmək nanlar wə esil undin zəytun meyioqa qilap pixurulqan tokəqlarnimu kəltürsun. **13** Xu tokəqlardin baxqa, yənə təxəkkür eytidiqan inaklıq қurbanlığı bilən billə ekitkü selinojan nanlarnimu sunsun; **14** u xu sunoqanlırining hərbir türidin birni elip Pərwərdigar üçün [köx қollap]

sunidiojan «kötürmə hədiyə» kılıp kəltürsun; bu inaklık
kurbanlıqining kənini [kurbangaħning üstigə] səpkən
kahinning əzizə təgsun. **15** Təxəkkür bildüridiōjan
inaklık kurbanlıqining gəxi bolsa kurbanlık kılınojan
xu küni yeyili xi kerək; [kurbanlıknı sunoquqi kixi]
tang atkuqə uning həq nemisini қaldurmisun. **16** Əgər
uning sunojan kurbanlıkjı kəsimigə has kurbanlık yaki
ihtiyariy kəltürgən kurbanlık bolsa, undakta haywanning
gəxi kurbanlık kılınojan kündə yeyilsun; uningdin
exip қaloqinini bolsa, ətisimu yeyixkə bolidu; **17** lekin
kurbanlıqning gəxidin üçinqi künigiqə exip қalsı, u otta
kəydürülüxi kerək. **18** Inaklık kurbanlıqining gəxidin
üçinqi künidə yeyilsə, undakta kurbanlık kobul bolmaydu,
kurbanlık sunoquqining hesabiqimu hesablanmaydu,
bəlki məkruh bolidu; kimdəkim uningdin yesə əz
kəbihlikining jazasılqə tartılıdu. **19** Xundakla napak
nərsigə tegip қalojan gəxmu yeyilməsliki kerək, bəlki
otta kəydürülüxi kerək. Hərkəndək pak adəm [napak
nərsigə təgmigən] kurbanlıqning gəxini yesə bolidu.
20 Lekin kimki napak һaləttə turup Pərwərdigarə
atalojan inaklık kurbanlıqidin yesə, undakta u əz həlkidin
üzüp taxlinidu. **21** Kimki napak bir nərsigə tegip
kətsə (məyli napak һaləttiki adəm bolsun, napak bir
haywan bolsun yaki hərkəndək napak yirginqlik nərsə
bolsun) wə xundakla Pərwərdigarə has atalojan inaklık
kurbanlıqning gəxidin yesə, undakta u əz həlkidin üzüp
taxlinidu. **22** Pərwərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi:
— **23** Israillarə mundak degin: — Silər kala, koy wə
əqkilərning meyini hərgiz yemənglar. **24** Əzlükidin əlgən

yaki yirtkuqlar boqup koyojan haywanning jəsitining meyini hərkəndak ixtəsili bolidu, lekin hərgiz uningdin yemənglər. **25** Qünki kimki Pərwərdigar oja atap otta sunulidiojan hərkəndak haywanning meyini yesə, xuni yegən kixi ez həlkəlidin üzüp taxlinidu. **26** Silər hərkəndak turar jayinglarda həqkəndak ənni, yəni uqar-kanatlarning bolsun yaki qarpaylarning bolsun ənnini hərgiz estimal kilmənglər. **27** Kimdəkim hərkəndak ənni estimal kilsə, xu kixi ez həlkəlidin üzüp taxlinidu.

28 Pərwərdigar Musa oja söz kılıp mundak dedi: — **29** Israillaroja mundak degin: — Kimki Pərwərdigar oja atap bir inaklık kurbanlıkjı sunsa, undakta u Pərwərdigar oja has boləjan hədiyəni xu inaklık kurbanlıktın ayrip kəltürəsun.

30 Ez əoli bilən Pərwərdigar oja atiojan, otta sunulidiojan hədiyələrni, yəni may bilən təxni koxup elip kelip, təxni «pulanglatma hədiyə» süpitidə Pərwərdigarning aldida pulanglatsun. **31** Kahin meyini kurbangah üstidə kəydürüwətsun. Təx bolsa Hərun bilən uning oqullirioja has bolsun. **32** Inaklık kurbanlıkliringlarning ong arka putini silər «kötürmə hədiyə» süpitidə kahinoja beringlar.

33 Hərunning oqulliridin əksisi inaklık kurbanlıkinin ənni bilən meyini sunojan bolsa ez ülüxi üçün ong arka putini ezi alsun. **34** Qünki mən Israillarning inaklık kurbanlıkliridin «pulanglatma hədiyə» boləjan təx bilən «kötürmə hədiyə» boləjan arka putini əbədiy bir bəlgilimə bilən Israillardin elip, kahin Hərun wə uning oqullirining həkkəi bolsun dəp ularoja təkdim kildim. **35** [Musa] Hərun bilən oqullirini Pərwərdigarning küllükida kahin boluxka uning aldioja kəltürgən künidə, ularoja Pərwərdigar oja

atap otta sunulidiojan қурбанлыklardin təkdim kılınidiojan kaһinlik ülüxi mana xudur. **36** [Musa] ularni Məsihligən künidə, Pərwərdigar bu ülüxni Israillardin elip ularoja berilsun dəp əmr kılqan. Bu [Israillarоја] dəwrdin dəwrgiqə əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **37** Kəydürmə қurbanlıq bilən axlıq hədiyəsi, gunah қurbanlıki bilən itaetsizlik қurbanlıki, kaһinlikka tikləx қurbanlıki bilən inaklıq қurbanlıki tooqrisidiki қaidə-nizam mana xudur. **38** Pərwərdigar Israillarоја: «Silər bu Sinay bayawinida Pərwərdigarning aldioja қurbanlıkliringlarni sununglar» dəp buyruoqan künidə, u bularning həmmisini Sinay teoјida Musaоја tapxuroqanidi.

8 Pərwərdigar Musaоја söz kılıp: — **2** Hərunni oqullirini bilən billə, wə ularning məhsus kiyimlirini, «məsihłəx meyi»ni, gunah қurbanlıki bolidiojan torpaq bilən ikki қoqkarnı, petir nan selinoqan sewətni elip kelip, **3** [Israilning] pütün jamaitini jamaət qedirining kirix aοzining aldioja jəm kılqın, — dedi. **4** Musa Pərwərdigar uningoja buyruqinidək kıldı, jamaət jamaət qedirining kirix aοzining aldioja yioqildi. **5** Andin Musa jamaətkə: — Pərwərdigar buyruoqan ix mana mundak, — dedi. **6** Xuning bilən Musa Hərun bilən uning oqullirini aldioja kəltürüp ularni su bilən yuyup, **7** [Hərunоја] kənglək kiydürüp, bəlwaqı baqlap, tonni kiydürdi wə üstigə əfodni yaptı; u əfodning bəlweqini baqlap, əfodni uningoja taqap koydi. **8** Andin Musa uningoja «koxen»ni taqap, koxenning iqigə «urim bilən tummim»ni selip, **9** Bexioja səllə yəgəp Pərwərdigar uningoja buyruqinidək səllining aldi təripigə «altun tahtılık muкəddəs otuqat»ni bekitip koydi. **10**

Andin Musa məsihləx meyini elip ibadət qediri bilən iqidiki barlık nərsilərning həmmisini məsihləp mukəddəs kıldı. **11** U maydin elip қurbangahka yəttə mərtiwə qeqip, қurbangah bilən uning barqə қaqa-қuqilirini, yuyunux desi wə təglikini Hudaşa atap mukəddəs қılıxka məsihlidi. **12** U yənə məsihləx meyidin azrak elip Hərunning bexioja կuyup uni Hudaşa atap mukəddəs қılıxka məsihlidi. **13** Andin Musa Hərunning oğullarını aldişa kəltürüp, Pərwərdigar uningoja buyruqinidək ularoja kənglək kiydürüp, bəllirigə bəlwəoq baqlap, ularoja egiz bəklərnimə takəp koydi. **14** Andin u gunah қurbanlıq kılınidiojan torpaqni yetiləp kəldi; Hərun bilən uning oğulları gunah қurbanlıq kılınidiojan torpakning bexioja қollırını koydi. **15** U uni boquzlidi, andin Musa կenidin elip, eż barmikj bilən қurbangahning münggüzlirigə, qərisigə sürüp қurbangahni gunahın paklıdi; կalqan կanni bolsa u қurbangahning təwigə teküp, mukəddəs boluxka kafarət kəltürdi. **16** Andin u iq կarnini yəgəp turqan mayning həmmisini, jigərning üstdikə qawa mayni, ikki bərək wə üstdikə maylirini қoxup aldı; andin Musa bularni қurbangahning üstidə kəydürdi. **17** Birak [Musa] torpakning terisi bilən gəxi wə tezikini bolsa Pərwərdigar ezigə buyruqinidək qedirgahning taxkirida otta kəydürüwətti. **18** Andin u kəydürmə қurbanlık kılınidiojan կoqkarnı kəltürdi; Hərun bilən uning oğulları կollırını կoqkarning bexioja կoydi. **19** [Hərun կoqkarnı] boquzlidi; andin Musa կenini elip қurbangahning üstü kışmining ətrapişa səpti; **20** [Hərun] կoqkarnı parqə-parqə կilip parqılıdı; andin Musa bexini,

parqılanıjan gəxlirini barlıq meyi bilən қoxup kəydürdi.

21 Üqəy-kerinliri bilən paqaklirini suda yudi. Andin Musa қoqkarnı pütün peti kurbangah üstidə kəydürdi. Bu Pərwərdigar Musaoja buyruojan, «Pərwərdigaroja atap otta sunulidiojan huxbuy qikidiojan қurbanlıq» idi. **22** Andin u kaһinlikka tıkləx қurbanlıki қilnidiojan қoqkarnı, ikkinqi қoqkarnı kəltürdi; Hərun bilən uning oqulları қollırını қoqkarning bexioja қoydi. **23** U uni boozuzlidi; wə Musa uning kənidin elip Hərunning ong қulikining yumxiki bilən ong қolining bax barmikjоja sürüp wə ong putining qong barmikjоjumu suwap қoydi.

24 Andin Musa Hərunning oqullırını aldişa kəltürüp, կandin elip ularning ong қulaklırinin yumxiki bilən ong қollırining bax barmaklirioja sürdi, ularning ong putlirining qong barmakliriojumu suwap қoydi, қalojan կanni Musa kurbangahıning qərisigə səpti. **25** Xundak kılıp, u meyi bilən maylıq կuyrukını, iq կarnini yəgəp turojan barlıq may bilən jigərning üstidiki qawa meyini, ikki bərək wə üstidiki mayırını қoxup elip ong arkə putnimu kesip elip, **26** Pərwərdigarning aldidiki petir nan selinojan sewəttin bir petir tokaq bilən bir zəytun may tokiqi wə bir danə həmək nanni elip bularnı may bilən ong arkə putning üstidə қoydi; **27** andin bularning həmmisini Hərun bilən uning oqullırining қollirioja tutkuzup, pulanglatma hədiyə bolsun dəp Pərwərdigarning aldida pulanglatti. **28** Andin Musa bularnı ularning қolliridin elip kurbangahtiki kəydürmə қurbanlığın üstidə қoyup kəydürdi. Bu «kaһinlikka tıkləx қurbanlığı» bolup, Pərwərdigaroja atap otta sunulidiojan, huxbuy qikidiojan қurbanlık idi.

29 Andin Musa təxni elip pulanglatma hədiyə süpitidə Pərwərdigarning aldida pulanglatti; Pərwərdigarning uningə buyruqını boyiqə, «kahinlikkə tikləx kurbanlığı» bolğan қoqkarning bu կismi Musanıng ülüxi idi. **30** Andin Musa Məsihləx meyidin wə kurbangahning üstidiki կandin bir'az elip, Hərun bilən uning kiyimlirigə wə oqulliri bilən ularning kiyimlirigə səpti. Xundak kılıp, u Hərun wə kiyimlirini, oqulliri bilən ularning kiyimlirini mukəddəs կildi. **31** Musa Hərun bilən uning oqulliriqa mundak buyrudi: — «Bu gəxni jamaət qedirining kirix aqzida կaynitip pixurup xu yerdə olturup «kahinlikkə tikləx kurbanlığı»qa təwə bolğan sewəttiki nan bilən koxup yənglar; bularni Hərun bilən oqulliri yesun, dəp buyruqinimdək uni yənglar; **32** lekin gəx bilən nandin exip կalojanlirining həmmisini otta keydürüwetinglar. **33** Silər yəttə küngiqə jamaət qedirining kirix aqzidin qıkmay, Hudaşa atap kahinlikkə tikləx künlininglar toxkuqə xu yerdə turunglar; qunki silərni Hudaşa atap kahinlikkə tikləx üçün yəttə kün ketidu. **34** Bugün կilinoğan ixlar Pərwərdigarning buyruqını boyiqə silər üçün kafarət kəltürülsün dəp կilindi. **35** Silər əlməslikinglar üçün Pərwərdigarning əmrini tutup jamaət qedirining kirix aqzining aldida keqə-kündüz yəttə kün turuxunglar kerək; qunki manga xundak buyruldi». **36** Hərun bilən oqulliri Pərwərdigarning Musanıng wasitisi bilən buyruqinining həmmisini bəja kəltürdi.

9 Səkkizinci küni Musa Hərun bilən uning oqulliri wə Israilning akşakallırını qaçırip, **2** Hərunə qəndək dedi: — «Sən gunah kurbanlıkıqa bejirim bir mozayni,

kəydürmə kurbanlıkkə bejirim bir koqkarnı əzüng
üqün elip, Pərwərdigarning aldioğa kəltürgin, **3** andin
Israillarşa söz kılıp: — Silər gunah kurbanlıki üçün
bir tekə elip kelinglar, kəydürmə kurbanlık üçün bir
mozay wə bir koza elip kelinglar, hər ikkisi bejirim,
bir yaxka kirgən bolsun; **4** Pərwərdigarning aldida
sunuxka inaklık kurbanlıki süpitidə bir torpak bilən bir
koqkarnı elip, zəytun meyi iləxtürülgən axlıq hədiyə
bilən billə kəltürünglər; qunki bugün Pərwərdigar Əzini
silərgə ayan kılıdu, degin». **5** Ular Musa buyruqjan
nərsilərni jamaət qedirining aldioğa elip kəldi; pütkül
jamaət yekin kelip, Pərwərdigarning aldida hazır bolup
turdi. **6** Musa: — Mana, bu Pərwərdigar buyruqjan
ixtur; buni կilsanglar Pərwərdigarning xan-xəripi silərgə
ayan bolidu, dedi. **7** Xuning bilən Musa Hərunoşa:
— Sən կurbangahka yekin berip gunah kurbanlıking
bilən kəydürmə kurbanlıkingni sunup əzüng wə həlk
üqün kafarət kəltürgin; andin həlkning kurbanlıqınımu
sunup, Pərwərdigar əmr kılolandək ular həkkidə kafarət
kəltürgin» — dedi. **8** Xuni dewidi, Hərun կurbangahka
yekin berip ezi üçün gunah kurbanlıki bolidiojan mozayni
boozuzlidi. **9** Hərunning oğulları կanni uningoşa sunup
bərdi; u barmikini կanoşa təgküzüp, կurbangahning
münggüzlirigə sürdi, կalojan կanni կurbangahning tüwigə
kuydi. **10** Gunah kurbanlıking meyi bilən ikki bərək wə
jigərning üstidiki qawa mayni elip, Pərwərdigar Musaşa
buyruqnidək ularni կurbangah üstidə kəydürdi. **11**
Gəx bilən terisini bolsa qedirgahning taxkırişa elip
qıçıq otta kəydürdi. **12** Andin u kəydürmə kurbanlık

kılidiqan [koqkarni] boqozlidi; Hərunning oqulliri uningoja қanni sunup bərdi; u buni қurbangaһning üsti kismining ətrapiqə səpti. **13** Andin ular parqə-parqə kılınojan kəydürmə kurbanlıknı bexi bilən billə uningoja sunup bərdi; u bularni қurbangaһta kəydürdi. **14** U iq қarnı bilən paqaklirini yuyup, bularnimu қurbangaһning üstidə, kəydürmə kurbanlıknıng üstigə կoyup kəydürdi. **15** Andin u həlkıning kurbanlıknı kəltürdi; həlkıning gunah kurbanlıkj bolqan tekini boquzlap, ilgiri һaywanni sunoqandək unimu gunah kurbanlıkj kılıp sundı. **16** U kəydürmə kurbanlıkj kılıdiqan malni kəltürüp bunimu bəlgilimə boyiqə sundı. **17** Andin u axlik hədiyəni kəltürüp uningdin bir qanggal elip ətigənlik kəydürmə kurbanlıkjka қoxup қurbangaһ üstidə kəydürdi. **18** Andin həlkə bolidiojan inaklık kurbanlıkj bolidiojan torpak bilən koqkarni boquzlidi. Hərunning oqulliri kenini uningoja sunup bərdi; u buni қurbangaһning üsti kismining ətrapiqə səpti. **19** Ular torpak bilən koqkarning may kismini, yəni maylık կuyrukı, iq қarnını yəgəp turojan maylirini, ikki bərək wə jigərning qawa meyini elip, **20** Bu may parqilirini ikki təxning üstidə կoydi, [Hərun] bularni қurbangaһning üstidə kəydürdi. **21** Ahirida Hərun ikki tex bilən ong arka putini pulanglatma hədiyə süpitidə Musanıng buyruqinidək Pərwərdigarning aldida pulanglatti. **22** Andin Hərun կollirini həlkə karitip kətürüp, ularqa bəht tilidi; u gunah kurbanlıkj, kəydürmə kurbanlıkj, wə inaklık kurbanlıknı sunup, [қurbangaһtin] qüxti. **23** Musa bilən Hərun jamaət qediriqə kirip, yənə yenip qikip həlkə bəht tilidi; xuning

bilən Pərwərdigarning xan-xəripi pütkül həlkə ayan boldı; **24** Pərwərdigarning aldidin ot qıkip, қurbangah üstidiki kəydürmə kurbanlıq bilən maylarni yutup kətti. Pütkül həlk buni kərüp, towlixip, düm yikilixti.

10 Hərunning oğulları Nadab bilən Abiḥu ikkisi əz huxbuydenini elip uningoşa ot yekip üstigə huxbuyni selip, Pərwərdigar ularoşa buyrup bakmiojan əşyriy bir otnı Pərwərdigaroşa sundı; **2** xuning bilən Pərwərdigarning aldidin ot qıkip ularni yəwətti; xuan ular Pərwərdigarning aldida əldi. **3** Musa Hərunoşa:

- Mana, bu Pərwərdigarning: «Mən Manga yekin kəlgən adəmlərdə Əzümning mukəddəs ikənlikimni kərsitimən wə barlık həlkning aldida uluqlınımən» degən səzining əzidur, dedi. Xuni dewidi, Hərun jim turup կaldi. **4** Musa Hərunning taoqısı Uzziəlning oğulları bolovan Mixaəl bilən Əlzafanni qakırıp ularoşa:
- Silər yekin kelip əz əkerindaxliringlarnı mukəddəs jayning aldidin kətürüp, qedirgahning taxkirişa elip qıkinglar» — dedi. **5** Xuning bilən ular yekin kelip, ularni kiyiklik kəngləkləri bilən kətürüp Musanıng buyruqını idək qedirgahning taxkirişa elip qıktı. **6** Musa Hərun wə oğulları Əliazar bilən İtamaroşa: — Silər baxliringlarnı oquk koymangalar, kiyimliringlarnı yırtmangalar; bolmisa əzüngalar əlüp, pütkül jamaətkə əşzəp kəltürisilər; lekin əkerindaxliringlər bolovan pütkül Israil jəməti Pərwərdigar yaklaşan ot tüpəylidin matəm tutup yiqlisun. **7** Əmma silər bolsanglar Pərwərdigarning Məsih'ləx meyi üstünglaroşa sürülgən bolovaqka, jamaət qedirining taxkirişa qıkmangalar; bolmisa əlisilər, dedi. Xuni dewidi,

ular Musaning buyruqinidək kıldı. **8** Pərwərdigar Hərunoğa səz kılıp mundak dedi: — **9** «Sən əzüng wə oqulliring xarab wə ya baxka küqlük həraklarnı iqip, jamaət qedirioğa hərgiz kirmənglər; bolmisa, əlüp ketisilər. Bu silər üçün dəwrdin-dəwrgə əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **10** Xundak kılsanglar, mukəddəs bilən adəttikini, pak bilən napakni pərk etip ajritalaydioğan bolisilər; **11** xundakla Pərwərdigar Musaning wasitisi bilən Israillaroğa tapxuroğan həmmə bəlgilimilərni ularoğa əgitələysilər».

12 Musa Hərun wə uning tirik қalojan oqulliri Əliazar bilən Itamaroğa mundak dedi: — «Silər Pərwərdigaroğa atap otta sunulidioğan қurbanlıq-hədiyələrdin exip қalojan axlıq hədiyəni elip uni қurbangahning yenida eqitkü arilaxturmioğan haldə yənglər; qunki u «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. **13** Bu Pərwərdigaroğa atap otta sunulidioğan nərsilərdin sening nesiwəng wə oqulliringning nesiwisi bolqaqka, uni mukəddəs jayda yeyxinglar kerək; qunki manga xundak buyruloğandur.

14 Uningdin baxka pulanglatma hədiyə kılinoğan təx bilən kətürmə hədiyə kılinoğan arkə putni sən wə oqul-ķizliring billə pak bir jayda yənglər; qunki bular sening nesiwəng bilən oqulliringning nesiwisi bolsun dəp, Israillarning inaklıq қurbanlıklarının silərgə berilgən. **15** Ular kətürmə hədiyə kılinoğan arkə put bilən pulanglatma hədiyə kılinoğan təxni otta sunulidioğan mayliri bilən қoxup, Pərwərdigarning aldida pulanglatma hədiyə süpitidə pulanglitix üçün kəltürsun; Pərwərdigarning buyruqını boyiqə bular sening wə oqulliringning nesiwisi bolidu; bu əbədiy bir bəlgilimə bolidu». **16** Andin Musa gunah

kürbənlik kılıdiqan tekini izdiwidi, mana u allıqaqan
kəydürülüp bolğanidi. Bu səwəbtin u Hərunning tirik
ğalojan ikki oɔli Əliazar bilən Itamaroja aqqiklinip: **17** —
Nemixka silər gunah kürbənlikining gəxini mukəddəs
jayda yemidinglar? Qünki u «əng mukəddəslərning biri»
həsablinatti, Pərwərdigar silərni jamaətning gunahını
kötürüp ular üçün uning aldida kafarət kəltürsun dəp,
xuni silərgə təkşim kılğanidi. **18** Mana, uning əni
mukəddəs jayning iqigə kəltürülmidi; silər əslidə mən
buyruqandək uni mukəddəs jayda yeyixinglar kerək
idi, — dedi. **19** Lekin Hərun Musaοa: — Mana, bular
bugün [toɔra ix қılıp] əzlirining gunah kürbənlik bilən
kəydürmə kürbənlikini Pərwərdigarning aldida sundı;
mening beximoja xu ixlar kəldi; əgər mən bugün gunah
kürbənlikining [gəxini] yegən bolsam, Pərwərdigarning
nəziridə obdan bolattımu? — dedi. **20** Musa buni anglap
jawabidin razi boldı.

11 Pərwərdigar Musa bilən Hərunoja mundak dedi:
— **2** Israillarоja mundak degin: — Yər yüzidiki barlıq
haywanlarning iqidin silərgə yeyixkə bolidiojan janiwarlar
xuki: — **3** Hayvanlar iqidə həm tuyakları pütün aqimak
(tuyakları pütünləy yerik) həm kəxigüqi haywanlarning
hərbirini yesənglər bolidu. **4** Lekin kəxigüqi yaki aqimak
tuyaklık haywanlardın təwəndikilərni yeməslikinglar
kerək: — Təgə: qünki u kəxigini bilən tuyikə aqimak
əməs. Xunga u silərgə haram bolidu. **5** Suçur bolsa
kəxigini bilən tuyikə aqimak əməs — u silərgə haram
bolidu. **6** Toxqan bolsa bumu kəxigini bilən tuyikə aqimak
əməs — u silərgə haram bolidu. **7** Qoxka bolsa tuyakları

aqimak (tuyaklısı pütünləy yerik) bolğını bilən kəximigini
üqün silərgə həram bolidu. **8** Silər xu həyanlarning
gəxidin yeməslikinglər kerək wə ularning əlükigimu
təqmənglər. Ular bolsa silərgə həram bolidu. **9** Suda
yaxaydiqan janiwarlardın təwəndikilərnı yeyixkə bolidu:
— sudiki, yəni dərya-dengizlərdiki janiwarlardın ənəni
wə əsirəkləri bolğanları yeyixkə bolidu; **10** lekin dərya-
dengizlərdə yaxaydiqan, yəni sularda top-top üzidiqan
barlıq janiwarlardın, əsirəkləri yaxı ənəni bolmioğanlarını
yeməslikinglər kerək; ular silərgə yirginqlik sanalsun. **11**
Məzkur janiwarlar dərwəkə silərgə yirginqlik sanalsun;
silər ularning gəxidin yeməslikinglər kerək; ularning
əlükini yirginqlik dəp karanglar. **12** Sudiki janiwarlarning
iqidin ənəni bilən əsirəki bolmioğan janiwarlarning
həmmisi silərgə yirginqlik sanalsun. **13** Uqar-ənatlardın
təwəndikilər silərgə yirginqliktür; ular yeyilməslikerək
wə silərgə yirginqlik bolsun: — yəni bürküt, ərəltaz-
tapkuşlar, dəngiz bürküti, **14** ərlioqaq əyruqluq sar,
laqın wə ularning hilliri, **15** həmmə əqəqə-kozənlər
wə ularning hilliri, **16** müxükyapılıq, təgikux, qayka,
sar wə ularning hilliri, **17** huvkux, ərna, ibis, **18** aqku,
sakiykux, belik'aloq, **19** ləylək, turna wə uning hilliri,
həpüp wə xəpərəng ətarlıqlar silərgə həram sanalsun.
20 Buningdin baxka tət putlap mangidioğan, uqidioğan
uxxak janiwarlarning həmmisi silərgə yirginqlik bolidu.
21 Həlbuki, tət putlap mangidioğan, uqidioğan uxxak
janiwarlardın təwəndikilərnı yesənglər bolidu: — puti
bilən ügilik paqılıq bolup, yər yüzidə səkriyələydiqanları
yesənglər bolidu; **22** bularning iqidin silərgə yeyixkə

bolidiojanliri: — qekətkə wə uning hilliri, kara qekətkə wə uning hilliri, tomuzoja wə uning hilliri, qakqikiz wə uning hilliri. **23** Lekin tət putluk bolajan əmiligüqi həm uqidiojan həmmə baxşa janiwarlar silərgə yirginqlik sanalsun. **24** Bu janiwarlardınmu mundak yol bilən napak bolisilər; birkim ularning əlük tenigə təgsə kəq kirgüqə napak hesablinidu. **25** Kimdəkim bularning əlükinin bir kışmini kötürsə əz kiyimlirini yuyuxi kerək, u kixi kəq kirgüqə napak hesablinidu. **26** Tuyaklıri aqimak, bırak pütünləy bəlünmigən yaki kəximəydiojan haywanlarning həmmisi silərgə haramdur; hərkim [ularning əlükigə] təgsə napak sanalsun. **27** Tət puti bilən mangidiojan haywanlarning iqidin tapını bilən mangidiojanlarning həmmisi silərgə napak bolup, hərkim ularning əlük tənlirigə təgsə kəq kirgüqə napak sanilidu. **28** Kimki ularning əlükini kötürsə əz kiyimlirini yuyuxi kerək, u kixi kəq kirgüqə napak turidi. Bu haywanlar bolsa silərgə haram bolidu. **29** Yər yüzidə əmiligüqi uxşak janiwarlarning iqidin silərgə haram bolovanlar munular: — ķarioju zokor, qaxqan, kəslənqük wə ularning türliyi, **30** salma, kızıl kəslənqük, tam kəslənqüki, tügürük kəslənqük wə hameleon ķatarlıqlar haram bolidu. **31** Bularning həmmisi yər yüzidə əmüligüqi həmmə uxşak janiwarlarning iqidə silərgə haram bolidu; ularning əlükigə təgsə, kəq kirgüqə napak sanilidu. **32** Bu janiwarlarning əlüki hərkəndək nemigə qüxüp կalsa xu nemə napak hesablinidu — hərkəndək yaşaq қaqa-қуqa bolsun, kiyim bolsun, terə bolsun, taoşar bolsun, hərkəndək ixtə ixlitilidiojan əswab bolsun, suşa qilinixi

kerək; ular kəq kirgüpə napak sanılıp, keyin pak bolidu.

33 Bularning biri sapaldın yasalojan hərkəndək қаqa iqigə qüxüp қalsa, xu қаqa iqidiki həmmə nərsə napak sanalsun wə қаqa ezi sundurulsun. **34** Əgər қaqidiki sudin ax-taam üstigə qaqrəp kətsə, ax-taam napak sanalsun wə xundakla қaqidiki hərkəndək iqimlikmu napak sanalsun.

35 Hərnemigə undak əlükning birər կismi qüxüp қalsimu, napak sanalsun. Əgər tonur wə oqak bolsa, napak boldi dəp qekiyetilsun; ular silərgə һaram bolsun. **36** Lekin xundak əhwalda bulak yaki su yiojilidiojan kəlqək yənilə pak sanılıdu; əmma birkim ularning əlük tenigə təgsə napak bolidu. **37** Əgər undak əlükning birər կismi terixka təyyarlanojan danlaroja qüxüp қalsa, bumu yənilə pak sanılıdu. **38** Lekin əgər danning üstigə su կuyulojandin keyin xundak bir əlükning birər կismi qüxüp қalsa, undakta bu danlar silərgə napak sanalsun. **39** Əgər silərgə yeyixkə bolidiojan haywanlardın biri əlüp қalsa, uning əlükigə təgkən kixi kəq kirgüpə napak sanalsun. **40** Kimki undak əlükning gəxidin yesə, ez kiyimlirini yuyuxi kerək wə kəq kirgüpə napak sanalsun; xundakla undak bir əlükni kətürən kiximu kiyimlirini yuyuxi kerək wə u kixi kəq kirgüpə napak sanalsun. **41** Yər yüzidə əməlígüqi həmmə uxxağ janiwarlar yirginqlik sanılıp, hərgiz yeyilmisun. **42** Қorsıki bilən beqirlap mangidiojan janiwar bolsun, yər yüzidə yürüp tət puti bilən yaki kəp putliri bilən mangidiojan əmilígüqi janiwarlarning hərtürlükini bolsa, ularni hərgiz yemənglər; qünki ular yirginqlikdur.

43 Silər bolsanglar mundak əmilígüqi janiwarning səwəbidin əzünglərni yirginqlik kılmaslıkjınglar kerək.

Өзünglarni ular tüpəylidin napak kilmanglar, bolmisa ularning səwəbidin buloqinip қalislırlar; **44** qünki Mən Hudayinglardurmən. Silər өzünglarni [Өzümgə] atap mukəddəs қılıxinglar kerək; Mən Өzüm mukəddəs bolоlaq silərmə өzünglarni mukəddəs tutuxunglar kerək. Silər өzünglarni yər yüzidə əmiligüqi uxxaq hərkəndək janiwarlarning səwəbidin napak kilmanglar. **45** Qünki Mən əz Hudayinglar boluxka silərni Misir zeminidin qikirip kəlgən Pərwərdigardurmən; silər mukəddəs bolunglar, qünki Mən mukəddəsturmən. **46** Xular bolsa qarpay bilən uqar-ķanatlar, suda yüridiqan hərbir janiwar bilən yər yüzidə əmiligüqi hərbir uxxaq janiwarlar toqrisidiki ķanun-bəlgilimlidur. **47** Bular bilən haram-halalni ukup, yeyixkə bolidioqan haywan bilən yeyixkə bolmaydioqan haywanlarni pərk etələysilər.

12 Pərwərdigar Musaqa söz ķilip mundak dedi: — **2** Israillaroqa söz ķilip mundak degin: — «Ayal kixi ҳamilidar bolup oqul tuqsa, adət körüp aqriq bolovan künliridikidək yəttə küngiqə napak sanalsun. **3** Səkkizinqi kuni oqlı bolsa hətnə ķilinsun. **4** Ayal bolsa xuningdin keyin ottuz üq küngiqə «ķan paklinix»ta tursun; paklinix künli tamam bolmioqqaqə heqbir mukəddəs nərsigə təgmisun, mukəddəs jayqimu kirmisun. **5** Əgər u կiz tuoqsa undakta adət künliridikidək ikki həptigiqə napak turup, andin atmix altə küngiqə «ķan paklinix»ta tursun. **6** Məyli oqul yaki կiz tuoqsun, կan paklinix künli tamam bolovan din keyin u ayal kəydürmə կurbanlıq üqün bir yaxka kırğən կozini, gunah կurbanlıq üqün bir baqka yaki pahtəknii elip jamaət qedirining kirix aqzioja, kahinning

көзіңі көлтүрсун. **7** Каһін уни Пәрвәрдигарнің алдіда сунуп, xu аял üçün кафарет көлтүриду; xuning bilən u hunidin pak bolidu. Оңул яки киз туңқан аял тоғрисидіki қанун-бәлгілімә mana xudur. **8** Әгәр uning қозиңа қурbi yөтмісә, u иккі паhtек яки иккі баққа көлтүрсун; ularning біри көydürмә қurbanlıq üçün, yənə біри gunah қurbanlıqı üçün bolidu; xu yol bilən kaһін uning üçün кафарет көлтүриду; u аял pak bolidu.

13 Pәrвәрдигар Musa bilən Ҳаруноңа сез қилип mundak, dedi: — **2** Birsining bədinining terisidə bir qıkan, яки təmrətkə яки parkıraq taxma qıkip, uningdin bədinining terisidə pesə-mahaw kesilining jaraһiti pəyda bolоjan bolsa, u kixi Ҳарун каһиннің яки uning kaһін oqulliridin birining көзіңа көлтүрүлсун. **3** Kaһін uning bədinining jaraһitigə қарaydu; jaraһət bolоjan jayning tüki akırıp kətkən həmdə jaraһətmu ətrapidiki teridin қenikrak kərünsə, bu pesə-mahaw kesəllilikidur. Xunga kaһін uni kərgəndin keyin xu kixini «napak» dəp jakarlisun. **4** Lekin əgər uning bədinining terisidiki pəyda bolоjan axu yaltıraq qıkan ak bolup, ətrapidiki teridin қenikrak kərünmіsə wə tükimu akırıp kətmigən bolsa, kaһін bu jaraһət bar kixini yəttə küngiқə ayrim solap қoysun. **5** Yəttinqi kүni kaһіn uningoңa қarisun wə əgər jaraһət ohxax turup, terisidə kengiyip kətmigən bolsa, kaһіn uni yənə yəttə küngiқə ayrim solap қoysun. **6** Yəttinqi kүni kaһіn uningoңa yənə қarisun wə jaraһətning rənggi suslaxқan wə kengiyip kətmigən bolsa, undakta kaһіn uni «pak» dəp jakarlisun; jaraһətning pəkət bir qaқa ikənlikи bekitilip, kesəl kixi eз kiyimlirini yuyup pak sanalsun. **7**

Lekin əgər u kahinoja kərünüp «pak» dəp jakarlanıqandin keyin xu qaqa terisidə kengiyip kətsə, undakta u yənə bir ketim kahinoja kərünsun. **8** Kahın uningoja yənə karisun wə əgər qaqa uning terisidə kengiyip kətkən bolsa, kahın uni «napak» dəp jakarlisun; u jarahət pesə-mahawdur. **9** Əgər birkimdə pesə-mahaw jarahıti pəyda bolup կalsa kahinning կexioja kəltürülsun. **10** Kahın uning jarahıtigə səpselip karisun; wə əgər terisidə ak bir qikan pəyda bolğan, tüki akırıp kətkən bolsa wə qikan qikkan jayda ət-gəxi kərünüp կalojan bolsa, **11** bu uning bədinining terisigə qüxkən kona pesə-mahaw jarahıtining kaytidin կozojilixi bolup, kahın uni «napak» dəp jakarlisun. U napak bolğını üçün uni solaxning hajıti yok. **12** Lekin əgər pesə-mahaw կozojilip, jarahıti bar kixinin terisigə yeyilip kətkən bolsa, kahın nəgila karisa xu yerdə xu «pesə-mahaw» bolsa, terisini bexidin putioiqə կaplap kətkən bolsa, **13** undakta kahın uningoja səpselip karisun; mana, xu pesə-mahaw jarahıti pütün bədinini կaplap kətkən bolsa, u jarahıti bar kixini «pak» dəp jakarlisun; qunki uning pütün bədini akırıp kətkən bolup, u «pak» dəp sanalsun. **14** Lekin կaqaniki uningda ət-gəxi kərünüp կalsa, u kixi napak sanalsun. **15** Kahın mundak kərüngən ət-gəxigə karap, u kixini «napak» dəp jakarlisun; qunki xu ət-gəx napak bolup, u pesə-mahaw kesilidur. **16** Həlbuki, əgər ət-gəxi kaytidin əzgirip, akarsa u kixi yənə kahinning կexioja kəlsun. **17** Kahın uningoja səpselip karisun; jarahət akarojan bolsa, kahın jarahıti bar kixini «pak» dəp jakarlisun; u pak sanilidu. **18** Əgər birkimning bədinining terisigə hürrək qikip sakiyip, **19**

hürrəkning ornida ak qıkan yaki kızoluq daqı pəyda bolğan bolsa, kahinoşa kərsitilsun. **20** Kahin uningoşa səpselip қarisun; əgər daqı ətrapidiki teridin қenikrak kərünsə, xundaklı uningdiki tüklər akırıp қaloğan bolsa, undakta kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki bu hürrəktin қozojılıp pəyda bolğan pesə-mahaw kesili jarahitidur. **21** Lekin kahin uningoşa səpselip қarioğanda, daqı qıkkən jayda akırıp қaloğan tüklər bolmisa, wə daqımu ətrapidiki teridin қenikrak bolmisa, rənggi səl susrak bolğan bolsa, undakta kahin uni yəttə küngiqə ayrim solap koysun. **22** Əgər daqı dərwəkə terisigə yeyilip kətkən bolsa, kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki bu [pesə-mahaw] jarahitidur. **23** Əmma əgər daqı eż jayida tohtap yeyilmioğan bolsa, bu pəkət hürrəkning zəhmi, halas; kahin uni «pak» dəp jakarlisun. **24** Əgər birsining bədinining terisining məlum jayı kəyüp ķelip, kəygən jay ak-kızoluq yaki pütünləy ak daqı bolup қalsı, **25** kahin uningoşa səpselip қarisun; əgər xu daqıdiki tüklər akırıp kətkən, daqımu ətrapidiki teridin қenikrak bolup қaloğan bolsa, undakta bu kəyük yarisdın pəyda bolğan pesə-mahaw kesilidur; kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki u pesə-mahaw jarahitidur. **26** Lekin əgər kahin səpselip қarioğanda, daqıning ornida həqkandaq akırıp kətkən tük bolmisa, xundaklı daqımu ətrapidiki teridin қenik bolmisa, bəlkı rənggi sus bolsa, undakta kahin uni yəttə küngiqə ayrim solap koysun. **27** Yəttinqi künü kahin uningoşa yənə қarisun; daqı terisidə kengiyip kətkən bolsa, kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki u pesə-mahaw jarahitidur. **28** Əmma əgər daqı jayida tohtap,

yeylimiojan bolsa, xundakla rənggi sus bolsa, bu pəkət kəyüktin bolojan qawartku, halas; kahin uni «pak» dəp jakarlisun; qünki u kəyükning tatuqi, halas. **29** Əgər bir ər yaki ayal kixining bexida yaki sakılıda jarahət pəyda bolsa, **30** kahin jarahətkə səpselip karisun; əgər jarahət ətrapidiki teridin ənikräk kərünsə, üstidə xalang serik tük bolsa, undakta kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki bu jarahət қakaq bolup, bax yaki saqladiki pesə-mahawning alamitidur. **31** Əgər kahin қakaq jayqa səpselip қariojanda, u ətrapidiki teridin ənik kərünmişə, xundakla uning iqidə həqkandak қara tükmü bolmisa, undakta kahin қakıqi bar kixini yəttə küngiqə ayrim solap köysun. **32** Kahin yəttinqi küni қakaqka yənə səpselip karisun; қakaq kengiyip kətməy, üstidimu həqkandak serik tük bolmisa, xundakla қakaq ətrapidiki teridin ənik kərünmişə, **33** jarahəti bar kixi barlıq qaq-sakılıni qüxürüwətsun; қakaqning əzini əjirdimisun. Kahin қakıqi bar kixini yənə yəttə küngiqə ayrim solap köysun. **34** Yəttinqi küni kahin қakaqka səpselip karisun; əgər қakaq teridə kengiyip kətmigən bolsa, xundakla ətrapidiki teridin ənik kərünmişə, kahin uni «pak» dəp jakarlisun. Andin u kiyimlirini yusun; xuning bilən u pak sanilidu. **35** Lekin əgər u «pak» dəp jakarlanqandan keyin қakaq teridə kengiyip kətsə, **36** kahin uningoja yənə səpselip karisun; əgər қakaq teridə kengiyip kətkən bolsa, serik tükning bar-yoğlukını təkxürüxning hajiti yok; qünki bu kixi napaktur. **37** Əgər қakaq jayida xu peti kəlip, üstidin қara tük ünüp qıkkən bolsa, қakaq sakayojan bolidu; xu kixi pak bolojaqka, kahin uni «pak» dəp jakarlixi kerək.

38 Əgər ər yaki ayal kixinining bədinining terisidə daq
pəyda bolup, bu daqlar parkıraq həm ak bolsa **39** kahin
səpselip կարисун; əgər bədənning terisidiki xu daqlar
suslixip boz rənggə yüzləngən bolsa, bu teridin qikqan bir
taxma, halas; bu kixi pak sanalsun. **40** Əgər birkimning
bexining tükliri qüxüp kətkən bolsa, u pəkət bir takır
bax, halas; u pak sanalsun. **41** Əgər uning bexining tüki
pexanə təripidin qüxkən bolsa, u pəkət paynəkbax, halas;
u yənilə pak sanalsun. **42** Lekin əgər uning takır bexi
yaki paynək bexida kizəq ak daq kərünsə, undakta xu
jarahət uning takır bexi yaki paynək bexidiki pesə-mahaw
kesilining bir alamitidur. **43** Kahin jarahitigə səpselip
karisun; əgər uning takır bexida yaki paynək bexida ixxik
jarahət bolsa həmdə pesə-mahaw kesilining alamitidək
kizəq ak kərünsə, **44** undakta u pesə-mahaw kesiliğə
giriptar boləjan adəm bolup, napak hesablinidu. Uning
bexoja xundak jarahət qüxkən boləq, kahin uni mutlak
«napak» dəp jakarlisun. **45** Xundak jarahiti bar pesə-
mahaw kesili boləjan kixi kiyimliri yirtik, qaqliri quwuk,
burut-sakılı yepiklik həlda: «Napak, napak!» dəp towlap
yürüxi kerək. **46** Xu jarahiti boləjan barlıq künlərdə
u «napak» sanılıdu; u napak boləqək, ayrim turuxi
kerək; uning turaləqusi qedirgahning sirtida bolsun. **47**
Əgər bir kiyimdə, məyli yungdin yaki kanaptin tikilgən
bolsun uningda pesə-mahaw iz-deqi pəyda bolsa, **48**
yəni kanap yaki yungdin tokuləjan rəhttə, ərrix yipida
yaki arkak yiplirida bolsun, terə-hurumda yaki teridin
etilgən hərkəndək nərsilərdə pesə-mahaw iz-deqi bolsa,
49 xundakla kiyim-keqək yaki terə-hurumda, ərrix yip

yaki arkak yiplirida, ya terə-hurumdin etilgən nərsilərdə pəyda bolovan iz-daçı yexilrak yaki կizօղաq bolsa bu iz-daçı «pesə-mahaw iz-deoլi» dəp կarilip kahinəja kərsitilsun. **50** Kahin [daoլka] səpselip կarisun, andin iz-daçı pəyda bolovan nərsini yəttə küngiqə ayrim saklisun. **51** U yəttinqi küni iz-daçojə կarap bağsun; iz-daçı qüxkən kiyim-keqək, məyli arkak yipta yaki օriү yipta bolsun, yaki terə-hurumda yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə bolsun, u kengiyip kətkən bolsa, bu iz-daçı qiritküq pesə-mahaw kesili dəp hesablinip, ular napak sanalsun. **52** Xuningdək kahin օriү yip yaki arkak yipida iz-daçı bolsa kiyim-keqək yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə xundak iz-daçı bolsa ularnimu kəydürüwətsun; qünki bu qiritküq pesə-mahaw kesilidur. Mundak nərsilərning həmmisini otta kəydüriüx kerəktur. **53** Lekin kahin uningoјa səpselip կarioջanda, iz-daçı kiyim-keqəktiki օriү yipta bolsun, arkak yipta bolsun, yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə bolsun, iz-daçı kengəymigən bolsa, **54** undakta kahin deoլi bar nərsini yuyulsun dəp buyrup, ikkinqi ketim uni yəttə küngiqə saklisun. **55** Bu nərsə yuyulqandin keyin kahin yənə daoլka səpselip կarisun; əgər uning rənggi əzgərmigən bolsa (gərqə kengiyip kətmigən bolsimu), u yənilə napaktur; sən uni otta kəydürgin. Qünki məyli uning iz-deoլi iq yüzidə bolsun yaki tax yüzidə bolsun u qiritküq iz-daçı hesablinidu. **56** Lekin əgər kahin səpselip կarioջanda, mana, daoլning rənggi yuyulqandin keyin suslixip kətkən bolsa, u xu կismini kiyim-keqəktin, օriү yiptin yaki arkak yiptin bolsun, yaki terə-hurumdin bolsun uni yirtip elip, taxliwətsun. **57** Əgər bu iz-

daoł kiyim-keqəktə, məyli arkak yipta yaki ərüx yipta bolsun, ya terə-hurumdin etilgən nərsidə kərünsun, bu kengiydioğan birhil pesə-mahaw iz-deoji dəp sanalsun; sən u qaplaxğan kiyim-keqəknı kəydürüwətkin. **58** Lekin əgər iz-daoł kiyim-keqəktə bolsun (ərüx yipida yaki arkak yipida bolsun) yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə bolsun, yuyulux bilən qikip kətsə, undakta bu egin ikkinqi ketim yuyulsun, andin pak sanalsun. **59** Pesə-mahaw kesiliningkidək iz-daoł pəyda bolğan yung yaki kanap rəhettin tokuloğan kiyim-keqək (iz-daoł ərüx yipta yaki arkak yipta bolsun) yaki terə-hurumdin etilgən nərsilər toqrisidiki қanun-bəlgilimə mana xudur; buning bilən ularni pak yaki napak jakarlaxka bolidu.

14 Pərwərdigar Musaçşa söz kılıp mundak dedi: — **2** Pesə-mahaw bolğan kixi pak қilnidioğan künidə bəja қılıx kerək bolğan қanun-bəlgilimə mana təwəndikidəktur: — U kahınınning aldişa kəltürülsün. **3** Kahın qedirgaḥning taxkırıoğa qikip, pesə-mahaw bolğan kixigə səpselip karisun; əgər pesə-mahaw bolğan kixi kesilidin sakayojan bolsa, **4** Undakta kahın pak қilnidioğan kixigə pak, tirik қuxtin ikkini uningoşa қoxup kədir yaqıqi, kızıl rəht wə zofa kəltürüǔkə buyrusun. **5** Andin kahın қuxlarning birini ekin su қaqılanoğan sapal kozining üstidə boquzlanglar dəp buyrusun; **6** andin tirik қuxni bolsa, kahın uni kədir yaqıqi, kızıl rəht wə zofa bilən elip kelip, bu nərsilərning həmmisini tirik қux bilən birgə ekin suning üstidə boquzlanoğan қuxning kenioşa qilisun, **7** andin pesə-mahawdin pak қilnidioğan kixigə yəttə ketim sepxi bilən uni pak dəp jakarlısun; wə tirik қuxni dalaçşa

köyup bərsun. **8** Pesə-mahawdin pak қilinidiojan kixi kiyimlirini yuyup, bədinidiki barlık tüklərni qüxürüp, suda yuyunoğandın keyin pak hesablinidu. Andin uningoja qedirgahğa kirixkə ijazət bolidu; pəkət u yəttə küngiqə ez qedirining texida turuxi kerək. **9** Yəttinqi küni u bədinidiki həmmə tüklərni qüxürsun; baxning qaqsakalliri wə ķexini, yəni barlıq tüklerini qüxürsun; u kiyimlirini yuyup eż bədinini suda yusun, andin pak bolidu. **10** Səkkizingi küni u ikki bejirim ərkək կoza bilən bir yaxka kirgən bejirim qixi կozidin birni, xuningdək bir [əfahning] ondin üqigə barawər zəytun meyi iləxtürulgən esil un «axlıq hədiyə»ni, bir log zəytun meyini kəltürsun. **11** Uni «pak» dəp jakarlaydiojan bu rəsim-ķaidini ətküzidiojan kahin pak қilinidiojan kixini wə u nərsilərni jamaət qedirining kirix aqzida, Pərwərdigarning aldida həzir կilsun. **12** Andin kahin ərkək կozilarıning birini elip itaətsizlik kurbanlıq kılıp sunup, uning bilən billə xu bir log zəytun meyinimu kəltürüp, pulanglatma hədiyə süpitidə Pərwərdigarning aldida pulanglatsun. **13** Կoza bolsa mukəddəs bir jayning iqidə gunah kurbanlıq bilən kəydürmə kurbanlıqlar booquzlinidiojan jayda booquzlansun; qünki itaətsizlik kurbanlıq bolsa gunah kurbanlıqı oħxax, kahinoja təwə bolup «əng mukəddəslərning biri» sanılıdu. **14** Kahin itaətsizlik kurbanlıkining kənidin elip pak қilinidiojan kixining ong կulikining yumxiķıqa wə ong կolining qong barmikj bilən ong putining qong barmikjıomu sürüp կoysun. **15** Andin kahin xu bir log zəytun meyidin elip, əzining sol կolining alikjinoja azojina կuysun.

16 Kahin ong barmikini sol қolidiki zəytun meyioja qilap, Pərwərdigarning aldida yəttə ketim barmiki bilən səpsun. **17** Andin kahin қolidiki қalɔjan maydin elip, pak қilnidiojan kixining ong қulikining yumxikioja, ong қolining bax barmikioja wə ong putining bax barmikioja sürülgən itaətsizlik қurbanlığının ənening üstigə sürüp կoysun. **18** Sürüp bolup, kahin қolidiki exip қalɔjan mayni pak қilnidiojan kixining bexioja կuysun. Bu yol bilən kahin uning üqün Pərwərdigarning aldida kafarət kəltüridu. **19** Andin kahin gunah қurbanlığını sunup, pak қilnidiojan kixini napaklikidin pak қilixka kafarət kəltüridu; ahirida u kəydürmə қurbanlığni boozuzlisun. **20** Kahin kəydürmə қurbanlık bilən axlıq hədiyəni қurbangahıta sunsun. Bu yol bilən kahin uning üqün kafarət kəltürüp, u kixi pak bolidu. **21** Lekin u kəmbəqəlliktin xundak қilixka қurbi yətmisə, əzığə kafarət kəltürük üqün «pulanglatma hədiyə» süpitidə yaloquz bir ərkək կozini itaətsizlik қurbanlığı қılıp kəltürsun, xuningdək axlıq hədiyə üqün bir əfahning ondin birigə barawər zəytun meyi iləxtürulgən esil un bilən bir log zəytun meyini kəltürsun **22** wə ez əhwaliqə yarixa ikki pahtək yaki ikki baqka elip kəlsun; biri gunah қurbanlığı üçün, yənə biri kəydürmə қurbanlık üqün bolsun; **23** səkkizinqi küni bularnı əzining pak қilinixi üqün jamaət qedirining kirix aqzioja elip kelip, Pərwərdigarning aldida kahinning kəxioja kəltürsun. **24** Kahin itaətsizlik қurbanlığı bolidiojan ərkək қoza bilən xu bir log mayni elip, bularnı pulanglatma hədiyə süpitidə Pərwərdigarning aldida pulanglatsun. **25** Itaətsizlik

kurbanlıki қılıniojan ərkək kozini bolsa əzi boouluzlisun; andin kahin itaətsizlik kurbanlıkining kenidin azojina elip, pak қilnidiojan kixining ong kulikining yumxikioja, ong қolining bax barmikioja wə ong putining bax barmikioja sürsun. **26** Andin kahin maydin elip, sol қolining alikiniョа azojina қuysun. **27** Xundak қilip, kahin ong barmiki bilən sol қolidiki maydin Pərwərdigarning aldida yəttə ketim səpsun. **28** Andin kahin əzi қolidiki maydin elip, pak қilnidiojan kixining ong kulikining yumxikioja wə ong қolining bax barmiki bilən ong putining bax barmikioja itaətsizlik kurbanlıkining қenining üstigə sürsun. **29** Xuning bilən Pərwərdigarning aldida uningoja kafarət kəltürüxkə kahin қolidiki mayning қalɔjinini pak қilnidiojan kixining bexioja қuysun; **30** andin xu kixi əz қurbioja қarap pahtəktin birni yaki baqkidin birni sunsun; **31** əz қurbioja қarap, birini gunah kurbanlıki, yənə birini kəydürmə kurbanlık қilip axlıq hədiyə bilən billə sunsun. Bu yolda kahin Pərwərdigarning aldida pak қilnidiojan kixi üçün kafarət kəltiridu. **32** Θzidə pesə-mahaw bolοjan, pak қilinixi üçün wajip bolidiojan nərsilərni kəltürüxkə kurbi yətməydiοjan kixilər tooqrisidiki қanun-bəlgilimə mana xulardur. **33** Pərwərdigar Musa bilən Hərunoja mundak dedi: — **34** — Silər Mən əzünglaroja miras қilip beridiojan Қanaan zeminiョа kirgəndin keyin, Mən silər igə bolidiojan xu zemindiki bir əygə birhil pesə-mahaw yarisiνi əwətsəm, **35** əyniνi igisi kahinning ķexioja berip, uningoja buni məlum қilip: «Mening əyümə waba yüksəndək kərünidu», dəp məlum қilixi kerək. **36** Kahin bolsa: — Θydiki həmmə nərsilər nəpək bolmisun

üqün mən berip bu wabaşa səpselip karaxtin burun
eyni bikarlanglar, dəp buyrusun. Andin kahin kirip əygə
səpselip қarisun. **37** U xu wabaşa səpselip қariojinida,
mana əyning tamlirioja waba daołliri yüksək jaylar kawak
bolsa, həm yexiloja mayıl yaki kizotuq bolup, tamning
yüzidin ənenkrak bolsa, **38** kahin əyning ixikining aldioja
qıkip, ixikni yəttə küngiqə takap koysun. **39** Andin kahin
yəttinqi künü yenip kelip, səpselip қariojinida, əyning
tamliridiki iz-daoł kengiyip kətkən bolsa, **40** kahin: —
Waba yüksək taxlarnı qikirip xəhərning sırtidiki napak
bir jayoja taxliwetinglar, dəp buyrusun. **41** Xuning bilən
birgə u əyning iqining tət ətrapini ķirdorsun wə ular
ķirojan suwaknı bolsa xəhərning texidiki napak bir jayoja
təküwətsun. **42** Andin ular baxxa taxlarnı elip, ilgiriki
taxlarning ornida koysun wə baxxa hək lay etip, uning
bilən əyni kaytidin suwisun. **43** Əgər u taxlarnı qikirip,
əyni kirdurup kaytidin suwatqandin keyin, əydə waba
deolı yənə pəyda bolsa, **44** undakta kahin yənə kirip
buningşa səpselip қarisun. Səpselip қariojinida, mana iz-
daoł əydə kengiyip kətkən bolsa, bu əygə yüksəkini qiritkük
waba bolidu; ey napak sanilidu. **45** Bu wəjidin ular əyni,
yəni yaqaq-tax wə barlık suwikı bilən billə qüxürüp,
həmmisini ketürüp xəhərning sırtidiki napak bir jayoja
taxliwətsun. **46** Kimdəkim ey takalojan məzgildə uningoja
kirsə, u kəq kirgüqə napak sanilidu. **47** Əgər birkim ey
iqidə yatkan bolsa, kiyimlirini yusun; wə əgər birsi əydə
qızalanojan bolsa, umu əz kiyimlirini yusun. **48** Lekin
kahin kirip, əygə səpselip қariojinida ey suwalqandan
keyin waba uningda kengiyip kətmigən bolsa, undakta

kahin əyni «pak» dəp jakarlisun; qünki uningdiki waba sakayoqan bolidu. **49** Andin u əyning pak қilinixi üçün ikki kux, kendir yaοiqi, kizil rəht bilən zofa elip kelip, **50** kuxlarning birini ekin su қaqilanqan sapal kozining üstidə boouzlisun; **51** andin u kendir yaοiqi, zofa, kizil rəht wə tirik kuxni billə elip kelip, bu nərsilərning həmmisini boouzlanqan kuxning ənənə, xundakla ekin suşa qılap, əygə yəttə mərtiwə səpsun; **52** bu yol bilən u əyni kuxning əni, ekin su, tirik kux, kendir yaοiqi, zofa wə kizil rəht arkılık napaklıktın paklaydu. **53** Andin u tirik kuxni xəhərning sırtida, dalada կoyup bərsun. U xundak қılıp, əy üçün kafarət kəltüridu; u əy pak sanildi. **54** Bular bolsa hərhil pesə-mahaw jarahiti, қakaq, **55** kiyim-keqək wə əygə yüksək pesə-mahaw wabasi, **56** teridiki qıkanlar, təmrətkə wə parkırap, ak iz-daoqlar toorjisidiki қanun-bəlgilimidur. **57** Xu bəlgilimilər bilən bir nərsining əysi əhwalda napak, əysi əhwalda pak bolidiqanlığını pərk etixkə kərsətmə berixkə bolidu; mana bu pesə-mahaw toorjisidiki қanun-bəlgilimidur.

15 Pərwərdigar Musa bilən Hərəunoja söz қılıp mundak dedi: — **2** Israillaroja mundak dənglər: — Hərkəndək ərkəkninq əz tenidin akma qıksa xu kixi xu akma səwəbidin napak sanalsun. **3** Akma qikixtin bolqan napaklık toorjisidiki həküm xuki, akmisi məyli tenidin ekip tursun yaki ekixtin tohtitloqan bolsun, xu kixi yənilə napak sanalsun; **4** mundak akma bolqan kixi yatqan hərbir orun-kərpə napak sanildi wə u əysi nərsining üstidə oltursa xu nərsimu napak sanildi. **5** Kimki u yatqan orun-kərpigə təgsə, əz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun,

andin kəq kirgüqə napak sanalsun. **6** Xuningdək kimki mundak akmə bolğan kixi olturoğan nərsidə oltursa əz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **7** Kimki akmə bolğan kixinining tenigə təgsə, əz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **8** Əgər akmə bolğan kixi pak birsigə tükürsə, xu kixi əz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, kəq kirgüqə napak sanalsun. **9** Қaysibir egər-toğumning üstigə [akma bolğan] kixi minsə, xu nərsə napak sanalsun. **10** Kimki uning tegidə қoyuloğan nərsilərgə təgsə kəq kirgüqə napak sanılıdu; wə kimki xu nərsilərni kətürsə, əz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun, wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **11** Akma bolğan kixi қolini yumastın birkimgə təgküzsə, xu kixi əz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun. **12** Akma bolğan kixi sapal қaqını tutup salsa, xu қaqa qekiwetilsun; yaşaq қaqa bolsa suda yuyulsun. **13** Қaqaniki akmə bar kixi akma һalitidin կutulsa, əzining pak қilinixi üçün yəttə künni hesablap etküüzüp, andin kiyimlirini yuyup, ekin suda yuyunsun; andin pak sanılıdu. **14** Səkkizinqi künü ikki pahtək yaki ikki baqkini elip, jamaət qedirining kirix aozıqə, Pərwərdigarning aldioqa kəltürüp, kahinoqa tapxursun. **15** Kahin ulardin birini gunah, қurbanlığı üçün, yənə birini kəydürmə қurbanlık üçün sunsun. Bu yol bilən kahin Pərwərdigarning aldida uning akma bolğanlıqıqa kafarət kəltüridü. **16** Əgər bir ərkəkning məniysi əzlükidin qikip kətkən bolsa, u pütün bədinini suda yusun, u kəq kirgüqə napak sanalsun. **17** Xuningdək adəmning məniysi қaysı kiyimigə yaki terisigə yuķup

ķalsa, suda yuyulsun wə kəq kirgüpə napak sanalsun. **18**
Ər wə ayal kixi bir-birigə yekinlixixi bilən məniy qıksa,
ikkisi yuyunsun wə kəq kirgüpə napak sanalsun. **19** Əgər
ayal kixilər akma kelix ħalitidə tursa wə akmisi hun
bolsa, u yəttə küngiqə «ayrim» tursun; kimki uningoja
təgsə kəq kirgüpə napak sanalsun. **20** «Ayrim» turux
məzgilidə, ķaysi nərsining üstidə yatsa, xu nərsə napak
sanilidu, xundakla ķaysi nərsining üstidə olturoqan bolsa,
xu nərsimu napak sanalsun. **21** Hərkim uning orun-
kərpisigə təgsə əz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun
wə kəq kirgüpə napak sanalsun. **22** Hərkim u olturoqan
nərsigə təgsə, əz kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə
kəq kirgüpə napak sanalsun. **23** Wə əgər birkim u yatkan
yaki olturoqan jayda կoyulqan birər nərsigə təgsə, kəq
kirgüpə napak sanalsun. **24** Əgər bir ər kixi xu ħaləttiki
ayal bilən birgə yatsa, xundakla uning hun napaklığı
xu ərgə yükup ķalsa, u yəttə küngiqə napak sanalsun; u
yatkan hərbir orun-kərpimu napak sanalsun. **25** Əgər ayal
kixining adət wakṭining sirtidimu birnəqqə küngiqə huni
kelip tursa, yaki hun akmisi adət waqtidin exip kətkən
bolsa, undakta bu napak қan ekip turoqan künlirining
həmmisidə, u adət künliridə turoqandək sanalsun, yənə
napak sanalsun. **26** Қan kəlgən hərbir kündə u ķaysi
orun-kərpə üstidə yatsa, bular u adət künliridə yatkan
orun-kərpilərdək hesablinidu; u ķaysi nərsining üstidə
olturoqan bolsa, xu nərsə adət künlirining napaklıqidək
napak sanalsun. **27** Hərkim bu nərsilərgə təgsə napak
bolidu; xu kixi kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq
kirgüpə napak sanalsun. **28** Ayal kixi қaqqan hun kelixtin

sakaysa, u yəttə künni həsablap, ətküzüp bolğanda pak sanılıdu. **29** Səkkizinqi küni u ikki pahtək yaki ikki baqkini elip jamaət qedirining kirix aοızıoja, kahinning kexioja kəltürsun. **30** Kahin bularning birini gunah қurbanlıki üçün, yənə birini kəydürmə қurbanlık üçün ətküzsun; bu yol bilən kahin uning napak akma ənidin pak boluxioja uning üçün Pərwərdigarning aldida kafarət kəltüridu. **31** Silər muxu yol bilən Israillarni napaklığının üzüngərlər; bolmisa, ular napaklığında turiwerip, ularning arisida turoğan mening turaloğu qedirimni buloqixi tüpəylidin napak ھalitidə өlüp ketidu. **32** Akma kelix ھalitidə bolğan kixi wə məniy ketix bilən napak bolğan kixi toɔrisida, **33** Xuningdək hun kelix künliridiki aοırık ayal kixi toɔruluk, akma ھaləttə bolğan ər wə ayal toɔruluk, napak ھaləttiki ayal billə yatkən ər toɔruluk kəlgən қanun-bəlgilimə mana xulardur.

16 Həruning ikki oɔqli Pərwərdigarning aldiοja yekinlixixi bilən əlüp kətti. Ular əlüp kətkəndin keyin, Pərwərdigar Musaοja səz kıldı. **2** Pərwərdigar Musaοja mundak dedi: — «Sən eз қerindixing Hərunοja: «Sən əlüp kətməsliking üçün pərdining iqidiki mukəddəs jayοja қoyulğan əhdə sandukjining üstidiki «kafarət təhti»ning aldiοja hər wakit kəlmə», degin. Qünki Mən «kafarət təhti»ning üstidiki bulutta ayan bolımən. **3** Hərun [əŋ] mukəddəs jayοja munu yol bilən kirsun: — Gunah қurbanlıki üçün bir yax torpak, kəydürmə қurbanlık üçün bir қoqkarnı kəltürsun; **4** ezi mukəddəs kanap halta kəngləknı kiyip, ətlirini yapidiοjan kanap ixtannimu kiyip, beligə bir kanap bəlwəoñni baoqlap, bexioja kanap

səllini yegəp kəlsun. Bular mukəddəs kiyimlər bolşaqka, kiyixtin ilgiri bədinini suda yusun. **5** U Israillarning jamaitidin gunah қurbanlıki üçün ikki tekə, keydürmə қurbanlık üçün bir қoqkarnı tapxuruwalsun. **6** Xuning bilən Hərun awwal gunah қurbanlıki bolidioğan torpakni sunup, ezi wə eż əyidikilər üçün kafarət kəltürüxi kerək. **7** Andin u ikki tekini elip, ularnı jamaət qedirining kirix aozzining aldioğan kəltürüp, Pərwərdigarning aldida turşuzsun. **8** Andin Hərun bu ikki tekə tooprısında qək taxlisun; qəkninq birini «Pərwərdigar üçün», yənə birini «azazəl üçün» taxlisun. **9** Hərun Pərwərdigarqa qək qüzxən tekini kəltürüp, gunah қurbanlıki süpitidə sunsun. **10** Lekin «azazəl»gə qək qüzxən tekini bolsa, kafarət kəltürüxi üçün qəlgə həydilikə, xundakla «azazəl»gə əwətilikə Pərwərdigarning aldida tirik կaldurulsun. **11** Andin Hərun gunah қurbanlığını, yəni ezi üçün bolşan torpakni kəltürüp, ezi wə eż əyidikilər üçün kafarət kəltürüxkə əzığə gunah қurbanlıki bolidioğan bu torpakni boozuzlisun; **12** Andin u Pərwərdigarning aldidiki қurbangaltıın elinoğan qoq bilən tolqan bir huxbuydanni elip, ikki կollap yumxağ ezilgən esil huxbuy ətir bilən toldurup, buni pərdining iqigə elip barsun; **13** andin huxbuy is-tütiki həküm-guwağ sandukining üstidiki kafarət təhtini կaplisun dəp, huxbuynı Pərwərdigarning huzuridiki otning üstigə koysun; xuning bilən u əlməydu. **14** U torpağning kənidin elip eż barmiki bilən kafarət təhtining xərk təripigə qeqip, kafarət təhtining aldiqimu eż barmiki bilən կandın elip, yəttə ketim səpsun. **15** Andin u həlk üçün gunah қurbanlıki կilinidioğan tekini

boozulsun; қенini pərdining iqigə kəltürüp, torpakning қенini қılqandək қilsun, yəni uning қenidin elip kafarət təhtigə wə kafarət təhtining aldioja qaqsun. **16** U bu yol bilən mukəddəs jay üçün kafarət kəltürüp, uni Israillarning napaklikidin, həmmə itaətsizliklirini elip baridiojan gunahlıridin paklaydu wə xuningdək ularning napaklikı arisida turuwatkan jamaət qediri üçünmu xundak kafarət қilsun. **17** U kafarət kəltürüx üçün əng mukəddəs jayəja kirgəndin tartip uningdin qikkəqə həqbir adəm jamaət qediri iqidə bolmisun; bu yol bilən u əzi, əyidikilər wə Israilning pütkül jamaiti üçün kafarət kəltüridu. **18** Andin u Pərwərdigarning aldidiki қurbangahı qikip, uning üçünmu kafarət kəltüridu; xuningdək torpakning қeni bilən tekining қenidin elip қurbangahning qərisidiki münggüzlərgə sürsun; **19** u barmikj bilən қandin elip қurbangahning üstigə yəttə ketim səpsun; xuning bilən u uni Israillarning napaklikliridin paklap [Hudaşa atap] mukəddəs ķilidu. **20** — Muğəddəs jay, jamaət qediri wə қurbangah, üçün kafarət kəltürüp bozqandin keyin, u tirik tekini kəltürüs; **21** andin Hərun ikki կolini tirik tekining bexioja կoyup turup, uning üstidə turup, Israillarning barlık կəbihlikliri wə itaətsizliklirini elip baridiojan gunahlırini ikrar կilip, ularni tekining bexioja artsun; andin uni yenida təyyar turidiojan bir adəmning կoli bilən qəlgə əwətiwətsun. **22** Bu yol bilən tekə ularning həmmə կəbihliklirini əz üstigə elip, adəmzsatsız qəlgə ketidu. Xunga u tekini qəlgə կoyuwətsun. **23** — Andin Hərun jamaət qedirioja kirip muğəddəs jayəja kirgən wağıtta kiygən kanap

kiyimlirini selip xu yerdə ularni köyup köysun. **24** U mukəddəs yerdə ez bədinini suda yuyup, ez kiyimlirini kiyip taxkirişa qikip, əzinin kəydürmə kurbanlıkı bilən həlkning kəydürmə kurbanlışını sunup, xu yol bilən ezi wə həlk üçün kafarət kəltüridu. **25** Xundakla u gunah kurbanlığının meyini kurbangahṭa kəydürsun. **26** «Azazəl»gə bekitilgən tekini elip berip köywətkən kixi ez kiyimlirini yuyup, bədinini suda yuyup, andin qedirgahka kirixkə bolidu. **27** Kafarət kəltürüx üçün əeni [əng] mukəddəs jayşa elip kirilip, gunah kurbanlığı kılınojan torpaq bilən gunah kurbanlığı kılınojan tekini birsi qedirgahning taxkirişa elip qikip, ularning terisi, gəxi wə tezaklirini otta kəydürsun. **28** Ularnı kəydürgən kixi ez kiyimlirini yuyup, bədinini suda yuyup, andin qedirgahka kirixkə bolidu. **29** — Mana bu silərgə bir əbədiy կան-un-bəlgilimə bolsun: — Hər yəttinqi ayning oninqi künidə silər ez nəpsinglarnı tartıp əzünglarnı təwən tutunglar wə həqkandak ix kilmanglar; məyli yərliklər bolsun yaki aranglarda turuwatkan Yak. yurtluklar bolsun xundak kılıxinglar kerək. **30** Qünki xu künidə silərni paklaxka silər üçün kafarət kəltürülidu; Pərvərdigarning aldida silər həmmə gunahlıringlardın pak bolisilər. **31** Bu kün silərgə pütünləy aram alidiojan xabat künü bolup, nəpsinglarnı tartıp əzünglarnı təwən tutisilər; bu əbədiy bir bəlgilimidur. **32** Kimki atisining ornida kahinlik yürgüzüx üçün məsih kılınip, Hudaşa atap tikləngən kahin bolsa xu yol bilən kafarət kəltüridu. U kanaptin etilgən mukəddəs kiyimni kiyip turup, **33** Əng mukəddəs jay üçün kafarət kəltüridu; jamaət qediri bilən kurbangah

üqünmu kafarət kəltüridu; қалоjan kahinlar bilən barlik həlkning jamaiti üçün həm kafarət kəltüridu. **34** Bu bolsa silər üçün əbədiy bir bəlgilimə bolidu; xuning bilən Israillarni barlik gunahlıridin paklax üçün yilda bir ketim kafarət kəltürüp berisilər». Xuning bilən [Hərun] Pərwərdigar Musaqla buyruqlınıdək կildi.

17 Pərwərdigar Musaqla söz kılıp mundak dedi: — **2** Hərun bilən oğulları wə barlik Israillarlaqla mundak degin: — Pərwərdigar silərgə buyruqlan həküm xuki: — **3** Israilning jəmətliridin boləjan hərkəndək kixi kurbanlık kilməkqi bolup, kala yaki қoy yaki əqkini jamaət qedirining kirix aqzida, Pərwərdigarning turaloqu qedirining aldiqa, Pərwərdigaroja atalojan kurbanlık süpitidə yetiləp əpkəlməy, bəlkı qedirgahning iqidə yaki taxkırıda boozuzlisa, uningdin akkan қan xu kixining gədinigə artilidu; bu adəm «қan təkkən» dəp, eż həlkidin üzüp taxlinidu. **5** Bu həkümning məksiti Israillarning hazırlanğıdək dalada mal soyup kurbanlık kılıxning orniqa, kurbanlıqlırini jamaət qedirining kirix aqzida Pərwərdigarning aldiqa kəltürüp, kahinoja tapxurup Pərwərdigaroja «inaqlik kurbanlıqları» süpitidə sunup boozuzlxi üqündür. **6** Kahin қanni elip jamaət qedirining kirix aqzining yenidiki Pərwərdigarning kurbangahining üstigə sepip, Pərwərdigaroja huxbuy kəltürük üçün mayni kəydürsun. **7** Xuning bilən ular əmdi burunkidək buzukluk kılıp tekə-jinlarning kəynidə yürüp, ularoja eż kurbanlıqlırini etküzüp yürmisun. Mana bu ular üçün dəwrdin-dəwrgiqə əbədiy bir bəlgilimə bolsun. **8** Sən ularoja: — Israilning jəmətidin yaki ularning

arisida turuwatkan yakä yurtluklardin biri keydürmə
ķurbanlıq yaki [baxka] ķurbanlıq etküzməkqi bolsa, **9** uni
Pərwərdigarə atap sunux üçün jamaət qedirioja kirix
aɔzining aldioja kəltürmisə, u kixi əz həlkiridin üzüp
taxlansun» — degin. **10** Əgər Israilning jəmətidin boləjan
hərkəndək adəm yaki ularning arisida turuwatkan yakä
yurtluklar kan yesə, Mən yüzümni қanni yegən xu kixigə
karxi ķilimən, uni əz həlkidin üzüp taxlaymən. **11** Qunki
hərbir janiwarning jeni bolsa uning ənididur; Mən uni
jeninglar üçün ķurbangah üstigə kafarət kəltürükə
bərgənmən. Qunki kan əzidiki janning wasitisi bilən
kafarət kəltiridu. **12** Xunga bu səwəbtin Mən Israillarə:
— «Silərning heqbiringlar kan yeməslikinglar kerək,
aranglarda turuwatkan yakä yurtluklarmu kan yeməsliki
kerək» — degənidim. **13** Əgər Israillardin biri yaki ularning
arisida turuwatkan yakä yurtluklarning biri yeyixkə
bolidiqan bir qarpay haywan yaki kuxni owlap, əninini
təksə, uni topa bilən yepip կoysun. **14** Qunki hərbir
janiwarning jeni bolsa, uning ənidinin ibarəttur. Uning
jeni ənidə boləq mən Israillarə: «Silər heqkəndək
janiwarning ənini yemənglar, qunki hərbir janiwarning
jeni uning ənididur; kimki uni yesə üzüp taxlinidu»
— dedim. **15** Kimdəkim əlüp қalojan yaki yirtkuqlar
boşup titma-titma kiliwətkən bir haywanni yesə, məyli
u yərlik yaki yakä yurtluk bolsun əz kiyimlirini yuyup,
suda yuyunsun wə kəq kirgüqə napak sanalsun; andin u
pak bolidu. **16** Lekin u yaki kiyimlirini yumisa, yaki suda
bədinini yumisa, xu kixi əz kəbihlikining jazasını tartidu.

18 Pərwərdigar Musaοja sez қilip mundak dedi: —

2 Sən Israillaroja mundak degin: — «Mən bolsam Hudayinglar Pərwərdigardurmən. 3 Silər ilgiri turojan Misir zeminidikidək ixlarnı қilmanglar wə yaki Mən silərni elip baridiojan Қanaan zeminidikidək ixlarnı қilmanglar; ularning rəsim-adətliridə yürmənglar, 4 bəlki Mening həkümlirimgə əməl қilip, қanun bəlgilimilirimni tutup xu boyiqə menginglar. Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən. 5 Silər qokum Mening bəlgilimilirim bilən həkümlirimni tutuxunglar kerək; insan ularoja əməl kılıdiqan bolsa ularning səwəbidin həyatta bolidu. Mən Pərwərdigardurmən. 6 — Həeqkim əzığə yekin tuşkan bolqan ayalqa yekinlik қilip əwritini aqmisin. Mən Pərwərdigardurmən. 7 Anangning əwritigə təgmə, bu atangning əwritigə təgkining bolidu; u sening anang bolqaqka uning əwritigə təgsəng bolmaydu. 8 Atangning ayalining əwritigimu təgmə, qünki xundak қılsang atangning əwritigə təgkəndək bolidu. 9 Sən aqa-singlingning, bir atidin bolqan yaki bir anidin bolqan, yaki xu əydə tuqulqan yaki baxqa yerdə tuqulqan bolsun, uning əwritigə təgmə. 10 Sən ez oqlungning қizi wə yaki қizingning қizining əwritigə təgmə; qünki ularning əwriti sən əzüngning əwritidur. 11 Sən atangning ayalining қizining əwritigə təgmə; u atangdin tuqulqan, sening aqa-singling, xunga uning əwritigə təgmə. 12 Sən atangning aqa-singlisining əwritigimu təgmə, qünki u atangning birtuoqkinidur. 13 Sən anangning aqa-singillirining əwritigimu təgmə, qünki u anangning birtuoqkinidur. 14 Atangning aka-inilirining ayalining

əwritigə təgmə; ularning ayallirioja yekinlik kılma; qünki ular sening hammangdur. **15** Sən keliningning əwritigə təgmə; u sening oqlungning ayali bolqaqka, uning əwritigə təgsəng bolmaydu. **16** Sən aka-iniliringning ayalining əwritigə təgmə; qünki bu eż aka-iniliringning əwritigə təgkəndək bolidu. **17** Sən bir ayalqa wə xuning bilən birgə uning kizining əwritigə təgmə; xundakla uning oqlining kizi wə kizining kizinimu [hotunlukka elip] əwritigə təgmə. Ular bir-birigə yekin tuşkan bolqaqka, mundak ix pəsəndiliktur. **18** Sən ayaling həyat waktida, uning aqa-singlisini hotunlukka elip əwritigə təgmə. Undak kılsang hotunungoja kündəxlik azabını kəltürisən. **19** Sən bir ayalning adət kəriüp napak turojan waktida yekinlik kılıp əwritigə təgmə. **20** Sən eż қoxnangning ayali bilən zina kılıp ezungni uning bilən napak kılma. **21** Sən eż nəslingdin həqbirini Molək məbudioja atap ottin etküzsəng kət'iy bolmaydu. Əgər xundak kılsang Hudayingning namini napak kılajan bolisən. Mən Əzüm Pərwərdigardurmən. **22** Sən ayallar bilən birgə bolqandək ər kixi bilən birgə bolma. Bu ix yirginqliktur. **23** Sən həq həywan bilən munasiwət kılıp ezungni napak kılma; xuningdək ayal kiximu munasiwət kildurux üçün bir həywanning aldioja barmisun. Bu ix nijisliktur. **24** Silər bu ixlarnı kılıp ezunglarnı napak kilmanglar, qünki mən silərning aldinglardın qikiriwatkan taipilər bolsa xundak ixlarnı kılıp ezlirini napak kılajan **25** wə zeminimu napak bolqandur. Buning üçün Mən u zeminning kəbihlikini eż bexioja qüxürimən, xuningdək u zeminmu ezip turuwatkanlarnı կusup qikiriwetidu. **26** Lekin silər

bolsanglar Mening bəlgilimilirim bilən həkümlirimni tutunglar; silərdin həqkim, məyli yərlik yaki aranglarda turuwatkan yaka yurtluk bolsun bu yirginqlik ixlardin həqbırını kılmasun **27** (qünki bu barlık yirginqlik ixlarnı silərdin ilgiri xu zeminda turojan həlk kılıp kəlgəqkə, zeminning əzi napak bolup qaldı). **28** Xundak kılıp zeminni napak kilsanglar, zemin əzi silərdin ilgiri əzidə turojan əllərni կusup qıkarəqəndək, silərnimü կusup qıqırıwetidu. **29** Qünki bu yirginqlik ixlarning hərkəndikini kılçuqi, — mundak kilmixlarnı kılçan hərkəndək kixi əz həlkə arisidin üzüp taxlinidu. **30** Silər Mən silərgə tapilioqiniməqə əməl kılıxinglar zərürdər; — demək, silər əzünglardın ilgiri etkənlər tutkan xu yirginqlik rəsim-ķaidilərni tutup, əzünglarnı napak kılmaslıqınglar kerək. Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən.

19 Pərwərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillarning pütkül jamaitigə söz kılıp ularqa mundak degin: — «Mən Hudayinglar Pərwərdigar mukəddəs bolşaqla, silərmə mukəddəs boluxunglar kerək. **3** Silər hərbiringlar ananglar bilən atanglarnı izzətləngərlər; Mening xabat künlirimni bolsa, ularni tutuxunglar kerək. Mən əzüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **4** Silər ərziməs butlarqa tayanmanglar, əzünglar üçün կuyma butlarnı yasimanglar. Mən əzüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **5** Silər Pərwərdigarəqə inaqlıq, կurbanlığını kəltürükni halisanglar, կobul kılınoqjudək yol bilən uni sununqlar. **6** Silər uni sunoqan künü wə ətisi u yeyilsun; üqinqi künigə կaloqını bolsa otta kəydürülsün. **7** Əgər uningdin bir կismi üqinqi künü yeyilsə կurbanlıq

ħaram hesablinip kobul kılınmaydu. **8** Kimki uningdin yesə əz gunahını əz üstigə alidu, qünki u Pərwərdigar oja atap mukəddəs kılınojan nərsini napak kıldı; undak kixi əz həlkidin üzüp taxlinidu. **9** Silər zemininglardiki həsulni yioşanglar, sən etizingning bulung-puxkaklıriojıqə tamam yiojiwalma wə həsulungdin қalojan wasangni teriwalmojin. **10** Üzüm talliringni pasangdiwatma wə üzüm talliridin qüxkən üzümlərnimu teriwalma, bəlki bularni kəmbəəşəllər bilən musapirlar oja қojojin. Mən Əzüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **11** Silər oɔrılık kilmanglar, aldamqılık kilmanglar, bir-biringlar oja yalojan səzlimənglar. **12** Mening namim bilən yalojan kəsəm iqmənglar, undak kilsang Hudayingning namini bulojaxsən. Mən Pərwərdigardurmən. **13** Əz koxnangoja zulum kılma, uningkini əzüngning kiliwalma. Mədikarning həkkini keqiqə yeningda կondurup қalma. **14** Gas kixini tillima, kor kixinin aldida putlixangoju nərsini қoyma; bəlki əz Hudayingdin қorķjin. Mən Pərwərdigardurmən. **15** Həküm kılıqininglarda həq nahəklik kilmanglar; namratkımı yan basmay, bayoju mu yüz-hatırə kilmay, bəlki adillik bilən əz koxnang üstdin tooqra həküm kılıqin. **16** Əz həlkıngning arisida gəp toxuönüqi bolup yürmə; koxnangning jeniqa həqkandak ziyan-zəhmət yətküzmə. Mən Pərwərdigardurmən. **17** Sən kənglüngdə əz ķerindixingdin nəprətlənmigin; koxnangda [gunah bolsa] sən uning səwəbidin bexingoja gunah kelip қalmaslıki üçün uningoja tənbih-nəsihət bərgin. **18** Sən intikam almiojin wə əz həlkıngning nəsligə həq adawətmu saklimiojin, bəlki koxnangni

əzüngni səygəndək səygin. Mən Pərwərdigardurmən.

19 Silər Mening қанун-bəlgilimilirimni tutunglar. Sən ez qarpayliringni baxka nəsillər bilən qepixturma, etizingoja ikki hil uruk salmiojin, ikki hil yiptin tokolojan kiyimni kiymə. **20** Əgər bir ər kixi kiz-qokan bilən yetip munasiwət ətküzsə, wə u baxka biri bilən wədiləxkən dedək bolsa, bu dedəkning hərlük puli tapxurulmiojan bolsa, yaki uningoja hərlük berilmigən bolsa, muwapiq jaza berilsun. Lekin kiz-qokan hər kılınmıraqqa, hər ikkisi əltürülmisun. **21** Ər kixi bolsa əzining itaətsizlik қurbanlığını jamaət qedirining kirix aqzining aldioja, Pərwərdigarning aldioja kəltürüsən; itaətsizlik қurbanlığı bir қoqkar bolsun. **22** Kahin u itaətsizlik қurbanlığı üçün kəltürgən қoqkarnı elip uning sadir kılajan gunahı üçün Pərwərdigarning aldidə kafarət kəltüridə; uning kılajan gunahı uningdin kəqürülidə. **23** Silər zeminoja kirip hərhil yəydiqən mewilik dərəhlərni tikkən bolsanglar, mewilirini «hətnisiz» dəp қaranglar; üq yiloqiqə buni «hətnisiz» dəp қarap uningdin yemənglər. **24** Tətinqi yili ularning həmmə mewiliri Pərwərdigar oja mədhayıə süpitidə mukəddəs kılıp beqıxlansun. **25** Andin bəxinqi yıldın tartip silər ularning mewiliridin yeyixkə baxlanglar. Xundak ķılsanglar [zemin] məhsulatlarını silərgə ziadə kılıdu. Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **26** Silər қan qıkmıqən nərsini yemənglər. Nə palqılık, nə jadugərlik ķılmanglar. **27** Silər bexinglarning qekə-qərisidiki qaqnı qüxürüp dügilək kiliwalmanglar, saqalning uq-yanlirini buz manglar. **28** Silər əlgənlər üçün bədininglərni zəhim yətküzüp tilmanglar, əzünglar oja heqkandaq gül-sürət

qəkmənglər. Mən Pərwərdigardurmən. **29** Sən kizingni buzukluk-pahixilikkə selip napak kilmiojin. Bolmisa, zemindikilər buzukluk-pahixilikkə berilip, pütkül zeminni əyx-ixrət қaplap ketidu. **30** Silər Mening xabat künlirimni tutunglar, Mening mukəddəs jayimni hərmətlənglər. Mən Pərwərdigardurmən. **31** Jinkəxlər bilən sehiргərlərgə tayanmanglar, ularning kəynidin yürüp əzünglarni napak kilmanglar. Mən əzüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **32** Ak bax kixining aldida ornungdin tur, kərilarni hərmət kılqoj; Hudayingdin қorkğun. Mən Pərwərdigardurmən. **33** Bir musapir zeminda aranglarda turuwatkan bolsa silər uningoja zulum kilmanglar, **34** bəlki aranglarda turuwatkan musapir silərgə yərlik kixidək bolsun; uni əzüngni səygəndək səygin; qünki silərmə Misir zeminida musapir bolqansılər. Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **35** Silərning həküm qıkırixinglarda, uzunluq, eçırlılıq wə həjim əlqəxtə həqkandak nahəklik bolmisun; **36** silərdə adil taraza, adil taraza taxliri, adil əfah kəmqini bilən adil hın kəmqini bolsun. Mən silərni Misir zeminidin qıkırıp kəlgən Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **37** Silər Mening barlıq, ənun-bəlgilimilirim wə barlıq həkümlirimni tutup, ularoja əməl kılınlar; mən Pərwərdigardurmən.

20 Pərwərdigar Musaşa söz kiliplə mundak dedi: — **2** Sən Israillarоja söz kiliplə mundak degin: — Əgər Israillarning biri wə yaki Israil zeminida turuwatkan musapirlarning biri Molək butioja nəslining birini beqixlisa, uningoja əlüm jazasi berili xi kerək; zemindikilər uni qalma-kesək kilsun. **3** Wə Mən Əz yüzümni bu kixigə қarxi klimən,

qünki ezi ez əwladlirining birini Molək butioja beoixlap mukəddəs jayimni paskina kılıp, Mening namimni bulojojini üqün uni ez həlkidin üzüp taxlaymən. **4** Əgər zeminda turuwatkanlar ez nəslidin birini Moləkkə beoixliojanda xu kixigə kezlerini yumup, uning bilən kari bolmisa, xundakla uni əltürmisə, **5** Mən Əzüm yüzümni u kixi bilən uning ailisigə karxi kılımən, uni wə uningoja əgixip buzukqılık kiloquqlar, yəni Moləknin kəynidin yürüp buzukqılık kiloquqlarning həmmisini ez həlkidin üzüp taxlaymən. **6** Jinkəxlər bilən sehırgərlərgə tayinip, ularning kəynigə kirip buzukqılık kılıp yürgüqilər bolsa, Mən yüzümni xu kixilərgə karxi kılıp, uni ez həlkidin üzüp taxlaymən. **7** Xunga ezunglarni pak kılıp mukəddəs bolunglar, qünki Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **8** Kanun-bəlgilimilirimni tutup, ularqa əməl kilinglar; Mən bolsam silərni mukəddəs kiloquqi Pərwərdigardurmən. **9** Əgər birkim ez atisi yaki anisini қarqisa, ularqa əlüm jazasi berilmisə bolmaydu; qünki u ez ata-anisini қarqıoini üqün ez keni ez bexioja qüvkən bolidu. **10** Əgər birkim baxķisining ayali bilən zina kilsa, yəni ez қoxnisining ayali bilən zina kilsa, zina kilojan ər bilən ayal ikkisi əlüm jazasını tartmisa bolmaydu. **11** Əgər birsi atisining ayali bilən yatsa, ez atisining əwritigə təgkən bolidu; ular ikkisi əlüm jazasını tartmisa bolmaydu; ularning keni ez bexioja qüvkən bolidu. **12** Birsi ez kelini bilən yatsa, ikkisi nijsilik kilojini üqün əlüm jazasını tartmisa bolmaydu; ularning keni ez bexioja qüvkən bolidu. **13** Birsi ayal kixi bilən yatkandək ər kixi bilən yatsa ikkisi yirginqlik ix kilojan bolidu; ularqa əlüm

jazasi berilmisə bolmaydu. Əz keni əz bexioja qüxkən bolidu. **14** Əgər birsi կizi bilən anisini կoxup hotunlukça alsa pəsəndilik կilən bolidu. Ər bilən ikki ayal otta kəydürülsün. Xuning bilən aranglarda həq pəsəndilik ix bolmaydu. **15** Birsi bir haywan bilən munasiwət ətküzsə, u əlüm jazasını tartsun, haywannimu əltürünglar. **16** Əgər ayal kixi bir haywanning kəxiqə berip munasiwət կildursa, ayal bilən haywanning ikkisini əltürünglar; əz keni əz bexioja qüxkən bolidu. **17** Birsi aqa-singlisini, yəni atisidin yaki anisidin bolən կizni elip, əwritigə təgsə wə bu կizmu uning əwritigə təgsə uyatlıq ix bolidu; xuning üçün ər-ayal ikkisi əz həlkining kəz aldidin üzüp taxlansun; u əz aqa yaki singlisining əwritigə təgkəqkə, əz կəbihliki əz bexioja qüxkən bolidu. **18** Birsi adət kərgən aqriq wakıtda bir ayal bilən birgə yetip, uning əwritigə təgsə, undakta u uning կan mənbəsigə təgkən, ayalmu կan mənbəsini ekip bərgən bolup, ikkisi əz həlkidin üzüp taxlinidu. **19** Sən əz anangning aqa-singlisini wə atangning aqa-singlisining əwritigə təgmə; qünkü kimki xundak կilsə yekin tuqkinining əwritigə təgkən bolidu; ular ikkilisining əz կəbihliki əz bexioja qüxkən bolidu. **20** Birsi taoqisining ayali bilən yatsa taoqisining əwritigə təgkən bolidu; ikkilisi əz gunahını əz bexioja alidu; ular pərzəntsiz əlidu. **21** Birsi aka-inisining ayalini alsa paskina bir ix bolidu. U əz birtuqkan aka-inisining əwritigə təgkən bolidu; ular ikkilisi pərzəntsiz կalidu. **22** Silər Mening barlıq կanun bəlgilimilirim bilən barlıq həkümlirimni tutup, buningçə muwəpiq əməl կilinglar; bolmisa, Mən silərni elip berip turoquzidioqan zemin silərni կusup

qıqırıwetidu. **23** Silər Mən aldinglardın həydiwetidiojan əllərning rəsim-ķaidiliri boyiqə mangsanglar bolmaydu; qünki ular bu yirginqlik ixlarning həmmisini kılıp kəldi, wə xuning üçün ular Manga yirginqlik boldi. **24** Xuning üçün Mən silərgə: «Silər ularning zeminini miras kılıp alisilər; Mən xu süt bilən həsəl akidiojan zeminni silərgə berimən», dəp eytkanidim; silərni baxka həlkələrdin ayrim kılıqan Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **25** Xunga silər pak wə napak qarpaylarnı pərk etip, pak wə napak uqar-ķanatlarnı tonup, Mən silər üçün ayrip, napak kılıp bekitip bərgən janiwarlarning iqidin hərkəndik, qarpay yaki uqar-ķanat bolsun yaki yərdə əmiligüqi janiwar bolsun, ularning həqbırı bilən ezunglarnı napak kilmanglar. **26** Silər Manga has pak-mukəddəs boluxunglar kerək; qünki Mən Pərwərdigar pak-mukəddəsturmən, silərni Manga has bolsun dəp barlıq əllərdin ayrim kılıqanmən. **27** Jinkəx yaki sehırgər bolıqan hərkəndak ər yaki hotun kixigə əlüm jazası berilmişə bolmaydu; həlk ularnı qalma-kesək kilsun; ularning kəni əz bexioja qüxkən bolidu.

21 Pərwərdigar Musaşa söz kılıp mundak dedi: — Sən kahinlar bolıqan Hərunning oqlullirioqa mundak degin: — bir kahin əz həlkining arisidiki əlgənlər wəjidin əzini napak kilmisun. **2** Pəkət əzining yekin tuşqanlırı üçün — anisi bilən atisi, oqlı bilən kizi wə aka-inisining əlüki tüpəylidin əzini napak kilsa bolidu; **3** xuningdək əgər aqa-singlisi ərgə təgməy pak kız ħaləttə ezi bilən billə turuwatkan bolsa, uning əlüki tüpəylidin əzini napak kilsa bolidu; **4** qünki [kahin] əz həlkining arisida mətiwər

bołoqka, əzini napak kılıp buloqimaslıki kerək. **5** Kahinlar bexini yerim-yata kılıp qüxürməsliki, sakilining uqyanlırını həm qüxürməsliki, bədinigimu zəhim yətküzüp tilmaslıki kerək, **6** bəlki ular əz Hudasioja mukəddəs turup, Hudasining namini buloqimaslıki kerək; qünki ular Pərwərdigar oja atap otta sunulidiojan қurbanlıklarnı, əz Hudasining nenini sunidu; xunga ular mukəddəs boluxi kerək. **7** Ular bir ayalni əz əmrigə aloğanda pahixə ayalnimu, buzuk ayalnimu almaslıki kerək wə eri қoyuwətkən ayalnimu almisun. Qünki kahin bolsa əz Hudasioja has mukəddəs kılınojan. **8** U Hudayingning nenini sunojini üçün u sanga nisbətən mukəddəs dəp sanilixi kerək; qünki silərni mukəddəs kılıquqi Pərwərdigar Əzüm mukəddəsturmən. **9** Əgər bir kahinning kizi pahixilik kılıp əzini buloqiojan kilsa, əz atisini buloqiojan bolidu; u otta kəydürülsün. **10** Bexioja məsihləx zəytun meyi təkülgən, kahinlik kiyimlərni kiyixkə tikləngən, əz ərindaxlirining arisida bax kahin kılınojan kixi yalangbax bolmisun, kiyimlirinimu yırtmisun; **11** U yənə həq əlükə yekin laxmaslıki kerək, hətta atisi wə yaki anisining əlüklirining wəjidin əzini napak kılmaslıki kerək. **12** U [wəzipisidə turuwatkanda] mukəddəs jaydin hərgiz ayrılmışsun wə xuningdək Hudasining mukəddəs jayini buloqimaslıki kerək; qünki uning Hudasining uni Əzigə has kılıqan «məsihləx meyi» uning bexida turidu. Mən Pərwərdigardurmən. **13** U hotun alsa pak kızni elixi kerək; **14** tul wə yaki ərdin қoyuwetilgən ayal wə yaki buzuk wə yaki pahixə ayal bolsa bularnı almaslıki, bəlki əz həlkidin bołoqan pak kızni hotunlukka elixi kerək. **15**

Bolmisa u өз həlkining arisida өз urukini napak kılıdu;
qünki uni mukəddəs kılɔquqi Pərwərdigar Məndurmən.

16 Pərwərdigar Musaoja söz kılıp mundak dedi: — **17** Sən Hərunoja mundak degin: — «Əwladtin-əwladkıqə sening nəslindin bolajan birsi meyip bolsa, Hudanıng nenini sunux üçün yekin kəlmisun; **18** meyip bolajan hərkəndək kixi hərgiz yekin kəlmisun — yaki kor bolsun, tokur bolsun, panaq bolsun yaki bir əzasi yənə bir jüpidin uzun bolajan adəm bolsun, **19** puti yaki koli sunuk bolsun, **20** dok bolsun, parpa bolsun, kəzidə ak bolsun, kiqixkək bolajan bolsun, təmrətkə başkan bolsun yaki urukdeni ezilgən hərkim bolsun, **21** Hərun kahınının nəslidin bolajan undak, meyip kixilerning həqbiri Pərwərdigar oja atap otta sunulidiojan nərsilərni kəltürüxkə yekin barmisun; undak, kixi meyiptur; u өз Hudasining nenini sunuxka yekin kəlmisun. **22** Həlbuki, u өз Hudasining nenini, yəni «əng mukəddəs» wə «mukəddəs» hesablanıjan nərsilərning hər ikkisidin yesun. **23** Pəkət u pəriddidin etüp iqtirisigə kirməslik yaki kurbangahķimu yekin barmaslıki kerək; qünki u meyiptur; bolmisa, u Mening mukəddəs jaylirimni buloqiojan bolidu; qünki ularni mukəddəs kılɔquqi Pərwərdigar Əzümdurmən». **24** Bu sözlerning həmmisini Musa Hərun bilən uning oğulları wə Israillarning həmmisigə eytip bərdi.

22 Pərwərdigar Musaoja söz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Hərun bilən uning oğulları oqa mundak degin: — «Silər Israillarning Manga atiojan mukəddəs hədiyalərni ehtiyatqanlıq bilən bir tərəp kilinglar, bolmisa ular namimni buloqixi mümkün. Mən Pərwərdigardurmən».

3 Ularça mundak̡ degin: — «Silər hərbir dəwrlərdə, barlıq nəsillinglardin hərkəysisi Israillar Pərwərdigarça atıojan pak nərsilərgə napak ḥaləttə yekinlaxsa, undak̡ kixi Mening aldimdin üzüp taxlinidu. Mən Pərwərdigardurmən. **4** Hərunning nəslidin biri pesəmahaw yaki akma kesili bolojan bolsa, pak bolmiojuqə mukəddəs nərsilərdin yemisun. Birkim əlükning səwəbidin napak bolojan birkimgə wə yaki məniysi ekip kətkən kixigə tegip kətsə, **5** yaki adəmni napak ķılıdiqən əmiligüqi janiwaroja təgsə yaki hərkəndak̡ yukup ķalidiqən napaklıqı bar bir adəmgə tegip kətsə, (napaklıqı nemidin boluxidin kət'iynəzər) **6** mundak̡ nərsilərgə təgkən kixi kəq kirgüqə napak bolup, mukəddəs nərsilərdin yemisun. U bədinini suda yusun **7** andin kün olturoğanda pak sanılıp, mukəddəs nərsilərdin yeyixkə bolidu; qünki bular uning ozukjdur. **8** U [əzlükidin] elgən wə yaki yirtküqlar boqup koyojan haywanni yeyix bilən əzini napak ķilmisun. Mən Pərwərdigardurmən. **9** Ular Mening bu tapiliojanlırimni tutuxi kerək; bolmisa, buningoja ihlassızlık ķilsa, [xu əlük] tüpəylidin gunahkar bolup əlidu; ularni mukəddəs ķılouqi Pərwərdigar Əzümdurmən. **10** Kahinlaroja yat bolojan həqkəndak̡ kixi mukəddəs nərsilərdin yemisun. Kahinning yenidiki musapir-mehman wə yaki mədikari bolsun ularmu mukəddəs nərsilərdin yemisun. **11** Həlbuki, kahin əzi pul qikirip setiwalojan կul uningdin yeyixkə bolidu; xuningdək uning əyidə tuoqulojan kiximu uningdin yesə bolidu. **12** Kahinning kizi yat kixigə təgkən bolsa umu «kətürmə hədiyə» süpitidə atalojan mukəddəs

nərsilərdin yemisun. **13** Lekin əgər kahınınning kizi tul bolup ķelip, yaki կoyup berilip pərzəntsiz һaləttə atisining əyigə yenip ķelip, yax waktidikidək olturojan bolsa, undakta atisining taamidin yeyələydu; lekin həqbir yat kixi uningdin yeməslikı kerək. **14** Əgər birkim bilməy, mukəddəs nərsilərdin yəp salsa, undakta u uningoja xuning bəxtin birini կoxup, mukəddəs nərsining əzi bilən kahinoja կayturup bərsun. **15** [Kahinlar] Israillarning Pərwərdigarə atiojan nərsilirini buloqimaslıkı kerək; **16** bolmisa, həlk mukəddəs hədiyilərdin yeyixi bilən, kahinlar həlkning gədinigə itaətsizlik gunahını yükləp կoyqan bolidu; qunki ularni mukəddəs kılıquqi Pərwərdigar Əzümdurmən». **17** Pərwərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **18** Sən Hərun bilən uning oğulliri wə Israillarning həmmisigə mundak degin: — Əgər Israil jəmətidin biri wə yaki Israil zeminida turuwatkan musapirlarning biri ez kəsəmlirigə baqlıq kurbanlıq yaki ihtiyariy kurbanlıknı sunup, Pərwərdigarə atap kəydürmə kurbanlıq kılmaqçı bolsa, **19** undakta u կobul kılınixi üçün bejirim ərkək kala, կoy yaki əqkilərdin kəltürüngər. **20** Əyibi bolmiojan bir janiwarni sunuxunglar kerək; qunki xundak bolqını silər üçün կobul kılınmas. **21** Birsi kalilardin yaki uxxaq maldin ez kəsəmlirigə baqlıq kurbanlıq yaki ihtiyariy kurbanlıknı sunup, Pərwərdigarə atap inaklıq kurbanlıq kılmaqçı bolsa, sunulqan həyan կobul kılınixi üçün bejirim boluxi kerək; uning həqkandaq əyibi bolmisun. **22** Kor yaki aksak-qolak, qonak yaki yarisi yiringdap kətkən, təmrətkə başkan yaki կotur-qaka besip կalojan həyanlar bolsa — bularni Pərwərdigarə atap sunsanglar yaki bularni

Pərwərdigarə atap kurbanlıq süpitidə kurbangahta otta kəydürsənglər bolmayıdu. **23** Torpak yaki köyning məlum jüp əzasidin biri uzunrak ya kişə bolsa, mundaklarnı ihtiyariy kurbanlıq süpitidə ətküzsəng bolidu, lekin əsəmgə başlıq bolsa kurbanlıq üçün kobul kılınmas. **24** Urukəni zəhimləngən, ezilip kətkən, yerilən yaki piqilən həywanni Pərwərdigarə atap kurbanlıq kilmənglər. Mundak ixni əz zemininglardimu hərgiz kilmənglər. **25** Hudayinglarning neni süpitidə yaka yurtluq kixining əolidin xundak həyvanlardın həeqkaysisini elip sunmənglər; qünki ular meyip boləlaqka, silər üçün kobul kılınmaydu. **26** Pərwərdigar Musaçı səz kılıp mundak dedi: — **27** Bir mozay, əzoza yaki oqlak tuçulsə yəttə küngiqə anisini əmsun; səkkizinqi künidin baxlap Pərwərdigarə atap otta sunidən kurbanlıq süpitidə kobul boluxka yaraydu. **28** Məyli kala bolsun, əyə bolsun, silər anisi bilən balisini bir kündə boquzlimənglər. **29** Silər Pərwərdigarə atap bir təxəkkür kurbanlığı sunmakçı bolsanglar, kobul kılınixka layik bolən yol bilən sununglər. **30** U sunulən künidə yeyiliyi kerək; uningdin heqnemini ətisigə əldənəklişlər kerək. Mən Pərwərdigardurmən. **31** Silər Mening əmrlirimni qısqatışdırma, ularqa əməl kilinglər. Mən Pərwərdigardurmən. **32** Mening mukəddəs namimni bulğımənglər, Mən əmdi Israillarning arisida mukəddəs dəp bilinimən. Mən silərnı mukəddəs kılıqı Pərwərdigar bolup, **33** Hudayinglər boluxka silərnı Misir zeminidin qırıq parçalarını kəldim. Mən Pərwərdigardurmən.

23 Pərwərdigar Musaçşa sez kılıp mundak dedi: — 2

Sən Israillarоја mundak degin: — Pərwərdigar bekitkən
həytlar, silər mukəddəs sorunlar bolsun dəp qakirip
jakarlaydiojan həytlimanı munulardur: — 3
(altə kün ix-əmgək kılinsun; lekin yəttinqi künü «has
xabat künü», mukəddəs sorunlar künü bolidu; u künü
heqkandak ix-əmgək kilmanglar. Kəyərdila tursanglar
bu kün Pərwərdigarоја atalojan xabat künü bolidu). 4
Silər bekitilgən künliri mukəddəs sorunlar bolsun dəp
qakirip jakarlaydiojan, Pərwərdigarning həytli manı
munulardur: — 5 Birinqi ayning on tətinqi künü gugumda
Pərwərdigarоја atalojan «ötüp ketix həyeti» bolidu. 6 Xu
ayning on bəxinqi künü Pərwərdigarоја atalojan «petir
nan» həyeti bolidu; silər yəttə küngiqə petir nan yəysilər. 7
Birinqi künidə silər mukəddəs yiojılıx kılıp, heqkandak ix-
əmgək kilmanglar. 8 Silər yəttə küngiqə Pərwərdigarоја
atap otta sunidiojan қurbanlıklarnı sunup turunglar.
Yəttinqi künidə mukəddəs yiojılıx bolidu; heqkandak
ix-əmgək kilmanglar. 9 Pərwərdigar Musaçşa sez kılıp
mundak dedi: — 10 Sən Israillarоја mundak degin: —
Silər Mən ezunglarоја təkdir kılıdiojan zeminoja kirip,
uningdin həsol yioqkininglarda, həsolunglarning dəsləpki
pixkjinidin bir baqlamni kahınnıng kəxiqə elip beringlar.
11 Kağın silər üçün kobul boluxka uni Pərwərdigarning
aldida pulanglatsun; uni pulanglatkan wakit bolsa
xabatning ətisi bolidu. 12 Silər uni pulanglatkan kündə
silər bir yaxka kırğın bejirim bir kozını Pərwərdigarоја
atap kəydürmə қurbanlık süpitidə sununglar; 13 xuningoja
köxup axlıq hədiyə süpitidə zəytun meyi iləxtürülgən

esil undin bir əfahning ondin birini Pərwərdigar oja huxbuy kəltürsun dəp otta sununqlar; buningoja қoxup xarab hədiyə süpitidə xarabtin bir hınnıng təttin birini sununqlar. **14** Silər Hudayinglar oja has bolqan bu hədiyəni sunidiojan kündin ilgiri [yengi həsul din] həqnemini, nə nan nə կomaq nə kək bax bolsun yemənglər. Bu dəwrdin-dəwrgiqə silər üçün kəyərdə tursanglar əbədiy bir bəlgilimə bolsun. **15** Andin silər xu xabat künning ətisidin, yəni xu bir baqlamni pulanglatma hədiyə süpitidə sunojan künning ətisidin tartip, yəttə həptə sananglar (ular toluk həptə boluxi kerək); **16** yəttinqi xabatning ikkinqi künigiqə əllik künni sananglar; andin Pərwərdigar oja atap yengi [həsul din] bir axlıq hədiyə sununqlar. **17** Əzünglar turuwatqan jaylardın pulanglatma hədiyə süpitidə esil undin bir əfahning ondin ikkisidə etilgən ikki nanni elip kəltürünglər; ular ekitkü selip etilgən bolsun; bular Pərwərdigar oja atalojan dəsləpki həsul hədiyəsi dəp hesablinidu. **18** Nandin baxka yənə bir yaxlıq yəttə bejirim կoza, yax bir torpak wə ikki կoqkarnı kəydürmə կurbanlıq süpitidə Pərwərdigar oja atap sununqlar; ular oja has axlıq hədiyəliri wə xarab hədiyəlirini կoxup, həmmisi Pərwərdigar oja huxbuy kəltürüxkə sunulsun. **19** Buningdin baxka silər gunah կurbanlıq üçün bir tekini, inaqlıq կurbanlıq üçün bir yaxlıq ikki կozini kəltürünglər; **20** kahin bularni, yəni xu ikki կozini dəsləpki həsul nanlırioja կoxup pulanglatma hədiyə süpitidə Pərwərdigar aldida pulanglatsun. Bular bolsa Pərwərdigar oja atalojan mukəddəs sanılıp, kahinoja təgsun. **21** Xu künü silər «bügün bizlərgə

mukəddəs yiojılıx bolidu» dəp jakarlanglar; xu küni həqkandakı ix-əmgək kilmanglar. Bu silər üçün kəyərdila tursanglar əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **22** Etizingning bulung-puqkaklıriqiqə tamam yiojıwalmanglar, wə hosulungdin қalojan wasangni teriwalmojin, bəlki bularni kəmbəoşəllər bilən musapirlaroja қoyojin. Mən Əzüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **23** Pərwərdigar Musaşa mundak dedi: — **24** Sən Israillaroja mundak degin: — Silər yəttinqi ayning birinqi küni toluk aram elip, kanaylar qelinix bilən əslətmə yosunda həyt kılıp, mukəddəs sorunlarnı tüzüngər. **25** U kündə həqkandakı ix-əmgək kilmanglar; Pərwərdigar oja atap otta sunulidiojan bir қurbanlıq sununglar. **26** Pərwərdigar Musaşa sez kılıp mundak dedi: — **27** Yəttinqi ayning oninqi küni bolsa kafarət küni bolidu; u kün silər üçün mukəddəs yiojılıx küni bolidu; xu küni nəpsinglarnı tartip əzünglarnı təwən tutup, Pərwərdigar oja atap otta sunulidiojan қurbanlıqni sununglar; **28** U kündə həqkandakı ix-əmgək kilmanglar; qunki u bir kafarət küni bolup, xu kün əzüngər üçün Hudayinglar Pərwərdigar aldida kafarət kiliñikə bekitilgəndur. **29** Hərkim xu küni nəpsini tartmay əzini təwən tutmisa əz həlkidin üzüp taxlinidu. **30** Kimdəkim xu kündimu hərkandakı bir ix kilsə, Mən xu adəmni əz həlkidin üzüp taxlaymən. **31** Xu küni həqkandakı ix kilmanglar; bu dəwrən-dəwrgiqə silər üçün kəyərdə tursanglar bir əbədiy bəlgilimə bolidu. **32** U kün silər üçün toluk aram alidiojan xabat küni bolidu; nəpsinglarnı tartip əzünglarnı təwən tutunglar. Xu ayning tokkuzinqi küni gugumdin tartip ətisi gugumojıqə xabat

künigə riayə kılıp aram elinglar. **33** Pərwərdigar Musaçşa
səz kılıp mundak dedi: — **34** Sən Israillarоја mundak
degin: — Yəttinqi ayning on bəxinqi künidin baxlap,
yəttə küngiqə Pərwərdigarning «kəpilər heyti» bolidu.
35 Birinqi kündə mukəddəs yioqılıx bolidu; həqkandak
ix-əmgək kilmanglar. **36** Yəttə küngiqə Pərwərdigaroја
atap otta sunulidiojan қurbanlıq sununglar; səkkizinqi
kündə silərgə mukəddəs yioqılıx bolidu; Pərwərdigaroја
atap otta sunulidiojan қurbanlıq sununglar. Bu əzi
təntənilik yioqılıx boləqaq, u künü həqkandak ix-əmgək
kilmanglar. **37** Silər «mukəddəs sorunlar bolsun» dəp
jakarlaydiojan, yəni Pərwərdigar bekitkən heytlar mana
xulardur. Xu sorunlarda silər hərkəysi küngə bekitilgini
boyiqə, Pərwərdigaroја atap otta sunulidiojan hədiyə-
қurbanlıq, yəni kəydürmə қurbanlıq, axlık, hədiyə, baxka
hərhil қurbanlıqlar wə xarab hədiyələrni sunisilər;
38 bulardin baxka, Pərwərdigarning xabat künlirini
tutisilər wə Pərwərdigaroја atap қalojan hədiyəliringlarnı
berip, kəsəm қurbanlıqliringlarning həmmisini ada kılıp,
ihtiyariy қurbanlıqliringlarning həmmisini sunisilər. **39**
Silər əmdi zemindin həsul-məhsulatlırını yioqıp bolup,
yəttinqi ayning on bəxinqi künidin baxlap yəttə kün
Pərwərdigarning heyti etküzunglar. Birinqi künü toluk
aram elix bolidu, səkkizinqi konidimu toluk aram elix
bolidu. **40** Birinqi künü silər esil dərəhlərdin xah-
putaqlarnı qatap, yəni horma dərəhliri bilən կoyuk
yopurmaklıq dərəhlərning xahlirini kesip, erik boyidiki
səgət qiwiklirini kırkıp Hudayinglar Pərwərdigar aldida
yəttə künni xundak xad-huram etküzisilər. **41** Silər

hər yili bu yəttə künni Pərwərdigarə atiojan bir həyt süpitidə etküzunglar; dəwrdin-dəwrgiqə bu silər üçün əbədiy bir bəlgilimə bolidu. Silər həytni yəttinqi ayda etküzunglar. **42** Yəttə küngiqə kəpilərdə turunglar. Israilda tuşulqanlarning həmmisi kəpidə tursun. **43** Buning bilən Mən Israillarni Misir zeminidin qıraqojnimda, ularni kəpilərdə turoquzojnimni əwladlıringlar bilidu. Əzüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **44** Xundak kılıp Musa Pərwərdigarning bekitkən xu həytlini Israillarə bayan kıldı.

24 Pərwərdigar Musaqla söz kılıp mundağ dedi: — **2** Israillarə qiraqlı həmixə yenik turuxi üçün zəytundin sokup qikirlojan sap mayni sanga elip kelixkə buyruqın. **3** Hərun jamaət qedirining iqidə, həküm-guwahlıq sanduqining udulidiki pərdining sirtida hər keqisi ətigəngiqə Pərwərdigarning aldida qiraqlarni xundak pərləp tursun. Bu dəwrdin-dəwrgiqə silər üçün əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **4** Hərun həmixə Pərwərdigarning aldida bu qiraqlarni pak qiraqlanning üstigə tizip köysun. **5** Sən yənə esil buğday unidin on ikki tokəaqni ətkin. Hərbir tokəaq bir əfahning ondin ikkisigə barawər bolsun. **6** Andin sən Pərwərdigarning aldidiki pak xırəning üstigə altidin ikki կatar kılıp tizoqin. **7** Hərbir կatarning üstigə sap məstiki կoyqın; xuning bilən ular Pərwərdigarə atap otta sunulidiojan hədiyə, əslətmə nan bolidu. **8** Bularnı u Israillarə wakalitən hərbir xabat künü Pərwərdigarning aldida tizsun; bu əbədiy bir əhədidiur. **9** Nanlar Hərun bilən uning oqullirioqa təwə bolidu; ular ularni mukəddəs jayda yesun; qünki bu nərsilər Pərwərdigarə atap

otta sunuloğan nərsilər iqidə «əng mukəddəslərning
biri» dəp sanılıp, Hərunoğa təwə bolidu; bu əbədiy bir
bəlgilimidur. **10** Anisi Israiliy, atisi Misirlik bir oçul bar
idi. U Israillarning arisioğa bardı; u qedirgahta bir Israiliy
bilən uruxup қaldi. **11** Ular sokuxkanda Israiliy ayalning
oçli kupurluk kılıp, [Pərwərdigarning] namini buloqap
karoji. Həlk uni Musaning aldişa elip bardı. U kixining
anisining ismi Xelomit bolup, u Dan қəbilisidin boloqan
Dibrining kizi idi. **12** Xuning bilən ular Pərwərdigarning
həküm buyruki qikquqə u kixini solap қoydi. **13** Andin
Pərwərdigar Musaşa söz kılıp mundak dedi: — **14**
Karojioluqını qedirgahtıning taxkırışa elip qikinqalar.
Uning eytkinini anglojanlarning həmmisi қollırını uning
bexioşa қoysun, andin pütkül jamaət bir bolup uni
qalma-kesək kilsun. **15** Həmdə sən Israillaroşa mundak
degin: — Əgər birkim əz Hudasini həkarətləp karojişa əz
gunahını tartıdu. **16** Pərwərdigarning namişa kupurluk
kılıqan hərkəndək kixi əlümgə məhkum kılinsun; pütkül
jamaət qoşum bir bolup uni qalma-kesək kilsun; məyli u
musapir bolsun yaki yərlik bolsun, [mukəddəs] namoşa
kupurluk kilsə əltürünsün. **17** Əgər birsi baxka birsini
urup əltürsə, u əlümgə məhkum kılinsun. **18** Birsi bir
qarpayni əltürsə, uning üçün һaywanni tələp, janoqa-
jan tələp bərsun. **19** Birkim əz қoxnisini meyip kilsə,
u əzgigə կandak kılıqan bolsa, uning əzigu xundak
kılinsun. **20** Birər əzasi sunduruwetilgən bolsa, uningmu
sundurulsun; kəzige-kəz, qixioşa-qix nakar kılinsun;
baxka kixini կandak zəhimləndürgən bolsa umu həm
xundak kılinsun. **21** Kimdəkim bir qarpayni əltürsə,

qarpay tələp bərsun; adəmni urup əltürgən kixi bolsa, elüm jazasiqa məhkum kılınsun. **22** Silərdə birlə қanun bolsun. musapir yaki yərlik bolsun, barawər muamilə kılınsun; qünki Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **23** Musa Israillarоја xularni dedi; xuning bilən ular xu қarəjioquqini qedirgaһning taxkiriоја elip qikip, qalma-kesək kıldı. Xundak, kılıp, Israillar Pərwərdigarning Musaоја əmr kılɔjinidək kıldı.

25 Pərwərdigar Sinay teoјida Musaоја səz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillarоја mundak degin: — Mən silərgə beridiojan zeminoja kirgininglarda u zeminning əzimu Pərwərdigaroјa atap bir xabat aramini alsun. **3** Sən altə yil etizingni terip, altə yil tallıq beojingni qatap, ulardin həsullarni yioqkin; **4** əmma yəttinqi yili zeminning əzi üçün bir «xabatlıq aram» bolsun; u Pərwərdigaroјa atalojan bir «xabat» hesablinidu. Xu yili sən etizingni terimaysən wə tallikingni qatimaysən. **5** Əzlükidin ünüp qikkan həsulni ormaysən; wə qatalmiojan talliringning üzümlirini üzməysən; qünki xu yil zemin aram alidiojan yildur. **6** Həlbuki, zemin xabat yilda qikarоjan həsul həmminglarојa ozuk bolidu, yəni əzüng üçün, kul-dediking üçün, mədikaring üçün wə seningkidə turuwatkan musapir üçün, xuningdək mal-waranliring üçün **7** Wə zeminingdiki yawayi həywanlar üçünmu ozuk bolidu; zeminning həmmə həsuli ozuk bolidu. **8** Xuningdək sən yəttə ketimlik xabat yilini, yəni yəttə həssə yəttə yilni saniojin; yəttə xabat yil künliri kırık tokkuz yil bolidu. **9** Xunqılık wakıt ətüp, yəttinqi ayda, ayning oninqi künü, kafarət künidə buroja qelip sadasını yüksiri qikirisilər;

kafarət künining əzidə silər pütkül zemininglarda buroqining sadasini anglitisilər. **10** Xu əllikinqi yilini silər mukəddəs dəp bilip, pütkül zeminda uningda barlik turuwatkanlarning həmmisigə azadlıqni jakarlixinglar kerək. Xu yil silərgə «azadlıq yili» bolidu, hərbiringlar əz yər-mülükrliringlar oja қaytisilər, hərbiringlar əz ailə-jəmətinglar oja қaytip barisilər. **11** Bu əllikinqi yili silərgə bir azadlıq yili bolsun; u yili həq nemə terimaysilər, əzlükidin ünüp qıkkən hosulnimu ormaysilər wə qatalmioğan talliringlarning üzümlirininim yioqmaysilər. **12** Qünki bu azadlıq yili bolup, silərgə mukəddəs hesablansun; uning hosulini bolsa, etiz-dalilardin tepip [həmmimgalar] yəysilər. **13** Azadlıq yili aranglardiki hərbir adəm əz yər-mülkigə қaytsun. **14** Silər қoxnanglar oja birnemə setip bərsənglər, yaki қoxnanglardın birnemə setiwalşanglar, bir-biringlərni bozək ķilmanglar. **15** Қoxnangdin [yərni] setiwalşang, undakta «azadlıq yili»din keyin ətkən yillarning sanini hesablap uningdin setiwelixing kerək; umu қalqan yillarning sanioja қarap, yərning keyinkı hosullirioja asasən sanga setip bərsun. **16** «[Azadlıq yili»oqiqə] bolqan yillar kəprək bolsa, bahasını xuning oja muwapiq yukarı kətürisən; қalqan yillar azraq bolsa, bahasını xuning oja muwapiq keməytsun. Qünki қalqan yillarning hosulliri қanqə bolsa, u xu boyiqə sanga setip beridu. **17** Silər bir-biringlərni bozək ķilmanglar, bəlki Hudayinglardın қorķunglar; qünki Mən bolsam Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **18** Silər Mening bəlgilimilirimni tutup, həkümlirimdə turup, xular oja əməl ķilinglar; silər xundak ķilsanglar, zemininglarda tinq-

aman turisilər. **19** Xuning bilən zemin silərgə ez mewisini beridu, silər toyəludək yəp, uningda tinq-aman turisilər.

20 Əgər silər: — Mana, bizgə terip həsulni yiojixkə ijazət berilmişə, yəttinqi yili nemə yəymiz, dəp sorisanglar,

21 [silərgə məlum bolsunki], altinqi yilida üq yilning həsulini bərsun dəp, Mən üstünglarqa bərikitimni «qüx» dəp buyruymən. **22** Wə xundak boliduki, silər səkkizinqi yili teriysilər, əmma tokkuzinqi yiliojqə exip қalojan kona həsuldin tehiqə yəysilər; xu tokkuzinqi yiliojqə silər kona axlıktın yəysilər. **23** Yər-zemin setilsa, mənggülük setilmisun, qünki zeminning əzi Meningkidur, silər bolsanglar Mening yenimdiki musapir wə mehman, halas.

24 Silər igə bolidiojan pütkül zeminda yər-zeminning igilirigə uni «ķayturuwelix həkukı»ni yaritip berixinglar kerək. **25** Əgər kərindaxliringlardın biri kəmbəoŋəllixin, ez miras yerini setiwətkən bolsa, uning yekin tuqkını, yəni «həmjəmət xapaətqi»si kelip ez kərindixi satkan yərni ķayturup setiwalısun. **26** Əgər uning həq xapaətqi tuqkını bolmisa, lekin u yanduruwelikə kerəklik pulni tapalisa,

27 Undakta satkinoja կանqə yil bolqanlığını hesablap, [azadlıq yiliojqə] қalojan yillar üçün setiwalıqan kixigə muwapiq pul berip, ez yerigə ķaytsun. **28** Lekin əgər u yanduruwelikə kerəklik pulni tapalmisa, əzi setip bərgən yər azadlıq yiliojqə aloquning կolidə tursun; azadlıq yili kəlgəndə yər yər setiwaloquning կolidin qıksun, ez igisi ez yər-mülkigə ķaytsun. **29** Əgər birsi sepillik xəhərning iqidiki bir turaloqu əyni satkan bolsa, setip bir yil iqidə uni yanduruwelix həkukı bardur. Toluk, bir yil tüğəp bolqanqə, yanduruwelix həkukı bardur.

30 Lekin pütün yil iqidə yanduruwelimisa, sepillik xəhərning iqidiki bu əy nəsildin-nəsilgə aloğan kixining қolida bolup, azadlık yili kəlsimu yandurulmas. **31** Lekin sepilsiz kəntlərning əyliri bolsa zeminning etizliridək hesablinidu; ularni yandurup setiwaloqli bolidu; azadlık yili kəlgəndə əslı igisining қolioja yandurulidu. **32** Lekin Lawiy xəhərliridə bolsa, Lawiylar əz mirasi boləjan xəhərlərdiki əylirini halisa hərkəqan қayturuwelix höküki bardur. **33** Lawiylardin biri əylirini, yəni əz mirasi boləjan xəhərdiki bir əyni қayturuwelix höküki bar bolsimu, [lekin қayturup almioğan bolsa], undak əhwalda u azadlık yili kəlgəndə yandurulidu; qünki Lawiy xəhərlirining əyliri bolsa Lawiylarning Israillarning arisidiki mirasi bolidu. **34** Xundak həm bularning xəhərlirining qərisidiki etiz-yərliri bolsa, ularning əbədiy mirasi boləlaqka, setilsə bolmaydu. **35** Sanga қoxna boləjan, kərindaxliringlardın biri kəmbəqəllixip, əz jenimi bakalmay կalsa, sən uni musapir yaki yaka yurtluk mehmandək yeningda turquzup, uningdin həwər aloqin. **36** Sən uningdin əsüm wə yaki payda almioqin; sən Hudayingdin körküp, kərindixingni կexingda turuxka կoyojin. **37** Pulungni uningçə əsümgə bərmə, axlikəngnimu payda elix məksitidə uningçə etnə bərmigin. **38** Hudayinglar boluxka, Qanaan zeminini silərgə berixkə silərni Misir zeminidin qikirip kəlgən Hudayinglar Pərwərdigar Əzümdurmən. **39** Əgər sanga қoxna boləjan kərindixing kəmbəqəllixip, əzini sanga satsa, uni կuldək կulluk hizmitigə salmioqin; **40** bəlki u կexingda mədikar yaki musapirdək tursun; azadlık yiliojıqə sening hizmitingdə

bolsun; **41** andin azad bolup ezi bilən baliliri kexingdin qikip, ez jəmətigə yenip berip, ata-bowilirining yər-mülkigə kaytsun. **42** Qünki ular Mən Əzüm Misir zeminidin qikirip elip kəlgən kul-bəndilirim bolqaqka, ularni կuldək setixka yol koymanglar. **43** Sən ularoja қattık կolluk bilən hojilik կilmaysən, bəlki Hudayingdin korkkin. **44** Lekin ezünggə kul yaki dedək almakqi bolsang, ularni ətraptiki yat əllərdin xundak kul ya dedək setiwsang bolidu. **45** Bulardin baxka, aranglarda olturaklıxkan musapirlarning pərzəntlirini wə xularning jəmətidin, yəni silər bilən billə turuwatkan, zemininglarda tuqulqanlardin կullar setiwsanglar bolidu; xuning bilən ular silərning mülkünglar bolup կalidu. **46** Silər muxularni ezünglardin keyinki baliliringlaroja miras կilip, ularoja mülük boluxka կaldursanglar bolidu; muxularni əbədgiqə kul կilsanglar bolidu; lekin eż կerindaxliringlar bolqan Israillar arisida bolsa, bir-biringlaroja қattık կolluk bilən hojilik կilmaslikinglar kerək. **47** Əgər aranglarda olturuxluk bir musapir yaki yaka yurtluk beyiojan wə uningoja կoxna կerindixing kəmbəqəllixip, eżini xu կoxna musapiroja wə yaki xu musapirning məlum bir əwladiqə satsa, **48** u setiloqandan keyin uningda pul tələp hərlükkə qikix հokuki կalidu; uning aka-ukilirining հərkəyasi uni hərlükkə setiwsala bolidu. **49** Xuningdək uning taqisi yaki taqisining oqlı wə yaki jəmətidin bolqan հərkəysi yekin tuqkini uni hərlükkə setiwsala bolidu; yaki eżining կurbi yətsə, pul berip eż-eżini hərlükkə setiwsala bolidu. **50** Uni setiwalidiojan kixi uning hojisini bilən gəplixip setiloqan yildin tartip azadlıq yilioqiqə կanqilik

bołqanlığını hesablap, setiwelix bahasini yillarning
sanişa қarap hesablisun; [hərlük pulı hesablaxta қulning
hojisioja] ixləxkə kerək bołqan қalqan künlirining həkki
«mədikarning ixlığən künliri»dək hesablansun. **51** Azadlıq
yilişa yənə heli yillar bolsa, xuni hesablap, setilojan
pulning nisbiti boyiqə hərlük pulini hesablap bərsun; **52**
əgər azadlıq yilişa az yillar қalqan bolsa, uni hesab kılıp,
қalqan қulluk yillirioja muwapık pulni yandurup bərsun.
53 Bolmisa, kul xu hojisining yenida yillik mədikardək
turuxi kerək; uning hojisi sening kəz aldingda uningoja
kəttik қolluk bilən hojilik kilmisun. **54** Əgər kul yukarıkı
yollar bilən hərlükkə qıqlalmisa, azadlıq yili kəlgəndə
köyup berilsun — u balılıri bilən қoxulup azad bolidu. **55**
Qünki Israillarning əzi Manga kul-bəndilərdür; ular Mən
Əzüm Misir zeminidin qikirip kəlgən kul-bəndilirimdur.
Hudayinglar Pərwərdigar Əzümdurmən.

26 Silər əzünglar üçün həqkandak but yasimanglar
yaki əzünglar oja həq oyma məbud yaki həykəl-tüwrükni
turoğuz manglar yaki ularoja bax uruxka oyulqan
nəkixlik taxlarni zemininglarda hərgiz tiklimənglar;
qünki Əzüm Hudayinglar Pərwərdigardurmən. **2** Mening
xabat künlirimni tutup, mükəddəs jayimoja ihlasmən
bolunglar. Mən Pərwərdigardurmən. **3** Əgər silər mening
bəlgilimilirimdə mengip, əmrlirimni tutup ularoja əməl
ķılsanglar, **4** Mən yeringlarning əz həsulini berip
turuxioja, daladiki dərəhlərning mewisini qikirixioja
waktida yaməqurliringlarnı yaqdurup turimən. **5** Xuning
bilən haman tepix wakti üzüm yioqix pəsligiqə bolidu,
üzüm yioqix wakti teriloju waktiqliqə bolidu; silər

neninglarni toyunoqə yəp, əz zemininglarda tinqaman turisilər. **6** Mən zeminoğa aram-tinqlik ata kılımən, xuning bilən həqkim silərni korkitalmaydu, aramhuda yetip uhlaysilər; wəhxiy haywanlarni zemindin yokitimən, kılıqmu zemininglardın etməydu; **7** silər düxmənliringlarnı kööplaysilər, ular aldinglarda kılıqlınıp yıkıldı. **8** Silərdin bəx kixi yüz kixini kööplaydu, yüz kixi on mingni qaquridu; düxmənliringlar bolsa aldinglarda kılıqlınıp yıkıldı. **9** Mən silərgə yüzümni қaritip, silərni pərzənt kərgüzüp kəpəytimən, silər bilən baqlıqan əhdəmni məzmut turoquzimən. **10** Silər tehiqə uzun saklanıqan kona axlıknı yəwatķıninglarda, yengi axlık qıkıdu; yengisi wəjidin konisini qıkırıwetisilər. **11** Mən Əz makanımni aranglarda turoquzimən wə կəlbim silərdin nəprətlənməydu. **12** Mən aranglarda mengip silərning Hudayinglar bolımən wə silər Mening həlkim bolisilər. **13** Mən silərni Misirda ularning külliri boluxtın hər kilişkə xu zeminidin qıkarıqan Hudayinglar Pərwərdigardurmən; Mən boyunturukunglarning asarətlirini sundurup, kəddinglarnı tik kılıp mangoquzdum. **14** Həlbuki, əgər silər Manga կulaқ salmay, bu əmrlərning həmmisigə əməl kilmay, **15** bəlgilimilirimni taxlap, kəlbinglardin həkümlirimni yaman kərüp, barlık əmrlirimni tutmay, əhdəmni buzsanglar, **16** Mənmu bexinglaroqa xu ixlarnı qüxürimənki, — Mən silərgə wəhimə selip, kəzünglarnı kor kılıdioqan, jeninglarnı zəipləxtüridioqan sil-waba kesili, kezik kesilini bexinglaroqa qüxürimən. Silər urukunglarnı bikar qeqip-teriysilər, qünki düxmənliringlar uni yəp ketidu. **17** Mən yüzümni silərgə қarxi kılımən, xuning

bilən silər düxmənliringlardın urulup қaqidiojan bolisilər; silərni eq kərgüqilər üstüngardin həkümranlıq kılıdu; həqkim silərni қooqlimisimu, қaqisilər. **18** Bulardin həq ibrət almay, bəlki Manga yənə կulak salmisanglar, Mən gunahlıringlar tüpəylidin silərgə boləjan jazani yəttə həssə eçirlitimən, **19** küq-həywənglardın boləjan həkawurlukınglarnı sundurimən; asmininglarnı təmürdək kılıp, yeringlarnı mistək kiliwetimən; **20** əjir-japayinglar bikarəja ketidu, yeringlər həsul bərməydu, daladiki dərəhlərgə mewə qüxməydu. **21** Əgər yənilə Mən bilən karxi mangsanglar, xundakla Manga կulak salmisanglar, Mən gunahlıringlaroja layik bexinglaroja qüxicidiojan waba-külpətlərni yənə yəttə həssə eçirlitimən. **22** Aranglaroja silərni baliliringlardın juda կilidiojan, qarpayliringlarnı yokitidiojan, silərni azlitidiqan yawayı həywanlarnı əwətimən; yol-koqiliringlar adəmzsatsız qəldək bolup կalidu. **23** Silər bu ixlar arkılık ibrəttərbiyə almay, bəlki yənilə Manga karxi mangsanglar, **24** Mənmə silərgə karxi mengip, gunahınglar tüpəylidin boləjan jazani yənə yəttə həssə eçirlitip, Mən Əzüm silərni urımən; **25** üstünglaroja əhdəmni buzqanlığning intikəmini alidiojan կiliq qüxürimən; xuning bilən silər xəhərlərgə yiçiliwalisilər, Mən aranglaroja waba qüxürimən; xuning bilən silər düxmənlərning կoliq qüxisilər. **26** Silərgə yələnqük boləjan axlikni կurutiwetimən; on ayal bir bolup bir tonurda nan yekip, nanlarnı silərgə tarazida tartip beridu, əmma buni yegininglar bilən toymaysilər. **27** Əgər bulardin həq ibrət almay, manga կulak salmisanglar, bəlki manga

karxi mangsanglar, **28** Mənmu կəhr bilən silərgə karxi mangimən; Mən, yəni Mən Өzüm gunahlıringlar tüpəylidin jaza-tərbiyini yənə yəttə həssə eojirlitip qüxürimən. **29** Xuning bilən silər oqulliringlarning gəxi wə kizliringlarning gəxini yəysilər; **30** xundakla Mən կurbanlıq «yükiri jay»liringlani wəyran kılıp, «kün tüwrük»liringlarnı sundurup, əlükliringlarnı sunuk butliringlarning üstigə taxliwetimən; Mening kəlbim silərdin nəprətlinidu. **31** Mən xəhərliringlarnı wəyran kılıp, mukəddəs jayliringlarnı harab kılıp, [կurbanlık] huxbuylırını yənə purimaymən; **32** zeminni հալակեր և barımən; uningda olturaklaxkan düxmənliringlar bu əhwaloja həyranuhəs կalidu. **33** Silərni əllərning arisioja taritip, kəyninglardın կiliqni suqurup կօղլaymən; xuning bilən zemininglar wəyran bolup xəhərliringlar harab կilinidu. **34** U wağıtta, silər düxmənliringlarning zeminida turuwatkininglarda, zemin wəyranə bolğan barlıq künlərdə, zemin əz xabat künliridin səyünidu; u zamanda zemin dərwəkə aram elip əz xabatliridin səyünidu. **35** Өzi wəyranə bolup turoğan barlıq künliridə u aram alidu, yəni silər uningda turuwatkan wağıtiki xabat künliringlarda heq almiojan aramni əmdi alidu. **36** Aranglardın kutulup կaloğanlar bolsa, ular düxmənlərning zeminlirida turoğinida kəngüllirigə yürəkzadilik salımən, xuning bilən ular qüvkən bir yopurmağın xəpisini anglisa կiliqtin կaqqandək կağıdu; heqkim կooqlimisimu yikilip qüxitdu. **37** Gərqə heqkim ularnı կooqlimisimu, dərwəkə կiliqtin yikitiloğandək ular bir-birining üstigə putlixip

yıkılıdu; silerdə düxmənliringlarqa karxi turşudək küq kalmaydu. **38** Əllərning arisida həlak bolisilər, düxmənliringlarning zemini silərni yəp ketidu. **39** Aranglardın қutulup қaloğanlıri bolsa əz rəzilliki tüpəylidin düxmənliringlarning zeminida zəiplixidu; wə ata-bowilirining rəzillikidimu yürüp, xular zəipləxkəndək ularmu zəiplixidu. **40** Həlbuki, ular ezi kılajan rəzilliki bilən ata-bowilirining sadir kılajan rəzillikini, Manga yüz ərüp asiylik kılojinini, xundakla ularning Manga ərəxi turup mangojinini boynıqə alidu, **41** xuningdək Mening ularoqa karxi mangojiniməq, xuningdək ularni düxmənlirining əqliqə tapxurojiniməq ikrar bolidu. Xunga əgər u wakıttı ularning hətnisiz kengli təwən kılınip, əz kəbihlikining jazasını əbul kilsə, **42** undakta Mən Yaçup bilən baqlıqan əhdəmni yad kılıp, İshək bilən baqlıqan əhdəmnimə wə İbrahim bilən baqlıqan əhdəmnimə esimgə kəltürimən, zeminnimə yad kılımən. **43** Qünki zemin ulardin taxlinip, ularsız bolup harabə turoğan wakıttı, xabat künliridin səyündü; ular bolsa əz kəbihlikining jazasını əbul kılıdu; səwəbi dəl xuki, ular Mening həkümlirimni taxlidi, bəlgilimilirimni kəlbidin yaman kərgənidi. **44** Həlbuki, xundak bolsimu, ular əz düxmənlirining zeminida turqinida Mən ularni taxlimaymən yaki ularoqa əqlük kılmaymən, xuningdək ular bilən baqlıqan əhdəmni buzmaymən, ularni yokatmaymən; qünki Mən Əzüm ularning Hudasi Pərwərdigardurmən. **45** Mən bəlki ularni dəp, ularning Hudasi boluxka əllərning kezi aldida Misir zeminidin qıçırip kəlgən ata-bowiliri bilən baqlaxkan əhdəmni esimdə tutimən. Mən Pərwərdigardurmən. **46**

Pərwərdigar Musani wasitə kılıp, Sinay teoğıda ezi bilən Israillarning otturisida bekitkən həkümlər, bəlgilimilər wə կանոնlar mana xular idi.

27 Pərwərdigar Musaçşa səz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillaroja mundak degin: — Əgər birsi pəwəkul'addə bir kəsəm kılıp məlum kixining jenini Pərwərdigaroja atiojan bolsa, undakta xu kixigə sən bekitkən jenining կիմմитиниң нəрhi тəwəndikidək bolidu; **3** Yexi yigirmə bilən atmixning arılıkida bol喬an ər kixi bolsa, sən tohtitidiojan կիմմити muğəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə bolsun; uning կիմմити əllik xəkəl kümüxkə tohtitilsun. **4** Ayal kixi bolsa, aranglarda tohtitilojan կիմմити ottuz xəkəl bolsun. **5** Əgər yexi bəx bilən yigirmining arılıkida bolsa, ərkək üqün tohtitilidiojan կիմմити yigirmə xəkəl bolup, ayal kixi üqün on xəkəl bolsun. **6** Əgər yexi bir ay bilən bəx yaxning arılıkida bolsa, tohtitilidiojan կիմմити oqul bala üqün bəx xəkəl, kız bala üqün üq xəkəl kümüx bolsun. **7** Əgər atmix ya uningdin qongrak yaxtiki kixi bolsa, tohtitilidiojan կիմմити ər kixi üqün on bəx xəkəl, hotun kixi üqün on xəkəl bolsun. **8** Əgər birsi tohtitilojan կիմմитини tələxkə kurbi yətmisə, u əzini kahinning aldida tək kilsun; kahin uning կիմմитини bekitsun. Kahin kəsəm kılıquqining əhəwaliqa karap uning կիմմитини tohtitip bərsun. **9** Əgər birsi [kəsəm kılıp] Pərwərdigaroja қurbanlıq boluxka layik bolidiojan bir һaywanni uningoqa atiojan bolsa, undakta xundak haywanlar Pərwərdigaroja atap mutlək muğəddəs sanalsun; **10** һaywan naqar bolsa uning ornioqa yahxini yaki yahxinining ornioqa naqirini tegixixkə yaki ornioja

baxjisini almaxturuxka hərgiz bolmaydu. Mubada atioqı u haywanning orniqa yənə bir haywanni yənggüxliməkqi bolsa, Awwalkısı bilən orniqa əkəlginining hər ikkisi mukəddəs sanalsun. **11** Əgər haywan Pərwərdigar ola ataloqan kurbanlıkkə layik bolmaydi ola bir «napak» haywan bolsa, undakta u haywanni kahınınning aldiqıa elip kəlsun; **12** andin kahın əzi uning yahxi-yamanlıkiqa karap kımmitini tohtatsun; kahın kımmitini қanqə tohtatkan bolsa xundak bolsun. **13** Əgər igisi pul tələp haywanni kayturuwlmakqi bolsa, tohtitiloqan kımmitigə yənə uning bəxtin birini қoxup bərsun. **14** Əgər birsi Pərwərdigar ola mukəddəs bolsun dəp əyini uningoqı atap mukəddəs kilsa, kahın uning yahxi-yamanlıkiqa karap kımmitini tohtatsun; kahın uning kımmitini қanqə tohtatkan bolsa, xu kımmiti inawətlik bolidu. **15** Keyin əgər əyni atioqı kixi uni kayturuwalmakqi bolsa, u tohtitiloqan kımmitigə uning bəxtin birini қoxup bərsun; andin əy yənə uning bolidu. **16** Əgər birsi əz mal-mülki bolqan etizlikning bir kismini Pərwərdigar ola atap mukəddəs kilsa, kımmiti uningoqı қanqılık uruk terilidioqanlıkiqa karap tohtitilsun; bir homir arpa urukı ketidioqan yər bolsa, kımmiti əllik xəkəl kümüxkə tohtitilsun. **17** Əgər birsi «azadlıq yili»din tartip əz etizlikini mukəddəs kilsa, sən қanqə tohtatsang xu bolsun. **18** Lekin əgər birsi «azadlıq yili»din keyin əz etizlikini mukəddəs kılqan bolsa, kahın kelidioqan azadlıq yilioqıqə қanqılık yillar қaloqanlığını hesablap kımmitini tohtatsun. Ətüp kətkən yillaroqa karap toluq bahadin muwapiq pul keməytilsun. **19** Əgər birsi əz etizlikini mukəddəs kılqandan keyin

pul tələp uni կայтуруwalmakçı bolsa, u sən tohtatkan
kimmitigə yənə uning bəxtin birini կoxup bərsun; xuning
bilən etizlik uning eż kolioja կaytidu. **20** Əgər u pul
berip etizlikni կaytuруwalmiojan bolsa yaki baxka birsigə
setip bərgən bolsa, keyin xu etizlikni կaytuруwelixka
bolmaydu, **21** Bəlkı azadlıq yili kəlgəndə etizlik «igisigə
կayturulidiojannda» u mutlək beçixlanojan yərgə ohxax,
Pərwərdigarojə atap mukəddəs kılınip, miras həkuki
kahinoja etidu. **22** Əgər birsi setiwalojan əmma eż
mirasi bolmiojan bir parqə yər-etizni Pərwərdigarojə
atap mukəddəs kilojan bolsa, **23** kahin azadlıq yiliojıqə
kalojan yilni hesablap, kimmitini tohtatsun. Andin
u küni xu kixi tohtitilojan kimmitini Pərwərdigarojə
mukəddəs kilojan nərsə süpitidə kəltürsun. **24** Lekin
azadlıq yili kəlgəndə, etizlik kimdin elinojan bolsa, xu
kixigə, yəni əslidiki igisigə կayturup berilsun. **25** Sən
tohtitidiojan barlık kimmatlər bolsa həmixə mukəddəs
jaydiki xəkəlninq əlqəm birlikə boqiqə hesablansun;
bir xəkəl yigirmə gərahka barawər bolidu. **26** Lekin
qarpayning tunji balisi tunji bala bolqanlıqı səwəbidin
əslidinla Pərwərdigarojə atilidiojan bolqaqka, kala bolsun,
köy-əqkə bolsun heqkim uni «Hudaqə atap» mukəddəs
kilmisun; qünki u əslidə Pərwərdigarning idi. **27** Əgər
u napak bir һaywandin tuoqulojan bolsa, igisi sən
tohtatkan kimmatkə yənə uning bəxtin birini կoxup
berip, andin ezigə կaytuруwalsun; lekin əgər igisi uni
ezigə կaytuруwalmaymən desə, bu һaywan sən tohtatkan
kimmatkə setilsun. **28** Əgər birsi Pərwərdigarojə eż
melidin, adəm bolsun, һaywan bolsun yaki miras yeri

bolsun, Pərwərdigarəja mutlək atiojan bolsa, undak, nərsə
hərgiz setilmisun yaki bədəl tələx bilənmu կayturulmisun.
Pərwərdigarəja mutlək atalojan hərnərsə bolsa «əng
mukəddəslərning biri» hesablinip, uningoja has bolidu.
29 Əgər bir adəm Hudaşa mutlək has atalojan bolsa,
undakta uning üçün bədəl berilip, կayturuwelinxə
hərgiz bolmaydu; u qokum əltürülüxi kerək. **30**
Yər-zemindin qikkan həmmə həsulning ondin biri
boləjan əxrə bolsa, yərning danlıq ziraətliri bolsun yaki
dərəhlərning mewisi bolsun, Pərwərdigarningki bolidu;
u Pərwərdigarəja mukəddəs kılınoğandur. **31** Birsi əz
əxriliridin məlum birnərsini bədəl berip կayturuwalmakçı
bolsa, u xuningəja yənə uning kimmitining bəxtin
birini қoxup berip, կayturuwalsun. **32** Kala yaki қoy-
eqkə padisidin elinidiqan əxrə bolsa padiqining tayıki
astidin etküzülgən հaywanlardın hər oninqisi bolsun;
Pərwərdigarəja atılıp mukəddəs kılınoqını xu bolsun. **33**
Həqkim uning yahxi-yamanlıkıja կarimisun wə yaki uni
almaxturmisun; əgər uni almaxturmən desə, Awwalkisi
bilən ornişa almaxturusloqan hər ikkisi mukəddəs
sanalsun; u hərgiz bədəl təlüp կayturuwelimisun. **34**
Pərwərdigar Sinay teoında Musaşa tapilojan, Israillarəja
tapxurux kerək boləjan əmrlər mana xular idi.

Qəl-bayawandiki səpər

1 Wə Israillar Misirdin qıkkandin keyin ikkinqi yili ikkinqi
ayning birinqi künü Pərwərdigar Sinay qəlidə, jamaət
qedirida turup Musaoğa mundak dedi: — **2** Silər pütkül
Israil jamaitini kəbilisi, ata jəməti boyiqə sanini elip
qıkinglar; adəmlərning ismi asas kılınip, barlıq ərkəklər
tizimlansun. **3** Israillar iqidə omumən yigirmə yaxtin
axkan, jənggə qıkalaydiojanlarnı Hərun bilən ikkinglar
ularning köxün-kısmılırı boyiqə sanaktin ətküzünglar.
4 Hərbir kəbilidin silərgə yardımlixidiojan bardin kixi
bolsun; ularning hərbiri ularning ata jəmətining bexi
bolidu. **5** Təwəndikilər silərgə yardımlixidiojanlarning
isimliki: — Rubən kəbilisidin Xidərning oqlı Əlizur; **6**
Ximeon kəbilisidin Zuri-xaddayning oqlı Xelumiylə;
7 Yəhuda kəbilisidin Amminadabning oqlı Nahxon; **8**
Issakar kəbilisidin Zuarning oqlı Nətanəl; **9** Zəbulun
kəbilisidin Həlonning oqlı Eliab; **10** Yüsüp əwladlıri
iqidə Əfraim kəbilisidin Ammihudning oqlı Əlixama;
Manassəh kəbilisidin Pidahzurning oqlı Gamaliyəl; **11**
Binyamin kəbilisidin Gideonining oqlı Abidan; **12** Dan
kəbilisidin Ammixaddayning oqlı Ahjəzər; **13** Axır
kəbilisidin Okranning oqlı Pagiyəl; **14** Gad kəbilisidin
Deuəlning oqlı Əliasaf; **15** Naftali kəbilisidin Enanning
oqlı Ahıra». **16** Bular jamaət iqidin qakırıloqanlar, yəni
ata jəmət-kəbililirining baxlıkları, minglioqan Israillarning
bax sərdarları idi. **17** Xuning bilən Musa bilən Hərun
ismi ataloqan bu kixilərni baxlap, **18** ikkinqi ayning
birinqi künü pütkül jamaətni yioğdi; ular həlkəning
hərbirining kəbilə-nəsəbi, ata jəməti boyiqə ismini asas

kılıp, yigirmə yaxtin yukirilarning həmmisini bir-birləp tizimlidi. **19** Pərwərdigar Musa ola qandaq buyruqan bolsa, Musa Sinay qəlidə ularni xundak sanaktin etküzdi. **20** Israelning tunji oqları Rubənning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axşan, jənggə qıkalaydiqan ərkəklərning həmmisi bir-birləp tizimləndi; **21** Rubən kəbilisidin sanaktin etküzülgənlər jəmiy kırık altə ming bəx yüz kixi boldi. **22** Ximeonning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axşan, jənggə qıkalaydiqan ərkəklərning həmmisi bir-birləp tizimləndi; **23** Ximeon kəbilisidin sanaktin etküzülgənlər jəmiy əllik tokkuz ming üç yüz kixi boldi. **24** Gadning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axşan, jənggə qıkalaydiqanlarning həmmisi bir-birləp tizimləndi; **25** Gad kəbilisidin sanaktin etküzülgənlər jəmiy kırık bəx ming altə yüz əllik kixi boldi. **26** Yəhudanıng əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axşan, jənggə qıkalaydiqanlarning həmmisi bir-birləp tizimləndi; **27** Yəhuda kəbilisidin sanaktin etküzülgənlər jəmiy yətmix tət ming altə yüz kixi boldi. **28** Issakarning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axşan, jənggə qıkalaydiqanlarning həmmisi bir-birləp tizimləndi; **29** Issakar kəbilisidin sanaktin etküzülgənlər jəmiy əllik tət ming tət yüz kixi boldi. **30** Zəbulunning əwladliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axşan, jənggə qıkalaydiqanlarning həmmisi bir-birləp tizimləndi; **31** Zəbulun kəbilisidin sanaktin etküzülgənlər jəmiy əllik yəttə ming tət yüz kixi boldi. **32**

Yüsüpning əwlndliri: — uning oqlı Əfraimning əwlndliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas қilinip, yigirmə yaxtin axşan, jənggə qıkalaydıcınlarning həmmisi bir-birləp tizimlandı; **33** Əfraim қəbilisidin sanakṭin ətküzülgənlər jəmiy қırıq ming bəx yüz kixi boldi. **34** [Yüsüpning ikkinqi oqlı] Manassəhning əwlndliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas қilinip, yigirmə yaxtin axşan, jənggə qıkalaydıcınlarning həmmisi bir-birləp tizimlandı; **35** Manassəh қəbilisidin sanakṭin ətküzülgənlər jəmiy ottuz ikki ming ikki yüz kixi boldi. **36** Binyaminning əwlndliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas қilinip, yigirmə yaxtin axşan, jənggə qıkalaydıcınlarning həmmisi bir-birləp tizimlandı; **37** Binyamin қəbilisidin sanakṭin ətküzülgənlər jəmiy ottuz bəx ming tət yüz kixi boldi. **38** Danning əwlndliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas қilinip, yigirmə yaxtin axşan, jənggə qıkalaydıcınlarning həmmisi bir-birləp tizimlandı; **39** Dan қəbilisidin sanakṭin ətküzülgənlər jəmiy atmış ikki ming yəttə yüz kixi boldi. **40** Axirning əwlndliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas қilinip, yigirmə yaxtin axşan, jənggə qıkalaydıcınlarning həmmisi bir-birləp tizimlandı; **41** Axir қəbilisidin sanakṭin ətküzülgənlər jəmiy қırıq bir ming bəx yüz kixi boldi. **42** Naftalining əwlndliri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas қilinip, yigirmə yaxtin axşan, jənggə qıkalaydıcınlarning həmmisi bir-birləp tizimlandı; **43** Naftali қəbilisidin sanakṭin ətküzülgənlər jəmiy əllik üç ming tət yüz kixi boldi. **44** Yukirikalar bolsa sanakṭin ətküzülgənlər bolup, Musa bilən Hərun həm Israillarning on ikki əmiri (hərbəri əz ata jəmətigə wəkil boldi) ularni sanakṭin ətkəzgən. **45**

Xundak kılıp, Israillarning həmmisi, yəni Israilda yigirmə yaxtin axkanlardın, jənggə qıkalaydioqlanlarning həmmisi ata jəmətliri boyiqə tizimlandı; **46** Sanaktın etküzülgənlər jəmiy altə yüz üq ming bəx yüz əllik kixi boldi. **47** Birak Lawiyalar ata jəmət-kəbilisi boyiqə sanakning iqigə kirgüzülmidi. **48** Qünki Pərwərdigar Musaçı səz kılıp: — **49** «Sən pəkət Lawiy kəbilisinila xu hesabka kirgüzmigin, ularning omumiy saninimu Israillarning katarioja kirgüzmigin. **50** Lekin sən Lawiyaları [Hudanıng] həküm-guwahlıki saklaklılıq qedir wə uning iqidiki barlık қаqa-қуqa əswablarnı həm uningoja dair barlık nərsilərni baxķuruxka təyinligin; ular [ibadət] qedirini wə uning iqidiki barlık қаqa-қуqa əswablarnı kətüridu; ibadət qedirining hizmitini қılqırqılar xular bolsun, ular qedirning tət ətrapida eż qedirlirini tiksun. **51** Qedirni kəqüradiojan qaçda uni Lawiyalar səksun; qedirni tikidiojan qaçda uni Lawiyalar tiksun; [Lawiyalarqa] yat bolğan hərkəndək adəm uningoja yekin laxsa əlümgə məhkum kilinsun. **52** Israillar bargah կuroğanda hər adəm eż kismida, ezigə has tuq astioja qedir tiksun. **53** Birak [Hudanıng] oqəzipi Israil jamaitining üstigə qüxməsliki üçün, Lawiyalar Hudanıng həküm-guwahlıki saklaklılıq qedirning tət ətrapıqə bargah kursun; Lawiyalar Hudanıng həküm-guwahlıki saklaklılıq qedirni muhəapizət қılıxka məs'ul bolidu» — degənidir. **54** Israillar ənə xundak kıldı; Pərwərdigar Musaçı қandak buyruqjan bolsa, ular xundak kıldı.

2 Pərwərdigar Musa bilən Hərunoja mundak dedi: —
2 Israillar hərbiri ezlirining tuqı astioja, ezlirining

ata jəmətining bayriki astida qedir tiksun; jamaət qedirining tət ətrapidin səl yırakrak bargahı kursun. **3**
Kün qıkıx tərəpkə, xərk tərəpkə ķaritip əz tuqı astida ķoxun-ķismi boyiqə bargahı kuridiqini Yəhuda bolsun;
Yəhudalarning əmiri Amminadabning oqlı Nahxon bolsun. **4** Uning ķoxuni, yəni sanakṭin ətküzülgənlər jəmiy yətmix tət ming altə yüz kixi. **5** Uning yenida bargahı kuridiqini Issakar ķəbilisi bolsun; Issakarlarning əmiri Zuarning oqlı Nətanəl bolsun. **6** Uning ķoxuni, yəni sanakṭin ətküzülgənlər jəmiy əllik tət ming tət yüz kixi. **7** Ularning yenida yənə Zəbulun ķəbilisi bolsun; Zəbulunlarning əmiri Həlonning oqlı Eliab bolsun. **8** Uning ķoxuni, yəni sanakṭin ətküzülgənlər jəmiy əllik yəttə ming tət yüz kixi. **9** Omumən Yəhuda bargahıqə karaydioqlanlarning həmmisi, yəni ķoxun-ķisimliri boyiqə sanakṭin ətküzülgənlər jəmiy bir yüz səksən altə ming tət yüz kixi; ular aldi bilən yolqa qıksun. **10** — Jənub tərəptə, tuqı tikləp, ķoxun tərtipi bilən bargahı kuridiqini Rubən ķəbilisi bolsun; Rubənlarning əmiri Xidərning oqlı Əlizur bolsun. **11** Uning ķoxuni, yəni sanakṭin ətküzülgənlər jəmiy kırıq altə ming bəx yüz kixi. **12** Uning yenida bargahı kuridiqini Ximeon ķəbilisi bolsun; Ximeonlarning əmiri Zuri-xaddayning oqlı Xelumiyləl bolsun. **13** Uning ķoxuni, yəni sanakṭin ətküzülgənlər jəmiy əllik tokkuz ming üq yüz kixi. **14** Ularning yenida Gad ķəbilisi bolsun; Gadlarning əmiri Deuəlning oqlı Əliasaf bolsun. **15** Uning ķoxuni, yəni sanakṭin ətküzülgənlər jəmiy kırıq bəx ming altə yüz əllik kixi. **16** Rubən bargahıqə karaydioqlanlarning həmmisi, yəni ķoxuni boyiqə sanakṭin

etküzülgənlər jəmiy bir yüz əllik bir ming tət yüz əllik kixi; ular ikkinqi səp bolup yolqa qıksun. **17** Andin jamaət qediri bilən Lawiylarning bargahı baxka bargahlarning otturisida mangsun; ular қandak bargah қurojan bolsa, xundak yolqa qıksun; hər қaysisi əz ornida əz tuqı astida bolsun. **18** — Kün petix tərəptə, tuqı tikləp, қoxun tərtipi bilən bargah қuridiojini Əfraim қəbilisi bolsun; Əfraimlarning əmiri Ammihudning oqlı Əlixama bolsun. **19** Uning қoxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy kırık ming bəx yüz kixi. **20** Uning yenida bargah қuridiojini Manassəh қəbilisi bolsun; Manassəhlərning əmiri Pidahzurning oqlı Gamaliyəl bolsun. **21** Uning қoxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy ottuz ikki ming ikki yüz kixi. **22** Ularning yenida Binyamin қəbilisi bolsun; Binyaminlarning əmiri Gideonining oqlı Abidan bolsun. **23** Uning қoxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy ottuz bəx ming tət yüz kixi. **24** Omumən Əfraim bargahıqa қaraydiojanlarning həmmisi, yəni қoxun ķisimliri boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiy bir yüz səkkiz ming bir yüz kixi; ular üçinqi səp bolup yolqa qıksun. **25** — Ximal tərəptə, tuqı tikləp, қoxun tərtipi bilən bargah қuridiojini Dan қəbilisi bolsun. Danlarning əmiri Ammixaddayning oqlı Ahiəzər bolsun. **26** Uning қoxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy atmix ikki ming yəttə yüz kixi. **27** Uning yenida bargah қuridiojini Axir қəbilisi bolsun; Axirlarning əmiri Okranning oqlı Pagiyəl bolsun. **28** Uning қoxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy kırık bir ming bəx yüz kixi. **29** Ularning yenida Naftali қəbilisi bolsun; Naftalilarning əmiri Enanning

oolı ahıra bolsun. **30** Uning қoxuni, yəni sanaktin etküzülgənlər jəmiy əllik üq ming tət yüz kixi. **31** Dan bargahişa karaydiojanlarning həmmisi, yəni қoxunkısimliri boyiqə sanaktin etküzülgənlər jəmiy bir yüz əllik yəttə ming altə yüz kixi; ular əz tuqliri astida həmmmining kəynidə yoloja qıksun. **32** Yukiridikilər əz ata jəməti boyiqə sanaktin etküzülgən Israillardur; қoxunkısimliri boyiqə bargahlarda sanaktin etküzülgənlər jəmiy altə yüz üq ming bəx yüz əllik kixi boldi. **33** Birak Lawiyarla, Pərwərdigarning Musaoja kıləjan əmri boyiqə, Israillar qatarida sanaktin etküzülmidi. **34** Israillar Pərwərdigarning Musaoja kıləjan barlık əmri boyiqə ix tutup, ezlirining tuoji boyiqə bargah kurattı; ular əz kəbilisi wə ata jəməti tərtipi boyiqə yoloja qıqatti.

3 Pərwərdigar Sinay teoqida Musa bilən səzləxkən künlərdə, Hərun bilən Musanıng əwladliri təwəndikilərdin ibarət idi. **2** Hərunning oğullarının ismi mundak; tunji oqlining ismi Nadab idi, uning yənə Abiḥu, Əliazar, Itamar degən oğulları bar idi. **3** Hərunning oğullarının ismi ənə xundak idi, ular məsihləngən kahinlər idi; [Musa] ularnı kahinlik wəzipisini etəxkə Hudaşa atap ayrioqanıdı. **4** Lekin Nadab bilən Abiḥu Sinay qəlidə oğeyriy bir otni Pərwərdigarning aldişa sunojını tüpəylidin Pərwərdigar aldida əldi wə ularning həq nəslə kəldurulmadi; Əliazar bilən Itamar əz atisi Hərun aldida kahinlik wəzipisini etidi. **5** Pərwərdigar Musaoja söz kılıp: — **6** Sən Lawiy kəbilisini aldingoşa kəltürüp, ularnı kahin Hərunning hizmitidə boluxka uning aldişa hazırlı kıl. **7** Ular Hərunning hajiti wə pütkül jamaətning hajitidin qıkip jamaət

qedirining aldida wəzipə etəp, ibadət qedirining hizmitini
bejirsun. **8** Ular yənə jamaət qediridiki barlıq қаqa-
kuqa əswablarni baxkurus bilən Israillarning hizmitidə
bolup wəzipə etəp, ibadət qedirining ixlirini bejirsun. **9**
Sən Lawiylnari Hərun bilən uning oqullirioqa təksimləp
bərgin; ular Israillar iqidin məhsus uningoja tallap
berilgən. **10** Hərun bilən oqullirini bolsa sən əzining
kahinlik wəzipisini etəxkə bekitkin; hərkəndək yat kixi
yekinlaxsa əltürülsün, — dedi. **11** Andin Pərwərdigar
Musaşa mundak dedi: — **12** — Қara, Mən Israillar iqidin
Lawiylnari tallidim, ularnı Israil iqida balyatķuning barlıq
tunji mewisining ornioja, yəni qong oqullirining ornioja
köyimən, xunga Lawiyalar Mening bolidu. **13** Qünki tunji
oqullarning həmmisi Meningkidur; Mən Misir zeminida
tunji tuquləjanlarning həmmisini kətl kıləjan künidə
Israillarning iqidiki tunjilarning həmmisini, məyli adəm
bolsun yaki haywan bolsun, mukəddəs hesablap Meningki
kıləjanidim. Ular Meningkidur; Mən Pərwərdigardurmən.
14 Andin Pərwərdigar Sinay qəl-bayawanida Musaşa: —
15 — Sən Lawiylnari ata jəməti, ailisi boyiqə sanakṭin
etküz; barlıq ərkəklərni, yəni bir aylıktın axşanlarning
həmmisini sanakṭin etküz, — dedi. **16** Xuning bilən
Musa Pərwərdigarning əmri boyiqə, əzigə deyilgəndək
Lawiylnari sanakṭin etküzdi. **17** Lawiyning oqullirining
ismi mundak: — Gərxon, Kohat, Mərari. **18** Gərxonning
oqullirining ismi aililiri boyiqə Libni wə Ximəy idi. **19**
Kohatning oqulliri aililiri boyiqə Amram, Izħar, Hebron
wə Uzziəl idi. **20** Mərarining oqulliri aililiri boyiqə
Mahli wə Muxi idi. Bularning həmmisi ata jəməti boyiqə

Lawiylarning jəməti boldi. **21** Gərxondin Libnilarning jəməti bilən Ximəylərning jəməti wujudka kəldi; bular Gərxonlarning jəmətliri idi. **22** Barlık ərlərning saniçə asasən, bir aylıqtın axşanlırinin sanakṭin ətküzülgənliri jəmiy yəttə ming bəx yüz kixi boldi. **23** Gərxonning jəməti ibadət qədirining arkə təripidə, yəni Əjərb tərəptə bargah kurdı; **24** Gərxon jəmətining əmiri Laəlning oqlı Əliasaf idi. **25** Gərxonlarning jamaət qədiridiki wəzipisi ibadət qədirining əzidiki astinkı ikki yapkuq-pərdə, uning üstidiki yopuk wə jamaət qədirining ixik pərdisigə, **26** xundakla həyla ətrapidiki pərdilər, həyla dərwazisining pərdisi (həyla pərdiliri ibadət qədiri bilən қurbangahını qəridəp turattı) wə həylida ixlitidioğan munasiwətlik barlıq tanilaroja қarax idi. **27** Kohəttin Amramlarning jəməti, Izħarlarning jəməti, Hébronlarning jəməti wə Uzziəllərning jəməti wujudka kəldi; bu Kohətlarning jəmətliri idi. **28** Barlık ərkəklərning sani boyiqə, bir aylıqtın axşanlar jəmiy səkkiz ming altə yüz adəm bolup qıktı; ular mukəddəs jayqa қarax wəzipisini ətəydiqan boldi. **29** Kohət əwlədlirining jəmətliri jamaət qədirining jənub təripidə bargah tikti. **30** Kohət jəmətining əmiri Uzziəlning oqlı Əlizafan idi. **31** Ularning wəzipisi əhdə sanduķi, xirə, qiraqdən, ikki қurbangah, xuningdək mukəddəs jayning iqidə ixlitidioğan қaqa-ķuqa, pərdə wə ibadət qədirining iqidə ixlitidioğan barlıq nərsilərgə қarax idi. **32** Lawiylarning əmirlirinin əmiri bolsa kahin Hərunnig oqlı Əliazar idi; u mukəddəshaniçə қarax wəzipisini ətəydiqanlar üstidin nazarət kılıdioğan boldi. **33** Məraridin Mahlı jəməti bilən Muxi jəməti

wujudka kəldi; bular Mərarinining jəmətliri boldi. **34**
Barlik ərkəklərning saniqə asasən, bir aylıqtin yüksəri
bołożanlar sanaktin etküzülgəndə jəmiy altə ming ikki yüz
kixi qıktı. **35** Mərarinining jəmətining əmiri Abihayilning
oqlı Zuriyəl boldi; ular ibadət qedirining ximal təripigə
bargah kurdı. **36** Mərari əwlədlirining wəzipisi ibadət
qedirining tahtaylırı, baldaklısı, hadilirioqa, təglikliri
barlik əswab-jabduklarıqə karax, xuningdək bularoqa
munasiwətlik ixlitilidiojan barlik nərsilərgə, **37** xundakla
höylining tət ətrapidiki hadilaroqa wə ularning təglikliri,
közük wə tanilaroqa məs'ul boluxka bəlgilənidir. **38** İbadət
qedirining aldiqə, xərk təripigə, yəni jamaət qedirining
künpikix təripigə bargah kurojanlar Musa, Hərun wə
Hərunning oğulları idi; ular Israillarning hizmitidə
bolux wəzipisini etəp, mukəddəs jayqə karaydiojan
boldı; ularoqa yat bołożan hərkəndək adəm [mukəddəs]
jayqə yekinlaxsa, eltürülətti. **39** Musa bilən Hərun
Pərwərdigarning əmri boyiqə, sanaktin etküzgən barlik
Lawiylar, jəmətliri boyiqə, yəni bir aylıqtin yüksəri
sanaktin etküzülgən ərkəklər jəmiy yigirmə ikki ming
qıktı. **40** Pərwərdigar Musaçı: — Sən Israillar iqidə
bir aylıqtin axşan tunji oğullarnı sanaktin etküzüp,
isim-familisi boyiqə tizimlap qık. **41** Sən Lawiylarnı
Israillarning barlik tunjilirining ornida Manga has kıl (Mən
Pərwərdigardurmən); Lawiylarning mal-qarwilirinimu
Israillarning barlik tunji mal-qarwilirining ornida Manga
has kıl, — dedi. **42** Musa Pərwərdigarning əmri boyiqə,
Israillarning tunjilirini köyməy sanaktin etküzdi. **43**
Bir aylıqtin yüksəri tunji oğul balılırını isim-familisi

bilən sanaktin etküzgəndə, ular jəmiy yigirmə ikki ming ikki yüz yətmix üq kixi qikəti. **44** Pərwərdigar Musaoja mundak dedi: — **45** Sən Lawiylarni Israillarning tunjilirining ornida Manga talla, xundakla Lawiylarning mal-qarwilirinimu Israillarning mal-qarwilirining ornida Manga talla; xuning bilən Lawiylar Meningki bolidu; Mən Pərwərdigardurmən. **46** Wə Lawiylarning sanidin artuk qikən Israillarning tunjiliri, yəni xu ikki yüz yətmix üqi üçün hərlük həkkini kobul kılɔjin; **47** xularning hərbiri üçün bəx xəkəl kümüx al, kixi sanişa ƙarap bolsun; mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birlik boyiqə ulardin alojin (bir xəkəl yigirmə gərahədur). **48** Artuk qikən adəmlərning, yəni hərlük həkkini təlix kerək boləjanlarning kümüxini Hərun bilən uning oqullirioja bər. **49** Əmdi Lawiylar təripidin «hərlükə qikiriləjan» dəp hesablanan tunji oqullardin artuk qikənlardın bolsa, Musa ulardin xu hərlük həkkini aldı; **50** u Israillarning tunjiliridin xu kümüxni, yəni mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birlik boyiqə jəmiy bir ming üq yüz atmış bəx xəkəl aldı. **51** Musa Pərwərdigarning əmri boyiqə «hərlükə qikiriləjan»larning kümüxini dəl Pərwərdigar buyruqinidək, Hərun bilən uning oqullirioja bərdi.

4 Andin Pərwərdigar Musa bilən Hərunoja söz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Lawiylar iqidin ata jəməti boyiqə Kohat əwladlırining omumiy sanini tizimliojin, **3** ottuz yaxtin əllik yaxkıqə boləjan, jamaət qedirida ix-hizmət kılıxka kelələydişənlarning həmmisini tizimlap qik, **4** Kohat əwladlırining jamaət qediri iqidiki wəzipisi əng mukəddəs buyumlarnı baxķurux bolidu. **5** Bargah,

kəqürüülidiojan qaojda, Hərun bilən uning oqulliri kirip «[əng mukəddəs jay]»diki «ayrima pərdə-yopuk»ni qüxürüp, uning bilən həküm-guwahlıq sandukını yegisun; **6** andin uning üstini delfinning terisidin etilgən yopuk bilən orap, üstigə kək bir rəhtni yepip, andin kətüridiqan baldaklarnı ətküzsun. **7** Təkdim nan [tizilojan] xirəgə kək bir rəht selinip, üstigə legən, təhsə, piyalə wə xarab hədiyəlirini qaqidiojan kədəhələr tizip köyulsun; xirədimu «daimiy nan» tizilip turiwərsun; **8** bu nərsilərning üsti kızıl rəht bilən, uning üsti yənə delfin terisidə etilgən bir yopuk bilən yepilip, andin kətiridiqan baldaklar ətküzüp köyulsun. **9** Ular kək rəht elip, uning bilən qiraojdan bilən üstidiki qiraqlarnı, pilik kışkuqlarnı, küldanlarnı wə qiraqdanoja ixlitidiojan, barlık may kaqilaydiojan қaqlarnı yepip қoysun. **10** Ular yənə qiraojdan bilən qiraqdanoja ixlitidiojan həmmə қaqa-kuqa əswablarnı delfin terisidin etilgən yopuk bilən yəgəp, andin əpkəxkə selip қoysun. **11** Altun huxbuygahka kək bir rəht selip, yənə delfin terisidə etilgən yopuk bilən yepip, andin kətürgüyükə kox baldaklarnı ətküzüp қoysun. **12** Muğəddəs jayning iqidə ixlitidiojan barlık қaqa-kuqlarnı kək bir rəht bilən yəgəp, andin üstigə delfin terisidə etilgən yopukni yepip, andin bir əpkəxkə selip қoysun. **13** Ular қurbangahni külidin tazilap, üstigə səsün rənglik bir rəhtni yeyip қoysun. **14** Andin yənə қurbangalıta ixlitilidiojan əswablar — küldən, ilmək, bəlgürjək, qinilər, xundakla barlık əswablarnı қurbangah üstigə tizip, andin delfin terisidə etilgən bir yopuk bilən yepip, andin kətüridiqan baldaklarnı ətküzüp қoysun. **15**

Pütün bargahtikilər yoloja qikidiojan qaɔda, Hərun bilən uning oɔulliri mukəddəs jay wə mukəddəs jaydiki barlik қaqa-қуqa əswablarni yepip bolojandin keyin, Kohatning əwladliri kelip kətürsun; lekin əlüp kətməslik üçün mukəddəs buyumlarqa kol təgküzmisun. Jamaət qediri iqidiki nərsilərdin xularni Kohatning əwladliri kətürüxi kerək. **16** Hərunning oɔli Əliazarning wəzipisi qiraɔ meyi, huxbuy ətir, daimiy təkdim kılınidiojan axlık hədiyə bilən məsihləx meyiŋa karax, xundakla pütkül ibadət qediri bilən uning iqidiki barlik nərsilər, mukəddəs jay həm mukəddəs jaydiki қaqa-қуqa əswablarqa karaxtin ibarət.

17 Andin Pərwərdigar Musa bilən Hərunoja səz kılıp mundak dedi: — **18** Silər Kohat jəmətidikilərni Lawıylar arisidin kət'iy yokitip koymanglar; **19** bəlkı ularning əlməy, həyat əelixi üçün ular «əng mukəddəs» buyumlarqa yekinlaxkən qaɔda, Hərun bilən uning oɔulliri kirip ularning hərbirigə kılıdiojan wə kətüridiyojan ixlarni kərsitip koysun; **20** ular pəkət mukəddəs jayoja kirdənə mukəddəs buyumlarqa bir dəkikimu karimisun, undak kılıp koysa əlüp ketidu. **21** Pərwərdigar Musa oja səz kılıp mundak dedi: — **22** Gərxon əwladliri iqidə ata jəməti wə aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əllik yaxkiqə bolovan, jamaət qediri iqidə hizmət kılıx sepigə kirələydiyojan həmmisini sanakṭin ətküzüp omumiyy sanini al. **24** Gərxon aililirining kılıdiojan hizmiti wə ular kətüridiyojan nərsilər təwəndikiqə: **25** — ular jamaət qedirining əzini, yəni astidiki iqki pərdiliri wə sırtkı pərdilirini, uning yapkuqını, xundakla üstigə yapkan delfin terisidə etilgən yopuknı wə jamaət qedirining kirix ixikining pərdisini,

26 ibadət qediri bilən kurbangahını qəridəp tartıloğan
höylidiki pərdilər bilən kirix dərwazisining pərdisini,
xularoğa has tanılırını wə ixlitidioğan barlık қаqa-куqa
əswablarnı kətürüsün; bu əswab-üskünilərgə munasiwətlik
kerək boləğan ixlarnı kilsun. **27** Gərxon əwladlırinin
pütün wəzipisi, yəni ular kətüridioğan wə bejiridioğan
barlık ixlar Hərun wə uning oqullırining kərsətmiliri
boyiqə bolsun; ularning nemə kətüridiçənlilikini silər
bəlgiləp beringlar. **28** Gərxon əwladlırinin jəmətlirin
jamaət qedirining iqidə kılıdioğan hizmiti xular; ular kahin
Hərunning oqlı Itamarning kol astida turup ixlisun. **29**
Mərarining əwladlırinim, ularni ata jəməti, aililiri boyiqə,
sanakṭin etküz; **30** ottuz yaxtin əllik yaxkiqə boləğan,
jamaət qediri iqidə hizmət kılıx sepigə kirələydiçən
həmmisini sanakṭin etküzüp omumiy sanini al. **31**
Ularning jamaət qediri iqidiki barlık hizmiti, yəni kətürük
wəzipisi mundak; — Ular jamaət qedirining tahtayliri,
baldaqlıri, hadiliri wə ularning təglıklıri, **32** höylinin tət
ətrapidiki hadilar, ularning təglıklıri, қozukliri, tanaliri,
barlık əswab-üskünə həm xularoğa kerəklik boləğan barlık
nərsilərni kətürük bolsun; ular ketüridioğan əswab-
üskünilərni namini atap bir-birləp hər adəmgə kərsitip
beringlar. **33** Mərari jəmət-aililirin jamaət qediri iqidə
kılıdioğan barlık ixliri ənə xular; ular kahin Hərunning
oqlı Itamarning kol astida turup ixlisun. **34** Musa bilən
Hərun wə jamaətning əmirliri Koħatning əwladlırinin
ottuz yaxtin əllik yaxkiqə boləğan, jamaət qedirida hizmət
kılıx sepigə kirələydiçənlarning həmmisini ata jəməti,
aililiri boyiqə sanakṭin etküzdi. **36** Ulardin jəməti boyiqə

sanakṭin etküzülgənlər jəmiy ikki ming yəttə yüz əllik kixi bolup qikti. **37** Muxular Kohat jəmətidin sanakṭin etküzülgənlər bolup, jamaət qedirida ix қılıdiojan hərbiri, yəni Pərwərdigarning Musaning wastisi bilən қilojan əmri boyiqə Musa bilən Hərun sanakṭin etküzgənlər idi. **38** Gərxonlarning ata jəməti, aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əllik yaxkıqə boləjan, jamaət qedirida hizmət қılıx sepigə kirələydiōjan həmmisi sanakṭin etküzüldi; **40** ata jəməti, aililiri boyiqə sanakṭin etküzülgənlər jəmiy ikki ming altə yüz ottuz kixi bolup qikti. **41** Muxular Gərxon jəmətidin sanakṭin etküzülgənlər bolup, jamaət qedirida ix қılıdiojan hərbiri, yəni Pərwərdigarning Musaning wastisi bilən қilojan əmri boyiqə Musa bilən Hərun sanakṭin etküzgənlər idi. **42** Mərarilarlarning ata jəməti, aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əllik yaxkıqə boləjan, jamaət qedirida hizmət қılıx sepigə kirələydiōjan həmmisi sanakṭin etküzüldi; **44** ata jəməti, aililiri boyiqə sanakṭin etküzülgənlər jəmiy üq ming ikki yüz kixi bolup qikti. **45** Muxular Mərari jəmətidin sanakṭin etküzülgənlər bolup, jamaət qedirida ix қılıdiojan hərbiri, yəni Pərwərdigarning Musaning wastisi bilən қilojan əmri boyiqə Musa bilən Hərun sanakṭin etküzgənlər idi. **46** Sanakṭin etküzülgən Lawiylar mana xular idi; Musa bilən Hərun həm Israillarning əmirliri ulardin ata jəməti, aililiri boyiqə, ottuz yaxtin əllik yaxkıqə boləjan, jamaət qedirida hizmət қılıx wə yük kütürüx wəzipisigə kirələydiōjanlarnı sanakṭin etküzgən. **48** Ularning sani jəmiy səkkiz ming bəx yüz səksən adəm bolup qikti. **49** Pərwərdigarning əmri boyiqə, ular Musa təripidin sanakṭin etküzüldi; hərkim əzi қılıdiojan Ixi wə

kötüridiğen yükigə asasən sanaktin etküzüldi. Bularning həmmisi Pərwərdigarning Musaoja əmr kılɔjinidək boldi.

5 Pərwərdigar Musaoja söz kılıp: — **2** Sən Israillarqa əmr kılıp: «Silər pisə-mahaw kesili bilən akma kesiligə giriptar bolqanlarnı, xundakla əlükə tegixi bilən napak bolup қalojan həmmisini ər-ayal deməy bargahtın qikiriwetinglar. Bargahlarnı bulqiwətməsliki üçün ularnı bargahtın qikiriwetinglar; qünki Mən bargah otturisida makan қildim» — degin, — dedi. **4** Israillar xundak kılıp ularnı bargahtın qikiriwətti; Pərwərdigar Musaoja қandaq əmr қalojan bolsa, Israillar xundak қildi. **5** Pərwərdigar Musaoja söz kılıp mundak dedi: — **6** Sən Israillarqa eytキン: — Məyli ər yaki ayal bolsun, əgər u insanlarning Pərwərdigarоja wapasızlıq қılıdioğan hərkəndək gunahlıridin birini sadır kılıp, xuning bilən gunahkar dəp bekitilsə, **7** undakta u əzi etküzgən gunahıqa ikrar kılıp, itaətsizlik kəltürüp qıkarojan, ziyanlanqıqining ziyanını toluq tələp berixi kerək wə uning sırtida u kixigə yənə bəxtin bir ülüxni қoxup tələp bərsun. **8** Ziyanlanqıqining mubada itaətsizlik kəltürüp qıkarojan ziyanıja berilgən tələm pulini alıjudək tuşkını bolmisa, tələm pulı gunahkar bolqan kixining kafaritigə sunulidioğan қoxkarоja қoxulup, Pərwərdigarоja atılıp, kahinoja berilsun. **9** Xuningdək Israillarning Hudaοja atioğan barlıq mukəddəs hədiyəliri, yəni kahinoja kəltürgən nərsilərdin barlıq «kötürmə kurbanlıq-hədiyə»lər kahinoja hesab bolsun. **10** Hərkim Hudaοja atioğan hədiyələr mukəddəs dəp hesablansun, xundakla kahinning bolsun; kixilər kahinoja nemə hədiyə

ķilsa, uning həmmisi kahinning bolsun. **11** Pərwərdigar Musaoja səz ķilip mundak dedi: — **12** Sən Israillarоја səz ķilip mundak degin: — Əgər birsining hotuni eз eridin yüz ərügən, sadakətsizlik ķilqan bolsa, **13** — demək, baxka birsi bilən yekinlaxkan, xundakla uning buloqanojanlıkj erining kəzliridin yoxurun boloqan bolsa, həq guwahqi bolmiojan həm gunah ķilqan qeojida tutulupmu ķalmiojan bolsa, **14** xundak əhwalda, eri eз hotunidin guman ķilip künlisə, hotuni rastla zina ķilip buloqanojan bolsa (yaki eз hotunioja guman ķilip künlisimu, hotuni zina ķilmiojan wə buloqanmiojan bolsa) **15** əhwalini ispatlax üçün bu adəm hotunini kahinning yeniqa əkəlsun həm hotuni üçün zərür axlık hədiyəsi, yəni arpa undin ondin bir əfahni alıqəq kəlsun; xu hədiyəning üstigə u həq zəytun meyi կuymisun yaki həq məstiki қoxup koymisun; qunki bu kündaxlık hədiyəsi, əslətmə axlık hədiyəsi bolup, ularning kəbihlikigə boloqan əslətmidur. **16** Kahin u hotunni aldiqa kəltürüp, Pərwərdigarning huzurida turoquzsun. **17** Kahin komzəkkə mukəddəs sudin կuyup, ibadət qedirining yər topisidin bir qimdim elip suşa qeqip koysun. **18** Kahin u hotunni Pərwərdigarning huzurida turoquzup, bexini eqip, əslətmə axlık hədiyəsi, yəni kündaxlık hədiyəsini uning կoliqa tutkuzsun, andin kahin կoliqa կaroqix kəltürgüqi ələm süyini alsun. **19** Kahin u hotunoja կəsəm iqtüzüp, uningqa «Dərwəkə sən həqkandak adəm bilən billə yatmiojan, eringning ornida baxka birsi bilən billə boluxka ezip buzuqluk ķilmiojan bolsang, undakta sən bu կaroqix kəltürgüqi ələm süyidin halas boloqaysən.

20 Lekin sən eringning ornida baxka birsigə yekinlixip

ezüngni buloqıjan bolsang, eringdin baxqa bir ər sən bilən billə yatkan bolsa, —» desun; **21** andin kahın u hotunoja қarоjix kəsimini iкküzgəndin keyin, yənə uningoja: «— Pərwərdigar yotangni yiglitip, korsiкиngni ixxitiwətsun, xuningdək Pərwərdigar seni əz həlkinq iqidə қarоjix wə կəsəm iqix dəstikigə aylandursun; bu қarоjix süyi iq-karningoja kirip, korsiкиngni ixxitiwətsun, yotangni yigilitiwətsun» degəndə, u hotun: «Amin, amin» desun. **23** Xuningdək kahın bu қarоjix səzlirini dəptərgə pütüp կoysun, xundakla yazəjan səzlərni ələm süyigə qilisun, **24** andin u hotunoja bu қarоjix kəltürgüqi ələm süyini iкküsən, bu қarоjix kəltürgüqi su uning iqigə kirixi bilənla uningoja azab-ələm bolidu. **25** Kahın u hotunning կolidin kündaxlıq axlıq hədiyəsini elip, uni Pərwərdigarning huzurida pulanglitip bolqandin keyin, կurbangahķa elip kəlsun. **26** Kahın hədiyədin bir sikim un elip, hatırə hesabida կurbangahķa koyup kəydürsun; andin u hotunoja bu suni iкküsən. **27** Kahın əmdi u hotunoja suni iкküzgəndin keyin, əgər u həkikiy buloqanojan bolup, əz erigə sadakətsizlik կilojan bolsa, qoқum xundak boliduki, bu қarоjix süyi uning iqigə kirgəndin keyin uningoja azab-ələm kəltüridu; uning korsiķi ixxip, yotisi yigiləp ketidu; xuning bilən u hotun əz həlkı iqidə қarоjixka ketidu. **28** Lekin əgər u hotun buloqanmiojan pak bolsa, xu ixtin halas bolidu wə əksiqə һamilidar bolup pərzəntlik bolidu. **29** Mana bu kündaxlıq tooqrisidiki қanundur; hotun əz erining ornida baxqa birsi bilən billə boluxi bilən ezip buloqanojan bolsa **30** wə yaki birsi hotunidin guman ķilip künlisə, undakta

u hotunini Pərwərdigarning aldida turojuzsun, kahin uningoja xu կանոն boyiqə həmmmini ijra կilsun. **31** Ənə xundak կilojanda, ər gunahtin halas bolup, hotun əz gunahını kətiridu.

6 Pərwərdigar Musaoja söz կilip mundak dedi: — **2**
Sən Israillaroja eytkin: «Məyli ər yaki ayal bolsun,
«Əzümni Pərwərdigarоја atap, nazariylardin bolimən»
degən alahidə bir կəsəmni iqkən bolsa, **3** undakta
u əzini հարակ-xarabtin ayrip pərhiz tutsun; հարակ-
xarab bilən ixləngən sirkinimu iqmisun yaki hərkəndak
üzüm xərbətini iqmisun wə հəl-kuruk üzümlərnimu
yemisun. **4** Əzini Pərwərdigarоја atiojan barlık künldərə,
üzüm telidin qikkan hərkəndak nərsini, məyli üzüm
uruksi bolsun, posti bolsun, ularni yeyixkə bolmaydu.
5 Əzümni Pərwərdigarоја atidim dəp կəsəm կilojan
künliridə, ularning bexioja ustira təgküzüxkə bolmaydu;
əzini Pərwərdigarоја atiojan künlər ətüp bolmiojuqə, u
mukəddəs boluxi kerək; ular qaqlirini uzun կoyuxi kerək.
6 U կəsəm iqkən barlık künliridə həqkəndak əlüklərgə
yekinlixixkə bolmaydu. **7** Uning əz atisi, anisi, կerindixi
yaki հədə-singilliri əlüp կalojan bolsa, ularni dəp əzini
napak կilməsləki kerək; qunki bexida Pərwərdigarојila
has bolimən dəp bərgən wədisining bəlgisi bolidu. **8**
Əzini Hudaоја atiwətkən barlık künldərə u Pərwərdigar
aldida mukəddəs bolup tursun. **9** Mubada bir kixi
uning yenida tuyuksız əlüp կelip, əzini Pərwərdigarоја
atiojanlıqning bəlgisi bolojan bexi bulojanojan bolsa, u
əzini paklax küni wə keyinki yəttinqi künimu qeqini
aldursun. **10** Səkkizinqi küni u ikki pahtəknii yaki

ikki baqkini elip jamaət qedirining dərwazisi aldida
kahinoja tapxursun. **11** Kahin birini gunah қurbanlıki,
yənə birini keydürmə қurbanlık süpitidə sunup, əlük
səwəbidin napak bolup қalɔjan gunahını tiləp kafarət
kilsun; nazariy xu künning əzidə əz bexini kaytidin
mukəddəs-pak kilsun, **12** u əzini Pərwərdigarəja atiojan
künlirini yengiwaxtin baxlisun, xuning bilən bir yaxlık
bir ərkək қozını itaətsizlik қurbanlıki kılıp sunsun;
ilgiriki künliri bolsa inawətsiz hesablansun; qünki uning
əzini [Pərwərdigarəja] atiojan һaliti bulojan ojan. **13**
Nazariyardin biri əzini [Pərwərdigarəjila] atiojan künlər
toxkan künidə u toqrluluk қanun-bəlgilimə mundak: —
Kixılər uni jamaət qedirining dərwazisi aldiqa əkəlsun;
14 u əzi Pərwərdigarəja sunulidiojan keydürmə қurbanlık
üqün bir yaxlık bejirim ərkək қozını, gunah қurbanlıki
üqün bir yaxlık qixi bejirim bir қozını, inaqlik қurbanlıki
üqün bejirim bir қoxkarnı kəltürsun, **15** xundakla bir sewət
petir nan, zəytun meyi iləxtürülgən esil undin pixurulajan
tokaqlar həmdə zəytun meyi sürülüp məsihləngən petir
həmək nanlar wə xu қurbanlıklärning қoxumqə axlık
hədiyəliri wə xarab hədiyəlirini kəltürsun. **16** Kahin
bularni Pərwərdigarning huzurioja kəltürüp, Nazariyning
xu gunah қurbanlıki bilən keydürmə қurbanlığını
sunsun; **17** u Pərwərdigarəja atalojan inaqlik қurbanlıki
süpitidə қoxkarnı sunsun, uningoja қoxup bir sewət
petir nanni sunsun; kahin xular bilən təng Nazariy
қoxup təkdir kılıqan axlık hədiyə bilən xarab hədiyəni
kəltürüp sunsun. **18** Nazariy jamaət qedirining dərwazisi
aldida əzini Pərwərdigarəja atiojanlıkıja bəlgə kılıp

köywətkən qeqini qüxürüp, qeqini elip inaklık kurbanlıçı astidiki otka köysun. **19** Nazariy xu tərikidə əzini Pərwərdigarılın atiojanlıq qeqini qüxürüp bolğandan keyin, kahın kaynap pixirilən köxkarning bir aldi kölini həm sewəttin bir petir nan bilən bir petir həmək nanni elip kelip Nazariyning köliqa tutkuzsun. **20** Kahın bularni Pərwərdigarning aldida pulanglatma kurbanlık süpitidə ərüsün; bular pulanglatma kurbanlık süpitidə sunojan təx bilən kətürmə hədiyə kılınojan aldi kol bilən köxulup, mukəddəs dəp hesablinip kahinoja berilsun; andin keyin Nazariy xarab iqsə bolidu. **21** Xular bolsa kəsəm iqbən Nazariy toqrisida, əzini Pərwərdigaroja ataxta sunux zərür bolğan kurbanlık-hədiyələr toqrisida bekitilgən ənənə-bəlgilimlidur; xuningdək uning köli nemigə yətsə xuni sunsimu bolidu; u iqbən kəsimi boyiqə, yəni əzini Hudaşa atax wədisi toqrluluk xu nizam-bəlgilimə boyiqə həmmə ixni ada kilsun; wədisigə əməl kilsun. **22** Pərwərdigar Musaşa söz kılıp mundak dedi: — **23** Sən Hərun bilən uning oçullirioja söz kılıp mundak degin: — Silər Israillarşa mundak bəht-bərikət tilənglar: — **24** «Pərwərdigar silərgə bəht-bərikət ata kılıqay, silərni Əz panağıda saklıqay; **25** Pərwərdigar yüzini silərning üstünglərdə yorutup, silərgə xapaat kılıqay; **26** Pərwərdigar yüzini üstünglarşa karitip kətürüp, silərgə hatırjəmlik bərgəy!» — dəp tilənglar. **27** Ular xundak kılıp namimni Israillarning üstigə konduridu wə Mən ularşa bəht-bərikət ata kılımən.

7 Musa ibadət qedirini tikligən küni, u qedirni məsih kılıp maylap mukəddəs kıldı, xundakla uning iqidiki

barlik, əswab-jabduklar, kurbangah wə uning barlik, қақа-
қуқа əswablirini məsih kılıp maylap mukəddəs kıldı; xü
küni xundak boldiki, Israilning əmirliri, yəni ularning
ata jəmətining baxlıkları bolğan, қəbilə əmirliri kelip
hədiyələrni sundı; xu қəbililərning əmirliri sanaktın
etküzük ixioja nazarət kılqırqılar idi. **3** Ular əzlirining
hədiyələrini Pərwərdigarning huzurişa hazır kılıxtı,
kəltürülgən bu hədiyələr jəmiy bolup altə hərwa, on
ikki əküzdin ibarət idi; hər ikki əmir birləşip birdin
sayiwənlik hərwa, hərbir əmir birdin əküz elip kəldi; ular
bu hədiyələrni qədirinинг aldişa əkilixti. **4** Pərwərdigar
Musaşa söz kılıp: — **5** Jamaət qədirinинг ixlirioja
ixlitix üçün sən bu nərsilərni қobul kılıp, Lawiyalarning
hərbirining bejiridiojan ixliri boyiqə ularning ixlitixigə
bərgin, — dedi. **6** Xuning bilən Musa hərwa bilən əküzlərni
қobul kılıp Lawiyalaroja tapxurup bərdi. **7** U Gərxon
əwladlırinin kılıdiojan ixlirioja asasən, ularoja ikki hərwa
bilən tət əküz bərdi. **8** Mərari əwladlırinin kılıdiojan
ixlirioja asasən, ularoja tət hərwa bilən səkkiz əküz
bərdi; ularning həmmisi kahin Hərunning oqlı Itamaroja
karaytti; **9** lekin u Kohatning əwladlırija həqnemə
bərmidi; qunki ular mukəddəs nərsilərni kətürüxkə məs'ul
idi; demək, ular məs'ul bolğan nərsilərni əz mürisidə
kətürətti. **10** Kurbangah maylinip məsihləngən küni, uni
Hudaşa beqixlax yolidə əmirlər sunidiojan hədiyəlirini
elip kılıp, kurbangah aldişa կoyuxti. **11** Pərwərdigar
Musaşa: — Ular kurbangahni beqixlax yolidə hədiyəlirini
sunsun; hərbir əmir əz künidə sunsun, — dedi. **12** Birinci
küni hədiyə sunoquqı Yəhuda қəbilisidin Amminadabning

oɔli Nahxon boldi. **13** U sunojan hədiyə eojirlikı bir yüz ottuz xəkəl kelidiojan bir kümük legən, eojirlikı yətmix xəkəl kelidiojan bir kümük das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birlik boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulajan esil un toldurulajanidi; **14** on xəkəl eojirlikta, huxbuy toldurulajan bir altun piyalə; **15** kəydürmə կurbanlık üçün bir ərkək torpak, bir կoqkar, bir yaxlıq bir ərkək կoza; **16** gunah կurbanlıki üçün bir tekə; **17** inaklıq կurbanlıki üçün ikki buğa, bəx կoqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək կoza; bular Amminadabning oɔli Nahxon sunojan hədiyələr idi. **18** İkkinqi küni hədiyə sunojuqi Issakarning əmiri Zuarning oɔli Nətanəl boldi. **19** U sunojan hədiyə eojirlikı bir yüz ottuz xəkəl kelidiojan bir kümük legən, eojirlikı yətmix xəkəl kelidiojan bir kümük das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birlik boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulajan esil un toldurulajanidi; **20** on xəkəl eojirlikta, huxbuy toldurulajan bir altun piyalə; **21** kəydürmə կurbanlık üçün bir torpak, bir կoqkar, bir yaxlıq bir ərkək կoza; **22** gunah կurbanlıki üçün bir tekə; **23** inaklıq կurbanlıki üçün ikki buğa, bəx կoqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək կoza; bular Zuarning oɔli Nətanəl sunojan hədiyələr idi. **24** Üqinqi küni hədiyə sunojuqi Zəbulun əwladlirining əmiri Həlonning oɔli Eliab boldi. **25** U sunojan hədiyə eojirlikı bir yüz ottuz xəkəl kelidiojan bir kümük legən, eojirlikı yətmix xəkəl kelidiojan bir kümük das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birlik boyiqə əlqəndi; axlıq

hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulmuşan esil un toldurulmuşanidi; **26** on xəkəl eçirlikta, huxbuy toldurulmuşan bir altun piyalə; **27** kəydürmə kurbanlıq üçün bir torpak, bir köqkar, bir yaxlıq bir ərkək çoza; **28** gunah kurbanlıq üçün bir tekə; **29** inaklık kurbanlıq üçün ikki buğa, bəx köqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək çoza; bular Həlonning oqlı Eliab sunmuşan hədiyələr idi. **30** Tətinqi künü hədiyə sunmuşuqi Rubən əwladlırinin əmiri Xidərning oqlı Əlizur boldi. **31** U sunmuşan hədiyə eçirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidişan bir kümük legən, eçirlik yətmix xəkəl kelidişan bir kümük das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlnin əlqəm birlikə boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulmuşan esil un toldurulmuşanidi; **32** on xəkəl eçirlikta, huxbuy toldurulmuşan bir altun piyalə; **33** kəydürmə kurbanlıq üçün bir torpak, bir köqkar, bir yaxlıq bir ərkək çoza; **34** gunah kurbanlıq üçün bir tekə; **35** inaklık kurbanlıq üçün ikki buğa, bəx köqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək çoza; bular Xidərning oqlı Əlizur sunmuşan hədiyələr idi. **36** Bəxinqi künü hədiyə sunmuşuqi Ximeon əwladlırinin əmiri Zuri-xaddayning oqlı Xelumiyal boldi. **37** U sunmuşan hədiyə eçirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidişan bir kümük legən, eçirlik yətmix xəkəl kelidişan bir kümük das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlnin əlqəm birlikə boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulmuşan esil un toldurulmuşanidi; **38** on xəkəl eçirlikta, huxbuy toldurulmuşan bir altun piyalə; **39** kəydürmə kurbanlıq üçün bir torpak, bir köqkar, bir yaxlıq bir ərkək çoza; **40** gunah kurbanlıq üçün bir tekə;

41 inaklık kurbanlığı üçün ikki buğa, bəx қоқар, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək қоза; bular Zuri-xaddayning oqlı Xelumiylə sunoqan hədiyələr idi. **42** Altinqi künü hədiyə sunoquqi Gad əwladlırinin əmiri Deuəlning oqlı Əliasaf boldi. **43** U sunoqan hədiyə eojirlikı bir yüz ottuz xəkəl kelidioğan bir kümük legən, eojirlikı yətmix xəkəl kelidioğan bir kümük das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birlikə boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulmuş esil un toldurulmuşanidi; **44** on xəkəl eojirlikta, huxbuy toldurulmuşan bir altun piyalə; **45** kəydürmə kurbanlık üçün bir torpak, bir қоқар, bir yaxlıq bir ərkək қозa; **46** gunah kurbanlık üçün bir tekə; **47** inaklık kurbanlığı üçün ikki buğa, bəx қоқar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək қozası; bular Deuəlning oqlı Əliasaf sunoqan hədiyələr idi. **48** Yəttinqi künü hədiyə sunoquqi Əfraim əwladlırinin əmiri Ammihudning oqlı Əlixama boldi. **49** U sunoqan hədiyə eojirlikı bir yüz ottuz xəkəl kelidioğan bir kümük legən, eojirlikı yətmix xəkəl kelidioğan bir kümük das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birlikə boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulmuş esil un toldurulmuşanidi; **50** on xəkəl eojirlikta, huxbuy toldurulmuşan bir altun piyalə; **51** kəydürmə kurbanlık üçün bir torpak, bir қоқar, bir yaxlıq bir ərkək қozası; **52** gunah kurbanlık üçün bir tekə; **53** inaklık kurbanlığı üçün ikki buğa, bəx қоқar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək қozası; bular Ammihudning oqlı Əlixama sunoqan hədiyələr idi. **54** Səkkizinqi künü hədiyə sunoquqi Manassəh əwladlırinin əmiri Pidahzurning

oqlı Gamaliyəl boldi. **55** U sunoqan hədiyə eçirlikı bir yüz ottuz xəkəl kelidioğan bir kümüx legən, eçirlikı yətmix xəkəl kelidioğan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birlikə boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulmuş esil un toldurulmuşanidi; **56** on xəkəl eçirlikə, huxbuy toldurulmuşan bir altun piyalə; **57** kəydürmə կurbanlık üçün bir torpak, bir կoqkar, bir yaxlıq bir ərkək կoza; **58** gunah կurbanlıq üçün bir tekə; **59** inaklıq կurbanlıq üçün ikki buğa, bəx կoqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək կoza; bular Pidahzurning oqlı Gamaliyəl sunoqan hədiyələr idi. **60** Tokkuzinqi küni hədiyə sunoquqi Benyamin əwladlirining əmiri Gideonining oqlı Abidan boldi. **61** U sunoqan hədiyə eçirlikı bir yüz ottuz xəkəl kelidioğan bir kümüx legən, eçirlikı yətmix xəkəl kelidioğan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birlikə boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulmuş esil un toldurulmuşanidi; **62** on xəkəl eçirlikə, huxbuy toldurulmuşan bir altun piyalə; **63** kəydürmə կurbanlık üçün bir torpak, bir կoqkar, bir yaxlıq bir ərkək կoza; **64** gunah կurbanlıq üçün bir tekə; **65** inaklıq կurbanlıq üçün ikki buğa, bəx կoqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək կoza; bular Gideonining oqlı Abidan sunoqan hədiyələr idi. **66** Oninqi küni hədiyə sunoquqi Dan əwladlirining əmiri Ammixaddayning oqlı Ahjəzər boldi. **67** U sunoqan hədiyə eçirlikı bir yüz ottuz xəkəl kelidioğan bir kümüx legən, eçirlikı yətmix xəkəl kelidioğan bir kümüx das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birlikə boyiqə əlqəndi; axlıq

hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulmuşan esil un toldurulmuşanidi; **68** on xəkəl eçirlikta, huxbuy toldurulmuşan bir altun piyalə; **69** kəydürmə kurbanlık üçün bir torpaq, bir köqkar, bir yaxlıq bir ərkək çoza; **70** gunah kurbanlığı üçün bir tekə; **71** inaklıq kurbanlığı üçün ikki buğa, bəx köqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək çoza; bular Ammixaddayning oqlı Ahjəzər sunmuşan hədiyələr idi. **72** On birinci günü hədiyə sunmuşuqı Axır əwladlirining əmiri Okranning oqlı Pagiyəl boldi. **73** U sunmuşan hədiyə eçirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidioğan bir kümük legən, eçirlik yətmix xəkəl kelidioğan bir kümük das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulmuşan esil un toldurulmuşanidi; **74** on xəkəl eçirlikta, huxbuy toldurulmuşan bir altun piyalə; **75** kəydürmə kurbanlık üçün bir torpaq, bir köqkar, bir yaxlıq bir ərkək çoza; **76** gunah kurbanlığı üçün bir tekə; **77** inaklıq kurbanlığı üçün ikki buğa, bəx köqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək çoza; bular Okranning oqlı Pagiyəl sunmuşan hədiyələr idi. **78** On ikinci günü hədiyə sunmuşuqı Naftali əwladlirining əmiri Enanning oqlı Ahıra boldi. **79** U sunmuşan hədiyə eçirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidioğan bir kümük legən, eçirlik yətmix xəkəl kelidioğan bir kümük das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisigə zəytun meyi arilaxturulmuşan esil un toldurulmuşanidi; **80** on xəkəl eçirlikta, huxbuy toldurulmuşan bir altun piyalə; **81** kəydürmə kurbanlık üçün bir torpaq, bir köqkar, bir yaxlıq bir ərkək çoza; **82** gunah

kürbənlikü üçün bir tekə; **83** inaklık kürbənlikü üçün ikki buka, bəx қoqkar, bəx tekə, bir yaxlık bəx ərkək қoza; bular Enanning oolı Ahıra sunojan hədiyələr idi. **84** Kurbangah maylinip məsihləngən künidə, Israel əmirliri kurbangahka sunojan hədiyələr: — jəmiy on ikki kümüx legən, on ikki kümüx das, on ikki altun piyalə boldi, **85** hərbir kümüx legənning eojirlikı bir yüz ottuz xəkəl, hərbir kümüx dasning eojirlikı yətmix xəkəl idi; muxu қaqa-kuqıja kətkən kümüx mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəngəndə, jəmiy ikki ming tət yüz xəkəl qıktı; **86** huxbuy bilən toldurulajan altun piyalə on ikki bolup, mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə əlqəngəndə, hərbir altun piyalining eojirlikı on xəkəl qıktı; bu altun piyalilərning altuni jəmiy bir yüz yigirmə xəkəl qıktı; **87** kəydürmə kürbənliklər üçün bolqan mallar: — jəmiy on ikki torpak, on ikki қoqkar, on ikki bir yaxlık ərkək қoza idi, hərbiri tegixlik axlık hədiyələr bilən billə sunuldi; on ikki tekə gunah kürbənlikü üçün sunuldi; **88** inaklık kürbənlikləri üçün sunulqını jəmiy yigirmə tət buka, atmix қoqkar, atmix tekə, bir yaxlık atmix ərkək қoza idi. Kurbangah maylinip məsihləlinip, uni Hudaşa beoqlax yolda sunulajan hədiyələr mana muxular. **89** Musa [Pərwərdigar] bilən sezləxkili jamaət qedirioja kirgən qeojida, u «həküm-guwahlıq sandukı»ning üstidiki «kafarət təhti»ning ikki təripidiki kerubning otturisidin uning əzигə gəp kılqan awazini anglap turdi; Pərwərdigar xu yolda uningə səz kılatti.

8 Pərwərdigar Musaşa səz kılıp: — **2** Sən Hərunoja:
«Sən qiraqlar yakidiqan qaolda yəttə qiraqlarıng

həmmisi qiraqdanning aldini yorutidiqan bolsun» dəp eytip köy, — dedi. **3** Hərun xundak ķildi; u qiraqdandan üstdikи qiraqlarning həmmisini yandurup, huddi Pərwərdigarning Musaqa eytkinidək, qiraq nurini qiraqdanning aldini yorutidiqan kılıp koydi. **4** Qiraqdanning yasilixi mundak; u altundin bolqa bilən sokup yasaloqan, putidin güllirigiqə bolqa bilən sokup qıkdiriloqan. Pərwərdigar Musaqa kərsətkən nushidək, u qiraqdanni xundak yasatti. **5** Pərwərdigar Musaqa mundak dedi: — **6** Sən Israillarning iqidin Lawiylarnı tallap qıkip paklıqın. **7** Ularnı paklax üçün ularoqa mundak ķıl: «kafarət süyi»ni ularning bədinigə qaqqın; andin ular əzliri pütün bədinimi ustura bilən qüxürsun, kiyimlirini yuyup əzini pak ķilsun. **8** Andin keyin ular bir torpaq bilən xuningəja қoxup axlıq hədiyəsini, yəni zəytun meyi iləxtürülgən esil unni kəltürsun; sən gunah կurbanlıq üçün yənə bir torpaknı kəltür. **9** Sən Lawiylarnı jamaət qedirining aldiqə kəltür wə pütün Israel jamaitini yioqip kəl; **10** Lawiylarnı Pərwərdigarning huzurıqə həzir ķılqın; andin Israillar kelip қollırını ularning üstigə koysun. **11** Hərun Lawiylarnı Israillarning «pulanglatma կurbanlık»ı süpitidə Pərwərdigarning hizmitini ķilsun dəp, Pərwərdigarıqə hədiyə ķilsun. **12** Lawiylar қollırını həlikə ikki torpakning bexiqə koysun; sən birini gunah կurbanlıq bolsun, birini kəydürmə կurbanlık bolsun, Lawiylar üçün kafarət kəltürsun dəp Pərwərdigarıqə sunoqın. **13** Sən andin Lawiylarnı Hərun bilən uning oqullirining aldida turoquzup, ularni pulanglatma կurbanlık süpitidə Pərwərdigarıqə hədiyə

kil. **14** Lawiylar Meningki bolsun dəp, sən Lawiylarnı
ənə xu tərikidə Israillardın ayrip qık. **15** Andin Lawiylar
kirip jamaət qedirining ixlirini kilsa bolidu; sən ularnı
paklandur, ularnı pulanglatma қurbanlıq süpitidə hədiyə
kil. **16** Qünki ular Israillar iqidə pütünləy Manga atalojan;
Mening ularnı Meningki bolsun dəp tallixim ularnı
Israillarning arisida baliyatķuning tunji mewisi ornida
köyoqanlıqimdur. **17** Qünki Israillarning tunjisi, məyli u
insan yaki haywan bolsun, pütünləy Manga təwədур;
Mən Misir zeminida barlıq tunjılarnı əltürgən künü
ularnı Əzümgə mukəddəs kılıp eliwaləjanidim. **18** Mening
Lawiylarnı u yol bilən tallixim ularnı Israillarning iqidiki
tunjilirining ornida köyuxum üqündür. **19** Wə jamaət
qedirida Israillarning hizmitidə bolsun wə Israillarning
[gunahını tiləp] kafarət kəltürsun, xuningdək Israillar
mukəddəs jayoqa yekinlaxkanda ular arisida bala-ķaza
qıkmışın dəp, Mən Israillar iqidin Lawiylarnı Hərun bilən
uning oqullirioqa bərdim. **20** Musa, Hərun wə pütkül Israil
jamaiti Lawiylarnı xundak kıldı; Pərwərdigarning Lawiylar
toqıruluk Musaoqa buyruqinidək Israillar həmmisini bəja
kəltürdi. **21** Lawiylar xundak kılıp əzlirini [gunahıtin]
paklap, kiyim-keqəklirini yuyup pakızlıdı; Hərun ularnı
pulanglatma қurbanlıq süpitidə Pərwərdigarə hədiyə
kıldı; Hərun yənə ularnı paklaxka [gunahını tiləp] kafarət
kıldı. **22** Andin keyin Lawiylar kirip Hərunning aldida,
xundakla uning oqullirining aldida, jamaət qediri iqidiki
ixlarnı kılıxka kirixti; Pərwərdigar Lawiylar toqıruluk
Musaoqa қandak buyruqan bolsa, Israillar uni xu boyiqə
bəja kəltürdi. **23** Pərwərdigar Musaoqa səz kılıp mundak,

dedi: — **24** Lawiylarning wəzipisi mundak bolsun: — Yigirmə bəx yaxtin yükselirili kirip jamaət qediri iqidiki ixlarni қılıxka səpkə kirsun; **25** əllik yaxka yətkəndin keyin səptin qekinip xu hizmətni қilmisun; **26** lekin ular jamaət qediri iqidə kerindaxlirioja yardəmlixip, ularning hajətliridin qıqxıxka bolidu, əmma qedirdiki rəsmiy wəzipidə bolmisun. Lawiylarning wəzipiliri həkkidə ularoja ənə xundak kıl.

9 Misir zeminidin qıqəndin keyinki ikkinqi yili birinqi ayda, Pərwərdigar Sinay qəlidə Musaqa buyrup: — **2** Israillar bekitilgən wakitta etüp ketix həytini etküzsün; **3** yəni muxu ayning on tətinqi küni gugumda, bekitilgən wakitta, barlıq bəlgilimə wə қaidə-tərtip boyiqə həytni etküzunglar, — dedi. **4** Xuning bilən Musa Israillarоja söz kılıp etüp ketix həytini etküzüxnı buyrudi. **5** Ular birinqi ayning on tətinqi küni gugumda, Sinay qəlidə etüp ketix həytini etküzdi; Pərwərdigar Musaqa қandak buyruqan bolsa, Israillar xundak қıldı. **6** Bir nəqqəylən bir əlükə tegip ketip napak bolup қalojanlığı üçün, ular xu küni etüp ketix həytini etküzəlmidi-də, ular xu küni Musa bilən Hərunning aldişa kelip Musaşa: — **7** Biz əlüp қalojan adəmgə tegip ketip napak bolup қalojan bolsakmu, lekin nemixka Israillarning қatarida, bekitilgən wakitta Pərwərdigarоja sunuxka kerək bolqınını elip kelixtin rət қilinimiz? — deyixti. **8** — Tohtap turunglar, mən berip Pərwərdigar silər toqranglarda nemə buyruydikin, anglap bağay, — dedi Musa ularoja. **9** Pərwərdigar Musaşa söz kılıp mundak dedi: — **10** Sən Israillarоja mundak degin: «Silər wə silərning əwladlıringlar iqidə bəzilər əlüklərgə

tegil ketip napak bolup қalojan bolsa yaki uzak səpər
üstdə bolsa, ular yənilə Pərwərdigar üçün etüp ketix
həytini etküzükə bolidu. **11** Undak kixilər ikkinqi ayning
on tətinqi küni gugumda həytni etküzsun; [heytni taamini]
petir nan wə aqqik kektatlar bilən billə yesun; **12** ulardin
ətigə azrağmu қaldurmışın wə [közisining] ustihanlıridin
birərsinimu sunduroğuqi bolmuşun; ular həytni etüp
ketix həytinə barlık bəlgilimiliri boyiqə etküzsun. **13**
Halbuki, pak bolojan, səpər üstdimə bolmiojan əmma
etüp ketix həytini etküzükə etibar bərmigən kixi bolsa
ez həlkidin üzüp taxlinidu; qünki bekitilgən wakitta
Pərwərdigar oja sunux kerək bolojinini sunmiojanlığı
üçün, u ez gunahını ez üstigə alidu. **14** Əgər aranglarda
turuwatkan yat əllik bir musapir Pərwərdigar üçün
etüp ketix həytini etküzüxn halisa, u etüp ketix həyti
toqrisidiki bəlgilimə wə қaidə-tərtip boyiqə etküzsun;
yat əllik musapirlar üçün wə zeminda tuqulojanlar
üçünmu aranglarda xu birlə nizam bolsun. **15** İbadət
qediri tikləngən küni, bulut ibadət qedirini, yəni həküm-
guwahlıq qedirini kaplap turdi; kəqtin taki ətigəngiqə,
bulut huddi ottək ibadət qedirining üstdə turdi. **16** Daim
xundak bolatti; [kündüzi] bulut ibadət qedirini kaplap
turatti, keqisi u otka ohxaytti. **17** Kəqaniki bulut jamaət
qedirining üstdin kətürülsə, Israillar yoloja qıqatti;
bulut kəyərdə tohtisa, Israillar xu yerdə bargah tikətti.
18 Israillar Pərwərdigarning buyrukı boyiqə mangatti,
Pərwərdigarning buyrukı boyiqə bargah tikətti; bulut
ibadət qedirining üstdə կanqə uzak tohtisa, ular bargahta
xunqə uzak turatti. **19** Bulut ibadət qedirining üstdə heli

künlərgiqə tohtap tursa, Israillarmu Pərwərdigarning kərsitmisini tutup səpərgə qikmaytti; **20** mubada bulut ibadət qedirining üstidə pəkət birnəqqə künla tohtisa, ular Pərwərdigarning buyrukı boyiqə xu wakitta bargah қurup yatatti, andin yənə Pərwərdigarning buyrukı boyiqə səpərgə atlinatti. **21** Wə mubada bulut pəkətla kəqtin ətigəngiqə tohtap, əttigəndə bulut yənə kətürülsə, ular yənə yoloja qikətti; məyli kündüzi yaki keqisi bulut kətürülsila, ular səpərgə qikətti. **22** Bulut ibadət qedirining üstidə uzunrak tursa, məyli ikki kün, bir ay, bir yil tursimu, Israillar yoloja qikmay bargahta turuwerətti; lekin bulut kətürülüp mangsila ular səpirini dawamlaxturatti. **23** Pərwərdigarning buyrukı bilən ular bargah қuratti, Pərwərdigarning buyrukı bilən ular səpərni dawamlaxturatti; ular Pərwərdigarning Musanıng wastisi bilən bərgən əmri boyiqə, Pərwərdigarning kərsitmisini tutatti.

10 Pərwərdigar Musaqla söz kılıp mundak dedi: — **2** Sən əzünggə ikki kanay yasatkin; ularnı kümüxtin soktur. Ular jamaətni yioqixka, xundakla jamaətni bargahlırını yioqixturup yoloja qikixka qakırıx üçün ixlitilidu. **3** İkki kanay qelinoğanda pütkül jamaət sening yeningoja jamaət qediri dərwazısining aldiqə yioqılıdioğan bolsun. **4** Əgər yalozuz biri qelinsa, əmirliri, yəni minglioğan Israillarning mingbexiliri sening yeningoja kelip yioqilsun. **5** Silər կattık yukarı awaz bilən qaloğanda kün qikix tərəptiki bargahlar yoloja qiksun. **6** Andin silər ikkinqi կetim կattık, yukarı awaz bilən qaloğanda jənub tərəptiki bargahlar yoloja qiksun; ular yoloja qikkan qaoğda kanay

қattik, yukarı awaz bilən qelinixi kerəktur. **7** Jamaətni
yiojılıxka qakiridiojan qaojda, kanay qelinglar, əmma
қattik, yukarı awaz bilən qalmanglar; **8** Həruning
əwladlıri, kahın bolajanlar kanaylarnı qalsun; bular
silərgə əwladmu-əwlad bir əbədiy bəlgilimə bolsun. **9** Əgər
silər əz zemininglarda silərgə zulum salojan düxmininglar
bilən jəng қılıxka qıksanglar, қattik, yukarı awaz bilən
qelinglar. Xuning bilən əzünglarning Hudasi bolajan
Pərwərdigarning aldida yad etilip, düxmininglardın
kutulisilər. **10** Buningdin baxķa, huxal künliringlarda,
bekitilgən heytliringlarda wə ayning birinqi künlidə,
silər kəydürmə қurbanlıq wə inaqlıq қurbanlıqlarını
sunojininglarda, қurbanlıqlarning aldida turup kanay
qelinglar; xuning bilən [kanaylar] silərni Hudayinglar oja
əslətküqi bolidu; Mən Hudayinglar Pərwərdigardurmən.
11 İkkinqi yili, ikkinqi ayning yigirminqi künü bulut
həküm-guwahlıq qedirining üstidin kətürüldi; **12** xuning
bilən Israillar Sinay qəlidin qıkip, yol elip səpərlirini
baxlidi; bulut Paran qəlidə tohtidi. **13** Bu ularning birinqi
ketim Pərwərdigarning Musanıng wastisi bilən kıləjan
əmri boyiqə yolqa qikxi boldi. **14** Yəhuda bargahı əzining
tuqı astida қoxun-қoxun bolup aldi bilən yolqa qikti;
қoxunning baxlıki Amminadabning oqlı Nahxon idi. **15**
Issakar kəbilisi қoxunining baxlıki Zuarning oqlı Nətanəl
idi. **16** Zəbulun kəbilisi қoxunining baxlıki Həlonning oqlı
Eliab idi. **17** Andin ibadət qediri quwulup, Gərxonning
əwladlıri bilən Mərarining əwladlıri uni kətürüp yolqa
qikti. **18** Rubən bargahı əzining tuqı astida қoxun-қoxun
bolup yolqa qikti; қoxunning baxlıki Xidərning oqlı

Əlizur idi. **19** Ximeon kəbilisi қoxunining baxlıçı Zuri-xaddayning oğlı Xelumiylə idı. **20** Gad kəbilisi қoxunining baxlıçı Deuəlning oğlı Əliasaf idı. **21** Andin Kohatlar mukəddəs buyumlarnı kötürüp yoloja qıktı; ular yetip kelixtin burun ibadət qedirini [kötürgüqilər] kelip uni tikləp қoyuxxanidi. **22** Əfraim bargahı əzining tuqı astida қoxun-қoxun bolup yoloja qıktı; қoxunning baxlıçı Ammihudning oğlı Əlixama idı. **23** Manassəh kəbilisi қoxunining baxlıçı Pidahzurning oğlı Gamaliyəl idı. **24** Binyamin kəbilisi қoxunining baxlıçı Gideonining oğlı Abidan idı. **25** Dan bargahı həmmə bargahıarning arkə muhəapizətqisi bolup, əzining tuqı astida қoxun-қoxun bolup yoloja qıktı; қoxunning baxlıçı Ammixaddayning oğlı Ahiəzər idı. **26** Axır kəbilisi қoxunining baxlıçı Okranning oğlı Pagiyəl idı. **27** Naftali kəbilisi қoxunining baxlıçı Enanning oğlı Ahira idı. **28** Bular Israillar yoloja qıkkanda қoxun-қoxun bolup mengix tərtipi idı; ular xu tərikidə yoloja qıktı. **29** Musa əzining keynatısı, Midyanlıq Reuəlning oğlı Həbabka: — Biz Pərwərdigar wədə kılɔjan yərgə қarap səpər kiliwatımız, U: «Mən u yərni silərgə miras kılıp berimən» degən; əzlirining biz bilən billə mengixlirini ətünimən, biz siligə yahxi қaraymız, qünki Pərwərdigar Israil tooqruluk bəht-saadət ata kılımən dəp wədə bərgən, — dedi. **30** Lekin Həbab Musaçə: — Yak, mən əz yurtum, əz uruk-tuqənlıriməqə ketimən, — dedi. **31** Musa uningoqa: Bizdin ayrılip kətmisilə; qünki sili qəldə қandak bargah kuriximiz kerəklikini bilila, sili bizgə kəz bolup bərsilə. **32** Xundak boliduki, biz bilən billə barsila, kəlgüsidiə Pərwərdigar bizgə қandak yahxilik

ķilsa, bizmu siligə xundak ķilimiz! — dedi. **33** Israillar Pərwərdigar teojudin yoloja qikip üq kün yol mangdi; Pərwərdigarning əhdə sandukı ularoja aram alidiqjan yər izdəp ularning aldida üq kün yol baxlap mangdi. **34** Ular qedirlirini yioqixturup yoloja qikidiqjan qaoqlarda, Pərwərdigarning buluti haman ularning üstidə bolatti. **35** Əhdə sandukı yoloja qikidiqjan qaoqla Musa: «Ornungdin turojaysən, i Pərwərdigar; düxmənliring tiripirən bolsun; Sanga eqlər yüzüngning aldidin қaqsun!» — dəytti. **36** Əhdə sandukı tohtıqjan qaoqla u: «Kaytip kəlgəysən, i Pərwərdigar, mingliqan-tümənligən Israil həlkə arisişa kaytip kəlgəysən!» — dəytti.

11 Wə xundak boldiki, həlk oqotuldixatti, ularning oqotuldaxliri Pərwərdigarning կulikiqə yetip intayın rəzil anglandı; U bu səzlərni anglidi wə Uning oqəzipi қozojaldi; Pərwərdigarning ot-yalkuni ularning arisida tutixip, bargahning qetidiki bəzilərni kəydürükə baxlidi. **2** Həlk bu qaoqla Musaşa yalwuriwidi, Musa Pərwərdigardin tilidi; xuning bilən ot pəsiyip efti. **3** Pərwərdigarning oti ularning otturisida tutaxşanlıqı üçün u u yərgə «Tabərah» dəp at қoydi. **4** Ularning arisidiki xalqut kixilərning nəpsi takıldap kətti, Israillarmu yənə yioqlaxkə baxlidi: «Əmdi bizgə kim gəx beridu? **5** Həlimu esimizdiki, biz Misirdiki qaoqlarda pul həjliməy turupmu belik yeyələyttük, yənə tərhəmək, tawuz, piyaz wə küdə piyaz bilən samsakmu bar idi. **6** Mana bu yərdə hazır kəz aldimizda mannadin baxka heqnemə yok, əmdi bizning jenimizmu kurup ketiwatidu» deyixti. **7** Manna goya yumoqaksüt urukıqə, kərünüxi goya kəhriwaşa ohxaytti. **8** Kixilər uyan-

buyan qepip uni yiɔip, bəzidə yarɔjunqakta ezip, bəzidə həwanqida sokup, ya bəzidə կazanda pixurup nan կilip yəyti; təmi zəytun maylik tokqaqlaroja ohxaytti. **9** Keqidə bargahka xəbnəm qüxkəndə, mannamu xuning üstigə qüxətti. **10** Musa həlkning ailimu-ailə hərbiri əz qedirining ixiki aldida yioqa-zar կilixiwatkinini anglidi; buningoja Pərwərdigarning oğəzipi կattik կozojaldi, bu ix Musanıng nəziridimu yaman kəründi. **11** Musa Pərwərdigarоja: — Sən bu barlıq həlkning eçir yükini manga artip կoyup, mən կulungni nemixka bundak կiynaysən; nemixka mən Sening aldingda iltipat tapmaymən? **12** Ya mən bu pütün həlkə հamildar bolup, ularni tuqdummu? Sən tehi manga: «Sən ularni Mən kəsəm iqip ularning atabowilirioja miras կilojan xu yərgə yətküzgüqə, huddi bakkan atisi əmqəktiki bowakni baqrioja aloqandək baqringoja elip kətürüp mang» dəwatisən? **13** Mən bu həlkə nədin gəx tepip berələymən? Qünki ular manga yioqlap: «Sən bizgə yegüdək gəx tepip bər!» deyixməktə. **14** Mən bu həlkni kətürüxnı yaloquz üstümgə elip ketəlməydikənmən, bu ix manga bək eçir keliwatidu. **15** Əgər Sən manga muxundak muamilə կilmakqi bolsang, mən etünüp կalay, bu harab հalitimni manga kersətməy, iltipat կilip meni əltüriüwət! — dedi. **16** Pərwərdigar Musa оja mundak dedi: — Israil aksakalliri iqidin, sən yenimoja tonuydiqan həlk, aksakalliri wə bəglərdin yətmixni tallap yioqkin, ularni jamaət qedirining aldiqə əkəl. Ular sening bilən billə xu yərdə tursun. **17** Mən xu yərgə qüxüp sening bilən səzliximən; wə sening üstüngdə turuwatkan Rohni elip ularning üstigimu bəlüp

köymən. Xuning bilən ular sən bilən billə həlkni kətürüx məs'uliyitini üstigə alıdu, andin sən uni əzüng yaloquz kətürməydiqan bolisən. **18** Sən həlkə mundak degin: «Ətə gəx yiixkə təyyarlinip əzənglərni [Hudaşa] atap paklanglar; qünki silər Pərwərdigarning կulikini aqritip yioqlap: «Əmdi kim bizgə gəx beridu? Ah, Misirdiki һalımız bək yahxi idil!» degənidinqlar əməsmu? Pərwərdigar dərwəkə silergə gəx beridu, silər uningdin yəysilər. **19** Silər bir kün, ikki kün əməs, bəx kün, on kün əməs, yigirmə künmu əməs, **20** bəlki pütün bir ay yəysilər, taki burninglardın etilip qikip hə bolouqə yəysilər; qünki silər aranglarda turuwatkan Pərwərdigarnı mənsitməy, uning aldida yioqlap turup: «Biz nemə üçün Misirdin qıktuk?» — dedinqlar». **21** Musa: — Mən ularning arisida turuwatkan bu həlkətin yoloqa qikalaydiqan ərkəklər altə yüz ming tursa, Sən tehi: «Mən ularni gəx yəydiqan, hətta pütün bir ay gəx yəydiqan kılımən» dəysən; **22** əmisə կoy, kala padilirining həmmisi soyulsa ularoqa yetəmdü? Yaki dengizdiki həmmə belik ularoqa tutup berilsə, ularning yiixigə yitərmə? — dedi. **23** Xuning bilən Pərwərdigar Musaşa: — Pərwərdigarning koli կışka bolup կaptimu? Əmdi kərüp bağınə, Mening sanga degən sezüm əməlgə axurulamdu-yok? — dedi. **24** Xuning bilən Musa qikip Pərwərdigarning sezini həlkə yətküzdi wə həlk iqidiki aksakallardin yətmix adəmni tallap yioqip ularni jamaət qedirining ətrapida turoquzdi. **25** Andin Pərwərdigar bulut iqidin qüxüp, Musa bilən sezlixip, uningdiki Rohtin elip yətmix aksakaloqa կoydi; Roħ ularning üstigə konuxi bilən ular bexarət berixkə kirixti. Lekin xu waqittin keyin

ular undak kilmidi. **26** Lekin u qaođda ulardin ikki adəm bargahta қaldi; birsining ismi Əldad, ikkinqisi Medad idi (ular əslidə aksakallarning arisida tizimlanıjanidi, lekin ibadət qedirioja qikmay қalojanidi). Roh ularning üstidimu kondi wə ular bargah iqidə bexarət berixkə baxlidi. **27** Yax bir yigit yügürüp kelip Musaoja: — Əldad bilən Medad bargahta bexarət beriwatidu, — dedi. **28** Musaning hizmətkari, Musa talliojan sərhil yigitliridin bri, Nunning oqlı Yəxua կöpup: — I hojam Musa, ularni tosuqayla, — dedi. **29** Lekin Musa uningoja: — Sən mening səwəbimdin həsət kiliwatamsən? Pərwərdigarning pütün həlkı pəyəqəmbər bolup kətsə idi, Pərwərdigar Əzining Rohını ularning üstigə koysa idil! — dedi. **30** Xuning bilən Musa bilən Israel aksakallirining həmmisi bargaňka kaytip ketixti. **31** Əmdi Pərwərdigar aldidin bir xamal qikip, u dengiz tərəptin bədünilərni uqurtup kelip, bargaňning ətrapişa yeyiwətti; bədünilər bargaňning u təripidimu bir künlük yol, bu təripidimu bir künlük yol kəlgündək yər yüzini ikki gəz egizlikə kəlgündək kaplıdi. **32** Həlk ornidin turup pütkül xu küni, xu keqisi wə ətisi pütün kün bədüna tutup yiəldi, əng az degənlirim alahazəl ikki homir yiəldi; ular bularni bargaňning tət ətrapişa əzliri üqün yeyixti. **33** Ular gəxni qaynap ezip bolmay, gəx tehi qixliri arisida turoqanda, Pərwərdigarning oqəzipi ularoja қozonılıp, həlkni intayın eçir bir waba bilən urdi. **34** Xunga kixilər xu yərni «Kibrot-Həttawah» dəp atidi; qünki ular xu yərdə nəpsi takildiojan kixilərni yərlikkə қoyoqanidi. **35** Keyin həlk Kibrot-Həttawahın yoloja qikip Hazirotkə kelip, Hazirotta tohtidi.

12 Məriyəm bilən Hərun Musanıng həbəxlik kizni hotunlukka alojini üçün uningoşa қarxi söz қildi (qünkü u həbəxlik bir kizni alojanidi). **2** Ular: — Pərwərdigar pəkət Musa bilənla səzlixip, biz bilən səzləxməptim? — deyixti. Bu gəpni Pərwərdigar anglidi. **3** Musa degən bu adəm intayın kəmtər-məmin adəm bolup, bu tərəptə yər yüzidikilər arisida uning aldioja etidiojini yok idi. **4** Pərwərdigar Musa, Hərun wə Məriyəmgə tuyuksız: — Silər üqüngər jamaət qedirioja kelinglar, — dedi. Üqilisi qikip kəldi. **5** Andin Pərwərdigar [ərxtin] bulut tüwrüki iqidə qüxüp, jamaət qedirining aldida tohtap, Hərun bilən Məryəmni kiąqkiriwidi, ular aldioja kəldi. **6** U ularoja: — Əmdi silər gepimni anglangalar, əgər silərning aranglarda pəyojəmbər bolsa, Mən Pərwərdigar alamət kərünüxtə uningoşa Əzümni ayan kılımən, qüxitə uning bilən səzliximən. **7** Lekin қulum Musaşa nisbətən undak əməs; u barlıq ailəm iqidə tolimu sadıktur; **8** Mən uning bilən tepixmak eytip olturmay, yüzmu yüz turup biwasitə səzliximən; u Mən Pərwərdigarning kiyapitini kəraləydi. Əmdi silər nemixkə қulum Musa toqrluluk yaman gəp kılıxtın korkmidinglar? — dedi. **9** Pərwərdigarning otluk əqəzipi ularoja қozojaldi wə u ketip қaldı. **10** Xuning bilən bulut jamaət qediri üstidin kətti, wə mana, Məryəm huddi ap'ak қardək pesə-mahaw bolup kətti; Hərun burulup Məryəmgə қariwidi, mana, u pesə-mahaw bolup қalojanidi. **11** Hərun Musaşa: — Way hojam! Nadanlık, kılıp gunah etküzüp koyqanlığımız səwəbidin bu gunahni bizning üstimizgə artmioqaysən. **12** U huddi anisining қorsikidin qikqandila bədini yerim qırıq, əlük tuqulqan

balidək bolup kalmioqay! — dedi. **13** Xuning bilən Musa Pərwərdigar oqa: — I Təngri, uning kesilini saqaytiwətkən bolsang, — dəp nida kıldı. **14** Pərwərdigar Musaoqa: — Əgər atisi uning yüzigə tükürgən bolsa, u yəttə kün hijilqılık iqidə turojan bolatti əməsmu? Əmdi u bargahning sirtioqa yəttə kün қamap қoyulsun, andin u қaytip kəlsun, — dedi. **15** Xuning bilən Məryəm bargah sirtioqa yəttə kün қamap қoyuldi, taki Məryəm қaytip kəlgüpə həlk yolqa qıkmay turup turdi. **16** Andin keyin həlk Hazirottin yolqa qıkip, Paran qəlidə bargah kurdı.

13 Pərwərdigar Musaoqa söz kılıp: — **2** Mən Israillar oqa miras kılıp bərgən Қanaan zeminini qarlap kelixkə adəmlərni əwətkin; hərbir ata jəmətkə təwə կəbilidin birdin adəm qıkırılsun, ular əz կəbilisidiki əmir bolsun, — dedi. **3** Musa Pərwərdigarning əmri boyiqə, ularni Paran qəlidin yolqa saldı; ularning həmmisi Israillarning baxliri idi. **4** Təwəndikilər ularning isimliri: — Rubən կəbilisidin Zakkurning oqlı Xammuya, **5** Ximeon կəbilisidin Horining oqlı Xafat, **6** Yəhuda կəbilisidin Yəfunnəhning oqlı Kaləb, **7** Issakar կəbilisidin Yüsüpning oqlı Igal, **8** Əfraim կəbilisidin Nunning oqlı Hoxiya, **9** Binyamin կəbilisidin Rafuning oqlı Palti, **10** Zəbulun կəbilisidin Sodining oqlı Gaddiyəl, **11** Yüsüp կəbilisidin, yəni Manassəh կəbilisidin Susining oqlı Gaddi, **12** Dan կəbilisidin Gimallining oqlı Ammiyəl, **13** Axir կəbilisidin Mikailning oqlı Sətur, **14** Naftali կəbilisidin Wofsining oqlı Nahbi, **15** Gad կəbilisidin Makining oqlı Geuəl. **16** Mana bular Musa qarlap kelinglar dəp Қanaan zeminoqa əwətkən adəmlərning ismi. Musa Nunning oqlı Hoxiyani Yəhoxuya dəp atidi. **17** Musa

ularni qarlap kelixkə Қанааноја сәpərwər kılıp: — Silər muxu yərdin Nəgəw qeli tərəpkə қarap menginglar, andin taqlıq rayonоја qikęnglar. **18** U yərning қandak ikənlikini, u yərdikilərning küqlük-ajızlıqını, az yaki kəplükini kərüp bekinqlar; **19** ular turuwatkan yərning қandak ikənlikini, yahxi-yamanlıqını kərünglar; ular turuwatkan xəhərlərning қandak ikənlikini, bargahlıq xəhər yaki sepil-kələlik xəhər ikənlikini; **20** u yərning mumbət yaki mumbətsiz ikənlikini, dəl-dərəhlirining bar-yoklukını kərüp kelinglar. Yürəklikrək bolup, mewə-qiwiliridin aloqaq kelinglar, — dedi. Bu qaoq dəl üzüm pixip қalojan wakıt idi. **21** Ular xu tərəplərgə qikip, zeminni Zin qəlidin tartip taki Həmat eojizining yenidiki Rəhəbkiqə berip qarlastı. **22** Ular jənub tərəptə Həbron oja bardı, u yərlərdə Anakiyarning əwladlıridin Ahiman, Xixay, Talmay degənlər olturuxluk idi. Əslidə Həbron xəhiri Misirdiki Zoan xəhəridin yəttə yil ilgiri yasalojanıdi. **23** Ular «Əxkol jilojisi»oja kəldi, u yərdə bir sap üzümi bar bir üzüm xehini kesip, bir baldakka esip ikki adəmga kətürgüzüp mangdi; ular azrak anar bilən ənjürmu elip kaytip kəldi. **24** Israillar xu yərdə kesiwalajan əxu üzüm səwəbidin u yər «Əxkol jilojisi» («[üzüm sapığı jilojisi]») dəp ataldi. **25** Ular kırık kündin keyin u yərlərni qarlap tügitip, kaytip kəldi. **26** Ular kelip, Paran qəllükidiki Қadəxtə Musa, Hərun wə pütün Israil jamaiti bilən kərüxti. Ular ikkiyləngə həm pütkül Israil jamaitigə məlumat bərdi həm zeminning mewilirini ularoja kərsətti. **27** Ular Musa oja məlumat berip: — Biz əzliri beringlar degən yərlərgə barduk, rasttinla

süt bilən həsəl ekip turidiojan yər ikən, mana bular xu
yərning mewiliri. **28** Birak u yərdikilər bək küqtüngür
ikən, xəhərlər sepillik bolup həm puhta-həywətlik ikən.
Uning üstigə, biz u yərdə Anakıylarning əwladlirinimu
kərdük. **29** Amaləklər jənub tərəptə turidikən; Hıttiyalar,
Yəbusiyalar, Amoriylar taçlıarda turidikən; Kanaaniylar
dengiz boyılırda wə Iordan dəryası boyılırda turidikən,
— dedi. **30** Kaləb Musaning aldida kəpqilikni tinqitip:
— Biz dərhal atlinip berip u yərni igiləyli! Qünki biz
qokum ojalip kelimiz — dedi. **31** Lekin uning bilən billə
qıkkən baxķılar bolsa: — Ular bizdin küqlük ikən, xunga
ularoja hujum ķilsək bolmayıdu, — deyixti. **32** Andin
qarlıoquqılar əzliri qarlap kəlgən zeminning əhwalidin
Israillarоja yaman məlumat berip: — Biz kirip qarlap
etkən zemin bolsa ez ahəlisini yəydiqan zemin ikən; biz
u yərdə kərgənlərning həmmisi yoojan adəmlər ikən.
33 Biz u yərlərdə «Nəfiliylər» degən [gigant] adəmlərni
kərdük (dərwəkə Anakıylarning əwladliri Nəfiliylərdin
qıkkandur); biz əzimizgə ķarisak qekətkidək turidikənmiz,
biz ularoqimu xundak kərinidikənmiz, — dedi.

14 Xuning bilən barlıq jamaət dad-pəryad ketürüp
yioqlidi; ular keqiqə yioqa-zar ķilixip qikti. **2** Israillar
Musa bilən Hərunoja tapa-tənə ķilip: — Biz baldurla
Misirdə əlüp kətsək boptikən! Muxu qəl-jəziridə əlüp
kətsək boptikən! **3** Pərwərdigar nemixkə bizni ķılıq astida
əlsun, hotun bala-qakılırimiz bulinip, [düxmənning] oljisı
bolsun dəp bizni bu yərgə baxlap kəlgəndu? Uningdin
kərə, Misiroja ķaytip kətkinimiz yahxi əməsmu? — dəp
oqotuldaxti. **4** Xuning bilən ular bir-birigə: — Baxķıdin

bir baxlık tikləp Misirəja kaytip ketəyli, — deyixti. **5**
Musa bilən Hərun pütün Israil jamaiti aldida yıkılıp
düm yattı. **6** Xu yərni qarlap kəlgənlər iqidiki Nunning
oqlı Yəxua bilən Yəfunnəhning oqlı Kaləb kiyimlirini
yirtip, **7** pütün Israil jamaətqilikigə: — Biz qarlap kelixkə
etüp barəjan zemin intayın bək yahxi zemin ikən. **8**
Əgər Pərwərdigar bizdin səyünsə, bizni xu zeminoja,
yəni həsəl bilən süt ekip turidioğan xu zeminoja baxlap
berip, uni bizgə beridu. **9** Silər pəkət Pərwərdigaroja
asiylik kilmanglar! U zeminidikilərdin korkmanglar, qunki
ular bizgə nisbətən bir əqizadur; ularning panahḍarlıri
ulardin kətti, Pərwərdigar bolsa biz bilən billə; ulardin
korkmanglar, — dedi. **10** Həlbuki, pütkül jamaət tərəp-
tərəptin: — U ikkisini qalma-kesək kılıp əltürüwetəyli,
deyixti. Lekin Pərwərdigarning julası jamaət qedirida
Israillaroja ayan boldi. **11** Pərwərdigar Musaοja: — Bu həlk
Meni қaqqanojqə mənsitməydu? Gərqə ularning otturisida
xunqə məjizilik alamətlərni yaratkan bolsammu, lekin ular
Manga қaqqanojqə ixinixməydikən? **12** Mən ularni waba
bilən urup yokitımən, xuning bilən seni ulardin tehimu
qong wə կudratlik bir əl կilimən, — dedi. **13** Musa bolsa
Pərwərdigaroja mundak dedi: — «Bundak bolidioğan bolsa
bu ixni misirliliklar anglap կalidu, qunki Sən uluq կudriting
bilən bu həlkni ularning arisidin elip qikqaniding; **14** wə
Misirliliklar bu ixni xu zemindiki həlkərgimu eytidu. U
zemindiki aħalimu Sən Pərwərdigarning bu həlkning
arisida ikənlikingni, Sən Pərwərdigarning ularning aldida
yüzmuyüz körüngənlikingni, Sening buluting daim
ularoja sayə qüxürüp kəlgənlikini, xundaqla Sening

kündüzi bulut tüwrükidə, keqisi ot tüwrükidə ularning aldida mangajanlıqıngni anglojanidi. **15** Əmdi Sən bu həlkni huddi bir adəmni əltürgəndək əltürüwətsəng, Sening nam-xəhritingni anglojan əllərning həmmisi: **16** «Pərwərdigar bu həlkni Əzi ularoja berixkə kəsəm kılıqan zeminoja baxlap baralmaydiojanlıqı üçün, xunga ularni əxu qəl-jəziridə əltürüwətiptu» dəp əkalidu. **17** Əmdi ətünimənki, Rəbbim կudritingni jari kıldırojaysən, Əzüngning: **18** «Pərwərdigar asanlıqqa aqqiklanmaydu, Uning mehîr-muhəbbiti texip turidu; U gunah wə itaətsizlikni kəqüridu, lekin gunahkarlarnı hərgiz gunahsız dəp қarimaydu, atilarning kəbihlikini atisidin balisiqiqə, hətta nəwrə-qəwrilirigiqə ularning üstigə yükleydu» deginingdək kılıqaysən. **19** Mehriy-xəpkitingning kəngrilik boyiqə, Misirdiki qaşdin taki həzirojiqə daim kəqürüp kəlginingdək, bu həlkning kəbihlikini kəqürgəysənl». **20** Pərwərdigar: — «Boptu, sən degəndək ularni kəqürdüm. **21** Lekin Əz hayatım bilən kəsəm kılımənki, pütkül yər yüzü Mən Pərwərdigarning xan-xəripi bilən tolidu. **22** Həlbuki, Mening julayimni, Misirda wə qəl-jəziridə kərsətkən məjizilik alamətlirimni kərüp turupmu Meni muxundak on ketimlap sinap yənə awazimoja կulak salmiojanlar, **23** Mən kəsəm iqip ularning ata-bowlirioqa miras կilip berimən degən u zeminni hərgiz kərəlməydu; Meni mənsitmigənlərdin birimu u yurtnı kərəlməydu. **24** Lekin əzidə baxkışqə bir rohning bolqını, pütün կəlbi bilən Manga əgəxkini üçün կulum Kaləbni u kirgən yərgə baxlap kirimən; uning əwladlırimu u yərgə mirashor bolidu. **25** (xu qəşda Amaləklər bilən

Қанаанийлар [taoqlik] jilojılarda turuwatatti) — Әтә silər yoluñlardın burulup, Kızıl Dengizoja baridiojan yol bilən mengip qolgə səpər kilinglar» — dedi. **26** Pərwərdigar Musa bilən Hərunoja söz kılıp mundak dedi: **27** — Mən Mening yaman gepimni kılıp oqtuldixidiojan bu rəzil jamaətkə қaqqanlıqə qidixim kerək? Israillarning Mening yaman gepimni kılıqanlıri, xu [tohtawsız] oqtuldaxlirining həmmisini anglidim. **28** Sən ularoja: — Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən həyatım bilən կəsəm kılımənki, həp, Mən silərgə կulikimoja kırğən səzliringlar boyiqə muamilə kilmaydiqan bolsam! **29** Silərning əlükünglar muxu qəldə yatidu; silərning iqinglarda sanakṭin etküzülgənlər, yəni yexi yigirmidin axşan, Mening yaman gepimni kılıp oqtuldiqanlarning həmmisi pütün sani boyiqə **30** Silərgə kol ketürüp [կəsəm kılıp], turaloqunglar kılıp berimən degən zeminoja həq kirəlməydu; pəkət Yəfunnəhning oqlı Kaləb bilən Nunning oqlı Yəxuala kiridu. **31** Silərning kiqik baliliringlar, yəni «Bulinip, düxmənning oljisi bolup կalidu» deyilgənlərni Mən baxlap kirimən, ular silər kəmsitkən u zemindin bəhrimən bolidu. **32** Birak silər bolsanglar, silər yıkılıp, əlükünglar bu qəldə կalidu. **33** Silərning baliliringlar buzukluk-wapasızlıqınlarning əlimini tartip, əlükünglar qəldə yokaloqyuqə, bu qəldə kırık yıl sərgərdan bolup yürüdu. **34** Silərning xu zeminni qarlıqan künliringlarning sani boyiqə, kırık künning hərbir künini bir yıl hesablap, kəbihlikliringlarnı kırık yıl eż üstünglaroja elip yürisilər; xu qaođa Mening əzünglardin yatlaşķinimning nemə ikənlikini bilip yetisilər» — degin. **35** Mən Pərwərdigar

xundak degənikənmən, yiçilip Manga karxi qıkkan
bu rəzil həlk jamaitigə Mən qoçum xundak kılımən;
ular muxu qəl-jəziridə yəwetilidu, xu yərdə əlidu.

36 Musa u zeminni qarlap kelixkə əwətkənlər kaytip
kəlgəndə, u zemin toqrluluk yaman həwər elip kelix
bilən pütün jamaətni əötulditip, Musaning yaman
gepini kılouzqoşanlar, **37** yəni u zemin toqrluluk yaman
həwər əkəlgən bu kixilərning həmmisi waba kesili tegip
Pərwərdigarning aldida əldi. **38** Zeminni qarlap kelixkə
baroşan adəmlər iqidin pəkət Nunning oqlı Yəxua bilən
Yəfunnəhning oqlı Kaləbla həyat қaldı. **39** Musa bu
gəplərni pütkül Israil jamaitigə eytiwidi, həmmisi bək
həsrət qəkti. **40** Ular ətigən tang atkanda turup taşka
qikip: — Mana biz kəldük! Pərwərdigar eytən yurtka
qikip hujum kılıaylı; qünki biz gunah kıldı, — deyixti. **41**
— Silər yənə nemixkə Pərwərdigarning əmrigə hilaplik
kılısilər? — dedi Musa, — Bu ix əqəlibilik bolmaydu! **42**
Pərwərdigar aranglarda bolmioqaqka, düxmənning kılıqi
astida əlüp, məqlup bolmaslikinglar üçün hujumoja
qıkmanglar. **43** Qünki Amaləklər bilən Қanaaniylar u
yurtta, silərning aldinglarda turidu; silər kılıq astida əlüp
ketisilər; qünki silər Pərwərdigardin tenip kəttinglar,
Pərwərdigar silər bilən billə bolmaydu. **44** Lekin, gərqə
Pərwərdigarning əhdə sandukı wə Musa bargahın
közəjalmıqan bolsimu, ular yənilə ez məyliqə taşka qikip
hujumoja etti. **45** Xuning bilən Amaləklər bilən xu taşda
turuxluk Қanaaniylar qüxüp ularni taki Hormahəqiqə
köoşlap, bitqit kılıp kiroqın қıldı.

15 Pərwərdigar Musaşa sez kılıp mundak dedi: — 2

Sən Israillaroşa mundak degin: — Silər makanlixixinglar
üqün silərgə təkdirim kılıp beridişan zeminə şirgən
qeoşinglarda, 3 əgər Pərwərdigaroşa atap otta sunulidişan,
uningoşa huxbuy bolsun dəp birər hədiyə-kurbanlıq
kılmakçı bolsanglar, kurbanlıq kala yaki köy-eqkə
padisidin bolsun. U keydürmə kurbanlıq bolsun, kəsəmni
ada kılıx kurbanlığı bolsun, ihtiyariy kurbanlıq yaki
silərgə bekitilgən həytlardiki zərir kurbanlıq bolsun, 4
kurbanlıq sunoşuqi kixi Pərwərdigaroşa atioşinioşa bir
axlıq hədiyəsini koxup kəltürsun. Kəydürmə kurbanlıq
yaki baxka kurbanlıq əzoza bolsa, undakta axlıq hədiyəsi
zəytun meyidin bir hınnıng təttin biri iləxtürülən esil
undin əfahning ondin biri bolsun; uningoşa yənə xarab
hədiyəsi süpitidə təttin bir hın xarabni ķuxup sunsun. 6
Kurbanlıking əqəmər bolsa, sən uningoşa axlıq hədiyəsi
süpitidə üqtin bir hın zəytun meyi iləxtürülən esil
undin əfahning ondin ikkisi bolsun 7 wə xarab hədiyəsi
süpitidə təttin bir hın xarabni ķuxup sunsun; bular
Pərwərdigaroşa huxbuy qıqarsun dəp sunulsun. 8 Əgər
sən Pərwərdigaroşa kəydürmə kurbanlıq, yaki kəsəm
ada kılıx kurbanlığı yaki inaqlıq kurbanlığı süpitidə
torpak atioşan bolsang, 9 undakta torpaqqə axlıq hədiyə
süpitidə yerim hın zəytun meyi iləxtürülən esil undin
əfahning ondin üqini, 10 xarab hədiyə süpitidə yerim
hın xarabni ķoxup sunoşin; bular Pərwərdigaroşa atılıp
otta sunulup, huxbuy qıqarsun dəp kəltürülsun. 11
Hərbir sunuloşan torpak, əqəmər, əzoza yaki oqlakça
nisbətən muxundaq kılınsun. 12 Silər sunidioşininqlarning

sanı boyıqə, hərhil kurbanlığın sanişa қarap xundak
kılısilər. **13** Xu zeminda tuqulqanlarning həmmisi
Pərwərdigar oja huxbuy qıkarsun dəp, otta sunulidiojan
kurbanlık kılmakçı bolsa ənə xundak kilsun. **14** Xuningdək
silər bilən billə turuwatkan musapir yaki əwladmu-
əwlad silər bilən billə turuwatkanlar bolsa, huxbuy
qıkarsun dəp otta sunulidiojan kurbanlık kılmakçı bolsa,
silər қandak kılqan bolsanglar, ularmu xundak kilsun.
15 Pütkül jamaatkə, məyli silər bolunglar yaki silər
bilən billə turuwatkan musapir bolsun, həmminglər
üqün ohxax bir bəlgilimə bolidu; silər üqün dəwrmu-
dəwr əbədiy bir bəlgilimə bolidu; Pərwərdigar aldida
silər қandak bolsanglar, musapirlarmu xundaktur. **16**
Silərgimu, aranglarda turuwatkan musapirlarımın ohxax
bir қanun-bəlgilimə, ohxax bir həküm bolsun. **17**
Pərwərdigar Musaoja söz kılıp mundak dedi: — **18**
Sən Israillar oja söz kılıp ularoja mundak degin: —
«Silər Mən silərni əkiridiojan zeminoja yetip baroqanda,
19 xu yərdin qıkkan axlıknı yəydiqan qətinglarda,
Pərwərdigar oja bir «kötürmə hədiyə» təkdir kilinglar.
20 Silər hərbir yengi hemirdin pixkan nanlardın birini
«kötürmə hədiyə» kılıp təkdir kilinglar; silər uni təkdir
kılqanda huddi hamanning «kötürmə hədiyə»sigə ohxax
bolsun. **21** Dəwrdin-dəwrgə silər dəsləpki həsuldin
qıkkan hemirdin bir nanni «kötürmə hədiyə» süpitidə
Pərwərdigar oja sununglar. **22** Əgər silər əzünglar bilməy
ezip gunah kılıp, Pərwərdigarning Musaoja buyruqan
bu barlık əmirlirigə əməl kilmiojan bolsanglar, **23**
yəni Pərwərdigar buyruqan kündin etibarən barlık

əwladliringlarojıqə Pərwərdigarning Musanıng wastisi bilən silərgə buyruojan barlıq ixlirioja əməl ķilmiojan bolsanglar, **24** jamaət xundak, birər gunahning bilməy etküzülgənlikidin həwərsiz bolsa, undakta pütkül jamaət Pərwərdigar oja huxbuy qıqarsun dəp yax bir torpakni kəydürmə kurbanlıq süpitidə sunsun həmdə қaidə-nizam boyiqə uningoja munasiwətlik axlık hədiyə bilən xarab hədiyəni қoxup sunsun, wə uning üstigə bir tekini gunah kurbanlıki süpitidə sunsun. **25** Xu yol bilən kahin pütkül Israil jamaiti üçün kafarət kəltürüp, bu gunah ulardin kəqürüüm ķilinidu; qünki bu bilməy etküzüp կoyojan gunah wə ular ezlirining bilməy etküzüp կoyojan gunahı üçün kurbanlıq, yəni Pərwərdigar oja atap otta sunulidiojan kurbanlıq wə gunah kurbanlışını birlikə Pərwərdigar aldioja sunoqan. **26** Bu gunah pütkül Israil jamaiti bilən ularning arisida turuwatkan musapirlarning həmmisidin kəqürüüm ķilinidu, qünki bu pütkül həlk bilməy turup etküzüp կoyojan gunahı turuwtur. **27** Əgər bir kixi bilməstin gunah ķılıp կoyojan bolsa, u bir yaxlıq bir qixi oqlaknı gunah kurbanlıki süpitidə sunsun. **28** Kahin xu yol bilən bilməy gunah ķılıp կoyojan adəm üçün kafarət kəltüridu; uning üçün kafarət kəltürsə uning Pərwərdigar aldida bilməy etküzgən gunahı uningdin kəqürüüm ķilinidu. **29** Bilməy birər səwənlilik etküzüp կoyojan barlıq kixilərgə, məyli xu zemində tuqulojan Israillar bolsun yaki ularning arisida turuwatkan musapirlaroja bolsun, — silərning həmminglar ojax bir қanun-bəlgilimə tətbiklinidu. **30** Lekin yürükini կaptək ķılıp ix kərgən kixi, məyli u zemində tuqulojan bolsun yaki musapir

bolsun, Pərwərdigar oja həkarət kəltürgən bolidu; u
həman ez həlkidin üzüp taxlinidu. **31** U Pərwərdigarning
səzini mənsitmigənikən, Pərwərdigarning əmrigə hilaplik
kilojanikən; xuning üçün u qoşum üzüp taxlinidu;
gunahı ezinin bexioja qüxidu. **32** Israillar qel-jəziridiki
wakıtlırıda, bir kixinin xabat künidə otun tərgənlik
bayğaldi. **33** Otun teriwatkanlığını baykap əlojanlar uni
Musa, Hərun wə pütkül jamaətning aldi oja elip kəldi. **34**
Uni կandak bir tərəp kılıx kerəkliki tehi kərsitilmigəqkə,
ular uni կamap կoydi. **35** Pərwərdigar Musa oja: — U adəm
əltürümisə bolmaydu; pütün jamaət uni bargahning
texioja əpqikip qalma-kesək kılıp əltürsun, — dedi. **36**
Andin pütün jamaət u adəmni bargah sırtioja əpqikip,
huddi Pərwərdigar Musa oja buyruqandək, qalma-kesək
kılıp əltürdi. **37** Pərwərdigar Musa oja səz kılıp mundak
dedi: — **38** Sən Israillar oja mundak degin, ular əwladmu-
əwlad kiyim-keqəklirining qərisigə quqılarnı tutsun həm
burjikidiki quqılirining hərbirigə kək xoyna tikip köysun;
39 bu hil quqılar silərning uni tikip turuxunglar üçün
bolidu; uni kərgəndə Pərwərdigarning barlık əmrlirini
esinglarda tutup, ular oja əməl kılıxinglar üçün bu silərgə
bir əslətmə bolidu; xuningdək silərning hazırlanıdək
əzünglarning kənglünglər wə kəzünglarning kəynigə
kirip, katırap buzukluk kılıp kətməsliklər, **40** Mening
barlık əmrlirimni əstə tutuxunglar həm uningoja əməl
kılıp, Hudayinglar oja atap pak-muğaddəs boluxunglar
üçün bolsun. **41** Mən Hudayinglar bolux üçün silərni
Misir zeminidin elip qıkkən Pərwərdigardurmən; Mən
Pərwərdigar Hudayinglardurmən.

16 Lawiyning əwrisi, Kohatning nəwrisi, Izħarning oɔqli Korah wə Rubənning əwladliridin Eliabning oɔjulliri Datan bilən Abiram wə Pələtning oɔqli On **2** Israillar iqidiki jamaət əmirliri bolqan, jamaət iqidin saylap qikilqan metiwərlərdin ikki yüz əllik kixini baxlap kelip Musaoja қarxi qikti. **3** Ular yiojilip Musaoja қarxi həm Hərunoja қarxi qikip: — Silər həddinglardin bək axtinglar, pütkül jamaətning həmmisi pak-mukəddəs, Pərwərdigarmu ularning arisida, xundak turuqluk silər nemə dəp əzünglərni Pərwərdigarning jamaitidin üstün koyusilər? — dedi. **4** Musa ularning gepini anglap dum yiğilip, Korah bilən uning guruhiçikilərgə söz kılıp: — Ətə ətigəndə Pərwərdigar kimlərning Əzigə mənsup ikənlikini, kimlərning pak-mukəddəs ikənlikini ayan kılıdu; xu kixini Əzigə yekinqılasturidu; kimni tallıqan bolsa, uni Əzigə yekinqılasturidu. **5** Silər mundak kilinglar: — Sən Korah wə sening guruhıngdikilər həmmisi huxbuydanlarnı əpkelinglar; **6** ətə Pərwərdigarning aldida huxbuydanlarqa ot yekip, huxbuynı uning üstigə қoyunlar; Pərwərdigar kimni tallisa, xu mukəddəs-pak bolqan bolsun! Əy silər Lawıylar, həddinglardin bək axtinglar! — dedi. **7** Musa yənə Korahka: — I Lawıylar, gepimgə kulak selinglar. **8** Israilning Hudasi Pərwərdigar silərni Əzining qedirining ixlirini ķilsun dəp həmdə jamaətning aldida ularning hizmitidə bolsun dəp Əzigə yekinqılasturux üçün silərni Israil jamaitidin ayrip qikkan — yəni Pərwərdigar seni wə sening həmmə ķerindaxliring bolqan Lawiyning əwladlirini birdək Əzigə yekinqılasturoqanlığı silərqə kiqik ixmu? Silər

yənə tehi kahinlik wəzipisini tama kiliwatamsılər? **11**
Xu wəjidin sən wə sening guruhıngdikilər həmmisi
yiqlılıp Pərwərdigarə qarxi qikiwetipsilər-də; Hərun
nemidi, silər uning üstidin xunqılık aqrinip oqtuldixip
kətküdək? — dedi. **12** Musa Eliabning oɔlı Datan bilən
Abiramni kığqırıp kelixkə adəm əwətiwidi, ular: —
Barmaymiz! **13** Sening bizni süt bilən həsəl akidiojan
zemindin baxlap qıkıp bu qəl-jəziridə əltərməkqi
bolğanlıqning ezi kığık ixmu? Sən tehi əzüngni
padixah həsablap bizning üstimizdin həkümranlıq
kilmakqimu? **14** Halbuki, sən bizni süt bilən həsəl akidiojan
yurtka baxlap kəlmiding, etiz wə üzümzarlıqlarnimu
bizgə miras kılıp bərmiding. Sən bu həkning kəzinimu
oyuwalmakqimu? Biz barmaymiz! — dedi. **15** Buni anglap
Musa կattıq օəzəplinip Pərwərdigarə: — Ularning
swojat-hədiyəsigə etibar kilmioqaysən; mən ularning
hətta birər exikinimu tartiwalmidim, birər adimigimu
həq ziyan-zəhmət yətküzmədim, — dedi. **16** Musa
Korahka: — Ətə sən wə sening guruhıngdikilər —
sən, ular wə Hərun Pərwərdigarning aldioqa kelinglar.
17 Hərbiringlar əzünglarning huxbuydanliringlarnı
əkilip uning üstigə huxbuynı selinglar; hərbiringlar
əzünglarning huxbuydanliringlarnı, yəni jəmiy ikki yüz
əllik huxbuydanni elip uni Pərwərdigarning huzurida
tutup turunglar; sənmu, Hərunmu hərbiringlar əz
huxbuydanliringlarnı elip kelinglar, — dedi. **18** Xuning
bilən hərbir adəm əzinin huxbuydanını elip, otni yekip,
huxbuy selip, Musa wə Hərun bilən birlikdə jamaət
qedirining dərwazisi aldida turuxti. **19** Korah Musa bilən

Hařunoja hujum kılɔ̄ili pütün jamaətni yiɔ̄ip jamaət qedirining dərwazisi aldiɔ̄a keliwidi, Pərwərdigarning julasi pütkül jamaətkə ayan boldi. **20** Pərwərdigar Musa bilən Hařunoja söz kılıp: — **21** Silər bu həlkning arisidin neri turunglar, mən kəz yumup aqkuqə ularnı yutuwetimən, — dewidi, **22** Musa bilən Hařun düm yiklip: — I Təngrim, barlık ət igilirining rohlırinining Hudası, bir adəm gunah kilsə, oğzipingni pütün jamaətkə qaqqamsən? — dedi. **23** Pərwərdigar Musaqa söz kılıp: — **24** Sən jamaətkə: «Silər Korah, Datan wə Abiramning turar jayliridin ayrılip ulardin neri ketinglar» — dəp buyruk bər, — dedi. **25** Xuning bilən Musa ornidin turup Datan bilən Abiram tərəpkə karap mangdi; Israil aksakallırımı uningoja əgixip mangdi. **26** Musa jamaətkə: — Silərdin etünimən, bu rəzil adəmlərning qedirliridin yirak ketinglar, ularning barlık gunahları səwəbidin ular bilən billə wəyran bolmaslıkinglar üçün ularning həqnərsisigə kol təgküzmənglər, — dedi. **27** Xuning bilən jamaət Korah, Datan, Abiramning qedirlirining tət ətrapidin neri kətti; Datan bilən Abiram bolsa əz ayallırını, oğul-kızlırını wə bowaqlırını elip qikip əz qedirining ixiki aldida turdi. **28** Musa: — Buningdin silər xuni bilisilərki, bu ixlarning həmmisi mening kənglümdin qikkan əməs, bəlki Pərwərdigar meni ularnı ada kılıxka əwətkən: **29** — əgər bu adəmlərning əlumi adəttiki adəmlərning əlümigə ohxax bolidioqan yaki ularning bexioja qüxicidioqan kismətlər adəttiki adəmlər duqar bolidioqan kismətlərgə ohxax bolidioqan bolsa, Pərwərdigar meni əwətmigən bolatti. **30** Əgər Pərwərdigar

yengi bir ixni kılıp, yər aοzini eqip ularni wə ularning pütün nərsisini yutup ketixi bilən, ular tirikla təhtisaraoja qüxüp kətsə, u qaoğda silər bu adəmlərning Pərwərdigarni mənsitmigənlikini bilip қalısilər, — dedi. (**Sheol h7585**)

31 Musaning bu gezi ahirlixixi bilənla ularning puti astidiki yər yerildi. **32** Yər aοzini eqip ularni barlıq ailisidikilər bilən, xuningdək Korahka təwə həmmə adəmlərni կoymay təəllukatlırı bilən қoxup yutup kətti. **33** Xundak kılıp, ular wə ularning təwəsidikilərning həmmisi tirikla təhtisaraoja qüxüp kətti, yər ularning üstidə yepildi. Ular xu yol bilən jamaətning arisidin yokıldı.

(**Sheol h7585**) **34** Ularning ətrapida turojan Israillarning həmmisi ularning nalisini anlap: «Yər biznim yutup ketərmikin!» deyixip կeqixti. **35** Andin Pərwərdigarning aldidin bir ot qikip, huxbuy sunuwatkan həlikj ikki yüz əllik adəmnimu yutup kətti. **36** Pərwərdigar Musaoja mundak dedi: — **37** Sən kahin Hərunning oɔli Əliazar oja buyruoqın, u huxbuydanlarni ot arisidin teriwelip, qoqlırını yiraklaroja qeqiwətsun, qünki u huxbuydanlar Hudaşa ataloqandur; **38** xunga əzining jenioja əzi zamin bolqan gunahkarlarning huxbuydanlirini teriwaloqin; ular կurbangahni կaplax üçün sokup nepiz tünikə kılinsun, qünki bu huxbuydanlar əslidə Pərwərdigarning huzuri oja sunulup uningoja atalip mukəddəs kılinoqan. Xundak kılıp ular keyin Israillar oja iibrət bolidiqan ixarət-bəlgə bolidu. **39** Xuning bilən kahin Əliazar otta kəydürüwetilgənlər sunoqan mis huxbuydanlarni teriwaldi; ular կurbangahni կaplitixkə nepiz tünikə kılıp sokuldi. **40** Xuning bilən [կurbangahning bu կaplimisi]

HaRUNNING əwladlırioja yat adəmlərning huddi Korah, bilən uning guruhi dikił ergə ohxax կismətkə կalmaslıki üqün, Pərwərdigarning huzurida huxbuy kəydürükə yekin laxmaslikioja Israillar üçün bir əslətmə boldi. Bu Pərwərdigarning Musanıng wastisi bilən Əliazar oja buyruqanlıridur. **41** Ətisi pütkül Israil jamaiti Musa bilən HaRUNNING yaman gepini kılıp: — Silər Pərwərdigarning həlkini əltürdünglər, — dəp əpotuldaxti. **42** Wə xundak boldiki, jamaət Musa bilən HaRUNOJA hujum կilixka yioqiliwatkanda, jamaət burulup jamaət qedirioja կariwidi, wə mana, bulut qedirni kapliwaldi həm Pərwərdigarning julası ayan boldi. **43** Xuning bilən Musa bilən HaRUN jamaət qedirining aldiqə berip turdi. **44** Pərwərdigar Musaoja səz kılıp: — **45** Mən kəzni yumup aqkuqə ularni yokitip taxlixim üçün ikkinglar bu jamaəttin qikip neri ketinglar, — dəp buyruwidi, ikkiylən yikilip yərdə dum yatti. **46** Musa HaRUNOJA: — Sən huxbuydanni elip uningoja կurbangahətiki ottin sal, uningoja huxbuy կoyup, ular üçün kafarət kəltürükə tezlikdə jamaətning arisioja apar; qunki կəhr-օqəzəp Pərwərdigarning aldidin qikti, waba baskılı turdi, — dedi. **47** HaRUN Musanıng deginidək kılıp, huxbuydanni elip jamaətning arisioja yügürüp kirdi; wə mana, waba kixilerning arisida baxlanıjanidi; u huxbuyni huxbuydanoja selip, həlk üçün kafarət kəltürdi. **48** U əlüklər bilən tiriklər otturisida turuwidi, waba tohtidi. **49** Korahning wəkəsi munasiwiti bilən əlgənlərdin baxka, waba səwəbidin əlgənlər on tət ming yəttə yüz kixi boldi. **50** HaRUN jamaət qedirining dərwazisi yenida turoqan Musanıng yenioja yenip kəldi; waba tohtidi.

17 Pərwərdigar Musaçşa söz kılıp mundak dedi: — **2**
«Sən Israillarоја söz kılıp, ulardin ata jəməti boyiqə,
hər қəbilining əmiridin birdin on ikki həsa alojin; sən
ularning hərbirining ismini əzining həsisioja yezip
köyəin. **3** Lawiy қəbilisining həsisioja Hərunning ismini
yazəjin, qünkü hərbir ata jəmət қəbilə baxlığı üçün
bir həsa wəkil bolidu. **4** Sən bu həsilarni jamaət
qediridiki həküm-guwahlıq [sanduqining] aldiyoja, yəni
Mən sening bilən kərüxidiojan yərgə köyəin. **5** Wə
xundak boliduki, Mən tallıojan kixinining bolsa, uning
həsisi bih süridu; xundak kılıp Israillarning silərgə
ojuduraxkən gəplirini tohtitip Manga anglanmaydiojan
kiliwetimən». **6** Xuning bilən Musa Israillarоја xundak
söz kıldı; ularning həmmə əmirliri uningoja birdin həsini,
jəmiy bolup on ikki həsini bərdi; hərbir ata jəmətkə bir
həsa wəkil boldi, Hərunning həsisimu xularning iqidə
idi. **7** Musa həsilarni həküm-guwahlıq qedirioja əkirip
Pərwərdigarning həzurioja köydi. **8** Wə xundak boldiki,
Musa ətisi həküm-guwahlıq qedirioja kiriwidi, mana,
Lawiy jəmətigə wəkil bołożan Hərunning həsisi bih sürüp,
qunqılap, qeqəkləp, badam qüvkənidı. **9** Musa həsilarning
həmmisini Pərwərdigarning aldidin elip qikip, Israil
həlkigə kərsətti; ular kərgəndin keyin hərkim əz həsilirini
elip ketixti. **10** Pərwərdigar Musaçşa: — Xu asiylik kılıquqi
balilarоја bir agah bəlgisi bolsun dəp Hərunning həsisini
həküm-guwahning aldiyoja əkirip köyəin. Xundak kilsang
sən ularning ojuduraxkən gəplirini tohtitip, Manga
anglanmaydiojan ķilisən; ularmu xuning bilən əlüp
kətməydu, — dedi. **11** Musa xundak kıldı; Pərwərdigar

ezigə қандак buyruojan bolsa u xundak қildi. **12** Israillar Musaοja səz kılıp: — Biz nəpəstin қalay dəwatimiz, biz tügəxtuk, biz həmmimiz tügəxtuk! **13** Pərwərdigarning ibadət qedirioja yekinlaxkanlar əlməy қalmaydu, xundak ikən, biz həmmimiz mutlək nəpəstin қeliximiz kerəkmu? — deyixti.

18 Pərwərdigar Hərunoja mundak dedi: — Sən, oqulliring wə ata jəmətingdikilər sening bilən birlikə mukəddəs jayoja munasiwətlik bolovan gunahni, xuningdək sən wə oqulliring birlikətə kahinlik wəzipisiga munasiwətlik bolovan gunahni üstünglərgə alisilər. **2** Sən ərindaxliring bolovan Lawiy կəbilisidikilərni, yəni atabowiliringning կəbilisidikilərni əzüng bilən birləxtür həm ularni hizmitingni қılıxi üçün baxlap elip kəl; bırak, sən bilən oqulliring sening bilən birlikətə həkümguwahlıq qediri aldida hizmətlərni ķilsun. **3** Ular sening buyrukłiringoja təyyar turup, xundakla qedirdiki barlık hizmət-wəzipisini etəydu; pəkət mukəddəs jaydiki қaqakuqa əswablaroja wə կurbangahka yekinlaxmisun; undak ķilsa, ularmu, silərmu əlüp ketisilər. **4** Ular sening bilən birlixip, jamaət qediridiki wəzipini etəp, ķılıdioqan hərbir ixini ķilsun; pəkətla həq yat kixilər silərgə yekinlaxmisun. **5** Kəhr-oqəzəp yənə Israillarning bexioja qüxmisun üçün, silər mukəddəs jaydiki wəzipə bilən կurbangahdiki wəzipini etəxkə məs'ul bolunglar. **6** Mana, Mən Əzüm silərning ərindaxliringlar bolovan Lawiylarnı Israillar iqidin tallap qıktım; ular jamaət qedirining ixlirini ķılıxka Pərwərdigar oja təkdirim ķılınoqan bolup, silərgə sowoja süpitidə ata ķılınoqan. **7** Lekin sən wə oqulliring

sening bilən birlikdə kahinlik wəzipənglərdə turup, ķurbangahı tiki barlıq ixlarnı həm pərdə iqidiki ixlarnı bejiringlar; silərning wəzipənglər xundak bolsun. Kahinlik wəzipisini, hizmitimdə boluxunglar üçün silərgə sowoja ķılıp bərdim; yat adəmlər yekin laxsa, oltürüwetilsun.

8 Pərwərdigar Hərunoja mundak dedi: — Mən Manga sunulqan kətürmə hədiyələrni, yəni Israillar Manga mukəddəs dəp atiojan barlıq nərsilərni ülüxünglar bolsun dəp, mana mənggülük bəlgilimə bilən sanga wə sening əwladliringoja təkdir kıldı. **9** Israillar otta sunidiojan, «əng mukəddəs» nərsilərdin silərgə munular қaldurup berilidu: — ularning Manga atap sunoqan barlıq nərsiliri, yəni barlıq axlıq hədiyələrdin, barlıq gunah, ķurbanlıqlırıdin, barlıq itaətsizlik ķurbanlıqlırıdin «əng mukəddəs» hesablanoqanlıri, sanga wə əwladliringoja ata kılınidu. **10** Sən xu [ülüxüngni] «əng mukəddəs» süpitidə yegin, silərdin boloqan hərbir ər kixi uni yesun; u sanga «əng mukəddəs» dəp bilinsun. **11** Munularmu sening bolidu: — Israillarning sowoqatlırı iqidin kətürmə hədiyələr, barlıq pulanglatma hədiyələr sening; Mən ularni sanga, xundakla oqulliring bilən ķızliringoja mənggülük bəlgilimə bilən təkdir kıldı; sening əyüngdiki hərbir pak adəm uningdin yesə bolidu. **12** Zəytun meyidin əng esilini, yengi xarabtin əng esilini, xundakla axlıktın əng esilini, yəni Israillar Pərwərdigaroja atap sunoqan dəsləpki pixqan məhşuratlıarning həmmisini Mən sanga təkdir kılıp bərdim. **13** Ular yərdin elip Pərwərdigaroja atap əkəlgən dəsləpki pixqan nərsilərning həmmisi sening bolsun; əyüngdiki hərbir

pak adəm uningdin yesə bolidu. **14** Israilda Hudaşa mutlak atilidioqan hərbir nərsə sening bolidu. **15** Ular Pərwərdigar oqa atap kəltüridioqan barlıq janiwarlarning tunjiliri, məyli insan yaki ulaoq-qarpay bolsun sening bolidu; əlbuki, insanlarning tunjilirini bolsa ularni tələm tələp yanduruwalsun wə napak haywanlarning tunjilirini tələm tələp yanduruwalsun. **16** Tələm tələx kerək bolovanlar üçün yexi bir aylıqtın axkanda tələm puli tələnsun; ularoqa sən tohtatkan bahə boyiqə, yəni mukəddəs jaydiki xəkəlning elqəm birliki boyiqə (bir xəkəl yigirmə gərahıdur) bahə koyup, bəx kümüx xəkəl al. **17** Pəkət tunji kala, tunji կoy yaki tunji oqlakka tələm alsang bolmaydu; ularning həmmisi mukəddəstur. Sən ularning ənini կurbangahka qeqip, meyini Pərwərdigar oqa atap otta sunulidioqan, Uningoqa huxbuy kəltüridioqan կurbanlık süpitidə kəydürgin. **18** Ularning gəxi sening bolidu; huddi «kötürmə hədiyə» կilinoqan tex wə ong arkə putioqa ohxax, sanga təwə bolidu. **19** Israillar Pərwərdigar oqa atap sunoqan mukəddəs nərsilər iqidiki kötürmə hədiyə-կurbanlığın həmmisini Mən sanga wə sening bilən billə turuwatkan oqul-ķızliringoqa mənggülük bəlgilimə bilən təkdir kildim. Bu Pərwərdigar aldida sanga wə sening bilən billə turuwatkan əwladliring üçün mənggülük tuzluk əhdə bolidu. **20** Pərwərdigar Hərunoqa mundak dedi: — [Israil] zeminida sening həqkandakı mirasing bolmaydu, ularning arisidimu həqkandakı nesiwəng bolmaydu; Israillar arisida mana Mən Əzüm sening nesiwəng, sening mirasingdurmən. **21** Lawiyalaroja bolsa, ularning

etəydiqan hizmətliri, yəni jamaət qediridiki hizmiti üçün, mana Mən Israilda təkdim kılınoğan barlıq «ondin bir ülüx»ning həmmisini ularqa miras kılıp bərgənmən.

22 Buningdin keyin, gunahkar bolup əlüp kətməsliki üçün, Israillar jamaət qedirioğa yekinlaxmisun. **23** Jamaət qediridiki hizmətni bolsa, uni etigügilər pəkət Lawiyalarla bolidu wə xu ixta bolqan gunahını əzliri üstigə alidu, bu silər üçün əwladmu-əwlad mənggülük bir bəlgilimə bolidu; ularning Israillarning iqidə həqkandakı mirasi bolmaydu. **24** Qünki Israillarning Pərwərdigarоja atap kətürmə hədiyə süpitidə sunoğan «ondin bir ülüx»ni Lawiyalarqa miras kılıp təkdim kılıdioğan boldum; xunga Mən ular toqıruluk: Israillar iqidə həqkandakı mirasi bolsa bolmaydu, — dedim. **25** Pərwərdigar Musaoğa mundak dedi: — **26** Sən Lawiyalarqa eytkin: «Silər Israillarning қolidin Mən silərgə miras bolsun dəp təkdim kılıoğan «ondin bir ülüx»ni aloğan ikənsilər, silər xu ondin bir ülüxning yənə ondin bir ülüxini ayrip, uni Pərwərdigarоja atap kətürmə hədiyə süpitidə sununglar.

27 Bu yol bilən silərning xu «kətürmə hədiyə»nglar silərgə «hamandiki axlıkinglar»din həm «xarab kəlqikidiki tolup taxşan xarabinglar»din ataloğanlar hesablinidu.

28 Bundaq bolqanda, silər Israillarning қolidin aloğan ondin bir ülüxning həmmisidin Pərwərdigarоja atap kətürmə hədiyə sunisilər; silər Pərwərdigarоja atioğan xu «kətürmə hədiyə»ni kahin Hərunoqa beringlar. **29** Silərgə təkdim kılınoğan barlıq nərsilərdin əng esilini elip xularni mukəddəs hesablap «Pərwərdigarоja ataloğan toluq kətürmə hədiyə» süpitidə sununglar». **30** Xunga sən

Lawiylaroja eytkinki, «Silər xulardin əng esilini kötürüp sunsanglar, bu silər Lawiyarning hamandiki axlikinglar wə xarab kəlqikidiki xarabinglaroja ohxax hesablinidu. **31** Xundak қilojandin keyin silər wə əydikiliringlar xu «ondin bir ülüx»lərni haliojan yerdə yesənglar bolidu, qünki bu silərning jamaət qediridiki hizmitinglarning in’ami bolidu; **32** Silər [xu ülüxlərdin] əng esilini kötürüp sunsanglar, muxu ixinglar səwəbidin gunahkar bolmaysilər. Undak ķilsanglar silər Israillar atiojan mukəddəs nərsilərni bulqıimaysilər, xuning bilən əlməysilər».

19 Pərwərdigar Musa bilən Hərunoja söz kılıp mundak dedi: — **2** Mən Pərwərdigar əmr қilojan қanun-bəlgilimə xuki: — Sən Israillaroja buyruqjin, ular bejirim, nuksansız, boyunturuk selinmiqjan ķizil yax siyirdin birni sening yeningoja əkəlsun. **3** Sən siyirni kahin Əliazaroja tapxur, u uni qedirgahning sirtiqa əpqiksun, andin birsi siyirni uning aldida boquzlisun. **4** Kahin Əliazar barmikini ķanoja miləp, jamaət qedirining aldiqa karitip yəttə mərtəm qaqsun. **5** Andin birsi Əliazarning kəz aldida pütkül siyirni kəydürsun, yəni uning terisi, gəxi, kəni wə tezəklirini kəydürsun. **6** Kahin kendir yaqıqi, zofa əsümlüki wə ķizil rəhtni siyir kəydürlidiqjan otka taxlisun. **7** Andin kahin əz kiyimini yusun wə bədinini suda yusun, andin keyin bargahqə kirixkə bolidu; lekin kahin kəq kirgüqə napak sanalsun. **8** Siyirni kəydürgən kiximu kiyimlirini su bilən yuyup, əz bədinini suda yusun, andin u kəq kirgüqə napak sanalsun. **9** Pak bir adam siyirning külini yioqip bargahning sirtidiki pak bir yərgə կoysun; u Israil jamaiti üçün «napaklıqni qıkarəquqi su»ni yasaxka

xu yərdə saklansun, u bir «gunahni paklioluqi»dur. **10**
Siyirning külini yiojixturojan adəm əzinin kiyimlirini
yusun wə kəq kirgüpə napak sanalsun. Bu Israillarə wə
ularning arisida turuwatkan musapirlarə mənggülük
ķanun-bəlgilimə bolidu. **11** — Əlückə, yəni hərkəndək
əlgən kixinin jəsitigə tegip kətkən hərbir kixi yəttə
kün napak sanilidu. **12** U adəm üqinqi künü [axu su]
bilən əzini paklisun, həmdə yəttinqi künimü paklisun,
andin u pak sanilidu; əgər u üqinqi künü həmdə yəttinqi
küni əzini paklimisa, pak sanalmaydu. **13** Hərkəndək
adəm əlückə, yəni hərkəndək əlgən kixinin jəsitigə
tegip kətsə, həmdə əzini paklimisa, Pərvərdigarning
qedirini bulojuqan bolidu; xu kixi Israil arisidin üzüp
taxlinidu; qünkü «napaklıkni qıkaroluqi su» uningoja
sepilmigəqkə, u napak sanilidu; uning napaklıki tehiqə
üstidə turidu. **14** Əgər birər kixi bir qedir iqidə əlüp
ķalojan bolsa, u toopruluk ķanun-bəlgilimə mundak
bolidu: — xu qediroja kirgən hərbirisi wə qedirdə turup
ķalojanlarning hərbiri yəttə kün napak sanilidu. **15** Hərbir
oquq turojan, aqzi yepilmiojan қaqa-ķuqilarıning həmmisi
napak sanilidu. **16** Xuningdək dalada kılıq-xəmxər bilən
əltürulgənlərgə, yaki əzi əlüp ķalojanning əlükigə, yaki
adəmning ustihininiqə yaki ķəbrisigə təgkən hərbir kixi
yəttə küngiqə napak sanilidu. **17** Kixilər bu napak kixi
üqün «paklanduroluqi ķurbanlık»ning külidin azrak elip
komzəkkə selip, ularning üstigə ekin su ķuysun. **18** Andin
pak bir kixi zofa əsümlükini elip xu suçla təgküzüp
uni qediroja wə iqidiki barlıq қaqa-ķuqilarə həm xu
yərdə turojan barlıq kixilərning üstigə sepip ķoysun, wə

yənə uni ustihanoqa, əltürülgüqigə yaki kəbrigə təgkən kixining üstigə sepip köysun. **19** Üqinqi küni wə yəttinqi küni həlikı pak adəm [pak bolmiojan adəmlərning] üstigə xu suni sepip köysun; xundak kılɔjanda, yəttinqi künigə kəlgəndə u kixi paklanojan bolidu; andin u kixi kiyimlirini yuyup, bədinini suda yusun, kəq kirgəndə u pak sanilidu. **20** Lekin napak bolup kelip, əzini paklimiojan kixi Pərwərdigarning muğəddəs jayini buloqiojini üçün, jamaət arisidin üzüp taxlinidu; «napaklikni qıkarojuqi su» uning üstigə sepilmigən, xunga u napak sanilidu. **21** Bu Israillaroqa mənggülük bəlgilimə bolidu, «napaklikni qıkarojuqi su»ni səpkən kixi bolsa əzining kiyimlirini yusun wə «napaklikni qıkarojuqi su»qa təgkən kixi kəq kirgüqə napak sanalsun. **22** Napak kixi təgkən hərkəndək nərsimu napak sanilidu; bu nərsilərgə təgkən kixilermu kəq kirgüqə napak sanalsun.

20 Birinqi ayning iqidə Israillar, yəni pütkül Israel jamaiti Zin qəligə yetip kelip, Ədəxtə turup қaldı; Məryəm xu yerdə wapat boldı wə xu yərgə dəpnə қılındı. **2** Jamaətkə iqidiqanoqa su yok idi, ular yiçilip Musa bilən Hərənə qələbətli turdu. **3** Həlk Musa bilən təgixip: — Kərindaxlırimiz Pərwərdigarning aldida elgən qaoqda bizmu billə əlsək boptikən! **4** Silər nemə üqün biz wə qarpaylirimizni bu yerdə əlüp kətsun dəp, Pərwərdigarning jamaitini bu qəl-jəzirigə baxlap kəldinglər? **5** Silər nemə üqün bizni Misirdin elip qıkıp bundak dəhəxətlilik yərgə əkəldinglər? Bu yerdə ya terikqılık kılɔjili yər bolmisa, ya ənjür, üzüm, anar bolmisa, iqidiqanoqa sumu bolmisa, — deyixti. **6** Xuning bilən Musa

bilən Hərun jamaəttin ayrılip jamaət qedirining dərwazisi aldişa kelip düm yıkılıwidi, Pərwərdigarning julası u ikkisigə ayan boldı. **7** Pərwərdigar Musaşa sez ķilip mundak dedi: — **8** Həsini қolungoşa al, andin sən akang Hərun bilən birlikə jamaətni yiojip, ularning kəz aldidila қoram taxka buyruk ķıl; xundak ķilsang қoram tax eż süyini qikiridu; xu yol bilən sən ularoşa su qikirip, jamaət wə qarpayliri iqidiqjanoşa su berisən. **9** Xuning bilən Musa Pərwərdigarning əmri boyiqə Pərwərdigarning huzuridin həsini aldi. **10** Musa bilən Hərun ikkisi jamaətni қoram taxning aldişa yiojdi wə Musa ularoşa: — Gepimgə կulak selinglar, i asiyalar! Biz silərgə bu қoram taxtin su qikirip berəylimu?! — dedi. **11** Andin Musa həsisi bilən қoram taxni ikki ķetim uruwidi, naħayiti kəp su ekip qikti, sudin jamaətmu, qarpaylarmu iqixti. **12** Pərwərdigar Musa bilən Hərunoşa: — Silər Manga ixənməy, Israillar aldida Meni mukəddəs dəp hərmətlimigininqlar üçün, ikkinglarning bu jamaətni Mən ularoşa təkdim ķilip bərgən zeminoşa baxlap kirixinglaroşa yol koymaymən, — dedi. **13** Su qikiriloğan jay «Məribah suliri» dəp ataloğan; Israillar xu yerdə Pərwərdigar bilən takallaxkanlıkı üçün, U ularning otturisida Əzining mukəddəs ikənlilikini kərsətti. **14** Musa Қadəxtin Edom padixaḥı bilən kərüxtükkə əlqi əwətip uningoşa: «Kerindaxlıri Israil mundak dəydu: — Biz tariwatkan jəbr-japalarning կandaklıkı əzlirigə məlum, **15** bizning ata-bowilirimiz Misiroşa qüxkən bolup, biz Misirdə uzak zaman turup kəttuk; misirliklar bizgimu, bizning ata-bowilirimiz oğumu yaman muamilə ķıldı; **16** biz Pərwərdigarqa yeliniwedük, U bizning

zarimizoja kulak selip, Pərixtə əwətip bizni Misirdin elip qıkçı. Hazir mana, biz əzlirining qegrisişa jay laxşan Kadəx degən bir xəhərdə turuwatımız. **17** Əmdi bizning zeminliridin etüximizgə ruhsət ķilojan bolsila, biz etiz-erik wə üzümzarlıklardin etməymiz, kuduqliringladın sumu iqməymiz; «Han yoli» bilən mengip qegriliridin etüp kətküqə ong-soloşa burulmaymız» — dedi. **18** Lekin Edomlar uningoşa: «Silərning bizning zeminimizdin etüxünglərgə bolmayıdu, etimən desənglər ķılıq ketürüp silərgə jənggə qıçıımız» — dedi. **19** Israillar uningoşa: «Biz «kötürülgən yol» bilən mangımız, əzimiz wə mallirimiz süyünglarnı iqsək, nərhi boyiqə həkkini berimiz; biz pəkət piyadə etüp ketimiz, baxka həq təlipimiz yok» dewidi, **20** Edom padixahı: «Yaş. Ətməysilər!» dedi. Edom [padixahı] nahayıti kep adimini baxlap qıçıp Israillarqa zor həywə kərsətti. **21** Xundak ķılıp Edomlar Israillarning ularning təwəlikidin etüxigə ənə xu yosunda yol koymidi; xuning bilən Israillar Edomlarning aldidin burulup kətti. **22** Ular Kadəxtin yoloşa qıktı; pütkül Israil həlkı Hər teoşa kəldi. **23** Pərwərdigar Edomning qegrisidiki Hər teoşa Musa bilən Hərunoşa səz ķılıp mundak, dedi: — **24** Hərun əz həlkəlirigə қoxulup ketidu; ikkinglar Məribah suliri degən jayda Mening əmrimgə hilaplik ķilojininglar üçün, uning Mən Israillarqa təkdim ķılıp bərgən zeminoşa kirixigə bolmayıdu. **25** Sən Hərun bilən oɔli Əliazarnı elip Hər teoşa qıkkın; **26** Hərunninq kiyimlirini saldurup, oɔli Əliazaroşa kiydürüp koy; Hərun xu yərdə elüp, əz həlkəlirigə қoxulidu. **27** Musa Pərwərdigarning deginidək kıldı, üqəylən pütkül jamaətning kəz aldida Hər teoşa

qıktı. **28** Musa Hərunning kiyimlirini saldurup uning oqlı Əliazarqa kiydürüp koydi; Hərun təqning qoqqısida əldi. Andin Musa bilən Əliazar təqdin qüxüp kəldi. **29** Pütkül jamaət Hərunning əlgənlikini bildi; xuning bilən pütün Israil jəməti Hərun üçün ottuz kün matəm tutti.

21 Jənubta turuxluk Arad məmlikitining Қанаaniylardin bolğan padixahı Israillarning Atarim yoli bilən keliwatkanlığını anglap, qikip ular bilən sokuxup, nəqqəylənni tutğun kılıp kətti. **2** Andin Israillar Pərwərdigarqa kəsəm iqip: «Əgər bu həlkni bizning қolimizoja pütünləy tapxuridiojan bolsang, ularning xəhərlirini wəyran kılıp taxlaymız» — dedi. **3** Pərwərdigar Israillarning pəryadını anglap, Қanaanliylarnı ularning қolioja tapxurdı, xuning bilən ular Қanaanliylarnı ularning xəhərliri bilən қoxup wəyran kıldı; xu səwəbtin ular xu yərni «Hormah» dəp atidi. **4** Ular Hər teoqidin yoloja qikip, Edom zeminini aylinip etüx üçün, Kızıl dengiz boyidiki yolni boylap mangdi; həlk muxu yol səwəbidin kənglidə tolimu takətsiz bolup, **5** Hudaşa wə Musaşa əkarxi qikip: — Silər nemə üçün bizni qəl-jəziridə elsun dəp Misir zeminidin baxlap qikkənsilər? Bu yerdə ya axlık, ya su yok, kənglimiz bu ərziməs nanlardın bizarre boldı, deyixti. **6** Xu səwəbtin Pərwərdigar ularning arisioja zəhərlik yilanları əwətti; yilanlar ularnı qaqtı, xu səwəbtin Israillardin nuroqun adəm əlüp kətti. **7** Həlk Musanıng aldioja kelip uningoja: — Biz aqzımızni buzup, Pərwərdigarqa həm sanga hujum kılıp, yaman gəp kılıp gunah kılduk; Pərwərdigarqa tilawət kilsang, u bu yilanları arımızdır elip kətkəy, — dewidi, Musa həlk üçün dua kıldı. **8**

Pərwərdigar Musaqa: — Sən bir zəhərlik yılanning xəklini yasap hadioğa esip köyəjin; yilan qekıwalıjan hərbiri uningoşa ķarisila կayta həyatka erixidu, — dedi.

9 Musa mistin bir yilan yasitip hadioğa esip կoydi; wə xundak boldiki, yilan birkimni qekıwalıjan bolsa, u bu mis yilanoşa կarisila, ular həyat կaldi. **10** Israillar yənə yolqa qikip Obotka kelip qedir tiki. **11** Yənə Obottin yolqa qikip, Moab zeminining udulida kün qikix tərəptiki Iyə-İbarimoşa kelip qedir tiki. **12** Ular yənə u yərdin yolqa qikip Zərəd jiloqisida qedir tiki. **13** Yənə u yərdin mengip Amoriylarning zeminining qetidin qikip qəl-bayawandin ətüp, ekip turoğan Arnon dəryasining u կetida qedir tiki (qünki Arnon dəryası Moabiylarning qegrisi bolup, Moabiylar bilən Amoriylarning otturisida idi. **14** Xunga «Pərwərdigarning jəngnamisi» degən kitabta: — «Sufahdiki Wahəb wə dərya-wadılıri, Arnon dəryası wə jiloqilirining yanbaqırları, Arning turaloqusioğı yetip, Moabning qegrisi qüxicidu» dəp pütülgənidi). **16** [Israillar] yənə u yərdin mengip Bəərgə kəldi; «[Bəər]» կuduć degən mənidə bolup, ilgiri Pərwərdigar Musaqa: «Sən həlkni yiç, Mən ularqa iqidioğan su berəy» degəndə xu կudućni kəzdə tutğan. **17** Xu qaçda Israillar munu nahxini eytixğan: — «Ah կuduć, qiksun süyüng bulduklap, Nahxa eytinglar, կudućka beoqixlap: **18** Bu կudućni əmirlər, Həlkning kattılıri կazojan, Қanun qıkarоquqining sezi bilən, Həsiliri bilən կazojan». Israillar qəl-bayawandin yənə Mattanahka, **19** Mattanahtın Nahaliyəlgə, Nahaliyəldin Bamotka, **20** Bamottin Moab dalasidiki jiloqioşa, yənə qəl-bayawan tərəpkə կarap

turojan Pisgah teojining qoikkisişa yetip bardi. **21** Israillar Amoriylarning padixahı Sihonning aldioşa əlqilerni əwətip: **22** – Bizning eż zeminliridin etüweliximizgə ijazət bərgəyla; biz silining etizliklirişa wə üzümzarlıklırlısha kirməymiz, ķuduķliridin sumu iqyməymiz; təwəliridin etüp kətküqə «Han yoli»din qikmaymiz, — dedi. **23** Sihon Israillarnı eż qegrисидин ətkili қоymayla kalmastın, əksiqə u Israillar bilən soküximən dəp, əzining barlıq həlkini yiçip qəlgə қarap atlandı. U Yaħazoşa kelip Israilısha hujum kıldı. **24** Israillar uni կiliq bilən qepip əltürüp, uning yurtini Arnon dəryasidin Yabbok dəryasişiqə, yəni Ammoniyarning qegrisişiqə igilidi; Ammoniyarning qegrisi bolsa bək mustəhkəm idi. **25** Israillar bu yerdiki həmmə xəhərni igilidi həm Amoriylarning xəhərlirigə, yəni Həxbonoşa wə uningoşa təwə barlıq yeza-ķıxlaklarojimu kirip orunlaxtı. **26** Qünki Həxbon əslidə Amoriylarning padixahı Sihonning mərkiziş xəhiri idi; Sihon əslidə Moabning ilgiriki padixahı bilən soküxşan, uning Arnon dəryasişiqə boloşan həmmə zeminini tartıwaloşanidi. **27** Xu səwəbtin xairlar: — «Həxbonoşa kelinglar! Mana Sihonning xəhiri yengiwaxtin қurulsun, Sihonning xəhiri məhkəm қılınsun. **28** Qünki Həxbonning əzidin qikti bir ot, Sihonning xəhəridin bir yalqun yalqunlap, Yutuwətti Moabtiki Ar xəhirini, Arnondiki egiz jaylarning əmirlirini. **29** Way sanga əy Moab! Həy Kemoxning ümmiti, tügəxtıngalar! Qünki [Kemox] eż oqullırını қaqğunqa aylandurdi, Kızlırını əsirlikkə berip, Amoriylarning padixahı Sihonqa tutup bərdi! **30** Biz ularni yikitiwəttük, Həxbon taki Dibonşiqə һalak boldi; Biz hətta

Nofahkiqə (Nofahtin Mədəbaşa yetidü) ularning yurtini wəyran kiliwəttük!» — dəp xeir yezixkanidi. **31** Xuning bilən Israillar ənə xu tərikidə Amoriylarning yurtioja orunlaxti. **32** Musa Yaazərni qarlap kelixkə qarlıqquqlarnı əwətti; andin Israillar Yaazərning yeza-kixlaklırını ixojal kılıp, u yərlərdiki Amoriylarnı yeridin köçliwətti. **33** Xuningdin keyin Israillar burulup, Baxanning yolını boylap mangdi; Baxanning padixahı Og wə uning barlık həlkı qikip ədrəyədə Israillar bilən jəng kilişkə səp tüzdi. **34** Pərwərdigar Musaçı: — Körkəma, Mən uni, uning barlık həlkı həm zeminini қolungqa təpxurimən; sən uni ilgiri Həxbonda turuxluq Amoriylarning padixahı Sihonni қiloqandək kılışən, — dedi. **35** Xuning bilən ular Og bilən uning oğullırını həm barlık həlkjining birini köymay kırıp taxlidi wə uning zeminini igilidi.

22 Israillar yənə yoloqa qikip Moab tüzlənglikliridə, yəni Iordan dəryasining xərk təripidə, Yerihoning udulida qedir tikti. **2** Israillarning Amoriylarоqa қiloqan ixlirining həmmisini Zipporning oğlı Balaķ kərüp turoqanidi. **3** Moablar həlkətin intayin körkuxti, qünki ular bək kəp idi; Moabiylar Israillarning səwəbidin bək alakzadə bolup ketixti. **4** Moabiylar Midian aksakallırıq: «Bu bir top adəm ətrapımızdiki həmmə nərsini, huddi kala etizdiki otni yalmıqandək yalmaپ yəp ketidioqan boldı» — deyixti. U qəođda Zipporning oğlı Balaķ Moabning padixahı idi. **5** U əlqilərni Beorning oğlı Balaamning aldioja, Balaamning ana yurtidiki uluq dərya boyidiki Petor xəhərigə berip, Balaamni qakırıp kelixkə əwətip: padixahımız: — «Karisila, bir həlk Misirdin qıkkarıdi;

mana, ular pütün zeminoja yamrap këtti, mana ular bizning udulimizoja kelip qüxti. **6** Ular meningdin küqlük bolşaqqä, əmdi əzliri kelip bu hälknı mən üçün bir қarојап bərgən bolsila; bəlkim mən ularni yengip, bu zemindin қoołlap qikirixim mumkin; qünki əzliri kimgə bəht tilisilə xuning bəht қuqidiqanlığını, kimni қarоjisila, xuning қarоjixka қalidiojanlığını bilimən» dəydu, dənglar, — dedi. **7** Moabning aksakalliri bilən Midiyanning aksakalliri kollırıda pal selix in'amlirini elip mangdi; ular Balaamning aldioja kelip Balakning gəplirini yətküzdi. **8** Balaam ularoja: — Bügün ahxam muxu yərdə konup қelinglar, mən Pərwərdigarning manga қilojan səzi boyiqə silərgə jawap yətküzimən, — dedi. Xuning bilən Moabning xu əmirliri Balaamningkidə konup қaldi. **9** Huda Balaamningkigə kelip: — Sening bilən billə turojan bu adəmlər kim? — dewidi, **10** Balaam Hudaşa: — Moab padixahı Zipporning oöli Balak əlqilerni əwətip manga: **11** «Қarisila, Misirdin bir hälк qikkanidi, ular pütün zeminoja yamrap këtti; bu yərgə kelip mening üçün ularni қarојап bərsilə, xundak қilsila bəlkim ularni yengip, bu yərdin қoołliwetəlixim mumkin» — dedi, — dedi. **12** Huda Balaamoja: Sən ular bilən billə barsang bolmaydu, u hälknı қarоjisangmu bolmaydu, qünki ularoja bəht-bərikət ata қılınojan, — dedi. **13** Balaam ətigən turup Balakning əməldarlirioja: — Silər ez yurtunglaroja kaytip ketinglar, qünki Pərwərdigar mening silər bilən billə beriximoja ruhsət ķilmidi, — dedi. **14** Moabning əməldarliri կopup Balakning yenioja kelip uningoja: — Balaam biz bilən billə kelixkə unimidi, — dedi. **15** Xuning

bilən Balak tehimu kəp wə tehimu mətiwər əməldarlarnı
əwətti, **16** Ular Balaamning aldiçə kelip uningoşa: —
«Zipporning oɔli Balak mundak dəydu: — «Həqnemə
silining yeniməqə kelixlirini tosumioğay; **17** qünki mən
əzlirini zor xan-xəhrətkə igə kılımən; nemə desilə makul
dəymən; xunga manga əxu həlkni қarəqap bərsilila
bolidu», — dedi. **18** Balaam Balakning hizmətkarlırıq
jawabən: — Balak manga əzininə altun-kümükkə lik
toloqan əz əyini bərsimu, məyli qong yaki kiqik ix kılıy,
Hudayim Pərwərdigarning manga buyruqanlıridin həlkıp
ketəlməymən. **19** Silərmə bügün ahxam muxu yərdə konup
ķelinglar, Pərwərdigar yənə xu ixlar toqrisida manga
nemə dəydikin, xuni biləy, — dedi. **20** Xu keqisi Huda
Balaamningkigə kelip uningoşa: — U kixilər seni təklip
kilip kəlgən bolsa, ular bilən billə barəqin, lekin sən Mening
sanga eytidioğanlırim boyiqə ix ķiliqxıng kerək, — dedi. **21**
Balaam ətigən turup exikini tokup Moabning əmirliri
bilən billə mangdi. **22** Huda Balaamning mangoğanlığından
əqəzəpləndi; Pərwərdigarning Pərixtisi uni tosuxką yolda
turatti. U xu qəoqla exikigə minip ikki oqulami bilən billə
ketiwatatti. **23** Mada exək Pərwərdigarning Pərixtisining
ķolioqa ķılıq aloqan həlda yolda turoğanlığını kərüp, yoldın
qikip etizlik bilən mengiwidi, Balaam exəknı yoloqa qikip
mengixką dumbalap urdi. **24** Pərwərdigarning Pərixtisi
ikki təripi tosma tam bilən tosalojan üzümzarlıktiki tar
bir yolda turuwaldi. **25** Exək Pərwərdigarning Pərixtisini
kərüp, taməqə kistilip mengip, Balaamning putini taməqə
ķistap yarilandurup koydi; Balaam exəknı yənə dumbalidi.
26 Pərwərdigarning Pərixtisi bolsa yənə aldiçırak berip,

ong ya soloja buruluxka bolmaydiojan tehimu tar bir yerdə kütüp turdi. **27** Exək Pərwərdigarning Pərixtisini kərüp mangmay, Balaamning astida yetiwaldi; Balaam қattık hapa bolup, exəkni һasisi bilən қattık dumbalap kətti. **28** Bu qaođda Pərwərdigar exəkkə zuwan kirgüzüwidi, exək Balaamoja: — Meni üç կetim dumbalaydiojan ola sanga nemə yamanlık kiptimən? — dewidi, **29** Balaam exəkkə: — Sən meni sətləxtürdüng, կolumda կiliq bolovan bolsa idi, seni qepip əltürüwetəttim! — dedi. **30** Exək Balaamoja: — Mən seningki bolqinimdin tartip minip kəlgən exiking mən əməsmə? Ilgiri mən sanga muxundak կiliç aditim bolup bakğanmu? — dewidi, — Yak, — dedi [Balaam]. **31** Ənə xu qaođda Pərwərdigar Balaamning kəzlirini aqtı, Balaam Pərwərdigarning Pərixtisining կiliqini օlılipidin qikirip, yolda turojanlığını kərdi; u yergə bexini կoyup səjdə կildi. **32** Pərwərdigarning Pərixtisi uningoja: — Sən exikingni nemə üqün üç կetim dumbalaysən? Қariojina, mangovan yolung Mening nəzirimdə tətür bolovaqka, seni tosuxka qikkuqi Mən Əzüm idim. **33** Exək Meni kərüp üç կetim Mening aldimdin burulup kətti; əgər exək Mening aldimdin burulup kətmigən bolsa, Mən allığaşan seni əltürüp exəkni tirik կaldurojan bolattim, — dedi. **34** Balaam Pərwərdigarning Pərixtisigə: — Mən gunahkarmən, Əzlirining yolda meni tosup turojanlıklarını kərməptimən; mubada əmdi menin berixim nəzərliridə rəzil kərünsə, mən կaytip ketəy, — dedi. **35** Pərwərdigarning Pərixtisi Balaamoja yənə: — Boptu, bu kixilər bilən billə baroqin, birak pəkət Mən sanga degən səznila degin, — dedi. Xuning bilən

Balaam Balaamning əməldarlırı bilən billə mangdi. **36**
Balak Balaamni keliwetiptu dəp anglap, қарxi elix üçün
Moabning Arnon dəryasining boyidiki, qegrining əng
bexidiki xəhərigə kəldi: **37** — Mən silini qakşırıxka xunqə
jiddiy əlqi əwətkənidim, nemə üçün kelixkə unimidila?
Mən silini xan-xəhrətkə igə կılalmayttımmu? — dedi
Balak Balaamoja. **38** — Қarisila, mana kəldiməq, əmdi
mən eż aldiməq birnemə deyələyttımmu? — dedi Balaam,
— Huda aqzimoja nemə gəpni salsa, mən xunila dəymən.
39 Balaam Balak bilən billə yoloja qikip Kiriat-Huzotka
kəldi. **40** Balak kala, қoylarnı soyup қurbanlık kılıp,
ularning gəxidin Balaam wə uning bilən billə bolqan
əmirlərgə əwətip bərdi. **41** Andin Balak ətisi səhərdə
Balaamni Baalning egiz jaylirioja elip qıktı; u xu yərdin
Israil həlkining əng qəttiki bir kışmini kərdi.

23 Balaam Balakka: — Sili muxu yərgə manga yəttə
kurbangah yasitip bərsilə, muxu yərgə yənə yəttə buğa
bilən yəttə koxkarmu hazırlap bərsilə, — dedi. **2** Balak
Balaamning deginidak kılıp bərdi; Balak bilən Balaam
ikkisi hərbir kurbangahka қurbanlık kılıxka bardin buğa
bilən bardin koxkar sundi. **3** Balaam Balakka: — Sili
eż kəydürmə қurbanlıklırining yenida tursila, mən
aldoja barımən, Pərwərdigar mening bilən kərүxüxkə
keləmdikin? U manga nemə dəp kərsətmə bərsə, mən
əzlirigə xuni dəp berimən, — dedi wə bir dənggə qıktı. **4**
Huda Balaam bilən kərüxti; Balaam Hudaoja: — Mən yəttə
kurbangah hazırlattim, hərbir kurbangahka қurbanlık
süpitidə bardin buğa bilən bardin koxkar sundum, —
dedi. **5** Pərwərdigar Balaamning aqzioja bir sezni selip:

— Balakning yenoja kaytip berip uningoja mundak, mundak degin, — dedi. **6** Xuning bilən u Balakning yenoja kaytip bardı. Mana, u wə Moabning barlik əmirliri uning kəydürmə қurbanlıqining yenida turatti. **7** Balaam kalam səzini aqzıja elip mundak dedi: — Balak meni Aram degən yurttin, Moab xahi Balak meni məxrik taqliridin elip kelip, Mundak dedi: — Kəl, mening üçün Yakupni қarοjıqın. Kəl, Israilni rasa bir seküp əyibligin. **8** Təngri Əzi қarοjimiojan birawni mən қandak қarοjay? Pərwərdigar Əzi seküp əyiblimigən birawni mən қandak seküp əyibləy? **9** Mən koram taxlarning qoқkilirida turup uni kerməktimən, Dənglərdə turup uningoja nəzər salmaktimən; Mana, ular yəkkə yaxaydiojan bir қowm, Ular baxka қowmlarning қatarida sanalmaydu. **10** Yakupning topilirini kim hesablap qıkalaydu? Hətta Israilning təttin birinimu kim sanap qıkalaydu? Mening jenim həkkaniyning əlümidək əlsun, Mening ahirim uningkidək bolojayı! **11** Balak Balaamıja қarap: — Sən manga nemə kiliwatisən?! Mən seni düxmənlirimni қarοjap berixkə qakiritkan tursam, mana sən əksiqə pütünləy ularoja amət tiliding! — dedi. **12** — Pərwərdigarning aqzimoja salqinini yətküzüxkə kəngül koymisam bolamtı? — dəp jawap bərdi Balaam. **13** Balak Balaamıja: — Mening bilən billə baxka bir yərgə barsila, ularni xu yərdin kərələyla; biraқ ularning həmmisini əməs, ularning qegriddiki bir kışminila kərələyla; sili xu yərdə turup ularni mən üçün қarοjap bərsilə, — dedi. **14** Xuning bilən Balak Balaamni «Zofimning dalası»qa, Pisgaḥ teoqining qoқkisiqa baxlap berip, xu

yerdə yəttə kurbangah saldurup, hərbir kurbangahka
kurbanlıq süpitidə birdin buğa, birdin қoxkar sundı. **15**
Balaam Balakka: — Sili muxu yerdə əzlirining keydürmə
kurbanlıklırining yenida turup tursila, mən awu yakqa
berip kərrixüp keləy, — dedi. **16** Pərwərdigar Balaam bilən
kərrixüp, uning aqzioja bir səzni selip: — Sən Balakning
yenioja kaytip uningoja mundak, mundak degin, —
dedi. **17** Balaam Balakning yenioja kaytip kəlgəndə,
mana, u wə Moabning barlık əmirliri uning keydürmə
kurbanlıqning yenida turatti. — Pərwərdigar nemə dedi?
— dəp soridi Balak. **18** Balaam kalam səzini aqzioja
elip mundak dedi: — «Həy Balak, sən կopup angliojin,
Ah, Zipporning oqlı, manga kulak salojin. **19** Təngri
insan əməstur, U yalojan eytmaydu, Yaki adəm balisimu
əməstur, U puxayman kilmaydu. U degənikən, ixqa
axurmay қalamdu? U səz kılqanikən, wujudka qıqarmay
қalamdu? **20** Mana, manga «bərikətlə» dəp tapxuruldi,
U bərikətligənikən, buni mən yanduralmaymən. **21**
U Yakupta heq gunah kermigən, Israilda nahəklikni
uqratmiojan. Hudasi Pərwərdigar uning bilən billə,
Padixahning təntənə awazi uning arisididur. **22** Təngri
uni Misirdin elip qıqqan; Uningda yawa kaliningkidək
küq bardur. **23** Qünki Yakuplarqa əpsun karoja kəlməydu,
Israillarqimu pal karoja kəlməydu. Waqtı-saiti kəlgəndə,
Yakup bilən Israil toqrisida: — «Təngri nəkədər karamət
ix kılıp bərgən-hə!» Dəp jakarlanmay қalmaydu! **24**
Mana, bu қowm qixi xirdək қopidu, Ərkək xirdək қəddini
ruslaydu; Əzi owliojan owni yemigüqə, Əltürgənlərning
kenini iqmiqüqə, Hərgiz yatmaydu!». **25** Balaq Balaamqa:

— Boldi, sili ularni azrakmu қаројимисила, ularоja amətmu tilimisilə! — dedi. **26** Balaam Balakka jawab қılıp: — Mən siligə: — «Pərwərdigarning manga eytkanlirining həmmisigə əməl kilmisam bolmaydu» degən əməsmidim? — dedi. **27** Balak Balaamоja: — Kəlsilə, mən silini baxka bir yərgə apiray, Hudanıng nəziridə sili xu yərdə turup ularni қarоjaxliri muwapiк, tepilarmikin? — dedi. **28** Xuning bilən Balak Balaamni baxlap, qəl-bayawanoja қaraydiojan Peor teoqining qokkisişa kəldi. **29** Balaam Balakka: — Sili bu yərdə manga yəttə կurbangah saldurup bərsilə, yəttə buka bilən yəttə koxkarmu təyyarlap bərsilə, — dedi. **30** Balak Balaamning deginidək կildi, hərbir կurbangahka birdin buka bilən birdin koqkar sundi.

24 Balaam Pərwərdigarning Israillaroja bəht-bərikət ata կilixni muwapiк kərgənlikini kərüp yetip, aldinkı [ikki] կetimkjdikidək sehir ixlitixkə barmidi, bəlki yüzini qəl-bayawan tərəpkə կaratti. **2** Balaam bexini ketürüp Israillarning կəbilə boyiqə qedirlarda olturaklaxkanlığını kərdi, Hudanıng Rohı uning üstigə qüxti. **3** Xuning bilən u aqzişa kalam səzini elip mundak dedi: — «Beorning oɔli Balaam yətküzidiojan kalam səzi, Kəzi eqilmiojan adəmning eytidiojan kalam səzi, **4** Yəni Təngrining səzlirini anglioquqi, Həmmigə Қadirning alamət kərünüxini kərgüqi, Mana əmdi kəzi eqilip düm yikiləjan kixi yətküzgən kalam səzi: — **5** Ah, Yakup, qedirliring nəkədər güzəl, Turaloquliring nəkədər güzəl, ah, Israel! **6** Goya kengəygən dərya wadiliridək, Huddi dərya boyidiki baqlardək, Goya Pərwərdigar tikip əstürgən ud dərəhliridək, Dərya boyidiki kədir dərəhliridək; **7**

Sular uning soqılıridin ekip qikıldı, Əwladliri süyi mol jaylarda bolidu; Padixahı Agagdin exip ketidu, Uning padixahlıkı üstün kılınıp güllinidu. **8** Təngri uni Misirdin elip qikkan, Uningda yawa buğining küqi bardur; Düxmən əllərni u yəp ketidu, Ustihanlirini ezip taxlaydu, Okya etip ularni texip taxlaydu. **9** U baqırlap yatsa, ərkək xirdək, Yatsa həm qixi xirdək, Kim uni կօզօյիտիքա petinar? Kim sanga bəht-bərikət tilisə, bəht-bərikət tapidu. Kim seni karɔisa, karɔixka ketidu». **10** Balak Balaamoja aqqiklinip, қolını қolioja urup kətti; Balak Balaamoja: — Mən silini düxminimni қarɔlap berixkə կիկիրտկաnidim wə mana, sili üq ketim pütünləy ularoja amət tilidilə! **11** Əmdi tezdir yurtliriqa kəqip kətsilə; mən əslidə silining izzət-hərmətlirini katta қılay degənidim, mana Pərwərdigar silini bu katta izzət-hərmətkə nail boluxtin tosup koydi, — dedi. **12** Balaam Balakqa: — Mən əslidə əzlirining əlqilirigə: **13** «Balak manga əzinəng altun-kümüxkə lik tolojan əz əyini bərsimu, Pərwərdigarning buyruqinidin һalkıp, əz məylimqə yahxi-yaman ix қılalmaymən; Pərwərdigar manga nemə desə, mən xuni dəymən» degən əməsmidim? **14** Əmdi mən əz həlkımgə қaytimən; kəsilə, mən əzlirigə bu həlkıning künlərning ahirida silining həlkırigə қandak muamilə қılıdioqlanlığını eytip berəy, — dedi. **15** U kalam səzini aqziqə elip mundaq dedi: — Beorning oqlı Balaam yətküzidiqan kalam səzi, Kəzliri eqilmioqan kixi eytkan kalam səzi, **16** Təngrining səzlirini anglioqı, Həmmidin Aliyning wəhiylirini bilgüqi, Həmmigə Қadirning alamət kərünüxini kərgüqi, Mana əmdi kəzi eqiloqan düm yikilioqan kixi yətküzidiqan kalam səzi: — **17** Mən Uni

kerimən, lekin hazır əməs; Mən Uningoja karaymən, lekin
yekin yərdin əməs; Yaquptin qıçar bir yultuz, Kötürülər
Israildin bir xahənə həsa; Qekiwetər u Moabning qekisini,
Barlıq Xetlərning bexini yanjiydu. **18** Edom uningoja
təwə bolidu, Yənə tehi düxmini Seirlar uningoja təwə
bolidu; Israil bolsa baturluk kılıdu. **19** Yaquptin qıkkən
biri səltənət süridu, Xəhərdə қalojan həmməylənni
yoxitidu». **20** Andin Balaam Amaləkni körüp, mundak
kalam səzini eytti: — «Amalək idi əslə əllər arisida
bax, əmdi həlakəttur təkdir-kısmıti». **21** Andin Balaam
Keniyərni körüp mundak kalam səzini eytti: — «Sening
makaning mustəhkəm bolup, Qanggang қoram tax iqidə
bolsimu, **22** Lakin silər Keniyər həlak kılınip turisilər; Taki
Axur silərni tutğun kılıp kətküqə». **23** Balaam yənə kalam
səzini dawam kılıp mundak dedi: — «Ah, Təngri bu ixlarnı
ķilojan qeojıda, Kim tirik ķelixķa қadir bolar? **24** Kittim
tərəpliridin kemilər kelip, Zulum-zəhmət salidu Axuroja,
Zulum-zəhmət salidu Ebərgə; Lakin [Kittimdin kəlgüqi]
əzimu həlakətkə yüzlinər. **25** Xuning bilən Balaam ornidin
kəpup əz yurtioja կayıtti; Balakmu əz yolioja mangdi.

25 Israillar Xittimda turojan məzgildə, həlk Moab қızlıri
bilən buzukluk ķilixķa berilip kətti. **2** U қızlar Israillarnı
əz ilahlırioja atalojan կurbanlıqlarоja қatnixixķa
qakirdi; [Israillarmu] կurbanlıqlardın yəydiojan, ularning
ilahlırioja birlikdə qokunidiojan boldi. **3** Israillar
Baal-Peor bilən ənə xu tərikidə baqlınip kətkənlik
üqün, Pərwərdigarning Israillarоja aqqıki կozojaldi.
4 Pərwərdigar Musaοja: — Pərwərdigarning կattik
ożzipi Israillarоja qüxmisin üqün, həlkning əmirlirining

həmmisini tutup, ularni Mening aldimda aptapta esip қоюғın, — dedi. **5** Xuning bilən Musa Israilning sorakqılırişa: — Silər berip hərbiringlar ezunglarning Baal-Peor bilən baqlinip kətkən adəmlirini əltürüwetinglar, — dedi. **6** Wə Musa pütkül Israil jamaiti bilən jamaət qedirining dərwazisi aldida yioqa-zar kılıp turuwatkanda, mana Israillardin birəylən kelip ularning kəz aldidila Midiyaniy bir kızni əz əkerindaxlirining yenioqa elip mangdi. **7** Kahin Hərunning nəwrisi, Əliazarning oğlı Finihas buni körüp, jamaət iqidin əpti-də, əpoloqa nəyzə elip, **8** həlikə Israil adəmning arkısidin qedirning iqtirigə kirip, kız bilən ikkisining ərnioqa nəyzə tikiwətti. Israillar arisida tarkalojan waba ənə xu qaoqdila tohtidi. **9** Xu qaoqda waba tegip əlgənlər jəmiy yigirmə tət ming adəmgə yətkənidi. **10** Andin Pərvərdigar Musa ola mundak dedi: — **11** — «Kahin Hərunning nəwrisi, Əliazarning oğlı Finihas Meni dəp wapasizlikka bolqan həsətimni əz həsiti bilip, Mening Israillarqa bolqan əqəzipimni yandurdi. Xunga gərqə Mən wapasizlikka bolqan həsətimdin əqəzəpləngən bolsammu, Israillarnı yokitiwətmidim. **12** Xunga sən: — «Mana, Mən uningoja əz aman-hatırjəmlik əhdəmni təkdim kılımən! **13** Bu [əhdə] uningoja wə uning əwlədlirioqa təwə bolidiojan mənggülük kahinlik əhdisi bolidu, qünki u əz Hudasını dəp wapasizlikka həsət kılıp, Israillar üçün kafarət kəltürdi» — dəp jakarlioqin». **14** Əltürülgən yəni həlikə Midiyaniy kız bilən billə əltürülgən Israil adəmning ismi Zimri bolup, Saluning oğlı, Ximeon əbilisidiki bir jəmətning əmiri idi. **15** Əltürülgən Midiyaniy kizning ismi

Kozbi bolup, Zurning kizi idi; Zur bolsa Midiyaniy bir қəbilining baxlıçı idi. **16** Pərwərdigar Musaqla: — **17** Sən Midiyaniylarqa aram bərməy zərbə bərgin; **18** Qünki ular hıylə-mikir ixlitip silərgə aram bərmigən; Peordiki ixta, xundakla ularning singlisi bolğan Midiyanning bir əmirinинг kizi Kozbining ixidimu hıylə-mikir ixlitip silərni azdurğan, — dedi. Kozbi waba tarkaloğan künidə Peordiki ix səwəbidin əltürüldi.

26 Wabadin keyin Pərwərdigar Musa bilən Hərunning oqlu Əliazaroğlu sez əkilip: — **2** Silər pütkül Israillarning jamaiti iqidə yigirmə yaxtin axşan, jənggə qıkalaydiqanlarnı ata jəməti boyiqə hesablap sanaktin ətküzünglər, — dedi. **3** Xuning bilən Musa bilən kahin Əliazar Moab tüzləngliklirdə, yəni Yerihoning yenidiki Iordan dəryasining boyida Israillar bilən səzlixip ularqə: **4** «Pərwərdigarning Musa wə Misirdin qıkkən Israillarqə buyruqını boyiqə, silərdin yigirmə yaxtin axşanlarning həmmisi [tizimlinip] sanaktin ətküzüllüxi kerək» dəp ukтурdu. [tizimlitoğan sanlar mundak boldı]: — **5** Israilning tunji oqlu Rubən idi. Rubənning əvladları, yəni Hənuķning nəslidin bolğan Hənuķ jəməti; Palluning nəslidin bolğan Pallu jəməti; **6** Həzron nəslidin bolğan Həzron jəməti; Karmi nəslidin bolğan Karmi jəməti. **7** Bular Rubənning jəmətliri bolup, ulardın sanaktin ətküzülgini jəmiy kırık üç ming yəttə yüz ottuz kixi boldı. **8** Palluning oqlu Eliab; **9** Eliabning oğulları Nimuəl, Datan, Abiram idi. Datan bilən Abiram əslidə jamaət iqidin qəkirilən mətiwərlər bolsimu, Korah, guruhidiliklər Pərwərdigar bilən takallaxğanda, ular bilən birləşip

Musa wə Ḥarun bilən takallaxkanidi. **10** Yər aɔzini ekip ularni Korah bilən birgə yutup kətkən; xu qaoṛda Korah guruhidikilərning həmmisi əlgən; baxkilaroja ibrət bolsun dəp, ot uning ikki yüz əllik adimini yutup kətkən. **11** Lekin Korahning əwladliri elüp kətmigən. **12** Ximeonning əwladliri, jəmət boyiqə, Nəmuəlning nəslidin boləjan Nəmuəl jəməti; Yamin nəslidin boləjan Yamin jəməti; Yakın nəslidin boləjan Yakın jəməti; **13** Zərah nəslidin boləjan Zərah jəməti; Saul nəslidin boləjan Saul jəməti. **14** Bular Ximeonning jəmətliri bolup, jəmiy yigirmə ikki ming ikki yüz adəm qıktı. **15** Gad kəbilisidin, jəmət boyiqə, Zəfon nəslidin boləjan Zəfon jəməti; Həggi nəslidin boləjan Həggi jəməti; xuni nəslidin boləjan xuni jəməti; **16** Ozni nəslidin boləjan Ozni jəməti; eri nəslidin boləjan eri jəməti; **17** Arod nəslidin boləjan Arod jəməti; Arəli nəslidin boləjan Arəli jəməti. **18** Bular Gad əwladlirining jəmətliri bolup, ular jəmətliri boyiqə sanakṭin etküzülgəndə jəmiy kırıq ming bəx yüz adəm qıktı. **19** Yəhūdaning oqulları Er bilən Onan idi; bu ikkisi Қanaan zeminida elüp kətkən. **20** Yəhūdaning əwladliri, jəmət boyiqə, Xilahning nəslidin boləjan Xilah jəməti; Pərəzning nəslidin boləjan Pərəz jəməti; Zərahning nəslidin boləjan Zərah jəməti. **21** Pərəzning əwladliri Həzronning nəslidin boləjan Həzron jəməti; Həmulning nəslidin boləjan Həmul jəməti. **22** Bular Yəhūdaning jəmətliri bolup, ular jəmət boyiqə sanakṭin etküzülgəndə jəmiy yətmix altə ming bəx yüz adəm qıktı. **23** Issakarning əwladliri, jəmət boyiqə, Tolaning nəslidin boləjan Tola jəməti; Puahning nəslidin boləjan Puah jəməti; **24** Yaxubning nəslidin boləjan Yaxub

jəməti; Ximronning nəslidin bolğan Ximron jəməti. **25**
Bular Issakarning jəmətliri bolup, ular jəmət boyıqə
sanaktin etküzülgəndə jəmiy atmix tət ming üq yüz
adəm qikti. **26** Zəbulunning əwladliri, jəməti boyıqə,
Sərədning nəslidin bolğan Sərəd jəməti; Elon nəslidin
bolğan Elon jəməti; Jahliyəlning nəslidin bolğan Jahliyəl
jəməti. **27** Bular Zəbulunning jəmətliri bolup, ular jəmət
boyıqə sanaktin etküzülgəndə jəmiy atmix ming bəx
yüz adəm qikti. **28** Yusüpning oquulları: — jəmət boyıqə,
Manassəh bilən Əfraim idi. **29** Manassəhning əwladliri: —
Makirning nəslidin bolğan Makir jəməti (Makirdin Gilead
tərləgən), Gileadning nəslidin bolğan Gilead jəməti
idi. **30** Təwəndikilər Gileadning əwladliri: — Yəəzərning
nəslidin bolğan Yəəzər jəməti; Hələkning nəslidin bolğan
Hələk jəməti; **31** Asriyəlning nəslidin bolğan Asriyəl
jəməti; Xəkəmning nəslidin bolğan Xəkəm jəməti; **32**
Xəmidanıning nəslidin bolğan Xəmida jəməti; Həfərning
nəslidin bolğan Həfər jəməti. **33** Həfərning oqlı Zəlofihad
oqlul pərzənt kərməy kiz pərzənt kərgən; Zəlofihadning
kızlırining ismi Mahlah, Noah, Hoglah, Milkah, Tirzah,
idi. **34** Bular Manassəhning jəmətliri bolup, sanaktin
etküzülgəndə jəmiy əllik ikki ming yəttə yüz adəm qikti.
35 Təwəndikilər Əfraimning əwladliri, jəməti boyıqə: —
Xutilahning nəslidin bolğan Xutilah jəməti; Bəkərning
nəslidin bolğan Bəkər jəməti; Tahənning nəslidin bolğan
Tahən jəməti. **36** Xutilanıning əwladliri Eranning nəslidin
bolğan Eran jəməti. **37** Mana bular Əfraim əwladlirining
jəmətliri bolup, hərkəysi jəmətlər boyıqə sanaktin
etküzülgəndə jəmiy ottuz ikki ming bəx yüz adəm qikti.

Jəmətliri boyiqə, ularning həmmisi Yüsüpning əwladliri idi. **38** Binyaminning əwladliri, jəməti boyiqə, Belanıg nəslidin bolğan Bela jəməti; Axbəlning nəslidin bolğan Axbəl jəməti; Ahiramning nəslidin bolğan Ahiram jəməti; **39** Xəfufamning nəslidin bolğan Xufam jəməti; Hufamning nəslidin bolğan Hufam jəməti. **40** Ard bilən Naaman Belanıg oğulları idi; Ardnıg nəslidin bolğan Ard jəməti; Naamanning nəslidin bolğan Naaman jəməti. **41** Bular Binyaminning əwladliri bolup, jəmət boyiqə sanakṭin ətküzülgəndə jəmiy kırık bəx ming altə yüz adəm qıktı. **42** Təwəndikilər Danning əwladliri bolup, jəmət boyiqə, Xuhamning nəslidin bolğan Xuham jəməti; jəmət boyiqə bular Danning jəmətliri idi. **43** Xuhamning həmmə jəməti sanakṭin ətküzülgəndə jəmiy atmış tət ming tət yüz adəm qıktı. **44** Axirning əwladliri, jəmət boyiqə, Yimnahning nəslidin bolğan Yimnah jəməti; Yexwining nəslidin bolğan Yexwi jəməti; Beriyahning nəslidin bolğan Beriyah jəməti. **45** Beriyahning əwladliri, jəmət boyiqə, Həbərning nəslidin bolğan Həbər jəməti; Malkiəlning nəslidin bolğan Malkiəl jəməti. **46** Axirning kizining ismi Serah idi. **47** Bular Axir əwladlırinin jəmətliri bolup, ular jəmət boyiqə sanakṭin ətküzülgəndə jəmiy əllik üq ming tət yüz adəm qıktı. **48** Naftalining əwladliri, jəmət boyiqə, Yaḥziəlning nəslidin bolğan Yaḥziəl jəməti; Gunining nəslidin bolğan Guni jəməti; **49** Yəzərning nəslidin bolğan Yəzər jəməti; Xilləmning nəslidin bolğan Xilləm jəməti. **50** Bular Naftalining jəmətliri bolup, jəmət boyiqə sanakṭin ətküzülgəndə jəmiy kırık bəx ming tət yüz adəm qıktı. **51** Yukirikilar

Israillardin sanaktin etküzülgənlər bolup, jəmiy altə yüz
bir ming yəttə yüz ottuz adəm qıktı. **52** Pərwərdigar
Musaçşa söz kılıp mundak dedi: — **53** Zemin muxularoja
royhətkə elinojan san boyiqə miras kılıp təkşim kılinsun.
54 Mirasni adəm sani kəp қəbililərgə koprək, adəm sani
az қəbililərgə azrak bəl; miras royhəttin etküzülgən
adəm saniçşa karap hərbir adəmgə bəlüp berilsun. **55**
Halbuki, zemin qək taxlinix yoli bilən bəlünsün; ular
miraska əzlirining ata jəmət-ķəbilisining nami boyiqə
warislik kilsun. **56** Miras ularoja qək taxlax yoli bilən
adəm sanining az-keplükigə karap hərbir [ailə-jəmətkə]
bəlüp berilsun. **57** Təwəndikilər ata jəmət boyiqə sanaktin
etküzülgən Lawiylar: — Gərxonning nəslidin bolqan
Gərxon jəməti; Koħatning nəslidin bolqan Koħat jəməti;
Mərarining nəslidin bolqan Mərari jəməti. **58** Bular
Lawiylarning jəmətliri: — Libni jəməti, Hébron jəməti,
Mahli jəməti, Muxi jəməti, Korah jəməti. Kohattin Amram
tərləgən. **59** Amramning ayalining ismi Yokəbəd bolup,
Lawiyning Misirda tuoqulojan kizi idi; u Amramoja Ḥarun,
Musa wə ularning aqisi Məryəmni tuoqup bərgən. **60**
Ḥarundin Nadab, Abiḥu, Əliazar, Itamar tərləgən. **61**
Lekin Nadab bilən Abiḥu Pərwərdigarning aldiçoja oqayriy
bir otni sunoqanda əlüp kətkən. **62** Lawiylar iqidə bir
aylıktın axḳan barlık, ərkəklər sanaktin etküzülgəndə
jəmiy yigirmə üq ming adəm qıktı. Ular Israillar iqidə
sanaktin etküzülmigən, qünki ularoja Israillar iqidə
heqkəndak miras [zemin] bəlüp berilmigən. **63** Yukirida
eytilojan adəmlər Moab tüzlənglikliridə, Yerihoning
udulidiki Jordan dəryası boyida Musa bilən kahin Əliazar

təripidin sanaktin ətküzülgən Israillardur. **64** Birak bu adəmlər iqidə Musa bilən kahin Hərun ilgiri Sinay qəlidə sanaktin ətküzgəndə sanaktin ətküzülgən birmu adəm yok idi. **65** Qünki Pərwərdigar ular toqrisida: «Ular qəldə əlməy կalmaydu» dəp eytkanidi. Xunga, Yəfunnəhning oğlı Kaləb bilən Nunning oğlı Yəxuadin baxlaşa birimu կalmiojan.

27 Yusüpning oğlı Manassəhning nəslidin boləjan jəmətlər iqidə Manassəhning qəwrisi, Makirning əwrisi, Gileadning nəwrisi, Həfərning oğlı Zəlofihədning կızliri bolup, ularning ismi Mahlah, Noah, Həglah, Milkah, wə Tirzah idi. **2** Ular jamaət qedirining dərwazisi aldişa kelip, Musa bilən kahin Əliazar wə əmirlər bilən pütkül jamaətning aldida turup: **3** — Bizning atimiz qəldə əlüp kətkən; u u yerdə Pərwərdigaroja hujum կilojili yiojilojanlardın əməs, yəni Korah, guruhiđikilərdin əməs; u bəlkı əz gunahı iqidə əlgən, wə uning oğul pərzənti yok idi. **4** Nemə üçün atimizning oğlı yokluķı səwəblik uning nami uning jəmətidin əqürüwetildi? Əzlirining bizgə atimizning կerindaxliri կatarida miras bəlüp berixlirini etünimiz, — dedi. **5** Musa ularning bu ixini Pərwərdigarning aldişa կoydi. **6** Pərwərdigar Musaşa söz կilip mundak dedi: — **7** Zəlofihədning կızlirining eytķini durus, sən qoķum ularoja atisining կerindaxliri կatarida miras bər; ularning atisining mirasını ularoja ətküzüp bərgin. **8** Sən Israillarоja eytķin: «Bir adəm əlüp kətkən qaođda uning oğli bolmisa, undakta silər uning mirasını կiziqa ətküzüp beringlar. **9** Կizi bolmisa, mirasını կerindaxliriqa beringlar. **10** Կerindaxliri bolmisa,

mirasini ata jəmət təqətilirioqa beringlar. **11** Əgər uning atisining kərindaxliri bolmisa, undakta uning mirasini uning jəmətidiki əng yekin bir tuşkınıoqa beringlar; u adəm uning mirasi oqa igə bolsun. Bu Pərwərdigar Musa oqa buyruqandək, Israillar oqa qüxürülgən həküm, ənun bəlgilimə bolup ələsün». **12** Pərwərdigar Musa oqa: — Sən mawu Abarim teojoqa qıkip, Mən Israillar oqa təkdir kılıqan zeminoqa ətarap bak. **13** Kərüp bolqandan keyin sənmə akang Hərun oqa ohxax əz həlkiringə əxulisən. **14** Qünki Zin qəlidə, jamaət jedəl qıkarojan qaçıda, ikkinglar Mening buyrukimoja asiylik kılıp, suning ixida (Zin qəlidə, Ədəxtiki «Məribah suliri» degən jayda) Meni jamaətning aldida mukəddəs dəp hərmətlimidinqlar, — dedi. **15** Musa Pərwərdigaroqa söz kılıp: **16** — I Pərwərdigar, barlıq ət igilirining rohlırinin Hudasi, Əz jamaitining padıqısız padidək bolup əelixining aldini elix üqün jamaətni idarə kılıdiqan, ularning aldi oqa kirip qıkalaydioqan, ularni baxlap mangalaydioqan bir adəmni tikləp berixingni tiləymən, — dedi. **18** Sən Nunning oqlı Yəxuanı tallıqın, — dedi Pərwərdigar Musa oqa, — Uningda Rəhim bar, sən əkolungni uning bexioqa əoy, **19** uni kahin Əliazar wə barlıq jamaətning aldida turoquzup wəzipiga əoy. **20** Sən pütkül Israel jamaiti uning gepigə kirixi üqün əzüngning izzət-xəhrlitingdin bir kışmini uningoqa bərgin. **21** U kahin Əliazarnıgaldida tursun, [Əliazar] urimning həkümini wasitə kılıp turup, Pərwərdigarning huzurida uning üqün yol sorisun; Israel həlkı, yəni pütkül jamaət uning buyrukı bilən qıçıdu, uning buyrukı bilən kirixi kerək. **22** Xuning bilən Musa Pərwərdigarning buyrukı

boyiqə ix kərüp, Yəxuanı baxlap kelip, kahin Əliazarning wə barlıq jamaətning aldida turquzdi; **23** [Əliazar] қolını uning bexiəla կoyup, uni Pərwərdigarning Musanıng wasitisi bilən buyruqjinidək wəzipigə կoydi.

28 Pərwərdigar Musaqla söz kılıp mundağ dedi: — **2** Sən Israillarqa buyrup: — «Manga sunulıqan hədiyə-ķurbanlıqlarnı, yəni Manga ozuk bolidioqan, huxbuy kəltüridiqan otta sunulidiqan hədiyə-ķurbanlıqlarnı bolsa, silər hərbirini bekitilgən ķərəlidə sunuxka kəngül կoyunqlar» — degin. **3** Sən ularqa yənə: «Silərning Pərwərdigaroja atap otta sunidioqan kəydürmə ķurbanlıqları mundak bolidu: — hər küni bejirim bir yaxlıq ərkək կozidin ikkini daimiy kəydürmə ķurbanlıq կilinglar. **4** Ətigini birni, gugumda birni sununqlar; **5** yənə təttin bir həndin sokup qıçırlıqan zəytun meyi iləxtürülgən esil undin ondin bir əfahni axlıq hədiyə süpitidə sununqlar. **6** Sinay teojudə bəlgiləngən, Pərwərdigaroja atap huxbuy qıqarsun dəp, otta sunulidiqan daimiy kəydürmə ķurbanlıq mana xudur. **7** Hərbir կoza üçün uningoja կoxulidiqan xarab hədiyəsi təttin bir hın xarab bolidu; eqitma iqimlik bolıqan xarab hədiyəsi mukəddəs jayda Pərwərdigaroja sunup təkülsün. **8** Sən ikkinqi bir կozini gugumda sunojin; uni ətigənkidək axlıq hədiyəsi wə xarab hədiyəsi bilən կoxup sunojin; u huxbuy kəltürük üçün Pərwərdigaroja atap otta sunulidiqan kəydürmə ķurbanlıq bolidu. **9** — Xabat küni bejirim bir yaxlıq ikki ərkək կoza sunulsun; uningoja կoxup zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin ikkisi axlıq hədiyə süpitidə sunulsun

wə xarab hədiyəsi sunulsun; **10** bu hərbir xabat künidə sunulidiojan xabat künidiki կurbanlıktur; uning bilən daimiy kəydürmə կurbanlıq wə կoxumqə sunulidiojan xarab hədiyəsi billə sunulsun. **11** — Hər ayning birinqi künü Pərwərdigarə atilidiojan kəydürmə կurbanlıq sununglar; yəni ikki yax torpak, bir կoqkar, bir yaxlıq bejirim yəttə ərkək կozini sununglar. **12** Hər torpak bexioqa zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin üçi axlıq hədiyə süpitidə, կoxkarə zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin ikkisi axlıq hədiyə süpitidə, **13** hərbir կoza bexioqa zəytun meyi iləxtürülgən esil undin əfahning ondin biri axlıq hədiyə süpitidə sunulsun; bu Pərwərdigarə otta sunulidiojan, huxbuy qikiridiojan bir kəydürmə կurbanlıktur. **14** Ularning xarab hədiyəliri bolsa: — hərbir torpak bexioqa xarabtin yerim һin, կoxkar bexioqa һinning üqtin biri, hərbir կoza bexioqa һinning təttin biri sunulsun. Bu hər ayda sunulidiojan aylıq kəydürmə կurbanlıq bolup, yilning hər eyida xundak կilinsun. **15** Bularning üstigə Pərwərdigarə atilidiojan gunah կurbanlıq süpitidə bir tekə sunulsun; xularning həmmisi daimiy kəydürmə կurbanlıq wə կoxumqə xarab hədiyəsi bilən billə sunulsun. **16** Birinqi ayning on tətinqi künü Pərwərdigarə atalojan «etüp ketix» [կozisi sunulsun]. **17** Xu ayning on bəxinqi künü heyt baxlinidu; yəttə kün petir nan yeyilsun. **18** Birinqi künü mukəddəs yioqılıx etküzülsun, һeqkandaq ix-əmgək կilməsliliklər kerək, **19** xu künü otta sunulidiojan, Pərwərdigarə atalojan kəydürmə կurbanlıq süpitidə yax torpaqtın ikkini, bir կoqkar wə yəttə bir yaxlıq ərkək կoza

sununglar; ular aldinglarda bejirim kərünsun; **20** xularoja қoxulidiojan axlık hədiyəliri zəytun meyi iləxtürülgən esil un bolup, hərbir torpak bexioja əfahning ondin üqi, қoqkar bexioja əfahning ondin ikkisi, **21** xu yəttə қoza bexioja əfahning ondin biri sunulsun; **22** xuningdək [gunahınglar] üçün kafarət kəltürüxkə gunah қurbanlıki süpitidə bir tekə sunulsun. **23** Bularning həmmisini ətigənlik kəydürmə қurbanlık, yəni daimiy kəydürmə қurbanlığın ayrim sununglar. **24** Silər bu tərikidə uda yəttə kün Pərwərdigar oja atap otta sunulidiojan, huxbuy kəltüridiqan axundak hədiyə-қurbanlıklarni sununglar; xularning həmmisi daimiy kəydürmə қurbanlıq wə қoxup sunulidiojan xarab hədiyəsinin sirtida sunulidu. **25** Yəttinqi küni mukəddəs yioqılıx ətküzünglar, xu küni heqkandak ix-əmgək kılıxka bolmaydu. **26** «Dəsləpki orma» küni, yəni «həptilər həyti»nglarda silər yengi axlık hədiyəni Pərwərdigar oja sunoqan qaoqla mukəddəs yioqılıx ətküzünglar; heqkandak ix-əmgək kilmanglar. **27** Silər Pərwərdigar oja ataloqan, huxbuy kəltüridiqan kəydürmə қurbanlık süpitidə yax torpaqtın ikkini, қoqkardin birni, bir yaxlıq ərkək қozidin yəttini sununglar. **28** Xularoja қoxup sunulidiojan axlık hədiyə zəytun meyi iləxtürülgən esil undin bolup, hərbir torpak bexioja əfahning ondin üqi, қoqkar bexioja əfahning ondin ikkisi, **29** xu yəttə қoza bexioja əfahning ondin biri sunulsun; **30** xuningdək silərning [gunahınglar üçün] kafarət kəltürüxkə [gunah қurbanlıki süpitidə] bir tekə sunulsun. **31** Xularning həmmisi daimiy kəydürmə қurbanlıq wə uning axlık

hədiyəsigə koxup (bularning həmmisi aldinglarda bejirim kərünsun), xarab hədiyəliri bilən billə sunulsun.

29 Yəttinqi ayning birinqi küni silər mukəddəs yioqılıx ətküzüngər; [u küni] həqkandak ix-əmgək kılmaslıqınlardır. Bu silər üçün kanaylar qelinidioğan küni bolidur.
2 Silər Pərvərdigarçı ataloğan, huxbuy kəltüridiqan kəydürmə қurbanlıq süpitidə yax bir torpaq, bir қoqkar, yəttə bir yaxlıq bejirim ərkək կozini sunungalar. **3** Xularqa қoxup sunulidioğan axlıq hədiyə zəytun meyi iləxtürülgən esil undin bolup, hərbir torpaq bexioğan əfahning ondin üqi, қoqkar bexioğan əfahning ondin ikkisi, **4** xu yəttə կоза bexioğan əfahning ondin biri sunulsun; **5** xuningdək silərning [gunahınlardan üçün] kafarət kəltürüxkə gunah қurbanlıq süpitidə bir tekə sunulsun. **6** Xularni ayning birinqi künidiki kəydürmə қurbanlıq wə uningoğan қoxumqə boləğan axlıq hədiyəsi, daimiy kəydürmə қurbanlıq, uningoğan қoxumqə boləğan axlıq hədiyəsi wə bularoğan қoxulidioğan xarab hədiyəlirinə sirtida sunungalar; bularning həmmisi hərbiri bəlgilimə boyiqə Pərvərdigarçı atap otta huxbuy kəltürüsündə sunulsun. **7** Yəttinqi ayning oninqi küni silər mukəddəs yioqılıx ətküzüngər; nəpsinglarnı tartıp əzünglarnı təwən tutungalar. U küni həqkandak ix-əmgək kilişkə bolmayıdu. **8** Silər Pərvərdigarçı ataloğan, huxbuy kəltüridiqan kəydürmə қurbanlıq süpitidə yax bir torpaq, bir қoqkar, bir yaxlıq ərkək կozidin yəttini sunungalar (bularning həmmisi aldinglarda bejirim kərünsun). **9** Xularqa қoxup sunulidioğan axlıq hədiyə zəytun meyi iləxtürülgən esil undin bolup, hərbir torpaq bexioğan əfahning ondin üqi,

koqkar bexioja əfahning ondin ikkisi, **10** xu yəttə қоза bexioja əfahning ondin birini, **11** xuningdək gunah kurbanlıki süpitidə bir tekə sununglar; ularning həmmisi kafarət künidiki gunah kurbanlıki, daimiy kəydürmə kurbanlık, uning қoxumqə axlık hədiyəsi wə bularning xarab hədiyəliri billə sunulsun. **12** Yəttinqi ayning on bəxinqi küni mukəddəs yiojılıx ətküzüngər; u küni həeqkandak ix-əmgək қılıxka bolmaydu. Pərwərdigarəja atap yəttə kün həyt kilinglar; **13** silər Pərwərdigarəja atap, huxbuy kəltürsün dəp otta sunulidiojan kəydürmə kurbanlık süpitidə yax torpakṭın on üqni, ikki koqkar, bir yaxlık ərkək қozidin on tətni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun). **14** Xularəja қoxup sunulidiojan axlık hədiyə zəytun meyi iləxtürülgən esil undin bolup, on üq torpak bexioja əfahning ondin üqi, ikki koqkar bexioja əfahning ondin ikkisi, **15** on tət қоза bexioja əfahning ondin birini, **16** xuningdək gunah kurbanlıki süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy kəydürmə kurbanlık, uning қoxumqə axlık hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **17** İkkinqi küni yax torpakṭın on ikkini, ikki koqkar, bir yaxlık ərkək қozidin on tətni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **18** wə xundakla torpaqlar, koqkarlar wə ərkək қozilar ning saniqa қarap bəlgilimə boyiqə қoxumqə sunulidiojan axlık hədiyəliri bilən xarab hədiyəlirini sununglar. **19** Xuningdək gunah kurbanlıki süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy kəydürmə kurbanlık, uning қoxumqə axlık hədiyəsi wə xularning xarab hədiyəliri billə sunulsun. **20** Üqinqi küni bir yax torpakṭın on birni,

ikki қоқтар, bir yaxlıq ərkək қozidin on tətni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **21** wə xundakla torpaqlar, қоқтарlar wə ərkək қozilar ning sanişa қarap bəlgilimə boyiqə қoxumqə sunulidiojan axlıq hədiyəliri bilən xarab hədiyəlirini sununglar; **22** xuningdək gunah қurbanlığı süpitidə bir tekə sununglar; xular ning üstigə daimiy kəydürmə қurbanlık, uning қoxumqə axlıq, hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **23** Tətinqi küni yax torpaqtın onni, ikki қоқтар, bir yaxlıq ərkək қozidin on tətni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **24** wə xundakla torpaqlar, қоқтарlar wə ərkək қozilar ning sanişa қarap bəlgilimə boyiqə қoxumqə sunulidiojan axlıq hədiyəliri bilən xarab hədiyəlirini sununglar; **25** xuningdək gunah қurbanlığı süpitidə bir tekə sununglar; xular ning üstigə daimiy kəydürmə қurbanlık, uning қoxumqə axlıq hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **26** Bəxinqi küni yax torpaqtın tokkuzni, ikki қоқtar, bir yaxlıq ərkək қozidin on tətni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **27** wə xundakla torpaqlar, қоқтарlar wə ərkək қozilar ning sanişa қarap bəlgilimə boyiqə қoxumqə sunulidiojan axlıq hədiyəliri bilən xarab hədiyəlirini sununglar; **28** xuningdək gunah қurbanlığı süpitidə bir tekə sununglar; xular ning üstigə daimiy kəydürmə қurbanlık, uning қoxumqə axlıq hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **29** Altinqi küni yax torpaqtın səkkizni, ikki қоқtar, bir yaxlıq ərkək қozidin on tətni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **30** wə xundakla torpaqlar, қоқтарlar wə ərkək қozilar ning sanişa қarap bəlgilimə boyiqə қoxumqə sunulidiojan

axlik hədiyəliri bilən xarab hədiyəlirini sununglar; **31**
xuningdək gunah kurbanlıq süpitidə bir tekə sununglar;
xularning üstigə daimiy kəydürmə kurbanlıq, uning
köxumqə axlik hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun.
32 Yəttinqi küni yax torpaqtın yəttini, ikki koqkar,
bir yaxlıq ərkək közidin on tətni sununglar (xular
həmmisi bejirim bolsun) **33** wə xundakla torpaklar,
koqkarlar wə ərkək közilarning sanişa karap bəlgilimə
boyiqə köxumqə sunulidiojan axlik hədiyəliri bilən xarab
hədiyəlirini sununglar; **34** xuningdək gunah kurbanlıq
süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstigə daimiy
kəydürmə kurbanlıq, uning köxumqə axlik hədiyəsi wə
xarab hədiyəsi billə sunulsun. **35** Səkkizinqi küni silər
mukəddəs yioqılıx ətküzüngərəklər; u küni həqkandaq ix-
əmgək kilməngərəklər. **36** Silər Pərvərdigarəja atap, huxbuyl
kəltürsun dəp otta sunulidiojan kəydürmə kurbanlıq
süpitidə bir torpak, bir koqkar wə bir yaxlıq ərkək
közidin on tətni (xular həmmisi bejirim bolsun) **37**
həmdə torpak, koqkar wə ərkək közilarning sanişa karap,
bəlgilimə boyiqə köxumqə sunulidiojan axlik hədiyəliri
bilən xarab hədiyəlirini sununglar; **38** xuningdək gunah
kurbanlıq süpitidimu bir tekə sununglar; xularning
üstigə daimiy kəydürmə kurbanlıq, uning köxumqə
axlik hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun.
39 Bəlgiləngən həytli ringlarda Pərvərdigarəja atap
sunulidiojan kurbanlıq-hədiyələr ənə xulardur; silərning
kəsəmgə baqlıq yaki ihtiyarən sunidioqlanlıringər,
kəydürmə kurbanlıkliringər, axlik hədiyəliringər,
xarab hədiyəliringər wə inaqliq kurbanlıkliringər

bolsa, ularning sirtididur. **40** Xundak қилип, Musa Pərwərdigarning өзигә buyruqjanlirining həmmisini қaldurmay Israillarоja ukturdi.

30 Musa Israillarning қабилə baxlıklırıja söz қилип mundak dedi: — Pərwərdigarning buyruqjanlıri mundak: — **2** Əgər biraw Pərwərdigarоja қəsəm iqlikən bolsa yaki əz əzini qəkliməkqi bolup қəsəm iqlikən bolsa, ləwzidin kaytixka bolmaydu, haman aqzidin qikqan həmmə gəp boyiqə ix tutuxi kerək. **3** Kız bala yax bolup, tehi atisining əyidiki qaoğda, əz-əzini qəkləx toqrluluq Pərwərdigarоja қəsəm bərgən bolsa, **4** əmma atisi kizining կəsimini yaki əz-əzini qəkləx toqrisida bərgən wədisini angliojan wə kizining aldida ündiməy xükkər turoğan bolsa, undakta uning barlik қəsəmliri wə əz-əzini qəkləx toqrisida kılıqan həmmə wədisi inawətlik bolidu. **5** Lekin kizning atisi angliojan qaoğda uni toşkan bolsa, uning kılıqan қəsəmliri yaki əz-əzini qəkləx toqrisida kılıqan wədiliridin heqbiri inawətlik bolmaydu; atisi uni toşkan bolqaraqqa, Pərwərdigarmu uni kəqüridu. **6** — Əgər u қəsəm kılıqan yaki əz-əzini qəkləxkə aqzida təntəklik bilən wədə kılıqan haləttə ərgə təgkən bolsa, **7** eri xuni angliojan bolsa, lekin angliojan künii ündiməy xükkər turoğan bolsa, undakta uning kılıqan қəsəmliri yaki əz-əzini qəkləxkə kılıqan gəpliri inawətlik bolidu. **8** Əgər eri angliojan künii uni toşkan bolsa, uning kılıqan կəsimini wə əz-əzini qəkləx toqrluluq aqzidin qikqarajan təntək gəplirini bikar kilsa, undakta ular inawətsiz bolidu; Pərwərdigar uni kəqüridu. **9** Lekin tul hotun yaki eridin ajrixip kətkən hotunlar kılıqan қəsəm, yəni uning əzini qəkləx toqrluluq kılıqan barlik

wədiliri bolsa inawətlik bolidu. **10** Əgər u erining əyidə kəsəm kılɔjan yaki əz-əzini qəkləx toɔruluk kəsəm-wədə iqkən, **11** eri anglap turukluk xük turuwelip tosmiojan bolsa, undakta uning barlik kılɔjan kəsəmliri wə əz-əzini qəkləx toɔruluk kılɔjan barlik wədiliri inawətlik bolidu. **12** Lekin uning eri anglap turojan qaojda uning kəsəm-wədilirini enik rət kılɔjan bolsa, ayal aɔzidin qıkarojan wədə berix wə əz-əzini qəkləp turux toɔruluk kılɔjan barlik wədilirining heqkaysisi inawətlik bolmaydu; uning eri bularnı rət kılɔjan bolqaqka, Pərwərdigar uni kəqüridi. **13** Ayalning bərgən wədisini wə uning qidap turup əzümni qəkləymən dəp kılɔjan kəsəm-wədisini uning eri inawətlikmu kılalaydu, inawətsizmu kılalaydu. **14** Əgər uning eri hərküni uning aldida xük turuwelip gəp kilmisa, undakta uning bərgən barlik kılɔjan kəsəmlirini wə əz-əzini qəkləp turux toɔruluk kılɔjan həmmə wədilirini inawətlik kılɔjanlıq hesablinidu; qünki erining anglap turojan künidə gəp kilmay xük turojanlıq uning ayalining kəsəm-wədilirini küqkə igə kılɔjanlıqidur. **15** Lekin eri ayalining kəsəm-wədilirini anglap nahayiti uzak wəkitlardin keyin andin uning kəsəm-wədilirini inawətsiz kilsa, undakta u ayalining gunahını əz üstigə alojan bolidu. **16** Yukirikilar Pərwərdigarning Musaqa buyruoqanlıri, yəni eri bilən ayali, ata bilən əz əyidə turuwatkan, tehi yaxlıkıda bolajan kizi otturisidiki nizam-bəlgimilərdur.

31 Pərwərdigar Musaqa söz kılıp: — **2** Sən Midyanlardın Israillarning intikamini al, andin əz həlkiringgə koxulisən, — dedi. **3** Musa həlkə mundak dedi:

— Aranglardin jənggə qikixka bir türküm adəmlərni
korallandurunglar; andin ular Midiyanlardin Pərwərdigar
üqün intikam elixka atlansun. **4** Silər Israillarning hərbir
kəbilisidin jəng kılıxka mingdin adəm mangdurunglar. **5**
Xuning bilən tümənligən Israil həlkining hər kəbilisidin
mingdin, jəmiy on ikki ming adəm jəng kılıxka
korallanduruldi. **6** Musa hər kəbilidin mingdin adəmni
jəng kılıxka mangdurdi həmdə Əliazarning oğli Finihasni
ular bilən billə mangdurdi, Finihasning қolida mukəddəs
əswablar wə agah kanay bar idi. **7** Ular Pərwərdigarning
Musaçı buyruqını boyiqə Midiyalar bilən sokuxkili
qikip, ərkəklərning həmmisini əltürüwətti; **8** muxu
əltürülgənlərdin baxka, yənə Midyanning Əwi, Rəkəm,
Zur, Hur wə Rəba degən bəx padixahını əltürdi; yənə
Beorning oğlu Balaamni kılıq bilən qepip taxlidi. **9** Israillar
Midiyalarning hotun-ķizliri wə balilirini tutğun kılıp
kətti, yənə ularning pütün qarwa malliri, koy padiliri wə
mal-mülüklini olja қıldı; **10** ular turuwatkan yərlərdiki
barlıq xəhər wə barlıq bargahlıriqa ot koyuwətti; **11**
ular adəm bolsun mal bolsun barlıq oqəniymət, barlıq
oljini elip kətti; **12** ular tutkan əsirlərni həm olja-
oqəniymətni Moab tüzləngliklirigə, Iordan dəryası boyioqa
jay laxşan Yerihoning udulidiki bargahka əkilip, Musa
bilən kahin Əliazar oqa, xundakla Israillarning jamaitiga
tapxurdi. **13** Musa, kahin Əliazar wə jamaətning barlıq
əmirliri bargahning sirtioqa qikip ularni қarxi aldi. **14**
Lekin Musa jəngdin kaytkan hərbiy sərdarlar oqa, yəni
mingbexi, yüzbexilar oqa hapa bolup: — **15** Silər ayallarning
həmmisini tirik қaldurdunglarmu? **16** Қaranglar, dəl

xular Balaamning hijylə-məslihəti bilən Peordiki ixta Israillarnı Pərwərdigar aldida gunahqı patkuzuxi bilən, Pərwərdigarning jamaitigə waba yaqdurulğan əməsmu?

17 Əmdi silər barlıq oçul balılarnı əltürüwetinglar, ərlər bilən munasiwət ətküzgən ayallarnı köymay əltürüwetinglar. **18** Birak yax kızlar, yəni ərlər bilən munasiwət ətküzmigənlərni bolsa, əzliringlarqa tirik əldürunglar. **19** Silər bargahı sirtida yəttə kün qedir tikip turunglar; adəm əltürgən wə elükkə təgkən hərkim üqinqi küni wə yəttinqi küni əzini paklisun; silər wə silər əsir kılğan kixilərning həmmisi xundak əkilsun.

20 Barlıq kiyim-keqək, terə əswab üskünilər, tiwitta tokulğan barlık nərsilər həm yaqıaq əswab-üskünilərning həmmisini paklanglar, — dedi. **21** Kahin Əliazar jənggə qikip əytikan ləxkərlərgə: — Mana Pərwərdigar Musaqla buyruqan ənənə-bəlgilimə: **22** altun, kümük, mis, təmür, kələy, kooquxun qatarlıq **23** otka qidamlik nərsilərning həmmisini ottin ətküzüngər, xundak əkilsanglar pak hesablinidü; xundaktimu, yənilə «napaklıqni qıkarənuqi su» bilən pakizlanglar; otka qidamsız nərsilərni xu sudin ətküzüngər. **24** Yəttinqi küni kiyimliringlarnı yuyunglar, andin silər pak hesablinisilər; andin keyin bargahqı kirsəngər bolidü, — dedi. **25** Pərwərdigar Musaqla söz əkilip mundaq dedi: — **26** Sən kahin Əliazar wə jamaət iqidiki əbilə kattılırı bilən birlikdə elinoğan olja-əqənimətning, adəm bolsun, qarpay bolsun, xularning omumiy sanini hesablap qikqin; **27** olja-əqəniymətni ikkigə bəl, yerimini jənggə qikqanlarqa bər, əkalən yerimini barlık jamaətkə bər. **28** Sən yənə qikip jənggə

қатнaxқан ləxkərlər alidiqan adəm, kala, exək yaki կoy padiliridin bəx yüzdin birini Pərwərdigarоја ataloqan ülüx bolsun dəp ayriqin; **29** silər xuni ləxkərlərgə təwə bolqan yerimidin elip Pərwərdigarоја ataloqan «kötürmə hədiyə» süpitidə kahin Əliazaroја tapxurunglar. **30** Israillarоја təwə bolqan yerimining adəm, kala, exək, կoy padiliri, xundakla hərhil həyanlardın əlliktin birini Pərwərdigarning jamaət qedirioјa қaraxka məs'ul bolqan Lawiylarоја beringlar. **31** Xuning bilən Musa bilən kahin Əliazar Pərwərdigarning Musaօјa buyruqinidək կildi. **32** Əmdi olja-օqəniymət, yəni jənggə qikqan ləxkərlər eliwalqan nərsilərdin կaloqini կoy jəmiy altə yüz yətmix bəx ming, **33** kala yətmix ikki ming, **34** exək atmix bir ming, **35** ərkəklər bilən munasiwət ətküzmigən կızlar ottuz ikki ming qikti. **36** Jənggə qikqanlarning ülüxi, yəni ularoјa təwə yerimi, կoy jəmiy üq yüz ottuz yəttə ming bəx yüz; **37** bu կoy padiliridin Pərwərdigarоја ataloqini altə yüz yətmix bəx boldi; **38** kala ottuz altə ming, buningdin Pərwərdigarоја ataloqini yətmix ikki boldi. **39** Exək ottuz ming bəx yüz qikti, buningdin Pərwərdigarоја ataloqini atmix bir boldi. **40** Adəm on altə ming qikti, buningdin Pərwərdigarоја ataloqini ottuz ikki adəm boldi. **41** Musa Pərwərdigar əzигə buyruqini boyiqə Pərwərdigarоја sunulidioјan «kötürmə hədiyə» bolqan ülüxni kahin Əliazaroја tapxurup bərdi. **42** Israillarоја təwə bolqan yerimi, yəni Musa jənggə qikip kəlgənlərdin elip bəlüp bərgini — **43** jamaətkə təwə bolqan xu yerimi — կoy üq yüz ottuz yəttə ming bəx yüz, **44** kala ottuz altə ming, **45** exək ottuz ming bəx yüz, **46** adəm on altə

ming idi. **47** Musa Pərwərdigar əzигə buyruqını boyıqə, Israillarоја təwə bolојan xu yerimining, məyli adəm yaki haywan bolsun, əlliktin birini ayrip elip Pərwərdigarning ibadət qedirioja karaxka məs'ul bolојan Lawiylarоја tapxurdi. **48** Pütkül koxunning sərdarliri, ming bexi, yüz bexiliri Musa bilən kərüvkili kelip, **49** Musaoja: — Hizmətkarlirining kol astida jəng kılıqan ləxkərlərning omumiy sanini sanaktin ətküzsək birimu kəm qıkmidi. **50** Xunga, mana Pərwərdigarning huzurida əzimizning gunahının kafariti üçün hərkəysimiz erixkənlərni Pərwərdigaroја ataloјan hədiyə kılımiz — altun buyumlar, put-kol zənjirliri, biləzük, məhür üzük, zirə-halqə, marjanlarning həmmisini elip kəlduk, — dedi. **51** Xuning bilən Musa bilən kahin Əliazar ular əkəlgən altunlarnı, yəni altunda yasaloјan hərhil buyumlarnı aldı. **52** Ularning ming bexi wə yüz bexiliridin alqını Pərwərdigaroја ataloјan «kötürmə hədiyə» süpitidə sunuldu; barlıq altun jəmiy on altə ming yəttə yüz əllik xəkəl qıktı **53** (ləxkərlərning hərbiri əzliri üçün mal-mülükni bulang-talang kılıxkənidi). **54** Musa bilən kahin Əliazar ming bexi wə yüz bexilirining қolidin altunni elip, jamaət qedirining iqigə əkirip, uni Pərwərdigarning huzurida Israillar üçün yadnamə қıldı.

32 Rubənnıng əwlədliri bilən Gadning əwlədlirining kala padiliri tolimu kəpəygənidı; ularning Yaazərning zemini bilən Gileadning zemini oja kezi qüxti; wə mana, xu zemin qarwa bekixka mas kelidioјan yər idi. **2** Xunga ular Musa, kahin Əliazar wə jamaətning əmirlirining aldioja kelip ularoјa: — **3** Atarot, Dibon, Yaazər, Nimrah, Həxbon,

Ələaləh, Səbam, Nebo, Bəon degən yərlər, **4** yəni Israil jamaiti aldida Pərwərdigar məəqlup kılıp bərgən yərlər bolup, qarwa bekixkə bap yərlər ikən, kulliriningmu qarwa meli bar, — dedi **5** wə yənə: — Əgər silining aldilirida iltipatlirioja erixkən bolsak, bizni Iordan dəryasidin ət deməy, bu yərni bizgə miras kılıp bərsilə, — dedi. **6** Musa Gadning əwladliri bilən Rubənning əwladlirioja: — Ərindaxliringlar jənggə qıkkən waktida silər muxu yerdə turamtinglar? **7** Silər nemə üqün Israillarning [dəryadin] ətüp Pərwərdigar ularoja ata kılıp bərgən zeminoja kirixigə kengullirini sowutisilər? **8** Ilgiri mən Қadəx-Barneadin ata-bowiliringlarnı xu zeminni qarlap kelixkə əwətkinimdə ularmu xundak kılıxkanidi. **9** Ular Əxkol jiloqisiyoja qikip, u zeminni körüp, Israillarning kenglini Pərwərdigar ata kılıp bərgən zeminoja kirixtin sowutkan. **10** Xu qaoğda Pərwərdigarning aqqiki kelip kəsəm kılıp: **11** «Misirdin qıkkən yigirmə yaxtin yukirilar qin kenglidin Manga əgəxmigəqkə, ular Mən İbrahim, İshək, Yakuplaroja «Silərgə ata kılımən» dəp kəsəm kilojan zeminni kərsə, [Mən Pərwərdigar bolmay ketəy]! **12** Pəkət kənizziylərdin bolqan Yəfunnəhning oqlı Kaləb bilən Nunning oqlı Yəxuala Manga qin kenglidin əgəxkən bolqaqka, zeminni kərələydu», degənidi. **13** Xuning bilən Pərwərdigarning Israillaroja aqqiki közələləqka, Pərwərdigarning aldida rəzil bolqanni kilojan əxu bir əwlad əlüp tügigüqə, u ularni qəl-bayawanda kırıq yil sərgərdanlıqta yürgüzdi. **14** Əmdi mana, gunahkarlarning əwladliri bolqan silərmə ata-bowanglarning izini besip Pərwərdigarning Israillaroja bolqan kattık oqəzipini tehimu közəniməkqi

bopsilər-də! **15** Əgər silər uningoja əgixixtin burulup kətsənglər, undakta U [Israillarnı] yənə qəl-bayawanoja taxliwetidu, bu hələda silər bu barlıq həlkni harab kılınan bolisilər, — dedi. **16** Ikki əbilining adəmliri Musanıng aldişa kelip uningoja: — Biz bu yərdə mallirimizə qotan, balılırimizə qəl'ə-xəhər salaylı. **17** Biz bolsaq қorallinip, Israillarnı əzizə təwə jaylirioja baxlap barojuqə səpning aldida mangımız; bu zemindiki yat həlkələr səwəblik, bizning kiçik balılırimiz mustəhkəm xəhərlərdə turuxi kerək. **18** Israillar əz miraslirioja igə bolmiojuqə biz əyimizgə hərgiz kaytmaymız. **19** Qünki biz ular bilən Iordan dəryasining kün petix təripidiki zeminoja yaki uningdinmu yıraklıki zeminoja təng igidar bolmamız, qünki mirasımız Iordan dəryasining bu təripidə, yəni kün qırixtidur, — dedi. **20** Musa ularoja: — Əgər xundak kilsanglar, yəni Pərvərdigarning aldida қorallinip jənggə qikip, **21** silərdin қorallanənlərning həmmisi Iordan dəryasidin etüp, Pərvərdigar Əz düxmənlirini ularning zeminidin կoołap qikirip bolğanda, **22** xu zemin Pərvərdigar aldida boysundurulup bolğanda andin қaytsanglar, silər Pərvərdigar wə Israillar aldida gunahsız hesablinisilər; bu zeminmu Pərvərdigar aldida silərgə miras kılıp beriliidu. **23** Lakin bundak қilmisanglar, mana, Pərvərdigar aldida gunahkar bolisilər; xuni obdan bilixinglar kerəkki, gunahınglar əzünglarnı կoołap bexinglar oqaq qüxitidu. **24** Əmdi silər aqzinglardın qıkkən gepinglar boyiqə ix tutunglar, balılıringlar üçün xəhər, կoy padiliringlar üçün qotan selinglar, — dedi. **25** Gadning əwlədliri bilən Rubənnıng əwlədliri Musaoja: — Қulliri

ojojam eytkinidək kılıdu. **26** Hotun-bala qakılırimiz, kalilar wə barlıq qarpaylirimiz Gileadning hərkəysi xəhərliridə kılıdu; **27** Lekin kulliri, jənggə təyyarlinip қorallanojanlarning hərbiri ojojam eytkandək [dəryadin] etüp Pərwərdigarning aldida jəng kılıdu, — dedi. **28** Xuning bilən Musa ular toqıruluk kaḥin Əliazar bilən Nunning oqlı Yəxuaşa wə Israilning barlıq kəbilə baxılıklarıja tapılap, **29** ularoja: — Əgər Gadning əwlədliri bilən Rubənning əwlədliri қorallinip Pərwərdigarning aldida jənggə qıqxıka silər bilən birlikdə Iordan dəryasidin ətsə, u zemin silərning aldinglarda boy sundurulsa, undakta silər Gilead zeminini ularoja miras kılıp beringlar. **30** Əgər ular қorallinip silər bilən billə etməymiz desə, undakta ularning mirasi aranglarda, yəni Қanaan zeminida bolsun, — dedi. **31** Gadning əwlədliri bilən Rubənning əwlədliri: — Pərwərdigar kullarıja қandaq buyruqan bolsa, biz xundak kılımiz. **32** Biz қorallinip Pərwərdigarning aldida dəryadin etüp Қanaan zeminoja kirimiz, andin Iordan dəryasining bu yekidiki zemin bizgə miras kılıp berilidiqan bolidu, — deyixti. **33** Xuning bilən Musa Amoriylarning padixağı Sihonning padixağlıkı bilən Baxanning padixağı Ogning padixağlığını, zemin wə təwəsidiki xəhərlərni, ətrapidiki xəhərlər bilən қoxup, həmmisini Gadning əwlədlarıja, Rubənning əwlədlarıja wə Yüsüpning oqlı Manassəhning yerim kəbilisigə bərdi. **34** Gadning əwlədliri Dibon, Atarot, Aroər, **35** Atrot-Xofan, Yaazər, Yogbihah, **36** Bəyt-Nimrah, Bəyt-Haran қatarlıq mustəhkəm xəhərlərni saldı wə xundakla qotanları saldı. **37** Rubənning əwlədliri [yengidin] Həxbən, Ələaləh, Kiriyatayim, **38** Nebo, Baal-

Meon (yukirikî isimlar eżgirtilgən) wə Sibmahni saldı;
həm ular salojan xəhərlərgə yengidin nam bərdi. **39**
Manassəhning oğlı Makirning əwladlıri Gileadka yürüx
kılıp, u yərni elip, xu yərdə turuxluk Amoriylarnı
köçliwətti. **40** Xuning bilən Musa Gileadni Manassəhning
oğlı Makiroja beriwidi, u xu yərdə turup қaldı. **41**
Manassəhning oğlı Yair Amoriylarning yeza-kıxlaklarını
hujum kılıp elip, bu yeza-kıxlakları Həwot-Yair dəp atidi.
42 Nobah Kinat wə uningoja қaraxlık yeza-kıxlakları
hujum kılıp elip Kinatni eż ismi bilən Nobah dəp atidi.

33 Təwəndikilər eż қoxunliri boyiqə, Musa bilən
Hərunning yetəkqılıki astida Misir zeminidin qıkqan
Israillarning mangojan yollırıdur; **2** Musa Pərwərdigarning
əmri boyiqə, ezlirining səpər kılajan yollırını pütüp қoydi,
ularning səpər kılajan yolları mundak; — **3** Birinqi ayning
on bəixinqi küni [Israillar] Ramsəs xəhiridin səpərgə qikti;
etüp ketix həytining ətisi ular barlıq Misirlıklärning
kəz aldida mərdanılık bilən yoloja qikti. **4** Bu qəşdə
Misirlıklär ularning arisidiki Pərwərdigar təripidin
əltürülgənlərni, yəni barlıq tunji oqullırını dəpnə
kiliwatkanidi; Pərwərdigar Misirlıklärning məbudlırının
üstidin həküm qüxürdi. **5** Israillar Ramsəstin yoloja qikip
Sukkotka berip qedir tiki. **6** Ular Sukkottin yoloja qikip
qəl-bayawanning ayioqidiki Etamoja berip qedir tiki. **7**
Etamdin yoloja qikip, aylinip Baal-Zefonning udulidiki
Pi-Hahirotkə berip Migdolning aldida qedir tiki. **8** Pi-
hahirottin yoloja qikip, dengizning otturisidin etüp, Etam
qəlidə üq kün yol yürüp Marahda qedir tiki. **9** Marahdin
yoloja qikip Elimgə kəldi; Elimdə on ikki bulak bilən

yətmix horma dərihi bar idi; ular xu yərdə qedir tiki.
10 Elimdin yoloja qikip Kızıl Dengiz boyida qedir tiki.
11 Kızıl Dengizdin yoloja qikip Sin qəlidə qedir tiki. **12**
Sin qəlidin yoloja qikip Dofkahąka kelip qedir tiki. **13**
Dofkahądin yoloja qikip Aluxką berip qedir tiki. **14** Andin
keyin Aluxtin yoloja qikip Rıfidimoja kelip qedir tiki, u
yərdə həlkə iqidiojan su tepilmay կalı. **15** Rıfidimdin
yoloja qikip, Sinay qəligə berip qedir tiki. **16** Sinay qəlidin
yoloja qikip Kibrot-Həttawahąka kelip qedir tiki. **17**
Kibrot-həttawahądin yoloja qikip Həzirottı qedir tiki. **18**
Həzirottın yoloja qikip Ritmahda qedir tiki. **19** Ritmahdin
yoloja qikip Rimmon-Pərəzdə qedir tiki. **20** Rimmon-
Pərəzдин yoloja qikip Libnahda qedir tiki. **21** Libnahdin
yoloja qikip Rissahda qedir tiki. **22** Rissahdin yoloja
qikip Kəhəlatahda qedir tiki. **23** Kəhəlatahın yoloja
qikip Xafir teoğıda qedir tiki. **24** Xafir teoğidin yoloja
qikip Həradahąta qedir tiki. **25** Həradahądin yoloja qikip
Makhilotta qedir tiki. **26** Makhilottın yoloja qikip Taħattā
qedir tiki. **27** Taħattin yoloja qikip Tərahda qedir tiki. **28**
Tərahdin yoloja qikip Mitkahda qedir tiki. **29** Mitkahdin
yoloja qikip Haxmonahtı qedir tiki. **30** Haxmonahtın
yoloja qikip Moxərottı qedir tiki. **31** Moxərottın yoloja
qikip Bənə-Yaakanda qedir tiki. **32** Bənə-Yaakandın
yoloja qikip Hor-Hagidgadķa berip qedir tiki. **33** Hor-
Hagidgadtın yoloja qikip Yotbatahąka kelip qedir tiki. **34**
Yotbatahıtnın yoloja qikip Abronahąka kelip qedir tiki. **35**
Abronahıtnın yoloja qikip Əzion-Gəbərgə kelip qedir tiki.
36 Əzion-Gəbərdin yoloja qikip Zin qəlidə, yəni Kadəxtə
qedir tiki. **37** Kadəxtın yoloja qikip Edom zeminining

qegrисидики Ҳор теңіде qedir тики. **38** Israillar Misir земинидін qıkkandin keyinki kırıqinqı yili bəxinqi ayning birinqi küni, kahin Hərun Pərwərdigarning əmri boyıqə Ҳор теңіоя qikip xu yerdə əldi. **39** Hərun Ҳор теңіде əlgən qeojida bir yüz yigirmə üq yaxta idi. **40** U qaođda, Қанаан zeminining jənubida turuxluk Қanaaniylarning padixahı Arad Israillar keliwetiptu dəp anglijanidi. **41** Israillar Ҳор teңіdin yoloja qikip Zalmonahda qedir tiki. **42** Zalmonahdin yoloja qikip Punonqa kelip qedir tiki. **43** Punondin yoloja qikip Obotka kelip qedir tiki. **44** Obottin yoloja qikip Moabning qegrисидики Iyə-Abarimoja kelip qedir tiki. **45** Iyimdin yoloja qikip Dibon-Gadka kelip qedir tiki. **46** Dibon-Gadtin yoloja qikip Almon-Diblatayimqa kelip qedir tiki. **47** Almon-Diblatayimdin yoloja qikip Neboning aldidiki Abarim taqlıkioja kelip qedir tiki. **48** Abarim taqlıkidin yoloja qikip Yerihoning udulida Iordan dəryasining boyidiki Moab tüzləngliklirdə qedir tiki. **49** Moab tüzləngliklirdə Iordan dəryasini boylap tikkən qedirliri Bəyt-Yəximottin tartip Abəl-Xittimqıqə bardı. **50** Pərwərdigar Moab tüzləngliklirdiki Iordan dəryasi boyida Yerihoning udulida Musaşa səz kılıp mundak dedi: — **51** Sən Israillarqa səz kılıp mundak buyruqın: — «Silər Iordan dəryasidin ətüp Қanaan zeminioya kəlgən qeoqinglarda, **52** zemindiki barlıq turuwatkanlarnı aldinglardın həydiwetinglar, ularning barlıq oyma, ķuyma butlirini qekip taxlanglar həm barlıq «yükiri jay»lirini wəyran kılıp taxlanglar. **53** Silər xu zeminni igiləp makanlixinglar, qünki Mən u zeminni silergə miras kılıp bərgənmən. **54** Silər jəmət boyıqə qək taxlap, zeminni

ezünglərgə miras kılıp elinglar; adimi koprəklərgə koprək miras bəlüp beringlar; adimi azraklaroja azrak miras bəlüp beringlar; qək taxlanqanda kimlərgə կeyər qıkkən bolsa, xu yər uning mirasi bolsun; silər mirasğa ata kəbilə-jəmət boyiqə warislik kilinglar. **55** Həlbuki, əgər u zemində turuwatkanlarnı aldinglardın həydiwətmisənglər, ulardın kəlip қalajanlar qoқum kəzünglərgə tikən, bikininqlaroja yantak bolup sanjilidu, turojan zemininglarda silərni parakəndə kılıdu; **56** wə xundak boliduki, Mən əslidə ularoja қandak muamilə kilmakçı bolajan bolsam, silərgə xundak muamildə bolimən».

34 Pərvərdigar Musaşa sez kılıp mundak dedi: —
2 Sən Israillaroja sez kılıp mundak buyruqin: «Silər Қanaan zeminiqə kirgən qaoqda, silərgə miras boluxka təksim kılınidioqan zemin Қanaan zemini bolidu; zeminning bekitilgən jay-qegraliri mundak bolidu: —
3 Silərning jənub təripinglər Zin qəlidin baxlap Edom qegrisiqə takalsun; andin jənub tərəptiki qegranglar «Xor dengizi»ning jənub təripining əng ayioqıja yətsun;
4 xu yərdin qegranglar «Serik Exək dawini»ning jənub təripidin burulup zinoqə ətsun; uning ayioqı toptooqra Қadəx-Barneanıng jənubida bolidu; andin u yərdin yənə Ҳazar-Addarоja berip, Azmonıja tutixidu; **5** andin qegra Azmondin burulup mengip, Misir ekinoqə baridu wə dengiziqə tutixidu. **6** Kün petix tərəptə qegranglar «Uluq dengiz»ning əzi bolidu, yəni uning boyliri bolidu; mana bu silərning kün petix tərəptiki qegranglar bolidu.
7 Ximal tərəptiki qegranglar mundak bolidu: — «Uluq dengiz»din baxlap hər teoqioqıqə pasil sizilsun; **8** pasil

siziki Hər teojudin baxlap Hamat eojizioja sozulup, andin qegra Zədadoja tutaxsun; **9** qegra yənə Zifronoja etüp Həzar-Enanda ahirlaxsun; mana bu silərning ximaliy qebriganglar bolidu. **10** Andin xərkiy qegrayinglarning pasil siziki Həzar-Enandin Xefamojiqə sizilsun. **11** Bu qegra Xefamdin Ayinning kün qikix təripidiki Riblahka qüxidu; andin qegra xu yərdin qüxüp Kinnərət dengizining dawinidin etüp kün qikix tərəpkə tutixidu. **12** Andin qegra təwənləp Iordan dəryasını boylap qüxüp, Xor Dengizojiqə yətsun. Mana bu qegralar bilən bekitilgən zemininglar bolidu». **13** Musa Israillarоja söz kılıp mundak dəp buyrudi: — «Mana bu Pərwərdigar tokkuz kəbilə wə yerim kəbiligə təkdim kılinsun dəp buyruqan, qək taxlinix arkılık əzünglar warislik kılıdiojan zemininglar bolidu; **14** qünki Rubən kəbilisidikilər ata jəməti boyiqə wə Gad kəbilisidikilər ata jəməti boyiqə əz mirasioja allikəqan warislik kılıp uni igiligən, Manassəhning yerim kəbilisimu əz mirasioja warislik kılıp uni igiligən; **15** Bu ikki kəbilə wə yerim kəbilə Yerihoning udulida, Iordan dəryasining xərkiy kiroqikidiki kün qikix tərəptə əz miraslırini elip bolqan». **16** Pərwərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **17** Təwəndikilər zeminni silərgə təkşim kılıp bərgüqilərning isimliyi: — Kahin Əliazar wə Nunning oqlı Yəxua. **18** Silərmu yənə zemin təkşim kılıxka yardəmlixix üçün hər kəbilidin birdin əmir tallap beringlar. **19** Bularning ismi mundak; — Yəhuda kəbilisidin Yəfunnəhning oqlı Kaləb. **20** Ximeon kəbilisidikilərdin Ammihudning oqlı Xəmuəl. **21** Binyamin kəbilisidin Kislonning oqlı Əlidad. **22** Dan kəbilisidikilərdin Yoglining

оғли, əmir Bukki idi. **23** Yüsüpning əwladliridin: — Manassəh қабilisidikilərdin Əfodning оғли əmir Hənniyəl **24** həm Əfraim қабilisidikilərdin Xiftanning оғли əmir Kəmuəl. **25** Zəbulun қабilisidikilərdin Parnağning оғли əmir Əlizafan; **26** Issakar қабilisidikilərdin Azzanning оғли əmir Paltiyəl; **27** Axir қабilisidikilərdin Xelomining оғли əmir Ahihud; **28** Naftali қабilisidikilərdin Ammihudning оғли əmir Pədahəl idi. **29** Mana bular Pərwərdigar əmr kılıp Israillaroqa Қanaan zeminidiki miraslırını təkşim kılıxka bekitkənlər idi.

35 Pərwərdigar Yerihoning udulida, Iordan dəryasining boyidiki Moab tüzlənglikliridə Musaοja söz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillaroqa mundak əmr kıl, ular miras kılıp erixkən zemindiki bəzi xəhərlərni Lawiylarning olturuxioja bərsun; u xəhərlərning əpqərisidiki yaylaqlarnimu Lawiylaroja bərsun. **3** Xundak kılıp ularning turidiojan xəhərliri bolidu wə xu xəhərlərgə təwə yaylaqlarоja ularning qarpayliri, baxka mal-mülükliри həmdə barlık haywanlıri orunlaxturulidu. **4** Silər Lawiylaroja beridiojan xəhərlərdiki yaylaqlar sepildin baxlap hesablıqanda ming gəz bolsun. **5** Silər yənə xəhər sirtidin kün qıqxı tərəpkə қarap ikki ming gəz, jənub tərəpkə қarap ikki ming gəz, kün petix tərəpkə қarap ikki ming gəz, ximal tərəpkə қarap ikki ming gəz əlqənglar, xəhər otturida bolsun; xəhərlər ətrapidiki muxu yərlər ular üçün yaylaqlar bolsun. **6** Silər Lawiylaroja bərgən xəhərlər iqidə altə xəhər «panahlılıq xəhiri» bolsun; silər xularni adəm əltürüp koyoqan kixilərning xu xəhərlərgə keletalip beriwellixioja

bikitinglar; bulardin baxka ularoja yənə kırıq ikki xəhər beringlar. **7** Silər Lawiyalaroja beridiqan xəhərlər jəmiy kırıq səkkiz bolup, xu xəhərlər bilən ularoja təwə yaylaqlar ularoja berilsun. **8** Silər ularoja beridiqan xu xəhərlər Israillar miras kıləqan təwəliklərdin bolsun; adimi kəprək boləqənlardın kəprək, adimi azraq boləqənlardın azraq elinglar; hərbir kəbilə əzığə təkşim kılınoqan mirasqə asasən xəhərlərdin bəzilirini elip Lawiyalaroja təkşim kılıp bərsun. **9** Pərvərdigar Musaqla söz kılıp mundak dedi: — **10** Sən Israillarоja mundak degin: «Silər Iordan dəryasidin ətüp Kanaan zeminiqə kirgininglarda, **11** tasadipiyliktin adəm əltürüp köyənlarning panahlinixi üçün ķeqip beriwellixiqa birnəqqə xəhər tallap bekitinglar. **12** Xundak kılıqanda bu xəhərlər adəm əltürgüqi taki jamaət aldida sorakqə tartiloquqə, kisaskarning əltürüp köyuxidin panahlinidioqan xəhərlər bolidu. **13** Silər bekitkən bu xəhərlər silərgə panahlinidioqan altə xəhər bolidu. **14** Panahlıq xəhiri üçün Iordan dəryasining kün qıkış təripidə üq xəhər, Kanaan zeminidimu üq xəhərni ayrip köyunglar. **15** Bu altə xəhər Israillar, yat əldikilər wə ularning arisida arılıxip olturoqan musapirlar üçün panahlıq xəhərliri bolsun; tasadipiyliktin adəm əltürüp köyən hərbir kixi xu yərlərgə ķeqixqə bolidu. **16** — Əgər biraw təmür əswab bilən urup adəm əltürüp köyən bolsa, u kəstən adəm əltürgən ķatıl bolidu; kəstən adəm əltürgüqi jəzmən əltürülüxi kerək. **17** Əgər biraw ķol kətürüp adəm əltürgüdək tax bilən urup adəm əltürüp köyən bolsa, u kəstən adəm əltürgən ķatıl bolidu; kəstən adəm əltürgüqi jəzmən əltürülüxi kerək. **18** Əgər

biraw adəm əltürgüdək kaltək bilən urup adəm əltürüp köyoğan bolsa, u қəstən adəm əltürgən қatil bolidu; қəstən adəm əltürgüqi jəzmən əltürülüxi kerək. **19** Kan կisas aloğuqi kixi xu қatilni əltürsun; u қatilni uqratkan yeridə əltürsun. **20** Əgər biraw əqmənlik bilən birsini ittirip yıkitiwetip yaki məküp turup birər nərsə etip əltürüp köyoğan bolsa, **21** yaki əqəkixip muxt bilən urup əltürüp köyoğan bolsa, adəm uroğuqi jəzmən əltürülüxi kerək, qünki u қatil bolidu; kan կisas aloğuqi kixi қatilni uqrıqan yerdə əltüriwətsun. **22** Lekin u adəmning əqi yok, tasadipiy ittiriwetix yaki məksətsizla birər nərsə etip, **23** yaki adəm əltürgüdək hərkəndək bir taxni adəmni kərməy etip selip, adəm əltürüp köyoğan bolsa, uning əslidə uningoja həqkəndək əqi bolmisa, uningoja ziyankəxlik kılıx niyitimu bolmisa; **24** bundak əhwalda, jamaət xu қanun-həkümlərgə asasən adəm əltürgüqi bilən kan կisas aloğuqi otturisida kesim kilsun. **25** Jamaət tasadipiy adəm əltürüp köyoquqını kan կisas aloğuqi kixining қolidin jəzmən kütkuzuwalsun; ular uni կeqip beriwalojan panaqlik xəhərigə [aman-esən] kayturup bərsun; andin mukəddəs may bilən məsihləngən bax kahin əlüp kətküqə u xu xəhərdə tursun. **26** Lekin tasadipiyliktin adəm əltürüp köyoğan kixi əgər կeqip beriwalojan panaqlik xəhərinən təwəsidin qikip kətkən bolsa, **27** xundakla kan կisas aloğuqi kixi uni panaqlik xəhərinən pasillirining sırtida uqrıtip կelip əltüriwətkən bolsa, undakta kan կisas aloğuqi kan təküs gunahını tartmaydu; **28** qünki tasadipiyliktin adəm əltürüp köyoğan kixi əslidə bax kahin əlüp kətküqə panaqlik xəhəridə turuxi kerək idi; bax kahin

elüp kətkəndin keyin eż təwəlikı bolğan zeminoja kaytip barsa bolidu. **29** — Bular silər turuxluk həmmə yərdə əwladmu-əwlad қanun-bəlgilimilər bolsun. **30** Baxğa birsini əltürgən қatilni bolsa, birnəqqə guwahqining guwahlıigidin keyin andin əltürükə bolidu; lekin pəkət birlə guwahqining guwahlıki bolsa, u uni əltürüxning səwəbi bolmaydu. **31** Əlüməgə layik gunah ətküzgənlərgə, yəni կəstən adəm əltürgənlər üçün silər həqkandak tələm pulini kət'iy kobul kilmanglar; undak kixi jəzmən əltürülüxi kerək. **32** Xuningdək panaqlik xəhərgə կeqip beriwalğan kixi üçün bax kahin elüp ketixtin ilgiri eż yerigə kaytip keliwelixioja həqkandak tələm pulini kət'iy kobul kilmanglar. **33** Xundak kilsanglar, eziünglar turoğan zeminni buloğan bolmaysılər, qunki қan zeminni bulğaydu; zemində tekülgən қanoşa dəl xu қanni tekkən kixining eż կenidin baxğa həqkandak kafarət kəltürükə bolmaydu. **34** Əzünglar olturoğan zeminni, yəni Mən Əzüm makan kılğan zeminni bulğimanglar; qunki Mən Pərwərdigar Israillar arisida makan tutkuqidurmən.

36 Yüsüp əwladlirining jəmətliridin Manassəhning nəvrisi, Makirning oqlı Gileadning əwladlirining jəmət baxlıkları Musa wə Israillarning kattılırı bolğan əmirlərning aldişa kelip mundak dedi: — **2** «Pərwərdigar ilgiri ojojaməq qək taxlap zeminni Israil həlkigə miras kılıp təkşim kılıp berixni buyruqan; ojojammu Pərwərdigarning կerindiximiz Zəlofihadning mirasını uning kızılırioja təkşim kılıp berix toqrisidiki buyrukınimu aloğan. **3** Lekin, ular Israillarning baxğa kəbilisidikilərgə yatlıq bolup kətsə, ularning mirasımı ata-bowilirimizning

mirasidin qıçıp ularning ərlirining kəbilisining mirasi oja
köxulup ketidu; undak bolqanda biz qək taxlap erixkən
miras tügəydu. **4** Israillarning «azadlıq yili» kəlgəndə
ularning mirasi ularning ərlirining kəbilisining mirasi oja
köxulup ketidu; bundak bolqanda ularning mirasi
bizning ata-bowilirimizning mirasidin elip ketilidu».
5 Musa Pərwərdigarning səzi boyiqə Israillar oja səz
kılıp mundak əmr kılıp: — Yüsüp kəbilisidikilər toqra
eytidu. **6** Zəlofihadning kızliri toqrisida Pərwərdigarning
buyruqını mundak: «Ular əzliri halıqan ərgə yatlıq
bolsa boluweridu, lekin əz jəməti, əz ata kəbilisidin
bolqan birigə yatlıq boluxi kerək. **7** Xundak bolqanda
Israillarning mirasi bir kəbilidin yənə bir kəbiligə yetkilip
kətməydu; Israillarning hərbiri əz ata-bowilirining
kəbilisining mirasını qing tutup koyup bərməsliki kerək.
8 Israillarning hərbiri əz ata-bowilirining mirasını igiləx
üqün Israil kəbililiridin miraska warislik kılqan hərbir
kız-ayal əz ata-bowilirining kəbilisidin bolqan birsigə
yatlıq boluxi kerək. **9** Muxundak bolqanda, Israillarning
mirasi bir kəbilidin yənə bir kəbiligə yetkilip kətməydu;
qunki Israil kəbililiri əz mirasını қolidin bərməsliki
kerək, — dedi. **10** Pərwərdigar Musaoja қandaq əmr
kılqan bolsa, Zəlofihadning kızlirimu xundak kıldı. **11**
Zəlofihadning kızliridin Mahlah, Tirzah, Höglah, Milkah,
wə Noahlar əz taqilirining oqullirioja yatlıq boldi.
12 Ular Yüsüpning oqlı Manassəhning əwladlırining
jəmətidikilərgə yatlıq boldi; ularning mirasi yənilə
atisining kəbilisi iqidə қaldi. **13** Bular Pərwərdigar
Yerihoning udulida, Jordan dəryasining boyidiki Moab

tüzlənglikliridə Musaning wasitisi bilən Israillar ola
buyruqları əmrlər wə həkümlərdür.

Қанун xərhi

1 Təwəndə hatiriləngini Musaning Iordan dəryasining xərkiy təripidiki Paran bilən Tofəl, Laban, Həzirot, Di-Zahəbning otturisida, yəni Sufning udulidiki qəltüzlənglikdə, pütkül Israiloğa eytən səzliridur: — **2** Hərəb teoqidin qikip, Seir teoqining yoli bilən Қadəx-barneaoğa barənqə jəməy on bir künlük yol idi. **3** Həlbuki, Musa bu barlıq səzlərni Pərwərdigarning ularni dəp əzığə tapiliojini boyiqə Israillarоğa eytən wakıti kırıqinqi yili, on birinqi ayning birinqi künü boldi; **4** bu wakıt Musa Həxbonni paytəht kıləjan Amoriylarning padixahı Sihonni wə Axtarot wə Ədrəyni paytəht kıləjan Baxanning padixahı Ogni məəqlup kıləjandin keyinkı məzgil idi. **5** Xuning bilən Iordan dəryasining xərkiy təripidiki Moab zeminida Musa [pəyoğəmbər] bu қanun-təlimni xərhləxkə baxlap, mundak dedi: — **6** «Pərwərdigar Hudayimiz Hərəb teoqida bizgə söz kılıp: — «Silərning muxu taq ətrapida turoğan waktinglar yetərlik boldi; **7** əmdi burulup səpərgə atlınip, Amoriylar turuwatkan egizlikkə wə uningoja yekin boləjan barlıq jaylarоğa, jümlidin Arabah tüzlənglikgə, taqlıklärоğa, oymanlıkkə, jənubkə, dengiz boylirioğa, uluq dərya, yəni Əfrat dəryasi oqə Қanaaniylarning zemini oja həm Liwan zemini oja beringlar. **8** Mana, Mən xu zeminni silərning aldinglarоğa կoydum; kiringlar, Pərwərdigar ata-bowiliringlarоğa, yəni İbrahim, İshək, Yaqup wə ularning əwladlıriloja: «Silərgə berimən» dəp kəsəm kıləjan zeminni igilənglər» — degənidir. **9** Xunga Mən xu qəoşda silərgə: — «Mən yüküglarni yalozuz kətürəlməymən. **10** Pərwərdigar Hudayinglar silərni

kəpəytti; mana, bugün silər asmandiki yultuzlardək nuroqunsilər. **11** Ata-bowanglarning Hudasi boləjan Pərwərdigar dərwəkə silərni həzirkidin yənə ming həssə kəpəytkəy, xundakla wədə kılqinidək silərgə bəht-bərikət ata kılqay! **12** Lekin mən əzüm yaloquz қandağmu silərning japaliringlarnı, yükünglarnı wə talax-tartixinglarnı kətürələymən? **13** Əzünglar üçün hərkəysi əbililiringlardın danixmən, yorutulojan metiwərlərni tallanglar, mən ularnı üstünglərgə yolbaxqi kılımən» — dedim. **14** Silər bolsanglar manga: — «Sening eytkining yahxi gəp boldi», dedinglar. **15** Xuning bilən mən əbililiringlardın munəwwər adəmlərni, yəni danixmən həm metiwər adəmlərni tallap, üstünglərgə yolbaxqi kılıp, mingbexi, yüzbexi, əllikbexi wə onbexi kılıp təyinləp, əbililiringlar üçün hərhil əməllərni tutuxka tiklidim. **16** Xu qaođda mən aranglardiki soraqqlar oja: «Kerindaxliringlar arisidiki ərz-dəwalarnı soranglar, kerindax bilən kerindaxning otturisida wə pukraying bilən köxna olturojan yaka yurtluklar otturisida adil həküm qıkırıngalar; **17** həküm qıkarojanda həqkəndak kixining yüz-hatirisini kilmangalar; məyli kiqik bolsun, qong bolsun silər həmmisiningla ixlirini soranglar. Silər insanlarning səlitidin körkəmaslıkinglar kerək, qunki muxu həküm qıkırix ixi Hudaşa təwə ixtur. Silərgə təs qüxicidən ix bolsa, menin aldimoja elip kelinglar, mən uni anglaymən» — dedim. **18** Əyni qaođda mən kılıxka kerək boləjan barlık ixlər toqıruluk tapiliojanmən. **19** Biz Pərwərdigar Hudayımız bizgə buyruqandək Hərəbtin qıkıp, Amoriylarning taqlıkişa barduğ wə silər xu

yoldiki bipayan, dəhəxətlik qəlni kərdunglar; biz uning
həmmisidin ətüp, Қадәх-Barneaşa kəlduk. **20** Wə
mən silərgə: — «Silər Pərwərdigar Hudayimiz bizgə
ata қılıdiojan, Amoriylarning teoqioja yetip kəlduk. **21**
Mana, Pərwərdigar Hudayinglar bu zeminni aldinglarşa
koydi; ata-bowanglarning Hudasi Pərwərdigar silərgə
eytkəndək, xu yərgə qikip uni igilənglar; қorkmanglar,
həq hədukmanglar» — dedim. **22** Xuning bilən silər
həmminglar yenimoja kelip manga: — «Biz zeminoja
kirixtin ilgiri aldin adəmlərni əwətəyli; ular biz üçün
u yərni kezitip, qikiximiz kerək bolqan yol wə biz
uqrayıdiojan xəhərlər toqıruluk həwər yətküzsün» —
dedinglar. **23** Bu ix nəzirimgə muwapıq kərünüp, mən
aranglardın on ikki adamni, yəni hərkəysi kəbilidin
birdin adamni tallidim. **24** Ular yolqa atlinip taşka
berip, Əxkol jiloqisişa qüxüp u yərni təkxürüp kərüxti.
25 Ular қollırışa xu zemindiki mewilərdin elip bizgə
kəltürdi wə məlumat berip: «Pərwərdigar Hudayimiz
bizgə təkdirim kılıjan bu zemin yahxidur» — dedi. **26**
Halbuki, silər zeminoja qikixka unimidinglar, Pərwərdigar
Hudayinglarning əmrigə қarxi qikip Uningoja asiylik
ķıldinglar **27** wə eż qediringlarda қakxap: «Pərwərdigar
bizgə eq bolqanlıigidin bizni Amoriylarning қolioja
tapxurup һalak қılıx üçün Misir zeminidin qıçaroqan.
28 Əmdi biz nəgə bararmız? Qünki kerindaxlirimiz:
«Xu yerdiki adəmlər bizdin qong həm egiz bir həlk
ikən; ularning xəhərliri intayin qong, sepilliri asmanoja
takixidikən; uning üstigə biz xu yerdə Anakiylarnı
bayğıduk», dəp kənglimizni parakəndə җiliwətti» —

dedinglar. **29** Xunga mən silərgə: «Korkmanglar, ularning aldida dəkkə-dükkigə qüxmənglər; **30** silərning aldinglarda mangidioğan Pərwərdigar Hudayinglar Misir zeminida kəz aldinglarda barlıq kılıqanlıridək silər üçün jəng kılıdu; **31** silər yənə qəl-bayawandimu barlıq mangojan yolliringlarda muxu yərgə yetip kəlgüqə insan əz oqlını ķuqıkında kətürginidək Pərwərdigar Hudayinglarningmu silərni kətürginini kərdunglar. **32** Xuningdək gərqə U yənə keqidə otta, kündüzdə bulut iqidə silərning aldinglarda mengip, bargah tikküdək yərlərni izdəp tepix üçün yürgən bolsimu, bu ixta Pərwərdigar Hudayinglar oja ixənmidinglar. **34** Pərwərdigar bu səzlərni kılıqan awazinglarnı anglap oğezəplinip: **35** «Bu rəzil dəwrdikilərdin həqbir adəm hərkəndək yol bilən Mən ata-bowlirioğa təkdim kılıxni kəsəm kılıqan bu yahxi zeminni kərgüqi bolmayıdu! **36** Pəkət Yəfunnəhning oqlı Kaləb pütün kəlbini bilən Pərwərdigar oja əgəxkəqkə, xula zeminni kəridü wə u əz puti bilən kezip qıqcan barlıq yərni uningoşa wə uning balilirioşa berimən» — dəp kəsəm kıldı. **37** Xu qəoşda Pərwərdigar silərning səwəbinglardin məndinmu aqqiklandı wə: «Sənmu xu yərgə kirgüqi bolmaysən. **38** lekin aldingda hiszməttə turuwatkan Nunning oqlı Yəxua kirələydu. Uni küqləndürgin, qunki u Israillarnı uningoşa miras kilduridu. **39** Xuningdək silərning: «Ular [düixmənlərning] oljisi bolup կalidu» degən kiçik baliliringlar, yəni bugünkü kündə yahxi-yamanni pərk etəlməydiqan baliliringlar bolsa, kiridu; Mən u yərni ular oja ata կilimən wə ular uni igiləydi. **40** Lekin silər bolsanglar, burulup Kızıl Dengiz oja baridioğan

yol bilən qel-bayawanşa կայտtinglar» — dedi. **41** Xu qaođda silər manga jawab berip: «Biz dərwəkə Pərwərdigar aldida gunah sadir kıldıuk. Xuning üqün biz hazır Pərwərdigar Hudayimiz bizgə kılıqan barlık əmri boyiqə jəng kılıqili qıkimiz» — dedinglar. Xuning bilən silərning hərbiringlar eż beximqılık kılıp қoral-yaraqliringlarnı esip, taoqka qıkmakçı boldunglar. **42** Lekin Pərwərdigar manga: Ularoja: — «Qıkmanglar, jəng kılmanglar, qünki Mən aranglarda əməsmən; silər qokum düxmənliringlar aldida məəşlup bolisilər», degin, dedi. **43** Mən silərgə söz kıldım, lekin silər қulak salmidinglar, bəlki Pərwərdigarning səzигə қarxi qıkip asiylik kılıp, eż beximqılık kılıp taoqka qıktınglar. **44** Lekin taoqda turoqan Amoriylar silərgə қarxi atlinip, bir top hərilərdək silərni taki Hormahəqiqə қoołlap, Seirda silərni kiliqlap əltürdi. **45** Silər kaytip kılıp Pərwərdigar aldida yioqa-zar kətürdünglər, əmma Pərwərdigar pəryadınglarnı anglimidi, ya uningoja қulak salmidi. **46** Xuning bilən silər Қadəxtə nuroqun künlər turup қaldınglar — silər қanqə künlər xu yərdə turdunglar!

2 Andin biz burulup, Pərwərdigar manga eytkandək Қızıl dengizoja baridiojan yol bilən səpərgə atlanduk; biz nuroqun künlər Seir teoqi ətrapida aylinip yürüduk.
2 Pərwərdigar manga söz kılıp: — **3** «Silərning muxu taoqni aylinip turoqan waktinglar yetərlik boldi; əmdi ximal tərəpkə burulunglar. **4** Həlkə: — Silər Seirda turuwatkan қerindixinglər Əsawlarning qebrisidin ətidiojan boldunglar; ular silərdin қorķıdu, xunga bək ehtiyat kılıp, **5** ularoja jəng қozojimanglar;

qünki mən silərgə ularning zeminidin hətta tapanqılık
yərnimu bərməymən; qünki Seir teşini Əsawoja miras
kilip bərdim. **6** Silər ularoja pul tələp ozuk-tülüük
setiwelinglar, pul tələp su setiwelinglar. **7** Qünki
Pərwərdigar Hudayinglar kölunglardiki barlıq əjirni
bərikətləp kəlgən; U silərning bu bipayan qəl-bayawandin
mengip etüwatķininglarda həmmmini bildi; Pərwərdigar
Hudayinglar bu ķırıq yil silər bilən billə boldi; həq
nərsidin kəm bolmidinglar» — dedi. **8** Xuning bilən
biz Seirda turuwatķan ķerindaxlirimiz Əsawlarning
zeminidin wə Arabah tüzlənglikidin, xundakla Elat wə
Ezion-Gəbərdin etüp, burulup Moabdiki qəl-bayawan
yoli bilən mangduq. **9** Pərwərdigar manga: «Moabiylarnı
awarə ķilmanglar yaki ularoja jəng қozojimanglar; qünki
Mən ularning zeminini silərgə miras kilip bərməymən;
qünki Mən Ar xəhər-zeminini Lutning əwladlırioja
miras kilip bərdim» — dedi **10** (Əmiylər əslidə xu
yerdə turatti; ular Anakiylaroja ohxax küqlük, sani
kəp, egiz boyluq bir həlk idi. **11** Ular Anakiylardək
«gigantlar» dəp hesablinidu; lekin Moabiylar ularni
«Əmiylər» dəp ataydu. **12** Seirda əslidə Horiylar turatti;
lekin Əsawlar Horiylarnı zeminidin həydiwetip, ularni
yokitip orniqə olturaklaxtı — huddi Israillar Mənki
Pərwərdigar ularoja təkdirim ķilojan, ularning təwəliki
bołqan zeminoja ķiloqinoja ohxax). **13** [Pərwərdigar:
] «Əmdi həzir ornunglardın turup Zərəd ekinidin
etünglar» dedi. Buni anglap biz Zərəd ekinidin ettuk. **14**
Kadəx-Barneadin ayrılip Zərəd ekinidin etküqə bołqan
künlər ottuz səkkiz yil boldi; bu dəl huddi Pərwərdigar

ularoja kəsəm kılɔjinidək, u dəwrdiki jəngqilər bargahtin pütünləy yokitiloqə boləjan arılıktiki wağit idi. **15** Dərwəkə Pərwərdigarning қoli ularni bargahtin yokitip tügətküqə ularni һalak kilişkə қarxi qıkkanidi. **16** Wə xundak boldiki, xu jəngqilər elüp həlk arisidin pütünləy tügigəndin keyin, **17** Pərwərdigar manga söz kılıp:
— **18** «Silər bugün Moabning, yəni Arning qebrisidin etisilər. **19** Xuning bilən silər Ammoniylaroja yekin kelisilər; əmma ularni awarə kilmanglar yaki ularoja jəng қozojimanglar; qünki Mən Ammoniylarning zeminini silərgə miras kılıp bərməymən; qünki Mən uni Lutning əwladlırioja miras kılıp bərdim» — dedi. **20** (bu zeminmu «giantlarning zemini» hesablinidu; qünki ilgiri gigantlar xu yerdə turoqanidi; Ammoniylar ularni «Zamzumlar» dəp ataydu. **21** Ular Anakiylaroja ohxax küqlük, sani kəp, egiz boyluk bir həlk idi. Pərwərdigar ularni [Ammoniylarning] aldida yokitixi bilən [Ammoniylar] ularni zeminidin məhərum kılıp, ularning ornioja olturaklıxkanidi. **22** Pərwərdigar Seirda turoqan Əsawlar üçünmu ohxax ix kıldı, ularning aldidin Həriylarnı yokətti; xuning bilən Əsawlar ularni zeminidin məhərum kılıp, bügüngə kədər ularning ornioja olturaklıxkanidi. **23** Wə Gaza xəhirigiqə kənt-kıxlaklıarda olturaklıxkan awwiylarnı bolsa, Kaftordin qıkkan Kaftoriylar yokitip, ularning ornioja olturaklıxta). **24** — «Əmdi ornunglardın қozojilinglar, səpiringlar oqa qıkıngalar; Arnon dəryasidin etünglar; mana, Mən Həxbonning padixahı Amoriy Sihonni wə uning zemininimu қolunglar oqa tapxurdum; ixni baxlanglar, zeminni igiləxkə, uning bilən jəng

ķilixka qikqinglar; **25** Mən bügündin baxlap silərning
korķunqunglar wə wəħxitinglarni pütkül asman astidiki
həlkər üstigə qüxtürimən; ular silərning həwiringlarni
anglap silərning tüpəylinglardın titrəp dəkkə-dükkigə
qüxitdu». **26** Xu qaođda mən Həxbonning padixahı Sihonqa
Kədəmot qəlidin əlqılerni əwətip, tinqlik salimi yollap:
— **27** «Bizning zeminingdin etüximizgə yol қoyoqaysən;
ongoja, soloja burulmay, pəkətla yoldin qikmay mangımız.
28 Sən manga ozuk-tülüknı puloja setip berisən, suni puloja
setip berisən; biz pəkətla piyadə mengip etimiz, halas. **29**
Seirda turuwatkan Əsawlar, Arda turuwatkan Moabiylar
bizgə muamilə ķiloqandək sənmə biz Iordan dəryasidin
etüp, Pərwərdigar Hudayimiz bizgə təkdir kılıdiqjan
zəminoja kirgüqə xundak muamilə ķiloqaysən» — dedim.
30 Lekin Həxbonning padixahı Sihonning bizning u yerdin
etüximizgə yol қoyoqusi yok idi; qünki Pərwərdigar
Hudayinglar uni silərning ķolunglaroja tapxurux üçün
uning roh-ķəlbini ķattık, kenglini jahil ķiliwətkən
(bügünkü əhwal dərwəkə xundak). **31** Pərwərdigar manga:
«Mana, Mən aldinglarda Sihonni wə uning zeminini
silərgə tapxuruxka baxlidim; ixni baxlanglar, uning
zeminini igiləx üçün uni ixojal ķilixka kirixinglar» — dedi.
32 Sihon dərwəkə ezi wə barlıq həlkjə biz bilən ķarxilikix
üçün jəng ķilixka Yahəzoja qıktı. **33** Lekin Pərwərdigar
Hudayimiz uni bizning aldımızda ķolimizoja tapxurdi; biz
uning əzini, oqullirini wə barlıq həlkini urup məoqlup
kıldıq. **34** Xu qaođda biz uning barlıq xəhərlirini ixojal
ķilip ularni pütünləy ħalak kıldıq; ulardiki barlıq ərkək,
kız-ayal wə balilarni birinimu koymay yokattuk; ulardin

heqkaysisini tirik koymiduk. **35** Biz pəkət əzlirimiz üçün qarwa mallirini wə ixojal kılıqan xəhərlərdin olja ojəniymət alduk. **36** Arnon dəryası boyidiki Aroərdin wə xu yərdiki jilojidiki xəhərdin tartip Gileadkıqə heqkandak xəhər bizgə təng keləlmidi; Pərwərdigar Hudayimiz bizning aldimizda həmmisini məəjlubiyətkə uqratti. **37** Həlbuki, silər Ammoniylarning zeminiqa, qegrisi bolqan pütkül Yabbok wadisiqa, taqdiki xəhərlərgə yaki Pərwərdigar Hudayimiz bizgə mən'i kılıqan hərkaysi yərgə yekinlaxmidinglar.

3 Andin biz burulup, Baxanoqa baridiojan yol bilən qikip mangduk; Baxanning padixahı Og wə barlık həlkı bizgə karxi jeng kilişka ədrəygə qikti. **2** Pərwərdigar manga: «Uningdin қorkmiojin; qunki Mən uni, uning həlkı wə zeminini қolungoja tapxurdum; Həxbonda turojan Amoriylarning padixahı Sihonni nemə kılıqan bolsa, unimu xundak kılısən» — dedi. **3** Pərwərdigar Hudayimiz dərwəkə Baxanning padixahı Ogni wə barlık həlkini қolimizqa tapxurdi; biz uningoja hujum kılıp ulardin heqkimni қaldurmay kırduk. **4** Xu wakitta biz uning barlık xəhərlirini ixojal kıldıq; biz uning xəhərliridin igilimigən birsimu қalmidi. Bular Baxandiki Ognıng padixaqliki, yəni pütkül Argob rayoni bolup, jəmiy atmış xəhər idi. **5** Bu xəhərlərning həmmisi egiz sepillar wə baldaklıq қowukliri bilən mustəhkəm kılınojanidi; ularoja karaxlıq yeza-kəntlər intayın kəp idi. **6** Biz ularni Həxbonning padixahı Sihonni kılıqinimizdək təltəküs yokattuk — Barlık xəhərlər, ərlər, ayal-balilarnı koymay həmmisini təltəküs yokattuk. **7** Biz pəkət əzlirimiz üçün barlık

qarwa-mallarni wə xəhərlərdin olja oğeniyimət alduk. **8**
Xu qaođda biz Iordan dəryasining xərk təripidə turuxluk
Amoriylarning ikki padixahınını kolidin zeminini, yəni
Arnon dəryasidin Hərmon teođiñiqə bolovan zeminini
tartıwalduk, **9** (Hərmon teođini Zidoniylar «Sirion»,
Amoriylar «Senir» dəp ataydu); **10** Biz yənə tüzləngliktiki
barlıq xəhərlər, pütkül Gilead wə Baxan padixahı ogning
padixahlıkdıki Salikah wə Ədrəy xəhərlirigiqə, Baxanning
barlıq zeminini igiliduk **11** (xu qaođda gigantlarning
kaldukıdin pəkət Baxanning padixahı Og қalojanidi; uning
kariwiti təmürdin yasalojanidi; mana, u Ammoniylarning
Rabbah xəhəridə sakłiniwatmamdu? Uning uzunluğu
tokkuz gəz, kənglikli tət gəz. «Gəz» — adəttiki adəmning
jəyniki əlqəm kılınojan). **12** Biz xu qaođda igiligən zemin
mundak; — Arnon dəryası yenidiki Aroər xəhəridin tartip,
Gilead taqılıkining yerimini wə uningdiki xəhərlərni
Rubən wə Gad կəbilisidikilərgə təkdim կildim; **13**
Gileadning қalojan zemini wə Og padixahning zemini
bolovan pütkül Baxanni mən Manassəhning yerim
kəbilisigə təkdim կildim (pütkül Argob rayoni, yəni pütkül
Baxan «gigantlarning zemini» deyildi. **14** Manassəhning
ooļı Yair pütkül Argob rayonini, yəni Baxanni Gəxuriylar
wə Maakatiylarning qebrisiojiqə igiligən wə uni eż ismi
bilən «Həwwot-Yair» dəp atiojan. Bügüngə կədər u
xundak, atalmakta). **15** Gileadni bolsa mən Makiroja
təkdim կildim. **16** Rubəndikilər wə Gadtikilərgə mən
Gileadtin Arnon dəryasiojiqə (wadining otturisi qegra
idi), xundaqla Ammoniylarning qebrasi bolovan Yabbok
dəryasiojiqə bolovan zeminni təkdim կildim; **17** yənə

Pisgah taqlıki astida yatkan Arabah tüzlənglik (taqlık
tüzlənglikning xərkiy təripidə) wə Iordan dəryasining
Kinnərət kəlidin tartip Tuz dengizləiqə boləjan kismini
ularoja qegra kılıp bərdim. **18** Mən xu qaoğda silərgə: —
Pərwərdigar Hudayinglar əzünglarning təəllukatinglar
bolsun dəp igilixinglar üçün bu zeminni silərgə ata kılɔjan;
aranglardiki jəngqilər jənggə təyyarlinip қorallanɔjan
hələdə ķerindaxliringlar boləjan Israillarning aldida
dəryadin etünglar; **19** Pəkət bala-qakıliringlar wə
mal-qarwiliringlar (mal-qarwiliringlarning kəplikini
bilimən) mən silərgə təksim kılɔjan xəhərlərdə
ķalsun; **20** Pərwərdigar ķerindaxliringlar oja silərning
aram aloqininglardək aram bərgüqə, ular Pərwərdigar
Hudayinglar Iordan dəryasining u təripidə ularoja təkdir
kılɔjan zeminni igiligüqə ular bilən birgə [jəng kilinglar];
andin silər hərbiringlar mən silərgə təksim kılɔjan
əz təəllukatinglar oja կaytisilər» — dəp tapiliojanmən.
21 Xu qaoğdimu mən Yəxuaoja: «Sən Pərwərdigar
Hudayinglarning muxu ikki padixaḥka kılɔjanlırinin
həmmisini əz kəzüng bilən kərdüng; Pərwərdigar
sən baridiqan yerdiki padixaḥliklarnimu xuningoja
ohxax kılıdu. **22** Silər ulardin қorkmanglar; qünki
Pərwərdigar Hudayinglar əzi silər üçün jəng kılıdu» — dəp
tapiliojanmən. **23** Xu qaoğda mən Pərwərdigardin etünüp:
— **24** «I Rəb Pərwərdigar, Sən Əz kəlungsə Əz uluəlukung
wə küqlük ķolungni ayan ķilixkə kirixting; qünki məyli
asmanlarda yaki zemində bolsun Sening kılɔjanlıringoja
wə küq-ķudrittingə təng kəlgüdək xundak ilah barmu?
25 Səndin etünümənki, meni Iordan dəryasidin etüp,

xu yerdiki yahxi zeminni — Xu yahxi taqlikni wə Liwanni körüvkə nesip kılqaysən», — dedim. **26** Lekin Pərwərdigar silərning səwəbinglar tüpəylidin manga oqəzəplinip iltijayimoja կulak salmidi, bəlki manga: «Boldi, bəs! Bu ixni aldimda ikkinqi tiloja aloquqı bolma. **27** Sən Pisgahnıng qokkisiqa qikip bexingni kətürüp, ez kəzüng bilən məoqrıbkə, ximaloja, jənubka wə məxrikkə tikilip կara; qünki sən muxu Iordan dəryasidin etməysən. **28** Yəxuaoja wəzipini tapiliojin, uni riqbətləndürüp yürəklik կil; qünki u bu həlkning aldidin etüp sən kəridiojan xu zeminoja ularni igə kılquzidu» — dedi. **29** Xuning bilən biz Bəyt-Peorning udulidiki wadida turup կalduk.

4 — Əmdi, i Israil, mən silərgə əgitidiojan muxu bəlgilimilərgə həm həkümlərgə կulak selinglar; ularoja əməl կilsanglar həyatlık tapisilər wə xundakla atabowiliringlarning Hudasi Pərwərdigar silərgə təkşim կılıdiojan zeminoja kirip uni igiləysilər. **2** Mən silərgə tapxuridiojan Pərwərdigar Hudayinglarning muxu əmrlirigə əməl կilixinglar üçün, mən silərgə əmr կilojan səzgə heqnemini կoxmanglar həmdə uningdin heqnemini qikiriwətmənglar. **3** Silər ez kəzlirnglar bilən Pərwərdigarning Baal-Peorning tüpəylidin կilojan ixlirini kərgənsilər; qünki Baal-Peorqa əgəxkənlərning həmmisini Pərwərdigar Hudayinglar aranglardın yokatti; **4** Lekin Pərwərdigar Hudayinglarqa qing baqlanojanlardın hərbiringlar bügüngə kədər həyat turuwatisilər. **5** Mana, mən Pərwərdigar Hudayim manga əmr կilojandək, kirip igiləydiqan zeminda turoqanda ularoja əməl կilsun dəp silərgə bəlgilimə həm həkümlərni

өгеттим. **6** Silər ularni qing tutup əməl kilinglar; qünki xundak ķilsanglar bu həkümlərning həmmisini angliojan həlkələrning kəz aldida silərning dana wə yorutulojan bir həlkə ikənlikinglar ispatlinidu; ular dərwəkə: «Bu uluq əl dərhəkikət dana həm yorutulojan bir həlkə ikən» — dəydu. **7** Qünki Pərwərdigar Hudayimizning bizning Uningoja nida kılqan hərbir tiləklirimizdə bizgə yekin turoqnidək, əzигə yekin turoqan bir Hudasi bolqan bizgə ohxax baxka bir uluq əl barmu? **8** Mən aldinglarqa կոյqan muxu pütkül қanundikidək adil bəlgilimilər həm həkümlərgə igə bolqan silərdək baxka bir uluq əl barmu? **9** Əz kəzünglar bilən kərgən ixlarnı untumaslikinglar, hətta emrünglarning barlık künliridə kəlblingardin qıqarmaslikinglar üçün əzünglarqa ehtiyat kilinglar wə ihsaslıq bilən kəlblinglarnı [ezixtin] saklanglar; xuningdək silər kərgininglarnı baliliringlarqa wə baliliringlarning balılıriqə yətküzunglar; **10** Silər Horəb teqida Pərwərdigar Hudayinglarning aldida turoqan künü Pərwərdigar manga: «Həlkni Mening səzlirimni anglix üqün yenimoja yiçkin; xuning bilən ular səzlirimni eginip, yər yüzidiki barlık künliridə Məndin əyminidu wə balılıriqə egitidu» — degəndi. **11** Silər yekin kelip taqning tüwidə turdunglar; bu taqning oti asmanlarning baqırıqə kəyüp yətti, həmdə қarangoquluk, bulutlar wə sür taqni қaplidi; **12** Pərwərdigar otning otturisidin silərgə səz kıldı; silər səzlərning sadasını anglidinqlar, lekin heq xəkilni kermidinglar; silər pəkət bir awazni anglidinqlar. **13** Wə U xu qaoqda silərgə əmr kılqan əhdisini, yəni «on əmr»ni ayan kıldı wə ularni ikki tax

tahtay üstigə pütti. **14** Wə xu qaođda Pərwərdigar manga əmr ķilip, silər dəryadin ətüp igiləydiqan zeminda ularnı ularoja əməl kiliñinglar üçün silərgə bəlgilimilər həm həkümlərni əgitixni tapılıdi. **15** Əzünglaroja nahayiti ehtiyyat kiliñlarki (qünki Pərwərdigar Hərəb teođida ot otturisidin silərgə səz kılçanda həqkandak xəkilni kermigənsilər), **16** əzünglarnı bulçap, məyli ərkək yaki ayal süritidə, məyli yər yüzidiki hərkandak haywan yaki asmanda uqidiqan hərkandak kux bolsun, məyli yər yüzidə hərkandak əmiligüqi haywan yaki yər astidiki sulardiki hərkandak belik bolsun, ularning süritidə həqkandak xəkil-kiyapəttiki oyma butni əzünglar üçün yasimanglar, **19** yaki xuningdək, bexinglarnı ketürüp asmanlaroja ķarap, կuyax, ay, yultuzlar, yəni pütkül samawi қoxunni kərüp, kenglünglar mayıl bolup ularoja bax egip կullukjoja kirmənglar; qünki Pərwərdigar Hudayinglar bularnı pütkül asman astidiki barlık həlkər üçün orunlaxturoqan. **20** Lekin silərni bolsa Pərwərdigar Əz mirasi bolqan bir həlk boluxunglar üçün «təmür tawlax humdani»din, yəni Misirdin elip qikti. **21** Lekin Pərwərdigar silərning wəjənglardın manga əqəzəplinip, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras bolux üçün ata ķılıdiqan yahxi zemin tooprısida: — «Sən xu yərgə kirixkə Iordan dəryasidin etməysən» dəp kəsəm ķildi. **22** Xunga mən muxu zeminda əlüxüm mukərrər; Iordan dəryasidin etməymən; birağ silər bolsanglar uningdin ətüp xu yahxi zeminni igiləysilər. **23** Pərwərdigar Hudayinglarning silər bilən tüzgən əhdisini untumaslıqınglar, xundakla əzünglar üçün Pərwərdigar Hudayinglar silərgə mən'i kılqan

oyma butni yaki hərkəndak nərsining xəkil-kiyapitini
yasimaslıqinglar üçün əzünglarqa həzi bolunglar.
24 Qünki Pərwərdigar Hudayinglar həmmmini yutkuqi
bir ot, wapasızlıkka həsət kılıquqi bir Hudadur. **25**
Silər pərzəntlər, pərzəntinglarning pərzəntlirini kərüp,
zeminda uzak wakit turoqandin keyin, birhil xəkil-
kiyapəttə bolğan oyma butni yasiqan, xuningdək
Pərwərdigar Hudayinglarnı rənjitip uning nəziridə rəzil
bolğanni kılıp əzünglarnı buloqıjan bolsanglar, **26** mən
asman-zeminni üstünglarqa guwahqi boluxka qakirimən,
silər Iordan dəryasidin etüp, igiləydiqan xu zemindin
tezla pütünləy yok kılınisilər; silərning uningda yaxıqan
künliringlar uzun bolmaydu, silər bəlkı uningdin pütünləy
yok kılınisilər. **27** Pərwərdigar silərni barlıq həlkələr
arisişa tarkitidu, Pərwərdigarning silərni həydixi bilən
silər xu əllər arisida kiqik bir қaldıuk bolisilər. **28** Silər
xu yərlərdə turup yaqaqtın yaki taxtin yasaloqan, nə
kərəlməydiqan, nə angliyalmaydiqan, nə yeməydiqan,
nə puralmaydiqan, pəkət insanning kolining yasiqini
bołqan ilahıarning küllükida bolisilər. **29** Silər xu yərlərdə
Pərwərdigar Hudayinglarnı izdəysilər; pütün kəlbinqalar
wə pütün jeninglar bilən uni izdisənglar, uni tapisilər.
30 Silər eojir azab-okubət tartkininglarda, bu ixlarning
həmmisi bexinglarqa qüvkəndə, silər Pərwərdigar
Hudayinglarqa yenip kelisilər wə uning awazişa կulak
salisilər. **31** Qünki Pərwərdigar Hudayinglar rəhəimdiril bir
Hudadur; U silərni taxliwətməydu, nə һalak kilmaydu, nə
ata-bowiliringlar bilən կəsəm iqip tüzgən əhdisini həq
untumaydu. **32** Əmdi, silərdin ilgiri, Huda insanni yər

yüzidə yaratkan künidin tartip etkən künlər toopruluk
sürüxtə kilinglar, xundakla asmanlarning bir qetidin yənə
bir qetiqiqə sürüxtə kilinglarki, muxuningə oħxax uluq
bir ix bolup baķanmu? Uningə oħxax bir ixni anglap
baķanmu? **33** Silergə oħxax, Hudaning ot iqidin qikqan
awazini anglap tirik қalojan baxqa bir həlk barmu? **34**
Pərwərdigar Hudayinglar kəz aldinglarda silər üçün Misir
zeminida қilojanlıridək, kiyin sinaklar bilən, mejizilik
alamətlər bilən, karamətlər bilən, urux bilən, küqlük
kol həm uzitilojan bilək bilən wə dəhxətlik wəhəmilər
bilən silərdin baxqa bir həlkni yat bir əlning arisidin
qıçırip Əzigə has қilix üçün kelip urunup baķanmu? **35**
Pərwərdigarla Hudadur, uningdin baxqa birsi yoktur, dəp
bilixinglar üçün silər bu [uluq] ixlarni kərüxkə tuyəssər
kiliñqansıllar. **36** Silergə təlim berix üçün U asmanlardın
silergə Əz awazini anglatti; U yər yüzidə Əzining uluq
otini kərsətti; silər xu otning otturisidinmu uning
awazini anglıdinglar. **37** Uning üstigə, ata-bowiliringlarə
baqlıojan muhəbbiti tüpəylidin həmdə ularning keyinkı
əwladlırını tallıqanlıki üçün, U silərni Misirdin xəhsən
Əzi zor կudriti bilən kutkuzup qıçırdı; **38** U xuningdək
silərning aldinglardin əzünglardin kəp wə küqlük boləjan
əllərni zeminidin həydəp, silərni uningoja kirgüzüp,
uni bugünkü kündikidək silergə miras қilix üçünmu
xundak қilojandur. **39** Xunga bugün xuni bilip қoyunglarki
wə kənglünglarni xuningə bəlünglarki, Pərwərdigar
yükiridiki asmanlarda bolsun, astidiki yər-zemində bolsun
Hudadur; Uningdin baxqa həqbiri yoktur. **40** Xuningdək
silərning wə keyinkı balilar-əwladliringlarning əhwali

yahxi bolux üçün, Pərvərdigar Hudayinglar silərgə ata
kilidiojan zeminda künliringlarni uzun, hətta mənggülük
kilix üçün mən bugünkü kündə silərgə tapilawatkan Uning
bəlgilimiliri wə əmrlirini tutunglar». **41** Andin Musa Iordan
dəryasining xərkij təripidə üq xəhərni ayrip bekitti;
42 məksiti, həqkandak əq-adawiti bolmay, tasadipiy
köxnisini əltürüp koysa, əltürgən kixi xu yərlərgə, yəni xu
xəhərlərdin birigə կeqip berip aman-esən կelixtin ibarət
idi. **43** Bu xəhərlər bolsa: — Rubənlərning zeminidin
qəl-bayawandiki Bəzər, Gadlarning zeminidin Gileadtiki
Ramat, Manassəh'lərning zeminidin Baxandiki Golandin
ibarət idi. **44** Musa Israillarning aldioja կoyojan կanun
mana təwəndikidək: — **45** (bular bolsa Israillar Misirdin
qıkkanda Musa [pəyəmbər] ularoja jakarliojan agah-
guwahlar, bəlgilimilər həm həkümlərdur; **46** Musa
wə Israillar Misirdin qıkkanda Amoriylarning Həxbon
xəhəridə turuxluk padixahı Sihonni əltürgənidə; Musa
bu əmrlərni Sihonning zeminida, Iordan dəryasining
xərk təripidə, Bəyt-Peorning udulidiki wadida Israillar oja
jakarliojan. **47** Xu qaoğda Israillar [Sihonning] wə
Baxanning padixahı Ogning zeminini, yəni Iordan
dəryasining kün petix təripidiki Amoriylarning ikki
padixahının zemininimu igiligənidə; **48** ularning zemini
Arnon dəryasining կiroqikidiki Aroərdin tartip Sion (yəni
Hərmon) teoqiqə, **49** xundakla Iordan dəryasining xərk
təripidiki pütkül Arabah tüzlənglikli wə Pisgaḥ teoqining
başlıq jaylaxkan «Tüzlənglikti dengiz» oqıqə idi).

5 Xuning bilən Musa pütkül Israilni qaçırip ularoja
mundak dedi: — «I Israil, mən bugün կulaklıringlar oja

anglitiwatkan bu bəlgilimilərgə həm həkümlərgə կulak
selinglar, ularni əgininglar, ularoja əməl қilişka kəngül
bəlünglar! **2** Pərwərdigar Hudayimiz biz bilən Hərəb
teşjida əhdə tüzdi. **3** Bu əhdini Pərwərdigar ata-
bowilirimiz bilən tüzgən əməs, bəlki biz bilən, yəni
büyükki kündə tirik қalojan bizlər bilən tüzdi. **4** Taşda
ot iqidə turup Pərwərdigar silər bilən yüz turanə
səzləxkənidi **5** (xu qaoğda silərgə Pərwərdigarning səz-
kalamini jakarlax üçün mən silər wə Pərwərdigarning
otturisida turoqanidim; silər otning aldida қorķup,
taşka qikixni halimidinglar). **6** U mundak dedi: —
«Mən seni Misir zeminidin, yəni «küllük makani»din
qıkarojan Pərwərdigaring Hudadurmən. **7** Sening Məndin
baxka həqkandak ilahinq bolmaydu. **8** Sən əzüng
üçün məyli yukiridiki asmanda bolsun, məyli təwəndiki
zeminda bolsun, yaki yər astidiki sularda bolsun,
hərkəndak nərsining kiyapitidiki həqkandak oyma
xəkilni yasima; **9** Sən bundak nərsilərgə bax urma yaki
ularning kullukçıja kirmə. Qünki Mənki Pərwərdigar
Hudaying wapasızlıkkə həsət kıləquqi Hudadurmən.
Məndin nəprətləngənlərning կəbihliklirini əzlirigə,
oşullirioja, hətta nəwrə-qəwrilirigiqə qüxürimən. **10**
Əmma Meni səyidiojan wə əmrlirimni tutidiojanlaroja
ming əwladiojqə əzgərməs mehribanlık kərsitimən. **11**
Pərwərdigar Hudayingning namini կalaymikan tiloja
alma; qünki kimdəkim namini կalaymikan tiloja alsa,
Pərwərdigar uni gunahkar hesablimay կalmaydu. **12**
Pərwərdigar Hudaying sanga əmr kıləqdək xabat künini
mukəddəs dəp bilip tut, uningoja əməl kıl. **13** Altə kün

ixləp barlıq ixliringni tügətkin; **14** lekin yəttinqi künü Pərwərdigar Hudayingoja atalojan xabat künidur. Sən xu künü həqkandak ix kilmaysən; məyli sən yaki oqlung bolsun, məyli ķizing, məyli ķulung, məyli dediking, məyli bukang, məyli exiking, məyli hərkandak baxka uliojing, yaki sən bilən bir yərdə turuwatkan musapir bolsun, həqkandak ix kilmisun; xuning bilən ķulung wə dediking səndək aram alalaydu. **15** Sən əzüngning əslidə Misir zeminida kul boləqanlıkingni, Pərwərdigar Hudaying küqlük ķoli wə uzatkan biliki bilən seni xu yərdin qıkarajanlığını esingdə tut; xu səwəbtin Pərwərdigar Hudaying sanga xabat künini tutuxni əmr kılōjan. **16** Pərwərdigar Hudaying sanga əmr kılqandək ata-anangni hərmət ķıl. Xundak ķilsang Pərwərdigar Hudaying sanga ata kılmakqi boləqan zemində uzun əmür kərisən, ħaling yahxi bolidu. **17** Қatillik ķilma. **18** Həm zina ķilma. **19** Həm oqrılık ķilma. **20** Həm қoxnang tooqruluk yalojan guwaqlik bərmə. **21** Həm қoxnangning ayalini təmə ķilma wə nə uning eyi, uning etizi, uning ķuli, nə uning dediki, nə uning kalisi, nə uning exikigə yaki қoxnangning hərkandak baxka nərsisigə kəz ķiringni salma». **22** — bu sezlərni Pərwərdigar təqəda, ot, bulut wə sürlük қarangojuluk iqidin küqlük awazi bilən silərning pütkül jamaitinglaroja eytən wə ularoja həq baxka [sezlərni] қoxmiojan; u ularni ikki tax tahtayoja pütüp manga tapxurdi. **23** Wə xundak boldiki, қarangojulukturin qikkan awazni angliojininglarda wə otluk taoq kəyginidə silər, yəni կəbilə baxlıkliringlar wə aksakalliringlar yenimoja kelip: — **24** «Mana, Pərwərdigar

Hudayimiz əz xan-xəripi wə uluqlukini ayan қildi
wə biz uning awazini ot otturisidin angliduk, xuning
bilən biz bugünkü kündə Huda insanlar bilən sezləxkən
bolsimu, ularning tirik қalojanlığını kərdük. **25** Əmdi biz
jenimizoja təwəkkül қılıximizning nemə hajiti? Qünki
muxu dəhəxətlik ot bizni yutuwetidu. Əgər biz Pərwərdigar
Hudayimizning awazini anglawərsək əlüp ketimiz. **26**
Qünki ət igiliridin həyat igisi Hudanıng otning otturisidin
səzligən awazini anglap, bizdək tirik turuwatkanlardın
kim bar? **27** Sən əzüng Pərwərdigar Hudayimizoja
yekinlixip, uning səzligənlirinin həmmisini angliojin;
andin Pərwərdigar Hudayimiz sanga səzligənlirining
həmmisini bizgə eytip berisən; xuning bilən biz uni anglap
əməl ķilimiz» — dedinglar. **28** Pərwərdigar silərning
bu manga eytən səzliringlarnı anglap manga: «Bu
həlkıning sanga eytən səzlirini anglidim; ularning barlıq
eytən səzləri durustur. **29** Kaxki ularda Məndin ķorķup,
əmrlirimni izqıl tutidiojan bir ķəlb bolsidi, ularning həli
wə baliliringning həli mənggijə yahxi bolatti! **30** Sən
berip ularoja: «Qediringlaroja կaytinglar» — degin. **31** Sən
bolsang yenimda turqın; Mən sening ularoja əgitixing
kerək boローン əmrlər, bəlgilimilər wə həkümlərning
həmmisini sanga eytip berimən; xuning bilən ular Mən
ularoja təwəlik ķılıp beridiojan zeminda turup bularoja
əməl ķildiojan bolidu. **32** Əmdi Pərwərdigar Hudayinglar
silərgə əmr ķilojandək ķılıxka kəngül bəlügenlər; uningdin
ong wə soloja taymanglar! **33** Pərwərdigar Hudayinglar
silərgə əmr ķilojan barlıq yollırıda menginglar; xundak,
ķilsanglar həyatlıq tepip, halinglar yahxi bolidu wə silər

igidarqılık kılıdiojan zeminda turup künliringlar uzun bolidu».

6 «Mana, bular Pərwərdigar manga silər [dəryadin] ətüp igiləydiqan zeminda turoqininglarda ularoqa əməl kılıxinglar üçün silərgə egitixni tapilioqan əmrlər, bəlgilimilər həm həkümlərdür: — **2** (xuning bilən silər, yəni sən əzüng, oqlung wə nəwrəng barlık tirik künliringlarda Pərwərdigar Hudayinglardın қorkup, mən silərgə tapilawatkan uning barlık bəlgilimə wə əmrlirini tutisilər, xundakla uzun künlərni kərisilər. **3** Sən, i Israil, ularni anglap əməl kılıxka kəngül köyünglər; xuning bilən ata-bowiliringlarning Hudasi Pərwərdigar silərgə deginidək, süt bilən həsəl ekip turidiojan munbət zeminda turup, əhalinglar yahxi bolidu wə saninglar intayin kəpiyidu): — **4** — Anglanglar, əy Israil: — Pərwərdigar Hudayimiz, Pərwərdigar bir birliktür; **5** sən Pərwərdigar Hudayingni pütün əsləbing bilən, pütün jening bilən wə pütün küqüng bilən səygin. **6** Mən sanga bugün tapilioqan bu səzlər əsləbingdə bolsun; **7** Sən ularni baliliringoja singdürüp əgət, məyli əydə olturoqanda, yolda mangəzanda, ornungda yatkanda wə ornungdin turuwatkanda hər wəkət ular toqıruluk səzligin; **8** ularni əkolungoja [əslətmə]-bəlgə kılıp tengiwal, pexanənggə əxəkəliringgə wə dərwaziliringoja pütküzgin. **10** Wə Pərwərdigar Hudaying seni kəsəm kılıp ata-bowiliringoja, yəni İbrahim, İshək wə Yağupkə wədə kıləqan zeminni sanga ata kılıx üçün seni uningoja baxlıqanda, — əzüng kurmioqan uluq wə esil xəhərlərgə, **11** əzüng

bisatlıq kılımiojan allıkaqan esil bisatlık kılınojan əylərgə,
əzüng kolimiojan, allıkaqan kolanojan կuduqlarоja,
əzüng tikmigən üzümzarlar wə zəytunzarlarоja tuyəssər
kılıning bilən sən yəp toyunoqandin keyin, **12** — əyni
qaođa seni Misir zeminidin, yəni «kulluk makani»din
qıkarоjan Pərwərdigarni untuxtin həzi bol. **13** Sən
Pərwərdigar Hudayingdin korkkin, ibaditidə bolqın wə
kəsəm kılsang uning nami bilənla kəsəm iqkin. **14** Silər
baxka ilahlar, yəni ətrapingdiki əllərning ilahlırini kət'iy
izdimənglər; **15** Qünki aranglarda turuwatkan Pərwərdigar
Hudaying wapasızlıqka həsət kıloduqi Təngridur. [Əgər
xundak kılsang] Pərwərdigar Hudayingning oqəzipi sanga
közəpilip, U seni yər yüzidin yokatmay kalmaydu. **16** Silər
Pərwərdigar Hudayinglarni Massahəta sinioqandək Uni
simanglar. **17** Pərwərdigar Hudayinglarning əmrlirini,
silərgə tapiliojan guwah-ḥekümliri wə bəlgimilirini
kəngül koyup tutunglar. **18** Pərwərdigar Hudayinglarning
nəziridə durus wə yahxi bolqanni ķilinglar; xundak
kılıqanda halinglar yahxi bolidu wə Pərwərdigar ata-
bowiliringlarоja berixkə kəsəm kılıqan zeminoja kirip uni
igiləysilər, **19** xundakla Pərwərdigar wədə kılıqandək barlık
düxmənliringlarni aldinglardın həydəp qikiriwetisilər. **20**
Kəlgüs idə oqlung səndin: — «Pərwərdigar Hudayımız
silərgə tapiliojan agah-guwah, bəlgilimə həm ḥekümlər
nemə?» dəp sorisa, **21** sən oqlungoja mundak dəysən:
«Biz əslidə Misirdə Pirəwnning կulliri ikənmiz; birak,
Pərwərdigar bizni Misirdin küqlük bir kol bilən qıkarоjan.
22 Pərwərdigar kəz aldımızda uluoj həm dəhəxətlik məjizilik
alamətlər wə karamətlərni kərsitip, Pirəwnning üstigə

həm uning barlık ailisidikilərning üstigə qüxürdi; **23** U ata-bowilirimizə qəsəm iqip wədə kılqan zeminni bizgə ata kılıp, uningoja bizni baxlap kirixkə xu yərdin yetəkləp qıkarojan. **24** Pərwərdigar bizgə bu barlık bəlgilimilərni tutuxni, Pərwərdigar Hudayimizdin korkuxni tapiliojan; U ھalimizning daim yahxi boluxi wə bizning bügünkədək tirik saklanoqandək, Uning panahıda boluxımız üçün xundak tapiliojandur; **25** wə Pərwərdigar Hudayimizning aldida u bizgə tapiliojandək bu barlık əmrlərgə əməl kılıxka kəngül bəlsək bu biz üçün həkkaniylik bolidu».

7 Pərwərdigar Hudaying seni hazır igiləxkə ketiwatkan zeminoja baxlap kirgüzgəndin keyin, aldingdin kəp yat əl-millətlərni, yəni Hıttiyalar, Gırgaxiyalar, Amoriylar, Қanaaniylar, Pərizziylar, Hıwiylar, Yəbusiyarlarnı — səndin küqlük əl-millətlərni həydiwetidu. **2** Əmdi Pərwərdigar Hudaying aldingda ularni қolungoja tapxuruxi bilən sən ularoja hujum kılqiningda, sən ularni təltəküs yokitixing kerək; ular bilən həq əhdə tüzixingga wə ularoja həq rəhİM kılıxingoja bolmaydu. **3** Sening ular bilən nikahlılixingoja bolmaydu; sən қizingni ularning oğullirioja berixinggimu wə ularning қızını oqlungoja elip berixinggimu bolmaydu; **4** qünki ular oqlungni Manga əgixixtin eziketuridu wə xuning bilən oğulliring baxka ilahlaroja qokunidu; u qaoğda Pərwərdigarning oqəzipi silərgə կօզօլիլ, silərni tezla yokitidu. **5** Sən ularoja xundak muamilə kılqinki, ularning kurbangahlırini buzuwetinglar, but tüwrüklini qekiwetinglar, axərah butlirini kesiwetinglar wə oyma butlirini ot bilən kəydürüwetinglar; **6** qünki silər Pərwərdigar Hudayinglaroja pak-mukəddəs bir

həlkətursilər; Pərwərdigar Hudayinglar silərni yər yüzidiki barlik baxka həlkələrdin üstün kılıp, Əzigə has bir həlk boluxka talliwalojan. **7** Pərwərdigarning silərgə mehir qüxüp silərni talliwalojini silərning baxka həlkələrdin kəp boləjanlıqınlar üçün əməs, əməliyəttə silər barlik həlkər arisida əng az idinglar, **8** Pərwərdigarning silərni səygini səwəbidin wə ata-bowiliringlar aldida bərgən kəsimigə sadık boləjanlıkı üçün Pərwərdigar silərni küqlük կol bilən kütkuzup, hərlük bədili tələp «küllük makani»din, yəni Misir padixahı Pirəwnning қolidin qıçarojan. **9** Xunga silər Pərwərdigar Hudayinglarning bərhək Huda, wədisidə turoquqi Təngri ikənlikini bilixinglar kerək; U Əzini səyüp, əmrlirini tutkanlaroja ming dəwrgiqə eżgərməs mehir kərsitip əhədisidə turoquqidur; **10** lekin Əzigə əqmənlərning ixlirini ez bexiə oquk-axkarə qüxürüp, ularnı yokşitidu; Əzigə əqmənlərning hərbirigə ezi ķilojan ixlirini ularning bexiə oquk-axkarə ķayturuxka һayal kilmaydu. **11** Silər Mən bügün silərgə tapiliojan əmr, bəlgilimilər həm həkümlərgə əməl kılıx üçün ularnı qing tutunglar. **12** Qoķum xundak boliduki, bu bəlgilimilərgə ķulak, selip, kəngül koyup əməl kilişanglar, Pərwərdigar Hudayinglar ata-bowiliringlaroja kəsəm bilən wədə ķilojan əhdə wə mehirni silərgə kərsitip turidu; **13** Seni səyüp bərikətləp, ata-bowiliringoja kəsəm bilən sanga berixkə wədə ķilojan zeminda turoquzup kəpəytidu; xu yərdə pərzəntliringni, yər-tupriķingdiki məhsulatlarnı, buoqdiyingni, yengi xarabingni, zəytun meyingni, kaliliringning nəslini wə ķoyliringning қozilirini bərikətləp kəpəytidu. **14** Sən barlik əllərdin ziyanə bəht-bərikət kərisən; arangda, ər-

ayal yaki mal-qarwang arisida həq tuoğmaslik bolmaydu;
15 Pərwərdigar səndin barlıq kesəllərni neri ķılıdu wə sən
ezüng kərgən Misirdiki dəhxətlik wabalardin heqkaysisini
üstünggə salmaydu, bəlki sanga əq boləjanlaroja salidu.
16 Sən Pərwərdigar sanga tapxurojan barlıq həlkərnı
yokitixing kerək; sən ularni kərgəndə, ularoja həq
rəhim ķilmasliking kerək, sən ularning ilahlırinining
ķullukioja kirməsliking kerək; əgər xundak ķilsang,
bu ix sanga ķiltak bolidu. **17** Əgər sən kənglüngdə:
«Bu əllər məndin küqlük; mən կandak ķilip ularni
zeminidin қoqlıwetələymən?» — desəng, **18** ulardin
korkma; Pərwərdigar Hudayingning Pirəwn həm barlıq
Misirliklarnı կandak ķilojanlıkını əsligin, **19** — yəni
Pərwərdigar Hudaying seni xu yərdin qikirix üçün
wasitə ķilojan, eż kezüng bilən kərgən dəhxətlik həküm-
sinaklar, mejizilik alamətlər wə karamətlər, küqlük կol
wə sozulojan biləknı məhkəm esingdə tut; Pərwərdigar
sən կorkuwatkan barlıq həlkənimu xundak ķılıdu. **20**
Uning üstigə Pərwərdigar Hudaying taki ularning səndin
yoxurunojan կaldukliri yokitiloquqə ularning arisi oja
serik hərilərni əwətidu; **21** Sən ulardin korkmasliking
kerək; qünki Pərwərdigar Hudaying arangdidur; U uluq
wə dəhxətlik bir Ilahdur. **22** Pərwərdigar Hudaying xu
əllərni aldingdin pəydinpəy həydəydu; sən ularni birakla
yokitiwetəlməysən; birakla yokitiwətkən təkdirdim,
daladiki һaywanlar kəpiyip, üstünggə basturup kelixi
mumkin. **23** Lekin aldingoja ilgiriləp mangojiningda
Pərwərdigar Hudaying ularni կolungoja tapxuridu wə
ularni parakəndə ķilip, yokitiloquqə dəkkə-dükkigə salidu.

24 U ularning padixahlırını kolungoja tapxuridu, sən ularning namlırınimu asman astidin yok qılısən; ularni yokatkuqə heqbır adəm aldingda turalmaydu. **25** Silər ularning oyma butini ot bilən kəydürüwetinglar; kəz kiringlarnı xularning üstidiki altun-kümüxkə salmanglar, ularni almanglar; bolmisa u silərgə qıltak bolidu; qunkı u Pərwərdigar Hudaying aldida yirginqlik bir nərsidur. **26** Sən heqkandak yirginqlik nərsini əyünggə elip kəlmə; bolmisa sən uningoja ohxax lənətlik nərsə bolup қalisən; sən uningdin қattık yirgən, uningoja mutlək nəprətlən; qunkı u lənətlik bir nərsidur.

8 Mən silərgə bugün tapiliojan bu barlık əmrlərgə əməl қılıxka kəngül қoyunglar; xundak қilojanda silər həyat bolisilər, kəpiyisilər wə Pərwərdigar ata-bowiliringlarqa kəsəm kılıp wədə қilojan zeminoja kirip uni igiləysilər. **2** Pərwərdigar Hudaying seni təwən kılıp, kənglüngdə nemə barlığını, uning əmrlirini tutidiojan-tutmaydiojanlığın biləy dəp seni sinax üçün bu kırıq yil qəl-bayawanda yetəkligən yolni əsligin. **3** Dərwəkə u seni təwən kılıp, seni aq қoyup, sən əslidə bilməydiqan, xundakla ata-bowiliring kərüp baqmiojan «manna» bilən ozuklandurojan; U sanga insan pəkət yeməklik bilənla əməs, bəlki Pərwərdigar Hudayingning aqzidin qıkkən barlık səzləri bilənmə yaxaydiojanlığını bildürүx üçün xundak kıldı. **4** Bu kırıq yilda kiyim-keqiking konirimidi, putung ixxip kətmidi. **5** Sən xuni bilip қoyojinki, adəm əz oqlini tərbiyiligəndək, Pərwərdigar Hudaying seni tərbiyiləydi; **6** Xunga sən Uning yollırıda mengip wə Uningdin korkup, Pərwərdigar Hudayingning əmrlirini

tutkın. **7** Qünki Pərwərdigar Hudaying seni yahxi bir zeminoğa — erik-ekinliri, bulaklıri wə jiloşa-dənglərdə uroşup qıkıdioğan uluoğ suliri bar bir zeminoğa — **8** buoğday wə arpa, üzüm tallırı, ənjür dərəhliri wə anarlırı bar bir zeminoğa, zəytun dərəhliri wə həsəl bar bir zeminoğa, **9** — sən həqnemidin kəmlik tartmay ozukluk yəydioğan bir zeminoğa — taxlırı təmür, taqlırıdin mis kolaydioğan bir zeminoğa yetəkləp kiridu; **10** sən xu yerdə yəp toyunisən wə Pərwərdigar Hudaying sanga ata kılıoğan xu yahxi zemin üçün uningoşa təxəkkür-mədhiyə eytisən. **11** Mən sanga bugün tapilioğan Pərwərdigar Hudayingning əmrliri, bəlgilimiliri həm həkümlirini tutmaslıktın, Uni untup kəlixtin həzi bol; **12** bolmisa, sən yəp toyunoğandin keyin, esil əylərni ķurup ularda olturak laxkəndin keyin, **13** kala-koy padiliring kepipyip, altun-kümüxüng, xundakla sening barliking kəpəygəndin keyin, **14** kənglüng məqrurlinip seni Misir zeminidin, yəni «ķulluğ makani»din qikirip kütküzəğan Pərwərdigar Hudayingni untusən; **15** (U seni bipayan wə dəhəxətlik qəl-bayawandin, yəni zəhərlik yılanlar wə qayanlar ķaplap kətkən, susirap ķaojirap kətkən bir qəl-bayawandin yetəkləp qikqən, xu yerdə sanga qaқmaқ texidin su qikirip bərgən, **16** seni əzini təwən tutsun dəp sinap, sanga ahir rahət-bərikət kərsitix üçün qəl-bayawanda ata-bowiliring kərüp bağmioğan «manna» bilən ozuklanduroğan) **17** — əgər uni untusang, kənglüngdə: «Əz küqüm, əz ķolumning ķudriti meni muxu dələtkə erixtiürgən» deyixing mumkin. **18** Xunga Pərwərdigar Hudayingning Əzi seni dələtkə erixtiürgüqi ķudrətni bərgüqi ikənlilikini əsləp, Uni esingdə

tut; xuning bilən u ata-bowiliringoja қəsəm kılıp wədə
kılıqan əhdini bugünkü kündikidək məhkəm kılıdu. **19** Əgər
sən Pərwərdigar Hudayingni қaşaniki untusang, baxka
ilahlaroja əgəxsəng, ularning կullukida bolup ularoja bax
ursang, mən silərgə bugün xu agahni berəyki, xundak
boliduki, silər təltəküs һalak bolisilər. **20** Pərwərdigar kəz
aldinglarda yokitiwatkan əllərdək silərmü yokitilisilər;
qünki silər Pərwərdigar Hudayinglarning awazioja կulak
salmiojansılər.

9 Angla, i Israil! Sən bugün əzüngdin qong wə küqlük
əllərgə igə bolux üçün, sepilliri asmanoja takixidiojan
qong xəhərlərni igiləx üçün, Anakiylarni կօղլաپ qikirix
üçün Iordan dəryasidin ətisən (sən ularni bilisən,
ular toqrułuk «kim Anakiylar aldida turalisun!» dəp
angliojansən). **3** Sən bugünkü kündə xuni bilip կոյօնki,
sening aldingda mangoluqi Pərwərdigar Hudayingning
əzidur, U yalmap yutkuqi ottur; u muxu əllərni һalak
kılıdu, aldingda ularni tezdin yıkitidu; sən ularning
təwəlikini igiləp, Pərwərdigar sanga eytəndək ularni
tezdin yokitisən. **4** Pərwərdigar ularni aldingdin
həydigəndə sən kənglüngdə: «Həkkaniyilikim səwəbidin
Pərwərdigar meni zeminni igiləx üçün uningoja yetəkləp
kirdi» demigin; bəlki xu əllərning rəzilliki tüpəylidin
Pərwərdigar sening aldingda ularni təəllükətidin məhrum
kılıdu. **5** Sən ularning zeminiqə kirip uni igilixing
sening həkkaniy bolovanlıqindin yaki kənglüngning
duruslukidin əməs, bəlki bu əllərning rəzillikidin wə
Pərwərdigar ata-bowiliring İbrahim, Ishak wə Yakupka
kəsəm kılıqan səziga əməl kılıx üçünmu Pərwərdigar

Hudaying ularni sening aldingda tæəllukatidin məhrum
kılıdu. **6** Əmdi xuni bilip қоюqinki, Pərwərdigar
Hudaying bu yahxi zeminni sanga miras kılɔjini sening
həkkaniylikingdin əməs, qünki sən əsli boynı қattık bir
həlkəsən. **7** Əmdi sening qəl-bayawanda Pərwərdigar
Hudayingni կandak oqəzəpləndürgənlikingni esingdə
tutkın — Uni untuma. Sən Misir zeminidin qıkkən
kündin beri taki bu yərgə kəlgüqə Pərwərdigaroja
asiylik kılıp kəlding. **8** Silər Hərəb teqida Pərwərdigarnı
oqəzəpləndürgən wə Pərwərdigar silərgə aqqiklinip, silərni
həlak kilməkqi boldi. **9** Xu qaođda mən tax tahtaylarnı,
yəni Pərwərdigar silər bilən tüzgən əhdə tahtaylırını
tapxuruwelix üçün taođka qıkkənidim; mən taođda kırıq
keqə-kündüz turdum (mən nə tamak yemidim, nə su
iqmidim); **10** Xuning bilən Pərwərdigar manga Өz barmiki
bilən pütkən ikki tahtayni tapxurdi; ularda Pərwərdigar
taođda ot iqidə silərgə səzligən qaođda, jamaət yiojləjan
küni eytən barlıq səzlər pütülgənidi. **11** Wə xundak
boldiki, kırıq keqə-kündüz etüp, Pərwərdigar manga ikki
tax tahtay, yəni əhdə tahtaylırını bərdi. **12** Wə Pərwərdigar
manga: «Ornungdin turqin, muxu yərdin qüxkin; qünki
sən Misirdin qıkarəjan həlkinq əzlirini bulqıdi; ular tezla
Mən ularqa tapiliojan yoldin qətnəp əzlirigə ķuyma
bir butni yasidi» dedi. **13** Pərwərdigar manga səz kılıp:
«Mən bu həlkni kərüp yəttim; mana, u boynı қattık bir
həlkətur. **14** Meni tosma, Mən ularni yokitimən, ularning
namini asmannı tegidin əqürüwetimən wə xundak
kılıp, seni ulardin qong wə uluq bir həlk kılımən» —
dedi. **15** Mən burulup, taođdin qüxtüm; taođ bolsa ot

bilən yalkunlawatatti; ikki əhədə tahtiyi ikki қolumda idi.

16 Mən kərdüm, mana silər Pərwərdigar Hudayinglar aldida gunah қilipsilər; silər əzünglar üçün қуyma bir mozayni yasapsilər; silər tezla Pərwərdigar silərgə tapilioğan yoldin qətnəp ketipsilər. **17** Mən ikki tahtayni ikki қolumqa elip, qerüp taxlap, ularni kəz aldinglarda qekiwəttim. **18** Silər Pərwərdigarnı oqəzəpləndürüp barlık etküzgən gunahınglar, yəni Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləjanni қilojininglar üçün, yənə awwalkıdək Pərwərdigar aldida yıkılıp, kırık keqə-kündüz dum yattim (mən həq nərsə yemidim, su iqmidim) **19** qünki mən Pərwərdigarning silərni yokitidioğan қattık oqəzipi həm kəhəridin körktum. Pərwərdigar xu qaođimu mening tilikimni anglidi. **20** Pərwərdigar Hərundin oqəzəplinip, unimu yokatmakçı boldi; mən Hərun üçünmu dua қildim. **21** Mən silərning gunahınglarnı, yəni yasioğan mozayni elip uni otta kəydürdüm wə uni yanjıp kukum-talkan қılıp eziwəttim; uning topisini elip təođin qüxidioğan erik, süyigə qeqiwəttim **22** (silər yənə Tabərah, Massah, Kibrot-Həttawahdimu Pərwərdigarnı oqəzəpləndürdünglər). **23** Pərwərdigar silərni Қadəx-Barneadin [Қanaanə] mangdurmakçı bolup silərgə: «Qikip, Mən silərgə təkdir қiloğan zeminni igilənglər» — degəndimu, silər Uning səzигə կarxi qikip asiylik қildinglər, nə Uningə ıxənmidinglər, nə awazioğan həq կulak salmidinglər. **24** Mən silərni tonuoğan kündin tartip silər Pərwərdigar Hudayinglarə asiylik қılıp kəldinglər). **25** Xuning bilən mən axu qaođda Pərwərdigar aldida əzümnə yərgə etip yənə kırık keqə-kündüz dum

yattim; dərwəkə dum yattim; qünki Pərwərdigar silərgə
karap «ularni yokitımən» degənidi. **26** Xunga mən
Pərwərdigarə dua kılıp: «I Rəb Pərwərdigar, Sən Əz
uluqlukung arkılık Əzüng üçün hərlük bədili tələp
setiwaloqan, Misirdin küqlük əolung bilən qıqaroqan
Əz həlkinq boloqan mirasingni yokatmioqaysən; **27** Əz
külliring İbrahim, Ishak wə Yakupni esingdə tutkaysən;
bu həlkinq baxbaxtaklıqıqa, ularning rəzilliki yaki
gunahıqıa karımıqaysən; **28** bolmisa, sən bizni elip qıqqan
xu zemindikilər: «Pərwərdigar bu həlkni ularoqə wədə
kılıqan zeminni igiləxkə elip kirəlməydiqanlıkı üçün wə
ularoqə nəprətləngini tüpəylidin ularni qəl-bayawanda
yokitixka [Misirdin] qıqardı» — dəydu. **29** Kandakla
bolmisun, ular zor küqüng wə uzartiloqan biliking bilən
[Misirdin] qıqaroqan həlkinq wə sening mirasingdur» —
dedim.

10 Xu qaoqda Pərwərdigar manga: «Əzüng üçün
awwalgıdək ikki tax tahtayni oyup qıkıp, taoqka yenimoqə
kəl. Əzünggə yaqıqtın bir sanduk yasioqın. **2** Mən
bu tahtayloroqə sən qekiwətkən awwalkı tahtaylardiki
səzlərni yazımən; sən ularni sandukka koyisən» — dedi. **3**
Xuning bilən mən akatsiyə yaqıqidin bir sanduk yasidim,
awwalgıdək ikki tax tahtay oyup qıktım; ikki tahtayni
kolumda kətürüp taoqka qıktım. **4** Pərwərdigar əslidə ot
iqidin taoqda jamaət yioqiloqan kündə silərgə eytqan xu on
əmrni awwalkı pütüktək tahtayloroqə yazdı; Pərwərdigar
ularni manga tapxurdi. **5** Mən burulup taoqdin qüxüp
tahtaylarnı ezym yasioqan sandukka koydum; Pərwərdigar
manga tapilioqinidək ular tehi uningda turmakta. **6**

Xu qaojda Israillar Bæerot-Bænə-Yaakandin Mosərahką
yol elip mangdi; Ḥarun xu yərdə əldi wə xu yərdə
dəpnə kılindi; uning oɔli Əliazar uning ornini besip
kahinlik ḳildi. **7** Israillar xu yərdin Gudgodahką, andin
Gudgodahtin Yotbatahką səpər ḳildi (Yotbatah erik-ekini
mol yərdur). **8** Xu qaojda Pərwərdigar əhdə sandukını
kətürüükə, Pərwərdigarning aldida hizmitidə turup uning
namida bəht-bərikət tiləxkə Lawiy қəbilisini əzige tallap
ayridi. Wə bügünə kədər xundak boluwatidu. **9** Xunga
Lawiy қəbilisining [Israel] ķerindaxliri iqidə nesiwisi
yaki mirasi yoktur; Pərwərdigar uningoja eytkəndək,
Pərwərdigar Əzi uning mirasidur. **10** Mən əmdi awwalkı
künlərdikidək kırık keqə-kündüz Pərwərdigar aldida
taoja turdum; Pərwərdigar xu qaojdimu tilikimə
kulak saldı; u silərni yokatmidi. **11** Pərwərdigar manga:
«Ornungdin tur, həlkni baxlap aldida yol alojin; xuning
bilən ular Mən ularoja təkdim kiliçka ata-bowilirioja
kəsəm kılıp wədə kılqan zeminni igiləx üçün uningoja
kirsun» — dedi. **12** Əmdi, i Israel, Pərwərdigar Hudaying
səndin nemə tələp kılıdu? — Ḥaling yahxi bolsun dəp
mening bügün silərgə muxu tapilioqanlırimdin baxka
nərsini tələp kılarmu? — Uning tələp kılqını bolsa
Pərwərdigar Hudayingdin korkup, Uning kərsətkən
barlık yollırıda mengip, Uni səyüp, pütkül kəlbing wə
pütkül jening bilən Pərwərdigar Hudayingning hizmitidə
bolup, Pərwərdigarning əmrliri wə bəlgilimilirini tutuxtin
ibarət əməsmu? **14** Mana, asmanlar wə asmanlarning
asmini Pərwərdigar Hudayingoja mənsuptur; yər yüzü
wə uningdiki həmmə nərsilərmə Uningoja mənsuptur.

15 Həlbuki, Pərwərdigar pəkət ata-bowiliringlardin səyünüp, ularni səydi wə xuning bilən bugünkidək barlıq əllər arisidin ata-bowiliringlarning keyinki nəslini, yəni silərni tallidi. **16** Xunga kənglünglarni hətnilik kilinglar, boynunglarni yənə qattık kilmanglar. **17** Qünki Pərwərdigar Hudayinglar hudalarning Hudasi, rəblərning Rəbbi, uluoł İlah, Kudrətlik wə Dəhəxətlik Bolqoqı, insanlarning yüz-hatirisini kilmioqıq, həqkandak parini almioqıqidur; **18** U yetim-yesir wə tul hotunlarning dəwasini soraydu, musapirni səyüp uningoja yemək-iqmək wə kiyim-keqəknı bərgüqıqidur. **19** Xunga silərmu musapirni səyüxünglar kerək; qünki silərmu Misir zeminida musapir idinglar. **20** Sən Pərwərdigar Hudayingdin қorķın; sən Uning ibaditidə bolqın, Uningoja baqlanqın wə [pəkət] Uning namidila kəsəm iqkin. **21** U sən üçün əz kəzüng bilən kərgən bu uluoł wə dəhəxətlik ixlarnı kılqan; U sən mədhiyiləydiqan, sening Hudayingdur; **22** ata-bowiliring jəmiy yətmix jan Misiroja qüvkənidı; wə hazır Pərwərdigar Hudaying seni asmandiki yultuzlardək kəp kıldı.

11 Əmdi sən Pərwərdigar Hudayingni səygin, Uning tapiliojini, bəlgilimilirini, həkümlirini həm əmrlirini izqıl tutkın. **2** Xu ixlarnı bugün esinglarda tutunglar, qünki mən Pərwərdigar Hudayingning jaza-tərbiyisi, uluoqlukı, küqlük կoli wə uzartilojan bilikini, Misir zeminida Misir padixahı Pirəwngə həm uning pütkül zemini üstigə kərsətkən mejizilik alamətliri wə kılqanlarını kərmigən baliliringlaroja səzliməymən **4** (qünki ular [Pərwərdigarning] Misirning կoxuni, ularning atliri,

ularning jəng hərwilirioja kılıqan ixliri, yəni Kızıl Dengizning suliri bilən ularnı əşərk kılıp, üzül-kesil əhalak kılıqanlığı, **5** Uning silər muxu yərgə kəlgüqə silərgə nemə kılıqanlığı, **6** Uning Rubənninə əwlədi, Eliabning oğulları Datan və Abiram oğlu nemə kılıqanlığı, yəni pütün Israillar arisida yər yüzining aqzını əndək ekip ularnı ailisidikiləri və qədirləri bilən əkəm up barlıq təəllukatları bilən yutuwətkənlikini kərmigənidi); **7** [mən bəlkı silərgə söz kilişən]; qunki silərning kəzliringlər Pərvərdigar kılıqan barlıq uluq ixlərni kərdi. **8** Əmdidi, mən silərgə bugün tapiliojan barlıq əmrlərni tutungular; xundak ələsanglar küqlənip, hazırlanıq iliməkqi bolqan zeminoja kirip uni igiləysilər **9** və Pərvərdigar ata-bowiliringlərə qəsəm kılıp ularoja həm əvladlırionu berixkə wədə kılıqan zemində, yəni süt bilən həsəl ekip turidiojan munbət bir zemində turup uzun əmür kərisilər. **10** Qunki silər igiləxkə kiridiojan xu zemin silər qıkqan Misir zeminidək əməs; u yər bolsa, silər uningoja uruk qaqşandin keyin putungular bilən suqırıdiojan kektatlıktək zemin idi; **11** birak silər igiləxkə ətidiojan xu zemin bolsa taoj-jiloqiləri bolqan bir zemindur; u asmandiki yaməqurdin su iqidu, **12** u Pərvərdigar Hudaying Əzi əzizləydiqan bir zemindur; qunki Pərvərdigar Hudayingning kəzləri yılning bexidin yılning ahirioqıqə üzlüksiz uningoja tikilidu. **13** Xundak boliduki, silər Pərvərdigar Hudayinglərni səyüp, pütkül ələbinglər və pütkül jeninglər bilən uning ibaditidə bolux üçün mən silərgə bugün tapiliojan əmrlərgə kəngül əkəm up əkulak, salsaqlar, **14** U: «Mən zemininglərə əz pəslidə yaməqur, yəni dəsləpki

wə keyinki yaməqlurlarnı ata kılımən; xuning bilən axlıklıringlar, yengi xarabinglar wə zəytun meyinglarnı yioğalaysılər; **15** Mən xundakla mal-waranoliring üçün ot-qəp berimən; sən yəp-iqip toyunisən» — dəydu. **16** Kəlbinglar aldinip, baxqa ilahıarning küllükioja kirip, ularoja qoқunup kətməslikinglar üçün əzünglaroja həzi bolunglar; **17** bolmisa, Pərwərdigarning əzəzipi silərgə կօզօլիլ, yaməlur yaommaslıki üçün asmanlarnı etiwetip yaməlur yaqdurmayıdu, tuprak məhsulatlarını bərməydu wə Pərwərdigar silərgə ata kılıdiqan munbət zemindin yoktilisilər. **18** Silər menin bu səzlirimni kəlbinglaroja püküp jeninglarda saklangalar, կօլunglaroja [əslətmə]-bəlgə kılıp tengiwelinglar, pexanənglərgə կաxkidək simwol kılıp ornitiwelinglar; **19** Silər ularni baliliringlaroja əgitisilər; eydə olturoqininglarda, yolda mengiwatkinqinglarda, yatqininglarda wə orundin կօpkininqlarda ular toqrluk səzlənglar; **20** Ularnı əyünglərdiki kexəklərgə wə dərwaziliringlaroja pütüp կօyunglar. **21** Xuning bilən silərning Pərwərdigar atabowiliringlaroja berixkə kəsəm kılıp wədə kilojan zeminda turidiqan künliringlar wə baliliringlarning künliri uzun bolidu, yər yüzdiki künliringlar asmannıng künliridək bolidu. **22** Mən bugünkü kündə silərgə tapiliojan bu pütkül əmrni ihlas bilən tutsanglar, yəni Pərwərdigar Hudayinglarnı səyüp, uning barlık, yollırıda mengixinglar bilən uningoja baqlansanglar, **23** undakta Pərwərdigar silərning kez aldinglarda bu barlık əllərni zeminidin məhrum kılıp həydəydu wə silər əzünglardın qong wə küqlük əllərning təəllukatını igiləysilər. **24** Tapininglar

dəssigən hərbir jay silərningki bolidu; qegranglar qel-bayawandin tartip, Liwanəjiqə wə [Əfrat] dəryasidin Ottura Dengizəjiqə bolidu. **25** Həqkim aldinglarda turalmaydu; Pərwərdigar Hudayinglar silərgə eytkinidək, silərdin boləjan korkunq wə dəhəxətni silər dəssigən barlik jaylar üstigə salidu. **26** Mana, mən bugün aldinglar oja bəht-bərikət wə lənətni қoyımən; **27** Mən silərgə bugün tapiliojan Pərwərdigar Hudayinglarning əmrlirigə itaət kılsanglar, bəht-bərikət bolidu; **28** Pərwərdigar Hudayinglarning əmrlirigə itaət kılmisanglar, bəlki silər tonumiojan baxka ilahlar oja əgixip, mən bugün tapiliojan yoldin qətnəp kətsənglər, silərgə lənət qüxicidu. **29** Xundak kılıxinglar kerəkki, Pərwərdigar Hudayinglar silərni silər igiləxkə kiridiqən zeminoja elip kirgəndin keyin, bəht-bərikətni Gərizim teoji üstidə wə lənətni əbal teoji üstidə turup jakarlaysılər. **30** Bu [taoqlar] Iordan dəryasining karxi təripidə, Gilgalning udulidiki Arabah tüzlənglikidə turuwatkan Қanaaniylarning zeminida, məəqrib yolinən arkısida, Morəhtiki dub dərahlırigə yekin yerdə əməsmu? **31** Qünki silər Pərwərdigar Hudayinglar silərgə təkdir kılıwatkan zeminni igiləx üçün uningoja kirixkə Iordan dəryasidin ətisilər; silər dərwəkə uni igiləysilər wə uningda olturaklıxisilər. **32** Silər mən aldinglar oja koyojan bu barlik həkümlər wə bəlgilimilərgə əməl kılıxkə kəngül koyunglar.

12 Ata-bowiliringlarning Hudasi boləjan Pərwərdigar silərning igilixinglar oja beridiojan zemində turoqanda, yər yüzidiki barlik künliringlarda kəngül կoyup tutuxunglar kerək boləjan bəlgilimilər həm həkümlər

mana munulardur: — 2 Silər həydəp qıkarojan əllərning egiz taqlar, dənglər wə hərbir yexil dərəh astidiki əz ilahlırinin կullukıda boləjan ibadətgahlırini təltəküs yokitixinglar kerək; 3 Ularning kurbangahlırini buzunglar, but tüwrüklirini qeqinglar wə axərahlırini ot bilən kəydürütwinglar; ilahlırinin oyma məbudlirini kesip taxlanglar; ularning isim-namlirinimu xu yərdin yokitixinglar kerək. 4 Silər Pərwərdigar Hudayinglarning hizmitidə ulardək kilmanglar, 5 bəlki Pərwərdigar Hudayinglar Əz namini tikləx üqün barlık կəbililiringlarning zeminliri arisidin tallıqan, Əz turalojsi boləjan jayni izdənglar, xu yərgə kelinglar; 6 xu yərgə silər kəydürmə wə inaqlik կatarlık kurbanlıkinglarnı, məhsulatliringlardın ondin biri boləjan əxrilərni, կolunglardiki kətürmə hədiyələrni, կəsəmgə baqlıq hədiyələrni, ihtiyariy hədiyələrni wə կoy-kala padiliringlarning tunji balılırını əkilisilər; 7 Silər ailəngdikilər bilən կoxulup xu yərdə Pərwərdigar Hudayinglarning aldida ziyapət kilinglar, silər Pərwərdigar Hudayinglar silərni bərikətligən կol əmgikinglarning mewisidin xadlinisilər. 8 Silər biz bugün կilojinimizdək, yəni hərbiringlar əz bilgininglarqə կilojininglardək կılmaslıkinglar kerək; 9 Qünki Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridiqan aramlik həm miraska tehi yetip kəlmidinglar. 10 Birak silər Iordan dəryasidin ətüp, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras kılıp beridiqan zeminoqa olturaqlaxkandin keyin, xundakla u silərni ətrapinglardiki barlık düxmənliringlardın կutkuzup aram bərgəndin

keyin, silər tinq-aman turqanda, **11** xu qaođda Pərwərdigar Hudayinglar Əz namini köyidiqan bir jay bolidu; silər xu yərgə kəydürmə wə inaklık, katarlık, kurbanlıqları, məhsulatlırlıqlardın ondin biri bolqan əxrilərni, əkolunglardıki kəturmə hədiyələrni wə Pərwərdigar oja atap կəsəm kılqan esil hədiyələrni əkilisilər; **12** wə Pərwərdigar Hudayinglar aldida xadlinisilər, yəni silər, oqluł-kızlırlıqlar, կul-dedəklırlıqlar wə silər bilən bir yerdə turuwatkan Lawıylar (qünki ularning aranglarda həqkandak nesiwisi yaki mirasi yoktur) həmminglər xadlinisilər. **13** Sən kəydürmə kurbanlıqlıringni udul kəlgən jaylarda kılmaslıq üçün kəngül koyojin; **14** Pəkət Pərwərdigar həmmə kəbililiringning zeminliri arisidin tallıqan jayda kəydürmə kurbanlıqlıringni kıl wə xu jayda mening sanga barlıq tapiliojinimoja əməl kıl. **15** Həlbuki, sən kənglüng tartkınıqə Pərwərdigar Hudaying seni bərikətləgini boyiqə xəhər-yeziliringda halal haywanları soyup (huddi jərən yaki keyik gəxidin yegəngə ohxax), gəx yesəng bolidu; məyli pak, məyli napak kixilər bolsun ularning gəxini yesə bolidu. **16** Silər pəkət uni կəni bilən koxup yeməsliklərlə kerək; silər կənini su təkkəndək yərgə teküwetixinglər kerək. **17** Sən axlıqtın, yengi xarabtin, zəytun meyidin ondin biri bolqan əxriliringni yaki kala-կoy padiliringning tunji balılırını, yaki կəsəmgə baqlıq hədiyəliringni, ihtiyariy hədiyəliringni yaki əkolungdiki kəturmə hədiyəliringni xəhər-yeziliringda yeməsliklər kerək; **18** bəlki bularni Pərwərdigar Hudaying aldida, Pərwərdigar Hudaying tallayıqan jayda yeyixing kerək, yəni sən, oqlung, kizing, կul-dediking wə sən bilən

bir yerdə turuwatkan Lawiylar birgə yesəng bolidu; wə sən Pərwərdigar Hudaying aldida əmgikingning barlik mewisidin xadlinisən. **19** Ozünggə hezi bolojinki, sən zeminda turojan barlik künliringdə Lawiylardin waz kəqməsliking kerək. **20** Pərwərdigar Hudaying sanga wədə kılıqandək qegraliringni kengəytkəndə, sən kənglüng tartip: «gəx yəymən» desəng, sən kənglüngning tartkınıqə gəx yesəng bolidu. **21** Əgər Pərwərdigar Hudayinglar Əz namini қoyuxka tallaydiqan jay səndin bək yirak bolsa, sən Pərwərdigar sanga təkdim kılıqan kala-köylardin elip soyisən; mən sanga tapilioqandək ularni soyisən wə xəhər-yeziliring iqidə kənglüng tartkınıqə boquzlap yəysən. **22** Jərən yaki keyik yegəndək ularni yəysən; məyli pak məyli napak kixilər bolsun uning gəxidin yesə bolidu. **23** Pəkət xuningdin hezi bolojinki, ularning əneni yemə; qünki jan degən əandidur; sən gəxni jan bilən қoxup yeməsliking kerək. **24** Sən kanni yeməsliking kerək; bəlki uni suni yərgə təkkəndək yərgə teküwət. **25** Sən uni yeməsliking kerək; xundak əilsang əhaling wə səndin keyinki baliliringning əhali yahxi bolidu; qünki sən Pərwərdigarning nəziridə durus bolojanni kılıqan bolisən. **26** Birak səndiki Pərwərdigar oja atiojan wə əsəməgə baqlıq nərsilərni bolsa, sən ularni elip Pərwərdigar tallaydiqan jayqa apirisən; **27** sən [xu yerdə] Pərwərdigar Hudayingning ərbəngahı üstidə kəydürmə ərbənlilikliringni, gəx bilən əneni sunoqin; baxka ərbənlilikliringning ənenimə Pərwərdigar Hudayingning ərbəngahı üstidə əsəməgə wə gəxini yegin. **28** Mən sanga tapilioqan bu barlik səzlərgə əkulak selip kəngül

bəlgin. Xundak kilsang, Pərwərdigar Hudayinglarning nəziridə yahxi wə durus bolqanni қilojan bolisən wə ez һaling wə səndin keyinki əwladliringning hali yahxi bolidu. **29** Pərwərdigar Hudaying sən baridiojan yərdiki əllərning zeminini igilixing üçün ularnı sening aldingda yokşitidu. Xu qaojda, sən ularning zeminini igiləp xu yərdə turojiningda, **30** Xu əllər aldingda yokşitiləqəndin keyin, ularning izidin mengixka eziketurulmaslıking üçün əzünggə həzi bol wə: — «Bu əllər ez ilahlırinin ibaditini կandak tutkan bolqiydi? Mənmu xundak kılıp bakayqu!» dəp ularning ilahlırini həq izdimə. **31** Sən Pərwərdigar Hudayingning hizmitidə bolqiningda kət'iy ularning yoli boyiqə ix tutmaslıking kerək; qünki nemə ix Pərwərdigaroja yirginqlik bolsa, nemə ix Uningoja nəprətlik bolsa, ular ez ilahlırı üçün xu ixlarnı қilojan; ular hətta ez oqullurini wə կızlirinimu ilahlırioja atap otta kəydürüp kəlgən. **32** Mən silərgə tapiliojanlıki əməllərgə əməl қılıxka kəngül bəlünglar; uningoja həq nemə қoxmanglar, uningdin həq nərsini qikiriwətmənglar.

13 Əgər aranglardın pəyojəmbər yaki qüx kərgüqi qikip, silərgə məlum bir möjizilik alamət yaki karamətni kərsitip berəy desə **2** wə u silərgə aldin'ala degən möjizilik alamət yaki karamət əməlgə axurulsa, əmma xuning bilən munasiwətlik «baxka ilahılar oja (yəni silər tonumiojan ilahılar oja) əgixəyli» wə «ularning կullukida bolaylı» desə, **3** xu pəyojəmbər yaki qüx kərgüqining səzlirigə կulaq salmanglar; qünki xu tapta Pərwərdigar Hudayinglar silərning uni, yəni Pərwərdigar Hudayinglarnı pütün կelbinglar wə pütün jeninglar bilən

seyidiojan-səyməydiötininglarnı bilix üçün sinawatkan bolidu. **4** Silər Pərwərdigar Hudayinglaroja əgixip mengixinglar kerək; silər Uningdin қorkunglar, əmrlirini tutunqlar, Uning awazioja қulak selinglar; silər Uning hizmitidə bolup Uningoja baqlininglar. **5** Xu pəyərəmbər yaki qüx kərgüqi bolsa əlümgə məhkum қilinixi kerək; qünki u silərni Misir zeminidin қutkuzup qıkarojan, yəni «ķulluk makani»din hərlük bədili tələp қutkuzojan Pərwərdigar Hudayinglaroja asiylik ķilixni կuttratti, xundakla Pərwərdigar Hudayinglar seni mengixka əmr ķılqan yoldın eziketuruxka urundi; silər muxundak rəzillikni aranglardın yokıtixinglar kerək. **6** Қerindixing, məyli anangning oqlı yaki əz oqlung yaki կizing, jan-jigiring bolovan ayaling yaki jan dostung astirtin seni azdurmakçı bolup: «Baraylı, baxka ilahıarning կullukioja kirəyli» desə, yəni əzüng yaki ata-bowiliring həq tonumaydiojan, ətrapingdiki əllərning ilahıları bolsun, yekin bolsun, yırak bolsun, hətta yər yüzining bu qetida yaki u qetida bolsun, xularning կullukioja kirəyli desə, **8** undakta sən uningoja қoxulma yaki uningoja қulak salma; sən uni həq ayima, uningoja rəhim kılma wə uning gunahını həq yoxurma; **9** կandaqla bolmisun, uni əltürgin; uni əltürüväkə tunji kol saloquqi sən bol, andin barlık həlkning կolliri əgixip xundak կilsun. **10** U seni Misir zeminidin, «կulluk makani»din կutkuzup qıkarojan Pərwərdigar Hudayingni taxlaxka eziketurmakçı boldi, xunga sən uni əltürüväng, qalma-kesək կilixing kerək; **11** Xuning bilən pütkül Israil anlaydu, қorğıdu, xuningdin keyin yənə xundak rəzil ixni aranglarda

kilmaydu. **12** Əgər Pərwərdigar Hudaying olturaklıxixka sanga təkdim қilojan məlum bir xəhərdə: «Arimizdin bəzi rəzil adəmlər qikip: «Barayli, baxqa ilahıarning kullukida bolayli» dəp silər həq tonumaydiojan ilahılarqa əgixixkə ez xəhəridikilərni ezikturdi» degən həwərni anglisang, **14** xu һaman təkxürüp sürüxtə kıl; rast bolsa, dərwəkə bu yirginqlik ix aranglarda yüz bərgənliki ispatlanqan bolsa, **15** undakda sən xu xəhərdikilərni қılıq bilən əltürüp, bu xəhərni wə uning iqidiki barlık nərsilərni, jümlidin malwaranlırını təltəküs һalak қiliwət. **16** Uningdiki barlık oljini otturidiki qong məydanqa yioip, xu xəhərni barlık olisi bilən қoxup Pərwərdigar Hudayingoja atalojan keydürmə kurbanlıktak ot bilən keydürüwət; u mənggügə harabilik bolidu — kaytidin қurulmaslıki kerək. **17** Təltəküs һalakətkə bekitilgən həqbir nərsə қolungoja qaplaxmisun; xundak қilsang Pərwərdigar əqəzipidin yenip sanga rəhİM kərsitudu; U sanga iqini aqritip, atabowiliringoja կəsəm қilojandək seni kəpəytidu. **18** Sən mən bugün tapiliojan Pərwərdigar Hudayingning barlık əmrlirini tutup, uning nəziridə durus bolqanni қilix üçün awazişa կulak, salsaŋ, һaling xundak, yahxi bolidu.

14 Silər Pərwərdigar Hudayinglarning pərzəntliridursilər; əlgənlər üçün bədininglarnı həq kəsməslikinglar kerək wə yaki manglay qeqinglarnı kırıp takır қılmışlikinglar kerək; **2** qunki sən Pərwərdigar Hudayingoja atalojan muğəddəs bir həlkətursən; Pərwərdigar yər yüzidiki barlık həlkələr arisidin Əzinin alahidə gəhiri bolqan bir həlk boluxi üçün seni tallioqandur. **3** Sən heqkəndak yirginqlik nərsini

yeməsliking kerək. **4** Təwəndikilər silər yeyixkə bolidiojan haywanlar: — kala, қoy, өккə; **5** keyik, jərən, buoja, yawa өккə, ahı, bəkən, yawa қoy, **6** xundakla haywanlar iqidə tuyaklıri pütünləy aqimak (tuyaklıri pütünləy yerik) həm kəxigüqi haywanlarning hərhilini yesənglar bolidu. **7** Lekin, kəxigüqi yaki aqimak tuyaklıq haywanlardın təwəndikilərni yeməslikinglar kerək: — Təgə, toxğan wə suoqur (qünki ular kəxigüqi bolqını bilən tuyiki aqimak əməstur. Xunga ular silərgə haram bolidu). **8** Qoxqa bolsa tuyaklıri aqimak bolqını bilən kəximigini üçün silərgə haram bolidu. Xundak haywanlarning gəxini yeməslikinglar kerək wə həm əlüklirigə təgməslikinglar kerək. **9** Suda yaxaydiojan janiwarlardın təwəndikilərni yeyixkə bolidu: — sudiki janiwarlardın қaniti wə қasiraklıri bolqanlarni yeyixkə bolidu, **10** lekin қaniti wə қasiraklıri bolmioqlanlarni yeməslikinglar kerək; ular silərgə nisbətən haram bolidu. **11** Barlıq һalal қuxlarni yesənglar bolidu; **12** birak təwəndiki uqar-қanatlarni yeməslikinglar kerək: yəni bürküt, tapķux-օqeqirlar, dengiz bürküti, **13** қarlioqaq կuyrukluq sar, laqin, қorultaz-tapķuxlar wə ularning hilliri, **14** həmmə қaoja-қozojunlar wə ularning hilliri, **15** müxükyapılık, təgikux, qayka, sar wə ularning hilliri, **16** һuwķux, ibis, ak ku, **17** sakıyķux, belik'aloquq, қarna, **18** ləylək, turna wə uning hilliri, həpüp bilən xəpərəng degənlər silərgə haram sanalsun. **19** Hərbir қanatlıq əmüligüqi haxarətlər bolsa silərgə nisbətən haram bolidu; ularni yeməslikinglar kerək. **20** Silər barlıq һalal қuxlarni yesənglar bolidu. **21** Silər həqkandak əlük

janwarni yeməslikinglar kerək; silər undak nərsini xəhər-yezanglar iqidə turuwatkan musapirlar oja beringlar; ular uningdin yesə bolidu yaki uni yat əlliklərkə setiwətsimu bolidu; qünki sən Pərwərdigar Hudayingoja atalojan mukəddəs bir həlkətursən. Sən oqlakni anisining sütidə қaynitip pixursang bolmaydu. **22** Sən jəzmən hər yili etizdiki həmmə terikqilik məhsulatliringning ondin birini ayrixing kerək; **23** sən xularni, yəni axlıqıng, yengi xarabing, zəytun meyingning ondin birini Pərwərdigar Hudayingning aldida, yəni U Əz naminı қalduruxka tallaydiojan jayda yə, xundakla kala-koy padiliridin ayrılojan tunji balilirini xu yerdə yə; xundak ķilsang Pərwərdigar Hudayingdin daim қorkuxni eginisən. **24** Wə Pərwərdigar Hudaying seni bərikətligəndə, U Əz naminı қalduruxka talliojan xu jay səndin intayın yirak bolup, məhsulatliringni xu yərgə apıralmioqudək bolsang, **25** sən xu qaçıda uni puloja setip, pulni կolungoja tengip, Pərwərdigar Hudaying talliojan jayoja baroqin wə **26** wə kenglüng nemə tartsa, məyli kala, koy, məy-xarab, musəlləs bolsun, yaki xuningdək kenglüng tartkan hərkəndək nərsini xu puloja alsang bolidu; andin sən wə əyüngdikilər xu yerdə uningdin yəp-iqip, Pərwərdigar Hudaying aldida xad-huram bolisilər. **27** Xəhər-yeziliringda turuwatkan Lawiylarni untumaslıqıng kerək, qünki aranglarda uning həqkəndək nesiwisi yaki mirasi yok. **28** Hər üq yilning ahirida sən xu yildiki məhsulatliringdin ondin birini əxrə kilip qıkar; sən uni xəhər-yeziliring iqidə topla; **29** xuning bilən Lawiylar (qünki aranglarda uning həqkəndək nesiwisi yaki mirasi

yok), musapir, yetim-yesirlər wə tul hotunlar kelip uningdin yəp toyunsun; xundak қilsang Pərwərdigar Hudaying қolungdiki barlıq mewini bərikətləydu.

15 Hərbir yəttə yilning ahirida sən bir «halas қılıx»ni jakarlioğın. **2** Bu «halas қılıx» mundak bolidu: — barlıq kərz igiliri қoxnisioja bərgən kərzni kəqürüm қılıxi kerək; uni қoxnisidin yaki ķerindixidin tələp ķılmışlıki kerək; qünki Pərwərdigar aldida bir «halas қılıx» jakarlandı. **3** Qətəlliktin bolsa tələp қılıxka bolidu; lekin ķerindixingda bolqan kərzni kəqürüm қılıxing kerək. **4** Həlbuki, aranglarda hajətmənlər bolmayıdu; qünki Pərwərdigar Hudaying silərgə miras bolux üçün igilixinglaroja beridioğan xu zeminda turojiningda seni ziyadə bərikətləydu; **5** Pəkət silər Pərwərdigar Hudayinglarning awazioja կulak selip, mən silərgə bugün tapilioğan bu pütün əmrgə əməl қılıxka kəngül bəlsənglər xundak bolidu. **6** Qünki Pərwərdigar Hudaying sanga wədə կiloqandək u seni bərikətləydu; sən kəp əllərgə kapalətlik elip kərz berisən, lekin ulardin kərz almaysən; sən kəp əllər üstigə həküm sürisən, lekin ular üstüngdin həküm surməydu. **7** Pərwərdigar Hudaying sanga beridioğan zeminda xəhər-yezanglar iqidə turuwatkan ķerindaxliring arisidin kəmbəqəl bir adəm bolsa, sən uningoja kənglüngni қattık kılma yaki hajiti qüxkən ķerindixingoja қolungni yumuwalma; **8** sən bəlki sehiylik bilən uningoja қolungni oquk қıl wə uningda nemə kəm bolsa qoşum hajitidin qikip uningoja etnə berip tur. **9** Kənglüngdə namrat ķerindixingdin aqrinip: Yəttinqi yil, yəni «halas yili» yekinlaxtı, dəp rəzil oyda boluxtin,

uningoja həq nərsə bərməsliktin həzi bol; xundak bolup
ķalsa u sening toqlrangda Pərwərdigar oja pəryad kətürüxi
bilən bu ix sanga gunah hesablinidu. **10** Sən qokum
uningoja sehiylik bilən bərgin; uningoja bərginingdə
kənglüngdə narazi bolma; qünki bu ix üçün Pərwərdigar
Hudaying seni barlıq ixliringda wə қolungdiki barlıq
əmgikingdə bərikətləydu. **11** Qünki kəmbəəşəllər zemindin
yokəp kətməydu; xunga mən sanga: «Sən sehiylik bilən
zemindiki kerindixingoja, yəni sening namratliringoja
wə hajətmənliringgə қolungni aqkin» — dəp tapilidim.
12 Sening kerindixing, məyli ibraniy ər yaki ibraniy
ayal bolsun sanga setilojan bolsa, u altə yil կullukungda
bolidu, andin yəttinqi yilda sən uni əzüngdin halas kılıp
köyüwət. **13** Uni köyüwətkəndə կuruk kol köyüwətsəng
bolmaydu; **14** sən qokum köyliringdin, haminingdin wə
xarab kəlqikingdin təkədim kılıxing kerək; Pərwərdigar
Hudaying seni bərikətligini boyiqə sən uningoja bər.
15 Sening əslidə Misir zeminida կul bolqanlıqningi,
xuningdək Pərwərdigar Hudaying seni hərlük bədili tələp
kutkuzojanlıqını yadingda tut; xunga mən bugün bu ixni
sanga tapilidim. **16** Həlbuki, xu կulung sanga: «mən səndin
kətməymən» desə (qünki u seni wə ailəngdikilərni seyidu,
sening bilən həli yahxi bolidu) **17** — xu qaçda sən bigizni
elip uning կulikini ixiktə təx. Xuning bilən u mənggügə
sening կulung bolidu. Xuningdək dedikinggimu xundak
muamilə kılɔjin. **18** [Կulungni] yeningdin köyüwetix
sanga eçir kəlmisun; qünki u կullukungda altə yil
bołaqka, kimmiti mədikarningkidin ikki həssə artuk,
bolidu; [uni köyüwətsəng] Pərwərdigar Hudaying barlıq

ixliringda seni bərikətləydu. **19** Kaliliring wə köyliring arisida tuqulmuş barlıq tunji ərkək mozay-közünləringni Pərvərdigar Hudayingoja ata; kaliliringning tunjisini həeqəndək əmgəkkə salma, köyliringning tunjisini kırkıma. **20** Sən wə əyüngdikilər hər yili xu melingni Pərvərdigar Hudaying aldida, Pərvərdigar tallayıldıjan jayda yənglər. **21** Birak [xu] haywanlarning bir yeri meyip bolsa, məyli u məjruh, kor yaki uningda hərkəndək nukşan bolsa, uni Pərvərdigar Hudayingoja қurbanlık kılmasliking kerək. **22** Bəlkı uni xəhər-yezanglar iqidə yesəng bolidu; kixilər məyli pak yaki napak bolsun, uni jərən yaki keyikni yegəndək yesə bolidu. **23** Pəkət sən uning kenini yemə; kenini suni yərgə təkkəndək teküwət.

16 Abib eyini alahidə esingdə tut wə ətüp ketix həytini Pərvərdigar Hudayingoja atap təbrikligin; qünki Pərvərdigar Hudaying seni Abib eyida Misirdin keqidə qıkarıjan. **2** Sən «ətüp ketix həyi»ning melini (məyli koy yaki kala padisidin bolsun) Pərvərdigar Hudaying tallap bekitidijan jayda uningoja atap қurbanlık kılıqin; **3** xundakla sən həeqəndək boldurulmuş nanni yeməsliking kerək; sən uning bilən yəttə kün petir nan, yəni «külpət nenin»ni yeyixing kerək; qünki sən Misir zeminidin aldiraxlıqta qıktıq; xuning bilən sən əmrüngning barlıq künliridə Misir zeminidin qıqqan xu künni yadingda tutkaysən. **4** Yəttə kün qəgraliring iqidə, əyüngdə həeqəndək efitku təpilmisun; sən birinqi künü kəqtə kılıqan қurbanlık gəxlərni ətigəngə kaldurmamasliking kerək. **5** Sən ətüp ketix həyi қurbanlığını Pərvərdigar Hudaying sanga təkdim kılıdiojan xəhər-yeziliringning

hərkandıkıda kilsang bolmaydu; **6** bəlki ətüp ketix
həytı կurbanlığını sən Pərwərdigar Hudaying Əz namini
turoğuzux üçün tallaydioğan jaydila kıl; uni kəqkurun, kün
petix waqtida, yəni Misirdin qikqandiki waqıtka ohxax
wakitta kılısən. **7** Uni Pərwərdigar Hudaying tallaydioğan
jayda pixurup yegin; andin ətigəndə qedirliringoğa
kayıtsang bolidu. **8** Sən altə kün petir nan yəysən;
yəttinqi küni Pərwərdigar Hudaying aldida təntənilik
sorun küni bolidu; sən həqkandak ix-əmgək kilməysən. **9**
Andin yəttə həptini sanaysən; axlıkkə orojak saloqandin
baxlap yəttə həptini sanaxka baxlaysən; **10** andin
sən «həptilər həytı»ni Pərwərdigar Hudaying aldida
kolungdiki ihtiyariy hədiyə bilən etküzisən; Pərwərdigar
Hudaying sanga bərikətliginigə қarap uni ihtiyarən
sunisən. **11** Xuning bilən sən Pərwərdigar Hudaying
aldida, U Əz namini turoğuzuxka tallaydioğan jayda
xadlinisən; sən əzüng, oqlung, kizing, kulung, dediking,
sən bilən bir yerdə turuwatkan Lawiylar, aranglardiki
musapirlar, yetim-yesirlər wə tul hotunlar xadlinisilər.
12 Sən xuning bilən əslidə Misirdə կul bolqanlıkingni
esingga kəltürüp, bu barlık bəlgilimilərni tutup əməl
ķılıqin. **13** Sən «kəpilər həytı»ni yəttə kün etküzisən; sən
haman wə xarab kelqikingni yişqan qeoqingda, oqlung,
kizing, kulung, dediking, xəhər dərwazisi iqidə turidioğan
Lawiylar, musapirlar, yetim-yesirlər wə tul hotunlar xu
həytta xadlinisilər. **15** Pərwərdigar tallaydioğan jayda sən
yəttə kün Pərwərdigar Hudaying aldida həyt etküzisən;
qunki Pərwərdigar Hudaying barlık məhsulatliringda,
kolung ķiloğan ixlarda seni bərikətləydu wə sən dərwəkə

pütünləy xadlinisən. **16** Yilda üq ketim, petir nan heyti, həptilər heyti wə kəpilər həytida sening barlıq ərkəkliring Pərwərdigar Hudaying aldida, u tallaydiojan jayda hazır boluxi kerək; ular Pərwərdigar aldida ķuruk ķol hazır bolsa bolmaydu; **17** bəlki Pərwərdigar Hudayingning sanga təkdir kılıqan bərikiti boyiqə hərbiri қolidin kelixiqə sunsun. **18** Həlkning üstidin adalət yürgüzüp adil həküm qıçırx üzün, sən Pərwərdigar Hudaying sanga təkdir kılıdiojan barlıq xəhər-yeziliring iqidə hərbir կəbilidə sorakqi wə əməldarlarlarni bekitixing kerək. **19** Adalətni burmilisang bolmaydu; adəmlərgə yüz-hatırə kilsang bolmaydu; para alsang bolmaydu; para bolsa akılanılerning kezlinini kor kılıdu həm adillarning səzlərini burmilaydu. **20** Sən mutlək adalətni izdixing kerək; xundak kilsang həyat kərisən həmdə Pərwərdigar Hudaying sanga təkdir kılıdiojan zeminni igiləysən. **21** Sən əzüng üzün yasaydiojan Pərwərdigar Hudayingning կurbangahining ətrapioja «axərah» buti կilnidiojan heqkandak dərəh tikməsliking kerək **22** wə əzüng üzün heqkandak but tüvrüki tikliməsliking kerək; undak nərsilər Pərwərdigar Hudayingoja yirginqliktur.

17 Pərwərdigar Hudayingoja hərkəndək nuksani yaki baxka kəməqliki bolqan kala yaki կoyni կurbanlık süpitidə sunmasliking kerək; qunki undak կilix Pərwərdigar Hudayingoja yirginqliktur. **2** Pərwərdigar Hudaying sanga təkdir kılıdiojan xəhər-yezang iqidə ər bolsun, ayal bolsun, birsining Pərwərdigar Hudayingning aldida birər rəzil ixni կilojanlılığı — Uning əhdisigə hilaplik կilojanlığı, baxka ilahılaroja (məsilən, Mən sanga ibadət կilixka mən'i

ķilojan kuyax, ay yaki pütkül samawi ķoxun bolojan yultuzlaroja), ibadət ķilip ularoja bax urojanlıki baykalsa, **4** – xundak bir ixtin həwər tapkan yaki uni angliojan bolsang, undakta sən əstayidillik bilən sürüxtürgin; bu ix ispatlinip rast qikşa, dərwəkə Israilda xundak yirginqlik ix ķilinojan bolsa, **5** sən xu rəzil ixni ķilojan ər yaki ayalni dərwaziliringoja elip qikip, xu ər yaki ayalni əlümgə məhkum ķilip qalma-kesək ķilixing kerək. **6** Birsini əlümgə məhkum ķilix üçün ikki-üq guwahqining səzliri boluxi kerək. Birsini birlə guwahqining səzi bilən əltürükə bolmaydu. **7** Əltürüülidiojanada awwal guwahqilar կol salsun, andin barlıq həlk կol salsun; xundak ķilsanglar silər rəzillikni aranglardın həydiwetisilər. **8** Xəhər-yezanglarda həküm qikirixka sanga təs kelidiojan bir ix qikşa, məyli hun dəwasi, hək-tələp dəwasi yaki zorawanlıq dəwasida, hərkəndək talax-tartix bolsa ornunglardın turup Pərwərdigar Hudaying tallaydiojan jayoja beringlar. **9** Silər Lawiy kahinlarning wə xu qaçıda bolidiojan sorakqi bəgning yenioja barisilər wə ulardin həküm soraysilər; ular silər üçün həküm qikiridu. **10** Silər Pərwərdigar tallaydiojan axu yerdə turojanlarning silərgə tapxuridiojan həküm səzi boyiqə ijra ķilisilər; ularning silərgə kərsətkininin həmmisigə əməl ķilip kəngül bəlüxünglar kerək. **11** Silər ularning silərgə kərsətkən ķanun həkümi boyiqə, qikiridiojan ķararı boyiqə ķilisilər; ular silərgə tapxuridiojan səzdi ong ya soloja qətnəp kətmənglar. **12** Wə baxbaxtaklık ķilip, Pərwərdigar Hudayingning hizmiti üçün xu yerdə turidiojan kahinoja yaki sorakqi bəgkə կulak salmiojan

kixi bolsa, xu adəm elümgə məhkum bolidu; xuning bilən silər rəzillikni Israildin həydəp qikirisilər. **13** Xundakla, barlıq həlk bularnı anglap korkidu wə yənə baxbaxtaklik ķilmaydu. **14** Sən Pərwərdigar Hudaying sanga təkdir kılıdiojan zeminoja kirip uni igiligidə, xundakla uningda turoğanda: «Mən ətrapimdiki əllərningkidək əzümgə bir padixah tikliməkqimən» desəng, **15** xu qədə sən əzünggə pəkət Pərwərdigar Hudaying tallaydiojinini tikləysən; üstünggə kerindax bolmiqən qətəllikni bekitməsliking kerək. **16** [Padixah] bolsa əzi üçün atlarnı kəpəytməsliki yaki atlarnı kəpəytimən dəp həlkni Misiroqa kayturmaslığı kerək; qünki Pərwərdigar silərgə: «Silər xu yol bilən hərgiz kaytmalıqlar kerək» degənidi. **17** Padixah kəp ayallarnı əz əmrigə almasılığı kerək; bolmisa uning kengli ezip ketixi mumkin. U əzi üçün altun-kümüxni kəpəytməsliki kerək. **18** Padixahlıq təhtigə olturoğınida u əzi üçün Lawiy kahınlarning aldida muxu kanunni bir dəptərgə kəqürüp pütüxi kerək. **19** Xu dəptər uning yenida daim boluxi wə uni əmrining barlıq künliridə okuxi kerək; xundak ķilsə u Pərwərdigar Hudasidin korkup, muxu kanunning səzliri wə bəlgilimilirini tutup ularoqa əməl ķılıxni eginidu. **20** Xundakla uning kengli kerindaxlıri aldida həkawurlixip kətməydu, bu əmrlərdin ong ya soloqa qətnəp kətməydu wə xuningdək Israil arisida uning wə oqullirining padixahlıq künliri kəp bolidu.

18 Lawiy kahınlar wə xuningdək barlıq Lawiylar ķəbilisining Israilda həqkandak nesiwisi yaki mirasi bolmaydu; ular Pərwərdigar oja atap otta sunulidiojan

kürbənliklardin wə [Pərwərdigarning] mirasidin yeyixkə bolidu, **2** Birak ularning ķerindaxliri arisida həqkandak mirasi bolmaydu; Pərwərdigar eytkandək, U Əzi ularning mirasidur. **3** Kaħinlarning kürbənlik kılıdiojan həlkətin alidiqjan ülüxi mundak: — (məyli kala yaki қoy bolsun) қol, engək gəxi wə üqəy-ķerini kaħinlaroja berilidu. **4** Silərning axlıkinglardin, yengi xarabinglardin wə zəytun meyinglardin dəsləpki pixqan həsulni wə կoyliringlardin dəsləpki kırkilojan yungni uningoja berisilər; **5** qünki Pərwərdigar Hudaying uni wə uning əwladlirini Əz namida hizmitidə daim turuxka barlık қəbililiringlar iqidin talliwalojan. **6** Əgər Lawiy bolqan bir adəm pütkül Israildiki hərkandak xəhər-yezidin, yəni ezi makanlaxqan jaydin qikip, Pərwərdigar tallaydiojan jayoja kəlsə **7** wə xu yerdə Pərwərdigar aldida turoquqi barlık ķerindaxlirioja ohxax Pərwərdigar Hudasining namida hizməttə turoqan bolsa, **8** undakta (məyli u atisidin қalojan mirasini setiwətkən yaki setiwətmigən bolsun) uning yəydiqjan ülüxi ķerindaxliriningkidək boluxi kerək. **9** Sən Pərwərdigar Hudaying sanga beridiojan zeminoja kirgən qaoqla, sən xu yerdiki əllərning yirginqlik adətlirini əgənməsliking kerək. **10** Aranglarda əz oqlı yaki kızını ottin ətküzidiojan, palqılık, rəmqılık, əpsaniyilik, jadugərlik **11** yaki dəmidiqılık ķiloquqi yaki jinkəx, sehırgər yaki əlgənlərdin yol sorioquqi həqkandak kixi bolmisun; **12** qünki bundak ixlarnı kılıdiojan hərkandak kixi Pərwərdigar oja nəprətlik bolidu; bu yirginqlik ixlər tüpəylidin Pərwərdigar Hudaying xu əllərni aldinglardın həydəp qikiridu. **13** Sən Pərwərdigar Hudaying aldida

əyibsiz mukəmməl boluxung kerək; **14** qünki sən zemindin həydəydiqan bu əllər rəmqilər wə palqilaroja կulak salidu; birak Pərwərdigar Hudaying seni undak kılıxka yol koymaydu. **15** Pərwərdigar Hudaying silər üqün aranglardin, կerindaxliringlar arisidin manga ohxaydiqan bir pəyərəmbər turoquzidu; silər uningoja կulak selinglar. **16** Bu silər Hərəb teojudan yiojilojan kündə Pərwərdigar Hudayinglardin: «Pərwərdigar Hudayimning awazini yənə anglimaylı, bu dəhəxətlik otnı kərməyli, bolmisa əlüp ketimiz» dəp tələp կiləjininglaroja pütünləy mas kelidu. **17** Xu qaoında Pərwərdigar manga: «Ularning manga degən səzi yahxi boldi. **18** Mən ularoja կerindaxliri arisidin sanga ohxaydiqan bir pəyərəmbərnı turoquzimən, Mən Θz səzlirimni uning aqzioja salımən wə u Mən uningoja barlıq tapiliqinimni ularoja səzləydi. **19** Wə xundak boliduki, u Mening namimda dəydiqan səzlirimgə կulak salmaydiqan hərkəndək kixi bolsa, Mən uningdin hesab alımən. **20** Əmma Mening namimda baxbaxtaqlıq կilip Mən uningoja tapilimiqan birər səzni səzlisə yaki baxķa ilahılearning namida səz կilidiqan pəyərəmbər bolsa, xu pəyərəmbər əltürülsün. **21** Əgər sən kənglüngdə: «Pərwərdigar կilmiojan səzni կandaq pərk etimiz» desəng, **22** bir pəyərəmbər Pərwərdigarning namida səz կiləjan bolsa wə u bexarət կiləjan ix toqra qikmisa yaki əməlgə axurulmisa, undakta bu səz Pərwərdigardin qikmiojan; xu pəyərəmbər baxbaxtaqlıq bilən səzligən dəp, uningdin korkma.

19 Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan zemindiki taipilərni silərning aldinglardin üzüp taxliqan waqtida

wə silər xundakla ularning xəhərliri wə əyliridə turojininglarda, **2** silər xu qaqda Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan zeminda üq xəhərni ayrim kiliçinglar kerək; **3** xundakla, adəm əltürgən hərbir kixi xu yərlərgə, xu xəhərlərning birigə keletalər beriwalısun dəp yol hazırlap, Pərwərdigar Hudayinglar miras boluxka silərgə beridiojan zeminni üq rayonqa bəlisilər. **4** Tirik kəlix üqün xu yərlərgə keletalər beriwalıjan, adəm əltürgən kixi toqluluk bəlgilimə mundak; — u köxnisi tasadipiyliktin urup əltürüp köyəjan, xundakla əslidə uningoja əq-adawiti bolmiojan bolsa, xu yərgə keletalər beriwalsa bolidu. **5** Məsilən, u köxnisi bilən otun kesikkə ormanoja kirgən bolup, dərəhni kesikkə paltini ketürgəndə palta bexi sepidin ajrap ketip köxnisiqə tegip ketip uni əltürüp köysə, undakta jawabkar kixi bu xəhərlərdin birigə keletalər beriwelip həyat əkalidu; **6** bolmisa, ən kisasi aloquqi oqəzipi kaynicioanda adəm əltürgən kixini kooqlaydu wə yol uzun bolqaqka, uningoja yetixiwelip əltürüwetixi mumkin; əməliyəttə, u kixi əlümgə layik əməs, qünkə uning əslidə köxnisiqə həqkandak əq-adawiti yok idi. **7** Xunga mən silərgə: «Əzünglar xundak üq xəhərni ayrixinglar kerək» dəp əmr kılımən. **8** Pərwərdigar Hudayinglar ata-bowiliringlarqa kəsəm kılqinidək qegrayinglarnı kengəytixni, ata-bowiliringlarqa wədə kılqan barlıq zeminni silərgə təkdim kiliçni halaydu; **9** silər Pərwərdigar Hudayinglarnı səyűx wə uning yollırıda daim mengix üqün mən silərgə bugün tapiliojan bu əmrni tutsanglarla U xundaq kiliidu, undakta silərmə əzünglar üqün bu üq xəhərdin baxka yənə üq xəhərni köxisilər. **10** Wə xundak,

ķilsanglar Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras kılıp təkdim kılıdiojan zemin arisida naħek կan təkülməydu wə xuningdək gədininglarqa hun gunahı qüxməydu. **11** Lekin birsi қoxnisioja өq-adawət tutkan bolsa, paylap turup uningoja hujum kılıp, urup əltürüwətsə wə xu xəhərlərdin birigə կeqip beriwalojan bolsa, **12** undakta uning əz xəhəridiki aksakallar adəm əwətip uni xu yərdin yandurup kelixi kerək, andin uni əltürülsün dəp «կan kisasi aloquqi»ning կoliqə tapxuruxi kerək. **13** Sən uni հeq ayimiojin, xundak կilojanda Israildin təkülgən gunahsız կanning deoqını taziliojan bolisilər; andin հalinglar yahxi bolidu. **14** Pərwərdigar Hudaying sanga igiləx üçün təkdim kılıdiojan zeminda burunkılar miras yeringdə bekitkən, қoxnangning pasil texini yətkiməsliking kerək. **15** Məlum jinayət yaki gunah tooprısında birsigə «U gunah կilojan» dəp ərz-xikayət կilixta yaloquz birla guwahqi bolsa kupaya kilmaydu, bəlki həmmə ix ikki yaki üç guwahqining səzi bilən bekitilsun. **16** Birsi toopruluk «palanqi-pokunqi gunah կilojan» dəp ərz kılıdiojan կara niyatlık bir guwahqi qiksa, **17** dəwalixip կalojan ikki adəm Pərwərdigarning aldida, xu künlərdə bolidiojan kahınlar wə sorakqi bəglər aldida hazır bolsun; **18** sorakqi bəglər əstayidillik bilən təkxürsun; əgər həlikı guwahqi yalojan guwahqi bolup, əz կerindixi toopruluk yalojan guwahlik bərgən bolsa, **19** undakta, silər dəl u կerindixioja կilmakqi bolqinidək uningoqimu xundak կilinglar. Xundak ķilsanglar rəzillikni aranglardın yokitisilər. **20** Կalojan həlkmu bu ixni anglaydu wə կorkıdu wə xundakla, aranglarda undak rəzil ixni yənə kilmaydu. **21** Silər հeq

rəhîm kilmanglar; janşa jan, kezgə kez, qixqa qix, қoloja
kol, putqa put elinsun.

20 Əgər sən düxmənliringgə jəng kılqılı qikip, at wə
jəng hərwilirini, xundakla əzüngdin kəp bolovan bir
əlni kərsəng, ulardin həq қorķma. Qünki seni Misir
zeminidin qikirip kəlgən Pərwərdigar Hudaying Əzi
sən bilən billidur. **2** Silər jənggə qikix aldida kahin
əzi aldioqa qikip həlkə səz kılıp **3** ularoqa: Əy Israil,
anglanglar! Silər bugün düxmənliringlar bilən sokuxux
aldida turuwatisilər. Kəngülliringlar jür'ətsiz bolmisun;
korkmanglar, titrimənglar, ularning səwəbidin dəkkə-
dükkigə qüxmənglar; **4** qünki Pərwərdigar Hudaying Əzi
düxmənliringlar üstidin oqəlibə kılıxinglar üçün silər
bilən billə jənggə qikidu» — dəp eytsun. **5** Xu qaođda
əməldarlar həlkə mundak desun: — «Aranglarda bir
yengi əy selip, uni [Hudaşa] atimiojan birsi barmu?
Undakta u əz əyigə yenip kətsun, bolmisa u jəngdə olüp
ketip, baxka kixi kelip uni [Hudaşa] atixi mumkin. **6** Tək
selip üzümzar bərpa kılıp, tehi uning mewisini yemigən
birkim barmu? Bar bolsa əyigə yenip kətsun, bolmisa
u jəngdə olüp kətsə, baxka kixi kelip uning mewisini
yeixi mumkin. **7** Bir kiz bilən wədiləxkən bolup, tehi
uni əz əmrigə almiojan birkim bolsa, u əyigə yenip
kətsun, bolmisa u jəngdə olüp kətsə, baxka kixi kelip uni
əzигə hotunlukka elixi mumkin». **8** Andin mənsəpdarlar
həlkə yənə səzləp: «Korķup kətkən, jür'ətsiz birkim
barmu? U əyigə yenip kətsun. Bolmisa kərindaxlirining
yürükümu uningkidək jasarətsiz bolup əelixi mumkin» dəp
eytsun. **9** Əməldarlar həlkə xularnı eytḳandin keyin ular

həlkning aldida yetəkqilik kılıxka қoxunlar oja sərdarlarnı tiklisun. **10** Silər hujum kılıxka məlum bir xəhərgə yekin laxkininglarda awwal uningoja sülhi toqrisida söz kilinglar. **11** Əgər ular sülhini halaymiz, dəp jawab berip əz dərwazilirini silərgə aqsa, undakta uningda turuwatkan həmmə həlk silərgə bekinip կulluk haxarda bolidu. **12** Lekin silər bilən sülhi kılıxka unimay, bəlki silər bilən jəng kilmakçı bolsa silər uni қorxanglar. **13** Pərwərdigar Hudayinglar uni қolunglar oja tapxuroğanda uningdiki hərbir ərkəknı kılıqlap əltürünglər; **14** lekin ayallar bilən balılıri, kala bilən xəhərdiki həmmə nərsini, yəni barlık əqəniymətni əzünglar oja kılıp elinglar; Pərwərdigar Hudayinglar əz düxmənliringlardın silərgə elip bərgən oljidin yəp səyünisilər. **15** Silərdin yirakta bolqan, [zemin oja təwə bolmiojan] əllərning xəhərlirigə xundak kilinglar. **16** Lekin Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras kılıp beridiojan zemindiki əllərning xəhərlirini bolsa, ularning iqidiki tiniği bar həq nərsini tirik қoymay, **17** bəlki Pərwərdigar Hudayinglar silərgə buyruqandək Hıttiyalar bilən Amoriylar, Қanaaniylar bilən Pərizziylər, Hıwiylar bilən Yəbusiyarlarning həmmisini təlteküs yokitixinglar kerək. **18** Bolmisa, ular əz ilahlıri oja qoğunuxtiki həmmə yirginqlik ixlirini silərgə əgitip, Pərwərdigar Hudayinglar oja gunah kılıdiojan bolisilər. **19** Bir xəhərni igiləx üçün uzun wakit jəng kılıp қorxap turuxka toqra kəlsə, uning ətrapidiki dərəhlərni palta bilən kesip wəyran kılmganglar; qünki ularning mewisini yesənglar bolidu. Xunga ularni kəsmənglər; qünki daladiki dərəhlər қorxiwelik kerək bolqan adəmmidi? **20** Lekin silər

mewilik dərəh əməs dəp bilgən dərəhlərni kesip yoktitip,
silər bilən sokuxkan xəhərni hujum kılıp oqlutixka xu
dərəhlərdin istihkam-potəylərni yasisanglar bolidu.

21 Əgər Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras kılıp
igiləxkə beridioğan zeminda, dalada əltürülgən bir jəsət
tepilsə, əmma uni əltürgən adəm məlum bolmisa, **2**
akşakalliringlar bilən sorakqi bəgliringlar qıkip əlük
tepi洛jan yər bilən ətrapidiki xəhərlərning arılışını
əlqisun; **3** əltürülgüqining jəsitigə əng yekin xəhərning
akşakalliri bolsa ixka selinmioğan, boyuntorokmu
selinmioğan inək tepip kəlsun; **4** xu xəhərning akşakalliri
inəknü süyi tohtimay akidioğan, həydilip terilmioğan bir
jiloqıa elip berip, xu jiloqining əzidə inəkning boynini
sunduruwətsun; **5** xu qaoğda Lawiyning əwladlıri bolən
kahinlar ularning kəxioğan kəlsun; qunki Pərwərdigar
Hudayinglar ularni Əzining aldida hizməttə bolup,
Pərwərdigarning namida bəht-bərikət tiləxkə tallıqandur.
Hərbir dəwa wə hərbir tayağ jazası ularning səzi
boyiqə kesilsun. **6** Əltürülgüqining jəsitigə əng yekin
xəhərdiki akşakallarning həmmisi xu jiloqıa kelip,
boynı sundurulən inəkning üstidə turup, kollirini
yuyup **7** guwahlıq berip: «Kollirimiz bolsa bu կanni
təkmidi, kəzlimiz bu ixni kərmidi; **8** əy Pərwərdigar,
Sən Əzüng hərlük bədili tələp kütkuzən həlkinq Israilni
kəqürgəysən wə nahək akğan կanning gunahını Israil
həlkinqə artmioqaysən» — desun; xundak kılıp bu կan
gunahıqə kafarət kəltürülgən bolidu. **9** Silər xundak kılıp
Pərwərdigarning nəziridə toqra bolənni kılıp nahək
təkülgən կanning gunahını əzünglardın qıkırıwətkən

bolisilər. **10** Əgər silər düxmənlirinqər bilən jəng
kılıqlı qıkkininglarda Pərvərdigar Hudayinglar ularni
kolunglarqa bərgəq, ulardin əsir alojan bolsanglar, **11** bu
əsirlərning arisida qiraylıq bir ayalni kərüp, kənglüng
uningə qüxüp, uni əmringgə elixni halisang, **12** undakta
uni əyünggə elip barojin; u qeqini qüxürüp, tirnaklırini
yasap, **13** əsirliktə kiygən kiyimlirini selip, əyüngdə
olturup toluk bir ay ata-anisi üçün matəm totsun; andin
sən uning kəxişa kirip uni əzünggə ayal kılıp uningə
ər bolsang bolidu. **14** Keyin, əgərdə kənglüng uningdin
seyünmişə, u կայərnı halisa, baroqli koyuxung kerək; uni
puloşa satmiojin wə uningə dedəktək muamilə kilmiojin,
qunki sən uningə yekinlik kılıp uyat kılıqansən. **15**
Əgər birsining ikki ayali bolup ularning birigə amraklıq,
yənə birigə eqlük kılıqan bolsa wə amrak wə eq bolqan
hər ikkisidin oçul tuqulqan bolsa, tunjisini eq ayalidin
tapşan bolsa **16** undakta u kixi oçullirioşa barini miras
üçün üləxtürüp bərgən künidə eq ayalining oçli, yəni
uning tunji oçlining ornişa amrak ayalining oçlini tunji
oçullukka koyuxka bolmaydu. **17** U bəlki eq ayalining
oçlini tunji oçlum dəp etirap kilsun; qunki bu uning
küq-kuwviti bar waqtidiki dəsləpki mewisidur; tunji
oçulluk həkuki uningki bolqaqka, atisi barlık mal-
mülükten uningə ikki ülüx miras bərsun. **18** Əgər
birsinin baxbaxtak wə itaətsiz oçli bolsa, u nə atisining
səzigə, nə anisining səzigə կulaq salmay, hətta tayağ-
tərbiyimu kar kilmay, ularning gepini yənilə anglimisa,
19 Uning ata-anisi uni tutup, xəhərning dərwazisioşa elip
berip, xəhərning aksakallirining kəxişa kəltürsun; **20**

ular xəhərning aksakallirioja ərz kılıp: — «Bu oqlımız baxbaxtaqlıq wə itaətsizlik kılıp, səzimizni anglimay yürüdu; u nəpsi yaman, xarabhor bolup қaldı» dəp eytsun.

21 Xuning bilən xəhərning həmmə həlkı bir bolup uni qalma-kesək kılıp əltürşün. Silər bu yol bilən əzünglardın rəzillikni qıkırıwetisilər; pütkül Israil bu ixni anglap korkidiojan bolidu. **22** Əgər birsi əlüm jazasişa layık gunah sadir kılıp, əltürülgən bolsa wə jəsitini bir dərəhkə esip կոյղان bolsanglar, **23** əlüki keqiqə dərəhtə қalmışun; կandaqla bolmuşun, silər dərəhkə esiləquqını xu kündə kəmüwetinglar (qünki kimdəkim [dərəhkə] esiləqan bolsa, Huda təripidin lənətkə қaldurulqan kixi hesablinidu). Xundak kilsanglar, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə miras kılıp bərgən zeminni bulqımiqan bolisilər.

22 Sən kərindixingning kalisi ya կoyi ezip kətkinini kərsəng, qatığın bolmay yürmə; կandaqla bolmuşun, uni kərindixingning կexioja yətküzüp bər. **2** Əgərdə kərindixing sanga yekin olturmisa wə yaki igisini tonumisang, xu հայwanni əz əyünggə elip kelip, kərindixing uni izdəp kəlgüqə əzüng saklap andin uningoja tapxurup bərgin. **3** Sən ohxaxla uning yitkən exiki yaki kiyimlirinimu xundak կil; xundakla kərindixingning hərkəndək yitkən nərsisini tepiwalsang, unimu xundak կilojin; sən əzüngni bu ixtin կaqurmiojin. **4** Əgər kərindixingning exiki yaki kalisining yolda yıkılıp qüxkinini kərsəng, sən bu əhwaldin əzüngni կaqurmiojin; kərindixingoja yardəmlıxip uliojini tartip turoquzojin. **5** Ayal kixi bolsa ərlərning kiyimini kiymisun; xuningoja ohxaxla ər kixi ayal kixinin kiyimini kiymisun; qünki

kimki xundak қilsa, Pərwərdigar Hudayingning aldida yirginqlik bolidu. **6** Əgər sən yolda ketiwetip, bir dərəhtə yaki yerdə baliliri yaki tuhumliri bolğan қuxning uwisişa uqrisang, anisi tuhum yaki balilirini besip yatkan bolsa, ana-balilirini birakla almişin; **7** həq bolmioşanda sən anisini կoyuwetip, balilirinila alsang bolidu; xundak қilsang sanga yahxi bolup uzun əmür kərisən. **8** Yengi bir əy salsang, eəgzənggə bir tosma tam yasişin; bolmisa birsi uningdin yıkılıp qüxsə, eəzünggə կan təkülüx gunahını kəltürüxüng mumkin. **9** Өz üzümzarlıkingoşa ikki hil uruk qaqmioşin; bolmisa terioşiningning həmmisi wə üzümzarlığın məhsulatlari bulğanqan hesablinidu. **10** Sən kala bilən exəknı birgə կoxup yər həydimigin. **11** Yung wə kanaptin ibarət ikki hil yiptin toğoloğan kiyimni kiyimigin. **12** Sən yepinoğan tonungning tət burjikigə pəpük կoyojin. **13** Əgər biri hotun elip uningoşa yekinqilik kılqandin keyin uningoşa eəq bolup, **14** Uning yaman gepini kılıp, uningoşa bətnam qaplap, ərz kılıp: «Mən bu hotunni aldim, lekin uningoşa yekinqilik қılsam uning կız əməslikini bildim» desə, **15** undakta կızning ata-anisi կızning paklık ispatini elip xəhər dərwazisida olturoğan xəhərning aksakallırışa kəltürsun, **16** andin կızning atisi aksakallaroşa söz kılıp: «Mən կizimni bu kixigə hotunluğka bərdim, lekin u uningoşa eəq bolup կaldi; **17** wə mana, u uning yaman gepini kılıp, bətnam qaplap ərz kılıp: «Կizingning կız əməslikini bildim» dəydu. Birağ mana կizimning paklık ispatil» dəp, ispat rəhtni aksakallarning aldida yeyip կoysun. **18** U wakitta xəhərning aksakallırı erini tutup uningoşa tayak-tərbiyə berip, **19** Israildiki

bir pak kızning yaman gepini kılıp, uningoja bətnam qapliding dəp, yüz xəkəl kümüx tələtsun; andin ular pulni kızning atisioja bərsun dəp bekitsun. Əmma kız bolsa xu kixinining hotuni bolup turiwerixi kerək; ər pütün əmriddə uni koyup bərsə bolmaydu. **20** Lekin bu səz rast qıkip, kızning paklık ispatı bolmisa, **21** kızni atisining əyining dərwazisi aldişa aparsun wə atisining əyidə buzukluk kılıp Israilning iqidə xərməndilik kılqanlığı üçün uning xəhərinə adəmliri xu yerdə uni qalma-kesək kılıp əltürşən. Xundak kılqininglarda silər əzünglardın rəzillikni qıkırıwetisilər. **22** Əgər birsi eri bar hotun bilən zina kılıp tutulup կalsa, zina kılıxqan ər-hotun ikkilisi əltürülsün. Xundak kılqanda Israilning iqidin rəzillikni qıkırıwetisilər. **23** Əgər birsi xəhərdə biraw bilən wədilixip koyoqan bir kızni uqrıtıp, uning bilən billə bolsa, **24** ikkilisini xəhərning dərwazisioja elip qıkip qalma-kesək kılıp əltürüngərlər; kız bolsa xəhərdə turup warkırımıqını üçün, ər bolsa baxķisining wədiləxkən kizi bilən yatqını üçün əltürülsün. Xundak kılıp, silər əzünglardın rəzillikni qıkırıwetisilər. **25** Əgər ər kixi baxķisi bilən wədiləxkən kızni dalada uqrıtıp, uni tutuwelip uning bilən yatsa, pəkət kız bilən yatqan ər kixi əltürülsün. **26** Kızoja bolsa, həqnemə kilmanglar, qunki kızning əzidə əlümgə layik həq gunah yok. Bu ix bolsa birsi қoxnisioja hujum kılıp uni əltürwətkəngə ohxax ixtur. **27** Qunki u baxķisioja wədiləxkən kızni dalada tutuwalqanda, kız towlioqan bolsimu uni kutkuzojudək kixi tepilmioqan. **28** Əgər birsi birər ər bilən wədiləxmigən kızni tutuwelip, uning bilən yetip hər ikkisi tutulsa, **29** kız bilən yatqan adəm kızoja

yekinqilik kılıp har kılɔjini üçün kizning atisişa əllik xəkəl kümüx berixi kerək; andin kızni əzığə hotun kılıp elixi kerək; u pütkül əmriddə uni կoyup bərsə bolmaydu. **30** Həqkim atisining hotunini almaslıki kerək, atisining yotkinini aqmaslıki kerək.

23 Kimki sokulux yaki kesilix tüpəylidin ahta kiliwetilgən bolsa, Pərwərdigarning jamaitigə kirmisun. **2** Kimki həramdin tuqulqan bolsa Pərwərdigarning jamaitigə kirəlməs; oninqi əwladioiqə mundaklardın həqkim Pərwərdigarning jamaitigə kirmisun. **3** Həqbir Ammoniy wə ya həqbir Moabiy Pərwərdigarning jamaitigə kirmisun; oninqi əwladioiqə ulardin həqkim Pərwərdigarning jamaitigə hərgiz kirmisun. **4** Səwəb xuki, silər Misirdin qıkkininglarda ular aldinglarqa yeməklik, su elip qıkmidi wə silərgə ziyanxəlik kılıxka silərni қarqışun dəp, Aram-Naharaimdiki Petorluk Beorning oqlı Balaamni yallidi. **5** Lekin Pərwərdigar Hudayinglar bolsa Balaamning səzini anglimay, bəlki silər üçün қarqıxni bərikətkə aylanduruwətti; qünki Pərwərdigar Hudayinglar silərgə muhəbbət baqlıqan. **6** Silər həmmə künliringlarda [Ammoniylar wə Moabiylar]ning aman-esənləki wə bəhtini hərgiz istimənglər. **7** Lekin Edomiylar қerindixinglar bolqaq, ularoqa nəprət bilən қarimanglar. Misirliklaroqimu nəprət bilən қarimanglar, qünki silər ularning zeminida musapir bolup turoqanidinglar. **8** Bularning üqinqi əwladidin tuqulqan balilar Pərwərdigarning ibadət jamaitigə kirsə bolidu. **9** Düxmənliringgə қarxi jənggə qıkip qedir tiksəng, hərhil napaklıqtın ehtiyyat kılqın. **10** Əgər aranglarda keqisi birsi qüxitə Xəytan atləp

napak bolqan bolsa, u qedirgahdin qikip ketsun; qedirgahka udulla kirmisun; **11** kəqkurun kirgəndə u suşa qüxüp, kün patkanda qedirgahqa yenip kirsun. **12** [Hajitinglar] üçün qedirgahning sirtida bir jayinglar bolsun; tərətkə xu yərgə beringlar. **13** Saymanliring iqidə bir gürjək bolsun; sən sirtta tərətkə oltursang, uning bilən ərək kolap təritingni kəmüwət. **14** Qünki Pərwərdigar Hudaying seni կուկուչք, düxmənliringni aldinglarqa tapxuruxqa qedirgahıng otturisida yürüdu; xunga sening qedirgahıng pak bolsun. Bolmisa U seningkidə birər paskinilik kərsə səndin ayrılip ketixi mumkin. **15** Ez hojisidin կեզ յենցող կəlgən կulni ez hojisioqə tutup bərmigin. **16** U aranglarda silər bilən billə turup, կaysi xəhərning dərwazisi iqidə կaysi yərni tallisa, xu yerdə tursun. Silər uningoqə zulum կilmanglar. **17** Israilning kızlirining arisida həqbir pañixə bolmisun, Israilning oqullirining arisida həqbir pañixə həzilək bolmisun. **18** Bir կəsəmni bəja kəltürmək üçün Pərwərdigar Hudayinglarning əyigə pañixining pulini yaki həziləkninq pulini kəltürmigin; qünki bu ikkisi Pərwərdigar Hudayingning aldida yirginqliktur. **19** Silər ez կerindixinglardın əsüm almanglar; pulning əsümi bolsun, axlıqning əsümi bolsun yaki hərkəndək əsüm aloqudək baxqa nərsining əsümini alsanglar bolmaydu. **20** Əmma qətəlliktin əsüm alsanglar bolidu, lekin կerindixinglardın həq əsüm almanglar. Xundak, կilsanglar Pərwərdigar Hudayinglar silər uni igiləxkə kiridiqan zeminda, կolliringlarning barlık əmgikidə silərgə bərikət beridu. **21** Sən Pərwərdigar Hudaying

aldida bir nərsini ataxka կəsəm kılɔjan bolsang, uningoja əməl kılıxka հայալ kilmə. Bolmisa, Pərwərdigar Hudaying uni səndin tələp kılɔjinida gunahkar bolisən. **22** Lekin əgər sən bir nərsini ataxka կəsəm kilmisang, u sanga həq gunah bolmaydu. **23** Aɔzıngdin qik̄kanoja əməl kılɔjin; Pərwərdigar Hudayingoja կəsəm kılıp atiojiningni, yəni aɔzıngning səzi boyiqə ihtiyariy hədiyəngni sunuxung kerək. **24** Sən կoxnangning tallikjoja kirsəng haliojiningqə yəp toyun, əmma կaqa-կuqangoja elip mangmiojin. **25** Կoxnangning pixkan ziraətlikigə kirsəng, կolung bilən ziraətning bexini üzüp alsang bolidu; əmma կoxnangning ziraətlirigə orɔjak salojuqi bolma.

24 Əgər birsi bir ayalni əmrigə alojandin keyin uningda birər sət ixni bilip, uningdin səyünmişə, undakta u talak hetini pütüp, uning կolioja berixi kerək; andin uni əz əyidin qik̄iriwətsə bolidu. **2** Ayal uning əyidin qik̄andin keyin baxka ərgə təgsə bolidu. **3** Bu ikkinqi ərmu uni yaman körüp, talak hetini yezip կolioja berip uni əz əyidin qik̄iriwətsə yaki uni alojan ikkinqi eri əlüp kətsə **4** uni կoyup bərgən awwalki eri uni napak hesablap, ikkinqi ketim hotunlukka almisun; qunki undak kilsa, Pərwərdigarning aldida yirginqlik ix bolidu. Sən Pərwərdigar Hudaying sanga miras kılıp beridiojan zeminning üstigə gunah yükləmigin. **5** Əgər birkim yengidin hotun alojan bolsa uningoja nə jənggə qik̄ix, nə baxka birər ixka buyrulmisun; u bəlki alojan hotunini hux կiliç üçün bir yilətiqə ərkin-azad bolup əyidə oltursun. **6** Həqkim yarоqunqak yaki tügmənning üsti texini kapalətkə almisun; qunki bu ix birsining həyatını

kapalətkə aloqandək bolidu. **7** Əgər birkim Israillardin boləjan ərindixining birini bulap kelip, uni қuldək ixlətsə wə yaki uni setiwətsə xu bulangqi əltürülsün; silər xundak ķilsanglar aranglardin rəzillikni qıkırıwetisilər. **8** Pesəmahaw wabasi pəyda bolsa, əzünglaroja pəhəs bolunglar, Lawiy kahinlarning silərgə barlıq kərsətkinini ķilinglar; mən ularoja կandak əmr ķilojan bolsam xuningoja kəngül կoyup əməl ķilinglar. **9** Misirdin qıkkininglarda Pərwərdigar Hudayinglarning yolda Məryəmgə կandak ķilojınıni əskə elinglar. **10** Əgər sən əz buradər-ķoxnangoja kərz bərsəng, kapalət elix üçün əyigə kirmigin; **11** bəlki taxkırıda turup tur; sanga kərzdar kixi əzi sanga beridiojan kapalətni taxkırıoja elip qiksun. **12** Xu kixi yokşul bolsa sən uningdin kapalətkə aloqan [kiyimni] yepinip uhlimiçaysən; **13** Həq bolmiçanda sən bəlki kapalətni kün patkanda uningoja kayturup bərgin; xundak ķilsang u əz tonini yepinip uhliçanda, sanga bəht-bərikət tiləydu. Xundak ķilsang bu ix sanga Pərwərdigar Hudayingning aldida həkkaniylik sanılıdu. **14** Ajiz, namrat mədikaroja nahəklik ķılma, məyli u ərindaxliringlardin bolsun yaki yeza-xəhərliringlarda turqan musapirlardin bolsun. **15** U namratlıktın əz həkkigə intizar bolqaqça, u ixligən xu kuni kün petixtin burun həkkini qokum bərgin; bolmisa, u sening tooṛrangda Pərwərdigaroja pəryad kətüridu, bu ix gunah bolup bexingoja qüixidu. **16** Balilirining jinayiti üçün ata əltürülmisin, balilarmu atining jinayiti üçün əltürülmisin; bəlki jinayiti bar bolqan hərbir kixi əz gunahi üçün əlüm jazasini tartsun. **17** Sən musapir yaki yetim tooṛrisidiki həkümni burmilima; tul ayalning

kiyim-keqəklirinimu kapalətkə alma, **18** bəlki əzüngning Misirda կul bolup Pərwərdigar Hudaying seni xu yərdin hər kılıp kutkuzup kəlginiyi yadingoja kəltürgin. Xunga mən sanga buningoja əməl kılqın dəp buyruymən.

19 Sən etizlikning həsulini yioqkingda bir baqı ənqini untup կalojan bolsang, uni elip kelix üçün yenip barmiqin; u ənqə musapir, yetim-yesir wə tul hotunoja təgsun. Xundak կilojanda Pərwərdigar Hudaying sening қolliringning barlıq əmgikini bərikətləydu. **20** Zəytun dərihingni կakķiningdin keyin xahlirida կalojanlırını kayta կakma; կaldukliri musapir, yetim-yesir wə tul hotunoja təgsun. **21** Üzümzarlıkingning üzümlirini yioqip bolqandin keyin waxang kilmiojin. Կaldukliri musapir, yetim-yesir wə tul hotunoja təgsun. **22** Əzüngning Misir zeminida կul bolqiningni yadingoja kəltürgin; xunga mən sanga buningoja əməl kılqın dəp buyruymən.

25 Əgər ikki kixi birnərsini talixip կelip, həküm berixni tələp kılıp sot aldiqa kəlsə, undakta sorakqlar dəwaqıa həküm qikirip həkdarnı hək, gunahı bar adəmni gunahkar dəp jakarlisun. **2** Əgər gunahkar adəm dərrigə layık bolsa, sorakqi uni əzininq aldida yərgə yatkuzup, uning կilojan gunahıqa layık sanap dərrilisun. **3** Lekin pəkət kırıq dərrila urulsun; xuningdin ziyyadə urulmisun, kəp urulsa xu կerindixing kəz aldingda kəmsitilgən bolidu. **4** Sən haman tepiwatqan kalining aqzini boqmiojin. **5** Əgər bir yərdə turidiojan կerindax aka-inilarning biri bala yüzü kərməy olüp kətsə, əlgən kixininq ayali yat bir kixigə təgmissun; bəlki uning erining birtuoqan կerindixi uning կexiqə kirip uni hotunlukka elip,

birtuɔqan ķerindaxlik burqini ada ķilsun; **6** əlgən ķerindixining ismi Israildin əqürülməsliki üçün ayalning tunji balisiŋa uning ismi կoyulsun. **7** Lekin əgər bu kixi yənggisini elixni halimisa, yənggisi [xəhər] dərwazisidiki aksakallarning ķexioŋa berip: «Erimning birtuɔqan ķerindixi əz ķerindixining ismini Israilda қalduruxka unimidi; u mən üçün birtuɔqan ķerindaxlik burqini ada ķiliŋka unimidi», dəp eytsun. **8** Andin uning xəhəridiki aksakallar uni qakırtip uningoŋa nəsihət ķilsun; əgər u: «Mən uni hotunlukka elixni halimaymən», dəp qing turuwalsa, **9** yənggisi aksakallarning kəz aldida uning ķexioŋa berip, uning putidin kəxini saldurup, yüzigə tekürüp: «Bir tuɔqan ķerindixi üçün ailə kuruxka unimioŋan kixigə xundak կilinsun!» dəp jakarlisun. **10** Xu kixining nami Israilning iqidə: «Kəxi selinəquqining əyi» dəp atalsun. **11** Əgər ikki adəm bir-biri bilən uruxup կaloqinida birining ayali əz erigə yardımlixip erini uroquqining կolidin ajratmaqçı bolup, կolini uzitip uroquqining jan yerini tutuwalsa, **12** undakta sən uningoŋa həq rəhİM kilmay կolini kesiwət. **13** Sening haltangda qong-kiqik ikki hil taraza texi bolmisun. **14** Өyüngdə qong-kiqik ikki hil əfaŋ saklima. **15** Taraza texing toptooŋra, durus bolsun; əfaŋingmu toptooŋra, durus bolsun. Xundak կilsang Pərwərdigar Hudaying sanga beridioŋan zeminda emrüng uzun bolidu. **16** Qünki kimki xundak ixlar կilsa, kimki nahək ix կilsa, Hudaying Pərwərdigarning aldida yirginqlik sanilidu. **17** Misirdin qikip keliwatqininglarda Amaləklərning silərgə nemə կiloqinini esinglarda tutunglar; **18** ular

Hudadin қорқмай, yolda silərgə uqrəp, silər həriq-qarqap
ħalinglar қalmıqjan qaoṣda, kəyninglarda қalojan ajiz
kixilərni urup yokatmidimu? U Hudadin həq қorkmidi.

19 Xunga, Pərwərdigar Hudaying mirasing bolsun dəp
sanga igiləxkə beridiojan zeminda, Pərwərdigar Hudaying
ətrapingdiki barlıq düxmənliringdin amanlıq bərginidə,
Amaləklərning naminı asmannıng tegidə əslənmigüdək
dərijidə eqürüwət; bu ixni unutma.

26 Sən Pərwərdigar Hudaying sanga miras kılıp
beridiojan zeminoja kirip uni əzüngning kılıp igiləp
olturak laxkanda, **2** Pərwərdigar Hudaying sanga
beridiojan zeminning həsulini aloğanda, sən yərning
dəsləpki pixkən mewisini elip, sewətkə selip Pərwərdigar
Hudaying Θz naminı կoyuxkə tallaydiojan jayəja elip
berixing kerək; **3** andin xu waķittiki kahinning kəxişa
kəltürüp, uningoja: «Pərwərdigar Θzi bizgə berixkə ata-
bowilirimizəja կəsəm կilojan zeminoja kirdim, bugün
mən Pərwərdigar Hudayingning aldida xundak boləjinişa
guwahmən», dəp eytisən. **4** Kahin sewətni կolungdin elip
uni Pərwərdigar Hudayingning կurbangahining aldida
կoyidu; **5** andin sən Pərwərdigar Hudayingning aldida
səz kılıp mundak dəysən: — «Mening atam əslı օjerib bir
aramiy idi; Misiroja qüxüp olturak laxti; ular xu yərdə sani
az musapir bolsimu, baroqanseri kəpiyip uluq, küqlük,
qong bir həlk boldi. **6** Lekin Misirliliklər bizgə կattik
kolluk kılıp, zulum selip bizni eçir əmgəkkə saldı. **7**
Əmma biz ata-bowilirimizning Hudasi Pərwərdigaroja
pəryad կiliwiduk, Pərwərdigar awazimizni anglap biz
tartiwatkan harlık, japa wə zulumoja nəzirini saldı. **8**

Xuning bilən Pərwərdigar küqlük kol wə uzartkan bilək, dəhəxətlər wə məjizilik alamətlər wə karamətlər bilən bizni Misirdin qikirip **9** bizni bu yərgə elip kelip bu zeminoğa, yəni süt bilən həsəl ekip turidioğan bir zeminoğa igə қildi! **10** Əmdi mana, əy Pərwərdigar, sən Manga bərgən bu zeminning mewisining dəsləpki pixqinini sening kexingəja əkəldim», dəysən. Xularni dəp, sewətni Pərwərdigar Hudayingning huzurida կoyup, Pərwərdigar Hudayingning aldida səjdə қılısən; **11** xundak қılıp sən wə əyüngdikilər Pərwərdigar Hudayingning silərgə ata қiloğan həmmə nemətliridin hux bolunglar; əzüng, Lawiylar wə aranglarda turidioğan musapirlar қoxulup xadlininglar. **12** Sən hər üqinqi yilda, yəni ondin biri bolğan əxrə yilda həmmə һosulungning ondin birini əxrə ayrip bolğandin keyin, sən Lawiy bilən musapiroqa, yetim-yesir, tul hotunlarqa dərwaziliringning iqidə xulardin yəp toyunsun dəp berisən; **13** wə sən Pərwərdigar Hudayingning aldida səz қılıp xundak dəysən: «Mən əyümdin [Hudaşa] mukəddəs қiloğan nərsilərni ayrip elip qikip, sən Manga tapilioğan əmr boyiqə bularnı Lawiy bilən musapiroqa, yetim-yesir, tul hotunlarqa bərdim; mən Sening əmrliringning һeqbirini nə buzmidim, nə һeqkaqan unutmidim; **14** matəm tutkənlirimda xulardin һeqnemini yemidim, napak һaləttə turup buningdin birnemini almidim; əlgən kixigə atap buningdin һeqnemə bərmidim, bəlkı Pərwərdigar Hudayimning awazini anglap hər ixta Sən manga əmr қilojining boyiqə қildim. **15** Əmdi Sən mukəddəs makaning bolğan asmanlardın nəzər selip Əz həlkinq Israelni, xundakla ata-bowilirimizəja kəsəm

bilən kılıqan wədəng boyıqə, həsəl bilən süt akıdiojan, bizgə bərgən bu zeminni bərikətligəysən». **16** Bugün Pərwərdigar Hudaying bu bəlgilimilərgə həm həkümlərgə əməl kılıxka əmr kıldı; pütün kəlbing, pütün jening bilən ularni tutup ularoja əməl kıl. **17** Sən bugün Pərwərdigarnı əzüngning Hudaying boluxką, xundakla Uning yollırıda mengixką, Uning bəlgilimilirigə, Uning əmrlirigə, Uning həkümlirigə əməl kılıp Uning awazioja կulaқ selixką կobul kılding; **18** wə Pərwərdigar bolsa bugün silərni Əzining has həlkj boluxką, Uning barlık əmrlirini tutuxką (U silərgə wədə kılıqandək) silərni կobul kıldı. **19** Xundak bolsa, U silərgə izzət, nam-xəhrət wə xan-xərəp berip, Əzi yaratkan barlık əllərdin silərni üstün kılıdu. Buning bilən silər Uning eytkinidək, Pərwərdigar Hudayinglar üçün mukəddəs bir həlk bolisilər.

27 Musa wə Israilning aksakalliri həlkə buyrup mundak dedi: — «Mən bugün silərgə tapiliojan bu barlık əmrni tutunglar. **2** Iordan dəryasidin etüp Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan zeminoja kirgən kündə, silər qong-qong taxlarni tikləp ularni һak bilən ağaartinglar; **3** andin atabowiliringlarning Hudasi Pərwərdigar silərgə wədə kılıqinidək, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan, süt bilən həsəl ekip turidiojan zeminoja kirixinglar üçün dəryadin etkinenglərdə, bu կanunning həmmə səzlirini xu taxlaroja pütüp կoyunqlar. **4** Silər Iordan dəryasidin etüp, mening bugünkü əmrim boyıqə xu taxlarni Ebal teqida tikləp, ularni һak bilən ağaartinglar. **5** Silər xu yərdə Pərwərdigar Hudayinglar üçün təmür əswab

təgmigən taxlardin kurbangah yasanglar; **6** Pərwərdigar Hudayinglarning bu kurbangahı yonulmioğan, pütün taxlardin yasalsun; uning üstidə kəydürmə қurbanlıklarnı Hudayinglar Pərwərdigar oja atap sununglar, **7** wə xu yərdə inaklıq қurbanlıklarınımu sununglar, ulardin yəp Pərwərdigar Hudayinglarning həzurida xadlininglar. **8** Silər xu taxlar üstigə bu қanunning həmmə səzlirini enik pütüp կoyunqlar». **9** Andin Musa bilən Lawiy kahinlar pütkül Israil oja söz kılıp: «Əy Israil, xük turup anglangalar! Silər bugün Pərwərdigar Hudayinglarning həlkı boldunglar. **10** Əmdi Pərwərdigar Hudayinglarning awazioğa қulak selip, mən bugün silərgə tapilioğan uning əmrliri wə bəlgilimilirigə əməl kilinglar» — deyixti. **11** Xu küni Musa həlkə əmr kılıp mundak dedi: — **12** Silər Iordan dəryasidin etkəndin keyin, bular, yəni Ximeon, Lawiy, Yəhuda, Issakar, Yüsüp bilən Binyaminlar Gərizim teoqining üstidə turup, həlkə bəht-bərikət tilisun. **13** Bular, yəni Rubən, Gad, Axir, Zəbulun, Dan bilən Naftali Ebal teoqining üstidə lənət okuxka tursun. **14** U wakitta Lawiylar Israillarning həmmisigə yüksiri awaz bilən: — **15** «Kimki hünərwənninq koli bilən birər oyma yaki ķuyma məbudni yasap qığsa (Pərwərdigar aldida yirginqlik ixtur!), uni yoxurunqə tikləp ķoysa lənətkə ķalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **16** «Kimki ata-anisini kezgə ilmsə lənətkə ķalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **17** «Kimki қoxnisining pasıl texini yətkisə lənətkə ķalsun», dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **18** «Kimki bir korni yoldin

azdursa lənətkə қalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **19** «Kimki musapir, yetim-yesir wə tul hotun toorisisidiki həkümni burmilisa, lənətkə қalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **20** «Kimki atisining hotuni bilən yatsa, atisining yotkinini aqşan bolşaqqə lənətkə қalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: Amin! — desun. **21** «Kimki həywan bilən munasiwət kilsə lənətkə қalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: Amin! — desun. **22** «Kimki atisining қizi yaki anisining қizi bolşan əz həmxirisi bilən yatsa lənətkə қalsun» — dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: Amin! — desun. **23** «Kimki կeynanisi bilən yatsa lənətkə қalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: Amin! — desun. **24** «Kimki қoxnisini paylap turup yoxurun əltürsə lənətkə қalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **25** «Kimki gunahsız adəmni əltürüp uning ənənə üçün hək alsa lənətkə қalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: — Amin! desun. **26** «Kimki bu қanunning səzlirigə kəngül bəlməy, uningə qəməl қılıxta qıng turmisa, lənətkə қalsun» dəp jakarlisun. Andin həlkning həmmisi jawabən: — Amin! desun.

28 Əgər sən Pərwərdigar Hudayingning səzini anlap, Uning mən bugün sanga tapxuridioğan əmrlirigə əməl қılıxka kəngül bəlsəng, Hudaying Pərwərdigar seni yər yüzidiki həmmə əllərning üstigə qong қılıdu; **2** Pərwərdigar Hudayingning səzini anglisang bu həmmə bəht-bərikətlər sanga əgixip üstüngə qüxitu: — **3**

Sən xəhərdə bəht-bərikətlik bolisən, səhəradimu bəht-bərikətlik bolisən. **4** Balyatkungning mewisi bilən yeringning mewisi, qarpayliringning mewisi, yəni kalangning nəsilliri wə koy padiliring tuşqını bolsa, bəht-bərikətlik bolidu. **5** Sewiting bəht-bərikətlik bolidu, təngnəngmu bəht-bərikətlik bolidu. **6** Sən kirsəngmu bəht-bərikətlik bolisən, qiksangmu bəht-bərikətlik bolisən. **7** Sanga ƙarxi qıkkan düxmənliringni Pərwərdigar aldingda məoplup kılıdu; ular bir yol bilən sanga hujumqa kelip, yəttə yol bilən aldingdin қaqidu. **8** Sening ambarliringda wə қolung bilən kılıdiqan barlık ixliringda Pərwərdigar üstüngə bəht-bərikət buyruydu; Pərwərdigar Hudaying sanga beridiqan zeminda U seni bərikətləydu. **9** Əgər sən Pərwərdigar Hudayingning əmrlirini tutup yollırıda mangsang, Өzi կəsəm bilən sanga wədə kılqandək Pərwərdigar seni tikləp Өzigə mukəddəs bir həlk kılıdu. **10** Xuning bilən yər yüzidiki həmmə həlkər sening Pərwərdigarning nami bilən ataləningni kərüp səndin қorkıdu. **11** Pərwərdigar seni yaxnitidu; sanga berixkə ata-bowiliringoqa կəsəm bilən wədə kılqan zeminda seni ez bədiningning mewisi bilən qarpayliringning mewisi wə yeringning mewisini mol wə bərkətlik kılıdu. **12** Pərwərdigar sening zeminingoqa ez waqtida yamoqur berip қolliringning həmmə ixlirini bərikətləx üçün ez həzinisi bolqan asmanni sanga aqidu; eziung həq kimdin kərz almaysən, bəlki kep əllərgə kərz berisən. **13** Pərwərdigar seni կuyruk əməs, bax kılıdu; sən pəkət üsti bolup, asti bolmaysən. Əgər mən silərgə bugün tapilioqan Pərwərdigar Hudayingning

əmrlirigə kulak selip, ularni tutup əməl kilsang, **14**
xundakla mən bugün silərgə buyruqan həmmə səzlərning
həq biridin ong yaki soloja qətnəp kətmisəng, baxka
ilahlaroja əgixip küllükəja kirmisəng, xundak bolidu. **15**
Lekin xundak boliduki, əgər Pərwərdigar Hudayingning
awazioja kulak salmay, mən bugün silərgə tapilioqan
uning barlık əmrliri bilən bəlgilimilirini tutmisanglar
həm ularoja əməl kilmisanglar, bu lənətlərning həmmisi
sanga əgixip üstüngə qüxicidu: — **16** Sən xəhərdə lənətkə
kalisən, səhəradimu lənətkə kalisən. **17** Sewiting lənətkə
kalidu, təngnəngmu lənətkə kalidu. **18** Balyatkungning
mewisi, yeringning mewisi, kalangning nəsilliri wə köy
padiliringning tuşkini lənətkə kalidu. **19** Sən kirsəngmu
lənətkə kalisən, qıxsangmu lənətkə kalisən. **20** Sening
Pərwərdigarnı taxlioqan rəzil kilmixliring üçün u sən
yok kılınoqə, tezdir həlak kılınoqə, əkolung kılıqan
barlık ixliringda sening üstüngə lənət, parakəndilik wə
dəxnəm qüxüridu. **21** Pərwərdigar sən igiləxkə kiridiqan
zemindin seni yokatkuqə sanga waba qaplaxturidu. **22**
Pərwərdigar seni sil-waba kesili, kezik kesili, yalluqluk
kesili wə bəzgək kesiligə giriptar kılıp, kuroqakqılık,
qawirix apiti wə hal apitigə muptila kılıdu. Bu apətlər
sən yok kılınoqə seni կօղլայdu. **23** Bexingning üstdikini
asman mistək, ayioqning astidiki yər təmürdək bolidu.
24 Pərwərdigar sening zeminingda yaqidioqan yamoqurnı
topa-qang wə կոմ kılıdu; ular taki sən həlak bolqoqə
asmandın üstüngə qüxicidu. **25** Pərwərdigar Əzi seni
düxmənliringning aldida məoqlup kılıdu. Sən ularoja կարxi
bir yol bilən berip, ularning aldidin yəttə yol bilən kaqisən;

yər yüzidiki həmmə əllərni dəkkə-dükkigə salidiqan obyekt bolup қalislər. **26** Ələkliringlar asmandiki barlıq uqar-қanatlar bilən yər yüzidiki haywanlarqa yəm bolidu; ularni həydiwetidioqan həqkim qıkmaydu. **27** Pərwərdigar seni Misirdiki sakaymas yara-qakiliri, qıkan-hürrəklər, təmrətkə, kıqixqak bilən uridu. **28** Pərwərdigar seni saranglıq, korluk wə parakəndilik bilən uridu. **29** Sən küpkündüzdə kor kixi қarangoğuda təmtiligəndək təmtiləp yürisən, barlıq yolliring akmaydu; sən kündin-küngə pəkət zulum bilən bulangqılıqka uqriojuqi bolisən, seni kutkuzidioqan həqkim qıkmaydu. **30** Sən bir hotun bilən wədiləxsəng baxqa bir adəm uning bilən yatidu; eyni salsang uningda olturalmaysən, tək tikkən bolsang mewisini yeyəlməysən. **31** Kalang kəzliringning aldida soyulidu, lekin gəxidin yeyəlməysən; karap turup exiking səndin bulap ketilidu, sanga yenip kəlməydu. Koyliring düxmənliringning қolioqa qüxüp ketidu, ularni yandurup kelixkə yardəmgə həqkim qıkmaydu. **32** Oqlul bilən kızliring baxqa bir əlning қolioqa qüxüp, kəzliring pütün kün ularoqa təlmürüx bilən qarqaydu; lekin қolung ularni kutkuzuxka amalsız қalidu. **33** Yeringning məhsulatlari bilən əmgikingning barlıq mewisini sən tonumaydioqan bir əl yəp ketidu; sən barlıq künliringdə ezilip zulum tartışən; **34** Kəzliring kərgən ixlardin sən sarang bolup ketisən. **35** Pərwərdigar seni tapiningdin qokkangəriqə, tizing bilən paqak-putliringəliqə sakaymas dəhəxətlik yara-qakilar bilən uridu. **36** Pərwərdigar seni əz üstünggə tikligən padixahingoqa қoxup əzüng wə ata-bowiliring tonumioqan bir əlgə tutup beridu. Sən xu yərdə turup yaqqaq wə taxtin

yasalojan baxka ilahlaroja qokunisən. **37** Sən Pərwərdigar seni elip baridiojan həmmə əllər arisida wəhimə, səz-qəqək wə tapa-tənin obyekti bolup əalisən. **38** Sən etizlikə berip kəp uruk qaqisən, lekin qekətkilər ularni yəp ketip, uningdin az yiojip kelisən. **39** Tallarni tikip pərwix əilsangmu, ularni əurtlar yəp ketip, nə mewisini yioqlamaysən, nə xarab iqəlməysən. **40** Zeminingning hər yeridə zəytun baqliring bolsimu, uning meyi bilən bədiningni məsihləp mayliyamaysən; qünki dərəhlərdiki mewilər pixmayla qüxüp ketidu. **41** Oqul wə kiz pərzənt kərsəngmu, lekin ular yeningda turmaydu; qünki ular sürgün bolup ketidu. **42** Sening hərbir dərihing bilən yeringning barlıq məhsulatlrini qekətkilər əzinin kılıdu. **43** Aranglarda turuwatkan musapir səndin baroqanseri üstün bolup, sən baroqanseri təwən bolup əalisən. **44** U sanga kərz bərgüqi bolidu, əmma sən uningoja kərz berəlməysən. U bax bolidu, sən կuyruk bolisən. **45** Sən Pərwərdigar Hudayingning awazioja əkulak salmay, U sanga tapiliojan əmr wə bəlgilimilərni tutmiojining üqün bu lənətlərning həmmisi sən əhalak əlinəqəseni əqəlap yetip, üstüngə qüxitidu. **46** Bu lənətlər əzüng wə nəslinqning üstigə mənggülük qüxiciojan möjizilik alamət wə karamət bolup əkalidu. **47** Sən kəngriqilikdə xadlık wə kəngül huxlukı bilən Pərwərdigar Hudayingning əullukida bolmioqka, **48** buning ornioja sən aqlik wə ussuzluk, yalingaqlik wə hər nərsining kəmqilikidə bolup Pərwərdigar sanga karxi əwətidiojan düxmənliringning əullukida bolup əalisən; U seni əhalak əlinəqə boynungoja temür boyunturukni salidu. **49** Pərwərdigar yıraktin, yəni

yər yüzining qetidin sən tilini bilməydiqan, bürküttək xungołup kelidiqan bir əlni sanga қarxi əwətidu. **50** U elpazi əxəddiy, kərilaroja yüz-hatirə kilmaydiqan wə yaxlaroja mehîr kərsətməydiqan bir əl bolidu. **51** U sən һalak bolouqə, qarwiliringning nəslili bilən yeringning məhsulatlırını yəp ketidu; qünki u seni yoktip bolmiołuqə sanga nə axlik, nə yengi xarab, nə zəytun meyi, nə kalangning mozayliri nə կoy padiliringning қoziliridin bir nemini koymaydu. **52** Sən tayanıqan pütkül zeminingdiki həmmə egiz, məhkəm sepilliring ərülüp qüxküqə, u pütkül zeminingdiki barlık dərwaziliring aldiqa kelip, seni կorxiwalidu; u Pərwərdigar Hudaying sanga bərgən zeminingning hər yeridiki həmmə dərwaziliring aldiqa kelip, seni կorxiwalidu. **53** Xu wağıtta düxmənliringning kistap kelixliri bilən bolqan կamal-kistangning azab-okubətliri iqidə, Pərwərdigar Hudaying sanga ata kılqan, eż teningning mewisi bolqan oqulliringning gəxini wə կizliringning gəxini yəysən. **54** Wə xundak boliduki, aranglardiki nazuk, intayın silik-sipayə bir adəm kərindixi, կuqikidiki ayali, xundakla tehi tirik baliliridin kizəqinip, ularoja yaman kəzi bilən karaydu; **55** xunga, düxmənliringning կamal-iskənjisidə sən eż dərwaziliring iqidə kiynalıqningda həqnemə կalmiołanlıkı üqün, u ezi yəwatkan balilirining gəxidin ularning həqkaysisiqa azrağmu bərməydu. **56** Aranglardiki əslidə nazuk wə silik-sipayə bolqan, silik-sipayılıki wə nazukluğidin puti bilən yərgə dəssəxnimu halimaydiqan ayal կuqikidiki eri, oqul-кiz pərzəntliridin kizəqinip, ularoja yaman kəzi bilən karaydu; qünki düxmənliringning կamal-

iskənjası bilən sən eż dərwaziliring iqidə kiynalojiningda
heqnərsə қalmioqaqka, u eż puti arılıkidan qikkan
bala həmrahı bilən ezi tuşkan balilirini yoxurunqə
yəydu. **58** Sən bu kitabta pütülgən bu қanunning barlik
səzligə əməl kilişka kengül bəlmisəng, Pərwərdigar
Hudayingning uluq wə həywətlik namidin korkmisang, **59**
Pərwərdigar sening üstünggə qüxüridiqan wabalar həm
nəslinqning üstigə qüxüridiqan wabalarni ajayib kılıdu;
U dəhxətlik, uzakka sozulidiqan wabalarni wə eojir,
uzakka sozulidiqan kesəllərni üstünggə wə nəslinqə
qüxüridü; **60** Pərwərdigar sən korkidioqan, Misirdiki barlik
kesəllərni üstünggə qüxürüp, sanga qaplaxturidu. **61**
Xuningdək bu қanuniy kitabta pütülmigən həmmə kesəl
wə həmmə wabanimu Pərwərdigar taki sən һalak bolouqə
üstünggə qüxüridü. **62** Xuning bilən əslidə asmandiki
yultuzlardək nuroqun bolsanglarmu, əmdilikdə az bir
Türküm kixilər bolup қalisilər; qunki silər Pərwərdigar
Hudayinglarning awazioja կulak salmidinglar. **63** Wə
xundak boliduki, Pərwərdigar ilgiri silərgə yahxilik kılıp,
silərni awutkınidin seyüngəndək, U əmdi silərni yokitip
halak қılıdiojinidin seyünidü; xuning bilən silər igiləxkə
kiridioqan zemindin yulup taxlinisilər. **64** Pərwərdigar
silərni yər yüzining bu qetidin u qetiqiqə bolouqə həmmə
əllərning arisioja tarkitidü; silər əzünglar yaki ata-
bowiliringlar tonumioqan yaşaq bilən taxtin yasaloqan
ilahılarning կullukida bolisilər; **65** Silər u əllərning
arisida nə aram tapalmaysilər, nə tapininglar tirəp
turoqudək heq məzmut jay bolmaydu; Pərwərdigar bəlki
xu yərdə silərning kənglünglarni oquwalaxturup titritip,

kezünglarni қarangojulaxturup jeninglarni solaxturidu.

66 Silər կարաپ turup jeninglar կիլա esikliktək turidu; silər keqə-kündüz dəkkə-dükkidə bolup jenimdin ayrılip կալар мəнмۇ? — dəp կօրկىسىلər; **67** kənglüngni başqan wəhjimə wə parakəndiqilik wə kezliring kərgən kərünüxlər tüpəylidin ətigini: «Kaxki kəq bolsidi!», kəqtə bolsa: «Kaxki ətigən bolsidi!» dəysən. **68** Pərwərdigar silərgə wədə kılıp: «Silər bu yolni ikkinqi yənə kərməysilər» degən xu yol bilən silərni kemigə qüxürüp Misiroja yanduridu. Silər xu yərdə düxmənliringlaroqa կul-dedək boluxka өzünglarni satisilər, lekin silərni aloqli adəm qıkmaydu.

29 Təwəndikilər Pərwərdigar Israillar bilən əhdə baqlax üçün Moab zeminida Musaqa tapiliojan səzlərdur. Bu əhdə Pərwərdigar ular bilən Hərəbdə կilojan əhdidin baxxa bir əhdə idi. **2** Musa pütkül Israilni qakirip ularoqa mundak dedi: «Silər Pərwərdigarning Misir zeminida Pirəwngə, uning barlıq hizmətkarliri wə zeminning həmmə yeridə kəz aldinglarda nemə ix կilojinini kərdünglar, **3** yəni xu qong apətlər bilən uluq məjizilik alamət wə karamətlərni əz kezünglər bilən kərdünglar. **4** Lekin Pərwərdigar silərgə bügüngiçə qüxəngüdək kəngül, kərgüdək kəz wə angliçudək կulak bərmidi. **5** Mən kırık yil silərni bayawanda yetəkləp yurdüm; xu wakitlarda üstünglardiki kiyimliringlar konirimidi, putunglardiki kəxinglarmu konirap kətmidi. **6** Huda Өzining silərning Pərwərdigar Hudayinglar ikənlikini bilsun dəp, silərgə yeyxikə nan, iqixkə xarab yaki küqlük iqimlik nesip kilmidi. **7** Silər bu jayqa yetip kəlgininglarda Həxbərning

padixahı Sihon bilən Baxanning padixahı Og biz bilən
jəng kılɔjili qıktı; əmma biz ularni urup məq'lup қilduk;
8 biz ularning zeminlirini elip Rubənlər bilən Gadlar
wə Manassəhning yerim kəbilisigə miras kılıp bərduk.
9 Əmdi silər həmmə ixliringlarda rawaj tepix üçün bu
əhdining səzlirini tutup, ularoja əməl kilinglar. **10** Bugün
həmminglar — kəbilə baxlikliringlar, akskalliringlar,
əməldarliringlar, xuningdək Israilning həmmə ərliri,
11 kiqik baliliringlar, ayalliringlar, qedirgahınglarda
turuwatkan musapirlar, xundakla otun kəsküqiliringlar
wə su toxuquqiliringlarmu, həmminglar Pərwərdigarning
aldida hazırlı turuwatisilər; **12** məksət xuki, Pərwərdigar
Hudayinglarning əhdisigə, yəni Pərwərdigar Hudayinglar
büyük silərgə bərgən kəsimi bilən baqlıqan əhdigə dahil
boluxunglar üçündür, **13** Wə xuning bilən təng U silərni
büyük Əzigə has bir həlk kılıp silərgə wədə kılɔjinidək, ata-
bowiliringlaroja, yəni İbrahim, İshak wə Yakupka kılıqan
kəsimi boyiqə ezi silərgə Huda boluxtur. **14** Lekin mən
bu əhdə wə kəsəmni yalçuz silər bilənla əməs, **15** bəlki
büyük biz bilən bu yerdə Pərwərdigar Hudayimizning
aldida turuwatkanlar, xundakla büyün bu yerdə biz
bilən birgə bolmioğan kixilerning həmmisi bilənmə
tüzüiximən. **16** (qünki silər bizning Misir zeminida կandak
turojanlığımız wə səpirimizdə əllərning otturisidin
կandak ətüp kəlginiñizi obdan bilisilər; **17** Silər ularning
arisidiki yirginqlik nərsilərni, ularning arisidiki yaqqaq,
tax, altın wə kümüxtin yasaloğan butlarni kərdünglar). **18**
Əhdining məksəti bolsa, silərning aranglardiki hərbir ər,
hərbir ayal, hərbir ailə wə hərbir kəbililiringlardın bugün

kengli Pərwərdigar Hudayimizdin yenip, xu əllərning ilahlırinining küllükçə kirip ketidioğan həq kixi bolmisun, xundakla aranglarda et süyi wə əmən qıkıradioğan yiltiz pəyda bolup կalmisun üqündur. **19** Dərwəkə xundak boliduki, xu lənət səzlirini anglioğanda əz kenglidə əz-əzini bəht-bərikətlik sanap: «Mən қanqə baxbaxtaqlıq bilən mangsammu, tinq-amanlıktı turiwerimən», degüqi xundak bir kixi bolidu; nətjidə, nəm yərmu qangkak yərgə ohxaxla wəyran kılınidu. **20** Pərwərdigar mundak kixini əpu kilmaydu, bəlkı Pərwərdigarning oğəzipi bilən otluk kəhri tütündək xu kixigə qüxitu; bu kitabta pütülgən həmmə lənətlər uning bexioğla qüxitu; Pərwərdigar uning ismini asmannı tegidin eqüridu. **21** Pərwərdigar bu қanun kitabida pütülgən əhdining həmmə lənətliri boyiqə Israilning barlıq kəbililiridin uni ayrip qikip, apətkə muptila kılıdu. **22** Kəlgüsü dəwr bolsa, yəni silərdin keyin qikidiğan baliliringlar wə xundakla yirak yurttin kəlgən musapirlar Pərwərdigar xu zeminning üstigə əwətkən balayı'apətlər bilən kesəllərni kəridu; **23** Pərwərdigar oğəzipi wə kəhri bilən wəyran kılıqan Sodom, Gomorra, Admah, wə Zəboimlarning wəyranqılıkídək zeminning həmmə yeri güngürtlixip, xorlixip, kəyüp kətkinini, terikqılıkmu, həsulmu bolmioqinini, ot-qəpmu ünmiginini kəridu; **24** buni kərgənlər, hətta həmmə əl-yurt: «Nemixə Pərwərdigar bu zeminoğla mundak kılıqandu? Nemixə Uning oğəzipi xunqə қattik, əxəddiy bolqandu?» dəp soraydu; **25** andin ularoğla jawab berilip: «Ular ata-bowilirinining Hudasi Pərwərdigarning ularını Misir zeminidin қutkuzup qıkarqınında ular bilən bekitkən

əhdini taxlap, **26** berip ularning nesiwisi bolmiojan, əzimu tonumiojan ilahılarning қulluk喬a kirip, ularoja qokunojini üçün xundak boldi. **27** Mana bu səwəbtin Pərwərdigarning oqəzipi bu zeminoja tutixip, bu kitabta pütülgən həmmə lənətni uning üstigə kəltürdi. **28** Xuning üçün Pərwərdigar oqəzəp, aqqik wə zor կəhr bilən ularni yurtidin yulup, baxka bir yurtka taxlidi» — deyilidu. **29** Hərbir yoxurun sirlar bolsa Pərwərdigar Hudayimizningkidur; lekin hərkəndək axkarilanojan wəhjylər bolsa bu қanunning səzlirigə əməl kılıxımız üçün əbədgıqə biz wə balilirimizningkidur.

30 Wə xundak boliduki, bu barlıq ixlər, yəni mən sening aldingda қoyojan bu bərikət bilən lənət bexingoja qüxkinidə, Pərwərdigar Hudaying seni həydiwətkən əllərning arisida turup bularni esingga elip kəngül bəlüp, **2** əzüng wə baliliring Pərwərdigar Hudayingning yenioja yenip Uning awazioqa қulak selip, mən bugün sanga əmr қılqan barlıq ixləroja pütün kəlbinq wə pütün jening bilən itaət kilsang, **3** xu qəşəda Pərwərdigar Hudaying seni sürgünlükten kəyturup, sanga iqini aoritip, Pərwərdigar Hudaying Əzi həydiwətkən əllərdin yiçip kelidu. **4** Gərqə aranglardın hətta asmanlarning qetiqiqimu həydilip kətkənlər bolsimu, Pərwərdigar Hudaying seni xu yərdin yiçip jəm kılıp kelidu. **5** Pərwərdigar Hudaying seni ata-bowliringning təwəlikı bolqan zeminoja kəltüridu wə sən uni igiləysən; U sanga yahxilik kılıp ata-bowliringning sanidin ziyanə kəp kılıdu; **6** Pərwərdigar Hudayingni pütün kəlbinq, pütün jening bilən səyüxkə Pərwərdigar Hudaying kəlbinqni wə

nəsilliringning қəlbini hətnə kildi; xuning bilən silər
hayat yaxaysılər. **7** Xundakla Pərwərdigar Hudayinglar
bu həmmə lənətlərni düxmənliringlarning üstigə,
silərgə nəprətlinidioqanlarning üstigə, silərgə ziyankəxlik
kiləjanlarning üstigə qüxüridi. **8** Silər bolsanglar yenip
kelip Pərwərdigar Hudayinglarning awazioja կulak selip,
mən bugün silərgə tapiliojan həmmə əmrlirigə əməl
kılısilər. **9** Xundak қılsanglar, Pərwərdigar Hudayinglar
kolliringlarning həmmə ixida, bədininglarning mewisini,
qarpay malliringlarning mewisini wə yeringning
mewisinimu awutup silərni zor yaxnitidu. Qünki
Pərwərdigar silərning ata-bowiliringlarqa yahxilik
kılıxtın seyüngəndək, silərgə yahxilik kılıxtın seyünidu.
10 Silər Pərwərdigar Hudayinglarning awazioja կulak selip,
bu қanun kitabida pütülgən əmrlər bilən bəlgilimilərni
tutup, pütün қəlbinglar, pütün jeninglar bilən Pərwərdigar
Hudayinglarning təripigə burulsanglarla, xundak bolidu.
11 Qünki mən bugün sanga tapiliojan bu əmr sən
üqün karamət ix əməs yaki səndin yirakmu əməs.
12 Bu əmr asmannıgın üstidə əməs, sening: «Bizning
uningəja əməl kilmikimiz üçün kim asmanəja qikip
uni elip qüxpə bizgə anglitidu?» deyixingning hajiti
bolmaydu. **13** Wə xuningdək bu əmr dengizning u
təripidimu əməstur, sening: «Bizning uningəja əməl
kilmikimiz üçün kim dengizdin etüp, uni elip kelip
bizgə anglitidu» deyixingning hajiti bolmaydu. **14** Qünki
bu söz bolsa uningoja əməl kilmiking üçün sanga bək
yekin, yəni aqzıngda wə kənglüngdə bardur. **15** Mana,
mən bugün aldinglarda hayat bilən yahxilik, əlüm bilən

yamanlıknı koydum; **16** qünki əzüm sanga həküm berip: — Silər Pərwərdigar Hudayinglarnı səyüp, Uning yollırıda mengip, əmrliri, bəlgilimiliri həm həkümlirigə əməl ķilinglar, dəp bugün silərgə tapılıdim; xundak ķilsanglar silər yaxap awup, uni igiləxkə kiridiqan zeminoja baroqininglarda Pərwərdigar Hudayinglar silərni bərikətləydu. **17** Lekin əgər kənglüngni tətür kılıp, կulak salmay azdurulup, baxka ilahılar oqa bax urup qoqunojili tursang, **18** mən xuni bugün silərgə agahlandurup eytip կoyayki, silər հalak bolmay կalmaysilər; silər uni igiləxkə Iordan dəryasidin etüp baridiqan zeminoja kirgininglarda uzun əmür kərəlməysilər. **19** Mən bugün հayat bilən əlümni, bərikət bilən lənətni aldingda կoyojinimoja asman bilən zeminni üstünggə guwah boluxka qakirimən; əmdi əzüng wə nəslinq yaxay desənglar, հayatni talliwal; **20** Pərwərdigar Hudayingni səyüp, Uning awazioja կulak selip, Uningoja baqlanoin; qünki U Өzi sening հayating wə əmrüngning uzunlukidur; qünki xundak ķilsang Pərwərdigar ata-bowliring bolovan İbrahim, İshak wə Yakupka: «Mən silərgə uni berimən» dəp kəsəm kılıp wədə կilojan zeminda turisən».

31 Andin Musa berip həmmə Israiloqa söz kıldı; **2** u mundak dedi: «Mən bugün bir yüz yigirmə yaxka kirdim; əmdi silərgə sərdar yaki baxlioquqi bolalmaymən. Pərwərdigar manga: Sən bu Iordan dəryasidin etməysən, degənidə. **3** Lekin Pərwərdigar Hudayinglar Өzi silərni yetəkləp [dəryadin] etüp, bu əllərni aldinglarda wəyran կlidu; xuning bilən ularning mal-mülkini igiləysilər; Pərwərdigarning eytkinidək, Yəxua silərrning aldinglarda

baxlap [dəryadin] ətidu. **4** Pərwərdigar Sihon bilən Og degən ikki Amoriy padixahı wə ularning zeminini ھalak kılɔjandək, u bu əllərgimu xundak kılıdu. **5** Əmma Pərwərdigar ularni қolunglarqa tapxurojinida, mən silərgə tapiliojan pütkül əmr boyiqə ularoja muamilə kılısilər. **6** Jür'ətlik wə kəysər bolunglar, ularning aldida titrimənglər, ulardin həq қorkmanglar; qunki silər bilən birgə barojuqi Pərwərdigar Hudayinglar Əzidur; U silərdin waz kəqməydu, silərni hərgiz taxliwətməydu!». **7** Andin Musa Yəxuani qakirip pütkül Israilning kəz aldida uningoja söz kılıp: «Sən jür'ətlik wə kəysər bolqın; qunki bu həlk Pərwərdigar ularning ata-bowilirioja kəsəm kılıp berixkə wədə kılajan zeminoja kirgəndə sən ular bilən billə berixing kerək; sən ularoja uni igilitip miras kıldurisən. **8** Mana, sening aldingda mangojuqi Pərwərdigar Əzidur; U sən bilən billə bolup səndin waz kəqməydu, seni hərgiz taxliwətməydu! Sən қorkmioqin, parakəndə bolma!» — dedi. **9** Musa bu կanunni yezip bolup, uni Pərwərdigarning əhdə sandukını kətüridiqan Lawiyning əwlədi bolajan kahinlər bilən Israilning barlıq aksakallirioja tapxurup bərdi. **10** Musa ularoja mundak buyrudi: — «Hər yəttə yilning ahirkı yılıda, yəni azadlık yili dəp bekitilgən wakitta, «kəpilər həyti» baxlanıqanda, **11** Israilning həmmisi kelip Pərwərdigar Hudayingning huzurida jəm bolux üçün u tallaydiojan jayqa yiçiləqanda, uni anglisun dəp pütkül Israilning aldida bu կanunni okup berisən. **12** Xuning üçün [xu qaođda] barlıq həlkni, ər bolsun, ayal bolsun, bala bolsun, қowukliringning iqidə turuwatkan musapir bolsun, ularning həmmisi

anglap, eginip, Pərwərdigar Hudayinglardin korkup, bu қанunning barlik səzlirini tutup uningoja əməl kilsun, dəp ularni yişkin. **13** Xundak bolsa, ularning bu қanunni tonumiojan balilirim u ni anglap eginip, silər igiləxkə Iordan dəryasidin ətüp baridiojan zeminda yaxiojan barlik künliridə Pərwərdigar Hudayinglardin korkidiojan bolidu». **14** Andin Pərwərdigar Musa oja səz əlip: «Mana sening əlidiojan wakting yekinlixip kaldi. Əmdi Yəxuanı qakırojin, ikkinglar jamaət qedirioja berip xu yerdə hazır bolunglar. Mən uningoja wəzipə tapxurimən» dedi. Xuning bilən Musa bilən Yəxua ikkisi berip, jamaət qedirida hazır boldi. **15** Pərwərdigar bulut tüwrükining iqidə kəründi; bulut tüwrüki qedirning dərwazisining üstidə tohtidi. **16** Pərwərdigar Musa oja mundak dedi: «Mana, sən ata-bowiliringning kexida uhlax aldida turisən; andin bu həlk əkozqılıp, baridiojan zemindiki yat ilahlaroja əgixip buzukqılık əlip, Meni taxlap, Mən ular bilən baqlıojan əhdini buzidu. **17** Xu wakitta Mening ojəzipim ularoja tutixip, Mən ularnimu taxlap, ulardin yüzümni yoxurimən. Ular yutuwetilidu, kəp bayi'apət wə külpətlər bexioja qüxidu wə ular xu wakitta: «Xübhisizki, Hudayımız arimizda bolmiojini üqün, bu balalar beximizə qüxti» — dəydu. **18** Lekin Mən ularning baxka ilahlaroja mayıl bolup əgixip, kılqan həmmə rəzillikliri üqün xu künü yüzümni pütünləy yoxurimən. **19** Əmdi silər əzünglar üqün bu oqəzəlni pütüp, uni Israillarоja əgitinglar; bu oqəzəlning keyin Israillarning əyibigə Mən üqün guwahqi boluxi üqün uni ularning aqzioja salqın. **20** Qünki Mən ularni

Mən ata-bowilirioqa kəsəm bilən wədə kılıqan, süt bilən
həsəl ekip turidioqan yurtka kirgüzimən; andin ular
yəp toyup, səmrigəndə baxka ilahılaroja əgixip, ularning
küllükioqa kiridu wə Meni kəzgə ilmay əhdəmni buzidu. **21**
Əmma xundak boliduki, kəp balayı'apətlər bilən külpətlər
ularning bexioqa qüxkinidə, bu əqəzəl ularni əyibləp
guwah beridu; qünki bu əqəzəl ularning əwladlirining
açlızida unutulmaydu. Qünki Mən ularni ularoja kəsəm
bilən wədə kılıqan zeminoqa tehi kirgüzməyla ularning
nemə hiyal қiliwatkjinini obdan bilimən». **22** Xularni dəp,
Musa xu küni bu əqəzəlni yezip, Israillarоja əgətti. **23**
Andin [Pərwərdigar] Nunning oğlı Yəxuaoğa: «Jür'ətlik
wə kəysər bolöjin, qünki sən Mən Israillarоja kəsəm
bilən wədə kılıqan zeminoqa ularni baxlap kirisən wə
Mən sən bilən billə bolimən» dəp əmr kıldı. **24** Musa
bu əqəzəl səzlərini bir kitabka pütünləy yezip
bolöjandin keyin **25** u Pərwərdigarning əhdə sandukını
kötürüp mangojan Lawiyalarоja buyrup mundak dedi:
26 — Bu əqəzəl kitabini silərning əyibinglərgə guwahqi
bolup turuxi üçün Pərwərdigar Hudayinglarning əhdə
sandukining yenioqa koyunglar. **27** Qünki mən silərning
asiy wə boynunglar kattik ikənliklərini bilimən. Mana,
mən tehi aranglarda tirik tursam Pərwərdigaroja asiylik
kılıp kəldinglar; əlümümdin keyin silər tehimu xundak
kılısilər! **28** Mən ularning əqəzəl kulaqlıriqə bu səzlərning
həmmisini anglitixim üçün, xundakla yər bilən asmanni
ularning əyibigə guwahqi boluxka qakirixim üçün əmdi
mening aldimoşa əqəzəl kəbililiringlarning həmmə aksakallırı
wə əməldarlarını yiqinglar. **29** Qünki əlümümdin keyin

silərning tüptin buzulup, mən silərgə əmr kılajan yoldin qətnəp ketidiqininglarnı bilimən. Xuning bilən künlərning ahirida külpətlər bexinglarqa qüxicid; qunki silər Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqənni kılıp, əllərini qızılırlarıning ixliri bilən uning oqəzipini əzəyəsilər».

30 Andin Musa Israillarning pütkül jamaiti aldida bu əzələning tekistini baxtin-ahirojıqə okup bərdi: —

32 «Kulak selinglar, əy asmanlar, mən səzləy; Aqzimning səzlərini angla, i yər-zemin! **2** Təlimim bolsa yaməqurdək yaqıdu, Səzlimim xəbnəmdək tamidu, Yumran ot-qəp üstigə qüxkən sim-sim yaməqurdək, Kəkzarlıqning üstigə qüxkən hasiyətlik yaməqurdək bolidu. **3** Qunki mən Pərwərdigarning namini bayan kılımən; Əmdi Hudayimizni uluq dəp jakarlanglar! **4** U қoram taxtur, Uning əməlliri mukəmməldür; Uning barlıq yolları həkkaniydur. U nağəklikj yok, wapadar bir Huda, Adil wə diyanətliktür. **5** Əmma [Əz həlkj] uningoja buzukluk kıldı; Ularning kılmixliri Uning Əz baliliriningkidək bolmidi — mana bu ularning əyibidur! Ular əgrisi wə iplas bir nəsildür! **6** Əy əhmək wə nadan həlk, Pərwərdigarning yahxılığını xundak yanduramsən? U seni bədəl tələp hər kılajan atang əməsmə? U seni yaritip, seni tikligən əməsmə? **7** Ətkən künlərni esingga alojin, Dəwrdin-dəwrgiqə ətkən yillarnı oyliojin; Atangdin sora, u sanga dəp beridu; Akşakalliringoja soal koy, ular seni həwərləndüridu. **8** Həmmidin aliy bolouqi əllərning ülüxini ularoja üləxtürgəndə, Adəm'atining pərzəntlirini bir-biridin bəlginidə, U həlkərning qegrilirini Israil balilirining sanioqa ķarap bekitkən. **9** Qunki Pərwərdigarning nesiwisi

bolsa uningoja has bolqan həlkidur; Yakup huddi qək taxlinip qikqandək, Uning mirasidur. **10** U uni qəl bir zeminda, Xamal hıwlaydiojan dəhəxtlik bir bayawanda uni taptı; Uni orap ətrapida köqdap turdi, Uni kəz kariqukidək saklıdı; **11** Huddi bürküt əz qanggisini təwritip, Balilirining üstidə pərwaz kılıp, Ənatlırini yeyp ularni pəylirining üstigə elip kətürginidək, **12** Pərwərdigarmu uningoja xundak yaloquz yetəkqılık қildı; Həqkəndak yat ilah uning bilən billə əməs idi. **13** U uni yər yüzining egiz jaylirioja mindürdi, Wə u etizlikning məhsulatidin yedi, U uningoja kiya taxtin həsəl xoritip, Qaşmak texidin zəytun meyi xoratti; **14** Sanga kala kəymikj bilən կoy sütini iqtüzüp, Kozilarining yeoini, Baxandiki қoqkarlar wə tekilərning gəxini yegüzüp, Esil buqdayning esil danlıridin yegüzdı, Sən bolsang üzüm կeni bolqan sap xarabni iqtinq. **15** Lekin Yəxurun səmrip təpkək bolup կaldi; Bərhək, sən səmrip kətting, Bordilip kətting, Toyunup kətting! U əzini yaratkan Təngrini taxlap, Өz nijatining Koram Texini kəzgə ilmidi. **16** Ular bolsa yat ilahlaroja əgixip Uning wapasızlıkka bolqan həsитini կozqidi, Yirginqlik ixlar bilən Uning oqzipini kəltürdi. **17** Ular Igə-Təngrisi əməs jinlaroja, Өzi bilməydiyan ilahlaroja, Ata-bowlirimu korkmaydiyan, Yengi pəyda bolup կaloqan ilahlaroja կurbanlık қildı. **18** Sən əzüngni tərəldürgən Koram Taxni kənglüngdin qıqarding, Seni apiridə կiloqan Təngrini untudung. **19** Pərwərdigar buni kərüp, Oqlu-kızlirining Uning aqqikini kəltürginidin, ulardinizar bolup mundak dedi: — **20** «Mən ulardin yüzümni yoxurımən, Ularning akiwitini

kərüp bakay; Qünki ular iplas bir nəsildur, Kəlbidə wapadarlıkı yok balillardur. **21** Igə-təngrisi əməslər bilən həsitimni kəltürdi, Ərziməs məbudliri bilən kəhrimni қozojidi; Xunga «həq həlk əməs» bolğan bir həlk arkılık ularning həsิตini қозоymən, Nadan bir əl arkılık ularning aqqikini kəltürimən. **22** Qünki Mening oqəzipimdin bir ot tutaxti; U təhtisaraning tegigiqə kəyüp baridu, U yər bilən uning məhsulatini yəp ketidu, Wə taqlarning ullirinimu tutaxturidi. (*Sheol h7585*) **23** Mən ularning üstigə balayı'apətlərni dəwiləymən; Ya-oklirimni birni қoymay ularoja atımən. **24** Ular aqarqliktin yegiləp ketidu, Tomuz issık wə wabaning nəxtərliri təripidin yəp ketilidu; Ular oja կarxi yirtküq haywanlarning qixlirini, Topida əmiligüqilərning zəhərini əwətimən. **25** Taxkirida kılıq ularni musibətkə salidu, Iqkiridə wəhİMə basidu; U yigit bilən kızni, əmqəktiki bala bilən ak qaqlıknı həmmisini yokşitidu. **26** Mən: «Ularnı qepiwetimən, Insanlarning arisidin ularning namini əqürimən» — dəyttim, **27** Birak düxmənning məshirə kılıxidin қorktum; Israilning rəkibliri bu ixni hata qüxinip: — Bu ix bizning қolimizning küqlüklükidin bolğan bolsa kerək, Pərwərdigar buni həq kilmidi» demisun dəp, [bu ixni kilmidim]. **28** Israil nəsihəttin məhrum bolğan bir əl, Ularning həq əkil-pəmi yoktur. **29** Ah, ular dana bolsidi! Xundak bolsa buni qüxinip, Əz akiwiti կandak bolidioqinini oylaytti! **30** Əgər ularning Koram Texi ularni setiwətmigən bolsa, Pərwərdigar ularni [düxmənlirigə] taxlap bərmigən bolsa, Bir kixi կandakmu ming kixini əz aldidin həydiyələytti?, İkki kixi կandakmu on ming kixini қaqralaytti? **31**

Qünki baxkilarning қорам texi bolsa bizning Қорам Teximizdək əməstur. Buningələ düxmənlirimiz əzliri guwahlıq bərsun! **32** Qünki ularning üzüm teli Sodomning üzüm telidin, Gomorraning etizlikliridin qıkkandur; Üzümliri zəhərlik üzümlərdür, Ularning hərbir sapığı aqqıqtur, **33** Xarabi bolsa əjdihalarining zəhiridur, Kobralarning əjəllik zəhiridur. **34** [Pərwərdigar]: «Bularning [həmmisi] Meningkidə saklaklıq əməsmu? Ez həzinilirimdə mehürləngən əməsmu? **35** Intikam Meningkidur, Yamanlıqni կայտuruxmu xundak, Bular ular putlixidioğan wakitkığə saklaklıq turidu, Qünki ularning balayı'apətlik künü yekin laxmakta, Ularning bexiələ qüxicidioğan ixlar bolsa tez keliwatidu. **36** Qünki Pərwərdigar ularning küqi tūgəp kətkənlikini, ularning [aziyip], hətta ajiz yaki meyiplərning muşkalmioğinini kərgəndə, U Ez həlkining üstigə həküm qıkiridu, Ez bəndilirigə mehîr-xəpkət kərsitudu. **37** U wağıttı U mundak dəydu: «Kəni, ularning ilahlıları? Ezigə tayanq kılıqan қорам texi əmdi kəyərdidur? **38** Ularning etküzgən қurbanlıklırinining yeğini yegən, Ularning xarab hədiyəliridiki xarabını iqliknər kəyərgə kətti? Əmdi ular ornidin turup silərgə yardım berip, panahınglar bolsun! **39** Əmdi Mən Əzüm, pəkət Mənla «Xu»durmən, Manga həmrəh həqkandaq ilahning yokluğunu kərüp bilinglar. Mən əltürüp tirildürimən, Zəhimləndürüp sakaytimən; Wə həqkim Mening қolumdin kutkuzalmaydu. **40** Qünki Mən қolumni asmanlar ola kətürüp: — «Əbədgıqə hayatturmən» dəp eytip, **41** Qaşnap turidioğan kiliqimni ittik kılımən, Mening қolum

adalətni қoral қılıp tutidu, Düxmənlirimdin intikam alımən, Məndin nəprətləngüqilərning қıləşənlərini ularoja yandurimən! **42** Mən ya oklirimni қan ieqküzüp məst қılımən, Mening қılıqim gəx yəydu, Mən ularni eltürülgənlər bilən əsirlərning ənənəsini, Düxmənning sərdarlırinə baxlırını yəp-iqidioqan қılımən». **43** Əy əllər, Uning həlkı bilən billə xadlininglər, Qünki U Əz bəndilirinən ənənəsini intikamini alıdu, Əz düxmənlirigə əsas yanduridu, Əz zemini bilən həlkı üqün kəqürüm-kafarət kəltürüp beridu». **44** Əmdi Musa bilən Nunning oqlı Yəxua kelip bu əqəzəlning barlıq səzlərini həlkənənaldida okup bərdi. **45** Andin Musa bu həmmə səzlərni barlıq Israil aldida ahirlaxturup **46** ularoja səz қılıp: «Mən bugün otturanglarda silərni agahlandurup guwahlıq bərgən bu barlıq səzlərgə kəngül bələnglər; silər bularni balılırlar olaqat: «Bu ənənəsini həmmə səzlərigə əməl əməl kilişkə kəngül əyvənlər» dəp buyruxunglar kerək. **47** Qünki bu səz silərgə munasiwətsiz, ķuruķ səz əməs, bəlki silərning həyatinqlardur! Silər u zeminni igiləxkə Iordan dəryasidin etisilər; etkəndin keyin u zemində bu səz arkilik uzun əmür kərisilər» — dedi. **48** Yənə xu künü Pərvərdigar Musaçı səz қılıp mundak dedi: — **49** Sən uxbu Abarim teoqioqa, yəni Yerihoning utturidiki, Moabning zeminidiki Nebo teoqioqa qıkkın wə xu yərdə Mən Israillaroja əz təwəliki bolux üqün beridioqan Қanaan zeminini kərgin. **50** Andin akang Hərun Hər teoqida əlüp əz həlkəlirigə қoxulqandək, sənmu qıkidioqan xu taoqda əlüp həlkəliringgə қoxuloqin; **51** qünki silər Zin qəlidiki Məribəh-Қadəxnən sulirining

yenişa baroqanda, ikkinglar Israillarning arisida Manga wapasizlik kərsitip, Israillarning arisida Meni «mukəddəs» dəp hərmətlimidinqlar. **52** Xunga sən Israillar oja beridiojan xu zeminni udulungda kərisən, lekin uningoja kirəlməysən.

33 Hudanıng adımı bolqan Musanıng elümidin ilgiri Israillarnı bərikətləxkə tiligən bəht-tiləkliri munular: — **2** U mundak dedi: — «Pərwərdigar Əzi Sinay teqidin kelip, Seirdin qıkip [Israil] üstigə parlidi; Paran teqidin pəyda bolup qaknidi, U tümənligən mukəddəslərning otturisidin qıkip kəldi; Ong қolidin Israil oja atalojan otluk bir қanun qıktı. **3** Dərhəkikət, U həlkni seyidu; Sening barlıq mukəddəs bəndiliring қolungdidur; Ularning hərbiri ayiojing aldida olturup, Sezliringgə tuyəssər bolidu. **4** Musa bizgə bir қanun buyrup, Buni Yakupning jamaitigə miras kılıp bərdi; **5** Həlkning sərdarları jəm bolup, Israelning əbililiri bir yərgə yioqiloqanda, U Yəxurunning otturisida padixahdək boldi. **6** «Rubən bolsa, adəmliri əlüp kətməy, hayat tursun; Uning adəmliri az bolmisun». **7** [Musa]ning Yəhudə tooprısında tiligən bəhti mundak: — «Yəhudanıng awazini angliojaysən, i Pərwərdigar; Uni əz həlkigə kobul қildurojaysən; Uning қolları ular üçün kürəx ķilsun; Əmdi əzini əzgütqilərgə karxi turuxka uningoja mədət bolojaysən». **8** U Lawiy tooprısında mundak dedi: — «Sening urim wə tummim taxliring Sening bu mukəddəs bəndənggə tapxurulojan; Sən uni Massahda siniding, Məribahning sulirining yenida uning bilən talaxting. **9** U əz ata-anisi tooprısında: «Ular oja yüz-hatırə ķilmaymən», dəp eytti, Əz kərindəxlirinin

heq yüzini kilmay, Oz balilirinimu tonuxni halimay,
Bəlki Sening səzünggə əməl kılıp, əhdəngni qing tutti.

10 Mana, [Lawiylar] Yakupka həkümliringni uketuridu,
Ular Israiloja қanunungni əgitidi; Ular dimiojingoja
huxbuyni sunidu, Kurbangahingoja pütün kəydürmə
kurbanlıqlarnı kəltüridu. **11** I Pərwərdigar, uning
təəllukatını bərikətligəysən, Uning kollirining əjri Seni
hux kılqıdək bolqay, Uningoja қarxi qıqqanlar wə
uningdin nəprətləngənlər bolsa, Ularnı կopalmiqıdək
halda bəllirini sundurojaysən!» **12** U Binyamin tooqrisida
mundak dedi: — «Pərwərdigarning səygini bolsa, U
Uning yenida bihətər makan kılıdu, Pərwərdigar sayə
bolup pütün kün uni saklaydu, U uni mürisi otturisida
makanlaxturidu» **13** Yüsüp tooqrisida u mundak dedi:
— «Uning zemini Pərwərdigar təripidin bərikətlik
bolqay! Asmanlarning esil nemətliri bilən, Xəbnəm
bilən, Yər tegidiki nemətliri bilən, **14** Kündin həsil
bolidiqan esil məhsulatlari bilən, Aydin həsil bolidiqan
esil nemətliri bilən, **15** Қədimki taqlarning aliy nemətliri
bilən, Mənggülük dənglərning esil nemətliri bilən, **16**
Yərning esil nemətliri wə uningoja tolqan həmmə
məwjudatlıri bilən, Azəjanlıqta turoquqi Zatning xapaiti
bilən bərikətlənsun! Bularning həmmisi Yüsüpning
bexioja, Yəni eż kerindaxliridin ayrıloqanning qokkisiqja
qüxsun. **17** Uning həywisi eż buķisining tunjisidəktur;
Uning münggüzliri yawa kalining münggüzliridəktur, Ular
bilən u əl-yurtlarning həmmisini birakla yər yüzining
qətlirigiqə üsidu. Mana Əfraimning tümənligən adəmliri,
Manassəhning mingliojan adəmliri xundak bolidu». **18**

Zəbulun toqrisida u mundak dedi: — «Əy Zəbulun, sən qikkingində xadlanojin; Əy sən Issakar, əz qedirliringda hux bolojin! **19** Mana ular həlkərnəi taşka qakiridu, Xu yerdə ular həkkaniylikning қurbanlıklarını sunidu, Qünki ular dengizdiki mol dələtlərni, Kumşa kəmülgən gəhərlərni sümürüp ularoja tuyəssər bolidu». **20** Gad toqrisida u mundak dedi: — «Gadning zeminini kengaytküqigə bəht-bərikət bolqay; Gad bolsa qixi xirdək olturaklahti; U bilək həm bax terisini titmatma kiliwetidu; **21** Xu yerdə u əng esil nesiwini talliwaldi; Qünki xu yerdimu u həküm bekitküqining ülüxi bolajan jay saklaşkılıktur; U həlkəning sərdarları bilən kelip, Israil bilən birgə Pərvərdigarning adaliti bilən həkümlərini yürgüzdi». **22** Dan toqrisida u mundak dedi: — «Dan bolsa yax bir xirdur; U Baxandin taklap etidu». **23** Naftali toqrisida u mundak dedi: — «Əy Naftali, iltipatka toyunoqansən, Pərvərdigar təripidin kəlgən bəht-bərikətkə tolup, Məqrip bilən jənubni əzüngə mülük kılıp igiləysən». **24** Axır toqrisida u mundak dedi: — «Axır oğullar bilən bərikətlinidu; U ərindəxəliri arisida iltipat kərsun; Puti mayoja qilansun. **25** Dərwaza baldaqlıring təmür bilən mistin bolidu; Künliring կandak bolsa, küqüngmu xuningoja muwapiq təng bolidu». **26** «— Əy Yəxurun, Təngringdək baxka həqkim yoktur; U sanga yardımğa asmanlar üstigə, Zor həywisi bilən bulutlarning üstigə minip kelidu. **27** Əzəliy Huda sening baxpanahingdur, Astingda əbədiy biləklər turidu. U sening aldingdin düxmənni həydəp: — «Ularnı һalak kılɔjin!» dəp [sanga] buyruydu. **28** Xuning bilən Israil axlıq

bilən yengi xarab mol bolğan bir zeminda turup, Yalouz aman-esən makan tutidu, Yaķupning bulıki ohxaxla aman-esən bolidu; Uning asmanlırimu xəbnəm temitip turidu. **29** Bəhtliksən, i Israil! Səndək Pərwərdigarning Əzi kutkuzojan həlkətin yənə kim bar? U bolsa sening mədətkar қalķining, Həywətlik kılıqingdur! Sening düxmənliring sanga zəiplixip boysunidu; Sən ularning egiz jaylirida dəssəp mangisən».

34 Andin Musa Moabning tüzlənglikliridin qıçıp Nebo teoqining üstigə, yəni Yerihoning utturisidiki Pisgah teoqining qokkisiqə qıktı. Xu yerdə Pərwərdigar uningoja pütkül zeminni kərsətti; Gileadtin Danojqə, **2** pütkül Naftali bilən Əfraim wə Manassəhning zeminini, Yəhūdaning pütkül zemini bilən қoxup məoqrıbtiki dengizqiqə, **3** jənubtiki Nəgəw zeminini, «Horma xəhiri» dəp atalojan Yeriho wadisidiki tüzlənglikni Zoar xəhirigə kədər, həmmmini uningoja kərsətti. **4** Andin Pərwərdigar uningoja söz kılıp: «Mən kəsəm kılıp: «Bu zeminni sening nəslinggə berimən» dəp İbrahim, Ishak wə Yaķupka wədə kılajan zemin mana muxudur. Əmdi sanga uni eż kezüng bilən kərüxkə nesip kıldı, lekin sən xu yərgə etüp kirəlməysən» dedi. **5** Andin Pərwərdigarning eytqinidək, Pərwərdigarning қuli Musa xu yerdə, yəni Moabning zeminida wapat boldi. **6** U uni Moabning zeminidiki taqlıloqisida, Bəyt-Peorning utturisida dəpnə kıldı; uning kəbrisining kəyərdə ikənlikini bügüngiqliqə həqkim bilməydu. **7** Musa wapat bolğan wakitta bir yüz yigirmə yaxka kirgənidi, lekin kəzliri həq torlaxmiojan wə maqduridin həq kətmigənidi.

8 Israillar Musa üçün Moabdiki tüzləngliktə ottuz küngiçə matəm tutti. Xuning bilən Musa üçün matəm tutup yiqlaydioğan künlər tügigənidi. **9** Musa köllirini uning üstigə köyəqəkə, Nunning oşlı Yəxua danalıq bərgüqi Roh bilən toləjanidi. Xuning bilən Israillar uningə itaət kılıp, Pərwərdigarning Musaçşa buyruqinidək qıldı. **10** Musadin keyin uningdək Pərwərdigar bilən yüz turanə səzləxkən ikkinqi bir pəyoqəmbər Israil iqidə qıkmidi; **11** Pərwərdigarning uni Misir zeminiçə əwətixi bilən u xu yerdə Pirəwngə, uning hizmətkarliri wə pütkül zeminidikilər aldida kərsətkən həmmə məjizilik alamət wə karamətlərgə, **12** ayan ķilinoğan xu barlıq uluq կudrətkə wə Musanıng pütkül Israilning kəz aldida kərsətkən barlıq dəhəxətlik həywısigə təng turojudək heqkandak adəm qıkmidi.

Yəxua

1 Wə Pərwərdigarning қули bolqan Musa wapat bolqandin keyin xundak boldiki, Pərwərdigar Musaning hizmətkari, Nunning oɔlı Yəxuaqa söz kılıp mundak dedi:
— **2** Mening қulum Musa wapat boldi. Əmdi sən қozqılıp, bu həlkning həmmisini baxlap Iordan dəryasidin ətüp, Mən ularoqa, yəni Israillarоqa təkdim kılidiqan zeminoqa kirgin. **3** Mən Musaqa eytキンimdək, putunglarning tapini կeyərgə təgkən bolsa, xujayni silərgə bərdim; **4** qeरanglar qəl-bayawandin tartip Liwanoqıqə, Hittiylarning zeminini өz iqigə elip, Əfrat dəryasidin kün petixtiki Ottura Dengizəqıqə bolidu. **5** Sening barlık һayat künлiringdə heqkim sanga қarxi turalmaydu. Mən Өзүм Musa bilən billə bolqandək sening bilən billə bolup, seni hərgiz taxliwətməymən. **6** Sən jür'ətlik wə կəysər bolqın; qunki sən bu həlkni Mən ata-bowilirioqa berixkə կəsəm bilən wədə kılıqan zeminoqa mirashor kılıp igilitisən. **7** Mening қulum Musa sanga buyruqan barlık қanunoqa əməl kiliхka kəngül bəlüp, kət'iy jür'ətlik wə tolimu կəysər bolqın; sən կeyərgila barsang ixliring oqəlibilik boluxi üçün uningdin ya ong ya soloqa qətnəp kətmə; **8** bu қanun kitabini өz aqzingdin neri kilmay, uning iqidə pütülgəнning həmmisini tutup, uni keqə-kündüz zikir kılıp oyla; xundak қilsang yolliringda oqəlibilik bolup, əzüng ronaq tapisən. **9** Mana sanga: — Jür'ətlik wə կəysər bol, dəp buyruqanidimoqu? Xunga həq wəhimigə qüxmə, yürəksiz bolma; qunki կeyərgə barsang Pərwərdigar Hudaying sən bilən birgidur. **10** Xuning bilən Yəxua həlkning baxlirioqa buyrup: — **11** Silər qedirgahtın ətüp

həlkə: — Özünglar üqün ozuk-tülüük təyyar kilinglar,
qunkı üq kün toxkanda silər Iordan dəryasidin ətüp
Pərwərdigar Hudayinglar silərgə beridiqan zeminni
igiləx üçün kirisilər, — dənglər, dedi. **12** Yəxua Rubənlər
bilən Gadlar wə Manassəhning yerim қabilisigə sez kili:
— **13** Hudanıng կuli boləjan Musanıng silərgə buyrup:
— Pərwərdigar Hudayinglar silərgə aramlık ata kili
bu zeminni silərgə bərgən, dəp eytkinini esinglarda
tutunglar. **14** Hotun bala-qakanglar wə qarpayliringlar
Musa əzi silərgə təksim kılıqan, Iordan dəryasining bu
təripidiki zeminda կalsun, lekin aranglarda կanqilik batur
palwan bolsanglar, silər əz կerindaxliringlarning aldida
səptə turup ularoja yardım berip jəng kilinglar; taki
Pərwərdigar Hudayinglar կerindaxliringlaroja silərgə ata
kılıqini oħħax aram ata kili, կerindaxliringlaroja u
ularoja miras kili beridiqan zeminni igilətgüqə xundak
kilinglar. Andin silər təwəlikinglar boləjan zeminni,
yəni Hudanıng կuli boləjan Musa silərgə təksim kılıqan,
Iordan dəryasining kün qikix təripidiki bu zeminni igiləx
üqün կaytip beringlar, — dedi. **16** Ular Yəxuaqa jawab
berip: — Sən bizgə əmr kılıqanning həmmisigə əməl
kili, sən bizni կayərgə əwətsəng, xu yərgə barımız. **17**
Biz həmmə ixta Musanıng səzигə կulak salqınımızdək
sanga կulak salımız; birdinbir tilikimiz, Pərwərdigar
Hudaying Musa bilən billə boləjandək sening bilənmü
billə boləy! **18** Kimki sening əmrinngə itaətsizlik kili,
sən bizgə buyruqan hərkəndək səzliringgə կulak salmisa,
əltürülidü! Sən pəkətla jür'ətlik wə կəysər bolqın, —
dedi.

2 Andin keyin Nunning oöli Yəxua ikki qarlıoluqını Xittimdin əwətip ularoğa: — Silər berip u zeminni, bolupmu Yeriho xəhîrini qarlap kelinglar, dedi. Xuning bilən ular u yərgə berip, Raḥab atlıq bir pahixining əyigə kirip կondı. **2** Lekin birsi kelip Yeriho padixahıojıa: — Bugün keqə Israillardın birnəqqə kixi bu zeminni qarlıoqılı kəptü, dəp həwər yətküzdi. **3** Xuning bilən Yeriho padixahı Raḥabning kəxiçə adəm əwətip: — Sening kəxingoja kelip, əyünggə kirgən xu kixilərni bizgə tapxurup bərgin, qunki ular bu zeminning hər yerini paylıqlı kəptü, — dedi. **4** Lekin u ayal u ikki kixini elip qikip yoxurup կoyovanidi; u jawab berip: — Dərwəkə bu kixilər mening kəximoja kəldi, lekin mən ularning nədin kəlgənlikini bilmidim; **5** կarangoju qüxüp, կowuķni etidiojan wakıt kəlgəndə xundak boldiki, bu adəmlər qikip kətti. Mən ularning kəyərgə kətkinini bilməymən. Ularnı tezdir կoqlisanglar, qokum yetixiwalisilər, — dedi. **6** Lekin u ayal ularnı əgzigə elip qikip, əgzining üstidə rətləp yeyip կoyovan ziojir pahallirining astioja yoxurup կoyovanidi. **7** U wakitta ularning kəynidin izdəp կoqlıoluqilar Iordan dəryasining yoli bilən qikip dərya keqiklirigiqə կoqlap bardı. Ularnı կoqlıoluqilar xəhərdin qikixi bilənla, xəhərning կowuķı takaldi. **8** Xu wakitta, u ikkiylən tehi uhlaxka yatmiojanidi, Raḥab əgzigə qikip ularning kəxiçə berip **9** ularoğa: — Pərwərdigarning bu zeminni silərgə miras kılıp bərgənlikini, xundakla silərdin bolqan wəhimənglər bizlərgə qüxüp, bu zemindikilərning həmmisi aldinglarda һalidin ketəy deginini bilimən; **10** qunki biz silər Misirdin qikkininglarda Pərwərdigarning aldinglarda

Kızıl Dengizni korutkanlığını, xundakla silerning Iordan döryasining u təripidiki Amoriylarning ikki padixahı Sihon bilən Ogni qandak kılınanlıqları, ularnı mutlak yokatkanlıqları anglidük. **11** Buni anglap yürikimiz su bolup, silerning səwəbinglardın hərkəy simizning rohi qıkip kətti. Qünki Pərwərdigar Hudayinglar bolsa yukarıda, asmanlarning həmdə təwəndə yərning Hudasıdır. **12** Əmdi silərdin ətünimənki, mən silərgə kərsətkən hımmıtım üçün silərmə mening atamning jəmətigə hımmət kılıxka Pərwərdigarning nami bilən manga ķəsəm ķilinglar, xundakla ata-anamni, aka-uka, aqa-singil ķerindaxlırimni wə ularoja təwə barlıqıqla qekilməslikinqilar, jenimizni tirik կaldurup, əlümdin կutkuzuxunglar toqrisida manga bir kapalət bəlgisini beringlar, — dedi. **14** İkkilən uningoja: — Əgər sən bu iximizni axkarılap koymisang, silər jeninqlardın ayrilsanglar, bizmu jenimizdin ayrıloqaymız! Xuningdək xundak boliduki, Pərwərdigar bizgə bu zeminni igə kılınuzoqanda, biz jəzmən silərgə mehribanlarqə wə səmimiyy muamilidə bolımız, dedi. **15** Xuning bilən ayal ularnı pənjiridin bir tana bilən qüxürüp կoydi (qünki uning əyi xəhərning sepilida bolup, u sepilning üstidə olturatti). **16** Ayal u ikkisigə: — Կooqlıoluqilar silərgə uqrəp կalmaslıkı üçün, taşka qıkip, u yerdə üq kün yoxurunup turunglar; կooqlıoluqilar xəhərgə kaytip kəlgəndin keyin, andin silər əz yolunqları mangsanglar bolidu, — dedi. **17** İkkisi ayaloja: — Əgər sən bizning deginimizdək kılmissang, sən bizgə kılınuzoqan կəsəmdin halas bolımız: — **18** Mana, biz zeminoja kirgən qaoqla, sən bizni qüxürükə ixlətkən bu kızıl

tanini pənjirigə baqlap koyın; andin ata-anangni, aka-uka ķerindaxliringni, xundakla atangning barlik jemətidikilərni eyünggə, ezunggə yiojip jem kilojin. **19** Xundak boliduki, eyüngning ixikliridin taxkiriqa qikkan hərkimining keni əz bexida bolidu; biz uningoja məs'ul əməsmiz; lekin biraw əyüngdə sən bilən billə boləjan birsining üstigə kol salsa, undakta uning keni bizning beximizoja qüxkəy! **20** Əgər sən bu iximizni axkarilap koysang, sən bizgə kılouzotan bu kəsəmdin halas bolimiz, — dedi. **21** Raḥab jawab berip: — Silərning deginenglərdək bolsun dəp, ularni yoloja selip koydi. Ular kətkəndin keyin, ayal pənjirigə u ķızıl tanini baqlap koydi. **22** U ikkisi u yərdin ayrılip, taoqka qikip, қoғlıoquqilar [xəhərgə] kaytip kətküqə u yərdə üq kün turdi. Қoғlıoquqilar yol boyidiki həmmə yərni izdəpəmu ularni tapalmidi. **23** Andin bu ikkisi taoqdin qüxüp, kaytip mangdi; ular dəryadin etüp, Nunning oqlı Yəxuaning kəxişa kelip, bexidin kəqürgənlirining həmmisini uningoja dəp bərdi. **24** Ular Yəxuaşa: — Pərwərdigar dərwəkə barlik zeminni қolimizoja tapxurdi; zeminda turuwatkanlarning həmmisi bizning tüpəylimizdin rohi qikip kətti, — dedi.

3 Yəxua ətisi tang səhərdə turup, pütkül Israil bilən Xittimdin ayrılip Jordan dəryasişa kəldi; ular dəryadin etküqə xu yərdə bargah tikip turdi. **2** Üq kün toxup, sərdarlar qedirgahtın etüp, **3** həlkə əmr kılıp: — Silər Pərwərdigar Hudayinglarning əhdə sandukını, yəni Lawiyarlarning uni kətürüp mangojinini kərgən həman, turoqan ornunglardın қozojılıp, əhdə sanduğining kəynidin əgixip menginglar. **4** Lekin uning bilən silərning

arılıkenglarda ikki ming gəz arılık kalsun; қaysı yol bilən mangidioqininglarnı bilişinglar üçün, uningoşa yekinlaxmanglar; qünki silər ilgiri muxu yol bilən mengip bakmioqansılər, — dedi. **5** Yəxua həlkə: — Əzünglarnı pak-mukəddəs kilinglar, qünki ətə Pərwərdigar aranglarda məjizə-karamətlərni kərsitudu, — dedi. **6** Andin Yəxua kahinlarqa: — Əhdə sandukını ketürüp həlkəning aldida dəryadin ətünglar, dəp buyruwidi, ular əhdə sandukını elip həlkəning aldida mangdi. **7** Pərwərdigar Yəxuaqa söz kılıp: — Həmmə Israilning Mening Musa bilən billə boloinimdək, sening bilənmə billə bolidioqanlıqmnı bilixi üçün bugündin etibarən seni ularning nəziridə qong kılımən. **8** Əmdi sən əhdə sandukını kətürgən kahinlarqa: — Silər Iordan dəryasining süyining boyioğa yetip kəlgəndə, Iordan dəryası iqidə turunglar, — degin, — dedi. **9** Yəxua Israillarqa: — Bu yakka kelinguar, Pərwərdigar Hudayinglarning səzini anglanglar, dedi. **10** Andin Yəxua: — Mana, silər xu ix arkılık mənggülük həyat Təngrining aranglarda ikənlilikini, xundakla Uning silərning aldinglardın Hıttıylar, Girgaxıylar, Amoriylar, Kanaaniylar, Pərizziylar, Hiwiylar, Yəbusiyarlarnı həydiwetidioqanlıqını bilisilər — pütkül yər-zeminning igisining əhdə sandukı silərning aldinglarda Iordan dəryası iqidin ətküzülidu. **12** Əmdi Israilning kəbililiridin on ikki adəmni tallanglar, hərkəysi kəbilidin birdin bolsun; **13** xundak boliduki, pütkül yər-zeminning Igisi bolğan Pərwərdigarning əhdə sandukını kətürgən kahinlarning tapını Iordan dəryasining süyigə təgkəndə, Iordan dəryasining süyi, yəni bax ekinidin ekip kəlgən

sular üzüp taxlinip, dərya kətürülüp dəng bolidu, — dedi.

14 Əmdi xundak boldiki, həlk qedirliridin qıkip Iordan dəryasidin etməkqi bolğanda, əhdə sandukını kətürgən kahinlar həlkning aldida mangdi; **15** əhdə sandukını kətürgüqilər Iordan dəryasiqa yetip kelip, putliri suşa tegixi bilənla (orma waktida Iordan dəryasining süyi dəryanıng ikki kırçıqıdın texip qıkıdu), **16** yüksiri ekindiki sular heli yıraktila, Zarətanning yenidiki Adəm xəhîrinin yenida tohtap, dəng boldi; Arabah tüzlənglik boyidiki dengizoşa, yəni «Xor Dengizi»qa ekip qüxüwatkan keyinkı ekimi üzülüp qaldı; həlk bolsa Yeriho xəhîrinin udulidin [dəryadin] ətüp mangdi. **17** Pütkül Israil kuruş yərni dəssəp, barlık həlk Iordan dəryasidin pütünləy ətüp bolğuqılık, Pərwərdigarning əhdə sandukını kətürgən kahinlar Iordan dəryasining otturisida kuruş yərdə məzmut turdi.

4 Pütkül həlk Iordan dəryasidin tamamən ətüp bolğanda, Pərwərdigar Yəxuaşa söz kılıp: — **2** Həlkning arisidin on ikki adəmni tallıqın, hər կəbilidin birdin adəm bolsun, **3** ularoşa: — Silər Iordan dəryasining otturisidin, kahinlarning putliri məzmut turoğan jaydin on ikki taxni elip, ularni kətürüp kelip əzünglar bugün keqə bargahı tikidioğan yərgə կoyunglar, degin, dedi. **4** Xuning bilən Yəxua hər կəbilidin birdin adəmni, yəni Israillar arisidin tallıqın on ikki kixini qakırdı; **5** andin Yəxua ularoşa: — Silər Iordan dəryasining otturisiqa qüxüp Pərwərdigar Hudayinglarning əhdə sandukının aldiqa berip, Israilning on ikki կəbilisining sanıqa mas һalda birdin taxni elip mürənglərgə կoyunglar. **6**

Qünki bu aranglarda bir əslətmə-bəlgə bolidu; kəlgüsida baliliringlar: — Bu taxlarning silərgə nemə əhəmiyiti bar? — dəp sorap қalsa, silər ularoja: — 7 Iordan dəryasining suliri Pərwərdigarning əhdə sanduğining aldida üzüp қoyuldi; [əhdə sanduğ] Iordan dəryasidin ətküzülgəndə Iordan dəryasining suliri üzüp қoyuldi; xunga bu taxlar Israillar oja mənggülük bir əslətmə-bəlgə bolidu, — dəp jawap berisilər. 8 Xuning bilən Israillar Yəxua ularoja buyruqandak қildi. Pərwərdigarning Yəxua oja қılıqan əmri boyiqə Israilning қəbililirining sani oja muwapiq Iordan dəryasining otturisidin on ikki taxni elip, қonidiojan jay oja ketürüp berip, xu yerdə қoyup қoydi. 9 Buningdin baxka Yəxua Iordan dəryasining otturisida əhdə sanduğını ketürgən kaһinlarning putliri mustəhkəm turqan jayda on ikki taxni tikləp қoydi. Bu taxlar bolsa bügüngi qə xu yerdə turidu. 10 Pərwərdigar Yəxua oja həlkə eytixka tapiliojan barlıq ixlar orunlanquqılık, yəni Musa əslidə Yəxua oja buyruqanlırinining həmmisi bəja kəltürülüqə, əhdə sanduğını ketürgən kaһinlar Iordan dəryasining otturisida tohtap turdi. Həlk xu yerdin tezdir etüwatatti. 11 Xundak boldiki, barlıq həlk tamamən etüp bolqanda, Pərwərdigarning [əhdə] sanduğ bilən kaһinlar həlkning aldidin etti. 12 Rubənlər bilən Gadlar wə Manassəhning yerim қəbilisidikilərmə Musanıng ularoja buyruqinidək səptə tütüp Israillarning aldida dəryadin etti. 13 jəmiy bolup kırıq mingqə korallanojan kixi Pərwərdigarning aldidin etüp, Yeriko tüzləngliklirigə kelip, jəng kilişka təyyar turdi. 14 U küni Pərwərdigar Yəxuani pütkül Israilning nəziridə qong қildi; ular

uning pütün əmriddə Musadin korkkandək uningdinmu
korktı. **15** Pərwərdigar Yəxuaqa səz kılıp: — **16** Həküm-
guwahlıq sandukını kətürgən kahinlaroja: — Iordan
dəryasidin qıkinglar, dəp buyruqjin, dedi. **17** Xunga Yəxua
kahinlaroja: — Iordan dəryasidin qıkinglar, dəp buyrudi.
18 Xundak boldiki, Pərwərdigarning əhdə sandukını
kətürgən kahinlar Iordan dəryasining otturisidin qıkip,
putlirining tapini կuruqlukni dəssixi bilənla, Iordan
dəryasining süyi yənə əz jayioja kaytip kelip, awwalkıdək
ikki կiroqikioqə texip ekixkə baxlidi. **19** Həlk bolsa
birinqi ayning oninqi küni Iordan dəryasidin ətüp,
Yerihoning xərkining əng qət təripidiki Gilgaloja kelip
qedirgah tiki. **20** Ular Iordan dəryasidin aloqaq kəlgən
on ikki taxni bolsa, Yəxua ularni Gilgalda tikləp կoydi;
21 andin Israillaroja: — Keyin baliliringlar əz atiliridin:
— Bu taxlarning əhmiyiti nemə, dəp sorisa, **22** silər
baliliringlaroja mundak ukturup կoyunglar: — «Israil
ilgiri կuruç yərni dəssəp Iordan dəryasidin ətkənid;
23 qünki Pərwərdigar Hudayinglar biz Kızıl Dengizdin
ətküqə aldimizda uning sulirini կurutup bərgəndək,
Pərwərdigar Hudayinglar silər ətküqə aldinglarda Iordan
dəryasining süyini կurutup bərdi; **24** yər yüzidiki barlık
əllər Pərwərdigarning կoliniq կanqılık küqlüklükini
bilsun, xundakla silərning Pərwərdigar Hudayinglardın
həmixə կorkuxunglar üçün U xundak kıldı» — dedi.

5 Xundak boldiki, Iordan dəryasining օqərb təripidiki
Amoriylarning həmmə padixahlıri bilən dengizning
yenidiki Қanaaniylarning həmmə padixahlıri
Pərwərdigarning Israillar ətüp kətküqə ularning aldidin

Iordan sulirini қандак қurutup bərginini anglioqanda,
yürəkliri su bolup, Israillarning səwəbidin ularning rohi
qikay dəp կaldi. **2** U wakitta Pərwərdigar Yəxuaօja səz
kılıp: — Sən qakmaq taxliridin piqaklarni yasap,
Israillarni ikkinqi ketim hətnə կiləjin, dedi. **3** Xuning
bilən Yəxua qakmaq taxliridin piqaklarni yasap,
Israillarni «Hətnilik dənglüki»də hətnə kıldı. **4** Yəxuaning
ularni hətnə կilixining səwəbi xu idiki, Misirdin qikkan
jənggə yariqudək həmmə ərkəklər Misirdin qikqəndin
keyin qəllükning yolidə əlüp tūgigənidi. **5** Qünki Misirdin
qikkan barlıq həlk hətnə կilinəjan bolsimu, lekin
Misirdin qikip qəllükning yolidə yürgən wakitta Israil
arisida tuquləjanlarning həmmisi hətnisiz կaləjanidi; **6**
Qünki əslidə Pərwərdigarning awazioja կulak salmiojan,
Misirdin qikkan həlk iqidiki jənggə yariqudək barlıq
ərkəklər əlüp tūgigüqə Israillar kırıq yil qəldə yürgənidi;
Pərwərdigar ularoja: — Silərni Mən ata-bowiliringlaroja
berixkə կəsəm bilən wədə կiləjan zeminni, yəni süt bilən
həsəl akıdiəjan yurtnı kərgüqilər kilmaymən, dəp կəsəm
կiləjanidi. **7** Lekin Pərwərdigar ularning ornini
basturojan əwlədliri bolsa, yolda hətnə կilinmioqaqka,
Yəxua ezi ularni hətnə kıldı. **8** Barlıq həlk hətnə կilinip,
sakayəyuqılık qedirlirida, ez orunliridin qikmay turdi. **9** U
wakitta Pərwərdigar Yəxuaօja: — Bugün Mən Misirning
ar-nomusini üstünglardın yumilitiwəttim, dedi. Xuning
bilən u jayəja «Gilgal» dəp nam կoyulup, taki bügüngi qə
xundak atalmakta. **10** Xuning bilən Israillar Gilgalda
qedir tikip turdi. Birinci ayning on tətinçi künü ahximi
Yeriho diyarining tüzlənglikliridə «ətüp ketix heyti»ni

ətküzdi. **11** «Otüp ketix heyti»ning ətisi ular xu yərning axlik məhsulatliridin yedi, jümlidin xu küni petir nanlarnı wə komaqlarnı yedi. **12** Ular xu zeminning axlik məhsulatliridin yegəndin keyin, ətisi «manna»ning qüxüxi tohtidi. Xu wakittin tartip Israillarqa həq manna bolmidi; xu yilda ular Qanaan zeminining məhsulatliridin yedi. **13** Əmma Yəxua Yerihoqa yekin kəlgəndə, bexini kətürüp қariwidi, mana uning aldida suqurulajan қiliqni tutup turoqan bir adəm turatti. Yəxua uning kəxioja berip uningdin: — Sən biz tərəptimu, yaki düxmənlirimiz tərəptimu? — dəp soridi. **14** U jawab berip: — Yak, undak əməs, bəlki Mən Pərwərdigarning қoxunlirining Sərdarı bolup kəldim» — dedi. Yəxua yərgə dum yıkılıp səjdə қılıp uningoja: — Rəbbimning қulioja nemə tapxurukliri barkin? dəp soridi. **15** Pərwərdigarning қoxunining Sərdarı Yəxuaşa: — Putungdiki kəxingni saloqın, qünki sən turoqan yər mukəddəs jaydur, dewidi, Yəxua xundak ķıldı.

6 Yeriho sepilining կowuk-dərwaziliri Israillarning səwəbidin məhkəm etilip, həqkim qıqlamaytti, həqkim kirəlməytti. **2** Pərwərdigar Yəxuaşa söz қılıp: — Mana, Mən Yeriho xəhərini, padixahını həmdə batur jəngqilirini қolungoja tapxurdum. **3** Əmdi silər, yəni barlık, jəngqilər xəhərni bir ketim aylinip menginglar; altə küngiqə hər küni xundak ķilinglar. **4** Həmdə yəttə kahin əhdə sanduğining aldida қoqkar münggüzidin etilgən yəttə burojini kətürüp mangsun; yəttinqi künigə kəlgəndə silər xəhərni yəttə ketim aylinisilər; kahinlar burojilarnı qalsun. **5** Xundak boliduki, ular қoqkar burojiliri bilən

sozup bir awaz qıkarojinida, barlıq kixilər burojining awazini anglap, kattık təntənə ķılıp towlisun; buning bilən xəhərning sepilliri tegidin ərülüp qüxitu, hərbir adəm aldiqa ķarap etilip kiridu, — dedi. **6** Xuning bilən Nunning oɔqli Yəxua kahınlarnı qakırıp ularoja: — Silər əhdə sandukını kətürüp menginglar; yəttə kahın Pərwərdigarning əhdə sandukining aldida yəttə қoqkar burojisini kətürüp mangsun, dedi **7** U həlkə: — Qikip xəhərni aylininglar; қorallıq ləxkərlər Pərwərdigarning əhdə sandukining aldida mangsun, dedi. **8** Yəxua buni həlkə buyruqandin keyin, Pərwərdigarning aldida yəttə қoqkar burojisini kətürgən yəttə kahın aldiqa mengip burojilarни qaldi; Pərwərdigarning əhdə sandukı bolsa ularning kəynidin elip mengildi. **9** Қorallıq ləxkərlər buroja qeliwatkan kahınlarning aldida mangdi; əhdə sandukining arkidin қoojdiojuqi қoxun əgixip mangdi. Kahınlar mangoqa buroja qalatti. **10** Yəxua həlkə buyrup: — Mən silərgə: «Towlanglar» demigüqə nə towlimanglar, nə awazinglarnı qıqarmanglar, nə aqzinglardın heqbir səzmu qıqmisun; lekin silərgə «Towlanglar» degən künidə, xu qaçda towlanglar, — degənidə. **11** Xu tərikidə ular Pərwərdigarning əhdə sandukını kətürüp xəhərni bir aylandı. Halayık qedirgahka kaytip kelip, qedirgahda կondı. **12** Ətisi Yəxua tang səhərdə կopti, kahınlarmu Pərwərdigarning əhdə sandukını yənə kətürdi; **13** Pərwərdigarning əhdə sandukining aldida yəttə қoqkar burojisini ketürgən yəttə kahın aldiqa mengip tohtimay qelip mangatti; [kahınlar] mangoqa buroja qaloqanda, қorallıq ləxkərlər ularning aldida mangdi, arkidin

kööfdiojuqi koxun əgixip mangdi. **14** İkkinqi künimu ular xəhərning ətrapini bir ketim aylinip, yənə qedirgahką yenip kəldi. Ular altə küngiqə xundak kılıp turdi. **15** Yəttinqi künü ular tang səhərdə կopup, ohxax һaləttə yəttə ketim xəhərning ətrapini aylandı; pəkət xu künila ular xəhərning ətrapini yəttə ketim aylandı. **16** Yəttinqi ketim aylinip bolup, kahinlar buroja qaloqanda Yəxua həlkə: — Əmdi towlanglar! Qünki Pərwərdigar xəhərni silərgə tapxurup bərdi! **17** Lekin xəhər wə uning iqidiki barlik nərsilər Pərwərdigar oja mutlək atalojanlıkı üçün [silərgə] «haram»dur; pəkət pahixə ayal Rahab bilən uning pütün əyidikilərlə aman қalsun; qünki u biz əwətkən əlqilirimizni yoxurup koyoqanidi. **18** Lekin silər қandakla bolmisun «haram» dəp bekitilgən nərsilərdin əzünglarnı tartıngalar; bolmisa, «haram» kılınojan nərsilərdin elixinglar bilən əzünglarnı haram kılıp, Israilning qedirgahınımu haram kılıp uning üstigə apət qüxürisilər. **19** Əmma barlik altun-kümüx, mis wə təmürdin bolqan nərsilər bolsa Pərwərdigar oja mukəddəs kılinsun; ular Pərwərdigarning həzinisigə kirgüzulsun, — dedi. **20** Xuning bilən həlk towlixip, kahinlar buroja qaldı. Xundak boldiki, həlk buroja awazini anglojinida intayın қattık towliwidi, sepil tegidin ərülüp qüxti; həlk uning üstidin ətüp, hərbiri əz aldioqa atlinip kirip, xəhərni ixojal қildi. **21** Ular ər-ayal bolsun, қeri-yax bolsun, koy-kala wə exəklər bolsun xəhər iqidiki həmmmini қiliqlap yokətti. **22** Yəxua u zeminni qarlap kəlgən ikki adəmgə: — Silər u pahixə hotunning əyigə kirip, uningoja bərgən կəsiminglar boyiqə uni wə uningoja təwə bolqanlarning həmmisini

elip qikqıngalar, dedi. **23** Xuning bilən ikki qarlıoquqi yax yigit kirip, Rahabni ata-anisi bilən ķerindaxlirioqa ķoxup həmmə nərsiliri bilən elip qıktı; ular uning barlık uruk-tuoqkanlırını elip kelip, ularni Israilning qedirgahınını sırtıoqa orunlaxturup koydi. **24** Halayık xəhərni wə xəhər iqidiki həmmə nərsilərni ot yekip kəydürüwətti. Pəkət altun-kümüx, mis wə təmürdin bolqan ķaqa-ķuqa əswablarnı yioqıp, Pərwərdigarning əyining həzinisigə əkirip koydi. **25** Lekin Yəxua pahixə ayal Rahabni, ata jəmətidikilərni wə uningoqa təwə bolqanlırinin həmmisini tirik saklap kaldi; u bügüngiqə Israil arisida turuwatidu; qünki u Yəxua Yerihoni qar laxka əwətkən əlqılerni yoxurup կoyqanidi. **26** U qaoqla Yəxua agah-bexarət berip: — Bu Yeriho xəhərini kaytidin yasaxka կopkan kixi Pərwərdigarning aldida կarojix astida bolidu; u xəhərning ulini saloqanda tunji oqlidin ayrıldı, xəhərning կowuklırını orunlaxturidiojan qaoqla kiqik oqlidinmu ayrıldı, — dedi. **27** Pərwərdigar Yəxua bilən billə idi; uning nam-xəhəriti pütkül zeminoqa kəng tarkıldı.

7 Lekin Israil «haram» nərsilər üstidə itaətsizlik կildi; qünki Yəhuda կəbilisidin bolqan Zərahning əwrisi, Zabdining nəvrisi, Karmining oqlı Akən degən kixi haram dəp bekitilgən nərsilərdin aloqanidi. Buning bilən Pərwərdigarning oqəzipi Israiloqa կozqaldı. **2** Yəxua Yerihodin Bəyt-Əlning xərk təripidiki Bəyt-Awənning yenida bolqan Ayi xəhərigə birnəqqə adəm əwətip ularoqa: — U yərgə qikip u zeminni qarlap kelinglar, dəp buyrudi. Xuning bilən u adəmlər qikip Ayi zeminini

qarlap kəldi. **3** Ular kaytip kelip, Yəxuaqa: — Həmmə həlkning u yərgə berixinining hajiti yok ikən, ikki-üq mingqə adəm bolsila ayioğa hujum kılıp [uni igiliyələydu;] u yərdə olturuxluq kixilər az boləqəkə, pütkül həlkni awarə kılıp u yərgə əwətmigin, — dedi. **4** Xuning bilən həlkətin üq mingqə kixi u yərgə qıktı; lekin bular Ayining adəmliri aldidin keletal ketixti. **5** Ayining adəmliri ulardin ottuz altıqə kixini urup əltürdi; əhalilərni sepil կowukning aldidin Xebarimoğə կoçlap berip, u yərdiki dawanda ularni urup məçlup կildi. Andin həlkning yürüki su bolup, qattık sarasımğa qüxti. **6** Yəxua kiyimlirini yirtip, Israilning aksakalliri Pərwərdigarning əhdə sandukning aldida yərgə dum yıkılıp, baxlırioşa topılarnı qeqip, u yərdə kəq kirgüpə yetip կaldi. **7** Yəxua: — Ah, Rəb Pərwərdigar, sən bizni Amoriylarning կolioşa tapxurup һalak կlix üçün, bu həlkni nemixkə Iordan dəryasining bu təripigə etküzgənsən? Biz Iordan dəryasining u təripidə turuwərgən bolsaq boptikən! **8** Əy Rəbbim! Israil eż düxmənlirining aldidin burulup կaqqan yərdə mən nemimu deyələymən? **9** Қanaaniylar, xundakla zeminda barlık turuwatkanlar buni anglisa bizni կapsiwelip yər yüzidin namimizni üzüp taxlaydu; xu qaqla Sən uluq nam-xehriting üçün nemilərni kılısən?! — dedi. **10** Lekin Pərwərdigar Yəxuaqa jawab berip mundak dedi: — «Ornungdin kəp! Nemixkə xundak dum yatisən? **11** Israil gunah կildi! Ular yənə Mən ularoşa tapiliojan əhdəmgə hilaplik kılıp, һaram dəp bekitilgən nərsilərdin elip, ooprilik kılıp, aldamqılık kılıp həm һaram bekitilgənni eż mallirining arisioşa tikip կoydi. **12**

Xunga Israillar düxmənlirining aldida tik turalmaydu; ular əzlirini «ḥaram» kılıp bekitip, mutlək yokitilixka yüzləngəqkə, düxmənlirining aldidin burulup arkisişa қaçıdu. Əgər silər «ḥaram» dəp bekitilgənni aranglardın tamamən yok kilmisanglar, mundin keyin mən silər bilən billə bolmayımən. **13** Əmdi sən turup həlkni pak-mukəddəs kılıp ularoja: — «Ətə üçün əzünglarnı pak kilinglar; qunki Israilning Hudasi Pərwərdigar xundak dəydu: — Əy Israil, səndə «ḥaram» dəp bekitilgən nərsə bardur; bu ḥaram nərsini aranglardın yok kilmioquqilik düxmənliringlarning aldida tik turalmaysılər. **14** Ətə səhərdə silər қəbilə boyiqə hazır kılınisılər; xundak boliduki, Pərwərdigar bekitkən қəbilə jəmət-jəməti boyiqə birdin-birdin aldişa kəlsun; Pərwərdigar bekitkən jəmət ailə-ailə boyiqə birdin-birdin hazır bolup aldişa kəlsun; andin Pərwərdigar bekitkən ailidiki ərkəklər birdin-birdin aldişa kelip hazır bolsun. **15** Xundak boliduki, ḥaram dəp bekitilgən nərsini əz yenida saklıqan kixi tepiloğanda, Pərwərdigarning əhdisigə hilaplik kılɔanlığı üçün həm xundakla Israil iqidə rəzillik sadir kılqını üçün u wə uningoja barlıq təwə bolovanlar otta kəydürülsün, — dəydu», dəp eytkin». **16** Yəxua ətisi tang səhərdə turup Israilni aldişa yioıp, қəbilə-ķəbilini hazır kiliwidi, Yəhuda қəbilisi bekitildi; **17** u Yəhudanıng jəmətlirini hazır kiliwidi, Zarhiylar jəməti bekitildi. U Zarhiylar jəmətini ailə-ailə boyiqə aldişa kəltürüwidi, Zabdi degən kixi bekitildi. **18** Zabdi əz ailisidiki ərkəklərni birdin-birdin hazır kiliwidi, Yəhuda қəbilisidin Zərahning əwladı, Zabdining nəwrisi, Karmining oqlı Akən bekitildi. **19**

Xuning bilən Yəxua Akanoja: — Əy oqlum, Israilning Hudasi Pərwərdigarəja xan-xərəpni қayturup berip, [Uning hərmiti üçün] kılqanlıringni ikrar kılın; məndin həqnemini yoxurmay, kılqiningning həmmisini manga eytkin, dedi. **20** Akan Yəxuaoja jawab berip: — Mən dərwəkə Israilning Hudasi Pərwərdigar aldida gunah kılıp, mundak-mundak kıldı: **21** mən oljining arisidin Xinarda qıkkən qiraylıq bir tonqa, ikki yüz xəkəl kümüx, əllik xəkəl eçirlikti altun tahtıqa kəzüm kizirip ularni eliwaldim. Mana, bu nərsilərni qedirimning otturisidiki yərgə kəmüp koydum, kümüx ularning astida, — dedi. **22** Xularni dewidi, Yəxua əlqilərni əwətti, ular qediroja yığırıp bardı wə mana, nərsilər dərwəkə qedirdə yoxuruşluq bolup, kümüx bularning astida idi. **23** Ular bu nərsilərni qedirdin elip qıkip Yəxuaoja, xundakla barlık Israillarning kəxiqə kəltürüp, Pərwərdigarning alioja koydi. **24** Andin Yəxua bilən pütkül Israil jamaiti kəpop Zərahning oqlu Akənni, kümüx, ton wə altun tahta bilən koxup, uning oqlulliri bilən kizlirini, uyliri bilən exəkliri, köyliri, qediri bilən barlık təwəliklirini elip Akor jilojisioja kəltürdi. **25** Yəxua Akanoja: — Sən beximizoja ənqılık apət kəltürdüng! Mana, bugün Pərwərdigar sening üstünggə apət kəltüridu, — dedi. Andin pütkül Israil jamaiti uni qalma-kesək kılıp əltürdi. Ular ailisidikilərnimu qalma-kesək kılıp əltürgəndin keyin, həmmmini otta kəydürüwətti. **26** Andin halayıq bir qong dəwə taxni uning üstigə dəwiləp koydi. Bügüngə kədər u u yerdə turmaqta. Buning bilən Pərwərdigarning əzəzipi yandi. Xuning bilən xu yərgə «Apət jilojis»

[«(Akor jilojisi)»] dəp nam koyuldi wə bu küngiqə xundak atalmağta.

8 Pərwərdigar Yəxuaqa: — Sən həq ķorķma, həm hodukmiojin. Turup, barlıq jəngqilərni ezung bilən elip, Ayı xəhərigə qıkkın. Mana, Mən Ayining padixahı, həlkı, xəhəri wə zeminini қoxup sening қolungoja tapxurdum.
2 Sən Yeriho bilən uning padixahıqə կandaq қilojan bolsang Ayı xəhəri bilən uning padixahıqimu xundak կilisən. Pəkət silər bu kətim xəhərdin olja wə qarpaylarnı alsanglar bolidu. Əmdi sən xəhərning kəyni təripigə hujum կilihxə pistirma koyοqin, — dedi. **3** Xuning bilən, Yəxua bilən həmmə jəngqilər կozojilip, ayioja hujum կilihxə qıktı. Yəxua ottuz ming batur jəngqini iloqap keqidə ularni mangdurdi **4** wə ularoja mundaq tapılıdi: — «Silər agah bolup, xəhərdin bək nerı kətməy xəhərning kəynidə məkünüp turup, həmmimgalar bəktürmə hujumoja təyyar turunqlar. **5** Mən əzüm bilən қalojan həmmə kixilərni elip xəhərgə yekin barımən; xundak boliduki, ular baldurķidək aldimizoja qikip hujum қiloqanda, biz ularning aldidin қaqımız; **6** ular jəzmən bizning kəynimizdin կooqlaydu; ular: «Israillar baldurķidək aldimizdin կeqip kətti» dəp oylaydu, biz ularni azdurup xəhərdin yirak elip qikimiz. Xuning üçün biz ularning aldidin қaqımız. **7** U wakitta silər bəktürmidin կopup qikip, xəhərni ixojal կilinglar; qunki Pərwərdigar Hudayinglar bu xəhərni silərning қolunglaroja tapxuridu. **8** Xəhərni ixojal կiloqandin keyin Pərwərdigarning tapiliojini boyiqə u xəhərni ot yekip kəydüriwetinglar. Mana, mən silərgə əmr bərdim». **9** Yəxua ularni yoloja saldı, ular berip Bəyt-Əl bilən

Ayining otturisida, Ayining ojərb təripidə bəktürmə selip marap olturdi. Yəxua bolsa u keqisi həlkning arısida kəndi. **10** Ətisi səhər Yəxua kopup, həlkni yiojip təkxürdi; andin u Israilning aksaqları bilən billə həlkning aldida Ayioja қarxi mangdi. **11** Uning bilən billə boləjan həmmə jəngqilərmə uning bilən qikip, xəhərning aldioja yekin berip, Ayining ximal təripidə qedir tiki. Ular qüvkən jay bilən Ayining otturisida bir jiloja bar idi.

12 Yəxua bəx mingqə adəmni tallap elip berip, Bəyt-əl bilən Ayining otturisida, xəhərning ojərb təripidə bəktürmə turoquzojanidi. **13** Xundak, kılıp, barlıq halk, yəni xəhərning ximal təripidiki bargahı təqəbüd qoxun bilən ojərb təripidiki pistirma qoxun orunlaxturup bəlündi. Xu keqisi Yəxua əzi jilojining otturisiqa qüxti. **14** Ayining padixahı xu əhwalni kərdi wə xəhərdikilər aldirap səhər kopuxti; padixah bilən barlıq həlkə Israil bilən sokuxux üçün bəlgiləngən wakitta Arabah, tüzlənglikigə qıktı. Lakin padixahning xəhərning kəynidiki pistirma qoxundin həwiri yok idi. **15** Yəxua bilən barlıq Israil bolsa əzlirini ulardin yengilgəngə selip, qəl tərəpkə қaqtı. **16** Xəhərdə bar həlkning həmmisi ularnı қooqlaxka qakırıldı; ular kelip Yəxuanı қooqlıqanda, ular azdurulup xəhərdin yirak kılındı. **17** Ayi bilən Bəyt-əlning iqidə Israilni қooqlaxka qıkmıqan heqbir ər kixi қalmidi; ular xəhərni oquk koyup, həmmisi Israilni қooqlap qikip kətti. **18** U wakitta Pərwərdigar Yəxua ola: — Kolungdiki nəyzini ayioja қaritip uzatkin; qunki Mən uni sening kolungoja tapxurdum, — dewidi, Yəxua қolidiki nəyzini xəhərgə қaritip uzatti. **19** U қolidiki nəyzini uzatkan haman

pistirmida yatkanlar jayidin tezla qikip, yügürginiqə xəhərgə etilip kirip, uni ixojal kılıp xuan ot yekip kəydürüwətti. **20** Ayining adəmliri burulup қariwidi, mana xəhərdin asman-pələk ərləwatkan tütünni kərdi, ya u yakka ya bu yakka қaqayli desə, həq həli կalmiojanidi; qəl tərəpkə қaqkan Israillar burulup əzlirini կօղլap keliwatkanlar oja hujum կildi. **21** Yəxua bilən barlık Israil pistirma қoxunning xəhərni elip bolqanlığını, xundakla xəhərdin tütünning ərləp qikkinini kərüp, yenip kelip, Ayining adəmlirini əltürgili turdi. **22** Xuning bilən bir wakitta xəhərni alojanlarmu xəhərdin qikip ular oja hujum կildi. Xuning bilən ular Israillarning otturisida, bəziliri bu tərəptin, bəziliri u tərəptin kapsilip қaldi. Israillar ularning həqbirini կoymay, həmmisini əltürüwətti. **23** Ular Ayining padixahını tirik tutup, Yəxuaning aldioja elip bardi. **24** Israil dalada uqrıqan barlık ayılıqlarnı, yəni əzlirini qəlgiqə կօղլap kəlgənlərni kırıp yokatqandin keyin (ularning həmmisi կiliqlinip yokitilojanidi), barlık Israil Ayioja yenip kelip, u yerdikilerni կiliqlap əltürdi. **25** Xundak boldiki, xu künidə əltürülgən ər-ayallar, yəni ayılıqlarning həmmisi on ikki ming adəm idi. **26** Qünki Yəxua Ayida turuwatkan həmmə adəm yokitilmioqə կolidiki uzutup turoqan nəyzisini yioqmiojanidi. **27** Həlbuki, Pərwərdigarning Yəxua oja buyruqan səzi boyiqə Israillar xəhərdiki qarpay bilən oljini əzliri üçün aldı. **28** Andin Yəxua Ayi xəhirini kəydürüp, uni əbədgiqə Harabilik dəwisigə aylanduruwətti; taki bügüngiqə u xundak turmakta. **29** Ayining padixahını bolsa, u bir dərəhkə asturup, u yerdə kəqkiqə turoquzdi. Kün patkanda Yəxua

əmr kiliwidi, kixilər uning əlükini dərəhtin qüxürüüp, uni xəhərning կowukining aldiqə taxlap, üstigə qong bir dəwə taxni dəwiliwətti; bu tax dəwisi bügüngiqə turmakta. **30** Andin Yəxua Ebal teojida Israilning Hudasi Pərwərdigarоја қurbanah yasidi. **31** Pərwərdigarning կuli Musaning Israiloја buyruqini boyiqə, Musaoја nazil կilinojan կanun kitabida pütülgəndək, қurbanah həqbır təmür əswab təgküzülmigən pütün taxlardın yasalojanidi. Uning üstidə həlk Pərwərdigarоја atap kəydürmə қurbanlıklar wə inaklık қurbanlıkları sunup turdi. **32** Xu yerdə Yəxua uning taxlirining üstigə pütkül Israilning aldida Musa pütkən կanunni kəqürüp pütüp կoydi. **33** Andin pütkül Israil həlkı, ularning aksakalliri, əməldarlırlı bilən həkimliri, məyli musapirlar bolsun yaki ularning arisida tuqulolojanlar bolsun, həmmisi Pərwərdigarning əhdə sanduğining ikki təripidə, əhdə sanduğını kətürgən kahinlər boləjan Lawiylarning aldida ərə turdi; Pərwərdigarning կuli Musaning dəsləptə buyruqini boyiqə, Israillarning bəht-bərikitini tiləxkə həlkning yerimi Gərizim teoјi aldida, yənə bir yerimi Ebal teoјi aldida turdi. **34** Andin Yəxua կanun kitabida pütülgənning həmmisigə muwapik կanundiki həmmə səzlərni, jümlidin bəht-bərikət səzləri wə lənət səzlərini okup bərdi. **35** Yəxua bularni pütkül Israil jamaitigə, jümlidin ayallar, balilar wə ularning arisida turuwatkan musapirlarоја okup bərdi; Musaning barlık buyruqanlıridin həqbır səzni կaldurmidi.

9 Əmdi xundak boldiki, Iordan dəryasining ojərb təripidiki, yəni taqlıq rayondiki, Xəfəlah oymanlıqidiki, Uluq Dengiz boyidiki, Liwanning uduliojıqə sozulolojan

barlik yurtlardiki padixahlar wə xuningdək Hıttiyalar,
Amoriylar, Қанаaniylar, Pərizziylər, Hıwiylar,
Yəbusiyarning padixahlıri bu ixtin həwər tapkanda, **2**
həmmisi bir bolup Yəxua bilən Israiloja қarxi jəng kılqılı
ittipaklaxti. **3** Əmma Gibeon ahaliliri Yəxuaning Yerihö
bilən Ayioja nemə kılqinini anglioqanda, **4** ular hıylə-
mikir ixlitip, ezlirini [uzun] səpərdə bolqandək kərsitip,
exəklərgə kona taojar-hurjun bilən kona, yirtik-yamak
xarab tulumlirini artip, **5** putlirioja yamak qüvkən kona
kəxlərni kiyip, kona jul-jul eginlərni üstigə oriojan idi;
ular səpərgə alojan nanlarning həmmisi pahtilixip қurup
kətkənidi. **6** Ular Gilgal qedirgahioja berip Yəxuaning
kəxioja kirip uning bilən Israillarоja: — Biz yirak yurttin
kəldük; biz bilən əhdə tüzsənglər, dedi. **7** Lekin Israillar
Hıwiylarоja jawab berip: — Silər bizning arimizda
turuwatkan muxu yərliklər boluxunglar mumkin;
undakta biz silər bilən қandakmu əhdə tüzimiz? — dedi.
8 Ular Yəxuaоja: — Biz sening kulliringmiz, dedi. Yəxua
ulardin: — Silər kim, kəyərdin kəldinglar? — dəp soridi. **9**
Ular uningoja jawab berip: — Sening kulliring bolsa
Pərwərdigar Hudayingning namini anglioqanlıkı üçün
nahayiti yirak yurttin kəldi. Qunki biz Uning nam-
xəhritini wə Uning Misirda kılqan həmmə ixlirini, **10**
xundakla Uning Iordanning u təripidiki Amoriylarning
ikki padixahi, yəni Həxbonning padixahi Sihon bilən
Axtarotta turukluk Baxanning padixahi Ogka nemə
kılqinini angliduk. **11** Xunga aksakallirimiz bilən yurtta
turqoqui həmmə həlk bizgə səz kılıp: — Қolunglarоja
səpərgə lazımlıq ozuk-tülük elip, berip Israillar bilən

kerüüp ularoja: «Biz silerning kullukunglarda bolimiz; xunga biz bilen əhdə tütüngler», dənglar, dəp bizni əwətti. **12** Silerning kexinglaroja қarap yoloja qıkkan künidə biz səpirimiz üçün əyimizdin alojan nan issik idi, mana hazır u қurup, pahtilixip ketiptu. **13** Bu xarab tulumliri bolsa xarab қaqilioğanda yengi idi, mana əmdi yirtilip ketiptu. Biz kiygən bu kiyimlər wə kəxlər səpərning intayın uzunluğidin konirap kətti, — dedi. **14** Xuning bilen Israillar ularning ozuk-tülükidin azrak aldı, lekin Pərwərdigardin yol sorimidi. **15** Xundak kılıp, Yəxua ular bilen sülhi tüzüp, ularni tirik қoyuxka ular bilen əhd baqlidi; jamaət əmirlirim ularoja kəsəm kılıp bərdi. **16** Ular əhdə baqlixip üq kündin keyin, bu həlkning əzlirigə қoxna ikənlikini, əzlirining arisida olturuxluk ikənlikli ularoja məlum boldi. **17** Israillar səpirini dawamlaxturup üçinqi künü ularning xəhərlirigə yetip kəldi; ularning xəhərliri Gibeon, Kəfirah, Bəərot bilen Kiriat-yearim idi. **18** Jamaətning əmirliri ilgiri Israilning Hudasi Pərwərdigarning nami bilen ularoja kəsəm kılqan bolqaqka, Israillar ularoja hujum kilmidi. Buning bilen pütkül jamaət əmirlər üstidin qotuldaxkili turdi. **19** Lekin əmirlərning həmmisi pütkül jamaətkə: — Biz ularoja Israilning Hudasi Pərwərdigarning [nami] bilən kəsəm kılıp bərgəqkə, ularoja kol təgküzəlməymiz. **20** Biz ularoja kılqan kəsəmimiz tüpəylidin, üstimizgə əqəzəp qüxməsliki üçün ularni tirik қalduruxmiz kerək; ularoja xundak kılmisaq bolmaydu, dedi. **21** Andin əmirlər jamaətkə yənə: — Ularnı tirik қoyunqlar; halbuki, ular pütkül jamaət üçün otun yaroqı wə su

toxuqıqlar bolidu, dedi. Bu ix əmirlər jamaətkə degəndək boldi. **22** U wakitta Yəxua ularni qakırıp ularoja: — Silər arimizdiki yərliklər turup, nemixə biz yırakṭın kəldük, dəp bizni alditionlar? **23** Buning üçün silər əmdi lənətkə kəlip, aranglarda Hudayimning əyi üçün otun yaridiojan wə su toxuydiojan կul boluxtin birər adəmmu mustəsna bolmaydu, — dedi. **24** Xuning bilən ular Yəxuaoja jawab berip: — Pərwərdigar Hudayingning Əz կuli bolöjan Musaoja əmr kılıp, barlıq zeminni silərgə berixkə, xundakla zeminda turuwatkanlarning həmmisini aldinglardın yokitixkə wədə kılqanlıkı կulliring bolöjan pekirlarоja enik məlum kılındı; xunga biz silərning tüpəylinglardın jenimizdin jəzmən ayrılip կalımız dəp wəhimigə qüxtüp, bu ixni kılıp salduk. **25** Əmdi biz կolungoja qüxtuk; nəziringgə nemə yahxi wə durus kərünsə xuni կilojin, — dedi. **26** Yəxua ənə xundak կilix bilən ularni Israilning կolidin կutkuzdi; Israillar ularni əltürmidi. **27** Lekin xu küni Yəxua Pərwərdigar tallaydiojan jayda jamaət üçün wə Pərwərdigarning կurbangahı üçün ularni otun yarоuqılar wə su toxuqıqlar dəp bekitti. Ular büğüngə kədər xundak կilip kəlməktə.

10 Xundak boldiki, Yerusalemning padixahı Adoni-zədək Yəxuaning Ayi xəhərini ixojal kılıp, uni mutlək yokatkanlığını, Yeriho bilən uning padixahıqə կilojinidək, Ayi bilən uning padixahıqimu xundak կilojinini, Gibeonda olturoqıqlarning Israil bilən sülh tüzüp, ularning arisida turuwatkanlığını anglap, **2** u wə həlkı կattik қorktı; qünki Gibeon bolsa Ayidin qong xəhər bolup, paytəht

xəhərliridək idi; uning həmmə adəmliri tolimu batur palwanlar idi. **3** Xuning bilən Yerusalemning padixahı Adoni-zədək Həbronning padixahı Hoham, Yarmutning padixahı Piram, Laqixning padixahı Yafiya wə Əglonning padixahı Dəbirgə həwər əwətip: — **4** Mening yeniməqə kelip Gibeonlaraq hujum қılıxımız üçün manga mədət beringlar; qunki ular bolsa Yəxua wə Israillar bilən sülh tüzüwaldi, — dedi. **5** Xundak қılıp Amoriylarning bəx padixahı, yəni Yerusalemning padixahı, Həbronning padixahı, Yarmutning padixahı, Laqixning padixahı wə Əglonning padixahı — ular əzləri barlıq қoxunlari bilən billə qikip, Gibeonning udulida bargah tikip, uningoja hujum қıldı. **6** Buning bilən Gibeonlıklar Gilgaldiki qedirgahka, Yəxuaning қexioja adəm əwətip: — Sən ez külliringni taxliwətməy, dərhal қeximizə kelip mədət berip, bizni kütkuzoqin; qunki taçlıq rayonda olturuxluq Amoriylarning barlıq padixahları birlixip bizgə hujum қıldı, — dedi. **7** Buni anglap Yəxua barlıq jəngqilərni, jümlidin həmmə batur palwanlarni elip Gilgaldin yolqa qıktı. **8** Pərwərdigar Yəxuaşa: — Ulardin қorkmioqin; qunki Mən ularni sening қolungoja tapxurdum, ularning həqbiri aldingda put tirəp turalmaydu, — dedi. **9** Yəxua Gilgaldin qikip pütün keqə mengip ularning üstigə tuyuksız qüxti. **10** Pərwərdigar ularni Israilning aldida tiripirən қıldı, Yəxua ularni Gibeonda қattık məəqlup қılıp kırıp, Bəyt-Horonəqə qikidioqan dawan yolidə қoçlap, Azikah bilən Makkədahkiqə sürüp-tokay қıldı. **11** Ular Israildin ķeqip, Bəyt-Horonning dawanidin qüxüwatkanda, Pərwərdigar taki ular Azikahka yətküqə

asmandin ularning üstigə qong-qong meldür-taxlarni yaqdurdi. Ular əldi; muxu məldürlər bilən əltürülgənlər Israillar қiliqlap əltürgənlərdin kəp idi. **12** Andin Yəxua Pərwərdigar oja səz қildi, — yəni Pərwərdigar Amoriylarnı Israilning aldioja tapxurojan künidə u Israilning kəz aldida Pərwərdigar oja mundak dedi: — «Əy կuyax, Gibeon üstidə tohtap tur! Əy ay, Ayjalon jiləsi üstidə tohtap tur!» **13** Xuni dewidi, həlk düxmənlərdin intikam elip bolqoqilik կuyax mangmay tohtap turdi, aymu tohtap turdi. Bu wəkə Yaxarning kitabida pütülgən əməsmidi? Կuyax təhminən pütün bir kün asmannıgotturisida tohtap olturuxka aldirimidi. **14** Pərwərdigar bir insanning nidasioja կulak salojan xundak bir kün ilgiri bolup bakmiojan wə keyinmu bolup bakmidi; qunki Pərwərdigar Israil üçün jəng қildi. **15** Andin Yəxua bilən pütkül Israil Gilgaldiki qedirgahka yenip kəldi. **16** Əmma u bəx padixah bolsa կeqip Makkədahtiki ojaroja yoxuruniwaldi. **17** Xuning bilən birsi Yəxua oja məlum қılıp: — U bəx padixah tepildi; ular Makkədahtiki ojaroja yoxuruniwaptu, dedi. **18** Yəxua: — Undak bolsa qarname aqzioja qong-qong taxlarnı yumilitip կoyunqlar, andin uning aldida adəmlərni kəzətkə կoyunqlar. **19** Lekin silər tohtap կalmay düxmənliringlarnı կooqlap kəynidə կaloqlanlarnı կiringqlar; ularni əz xəhərlirigə kirgüzmənglər, qunki Pərwərdigar Hudayinglar ularni կolunglar oja tapxurup bərdi, — dedi. **20** Andin xundak boldiki, Yəxua bilən Israillar bularni կirip կattik məoqlup қılıp yokətti; lekin կeqip կutulojan bir կalduk mustəhkəm xəhərlirigə kiriwaldi. **21** Andin barlıq həlk Makkədahtiki

qedirgahka, Yəxuaning kexioja tinq-salamət yenip kəldi. Həqkim Israillaroja karxi eojiz eqixka jür'ət kılalmidi.

22 Yəxua: — Ojarning aozzini eqip, u bəx padixahni ojardin qikirip mening keximoja elip kelinglar, — dedi. **23** Ular xundak əlip bəx padixahni, yəni Yerusalemning padixahı, Həbronning padixahı, Yarmutning padixahı, Lakıxning padixahı wə Əglonning padixahını ojardin qikirip uning kexioja elip kəldi. **24** U padixahlar Yəxuaning kexioja kəltürülgəndə, Yəxua Israilning həmmə adəmlirini qakirip, əzi bilən jənggə qikşan ləxkər sərdarlırioja:

— Kelip putliringlarnı bu padixahlarning gədinigə köyunglar, — dedi. Xundak dewidi, ular kelip putlirini ularning gədənlirigə əldədi. **25** Andin Yəxua ularoja: — Korkmanglar wə həq hodukmanglar, kəysər wə əqeyrətlik bolunglar; qünki Pərvərdigar silər hujum kılıqan barlık düxmənliringlaroja xundak ixni kılıdu, — dedi. **26** Andin Yəxua padixahılnı kiliqlap əltürüp, jəsətlirini bəx dərəhkə esip əldədi; ular dərəhlərning üstidə kəqkiqə esiklik turdi. **27** Kün patkanda Yəxuaning buyruğı bilən kixilər əlüklərni dərəhlərdin qüxürüp, ular ilgiri yoxurunçan ojarə taxlap, ojarning aozzioja qong-qong taxlarnı əldədi. Bu taxlar taki büküngə əldər xu yerdə turmakta. **28** U künü Yəxua Makkədahnı ixojal əlip, uning padixahı bilən xəhīridiki həmmə həlkning birinimu koymay kiliqlap mutlək yokətti; u Yerihoning padixahıja kiliqinidək Makkədahnıng padixahıqimı xundak əldədi. **29** Andin Yəxua bilən barlık, Israillar Makkədahtın qikip, Libnahka berip Libnah xəhīrigə hujum əldədi. **30** Pərvərdigar unimu padixahı bilən əldədi.

Israilning қолиңа тапхуруп бәрди; Үәхүа уни қилиq билән urup, xәһиридики һәммә hәлкнинг birinimu қоymay қилиqlap өltürdi; u Yerihoning padixahија қилоjинidәk uning padixahијиму xundak қildi. **31** Andin Үәхүа bilәn barlik Israil Libnahdin qikip, Lakixka berip, uni қамал қилип uningoja hujum қildi. **32** Pәrwәrdigar Lakixni Israilning қолиңа тапхурди; ular ikkinqi künila uni қилиq bilәn elip, dәl Libnahka қилоjинidәk, xәһиридики hәлкнинг birinimu қоymay қилиqlap өltürdi. **33** U wakitta Gәzәrning padixahи Horam Lakix xәһирigә mәdәt berix üçün qikip keldi; lekin Үәхүа uni barlik adәmliri bilәn қoxup urup, ulardin heqkimni tirik қоymay өltürdi. **34** Andin Үәхүа bilәn barlik Israil Lakixtin qikip, Әglonoga berip uni қамал қилип, u xәһәргә hujum қildi. **35** Ular xu куни xәһәrni elip, uningdiki adәmlerni қiliqlidi; xu куни Үәхүа xәһәrdiki barlik kixilerni tәlteküs yokattı; u dәl Lakixka қilojинidәk, ularojimu xundak қildi. **36** Andin Үәхүа bilәn Israilning һәммиси Әglondin qikip Hеbronoga berip, u xәһәргә hujum қildi. **37** Ular uni elip, dәl Әglonda қilojandәk uning padixahini қiliqlap, uningoja karaxlik һәммә yeza-kәntlirini elip, ularning iqidә olturuxluk һәммә adәmning heqbirini қоymay қiliqlap yokattı. Үәхүа xәһәrni wә iqidiki barlik adәmlerni mutlәk yokattı. **38** Andin Үәхүа bilәn barlik Israillar Dәbirgә berip, u xәһәргә hujum қildi. **39** U xәһәrni elip wә uningoja karaxlik һәммә yeza-kәntlirini қилиq bilәn urup, padixahini tutup, bulardiki barlik adәmlernening heqbirini қоymay tәlteküs yokattı. Үәхүа Hеbronoga қilojинidәk, Libnahka wә uning padixahија қilojинidәk, Dәbir bilәn uning padixahијиму

xundak қildi. **40** Bu tərikidə Yəxua xu pütün yurtnı, yəni taqlıq rayonni, jənubiy Nəgəw yurtini, Xəfəlah oymanlığını, dawandiki yurtlarnı hujum kılıp elip, həmmə yurtnı ixojal kılıp barlıq padixaḥlırı bilən məqlülup қildi. Israilning Hudasi Pərwərdigar buyruqınıdək, u həqkimni қoymay, bəlkı nəpəsi barlarning həmmisini mutlək yokətti. **41** Yəxua Қadəx-Barneadin tartip Gaza ojıqə bolğan yurtlarnı, xuningdək Goxənnıng pütkül yurtını taki Gibeonojıqimu hujum bilən aldı. **42** Bu kətimki uruxta Yəxua bu padixaḥlırnı məqlülup kılıp, ularning zeminini igilidi. Qünki Israilning Hudasi Pərwərdigar Israil tərəptə turup jəng қildi. **43** Andin Yəxua bilən barlıq Israil Gilgaldiki qedirgahı yenip kəldi.

11 Əmma Həzorning padixaḥı Yabin bularnı anglap Madonning padixaḥı Yobab bilən Ximronning padixaḥı wə Akşafning padixaḥıqa adəm əwətti, **2** xundakla ximaldiki taqlıq rayondiki padixaḥlaroqa, Kinnərotning jənubidiki tüzlənglik, oymanlıq wə əqərbətiki Dor egizlikidiki həmmə padixaḥlaroqa əlqi əwətti; **3** U yənə xərk bilən əqərb tərəptiki Қanaaniylar, Amoriylar, Hıttiyalar, Pərizziylər bilən taqlıq rayondiki Yəbusiyalar wə Hərmon teqining etikidiki Mizpah yurtida turuwatkan Hıwiylarnı qakırdı. **4** Ular, yəni padixaḥlırı wə barlıq қoxunları qıktı; ularning səni dengiz sahilidiki կumdək kəp idi, ularning nuroqun at wə jəng hərwiliri bar idi. **5** Bu həmmə padixaḥlar bir bolup yioqılıp, Israil bilən jəng қılıx üçün Mərom sulirining boyida qedirlarnı tikti. **6** Lekin Pərwərdigar Yəxuaqa: — Sən ulardin həq korkmioqın; qünki Mən ətə muxu wağıtlarda ularning həmmisini Israilning

aldida hälakətkə tapxurimən. Sən ularning atlirining pəylirini kesip, hərwilirini otta kəydürüwetisən, — dedi.

7 Buni anglap Yəxua bilən uning həmmə jəngqiliri Mərom sulirining yenioğa berip, ularning üstigə tuyuksız qüxüp hujum ķildi. 8 Pərwərdigar ularni Israilning қolioğa tapxurdi; ularni urup Qong Zidon wə Misrəfot-Mayiməqi, xundakla xərk tərəptiki Mizpah wadisiqiqə sürüp berip, ulardin həqbirini koymay ķiliqlap əltürdi.

9 Yəxua Pərwərdigarning əzигə buyruqinidək ķilip, ularning atlirining pəylirini kesip, hərwilirini otta kəydürüwətti. 10 Xu qəqda Yəxua կaytip berip, Həzorni ixojal ķilip, uning padixahını ķiliqlap əltürdi. Həzor bolsa xu dəwrlərdə axu barlıq əllərning bexi idi. 11 [Israillar] xəhər iqidə olturuxluk həmmisini ķiliqlap əltürüp, həq nəpəs igisini koymay həmmisini üzülkesil yokətti; Həzorni Yəxua otta kəydürüwətti, 12 Xu padixahlarning barlık paytəht xəhərlərini elip, ularning padixahlirini məqəlup ķildi; Pərwərdigarning կuli boləjan Musa buyruqinidək, u ularni ķiliqlap üzül-kesil yokətti.

13 Lekin egizlikkə selinojan xəhərlərni bolsa, Israil kəydürmədi; Yəxua ulardin pəkət Həzornila kəydürüwətti.

14 Israillar bu xəhərlərdiki əqəniymətlərni wə qarpaylarnı əzlirigə olja ķilip aldi, lekin iqidiki həmmə adəmlərni ķiliqlap yokətti; ular birmu nəpəs igisini tirik koymidi. 15 Pərwərdigar Əz կuli boləjan Musaqa nemə buyruqan bolsa, Musamu Yəxuaşa xuni buyruqanidi wə Yəxuamu xundak ķildi. U Pərwərdigarning Musaqa buyruqinidin həqnemini կaldurmay həmmini xu boyiqə ada ķildi.

16 Xu tərikidə Yəxua xu zeminning həmmisini, yəni

taoqlik rayondiki zeminlarni, barlik jənubiy Nəgəw zeminini, barlik Goxən zeminini, oymanlıktiki zeminlarni, tüzləngliktiki zeminlarni wə Israilning taoqlik rayonlarını wə Xəfəlah oymanlığını, **17** Seir dawiniojıqə sozuləşən Həlak teoqidin taki Hərmon teoqining etikidiki Liwan jiloqisioja jay laxşan Baal-Gadkiqə boləşən zeminni igilidi; u ularning həmmə padixahlırını tutup ularni əlümgə məhkum қildi. **18** Xu tərikdirə Yəxua bu həmmə padixahlar bilən uzun wakit jəng қildi. **19** Gibeonda olturak laxşan Hıwiylardin baxşa, həqbir xəhər Israil bilən sülh tüzmədi. Israil ularning həmmisini jəng arkılıqla aldı. **20** Qünki ularning kenglining kəttikə kılınixi, Israil bilən jəng kılıx niyitidə boluxi Pərvərdigardin idi; buning məksiti, ularning üzül-kesil yokıtılıxi; yəni, ularoja həq rəhim kılınmay, əksiqə Pərvərdigar Musaçşa buyruqini dək ularning yokıtılıxi üçün idi. **21** U wakitta Yəxua kelip Anakiylarоja hujum kılıp ularni taoqlik rayondin, Həbrondin, Dəbirdin, Anabdin, Yəhudanıng həmmə taoqlik rayoni bilən Israilning həmmə taoqlik rayonidin yokətti; Yəxua ularni xəhərliri bilən қoxup üzül-kesil yokətti. **22** Xuning bilən Israillarning zeminida Anakiylardin həqbirimi qaldurulmədi; pəkət Gaza, Gat wə Axdodta birnəqqisila қaldı. **23** Xu tərikdirə Yəxua Pərvərdigar Musaçşa wədə kılıqandək pütkül zeminni aldı; Yəxua uni Israiloja ularning қoxun-kəbilisi boyiqə miras kılıp təkşim қıldı. Andin zemin jəngdin aramaptı.

12 Israil Iordan dəryasining u təripidə, yəni kün qıqxı təripidə [ikki] padixahnı əltürdi. Ular ularning zeminini, yəni Arnon dəryasidin tartıp Hərmon taoqlikioja tutaxşan

zemin bilən xərk tərəptiki barlıq Arabah tüzlənglikini igilidi. Xu [ikki] padixahalar bolsa: — **2** [birsi] Həxbonda turuxluk Amoriylarning padixahı Sihon; u Aroər (Aroər Arnon dəryasining boyida) wə Arnon jilqisidiki xəhərdin tartip, Gileadning yerimini əz iqigə aloğan Yabbok dəryasiojqə (bu Ammoniyarning qegrisi idi) bolοjan yərlərdə səltənət kılatti; **3** u səltənət kılοjan zemin yənə xərk tərəptiki Kinnərot dengizidin tartip Arabah, dengiziojqə, yəni Xor dengiziojqə sozulοjan Arabah tüzlənglikini, xundakla xərk tərəptiki Bəyt-Yəximotka baridiοjan yolni wə jənub təripidə Pisgah, teoqining dawanlirining qetiqiqə sozulοjan zeminni əz iqigə alatti. **4** Uningdin baxka Israil Baxan padixahı Ogning zeminini aldı; u Rəfayiylar [deyilidiojan gigantlarning] қaldukidin biri idi (ular Axtarot wə Ədrəydə turatti). **5** U Hərmon teoqidiki yurtlaroqa, Salkah wə pütkül Baxan zeminoja, yəni Gəxuriylar bilən Maakatiylarning qegrisiοjqə, xuningdək Gileadning yerimioja, taki Həxbonning padixahı Sihonning qegrisiοjqə səltənət kılatti. **6** Pərwərdigarning қuli bolοjan Musa bilən Israillar bularoqa hujum қılıp məəqlup kılοjanidi wə Pərwərdigarning қuli Musa xu zeminni Rubənlərgə, Gadlaroqa wə Manassəhning yerim kəbilisigə miras қılıp bərgənidi. **7** Təwəndikilər Yəxua bilən Israillar Iordan dəryasining əqərb təripidə hujum қılıp məəqlup kılοjan padixahlardur; ularning zeminliri Liwan jilqisidiki Baal-Gadtin tartip, Seirning dawanlirining yenidiki Əlak teoqiojqə bolοjan zeminlardın ibarət idi. Yəxua bu zeminlarnı Israilning қoxun-kəbililiri boyiqə ularoqa miras

kılıp bərdi, **8** jümlidin taoşlıq yurtnı, Xəfəlah oymanlığını, Arabah tüzlənglikini, egizliktiki dawanlarnı, qəllükni wə jənubtiki Nəgəw zeminini, Hıttiyalar, Amoriylar, Kanaaniylar, Pərizziylər, Hıwiylar wə Yəbusiylarning zeminlirini bolüp bərdi: — **9** Ularning padixahlırinin biri Yerihoning padixahı, biri Bəyt-Əlning yenidiki Ayining padixahı, **10** biri Yerusalemning padixahı, biri Həbronning padixahı, **11** biri Yarmutning padixahı, biri Lakıxning padixahı, **12** biri Əglonning padixahı, biri Gəzərning padixahı, **13** biri Dəbirning padixahı, biri Gədərning padixahı, **14** biri Hormahıning padixahı, biri Aradning padixahı, **15** biri Libnahıning padixahı, biri Adullamning padixahı, **16** biri Makkədahıning padixahı, biri Bəyt-Əlning padixahı, **17** biri Tappuahıning padixahı, biri Həfərning padixahı, **18** biri Afəknıng padixahı, biri Laxaronning padixahı, **19** biri Madonning padixahı, biri Həzorning padixahı, **20** biri Ximron-Məronning padixahı, biri Akşafnıng padixahı, **21** biri Taanağrıning padixahı, biri Məgiddonıng padixahı, **22** biri Kədəxning padixahı, biri Karməlning yenidiki Yokneamning padixahı, **23** biri Dor egizlikidiki Dorning padixahı, biri Goyimning padixahı, **24** biri Tirzahıning padixahı bolup, jəmiy ottuz bir padixah idi.

13 Əmma Yəxua yaxinip, yexi heli bir yərgə berip қalojanidi. Pərwərdigar uningoja mundak dedi: — «Sən əmdi ķerip қalding, yexingmu qongiyip қaldi, lekin yənə igilinixi kerək bolğan nuroğun zemin bar. **2** Bu zeminlar bolsa munular: — Filistilərning wə Gəxuriylarning barlıq yurtliri, **3** yəni Misirning xərk təripidiki Xihor

dəryasidin tartip, ximal təripidiki Əkron xəhîrinining qebralirioğıqə sozuləşən yərlər (xu yurt Qanaaniylarning zemini hesablinatti), jümlidin Gaza, Axdod, Axkelon, Gat wə Əkrondiki bəx Filistiy əmir baxkuriadioğan yurtlar bilən Awwiyarning jənub tərəptiki yurtliri; Zidoniylarşa təwə boləşən Məarahdin tartip Afək bilən Amoriylarning qebrasioğıqə boləşən Qanaaniylarning barlıq zemini; **5** Gəbaliylarning zemini wə barlıq Liwan zemini, yəni kün qıqxı tərəptiki Hərmon teqinining etikidiki Baal-gadtin tartip, Hamat rayonioğan kirix eojiziöqiqə boləşən zeminlar; **6** Liwandın tartip Misrəpot-Mayiməqiqə sozuləşən taqılıcta barlıq olturuwatkanlarning, yəni Zidoniylarning zemini katarlıqlardın ibarəttür. Bu zemindiki həlkning həmmisini Mən Israil aldidin köçliwetimən. Xunga sən qoçum Mening sanga buyruqjinim boyiqə buni qək taxlap Israilliklärşa miras kılıp təkşim kılıp berixing kerək. **7** Sən əmdi bu zeminlarnı tokkuz kəbilə bilən Manassəhning yerim kəbilisigə miras kılıp bəlgin». **8** Rubənlər bilən Gadlar bolsa, [Manassəhning yerim kəbilisi] bilən birliktə Iordan dəryasining u keti, yəni xərk təripidə Musanıng ularşa bərgən mirasiöja igə boldi; buni Pərvərdigarning կuli boləşən Musa ularşa miras kılıp bərgənidə: — **9** Ularning zeminliri Arnon jiloqisining boyidiki Aroərdin tartip, jümlidin jiloqinинг otturisidiki xəhər wə Dibonıqə sozuləşən Mədəba tüzlənglik, **10** Həxbonda səltənət kıləşən, Amoriylarning padixahı Sihonning Ammoniyarning qebrasioğıqə boləşən həmmə xəhərliri; **11** Gilead bilən Gəxuriylar wə Maakatiylarning qət yurtliri, Hərmon teqinining həmmisi wə Salkahöqiqə

sozulojan barlık Baxan zemini; **12** [gigantlar bolajan] Rəfayiylarning қалduқ nəslidin bolajan Axtarot bilən ədrəydə səltənət kılajan Ogning Baxandiki pütkül padixahlıq zeminidin ibarət idi; muxu zemindikilərni Musa məοlup kılıp, zeminlirioja igə boldi. **13** Lekin Israillar Gəxuriylar bilən Maakatiylarnı əz yurtliridin қooqliwətmedi; xunga Gəxuriylar bilən Maakatiylar bügüngiçə Israil arisida turmakta. **14** Lekin [Musa] Lawiy kəbilisigə həq miras zeminni bərmigən; Israilning Hudasi Pərwərdigar ularoja eytkinidək, Pərwərdigar ola atap otta sunulajan kurbanlıqlar ularning mirasidur. **15** Musa Rubənlər kəbilisigə, jəmət-aililiri boyiqə yurtlarnı miras kılıp bərdi. **16** Ularning zemini bolsa Arnon jiloqisining yenidiki Aroərdin tartip, jiloqining otturisidiki xəhər wə Mədəbaning yenidiki pütkül tüzlənglik, **17** Həxbon wə uningoja қaraxlıq tüzləngliktiki həmmə xəhərlər, Dibon, Bamot-Baal, Bəyt-Baal-Meon, **18** Yahaz, Kədəmot, Məfaat, **19** Kiriataym, Sibmah, wə «Jiloja teoqi»diki Zərət-Xahar, **20** Bəyt-Peor, Pisgah, teoqidiki dawanlar, Bəyt-Yəximot, **21** tüzləngliktiki barlık xəhərlər wə Həxbonda səltənət kılajan, Amoriylarning padixahı bolajan Siḥonning pütkül səltənitining zeminini əz iqigə aldi. Bu padixah wə uning bilən xu yurtta olturnuxluk, [Siḥonqa] bekinqəjan sərdarlar Əwi, Rəkəm, Zur, Hur wə Rəba қatarlıq Midiyən əmirliri bolsa Musa təripidin əltürülgənidir. **22** Xu wakitta Israillar əltürgənlər iqidə Beorning oqlı palqi Balaammu bar idi; unimu ular kiliqlap əltürgənidir. **23** Rubənlərning zeminining qegrasi İordan dəryasining əzi idi. Rubənlərning jəmət-aililiri

boyiqə ularoja bəlüngən mirasi mana bu xəhərlər bilən kənt-kıxlaklıri idi. **24** Musa yənə Gad kəbilisigə, yəni Gadlarning jəmət-aililiri boyiqə ularoja miras bəlup bərgənidi. **25** Ularning zeminliri bolsa Yaazər bilən Gileadning barlıq xəhərliri, Ammoniyarning zeminining yerimi taki Rabbah aldidiki Aroərgiqli, **26** Həxbondin tartıp Ramat-Mizpəh wə Bətoniməliqə, Mahənayimdin tartıp Dəbirning qegrisiqliqə, **27** jilojılıq jaylaxşan Bəyt-Haram, Bəyt-Nimrah, Sukkot wə Zafonlar, Həxbonning padixahı Sihonning səltənitining Iordan dəryasining xərkij kətidiki қalajan kismi, dəryani yakılap Kinnərət Dengizining u bexioqliqə idi. **28** Gadlarning jəmət-aililiri boyiqə ularoja bəlüngən mirasi mana bu xəhərlər bilən kənt-kıxlaklıri idi. **29** Musa Manassəhning yerim kəbilisigimu miras bərgənidi; Manassəhning yerim kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə bu miras bəlup berilgənidi: — **30** zeminliri Mahənayimdin tartıp, pütkül Baxan zemini, Baxanning padixahı Ogning pütkül səltənitining zemini wə Yairning barlıq yeza-kəntliri (bu yeza-kəntlər Baxanning əzığə jaylaxşan bolup, jəmiy atmış idi), **31** Gileadning yerimi bilən Baxan padixahı Ogning səltənitidiki Axtarot wə Ədrəy xəhərliri Manassəhning oqlı Makirning əwladiqla təwə қılınışan bolup, Makirlarning yerim kismioqla jəmət-aililiri boyiqə miras қılıp bəlup berilgənidi. **32** Musa Iordan dəryasining xərk kətida, Yerihoning udulida, Moabning tüzləngliklirdə bolğan waqtida bəlüp bərgən miraslar mana bu zeminlər idi. **33** Lekin Musa Lawiy kəbilisigə həq miras zeminni təkdim қılmidi; Israilning

Hudasi Pərwərdigar ularoja eytkinidək, U Əzi ularning mirasidur.

14 Israillarning Қанаан zeminidin aloqan mirasliri tewəndikidək; Əliazar kahin bilən Nunning oqlı Yəxua wə Israel қəbililiridiki jəmət-ailə baxlıkları muxu miraslarnı ularoja bəlüp bərgən. **2** Pərwərdigar Musanıng wasitisi bilən toğkuz yerim қəbilə toɔrisida buyruqinidək, ularning hərbirining ülüxi qək taxlax bilən bəlüp berildi. **3** Qünki қaloqan ikki қəbilə bilən Manassəhning yerim қəbilisining mirasını bolsa Musa Iordan dəryasining u təripidə ularoja təksim қiloqanidi; lekin u Lawiyalaroja ularning arisida həq miras bərmigənidi **4** (Yüsüpning əwladları Manassəh wə Əfraim degən ikki қəbiligə bəlüngənidi. Lawiyalaroja bolsa, turuxka bolidioqan xəhərlər bekitilip, xundakla xu xəhərlərgə təwə yaylaqlardin qarpayılırini bağıdioqan wə mal-mülüklini orunlaxturidioqan yərlərdin baxxa ularoja həq ülüxlərni bərmigənidi). **5** Pərwərdigar Musa oja қandaq buyruqan bolsa, Israillar xundak kılıp zeminni bəlüxüwaldı. **6** Yəhudalar Gilgal oja, Yəxuanıng kexioja kəldi, Kənizziy Yəfunnəhning oqlı Kaləb Yəxua oja mundak dedi: — «Pərwərdigar Əz adimi boluoqan Musa oja mən bilən sening toɔrangda Қadəx-Barneada nemə degənlikini bilisənoq; **7** Pərwərdigarning adimi Musa meni Қadəx-Barneadin zeminni qarlap kelixkə əwətkəndə, mən kırık yaxta idim; qin [etikədlik] kənglüm bilən uningoja həwər yətküzgənidim. **8** Əmma mən bilən qıkkən ķerindaxlirim həlkning kənglini su ķiliwətkənidi. Lekin mən bolsam pütün կəlbim bilən Pərwərdigar Hudayimoja

əgəxtim. **9** U küni Musa kəsəm kılıp: — «Sən pütün kəlbing bilən Pərwərdigar Hudayingoja əgəxkining üqün, sening putung dəssigən zemin jəzmən əbədgiqə sening bilən nəslinqning mirasi bolidu» — degənidi.

10 — Mana Israil qəldə sərgərdan bolup yürgəndə, Pərwərdigar Musaqla xu səzlərni degən künidin keyinkı kırıq bəx yil iqidə Əzi eytkinidək meni tirik saklıdi. Mana mən bugün səksən bəx yaxqa kirdim. **11** Mən muxu kündimu Musa meni qar laxqa əwətkən kündikidək küqlükmən, məyli jəng kılıx bolsun yaki bir yərgə berip-kelix bolsun, mening yənilə baldurkjidək küq-dərmanım bardur. **12** Əmdi Pərwərdigar xu künidə wədə kılqan bu taqlıq yurtnı manga miras kılıp bərgin; qunki u kuni sənmu u yerdə Anakıylar turidiojanlığını, xundakla qong həm mustəhkəm xəhərlər barlıqini anglıdingoju. Lekin Pərwərdigar mən bilən billə bolsila, Pərwərdigar eytkinidək mən ularni köçliwetimən». **13** Buni anglap Yəxua Yəfunnəhəning oqlı Kaləbkə bəht-bərikət tiləp, Həbronni uningoja miras kılıp bərdi. **14** Xunga Həbron taki bügüngiqə Kənizziy Yəfunnəhəning oqlı Kaləbning mirası bolup turmakta; qunki u pütün kəlbi bilən Israilning Hudasi Pərwərdigar ola əgəxkən **15** (ilgiri Həbron bolsa Kiriat-Arba dəp atilatti. Arba degən adəm Anakıylar arisida əng dangkı qıkkən adəm idi). Xundak kılıp zemin jəngdin aram taptı.

15 Yəhudalar əbilisining mirasi bolsa jəmət-aililiri boyiqə qək taxlinip erixkən zemin bolup, jənubiy tərəpning uqi Edomning qebrisioja wə Zin qəligə tutaxtı; **2** jənubiy qebrisisi «Xor dengizi»ning ayiojidin, yəni jənubiy

tərəpkə qokqiyip qikkan қoltuktin baxlinip, **3** «Serik Exək dawini»ning jənub təripidin etüp, Zinoja tutaxti; andin Қадәx-Barneaning jənubini yakılap Həzronoja etüp, Addaroja berip, Karkaahka burulup, **4** Azmonoja etüp Misir ekini bilən qikip, uqi dengizəja takixatti. Bu ularning jənubiy qegrisi idi. **5** Xərkij qegrisi bolsa Xor dengizidin Iordan dəryasining dengizəja қuyulidiojan eojiziqə idi; ximaliy qegrisi bolsa dengizning Iordan dəryasining dengizəja қuyulidiojan eojizidin baxlinip, **6** andin Bəyt-Həgħlaħoja berip, Bəyt-Arabahning ximalidin etüp, Rubənning oqlı Bohənning texining ķexiɔiqə idi; **7** andin qegra Akor jilojisidin Dəbirgə ķarap etüp, u yərdin ximal təripigə burulup, jilojining jənub təripidiki Adummim oja qikidiojan dawanning udulidiki Gilgal oja yetip berip, andin Ən-Xəməx suliridin etüp, Ən-Rogəl bulikioja tutixatti; **8** u yərdin «Bən-Hınnomning jilojisi»oja qikip, Yəbusiylar egizlikidin, yəni Yerusalemning jənub təripidiki dawandin etüp, andin Hınnom jilojisining aldiqa, yəni əqərb tərəpkə, Rəfayiylarning jilojisining ximaliy bexidiki taqning qokkisioja qikti; **9** qebra bu taqning qokkisidin Nəftoah süyining bulikioja berip, andin Əfron teoqidiki xəhərlirining yeni bilən qikip, u yərdin Baalah (yəni Kiriat-Yearim) oja yetip berip, **10** andin Baalahın etüp, əqərb təripigə kayrilip Seir teoqioja berip, Yearim teoqi (yəni Kesalon)ning ximaliy baqridin etüp, Bəyt-Xəməxkə qüxüp, Timnahın etti; **11** andin ximaloja ķarap Əkronning dawini bilən qikip Xikronoja etüp, Baalah teoqining yenioja tutixip, Yabnəəlgə yetip, andin uqi dengizəja takaxkənidi. **12** Əqərb təripidiki

qegrisi bolsa dengiz boyliri idi. Yəhudalarning jəmət-aililiri boyiqə ularoğa tohtitiloğan tət təripidiki qegra mana xu idi. **13** Yəfunnəhning oqlı Kaləbgə bolsa, Pərwərdigarning Yəxuaşa bərgən əmri boyiqə, uningoşa Yəhudalarning arisida bir ülüx, yəni Anakning atisi Arbaning xəhiri bolοjan Hébron ata kılindi. **14** Kaləb xu yərdin Xexay, Ahiman wə Talmay degən üq Anakiyni қooqlıwətti; ular üqi Anakning əwlədi idi. **15** Andin xu yərdin qikip, Dəbirdə turuwatkanlaroşa hujum kıldı (ilgiri Dəbirning nami Kiriat-Səfər idi). **16** Kaləb: — Kimki Kiriat-Səfərgə hujum kılıp uni alsa, uningoşa kizim Aksahni hotunlukka berimən, degənidi. **17** Kaləbning ukisi Kenazning oqlı Otniyəl uni ixəjal kıldı, Kaləb uningoşa kizi Aksahni hotunlukka bərdi. **18** Xundak boldiki, kız yatlıq bolup uning ķexioşa barar qaoğda, erini atisidin bir parqə yər soraxka ündidi. Aksah exəktin qüxüxigə Kaləb uningdin: — Sening nemə təliping bar? — dəp soridi. **19** U jawab berip: — Meni alahidə bir bərikətligəysən; sən manga Nəgəwdin [қаңjirak] yər bərgənikənsən, manga birnəqqə bulaknimu bərgəysən, — dedi. Xuni dewidi, Kaləb uningoşa üstün bulaklar bilən astin bulaklarnı bərdi. **20** Təwəndikilər Yəhuda kəbilisigə ularning jəmət-aililiri boyiqə təgkən miras ülüxlərdur: — **21** Yəhuda kəbilisining əng jənubişa jay laxşan, Edom qegrisi tərəptiki xəhərlər: — Kabzəəl, Edər, Yagur, **22** Kinah, Dimonah, Adadah, **23** Kədəx, Həzor, Yitnan, **24** Zif, Tələm, Bealot, **25** Həzor-hədattah, Keriot-Həzron (yəni Həzor), **26** Amam, Sema, Moladah, **27** Həzar-Gaddah, Həxmon, Bəyt-Pələt, **28** Həzar-Xual,

Bəər-Xeba, Biziotiya, **29** Baalah, Ijim, Ezəm, **30** Əltolad, Kesil, Hormah, **31** Ziklag, Madmannah, Sansannah, **32** Libaot, Xilhım, Ayin wə Rimmon qatarlıqlar jəmiy yigirmə tokkuz xəhər wə ularoja karaxlıq kənt-kixlaklar idi. **33** Xəfəlah oymanlıkdiki xəhərlər bolsa Əxtaol, Zoreah, Axnah, **34** Zanoah, Ən-Gannim, Tappuah, Ənam, **35** Yarmut, Adullam, Sokoh, Azikah, **36** Xaarayim, Aditaim, Gədərah wə Gədərotaim bolup, jəmiy on tət xəhər wə ularoja karaxlıq kənt-kixlaklar idi. **37** Bulardin baxka yənə Zinan, Hədaxah, Migdal-Gad, **38** Dilean, Mizpah, Yoktəel, **39** Lakıx, Bozkat, Əglon, **40** Kabbon, Lahmas, Kıtlix, **41** Gədərot, Bəyt-Dagon, Naamah wə Makkədah bolup, jəmiy on altə xəhər wə ularoja karaxlıq kənt-kixlaklar idi. **42** Buningdin baxka yənə Libnah, Etər, Axan, **43** Yəftah, Axnah, Nəzib, **44** Keilah, Akzib wə Marəxah bolup, jəmiy tokkuz xəhər wə yənə ularoja karaxlıq kənt-kixlaklarmu bar idi; **45** yənə Əkron bilən uningoja karaxlıq yeza-kənlər, **46** xundakla Əkronning oğerb təripidin tartip Axdodning yenidiki həmmə xəhərlər bilən ularning kənt-kixlaklıri қoxulup, **47** Axdod wə uningoja karaxlıq yezilar wə kənt-kixlaklar, Gaza xəhiri wə xundakla Misir ekiniqiqə wə Uluq Dengizning қiroqikiqiqliqə, uningoja karaxlıq yezilar wə kənt-kixlaklar bar idi. **48** Taqlık rayondiki xəhərlər: — Xamir, Yattir, Sokoh, **49** Dannah, Kiriat-Sannah (yəni Dəbir), **50** Anab, Əxtəmoh, Anim, **51** Goxən, Həlon wə Giloh bolup, jəmiy on bir xəhər wə ularoja karaxlıq kənt-kixlaklar idi. **52** Buningdin baxka yənə Arab, Dumah, Exan, **53** Yanim, Bəyt-Tappuah, Afikah, **54** Əumtah, Kiriat-Arba (yəni Hebron) wə Zior

bolup, jəmiy tokkuz xəhər wə ularoja karaxlik kənt-kıxlaklar bar idi. **55** Buningdin baxka yənə Maon, Karməl, Zif, Yuttah, **56** Yizrəel, Yokdeam, Zanoah, **57** Kayin, Gibeah wə Timnah bolup, jəmiy on xəhər wə ularoja karaxlik kənt-kıxlaklar bar idi. **58** Buningdin baxka yənə Hələl, Bəyt-Zur, Gədor, **59** Maarat, Bəyt-Anot wə əltəkon bolup, jəmiy altə xəhər wə ularoja karaxlik kənt-kıxlaklar bar idi. **60** Buningdin baxka yənə Kiriat-Baal (yəni Kiriat-Yearim) wə Rabbah degən ikki xəhər wə ularoja karaxlik kənt-kıxlaklar bar idi. **61** Qəldiki xəhərlər bolsa: — Bəyt-Arabah, Middin, Səkakah, **62** Nibxan, «Xor Xəhiri» wə Ən-Gədi, jəmiy altə xəhər wə ularoja karaxlik kənt-kıxlaklar idi. **63** Lekin Yerusalemda olturuqluk Yəbusiylarni bolsa Yəhudalar қooqliwetəlmigən; xunga ta bügüngiçə Yəbusiylar Yəhudalar bilən Yerusalemda billə turmakta.

16 Yüsüpning əwladlıri oja qək taxlinip qıqqan miras zemin bolsa Yerihooja tutax bolğan Iordan dəryasidin tartip, Yerihoning xərk təripidiki kəllərgiqə bolğan yurtlar wə Yerihodin qikip, qəldin etüp Bəyt-Əlning taqlıq rayonioja sozuloğan yurtlar idi. **2** Qegrisi Bəyt-Əldin tartip Luzoja, andin Arkiylarning qegrисидики Atarotka yetip, **3** andin oqərb təripigə berip, Yaflatiylerning qegrisi oja tutixup, Astin Bəyt-Horonning qetigə qüxüp, Gəzərgə berip dengizda ahirlıxatti. **4** Yüsüpning əwladlıri, yəni Manassəh bilən Əfraimlar erixkən miras ülüxi mana xu idi. **5** Əfraimlarning jəmət-ailiri boyiqə aloğan zeminining qegrisi təwəndikidək: — miras zeminning xərk tərəptiki qegrisi Atarot-Addardin tartip üstün Bəyt-Horonoqıqə

yetip, **6** andin dengizoja berip ximaloja қарап Mikmitatқа qikti; andin yənə xərk təripidiki Taanat-Xilohka қayrilip, uningdin etüp xərk tərəpkə қarap Yanoahka, **7** Yanoahdin qüxüp Atarot bilən Naaratka yetip, Yerihoşa tutixip Iordan dəryasişa qikti. **8** Qegra Tappuaħdin ojərb tərəpkə qikip Kanaħ ekiniojiqə berip, dengizoja yetip ayaqlaxti. Əfraimning kəbilisigə, yəni ularning jəmət-aililirigə təgkən miras ülüxi xu idi. **9** Buningdin baxka Əfraimlar üçün Manassəhning mirasining otturisida birnəqqə xəhərlər ayrılojanidi; bu ayrılojan xəhərlərning həmmisi karaxlık kənt-kıxlaklıri bilən қoxulojanidi. **10** Əmma [Əfraimlar] Gəzərdə olturuxluk Қanaaniylarnı қoŋliwətmigənidi; xunga Қanaaniylar ta bügüngiçə Əfraimning arisida turup, məhsus həxarqi mədikarlar bolup turmakta.

17 Manassəh Yüsüpning tunji oqlı bolоaqka, uning kəbilisigimu qək taxlinip miras berilgən. Manassəhning tunji oqlı Makirning [əwladlıri] (Makir Gileadning atisi idi) batur palwan bolоaqka, ularqa Gilead bilən Baxan miras kılıp berildi. **2** Manassəhning қalоjan əwladlırimu, jümlidin Abiezərlər, Hələklər, Asriəllər, Xəkəmlər, Həfərlər bilən Xemidalar əz jəmət-aililiri boyiqə miras ülüxini aldı. Bular bolsa Yüsüpning oqlı Manassəhning ər jəmət aililiri idi. **3** Əmdi Manassəhning qəwrisi, Makirning əwrisi, Gileadning nəwrisi, Həfərning oqlı Zəlofiħadning oqul pərzəntliri yok bolup, pəkət kizlirila bar idi. Uning kizlirining isimliri Maħlah, Noah, Hoglah, Milkah wə Tirzah idi. **4** Ular kahin Əliazar bilən Nunning oqlı Yəxua wə əmirlərning kexioja

berip ularoja: — Pərwərdigar Musaoja biz toɔruluk
ķerindaxlirimiz қatarida miras berixkə əmr қılqanidi,
dedi. Xuni dewidi, [Yəxua] Pərwərdigarning əmri boyiqə
ularning atisining ķerindaxliri қatarida ularoja miras
bərdi. **5** Buning bilən Iordan dəryasining u təripidiki
Gilead bilən Baxan zeminliridin baxqa, Manassəhkə yənə
on ülüx yər berildi. **6** Qünki Manassəhning kızliri uning
oçullirining қatarida miraska igə bolqanidi; Gilead
zemini Manassəhning қalojan əwladlirioja təgkənidi. **7**
Manassəhning zeminining qegrisi bolsa Axirdin tartip
Xəkəmning utturidiki Mikmitatka berip, andin jənub
təripigə կayrilip, Ən-Tappuahda turoqularning jayıqıqə
tutixatti. **8** Qünki Tappuahning zemini bolsa Manassəhgə
təgkənidi; lekin Manassəhning qegrisdiki Tappuah xəhiri
Əfraim oja təwə idi. **9** Qegrisi u yərdin Kanah ekinioja
qüxüp, jilojining jənub təripi bilən qıktı. U yərdiki xəhərlər
bolsa Manassəhning xəhərlirining arısida bolsimu,
Əfraim oja təgdi. Manassəhning qegrisi jilojining ximal
təripi bilən berip dengizoja yetip ahirlıxatti. **10** Jilojining
jənub təripidiki zemin Əfraim oja, ximal təripidiki zemin
Manassəhkə təwə idi; ojərb təripining qegrisi dengiz
idi. Ularning zemini ximal təripidə Axirning ülüxigiqə
yetip, xərk təripi Issakarning ülüxigə tutaxşanidi. **11**
Manassəhkimu Issakar bilən Axirning ülüxliri iqidin Bəyt-
Xean wə uningoja қaraxlıq kəntlər, Ibleam bilən uningoja
қaraxlıq kəntlər, Dor ahalisi bilən Doroja қaraxlıq kəntlər,
Ən-Dor ahalisi bilən Ən-Doroja қaraxlıq kəntlər, Taanak
ahalisi bilən Taanaqka қaraxlıq kəntlər wə Megiddo ahalisi
bilən Megiddooja қaraxlıq kəntlər, yəni «Üq Egizlik»

degən yurt təgdi. **12** Lekin Manassəh bu xəhərdikilərni қoqlıwitəlmidi; Қanaaniylar xu yurtlarda turuwerixkə niyət baqlıjanidi. **13** Israillar barqanseri küqəygəqkə Қanaaniylarnı əzlirigə haxarqi ķılıp bekindurdi, lekin ularni əz yərliridin mutlak қoqlıwetəlmidi. **14** Yüsüplər bolsa Yəxuaoşa: — Bizlər Pərwərdigar һazirolıqə xundak bərikətləp kəlgən, qong bir həlk tursak, sən nemixkə qək taxlax bilən bizgə pəkət bir ülüx miras, bir parqə yərlə bərding? — dedi. **15** Yəxua ularoşa jawab berip: — Əgər silər qong bir həlk bolsanglar, Əframning taqlıq yurti silərgə tar kəlgən bolsa, ormanoşa berip u yərdiki Pərizziylər bilən [gigant] Rəfayiylar yurtida dərəhlərni kesip, əzünglar üçün bir jayni qikiriwelinglar, dedi. **16** Lekin Yüsüplər: — Taqlıq yurt bizgə yətməydu; xuning bilən bir wakitta jilojida turuwatkanlar, məyli Bəyt-Xeanda wə uningoşa қaraxlıq kəntlərdə bolsun yaki Yizrəel jilojisida turuwatkan Қanaaniylar bolsun, həmmisining təmürdin jəng hərwiliri bar ikən, dedi. **17** Xundak dewidi, Yəxua Yüsüp jəməti bolovan Əfram bilən Manassəhgə səz ķılıp: — Silər dərwəkə qong bir həlkəsilər wə zor küqünglar bardur; xunga silərgə pəkət bir ülüxla miras berilsə bolmaydu; **18** axu pütkül taqlıq yurtmu silərgə berilidu; gərqə u ormanlıq bolsimu, silər uni kesip boxitisilər wə uning ətraplirioğumu igə bolisilər; Қanaaniylarning təmür jəng hərwiliri bar, xundakla küqlük bolsimu, silər ularnı həydəp qikiriwitələysilər, — dedi.

18 Pütkül Israillar jamaiti Xilohka yiojilip, u yərdə ibadət qediri tiki. Gərqə zemin ularning aldida boysundurulovan bolsimu, **2** lekin Israillar arisida əz miras ülüxi tehi

təkşim kılınmıcıjan yəttə կəbilə կalojanidi. **3** Xunga Yəxua Israillaroja mundak dedi: — «Ata-bowiliringlarning Hudasi Pərwərdigar silərgə bərgən bu zeminni қolunglaroja elixka susluk կilip կaqanojıqə kəynigə sürisilər? **4** Silər өzüngər üqün hər կəbilidin üq adəmni tallanglar; mən ularnı կozojılıp bu pütkül zeminni aylinip qikip, uni hərbir կəbilə əz miras ülüxigə muwəpiq sizi-phatiriləxkə, andin կeximoja yenip kelixkə əwətimən.

5 Ular zeminni yəttə ülüxkə bəlsun; lekin Yəhuda կəbilisi bolsa jənubtiki əz ülüx zeminida turiwərsun, Yusüpning jəmətimu ximal tərəptiki əz ülüx zeminida turiwərsun. **6** Silər zeminni yəttə ülüxkə bəlüp, pasilini hatırıləp sizi-phenimoja kelinglar; andin mən Pərwərdigar Hudayimizning aldida bu yərdə silər üqün qək taxlaymən.

7 Əmma Lawiyarning bolsa, aranglarda ülüxi bolmayıdu, qünki Pərwərdigarning kahinlikı ularning mirasidur. Gad bilən Rubən wə Manassəh yerim կəbilisi bolsa Iordan dəryasining u keti, xərk təripidə Pərwərdigarning կuli bolğan Musa ularoja miras կilip bərgən yərlərni allikəqan aloqandur». **8** [Zeminni hatıriləxkə bekitkən] kixilər կozojılıp yolqa qikqanda, Yəxua ularoja կattik, jekiləp: — Silər berip zeminni aylinip, uni sizi-phatırıləp mening կeximoja yenip kelinglar; andin mən muxu yərdə, Xiloħning əzidə Pərwərdigarning aldida silər üqün qək taxlaymən, dedi. **9** Xundak dewidi, bu adəmlər berip zeminni aylinip, uni sizi-phatırıləp, xəhərlər boyiqə yəttə ülüxkə bəlüp, hatirigə sizi-phatırıləp, Xiloħdiki qedirgahka, Yəxuaning կexioqa yenip kəldi. **10** Andin Yəxua Xiloħda Pərwərdigarning aldida ular üqün qək taxlidi wə xu

yərdə kəbilə-jəməti boyiqə zeminni Israillarəja təkşim
kılıp bərdi. **11** Binyaminlar kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə
qək tartıldı; ular qək arkılık erixkən zemin Yəhudalar
bilən Yüsüplərning zemini otturisidiki yurt boldı. **12**
Ularning ximaliy qegrisi Iordan dəryasidin baxlap,
Yerihoning ximal təripidiki dawanni yandap, oğerb
təripigə karap taqlıq yurtka qikip wə Bəyt-Awənning
qəligə tutixatti; **13** andin Luzoja qikip, luz, yəni Bəyt-
Əlning jənub təripini yandap etüp, astin Bəyt-Horonning
jənubidiki taqlıq yekin Atarot-Addaroja qüxti; **14** qegra
xu yərdin etüp oğerbtin jənubka kəyrilip, Bəyt-Horonning
jənubining udulidiki taqlıqin Yəhudalarning xəhərliridin
biri bolğan Kiriat-Baal (yəni Kiriat-Yearim) oqa tutaxti.
Bu oğerb tərəpning qegrisi idi. **15** Jənub tərəpning
qegrisi Kiriat-Yearimning qetidin baxlap oğerb təripigə
mengip, Nəftoahtiki su mənbəsigə tutaxti; **16** qegra
andin Rəfayylarning jilqisining ximal təripigə jaylaxkan
Bən-Hənnomning jilqisining udulidiki taqlıqin bexioja
qüxüp, andin Hənnomning jilqisi bilən yənə qüxüp,
Yəbusiyarning egizlikining jənub təripi bilən mengip,
andin Ən-Rogəl bulığçıya yətti; **17** andin ximal təripigə
kəyrilip Ən-Xəməx bulığının etüp, Adullam dawinining
udulidiki Gəlilotka berip, Rubənning oqlı Bohanning
texioja qüxüp, **18** wə Arabah tüzlənglikining ximal
təripidiki egizliktin etüp, Arabah tüzlənglikigə qüxti.
19 Andin qegra ximal təripigə qikip Bəyt-Hoglahning
dawinoja tutixip, Iordan dəryasining jənubiy eoqizida,
yəni Xor dengizining ximaliy ķoltukında ahirlaxtı. Bu
jənub tərəpning qegrisi idi. **20** Xərk qegrisi bolsa Iordan

dəryasining əzi idi. Bu Binyaminlarning ülüxi bolup, ularoja jəmət-ailiri boyiqə tohtitiloqan miras zeminining qebrisini xu idi. **21** Binyaminlar қəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə təgkən xəhərlər bolsa təwəndikilərdur: — Yeriho, Bəyt-Həglah, Emək-Kəziz, **22** Bəyt-Arabah, Zəmarayim, Bəyt-Əl, **23** Awwim, Parah, Ofrah, **24** Kəfar-Həaomonay, Ofni wə Geba bolup, jəmiy on ikki xəhər wə ularoja қaraxlıq kənt-ķixlaqlar idi; **25** Buningdin baxxa Gibeon, Ramah, Bəərot, **26** Mizpah, Kəfirah, Mozah, **27** Rəkəm, Irpəəl, Taralah, **28** Zəlah, Hə-Ələf, Yəbusi (yəni Yerusalem), Gibeah wə Kiriat bolup, jəmiy on tət xəhər wə uningoja қaraxlıq kənt-ķixlaqlarmu bar idi. Bu bolsa Binyaminlarning miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularoja berilgənidi.

19 İkkinqi qək Ximeonoja qıktı, yəni Ximeonlar қəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə tartıldı; ularning mirasi bolsa Yəhūdalarning miras ülüxining arisida idi. **2** Ularning erixkən mirasi iqidə Bəər-Xeba, Xeba, Moladah, **3** Həzar-Xual, Balah, Ezəm, **4** Əltolad, Bitul, Hormah, **5** Ziklag, Bəyt-Markabot, Həzar-Susah, **6** Bəyt-Libaot wə Xaruğən bolup, jəmiy on üç xəhər wə ularoja қaraxlıq kənt-ķixlaqlar idi. **7** Buningdin baxxa yənə Ayin, Rimmon, Etər, Axan bolup, jəmiy tət xəhər wə ularoja қaraxlıq kənt-ķixlaqlar **8** Həmdə jənub tərəptiki Baalat-Bəər (yəni jənubdiki Ramah) ojqə bolovan bu [tət] xəhərning ətrapidiki həmmə kənt-ķixlaqlarmu bar idi. Bular Ximeonlar қəbilisining ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə erixkən mirasi idi. **9** Ximeonlarning miras ülüxi Yəhūdalarning ülüxining iqidin elip berildi; qunki Yəhūdalarning miras ülüxi əzlirigə kəplük kılqanidi, xunga Ximeonlarning miras

ülüxi ularning miras ülüxining iqidin berildi. **10** Üqinqi qək Zəbulunlar қəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə tartıldı; ularning miras qegrisi Saridkä baratti, **11** qegrisi ojərb tərəptə Marealahkä berip Dabbəxətkə yetip Yokneamning udulidiki ekinoğa tutixatti; **12** U Saridtin xərk təripigə kayrilip, kün qikixkä burulup Kislot-Tabor yurtioğa tutixip, Dabiratka etüp, Yafiyaoğa bardi; **13** andin xu yerdin u xərk təripigə kün qikixkä [yənə] burulup, Gathəfər wə Ət-Kazinoğa kelip Neahkä sozulqan Rimmon yurtioğa yetip bardi. **14** Andin u yerdin ximal tərəpkə kayrilip, Hannatonşa yetip berip, Yiftah-Əlning jılıqisida ahirlaxti. **15** Ularning ülüxi yənə Kattat, Nahalal, Ximron, Yidalah, wə Bəyt-Ləhəmnimu orap, jəmiy on ikki xəhər wə ularoşa karaxlıq kənt-ķixlaqlarnimu əz iqigə alatti. **16** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoşa karaxlıq kənt-ķixlaqlar Zəbulunlarning miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularoşa berilgənidi. **17** Tətinqi qək Issakaroşa qıktı, yəni Issakarlar қəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə tartıldı; **18** ularoşa berilgən yurtlar Yizrəəlgiqə bolup, Kəsullot, Xunəm, **19** Həfarayim, Xion, Anahərat, **20** Rabbit, Kixion, Ebəz, **21** Rəmət, Ən-Gannim, Ən-Həddah wə Bəyt-Pazzəzni əz iqigə aldı; **22** andin qegrisi Tabor, Xahəzimah wə Bəyt-Xəməxkə yetip, Iordan dəryasida ahirlaxti; ularning ülüxi jəmiy on altə xəhər wə ularoşa karaxlıq kənt-ķixlaqlar idi. **23** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoşa karaxlıq kənt-ķixlaqlar Issakarlarning miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularoşa berilgənidi. **24** Bəxinqi qək Axırlar қəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə tartıldı; **25** ularning zemini Həlkət, Hali, Bətən, Akşaf, **26** Allammələk, Amead

wə Mixalni əz iqigə aldi; qegrisi ojərb tərəptə Karməl bilən Xihor-Libnatka tutixip, **27** andin xərk tərəpkə կayrilip Bəyt-Dagonoja berip, Zəbulun [zemini] bilən Yiftah-Əl jilojisining ximal təripidin etüp, Bəyt-Emək bilən Neiəlgə yetip berip Kabulning ximal təripigə qikti; **28** Ebron, Rəhəb, Həmmon wə Kanahni əz iqigə elip Qong Zidonəja yetip bardı. **29** andin qegrisi Ramah təripigə կayrilip, Tur degən mustəhkəm xəhırgə berip, Hosahka կayrilip, Akzib bilən Həbəlgə tutax bolqan dengizda ahirlaxtı; **30** zemini Ummah, Afək wə Rəhəbnimü əz iqigə aloqan; jəmiy yigirmə ikki xəhər wə ularoja karaxlıq kənt-kıxlaklarnı əz iqigə aloqanidi. **31** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoja karaxlıq kənt-kıxlaklar Axirlarning miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularoja berilgənidi. **32** Altinqı qək Naftaliqa qikti, yəni Naftalilar kəbilisigə jəmət-aililiri boyiqə tartıldı; **33** ularning qegrisi bolsa Hələftin qikip, Zaanannimdiki dub dərihidin etüp, Adami-Nəkəb wə Yabnəeldin qikip, Lakkuməja yetip Iordan dəryasiqa berip ahirlaxtı. **34** Andin ojərb tərəpkə կayrilip Aznot-Taboroja berip, xu yərdin Hukkokka qikip, jənubta Zəbulunning ülüx zeminiqa tutixip, ximalda Axirning ülüx zeminiqa yetip, kün qıqxı təripidə Iordan dəryasining yenida, Yəhudanıng ülüx zeminiqa ulaxtı. **35** Naftalining mustəhkəm xəhərliri Ziddim, Zər, Həmmat, Rakkat, Kinnərət, **36** Adamah, Ramah, Həzor, **37** Kədəx, Ədrəy, Ən-Həzor, **38** Yiron, Migdal-Əl, Hərəm, Bəyt-Anat wə Bəyt-Xəməxlər bolup, jəmiy on tokkuz xəhər wə ularoja karaxlıq kənt-kıxlaklar idi. **39** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoja karaxlıq kənt-kıxlaklar Naftalilar

ķebilisining miras ülüxi bolup, jəmət-aililiri boyiqə ularoja berilgənidi. **40** Yəttinqi qək Danlarning kəbilisigə qıktı; u ularning jəmət-aililiri boyiqə tartıldı. **41** Ularning miras zemini bolsa Zoreah, Əxtaol, Ir-Xəməx, **42** Xaalabbin, Ayjalon, Yitlah, **43** Elon, Timnatah, Əkron, **44** Əl-təkəh, Gibbeton, Baalat, **45** Yəhud, Bənə-Barak, Gat-Rimmon, **46** Mə-Yarkon, Rakkon wə Yafoning udulidiki yurtnı əz iqigə aldi. **47** Lekin Danlarning zemini əz қolidin kətkən bolqaqka, Danlar qikip Ləxəmgə hujum kılıp uni ixojal қıldı; ahalisini қiliqlap yokitip, u yərni əzining kılıp makanlaxti; andin ular Ləxəmgə atisi Danning ismini կoyup, uni Dan dəp atidi. **48** Mana bular, yəni bu xəhərlər wə ularoja қaraxlıq kənt-kixlaklar Danlar kəbilisigə, ularning jəmət-aililiri boyiqə miras kılıp berilgənidi. **49** Bu tərikidə [Israillar] zeminni qegra-qegra boyiqə bəlüp boldi; andin ular Nunning oğlı Yəxua oja əz arisidin miras bəlüp bərdi. **50** Pərwərdigarning buyrukı boyiqə Yəxua tiliginidək uningəqə Əfraim taqlıq yurtidiki Timnat-Serah degən xəhərni bərdi; buning bilən u xəhərni kurup qikip, uningda turdi. **51** Mana bular Əliazar kahin bilən Nunning oğlı Yəxua wə Israilning kəbilə-jəmətlirinin kattabaxlıri bir bolup Xilohda, jamaət qedirining dərwazisining aldida turup, Pərwərdigarning aldida qək taxlap bəlüp təkşim ķilojan miraslardur. Bu tərikidə ular zeminning təkşimatini tügətti.

20 Pərwərdigar Yəxua oja söz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillar oja mundak degin: — «Əzüm Musanıng wasitisi bilən silərgə buyruqandək, əzüngər üçün «panahlılıq xəhərlər»ni tallap bekitinglər; **3** bilməy, tasadipiyliktin

adəm urup əltürüp koyojan hərkəndək kixi u xəhərlərgə kehər əqip kətsun. Buning bilən bu xəhərlər silərgə ən intikamini aloquqidin panahgahı bolidu. **4** [Adəmni xundak əltürgən] kixi bu xəhərlərning birigə əqip berip, xəhərning kowukioja kelip, xu yerdə xəhərning aksakallirioja əz əhwalini eytsun; ular uni əzигə əbul kılıp xəhərgə kirgüzüp, uning əzliri bilən billə turuxioja uningoja jay bərsun. **5** Əmdi ən kisəsini aloquqi uni əoqlap kəlsə, ular adəm əltürgən kixini kisəskarning əolioja tapxurup bərmisun; qünki xu kixining burundın əz əknisiyoja heq əq-adawiti bolmiojan, bəlki tasadipiy urup əltürüp koyojan. **6** [Adəm əltürgən] kixi jamaət aldida sorak əlinə qoşqə xu xəhərdə tursun; andin xu wakıttiki bax kağın əlüp kətkəndə, u xu xəhərdin ayrılip, əz xəhirigə, yəni əqip qıkkən xəhərdiki əyigə yenip kəlsun. **7** Xuning bilən ular Naftali taqlıq yurtidiki Kədəxni, Əfraimning taqlıq yurtidiki Xəkəmni wə Yəhūdaning taqlıq yurtidiki Kiriat-Arba, yəni Həbronni, **8** Yerihoning xərk təripidiki, Iordan dəryasining u ketidiki Rubən əbilisining zeminidin tüzlənglikning qəlidiki Bəzərni, Gad əbilisining zeminidin Gileadtiki Ramotni wə Manassəh əbilisining zeminidin Baxandiki Golanni tallap bekitti. **9** Mana bu xəhərlər barlıq Israillar wə ularning arisida turuwatkan musapirlar üçün panahgahı boluxka bekitilgən xəhərlərdür; kimki bilməy, tasadipiliktin adəm əltürgən bolsa, uning jamaət aldida sorak əlinə qoşqən burun, ən kisəskarning kolida əlməsliki üçün xu xəhərlərgə əqip ketixkə bu xəhərlər bekitilgən.

21 U wakitta Lawiy jəmətlirining kattiwaxliri kahin Əliazar, Nunning oqlı Yəxua wə Israil kəbililirining kattiwaxlirining kəxiçə berip, **2** Қanaan zeminidiki Xilohda ularoja: — Musaning wasitisi arkılık Pərwərdigar biz toopruluk; «Ularoja turuxka xəhərlərni, malliri üçün yaylaqlarnı köxup bərgin», dəp eytçan, dedi. **3** Xuni dewidi, Israillar Pərwərdigarning əmri boyiqə əz miras ülüxliridin munu xəhərlər bilən yaylaqlarnı köxup Lawiylaroja bərdi: — **4** birinqi taxlanqan qək Kohat jəmətlirigə qikti; qək taxlinip, Lawiylar iqidiki kahin Hərunning əwladlirioja Yəhuda kəbilisi, Ximeon kəbilisi wə Binyamin kəbilisining zeminliridin on üç xəhər bekitildi; **5** Andin Kohatning kələqan əwladlirioja qək taxlinip, Əfraim kəbilə-jəmətlirining zeminidin, Dan kəbilisining zeminidin wə Manassəh yerim kəbilisining zeminliridin on xəhər bekitildi. **6** Gərxonning əwladlirioja qək taxlinip, Issakar kəbilə-jəmətlirining zeminidin, Axır kəbilisining zeminidin, Naftali kəbilisining zeminidin wə Manassəhning yənə bir yerim kəbilisining zeminidin on üç xəhər bekitildi. **7** Mərarining əwladlirioja, jəmət-aililiri boyiqə qək taxlinip, Rubən kəbilisining zeminidin, Gad kəbilisining zeminidin wə Zəbulun kəbilisining zeminidin on ikki xəhər bekitildi. **8** Bu tərikidə Pərwərdigar Musaning wasitisi bilən buyruqinidək Israillar qək taxlap bu xəhərlər bilən yaylaqlarını köxup, Lawiylaroja bərdi. **9** Ular Yəhudanıng kəbilisi bilən Ximeonning kəbilisining zeminidin təwəndə tizimlanqan munu xəhərlərni bərdi: — **10** (qək taxlanqanda, Lawiylarning nəslə bolğan Kohatlar jəmətidiki Hərunning əwladlirioja birinqi qək

qıkkaqqa munu xəhərlər berildi); — **11** ularqa Yəhudanıng taqlıq rayonidiki Kiriat-Arba (Arba Anakning atisi idi), yəni Hébron bilən ətrapidiki yaylaklarnı қoxup bərdi. **12** Lekin xəhərgə təwə etizlar bilən kənt-kixlaqlarnı Yəfunnəhning oqlı Kaləbkə miras kılıp bərdi. **13** Xundak kılıp ular Hərun kahınınıñ əwladlıriqə adəm əltürgən kixilər panahlinidiojan xəhər Hébron wə yaylaklirini, yənə ularqa Libnah bilən yaylaklirini, **14** Yattir bilən yaylaklirini, Əxtəmoa bilən yaylaklirini, **15** Holon bilən yaylaklirini, Dəbir bilən yaylaklirini, **16** Ayin bilən yaylaklirini, Yuttah bilən yaylaklirini, Bəyt-Xəməx bilən yaylaklirini bərdi; bu ikki kəbilining zeminlidin jəmiy tokkuz xəhərni bərdi. **17** Mundin baxqa ularqa Binyamin kəbilisining zeminidin Gibeon bilən yaylaklirini, Geba bilən yaylaklirini, **18** Anatot bilən yaylaklirini, Almon bilən yaylaklirini қoxup jəmiy tət xəhər bərdi. **19** Bu tərikidə kahinlar, yəni Hərunning əwladlıriqə berilgən xəhərlər on üç boldi; bular ətrapidiki yaylakliri bilən berildi. **20** Ular yənə Lawiyarning nəslidin bolöjan Kohatning kalojan jəmətlirigimu xəhərlərni bərdi. Qək taxlax bilən ularqa bekitilgən xəhərlər munular: — ularqa Əfraim kəbilisining zeminidin **21** Əfraimning taqlıq rayonidiki adəm əltürgən kixilər panahlinidiojan xəhər Xəkəm bilən yaylaklirini, yənə Gəzər bilən yaylakliri, **22** Kibzaim bilən yaylakliri wə Bəyt-Horon bilən yaylakliri bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi; **23** buningdin baxqa Dan kəbilisining zeminidin Əltəkəh bilən yaylakliri, Gibbeton bilən yaylakliri, **24** Ayjalon bilən yaylakliri wə Gat-Rimmon bilən yaylakliri bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **25** Buningdin baxqa Manassəh

yerim kəbilisining zeminidin Taanak bilən yaylaklıri, Gat-Rimmon bilən yaylaklıri bolup, jəmiy ikki xəhərni bərdi.

26 Bu tərikidə Kohatlarning қalojan jəmətlirigə berilgən xəhərlər on boldı; bular ətrapidiki yaylaklıri bilən berildi.

27 Lawiylarning jəmətliridin bolojan Gərxonlarqa bolsa ular Manassəhning yerim kəbilisining zeminidin adəm əltürgən kixilər panahlinidiqan xəhər Baxandiki Golan bilən yaylaklırini, xundakla Bəəxterəh bilən yaylaklırini, jəmiy ikki xəhərni bərdi; **28** yənə Issakar kəbilisining zeminidin Kixion bilən yaylaklıri, Dabirat bilən yaylaklıri,

29 Yarmut bilən yaylaklıri wə Ən-Gannim bilən yaylaklıri bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi; **30** buningdin baxka Axir kəbilisining zeminidin Mixal bilən yaylaklıri, Abdon bilən yaylaklıri, **31** Həlkət bilən yaylaklıri wə Rəhəb bilən yaylaklıri bolup, jəmiy bolup tət xəhərni bərdi; **32** buningdin baxka Naftali kəbilisining zeminidin adəm əltürgən kixilər panahlinidiqan xəhər Galiliyədiki Kədəx bilən yaylaklırini, yənə Həmmot-Dor bilən yaylaklıri wə Kartan bilən ətrapidiki yaylaklıri bolup, jəmiyy üq xəhərni bərdi. **33** Bu tərikidə Gərxonlarqa berilgən xəhərlər on üq boldı; bular ətrapidiki yaylaklıri bilən berildi. **34** Қalojan Lawiylarqa, yəni Mərarilar jəmətlirigə Zəbulun kəbilisining zeminidin Yokneam bilən yaylaklıri, Kartah bilən yaylaklıri, **35** Dimnah bilən yaylaklıri wə Nahəlal bilən yaylaklıri bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi.

36 Buningdin baxka Rubən kəbilisining zeminidin Bəzər bilən yaylaklıri, Yahaz bilən yaylaklıri, **37** Kədəmot bilən yaylaklıri wə Məfaat bilən yaylaklıri bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **38** Buningdin baxka Gad kəbilisining

zeminidin adəm əltürgən kixilər panahlınidiojan xəhər Gileadtiki Ramot bilən yaylaklırini, yənə Mağanayim bilən yaylaklıri, **39** Həxbon bilən yaylaklıri wə Jaazər bilən yaylaklıri bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **40** Bular bolsa қalqan Lawiyarning jəmətlirigə, yəni Mərarilar jəmətlirigə berilgən barlıq xəhərlərdür; ularoja qək taxlinix bilən berilgən ülüxi on ikki xəhər idi. **41** Israillarning zemini iqidin Lawiyalaroja bekitip berilgən xəhərlər jəmiy kırıq səkkiz idi; bular ətrapidiki yaylaklıri bilən berildi. **42** Bu xəhərlərning hərbirining ətrapida yaylaklıri bar idi; xəhərlərning həmmisi xundak idi. **43** Pərwərdigar xu tərikidə Israillarning ata-bowilirioja berixkə կəsəm bilən wədə қilojan pütkül zeminni ularoja bərdi; ular kelip uni igiləp, u yərdə olturdi. **44** U wakitta Pərwərdigar ilgiri ularning ata-bowilirioja կəsəm bilən wədə қilojinidək, ularoja hər ətrapida tinq-aramlıq bərdi; ularning düxmənliridin həqkandığı ularning aldida қəddini ruslap tik turalmaytti; bəlki Pərwərdigar həmmə düxmənlirini ularning қolioja tapxurdi. **45** Pərwərdigarning Israilning jəmətiga wədə қilojan himmətliridin həqbiri қaldurulmay əməlgə axurului.

22 U wakitta Yəxua Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim կəbilisidikilərni qakırıp ularoja: — **2** Silər bolsanglar Pərwərdigarning կuli Musaning silərgə buyruqinining həmmisigə əməl қildinglar, mening silərgə əmr қilojan barlıq səzlirimgimu կulağ saldinglar; **3** silər bu nuroqun künlərdə taki bügüngə կədər ķerindaxliringlarni taxliwətməy, bəlki Pərwərdigar

Hudayinglar [silərgə] əmr kılıqan wəzipini tutup kəldinglar; **4** əmdi Pərwərdigar Hudayinglar wədə kılıjinidək, ərindaxliringlarqa aramlıq bərdi; xunga silər Pərwərdigarning қuli Musa Iordan dəryasining u təripidə silərgə bərgən miras zemininglarqa, əz qedirliringlarqa kaytip beringlar. **5** Pəkətla Pərwərdigarning қuli Musa silərgə buyrup tapxuroqan қanun-əmrlərgə əməl kilişka, yəni Pərwərdigar Hudayinglarnı səyüp, Uning barlık yollırıda mengip, əmrlirini tutup uningə baqlınip, pütün kəlbinglar wə pütün jan-dilinglar bilən Uning hizmitidə boluxka ihlas bilən kəngül bəlünglar, — dedi. **6** Xuning bilən Yəxua ularni bəht-bərikət tiləp, yoloja saldı; ular əz qedirlirioqa kaytip ketixti. **7** Manassəh yerim kəbilisigə bolsa Musa ularoqa Baxanni miras kılıp bərgənidi; yənə bir yerim kəbiligə Yəxua Iordan dəryasining bu kəti, yəni əjərb təripidə ularning ərindaxlirining arisida miras bərdi. Yəxua ularni əz qedirlirioqa kaytix yolioja salışan wakıtida, u ularoqimu bəht-bərikət tiləp, **8** ularoqa: — Intayın kəp baylıklar, intayın kəp qarpaylarnı, xundakla kəp miğdarda kümüx, altın, mis, təmür wə kiyim-keqəklərni elip, əz qediringlarqa kaytip beringlar; düxmənliringlardın alopjan oljini ərindaxliringlarqa üləxtürüp beringlar, dedi. **9** U wakitta Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisi Əanaan zeminidiki Xilohdin qıkip Israillardın ayrılip, Pərwərdigarning Musanıng wasitisi bilən kılıqan əmri boyiqə ularning təəllükati bolışan əz miras zemini Gilead yurtioqa ərap kaytip mangdi. **10** Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisi Əanaan zeminidiki Iordan dəryasining boyidiki Gəlilotka

yetip kəlgəndə, u yərdə Iordan dəryasining boyida bir қurbangahı yasidi; қurbangahı naħayiti qong wə həywətlik yasalojanidi. **11** Israillar oja: «Mana Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisi Қanaan zeminidiki Iordan dəryasining u ketidiki Gəlilotta, yəni Israillarning udulida bir қurbangahı yasaptu» degən həwər anglandı. **12** Israillar bu həwərnı angliojan həman, ularning pütkül jamaiti ular bilən uruxux üçün Xilohka toplandi. **13** U wakitta Israillar kahin Əliazarning oğlı Finihasni Gilead zeminidiki Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisigə mangdurdi **14** wə xundakla uning bilən on əmirni, Israilning hərbir kəbilisidin jəmət baxlıçı bolovan birdin əmirni uningə qəmrəh, kılıp əwətti; hərbir əmir hərkəysi ata jəməttiki mingliojan Israillarning kattiwexi idi. **15** Bular əmdi Gilead zemini oja, Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisigə kelip ular oja: — **16** Mana Pərwərdigarning pütkül jamaiti silərgə mundak dəydu: «Silərning Pərwərdigar ola əgixixtin yenip, əzünglar ola қurbangahı yasap, Israilning Hudasidin yüz əriüp, Pərwərdigar ola asiylik kılıp etküzgən bu rəzillikinglar zadi կandaq ix? **17** Peorda burun etküzgən kəbihlikimiz bizə yetip axmasmu? Gərqə Pərwərdigarning jamaitining bəxi oja waba qüxkən bolsimu, biz tehi bügüngə կədər bu ixtin əzimizni paklandurmiduk. **18** Silər bugün Pərwərdigar ola əgixixtin yandinglar; xundak boliduki, silər bugün Pərwərdigar ola asiylik kılıqan bolqaqka, u jəzmən ətə Israilning pütkül jamaitigə oqəzəplinidu. **19** Həlbuki, mubada silər miras kılıp aloqan zemin napak bolup կaloqan bolsa, Pərwərdigarning təwəliki

bołqan zeminoja, Uning qediri tikləngən yurtka yenip kelip, arimizda miras elinglar. Pəkət Pərwərdigar Hudayimizning kurbangahıdin baxka əzünglar üçün kurbangah yasax bilən Pərwərdigaroja wə bizlərgə asiylik kilmanglar. **20** Zərahıning oqlı Akan haram bekitilgən nərsilərdin elip, itaətsizlik kılqan əməsmu? Xu səwəbtin қəbihliki üçün yalquz ular əltürülüp қalmay, Pərwərdigarning əqəzipi yənə pütkül Israil jamaitining üstigə qüxkən əməsmu?». **21** Xuning bilən Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim қəbilisi mingliojan Israillarning kattiwaxliriqa jawab berip mundak dedi:
— **22** «Ilahıarning ilahi Pərwərdigardur! Ilahıarning ilahi bołqan Pərwərdigar Əzi buni bilidu, Israilmu uni bilgəy! Əgər bu ix asiylik bolsa yaki Pərwərdigaroja itaətsizlik bolsa, əmdi bizlərni bügün əlümdin ayimanglar!

23 Əgər bizning əzimiz üçün kurbangahni yasiximiz Pərwərdigaroja əgixixtin yenix üçün bołqan bolsa, xundakla kurbangahning üstidə kəydürmə kurbanlıq sunux, axlık hədiyəlirini sunux, inaklık kurbanlıqlarını sunux üçün bołqan bolsa, undakta Pərwərdigar Əzi bu ix toɔrluluk bizdin hesab alsun; **24** əksiqə bu ixni kılıximizning səwəbi həkikətən xuki, kəlgüsida silərning baliliringlar bizning balilirimizoja: «Silərning Israılning Hudasi Pərwərdigar bilən կandak munasiwitindər bar? **25** Əy Rubənlər wə Gadlar, Pərwərdigar biz bilən silərning otturimizda İordan dəryasını qegra kılıp koyqan əməsmu? Xunga silərning Pərwərdigardin həqkandak nesiwənglar yoktur!» deyixidin əndixə kıldıuk. **26** Xunga biz: «Kopup bir kurbangah yasaylı; lekin bu kəydürmə

ķurbanlıklar üçünmu əməs, baxka hil ķurbanlıklar üçünmu əməs, **27** bəlki kəlgüsidiə Pərwərdigarning aldida kəydürmə ķurbanlıklımız bilən baxka hil ķurbanlıklımız wə inaklıq ķurbanlıklımız bilən uning ibaditidə boluximiz üçün, silər wə bizning otturimizda, xundakla keyinkı dəwrlirimizdə bir əslətmə guwahlıq bolsun üçün uni yasiduk; baliliringlarning kəlgüsidiə balilirimizdə «Pərwərdigardin həqkanda nesiwənglar yok» deməsliki üçün xundak kıldıuk. **28** Əgər ular kəlgüsidiə biz bilən əwladlirimizdə xundak desə, biz jawab berip: «Mana, kəydürmə ķurbanlıq sunux üçün yaki baxka hil ķurbanlıklarnı sunux üçün yasaloğan əməs, bəlki silər bilən bizning otturimizda bir guwahlıq bolsun dəp yasaloğan, bu Pərwərdigarning ata-bowilirimiz yasioğan ķurbangahının əndizisidur!» deyələymiz. **29** Pərwərdigar oja asiylik kılıp, Pərwərdigar oja əgixixtin yenip, Pərwərdigar Hudayimizning qedirining aldida turoğan ķurbangahıtin baxka ikkinçi bir ķurbangahını yasap, uning üstidə kəydürmə ķurbanlıq, axlıq hədiyələr wə baxka hil ķurbanlıklarnı ətküzüx niyiti bizdin neri bolqay!». **30** Kahin Finihas wə uning bilən billə kəlgən jamaət əmirliri, yəni mingliqan Israillarning kattiwaxliri Rubənlər, Gadlar wə Manassəhlərning eytən səzlini anglioğanda ular xuningdin hux boldi. **31** Əliazarning oğli kahin Finihas Rubənlər, Gadlar wə Manassəhlərgə: — Silər Pərwərdigar oja bu itaətsizlikni kılmiqininglar üçün Pərwərdigarning otturimizda turuwatkanlığını əmdi bildük; silər bu ix bilən Israillarnı Pərwərdigarning қolidin kutkuzdungular, dedi. **32** Andin Əliazar kahinning oğli

Finiħas bilən əmirlər Rubənlər wə Gadlarning yenidin, Gilead zeminidin qikip Қанаan zeminiqa Israillarning yenioqa yenip kelip bu həwərni ularoqa dəp bərdi. **33** Bu ix Israillarning nəziridə yahxi kəründi; Israillar Hudaοja həmdusana eytip, Rubənlər bilən Gadlaroqa hujum kılıp, ular bilən uruxup ularning turuwatkan zeminini wəyran kılıyli, degən gəpni ikkinqi tiloqa almidi. **34** Rubənlər bilən Gadlar bu қurbangahıka «Guwahlık» dəp at կoydi; qünki ular: — «U arimizda Pərwərdigarning Huda ikənlikigə guwahıtur» dedi.

23 Pərwərdigar Israiloja ətrapidiki düxmənliridin aram berip uzun zamanlar etüp, xundakla Yəxua ķerip, yeximu qongiyip կalojanda, **2** Yəxua pütkül Israilni, ularning aksakallırını, baxlıkları, һakim-sorakqlırı bilən bəg-əməldarlırını qakırıp ularoqa mundak dedi: — «Mən ķerip կaldım, yeximmu qongiyip կaldi. **3** Pərwərdigar Hudayinglarning silər üçün muxu yərdiki barlık taipilərgə կandak ixlarnı կilojinini өzünglar kərdünglar; qünki silər tərəptə turup jəng կilojuqi Pərwərdigar Hudayinglar Өzidur. **4** Mana, mən əzüm yokatkan һəmmə əllərning zeminliri bilən կalojan bu taipilərning zeminlirini կoxup կəbilə-jəmətinglər boyiqə qək taxlap Iordan dəryasidin tartip kün petix tərəptiki Uluq Dengizəliqə, silərgə miras kılıp təkşim kılıp bərdim. **5** Pərwərdigar Hudayinglar Өzi ularni aldinglardın կooqlap qikirip, kəzünglardın nerı kılıp, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə eytənidək silər ularning zeminiqa igə bolisilər. **6** Xunga silər tolimu kəysər bolup Musaning қanun kitabida pütülgənning һəmmisini tutup, ong ya soloja qətnəp kətməy, uningəja əməl կiliçka kəngül

bəlünqlar; **7** xundak kılıp, aranglarda kəlip қalojan bu taipilər bilən bardı-kəldi қilmanglar; xuningdək ularning ilahlırinin namılırini tiloja almanglar yaki ularning nami bilən қəsəm қilmanglar; ularoja ibadət қilmanglar, ularoja bax urmanglar; **8** bəlki bügüngiçə kılɔjininglardək, Pərwərdigar Hudayinglar oja baɔ̄linip turunglar. **9** Qünki Pərwərdigar aldinglardın qong-qong wə küqlük əllərni կօջլաپ qikiriwətkəndur; bügüngiçə həqkandak adəm aldinglarda put tirəp turalmidi. **10** Pərwərdigar Hudayinglar silərgə eytkini boyiqə silər tərəptə turup jəng kılɔjini üçün silərdin bir adiminglar ularning ming adimini tiripirən kılıdu. **11** Xunga Pərwərdigar Hudayinglarnı səyüx üçün eż kənglünglar oja kattık səgək bolunglar! **12** Qünki əgər silər Uningdin yüz ərüp aranglarda қalojan bu əllər bilən arilixip-baɔ̄linip, ular bilən қoda-baja bolup, ular bilən berix-kelix kılsanglar, **13** undakta silərgə xu ix ayan bolsunki, Pərwərdigar Hudayinglar aldinglardın bu əllərni ikkinqi կօջլաپ qikarmaydu, bəlki bular silərgə կapkan wə kiltak bolup, bikininglar oja կamqa bolup quxüp, kezünglərgə tikən bolup sanjilidu; ahirda Pərwərdigar Hudayinglar silərgə bərgən bu yahxi zemindin məhərum bolup yokilisilər. **14** Mana, mən bugün barlık adəmlər mukərrər besip ətidiojan yolni mangımən; silərning pütün dilinglar wə wujudunglar oja xu roxənki, Pərwərdigar Hudayinglarning silər toopruluk қilojan mubarək wədilirining həqbırı əməlgə axurulmay қalmidi; həmmisi silər üçün bəja kəltürülüp, həqkaysisi yerdə қalmidi. **15** Lekin silər Pərwərdigar Hudayinglarning silərgə əmr kılıp tohtatkan

əhdisini buzəjanda, Pərwərdigar Hudayinglar silərgə wədə kılajan həmmə bərikət üstünglərgə qüxürülgəndək, xundak boliduki, Pərwərdigar Hudayinglar silərni Əzi silərgə bərgən zemindin yoğatkuqə barlıq agah kılajan ixni qüxüridü; silər berip, [uning əhdisini buzup] baxka ilahılarqa ibadət kılıp bax ursanglar, Pərwərdigarning əzəzipi silərgə tutixip, silərni Əzi silərgə bərgən yahxi zemindin tezla yok kılıdu».

24 Andin Yəxua Israilning həmmə kəbililirini Xəkəmgə yicip, Israilning aksakallırı, baxlıkları, hakim-sotqılırı bilən bəg-əməldarlarını qakırdı; ular əzlirini Hudanıñ huzurıqa hazırlanmış 2 Yəxua pütkül həlkə: Israilning Hudası Pərwərdigar: — «Kədimki zamanda ata-bowiliringlar, jümlidin İbrahim bilən Nahorning atisi Tərah dəryanıñ u təripidə olturatti; ular baxka ilahıarning küllükida bolatti. 3 Lakin Mən atanglar İbrahimni dəryanıñ u təripidin elip kelip, uni baxlap pütkül Қanaan zeminini aylandurup, uning nəslini awutup uningoşa Ishäkni bərdim. 4 Andin Mən Ishäkka Yakup bilən Əsawni bərdim; Əsawoşa Seir taqlıq rayonını təwəlik kılıp bərdim, Yakup bilən oğulları bolsa Misiroşa qüxüp bardı. 5 Keyinrək Mən Musa bilən Hərunni əwətip, Misirliklər arisida əməllirim bilən ularıqa dəhəxətlik wabalarnı qüxürdüm; andin silərni xu yərdin elip qıktım. 6 Mən bu tərikdirə ata-bowiliringlərni Misirdin elip qıkip, ular [Kızıl] Dengizə oşunca yetip kəlginidə, misirliklər jəng hərwiliri wə atlıq əskərləri bilən ata-bowiliringlərni köçləp dengizə qəbələ kəldi. 7 Israillar xuan Pərwərdigarıqa nida kiliwidı, U silər bilən Misirliklarning arisioşa tum կarangoçuluk

qüxürdi; andin dengizni ularning üstigə basturup yaptı. Silər Əz kəzliringlar bilən Mening Misirda nemə kılɔjinimni kərdünglar; andin silər uzun wakitkiqə qəldə turdunglar. **8** Keyinrək Mən silərni Iordan dəryasining u təripidə turqan Amoriylarning zeminoja baxlap kəldim; ular silər bilən soğuxkanda mən ularni қolunglaroja berip, silər ularning zeminini igilidinglar. Mən ularni aldinglardın yokitiwəttim. **9** U wakitta Moabning padixahı, Zipporning oqlı Balak kəpop, Israil bilən jənggə qüxti wə silərni қarоjax üçün Beorning oqlı Balaamni qakirip kəldi; **10** lekin Mən Balaamning səzigə կulak salmidim; xuning bilən u silərgə կayta-կayta bəht-bərikət tilidi wə Mən silərni [Balakping] қolidin կutkuzdum. **11** Keyinrək silər Iordan dəryasidin etüp Yerihooja baroqanda Yerihoning adəmliri Amoriylar, Pərizziylər, Қanaaniylar, Hıttiyalar, Gırgaxiyalar, Hıwiylar wə Үəbusiylar silər bilən uruxka կopkını bilən Mən ularni қolunglaroja tapxurup bərdim; **12** Mən aldinglaroja serik hərini əwəttim, serik hərə Amoriylarning ikkila padixahını həydiwətkəndək ularnimu həydiwətti; bu ix silərning կiliqinglar yaki okyayinglar bilən bolmidi. **13** Mən silərgə əz қolunglar bilən əmgək singdürmigən bir zeminni, əzünglar yasimiojan xəhərlərni bərdim, wə silər xularda makan կildinglar; əzünglar tikmigən üzümzarlıklar bilən zəytunzarlıklardin mewilirini yəwatisilər» dəydu, — dedi. **14** — Xunga əmdi silər Pərwərdigardin կorķup iħlasmənlik wə həkikət iqidə uning ibaditidə bolunglar; ata-bowiliringlar dəryaning u təripidə wə Misirda qoқunojan ilahlarni taxlap, pəkət Pərwərdigarning

ķullukida bolunglar. **15** Lekin əgər Pərwərdigarning ibaditi silərgə yaman kərünsə, kimgə ibadət ķılıdiojininglarnı talliwelinglar — məyli ata-bowiliringlar dəryanıng u təripidə turoqanda qoқunojan ilahılar bolsun yaki silər turuwatkan zemindiki Amoriylarning ilahlıri bolsun, ularnı tallanglar; lekin mən bilən əyümdikilər bolsak Pərwərdigarning ibaditidə bolimiz, — dedi. **16** Həlk jawab berip: — Pərwərdigarnı tərk etip baxqa ilahıarning ibaditidə bolux bizdin neri bolsun! **17** Qünki biz bilən ata-bowilirimizni «ķulluk makani» bolоjan Misir zeminidin qikirip, kezimizning aldida bu qong möjizilik alamətlərni kərsitip, կaysi yolda mangmaylı, կaysi həlkning arisidin etməyli, bizni saklıojuqi Pərwərdigar Hudayimiz Əzidur! **18** Pərwərdigar bu zeminda turoqan barlıq taipilərni, jümlidin Amoriylarnı aldımızdin կooqlıwətti; xunga bizmu Pərwərdigarning ibaditidə bolimiz; qünki U bizning Təngrimizdur! — dedi. **19** Yəxua həlkə: — Silər Pərwərdigarning ibaditidə bolalmaysilər, qünki U mukəddəs bir Hudadur; U wapasızlıkça həsət կilojuqi bir Təngri bolоaqka, itaətsizlikliringlar bilən gunahliringlarnı kəqürəlməydu. **20** Əgər silər Pərwərdigarnı taxlap, yat ilahılarqa qoқunojan bolsanglar Umu silərdin yüz ərüp, silərgə yahxılık kılıp kəlgənning ornida silərgə bala kəltürüp yokitidu, — dedi. **21** Lekin həlk Yəxuaşa jawab berip: — Hərgiz undak bolmayıdu! Biz Pərwərdigarning ibaditidə bolimiz, — dedi. **22** Buni anglap Yəxua həlkə: — Əzünglarning Pərwərdigarnı, Uning ibaditidə boluxni tallıqanlıkinglarqa əz-əzünglarqa guwahqi boldunglar, dewidi, ular: — Əzimiz guwah! —

dəp jawab berixti. **23** U: — Undak bolsa əmdi aranglardiki yat ilahılarnı qıkırıp taxliwetip, kenglünglarnı Israilning Hudasi Pərwərdigar oja intilidiojan kilinglar, dedi. **24** Həlk Yəxua oja jawab berip: — Biz Pərwərdigar Hudayimizning ibaditidə bolup, uning awaziojla կulak salidiojan bolimiz, dedi. **25** Xuning bilən Yəxua u küni həlk bilən əhdə bəqəliyip, Xəkəmdə ular üçün həküm-bəlgilimilərni tohtitip bərdi. **26** Andin Yəxua bu həmmə səzlərni Pərwərdigarning կanun kitabişa pütüp, yoojan bir taxni elip kelip, uni Pərwərdigarning mukəddəs jayining yenidiki dub dərihining astioja tikləp koydi. **27** Andin Yəxua həlkə: — Mana bu tax bolsa bizgə guwahı bolup turidu; qünki u Pərwərdigarning bizgə kılıjan həmmə səzlini anglap turdi; u Pərwərdigar Hudayinglardin tanmaslıkinglar üçün üstünlarda guwahı bolup turidu, — dedi. **28** Yəxua xularni dəp həlkni yoloja selip, hərbirini eż miras yerigə yandurdi. **29** Bu ixlardin keyin Nunning oqlı, Pərwərdigarning կuli Yəxua bir yüz on yexida wapat boldi. **30** Ular uni elip berip, Əfraim taqlıq rayonida, Gaax teoqining ximal təripidiki eż miras ülüxi bolovan Timnat-Serah degən jayda dəpnə kıldı. **31** Yəxuaning pütkül həyat künlididə, xundakla Yəxuadin keyin կalojan, Pərwərdigarning Israil üçün կilojan həmmə mejizilik əməllirini obdan bilidiojan aksakallarning pütkül həyat künlidimu Israil Pərwərdigarning ibaditidə bolup turdi. **32** Yüsüpning səngəklirini bolsa, Israillar ularni Misirdin elip kəlgənididi. Ular bularnı Xəkəmgə elip berip, Yakup Xəkəmning atisi Həmorning oqulliridin yüz kəsitaḥ kümüxkə setiwalovan yərdə dəpnə kıldı. Xu yər

Yüsüplərning miras ülüxi bolup қaldi. **33** Hərunning oqlı
Əliazarmu wapat boldı; ular uni oqlı Finihaska miras
kilip berilgən Əfrəimning təqəlilik rayonidiki Gibeah, degən
jayda dəpnə қildi.

Batur Hakimlar

1 Wə Yəxua wapat bolqandan keyin xundağ boldiki, Israillar Pərwərdigardin: — Bizdin kim awwal qikip Қанаaniylar bilən sokuxsun? — dəp soridi. **2** Pərwərdigar səz kılıp: — Yəhuda qıksun; mana, Mən zeminni uning қolioğa tapxurdum, — dedi. **3** U waqitta Yəhuda akisi Ximeonqa: — Sən mening bilən billə Қanaaniylar bilən sokuxuxka, manga qək taxlinip miras kılınoğan zeminoğan qıksang, mənmu sanga qək taxlinip miras kılınoğan zeminoğan sən bilən billə qikip [sokuximən], dewidi, Ximeon uning bilən billə qıktı. **4** Yəhuda u yərgə qikkanda, Pərwərdigar Қanaaniylar wə Pərizziylərni ularning қolioğa tapxurdi. Xuning bilən ular Bezək degən jayda ularni urup kırıp, on ming adimini əltürdi. **5** Ular Bezəktə Adoni-Bezək degən padixah bilən uqrixip kəlip, uning bilən sokuxup Қanaaniylar bilən Pərizziylərni urup kirdi. **6** Adoni-bezək қaqtı, ular kooqlap berip, uni tutuwelip, қollirining qong barmikj bilən putlirining qong barmikjini kesiwətti. **7** Xuning bilən Adoni-Bezək: — Əyni qaoğda қollirining qong barmikj bilən putlirining qong barmikj kesiwetilgən yətmix padixah dastihinimning tegidiki uwaklarni terip yegənidi. Mana əmdi Huda mening kılıqanlırimni əzümgə yandurdi, dedi. Andin ular uni Yerusaleməqə elip bardı, keyin u xu yərdə əldi. **8** Yəhudalar Yerusaleməqə hujum kılıp xəhərni ixçal kıldı; ular u yərdə olturoqıqları kiliqlap kırıp, xəhərgə ot köyüwətti. **9** Andin Yəhudalar qüxüp, taçlıq rayon, jənubdiki Nəgəw wə Xəfəlah oymanlığında turuwatkan Қanaaniylar bilən sokuxti. **10** Andin Yəhudalar Həbrondiki Қanaaniylar oğ

hujum kılıp, Xexay, Ahiman wə Talmaylarnı urup kırdı
(ilgiri Hebron «Kiriat-Arba» dəp atılattı). **11** Andin ular
u yərdin qıkıp, Dəbirdə turuwatkanlar oja hujum kıldı
(ilgiri Dəbir «Kiriat-Səfər» dəp atılattı). **12** Kaləb: —
Kimki Kiriat-Səfərgə hujum kılıp uni alsa, uningoja kızım
Aksahni hotunlukka berimən, degənidi. **13** Kaləbning ukisi
Kenazning oğlı Otniyel uni ixojal kıldı, Kaləb uningoja
kızı Aksahni hotunlukka bərdi. **14** Wə xundak boldiki, kız
[yatlıq bolup] uning kəxioja barar qaçda, erini atisidin bir
parqə yər soraxka ündidi. Aksah exəktin qüxüxigə Kaləb
uningdin: — Sening nemə təliping bar? — dəp soridi. **15**
U jawab berip: — Meni alahidə bir bərikətligəysən; sən
manga Nəgəwdin [kaojirak] yər bərgənikənsən, manga
birnəqqə bulaknimu bərgəysən, dedi. Xuni dewidi, Kaləb
ungingoja üstün bulaklar bilən astin bulaklarnı bərdi.
16 Musaning կeynatisining əwladlıri bolqan Keniylər
Yəhuda oja koxulup «Hormilik Xəhər» din qıkıp Aradning
jənub təripidiki Yəhuda qəligə berip, xu yərdiki həlk
bilən billə turoqanidi. **17** Yəhuda bolsa akisi Ximeon bilən
billə berip, Zəfat xəhəridə turuwatkan Қanaaniylarnı
urup kırıp, xəhərni mutlak wəyran kıldı; xuning bilən
xəhərning ismi «Hormah» dəp ataloqan. **18** Andin
Yəhudalar Gaza bilən uning ətrapini, Axkelon bilən uning
ətrapini, Əkron bilən uning ətrapini igilidi. **19** Pərvərdigar
Yəhuda bilən billə bolqaq, ular taqlıq yurtnı məətlup
kılip aldi; lekin jılıqidikilərni bolsa, ularning təmür jəng
hərwiliri bolqaqka, ularni zeminidin қooqliwetəlmidi.
20 Ular Musaning buyruqınıdək Həbronni Kaləbkə
bərdi. Xuning bilən Kaləb Anakning üç oğlini u yərdin

қоғлиwətti. **21** Lekin Binyaminlar bolsa Yerusalemda olturuwatkan Yəbusiylarnı қoғlap qikiriwetəlmidi; xunga ta bügüngiqə Yəbusiylar Binyaminlar bilən Yerusalemda billə turmakta. **22** Yusüpning jəməti Bəyt-əlgə hujum kıldı; Pərvərdigar ular bilən billə idi. **23** Yusüpning jəməti Bəyt-əlning əhwalini bilip kelixkə qarlıoqqları əwətti (ilgiri xəhərning nami Luz idi). **24** Qarlıoqqlar xəhərdin bir kixining qikip keliwatkinini baykap uningoja: — Xəhərgə kiridiqan yolni bizgə kərsitip köysang, sanga xapaət kərsitimiz, — dedi. **25** Xuning bilən xu kixi xəhərgə kiridiqan yolni ularoja kərsitip köydi. Ular berip xəhərdikilərni urup kiliqlidi; lekin u adəm bilən ailisidikilərni aman köydi. **26** U adəm keyin Hıttiyarlarning zeminoja berip, xu yərdə bir xəhər bərpa kilip, naminı Luz dəp atidi. Ta bügüngiqə uning nami xundak atalmakta. **27** Lekin Manassəhlər bolsa Bəyt-Xeanni wə uningoja karaxlık kəntlərni, Taanağni wə uningoja karaxlık kəntlərni ixojal kilmidi; ular Dor wə uningoja karaxlık kəntlərdiki həlkni, Ibleam wə uningoja karaxlık kəntlərdiki həlkni, Megiddo wə uningoja karaxlık kəntlərdiki həlkni қoғliwətmidi, zeminni almidi; Қanaaniylar xu zeminda turuwerixkə bəl baqlıqanidi. **28** Israil barəjanseri küqəygəqkə Қanaaniylarnı əzlirigə haxarqi kilip bekindurdi, lekin ularni əz yərliridin pütünləy қoғliwətmidi. **29** Əfraimlarmu Gəzərdə turuwatkan Қanaaniylarnı қoғliwətmidi; xuning bilən Қanaaniylar Gəzərdə ular bilən billə turiwərdi. **30** Zəbulun nə Kitronda turuwatkanlarnı nə Nahalolda turuwatkanlarnı

қоғлиwətmidi; xuning bilən Қанаaniylar ularning arisida olturaklıxip, ularoja haxarqi mədikar boldi. **31** Axir bolsa nə Akkoda turuwatkanlarnı nə Zidonda turuwatkanlarnı қоғliwətmidi, xundakla Aħlab, Akzib, Həlbah, Afək Rəhoblarda turuwatkanlarnimu қоғliwətmidi. **32** Xuning bilən Axirlar xu zeminda turuwatkanlarning arisida, yəni Қанаaniylarning arisida olturaklıxip қaldı; ular Қанаaniylarnı əz yeridin қоғliwətmidi. **33** Naftalilar nə Bəyt-Xəməxtə turuwatkanlarnı nə Bəyt-Anatta turuwatkanlarnı қоғliwətmidi; xuning bilən ular xu zeminda turuwatkanlarning arisida, yəni Қанаaniylarning arisida olturaklıxip қaldı; Bəyt-Xəməx wə Bəyt-Anattiki həlk ularoja haxarqi mədikar boldi. **34** Amoriylar Danlarnı taqılık rayonqa məjburiy həydəp qikiriwetip, ularnı jiloqa-tüzlənglikkə qüxükə yol қoymidi. **35** Amoriylar Hərəs teoqi, Ayjalon wə Xaalbimda turuwerixkə niyət baqlıqjanidi; lekin Yüsüp jəmətining қoli küqəygəndə, Қanaaniylar ularoja haxarqi mədikar boldi. **36** Amoriylarning qegrisi bolsa «Serik Exək dawini»din қoram texioqa etüp yukarı təripigə baratti.

2 Pərwərdigarning Pərixtisi Gilgaldin Bokimoja kelip: — Mən silərni Misirdin qikirip, ata-bowiliringlaroja kəsəm kılıp bərgən zeminə elip kelip: «Mən silər bilən ķilojan əhdəmni əbədgıqə bikar kilmaymən; **2** Lekin silər bu zeminning həlkə bilən həqkandak əhdə baqlımagalar, bəlki ularning kurbangahlarını buzup taxlixinglar kerək» — degənidim; lekin silər Mening awazimoja կulak salmidinglar. Bu silərning nemə ķilojininglar?! **3** Xunga Mən [xu qaɔ̰da] silərgə: «[Xundak ķilsanglar]

ularni silərning aldinglardin қooqliwətməymən; ular bikininglarqa yantak bolup sanjilidu, ularning ilahlıri silərgə tor-tuzak bolidu» — dəp agahlandurdum, — dedi. **4** Pərwərdigarning Pərixtisi barlıq Israillarqa bularni degəndə, ular ün selip yiołap ketixti. **5** Xuning bilən bu jayning nami «Bokim» dəp қoyuldi; ular xu yerdə Pərwərdigaroja atap қurbanlıklarni sundı. **6** Yəxua həlkni tarkitiwetiwidi, Israillar hərkəyisi əzlirigə miras kılınoğan zeminni igiləx üçün kaytip ketixti. **7** Yəxuaning pütkül hayatı künliridə, xundakla Yəxuadin keyin қaloğan, Pərwərdigarning Israil üçün kılıoğan həmmə karamət əməllirini obdan bilgən aksakallarning pütkül hayatı künliridimu [Israil] həlkı Pərwərdigarning ibaditidə bolup turdi. **8** Əmdi Nunning oğlı, Pərwərdigarning կuli Yəxua bir yüz on yexida wapat boldi. **9** Ular uni elip berip, Əfraim taqlıq rayonida, Gaax teoqining ximal təripidiki əz miras ülüxi boloğan Timnat-Serah, degən jayda dəpnə қıldı. **10** Bu dəwrlikilərning həmmisi [əlüp] əz ata-bowilirioja koxulup kətti; ulardin keyin Pərwərdigarnimu tonumaydioğan, xundakla uning Israil üçün қılıoğan əməllirini bilmigən bir dəwr pəyda boldi. **11** Xuningdin tartip Israil Pərwərdigarning nəziridə rəzil boloğanni kılıp Baal-butlarning ibaditigə kirixti. **12** Ular əzlirini Misir zeminidin qikirip elip kəlgən ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigarnı taxlap, ətrapidiki taipilərning ilahlıridin boloğan yat ilahlarqa əgixip, ularoja bax urup, Pərwərdigarning əqəzipini қozoji. **13** Ular Pərwərdigarnı taxlap, Baal wə Axərahılarning küllüköja kirixti. **14** Buning bilən Pərwərdigarning əqəzipi

Israiloja tutixip, harab қilinsun дәп, у уларни талантарaj қилоуqилarning қолиңа taxlap бәрди, yənə ətrapidiki düxmənlirining қолиңа tapxurup бәрди; xuning bilən ular düxmənlirining aldida bax kötürəlmidi. **15** Ular կeyərgə barmisun, Pərwərdigarning қоли уларни apət bilən urdi, huddi Pərwərdigarning deginidək, wə Pərwərdigarning ularoja կəsəm қilojinidək, ular tolimu azablik һalətkə qüxüp կaldi. **16** Andin Pərwərdigar [ularning arisidin] batur һakimlarnı turoquzdi, ular [Israillarnı] talan-taraj қiloqıqlarning қolidin կutkuzup qikti. **17** Xundaktimu, ular өз һakimliriңа կulak salmidi; əksiqə ular yat ilahılarоja əgixip buzukluk қilip, ularоja bax urup qokundi; ata-bowlirining mangoojan yolidin, yəni Pərwərdigarning əmrlirigə itaət қiliх yolidin tezla qikip kətti; ular һeq itaət կilmidi. **18** Pərwərdigar կaçaniki ular üçün batur һakimlarnı turoquzsa, Pərwərdigar һaman xu batur һakim bilən billə bolatti, batur һakimning hayat künliridə ularni düxmənlirining қolidin կutkuzup qikatti; qunki ularni harlap əzgənlər tüpəylidin kötürülgən ah-zarlarnı angliojan Pərwərdigar ularоja iqini aqritatti. **19** Lekin batur һakim əlüp ketixi bilənla, ular arkisiңa yenip, yat ilahılarоja əgixip, ularning կullukioja kirip, ularоja bax uruxup, əzlirini ata-bowliridinmu ziyadə bulqaytti; ular nə xu կilmixliridin tohtimaytti, nə өz jahıl yolidin һeq yanmaytti. **20** Xuning bilən Pərwərdigarning օəzipi Israiloja կattik tutaxti, U: — «Bu həlk Mən ularning ata-bowliriңa tapiliojan əhdəmni buzup, awazimoja կulak salmiojini üçün, **21** buningdin keyin Mən Yəxua əlgəndə bu yurtta կaldurojan taipilərdin һeqbirini

ularning aldidin қоғлиwətməymən; **22** buningdiki məksət, Mən xular arkılık Israilning ularning ata-bowiliri tutkandək, Mən Pərwərdigarning yolini tutup mangidiojan-mangmaydiojanlığını sinaymən» — dedi. **23** Xuning bilən Pərwərdigar xu taipilərni қaldurup, ularnı nə dərhalla zeminidin məhrum kılıp қoғliwətmidi nə Yəxuaning қoliojimu tapxurup bərmigənidi.

3 Təwəndikilər Pərwərdigar Qanaaniylar bilən bolqan jəngni bexidin ətküzmigən Israilning [əwladlırını] sinax üçün қaldurup қoyojan taipilər **2** (U Israillarning əwladlırını, bolupmu jəng-uruxlarnı kərüp bakəmiojanlarnı pəkət jəngni eğünsün dəp қaldurojanidi): — **3** — ular Filistiyılerning bəx əmirliki, barlıq Qanaaniylar, Zidonluqlar wə Baal-Hərmon teoqidin tartip Hamat eçiziqiçə Liwan taqlıkıda turuwatkan Hıwiylar idi; **4** Ularnı қaldurup қoyuxtiki məksiti Israilni sinax, yəni ularning Pərwərdigarning Musanıng wasitisi bilən ata-bowilirioqa buyruojan əmrlirini tutidiojan-tutmaydiojanlığını bilix üçün idi. **5** Xuning bilən Israillar Qanaaniylar, yəni Hıttiyalar, Amoriylar, Pərizziylər, Hıwiylar wə Yəbusiyalar arısida turdi; **6** Israillar ularning kızlirioqa əylinip, əz kızlirini ularning oqullirioqa berip, ularning ilahlırinining küllükioqa kirdi. **7** Israillar Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kılıp, əz Hudasi Pərwərdigarnı untup, Baallar wə Axərahıarning küllükioqa kirdi. **8** Xuning bilən Pərwərdigarning əqəzipi Israilioqa tutixip, ularnı Aram-Naharaimning padixahı Kuxan-Rixataimning қolioqa tapxurdi. Bu tərikdirə Israillar səkkiz yilöliqə Kuxan-Rixataimoqa bekindi boldi. **9** Israillar

Pərwərdigar oja pəryad kətürgəndə, Pərwərdigar ular
üqün bir կutկuzoլuqini turoquzup, u ularni կutկuzdi.
U kixi Kaləbning inisi Kenazning oɔli Otniyəl idi. **10**
Pərwərdigarning Rohı uning üstigə qüxüp, u Israiloja
hakimlik կildi; u jənggə qikəwidə, Pərwərdigar Aramning
padixahı Կuxan-Rixataimni uning կolioja tapxurdi;
buning bilən u Կuxan-Rixataimning üstidin օjalib կeldi.
11 Xuningdin keyin zeminda կirik yiloqıqə amanlıq boldi;
Kenazning oɔli Otniyəl aləmdin ətti. **12** Andin Israillar
yənə Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləjanni կildi; ular
Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləjanni կiloqka, u
Moabning padixahı Əglonni Israil bilən կarixilixixka
küqləndürdi. **13** U Ammoniylar wə Amaləkiylərni ezigə
tartip, jənggə qikəp Israilni urup կirip, «Hərmilik Xəhər»ni
ixəjal կildi. **14** Buning bilən Israillar on səkkiz yiloqıqə
Moabning padixahı Əglonoja bekəndi boldi. **15** Xuning
bilən Israillar Pərwərdigar oja pəryad kətürdi; Pərwərdigar
ular üqün bir կutկuzoլuq, yəni Binyamin կəbilisidin
boləjan Gəraning oɔli əhudni turoquzdi; u solhay idi. Israil
uning կoli bilən Moabning padixahı Əglonoja sowoqat
əwətti. **16** Əmdi əhud ezigə bir gəz uzunlukta ikki bislik bir
xəmxər yasatkanidi; uni kiyimining iqigə, ong yotisining
üstigə kisturuwaldi; **17** U xu һaləttə sowoqatni Moabning
padixahı Əglonning aldioja elip կeldi. Əglon tolimu semiz
bir adəm idi. **18** Əhud sowoqatni təkdirim կilip boləqandin
keyin, sowoqatni kətürüp kəlgən kixilərni kətküzüwətti;
19 andin əzi Gilgalning yenidiki tax oymilar bar jaydin
yenip, padixahning կexioja kelip: — Әy padixah, məndə
əzlirigə dəydioqan bir məhpiyətlik bar idi, — dewidi,

padixah: — Jim tur! — dedi. Xuning bilən ətrapidiki hizmətkarlarning həmmisi sirtka qıkip kətti. **20** Andin əhud padixaḥning aldişa kəldi; padixaḥ yaloquz salkın balihanida olturatti. Əhud: — Məndə sili üçün Hudadin kəlgən bir söz bar, dewidi, padixaḥ orunduktin kopup ərə turdi. **21** Xuning bilən əhud sol əkolini uzitip ong yotisidin xəmxərni suşurup elip, uning əksikioja tikti. **22** Xundak kılıp xəmxərning dəstisimu tiqi bilən əoxulup kirip kətti, semiz eti xəmxərni kişiwalqaqka, əhud xəmxərni əksikidin tartip qıkıriwalmidi; üqey-pokj arkidin qıktı. **23** Andin əhud dalanşa qıkip, balihanining ixiklirini iqidin etip əkuluplap koydi. **24** U qıkip kətkəndə, padixaḥning hizmətqiliri kelip əkarisa, balihanining ixikliri əkuluplaklıq idi. Ular: — Padixaḥ salkın əydə qong tərətkə olturojan bolsa kerək, dəp oylidi. **25** Ular uzun saklap kirmisək sət bolarmu dəp oylaxtı; u yənilə balihanining ixiklirini aqmioğandın keyin, aqkuqni elip ixiklərni egiwidi, mana, hojisining yərdə əlük yatkinini kərdi. **26** Əmdi ular ikkilinip əkarap turojan waktida, əhud əqip qıkkənidə; u tax oymilar bar jaydin ətüp, Seirahka əqip kəlgənidə. **27** Xu yərgə yətkəndə, u Əfraim taqlıq rayonida kanay qeliwidi, Israillar uning bilən birgə taqlıq rayondin qüxti, u aldida yol baxlap mangdi. **28** U ularqa: — Manga əgixip yürüngərlər, qunki Pərvərdigar düxminingər Moabiyərni əkolunglar oja tapxurdi, — dewidi, ular uningoja əgixip qüxüp, İordan dəryasining keqiklirini tosup, həqkimni ətküzmidi. **29** U wakitta ular Moabiyərdin on mingqə əskərni əltürdi; bularning həmmisi təmbəl palwanlar idi; ulardin heqbır adəm əqip əkutulalmidi. **30** Xu küni

Moab Israilning kolida besikturuldi. Zemin səksən yilqıqə aman-tinqılıqta turdi. **31** Əħuddin keyin Anatning oqlı Xamgar həkim boldi; u altə yüz Filistiyəlikni birakla kala sanjioquq bilən əltürdi; umu Israilni կutkuzdi.

4 Əmdi əħud wapat bolqandanın keyin Israillar Pərwərdigarning nəziridə yənə rəzil bolqanni kılqılı turdi. **2** Xuning bilən Pərwərdigar ularni Қanaaniylarning padixahı Yabinning қolioja taxlap bərdi. Yabin Həzor xəhīridə səltənət ķilətti; uning қoxun sərdarining ismi Sisera bolup, u Ҳaroxət-Goyim degən xəhərdə turatti. **3** Israillar Pərwərdigar olaNALƏ-PƏRYAD kətürdi, qünki Yabinning tokkuz yüz təmür jəng hərwisi bolup, Israillar oja yigirmə yıldın buyan tolimu zulum ķilip kəlgənidi. **4** U waqtta Lapidotning hotuni Dəborah degən ayal pəyəqəmbər Israiloja həkim idi. **5** U Əfraim taqılıkiddiki Ramah bilən Bəyt-Əlning otturisidiki «Dəborahning horma dərihi»ning tüwidə olтурatti; barlıq Israillar dəwaliri toqrisida həküm soriqili uning ķexioja kelətti. **6** U adəm əwətip Naftali yurtidiki Kədəxtin Abinoamning oqlı Baraknı qakırtıp kelip, uningoja: — Mana, Israilning Hudasi Pərwərdigar [mundak] əmr ķilojan əməsmu?! U: — Sən berip Naftalilar ķəbilisi həm Zəbulun ķəbilisidin on ming adəmni əzüng bilən billə elip Tabor teqioja qikkin; **7** xuning bilən Mən Yabinning қoxun sərdarı Siserani jəng hərwiliri wə қoxunliri bilən қoxup Kixon ekinining boyioja, sening ķexingoja baroqusi niyətkə selip, uni ķolungoja tapxurimən degən, — dedi. **8** Barak uningoja: — Əgər sən mən bilən billə barsang, mənmu barimən. Sən mən bilən barmisang, mənmu

barmaymən! — dedi. **9** Dəborah, jawabən: — Makul, mən sən bilən barsam baray; ھalbuki, səpiring sanga heq xan-xərəp kəltürməydu; qünki Pərwərdigar Siserani bir ayal kixining қolioja tapxuridu, — dedi. Xuning bilən Dəborah կopup Barak bilən billə Kədəxkə mangdi.

10 Barak, Zəbulunlar wə Naftalilarnı Kədəxkə qəkirtti; xuning bilən on ming adəm uningə əgəxti; Dəborahımu uning bilən qıktı **11** (xu qaoğda keniyəldin boləjan Həbər əzini Musanıng keynatısı Hobabning nəslidin boləjan keniyəldin ayrip qikip, Kədəxning yenidiki Zaanaimning dub dərihining yenida qedir tikkənidi).

12 Əmdi Siseraoja: — Abinoamning oğlı Barak Tabor teoğıja qikiptu, degən həwər yətküzüldi. **13** Xuni anglap Sisera barlıq jəng ھarwilirini, yəni tokkuz yüz təmür jəng ھarwisini wə barlıq əskərlirini yiçip, Həroxət-Goyimdin qikip, Kixon ekinining yenida toplidi. **14** Dəborah Barakka: — Kopkin; bugün Pərwərdigar Siserani sening қolungə tapxuridioğan kündür. Mana, Pərwərdigar aldingda yol baxlıoılı qıktı əməsmu?! — dedi. Xuni dewidi, Barak wə on ming adəm uningə əgixip Tabor teoqidin qüxti. **15** Pərwərdigar Siserani, uning həmmə jəng ھarwiliri wə barlıq қoxunini қoxup Barakning қılıqi aldida tiripirən kıldı; Sisera əzi jəng ھarwisdin qüxüp, piyadə կeqip kətti.

16 Barak jəng ھarwilirini wə қoxunni Həroxət-Goyimgiqə қoqlap bardı; Siseranıgın barlıq қoxunu қılıq astida yikildi, birimi կalmidi. **17** Lekin Sisera piyadə կeqip, Keniyəldin boləjan Həbərning ayali Yaəlning qedirioja bardı; qünki Həzorning padixağı Yabin bilən Keniyəldin boləjan Həbərning jəməti otturisida dostluq alakisi bar idi. **18**

Yaəl Siserani қарxi elixқa qikip uningoja: — Әy hojam, kirginə! Қorkma, meningkigə kirgin, dedi. Xuning bilən Sisera uning qedirioja kirdi, u uning üstigə yotkan yepip қoydi. **19** U uningoja: — Mən ussap kəttim, manga bir otlam su bərginə, dewidi, ayal berip süt tulumini ekip, uningoja iqküzüp, andin yənə uni yepip қoydi. **20** Andin Sisera uningoja: — Sən qedirning ixikidə saklap turqın. Birkim kelip səndin: — Bu yərdə birəsi barmu, dəp sorisa, yok dəp jawab bərgin, — dedi. **21** Əmdi Həbərning ayali Yaəl կopup, bir qedir қozukını elip, қolida bolķını tutkiniqə xəpə qikarmay uning kəxioja bardı; u hərip kətkəqkə, kəttik uhlap kətkənidi. Yaəl uning qekisigə қozuknı xundak қakťiki, қozuk, qekisidin etüp yərgə kirip kətti. Buning bilən u əldi. **22** Xu qaoğda, Baraқ Siserani կoołap kəldi, Yaəl aldioja qikip uningoja: — Kəlgin, sən izdəp kəlgən adəmni sanga kərsitəy, — dedi. U uning qedirioja kirip қariwidi, mana Sisera əlük yatatti, қozuk tehiqə qekisigə ķekiklik turatti. **23** Xundak kılıp, Huda xu künü Қanaan padixahı Yabinni Israillarning aldida təwən kıldı. **24** Xu waқittin tartip Israillar baroqanseri küqiyip, Қanaan padixahı Yabindin üstünlükni igilidi; ahirda ular Қanaan padixahı Yabinni yokətti.

5 Xu künü Dəborah wə Abinoamning oğlı Baraқ mundak nəzmə okudi: — **2** Israilda yetəkqilər yol baxliojini üçün, Həlk ihtiyarən əzlirini pida ķilojini üçün, Pərwərdigarə təxəkkür-mədhijə okunglar! **3** Әy padixahlar, anglanglar, Әy əmirlər, қulak selinglar! Mən, mən Pərwərdigarə atap nəzmə okuymən, Mən Israilning Hudasi Pərwərdigarə kuy eytimən. **4** I Pərwərdigar, sən Seirdin qikqiningda,

Edomning yaylikidin qikip yürüx kılɔjiningda, Yər titrəp, asmanlardin sular tamqidi, Xundak, bulutlar yaməqurlirini yaqdurdi; **5** Taqlar Pərwərdigarning aldida təwrəndi, Ənə Sinay teoñimu təwrinip kətti, Israelning Hudasi Pərwərdigarning aldida. **6** Anatning oɔli Xamgarning künlididə, Həm Yaəlning künlididə, Qong yollar taxlinip ķelip, Yoluqilar əgri-tokay qioqır yollar bilən mangatti; **7** Israilda əzimətlər yokap kətti, Taki mənki Dəborah қozojılıp, Israilda bir ana süpitidə pəyda bolojinimoqıqə. **8** [Israillar] yengi ilahılarni tallidi; Urux dərwazilirioqa yetip kəldi. Kırıq mingqə Israillikning arisida, Ya bir қalğan ya bir nəyzə tepilisiqu?! **9** Қelbim Israelning əmirlirigə կayildur, Ular həlk arisida əzlirini ihtiyarən pida կildi; Pərwərdigarоja təxəkkür-mədhiyə okunglar! **10** I ak exəklərgə mingənlər, I nəpis zilqılerning üstidə olturoqanlar, I yolda yürgənlər, kengül bəlünglar! **11** Su əkilidiojan jaylarda olja bəlüxüwatķanlarning juxkun awazilirini anglanglar! Ular xu yərlərdə Pərwərdigarning həkkaniy əməllirini mədhiyiləp, Uning Israildiki əzimətlirining həkkaniy əməllirini təriplixidu. Xu wağıtta Pərwərdigarning həlkı qüxüp dərwazilarоja yetip kelip: — **12** «I Dəborah, oyοjan, oyοjan! Oyojan, oyοjan, əqəzəl eytキン! Ornundin tur, i Baraķ, Əsirliringni yalap mang, i Abinoamning oɔli!» — deyixidu. **13** Mana həlkning az bir қaldisi aliyjanablarоja əgixix üçün qüxti, Pərwərdigarning həlkı yenimoja palwan kəbi qüxüp kəldi. **14** Mana, Əfraimlardin Amaləktə yiltiz tartip қaloqanlar kəldi; Mana, Binyaminlarmu қowmliringoqa қoxulup əgixip

kəldi; Makirdin əmirlər qüxüp kəldi, Zəbulundin sərdarlık
həsisini tutkanlar yetip kəldi. **15** Issakarning əmirliri
Dəborahəja koxuldi; Barak nemə kılqan bolsa Issakarmu
xundak əlip, Uning kəynidin jilqioja tap basturup
etilip qüxti! Rubənning ailə-jəmətliridikilərning arisida
xunqə uluq niyətlər kəlblrigə pükülgənidi! **16** Sən
nemixka qotanlarning iqidə turup, Koylaroja qelinojan
nəyning awazini anglaxni halap əalding? Rubənning ailə-
jəmətliridikilərning arisida xunqə uluq niyətlər kəlblrigə
pükülgənidi! **17** Gileadlar bolsa Iordan dəryasining u
təripidə turup əaldi; Danlarmu nemixka kemilərning
yenida tohtap əaldi? Axılar bolsa dengiz boyida [jim]
olturuwaldı, Dengiz koltuklırida turup əaldi. **18** Zəbulunlar
janlırını əlümgə təwəkkül əldi; Naftalilarmu jəng
məydanidiki yukiri jaylarda həm xundak əldi! **19**
Padixahalar həmmisi kelip, sokuxti, Qanaaniylarning
padixahlırimu uruxka qıktı; Taanakta, Megiddoning su
boylırıda uruxtı. Lekin bir'azmu kümüx olja alalmidi!
20 Asmanlarda yultuzlarmu jəng əldi, Orbitiliridin
Siseraoja ərəxi jənggə atlandı. **21** Kixon dəryasining
ekini [düxmənni] ekitip ətti; Xu ədimiy dərya, u
Kixon dəryasıdur! Əy meninjenim, pütün küqüng bilən
aloja baskın! **22** Ularning atlirining tuvaklıri takirang-
takirang əlmakta, Tolparlıri qapmaqta, qapmaqta. **23**
Mərozoja lənət okungalar, dəydu Pərwərdigarning Pərixtisi,
U yerdə olturoquqları oja lənət okungalar, Əttik lənət
okungalar; Qunki ular Pərwərdigaroja yardımğə kəlmidi,
Zalimlaroja ərəxi Pərwərdigaroja yardımğə kəlmidi.
24 Ayallar iqidə kəniyilik Həbərning ayali Yaəl bəht-

bərikətlənsun, Qedirdə turojan ayallar iqidə u bəht-bərikət tapsun! **25** Sisera su soriwidi, u uningçə süt bərdi, Esilzadılərgə layik bir қaqida қaymak tutti; **26** U sol қolını qedir қozukçığa, Ong қolını təmürqining bolkisiçə uzatti; Siserani urup, Bax səngükini qekip, Qekisidin yanjip ətküzüwətti. **27** Sisera uning ikki putining arılıkçıqə kiysayıdi, U yıkıldı, u [əlüktək] yatti, U uning ikki putining arılıkçıqə kiysayıdi, u yıkıldı, Kiysayojan yərdə u yıkılıp, jan bərdi. **28** Siseranıg anisi pənjjiridin sırtka səp saldı, U pənjjirining rujikidin towlap: — «Uning jəng hərwisi nemixə xunqə uzakkıqə kəlməydu? Jəng hərwilirining atlirining tuyak sadasi nemixə xunqə hayal bolidu? — dedi. **29** Uning dedəkliri arisida danalar jawab beridu, Xundakla, u dərwəkə əz-əzigə jawab beridu: — **30** «Ular oljilirini yiçiip bəlüxüwatkan bolmisun yənə?! Hərbir ərkəkkə [ayaq astı қılıxça] bir-ikkidin կız təgkəndu, Siseraçə rəngdar kiyimlər, Gül kəxtıləngən rəngdar kiyimlərdin olja təgkəndu, Bulangqining boynıçə aldi-kəyni kəxtıləngən rəngdar kiyimlər təgkən bolsa kerək! **31** I Pərwərdigar, Sening barlıq düxmənliring ənə xundak yokutuləçə! Lekin Seni səygənlər կuyaxning ərləwatçandiki կudritidək küqlük bolçay!». Xuning bilən zemin kırık yilojqə tinq-amanlıq taptı.

6 Israillar Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolğanıñ կıldı; xuning bilən Pərwərdigar ularni yəttə yilojqə Midiyaniylarning қolioçə tapxurup bərdi. **2** U wağıtta Midiyaniylar Israilning üstidin օjalib kelip, Israil Midiyaniylarning səwəbidin əzliri üqün taqlardin, əngkürlərdin wə կoram taxlardin panah jaylarnı

yasidi. **3** Hər ketim Israillar uruk teriojanda xundak bolattiki, Midiyaniylar, Amaləkiylər wə məxriktikilər kelip ularoja hujum kılatti. **4** Ularoja hujum kılıxka bargahılnı tikip, zemindiki həsulni wəyran kılıp, Gazaotıqə Israiloja həqkandak axlıq qaldurmay, ularning köy, kala, exəklirinimu elip ketətti. **5** Qünki ular qekətkilərdək kəp bolup, eż mal-qarwiliri wə qedirlirini elip kelətti; ularning adəmliri wə təgiliri san-sanaksız bolup, zeminni wəyran kılıx üçün tajawuz kılatti. **6** Xuning bilən Israil Midiyaniylarning aldida tolimu har halətkə qüxüp qaldı; andin Israillar Pərwərdigaroja nalə-pəryad kətürdi. **7** Midiyaniylarning dəstidin Israil Pərwərdigaroja pəryad kətürginidə xundak boldiki, **8** Pərwərdigar Israiloja bir pəyələmbərnı əwətti. U kelip ularoja: — Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən silərni Misirdin qıkırıp, «küllük makani»din elip qıkkanidim; **9** silərni misirliklarning kolidin, xundakla silərgə barlıq zulum kılıquqlarning kolidin қutkuzup, ularni aldinglardın koşılıwetip, ularning zeminini silərgə bərdim **10** wə silərgə: «Mana, Mən Pərwərdigar silərning Hudayinglardurmən; silər Amoriylarning zeminida turoqininglar bilən ularning ilahlıridin қorkmanglar» degənidim. Lekin silər Mening awazimoja կulak salmidinglar», — dedi. **11** Andin Pərwərdigarning Pərixtisi kelip Ofrah, degən jayda Abiezər jəmətidiki Yoaxka təwə boləqan dub dərihining tüwidə olturdi. U wakitta [Yoaxning] oğli Gideon Midiyaniylarning [bulangqılıkından] saklinix üçün xarab kəlqiki iqidə buğday tepiwatatti. **12** Pərwərdigarning Pərixtisi uningoja

kərünüp: — Əy jasarətlik palwan, Pərwərdigar sən bilən billidur! — dedi. **13** Gideon uningoşa jawab berip: — I hojam, əgər Pərwərdigar biz bilən billə boləjan bolsa, bu kərgülüklər nemixkə üstimizgə kəldi? Ata-bowilirimiz bizgə sezləp bərgən uning barlıq məjiziliri əeni? Bular toğrisida ata-bowilirimiz: «Mana, Pərwərdigar bizni Misirdin qıkırıp kəlmigənmidi?» — dedi. Lekin bugünkü kündə Pərwərdigar bizni taxlap, Midiyanning қolioşa tapxurup bərdi! — dedi. **14** Pərwərdigar uningoşa қarap: — Sən muxu küqünggə tayinip, berip Israilni Midiyanning қolidin ətəkəzəjin! Mana, Mən seni əwətkən əməsmu? — dedi. **15** Gideon Uningoşa: — I Rəb, mən Israilni əndək ətəkəzəyəm? Mening ailəm bolsa Manassəh kəbilisi iqidə əng namriti, əzüm atamning jəmətidə əng kiçikidurmən, — dedi. **16** Pərwərdigar uningoşa: — Mən jəzmən sən bilən billə bolimən; xunga sən Midiyanlarnı bir adəmni uroqandək urup kirisən, — dedi. **17** Gideon Uningoşa iltija əkilip: — Mən nəziringdə iltipat tapşan bolsam, mən bilən sezləxküqining həkikətən Sən Əzüng ikənlikigə bir alamət kərsətkəysən; **18** ətənimən, mən yenip kelip əz hədiyə-ķurbanlıkimni aldingoşa կoyqıqə bu yərdin kətmigəysən, — dedi. U jawab berip: — Sən yenip kəlgüçə kütimən, dedi. **19** Gideon berip [əygə] kirip bir oqlaknı təyyarlap, bir əfah esil undin petir nan pixurup, gəxni sewətkə selip, xorpisini korioşa usup bularni uning ķexioşa elip kelip, uningoşa sundi (U tehiqə dub dərihining tüwidə olturatti). **20** Andin Hudanıng Pərixtisi uningoşa: — Bu gəx bilən petir nanlarnı elip berip, muxu yərdiki [koram] taxning üstigə կoyup, xorpinı tekkin, — dewidi,

u xundak қildi. **21** Pərwərdigarning Pərixtisi қolidiki һасини uzitip uqini gəx bilən petir nanlaroja təkküziwidi, [koram] taxtin ot qikip, gəx bilən petir nanlarni yəp kətti. Xu һaman Pərwərdigarning Pərixtisimu uning kezidin oqayıb boldi. **22** Xuning bilən Gideon uning Pərwərdigarning Pərixtisi ikənlilikini bilip: — Apla, i Rəb Pərwərdigar! Qatak boldi, qünki mən Pərwərdigarning Pərixtisi bilən yüzmuyüz kərəxüp қaldım...! — dedi. **23** Lekin Pərwərdigar uningoja: — Hatırjəm bolqın! Қorķmiojin, əlməysən, — dedi. **24** Xuning bilən Gideon Pərwərdigaroja atap u yerdə bir қurbangah yasap, uning ismini «Yahwəh-xalom» dəp atidi. Bu қurbangah ta bügüngiqə Abiezər jəmətining Ofrah, degən jayida bar. **25** U keqisi Pərwərdigar uningoja: — Sən atangning [qong] buğisi wə yəttə yaxlıq ikkinqi buğisini elip atangoja təwə bolqan Baal қurbangahını ərüp, uning yenidiki Axərah butini kesiwətken. **26** Andin muxu қorqanning üstigə Pərwərdigar Hudayingoja atalojan, bəlgiləngən rəsim boyıqə bir қurbangah yasap, ikkinqi bir buğını elip, əzüng kesiwətkən Axərahning parqılırını otun kılıp қalap, uni kəydürmə қurbanlık қilojin, — dedi. **27** Xuning bilən Gideon əz hizmətqiliridin on adəmni elip berip, Pərwərdigarning əzığə eytənidək қildi; lekin u atisining əyidikilərdin wə xəhər adəmliridin қorkəni üçün, u bu ixni kündüzi kilmay, keqisi қildi. **28** Ətisi səhərdə xəhər həlkı կopup қarisa, mana, Baal қurbangahı ərüwetilgən, uning yenidiki Axərah buti kesiwetilgənidi wə yengi yasaloqan қurbangahının üstidə ikkinqi buğa қurbanlık қılınoqanidi. **29** Buni körüp ular bir-birigə: — Bu ixni kim

ķilojandu? — deyixti. Ular sürüxtüriwidi, buni Yoaxning oɔli Gideonning ķilojanlıki məlum boldi. **30** Xuning üçün xəhərning adəmliri Yoaxka: — Oqlungni qikirip bərgin! U Baal ķurbangahını ərüp, uning yenidiki Axərahni kesiwətkini üçün əltürülsün! — dedi. **31** Birak Yoax əziga қarxilixixka turojan kəpqilikkə jawab berip: — Silər Baal üçün dəwalaxmakqimusılər? Silər uni kutkuzmakqimu? Kimki uning toqlarisida dəwalaxsa ətigə կalmay əlümgə məhkum kiliinsun! Əgər Baal dərwəkə bir huda bolsa, undakta uning ķurbangahını birsi ərüwətkini üçün, u xu adam bilən ezi dəwalaxsun! — dedi. **32** Bu səwəbtin [atisi] Gideonni «Yərubbaal» dəp atidi, qunki [atisi]: «U Baalning ķurbangahını ərüwətkini üçün, Baal ezi uning bilən dəwalaxsun!» degənidi. **33** Əmma Midian, Amaləklər wə məxrikətikilərning həmmisi yioqlip, [Iordan] dəryasidin etüp Yizrəel jilojisida qedirlirini tikixti. **34** U wakitta Pərwərdigarning Rohı Gideonning üstigə qüxti; u kanay qeliwidi, Abiezər jəmətidikilər yioqlip uning kəynidin əgixip mangdi. **35** Andin u əlqilərni Manassəhning zeminiqa berip, u yərni aylinip kelixkə əwətiwidi, Manassəhlər yioqlip uningoqa əgixip kəldi. U Axılaroqa, Zəbulunlaroqa wə Naftalilaroqa əlqi əwətiwidi, ularmu uning aldioqa qikixti. **36** Gideon Hudaşa: — Əgər Sən həkikətən eytkeningdək mening ķolum bilən Israilni kutkuzidiojan bolsang, **37** Undakta mana, mən hamanoqa bir parqə koy terisi koyup koyımən; əgər pəkət terining üstigila xəbnəm qüxüp, qərisidiki yərlərning həmmisi kuruk tursa, mən Əzüng eytkeningdək mening ķolum arkılık Israilni kutkuzmakqi bolopiningni bilimən,

— dedi. **38** Ix dərwəkə xundak boldi. Ətisi səhərdə Gideon կօրս, yungni sikiwidi, lik bir piyalə xəbnəm süyi qikti. **39** Andin Gideon Huda oja yənə: Ojəzipingni manga կօզիմօյասən, mən pəkət muxu bir կetimla dəymən! Səndin ətünəy, mən pəkət yənə bu կetim bu terə bilən sinap bağay; iltija կilimənki, əmdi bu կetim pəkət terə կuruk bolup, qərisidiki yərning həmmisigə xəbnəm qüxkəy, — dedi. **40** Bu keqisimu Huda xundak kıldı; dərwəkə pəkət terila կuruk bolup, qərisidiki yərning həmmisigə xəbnəm qüxkənidir.

7 Yərubbaal (yəni Gideon) wə əzигə կoxulojan həmmə həlk ətisi səhər կօրս, Հarod degən bulakning yenioja berip qedir tiki. Midiyaniylarning ləxkərgahı bolsa uning ximal təripidə, Morəh egizlikining yenidiki jilojida idi. **2** Əmdi Pərwərdigar Gideonoja: — Sanga əgəxkən həlkning sani intayın kəp, xunga Mən Midiyaniylarni ularning կolioja tapxuralmaymən. Bolmisa Israil: «Əzimizni əzimizning կoli կutkuzdi» dəp mahtinip ketixi mumkin. **3** Xuning üçün sən əmdi həlkə: «Kimlər կorkup titrək başkan bolsa, ular Gilead teoqidin yenip kətsun» dəp jakarliojin — dedi. Xuning bilən həlkning arisidin yigirmə ikki ming kixi կaytip ketip, pəkət on mingila կelip կaldi. **4** Pərwərdigar Gideonoja yənə: — Həlkning sani yənilə intayın kəp; əmdi sən bularni suning lewigə elip kəlgin. U yərdə Mən ularni sən üçün sinaktin ətküzəy; Mən kimni kərsitip: «U sən bilən barsun desəm», u sən bilən barsun; lekin Mən kimni kərsitip: «U sən bilən barmisun» desəm, u sən bilən barmisun, — dedi. **5** Xuning bilən Gideon həlkni suning lewigə elip kəldi. Pərwərdigar

uningoja: — Kimki it su iqbəndək tili bilən yalap su iqsə, ularni ayrim bir tərəptə turquzojin; həm kimki tizlinip turup su iqsə, ularnimu ayrim bir tərəptə turquzojin, — dedi. **6** Xundak boldiki, oqumini aqzioja təgküzüp yalap su iqbənlərdin üq yəzi qıktı. Қalojanlarning həmmisi tizlinip turup su iqtı. **7** Andin Pərwərdigar Gideon oja: — Mən muxu suni yalap iqbən üq yəz adəmning koli bilən silərni ķutkuzup, Midiyanni sening қolungoja tapxurimən; lekin қalojan həlk bolsa həmmisi eż jayıoja yenip kətsun, — dedi. **8** Xuning bilən bu [üq yəz adəm] ozuk-tülük wə kanaylirini қolişa elixti; Gideon Israilning қalojan barlıq adəmlirini eż qedirioja kayturuwetip, pəkət xu üq yəz adəmni elip қaldı. Əmdi Midiyaniylarning ləxkərgahı bolsa ularning təwən təripidiki jılıqida idi. **9** Xu keqisi xundak boldiki, Pərwərdigar uningoja: — Sən կopup ləxkərgahıka qüxkin, qünki Mən uni sening қolungoja tapxurdum; **10** əgər sən qüxüxtin körksang, eż hizmətkaring Purahnı billə elip ləxkərgahıka qüxkin. **11** Sən ularning nemə deyixiwatkinini anglaysən, andin sən ləxkərgahıka [hujum kılıp] qüxükə jür'ət қılalaysən, dedi. Buni anglap u hizmətkari Purahnı elip ləxkərgahıning qətidiki əskərlərning yenioja bardı. **12** Mana Midyan, Amalək wə barlıq, məxriktikilər qekətkilərdək kəp bolup, jılıqining boyioja yeyilojanidi; ularning tegiliri kəplikidin dengiz sahilidiki ķumdək həddi-hesabsız idi. **13** Gideon baroqanda, mana, u yərdə birsi həmrəhioja kərgən qüxini sezləp beriwatatti: — Mana, mən bir qüx kərdum, qüxümdə mana, bir arpa tokiqi Midiyanning ləxkərgahıoja domulap qüxüptudək; u qediroja kelip sokuluptidək,

xuning bilən qedir ərulüp, düüm kəmtürüllüp ketiptu — dəwatattı. **14** Uning həmrahı jawabən təbir berip: — Buning mənisi xuki, u tokaq Yoaxning oğlı, Israillik adəm Gideonning kılıqidin baxka nərsə əməstur; Huda Midiyən wə uning barlık қoxunini uning қolioğa tapxuruptu, dedi. **15** Xundak boldiki, Gideon bu qüxni wə uning berilgən təbirini anglap, səjdə қildi. Andin u Israilning ləxkərgahıqa yenip kelip: — Қopunglar, Pərwərdigar Midiyanning ləxkərgahını қolunglar oja tapxurdı, — dedi. **16** Xuning bilən u bu üq yüz adəmni üq guruppişa belüp, həmmisining қolioşa birdin kanay bilən birdin կuruķ komzəknı bərdi; hərbir komzək iqidə birdin məx'əl koyuldi. **17** U ularoja: — Silər manga қarap, mening қılıqnimdək қilinglar. Mana, mən ləxkərgahının қexioşa baroqanda, nemə kılsam, silərmə xuni қilinglar; **18** mən wə mən bilən həmrah bolup mangojan barlık adəmlər kanay qalsak, silərmə ləxkərgahının qərisidə turup kanay qelinglar wə: «Pərwərdigar üçün həm Gideon üçün!» dəp towlanglar, — dedi. **19** Keyinki yerim keqilik kəzətning baxlinixida, kəzətqılər yengidin almaxkanda, Gideon wə uning bilən billə bolоjan yüz adəm ləxkərgahının қexioşa kəldi; andin ular kanay qelip қolliridiki komzəklərni qaktı. **20** Xu һaman üq guruppidikilərning həmmisi kanay qelip, komzəklərni qekip, sol қollırıda məx'əllərni tutup, ong қollırıda kanaylarnı elip: — Pərwərdigar oja wə Gideon oja atalojan kiliq! — dəp tow laxkınıqə, **21** ularning hərbiri ləxkərgahının ətrapida, eż jayida turuxti; yaw қoxuni tərəp-tərəpkə petirap, warkirap-jarkiriojan peti қaqqılı turdi. **22** Bu üq yüz adəm kanay qalqanda,

Pərvərdigar pütkül ləxkərgahtiki yaw ləxkərlirini bir-birini қiliqlaxça selip қoydi, xuning bilən yaw қoxuni Zerərahka baridioğan yoldiki Bəyt-Xittah tərəpkə қaqtı; ular Tabbatning yenidiki Abəl-Məhəolahning qegrisiqə qəqəti. **23** Andin Naftali, Axir wə pütkül Manassəhning kəbililiridin Israillar qakirip kelindi wə ular Midiyaniylarnı қoqlidi. **24** Xuning bilən Gideon Əfraim pütkül taqlıqini arılap kelixkə əlqılerni əwətip Əfraimlaroğa: — «Silər qüxüp Midiyaniylarоja hujum kilinglar, Bəyt-Barahkiqə, xundakla Iordan dəryasioğqə barlıq ekin keqiklirini igiləp, ularni tosuwelinglar», dedi. Xuning bilən Əfraimning həmmə adəmliri yioqılıp, Bəyt-Barahkiqə wə Iordan dəryasioğqə barlıq ekin keqiklirini igilidi. **25** Ular Midiyanning Orəb wə Zəəb degən ikki əmirini tutuwaldi; Orəbni ular «Orəb қoram texi» üstidə, Zəəbni «Zəəb xarab kəlqiki»də əltürdi, Midiyaniylarnı қoqlap berip, Orəb wə Zəəbning baxlirini elip, Iordan dəryasining u təripigə Gideonning қexioğā kəldi.

8 (Keyin, Əfraimlar uningoşa: — Sən nemixkə bizgə xundak muamilə қilisən, Midiyaniylar bilən soküxkə qıkkanda, bizni qakırmidingoğu, dəp uning bilən kattık deyixip kətti. **2** U ularoğa jawabən: — Mening kilojanırımnı կandağmu silerning kilojininglaroğa təngləxtürgili bolsun? Əfraimning üzümlərni pasangdioğını, Abieəzərlərning üzüm üzginidin artuk əməsmu? **3** Huda Midiyanning əmirliri Orəb bilən Zəəbni կolunglaroğa tapxuroğan yerdə, mening կolumdin kəlginiini կandağmu silerning kilojininglaroğa təngləxtürgili bolsun? — dedi. Xundak dewidi, ularning

uningoja bolqan aqqiki yandi). **4** Əmdi Gideon Iordan dəryasining boyioja yetip kəldi. U wə əzигə həmrah bolqan üq yüz adəm hərip kətkən bolsimu, ular yənilə Midiyaniylarnı қooqlap dəryadin etti. **5** Gideon Sukkot xəhəridikilərgə: — Manga həmrah bolup kəlgən kixilərgə nan bərsənglər, qünki ular hərip-qarqap kətti. Biz Midiyanning ikki padixahı Zəbah, wə Zalmunnani қooqlap ketip barımız, — dedi. **6** Lekin Sukkotning qongliri jawab berip: — Zəbah, wə Zalmunna hazır sening қolungoja qüxtimu?! Biz sening muxu ləxkərliringgə nan berəmdük?! — dedi. **7** Gideon: — Həp! Xundak bolqını üqün Pərwərdigar Zəbah, wə Zalmunnani mening қolumoja tapxuroqanda, ətlirinqlarnı qəldiki yantak wə xoha bilən hamanda tepimən, — dedi. **8** Gideon u yərdin Pənuəlgə berip, u yərdiki adəmlərgimu xundak dewidi, Pənuəldiki kixilərmə uningoja Sukkottikilərdək jawab bərdi. **9** U Pənuəldikilərgə: — Mən əqəlibə bilən yenip kəlginimdə, bu munaringlarnı ərüwetimən, — dedi. **10** U qəqda Zəbah, wə Zalmunna Karkor degən jayda idi; ular bilən mangajan қoxunda on bəx mingqə ləxkər bar idi. Bular bolsa məxrikliliklərning pütkül қoxunidin ķelip қalqanlırı idi, qünki ulardin ķılıq tutqanlıridin bir yüz yigirmə mingi əltürülgənidi. **11** Gideon bolsa Nobah, wə Yoghbihahning xərkidiki keqmənlər yoli bilən qikip Midiyanning ləxkərgahıqa hujum ķilip, ularni tarmar ķıldı; qünki ləxkərgahçıkilər tolimu əndixsiz turoqanidi. **12** Zəbah, wə Zalmunna ķeqip kətti; Gideon kəynidin қooqlap berip, Midiyanning bu ikki padixahı Zəbah, wə Zalmunnani tutuwaldi; u pütkül ləxkərgahçıkilərni

alakzadə kılıp tiripirən kiliwətti. **13** Andin Yoaxning oɔqli Gideon Hərəs dawinidin ətüp, jəngdin կaytip kəldi. **14** U Sukkotluk bir yax yigitni tutuwelip, uningdin sürüxtə kiliwidi, yigit uningoja Sukkotning qongliri wə akşakallirining isimlirini yezip bərdi. Ular jəmiy bolup yətmix yəttə adəm idi. **15** Andin Gideon Sukkotning adəmlirining kəxiqə yetip baroqanda: — Silər meni zanglik kılıp: «Zəbah wə Zalmunna hazır sening қolungoja qüxtimu? Biz sening bilən billə mangojan muxu hərojin adəmliringgə nan berəmdük?» degənidindalar! Mana, u Zəbah wə Zalmunna degənlər! — dedi. **16** Xuni dəp u xəhərning akşakallirini tutup kelip, qəldiki yantak bilən xohilarni elip kelip, ular bilən Sukkotning adəmlirini urup ədipini bərdi. **17** Andin u Pənuəlning munarini ərüp, xəhərdiki adəmlərni əltürdi. **18** Gideon Zəbah wə Zalmunnani sorak kılıp: — Silər ikkinglar Taborda əltürgən adəmlər կandak adəmlər idi? — dəp soriwidi, ular jawab berip: — Ular sanga intayın ohxaytti; ularning hərbiri xahzadidək idi, — dedi. **19** U buni anglap: — Ular mening bir tuqkanlırimdur, biz bir anining oqullırıımız. Pərwərdigarning hayatı bilən kəsəm կilimənki, silər əyni wakitta ularni tirik կoyojan bolsanglar, mən silərni hərgiz əltürməyttim, — dedi; **20** xuning bilən u qong oɔqli Yətərgə: — Sən կopup bularni əltürgin, — dedi. Lekin oçul kiqik bolqaqka körküp, կiliqini suqurmidi. **21** Xuning bilən Zəbah wə Zalmunna: — Sən ezüng կopup bizni əltürgin; qünki adəm կandak bolsa küqimu xundak bolidu, — dedi. Xundak dewidi, Gideon կopup Zəbah wə Zalmunnani əltürdi. U

təgilirining boynidiki hilal ay xəkillik bezəklərni eliwaldi.

22 Andin Israillar Gideonqa: — Sən bizni Midiyanning қolidin қutkuzojanikənsən, əzüng bizgə padixah boləjin; oqlung wə oqlungning oqlimu bizning üstimizgə həküm sürsun, — dedi. **23** Əmma Gideon ularoqa jawab berip: — Mən üstünglərgə səltənət kilmaymən, oqlummu üstünglərgə səltənət kilmaydu; bəlkı Pərwərdigar Əzi üstünglərgə səltənət kılıdu, dedi. **24** Andin Gideon ularoqa yənə: — Silərgə pəkət birlə iltimasim bar: — Hər biringlar əz oljanglardın ھالقا-zerilərni manga beringlar, dedi (Midyanlar Ismaillardin bolqaqka, hərbiri altun zirə-ھالکىلارنى تەڭەيىتتى). **25** Ular jawabən: — Berixkə razımız, dəp yərgə bir yepinqini selip, hərbiri uning üstigə oljisidin zirə-ھالکىلارنى elip taxlidi. **26** U sorap yioqkan altun zirilərning eojirlik bir ming yəttə yüz xəkəl altun idi, buningdin baxqa Midyan padixahlıri əzигə aşkan hilal ay xəkillik buyumlar, zunnar, uqisioqa kiygən səsün eginlər wə təgilerning boynioqa aşkan altun zənjirlərmə bar idi. **27** Gideon bu nərsilərdin bir əfod yasitip, əz xəhiri Ofrahətə կոյуп կոյdi. Nətijidə, pütkül Israil uni izdəp buzukqılıq kıldı. Buning bilən bu nərsə Gideon wə uning pütün ailisigə bir tor-tuzak boldi. **28** Midiyaniylar xu tərikidə Israillarning aldida boysundurulup, ikkinqi bax kətürəlmidi; zemin Gideonning künliridə kırık yiloqqa tinq-aramqliq taptı. **29** Yoaxning oqlı Yərubbaal kaytip berip, əz eyidə olturdi. **30** Gideonning ayalliri kep bolqaqka, uning puxtidin yətmix oqlul tərəldi. **31** Xəkəmdə uning bir kenizikimu bar idi; u uningoqa bir oqlul tuşup bərdi, Gideon uning ismini «Abimələk» dəp

köydi. **32** Yoaxning oqlı Gideon uzun əmür kərüp, ķerip aləmdin etti. U Abiezərlərgə təwə bolğan Ofrahda, əz atisi Yoaxning қəbrisigə dəpnə kılindi. **33** Gideon elgəndin keyin Israillar kəynigə yenip, Baal butlirioqa əgixip buzukqılık kıldı wə «Baal-Berit»ni əzlirining ilahi kılıp bekitti. **34** Xundak kılıp Israillar əzlirini ətrapidiki barlıq düxmənlirining қolidin կutkuzojan əz Hudasi Pərwərdigarni untudi **35** wə xuningdək Gideonning Israiloqa kılıqan həmmə yahxiliklirini həq əsliməy, Yərubbaal (yəni Gideon)ning jəmətigə həqbir mehribanlık kərsətmidi.

9 Əmdi Yərubbaalning oqlı Abimələk Xəkəmdiki anisining aka-ukilirining ķexioqa berip, ular wə anisining atisining pütkül jəmətidikilərgə: — **2** Silər Xəkəmdiki barlıq adəmlərning կulikioqa səz kılıp ularoqa: «Silər üçün yətmix kixi, yəni Yərubbaalning oqulları üstünglərgə həküm sürgini yahximu yaki birlə adəmning üstünglərdin həküm sürgini yahximu? Esinglarda bolsunki, mən silərning կan-ķerindixinglərmən» — degən gepimni yətküzünglər, — dedi. **3** Xuning bilən uning anisining aka-ukiliri u toqıruluk bu gəplərning həmmisini Xəkəmdikilərning կulaqlirioqa eytti. Ularning kəngli Abimələkkə mayıl bolup: — U bizning ķerindiximiz ikənoq, diyixip, **4** Baal-Beritning buthanisidin yətmix xəkəl kümüxnı elip, uningoja bərdi. Bu pul bilən Abimələk birmunqə bikar tələp lükqəklərni yallap, ularoqa bax boldi. **5** Andin u Ofrahka, atisining əyigə berip əzininə aka-ukiliri, yəni Yərubbaalning oqulları bolup jəmiy yətmix adəmni bir taxning üstidə əltürüwətti. Lekin Yərubbaalning

kiqık oqlı Yotam yoxuruniwalqaqqa, kutulup kaldi. **6**
Andin pütkül Xəkəmdikilər wə Bəyt-Millodikilərning
həmmisi yiojılıxip berip Abimələknı Xəkəmdiki dub
dərihining tüwidə padixah qılıp tiklidi. **7** Bu həwər
Yotamoşa yətküzüldi; u berip Gərizim teojining qoqqisioja
qikip, u yərdə turup yüksiri awazda kəpqilikkə towlap:
— Əy Xəkəm qongliri, mening səzümgə կulaq selinglar,
andin Hudamu silərgə կulaq salidu. **8** Künlərdin bir küni
dərəhlər ezlirining üstigə həküm süridiojan bir dərəhni
məsihələp padixah tikləxkə izdəp qikip, zəytun dərihigə:
— Üstimirzə padixah bolup bərgin, dəptikən. **9** Zəytun
dərihi ularoşa jawab berip: — Hudaşa wə insanlaroşa
bołajan hərmətni ipadıləydiqan meymeni taxlap, baxka
dərəhlərning üstidə turup pulanglaxka ketəmdim? —
dəptu. **10** Buni anglap dərəhlər ənjür dərihining ķexioja
berip: — Sən kelip üstimirzə padixah bołqın, dəp iltija
kiliptu; **11** Ənjür dərihi ularoşa jawab berip: — Mən əz
xırnəm bilən yahxi mewəmni taxlap, baxka dərəhlərning
üstidə turup pulanglaxka ketəmdim? — dəptu. **12** Xuning
bilən dərəhlər üzüm talliqining ķexioja berip: — Sən
kelip bizning üstimirzə padixah bołqın, dəptu, **13** üzüm
teli ularoşa jawab berip: — Mən Huda bilən adəmlərni
hux qılıdiojan yengi xarabni taxlap, baxka dərəhlərning
üstidə turup pulanglaxka ketəmdim? — dəptu. **14** Andin
dərəhlərning həmmisi azəqanning ķexioja berip: — Sən
kelip bizning üstimirzə padixah bołqın, dəptu; **15**
azəqan ularoşa jawab berip: — Əgər silər meni səmimiyy
niyitinglar bilən üstünglərgə padixah qılıxni halisanglar,
kelip mening sayəmning astida panaqlininglar; bolmisa,

azojandin bir ot qikidu wə Liwanning kendir dərəhlirini yəp ketidu! — dəptu. **16** Əgər silərning Abimələknı padixah kılɔjininglar rast səmimi wə durus niyət bilən bolɔjan bolsa, Yərubbaal wə uning ailisidikilərgə yahxilik kılɔjan, uning kılɔjan əməlliri boyiqə uningçə käyturojan bolsanglar — **17** (qünki atam silər üçün jəng kılıp, əz jenini hətərgə təwəkkul kılıp silərni Midiyanning қolidin қutkuzdi! **18** Lekin silər bugün atamning jəmətigə қarxi қozojılıp, uning oqullırını, jəmiy yətmix adəmni bir taxning üstidə əltürüp, uning dedikining oqlı Abimələknı tuqkininglar bolɔjini üçün Xəkəm həlkining üstigə padixah kılıp tikləpsilər!) **19** — əmdi əgər silər Yərubbaal wə jəmətigə səmimi wə durus muamilə kılɔjan bolsanglar, silər Abimələktin huxallık tapkaysilər, umu silərdin huxallık tapkay! **20** Lekin bolmisa, Abimələktin ot qikip, Xəkəmdikilər wə Bəyt-Milloning həlkini yəp kətsun; xundakla, Xəkəmdikilər wə Bəyt-Milloning həlkidin ot qikip, Abimələknı yəp kətsun! — dedi. **21** Yotam қerindixi Abimələktin қorķup, қeqip Bəər degən jayçə berip, u yerdə olturaklıxip қaldi. **22** Abimələk Israiloja üq yil səltənət қildi. **23** Huda Abimələk bilən Xəkəmning adəmliri otturisoja bir yaman roh əwətti; xuning bilən Xəkəmdikilər Abimələkkə asiylik kiliçka қozojaldi. **24** Buning məksiti, Yərubbaalning yətmix oqlıçə kılınojan zorawanlıq wə կan կərzni ularnı əltürgən қerindixi Abimələknıñ boynıçə qüxürük, xundakla əz aka-ukilirini əltürükə uni kollap-kuwwətligən Xəkəmdiki kixilərning bexioja qüxürüxtin ibarət idi. **25** Xəkəmdiki kixilər Abimələknı tutmaqçı bolup, taoqlarning qokkilirioja

paylakqilarni bəktürmə kılıp turoquzdi; ular u yərdin
ətkən yoluqilar ning həmmisini bulang-talang қildi. Bu ix
Abimələkkə yətküztüldi. **26** Əbədninq oɔlı Gaal eż aka-
ukiliri bilən Xəkəmgə kəqüp keliwidi, Xəkəmdiki kixilər
uningçə ixənq baçlap uni eż yar-yəlik i қildi. **27** Xundak
kılıp ular xəhərdin etizlikça qikip, üzümzarlarning
üzümlirini üzüp sikip, xarab yasap, xadlik kılıp eż
butining ibadəthanisioğa kirip, yəp-iqixip Abimələkninq
üstidin lənət okuɔjili turdi. **28** Əbədninq oɔlı Gaal: —
Abimələk degən kim idi? Xəkəm degən nemə idi, biz nemə
dəp uningçə hizmət kılqıudəkmiz?! U Yərubbaalning
oɔlı əməsmu? Zəbul uning nazatətqisi əməsmu? Silər
Xəkəmning atisi Həmorning adəmlirining hizmitidə
bolsanglar bolidu! Biz nemixçə Abimələkninq hizmitidə
bolidikənmiz? **29** Kaxki bu həlk mening kol astimda
bolsa idi! U qaɔlda mən Abimələknı həydiwtəttim! Mən
Abimələkkə: — Oz koxuningni kəpəytip, jənggə qikkin! —
degən bolattim. **30** Əmdi xəhər baxlıki Zəbul Əbədninq
oɔlı Gaalning bu səzlirini angliojinida, aqqiki kelip, **31**
əlqılerni Abimələkninq ķexioğa yoxurunqə əwətip: «Mana,
Gaalning oɔlı ķerindaxliri bilən Xəkəmgə keliwatidu;
mana, xəhərni siligə ķarxi qikixçə ķutritiwatidu. **32**
Xunga sili adəmlirini elip bugün keqə [xəhər] ətrapidiki
etizlikça berip marap olturoqayla; **33** ətə kün qikkan
haman ķozılip xəhərgə hujum kılqayla; u wə uning
adəmliri siligə ķarxi qikqanda, sili əhwalqa ķarap
uningçə takabil turoqayla, — dedi. **34** Buni anglap,
Abimələk həmmə adəmlirini elip, keqisi qikip, tət topqa
bəlünüp, yoxurunup Xəkəmgə hujum ķilixçə marap

olturdi. **35** Əbədninq oqlı Gaal sirtqa qikip xəhərning dərwazisida ərə turoqanda, Abimələk əz adəmliri bilən yoxurunojan jaydin qikti. **36** Gaal həlkni kərüp Zəbuloja: — Mana taoq qokkiliridin adəmlər qüxüwatidu, dedi. Lekin Zəbul uningoja jawabən: — Taqlarning kələnggisi sanga adəmlərdək kərünidu, — dedi. **37** Gaal yənə səz kılıp: Mana, bir top adəmlər dənglərdin qüxüp keliyatidu, yənə bir top adəmlər «Palqılarning dub dərihi»ning yoli bilən keliyatidu, — dedi. **38** Andin Zəbul uningoja: — Sening: «Abimələk degən kim idi, biz uning hizmitidə bolattukmu?» dəp qong gəp kılajan aqzing hazırlır kəni? Mana bular sən kəzgə ilmiqjan həlk əməsmu? Əmdi qikip ular bilən sokuxup bakkin! — dedi. **39** Xuning bilən Gaal Xəkəmdikilər bilən qikip Abimələk bilən sokuxuxka baxlıdi. **40** Lekin Abimələk uni məçlup kılıp կօղլidi; u uning aldidin қaqtı, xundakla nuroqun yarilanojan adəmlər xəhərning dərwazisiqə yetixip kətkəndi. **41** Andin Abimələk Arumahda turup қaldı. Zəbul bolsa Gaal wə uning kərindaxlirini կօղլap, ularning Xəkəmdə turuxioja yol կօymidi. **42** Ətisi [Gaaldikilər] dalaqja qikti; bu həwər Abimələkkə yətkəndə **43** u həlkini elip, ularni üq topka bəlüp, dalada yoxurunup marap turdi; u қarap turuwidi, Xəkəm həlkı xəhərdin qikti. U կօpup ularoqa hujum қıldı. **44** Abimələk wə uning bilən boləqan birinqi top atlinip xəhərning dərwazisining aldiqə besip berip, u yerdə turdi; қalojan ikki top etilip berip dalada turoqan adəmlərgə hujum kılıp ularni қiriwətti. **45** Xu təriķidə Abimələk pütün bir kün xəhərgə hujum kılıp, uni elip, uningda turuwatkan həlkni əltürüp, xəhərni

haniwəyran kılıp üstigə tuzlarnı qeqiwətti. **46** Xəkəm munaridiki adəmlərning həmmisi buni anglap, Berit degən butning ibadəthanisidiki қorqanıja kiriwaldi. **47** Xəkəm munaridiki adəmlər bir yərgə yiojiliwaptu, degən həwər Abimələkkə yətti. **48** Xuning bilən Abimələk adəmlirini elip Zalmon teojoja qikti; u қolioja paltini elip dərəhning bir xehini kesip elip, əxnisigə koyup, andin ezi bilən bolqan həlkə: — Mening nemə қilojinimni kərdünglər, əmdi silərmə tezdin xundak қilinglar, — dedi. **49** Buni anglap həlkəning hərbiri Abimələktək bardin xahni kesip elip, uningoja əgixip berip, xahlarnı қorqanning yenioja dəwiləp, ot koyup қorqan wə uningda bolqanlarnı kəydürüwətti. Buning bilən Xəkəmning munaridiki həmmə adəmlər, jəmiy mingqə ər-ayal əldi. **50** Andin Abimələk Təbəzgə berip, u yerdə bargah կurup Təbəzkə қorxap, hujum kılıp uni ixojal қıldı. **51** Lekin xəhərning otturisida mustəhkəm bir munar bar idi; barlık ər-ayal, jümlidin xəhərning həmmə qongliri u yərgə կeqip berip, dərwazini iqidin takap, munarning üstigə qikiwaldi. **52** Abimələk munaroja hujum kılıp, uningoja ot koyuxka munarning dərwazisioja yekinqənkanda, **53** bir ayal yarqunqakning üstünki texini Abimələknin bexioja etip uning bax süngikini sunduriwətti. **54** Andin Abimələk dərhal əz yariqini kətürgüqi yigitni qakirip uningoja: — Kiliqingni suoqurup meni əltürüwətkin; bolmisa, həlk mening toqramda: «Bir ayal kixi uni əltürüwətiptu» deyixidu, — dedi. Buni anglap yigit uni sanjip əltürüwətti. **55** Andin Israilning adəmliri Abimələknin əlgini körüp, ularning həmmisi əz jaylirioja käytip ketixti. **56** Xundak

ķılıp Huda Abimələkning əzining yətmix aka-ukisini eltürüp, atisioqa ķilojan rəzillikini uning eż bexioqa yandurdi; **57** xuningdək Huda Xəkəmning adəmliri ķilojan barlıq yamanlıqlırınımu ularning bexioqa yandurup qüxürdi. Buning bilən Yərubbaalning oqlı Yotam eytən lənət ularning üstigə kəldi.

10 Abimələktin keyin Issakar կəbilisidin bolojan Dodoning nəwrisi, Puahning oqlı Tola degən kixi Israelni կutkuзuxka turdi; u Əfrahimning təqəlliridiki Xəmir degən jayda turatti; **2** u Israiloqa yigirmə üq yil həkim bolup aləmdin etti wə Xamirda dəpnə ķılındı. **3** Uningdin keyin Gileadlıq Yair turdi; u Israiloqa yigirmə ikki yil həkim boldi. **4** Uning ottuz oqlı bolup, ular ottuz təhəygə minip yürətti. Ular ottuz xəhərgə igidərqılık ķılttı; bu xəhərlər Gilead yurtida bolup, ta bügüngiçə «Yairning kəntliri» dəp atalmakta. **5** Yair wapat bolup, Kamonda dəpnə ķılındı. **6** Lekin Israillar yənə Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni ķılıp, Baal bilən Axərah butlirioqa bax urup, xundakla Suriyəning ilahlıri, Zidondikilərning ilahlıri, Moabning ilahlıri, Ammoniyarning ilahlıri wə Filistiyərning ilahlırinin ibaditigə kirip, Pərwərdigarni taxlap, uningoqa ibadəttə bolmidi. **7** Xuning bilən Pərwərdigarning oqəzipi Israiloqa қozəqilip, ularni Filistiyərning wə Ammoniyarning ķolioqa taxlap bərdi. **8** Bular bolsa xu yili Israillarnı կattıq besip əzdi; andin ular İordan dəryasining məxrik təripidə Amoriylarning zeminidiki Gileadta olturuxluk barlıq Israil həlkigə on səkkiz yilöliqə zulum ķildi. **9** Ammoniyalar yənə İordan dəryasidin ətüp, Yəhuda,

Binyamin wə Əfraim jəmətigə karxi hujum kıldı: xuning bilən pütkül Israil қattık azablandı. **10** Xuning bilən Israillar Pərwərdigar oja pəryad kılıp: — Biz sanga gunah қılduk, əz Hudayimizni taxlap, Baal butlirining kullukioja kirip kəttük, dedi. **11** Pərwərdigar Israillar oja: — Mən silərni misirliklardin, Amoriylardin, Ammoniylardin wə Filistiylordin қutkuzojan əməsmidim? **12** Zidoniylar, Amaləklər wə Maonlar kelip silərgə zulum қılqınida, Manga pəryad қılqıninglarda silərni ularning қolidin қutkuzojan əməsmidim? **13** Xundaktimu, silər yənə Meni taxlap, yat ilahlarning kullukioja kirdinglar. Mən silərni əmdi қutkuzmaymən! **14** Əmdi berip əzünglar tallıojan ilahlar oja pəryad қilinglar, kiyinqılıkka қalojan qeojinglarda xular silərni қutkuzsun, — dedi. **15** Əmma Israillar Pərwərdigar oja yalwurup: — Biz gunah қılduk! Əmdi nəziringgə nemə yahxi kərünsə bizgə xundak қılqın, bizni pəkət muxu bir kətimla қutkuzuwalıqaysən! — dedi. **16** Xuning bilən Israil yat ilahlarnı əz arisidin qikirip taxlap, Pərwərdigarning ibaditigə kirixti; [Pərwərdigar] Israilning tartiwatkan azab-okabletlirini kərüp, kengli yerim boldi. **17** Xu wağıtta Ammoniylar toplinip Gileadta qedirgah tiki; Israillarmu yioqılıp kelip Mizpağqa qüxüp qedirgah tiki. **18** Gileadtiki həlkning qongliri əzara: — Kim Ammoniylar bilən soküxuxka baxlamqi bolsa, u barlıq Gileadttikilərgə bax bolidu, dedi.

11 Xu qaoqla Gileadlıq Yəftah degən kixi batur palwan idi. U bir paħixə ayalning oqlı bolup, Gileadtin tərəlgənidi. **2** Lekin Gileadning əz ayali uningoja birnəqqə oqlul bala tuqıup bərgənidi; bu ayaldın tuqıulqan oqlulliri qong

bołğanda Yəftahı əydin կօղլա: — Sən baxka hotundin bołğan oqlul bołqaqqa, atimizning əyidin miraskə igə bolmaysən, — dedi. **3** Xuning bilən Yəftah, қerindaxliridin қeqip, Tob degən zeminda turup қaldi. Xu yerdə birmunqə bikar tələplər Yəftahning ətrapişa bir-birləp yiçildi. Ular uning bilən kirip-qikip yürətti. **4** Əmma birnəqqə wakıt ətkəndə Ammoniyalar Israil bilən sokuxka qikti. **5** Ammoniyalar Israiloşa hujum kılqanda Gileadning aksakallırı Yəftahı Tob zeminidin elip kəlməkqi bolup uning yenioşa bardı. **6** Ular berip Yəftahka iltija kılıp: — Bizning Ammoniyalar bilən urux kılıxımız üçün sən kelip bizgə sərdar bolup bərgin, — dedi. **7** Yəftah Gileadning aksakallırışa jawabən: — Silər meni eq kərüp atamning jəmətidin həydiwətkənidinglaroğu, əmdi bexinglaroşa balayı'apət qüxkəndə қandakşigə mening keximoşa kelip қaldınglar, — dedi. **8** Gileadning aksakallırı Yəftahka: — Durus, lekin seni biz bilən billə berip Ammoniyalaroşa қarxi jəng kılıp, Gileadta həmmə olturuwatkanlaroşa bax bolsun dəp, kexingoşa kəldük, — dedi. **9** Yəftah Gileadning aksakallırıdin: — Əgər silər meni Ammoniyalar bilən sokuxuxka yandurup barqininglarda, Pərwərdigar ularni mening қolumoşa tapxursa, mən silərgə bax bolamdimən? — dəp soridi. **10** Gileadning aksakallırı Yəftahka jawab berip: — Eytqiningdək kilmisək, Pərwərdigar Əzi arimizda guwah bolup həküüm qıqarsun! — dedi. **11** Buni anglap Yəftah Gileadning aksakallırı bilən bardı; həlk uni əzlirigə həm bax həm sərdar kılıp tiklidi. Yəftah Mizpahqə barqanda həmmə səzlirini Pərwərdigarning aldida bayan kıldı. **12** Andin Yəftah Ammoniyalarning padixahışa

əlqilərni əwətip, uningdin: — Mening zeminiməja besip kirip, mən bilən soküxuxkə məndə nemə həkkinq bar idi? — dəp soridi. **13** Ammoniyarning padixahı Yəftahning əlqilirigə jawab berip: — Qünki Israillar Misirdin qikip kəlgəndə ular Arnon dəryasidin tartip [ximaldiki] Yabbok ekiniöliqə wə [oşerbə] Iordan dəryasiöliqə mening zeminimni bulap igiliwalıjanidi. Əmdi sən bu yərlərni tinqlik bilən manga yandurup bər! — dedi. **14** Yəftah əlqilərni Ammoniyarning padixahının kəxiəja yənə əwətip **15** uningoja: — Yəftah söz kılıp mundak dəydu: «Israel nə Moabning zeminini nə Ammonning zeminini igilimidi, **16** bəlki ular Misirdin qikip kəlgəndə qəl-bayawanda mengip Kızıl dengizdin etüp, andin Қadəx degən jayəja yetip kəlgənidi; **17** xu qəoqla Israillişklar Edom padixahining kəxiəja əlqilər əwətip: «Zeminliridin kesip etüwelixkə ijazət bərgəyla» dəp soriwidi, Edom padixahı unimiöjanidi. Xuning bilən ular Moab padixahining kəxiəja [iltija bilən] əlqilərni əwətsə, umu қoxulmiojanidi. Xu səwəbtin Israillar Қadəxtə turup kalıjan; **18** andin ular qəl-bayawan bilən mengip Edom zemini bilən Moab zeminini aylinip etüp, Moab zeminining xərk təripidin kelip, ahirida Arnon dəryasining xu ketida qedir tiki. Ular Moabning qegrisi iqigə kirmidi; qünki Arnon dəryası Moabning qebrasidur. **19** Andin Israel Amoriylarning padixahı Sihonəja, yəni Həxbonning padixahining kəxiəja əlqilərni əwətip: «Bizning zeminlirining iqidin etüp əz jayimizoja beriweliximizoja ijazət bərgəyla» — dedi. **20** Lekin Sihon Israiloja ixənq kılalmay, yurtidin ətkili köymidi; u bəlki həlkirining həmmisini yioqip, Jahzah

degən jayoja qüxüp qedirgah tikip, Israil bilən uruxti.

21 Əmma Israilning Hudasi Pərwərdigar Sihonni barlıq həlkı bilən koxup Israilning қolişa tapxurdi, Israillar ularni urup ķirdi. Andin Israil xu yerdə olturuxluk Amoriylarning həmmə zeminini igilidi. **22** Arnon dəryasidin tartip Yabbok ekiniñiqə, qel-bayawandin tartip Iordan dəryasiñiqə Amoriylarning pütkül zeminini igilidi. **23** Israilning Hudasi Pərwərdigar Amoriylarnı Өz həlkı bolqan Israilning aldidin қoołlap qıqardi, əmdi sən xu yurtka igə bolmaqqimusən? **24** Sening ilahıng Kəmox sanga igilətkən yergə əzüng igə boldungoju? Xuningoja ohxax Pərwərdigar Hudayimiz aldimizdin həydəp qikiriwətkən həlkning yerigə bolsa, bizmu xuningoja igə bolimiz. **25** Əmdi sən dərwəkə Moabning padixahı bolqan Zipporning oöli Balaktinmu küqlükmu? U қaqañ Israil bilən tirkəxkən yaki Israil bilən jəng ķilixka jür'ət kılqan? **26** Yənə kelip, Israil Həxbon wə uningoja karaxlıq yeza-ķixlaqlarda, Aroər wə uningoja karaxlıq yeza-ķixlaqlarda həmdə Arnon dəryasining boyidiki barlıq xəhərlərdə üq yüz yil makan tutup olturoqan waqtarda, nemixka silər xu yərlərni կayturuwalmidinglar? **27** Xunga mən sanga gunah ķilmidim, bəlki manga tajawuz ķilip, yamanlık ķılqarıqi sən əzüngdursən. Birdinbir adalət qıqaroquqi Pərwərdigar Өzi bugün Israillar bilən Ammoniyarning otturisida həküm qıqarsun!» — dedi. **28** Lekin Ammoniyarning padixahı Yəftahning əlqi əwətip eytən səzlirini tingximidi. **29** Xu wakitta Pərwərdigarning Rohi Yəftahning üstigə qüxüp, u [kuwwətlinip] Gilead bilən Manassəh'lərning yurtidin etüp Gileadtiki Mizpahka

berip, andin Gileadtiki Mizpahdin Ammoniylar tərəpkə mangdi. **30** Xu qaoqda Yəftah, Pərwərdigarqa kəsəm iqip: — Əgər Sən dərwəkə Ammoniylarnı қolumqa tutup bərsəng, **31** undakta mən Ammoniylarning қexidin tinqaman yenip kəlginimdə, əyümning ixikidin qikip manga tunji yolukkını Pərwərdigarqa ataloqan bolidu, mən uni kəydürmə қurbanlıq қılımən, — dedi. **32** Xuning bilən Yəftah qikip Ammoniylar bilən soğuxkılı ular tərəpkə etti; Pərwərdigar ularni uning kolioqa tapxurdi. **33** Xuning bilən u Aroərdin tartip Minnitkiqə ularni қattık urup kırıp, yigirmə xəhərni elip, Abəl-Kəramiməjim yetip bardi. Buning bilən Ammoniylar Israiloqa boysunduruldi. **34** Andin Yəftah Mizpahqa қaytip eyigə kəlgəndə eż kizi dap qelip ussul oynap uning aldioqa kərüxkili qikti. Bu uning yalozuñ kizi bolup, uningdin baxka həq oojul-kizi yok idi. **35** U uni kərgəndə eż iginlirini yirtip: — Ah, ah, mening kizim! Sən meni intayın yaman һaloja qüxürdung, meni dərdkə qüxürgüqilərdin biri bolup կalding; qünki mən Pərwərdigarqa aqzimni eqip, eytən gepimdin yeniwalalmaymən, — dedi. **36** Kizi uningoqa: — Əy ata, Pərwərdigarqa aqzingni eqip wədə kılqan bolsang, aqzingdin qikkinı boyiqə, manga xuni kılqın; qünki Pərwərdigar sening düxmənliring bolqan Ammoniylardin intikəmingni elip bərdi, — dedi. **37** Andin u atisiə yənə: — Mening xu iltimasimni կobul kərginki, manga ikki aylık məhlət bərsəng; mən kiz dostlirim bilən berip təqlarda yürüp, kızlıkım üçün matəm tutuwalay, — dedi. **38** Atisi jawab berip: — Baroqin, dedi. Uningoqa ikki aylık məhlət berip dalaqə əwətti. U berip, kiz dostlirini elip təqlarəqə

qikip, ikki ayotiqə əzining kız peti қалојинија ah-zar кетürüp yiołlap yürdi. **39** Xundak boldiki, u ikki aydin keyin atisining կexioja yenip kalgəndə, atisi uning üstigə կilojan kəsimini bəja kəltürdi. Bu kız bolsa həq ər kixigə yekin laxmiqanidi. Xuning bilən Israilda xundak bir ərp-adət pəyda boldiki, **40** hər yili Israilning kızliri əydin qikip Yəftahning kızını tət kün əsləp hatiriləydiqan boldi.

12 Lekin Əfraimiyalar bolsa toplixip Zafon tərəpkə etüp Yəftahka soal կoyup: — Sən Ammoniyalar bilən jəng կilojili baroqiningda nemixka bizni billə berixka qakırmaysən? Əmdi biz əyüngni əzüng bilən կoxup otta kəydürüwetimiz, — dedi. **2** Yəftah, ularoja jawab berip: — Mən bilən həlkim Ammoniyalaroja կarxi կattik, jəng կiliwatqanda, silərni qakırsam, meni ularning կolidin կutkuzmidinglar. **3** Silərning kelip meni կutkuzmaydiqanlıqlarıni kərüp, jenimni alkınimoja elip կoyup, Ammoniyalaroja hujum կilixka atlandım, Pərwərdigar ularni կolumoja tapxurdi. Əmdi silər nemixka bugün kelip manga hujum կilmakqisilər? — dedi. **4** Lekin Əfraimlar Gileadlarnı [həkarətləp]: — Silər i Gileadlar, Əfraimning arisida wə Manassəhning arisida turuwatqan musapirlar, Əfraimda turuwatqan կaqķunsilər, halas! — dedi. Xuning bilən Yəftah, barlik Gileadtikilərnı yiołip Əfraim bilən sokuxti. Ular Əfraimlarnı urup կirip məołlup կildi. **5** Andin Gileadtikilər Iordan dəryasining keqiklirini tosup, Əfraimlarnı etküzmidi. Xundak boldiki, Əfraimlik birər կaqkon keqikkə kelip: — Meni etkili կoyojin, desə Gileadtikilər uningdin: — Sən Əfraimiymu? — dəp soraytti. U kixi «yak» desə, **6** ular uningoja: — «Xibolət» degin!

— дәйtti. Әгәr u kixi natoɔra tələppuz kılıp «sibolət» dəp jawab berip қalsa, ular uni tutup Iordan dəryasining keqikining yenida əltürüwetətti. Xu tərikidə xu wakitta kırıq ikki mingqə Əfraimiy əltürüldi. **7** Yəftah altə yil Israiloja һаким boldi. Andin Gileadlik Yəftah, aləmdin etüp, Gilead xəhərlirining biridə dəpnə kılindi. **8** Uningdin keyin Bəyt-Ləhəmlik Ibzan Israiloja һаким boldi. **9** Uning ottuz oɔqli, ottuz kızı bolup, ottuz kızını sirtka ərgə berip, sirttin ottuz kızni oɔpullirioja elip bərdi. U yəttə yiloqiqə Israiloja һаким boldi. **10** Andin Ibzan əlüp, Bəyt-Ləhəmdə dəpnə kılindi. **11** Uningdin keyin Zəbulun kəbilisidin bolоjan Elon Israiloja һаким bolup, on yil Israilda həküm sürdi. **12** Andin Zəbulun kəbilisidin bolоjan Elon əlüp, Zəbulun zeminidiki Ayjalon degən jayda dəpnə kılindi. **13** Uningdin keyin Piratonluk Hılləlning oɔqli Abdon Israiloja һаким boldi. **14** Uning kırıq oɔqli wə ottuz nəwrisi bar idi. Ular yətmix exəkkə minip mangatti. U Israiloja səkkiz yil һакim boldi. **15** Andin Piratonluk Hılləlning oɔqli Abdon əlüp, Əfraim zeminida, Amaləklerning taçlıq, rayonidiki Piraton degən jayda dəpnə kılindi.

13 Lekin Israillar Pərwərdigarning nəziridə yənə rəzil bolоjanni կildi; xuning bilən Pərwərdigar ularni kırıq yiloqiqə Filistylərning қolioja taxlap կoydi. **2** Xu qəođda Zoreah degən jayda, Dan jəmətidin bolоjan, Manoah isimlik bir kixi bar idi. Uning ayali tuɔmas bolup, həq balisi yok idi. **3** Pərwərdigarning Pərixtisi bu ayalоja ayan bolup uningoja: — Mana, sən tuɔmas bolоjining üçün bala tuɔmiding; lekin əmdi sən һamilidar bolup bir oɔqul tuɔlisən. **4** Әмма sən səgək bolup, xarab yaki küqlük

ħarak iqmə, həq napak nərsinimu yemigin. **5** Qünki mana, sən ħamilidar bolup bir oɔjul tuojsən. Bu bala anisining korsikidiki qaoğdin tartip Hudaşa atalojan «nazariy» bolidiojini üçün, uning bexioja hərgiz ustira selinmisun. U Israelni Filistiylərning kolidin kutkużux ixini baxlaydu, — dedi. **6** Ayal erining kexioja berip, uningoja: — Mana, Hudanıng bir adimi yenimoja kəldi; uning turki Hudanıng Pərixtisidək, intayin dəhəxətlik ikən; lekin mən uningdin: «Nədin kəlding» dəp sorimidim, umu əz nam-xəripini manga dəp bərmidi. **7** U manga: — «Mana, sən ħamilidar bolup bir oɔjul tuojsən; u bala anisining korsikidiki qaoğdin tartip əlidiojan künigiqə Hudaşa atalojan bir nazariy bolidiojan bolqaqka, əmdi sən xarab yaki küqlük ħarak iqmə wə həq napak nərsinimu yemigin» dedi, — dedi. **8** Buni anglap Manoah Pərwərdigarşa dua kılıp: — Ah Rəbbim, Sən bu yərgə əwətkən Hudanıng adimi bizgə yənə kelip, tuqulidiojan balioja nemə kilişimiz kerəklikini əgitip köysün, dəp iltija kıldı. **9** Huda Manoahıning duasını anglıdi; ayal etizlikta oltuqinida, Hudanıng Pərixtisi yənə uning kexioja kəldi. Əmma uning eri Manoah uning kexida yok idi. **10** Andin ayal dərhal yüksürüp berip, erigə həwər berip: — Mana, həliki künü yenimoja kəlgən adəm manga yənə kəründi, dewidi, **11** Manoah dərhal կopup ayalining kəynidin mengip, u adəmning kexioja kelip: — Bu ayalşa kelip səz kılqan adəm sənmu? — dəp soriwidi, u jawabən: — Xundak, məndurmən, dedi. **12** Manoah uningoja: — Eytikan səzliring bəja kəltürülgəndə, bala қaysi tərikidə qong klinixi kerək, u nemə ixlarni қılıdu? — dəp soridi. **13** Pərwərdigarning Pərixtisi Manoahka jawab berip: —

Mən bu ayaloja eytkan nərsilərning həmmisidin u həzi bolup əzini tartsun; **14** u üzüm telidin qikqan həqkandak nərsidin yemisun, xarab yaki küqlük hərəkəti iqmisun, həq napak nərsilərdin yemisun; mən uningoja barlıq əmr kılqınımni tutsun, dedi. **15** Manoah Pərwərdigarning Pərixtisigə: — Iltipat kılıp, kətməy tursila, əzlirigə bir oqlak təyyarlaylı, dewidi, **16** Pərwərdigarning Pərixtisi Manoahka jawab berip: — Sən Meni tutup қalsangmu, Mən neningdin yeməymən; əgər sən birər kəydürmə қurbanlık sunmakçı bolsang, uni Pərwərdigarоja atap sunuxung kerək, dedi (uning xundak deyixinin səwəbi, Manoah, uning Pərwərdigarning Pərixtisi ikənlikini bilmigənidi). **17** Andin Manoah Pərwərdigarning Pərixtisidin: — Əzlirining nam-xəripi nemidu? Eytip bərgən bolsila, səzliri əməlgə axurulqinida, siligə hərmitimizni bildürəttuk, — dedi. **18** Pərwərdigarning Pərixtisi uningoja jawabən: — Namimni sorap қaldingoju? Mening namim karamət tilsimattur, — dedi. **19** Xuning bilən Manoah oqlak bilən axlıq hədiyəsinə elip berip uni қoram taxning üstidə Pərwərdigarоja atap sundı. Pərwərdigarning Pərixtisi ularning kəz aldida ajayıp karamət bir ixni kılıp kərsətti; Manoah wə ayali қarap turdi. **20** Xundak boldiki, ot yalkunu қurbangahıtin asmanoja kətürülgəndə, Pərwərdigarning Pərixtisimu қurbangahıtin qikqan ot yalkunu iqidə yukarıqə qikip kətti. Manoah bilən ayali buni kərüp, əzlirini yərgə taxlap yüzlirini yərgə yekip düm yatti. **21** Xuningdin keyin Pərwərdigarning Pərixtisi Manoahka wə uning ayalıqaya қayta körünmədi. Manoah xu wakitta uning Pərwərdigarning Pərixtisi ikənlikini bildi. **22** Andin

Manoah ayaloja: — Mana, biz qokum əlimiz, qünki biz Hudani kerdük! — dedi. **23** Lekin ayali uningoja jawab berip: — Əgər Pərwərdigar bizni əltürüuxkə layik kərgən bolsa, undakta u kəydürmə қurbanlıq bilən axlıq hədiyəni kəlimizdin қobul қılımiojan bolatti, bu ixnimu kərsətmigən bolatti wə xundakla bundak səzlərni bizgə eytmiqjan bolatti, — dedi. **24** Xu ixtin keyin ayal bir oojul tuğdi, uning ismini Ximxon կoydi. Bu bala əsüp, qong boldi wə Pərwərdigar uni bərikətlidi. **25** Zoreah bilən əxtaolning otturisidiki Maḥanəh-Danda Pərwərdigarning Rohi uningoja əz təsirini kərsitixkə baxlidi.

14 Bir waqitta, Ximxon Timnahka qüxüp, u yerdə bir kizni kerdidi; u Filistiy kızliridin biri idi. **2** U xu yerdin qıkip ata-anisining yenioja կaytip: — Mən Timnahda Filistiy kızliridin birini kerdüm, uni manga hotunlukka elip beringlar, — dedi. **3** Birak ata-anisi uningoja: — Kərindaxliringning kızlirining iqidə yaki bizning pütkül қowmimizning arisidin sanga bir kız qıkmasmu? Nemixka hətnisiz bolojan Filistiy'lərning kəxioja berip, ulardin hotun almakqi bolisən? — dedi; əmma Ximxon atisioja: — Uni manga elip bərgin, qünki u manga bək yakçı, — dedi. **4** Uning ata-anisi bu ixning Pərwərdigar təripidin bolojinini bilmidi. Qünki Filistiy'lər xu qaoqda Israil üstdidin həküm sürüp turojan boloqaqka, U Filistiy'lərgə takabil turuxka pursət yaratmaqqi idi. **5** Əmdi Ximxon ata-anisi bilən Timnahka qüxti; ular Timnahdiki üzümzarlıqlarоja yetip kəlgəndə, mana bir yax xır hərkirigən peti uningoja etildi. **6** Xuan Pərwərdigarning Rohi uning üstigə qüxüp, u қolida həqnemə bolmiojan һaləttə xirni tutup, uni

oojlakni yirtkandək yirtip titma-titma kiliwətti. Lekin u bu ixni ata-anisioja demidi. **7** Andin u [Timnahķa] qüxüp, u kız bilən paranglaxti, u kız Ximxonova bək yarap kətti. **8** Birməzgildin keyin u kızni elip kelix üçün kayta baroqanda, xirning olükini körüp bakay dəp yoldin burulup kariwidi, mana xirning iskilitining iqidə bir top həsəl həriliri bilən həsəl turattı. **9** U həsəldin oqumişa elip yəp mangdi; ata-anisining yenioja kəlgəndə, ularoqimu bərdi, ularmu yedi, lekin əzining həsəlni xirning iskilitining iqidin elip kəlgini ularoja demidi. **10** Uning atisi [uningoja həmrah bolup] qüxüp kızning əyigə kəldi, u yerdə Ximxon bir ziyapət bərdi, qunki burundinla toy kılıdiojan yigitlər xundak kılıdiojan rəsm-ķaidə bar idi. **11** Ular Ximxonni körüp, uningoja həmrah boluxka ottuz yigitni tepip kəldi; ular uningoja həmrah boldi. **12** Ximxon ularoja: — Mən silərdin bir tepixmak soray, əgər silər ziyanət kılınidiojan yəttə kün iqidə uning mənisini manga dəp berəlisənglər, mən silərgə ottuz danə kanap kəynək bilən ottuz yürüx egin berimən; **13** əgər uni yexip berəlmisənglər, silər manga ottuz danə kanap kəynək bilən ottuz yürüx egin beringlər, — dedi. Ular uningoja: — Makul, undak bolsa tepixmikinqni eytkin, keni anglaylı, — dedi. **14** U ularoja: — Yeyilidiojini yegüqining iqidin qiki; tatlik küqtünggürning iqidin qiki, [bu nemə]? — dedi. Ular üq küngiqə bu tepixmaqni tapalmidi. **15** Yəttinqi künü xundak boldiki, ular Ximxonning ayalining ķexioja berip: — Sən eringni aldap-siylap, tepixmakning mənisini bizgə eytip berixkə makul kılɔjin; bolmisa seni atangning əyi bilən қoxup kəydürüwetimiz. Silər bizni yoksul ķilixka bu yərgə

qakıroqanmu?! — dedi. **16** Ximxonning ayali uning aldida yiqlap turup: — Sən manga əq, meni pəkət səyməysən; sən mening kowmimning baliliridin bir tepixmakni soriding, əmma manga mənisini eytip bərmidinq, dəp yiqliojili turdi. Ximxon uningoja jawabən: — Mana, mən uni atanaməjimu dəp bərmigən tursam, sanga dəp berəmdim? — dedi. **17** Ziyapət ətküzülgən yəttə künidə u erining aldida yiqlapla yürdi. Xundak boldiki, yəttinqi kuni bolqanda ayali uni kistap turuwalqaqka, uningoja tepixmakning mənisini eytip bərdi. Andin ayal berip əz həlkining adəmlirigə tepixmakning mənisini dəp bərdi. **18** Xuning bilən yəttinqi kuni kün patmasta, xəhərning adəmliri uningoja jawab berip: — Həsəldinmu tatlıkjı barmu? Xirdinmu küqtünggürü barmu? — dedi. U ularoja jawab berip: — Əgər silər mening inikim bilən yər aqdurmiojan bolsanglar, tepixmikimni hərgiz tapalmayttinglar! — dedi. **19** U wağıtta Pərwərdigarning Rohı uning üstigə qüxti; u Axkelonqa qüxüp, Axkelondikilərdin ottuz kixini əltürüp, ulardin olja elip, oljidin iginlərni elip kelip, tepixmakning mənisini yexip bərgənlərgə bərdi. Xuningdək Ximxonning əqəzipi kelip, ata-anisining əyigə yenip kətti. **20** Andin Ximxonning ayali Ximxonning həmrahlıridin қoldax bolqan yigitkə təwə kılindi.

15 Əmma birnəqqə wakit etüp buğday orux məzgili kəlgəndə xundak boldiki, Ximxon bir oqlaknı elip əz ayalining əyigə berip: «Mən hotunumning ķexioja uning hujrisioja kirimən» dedi. Lekin ayalining atisi uni iqkirigə kirixigə yol koymidi. **2** Keynatisi uningoja: — Mən həkikətən sizni uningoja mutlək əq bolup kətti,

dəp oylidim; xunga mən uni sizning қoldixingizoja beriwətkənidim. Həlbuki, uning kiqik singlisi uningdin tehimu qiraylikku? Uning ornişa xuni aləjan bolsingiz!

— dedi. **3** Əmma Ximxon ularoja: — Əmdi mən bu ķetim Filistiylərgə ziyan yətküzsəm, manga gunah bolmaydu!

— dedi. **4** Xuni dəp Ximxon berip üq yüz qilbərini tutup kelip, otkaxlarnı təyyarlap, qilbərilərni jüpləp կuyruklarını bir-birigə qetip, ikki կuyrikining otturisioja birdin otkaxni astı; **5** otkaxlaroja ot yekip qilbərilərni elip berip, Filistiylərning etizdiki ormiojan ziraətlirigə қoyup bərdi. Xuning bilən u dəwə-dəwə ənqilərni, orulmiojan ziraətlərni, xundakla zəytun baqlırınimu kəydürüwətti.

6 Filistiylər buni kərüp: Buni kim қildi, — dəp sorisa, həlk jawab berip: — Timnahlık adəmning kүy'oqlı Ximxon қildi; keynatisi uning ayalını uning қoldixioja beriwətkini üçün xundak қildi, — dedi. Xuning bilən Filistiylər qikip, u ayal bilən atisini otta kəydürüwətti.

7 Ximxon ularoja: — Silər xundak қılqininglar üçün, mən silərdin intikam almay boldi kilmaymən, — dedi. **8** Xuning bilən Ximxon ularni kır-qap kılıp kətl kiliwətti; andin u berip Etam қoram texining əngkiridə turdi. **9** U wağitta Filistiylər qikip, Yəhuda yurtida qedir tikip, Lehi degən jayda yeyledi. **10** Yəhudalar bolsa: — Nemixka bizgə hujum қilmakqi bolisilər? — dewidi, ular jawab berip: — Biz Ximxonni tutup baqlap, u bizgə կandak, қilojan bolsa, bizmu uningoja xundak kilişimiz, dəp qiktuq,

— dedi. **11** Xuning bilən Yəhuda yurtidiki üq ming kixi Etam қoram texining əngkirigə qüxüp, Ximxonoja:

— Sən Filistiylərning üstimizdin həküm sürüwatkjınıni

bilməmsən? Xuni bilip turup, sən nemixka bizgə xundak
ķilding? — dedi. U ularoja: — Ular manga ķiloqandək,
mənmu ularoja ķildim, dəp jawab bərdi. **12** Ular uningoja:
— Biz seni baqlap Filistiyılerning қolioqa tapxurup berix
üqün kəldük, dewidi, Ximxon ularoja: — «Biz əzimiz sanga
hujum ķilip əltürməymiz», dəp manga kəsəm ķilinglar,
dedi. **13** Ular uningoja: — Seni əltürməymiz; pəköt seni
qing baqlap, ularning қolioqa tapxurup berimiz; hərgiz
əlümgə məhkum ķilmaymiz, dəp jawab bərdi. Xuni dəp
ular ikki yengi arojamqa bilən uni baqlap, қoram taxning
üstidin elip mangdi. **14** U Lehigə kəlgəndə, Filistiyılər
warkıraxkınıqə uning aldioja yügürüxüp kəldi. Əmma
Pərwərdigarning Rohı uning üstigə qüxüp, ķollirini
baqlıqan arojamqilar ot tutaxḳan kəndir yiptək üzülüp,
tügüqlər ķolliridin yexilip kətti. **15** Andin u exəkning
yengi bir engək səngikini kərüp, ķolini uzitipla elip,
uning bilən ming adəmni urup əltürdi. **16** Ximxon: —
«Exəkning bir engək səngiki bilən adəmlərni əltürüp,
Ularnı dəwə-dəwə kiliwəttim, Exəkning bir engək səngiki
bilən ming adəmni əltürdüm!» — dedi. **17** Bularni dəp
exəkning engək səngikini taxliwətti. Xuningdək u xu
jayoja «Ramot-Lehi» dəp nam կoydi. **18** U intayın ussap
Pərwərdigarə pəryad ķilip: — Sən Əz ķulungning ķoli
bilən bunqə qong nusrətni barlıqka kəltürdüng, əmdi
mən hazır ussuzluktin əlüp, hətnisizlərning ķolioqa qüxüp
ķalarmənmu? — dedi. **19** Xuning bilən Huda lehidi ki
azgalni yardı, su uningdin uroqup qıktı. Ximxon iqip, rohi
uroqup jan kirdi. Bu səwəbtin bu [bulakqa] «Ən-Həkkorə»
dəp nam կoyıldı; ta bügüngi qə u Lehida bar. **20** Ximxon

Filistiyłerning dəwridə yigirmə yilöliqə Israiloja həkim boldi.

16 Andin Ximxon Gazaoja bardı, u u yerdə bir paḥixə ayalni körüp, kirip uning bilən yekinqılık қildi. **2** Lekin Gazalıklär birsining: — Ximxon bu yərgə kəldi, deginini anglap, [xəhərni] қorxap, keqiqə xəhərning կowukıda ün qıqarmay marap turdi wə: Ətə tang yoruqanda uni əltürimiz, — deyixti. **3** Ximxon yerim keqiqiqə yatti; andin ornidin turup xəhər կowukıning ikki қanitini tutup, uni ikki kexiki wə baldak-taķıkı bilən қoxup, bırakla կomurup, əxnisigə artıp Hébronning udulidiki taqka elip qikip kətti. **4** Keyin u Sorək jiloqisida olturuxluq Dililah isimlik bir ayalni körüp, uningoja axık bolup қaldi. **5** Buni bilip Filistiyłerning əmirliri u ayalning կexioja berip uningoja: — Sən uni aldap, uning küqtünggürlükining zadi nədin bolqanlığını kolap sorap, bizning կandak կilsak uni yengələydiqanlığımızni, uni baqlap boysunduralaydiqanlığımızni eytip bərsəng, biz hərbirimiz sanga bir ming bir yüz kümüx tənggə berimiz, — dedi. **6** Xuning bilən Dililah Ximxondin: — Sən küqtünggürlükünning zadi nədin bolqanlığını, xundakla կandak կilqanda seni baqlap boysundurojılı bolidiqanlığını eytip bərgin! — dedi. **7** Ximxon uningoja jawabən: — Adəmlər meni yəttə tal կurutulmiojan yengi ya kiriqi bilən baqlisa, mən ajizlap baxka adəmlərdək bolup қalimən, — dedi. **8** Xuning bilən Filistiyłerning əmirliri yəttə tal կurutulmiojan yengi ya kiriqini elip kelip, bu ayaloja beriwidi, u bu kiriqlər bilən uni baqlap қoydi **9** (Dililah birnəqqə adəmni hujrida paylap turuxka yoxurup

köyojanidi). U Ximxonqa: — Əy Ximxon, Filistiyłar seni tutkılı kəldi! — dedi. U қopup kiriqlərni qigə xoyna otta keyüp üzülp kətkəndək üzüwətti. Xuning bilən uning küqtünggürlikining siri axkarilanmidi. **10** Buni kərüp Dililah Ximxonqa: — Mana, sən meni aldap, manga yalojan eytipsən! Əmdi manga seni nemə bilən baqlisa bolidiojanlığını eytip bərgin, — dedi. **11** U jawap berip: — Adəmlər meni həq ixlətmigən yengi arojamqa bilən baqlisa, mən ajizlap baxka adəmlərdək bolup қalıman, — dedi. **12** Xuning bilən Dililah yengi arojamqa elip kelip, uni baqlap: — Əy Ximxon, Filistiyłar seni tutkılı kəldi! — dedi (əslidə birnəqqə adəm hujrida yoxurunup, uni paylap turuxkanidi). Lekin Ximxon eż қolidiki arojamqlarnı yipni üzgəndək üzüp taxlidi. **13** Buni kərüp Dililah Ximxonqa: — Sən һazirolıqə meni aldapsən, manga yalojan eytipsən; əmdi manga seni nemə bilən baqlisa bolidiojanlığını eytip bərgin, — dedi. U jawap berip: — Sən mening beximdiki yəttə ərüm qaqnı dukandiki ərüx yip bilən қoxup ərüp koysangla bolidu, — dedi. **14** Xuning bilən [Ximxon uhlioqanda u uning bexidiki yəttə tal qaqnı ərüx yip bilən қoxup ərüp], қozukka baqlap koyup uningoqa: — Əy Ximxon, Filistiyłar seni tutkılı kəldi! — dedi. Ximxon uyķudin oyqınip, ərüx yip bilən қozukni bırakla tartip yuliwətti. **15** Andin ayal uningoqa: — Manga kənglüng yok turup, қandaksigə sanga axık boldum, dəysən? Sən meni üç ketim aldap, küqtünggürlüküngning nədin bolovanlığını manga eytip bərmidingoqu, — dedi. **16** Uning hərkünü sezliri bilən uni kıştaxliri wə yalwuruxliri bilən Ximxonning əlgüidək iqı puxti wə xundak boldiki, **17**

u kenglidiki sirini koymay uningə axtara kılıp: — Mən anamning қorsıkdiki qaoğdin tartip Hudaşa atılıp nazariy bolğinim üçün, beximə şəhərəzadə ustira selinip bakmıjan; əgər menin qeqim qüxürüwetilsə, küqüm məndin ketip, mən ajizlap baxka adəmlərdək bolup қalıman, — dedi.

18 Dililah, uning əzizə kenglidiki həmmə sirini dəp bərginini kerüp, Filistiyərning əmirlirini qarkırıp kelixkə adəm mangdurup: — «Bu kətim silər yənə bir qıqinglar, qunki Ximxon kenglidiki həmmə sirni manga axtara kıldı» dedi. Xuning bilən Filistiyərning əmirliri əlləri qollarıqda kümüxlərni elip, uning əzizə qıqtı. **19** Andin Dililah, uni əz yotisio şəhərəzadə, uhlitip koyup, bir adəmni qakırıp kirip uning bexidiki yəttə erium qaqni qüxürüwətti; xundak kılıp u Ximxonning bozək əlini baxlıqnuqı boldi. Ximxon küqidin kətkənidə. **20** U: — Əy Ximxon, Filistiyər seni tutkılı kıldı! — devidi, u uyğudan oyoqınip: — Mən ornumdin turup, ilgiriki birşənqə kətimkəndək, boxinip kətimən, dəp oylidi. Lekin u Pərvərdigarning əzidin kətkinini bilməydi. **21** Xuning bilən, Filistiyər uni tutuwelip, kəzlirini oyup, Gazaşa elip qüxüp, uni mis zənjirlər bilən baqlap, zindanda un tartıxka saldı. **22** Lekin bexidiki qüxürüwetilgən qeqi yənə əsüxkə baxlıdi. **23** Keyin, Filistiyərning əmirliri əz ilahi bolğan Dagon üçün qong bir əltənlik etküzükə həm təbrikləp xadlinixka yiqildi. Qunki ular: — Mana, ilahımız düxminiz bolğan Ximxonni əlimizə tapxurup bərdi, — deyisti. **24** Həlk Ximxonni kərgəndə, əz ilahini danglap: — Ilahımız bolsa, yurtimizni wəyran əliqəzini, adəmlirimizni kəp əltürgən düxminizni əlimizə qüxürüp bərdi! —

deyixti. **25** Ular taza xad-huramlik kəypigə qəmüp: — Ximxon kəltürülsün, u bizgə bir oyun kərsitip bərsun, deyixti; ular Ximxonni zindandin elip qikti. U ularning aldida oyun kərsətti. Əmdi ular uni ikki tüwrükning otturisida tohtitip koyojanidi. **26** Xuning bilən Ximxon қolini tutup turoqan yigitkə: — Meni կoyuwət, əyni kətürüp turoqan tüwrüklərni silap, ularoqa yəliniwaloqli կoyojaysən, — dedi. **27** U qaoğda əy ər-ayallar bilən lik tolojanidi, Filistiyılerning əmirlirining həmmisimu xu yerdə idi; əgzidimu Ximxonning kərsitiwatkan oyunini kərūwatkan təhminən üq mingqə ər-ayal bar idi. **28** Ximxon Pərwərdigaroqa nida կilip: — Əy Rəb Pərwərdigar, meni yad կilip pəkət muxu bir kətim manga küq ata կiləjaysən; i Huda, xuning bilən ikki kəzümning intikəmini Filistiyılərdin bir yolila aloquzojaysən! — dedi. **29** Ximxon xularni dəp əyni kətürüp turoqan otturidiki ikki tüwrükni tutuwaldi; birini ong կoli bilən, yənə birini sol կoli bilən tutup, ularoqa tayinip turdi. **30** Andin: «Filistiyılər bilən birlikə əlüp kətsəm!» dəp bədinini egip küqini yioqip [ittiriwidi], əy ərülüp, u yerdiki əmirlər bilən barlıq həlkning üstigə qüxti. Buning bilən ez əlümi bilən əltürgən adəmlər uning tirik wakıtda əltürgənliridin kep boldi. **31** Andin keyin uning կerindaxliri wə atisining barlıq jəməti qüxüp, uni kətürüp, Zoreah bilən əxtəaochning otturisiqa elip berip, atisi Manoahning kəbrisidə dəpnə կildi. U yigirmə yil Israiloqa հakim bolqanidi.

17 Əfraimning taqlırıda Mikah isimlik bir kixi bar idi. **2** U anisioqa: — Sening həlikə bir ming bir yüz kümüx tənggəng oqrilap ketilgənidi; sən tənggilərni կarqıding wə buni

manga dəp bərding. Mana, kümüx məndə, uni mən aloqandim, dewidi, anisi: — Əy oqlum, Pərwərdigar seni bərikətligəy!, — dedi. **3** Mikah bu bir ming bir yüz kümüx tənggini anisioqa yandurup bərdi. Anisi: — Mən əslidə bu pulni sən oqlumni dəp Pərwərdigarəja beqixlap, uning bilən oyma but wə küymə but yasaxķa atiwətkənidim; əmdi yənilə sanga berəy, dedi. **4** Lekin Mikah kümüxni anisioqa ķayturup bərdi; anisi uningdin ikki yüz kümüx tənggini elip bir zərgərgə berip, bir oyma but bilən bir küymə but yasatti; ular Mikahning əyigə կoyup կoyuldi. **5** Mikah, degən bu kixi əslidə bir buthana pəyda kılajan, xuningdək əzигə bir əfod bilən birnəqqə «tərafim»ni yasiqanidi; andin ez oqlulliridin birini kahinlikka məhsus təyinləp, uni əzigə kahin kıldı. **6** Xu künlərdə Israilda həq padixah bolmidi; hərkim ez nəziridə yahxi kərüngənni қilatti. **7** Yəhuda jəmətining təwəsidiki Bəyt-Ləhəmdə Lawiy kəbilisidin bolajan bir yigit bar idi; u xu yərdə musapir bolup turup қalajanidi. **8** Bu yigit bir jay tepip turay dəp, Yəhudaların yurtidiki Bəyt-Ləhəm xəhəridin qıktı. U səpər қılıp, Əfraim taqlıkiqa, Mikahning əyigə kelip qüxti. **9** Mikah uningdin: — Kəyərdin kəlding, dəp soriwidi, u uningoqa jawabən: — Mən Yəhudaların yurtidiki Bəyt-Ləhəmlik bir Lawiyən, bir jay tepip turay dəp qıktım, — dedi. **10** Mikah uningoqa: — Undak bolsa mən bilən turup, manga həm ata həm kahin bolup bərgin; mən sanga hər yili on kümüx tənggə, bir yürüx egin wə kündilik yemək-iqmikingni berəy, — dedi. Buni anglap Lawiy kixi uningkigə kirdi. **11** Lawiy u kixi bilən turuxķa razi boldi; yigit xu kixigə ez oqlulliridin biridək

bolup қaldi. **12** Andin Mikah bu Lawiy kixini [kahinlikka] məhsus təyinlidi. Xuning bilən [Lawiy] yigit uningoja kahin bolup, Mikahning əyidə turup қaldi. **13** Andin Mikah: — Bir Lawiy kixi manga kahin bolğını üçün, Pərwərdigarning manga yahxilik kılıdiqjinini bilimən, — dedi.

18 Xu künlərdə Israildə həq padixah bolmidi; xundakla xu künlərdə Danlarning əbilisi əzlirigə olturaklıxix üçün jay izdəwatkanidi, qunki xu küngiqə ular Israil əbililiri arisida qək taxlinip bekitilgən miras zeminoja erixmigənidir. **2** Xuning bilən Danlar pütkül jəmətidin Zoreah wə Əxtaolda olturuxluk bəx palwanni zeminni qarlap kelikkə əwətti wə ularoja tapılap: — Silər berip zeminni qarlap kelinglar, dedi. Ular səpər kılıp Əfraim taçlıq yurtioja kelip Mikahning əyigə qüxüp u yərdə қondı. **3** Ular Mikahning əyining yenida turoqinida Lawiy yigitning awazini tonup, uning kəxiqə kirip uningdin: — Seni kim bu jayqa elip kəldi? Bu yərdə nemə ix kılısan? Bu jayda nemigə erixting? — dəp soridi. **4** U ularoja jawabən: — Mikah manga mundak-mundak kılıp, meni yallap əziqə kahin ķildi, dedi. **5** Buni anglap ular uningoja: — Undak bolsa bizning mangojan səpirimizning onguxluk bolidiojan-bolmaydiyanlığını bilmikimiz üçün, Hudadin sorap bərgin, — dedi. **6** Kahin ularoja: — Hatırjəm beriwinglar. Mangojan yoluqlar Pərwərdigarning aldididur, — dedi. **7** Xuning bilən bu bəx adəm qikip, Laix degən jayqa yetip kəldi. Ular u yərdiki həlkning tinq-aman yaxawatkinini, turmuxining Zidoniylarning ərp-adətliri boyiqə ikənlikini, hatırjəmlik wə rahət iqidə

turuwatkinini kərdi; xu zeminda ularni har kılouqi
heqkandak hokukdar yok idi; ular Zidoniylardin yirakta
turatti, xundakla baxxilar bilənmə həqkandak bardı-
kəldi kılıxmaytti. **8** [Bəx palwan] Zoreah wə Əxtəoloja əz
kərindaxlirining kəxioja kaytip kəldi. Kərindaxliri ulardin:
— Nemə həwər elip kəldinglar? — dəp soridi. **9** Ular
jawabən: — Biz kəpup ularoja hujum kılıaylı! Qünki biz xu
zeminni qarlap kəldük, mana, u intayin yahxi bir yurt
ikən. Əmdi nemixka kimir kilmay jim olturisilər? Əmdi
dərhal berip, u yurtni elixka əzmənglərni əzmənglər, berip
hujum kılıp zeminni igilənglər. **10** U yərgə barəjininglarda
silər tinq-aman turuwatkan bir həlkni, hər ətrapioja
sozuləjan kəng-azadə bir zeminni kərisilər! Huda u
yərni silərning əkolunglaroja tapxuroqandur. U yurtta
yər yüzidə tepilidişan barlıq nərsilərdin heqbiri kəm
əməs, dedi. **11** Xuning bilən Danlarning jəmətidin altə
yüz adəm jənggə korallinip, Zoreah wə Əxtəoldin qikip
mangdi. **12** Ular Yəhuda yurtidiki Kiriat-Yearim degən
jayoja berip, qedir tiki (xunga bu jay taki bügüngiçə
«Danning ləkkərgahı» dəp atalmaqta; u Kiriat-Yearimning
arka təripigə jaylaxkanidi). **13** Andin ular u yərdin
Əfraim taqlıq rayonioja berip, Mikahəning əyigə yetip
kəldi. **14** Laix yurtioja qar lax üçün barəjan bəx kixi əz
kərindaxlirioja: — Biləmsilər? Bu əydə bir əfod toni,
birnəqqə tərafim butliri, bir oyma məbud wə ķuyma
məbud bardur! Əmdi ķandak kılıxinglər kerəklikini
oylixinglər! — dedi. **15** Ular burulup Lawiy yigitning
əyigə (Mikahə təwə əygə) kirip uningdin hal soridi. **16**
Dan kəbilisidin boləjan jəng korallırını kətürgən altə yüz

kixi dərwaza aldida turup turdi. **17** U zeminni qar laxka
baroqan bəx adəm [buthaniqa] kirip, oyma but, əfod toni,
tərafim butliri wə ķuyma butni elip qıktı. Kahin jəng
ķorallirini kətürgən altə yüz kixi bilən billə dərwazida
turatti. **18** Bu bəx adəm Mikahning əyigə kirip oyma
but, əfod tonini, tərafim butliri wə ķuyma butni elip
qıkkanda kahin ulardin: — Bu nemə kılqininglar?! —
dəp soridi. **19** Ular uningoqa: — Ün qıqarmay, aqzingni
ķolung bilən etip, biz bilən mengip, bizgə həm ata
həm kahin bolup bərgin. Sening pəkət bir adəmning
əyidikilərgə kahin bolqining yahximu, yaki Israilning
bir jəməti bolqan pütün bir ķabiligə kahin bolqining
yahximu? — dedi. **20** Xundak dewidi, kahinning kengli
hux bolup, əfod, tərafim butliri wə oyma məbudni elip
həlkning arisioqa kirip turdi. **21** Andin ular burulup,
u yərdin kətti; ular baliliri wə qarpaylarni wə yük-
taklirining həmmisini aldida mangduruwətkənidi. **22**
Mikahning əyidin heli yıraklıqanda Mikahning əyining
ətrapidiki həlkər yioqılıp, Danlarqa ķoołlap yetixti. **23**
Ular Danlarni towlap qakirdi, Danlar burulup Mikahka:
— Sanga nemə boldi, bunqiwila kəp həlkni yioqıp kelip
nemə kılmaqqisən?! — dedi. **24** U jawab berip: —
Silər mən yasatkan məbudlarni kahinim bilən ķoxup
aldinglar, andin kəttinglar! Manga yənə nemə қaldi?!
Xundak turukluk silər tehi: «Sanga nemə boldi?» —
dəwatisiləroq! — dedi. **25** Danlar uningoqa: — Ünүngni
qıarma, bolmisa aqqiki yaman kixilər seni tutuwelip,
seni wə ailəngdikilərni janliridin juda kilmisun, yənə, —
dedi. **26** Bularni dəp Danlar əz yolioqa mangdi; Mikah

ularning əzidin küqlük ikənlikini kərüp, yenip əz əyigə kətti. **27** Ular Mikah yasatkuzojan nərsilər wə uning kahinini elip, Laixka hujum kıldı; u yərdiki həlk tinq-aman wə hatırjəm turuwatkanidi; ular ularni қiliqlap kırıp, xəhərni otta kəydürüwətti. **28** Xəhərni կutkuzojudək həq adəm qikimidi; qünki bu xəhər Zidondin yirakta idi, həlkı həqkim bilən bardı-kəldi қilixmaytti. Xəhər Bəyt-Rəhəbning yenidiki jilojida idi. Danlar xəhərni kaytidin kurup, olturaklıxtı. **29** Ular bu xəhərgə Israelning oqulliridin bolοjan, əz atisi Danning ismini կoyup Dan dəp atidi. Ilgiri u xəhərning nami Laix idi. **30** Danlar xu yərdə bu oyma butni əzlirigə tiklidi; Musaning oqlı Gərxomning əwlədi Yonatan wə uning oqulliri bolsa xu zeminning həlkı sürgün boluxka elip ketilgən küngiqə Danlarning կəbilisigə kahin bolup turojanidi. **31** Hudanıng əyi Xilohda turojan barlıq wakıtlarda, Danlar əzliri üqün tikligən, Mikah yasatkuzojan oyma məbud [Danda] turoquzıldı.

19 Israilda tehi padixaһ tiklənmigən xu künlərdə, Əfraim taoğlık rayonining qət təripidə olturuxluк bir Lawiy kixi bar idi; u Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmlık bir kızni kenizəklikkə aldi. **2** Lekin u kenizək erigə wapasızlıq kılıp, uning yenidin qikip, Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmgə atisining əyigə berip, tət ayqə turdi. **3** U wakitta uning eri կopup kenizikigə yahxi gəplərni kılıp, kənglini elip yandurup kelixkə kenizikining yenioqa kəldi. U bir hizmətkarını wə ikki exəknii elip bardı. Kenizək erini atisining əyigə elip kirdi; atisi uni kərüp hux bolup karxi aldi. **4** Uning keynatisi, yəni կizning atisi uni

tutup қaldi, у у yərdə üq küngiqə yəp-iqip, uning bilən yetip қoptı. **5** Tətinqi küni Lawiy kixi səhər kopup mangojili təyyarlini widi, kenizikining atisi küy'ooqliqə: — Bir toɔram nan yəp yürikingni կuwwətləndürüp andin mangojin, — dedi. **6** Xuning bilən ular ikkisi olturup billə yəp-iqip tamaklandı. Kızning atisi u kixigə: — Səndin etünəy, bu keqimu konojin, kenglüng eqilsun, dedi. **7** Bu kixi mangojili kopuwidi, lekin keynatisi uni zorlap, yənə elip қaldi, у yənə bir kün kondı. **8** Bəxinqi küni u səhər kopup mangojili təyyarlandı, lekin kızning atisi uningoja: — [Awwal] yürikingni կuwwətləndürgin, dedi. Xuning bilən ular ikkisi kün egilgүqə olturup, billə tamaklandı. **9** Andin bu kixi keniziki wə hizmətkarini elip mangojili təyyarlini widi, keynatisi, yəni kızning dadasi uningoja: — Mana, kəq kirəy dəwatidu, səndin etünəy, bu yərdə yənə bir keqini ətküzüngər; mana, kün məɔrikkə egiliptu, bu yərdə konojin, kenglüng eqilsun; andin ətə səhərdə yoloja qikip, eyünglərgə ketinglar, — dedi. **10** Lekin u kixi əmdi yənə bir keqə konuxka unimay, kopup yoloja qikip Yəbusning, yəni Yerusalemning udulioja kəldi. Uning bilən billə ikki toküklük exək wə keniziki bar idi. **11** Ular Yəbuska yekin kəlgəndə kün olturay dəp қaloqaqka, hizmətkari oqojisioja: — Yəbusiyarlarning bu xəhirigə kirip, xu yərdə konayli, dedi. **12** Lekin oqojisi uningoja jawab berip: — Biz Israillar turmaydiojan, yat əllər turidiojan xəhərgə kirməyli, bəlki Gibeahka ətüp ketəyli, dedi. **13** Andin u yənə hizmətkarioja: — Kəlgin, biz yekindiki jaylardın birigə barayli, Gibeahda yaki Ramahda konayli, dedi. **14** Xuning bilən ular mengip, Binyamin yurtidiki

Gibeahning yenoja yetip baroçanda kün olturojanidi. **15**
Ular Gibeahka kirip, u yerdə konmakqi boldi; xəhərning
qong məydanişa kirip olturuxti; lekin həqkim ularni
konduruxka əyigə təklip kilmidi. **16** Həlbuki, u keqisi
keri bir adəm ixini tügitip, etizliktin yenip keliwatkanidi.
U əslidə Əfraim taqlıq rayonılıq adəm idi, u Gibeahda
musapir bolup, olturaklixip қalajanidi; lekin u yerdiki
həlkələr Binyaminlardın idi. **17** U bexini kətürüp karap,
bu yoluqining xəhərning məydanida olturojinini kərüp
uningdin: — Kəyərdin kəlding? Kəyərgə barisən? — dəp
soridi. **18** U jawab berip: — Biz Yəhuda yurtidiki Bəyt-
Ləhəmdin Əfraim taqlığının qət yakılırioşa ketip barımız;
mən əslı xu jaydin bolup, Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmgə
baroqanidim; ixlirim Pərvərdigarning əyigə munasiwətlik
idi; lekin bu yerdə həq kim meni əyigə təklip kilmidi. **19**
Bizning exəklirimizgə beridiojan saman wə boozuzımız
bar, əzüm, dedəkliri, xundakla kəminiliring bilən bolqan
yigitkimu nan wə xarablar bar, bizgə həq nemə kəm
əməs, — dedi. **20** Buni anglap keri kixi: — Tinq-aman
bołqaysən; siləring möhtajliringlarning həmmisi mening
üstümgə bolsun, əmma koqida yatmanglar! — dəp, **21** uni
əz əyigə elip berip, exəklirigə yəm bərdi. Mehmanlar
putlirini yuyup, yəp-iqip qızalandı. **22** Ular kənglidə
hux bolup turqinida, mana, xəhərning adəmliridin
birnəqqəylən, yəni birqanqə lükqək kelip əyni қorxiwelip,
ixikni urup-ķekip, əyning igisi bolqan keri kixigə: —
Sening əyünggə kəlgən xu kixini bizgə qikirip bərgin,
uning bilən yekinqilik ķilimiz, — dedi. **23** Buni anglap
əy igisi ularning kəxioşa qikip ularoşa: — Bolmaydu, əy

buradərlirim, silərdin ətünüp қalay, mundak rəzillikni
ķilmanglar; bu kixi mening əyümgə mehman bolup
kəlgənikən, silər bundak iplaslik ķilmanglar. **24** Mana,
mening pak bir կizim bar, yənə u kixinining keniziki
bar. Mən ularni կexinglaroja qikirip berəy, silər ularni
ayaq asti կilsanglar məyli, nəziringlaroja nemə hux
yaksa ularni xundak կilinglar, lekin bu kixigə muxundak
iplaslik ixni ķilmanglar, — dedi. **25** Lekin u adəmlər
uningqə կulak salmidi; yoluqi kenizikini ularning aldiqə
sərəp qikirip bərdi. Ular uning bilən billə bolup kəqtin
ətigəngiqə ayaq asti կildi; ular tang yoruqanda andin
uni կoyup bərdi. **26** Qokan tang səhərdə կaytip kelip,
uning ojisi կonajan əyning dərwazisining bosuqisiqə
kəlgəndə yiklip կelip, tang atkuqə xu yərdə yetip կaldi.
27 Ətigəndə uning ojisi կopup əyning ixikini ekip,
yoloja qikmakqi bolup texioja qikiwidi, mana, uning
keniziki bolqan qokan əyning dərwazisi aldida կolliri
bosuqining üstigə կoyukluk հalda yatatti. **28** U uningoja:
— Կopkin, biz mangayli, dedi. Lekin qokan կeqbir jawab
bərmidi. Xuning bilən u qokanni exəkkə artip, կozqilip
ez əyigə yürüp կetti. **29** Əz əyigə kəlgəndə, piqakni
elip kenizikining jəsitini səngəkliri boyiqə on ikki parqə
kilip, pütkül Israel yurtining qət-yakılıriqiqə əwətti. **30**
Xundak boldiki, buni kərgənlərning հəmmisi: «Israel
Misirdin qikkan kündin tartip bügüngiqə bundak ix bolup
bağmioqanidi yaki körülüp bağmioqanidi. Əmdi bu ixni
obdan oylixip, կandak կilix kerəklikini məslihətləxəyli» —
deyixti.

20 Xuning bilən Israillarning həmmisi qikip, jamaət Dandin tartip Bəər-Xebaοiqə yioqilip Gilead zeminining həlkı bilən қoxulup Mizpahda, Pərwərdigarning aldioja kelip bir adəmdək boldi. **2** Pütkül қowmning qongliri, yəni Israilning həmmə қəbilisining baxlıkları Hudanıng həlkining jamaiti arısida hazır boldi. Jamaət jəmiy bolup tət yüz ming kılıq tutkan piyadə əskər idi **3** (Binyaminlar Israilning Mizpahda jəm bolqinidin əmdi həwər tapkanidi). Israillar sürüxtə kılıp: «Bu rəzil ix կandak yüz bərdi?» — dəp soridi. **4** Əltürülgən qokanning eri Lawiy kixi jawab berip mundak dedi: — «Mən bolsam əz kenizikimni elip, Binyaminning Gibeah xəhīrigə қonəjili barəjanidim; **5** Gibeahning adəmliri keqidə manga hujum ķılmakçı bolup, meni dəp əyni կorxiwaldi. Ular meni əltürüxni կəstlidi, kenizikimni bolsa ular ayaq astı kılıp əltürüwətti. **6** Xuning bilən mən kenizikimning jəsitini parqə-parqə kılıp, kixilərgə kətürtküzüp Israilning mirasi boləjan zeminning hərbir yurtiqa əwəttim. Qünki ular Israil iqidə pasiklik wə iplaslık կildi. **7** Mana, əy barlıq Israillar, silər həmminglar oylinip, məslihət kərsitinglar». **8** Xuning bilən həmmə həlk bir adəmdək կopup: — Arimizdin nə һeqkim əz qedirigə barmisun nə һeqkim əz əyigə kaytmisun, **9** bəlki biz Gibeahka xundak կlayliki: — Biz qək taxlap uningoja hujum կlayli; **10** biz Israilning həmmə қəbilisidikilərdin yüzning iqidin onni, mingdin yüzni, on mingdin mingni tallap qikip, ularni həlk üçün ozuk-talkan yətküziükə təyinləyli. Xundak kılıp həlk Binyamin yurtidiki Gibeah xəhīrigə berip, ularning Israil iqidə kılqan barlıq iplaslığını

ularning өз бексиңе яндурсун, — дейиختи. **11** Xuning bilən Israilning һəmmə adəmliri bir adəmdək bolup, u xəhərgə hujum kılıxka toplandi. **12** Andin Israil қabililiri Binyaminning barlıq jəmətlirigə əlqi əwətip: — Aranglarda yüz bərgən bu rəzillik zadi nemə ix? **13** Əmdi Gibeahdiki bu lükqəklərni bizgə tutup beringlar. Xuning bilən biz ularni əlümgə məhkum kılıp, Israildin rəzillikni yok kılıyli, — dedi. Lekin Binyaminlar өз ķerindaxliri bolğan Israillarning səzini tingximidi, **14** bəlki Binyaminlar Israiloja қарxi jəng kılıx üçün xəhər-xəhərlərdin kelip Gibeahda yioıldı. **15** U wakıttı Binyaminlardın xəhər-xəhərlərdin tizimlanojanlar yigirmə altə ming kiliq tutkan ərkək idi. Uningdin baxka Gibeahdin hillanojan yəttə yüz əskər bar idi. **16** Bu pütkül қoxun arisida hillanojan yəttə yüz solhay əskər bolup, saloqoja taxni selip nixanoja atsa, kılqimu keyip kətməyitti. **17** Binyamin қabilisidin baxka, Israilning adəmliri sanaktın etküzüliwidi, kiliq tutkanlar tət yüz ming ərkək qıktı; bularning һəmmisi jəngqilər idi. **18** Israel kopup Bəyt-Əlgə qikip Hudadin: — Bizning arımızdin kim awwal qikip Binyaminlar bilən sokuxsun, dəp soriwidi, Pərwərdigar jawab berip: — Yəhuda [awwal] qıksun, dedi. **19** Xuning bilən Israillar ətisi səhər kopup Gibeahning udulida qedirgah, tiki. **20** Andin Israilning adəmliri Binyamin bilən uruxuxka qikip, Gibeahning yenida raslinip ularoja қarxi səp tüzdi. **21** Xu künü Binyaminlar Gibeahdin qikip, Israildin yigirmə ikki ming kixini əltürüp, yərgə yəksan kiliwətti. **22** Lekin Israilning adəmliri jasarətkə kelip, awwalkı künü səp tüzgən jayda ikkinçi künü yənə səp tüzdi. **23** [səp tüzüxtin

awwalkı ahximi] Israil Pərwərdigarning aldioja berip, kəq kirgüpə pəryad kılıp yiölap, Pərwərdigardin yol sorap: — Biz eż ķerindiximiz bolğan Binyamin nəsilliri bilən yənə uruxuxka qıksak bolamdu, bolmamdu? — dəp soriwidi, Pərwərdigar jawab berip: — Ularoja hujum ķilinglar, dedi. **24** Xuning bilən Israillar ikkinqi küni Binyaminlaroja yekin kelip hujum ķildi. **25** Binyaminmu ikkinqi küni Gibeahdin qikip Israillar bilən sokuxup, ularning on səkkiz ming adimini əltürüp, yərgə yəksan ķiliwətti; bularning həmmisi ķiliq tutkanlardın idi. **26** Andin Israillarning həmmisi, yəni pütün koxun kopup Bəyt-Əlgə qikip yiölap, xu küni Pərwərdigarning aldida kəqkiqə roza tutup, Pərwərdigarning aldida keydürmə ķurbanlıq bilən inaqlıq ķurbanlığı ətküzdi. **27** Xu kūnlərdə Hudanıng əhdə sanduksi xu yərdə bolup, Hərunning əwladi, Əliazarning oqlı Finihas uning aldida hizmət ķılatdı; xuning bilən Israillar Pərwərdigardin yol sorap: — Biz eż ķerindiximiz bolğan Binyaminning nəsilliri bilən yənə uruxuxka qıqamduq yaki tohtap կalamduq? — dəp soridi; Pərwərdigar jawabən: — Qıqinglar, qunki ətə Mən ularni sening կolungoja tapxurimən, dedi. **29** Buni anglap Israil həlkı Gibeahning ətrapıqa əskərlərni pistirma koydi; **30** üçinqi küni Israillar ilgiriki ikki ķetimkəidək Binyaminlaroja hujum ķilixka Gibeahning udulıqə kelip səp tüzdi. **31** Binyamin [Israil] həlkigə karxi jənggə qikiwidi, həlk ularni xəhərdin azdurup qıktı. Ular Bəyt-Əlgə qikidiojan yol wə Gibeahka baridiojan yolning üstidə həm dalada həlkni ilgiriki ikki ķetimkəidək urup kiroqili turdi. Israilning adəmliridin ottuzqə kixini

əltürdi. **32** Binyaminlar: — Ular yənilə awwalkidək məəqlup boldı, — deyixti. Əmma Israil: — Bizlər ķeqip ularni xəhərdin əgəxtürüp qikip, yollaroja elip qikayli, dəp məslihətlixiwaloqanidi. **33** Xuning bilən Israilning həmmə adəmliri əz jayidin kəpup Baal-Tamaroja berip səp tüzdi, pistirmida turoğan Israillarmu əz jayidin, yəni Gebadiki qiməndin qikip kəldi. **34** Israilning arisidin sərhil on ming kixi Gibeahning udulidin uningoja hujum kıldı, jəng ķattık boldı. Lekin Binyaminlar əzlirining üstigə bala yekin laxķinini bilməy կaldı. **35** Pərwərdigar Binyaminlarnı Israilning aldida məəqlup kılqaqka, ular u küni Binyaminlardın yigirmə bəx ming bir yüz kiliq tutkan adəmni əltürdi. **36** Əmdi Binyaminlar əzlirining məəqlup bolqinini kərdi. Israilning adəmliri əslidə Gibeahka koyqan pistirmidiki kixilirigə ixənq kılıp, Binyaminlarnı aldap, aldida qeinqənidə. **37** U wakitta pistirmidikilər tezdir atlinip Gibeahka hujum kılıp besip kirip, xəhərdikilərning həmmisini kiliqlap kirdi. **38** Israillar əslidə pistirmidikilər bilən aldin'ala nixan üqün bəlgə bekitkənidə, yəni xəhərgə ot կuyup, կelin tütün tüwrükining asmanoja kətürülüxini bəlgə klixka kelixiwaloqanidi. **39** Xunga Israilning adəmliri uruxtin waktingə qeinqəndə, Binyaminlar Israilning adəmlirini urup soküp, ottuzqə kixini əltürüp: — Mana, Israil awwalki jəngdikidək aldimizda xəksiz tarmar bolidu, — deyixti. **40** Lekin xəhərning iqidin tütün tüwrük ərləp qikqanda, Binyaminlar kəynigə burulup կariwidi, mana, pütkül xəhər is-tütək bolup asmanlaroja kətürülüp ketiwatatti. **41** Xu һaman Israilning adəmliri burulup

yenip kəldi, Binyaminning adəmliri bolsa: Bizgə bala yekinlaxtı dəp, wəhimigə qüxti. **42** Ular Israillarning aldidin burulup qəllükkə mangidiojan yol bilən kehər kətti; lekin jəng ularning kəynidin iz besip mangdi; əstrapidiki hərkəysi xəhərlərdin adəmlər qikip ularni arişa elip əhalak əldi. **43** Xu tərikdirə ular Binyaminlarnı korxiwaldı, ularni kün qıkıx təripidiki Gebanıng uduliqiqə tohtimay köşəlap berip, qayləp əltürdi. **44** Buning bilən Binyaminlardın on səkkiz ming kixi əldi, ularning həmmisi batur palwanlar idi. **45** Baxkılıri burulup qəl tərəpkə kehər, Rimmon koram texioja bardı; əmma Israillar yollarda huddi baxaş tərgəndək ulardin bəx ming adəmni əltürdi; andin ularning kəynidin Gidomojiqə köşəlap berip, yənə ikki ming adəmni əltürdi. **46** U künü Binyaminlardın əltürülgənlər yigirmə bəx ming adəm idi. Bularning həmmisi palwanlar bolup, kılıq tutkanlar idi. **47** Halbuki, ulardin pəkət altə yüz adəm ələşənidi, ular burulup qəl tərəpkə kehər, Rimmondiki tik yaroja bardı. Ular Rimmondiki tik yarda tət ay turdi. **48** Israillar yənə Binyaminlarning zeminişa yenip kelip, həmmə xəhərlərdiki adəmlərni, qarpaylarnı həm uqrıqlanlarning həmmisini kılıq bilən kırıwətti, xundakla ot կuyup, udul kəlgən xəhərlirining həmmisini kəydiürüwətti.

21 Əslidə Israilning adəmliri Mizpahda kəsəm kılıxip:
— Bizning iqimizdin həqkim əz kızını Binyaminlarşa hotunlukka bərmisun, — deyixkənidi. **2** Xuning üçün həlk Bəyt-Əlgə kelip, u yərdə kəq kirgüqə Hudanıng aldida pəryad kətürüp əttik yioqlıxip: — **3** Əy Israilning Hudasi Pərvərdigar, Israilda nemixə xundak ix yüz beridu,

nemixķa Israilning қебилiliridin biri yokap kətsun? — deyixti. **4** Ətisi həlk səhər կopup, u yerdə կurbangah yasap, kəydürmə kurbanlıq wə inaklıq kurbanlıkları sundi. **5** Israillar əzara: — Israilning hərkəysi қebililiridin jamaətkə қoxulup Pərwərdigarning aldida hazır boluxķa kəlmigən kimlər bar? — dəp soraxti, qünki ular kimki Mizpahķa Pərwərdigarning aldida hazır bolmisa, u xəksiz əlümğə məhkum ķilinsun, dəp կattik kəsəm ķilişkanidi. **6** Israel əz kerindixi bolojan Binyamin toqrluluk puxayman կilip: — Mana, əmdi Israil arisidin bir қebilə üzüwtildi. **7** Biz Pərwərdigarning namida bizning iqimizdin һeqkaysımız əz կizimizni Binyaminlar ola hotunluķka bərməymiz, — dəp kəsəm կiləjaniduk; əmdi կandaķ կilsak ulardin կaləjanlirini hotunluķ կılalaymiz — deyixti. **8** Ular yənə əzara: — Israil қebililiridin կaysisi Mizpahķa, Pərwərdigarning aldiqa qıkmidi? — dəp soraxti. Mana, Yabəx-Gileadlıklardin һeqkaysisi qedirgahķa, jamaətkə қoxuluxķa kəlmigənidi. **9** Qünki həlkni sanap kərgəndə Yabəx-Gileadning adəmliridin u yerdə һeqkim yok idi. **10** Xuning bilən jamaət on ikki ming palwanni u yergə əwətip, ular ola tapilap: — Yabəx-Gileadta turuwatķanlarnı, jümlidin ayallar wə balilarmı urup-ķirip կiliqlap əltürüwetinglar; **11** xundak կilinglarki, barlıq ərkəklərni wə ərlər bilən billə bolojan barlıq ayallarnı əltürüwetinglar, dedi. **12** Ular xundak կilip Yabəx-Gileadtiki həlkining iqidə tehi ərlər bilən billə bolup bakmiojan tət yüz կizni tepip, ularnı tutup Կanaan zeminidiki Xiloħķa, qedirgah ola elip kəldi. **13** Andin pütkül jamaət Rimmondiki tik

yardiki Binyaminlaroja adəm əwətip, ularoja tinqlik salimini jakarlidi. **14** Xuning bilən Binyaminlar kaytip kəldi; Israillar Yabəx-Gileadtiki hayat қalojan kızlarnı ularoja hotunlukka bərdi, lekin bular ularoja yetixmidi. **15** Wə həlk Binyamin toopruluk puxayman qıldı; qünki Pərwərdigar Israilning қəbililirining arisida kəmtük pəyda kılıp koyojanidi. **16** Bu wakitta jamaətning akşakalliri: — Binyaminning kız-ayalliri yokutiwtildi, əmdi biz қandak қılsak қalojanlrını hotunluk kılalaymız, — dedi. **17** Andin yənə: — Binyamindin ķeqip kətulojan қaldisiqa miras saklinixi kerəkki, Israilning bir қəbilisimu əqüp kətməsliki kerək. **18** Pəkət bizla kizlirimizni ularoja hotunlukka bərsək bolmaydu, qünki Israillar: «Əz kizini Binyaminlaroja hotunlukka bərgən kixi lənətkə қalsun!» dəp kəsəm kilişkən, — deyixti. **19** Ular yənə: — Mana, Bəyt-Əlning ximal təripidiki, Bəyt-Əldin Xəkəmgə qikidiojan yolning xərk təripidiki, Libonahning jənub təripidiki Xilohda hər yili Pərwərdigarning bir həyeti bolup turidu, — dedi. **20** Andin Israillar Binyaminlaroja buyrup: — Silər berip, [xu yerdiki] üzümzarlıqları yoxuruniwelinglar. **21** Kəzitip turunglar, қaşaniki Xilohdiki kızlarning ussul oynioqlı qikqinini kərsənglar, üzümzarlıqlardın qikip hərbiringlar Xilohning kızliridin birini əzünglaroja hotunlukka elip ķeqinglar, andin Binyaminning zeminiqa ketinglar. **22** Xundak boliduki, əgər ularning atiliri ya aka-ukiliri kelip bizgə pəryad kətürsə, biz ularoja: «Bizgə yüz-hatırə kılıp, ularoja yol koyunqlar, qünki biz jəngdə ularning həmmisigə hotunlukka toluk birdin kız alalmiduk; uning üstigə silər bu ketim kizliringlarnı əz

ihtiyarlıqlıqlar bilən ularoja bərmidinqlar; ihtiyarən bərgən bolsanglar, gunahçı tartılattinglar», dəymiz, — dedi. **23** Binyaminlar xundak kılıp sani boyiqə ussul oynaydıcılan kızlardın əzlirigə hotunlukça elip kehər, əz miras zeminiqə kaytip berip, xəhərlərni yənə yasap u yerdə turdi. **24** U wakitta Israil u yərdin ayrılip, hərbiri əz əbililiri wə jəmətigə yenip bardı, andin hərbiri əz miras zeminiqə kətti. **25** Xu künlərdə Israilda həq padixah bolmidi; hərkim əz nəziridə yahxi körüngənni kılatti.

Rut

1 [Batur] Həkimlar həküm sürgən məzgildə xundak boldiki, zeminda aqarqılık yüz bərdi. Xu wağitta bir adəm ayali wə ikki oqlini elip Yəhūda zeminidiki Bəyt-Ləhəmdin qıkip, Moabning səhralırıda bir məzgil turup kelixkə bardı. **2** U kixining ismi Əlimələk, ayalining ismi Naomi, ikki oqlining ismi Maḥlon bilən Kilyon idi. Ular Bəyt-Ləhəmdə olturukluk, Əfrat jəmətidin idi. Ular Moabning səhərasiqa kelip xu yərdə olturaklıxtı. **3** Keyin Naomining eri Əlimələk əldi; ayali ikki oqlı bilən қaldı. **4** Ular Moab kızliridin ezlirigə hotun aldı. Birining eti Orpaḥ, yənə birining eti Rut idi. Ular xu yərdə on yıldək turdi. **5** Maḥlon bilən Kilyon hər ikkisi əldi; xuning bilən apisi eri həm oqulliridin ayrılip yaloquz қaldı. **6** Xuning bilən ayal ikki kelini bilən կopup Moabning səhərasidin қaytip kətməkqi boldi; qünki u Pərwərdigarning Өz həlkini yoklap, axlıq bərgənlili tooprısidiki həwərni Moabning səhərasıda turup angloqanidi. **7** Xuning bilən u ikki kelini bilən billə turoqan yeridin qıkip, Yəhūda zeminiqa қaytixka yoloqa qıktı. **8** Naomi ikki kelinigə: — hər ikkinglar қaytip əz ananglarning əyigə beringlar. Silərning mərhümləroqa wə manga mehribanlıq kərsətkininglardək Pərwərdigarmu silərgə mehribanlıq kərsətkəy! **9** Pərwərdigar silər ikkinglarnı əz eringlarning əyidə aram tapkuzoqay! — dəp, ularnı səyüp қoydi. Ular hərkirəp yiqlixip **10** uningoşa: — Yak, biz qokum sening bilən təng əz həlkinqning yenioqa қaytimiz, — deyixti. **11** Lekin Naomi: — Yenip ketinglar, əy kızlirim! Nemixka mening bilən barmaqqisilər? Korsikimda silərgə ər bolğudək oqullar barmu? **12** Yenip

ketinglar, əy kızlirim! Qünki mən ķerip kətkəqkə, ərgə tegixkə yarimaymən. Dərhəkikətən bugün keqə bir ərlik boluxką, xundakla oqlulluk boluxką ümid bar degəndimu, **13** ular yigit bolouqə səwr kılıp turattinglarmu? Ularnı dəp baxka ərgə təgməy saklap turattinglarmu? Yak, bolmaydu, kızlirim! Qünki Pərwərdigarning ķoli manga ķarxi bolup meni azablaydiojini üçün, mən tartidiojan dərd-ələm silərningkidin tehimu eçir bolidu, — dedi. **14** Ular yənə hərkirəp yiqlaxti. Orpaq keynanisini səyüp hoxlaxti, lekin Rut uni qing ķuqaklap turuwaldi. **15** Naomi uningoja: — Mana, kelin singling əz həlkı bilən ilahlırinining yenioja yenip kətti! Sənmu kelin singlingning kəynidin yenip kətkin! — dedi. **16** Lekin Rut jawabən: — Mening sening yeningdin ketiximni wə sanga əgixix niyitimdin yenixni etünmə; qünki sən nəgə barsang mənmu xu yərgə barimən; sən nədə ķonsang mənmu xu yərdə ķonimən; sening həlkinq meningmu həlkimdur wə sening Hudaying meningmu Hudayimdur. **17** Sən nədə əlsəng mənmu xu yərdə əlimən wə xu yərdə yatımən; əlümdin baxkısı meni səndin ayriwətsə Pərwərdigar meni ursun həm uningdin axurup jazalisun! — dedi. **18** Naomi uning əzигə əgixip berixka ķet'iy niyət ķiloqinini kərüp, uningoja yənə eçiz aqmidi. **19** Ikkisi mengip Bəyt-Ləhəmgə yetip kəldi. Xundak boldiki, ular Bəyt-Ləhəmgə yetip kəlginidə pütkül xəhərdikilər ularni kərüp zilziligə kəldi. Ayallar bolsa: — Bu rasttinla Naomimidu? — deyixti. **20** U ularoja jawabən: — Meni Naomi deməy, bəlki «Mara» dənglər; qünki Həmmigə Kadir manga zərdab yutkuzdi. **21** Toğkuzum təl ħaləttə bu yərdin qıktım;

lekin Pərwərdigar meni қuruk, kaytkuzdi. Pərwərdigar meni əyibləp guwahlıq bərdi, Həmmigə Қadir meni harliojanikən, nemixkə meni Naomi dəysilər? — dedi. **22** Xundak kılıp Naomi bilən kelini Moab қizi Rut Moabning səhrasidin kaytip kəldi; ular ikkisi Bəyt-Ləhəmgə yetip kelixi bilən təng arpa ormisi baxlanojanidi.

2 Naomining erigə tuşqan kelidiqan Boaz isimlik bir adəm bar idi. U Əlimələkning jəmətidin bolup, intayın bay adəm idi. **2** Moab қizi Rut Naomioja: — Mən etizlikkə baray, birərkimning nəziridə iltipat tepip, uning kəynidin mengip arpa baxaklırini tərsəm? — dedi. U uningoja: — Barəjin, əy қızım, dedi. **3** Xuning bilən u qikip etizlikləroja kelip, u yerdə ormiqilarning kəynidin baxak tərdi. Bəhtigə yarixa, dəl u kəlgən etizlik Əlimələkning jəməti bolğan Boazning etizlikləri idi. **4** Mana, u wakıttı Boaz Bəyt-Ləhəmdin qikip kelip, ormiqilar bilən salamlixip: — Pərwərdigar silər bilən billə bolqay! — dedi. Ular uningoja jawabən: — Pərwərdigar sanga bəht-bərikət ata қiloqay! — dedi. **5** Boaz ormiqilarning üstigə nazarətkə köyulqan hizmətkaridin: — Bu yax qokan kimning қizi bolidu? — dəp soridi. **6** Ormiqilarning üstigə köyulqan hizmətkar jawab berip: — Bu Naomi bilən billə Moabning səhrasidin kaytip kəlgən Moabiy qokan bolidu. **7** U: «Ormiqilarning kəynidin ənqılərning arisidiki qeqilip kətkən baxaklarnı teriwalaymu?» dəp tələp kıldı. Andin u kelip ətigəndin һəzirojıqə ixləwatidu; u pəkət kəpidə bir'az dəm aldı, — dedi. **8** Boaz Rutka: — Əy қızım, anglawatamsən?! Sən baxak tərgili baxğa bir kimning etizlikioja barmioqin, bu yərdinmu kətmə, mening dedəklirim bilən birgə

muxu yerdə turojin. **9** Dikkət kılojin, kaysi etizda orma orojan bolsa, [dedəklərgə] əgixip barojin. Mən yigitlərgə: Uningoja qekilmanglar, dəp tapilap koydum! Əgər ussap əksang berip, idixlardın yigitlim [küduktin] tartkan sudin iqkin, — dedi. **10** Rut əzini yergə etip tizlinip, bexini yergə təgküzüp təzim kılıp, uningoja: — Mən bir biganə tursam, nemixka manga xunqə oğomhorluk kıløjudək nəziringdə xunqılık iltipat tapkanmən? — dedi. **11** Boaz uningoja jawabən: — Ering əlüp kətkəndin keyin keynanangoja kılajanlıringning həmmisi, xundakla sening ata-anangni wə əz wətiningdin qandaq ayrılip, sən burun tonumaydiojan bir həlkning arisioja kəlgining manga pütünləy ayan boldi; **12** Pərwərdigar kılojiningoja muwapiq sanga yandurojay, sən ənatlırinin tegidə panah izdigən Israilning Hudasi Pərwərdigar təripidin sanga uning toluq in'ami berilgəy, dedi. **13** Rut jawabən: — Əy hojam, nəziringdə iltipat tapkaymən; mən sening dediking boluxkimu yarimisammu, sən manga təsəlli berip, dedikinggə mehribanə səzlərni kılding, — dedi. **14** Tamaş waktida Boaz uningoja: — Kəni, buyakça kəlgin, nandin yə, nanni sirkigə təgürjin! — dedi. Rut ormiqilarning yenioja kelip olturdi; Boaz əomaqtin elip uningoja tutti. U uningdin toyquqə yedi wə yənə azrak axurup koydi. **15** U baxak tərgili köpkanda, Boaz yigitlirigə buyrup: — Uni hətta ənqilərning arisida baxak tərgili köyunglar, uni həq hijaləttə kaldurmanglar. **16** Hətta həm uning üçün azrak baxaklarnı ənqilərdin ətəy ayrip, uningoja tərgili qüxürüp köyunglar, uni həq əyiblimənglar, dedi. **17** Xundak kılıp u kəqkiqə etizlikta

baxak tərdi, teriwaloqanlirini sokkanda, təhminən bir əfah arpa qıktı. **18** Andin u arpisini elip, xəhərgə kirdi, keynanisi uning tərgən [arpisini] kərdi; u yənə u yəp toyunoqandin keyin saklap köyəjinini qikirip uningoja bərdi. **19** Keynanisi uningoja: — Sən bugün nədə baxak tərding, nədə ixliding? Sanga oğomhorluk ķilojan xu kixigə bəht-bərikət ata kılınqay! — dedi. U keynanisioja kimningkidə ix ķilojinini eytip: — Mən bugün ixligən etizning igisining ismi Boaz ikən, dedi. **20** Naomi kelinigə: — Tiriklərgimu, əlgənlərgimu mehribanlıq ķilixtin bax tartmiojan kixi Pərvərdigardin bəht-bərikət kərgəy! — dedi. Andin Naomi uningoja yənə: — U adəm bizning yekin tuqkinimizdur, u bizni կutkuzalaydiqan həmjəmətlərdin biridur, — dedi. **21** Moab կizi Rut yənə: — U manga yənə: «Mening yigitlirim pütün hosulumni yiqip bolouqə ular bilən birgə bolouqin» dedi, — dedi. **22** Naomi kelini Rutka: — Əy կizim, birsining sanga yamanlık կilmaslığı üçün baxķisining etizlikioja barmay, uning dedəkliri bilən billə qikip ixlisəng yahxidur, dedi. **23** Xuning bilən arpa wə buqday hosuli yiqilip bolouqə, Rut Boazning dedəkliri bilən yürüüp baxak tərdi. U keynanisi bilən billə turuwərdi.

3 Xu künlərdə, keynanisi Naomi uningoja: — Əy կizim, hal-əhwalingning yahxi boluxi üçün, sening aram-bəhtingni izdiməymənmə? **2** Sən dedəkliri bilən ixligən Boaz bizgə tuqkan kelidu əməsmə? Mana, bugün ahxam u hamanda arpa soruydu. **3** Əmdi sən yuyunup-tarinip, əzünggə ətirlilik may sürüp, [esil] kiyimliringni kiyip, hamanoja qüxkin; lekin u ər kixi yəp-iqip bolmioquqə,

əzüngni uningoja kərsətmigin. **4** U yatkanda uning uhlaydiojan yerini körüwal. Andin sən kirip, ayaq təripini eqip, xu yərdə yetiwalojin. Andin u sanga nemə ķilik kerəklikini eytidu, — dedi. **5** Rut uningoja: — Sən nemə desəng mən xuni ķilimən, — dedi. **6** U hamanoja qüxüp, keynanisi uningoja tapiliojandək ķildi. **7** Boaz yəp-iqip, kənglini hux ķilip qəxning ayiojıja berip yatti. Andin Rut xəpə qıqarmay kelip, ayaq təripini eqip, xu yərdə yatti. **8** Yerim keqidə Boaz qəqüp, aldiqa engixkəndə, mana bir ayal ayiojida yatatti! **9** Kim sən?! — dəp soridi u. Rut jawabən: — Mən hiszmətkaring Rut bolimən. Sən mening həmjəmət-nijatkarım bolojining üçün hiszmətkaringning üstigə tonungning etikini yeyip կոյօյսən, — dedi. **10** U jawabən: — Əy կizim, Pərwərdigardin bəht-bərikət tapkaysən! Sening keyin kərsətkən sadakət-mehribanlıking ilgiri kərsətkiningdinmu artuktur; qunki [seni izdigən] yigitlər, məyli kəmbəqəl bolsun, bay bolsun, ularning kəynidin kətmiding. **11** I կizim, əmdi korkmiqin! Deginingning həmmisini orundap berimən; qunki pütkül xəhərimizdiki mətiwərlər seni pəzilətlik ayal dəp bilidu. **12** Durus, sanga həmjəmət-nijatkar bolojinim rast; lekin sening məndin yekinrək yənə bir həmjəməting bar. **13** Əmdi keqiqə bu yərdə կalojin; ətə səhərdə əgər u həmjəmətlik hökükini ixlitip seni elixni halisa, u alsun; lekin həmjəmətlik hökük boyiqə seni almisa, Pərwərdigarning hayatı bilən kəsəm ķilimənki, mən sanga həmjəmətlik ķilip seni alay. Tang atkuqə bu yərdə yetip turojin! — dedi. **14** U uning ayiojida tang atkuqə yetip, kixilər bir-birini tonuqjudək boluxtin burun

köpti. Qünki Boaz: — bir ayalning hamanoja kəlgini ni
həqkim bilmisun, dəp eytənidi. **15** U yənə [Rutka]: — Sən
kiyən yepinqini eqip turojin, dedi. U uni eqip turuwidi,
Boaz arpidin altə kəməqən kəmləp berip, uning əxnisigə
artip köydi. Andin u xəhərgə kirdi. **16** Rut əymanisining
yenişa kəldi. U: — Əy kizim, sən hazır kim?! — dəp soridi.
Xuning bilən u əymanisioja u kixining kıləşanlırinin
həmmisini dəp bərdi. **17** U: — U bu altə kəməqən arpini
manga bərdi, qünki u: «əymanangning yenişa կuruk kol
kayıtip barmiqin» dedi, — dedi. **18** Naomi: — Əy kizim, bu
ixning ahirining կandak bolidiojinini bilgüqə muxu yərdə
təhir kıləjin; qünki u adəm bugün muxu ixni pütküzməy
aram almaydu, dedi.

4 Boaz xəhər dərwazisişa qıkip, xu yərdə olturdi. Mana,
u wakitta Boaz eytən həlikə həmjəmətlik əökükioja
igə kixi keliwatatti. Boaz uningoja: — Əy buradər,
kelip bu yərdə olturojin, dewidi, u kelip olturdi. **2**
Andin Boaz xəhərning akşakalliridin on adəmni qakirip,
ularoju: — Bu yərdə olturunglar, dedi. Ular olturojanda
3 u həmjəmətlik əökükioja igə kixigə: — Moabning
səhərasidin yenip kəlgən Naomi ərindiximiz əlimələkkə
təwə xu zeminni satmaqqi boluwatidu. **4** Xunga mən
muxu ixni sanga həwərləndürməkqi idim, xundakla
muxu yərdə olturojanlarning aldida wə həlkimning
akşakallirining aldida «Buni setiwalojin» deməkqimən.
Sən əgər həmjəmətlik əökükioja asasən alay desəng,
alojin; həmjəmətlik kılmay, almamən desəng, manga
eytən, mən buni biləy; qünki səndin [awwal] baxķisining
həmjəmətlik əökükə bolmaydu; andin səndin keyin

mening hókuķum bar, dedi. U kixi: — Həmjəmətlik kılıp uni alimən, dedi. **5** Boaz uningoja: — Undakta yerni Naomining қolidin alojan künidə mərħumning mirasişa uning nami bilən atalojan birər əwladi қalduruluxi üçün mərħumning ayali, Moab kizi Rutnimu elixing kerək, — dedi. **6** Həmjəmət kixi: — Undak bolsa həmjəmətlik hókuķumni ixlitip [etizni] alsam bolmişudək; alsam əz mirasimoja ziyan yətküzgündəkmən. Həmjəmətlik hókuķını sən əzüng ixlitip, yerni setiwalɔjin; mən ixlitməymən, dedi. **7** Kədimki waqtılarda Israilda həmjəmətlik hókuķioja yaki almaxturux-tegixix ixioja munasiwətlik mundak bir rəsim-ķaidə bar idi: — ixni kəsmək üçün bir tərəp əz kəxini selip, ikkinqi tərəpkə berətti. Israilda soda-setikni bekitixtə mana muxundak bir usul bar idi. **8** Xunga həmjəmət hókuķioja igə kixi Boazoja: — Sən uni alojin, dəp, əz kəxini seliwətti. **9** Boaz aksakallarоja wə kəpqilikkə: — Silər bugün mening Əlimələk kə təwə bolojan həmmmini, xundaqla Kilyon bilən Mahlonqa təwə bolojan həmmmini Naomining қolidin alojinimoja guwahtursilər. **10** Uning üstigə mərħumning nami ķerindaxliri arisidin wə xəhərinin dərwazisidin əqürülməsliki üçün mərħumning mirasişa uning nami bolojan [birər əwladi] қaldurulsun üçün Mahlonning ayali, Moab kizi Rutni hotunluğka aldim. Silər bugün buningoja guwahtursilər, dedi. **11** Dərwazida turojan həmmə həlk bilən aksakallar: — Biz guwahturmız. Pərwərdigar sening əyünggə kirgən ayalni Israilning jəmətini bərpa ķilojan Rahilə bilən Leyah ikkisidək ķilojay; sən əzüng Əfratah jəməti iqidə bayaxat bolup, Bəyt-Ləhəmdə

nam-izziting ziyadə boløyay; **12** Pərwərdigar sanga bu yax qokandin tapkuzidiojan nəslinq tüpəylidin sening jəməting Tamar Yəhūdaşa tuołup bərgən Pərəzning jəmətidək boløyay! — dedi. **13** Andin Boaz Rutni əmrigə elip, uningoja yekinlik kıldı. Pərwərdigar uningoja xapaət kılıp, u һamilidar bolup bir oçul tuołdi. **14** Kızayallar Naomioja: — Israilning arisida sanga həmjəmətnijatkar nəslini üzüp қoymiojan Pərwərdigarqa təxəkkür-mədhiyə қayturulsun! Xu nəslinqning nami Israilda izzət-abruyluk boløyay! **15** U sanga jeningni yengilioquqi həm қeriojiningda seni əzizlioquqi bolidu; qünki seni seyidiojan, sanga yəttə oçuldin əwzəl bolajan kelining uni tuołdi, — dedi. **16** Naomi balini elip, baqriqə basti wə uningoja baķķuqi ana boldi. **17** Uningoja қoxna bolajan ayallar «Naomioja bir bala tuołdu» dəp, uningoja isim կoydi. Ular uningoja «Obəd» dəp at կoydi. U Yəssəning atisi boldi, Yəssə Dawutning atisi boldi. **18** Pərəzning nəsəbnamisi təwəndikidəktur: — Pərəzdin Həzron tərəldi, **19** Həzrondin Ram tərəldi, Ramdin Amminadab tərəldi, **20** Amminadabtin Nahxon tərəldi, Nahxon din Salmon tərəldi, **21** Salmondin Boaz tərəldi, Boazdin Obəd tərəldi, **22** Obədtin Yəssə tərəldi wə Yəssədin Dawut tərəldi.

Samu'il 1

1 Əfraim taqlıqidiki Ramataim-Zofimda əlkanaħ isimlik bir kixi bar idi. U Əfraimlik bolup, Yeroħamning oqli, Yeroħam Elihuning oqli, Elihu Tohuning oqli, Tohu Zufning oqli idi. **2** Uning ikki ayali bar idi. Birsining ismi Ḥannah, yənə birsining ismi Pəninnah idi. Pəninnahning baliliri bar idi, lekin Ḥannahning balisi yok idi. **3** Bu adəm hər yili əz xəhīridin samawi қoxunlarning Sərdari bolоjan Pərwərdigarоja səjdə қılıp қurbanlıq sunoqli Xiloħoja baratti. U yerdə əlining Hofniy wə Finiħas degən ikki oqli Pərwərdigarning kahjnliri bolup ixləytti. **4** Hər ketim əlkanaħ қurbanlıq kılɔjan künidə u [қurbanlıktin] ayali Pəninnah wə uning hərbir oqul-kızlirioja əz ülüxini berətti. **5** Əmma Ḥannahoja bolsa u ikki həssilik ülüx berətti; qünki u Ḥannahni tolimu səyətti. Lekin Pərwərdigar uni tuqmas kılɔjanidi. **6** Pərwərdigarning uni tuqmas kılɔjanlıigidin uning kündəx rəkibi [Pəninnah Ḥannahni] azablax üqün uning bilən kattik ķerixatti. **7** Wə hər yili, Ḥannah hər ketim Pərwərdigarning əyigə qikķanda, [Pəninnah] uningoja azar berətti. Pəninnah xundak kılɔqaqka, u yiqlap həq nemə yeməytti. **8** Ahiri uning eri əlkanaħ uningoja: — I Ḥannah, nemixka yiqlaysən? Nemixka birnərsə yeməysən? Nemixka kenglüng azar yəydu? Mən əzüm sanga on oquldin əwzəl əməsmu?! — dedi. **9** Ular Xiloħda yəp-iqkandin keyin (Əli degən kahin xu qaṣda Pərwərdigarning ibadəthanisining ixiki yenidiki orundukta olturatti) Ḥannah dastihandin turdi; **10** u kattik azab iqidə Pərwərdigarоja dua қılıp zarzar yiqlaytti. **11** U kəsəm iqip: — I samawi қoxunlarning

Sərdarı bolğan Pərwərdigar, əgər dedikingning dərdigə yetip, meni yad etip dedikingni untumay, bəlki dedikinggə bir oğul bala ata қilsang, uni pütün əmrining künliridə Sən Pərwərdigar oğlu beqixlaymən; uning bexioğa ustira həqqaqan selinmaydu, dedi. **12** U Pərwərdigarning aldida duasını dawam қiliwatkanda, Əli uning aοzioğa қarap turdi; **13** qünki Hənnah, duani iqidə қiloaqka ləwliri midirlawatkını bilən awazi anglanmaytti. Xunga Əli uni məst bolup կaptu, dəp oyıldı. **14** Əli uningoşa: — Қaqanojıqə məst yürisən? Xarabingni əzüngdin neri կil, dedi. **15** Lekin Hənnah, jawabən: — Undak əməs, i ojojam! Kengli sunuk bir məzlummən. Mən xarabmu, hərakmu iqmidim, bəlki jenim dərdini Pərwərdigarning aldida təktüm; **16** dedəklirini yaman hotun dəp bilmigəyla. Qünki mening zor dərdim wə azablirimdin bu küngiqə xundak nida қiliwati mən, dedi. **17** Əli uningoşa jawab berip: — Tinq-aman kaytキン; Israilning Hudasi Əzidin tiligən iltijayingni ijabət қiloqay, dedi. **18** Hənnah: — Dedəkliri kəz aldilirida iltipat tapkay, dedi. U xularni dəp qikip, ojiza yedi wə xuningdin keyin qirayida ilgirikidək əzəmətli kərünəmədi. **19** Ular ətisi tang səhərdə ornidin turup Pərwərdigarning huzurında səjdə қılıp bolup, Ramahdiki əyigə yenip kəldi. Əlkanah ayalı Hənnah oğla yekinqılık қıldı; Pərwərdigar uni əsligənidi. **20** Hənnah һamilidar bolup, wakti-saiti toxup, bir oğul tuətdi. U: «Mən uni Pərwərdigardin tiləp aldim» dəp, ismini Samuil koydi. **21** Uning eri Əlkanah əyidiki һəmmisi bilən Pərwərdigar oğlu atidioqan hər yillik қurbanlığının қiloqılı wə қiloqan kəsimini ada қılıx üçün Xiloh oğla qıktı. **22** Lekin Hənnah billə

barmay erigə: — Bala əmqəktin ayrıloqandila andin mən uning Pərwərdigarning aldida hazır boluxi üçün uni elip barımən; xuning bilən u u yərdə mənggү turidu, dedi. **23** Eri Əlkanaḥ uningoja: — Əzünggə nemə yahxi kərünsə, xuni kılıqın. Uni əmqəktin ayrioluqə turup turojin. Pərwərdigar Əz səz-kalamioja əməl kılıqay, dedi. Ayali əydə kəlip balisi əmqəktin ayrıloquqə emitti. **24** Balisi əmqəktin ayrıloqandin keyin u uni elip, xundakla üq buğa, bir əfah un wə bir tulum xarabni elip Pərwərdigarning Xiloḥdiki əyigə apardi. Bala bolsa tehi kiqik idi. **25** Ular bir buğını soyup balini əlining kəxişa elip kəldi. **26** Xuning bilən Hənnah [uningoja]: — I oqojam, əzliridə hayat rast bolqinidək, bu yərdə silining қaxlırida turup Pərwərdigar oja nida kılıqan məzlam mən bolimən, dedi. **27** Mən muxu oqlul bala üçün dua kıldım wə mana, Pərwərdigar mening tiligən iltijayimni ijabət kıldı. **28** Əmdi hazır mən uni Pərwərdigar oja tapxurup bərdim. Əmrining həmmə künlliridə u Pərwərdigar oja beqixlanqan bolidu, dedi. Xuning bilən ular u yərdə Pərwərdigar oja səjdə kıldı.

2 Hənnah dua kılıp mundak dedi: — «Mening kəlbim Pərwərdigar bilən yayraydu, Mening münggüzüm Pərwərdigar bilən egiz kətürüldi; Aɔzim düxmənlirimning aldida təntəniliktə eqildi; Qünki Sening nijatingdin xadlinimən. **2** Pərwərdigardək mukəddəs bolğuqi yoktur; Qünki Səndin baxqa həq kim yok, Hudayimizdək həq uyultax yoktur. **3** I insanlar, kibirlilik səzliringlarnı kəpəytiwərmənglər, Yoqan gəplərni aqzinglardın qıqarmanglar; Qünki Pərwərdigar bilim-

hidayətkə igə Hudadur. İnsanlarning əməlliri Uning təripidin tarazida tartılıdu. **4** Palwanlarning ok-yaliri sundurildi; Lekin putlixip yıkılajanlarning beli bolsa կudrət bilən baqlılandı. **5** Korsikı tok bolajanlar nan tepix üçün əzini yallanmılıkka bərdi; Lekin aq կalajanlar hazır aq կalmidi; Hətta tuojmas ayal yəttini tuojıdu; Lekin kəp balilik bolajan solixip ketidu. **6** Pərwərdigar həm əltüridu, həm həyat beridu; U adəmni təhtisaraşa qüxüridu, u yerdin yənə turquzidu; (**Sheol h7585**) **7**
Pərwərdigar adəmni həm namrat կiliwetidu, həm bay kılıdu; U kixini həm pəs kılıdu, həm egiz kətüridu. **8** U əzi miskinni topidin կopuridu, Կioqliktin yokşulni kətüridu; Ularnı esilzadılər arısida təng olturoquzidu; Ularnı xan-xərəplik təhtigə miras կilduridu; Qünki yərning tüwrükləri Pərwərdigarningkidur; U Əzi dunyani ularning üstigə saloqanidi. **9** Əz mukəddəs bəndilirining putlirini U məzmut կılıdu; Əmma rəzillər bolsa, կarangojuda xük կilnidu; Qünki ھeqkim əz կudriti bilən nusrət tapmaydu. **10** Pərwərdigar bilən կarxilaxkanlar parə-parə կiliwetilidu; U Əzi asmanlardın ularoqa կarxi güldürləydi. Pərwərdigar yər yüzining qətlirigiqə həküm qıkırıdu; U Əzi tikligən padixaһka կudrət beridu, U Əzi məsihliginin münggüzini egiz kətüridu!». **11** Əlkanah bolsa Ramahdiki əz əyigə yenip bardı. Bala bolsa əlining կexida Pərwərdigaroqa hizmət կilip կaldi. **12** Əmma əlining oqulları intayın yaman kixilərdin bolup, Pərwərdigarnı tonumaytti. **13** Kahinlarning həlkələrgə mundak aditi bolajan: — Birsi kurbanlıq կilip, gəx kaynap pixiwatkanda kahinning hizmətkarı kelip üq tillik

qanggakni қолида tutup **14** dax, kazan, dangkan yaki korining iqigə sanjip, qanggakkə nemə elinəqan bolsa kahin xuni ezigə alatti. Ularning Xilohqa [kurbanlik қılıqlı] kəlgən həmmə Israillarоja xundak aditi boləqan.

15 Xundakla hətta yaçıni kəydürməstə kahinning hizmətkari kelip kurbanlıq қiliwatqan adəmgə: — Kahinəqa kawap üçün gəx bərgin, qunki u səndin қaynap pixən gəx kobul kilmaydu, bəlki ham gəx lazim, dəytti.

16 Əgər kurbanlıq қılıquqi uningoşa: — Awwal yeçi kəydürülüp bolsun, andin nemini halisang xuni alojin, desə, u: — Bolmaydu, manga dərhal bər! Bolmisa məjburiy alımən, dəyitti; **17** Xundak kılıp bu ikki yaxning gunahı Pərwərdigarning aldida tolimu eqir boləqanidi; qunki uning səwəbidin hək Pərwərdigarоja atiojan kurbanlıqlar kəzgə ilinmaywatatti. **18** Əmma Samuil narəsidə bala bolup kanaptin toküloqan bir əfodni kiyip Pərwərdigarning aldida hizmət kılatti. **19** Buningdin baxka uning anisi hər yilda uningoşa bir kiqik ton tikip, hər yillik kurbanlıknı қılıqlı eri bilən barəjanda aloqaq kelətti. **20** Əli əlkanaḥ wə ayalioşa bəht tiləp dua kılıp: — «Ayalingning Pərwərdigarоja beoqxılıqininining ornişa sanga uningdin baxka nəsil bərgəy, dedi. Andin bu ikkisi eż əyigə yandi. **21** Xuning bilən Pərwərdigar Hənnahni yoklap bərikətləp, u həmilidar bolup jəmiy üq ooqul wə ikki kiz tuəndi. Kiqik Samuil bolsa Pərwərdigarning aldida turup əsüwatatti. **22** Əli bək ķerip kətkənidə. U ooqullirining pütkül Israiloşa həmmə қılıqanlrini anglidi həm jamaət qedirining ixikidə hizmət ķilidioqan ayallar bilən yatkininimu anglidi. **23** U ularoşa: — Silər nemə

üqün xundak ixlarni kılısilər? Qünki bu həlkning həmmisidin silərning yamanlıqları angławatımən, dedi. **24** Bolmaydu, i oqullirim! Mən anglojan bu həwər yahxi əməs, Pərwərdigarning həlkini azdurupsilər. **25** Əgər bir adəm yənə bir adəmgə gunah kilsə, baxka birsi uning üqün Hudadin rəhİM sorisa bolidu; lekin əgər birsi Pərwərdigarçı gunah kilsə, kim uning gunahını tiliyələydi? — dedi. Lekin ular atisining səzигə կulak salmidi; qünki Pərwərdigar ularni əltürüxni niyət kılɔjanidi. **26** Əmma Samuil degən bala əsüwatatti, Pərwərdigar həm adəmlərning aldida iltipat tapkanidi. **27** Hudanıng bir adımı əlini yenioja kelip mundak dedi: — Pərwərdigar xundak dəydu: «Misirda, Pirəwnningkida turojanda Əzümni atangning jəmətigə oquk ayan kilmidimmu? **28** Mən uni kahnim bolux, Əz kurbangahımda kurbanlık kılıx, huxbuy yekix wə Mening aldimda əfod tonini keyip hizmət kılıxka Israilning həmmə կəbililiridin tallimiqanidimmu? Xuningdək Mən Israilning otta kəydüridiojan həmmə kurbanlıqlarını atangoja tapxurup təkdim kılɔjan əməsmu? **29** Nemixka Mən buyruqan, turaloju jayimdiki kurbanlığım bilən axlıq hədiyələrni dəpsəndə kılısilər? Nemixka həlkim Israillar kəltürgən həmmə hədiyələrning eslidin əzliringlarnı səmrətip, əz oqulliringlarning hərmitini Meningkidin üstün kılısən?» **30** Uning üqün Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən dərhəkikət sening wə atangning jəmətidikilər Mening aldimda hizmitimdə mənggü mangidu, dəp eytənənidim; lekin əmdi Mən Pərwərdigar xuni dəymənki, bu ix hazırl

Məndin neri bolsun! Meni hərmət kılqanlarnı Mən
hərmət kılımən, lekin Meni kəmsitkənlər pəs қarılıdu. **31**
Mana xundak künlər keliduki, sening bilikingni wə
atangning jəməting bilikini təng kesiwetimən; xuning
bilən jəmətingdə birmu қeriojan adəm tepilmaydu! **32**
Sən turaloju jayimda dərd-қayoju kərisən; Israillar
hərkəndək huzur-bəhtni kərgini bilən, sening
jəmətingdə əbədgıqə birmu қeriojan adəm tepilmaydu.
33 Wə Mən kurbangahımnıg hizmitidin üzüp
taxlimiojan adıming bar bolsa, u kəzliringning hirəlixixi
bilən jeningning azablinixioja səwəb bolidu. Jəmətingdə
tuqulqanlarning həmmisi balaqəttin ətməy əlidu. **34**
Sanga bu ixlarnı ispatlaxka, ikki oqlung Hofniy bilən
Finihasning bexioja qüxidiojan mundak bir alamət
bexarət bolidu: — ularning ikkilisi bir kündə əlidu. **35**
Əmma Əzümgə Rohim wə dilimdiki niyitim boyiqə ix
kəridiojan sadık bir kahinni tikləymən; Mən uningoja
məzmut bir jəmət қurımən; u Mening məsih
kılqınımning aldida mənggü mengip hizmət kılıdu. **36**
Xundak boliduki, sening jəmətingdikilərdin hərbir tirik
ķalojanlar bir sər kümüx wə bir qixləm nan tiləxkə uning
aldioja kelip uningoja təzim ķılıp: «Kahinlik hizmətliridin
manga bir orun bərsilə, yegili bir qixləm nan tapay dəp
eytidiojan bolidu» dəydu.

3 Samuil degən bala bolsa əliniñ aldida Pərwərdigarning
hizmitidə bolatti. Əmdi Pərwərdigarning səzi u kūnlərdə
kəm idi; wəhiylik kərünüüxlərmə kəp əməs idi. **2** Wə
xundak boldiki, bir kuni Əli ornida yatkanidi (uning
kəzliri torlixip kərməs bolup қalay degənidi) **3** Hudanıñ

qiriojı tehi eqmigən bolup, Samuil Pərwərdigarning ibadəthanisida, Hudanıng əhdə sanduçıqa yekinla yerdə yatatti. **4** Pərwərdigar Samuilni qakirdi. U: — Mana mən bu yerdə, dedi. **5** U əlining ķexioğa yügürüp berip: — Mana mən, meni qakirdingən, dedi. Lekin u jawab berip: — Mən qakırmıdim; kaytip berip yatkin, dedi. Xuning bilən u berip yatti. **6** Pərwərdigar yənə: «Samuil!» dəp qakirdi. Samuil կopup əlining ķexioğa berip: Mana mən, meni qakirdingən, dedi. Lekin u jawab berip: — Mən qakırmıdim i oqlum, yənə berip yatkin, dedi. **7** Samuil Pərwərdigarnı tehi tonumişanidi; Pərwərdigarning səzi uningoşa tehi ayan kılınmışanidi. **8** Lekin Pərwərdigar yənə üqinqi ketim: «Samuil!» dəp qakirdi; u կopup əlining ķexioğa berip: — Mana mən; sən meni qakirding, dedi. U wakitta əli Pərwərdigar balını qakiriptu, dəp bilip yətti. **9** Xuning bilən əli Samuiłşa: — Berip yatkin. U əgər seni qakırsa, sən: — I Pərwərdigar, səz kılçın, qünki կulung anlaydu, dəp eytkin, dewidi, Samuil berip ornida yatti. **10** Wə Pərwərdigar kelip yekin turup ilgirikidək: — «Samuil, Samuil!» dəp qakirdi. Samuil: — Səz kılçın, qünki կulung anlaydu, dəp jawab bərdi. **11** Pərwərdigar Samuiłşa: — Mana Mən angloşanlarning ikki կulığını zingildatkudək bir ixni Israilning arisida kılmakqımən. **12** Xu künidə Mən burun əlining jəmətidikilər toqrisida eytkinimning həmmisini uning üstigə qüxürimən; baxtin ahirolıqə ada kılımən! **13** Qünki əzигə ayan bolğan կebiqlik tüpəylidin Mən uningoşa, sening jəmətingdin mənggülük həküm qıçarmaqqımən, dəp eytqanmən: qünki u oqullirining iplaslığını bilip turup ularni

tosmidi. **14** Uning üqün Əlining jəmətidikilərgə kəsəm
kılıqanmənki, Əlining jəmətidikilərning қəbihliki məyli
kurbanlıq bilən bolsun, məyli hədiyə bilən bolsun kafarət
kilinmay, əbədgiqə kəqürüm kilinmaydu, dedi. **15** Samuil
ətisi tang atkuqə yetip, andin Pərwərdigarning əyining
ixiklirini aqtı. Əmma Samuil wəhiylik kərünüxni Əligə
eytixin korktı. **16** Lekin Əli Samuilni qakjirip: — I Samuil
oqlum, dedi. U: — Mana mən, dəp jawab bərdi. **17** U:
— U sanga nemə səz kıldı? Səndin ətünəy, uni məndin
yoxurmiojin. Əgər Uning sanga eytənərining birini
manga eytmay köysang, Huda deginini sening bexingoja
qüxürsun wə uningdin artuk qüxürsun! — dedi. **18**
Xuning bilən Samuil uningoja heqnemini կaldurmay
həmmmini dəp bərdi. Əli: — Mana, U Pərwərdigardur; U
nemini layik tapsa, xuni kilsun, dedi. **19** Samuil əsüb
qong boluwatatti wə Pərwərdigar uning bilən billə bolup,
uning eytənər bexarətlik səzliridin heqkaysisini yərdə
կaldurmaytti. **20** Xuning bilən pütkül Israil Dandin tartip
Bəər-Xebaojqə Samuilning Pərwərdigarning pəyərəmbiri
ķılıp tikləngənlikini bilip yətti. **21** Xu wakitta Pərwərdigar
Xilohda Əzini yənə ayan kıldı. Qünki Pərwərdigar Xilohda
Əz səz-kalami arkılıq Samuilə Əzini ayan kıldı; wə
Samuil Uning səzini pütkül Israilə yətküzdi.

4 U wakitta Israil Filistiy'lər bilən jəng kılıjili qikip əbən-
əzərgə yekin jayda bargah-qedirlarni tikti. Filistiy'lər
bolsa Afək degən jayda bargah-qedirlarni tikti. **2** Filistiy'lər
Israillar bilən sokuxkili səp tizip turdi. Jəng kengəygəndə
Israil Filistiy'lər aldida tarmar boldi; Filistiy'lər ularning
jəng səpliridin tət mingqə adəmni əltürdi. **3** Halayık

bargahka yenip kəlgəndə, Israilning aksakalliri: — Nemixə Pərwərdigar bugün bizni Filistiy'lər təripidin tarmar kıldurdi? Biz Xilohdin Pərwərdigarning əhdə sanduğunu əximizoja elip keləyli; u arımızda bolsa, bizni düxminimizning қolidin қutkuzidu, dedi. **4** Xu gəptin keyin halayık Xilohqa adəm mangdurup, xu yərdin kerublarning otturisida olturojan samawi қoxunlarning Sərdari Pərwərdigarning əhdə sanduğunu elip ketürüp kəldi. Xuningdək Əlining ikki oöli Hofniy bilən Finihasmu Hudanıng əhdə sanduğunu bilən billə kəldi. **5** Wə xundak boldiki, Pərwərdigarning əhdə sanduğunu ləxkərgahka elip kelingəndə pütkül Israil yərni təwrətküdək küqlük bir quşan ketürüxti. **6** Filistiy'lər küqlük təntənə awazını anglap: — İbraniylarning ləxkərgahıdin anglanıjan bu küqlük quşan nemə wəjidi qikkandu, dəp eytixti. Arğıdinla ular Pərwərdigarning əhdə sanduğının ularning ləxkərgahıja kəltürülgini bilip yətti. **7** Xuning bilən Filistiy'lər қorķup: — İlahılar ularning ləxkərgahıja kəptu, ھالимизоja way! Mundak ix bu wakitkiqə həq bolıjan əməs, deyixti. **8** ھالимизоja way! Bizni bu կudrətlik ilahılarning қolidin kim қutkuzidu? Mana bayawanda misirliklarnı türlük bala-wabalar bilən uroqan ilahılar dəl xulardur! **9** I Filistiy'lər, əzliringlarnı jəsur kərsitip ərkəktək turunglar. Bolmisa, ibraniylar bizgə կul bolqandək biz ularqa կul bolımız; ərkəktək bolup jəng қilinglar! — dedi. **10** Xuning bilən Filistiy'lər Israillar bilən jəng kıldı. Israil tarmar қilinip, hərbiri tərəp-tərəpkə ez qedirigə bədər қaqtı. Jəngdə қattık қiroqinqılık bolup, Israildin ottuz ming piyadə əskər əltürüldi. **11**

Pərwərdigarning əhdə sandukı olja bolup kətti wə
əlining ikki oqlı Hofniy bilən Finihäsmu əltürüldi.

12 Xu küni bir Binyaminlik jəng məydanidin kehər
kiyim-keqəkliri yirtik, üstibexi topa-qang haldə Xiloħoja
yügürüp kəldi. **13** U yetip kəlgəndə, mana Əli yolning
qetidə ez orundukında olturup takıti-tak bolup kütüwatatti;
uning kengli Pərwərdigarning əhdə sandukining qemidə
pərihan idi. U kixi həwərni yətküzgili xəhərgə kirgəndə,
pütkül xəhər pəryad-quqan kətürdi. **14** Əli pəryad sadasını
anglap: — Bu zadi nemə warang-qurung? dəp soridi. U
kixi aldirap kelip ələigə həwər bərdi **15** (Əli toksan səkkiz
yaxka kirgən, kezliri ketip ķalojan bolup, kərməyitti). **16** U
kixi Əligə: — Mən jəngdin kaytip kəlgən kiximən, bugün
jəng məydanidin kehər kəldim, dedi. Əli: — I oqlum,
nemə ix yüz bərdi? — dəp soridi. **17** Həwərqi jawab berip:
— Israel Filistiyərning aldidin bədər ķaqtı. Həlk arisida
kəttik ķiroqinqılık boldı! Sening ikki oqlung, Hofniy
bilən Finihäsmu əldi həmdə Hudanıng əhdə sandukimu
olja bolup kətti, dedi. **18** Wə xundak boldiki, həwərqi
Hudanıng əhdə sandukını tiloja aloğanda, Əli dərwazining
yenidiki orunduktin kəynigə yikilip qüxiüp, boynı sunup
əldi; qunki u ķerip, bədinimu eçirlixip kətkənidi. U
ķirik yıl Israelning hakimi bolovanıdi. **19** Uning kelini,
yəni Finihäsnıg ayali һamılıdar bolup tuqıuxka az
ķalojanıdi. U Hudanıng əhdə sandukining olja bolup
kətkənlikı wə kiyinatı bilən eriningmu elgənlik həwirini
anglıqanda, birdinla kəttik toloqak tutup, pükülüp balını
tuqıdı. **20** U əley dəp ķaloğanda, qərisidə turoqan ayallar:
— Korkmiojin, sən oqul bala tuqdung, dedi. Lekin u

buningoja jawabmu bərmidi həm kəngül bəlmidi. **21** U: «Xan-xərəp Israildin kətti» dəp balıqə «İhabod» dəp isim қoydi; qünki Hudanıng əhdə sandukı olja bolup kətkən həm keyinatisi bilən erimu əlgənidi. **22** U yənə: — Xan-xərəp Israildin kətti; qünki Hudanıng əhdə sandukı olja bolup kətti! — dedi.

5 Filistiyılər Hudanıng əhdə sandukını olja elip, uni əbən-əzərdin elip Axdodkə bardi. **2** U yərdə Filistiyılər Hudanıng əhdə sandukını elip Dagon buthanisioqa əkirip, Dagon degən butning yenioqa қoydi. **3** Axdoddikilər ətisi səhər kopup kəlsə, mana Dagon buti Pərwərdigarning əhdə sandukining aldida yıqlıqiniqə düm yatatti. Xunga ular Dagon butni elip yənə eż ornida turquzup қoydi. **4** Lekin ətisi səhər kopup kəlsə, mana, Dagon Pərwərdigarning əhdə sandukining aldida yıqlıqiniqə düm yatatti; Dagonning bexi həm қolliri bosuqıda qekiləşənidi; Dagonning pəkət beliksiman teni կaloşanidi. **5** Xunga bügüngə kədər Axdodta ya Dagonning kahinliri bolsun ya Dagonning buthanisioqa kirgüçilər bolsun, Dagonning bosuqisioqa dəssiməydu. **6** Andin Pərwərdigarning қoli Axdoddikilərning üstigə kəttik qüxüp, ularni wəyran kılıp, Axdod bilən ətrapidikilərni hürrək kesili bilən urdi. **7** Axdoddikilər bularnı körüp: — Israilning Hudasining əhdə sandukı bizlərdə turmisun! Qünki uning қoli bizni wə ilahımız Dagonni kəttik besiwaldi, deyixti. **8** Xuning bilən ular adəm mangdurup Filistiyılərning həmmə oqojilirini qakırtıp jəm kılıp ulardin: — Israilning Hudasining əhdə sandukını kəndak bir tərəp kılımiz? dəp soridi. Ular: — Israilning Hudasining əhdə sandukı Gatka qət yol

bilən yətkəlsun, dəp jawab berixti. Xuning bilən ular Israilning Hudasining əhdə sandukını u yərgə qət yol bilən yətkidi. **9** Wə xundak boldiki, ular uni qət yol bilən yətkigəndin keyin Pərwərdigarning қолı u xəhərgə qüxüp kixilərni қattık sarasimigə qüxürdi. U kiqiklərdin tartip qonglaroqıqə xəhərdikilərni urdi, ular hürrək kesiligə girihtar boldi. **10** Xuning bilən ular Hudanıng əhdə sandukını Əkronoqa əwətti. Lekin Hudanıng əhdə sanduki Əkronoqa yetip kəlgəndə, Əkrondikilər pəryad kılıp: — Biz bilən həlkımızni əltürük üçün ular Israilning Hudasining əhdə sandukını bizgə yətkidi! — dedi. **11** Ular adəm mangdurup Filistiyılerning oqojilirini kiąqkartıp jəm kılıp ularoqa: — Biz bilən həlkımızni əltürməsliki üçün Israilning Hudasining əhdə sandukını bu yərdin ez jayioqa kətküzünglər, dedi; qunki қattık wəhimə xəhərni başkanidi; Hudanıng қолı ularning üstigə tolimu eçir qükkənidi. **12** Əlmigən adəmlər bolsa hürrək kesili bilən urulup, xəhərning pəryadi asmanoqa kətürüldi.

6 Pərwərdigarning əhdə sanduki Filistiyılerning yurtida yəttə ay turdi. **2** Filistiyılər kağınlar bilən palqılarnı qakırıp ularoqa: — Pərwərdigarning əhdə sandukını қandaq kılımiz? Uni қandaq kılıp ez jayioqa əwətələymiz? Yol kərsitinglər, dedi. **3** Ular: — Əgər Israilning Hudasining əhdə sandukını kayturup əwətsənglər, կuruk, əwətmənglər, həq bolmioqanda uning bilən bir «itaətsizlik қurbanlığı»ni birgə əwətixinglər zərürədur, dedi. Xundak kılıojanda xipa tapisilər, xundakla Uning қolining nemə üçün silərdin ayrılmioqanlığını bilisilər, dedi. **4** Ular: — Biz nemini itaətsizlik қurbanlığı kılıp əwətimiz? —

dəp soridi. Ular: — Filistiyılerning oqjilirining sani bəx; xunga bəx altun hürrək wə bəx altun qaxqan yasap əwətinglar; qünki silərgə wə oqojanglarşa ohxaxla bala-ķaza qüxti. **5** Hürrəkliringlarning xəklini wə zemininglarnı wəyran ķılıdiojan qaxqanlarning xəklini nəkix ķilip yasap, Israilning Hudasioja xan-xərəp kəltürünglar. Xuning bilən u bəlkim silərning, ilahlırimizning wə zemininglarning üstini başçan ķolini yeniklitərmikin: — **6** Misirlıklär bilən Pirəwn əz kengüllirini ķattık ķılıqandək silərmə nemixkə əz kenglünglarnı ķattık ķılısilər? U misirlıklärə zor ķattık ķolluk kərsətkəndin keyin, ular Israillarnı կoyup bərmidimu, ular xuning bilən kaytip kalmidimu? **7** Əmdi yengi bir hərwa yasap, tehi boyunturukkə kəndürülmigən mozaylıq ikki inəknini hərwiəja қoxunglar; ulardin mozaylirini ayrip, əydə elip ķelinglar; **8** andin Pərwərdigarning əhdə sandukını kətürüp hərwiəja selinglar; wə uningoja əwətidiojan itaətsizlik ķurbanlıkı ķılıdiojan altun buyumlarnı bir ķapka selip sanduğka yandap կoyunglar wə sanduğni xu peti mangdurunglar; **9** andin қarap turunglar. Əgər hərwa Israil qebrisidiki yol bilən Bəyt-Xəməxkə mangsa, bizgə kəlgən xu qong bala-ķazani qüxürgüqining əzi Pərwərdigar bolidu. Undak bolmisa, bizni uroqan Uning ķoli əməs, bəlki bizgə qüvkən tasadipilik bolidu, halas, deyixti. **10** Xuning bilən Filistiyılər xundak kıldı. Ular Mozaylıq ikki inəknini hərwiəja қoxup, mozaylirini əydə solap կoyup, **11** Pərwərdigarning əhdə sandukını hərwiəja selip, altun qaxqan wə կuyma hürrəklər ķaqilanıqan ķapni uningoja yandap կoydi. **12** Inəklər Bəyt-Xəməxkə

baridiqan yol bilən udul yürüp kətti. Ular kətürülgən yol bilən mangəlaq mərəyti, ya ong tərəpkə ya sol tərəpkə keyip kətmidi. Filistylərning oqojiliri ularning arkisidin Bəyt-Xəməxning qebrisiojqə bardı. **13** Bəyt-Xəməxtikilər jilqidə buğday oruwatatti, ular baxlirini kətürüp əhdə sanduğını kərüp hux boluxti. **14** Hərwa Bəyt-Xəməxlik Yəxuaning etizlikioja kelip, u yərdiki bir qong taxning yenida tohtap қaldı. Ular hərwini qekip, ikki inəkni Pərwərdigarоja atap kəydürmə қurbanlıq қıldı. **15** Lawıylar Pərwərdigarning əhdə sanduğι bilən altun buyumlar bar kapni qüxürüp qong taxning üstigə koydi. Xu küni Bəyt-Xəməxtikilər Pərwərdigarоja kəydürmə қurbanlıqlar wə baxka қurbanlıklarnı қıldı. **16** Filistylərning bəx oqojisı bularni kərüp xu küni Əkronoja կaytip kətti. **17** Filistylərning Pərwərdigarоja itaətsizlik қurbanlıq kılıp bərgən altun hürriki: — Axdod üçün bir, Gaza üçün bir, Axkelon üçün bir, Gat üçün bir wə Əkron üçün bir idi. **18** Altun qaxqanlarning sani bolsa Filistylərning bəx oqojisioja təwə barlıq xəhərning sani bilən barawər idi. Bu xəhərlər sepillik xəhərlər wə ularoja қaraxlıq səhra-kəntlərni, xundakla ular Pərwərdigarning əhdə sanduğını կoyqan qong qimənzarоjqə həmmə jayni ez iqigə alatti. Bu qimənzar həzirmu Bəyt-Xəməxlik Yəxuaning etizlikida bar. **19** Əmma Bəyt-Xəməxtikilər ez məyliqə əhdə sandukining iqigə կariojini üçün Pərwərdigar ulardin yətmix adəmni, jümlidin qonglardın əllikni urdi. Pərwərdigar həlkni mundak kattık uroqanlıq üçün pütün həlk matəm tutti. **20** Bəyt-Xəməxtikilər: — Bu mukəddəs Huda Pərwərdigarning aldida kim ərə turalaydu? Əhdə

sandukı bizning bu yərdin kimning kexioja apirlilixi kerək?

— dedi. **21** Andin ular Kiriat-Yearimdikilərgə əlqilərni əwitiplər: — Filistiyələr Pərvərdigarning əhdə sandukını kəyturup bərdi. Bu yərgə kelip uni əzünglaroja elip ketinglər, dedi.

7 Xuning bilən Kiriat-Yearimdiki adəmlər kelip Pərvərdigarning əhdə sandukını elip qıkip, dəngning üstidiki Abinadabning əyidə կoydi wə uning oqlı Əliazarnı əhdə sandukıqə karaxka Pərvərdigarоja atap bekitti. **2** Əhdə sandukı Kiriat-Yearimda կoyulqandanın tartip uzun wakit, yəni yigirmə yil ətti. Israilning pütkül jəməti Pərvərdigarnı seçindi. **3** Wə Samuil Israilning pütkül jəmətigə: — Əgər pütün kəlbinglər bilən Pərvərdigarning yenioja kəytip, yatlarning ilahlıları bilən Axtarotlarnı əz aranglardın yoktip, kənglünglarnı Pərvərdigarоja baołlap, has Uning ibaditidila bolsanglar U silərni Filistiyərnin qolidin kutkuzidu, dedi. **4** Xuning bilən Israil Baallar bilən Axtarotlarnı taxlap has Pərvərdigarning ibaditidila boldi. **5** Andin Samuil: — Pütkül Israeni Mizpah xəhərigə jəm kilsanglar, mən silər üçün Pərvərdigarning aldida dua կilay, dedi. **6** Əmdi ular Mizpahka jəm bolup, u yərdə su tartip uni Pərvərdigar aldiqə kuydi wə u küni roza tutup: — Biz Pərvərdigarning aldida gunah sadir կildük, dedi. Xuning bilən Samuil Mizpahta Israillarning ərz-dəwalırı üstidin həküm qıqardi. **7** Filistiyələr Israillarning Mizpahda jəm bolqınını anglıdi; Filistiyərnin oqojılırı Israil bilən jəng կilojili qıktı. Israillar buni anglap Filistiyələrdin կorktı. **8** Israillar Samuiloja: — Biz üçün

Pərwərdigar Hudayimiz bizni Filistiyılerning қолидин қутқузuxи üçün uningoja nida қılıxtin tohtimiojin, dedi. **9** Samuil anisini emiwatkan bir қozini elip toluk bir kəydürmə қurbanlıq қılıp Pərwərdigarоja sundı; Samuil Israilning həkkidə Pərwərdigarоja pəryad kətürdi; Pərwərdigar duasını anglidi. **10** Samuil kəydürmə қurbanlıq kiliwatkanda Filistiyılər Israil bilən sokuxkili yekinlap kəldi. Lekin Pərwərdigar xu küni Filistiyılerning üstigə kattık güldürmama güldürlitip ularni alakzadə қiliwətti; xuning bilən ular Israil aldida tarmar boldı. **11** Israillar Mizpahtın qikip ularni Bəyt-Karning tüwigiqə қoqlap kirdi. **12** U wakitta Samuil bir taxni elip, uni Mizpah bilən xənning otturisida tikləp; — «Pərwərdigar bizə һəzirojqə yardım beriwateridu» — dəp uni Əbən-Əzər dəp atidi. **13** Xuning bilən Filistiyılər besikip Israilning zeminoja yənə tajawuz қilmidi; Samuil [həkim] boləjan barlıq künlərdə Pərwərdigarning қoli Filistiyılerning üstigə karxi boldı; **14** xundak қılıp əkrondin tartip Gatkiqə Filistiyılər Israildin eliwalojan xəhərlərning həmmisi Israiloja yandurului; xəhərlərgə təwə zeminlarnimu Israil Filistiyılerning қolidin yandurup aldi. Buningdin baxka Israil bilən Amoriylar otturisida tinqlik boldı. **15** Samuil bolsa pütün əmriddə Israilni soridi. **16** Hər yili u Bəyt-Əl, Gilgal wə Mizpahlarni aylinip, muxu yərlərdə Israil üstidin həküm yürgüzətti. **17** Andin u Ramahka yenip baratti; qunki uning əyi xu yərdə idi həm u u yərdimu Israil üstidin həküm yürgüzətti. U u yərdimu Pərwərdigarоja bir қurbangah yasioğanidi.

8 Xundak boldiki, Samuil қеріңдә оғулларының Israil ола
хаким қилип қойды. **2** Унинг түнгісінин аты Yoel болуп,
іккіншісінин аты Abiyah idi. Булар Бәр-Хебада хакимлік
қылды. **3** Лекін оғулларының жолларда үйрімдіктері, білki
мәнпәеттің көзләп езіп, париларни үеп, ھек-нахекні астин-
үстүн қылды. **4** У жаңында Israilнің ھәммә ақсақаллары
Рамахда жөм болуп Samuilнің көкінде келип **5** унингде:
— Мана сен қеридін, оғулларының болса сенін жолларында
үйрімдіктері. Барлық әлләрдә болғандегі үстімізгө ھекүм
сүридиң жаңында көкінде келип, деді. **6** Улардың
«Үстімізгө ھекүм сүридиң жаңында көкінде келип» дегіні
Samuilнің көңгілігінде есептің көзінде. Samuil Пәрвәрдигар ола
дуа қиливди, **7** Пәрвәрдигар Samuil ола жауабын: — ھәлк
сана ھәрнеме ейтса ular ола құлак салојын; құнқи ular
сені әмес, білki «Үстімізгө жаңында көкінде келип болмисун» дәп Meni
taxlidi. **8** Мән ularны Misirdin qıқaroqan kündin tartip
bügünkü küngiçq ular xundak ixlarni қилип, Meni taxlap
baxka ilahlar ола ibadet қилип көлгөн. Әмди ular сана ھәм
xundak қилиду. **9** Xuning üqün ularдың сөзінде үнін.
Лекін ularның қаттық ағаһандаруп көлгүсіндегі ularдың
үстідегі сәltənət қилидиң жаңында көкінде келип, деді. **10** Samuil өздін бір
жаңында сориң жаңында көкінде келип, Пәрвәрдигардың еткінінің
хәммісіні дәп берdi. **11** U: — Үстүнгіларда сәltənət
қилидиң жаңында көкінде келип, tutidioqan yoli mundaқ bolidu: — U
оғулларының өз ишиңде қойып, жәнг ھарвилини ھәydəxk,
атлиқ әскәрліри болuxka salidu; ular унің ھарвилини
aldida yuguridu; **12** ularның өзи үqün ming bexi wə әllik
bexi boluxka, yerini ھәydəxk, ھосулини oruxka, жәнг

koralliri bilən hərwa əswablirini yasaxka salidu. **13**
Kızliringlarnı ətir yasaxka, tamak etixkə wə nan yekixka
salidu. **14** Əng esil zeminliringlar, üzümzarliringlar bilən
zəytunluqliringlarnı tartiwelip əz hizmətkarlirioja beridu.
15 U urukunglardın, üzümzarliringlarning hösulidin ondin
bir ülüxini əzinin oqojidarları wə hizmətkarlirioja bəlüp
beridu. **16** U külliringlar, dedəkliringlar, əng kelixkən
yigitliringlarnı wə exəkliringlarnı əz ixioja salidu. **17**
U koyliringlardın ondin bir ülüxini alidu; silər uning
küll-hizmətkarliri bolisilər. **18** Silər u kündə əzünglaroja
talliojan padixah tüpəylidin pəryad ketürisilər; lekin
Pərwərdigar u künidə silərgə կulak salmaydu, dedi. **19**
Həlk bolsa Samuilning səzигə կulak salmay: — Yak, bəlki
üstimizgə səltənət kılıdiojan bir padixah bolsun, dedi. **20**
— Xundak kılıp biz baxka hərbir əllərgə ohxax bolımız;
bizning padixahımız üstimizdin həküm qikirip, bizni
baxlaydu wə biz üçün jəng kılıdu, dedi. **21** Samuil həlkning
həmmə səzlirini anglap, ularni Pərwərdigaroja yətküzdi.
22 Pərwərdigar əmdi Samuiloja: — Sən ularning səzигə
կulak selip, ularoja bir padixah bekitkin, dedi. Samuil
Israillaroja: — Hərbiringlar əz xəhiringlaroja կayinglar,
dedi.

9 Binyamin կəbilisidin Kix atlıq bir kixi bar idi. U
Abiəlning oɔqli, Abiəl Zerorning oɔqli, Zeror Bikoratning
oɔqli, Bikorat Afiyaning oɔqli idi; Afiya bolsa Binyaminlik
idi. U əzi batur wə dələtmən kixi idi. **2** Kixning Saul
isimlik, esil wə huxhuy bir oɔqli bar idi. Israillar arisida
uningdin qiraylik adəm yok idi; u xundak egiz boyluq ər
idiki, həlkning hərkəndikı uning mürisigimu kəlməytti. **3**

Saulning atisi kixning exəkliri yitip kətkənidi. Buning bilən Kix oqlı Sauloğa: — Sən hizmətkarlardın birini ezung bilən billə elip, exəklərni tepip kəlgin, dedi. **4** Ular berip Əfraim edirlikidin ətüp, Xalixaḥ zeminini kezip, ularni izdəp tapalmidi; ular Xaalim zeminidinmu etti, exəklər u yərdimu yok idi. Andin Binyamin zeminini kezip etti, ularni yənə tapalmidi. **5** Ular Zuf zemini oğla yətkəndə Saul əzi bilən kəlgən hizmətkarioğa: — Bolə, əygə yanaylı; bolmisa atam exəklərdin ənsirməy, əksiqə bizning əqemimizni yəp ketərmiki, dedi. **6** Lekin u uningoşa: — Mana, bu xəhərdə Hudanıng bir adimi bar. U məhtərəm bir adəm, hər nemə desə əməlgə axmay կalmaydu. Əmdi u yərgə baraylı; u bizgə baridioğan yolimizni kərsitip կoyarmikin, dedi. **7** Xunga Saul hizmətkarioğa: — Lekin uning yenioğla barsak u kixigə nemə berimiz? Qünki hurjunlirimizda nan tükəp կaldi, կolimizda Hudanıng adimigə bərgüdək sowçitimiz yok. Yenimizda yənə nemə bar? — dedi. **8** Hizmətkar Sauloğa jawab berip: — Mana կolumda qarək xəkəl kümüx bar. Mangidioğan yolimizni dəp bərsun, Hudanıng adimigə xuni berəy, dedi **9** (burun Israilda bir adəm Hudadin yol sorımaqçı bolsa: — Kelinglar, aldin kərgüqining կexioğla baraylı, dəytti. Hazır «pəyələmbər» degənni ətkən zamanda «aldin kərgüqi» dəytti). **10** Saul hizmətkarioğa: — Məslihəting yahxi boldi. Biz mangaylı, dedi. Xuning bilən ular Hudanıng adimi turoğan xəhərgə bardı. **11** Ular xəhərgə qikidioğan yolda ketiwatkanda, su tartkili qıkkan birnəqqə kizəqə uqridi wə ulardin: — Aldin kərgüqi muxu yərdimu? — dəp soridi. **12** Ular jawab berip: — Xundak, Mana u aldinglarda turidu;

tez beringlar, qünki halayik bugün [xəhərning] yukarı
jayida қurbanlık kilmakqi, xunga u bugün xəhərgə kirdi.
13 U [қurbanlıktın] yeyixkə tehi yukarı jayqa qikmay
turupla, silər uning bilən xəhərdə uqrixisilər. Həlk u
kəlmigüqə taam yeməydu, qünki u awwal қurbanlıknı
bərikətləydi; andin qakırıloğan mehmanlar taamoja
eojiz tegidu. Hazır qikinglar, qünki bu dəl uni tapkili
bolidioğan wakit, dedi. **14** Ular xəhərgə qikip xəhər
mərkizigə kəlgəndə, mana Samuil yukarı jayqa qikixka
ularoja қarap keliwatatti. **15** Pərwərdigar Saul kelixtin
bir kün ilgiri Samuiloja: **16** — Ətə muxu wakıtlarda Mən
yeningoja Binyamin zeminidin bir adəmni əwətimən.
Sən uni Mening həlkim Israilning üstigə əmir boluxką
məsih kılɔjin. U Mening həlkimni Filistylərning қolidin
kutkuzidu. Qünki Mening həlkimning pəryadi Manga
yətkini üçün ularoja iltipat bilən қaridim, — dedi. **17**
Samuil Saulni kərgəndə Pərwərdigar uningoja: — Mana,
Mən sanga söz kılɔjan adəm muxudur. Bu adəm Mening
həlkimning üstidə səltənət kılıdu, dəp izhar kıldı. **18** Saul
dərwazida turoğan Samuilning ķexioja berip: Silidin soray,
aldin kergüqining əyi nədə, dəp soridi. **19** Samuil Sauloja:
— Aldin kergüqi mən əzüm xu. Məndin awwal yukarı
jayqa qikkin. Bugün silər mən bilən taam yəysilər; ətə
seni uzutup qikkanda, kənglüngdiki hərbir ixlarni sanga
dəp berəy, — dəp jawab bərdi. **20** Əmma üq kün burun
yitip kətkən exəklərdin bolsa, əndixə kilmioqin; ular
tepildi. Əmdi Israilning həmmə arzusi kimgə mayıl? Sanga
wə atangning pütkül jəmətigə əməsmu? — dedi. **21** Saul
jawab berip: — Mən Israil կəbililiri iqidiki əng kiqik կəbilə

bołojan Binyamindin, jəmətimmu Binyamin kəbilisi iqidiki
əng kiqiki tursa? Nemə üçün bu səzlərni manga dəyla?
— dedi. **22** Samuil bolsa Saulni wə hizmətkarini baxlap,
mehmanhana əyigə kirdi wə ularni qakıri loqanlarning
arisida tərdə olturoquzdi. Ular ottuzqə adəm idi. **23** Samuil
axpəzgə: — Mən saklap köyəjin dəp, sanga tapxuroqan
həlikj taamni elip kəlgin, dedi. **24** Xuning bilən axpəz
saklap köyəjan qong ajritiloqan kolni elip Saulning aldioja
koydi. Samuil: — Mana, [sanga] saklap köyuləjini xudur!
Uni aldingoja elip yegin; qünki u mən həlkni qakıroqan
qeojimda atayın sanga atap elip köyəjandin tartip bu
bekitilgən wakitkiqə saklandı, dedi. Xuning bilən u künü
Saul bilən Samuil tamakta billə boldi. **25** Ular yüksiri jaydin
qüxüp xəhərgə kirdi, [Samuil] əgzidə Saul bilən səzləxti.
26 Ətisi tang xəhərdə orundin turoqanda Samuil Saulni
əgzidin qakırip: — Ornunqdin tur, mən seni uzutup köyay,
dedi. Saul orundin turdi wə ikkisi billə qikti, — həm u
Samuil bilən billə koqioja qikti. **27** Ular xəhərning ayioqioja
ketiwatkanda, Samuil Sauloja: Hizmətkarqa aldımızda
mangoqaq turoqin, dəp buyruqin, dedi. U xundak ķildi.
Andin Samuil: — Sən turup tur, Pərwərdigarning səz-
kalamini sanga yətküzəy, dedi.

10 Samuil bir may komzikini elip uning bexioja təküp uni
səyüp mundak dedi: — «Mana bu, Pərwərdigarning seni
Əz mirasi oja əmir boluxka məsih, kılqini əməsmu? **2** Sən
bugün məndin ayrıloqandin keyin Binyamin zeminining
qegrəsidiki Zəlzahəqə yetip baroqiningda Rahiləning
kəbrisining yenida sanga ikki kixi uqrayıdu; ular sanga:
«Sən izdəp baroqan exəklər tepildi, wə mana, atang

exəklərdin oğəm kilmay, bəlki silər üçün: Oqlumni
şəndak qılıp taparmən, dəp ənsiriməktə» dəp eytidu. **3**
Sən u yərdin mengip, Tabordiki dub dərihigə yətkəndə
Pərwərdigarning aldioğa berix üçün Bəyt-Əlgə qikip
ketiwatkan üq kixigə uqraysən. Ulardin biri üq oqlak, biri
üq nan wə yənə biri bir tulum xarabni kətürüp kelidu. **4**
— Ular sanga salam kılıp ikki nanni sunidu; sən bərginini
kölliridin alojin. **5** Andin sən «Hudaşa [ataloqan] Gibeah
xəhərigə barisən (u yerdə Filistylərning bir ləxkərgahı
bar); sən xu xəhərgə kəlsəng qiltar, təmbur, nəy wə lirilarnı
kətürüp yüksək jayidin qüskən bir bələk pəyoqəmbərlər
sanga uqrayıdu. Ular bexarətlik səzlərni kılıdu. **6** Xuning
bilən Pərwərdigarning Rohı sening wujudungşa qüxicidu,
sən ular bilən birlikdə bexarətlik səzlərni kılısan wə yengi
bir adəm bolisən. **7** Muxu alamətlər sanga kəlgəndə,
kölungdin nemə kəlsə xuni kılɔjin. Qünki Huda sən
bilən billidur. **8** Andin məndin ilgiri Gilgalşa qüxüp
barisən. Mana, mən həm yeningoşa qüxüp kəydürmə
kurbanlıqlar sunux wə inak, kurbanlıqlar kılıx üçün
kelimən. Mən yeningoşa berip, nemə kılıxing kerəklikini
ukəturmioqqa, meni yəttə kün saklap turɔjin». **9** Wə
xundak boldiki, u burulup Samuidin ayrıloqanda Huda
uningoşa yengi bir kəlb ata kıldı; wə bu alamətlərning
həmmisi axu küni əməldə kərsitildi. **10** Ular Gibeahşa
yetip kəlgəndə mana, bir bələk pəyoqəmbərlər uningoşa
uqridi; Hudanıng Rohı uning wujudioşa qüxti, buning
bilən u ularning arisida bexarət kılıxka baxlıdi. **11** Uni ilgiri
tonuydioqanlarning həmmisi uning pəyoqəmbərlərning
arisida bexarət kılɔjinini kərgəndə ular bir-birigə: —

Kixning oɔjlıoja nemə boptu? Saulmu pəyəjəmbərlərdin
biri boldimu nemə? — deyixti. **12** Əmma yərlik bir adəm:
— Bularning atiliri kimlər? — dedi. Xuning bilən: «Saulmu
pəyəjəmbərlərning birimidu?» dəydiojan gəp pəyda
boldi. **13** Əmdi Saul bexarətlik səzlərni kılıp bolup, yukiri
jayoja qikip kətti. **14** Saulning taojisi uningdin wə uning
hizmətkaridin: — Nəgə berip kəldinglar? dəp soridi. U: —
Exəklərni izdigili qiktu; lekin ularni tapalmay Samuilning
kəxiyoja barduk, dedi. **15** Saulning taojisi: — Samuilning
silərgə nemə deginini manga eytip bərginə, dedi. **16**
Saul taojisioja: — U jəzm bilən bizgə exəklər tepildi,
dəp həwər bərdi, dedi. Lekin Samuilning padixahlıq ixi
toopruluk eytən səzini uningoja dəp bərmidi. **17** Samuil
əmdi həlkni Pərwərdigarning aldioja jəm bolunglar dəp,
Mizpahka qakirdi. **18** U Israiloja: — Israilning Hudasi
Pərwərdigar mundağ dəydu: — «Mən silər Israilni Misirdin
qikirip misirliklarning kölidin azad kılıp, silərgə zulum
kılıajan həmmə padixahlıklarning kölidin kütkəzdum. **19**
Lekin bugünkü kündə silərni bexinglaroja qüxkən barlık
balayı'apətlərdin wə barlık muxəkkətlərdin kütkəzənəsi
Hudayinglardın waz keqip uningoja: «Yak, Üstimirzə bir
padixah bekitip bərgəysən» — dedinglar. Əmdi eziünglarnı
kəbilənglər boyiqə, jəmətinglər boyiqə Pərwərdigarning
aldioja hazır kilinglar» — dedi. **20** Xuning bilən Samuil
Israilning həmmə kəbililirini aldioja jəm kılıp, qək
taxliwidi, qək Binyamin kəbilisigə qikti. **21** U Binyamin
kəbilisini jəmət-jəmətliri boyiqə eż aldioja kəltürüp
qək taxliwidi, qək Matrining jəmətigə qikti. Andin
keyin yənə qək taxliwidi, Kixning oɔqli Sauloja qikti.

Ular uni izdiwidi, əmma uni tapalmidi. **22** Xunga ular Pərwərdigardin yənə: — U kixi bu yərgə keləmdü? — dəp soridi. Pərwərdigar jawabən: — Mana, u yük-taklarning arisioğa yoxuruniwaldı, dedi. **23** Xunga ular yügürüp berip uni xu yərdin elip kəldi. U həlkning otturisida turqanda halayıkning boyi uning mürisigimu kəlmidi. **24** Samuil barlık həlkə: — Əmdi Pərwərdigar tallıqan kixigə қaranglar! Dərwəkə barlık həlkning iqidə uningoşa yetidiqan birsi yoktur, dedi. Wə həlkning həmmisi: — Padixah yaxisun! — dəp towlaxti. **25** Samuil həlkə padixahlıq hökük-kanunlarını ukturdi wə uni oram yazma kılıp yezip qikip, Pərwərdigarning aldioğa қoydi. Andin Samuil həmmə həlkni, hərkəysisini eż əylirigə kəyturdi. **26** Saulmu həm Gibeahdiki əyigə kəytti; kəngülliri Huda təripidin təsirləndürülgən bir türküm batur kixi uning bilən billə bardı. **27** Lekin birnəqqə rəzil kixi: — Bu kixi қandakmu bizni қutkuzalisun? — dəp uni kəmsitip uningoşa həq sowoqat bərmidi; əmma u anglimaslıkka saldı.

11 Xu wakitta Ammoniy Nahax qikip Yabəx-Gileadni muħasirigə aldı. Yabəxning həmmə adəmliri Nahaxka: — Əgər biz bilən əhdə tüzsəng, sanga boysunımız, dedi. **2** Lekin Ammoniy Nahax ularoğa: — Pütkül Israiloğa dəxnəm қılıx üçün hər biringlarning ong kəzini oyup andin silər bilən əhdə kılıy, dedi. **3** Yabəxning aksakalliri uningoşa: — Bizgə yəttə kün məhlət bərgin; biz Israilning pütkül yurtioşa əlqilərni mangdurup andin keyin bizni қutkuzidiqan adəm qikmisa, ezipiz qikip sanga təslim bolımız, dedi. **4** Əmdi əlqilər Saulning xəhiri Gibeahoğa

kelip muxu səzlərni həlkning kulisqıja yətküzdi; həmmə həlk pəryad kətürüp yiojildi. **5** Wə mana, Saul etizlikidin qikip kalilarni həydəp keliwatatti, u: — Həlk nemə dəp yiojlaydu, dəp soridi. Ular Yabəxtin kəlgən kixilərning səzlirini uningoja dəp bərdi. **6** Saul bu səzlərni angliojanda Hudanıng Rohı uning üstigə kelip, uning oqəzipi қattık қozojaldi. **7** U bir jüp uyni qepip parqılap, parqılrını əlqılərning қолı arkılık pütkül Israil zeminiqə tarkitip: — Hər kim kelip Saul bilən Samuilqə əgəxmisə, ularning uylırımı muxuningqıja ohxax қilinidu, dedi. Xuning bilən Pərwərdigarning korkunqi həlkning üstigə qüxti; xundak boldiki, ular ittipaklıxip bir adəmdək jənggə qikti. **8** Saul ularni Bezək [degən jayda] saniqanda Israillar üç yüz ming, Yəhūdanıng adəmliri bolsa ottuz ming qikti. **9** Ular kəlgən əlqılərgə: — Gileadtiki Yabəxninq adəmlirigə xundak eytinglarki, ətə kün qüx bolqanda nijat silərgə kelidu, dedi. Əlqılər berip xuni Gileadtiki Yabəxliklərə yətküzdi; ular intayın huxal boluxti. **10** Xuning bilən Yabəxtikilər: — Ətə biz қexinglarə qikip [təslim bolımız], silər bizni կandak қılıxka layik kərsənglər, xundak қilinglər, dedi. **11** Ətisi xundak boldiki, Saul həlkni üç bələk կildi; ular keqə tətinqi jesəktə ləxkərgahqə kirip Ammoniyarnı kün qüx bolouqə urup կirdi. Tirik կalojanlar bolsa xundak parakəndə boldiki, ulardin ikki adəmmu bir yərgə keləlmidi. **12** Həlk əmdi Samuilqə: — Bizning üstimizgə Saul padixah bolmisun dəp eytənər kimi? Bu kixilərni kəltürüp, ularni əltürəyli, dedi. **13** Lekin Saul: — Bügün һeqkim əltürülmisun. Qünki bügün Pərwərdigar Israilqə nusrət bərdi, dedi. **14** Samuil

həlkə: — Əni, Gileadka berip u yerdə padixahlıknı yengibaxtin tikləyli, dəp eytti. **15** Xuni dewidi, həmmə həlk Gileadka berip Gileadta Pərwərdigarning aldida Saulni padixaḥ kıldı; ular u yerdə Pərwərdigarning aldida inaklık kurbanlıklarını kəltürdi. Saul həm xuningdək barlıq Israil xu yerdə zor huxallıqka qəmdi.

12 Samuil pütkül Israiloja: — Mana, mən silərning barlıq eytən səzliringlarnı anglap üstünglaroja bir padixaḥ koydum; **2** Mana əmdi padixaḥ silərning aldinglarda yürməktə, mən bolsam ķerip bexim aksardı; mana, mening oqullirimmu aranglarda turidu. Yaxlıqımdın tartip bu küngiqə silərning aldinglarda mengip kəldim. **3** Mana bu yerdə turuptımən. Pərwərdigarning aldida wə uning məsih ķilinoqinining aldida manga ərzinqalar bolsa dəweringlar; kimning uyini tartiwaldim? Kimning exikini tartiwaldim? Kimning həkkini yedim? Kimgə zulum kıldı? Yaki mən kəzümni kor ķılıx üçün kimdin para aldim? Xundak bolsa dənglər, wə mən uni silərgə tələp berimən, dedi. **4** Ular jawab berip: — Sən bizning həkkimizni yemiding, həqkimə zulum ķilmiding wə həq kixinin ķolidin birər nərsinimu eliwalımiding, dedi. **5** U ularoja: — Məndə həq həkkinqərələr ķalmıqanlılığıqa Pərwərdigar silərgə guwah bolup wə uning məsih ķılıqını həm bugün guwahqi bolsun, dewidi, ular: — U guwahetur, dedi. **6** Samuil həlkə mundağ dedi: «Musa bilən Hərunni tikləp ata-bowiliringlarnı Misir zeminidin qıçaroqunuqi bolsa Pərwərdigardur. **7** Əmdi ornunglardın turunglar, mən Pərwərdigarning aldida Pərwərdigarning silərgə wə ata-bowiliringlaroja yürgüzgən həkkaniy əməllirini

silərning aldinglaroja қoyuxka söz kipay. **8** Yakup Misiroja kirgəndin keyin ata-bowiliringlar Pərwərdigar oja pəryad қilojanda, Pərwərdigar Musa bilən Hərunni əwətti. Ular ata-bowiliringlarni Misirdin qikirip bu yerdə olturaklaxturdi. **9** Əmma ular eż Hudasi Pərwərdigarni untudi; xunga u ularni Həzorning қoxunidiki sərdar Siseranıq қolioja, Filistiyılerning қolioja həm Moabning padixahıning қolioja tapxurup bərdi; bular ular bilən jəng kilixti. **10** Xuning bilən ular Pərwərdigar oja pəryad kılıp: «Biz gunah kılıp Pərwərdigarni taxlap Baallar wə Axtarotlarning ibaditidə bolduk; əmma əmdi bizni düxmənlirimizning қolidin қutkuzojin, biz sanga ibadət kılımız» dedi. **11** Wə Pərwərdigar Yərubbaal, Bedan, Yəftah, wə Samuilni əwətip, ətrapinglardiki düxmənliringlarning қolidin silərni қutkuzdi, xuning bilən tinq-aman turuwatkanidinglar. **12** Lekin Hudayinglar Pərwərdigar Əzi padixahınglar bolsimu, Ammonning padixahı Nahaxning silərgə karxi қopkınıni kərgininglarda silər: Yak! Bir padixah, üstimizgə səltənət kilsun dəp manga eyttinglar. **13** Əmdi silər halap tallıqan, silər tiligən padixahıqə karanglar; mana, Pərwərdigar silərning üstünglaroja bir padixah қoydi. **14** Əgər silər Pərwərdigardin қorkup, uning küllükida bolup, Uning awazioja қulaklıringlarni selip, Uning əmrigə asiylik kilmisanglar, silər həm üstünglarda səltənət қilojan padixah Hudayinglar Pərwərdigar oja əgəxsənglar, əmdi silərgə yahxi bolidu. **15** Lekin Pərwərdigarning səziga қulak salmay, bəlki Pərwərdigarning əmrigə asiylik kilsanglar, Pərwərdigarning қoli ata-bowiliringlaroja karxi

bolqandək silərgimu karxi bolidu. **16** Əmdi turunglar, Pərwərdigar kəzliringlarning aldida қılıdiojan uluq karamətni kərünglar! **17** Bugün buğday oridiojan wakit əməsmu? Mən Pərwərdigarqa nida қilay, U güldürmama bilən yaməqur yaqduridu. Xuning bilən silərning bir padixah tiligininglarning Pərwərdigarning nəziridə zor rəzillik ikənlikini kərüp yetisilər». **18** Andin Samuil Pərwərdigarqa nida қildi; xuning bilən Pərwərdigar xu küni güldürmama bilən yaməqur yaqdurdi. Həlk Pərwərdigardin wə Samuildin bək қorktı. **19** Həlkning həmmisi Samuiloja: — Hudaying Pərwərdigarqa bizni əlmisun dəp kəminiliring üçün dua қılqın; qunki həmmə gunahlırimizning üstigə yənə yamanlık axurup ezipizgə bir padixah tilidük, dedi. **20** Samuil həlkə mundak dedi: — Korkmanglar; silər dərwəkə bu həmma rəzillikni қılıqansılar, lekin əmdi Pərwərdigarqa əgixixtin qətniməy, pütkül kəngülliringlar bilən Pərwərdigarning ibaditidə bolunglar; **21** adəmgə payda yətküzməydiojan yaki adəmni kutkuzałmaydiojan bihudə ixlarni izdəp, yoldin ezip kətmənglar; qunki ularning tayini yoktur. **22** Qunki Pərwərdigar Əz uluq nami üçün Əz həlkini taxlimaydu; qunki Pərwərdigar silərni Əz həlkjı қılıxni layık kergəndur. **23** Manga nisbətən, silər üçün dua қılıxtın tohtax bilən Pərwərdigarqa gunah қılıx məndin neri bolsun; bəlki mən silərgə yahxi wə durus yolni əgitimən. **24** Pəkət silər Pərwərdigardin қorķup pütkül kəngülliringlar wə həkikət bilən uning ibaditidə bolunglar; qunki silər üçün қilojan uluq karamətlərgə қaranglar! **25** Lekin

yamanlıq kilsanglar, həm əzünglar həm padixahınglar
ħalak қilinisiłər».

13 Saul [ottuz] yaxta padixah bolup Israilning üstidə
ikki yil səltənət kılqandin keyin **2** Əzigə Israildin
üq ming adəmni ilqap aldi. Ikki mingi Mikmaxta wə
Bəyt-Əl taoqlırıda Saulning қexida, bir mingi Binyamin
zemnidiki Gibeahda Yonatanning қexida idi. Əmma u
қalojan həlkning hərbirini eż əylirigə kətküziwətti. **3**
Yonatan bolsa Filistiyılerning Gebadiki ləxkərgahıoja
hujum қıldı, Filistiyılər buningdin həwər taptı. Saul bolsa:
— Pütkül zemnidiki ibraniylar anglap oyqansun dəp,
kanay qaldurdi. **4** Pütkül Israil Saulning Filistiyılerning
ləxkərgahıoja hujum қilojanlığının həmdə Israilning
Filistiyılərgə nəprətlinidiojanlığının həwər taptı. Həlk
Saulning kəynidin Gilgal oja berip yioqıldı. **5** Filistiyılərdin
Israil bilən jəng kılıqlı üq ming jəng hərwisi, altə ming
atlıq ləxkər wə dengiz sahilidiki կumdək kəp piyadə
ləxkər yioqıldı. Ular kelip Bəyt-Awənnıng xərk təripidiki
Mikmaxta bargah tiki. **6** Israilning adəmliri əzlirining
kattık hiyim-hətərdə қalojanlığını kərüp ojarlar oja,
qatqallıklar oja, kiya taxlıklar oja, yukarı jaylar oja wə
azgallar oja yoxuruniwelixti; **7** [bəzi] Ibraniylar Iordan
dəryasidin etüp, Gad wə Gileadning zemini oja ķeqip bardı.
Lekin Saul Gilgalda kəldi, adəmlirining həmmisi uningoja
titrigən ħalda əgəxti. **8** Əmdi Saul Samuil uningoja
bekitkən waķitkığə yəttə kün kütüp turdi; lekin Samuil
Gilgal oja kəlmidi, həlk uningdin tarilip kətkili turdi. **9**
Saul: — Kəydürmə қurbanlıq bilən inaqlik қurbanlıqlarını
bu yərgə — yenimoja elip kelinqalar, dedi. Andin u əzi

keydürmə kurbanlıq etküzdi. **10** Wə xundak boldiki, u
keydürmə kurbanlıqni tügitixi bilənla, mana Samuil kəldi.
Saul uningə salam kılıjlı aldişa qikti. **11** Lekin Samuil:
— Nemə ixlarnı ķilding?! — dəp soridi. Saul: — Həlk
məndin tarilip kətkənlilikini, silining bekitkən wakitta
kəlmigənliklirini, Filistiyılerning Mikmaxta yiojiloqinini
kərdum, **12** mən iqimda: Əmdi Filistiyılər Gilgalə şəhərində Gilgalə qüxüp
manga hujum ķilməkqı, mən bolsam tehi Pərvərdigarə
iltija kilmidim, dedim. Xunga keydürmə kurbanlıq kilişkə
əzümni məjburlidim, dedi. **13** Samuil Sauloşa: — Sən
əhməklik ķilding; sən Hudaying Pərvərdigar sanga
buyruqan əmrni tutmiding; xundak kılıqan bolsang
Pərvərdigar Israilning üstidiki səltənitingni mənggü
mustəhkəm ķilətti, dedi. **14** Lekin əmdi səltəniting
mustəhkəm turmaydu. Pərvərdigar Əz kenglidikidək
muwapiq bir adəmni izdəp taptı. Pərvərdigar uni Əz
həlkining baxlamqısı ķıldı, qunki sən Pərvərdigar sanga
buyruqanni tutmiding, dedi. **15** Andin Samuil ornidin
turup Gilgaldin ketip Binyamin zeminidiki Gibeahə şəhərində
bardi. Saul bolsa əz yenidiki adəmlərni sanidi; ular altə
yüzqə qikti. **16** Saul bilən oqlı Yonatan wə ularning
kəxida կalqan həlk Binyamin zeminidiki Gebada ķelip
ķaldı, Filistiyılər bolsa Mikmaxta bargahı tikkinidi. **17**
Karakqilar daim Filistiyılerning bargahıdin qıkıp üq
bələkkə bəlünətti. Bir bələk Xual zeminidiki Ofrahə şəhərində
baridioqan yolqa atlinatti, **18** bir bələk Bəyt-Horonə şəhərində
baridioqan yol bilən mangatti, yənə bir bələk qəlning
qətidiki Zəboim jiloqisioqa կaraydioqan zemindiki yolqa
mangatti. **19** Əmma pütkül Israil zeminida heqbir təmürqi

tepilmaytti; qünki Filistiyrlar: — Ibraniylar əzlirigə kiliq yaki nəyzə yasiyalımisun, dəp oylaytti. **20** Bu səwəbtin Israillar həmmisi sapan qixliri, kətmənlirini, paltılirini wə oroqaklırini bislax üçün Filistiyrlerning əxçioja baratti. **21** Ular sapan qixliri wə kətmənlər üçün üqtin ikki xəkəl, jotu, palta wə zihlarnı bislax üçün üqtin bir xəkəlni tələytti. **22** Xunga urux bolوqanda Saul wə Yonatanning əxidiki həlkning həqbiridə kiliq ya nəyzə yok idi; pəkət Saul bilən oqlı Yonatandila bar idi. **23** U wakıttı Filistiyrlerning bir əkarawullar ətriti Mikmaxtiki dawanoja qikqanıdi.

14 Bir küni Saulning oqlı Yonatan yaraq kətürgüqisigə:

— Kəlgin, udulimizdiki Filistiyrlerning əkarawullar ətritining yenioja qıçayı, dedi. Əmma u atisoja həqnemə demidi. **2** Saul bolsa Gibeahning qetidiki Migrondiki anar dərihining tegidə կaldı. Uning əxidiki həlk altə yüzqə idi **3** (u wakıttı əfodni Ahitubning oqlı, İhabodning akisi Ahiyah kiyətti; u Xilohda turuwatkan, Pərwərdigarning kahını idi. Ahitub Finihasning oqlı, Finihas Əlining oqlı idi). Həlk bolsa Yonatanning kətkinlikini bilmigənidi. **4** Yonatan Filistiyrlerning əkarawullar ətriti tərəpkə etməkqi bolğan dawanning ikki təripidə tüwrüktək tik kiya taxlar bar idi. Birining nami Bozəz, yənə birining nami Sənəh idi. **5** Bir kiya tax ximaliy təripidə bolup, Mihmax bilən əkarixip turatti, yənə biri jəbub təripidə Gebanıng udulida idi. **6** Yonatan yaraq kətürgüqisigə: — Kəl, bu hətnisizlərning əkarawullar ətritigə qıçayı; Pərwərdigar biz üçün bir ix կilsa əjəb əməs, qünki Pərwərdigarning կutkuzuxi üçün adəmlərning kəp yaki az boluxi həq

tosaloqı bolmaydu, dedi. **7** Uning yaraoq kətürgüqisi uningoja: — Kenglüngdə hər nemə bolsa xuni kılɔjin; baroqın, mana, kenglüng nemini halisa mən sən bilən billimən, dedi. **8** Yonatan: — Mana, biz u adəmlər tərəpkə qıkip əzimizni ularoja kərsitəyli; **9** əgər ular bizgə: — Biz silərning kexinglaroja baroqunqə turup turunglar, desə ularning kexioqa qıkmay əz jayimizda turup turaylı; **10** lekin ular: — Bizning keximizoqa qıkınglar, desə, qıkayıli. Qünki xundak bolsa Pərwərdigar ularni қolimizoqa beriptu, dəp bilimiz; muxundak ix bizgə bir bexarət bolidu, dedi. **11** İkkiylən əzini Filistiyərning karawullar ətritigə kərsətti. Filistiyər: — Mana, İbraniylar əzini yoxuroqan azgallardin qikjihatidu, dedi. **12** Ətrəttikilər Yonatan bilən yaraoq kətürgüqisigə: — Bizgə qıkınglar, biz silərgə bir nərsini kərsitip köyimiz, dedi. Yonatan yaraoq kətürgüqisigə: — Manga əgixip qikkin; qünki Pərwərdigar ularni Israilning қolioqa bərdi, dedi. **13** Yonatan kol-putliri bilən əmüləp qikti, yaraoq kətürgüqisi kəynidin uningoja əgəxti. Filistiyər Yonatanning aldida yikilihti; yaraoq kətürgüqisi kəynidin kelip ularni kətl kıldı. **14** Xu tunji hujumda Yonatan bilən yaraoq kətürgüqisi təhminən yerim қoxluk yerdə əltürgənlər yigirmidək adəm idi. **15** Andin ləxkərgahdikikərni, dalada turuwatqanlarnı, barlıq ətrətlərdikilərni wə bulang-talang kılɔquqılarnı titrək bastı. Ular həm titrəp korktı, yərmə təwrinip kətti; qünki bu qong körkənq Huda təripidin kəlgənidi. **16** Əmdi Binyamin zeminidiki Gibeahda turuwatqan paylakqlar kərdiki, mana, ləxkər toplırı tarmar bolup uyan-buyan yığırrixüp kətti. **17** Saul əxidiki həlkə: Adəmlirimizni

sanap kimning bu yərdin kətkənlikini eniklanglar, dedi. Ular saniwidi, mana, Yonatan bilən yaraq kətürgüqisi yok qıktı. **18** Saul Ahiyahqa: — Hudanıng əhdə sandukını elip kəlgin, dedi. Qünki u wakitta Hudanıng əhdə sanduki Israilning arisida idi. **19** Saul kahinoja söz kiliwatkanda Filistiyılerning ləxkərgahında bolqan əqlwə barəjanseri küqiyip kətti. Saul kahinoja: — Kəlungni yiçkin, dedi. **20** Andin Saul wə uning bilən bolqan həmmə həlk yiçilip jənggə qıktı; wə mana, Filistiyılerning hərbiri ez səpdixioja қarxi қılıq kətürüp zor parakəndilik boldi. **21** U wakittin ilgiri Filistiyılerning arisida bolqan, ular bilən billə ləxkərgahning ətrapişa qıkkən İbraniylar bar idi; ularmu Saul wə Yonatan bilən billə bolqan Israillarоja қoxuldi. **22** Xuningdək Əfraim taqlırıda əzini yoxuroqan Israillar Filistiyılerning қaçkinini anglioşanda sokuxka qıkip ularni қoqlidi. **23** Xuning bilən Pərwərdigar u künü Israiloja nusrət bərdi. Sokux Bəyt-Awənnıng u təripigə etti. **24** Lekin Israilning adəmliri u künü zor besim astida қaldi. Qünki Saul ularoja қəsəm iqbüzüp: — Mən düxmənlirimdin intikam almioşqə kəq boluxtin ilgiri taam yegən kixigə lənət bolsun, dəp eytənidi. Xuning üqün həlkətin heqkim taam yemidi. **25** Əmma barlıq zemindiki koxun bir ormanlıkka kirgəndə yər yüzidə həsəl bar idi. **26** Həlk ormanlıkka kirgəndə, mana bu həsəl ekip turatti; lekin heqkim қolini aqzişa kətürmidi, qünki həlk қəsəmdin körkətti. **27** Lekin Yonatan atisining həlkə қəsəm iqbüzgənlikini anglimioşanıdi. Xunga u қolidiki һasını sunup uqını həsəl kənikigə tikip կoli bilən aqzişa saldı. Xundak kılıp kəzliri nurlandi. **28**

Əmma həlkətin biri: Sening atang həlkə qing kəsəm iqküzüp: — Bugün taam yegən kixigə lənət bolsun! dəp eytənidi. Xuning üçün həlk əhəsizlinip kətti, dedi. **29** Yonatan: — Mening atam zeminoja azar bərdi; ərəngalar, bu əhəsəldin kiqikkinə tetixim bilənlə kəzlimming xunqə nurlanıqınıni kərmidinqərmə? **30** Həlk bugün düxmənlərdin tərtiwaləjan oljidin halıqınıni yegən bolsa Filistiyərning arisidiki kiroqinqılık tehimu zor bolmasındı? — dedi. **31** Axu küni ular Mikmaxtin tartıp Filistiyərnı қooqlap Ayjalonıqə urup ķirixti; həlk tola hərip kətkənidi. **32** Xuning bilən həlk olja üstigə etilip berip, կոյ, kala wə mozaylarni tutup xu yərdila soydi. Andin həlk gəxni կanni adaliwətməyla yedi. **33** Saul oja həwər kelip: Mana, həlk կanni adaliwətməyla gəxni yəp Pərwərdigar oja gunah kiliwatidu, dəp eytildi. U: Silər Pərwərdigar oja asiylik kildinglar! Əmdi bu yərgə yenimoja qong bir taxni domilitip kelinglar, dedi. **34** Saul yənə: Silər həlkning arisioja qikip ularoja: Hərbiri əz kalisini, əz կoyini kəximoja elip kelip bu yərdə soyup yesun; lekin gəxni կanni adaliwətməy yəp, Pərwərdigar oja gunah kilmanglar, dəngər, dedi. Bu keqə həlkning həmmisi hərbiri əz kalisini elip kelip u yərdə soydi. **35** Saul bolsa Pərwərdigar oja bir կurbangaһ yasidi. Bu uning Pərwərdigar oja yasiqan tunji կurbangahı idi. **36** Saul: — Bu keqidə Filistiyərning peyigə qüxüp, ətə tang atkuqə ularni talap һeq birini tirik koymaylı, dedi. Həlk: — Nemə sanga yahxi kərünsə xuni kılıqın, dəp jawab bərdi. Lekin kahin sez կilip: — Pərwərdigarning yenioja kirip [yolyoruk sorap] qikayli, dedi. **37** Saul Hudadin: — Ya

Filistiyılerning kəynidin qüxüymu? Sən ularnı Israilning қolioğa tapxuramsən? — dəp soridi. Lekin u küni U uningoşa həq jawab bərmidi. **38** Saul: — I həlkning həmmə qongliri, bu yərgə qikinqalar. Bugün kim gunah kılıqanlığını eniklap bekinqalar. **39** Qünki Israiloşa nusrət bərgən Pərwərdigarning hayatı bilən կəsəm kılımənki, bu gunah hətta oqlum Yonatanda teplisimu u jəzmən eltürülsün, dedi. Lekin pütkül həlkətin həqkim uningoşa jawab bərmidi. **40** Andin u pütkül Israiloşa: — Silər bir tərəptə turunglar, mən oqlum Yonatan yənə bir tərəptə turaylı, dedi. Həlk uningoşa: — Nemə sanga yahxi kərünsə, xuni kılıqin, dedi. **41** Saul Israilning Hudasi Pərwərdigarqa: — Bu qək bilən əyni əhwalni axkara kılıqaysən, dedi. Qək bolsa Saul bilən Yonatanni kərsətti, həlk kutuldi. **42** Saul: — Mening bilən oqlum Yonatanning otturisioşa qək taxlanglar, dedi. Xundak kiliwidi, qək Yonatan oqa qikti. **43** Saul Yonatan oqa: — Kılıqiningni manga eytkin, dedi. Yonatan uningoşa: — Қolumdiki һasa bilən kiqikkina həsəl elip tetip baktim wə mana, xuning üqün mən əlümgə məhkum boldum! — dəp jawab bərdi. **44** Saul: — Sən qokum əlüxüng kerək, i Yonatan; undak kılımisam, Huda manga sening bexingoşa qüxkəndinmu artuk qüxürsun! — dedi. **45** Lekin həlk Saul oqa: — Israilda bu uluq nusrətni kazanoğan Yonatan eltürüləmdü? Bundak ix bizdin neri boləy! Pərwərdigarning hayatı bilən կəsəm kılımizki, uning bexidin bir tal qaq yərgə qüxməydu; qünki bugünkü ixni u Hudanıng yardımı bilən əməlgə axurdi, dedi. Xundak kılıp həlk Yonatanni əlümdin halas կildi. **46** Andin Saul Filistiyılerni қooqlaxtin

tohtidi; Filistiyılermu eż jayioja kaytip kətti. **47** Xundak
kılıp Saul Israilning səltənitini əzinin qıldı; andin u
qərisidiki düxmənlirigə, yəni Moablar, Ammoniylar,
Edomiylar, Zobahdiki padixahlar wə Filistiyılərgə hujum
kıldı. U ķaysı tərəpkə yüzlənsə ojalip kelətti. **48** U zor
jasarət kərsitip Amaləklərni urup Israilni bulang-talang
ķiloquqlardın kutkuzdi. **49** Saulning oqulliri Yonatan,
Yixwi wə Malki-Xua idi; uning ikki ķizining ismi bolsa
— qongining Merab, kiqikining Miqal idi. **50** Saulning
ayalining ismi Ahinoam bolup, u Ahimaazning ķizi idi.
Saulning ķoxunining sərdarı Abnər idi; u Saulning taqisi
Nərning oqlı idi. **51** Saulning atisi Kix wə Abnərning atisi
Nər bolsa, ikkisi Abialning oqulliri idi. **52** Saul pütkül
əmridə Filistiyılər bilən қattık jəngdə bolup turdi. Saul ezi
hərķaqqan batur ya palwanlarnı kərsə, uni eż hizmitigə
salatti.

15 Əmdi Samuil Sauloja: — Pərwərdigar seni Əz həlkı
Israil üstigə padixah bolux üçün məsih ķilojili meni
əwətkənidi; əmdi Pərwərdigarning səzini anglojin.
2 Samawi ķoxunlarning Sərdarı bolojan Pərwərdigar
mundak dəydu: — Mən Amaləklərning Israiloja ķilojan
muamilisini, yəni Israil Misirdin qıkkanda ularning
yolda ularoja կandak қarxılık kərsətkənlikini kənglümə
pükənmən. **3** Əmdi berip Amaləklərni urup ularning
həmmisini wəyran kılıp ularni həq ayimayla, ər bolsun,
ayal bolsun, əsmür bolsun, bowak bolsun, kala-köy,
təgə wə ixək həmmisini yokatkin, dedi. **4** Saul həlkni
jəm kılıp ularni Təlaim xəhəridə saniwidi, ikki yüz
ming piyadə əskər, Yəhuda қəbilisidin on ming adəm

qıktı. **5** Saul Amaləklərning xəhərigə kəlgəndə xu yərdiki wadida bəktürmə կoydi. **6** Andin Saul Keniylərgə: — Qıkip ketinglar, silərni ular bilən կoxup yoğatmaslikim üqün Amaləklərning arisidin qıkip ketinglar; qünki Israil Misirdin qıkkanda silər ularning həmmisigə mehribanlık kərsətkənsilər, dedi. Xuning bilən Keniylər Amaləklərdin qıkip kətti. **7** Əmdi Saul Amaləklərni Həwilahdin tartip Misirning udulidiki Xuroqıqə կoçlap urdi. **8** U Amaləklərning padixahı Agagnı tirik tutti, əmma barlıq həlkni կiliq bisi bilən pütünləy yoğattı. **9** Lekin Saul bilən həlk Agagnı ayidi wə կoy-kala, bordaləqan mal wə կozılardın əng esillərning həmmisini, jümlidin nemə yahxi bolsa xuni ayap ularni հalak կilixka կoli barmidi; lekin nemə yarimas wə zəip bolsa xularning həmmisini ular yokətti. **10** Xuning bilən Pərwərdigarning səzi Samuil oja kelip mundak deyildi: — **11** «Saulni padixah կilqinimoja puxayman կildim, qünki u manga əgixixtin yenip Mening səzümgə əməl կilmidi». Samuil azar qekip pütkül bir keqə Pərwərdigar oja pəryad kətürdi. **12** Ətisi Samuil Saulning aldi oja qıkıx üqün tang səhərdila ornidin turdi. Samuil oja: — Saul Karməlgə bardı wə mana, u əzigə bir abidə turoquzup andin yenip Gilgal oja qüxüptu, degən həwər berildi. **13** Samuil Saulning kəxioja kəlgəndə Saul uning oja: — Pərwərdigar seni mubarəkligəy! Pərwərdigarning səzli rigə əməl կildim, dedi. **14** Lekin Samuil: — Undak bolsa կulikimoja anglanqan կoyning mərixı bilən mən anglawatkan kalining mərixı zadi nədin kəldi? — dedi. **15** Saul jawab berip: — Ular Amaləklərdin elip kelindi; qünki həlk Hudaying Pərwərdigar oja қurbanlıq կilix üqün կoy-

kalining esillirini ayap kıldurup koydi; kalojinini bolsa pütünləy yokattuk, dedi. **16** Samuil Sauloğa: — Koy, bu geipingni! Mən Pərwərdigarning bu keqə manga nemə deginini sanga eytip berəy, dedi. U uningoşa: — Eytqin, dedi. **17** Samuil mundak, dedi: — Θəz nəziringdə kiqik hesablanoşan waktingdila Pərwərdigar seni Israilning üstigə padixahı bolsun dəp, məsih kılıxi bilən sən Israil kəbililirining bexi bolğan əməsmidinq? **18** Andin Pərwərdigar seni: — Sən berip gunahkar Amaləklərni һalak kılıqin; ularni yoқatkuqə ular bilən soküxkinq, dəp əwətkənidi. **19** Əmdi nemixka Pərwərdigarning səzigə կulak salmay, bəlki olja üstigə düüm qüxüp, Pərwərdigarning nəziridə yaman bolğanni kıldıng? **20** Saul Samuiloşa: — Mən həqiqətən Pərwərdigarning səzigə կulak saldiməq! Pərwərdigar meni əwətkən yol bilən mangdim wə Amaləklərning padixahı Agagni elip kelip Amaləklərning əzini pütünləy yokəttim. **21** Əmma həlk bolsa oljidin koy bilən kala, yəni yoқitixka bekitilgən nərsilərdin əng esilini elip Hudaying Pərwərdigar oja Gilgalda կurbanlıq kılıx üçün elip kəldi, dedi. **22** Samuil: — Pərwərdigar keydiurmə կurbanlıqlar bilən təxəkkür կurbanlıqlırını kəltürüxtin səyünəmdü, ya Pərwərdigarning səzigə itaət kılıxtın süyünəmdü? Mana itaət kılmaklıq կurbanlıq kılmaklıqtın əwzəl, kəngül koyux կoqkar yeşini sunuxtin əwzəldur. **23** Qünki asiylik bolsa jadugərlik gunahı bilən ohxaxtur, Baxpaxtaqlıq kəbihlik wə butpərəslikkə barawərdur. Sən Pərwərdigarning səzini taxlioşining üçün, Pərwərdigar seni taxlap padixahlıqtın məhərum kıldı, — dedi. **24** Saul Samuiloşa: — Mən gunah

sadir қildim, qünki mən Pərwərdigarning əmridin wə sening səzüngdinmu qıktım; qünki mən həlkətin korkup ularning səzigə kirdim. **25** Əmdi gunahımni əpu kılɔjin; mening Pərwərdigar ola səjdə kılıxım üçün mening bilən kaytip barojin, dedi. **26** Samuil Sauloqa: — Mən sening bilən kaytip barmaymən; qünki sən Pərwərdigarning səzini taxlıqansən, wə Pərwərdigar seni taxlap padixahlıktın məhərum қildi, dedi. **27** Samuil ketixkə burulqinida Saul uning tonining pexini tutuwaldı, u yirtılıp kətti. **28** Samuil uningoqa: — Pərwərdigar bugün Israilning padixahlığını səndin yirtip elip səndin əwzəl bolqan bir yekinqingoqa tapxurdi. **29** Israilning Janabiy Aliysi Boloduqi yalqan səzliməydu yaki niyitidin yanmaydu; qünki u adəm balisidək niyitidin yanoquqi əməstur, dedi. **30** Saul: — Mən gunah, sadir қildim. Lekin halkimning akşakallırining wə Israilning aldida manga izzət kılıp mening bilən yenip barojin; xuning bilən Hudaying Pərwərdigar ola səjdə kılalaymən, dedi. **31** Xuning bilən Samuil Saul bilən yenip bardı wə Saul Pərwərdigar ola səjdə қildi. **32** Andin Samuil: — Amaləklərning padixahı Agagni mening aldimoqa elip kelinglar, dedi. Agag bolsa huxluk bilən uning қexioqa bardı. Agag kənglidə: — Xübhisizki, əlüm dəhxiyi etüp kətti, dedi. **33** Əmma Samuil: — Sening қiliqing hotunlarnı balısız қılıqandək sening anangmu hotunlarning arisida balısız bolidu, dewidi, Samuil Agagni Gilgalda Pərwərdigarning aldida qanap parə-parə қildi. **34** Andin Samuil Ramahka bardı. Saul bolsa «Saulning yurti Gibeah» degən jaydiki əyigə qikip kətti. **35** Samuil əlgən künigiqə Saul bilən կayta körüxmidi. Əmma Samuil

Saul üçün kayoqurdi. Pərwərdigar Saulni Israilning üstigə padixah қilojanlığının əpsuslandı.

16 Pərwərdigar Samuilə: — Sən қaçanoqıqə Saul üçün kayoqurup yürisən? Mən uni Israiloqa səltənət kilixtin məhrum kılıp taxlıqan əməsmə? Münggüzüngni zəytun meyi bilən toldurup baroqın. Mən seni Bəyt-Ləhəmlik Yəssəning ķexioqa əwətimən. Uning oqulliridin padixah boluxka əzümgə birni bekittim, dedi. **2** Samuil bolsa: — Mən կandak ərimən? Saul bu ixni anglisa meni əltürüwetidü! — dedi. Pərwərdigar: — Əzüng bilən bir inəkni aloqaq berip Pərwərdigaroja қurbanlık kılıx üçün kəldim, degin. **3** Yəssəni қurbanlıkkə qakiroqın, andin Mən sanga ķilidioqiningni ayan ķilimən; wə Mən sanga degən birsini Əzüm üçün məsih ķiloqın, dedi. **4** Samuil Pərwərdigarning deginini ada kılıp Bəyt-Ləhəmgə bardı. Yetip kəlgəndə xəhərning akşakallırı titrigən һalda qıkıp: — Bizgə tinq-amanlıq elip kəldingmu? — dəp soridi. **5** U: — Tinq-amanlıq elip kəldim; Pərwərdigaroja қurbanlık sunuxka kəldim. Silər əzünglarnı һaramdin paklap mən bilən billə қurbanlıkkə kelinglər, dedi. Xuning bilən u Yəssə bilən oqullirini һalal kılıp қurbanlıkkə qakirdi. **6** Ular kəlgəndə Samuil Eliabni kərüp iqidə: — Pərwərdigarning məsih ķilidioqını xübhisizki Əzining aldida turidu, dedi. **7** Lekin Pərwərdigar Samuilə: — Uning təki-turkişa yaki boyioqa қarimioqın. Mən uni xalliwəttim, qünki Huda insan kərgəndək kərməydu; insan bolsa sırtkı kiyapitigə karaydu, lekin Pərwərdigar kəlbəcə karaydu, dedi. **8** Andin Yəssə Abinadabni qakırıp Samuilning aldidin ətküzdi. Əmma Samuil: — Pərwərdigar

buni həm tallimidi, dedi. **9** Andin Yəssə Xammahnı uning aldidin ətküzdi. Əmma Samuil: — Pərwərdigar buni həm tallimidi, dedi. **10** Xuningəja ohxax Yəssə oqlullirining yəttisini Samuilning aldidin ətküzdi. Lakin Samuil Yəssəgə: — Pərwərdigar bularnı həm tallimidi, dedi. **11** Samuil Yəssədin: — Barlıq yigitlər muxularmu? dəp soridi. U: — Həmmidin kiqiki қaldi. Lakin mana, u қoy bekıwatidu, dedi. Samuil Yəssəgə: — Uni qakırtıp elip kəlgin, qunki u kəlmigüpə dastihanda olturmaymız, dedi. **12** [Yəssə] adəm mangdurup uni kəltürdi. U qirayida kan yığırıp turidiojan, kezliri qiraylıq wə kelixkən yigit idi. Pərwərdigar: — Қopup uni məsih қilojin, qunki [Mening tallıqinim] xudur! dedi. **13** Samuil may münggüzini elip uni ķerindaxlirining arisida məsih қildi. U kündin tartip Pərwərdigarning Rohı Dawutning wujudioja qüxti. Samuil bolsa қopup Ramahqa kətti. **14** Əmdi Pərwərdigarning Rohı Sauldin kətkənidı, wə Pərwərdigar təripidin bir yaman roh uni pərixtan қildi. **15** Saulning hizmətkarlırı uningoja: — Mana Huda təripidin bir yaman roh seni pərixtan қılıdu. **16** Əmdi oqojımız əzliri aldiliridiki hizmətkarlırını dərhal buyruqaylıki, ular qiltar qelixka usta adəmni tapsun; wə xundak boliduki, Huda təripidin yaman roh üstlirigə kəlsə u qiltar qalsun, uning bilən һalliri obdan bolidu, dedi. **17** Saul hizmətkarlırioja: — Mening üçün qiltar qelixka usta bir adəmni tepip ķeximoja elip kelinglar, dedi. **18** Oqlamlardin biri uningoja: — Mana Bəyt-Ləhəmlik Yəssəning qiltarqa usta bir oqlını kərdüm. U ezi batur bir jəngqi, gəptə һoxyar wə kelixkən adəm ikən, xundakla

Pərwərdigar uning bilən billə ikən, dedi. **19** Xuning bilən Saul Yəssəgə əlqilərni mangdurup: — Koy bakıdioğan oylung Dawutni manga əwətkin, dəp eytti. **20** Yəssə bir exəknı təyyarlap uningoja nan bilən bir tulum xarab wə bir oqlaknı artip, bularni oqlı Dawutning қoli bilən Sauloja əwətti. **21** Xuning bilən Dawut Saulning ķexioja kelip uning aldida turdi. Saul uningoja tolimu amrak idi; u Saulning yaraq kətürgüqisi boldi. **22** Andin Saul Yəssəgə həwər əwətip: — Dawut mening aldimda tursun; qünki u nəzirimgə yakçı, dəp eytti. **23** Əmdi xundak boliduki, u [yaman] roh Huda təripidin Saulning üstigə kəlgəndə Dawut qiltarnı elip қoli bilən qaldı. Buning bilən Saul aram tepip həli obdan bolup yaman roh uningdin qikip kətti.

17 Əmma Filistiyılər jəng қılıx üçün қoxunlarını yioqdi. Ular Yəhūdaçşa təwə Sokohda jəm bolup, Sokoh bilən Azikah otturisidiki Əfəs-Dammimda qedirlarnı tikti. **2** Saul bilən Israillarmu jəm bolup Elah jilojisida qedirlirini tikip Filistiyılər bilən jəng қılıqlı səp tüzdi. **3** Filistiyılər bir tərəptiki taçda, Israillar yənə bir tərəptiki taçda turattı; otturisida jiloja bar idi. **4** Xu wakitta Filistiyılərning ləxkərgahıdin Gatlıq Goliat isimlik bir qempiyon palwan qikip kəldi. Uning egizliki altə gəz bir oqeriq idi. **5** Bexioja mis dubuloja, uqisioja қasiraklıq sawut kiygənidi. Uning bu mis sawuti bolsa bəx ming xəkəl kelətti. **6** Paqaklırioja mistin tizlik baqlıqjan, əxnisigə mis atma nəyzə կisturiwalojanidi. **7** Uning nəyzisining sepi bolsa bapkarning hadisidək idi; nəyzisining bexi altə ming xəkəl kelətti; қalkan kətürgüqisi uning aldida mangatti. **8**

U ornida turup Israilning қоxunlirioja mundak towlaytti:
— «Silər nemixkə jəng kılıx üçün səp tüzgənsilər? Mən Filistiy əməsmu? Silər bolsanglar Saulning küllirioqu?
Aranglardın bir adəmni tallap qıqinglar, u mən bilən elixixkə qüxsun! **9** U mən bilən elixip meni urup əltürəlsə, biz silərning külliringlar bolımız. Lekin mən uni məoqlup kılıp əltürsəm, silər bizning küllirimiz bolup bizning hizmitimizdə bolusılər». **10** Xu Filistiy yənəsəz kılıp: — Mən bugün Israilning қoxunioja həkərət kıldımoqu? Silər bir adəmni qıqiringlar, biz elixaylı! — dedi. **11** Saul bilən həmmə Israil bu Filistiyning səzlirini anglap, alakzadə bolup bək körkəti. **12** Dawut Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmdə olturukluk Yəssə degən Əfratlıq adəmning oqlı idi. Yəssəning səkkiz oqlı bar idi. Saulning künliridə u heli yaxinip қalınanıdi. **13** Yəssəning üq qong oqlı Saul bilən jənggə qıkkənidi. Jənggə qıkkən üq oqluning tunjisining ismi Eliab, ikkinqisining ismi Abinadab wə üçinqisining Xammah idi. **14** Dawut həmmidin kiqiki idi. Üq qong oqlı Saulqa əgixip qıkkənidi. **15** Bəzidə Dawut Saulning kəxidin əz atisining қoylirini bekix üçün կaytip kelətti. **16** Axu Filistiy bolsa kırık küngiqilik hər ətigən wə kəqtə qıkıp turdi. **17** Yəssə oqlı Dawutka: — Bu əfah կomaqnı wə bu on nanni elip ləxkərgahqa tez berip akiliringə bərgin, **18** bu on parqə կurutni ularning mingbexioja berip akiliringning əhwalini sorap ularning kepil hetini elip kəlgin, dedi. **19** Saul, xu [üq oqlul] wə Israilning həmmə adəmliri Elah jiloqisida turup Filistiy'lərgə қarxi jəng kılatti. **20** Dawut bolsa ətisi səhər kopup қoylarni bir bakkuqining қoliqə tapxurup, axlık-tülüknə elip Yəssə

uningoja tapilioqandək, қoxun istihkamioja yətkəndə, jənggə qikidiojan ləxkərlər sərən kətürüüwatkanidi. **21** Israil wə Filistiyələr bir-birigə udulmu'udul turup soküxkə səp tüzdi. **22** Dawut bolsa elip kəlgən nərsilərni yüksəktaqlarоja қarioquqining қolioja tapxurup səp arisi oja yığırüp berip akiliridin tinqlik soridi. **23** U ular bilən səzlixip turoqanda, Filistiyələrdin bolоjan Goliat degən qempion palwan Filistiyələrning sepidin qikip yənə həlikı gəpni kıldı; Dawut uni anglidi. **24** Israilning həmmə adəmliri bu adəmni kərgəndə կeqip ketixti wə bək կorķti. **25** Israilning adəmliri bir-birigə: — Qikiwatkan bu adəmni kərdünglarmu? U Israiloja һakarət kiliç üzün qikidu. Xundak boliduki, uni əltürgən adəmgə padixah kəp mal-mülük in'am kılıdu, eəz kızini uningoja hotunlukka beridu həm atisining jəmətini Israil təwəsidə baj-alwandin halas kılıdu, dedi. **26** Dawut eəz yenida turoqan adəmlərdin: — Bu Filistiyi əltürüp Israiloja kılınojan xu һakarətni yokatkan kixigə nemə kılınidu? Qünki bu hətnisiz Filistiy zadi kim? U կandaşığə mənggü һayat bolоyuqi Hudaning қoxunlirioja һakarət kiliçka petinidu? — dedi. **27** halayık uningoja aldinkılarning degən səzi boyiqə jawab berip: — Uni əltürgən kixigə mundak-mundak kılınidu, dedi. **28** Lekin uning qong akisi Eliab uning u adəmlər bilən səzləxkinini anglap կaldı; Eliabning Dawutka aqqiki kelip: — Nemixka bu yərgə kəlding? Qəldiki u azojinə koyni kimə taxlap կoydung? Mən kibirlikingni wə kənglüngning yamanlığını bilimən. Sən alayitən jəngni kərgili kəlding, dedi. **29** Dawut: — Mən nemə kıldım? Pəkət bir səz կilsam bolmamdkən? —

dedi. **30** Dawut burulup baxkisidin aldinkidək soridi, həlk aldida eytkandək uningoja jawab bərdi. **31** Əmma birsi Dawutning eytən səzlirini anglap əlip Sauloja yətküzdi; u Dawutni qakırtıp kəldi. **32** Dawut Sauloja: — Bu kixining səwəbidin həqkimning yürüki su bolmisun. Silining külliri bu Filistiy bilən sokuxkılı qıkıldı, dedi. **33** Saul Dawutka: — Sən bu Filistiy bilən sokuxkılı barsang bolmaydu! Sən tehi yax, əmma u yaxlıqidin tartipla jəngqi idi, dedi. **34** Dawut Sauloja: — Külliri eż atisining əyiklərini beküp kəldim. Bir xır yaki əyik əlip padidin bir əzəzini elip kətsə, **35** mən uning kəynidin əzəzlap uni urup əzəzini aqzidin ətəkəzup alattim. Əgər əzəzup manga hujum əsasla mən uni yaylidin tutuwelip urup eltürəttim. **36** Külliri həm xır həm əyikni eltürgən; bu hətnisiz Filistiyim ularoja ohxax bolidu. Qünki u mənggü həyat boləquqi Hudanıng əzəzəni qəşərət kəltürəti — dedi. **37** Dawut səzini dawam əlip: — Meni xirning qanggilidin wə əyikning qanggilidin ətəkəzəjan Pərvərdigar ohxaxla bu Filistiyin əzəzəni ətəkəzidu, dedi. Saul Dawutka: — Barojin, Pərvərdigar sening bilən billə boləqay, dedi. **38** Andin Saul Dawutka eż jəng kiyimlirini kiygüzüp, bexioja mis dubuləjini takəp wə uningoja bir jəng sawutini kiygüzdi. **39** Dawut bolsa Saulning əzəzəni kiyimning üstigə esip, mengip bakçı; qünki u bularni kiyip bakmiojanidi. Xuning bilən Dawut Sauloja: — Mən bularni kiyip mangalmaydikənmən; qünki burun kiyip bakmiojan, dəp ularni seliwətti. **40** U əzəzi qəşəsini elip, eriktin bəx silik tax iləjap padiqi həltisining yanqukiqə saldı; u saləpusunu əzəzi elip Filistiyə yekin bardı. **41** Filistiy bolsa qıkıp Dawutka

yekinlaxti, қалкан кетüргүйісімү uning aldida mangdi.

42 Filistiy Dawutқа биркүр сәpselip қарап мәshirə қildi. Qünki u tehi yax, buoңday өngлүк wə kelixkən yigit idi. **43** Filistiy Dawutқа: — Sən һаса кетүрүп aldimoңa kəpsən? Sən meni it dəp oylap қaldingmu? — dəp өz butlirining namlirini tiloңa elip Dawutni қаројиди. **44** Filistiy Dawutқa yənə: — Bu yakka kəl, mən gəxüngni asmandiki uqar-қанатlarојa wə dalalardiki yirtkuqlarојa yəm kiliмən, dedi. **45** Dawut Filistiykə: — Sən kiliq, nəyzə wə atma nəyzini ketürüp manga hujum kılıqılı kəlding; lekin mən sən һақарət kılıqan, Israilning қoxunlirining Hudasi bolоjan Pərwərdigarning nami bilən aldingoјa hujumoјa qıktım — dedi. **46** «Dəl bugün Pərwərdigar seni mening қolumoјa tapxuridu. Mən seni əltürüp bexingni kesip alımən; mən ləxkərgahdiki Filistiylerning jəsətlirinimu asmandiki uqar-қанatlarојa wə dalalardiki yirtkuqliriјa yəm kiliмən. Buning bilən pütkül jahən Israilda bir Hudanıng bar ikənlilikini bilidu **47** wə bu pütkül jamaət Pərwərdigarning nusrət berixining kiliq, nəyzə bilən əməs ikənlilikini bilidu; qünki bu jəng bolsa Pərwərdigarningkidur, U seni қolimizојa tapxuridu». **48** Filistiy Dawutқa hujum kılıqılı қopup yekin kəlgəndə Dawut uningојa hujum kılıqılı Filistiy қoxunining sepigə қарап yügürdi. **49** Dawut қolini haltisioјa tikip bir taxni qikirip salоjuјa selip Filistiygə karitip atti; tax Filistiyning pexanisigə təgdi. Tax uning pexanisigə petip kətti, u düm qüxüp yərgə yikildi. **50** Xundak kılıp Dawut Filistiyni salоju wə tax bilən məoqlup kılıp uni urup əltürdi; Dawutning қolida həq kiliq yok idi. **51** Dawut

yügürüp berip, Filistiyning üstidə turup, kılıqını kınıdin tartip elip uni əltürüp, uning bexini aldı. Filistiy'lər əz baturining əlginini kərüpla, bədər қaqtı. **52** Israillar bilən Yəhəudalar bolsa ornidin կöpup sərən selixip Filistiy'lərni jilətiqə wə Əkron dərwazılıriqə kəynidin կoqlap kəldi; əltürulgən Filistiy'lər Xaaraiməja baridiojan yolda Gat wə Əkronıqə yetip kətkənidi. **53** Israil Filistiy'lərni կoqlaxtin yenip kelip ularning ləxkərgahını bulang-talang kıldı. **54** Dawut Filistiyning bexini Yerusaleməja elip bardı; uning yariojını bolsa əz qedirioja қoydi. **55** Saul Dawutning Filistiyning aldioja qikkinini kərgəndə қoxunning sərdarı Abnərdin: — I Abnər, bu yigit kimning oqli? — dəp soridi. Abnər: — I padixah, həyating bilən kəsəm қilimənki, bilməymən, dedi. **56** Padixah: — Bu yigit kimning oqli ikən dəp sorap bakjin, dedi. **57** Dawut Filistiyni қırıp kaytip kəlgəndə Abnər uni padixahning kəxişa elip bardı; Filistiyning bexi tehiqə uning kolida turatti. **58** Saul uningdin: — I yigit, kimning oqlisən? dəp soridi. Dawut: — Mən silining қulliri Bəyt-Ləhəmlik Yəssəning oqlımən, dəp jawab bərdi.

18 Dawut bilən Saulning səhbiti ayaqlaxğanda, Yonatanning kəngli Dawutning kəngligə xundak bəqalandiki, uni əz jenidək səydi. **2** Saul bolsa u küni uni əz yenida elip қelip, uni atisining əyigə kaytkili қoymidi. **3** Yonatan Dawut bilən əhdə қilixti; qünki u uni əz jenidək səyətti. **4** Yonatan uqisidiki tonni selip Dawutka bərdi, yənə jəng kiyimlirini, jümlidin hətta қiliqi, okyasi wə kəmirinimu uningoja bərdi. **5** Saul Dawutni nəgila əwətsə u xu yərgə baratti, xundakla

ixlarni jayida қilatti. Xuning üqün Saul uni ləxkərlərning üstigə қоюди. Bu ix barlıq həlkə wə həm Saulning hizmətkarlıriyimu yakçı. **6** Dawut Filistiyni eltürüp kəpqilik bilən yançanda Israilning həmmə xəhərliridiki kız-ayallar Saulni nahxa eytip ussul oynap қarxi alojili qıktı; ular huxluk iqidə dap wə üqtar bilən nəoymə qelixti. **7** Kız-ayallar nəoymə qaloğanda: — Saul minglap eltürdi, wə Dawut on minglap eltürdi, dəp okuxattı. **8** Buni anglap Saul nahayıti hapa boldı; bu söz uning kəngligə təgdi. U: — Dawutka on minglap hesablandı, əmma manga pəkət minglap hesablandı; əmdi padixahlıktın baxğa uningə həqnərsə kəm əməs, dedi. **9** Xu kündin tartip Saul Dawutni kəzləp yürüdi. **10** Ətisi Huda təripidin қabahətlik bir roh Saulning üstigə qüxti wə u əyidə қalaymikən jöyligili turdi. Əmdi Dawut baxğa wakittikidək қoli bilən qiltar qaldı; Saulning қolida nəyzə bar idi. **11** Saul: — Dawutni taməqə nəyzə bilən կadiwetimən dəp, nəyzini attı; lekin Dawut ikki ketim əzini daldoğə aldi. **12** Pərwərdigarning Dawut bilənla bolup, əzidin yıraklıp kətkini üqün Saul Dawuttin қorķattı. **13** Xuning üqün Saul Dawutni əz yenidin ayrip, uni ləxkərlərgə mingbəxi қılıp қoюdi; u ləxkərlərni elip jənggə qıkıp turattı. **14** Dawut bolsa həmmə ixlarni pəm bilən қılatti; qunki Pərwərdigar uning bilən billə idi. **15** Saul uning pəmlik ikənlilikini körüp uningdin bək қorķattı. **16** Əmma pütkül Israil bilən Yəhuda həlkə Dawutni seyətti; qunki u ularni yetəkləp jənggə qıkattı. **17** Saul Dawutka: — Mana, qong kızım Merab — mən uni sanga hotunlukça bərgüm bar. Sən pəkət hizmitimə jan-pida bolup, Pərwərdigarning

jəngliridə kürəx kılɔjin, dedi. Qünki Saul iqidə: — U
mening қolum bilən əməs, bəlki Filistiyərning қолı bilən
yokitilsun, dəp hiyal kılɔjanidi. **18** Əmma Dawut Saulqa:
— Mən kim idim, mening atamning jəməti Israil arisida
nemə idi, mən қandakmu padixahning küy'ooqli bolay? —
dedi. **19** Lekin Saulning kızı Merab Dawutka berilidioğan
wakitta, u Məhələtlik Adriəlgə hotunlukka berildi. **20**
Əmma Saulning kızı Mikalning kəngli Dawutka qüvkənidi.
Baxkilar buni Saulqa eytti, bu ixtin Saul hux boldi. **21**
Saul: — Kızımni Dawutka berəy, u uningoja bir sırtmak
bolup, Filistiyərning қolida yokitilsun, dəp oylidi. Xuning
bilən Saul Dawutka: — Bugün ikkinqi ketim küy'ooqlum
bolisən, dedi. **22** Saul eż əqlamlırıq: — Dawutka astirtin:
— Mana, padixah səndin səyünüdu, wə həmmə əqlamlırı
sanga amrak. Xuning üqün padixahning küy'ooqli bolɔjin,
dəp eytinglar, dəp tapılıdi. **23** Saulning əqlamlırı bu
səzlərni Dawutning կulikioja yətküzdi. Lekin Dawut: —
Nəziringlarda padixahning küy'ooqli bolux kiqik ixmu?
Mən bolsam bir kəmbəqəl wə etiwarsız adəmmən — dedi.
24 Saulning əqlamlırı Saulqa Dawutning degənlirini eż
əyni yətküzdi. **25** Saul: — Silər Dawutka: — Padixah sanga
baxka toyluk aloquzmaydu, pəkət padixah düxmənliridin
intikam elix üqün yüz Filistiyning hətnilikinila alidu,
dəp eytinglar, dedi (Saulning məksiti bolsa Dawutni
Filistiyərning қolida yokitix idi). **26** Əqlamlar bu
səzlərni Dawutka yətküzdi; padixahning küy'ooqli bolux
Dawutka yekip қaldı. Əmdi bekitilgən məhlət toxmayla,
27 Dawut turup eż adəmliri bilən qıkip ikki yüz Filistiyini
əltürdi. Dawut ularning hətnilikini kesip elip padixahning

küy'ooqli bolux üqün bularning həmmisini padixahka tapxurdi. Saul kizi Mikalni uningoja hotunlukka bərdi. **28** Saul Pərwərdigarning Dawut bilən billə ikənlikini wə əz kizi Mikalning uni səyidiojanlığını kərüp **29** Dawuttin tehimu korkti. Xuning bilən Saul üzlüksiz Dawutka düxmən boldi. **30** Filistiyılerning əmirliri daim sokuxka qıkətti; əmma hər ketim qıksila Dawutning ixliri Saulning həmmə hizmətkarlırininingkidin muwəppək iyətlik bolatti; xuning bilən uning nami [halayık] təripidin tolimu hərmətkə sazawər bolatti.

19 Saul əz oöqli Yonatan wə həmmə hizmətkarlırigə Dawutni əltürükə buyruk kıldı. Lekin Saulning oöqli Yonatan Dawutka bək amraķ idi. **2** Yonatan Dawutka: — Atam Saul seni əltürməkqi; əmdi ətə ətigən kattik ehtiyat kılıqın, bir məhpiy jayni tepip əzüngni yoxuroqın; **3** mən əzüm qıkip sən yoxurunojan etizlikka berip atamning yenida turup atam bilən sening toɔrangda səzlixip baķay; əhwalni enik bilgəndin keyin sanga həwər kılıy, dedi. **4** Yonatan atisi Saulqa Dawutning yahxi gepini kılıp: — Padixah, əz hizmətkarioja, yəni Dawutka yamanlık kılımioy! Qünkı u sanga gunah kılımiojan; bəlki uning əməlliri əzünggə kəp yahxiliklarnı elip kəlgən: — **5** u əz jenini alkiniqə elip kopup həlikə Filistiyni əltürdi wə xuning bilən Pərwərdigar pütkül Israil üqün qong nusrət bərdi. Xu qaçda sən əzüng kərüp hux bołajan əməsmu? Əmdilikdə nemixka Dawutni səwəbsiz əltürüp nahək kan teküp gunahkar bolmaqçı bolisən? — dedi. **6** Saul Yonatanning səzığə kirdi. U: — Pərwərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, u əlümgə məhkum kılınmayıdu,

dedi. **7** Andin Yonatan Dawutni qakirip, Dawutka bolqan ixlarning həmmisini dəp bərdi. Andin keyin Yonatan Dawutni Saulning kexioja elip kəldi wə u ilgirikidək uning hizmitidə boldi. **8** Əmma yənə jəng boldi; Dawut qikip Filistiylər bilən jəng kılıp, ularni қattık kırıp məətlup kıldı; ular uning aldidin bədər kəqisti. **9** Əmdi Pərwərdigar təripidin қabahətlik bir roh yənə Saulni bastı. U əz əyidə қolida nəyzisini tutup olturatti; Dawut bolsa қoli bilən saz qelip turatti. **10** Saul nəyzə bilən Dawutni sanjip tamoja қadap қoymakqi boliwidi, lekin Dawut əzini қaqrıuwaldi, nəyzə tamoja қadilip қaldı. Dawut xu keqisi keqip kutuldi. **11** Saul birnəqqə qaparmənlərni Dawutning əyigə əwətip uni paylap turup ətisi tang yoruqanda uni əltürüxkə mangdurdi. Əmma Dawutning ayali Mikal uningoja: — Əgər bu keqə jeningni elip қaqmisang, ətə əltürülisən, dedi. **12** Xunga Mikal Dawutni pənjirdin qüxürüp koydi. Xundak kılıp u keqip kutuldi. **13** Andin Mikal bir «tərafim» butni elip kariwatka yatkuşup, bexioja əqkə yungidin қılınojan bir yastuğni koyup, ədiyal bilən yepip koydi. **14** Saul Dawutni tutux üçün qaparmənlərni əwətkəndə Mikal: — U aqrip қaldı, dedi. **15** Saul qaparmənlərni [kaytidin] əwətip: — Uni kariwat bilən қoxup elip kelinglar, uni əltürimən, dəp buyrudi. **16** Qaparmənlər kirgəndə, mana kariwatta bu but yatatti, bexioja əqkə yungidin қılınojan yastuk koyulqanidi. **17** Saul Mikaloja: — Nemixkə meni bundak aldap, düxminimni қaqrıuwetisən? — dedi. Mikal Sauloja jawab berip: — U: «Meni қoyuwətkin; bolmisa seni əltürüwetimən» dedi, dedi. **18** Dawut keqip kutulup, Ramahka Samuilning kexioja berip,

Saulning uningoja kılɔjanlirining həmmisini dəp bərdi.
Andin u Samuil bilən Nayotka berip olturaklaxti. **19**
Birsi Sauloja: — Dawut Ramahdiki Nayotta bar ikən,
dəp həwər bərdi. **20** Saul Dawutni tutup kelixkə
qaparmənlərni mangdurdi. Əmma ular yetip barəjanda
pəyəmbərlərning bir jamaiti bexarət beriwatkanlığını
wə Samuilningmu ularning arisida turup ularoja
nazərətqılık ķiliwatkanlığını kərdi; xundak boldiki,
Hudanıng Rohı Saulning qaparmənlirining wujudiojimu
qüxüp, ularmu həm bexarət berixkə baxlidi. **21** Bu həwər
Sauloja eytildi; u yənə baxka qaparmənlərni əwətti, lekin
ularmu bexarət berixkə qüxti. Andin Saul üqinqi ketim
yənə qaparmənlərni mangdurdi. Ularmu həm bexarət
berixkə qüxti. **22** Andin Saul əzi Ramahdiki berip, Səkudiki
qong kudukka yetip kəlgəndə, «Samuil bilən Dawut
nədə?» — dəp soridi. Birsi: — Ular Ramahdiki Nayotta bar
ikən, dəp jawab bərdi. **23** Xunga u Ramahdiki Nayotka
yetip kəldi; Hudanıng Rohı uning wujudiojimu qüxti;
xuning bilən umu piyadə mengip Ramahdiki Nayotka
barələqə bexarət berip mangdi. **24** U hətta kiyimlirini
seliweitip Samuilning aldida bexarət bərdi; pütün bir keqə
wə pütün bir kündüz u yerdə yalingaq yatti. Buning bilən:
— «Saulmu pəyəmbərlərdinmə?» dəydiojan gəp pəyda
boldi.

20 Dawut Ramahdiki Nayottin keqip Yonatanning kəxiqə
berip uningoja: — Mən nemə kiliptimən? Nemə կəbihlik
kiliptimən? Atang aldida nemə gunah kiliptimən, u
mening jenimni almaqqi boluwatidu? — dedi. **2** U uningoja:
— Yoksu, bundak ix neri bolsun! Sən əlməysən. Qong ix

bolsun, kiqik ix bolsun atam manga deməy koymaydu. Nemixka atam bu ixni məndin yoxuridikinə? Hərgiz undak bolmaydu, dedi. **3** Lekin Dawut yənə kəsəm kılıp: — Atang sening nəziringdə iltipat tapkınimni jəzmən bilidu. Xunga u kənglidə: — Yonatan buni bilip қalmışsun; bolmisa uningoja azar bolidu, degəndu. Lekin Pərwərdigarning hayatı bilən, jening wə həyating bilən aldingda kəsəm қılımənki, manga əlümning arılıkı bir қədəmlə қaldı, dedi. **4** Yonatan Dawutka: — Kənglüng nemini halisa xuni қılay, dedi. **5** Dawut Yonatanoja mundağ dedi: — Mana ətə «yengi ay» bolidu; mən adəttikidək padixah bilən həmdastihan bolmisam bolmaydu. Lekin meni қoyup bərgin, mən üqinqi küni ahximioğıqə dalada mekünüwalay. **6** Atang mening sorunda yoklukımni kərüp sorisa, sən uningoja: «Dawut məndin eż xəhiri Bəyt-Ləhəmgə tezräk berip kelixkə jiddiy ruhsət soridi, qunki u yərdə pütküll ailisi üçün bir yillik kurbanlıq ətküzdikən», degin, dedi. **7** Əgər u: — Obdan boptu, desə, կulung tinq-aman bolidu: — Lekin u aqqıklansa, uning manga yamanlık қılıxni niyət қilojanlığının guman қilmioqin. **8** Sən կulungoja iltipat kərsətkin; qunki sən eżüng bilən Pərwərdigarning aldida կulungni əhdiləxtürgənsən. Lekin əgər məndə bir yamanlık bolsa sən eżüngla meni əltürgin; meni elip berip atangoja tapxuruxning nemə hajiti? — dedi. **9** Yonatan: — Undak hiyal səndin neri bolsun! Əgər atamning sanga yamanlık қılıdioqan niyiti barlığını bilip қalsam, sanga dəyttim əməsmu? — dedi. **10** Dawut Yonatanoja: — Əgər atang sanga қattık gəp bilən jawab bərsə, kim manga həwər beridu? — dedi. **11** Yonatan

Dawutқa: — Kəlgin, dalaңa qikayli, dedi. Xuning bilən ikkisi dalaңa qikti. **12** Yonatan Dawutқa mundak dedi: — Israelning Hudasi Pərwərdigar manga [guwahki], mən ətə yaki əgünlükкə muxu wakitta atamning niyitini bilip, sanga iltipatlik bolsa, mən adəm mangdurup sanga məlum қilmamdim? **13** Əgər atam sanga yamanlıq қılmakqi bolsa, mən seni tinq-aman yoloja selix üçün sanga adəm əwətip həwər bərmisəm, Pərwərdigar manga sening bexingoja qüxkəndinmu artuk qüxürsun; əmdi Pərwərdigar atam bilən billə bolqandək sening bilən billə bolsun. **14** Hayatla bolsam meni əlmisin dəp Pərwərdigarning mehribanlığını manga kərsətkəysən. **15** Mən əlüp kətkən təkdirdimu, əydikilirimdin həm həq wakıt mehribanlığının üzmiğəysən; Pərwərdigar sən Dawutning həmmə düxmənlirini yər yüzidin yoquatqandin keyinmu xundak қiloqaysən». **16** Xuning bilən Yonatan Dawutning jəməti bilən əhdə қilixip: — Pərwərdigar Dawutning düxmənliridin hesab alsun, dedi. **17** Andin Yonatan yənə əzining Dawutқa bolqan muhəbbiti bilən uningoja կəsəm қildurdi; qunki u uni əz jenidək seyətti. **18** Yonatan Dawutқa mundak dedi: — Ətə yengi ay bolidu. Mana sening ornung box қalidu, kixilər sening yoklukingoja dikkət kili. **19** Üqinqi kuni sən qüxüp aldinki қetim bu ixka yolukķiningda əzüngni yoxuroqan jayoja berip «Ezəl» degən taxning yenida turup turojin. **20** Nən taxning yenidiki bir jayoja huddi nixanni қaralioqandək üq pay ya oki atay. **21** Andin oqulamni mangdurup: — «Ya oklärini tepip kəlgin» — dəymən. Əgər mən oqulamoja: — Ənə, oklar arkə tərəptə turidu,

ularni elip kəl, desəm, sən qikip yenimoja kəlgin; xundak bolqanda, Pərwərdigarning hayatı bilən қəsəm қılımənki, sən üçün tinq-amalıq bolidu, heq ix bolmaydu. **22** Lekin oqulaməjə: — Ənə, oklar aldingda turidu, desəm, sən kətkin, qünki undak bolsa, Pərwərdigar seni kətküzüwətkən bolidu. **23** Əmdilikdə mən bilən sən səzləxkən ix toqrluluk, Pərwərdigar sən bilən mening otturimda guwahqidur. **24** Xuning bilən Dawut dalada məkünüwaldi. Yengi ay kəlgəndə, padixah taam yegili dastihanda olturdi. **25** Padixah bolsa burunkıdəkla əz ornida tamning yenidiki tərdə olturdi. Yonatan ornidin turdi, Abnər Saulning yenida olturdi. Lekin Dawutning orni box қaldı. **26** Əmma Saul u küni həqnemə demidi. Qünki u: — Dawutka bir ix boldi, u napak bolup қaldı. U jəzmən napak bolup kaptu, dəp oylidi. **27** Lekin Dawutning orni yengi ayning ətisimu, yəni ayning ikkinqi künimu box idi. Saul oqlı Yonatandin: — Nemixka Yəssənening oqlı yaki tünüğün yaki bugün tamaqka kəlməydu, dəp soridi. **28** Yonatan Saulqa jawab berip: — Dawut Bəyt-Ləhəmgə baroqli məndin jiddiy ruhsət sorap: — **29** Mening beriximəjə ruhsət kılqın, ailimizning xəhərdə bir қurbanlıq ixi bolqaq akam mening beriximni eytiptu; əgər sening nəziringdə iltipat tapşan bolsam körperindaxlirim bilən kərrixüp kelixkə ruhsət bərgin, dedi. Xunga u padixahning dastihiniqa kəlmidi, dedi. **30** Saulning Yonatanqa қattık oqəzipi kelip: — I buzuk, kaj hotunning oqlı, nemixka Yəssənening oqlını ezunggə tallap, ezungni xərməndə kılip wə anangni nomuska қoyqıniningni bilməmdimən? **31** Əgər Yəssənening oqlı yər yüzidə tirik bolsila, sən həm

sening padixahlılıqıng mustəhkəm bolmaydu. Xunga əmdi adəm əwətip uni menin qəsimə elip kəlgin, qünki u əlümgə məhkəmdur! — dedi. **32** Yonatan atisi Saul ola jawab berip: — U nemixə əlümgə məhkum əliniñi kerək? U nemə kiptu? — dedi. **33** Andin Saul Yonatanoja sanjix üçün uningoja nəyzini attı; buning bilən Yonatan atisining Dawutni əltürmkıq boləjanlığını enik bilip yətti. **34** Yonatan bolsa қattık aqqıqlap dastihandin kopup kətti wə yengi ayning ikkinçi küni həq taam yemidi. Qünki atisining Dawutni xundak һaçarətlixi uningoja қattık azar boləjanidi. **35** Ətisi Yonatan dalaqja qikip Dawut bilən kelixkən jayoja bardi. Uning bilən bir kiqik əqulam billə bardi. **36** U əqulaməja: — Sən yügür, mən atkan ya oklirini tepip kəlgin, dedi. Əqulam yügürdi, u bir okni uning aldi təripigə attı. **37** Əqulam Yonatan atkan ok qüxkən jayoja kəlgəndə Yonatan əqulamni qakırıp: — Ok sening aldi təripingdə turmamdu? — dedi. **38** Andin Yonatan əqulamni yənə qakırıp: — Bol, ittik bol, һayal bolmiojin! — dedi. Yonatanning əqulamı ya okini yioqip əqojisiqə elip kəldi. **39** Lekin əqulamning boləjan ixtin həwiri uk idi. Buni yaloz Yonatan bilən Dawutla bilətti. **40** Andin Yonatan əqulamıqə yaraqlırını berip uningoja: — Ularnı xəhərgə elip kətkin, dedi. **41** Əqulam kətkəndin keyin Dawut [taxning] jənub təripidin qikip yərgə yıkılıp üq ķetim təzim қildi. Ular bir-birini səyüxti, bir-birigə esilixip yioqlaxtı, bolupmu Dawut қattık yiqlidi. **42** Yonatan Dawutka: — Səpirinq tinq-aman bolsun; qünki biz ikkimiz: — Pərwərdigar menin bilən sening otturungda wə menin nəslim bilən sening nəslində.

otturisida mənggüzə guwahı bolsun, dəp Pərwərdigarning nami bilən kəsəm iqixkən, dedi. Dawut ornidin kəpup mangdi, Yonatanmu xəhərgə kirip kətti.

21 Dawut əmdi Nobka kelip Ahimələk kahinning əxioğa bardi. Lekin Ahimələk Dawutni kərgəndə titrəp körküp uningoşa: — Nemixka birimu sən bilən kəlməy yaloquz kəlding? — dedi. **2** Dawut Ahimələk kahinoşa: — Padixah manga məlum bir ixni buyrup: — Mən sanga buyruqjan ix yaki sanga tapiloqan yolyoruk toqrisidin həqkim birnemə bilmisun, degənidi. Əz oqlamlırimni bolsa məlum bir jayoşa berixka bekitip կoydum. **3** Əmdi қolungda nemə bar? Bəx nan, yaki nemə bolsa, xuni manga bərgin, dedi. **4** Kahin Dawutka jawab berip: — Қolumda adəttiki nan yok, pəkət mukəddəs nan bar. Əgər oqlamlar ayallaroşa yekinlaxmioqan bolsa yesə rawa bolidu, dedi. **5** Dawut kahinoşa jawab berip: — Bərəkət, mən baxka wakıtlarda qıkkınimoşa ohxax, ayallar bizdin yırak bolqılı üq kün boldi. Mən [hərkətim] qıkkanda, gərqə adəttiki səpər bolsimu, oqlamlarning қaqılıri pak bolidioqan yərdə, bugün ular wə қaqılıri tehimu pak bolmamdu, dedi. **6** Xuning bilən kahin uningoşa mukəddəs nandin bərdi, qunki bu yərdə «təkdir nan»din baxka həqkandak nan yok idi. Bu nan Pərwərdigarning huzurioşa yengi issik nan կoyuloqan küni almaxturuloqan nanlar idi **7** (lekin u küni Saulning hismətkarlıridin məlum birsi u yərdə Pərwərdigarning huzurında қalduruloqanidi. Uning ismi Doəg bolup Saulning padıqilirining qongi idi). **8** Dawut Ahimələkkə: — Қolungda nəyzə yaki қılıq yokmu? Padixah tapxuroqan ix jiddiy bolqاق yaki қılıq yaki baxka

yaraoqlirimni elip keləlmidim, dedi. **9** Kahin: — Sən Elah, jilojsida əltürgən Filistiy Goliatning kılıqi bu yerdə bar, u əfodning kəynidə, bir parqə rəhtkə oraklıq haldə turidu. Halisang alojin, uningdin baxkisi yok, dedi. Dawut: — Bu təngdixi yok kılıqtur, xuni manga bərgin, dedi. **10** Dawut u küni köpup Sauldin keletal Gatning padixağı Akixning kexioja bardı. **11** Lekin Akixning hizmətkarliri uningoja: — Bu zeminning padixağı Dawut əməsmu? Uning tooprısında kız-ayallar bir-birigə: — Saul minglap əltürdi, wə Dawut on minglap əltürdi, — dəp nahxa-qəzəl okuxup ussul oyniojan əməsmu, dedi. **12** Dawut bu səzlərni kengligə püküp Gatning padixağı Akixtin bək körkəti. **13** Xuning üçün ularning kəz aldida əzining yürüxturuxlirini əzgərtip, ularning կolida turoqan waktida əzini sarangdək kərsətti; u dərwazilar ning ixiklirigə jijip, tükürükini sakilioja aketuratti. **14** Akix hizmətkarlirioja: — Mana bu adəmning saranglığını kərməmsilər? Uni nemixkə menin aldimoja elip kəldinglar? **15** Məndə saranglar kəmqilmidi? Silər bu kixini aldimoja saranglık ķılılı elip kəldinglarmu? Bu adəm menin əyümgə kirixi kerəkmu? — dedi.

22 Dawut u yərdin ketip Adullamdiki օqaroqa қaqtı. Uning kərindaxliri bilən atisining pütkül jəməti buni anglap uning kexioja bardı. **2** Ezilgən, kərzdar bolqan wə dərdmənlərning həmmisi yioqılıp uning yenioja kəldi wə u ularning sərdarı boldı. Uningoja қoxuloqan adəmlər bolsa tət yüzqə idi. **3** Dawut u yərdin qikip Moabdiki Mizpahka berip Moabning padixağıdır: — Hudanıng meni nemə ķılıdiojinini bilgüqə, ata-anamning bu yərgə

kelip aranglarda turuxioja yol қоюяла, дәп тәләп қıldı.

4 Dawut atisi wə anisini Moabning padixahining қexioja elip көldi. Dawut қorojanda turojan pütkül künlərdə atanisi uning bilən billə turdi. **5** Əmma Gad pəyojəmbər Dawutka: — Қorojanda turmay, bu yərdin qikip, Yəhudə zemini oja baroqin, dedi. Xuning bilən Dawut u yərdin ayrılip, Hərət ormanlıki oja bardi. **6** Saul Dawutning nədə turuwatkanlıigidin həwər taptı. Saul bu wakitta Ramahdiki Gibeahda egiz bir jayda yuləqun dərihining tüwidə olturattı. Uning қolida nəyzisi bar idi, barlıq hizmətkarliri qərisidə turatti. **7** Saul qərisidə turojan hizmətkarlirioja: — I Binyaminliklər, կulaқ selinglar! Yəssənening oqlı hər biringlar oja etizlar bilən üzümzarlarnı təkşim kılıp berəmdü? Həmmünglarnı ming bexi wə yüz bexi kılamdu?

8 Silər həmmünglar manga қast kıldinglar, əz oqlumning Yəssənening oqlı bilən əhdə kılıxkını həqkim manga ukтур müdidi. Həq kaysinglar manga iq aqritmidinglar yaki əz oqlumning mening hizmətkarimni manga yoxurun hujum kılıxka կutratkınidin manga həwər bərmidinqlar, dedi. **9** Andin Saulning hizmətkarlirinining iqigə kiriwaləqan Doəg: — «Mən Yəssənening oqlining Nobka Ahitubning oqlı Ahimələkning қexioja kəlgini kərdüm, **10** — Ahimələk uning üçün Pərwərdigardin yol soridi wə uningoja ozuk-tülük bilən Filistiy Goliatning қılıqını bərdi» — dedi. **11** Padixah adəm əwətip Ahitubning oqlı kahının Ahimələknini, xundakla uning atisining pütkül jəmətini, yəni Nobdiki kahınlarnimu qakırtıp kəldi. Ularning həmmisi padixahning қexioja kəldi. **12** Saul: — I Ahitubning oqlı angliojin, dedi. U: — I oqojam, mana

mən, dedi. **13** Saul uningoja: — Nemixka silər, sən bilən Yəssəning oqlı, manga kəst kılısilər? Sən uningoja nan wə kiliq berip, uning üçün Hudadin yol soridingə? Mana əmdi u bugünküdək manga hujum kılmakçı bolup paylap yürməktə! — dedi. **14** Ahimələk padixahka jawab berip: — Silining barlıq hizmətkarlırinə arisida Dawutdək sadık kim bar? U padixahning kuy'oqlı, silining məhpayı məslihətlirigə ixtirak kılacağı wə ordiliri iqidə izzətlik əməsmidi? **15** Mən pəkət uning üçün Hudadin yol soraxni bugünla baxlidimmi? [Asiylik] kılıx məndin neri bolsun! Padixah eż kulini wə atamning pütkül jəmətini əyibkə buyrumioğayla, qunki küllirinə bu ixtin kılqə həwiri yok, dedi. **16** Lekin padixah; — I Ahimələk, sən əlisən, sən wə atangning pütkül jəməti qoşum əlisilər, dedi. **17** Padixah eż qərisidiki qaparmənlirigə: — Mang, Pərwərdigarning kahınlırını əltürüngələr! Qunki ular həm Dawutka həmdəm boldi həm uning қaққınıni bilip turup manga həwər bərmidi, dedi. Lekin padixahning կol astidikiləri Pərwərdigarning kahınlırını əltürükə կol kətürgili unimidi. **18** Əmdi padixah Doəgkə: — Sən berip kahınlarnı əltürüwətken, dedi. Edomluq Doəg berip kahınlarnı əltürdi; bu küni u kanaptın toküloğan əfod kiygən səksən bəx adəmni əltürdi. **19** Andin u kahınlarning xəhiri Nobda olturoquqılarnı kırdı, yəni ər wə ayallar, balilar wə bowaklar, kala, exək, köylər — həmmisini kiliqlidi. **20** Əmma Ahitubning oqlı Ahimələknəng Abiyatar degən bir oqlı կutulup Dawutning kəxioja կeqip kəldi. **21** Abiyatar Dawutka Saul Pərwərdigarning kahınlırını əltürdi, dəp həwər bərdi. **22** Dawut Abiyataroja: — U küni

Doəgning u yerdə ikənlikini kərüp, uning jəzmən Sauloja həwər beridiqinini bilgənidim. Mən atangning pütkül jəmətining əltürülüxigə zamin boldum, dedi. **23** Mən bilən billə turojin, heq қorkmiojin. Qünki menin jenimni almakqi bolqanlar sening jeningnimu həm almakqi. Mening kəsimda bihətər turisən, dedi.

23 Birsi Dawutka həwər berip: — Mana Filistiy'lər Keilahqa hujum kılıp hamanlarnı bulap-talimakta, dedi. **2** Dawut Pərwərdigardin: — Mən berip bu Filistiy'lərgə zərbə berimənmə? — dəp soridi. Pərwərdigar Dawutka: — Berip Filistiy'lərgə zərbə berip Keilahni azad kılɔjin, dedi. **3** Lekin Dawutning adəmliri uningoja: — Mana biz Yəhuda zeminida turupmu korkıwatkan yerdə, Keilahqa berip Filistiy'lərning koxunlirioja hujum kılsaq qandaq bolar? — dedi. **4** Xunga Dawut yənə bir ketim Pərwərdigardin soriwidi, Pərwərdigar uningoja jawab berip: — Sən ornungdin turup Keilahqa barojin; qünki Mən Filistiy'lərni kolungoja tapxurimən, dedi. **5** Buning bilən Dawut əz adəmliri bilən Keilahqa berip Filistiy'lər bilən sokuxup, mallirini olja kılıp, ularni qattık kirdi. Dawut xundak kılıp Keilahda turuwatkanlarnı kütkuzdi. **6** Əmdi Ahimələkning oɔli Abiyatar Keilahqa ķeqip kelip Dawutning kəxiqə kəlgəndə, uning kolida əfod bar idi. **7** Birsi Sauloja, Dawut Keilahqa kəptu, dəp həwər bərdi. Saul: — Əmdi Huda uni menin kolumoja taxlap tapxurdi. Qünki u dərwaziliri wə takakliri bar xəhərgə kirgəqkə solunup kaldi, dedi. **8** Əmdi Saul Dawut bilən adəmlirini muhasirigə elix üçün həmmə həlkni Keilahqa berip jəng kılıxka qaķirdi. **9** Dawut Saulning əzini kəstləydiqanlıqini bilip, Abiyatar

kahinəja: — Əfodni elip kəlgin, dedi. **10** Andin Dawut: — I Israilning Hudasi Pərwərdigar, mənki Sening қulung Saulning bu xəhərni mening səwəbimdin harab қılıx üqün Keilahəja kelixkə қəstləwatkanlığını enik anglidi. **11** Keilahədikilər meni uning қolioja tutup berərmə? Saul əz bəndəng angliqandək bu yərgə kelərmə? I Israilning Hudasi Pərwərdigar, Səndin etünimənki, əz bəndənggə bildürgəysən, dedi. Pərwərdigar: — U bu yərgə kelidu, dedi. **12** Dawut yənə: — Keilahtikilər meni wə adəmlirimni Saulning қolioja tutup berərmə, dedi. Pərwərdigar: — Ular silərni tutup beridu, dedi. **13** Əmdi Dawut adəmliri bilən (təhminən altə yüzqə) ornidin turup Keilahədin qıkip, ezliri baralaydiqan tərəpkə karap kətti. Sauloja, Dawut Keilahtin keletalıptu dəp həwər berilgəndə u uni қoołlaxka qıkmidi. **14** Dawut bolsa qəldiki қorəqan-kiyalarda həmdə Zif qəlining taqlırıda turdi. Saul uni hər küni izdəyti; lekin Huda uni uning қolioja tapxurmidi. **15** Əmdi Dawut Saulning əzini əltürgili qıķidioqanlığını baykap կaldi. Xu qaçda u Zif qəlidiki bir ormanlıqta turatti. **16** Saulning oğlı Yonatan bolsa ormanlıkqə qıkip Dawutning kəxiqə berip, uni Huda arkılık riqbətləndürüp uningəja: — **17** Korkmiojin; qünki atam Saulning қoli seni tapalmaydu. Sən bəlkı Israilning üstidə padixah, bolisən, mən bolsam sening wəziring bolimən, buni atam Saulmu bilidu, dedi. **18** Andin ular ikkiylən Pərwərdigarning aldida əhdə қılıxtı; Dawut bolsa, ormanlıqta turup կaldi, Yonatan əz əyigə yenip kətti. **19** Xuningdin keyin Ziftikilər Gibeahəta turuwatkan Saulning kəxiqə kelip: — Mana, Dawut Hakilahning egizlikidiki Yəximonning

jənubi təripigə jaylaxşan ormanlıktiki қороғanlarda yoxuruniwaldı, bilməmdila? **20** Xunga, i padixah, қақан kengülliri tartsa xu qaođda kəlsilə; bizning burqımız uni padixaһıning қolioja tutup berixtur, dedi. **21** Saul: Manga iq aqritkininglar üçün Pərvərdigar silərgə bəht ata қılıçay. **22** Əmdi silərdin ətünimənki, berip zadi կaysi yərdə turidiojınıni jəzmləxtürünglar, uning iz-derikini eniklap, wə kimning uni kərgənlikini bilip kelinglar; qünki kixilər eytixiqə u intayın hiyligər ikən, dedi. **23** Xunga berip, uning yoxurunoğan barlıq məhpiy jaylirini enik kərüp kelinglar, yenimoja yenip kelip manga əynini eytinglar. Andin mən silər bilən billə barımən; wə xundak boliduki, əgər u zeminda bolsila, mən Yəhudiylarning minglioğanlarning arisidin uni izdəp tapımən, dedi. **24** Ular կopup Sauldin ilgiri Zifka bardı; lekin Dawut əz adəmliri bilən Maon qəllükidiki Yəximonning jənub təripidiki Arabah, tüzlənglikidə turuwatatti. **25** Saul adəmliri bilən Dawutni izdəp bardı. Kixilər bu həwərni Dawutka eytti; xuning bilən u qüxüp, kiyaqja berip Maon qəlidə turdi. Saul buni anglap Dawutning kəynidin қooqlap Maonning qəligə qıktı. **26** Saul taqning bu təripidə mangdi, əmma Dawut adəmliri bilən taqning u təripidə mangdi. Dawut Sauldin կeqix üçün aldırıwatkanidi; lekin Saul adəmliri bilən Dawut wə uning adəmlirini tutımız dəp ularni körxiqili turdi. **27** Əmma bir həwərqi Saulning կexioja kelip uningoja: — Filistiyılər zeminimizning jənub təripigə kirip bulang-talang kiliwatidu, tezdir kaytsila, dedi. **28** Xuning bilən Saul yenip Dawutni կooqlaxtin tohtap Filistiyılər bilən soküxkili qıktı. Xunga u yər Sel-

Ḩammahlekot dəp ataldi. **29** Dawut bolsa u yerdin qikip
Ən-Gədining taş-kororanlıkıda turdi.

24 Saul Filistylərni köçlap qikirip yanqanda uningoşa:
— Mana, Dawut Ən-Gədidiki qoldə turuwetiptu, degən
həwər berildi. **2** Saul əmdi pütkül Israildin hillanoğan üç
ming adəmni elip Dawut bilən adəmlirini izdigili «Yawa
tekilər» қoram taxlıkioqa qıktı. **3** U yolning yenidiki կoy
kötanlirioqa kəlgəndə, xu yerdə bir oqar bar idi. U tərət
ķılıx üçün oqaroqa kirdi; Dawut bilən adəmliri oqarning
iqkirisi də olturnattı. **4** Dawutning adəmliri uningoşa: —
Mana Pərwərdigarning sanga: — Əz düxminingni sening
kölungoşa berimən, nemə sanga layik kərünsə xuni
ķilojin, degən küni dəl muxu kün ikən, dedi. Dawut կopup
Saulning tonining pexini tuydurmay kesiwaldi. **5** Lekin
Saulning tonining pexini kəskini üçün Dawut kənglidə
ķattık əpsuslandı. **6** U əz adəmlirigə: — Pərwərdigar
meni Pərwərdigar Əzi məsih ķilojan oqojamоja bundak
ķolumni uzartixtin saklisun, qunki u Pərwərdigarning
məsihliginidur, dedi. **7** Xu səz bilən Dawut əz adəmlirini
tosup Sauloja qekilojılı koymidi. Saul bolsa կopup oqardin
qikip əz yolioja kətti. **8** Andin Dawutmu turup oqardin
qikip Saulning kəynidin: — I oqojam padixah! — dəp
qakirdi. Saul kəynigə karawidi, Dawut egilip yüzini yərgə
yakkan haldə təzim kıldı. **9** Dawut Sauloja mundak dedi: —
«Mana, Dawut seni կəstləxkə pursət izdəwatidu, dəydiojan
kixilərning səzigə nemixka կulak salila? **10** Mana bugün
əz kəzliri bilən kərdiliki, Pərwərdigar bugün oqarda silini
əz կolumnoja bərgənidid. Bəzilər manga uni əltürüwətkin,
dedi; lekin mən silini ayap: — Oqojamоja կolumni

uzartmaymən, qünki u Pərwərdigarning məsihliginidur, dedim. **11** Kərisila, i ata, қolumdiki tonlirining pexigə. Silini eltürməy tonlirining pexini kəskənlikimdin xuni bilsiləki, kənglümədə siligə ya yamanlıq ya asiylik yok, siligə gunah қilojnim yok, lekin sili jenimni alojili paylimaktıla. **12** Pərwərdigar mən bilən silining otturimizda həküm ķilsun, mening hesabimni silidin Pərwərdigar alsun; lekin mening қolum siligə kətürülməydu. **13** Konilar: — «Rəzillik rəzillərdin qıkıdu» dəp eytənəkən, lekin əz қolum siligə kətürülməydu. **14** Israelning padixahı kimni tutkılı qıktı? Kimni қoołap yürüdü? Bir əlük itni, halas! Yaloquz bir bürgini, halas! **15** Pərwərdigar sorakçı bolup mən bilən silining otturimizda həküm qıqarsun! U hək-nahəkni ayrip, dəwayimni sorap meni silining қolliridin halas ķilip, adalət yüргürgəy!» — dedi. **16** Dawut Sauloğa bu səzlərni eytənəkən Saul: — Bu sening awazingmu, i oqlum Dawut? — dedi. Andin Saul yüksəri awaz bilən yiçlap kətti. **17** U Dawutka: — «Sən məndin adilsən, qünki sən manga yahxilik կayturdung, lekin mən sanga yamanlıq կayturdum. **18** Sən bugün manga yahxilik կilənlikinqni obdan kərsitip bərding; Pərwərdigar meni կolungoğa tapxuroqan bolsimu, sən meni eltürmiding. **19** Birsi əz düxminini tapsa, uni aman-esən kətkili koyamdu? Pərwərdigar sening manga bugün կilən yahxilikinq üqün sanga yahxilik yanduroqay. **20** Əmdi mana, xuni bildimki, sən jəzmən padixah bolisən, Israelning padixahlıqi sening կolungda tiklinidu. **21** Lekin hazır Pərwərdigar bilən manga կəsəm կilojinki, məndin keyin mening nəslimni yokatmay, namimni atamning

jəmətidin əqürmigəysən», dedi. **22** Xuning bilən Dawut Sauloğa kəsəm қildi. Saul əz əyigə yenip kətti; Dawut adəmliri bilən қorohan-kiyaçqa qikip xu yərdə turdi.

25 Samuil əldi. Pütkül Israil yiojılıp uning üçün matəm tutti; ular uni uning Ramahdiki əyidə dəpnə қildi. Dawut bolsa қopup Paran qəligə bardı. **2** Əmdi tirikqılıki Karməldə bolovan, Maonda olturukluk bir adəm bar idi. Bu kixi bək bay bolup üq ming կoy, bir ming əqkisi bar idi. U əz կoylirini Karməldə kırkıwatatti. **3** U adəmning ismi Nabal bolup, ayalining ismi Abigail idi; ayali həm pəm-parasətlik həm əpt-turki qiraylıq, lekin eri қattık kol wə rəzil idi; u Kaləbning əwlədidin idi. **4** Dawut qəldə turup Nabalning əz կoylirini kırkiydiojanlığını anglap **5** On yax yigitni u yərgə mangdurup ularoqa: — Silər Karməlgə qikip Nabalning կexioqa berip, məndin uningoja salam eytinglar. **6** Uningoja: — «Yaxiəqaysən; sizgə tinq-amanlıq bolovay, əyingizgə tinq-amanlıq bolovay, həmmə barlıkingizə tinq-amanlıq bolovay! **7** Mən kırkiyuqların sızda ix baxlıojanlığını anglidim. Sizning padıqiliringiz biz tərəplərdə turoqanda ularoqa həq zəhmə yətküzmiduk; biz Karməldə turovan wakitta ularning həq tərsisi yitip kətmidi. **8** Əz yigitliringizdin sorisingiz ular sizgə dəp beridu. Xunga biz կutluq bir künidə kəldük, xunga yigitlimiz nəziringizdə iltipat tapsun; əz կolingoja nemə qiksa xuni kəminiliringizgə wə oqlıngiz Dawutka nemə qiksa xuni bərgəysiz», dənglar, — dedi. **9** Dawutning yigitliri u yərgə berip bu gəplərning həmmisini Dawutning namida uningoja eytip andin jim turup saklıdi. **10** Nabal Dawutning hizmətkarlriqa jawab

berip: — Dawut degən kim? Yəssəning oɔlı degən kim?
Bu künlərdə əz oojilirini taxlap ketiwatkan hizmətkarlar
tola. **11** Mən əzümning yemək-iqməklirimni wə yung
kirküçüqilrimoja soyojan gəxni kəlgən jayi naməlum
boləjan kixilərgə berəmdim? — dedi. **12** Dawutning
yigitliri kəlgən yolioja yenip kətti. Yenip kelip ular
Dawutka həmmə gəpni dəp bərdi. **13** Dawut əz adəmlirigə:
— Hər biringlar əz kiliqinglarnı esinglar, dedi. Xuning
bilən hərbəri əz kiliqini [tasmisioja] astı, Dawutmu əz
kiliqini astı. Andin tət yüzqə adəm Dawut bilən qıktı, wə
ikki yüz kixi jabduklar bilən қaldı. **14** Əmma Nabalning
hizmətkarlıridin biri uning ayali Abigailoja: — Dawut
əlqilərni qəldin oojimizoja salam berixkə əwətkənikən;
lekin u ularni tillap kayip kətti. **15** Bu adəmlər bolsa, bizgə
kəp yahxılık kılajan. Biz dalada ularning yenida yürgən
wağıtlımızda bizgə həq yamanlıq kəlmidi, bizning həq
nərsimizmu yitip kətmigənidi. **16** Biz ularoja yekin jayda
köy bakğan wağıtta ular keqə-kündüz bizgə sepildək
boləjanidi. **17** Əmdi bu ixtin həwərdar boldila, қandak
kiliç kerəklikini oylixip bakğayla. Bolmisa, oojimizoja
wə pütkül əydikilirigə bir bala-ķaza kəlməy қalmaydu.
U xunqə kaj bir adəmki, həqkim uningoja səz kiliçka
petinalmaydu, dedi. **18** Abigail dərhal ikki yüz nan, ikki
tulum xarab, bəx pixurulajan köy, bəx seah կomaq, bir
yüz kixmix poxkili, ikki yüz ənjür poxkili elip exəklərgə
artıp **19** əz yigitlirigə: — Mening aldimda beringlar;
mana, mən kəyninglardın baray, dedi. Lekin u əz eri
Nabal oja bu ixni demidi. **20** U əz exikigə minip taoqning
etikidin qüxkəndə, mana Dawut adəmliri bilən uning

udulioja qüxüp uning bilən uqraxti. **21** Dawut əslidə: —
Mən bu kixining melini qəldə bikardin bikar köşdəp,
uning barlıqidin həqnemini yittürgüzmənidim; lekin
u yahxilikning ornida manga yamanlık əldədi. **22** Uning
adəmliridin ətigiqə birər ərkəknı əldədərək əldədərək
mən Dawutni uningdinmu artuk jazalıqay, degənidi. **23**
Abigail Dawutni kərüp, aldirap exəktin qüxüp, Dawutning
aldida yıqlıp yüzini yərgə yekip təzim əldədi; **24** uning
putlirioja esilip mundak dedi: «I ojojam, bu əsəri
manga hesablansun; əmdi xuni ətünimənki, dedəklirining
siliqə söz kılıxiqə ijazət kılıp, dediklirining səziga ələk
saləyaya: — **25** ətünimənki, ojojam bu rəzil adəm Nabalıq
pisənt kilməqayla; qünki uning mijəzi huddi ismioja
ohxaxtur; uning ismi «kaj», dərwəkə uningda kajlıq
tolimu eçirdur. Lakin mən dedəkliri bolsa ojojam əwətkən
yigitlərni kərmədim. **26** Əmdi i ojojam, Pərvərdigarning
hayati bilən wə sening jening bilən kəsəm iqimənki,
Pərvərdigar silini əz kollırı bilən kan təküp intikam elixtin
saklıdi. Əmdi düxmənlirim, sili ojojamıqə yamanlık
kilməkqi bolqanlarımı Nabası ohxax bolsun. **27** Əmdi
dedəkliri ojojamıqə elip kəlgən bu sowəyat bolsa ojojamıqə
əgəxkən yigitlərgə təkşim kılinsun. **28** Silidin ətünimənki,
dedəklirining səwənlilikini kəqürgəyla; qünki sili, i ojojam
Pərvərdigarning jənglirini kılıp kəlgənliri üçün, barlıq
künliridə silidə yamanlık tepilməqini üçün Pərvərdigar
jəzmən jəmətlirini məzmut kılıdu. **29** Birsi կopup silini
köyləp janlırını izdişə, sili ojojamning jeni Pərvərdigar
Hudalirining əkəndiki tiriklər həltisi iqidə orılıp saklinidu,
lekin düxmənlirinin janlırını bolsa, u saləyaya selip

qerüp taxlaydu. **30** Əmdi Pərwərdigar sili ojojam tooğrisida eytkan barlıq yahxi wədilirigə əməl kılıp, silini Israiloja bax қılqanda xundak boliduki, **31** sili ojojamning nahək қan təkmigənlikliri yaki əz intikamlırını almiojanlıklıri üçün kengüllirigə putlikaxang yaki dərd bolmaydu. Wə Pərwərdigar ojojam oja nusrət bərginidə sili əz dedəklirini yad қilojaya». **32** Dawut Abigailoja: — Seni bugün mening bilən uqrıixıkə əwətkən Israilning Hudasi Pərwərdigaroja təxəkkür-mədhiyə käyturulqay! **33** Əmdi əkil-parasitinggə barikalla, sangimu barikalla! Qünki sən bugün meni əz қolum bilən қan təküp intikam elixtin tostung. **34** Lekin meni sanga ziyan-zəhmət yətküzüxtin saklıqan Israilning Hudasi Pərwərdigarning hayatı bilən kəsəm ķılımənki, sən mening aldimoja tezlinip kəlmigən bolsang, Nabalning adəmliridin həq ərkək ətigiqə tirik կalmas idi, dedi. **35** Andin Dawut uning əzигə kəltürgən nərsilirini կolidin tapxurup elip uningoja: — Tinq-aman əyünggə baroqin, mana səzliringgə կulak selip, kenglüngni կobul կildim, dedi. **36** Abigail Nabalning կexioja kəldi; mana, u əyidə xahənə ziyapəttək bir ziyapət ətküzüwatatti. Nabal kənglidə huxal idi wə intayın məst bolup kətkənidi. Xunga Abigail ətisi tang atkuqqə uningoja həq nemə demidi. **37** Lekin ətisi Nabal məstliktin yexilgəndə ayali uningoja bolqan wəkələrni dəp beriwidi, uning yüriki əlgəndək bolup, əzi taxtək bolup կaldi. **38** Wə xundak boldiki, təhminən on kündin keyin Nabalni Pərwərdigar urdi wə u əldi. **39** Dawut Nabalning əlginini anglap: — Pərwərdigar mubarəktur. Qünki U mən Nabaldın tartkan һaқarət üçün dəwayimni sorap Өz կulini yamanlıktın saklıdi; əksiqə

Pərwərdigar Nabalning yamanlığını əz bexioja yandurdi, dedi. Andin Abigailni əz əmrimgə alay dəp, uningoja söz kılɔjili əlqi mangdurdı. **40** Dawutning hizmətkarlıri Karməlgə Abigailning əkəxiqə kelip uningoja: — Seni əmrimgə alay dəp Dawut sanga söz kılɔjili bizni əwətti, dedi. **41** Abigail bolsa կopup yüzini yərgə təgküdək təzim kılıp: — Mana, dediking oqojamning hizmətkarlırinin putlirini yuyuxka կul bolsun, dedi. **42** Andin Abigail xu һaman əzige həmrəh bolqan bəx qərisi bilən exəkkə minip Dawutning əlqlirining kəynidin berip, uning ayali boldi. **43** Dawut Yizrəellik Ahinoamni həm hotunlukka aloqanidi. Xuning bilən bu ikkisi uningoja hotun boldi. **44** Lekin Saul Dawutka hotun kılıp bərgən kizi Mikalni Gallimdiki Laixning oqlı Faltioja hotunlukka bərgənidi.

26 Əmdi Zifliklar Gibeahqa Saulning əkəxiqə kelip: — Dawut Yəximonqa yekin Həkīlah egizlikigə yoxurunuwaptu əməsmu? — dedi. **2** Saul կopup Israildin hillanqan üq ming adəmni elip, Zif qəlidə Dawutni izdigili u yərgə bardı. **3** Saul bolsa yol boyida, Yəximonqa yekin Həkīlah egizlikidə qedir tiki. Dawut qəldə turuwatatti; u Saulning qəlgə əz kəynidin qıkkınidin həwər tapkanda **4** Dawut paylakqılarnı mangdurup Saulning rastla kəlgənlikini bildi. **5** Dawut կopup Saul qedir tikkən jayoja bardı; u Saul bilən қoxun sərdarı, Nərning oqlı Abnər yatkan yərni kərdi. Saul bolsa қoxun istihkami iqidə uhlap yatkanidi, adəmliri qedirlirini uning ətrapiqə tikkənidı. **6** Dawut əmdi Həttiyardin bolqan Ahimələk wə Yoabning inisi Zəruiyaning oqlı Abixayqa: — Kim mən bilən ləxkərgahqa qüxüp, Saulning yenioja baridu? — dəp

soridi. Abixay: — Mən sening bilən baray, dedi. **7** Xuning bilən Dawut wə Abixay keqidə қoxun bar yərgə beriwidi, mana Saul қoxun istihkami iqidə uhlap yatkanidi; uning nəyzisi təkiyisining yenida yərgə қadaklıq turatti; Abnər bilən adəmliri uning ətrapida yatatti. **8** Abixay Dawutka: — Huda bugün düxminingni қolungoja tapxurdi. Səndin etünimənki, manga nəyzə bilən birlə sanjip uni yərgə қadap қoyuxka ijazət bərgəysən! Ikki ketim sanjiximning lazimi yoktur, dedi. **9** Dawut Abixayqa: — Uni yokatmiojin. Kim Pərwərdigarning məsih қılıqinişa қol uzitip gunahqşa tartilmiojan? — dedi. **10** Dawut yənə: — Pərwərdigarning hayatı bilən [kəsəm kılımənki], Pərwərdigar jəzmən uni uridu; ya uning əlidiojan küni kelidu ya u jənggə qüxüp ھalak bolidu. **11** Pərwərdigar meni Pərwərdigarning məsihliginigə қol uzitixidin saklıqay! Əmma uning bexidiki nəyzə bilən su idixini alojin, andin ketəyli, dedi. **12** Xuning bilən Dawut nəyzə bilən idixni Saulning bexining yenidin elip, ikkisi qikip kətti. Əmma həqkim kərmidi, tuyupmu kalmidi həm oyınip kətmidi, bəlki həmmisi uhlawərdi; qünki Pərwərdigar bir қattık uyķuni ularning üstigə qüxiürgənidir. **13** Dawut uduldiki tərəpkə ətüp yırakraq bir dəngning tepisidə turdi; ularning arılığı yirak idi. **14** Dawut қoxun bilən nərning oqlı Abnərgə towlap: — Jawab bərməmsən, i Abnər! — dedi. Abnər: — Padixahka towlioquqi kim sən? — dedi. **15** Dawut Abnərgə: — Sən batur əməsmu? Israilda sanga kim təng kelələydu? Nemixka oqojang padixahni қoqdimalıdınıg? Qünki həlkətin bir kixi oqojang padixahni ھalak қılıqli kiriptu. **16** Sening bundak қılıqining yahxi əməs! Pərwərdigarning

hayati bilən [kəsəm kılımənki], Pərwərdigar məsih, kılajan ojjanglarnı қoojdimiojanlıkinglar üçün əlümgə layık boldunglar. Əmdi padixahning nəyzisi wə bexining yenidiki su idixining kəyərdilikigə қarap bekinqlar, dedi. **17** Saul Dawutning awazini tonup: — Bu sening awazingmu, i oqlum Dawut! — dedi. Dawut: — I ojojam padixah, bu mening awazimdur, dedi. **18** U yənə: — Nemixka ojojam eż қulini mundak қoojlaydu? Mən nemə kiliptimən? Kolumda nemə yamanlık bar? **19** Əmdi ojojam padixah eż қulining səzигə қulak saloqay. Pərwərdigar silini manga қarxi қozroatqan bolsa bir hədiyə-ķurbanlıq uning kenglini razi kılqay; lekin insan baliliri bolsa, ular Pərwərdigarning aldida lənətkə қalsun, qünki ularning əmdi meni Pərwərdigarning mirasidin bəhərimən boluxtin mahrum kılıp, meni baxqa ilahlarqa ibadət kıl, degini bolidu. **20** Əmdi mening қenim Pərwərdigarning huzuridin yirak yergə təkülmisun; qünki taqlarda bir kəklikni owlıqandək Israilning padixahı bir yaloquz bürgini izdigili qikiptu, dedi. **21** Saul: — Mən gunah kıldım; yenip kəlgin i oqlum Dawut; mening jenim bugün kəzliringdə əziz sanalɔını üçün mən sanga bundın keyin həq ziyan-zəhmət yətküzməymən; mana, əhməklik kıldım, bək eziptimən, dedi. **22** Dawut jawab berip: — Mana padixahning nəyzisi, oqlamlardin biri kelip uni yandurup alsun. **23** Pərwərdigar hər adəmning həkkaniyılığı bilən sadıklılıq қarap yanduroqay. Qünki bugün Pərwərdigar silini mening kolumqa tapxurdi, lekin mən Pərwərdigarning məsihliginigə kol uzitixni halimidim. **24** Mana, bugün silining janliri mening kəzlirimdə əziz bolqandək mening

jenim Pərwərdigarning kəzidə əziz bolqay, u meni həmmə
awariqiliktin կutkuzoqay, dedi. **25** Saul Dawutka: — Əy
oqlum Dawut, bərikətləngəysən. Sən jəzmən uluq ixlarnı
kilisən, ixliring jəzmən rawajlıq bolidu, dedi. Andin Dawut
əz yolioqə kətti, Saulmu əz jayioqə yenip bardı.

27 Dawut kənglidə: — Həman bir künü Saulning
kolida һalak bolidioqan ohxaymən. Xunga Filistylərning
zemini oqa tezdir կeqip ketiximdin baxqə amal yok.
Xundak կilsam Saul Israil zemini iqidə meni tepixtin
ümidsizlinip, izdəxtin kol üzidu, wə mən uning kolidin
ķutulimən, dəp oylidi. **2** Xuning bilən Dawut kəpup
uningoqa əgəxkən altə yüz adəmni elip Gatning padixahı
Maokning oqlı Akixning kəxi oqa bardı. **3** Əmdi Dawut wə
adəmliri, yəni hərbiri əz ailisidikilər bilən billə Gatta Akix
bilən turdi. Dawut ikki ayali, yəni Yizrəəllik Ahinoam
wə Nabalning tul hotuni Karməllik Abigail bilən billə
xu yerdə turdi. **4** Saul: — Dawut Gatka կeqiptu, degən
həwərni anglioqanda, uni yənə izdəp yürmidi. **5** Dawut
Akixka: — Əgər kəzlinining aldida iltipat tapkan bolsam,
olturuxum üçün səhəradiki bir xəhərdin bizgə bir jay
bərgəyla; կulung կandakmu xəhanə xəhərdə silining
қaxlirida tursun, dedi. **6** U künü Akix uningoqa Ziklag
xəhərinə bərdi. Xuning üçün Ziklag bugünkü küngiqə
Yəhuda padixahlıri oqa təwə bolup kəlməktə. **7** Dawut
Filistylərning zeminidə turoqan wakit bir yil tət ay boldi.
8 Dawut bolsa əz adəmliri bilən qıkıp Gəxuriylar oqa,
Gəzriylərgə wə Amaləklərgə hujum kılıp, ularni bulang-
talang kılıp turatti (qünki ular kədimindin tartip Xurioqə
kirix yolidin tartip Misir zemini oqıqə bolqan xu yurtta

turatti). **9** Dawut [hərkətim] zemindikilərni kırıp ər yaki ayal bolsun, birnimu tirik қaldurmayıtti wə қoy, kala, exək, təgə wə kiym-keqəklərni elip Akixning yenioğa yenip kelətti. **10** Akix: — Bügün կaysi jaylarnı bulang-talang қildinglar, dəp soraytti; Dawut: — Yəhuda zeminining jənub təripini, Yərahməəlliklərning jənub təripini wə Keniyılerning jənub təripini bulang-talang қildük, dəytti. **11** Dawut ər yaki ayallarning birinimu Gatka tirik elip kəlməytti; qünkü u: — Ular bizning tooprımızdin, «Dawut undak-mundak қıldı» dəp gəp қılıxi mumkin, dəytti. Dawut Filistiyılerning zeminida turoğan waktida u daim xundak қılatdı. **12** Xunga Akix Dawutka ixəndi: — «Əmdi u həlkı Israilni əzidin səskəndürüwətti; menin hizmitimdə mənggü կul bolidu», dəp oylidi.

28 U künlərdə Filistiyılər Israiloğa қarxi jəng қılıx üçün əz қoxunlirini yioğdi. Akix Dawutka: — Bilixing kerəkki, adəmliringni elip menin bilən jəzmən jənggə qıkixing lazim, dedi. **2** Dawut Akixka: — Undakta sili կullirining nemə կıtalaydioğanlığını bilip կalila — dedi. Akix Dawutka: — Mana, seni əzümgə mənggülük pasiban կilay, dedi. **3** (Samuil əlgənidi wə pütkül Israil uning üçün matəm tutup uni əz xəhiri bolğan Ramahda dəpnə կilənidi. Saul bolsa jinkəxlər bilən palqılarnı zemindin կooqlap qıvardı). **4** Filistiyılər toplixip qikip Xunəmdə qedir tiki. Saulmu həm pütkül Israilni yiojip, Gilboahda qedir tiki. **5** Saul əmdi Filistiyılerning қoxun bargahını kərgəndə қorķup, yuriki su bolup kətti. **6** Saul Pərwərdigardin yol soridi; lekin Pərwərdigar ya qüx bilən ya «urim» bilən ya pəyojəmbərlər arkılık uningoşa jawab bərmidi. **7**

Xuning bilən Saul hizmətkarlıraq: — Manga palqi jinkəx bir hotunni tepip beringlar, mən berip uningdin yol soray, dedi. Hizmətkarlı uningoşa: — Ən-Dorda jinkəx bir hotun bar ikən, dedi. **8** Saul nikəblinip, baxqa kiyimlərni kiyip ikki adamni həmrəh kılıp bardı. Ular keqisi berip hotunning əxənioşa kəldi. U hotunoşa: — Manga jin qakirip pal eqip, mən degən birsini əxəniməja kəltürgin, dedi. **9** Hotun uningoşa: — Mana, Saulning kılçanlırını, yəni zemindin jinkəxlərni wə palqlıarnı yoğatkanlığını əzüng bilişən; nemixə meni əltürüxkə jenimoşa tuzak əyisən, dedi. **10** Saul uningoşa Pərwərdigar bilən kəsəm kılıp: — Pərwərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, bu ix üçün sanga jaza bolmaydu, dedi. **11** Hotun: — Sanga kimni qıkırımdən? — dəp soridi. U: — Manga Samuilni qıkarojın, dedi. **12** Hotun Samuilni kərgəndə əttik awaz bilən qırkırido, andin Sauloşa: — Nemixə meni gollaysən? Sən əzüng Sauloşu! — dedi. **13** Padixah uningoşa: — Kərkəmioş! Nemini kərdüng? — dedi. U Sauloşa: — Mən bir ilahning yərdin qıkkınıni kerdüm, dedi. **14** U: — Uning kiyapiti əndək ikən? dedi. Hotun: — Əkeri bir boway qıkwatidu; u yepinqə kiygənikən, dedi. Saul: — U Samuil ikən, dəp bilip, yüzini yərgə yekip təzim kıldı. **15** Samuil Sauloşa: — Nemixə meni awarə kılıp qıvardı? — dedi. Saul: — Mən tolimu pərixtən boldum; qünki Filistiyərlər manga ərəxi jəng kiliwatidu, wə Huda məndin yiraklap, manga yaki pəyoqəmbərlər arkılık yaki qüxlər arkılık heq jawab bərməywatidu. Xunga mening nemə kilişim kerəklikini manga bildürgəysən dəp, seni qakirdim, dedi. **16** Samuil: — Pərwərdigar səndin yiraklap, düxmining

bołqandin keyin nemixka məndin məslihət soraysən? — dedi. **17** — Pərwərdigar Əzi üçün mən arkılık eytqinini kıldı; Pərwərdigar padixahlıknı қolungdin yırtıp elip, қoxnangoja, yəni Dawutka bərdi. **18** Sən Pərwərdigarning səzигə կulak salmay, uning Amaləklərgə қaratkan қattık oğzipini yürgüzmigining üçün Pərwərdigar bugün sanga xu ixni kıldı. **19** Pərwərdigar əzüng bilən Israilnimu Filistiyılerning կoliqa tapxuridu; ətə sən wə oqulliring mening bilən billə bolisilər; wə Pərwərdigar Israilning қoxuninimu Filistiyılerning կoliqa tapxuridu, dedi. **20** Saul xuan yərgə düm yıkıldı, Samuilning sözliridin қattık қorķup kətti; bir keqə-kündüz tamakħmu yemigəqkə, maqdurimu қalmidi. **21** Ayal əmdi Saulning կexioja berip uning tolimu pərixtan bołqinini kərüp, uningoja: — Mana, dedəkliri jenini alkiniqa elip կoyup tapiliojanlırioja binaən қıldım. **22** Əmdi silidin etünimən, dediklirining səzигə kirgəyla; meni silining aldilirioja bir qixləm nan kəltürükə unioqayla; xuning bilən sili yəp կuwwət tepip andin əz yollirioja ketələyla, dedi. **23** Lekin u rət kılıp: — Yeməymən, dəp unimidi. Uning hizmətkarliri həm ayalmu yeyixni uningoja dəwət kilixti; u yərdin կopup kariwatta olturdu. **24** Ayalning əyidə bir bordaқ mozay bar idi. U dərħal uni soydi; həm hemir yuqurup petir nan pixürüp bərdi. **25** U uni Saul bilən hizmətkarlirining aldiqa կoydi. Ular yəp bolup, xu keqisi kətti.

29 Filistiyılər həmmə қoxunlirini yiçip Afəktə jəm қıldı; Israillar Yızrəeldiki bulakning yenida qedir tiki. **2** Filistiyılerning sərdarları yüz yaki mingdin əskərni baxlap, səp tizip kəldi; ularning kəynidin Dawut əz adəmlirini

baxlap Akix bilən qikip səp tüzdi. **3** Filistiylərning əmirliri: — Bu Ibraniylar bu yerdə nemə ix қilidu? — dedi. Akix Filistiylərning əmirlirigə: — Bu Israilning padixahı Saulning hizmətkarı Dawut əməsmu? U bu yerdə birnəqqə kün, birnəqqə yillardın beri mən bilən turoğan əməsmu? U manga kəlgən kündin tartip bu küngiqə uningdin həq əyib baykimidim, dedi. **4** Əmma Filistiylərning əmirliri uningoşa aqqıklandı. Filistiylərning əmirliri uningoşa: — Uni қayturuwət! Bu kixi sən əzüng uningoşa orunlaxturoğan jayoşa kətsün; biz bilən billə sokuxka qüxmisun, bolmisa, u sokuxta bizgə rəkib bolup əelixi mumkin. Bu adəm əz ojojisı bilən nemisi arkılık yarixidu? Bu adəmlərning baxlirini elix bilən bolmamdu? **5** Bu kız-ayallar burun uning tooqrisida ussul oynap қoxak ketip: — Saul minglap əltürdi, wə Dawut on minglap əltürdi, degən Dawut əməsmu? — dedi. **6** Akix Dawutni qakirip uningoşa: — Pərwərdigarning hayatı bilən [kəsəm kılıp eytimənki], sən durus adəmsən, sening mening bilən ləxkərgahda hizməttə boluxung kəzlirimdə yahxi ixtur; qünki manga kəlgən künidin tartip bu küngiqə səndin həq yamanlıq baykimidim. Lekin sən əmirlərgə yakəmapsən. **7** Xunga tinq-aman yenip kətkin, bolmisa Filistiylərning əmirlirini narazi kılıp koyisən, dedi. **8** Dawut Akixka: — Mən nemə կildim? Silining қaxlirioşa kəlgən kündin tartip bu küngiqə kılqan қaysı [yamanlıkim] üçün meni ojojam padixahning düxmənliri bilən soküxkili barəuzmayla? — dedi. **9** Akix Dawutka jawab berip: — Kəzlirimdə Hudanıng bir pərixtisidək manga yahxi ikənlikingni bilimən. Lekin Filistiylərning əmirliri seni biz bilən billə

jənggə qikmisun dəwatidu, dedi. **10** Xunga ətə səhərdə կопуңлар, өзүнг wə billə kəlgənlər, yəni mən hojangning hizmətkarlıri; səhərdə կопуңлар, tang yoruxi bilənla qikip ketinglar, dedi. **11** Xunga Dawut əz adəmliri bilən səhərdə turup Filistiyılerning zeminişa mangdi. Filistiyılər bolsa Yizrəəlgə qikti.

30 Xundak boldiki, Dawut wə adəmliri üçinqi küni Ziklagka yetip kəldi; mana, Amaləklər jənub tərəpkə wə Ziklagka hujum kılıp, Ziklagni wəyran kılıp ot կոյуп kəydürgənidı. **2** Ular xəhərdiki kız-ayallarnı, qong bolsun, kiqik bolsun, ularning həmmisini əsirgə aldi. Ulardin həqkimni əltürməy, həmmisini elip, yolioşa qikkanidi. **3** Dawut əz adəmliri bilən xəhərgə kəlgəndə, mana, xəhər allikəqan kəyüp tūgigənidı; ularning ayalları wə oğul-ķızları əsirgə elinənənidı. **4** Əmdi Dawut wə uning bilən billə bolqan həlk қattık, yioşa-zar ketürüxti, taki maqduri կalmiojuqə yioqlaxti. **5** Dawutning ikki ayali, Yizrəəllik Ahinoam bilən Karməllik Nabaldın tul կalojan Abigailmu əsirgə elinənənidı. **6** Dawut қattık azablandı; qünki barlık halayık, hərbiri əz oğul-ķızları üçün կayəpurup օqəzəplinip uni qalma-kesək kılıp əltürəyli, deyixiwatatti. Əmma Dawut əzini Hudasi Pərvərdigardin küq-kuwwətləndürdi. **7** Dawut Ahimələkninq oqlı kahin Abiyataroqa: — Əfodni yeniməqə elip kəlgin, dedi. **8** Dawut Pərvərdigardin: — Bu կoxunni կooqlaymu? Ularoqa yetixələrmənmə? — dəp soridi. U: — Կooqla; sən jəzmən ularoqa yetixiwalisən həm həmmisini կayturup kelələysən, dedi. **9** Dawut wə uning bilən billə bolqan altə yüz adəm berip Besor wadisişa yetip kəlgəndə, kəynidə sərülüp կalojanlar xu yərdə կaldi.

10 Dawut ezi tət yüz adəm bilən dawamlik қoołap mangdi; ikki yüz adəm һalsirap kətkəqkə, Besor wadisidin etəlməy kəynidə қalojanidi. **11** Ular dalada Misirlik bir adəmni uqratti. Ular uni Dawutning kəxişa elip kelip, uningoşa nan berip yegüzdi, su iąküzdi; **12** uningoşa bir parqə ənjür poxkili bilən ikki kixmix poxkilinimu bərdi. U bularnı yəp, uningoşa қaytidin jan kirdi; qünki u üq keqə-kündüz nan yemigən, sumu iqmigənidi. **13** Dawut uningdin: — Sən kimgə təwə? Sən kəyərliksən? — dəp soridi. U: — Mən Misirlik yigit bolup, bir Amaləknıng կulimən. Lekin mən üq kün ilgiri kesəl bolup қaloqaqka, ojojam meni taxliwətti. **14** Biz əslı Kərətiylərning yurtining jənub təripigə wə Yəhuda zeminişa wə Kaləbning zeminining jənub təripigə hujum kılıp bulang-talang қıldı; xundakla Ziklagni keydürüwətkənidük, dedi. **15** Dawut uningdin: — Bizni u [düxmən] қoxuni tərəpkə baxlap baralamsən, dedi. U: — Hudanıng nami bilən mən seni eltürməymən, seni oqjangning қoliojimu tutup bərməymən dəp կəsəm ķilsila, silini u қoxunning kəxişa baxlap baray, dedi. **16** Uni u yərgə baxlap barəqanda, mana ular pütkül yərgə yeyilip, yəp-iqip Filistiylərning zeminidin həm Yəhuda zeminidin aloqan qong oljiliridin hux bolup ussul oynixiwatatti. **17** Əmma Dawut xu küni gugumdin tartip ikkinqi küni kəqkiqə ularni urup kirdi. Təgigə minip bədər қaqşan tət yüz yigittin baxka ھeqbir adəm қeqip կutulmidi; **18** wə Dawut Amaləklər buluwaləqan həmmə nərsini yandurup aldi; əzining ikki ayalinimu կutқuzuwaldi. **19** Amaləklər elip kətkən oqul-кız, mal-mülükələr wə baxka həmmə nərsini Dawut ulardin қayturuwaldi. Həqnemə, qong

bolsun kiqik bolsun qüxüp kalmiojanidi. **20** [Dawutning adəmlidi] kayturuwalojan mallirining aldioja [olja alojan] baxka koy wə kala padilarni selip həydəp ketiwatatti. [Uning adəmliri] ketiwetip: — Bular Dawutning oljisi, deyixti; Dawut ularning həmmisini əzигə aldi. **21** Dawut həlsizlinip əzi bilən billə baralmiojan Besor wadisining boyida қaldurup kətkən ikki yüz adəmning kəxioja yetip kəldi; ular Dawut wə uning bilən kəlgən adəmlərning aldioja qıktı, Dawut həlkning kəxioja berip ularoja salam қıldı. **22** Lekin Dawut bilən baroqanlarning arisidiki rəzil adəmlər wə ərziməslərning həmmisi կopup: — Bular biz bilən barmioqandin keyin biz yandurup alojan oljidin ularoja həq nemə bərməyli. Ular pəkət hərbiri əz hotun-balilirini elip kətsun, dedi. **23** Əmma Dawut: — Yak, i buradərlirim; Pərwərdigar bizgə təkşim kılqanni [ularoqimu təkşim] kilmisək bolmayıdu. Qünki U bizni қoşdap bizningkigə tajawuz kılqanlarni қolimizoja tapxurdi. **24** Bu ixta kim silərgə mağul dəydu? Qünki sokuxka qüixkənning ülüxi қandaq bolsa yüks-taklaroja қarioquqilarningmu ülüxi xundak bolidu; həmmə adəm təng bəlüxsun — dedi. **25** Xu kündin tartip bu Israil üqün həküm-bəlgilimə kılıp bekitildi. Bügüngiqə həm xundak, **26** Dawut Ziklagka yetip kəlgəndə, oljidin dostliri bolqan Yəhuda aksakallirioja əwətip: — Mana, Pərwərdigarning düxmənliridin alojan olja silərgə bir sowoqat bolsun, dedi. **27** U oljidin həm Bəyt-Əldikilərgə, jənubiy Ramottikilərgə, Yattirdikilərgə, **28** Aroərdikilərgə, Sifmottikilərgə, Əxtəmoadikilərgə, **29** Rakaldikilərgə, Yərahməlliliklarning xəhərliridikilərgə wə Keniyərning

xəhərliridikilərgə, **30** Hormahṭikilərgə, Köraxandikilərgə, Atakṭikilərgə, **31** Hēbrondikilərgə wə Dawut wə adəmliri billə yürgən həmmə yərdikilərgə sowojat əwətti.

31 Əmdi Filistiy'lər Israil bilən jəng kıldı. Israilning adəmliri Filistiy'lərning aldidin keletal, Gilboa teqida kırıp yıkitildi. **2** Filistiy'lər Saul wə uning oğullirini tap besip köqlawatattı. Filistiy'lər bolsa Saulning oğulları Yonatan, Abinadab, Məlkixuani urup əltürdi. **3** Saulning ətrapını urux əplidi; okyaqlar Saulqa yetixti; u ya oki bilən eçir yarilanduruldu. **4** Andin Saul yaraq ketürgüqisigə: — Kılıqingni suqurup meni sanjip əltürüwətken; bolmisa bu hətnisizlər kelip meni sanjip, meni horlukça köyuxi mumkin, dedi. Lekin yaraq ketürgüqisi intayın körküp ketip, unimidi. Xuning bilən Saul kılıqni elip üstigə əzini taxladı. **5** Yaraq ketürgüqisi Saulning əlginiini kərüp, umu ohxaxla əzini kılıqning üstigə taxlap uning bilən təng əldi. **6** Xuning bilən Saul, üq oqlı, yaraq ketürgüqisi wə uning həmmə adəmliri xu kündə biraqla əldi. **7** Əmdi wadining u təripidiki həmdə İordan dəryasining bu yekidiki Israillar əskərlirininq əqəmlikini wə Saul bilən oğullirininq əlginiini kərginidə, xəhərlərni taxlap əqəmti, Filistiy'lər kelip u jaylarda orunlaxtı. **8** Əmdi xundak boldiki, ətisi Filistiy'lər əltürulgənlərning kiyim-keqəklirini saldurulualqlı kəlgəndə Gilboa teqida Saul bilən oğullirininq əlük yatkanlıqını kərdi. **9** Ular uning bexini kesip sawut-yaraqlırını saldurup bularni Filistiy'lərning zeminininq həmmə yərlirigə apirip buthanilirida wə həlkning arisida bu hux həwərni tarkətti. **10** Ular uning sawut-yaraqlırını Axtarot buthanisida

köyup өлükini Bəyt-Xan xəhjiridiki sepiləqə esip koydi. **11**
Əmdi Yabəx-Gileadta olturoqulqılar Filistiyərning Sauloqa
nemə қılıqını angloqanda **12** ularning iqidiki həmmə
baturlar atlinip keqiqə mengip, Saul bilən oqullirining
ölüklirini Bəyt-Xandiki sepildin qüxürüp, ularni Yabəxkə
elip berip u yerdə keydürüd. **13** Andin ularning səngəklirini
Yabəxtiki yuləqunning tüwigə dəpnə kılıp yəttə kün roza
tutti.

Samu'il 2

1 Saul əlgəndin keyin, Dawut Amaləklərni ķiroqin ķılıp yenip kəlgəndə, u Ziklagda ikki kün turdi. **2** Üqinqi künü xundak boldiki, mana Saulning ləxkərgahıdin kiyimi yirtik wə bexioqa topa-qang qaqqan bir adəm kəldi. U Dawutning ķexioqa kəlgəndə, yərgə yıkılıp bax urdi. **3** Dawut uningdin: Nədin kəlding? dəp soridi. U jawap berip: Israilning ləxkərgahıdin ķeqip kəldim — dedi. **4** Dawut uningdin: Ix қandak boldi? Manga dəp bərgin, dedi. U: Həlk jəngdin қaqtı, həlkətin bək jik kixi soğuxta əldi. Saul bilən oqlı Yonatanmu əldi, — dedi. **5** Dawut həwər elip kəlgən yigittin: Saul bilən oqlı Yonatanning əlginini қandak bilding? — dəp soridi. **6** Uningoqa həwər bərgən yigit: Mən tasadipiy Gilboa teojoqa qıkkənidim, mana Saul nəyzigə yəlinip turuptu; jəng hərwiliri wə atlıklär uningoqa hujum ķılıp uni қoqlawatatti. **7** U kəynigə қarap meni kərüp qakirdi. Mən «Mana mən», dedim. **8** U: Əzüng kim bolisən, dəp məndin soriwidi, mən Amaləklərdinmən, dedim. **9** U yənə manga: Üstümdə turup meni əltürüwətkin; gərqə jenim məndə bolsimu, mən bək azaplinip ketiwatimən — dedi. **10** Xunga mən uning üstidə turup, uni əltürdüm, qünki, u xu һalda yikilsila, tirik қalmaydiojanlığını biləttim. Andin bexidiki tajni wə bilikidiki biləzükni elip muxu yərgə oqojamoqa elip kəldim, — dedi. **11** Xuan Dawut əz kiyimlirini yirtip, tilma-tilma ķiliwətti; uning bilən boləjan barlık adəmlərmə həm xundak ķıldı. **12** Ular Saul bilən oqlı Yonatan üçün, Pərwərdigarning həlkı üçün, xundakla Israilning jəməti üçün matəm tutup ah-

zar kɵtürüp kəqkiqə roza tutti; qünki ular kılıq astida
yikilip ƙaza ƙilojanidi. **13** Dawut uning ɵzigə hewər
bərgən yigittin: Kəyərdin sən? — dəp soridi. U: Mən bir
Amalək musapirning oqlımları — dedi. **14** Dawut uningoja:
Sən ƙandakmu Pərwərdigarning məsih kılıjinini һalak
kılıxka ƙolungni sozuxtın korkmiding? — dedi. **15** Andin
Dawut əz oqlamlıridin birini qakirip uningoja: Buyakka
kəl, uningoja etilip berip, uni əltürgin — dəp buyrudi.
Xuning bilən u uni uruwidi, [Amalək] əldi. **16** Dawut
ungoja: Kan kərzinq bexingoja qüxsun! Qünki əz aqzing
Pərwərdigarning məsih kılıjinini əltürginenga guwahlıq
berip əyiblidi, — dedi. **17** Xuning bilən Dawut Saul bilən
oqlı Yonatan üçün matəm tutup mundak bir nəzmə okudi
18 (u «Okyə» dəp atalojan bu nəzmini pütkül Yəhuda
həlkigə egingilar, dəp buyrudi. Dərwəkə u «Yaxar»
degən kitabta pütülgənidi): — **19** — I Israil, sening güzəl
əzizing yukiri jayliringda kiroqin bolup yatidu! Palwanlar
xundak dəhxətlik yikildioqul? **20** Gat xəhiri də bu həwərnı
bərmənglər, Axkelonning koqilirida uni elan kilmənglər,
Filistiyining kızliri xadlanmışsun, Hətnisizlərning kızliri
təntənə kilmışsun! **21** I Gilboa taqlırı, üstünglar oja nə
xəbnəm bolmuşsun, nə yaməqur qüxmışsun, Nə silərdə
kötürülmə hədiyələr üçün hosul beridiojan etizlər
yənə kerünmişsun! Qünki u yerdə palwanlarning ƙalkını
bulğandi; Saulning ƙalkını yaçı bilən sürülməydiqan
boldi. **22** Kırılıdıcınlarning kənini təkməy, Palwanlarning
tenidiki yeqini qapmay, Yonatanning okyasi həqqaqan
[jəngdin] yanğıjan əməs, Saulning ƙılıqi həqqaqan kiniqə
kayıtkan əməs. **23** Saul bilən Yonatan һayat waktida

səyümlük həm yekimlik idi, Ular əlümidimu bir-biridin ayrılmidi; Ular bürkütlərdin qakqan, xirlardin küqlük idi. **24** I Israel kızliri, Saul üçün yiołanglar, U silərni bezəp kizotuq kiyimlərni kiydürüp, Kiyimliringlarnı altun zibu-zinnət bilən zinnətligənidi. **25** Palwanlar kəskin jəngdə xundak dəhəxtlik yikildioğ! Yonatan yukarı jayliringda kirojin bolup yatıdu! **26** Sən üçün həsrəttə qaldım, i inim Yonatan! Manga xunqə səyümlük iding! Manga bolqan muhəbbiting qaltsı idi, Hətta kizayallarning muhəbbitudin artuk idi. **27** Palwanlar xundak dəhəxtlik yikildioğ! Jəng қoralliri xundak dəhəxtlik wəyran kılindiogul!»

2 Andin keyin Dawut Pərwərdigardin yol sorap: Yəhuda xəhərlirining birigə qıçaymu? dedi; Pərwərdigar uningoja: — Qıkkın, dedi. Dawut, nəgə qıçay? — dəp soriwidi, U: Həbronqa qıkkın — dedi. **2** Xuning bilən Dawut ikki ayali bilən, yəni Yizrəəllik Ahinoam wə əslı Karməllik Nabalning ayali bolqan Abigail bilən u yərgə qikti. **3** Dawut uning bilən birgə bolqan adəmlərning hərbirini həm ularning hərbiri ez əyidikilərni u yərgə elip qikti; ular Həbronnıg xəhərliridə olturaklaxtı. **4** Yəhudanıg adəmlirim u yərgə kelip Dawutni Yəhuda jəmətigə padixah boluxka məsih kıldı. Dawutka Saulni dəpnə kılıqanlar Yabəx-Gileadtikilər, dəp həwər berildi; **5** Dawut Yabəx-Gileadtikilərgə əlqilər əwətip ularoja: — «Olojanglar bolqan Saulqa xundak yahxılık kılıp, uni dəpnə kılıqinингlar üçün Pərwərdigar silərgə bəht-bərikət ata kılıqay. **6** Pərwərdigar silərgimu mehribanlıq wə eż wapalikini kərsətkəy; silər bundak kılıqin Ninglar üçün

mənmu bu yahxiliklarnı silərgə kayturımən. **7** Əmdi
həzir oğeyrətlik bolunglar; qünki oğojanglar Saul əldi,
Yəhuda jəməti meni məsih kılıp, ezlirigə padixah kıldı»
— dəp həwər yətküzdü. **8** Əmma Saulning қoxunining
sərdarı Nərning oğlı Abnər Saulning uğlı Ixboxətni
Mahənaimoğa elip berip, **9** uni Gileadka, Gəxuriylarоğa,
Yizrəəlgə, Əfraimoğa, Binyaminoga wə xundakla pütkül
Israiloşa padixah kıldı. **10** Saulning oğlı Ixboxət padixah
bolğanda kırık yaxka kirgənidi. U Israilning üstidə
ikki yil səltənət kıldı. Həlbuki, Yəhuda jəməti Dawutka
əgixətti. **11** Dawutning Həbronda Yəhuda jəməti üstidə
səltənət kılqan waqtı yəttə yil altə ay boldi. **12** [Bir kuni]
Nərning oğlı Abnər Saulning oğlı Ixboxətning adəmliri
bilən Mahənaimdin qikip Gibeonoşa bardi. **13** Xu qaoğda
Zəruiyaning oğlı Yoab bilən Dawutning adəmliri qikip
ular bilən Gibeondiki kəlning yenida uqraxtı. Ulardin bir
tərəp kəlning u yekida, yənə bir tərəp kelning bu yekida
olturdu. **14** Abnər Yoabka: Yigitlər կopup aldimizda elixip
oynisun — dedi. Yoab: Kopsun — dedi. **15** Ular bekitilgən
san boyiqə Binyamin bilən Saulning oğlı Ixboxət tərəptin
on ikki kixi wə Dawutning adəmliridin on ikki kixi qikip
otturioşa ətti. **16** Ular bir-birining bexini կamallap tutup
hərbiri rəkibining bikinioşa kiliqi bilən sanjixti, həmmisi
yikilip əldi. Xuning bilən u yər «Kiliq bislirining etizi»
dəp ataldi; u Gibeondidur. **17** U kündiki bolqan sokuxux
intayın əxəddiy boldi; Abnər bilən Israilning adəmliri
Dawutning adəmliri təripidin məoqlup kılindi. **18** Xu
yərdə Zəruiyaning oğulları Yoab, Abixay wə Asahəl degən
üqəylən bar idi. Asahəl huddi daladiki jərəndək qakkan

idi. **19** Asahəl Abnərning kəyidin қоюлап yügürdi; Abnərgə əgixip ongoşa yaki soloşa burulmay tap besip қоюлди. **20** Abnər kəynigə қarap: Sən Asahəlmusən? — dəp soridi. U: — Xundak, mən xu, dəp jawab bərdi. **21** Abnər uningoşa: Ya ongoşa ya soloşa burulup yigitlərning birigə hujum kılıp uning yariojini əzünggə tartıwalojin, dedi. Lekin Asahəl uni қоюlaxtin buruluxka unimidi. **22** Abnər Asahəlgə yənə: Meni əmdi қoюlimay burulup kətkin; mən seni nemə dəp urup yikitkudəkmən? Undak kılsam akang Yoabning aldida қandağmu yüzümni kətürüləymən? — dedi. **23** Lekin Asahəl yənilə қoюlaxtin tohtimidi; xuning bilən Abnər nəyzisining tutkuqını uning қorsikjoşa tikiwətti. Nəyzə dümbisini tixip qıktı; u xu yerdə yikilip əldi. Xundak boldiki, Asahəl yikilip əlgən yərgə hazırlıdıqan hərbir kixilər u yerdə tohtap əkalidu. **24** Xuning bilən Yoab bilən Abixay Abnərni қoюlaxtı. Kün patkanda ular Gibeonning qəligə mangidiqan yolning boyioşa, Giah yezisining udulidiki Ammah, edirlikioşa yetip kəldi; **25** Binyaminlar bolsa Abnərning kəynidə қoxundək səp bolup, bir dəng təpisigə qikip turdi. **26** Abnər Yoabni qaçırip: Kılıq daim adəmlərni yəp turuxi kerəkmu? Bu ixlarning akiwiti pəkət eq-adawəttin ibarət bolidiqanlığını bilməmsən? Sən ķaqañoqıqə həlkələrgə: «Kerindaxliringlarnı қoюlaxtin tohtanglar» dəp buyrumay turiwerisən? **27** Yoab: Hudanıñ hayatı bilən kəsəm ķilimənki, əgər sən muxu səzni ķilmioqan bolsang, kəpqlikning həqbırı kerindaxlirini қoюlaxtin ətigəngiqimu yanmaytti — dedi. **28** Buning bilən Yoab kanay qaldı; həmmə [Yəhudalar] xuan tohtidi wə ķayta

Israelni қоюлмиди, ular bilən kayta jəng kilixmidi. **29**
Abnər bilən adəmliri bolsa keqiqə mengip, Arabah
tüzlənglikidin qikip, Iordan dəryasidin etüp Bitron degən
pütkül yurtnı kezip etüp, Mağanayimoja yetip kəldi. **30**
Yoab Abnərni қoюlaxtin yenip barlıq adəmlərni jəm kıldı.
Asahəldin baxlaş Dawutning oğulamlaridin on tokçuz adəm
yok qıktı; **31** Lekin Dawutning adəmliri Binyaminlardın
wə Abnərning adəmlaridin üq yüz atmış kixini urup
əltürgənidi. **32** Ular Asahəlni elip Bəyt-Ləhəmdə ezi
atisining əbrəsidi dəpnə kıldı; andin Yoab bilən adəmliri
keqiqə mengip, tang atkanda Həbrənoja yetip kəldi.

3 Həlbuki, Saulning jəməti bilən Dawutning jəməti
otturisidiki jəng uzun wakitkiqə dawamlaxtı; Dawutning
jəməti barəqanseri küqeydi, lekin Saulning jəməti
barəqanseri ajizlaxmakta idi. **2** Həbrənda Dawut bir ənqə
oşulluk boldı, uning tunjisi Amnon bolup, Yizrəllik
Ahinoamdin tuquldu; **3** ikkinqisi Kileab bolup Karməllik
Nabalning ayalı boləjan Abigaildin tuquldu. Üqinqisi
Abxalom idi. U Gəxorning padixahı Talmayning kizi
Maakahdin tuquləjanıdi, **4** tətinqisi Adoniya bolup
Həggittin tuquləjanıdi. Bəxinqisi Xəfatiya bolup Abitaldin
tuquləjanıdi. **5** Altinqisi Yitriam bolup Dawutning
ayalı Əglahdin tuquldu. Dawutning bu altə oşlining
həmmisi Həbrənda tuquldu. **6** Saulning jəməti bilən
Dawutning jəməti otturisidiki jəng dawamida, Abnər
Saulning jəmətidə ezi həkükini küqeytti. **7** Əmdi Saulning
bir kiniziki bar idi; u Ayahning kizi bolup, ismi Rizpəh idi.
Bir künə Ixboxət Abnərgə: Nemixşə atamning kiniziki
bilən billə boldung? — dedi. **8** Abnər Ixboxətning

bu səzlirigə intayın aqqiklinip mundak dedi: — «Mən bugünkü kündimu atang Saulning jəmətigə, uning uruk-tuňkanlırioja wə dostlirişa mehribanlıq kərsitip, seni Dawutning kölioja tapxurmiojan tursam, meni Yəhuda ola təwə bir itining bexidək körüp, bugün bu hotun üçün meni gunahka buyrumakqimusən? **9** Mən Pərwərdigarning Dawutka kəsəm bilən wədə kılçinidək kilmisam Huda mənki Abnərni ķattık ursun wə uningdin artuk ursun! **10** — yəni, padixahlıknı Saulning jəmətidin yətkəp, Dawutning təhtini Dandin Bəər-Xebaçıqə pütkül Israil bilən Yəhudanıng üstigə tiklimisəml». **11** Ixboxət Abnərdin ķorķup, uningoja jawabən bir eñiz səz ķilixķimu jür'ət ķıalmidi. **12** Abnər bolsa ezi üçün əlqilərni Dawutning ķexioja mangdurup uningoja: Zemin kimningki? Mən bilən əhdə tüzgin, mening ķolum sening təripingdə bolup, pütkül Israilni sanga mayıl ķilimən — dedi. **13** Dawut jawab berip: — Bolidu, mən sən bilən əhdə kılay. Pəkət birlə ixni tələp kılay; mening ķeximoja kəlgəndə Saulning kizi Mişalni elip kəlmisəng, yüzümni kerəlməysən, dedi. **14** Andin Dawut Ixboxətnıng ķexioja əlqilərni mangdurup: Mən bir yüz Filistiynıng hətnılıki bədili bilən alojan ayalım Mişalni manga ķayturup bərgin — dedi. **15** Ixboxət adəm əwətip Mişalni uning eridin, yəni Laixning oqlı Paltiyəldin elip kəldi. **16** Lekin uning eri Bahurimoqıqə uning kəynidin yiqlıqıjan peti əgixip mangdi. Ahir berip Abnər uningoja: — Yenip kətkin, dewidi, u ķayıtip kətti. **17** Əmdi Abnər Israilning aksaķallırıoja: Silər burun Dawut üstimizgə padixahı bolsun, degən arzu-istəktə boldunglar. **18** Əmdi hazır hərikət ķilinglar; qünki Pərwərdigar

Dawut tooqrisida: — Kul-bəndəm Dawutning қолı bilən Israel həlkimni Filistiyılerning қolidin, xundakla barlıq düxmənlirining қolidin қutkuzımən, — degənidir. **19** Abnər yənə Binyaminlarning қulikiojimu muxu səzlərni eytti. Andin Israel bilən Binyaminning pütkül jəmətinin arzu-istəklirini Dawutning қulikioja eytixqə Həbronqa bardı. **20** xundak қılıp Abnər yigirmə adəmning həmrəhlikidə Həbronqa Dawutning қexioja kəlgəndə Dawut Abnər wə uning adəmlirigə bir ziyanət təyyarlıdı. **21** Abnər Dawutka: Mən қozojılıp pütkül Israilni ojoram padixaḥning aldiqə jəm kılıy, ular sening bilən əhdə kilixsun, andin sən əz kənglüng halioqanning barlıqı üstdin səltənət kılalaydiqan bolisən, dedi. Xuning bilən Dawut Abnərni yoloja selip koydi, u aman-esən kaytip kətti. **22** Mana, xu əsnada Dawutning adəmliri bilən Yoab bir yərgə hujum қılıp nuroqun olja elip kaytip kəldi. Lekin Abnər xu qəoqda Həbronda Dawutning қexida yok idi; qünki Dawutning uzitip қoyuxi bilən aman-esən kaytip kətkənidi. **23** Yoab wə uning bilən bolqan pütkül koxun yetip kəlgəndə, həlk uningoja: Nərning oqlı Abnər padixaḥning қexioja kəldi, padixaḥ uni yoloja selip қoyuxi bilən u aman-esən kaytip kətti — dedi. **24** Andin Yoab padixaḥning қexioja berip: Bu sening nemə kılqining?! Mana, Abnər қexingoja kəptü! Nemixqə uni yoloja selip koydung? U hazır ketiptu! **25** Sən Nərning oqlı Abnərni bilisənəq! Uning kelixi jəzmən seni aldax üçün, sening qıkip-kiridiqan yolungni, xundakla barlıq ix-paalıyitingni biliwelix üçündür, — dedi. **26** Yoab Dawutning қexidin qıqxı bilən u həwərqilərni Abnərning kəynidin mangdurdı. Ular uni Sirah қuduķining yenidin

yandurup elip kəldi; lekin Dawut bu ixtinbihəwər idi.

27 Abnər Həbron oja yenip kəlgəndə Yoab uni xəhər kowukında uqrıtıp, «Sanga dəydiojan məhpiy səzüm bar idi» dəp uni bir qətkə əkilip u yerdə inisi Asahəlning kan ķisasını elix üçün ķorsikioja piqak saldı, xuning bilən u əldi. **28** Keyin, Dawut bu ixni anglap: Mən wə padixahlıkim Pərwərdigarning aldida Nərning oqlı Abnərning akkan ķeni üçün mənggü bigunahdurmız; **29** [uning ķenini akkuzux] gunahı Yoabning bexioja wə atisining jəmətining bexioja ķaynam bolup qüxsun; Yoabning ailisidin akma yara kesili, yaki mahaw kesili, yaki həsioja tayanəquqi, kılıqtın əlgüqi yaki ax-tülüksizlər eksümisun! — dedi. **30** Xundak ķilip, Abnər Gibeondiki jəngdə ularning inisi Asahəlni eltürgini üçün, Yoab bilən inisi Abixay uni eltürdi. **31** Dawut Yoabka wə uningoja əgəxkən barlıq həlkə: Kiyimliringlarni yirtinglar! Bəz kiyim kiyinglar! Abnərning [meyiti] aldida matəm tutunglar! dedi. Dawut padixah [Abnərning] jinazisining kəynidin mangdi. **32** Ular Abnərni Həbronda dəpnə kıldı, padixah Abnərning kəbrisining yenida awazini kətürüp yiqlidi; həlkning həmmisimu yiqlaxtı. **33** Padixah Abnər üçün mərsiyə okup: — «Abnərning əhməktək əlgini toqrimu? **34** Kolliring baqlaoqlik bolmisimu, Putlurung ixfəllik bolmisimu, Lekin sən kixilərning rəzillərning կolida yikilənidək, yikilip əlgənsən!» — dedi. Xuning bilən həlkning həmmisi uning üçün yənə yiqlaxtı. **35** Andin barlıq həlk Dawutning yenioja kelip, uningoja kün patkuqə tamak yeyixni etündi. Əmma Dawut kəsəm iqip: Mən kün patmasta ya nan ya baxka hərkəndək

nərsini tetisam, Huda meni ursun yaki uningdin artuk jazalisun, — dedi. **36** Barlık həlk buni baykap, bu ixtin razi boldi; əməliyəttə padixah kılajan hərbir ix barlik həlkni razi қılatti. **37** Xuning bilən barlik həlk, xundakla pütkül Israil xu küni Nərning oɔli Abnərning əltürülixining padixahning kərsətmisi əməslikini bilip yətti. **38** Padixah əz hizmətkarlırioja: Biləmsilər? Bügün Israilda bir sərdar, uluq bir zat yıkıldı! **39** Gərqə mən Məsih қilinip padixah tikləngən bolsammu, mən ajiz bir bəndimən. Bu adəmlər, yəni Zəruiyaning oqullirining wəhxiyilikini mən kətürəlmigüdəkmən; Pərwərdigar rəzillik kılouqining rəzillikini əz bexioja կaytursun! — dedi.

4 Saulning oɔli Abnərning Həbronda əlginini anglioğanda қoli boxixip kətti, barlik Israil dəkkə-dükkigə qüxti. **2** Saulning oqlining қoxunining aldin yürər kismida ikki sərdarı bolup, birining ismi Baanah, yənə birining ismi Rəkab idi. Ular Binyamin қəbilisidin bolajan Bəərotluq Rimmonning oqulliri idi (qünki Bəərot Binyamin қəbilisigə təwə hesablinatti; **3** lekin Bəərotluqlar Gittaimoja қeqip berip u yərdə bu küngiqə musapirdək yaxawatidu). **4** Saulning oɔli Yonatanning bir oqlı bolup, puti aksak idi. Saul bilən Yonatanning əlgənlikini toqrluluk həwər Yizrəlgə yətkəndə, u bəx yaxka kirgən idi. Inik anisi uni elip қaqtı; lekin xundak boldiki, u aldirap yüksürgəqkə, bala qüxup ketip, aksak bolup қalajanidi. Uning ismi Məfiboxət idi. **5** Əmdi bir küni Bəərotlok Rimmonning oqulliri Rəkab bilən Baanah qingki qüx waktida Ixboxətning əyigə bardı. Ixboxət

qüxlük uykuda uhlawatkanidi. **6** Ular buɔday alimiz degənni bahanə kılıp, əyining ieqkirigə kirip, Ixboxətning қorsikiŋ [piqak] sanjidi. Andin Rəkab wə Baanah keletal kətti **7** (ular Ixboxət hujrisida kariwatta yatkinida, əygə kirip, uni ełtürgənidi). Ular uning kallisini kesip, andin kallisini elip keqiqə Arabah tüzlənglikidin mengip etti. **8** Ular Ixboxətning kallisini Həbronoqa, Dawutning қexioja elip berip, padixahka: Mana, bu janablirining jenini izdigən düxmənliri Saulning oɔli Ixboxətning kallisi! Bugün Pərwərdigar oojam padixahni Saul bilən nəslidin intikam elixka tuyəssər kıldı — dedi. **9** Dawut Bəərotluk Rimmonning oqulliri Rəkab bilən inisi Baanahqa: Meni barlıq kiyinqiliklardin kutkuzojan Pərwərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, **10** burun birsi Dawutka hux həwər elip kəldim, dəp oylap, manga: — Mana, Saul əldi, dəp kəlgəndə, mən uni elip Ziklagta ełtürüwəttim. Bərhək, mana bu uning yətküzgən həwirining mukapati bolqanidi! **11** Əmdi mən xundak kılqan yərdə, rəzil adəmlər ez əyidə orunda yatkan bir həkkaniy kixini ełtürgən bolsa, mən nemə kılay?! Uning akğan ən kərzini silərning қolunglardın elip, silərni yər yüzidin yokatmamdim? — dedi. **12** Dawut oqulamlirioqa buyruk kiliwidi, ular bularni kətl kıldı. Ularning қol-putlirini kesip, ularnı Həbrondiki kəlning yenida esip կoydi; lekin ular Ixboxətning bexini elip Həbronda Abnərning қəbrisidə dəpnə kıldı.

5 Andin keyin Israilning barlıq қəbililiri Həbronoqa Dawutning қexioja kelip: Қarisila, biz əzlirining ət-səngəkliridurmız! **2** Burun Saul bizning üstimizdə səltənət

ķilojandimu Israil həlkigə jənggə qikip-kirixkə yolbaxqi bolqan əzliri idila; Pərwərdigar silige: Sən Mening həlkim Israilning padiqisi bolup, ularni bakısən, Israilning əmiri bolisən, degənidə — dedi. **3** Xuning bilən Israilning həmmə aksakalliri Həbronqa padixaḥning kəxişa kəldi; Dawut padixaḥ Həbronda, Pərwərdigarning aldida ular bilən əhdə tütüxti. Andin ular Dawutni Israilşa padixaḥ, boluxka məsih қildi. **4** Dawut padixaḥ bolqanda ottuz yaxka kirgən bolup, kırık yil səltənət қildi. **5** U Həbronda Yəhūdaning üstidə yəttə yil altə ay səltənət kılıp, Yerusalemda pütkül Israil bilən Yəhūdaning üstidə ottuz üç yil səltənət қildi. **6** Padixaḥ əz adəmliri bilən Yerusalemşa qikip, xu zeminda turojan Yəbusiyalar bilən jəng ķilojili bardi. Ular Dawutka: Sən bu yərgə kirəlməysən, bəlki hətta korlar bilən aksaklar seni qekindürəndə! — dedi. Qünki ular: «Dawut bu yərgə kət'iy kirəlməydu», dəp oylaytti. **7** Lakin Dawut Zion қorojinini aldı (bu yər Dawutning xəhəri dəp atılıdu). **8** Dawut u küni: Kimki Yəbusiyarnı uray desə sünggüq bilən qikixi kerək, andin u Dawut կın-կınidin eq kəridiojan bu kor, aksaklar bilən [hesablixalaydu], dedi. Xuning bilən «Korlar ya aksaklar əygə kirmisun» dəydiqan makal pəyda boldi. **9** Xundak kılıp Dawut қorəqanda turdi wə u yərni «Dawutning xəhəri» dəp atidi. Dawut xəhərning ətrapışa Millodin tartip iq tərəpkiqə imarət saldı. **10** Dawut baroqanseri կudrətapti; samawiy қoxunlarning Sərdari bolqan Huda Pərwərdigar uning bilən billə idi. **11** Turning padixaḥı Hiram Dawutning kəxişa əlqilərni əwətti wə ular bilən қoxup, kədir yaqqaqları, yaqqaqları wə taxqilarnı

əwətti; ular Dawut üçün bir orda yasap bərdi. **12** Dawut Pərwərdigarning əzini Israiloja padixahı tikləp, əz həlkى Israil üçün əzining padixahlığını gülləndürgənlikini bilip yətti. **13** Dawut Həbrondin kəlgəndin keyin Yerusalemın yənə ayallarnı wə kenizəklərni aldı; xuning bilən Dawutka yənə kəp oşul-kızlar tuşuldi. **14** Yerusalemda uningdin tuşulqanlarning isimliri mana mundak idi: Xammua, Xobab, Natan, Sulayman, **15** İbhər, Elixua, Nəfəg, Yafiya, **16** Elixama, Eliada wə Elifələt. **17** Filistiy'lər Dawutning Israiloja padixahı boluxką məsihənginini anglioğanda, ular həmmisi Dawutni tutkılı qıktı, Dawut buni anglapla, қorəjanqa qüxti. **18** Filistiy'lər kelip «Rəfayim jılıqısı»da yeyilib turdi; **19** Dawut Pərwərdigardin yol sorap: Filistiy'lərgə қarxi atlinaymu? Ularnı қolumqa tapxurarsənmə? — dedi. Pərwərdigar Dawutka: Qıkkın! Qünki, Mən Filistiy'lərni jəzmən қolungoja tapxurimən — dedi. **20** U wakitta Dawut Baal-Pərazimoja bardı. U yərdə Dawut ularnı tarmar ķildi. U: — «Pərwərdigar menin aldimda düxmənlirim üstigə huddi kəlkün yarnı elip kətkəndək bəsüp kirdi» — dedi. Xuning bilən u yərni «Baal-Pərazim» dəp atidi. **21** Filistiy'lər u yərdə əz məbüdлirini taxlap kətti; Dawut bilən adəmliri ularnı elip kətti. **22** Əmdi Filistiy'lər yənə qikip «Rəfayim jılıqısı»da yeyilib turdi. **23** Dawut Pərwərdigardin yol soridi. Pərwərdigar: Sən u yərgə qıkmay, bəlki ularning kəynidin aylınip ətüp üjmə dərəhlirining udulidin hujum ķılıqın — dedi, **24** Xundak boliduki, sən üjmə dərəhlilikining üstidin ayaq tiwixini anglixing bilənla dərhal atlan; qünki xu tapta Pərwərdigar Filistiy'lərning қoxunioja hujumqa

qıkkan bolidu, – dedi. **25** Dawut Pərwərdigarning uningoja əmr kılɔjinidək kılıp, Filistiyərnı Gibeondin Gəzərgiqə koołap kirdi.

6 Dawut Israilning arisidin barlıq sərhil adəmlərni yiçiwidi, bular ottuz ming qıkçı. **2** Andin Dawut wə uningoja əgəxkənlərning həmmisi Hudanıng əhdə sandukını yətkəp kelix üçün Yəhudadiki Baalahəja qıkçı; sanduk [muğəddəs] nam bilən, yəni kerublarning otturisida olturoquqi samawiy ķoxunlarning Sərdarı bolğan Pərwərdigarning nami bilən atalojanidi. **3** Ular Hudanıng əhdə sandukını dəngdə olturuxluk Abinadabning əyidə yengi bir hərwioja selip, uni xu yərdin elip qıkçı. Abinadabning oğulları Uzzah bilən Ahıyo u yengi hərwini həydidi. **4** Ular hərwini Hudanıng əhdə sanduki bilən dəngdə olturuxluk Abinadabning əyidin elip qıkçı; Ahıyo əhdə sandukining aldida mangdi. **5** Dawut bilən pütkül Israil jəmətidikilər Pərwərdigarning aldida təntənə kılıp kük okup qiltar, təmbur, dap, dağa-dumbak wə qanglar qelip ussul oynidi. **6** Lekin ular Nakonning haminoja kəlgəndə, kalilar aldioqa müdürəp kətkənlikü üqün, Uzzah կolini sozup Hudanıng əhdə sandukını tutiwaldi. **7** Pərwərdigarning oqəzipi Uzzahka қozqaldı; u hata kılɔjini üqün, uni Huda xu yərdə urdi. Xuning bilən Uzzah Hudanıng əhdə sandukining yenioqa yikiliп oldı. **8** Lekin Dawut bolsa Pərwərdigarning Uzzahning tenini bəskənlikigə aqqıqlandi wə u yərni «Pərəz-Uzzah» dəp atidi; u yər bugünkü küngiqə xundak atılıdu. **9** U kuni Dawut Pərwərdigardin körküп: Pərwərdigarning əhdə sandukını əzümniringkigə kaysı yol bilən əkelərmən?

— dedi. **10** Xuning üqün Dawut Pərwərdigarning əhdə sandukını «Dawut xəhiri»gə, əziningkigə yətkəxni halimidi; Dawut uni elip berip, Gatlik Obəd-Edomning eyidə қaldurdi. **11** Pərwərdigarning əhdə sanduksi Gatlik Obəd-Edomning eyidə üq ay turdi; Pərwərdigar Obəd-Edom wə uning pütkül əyidikilərni bərikətlidi. **12** Dawut padixahıka: — «Pərwərdigar Əz əhdə sanduksi wəjidin Obəd-Edom wə uning barini bərikətlidi» dəp eytildi. Xunga Dawut Hudanıng əhdə sandukını Obəd-Edomning əyidin elip qıkip, huxluk bilən Dawutning xəhirigə elip kəldi. **13** Pərwərdigarning sandukını kətürgənlər altə կədəm mengip, xundak boldiki, u bir buğa bilən bir bordak mozayni қurbanlık қıldı. **14** Dawut bolsa kanap əfodni kiyip Pərwərdigarning aldida küqining bariqə ussul oynaytti; **15** Dawut bilən Israilning pütkül jəməti təntənə kılıp warķirixip, kanay qelixip Pərwərdigarning əhdə sandukını elip qikiwatatti. **16** Pərwərdigarning əhdə sanduksi Dawutning xəhirigə elip kirilginidə, Saulning kizi Mıkal derizidin қarap, Dawut padixahıning səkrəp Pərwərdigarning aldida ussul oynawatkanlığını kərüp, uni əz kenglidə mənsitmidi. **17** Ular Pərwərdigarning əhdə sandukını elip kirip, Dawut uning üqün tiktürgən qedirning ottursida կoydi. Andin Dawut Pərwərdigarning aldida kəydürmə қurbanlık bilən inaqlik қurbanlıqlırını sundı. **18** Dawut kəydürmə қurbanlık bilən inaqlik қurbanlıqlırını kəltürüp bolup, halayıkkə samawiy қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərwərdigarning namida bəht-bərikət tilidi. **19** U pütkül Israil jamaitigə, ər bilən ayallarning hərbirigə birdin koturmaq, birdin horma

poxkili wə birdin üzüm poxkilini təksim kılıp bərdi. Andin həlkning hərbiri əz əyigə yenip kətti. **20** Dawut əz ailisidikilərni mubarəkləx üqün yenip kəlgəndə, Saulning kizi Mikal uning aldioqa qikip: Bugün Israilning padixahı əzini xunqə xərəplik kərsəttim, əndək? U huddi pəs bir adəmning nomussizlaqə əzini yalingaqlıqiniqa ohxax, hizmətkarlırinin dedəklirining kəz aldida əzini yalingaqlidi! **21** Dawut Mikaloja: Undak [xadlanıqınım] Pərwərdigar aldida idi. U atang wə uning pütkül jəmətini ərüp, meni Pərwərdigarning həlkı bolğan Israil üstigə baxlamqi kılıp tiklidi. Xunga mən Pərwərdigarning aldida ussul oynaymən! **22** Əməliyəttə mən əzümni tehimu ərziməs kılıp, əz nəzirimdə əzüm təwən boluxka razımən. Lakin sən eytən u dedəklərning nəziridə bolsa, hərmətkə sazawər bolimən — dedi. **23** Saulning kizi Mikal bolsa, əlidiojan künigiqə bala tuqmidi.

7 Padixah əz ordisida turatti, Pərwərdigar uningoja ətrapidiki barlık düxmənliridin aram bərgəndin keyin, **2** padixah Natan pəyojəmbərgə: Mana қara, mən kədir yaqılıqidin yasalojan əydə olturimən, lekin Hudanıng əhdə sanduksi bir qidirning iqidə turuwatidu — dedi. **3** Natan padixahka jawap berip: Kənglüngdə nemə oylioqining bolsa, xuni ķilojin; qunki Pərwərdigar sening bilən billidur — dedi. **4** Lakin keqidə xundaq boldiki, Pərwərdigarning səzi Natanoja kelip mundak deyildi: **5** — Berip կulum Dawutka degin: «Pərwərdigar: — «Sən dərwəkə Manga turidiojanqa əy salmakqimusən?» — dəydu. **6** — «Mən Israillarni Misirdin qıkarəqandin tartip, bu küngiqə bir əydə olturmıdim, bəlki bir qedirni makan kılıp, kezip

yürdüm. **7** Mən Əzüm barlıq Israillar bilən yürgən həmmə yərlərdə, həlkim Israilni padiqi bolup bekixka əmr kılajanlaroja, yəni Israilning hərkəndək əbilisining bir [yetəkkisigə]: Nemixka Manga kədir yaşaqtın bir əy yasimaysilər? — dəp bakğanmu? **8** Əmdi կulum Dawutka mundak degin: — Samawiy қoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar: — Seni həlkim Israiloja baxlamqı kılıp tikləx üqün seni yaylaqlardin, կoy bekixtin elip kəldim, — dəydu, **9** — wə məyli kəyərgə barmiojin, Mən həman sening bilən billə boldum wə sening aldingdin barlıq düxmənliringni yokitip kəldim; yər yüzidiki uluqlar nam-xəhərətkə igə bolqandək seni uluq nam-xəhərətkə sazawər kildim. **10** Mən həlkim bolojan Israiloja bir jayni bekitip, ularni xu yerdə tikip əstürimən; xuning bilən ular əz zeminida turidiqan, parakəndiqilikkə uqrımaydiqan bolidu. Rəzillər dəsləptidikidək, xundakla Mən həlkim Israil üstigə həkümranlıq kılıxka hakimlarnı təyinligən künldərdikidək, ularoja կaytidin zulum salmaydu. Mən hazır sanga həmmə düxmənliringdin aram bərdim. Əmdi Mənki Pərwərdigar sanga xuni eytip կoyayki, Mən sening üqün bir əyni kurup berimən!» — dəydu. **12** «Künliring toxup, ata-bowiliring bilən [əlüimdə] uhlioqiningda, Mən əz puxtingdin bolojan nəslingni sening ornungda turquzup, padixahlığını məzmut kılımən. **13** Mening namim üçün bir əyni yasioluqi u bolidu, wə Mən uning padixahlıq təhtini əbədgıqə mustəhkəm kılımən. **14** Mən uningoja ata bolimən, u Manga oçul bolidu. Əgər u əbədilik kilsa, uningoja insanlarning tayikj bilən wə adəm balilirining sawak-dumbalaxliri bilən tərbiyə berimən. **15**

Əmma Mən sening aldingda ərüwətkən Sauldin mehîr-xəpkitimni juda қiloqinimdək, uningdin mehîr-xəpkitimni juda kilmaymən. **16** Xuning bilən sening əyüng wə sening padixahlıking aldingda həmixə məzmut kılınidu; təhting əbədgiqə məzmut turoquzulidu». **17** Natan bu barlık səzlər wə barlık wəhīyni həqnemə қaldurmay, Dawutkə eytip bərdi. **18** Andin Dawut padixah kirip, Pərwərdigarning aldida olturup mundak dedi: «I, Rəb Pərwərdigar, mən zadi kim idim, mening əyüm nemə idi, Sən meni muxu dərijigə kəturgüdək? **19** Lekin, i Rəb Pərwərdigar, [mening bu mərtiwəm] Sening nəziringdə kiqikkinə bir ix hesablandı; qünki Sən mən қulungning əyining yirək kəlgüsü toqlurluk, səzliding; bu həmmila adəmgə daim bolidiqan ixmu, i, Rəb Pərwərdigar? **20** Əmdi Dawut Sanga yənə nemə desun? Sən Əz қulungni tonuysən, i, Rəb Pərwərdigar! **21** Sən səz-wədəng wəjidin, Əz kenglüngdikigə asasən bu uluq ixning həmmisini қulung bilsun dəp bekitip қiloqansən. **22** Xunga Sən uluqsən, i Pərwərdigar; қulaqlırımız barlık anglojinidək, Sening təngdixing yok, Səndin baxka həqkəndak ilah yoktur. **23** Həlkinq Israildək yənə baxka bir əl barmu, ular jahanda alahidə turidu? — Qünki [Sən] Huda ularni Misirdin kutkuzup Əzünggə has bir həlk kılıx üçün, xundakla nam-xəhrətkə igə bolux üçün, Əzüng barding; Sən Əzüng üçün Misirdin, əllərdin wə ularning ilahlıridin kutkuzup qıkkən həlkinq aldida zemining üçün uluq wə dəhxətlik ixlarnı қilding. **24** Sən həlkinq Israilni Əzüng üçün əbədgiqə bir həlk boluxka bekitting; Sən, i Pərwərdigar, ularning Hudasi boldung. **25** Əmdi hazır, i

Pərwərdigar Huda, Əz қulung wə uning əyi toɔrisida eytḳan wədənggə əbədgiqə məzmut əməl қilojın; Sən degənliring boyiqə ixni ada қilojaysən! **26** Sening naming əbədgiqə uluɔlinip: — Samawiy қoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar Israilning üstidə turidiojan Hudadur, dəp eytilsun, xundakla Əz қulungning əy-sulalisi sening aldingda məzmut turəjuzulsun. **27** Qünki Sən, i samawiy қoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, Israilning Hudasi Əz қulungoja: Mən sanga bir əy-sulalə kurup berimən, dəp wəhiy қilding; xunga қulung bu duani sening aldingda қılıxka jür'ət қıldı. **28** Əmdi sən, i Rəb Pərwərdigar, birdinbir Hudadursən, Sening səzliring həkikəttur wə Sən bu bəht-iltipatni Əz қulungoja wədə қilding; **29** xunga қulungning əy-jəmətini Sening aldingda mənggü turuxka nesip kılıp bərikətligəysən; qünki Sən, i Rəb Pərwərdigar, buni wədə қilojansən; bu bəht-iltipating bilən Əz қulungning əy-jəməti əbədgiqə bəht-iltipatka nesip bolidu».

8 Bu ixlardin keyin xundak boldiki, Dawut Filistylərgə hujum kılıp, ularni boysundurdi. Xundak kılıp, Dawut Filistylərning қolidin mərkiziy xəhərning hökükini aldı. **2** U həm Moabiyalarqa hujum kılıp, ularnimu məoqlup қıldı. U ularni yərgə yatkuzup, tana bilən əlqəp, ikki tana kəlgənlərni əltürdi, bir tana kəlgənlərni tirik қaldurdi. Moabiyalar bolsa Dawutka bekinip, uningoja selik tapxurdi. **3** Andin Zobaһning padixahı Rəhobning oɔli Hədad'ezər Əfrat dəryasioja qıkıp, xu yərdiki hakimiyətni əzигə kaytidin tartiwalmakqi boləqanda, Dawut uningoja hujum kılıp, məoqlup қıldı. **4** Dawut

uning қoxunidin bir ming yəttə yüz atlıq əskərni wə yigirmə ming piyadə əskərni əsir қildi; Dawut hərwa atlirining piyini kəstürdi, lekin əzige yüz hərwilik atni қaldurup қoydi. **5** Dəməxktiki Suriylər Zobahning padixahı Hədad'ezərgə yardəm berix üçün qikti, lekin Dawut Suriylərdin yigirmə ikki ming adəmni əltürdi. **6** Andin Dawut birnəqqə bargah əskərlərni Dəməxktiki Suriylərning zeminida turoquzdi; xuning bilən Suriylər Dawutka bekiniп uningoja selik tapxurdi. Dawut kəyərgə barsa, Pərwərdigar uningoja nusrət berətti. **7** Dawut Hədad'ezərning oqlamlıriqa təminləngən altun қalkanni tartiwelip, Yerusaleməqə kəltürdi **8** wə Hədad'ezərning xəhərliri bolovan Bitah, bilən Birotay xəhərliridinmu intayın kəp misni қoloja qüxürdi. **9** Hamatning padixahı Toy Dawutning Hədad'ezərning pütün қoxunini məətlup қılıqinini anglap, **10** əz oqlı Yoramni Dawutning һalini soraxqa wə Dawutning Hədad'ezər bilən jəng kılıp uni məətlup қılıqinioja uni təbrikəlxkə əwətti. Qünki Hədad'ezər daim Toy bilən jəng kılıp keliwatatti. Yoram bolsa kümüx, altun wə mis қaqa-buyumlarni elip kəldi. **11** Dawut padixah muxularni wə ezi bekinduroqan həmmə əllərdin, jümlidin Suriylərdin, Moabiyardin, Ammoniyardin, Filistiyardin wə Amaləklərdin olja aloqan altun-kümüxlərni Pərwərdigaroja atap beqixlidi. Bular Zobahning padixahı Rəhəbning oqlı Hədad'ezərdin aloqan oljini əz iqigə alidu. **13** Dawut Suriylərni məətlup қılıp, yəni on səkkiz ming adəmni «Xor wadisi»da əltürüp yançanda, uning nam-dangki heli qikqanidi. **14** U Edomda əskər bargahlirini turoquzdi; pütün Edomda bargahıarni

ķurdi. Xuning bilən Edomiylarning həmmisi Dawutka bekindi. Dawut kəyərgə barsa, Pərwərdigar uningoja nusrət berətti. **15** Dawut pütkül Israil üstigə səltənət ķildi; u pütkül həlkini sorap, adil həkümlər qıqırıp adalət yürgüzətti. **16** Zəruiyaning oqlı Yoab қoxunning sərdarı boldi; Ahiludning oqlı Yəhoxafat mirza boldi; **17** Ahitubning oqlı Zadok bilən Abiyatarning oqlı Ahimələk kahin boldi; Seraya diwan begi boldi. **18** Yəhoyadaning oqlı Binaya Kərətiylər bilən Pələtiylərnинг yolbaxqısı boldi; Dawutning oqlullirimu kahin boldi.

9 Dawut: Saulning əyidin tirik қalojan birərsi barmikin, bar bolsa mən Yonatanning hərmitidə uningoja xapaət kərsitəy? — dedi. **2** Əmdi Saulning ailisidiki Ziba degən bir hizmətkar қalojanidi. Ular uni Dawutning ķexioja qakirdi. Kəlgəndə, padixah uningdin: Sən Zibamu? dəp soridi. U: Pekir mən xu! — dedi. **3** Padixah: Saulning ailisidin birərsi tirik ķaldimu? Mən uningoja Hudanıng xapaitini kərsitəy dəwati mən, — dedi. Ziba padixah: Yonatanning bir oqlı tirik ķaldi; uning ikki puti aksaydu — dedi. **4** Padixah uningdin: U kəyərdə, dəp soridi. Ziba padixah: U Lo-Dibarda, Ammiəlning oqlı Makirning əyidə turidu — dedi. **5** Xunga Dawut padixah kixi əwətip uni Lo-Dibardin, Ammiəlning oqlı Makirning əyidin elip kəldi. **6** Saulning nəwrisi, Yonatanning oqlı Məfiboxət Dawutning aldiəja kəlgəndə, yüzini yərgə yikip, təzim ķildi. Dawut: [Sən] Məfiboxətmu? — dəp qakiriwidi, u: Pekir xu! — dəp jawap kayturdi. **7** Dawut uningoja: Korkmiojin, atang Yonatan üçün, sanga xapaət kılmay ķalmaymən; bowang Saulning həmmə yər-zeminlirini sanga kayturup berəy,

sən həmixə menin dastihinimdin oqızalinişən — dedi.

8 Məfiboxət təzim kılıp: Қulung nemə idi, məndək bir elük it aliyliri kədirligüdək nemə idim? — dedi. **9** Andin padixah Saulning hizmətkari Zibani qakirip uningoşa: Saulning wə pütkül ailisining həmmə təəllukatını mana mən oqjangning oqlining қolişa bərdim. **10** Sən bilən oqulliring wə hizmətkarliring uning üçün xu zeminda terikqılık kılıp, qıkkən məhsulatlınızı oqjangning oqlışa yeyixkə tapxurunglar. Oqjangning oqlı Məfiboxət mən bilən həmixə həmdastihan bolup oqızalindu, — dedi (Zibaning on bəx oqlı wə yigirmə hizmətkari bar idi). **11** Ziba padixahka: Olojam padixah қullirioşa buyruqjanning həmmisigə kəminiliri əməl kıldı, — dedi. Padixah Dawut [yənə]: Məfiboxət bolsa padixahning bir oqlidək dastihinimdin taam yesun — [dedi]. **12** Məfiboxətning Mika degən kiqik bir oqlı bar idi. Zibaning əyidə turuwatqanlarning həmmisi Məfiboxətning hizmətkarlıri boldi. **13** Əmdi Məfiboxət Yerusalemda turatti; qunki u həmixə padixahning dastihinidin taam yəp turatti. Uning ikki puti akşak idi.

10 Keyin xundak ix boldiki, Ammoniyarning padixahı əldi wə uning Ҳanun degən oqlı ornida padixah boldi. **2** Dawut bolsa: Uning atisi manga iltipat kərsətkəndək mən Nahaxning oqlı Ҳanunoşa iltipat kərsitəy, — dedi. Andin Dawut atisining pətisigə [Ҳanunning] kənglini soraxka əz hizmətkarlıridin birnəqqini mangdurdi. Dawutning hizmətkarlıri Ammoniyarning zeminişa kəlgəndə, **3** Ammoniyarning əməldarlırı oojisi Ҳanunoşa: Sili Dawutni rastla atılırining hərmiti üçün қaxlirioşa

kengül sorap adəm əwətiptu, dəp қaramla? Dawutning hizmətkarlırini қaxlirioja əwətkini xəhərni paylap uningdin məlumat elix, andin bu xəhərni aqidurux üçün əməsmu? — dedi. **4** Xuning bilən Hənun Dawutning hizmətkarlırini tutup, sakallırining yerimini qüxürüp, kiyimlirining bəldin təwinini kəstürüp, kətini ekip kətküzüwətti. **5** Bu həwər Dawutka yətküzüldi; u ularni kütüwelixka aldiqja adəm mangdurdi; qunki ular intayın nomus hes kılajanidi. Padixaḥ ularoja: Sakalburutunglar əskiqilik Yeriho xəhəridə turup, andin yenip kelinglar, — dedi. **6** Ammoniylar əzlirining Dawutning nəpritigə uqrioqanlığını bilip, adəm əwətip Bəyt-Rəhəbdiki Suriylər bilən Zobahdiki Suriylərdin yigirmə ming piyadə əskər, Maakaḥning padixaḥidin bir ming adəm wə Tobdiki adəmlərdin on ikki ming adəmni yallap kəldi. **7** Dawut buni anglap, Yoabning pütkül jənggiwar қoxunini [ularning aldiqja] mangdurdi. **8** Ammoniylar qikip xəhərning dərwazisining aldida səp tüzidi; Zobah bilən Rəhəbdiki Suriylər wə Tob bilən Maakaḥning adəmliri dalada səp tüzidi; **9** Yoab jəngning aldi həm kəynidin bolidiqanlıqja kəzi yetip, Israildin bir կisim sərhil adəmlərni iloqap, Suriyələrgə қarxi səp tüzidi; **10** қalqanları Ammoniylar oja қarxi səp tizoqin dəp inisi Abixayning қolioja tapxurp, uningoja: **11** — Əgər Suriylər manga küqlük kəlsə, sən manga yardım bərgəysən; əmma Ammoniylar sanga küqlük kəlsə, mən berip sanga yardım berəy. **12** Jür'ətlik bolojin! Əz həlkimiz üçün wə Hudayimizning xəhərliri üçün baturluk, қılaylı. Pərwərdigar Əzigə layik körünginini қılqay! —

dedi. **13** Əmdi Yoab wə uning bilən bolğan adəmlər Suriylərgə hujum kılɔjili qıktı; Suriylər uning aldida қaqtı. **14** Ammoniyalar Suriylərning қaqqinini kərgəndə, ularmu Abixaydin kehqip, xəhərgə kiriwaldi. Yoab bolsa Ammoniyalar bilən jəng kılıxtın qekinip, Yerusaleməqə yenip kəldi. **15** Suriylər bolsa əzlirining Israillarning aldida məotlup bolğinini kərgəndə, yənə jəm boluxti. **16** Hədad'ezər adəmlərni əwətip, [Əfrat] dəryasining neri təripidiki Suriylərni [yardəmgə] qakırıp, ularni yətkəp kəldi; ular Helam xəhīrigə kəlgəndə, Hədad'ezərning қoxunining sərdarı Xobak ularoqa baxqılık kıldı. **17** Bu həwər Dawutka yətkəndə, u pütkül Israilni yioqdurup, İordan dəryasidin etüp, Helam xəhīrigə bardı. Suriylər Dawutka қarxi səp tizip, uningoja hujum kıldı. **18** Suriylər yənə Israildin қaqtı. Dawut bolsa yəttə yüz jəng hərwilikni, қırıq ming atlıq əskerni kirdi həm қoxunining sərdarı Xobakni u yərdə əltürdi. **19** Hədad'ezərgə bekinqojan həmmə padixahalar əzlirining Israil aldida yengilginini kərgəndə, Israil bilən sülh kılıxip ularoqa bekindi. Xuningdin keyin Suriylər Ammoniyalaroqa yənə yardım birixkə jür'at kılalmidi.

11 Xundak boldiki, yengi yilning bexida, padixahalar jənggə atlanqan wakitta Dawut Yoabni adəmliri bilən həmdə həmmə Israilni jənggə mangdurdi; ular Ammoniyarning zeminini wəyran kılıp, Rabbah xəhirini muhasirigə aldi. Lekin Dawut Yerusalemda kıldı. **2** Bir künə kəqtə Dawut kariwattin կopup, padixah ordisining əgizisidə aylinip yürətti; əgzidin u munqida yuyuniwatkan bir ayalni kərdi. Bu ayal bək qiraylıq idi. **3** Dawut adəm

əwətip, ayalning həvirini soridi; birsi uningoja: — Bu Eliamning kizi, Hıttiy Uriyaning ayali Bat-Xeba əməsmu? — dedi. **4** Dawut kixi əwətip, uni ķexioja əkəltürdi (u waqitta u adəttin pakliniwatḳanidi). U uning ķexioja kəlgəndə, Dawut uning bilən billə boldi; andin u əz əyigə yenip kətti. **5** Xuning bilən u ayal həmilidar boldi, həm Dawutka: Mening boyumda կaptu, dəp həwər əwətti. **6** Xuning bilən Dawut Yoabka həwər yətküzüp: Hıttiy Uriyani mening ķeximoja əwətinglar, dedi. Yoab Uriyani Dawutning ķexioja mangdurdi. **7** Uriya Dawutning ķexioja kəlgəndə, u Yoabning һalini, həlkning һalini wə jəng əhwalini soridi. **8** Andin Dawut Uriyaqa: Əz əyünggə berip putliringni yuqın, dedi. Uriya padixahning ordisidin qıkkanda, padixah kəynidin uningoja bir sowoja əwətti. **9** Lekin Uriya əz əyigə barmay, padixahning ordisining dərwazisida, oqojisining baxka կul-hizmətkarlirining arisida yatti. **10** Ular Dawutka: Uriya əz əyigə barmidi, dəp həwər bərdi. Dawut Uriyadin: Sən yırak səpərdin kəlding əməsmu? Nemixka əz əyünggə kətmidinq? — dəp soridi. **11** Uriya Dawutka: Mana, əhdə sanduksi, Israillar wə Yəhudalar bolsa kəpilərdə turup, oqojam Yoab bilən oqojamning hizmətkarliri oquq dalada qedir tikip yetiwatsa, mən yəp-iqip, ayalim bilən yetixka əyümə baraymu? Sening jening bilən wə һayating bilən kəsəm kılımənki, mən undak ixni kılmaymən — dedi. **12** Dawut Uriyaqa: Bugün bu yərdə կalojin, ətə seni kətküzwetimən, — dedi. Uriya u küni wə ətisi Yerusalemda қaldı. **13** Dawut uni qakirip həmdastihan қılıp, yəp-iqküzüp məst қildi. Lekin xu keqisi Uriya əz əyigə barmay, qikip oqojisining

kul-hizmətkarlırinining arisida eż kariwitida uhlidi. **14** Ətisi Dawut Yoabka hət yezip, Uriyaning aloqaq ketixigə bərdi. **15** Həttə u: Uriyani sokux əng kəskin bolidiojan aldinki səptə turoquzojin, andin uning əltürülüxi üçün uningdin qekinip turunglar, dəp yazojanidi. **16** Xuning bilən Yoab xəhərni kəzitip, Uriyani palwanlar [kəskin sokuxkən] yərgə mangdurdı. **17** Xəhərdiki adəmlər qikip, Yoab bilən sokuxkanda həlkətin, yəni Dawutning adəmliridin birnəqqisi yikildi; Uriyamu əldi. **18** Yoab adəm əwətip jəngning həmmə wəkəliridin Dawutka həwər bərdi. **19** U həwərqigə mundak tapılıdi: Padixahka jəngning həmmə wəkəlirini dəp bolojiningda, **20** əgər padixah oğezəplinip seningdin: Sokuxkanda nemixka xəhər sepilioqa xundak yekin bardinglar? Ularning sepilidin ya atidiojanlığını bilməmtinqilar? **21** Yərubbəxətning oöli Abimaləknı kim əltürginini bilməmsən? Bir hotun sepildin uningoja bir parqə yarоunqak texini etip, u Təbəz xəhīridə elmidimu? Nemixka sepiloja undak yekin bardinglar? — Desə, sən: Silining külliri Hittiy Uriyamu əldi, dəp eytkin — dedi. **22** Həwərqi berip Yoab uningoja tapxurup əwətkən həwərning həmmisini Dawutka dəp bərdi. **23** Həwərqi Dawutka: Düxmənlər bizdin küqlük kelip, dalada bizgə hujum kıldı; lekin biz ularoja zərbə berip qekindürüp, xəhərning dərwazisiojqə köqlidük. **24** Andin ya atkuqilar sepildin kul-hizmətkarlıringoja ya etip, padixahning kul-hizmətkarlıridin birnəqqini əltürdi. Külliri Uriyamu əldi — dedi. **25** Dawut həwərqigə: Yoabka mundak degin: — Bu ix nəziringdə eoqır bolmisun, kiliq ya uni ya buni yəydi; xəhərgə bolovan hujuminglarnı қattık kılıp, uni

oqulitinglar, dəp eytip uni jür'ətləndürgin – dedi. **26**
Uriyaning ayali eri Uriyaning əlginini anglap, eri üçün
matəm tutti. **27** Matəm künliri etkəndə Dawut adəm
əwətip uni ordisioqa kəltürdi. Xuning bilən u Dawutning
ayali bolup, uningoja bir oqul tuğdı. Lekin Dawutning
ķilojan ixi Pərwərdigarning nəziridə rəzil idi.

12 Pərwərdigar Natanni Dawutning ķexioja mangdurdı.
U Dawutning ķexioja kelip uningoja mundak dedi: «Bir
xəhərdə ikki adəm bar bolup, birsi bay, yənə birsi
kəmbəoqəl idi. **2** Bayning intayın tola կoy wə kala
padiliri bar idi. **3** Lekin kəmbəoqəlning əzi setiwelip
bağışlı kiqik bir saqlıq կozidin baxşa bir nərsisi yok
idi. Կoza kəmbəoqəlning əyidə balılıri bilən təng əsüb
qong boldi. Կoza uning yeginidin yəp, uning iqkinidin
iqip, uning կuqıkında uhlidi; uning nəziridə u əz կizidək
idi. **4** Bir küni bir yoluqi bayningkigə kəldi. Əmma
u əzigə kəlgən mehman üçün əzinin կoy yaki kala
padiliridin birini yegüßükə təyyarlaxşka կəzi կiymay, bəlki
kəmbəoqəlning կozisini tartiwelip soyup, kəlgən mehman
üçün təyyarlıdi». **5** Dawut buni anglap u kixigə կattik
oqəzəpləndi. U Natanoqa: Pərwərdigarning həyatı bilən
[kəsəm կilimənki], xuni կilojan adəm əlümgə layıktur!
6 U heq rəhimdillik kərsətməy bu ixni կilojini üçün
կozioja tət həssə tələm təlisun – dedi. **7** Natan Dawutka:
Sən dəl xu kixidursən! Israilning Hudasi Pərwərdigar
mundak dəydu: «Mən seni Israilning üstidə padixah
bolğılı məsih կildim wə Saulning կolidin կutkuzdum;
8 Mən oqjangning jəmətini sanga berip, oqjangning
ayallırını կuqıkingoja yatkuzup, Israilning jəməti bilən

Yəhūdaning jəmətini sanga bərdim. Əgər sən buni az kərgən bolsang, Mən sanga yənə həssiləp berəttim; **9** Nemixka Pərwərdigarning sezini kezgə ilmay, uning nəziridə rəzil bolqanni kıldıng? Sən Hıttiy Uriyani kiliq bilən əltürgüzüp, uning ayalini əzünggə ayal kıldıng, sən uni Ammoniylarning kiliqi bilən kətl kıldıng. **10** Əmdi sən Meni kezgə ilmay, Hıttiy Uriyaning ayalini əzünggə ayal kılıqining üqün, kiliq sening əyüngdin ayrılmaydu». **11** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Manə əz əyüngdin sanga yamanlıq kəltürüp, kəzliringning aldida ayalliringni elip, sanga yekin birsigə berimən, u bolsa küpkündüzdə ayalliring bilən yatidu. **12** Sən bolsang u ixni məhpiy kıldıng, lekin Mən bu ixni pütkül Israilning aldida kündüzdə kılımən» — dedi. **13** Dawut Natanoqa: — Mən Pərwərdigarning aldida gunah kıldım — dedi. Natan Dawutka: Pərwərdigar həm gunahıngdin etti; sən əlməysən. **14** Həlbuki, bu ix bilən Pərwərdigarning düxmənlirigə kupurluk kılıxka pursət bərgining üqün, seningdin tuqulqan oçul bala qoşum elidu, — dedi. **15** Xuning bilən Natan əz əyigə қaytip kətti. Pərwərdigar Uriyaning ayalidin Dawutka tuqulqan balını xundak urdiki, u қattık kesəl boldi. **16** Dawut bala həkkidə Hudaşa yelindi. U rosa tutup, kegilərdə iqkirigə kirip yerdə dum yatatti. **17** Uning jəmətining aksakalliri կopup uning ķexioqa berip, uni yərdin կopurmakçı boldi; lekin u unimidi wə ular bilən tamak yeyixni rət kıldı. **18** Yəttinqi künü bala əldi. Dawutning hizmətkarliri bala əldi, degən həwərni uningoqa berixtin қorķup: «Bala tirik wakitida padixaḥ bizning səzlirimizgə կulak salmidi, əmdi biz

ķandakmu uningoja bala əldi, dəp həwər berimiz? U
əzini zəhimləndürüxi mumkin!» — deyixti. **19** Lekin
Dawut hizmətkarlırinin piqirlaxkınıni körüp, balining
əlginini uktı. Xunga Dawut hizmətkarlıridin: Bala əldimu?
dəp soridi. Ular: Əldi, — dəp jawab bərdi. **20** Xuning
bilən Dawut yərdin կopup, yuyunup, [huxbuy] may bilən
məsihlinip, kiyimlirini yənggüxləp, Pərwərdigarning
eyigə kirip ibadət կildi; andin əz əyigə կaytip əzигə tamak
əkəltürüp yedi. **21** Hizmətkarlı uningoja: Silining bu
nemə կilojanlıri? Bala tirik qaoğda roza tutup yioqlidila,
lekin bala əlgəndin keyin կopup tamak yedila, — dedi.
22 U: Mən: «Kim bilsun, Pərwərdigar manga xapaət
kərsitip, balini tirik կaldurarmikin» dəp oylap, bala
tirik wağıtta roza tutup yioqlidim. **23** Lekin əmdi u
əlgəndin keyin nemixka roza tutay? Mən uni yandurup
alalaymənmu? Mən uning yenioja barımən, lekin u
yenimoja yenip keləlməydu, — dedi **24** Dawut ayali Bat-
Xebaşa təsəlli bərdi. U uning կexioja kirip uning bilən
yatti; u bir oçul tuçiwidi, Dawut uni Sulayman dəp
atidi. Pərwərdigar uni səydi, **25** wə Natan pəyoqəmbər
arkılık wəhiy yətküzüp, uningoja Pərwərdigar üçün
«Yədidiya» dəp isim կoydi. **26** Yoab Ammoniylarning
xahənə paytəhti Rabbahka hujum կilip uni aldi. **27**
Andin Yoab həwərqılerni Dawutning կexioja mangdurup:
Mən Rabbahka hujum կilip, xəhərning su bar կismini
aldim. **28** Həzir sən կalojan əskərlərni yioqip, xəhərni
կamal կilip, uni ixçal կilojin; bolmisa mən xəhərni
alsam, mening ismim bilən atilixi mumkin — dedi. **29**
Xunga Dawut həmmə həlkni jəm կilip, Rabbahka hujum

kılıp uni aldı. **30** U ularning padixahınınıñ tajını uning bexidin aldı. Uning üstidiki altunning eçirlioqı bir talant idi, wə uning kəzidə bir gəhər bar idi. Kixilər bu tajni Dawutning bexioqa kiygüzdi, Dawut bolsa u xəhərdin nuroqun olja aldı. **31** Əmma u yərdiki həlkni xəhərdin qıkırıp ularnı hərə, haman tepidioqan tirnilar wə təmür paltılar bilən ixlətti yaki humdanda қattık əmgəkkə saldı; Dawut Ammoniyarning həmmə xəhərliridə xundak қıldı; andin Dawut barlıq həlk bilən Yerusalemıq yenip kəldi.

13 Dawutning oqlı Abxalomning Tamar degən qiraylık bir singlisi bar idi. Bu ixlardin keyin, Dawutning oqlı Amnon uningoqa axıq bolup қaldı. **2** Amnon singlisi Tamarning ixkida xunqə dərd tarttiki, u kesəl bolup қaldı. Əmma Tamar tehi қız idi; xuning bilən Amnonıq uni bir ix қılıx mumkin bolmaydioqandək kəründi. **3** Lekin Amnonning Yonadab isimlik bir dosti bar idi. U Dawutning akisi Ximeahning oqlı idi. Bu Yonadab tolimu hıyligər bir kixi idi. **4** U Amnonıq: Sən padixahınınıñ oqlı turup, nemixka kündin küngə bundak jüdəp ketisən? Қeni, manga eytip bər, dedi. Amnon uningoqa: Mən inim Abxalomning singlisi Tamarıq aksiq boldum, dedi. **5** Yonadab uningoqa: Sən aqrip orun tutup, yetip қaloqan boluwal; atang seni kərgili kəlgəndə uningoqa: Singlim Tamar kelip manga tamak bərsun; uning tamak ətkinini kərüşüm üçün, aldimda tamak etip bərsun, mən uning қolidin tamak yəy, dəp eytkin, dedi. **6** Xuning bilən Amnon yetiwelip əzini kesəl kərsətti. Padixah uni kərgili kəlgəndə, Amnon padixahıq: Ətünimən, singlim Tamar bu yərgə kelip, manga ikki қoturmaq təyyar kılıp bərsun,

andin mən uning қolidin elip yəy, dedi. **7** Xuning bilən Dawut ordisioja adəm əwətip Tamaroja: Səndin etünimənki, akang Amnonning əyigə berip, uningoja yegüdək bir nemə təyyarlap bərgin, dəp eytti. **8** Tamar Amnonning əyigə bardı; u yatkanidi. U un elip yuqurup, қoturmaqlarnı kəz aldida ətti. **9** Andin u қoturmaqni kazandin elip, uning aldişa қoydi. Lekin u yigili unimidi; u: — Həmmə adəm mening kəximdin qıkip kətsun, dedi. Xuning bilən həmmə kixilər uning kəxidin qıkip kətti. **10** Andin Amnon Tamaroja: Taamni iqqiriki hujrişa elip kirgin, andin қolungdin elip yəymən, — dedi. Tamar ezi ətkən қoturmaqni iqqiriki hujrişa, akisi Amnonning kəxişa elip kirdi. **11** Tamar ularni uningoja yegüßüp қoymakçı boluwidi, u uni tutuwelip: I singlim, kəl! Mən bilən yatkin! dedi. **12** Lekin u uningoja jawab berip: Yak, i aka, meni nomuska қoymiojin! Israilda bundak ix yok! Sən bundak pəskəxlilik kilmiojin! **13** Mən bu xərməndiqilikni қandağmu kətürüp yürələymən?! Sən bolsang Israilning arisidiki əhməklərdin bolup қalisən. Ətünüp қalay, pəkət padixahka desəngla, u meni sanga təwə boluxtın tosimaydu, — dedi. **14** Lekin u uning səziga қulak salmidi. U uningdin küqlük kelip, uni zorlap ayaq asti қilip uning bilən yatti. **15** Andin Amnon uningoja intayın қattık nəprətləndi; uning uningoja bolqan nəpriti uningoja bolqan əslidiki muhəbbətidin ziyanə boldi. Amnon uningoja: Kopup, yokal! — dedi. **16** Tamar uningoja: Yak! Meni həydigən gunahıng sən həli manga қiloqan xu ixtin bəttərdür, dedi. Lekin Amnon uningoja қulak salmidi, **17** bəlki hizmitidiki yax yigitni qakirip:

Bu [hotunni] manga qaplaxturmay, sirtka qikiriwət, andin ixikni taşap köy, dedi. **18** Tamar tolimu rəngdar bir kənglək kiygənidi; qünki padixahning tehi yatlıq bolmioğan kızliri xundak kiyim kiyətti. Amnonning hizmətkari uni köşlap qikirip, ixikni takıwaldi. **19** Tamar bexioğa kül qeqip, kiygən rəngdar kənglikini yırtıp, kölini bexioğa köyup yişliyən peti ketiwatatti. **20** Akisi Abxalom uningoşa: Akang Amnon sən bilən yattimu? Həzirqə jim turojin, singlim. U sening akang əməsmu? Bu ixni kənglüggə almiojin, — dedi. Tamar akisi Abxalomning əyidə kəngli sunuk əldə turup қaldı. **21** Dawut padixahımu boləğan barlıq ixlarnı anglap intayın aqqıqları. **22** Abxalom bolsa Amnonoşa ya yahxi, ya yaman həq gəp kilmidi. Qünki Abxalom singlisi Tamarnı Amnonning horlıqanlığından uni eç kərətti. **23** Toluk ikki yil ətüp, Əfraimoşa yekin Baal-Həzordə Abxalomning kırkıqanlıqlarını köylərini kırkıwatattı; u padixahning həmmə oşullarını təklip қıldı. **24** Abxalom padixahning kəxiyə kelip: Mana կulları köylərini kırkıtiyatıdu, padixah, wə hizmətkarlırinə silinən կulları bilən billə berixini etünimən, — dedi. **25** Padixah Abxalom oşa: Yak, oşlum, biz həmmimiz barmaylı, sənə eçirqılıq qüxüp kalmışın, — dedi. Abxalom xunqə desim, u barəlili unimidi, bəlki uningoşa amət tilidi. **26** Lakin Abxalom: Əgər berixkə unimisila, akam Amnonni biz bilən barəlili köysila, — dedi. Padixah uningdin: Nemixkə u sening bilən baridu?» — dəp soridi. **27** Əmma Abxalom uni kəp zorlıqını üçün u Amnonning, xundakla padixahning həmmə oşullarının uning bilən billə berixiyoşa köxuldü. **28** Abxalom ezbər

oqulamliriqa buyrup: Səgək turunglar, Amnon xarab iqip hux kəyp bolqanda, mən silərgə Amnonni urunglar desəm, uni dərhal eltürünglər. Korkmanglar! Bularni silərgə buyruqunu mən əməsmə? Jür'ətlik bolup baturluk kərsitinglar — dedi. **29** Xuning bilən Abxalomning oqulamliri Amnonqa Abxalom əzi buyruqandək қildi. Xuan padixahning həmmə oqulları kopup, hər biri əz kehqirioqa minip қaqtı. **30** Xundak boldiki, ular tehi yolda keqip ketiwatkanda, «Abxalom padixahning həmmə oqullırını eltürdi. Ularning həq biri қalmidi» degən həwər Dawutka yətküzüldi. **31** Padixah, kopup kiyimlirini yirtip yerdə dum yatti; uning həmmə қul-hizmətkarlıri bolsa kiyimliri yirtik һalda yenida turatti. **32** Əmma Dawutning akisi Ximeahning oqlı Yonadab uningoqa: — Ojojam, ular padixahning oqulları bolqan həmmə yigitlərni eltürdi, dəp hiyal қilmisila. Qünki pəkət Amnon əldi; u ix Amnonning Abxalomning singlisi Tamarni har қılıqan kündin baxlap Abxalomning aqzidin qıqarmıqan niyiti idi. **33** Əmdi ojojam padixah, «Padixahning həmmə oqulları əldi» degən oyda bolup kəngüllirini biaram қilmisila. Qünki pəkət Amnonla əldi — dedi. **34** Abxalom bolsa keqip kətkənidir. [Yerusalemdiki] kəzətqi oqulam қariwidi, mana, oerb təripidin taoqning yenidiki yol bilən nuroqun adəmlər keliwatatti. **35** Yonadab padixahqa: Mana, padixahning oqulları kəldi. Dəl külliri degəndək boldi — dedi. **36** Səzini tügitip turiwidi, padixahning oqulları kelip kattık yioqa-zar қildi. Padixah bilən hizmətkarlırimu қattık yioqlaxti. **37** Lekin Abxalom bolsa Gəxurning padixahı, Ammihudning oqlı Talmayning kexiqə bardı.

Dawut oqlı üçün hər künü həza tutup կayəqurdi. **38**
Abxalom қeqip, Gəxuroqa berip u yərdə üç yil turdi. **39**
Dawut padixahning kəlbi Abxalomning yenioja berixkə
intizar boldi; qunki u Amnonoja nisbətən təsəlli tapşanidi,
qunki u əlgənidi.

14 Əmdi Zəruiyaning oqlı Yoab padixah կəlbining
Abxalomoja təlmüriwatşanlığını baykıdı. **2** Xuning üçün
Yoab Təkoaoja adəm əwətip u yərdin danixmən bir
hotunni əkəldürüp uningoja: Səndin etünəy, ezungni
matəm tutşan kixidək kərsitip կarılık kiyimi kiyip,
ezungni ətirlik may bilən yaqlımay, bəlkı ezungni əlgüqi
üçün uzun wakıt hazırlar bolşan ayaldək kılıp **3** [Dawut]
padixahning կexioja berip uningoja mundak degin, —
dedi. Xundak kılıp, Yoab deməkqi bolşanlarını u ayalşa
əgətti. **4** Xuning bilən Təkoalik bu ayal padixahning
aldioja berip, təzim kılıp, bax urup: I padixahım, meni
ķutkuziwalşayla, — dedi. **5** Padixah uningdin: Nemə
dərding bar? dəp soridi. U jawap berip: Mən dərwəkə bir
tul hotunmən! Erim əlüp kətti; **6** Dedəklirining ikki oqlı
bar idi. İkkisi etizlikta uruxup kəlip, arişa qüxicidən
adəm bolmioraqka, biri yənə birini urup əltürüp koydi. **7**
Mana, hazır pütün əydikilər dedəklirigə կarxi կopup,
inisini əltürginini bizgə tutup bərgin; inisining jenini elip,
kətl kılqını üçün biz janşa jan alımız. Xuning bilənmə
miras aloşuqını yokitimiz, dəwatidu. Ular xundak kılıp
yalqız կaloşan qoşumni əqürüp, erimgə nə nam nə
yər yüzidə əwladmu կalduroqlı կoymaydu, — dedi. **8**
Padixah ayalşa: Өyünggə baroşın, mən əhwalşa կarap
sən toşruluk հəküm qikirimən, — dedi. **9** Təkoalik

ayal padixahka: I, ojojam padixah, bu ixta gunah bolsa, həmmisi mening bilən atamning jəməti üstidə bolsun, padixah wə uning təhti bilən munasiwətsiz bolsun, — dedi. **10** Padixah: Birər kim sanga [bu toɔṛruluk] gəp kilsa, uni mening kəximəja elip kəlgin, u seni yənə awarə kilmaydiqan bolidu, — dedi. **11** Ayal jawab berip: Undakta padixah Pərwərdigar Hudalirini yad kılɔjaya, қanoja қan intikam aloquqilarning oɔlumni yokatmaslıkjı üçün, ularning һalak kılıxiqa yol koymiojaya, — dedi. Padixah: Pərwərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, Sening oɔlungning bir tal qeqi yərgə qüxməydu, — dedi. **12** Lekin ayal: Dedəkliri ojojam padixahka yənə bir səzni degili koyojaya, dewidi, u: Eytkin — dedi. **13** Ayal yənə mundak dedi: Əmdi sili nemixkə Hudanıng həlkigə xuningoja ohxax ziyanlıq bir ixni niyat kıldila? Padixah xu gepi bilən əzini gunahkar kılıp bekitiwaitidu, qünki u əzi paliojan kixini kayturup əkəlmidi. **14** Dərwakə həmmimiz qokum əlüp, yərgə tekülgən, kaytidin yioqiwalojili bolmaydiqan sudək bolımız. Lekin Huda adəmning jenini elixka əməs, bəlki Өz palanqinini Өzigə kayturup əkilixkə ilaj kılıdu. **15** Əməliyəttə, mening ojojam padixahka xu ix toɔrisidin səz kılɔili keliximning səwəbi, həlk meni қorkətti. Lekin dedəkliri: Bu gəpni padixahka eytay! Padixah, bəlkim əz qərisining iltimasını bəja kəltürər, degən oyda boldi. **16** Qünki padixah anglix mumkin, qərisini həm oɔlumni Hudanıng mirasidin təng yokatmaqçı bolqan kixining қolidin қutkuzup қalar. **17** Xunga dedəkliri, ojojam padixahning səzi manga aramlık berər, dəp oylidim. Qünki ojojam padixah Hudanıng bir pərixtisidək

yahxi-yamanni pərk ətküqidur. Pərwərdigar Hudaliri sili bilən billə boləy! **18** Padixah ayalıja jawab berip: Səndin etünimənki, mən səndin sorimakqi boləjan ixni məndin yoxurmioğaysən, dedi. Ayal: Olojam padixah söz kilsila, dedi. **19** Padixah: Bu gəpliringning həmmisi Yoabning kərsətmisimu, қandak? — dedi. Ayal jawab berip: I, oojam padixah, silining janliri bilən kəsəm kılımənki, oojam padixah eytənlər ongərim, soloğimu қaymaydiyan həkikəttür. Dərwəkə silining ķulliri Yoab manga xuni tapılap, bu səzlərni dedəklirining aqzıja saldı. **20** Yoabning bundak kılıxi bu ixni həl kılıx üçün idi. Olojamning danalığı Hudanıng bir pərixtisiningkidək ikən, zeminda yüz beriwatkan həmmə ixlarnı bilidikən, — dedi. **21** Xuning bilən padixah Yoabka: Maķull! Mana, bu ixka ijazət bərdim. Berip u yigit Abxalomni elip kəlgin, dedi. **22** Yoab yərgə yikiliplə bax urup, padixahka bəht-bərikət tilidi. Andin Yoab: I oojam padixah, eż կulungning təlipigə ijazət bərginingdin, eż կulungning sening aldingda iltipat tapkinini bugün bildim, — dedi. **23** Andin Yoab қozqılıp, Gəxuroqa berip Abxalomni Yerusalemıja elip kəldi. **24** Əmma padixah: — U menin yüzümni kərməy, eż əyigə barsun, degənidə. Xunga Abxalom padixahning yüzini kərməy, eż əyigə kətti. **25** Əmdi pütkül Israil təwəsidə Abxalomdək qiraylıq dəp mahtalıqan adəm yok idi. Tapinidin tartip qokkusioñiqə uningda heq əyib yok idi. **26** Uning qeqini qüxürgəndə (u hər yilning ahirida qeqini qüxürətti; qeqi eçirlixip kətkəqkə, xunga uni qüxürətti), qeqini padixahning «elqəm taraza»si bilən tartsa ikki yüz xəkəl qıktı. **27** Abxalomdin üq oçul wə Tamar isimlik

bir kız tuquldi. Kızı tolimu qiraylik idi. **28** Abxalom padixaḥning yüzini kerməy, Yerusalemda toptooqra ikki yil toxkuqə turdi; **29** Abxalom Yoabka adəm mangdurup, əzini padixaḥning ķexioja əwətixini etündi, əmma u kəlgili unimidi. Abxalom ikkinqi ķetim uning yenioja adəm əwətti, lekin Yoab kelixni halimidi. **30** Xuning bilən Abxalom eż hizmətkarlirioja: — Yoabning meningkigə yandax arpa teriklik bir parqə etizlik bar. Berip uningoja ot koyunglar, dəp buyrudi. Xundak, kılıp, Abxalomning hizmətkarliri Yoabning bu bir parqə etizlikioja ot koydi. **31** Andin Yoab қozojılıp Abxalomning əyigə kirip uningdin: Nemixka hizmətkarliring etizlikimoja ot koydi! — dəp soridi. **32** Abxalom Yoabka jawab berip: Mana, mən sanga adəm əwətip: Қeximoja kəlsun, andin padixaḥning ķexioja manga wakalitən baroquzup uningoja: Mən nemixka Gəxurdın yenip kəlgəndimən? U yerdə կalsam, yahxi bolattikən, dəp eytəkuzmakqi idim. Əmdi padixaḥ bilən didarlaxsam dəymən; məndə қəbihlik bolsa, u meni əltürsun, — dedi. **33** Xuning bilən Yoab padixaḥning ķexioja berip, uningoja bu həwərni yətküzdi. Padixaḥ, Abxalomni qaķirdi; u padixaḥning ķexioja kelip, padixaḥning aldida təzim kılıp bax urdi; padixaḥ Abxalomni səydi.

15 Bu ixlardin keyin Abxalom əzигə jəng hərwisi bilən atlarnı təyyarlatti həm eż aldida yügüridiojan əllik əskərni bekitti. **2** Abxalom tang səhərdə կopup, dərwazioja baridiojan yolning yenida turatti. Қaqan birsi dəwayimni kəssun dəp, padixaḥka ərz tutkılı kəlsə, Abxalom uni qaķirip: Sən կaysi xəhərdin kəlding, — dəp soraytti. U

kixi: Qulung Israilning palanqi kəbilisidin kəldi, desə,
3 Abxalom uningoja: Mana, dəwayinglar durus wə hək
ikən, lekin padixah təripidin əzигə wakalitən ərzingni
anglaxka köyulojan adəm yok, dəyttil. **4** Andin Abxalom
yənə: Kaxki, mən zeminda sorakqi kılinsam'idi, hər
kimning ərzi yaki dəwayi bolup, mening əximəja kəlsə,
uningəja adalət kərsitəttim! — dəytti. **5** Birkim uningoja
təzim kılqılı aldiəja barsa, Abxalom əolini uzutup, uni
tutup səyətti. **6** Abxalom xundak əlip padixahning
həküm qıçırixioja kəlgən Israilning hərbir adəmlirining
kəngüllirini utuwalatti. **7** Tət yil ətkəndə, Abxalom
padixahka: Mening Həbronda Pərwərdigarəja iqkən
kəsimimni ada kılıxım üçün, xu yərgə berixka ijazət
bərsəng; **8** qünki əkulung Suriyadiki Gəxurda turqinimda
kəsəm iqip: Əgər Pərwərdigar meni Yerusaleməja
kayıtursa, mən Pərwərdigarəja ibadət əlimən, dəp
eytənidi, — dedi. **9** Padixah uningoja: Tinq-aman berip
kəlgin, dewidi, u əzəliplip Həbrondoja kətti. **10** Lekin
Abxalom Israilning həmmə kəbililirigə məhpiy əlqilərni
mangdurup: Buroja awazini anglıqininglarda: «Abxalom
Həbronda padixah boldi!» dəp elan əlinglər, dedi. **11**
Əmdi ikki yüz adəm təklip bilən Abxalom bilən birgə
Yerusalemın barənənidi. Ular həkikiy əhəwaldin bihəwər
boloaqka, saddılık bilən barənənidi. **12** Abxalom ərbanlıq
ətküzgəndə, u adəm əwətip Dawutning məslihətqisi
bolojan Gilohluq Ahitofəlni ezbəxiri Gilohdin elip kəldi.
Xuning bilən kəst barənəseri küqəydi, Abxaloməja
əgəxkənlər barənəseri kəpüyüwatattı. **13** Dawutka
bir həwərqi kelip: Israilning adəmlirining kəngülli

Abxalomqa mayil boldi, — dedi. **14** Xuning bilən Dawut Yerusalemda uning bilən bolqan həmmə kul-hizmətkarlırıqa: Kopup қaqaylı! Bolmisa, Abxalomdin ķutulalmaymız. Ittik ketəyli; bolmisa, u tuyuksız üstimizgə besip kelip, bizgə bala kəltürüp xəhər həlkini ķılıq bisi bilən uridu, dedi. **15** Padixahning kul-hizmətkarlıri padixahka: Olojam padixah nemə bekitsə, xuni kilimiz, dedi. **16** Xuning bilən padixah pütün ailisidikilərni elip, qıkip kətti; əmma padixah kenizəkliridin onni ordioqa karaxka қoydi. **17** Padixah qıkip kətkəndə həmmə həlk uningoqa əgəxti; ular Bəyt-Mərħakta turup қaldı. **18** Həmmə hizmətkarlıri uning bilən billə [Kidron ekinidin] etüwatatti; barlık Kərətiylər, barlık Pələtiylər, barlık Gatlıqlar, yəni Gat xəhəridin qıkip uningoqa əgəxkən altə yüz adəm padixahning aldida mangatti. **19** Padixah Gatlik Ittayoqa: Sən nemixka biz bilən barisən? Yenip berip padixahning kəxida turqın; qünkü sən əz yurtungdin musapir bolup palanoqansən. **20** Sən pəkət tünügünlə kəlding, mən bugün կandaşigə seni əzüm bilən billə sərsan կilay? Mən bolsam, nəgə baralisam, xu yərgə barimən. Kərindaxliringni elip yenip katkin; Hudanıng rəhîm-xəpkıti wə həkikəti sanga yar bolqay! — dedi. **21** Lekin Ittay padixahka jawab berip: Pərwərdigarning hayatı bilən wə oqojam padixahning hayatı bilən kəsəm kılımənki, məyli hayat yaki mamat bolsun, oqojam padixah kəyərdə bolsa, կulung xu yərdimu bolidu! — dedi. **22** Dawut Ittayoqa: Əmdi sənmə berip [ekindin] ətkin, dedi. Xuning bilən Gatlik Ittay həmmə adəmliri wə uning bilən mangojan barlık bala-qakılıri ətüp kətti. **23** Həmmə həlk

etüwatkanda, pütkül xu yurttikilər kattik awaz bilən yiqlidi. Padixah əzimu Kidron ekinidin etkəndə, barlik həlk qəllük təripigə karap yol aldı. **24** Wə mana, Zadok bilən Lawiylarmu Hudaning əhdə sanduğunu kətürüp billə kəldi; ular Hudaning əhdə sanduğunu yerdə koydi. Barlik həlk xəhərdin qıkip etküqə Abiyatar bolsa, қurbanlıqlarnı sunup turatti. **25** Padixah Zadokka: Hudaning əhdə sanduğunu xəhərgə yandurup elip kirgin. Mən əgər Pərwərdigarning kezliridə iltipat tapsam, U qokum meni yandurup kelidu wə U manga əhdə sanduğunu wə Θz makanını yənə kərgüzidü; **26** lekin U mening toɔramda: Səndin hursənlikim yok, desə, mana mən; U meni կandak kılıxni layık kərsə, xundak kilsun, — dedi. **27** Padixah kahın Zadokka: Sən aldin kərgüqi əməsmu? Sən wə əz oɔlung Ahimaaz wə Abiyatarning oɔqli Yonatan, yəni ikkinglarning ikki oɔlunglar sanga həmrəh bolup tinqaman xəhərgə kaytキン. **28** Mana, mən silərdin həwər kəlgüqə qəldiki etkəllərdə kütüp turay, — dedi. **29** Xuning bilən Zadok bilən Abiyatar Hudaning əhdə sanduğunu Yerusalemqa կayturup berip, u yerdə կaldi. **30** Lekin Dawut Zəytun teojoqa qıkkanda, bexini yepip yalang ayaq bolup yiqlawatatti; uning bilən bolqan həmmə həlkning hərbiri bexini yepip yiqlap qikqiatatti. **31** Birsə kelip Dawutka: Ahitofelmu Abxalomning kəstigə katnaxşanlar iqidə ikən, dedi. Xuning bilən Dawut dua kılıp: I Pərwərdigar, Ahitofelning məslihətini əhməkənilikkə aylanduroqaysən, dedi. **32** Dawut taqning qokkisiqa, yəni adəttə u məhsus Hudaqa ibadət kılıdiqan jayqa yətkəndə, Arkilik Huxay toni yirtik, bexioqa topa-qang

qeqloran haldə uning aldişa kəldi. **33** Dawut uningoşa:
Mening bilən barsang, manga yük bolup կalısan; **34**
lekin xəhərgə kaytip berip Abxalomşa: I padixah, mən
bügüngə կədər atangning կul-hizmətkari bolqandək,
əmdi sening կul-hizmətkaring bolay, disəng, sən mən
üqün Ahitofelning məslihətini bikar կiliwetələysən. **35**
Mana Zadok wə Abiyatar degən kahinlarmu xu yərdə sən
bilən billə bolidu əməsmu? Padixahning ordisidin nemə
anglisang, Zadok bilən Abiyatar kahinlarqa eytkin. **36**
mana, ularning ikki oqlı, yəni Zadokning oqlı Ahimaaz
bilən Abiyatarning oqlı Yonatanmu xu yərdə ularning
yenida turidu. Hərnemə anglisang, ular arkılık manga
həwər yətküzgin — dedi. **37** Xuning bilən Dawutning
dostı Huxay xəhərgə bardi; Abxalommu dəl xu qəoqla
Yerusalemqa kirdi.

16 Dawut təqning qoikkisidin əmdila ətüxicə
Məfiboxətning hizmətkari Ziba ikki yüz nan, bir yüz
kixmix poxkili, yüz yazılık mewə poxkili wə bir tulum
xarabni ikki exəkkə artip uning aldişa qıktı. **2** Padixah,
Zibaşa: Bularni nemə üqün əkəlding? dedi. Ziba:
Exəklərni padixahning ailisidikilər menixi üqün, nanlar
bilən yazılık miwilərni oqlamlarning yeyixi üqün,
xarabni qəlda hərip kətkənlərning iqixi üqün əkəldim —
dedi. **3** Padixah: Olojangning oqlı nədə? — dəp soridi.
Ziba padixahqa jawab berip: U yənilə Yerusalemda կaldı,
qünki u: Bugün Israil jəmətidikilər atamning
padixahlığını manga yandurup beridu, dəp olturidu —
dedi. **4** Padixah Zibaşa: Mana Məfiboxətning həmmisi
sanga təwə bolsun, dewidi, Ziba: Mən siligə təzim

kılımən; silining aldilirida iltipat tapsam, i ɔojam padixah, — dedi. **5** Dawut padixah Bahuriməja kəlgəndə, mana Saulning jəmətidin bolğan, Geranıng oqlı Ximəy isimlik bir adəm xu yərdin uning aldiqa qıktı; u bu yakka kəlgəq kimdu birini қarəjawatatti. **6** U Dawutning əzигə wə Dawut padixahıning barlıq hizmətkarlirioja қarap taxlarnı attı; həmmə həlk bilən barlıq palwanlar padixahıning ong təripidə wə sol təripidə turattı. **7** Ximəy қarəjap: Yokal, yokal, həy sən қanhor, iplas! **8** Sən Saulning ornida padixah boldung, lekin Pərwərdigar uning jəmətining kənini sening bexingoja kayturdı; əmdi Pərwərdigar padixahlıknı oqlung Abxalomning қolioja bərdi; mana, əzüngning rəzilliking sening üstünggə qüxti, qünki sən bir қanhorsən! — dedi. **9** Zəruiyanıng oqlı Abixay padixahı: Nemixə bu əlük it ɔojam padixahıni қarəjisun? U yərgə berip uning bexini kəskili manga ijazət bərgəysən! — dedi. **10** Lekin padixah; I Zəruiyanıng oqulları, mening bilən nemə karinglar? U қarəjisə қarəjisun! Əgər Pərwərdigar uningoja, Dawutni қarəqiñin, dəp eytən bolsa, undakta kim uningoja: Nemixə bundak կilisən? — deyəlisun? **11** Dawut Abixayoja wə barlıq hizmətkarlirioja: Mana əz puxtumdin bolğan oqlum mening jenimni izdigən yərdə, bu Binyamin kixi uningdin artukraq կilmamdu? Uni қarəqiñili կoyqın, qünki Pərwərdigar uningoja xundak buyruptu. **12** Pərwərdigar bəlkim mening dərdlimni nəzirigə elip, bu adəmning bugün meni қarəqiñanlırining ornida manga yahxılık yandurar, dedi. **13** Xuning bilən Dawut əz adəmliri bilən yolda

mengiwərdi. Ximəy bolsa Dawutning uduldiki təoş
baqrıda mangəq қarəqaytti həm tax etip topa-qang
qaqatti. **14** Padixah wə uning bilən boləjan həlkning
həmmisi həriplər, mənzilgə barəqanda u yərdə aram aldi. **15**
Əmdi Abxalom barlıq Israillar bilən Yerusaleməqə kəldi;
Ahitofəl uning bilən billə idi. **16** Dawutning dosti arkılık
Huxay Abxalomning kəxişa kəlgəndə, u Abxaloməqə:
Padixah yaxisun! Padixah yaxisun! — dedi. **17** Abxalom
Huxayəqə: Bu sening dostungoşa kərsitidiqan
həmmi? Nemixəqə dostung bilən barmidinq? —
dedi. **18** Huxay Abxaloməqə: Yak, undak əməs, bəlki
Pərvərdigar wə bu həlk həmdə Israillarning həmmisi
kimni tallisa, mən uningətə təwə bolay wə uning yenida
turimən. **19** Xuningdin baxka kimning hizmitidə bolay?
Uning oqlining kexida hizmət kilməmdim? Sening
atangning kexida hizmət kılqandək, əmdi sening
kexingda hizmət kiliy, — dedi. **20** Andin Abxalom
Ahitofəlgə: Məslihətlixip yol kərsitinglar; qandaq kilsək
bolar? — dedi. **21** Ahitofəl Abxaloməqə: Atangning
ordisioşa қarioqılı қoyoşan kenizəkliri bilən billə yatqın;
xuning bilən pütkül Israil sening əzüngni atangoşa
nəprətlik kılqanlıqningni anglaydu; xundak kiliq sanga
əgəxkənlərning kolliri küqləndürülidü, dedi. **22** Xuning
bilən ular Abxalom üçün ordining əgzisidə bir qedir tiki;
Abxalom həmmə Israilning kəzliri aldida əz atisining
kenizəkliri bilən billə boldi. **23** U künlərdə Ahitofəlnin
bərgən məslihəti huddi kixi Hudadin sorap erixkən səz-
kalamdək hesablinatti. Uning Dawutka wə Abxaloməqə
bərgən həmmə məslihətimi həm xundak karilatti.

17 Ahitofel Abxalomqa: Manga on ikki ming adəmni talliwelixka ruhsət bərsəng, mən bugün keqə կօզօլիլ, Dawutni կօղլայ; **2** Mən uning üstigə qüxkinimdə u hərip, կոլլիր ajiz bolidu; mən uni alakzadə կիլիվետimən, xundakla uning bilən boləjan barlık həlk կազիdu. Mən pəkət padixaһnila urup өltürimən, **3** andin həmmə həlkni sanga bekindurup կայտurimən. Sən izdigən adəm yokalsa, həmmə həlk sening կեքինգօյա կայtidu; xuning bilən həmmə həlk aman-esən կաlidu, dedi. **4** Bu məslihət Abxalomqa wə Israilning barlık akşakallirioյа yakçı, **5** lekin Abxalom: Arkilik Huxaynimu qakiringlar; uning səzinimu anglaylı, — dedi. **6** Huxay Abxalomning կեքինգօյա kəlgəndə, Abxalom uningoյа: Ahitofel mundak-mundak eytti; u degəndək կիլայlimu? Bolmisa, sən bir məslihət bərgin, — dedi. **7** Huxay Abxalomqa: Ahitofelnıng bu wakitta bərgən məslihəti yahxi əməs, — dedi. **8** Huxay yənə mundak dedi: «Sən atang bilən adəmlirini bilisənoյу — ular palwanlardur, հազիր daladiki baliliridin juda կիլինգօյա qixi eyiktək pəyli yaman. Atang bolsa հեկիկiy jəngqidur, өz adəmliri bilən birgə konmaydu. **9** Mana u հազիր bir օյarda ya baxka bir yerdə məkünüwaləqan bolsa kerək. Mubada u awwal həlkimiz üstigə qüxsə xuni angliqən hərkim: Abxalomqa əgəxkənlər կրօլինգօյա uqraptu, — dəydu. **10** U wakitta hətta xir yürək palwanlarning yürəklirimu su bolup ketidu; qünki pütkül Israil atangning batur ikənlikini, xundakla uningoյа əgəxkənlərningmu palwan ikənlikini biliđu. **11** Xunga məslihətim xuki, pütkül Israil Dandin tartip Bəər-Xebaotiqə sening կեքինգօյա tez yioqilsun (ular

dengizdiki құmlardək кептур!). Sən өзүңг ularni baxlap jənggə qikkin. **12** Biz uni kəyərdə tapsak, xəbnəm yərgə qüxkəndək uning üstigə qüxəyli. Xuning bilən uning ezi wə uning bilən bolqan kixilərdin həq kimmu қalmaydu. **13** Əgər u bir xəhərgə kiriwalsimu, pütkül Israil xu yərgə arəjamqılarni elip kelip, xəhərni hətta uningdiki kiqik xəçil-taxlarnimu қaldurmay sərəp əkilip, dərya jiləsi oja taxliwetimiz». **14** Abxalom bilən Israilning həmmə adəmliri: Arkilik Huxayning məslihəti Ahitofəlning məslihətidin yahxi ikən, deyixti. Qünki Pərwərdigar Abxalomning bexioja bala kəlsun dəp, Ahitofəlning yahxi məslihətining bikar қılıníxini bekitkənidi. **15** Huxay Zadok bilən Abiyatar kahinlaroja: Ahitofəlning Abxalom bilən Israilning aksakallirioja bərgən məslihəti mundak mundak, əmma mening məslihətim bolsa mundak mundak; **16** hazırlı silər dərhal adəm əwətip Dawutka: Bu keqidə qəlning keqiklirdə konmay, bəlki tez etüp ketinglar, bolmisa padixah wə uning bilən bolqan həmmə həlk, halak boluxi mumkin, dəp yətküzunglar — dedi. **17** U wakitta Yonatan bilən Ahimaaz Ən-Rogəldə kütüp turatti; ular baxķılarning kərüp қalmaslıkı üçün xəhərgə kirmidi; bir dedəkning qikip ularoja həwər berixi bekitildi. ULAR berip Dawut padixahka həwərni yətküzdü. **18** Lekin bir yax yigit ularni kərüp ķelip, Abxalom oja dəp կoydi. Əmma bu ikkiylən ittik berip, Bahurimdiki bir adəmning əyigə kirdi. Bu adəmning höylisida կuduk bar idi; ular xuning oja qüxüp yoxurundi. **19** Uning ayali կudukning aorzi oja yapkuqini yepip üstigə soğuloqan buoqdayni teküp կoydi; xuning bilən həq ix axkarilanmudi. **20**

Abxalomning hizmətkarliri əygə kirip ayalning kexioja kelip: Ahimaaz bilən Yonatan kəyərdə? — dəp soridi. Ayal: Ular eriktin etüp kətti, dedi. Kəlgənlər ularni izdəp tapalmay, Yerusalemoja қaytip kətti. **21** Ular kətkəndin keyin, bu ikkiylən қuduktur qikip, berip Dawut padixahka həwər bərdi. Ular Dawutka: Қopup, sudin ətkin; qünki Ahitofəl seni tutux üçün xundak məslihət beriptu, — dedi. **22** Xuning bilən Dawut wə uning bilən bolqan barlıq həlk կօզօլիլ ıordan dəryasidin etti; tang atkuqə ıordan dəryasidin etmigən həqkim կամի. **23** Ahitofəl əz məslihətini kobul կilmiojanlığını kərüp exikini tokup, əz xəhəridiki əyigə berip, əyidikilərgə wəsiyat tapxuroqandın keyin, esilip əliwaldi. U əz atisining կəbrisidə dəpnə կilindi. **24** Xu arılıqta Dawut Mahanaimoja yetip kəlgənidi, Abxalom wə uning bilən bolqan Israilning həmmə adəmlirimu ıordan dəryasidin etüp bolqanidi. **25** Abxalom Yoabning ornida Amasanı қoxunning üstigə sərdar կilip կoydi. Amasa bolsa Yitra isimlik bir Israillik kixining oqlı idi. U kixi Nahaxning kizi Abigail bilən yekinqilik կiloqanidi. Nahax Yoabning anisi Zəruiya bilən aqasingil idi. **26** Israel bilən Abxalom Gileadning zeminida bargah tiki. **27** Dawut Mahanaimoja yetip kəlgəndə, Ammonylarning Rabbah xəhəridin bolqan Nahaxning oqlı Xobi bilən Lo-Dibarlıq Ammiəlning oqlı Makir wə Rogelimdin bolqan Gileadlık Barzillay degənlər **28** yotkan-körpə, das, қaqa-қuqa, buqday, arpa, un, կomaq, purqak, kizil max, қuruqan purqaklar, **29** həsəl, kaymak wə կoylarni kəltürüp, kala sütidə կilinoqan կurut-irimqik կatarlıklarni Dawut bilən həlkə yeyix üçün elip kəldi,

qünki ular: Xübhısızki, həlk qəldə herip-eqp, ussap kətkəndü, dəp oylioqanidi.

18 Dawut ezi bilən bolqan həlkni yioqip editlidi wə ularning üstigə mingbexi bilən yüzbexi köydi. **2** Andin Dawut həlkni üq bələkkə bəlüp jənggə qıqardı; birinqi bələknii Yoabning kol astida, ikkinqi bələknii Zəruiyaning oöli, Yoabning inisi Abixayning kol astida wə üqinqi bələknii Gatlik Ittayning kol astida köydi. Padixah həlkə: Bərhək, mənmu silər bilən jənggə qıkimən, dedi. **3** Lekin həlk; Sili qıqmisila, əgər biz қaqsak düxmən bizgə pərwa kılmayıdu; hətta yerimiz əlüp kətsəkmu bizgə pərwa kılmayıdu. Qünki əzliri bizning on mingimizgə barawər bolila. Yahxisi sili xəhərdə turup bizgə həmdəm boluxka təyyar turoqayla, dedi. **4** Padixah ularoqa: Silergə nemə layik kərünsə, xuni kılımən, — dedi. Xuning bilən həlk yüzdin, mingdin bolup xəhərdin qikiqatlında, padixah dərwazining yenida turdi. **5** Padixah Yoab bilən Abxay wə Ittayoqa: Mən üçün Abxalom oqa yahxi muamilidə bolup ayanglar, dedi. Padixahning [həmmə sərdarlırioqa] Abxalom toqrisida xundak tapilioqinida, barlık həlk tapilioqinini anglıdi. **6** Andin həlk Israil bilən sokuxkılı məydanoqa qıktı; sokux Əfraimning ormanlığında boldi. **7** U yərdə Israil Dawutning adəmliridin məəqlup boldi. U künü ular kattık kirojin kılindi — yigirmə mingi əldi. **8** Sokux xu zeminoqa yeyildi; ormanlık yəwətkənlər kiliqta əlgənlərdin kəp boldi. **9** Abxalom Dawutning oqulamliri bilən tuyuksız uqrıxip կaldı; Abxalom eż keqirioqa minip, qong dub dərihining köyük xahlirining tegidin ətkəndə, uning bexi dərəh xehioqa kəplixip կelip, u esilip կaldı; u

mingən keletalı bolsa aldişa ketip կaldı. **10** Birsi buni körüp Yoabka həwər berip: Mana, mən Abxalomning bir dub dərihidə sanggilap turojinini kerdüm, dedi. **11** Yoab həwər bərgən adəmgə: Nemə! Sən uni körüp turup, nemixka uni urup əltürüp yərgə qüxürmiding? Xundak կilojan bolsang, sanga on kümüx tənggə wə bir kəmər berəttim, — dedi. **12** U adəm Yoabka: Kolumna ming kümüx tənggə təgsimu, kolumni padixaḥning oqlışa uzatmayttim! Qünki padixaḥning həmmimiz aldida sanga, Abixayşa wə Ittayşa: Mening üçün hər biringlər Abxalomni ayanglar, dəp buyruqjinini angliduk. **13** Əgər mən ez jenimni təwəkkul կilip, xundak կilojan bolsam (hərkəndək ix padixaḥtin yoxurun կalmaydu!) sən meni taxlap, düxmining կatarida kərətting, — dedi. **14** Yoab: Sening bilən bundak deyixixkə qolam yok! — dedi-də, կolioja üq nəyzini elip dərəhtə sanggilaklıq հalda tirik turojan Abxalomning yürikigə sanjidi. **15** Andin Yoabning yaraş kətürgüqisi bolajan on oqlam Abxalomning qərisiga yiqilip, uni urup əltürdi. **16** Andin Yoab kanay qaldı; həlk Israelni կooqlaxtin yandi; qünki Yoab կoxunni qekinixkə qağırdı. **17** Ular Abxalomni ormanlıktiki qong bir azgalaja taxlap üstigə nuroqun taxlarni dəwiləp կoydi. Israillar bolsa keletalı hərbiri eż makanişa kətti. **18** Abxalom tirik waktida padixaḥ wadisida əzığə bir abidə turoquzoqanıdı. Qünki u: Mening namimni կaldurdioqanışa oqlum yok, dəp, u tax abidini eż nami bilən atioqanıdı. Xuning bilən bu tax bügüngə կədər «Abxalomning yadikari» dəp atılıdu. **19** Zadokning oqlı Ahimaaz [Yoabka]: Pərwərdigar seni düxmənliringdin կutkuzup sən üçün intikam aldi, dəp

padixahka hewer berixkə meni dərhal mangojuzojin, — dedi. **20** Lekin Yoab uningoja: Sən bugün hewer bərməysən, bəlki baxka bir küni hewer berisən; padixahning oqli elgini tüpəylidin, bugün hewer bərməysən, dedi. **21** Xuning bilən Yoab Kuxiyoja: Berip padixahka kərgininingni dəp bərgin, dedi. Kuxiylik Yoabka təzim kılıp yugürüp kətti. **22** Lekin Zadokning oqli Ahimaaz Yoabka yənə: Qandakla bolmisun bu Kuxiyning kəynidin yugürüxkə manga ijazət bərgin, — dedi. Yoab: I oqlum, sanga heqkandaq səyünqi bərgüdək hewer bolmisa, nemixka yugürüxni halaysən? — dedi. **23** U yənə: Qandakla bolmisun, meni yugürgüzgin, dedi. Yoab uningoja: Mang, yugür, dewidi, Ahimaaz Iordan dəryasidiki tüzlənglik bilən yugürüp Kuxiygə yetixip uningdin ətüp kətti. **24** Dawut iqki-taxkı dərwazining otturisida olturatti. Kəzətqi dərwazining əgzisidin sepilning üstigə qikip, bexini kətürüp kariwidi, mana bir adəmning yugürüp keliwatkinini kərdi. **25** Kəzətqi warkirap padixahka hewer bərdi. Padixah: Əgər u yalozu bolsa uningda qokum hewer bar, dedi. Həwərqi bolsa yekinlixip keliwatatti. **26** Andin kəzətqi yənə bir adəmning yugürüp kəlgini kərdi. Kəzətqi dərwaziwəngə: Mana yənə bir adəm yaloz yugürüp keliwatidu, — dedi. Padixah: Bumu həwərqi ikən, dedi. **27** Kəzətqi: Awwalkisining yugürüxi manga Zadokning oqli Ahimaazning yugürxidək kəründi, — dedi. Padixah: U yahxi adəm, hux hewer yətküzidu, — dedi. **28** Ahimaaz padixahka towlap: Salam! dəp padixahka yüzini yərgə təgküzüp təzim kılıp: Olojam padixahka ziyan yətkürüxkə köllirini kətürgən adəmlərni

məəplubiyətkə muptila қilojan Pərwərdigar Hudaliri mubarəktur! — dedi. **29** Padixah; Abxalom salamətmu? — dəp soridi. Ahimaaz jawab berip: Yoab padixahning kuli wə pekirlirini mangduroqanda, pekir kixilərning qong қalaymikənqılığını kərdum, lekin nemə ix bolqanlığını bilmidim, — dedi. **30** Padixah: Boldi, buyakta turup turqin, dedi. U bir tərəpkə berip turdi. **31** Wə mana, Kuxiy yetip kəldi; Kuxiy: Olojam padixah hux həwərni anglioqayla. Pərwərdigar bugün asiylik kılıp қozqalıjan həmmisidin silini կutkuzup, ulardin intikam aldi, dedi. **32** Padixah Kuxiyə: Yigit Abxalom salamətmu? dəp soridi. Kuxiy: Olojam padixahning düxmənliri wə silini қəstləxkə қozqalıqlarınarning həmmisi u yigitkə ohxax bolsun! — dedi. **33** Padixah tolimu azablinip, dərwazining təpisidiki balihaniçə yioqliqan peti qikti; u mangοlaq: I oqlum Abxalom! I oqlum, oqlum Abxalom! Kaxki, mən sening ornungda əlsəm bolmasmidil! I Abxalom, mening oqlum, mening oqlum! dedi.

19 Birsi Yoabka: Padixah Abxalom üçün yioqlap matəm tutmağta, dəp həwər bərdi. **2** Xuning bilən xu kündiki nusrət həlk üçün musibətkə aylandı; qunki həlk xu künidə: Padixah eż oqlı üçün қayoq-həsrət tartıwatidu, dəp anglidi. **3** U künü həlk sokuxtın keqip hijaləttə қalojan adəmlərdək, oqrılıkqə xəhərgə kirdi. **4** Padixah yüzini yepip: I, oqlum Abxalom, i Abxalom, mening oqlum, mening oqlum! — dəp қattık awaz bilən pəryad kətürdi. **5** Lekin Yoab padixahning əyigə kirip, uning қexioja kelip: Θəz jeningni, oqlulliring bilən kizliringning jenini, ayalliringning jeni bilən kenizəkliringning jenini

ķutkuzojan həmmə hizmətkarlarning yüzini sən bugün hijaləttə kıldurdung! **6** Sən əzünggə nəprətlinidioqanlarnı seyisən, seni seyidiqanlarqa nəprətlinidioqandək kılısən! Qünki sən bugün sərdarlıringni yaki hizmətkarliringni nəziringdə həqnərsə əməs degəndək kıldıng! Qünki bugün Abxalom tirik ķelip, biz həmmimiz əlgən bolsak, nəziringdə yahxi bolattikən, dəp bilip yəttim. **7** Əmdi qıkıp hizmətkarliringning kəngligə təsəlliy bərgin; qunki mən Pərwərdigar bilən ķəsəm ķilimənki, əgər qıkmışang, bugün keqə həq adəm sening bilən қalmaydu. Bu bala yaxlıkingdin tartip bugünkü küngiqə üstünggə qüxkən hərkəndək baladin eojir bolidu, — dedi. **8** Xuning bilən padixah qıkıp dərwazida olturdi, həmmə halkkə: Mana, padixah dərwazida olturidu, degən həwər yətküzülgəndə, ularning həmmisi padixahning ķexioqa kəldi. Əmma Israillar bolsa həmmisi ķeqip, əz əyigə կaytip kətti. **9** Əmdi Israel կəbilisidiki həmmə həlk օqluqla ķilixip: Padixah bizni düxmənlirimizning կolidin azad ķilojan, bizni Filistylərning կolidin ķutkuzojanidi. Əmma, u hazır Abxalom tüpəylidin zemindin əzini կaquruwatidu. **10** Lekin biz üstimizgə padixah boluxka məsih ķilojan Abxalom bolsa jəngdə əldi. Əmdi nemixka padixahni yandurup elip kelixkə gəp kilmaysılə? deyixti. **11** Dawut padixah Zadok bilən Abiyatar kahinlarqa adəm əwətip: Silər Yəhūdaning akşakalliriqa: [Padixah mundak dəydu]: — Həmmə Israillarning padixahni ordisiqə կayturup keləyli, deyixkən təliplirining həmmisi padixahning կulikioqa yətkən yərdə, nemixka silər bu ixta ulardin keyin կalisilər? **12** Silər meninq կerindaxlirim, meninq

ət-ustihanlirim turup, nemixka padixahni elip kelixtə
həmmisidin keyin қalısilər?! — dənglar. **13** Wə xundakla
yənə Amasaojimu: Padixah mundak dəydu: — Sən mening
ət-ustihanlirim əməsmusən? Əgər seni Yoabning ornida
mening қeximda daim turidiojan қoxunning sərdarı
kılımisam, Huda meni ursun həm uningdin artuk jazalisun
— dənglar, — dedi. **14** Buning bilən u Yəhudadiki
adəmlərning kəngüllirini bir adəmning kənglidək əzigə
mayıl қildi. Ular padixahka adəm mangdurup: Sən əzüng
bilən həmmə hizmətkarliring birgə yenip kelinglar, dəp
həwər yətküzdi. **15** Xuning bilən padixah yenip Iordan
dəryasılqə kəldi. Yəhudadiki adəmlər padixahni Iordan
dəryasidin etküzümüz dəp, padixahning aldişa Gilgalşa
barəjanidi. **16** Bahurimdin qıkkən Binyaminlik Geranıng
oqlı Ximəy aldirap kelip, Yəhudadiki adəmlər bilən
qüxüp, padixahning aldişa qıktı. **17** Ximəygə Binyamin
kəbilisidin ming adəm əgəxti; ular bilən Saulning jəmətidə
hizmətkar boləjan Ziba, uning on bəx oqlı wə yigirmə
hizmətkarımı uningoja қoxulup kəldi; bularning həmmisi
Iordan dəryasidin etüp padixahning aldişa qıktı. **18** Bir
kemə padixahning ihtiyarişa қoyulup, ailə tawabiatlırını
etküzük üçün uyan-buyan etüp yürətti. Padixah Iordan
dəryasidin etkəndə, Geranıng oqlı Ximəy kelip uning
aldıda yıkillip turup **19** padixahka: Olojam қullirişa
kəbihlik sanimiqayla; olojam padixah Yerusalemın
qıkkən kündə қullirining қılıqan kəbihlikini əslirigə
kəltürmigəyla; u padixahning kəngligə kəlmisun. **20**
Qünki қulliri əzining gunah қılıqinimni obdan bilidu;
xunga mana, mən Yüsüpning jəmətidin həmmidin awwal

bügün ojojam padixahni қарxi elixқa qıktımmən, — dedi. **21** Zəruiyaning oqlı Abixay buni anglap: Ximəy Pərvərdigarning məsih қılɔjinini қarοjiojan tursa, əlümgə məh̄kum қilinix lazim bolmamdu? — dedi. **22** Lekin Dawut: I Zəruiyaning oοqulliri, silərning mening bilən nemə karinglar? Bugün silər manga қarxi qikmaqqimusilər? Bügünkü kündə Israilda adəmlər əlümgə məh̄kum қilinixi kerəkmu? Bugün Israiloja padixah ikənlikimni bilməymənmə? — dedi. **23** Andin padixah Ximəygə: Sən əlməysən, — dedi. Padixah uningoja kəsəm կildi. **24** Əmdi Saulning nəwrisi Məfiboxət padixahni қarxi aloqili kəldi. Padixah kətkən kündin tartip sak-salamət kaytip kəlgən küngiqə, u ya putlirining tirnikini almiojan ya sakilini yasimiojan wə yaki kiyimlirini yumiojanidi. **25** U padixahni қarxi aloqili Yerusalemdin kəlgəndə, padixah uningdin: I Məfiboxət, nemixқa mening bilən barmiding? — dəp soridi. **26** U: I, ojojam padixah, қulliri akşak boləqaqka, exikimni toküp, minip padixah bilən billə baray, dedim. Əmma hizmətkarim meni aldap կoyuptu; **27** u yənə ojojam padixahıng aldida қullirining əqeywitini կildi. Lekin ojojam padixah Hudaning bir pərixtisidəktur; xuning üçün siligə nemə layik körünsə, xuni қilojaya. **28** Qünki atamning jəmətining həmmisi ojojam padixahıning aldida əlgən adəmlərdək idi; lekin sili əz қullirini əzliri bilən həmdastihan boləjanlar arisida կoydila; mening padixahıning aldida pəryad қilojili nemə həkkim bar? — dedi. **29** Padixah uningoja: Nemixқa ixliring tooqrisida səzliwerisən? Mening həkümüm, sən bilən Ziba yərlərni bəlüxiwelinglar, — dedi. **30**

Məfiboxət padixahka: Olojam padixah aman-esən eż əyigə kəlgəndin keyin, Ziba həmmisini alsimu razimən! — dedi.

31 Gileadlik Barzillaymu Rogelimdin qüxüp padixahni Iordan dəryasidin ətküzüp köyuxka kelip, padixah bilən billə Iordan dəryasidin etti. **32** Əmdi Barzillay heli yaxanojan bir adəm bolup, səksən yaxka kirgənidi. Padixah Mahənaimda turqan wakitta, uni կամdiqən dəl muxu adəm idi; qünki u heli katta bir kixi idi. **33** Padixah Barzillayoja: Mening bilən baroqin, mən səndin Yerusalemda əzümningkidə həwər alımən, dedi. **34** Lekin Barzillay padixahka: Mening birnəqqə künlük əmrüm қalıqandu, padixah bilən birgə Yerusalemoja baramdim?

35 Kulliri səksən yaxka kirdim. Yahxi-yamanni yənə pərk etələymənmə? Yəp-iqkinimning təmini tetalamdim? Yigit nəqmiqilər bilən kiz nəqmiqilərning awazini angliyalımadım? Nemixka kulliri oqojam padixaoja yənə yük bolımən? **36** Kulliri pəkət padixahni Iordan dəryasidin ətküzüp andin azraq uzitip köyay degən; padixah buning üqün nemixka manga xunqə xapaət kərsitudila? **37** Kullirining əlgəndə eż xəhīrimdə, atam bilən anamning kəbrisining yenida yetixim üqün կaytip ketixigə ijazət bərgəyla. Əmdi mana, bu yerdə eż kulliri Kimham bar əməsmə? U oqojam padixah bilən etüp barsun, uningoja əzlirigə nemə layik kerünsə xuni կiloqayla, — dedi. **38** Padixah; Kimham mening bilən etüp barsun; sanga nemə layik kerünsə uningoja xuni կilay, xundakla sən məndin hər nemə sorisang, sanga կilimən, — dedi. **39** Andin həlkning həmmisi Iordan dəryasidin etti, padixahmu etti. Andin padixah Barzillayni səyüp uningoja bəht tilidi;

Barzillay eż yurtioja yenip kətti. **40** Padixah Gilgaloja qikti, Kimħam uning bilən bardi. Yəħudadiki barlik adəmlər bilən Israilning həlkining yerimi padixahni dəryadin etküzüp uzitip köyojanidi. **41** Andin mana, Israilning barlik adəmliri padixahning ķexioja kelip: Nemixka ķerindaxlirimiz Yəħudaning adəmliri ooprilikqə padixahni wə padixahning ailə-tawabiatlirini, xundakla Dawutka əgəxkən həmmə adəmlərni Iordan dəryasidin etküzükə tuyəssər bolidu? — dedi. **42** Yəħudaning həmmə adəmliri Israilning adəmlirigə jawap berip: Qünki padixah bilən bizning tuqħanqılıkımız bar, nemixka bu ix üçün bizdin hapa bolisilər? Biz padixahningkidin bir nemini yidukmu, yaki u bizgə bir in'am bərdimu? — dedi. **43** Israilning adəmliri Yəħudaning adəmlirigə jawab berip: Kəbilə boyiqə aloğanda, padixahning [on ikki] ülüxtin oni bizgə təwədur, silergə nisbətən bizning Dawut bilən tehimu qongrak buradərqilikimiz bar. Nemixka bizni kəzgə ilmaysilər? Padixahımızni yandurup elip kelixkə awwal təxəbbus kılajanlar biz əməsmiduk? — dedi. Əmma Yəħudaning adəmlirining səzləri Israilning adəmlirining səzləridin tehimu ķattık idi.

20 Wə xundağ boldiki, xu yərdə Binyamin kəbilisidin, Bikrining oqlı Xeba isimlik bir iplas bar idi. U kanay qelip: — Bizning Dawutta həqkandak ortak nesiwimiz yok; Yəssəning oqlidin həqkandak mirasımız yok! I Israil, hərbirliringlar eż əyünglərgə yenip ketinglar, — dedi. **2** Xuning bilən Israilning həmmə adəmliri Dawuttin yenip Bikrining oqlı Xebaqa əgəxti. Lekin Yəħudaning adəmliri Iordan dəryasidin tartip Yerusalemojıqə eż padixahioja

qing baqlinip, uningoja əgəxti. **3** Dawut Yerusalemoja kelip ordisioja kirdi. Padixaḥ ordioja karaxka köyup kətkən axu on kenizəknı bir əygə կamap կoydi. U ularni bakti, lekin ularoja yekinqilik կilmidi. Xuning bilən ular u yerdə tul ayallardək əlgüqə կamalojan peti turdi. **4** Andin padixaḥ Amasaοja: Üq kün iqidə Yəhūdaning adəmlirini qakirip, yiojip kəlgin; ezungmu bu yerdə հazır bolqın, dedi. **5** Xuning bilən Amasa Yəhūdaning adəmlirini qakirip yiojkili bardı. Lekin uning undak կılıxi padixaḥ bekitkən wakittin keyin կaldi, **6** u wakitta Dawut Abixayοja: Əmdi Bikrining oqlı Xeba bizgə qüxüridiqan apət Abxalomning qüxürginidin tehimu yaman bolidu. Əmdi ojojangning hizmətkarlrini elip ularni կooqlap baroqın. Bolmisa, u mustəhkəm xəhərlərni igiliwelip, bizdin əzini կaquruxi mumkin, — dedi. **7** Xuning bilən Yoabning adəmliri wə Kərətiylər, Pələtiylər, xundakla barlıq palwanlar uningoja əgixip qikti; ular Yerusalemdin qikip, Bikrining oqlı Xebani կooqlıqili bardı. **8** Ular Gibeondiki կoram taxqa yekin kəlgəndə Amasa ularning aldioja qikti. Yoab üstibexioja jəng libasını kiyip, beligə օqilaplik bir kiliqini aşkan kəmər baqlıqanidi. U aldioja mengiwidi, kiliq օqilaptin qüxüp kətti. **9** Yoab Amasadin: Tinqlikmu, inim? — dəp soridi. Yoab Amasani səyməkqi bolqandək ong կoli bilən uni sakilidin tutti. **10** Amasa Yoabning yənə bir կolida kiliq barliojoja dikkət կilmidi. Yoab uning կorsikioja xundak tikətiki, üqəyliri qikip yərgə qüxti. İkkinqi ketim selixning hajiti կalmioqanidi; qunki u əldi. Andin Yoab bilən inisi Abixay Bikrining oqlı Xebani կooqlıqili kətti.

11 Yoabning oğulamlarından biri Amasanıng yenida turup:
Kim Yoab tərəptə turup Dawutni қollisa, Yoabka əgəxsun,
dəytti. **12** Əmma Amasa eż kenida yumilinip, yolning
ottursıda yatatti; uni kərgən həlkning hərbiri tohtaytti.
U kixi həmmə həlkning tohtıqınıni kərüp, Amasanıng
jəsitini yoldın etizlikkə tartıp կoydi həm bir kiyimni
uning üstigə taxlidi. **13** Jəsət yoldın yətkəlgəndin keyin
həlkning həmmisi Bikrining oğlı Xebani қooqlıqılı Yoabka
əgəxti. **14** Xeba bolsa Bəyt-Maakahdiki Abəlgıqə wə
Beriylıklerning yurtining həmmə yərlirini kezip Israilning
həmmə қəbililiridin etti. [Beriylıklermu] jəm bolup
uningoja əgixip bardı. **15** Xuning bilən Yoab wə adəmliri
kelip, Bəyt-Maakahdiki Abəldə uni muhasirigə aldı. Ular
xəhərning qərisidiki sepilning udulida bir istihkam saldı;
Yoabka əgəxkənlərning həmmisi kelip, sepilni ərüxkə
bazojanlawatkanda, **16** Danixmən bir hotun xəhərdin
towlap: Kulaq selinglar! Kulaq selinglar! Yoabni bu
yərgə qakırıp kelinglar, mening uning bilən səzləxməkqi
bolqinimni uningoja eytinglar, — dedi. **17** U yekin
kəlgəndə hotun uningdin: Sili Yoabmu? — dəp sordı. U:
Xundak, mən xu, dedi. Hotun uningoja: Dedəklirining
səzini anglioqayla, dedi. U: Anglawatımən, dedi. **18** Hotun:
Konılarda Abəldə məslihət tapķın, andın məsililər həl
ķilinidu, degən gəp bar; **19** Israilning tinq wə məmin
bəndiliridin birimən; sili hazır Israildiki ana kəbi qong
bir xəhərni harap ķiliwatidila; nemixķa Pərwərdigarning
mirasını yokatmakçı bolila? — dedi. **20** Yoab jawap berip:
Undak ix məndin neri bolsun! Məndin neri bolsun!
Mening hekənemini yutuwalıqum yaki yokatkum yoktur;

21 ix undak əməs, bəlki Əfraimdiki edirliktin Bikrining oqlı Xeba degən bir adəm Dawut padixahka қarxi կolini kətürüptü. Pəkət uni tapxursanglar, andin xəhərdin ketimən, dedi. Hotun Yoabka: Mana uning bexi sepildin siligə taxlinidu, — dedi. **22** Andin hotun əz danalığı bilən həmmə həlkə məslihət saldı; ular Bikrining oqlı Xebanıng bexini kesip, Yoabka taxlap bərdi. Yoab kanay qaldı, uning adəmliri xuni anglap, xəhərdin ketip, hərbiri əz əyigə kaytti. Yoab Yerusalem oqası padixahning қexioja bardı. **23** Əmdi Yoab pütkül Israilning қoxunining sərdarı idi; Yəhoyadanıng oqlı Binaya bolsa Kərətiylər bilən Pələtiylərning üstigə sərdar boldı. **24** Adoniram baj-alwanıqı bax boldı, Ahiludning oqlı Yəhoxafat bolsa diwan begi boldı; **25** Xewa katip, Zadok bilən Abiyatar kahin idi; **26** Yairlıq Ira bolsa Dawutka has kahin boldı.

21 Əmma Dawutning künliridə uda üq yil aqarqılık boldı. Dawut uning toqrluk, Pərwərdigardin soridi. Pərwərdigar uningoja: Aqarqılık Saul wə uning қanhor jəmətidikilər səwəbidin, yəni uning Gibeonluqlarnı қiroqın қılıqinidin boldı, dedi. **2** Padixah Gibeonluqlarnı qakırıp, ular bilən səzləxti (Gibeonluqlar Israillardin əməs idi, bəlki Amoriylarning bir қaldisi idi. Israil əslidə ular bilən əhdə қılıp կəsəm iqqənidid; lekin Saul Israil wə Yəhəudalarıqı bolqan қızılqınlığı bilən ularnı əltürükə intilgənidi). **3** Dawut Gibeonluqlarıqı: Silərgə nemə қılıp berəy? Mən қandaq қılıp bu gunahni kafarət қılıp yapsam, andin silər Pərwərdigarning mirasiqı bəht-bərikət tiliyələysilər? — dedi. **4** Gibeonluqlar uningoja: Bizning Saul wə uning jəmətidikilərdin altun-kümüx

sorax həkkimiz yok, wə bizning səwəbimizdin Israildin bir adəmnimu əlümgə məhkum kildurux həkkimiz yok, dedi. Dawut: Silər nemə desənglar, mən xundak kılıy, dedi. **5**
Ular padixahqa: Burun bizni yokatmakçı bolğan, bizni Israilning barlıq pasilliri iqidə turoqudək yeri қalmışın dəp, bizni һalak kılıxka kəstligən həlikj kixinining, **6** hazır uning ərkək nəslidin yəttisi bizgə tapxurup berilsun, biz Pərwərdigarning tallıqını bolğan Saulning Gibeah xəhīridə, Pərwərdigarning aldida ularni əltürüp, esip կoyaylı, dedi. Padixah: — Mən silərgə qoķum tapxurup berimən, dedi. **7** Lekin Dawut bilən Saulning oqlı Yonatanning Pərwərdigar aldida iqixkən kəsimi wəjidin padixah Saulning nəwrisi, Yonatanning oqlı Məfiboxətni ayidi. **8** Padixah Ayaħħning kizi Rizpahning Sauloja tuqup bərgən ikki oqlı Armoni wə Məfiboxətni wə Saulning kizi Miċal Məhəlatlıq Barzillayning oqlı Adriəl üqün bekıwalojan bəx oǒulni tutup, **9** Gibeonluklarning қolioja tapxurdi. Bular ularni dəngdə Pərwərdigarning aldida esip կoydi. Bu yəttəylən bir kündə əltürüldi; ular əltürülgəndə arpa ormisi aldidiki kūnlər idi. **10** Andin Ayaħħning kizi Rizpah bəz rəhtni elip, қoram üstigə yeyip saldı. U orma baxlanoqandin tartip asmandin yamoqur qüxkən wakitkığa, u yərdə olturnup kündüzi қuxlarning jəsətlərning üstigə konuxioqa, keqisi yirtküqlarning ularni dəssəp qəylixigə yol կoymidi. **11** Birsi Saulning keniziki, Ayaħħning kizi Rizpahning kıləŋanırını Dawutka eytti. **12** Xuning bilən Dawut Yabəx-Gileadtilikilərning kəxişa berip, u yərdin Saulning wə uning oqlı Yonatanning səngəklirini elip kəldi (Filistiyələr Gilboada Saulni əltürgən

künidə ularning jəsətlirini Bəyt-Xandiki məydanda esip қоюланıdı; Yabəx-Gileadtikilər əslidə bularni xu yərdin oorilikqə elip kətkənidi). **13** Dawut Saul bilən uning oɔlı Yonatanning səngəklirini xu yərdin elip kəldi; ular esip əltürülgən yəttəylənnin səngəklirinimu yiojıp қoydi, **14** andin xularni Saul bilən oɔlı Yonatanning səngəkliri bilən Binyamin zeminidiki Zelada, atisi kixning kəbrisidə dəpnə kıldı. Ular padixah əmr kılqandək kıldı. Andin Huda [həlkning] zemin toqıruluk dualırını ijabət kıldı. **15** Filistiy'lər bilən Israilning ottursida yənə jəng boldi, Dawut əz adəmliri bilən qüxüp, Filistiy'lər bilən sokuxti. Əmma Dawut tolimu qarqap kətti; **16** Rafahning əwladlıridin bolğan Ixbi-Binob Dawutni əltürmkqi idi; uning mis nəyzisining eçirlikü üç yüz xəkəl idi; uningoja yənə yengi sawut baqlaklık idi. **17** Lekin Zəruiyaning oɔlı Abixay uningoja yardımğa kelip Filistiyini ķiliqlap əltürdi. Xu künü Dawutning adəmliri uningoja kəsəm kılıp: Sən yənə biz bilən jənggə qıkmıojın! Bolmisa Israilning qırıcı eçüp կalidu, — dedi. **18** Bu ixtin keyin xundak boldiki, Gobta Filistiy'lər bilən yənə jəng boldi; u wakitta Huxatlıq Sibbikay Rafahning əwladidin bolğan Safni əltürdi. **19** Gobta yənə bir kətim Filistiy'lər bilən jəng boldi; u qəođda Bəyt-Ləhəmlik Yairning oɔlı Əl-Hanan Gatlıq Goliatning inisini əltürdi. Uning nəyzisining sepi bapkarning hadisidək idi. **20** Yənə bir jəng Gatta boldi; u yerdə egiz boyluk bir adəm bar idi, կollirining altidin barmaklıri, putlirining altidin barmaklıri bolup jəmiy yigirmə tət barmikə bar idi. U həm Rafahning əwlədi idi. **21** U Israillarning aldida turup ularni mazaq kıldı; lekin

Dawutning akisi Ximianing oɔli Yonatan uni eltürdi.
22 Bu tət kixi Gatlik Rafahning əwladi bolup, həmmisi Dawutning kolida yaki uning hizmətkarlririning kolida eltürüldi.

22 Pərwərdigar uni barlıq düxmənliridin həm Saul padixahning kolidin kutkuzojan küni, u Pərwərdigaroja bu küyni eytti: — **2** U mundak dedi: — Pərwərdigar mening hada teoqim, mening қorojnim, mening nijatkarimdur! **3** Huda mening қoram teximdur, mən Uningoja tayinimən — U mening қalkjinim, mening kutkuzojuqi münggüzüm, Mening egiz munarim wə baxpanahım, mening kutkuzojuqimdur; Sən meni zorawanlardın kutkuzisən! **4** Mədhıyılərgə layık Pərwərdigaroja mən nida kılımən, Xundak kılıp, mən düxmənlirimdin kutkuzulimən; **5** Qunki əlümning asarətliri meni қorxiwaldi, İhlassızlarning yamrap ketixi meni қorkitiwətti; **6** Təhətisaraning tanılıri meni qirmiwaldi, Əlüm sırtmaklıri aldimoja kəldi. **(Sheol h7585)** **7** Kiynalojinimda mən Pərwərdigaroja nida kıldı, Hudayimoja pəryad kəturdüm; U ibadəthanisidin awazimni anglidi, Mening pəryadim Uning қulikioja kirdi. **8** Andin yər-zemin təwrəp silkinip kətti, Asmanlarning ulliri dəhəxətlik təwrəndi, silkinip kətti; Qunki U ojəzəpləndi. **9** Uning dimioqidin is ərləp turatti, Açızidin qıkkən ot həmmisini yutuwətti; Uningdin kəmür qooqları qıktı; **10** U asmanlarni engixtürüp egiq qüxti, Puti astida tum қarangoğuluk idi. **11** U bir kerub üstidə pərwaz kıldı, U xamalning қanatlırıda kəründi. **12** U қarangoğulukni, xundakla yioqilojan sularni, Asmanlarning қoyuk bulutlarını, Əz ətrapida

qediri kıldı. **13** Uning aldida turoğan yorukluktin, Otluk qooşlar qikip etti; **14** Pərwərdigar asmanda güldürlidi; Həmmidin aliy Bolouqı awazini yangratti; **15** Bərhək, U oklirini etip, [düxmənlirimni] tarkitiwətti; Qakmaklärni qakturup, ularni kiykas-sürəngə saldı; **16** Xuning bilən dengizning təkti kərünüp қaldı, Aləmning ulliri axkarilandi, Pərwərdigarning tənbihə bilən, Dimiqining nəpisining zərbisi bilən. **17** U yukarıdin kolini uzitip, meni tutti; Meni uluɔ sulardın tartip aldı. **18** U meni küqlük düxminimdin, Manga əqmənlərdin կutkuzdi; Qünki ular məndin küqlük idi. **19** Külpətkə uqriqan künümədə, ular manga қarxi hujumqa etti; Birak Pərwərdigar mening tayangım idi. **20** U meni kəngri-azadə bir jayqa elip qıvardı; U meni կutkuzdi, qünki U məndin hursən boldı. **21** Pərwərdigar həkkaniylikimoja қarap manga iltipat kərsətti; Қolumning һalallığını U manga kayturdı; **22** Qünki Pərwərdigarning yollırını tutup kəldim; Rəzillik kılıp Hudayimdin ayrılip kətmidim; **23** Qünki uning barlıq həkümleri aldimdidur; Mən Uning bəlgilimiliridin qətnəp kətmidim; **24** Mən Uning bilən oqubarsız yürдum, Өzümnı gunahṭin neri қildim. **25** Wə Pərwərdigar həkkaniylikimoja қarap, Kəz aldida bolqan һalallığım boyiqə kılqanlırimni kayturdı. **26** Wapadar-mehribanlarqa Өzüngni wapadar-mehriban kərsitisən; Oqubarsızlarqa Өzüngni oqubarsız kərsitisən; **27** Sap dilliklarqa Өzüngni sap dillik kərsitisən; Tətürlərgə Өzüngni tətür kərsitisən; **28** Qünki Sən ajiz memin həlkni կutkuzisən; Birak kezliringni təkəbbur üstigə tikip, Ularnı xərməndə kılısən; **29** Qünki Sən Pərwərdigar mening

qiraɔjimdursən; Pərwərdigar meni başkan қarangojuluukni nurlanduridu; **30** Qünki Sən arkılık düxmən қoxuni arisidin yügürüp ettüm; Sən Hudayim arkılık mən sepildin atlap ettüm. **31** Təngrim — Uning yoli mukəmməldur; Pərwərdigarning sezi sinap ispatlanojandur; U Өzigə tayanojanlarning həmmisigə қalğandur. **32** Qünki Pərwərdigardin baxqa yənə kim ilahetur? Bizning Hudayimizdin baxqa kim қoram taxtur? **33** Təngri mening mustəhkəm қorojinimdur; U yolumni mukəmməl, tüptüz kılıdu; **34** U mening putlirimni keyikningkidək kılıdu; U meni yukarı jaylimoja turoquzidu; **35** Kollirimni urux қilixqa əgitidu, Xunglaxqa biləklirim mis kamanni kerələydi; **36** Sən manga nijatingdiki қalkanni bərding, Sening mulayim kəmtərliking meni uluq қıldı. **37** Sən kədəmlirim astidiki jayni kəng kılding, Mening putlirim teyilip kətmidi. **38** Mən düxmənlirimni қooqlap yokattim, Ular һalak bolmioquqə həq yanmidim. **39** Қayta turalmiojudək қılıp, Ularnı һalak қılıp yanjidim, Ular putlirim astida yiğildi. **40** Sən jəng қilixqa küq bilən belimni baqlıding; Sən manga hujum қılajanlarnı putum astida egildürdüng; **41** Düixmənlirimni manga arkını қılıp қaqkuzdung, Xuning bilən mən manga əqmənlərni yokattim. **42** Ular təlmürdi, birak қutkuzidiojan həqkim yok idi; Hətta Pərwərdigaroqa қariwidi, Umu ularoja jawab bərmidi. **43** Mən ularnı sokup yərdiki topidək қiliwəttim; Koqidiki patqaktək mən ularnı qəyliwəttim; Ularning üstidin petikdiwəttim. **44** Sən meni həlkimning nizaliridin қutkuzoqansən; Sən meni əllərning bexi boluxqa saklıding; Manga yat bolqan bir həlk hizmitimdə bolmakta. **45** Yat

əldikilər manga zəiplixip təslim bolidu; Anglix bilənla
ular manga itaət kılıdu; **46** Yat əldikilər qüxkünlixip
ketidu; Ular eəz istihkamliridin titrigən haldə qikip
kelidu; **47** Pərwərdigar hayattur! Mening Əoram Texim
mubarəklənsun; Nijatim boləqan əoram tax Huda aliydur,
dəp mədhəyilənsun! **48** U, yəni mən üçün toluk ķisas
aloqı Təngri, Həlkərnı manga boysunduroqıqidur; **49** U
meni düxmənlirim arisidin qıkarojan; Bərhək, Sən meni
manga hujum ķılqanlardın yukarı kətürdüng; Zorawan
adəmdin Sən meni ķutuldurdung. **50** Muxu səwəblik
mən əllər arisida sanga təxəkkür eytimən, i Pərwərdigar;
Namingni uluqlap küylərni eytimən; **51** U bolsa Əzi
tikligən padixahka zor ķutkuuzxlarnı beqixlaydu; Əzi
məsih ķilojiniqa, Yəni Dawutka həm uning nəsligə
mənggүigə eżgərməs muhəbbətni kərsitudu.

23 Təwəndikilər Dawutning ahirkı sözlidir: —
Yəssəning oqlı Dawutning bexariti, Yukarı mərtiwigə
kətürülgən, Yakupning Hudasi tərəpidin məsihləngən,
Israilning səyümlük küyqisining bexarət sözleri mana: — **2**
Pərwərdigarning Rohı mən arkılık söz kıldı, Uning sözleri
tilimdidur. **3** Israilning Hudasi söz kıldı, Israilning Əoram
Texi manga xundak dedi: — Kimki adəmlərning arisida
adalət bilən səltənət ķilsa, Kimki Hudadin ķorkux bilən
səltənət ķilsa, **4** U կuyax qıkkandiki tang nuridək, Bulutsız
səhərdək bolidu, Yamoqurdin keyin asman süzük boluxi
bilən, Yumran maysilar tupraktın qıçıdu, mana u xundak
bolidu. **5** Bərhək, mening əyüm Təngri aldida xundak
əməsmu? Qünki U mən bilən mənggülük əhdə tüzdi, Bu
əhdə həmmə ixlarda mupəssəl həm mustəhkəmdur; Qünki

mening barlıq nijatlıq ixlirimni, Həmmə intizarlıkimni,
U bərk uroquzmamdu? **6** Lekin iplaslarning həmmisi
tikənlərdək, Həqkim kolida tutalmıqaqka, qəriwetilidu. **7**
Ularqa kol uzatkuqi əzini təmür қoral wə nəyzə sepi
bilən korallandurmisa bolmaydu; Ular haman turoğan
yeridə otta kəydürüwetilidu! **8** Dawutning palwanlirining
isimliri təwəndikidək hatirləngəndur: — Tahkimonluk
Yoxəb-Baxsəbət sərdarlarning bexi idi. U bir ketimlik
jəngdə nəyzə oynitip, səkkiz yüz adəmni əltürgənidi. **9**
Keyinkisi Ahohiy Dodoning oqlı Əliazar idi; Filistiy'lər
yioqılıp jəng kılmakçı boldi; xu wakitta Dawut wə uningoja
həmrəh bolup qıkkən üq palwan ularni jənggə qakirdi;
Əliazar xu üqtin biri idi. Lekin Israillar qekindi; **10** u
közəqılıp, taki beliki telip, қoli қılıqka qaplixip қaloqqa
Filistiy'lərni kirdi. U küni Pərwərdigar Israillarni qong
nusrətkə erixtürdi. Həlk uning ķexioja կaytқanda pəkət
olja yioqix ixila қaləjanidi. **11** Wə uningdin keyinkisi
Hərarlıq Agiyning oqlı Xammah idi. Bir küni Filistiy'lər
köxun bolup yioqilojanidi; yekin ətrapta koyuk əskən
bir կızıl maxlıq bar idi. Kixilər Filistilərning aldidin
ķaqkanidi, **12** Xammah bolsa կızıl maxlıq otturisida
məzmut turup, uni կooqdap Filistiy'lərni kirdi; xuning bilən
Pərwərdigar [Israillarqa] օqayət zor nusrət ata kıldı. **13**
Orma waqtida ottuz yolbaxqi iqidin yənə üqi Adullamning
qəriəqə qüxüp, Dawutning yenioja kəldi. Filistiy'lərning
köxuni Rəfayim wadisioja bargah կuroqanidi; **14** u qəoqda
Dawut կoroqanda idi, Filistiy'lərning կarawulgahı bolsa
Bəyt-Ləhəmdə idi. **15** Dawut ussap: Ah, birsi manga
Bəyt-Ləhəmning dərwazisining yenidiki կuduktur su

əkilip bərgən bolsa yahxi bolatti! — dewidi, **16** bu üq palwan Filistilərning ləxkərgahıdin bəsüp ətüp, Bəyt-Ləhəmning dərwazisining yenidiki կuduktur su tartti wə Dawutka elip kəldi; lekin u uningdin iqbili unimidi, bəlki suni Pərvərdigarə atap teküp: **17** — I Pərvərdigar, bundak ix məndin neri bolsun! Bu üq adəmning əz həyatiqa təwəkkul kılıp berip əkəlgən bu su ularning əeni oħħax əməsmu! — dedi. Xuning üqün u iqixkə unimidi. Bu üq palwan kılıqan ixlar dəl xular idi. **18** Zəruiyaning oqlı Yoabning inisi Abixay bu üqining bexi idi. U üq yüz adəm bilən қarxilixip nəyzisini pikiritip ularni əltürgən. Xuning bilən u bu «üq palwan» iqidə nami qikkanidi. **19** U bu üqəylənninq iqidə əng hərmətliyi idı, xunga ularning bexi idi; lekin u awwalkı üqəyləngə yətməytti. **20** Yəhoyadaning oqlı Binaya Kabzəeldin bolup, bir batur palwan idi; u kəp қaltış ixlarni kılıqan. U Moabiy Ariəlning ikki oqlını əltürgən. Yənə կar yaqışan bir küni azgalşa qüxüp, bir xirni əltürgənidi. **21** U həm küqtünggür bir misirlikni əltürgənidi. Misirlikning қolida bir nəyzə bar idi, lekin Binayanıñ қolida bir həsila bar idi. U misirlikning қolidin nəyzisini tartiwelip, əz nəyzisi bilən uni əltürdi. **22** Bu ixlarnı Yəhoyadaning oqlı Binaya kılıqan bolup, u üq palwan arisida nam qıkarəqanidi. **23** U ottuz yolbboxı iqidə hərmətlik idi. Lekin u awwalkı üq palwanı yətməytti. Dawut uni əzining pasiban begi kıldı. **24** Ottuz yolbboxı iqidə Yoabning inisi Asahəl, Bəyt-Ləhəmlik Dodonıñ oqlı Əl-Hənan bar idi. **25** [Buningdin baxka]: Hərodluk Xammah, Hərodluk Elika, **26** Patlılık Hələz, Təkoalıq İkkəxnıñ oqlı Ira,

27 Anatotluk Abiezər, Huxatlıq Mibonnay, **28** Ahohluk Zalmon, Nitofatlıq Maḥaray, **29** Nitofatlıq Baanaḥning oqlı Hələb, Binyaminlardın Gibeahlıq Ribayning oqlı Ittay, **30** Piratonluq Binaya, Gaax wadiliridin Hıdday, **31** Arbatlıq Abi-Albon, Barhımluk Azmawət, **32** Xaalbonluq Əliyahba, Yaxənning oqlulliri, Hərarlıq Xammaḥning [oqlı] Yonatan, Hərarlıq Xararning oqlı Ahiyam, **34** Maakatiy Ahasbayning oqlı Əlifələt, Gilonluq Ahitofəlning oqlı Eliyam, **35** Karməllik Həzray, Arbilik Paaray, **36** Zobaḥdin bolоjan Natanning oqlı Igäl, Gadlik Banni, **37** Ammoniy Zələk, Bəərotluk Naharay (u Zəruiyaning oqlı Yoabning yaraq kətürgüqisi idi), **38** Yitrilik Ira, Yitrilik Garəb **39** wə Hittiy Uriya қatarlıqlar bolup, ularning həmmisi ottuz yəttə kixi idi.

24 Pərwərdigarning oqəzipi Israiloja yənə կօզօլdi. Xuning bilən U ularni jazalax üçün Dawutni կօզօվidi, u adəm qıkırıp, ularqa: — Israillar bilən Yəhūdalıqlarning sanini al, dedi. **2** Padixah əz yenida turoğan կօxun sərdarı Yoabka: Baroqin, Dandin tartip Bəər-Xebaoqıqə Israilning həmmə կəbililirining yurtlirini kezip, həlkni sanap qikkin, mən həlkning sanini biləy, dedi. **3** Yoab padixahka: Bu həlk hazır məyli կաqılık bolsun, Pərwərdigar Hudaying ularning sanini yüz həssə axuroqay. Buni oqojam padixah əz kəzi bilən kərgəy! Lekin oqojam padixah nemixka bu ixtin hux bolidikin? — dedi. **4** Əmma Yoab bilən կoxunning baxka sərdarliri unimisimu, padixahning yarlıkı ulardin küqlük idi; xuning bilən Yoab bilən կoxunning baxka sərdarliri Israilning həlkini sanıqılı padixahning կexidin qıktı. **5** Ular Iordan

dəryasidin ətüp Yaazərgə yekin Gad wadisida Aroərdə, yəni xəhərning jənub təripidə bargah tiki. **6** Andin ular Gileadkə wə Tahtim-Hədxining yurtioqa kəldi. Andin Dan-Yaanoqa kelip aylinip Zidonoqa bardı. **7** Andin ular Tur degən қorohanlıq xəhərgə, xundakla Hıwiylar bilən Қanaaniylarning həmmə xəhərlirigə kəldi; andin ular Yəhuda yurtining jənub təripigə, xu yərdiki Bəər-Xebaqlıqə bardı. **8** Xundak kılıp ular pütkül zeminni kezip, tokkuz ay yigirmə kün ətkəndin keyin, Yerusaleməqə yenip kəldi. **9** Yoab padixahkə həlkning sanini məlum kılıp: Israilda kiliq kətürələydiqən baturdin səkkiz yüz mingi, Yəhudadada bəx yüz mingi bar ikən, dedi. **10** Dawut həlkning sanini aloqandin keyin, wijdani azablandı wə Pərwərdigarəqə: Bu ķilojnim eçir gunah boluptu. I Pərwərdigar, ķulungning ķəbihlikini kətürüwətkəysən; qunki mən tolimu əhməkanilik kiptimən, dedi. **11** Dawut ətigəndə turojanda Pərwərdigarning səzi Dawutning aldin kərgüqisi bolоjan Gad pəyəqəmbərgə kelip: **12** — «Berip Dawutkə eytkin, Pərwərdigar: — Mən üq [bala-kazani] aldingoqa կoyımən, ularning birini talliwaloqın, mən xuni üstüngə qüxürimən, dəydu — degin» — deyildi. **13** Xuning bilən Gad Dawutning ķexioqa kelip buni uningoqa dedi. U uningoqa: «Yəttə yiləiqə zeminingda aqarqılık sanga bolsunmu? Yaki düxmənliring üq ayoqıqə seni կooqlap, sən ulardin կaqamsən? Wə yaki üq küngiqliqə zeminingda waba tarkalsunmu? Əmdi sən obdan oylap, bir nemə degin, mən meni Əwətküqigə nemə dəp jawap berəy?» — dedi. **14** Dawut Gadkə: Mən tolimu tənglikdə կaldım! Səndin ətünəyki, biz Pərwərdigarning կolioqa

qüxəyli; qünki Uning rəhimdilliki zordur; insanning
köliçə pəkət qüxüp կalmıqaymən! — dedi. **15** Xuning
bilən Pərwərdigar ətigəndin tartip bekitilgən wakitkiqə
waba qüxürdi. Dandin tartip Bəər-Xebaçıqə yətmix
ming adəm əldi. **16** Əmdi pərixtə կolini Yerusalemə
uzutup xəhərni հալակ կիլա degəndə, Pərwərdigar eçir
həkümidin puxayman kılıp, həlkni հալակ կiliwatkan
Pərixtigə: Əmdi boldi կիլօյն; կունցni յօյկին, — dedi. U
wakitta Pərwərdigarning Pərixtisi Yəbusiy Arawnahning
haminining yenida idi. **17** Dawut həlkni yokitiwatkan
pərixtini kərgəndə Pərwərdigarə: Mana, gunah կիլօյն
mən, կəbihlik կիլօյqi məndurmən. Lekin bu կoylar
bolsa nemə կildi? Sening կolung mening üstümgə
wə atamning jəmətinən üstigə qüxsun! — dedi. **18**
Xu küni Gad Dawutning կexioja kelip uningoja: Berip
Yəbusiy Arawnahning haminioja Pərwərdigarə atap
bir կurbangah yasiōjin, dedi. **19** Dawut Gadning səzi
boyiqə Pərwərdigar buyruqəndək կildi. **20** Arawnah կarap
padixah bilən hizmətkarlarning eż təripigə keliwatkinini
kərüp, aldioja qikip padixahning aldida yüzini yərgə
təkküzüp, təzim կildi. **21** Arawnah: Օյojam padixah nemə
ix bilən կullirining aldioja kəldilikin? — dəp soridi. Dawut:
Həlkning arisida wabani tohtitix üçün, bu hamanni
səndin setiwelip, bu yerdə Pərwərdigarə bir կurbangah
yasiōjili kəldim, — dedi. **22** Arawnah Dawutka: Օյojam
padixah əzliri nemini halisila xuni elip կurbanlıq կilsila.
Mana bu yerdə kəydürmə կurbanlıq üçün kalilar bar,
otun կilixka haman tepidiojan tirnilar bilən kalilar ning
boyunturukliri bar. **23** I padixah, buning հəmmisini

mənki [Arawnah] padixahka təkdir kılıy, dedi. U yənə padixahka: Pərwərdigar Hudaliri silini қobul қılıp xəpkət kərsətkəy, dedi. **24** Padixah Arawnahoja: Yak, қandakla bolmisun bularni səndin əz nərhidə setiwalmisam bolmaydu. Mən bədəl təliməy Pərwərdigar Hudayimoja kəydürmə қurbanlıklarnı hərgiz sunmymən, — dedi. Andin Dawut haman bilən kalilarnı əllik xəkəl kümüxkə setiwaldi. **25** Andin Dawut u yərdə Pərwərdigaroja bir қurbanbah yasap, kəydürmə қurbanlıklär bilən inaklık қurbanlıkları қıldı. Pərwərdigar zemin üçün қilojan dualarnı қobul қılıp, waba Israilning arisida tohtidi.

Padixahlar 1

1 Dawut padixah heli yaxinip қалоjanidi; uni yotkan-ədiyal bilən yapsimu, u issimaytti. **2** Hizmətkarliri uningoja: — Olojam padixah əzliri üçün, aldilirida turidiojan bir pak kız tapkuzayli; u padixahın həwər elip, silining қуqaklirida yatsun; xuning bilən ojojam padixah issiyla — dedi. **3** Ular pütkül Israil zeminini kezip güzəl bir kızni izdəp yürüp, ahiri Xunamlik Abixagni tepip padixahning aldioja elip kəldi. **4** Kız intayın güzəl idi; u padixahın həwər elip uning hizmitidə bolatti, əmma padixah uningoja yekinqılık kilmaytti. **5** Əmma Haggitning oqlı Adoniya mərtivisini kətürməkqi bolup: «Mən padixah bolımən» dedi. U əzигə jəng hərwiliri bilən atlıklarnı wə aldida yuridiojan əllik əskərni təyyar kıldı **6** (uning atisi həqqaqan: «Nemixka bundak kılısən?» dəp, uningoja tənbih-tərbiyə beripmu bağmiojanidi həm u naħayiti kelixkən yigit bolup, anisi uni Abxalomdin keyin tuqşanidi). **7** U Zəruiyaning oqlı Yoab wə kahin Abiyatar bilən məslihət kılıxip turdi. Ular bolsa Adoniyaqa əgixip uningoja yardım berətti. **8** Lakin kahin Zadok wə Yəhoyadaning oqlı Binaya, Natan pəyojəmbər, Ximəy, Rəy wə Dawutning eż palwanlıri Adoniyaqa əgəxmidi. **9** Adoniya կoy, kala wə bordiojan torpaqlarnı Ən-Rogəlning yenidiki Zohələt degən taxta soydurup, həmmə aka-ukilirini, yəni padixahning oqulları bilən padixahning hizmitidə bolğan həmmə Yəhudalarnı qakırdı. **10** Lakin Natan pəyojəmbər, Binaya, palwanlar wə eż inisi Sulaymanni u qakırmidi. **11** Natan bolsa Sulaymanning anisi Bat-Xebaşa: — «Anglimidingmu?

Həggitning oqlı Adoniya padixah boldi, lekin ojojimiz Dawut uningdin həwərsiz. **12** Əmdi mana, əz jening wə oqlung Sulaymanning jenini kutkuzuxka mening sanga bir məslihət beriximkə ijazət bərgəysən. **13** Dawut padixahning aldişa berip uningoja: — Ojojam padixah, əzliri kəsəm kılıp əz kəminilirigə wədə kılıp: «Sening oqlung Sulayman məndin keyin padixah bolup təhtimdə olturidu» degən əməsmidilə? Xundak turuqluk nemixka Adoniya padixah bolidu? — degin. **14** Mana, padixah bilən səzlixip turoqiningda, mənmu sening kəyningdin kirip səzüngni ispatlaymən, — dedi. **15** Bat-Xeba iqbırı əygə padixahning kəxişə kirdi (padixah tolimu kərip kətkənidə, Xunamlik Abixag padixahning hizmitidə boluwatattı). **16** Bat-Xeba padixahka engixip təzim kıldı. Padixah: — Nemə təliping bar? — dəp soridi. **17** U uningoja: — I ojojam, sili Pərvərdigar Hudaliri bilən əz dedəklirigə: «Sening oqlung Sulayman məndin keyin padixah bolup təhtimdə olturidu» dəp kəsəm kılınanidila. **18** Əmdi mana, Adoniya padixah boldi! Lekin i ojojam padixah, silining uningdin həwərliri yok. **19** U kəp kalilarnı, bordak torpaqlar bilən köylərni soydurup, padixahning həmmə oqlullurını, Abiyatar kahinni wə қoxunning sərdarı Yoabni qakırdı. Lekin külliri Sulaymanni u qakırmidi. **20** Əmdi, i ojojam padixah, pütkül Israilning kəzləri siligə tikilməktə, ular ojojam padixahning əzliridin keyin təhtlidiridə kimning olturidiojanlıkı toqrisida ularoja həwər berixlirini kütixiwatidu; **21** bir қararoja kəlmisilə, ojojam padixah əz ata-bowiliri bilən billə uhlaxka kətkəndin keyin, mən bilən oqlum Sulayman gunahkar

sanılıp kalarmızmikin, — dedi. **22** Mana, u tehi padixah bilən səzlixip turoqinida Natan pəyoqəmbərmu kirip kəldi. **23** Ular padixahı: — Natan pəyoqəmbər kəldi, dəp həwər bərdi. U padixahıning aldişa kiripla, yüzini yərgə yekip turup padixahı təzim kıldı. **24** Natan: — I ojojam padixahı, sili Adoniya məndin keyin padixah bolup menin təhtimdə olturidu, dəp eytənədilim? **25** Qünki u bugün qüxüp, kəp buğa, bordiojan torpaqlar bilən қoylarnı soydurup, padixahıning həmmə oqullirini, қoxunning sərdarlarını, Abiyatar kahınnı qakırdı; wə mana, ular uning aldida yəp-iqip: «Yaxisun padixahı Adoniya!» — dəp towlaxmakta. **26** Lekin կulliri boləjan meni, Zadok kahınnı, Yəhoyadanıng oğlı Binayani wə կulliri boləjan Sulaymannı u qakırmidi. **27** Ojojam padixah kimning əzliridin keyin ojojam padixahıning təhtidə olturidiojanlığını eż կullirioşa ukturmay u ixni buyrudilim? — dedi. **28** Dawut padixahı: — Bat-Xebani aldimoşa կiqkiringlar, dedi. U padixahıning aldişa kirip, uning aldida turdi. **29** Padixah bolsa: — Jenimni həmmə kiyinqılıktın kutkuzojan Pərwərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, **30** mən əslidə Israilning Hudasi Pərwərdigar bilən sanga kəsəm կilip: «Sening oqlung Sulayman məndin keyin padixah bolup ornumda menin təhtimdə olturidu» dəp eytənimdək, bugünkü kündə mən bu ixni qokum wujudka qikirimən, — dedi. **31** Wə Bat-Xeba yüzini yərgə yekip turup padixahı təzim կilip: — Ojojam Dawut padixahı əbədiy yaxisun! — dedi. **32** Dawut padixahı: — Zadok kahınnı, Natan pəyoqəmbərni, Yəhoyadanıng oğlı Binayani aldimoşa qakiringlar, dedi.

Ular padixahning aldişa kəldi. **33** Padixah ularoşa:
— Olojanglarning hizmətkarlırini əzünglaroşa қoxup,
Sulaymanni əz ķeqirimgə mindürüp, Gihonqa elip
beringlar; **34** u yerdə Zadok kahin bilən Natan pəyəmbər
uni Israilning üstigə padixah boluxka məsih kilsun. Andin
kanay qelip: — Sulayman padixah yaxisun! dəp towlanglar.
35 Andin u təhtimdə olturuxka bu yərgə kəlgəndə, uningoşa
əgixip menginglar; u mening ornumda padixah bolidu;
qünki mən uni Israil bilən Yəhūdaning üstigə padixah
boluxka təyinlidim, — dedi. **36** Yəhoyadaning oqlı Binaya
padixahka jawab berip: — Amin! Olojam padixahning
Hudasi Pərwərdigarmu xundak buyrusun! **37** Pərwərdigar
ojojam padixah bilən billə bolqandək, Sulayman bilən
billə bolup, uning təhtini ojojam Dawut padixahningkidin
tehimu uluoq kiləy! — dedi. **38** Zadok kahin, Natan
pəyəmbər, Yəhoyadaning oqlı Binaya wə Kərətiylər
bilən Pələtiylər qüxiüp, Sulaymanni Dawut padixahning
ķeqirioşa mindürüp, Gihonqa elip bardi. **39** Zadok kahin
ibadət qediridin may bilən toləjan bir münggüzni elip,
Sulaymanni məsih kıldı. Andin ular kanay qaldi. Həlkning
həmmisi: — Sulayman padixah yaxisun! — dəp towlasti.
40 Həlkning həmmisi uning kəynidin əgixip, sunay qelip
zor xadlik bilən yər yeriləqudək təntənə kilixti. **41** Əmdi
Adoniya wə uning bilən jəm boləjan mehmanlar oqızalinip
qikqanda, xuni anglidi. Yoab kanay awazini anglioşanda:
— Nemixka xəhərdə xunqə kiykas-sürən selinidu? —
dəp soridi. **42** U tehi səzini tügətməyla, mana Abiyatar
kahinining oqlı Yonatan kəldi. Adoniya uningoşa: —
Kirgin, kəysər adəmsən, qoķum bizgə hux həwər elip

kəlding, — dedi. **43** Yonatan Adoniyaqa jawab berip:
— Undak əməs! Olojimiz Dawut padixah Sulaymanni
padixah қildi! **44** Wə padixah ezi uningoja Zadok kahinni,
Natan pəyəqəmbərni, Yəhoyadaning oqlı Binayani wə
Kərətiylər bilən Pələtiylərni həmrəh kılıp əwitip, uni
padixahning ķeqirioja mindürdi; **45** andin Zadok kahin
bilən Natan pəyəqəmbər uni padixah boluxką Gihonda
məsih қildi. Ular u yərdin qıkip xadlik kılıp, pütkül
xəhərni kiykas-sürən bilən lərzigə saldı. Siz anglawatkan
sada dəl xudur. **46** Uning üstigə Sulayman hazır padixahlıq
təhtidə olturiwatidu. **47** Yənə kelip padixahning
hizmətkarları kelip olojimiz Dawut padixahka: «Hudaliri
Sulaymanning nəmini siliningkidin əwzəl kılıp, təhtini
siliningkidin uluq kılqay!» dəp bəht tiləp mubarəkləxkə
kelixti. Padixah ezi yatkan orunda səjdə қildi **48** wə
padixah: — «Bügün menin təhtimgə olturoquqi birsini
təyinləgən, əz kezliməngə xuni kərgüzgən Israilning
Hudasi Pərwərdigar mubarəklənsun!» — dedi — dedi. **49**
Xuni anglap Adonianing barlık mehmanlıri hodukup,
ornidin կopup hərbiri əz yolioja kətti. **50** Adoniya bolsa
Sulaymandin korkup, ornidin կopup, [ibadət qedirioja]
berip կurbangahning münggüzlirini tutti. **51** Sulaymanqa
xundak həwər berilip: — «Adoniya Sulayman padixahtın
korkidu; qünki mana, u կurbangahning münggüzlirini
tutup turup: — «Sulayman padixah bugün manga xuni
kəsəm կilsunki, u əz կulini կiliq bilən əltürməslikkə
wədə կılqay» dedi», — deyildi. **52** Sulayman: — U
durus adəm bolsa bexidin bir tal qaq yərgə qüxməydu.
Lekin uningda rəzillik tepilsa, əlidu, dedi. **53** Sulayman

padixah adəm əwitip uni қurbangahdin elip kəldi. U kelip Sulayman padixaһning aldida engixip təzim қildi. Sulayman uningoja: — Өz өyünggə kətkin, — dedi.

2 Dawutning əlidiojan wakти yekinlaxkanda, oqlı Sulaymanoja tapilap mundak dedi: — **2** «Əmdi yər yüzidikilərning həmmisi baridiojan yol bilən ketimən. Yürəklik bolup, ərkəktək bolqın! **3** Sən barlıq kiliwatkan ixliringda həmdə barlıq niyat kılıqan ixliringda rawaj tepixing üçün Musaoja qüxürülgən ənunda pütülgəndək, Pərwərdigar Hudayingning yollirida mengip, Uning bəlgilimiliri, Uning əmrliri, Uning həkümliri wə agah-guwahlıklırıda qing turup, Uning tapxurukını qing tutqın. **4** Xundak kılıqanda Pərwərdigar manga: «Əgər əwladliring əz yolioqa kengül bəlüp, Mening aldimda pütün կəlbə wə pütün jeni bilən həkikəttə mangsa, sanga əwladingdin Israilning təhtidə olturuxça bir zat kəm bolmaydu» dəp eytən səzигə əməl kılıdu. **5** Əmma Zəruiyaning oqlı Yoabning manga kılıqinini, yəni uning ezi կəndak kılıp Israilning қoxunidiki ikki sərdarnı, yəni Nerianing oqlı Abnər bilən Yətərning oqlı Amasani urup əltürüp, tinq məzgildə jəngdə tekülgəndək կən təküp, beligə baqlıqan kəmərgə wə putioqa kiygən kəxigə jəngdə tekülgəndək կən qeqip, daq kılıqanlığını bilisən. **6** Sən uni danalığınqoja muwapıq bir tərəp kılıp, uning ak bexining gərgə salamat qüxüxigə yol koymıqaysən. (**Sheol h7585**)

7 Lekin Gileadlıq Barzillayning oqlullirioqa mehribanlıq kərsitip, dastihiningdin nan yegüzgin; qünki mən akang Abxalomdin կəqkinimda, ular yenimoja kelip manga xundak kılıqan. **8** Wə mana Bahurimdin kəlgən Binyamin

ķebilisidin Geraning oqlı Ximəy yeningda turidu. U mən Maħanaimoja baridioqanda, əxəddiy lənət bilən meni ķarəjidi. Keyin u Iordan dəryasişa berip menin aldimoja kəlgəndə, mən Pərwərdigarning [nami] bilən uningoja: «Seni ķiliq bilən əltürməymən» dəp kəsəm kildim. **9** Əmma hazır uni gunahsız dəp sanimiojin. Əzüng dana kixi boləjandin keyin uningoja ķandak ķilixni bilisən; hərhalda uning ak bexini ķanitip gərgə qüxürgin». (**Sheol h7585**) **10**

Dawut əz ata-bowliri bilən bir yerdə uhlidi. U «Dawutning xəhiri» [değən jayda] dəpnə kılindi. **11** Dawutning Israiloja səltənət kılajan wakti kırık yil idi; u Hebronda yəttə yil səltənət kılıp, Yerusalemda ottuz üç yil səltənət kıldı. **12** Sulayman atisi Dawutning təhtidə olturdi; uning səltənəti heli mustəhkəmləndi. **13** Əmma Həggitning oqlı Adoniya Sulaymanning amisi Bat-Xebanıg ķexioja bardi. U uningdin: — Tinqliq məksitidə kəldingmu? — dəp soridi. U: — Xundak, tinqliq məksitidə, dedi. **14** U yənə: — Sanga bir sözüm bar idi, dedi. U: — Səzüngni eytkin, dedi. **15** U: — Bilisənki, padixahlıq əslidə meningki idi, wə pütün Israil meni padixah bolidu dəp, manga ķaraytti. Lekin padixahlıq məndin ketip, inimning ilkigə etti; qünki Pərwərdigarning iradisi bilən u uningki boldi. **16** Əmdi sanga bir iltimasim bar. Meni yandurmiojin, dedi. U: — Eytkin, dedi. **17** U: — Səndin etünimən, Sulayman padixahka mən üçün eytkinki — qünki u sanga yak deməydu! — U Xunamlik Abixagni manga hotunlukka bərsun, dedi. **18** Bat-Xeba: — Makul; sən üçün padixahka söz kılay, dedi. **19** Bat-Xeba Adoniya üçün söz kılɔjili Sulayman padixahning aldioqa bardi. Padixah

kopup aldişa berip, anisioşa təzim kıldı. Andin təhtigə berip olturup padixahning anisioşa bir təhtni kəltürdi. Xuning bilən u uning ong yenida olturup, uningoşa: — **20** Sanga kiqikkinə bir iltimasim bar. Meni yandurmiojin, dedi. Padixah uningoşa: — I ana, sorawərgin, mən seni yandurmaymən, dedi. **21** U: — Akang Adoniyaşa Xunamlik Abixagni hotunlukka bərgüzgin, dedi. **22** Sulayman padixah jawab berip anisioşa: — Nemixşə Adoniya üçün Xunamlik Abixagni soraysən? U akam boləjanikən, uning üçün, Abiyatar kahin üçün wə Zəruiyaning oqlı Yoab üçün padixahlıknım sorimamsən! — dedi. **23** Sulayman padixah Pərwərdigar bilən kəsəm kılıp mundak dedi: — Adoniya xu səzni kılqını üçün əlmisə, Huda meni ursun yaki uningdin artuk jazalisun! **24** Mening ornumni mustəhkəm kılqan, atamning təhtidə olturoquzqan, Θz wədisi boyiqə manga bir əyni ķuroqan Pərwərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, Adoniya bügün əlümgə məhküm kılınidu, dedi. **25** Xuning bilən Sulayman padixah Yəhoyadaning oqlı Binayani bu ixşa əwətti; u uni qepip əltürdi. **26** Padixah Abiyatar kahinoşa: — Mang, Anatottiki eż etizlikinqoşa baroqin. Sən əlümgə layiksən, lekin sən Rəb Pərwərdigarning əhdə sanduqını atam Dawutning aldida kətürgənliking tüpəylidin, wə atamning tartkan həmmə azab-okubətliridə uningoşa həmdərd bolqining üçün, mən hazır seni əlümgə məhkum kilmaymən, dedi. **27** Andin Sulayman Abiyatarnı Pərwərdigaroşa kahin boluxtin juda kılıp həydidi. Xuning bilən Pərwərdigarning Əlining jəməti toqruluk Xilohda eytqan səzi əməlgə axuruldi. **28** Buning həwiri Yoabka yətkəndə (qünki Yoab

Abxalomşa əgəxmigən bolsimu, Adoniyaşa əgəxkənidı)
Yoab Pərwərdigarning qedirioğa keletalıq ķurbangahning
münggüzlirini tutti. **29** Sulayman padixahqa: «Mana, Yoab
Pərwərdigarning qedirioğa keletalıq berip, ķurbangahning
yenida turidu» degən həwər yətküzüldi. Sulayman
Yəhoyadaning oqlı Binayani xu yərgə əwətip: — Mang,
uni əltürüwətkin, dedi. **30** Binaya Pərwərdigarning
qedirioğa berip uningoşa: — «Padixah seni buyakqa
qıksun!» dedi, dedi. U: — Yak, muxu yərdə elimən, dedi.
Binaya padixahning yenioğa կaytip uningoşa həwər berip:
— Yoab mundak-mundak dedi, manga xundak jawab
bərdi, dedi. **31** Padixah uningoşa: — U əzi degəndək kılıp,
uni qepip əltürgin wə uni dəpnə kılɔjin. Xuning bilən
Yoab təkkən naħək կan məndin wə atamning jəmətidin
kətürülüp kətkəy. **32** Xundak kılıp atam Dawutbihəwər
əhwalda u əzidin adil wə esil ikki adəmni, yəni Israilning
köxonining sərdarı nərning oqlı Abnər bilən Yəhudanıng
köxonining sərdarı Yətərning oqlı Amasani kiliqliqini
üqün, Pərwərdigar u tekkən կanni eż bexioğa yanduridu. **33**
Ularning կeni Yoabning bexi wə nəslining bexioğa mənggü
yanɔqay; lekin Dawut, uning nəсли, jəməti wə təhtigə
əbədil'əbədgıqə Pərwərdigardin tinq-hatırjəmlik bolqay,
dedi. **34** Yəhoyadaning oqlı Binaya qikip uni qepip,
əlümğə məhkum կildi. Andin u qəldiki eż əyidə dəpnə
kılındı. **35** Padixah Yəhoyadaning oqlı Binayani uning
ornioğa köxonning sərdarı կildi; padixah Abiyatarning
ornioğa Zadokni kahin kılıp təyinlidi. **36** Andin keyin
padixah Ximəyni qakirip uningoşa: — Yerusalemda
əzünggə bir əy selip u yərdə olturoqin. Baxka һeq yərgə

qikma. **37** Əgər sən qikip Kidron jilojisidin ətsəng, xuni enik bilip koyki, xu kündə sən xəksiz əlisən. Sening ənening ez bexingoja qüxicidu, dedi. **38** Ximəy padixahka: — Olojamning səzi bərhəktur. Olojam padixah eytkandək կulliri xundak կilidu, dedi. Xuning bilən Ximəy uzun wakitkiqə Yerusalemda turdi. **39** Üq yildin keyin xundak boldiki, Ximəyning կulliridin ikkisi կeqip Maakahning oqlı, Gatning padixahı Akixning կexioja bardı. Ximəygə: — Mana կulliring Gat xəhiri də turidu, degən həwər yətküzüldi. **40** Ximəy exikini tokup կullirini izdigili Gatka, Akixning yenioja bardı. Andin u yenip ez կullirini Gattin elip kəldi. **41** Sulaymanoja: — Ximəy Yerusalemın Gatka berip kəldi, dəp həwər yətküzüldi. **42** Padixah Ximəyni qakırtıp uningoja: — Mən seni Pərwərdigar bilən kəsəm kıldurup: — Xuni enik bilip koyki, sən կaysi künü qikip birər yərgə baroqan bolsang, sən xu künidə xəksiz əlisən, dəp agahlandurup eytmioqanmidim? Əzüngmu, mən angliojan söz bərhək, degənidingoju? **43** Xundak bolqanikən, nemixkə əzüng Pərwərdigar aldida kılıqan kəsimingni buzup, mən sanga buyruqan buyrukumnimu tutmiding? — dedi. **44** Padixah Ximəygə yənə: Sən atam Dawutka kılıqan həmmə rəzillikni obdan bilisən, u kenglüngə ayandur. Mana Pərwərdigar rəzillikingni ez bexingoja yanduridu. **45** Lekin Sulayman padixah bolsa bərikətlinip, Dawutning təhti Pərwərdigarning aldida əbədil'əbəd mustəhkəm կilinidu, dedi. **46** Andin padixahning buyrukı bilən Yəhoyadanıng oqlı Binaya qikip uni qepip əltürdi. Padixahlıq bolsa Sulaymannıng կolida mustəhkəm կilindi.

3 Sulayman Misirning padixahı Pirəwn bilən ittipak tüzüp Pirəwnning kızını hotunlukça aldı. Əz ordisi, Pərwərdigarning eyi wə Yerusalemning qərisidiki sepijni yasap pütküzgüqilik u uni «Dawutning xəhiri»gə apirip turquzdi. **2** Xu wakıtlarda Pərwərdigarning nami üçün bir ibadəthana yasalmıojını üçün həlk «yükiri jaylar»da kurbanlıklarını kılattı. **3** Sulayman Pərwərdigarnı seyüp, atisi Dawutning bəlgiligidənliridə mangatti. Pəkət «yükiri jaylar»da kurbanlık kılıp huxbuy yakattı. **4** Padixah kurbanlık kılıqlı Gibeonqa bardı; qunki u yər «uluoj yükiri jay» idi. Sulayman u yərdiki kurbangahda bir ming kəydürmə kurbanlık sundı. **5** Pərwərdigar Gibeonda Sulaymanoja keqisi qüxicə kəründi. Huda uningoja: — Mening sanga nemə beriximni layik tapsang, xuni tiligin, dedi. **6** Sulayman jawabən mundak dedi: — Kulung atam Dawut Sening aldingda həkikət, həkkəaniylik wə kenglining səmimiyliliyi bilən mangoranlılığı bilən Sən uningoja zor mehribanlığınızı kərsətkənidin; wə Sən xu zor mehribanlığınızı dawam kılıp, bugünkü kündikidək əz təhtidə olturoqları uningoja bir oqul bərding. **7** Əmdi i Pərwərdigar Hudayim, kulungni atam Dawutning ornida padixah kıldığın. Əmma mən pəkət bir gədək bala halas, qıqxı-kirixnimə bilməymən. **8** Əz kulung Sən tallıqan həlkinq, keplükidin sanap bolmaydiqan hesabsız uluoj bir həlk arisida turidu. **9** Xunga Əz kulungoja həlkinqning üstidə həküm kılıxka yahxi-yamanni pərk etidioqan oyqaq, bir kəlbni bərgəysən; bolmisa, kim bu uluoj həlkinq üstigə həküm kılalısın? — dedi. **10** Sulaymannı xuni tilikini Rəbni hux kıldı.

11 Huda uningoja: — Sən xuni tiligining üçün — Ya əzüng üçün uzun əmür tiliməy, ya əzüng üçün dələt-baylik tiliməy, ya düxmənliringning janlirini tiliməy, bəlki tooqra həküm ķilojili oyqaq boluxka əzüng üçün əkil-parasətni tiligining üçün, **12** mana, sezüng boyiqə xundak ķildim. Mana sanga xundak dana wə yorutulojan ķelbni bərdimki, səndin ilgiri sanga ohxaydıcıını bolmiojan, səndin keyinmu sanga ohxaydıcıını bolmaydu. **13** Mən sən tilimigən nərsinimu, yəni dələt-baylik wə xanxəhrətni sanga bərdim. Xuning bilən barlık künliringdə padixahlarning arisida sanga ohxax bolidıcıını qıkmaydu. **14** Əgər atang Dawut mangojandək Mening yollirimda mengip, bəlgilimilirim wə əmrlirimni tutsang künliringni uzartımən, dedi. **15** Sulayman oyqaqoqanda, mana bu bir qüx idi. U Yerusalemoja kelip Pərwərdigarning əhdə sanduqining aldiqə kelip, ərə turup kəydürmə kurbanlıklarnı kılıp, təxəkkür kurbanlıqlarını etküziüp, həmmə hizmətkarlırioqa ziyapət kılıp bərdi. **16** Xuningdin keyin ikki pañixə ayal padixahning ķexiqa kelip uning aldida turdi. **17** Birinqi ayal: — I oqojam! Mən wə bu hotun bir əydə olturımız; u mən bilən əydə turqinida bir balini tuqḍum. **18** Mən balini tuqup üq kündin keyin u hotunmu bir bala tuqdi. Biz ikkiylən u yərdə olturduk; əydə bizdin baxka həq yat adəm yok idi, yaloquz biz ikkiylən əydə iduk. **19** Xu keqidə bu hotunning balisi əldi; qunki u balisini besip əltürüp կoyqanidi. **20** U yerim keqidə kopup dedəkliri uhlap կalqanda, yenimdin oqlumni elip əz կuqikioqa selip, əzining əlgən oqlini mening կuqikimoqa selip կoyuptu. **21** Ətisi kopup balamni

emitəy desəm mana əlük turidu. Lekin ətigəndə karisam, u mən tuşqan bala əməs idi, dedi. **22** İkkinqi ayal: — Yak, undak əməs. Tirik қalojini mening oqlum, əlgini sening oqlung, dedi. Lekin birinqi ayal: — Yak, əlgini sening oqlung, tirik қalojini mening oqlum, dedi. Ular xu ҳaləttə padixahning aldida talixip turatti. **23** Padixah: — Biri: «Tirik қalojini mening oqlum, əlgini sening oqlung» dəydu. Əmma yənə biri: «Yak, əlgini sening oqlung, tirik қalojini mening oqlum» dəydu, dedi. **24** Padixah: Manga bir kılıq elip kelinglar, dedi. Ular kılıqni padixahka elip kəlgəndə **25** padixah: Tirik balini otturidin kesip ikki parqə kılıp yerimini birigə, yənə bir yerimni ikkinqisigə beringlar, dedi. **26** U wakitta tirik balining anisi əz balisiqa iqini aqritip padixahka: — Ah, oqjam! Tirik balini uningoja bərsilə, hərgiz uni əltürmigəylə! — dəp yalwurdi. Lekin ikkinqisi: — Uni nə meningki nə seningki kilmay, otturidin kesinglar, dedi. **27** Padixah, jawabən: — Tirik balini uningoja beringlar, uni həq əltürmənglər; qünki bu balining anisi xudur, dedi. **28** Pütkül Israil padixahning kılqan həkümi tooqrisida anglidi wə ular padixahtın korktı, qünki ular Hudanıng adil həkümlərni qıkırıx danalıqjining uningda barlığını kərdi.

4 Sulayman padixah pütkül Israiloja padixah boldi. **2** Uning qong əməldarlıri munular: — Zadokning oqlı Azariya kahın idi; **3** Xixanıng oqulları Elihorəf wə Ahiyah katiplar idi; Ahiludning oqlı Yəhəoxafat diwanbegi idi; **4** Yəhəoyadanıng oqlı Binaya қoxunning bax sərdarı idi. Zadok bilən Abiyatar kahınlar idi; **5** Natanning oqlı Azariya nazarət begi, Natanning yənə bir oqlı Zabud həm

kahin wə padixahning məslihətqisi idi. **6** Ahixar ordining oqojidari, Abdaning oqlı Adoniram baj-alwan begi idi. **7** Pütkül Israil zeminida Sulayman padixahning ezi üçün wə ordidikiliri üçün yemək-iqmək təminləydiqan, on ikki nazarətqi təyinləngənidi; ularning hərbəri yilda bir aydın yemək-iqmək təminləxkə məs'ul idi. **8** Ularning ismi təwəndə hatiriləngən: Əfraim taqlik rayoniqa Bən-Hur; **9** Makaz, Xaalbim, Bəyt-Xəməx wə Elon-Bəyt-Ḥananəqə Bən-Dəkər; **10** Arubotka Bən-Həsəd; u yənə Sokoh wə Həfər degən barlıq yurtkimu məs'ul idi; **11** yənə Nafat-Doroqə Bən-Abinadab (u Sulaymanning kizi Tafatni hotunlukką alqan); **12** Taanak, Məgiddo wə Yizrəəlning təwənki təripidiki Zarətanning yenida boləqan pütkül Bəyt-Xanoqə, xundakla Bəyt-Xandin tartip Abəl-Məhəolahqiqə, Jokneamdin etküqə boləqan zeminlarqə Ahiludning oqlı Baana; **13** Ramot-Gileadka Bən-Gəbər; u yənə Gilead yurtiqa jaylaxşan, Manassəhning oqlı Yairəqə təwə boləqan kəntlər wə həm Baxandiki yurt Argob, jümlidin u yərdiki sepili, mis baldaklıq kowukliri boləqan atmix qong xəhərgimu məs'ul idi. **14** Maḥanaiməqə İddoning oqlı Ahinadab; **15** Naftaliqə Ahimaaz (u Sulaymanning kizi Basimatni hotunlukką alqanidi). **16** Axir wə Alotka Huxayning oqlı Baanah; **17** Issakarəqə Paruahning oqlı Yəhəoxafat; **18** Binyamin zeminiqə Elanıg oqlı Ximəy; **19** Gilead zeminiqə (əslidə Amoriylarning padixahı Sihon wə Baxanning padixahı Ogning zemini idi) Urining oqlı Gəbər. U xu yurtka birdinbir nazarətqi idi. **20** Yəhəuda bilən Israilning adəmliri dengiz sahilidiki ķumdək nuroqun idi. Ular yəp-iqip, huxallık ķilatti. **21** Wə

Sulayman bolsa [Əfrat] dəryasidin tartip Filistiylərning zeminiqə wə Misirning qebralirlioqıqə bolğan həmmə padixahlıklärning üstidə səltənət kılatti. Ular ulpan kəltürüp Sulaymanning pütün əmriddə uning hizmitidə bolatti. **22** Sulaymanning ordisiqə ketidiojan künlük təminat üçün ottuz kor taskiojan ak un, atmix kor kara un, **23** on bordiojan uy, yaylaktın kəltürülgən yigirmə uy, yüz köy ketətti; buningdin baxqa buçilar, jərənlər, kiyiklər wə bordiojan tohular lazim idi. **24** Qünki u Tifsahdin tartip Gazaοlıqə, [Əfrat] dəryasining bu təripidiki həmmə yurtlarning üstidə, yəni [Əfrat] dəryasining bu təripidiki barlık padixahlıklärning üstidə həküm sürətti; uning tət ətrapi tinq idi. **25** Sulaymanning pütkül künliridə Dandin tartip Bəər-Xebaοlıqə Yəhuda bilən Israil adəmlirining hərbiri eż üzüm teli wə eż ənjür dərihining tegidə aman-esən olturatti. **26** Sulaymanning jəng hərwilirining atliri üçün tət ming athanisi, on ikki ming qəwəndizi bar idi. **27** Məzkur nazarətqilərning hərbiri ezigə bekitilgən ayda Sulayman padixahka wə uning dastihinoja kəlgənlərning həmmisining yemək-iqməklirini keməytməy təminləyti. **28** Həlk bolsa hərbiri ezigə bekitilgən norma boyiqə at-ķeqirlar üçün arpa bilən samanlarnı [nazarətiqilər bar] yərgə elip kelətti. **29** Huda Sulaymanoja dengiz sahilidiki ķumdək danalıq, intayın mol pəm-parasət ata ķılıp, uning ķəlbini kəng ķılıp zor yorutti. **30** Xuning bilən Sulaymanning danalığı barlık xərkətikilərning danalığının wə Misirdiki barlık danalıktın axtı. **31** Qünki u barlık adəmlərdin, jümlidin əzrahlılıq Etan bilən Maholning oğulları Heman, Kalkol wə Darda

degənlərdin dana idi; wə uning xəhriti ətrapidiki həmmə əllər arisida yeyildi. **32** U eytən pənd-nəsihət üq ming idi; uning xeir-küyləri bir ming bəx idi. **33** U Liwandiki kendir dərihidin tartip tamda əsidiqən lepəkgülgiqə dərəh-giyahlarning həmmisini bayan əlip hatiriligidənidi; u yənə mal wə haywanlar, əkşələr, həxarət-əmiligüqilər wə beliklər tooprısında bayan əlip hatiriligidənidi. **34** Sulaymanning danalığını anglojili kixilər barlıq əllərdin kelətti, xundakla uning danalığı toopruluk, həwər tapkan yər yüzidiki həmmə padixaḥlardın kixilər kəlməktə idi.

5 Turning padixaḥı Hiram Sulaymanni atisining ornişa padixaḥ boluxka məsih əlinə qəlinə dəp anglap, əz hizmətkarlırını uning kəxişə əwətti; qünki Hiram Dawutni izqıl səygüqi idi. **2** Sulayman Hiram oğla adəm əwitip mundak uqurnı yətküzdi: — **3** «Əzüng bilisənki, atam Dawutning düxmənlirini Pərwərdigar uning puti astıqə əyolqə, u ətrapida hər tərəptə jəng kılqanlığı tüpəylidin Pərwərdigar Hudasning namıqə bir ibadəthana yasiyalıdı. **4** Əmdi həzir Pərwərdigar Hudayim manga həmmə tərəptin aram bərdi; həqbir düxminim yok, həqbir bala-ķaza yok. **5** Mana, Pərwərdigarning atam Dawutka: «Mən sening ornungoğa əz təhtingga olturoquzoqan oqlung bolsa, u mening namimoğa bir ibadəthana yasaydu» dəp eytənidək, mən Pərwərdigar Hudayimning namıqə bir ibadəthana yasay dəp niyət kıldı; **6** əmdi mən üçün [adəmliringgə] Liwandin kendir dərəhlirini kesinglər, dəp yarlıq qübürgin; mening hizmətkarlırim sening hizmətkarlıringoğa həmdəmdə bolidu. Sening bekitkining boyiqə hizmətkarlıringoşa berilidioqan ix

həkkini sanga tələymən; qünki əzünggə ayanki, dərəh
kesixtə arimizda həqkim Zidondikilərdək usta əməs». 7
Hiram Sulaymanning səzini anglioqanda intayın huxal
bolup: — Bügün bu uluqə həlk üstigə həküm sürüxkə
Dawutka xundak dana bir oqlu bərgən Pərvərdigarə
təxəkkür eytilsun! — dedi. 8 Hiram Sulaymanoja adəm
əwətip: — Sən manga koyojan tələpliringni anglap köbul
kıldım. Mən sening kədir yaqılıqı wə arqa yaqılıqı toqluluk
arzu kılqanlıringning həmmisini ada kılımən; 9 Mening
hizmətkarlırim xularni Liwandin dengizə apiridu; mən
ularnı sal kılıp baqlap, dengiz bilən sən manga bekitkən
yərgə yətküzimən, andin xu yərdə ularni yəxküzimən.
Xuning bilən sən ularni tapxuruwelip, elip ketisən. Buning
həsabioja sən tələplirim boyiqə ordidikilirim üçün yemək-
iqmək təminligəysən, — dedi. 10 Xundak kılıp, Hiram
Sulaymanoja barlıq təlipi boyiqə kədir yaqəqliri wə arqa
yaqəqlirini bərdi. 11 Sulayman Hiram oja ordidikilirining
yemək-iqmikigə yigirmə ming kor buqday wə yigirmə
bat sap zəytun meyini əwətip bərdi. Hər yili Sulayman
Hiram oja xundak berətti. 12 Pərvərdigar Sulaymanoja
wədə kılqandək uningoja danalık bərgənidı. Hiram bilən
Sulaymanning arisida inaqlik bolup, ikkisi əhdə tüziüxti. 13
Sulayman padixah pütün Israildin haxaroja ixləmqilərni
bekitti, ularning sani ottuz ming idi. 14 U bularni nəwət
bilən hər ayda on mingdin Liwanoja əwətətti; xundak
kılıp, ular bir ay Liwanda tursa, ikki ay əyidə turdi.
Adoniram haxarqilanıng üstidə turatti. 15 Sulaymannıng
yətmix ming hammili, taoqlarda ixləydiqan səksən
ming taxqısı bar idi. 16 Uningdin baxka Sulaymannıng

mənsəpdarlıridin ix üstigə koyulğan üq ming üq yüz ix bexi bar idi; ular ixləmqilərni baxkurarlığı. **17** Padixah yarlıq qüxtürüxi bilən ular ibadəthanining ulini selixką yonulğan, qong wə kimmətlik taxlarnı kesip kəltürdi. **18** Wə Sulaymanning tamqılıri bilən Hiramning tamqılıri wə Gəballiklər köxulup taxlarnı oyup, eyni yasax üçün yaşaqlıq həm taxlarnı təyyarlap koydu.

6 Israillar Misirdin qıkkandin keyinki tət yüz səksininqi yili, Sulaymanning Israilning üstidiki səltənitining tətinqi yilining ikkinqi eyida, yəni Zif eyida u Pərwərdigarning eyini yasaxķa baxladı. **2** Sulayman padixah Pərwərdigar ola yasioğan ibadəthanining uzunluķı atmış gəz, kənglikli yigirmə gəz wə egizlikli ottuz gəz idi. **3** Ibadəthanidiki «mukəddəs jay»ning aldidiki aywanning uzunluķı ibadəthanining kənglikli bilən barawər bolup, yigirmə gəz idi. Ibadəthanining aldidiki aywanning kənglikli on gəz idi. **4** U ibadəthaniça rojəklilik derizə-pənjirilərni ornattı. **5** Ibadəthana temioğlu, yəni mukəddəs jay wə «kalamhana»ning temioğlu yandax [üq kəwətlik] bir imarətni saldı wə uning iqigə hujrlarını yasıdı. **6** [Taxķırığı imarətning] təwənki kəwitining kənglikli bəx gəz, ottura kəwitining kənglikli altə gəz, üçinqi kəwitining kənglikli yəttə gəz idi. Qünki ibadəthanining taxķı temida limlarnı ornatkan təxüklər bolmaslığı üçün u tamoğa təkqə qıkıriloğanıdı. **7** Ibadəthana pütünləy təyyar kılıp elip kelingən taxlardın bina ķilinoğanıdı. Xundak ķiloğanda, uni yasioğan wakitta nə bolka nə palta nə baxka təmür əswablarning awazı u yerdə həq anglanmayıtti. **8** Təwənki kəwətning hujrilirining kirix ixiki ibadəthanining ong

təripidə idi; bir aylanma pələmpəy ottura kəwətkə andin ottura kəwəttin üqinqi kəwətkə qıçatti. **9** Xundak kılıp [Sulayman] ibadəthanini yasap piöttürdi. İbadəthanining üstigə har-limlarni bekitip, uni kendir tahtaylor bilən կaplidi. **10** U ibadəthaniqa yandax imarətning kəwətlirining egizlikini bəx gəzdin կildi. Xu imarətning kəwətliri ibadəthaniqa kendir limliri arkılık tutuxukluk idi. **11** Pərwərdigarning səzi Sulaymanoqa kelip mundak deyildiki: — **12** «Sən Manga yasawatkan bu ibadəthaniqa kəlsək, əgər sən bəlgilimilirimdə mengip, həkümlirimə riayə kılıp, barlık əmrlirimni tutup ularda mangsang, Mən atang Dawutka sən toopruluk eytən səzümgə əməl կilimən; **13** Mən Israillarning arisida makan kılıp əz həlkim Israilni əsla taxlimaymən». **14** Sulayman ibadəthanini yasap piöttürdi. **15** İbadəthanining tamlirining iq təripini u kendir tahtayliri bilən yasap, ibadəthanining tegidin tartip torusning limlirioqıqə yaşaq bilən կaplidi; wə arqa tahtayliri bilən ibadəthaniqa pol yatkuzdi. **16** U ibadəthanining arkə temidin yigirmə gəz əlqəp ara tam yasap, iqqiriki hanini hasil կildi; u tegidin tartip torus limlirioqıqə kendir tahtayliri bilən կaplidi. Bu əng iqqiriki hana bolup, yəni «kalamhana», «əng mukəddəs jay» idi. **17** Uning aldidiki əy, yəni mukəddəs hanining uzunluğu kırık gəz idi. **18** İbadəthanining iqliki tamlirioqa կapak, wə qeqəkning nushiliri nəkix կilinoqanidi. İbadəthana pütünləy kendir tahtaylor bilən կaplanqanidi. Həq tax kərünməytti. **19** Pərwərdigarning əhdə sandukını u yerdə կoyux üçün, u ibadəthanining iqqiridiki kalamhanini yasidi. **20** Kalamhanining uzunluğu

yigirmə gəz, tooprısı yigirmə gəz, egizliki yigirmə gəz idı; u uni sap altundın қaplidi, xundakla uning aldidiki kendir yaşaqlıq қurbangahnimu xundak қaplidi. **21** Sulayman ibadəthanining iqini sap altun bilən қaplidi; u iqliki kalamhanining aldini altun zənjirlər bilən tosidi; kalamhanini altun bilən қaplidi. **22** Xu tərikdirə u pütkül ibadəthanini, yəni pütkül ibadəthanining iqini altun bilən toluq қaplıqanıdi. Kalamhaniçə təəllük bolğan қurbangahnimu pütünləy altun bilən қaplıqanıdi. **23** Kalamhaniçə u zəytun yaqılıqidin ikki kerubning xəklini yasidi. Hərbirining egizliki on gəz idı. **24** Bir kerubning bir қanitining uzunlukı bəx gəz wə yənə bir қanitining uzunlukı həm bəx gəz bolup, bir қanitining uqidin yənə bir қanitining uqioqıqə on gəz idı. **25** İkkinqi kerubning ikki қaniti koxulup on gəz idı. İkki kerubning qonqiqikliki wə xəkli ohxax idı. **26** Bir kerubning egizliki on gəz bolup, ikkinqi kerubningkimu həm xundak idı. **27** U kerublarnı iqqiriki hanida қoydi. Kerublarning қanatlırı yeyilib turattı. Birsining bir қaniti bir taməja tegip, ikkinqisining қaniti udulidiki taməja tegip turattı; ikkisining iqidiki қanatlırı hanining otturisida bir-birigə tegixip turattı. **28** U kerublarnı altun bilən қaplidi. **29** U ibadəthanining tamlırining pütkül iq qərsini, yəni iqqiriki hanining wə həm taxkiriki hanining qərisini kerub bilən horma dərəhlirining xəkilliri wə qeqək nushiliri bilən nəkix ķildi. **30** Ibadəthanining polini, yəni iqqiriki hanining həm taxkiriki haniningkini altun bilən қaplidi. **31** Kalamhanining kirix eoziçə u zəytun yaqılıqidin etilgən kox ixiklərni yasidi. Ixiklərning kexəkliri wə bexi əyninə

toɔ̄risining bəxtin bir kismi idi. **32** Bu kox ixiklər zəytun yaɔ̄iqidin etilgənidi; u ixiklərning üstigə kerublar, horma dərəhliri wə qeqək nushiliri nəkix kılınip zinnətləngənidi; u ixiklərni, jümlidin kerub bilən horma dərəhlirining nəkixlərini altun bilən қaplidi. **33** İbadəthanining taxki hanisining ixikining kexəklirini zəytun yaɔ̄iqidin yasidi; ular əyning toɔ̄risining təttin bir kismi idi; **34** kox қanatlıq ixik bolsa arqa yaɔ̄iqidin yasaldi. Bir қaniti yeyiliп қatlinatti, ikkingi қanitim yeyiliп қatlinatti. **35** U ularning üstigə kerublar, horma dərəhliri wə qeqək nushilirini nəkix kıldı; andin ularning üstigə, jümlidin nəkixlər üstigə altun қaplidi. **36** Iqkiriki høylining temini bolsa u üq kəwət yonulqan tax bilən bir kəwət kendir yaɔ̄iqidin yasidi. **37** [Sulaymannıg səltənitining] tətinqi yilining Zif eyida Pərwərdigarning ibadəthanisining uli selindi. **38** Wə on birinqi yilining Bul eyida, yəni səkkizinqi ayda ibadəthanining heqyeri қaldurulmay, layihə boyıqə pütünləy tamam boldi. Xundak қılıp uning əyni yasixioqa yəttə yil kətti.

7 Sulayman əz ordısını bolsa, on üq yilda yasap püttürdi.
2 U yasioqan bu «Liwan ormini sariyi»ning uzunlukını yüz gəz, kənglikini əllik gəz wə egizlikini ottuz gəz kıldı. Kendir yaɔ̄iqi tüwrükidin tət қatar wə tüwrüklərning üstigə kendir limliri қoyulqanidi. **3** Tüwrüklərning üstdikli lim kətürüp turoqan əgzisimu kendir yaɔ̄iqidin idi. Limlar jəmiy kırık bəx bolup hər қatarda on bəxtin idi. **4** Uning üq kəwət derizisi bar idi, üq kəwəttiki derizilər bir-birigə udulmu'udul idi. **5** Barlık ixiklər wə kexəklər tət qasılık қılınoqandi; ixiklər üq keznəklik bolup, ixiklər

bir-birigə udulmu'udul idi. **6** U uzunlukini əllik gəz, toqrisini ottuz gəz kılıp, tüwrüklük bir dəhliz yasidi; uning aldida yənə bir dəhliz bar idi, wə uning aldida yənə tüwrüklük aywan bar idi. **7** Andin keyin u sorak soraydiojan təhti üçün «Sorak dəhlizi» dəp atalojan yənə bir dəhlizni yasidi. U dəhlizning tegidin tartip torusning limliriojqə kədir yaqıqi bilən қaplanıqanidi. **8** [Sulayman] əzi olturidiojan saray, yəni dəhlizning arka høylisioja jaylaxakan sarayning layihisi «[sorak] əyi»ningkigə ohxax idi. Sulayman əz əmrigə alojan Pirəwnning kizi üçün xu dəhlizgə ohxax bir sarayni yasatti. **9** Bu imarətlərning həmmisi iqkiriki tamliridin tartip qong høylining tamliriojqə, ulidin tartip egzining pəwaziōjqə կimmət taxlardın, yəni əlqəm boyiqə oyulup andin iq-texi hərə bilən kesilgən taxlardın yasalıqanidi. **10** Ulliri bolsa qong wə կimmət taxlardın, uzunluğunu gəz wə səkkiz gəz bolovan taxlardın қilıqanidi. **11** Ullarning üstigə yənə bekitilgən əlqəm boyiqə oyulojan կimmət esil taxlar wə kədir limliri կoyulıqanidi. **12** Qong høylining qərisidiki tam üç kəwət oyulojan tax wə bir kəwət yonulojan kədir limliridin yasalıqanidi. Pərwərdigarning ibadəthanisining iqkiriki høylisining temi wə yənə ordidiki dəhlizining temimu xundak yasalıqanidi. **13** Sulayman padixah adəm əwətip Hiramni turdin kəltürdi. **14** U kixi Naftali kəbilisidin bolovan bir tul hotunning oqlı bolup, atisi turluk bir miskər idi. Hiram miskərqılıktə türlük ixlarnı қılıxka tolimu usta, pəm-parasətlik wə bilimlik idi. U Sulayman padixahının əxioja kelip, uning həmmə ixini kıldı. **15** U əzi ikki

tüwrükni mistin yasidi. Hərbir tüwrükning egizliki on səkkiz gəz bolup, aylanmisi on ikki gəz idi. **16** Bu tüwrüklərning üstigə koyux üçün mistin ikki tajni kuyup yasap, uning üstigə koydi. Bir tajning egizliki bəx gəz, ikkinqi tajning egizlikimu bəx gəz idi. **17** Tüwrüklərning təpisidiki tajlar torlarqa ohxax zinnətlinip, zənjirlər wə torlanıjan həlkilar bilən tokukluk idı. Bir tajning xundak yəttə qatar tor həlkiliri bar idi, ikkinqi tajningmu həm xundak yəttə kur tor həlkiliri bar idi. **18** U yənə anarlarnı, yəni tüwrüklərning üstidiki hərbir tajni yepip turidiıjan tor həlkilarning üstigə ikki qatar anarnı yasidi. U birinqi wə ikkinqi tajojimu ohxaxla xundak қildi. **19** Aywandiki tüwrüklərning üstidiki tajliri nilupər xəkillik bolup, egizliki tət gəzdir idı. **20** İkki tüwrükning tajlidiki tor həlkilirioja yekin tompiyip qıkqan jayning üstidə kəwətmu-kəwət qəridigən ikki yüz anar nushisi bar idi. İkkinqi tajning qərisimu ohxax idı. **21** U tüwrüklərni ibadəthanining aldidiki aywanıja tiklidi. Ong təripiga birni tikləp namini «Yakın», sol təripiga birni tikləp, namini «Boaz» atidi. **22** Tüwrüklərning üsti nilupər xəklidə yasaloğanidi. Buning bilən tüwrüklərning ixliri pütkənidi. **23** U mistin «dengiz» dəp ataloğan yoğan das yasidi. Uning bir girwikidin yənə bir girwikigiqə on gəz kelətti. Uning aylamisi ottuz gəz idi. **24** Dasning girwiki asti qəridəp kəpək nushiliri bilən zinnətləngənidi. Bular dasning qərisining hərbir gezigə undin, ikki qatar koyulogan idi. Ular das bilən bir wakitta kuyup qıkırlıqanidi. **25** Das on ikki buğa xəkli üstidə turoquzuloganidi. Bularning üqi ximal tərəpkə, üqi oqerbə tərəpkə, üqi jənub tərəpkə, üqi

xərk tərəpkə yüzləngənidi. «dengiz» bularning üstidə idi; ularning arkısı iq təripidə idi. **26** Dasning kelinlikı alıqanning kənglikidək bolup, uning girwiki piyalining girwikidək, xəkli eqiloqan nilupərdək idi. Uningoqa ikki ming bat su sioqatti. **27** Uningdin baxka u mistin on təglikni yasidi. Hərbir təglikning uzunluğtət gəz, kənglik tət gəz bolup, egizliki üq gəz idi. **28** Bu təgliklər xundak yasaloqanidiki, ularning [rəsimlik] tahtiliri bar idi; tahtiliri ramkilar iqigə ornitiloqanidi. **29** Ramkilarning otturisidiki rəsim tahtaylirida wə ramkilarning əzidimu xirlar, bukilar wə kerublarning sürətlik zinnətləri bar idi; xirlar wə bukilarning asti wə üsti zənjirsiman gül qəmbirək xəklidə zinnətləngənidi. **30** Hərbir təglikning mis okliri bilən tət qakı bar idi; təglikning dasni kətürüp turidioqan tət burjikidə jazisi bar idi; das astidiki putlirining hər təripidə torlanıqan kuyuma gül xahliri ornitiloqanidi. **31** Hər təglikning iqidə qongkurlukı bir gəz kelidioqan «kiqik təglik» bolup, aqzi dügilək idi; kiqik təglikning uzunluğu bir yerim gəz idi; aqzining ətrapida nəkixlər bar idi; ularning ramkiliri dügilək əməs, bəlki tət qasılıq idi. **32** Tət qakı rəsimlik tahtayliri astida bolup, ularning okliri təglikkə bekitilgənidi. Hərbir qakning egizliki bir yerim gəz idi. **33** Qaklarning kurulmisi jəng hərwilirining qaklıridək idi. Ularning қазanlıri, қaskanlıri, qetikliri wə oklirining həmmisi mistin kuyuloqanidi. **34** Hərbir təglikning tət burjikidə birdin tət tutkuqi bar idi; ular təgliktin qikip turatti wə ular təglik bilən təng kuyuloqan. **35** Hərbir təglikning təpisidə egizliki yerim gəz kelidioqan bir yumilak jaza bar idi. Hərbir təglikning təpisidə tirək wə

rəsimlik tahtaylor bar idi. Ular təglik bilən təng kuyulqan.

36 U muxu tirək wə rəsim tahtayliridiki box orunlaroja kerub, xir wə horma dərəhlirining nushilirini wə qərisigə torlanqan gül xahlirini nəkix kıldı. **37** Xu tərikidə u muxu on təglikni yasap boldi. Həmmisi bir nushida kuyulup, ohxax qonglukta wə xəkildə idi. **38** U mistin on das yasiqan bolup, hərbir daskə kırıq bat su siqatti; hərbir dasning tooqrisi tət gəz idi. On təglikning hərbirining təpisidə birdin das bar idi. **39** U bəx dasni ibadəthanining ong yenida wə bəxni ibadəthanining sol yenida koydi; mis dengizni ibadəthanining ong təripigə, yəni xərkiy jənub təripigə koydi. **40** Hiram xularoja təəllük das, kürək wə қаqa-қуqılarnimu yasap təyyar kıldı. Xundak қılıp Hiram Sulayman padixaḥ üqün Pərwərdigarning əyining barlıq kurulux hizmitini pütküzdi: — **41** ikki tüwrük, ikki tüwrükning üstidiki apkursiman ikki bax wə bu ikki baxni yepip turidioqan ikki torni yasitip püttürdi, **42** xu ikki tor üstigə қayqilaxturulqan tət yüz anarni yasatti. Bir torda ikki қatar anar bolup, tüwrük üstidiki; apkursiman ikki baxni yepip turatti. **43** U on das təglikini wə das təglikigə koyulidioqan on «yuyux desi»ni, **44** «mis dengiz» wə uning astidiki on ikki mis buğını yasatkuzdi, **45** kazanlarnı, kürəklərni wə қаqa-қуqılarnimu təyyar kıldı. Hiram Pərwərdigarning əyi üqün Sulayman padixaḥning əmri bilən yasiqan bu həmmə nərsilər parkiraydioqan mistin idi. **46** Padixaḥ ularni Iordan tüzlənglikidə, Sukkot bilən Zarətanning otturisida, [xu yerdiki] seçqizlayda қelip yasap, kuydurup qıktı. **47** Bu nərsilər xunqə kəp bolоaqka, Sulayman ularning eçqırılığını əlqimidi. Xuning

bilən misning eçirlikj məlum bolmidi. **48** Sulayman yənə Pərwərdigarning əyi iqidiki barlıq əswablarnı yasatti: — yəni altun huxbuygahnı, «təkdirdim nan» köyulidiojan altun xırəni, **49** Kalamhana aldida turidiojan sap altun qiraqdənlarnı (bəxni ong yenida, bəxni sol yenida) yasatti; wə xularning gülsiman zinnətlirini, qiraqlırını, qiraq kışkuqlırını altundın yasatti; **50** das-piyalilirini, piqaklırını, ķaqılırını, təhsilirini wə küldənlarning həmmisini sap altundın yasatti; u iqkiriki hanining, yəni əng mukəddəs jayning ķatlinidiojan, kox ķanatlık ixiklərning girəlirini wə əydiki mukəddəs jayning [ixiklirining] girəlirini altundın yasatti. **51** Sulayman padixaḥ Pərwərdigarning əyi üçün kılduridiojan həmmə kuruluxlar tamam boləğanda, u atisi Dawut [Hudaqa] atiojan nərsilərni (yəni kümüx, altun wə türlük baxka buyumlarnı) əkəltürüp Pərwərdigarning əyining həzinilirigə köydurdi.

8 Xu qaçıda Sulayman Pərwərdigarning əhdə sandukını «Dawut xəhiri»din, yəni Ziondin yətkəp kelix üçün Israil aksakallırını, kəbilə bəglirini wə Israil jəmətlirining bəglirini Yerusalem oja əz yenioja yioqilixka qakirdı. **2** Buning üçün Israilning həmmə adəmliri Etanim eyida, yəni yəttinqi aydiki bekitilgən həytta Sulayman padixaḥning ķexioja yioqıldı. **3** Israilning həmmə aksakalliri yetip kəlgəndə Lawiylar əhdə sandukını kətürüp [mangdi]. **4** Ular Pərwərdigarning əhdə sandukını, jamaət qediri bilən uning iqidiki barlıq mukəddəs buyumlarnı kətürüp elip qıktı. Kahinlar bilən Lawiylar muxularnı elip qıktı. **5** Sulayman padixaḥ wə uning aldioja yioqılıqan barlıq Israil jamaiti əhdə sandukının

aldida mengip, keplikidin sanini elip bolmaydiqan san-sanaksiz қой bilen kalilarni қurbanlik қilixatti. **6** Kahinlar Pərwərdigarning əhdə sandukini ez jayioja, ibadəthanining iqki «kalamhana»siçä, yəni əng mukəddəs jayoja elip kirip, kerublarning қanatlirining astioja қoydi. **7** Qünki kerublarning yeyilip turojan қaniti əhdə sandukining orni üstidə bolıraqka, əhdə sanduki bilen uni kətürüp turidiqan baldaklarni yepip turatti. **8** Bu baldaklar naħayiti uzun bolıraqka, kalamhanining alidiki mukəddəs jayda turup, əhdə sandukining yenidiki ikki baldakning uqlirini kərgili bolatti, birak əyning sirtida ularni kərgili bolmaytti; bu baldaklar taki bügüngə kədər xu yerdə turmakta. **9** Əhdə sandukining iqidə Musa pəyələmbər Hərəb teoja turojanda iqigə salojan ikki tax tahtidin baxka həqnərsə yok idi (Israillar Misir zeminidin qikkəndin keyin Pərwərdigar ular bilen hərəbdə əhdə tüzgənidi). **10** Wə xundak boldiki, kahinlar mukəddəs jaydin qikxiqila, bir bulut Pərwərdigarning ibadəthanisini kapliwaldi. **11** Kahinlar bulut tüpəylidin eż wəzipilirini etəxkə ərə turalmaytti; qünki Pərwərdigarning julasi Pərwərdigarning əyini toldurojanidi. **12** Bu pəyttə Sulayman: — Pərwərdigar tum қarangoquluk iqidə turimən, dəp eytənidi; **13** lekin, [i Pərwərdigar], mən dərwəkə Sening üçün bir həywətlik makan bolsun dəp, Sən mənggü turidiqan bir əyni yasidim, dedi. **14** Andin padixah burulup barlik Israil jamaitigə bəht tilidi; Israilning barlik, jamaiti uning aldida turatti. **15** U mundaş dedi: — «Israilning Hudasi Pərwərdigar oqa təxəkkür-mədhiyə bolıqay! U

Өз аңзы bilən atam Dawutka wədə kılɔjanidi wə Өз
köli bilən uni əməlgə axurdi. U Dawutka yənə: — **16**
«Mən Өз həlkim Israilni Misir zeminidin elip qıkkən
kündin buyan namim üçün bu yərdə bir ey salay dəp
Israilning hərkəysi қabililirining xəhərliridin həqkaysisini
tallimidim; birak həlkim bolğan Israiloja həkümranlıq
ķilsun dəp Dawutni tallidim» degənidi. **17** Əmdi atam
Dawutning Israilning Hudasi Pərwərdigarning namişa
atap bir ey selix arzu-niyiti bar idi. **18** Birak Pərwərdigar
atam Dawutka: «Kənglüngdə Mening namimoja bir ey
yasaxka kılɔjan niyiting yahxidur; **19** əmma xu əyni
sən yasimaysən, bəlki sening puxtungdin bolidiojan
oölung, u Mening namimoja atap xu əyni salidu»,
degənidi. **20** Mana əmdi Pərwərdigar Өz səziga əməl
kıldı. Mən Pərwərdigar wədə kılɔjinidək, atamning ornini
besip, Israilning təhtigə olturdum; Israilning Hudasi
Pərwərdigarning namişa atap bu əyni saldim. **21** Əydə
əhdə sanduksi üçün bir jayni rastlidim; əhdə sanduksi
iqidə Pərwərdigarning ata-bowilirimizni Misir zeminidin
elip qıkkanda, ular bilən tüzgən əhdə [tahtılı] bardur».
22 Andin Sulayman Israilning barlık jamaitigə yüzlinip,
Pərwərdigarning kurbangahının aldida turup, ķollırını
asmanoja ķaritip kötürüüp **23** mundak dua kıldı: — «I
Israilning Hudasi Pərwərdigar! Nə yüksəriki asmando
nə təwənki yərdə səndək Huda yoktur; aldingda pütün
kəlbi bilən mangidiojan ķulliring üçün əhdəngdə turup
əzgərməs muhəbbitingni kərsətküqisən. **24** Qünki Sən
Өz ķulung atam Dawutka bərgən wədidə turdung; Sən
Өz aqzing bilən eytən səzünggə mana bügünkədək Өz

ķolung bilən əməl kilding. **25** Əmdi hazır, i Israilning Hudasi Pərwərdigar, Əz қulung atam Dawutka: — «Əgər sening əwladliring ez yollirioja səgək bolup sən Mening aldimda mangojandək mangidiojan bolsa, sanga əwladingdin Israilning təhtidə olturidiojan bir zat kəm bolmaydu» dəp bərgən wədəngdə turojaysən. **26** Əmdi hazır, i Israilning Hudasi, Sən қulung Dawutka eytkan səzliring əməlgə axurulojay, dəp ətünimən! **27** Lekin Huda Əzi rastla yər yüzidə makan kılamdu? Mana, asmanlar bilən asmanlarning asmini seni siqduralalmıojan yərdə, mən yasiqan bu əy կandakmu Sening makaning bolalisun?! **28** Lekin i Pərwərdigar Hudayim, қulungning duasi bilən iltijasioja kulak selip, қulungning bugün Sanga kətürgən nidasi wə tilikini angliojaysən; **29** xuning bilən Əz kezliringni keqə-kündüz bu əygə, yəni Sən: «Mening namim u yərdə ayan bolsun» dəp eytkan jayoja keqə-kündüz tikkəysən; Əz қulungning u jayoja karap kılqan duasiqə қulak saloqaysən. **30** қulung wə həlkinq Israil bu jayoja karap dua kılqan qaçda, ularning iltjisioja қulak selip, Əz makaning kılqan asmanlardın turup angliojaysən, angliojiningda ularni kəqürgəysən. **31** Əgər birsi əz қoxnisioja gunah kilsə wə xundakla ixning rastyalıqanlığını bekitix üçün կəsəm iqküzülsə, bu կəsəm bu əydiki կurbangahıngning aldioja kəlsə, **32** Sən կəsəmni asmanda turup anglap, amal kılıp ez bəndiliring otturisida həküm qıçaroqaysən; gunahı bar adəmni gunahka tartip, ez yolini ez bexioja yandurup, gunahsız adəmni aklap, ez adillikioja karap uningoja həkkini bərgəysən. **33** Əz həlkinq Israil Sening aldingda gunah kılqını üçün düxməndin

yengilsə, Sanga kaytip bu əydə turup, namingni etirap
kılıp, Sanga dua bilən iltija kılsa, **34** Sən asmanda anlap,
Əz həlkinq Israilning gunahını kəqürüp, ularni Sən ata-
bowilirioğa təkdim kılınan zeminoğa kayturup kəlgəysən.
35 Ular Sanga gunah kılınını üçün asman etilip yamoqur
yaqmaydionan kiliwetilgən bolsa, lekin ular bu jayoşa
karap Sanga dua kılıp namingni etirap kılıp, Sening
ularni kıyinqılıkka saloqining tüpəylidin əz gunahıdin
yenip towa kılsa, **36** Sən asmanda turup kulaq selip,
külliringning wə həlkinq Israilning gunahını kəqürgəysən;
qunki Sən ularoşa mengix kerək bolınan yahxi yolni
əgitisən wə Əz həlkinqgə miras kılıp bərgən zeminning
üstigə yamoqur yaqdurisən! **37** Əgər zeminda aqarqılık
ya waba bolsa, ya ziraətlər Dan almisa ya həl qüxsə
ya uni qekətkilər yaki qekətkə liqinkiliri besiwalsa, ya
düxmənlər ularning zemindiki xəhərlirining köyüklirioşa
hujum kılıp körxiwalsa, ya hərkəndak, apət ya kesəllik
bolsa, **38** Sening həlkinq bolınan Israildiki hərkəndak
kixi əz kənglidiki wabani bilip, ulardin hərkəysi kixi
köllirini bu əygə sunup, hərkəndak dua yaki iltija kılınan
bolsa, **39** əmdi Sən turuwatkan makaning asmando turup
anglap, kəqürüm kılınaysən; Sən hərbir adəmning kəlbini
bilgəqkə, amal kılıp əzining yollırını əzığə yanduroqaysən
(qunki Sənla, yalıquz Sənla həmmə insan balılırinin
kəlblrini bilgüqidursən); **40** xundak kılıp, ular Sən ata-
bowilirimizə təkdim kılınan zeminda olturup əmrining
həmmə künliridə səndin körkidiqan bolidu. **41** Əz həlkinq
Israildin bolmioşan, Sening uluoq naming tüpəylidin
yirak-yiraklardın kəlgən musapir bolsa **42** (qunki ular

Sening uluŋ naming, kudrətlik қolung wə sozojan biliking tooŋrisida angliyaydu), — undak birsi kelip bu ey tərəpkə қarap dua қilsa, **43** Sən turuwatkan makaning bolqan asmanlarda uningoja қulak selip, u musapir Sanga nida kılıp tiliginin həmmisigə muwəpiк kiloqaysən; xuning bilən yər yüzidiki barlıq əllər namingni tonup yetip, θz həlkinq Israildək Səndin қorkıdıljan bolup, mən yasiqan bu eyning Sening naming bilən ataloqinini biliđu. **44** Əgər Sening həlkinq Sening tapxurukung bilən düxmini bilən jəng kiliçka qıkkanda, Sən tallıqan bu xəhərgə, xundakla mən namingoja atap yasiqan bu ey tərəpkə қarap Sən Pərwərdigarəja dua қilsa, **45** Sən asmanlarda turup ularning duasi bilən iltijasiqə қulak selip, ularni nusrətkə erixtürgəysən. **46** Əgər ular sanga gunah sadır kılıqan bolsa (qünki gunah kilmaydiojan həqkixi yoktur) Sən ularoja oqəzəplinip, ularni düxmənlirining қolioja tapxurojan bolsang, bular ularni yirak-yekinoja, ezlirining zeminoja sürgün kılıp elip baroqan bolsa, **47** lekin ular sürgün kılıqan yurtta əs-hoxini tepip towa kılıp, ezi sürgün bolqan yurtta Sanga: — Biz gunah kılıp, kəbihlikkə berilip Səndin yüz ərüp kəttük, dəp yelinsa, **48** — əgər ularni sürgün kılıqan düxmənlirining zeminida pütün kəlbi wə pütün jenidin Sening təripinggə yenip, Sən ularning ata-bowilirioja təkdirim kılıqan zeminoja, Sən tallıqan xəhər tərəpkə wə mən namingoja atap yasiqan bu ey tərəpkə yüzini kılıp, Sanga қarap dua қilsa, **49** Sən turuwatkan makaning bolqan asmanlarda turup ularning duasi wə iltijasini anglap ular üçün həküm qıkırıp, **50** θz həlkinqning Sanga sadır kılıqan gunahını, Sanga

etküzgən həmmə itaətsizliklirini kəqürüm kılɔjaysən wə ularni sürgün kılɔjanlarning aldida ularoja rəhim tapkuzɔjaysənki, xular ularoja rəhim kilsun **51** (qünki ular Əzüng Misirdin, yəni təmür tawlax peqidin qıkarojan Əz həlkinq wə Əz mirasingdur); **52** Sening kəzliring Əz ķulungning iltijasiqa wə Əz həlkinqning iltijasiqa oquğ bolɔjay, ular hər ixta sanga nida kılıp tiliginidə ularoja ķulak salɔjaysən; **53** qünki Sən ata-bowilirimizni Misirdin qıkarojiningda Əz kulung Musa arkılık eytkiningdək, Sən həlkinqni Əzünggə has mirasing bolsun dəp, yər yüzidiki həmmə əllər arisidin ularni ayrim elip talliding, i Rəb Pərwərdigar!. **54** Sulayman Pərwərdigaroja xu barlıq dua wə iltijalirini kılıp bolqanda, қollirini asmanoja қarap kətürüp Pərwərdigarning ķurbangahining aldida tizlinip turojan yerdin կopup, **55** ərə turup Israilning barlıq jamaitigə yukarı awazda bəht tiləp mundak dedi: — **56** «Uning barlıq wədə kılɔjini boyiqə Əz həlkı Israiloja aram bərgən Pərwərdigar mubarəktur! U Əz կuli Musaning wasitisi bilən kılɔjan həmmə mehribanə wədilərning həqbiri yerdə կalmidi! **57** Pərwərdigar Hudayimiz ata-bowilirimiz bilən bolqandək biz bilən billə bolɔjay; U nə bizdin waz kəqmisun nə bizni taxlimisun; **58** buning bilən U կəlbimizni Uning yollarında mengixka, Əzi ata-bowilirimizə buyruqan əmrlər, bəlgilimilər wə həkümlərni tutuxka Əzigə mayıl kılɔjay; **59** menin Pərwərdigarning aldida iltija kılɔjan bu səzlimim keqə-kündüz Pərwərdigar Hudayimizning yenida tursun; xuning bilən Əz ķulung üçün toqra həküm kılıp, həlkinq Israil üçün toqra həküm kılıp,

hər kündiki dərdigə yətkəysən; **60** xuning bilən yər yüzidiki həmmə əllər Pərwərdigar Əzi Hudadur, Uningdin baxkisi heqkaysisi yoktur dəp bilgəy, **61** xundakla bugün əmlirini tutuxka əlbingilər Pərwərdigar Hudayimizoja mukəmməl boløy!». **62** Wə padixah pütün Israil bilən billə Pərwərdigarning aldida қurbanlıklarnı əldi. **63** Sulayman Pərwərdigaroja inaqlıq қurbanlığı süpitidə yigirmə ikki ming kala wə bir yüz yigirmə ming koy қurbanlıq əldi. Padixah bilən barlık Israillar xundak əldi Pərwərdigarning əyini uningoja beqixlidi. **64** Xu künü padixah Pərwərdigarning əyining aldidiki höylisining otturisini ayrip mukəddəs əldi, u yerdə keydürmə қurbanlıklär, axlıq hədiyələri wə inaqlıq қurbanlıklarının yaqılınan sundı; qünki Pərwərdigarning aldida turojan mis қurbangah keydürmə қurbanlıklär, axlıq hədiyələri wə inaqlıq қurbanlıklarının yaqılınan kobul ələkə qıqık əldi. **65** Xuning bilən u wakıtta Sulayman wə uning bilən bolovan pütün Israil, yəni Hamat rayonıqa kirix eojizidin tartip Misir ekiniqi qə həmmə yərlərdin kəlgən zor bir jamaət Pərwərdigar Hudayimizning aldida yəttə kün wə yənə yəttə kün, jəmiy on tət küngiqilik həyt etküzdi. **66** Səkkizinqi künidə u həlkni əkturdu; ular padixahning bəhtini tilidi; andin ular Pərwərdigarning Əz əli Dawutka wə həlkı Israile qılıqan yahxilikliri üçün əlbidə xad-huram bolup əz əy-qedirlirigə əktip ətti.

9 Sulayman Pərwərdigarning əyi, padixah ordisi wə xundakla қuruxni arzu ələkən baxka қuruluxlarnı kənglidikidək pütküzüp bolovanada, **2** Pərwərdigar

Sulaymanoja Gibeonda kөrүнгөндөк əmdi ikkinqi ketim uningoja kөründi. **3** Pərwərdigar uningoja mundak dedi: — «Sən Mening aldimda қilojan dua wə iltijayingni anglidim; Mening namim uningda əbədgiqə ayan қilinixi üqün, sən yasiqan bu əyni Əzümgə mukəddəs қildim. Mening kəzlirim wə kənglüm xu yerdə həmixə bolidu. **4** Sən bolsang, atang Dawutning aldimda mangojnidək, sənmu sanga buyruqjinimning həmmisigə muwapiq əməl қılıx üqün, bəlgilimilirim wə həkümlirimni tutup, pak kəngül wə durusluk bilən aldimda mangsang, **5** Mən əmdi atang Dawutka: «Israilning təhtidə sanga əwladingdin olturuxka bir zat kəm bolmaydu» dəp wədə қilojinimdək, Mən padixahlıq təhtingni Israilning üstidə əbədgiqə məhkəm қılımən. **6** Lekin əzüng ya oqulliring Manga əgixixtin waz keqip Mən aldinglarda қoyoqan əmrərim bilən bəlgilimilirimni tutmay, bəlki baxka ilahlarning қullukçıja kirip ularoja səjdə kilsanglar, **7** xu qaođda Mən Israilni ularoja təkdirim қilojan zeminidin üzüp qikirimən; wə Əz namimni kərsitixkə Əzümgə mukəddəs қilojan bu əyni nəzirimdin taxlaymən wə Israil həmmə həlkələr arisida səz-qəqək wə tapa-tənining obyekti bolidu; **8** Bu əy gərqə hazır kərkəm kərünsimu, xu zamanda uningdin ətkənlərning həmmisi zor həyran əelixip üxkirtip: «Pərwərdigar bu zeminoja wə bu əygə nemixkə xundak қıldı?» dəp soraydu. **9** Kixilər: — Qünki [zemindiki həlkələr] əz ata-bowilirini Misir zeminidin qıkaroqan Pərwərdigar Hudasini taxlap, əzlirini baxka ilahlaroja baqlap, ularoja səjdə қılıp қullukida bolqanlıqı üqün, Pərwərdigar bu pütkül küləpətni ularning bexioja

qüxürüptu, dəp jawab beridu. **10** Xundak boldiki, yigirmə
yıl ətüp, Sulayman u ikki əyni, yəni Pərwərdigarning
eyi bilən padixah əyini yasap bolqandin keyin, **11**
Turning padixahı Hiram Sulaymanoğa barlıq tələpliri
boyiqə kədir dərəhliri, arqa dərəhliri wə altun təminligini
üqün Sulayman padixah uningoşa Galiliyə əlkisidin
yigirmə xəhərni bərdi. **12** Hiram Sulayman uningoşa
bərgən xəhərlərni kərüvkə Turdin qikip kəldi; lekin
ular uningoşa həq yakımdi. **13** U: — Həy buradırı, sən
muxu manga bərgining zadi կandak xəhərlər?! — dedi.
U ularni «Kabulning yurtı» dəp atidi, wə ular bugünkü
küngiqə xundak atılıdu. **14** Hiram bolsa padixahka bir yüz
yigirmə talant altun əwətkənidı. **15** Sulayman padixah,
Pərwərdigarning əyini, əz əyini, Milloni, Yerusalemning
sepilini, Həzorni, Məgiddoni wə Gəzər xəhərlirini yasax
üqün həxaroşa tutkan ixligüqilərning ixliri mundak; — **16**
(Misirning padixahı Pirəwn qikip Gəzərgə hujum kılıp elip,
uni otta kəydürüp, xəhərdə turuwatkan Qanaaniylarnı
kırıp, xəhərni toy sowəsi süpitidə Sulaymanning hotunu
bolqan əz kiziqə bərgənidı) **17** Sulayman Gəzər bilən
tewənki Bəyt-Horonni bina կildi; **18** u Baalat bilən
əz zeminidiki qəlgə jay laxkən Tadmornimu yengidin
yasidi, **19** xundakla əzигə has həmmə ambar xəhərlirini,
«jəng hərəisi xəhərliri»ni, «atlıklar xəhərliri»ni wə
Yerusalemda, Liwanda wə əzi soraydiqan barlıq zeminda
halıqinini bina կildi. **20** Israillardın bolmioğan Amoriylar,
Hittiylar, Pərizziylər, Hiyiylar wə Yəbusiylardın [Israil]
zeminida kəlip қalqanlarning həmmisini bolsa, **21**
Sulayman bularnı, yəni Israillar pütünləy yokitalmioğan

əllərning kälduk əwladlirini kulluk haxarqa tutti. Ular bugünkü küngiqə xundak bolup kəldi. **22** Lekin Sulayman Israillardin həqkimni kul kilmay, bəlkı ularni ləxkər, hizmətkar, həkümdar-əməldar, hərwa bilən atlıklarning sərdarlırı kıldı. **23** Bulardin Sulaymanning ixlirini baxkuri diojan, yəni ixligüqilərning üstigə köyuləjan qong nazarətqilər bəx yüz əllik idi. **24** Pirəwnning kizi Dawutning xəhəridin kəqüp Sulayman uning üçün yasiojan əydə olturojinida, u Millo kəl'əsini yasidi. **25** Sulayman Pərwərdigar oja yasiojan kurbangahda yilda üç ketim kəydürmə kurbanlıqlar bilən inaklık kurbanlıqlırını sunattı wə Pərwərdigarning aldidiki [huxbuygahṭa] huxbuy yakatti. Xu tərikidə u ibadəthanining ixlirini pütküzdi. **26** Sulayman padixah Ezion-Gəbərdə bir türküm kemilərni yasidi. U yər bolsa Edom zeminida, Qızıl dengiz boyidiki Elatning yenida idi. **27** Hiram əz hizmətkarlırı, yəni dengizqılıknı obdan bilidiojan nəqqə kemiqilərni Sulaymanning hizmətkarlırıqə koxulup kemilərdə ixləxkə əwətti. **28** Ular Ofirə berip, u yərdin tet yüz yigirmə talant altunni elip kelip, Sulayman padixahka apardi.

10 Xebanıng ayal padixaḥı bolsa Sulaymanning Pərwərdigarning nami bilən baqlinixlik boləjan dangk-xəhritini anglap, uni kiyin qigix-soallar bilən siniojili kıldı. **2** U huxbuy buyumlar, intayin tola altun wə yakut-gəhərlər artilojan təgilərni elip, qong dəbdəbə bilən Yerusalemoja kıldı. Sulaymanning ķexioja kəlgəndə əz kengligə pükkən həmmə ix toqluluk uning bilən səzləxti. **3** Sulayman uning həmmə soriojanlırioja jawab bərdi. Həqnemə padixaḥka karangoju əməs idi,

bəlki həmmisidə uningoja jawab bərdi. **4** Xebanıng ayal padixahı Sulaymanning danalikioja, yasiojan orda-sarayoja, **5** dastihandiki taamlarоja, əməldarlarning қatar-қatar olturuxlirioja, hizmətkarlırinin қatar-қatar turuxlirioja, ularning kiygən kiyimlirigə, uning sakıylirioja wə uning Pərwərdigarning əyidə atap sunojan kəydürmə kurbanlıklirioja қarap, üni iqigə qüxüp kətti. **6** U padixahı: — Mən əz yurtumda silining ixliri wə danalıkları tooprisida angliojan həwər rast ikən; **7** Əmma mən kelip əz kəzlirim bilən kərmigüqə bu səzlərgə ixənmigənidim; wə mana, mən yeriminimu anglimiojan ikənmən; silining danalıkları bilən bərikət-bayaxatlıkları mən angliojan həwərdin ziyadə ikən. **8** Silining adəmları nemidegən bəhtlik-hə! Həmixə silining aldilirida turup danalıklırını anglaydiojan bu hizmətkarlar nəkədər bəhtliktur! **9** Silidin səyüngən, silini Israilning təhtigə olturoquzojan Pərwərdigar Hudaliri mubarəktur! Pərwərdigar Israiloja mənggülük baqlıqan muhəbbiti üqün, U silini toopra həküm wə adalət sürgili padixah kıldı, dedi. **10** U padixahı bir yüz yigirmə talant altun, intayın kəp huxbuy buyumlar wə yakut-gəhərlərni sowoja kıldı. Xebanıng ayal padixahı Sulayman padixahı sunojan xunqə zor miqdardiki huxbuy buyumlar uningdin keyin həq kərüngən əməs **11** (Hiramning Ofirdin altun əpkelidiqan kemilirimu Ofirdin yənə intayın zor miqdardiki səndəl yaqılıqi wə yakut-gəhərlərni elip kəldi. **12** Padixah səndəl yaqılıqidin Pərwərdigarning əyi üqün wə padixahıning ordisi üqün pələmpəy-salasunlar yasatti həm nəşmə-nawaqılar üçün qiltarlar wə sazlarnı xuningdin

yasatti. Xu wakjittin keyin xundak, zor mikdardiki esil səndəl yaqıqi bu wakitkiqə həq kəltürülmidi ya kərülüp bakimidi). **13** Sulayman padixah Xebanıng ayal padixahıja əz xahənə sahawitidin bərgəndin baxka, ayal padixahıning kengli tartkan həmmmini — nemə sorisa, xuni bərdi; andin u hizmətkarliri bilən yoloqa qikip əz yurtioqa կayıtip kətti. **14** Sulayman oja hər yili kəltürülgən altunning ezi altə yüz atmış altə talant idi. **15** Bu kirimdin baxka, tijarətqılərdin, okətqılerning sodisidin, barlıq ərəbiyə padixahlıridin wə əz zeminidiki əməldarlardin həm altun kəltürüldi. **16** Sulayman padixah, ikki yüz qong siparnı sokturdi wə hər siparoqa altə yüz xəkəl altun kətti; **17** xundakla üq yüz kalkənni yapılaqlanıjan altundın yasidi; hərbir kalkənni yasaxka üq mina altun ixlitildi; padixah ularni «Liwan ormini sariyi»oja esip koydi. **18** Padixah pil qixliridin qong bir təhtni yasap, uni tawlanıjan altun bilən կaplattı. **19** Təhtning altə kəwətlik pələməpiyi bar idi. Təhtning bax yələnqüki yumilak bolup, orunduğning ikki yenida tayanəquqisi bar idi, hərbir tayanəquqning yenida birdin ərə turoqan xirning həykili bar idi. **20** Altə kəwətlik pələmpəyning üstidə, ong wə sol təripidə ərə turoqan on ikki xirning həykili bolup, hərbir basquqning ong-sol təripidə birdin bar idi; baxka heqkandak əldə uningoja ohxax yasaloqını yok idi. **21** Sulayman padixahıning barlıq jam-piyalılıri altundın yasaloqan; «Liwan ormini sariyi»diki barlıq қaqa-қuqilar tawlanıjan altundın yasaloqan; ularning heqkaysisi kümüxtin yasalmıqan; Sulaymannıng künliridə kümüx heqnemigə ərziməyitti. **22** Qünki padixahka karaxlıq dengizda yüridiqan, Hiramıng

kemilirigə köxulup «Tärxiş kemə» ətritimu bar idi; «Tärxiş kemə ətriti» üç yilda bir ketim kelip altun-kümüx, pil qixliri, maymunlar wə tozlarini əkelətti. **23** Sulayman padixah yər yüzidiki barlıq padixahlardın baylikta wə danalikta üstün idi. **24** Huda Sulaymannıg kəngligə saloqan danalığını anglax üçün yər yüzidikilər həmmisi uning bilən didarlixix arzusı bilən kelətti. **25** Kəlgənlərning həmmisi əz sowoqitini elip kelətti; yəni kümüx қaqa-kuqilar, altun қaqa-kuqilar, kiyim-keqəklər, dubuloşa-sawutlar, tetitkular, atlar wə ķeqirlarnı elip kelətti. Ular hər yili bəlgilik mikdarda xundak ķıltı. **26** Wə Sulayman jəng hərwiliri wə atlıq əskərlərni yioqdi; uning bir ming tət yüz jəng hərwisi, on ikki ming atlıq əskiri bar idi; u ularnı «jəng hərwisi xəhərliri»gə wə ezi turuwatkan Yerusalemqa orunlaxturdi. **27** Padixah Yerusalemda kümüxni taxtək kəp, kədir dərəhlirini jənubiy tüzləngliktiki üjmə dərəhlirigə ohxax nuroqun ķıldı. **28** Sulayman aloqan atlar Misirdin wə Kuwədin idi; padixahning tijarətqılıri ularnı Kuwədin bekitilgən bahada alattı. **29** Misirdin elip kəlgən bir jəng hərwisining bahası altə yüz kümüx tənggə, hər at bolsa yüz əllik tənggə idi; wə ular yənə Hittiyarning padixahlıri həm Suriyə padixahlıri üçünmu ohxax bahada elip qıktı.

11 Lekin Sulayman padixahıning kəngli Pirəwnning kizidin baxka kəp qətəllik ayallaroqa, jümlidin Moabiy, Ammoniy, Edomiy, Zidoni, Hittiy ayallırıq qüvkənidi. **2** Pərvərdigar əslidə muxu əllər toqrułuk Israillarоqa: «Ularning kizlirini izdəp barmanglar, wə ularnı silərningkilərgə kirgüzmənglər; qünki ular

kengülliringlarni qokum өз мәбудлирің аздуриду» дәп агаһландураң. Бирақ Sulaymanning көнгли дәл xularоја бағланды. **3** Uning yəttə yüz ayали, yəni hanixi wə üq yüz keniziki bar idi; ayalliri uning көnglini azdurup buriwətkənidi. **4** Xundak boldiki, Sulayman yaxanoҗanda, uning ayalliri uning көnglini baxka ilahlarоја azdurup buruwətti; xuning üqün uning көngli atisi Dawutningkidек Pərwərdigar Hudasioја mutləк sadık bolmidi. **5** Xunga Sulayman Zidoniylarning məbudi Axtarotni, Ammoniylarning yirginqlik məbudi Milkomni izdidi; **6** Xuning bilən Sulayman Pərwərdigarning nəziridə rəzillik қildi; u atisi Dawut Pərwərdigaroја əgəxkəndək izqillik bilən əgəxmidi. **7** Andin Sulayman Yerusalem aldidiki edirlikta Moabiyarning yirginqlik məbudi Kemox həm Ammoniylarning yirginqlik məbudi Milkom üqün bir «yükiri jay»ni yasidi; **8** xuningdək əzining məbudlirioја huxbuy yakidiојan wə kurbanlıq kılıdiојan hərbir yat əllik ayali üqünmu u xundak қildi; **9** Xunga Pərwərdigar Sulaymandin rənjidi; gərqə U uningoјa ikki ketim kərüngən bolsimu, xundakla uningoјa dəl muxu ix tooqruluk, yəni baxka ilahlarни izdiməslikini tapilioјan bolsimu, uning көnгli Israilning Hudasi Pərwərdigardin aynip kətti; u Pərwərdigarning tapilioјiniqə əməl kilmidi. **11** Xuning üqün Pərwərdigar Sulaymanoјa mundak dedi: — «Sən xundak kiliwerip, Mening sanga buyruqjan əhdəm bilən bəlgilirimni tutmiojining üqün, Mən jəzmən padixahlıknı səndin yirtiwetip hismətkaringoјa berimən. **12** Lekin atang Dawutning wəjidin sening өз künliringdə Mən xundak kilmaymən, bəlkı oqlungning қolidin uni

yirtiwetimən. **13** Lekin pütün padixahlıknı uningdin yirtiwətməymən, bəlkı կulum Dawutning wəjidin wə Əzüm tallıqan Yerusalem üçün oolungoja bir kəbilini կaldurup կoyımən». **14** Əmma Pərwərdigar Sulaymanoja bir düxmən, yəni Edomluk Hədadni կozoji, u kixi Edomning padixahının nəslidin idi. **15** Əslidə Dawut Edom bilən [jeng kilojan] wakitta, կoxunning sərdarı Yoab Edomning həmmə ərlirini yokatkanidi (qünki Edomdiki həmmə ərlərni yokatkuqə, Yoab bilən barlık Israillar u yerdə altə ay turojanidi); u əltürülgənlərni kəmgili qıkkanda **17** Hədad atisining birnəqqə Edomiy hizmətqiliri bilən Misiroja կeqip kətkənidi. Hədad u qəjda kiqik bala idi. **18** Ular Midyan zeminidin qıkıp Paranqa kəldi. Ular Parandin birnəqqə adəmni elip əzlirigə կoxup Misiroja, yəni Misirning padixahı Pirəwnning kəxiqə kəldi. Pirəwn uningoja bir əy təkşim կilip, ozuk-tülükmü təminlidi həmdə bir parqə yərnimu uningoja təkdim կildi. **19** Hədad Pirəwnning nəziridə kəp iltipat tapşan bolup, u əz hotunining singlisini, yəni Tahpənəs hanıxning singlisini uningoja hotun կilip bərdi. **20** Tahpənəsnin singlisi uningoja bir oçul, Genubatni tuçup bərdi. Tahpənəs Pirəwnning ordısida uni əzi qong կildi. Andin Genubat Pirəwnning ailisi, yəni Pirəwnning oqulları arısida turdi. **21** Hədad Misirdə: «Dawut ata-bowilirining arısida uhlap կaldı» wə «Կoxunning sərdarı Yoabmu əldi» dəp anglioqanda Pirəwngə: — Mening əz yurtumoja beriximoja ijazət կiləyəla, dedi. **22** Pirəwn uningoja: — Sening əz yurtumoja baray degining nemə degining, meninqəximda sanga nemə kəmlik կilidu? — dedi. U

jawabən: — Həq nərsə kəm əməs, əmma nemila bolmisun meni kətkili կոյղayla, dedi. **23** Huda Sulaymanoğa yənə bir düxminini կօզօidi; u bolsa ojisi, yəni Zobahning padixahı Hədad'ezərning yenidin կեqip kətkən Eliadaning oqlı Rəzon idi. **24** Dawut [Zobahlıklarnı] կətl կiləjanda Rəzon ulardin bir top adəmni əzigə toplap ularning sərdarı boldi. Andin keyin bular Dəməxkə berip u yərdə turup, Dəməxk üstdin həküm sürdi. **25** Xuning bilən Hədad Israiloğa awariqlik tuəqduroqandin baxka, Rəzon Sulaymanning barlık künliridə Israilning düxmini idi; u Israilni əq kərətti, əzi Suriyə üstidə padixah, idi. **26** Sulaymanning Yəroboam degən bir hizmətkarı bar idi. U Zərədahdin kəlgən Əfraimiy Nibatning oqlı bolup, anisi Zəruah isimlik bir tul ayal idi. Yəroboammu padixahka կarxi qikti. **27** Uning padixahka կarxi qikixtiki səwəbi mundak idi: Sulayman Millo կəl'əsini yasioğanda, atisi Dawutning xəhəridiki sepilning bir bəsükini yasawatatti; **28** Yəroboam կawul կəysər yigit idi; Sulayman yigitning ixqan wə qakqan ikənlikini kərüp, uni Yüsüpninq jəmətigə buyruloqan ixning üstigə կoydi. **29** Xu künlərdə Yəroboam Yerusalemın qikiatkanda, uni izdəwatkan Xilohluk Ahiyah pəyoqəmbər uni yolda uqrattı. Ahiyah yipyengi bir tonni kiywaləjanidi. İkkisi dalada yalouz կaləjanda **30** Ahiyah üstidiki tonni կoliqa elip, uni yirtip on ikki parqə կilip **31** Yəroboamoşa mundak dedi: — «Əziüngə on parqını aloqin; qünki Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mana, padixahlıknı Sulaymanning կolidin yirtiwetip on կəbilini sanga berimən. **32** Biraқ Կulum Dawutning wəjидin wə Yerusalem, yəni Israilning həmmə

кәbililiridin tallıqan xəhər üçün bir kəbilə uningoja
kalidu. **33** — Qünki ular Meni taxlap Zidoniylarning
ayal məbudi Axtarotka, Moabiylarning məbudi Kemoxka
wə Ammoniyarning məbudi Milkomoja səjdə kılıp,
uning atisi Dawutning kılinojinidək kılmay, Mening
bəlgilimilirim bilən həkümlirimgə əməl kılmay, nəzirimdə
durus bolqanni kilmidi, Mening yollirimda mangmidi; **34**
lekin pütkül padixahlıqni uning қolidin tartiwalmaymən;
qünki Mən tallıqan, Əz əmrlirim wə bəlgilimilirimni
tutğan қulum Dawutni dəp, uning əmrining barlıq
künlidə uni həküm sürgüqi kılıp qaldurımən. **35** Əmma
padixahlıqni uning oqlining қolidin tartip elip, sanga
berimən, yəni on kəbilini berimən. **36** Lekin Mening
namimning xu yerdə boluxioja Əzüm tallıqan xəhər
Yerusalemda, Mening aldimda қulum Dawut üçün həmixə
yoruk bir qiraqı bolsun dəp, uning oqlıqı bir kəbilini
berəy. **37** Mən seni tallap, seni barlıq halıqan yərlər
üstidə həküm sürgüzimən, sən Israilıqı padixah bolisən.
38 Wə xundak boliduki, əgər sən həmmə buyruqanlırimni
anglap, Mening yollirimda mengip, nəzirimdə durus
bolqanni kılıp, қulum Dawut kılqandək Mening bəlgilirim
bilən əmrlirimni tutsang, əmdi Mən sən bilən billə
bolimən wə Dawutka bir jəmət tikliginimdək, sangimu
mustəhkəm bir jəmət tikləymən wə Israilni sanga təkdir
kilimən. **39** Dawutning nəslini xu ixlar tüpəylidin harlap
pəs kilimən, lekin mənggülük əməs»». **40** Xuning üçün
Sulayman Yəroboamnı əltürükə pursət izdəytti. Lekin
Yəroboam keqip Misirning padixahı Xixakning қexioqa
bardi; Sulayman əlgüqə u Misirdə turdi. **41** Sulaymannı

baxka ixliri, uning həmmə kılɔjan əməlliri wə uning danalıki bolsa «Sulaymanning Əməlliri» degən kitabka pütülgən əməsmidi? **42** Sulaymanning Yerusalemda Israilning üstidə həküm sürgən waqtı kırık yil boldi. **43** Sulayman ata-bowilirining arisida uhlidi wə atisi Dawutning xəhiri idə dəpnə kılindi. Andin oqlı Rəhəboam ornida padixah boldi.

12 Rəhəboam Xəkəmgə bardı; qünki pütkül Israil uni padixah tikligili Xəkəmgə kəlgənidi. **2** Nibatning oqlı Yəroboam xu ixni anglioqanda, xundak boldiki, u tehi Misirda idi (qünki Yəroboam Sulayman padixahtın keletal Misirda turuwatatti). **3** Əmdi ular adəm əwətip uni qakırtıp kəldi. Xuning bilən Yəroboam wə pütkül Israil jamaiti kelip Rəhəboamqa söz kılıp: **4** — Silining atiliri boynimizə salojan boyunturukını eçir ķildi. Sili əmdi atilirining bizgə қoyojan ķattik tələpliri bilən eçir boyunturukını yeniklitip bərsilə, silining hizmətliridə bolımız, deyixti. **5** U ularoqa: — Həzirqə kaytip üq kündin keyin andin ķeximəja yənə kelinglar, dedi. Xuning bilən həlk tarilip kətti. **6** Rəhəboam padixah əz atisi Sulayman həyat waqtida uning hizmitidə turojan moysipitlardin məslihət sorap: — Bu həlkə beridiojan jawabim tooprısida nemə məslihət kərsitisilər? — dedi. **7** Ular uningoqa: — Əgər sili razilik bilən bugün bu həlkning hizmitidə bolımən desilə, (wə dərwəkə ularning hizmitidə bolsila) ularoqa yahxi sezlər bilən jawab ķilsila, ular silining barlıq künliridə hizmətliridə bolidu, dedi. **8** Lekin u moysipitlarning kərsətkən məslihətini կayrip қoyup, əzi bilən qong bolojan, aldida hizmitidə boluwatkan

yaxlardin məslihət sorap **9** ularoja: — Manga «Silining atiliri bizgə saloqan boyunturukni yeniklətkəyla» dəp tiligən bu həlkəjawab beriximiz tootruluk, əndak məslihət berisilər? — dedi. **10** Uning bilən qong boləjan bu yaxlar uningoja: — «Silining atiliri boyunturukimizni eçir kıldı, əmdi sili uni bizgə yenik kılçayla» dəp eytən bu həlkəsəz kılıp: — «Mening qimqılaq barmikim atamning belidin tomraktur. **11** Atam silərgə eçir boyunturukni saloqan, lekin mən boyunturukunglarnı tehimu eçir kılımən. Atam silərgə կաmqılar bilən tənbih-tərbiyə bərgən bolsa, mən silərgə «qayanlık կաmqılar» bilən tənbih berimən», degəyla, — dedi. **12** Rəhəboam padixah ularoja: «Üq kündin keyin andin kəximoja yənə kelinglar» deginidək, Yəroboam wə barlik həlk üqinqi künü uning kəxiqə kəldi. **13** Padixah moysipitlarning uningoja bərgən məslihətini taxlap, həlkəkətəklik bilən jawab bərdi. **14** U yaxlarning məslihəti boyiqə ularoja: — Atam silərgə eçir boyunturukni saloqan, lekin mən boyunturukunglarnı tehimu eçir kılımən. Atam silərgə կաmqılar bilən tənbih-tərbiyə bərgən bolsa mən silərgə «qayanlık կաmqılar» bilən tənbih-tərbiyə berimən, dedi. **15** Xuning bilən padixah həlkning səzini anglimidi. Bu ix Pərwərdigar təripidin boləjan; qünki buning bilən Pərwərdigarning Xilohluq Ahiyahning wasitisidə Nibatning oqlı Yəroboamoja eytən səzi əməlgə axurulidiojan boldi. **16** Pütkül Israil padixahının ularning səzicə kulaq salmioqinini kərgəndə həlk padixahka jawab berip: — Dawuttin bizgə nemə nesiwə bar? Yəssənening oqlida bizning həq mirasımız yoktur! Əz

ey-qedirliringlarqa kaytinglar, i Israil! I Dawut, sən əz jəmətinggila igə bol, — dedi. Xuning bilən Israillar əz ey-qedirlirioja kaytip ketixti. **17** Əmma Yəhuda xəhərliridə olturoğan Israillarqa bolsa, Yəroboam ularning üstigə həküm sürdi. **18** Rəhoboam padixah baj-alwan begi Adoramni Israillarqa əwətti, lekin pütkül Israil uni qalma-kesək kılıp eltürdi. U qaoqda Rəhoboam padixah aldirap, əzinining jəng hərwisioja qıkip, Yerusaleməqə tikiwətti.

19 Xu tərikidə Israil Dawutning jəmətidin yüz ərüp, bügüngə kədər uningoja қarxi qıkip kəldi. **20** Israilning həmmisi Yəroboamning yenip kəlgənlikini anglioqanda, adəm əwətip uni həlkning jamaitigə qakirdi. Ular uni pütkül Israilning üstigə rəsmiy padixah kıldı. Yəhuda қəbilisidin baxka həqkim Dawutning jəmətigə əgəxmidi.

21 Rəhoboam Yerusaleməqə kaytip kelip, Israilning jəməti bilən jəng kılıp, padixahlıknı Sulaymanning oqlı bolοjan əzигə kayturup əkilix üçün Yəhudanıng pütkül jəmətidin wə Binyamin қəbilisidin bir yüz səksən ming hillanoğan jənggiwar əskərni toplidi. **22** Lekin Hudanıng səzi Hudanıng adimi Xemayaqə kelip: — **23** «Yəhudanıng padixahı, Sulaymanning oqlı Rəhoboaməqə, pütün Yəhuda bilən Binyaminning jəmətigə wə həlkning қalɔjanlırionqa səz kılıp: — **24** «Pərwərdigar mundak dəydu: — Hujuməqə qıkmanglar, kərindaxliringlar Israillar bilən jəng kilmanglar; hərbiringlar əz əyünglarqa kaytip ketinglar; qünki bu ix Məndindur», degin» — deyildi. Ular Pərwərdigarning səzигə կulak saldı. Pərwərdigarning səzi boyiqə ular əylirigə kaytip kətti. **25** Yəroboam bolsa Əfraim taqılıkjdiki Xəkəm xəhirini yasap xu yərdə turdi;

keyin u yərdin qikip Pənuəlni yasidi. **26** Rəhəboam kənglidə əz-əzigə: — Əmdi padixahlıq Dawutning jəmətigə yenixi mumkin. **27** Əgər bu həlk Pərwərdigarning əyidə қurbanlık kılıxka Yerusalem oja qiksa, bu həlkning kəlbi əz oqjisi, yəni Yəhuda padixahı Rəhəboam oja yənə mayil bolidu, andin ular meni əltürüp yənə Yəhuda padixahı Rəhəboamning təripigə yanarmikin, dedi. **28** Padixah məslihət sorap, altundin ikki mozay həykilini yasitip həlkə: — Yerusalem oja qikix silərgə eoir kelidu. I Israel, mana silərni Misir zeminidin qıçarojan ilahılar! — dedi. **29** Birini u Bəyt-Əldə, yənə birini Danda turquzup կoydi. **30** Bu ix gunahka səwəb boldi, qünki həlk mozaylirining birining aldida bax urqili hətta Danolıqə baratti. **31** U həm «egiz jaylar»da [ibadət] əylirini yasidi wə həm Lawiydin bolmiojan adəmlərni kahin kılıp təyinləp կoydi. **32** Yəroboam yənə səkkizinqi ayning on bəixinqi künini huddi Yəhudanıng zeminidiki həytkə ohxax bir həyt kılıp bekitti. U əzi қurbangah üstigə қurbanlık kılqili qikti. Xundak kılıp u Bəyt-Əldə əzi ətküzgən mozay məbudlirigə қurbanlık etküzdi. U yənə Bəyt-Əldə saldurojan xu «egiz jaylar» üçün kahinlarnı təyinlidi. **33** U Bəyt-Əldə yasiqan қurbangah üstigə səkkizinqi ayning on bəixinqi künü (bu ay-künni u əz məyliqə tallıqanidi) қurbanlıqlarnı sunuxka qikti; xu tərikidə u Israillarqa bir həyt yarattı; u əzi қurbangah üstigə қurbanlıqlarnı sundı wə huxbuy yakçı.

13 Wə mana, Pərwərdigarning buyrukı bilən Hudanıng bir adimi Yəhudadın qikip Bəyt-Əlgə kəldi; xu pəyttə Yəroboam huxbuy yekixka қurbangahning yenida turattı;

2 xu adəm kurbangahqa karap Pərwərdigarning əmri bilən qakirip: — I kurbangah, i kurbangah! Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana Dawutning jəmətidə Yosiya isimlik bir oğul tuqulidu. U bolsa sening üstüngdə huxbuy yaklaşan «yukiri jaylar»diki kahinlarnı soyup kurbanlıq kılıdu; xundakla sening üstüngdə adəm səngəkliri kəydürülüdü!

— dedi. 3 U küni u bir bexarətlik alamətni jakarlap: Pərwərdigarning muxu səzini ispatlaydiqan alamət xu boliduki: — Mana, kurbangah yerilip, üstidiki küllər təkəlüp ketidü, — dedi. 4 Wə xundak boldiki, Yəroboam padixah Hudanıng adımining Bəyt-Əldiki kurbangahqa karap jakarlıqan səzini anglıqanda, u kurbangahṭa turup əolini sozup: — Uni tutunglar, dedi. Lekin uningoja karitip sozəjan əoli xuning bilən xu peti կurup kətti, uni əzığə yənə yiqalmidi. 5 Andin Hudanıng adımı Pərwərdigarning səzi bilən eytən məjizilik alamət yüz berip, kurbangah həm yerilip üstidiki küllər təkəlüp kətti. 6 Padixah Hudanıng adımidin: — Pərwərdigar Hudayingdin mening həkkimdə etüngəysənki, əolumni əsligə kəltürgəy, dəp yalwurdi. Hudanıng adımı pərwrərdigarning iltipatını etünginidə, padixahıng əoli yənə əzığə yiqilip əsligə kəltürüldü. 7 Padixah Hudanıng adımagə: — Mening bilən əyümə berip əzüngni kutlanduroqın, mən sanga in'am berəy, dedi. 8 Lekin Hudanıng adımı padixahqa jawab berip: — Sən manga ordangning yerimini bərsəngmu, sening bilən barmaymən yaki bu yerdə nan yəp su iqməymən. 9 Qünki Pərwərdigar Əz səzini yətküzüp manga buyrup: «Sən nə nan yemə nə su iqmə, baroqan yolung bilən kaytip kəlmə» degən, dedi. 10 Xuning

bilən u Bəyt-Əlgə kəlgən yol bilən əməs, bəlki baxka
bir yol bilən қaytip kətti. **11** Lekin Bəyt-Əldə yaxanoğan
bir pəyərəmbər turatti. Uning oqulliri kelip Hudanıng
adimining u küni Bəyt-Əldə қiloğan barlıq əməllirini
uningoğa dəp bərdi, xundakla uning padixahka қiloğan
səzlininimu atisioğa eytip bərdi. **12** Atisi ulardin, u қaysi
yol bilən kətti, dəp soridi; qünki oqulliri Yəhudadin
kəlgən Hudanıng adimining қaysi yol bilən kətkinini
kərgəndi. **13** U oqullirioşa: — Manga exəknı tokup
beringlar, dəp tapılıdi. Ular uningoşa exəknı tokup
bərgəndə u uningoşa minip **14** Hudanıng adimining
kəynidin қoqlap kətti. U uni bir dub dərihining astida
olturoğan yeridin tepip uningdin: — Yəhudadin kəlgən
Hudanıng adimi sənmu? — dəp soridi. U: — Mən xu, dəp
jawab bərdi. **15** U uningoşa: — Mening bilən əyümgə
berip nan yegin, dedi. **16** U jawabən: — Mən nə sening
bilən қaytalmaymən, nə seningkigə kiralmaymən; mən
nə bu yərdə sening bilən nan yəp su iqəlməymən; **17**
qünki Pərwərdigar əz sezi bilən manga tapilap: «U
yərdə nan yemə, su iqmigin; baroğan yolung bilən қaytip
kəlmigin» degən, dedi. **18** [Keri pəyərəmbər] uningoşa: —
Mən həm səndək bir pəyərəmbərdurmən; wə bir pərixtə
Pərwərdigarning səzini manga yətküzüp: — «Uningoşa
nan yegürüp, su iqlikgili əzüng bilən əyünggə yandurup
kəl» dedi, dəp eytti. Lekin u xuni dəp uningoşa yalqan
eytiwatatti. **19** Xuning bilən [Hudanıng adimi] uning
bilən yenip əydə nan yəp su iqtı. **20** Lekin ular dastihanda
olturoqinida, Pərwərdigarning səzi uni yandurup əkəlgən
keri pəyərəmbərgə kəldi. **21** U Yəhudadin kəlgən Hudanıng

adimini qakirip: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Sən Pərwərdigarning səzigə itaətsizlik ķilip, Pərwərdigar Hudayingning buyruqjan əmrini tutmay, **22** bəlkı yenip, U sanga: — Nan yemə, su iqmə, dəp mən'i ķilojan yərdə nan yəp su iqkinin tüpəylidin, jəsiting ata-bowiliringning kəbrisidə kəmülməydu», dəp towlidi. **23** Wə xundak boldiki, Hudaning adimi nan yəp su iqip bolqanda, uningoja, yəni əzi yandurup əkəlgən pəyəqəmbərgə exəknı tokup bərdi. **24** U yoloja qikti. Ketiwatqınida, yolda uningoja bir xır uqrəp, uni əltürüwətti. Xuning bilən uning əlüki yolda taxlinip қaldı, exiki bolsa uning yenida turatti; xirmu jəsətning yenida turatti. **25** Mana birnəqqə adəm ətüp ketiwetip, yolda taxlinip қalojan jəsət bilən jəsətning yenida turojan xirni kərdi; ular ķeri pəyəqəmbər turojan xəhərgə kelip u yərdə xu həwərni yətküzdi. **26** Uni yoldin yandurojan pəyəqəmbər buni anglap: — U dəl Pərwərdigarning səzigə itaətsizlik ķilojan Hudaning adimidur. Xunga Pərwərdigar uni xiroja tapxurdi; Pərwərdigar uningoja ķilojan səzi boyiqə xır uni titma-titma ķilip əltürdi, dedi. **27** U oqullirioja: — Manga exəknı tokup beringlar, dedi; ular uni tokup bərdi. **28** U yolda taxlaklıq, jəsət bilən jəsətning yenida turojan exək wə xirni taptı. Xır bolsa nə jəsətni yemigənidi nə exəknimu talimiojanidi. **29** Pəyəqəmbər Hudaning adimining jəsətinini elip exəkkə artip yandi. Қeri pəyəqəmbər uning üçün matəm tutup uni dəpnə ķiloqli xəhərgə kirdi. **30** U jəsətni əz kəbristanlıkıda կoydi. Ular uning üçün matəm tutup: — Ah, buradirim! — dəp pəryad kətürdi. **31** Uni dəpnə ķiloqandin keyin u əz oqullirioja: — Mən elgəndə

meni Hudaning adimi dəpnə qılınojan gərgə dəpnə
kilinglar; menin səngəklirimni uning səngəklirining
yenida koyunlar; **32** qünki u Pərwərdigarning buyruki
bilən Bəyt-Əldiki қurbangahka қariqan wə Samariyədiki
xəhərlərning «yukıri jay»liridiki [ibadət] eylirigə қariqan,
uning jar қılıqan səzi əməlgə axurulmay կalmaydu,
— dedi. **33** Lekin Yəroboam bu wəkədin keyinmu əz
rəzil yolidin yanmay, bəlkı «yukıri jaylar»oja hərhil
həlkətin kahınlarnı təyinlidi; kim halisa, u xuni «mukəddəs
kılıp» [kahınlıq mənsipigə] bəqixaytta; xuning bilən ular
«yukıri jaylar»da [kurbanlıq қılıxka] kahın bolatti. **34**
Xu ix tüpəylidin Yəroboam jəmətining hesabioja gunah
bolup, ularning yər yüzidin üzüp elinip һalak boluxioja
səwəb boldi.

14 U wakitta Yəroboamning oqlı Abiyah əsəl bolup
kaldi. **2** Yəroboam ayalioja: — Ornundin կopup, heqkim
sening Yəroboamning ayali ikənlikingni tonumioqudək
kılıp əz kiyapitingni əzgərtip, Xilohka baroqin. Mana
manga: «Bu həlkning üstidə padixaḥ bolisən» dəp eytən
Ahiyah pəyəqəmbər u yərdə olturidu. **3** Қolungoja on
nan, birnəqqə poxkal, bir կuta həsəlni elip uning қexioja
baroqin. U yigitimizning nemə bolidioqanlığını sanga
dəp beridu, dedi. **4** Yəroboamning ayali xundak kılıp,
Xilohka berip Ahiyahning əyigə kəldi. Ahiyahning kəzliri
kəriliqtin kor bolup kərəlməyitti. **5** Lekin Pərwərdigar
Ahiyahka: — Mana, Yəroboamning ayali əz oqlı tooqrisida
səndin soriojili kelidu, qünki u kesəldur. Uningoja
mundak-mundak degin; qünki u kəlgəndə baxka kiyapətkə
kiriwalojan bolidu, dəp eytənidi. **6** U ixiktin kirgəndə

Ahiyah ayaq tiwixini anglap mundak dedi: — «Həy,
Yəroboamning ayali, kirgin; nemixka baxka kiyapətkə
kiriwalding? Sanga bir xum həwərni berix manga
buyruldi. **7** Berip Yəroboamoja mundak degin: — «Mən
seni həlkning arisidin elip kətürüp, eż həlkim Israiloja
həkümran kılıp **8** Padixahlıknı Dawutning jəmətidin
yirtiwetip, sanga bərdim; lekin sən Mening əmrlirimni
tutup, nəzirimdə pəkət durus bolğannila kilixta pütün
kəlbidin manga əgəxkən կulum Dawutka ohxax bolmiding,
9 Bəlki ezungdin ilgiri kəlgənlərning həmmisidin artuk
rəzillik kılıp, mening oqəzipimni қozojap, Meni arkangoja
taxlap, berip ezunggə oqayriy ilahlarnı, kuyma məbudlarnı
yasatting. **10** Xuning üqün Mən Yəroboamning jəmətigə
bala qüxürüp, Yəroboamning Israildiki handanidin
həmmə ərkəkni, hətta ajiz yaki meyip bolsimu
həmmisini üzüp taxlaymən, adəmlər pok-tezəklərni
süpürgəndək Yəroboamning jəmətidin қalɔjinini yok
bolqıraq süpürimən. **11** Yəroboamdin bolqanlardın
xəhərdə əginini itlar yəydu; səhərada əginini asmandiki
küxlar yəydu. Qünki Pərwərdigar xundak səz kılqandur.
12 Əmdi sən bolsang, kəpop eż əyünggə baroqin; ayioqing
xəhərgə kirgən һaman, bala əlidu. **13** Pütün Israil
uning üqün matəm tutup uni dəpnə қilidu. Qünki
Yəroboamning jəmətidin kəbrigə қoyulidioqan yalozuz
xula bolidu; qünki Yəroboamning jəmətining arisida
Israilning Hudasi Pərwərdigarning aldida pəkət xuningda
pəzilət tepildi. **14** Əmdi Pərwərdigar Əzigə Yəroboamning
jəmətini üzüp taxlaydioqan, Israilning üstigə həküm

süridiojan bir padixahni tikləydu. Dərhəkikət, u pat arida bolidu! **15** Pərwərdigar Israilni urup, huddi suda lingxip қalojan қumuxtək kılıp қoyidu, ata-bowilirioja təkdir қilojan bu yahxi zemindin қomurup, ularnı [Əfrat] dəryasining u təripigə tarkitidu; qünki ular əzizə «Axərah butlar»ni yasap Pərwərdigarning oqəzipini қoziojidi. **16** Yəroboamning sadır қilojan gunahlıları tüpəylidin, uning Israilni gunah қildurojını tüpəylidin, Huda Israilni taxlap beridu!». **17** Xuning bilən Yəroboamning ayalı kopup, yoloja qikip Tirzahka kaytip kəldi. U əyining bosuojsidin atl ixioja bala əldi. **18** Ular uni dəpnə kıldı. Pərwərdigarning Əz қuli Ahiyah pəyojəmbər arkılık eytən səzidək, pütün Israil uning üçün matəm tutti. **19** Əmdi Yəroboamning baxxa ixliri, yəni jəngliri wə қandak səltənət қilojanlırı tooprısında mana, «Israil padixahlırinin tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **20** Yəroboamning səltənət қilojan wakti yigirmə ikki yil bolup, u əz ata-bowilirining arisida uhlidi. Oqlı Nadab uning ornida həküm sürdi. **21** Wə Sulaymanning oqlı Rəhəboam bolsa Yəhūdanıng üstigə həküm sürdi. Rəhəboam padixah bolqanda kırık bir yaxxa kirgənidi; u Pərwərdigarning Əz namini ayan қılıx üçün, Israilning həmmə қəbililiri arisidin tallıqan Yerusalem xəhəridə on yəttə yil həküm sürdi; uning anisining ismi Naamah bolup, Ammoniy idi. **22** Yəhūdalar bolsa Pərwərdigarning nəziridə yamanlık kıldı; ular əz ata-bowiliri sadır қilojanlıridin ziyanə gunahları kılıp, uning həsətlik oqəzipini қozojiojanidi. **23** Qünki ular «yükri jaylar»ni, «but tüvrük»lərni wə həm hərbir egiz dəngələr üstidə, hərbir kək dərəhlərning astida «Axərah»

butlarni yasidi. **24** Wə zeminda kəspiy bəqqiwazlarmu bar idi. Ular Pərwərdigar əslidə Israillarning aldidin həydəp qıkarojan əllərning barlik yirginqlik haram ixlirini kılatti. **25** Rəhəboam padixahning səltənitining bəxinqi yilida xundak boldiki, Misirning padixahı Xixak Yerusalemqa hujum kıldı. **26** U Pərwərdigarning əyidiki gəhər-baylıklarını həm padixahning ordisidiki gəhər-baylıklarını elip kətti; u həmmisini, jümlidin Sulayman yasatkan altun siparlarnimu elip kətti. **27** Ularning ornida Rəhəboam padixah mistin birmunqə sipar-ķalkanlar yasitip, ularni padixah ordisining kirix yolunu saklaydıcıyan pasiban bəglirining қolioja tapxurdi. **28** Xundak kılıp, padixah hər kətim Pərwərdigarning əyigə kiridiqjan qaoğda, pasibanlar u sipar-ķalkanları kətürüp qıçattı, andin ularni yənə pasibanhanişa əkirip қoyuxattı. **29** Əmma Rəhəboamning baxqa ixliri wə қiloqinining həmmisi «Yəhuda padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **30** Rəhəboam bilən Yəroboam barlik künliridə bir-biri bilən jəng kilişip turoğanidi. **31** Rəhəboam əz ata-bowilirining arisida uhlidi wə «Dawutning xəhiri»də dəpnə kılindi. Uning anisining ismi Naamah bolup, bir Ammoniy idi. Rəhəboamning oğlı Abiyam atisining ornida padixah boldi.

15 Nibatning oğlı Yəroboam padixahning səltənitining on səkkizinci yilida Abiyam Yəhudanıng üstigə padixah bolup **2** Yerusalemda üç yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Maakah bolup, Abixalomning kizi idi. **3** Abiyamning ķəlbi bowisi Dawutning kənglidək Hudasi Pərwərdigarqa pütünləy beqixlanojan əməs idi, bəlki atisi Rəhəboamning

uningdin ilgiri kılɔjan barlik gunahlırida mangatti. 4
Xundak̄timu Dawutning səwəbidin Hudasi Pərwərdigar
Yerusalemda uningoja [yoruk] bir qiraɔni қaldurux
üqün, Dawutning əvladini uningdin keyinmu tikləp
turɔuzdi wə Yerusalemni қoɔdidi. 5 Qünki Dawut
Pərwərdigarning nəziridə durus bolɔjanni қilip, Hıttiy
Uriyaɔja kılɔjanlıridin baxka əmrining həmmə kūnlırıdə
Pərwərdigar uningoja əmr kılɔjanlıridin qik̄midi. 6 Əmdi
[Abiyamning] pütün əmriddə Rəhoboam bilən Yəroboam
bir-biri bilən jəng kiliçip turdi. 7 Abiyamning baxka ixliri
wə kılɔjanlırinining həmmisi «Yəhuda padixahlırinining
tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi?
Abiyam bilən Yəroboam bir-biri bilən jəng kiliçip turattı.
8 Abiyam əz ata-bowlirinining arisida uhlidi; ular uni
«Dawutning xəhiri»də dəpnə қildi. Andin oɔli Asa
ornida padixah boldi. 9 Israilning padixahı Yəroboam
səltənitining yigirminqi yilda Asa Yəhudanıng üstigə
padixah bolup 10 Yerusalemda kırık bir yıl səltənət қildi.
Uning qong anisining ismi Maakah bolup, Abixalomning
ķizi idi. 11 Asa atisi Dawut kılɔjandək Pərwərdigarning
nəziridə durus bolɔjanni қildi. 12 U kəspiy bəqqiwazlarnı
zemindin həydəp, ata-bowliri yasatkan həmmə yirginqlik
məbulıarnı yokitiwətti. 13 U yənə qong anisi Maakahnı
yirginqlik bir «Axərah» tüwrükni yasiojını üqün hanixlik
mərtiwişidin qüxirüwətti. Asa bu yirginqlik butni
kesip Kidron jılıqisida kəydürüwətti. 14 «Yukarı jaylar»
yokitilmisimu, Asanıng kəlbi əmrining barlik kūnlırıdə
Pərwərdigaroja pütünləy beqixlanqanıdi. 15 Həm atisi
həm u əzi [Pərwərdigaroja] atap yasiojan nərsilərni,

jümlidin kümüx bilən altunni wə türlik қaqa-kuqılarnı
Pərwərdigarning əyigə kəltürdi. **16** Əmdi Asa wə Israilning
padixahı Baaxa barlık künliridə bir-biri bilən jəng kılıxip
turdi. **17** Israilning padixahı Baaxa Yəhūdaçqa қarxi hujum
kıldı; həqkim Yəhūdaning padixahı Asa bilən bardı-kəldi
kılımisun dəp, Ramah xəhərini məhkəm kılıp yasidi. **18** U
wakitta Asa Pərwərdigarning əyidiki həzinilərdə қaləjan
barlık altun-kümüx wə padixahıning ordisi diki həzinilərdə
қaləjan altun-kümüxni elip hizmətkarlırinin қolioqa
tapxurdi; andin Asa padixahı ularnı Dəməxkətə turuxluk
Suriyə padixahı Həzionning nəvrisi, Tabrimmonning oqlı
Bən-Hədadka əwətti wə xular bilən bu həwərni yətküzüp:
— **19** «Mening atam bilən silining atılirining arisida
boloğandək mən bilən silining arılırida bir əhdə bolsun.
Mana, siligə kümüx bilən altundin hədiyə əwəttim;
əmdi Israilning padixahı Baaxa bilən boloğan əhdiliridin
kollırını üzsilə; xuning bilən u meni կamal kılıxtin կol
üzsün» — dedi. **20** Bən-Hədad Asa padixahıning səziga
kirip, eż қoxunining sərdarlarını Israilning xəhərlirigə
hujum kılıxka əwətip, Ijon, Dan, Bəyt-Maaķahdiki Abəl,
pütkül Kinnərət yurtı bilən Naftalining pütkül zeminini
bekindurdi. **21** Baaxa bu həwərni anglap, Ramah
istihkamini yasaxtin կolini yiçip, Tirzahka berip turdi. **22**
Asa padixahı bolsa pütkül Yəhūdaning adəmlirini həqbirini
köymay qakırıp yiçdi; ular Baaxa Ramah xəhərini yasaxka
ixlətkən taxlar bilən yaşaqlarnı Ramahın toxup elip
kətti. Asa padixahı muxularnı ixlitip Binyamin zeminidiki
Gebani wə Mizpahı məhkəm kılıp yasidi. **23** Əmdi
Asanıng baxka ixliri, uning zor կudriti, uning կılɔjinining

həmmisi, xundakla yasiqan xəhərlər tooprısida «Yəhuda padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? Lekin əriqanda, uning putida bir kesəl pəyda boldi. **24** Asa əz ata-bowiliri arisida uhlidi wə Dawutning xəhəridə dəpnə kılindi. Andin uning oqlı Yəhoxafat ornida padixah boldi. **25** Yəhūdaning padixahı Asanıng səltənitining ikkinqi yılıda Yəroboamning oqlı Nadab Israil üstigə həküm sürüxkə baxladı; u Israilqa ikki yıl padixah boldi. **26** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kılıp atisining yolidə mengip, atisining Israilni gunahką putlaxturoqan gunahlırida mangdi. **27** Lekin Issakar jəmətidin bolqan Ahiyahning oqlı Baaxa uningoja kəst kılıp, uni Filistiyılerning təwəsidiki Gibbetonda əltürdi. Xu qaoğda Nadab pütün Israillar bilən birlikdə Gibbetonqa körxpə hujum kiliwatatti. **28** Yəhuda padixahı Asanıng səltənitining üçinqi yılıda Baaxa Nadabni əltürüp, ezi uning ornida padixah boldi. **29** Wə xundak boldiki, u padixah bolqanda Yəroboamning pütkül jəmətini qepip əltürdi; Pərwərdigarning կuli Xilohluk Ahiyahning wasitisi bilən eytən səzi əməlgə axurulup, u Yəroboamning jəmətidin nəpisi barlarnı birinimu koymay pütünləy yokətti. **30** Bu ix Yəroboamning sadir kılıqan gunahlıri həm uning Israilni gunahką putlaxturoqan gunahlıri tüpəylidin boldi; u xular bilən Israilning Hudasi Pərwərdigarning əqəzipini kattik közəyişənidi. **31** Nadabning baxqa ixliri bilən kılıqanlırinin həmmisi «Israil padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **32** Asa wə Israilning padixahı Baaxa barlıq künliridə bir-biri bilən jəng kilixip turdi. **33**

Yəhūdaning padixahı Asanıng səltənitining üçinqi yılıda Ahiyahning oğlı Baaxa pütün Israil üstigə Tirzahṭa həküm sürüxkə baxlıdı; u yigirmə tət yil səltənət kıldı.
34 U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kıldı; u Yəroboamning yolida yürüp, Israilni gunahka patkuzojan gunahıda mangdi.

16 Pərwərdigarning səzi Hənanining oğlı Yəhūqa kelip Baaxani əyibləp mundak deyildi: — **2** «Mana, Mən seni topa-qang iqidin qırırip, həlkim Israilə qədimrən kılıp koydum. Lakin sən Yəroboamning yolida yürüp həlkim Israilni gunahka putlaxturdung, ular gunahlıları bilən əqəzipimni қozğıdı. **3** Mana, Mən Baaxani əz jəməti bilən süpürüp yokşitip, jəmətingni Nibatning oğlı Yəroboamning jəmətigə ohxax ķilimən. **4** Baaxadin bolqanlardın xəhərdə əlginiini itlar yəydu; səhərada əlginiini asmandiki kuxlar yəydu». **5** Baaxanıng baxka ixliri wə uning ķiloqlanlırı bilən կudriti tooqrisida «Israil padixahlırinin tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütləgən əməsmidi? **6** Baaxa əz ata-bowiliri arisida uhlidi wə Tirzahṭa dəpnə կılındı; andin uning oğlı Eləh ornida padixah boldı. **7** Baaxanıng Pərwərdigarning nəziridə կiloqlan barlıq rəzillikи tüpəylidin, Pərwərdigarning Baaxanıng bexioqa wə uning jəmətinin bexioqa qüxürgini tooqruluk səzi Hənanining oğlı Yəhū pəyqəmbər arkılık berilgənidi. Qünki u Yəroboamning jəməti կiloqini oğlu ohxax կılıp əz կollirinin ixliri (jümlidin Yəroboamning jəmətini qepip əltürgənlik) bilən Pərwərdigarning əqəzipini կozğıdı. **8** Yəhūda padixahı Asanıng səltənitining yigirmə altınqi yılıda, Baaxanıng oğlu Eləh Tirzahṭa

Israiloja padixah bolup, ikki yil səltənət kıldı. **9** Lekin uning jəng hərwilirining yerimioja sərdar bolğan hizmətkarı Zimri uning oja kəst kıldı; [Elah] Tirzahta Tirzahtiki ordisidiki ojigidar Arzaning əyidə xarab iqip məst bolğanda **10** Zimri kirip uni qepip əltürdi. Bu wakit Yəhudanıñ padixahı Asanıñ səltənitining yigirmə yəttinqi yili idi. Zimri Elahning ornida padixah boldi. **11** U padixah bolup eż təhtidə olturuxi bilənla u Baaxanıñ barlıq jəmətini qepip əltürdi; u uning uruk-tuqşanlırı wə dostliridin bir ərkəknimu tirik қaldurmidi. **12** Xundak kılıp Zimri Pərwərdigarning Yəhü pəyoqəmbər arkılık Baaxani əyibligən səzini əməlgə axurup, Baaxanıñ pütkül jəmətini yokattı. **13** Bu ix Baaxanıñ barlıq gunahlırı bilən uning oqlı Elahning gunahlırı, jümlidin ularning Israilni gunahka putlaxturojan gunahlırı, ərziməs butliri bilən Israilning Hudasi Pərwərdigarning oqəzipini қozojap, xundak boldi. **14** Elahning baxqa ixliri wə kılqanlırinin həmmisi «Israil padixahlırinin tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütlügən əməsmidi? **15** Yəhudanıñ padixahı Asanıñ səltənitining yigirmə yəttinqi yıldada Zimri Tirzahta yəttə kün səltənət kıldı. Həlk Filistiylərgə təwə bolğan Gibbetonni қorxiwelip bargahı tikkənidi. **16** Bargahda turojan halayık; — «Zimri kəst kılıp padixahnı əltürdi» dəp anglidi. Xuning bilən pütkül Israil xu künü bargahda koxunning sərdarı Omrini Israiloja padixah kıldı. **17** Andin Omri Israilning həmmisini yetəkləp, Gibbetondin qikip, Tirzahtı қorxidi. **18** Wə xundak boldiki, Zimri xəhərning elinoqanlığını körüp, padixah ordisidiki қorqanqa kirip, ordioqa ot қoyuwətti, əzi kəyüp əldi.

19 Bu ix əzining gunahlıları üçün, yəni Pərvərdigarning nəziridə rəzillik kılıp, Yəroboamning yolidə yürüp, Israilni gunahka putlaxturqan gunahta mangojini üçün xundak boldi. **20** Zimrining baxka ixliri wə қəst қilojini tooqrisida «Israil padixahlırinining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **21** Əmma Israil həlkı ikkigə bələnəp, ularning yerimi Ginatning oqlı Tibnini padixah kilişkə uningoşa əgəxti; baxka yerimi bolsa Omrigə əgəxti. **22** Əmdi Omrigə əgəxkən həlk Ginatning oqlı Tibnigə əgəxkən həlkətin küqlük qıktı. Tibni əldi; Omri padixah boldi. **23** Yəhūdaning padixahı asanıng ottuz birinqi yılıda Omri Israiloşa padixah bolup on ikki yıl səltənət kıldı. U Tirzahṭa altə yil səltənət kıldı. **24** U Xəmərdin Samariyə egizlikini ikki talant kümüxkə setiwellip, xu egizlik üstigə կuruluxlarni selip bir xəhər bina kılıp, uni egizlikning əsliy igisi Xəmərning nami bilən «Samariyə» dəp atidi. **25** Omri Pərvərdigarning nəziridə rəzil bołqanni kıldı, əzidin ilgiriki padixahlarning həmmisidin bəttər bolup yamanlıq kıldı. **26** U Nibatning oqlı Yəroboamning həmmə yollırıda, xundakla jümlidin uning Israilni gunahka putlaxturqan gunaçı iqidə mangdi; ular ərziməs butliri bilən Israilning Hudasi Pərvərdigarning əqəzipini կozədi. **27** Omrining baxka ixliri, uning қiloqanlırinining həmmisi, kərsətkən կudriti tooqrisida «Israil padixahlırinining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **28** Omri ata-bowliri arısida uhlidi wə Samariyədə dəpnə kılındı. Andin uning oqlı Ahəb ornida padixah boldi. **29** Yəhūda padixahı Asanıng səltənitining ottuz səkkizinqi yılıda Omrining oqlı Ahəb Israiloşa

padixah boldi. Omrining oqli Ahab Samariyədə yigirmə ikki yıl Israilning üstidə səltənət kıldı. **30** Əmma Omrining oqli Ahab Pərwərdigarning nəziridə ezipin ilgirikilərning həmmisidin axurup yamanlık kıldı. **31** Wə xundak boldiki, u Nibatning oqli Yəroboamning gunahlırida yürüx anqə eçir gunah əməstək, u Zidoniylarning padixahı Ətbaalning kizi Yizəbəlni hotunlukka aldi wə xuning bilən u Baal degən butning կullukida bolup, uningoja səjdə kıldı. **32** U Samariyədə yasiqan Baalning buthanisi iqigə Baaloja bir kurbangah yasidi. **33** Ahab həm bir «Axərah but»nimu yasatti; Ahab xundak kılıp uningdin burun ətkən Israilning həmmə padixahlırinining Israilning Hudasi Pərwərdigarning oqəzipini қozqıçılan ixliridin axurup yamanlık kıldı. **34** Uning künliridə Bəyt-Əlllik Hiəl Yeriho xəhərini yasidi; lekin u uning ulini saloqanda tunji oqli Abiram əldi; wə dərwazilirini saloqanda uning kənji oqli Səgub əldi; xuning bilən Pərwərdigarning nunning oqli Yəxua arkılık [Yeriho toqrluk] eytən səzi əməlgə axuruldi.

17 Əmdi Gileadta turuwatkanlardın bolqan Tixbilik İliyas Ahabkə: — Mən hizmitidə turuwatkan Israilning Hudasi Pərwərdigarning hayatı bilən կəsəm kılımənki, mening sözümsiz bu yillarda nə xəbnəm nə yamoqur qüxməydu, dedi. **2** Andin Pərwərdigarning səzi uningoja kılıp: — **3** Bu yərdin ketip, məxrik tərəpkə berip, Iordan dəryasining u təripidiki ķerit ekinining boyida əzüngni yoxuroqin; **4** wə xundak boliduki, sən ekinining süyidin iqisən; mana, sanga u yerdə ozuk yətküzüp berixkə ķaoja-ķuzoqlunlarni buyrudum, deyildi. **5** Xuning bilən u

Pərwərdigar buyruqjandək kılıp, Iordan dəryasining u təripidiki ķerit ekinioqa berip, u yerdə turdi. **6** Қaoja-
kuzoŋunlar ətigəndə nan bilən gəx, hər kəqtə yənə nan
bilən gəx yətküzüp berətti. U əzi ekinning süyidin iqətti.
7 Lekin zeminda yamoŋur yaomioqını üçün birməzgildin
keyin ekin su ķurup kətti. **8** U waqitta Pərwərdigarning
səzi uningoja kelip: — **9** Ornungdin turup Zidondiki
Zarəfatka berip, u yerdə turoqın; mana, Mən u yərdiki bir
tul hotunni seni bekixkə buyrudum, deyildi. **10** U ornidin
turup Zarəfatka berip, xəhərning dərwazisi oqa kəlgəndə,
mana u yerdə bir tul hotun otun terip turatti. U tul
hotunni qakirip: — Ətünimən, қaqida manga ieqili azrak
su elip kəlgəysən, dedi. **11** U su alojılı mangojanda, u yənə:
— Ətünimən, manga կolungda bir qıxləm nanmu alojaq
kəlgəysən, dedi. **12** Əmma u: — Pərwərdigar Hudayingning
həyati bilən, sanga կəsəm kəlimənki, məndə həq nan
yok, pəkət idixta bir qanggal un, kozida azoqinə may
bar, mana ikki tal otun teriwatımən; andin berip əzüm
bilən oqlumoqja nan etip, uni yəp əlimiz, dedi. **13** Iliyas
uningoja: — Қorkmioqın; berip eytķiningdək ķılqın; lekin
awwal bir kiqik tokaq etip, manga elip kəlgin; andin əzüng
bilən oqlungoja nan ətkin. **14** Qünki Israilning Hudasi
Pərwərdigar mundaq dəydu: — «Pərwərdigar yər yüzigə
yamoŋur yaqdurdioqan küngiqilik idixtiki un tügiməydu
wə kozidiki may keməyməydu», dedi. **15** Xuning bilən u
berip, Iliyasning eytķinidək ķildi wə u, Iliyas wə ayalning
eyidikilər heli kūnlərgiqə yedi. **16** Pərwərdigarning Iliyas
arkılık eytqan səzi boyiqə, idixtiki un tügimidi wə kozidiki
maymu keməymidi. **17** Xu ixlardın keyin xundak boldiki,

eyning igisi bolqan bu ayalning oqli kesel boldi. Uning kesili xundak eçirlixip këttiki, uningda nəpəs қalmidi.

18 Ayal Iliyaska: — I Hudaning adimi, mening sən bilən nemə alakəm bar idi? Sən gunahımni yadka kəltürüp, oqlumning jenioqa zamin boluxka kəldingmu? — dedi.

19 U uningoqa: — Oqlungni қolumqa bərgin, dəp uni uning қuqıkidin elip əzi olturoqan balihanioqa elip qikip əz ornioqa կoyup, **20** Pərwərdigar oqa pəryad kılıp: — I Hudayim Pərwərdigar, mən mehman bolqan bu tul hotunning oqlini əltürük bilən uning bexiojimu bala qüxürdungmu? — dəp nida kıldı. **21** U balining üstigə üq kətim əzini qaplap, Pərwərdigar oqa pəryad kılıp: — I Pərwərdigar Hudayim, bu balining jeni əziga yənə yenip kirsun! — dəp nida kıldı. **22** Pərwərdigar Iliyasning pəryadını anglidi; balining jeni uningoqa yenip kirixi bilən u tirildi. **23** Iliyas balini balihanidin elip qüxüp, əygə kirip, anisioqa tapxurup bərdi. Iliyas: — Mana oqlung tiriktur, dedi. **24** Ayal Iliyaska: — Mən xu ix arkılık əmdi sening Hudaning adimi ikənlikingni, aqzingdin qikkən Pərwərdigarning səzi həkikət ikənlikini bildim, dedi.

18 Uzun wakit etüp, Pərwərdigarning səzi [kurojakqılıkning] üqinqi yilida Iliyaska kelip: — Sən berip əzungni Aħabning aldida ayan kılɔjin, wə Mən yər yüzigə yamoqur yaqdurimən, deyildi. **2** Xuning bilən Iliyas əzini Aħabning aldida ayan kılɔlı qikip kətti. Aqarqılık bolsa Samariyədə kattik idi. **3** Aħab ordisdiki oqojidar Obadiyani qaķirdi (Obadiya tolimu təkqwadar kixi bolup Pərwərdigardin intayin қorkətti. **4** Yizəbəl Pərwərdigarning pəyəqəmbərlirini əltürüp

yokitiwatkanda Obadiya yüz pəyəmbərni elip əlliktin-əlliktin ayrim-ayrim ikki oqarşa yoxurup, ularnı nan wə su bilən bağışdı). **5** Aħab Obadiya oqa: — Zeminni kezip həmmə bulak wə həmmə jilojilaroqa berip bağış; u yərlərdə at-keqirlarnı tirik saklıqıdək ot-qəp teplarmikin? Xundak bolsa bizning ulaqlırımızning bir kışmini soymayı turalarmız, dedi. **6** Ular hərbiri jaylaroqa bəlünüp mangdi; Aħab əz aldioqa mangdi, Obadiyamu əz aldioqa mangdi. **7** Obadiya əz yolda ketip baroqanda, mana, uningoqa İliyas uqrıdi. U uni tonup yərgə yıkılıp dum yetip: Bu rast sən, oqjam İliyasmu? — dəp soridi. **8** U uningoqa: — Bu mən. Berip əz oqjangoqa: — İliyas kaytip kəldi! dəp eytkin, dedi. **9** U İliyashka mundak dedi: — «Sən կandakşigə kəminəngni əltürgili Aħabning կolioqa tapxurmakçı bolisən, mən zadi nemə gunah қildim? **10** Əz Hudaying Pərwərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, oqjam adəm əwətip seni izdimigən həq əl wə məmlikət կalmidi. Xu əl, məmlikətlər: «U bu yerdə yok» desə, padixah ularoqa seni tapalmioqanqa kəsəm iqqüzdi. **11** Lakin sən manga hazır: — «Berip oqjangoqa: — İliyas kaytip kəldi! degin» — dəysən! **12** Mən kexingdin kətkəndin keyin, Pərwərdigarning Rohi seni mən bilmigən yərgə elip baridu; xundakta mən Aħabka həwər yətküzüp, lekin u seni tapalmisa, meni əltüridu. Əməliyəttə, kəminəng yaxlıkimdən tartip Pərwərdigardin körküp kəlgənmən. **13** Yizəbəl Pərwərdigarning pəyəmbərlirini əltürgəndə mening կandak կilojinim, yəni mən Pərwərdigarning pəyəmbərliridin yüzni əlliktin-əlliktin ayrim-ayrim ikki oqarşa yoxurup, ularnı

nan wə su bilən təminləp bakşanlıkim sən ojojaməja
məlum kılinoğan əməsmu? **14** Əmdi sən hazır manga: —
«Berip oojangoşa: — Mana Iliyas kəldi degin», — deding.
Xundak ķilsam u meni əltüridu!». **15** Lekin Iliyas: — Mən
hizmitidə turuwatkan samawi қoxunlarning Sərdarı
bołqan Pərwərdigarning hayatı bilən կəsəm ķilimənki,
mən jəzmən bugün uning aldida ayan bolimən, dedi. **16**
Xuning bilən Obadiya Aħabning kəxioqa berip uningoşa
həwər bərdi. Aħab Iliyas bilən kərüvkili bardi. **17** Aħab
Iliyasni kərgəndə uningoşa: — Bu sənmu, i Israiloja bala
kəltürgüqi?! — dedi. **18** U jawab berip: — Israiloja bala
kəltürgüqi mən əməs, bəlki sən bilən atangning
jəmətidikilər! Qünki silər Pərwərdigarning əmrlirini
taxlap Baal degən butlaroqa tayinip əgəxkənsilər. **19** Əmdi
adəm əwətip Karməl teoında pütkül Israilni yenimoşa jəm
kil, xundakla Yizəbəlning dastihinidin əqizalinidioqan
Baalning tət yüz əllik pəyəqəmbiri bilən Axərahning tət
yüz pəyəqəmbirini yioğdur, — dedi. **20** Xuning bilən
Aħab Israillarning həmmisigə adəmlərni əwətip,
pəyəqəmbərlərni Karməl teoioqa yioğdurdi. **21** Iliyas
barlık həlkə yekin kelip: — Қaqanotiqə ikki pikir arisida
arisaldi turisilər? Əgər Pərwərdigar Huda bolsa, uningoşa
əgixinglar; Baal Huda bolsa, uningoşa əgixinglar,
dedi. Əmma həlk uningoşa jawab bərməy, ün-tin
qıkarmidi. **22** Iliyas həlkə: — Pərwərdigarning
pəyəqəmbərliridin pəkət mən yalıuz қaldım. Əmma
Baalning pəyəqəmbərliri tət yüz əllik kixidur. **23** Əmdi
bizgə ikki buğa berilsun. Ular əzlirigə bir buğını tallap,
soyup parqılap otunning üstigə қoysun, əmma ot

yakmisun. Mənmu baxka bir bukini təyyar kılıp ot yakmay otunning üstigə köyay. **24** Silər bolsanglar, əz ilahlırlarning namini qakirip nida ķilinglar. Mən bolsam, Pərwərdigarning namini qakirip nida ķilimən. Kaysi Huda ot bilən jawab bərsə, xu Huda bolsun, dedi. Həmmə həlk; — Bu obdan gəp, dəp jawab bərdi. **25** Iliyas Baalning pəyojəmbərlirigo: Silər kəp boləq awwal ezunglar üçün bir bukini tallap təyyar ķilinglar; andin heq ot yakmay əz ilahınlarning namini kiqkirip nida ķilinglar, dedi. **26** Ular uning degini boyiqə əzlirigə berilgən bukini elip uni təyyar ķildi. Ətigəndin qüxkiqə ular Baalning namini kiqkirip: — I Baal, bizgə jawab bərgin! dəp nida ķildi. Lekin heq awaz yaki heq jawab bolmidi. Ular raslanoğan ķurbangah qərisidə tohtimay səkrəytti. **27** Qüx kirgəndə Iliyas ularni zanglıq kılıp: — Ünlükrək kiqkiringlar; qünki u bir ilah əməsmu? Bəlkim u qongkur hiyalıqa qəmüp kətkəndu, yaki ix bilən qikip kətkəndu, yaki bir səpərgə qikip kətkəndu? Yaki bolmisa u uhlawatkan boluxi mumkin, uni oyojitinglar kerək?! — dedi. **28** Ular tehimu ünlük qakirip əz қaidisi boyiqə kanoşa milinip kətküqə əzlirini ķiliq wə nəyzə bilən tilatti. **29** Qüxtin keyin ular «bexarət beriwatkan» hələtkə qüxüp kəqlik ķurbanlıq wakətiojqə xu hələttə turdi. Lekin heq awaz anglanmidi, yaki jawab bərgüqi yaki ijabət ķılouqi məlum bolmidi. **30** Iliyas həmmə həlkə: — Yenimoşa yekin kelinglar, dedi. Həmmə həlk uningoşa yekin kəlgəndin keyin u Pərwərdigarning xu yərdiki yikitiloğan ķurbangahını kaytidin ķurup qıktı. **31** Iliyas on ikki taxni aldi. Bu taxlarning sani Pərwərdigarning

«Naming Israil bolsun» degən səzini tapxuruwalojan
Yaқupning oqulliridin qıkkan kəbililərning sani bilən
ohxax idi. **32** Xu taxlardin u Pərwərdigarning nami bilən
bir қurbangahni yasidi. U қurbangahning qərisidə ikki
seah dan patkudək azgal kolidi. **33** Andin u otunni
rastlap, bukını parqılap otunning təpisigə köydi. **34** U: —
Tət idixni suoja toxkuzup uni kəydürmə қurbanlıq wə
otunning üstigə təkünglar, — dedi. Andin: Yənə bir kətim
kilinglar» — dewidi, ular xundak կildi. U yənə: — Üqinqi
mərtiwə xundak kilinglar, dedi. Ular üqinqi mərtiwə
xundak kılıqanda **35** su қurbangahning qərisidin ekip
qüxüp, kolanojan azgalnimu su bilən toldurdi. **36** Kəqlik
қurbanlıqning wakti kəlgəndə Iliyas pəyojəmbər
қurbanlıqka yekin kelip mundak dua կildi: — Əy
Pərwərdigar, İbrahim bilən İshək wə Israilning Hudasi,
Əzüngning Israilda Huda bolqiningni axkara kılıqaysən,
xundakla mening Sening қulung bolup bularning
həmmisini buyruķung bilən kılıqanlıqımni bugün
bildürgəysən. **37** Manga ijabət kılıqaysən, əy Pərwərdigar,
ijabət kılıqaysən; xuning bilən bu həlkə sən
Pərwərdigarning Huda ikənlikingni həmdə ularning
kəlblrini toqra yoloja yanduroquqi əzüng ikənlikingni
bildürgəysən, dedi. **38** Xuning bilən Pərwərdigarning oti
qüxüp kəydürmə қurbanlıqni, otunni, taxlarni wə topini
kəydürüp azgaldiki sunimu yokitiwətti. **39** Həlkələrning
həmmisi buni kərüpla, ular düm yikılıp: — Pərwərdigar, u
Hudadur, Pərwərdigar, u Hudadur, deyixti. **40** Iliyas
həlkə buyrup: — Baalning pəyojəmbərlirini tutunglar,
heqkaysini köyup bərmənglar, — dedi. Ular ularni

tutkanda Iliyas ularni kixun jilqisişa elip berip, u yerdə
kətl ķildurdi. **41** Iliyas Aħabka bolsa: — Qikip yəp-iqkin.
Qünki ķattik yamozurning xaldırliojan awazi
anglanmakta, — dedi. **42** Aħab koperup yəp-iqix üçün qikti.
Əmma Iliyas Karməlning qokkisişa qikip yərgə
engixip, bexini tizining otturisişa կoyup tizlinip **43**
hizmətkarioja: — Qikip dengiz tərəpkə կariojin, dedi. U
qikip səpselip կarap: — Heqnərsə kərünməydu, dedi. U
jəmiy yəttə ketim: — Berip կarap bakkın, dəp buyrudi. **44**
Yəttinqi ketim kəlgəndə u: — Mana, dengizdin
qikjwatkan, adəm alıknidək kiqik bir bulutni kərdum —
dedi. Iliyas uningoja: — Qikip Aħabka: — «Harwini ketip
təwəngə qüxkin, bolmisa yamozur seni tosuwalidu», dəp
eytkin, — dedi. **45** Angoļuqə asman bulut bilən tutulup,
boran qikip կattik bir yamozur yaօldi. Aħab harwişa
qikip Yizrəelgə kətti. **46** Pərwərdigarning կoli Iliyasning
wujudida turoqaq, u belini baqlap Aħabning aldida
Yizrəelning kirix eojiziojqə yükürüp mangdi.

19 Lekin Aħab Iliyasning həmmə կilojinini, jümlidin
həmmə pəyəqəmbərlərni կiliqlap əltürginini Yizəbelgə
eytip bərdi. **2** Yizəbel bolsa Iliyakə bir həwərqi əwətip:
— Əgər ətə muxu wakitkiqə sən xularning janlirioja
kilojiningdək mən sening jeningni ohxax kilmisam,
ilahlar mangimu xundak կilsun həmdə uningdinmu
ziyadə կilsun! — dəp eytkuzdi. **3** U buni bilgəndə, eż
jenini kutkuzmaķ üçün կeqip Yəhuda təwəsidiki Bəer-
Xebaşa bardı. U u yerdə eż hizmətkarini կaldurup կoyup,
4 Əzi qəlning iqigə կarap bir kün yol mangdi. U u yerdiki
bir xiwaqning kəxişa kelip uning astida olturup, eżininq

əlümigə tilək tiləp: — I Pərwərdigar əmdi boldi, jenimni alojin; nemila degənbilən mən ata-bowilirimdin artuk əməsmən, — dedi. **5** U xu xiwak astida yetip uhlap қaldi. Mana bir pərixtə uni noküp uningoja: — Қopup, nan yegin, dedi. **6** U қarisa bexida kizik qoqlarda pixiwatkan bir poxkal wə bir koza su turatti. U yəp-iqip yənə uhliojili yatti. **7** Andin Pərwərdigarning pərixtisi yənə kelip ikkinqi қetim uni noküp uningoja: — Қopup nan yegin. Bolmisa yolungning eçirini kətürəlməysən, dedi. **8** U қopup yəp-iqtı. Xu taamdin alojan қuwwət bilən u kırıq keqə-kündüz mengip Hudaning teoji Hərəbgə yetip bardi. **9** U u yərdiki əqaroja kirip қondı. Wə mana, Pərwərdigarning səzi uningoja kelip mundak deyildi: — I Iliyas, bu yərdə nemə қiliwatisən? **10** U jawab berip: — Samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Huda Pərwərdigar üçün zor otluk muhəbbət bilən həsət қaldım. Qünki Israillar Sening əhdəngni taxlap kurbangahlıringni yikitip, Sening pəyəmbərliringni қılıq bilən əltürdi. Mən, yaloquz mənla қaldım wə ular mening jenimni alojili kəstləwatıdu, dedi. **11** U uningoja: — Qikip, Pərwərdigarning aldida taoqla turojin, dedi. Mana, Pərwərdigar etüp ketiwatatti; [uning aldida] zor küqlük bir xamal qikip, taoqlarni sundurup, қoram taxlarni parqılap qekiwətti. Lekin Pərwərdigar xamalda əməs idi. Xamaldın keyin bir yər təwrəx boldi. Lekin Pərwərdigar yər təwrəxtə əməs idi. **12** Yər təwrəxtin keyin bir lawuldıqan ot kətürüldi. Lekin Pərwərdigar otta əməs idi. Ottin keyin boxķina, mulayim bir awaz anglandı. **13** Wə xundak boldiki, Iliyas xuni anglap, yüzini yepinqisi bilən orap əqarning aəlziqə berip turdi. Mana, bir awaz

qikip uningoja: — I Iliyas, sən bu yerdə nemə kiliwatisən?
— dedi. **14** U jawab berip: — Samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Huda Pərwərdigar üçün zor otluk muhəbbət bilən həsət kildim. Qünki Israillar Sening əhdəngni taxlap kurbangahlıringni yıkitip, Sening pəyəmbərliringni kılıq bilən eltürdi. Mən yalozuz mənla қaldım wə ular mening jenimni alojılı kəstləwatidu, dedi. **15** Pərwərdigar uningoja mundak dedi: — Barojin, kəlgən yolung bilən kaytip, andin Dəməxkning qəligə barojin. U yərgə baroşanda Həzaəlni Suriyə üstigə padixah boluxka məsih kılɔjin. **16** Andin Nimxining oqlı Yəhuni Israilning üstigə padixah boluxka məsih kılɔjin; eż ornungoja pəyəmbər boluxka Abəl-Məhəolahlıq Xafatning oqlı Elixanimu məsih kılɔjin. **17** Wə xundaq boliduki, Həzaəlning kiliqidin қeqip kutulajan hərbirini Yəhü əltüridi; Yəhuning kiliqidin қeqip kutulajan hərbirini Elixə əltüridi. **18** Lekin Israilda yəttə ming kixini, yəni Baalning aldida tizlirini pükmiğən wə uningoja aοzini səygüzmigən hərbirini eżümgə saklap қaldurdum, — dedi. **19** U u yerdin qikip, Xafatning oqlı Elixaniapti. U qaoğda u yər həydəwatatti; uning aldida on ikki jüp uy bar idi, u on ikkinqisi bilən kox həydəwatatti. Iliyas kelip uning üstigə eż yepinqisini taxlap artip қoydi. **20** U uylarnı taxlap Iliyasning kəynidin yügürüp kelip: — Meni berip atam bilən anamni səygili қoyoqin, andin mən kelip sanga əgixəy, — dedi. U uningoja: — Қaytキン; mən sanga nemə kildim? — dedi. **21** U uningdin ayrılip, ezi ixlətkən bir jüp uyni soyup, ularning jabduķını otun kılıp, gəxini pixurup həlkə beriwidi, ular yedi. Andin u ornidin қopup Iliyasning kəynidin əgixip, uning hizmitidə boldi.

20 Suriyəning padixahı Bən-Hədad pütkül қoxunini jəm қildi; u ottuz ikki padixaһni at wə jəng hərwiliri bilən elip qikip, Samariyəgə korxap hujum қildi. **2** U əlqilərni xəhərgə kirgüzüp Israilning padixahı Aḥabning қexioja əwətip uningoja: — **3** «Bən-Hədad mundak dəydu: — Sening kümüx bilən altunung, sening əng qiraylıq hotunliring bilən baliliringmu meningkidur» dəp yətküzdi. **4** Israilning padixahı uningoja: — I ojojam padixah, sili eytənənliridək mən əzüm wə barlikim siliningkidur, dəp jawab bərdi. **5** Əlqilər yənə kelip: — «Bən-Hədad söz kılıp mundak dəydu: — Sanga dərwəkə: — Sening kümüx bilən altunungni, sening hotunliring bilən baliliringni manga tapxurup berisən, degən həwərni əwəttim. **6** Lekin ətə muxu wakıtlarda hizmətkarlimni yeningoja əwətimən; ular ordang bilən hizmətkarlıringning əylirini ahturup, sening kəzliringdə nemə əziz bolsa, ular xuni қolioja elip kelidu» — dedi. **7** U wakitta Israilning padixahı zemindiki həmmə aksakallarnı qakırıp ularoja: — Bu kixining կandak awariqilik qıçarmaqqi boləqanlıqını bilip қelinglar. U manga həwər əwətip məndin hotunlirim bilən balilirim, kümüx bilən altunlirimni tələp қılıqinida mən uningoja yak demidim, dedi. **8** Barlık, aksakallar bilən həlkning həmmisi uningoja: — Қulak salmioqin, uningoja makul demigin, dedi. **9** Buning bilən u Bən-Hədadning əlqilirigə: — Ojojam padixahka, sili adəm əwətip, eż kəminiliridin dəsləptə sorioqanning həmmisini ada қilimən; lekin keyinkisigə makul deyəlməymən, dəp beringlar, — dedi. Əlqilər yenip berip xu sözni yətküzdi. **10** Bən-Hədad

uningoja yənə həwər əwətip: — «Pütkül Samariyə xəhiri də
manga əgəxkənlərning қollirioja oqumlioqudək topa kəlip
kalsa, ilahılar mangimu xundak ķilsun wə uningdin axurup
ķilsun!» — dedi. **11** Lekin Israilning padixahı jawab berip:
— «Sawut-korallar bilən jabdunouqi sawut-korallardin
yexingüqidək mahtinip kətmisun!» dəp eytinglar, — dedi.
12 Bən-Ḥədad bu səzni angliyanda hərkəysi padixahalar
bilən qedirlirida xarab iqixiwatatti. U hizmətkarlirioja: —
Səpkə tizilinglar, dedi. Xuni dewidi, ular xəhərgə hujum
ķılıxka tizilixti. **13** U wakitta bir pəyoğəmbər Israilning
padixahı Ahəbning kəxiqə kelip: — Pərwərdigar mundak
dəydu: — «Bu zor bir top adəmni kərdüngmu? Mana,
Mən bu küni ularni sening կolungoja tapxurimən; xuning
bilən sən Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilisən»,
dedi. **14** Ahəb: — Kimning wasitisi bilən bolidu? dəp
soridi. U: — Pərwərdigar mundak dəydu: «Waliylarning
oqlamları bilən bolidu», dedi. U yənə: — Kim hujumni
baxlaydu? — dəp soridi. U: — Sən əzüng, dedi. **15** U
wakitta waliylarning oqlamlırını saniwidi, ularning sani
ikki yüz ottuz ikki nəpər qıktı. Andin keyin u həmmə
həlkni, yəni barlık Israillarnı saniwidi, ularning sani
yəttə ming nəpər qıktı. **16** Israillar xəhərdin qüx waktida
qıktı. Bən-Ḥədad bilən xu padixahalar, yəni yardımçı
kəlgən ottuz ikki padixah bolsa qedirlirida xarab iqip
məst boluxkanidi. **17** Waliylarning oqlamları yürüxtə
awwal mangdi. Bən-ḥədad adəm əwətiwidi, ular uningoja
həwər berip: — «Samariyədin adəmlər keliwatidu» —
dedi. **18** U: — Əgər sülhi tüzüxkə qıkkən bolsa ularni
tirik tutunglar, əgər sokuxkili qıkkən bolsimu ularni

tirik tutunglar, dedi. **19** Əmdi waliylarning bu oqlamliri wə ularning kəynidiki қoxun xəhərdin qikip, **20** hərbiri ezigə uqrişan adəmni qepip əltürdi. Suriylər қaqtı; Israil ularni қoçlidi. Suriyəning padixahı Bən-Ḥədad bolsa atka minip atliklar bilən ķeqip կutuldı. **21** Israilning padixahı qikip həm atliklarni həm jəng hərwilirini bitqit kılıp Suriylərni kattık kır-qap kıldı. **22** Pəyərəmbər yənə Israilning padixahının ķexioqa kelip uningoşa: — Əzüngni mustəhkəmləp, əzüngni obdan dəngsəp, nemə ķilixing kerəklikini oylap bağın. Qünki kelər yili ətiyazda Suriyəning padixahı sən bilən jəng ķılqılı yənə qikidu, dedi. **23** Suriyəning padixahının hizmətkarları uningoşa mundak dedi: — «Ularning ilahi taq ilahi bolqaqça, ular bizgə küqlük kıldı. Lekin biz tüzlənglikdə ular bilən sokuxsak, jəzmən ularoqa küqlük kelimiz. **24** Əmdi xundak ķiloqaylıki, padixahların hərbirini eż mənsipidin qüxürüp, ularning ornida waliylarnı tikligəyla. **25** Andin sili məhərum bolovan қoxunlirioqa barawər bolovan yənə bir қoxunni, yəni atning ornioqa at, hərwining ornioqa hərwa təyyar կildurup əzlirigə yioqkayla; biz tüzlənglikdə ular bilən sokuxaylı; xuning bilən ularoqa küqlük kəlməmdük?». U ularning səziga կulak selip xundak kıldı. **26** Keyinki yili ətiyazda Bən-Ḥədad Suriylərni editlap toluk yioqip, Israil bilən jəng ķılqılı Afək xəhirigə qikti. **27** Israillarmu əzlirini editlap, ozuk-tülük təyyarlap, ular bilən jəng ķilixka qikti. Israillar ularning udulida bargah tikliwidi, Suriyəning aldida huddi ikki top kiqik oqlak padisidək köründi. Lekin Suriylər pütkül zeminni կaplioşanidi. **28** Əmma Hudanıng

adimi Israilning padixahining kexioja kelip uningoja: —
Pərwərdigar mundak dəydu: — «Suriylər: Pərwərdigar
taqı ilahidur, jilojilarning ilahı əməs, dəp eytkini üçün,
Mən bu zor bir top adəmning həmmisini sening ələngə
tapxurimən; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar
ikənlikimni bilip yetisilər», dedi. **29** İkki tərəp yəttə
küñ bir-birining udulida bargahlırida turdi. Yəttinqi
küni sokux baxlandı. Israillar bir kündə Suriylərdin
yüz ming piyadə əskərnı əltürdi. **30** Қalojanlar Afək
xəhərigə kehər kiriwaldı; lekin sepili ərülüp ulardin
yigirmə yəttə ming adəmning üstigə qüxüp besip əltürdi.
Bən-Ḥədad ezi bədər kehər kiriwaldı. **31** Hizmətkarlıri uningoja: — Mana biz
Israilning padixahlırını rəhimlik padixahlar dəp anglidük;
xuning üçün bəllirimizgə bəz baqlap baxlimizə
kula yəgəp Israilning padixahioja təslimgə qikayli. U
silining janlırını ayarmikin? — dedi. **32** Xuning bilən
ular bəllirigə bəz baqlap baxlırioja kula yəgəp Israilning
padixahining kexioja berip uningoja: — Kəminiliri Bən-
Ḥədad: «Jenimni ayıqayla», dəp iltija қildi, dedi. U
bolsa: — U tehi həyatmu? U mening buradırıım, dedi. **33**
Bu adəmlər bu səzni yahxılığın alamiti, dəp oylap,
dərhalla uning bu səzini qing tutuwelip: — Bən-Ḥədad
silining buradərliridur! — dedi. U: — Uni elip kelinglar,
dəp buyrudi. Xuning bilən Bən-Ḥədad uning kexioja
qikəti; xuning bilən u uni қolidin tartip jəng hərvisioja
qikərdi. **34** Bən-Ḥədad uningoja: — Mening atam silining
atılıridin aloqan xəhərlərni siligə կayturup berəy. Atam
Samariyədə rəstə-bazarlarını tikligəndək sili əzliri üçün

Dəməxktə rəstə-bazarlarnı tikləyla, — dedi. Aħab: — Bu xərt bilən seni կoyup berəy, dedi. Xuning bilən ikkisi əhdə kılıxtı wə u uni կoyup bərdi. **35** Pəyərəmbərlərning xagirtlirining biri Pərwərdigarning buyrukı bilən yənə birigə: — Səndin ətünimən, meni urqın, dedi. Lekin u adəm uni urojılı unimidi. **36** Xuning bilən u uningoja: — Sən Pərwərdigarning səzini anglimiojining üçün mana bu yərdin kətkiningdə bir xır seni boqup əltüridü, — dedi. U uning yenidin qıkqanda, uningoja bir xır uqrəp uni əltürdi. **37** Andin keyin u yənə bir adəmni tepip uningoja: — Səndin ətünimən, meni urqın, dedi. U adəm uni қattık urup zəhimləndürdi. **38** Andin pəyərəmbər berip əz kiyapitini eżgərtip, kəzlirini tengik bilən tengip yol boyida padixahı kütüp turdi. **39** Padixah xu yərdin ətkəndə u padixahı qakirip: — Kəminiliri kəskin jəng məydanıqa qılqanidim, wə mana, bir adəm manga burulup, bir kixini tapxurup: «Bu kixigə qing կarıqın, hərkəndak səwəbtin u yokçap kətsə, sən əz jeningni uning jenining ornioja tələysən; bolmisa bir talant kümüx tələysən», dedi. **40** Lekin mən kəminiliri u-bu ix bilən bənd bolup ketip, uni yoktip կoydum, dedi. Israilning padixahı uningoja: — Əzüng bekitkiningdək sanga həküm կilinidü! — dedi. **41** U dərħal kəzliridin tengikni eliwətti; Israilning padixahı uni tonup uning pəyərəmbərlərdin biri ikənlikini kərdi. **42** Pəyərəmbər uningoja: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən һalakətkə bekitkən adəmni կolungdin կutulojili կoyojining üçün sening jening uning jenining ornida elinidü; sening həlkinq uning həlkinqing ornida elinidü», dedi. **43** Xuning bilən Israilning padixahı hapa bolup,

oqxalikkə qəmgən haldə Samariyəgə kaytip ordisioja kirdi.

21 Bu ixlardin keyin xundaq boldiki, Yizrəellik Naboutning Yizrəeldə, Samariyəning padixahı Aħabning ordisining yenida bir üzümzarlıki bar idi. **2** Aħab Naboutka səz kılıp: — Oz üzümzarlıkingni manga bərgin, mening əyümgə yekinoloqaq, uni bir səy-kəktatlıq baqlı kılıy. Uning ornida sanga obdanraķ bir üzümzarlık berəy yaki layik kərsəng bahasını nək berimən, dedi. **3** Əmma Nabout Aħabka: — Pərwərdigar meni ata-bowlirimning mirasini sanga setixni məndin neri kilsun, dedi. **4** Aħab Yizrəellik Naboutning: «Ata-bowlirimning mirasini sanga bərməymən» dəp eytikan səzidin hapa bolup oqxalikkə qəmgən haldə ordisioja kaytti; u kariwatta yetip yüzini [tam] tərəpkə ərüp nanmu yemidi. **5** Hotuni Yizəbəl uning kəxiqə kelip: Rohiy kəypiyating nemixka xunqə təwən, nemixka nan yeməysən? — dedi. **6** U uningoja: — Mən Yizrəellik Naboutka səz kılıp: «Üzümzarlıkingni manga puloja bərsəng, yaki layik kərsəng uning ornioja baxka üzümzarlık berəy» dedim. Lekin u: «Sanga üzümzarlıkimni bərməymən» dedi, — dedi. **7** Hotuni Yizəbəl uningoja: — Sən hazır Israilning üstigə səltənət kılɔjuqi əməsmu? Koprup nan yəp, kenglüngni hux kılɔjin; mən sanga Yizrəellik Naboutning üzümzarlığını erixtürimən, dedi. **8** Andin u Aħabning namida bir hət yezip, üstigə uning məhürini besip, hətni Naboutning xəhiri idə uning bilən turuwatkan akşakallar wə mətiwərlərgə əwətti. **9** Həttə u mundak yazojanidi: — «Roza tutux kerək dəp buyrup, həlkning arisida Naboutni tərdə olturoquzojin;

10 ikki adəmni, yəni Beliyalning balisini uning udulida olturoquzup, ularni Nabolning üstidin ərz kılquzup: «Sən Hudaşa wə padixahka lənət okudung» dəp guwahlık bərgüzünglər. Andin uni elip qikip qalma-kesək kılıp əltürüngrələr». **11** Xəhərning adəmliri, yəni uning xəhəridə turuwatkan akşakalar bilən mətiwərlər Yizəbəlning ularoşa əwətkən hetidə pütülgəndək kıldı; **12** ular rozini buyrup, həlkning arisida Nabolni tərdə olturoquzdi. **13** Andin u ikki adəm, yəni Beliyalning balılıri həlkning aldida Nabol üstidin ərz kılıp: «Nabol Hudaşa wə padixahka dəxnəm kıldı» dəp guwahlık bərdi. Xuning bilən ular Nabolni xəhərning taxkırıqə sərəp elip qikip, taxlar bilən qalma-kesək kılıp əltürdi. **14** Andin ular Yizəbəlgə adəm əwətip: «Nabol qalma-kesək kılıp əltürüldi» dəp həwər bərdi. **15** Yizəbəl Nabolning qalma-kesək kılınip əltürülənlərini anglozanda Ahəbka: Kəopup, Yizrəəllik Nabolning sanga pulqa bərgili unimiqan üzümzarlığını tapxurup aloqın; qunki Nabol həyat əməs, bəlki əldi, dedi. **16** Xundak boldiki, Ahəb Nabolning əlgənlikini anglap, Yizrəəllik Nabolning üzümzarlığını igiləx üçün xu yərgə bərdi. **17** Lekin Pərvərdigarning səzi Tixbiliq Iliyashka kəlip mundak deyildi: — **18** «Kəopup berip, Samariyədə olturuxluq Israil padixahı Ahəb bilən uqraxkın; mana u Nabolning üzümzarlığıda turidi; qunki uni igiliwelik üçün u yərgə bərdi. **19** Uningəqa: — «Adəm əltürdüngmu, yerini igiliwaldingmu?» — degin. Andin uningəqa yənə səz kəlip: — Pərvərdigar mundak dəydu: — «Nabolning əkenini itlar yalıqan jayda sening əkeningnimu itlar yalaydu» — degin». **20** Ahəb Iliyashka: — I düxminim, meni taptingmu?

— dedi. U jawabən mundak dedi: — Rast, mən seniaptim; qünki sən Pərwərdigarning nəziridə rəzillik ķilixüqün əzüngni setiwətting. **21** Pərwərdigar: «Mana, Mənüstüngə bala qüxürüp nəslingni yokitip, sən Aħabningİsrailda қalajan jəmətidiki həmmə ərkəknı, hətta ajizyaki meyip bolsun, həmmisini üzüp yokitimən; **22** wə sənMening oqazipimni կօզօյap İsrailni gunahkā azdurəjiningüqün sening jəmətingni Nibatning oqlı Yəroboamningjəməti wə Ahiyahning oqlı Baaxanıng jəmətigə ohxaxķılımən» — dəydu, — dedi. **23** — Yızəbəl toqrisidimuPərwərdigar söz kılıp: «Yizrəəlnıng sepilining texida itlar Yızəbəlnı yəydu. **24** Aħabning jəmətidikilərdinxəhərdə elgənlərni itlar yəydu; səhrada elgənlərni bolsa asmandiki կուxlar yəydu» dedi **25** (Bərhək, hotuniYızəbəlning կուtritixliri bilən Pərwərdigarning nəziridərəzillik ķılıqlı əzini satğan Aħabdək həqkim yok idi. **26** U Pərwərdigar Israillarning aldimda həydəp kooqliwatkənAmoriylarning կուlərini idək kılıp, yirginqlik butlaroja tayinip əgixip, lənətlik ixlarnı kılatti). **27** Lekin Aħab bu səzlərni angliçanda əz kiyimlirini yirtip bədinigə bəzyəgəp, roza tutti. U bəz rəhttə yatatti, jimjit mangatti.**28** U wağıtta Pərwərdigarning sözü Tixbilik Iliyaskakelip: — **29** «Aħabning Mening aldimda əzini կandak, təwən tutuwatkanlığını kərdüngmu? U əzini Mening aldimda təwən tutuwatkanlığı tüpəylidin, bu balani uningkünliridə kəltürməymən, bəlki uning oqlining künliridə uning jəmətigə kəltürimən» — deyildi.

22 Üq yiloqıqə Suriyə bilən İsrailning otturisida jəng bolmiojaqka, ular tinqlikta etti. **2** Üqinqi yilda bolsa

Yəhūdaning padixahı Yəhoxafat Israilning padixahını yoklap bardı. **3** Israilning padixahı əz hizmətkarlırıqla:

— Gileadtiki Ramot bizningki ikənlikini bilisilərəq? Xundak ikən, nemixəq biz jim olturup, tehiqə Suriyəning padixahınınıñ қolidin uni almaymız? — dedi. **4** U Yəhoxafatka: — Jəng қılıqlı mening bilən Gileadtiki Ramotka berixəq makul bolamdila? — dəp soridi. Yəhoxafat Israilning padixahıqla jawab berip: — Biz silining-mening dəp ayrimaymız; mening həlkim əzlirining həlkidur, mening atlirim silining atliridur, dedi. **5** Lakin Yəhoxafat Israilning padixahıqla: — Ətünimənki, bugün awwal Pərwərdigarning səzini sorap kərgəyla, dedi. **6** Xuning bilən Israilning padixahı pəyoqəmbərlərni, yəni tət yüzqə adəmni yioqdurup ulardin: — Sokuxkılı Gileadtiki Ramotka qıksam bolamdu, yok? — dəp soriwidi, ular: — Qıkkın, Rəb uni padixahıning қolioqla beridu, deyixti. **7** Lakin Yəhoxafat bolsa: — Bulardin baxqa, yol soriqudək Pərwərdigarning birər pəyoqəmbiri yokmu? — dəp soridi. **8** Israilning padixahı Yəhoxafatka jawab berip: — Pərwərdigardin yol sorayıqan yənə bir adəm bar; lekin u mening toqramda կutluqni əməs, bəlki balayı'apətni kərsitip bexarət bərgəqkə, mən uni əq kərimən. U bolsa Imlahning oqlı Mikayadur, dedi. Yəhoxafat: — I aliyliri, sili undak demigəyla, dedi. **9** Andin Israilning padixahı bir qakirini qakırıp uningoqla: — Qakkan berip, Imlahning oqlı Mikayani qakırtıp kəl, dəp buyrudi. **10** Əmdi Israilning padixahı bilən Yəhūdaning padixahı Yəhoxafat xələnə kiyimlirini kiyixip, Samariyəning dərwazisining aldidiki hamanda hərbiri əz təhtidə

olturuxti. Ularning aldida pəyəqəmbərlərning həmmisi bexarət bərməktə idi. **11** Kənanaḥning oqlı Zədəkiya bolsa ezi təmürdin münggüzlərni yasap qikip: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Muxu münggüzlər bilən Suriylərni yokatkuqə üsüp ursila», dedi. **12** Həmmə pəyəqəmbərlər xuningoja ohxax bexarət berip: «Gileadtiki Ramotka qikip səzsiz muwəppəkiyət қazinila; qünki Pərwərdigar uni padixahning қolioja tapxuridikən», deyixti. **13** Mikayani kiqkirojili barojan həwərqi uningoja: — Mana, həmmə pəyəqəmbərlər birdək padixahka yahxi həwər bərməktə; əmdi ətünimən, sening səzüngmu ularning səzi bilən birdək bolup, yahxi bir həwərni bərgin, dedi. **14** Əmma Mikaya: — Pərwərdigarning hayatı bilən կəsəm kılımənki, Pərwərdigar manga nemə eytsa, mən xuni eytimən, dedi. **15** U padixahning aldiqə kəlgəndə padixah uningdin: I Mikaya, jəng қılıqli Gileadtiki Ramotka qıksaq bolamdu, yok? — dəp soriwidi, u uningoja jawab berip: — Qikip muwəppəkiyət қazinisən; qünki Pərwərdigar xəhərni padixahning қolioja beridu, dedi. **16** Lekin padixah uningoja: — Mən sanga կənqə կətim Pərwərdigarning namida rast gəptin baxķisini manga eytməslikə կəsəm iqliküzüküm kerək?! — dedi. **17** Mikaya: — Mən pütkül Israilning taqlarda padiqisiz կoylardək tarilip kətkənlikini kərdüm. Pərwərdigar: «Bularning igisi yok; bularning hərbiri tinq-aman əz əyigə kaytsun», dedi, — dedi. **18** Israilning padixahı Yəhoxafatka: — Mana, mən siligə «U mening toɔramda kutluğni əməs, bəlki həman balayı'apətni kərsitip bexarət beridu», demigənmidim? — dedi. **19** Mikaya yənə: — Xunga Pərwərdigarning səzini

angliojin; mən Pərwərdigarning eż təhtidə olturojanlığını, asmannıng pütkül қoxunlırı uning yenida, ong wə sol təripidə turojanlığını kərdüm. **20** Pərwərdigar: «Kim Ahəbni Gileadtiki Ramotka qikip, xu yerdə ھalak boluxğa aldaydu?» — dedi. Birsi undak, birsi mundak deyixti; **21** xu wakitta bir roh qikip Pərwərdigarning aldida turup: «Mən berip alday», dedi. Pərwərdigar uningdin: «Qandak usul bilən aldaysən?» — dəp soriwidi, **22** u: — «Mən qikip uning həmmə pəyəmbərlirinə aqzıda yalojançı bir roh bolimən», dedi. Pərwərdigar: — «Uni aldap ilkinggə alalaysən; berip xundak kıl» — dedi. **23** Mana əmdi Pərwərdigar sening bu həmmə pəyəmbərliringning aqzıqla yalojançı bir rohni saldı; Pərwərdigar sening toołrangda balayı'apət kərsitip səzlidi» — dedi. **24** Xuni anglap Kənanahning oɔli Zədəkiya kelip Mikayanıng kaqitioqla birni selip: — Pərwərdigarning Rohı կaysı yol bilən məndin etüp, sanga sez kılıxka bardı?! — dedi. **25** Mikaya jawab berip: — Өzüngni yoxurux üçün iqkirimdiki eygə yügürgən künidə xuni kərisən, dedi. **26** Israilning padixahı əmdi: — Mikayani elip կayturup berip, xəhər һakimi Amon bilən padixahıning oɔli Yoaxka tapxurup, **27** ularoqla tapilap: «Padixah mundak dəydu: — Uni zindanoqla solap mən tinq-aman yenip kəlgüqilik kiynap nan bilən suni az-az berip turunglar» — degin, dəp buyrudi. **28** Mikaya: — Əgər sən həkikətən tinq-aman yenip kəlsəng, Pərwərdigar mening wasitəm bilən sez kilmioqan bolidu, dedi. Andin u yənə: — Əy jamaət, hərbiringlar anglangalar, dedi. **29** Israilning padixahı bilən Yəhudanıng padixahı Yəhoxafat Gileadtiki Ramotka qıktı. **30** Israilning

padixahı Yəhoxafatka: — Mən baxka kiyapətkə kirip jənggə qikay; sili bolsila eż kiyimlirini kiyip qikkayla, dedi. Israilning padixahı baxka kiyapət bilən jənggə qikti.

31 Suriyəning padixahı jəng hərwiliri üstidiki ottuz ikki sərdarəqa: — Qongliri yaki kiqikliri bilən əməs, pəkət Israilning padixahı bilən soküxunglar, dəp buyrudi. **32** wə xundak boldiki, jəng hərwilirining sərdarlari Yəhoxafatni kərgəndə: — Uni qoşum Israilning padixahı dəp, uningoşa hücum kılıqlı burului. Lekin Yəhoxafat pəryad ketürdi.

33 jəng hərwilirining sərdarlari uning Israilning padixahı əməslikini kərgəndə uni köçəlimay, burulup ketip kəlixti.

34 Əmma birəylən karisioqla bir okya etiwidi, ok Israilning padixahının sawutining mürisidin təwənki ulıqidin etüp təgdi. U hərwikexigə: Hərwini yandurup meni səptin qıçarəjin; qünki mən yaridar boldum, dedi. **35** U küni jəng barəjanseri կattik boldi. Padixahı bolsa Suriylarning udulida eż jəng hərwisiqa yəlinip əra turdi. Zəhmidin əni hərwining tegigiqə ekip, kəq kirgəndə u əldi. **36** Kün patarda қoxun arisida bir կattik sada anglinip: — Hər adəm eż xəhərigə yansun! Hərbiri eż yurtiqa yenip kətsun! — deyildi. **37** Padixah əldi, kixilər uni Samariyəgə elip kəldi; ular padixahını Samariyədə dəpnə կildi. **38** Birsi padixahıning hərwisini Samariyəning kəlidə [yuqanda] (bu kəl pahixə ayallar yuyunidioqan jay idi), Pərvərdigarning eytən səzi əməlgə axurulup, itlar uning ənini yalidi. **39** Aħabning baxka ixliri, қiloğanlırinin həmmisi, jümlidin uning yasiqan «pil qix sariyi» wə bina қiloğan həmmə xəhərlər toqıruluk, «Israil padixahılinin tarix-təzkiriliri» degən kitabta

pütülgən əməsmidi? **40** Ahəb ata-bowiliri arisida uhlidi. Andin uning oqlı Ahəziya ornida padixah boldi. **41** Asaning oqlı Yəhoxafat Israilning padixahı Ahəbning səltənitining tətinqi yılıda Yəhəudaqla padixah boldi. **42** Yəhoxafat padixah bolğanda ottuz bəx yaxta idi, u Yerusalemdə yigirmə bəx yil səltənət қildi. Uning anisining ismi Azubah bolup, u Xilhining kizi idi. **43** U hər ixtə atisi Asanıng barlıq yollırıda yürüp, ulardin qıkmay Pərwərdigarning nəziridə durus bolğanni қılatti. Pəkət «yükiri jaylar»la yokitilmioğanıdı; halayık yənilə «yükiri jaylar»da kurbanlıq қılıp huxbuy yakattı. **44** Wə Yəhoxafat bilən Israilning padixahı otturısida tinqlik boldi. **45** Yəhoxafatning baxka ixliri, uning kərsətkən kudriti, կandakjəng қiloğanlıri tooğrisida «Yəhəuda padixahlırinin tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **46** U atisi asanıng künliridə zemindin қoçlıwetilmigən kəspiy bəqqiwazlarnı zeminidin həydəp qıçırdı. **47** U wakıtta Edomning padixahı yok idi, bəlkı bir waliy həküm sürətti. **48** Yəhoxafat Ofirdin altun elip kelix üçün bir «Tərxix kemə» ətritini қurdi. Lekin kemilər həqyərgə baralmidi; qünki ular Əzion-Gəbərdə urulup wəyran bolğanıdı. **49** U wakıtta Ahəbning oqlı Ahəziya Yəhoxafatka: — Mening hizmətkarlırim sening hizmətkarlıring bilən kemilərdə barsun, dedi. Lekin Yəhoxafat unimidi. **50** Yəhoxafat eż ata-bowiliri arisida uhlidi wə «Dawutning xəhiri»də ata-bowilirining կəbrisidə dəpnə қılındı. Andin oqlı Yəhəoram ornida padixah boldi. **51** Ahəbning oqlı Ahəziya Yəhəudanıng padixahı Yəhoxafatning səltənitining on yəttinqi yılıda Samariyədə Israilning üstidə padixah bolup

ikki yıl səltənət kıldı. **52** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolğanni kılıp atisining yolida wə anisining yolida yürüp, xundakla Israilni gunahğa putlaxturğan Nibatning oqlı Yəroboamning yolida mangdi; **53** u atisi қiloqanning həmmisini kılıp, Baalning kullukında bolup, uningoşa səjdə kılıp, Israilning Hudasi Pərwərdigarning oqəzipini կozəpədi.

Padixahlar 2

1 2 Ahəziya Samariyədə turoğanda [ordisidiki] balihanining pənjirisidin yıkılıp qüxüp, kesəl bolup kəldi. U həwərqilərni əwətip ularoğa: — Əkron xəhəridiki ilah Baal-Zəbubdin mening toqramda, kesildin sakiyamdu, dəp soranglar, dedi. **3** Lekin Pərwərdigarning Pərixtisi bolsa Tıxbilik Iliyaskə: — Ornungdin tur, Samariyə padixahınınıq əlqilirining aldişa berip, ularoğa: — Israilda Huda yokmu, əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol soriojili mangdinglarmu? **4** Xuning üçün Pərwərdigar hazır mundak dediki: «Sən qıkkən kariwattin qüxəlməysən; sən qokum əlisən» degin, — dedi. Xuning bilən İliyas yoloşa qıktı. **5** Həwərqilər padixahınınıq yenioşa kaytip kəldi; u ulardin: Nemixkə yenip kəldinglar, dəp soridi. **6** Ular uningoşa: — Bir adəm bizgə uqrəp bizgə: — Silərni əwətkən padixahınınıq yenioşa kaytip berip uningoşa: «Pərwərdigar mundak dəydu: — Israilda Huda yokmu, əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol soriojili adəmlərni əwəttingmu? Xuning üçün sən qıkkən kariwattin qüxəlməysən; sən qokum əlisən!» dənglar, — dedi. **7** Padixah ulardin: Silərgə uqrəp bu səzlərni kıləjan adəm կandak adəm ikən? — dəp soridi. **8** Ular uningoşa: U tüklük, beligə tasma baqlıojan adəm ikən, dedi. Padixah: U Tıxbilik İliyas ikən, dedi. **9** Andin padixah bir əllikbexini kol astidiki əllik adimi bilən İliyasning ķexioşa mangdurdi; bu kixi İliyasning ķexioşa baroqanda, mana u bir dəngning üstidə olturatti. U uningoşa: I Hudanıq adimi, padixah seni qüxüp kəlsun! dəydu, dedi. **10** Lekin İliyas əllikbexioşa: Əgər mən Hudanıq adimi bolsam, asmandın ot qüxüp sən bilən əllik

adimingni keydürsun, dəp jawab bərdi. Xuan asmandin ot qüxüp, uning əzi bilən əllik adimini keydürüwətti.

11 Xuning bilən padixah yənə bir əllikbexini uning kol astidiki əllik adimi bilən uning əxioja mangdurdi. U uningoja: I Hudaning adimi, padixah eytti: Seni dərhal qüxüp kəlsun! — dedi. **12** Lekin İliyas əllikbexioja: Əgər mən Hudaning adimi bolsam, asmandin ot qüxüp sən bilən əllik adimingni keydürsun, dəp jawab bərdi. Xuan Hudaning oti asmandin qüxüp uning əzi bilən əllik adimini keydürüwətti. **13** Padixah əmdi üçinqi bir əllikbexini kol astidiki əllik adimi bilən uning əxioja mangdurdi; əllikbexi berip İliyasning aldioja qıkip, tizlinip uningoja yalwurup: I Hudaning adimi, mening jenim bilən sening bu əllik əkulungning janliri nəziringdə əziz bolsun!

14 Dərwəkə, asmandin ot qüxüp, ilgiriki ikki əllikbexini ularning kol astidiki əllik adimi bilən keydürüwətti. Lekin hazır mening jenim sening nəziringdə əziz bolsun, dedi. **15** Pərwərdigarning Pərixtisi İliyashka: Sən qüxüp uning bilən baroqın; uningdin körkəmioqın, dedi. U ornidin turup uning bilən qüxüp padixahning əxioja berip **16** padixahka: Pərwərdigar söz kılıp: «İsrailda wəhiy sorioqili bolidioqan Huda yokmu, Əkrondiki ilah, Baal-Zəbubdin yol sorioqili əlqilərni əwəttingoqu? Xuning üqün sən qıkkən kariwattin qüxəlməysən; sən qoqum əlisən!» dəydu, — dedi. **17** Xuning bilən İliyas degəndək, Pərwərdigarning sözü boyiqə Aħaziya əldi. Uning oqlı bolmioqaqka, Yəħoram uning ornida padixah boldi. Bu Yəħoxafatning oqlı, Yəħuda padixahı Yəħoramning ikkinqi yili idi. **18** Əmdi Aħaziyaning baxxa ixliri, uning

ķilojan əməlliri bolsa, ular «İsrail padixahlırinining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi?

2 Pərwərdigar Iliyasni қara կүнүнда asmanoqa kətürməkqi bolqan wağıtta Iliyas bilən Elixə Gilgaldin qıçıp ketiwatattı. **2** Iliyas Elixaoğa: — Səndin etünimən, bu yerdə қalojin; qunki Pərwərdigar meni Bəyt-Əlgə mangoquzdi. Elixə: Pərwərdigarning hayatı bilən, wə sening һayating bilən կəsəm կilimənki, seningdin hərgiz ayrılmaymən! dedi. Xuning bilən ular Bəyt-Əlgə qüxüp kəldi. **3** U wağıtta Bəyt-Əldiki pəyəqəmbər xagirtliri Elixanıng kəxişa kelip uningoşa: Biləmsən, Pərwərdigar bugün oqojangni səndin elip ketidu? — dedi. U: Bilimən; xük turunglar, dedi. **4** Iliyas Elixaoğa: — Səndin etünimənki, bu yerdə қalojin; qunki Pərwərdigar meni Yerihooşa mangoquzdi. Elixə: Pərwərdigarning hayatı bilən, wə sening һayiting bilən կəsəm կilimənki, seningdin hərgiz ayrılmaymən, dedi. Xuning bilən ular ikkisi Yerihooşa bardi. **5** U wağıtta Yerihodiki pəyəqəmbər xagirtliri Elixanıng kəxişa kelip uningoşa: Biləmsən, Pərwərdigar bugün oqojangni səndin elip ketidu? — dedi. U: Bilimən; xük turunglar, dedi. **6** Iliyas Elixaoğa: — Səndin etünimənki, bu yerdə қalojin; qunki Pərwərdigar meni İordan dəryasışa mangoquzdi, dedi. Elixə: Pərwərdigarning hayatı bilən, wə sening һayiting bilən կəsəm կilimənki, seningdin hərgiz ayrılmaymən, dedi, xuning bilən ular ikkisi mengiwərdi. **7** Əmdi pəyəqəmbər xagirtliridin əllik kixi berip, ularning udulida yıraktin қarap turattı. Əmma u ikkiylən İordan dəryasining boyida tohtap turdi. **8** Iliyas yepinqisini қatlap, uning bilən suni uriwidi, su

ikkigə belünüp turdi; ular ikkisi kuruq yoldin etti. **9** Ətüp bolqandin keyin Iliyas Elixəqə: Mən səndin ayrılmasta, sening əzüng üçün məndin nemə tiliking bolsa, dəwərgin, dedi. Elixə: Sening üstüngdə turoğan Roğning ikki həssisi üstümgə konsun, — dedi. **10** U: Bu tilikinggə erixmək kiyindur; mən səndin elip ketilgən waktimda, meni körüp tursang, sanga xundak berilidu; bolmisa, berilməydu, — dedi. **11** Wə xundak boldiki, ular səzlixip mangojanda, mana, otluk bir jəng hərwisi bilən otluk atlar namayan boldi; ular ikkisini ayriwətti wə Iliyas kara կuyunda asmanoqa kətürülüp kətti. **12** Elixə buni körüp: I atam, i atam, Israilning jəng hərwisi wə atlıq əskərliri! — dəp warkiridi. Andin u uni yənə kərəlmidi. U əz kiyimini tutup, ularni yirtip ikki parqə kiliwətti. **13** Andin u Iliyasning uqisidin qüxüp қaloğan yepinqisini yərdin elip, Iordan dəryasining қiroqikioqa қaytip kəldi. **14** U Iliyasning üstdidin qüxüp қaloğan yepinqisi bilən suni urup: «Iliyasning Hudasi Pərvərdigar nədidur?», dedi. Elixə suni xundak urqanda su ikkigə belündi; Elixə sudin ətüp kətti. **15** Yerihodiki pəyoqəmbər Xagirtliri қarxi қiroqakta turup uni kərdi wə: «Iliyasning rohi Elixanıng üstdidur» dəp uning aldioqa berip, bax urup təzim kıldı. **16** Ular uningoqa: Mana sening kəminiliring arisida əllik əzimət bar; ətünimiz, bular oqojangni izdigili barsun. Pərvərdigarning Rohi bəlkim uni kətürüp taqlarning bir yeridə yaki jiloqilar ning bir təripidə taxlap կoydimiki, dedi. Lekin u: Silər həq adəmni əwətmənglər, dedi. **17** Əmma ularning uni կistawerixi bilən u hijalət bolup: Adəm əwətinglər, dedi. Xunga ular əllik kixini əwətti; bular üç

kün uni izdidi, lekin həq tapalmidi. **18** Ular Elixaning yenioğa kaytip kəlgəndə (u Yerihoda turuwatatti) u ularoşa: Mən dərwəkə silərgə «Izdəp barmanglar!» demidimmu? — dedi. **19** Xəhərdiki adəmlər Elixaoşa: Olojam kərgəndək, xəhər ezi obdan jaydidur, lekin su naqar wə tuprak tuqmastur, dedi. **20** U: Yengi bir koza elip kelip, iqigə tuz koyup, manga beringlar, dedi. Ular uni elip kelip uningoşa bərdi. **21** U bulakning bexioşa berip uningoşa tuzni təkti wə: Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən bu sularni sakayttim; əmdi ulardin kayta əlüm bolmaydu wə yərning tuqmaslıki bolmaydu» — dedi. **22** Huddi Elixaning eytən bu səzidək, u su taki bügüngə կədər pak bolup kəldi. **23** Elixa Yerihodin qikip Bəyt-Əlgə bardı. U yolda ketip barəjanda, bəzi balilar xəhərdin qikip uni zanglıq kılıp: Qikip kət, i takır bax! Qikip kət, i takır bax! — dəp warkıraxtı. **24** U burulup ularoşa կərap Pərwərdigarning nami bilən ularoşa lənət okudi; xuning bilən ormanlıqtın ikki qixi eyik qikip, balilardin kırık ikkini yirtiwətti. **25** U u yərdin ketip, Karməl teoşişa berip, u yərdin Samariyəgə yenip bardı.

3 Yəhuda padixahı Yəhəoxafatning səltənitining on səkkizinci yili, Ahəbning oqlu Yəhoram Samariyədə Israiloşa padixah bolup, on ikki yil səltənət kıldı. **2** U ezi Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləjanni կılatti, lekin atisi bilən anisi կıləjan dərijidə əməs idi. U atisi yasatkan «Baal tüwrüki»ni elip taxlidi. **3** Lekin u Israilni gunahçı putlaxtuqan Nibatning oqlu Yəroboamning gunahlırida qing turup, ulardin həq yanmidi. **4** Moabning padixahı Mexa nahayıti qong կoyqi idi; u Israilning

padixahıqla yüz ming қоза һәм yüz ming қоқарнинг yungini olpan қилатти. **5** Әmdi xundak boldiki, Ahab elüp kәtkәndin keyin Moabning padixahı Israilning padixahıqla yüz өрүди. **6** U wakitta Yəhoram padixah Samariyədin qikip həmmə Israilni [jəng üqün] editlidi. **7** U yənə adəm əwitip Yəhūdaning padixahı Yəhoxafatka həwər berip: Moabning padixahı məndin yüz өridi; Moab bilən soğuxkılı qıqamsən? — dedi. U: Qıqimən; bizdə menin-senin dəydiojan gəp yoktur, menin həlkim senin həlkinqendur, menin atlirim senin atliringdur, dedi. **8** U yənə: Kəysi yol bilən qıqaylı, dəp soridi. Yəhoram: Biz Edom qəlining yoli bilən qıqaylı, dəp jawab bərdi. **9** Andin Israilning padixahı bilən Yəhūdaning padixahı Edomning padixahıqla қoxulup mangdi. Ular yəttə kün aylinip yürüx қılqandın keyin, қoxun wə ular elip kəlgən at-ulaoqlar oja su կalmidi. **10** Israilning padixahı: Apla! Pərwərdigar biz üq padixahını Moabning қolioqla qüxsün dəp, bir yərgə jəm қılqan ohxaydu, dedi. **11** Lekin Yəhoxafat: Pərwərdigardin yol soriximiz üçün bu yerdə Pərwərdigarning bir pəyoqəmbiri yokmu? — dedi. Israilning padixahının qakarliridin biri: Iliyasning қolioqla su կuyup bərgən Xafatning oqlı Elixa bu yerdə bar, dedi. **12** Yəhoxafat: Pərwərdigarning səz-kalami uningda bar, dedi. Xuning bilən Israilning padixahı bilən Yəhoxafat wə Edomning padixahı uning қexioqla qüxüp bardi. **13** Elixa Israilning padixahıqla: — Mening senin bilən nemə karim! Өz atangning pəyoqəmbərliri bilən anangning pəyoqəmbərlirining қexioqla baroqin, dedi. Israilning padixahı: Undak demigin; qünki Pərwərdigar bu

üq padixahıni Moabning қолиңа tapxurux üqün jəm kılɔjan ohxaydu, — dedi. **14** Elixax: Mən hizmitidə turuwatkan Pərwərdigarning hayatı bilən կəsəm kılımənki, əgər Yəhūdaning padixahı Yəhoxafatning hərmitini kılmiょjan bolsam, seni kəzgə ilmiょjan yaki sanga қarimiょjan bolattim. **15** Lekin əmdi berip bir sazqini manga elip kelinglar, — dedi. Sazqi saz qalojanda, Pərwərdigarning қoli uning üstigə qüxti. **16** U: Pərwərdigar söz kılıp: «Bu wadining həmmə yerigə ora kolanglar» dedi, — dedi andin yənə: **17** — Qünki Pərwərdigar mundak dəydu: «Silər ya xamal ya yamojur kərmisənglarmu, bu wadi suoja tolup, əzünglar bilən at-ulaqliringlar həmmisi su iqisilər». **18** Lekin bu Pərwərdigarning nəziridə kiqik ix bolup, u Moabnimu silərning қolliringlar oja tapxuridu. **19** Silər barlık mustəhkəm xəhərlərni wə barlık esil xəhərlərni bəsüp etüp, barlık yahxi dərəhlərni kesip taxlap, həmmə bulaklıarni tindurup, həmmə munbət ekinzarlıknı taxlar bilən կaplap harab կilisilər» — dedi. **20** Wə ətisi ətigənlik қurbanlık sunulojan waktida, mana, su Edom zemini tərəptin ekip kelip, həmmə yərni suoja toxkuzdi. **21** Əmma Moablarning həmmisi: Padixahlar biz bilən jəng kılɔjili qikiptu, dəp angliょjan bolup, sawut-kalkan kətürəligüdək qong-kıqik həmmisi qegrada tizilip səptə turdi. **22** Ular ətisi səhərdə կopup қarisa, kün nuri ularning udulidiki su üstigə qüxkənidə; künning xolisida su ularoja қandək kəründi. Ular: — **23** Bu կan ikən! Padixahlar uruxup bir-birini қirojan ohxaydu. I Moablar! Dərhal oljining üstigə qüxpə bəlixiwalaylı! dedi. **24** Lekin ular Israilning ləxkərgahı oja yətkəndə, Israillar ornidin

kopup Moablaroja hujum kılıxi bilən ular bədər қaqtı.
Israillar ularni sürüp-toğay қiliwətti. **25** Ular xəhərlərni
wəyran kılıp, hərbir adəm tax elip, həmmə munbət
ekinzarlıqni tolduruwətküqə tax taxlidi. Ular həmmə
bulak-ķuduqlarnı tindurup, həmmə yahxi dərəhlərni
kesiwətti. Ular Kir-Ḥarəsət xəhəridiki taxlardın baxka həq
nemini қaldurmidi. Xu xəhərgə bolsa, saloja atkuqilar
uningoja qərgiləp hujum қildi. **26** Moabning padixahı
jəngning əzигə ziyadə қattık kəlginini kərüp əzi bilən
yəttə yüz kiliqwazni elip Edomning padixahıqə hujum
kılıp bəsüp etüxkə atlanti; lekin ular bəsüp etəlmidi.
27 Xuning bilən təhtigə warislik қilojuqi tunji oqlunu
elip, sepilning təpisidə uni kəydürmə kurbanlık қildi. U
wağıtta Israil Pərwərdigarning қattık kəhərigə uqriqanıdi.
Xuning bilən bu üç padixah Moab padixahtın ayrılip,
hərkəyasisi əz yurtioja ketixti.

4 Pəyələmbər xagirtlidin birining tul қalojan hotunu
Elixaşa pəryad kılıp: Sening қulung bolovan menin
erim əlüptu. Bılısənki, sening қulung Pərwərdigardin
ķorķan adəm idi. Əmdi kərz igisi menin ikki oqlumnu
ķullukça alojili kəldi. **2** Elixa uningdin: Sening üçün
nemə қilay? Deginə, əyüngdə neməng bar? — dəp soridi.
U: Dedikingning əyidə kiqik bir koza maydin baxka
həqnərsə yok, — dedi. **3** U: Berip həmmə қoxniliringdin
qəgün-koza, yəni box qəgün-kozılarnı etnə alojin, ular az
bolmisun. **4** Andin əzüng bilən oqlulliring əygə kirgin,
ixikni yepip həmmə qəgün-kozilaroja may қaqiliojin.
Toxqanlırını bir qətkə elip կoyojin, — dedi. **5** Xuning bilən
u u yərdin ayrılip oqlulliri bilən əygə kirip ixikni yaptı.

Oqulliri qegün-kozilarni uning aldioja elip kəlgəndə, u may կuydi. **6** Wə xundak boldiki, qegün-kozilar ning həmmisi toləjanda u oqlıoja: Yənə bir koza elip kəl, dedi. Əmma oqlı: Əmdi koza қalmidi, dedi. U wakitta may tohtap կaldı. **7** Əmdi u berip Hudanıng adimigə həwər yətküzdi. U: Berip mayni setiwət, kərzinqni tügətkin; andin қalojan pul bilən əzüng wə oqulliringning jenini bekinqlar, dedi. **8** Bir küni Elixə Xunəm xəhīrigə bardı. U yerdə bir bay ayal bar idi wə u uni əz əyidə tamakka tutup կaldı. Xuningdin keyin hərkəqan u yerdin ətüp mangsa, u uning əyigə kirip əqizalinatti. **9** Bir küni u əz erigə: Bu yerdin daim ətidiojan kixi Hudanıng bir mukəddəs adimi ikənlikini bilip yəttim. **10** Biz əgzidə uningoja bir kiqikrək əy salaylı. Uningoja əydə kariwat, xirə, orunduk wə qiraətdən təyyarlap berəyli; wə xundak bolsunki, u қaqqanla yenimizoja kəlsə xu əydə tursun, — dedi. **11** Əmdi pəyojəmbər bir küni u yərgə kəlgəndə, xu balihanioja kirip yetip կaldı. **12** U əz hizmətkari Gəhəzioja: Sən u Xunəmlıq ayalni qakırojin, dedi. U uni qakırojanda, ayal uning կexioja կaldı. **13** Pəyojəmbər hizmətkarioja: Sən uningoja: «Sili bizning əqemimizni yəp muxundak əzlirini kəp awarə կildila; mən sili üçün nemə կilip berəy? Padixahə yaki қoxun sərdarioja birər tələplirini yətküzəymə?» — degin, dedi. Ayal buningoja jawab berip: — Mən əz həlkim arisida yaxawatımən, boldi! dedi. **14** Əmdi Elixə Gəhəzidin, uningoja nemə կilip berix kerək? — dəp soridi. Gəhəz: Uning oqul balisi yok ikən, wə erimu կeri ikən, dedi. **15** U: Uni qakırojin, dedi. Ayalni qakırıwidı, ayal ixikkə կilip turdi. **16** Pəyojəmbər uningoja: Kelər yili

təhminən muxu wakitta қуqaklirida bir oqulliri bolidu, dedi. U: Yak, i oqojam! I Hudaning adimi, dedikinggə yalojan eytmiojin, dedi. **17** Əmdi Elixə uningoja degəndək u ayal һamildar bolup, ikkinqi yili bekitilgən wakitta oqul tuqdi. **18** Bala əsüp qong boldi. Bir kün xundak boldiki, u atisi bar yərgə, ormiqilarning қexioja qikip kətti. **19** U atisioja: Way bexim, way bexim, dəp waysidi. U hizmətkarioja, uni anisining қexioja elip baroqin, dedi. **20** U uni kətürüp anisining yenioja apirip կoydi. Bala anisining etikidə qüxkiqə olturdi, andin əlüp կaldı. **21** Andin anisi qikip, uni Hudaning adimining əyidiki kariwatka yatkuzup կoyup, ixikni yepip qikip kətti. **22** U erini qakjrip uningoja: Oqlamlardin birini mangduroqin, u bir exəknii elip kəlsun; mən uni qapturup, Hudaning adimining қexioja dərhal berip keləy, dedi. **23** Eri uningoja: Nemixka uning қexioja bugün barisən? Bugün ya yengi ay ya xabat künı bolmisa, dedi. Ayali uningoja, Həmmə ix tinqlik — dedi. **24** U exəknii tokutup oqlamioja: Ittik həydəp mang; mən demigüqə tohtimiqin, dedi. **25** Xuning bilən u Karməl teojoja berip Hudaning adimi aldioja kəldi. Wə xundak boldiki, Hudaning adimi uni yiraktınla kərüp əz hizmətkari Gəhəzioja: Mana Xunəmlik ayal keliwatidu; **26** Sən uning aldioja yügürüp berip uningdin: Sili tinqlikmu? Ərliri tinqlikmu? Baliliri tinqlikmu?» — dəp sorioqin, dedi. — Həmmə ix tinqlik, dəp eytti ayal. **27** Əmdi taoqka qikip Hudaning adimining қexioja kəlgəndə, u uning putlirini қuqaklıdi. Gəhəzi uning yenioja berip uni ittiriwətməkqi boldi; lekin Hudaning adimi: — Uni əz ihtiyarioja կoyοqin; qünki uning kəngli intayin sunuk wə

Pərwərdigar bu ixni manga deməy yoxuruptu, dedi. **28**
Ayal: Mən oqojamdin bir oqlul tilidimmu? Manga yalojan
səz kilmiojin, dəp səndin etünmidimmu? — dedi. **29**
Pəyəmbər Gəhəazioja: — Belingni qing baqlap, mening
həsamni elip mangojin. Birsigə uqrısan, uningoja salam
kilmiojin, birsi sanga salam kilsa, sən uningoja jawab
bərmigin. Mening həsamni balining yüzigə koyojin, dedi.
30 Balining anisi: Pərwərdigarning hayatı bilən wə sening
hayating bilən kəsəm klimənki, səndin ayrılmaymən,
dedi. Eixa ornidin turup uning kəynidin əgəxti. **31**
Gəhəzi ulardin burun berip həsisini balining yüzigə
koyojanidi. Əmma həq awaz yaki tiwix qıqmidi. Xuning
bilən u yenip Elixanıg aldioja berip uningoja: Bala
oyojanmidi, dedi. **32** Eixa əygə kelip ƙarisa, mana, bala
uning kariwitida əlük yatatti. **33** U bala bilən əzini ayrim
kaldurup, ixikni yepiwetip Pərwərdigar oja dua kıldı. **34**
Andin u kariwatka qikip balining üstigə əzini koyup
aɔzini uning aɔzioja, kəzlirni uning kəzlirigə, ƙollirini
uning ƙollirioja yekip yattı. Xuning bilən balining bədini
issixka baxlıdi. **35** U qüxüp əydə u yak-bu yakka mengip
andin yənə kariwatka qikip yənə balining üstigə egildi. U
wağitta bala yəttə kətim qüxkürdi, andin kəzlirini aqtı. **36**
Pəyəmbər Gəhəzinini qakirip uningoja: Xunəmlik ayalni
qakirojin, dedi. U uni qakirip koydi. U Elixanıg yenioja
kəlgəndə. U uningoja: Oqullirini kətürüp alsila, dedi.
37 U əyigə kiripla uning ayioji aldioja yiçilip düm yattı,
bexi yərgə təgküdək təzim kıldı. Andin əz oqlını kətürüp
qikip kətti. **38** Eixa Gilgalıja yenip bardı. Xu qaođda
yurtta aqarqılık bolojanidi. Pəyəmbərlərning xagirtliri

Elixaning yenida olturoqanda u өз hizmətkarioğa: Sən qong կazanni esip pəyəmbərlərning xagirtlirioğa xorpa pixurup bərgin, dedi. **39** Ulardin birsi otyax tərgili dalaşa qıkıp yawa կapak pelikini tepip, uningdin yawa կapak üzüp etikini toldurup kelip, toorap կazanoğa saldı; qünki ular bularning ziyanlık ikənlikini bilməyti. **40** Andin ular yənglar dəp adəmlərgə usup bərdi. Lekin ular tamaknı yegili baxlioqanda: I Hudaning adimi, կazanda əlüm bar, dəp warkıraxti. Həqkim uningdin yeyəlmidi. **41** Elixa: Azraķkinə un elip kelinglar, dedi. U xuni կazanoğa taxlap: Həlkə usup bərgin, yesun, dedi. Wə mana, կazanda həq zəhər կalmidi. **42** Əmdi Baal-Xalixahdin bir adəm kelip, Hudaning adimigə arpa həsulining tunji mewisidin axnan, yəni yigirmə arpa nanni wə bir halta kək baxni elip keliwidi, u: Həlkə yegili aldişa կoyoin, dedi. **43** Uning hizmətkari: Xuni bir yüz adəmning aldida կandak կoyalaymən? dedi. Elixa: Həlkə yegili bərgin; qünki Pərwərdigar mundak dəydu: Ular yəydu wə uningdin exip կalidu, dedi. **44** Xuning bilən u xuni ularning aldida կoydi; ular yedi wə dəl Pərwərdigarning deginidək, uningdin exip կaldi.

5 Suriyə padixahining կoxun sərdarı Naaman өz oqjisining aldida tolimu կadirəndi wə izzətləndi, qünki Pərwərdigar uning կoli arkılık Suriyəgə nusrətlər bərgənidi. U batur jəngqi bolqını bilən, lekin mahaw kesiligə girihtar bolup կaloğanidi. **2** Əmdi Suriylər top-top bolup, bulangqılıkka qıkıp Israildin bir kiçik կızni tutup կəlgənidi; bu կız Naamanning ayalining hizmitini կılatti. **3** U hanimoğa: Kaxki, mening oqojam Samariyədiki

pəyələmbərninq kəxida bolsidl! U uni mahaw kesilidin sakaytatti, dedi. **4** Naaman berip hojisioğa: — Israilning yurtidin boloğan kiçik kiz mundak-mundak eytti, dedi. **5** Suriyə padixahı: Yahxi! Sən baroqin, mən Israilning padixahıoşa bir məktup əwətimən, dedi. Naaman on talant kümüx bilən altə ming xəkəl altun wə həm on kixilik kiyimni elip Israiloşa bardi. **6** U məktupni Israilning padixahıoşa apirip tapxurup bərdi. Məktupta: — «Bu məktup sanga yətkəndə bilgəysənki, mən əz hizmətkarim Naamanni sening kəxingoşa mangdurdum. Sən uni mahaw kesilidin sakaytkaysən», dəp pütülgənidi. **7** Israilning padixahı hətni okup bolup, əz kiyimlirini yirtip-yirtiwətti wə: — Mən Hudamu? Kixini eltürüp həm tirildürələymənmə? Nemixə u kixi: — Bu adəmni mahaw kesilidin sakaytkın, dəp həwalə kılıdu? Keni, oylinip kərünqlar, u dərwəkə mən bilən jəng kılqılı bahanə izdəydu, dedi. **8** Wə xundak boldiki, Hudanıng adimi Elixə Israilning padixahıning əz kiyimlirini yırtnını anglıqanda, padixahıka adəm əwitip: Nemixə əz kiyimliringni yirtting? U kixi hazır bu yərgə kəlsun, andin u Israilda bir pəyələmbər bar ikən dəp bilidu, dedi. **9** Naaman atliri wə jəng hərvisi bilən kelip, Elixanıng əyining ixiki aldida tohtidi. **10** Elixə bir həwərqini mangdurup Naamanoşa: — Berip Iordan dəryasında yəttə ketim yuyunup kəlgin; xundak qılsang ətliring əsligə kelip pakız bolisən, dedi. **11** Lekin Naaman aqqıqlınıp yenip kelip: — Mana, u qokum qikip, mening bilən kərixidu, ərə turup Hudasi Pərvərdigarning namioşa nida kılıp, [yara] jayning üstidə əkolini silkip, mahaw

kesilini sakaytidu, dəp oylap kəlgənidim. **12** Dəməxkning dəryaliri, yəni Abarna bilən Farpar [dəryasining suliri] Israilning həmmə suliridin yahxi əməsmu? Mən ularda yuyunsam pakiz bolmamdim? — dedi. U қattık օżezəplinip burulup yoloja qıktı. **13** Lekin uning hizmətkarliri uning ķexioja berip: — I atam, əgər pəyəqəmbər siligə eçir bir ixni tapiliojan bolsa, kılmasmidila? Undak bolqan yərdə, u siligə suşa qüxüp yuyunup, pakiz bolisila, degən bolsa xundak kilmamla? — deyixti. **14** Xunga u qüxüp, Hudanıng adimining səzigə binaən Iordan dəryasida yəttə ketim qəmüldi. Xuning bilən uning eti paklinip, kiqik balining etidək bolup sakaydi. **15** Xuning bilən u barlık həmrəahlıri bilən Hudanıng adimining ķexioja kaytip kelip, uning aldida turup: — Mana əmdi pütkül yər yüzidə Israildin baxka yərdə Huda yok ikən, dəp bilip yəttim; əmdi hazır, eż kəminəngdin bir sowoşatni կobul kılɔjin, dedi. **16** Lekin Elixa: Mən hizmitidə turuwatkən Pərwərdigarning hayatı bilən կəsəm կilimənki, həq nemini կobul kılmasmən, dedi. [Naaman] tola qing turuwalsimu, həq կobul kilmidi. **17** Andin Naaman mundak dedi: — Əgər կobul կilmisang, kəminənggə topidin ikki կeqir yük berilsun; qunki kəminəng bundin keyin Pərwərdigardin baxka həqkandak ilahlarqa kəydürmə կurbanlıq yaki inaqlıq կurbanlığını kəltüməydu. **18** Lekin Pərwərdigar kəminəngning xu bir ixini kəqürüm կilojayı: ojojamning ezi Rimmonning buthanisişa səjdə կilmək üçün kirgəndə, mening կolumoja yelənsə mən Rimmonning buthanisida tiz püksəm, muxu amalsız tiz pükkinim üçün Pərwərdigar mən kəminəngni kəqürgəy,

dedi. **19** Elixa uningoja: — Sən aman-hatirjəmlitkə kətkin,
dedi. U uningdin ayrılip azojinə yol mangdi. **20** Lekin
Hudaning adimi Elixaning hizmətkarı Gəhəzi kənglidə:
— Mana, u Suriyəlik Naaman elip kəlgən nərsiliridin
ojojam həqnemini almay, uni bikar kətküzüwetiptu.
Lekin Pərvərdigarning hayatı bilən կəsəm կilimənki,
mən uning kəynidin yügürüp berip, uningdin azrak bir
nərsə alay, dəp oylidi. **21** Xuni dəp Gəhəzi Naamanning
kəynidin bardı. Naaman bir kimning kəynidin yügürüp
keliwatkjinini kərüp, hərwisidin qüxüp uning aldioja
berip: Həmmə ix tinqlikmu? — dəp soridi. **22** U: — Tinqlik,
— dedi, — əmma ojojam meni mangdurup: Mana əmdi
Əfraim taqlıkidin pəyoqəmbərlərning xagirtliridin ikki
yigit kəximoja kəldi. Bularoja bir talant kümüx bilən ikki
kixlik kiyim bərsilə, dəp eytti, — dedi. **23** Naaman: —
İkki talant kümüxni қobul қılıqın, dəp uni zorlap ikki
talant kümüxni ikki haltioja qegip, ikki kixilik kiyimni
qıkırıp bərdi. Bularni Naaman oqlamlırıdin ikki yigitkə
yüdküzdi; ular Gəhəzining aldida bularni kətürüp mangdi.
24 U turoqan dənggə yətkəndə bularni ularning қollırıdin
elip əyigə tikip қoydi; andin bu adəmlərni kətküzüwətti.
25 Andin u oqojisining aldioja kirip turdi. Elixa uningdin: —
I Gəhəzi, nəgə berip kəlding? — dəp soridi. U jawab berip:
Kulung həqyərgə barmidi, — dedi. **26** Elixa uningoja: —
Məlum bir kixi hərwisidin qüxüp, kəynigə yenip, sening
aldingoja kəlgəndə, mening rohım xu qaoğda sening bilən
birgə baroqan əməsmu? Bu kixilər kümüx bilən kiyim,
zəytun baqlılı bilən üzümzarlar, қoy bilən kala, malaylar
bilən kenizəklərni қobul қılıdıcıqan wakitmu? **27** Lekin

ħazir Naamanning mahaw kesili sanga ħem nəslingga
mənggүgə qaplixidu, — dedi. Xuning bilən u Elixanıng
ķexidin qikqanda қardək ak bolup қaldi.

6 Pəyələmbərlərning xagirtliri Elixoqa: — Mana bizgə
sening aldingda turuwatkan yerimiz tar kəldi. **2** Iordan
dəryasining boyioqa berip, hərbirimiz bardin yaşaq
elip, xu yerdə turidiojanqa bir turaloq əy yasaylı, —
dedi. — Beringlar, dəp jawab bərdi u. **3** Ularning biri
yənə: — Iltipat ķılıp կəminiliring bilən birgə baroqin,
dedi. U: — Billə baray, dedi. **4** U ular bilən mangdi.
Ular Iordan dəryasiqa berip, dərəh kesixkə baxlidi. **5**
Lekin ularning biri dərəh kesiwatkanda paltining bexi
suşa qüxüp kətti. U warkırap: — Way oqojam, bu etnə
aloqan palta idi, dedi. **6** Hudanıng adimi: Nəgə qüxti,
dəp soridi. U qüxkən yərni kərsitip bərdi. U bir xahni
kesip, uni suşa taxliwidi, Paltining bexi ləyləp qikti.
7 U: Uni қolungoşa aloqin, dewidi, u kixi қolini uzutup
uni tutuwaldi. **8** Suriyəning padixağı Israil bilən jəng
kiliwatatti. U eż hizmətkarlıri bilən məslihətlixip, palanqi-
pokunqi yerdə bargah tikişən, dəp bekitətti. **9** Hudanıng
adimi Israilning padixağıha həwər əwitip: — Sən palanqi-
pokunqi yərgə berixtin ehtiyat ķiloqin, qünki Suriylər u
yərgə qüxməkqi, dedi. **10** U waqtılarda Israilning padixağı
Hudanıng adimi ezigə kərsətkən jayoqa adəm əwətip u
yərdiki adəmlirigə ehtiyat kilişni agahlandırdı. Bundak
ix birkañqə ketim boldi. **11** Buning səwəbidin Suriyəning
padixağı kənglidə kattık aqqiklinip, eż hizmətkarlırını
qakırıp ulardin: — Arimizdin kimning Israilning padixağı
təripidə turidiojanlığını manga kərsitip bərməmsilər?! —

dəp soridi. **12** Lekin hizmətkarlırinining biri: — I ojojam padixah undak əməs; bəlki Israilda turidioğan Elixə degən pəyəşəmbər sən yatkan hujrangda kılınan sezliringni Israil padixahıqə eytip beridu, — dedi. **13** U: Berip uning nədə ikənlilikini paylap kelinglar, mən adəm mangdurup uni tutup keləy, dedi. Ular: — U Dotan xəhīridə ikən, dəp həwər қildi. **14** Xuning bilən u xu yərgə atliklar, jəng ھarwiliri wə zor bir қoxunni mangdurdi. Ular keqisi yetip kelip xəhərni korxiwaldi. **15** Hudanıng adimining maliyi səhərdə turup qıksa, mana, bir atliklar wə jəng ھarwiliri қoxuni xəhərni korxiwalqanidi. Malay uningoja: Apla, i ojojam, қandaq қıłarmız? — dedi. **16** Lekin u: Korkəmiqin; mana biz bilən birgə bolqanlar ular bilən birgə bolqanlardın kəptur, dedi. **17** Əmdi Elixə dua kılıp: I Pərwərdigar, malayimning kəzlini kərələydiqan kılıp aqkaysən, dedi. U wağıtta Pərwərdigar yigitning kəzlini aqtı wə u əyni əhwalni kərdi; mana, pütkül taş Elixani qəridəp turoğan yalkunluk at wə jəng ھarwiliri bilən tolqanidi. **18** Suriylər qüxüp u tərəpkə kəlgəndə, Elixə Pərwərdigaroja dua kılıp: Bu həlkni korluk bilən urqın, dedi. Xuning bilən U Elixanıng tiliki boyiqə ularni korluk bilən urdi. **19** Elixə ularoja: Bu [silər izdigən] yol əməs wə [silər izdigən] xəhər əməs; mening kəynimdin əgixinglar, silərni silər izdigən adəmning kəxiqə baxlap baray, dəp ularni Samariyəgə baxlap bardi. **20** Wə xundak boldiki, ular Samariyəgə kirgəndə Elixə: I Pərwərdigar, ularning kəzlini kərələydiqan kılıp aqkaysən, dedi. Pərwərdigar ularning kəzlini aqtı; wə mana, ular Samariyəning otturisida turatti. **21**

Israilning padixahı ularni kərgəndə Elixadin: I atam, ularni əltürüwetəymu? Ularni əltürüwetəymu? dəp soridi. **22** U: — Sən ularni əltürmə; hətta əzüng kiliq wə okyaying bilən əsir kılqanlıringni əltürməydiqan yerdə, bularni əltürükə bolamti? Əksiqə, ularning aldiqa nan, su қoyojın; xuning bilən ular yəp-iqip eż ojojisioja yenip kətsun, dedi. **23** Xundak kılıp, u ularoja qong ziyapət bərdi; ular yəp-iqip bolqandin keyin, andin ularni yoloja saldı. Ular ojojisining yenişa қaytti. Xuningdin keyin Suriyədin bulangqlar xaykiliri Israilning zeminişa қayta besip kirmidi. **24** Keyin xundak boldiki, Suriyəning padixahı Bən-Hədad pütkül қoxunini yioqip Samariyəni muhəsirigə aldi. **25** Xuning bilən Samariyədə zor aqarqılık boldi. Ular uni xunqə uzun қamal қıldiki, bir exək bexi səksən xəkəl kümüxkə, wə kəptər mayikining bir qinisining təttin biri bəx xəkəl kümüxkə yaraytti. **26** Israilning padixahı sepilning üstidin ətkəndə, bir ayal uningoja: I ojojam padixah, yardəm bərginə! dəp pəryad ketürdi. **27** U: Əgər Pərwərdigar sanga yardəm bərmisə, mən sanga қandak yardəm kılıy? Ya hamandin ya üzüm kəlqikidin yardəm tepilamdu?, — dedi. **28** Padixah əmdi uningdin yənə: Nemə dərding bar? dəp soridi. U: Mana bu hotun manga: Oqlungni bərgin, biz uni bugün yəyli. Ətə bolsa menin oqlumni yəymiz, dedi. **29** U wakitta biz menin oqlumni қaynitip pixurup yedük. Ətisi mən uningoja: Əmdi sən oqlungni bərgin, uni yəyli desəm, u eż oqlini yoxurup կoydi, — dedi. **30** Padixah, ayalning səzini anglap kiyimlirini yirtip-yirtiwətti. U sepilda ketiwaṭkanda, həlk uning kiyimining iqigə, yəni

etigə bəz kiygənlikini kərüp қaldi. **31** [Padixah]: — Əgər Xafatning oqlı Elixanıng bexi bugün tenidə қalsa, Huda mening beximni alsun wə uningdinmu artuk jazalisun! — dedi. **32** Əmma Elixa əz əyidə olturatti; aksakallarmu uning bilən billə olturoqanidi. Padixah uning aldişa bir adəmni mangduroqanidi. Lekin u həwərqı u yərgə yetip barmayla, Elixa aksakallarоја: — Mana bu jallatning balisining beximni alojili adəm mangduroqanlığını kərdünglarmu? Əmdi həwərqı kəlgəndə ixikni qıng takəp iqidin tiriwelinglar. Mana uning kəynidin kəlgən əqojisining kədimining awazi angliniwatmamdu? — dedi. **33** U ular bilən səzlixiwatkanda, mana həwərqı uning kəxioja qüxüp kelip: «Padixah: «Mana bu balayı'apətning əzi Pərwərdigar təripidin kəldi; mən zadi nemə dəp Pərwərdigarоја yənə ümid bañliyalarmən?» dəydu, dedi.

7 Elixa: Pərwərdigarning sezini anglanglar! Pərwərdigar mundak dəydu: — Ətə muxu wakıtlarda Samariyəning dərwazisida bir halta ak un bir xəkəlgə wə ikki halta arpa bir xəkəlgə setilidu, — dedi. **2** Əmma padixah belikini tutup mangojan қoxun əməldarı bolsa, Hudanıng adımagə: Mana, hətta Pərwərdigar asmanoqa tünglük aqsimu, undak ixning boluxi mumkinmu?! dedi. U: — Sən əz kəzüng bilən kərisən, lekin xuningdin yeməysən, dedi. **3** Əmdi dərwazining tüwidə tət mahaw kesili bar adəm olturatti. Ular bir-birigə: Nemə üçün muxu yərdə əlümni kütüp olturımız? **4** Xəhərgə kirəyli desək, xəhərdə aqarqılık bolојaqka, u yərdə əlimiz; bu yərdə oltursakmu əlimiz. Kəpop Suriylərning ləxkərgahıja ketəyli. Ular bizni ayisa tirik қalımız; bizni əltürəyli

desə əlimiz, halas, — deyixti. **5** Xuni dəp ular kəqkurun Suriylərning ləxkərgahıqa barəqli կopti. Ləxkərgahının qəxiqə yetip kəlgəndə, mana həq kixi yok idi. **6** Qünki Pərwərdigar Suriylərning ləxkərgahıqa jəng hərwiliri, atlar wə zor qong қoxunning sadasını anglatkanidi. Xuni anglap ular bir-birigə: Mana, Israilning padixahı bixək Hıttiyarning padixahlırını wə Misirliklarning padixahlırını üstimizgə hujum қılıqlı yalliwaptu, deyixti; **7** kəqkurun қozojılıp qedirlirini, at bilən exəklirini taxlap ləxkərgahını xu peti қoyup, əz janlirini կutkuzux üqün bədər қaqkanidi. **8** Mahaw kesili bar adəmlər ləxkərgahının yeniqə kelip, bir qediroqə kirip, yəp-iqip uningdin kümüx bilən altunni wə kiyimlərni elip yoxurup қoyuxti. Andin ular yenip kelip, yənə bir qediroqə kirip u yerdiki oljinimu elip yoxurup қoyuxti. **9** Andin ular bir-birigə: Bizning bundak қılıqinimiz durus əməs. Bugün կutluq həwər bar kündur, lekin biz tinmay turuwatımız. Səhərgiqə կalsak bu yamanlık beximizoqə qüxicid. Uning üqün əmdi berip padixahının ordisidikilərgə bu həwərni yətküzəyli, dedi. **10** Xuning bilən ular berip xəhərning dərwazisidiki pasibanlarnı qakırıp ularoqə: Biz Suriylərning ləxkərgahıqa qıxsak, mana həqkim yok ikən, hətta adəmning xəpəsimi yoktur; bəlki atlar baqlaklıq, exəklər baqlaklıq bolup, qedirlər əyni peti turidu, dedi. **11** Dərwazidiki pasibanlar xu həwərni towlap elan կilip, padixahının ordisiqə həwər yətküzdi. **12** Padixah keqisi կopup hizmətkarlıriqə: — Mən Suriylərning bizgə nemə kilməkqi bolqinini silərgə dəp berəy. Ular bizning aqarqılıkta կalqinimizni bilip,

ləxkərgahıdin qikip dalada məkünüwelip: — Israillar xəhərdin qığsa, biz ularni tirik tutup, andin xəhərgə kirələymiz, deyixkən gəp, dedi. **13** Hizmətkarlıridin biri jawab berip: — Birnəqqə kixini xəhərdə қalojan atlardin bəxni elip (ularning akiwiti bu yerdə қalojan Israilning barlık kixiliriningkidin, hətta һalak bolqanlarningidin bəttər bolmaydu!), ularni körüp kelixkə əwətəyli, dedi. **14** Xuning bilən ular ikki jəng һarwisi bilən ularoja katidiqan atlarnı təyyar կildi. Padixah, ularni Suriylərning қoxunining kəynidin əwətip: — Berip əhwalni körüp kelinglar, dəp buyrudi. **15** Bular ularning izidin Iordan dəryasiojqə қooqlap bardı; wə mana, pütkül yol boyi Suriylər aldirap қaqkanda taxliwətkən kiyim-keçək wə hərhil əswab-üskünilər bilən tolqanidi. Əlqilər yenip kelip padixahka xuni həwər կildi. **16** U wakitta həlk qikip Suriylərning ləxkərgahıdin oljılarnı talidi; xuning bilən Pərwərdigarning eytən səzidək, bir halta ak un bir xəkəlgə, ikki halta arpa bir xəkəlgə setildi. **17** Əmdi padixah bilikini tutup mangojan һelik əməldarnı dərwazini baxkurusuxka təyinləp қoyojanidi. Əmdi halayık dərwazidin [etilip qikkanda] uni dəssəp-qəyliwətti wə xuning bilən u əldi. Bu ix padixah Hudanıg adimini tutmaqçı bolup, uning aldiqası baroqanda, dəl Elixa eytən dək boldi. **18** Xuning bilən Hudanıg adimi padixahka eytən xu səz əməlgə axuruldi: «Ətə muxu wakitlarda Samariyəning dərwazisida ikki halta arpa bir xəkəlgə wə bir halta ak un bir xəkəlgə setilidu». **19** Əmma һelik əməldar Hudanıg adimigə: — «Mana, hətta Pərwərdigar asmanoqa tünglük aqşimu, undak bir ixning boluxi mumkinmu?!» deyənidı.

U: — «Sən əz kezüng bilən kərisən, lekin xuningdin yeməysən», degənidi. **20** Uningoja həm dəl xundak boldi; qünki həlk uni dərwazida dəssəp əltürgənidi.

8 Elixa əzi oqlini tirildürgən ayaloja nəsihət kılıp: — Sən wə əz əydikiliring bilən berip, kəyərdə olturoqudək jay tapsang, u yərdə turoqin; qünki Pərwərdigar: — Aqarqılık bolsun, dəp bekitti. Bu aqarqılık zemində yəttə yilojqə tüğiməydu, dedi. **2** Xuning bilən u ayal Hudanıng adimi eytkəndək əz əydikiliri bilən berip, Filistiyərning yurtida yəttə yilojqə turdi. **3** Wə xundak boldiki, yəttə yil ətkəndə, ayal Filistiyərning yurtidin yenip kəldi; u padixahətin əyi bilən zeminini əzigə kayturup berixni iltimas kılqılı bardı. **4** Xu wakitta padixah Hudanıng adimining hizmətkarı Gəhəzə bilən səzlixip uningoja: — Elixa kılqan həmmə uluq əməllərni manga bayan kılıp bərgin, dəwatatti. **5** Wə xundak boldiki, u padixahəka Elixanıng əndək kılıp bir əlüknə tirildürgənlərini dəp beriwatkanda, Elixa oqlini tirildürgən xu ayal padixahətin əz əyi wə zeminini kayturup berixni iltimas kılqılı kəldi. Gəhəzə: — I padixah oqojam, mana, bular mən eytən ayal wə Elixa əlümən tirildürgən oqlı dəl xu, dedi. **6** Padixah ayaldın soriwidi, u xu wəkəni uningoja dəp bərdi. Xuning bilən padixah bir aqwatni bəlgiləp: — Uning həmmə təəllukatlırını yandurup bərgin wə xuningdək əz yurtidin kətkən kündin tartip bu wakitkinqə yeridin qıkkən həsulning barlıq kirimini uningoja bərgin, dedi. **7** Əmdi Elixa Suriyəning padixahı Bən-Hədad kesəl yatkinida Dəməxkəkə kəldi. Padixahəka: Hudanıng adimi bu yərgə kəldi, dəp həwər berildi. **8** Padixah Hazaəlgə: — Əzüng bir

sowşa elip, Hudaning adimining aldioşa berip uning bilən kərüxüp, u arkılık Pərwərdigardin mening toqramda: «U bu kesəldin sakiyamdu, sakaymaydu» dəp sorişin, — dedi. **9** Xuning bilən Həzaəl uning bilən kərüxükə bardi. U ezi bilən Dəməxktiki hərhil esil mallardin kırıq təgə sowşa elip, uning aldioşa berip: «Oqlung Suriyəning padixahı Bən-Hədad meni əwətip, bu kesəldin sakiyimənmu, sakaymaymənmu?» dəp soraydu, — dedi. **10** Elixə uningoşa: — Berip uningoşa: — Qokum sakiyisən, dəp eytキン. Lekin Pərwərdigar manga қandaqla bolmisun u qokum əlidu, dəp wəhiy қildi, dedi. **11** Hudaning adimi taki Həzaəl hijil bolup kətküqə uningoşa tikilip қarap turdi, andin Hudaning adimi yiołaxka baxlidi. **12** Həzaəl: — Ojojam nemixka yioqlayla! dəp soridi. U: — Mən sening Israillaroşa kılıdişan yaman ixliringni bilimən; qünki sən ularning қorojanlırını kəydürüp, yigitlirini kiliq bilən əltürüp, uxxaq balilirini qərüp taxlap, həmilidar ayallirining қarnını yeriwetisən, dedi. **13** Həzaəl: — Mənki ittək bir қulung nemə idim, undak uluq ixlarnı қılalamtim? Elixə: — Pərwərdigar manga sening Suriyəning padixahı bolidişanlığın məlum қildi, dedi. **14** U Elixanıq қexidin qıkip oqjisining yenioşa bardi. Bən-hədad uningdin: — Elixə sanga nemə dedi, dəp soridi. U: — U manga silining tooprılırında, qokum sakiydu, dəp eytti, dedi. **15** Ətisi Həzaəl bir parqə bəzni elip, suşa qılın padixahıñ yüzini ətti. Xuning bilən u əldi; wə Həzaəl uning ornida padixah boldi. **16** Israelning padixahı, Ahəbning oqlı Yoramning səltənitining bəxinqi yıldı, Yəhoxafat tehi Yəhədaning padixahı waktida,

Yəhoxafatning oqlı Yəhoram Yəhudanining padixahı boldi. **17** U padixah bolqanda ottuz ikki yaxta bolup, Yerusalemda səkkiz yil səltənət kıldı. **18** U Aħabning jəməti kılıqandək Israil padixahlırinin yolida yürdi (qünki uning ayalı Aħabning kizi idi); u Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kıldı. **19** Lekin Pərwərdigar Dawutka: — Sening bilən oqulliringoja «mənggü eqməydijan qiraot» berimən degən wədisi tüpəylidin u Yəhudani harab kilişni halimidi. **20** Uning künliridə Edom Yəhudanining idarə kilixişa isyan kətürüp, azad bolup eż aldioja bir padixahlıq tiklidi. **21** Xuning bilən Yoram həmmə jəng hərwiliri bilən yoloja qikip Zair xəhirigə etti. U keqisi ornidin turup, eżini wə jəng hərwilirining sərdarlarını korxiwalqan Edomlarqa hujum kılıp, ularni məoqlup kıldı; lekin ahirida [Yəhuda] ləxkərliri eż eylirigə keletal kətti. **22** Xuning bilən Edomlar Yəhudanining həkümranlığının bütüngiçə azad boldi. U wakitta Libnahmu isyan kətürüp azad boldi. **23** Əmdi Yoramning baxka ixliri həm kılıqanlırinin həmmisi bolsa «Yəhuda padixahlırinin tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **24** Yoram eż atabowiliri arisida uhlidi wə «Dawutning xəhiri»də atabowilirinin yenida dəpnə kılındı. Oqlı Aħaziya uning ornida padixah boldi. **25** Israilning padixahı, Aħabning oqlı Yoramning səltənitining on ikkinqi yili, Yəhuda padixahı Yəhoramning oqlı Aħaziya Yəhudaqa padixah boldi. **26** Aħaziya padixah bolqanda yigirmə ikki yaxta bolup, Yerusalemda bir yil səltənət kıldı. Uning anisining ismi Ataliya idi; u Israil padixahı Omrining kizi idi. **27** [Aħaziya] Aħabning jəmətining yolida yürüp Aħabning

jəməti kılqandək, Hudanıng nəziridə rəzil bolqanni kıldı; qünki u Aḥabning kuy'oqlı bolup uningoşa həmjəmət idi. **28** Aḥabning oqlı Yoram Suriyəning padixahı Həzaəl bilən Gileadtiki Ramotta sokuxkanda Aḥaziya uningoşa həmdəmlixip sokuxka qıkkanidi. Suriylər Yoramni zəhimləndürdi. **29** Yoram padixahı Ramahda Suriyə padixahı Həzaəl bilən sokuxkanda Suriylərdin yegən zəhmini dawalitix üçün, Yizrəelgə yenip kəldi. Aḥabning oqlı Yoram kesəl bolqaqka, Yəhüdanıng padixahı, Yəhoramning oqlı Aḥaziya uni yoklıqılı Yizrəelgimu bardi.

9 Elixa pəyoğəmbər pəyoğəmbərlərning xagirtliridin birini qakırıp, uningoşa: — «Belingni baqlap bu may қaçisini қolungoşa elip, Gileadtiki Ramotka baroqin. **2** U yərgə baroqanda Nimxining nəwrisi, Yəhoxafatning oqlı Yəhuni tepip, əyigə kirip, uni əz buradərliri arisidin ornidin turoquzup, iqqiriki əygə baxlap kir. **3** Andin қaqidiki mayni bexioşa կuyup: Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən seni Israiloşa padixahı boluxka məsih kildim, degin; xuni dəp bolupla ixikni ekip, keletal qıkkın, һayal bolma» — dedi. **4** Xuning bilən xu yax pəyoğəmbər yigit Gileadtiki Ramotka bardi. **5** U yərgə kəlgəndə, mana, koxunning sərdarları u yerdə olturatti. U: — I sərdar, sanga bir səzüm bar, dedi. Yəhū: — Қaysimizoşa? — dəp soridi. U: — Sanga, i sərdar, dedi. **6** U կopup əygə kirdi. Yigit bexioşa mayni կuyup uningoşa mundak dedi: Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən seni Pərwərdigarning həlkigə, yəni Israiloşa padixahı boluxka məsih kildim. **7** Sən əz oqojang Aḥabning

jəmətini yokitisən; qünki əz kullirim pəyəmbərlərning
keni üçün wə Pərwərdigarning həmmə kullirining keni
üqün Yizəbəldin intikam alay. **8** Aħabning pütkül jəməti
yokılıdu; Aħabning jəmətidin Israildiki həmmə ərkəklərni
hətta ajiz yaki meyip bolsun həmmisini ħalak kılımən. **9**
Mən Aħabning jəmətini Nibatning oqlı Yəroboamning
jəmətidək wə Ahiyahning oqlı Baaxanıng jəmətidək yok
kılımən. **10** Itlar Yizəbəlni Yizrəeldiki xu parqə yərdə
yəydu. Həqkim uni dəpnə kilmaydu». Xuni dəp bolupla
yigit ixikni eqip ķeqip kətti. **11** Yəħu əz ojojisining
hizmətkarlırinin kexiqa yenip qikqanda, ular uningdin:
— Həmmə ix tinqlikmu? Bu təlwə seni nemə ix bilən izdəp
kəptu? — dəp soridi. U ularoja: Silər xu kixi wə uning
səpsətəlirini bilisilər, — dedi. **12** Ular: Yalɔjan eytma! Bizgə
dəp bərgina! dewidi, u: — U manga mundak-mundak dəp,
Pərwərdigar mundak dəydu: — «Seni Israilning üstidə
padixah boluxka məsih kildim» dəp eytti — dedi. **13**
Xuning bilən ularning həmmisi tonlirini selip, pələmpəydə
yeyp uningoja payandaz kıldı. Ular kanay qelip: «Yəħu
padixah boldi!» dəp jakarlaxti. **14** Xuning bilən Nimxining
nəwrisi, Yəħoxafatning oqlı Yəħu Yoramni kəstliməkqi
boldi. U wakitta Yoram bilən barlıq Israillar Gileadtiki
Ramotta turup, u jayni Suriyəning padixahı Hazaəlning
hujumidin muhapızət ķiliwatatti. **15** Əmdi Yoram padixah
Suriyəning padixahı Hazaəl bilən soküxkanda Suriylərdin
yegən zəhmidin sakiyix üçün Yizrəelgə yenip kəlgənidi.
Yəħu bolsa [əzīgə əgəxkənlərgə]: Silərgə layik, kərünsə,
Yizrəelgə berip həwər bərgüdək həqkimni xəhərdin
kaqurmanglar, degənidə. **16** Yəħu bir jəng härwisini

həydəp Yizrəəlgə bardı, qünki Yoram u yərdə kesəl bilən yatkanidi (Yəhudanıng padixahı Aħaziya Yoramni yoklıqılı qüxüp kəlgənidi). **17** Əmdi kezətqi Yizrəəlnıng munarida turup, Yəħu қatarlıq bir top adəmlərni kərdi. U: «Bir top adəmlərni kərdum» dedi. Yoram: Bir atlık kixini ularning aldiqja əwətinglar, u ulardin: — Həmmə ix tinqlikmu? — dəp sorisun, dedi. **18** Xuning bilən atlık bir kixi ularning aldiqja berip: — Padixah, həmmə ix tinqlikmu, dəp soridi, dedi. Yəħu: — Tinqlikmu, əməsmu, buning bilən nemə karing? Burulup mening kəynimdin mang, — dedi. Kezətqi [padixahka] həwər berip: — Həwərqi ularning қexiqja bardı, lekin қaytip kəlmidi» — dedi. **19** Xuning bilən u yənə bir atlık kixini mangdurdı. U ularning aldiqja berip: — Padixah, həmmə ix tinqlikmu, dəp soridi, dedi. Yəħu: — Tinqlikmu, əməsmu, buning bilən nemə karing? Burulup mening kəynimdin mang, dedi. **20** Kezətqi [padixahka] həwər berip: — Həwərqi ularning қexiqja bardı, lekin қaytip kəlmidi. Əmdi ularning hərwa həydixi Nimxining oqlı Yəħuning həydixidək ikən, qünki u təlwilərqə həydəydu, dedi. **21** Yoram: — Hərwini қetinglar, dəp buyruwidi, uning jəng hərwisini ketip təyyarlıdı. Andin Israilning padixahı Yoram bilən Yəhudanıng padixahı Aħaziya, hərbiri eż jəng hərwisiqə olturnup, Yəħuning aldiqja berixka qikti; ular uning bilən Yizrəəllik Nabotning etizlikida uqraxtı. **22** Yoram Yəħuni kərgəndə, «I Yəħu, həmmə ix tinqlikmu? dəp soridi. U: — Anang Yizəbəlning kilojan buzukqılıkları wə jadugərlikı xunqə jič tursa, қandağmu tinqlik bolidu?! — dedi. **23** Xuning bilən Yoram hərwini yandurup Aħaziyaqa: «I

Aħaziya, asiylik!» dəp warkirap bədər қaqtı. **24** Yəħu
okyasini қolioja elip, ok selip Yoramning [kəyni təripidin]
uning ikki mürisining arılıkidin atti. Ya oki uning
yürükidin texip qikti wə u eż ħarwisişa yikilip qüxti. **25**
Yəħu eż yenidiki əməldari Bidkaroja: Uni elip Yizræellik
Nabotning etizlikioja taxliojin. Yadingda bolsunki, mən
bilən sən uning atisi Aħabning kəynidin billə mangɔanda,
Pərwərdigar uning tooqrisida mundak bir həküm-wəhjini
eytḳan: — **26** «Mən tünüğün Nabotning kəni bilən uning
oqullirining kənini kərdüm, dəydu Pərwərdigar: Mana
bu [kan kərzini] dəl bu etizlikta sanga yandurimən, dəydu
Pərwərdigar». Əmdi Pərwərdigarning xu səzi boyiqə, uni
elip xu yərgə taxliojin, — dedi. **27** Yəħudaning padixahı
Aħaziya buni kərgəndə «Baqdiki rawak yoli» bilən қaqtı.
Lekin Yəħu uning kəynidin қooqlap: «Uni etinglar!» dəp
buyruwidi, ular uni Ibleamning yenida, Gur egizlikigə
qikkan yolda atti. U Məgiddoqiqə ķeqip u yerdə eldi.
28 Xuning bilən uning hizmətkarliri uning jəsitini jəng
ħarwisişa selip, Yerusaleməja elip berip, «Dawutning
xəħiri»də ata-bowilirining yenioja eż kəbrisidə dəpnə
ķildi **29** (Aħabning oqli Yoramning səltənitining on
birinqi yilda Aħaziya Yəħudaşa padixah bolqanidi). **30**
Yəħu əmdi Yizrælgə kəldi, Yizəbəl xuni anglap kəzlirigə
sürmə sürüp, qaqlirini tarap, derizidin қarap turatti.
31 Yəħu dərwazidin kirgəndə u uningoja: I Zimri, eż
oqojangning қatili, həmmə ix tinqlıkmu? — dəp soridi. **32**
Yəħu bexini kətürüp, derizigə қarap turup: — Mən tərəptə
turidiojan kim bar? dəp soriwidi, ikki-üq aqwat derizidin
uningoja қaridi. **33** U: Xu ayalni təwəngə taxlanglar,

deyixigila, ular uni təwəngə taxlidi. Xuning bilən uning əni həm taməja həm atlarəja qeqildi. U uni atlirioja dəssitip üstidin etüp kətti. **34** Andin u əygə kirip yəp-ikəndin keyin: Bu ləniti ayalning jəsitini təkxürüp, uni dəpnə kılınlar. Qünki nemila bolmisun u padixahning məlikisidur, dedi. **35** Lekin ular uni dəpnə kiliwətəyli dəp beriwidi, uning bax səngiki, ayaqları wə kolining alkınidin baxka həq yerini tapalmidi. **36** Ular yenip kelip bu həwərni uningəja degəndə u: — Bu ix Pərwərdigar Əz əküli Tixbilik İliyas arkılık eytən munu səzining əməlgə axuruluxidur: — «Itlar Yizrəeldiki xu parqə yerdə Yizəbəlning gəxini yəydu. **37** Yizəbəlning əlüki sırtta, Yizrəeldiki xu parqə yerdə kiçidək yeyilip ketidu wə xuning bilən həqkim: «U Yizəbəl ikən» deyəlməydi» — dedi.

10 Əmdi Samariyədə Ahəbning yətmix oqlı bar idi. Yəhü hətlərni yezip Samariyəgə, yəni Yizrəeldiki əməldar-akşakallarəja wə Ahəbning jəmətidiki pasibanlarəja əwətti. Hətlərdə mundak deyildi: — **2** «Silər bilən billə oqojanglarning oqulları, jəng hərwiliri bilən atlar, kororanlıq xəhər wə sawut-korallarmu bardur; xundak bolqandin keyin bu hət silərgə təgkəndə, **3** əz oqojanglarning oqullırıdin əng yahxisini tallap, əz atisining təhtigə olturoquzup, oqojanglarning jəməti üçün sokuxka qıkıngılar!». **4** Lekin ular dəkkə-dükkigə qüxüp intayın қorkuxup: Mana ikki padixah, uning aldida put tirəp turalmıjan yerdə, biz kandağmu put tirəp turalaymız? — deyixti. **5** Xuning bilən orda bexi, xəhər baxlıki, akşakallar bilən pasibanlar Yəhüəja həwər

yətküzüp: Biz sening kulliringmiz; sən hərnemə buyrusang xuni kılımız; heqkimni padixah kilmaymiz. Sanga nemə muwapiq körünsə xuni kılojin, dəp eytti. **6** Yəhü ikkinqi hətni yezip, həttə: — «Əgər mən tərəptə bolup, menin səzlerimə kirixkə razi bolsanglar əz ojojanglarning oğullirining baxlirini elip, ətə muxu wakitta Yizrəelgə, menin kəximəja ularni kəltürüngərlər. Əmdi padixahning oğulları yətmix kixi bolup, əzlirini bakşan xəhərning uluqlırining kəxida turatti. **7** Hət ularoja təgkəndə ular xahzadilərni, yətmixəylənninq həmmisini əltürüp, baxlirini sewətlərgə selip, Yizrəelgə Yəhūqa əwətti. **8** Bir həwərqi kelip Yəhūqa: Ular xahzadilərning baxlirini elip kəldi, dəp həwər bərgəndə, u: Ularnı ikki dəwə kılıp, dərwazining aldida ətə ətigəngiqə koyunlar, dedi. **9** Ətigəndə u qikip, u yerdə turup pütkül halayıkkə: Silər bigunahsilər; mana, mən əzüm ojojaməja kəst kılıp uni əltürdüm; lekin bularning həmmisini kim qepip əltürdi? **10** Əmdi xuni bilinglarki, Pərvərdigarning heq səzi, yəni Pərvərdigar Ahəbning jəməti toqrisida eytkinidin heqbir səz yerdə kalmayıdu. Qünki Pərvərdigar əz կuli Iliyas arkılıq eytkinioja əməl կildi, — dedi. **11** Andin keyin Yəhü Yizrəeldə Ahəbning jəmətidin կalojanlarning həmmisi, uning təripidiki barlıq ərbablar, dost-aqiniliri wə kaḥinlirini heq kimni կaldurmaya əltürdi. **12** Andin u ornidin turup, Samariyəgə bardı. Yolda ketiwetip «padiqilaroja təwə Bəyt-Əkəd»kə yətkəndə **13** Yəhü Yəhuda padixahı Ahəzianing կerindaxliri bilən uqraxtı. U ulardin: Silər kim? — dəp soridi. «Ahəzianing կerindaxliri, padixahning oğulları wə

hanixning oqulliridin hal soriqili barimiz, dedi. **14** U:
Ularni tirik tutunglar! dəp buyrudi. Andin adəmliri ularni
tirik tutti, andin həmmisini Bəyt-Əkədnинг կudukining
yenida əltürüp, ularning həq birini koymidi. Ular jəmiy
kiriş ikki adəm idi. **15** U u yərdin ketip baroqanda uning
aldoğası qıkkən Rəkabning oqlı Yəhənadabka yolukti.
U uningoşa salam kılıp: Mening kənglüm sanga sadık
bolqandək, sening kənglüngmu manga sadıkmu? —
dedi. Sadık, dedi Yəhənadab. Yəhə: — Undak, bolsa
kölungni manga bərgin, dedi. U kölini beriwidi, Yəhə
uni jəng hərwisişa elip qikip, əz yenida jay berip
16 uningoşa: Mən bilən berip, Pərwərdigarəja bolqan
kızozinlikimni kərgin, dedi. Xuning bilən u uni jəng
hərwisişa olturoquzup həydəp mangdi. **17** U Samariyəgə
kəlgəndə Aḥəbning jəmətidin Samariyədə қalqanlarning
həmmisini kırıp tügətküqə əltürdi. Bu ix Pərwərdigarning
Iliyaskə eytkən səzining əməlgə axuruluxi idi. **18** Andin
Yəhə həmmə halayıknı yioqdurup, ularəja mundak
dedi: — Aḥəb Baalning hizmitini az қilojan, lekin Yəhə
uning hizmitini kəp kılıdu. **19** Buning üçün Baalning
barlıq pəyoqəmbərlirini, uning kullukında bolqanlarning
həmmisi bilən barlıq kaḥinlirini manga qağıringlar;
heqkim қalmışın, qünki Baaloşa qong kurbanlıq sunoqum
bar; heqkim hazır bolmisa jenidin məhrum bolidu, dedi.
Lekin Yəhə bu ixni baalpərəslərni yokitix üçün hiyligərlik
bilən kıldı. **20** Xuning bilən Yəhə: Baaloşa has bir həyt
bekitinglar, dewidi, ular xundak elan kıldı. **21** Yəhə
pütkül Israilə şəklip əwətkəndə, barlıq baalpərəslər
kıldı; ulardin heqbiri kəm қalmay kıldı. Ular Baalning

buthanisioja kirdi; xuning bilən Baalning buthanisi bu bexidin yənə bir bexiqiqlik toldi. **22** U [murasim] kiyimi begigə: Həmmə Baalpərəslərgə [ibadət] kiyimlirini əqikip bər, dewidi, u kiyimlərni ularoja əqikip bərdi. **23** Yəhū bilən Rəkabning oqlı Yəhənadab Baalning buthanisioja kirip baalpərəslərgə: Təkxürüp bekinqlar, bu yərdə Pərwərdigarning bəndiliridin həqbiri bolmisun, bəlki pəkət baalpərəslər bolsun, dedi. **24** Ular təxəkkür kurbanlıkları bilən kəydürmə kurbanlıklarnı ətküzgili kirdi. Yəhū səksən adimini texida қoyup ularoja: Mən silərning ilkinglaroja tapxuroqan bu adəmlərdin birsi қolunglardın կeqip kətsə, jenining ornida jan berisilər, dedi. **25** Ular kəydürmə kurbanlıkpı ətküzüp boluxioqla, Yəhū orda pasibanlıri wə sərdarlar oja: Kirip ularni կətl kılıp, həqkimni qikkili koymanglar, dəp buyrudi. Xuning bilən orda pasibanlıri bilən sərdarlar ularni կiliq bisi bilən կətl kılıp, əlüklərni xu yərgə taxliwətti. Andin Baalning buthanisining iqtirigə kirip **26** but tüwrüklərni Baalning buthanisidin elip qikip kəydürüwətti. **27** Ular yənə Baalning tüwrük-həykilini կekip, Baalning buthanisini yikitip uni bügüngə կədər hajəthaniqə aylandurdi. **28** Yəhū xu yol bilən Baalni Israil iqidin yok կildi. **29** Yəhū Nibatning oqlı Yəroboamning Israilni gunahka putlaxturoqan gunahlıridin, yəni Bəyt-Əl bilən Dandiki altun mozay butliridin əzini yioqmidi. **30** Pərwərdigar Yəhəuoja: Sən obdan կilding; Mening nəzirimgə muwapiq kərünğinini ada կılıp, Aħabning jəmətigə kənglümdiki həmmə niyətni bəja կılıp pütküzgining üqün, sening oqulliring tətinqi nəsligiqə Israilning təhtidə olтуриду,

dedi. **31** Lekin Yəhū pütün kəlbidin Israilning Hudasi Pərwərdigarning mukəddəs ənunida mengixka kəngül bəlmidi; u Israilni gunahkə putlaxturojan Yəroboamning gunahlıridin neri turmidi. **32** Xu künlərdə Pərwərdigar Israilning zeminini kesip-kesip azaytixka baxladı. Qünki Həzəəl Iordan dəryasining məxriq təripidin baxlap Israilning qəgralıridin bəsüp etüp ularoja hujum əldi; u barlık Gilead yurtini, Arnon jilqisining yenidiki Aroərdin tartip Gileadtin etüp Baxanojıqə, Gad, Rubən və Manassəhning barlık yurtlirini ixçal əldi. **34** Əmdi Yəhuning baxka əməlliri həm kılqanlırinin həmmisi, jümlidin səltənitining həmmə əudriti «Israil padixahlırinin tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **35** Yəhū əz ata-bowiliri arisida uhlidi və Samariyədə dəpnə kılındı. Andin oqlı Yəhənəz uning ornida padixaħ boldi. **36** Yəhuning Israilning üstidə Samariyədə səltənət kılqan wakti yigirmə səkkiz yil idi.

11 Əmdi Aħaziyaning anisi Ataliya oqlining əlginini kərgəndə, barlık xah nəslini əltürükə կozqaldı. **2** Lekin Yoram padixaħning kizi, yəni Aħaziyaning singlisi Yəħoxeba əltürülük alidda turojan padixaħning oqullırining arisidin Aħaziyaning oqlı Yoaxni oqprilikqə elip qikip, uni və inik anisini yastuķ-kirlik ambirioja yoxurup koydi. Yoax xu yol bilən Ataliyadin yoxurup əlinip əltürülmidi. **3** Andin keyin [inik anisi] bilən Pərwərdigarning əyidə altə yilojıqə yoxurunup turdi. Xu wakıtlarda Ataliya zemində səltənət əldi. **4** Yəttinqi yili Yəhoyada adəm əwətip Kariylar həm orda pasibanlırinin yüzbexilirini Pərwərdigarning əyigə qakırtıp kelip, ular

bilən əhdə kilixti. U ularoja Pərwərdigarning əyidə
kəsəm iqküzüp, padixahning oçlını kərsətti. **5** Andin
ularoja buyrup: Mana silər kilixinglar kerək boləjan ix
xuki: — Xabat künidə pasibanlıq nəwiti kəlgən üqtin
biri padixahning ordisida pasibanlıq kəziti kilsun. **6**
Üqtin biri Sür degən dərwazida tursun wə üqtin biri
orda pasibanlar höylisining kəynidiki dərwazida tursun;
xundak kılıp silər orda üçün pasibanlıq kılısilər. **7** Xabat
künidə pasibanlıq nəwitini kılıp boləjan üqtin ikki kismi
Pərwərdigarning əyidə padixahning kexida pasibanlıq
kilsun. **8** Silər padixahning ətrapida turup, hərbiringlar
kölunglaroja əz қoralinglarnı elip, kimdəkim sepinglardın
etkili urunsa uni əltürüngər; padixah qıkıp-kirsə uning
bilən billə yürüngər, dedi. **9** Yüzbexilar kahin Yəhoyada
barlıq tapiliojanlarını bəja kəltürüüxti; hərbir yüzbexi
əz adəmlirini, həm xabat künidə pasibanlıq nəwitigə
kəlgənlərni həm pasibanlıq nəwitidin yanqanları
qaldurup kəldi; andin Yəhoyada kahının qəxiqə kəldi.
10 Kahin bolsa Dawut padixahning Pərwərdigarning
əyidə saklaqlıq nəyzə wə қalğanlarını yüzbexilaroja
tarkitip bərdi. **11** Orda pasibanlıri tizilip, hərbiri əz
kolida қoralını tutup, ibadəthanining ong təripidin
tartip sol təripigiqə kurbangah bilən ibadəthanini boylap
padixahning ətrapida turdi. **12** Yəhoyada xahzadini
otturıqə qıkırıp uning bexiqə tajni kiygüzüp, uningoja
guwahnamılerni berip, padixah boluxka [huxbuy may
bilən] məsih kıldı. Həmməylən qawak qelip: — «Padixah,
yaxisun!» dəp towlaxti. **13** Ataliya orda pasibanlıri
bilən həlkəning towlaxlırını anglıqanda, Pərwərdigarning

øyigə kirip, kəpqilikning arisioja kəldi. **14** U ƙariwidi, mana padixah ƙaidə-rəsim boyiqə tüwrükning yenida turatti. Padixahning yenida əməldarlar bilən kanayqilar tiziloqanidi; barlıq yurt həlkjı xadlinip, kanay qelixatti. Buni kərgən Ataliya kiyimlirini yirtip: — Asiylik, asiylik! — dəp warkirdi. **15** Əmma Yəhoyada kahin қoxunoja məs'ul bolğan yüzbexilaroja: Uni səpliringlar otturisidin sirtka qıķırıwetinglar; kimdəkim uningoja əgəxsə қiliqlansun, dəp buyrudi. Qünki kahin: — U Pərwərdigarning əyidə əltürülmisun, dəp eytkanidi. **16** Xuning bilən ular uningoja yol boxitip bərdi; wə u padixah, ordisioja kiridiqan at yolioja yetip kəlgəndə, ular u yərdə uni əltürdi. **17** Yəhoyada: — «Pərwərdigarning həlkjı bolayli» dəp Pərwərdigarning wə padixah bilən həlkning otturisida bir əhdə tohtatti; padixah bilən həlkning otturisida həm bir əhdə baqlandı. **18** Andin barlıq zemindiki həlk Baalning buthanisiqə berip uni buzup taxlidi; uning қurbangahlıri bilən məbudlirini qekip parə-parə kılıp, Baalning kahini Mattanni қurbangahlarning aldida əltürdi. Andin keyin [Yəhoyada] kahin Pərwərdigarning əyigə pasibarlarnı təyinlidi. **19** Andin u yüzbexilar, Kariylar, orda pasibanlırı wə yurtning həmmə həlkini ezi bilən elip kelip, padixahni Pərwərdigarning əyidin baxlap qüxüp, ordidiki «Pasibarlarning dərwazisi»din padixahning ordisioja kirgüzdi; Yoax padixahlıq təhtigə olturdi. **20** Yurtning barlıq həlkjı xadlinatti; ular Ataliyanı padixahning ordisining yenida kiliqlap əltürgəndin keyin, xəhər tinq bolup қaldı. **21** Yəhoax yəttə yaxqa kirgəndə padixah boldı.

12 Yəhuning səltənitining yəttinqi yılıda Yəhoax padixah boldi; u kırık yıl Yerusalemda səltənət қildi. Uning anisi Bəər-Xebalik Zibiyah idi. **2** Yəhoax Yəhoyada kahin uningoja nəsihət kılıp turojan barlıq künlərdə, Pərwərdigarning nəziridə durus bolğanni қildi. **3** Pəkət «yukıri jaylar»la yokitilmidi; həlk yənilə «yukıri jaylar»oja qıkip kurbanlık kılıp huxbuy yakattı. **4** Yəhoax kahinlərə: — Pərwərdigarning əyigə Huda oja atalojan həmmə pul, jümlidin royhəttin ətküzülgən hər kixining baj puli, կəsəm iqkənlərning puli wə hərkim ihtiyarı bilən Pərwərdigarning əyigə beoqıxləp əkəlgən həmmə pulni **5** kahinlər həziniqilərdin tapxuruwelip Pərwərdigarning əyining kəysi yeri buzulqan bolsa, xu pulni ixlitip xularni ongxisun, dedi. **6** Lekin Yəhoax padixahning səltənitining yigirmə üçinqi yilioqıqə, kahinlər ibadəthanining buzulqan yərlirini tehiqə onglimoqanidi. **7** Andin Yəhoax padixah, Yəhoyada kahin wə baxka kahinlərni qakırıp ularə: — Nemixka ibadəthanining buzulqan yərlirini ongxi midinglər? Mundin keyin həziniqilərdin pul almanglar wə əzüngər ibadəthanining buzulqan yərlirini onglatmanglar, dedi. **8** Xuning bilən kahinlər makul boluxup: Biz buningdin keyin həlkətin pul almayıız həm əzimiz ibadəthanining buzulqan yərlirinimə ongxi maymiz, dedi. **9** Əmdi Yəhoyada kahin bir sanduqni elip qıkip, yapkuqidin bir təxük texip uni կurbangahning yenioja կoydi; kixilər Pərwərdigarning əyigə kirgəndə, u ong tərəptə turatti. Dərwazioja կaraydıcıqan kahinlər Pərwərdigarning əyigə kəltürülgən barlıq pulni uningoja salattı. **10** Wə

xundak bolattiki, ular sandukta kəp pul qüxkənlikini kərsə, padixahning katipi bilən bax kaһin ibadəthaniqə qikip, Pərwərdigarning əyidiki pulni haltioja qigip, sanap կoyatti. **11** Andin ular Pərwərdigarning əyini ongxaydiojan ix baxlirioja əlqəp-hesablap berətti. Ular bolsa uni Pərwərdigarning əyini ongxaydiojan yaοlaqqi bilən tamqilar, **12** taxqilar bilən taxtiraxlaroja berətti. Ular muxu pulni Pərwərdigarning əyining buzulojan yərlirini ongxaxka lazim bolojan yaοlaq bilən oyulojan taxlarni setiwelixka, xuningdək ibadəthanini ongxaxka wə həmmə baxka qikimoja ixlitətti. **13** Lekin Pərwərdigarning əyigə kəltürülgən pul ibadəthaniqə atilidiojan kümük կaqa-kuqilar, piqaklar, piyalilər, kanaylar, ya altundin yaki kümüxtin yasalojan baxka hərkəndak nərsilərni yasitixka ixitilməytti. **14** Ular bəlki xu pulni ix bexilirioja berip, Pərwərdigarning əyini ongxitatti. **15** Ular pulni ix bejirgüqilərning ixləmqılərgə təksim kılıp berixi üçün tapxuratti; lekin uning hesawatini kılmaytti; qunki bular insap bilən ix kılatti. **16** Lekin itaətsizlik kurbanlığı puli bilən gunah kurbanlıqioja munasiwətlik pullar Pərwərdigarning əyigə elip kelinməytti; u kahinlaroja təwə idi. **17** U wakitta Suriyə padixahı Həzaəl Gat xəhirigə hujum kılıp, uni ixçal կildi. Andin Həzaəl Yerusalemə qə hujum kılıxka yüzləndi. **18** Xuning bilən Yəhūdaning padixahı Yəhoax əz ata-bowiliri bolojan Yəhūda padixahlıri Yəhoxafat, Yoram wə Aḥaziya Pərwərdigarоja təkdir kılıqan həmmə mukəddəs buyumlarni, wə ezi təkdir kılıqanlrini Pərwərdigarning əyi həm padixahning ordisining həziniliridin izdəp

tapkan barlik, altunoja koxup, hemmisini Suriyoning padixahи Hazaalgэ əwetti; andin Hazaэl Yerusalemdin qekindi. **19** Yoaxning baxka emalliri hem kiljanirining hemmisi «Yehuda padixahlirining tarih-tazkiriliri» degan kitabta pütülgөn emesmidi? **20** Emdi [Yehoaxning] hizmətkarliri uningoja kəst kılıp Silla dawini təripidiki Millo kəl'əsidə uni eltürdi. **21** Uning hizmətkarliridin Ximeatning oqli Yozakar wə Xomərning oqli Yəhəzabad uni zəhimləndürdi, xuning bilən u əldi. U ez atabowilirining arisida «Dawutning xəhiri»də dəpnə kılindi. Oqli Amaziya uning ornida padixah boldi.

13 Ahazianing oqli, Yəhudaning padixahи Yoaxning səltənitining yigirmə üçinqi yılı, Yəhuning oqli Yəhoahaz Samariyədə Israilqa padixah bolup, Samariyədə on yəttə yil səltənat қildi. **2** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kılıp, Israilni gunahkə putlaxtuqan Nibatning oqli Yəroboamning gunahlıriqa əgixip mangdi; u ulardin heq qıkmidi. **3** Buning üçün Pərwərdigarning oqzipi Israilqa қozqaldı; u ularni Suriyoning padixahи Hazaəlning wə Hazaəlning oqli Bən-Hədadning қolioja tapxurup bərdi. **4** Yəhoahaz Pərwərdigardin rəhim tilidi; wə Pərwərdigar Israilning kisilip қalajanlığını kərüp duasıqa қulak saldı. Qunki Suriyoning padixahи ularqa zulum қiliwatatti. **5** Pərwərdigar Israilqa bir կutkuzoquqi təyinli; xuning bilən ular Suriylerning қolidin azad bolup կutuldi. Keyin Israil yənə burunkidək ez əy-qedirliridə makanlaxti. **6** Lekin ular Israilni gunahkə putlaxtuqan Yəroboam jəmətining gunahlıridin qıkmidi; ular yənilə xu yolda mangatti. Hətta Samariyədə bir «Axərah»

butmu қалоғаниди. **7** [Suriyəning padixahı] Yəhoahəzəjə pəkət əllik atlık ləxkərni, on jəng hərwisi bilən on ming piyadə əskirinila қaldurğanidi. Qünki u Yəhoahəzəning [koxunini] yoktip hamandiki topa-qangdək қiliwətkənidi. **8** Əmdi Yəhoahəzəning baxka ixliri həm kılɔjanlirining həmmisi, jümlidin səltənitining həmmə կudriti «İsrail padixahlırinining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **9** Yəhoahəz ata-bowilirining arisida uhlidi wə Samariyədə dəpnə kılındı. Andin oqlı Yoax ornida padixah boldi. **10** Yəhədaning padixahı Yoaxning səltənitining ottuz yəttinqi yılıda Yəhoahəzəning oqlı Yəhoax Samariyədə Israiloja padixah bolup, on altə yil səltənat kıldı. **11** U Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolğanni kıldı; u Israيلni gunahqə putlaxturoğan, Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlırinining heqkaysisini taxlimidi; u xu yolda mangatti. **12** Əmdi Yoaxning baxka ixliri həm kılɔjanlirining həmmisi, jümlidin uning Yəhədaning padixahı Amaziya bilən jəng kılıp kərsətkən կudriti «İsrail padixahlırinining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **13** Yoax ata-bowilirining arisida uhlidi wə Yəroboam uning təhtigə olturdi. Yoax Samariyədə Israيلning padixahlıri arisida dəpnə kılındı. **14** Eixa eż əjilini yətküzidioğan kesəl bilən yattı. Israيلning padixahı Yoax uning կexioqa kelip uning yüzigə engixip yiçəlap: I atam, i atam, Israيلning jəng hərwisi həm atlık əskərləri!» dəp pəryad kətürdi. **15** Eixa uningoqa: Bir ya bilən ya oklirini kəltürgin, dedi. U ya bilən ya oklirini kəltürgəndə **16** Eixa Israيلning padixahioqa: Қolungni yaşa selip tutkın, dedi. U қolını қoyoqanda Elixamu

köllirini padixahning köllirining üstigə koyup, uningoja:

17 — Məxrik tərəptiki derizini aqkin, dedi. U uni aqkanda Eixa: Atkin, dedi. U etiwidi, Eixa uningoja: Mana bu Pərwərdigarning nusrət ya oki, yəni Suriyəning üstdidin nusrət kazinidiojan ya okidur. Sən Suriylərni yokatkuqə Afəktə ular bilən jəng kılısən, dedi. **18** Andin u: — Ya oklirini kolungoja alojin, dedi. Ularnı alojanda, Eixa Israilning padixahıqə: Ular bilən yərgə uroqin, dedi. U üq ketim urup tohtidi. **19** Hudanıng adimi uningoja aqqiklinip: Sən bəx-altə ketim uruxungoja toqra kelətti. Xundak kılajan bolsang, sən Suriylərni urup yokitip üzül-kesil məəqlup kılalting; lekin əmdi Suriylərni urup, pəkət üq ketimla məəqlup kılalaysən, dedi. **20** Eixa elüp dəpnə kılindi. Əmdi hər yili, yil bexida Moablardin top-top bulangqilar yurtka parakəndiqilik salatti. **21** Bir künü xundak boldiki, həlk bir əlgən adamni yərlikigə koyuwatkanda, mana, ular bir top bulangqilarnı körüp kəldi, ular jəsətni Elixanıng gərigə taxlidi. Jəsət Elixanıng ustihiniqə təgkəndə, u tirilip, kəpup tik turdi. **22** Əmma Suriyəning padixahı Həzaəl bolsa Yəhoahəzning həmmə künliridə Israilqa zalimlik kılatti. **23** Lekin Pərwərdigar ularoqa mehriban bolup iq aqritatti; İbrahim bilən İshak wə Yakupka baqliqan əhdisi tüpəylidin U ularoqa iltipat kılıp, ularni bügüngə kədər əhalak kilmay, Θəz huzuridin qikiriwetixni halimiqənidi. **24** Suriyəning padixahı Həzaəl əldi wə oqlı Bən-Hədad uning ornida padixah boldi. **25** Andin keyin Yəhoahəzning oqlı Yəhoax Həzaəlning oqlı Bən-Hədadning əolidin Həzaəl eż atisi Yəhoahəzdin jəngdə tartiwaloqan xəhərlərni yanduruwaldı. Yəhoax

uni urup, üç ketim məəlup kılıp, xuning bilən Israilning xəhərlirini yandurwaldı.

14 Israilning padixahı Yəhəoahəzning oğlı Yoaxning səltənitining ikkinqi yılıda [Yəhəudadiki] Yoaxning oğlı Amaziya Yəhəudaqə padixah boldı. **2** Padixah bolqanda u yigirmə bəx yaxka kirgənidi; u Yerusalemda yigirmə tokkuz yil səltənət қıldı. Uning anisi Yerusalemlik Yəhəoddan idi. **3** Amaziya Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni қılatti, lekin əjdadi Dawut қiloqandək əməs, bəlki atisi Yoaxning barlık қiloqanlıri boyiqə ix kərətti. **4** Pəkət «yükiri jaylar»la yokitilmidi; həlk yənilə «yükiri jaylar»oja qıkip қurbanlıq kılıp huxbuy yakattı. **5** Wə xundak boldiki, səltənəti uning əkolida mükim bolqanda, u padixah atisini əltürgən hizmətkarlarını tutup əltürdi. **6** Lekin Musaqa qüxürülgən əkanun kitabida Pərwərdigarning: «Atilarnı oğulları üçün əlümgə məhkum қılıxka bolmayıdu ya oğullarını atılırı üçün əlümgə məhkum қılıxka bolmayıdu, bəlki hərbiri eż gunahı üçün əlümgə məhkum қılınsun» dəp pütülgən əmri boyiqə, u əltürgüqlərning balılırını əlümgə məhkum қilmidi. **7** U «Xor wadisi»da Edomiylardın on ming əskərni əltürdi wə jəng kılıp Selani ixçal kılıp uni Yoqtəəl dəp atidi; bügüngiçə u xundak atılıp kəlməktə. **8** Andin keyin Amaziya Israilning padixahı Yəhəuning nəwrisi, Yəhəoahəzning oğlı Yəhəoax Yəhəudanıng padixahı Amaziyaqa əlqi əwətip mundak səzlərni yətküzdi: — «Liwandiki tikən Liwandiki kendir dərihigə səz əwətip: Eż kizingni oqluməqə hotunlukka bərgin, dedi.

Lekin Liwandiki bir yawayi haywan etüp ketiwetip, tikənni dəssiwətti. **10** Sən dərwəkə Edomning üstidin oğlıbə kılding; kenglüngdə eż-ezüngdin məqrurlinip këtting. Əmdi yayrap pəhirlən, birak əydə қalojin; nemixka bexingoja kulpət kəltürüp, ezüngni wə ezüng bilən Yəhūdanı balaqə yikjitisən?». **11** Əmma Amaziya կulak salmidi. Israilning padixahı Yəhoax jənggə qıktı; xuning bilən u Yəhūdaning padixahı Amaziya bilən Yəhūdadiki Bəyt-Xəməxtə uqrixip sokuxti. **12** Yəhūdaning adəmliri Israilning adəmliri təripidin tiripirən kılınip, hərbiri eż əyigə կeqip kətti. **13** Wə Israilning padixahı Yəhoax Bəyt-Xəməxtə Aħażiyaning nəwrisi, Yəhoaxning oğlı, Yəhūdaning padixahı Amaziyani əsir kılıp, Yerusaleməqə elip bardi; u Yerusalemning sepilining Əfraim dərwazisidin tartip burjək dərwazisi oqə bolovan tət yüz gəzlik bir bəlikini ərübətti. **14** U Pərwərdigarning əyidin həmdə padixahning ordisidiki həzinidin tepilojan barlıq altun-kümük, həmmə կaqa-ķuqılarnı buliwaldı wə kepillik süpitidə birnəqqə tutkunni elip Samariyəgə yenip kətti. **15** Əmma Yəhoaxning baxka ixliri həm կiloqlanlırinining həmmisi, jümlidin uning Yəhūdaning padixahı Amaziya bilən jəng kılıp kərsətkən կudriti «Israil padixahlırinining Tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **16** Yəhoax eż ata-bowilirining arisida uhlidi wə Samariyədə Israilning padixahlırinining arisida dəpnə կilindi. Oqlı Yəroboam uning ornioqa padixah boldi. **17** Israilning padixahı Yəhoahəzning oğlı Yəhoax əlgəndin keyin, Yəhoaxning oğlı, Yəhūdaning padixahı Amaziya on bəx yil əmür kərdi. **18** Əmdi Amaziyaning baxka əməlliri

həm kılqanlırinining həmmisi «Yəhuda padixahırinining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **19** U Yerusalemdə bəzilər uni қəstləxkə kirixkənidi, Lakıx xəhirigə қeqip kətti; lekin қəstligüqilər kəynidin Lakıxka adəm əwətip u yərdə uni əltürdi. **20** Andin ular uni atlaroja artip Yerusalemoja elip bardı. U Yerusalemdə ata-bowilirining arisida «Dawutning xəhiri»də dəpnə қılındı. **21** Yəhūdaning barlıq həlkı uning on altə yaxka kirgən oqlı Azariyani tikləp, uni atisi Amaziyaning ornida padixah қıldı **22** (padixah atisi ata-bowilirining arisida uhlioqandin keyin, Elat xəhirini kaytidin yasap, Yəhūdaçja yənə təwə қılqarıqı dəl Azariya idi). **23** Yəhūdaning padixahı Yoaxning oqli Amaziyaning səltənitining on bəxinqi yılıda, Israilning padixahı Yəhəoaxning oqli Yəroboam həküm sürüxkə baxlap, Samariyədə kırık bir yil səltənət қıldı. **24** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləğanni қıldı; u Israilni gunahka putlaxturoğan Nibatning oqli Yəroboamning gunahlırinining həqbirini taxlimidi. **25** Israilning Hudasi Pərwərdigarning eż կuli Gat-Həfərlik Amittayning oqli Yunus [pəyəqəmbər] arkılıq eytən sezi əməlgə axurulup, u [ximalda] Hamat rayonişa kirix eçızidin tartip [jənubta] «Arabah dengizi»oçıqə Israilning qegralırını kengəytip əsligə kəltürdi. **26** Qünki Pərwərdigar Israilning tartən azablırining intayın կattik ikənlikini kərdi; ajızlar həm meyiplardin baxka həqkim կalmidi, Israiloja mədətkar yok idi. **27** Pərwərdigar: «Israilning namini asmanning astidin yokitımən» degən əməs idi; xunga U Yəhəoaxning oqli Yəroboamning կoli bilən ularni կutkuzdi. **28** Əmdi Yəroboamning

baxka ixliri həm kılıqanlirining həmmisi, jümlidin uning səltənitining կudriti wə қandak jəng қılıp, əslı Yəhudaşa təwə bolovan Dəməxk bilən Hamatni yanduruwalıqanlıki «İsrail padixahlırinining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **29** Yəroboam ata-bowiliri, yəni İsrailning padixahlırinining arisida uhlidi wə oqlı Zəkəriya uning ornida padixah boldi.

15 İsrailning padixahı Yəroboamning səltənitining yigirmə yəttinqi yılıda Amazyaning oqlı Azariya Yəhudanıng padixahı boldi. **2** On altə yaxqa kirgəndə padixah bolup Yerusalemda əllik ikki yil səltənət kıldı. Uning anisining ismi Yəkoliya bolup, u Yerusalemlik idi. **3** U atisi Amazyaning barlık kılıqanlıridək Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni կılatti. **4** Pəkət «yukarı jaylar»la yokitilmidi; həlk yənilə «yukarı jaylar»oja qıkıp қurbanlıq қılıp huxbuy yaqətti. **5** Əmma Pərwərdigar padixahını urup, uning əlümigiqə uni mahaw kesiligə muptila kılıq, u ayrim əydə turatti wə padixahının oqlı Yotam ordinibaxkurup yurtnıng həlkining üstigə həküm sürətti. **6** Azariyanıng baxka əməlliri həm kılıqanlirining həmmisi «Yəhuda padixahlırinining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **7** Azariya ata-bowilirinin arisida uhlidi; kixilər uni «Dawutning xəhiri»də ata-bowilirinin arisida dəpnə kıldı. Oqlı Yotam uning ornida padixah boldi. **8** Yəhuda padixahı Azariyanıng səltənitining ottuz səkkizinqi yılıda, Yəroboamning oqlı Zəkəriya Samariyədə Israiloqa padixah bolup, altə ay səltənət kıldı. **9** U ata-bowiliri kılıqandək Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni կılatti; u İsrailni gunahķa putlaxtuqan

Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlıridin qıkmidi.

10 Yabəxning oqlı Xallum uningəja kəst kılıp, uni həlkning aldida urup əltürdi wə uning ornida padixah boldi. **11** Zəkəriyaning baxka ixliri həm kılənlanırınining həmmisi «İsrail padixahlırinining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **12** [Uning əltürülüxi] Pərwərdigarning Yəhūə: — Sening oqulliring tətinqi nəsligiqə İsrailning təhtidə oluridu, degən səzini əməlgə axurdi. Dərwəkə xundak boldi. **13** Yabəxning oqlı Xallum Yəhūda padixahı Azariyaning səltənitining ottuz tokkuzinqi yılıda padixah bolup, Samariyədə toluk bir ay səltənət əldi. **14** Gadining oqlı Mənahəm Tirzahdin qıkip, Samariyəgə kelip, Yabəxning oqlı Xallumni xu yerdə urup əltürdi wə uning ornida padixah boldi. **15** Xallumning baxka ixliri, jümlidin uning kəst kılıxliri, mana «İsrail padixahlırinining tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **16** Xu qəqda Mənahəm Tipsah xəhirigə hujum kılıp, u yerdə turuwatqanlarning həmmisini əltürdi; u yənə Tirzahdin tartip uningəja təwə barlık zeminlirini wəyran əldi. Ular tən berip dərvazini aqmiojini üçün xəhərgə xundak hujum əldik, hətta uningdiki jimi həmilidar ayallarning կarnini yırtıp əltürdi. **17** Yəhūda padixahı Azariya səltənitining ottuz tokkuzinqi yılıda, Gadining oqlı Mənahəm İsrailə padixah bolup, Samariyədə on yil səltənət əldi. **18** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kılıp, pütün əmriddə İsrailni gunahka putlaxturoğan Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlıridin qıkmidi. **19** Asuriyəning padixahı Pul İsrail zeminiətə tajawuz əldi; u wakitta

Mənahəm: «Padixahlıkimning mustəhkəmliki üçün manga yardım kılɔjayla» dəp uningoja ming talant kümüx bərdi. **20** Mənahəm Asuriyəning padixahı oja beridiojan xu pulni Israilning həmmə bay adəmlirigə baj selix bilən aldi; u hərbbiridin əllik xəkəl kümüx aldi. Xuning bilən Asuriyəning padixahı kaytip kətti wə bu zemində turup kalmidi. **21** Mənahəmning baxka ixliri həm kılɔjanlirining həmmisi «Israil padixahlırinining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **22** Mənahəm ata-bowilirining arisida uhlidi wə oqlı Pəkahıya ornida padixah boldi. **23** Yəhuda padixahı Azariyaning səltənitining əllikinqi yilida, Mənahəmning oqlı Pəkahıya Samariyədə Israiloja padixah bolup, ikki yil səltənət қildi. **24** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kılıp, Israilni gunahkə putlaxtuqan Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlıridin qıkımı. **25** Wə uning sərdarı Rəmaliyaning oqlı Pikah uningoja kəst kılıp uni Samariyədə, padixah ordisidiki kəl'ədə əltürdi; xu ixta Argob bilən Ariyə wə əllik Gileadlık kixi Pikah tərəptə turdi; u Pəkahıyanı əltürüp uning ornida padixah boldi. **26** Pəkahıyaning baxka ixliri həm kılɔjanlirining həmmisi bolsa, mana «Israil padixahlırinining tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **27** Yəhudanıng padixahı Azariyaning səltənitining əllik ikkinqi yilida, Rəmaliyaning oqlı Pikah Samariyədə Israiloja padixah bolup, yigirmə yil səltənət қildi. **28** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kılıp Israilni gunahkə putlaxtuqan Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlıridin qıkımı. **29** Israilning padixahı Pikahning künliridə Asuriyəning padixahı

Tiglat-Piləsər kelip Iyon, Abəl-Bəyt-Maakah, Yanoah, Kədəx, Həzor, Gilead, Galiliyə, jümlidin Naftalining pütkül zeminini ixəjal kılıp, xu yərdiki həlkni tutkun kılıp, Asuriyəgə elip bardi. **30** Əlahəning oqlı Həxiya Rəmaliyaning oqlı Pikaḥəja kəst kılıp uni oltürdi. Uzziyanıng oqlı Yotamning səltənitining yigirminqi yıldada, u Pikaḥəning ornida padixah boldi. **31** Pikaḥəning baxka ixliri həm kılənlanırınının həmmisi bolsa, mana «İsrail padixahlırinin tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. **32** İsrailning padixahı Rəmaliyanıng oqlı Pikaḥəning səltənitining ikkinqi yıldada, Uzziyanıng oqlı Yotam Yəhudaşa padixah boldi. **33** U padixah bolğanda yigirmə bəx yaxka kirgən bolup, Yerusalemda on altə yil səltənət կildi. Uning anisining ismi Yəruxa idi; u Zadokning kizi idi. **34** Yotam atisi Uzziyanıng barlık kılənlanırıdək Pərwərdigarning nəziridə durus bolğanni kılatti. **35** Pəkət «yukarı jaylar»la yokşilmidi; həlk yənilə «yükarı jaylar»qa qikip қurbanlıq kılıp huxbuy yakətti. Pərwərdigarning əyining «Yukarıki dərwaza»sini yasioyuqi xu idi. **36** Yotamning baxka ixliri həm kılənlanırınının həmmisi «İsrail padixahlırinin tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **37** Xu qəqlarda Pərwərdigar Suriyəning padixahı Rəzin bilən Rəmaliyanıng oqlı Pikaḥəni Yəhudaşa hujum kılıxka կozəqidi. **38** Yotam ata-bowiliri arisida uhlidi wə ata-bowilirining arisida atisi Dawutning xəhiri idə dəpnə kılındı. Oqlı Ahaz ornida padixah boldi.

16 Rəmaliyanıng oqlı Pikaḥəning on yəttinqi yıldada, Yotamning oqlı Ahaz Yəhudaşa padixah boldi. **2**

Aħaz padixah bolqanda yigirmə yaxka kirkən bolup, Yerusalemda on altə yil səltənət қilojanidi. U atisi Dawut қilojandək əməs, əksiqə Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni қilmidi. **3** U Israilning padixahlırinining yolida mangatti, hətta Pərwərdigar Israilning aldidin həydəp qıkarojañ əllərning yirginqlik gunahlırija əgixip, eż oolini ottin ətküzüp kəydiürdi. **4** U «yukiri jaylar»da, dənglərdə wə hərbir kək dərəhlərning astida қurbanlıq қılıp, küjə kəydiürətti. **5** Xu wakitta Suriyəning padixahı Rəzin bilən Israilning padixahı, Rəmaliyaning oqlı Pıkah Yerusalemoja hujum қılıp, [padixah] Aħazni muħasirigə elip қorxiwalojini bilən, lekin uni məoqlup kılalmidi. **6** Axu wakitta Suriyəning padixahı Rəzin Elat xəhərini Suriyəgə қayturuwaldi wə xu yərdə turuwatkan Yəħudalarni həydiwətti. Andin Suriylər kelip u yərdə olturaklaxti; ular bügüngiqlix xu yərdə turmakta. **7** Aħaz Asuriyəning padixahı Tiglat-Piləsərgə əlqilərni əwətip: Mən silining қulliri, silining oqulliri bolimən; manga hujum қiliwatkan Suriyəning padixahıning қolidin wə Israilning padixahıning қolidin қutkużuxka qikķayla, dedi. **8** Xuni eytip Aħaz Pərwərdigarning əyi wə padixahıning ordisidiki həzinilərdiki kümük bilən altunni sowqa қılıp, Asuriyəning padixahıja əwətti. **9** Asuriyəning padixahı uning təlipigə қoxuldi; xuning bilən Asuriyəning padixahı Dəməxkkə hujum қılıp uni ixqal қıldı; uningdiki aħalini tutkun қılıp Kir xəhirigə elip bardı wə Rəzinni əltürdi. **10** Aħaz padixah əmdi Asuriyəning padixahı Tiglat-Piləsər bilən kərüvkili Dəməxkkə bardı wə xundakla Dəməxktiki қurbangahni

kərdi. Andin Aħaż padixah xu kurbangahning rəsimini, uning barlık yasılıx təpsilatlırining layihisini sızıp, uni Uriya kahinoja yətküzdi. **11** Xuning bilən Uriya kahin Aħaż padixah Dəməxkətin əwətkən barlık təpsilatlar boyiqə bir kurbangah yasıdı. Aħaż padixah Dəməxkətin yenip kəlməstə, Uriya kahin uni xundak təyyar kılɔjanidi. **12** Padixah Dəməxkətin yenip kelip, kurbangahni kərüp, kurbangahka berip, uning üstigə kurbanlıq sundı; **13** u kurbangahning üstigə kəydürmə kurbanlıq wə axlıq hədiyəsini kəydürüp, «xarab hədiyə»sini təküp, «inaklıq kurbanlığı»ning kənini qaqtı. **14** Xundak kılıp u Pərwərdigarning huzurining aldidiki mis kurbangahni elip uni Pərwərdigarning əyi bilən əzining kurbangahınınotturisidin etküzüp, əz kurbangahının ximal təripigə koydurdı. **15** Aħaż padixah Uriya kahinoja buyruk kılıp: Muxu qong kurbangah, üstigə ətigənlik kəydürmə kurbanlıq bilən kəqlik axlıq hədiyəsini, padixahning kəydürmə kurbanlığı bilən axlıq hədiyəsini, həmmə yurtnıg pütün həlkining kəydürmə kurbanlığı, axlıq hədiyə wə xarab hədiyəlirini kəydürüp sunisən. Kəydürmə kurbanlıqlarning barlık əşanlıri wə baxka kurbanlıqlarning barlık əşanlırını uxbu kurbanlıqning üstigə təkisən. Mis kurbangah bolsa menin yol sorixim üqün bolsun, dedi. **16** Xuning bilən Uriya kahin Aħaż padixah buyruqanning həmmisini ada kıldı. **17** Aħaż padixah das təgliklirigə bekitilgən tahtaylarnı kesip ajritip, daslarnı təglikliridin eliwətti; u mis «dengiz»ni tegidiki mis uylarning üstidin kətürüp elip, uni tax tahtaylıq bir məydanqa koydurdı. **18** U Asuriyə padixahını

razi kılıx üçün Pərwərdigarning əyigə tutixidiqan «Xabat künidiki aywanlık yol» bilən padixaḥ taxkırıdin kiridiqan yolni etiwətti. **19** Aḥazning baxka ixliri həm kılçanlırinin həmmisi «Yəhuda padixaḥlırinin tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **20** Aḥaz əz ata-bowiliri arisida uhlidi; u ata-bowilirining arisida «Dawutning xəhiri»də dəpnə kılındı; oqlı Həzəkiya ornida padixaḥ boldı.

17 Yəhudanıng padixaḥı Aḥazning səltənitining on ikkinqi yilda, Elahning oqlı Hoxiya Samariyədə Israiloqa padixaḥ bolup, tokkuz yil səltənət kıldı. **2** U Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kılatti; lekin uningdin ilgiri ətkən Israilning padixaḥlıridək undak rəzillik kılmaytti. **3** Asuriyəning padixaḥı Xalmanəzər uningoşa hujum kılqılı qıkkanda, Hoxiya uningoşa bekiniп sowoşa-salam bərdi. **4** Əmma Asuriyəning padixaḥı Hoxiyanıng asiylik kılmaqçı bolqinini baykıdi; qünki Hoxiya burunkidək Asuriyəning padixaḥioqa yillik sowoşa-salam yollimay, bəlki Misirning padixaḥı soşa əlqilərni mangduroqanidi. Uning üçün Asuriyəning padixaḥı uni tutup, baqlap zindanoşa soliwətti. **5** Andin Asuriyəning padixaḥı qıkıp pütkül [Israil] zeminini talan-taraj kılıp, Samariyəni üç yiloqə kamal kıldı. **6** Hoxiyanıng səltənitining tokkuzinqi yilda, Asuriyəning padixaḥı Samariyəni ixqal kılıp, Israillarnı Asuriyəgə sürgün kılıp, ularnı Halah xəhiri, Gozandiki Habor dəryasining boyliri wə Medialarning xəhərlirigə orunlaxturdi. **7** Mana, xundak ixlər boldı; qünki Israillar əzlirini Misirning padixaḥı Pirəwnning қolidin kütkuzup, Misir

zeminidin qıkarojan Pərwərdigar Hudasişa gunah kılıp baxka ilahlardin қorkup **8** Pərwərdigar Israillarning aldidin həydiwətkən yat əlliklərning қaidə-bəlgilimiliridə, xundakla Israilning padixahlıri əzliri qıkarojan қaidə-bəlgilimiliridə mangoranidi. **9** Wə Israillar eż Pərwərdigar Hudasişa қarxi qıkip, yoxurunlarqə toçra bolmiojan ixlarni қildi; ular barlik xəhərlirdə kəzət munaridin mustəhkəm қorəjançıqə «yükiri jaylar»ni yasidi. **10** Ular həmmə egiz dənglərdə wə həmmə kək dərəhlərning astida «but tüvrük» wə «Axərah» buti turoquzdi. **11** Pərwərdigar ularning aldidin həydəp qıkarojan [yat] əlliklər қılqandək, ular həmmə «yükiri jaylar»da huxbuy yakatti wə Pərwərdigarning əqəzipini kəltüridiojan hərhil rəzil ixlarni қılatti. **12** Gərqə Pərwərdigar ularoqa: — «Bu ixni kilmanglar!» degən bolsimu, ular butlarning կulluk喬ja berilip kətkənidə. **13** Pərwərdigar həmmə pəyəqəmbərlər bilən həmmə aldin kərgüqilərning wasitisi bilən həm Israilni həm Yəhudani agahlandurup: Rəzil yolliringlardın yenip, ata-bowiliringlaroja tapilanqan wə կullirim bolqan pəyəqəmbərlər arkılık silərgə təstikliqan pütün կanunqə boysunup, Mening əmrlirim wə Mening bəlgilimilirimni tutunglar, degənidə. **14** Lekin ular կulak salmay, Pərwərdigar Hudasişa ixənmigən ata-bowiliri қılqandək, boyunlirini կattik қildi. **15** Ular Uning bəlgilimilirini, xundakla U ularning ata-bowiliri bilən tüzgən əhdini wə ularoqa tapxuroqan agah-guwahlarni qətkə կakkan; ular ərziməs nərsilərgə əgixip, əzliri ərziməs bolup qıktı; Pərwərdigar ularoqa: — Ətrapinglardiki əlliklərning կılqinidək kilmanglar,

degən dəl xu əllərgə əgixip, rəzillik kılatti. **16** Ular Hudasi bolğan Pərwərdigarning barlıq əmrlirini taxlap, əzliri üçün ķuyma məbudlarnı, yəni ikki mozayni ķuydurdi, bir «Axərah but» ķildurdi, asmandiki nuroqunlioğan ay-yultuzlaroja bax urdi wə Baalning ķullukıoja kirdi. **17** Ular əz oğulları bilən ķızlirini ottin ətküzdi, palqılık wə jadugərlik ixlətti, xundakla Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolğanni ķılıx üçün, əzlirini setip Uning oğəzipini կօզօջի. **18** Xuning üçün Pərwərdigar Israiloja intayın aqqıklinip, ularni Əz nəziridin neri կıldı; Yəhūdaning կəbilisidin baxka həqkəyisi əz [zeminida] կaldurulmidi. **19** Lekin Yəhūdamu əz Hudasi Pərwərdigarning əmrlirini tutmidi, bəlki Israil qıkarajan կaidə-bəlgilimilər iqidə mangdi. **20** Uning üçün Pərwərdigar Israilning barlıq nəslini qətkə կاكت; ularni Əz nəziridin taxliojan künigiqə [zeminida] harlıkça կaldurup, bulangqılarning կolioja tapxurup bərdi. **21** U Israilni Dawutning jəmətidin tartıwaloqanıdi. Ular Nibatning oğlı Yəroboamni padixah կıldı wə Yəroboam bolsa Israilni Pərwərdigarning yolidin yandurup, ularni eçir bir gunahka patkuzup azdurdı. **22** Israillar Yəroboamning կilojan həmmə gunahlırida yürüp, ulardin qikəndi. **23** Ahir berip Pərwərdigar Əz կulliri bolğan pəyoqəmbərlərning wasitisi bilən eytkəndək, Israilni Əz nəziridin neri կıldı; Israillar əz yurtidin Asuriyəgə elip ketilip, u yerdə bügüngə kədər turup kəldi. **24** Əmma Asuriyəning padixahı Babil, Kuttah, Awwa, Hamat wə Səfarwaimdin həlkni yətkəp Israilning ornioja Samariyəning xəhərlirigə makanlaxturdi. Ular xuning bilən Samariyəgə igidarcılık kilip xəhərlərdə

olturdi. **25** Wə xundak boldiki, ular u yerdə dəsləptə olturoqinida Pərwərdigardin қorkmiojanidi; Pərwərdigar ularni қiyma-jiyma kılıdiojan birnəqqə xirlarnı ularning arisişa əwətti. **26** Xuning bilən Asuriyəning padixahıja həwər yətküzülüp: — Sili yətkəp Samariyəning xəhərliridə makanlaxturoqan həlkələr xu yurtnıng ilahining қaidə-yosunlırını bilməydu; xunga U ularning arisişa xirlarnı əwətti; mana bular ularni əltürməktə, qünki həlk yurtnıng ilahining қaidə-yosunlırını bilməydu, deyildi. **27** Xuning bilən Asuriyəning padixahı əmr kılıp: — Silər u yerdin elip kəlgən kahinlarning birini yənə u yərgə apiringlar; u u yerdə turup, ularoşa u yurtnıng ilahining қaidə-yosunlırını əgətsun, — dedi. **28** Uning buyrukı bilən ular Samariyədin yətkigən kahinlarning biri kelip, Bəyt-Əldə turup Pərwərdigarning қorkunqını ularoşa əgətti. **29** Lekin xu həlkəlerning hərbiri əz ilahlırinıng butlırını yasap, Samariyəliklər saloqan «yükiri jaylar»diki ibadətgahılar iqigə turoquzdi; hərbir həlk əzi turoqan xəhərdə xundak kıldı. **30** Babildin kəlgənlər Sukkot-Binot degən məbudni yasidi, Kuttin kəlgənlər Nərgal butni, Hamattin kəlgənlər Axima butni, **31** Awwıylar Nibhaz bilən Tartak butlarnı yasidi; Səfarwiylar Səfarwaimdiki butliri bołoqan Adrammələk bilən Anammələkkə əz balilirini atap otta kəydürdi. **32** Ular əmdi muxundak һaləttə Pərwərdigardin қorķup, əz arisidiki hər türlük adəmlərni əzliri üçün «yükiri jaylar»diki buthanılarda қurbanlıklarnı sunidioqan kahin kılıp bekitkən. **33** Ular Pərwərdigardin қorķatti wə xuning bilən təng կaysı əldin kəlgən bolsa, xu əlnıng қaidə-yosunlırıda əz ilahlırinıng

küllükidimu bolatti. **34** Bügüngə kədər ular ilgiriki adətlər boyiqə mengip kəlməktə; ular Pərwərdigardin korkmay, Pərwərdigar Israil dəp atiojan Yakupning əwladlirioja tapiliojan bəlgilimilər wə həkümlər, ənənə wə əmrlərgə muwapiq ix kərməydu. **35** Pərwərdigar ular bilən bir əhdə kılıxip ularoja buyrup: — «Baxqa ilahlardın korkmay, ularoja səjdə kilmay yaki ularoja bax urmay wə ularoja қurbanlıq kılmangalar — **36** pəkət zor kudrət wə uzatkan biliki bilən silərni Misir zeminidin qıçıraqan Pərwərdigardinla korkunglar, uningoja səjdə kilinglar wə uningoja қurbanlıq sunungalar. **37** U silər üqün pütküzgən bəlgilimilər, həkümlər, ənənə wə əmrni bolsa, ularni əbədginqə kengül bəlüp tutunglar; baxqa ilahlardın korkmangalar. **38** Mən silər bilən kıləjan əhdini untumangalar ya baxqa ilahlardın korkmangalar, **39** bəlkı Hudayinglar Pərwərdigardin korkunglar; wə U silərni həmmə düxmənliringlarning қolidin қutkuzidu» — degənidi. **40** Lekin ular қulak salmay, ilgiriki қaidə-yosunlarıni yüргüzətti. **41** Muxu əllər xu tərikidə Pərwərdigardin körkətti həm oyma məbudlarning küllükida bolatti; ularning balılıri bilən balılırinin balılırimu xundak ķılatdı; eż ata-bowiliri կandaq kıləjan bolsa, ularmu bugünkü küngiqə xundak ķılıp kəldi.

18 Elahning oqlı, Israilning padixahı Hoxiyaning səltənitining üçinqi yılıda, Yəhūdaning [sabık] padixahı Ahazning oqlı Həzəkiya Yəhūdaşa padixah boldı. **2** U padixah bolğanda yigirmə bəx yaxta bolup, Yerusalemda yigirmə tokkuz yıl səltənət kıldı. Uning anisining ismi Abi idi; u Zəkəriyaning kizi idi. **3** Həzəkiya bolsa

atisi Dawutning barlik kılıqinidək, Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni қılatti. **4** U «yukıri jaylar»ni yoktip, «but tüwrüklər»ni qekip «Axərah»larnı kesip taxlap, Musa yasatkan mis yilanni qekip parə-parə қılıp (qünki u qaɔkqıqə Israillar uningoja huxbuy yakətti), uningoja «Nəhəxtan!» dəp isim қoydi. **5** Həzəkiya Israilning Hudasi Pərwərdigarə tayandi. Bu jəhəttə nə uningdin keyin kəlgən nə uningdin ilgiri etkən Yəhūda padixahlırinin arisidiki həqbırı uningoja yətməyətti. **6** U Pərwərdigarə qıng baqlınıp uningoja əgixixin qıkmay, bəlkı Pərwərdigar Musaçı buyruqjan əmrlərni tutattı. **7** Pərwərdigar uning bilən billə idi; u կaysila ixka qiksa xuningda rawajlık bolatti. U Asuriyə padixahınını həkimiyitigə қarxi qikip uningoja bekindi boluxtin yandi. **8** U Filistiyərgə hujum қılıp ularni Gaza xəhiri wə uning ətrapidiki zeminlirioqə, kezət munaridin mustəhkəm körəjanətiqə besip məətlup қıldı. **9** Wə xundak boldiki, Həzəkiya padixahınını səltənitining tətinqi yılıda, yəni Israilning [sabik] padixahı Elahning oqlı Hoxiyaning səltənitining yəttinqi yılıda, Asuriyəning padixahı Xalmanəzər Samariyəgə hujum қılıp uni կamal қıldı. **10** Üq yıldın keyin ular xəhərni aldı; Həzəkiyaning səltənitining tokkuzinqi yili, yəni Israil padixahı Hoxiyaning səltənitining tokkuzinqi yılıda, Samariyə ixqal қılındı. **11** Andin Asuriyəning padixahı Israillarnı Asuriyəgə elip ketip, ularni Halahda, Gozandiki Habor dəryasining boylirida wə Medialarning xəhərliridə makanlaxturdi. **12** Qünki ular eəz Hudasi Pərwərdigarning awazioja itaət қilmidi, bəlkı Uning

əhdisigə, yəni Pərwərdigarning қули Musa buyruqjanning həmmisigə hilaplik қıldı; ular yaki қulak salmidi, yaki əməl kilmidi. **13** Həzəkiya padixahning səltənitining on tətinqi yili, Asuriyəning padixahı Sənnaherib Yəhūdaning barlık қorğanlıq xəhərlirigə hujum kılıp qikip, ularni ixojal қıldı. **14** U wakıttı Yəhūdaning padixahı Həzəkiya Laçixka adəm əwətip, Asuriyəning padixahı ola: Mən gunahkar! Məndin qeikingəyla, üstümgə hərnemə qüxürsilə xuni [tələymən], — dedi. Asuriyəning padixahı Həzəkiyaoqa üq yüz talant kümüx bilən ottuz talant altun tohtitip koydi. **15** Həzəkiya Pərwərdigarning əyidiki wə padixahning ordisining həzinisidiki barlık kümüxnı elip bərdi. **16** Xuning bilən bir wakıttı Yəhūdaning padixahı Həzəkiya Pərwərdigarning əyining ixikliridin wə ezi əslidə kaplatkan ixik kexəkliridin altunni ajritip elip, Asuriyəning padixahı ola bərdi. **17** Xu qəsəda Asuriyə padixahı Sənnaherib Tartan, Rab-Saris wə Rab-Xakəhlirini qong қoxun bilən Laçix xəhəridin Yerusalemoqa, Həzəkiyaning yenioqa əwətti. Ular Yerusalemoqa qikip kəldi. Qıkkanda, ular kir yuqarıqlarning etizining boyidiki yolda, yukarı kəlqəkninq norining bexioqa kelip turdi. **18** Ular padixahni qakıroqanda, Hılkıyaning oqlı, ordını baxkuri dioqan Eliakim, ordining diwanbegi Xəbna wə Asafning oqlı, orda mirzibegi Yoahlar ularning yenioqa kəldi. **19** Wə Rab-Xakəh uları ola mundak, dedi: — «Silər Həzəkiyaoqa: — «Uluq padixah, yəni Asuriyə padixahı sanga mundak, dedi, dənglər: — Sening muxu ixəngən tayanqing zadi nemidi? **20** Sən: «Uruk կiliçka tədbir-məslihətimiz həm küqimiz bar, dəysən — bu pəkət bir կuruq gəp,

halas! — Sən zadi kimgə tayinip manga қарxi əktə
kopisən? **21** Mana əmdi sən yeriki bar axu қomux
hasa, yəni Misiroqa tayinisən. Birsi uningoja yelənsə,
uning қolioqa sanjip kiridu; Misir padixahı Pirəwngə
tayanojanlarning həmmisi xundak bolidu! **22** Əgər
silər manga: «Biz Hudayimiz bolqan Pərwərdigaroqa
tayinimiz» — desənglar, Həzəkiya ezi Yəhudadikilərgə wə
Yerusalemdikilərgə: «Silər pəkət Yerusalemdiki muxu
ibadətgah aldidila ibadət kiliçinglar kerək» dəp, uningoja
ataloqan «yukiri jaylar»ni həm қurbangahlarımi yok
kiliwəttioqu? Ular axu Pərwərdigarning yukiri jaylıri
əməsmidi? **23** Əmdi hazır hojayinim Asuriyə padixahı
bilən bir tohtamoqa kelinglar: — «Əgər silərdə ularoqa
minəligüdək əskərliringlar bolsa, mən silərgə ikki ming
atni bikarəqə berəy!» **24** Silərdə undaklar bolmisa,
hojayinimning əməldarlırininəng kiqiki bolqan bir
ləxkər bexini կandakmu qekindürələysilər?! Gərqə silər
jəng hərwiliri wə atlarnı elix üçün Misiroqa tayinisilər!
25 Mən muxu yərni һalak kılıx üçün Pərwərdigarsız
kəldimmi? Qünki Pərwərdigar manga: «Muxu zeminni
һalak kiliçka qıkkın» — dedi!. **26** Eliakim, Xəbna wə
Yoah Rab-Xakəhgə: — Pekirlirioqa aramiy tilida səzlisilə;
biz buni qüxinimiz. Bizgə ibraniy tilida səzlimisilə,
gəpliri sepilda turoqanlarning қulikioqa kirmisun! —
dedi. **27** Bırak Rab-Xakəh: — Hojayinim meni muxu
gəpni hojayininglaroqa wə silərgila eytixə əwətkənmu?
Muxu gəpni silər bilən birlikdə sepilda olturoqanlaroqa
deyixə əwətkən əməsmu? Qünki ular əz poğını yegüqi
həm əz süydükini iqtüqi bolidu!» — dedi. **28** Andin

Rab-Xakəh iibraniy tilida yukiri awaz bilən: «Uluoŋ
padixah, yəni Asuriyə padixahınını səzlirini anglap
köyunglar!» — dəp warkiridi. **29** — «Padixah mundak
dəydu: — Həzəkiya silərni aldap koymisun! Qünki u
silərni [padixahning] kəlidin kutkuzalmaydu. **30** Uning
silərni: — «Pərwərdigar bizni jəzmən kutkuzidu; muxu
xəhər Asuriyə padixahınını kolioqa qüxüp kətməydu»
dəp Pərwərdigaroğa tayanduruxioqa yol koymanglar! **31**
Həzəkiyaqə kulak salmanglar; qünki Asuriyə padixahı
mundak dəydu: — Mən bilən sülhili xip, mən tərəpkə
ətünglar; xundak qılsanglar hərbiringlar əzünglarning
üzüm baringidin həm əzünglarning ənjür dərihidin
mewə yəysilər, hərbiringlar əz su kəlqikinglardın su
iqisilər; **32** ta mən kelip silərni buqdaylık həm xarablik
bir zeminoqa, neni, üzümzarları wə zəytun dərəhliri bar,
həsəl qıkıradiojan bir zeminoqa, yəni zemininglar ola
ohxax bir zeminoqa apirip koymuşqə yəp-iqiwinglar!
Xuning bilən silər tirik kəlip, əlməysilər! Həzəkiya silərgə:
— «Pərwərdigar bizni kutkuzidu» desə uningoqa kulak
salmanglar! **33** Əl-yurtlarning ilah-butlirining biri əz
zeminini Asuriyə padixahınını kəlidin kutkuzoqanmu? **34**
Hamat wə Arpad degən yurtlarning ilah-butliri kəni?
Səfarwaim, Hena wə Iwwah xəhərlirining ilah-butliri
kəni? Ular Samariyəni mening kolumdin kutkuzoqanmu?!
35 Muxu əl-yurtlarning ilah-butliridin əz zeminini
kutkuzoqan zadi kim bar? Xundak ikən, Pərwərdigar
Yerusalemni mening kolumdin kutkuzalamdu?» — dedi.
36 Əmma həlk süküt kılıp uningoqa jawabən həqkəndək
bir səz kilmidi; qünki padixahning buyrukı xuki: —

«Uningoja jawab bərmənglər». **37** Andin Hılkiyaning oqlı, ordini baxkuri diojan Eliakim, orda diwanbegi Xəbna wə Asafning oqlı, orda mirzibegi Yoahlar kiyim-keqəklirini yırtıxip, Həzəkiyaning yenioja kelip, Rab-Xakəhning gəplirini uningoja ukturdi.

19 Xundak boldiki, Həzəkiya buni anglioqanda, kiyim-keqəklirini yırtıp, əzini bəz bilən կaplap Pərwərdigarning ibadəthanisioqa kirdi. **2** U Hılkiyaning oqlı, ordini baxkuri diojan Eliakim, orda diwanbegi Xəbna wə kahınlarning aksaқallırını bəz կaplanıqan peti Amozning oqlı Yəxaya pəyəqəmbərgə əwətti. **3** Ular uningoja: — Həzəkiya mundak dəydu: — «Balilar tuqulay dəp կalıqanda anining tuqqudək həli կalmıqandək, muxu kün awariqilik, rəswa կilnidiojan, mazak կilnidiojan bir künidur. **4** Əz hojayini bolıqan Asuriyə padixahı tirik Hudani mazak կilixka əwətkən Rab-Xakəhning muxu barlık gəplirini Pərwərdigar Hudaying nəzirigə elip tingxisa, bularnı anglioqan Pərwərdigar Hudaying xu gəplər üçün uning dəkkisini berərmikin? Xunga կelip կalıqan կaldisi üçün awazingni kətürüp, bir duayingni bərsəng» — dedi. **5** Xu gəplər bilən Həzəkiyaning hizmətkarları Yəxayanıq aldişa kəldi. **6** Yəxaya ularoja: — «Hojayininglaroja: — Pərwərdigar mundak dedi: — «Asuriyə padixahının qaparmənlirininq sən anglioqan axu Manga kupurluk կiloquqi gəpliridin կorkma; **7** Mana, Mən uningoja bir rohni kirgüzimən; xuning bilən u bir iqwani anglap, əz yurtioja կaytidu. Mən uni əz zeminida turoquzup կiliq bilən əltürgüzimən» — dənglər» — dedi. **8** Rab-Xakəh əzi kəlgən yoli bilən

ķaytip mangojanda, Asuriyə padixahining Lakıx xəhīridin qekingənlikini anglap, Libnah xəhīrigə қarxi jəng kiliwatkan padixahning yenişa kəldi. **9** Qünki padixah: «Mana, Efiopiya padixahı Tirhakaḥ sizgə қarxi jəng kilmakçı bolup yolqa qikti» degən həwərni anglioqanidi. Lekin u yənə Həzəkiyaşa əlqilərni mundak hət bilən əwətti: — **10** «Silər Yəhuda padixahı Həzəkiyaşa mundak dəngarisaldilar: — «Sən taynidioğan Hudayingning sanga: «Yerusalem Asuriyə padixahining қolıqa tapxurulmaydu» deginigə aldanma; **11** mana, sən Asuriyə padixahlırinining həmmə əl-yurtlarnı nemə қılɔjanlırını, ularnı əz ilah-butlirıqə atap һalak қılɔjanlıkını anglioqansən; əmdi əzüng kutkuzulamsən? **12** Ata-bowlirim һalak қılɔjan əllərning əz ilah-butliri ularnı kutkuzoqanmu? Gozan, Haran, Rəzəf xəhīridikilərniqu, Telassarda turoqan Edənlərniqu? **13** Hamat padixahı, Arpad padixahı, Səfarwaim, Hena həm Iwwah xəhərlirinining padixahlıri կenii?». **14** Xuning bilən Həzəkiya hətni əkəlgüqilərning қolidin elip okup qikti. Andin u Pərwərdigarning əyigə kirip, Pərwərdigarning aldiqə hətni yeyip կoydi. **15** Wə Həzəkiya Pərwərdigarqa dua қılıp mundak dedi: — «I kerublar otturisida turoqan Pərwərdigar, Israelning Hudasi: — Sən Əzüngdursən, jaħandiki barlik, əl-yurtlarning üstidiki Huda pəkət Əzüngdursən; asman-zeminni Yaratkuqisən. **16** I Pərwərdigar, қulikingni təwən қılıp anglioqaysən; kəzüngni aqkaysən, i Pərwərdigar, kərgəysən; Sənnaheribning adəm əwətip mənggü hayat Hudani һakarətləp eytikan gəplirini anglioqaysən! **17** I Pərwərdigar, Asuriyə padixahlıri həkikətən həmmə

yurtlarni, xularoja bekindi bolqan yurtlarnimu harabə
kılıp, **18** ularning ilah-butlirini otqa taxliwətkən; qünki
ularning ilahlıri ilah, əməs, bəlki insan қoli bilən
yasalojanliri, yaqqaq wə tax, halas; xunga asuriylar
ularni һalak қildi. **19** Əmdi, i Pərwərdigar Hudayimiz,
jahandiki barlık əl-yurtlaroja Sening, pəkət Seningla
Pərwərdigar ikənlikingni bildürüüx üçün, bizni uning
kölidin կutkuzojaysən!». **20** Xuning bilən Amozning
ooqli Yəxaya Həzəkiyaşa söz əwətip mundak dedi: —
— Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: —
«Sening Manga Sənnaherib toopruluk kılqan duayingni
anglidim. **21** Pərwərdigarning uningoja karita degən
səzi xudurki: — «Pak kız, yəni Zionning kızı seni
kəmsitudu, Seni mazak kılıp külidu; Yerusalemning kızı
kəyningga қarap bexini qaykaydu; **22** sən kimni mazak
kılıp kupurluk қilding? Sən kimgə қarxi awazingni
kötürüp, Nəziringni üstün қilding? Israildiki Muqəddəs
Bolojuqıja қarxi! **23** Əlqiliring arkılık sən Rəbni mazak
kılıp; — «Mən nuroqunliojan jəng hərwilirim bilən taq
qokkisiqa, Liwan taqı baqrilirioqa yetip kəldimki, Uning
egiz kədir dərəhlirini, esil қarioqaylirini kesiwetimən;
Mən uning əng qət turaloqusioqa, Uning əng bük-
barakşan ormanzarlıkıja kirip yetimən. **24** Əzüm կuduć
kolap yaqa yurtnıg süyini iqtım; Putumning uqidila
mən Misirning barlık dərya-əstənglirini қurutiwəttim
— deding. **25** — Sən xuni anglap baqmiojanmiding?
Uzundin buyan Mən xuni bekitkənmənki, Қədimdin
tartıp xəkilləndürgənmənki, Hazır uni əməlgə axurdumki,
Mana, sən կəl'ə-korojanlıq xəhərlərni harabilərgə

aylandurdung; **26** Xuning bilən u yerdə turuwatkanlar küqsizlinip, Yərgə karitip köyului, xərməndə kılindi; Ular esiwatkan ot-qəptək, Yumran kək qəplərdək, Əgzidiki ot-qəplər esməy ķurup kətkəndək boldi. **27** Birak sening olturojiningni, ornungdin turojiningni, qikip-kirgininingni wə Manga ķarxi ojaljirlıixin kətkiningni bilimən; **28** Sening Manga ķarxi ojaljirlıixin kətkənlilikning, həkawurlıixin kətkənlilikning ķulikimoja yətkənlikü tüpəylidin, Mən kərmikimni burningdin etküzimən, Yüginimni aozingoja salımən, Wə əzüng kəlgən yol bilən seni kayturimən. **29** I [Həzəkiya], xu ix sanga alamət bexarət boliduki, Muxu yılı əzlükidin əskən, İkkinqi yılı xulardin qıkkənlarmu silərning rızkinglar bolidu; Üqinqi yılı bolsa teriysilər, orisilər, üzüm kəqətlirini tikisilər; Ulardin qıkkən mewilərni yəysilər. **30** Yəhuda jəmətining ķeqip kutulojan կaldisi bolsa yənə təwəngə ķarap yiltiz tartidu, Yukirioja ķarap mewə beridu; **31** Qünki Yerusalemın bir կaldisi, Zion teqidin ķeqip kutulojanlar qığdı; Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigarning otluk muhəbbiti muxuni ada kılıdu. **32** Xunga, Pərwərdigar Asuriyə padixahı tootruluk mundak dəydu: — U nə muxu xəhərgə yetip kəlməydu, Nə uningoja bir tal okmu atmaydu; Nə կalğanni ketürüp aldiqja kəlməydu, Nə uningoja ķarita ķaxalarnimu yasimaydu. **33** U կaysi yol bilən kəlgən bolsa, U yol bilən kaytidu wə muxu xəhərgə kəlməydu — dəydu Pərwərdigar, **34** — Qünki Əzüm üqün wə Mening ķulum Dawut üqün uni ətrapidiki sepildək կooqdap կutkuzimən». **35** Xu keqə xundak boldiki, Pərwərdigarning Pərixtisi qikip, Asuriyəliklərning

bargahıda bir yüz səksən bəx ming əskərni urdi; mana, kixilər ətigəndə ornidin turoğanda, ularning həmmisining elgənlikini kərdi! **36** Xunga Asuriyə padixahı Sənnaherib qekinip, yoloğa qikip, Ninəwə xəhərigə kaytip turdi. **37** Wə xundak boldiki, u əz buti Nisrokning buthanisida uningoşa qoқunuwatlaşında, oqlulliri Adrammələk həm Xarezər uni kılıqlap əltüriüwətti; andin ular bolsa Ararat degən yurtka ķeqip kətti. Uning oqlı Esarhəddon uning ornida padixah boldi.

20 Xu künldərda Həzəkiya əjəl kəltürgüqi bir kesəlgə muptila boldi. Amozning oqlı Yəxaya pəyojəmbər uning ķexioşa berip, uningoşa: — «Pərwərdigar mundak dəydu: — — Əyüng toqrluk wəsiyət kılɔjin; qünki əjəl kəldi, yaximaysən» — dedi. **2** [Həzəkiya] bolsa yüzini tam tərəpkə kılıp Pərwərdigar ola dua kılıp: — **3** I Pərwərdigar, Sening aldingda mening həkikət wə pak dil bilən mengip yürgənlikimni, nəziring aldingda durus bolğan ixlarnı kılɔlanlıkimni əsləp կոյօղասən, — dedi. Wə Həzəkiya yioqlap ekip kətti. **4** Yəxaya qikip ordidiki ottura һoylioşa yətməstə, Pərwərdigarning səzi uningoşa yetip mundak deyildi: — **5** Yenip berip həlkimning baxlamqisi Həzəkiya oqa mundak degin: — «Pərwərdigar, atang Dawutning Hudasi mundak dəydu: — «Duayingni anglidim, kəz yaxliringni kərdüm; mana, Mən seni sakaytimən. Üqinqi künidə Pərwərdigarning əyigə qikisən.

6 Künliringgə Mən yənə on bəx yil қoxımən; xuning bilən Mən seni wə bu xəhərni Asuriyə padixahınınıñ қolidin կutkuzımən; Өzüm üçün wə կulum Dawut üçün Mən bu xəhərni əstrapidiki sepildək կօղdaymən. **7**

(Yəxaya bolsa: — «Ənjür poxkili təyyarlanglar, dedi.
Ular uni elip kelip, yarisişa qaplıwidi, u sakayıdi. **8**
Həzəkiya Yəxayadin: Pərwərdigar meni sakayıtip, üqinqi
küni uning əyigə qıçıdiojanlıqimni ispatlaydiojanşa
kəndak bexarətlik alamət bolidu? — dəp soriojanidi.
9 Yəxaya: — Pərwərdigarning Əzi eytkan ixini jəzmən
kilidiojanlığını sanga ispatlax üçün Pərwərdigardin
xundak bexarətlik alamət boliduki, sən kuyaxning
pələmpəy üstigə qükkən sayisining on baskuq aldişa
mengixi yaki on baskuq kəynigə yenixini halamsən? —
dedi. **10** Həzəkiya: Kuyax sayisining on baskuq aldişa
mengixi asan; sayə on baxkuq kəynigə yansun, degənidə.
11 Xuning bilən Yəxaya pəyoqəmbər Pərwərdigaroşa
nida ķildi wə U kuyaxning Aħaz padixahı ķurojan
pələmpəy baskuqılıri üstigə qükkən sayisini yandurup, on
baskuq kəynigə mangdurdı). **12** Xu pəyttə Baladanning
oqlı Babil padixahı Merodak-Baladan, Həzəkiyanı kesəl
bolup yetip կaptu, dəp anglap, hətlər hədiyə bilən
əwətti. **13** Həzəkiya bolsa əlqılerning gepini tingxap,
ularoşa barlık həzinə-ambarlirini, kümüxni, altunni, dor-
dərmanlarnı, sərhil maylarnı, sawut-korallar ambiridiki
həmmmini wə baylıklırining barlığını kərsətti; ordisi wə
pütkül padixahlıkı iqidiki nərsilərdin Həzəkiya ularoşa
kərsətmigən birimu կalmidi. **14** Andin Yəxaya pəyoqəmbər
Həzəkiyanı aldişa berip, uningdin: — «Muxu kixilər
nemə dedi? Ular seni yoklaşka nədin kəlgən?» —
dəp soridi. Həzəkiya: — «Ular yirağ bir yurttin, yəni
Babildin kəlgən» dedi. **15** Yəxaya yənə: — «Ular ordangda
nemini kərdi?» dəp soridi. Həzəkiya: — «Ordamda

bar nərsilərni ular kərdi; baylıklırimning arisidin mən ularoğa kərsətmigən birimu қalmidi» — dedi. **16** Yəxaya Həzəkiya oğası: Pərvərdigarning səzini anglap köyərin: — **17** — Mana xundak künlər keliduki, ordangda bar nərsilər wə bügüngə կədər ata-bowliring toplap, saklap köyojan həmmə Babiləja elip ketilidu; həqnərsə қalmaydu — dəydu Pərvərdigar. **18** — Həmdə Babilliklər oqulliringni, yəni əzüngdin bolajan əwladliringni elip ketidu; xuning bilən ular Babil padixahının ordisida aqwat bolidu. **19** Həzəkiya əmdi əz-əzığə «Əz künlirimdə bolsa amantinqılık, Hudanıng həkikət-wapalığı bolmamdu?», dəp Yəxaya oğası: — «Siz eytən Pərvərdigarning muxu səzi yahxi ikən» — dedi. **20** Həzəkiyaning baxka əməlliri, jümlidin uning səltənitining կudriti, uning կandağ կlip xəhərgə su təminləx üçün kəl, xundakla su apiridiqan nor yasiojanlığı «Yəhūda padixahlırinin tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **21** Həzəkiya ata-bowlirining arisida uhlidi; oqlı Manassəh ornida padixah boldi.

21 Manassəh padixah bolğanda on ikki yaxta bolup, Yerusalemda əllik bəx yil səltənət կildi. Uning anisining ismi Həfzibah idi. **2** U Pərvərdigar Israillarning aldidin həydəp qıkırıwətkən yat əlliklərning yirginqlik adətlirigə ohxax ixlar bilən Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolğanni կildi. **3** U atisi Həzəkiya buzup yokatkan «yükiri jaylar»ni kaytidin yasatti; u Baaloğa atap կurbangahları saldurup, Israilning padixahı Ahəb kılqandək bir Axərah məbud yasidi; u asmandiki nuroqunlioğan ay-yultuzlaroğa bax urdi wə ularning կullukioqa kirdi. **4** U Pərvərdigarning

eyidimu қурбangaħlarni yasatti. Xu ibadəthana toopruluk
Pərwərdigar: Mən Yerusalemda Mening namimni
köyimən, degənidi. **5** U Pərwərdigarning əyining ikki
höylisida «asmanning қoxuni» oqa қurbangaħlarni atap
yasatti. **6** Əz oqlini ottin etküzdi; jadugərqilik bilən
palqılık ixlətti, əzigə jinkəxlər bilən əpsunqılarni bekitti;
u Pərwərdigarning nəziridə san-sanakşız rəzillikni kılıp
uning əqəzipini կozoji. **7** U yasatkan «Axərah» oyma
məbudni [Hudanıng] əyigə koydi. Xu əy toopruluk
Pərwərdigar Dawutka wə uning oqlı Sulaymanoqa: — «Bu
əydə, xundakla Israilning həmmə қəbililirining zeminliri
arisdin Mən tallıqan Yerusalemda Əz namimni əbədgiqə
kaldurımən; **8** əgər Israil pəkət Mən ularoja tapılıqan
barlıq əmrlərgə, yəni Əz կulum Musa ularoja buyruqan
barlıq қanunoja muwapık əmal kiliçka kəngül koysila,
Mən ularning putlirini ata-bowilirioja təkşim kılqan bu
zemindin käytidin neri kilmaymən», degənidi. **9** Lekin
ular կulaқ salmaytti; xunglaxķimu, Manassəh ularni
xundak azdurdiki, ular Pərwərdigar Israillarning aldidin
ḥalak kılqan yat əlliklərdin axurup rəzillik kılatti. **10**
Xunga Pərwərdigar Əz կulliri bolqan pəyqəmbərlərning
wasitisi arkılık mundak dedi: — **11** Yəhudanıng padixahı
Manassəh bu yirginqlik ixlarni kılıp, hətta uningdin
ilgiri etkən Amoriylar kılqan barlıq rəzilliktin ziyadə
rəzillik kılıp, uning butliri bilən Yəhudanımu gunahka
azduroqını üçün **12** Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak
dəydu: — «Mana, Yerusalem bilən Yəhudanıning üstigə
xundak balayı'apət kəltürimənki, kimki uni anglisila
կulaqları zingildap ketidu. **13** Mən Samariyəni əlqigən

tana wə Ahabning jämətini təkxürgən tik əlqigüq yip bilən Yerusalemni təkxürtimən; kixi қaqını qaykap sürtkəndin keyin düüm kəmtürüp koyojandək, Yerusalemni qaykap ərүymən. **14** Mən mirasimning қalojanlıridinmu waz keqip, düxmənlirining koliqa tapxurimən; ularni həmmə düxmənlirigə bulang-talang obyekti wə olja kılıp berimən; **15** Qünki ular Mening nəzirimdə rəzil bolqanni kılıp, ularning ata-bowiliri Misirdin qıkkən kündin tartip bügüngiqə oqəzipimni қozojap kəldi». **16** Manassəh əmdi pütkül Yerusalemni bir qetidin yənə bir qetiqiqə қanoşa toldurup, kəp nahək, kan tekküzdi wə ohxaxla əzi қiliwatkan gunahı bilən Yəhudalarnı azdurup, ularning Pərwərdigarning nəziridiki rəzillikni kılıxioşa səwəb boldi. **17** Manassəhning baxqa ixliri həm қilojanlırinin həmmisi, jümlidin u sadır қilojan gunah, «Yəhuda padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **18** Manassəh ata-bowilirining arisida uhlidi wə əz əyining beoqluda, yəni Uzzahning beoqluda dəpnə kılindi. Andin oqlı Amon uning ornida padixah boldi. **19** Amon padixah bolqanda yigirmə ikki yaxta bolup, Yerusalemda ikki yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Məxulləmət idi; u Yotbahlıq Həruzning kizi idi. **20** Amon atisi Manassəh қilojandək Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kılatti. **21** U atisi mangajan barlık yollarda mangatti; u atisi küllükida bolqan butlarning küllükida bolup, ularoşa səjdə kılıp, **22** Pərwərdigarning yolidə yürməy, əz ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigarnı tərk kıldı. **23** Əmdi Amonning hizmətkarliri padixahını kəstləp, uni əz ordisida əltürdi. **24** Lekin yurt həlkə Amon

padixahنى ئەستلىگەنلەرنىڭ ھەممىسىنى ئەتىردى; andin yurt ھېلکى uning ornida o旦li Yosiyani padixah կىلدى.

25 Amonning baxقا ixliri ھەم қىلوjanlirining ھەممىسى «Yەھۇدا padixahلىrinin tarikh-tەzkiriliri» degەn kitabta pütlugەn əməsmidi? **26** U Uzzahning beojida өz kەbrisidə dәpnە қىلindi. Andin o旦li Yosiya uning ornida padixah boldi.

22 Yosiya padixah bolوqanda sەkkiz yaxta bolup, Yerusalemda ottuz bir yil sەltənət կىلدى. Uning anisining ismi Yەdidah idi; u Bozkatlik Adayaning кizi idi. **2** Yosiya Pەrwەrdigarning nەziridە durus bolоjanni қилип, ھەr ixta atisi Dawutning barlik yolda yürüp, nە ongoja nە soloja qەtnەp kەtmidi. **3** Padixah Yosiya sەltənitining on sەkkizinqi yilida, padixah Mەxullamning nەwrиси, Azaliyaning o旦li katip Xafanni Pەrwەrdigarning өyигە əwətip: **4** «Bax kahin Hىlkىyaning կexioja qikip xuni buyruqinki, u Pەrwەrdigarning өyигە elip kelingەn, dەrwaziwەnlەr hەlkەtin yioqkan pulni sanisun. **5** Andin ular Pەrwەrdigarning өyini ongxaydiojan ixlarni nazarەt қiloquqi ixqilaroja tapxurup bەrsun. Bular ھەm Pەrwەrdigarning өyidiki buzulojan yەrlەrni ongxaxقا өydە ixligüqilergە, yەni yaqqaqilar, tamqilar wە taxtiraxlaroja bەrsun. Ular muxu pul bilەn өyni ongxaxقا lazim bolоjan yaqqaq bilەn oyulojan taxlarni setiwal sun, degin» — dedi. **7** Lekin ularning կolioja tapxurulوjan pulning hesabi kiline midi. Qünki ular insap bilەn ix kılatti. **8** Bax kahin Hىlkىya katip Xafanoja: — Mەn Pەrwەrdigarning өyidە bir Tەwrat kitabini taptim, dedi. Xuni eytip Hىlkىya kitabni Xafanoja bەrdi. U uni okudi.

9 Andin keyin katip Xafan padixahning қexioja berip padixahka hewer berip: — Hizmətkarliri ibadəthanidiki pulni yiojip Pərwərdigarning əyini ongxaydiojan ix bexilirining kollirioja tapxurup bərdi, dedi. **10** Andin katip Xafan padixahka: Hılkıya manga bir kitabni bərdi, dedi. Andin Xafan padixahka uni okup bərdi. **11** Wə xundak boldiki, padixah Təwrat kitabining səzlirini anglioqanda, əz kiyimlirini yirtti. **12** Padixah Hılkıya kahin bilən Xafanning oqli Ahıksamə, Mikayaning oqli Akbor bilən Xafan katipka wə padixahning hizmətkari Asayaqla buyrup: — **13** Berip mən üçün wə həlk üçün, yəni pütkül Yəhudadikilər üçün bu tepilojan kitabning səzliri toqrisida Pərwərdigardin yol soranglar. Qünki ata-bowilirimiz bu kitabning səzlirigə, uningdiki bizlərgə pütülgənlirigə əməl kılıxka kulak salmioşanlığı tüpəylidin Pərwərdigarning bizgə կօզօլօյան օզիپ intayın dəhəxtlik, dedi. **14** Xuning bilən Hılkıya kahin, Ahıksam, Akbor, Xafan wə Asayalar Harhasning nəwrisi, Tikwahlıning oqli kiyim-keqək begi Xallumning ayali ayal pəyəqəmbər Huldaħħening қexioja berip, uning bilən səzləxti. U Yerusalem xəhîrining ikkinqi məhəllisidə olturnatti. **15** U ularoja mundak dedi: — Israelning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — «Silərni əwətkən kixigə mundak dənglər: — **16** Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana Mən Yəhūdanıng padixahı okuqan kitabning həmmə səzlirini əməlgə axurup, bu jayəla wə bu yerdə turoquqlarоja balayı'apət qüxürimən. **17** Qünki ular Meni taxlap, baxka ilahlarоja huxbuy yekip, kollirining həmmə ixliri bilən Mening aqqikimni kəltürdi. Uning üçün

Mening kəhrim bu yərgə karap yandi həm əqürüülməydu.

18 Lekin silərni Pərwərdigardin yol soriqili əwətkən Yəhudanıng padixahıja bolsa xundak dənglar: Sən angliojan səzlər toɔ̄risida Israilning Hudasi Pərwərdigar xundak dəydu: — **19** Qünki kənglüng yumxak bolup, muxu jay wə uningda turoquqlarning wəyranə wə lənətkə aylandurulidiçənlik toɔ̄risida ularnı əyibləp eytən səzlimini angliojiningda, Pərwərdigarning aldida əzüngni təwən kılıp, kiyimliringni yirtip, Mening aldimda yioqlıqining üçün, Mənmu duayingni anglidim, dəydu Pərwərdigar. **20** Buning üçün seni ata-bowliring bilən yioqilixkə, əz kəbrəngə aman-hatırjəmlik iqidə berixkə nesip kılımən; sening kezliring Mən bu jay üstigə qüxüridiojan barlık kulpətlərni kerməydu». Ular yenip berip, bu həwərni padixahıka yətküzdi.

23 Padixah adəmlərni əwətip, Yəhuda bilən Yerusalemning həmmə aksaçallırını əz kəxişa qakırtıp kəldi. **2** Padixah Pərwərdigarning əyigə qıktı; barlık Yəhudadiki ər kixilər wə Yerusalemdə turuwatqanlarning həmmisi, kahinlar bilən pəyəqəmbərlər, yəni barlık həlk, əng kiqikidin tartıp qongioqıqə həmmisi uning bilən billə qıktı. Andin u Pərwərdigarning əyidə tepiloqan əhdə kitabining həmmə səzlimini ularoşa oğup bərdi. **3** Padixah tüwrükning yenida turup Pərwərdigarning aldida: — Pərwərdigarqa əgixip pütün kəlbim wə pütkül jenim bilən Uning əmrlirini, həküm-guwaqlikları wə bəlgilimilirini tutup, uxbu kitabta pütülgən əhdigə əməl kılımən dəp əhdigə əzini baqlıdi. Xuning bilən həlkning həmmisimu əhdə aldida turup uningoşa əzini baqlıdi. **4**

Andin keyin padixah bax kahın Hılkıya bilən orun basar kahınlaroja wə həm dərwaziwənlərgə: — Baaloja, Axərah butioja wə asmanning barlık қoxuniqə atap yasalojan barlık əswab-üskünilərni Pərwərdigarning əyidin qikiriwetinglar, dəp əmr կildi; u bularni Yerusalemning sirtida, Kidron etizlikida kəydürdi wə küllirini Bəyt-Əlgə elip bardi. **5** U Yəhuda padixahlırinining Yəhuda xəhərliridiki «yükiri jaylar»da həmdə Yerusalemning ətraplıridiki «yükiri jaylar»da huxbuy yanduruxką tikligən but kahınlırını, xuningdək Baaloja, կuyaxka, ayqa, yultuz türkümlirigə həmdə asmanning barlık қoxuniqə huxbuy yakķuqılarnı ixtin həydiwətti. **6** U Pərwərdigarning əyidin Axərah butni elip qikip Yerusalemning sirtioja elip berip, Kidron jılıqisioja apirip xu yerdə kəydürüp kukum-talkan kılıp ezip, topisini addiy puçralarning kəbriliri üstigə qeqiwətti. **7** Andin u Pərwərdigarning əyigə jaylaxkan bəqqiwazlarning turaloqlırını qekip oqlattı; bu əylərdə yənə ayallar Axərah butka qedir tokuytti. **8** U Yəhuda xəhərliridin barlık kahınlarnı qakırtıp, əzигə yiəldi. Andin u Gəbadın tartıp Bəər-Xebaçıqə kahınlar huxbuy yakidiqan «yükiri jaylar»ni buzup bulqiwətti; u «dərwazılardiki yükiri jaylar»ni qekip buzdi; bular «Xəhər baxlığı Yəxuanıng կuwikı»ning yenida, yəni xəhər կuwikioja kirix yolining sol təripidə idi **9** (əmdi «yükiri jaylar»diki kahınlarning Yerusalemda Pərwərdigarning կurbangahıqə qikixi qəkləngənidir; lekin ular dawamlik əz kerindaxliri bilən birgə pitir nanlardın yeyixigə tuyəssər idi). **10** Yosiya heqkim əz oqlı yaki kımızını Moləkkə atap ottin

etküzmisun dəp, Hinnomning oqlining jilojisidiki Tofətnimu buzup bulqiwətti. **11** Pərwərdigarning əyigə kiridiqan yolning eojizida Yəhuda padixahlıri kuyaxka təkdim kılıp köyoğan atlarnı xu yərdin yətkəp, «kuyax hərwiliri»ni otta kəydürdi (ular [ibadəthanining] həylilirioja jaylaxkan, Natan-Mələk degən aqwatning əyining yenida turatti). **12** Padixah yənə Yəhuda padixahlıri Aħażning balihanisining əgzisidə salduroğan kurbangahıları wə Manassəh Pərwərdigarning əyining ikki həylisiqə yasatkən kurbangahıları qekip kukum-talkan kiliwətti; u ularning topisini u yərdin elip, Kidron jilojisioja qeqiwətti. **13** Israilning padixahı Sulayman Yerusalemning məxrik təripigə wə «Həlak teoji»ning jənubioja Zidoniylarning yirginqlik buti Axtarot, Moabiylarning yirginqlik buti Kemox wə Ammonlarning yirginqlik buti Milkomoja atap yasatkən «yükiri jaylar»nimu padixah buzup bulqiwətti. **14** U but tüwrüklərni parqılap, Axərah butlırını kesip yıkitip, ular turqan yərlərni adəm səngəkliri bilən toldurdi. **15** U yənə Israilni gunahqə putlaxturoğan, Nibatning oqlı Yəroboam Bəyt-əldə salduroğan kurbangah bilən «yükiri jay»ni, ularnı buzup qaktı, andın keyin «yükiri jay»ni kəydürüp kukum-talkan kiliwətti, Axərah butinimu kəydürübətti. **16** Yosiya burulup ərap, taqdiki kəbrilərni kərüp, adəm əwətip kəbrilərdiki səngəklərni kolap qikirip, kurbangah üstidə kəydürdi, xu yol bilən uni bulqiwətti. Bu ixlar Pərwərdigarning kalamini yətküzüp, dəl ularnı aldin'ala bexarət kılıp jakarlıqan Hudanıgə adimininqə səzining əməlgə axuruluxi idi. **17**

Andin Yosiya: Kəz aldimdiki bu kəbrə texi kimning? — dəp soridi. Xəhərdikilər uningçə: Bu Yəhudadın kəlgən, silining Bəyt-Əldiki kurbangahni buzovan muxu ixlirini bexarət kılovan Hudanıng adimining kəbrisi ikən, dedi. **18** Yosiya: — Uni қoyunqlar, həqkim uning səngəklirini midirlatmışsun, dəp buyrudi. Xuning bilən ular uning səngəkliri bilən Samariyədin kəlgən pəyojəmbərning səngəklirigə həqkimni təvküzmidi. **19** Andin Yosiya Israilning padixahlıları Pərwərdigarning əqəzipini կօզօյան, Samariyəning xəhərliridə yasatkan «yükiri jaylar»diki barlıq eylərni qaktı; u ularni Bəyt-Əldə kılolandək kılıp, yokətti. **20** U u yərlərdiki «yükiri jaylar»ça has bolovan həmmə kahinlarnı kurbangahning üstidə əltürüp, kurbanlık կildi, andin ularning üstigə adəm səngəklirini kəydürdi; u ahirda Yerusalemı yenip bardi. **21** Padixah barlıq həlkə yarlıq qüxürüp: — Bu əhdə kitabida pütləğəndək, Hudayinglar Pərwərdigarçı «ətüp ketix həyti»ni etküzungalar, dəp buyrudi. **22** «Batur hakimlər» Israilning üstidin həküm sürgən künlərdin tartıp, nə Israil padixahlırinining waqıtılırda nə Yəhuda padixahlırinining waqıtılırda undak bir «ətüp ketix həyti» etküzülüp bakmioqanidi; **23** Yosiya padixahning səltənitining on səkkizinqi yılıda, Pərwərdigarçı atap bu «ətüp ketix həyti» Yerusalemda etküzüldi. **24** Xuningdək Yosiya Yəhuda yurtida wə Yerusalemda pəyda bolovan jinkəxlər wə palqılarnı, tərafim məbdulları, hərkəndək butlar wə barlıq baxşa lənətlik nərsilərni zemindən yokətti. Uning xundak kılıxining məksiti, Hılkıya kahin Pərwərdigarning əyidin tapşan kitabta hatiriləngən

Təwrattiki səzlərgə əməl kılıxtın ibarət idi. **25** Uningdək Musaoğa qüxürülgən қanunoğa intilip pütün kəlbi, pütün jeni wə pütün küqi bilən Pərwərdigar ola կaytip, əzini beqixliojan bir padixaḥı uningdin ilgiri bolmiojanidi wə uningdin keyinmu uningoşa ohxax birsi bolup bəkmidi.

26 Lekin Pərwərdigarning aqqığı Manassəhning Əzini rənjitkən barlıq rəzillilikliri tüpəylidin Yəhuda ola tutaxkəndin keyin, Əzining xiddətlik օqəzipidin yanmidi.

27 Pərwərdigar: — Israelni taxliojan dək Yəhudanimu Əz kəzümdin neri կilimən wə Əzüm talliojan bu xəhər Yerusalemni wə Mən: — «Mening namim xu yerdə bolidu» degən xu ibadəthanini tərk կilimən, dedi. **28** Yosianing baxka əməlliri həm kıləlanlirining həmmisi «Yəhuda padixaḥılinin tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **29** Uning künliridə Misirning padixaḥı Pirəwn-Nəko Asuriyəning padixaḥı ola hujum kıləli Əfrat dəryasi ola bardı. U qəoşa Yosiya padixaḥı Pirəwn bilən soğuxuxka qıktı; lekin Pirəwn uni körüp Məgiddoda uni əltürdi. **30** Hizmətkarlıri uning əlükini jəng hərvisioşa selip Məgiddodin Yerusalem ola elip kelip, uni əz kəbrisidə dəpnə kıldı. Yurt həlkə Yosianing oqlı Yəhəoahəzni məsih kılıp, atisining ornida padixaḥı kıldı.

31 Yəhəoahəz padixaḥı bolqanda yigirmə üq yaxta bolup, üq ay Yerusalemda səltənət kıldı. Uning anisining ismi Hamatal idi; u Libnahlıq Yərəmīyanıng kizi idi. **32** Yəhəoahəz bowiliri barlıq kıləlanlıridək, Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kıldı. **33** Əmdi Pirəwn-Nəko uning Yerusalemda səltənət kılmaslıkı üçün, uni Hamat yurtidiki Riblahda solap koydi wə [Yəhuda] zemini ola

yüz talant kümüx bilən bir talant altun selik qüxürdi. **34**
Andin Pirəwn-Nəko Yosiyaning oɔqli Eliakimni atisining
ornida padixah қılıp, ismini Yəhoakimə əzgərtti. U
Yəhoahazni əzi bilən Misiroqa elip kətti; Yəhoahaz
Misiroqa kelip xu yerdə əldi. **35** Yəhoakim kümüx bilən
altunni Pirəwngə bərdi; lekin Pirəwnning xu buyruğını
ijra қılıp pulni tapxurux üçün yurtka hərbir adəmning
qamioqa қarap baj-alwan қoyojanidi; altun wə kümüxnı u
yurtnıng həlkidin, hərbirigə salojan əlqəm boyiqə
Pirəwn-Nəkoqa berixkə yioqanidi. **36** Yəhoakim padixah
bołğanda yigirmə bəx yaxta bolup, on bir yıl
Yerusalemdə səltənət қıldı. Uning anisining ismi Zibidah
idi; u Rumahlıq Pədayanıng kizi idi. **37** Yəhoakim bowiliri
barlık қilojanlıridək Pərwərdigarning nəziridə rəzil
bołğanni kılatti.

24 Uning künliridə Babilning padixahı Neboğadnəsar
[Yəhudəoqa] hujum қılıxka qıktı; Yəhoakim uningoqa
üq yiloqıqə bekindi boldi, andin uningdin tenip uning
həkümranlıqıqa қarxi qıktı. **2** Xu wakıtlarda Pərwərdigar
uningqa hujum қılıxka Kaldıylər bulangqılar xaykisi,
Suriylər bulangqılar xaykisi, Moabiyalar bulangqılar
xaykisi, wə Ammoniyalar bulangqılar xaykilirini կozojidi;
u ularni Yəhudani һalak қılıx üçün կozojidi. Bu ixlar
Pərwərdigar Əz կulları bołğan pəyoğəmbərlər arkılıq agah
kilojan səz-kalamining əməlgə axuruluxi idi. **3** Dərwəkə
Pərwərdigarning eytkinidək, Manassəhning gunahlıri
tüpəylidin Yəhudani Əz kəzliridin neri қılıx üçün, bu
ixlar ularning bexioqa qüxti. **4** Qünki [Manassəhning]
nahək қan teküp, Yerusalemni nahək қanlar bilən

toldurojini tüpəylidin, Pərwərdigar [Yəhudalarını] əpu
kılıxka kengli unimaytti. **5** Yəhəoakimning baxka ixliri
həm kıləjanlırinin həmmisi «Yəhuda padixahlırinin
tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütülgən əməsmidi?
6 Yəhəoakim ata-bowilirining arisida uhildi; oqlı
Yəhəoakin uning ornida padixah boldi. **7** Misirning
padixahı bolsa əz yurtidin ikkinqi qıkmidi. Qünki
Babilning padixahı «Misir eğini»din tartip Əfrat
dəryasioğaqə bolğan Misir padixahıqə təwə zeminni
tartıwaləqənidi. **8** Yəhəoakin padixah bolğanda on
səkkiz yaxta bolup, üq ay Yerusalemda səltənət kıldı.
Uning anisining ismi Nəhuxta idi; u Yerusalemlık
Əlnatanning kizi idi. **9** Yəhəoakin atisining barlıq
kılıqanlıridək Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolğanni
kıldı. **10** Babilning padixahı Nebokadnəsarning sərdarları
Yerusalemıq jəng kılıqili qıkip, xəhərni կamal kıldı.
11 Uning sərdarları xəhərni կamal kılıp turoğanda
Nebokadnəsar əzimu xəhərning sırtıqə qıktı. **12** Andin
Yəhūdanıq padixahı Yəhəoakin bilən anisi, barlıq
hizmətkarları, əməldarları wə aqwatlıri Babil padixahının
aldıqə qıkip uningoja tən bərdi. Xundak, kılıp Babilning
padixahı əz səltənitining səkkizinqi yılıda uni əsir
kılıp tutti. **13** Nebokadnəsar Pərwərdigarning əyidiki
barlıq həzinilər bilən padixahıqı ordisidiki həzinilərni
elip kətti; Pərwərdigar agah bərginidək, u Israelning
padixahı Sulayman Pərwərdigarning ibadəthanısı üçün
yasatkan həmmə altun қaqa-əswablarnı kesip sekti.
14 Yerusalemning barlıq ahalisini, jümlidin həmmə
əməldarlar, həmmə batur palwanlar, jəmij bolup on ming

əsirni wə barlik, hünərwənlər wə təmürqilərnimu elip kətti; yurttiki həlkətin əng namratlardın baxqa həqkim əalmidi. **15** U Yəhoakinni Babilə elip kətti wə xuningdək padixahning anisini, padixahning ayallirini, uning aṣwatliri wə yurttiki mətiwərlərni əsir kılıp Yerusalemın Babilə elip bardı. **16** U batur-palwanlarning həmmisini (yəttə ming idi), hünərwən wə təmürqilərni (jəmiy bir ming idi) — bularning həmmisi jənggiwar adəmlər bolup, Babilning padixahı ularni əsir kılıp, Babilə elip kətti. **17** Andin Babilning padixahı Yəhoakinning taqısı Mattaniyani uning ornida padixah kılıp, uning ismini Zədəkiyaqla əzgərtti. **18** Zədəkiya padixah bolğanda yigirmə bir yaxta bolup, on bir yil Yerusalemda səltənət қıldı. Uning anisi Libnahlıq Yərəmiyaning kizi bolup, ismi Hamutal idi. **19** Zədəkiya Yəhoakimning barlik kılɔjinidək, Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolğanni kılatti. **20** Pərwərdigarning Yerusalemoja həm Yəhudaqla əkaratkan əqəzipi tüpəylidin, Pərwərdigar ularni Əz huzuridin həydiwətküqə bolğan arılıkta, təwəndiki ixlar yüz bərdi: — awwal, Zədəkiya Babil padixahıqla isyan kətürdi.

25 Andin xundak boldiki, uning səltənitining tokkuzinqi yılı, oninqi ayning oninqi künidə Babil padixahı Nebokədnəsar pütkül қoxunioqla yetəkqilik kılıp Yerusalemoja hujum қılıxka kəldi; həmdə uni қorxiwelip bargah қurup, uning ətrapida қaxa-potəylərni қuruxti. **2** Xuning bilən xəhər Zədəkiyaning on birinqi yilioqlıqə muhasırıdə turdi. **3** Xu yili tətinqi ayning tokkuzinqi künü xəhərdə eojir қəhətqilik həmmmini başkan wə zemindikilər üçünmu həq ax-ozuk կalmıqlarıdı. **4**

Xəhər sepili bəsüldi; barlıq jənggiwar ləxkərlər қaqmakçı bolup, tün keqidə bədər tikiwetixti. Ular padixaḥning baṣqisioja yekin «ikki sepi» arılıqidiki dərwazidin ketixti (kaldıylər bolsa xəhərning həryenida turattı). Ular [Iordan jilqisidiki] «Arabah tüzlənglik»ni boylap keletalı. **5** Lekin kaldıylərning koxunu padixaḥni қooqlap Yeriho tüzlənglikdə Zədəkiyaşa yetixti; uning pütün koxunu uningdin tarkılıp kətkənidi. **6** Wə ular padixaḥni tutup, Riblah xəhirigə, Babil padixaḥining aldişa apardı; ular xu yerdə uning üstigə həküm qıqardi. **7** [Babil padixaḥı] Zədəkiyaning oqullirini uning kəz aldida կətl կildi; andin Zədəkiyaning kəzlirini oyuwətti; u uni mis kixənlər bilən baqlap, Babilə elip bardı. **8** Wə bəxinqi ayning yəttinqi künidə (bu Babil padixaḥı Neboqədnəsarning on tokkuzinqi yili idi) Babil padixaḥining hizmətkarı, pasiban begi Nebozar-Adan Yerusalemə şəhəri yetip kəldi. **9** U Pərwərdigarning əyini, padixaḥning ordisini wə xəhərdiki barlıq əylərni kəydüriwətti; barlıq bəhəywət imarətlərgə u ot koyup kəydüriwətti. **10** Wə pasiban begi yetəkqilikidiki kaldıylərning pütkül koxunu Yerusalemning ətrapidiki pütkül sepilini ərüwətti. **11** Pasiban begi Nebozar-Adan xəhərdə қaləjan baxlaşa kixilərni, Babil padixaḥı tərəpkə keletalı təslim boləşənlərni wə қaləjan hünərənlərni əsir kılıp ularni elip kətti. **12** Lekin pasiban begi zemindiki əng namratlarning bir hissəsi üzümzarlıqları pərwix əqlixka wə terikqılık əqlixka կaldurdu. **13** Kaldıylər Pərwərdigarning əyidiki mistin yasalojan ikki tüwrükni, das təgliliklərini wə Pərwərdigarning əyidiki mistin yasalojan «dengiz»ni qeqip, barlıq mislirini Babilə

elip këtti. **14** Ular yənə [ibadəttə ixlitilidiojan] idixlar, gürjək-bəlgürjəklər, lahxigirlar, piyalə-təhsilər həm mistin yasalojan barlik əswablarni elip këtti; **15** huxbuydanlar wə қaqıllarnı bolsa, altundın yasalojan bolsimu, kümüxtin yasalojan bolsimu, ularning həmmisini pasiban begi elip këtti. **16** Wə Sulayman [padixah] Pərwərdigarning eyi üçün mistin yasatqan ikki tüwrük wə «dengiz»ni, xundakla das təgliklirini elip këtti; bu mis saymanlarning eçirlikini əlqəx mumkin əməs idi. **17** Birinqi tüwrükning egizliki on səkkiz gəz, uning üstidiki taji bolsa mis bolup, egizliki üq gəz idi; uning pütün aylanmisi tor xəklidə həm anar nushisida bezəlgənidi, həmmisi mistin idi; ikkinqi tüwrükmu uningoja ohxax bolup, umu anar nushisida bezəlgənidi. **18** Pasiban begi Nebuzar-Adan bolsa bax kahin Seraya, orunbasar kahin Zəfaniya wə ibadəthanidiki üq nəpər ixikbağarnimu əsirgə aldi. **19** U xəhərdin ləxkərlərni baxkurdiojan bir aqwat əməldarnı, xəhərdin tapşan orda məslihətqılıridin bəxini, yərlik həlkəni ləxkərlikkə tizimlişən, yəni қoxunning sərdarining katipini wə xəhərdin atmix nəpər yərlik kixini tutti. **20** Pasiban begi Nebuzar-Adan bularnı Babil padixahının aldiqası, Riblahqası elip bardı. **21** Babil padixahı Hamat zeminidiki Riblahda bu kixilərni ķiliqlap əltürüwətti. Xu yol bilən Yəhūda əz zeminidin sürgün kılındı. **22** Yəhūda zeminida қalojan kixilərni, yəni Babil padixahı Neboğadnəsar қaldurojan kixilərni bolsa, u ularni idarə kılıx üçün, ularning üstigə Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqlı Gədaliyani təyinlidi. **23** Dalada қalojan Yəhudanıng ləxkər baxlıkları həm ləxkərları

Babil padixahining Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqlı Gədaliyani zemin üstigə həkümranlıq қilixka bəlgiligənlikini anglap կaldi; xuning bilən [bu ləxkər baxlıkları adəmliri bilən] Mizpah xəhərigə, Gədaliyaning yenioja kəldi; baxlıklär bolsa Nətaniyaning oqlı Ixmail, Kəreahning oqlı Yohanan, Nətofatlıq Tanhumətning oqlı Seraya wə Maakat jəmətidin birsining oqlı Jaazaniya idi.

24 Gədaliya ular wə adəmlirigə: «Kaldıylərgə bekinqinxin korkmanglar; zemində olturaklixip Babil padixahiyoja bekinqinglar, xundak կilsanglar silərgə yahxi bolidu» dəp կəsəm kıldı. **25** Əmdi yəttinqi ayda xundak boldiki, xahzadə əlixamaning nəwrisi, Nətaniyaning oqlı Ixmail on adəm elip kelip, Gədaliyani həm Mizpahda uning yenida turojan Yəhudiylar wə Kaldıylərni urup əltürdi.

26 Xuning bilən barlıq həlk, kiqik bolsun, qong bolsun, wə ləxkər baxlıkları ornidin turup Misiroja kirdi; qünki ular Kaldıylərdin korkətti. **27** Wə xundak boldiki, Yəhuda padixahi Yəhəoakin sürgün boləqan ottuz yəttinqi yili on ikkinqi ayning yigirmə yəttinqi küni munu ix yüz bərdi; Əwil-Merodak Babilə padixah boləqan birinqi yili, Yəhuda padixahi Yəhəoakinning kəddini kətürüp, uni zindandin qıçırdı; **28** U uningoja mulayim səz kılıp, uning ornını ezi bilən birgə Babilə turojan baxka padixahıların ornidin yüksəri կıldı; **29** Xuning bilən Yəhəoakin zindandıki kiyimlirini seliwestip, əmrining կalojan hərbir künidə hərdaim padixah bilən billə həmdastıhan boluxka tuyəssər boldı. **30** Uning nesiwisi bolsa, [Babil] padixahining uningoja beqixlioqan daimlik

iltipati idi; bu iltipat kündilik idi, yəni uningoja əmrining
hərbir küni muyəssər kılınıjan.

Tarih-təzkirə 1

1 Adəm'ata, Xet, Enox, **2** Kenan, Mahalalel, Yarəd, **3** Hənəh, Mətuxəlah, Ləməh, **4** Nuh, Nuhtin Xəm, Həm, Yafətlər tərəlgən. **5** Yafətning oğulları Gomər, Magog, Maday, Yawan, Tubal, Məxək wə Tiras idi. **6** Gomərning oğulları Axkinaz, Difat wə Togarmah idi. **7** Yawanning oğulları Elixah, Tarxix idi, Kittiyalar bilən Rodaniylar uning əvladlırı idi. **8** Həmning oğulları kux, Misir, Put wə Qanaan idi. **9** Kuxning oğulları Seba, Həwilah, Sabtah, Raamah wə Sabtika idi. Raamaning oğlı Xeba wə Dedan idi. **10** Kuxtin yənə Nimrod tərəlgən; u yər yüzidə nəhayiti zəbərdəs bir adəm bolup qıktı. **11** Misirning əvladlırı Ludiyalar, Anamiylar, Ləhabiyalar, Naftuhiyalar, **12** Patrosiyalar, Kasluhiyalar (Filistiyər Kasluhiylardın qıkkən) wə Kaftoriyalar idi. **13** Qanaandin tunji oğul Zidon tərilip, keyin yənə Hət tərəlgən. **14** Uning əvladlırı yənə Yəbusiyalar, Amoriyalar, Gırgaxiyalar, **15** Hıwiylar, Arkiylar, Siniylar, **16** Arwadiyalar, Zəmariyalar wə Hamatiyalar idi. **17** Xəmning oğulları Elam, Axur, Arfahxad, Lud, Aram; [Aramning oğulları] Uz, Hul, Gətər, Məxək idi. **18** Arfahxadtın Xeləh tərəldi, Xeləhtin Ebər tərəldi. **19** Ebərdin ikki oğul tərəlgən bolup, birining ismi Pələg idi, qünki u yaxıqan dəwrə yər yüzü bəlünüp kətkənid; Pələgning inisining ismi Yoktan idi. **20** Yoktandin Almodad, Xələf, Hazarmawət, Yerah, **21** Hədoram, Uzal, Diklah, **22** Ebal, Abimaəl, Xeba, **23** Ofir, Həwilah, Yobab tərəldi. Bularning həmmisi Yoktanning oğulları idi. **24** Xəm, Arfahxat, Xeləh, **25** Ebər, Pələg, Rəu, **26** Serug, Nahor, Tərah, **27** andin Abram dunyaçı kəldi (Abram

bolsa İbrahimning oqulliri İshak bilən Ismail idi. **29** Tewəndikilər ularning əwladliri: Ismailning tunji oqlı Nebayot bolup, қalojanlıri Kedar, Adbəel, Mibsam, **30** Mixma, Dumah, Massa, Hədad, Tema, **31** Yətur, Nafix, Kədəməh; bularning həmmisi Ismailning oqulliri idi. **32** İbrahimning toğlı Kəturaḥdin tərəlgən oqullar Zimran, Yoqxan, Medan, Midiyən, Ixbak wə Xuah idi. Yoqxanning oqulliri Xeba bilən Dedan idi. **33** Midiyanning oqulliri Əfah, Efər, Hənoh, Abida, Əldaah idi. Bularning həmmisi Kəturaḥning əwladliri. **34** İbrahimdin İshak tərəldi. İshakning oqulları Əsaw bilən Israil idi. **35** Əsawning oqulları Elifaz, Reuəl, Yəux, Yaalam wə Korah idi. **36** Elifazning oqulları Teman, Omar, Zəfi, Gatam, Kenaz, Timna wə Amalək idi. **37** Reuəlning oqulları Nahat, Zərah, Xammah bilən Mizzah idi. **38** Seirning oqulları Lotan, Xobal, Zibion, Anah, Dixon, Ezər wə Dixan idi. **39** Həri bilən Həmam Lotanning oqulları idi (Timna Lotanning singlisi idi). **40** Xobalning oqulları Alyan, Manahat, Əbal, Xəfi bilən Onam idi. Zibionning oqulları Ayah bilən Anah idi. **41** Anahning oqlı Dixon idi. Dixonning oqulları Həmran, Əxban, Itran bilən Keran idi. **42** Ezərning oqulları Bilhan, Zaawan, Yaakan idi. Dixanning oqulları uz bilən Arran idi. **43** Israillar oqa həkümranlıq kılıdioğan padixaḥ bolmioğan zamanlarda, Edom zemini oqa padixaḥ bologanlar munu kixilər: Beorning oqlı Bela; uning paytəhti Dinhəbah dəp atilatti. **44** Bela əlgəndin keyin Bozrahlıq Zərahning oqlı Yobab uning orni oqa padixaḥ boldi. **45** Yobab əlgəndin keyin Təmanlarning yurtidin bologan Huxam uning orni oqa padixaḥ boldi.

46 Huxam əlgəndin keyin Bedadning oqlı Hədad uning orniqə padixah boldi; Hədad degən bu adəm Moab dalasida Midiyanlarni tarmar kılınan, uning paytəhtining ismi Awit idi. **47** Hədad əlgəndin keyin Masrəkahlıq Samlah uning orniqə padixah boldi. **48** Samlah əlgəndin keyin dərya boyidiki Rəhəbottin kəlgən Saul uning orniqə padixah boldi. **49** Saul əlgəndin keyin Akborning oqlı Baal-Ənan uning orniqə padixah boldi. **50** Baal-Ənan əlgəndin keyin Hədad uning orniqə padixah boldi. Uning paytəhtining ismi Pay idi. Uning ayalining ismi Məhətabəl bolup, Məy-Zahəbning nəwrisi, Matrədning qızı idi. **51** Andin Hədad əldi. **52** Edomluqlarning kəbilə baxlıkları: Kəbilə baxlığı Timna, kəbilə baxlığı Aliya, kəbilə baxlığı Yətət, kəbilə baxlığı Oḥolibamah, kəbilə baxlığı Əlah, kəbilə baxlığı Pinon, **53** Kəbilə baxlığı Kenaz, kəbilə baxlığı Teman, kəbilə baxlığı Mibzar, **54** Kəbilə baxlığı Magdiyəl, kəbilə baxlığı Iram; bularning həmmisi Edomdiki kəbilə baxlıklıdır.

2 Israilning oquulları Rubən, Ximeon, Lawiy, Yəhuda, Issakar, Zəbulun, **2** Dan, Yüsüp, Binyamin, Naftali, Gad wə Axirdin ibarət. **3** Yəhudanıng oqlı Er, Onan wə Xilah idi. Bu üqayılən Қanaanlıq Xuyanıng kızıdin bolıan. Yəhudanıng tunji oqlı Er Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolğanlığından Pərwərdigar uning jenini alıyan. **4** Yəhudaoqa kelini Tamardin Pərəz bilən Zərah tərəlgən. Yəhudanıng jəmiy bəx oqlı bolıan. **5** Pərəzning oquulları Həzron bilən Həmul idi. **6** Zərahıning oquulları Zimri, Etan, Həman, Kalkol bilən Dara қatarlık bəx idi. **7** Karminıng oqlı Akar idi. Akar bolsa Huda lənət

ķılqan nərsini elip, «Israiloja bala-kaza kəltürgüqi» bolup qikti. **8** Etanning oqlı Azariya idi. **9** Həzrondin tərəlgən oqlular Yərahmiyəl, Ram wə Kaləb idi. **10** Amminadab Ramdin tərəlgən; Nahxon Amminadabtin tərəlgən; Nahxon Yəhuda kəbilisining baxlıkı bolqan. **11** Salmon Nahxondin tərəlgən; Boaz Salmondin tərəlgən. **12** Obəd Boazdin tərəlgən; Yəssə Obəddin tərəlgən. **13** Yəssəning oqlullirining tunjisi Eliab, ikkinqisi Abinadab, üqinqisi Ximiya, **14** tətingqisi Nətanəl, bəxingqisi Radday, **15** altinqisi Ozəm, yəttinqisi Dawut idi. **16** Zəruiya bilən Abigail ularning singlisidir. Zəruiyaning Abixay, Yoab wə Asahəl degən üq oqlı bar idi. **17** Amasa Abigaidin tərəldi; Amasanıñ atisi Ismaillardin bolqan Yətər idi. **18** Kaləb Azubah (Yeriot dəpmu atılıdu)tin oqul kərdi; [Azubah] bolqan oqlulları Yəxər, Xobab wə Ardon idi. **19** Azubah əlgəndin keyin Kaləb yənə Əfratni aldı; Əfrat uningoja Hurni tuşup bərdi. **20** Hurdin Uri tərəldi; Uridin Bəzaləl tərəldi. **21** Keyin Həzron Gileadning atisi Makirning kızını elip bir yastuğka bax koyuwidi (u atmix yaxkə kirgəndə uni alıqan), uningdin Səgub tərəldi. **22** Səgubtin Yair tərəldi; Yairning Gilead zeminida yigirmə üq xəhiri bar idi. **23** Gəxur bilən Aram xu yurttikilərdin «Yairning yeza-ķıxlaklırı»ni, Kinatni wə uningoja karaxlıq yezilar bolup jəmiy atmix yeza-xəhərni tartıwaldi. Yukirikiların həmmisi Gileadning atisi Makirning əwladlıridur. **24** Həzron Kaləb-Əfratahda əlgəndin keyin, ayali Abiyah, uningoja Axborni tuşdi; Axbor Təkoanıñ atisi idi. **25** Həzronning tunji oqlı Yərahmiyəlnıñ oqlulları Ram, Bunah, Orən, Ozəm wə Ahiyah idi. **26** Yərahmiyəlnıñ

Atarah degən yənə bir ayali bar idi, u Onamning anisi idi.

27 Yərahmiyəlning tunji oqlı Ramning oqulliri Maaz, Yamin wə Ekər idi. **28** Onamning oqulliri Xammay bilən Yada idi; Xammayning oqulliri Nadab bilən Abixur idi.

29 Abixurning ayalining ismi Abihayil bolup, Abihayildin uningoşa Ahban bilən Molid tərəldi. **30** Nadabning oqullri Sələd bilən Appayim idi; Sələd ta əlgüqə oqlul pərzənt kərmigən. **31** Yixi Appayimning oqlı; Xexan Yixinin oqlı; Ahlay Xexanning oqlı idi. **32** Xammayning inisi Yadaning oqulliri Yətər bilən Yonatan idi; Yətər taki əlgüqə oqlul pərzənt kərmigən. **33** Pələt bilən Zaza Yonatanning oqulliri idi. Yukirikılarning həmmisi Yərahmiyəlning əwladlıridur. **34** Xexan kız pərzənt kərüp, oqlul pərzənt kərmigənidir; Xexanning Misirlik Yarha dəydioğan bir maliyi bar idi. **35** Xexan kızını maliyi Yarhaşa hotunluğka bərgən, uningdin Yarhaşa Attay tərəlgən. **36** Attaydin Natan; Natandin Zabad tərəlgən. **37** Zabadtin Iflal; Iflaldin Obəd tərəlgən. **38** Obədtin Yəhū; Yəhūdin Azariya tərəlgən. **39** Azariyadin Hələz; Hələzdin Əlasah tərəlgən. **40** Əlasahətin Sismay; Sismaydin Xallum tərəlgən. **41** Xallumdin Yəkamiya; Yəkamiyadin Əlixama tərəlgən. **42** Yərahmiyəlning inisi Kaləbning oqulları təwəndikilər: Mixa uning tunji oqlı bolup, Zifning atisi idi; Marixahmu uning oqlı bolup, Həbronning atisi idi. **43** Həbronning oqulları Korah, Tappuah, Rəkəm wə Xema idi. **44** Xemadin Rahəm tərəlgən; u Yorkeamning atisi idi; Xammay Rəkəmdin tərəlgən. **45** Maon Xammayning oqlı; Maon Bəyt-Zurning atisi idi. **46** Kaləbning tokılı Əfahdin Haşan, Moza wə Gazəz tərəlgən. Haşandin Gazəz tərəlgən.

47 Yahdayning oqulliri Rəgəm, Yotam, Gəxan, Pələt, Əfah, wə Xaaflar idi. **48** Kaləbning tokılı Maakahdin Xebər bilən Tirhanah tərəlgən; **49** Uningdin yənə Madmannahning atisi Xaaf, Makbinaning atisi wə Gibeahning atisi Xiwa tərəlgən. Aksah Kaləbning kizi idi. **50** Yukjirikilar ning həmmisi Kaləbning əwladliri. Əfratahning tunji oqlı Hurning oqulliri: Kiriat-Yearimning atisi Xobal, **51** Bəyt-Ləhəmning atisi Salma, Bəyt-Gadərning atisi Harəf idi. **52** Kiriat-Yearimning atisi Xobalning əwladliri: Haroəh, həmdə Manahatlarning yerimi idi. **53** Kiriat-Yearim jəmətliridikilər itriylər, putiylar, xumatiylar, mixraiylar bolup, bu jəmətlərdin yənə zoratiylar bilən əxtayoliylar ayrılip qıkqan. **54** Salmaning əwladliri Bəyt-Ləhəm bilən Nitofatlar, Atrot-Bəyt-Yoablar, Manahatlarning yerim kismi, zoriylar, **55** Yabəzdə olturaklıxip қalojan Təwrat həttatliri, yəni tiratiylar, ximyatiylar bilən sukatıylar idi. Bularning həmmisi keniylər bolup, Rəkab jəmətining bowisi Hamatning əwladliridin idi.

3 Dawutning Həbronda tuoqulqan oqulliri: tunji oqlı Amnon bolup, Yizrəəllik Ahinoamdin bolojan; ikkinqi oqlı Daniyal Karməllik Abigaildin bolojan; **2** üçinqi oqlı Abxalom Gəxurning padixahı Talmayning kizi Maakahdin bolojan; tətinqi oqlı Adoniya bolup, Haggittin bolojanidi; **3** bəixinqi oqlı Xəfatiya bolup, Abitaldin bolojanidi; altinqi oqlı Itriyam bolup, uning ayali Əglahdin bolojanidi. **4** Bu altə oqul Dawuttin Həbronda tərəlgən; u Həbronda yəttə yil altə ay, Yerusalemda bolsa ottuz üç yil səltənət қilojan. **5** Yerusalemda uningoşa Ammiyəlning kizi Bat-Xuadin bu tətəylən tərəlgən: ular Ximiya, Xobab, Natan

wə Sulayman idi. **6** Yənə İbhar, Əlixama, Əlifələt, **7** Nogah, Nəfəg, Yafiya, **8** Əlixama, Əliyada, Əlifələt katarlıq tokkuz oğul bolğan. **9** Bularning həmmisi Dawutning oğulları idı; uningdin baxqa tokalliridin bolğan oğullar bar idı; Tamar ularning singlisı idı. **10** Sulaymanning oğlı Rəhoboam, Rəhoboamning oğlı Abiya, Abiyaning oğlı Asa, Asanıng oğlı Yəhoxafat, **11** Yəhoxafatning oğlı Yoram, Yoramning oğlı Aħaziya, Aħaziyaning oğlı Yoax, **12** Yoaxning oğlı Amaziya, Amaziyaning oğlı Azariya, Azariyaning oğlı Yotam, **13** Yotamning oğlı Aħaz, Aħazning oğlı Həzəkiya, Həzəkiyaning oğlı Manassəh, **14** Manassəhning oğlı Amon, Amonning oğlı Yosiya idı. **15** Yosiyaning oğulları: tunji oğlı Yohanan, ikkinqi oğlı Yəhoakim, üçinqi oğlı Zədəkiya, tətinqi oğlı Xallum idı. **16** Yəhoakimning oğulları: oğlı Yəkoniyah bilən oğlı Zədəkiya. **17** Sürgün kılınoğan Yəkoniyahning oğulları: — Xealtıəl uning oğlı idı; **18** yənə Malkiram, Pədayah, Xənazzar, Yəkamiya, Həxama wə Nəbadiya idı. **19** Pədayahning oğulları Zərubbabəl bilən Ximəy idı; Zərubbabəlning pərzəntliri: — Məxullam bilən Hənaniya wə ularning singlisı Xelomit idı; **20** Uning yənə Həxubah, Ohəl, Bərəkiya, Həsadiya, Yuxab-Həsəd katarlıq bəx oğlı bar idı. **21** Hənaniyaning oğulları Pilatiya wə Yəxaya idı; uning əwlədləri yənə Refayanıng oğulları, Arnanning oğulları, Obadiyanıng oğulları wə Xekaniyanıng oğulları idı. **22** Xekaniyanıng əwlədləri munular: uning oğlı Xemaya; Xemayanıng oğulları Hattux, Yigeal, Bariya, Neariya, Xafat bolup jəmiy altə idı. **23** Nearianıng oğulları Əlyoyinay, Həzəkiya, Azrikam bolup jəmiy üq

idi. **24** Əlyoyinayning oqulliri Hodawiya, Əliyaxib, Pəlaya, Akkub, Yoħanan, Delaya, Anani bolup jəmiy yəttə idi.

4 Yəhūdaning oqulliri Pərəz, Həzron, Karmi, Hur wə Xobal idi. **2** Xobalning oqlı Reayadin Jaħat tərəldi; Jaħattin Ahumay bilən Lahad tərəldi. Bular Zoratiy jəmətidin idi. **3** Etamning oqulliri Yizrəel, Ixma, Idbax idi; ularning singlisining ismi Hazililponi idi. **4** Gədorning atisi Pənuəl; Huxahning atisi Ezər idi; bularning həmmisi Bəyt-Ləhəmning atisi bolqan Əfrataħning tunji oqlı Hurdin tərəlgən. **5** Təkoaning atisi Axhurning Həlah wə Naarah degən ikki ayali bar idi. **6** Naarah Axhuroja Ahuzzam, Həfər, Təməni, Ahaxtarini tuqup bərdi; bularning həmmisi Naarahning oqulliri. **7** Həlahning oqulliri Zərat, Zohar bilən Ətnan wə **8** Koz idi; Kozdin Anob, Hazzibiba bilən Harumning oqlı Aharħəlning jəmətliri tərəldi. **9** Yabəz eż kərindaxliri iqidə həmmidin bək hərmətlik idi, anisi: «Tuquti üstdə bək azaplandim» dəp uningqa Yabəz degən isimni köyojan. **10** Yabəz Israilning Hudasiqa nida kılıp: «Meni naħayiti kəp bərikətligən bolsang, zeminimni kengəytsəng, kolung bilən meni yələp, bala-ķazadin saklap, manga azab-okubətni kərsətmigəysən!» — dəp tilidi. Huda uning tiligini ijabət əylidi. **11** Xuhahning inisi Kelubtin Mehir tərəlgən; Mehir Extonning atisi idi. **12** Extondin Bəyt-Rafa, Paseah wə Ir-Naħaxning atisi Tehinnah tərəldi; bularning həmmisi Rikahliklar idi. **13** Kenazning oqlı Otniyəl bilən Seraya idi; Otniyəlning oqlı Hatat bilən Meonotay idi. **14** Meonotaydin Ofrah tərəldi. Serayadin «Hünərwənlər jılıqisi»dikilərning əjdadi bolqan Yoab tərəldi (ular əslidə

hünərwənlər idi). **15** Yəfunnahning oqlı Kaləbning oqulliri Iru, Elah bilən Naam idi; Elahning oqlı Kenaz idi. **16** Yəħalliləlning oqulliri Zif bilən Zifah, Tiriya bilən Asariyəl idi. **17** Əzraning oqulliri: — Yətər, Merəd, Efər wə Yalonlar; Merəd Pirəwnning kizi Bitiyani aldi; u həmilidar bolup Məriyəm, Xammay bilən Extemoanıng atisi Ixbahni tuğdı. Bular Bitiyadin bolğan oqullar. Merədnıng Yəħudalardin bolğan ayali bolsa Gədorning atisi Yərədnı, Sokohning atisi Həbər bilən Zanoahning atisi Yəkutiyəlni tuğdı. **19** Nahamning singlisi Hodiyaning ayalidin Garmilik Keilahning atisi bilən Maakat jəmətidin bolğan Extemoanıng atisi tərəlgən. **20** Ximonning oqulliri Amnon wə Rinnah, Bən-Hanan bilən Tilon idi. Yixining oqulliri Zohət bilən Bin-Zohət idi. **21** Xelah Yəħudanıng oqlı idi; uningdin tərəlgən Lekahning atisi Er, Marəxahning atisi Laadah wə Bəyt-Axbiyada olturaklıxşan qəkmən tokuşuqlarıning jəmətliri **22** wə yənə Yokim, Kozibalıklar, Yoax bilən Saraf (bular ikkisi Moab yurtioja həkümranlıq kılıqan) wə Yaxubi-Ləhəmlərmü bar idi (bularning həmmisi կədimki hatirilərdür). **23** Bular Netayim wə Gədərahda olturaklıxşan bolup, kulalqlılar idi; ular xu yerdə turup padixahning hizmitidə bolatti. **24** Nəmuəl wə Yamin, Yarib, Zərah bilən Saul Ximeonning oqulliri idi. **25** Xallom Saulning oqlı; Mibsam Xallomning oqlı, Mixma Mibsamning oqlı idi. **26** Mixmanıng əwlədləri tewəndikilər: — Mixmanıng oqlı Hammuil; Hammuilning oqlı Zakkur; Zakkurnıng oqlı Ximəy idi. **27** Ximəynıng on altə oqlı, altə kizi bar idi; uning aka-inilirining pərzənti kəp bolmioqaqka, ularning hərkəyasisining jəmətining

pərzəntliri Yəhuda jəmətiningkidək undak kəp bolmiojan.

28 Ular Bəər-xeba, Moladah, Həzər-Xual, **29** Bilhah, Ezəm, Tolad, **30** Betuəl, Hormah, Ziklag, **31** Bəyt-Markabot, Həzər-Susim, Bəyt-Biri wə Xaaraimoja makanlaxşanidi. Taki Dawut padixahning dəwrigiqə bularning həmmisi ularning xəhərliri idi. **32** Ular olturaklaxşan jaylar Etam, Ayin, Rimmon, Tokən wə Axan қatarlıq bəx xəhərnimu əz iqigə alojan. **33** Wə bu xəhərlərning əpqürisidiki barlıq yeza-kəntlər taki Baalşa qədər xularoja karaytti. Bular bolsa ular makanlaxşan jaylar bolup, ularning əz nəsəbnamilirimu bar idi. **34** [Ularning jəmət baxliri] Mexobab, Yamlək, Amaziyaning oɔqli Yoxah, **35** Yoel, Yosibyaning oɔqli Yəhə (Yosibiya Serayaning oɔqli, Seraya Asiəlning oɔqli idi), **36** Əlyoyinay, Yaakobah, Yəxəhəya, Asaya, Adiəl, Yəsimiəl, Binaya **37** wə Xifining oɔqli Zizalar idi (Xifi Allonning oɔqli, Allon Yədayanıng oɔqli, Yədaya Ximrining oɔqli, Ximri Xemayanıng oɔqli idi). **38** Yukirida hatırılıp ətülgən isimlarning həmmisi hərkəysi jəmət baxliri idi; bularning jəmətlirining həmmisi nahayiti gülləngənidi. **39** Ular կoy padilirioqa otlaq izləp taki Gədor eɔiziɔiqə, yəni jiloqining kün qikix təripigiqə baroqanidi. **40** Ular xu yərdə yappyexil, nahayiti munbət bir otlaq tapkan; u yər tolimu kəng, həm taza həm tinq idi. Ilgiri xu yərdə olturaklaxşanlar Həmdikilərdin ikən. **41** Yukirida tiloqa elip ətülgən kixilər Yəhudanıng padixahı Həzəkiyanıng zamanıda xu [Həmdikilərning] qedirlirioqa wə u yərlərdə olturuxluq Mionluklaroqa hujum kilip ularni tamamən yokatşanidi, taki bügüngə qədər; ular xularning yərlirigə makanlaxti, qünki u yərlərdə padilirini

bakķudək otlak bar idi. **42** Xu qaojlarda Ximeonlardin yənə bəx yüz kixi Seir teoļioja қarap mangdi, ularning yolbboxqiliri Yixinining oqulliri Pilatiya, Neariya, Refaya bilən Uzriəl idi; **43** ular keqip tirik қalojan Amaləklərnimu əltürüp, bügüngə kədər xu yerdə makanlixip etüwatidu.

5 Israelning tunji oqlı Rubənning oqulliri munular: — (Rubən gərqə tunji oqul bolqını bilən, lekin [atisining tokılı bilən] zina қılɔanlıki üçün, uning qong oqulluk həkükü Israelning oqlı bolqan Yusüpning oqullirioja etküzüwetilgən. Xunga nəsəbnamə boyiqə u qong oqul hesablanmaydu. **2** Yəhuda ərindaxliri iqidə üstünlükkə igə bolqan bolsimu wə idarə қilojuqi uningdin qıkkən bolsimu, lekin qong oqulluk həkükü Yusüpə təwə bolup kətkən): — **3** Israelning tunjisi Rubənning oqulliri munular: — Hənoh wə Pallu, Həzron wə Karmi. **4** Yoelning əwlədliri munular: — [Yoelning] oqlı Xemaya, Xemayaning oqlı Gog, Gogning oqlı Ximəy, **5** Ximəyning oqlı Mikah, Mikahning oqlı Reaya, Reayaning oqlı Baal, **6** Baalning oqlı Bəerah; Bəerah, Asuriyə padixahı Tilgat-Pilnəsər təripidin tutkun kılıp ketilgən. U qaolda u Rubən əbilisining baxlıki idi. **7** Uning iniliri nəsəbnamisidə hatirləngəndək, jəmətlirining tarixi boyiqə yolbboxqi bolqan Jəiyəl, Zəkeriya wə Bela dəp pütülgənidə **8** (Bela Azazning oqlı, Azaz Xemaning oqlı, Xema Yoelning oqlı idi). Yoellar Aroərdə, Nebo wə Baal-Meonəqə sozulojan jaylarda turatti. **9** Ular yənə kün qıqxıka қarap taki Əfrat dəryasining bu təripidiki qəlning kirix eojizişa қədər olturaklıxtı; qunki ularning Gilead yurtidiki qarwa malliri kəpiyip kətkənidi. **10** Saulning səltənitining künliridə

ular Həgariylar bilən urux kılıxtı; Həgariylar ularning қolida məəlup bolğandan keyin ular Gileadning kün qıkıx təripidiki pütün zeminda Həgariylarning qedirlirida makanlaxtı. **11** Ularning udulida Gadning əwladlıri taki Salikahəja қədər Baxan zeminiqa makanlaxkanidi. **12** Baxanda makanlaxkanlardın қəbilə baxlıkı Yoel, muawin қəbilə baxlıkı Xafam bar idi; yənə Yanay bilən Xafatmu bar idi. **13** Ularning uruk-tuqşanlırı jəmətnamilər boyiqə Mikail, Məxullam, Xeba, Yoray, Yakan, Ziya wə Ebər bolup, jəmiy yəttə idi. **14** Yukiridikilərnin həmmisi Abihayilning oğulları idi. Abihayil Hurining oğlu, Huri Yaroyahning oğlu, Yaroyah Gileadning oğlu, Gilead Mikailning oğlu, Mikail Yəxixayning oğlu, Yəxixay Yahdoning oğlu, Yahdo buzning oğlu idi; **15** Gunining nəwrisi, Abdiəlning oğlu Ahi ularning jəmət bexi idi. **16** Ular Gileadka, Baxanoja wə Baxanoja təwə yeza-kəntlərgə, xundakla pütkül Xaron yaylıkığa, taki tət qetiqə makanlaxkanidi. **17** Bularning həmmisi Yəhuda padixağı Yotam wə Israil padixağı Yəroboamning səltənitining künliridə nəsəbnamilərgə pütülgənidi. **18** Rubən, Gad қəbililirining wə Manassəh yerim қəbilisining batur, қalkan-ķılıq tutalaydiqan, okya atalaydiqan həm jənggə mahir kırıq tət ming yəttə yüz atmış jənggiwar adımı bar idi. **19** Ular Həgariylar, Yəturlar, Nafixlar wə Nodablar bilən jəng kılqan. **20** Ular jəng kılqanda mədət tepip, Həgariylar wə ular bilən ittipakdaxlarning həmmisi ularning қolioqa tapxurulqan; qünki ular jəng üstidə Hudaşa nida kılqan; ular Uningoja tayanoqaqka, Huda ularning tiligini ijabət kılqan. **21** Ular yənə düxmənning qarwa-mallirini, jümlidin əllik ming

təgə, ikki yüz əllik ming koy, ikki ming exikini olja alojan wə yüz ming janni əsir alojan. **22** Bu urux Hudanıng niyitidin bolojaqka, düxməndin əlgənlər nahayiti kəp bolojan; sürgün kılinoğuzə ular xularning yerini ixojal kılıp turojan. **23** Manassəhning yerim қəbilisidikilər Baxandin Baal-hərmon, Senir, Hərmon teojoja կədər bolojan zeminda yeyilip makanlaxti. Ular zor kəpəygən. **24** Ularning jəmət baxlıkları Efər, Ixi, Əliyəl, Azriəl, Yərimiya, Hodawiya wə Yahdiyəl idi; ularning həmmisi nahayiti batur jəngqilər, məxhur mətiwərlər, xundakla hərkəysisi əz jəmətigə jəmət bexi idi. **25** Ular ata-bowilirining Hudasidin yüz ərüp, buzukluk kılıp Huda əslidə əzliri aldida yokatkan xu yərdiki taipilərning ilahlırioja əgixip kətti. **26** Xuning bilən Israilning Hudasi Asuriyə padixahı Pul (yəni Asuriyə padixahı Tilgat-Pilnəsər)ning rohını կozəjixi bilən, u ularni, yəni Rubən қəbilisidikilərni, Gad қəbilisidikilərni wə Manassəh, yerim қəbilisidikilərni Halah, Habor wə Haraçja həm Gozan dəryası boyioja sürgün kılıp elip kətti; ularning əwladlırı taki bügüngə կədər tehiqə xu yərdə makanlixip turmaqta.

6 Lawiyning oğulları Gərxon, Kohat wə Mərari. **2** Kohatning oğlu Amram, Izħar, Hebron wə Uzziəl idi. **3** Amramning pərzəntliyi Hərun, Musa wə Məryəm idi. Hərunning oğlu Nadab, Abiħu, Əliazar wə İtamar idi. **4** Əliazardin Finiħas, Finiħastin Abixua, **5** Abixuadin Bukki, Bukkidin Uzzi, **6** Uzzidin Zərahija, Zərahiyadin Merayot, **7** Merayottin Amariya, Amariyadin Ahitub, **8** Ahitubtin Zadok, Zadoktin Ahimaaz, **9** Ahimaazdin Azariya, Azariyadin Yoħanan, **10** Yoħanandin Azariya (bu

Azariya Yerusalemda Sulayman saloquzojan mukəddəs
eydə kahinlik hizmitidə bolqan), **11** Azariyadin
Amariya, Amariyadin Ahitub, **12** Ahitubtin Zadok,
Zadoktin Xallum, **13** Xallumdin Hılkıya, Hılkıyadin
Azariya, **14** Azariyadin Seraya, Serayadin Yəhəzadak
tərəldi; **15** Pərwərdigar Nebokadnəsarning wastisi
bilən Yəhədadikilər bilən Yerusalemdikilərni sürgün
kilidiqan qaojda, bu Yəhəzadakmu sürgün kılınojan.
16 Lawiyning oqlı Gərxom, Kohat wə Mərari. **17**
Gərxomning oqullirining ismi Libni wə Ximəy idi. **18**
Kohatning oqulliri Amram, Izhar, Hebron wə Uzziəl
idi. **19** Mərarining oqulliri Mahlı wə Muxi idi. Bular
Lawiylaroja mənsup hərkaysı jəmətlər iqidiki aililər idi.
20 Gərxomning əvladlıri təwəndikiqə: Gərxomning oqlı
Libni, Libninin oqlı Jahat, Jahatning oqlı Zimmah, **21**
Zimmahning oqlı Yoah, Yoahning oqlı Iddo, Iddoning
oqlı Zərah, Zərahning oqlı Yiyatiray idi. **22** Gohatning
əvladlıri təwəndikiqə: Gohatning oqlı Amminadab,
Amminadabning oqlı Korah, Korahning oqlı Assir,
23 Assirning oqlı Əlkanaḥ, Əlkanaḥning oqlı Ebiasaf,
Ebiasafning oqlı Assir, **24** Assirning oqlı Tahat, Tahatning
oqlı Uriəl, Uriəlning oqlı Uzziya, Uzziyaning oqlı Xaul
idi. **25** Əlkanaḥning oqulliri Amasay wə Ahimot, **26**
Ahimotning oqlı Əlkanaḥ, Əlkanaḥning oqlı Zofay,
Zofayning oqlı Nahat, **27** Nahatning oqlı Eliab, Eliabning
oqlı Yəroḥam, Yəroḥamning oqlı Əlkanaḥ idi. **28**
Samuilning oqulliri təwəndikiqə: tunji oqlı Yoel, ikkinqi
oqlı Abiya idi. **29** Mərarining əvladlıri təwəndikiqə:
Mərarining oqlı Mahlı, Mahlinin oqlı Libni, Libninin

oɔli Ximəy, Ximəyning oɔli Uzza, **30** Uzzanining oɔli Ximiya, Ximianing oɔli Həaggiya, Həaggiyaning oɔli Asaya idi. **31** Dawut əhdə sandukjı obdan orunlaxturulqandın keyin Pərwərdigarning əyidə nəəqmıqılık ixlirioqa məs'ul boluxka təwəndiki kixilerni қoydi. **32** Ular taki Sulayman Yerusalemda Pərwərdigarning əyini yasatkanoqa kədər, «jamaət qediri»ning aldida küy eytix hizmitini etəp kəldi. Ular wəzipisini bəlgiləngən tərtipi bilən ətigənidı. **33** Təwəndikilər wəzipə ətigən adəmlər wə ularning əwlədliri: — Kohatning əwlədliri iqidə: — nəəqmıqi Həman bar idi. Həman Yoelning oɔli, Yoel Samuilning oɔli idi. **34** Samuil Əlkanaħning oɔli, Əlkanaħ Yəroħamning oɔli, Yəroħam Əliyəlning oɔli, Əliyəl Toahning oɔli, **35** Toah Zufning oɔli, Zuf Əlkanaħning oɔli, Əlkanaħ Maħatning oɔli, Maħat Amasayning oɔli, **36** Amasay Əlkanaħning oɔli, Əlkanaħ Yoelning oɔli, Yoel Azariyaning oɔli, Azariya Zəfaniyaning oɔli, **37** Zəfaniya Taħatning oɔli, Taħat Assirning oɔli, Assir Ebiasafning oɔli, Ebiasaf Korahning oɔli, **38** Korah Izħarning oɔli, Izħar Kohatning oɔli, Kohat Lawiyning oɔli, Lawiy Israilning oɔli idi. **39** [Hemanning] ong təripidə hizməttə turoqan kərindixi Asaf idi. Asaf bolsa Bərəkiyaning oɔli, Bərəkiya Ximianing oɔli, **40** Ximiya Mikailning oɔli, Mikail Baasiyaning oɔli, Baasiya Malkiyaning oɔli, **41** Malkiya Etnining oɔli, Etni Zərahning oɔli, Zərah Adayanıng oɔli, **42** Adaya Etanning oɔli, Etan Zimmahning oɔli, Zimmah Ximəyning oɔli, **43** Ximəy Jahatning oɔli, Jahat Gərxomning oɔli, Gərxom Lawiyning oɔli idi. **44** [Həman bilən Asafning] sol təripidə hizməttə turoqan kərindaxliri

Mərarining əwladliridin Etanlar idi. Etan bolsa Kixining oɔlı idı, Kixi Abdining oɔlı, Abdi Mallukning oɔlı, **45** Malluk Həxabiyaning oɔlı, Həxabiya Amaziyaning oɔlı, Amaziya Hılkiyaning oɔlı, **46** Hılkiya Amzining oɔlı, Amzi Banining oɔlı, Bani Xemərning oɔlı, **47** Xemər Mahlıning oɔlı, Mahlı Muxining oɔlı, Muxi Mərarining oɔlı, Mərari Lawiyning oɔlı idı. **48** Ularning қalojan Lawiy қerindaxliri bolsa həmmisi Hudanıng əyi, yəni ibadət qediridiki [baxka] hizmətlərni bejirixkə atalojanidi. **49** Hərun wə uning əwladliri bolsa Hudanıng hizmətkarı Musanıng tapiliojinidək kəydürmə қurbanlıq sunulidiojan қurbangahıta қurbanlıqlar sunup, huxbuygahda huxbuy yekip, mukəddəsgahdiki barlıq hizmətlərni ada kılatti, xundakla Israillar üçün kəqürüm-kafarət ixlirini kılatti. **50** Hərunning əwladliri təwəndikiqə: Hərunning oɔlı Əliazar, Əliazarnıng oɔlı Finihas, Finihasning oɔlı Abixuya, **51** Abixuyanıng oɔlı Bukki, Bukkining oɔlı Uzzi, Uzzining oɔlı Zərahıja, **52** Zərahıyanıng oɔlı Merayot, Merayotning oɔlı Amariya, Amariyanıng oɔlı Ahitub, **53** Ahitubning oɔlı Zadok, Zadokning oɔlı Ahimaaz idı. **54** Təwəndikilər Hərunning əwladlirining eż zemini iqidə makan tutup olturoqan yərliri: — Kohat jəmətining yərliri bolsa (muxu yərlər qək taxlax arkılıq ularoqa təkşim kılınqan): — **55** Yəhuda zeminidiki Həbron wə Həbronning tət ətrapidiki etizlikliri ularoqa təkşim kılınqan **56** (lekin bu xəhərning ətrapidiki otluklar wə xəhərgə karaxlık, yeza-kəntlər bolsa Yəfunnəhning oɔlı Kaləbkə berildi). **57** Hərunning əwladlirioqa «panahlıq xəhiri» Həbron berildi; buningdin baxka Libnah bilən uningoşa təwə etizliklər,

Yattir, Extemoa wə uningoja təwə etizliklər, **58** Hilən wə uningoja təwə etizliklər, Dəbir wə uningoja təwə etizliklər, **59** Axan wə uningoja təwə etizliklər, Bəyt-Xəməx wə uningoja təwə etizliklərmü təksim kılinojan; **60** Yənə Binyamin կəbilisidiki zemindin Geba wə uningoja təwə etizliklər, Alləmət wə uningoja təwə etizliklər, Anatot wə uningoja təwə etizliklər bəlüp berilgən. Ular jəmətliri boyiqə erixkən xəhər jəmiy on üq boldi. **61** Kohatning baxka əwladliriqa bolsa taxlanojan qəkkə qikkini boyiqə, Manassəh yerim կəbilisining zeminidin on xəhər bəlüp berildi. **62** Gərxomning əwladliriqa, jəmətigə karap, Issakar կəbilisi, Axir կəbilisi, Naftali կəbilisi wə Baxan yurtidiki Manassəh yerim կəbilisining zeminidin on üq xəhər bəlüp berildi. **63** Mərarining əwladliriqa, jəmətigə karap, taxlanojan qəkkə qikkini boyiqə, Rubən կəbilisi, Gad կəbilisi wə Zəbulun կəbilisidin on ikki xəhər bəlüp berildi. **64** Israillar xundak kılıp bu xəhərlərni wə ularoja təwə etizliklərning həmmisini Lawiylaroja bəlüp bərdi. **65** Ular taxlanojan qəkkə qikkini boyiqə, yənə yukarıda nami atalojan xəhərlərni Yəhuda կəbilisidin, Ximeon կəbilisidin wə Binyamin կəbilisidin elip ularqa bərdi. **66** Kohatning əwladliridin bolovan bəzi jəmətlərgə Əfraim կəbilisining zemini təwəsidiki xəhərlərdin bəlüp berilgənlrimu boldi. **67** Israillar ularoqa [yənə ikki] «panahlık xəhiri», yəni Əfraim taqlıkiqa jay laxşan Xəkəm wə uningoja təwə etizliklərni wə Gəzər wə uningoja təwə etizliklərni bərdi; **68** Yənə Yokmiyam wə uningoja təwə etizliklərni, Bəyt-Ḥoron wə uningoja təwə etizliklərni, **69** Ayjalon wə uningoja təwə etizliklərni, Gat-Rimmon wə uningoja təwə

etizliklarni ularoja bərdi. **70** [Israillar yənə] Manassəh
yerim kəbilisidin Aner wə uningoja təwə etizliklarni,
Bileam wə uningoja təwə etizliklarni Kohatning қalojan
jəmətlirigə bərdi. **71** Gərxomning əwladlırioja Manassəh
yerim kəbilisidiki jəmətlərning zeminidin Baxandiki
Golan wə Golanoja təwə etizliklar, Axtarot wə uningoja
təwə etizliklar berildi; **72** Issakar kəbilisidin Kədəx
wə uningoja təwə etizliklar, Dabirat wə uningoja təwə
etizliklar, **73** Ramot wə uningoja təwə etizliklar, Anəm
wə uningoja təwə etizliklar berildi; **74** Axir kəbilisidin
ularoja Maxal wə uningoja təwə etizliklar, Abdon wə
uningoja təwə etizliklar, **75** Hukok wə uningoja təwə
etizliklar, Rəhob wə uningoja təwə etizliklar berildi; **76**
Naftali kəbilisidin Galiliyədiki Kədəx wə uningoja təwə
etizliklar, Hammon wə uningoja təwə etizliklar, Kiriatayim
wə uningoja təwə etizliklarmu berildi. **77** Mərarining
қalojan əwladlırioja bolsa Zəbulun kəbilisidin Rimmono
wə uningoja təwə etizliklar, Tabor wə uningoja təwə
etizliklar berildi; **78** Yənə Rubən kəbilisiningkidin, Iordan
dəryasining u təripidin, Yerihoning xərkiy udulidiki,
yəni Iordan dəryasining künqikix boyidiki yərlərdin
qəldiki Bəzər wə uningoja təwə etizliklar, Yaḥzah, wə
uningoja təwə etizliklar, **79** Kədəmot wə uningoja təwə
etizliklar, Mefaat wə uningoja təwə etizliklar berildi;
80 Gad kəbilisidinmu bolsa ularoja Gileadtiki Ramot wə
uningoja təwə etizliklar, Maḥanaim wə uningoja təwə
etizliklar, **81** Həxbon wə uningoja təwə etizliklar, Yaazər
wə uningoja təwə etizliklar berildi.

7 Issakarning oqlulliri: — Tola, Puah, Yaxub wə Ximron degən tətəylən idi. **2** Tolaning oqlulliri: — Uzzi, Refaya, Yeriyəl, Yaħmay, Yibsam wə Samuildin ibarət, bularning həmmisi jəmət bexi idi. Dawutning zamanida Tolaning adəm sani nəsəbnamilərdə yigirmə ikki ming altə yüz batur jəngqi dəp hatirləngən. **3** Uzzining oqlı Izrakşıya idi, Izrakıyaning oqlulliri Mikail, Obadiya, Yoel wə Ixiya idi. Bu bəxəylənninq həmmisi jəmət bexi idi. **4** Nəsəbnamilər boyiqə ular bilən billə hesablanoqanlardın jənggiwar ottuz altə ming adəm bar idi; qünki ularning hotun, bala-qakılıri nahayiti kəp idi. **5** Bularning Issakarning barlıq jəmətliri iqidiki batur jəngqi kərindaxliri bilən koxulup, nəsəb boyiqə tizimoqa elinoqan jəmiy səksən yəttə ming adimi bar idi. **6** Binyaminning Bela, Bəkər wə Yədiyayəl degən üq oqlı bar idi. **7** Belanıg Ezbon, Uzzi, Uzziəl, Yərimot wə Iri degən bəx oqlı bolup, həmmisi jəmət bexi idi; ularning nəsəbnamilirigə tizimoqa elinoqan jəmiy yigirmə ikki ming ottuz tət batur jəngqi bar idi. **8** Bəkərning oqlulliri Zemirah, Yoax, Əliezər, Əlyoyinay, Omri, Yərəmot, Abiya, Anatot wə Alamət idi. Bularning həmmisi Bəkərning oqlulliri bolup, **9** Jəmət baxliri idi; ularning nəsəbnamilirigə tizimoqa elinoqan jəmiy yigirmə ming ikki yüz batur jəngqi bar idi. **10** Yədiyayəlninq oqlı Bilħan idi; Bilħanning oqlulliri Yəux, Binyamin, Əhud, Kənaanah, Zetan, Tarxix wə Ahixaħar idi; **11** Bularning həmmisi Yədiyayəlninq əwladlıri, jəmət baxliri wə batur jəngqilər idi. Ularning nəsəbnamilirigə tizimlanoqanlarning jənggə qikilaydioqanlıri jəmiy on yəttə ming ikki yüz idi. **12** Xuppiylar wə Huppiylar

bolsa yənə Irning əwladliri idi; Huxiyalar Ahərning əwladliri idi. **13** Naftalining oğulları: Yahziəl, Guni, Yəzər, Xallom; bularning həmmisi Bilhahning oğulları idi. **14** Manassəhning oğulları: — Uning Suriyəlik tokılıdin Asriəl tərəlgən; uningdin yənə Gileadning atisi Makir tuqulmuşdur. **15** Makir Xuppiylar və Huppiylar arisidinmu ayal aloyan (Makirning singlisining ismi Maakah idi). Makirning yənə bir əwladining ismi Zəlofiḥad idi, Zəlofiḥadning pəkət birnəqqə kizila bolmuşdur. **16** Makirning ayali Maakah oğul tuqup, uningoşa Pərəx dəp at կoyulmuşdur; Pərəxning inisining ismi Xərəx idi; Xərəxning oğlu Ulam və Rakəm idi. **17** Ulamning oğlu Bedan idi. Bularning həmmisi Gileadning əwladlari; Gilead Makirning oğlu, Makir Manassəhning oğlu idi. **18** Gileadning singlisini Hammoləkəttin Ixhod, Abiezər və Mahaləh tuqulmuşdur. **19** Xemidaning oğulları Ahiyan, Xəkəm, Likhi və Aniam idi. **20** Əfraimning əwladlari: Uning oğlu Xutilah, Xutilahning oğlu Bərəd, Bərədnin oğlu Taḥat, Taḥatning oğlu Eliadah, Eliadahning oğlu Taḥat, **21** Taḥatning oğlu Zabad, Zabadning oğlu Xutilah idi (Ezər bilən Eliad Gatlıqların qarwa mallirini bulang-talang kılçılı qüskəndə, xu yərlik Gatlıqlar təripidin əltürülgən. **22** Ularning atisi Əfraim bu balılırı üçün heli künlərgiqə matəm tutkaqqa, uning buradərliri uningoşa təsəlli bərgili kəlgən. **23** Əfraim ayali bilən billə կayta bir yastukça bax կoyulmuşdur. Ayali hamilidər bolup, bir oğul tuqką; Əfraim uningoşa ailəm bala-կazaqşa yoluqtı dəp, Beriyah dəp isim կoyulmuşdur. **24** Uning kizi Üstün Bəyt-Horon bilən Təwən Bəyt-Horonni və Uzzən-Xəərahni bina կiloşdur). **25** Beriyahning oğlu

Refah bilən Rəxəf idi; Rəxəfninq oqlı Telah, Telahning oqlı Taḥan, **26** Taḥanning oqlı Ladan, Ladanning oqlı Ammihud, Ammihudning oqlı Əlixama, **27** Əlixamaning oqlı Nun, Nunning oqlı Yəxua idi. **28** Əfraimlarning zemini wə makanlaxkan yərliri Bəyt-Əl wə uningoja təwə yeza-kəntlər bolup, künqikix təripidə Naraan, künpetix təripidə Gəzər bilən uningoja təwə yeza-kəntlər; Xəkəm wə uningoja təwə yeza-kəntlər, taki Gaza wə uningoja təwə yeza-kəntlərgiqə sozulatti. **29** Manassəh, kəbilisining zeminoja tutaxkan yənə Bəyt-Xean wə uningoja təwə yeza-kəntlər; Taanak wə uningoja təwə yeza-kəntlər; Məgiddo wə uningoja təwə yeza-kəntlər; Dor wə uningoja təwə yeza-kəntlərmü bar idi. Israilning oqlı Yüsüpning əwladlıri mana muxu yərlərgə makanlaxkanidi. **30** Axirning oqulliri: — Yimnah, Yixwah, Yixwi wə Beriyah; ularning Serah degən singlisimu bar idi. **31** Beriyahning oqlı Həbər bilən Malkiəl bolup, Malkiəl Birzawitning atisi idi. **32** Hebərdin Yaflət, Xomər, Hotam wə ularning singlisi Xuya tərəlgən. **33** Yaflətninq oqulliri Pasak, Bimhəl wə Axwat; bular Yaflətninq oqulliri idi. **34** Xəmərning oqulliri Ahi, Rohgah, Hubbah wə Aram idi. **35** [Xəmərning] inisi Hələmning oqlı Zofah, Yimna, Xələx wə Amal idi; **36** Zofahning oqlı Suah, Hərnəfər, Xual, Beri, Imrah, **37** Bezər, Hod, Xamma, Xilxah, Itran wə Bəərah idi. **38** Yətərning oqulliri Yəfunnəh, Pispah wə Ara idi. **39** Ullaninq oqulliri Araḥ, Hanniəl wə Riziya idi. **40** Bularning həmmisi Axirning əwladlıri bolup, hər կaysisi jəmət baxliri, alamət batur jəngqilər, yolbaxqilar idi;

ularning jəmətliri boyiqə nəsəbnamigə tizimlanıqanda,
jənggə qikilaydiqanlıri jəmiy yigirmə altə ming idi.

8 Binyaminning tunji oqlı Bela, ikkinqi oqlı Axbəl,
üqinqi oqlı Aharah, **2** tətinqi oqlı Nohah, bəxinqi oqlı
Rafa idi. **3** Belaning oqulliri Addar, Gera, Abihud, **4**
Abixua, Naaman, Ahoah, **5** Gera, Xefufan wə Hūram
idi. **6** Təwəndikilər əhudning əwladlıri: — Naaman,
Ahiyah wə Gera (əslidə ular Gebalıklärning jəmət bexi
idi. Gebalıklär Manahatka kəqürüwetilgənidi. Bularni
kəqürüwətküqi bolsa Gera idi; uningdin Uzza bilən Ahihud
tərəlgən). **8** Xahəraim Huxim bilən Baara degən ikki
ayalini köywətkəndin keyin Moab diyarida oqul pərzənt
kərgən. **9** Uning Hodəx degən ayalidin Yobab, Zibiya,
Mexa, Malkam, **10** Yəuz, Xakşıya, Mirmah degən oqullar
tərəlgən; uning bu oqullirining həmmisi jəmət bexi
boğanidi. **11** Huximdinmu uningoşa Abitub, Əlpaal degən
oqullar tərəlgən. **12** Əlpaalning oqulliri Ebər, Mixam
wə Xeməd (Xeməd Ono bilən Lod degən ikki xəhərni wə
ularoşa təwə yeza-kəntlərni bina kılqan), **13** Beriyah wə
Xema idi. U ikkisi Ayjalondikilər iqidə jəmət baxliri bolup,
Gat ahalisini қoqliwətkənidi. **14** Ahiyo, Xaxak, Yərəmot,
15 Zəbadiya, Arad, Edər, **16** Mikail, Ixpah wə Yoha bolsa
Beriyahning oqulliri idi. **17** Zəbadiya, Məxullam, Hızkı,
Hebər, **18** Ixmeray, Yezliya wə Yobablarning həmmisi
Əlpaalning oqulliri idi. **19** Yakim, Zikri, Zabdi, **20** Əliyənay,
Ziltay, Əliyəl, **21** Adaya, Beraya wə Ximratlar Ximəyning
oqulliri idi. **22** Ixpan, Ebər, Əliyəl, **23** Abdon, Zikri,
Hanan, **24** Hənaniya, Elam, Antotiya, **25** Efdeah wə
Pənuəllər Xaxakıning oqulliri idi. **26** Xamxiray, Xehariya,

Ataliya, **27** Yaarexiya, Əliya wə Zikrilar Yerohamning oqulliri idi. **28** Yukirikilarning həmmisi nəsəbnamilərdə hatiriləngən jəmət bexi idi; bular həmmisi metiwərlər bolup, Yerusalem oqası makanlaxşanıdi. **29** Gibeonning atisi Jəiyəl Gibeonoqası makanlaxşanıdi; uning ayalining ismi Maakah idi. **30** Uning tunji oqlı Abdon, қalqan oqulliri Zur, Kix, Baal, Nadab, **31** Gedor, Ahiyo, Zekər wə Miklot idi; **32** Miklottin Ximeya tərəlgən. Bularmu qerindaxlıri bilən Yerusalemda қoxna olturuxattı. **33** Nərdin Kix tərəlgən; Kixtin Saul tərəlgən; Sauldin Yonatan, Malkixua, Abinadab wə Ex-Baal tərəlgən. **34** Merib-Baal Yonatanning oqlı idi; Mikah Merib-Baaldin tərəlgən. **35** Mikahning oqulliri Piton, Mələk, Tariya wə Ahaz idi. **36** Ahazdin Yəhoaddah tərəlgən; Yəhoaddahdin Aləmət, Azmawət wə Zimri tərəlgən; Zimridin Moza tərəlgən; **37** Mozadin Binea tərəlgən; Bineaning oqlı Rafa, Rafanıng oqlı Eliasah, Eliasahning oqlı Azəl idi. **38** Azəlning altə oqlı bar idi, ularning ismi Azrikam, Bokeru, Ixmail, Xeariya, Obadiya wə Hənan idi; bularning həmmisi Azəlning oqulliri idi. **39** Azəlning inisi Yexəkning tunji oqlining ismi Ulam, ikkinqi oqlining ismi Yeux, üçinqi oqlining ismi Əlifələt idi. **40** Ulamning oqullirining həmmisi batur jəngqi, okyaqi idi; ularning oqulliri wə nəwriliri nahayiti kəp bolup, jəmiy bir yüz əllik idi. Yukirikilarning həmmisi Binyamin əwladlıridin idi.

9 Pütkül Israillar nəsəb boyiqə tizimoqası elinənənidi. Mana, ular «İsrail padixaħlirining hatırısı» degən kitabçası pütülgəndür. **2** Yəhudalar bolsa asiylik ķılqanlığının Babiloqə sürgün ķilinoqan. Həmmidin awwal kəytip kelip

ez zemini wə ez xəhərlirigə makanlaxşanlar bolsa bir kisim Israillar, kahinlar, Lawiylar wə ibadəthana hizmətkarlıri idi. **3** Yerusalemə makanlaxşanlar bolsa Yəhuda kəbilisi, Binyamin kəbilisi, Əfraim kəbilisi wə Manassəh kəbilisidin bir kisimliri idi. **4** Ularning iqidə Yəhudanıng oqlı Pərəzning əwladlıridin Utay bar idi; Utay Ammihudning oqlı, Ammihud Omrining oqlı, Omri Imrining oqlı, Imri Banining oqlı idi. **5** Xilohning əwladlıri iqidə uning tunji oqlı Asaya wə uning oqulları bar idi. **6** Zərahıning əwladlıridin Yəuel wə ularning uruk-tuqşanlıri bolup jəmiy altə yüz toşan adəm bar idi. **7** Binyaminning əwladlıri iqidə Həssinuahning əwrisi, Hədawiyaning nəwrisi, Məxullamning oqlı Sallu bar idi; **8** yənə Yərohamning oqlı Yibniya, Mikrining nəwrisi, Uzzining oqlı Elah, wə Ibiniyaning əwrisi, Reuəlning nəwrisi, Xəfatiyaning oqlı Məxullam **9** həmdə ularning uruk-tuqşanlıri bar idi; ular nəsəbnamisi boyiqə tizimlənoğanda jəmiy tokkuz yüz əllik altə adəm idi. Yukarıda tiləqə elinoğanlar ez jəmətigə jəmət bexi idi. **10** Kahinlar iqidə Yədaya, Yəhoyarib, Yaqın wə **11** Azariya bar idi. Azariya Hudanıng əyini baxkuroquqi bolup, Hılkiyaning oqlı, Hılkiya Məxullamning oqlı, Məxullam Zadokning oqlı, Zadok Merayotning oqlı, Merayot Ahitubning oqlı idi. **12** Yənə Malkiyaning əwrisi, Paxhurnıng nəwrisi, Yərohamning oqlı Adaya həmdə Adiyəlnıng oqlı Maasay bar idi; Adiyəl Yahzərahıning oqlı, Yahzərah Məxullamning oqlı, Məxullam Məxillemıtning oqlı, Məxillemıt Immərning oqlı idi. **13** Ularning əkerindaxlıri həmmisi jəmət baxlırı bolup, jəmiy bir ming

yəttə yüz atmış adəm idi; uların həmmisi Hudanıng əyidiki hizmətlərni ələkçikləşdirən iqtidarlıq kixilər idi. **14** Lawiy əbilisidin Mərarining əwladlırı iqidə Həxabiyaning əwrisi, Azrikamning nəwrisi, Həxxubning oğlı Xemaya bar idi; **15** Yənə Bakbakkar, Hərəx, Galal wə Asafning əwrisi, Zikrining nəwrisi, Mikaning oğlı Mattaniya; **16** yənə Yədutunning əwrisi, Galalning nəwrisi, Xemayanıng oğlı Obadiya həmdə Əlkanaḥning nəwrisi, Asanıng oğlı Bərəkiya bar idi; buların həmmisi Nitofatlıqların yeza-kəntlirigə makanlaşkanıdı. **17** Dərwaziwənlər Xallum, Akkub, Talmon, Ahiman wə uların kərindaxlırı idi; Xallum uların bexi idi. **18** Ular təki həzirəqiqə xərk tərəptiki «padixaḥning dərwazisi»da [dərwaziwənlik] kılıp kəlməktə; ular ilgiri Lawiyların qedirgahında dərwaziwənlik kılınanıdı. **19** Korəning əwrisi, Ebiasafning nəwrisi, Korahıning oğlı Xallum həmdə uning atisining jəmətidiki kərindaxlırı bolqan Korahıylar [Hudanıng əyining] hizmitini baxkurattı, qedirning ixiklirini bakətti; uların ata-bowlırı əslidə Pərwərdigarning qedirgahını baxkuruxka կoyulmuş, [ibadət] qedirining ixikini bağışlıdı. **20** Ilgiri Əliazarning oğlı Finihas uların yolbaxqısı bolqan; Pərwərdigar uning bilən billə bolqan. **21** Məxələmiyanıng oğlı Zəkəriya bolsa jamaət qedirining dərwaziwəni bolqanıdı. **22** Dərwaziwənlikkə tallanmış bu kixilər jəmiy ikki yüz on ikki kixi idi; ular əz yeza-kəntliridə, nəsəbliri boyiqə tizimlənmiş (əslidə Dawut wə aldin kərgüqi Samuil ularını amanət kılınlmış wəzipilirigə bəkitkənidi). **23** Ular wə uların əwladlırı Pərwərdigarning əyi, yəni mukəddəs

qedirning ixik-dərwazilirini bekixka bekitilgənidi). **24**
Xərkiy, oğərbiy, ximaliy wə jənubiy ixik-dərwazilirida
dərwaziwənlər bekitilgənidi. **25** Ularning yeza-kəntlərdə
olturuxluq əkerindaxliri bolsa hər yəttə kündə nəwət
boyiqə kelip ular bilən birgə hizməttə bolatti. **26** Tət
dərwaziwən begi Lawiylardın idi; ular oja tapxurulojını
Pərwərdigarning əyidiki ambar-həzinilərni bekix idi.
27 Bekix məs'uliyiti ularning üstidə bolqaqka, ular
keqidə Pərwərdigarning əyining ətrapidiki orunlirida
turattı həmdə hər küni ətigəndə ixik-dərwazilarnı eqixka
məs'ul idi. **28** Ulardin bir kismi [ibadəthana] hizmitidə
ixlilikdöjan əswab-üskünilərgə məs'ul idi; ular sanap
əpqikip, sanap əpkirip koyattı. **29** Ularning yənə bir kismi
tapxurulojını boyiqə қaqa-kuqilar wə muqəddəs jaydiki
barlıq əswab-üskünilər, xundakla ak un, xarab, zəytun
meyi, məstiki wə huxbuy buyumlar oja məs'ul idi. **30**
Kahinlarning oğullar idin bəzilər huxbuy buyumlardın ətir
yasaytti. **31** Lawiylardın Mattitiyah, yəni Korahiylardın
Xallumning tunji oqlining wəzipisi կazan nenı etixka
məs'ul idi. **32** Ularning əkerindaxliri, Kohatning əwlədləri
iqidə «təkdim nan» oja məs'ul bolup, hər xabat küni
tizidilənənənanlarnı təyyarlaytti. **33** Lawiyarning jəmət
baxliri bolovan nəqmiqilər ibadəthanidiki əylərdə turup,
baxka hizmətlərni kılmay, keqə-kündüz əz ixliri bilənla
bolatti. **34** Yukiridiki kixilərning həmmisi Lawıylar iqidiki
yolbaxqilar bolup, həmmisi əz nəsəbi boyiqə jəmət
bexi idi; bularning həmmisi Yerusalemda turatti. **35**
Gibeonning atisi Jəiyəl Gibeon oja makan laxşanidi. Uning
ayalining ismi Maakah idi. **36** Uning tunji oqlı Abdon,

keletal oqulliri Zur, Kix, Baal, Nər, Nadab, **37** Gedor, Ahiyo, Zəkəriya wə Miklot idi. **38** Miklottin Ximeyam tərəlgən. Bularmu əzlirining kerindaxlirining yenida Yerusalemda қoxna olturuxattı. **39** Nərdin Kix tərəlgən, Kixtin Saul tərəlgən, Sauldin Yonatan, Malkixuya, Abinadab wə Ex-Baal tərəlgən. **40** Merib-Baal Yonatanning oqlı idi; Merib-Baaldin Mikah tərəlgən. **41** Mikahning oqulliri Piton, Mələk, Tahriya wə Ahaz idi. **42** Ahazdin Yarah tərəldi; Yarahdin Aləmət, Azmawət wə Zimri tərəlgən. Zimridin Moza tərəlgən; **43** Mozadin Binea tərəlgən; Bineaning oqli Refaya, Refayaning oqli Eliasah, Eliasahning oqli Azəl idi. **44** Azəlning altə oqli bar idi, ularning ismi Azrikam, Bokeru, Ixmail, Xeariya, Obadiya wə Hənan idi; bularning həmmisi Azəlning oqulliri.

10 Filistiyler Israillaroqa hujum қiliwidi, Israillar Filistiylerning aldidin қaqtı, ular Gilboa teoında kırıp yokitildi. **2** Filistiyler Saul bilən uning oqullirini tap besip қoçlıdı; ular ahiri Saulning oqulliridin Yonatan, Abinadab, malki-xualarnı urup əltürdü. **3** Saulqa karxi jəng intayın xiddətlik boldı; okyaqlar Saulqa yetixip okya etip uni yarilandurdu. **4** Andin Saul yaraq kətürgüqisigə: Қılıqingni suqurup meni sanjip əltürüwətkin; bolmisa bu hətnisizlər kelip meni sanjip, meni horlukka қoyuxi mumkin, dedi. Lekin yaraq kətürgüqisi intayın körküp ketip, unimidi. Xuning bilən Saul қılıqni elip üstigə əzini taxlidi. **5** Yaraq kətürgüqisi Saulning əlginini kərüp, umu ohxaxla əzini қılıqning üstigə taxlap uning bilən təng əldi. **6** Xuning bilən Saul, üq oqlı həm pütün ailisidikilər xu kündə bıraklaş əldi. **7** Əmdi wadida

turojan Israillar əskərlirining қаққанlığını wə Saul bilən oqullirining əlginini kərginidə, ular xəhərlirini taxlap қaqtı, Filistiy'lər kelip u jaylarda orunlaxtı. **8** Əmdi xundak boldiki, ətisi Filistiy'lər əltürülgənlərning kiyim-keqəklirini salduruwalılı kəlgəndə Gilboa teşیدə Saul bilən oqullirining əlük yatkanlığını kərdi-də, **9** kiyimlirini saldurup, kallisini wə sawut-yaraqlırını elip kətti həmdə bularni Filistiy'lərning zeminining həmmə yərlirigə apirip, eż butlirioqa wə həlkə hux həwər yətküzdi. **10** Ular Saulning sawut-yaraqlırını ularning buthanisida koyup, kallisini Dagon buthanisioqa esip koydi. **11** Əmdi Yabəx-Gileadda olturoquqlar Filistiy'lərning Sauloqa barlık kılqanlırını anglioqanda **12** ularning iqidiki həmmə baturlar atlinip, Saul bilən oqullirining jəsətlirini elip, ularni Yabəxkə kəyturup kelip, Yabəxtiki dub dərihining tüwigə dəpnə қıldı wə yəttə kün roza tutti. **13** Xuning bilən Saul Pərwərdigarоja kılqan wapasızlığı üçün əldi; u Pərwərdigarning səz-kalamioqa kirməy wə hətta Pərwərdigardin yol sorimay, bəlki palqi jinkəxning yenioqa berip uningdin yol sorioqanidi. Xunga Pərwərdigar uni əltürüp, padixahlığını Yəssəning oqlı Dawutka etküzüp bərdi.

11 U qəşdə barlık Israil jamaiti Həbrənoqa kelip Dawutning əkəsi yioqilixip: «Kərisila, biz əzlirining ət-səngəkliridurmız! **2** Burun Saul bizning üstimizdə səltənət kılqandimu Israil həlkigə jənggə qikip-kirixkə yolbaxqi bolğan əzliri idila. Əzlirining Hudaliri bolğan Pərwərdigarmu əzlirigə: — Sən Mening həlkim Israilning padığısı bolup ularni bakışən wə Israilning əmiri bolisən,

degənidi» — dedi. **3** Xuning bilən Israil aksakallirining həmmisi Həbronqa kelip padixah Dawutning kexioja kelixti; Dawut Həbronda Pərwərdigarning aldida ular bilən bir əhdə tüzüxti. Andin ular Pərwərdigarning Samuilning wastisi bilən eytkini boyiqə, Dawutni Məsih, kılıp, Israilni idarə kılıxka padixah kılıp tiklidi. **4** Dawut bilən barlıq Israil həlkə Yerusalemqa kəldi (Yerusalem xu qəođda «Yəbus» dəp atilatti, zemindiki aħalə boləjan Yəbusiyalar xu yərdə turattı). **5** Yəbus aħalisi Dawutka: «Sən bu yərgə həqqaqan kirəlməysən!» dedi. Birak Dawut Zion degən қorəjanni aldi (xu yər «Dawutning xəhiri» dəpmu atılıdu). **6** Dawut: «Kim aldi bilən Yəbusiyalarqa hujum kılsa, xu kixi yolbboxqi wə sərdar bolidu» dedi. Zəruiyaning oqlı Yoab aldi bilən atlinip qikip, yolbboxqi boldi. **7** Dawut қorəjanda turattı, xunga kixilər u қorəjanni «Dawut xəhiri» dəp ataxti. **8** Dawut xəhərni Millodin baxlap tət ətrapidiki sepiliojqə yengiwaxtin yasatti; xəhərning қalojan kışmini Yoab yasatti. **9** Dawut kündin küngə կudrataptı, qünki samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar uning bilən billə idi. **10** Təwəndikilər Dawutning palwanlıri iqidə yolbboxilar idi; ular Pərwərdigarning Israiləja eytən səzi boyiqə pütkül Israil bilən birləşip, Dawutning padixahlığını mustəhkəm kılıp, birlikdə uni padixah, kılıxka küqidi. **11** Təwəndikilər Dawutning palwanlırinin tizimliki boyiqə hatırıləngəndur: — Həkmoniylardın boləjan Yaxobiam yolbboxilar iqidə bexi idi; u nəyzisini pikiritip bir ketimdila üq yüz adəmni əltürgən. **12** Uningdin қalsala Ahohiy Dodoning oqlı Əliazar bolup, u «üq palwan»ning biri idi; **13** Ilgiri Filistiyılər Pas-

Dammimda jəng kiliçka yiojılıqanda, u Dawut bilən u yərdə idi. U yərdə arpa əsüp kətkən bir etizlik bolup, həlk Filistylərning aldidin bədər қaqqanidi; **14** ular bolsa etizlikning otturisida turuwelip, həm etizlikni қooqdiojan, həm Filistylərni tarmar kılajan; Pərwərdigar ənə xu yol bilən ularni oqayət zor oqəlibigə erixtürgən. **15** Ottuz yolbaqxi iqidin [yənə] üqəylən Koram taxlıqtiki Adullamning oqarioja qüxüp Dawutning yenioja kəldi. Filistylərning қoxuni bolsa «Rəfayim jilojisi»da bargah, қurojanidi. **16** Bu qoşda Dawut қorojanda, Filistylərning қarawulgahı Bəyt-Ləhəmdə idi. **17** Dawut ussap: «Ah, birsti manga Bəyt-Ləhəmning dərwazisining yenidiki կuduktur su əkilip bərgən bolsa yahxi bolattıl!» dewidi, **18** bu üq palwan Filistylərning ləxkərgahıdin bəsüp ətüp, Bəyt-Ləhəmning dərwazisining yenidiki կuduktur su tartti wə Dawutka elip kəldi; lekin u uningdin iqbili unimidi, bəlki suni Pərwərdigar oja atap tekiüp: **19** «Hidayim bu ixni məndin neri қilsun! Mən həyatining həwptə қelixioja қarimiojan bu kixilərning kənnini iqsəm қandak bolidu? Qünki buni ular həyatining həwptə қelixioja қarimay elip kəlgən!» dedi. Xunga Dawut bu suni iqbili unimidi. Bu üq palwan қilojan ixlar dəl xular idi. **20** Yoabning inisi Abixay üqining bexi idi; u üq yüz adəm bilən қarxilixip nəyzisini pikiritip ularni əltürdi. Xuning bilən u bu «üq palwan» iqidə nami qikqanidi. **21** U muxu «üq palwan» iqidə həmmidin bək hərmətkə sazawər bolajan bolsimu, lekin yənilə awwalki üqəyləngə yətməyitti. **22** Yəhoyadaning oqları Binaya Kabzəeldin bolup, bir batur palwan idi; u kəp қaltıs ixlarnı kılajan. U Moabiy Ariəlning ikki oqlını

əltürgən. Yənə kar yaqşan bir künü azgalşa qüxtüp, bir xirni əltürgənidi. **23** U yənə kolida bapkarning okidək bir nəyzisi bar, boyining egizliki bəx gəz kelidişan bir Misirlikni kətl əldi; u bir həsa bilən uningoşa hujum kılıp, uning nəyzisini əldin tartiwelip eż nəyzisi bilən əltürdi. **24** Yəhəyadaning oqlı Binaya mana bu ixlarnı kılışan. Xuning bilən üq palwan iqidə nam qıkaroşanidi. **25** Mana, u həlikə ottuz palwandinmu bəkrək xəhrət kazanışan bolsimu, lekin aldinkı üq palwanı şətməyti. Dawut uni əzinin pasiban begi kılıp təyinligən. **26** Koxundiki palwanlar bolsa: — Yoabning inisi Asahəl, Bəyt-Ləhəmlik Dodoning oqlı Əlhənan, **27** Hərərlük Xammot, Pilonluk Hələz, **28** Təkoalik İkkəxning oqlı Ira, Anatoluk Abiezər, **29** Huxatlıq Sibbəkay, Ahoğluk Ilay, **30** Nitofatlıq Mağaray, Nitofatlıq Baanaħning oqlı Hələb, **31** Binyamin əwlədliridin Gibeahlıq Ribayning oqlı Ittay, Piratonluk Binaya, **32** Gaax wadiliridin kəlgən Huray, Arbatlıq Abiyəl, **33** Baharumluq Azmawət, Xalbonluk Elyahba, **34** Gizonluk Haxəmning oqlulları, Hərarlıq Xagining oqlı Yonatan, **35** Hərarlıq Sakarning oqlı Ahiyam, Urning oqlı Elifal, **36** Məkəratlıq Həfər, Pilonluk Ahiyah, **37** Karmallik Həzro, Əzbayning oqlı Naaray, **38** Natanning inisi Yoel, Həgrining oqlı Mibhar, **39** Ammonluk Zələk, Zəruiyaning oqlı Yoabning yaraq kətürgüçisi boləşan Bəərotluk Naharay, **40** Itrilik Ira, Itrilik Garəb, **41** Hittiy Uriya, Ahlayning oqlı Zabad, **42** Rubən kəbilisidin Xizanıng oqlı, Rubənlər iqidə yolbaxqi boləşan Adina wə uningoşa əgəxkən ottuz adəm, **43** Maakahning oqlı Hənan, Mitnilik Yoxafat, **44** Axtaratlıq Uzzija, Aroərlik Hotamning oqlı Xama bilən

Jaşıyəl, **45** Ximrining oqlı Yediyayəl bilən uning inisi tizilik Yoha, **46** Maħawilik Əliyəl, Əlnaamning oqlulları Yəribay bilən Yoxawiya, Moablik Yitma, **47** Əliyəl, Obəd wə Məzobalik Yaasiyəllərdin ibarət idi.

12 Dawut kixning oqlı Saulning besimi səwəbidin Ziklagda yoxurunup yatkan qaqda munu kixilər Dawutning yenioqa kelixti (ularning həmmisi Dawutka jəng ķilixta yardım bərgən baturlardin idi; **2** okya bilən қorallanən bolup, ong қoli bilənmu, sol қoli bilənmu okya wə saloqa atalaytti; ular Saulning Binyamin կəbilisidin bolən tuqənlırı idi): **3** – ularning yolbaqqisi Ahiezər, andin қalsa Yoax bolup, ikkisi Gibeahlıq Xemaahning oqlı idi; yənə Azmawətning oqlı Yəziyəl bilən Pələtmu; yənə Bərakah bilən Anatoluk Yəhə, **4** Gibeonluq Yixmayamu bar idi. Yixmaya «ottuz palwan» iqidə batur bolup xu ottuzioqa yetəkkilik kılıqnuqi idi; yənə Yərəmiya, Yaħaziyəl, Yoħanan wə Gədəratlıq Yozabad, **5** Əluzay, Yərimot, Bialiya, Xəmariya, Harufluk Xəfatiya, **6** Korahlıklardin bolən Əlkanah, Yixiya, Azarəl, Yoezər wə Yaxobiamlar; **7** yənə Gədorluq Yəroħamning oqlı Yoeləh bilən Zəbadiya bar idi. **8** Gad կəbilisidin bəzilər qəldiki қorəjanəqə berip Dawutka bekindi. Ularning həmmisi jənggə mahir, қalkan wə nəyzə bilən қorallanən batur jəngqilər idi; ularning turki bəəyni xiroqa, qakqanlıkı bəəyni taoqdiki bəkəngə ohxaytti. **9** Ularning birinqisi Ezər, ikkinqisi Obadiya, üçinqisi Eliab, **10** tətinqisi Mixmannah, bəxinqisi Yərəmiya, **11** altınqisi Attay, yəttinqisi Əliyəl, **12** səkkizinqisi Yoħanan, tokkuzinqisi Əlzabad, **13** oninqisi Yərəmiya, on birinqisi Makbannay idi. **14** Bularning

həmmisi Gad kəbilisidin, koxun iqidə sərdarlar idi; əng kiqiki yüz ləxkərgə, əng qongi ming ləxkərgə yetəkqi idi.

15 Birinqi ayda, Iordan dəryası texip kirojaktın axşan qaoşda, dəryadin ətüp, xərkə wə oşerbə karaydiojan barlıq jılıqlardikilərni tiripirən kılıp қaqurojanlar dəl muxu adəmlər idi. **16** Binyamin kəbilisi bilən Yəhūda kəbilisidinmu kixilər қorοjanqa kelip Dawutka bekinojan.

17 Dawut qıkip ularni қarxi elip: «Əgər silər tinqlik niyitidə manga yardım berixkə kəlgən bolsanglar, silər bilən bir jan bir dil bolmən, lekin kollirimda həq naħəklik bolmiojan meni düxmənlirimə setiwətməkqi bolsanglar, ata-bowilirimning Hudasi buni nəzirigə elip həküm qıkaroqay!» — dedi. **18** Bu qaoşda Hudanıng Rohi həlikı ottuz palwanning yolbaxqisi Amasayoja qüxiwidi, u: «Ah Dawut, biz sanga bekindukmiz; Ah Yəssəning oqlı, biz sən bilən billidurmiz; Əzünggə aman-tinqlik, aman-tinqlik bolqay! Sanga yardım bərgüqilərgimu aman-tinqlik bolqay! Qünki sening Hudaying sanga mədətkardur» Xuning bilən Dawut ularni elip kəlip, «zərbidar ətrət baxlıkları» ķildi. **19** Dawut ilgiri Filistiyər bilən birlikə Sauloja қarxi uruxka atlanoğanda, Manassəh kəbilisidiki bəzilər Dawut tərəpkə etti (lekin ular [Filistiyərgə] yardım bərmidi, qünki Filistiyərning əmirliri: «Dawut əz oqisi Saul tərəpkə ətüp ketixi mumkin, undakta beximiz kətməy կalmaydu!» dəp məslihətlixip ularni կayturup kətməkqi bolqanidi). **20** Dawut Ziklagka կaytip baroqanda, Manassəh kəbilisidiki Adnah, Yozabad, Yədiyyayəl, Mikail, Yozabad, Elihu, Ziltaylor kelip uningoja қoxuldi. Bularning həmmisi Manassəh kəbilisining mingbexiliri idi. **21**

Ular Dawut karakqilaroja karxi jeng kilojanda uningoja yardəmləxti; ularning həmmisi batur palwanlar, қoxundiki yolbaxqilar idi. **22** Qünki xu künlərdə Dawutka yardəm berix üçün hər kuni adəmlər kelip қoxulup, huddi Hudaning қoxunidək zor bir қoxun bolup kətkənidi. **23** Pərwərdigarning səz-kalami əməlgə axurulup, Saulning padixahlığını Dawutka elip bərməkqi bolğan қorallanoğan jəngqilər yolbaxqılıri bilən Həbron oja, uning yenioja kəldi. Ularning sani təwəndikiqə: — **24** Yəhudalardın қalğan wə nəyzə bilən қorallanoğanlar jəmiy altə ming səkkiz yüz kixi bolup, həmmisi jənggə təyyarlanoganidi. **25** Ximeonlardın jənggə təyyarlanogan batur jəngqilər jəmiy yəttə ming bir yüz kixi, **26** Lawiylardın jəmiy tət ming altə yüz kixi; **27** Yəhoyada Hərunlarning jəmət bexi bolup, uningoja əgəxkənlər jəmiy üq ming yəttə yüz kixi idi. **28** Yənə yax bir batur jəngqi Zadok wə uning jəmətidin yigirmə ikki yolbaxqi bar idi. **29** Binyaminlardın, Saulning uruk-tuoğanlıridinmu üq ming kixi bar idi; xu qaoqka kədər bularning kəpinqisi Saul jəmətini kollap kəlməktə idi. **30** Əfraimlardın, eż jəmətliridə yüz-abroy tapkan batur əzimətlər jəmiy yigirmə ming səkkiz yüz kixi idi. **31** Manassəh yerim kəbilisi iqidə nami pütülgən, Dawutni padixah kılıp tikləxkə kəlgənlər jəmiy on səkkiz ming kixi idi. **32** Issakarlardin zaman-wəziyətni qüxinidioğan, Israilning қandak қılıxi kerəklikini bilidioğan yolbaxqilar jəmiy ikki yüz kixi idi; ularning həmmə ķerindaxliri ularning əmrigə boysunatti. **33** Zəbulunlardın jənggə təyyarlanogan, hərhil қoral-yaraoqlar bilən қorallanoğan, ala kəngüllük kilmaydioğan, Dawutning yardımigə kəlgən

jəmiy əllik ming kixi idi. **34** Naftalilardin yolbboxqi bolovan ming kixi bar idi; ularoja əgixip қolioja қалкәn wə nəyzə aloqanlar jəmiy ottuz yəttə ming kixigə yetətti. **35** Danlardin jənggə təyyarlanqan jəmiy yigirmə səkkiz ming altə yüz kixi idi. **36** Axirlardin jənggə qikip қoxun sepigə atlinixka təyyar bolovan jəmiy kırıq ming kixi idi. **37** Iordan dəryasining xərk təripidiki Rubən қəbilisi, Gad қəbilisi wə Manassəh yerim қəbilisidin қolioja hərhil қoral-yaraq elip jənggə təyyarlanqan jəmiy bir yüz yigirmə ming kixi idi. **38** Yukarıda tiloja elinəjan bu əzimətlərning hərbiy yürüxi təkxi bolup, Dawutni pütkül Israil üstigə padixah kılıp tikləx üçün bir jan bir dil bolup, Həbronəja kelixkənidi; қalojan Israillarmu bir niyət bir məksəttə Dawutni padixah kılıp tikliməkqi boluxkənidi. **39** Ular xu yerdə Dawut bilən üq kün billə yəp-iqip oqızalandı, qünki ularning ərindaxliri ularoja təyyarlap koyuxkənidi. **40** Ularning əpqürisidiki həlkələr, hətta Issakar, Zəbulun wə Naftalilarning zeminidikilər exək, təgə, kəqir wə kalilaroja artip ularoja nahayiti kəp ozukluk elip kəlgən; ular zor miqdarda un, ənjür poxkili, üzüm poxkili, xarab, zəytun meyi wə nuroqun կoy-kalilarni yətküzüp berixkənidi; pütkül Israil xad-huramlıqka qəmgənidi.

13 Dawut mingbexi, yüzbexi wə barlik yolbboxqlar bilən məslihətləxti; **2** andin pütün Israil ammisioja: «Əgər silər mağul kərsənglər, xundakla bu ixni Hudayimiz Pərwərdigardin dəp bilsənglər, biz Israilning zeminlirininq hərkəysi jaylirioja xu yerdə қalojan ərindaxlirimizoja həmdə ular bilən billə xəhərlərdə wə etizliklirdə

turuwatkan kahin həm Lawiylarqa muxu yərgə yiojılıx
toɔruluk adəm əwətəyli. **3** Biz Hudayimizning əhdə
sandukını məxəgə yətkəp keləyli; qünki Saulning künliridə
heqkaysimiz [əhdə sanduqi] aldida Hudadin yol sorap
bakmiduk» dedi. **4** Bu ixni pütün amma toɔra tapqaqqa,
həmməylən makul boluxti. **5** Xunga Dawut Misirning
Xihor dəryasidin tartip Hamat eojiziŋiqə boləjan pütkül
Israil həlkini qakırtıp kelip, Hudanıng əhdə sandukını
Kiriat-Yearimdin yətkəp kəlməkqi boldi. **6** Andin Dawut
bilən pütkül Israil Hudanıng əhdə sandukını yətkəp kelix
üqün Baalahka, yəni Yəhudaqla təwə boləjan Kiriat-
Yearimoja kəldi; ikki kerubning otturisida olturoquqi
Pərwərdigar bu əhdə sanduqi üstigə Θz namini қoyojanidi.
7 Ular Hudanıng əhdə sandukını Abinadabning əyidin
elinəjan yengi bir hərwiqə կoydi; Uzzah bilən Ahiyo
hərwini həydidi. **8** Dawut bilən barlıq Israil jamaiti
Hudanıng aldida hə dəp nəqmə-nawa կilip, qiltar, təmbur,
dap, qanglar wə kanay-sunaylar qalatti. **9** Lekin ular
Kidon haminoja kəlgəndə kalilar aldiqə müdüürəp ketip
yikilojanda Uzzah əhdə sandukını yəliwalay dəp կolini
uningəja sozdi. **10** Uzzahning əhdə sandukioja կoli
təgkənlikü üqün, Huda uningəja օqəzəplinip uni urup
əltürdi. Xuning bilən Uzzah xu yerdə Hudanıng aldida
əldi. **11** Lekin Dawut Pərwərdigarning Uzzahning tenini
bəskənlikigə aqqiklandı wə u yərni «Pərəz-Uzzah» dəp
atidi; u yər taki həzirojıqə xu nam bilən atılıp kəlməktə.
12 Xu küni Dawut Hudadin կorkup: «Mən zadi կandak կilip
Hudanıng əhdə sandukını bu yərgə yətkəp kelələymən?»
dedi. **13** Xunga Dawut əhdə sandukını əzi turuwatkan

«Dawut xəhiri»gə yetkəp kəlməy, Gatlik Obəd-Edomning
eyigə apirip қoydi. **14** Hudanıng əhdə sanduksi Obəd-
Edomning eyidə üq ay turdi; Pərwərdigar Obəd-Edomning
ailisini wə uning barlık təəllukatlırını bərikətlidi.

14 Tur padixahı Hiram Dawut bilən kərüküxkə əlqilərni,
xundakla uning üçün orda selixkə kədir yaşıqı, taxqi wə
yaşaqqılarnı əwətti. **2** Bu qəsəda Dawut Pərwərdigarning
əzini Israil üstigə həkümranlıq kılıdioğan padixah boluxką
jəzmən tikləydiqanlığını kərüp yətti; qünki Pərwərdigar
θz həlkı Israil üçün uning padixahlığını gülləndürgənidi.
3 Dawut Yerusalemda yənə birmunqə hotun aldı
həmdə yənə oşul-ķızlarnı kərdi. **4** Təwəndikilər uning
Yerusalemda kərgən pərzəntlirining isimliri: Xammuya,
Xobab, Natan, Sulayman, **5** İbhər, Əlixuya, Əlpələt, **6**
Nogah, Nəfəg, Yafiya, **7** Əlixama, Bəəliyada wə Əlifələt.
8 Dawutning məsih kılınip pütkül Israilning üstigə
padixah kılınoğanlığını anglioğan Filistiyərning həmmisi
Dawut bilən қarxilik xix pursitini izləp kəldi; Dawut
buni anglap ularqa қarxi jənggə atlandı. **9** Filistiyər
«Rəfayım jilojisi»oja bulang-talang kılıqili kirdi. **10**
Dawut Hudadin: «Mən Filistiyərlərgə қarxi jənggə qiksəm
bolamdu? Ularnı mening қolumqa tapxuramsən?» dəp
soriwidi, Pərwərdigar uningoja: «Jənggə qık, Mən ularnı
səzsiz қolungoja tapxurimən» dedi. **11** Filistiyər Baal-
Pərazimoja hujum kılıqili kəlgəndə, Dawut ularnı xu
yərdə məəqlup ķildi wə: «Huda mening қolum arkılıq
düxmənlirim üstigə huddi kəlkün yarnı elip kətkəndək
bəsüp kirdi» dedi. Xunga u yər «Baal-Pərazim» dəp
atalıqan. **12** Filistiyər əzlirining butlirini xu yərgə taxlap

қақканликтин, Dawut adəmlirigə ularnı kəydürüwetixni tapılıdi. **13** Filistiyłer yənə həlikı jilojioja bulang-talang kılɔjili kiriwidi, **14** Dawut yənə Hudadin yol soridi. Huda uningoja: «Ularnı arkısidin қooqlimay, əgip etüp, ularoja üjmilikning udulidin hujum kılɔjin. **15** Sən üjmə dərəhlirining üstidin ayaq tiwixini anglixing bilənla jənggə atlan; qunki u qaɔda Huda sening aldingda Filistiyłerning қoxunioja hujumoja qıkkən bolidu» dedi. **16** Xuning bilən Dawut Hudanıng degini boyiqə ix tutup, Filistiyłerning қoxunioja Gibeondin Gəzərgiqə қooqlap zərbə bərdi. **17** Xu səwəbtin Dawutıng xəhriti barlıq yurt-zeminlaroja pur kətti, Pərwərdigar uning қorķunqını barlıq əllərning üstigə saldı.

15 Dawut Dawut xəhiri də əzığə ey-ordilar saldurdi, həm Hudanıng əhdə sandukioja jay hazırlanı wə uningoja qedir tiktürdi. **2** U qaɔda Dawut: «Hudanıng əhdə sandukını Lawiylardin bələk kixilərning ketürüxicə bolmayıdu, qunki Pərwərdigar uni ketürüxkə wə mənggü əzinin hizmitidə boluxka xularni tallıqanidi» dedi. **3** Andın Dawut Pərwərdigarning əhdə sandukını hazırlap կoyojan yərgə yətkəx üçün pütkül Israillarnı Yerusalemoja yioğdi. **4** Dawut yənə Hərunning əwladlırını wə Lawiylarnı yioğdi: **5** Kohatıng əwladlıri jəmət bexi bolğan Uriyəl wə uning ķerindaxlıri bir yüz yigirmə kixi; **6** Mərari əwladlıridin jəmət bexi bolğan Asaya wə uning ķerindaxlıridin ikki yüz yigirmə kixi; **7** Gərxomning əwladlıridin jəmət bexi bolğan Yoel wə uning ķerindaxlıri bir yüz ottuz kixi; **8** Əlizafanning əwladlıridin jəmət bexi bolğan Xemaya wə uning ķerindaxlıri ikki yüz kixi;

9 Hebronning əwladliridin jəmət bexi bolğan Əliyəl wə uning ķerindaxliri səksən kixi; **10** Uzziyəlning əwladliridin jəmət bexi bolğan Amminadab wə uning ķerindaxliri bir yüz on ikki kixi idi. **11** Dawut kahinlardin Zadok bilən Abiyatarnı, xuningdək lawiliylardin Uriyəl, Asaya, Yoel, Xemaya, Əliyəl wə Amminadabni qakırtıp kelip ularoğa: **12** «Silər Lawiy jəmətining baxlırisilər; ezunglarnı wə silərning ķerindaxliringlarnı Israilning Hudasi Pərwərdigarning əhdə sandukını mən təyyarlap կoyqan yərgə kətürüp kelix üçün pak ķilinglar. **13** Qunki ilgiri silər xundak ķilmay, bəlgiləngən tərtip boyiqə uningdin yol sorimiqinimizdin Hudayımız Pərwərdigar bizgə zərbə bərgən» dedi. **14** Xuning bilən kahinlar bilən Lawiylar Israilning Hudasi Pərwərdigarning əhdə sandukunu kətürüp mengix üçün əzlirini pak կildi. **15** Lawiylar əmdi Musanıng Pərwərdigarning söz-kalami bilən tapilioğını boyiqə, Hudanıng əhdə sandukunu baldak bilən mürisigə elip kətürdi. **16** Dawut yənə Lawiylarning yolbboxqılırioğa əzlirinin ķerindaxliridin nəqmiqilərni təyinləxni buyrudi; ular jümlidin təmbur, qiltar, janglar ķatarlık, hərhil sazlarnı qelip awazını yukarı ketürüp xad-huramlik iqidə kūy eytixka təyinləndi. **17** Xunglaxka, Lawiylar Yoelning oqlı Hemanni wə uning jəmətidiki Bərəkiyanıng oqlı Asafni həm ularning ķerindaxliridin bolğan Mərarilardin Kuxayahning oqlı Etanni bəlgilidi. **18** Ular bilən birliktə yənə ķerindaxliridin Zəkəriya, Bin, Yaaziyəl, Xemiramot, Yəhiyəl, Unni, Eliab, Binayah, Maaseyah, Mattitiyah, Əlifələh, Mekniya həm dərwaziwən Obəd-Edom bilən Jəiyəlni ikkinqi dərijilik ətrət kilip

təxkillidi. **19** Nəəməniqı Heman, Asaf wə Etanlar mis qanglar qelip, yangrak awaz qikiratti; **20** Zəkəriya, Yaaziyəl, Xemiramot, Yəhiyəl, Unni, Eliab, Maaseyah, wə Binayalar təmbur qelip «Alamot uslubi»da təngkəx kılatti; **21** Mattitiyah, Əlifələh, Mekniya, Obəd-Edom, Jəiyəl wə Azaziyalar qiltar qelip baxlamqılık kılıp, «Xəminit uslubi»da təngkəx bolatti. **22** Lawiylarning yolbboxqisi Kənaniya muzikiqı nağayiti pixxiq bolqaqka, məhsus nəəmə-nawaqılıkkı məs'ul bolup muzika egitətti. **23** Bərəkiya bilən Əlkanah, əhdə sandukıqına məs'ul ixikbaşalar idı. **24** Xəbaniya, Yəhoxafat, Nətanəl, Amasay, Zəkəriya, Binaya wə Əliezər қatarlıq kahinlər Hudanıng əhdə sandukı aldida kanay qalatti; Obəd-Edom bilən Yəhiyəhəmu əhdə sandukıqına məs'ul ixikbaşar kılınip koyulqanıdi. **25** Xuning bilən Dawut Israil akşakallırı wə mingbəxi қatarlıqlar bilən birgə Obəd-Edomning əyidin huxallılıkqı qəmgən һalda Pərwərdigarning əhdə sandukını kətürüp qıkkılı bardi. **26** Wə xundak boldiki, [Dawutlar] Huda Pərwərdigarning əhdə sandukını kətürüp mangajan Lawiylar oqı yardəm bərgənlilikini kərüp, yəttə buğa wə yəttə կoqkar կurbanlıq kıldı. **27** Dawut wə xundakla əhdə sandukını kətüridiqan Lawiylar həmdə nəəməniqilər həm nəəmə-nawa bexi bolqan Kənaniyalarning həmmisi kanap libas kiyixkənidi; Dawut uning üstigə yənə kanap əfod kiygənidi. **28** Pütkül Israil həlkı əmdi xu tərikidə təntənə kılıp, buroq, kanay, jangjang, təmbur, qiltar қatarlıq türlük sazlar bilən yukarı awazda muzika qelip, Pərwərdigarning əhdə sandukını kətürüp kelixti. **29** Pərwərdigarning əhdə sanduki Dawut

xəhirigə yetip kəlgəndə Saulning kizi Mikal pənjirdin təwəngə қarap turatti; u Dawutning səkrəp oynap-qelip təntənə kiliwatkinini kərüp iqidə uni zanglik қildi.

16 Ular Hudaning əhdə sanduğunu kətürüp kirip Dawut uningoja hazırlap қoyojan qedirning otturisişa қoyup, andin Hudaning aldida kəydürmə қurbanlıq bilən inaqlıq қurbanlığı sundı. **2** Dawut kəydürmə қurbanlığı bilən inaqlıq қurbanlığı sunup bolqandanın keyin Pərwərdigarning namida həlkə bəht tilidi. **3** U yənə ər-ayal deməy Israillarning hər birigə birdin nan, birdin horma poxkili, birdin üzüm poxkili üləxtürüp bərdi. **4** Dawut bir ķisim Lawiylaroja Pərwərdigarning əhdə sanduqi aldida hizməttə bolux, yəni dua-tilawət okux, Israilning Hudası Pərwərdigarоja təxəkkür-rəhmət eytix wə küy-munajat okuxni buyrudi. **5** Ularning yolbaxqısı bolsa Asaf, andin Zəkəriya idi; baxkılıri bolsa Jəiyəl, Xemiramot, Yəhəniyəl, Mattitiyah, Eliab, Binaya, Obəd-Edom wə Jəiyəllər idi. Ular təmbur-qiltar qelixka қoyuldu; Asaf bolsa qanglarnı qalatti. **6** Binaya bilən Yahaziyəldin ibarət ikki kahin Hudaning əhdə sanduqi aldida hərdaim kanay qelixka қoyuldu. **7** Xu künü Dawut Asaf wə kərindaxlirini Pərwərdigarоja təxəkkür-rəhmət eytixka bəlgiləp ularoja birinqidin munu küyni tapxurdi: — **8** «Pərwərdigarоja təxəkkür ķilinglar, Uning naminı qakırıp nida ķilinglar, Uning kılqanlırını əllər arısida ayan ķilinglar! **9** Uningoja nahxilar eytip, Uni küylənglar, Uning pütkül karamət mejiziliri üstidə seçinip oylininglar. **10** Mukəddəs namidin pəhirlinip danglanglar, Pərwərdigarnı izdigüqilərning kengli xadlansun! **11** Pərwərdigarnı wə Uning kudritini

izdənglər, Uning yüz-huzurunu tohtimay izdənglər. **12**
Uning yaratkan məjizilirini, Karamət alamətlirini həm
aɔzidin qıkkən həkümlirini əstə tutunglar, **13** I uning
küli Israilning nəslə, Əzi tallıqanlıri, Yakupning oqlulları!
14 U, Pərwərdigar — Hudayımız, Uning həkümləri pütkül
yər yüzididur. **15** U Əzi tüzgən əhdini əbədiy yadınlarda
tutunglar — — Bu uning ming əwladkılıqə wədiləxkən
səzidur — **16** İbrahim bilən tüzgən əhdisi, Yəni İshakka
iqkən kəsimidur. **17** U buni Yakupkımı nizam dəp
jəzmləxtürdi, Israilə qəbəliyətini əhdə kılıp berip: — **18**
«Sanga Qanaan zeminini berimən, Uni mirasing boləjan
nesiwəng kılımən» — dedi. **19** U qəqda silər ajiz idinglər,
adımlılar az həm u yerdə musapir idinglər; **20** Bu əldin
u əlgə, bir kəbilidin yənə bir kəbiligə keqüp yürgən. **21**
Pərwərdigar hərkəndək adəmning ularını bozək kilişioja
yol koymidi, Ularnı dəp padixahlaroqimu tənbih berip: —
22 «Mən məsih kılıqanlaroja təqmə, Pəyoğəmbərlirimgə
yaman ix kılmal!» — dedi. **23** Pütün jahan, Pərwərdigarnı
küylənglər, Nijatini hər küni elan kilinglər! **24** Uning
julasını əllərdə bayan kilinglər, Uning məjizilirini barlıq
həlkələr arısida jakarlanglər. **25** Qünki Pərwərdigarımız
uluqdır, Zor həmdusanaqə layikdir; U barlıq ilahılardın
üstün, Uningdin korkux kerəktür; **26** Qünki barlıq əllərning
ilahları — butlar halas, Bırak Pərwərdigar asman-pələknii
yaratkandur. **27** Xanuxəwkət wə həywət Uning aldida,
Kudrət wə huxluq Uning jayididur. **28** Pərwərdigaroja
təəllükini bərgəysilər, i əl-kəbililər, Pərwərdigaroja xan-
xərəp wə kudrətni bərgəysilər! **29** Pərwərdigarning
namioqa layik boləjan xan-xəhrətni Uningqəjə bərgəysilər;

Sowşa-salam elip Uning aldioşa kiringlar, Pərwərdigarşa
pak-mukəddəslikning güzəllikidə səjdə қilinglar; **30**
Pütkül yər-yüzi, Uning aldida titrənglər! Dunya məzmut
ķilinoğan, u təwrənməs əsla. **31** Asmanlar xadlansun,
wə yər-jahān hux bolsun, Əllər arisida elan ķilinsun:
— «Pərwərdigar həküm süridi!». **32** Dengiz-okyan wə
uningoşa tolojan həmmə quşan selip jux ursun! Dalilar
həm ulardiki həmmə yayrisun! **33** U qaoşa ormandiki
pütkül dərəhlər Pərwərdigar aldida yangritip nahxa
eytidü; Qünki mana, U pütün jaħanni sorak ķilixka
kelidü! **34** Pərwərdigarşa təxəkkür eytinglar! Qünki
U meħribandur, Əbədiydur Uning meħir-muħəbbiti.
35 Wə: Bizni kutkużoġin, i nijatımızolojan Huda!
Bizni [yeningoşa] yioġiwaloġaysən, Muķəddəs namingoşa
təxəkkür ķilixka, Yayrap Seni mədhiyiləxkə, Bizni
əllərdin kutkużup qikķaysən! — dənglar! **36** Israilning
Hudasiolojan Pərwərdigarşa, Əzəldin ta əbədgıqə
təxəkkür-mədhiyə կayturulsun! Pütkül həlk «Amin!»
dedi həmdə Pərwərdigarşa həmdusana okuxti. **37**
[Dawut] xu yerdə, yəni Pərwərdigarning əhdə sanduqi
aldida hər kündiki wəzipigə muwapiķ, əhdə sanduqi
alidiki hizməttə dawamlik boluxka Asaf bilən uning
kerindaxlirini қaldurup կoydi; **38** Ularning iqidə Obəd-
Edom bilən uning kerindaxliridin atmix səkkiz kixi bar
idi; xuningdək Yədutunning oqları Obəd-Edom bilən Hosah
dərwaziwənlikkə կoyuldi. **39** Kahin Zadok bilən uning
kahin kerindaxliri Gibeon egizlikidiki Pərwərdigarning
qediri aldida, **40** Pərwərdigarning Israiloşa tapilioğan
kanun-əhkamlırıda barlıq yeziloğunu boyiqə, hərkünü

ətisi-ahximi kəydiurmə kurbanlıq kurbangahı üstidə Pərwərdigar ola atap kəydiurmə kurbanlıqlarnı sunuxka қoyuldi. **41** Ular bilən billə bolğanlar, yəni Həman, Yədutun wə қalojan tallanojanlar, xundakla barlıq ismi tizilojanlar Pərwərdigar ola təxəkkür-rəhmət eytixka қoyuldi (qünki Uning əzgərməs muhəbbiti əbədgıqidur!). **42** Həman wə Yədutun bolsa nəoymiqilikkə, jümlidin kanay, jang-jang wə barlıq mədhəiyə sazlırını qelixka məs'ul kılındı. Yədutunning oqulları dərwazişa қaraxka қoyuldi. **43** Bu ixlardin keyin barlıq həlk əz əylirigə kaytixti; Dawutmu əz əyidikilərgə bəht tiləxkə kaytti.

17 Dawut əz əyidə turuwatkan qeojida, Natan pəyojəmbərgə: «Kara, mən kədir yaqılıq idin yasalojan əydə turuwatımən, Pərwərdigarning əhdə sanduçı bolsa qedir pərdiliri astida turuwatidu» dedi. **2** Natan Dawutka: «Kenglüngdə pükkənliringgə əməl қilojin; qünki Huda sən bilən billidur» — dedi. **3** Xu küni keqidə Hudanıng səzi Natanşa kelip yətti: **4** «Sən berip կulum Dawutka mundak degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: Sən Mən üçün turalıq əy salsang bolmaydu. **5** Qünki mən Israillarnı baxlap qıkkən kündin tartıp bügüngə կədər bir əydə turup bağmiojanmən, pəkət bu qedirdin u qediroja, bir qedirgaħdin baxka birigə yətkilip yurdüm, halas. **6** Mən Israel həlkj bilən billə məyli կəyərgə barmay, heqkaqan Israilning birər һakimioja, yəni Mening həlkimni bekixni tapiliojan birərsigə: Nemixka silər Manga kədir yaqılıq idin əy selip bərməysilər? — dedimmu? **7** Əmdi sən կulum Dawutka mundak degin: — Samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar eytiduki, Mən seni əmdi yaylaklardın,

köylarning arkısidin elip, həlkim Israilning üstigə əmir bolux üçün qakırtıp qıktım. **8** Məyli kəyərgə barmioqin, Mən həman sening bilən billə boldum wə sening aldingdin barlıq düxmənliringni yokıtıp kəldim; yər yüzidiki uluqlar nam-xəhrətkə igə bolğandək seni nam-xəhrətkə sazawər ķildim. **9** Mən həlkim bolğan Israiloqa bir jayni bekitip, ularni xu yərdə tikip əstürimən; xuning bilən ular əz zeminida turidioqan, parakəndiqilikkə uqrımaydioqan bolidu. Rəzillər dəsləptidikidək wə mən həlkim Israil üstigə həkümranlık ķılıxka həkimlarnı təyinligən künlərdikidək, ularqa kaytidin zulum salmaydu. Mən barlıq düxmənliringni sanga bekindürdimən. Wə mənki Pərwərdigar sanga xuni eytip қoyayki, mən sening üçün bir əyni yasap berimən! **11** Sening künliring toxup, ata-bowiliringning yenioqa kaytqan waktingda sening nəslindin, yəni oqulliringdin birini sening ornungni basidiqan ķılımən; Mən uning padixahlığını mustəhkəm ķılımən. **12** U Manga bir əy yasaydu, Mən uning padixahlıq təhtini mənggü mustəhkəm ķılımən. **13** Mən uningə qaata bolimən, u Manga oqul bolidu; mehri-xəpkitimni seningdin awwal ətkən [idarə ķiloquqidin] juda ķiloqinimdək uningdin hərgiz juda ķilmaymən; **14** uni Mening əyümdə wə Mening padixahlıkimda mənggü turoquzimən; uning təhti mənggü məzmut bolup turoquzulidu». **15** Natan bu barlıq sezlər wə barlıq wəhiyni həqnemə қaldurmay, Dawutka eytip bərdi. **16** Xuning bilən Dawut kirip Pərwərdigarning aldida olturnup mundak dedi: «I Huda Pərwərdigar, mən zadi kim idim, mening əyüm nemə idi, Sən meni muxu

dərijigə keturgüdək? **17** Lekin i Huda Pərwərdigar, [bu mərtiwigə kətürgining] sening nəziringdə kiqikkinə bir ix hesablandı; qünki Sən mən kulungning əyining yirak kəlgüsü tooqruluk səzliding wə meni uluql mərtiwilik zat dəp kariding, i Huda Pərwərdigar! **18** Sən kəminəng üstigə qüxürgən xundak xan-xərəp tooqruluk Dawut Sanga nemə diyəlisun? Qünki Sən dərwəkə Oz kulungi Ozüng bilisən. **19** Ah Pərwərdigar, pekir կulung üçün həmdə Oz kenglüngdiki niyiting boyiqə bu barlik uluqlukni kərsitip, bu qong ixlarning həmmisini ayan қilding. **20** Ah Pərwərdigar, kulikimiz toluk angliojini boyiqə Sanga təng kəlgüdək həqkim yok; Seningdin bələk həqbır ilah yoktur. **21** Dunyada կaysi bir əl həlkinq Israeloja təng keləlisun? Ularnı Ozünggə has bardinbir həlk bolux üçün kutulduruxka barding həmdə Misirdin kutuldurup qıkkən həlkinq aldidin yat əllərni կoqlap qıkırıp, uluqlwar wə bəhəywət ixlar arkılıq Oz namingni tikliding! **22** Sən həlkinq Israelni mənggü Ozüngning həlkinq қilding; ah Pərwərdigar, Sənmu ularning Hudasi boldung. **23** Ah Pərwərdigar, əmdi pekir կulung wə uning əyi tooqruluk կilojan wədəng mənggүə əməl կilinsun; Sən degənliring boyiqə ixni ada կilojaysən! **24** Amin, wədəng əməl կilinsun, xundakla naming mənggü uluqlansun, kixilər: «Samawi կoxunning Sərdari Pərwərdigar Israelning Hudasi, həkikətən Israeloja Hudadur!» desun; wə xundak bolup, pekir կulung Dawutning əy-jəməti Sening aldingda məzmut turoquzulsun. **25** Ah Hudayim, Sən pekir կulungoja sanga əy yasaymən, degən wəhij kəltürdüng; xunga կulung Sening aldingda muxundak dua կilixka jür'ət

kıldı. **26** Ah Pərwərdigar, Sən birdinbir Hudadursən, Sən pekir қulungoja muxundak amətni berixni wədə қilding; **27** Əmdi pekir қulungning əy-jəmətigə iltipat kılıp, uning Sening aldingda mənggү turuxioja saklıołaysən. Qünki Sən, ah Pərwərdigar, [pekirning əy-jəmətiga] iltipat қilding wə xuning bilən u mənggүгə bəht-iltipatka nesip bolidu».

18 Xu ixtin keyin xundak boldiki, Dawut Filistiylərgə hujum kılıp ularni boysundurup, ularning қolidin Gatni wə uningoja təwə yeza-kəntlərni tartiwaldi. **2** U yənə Moabiylarоja hujum kıldı; Moabiylar uningoja bekiniп, olpan tələydiqan boldi. **3** Zobaһning padixaһı Hədad'ezər eз təwəsini Əfrat dəryasılqə kengəytixkə atlınip qıkkanda, Dawut taki Hamatka kədər uningoja hujum kıldı. **4** Dawut uning ming jəng hərwisini olja aldı, yəttə ming atlık ləxkirini, yigirmə ming piyadə ləxkirini əsir aldı. Dawut barlık jəng hərwilirining atlirining peyini kırkitiwetip, pəkət yüz hərwioja қoxkıdək atnila elip կaldı. **5** Dəməxktiki Suriylər Zobaһning padixaһı Hədad'ezərgə yardım berixkə kıldı; Dawut Suriylərdin yigirmə ikki ming əskərni əltürdi. **6** Dawut Suriyədiki Dəməxk rayonioja қarawul ətrətlirini turoquzuwidi, Suriylər Dawutka bekiniп, uningoja olpan tələydiqan boldi. Dawut kəyəргə [jənggə] qıqmışun, Pərwərdigar uni қooqdap turdi. **7** Dawut Hədad'ezərning hizmətkarliri ixlitidiojan altun қalğanlarning həmmisini Yerusalem oja elip kaytti. **8** U yənə Hədad'ezərgə təwə Tıbhət bilən kundin ibarət ikki xəhərdin nuroqun mis olja aldı; keyinki zamanlarda Sulayman muxu mislarni ixlitip mis kəl,

mis tüwrüklər wə baxka barlik, mis əswablarni yasatkan.

9 Hamat padixahı Tow Dawutning Zobah padixahı Hədad'ezərning pütün қoxunini məəlup kiozanlığını anglap, **10** Əz oqlı Hədoramni Dawutka salam berip, uning Hədad'ezər bilən jəng kılıp, uni məəlup kılınan əqəlibisini təbrikləxkə əwətti. Qünki Tow əslidə Hədad'ezər bilən daim uruxup turatti. Hədoram hərhil altun, kümük, mis əswab-jabduklarni sowoja kılıp əkəldi. **11** Dawut padixah bu əswab-jabduklarni hərkəysi əllərdin, jümlidin Edom, Moab, Ammonlardın, Filistilərdin wə Amaləklərdin olja alojan altun-kümüxlər bilən қoxup həmmisini Pərvərdigar oqa beoixlidi. **12** Zəruiyaning oqlı Abixay «Xor wadisi»da Edomiyardin on səkkiz ming adəmni əltürdi. **13** Dawut Edomda қarawul ətrətlirini turouzdi; Edomlarning həmmisi Dawutka bekindi. Dawut kəyərgə jənggə qıkmışın, Pərvərdigar uni қooqdap turdi. **14** Dawut padixah bolup pütün Israil üstigə həkümranlık kılıp, barlıq həlkigə adalət wə həkəkaniylik bilən muamilə kıldı. **15** Zəruiyaning oqlı Yoab қoxunoja sərdar, Aḥiludning oqlı Yəhoxafat mirza, **16** Ahitubning oqlı Zadok bilən Abiyatarning oqlı Abimələk [bax] kahin, Xawxa katip, **17** Yəhoyadaning oqlı Binaya Kərətiylər bilən Pələtiylərning yolbaxqısı idi; Dawutning oqulları uning yenidiki əməldarlar boldi.

19 Keyinki waqtılarda xundak boldiki, Ammonlarning padixahı Nahax əldi; oqlı Hanun ornioja padixah boldi. **2** Dawut: «Nahax manga iltipat kərsətkini üçün, uning oqlı Hanunoja iltipat kərsitimən» dəp, atisining pətisigə uning kenglini soraxka Hanunning yenioja əlqilərni əwətti.

Dawutning əlqiliri Ammonlarning zeminə yetip kelip, kenglini soriojili Hənun bilən kərüxməkqi boldi. **3** Lekin Ammonlarning əməldarlıri Hənunoja: «Dawutni rastla atılırinin izzət-hərmitini kılıp siligə kəngül soriojili adəm əwətiptu, dəp қaramla? Uning hizmətkarlırinin əzlirinin aldilirioja kelixi bu yərni küzitix, aqdurmıqılık kılıx, qar lax üçün əməsmidu?» — dedi. **4** Xuning bilən Hənun Dawutning hizmətkarlırını tutup, ularning sakalburutlırını qübürgüziwetip həm kiyimlirining bəldin təwinini kəstürüwetip andin ularni қoyuwətti. **5** Bəzilər kelip Dawutka əlqılerning əhwalini ukəturdi; u ularni kütüwelixkə aldioja adəm əwətti, qunki ular tolimu iza-ahənəttə қalqanidi. Xunga padixah ularoja: «Sakalburutinglar əskiqılık Yeriho xəhəridə turup andin yenip kelinglar» dedi. **6** Ammonlar əzlirinin Dawutning nəpritiqə uqrıqanlığını bildi, Hənun wə Ammonlar Aram-Naharaim, Aram-Maakah wə Zobahdin jəng hərwisi wə atlık ləxkər yallaxkə adəm əwətip ming talant kümük bərdi. **7** Ular ottuz ikki ming jəng hərwisi, xundakla Maakah padixahı bilən uning қoxunini yalliwaldı; ular Mədəbaning aldioja kelip bargah қurdi. Ammonlarmu jəng kılıx üçün hərkəysi xəhərliridin kelip jəm boluxti. **8** Dawut buni anglap Yoab bilən barlıq əskər қoxunini [ularning aldioja] qıçırdı. **9** Ammonlar qıkıp xəhər dərwazisining aldida səp tüzüp turdi; jənggə atlinip qikqan padixahlarmu dalada ayrim səp tüzüp turuxti. **10** Yoab əzinin aldi-kəynidin hujum oja uqrayı diojanlığını kərüp, pütün Israildin bir kısım sərhil adəmlərni tallap, Suriylər bilən jəng kılıxkə ularni səptə turoquzdi; **11** u қalqan

adəmlirini inisi Abixayoja tapxurdi, xuningdək ular
əzlirini Ammonlar bilən jəng kılıxka səp əkilip təyyarlıdı.
12 Yoab Abixayoja: «Əgər Suriylər manga küqlük kəlsə, sən
manga yardım bərgəysən; əmma Ammonlar sanga küqlük
kəlsə, mən berip sanga yardım berəy. **13** Jür'ətlik bolqın!
Əz həlkimiz üçün wə Hudayimizning xəhərliri üçün
baturluk kılıyli. Pərwərdigar Əzigə layik kərünginini
kılıqay! — dedi. **14** Əmdi Yoab wə uning bilən bolqan
adəmlər Suriylərgə hujum kılıqlı qıktı; Suriylər uning
aldidin əqaqtı. **15** Suriylərning əaqənlilikini kərgən
Ammonlarmu Yoabning inisi Abixayning aldidin keqip,
xəhərgə kiriwaldi. Andin Yoab Yerusalem oja əytiq kəldi.
16 Suriylər bolsa əzlirining Israillarning aldida məətlup
bolqinini kərgəndə, əlqi əwətip, [Əfrat] dəryasining
u təripidiki Suriylərni qakırtıp kəldi. Hədad'ezərning
köxonuning sərdarı bolqan Xofak ularoja yetəkqi idi. **17**
Buningdin həwər tapşan Dawut pütkül Israil həlkini yiojip
Iordan dəryasidin ətüp, Suriylərning yenioja kelip ularoja
karxi səp tüzüp turdi. Dawutning səp tüzgənlikini kərgən
Suriylər jənggə atləndi. **18** Suriylər Israillarning aldidin
əqaqtı; Dawut Suriylərdin yəttə ming jəng hərwilikni wə
ķırıq ming piyadə ləxkerni əltürdi wə yənə Suriylərning
sərdarı Xofakni əltürdi. **19** Hədad'ezərning əməldarlırı
Israil aldida yengiljinini kərgəndə, Dawut bilən sülh
kılıp uningoja bekindi; xuningdin keyin Suriylər ikkinqi
Ammoniyalaroja yardım berixni halimaydiqan boldi.

20 Xundak boldiki, yengi yilning bexida, padixahlar
jənggə atlanojan wakıtta, Yoab küqlük əsimni baxlap
kelip, Ammonlarning yərlirini wəyran kılıp, andin

Rabbahni muħasirigə aldi. U qaođda Dawut Yerusalemda turuwatatti. Yoab Rabbahqa hujum kılıp xəhərni wəyran kılıp taxlidi. **2** Dawut ularning padixahining bexidin tajni eliwidi (altunining eçirlikî bir talant qikti, uningoja yakutlar konduruloganidi), kixilər bu tajni Dawutning bexiçə kiydürüp köydi. Dawut xəhərdin yənə nuroqun jəng oqəniymətlirini elip kətti. **3** U yənə xəhərdiki həlkni elip qikip hərə, jotu wə palta bilən ixləxkə saldı; Dawut Ammonning hərkəysi xəhərliridiki həlkərnimu xundak ixlətti; andin Dawut kəpqilik bilən Yerusalemoja kaytti. **4** Xu wəkədin keyin [Israillar] Gəzərdə Filistiyər bilən sokuxti; u qaođda Huxatlıq Sibbikay Rəfayiyərdin bolоjan Sippay isimlik birini eltüriwətti, Filistiyər tiz pükti. **5** Keyinqə [Israillar] bilən Filistiyər yənə sokuxti; Yaırning oqlı Əlhənən Gatlıq Goliatning inisi Lahmini eltürdi; bu adəmning nəyzisining dəstisi bapkarning okidək tom idi. **6** Keyinki wəkitlarda Gatta yənə sokux boldi; u yərdə nahayıti bəstlik bir adəm bar idi, uning əolidimu, putidimu altidin barmak bolup, jəmiy yigirmə tət barmikj bar idi; umu Rəfayiyərdin idi. **7** Bu adəm Israillarnı tillioqili turuwidi, Dawutning akisi Ximianing oqlı Yonatan qikip uni eltüriwətti. **8** Bular Gatlıq Rafanı əwlədliri bolup, həmmisi Dawut wə uning hizmətkarlırinin əlidə əldi.

21 Xəytan Israillaroja zərbə berix üçün, Dawutni Israillarnı sanakṭin etküzüvkə ezikturdi. **2** Xunga Dawut Yoabka wə həlkning yolbaxqılırioja: «Silər Bəər-Xebadin Danoqıqə arılap Israillarnı sanakṭin etküzüp kelip mening bilən kərüxünglər, ularning sanını biləy» dedi. **3** Lekin Yoab jawabən: —«Pərwərdigar Əz həlkini hazırlı məyli

kanqilik bolsun, yüz həssə axuruwətkəy. Lekin i hojam padixahım, ularning həmmisi əzüngning hizmitingdə turuwatkanlar əməsmu? Hojam bu ixni zadi nemə dəp tələp kılıdu? Hojam Israilni nemixka gunahka muptila kılıdila?» — dedi. **4** Lekin padixahıning sözü Yoabning sözini besip qüxti; xunga Yoab qikip pütün Israil zeminini arılap Yerusalemqa kaytip kəldi. **5** Yoab sanaktın etküzülgən həlkıning sanını Dawutka məlum қıldı; pütün Israilda қolida қılıq kətürələydiqan adəmlər bir milyon bir yüz ming; Yəhūdalardin қolida қılıq kətürələydiqan adəmlər tət yüz yətmix ming bolup qıkçı. **6** Birak Lawiylar bilən Binyaminlarla sanakka kirmidi; qunki padixahıning bu buyrukı Yoabning nəziridə yirginqlik idi. **7** Huda bu ixni yaman kərgəqkə, Israillarqa zərbə bərdi. **8** Dawut Hudaqa: «Mən bu ixni kılıp qong gunah, etküzüptimən; əmdi mənki қulungning bu kəbihlikini kəqürüxingni tiləymən, qunki mən tolimu əhmiyənə ix kiptimən» — dedi. **9** Pərwərdigar Dawutning aldin kərgüqisi bolğan Gadka: **10** Sən berip Dawutka eytip: «Pərwərdigar mundaq dəyduki, Mən sanga üq bala-ķazani aldingda կoyımən; xuningdin birini talliwal, Mən xuni bexinglarqa qüxürimən» degin, — dedi. **11** Xuning bilən Gad Dawutning yenioja kelip: «Pərwərdigar mundaq dəydu: **12** «Kəni tallıqın: Ya üq yil aqarqılıqta қelixtin, ya üq ay düxmənlərning aldidin կeqip, yawliring təripidin կoqlap қiliqlinixidin wə yaki üq kün Pərwərdigarning қiliqining uruxi — yəni waba kesilining zemində tarkılıxi, Pərwərdigarning Pərixtisining Israilning pütün qebrisini harab қiliqidin birini tallıqın». Əmdi oylinip kər, bir

nemə degin; mən meni əwətküqigə nemə dəp jawap berəy?» dedi. **13** Dawut Gadka: «Mən bək կattik təngliktə կaldim; əmdi Pərwərdigarning կolioja qüxəy dəymən, qünki U tolimu xəpkətliktur. Pəkət insanlarning կolioja qüxmisəm, dəymən» dedi. **14** Xu səwəblik Pərwərdigar Israiloja waba tarkətti; Israillardin yətmix ming adəm əldi. **15** Huda Yerusalemni wəyran kılıp taxlax üçün bir Pərixtini əwətti; u wəyran կiliwatkanda, Pərwərdigar əhwalni kərüp əzi qüxürgən bu bala-կazadin puxayman kılıp կaldi-də, wəyran կılıquqi Pərixtigə: «Bəs! Əmdi կolungni tart!» dedi. U qaođda Pərwərdigarning Pərixtisi Yəbusiy Ornanning haminining yenida turatti. **16** Dawut bexini ketürüp, Pərwərdigarning Pərixtisining asman bilən yərning arilikida, կolidiki օqlaptin suçurojan kılıqini Yerusalemoja təngləp turoğanlığını kərdi. Dawut bilən akşakallarning həmmisi bəz rəhtkə oralojan həlda yərgə dum yikildi. **17** Dawut Hudaşa: «Həlkning sanini elip qikixni buyruojuqi mən əməsmu? Gunah kılıp bu rəzillik ətküzgüqi məndurmən; bu bir pada կoylar bolsa, zadi nemə կildi? Ah, Pərwərdigar Hudayim, կolung Өz həlkingga əməs, bəlki manga wə mening jəmatimə qüxkəy, wabani Өz həlkingga üstigə qüxürmigəysən!» dedi. **18** Pərwərdigarning Pərixtisi Gadka: Sən berip Dawutka eytəkin, u Yəbusiy Ornanning haminoja qikip Pərwərdigaroja bir կurbangah salsun, dewidi, **19** Dawut Gadning Pərwərdigarning namida eytəkini boyiqə xu yərgə qikti. **20** U qaođda Ornan buçday tepiwatatti; Ornan burulup Pərixtini kərüp, əzi tət oqlı bilən meküwalojanidi. **21** Dawut Ornanning yenioja kəlgəndə,

u bexini kətürüp Dawutni kərüp, hamandin qikip kəldi-də, bexini yərgə təgküdək egip Dawutka təzim kıldı. **22** Dawut Ornanıja: «Həlk iqidə taralojan wabani tosup ķelix üçün, muxu hamanni wə ətrapidiki yərni manga setip bərsəng, bu yərdə Pərwərdigar ola atap bir ķurbangah salay dəymən. Sən toluk baňa կoyup bu yeringni manga setip bərsəng» dedi. **23** — Alsila, ojojam padixahımning կandak կiləusi kəlsə xundak կiləy; կarisila, կurbanlıq կiliňka kalilarni berəy, haman tepidiojan tirlilarni otun կilip կalisila, buoňdayni ax hədiyəsigə ixlətsilə; bularning həmmisini mən ezlirigə tuttum, dedi Ornan Dawutka. **24** «Yak», — dedi Dawut Ornanıja, — «կandakla bolmisun mən toluk bahası boyiqə setiwalimən; qünki mən seningkini eliwelip Pərwərdigar ola atisam bolmaydu, bədal təliməy kəydürmə կurbanlıknı hərgiz sunmaymən». **25** Xuning bilən Dawut altə yüz xəkəl altunni əlqəp Ornanıja berip u yərni setiwaldi. **26** Dawut u yərgə Pərwərdigar ola atap bir ķurbangah saldı wə kəydürmə կurbanlıq wə inaklık կurbanlıki sunup, Pərwərdigar ola nida kıldı; Pərwərdigar uning tiligini կobul kərüp, jawabən asmandin kəydürmə կurbanlıq կurbangahıqa ot qüxürdi. **27** Pərwərdigar Pərixtisini buyruwidi, U կiliqini կaytidin օlipioqa saldı. **28** U qaoňda, Dawut Pərwərdigarning Yəbusiylardın boləşən Ornanning haminida uning tilikigə jawab bərgənlilikini kərüp, xu yərdə կurbanlıq sunuxka baxlidi. **29** U qaoňda, Musa qəldə yasatkan Pərwərdigarning qediri wə kəydürmə կurbanlıq կurbangahı Gibeonning egizlikidə idi; **30** lekin Dawut Pərwərdigarning Pərixtisining կiliqidin

қоркуп, у ўернинг алдия берип Hudadin yol soraxқа
јүр'ат қилалмайти.

22 Xunga Dawut: «Mana bu Pərwərdigar Hudanıng
өyi bolidioqan jay, mana bu Israil üçün kəydürmə
қurbanlıq sunidioqan қurbangah bolidu» — dedi. **2** Dawut
Pərwərdigarning өйини saldurux üçün Israil zeminidiki yat
əldikilərni yioqixni buyrudi həm taxlarnı oyuxka taxqılları
təyinlidi. **3** Ixik-dərwazilaroqa ixlitixkə miğ wə girə-baldak
yasax üçün nuroqun təmür təyyarlıdı; yənə nuroqun mis
təyyarlıdiki, uning eoqırılığını tarazılüp bolmayıtti; **4** u yənə
san-sanaksız kədir yaοiqi təyyarlıdı, qünki Zidonluqlar
bilən Turluklar Dawutka nuroqun kədir yaοiqi yətküzüp
bərgənidi. **5** Dawut kənglidə: «Oqlum Sulayman tehi yax,
bir yumran kəqət halas, Pərwərdigar oqa selinidioqan ey
nahayıti bəhəywət wə katta boluxi, xan-xəhriti barlıq
yurtlaroqa yeyilixi kerək; xuning bilən bu əygə ketidioqan
materiyallarnı hazırlap կoyuxum kerək» dəp oylidi.
Xunga Dawut əlüxtin ilgiri nuroqun materialı hazırlap
köydi. **6** Dawut oqlı Sulaymannı կiqkirip uningoqa
Israilning Hudasi bolqan Pərwərdigar oqa ey selixni
tapılıdi. **7** Dawut Sulaymanoqa mundak dedi: «I oqlum,
mən əslidə Pərwərdigar Hudayimning namioqa atap bir
ey selixni oylioqan, **8** lekin Pərwərdigarning manga:
«Sən nuroqun adəmning kənini təktüng, nuroqun qong
jənglərni կilding; sening Mening namimoqa atap əy
selixingoqa bolmaydu, qünki sən Mening aldimda nuroqun
adəmning kənini yərgə təktüng. **9** Kara, seningdin bir
oqlul tərülüdi; u aram-tinqlik adimi bolidu, Mən uni
hər tərəptiki düxmənliridin aram tapkuzimən; uning

ismi dərwəkə Sulayman atılıdu, u təhttiki künliridə Mən Israiloja aram-tinqlik wə asayixlik ata қilimən. **10** U Mening namimoja atap өy salidu; u Manga oojul bolidu, Mən uningoja ata bolimən; Mən uning Israil üstdikи padixahlık təhtini mənggү məzmut қilimən» degən söz-kalami manga yətti. **11** I oqlum, əmdi Pərwərdigar sening bilən billə bolqay! Xuning bilən yolung rawan bolup, Uning sening toqlruluk bərgən wədisi boyiqə Pərwərdigar Hudayingning əyini salisən. **12** Pərwərdigar sanga pəm wə əkil bərgəy wə Israilni idarə қilişka kərsətmə bərgəy, seni Pərwərdigar Hudayingning mukəddəs կanunişa əməl қılıdiqan kılqay. **13** Xu wakitta, Pərwərdigar Israillar üqün Musaşa tapxurqan bəlgilimə-həkümlərgə əməl ķılsang, yolung rawan bolidu. Қaysər, batur bol! Қorķma, hədukuşmu kətmə. **14** Kara, mən Pərwərdigarning əyi üqün japa-müxəkkətlirim arkılık yüz ming talant altun, ming ming talant kümüx wə intayin kəp, san-sanaqsız mis, təmür təyyarlidim; yənə yaqlaq wə tax təyyarlidim; buningoja yənə sən қoxsang bolidu. **15** Buningdin baxşa seningdə yənə tax kəsküqi, tamqi, yaqlaqqi həm hərhil hizmətlərni kılalaydiqan nuroqun ustilar bar; **16** altun-kümüx, mis, təmür bolsa san-sanaqsız; sən ixşa tutuxuxka ornungdin tur, Pərwərdigarım sening bilən billə bolqay!» **17** Dawut yənə Israildiki əməldarlaroja oqlı Sulaymanoja yardım berixni tapılap: **18** «Hudayinglar bolqan Pərwərdigar silər bilən billə əməsmu? Hər ətrapinglarda silərgə tinq-aramlık bərgən əməsmu? Qünki U bu zemindiki aħalini қolumoja tapxurdi; zemin Pərwərdigarning aldida wə həlkining aldida tizginləndi.

19 Əmdi silər pütün kəlbinglar, pütün jeninglar bilən
kət'iy niyətkə kelip, Hudayinglar boləjan Pərwərdigarnı
izlənglər; Pərwərdigarning əhdə sandukjini wə Hudanıng
mukəddəshanisidiki қaqa-əswablirini Uning namişa atap
selinəjan əyigə apirip koyux üçün, Pərwərdigar Hudanıng
mukəddəshanisini selixkə ornunglardın կopunglar!»
dedi.

23 Dawut ķerip künliri toxay dəp կaloqanda, oqlı
Sulaymannı Israil üstigə padixah qılıp tiklidi. **2** Dawut
Israildiki əməldarlarnı, kahınlarnı wə Lawıylarnı yioğdi. **3**
Lawıylardin ottuz yaxtin axkanlarning həmmisi sanakṭin
ətküzungüldi; tizimlanojını boyiqə, ulardin ərlər jəmiy ottuz
səkkiz ming kixi idi. **4** Dawut: «Bularning iqidə yigirmə
tət ming kixi Pərwərdigarning əyini baxkurus hizmitigə,
altə ming kixi əməldar wə sotqılıkça, **5** tət ming kixi
dərwaziwənlikkə wə yənə tət ming kixi mən yasiqjan
sazlar bilən Pərwərdigarqa həmdusana okux ixioja
köyulsun» — dedi. **6** Dawut ularni Lawiyning oqlı Gərxon,
Kohat wə Mərari jəmətliri boyiqə guruppilaroja bəldi: —
7 Gərxoniylardin Ladan bilən Ximəy bar idi; **8** Ladanning
oqlı: tunji oqlı Yəhiyəl, yənə Zitam bilən Yoeldin ibarət
üq kixi idi; **9** Ximəyning oqlidin Xelomit, Həziyəl wə
Hərandin ibarət üq kixi idi; yukirikilar Ladanning jəmət
baxlıklıları idi. **10** Ximəyning oqulları Jahat, Zina, Yəux
wə Beriyah, bu tətəylənnıng həmmisi Ximəyning oqlı
idi. **11** Jahat tunji oqul, Ziza ikkinqi oqul idi; Yəux
bilən Beriyahning əwladlırı kəp bolmioqaqça, bir [jəmət
guruppsi] dəp hesablanoqan. **12** Kohatning oqulları
Amram, Izhar, Hebron wə Uzziyəldin ibarət tət kixi

idi. **13** Amramning oqlı Ḥarun bilən Musa idi. Ḥarun bilən uning əwladliri əng mukəddəs buyumlarni paklax, Pərwərdigarning aldida mənggүə [kurbanlıklarnı] sunux, uning hizmitini қılıx, mənggү uning namidin bəht tiləp dua berixkə ayrıloqanidi. **14** Hudanıng adimi Musaqa kəlsək, uning əwladliri Lawiy қəbilisidin dəp hesablinip pütülgən. **15** Musanıng oqlı Gərxom bilən Əliezər idi. **16** Gərxomning oqulliridin Xəbuyəl qong oqlı idi. **17** Əliezərning oqlı Rəhəbiya idi; Əliezərning baxka oqlı bolmioqan, lekin Rəhəbiyanıng oqulları nahayiti kəp idi. **18** Izhərning tunji oqlı Xelomit idi. **19** Hebronning oqulları: tunji oqlı Yeriya, ikkinqi oqlı Amariya, üçinqi oqlı Yahəziyəl, tətinqi oqlı Jəkamiyam idi. **20** Uzziyəlning oqulları: tunji oqlı Mikah, ikkinqi oqlı Yixiya idi. **21** Mərarining oqlı Mahli bilən Muxi idi; Mahlining oqlı Əliazar bilən Kix idi. **22** Əliazar əlgəndə oqlı yok, kizlirlə bar idi; ularning tuqşanlıri, yəni Kixning oqulları u կızlarnı əmrigə aldi. **23** Muxining Mahli, Edər wə Yərəmot degən üqlə oqlı bar idi. **24** Yükiyikilarning həmmisi Lawiynıng əwladliri bolup, jəmətliri boyiqə, yəni jəmət baxliri boyiqə yigirmə yaxtin axşan ərkəklər royhətkə elinoqan; ular Pərwərdigarning əyidiki wəzipilərni ətəxkə ismiliri boyiqə tizimlanoqanidi. **25** Qünki Dawut: «İsrailning Hudasi Pərwərdigar Əz həlkigə aram berip, Əzi mənggү Yerusalemda makan қılıdu; **26** xuning bilən Lawiylarning mukəddəs qedirni wə uning iqidiki hərkəysi қaqa-əswablarnı ketürüp yürüxning hajiti yok» degənidir. **27** Xunga Dawutning jan üzüx aldidiki wəsiyiti boyiqə, Lawiylarning yigirmə

yaxtin yukirilirining həmmisi sanaktin ətküzungənidi.

28 Ularning wəzipisi bolsa Hərunning əwladlirining yenida turup, Pərwərdigarning əyining ixlirini ķılıx idi; ular həyala-aramlarnı baxķurux, barlıq mukəddəs buyumlarnı pakız tutux, ķıskısı, Pərwərdigarning əyining hizmət wəzipilirini bejirixkə məs'ul idi; **29** yənə «tizilojan təkdir nan», ax hədiyə unliri, petir kotorumaqlar, kazan nanlıri wə maylıq nanlaroja, xundakla hərhil əlqəx əswablirioja məs'ul idi; **30** ular yənə hərkünü ətigəndə əra turup Pərwərdigaroja təxəkkür eytip həmdusana okuytti, hərkünü kəqlikimu xundak, kılatti. **31** Yənə xabat küni, hər yengi ayda, xuningdək bekitilgən həyt-bayramlarda sunulidiojan barlıq keydürmə қurbanlıklarıja məs'ul idi. Əzlirigə қaritilojan bəlgilimə boyiqə, ular daim Pərwərdigarning aldiqə bekitilgən sani wə nəwiti bilən hizməttə turatti. **32** Ular jamaət qedirini həm mukəddəs jayni bakətti, xundakla əzlirining Pərwərdigarning əyidiki hizməttə boluwatkan ķerindaxliri, yəni Hərunning əwladlirioja қaraytti.

24 Hərun əwladlirining nəwətqilikkə bəlünüxi təwəndikiqə: Hərunning oğlu Nadab, Abihu, Əliazar wə Itamar. **2** Nadab bilən Abihu atisidin burun əlüp kətkən həm pərzənt kərmigənidi; xunga Əliazar bilən Itamar kahinlikni tutatti. **3** Dawut wə Əliazarning əwladliridin Zadok wə Itamarning əwladliridin Ahimələk ularning ķerindaxlirini guruppilaroja belüp, wəzipisi boyiqə ixka koydi; **4** Əliazarning əwladliridin jəmət bexi bolqanlar Itamarning əwladliridin jəmət bexi bolqanlardın kəp ikənlikini bilip, ularni xuningoja asasən ayrip nəwət-

guruppilaroja beldi. Əliazarning əwladliridin jəmət bexi bolqanlar on altə kixi idi, Itamarning əwladliridin jəmət bexi bolqanlar səkkiz kixi idi; **5** ular qək taxlax yoli bilən təngxəp nəwət-guruppilaroja bəlündi. Xundak қilip mukəddəshanidiki ixlaroja məs'ul bolqanlar wə Hudanıng aldidiki ixlaroja məs'ul bolqanlar həm Əliazarning əwladliridinmu həm Itamarning əwladliridinmu boldi. **6** Lawiy Nətanəlning oqlı Xemaya katip bolsa padixah, əməldarlar, kahin Zadok, Abiyatarning oqlı Ahimələk, xundakla kahinlarning wə Lawiylarning jəmət baxlıkları aldida ularning ismini pütüp կoydi. Əliazarning əwladliri iqidin bir jəmət tallandi, andin Itamarning əwladliri iqidinmu bir jəmət tallandi. **7** Birinqi qək Yəhoyaribkə, ikkinqi qək Yədayaqa, **8** üçinqi qək Həriməqa, tətinqi qək Seoriməqa, **9** bəxinqi qək Malkiyaqa, altınqi qək Miyaminoqa, **10** yəttinqi qək Həkkozəqa, səkkizinqi qək Abiyaqa, **11** tokkuzinqi qək Yəxuaqa, oninqi qək Xekaniyaqa, **12** on birinqi qək Əliyaxibkə, on ikkinqi qək Yakiməqa, **13** on üçinqi qək Həppəraqa, on tətinqi qək Yəxəbiabkə, **14** on bəxinqi qək Bilgahkə, on altınqi qək Immərgə, **15** on yəttinqi qək Həziroqa, on səkkizinqi qək Həppizərzə, **16** on tokkuzinqi qək Pitəhiyaqa, yigirminqi qək Yəhəzkəlgə, **17** yigirmə birinqi qək Yakınəqa, yigirmə ikkinqi qək Gamuləqa, **18** yigirmə üçinqi qək Delayaqa, yigirmə tətinqi qək Maaziyaqa qıktı. **19** Mana bu ularning hizmət tərtipi; bu Israilning Hudasi Pərwərdigar ularning atisi Hərunning wastisi bilən buyruqan nizam boyiqə, Pərwərdigarning əyigə kirix nəwiti idi. **20**

Lawiyning қалојан əwladliri munular: Amramning əwladliridin Xubayəl; Xubayəlning əwladliri iqidə Yəhdeya bar idi. **21** Rəhəbiyaşa kəlsək, uning oqulliri, jümlidin tunji oqlı Yixiya bar idi. **22** Izharning oqulliri iqidə Xelomot; Xelomotning oqulliri iqidə Jahat bar idi. **23** Həbronning oqulliri: tunji oqlı Yəriya, ikkinqisi Amariya, üçinqisi Yahəziyəl, tətinqisi Jəkamiyam idi. **24** Uzziyəlning oqulliri: Mikah; Mikahning oqulliridin Xamir bar idi. **25** Mikahning inisi Isxiya idi; Yisxiyaning oqulliri iqidə Zəkəriya bar idi. **26** Mərarining oqulliri: Mahlı wə Muxi; Yaaziyaning oqlı Beno idi. **27** Mərarining oqlı Yaaziyadin bołożan əwladliri Beno, Xohəm, Zakkur wə Ibri bar idi. **28** Mahlıning oqlı Əliazar idi; Əliazarning oqlı yok idi. **29** Kixkə kəlsək, uning oqulliri iqidə Yərahmiyəl bar idi. **30** Muxining oqulliri Mahlı, Edər wə Yərimot idi. Yarıqırıqlarning həmmisi Lawiyning əwladliri bolup, jəmətliri boyiqə pütülgənidi. **31** Ularmu ularning ərindaxliri Hərunning əwladlirioja ohxax, Dawut padixah, Zadok, Ahimələk wə xuningdək kahinlar wə Lawiylarning jəmət baxlıklırining aldida qək tarttı; hərkəysi jəmət baxliri wə ularning tuqşanlıridin əng kiqiklirimu ohxaxla qək tarttı.

25 Dawut bilən қoxunning sərdarlari Asaf, Həman wə Yədutunlarning oqulliriojumu wəzipə yükləp, ularni qiltar, təmbur wə jang-janglar qelip, bexarət berix hizmitigə koydi. Ulardin wəzipigə қoyulmuşlarning sani təwəndikiqə: **2** Asafning oqulliridin Zakkur, Yusüp, Nitaniya wə Axarilah bar idi; Asafning oqullirining həmmisi Asafning kərsətmisigə karaytti; Asaf padixahning

kərsətmisi boyiqə bexarət berip səzləyti. **3** Yədutunəja kəlgəndə, uning Gədaliya, Zeri, Yəxaya, Ximəy, Həxabiya wə Mattitiyah degən altə oqlı bolup, atisi Yədutunning kərsətmisigə karaytti. Yədutun Pərwərdigarəja təxəkkür eytip mədhijə okux üçün qiltar qelip bexarət berətti. **4** Həmənning bolsa, uning Bukkiya, Mattaniya, Uzziyəl, Xəbuyəl, Yərimot, Hənaniya, Hənani, Əliyata, Giddalti wə Romamti-Ezər, Yoxbikaxa, Malloti, Hətir wə Mahaziot degən oqulları bar idi. **5** Bularning həmmisi Həmənning oqulları bolup, Hudaəja bolovan mədhijisini yangritix üçün կոյulojan (Həman bolsa padixahka Hudanıng səz-kalamını yətküzidiojan aldin kərgüqi idi); Huda Həmanəja on tət oqlul, üq kiz ata kılqanidi. **6** Bularning həmmisi atilirining baxlamqılıkında bolup, Pərwərdigarning əyidə nəqəmə-nawa kılıx üçün, jangjang, təmbur wə qiltar qelip Hudanıng əyidiki wəzipisini etəytti. Asaf, Yədutun wə Həman [bu ixlarda] padixahının kərsətmisigə karaytti. **7** Ular wə ularning əkerindaxlirining səni jəmiy ikki yüz səksən səkkiz idi (ular həmmisi Pərwərdigarnı mədhijiləx nəqəmə-nawalıqında alahidə tərbiyə kərgən, küy eytixə usta idi). **8** Bular qong-kiqikigə, ustaz-xagırtılıkçıja karimay həmmisi birdək qək tartip guruppilaroja bəlüngənidir. **9** Birinqi qək Asafning oqlı Yusüpəkə, ikkinqi qək Gədaliyaçı qıktı; u, uning iniliri wə oqulları bolup jəmiy on ikki kixi idi; **10** üçinqi qək Zakkuroja qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **11** tətinqi qək Izriçə qıktı; u, uning oqulları wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **12** bəxinqi qək Nətaniyaçı qıktı; u uning oqulları wə iniliri bolup

jəmiy on ikki kixi idi; **13** altınqı qək Bukkiyaşa qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup on ikki kixi idi; **14** yəttinqı qək Yəxarilahka qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **15** səkkizinqı qək Yəxayaşa qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **16** tokkuzinqı qək Mattaniyaşa qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **17** oninqı qək Ximəygə qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **18** on birinqı qək Azarəlgə qikti; u wə uning oqulliri, iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **19** on ikkinqi qək Həsabiyaşa qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **20** on üqinqı qək Xubayəlgə qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **21** on tətinqi qək Mattitiyahka qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **22** on bəxinqi qək Yərimotka qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **23** on altınqi qək Hənaniyaşa qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **24** on yəttinqı qək Yoxbikaxaşa qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **25** on səkkizinqı qək Hənanişa qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **26** on tokkuzinqı qək Mallotioşa qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **27** yigirminqı qək Əliyataşa qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **28** yigirmə birinqı qək Hətiroşa qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **29** yigirmə ikkinqi qək Giddaltioşa qikti; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **30** yigirmə üçinqı qək Mahaziotka qikti; u, uning oqulliri

wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **31** yigirmə tətinqi qək Romamti-Ezərgə qıktı; u, uning oqulliri wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi.

26 Dərwaziwənlərning guruppinixi təwəndikidək boldi: Korah, jəmətidikilərdin Asafning əwladlırı iqidə Korəning oqlı Məxələmiya bar idi. **2** Məxələmiyaning birnəqqə oqlı bolup, tunjisi Zəkəriya, ikkinqisi Yədiyayəl, üçinqisi Zəbadiya, tətinqisi Yatniyəl, **3** bəixinqisi Elam, altinqisi Yəhəhənan, yəttinqisi Əlyoyinay idi. **4** Obəd-Edomning oqulları: tunji oqlı Xemaya, ikkinqisi Yəhəzabad, üçinqisi Yoah, tətinqisi Sakar, bəixinqisi Nətanəl, **5** altinqisi Ammiyəl, yəttinqisi Issakar, səkkizinqisi Peultay; dərwəkə Huda Obəd-Edomqa bəht-saadət ata kılınanı. **6** Uning oqlı Xemayamu birnəqqə oqlul pərzənt kərgən bolup, həmmisi ata jəməti iqidə yolbaxqı idi, qünki ular batur əzimətlər idi. **7** Xemayanıñ oqulları: Otni, Refayəl, Obəd wə Əlzabad idi. Əlzabadning iniliri Elihu bilən Səmakiyanıñ ikkisi batur idi. **8** Bularning həmmisi Obəd-Edomning əwladlırı bolup, ular wə ularning oqulları, ķerindaxlirining həmmisi [Hudanıñ] hizmitidə қolidin ix kelidiqan adəmlər idi. Obəd-Edomning əwladi jəmiy atmış ikki adəm idi. **9** Məxələmiyanıñ oqulları wə ķerindaxliri bar idi; həmmisi batur bolup, jəmiy on səkkiz adəm idi. **10** Mərəraining əwladi bolqan Hosahning birnəqqə oqlı bar idi, qong oqlı Ximri (Ximri əslidə tunji oqlul bolmisimu, atisi uni qong oqlul kılıp tikligən), **11** ikkinqi oqlı Hılkıya, üçinqisi Təbaliya, tətinqisi Zəkəriya idi. Hosahning oqulları wə ķerindaxliri jəmiy bolup on üq adəm idi. **12** Yukiriklarning həmmisi jəmət baxlırı boyiqə

dərwaziwənlərning guruppilaroja bəlünüxi idi; ularning həmmisigə ķerindaxliri bilən billə Pərwərdigarning əyidiki hizmət wəzipisi tapxurulojanidi. **13** Ular, məyli qong bolsun yaki kiqik bolsun, əz jəməti boyiqə qək tartip hərbir dərwazişa bəlgiləndi. **14** Xərkij dərwazida dərwaziwənlilik ķılıxka qək qıkkını Xələmiya boldi; andin ular uning oɔlı Zəkəriya (açılanə məslihətqi idi) üqün qək tartti; uningoşa ximaliy dərwazining dərwaziwənlilik qeki qıktı. **15** Jənubiy dərwazining qeki Obəd-Edoməqa qıktı. Uning oqulliri ambar-həzinilərgə məs'ul boldi. **16** Xuppim bilən Hosahka oğərbiy dərwazining wə xuningdək dawan yolidiki Xalləkət dərwazisining qeki qıktı; dərwaziwənlər yandixip turattı. **17** Xərkij dərwazişa hərküni altə Lawiy dərwaziwən məs'ul idi; ximaliy dərwazişa hərküni tət adəm, jənubiy dərwazişa hərküni tət adəm məs'ul idi; ambar-həzinilərning hərbirigə ikki adəm bir guruppa bolup կaraytti. **18** Oğerb tərəptiki dəhlizning aldidiki yolda tət kixi, dəhlizning əzidə ikki kixi pasibanlıq կilatti. **19** Yokusridiki kixılər dərwaziwənlərning guruppinə bolup, Korahning wə Mərarining əwladlıridin idi. **20** Ularning [baxka] Lawiy ķerindaxliridin Hudanıng əyidiki həzinilərni wə muğəddəs dəp beqixlanıqan buyumlar həzinisini baxķuruxka Ahiyah, koyuldi. **21** Gərxon jəmətidiki Ladanning əwladlıridin, Gərxoniy Ladan jəmətigə yolbaxqi bolögini: Jəhiyəli idi; **22** Jəhiyəlinin oqulları Zetam bilən uning inisi Yoel idi; ular Pərwərdigarning əyidiki həzinilərgə məs'ul idi. **23** Amram jəməti, Izħar jəməti, Hebron jəməti wə Uzziyəl jəmətidikilərmə [wəzipigə koyuldu]: **24** Musanın nəvrısı,

Gərxomning oqlı Xibuəl bax həziniqi boldi. **25** Uning əliezərdin bolğan kərindaxliri: əliezərning oqlı Rəhabiya, Rəhabiyaning oqlı Yəxaya, Yəxayaning oqlı Yoram, Yoramning oqlı Zikri, Zikrining oqlı Xelomit idi. **26** Muxu Xelomit bilən uning kərindaxliri mukəddəs dəp beqixlanqan buyumlar saklinidioqan barlıq həzinilərni baxkuratti; bu buyumlarnı əslidə Dawut padixah, jəmət baxlıqları, mingbexilar, yüzbexilar wə қoxun sərdarları beqixlioqanidi. **27** Ular jənggahlarda bulang-talang kılıp kəlgən mal-mülükərdin wə oljidin Pərwərdigarning əyini puhta kılıxka beqixlioqanidi. **28** [Bularning iqidimu] aldin kərgüqi Samuil, Kixning oqlı Saul, Nərning oqlı Abnər wə Zəruiyaning oqlı Yoablar mukəddəs dəp ayriqan nərsilər bar idi; barlıq mukəddəs dəp ayrıloqan nərsilərni Xelomit bilən uning kərindaxliri baxkuratti. **29** Izħar jəmətidin Kenaniya wə uning oqlulları [mukəddəs əyni] sirtida Israilda mənsəpdar wə sotqılar kılıp koyuldu. **30** Hebron jəmətidin Həxabiya wə uning kərindaxliri, həmmisi batur bolup, Iordan dəryasining əşərbiy təripidə Israilda mənsəp tutup, Pərwərdigarning hizmitigə wə padixahının ixlirioqa məs'ul boluxka koyulqan. Ular jəmiy birming yəttə yüz kixi idi. **31** Hebron jəməti iqidə, jəmətning nəsəbnamisi boyiqə Yəriya jəmət bexi idi. Dawutning səltənitining kırıqinqı yili [nəsəbnamilərni] təkxürük arkılık Gileadning Yaazər degən yeridə bu jəməttinmu batur əzimətlər tepildi. **32** Yəriyaning kərindaxliridin yənə jəmiy bolup ikki ming yəttə yüz kixi bar idi; ularning həmmisi batur bolup, xu jəmət baxliri idi; padixah Dawut ularni Rubən kəbilisi, Gad kəbilisi wə Manassəh yerim

ķebilisidiki Hudaşa wə padixahning hizmitigə dair barlik
ixlarni baxkuruxka қoydi.

27 Tewəndikilər Israillar iqidə padixahning hizmitidə
hərbiy kisimlarqa məs'uloloqan hərkəysi jəmət baxliri,
mingbexi, yüzbexi wə barlıq mənsəpdarlar idi. Ular
sənioqa қarap kisimlarqa bəlüngənidi. Ular hər yili
ay boyiqə nəwətlixip turatti, hər kisimda yigirmə tət
ming adəm bar idi. **2** Birinqi aydiki birinqi nəwətqi
koxunoqa Zabdiyəlning oqlı Yaxobiam məs'uloloqan,
uning axu kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **3**
U Pərəz əwlədliridin bolup, birinqi aydiki axu koxun
kismining sərdarlarını baxkurattı. **4** İkkinqi aydiki nəwətqi
koxunoqa məs'ul kixi Aḥoḥluk Doday bolup, uning
koxunining orunbasar sərdarı Miklot bar idi; bu kisimda
yigirmə tət ming adəm bar idi. **5** Üqinqi aydiki üqinqi
nəwətqi koxunning sərdarı kahin Yəhəyadanıng oqlı
Binaya idi; u uning axu koxunioqa bax bolup, uningda
yigirmə tət ming adəm bar idi. **6** Bu Binaya «ottuz
palwan»ning biri bolup, axu ottuz adəmni baxkurattı;
uning kismida yənə uning oqlı Ammizabad bar idi.
7 Tətinqi aydiki tətinqi nəwətqi koxunning sərdarı
Yoabning inisi Asaḥəl idi; uningdin keyin oqlı Zəbadiya
uning ornini bastı. Uning kismida yigirmə tət ming adəm
bar idi. **8** Bəxinqi aydiki bəxinqi nəwətqi koxunning
sərdarı Izrahlık Xamhut idi, uning kismida yigirmə tət
ming adəm bar idi. **9** Altinqi aydiki altinqi nəwətqi
koxunning sərdarı Təkoalıq İkkəxning oqlı Ira idi, uning
kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **10** Yəttinqi aydiki
yəttinqi nəwətqi koxunning sərdarı Əfraim əwlədliri

iqidiki Pilonluk Hələz bolup, uning kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **11** Səkkizinqi aydiki səkkizinqi nəwətqi koxunning sərdarı Zərah jəmətidiki Huxatlik Sibbikay bolup, uning kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **12** Tokkuzinqi aydiki tokkuzinqi nəwətqi koxunning sərdarı Binyamin қəbilisidiki Anatoluk Abiəzər bolup, uning kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **13** Oninqi aydiki oninqi nəwətqi koxunning sərdarı Zərah jəmətidiki Nitofatlik Maḥaray bolup, uning kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **14** On birinqi aydiki on birinqi nəwətqi koxunning sərdarı Əfraim қəbilisidiki Piratonluk Binaya bolup, uning kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **15** On ikkinqi aydiki on ikkinqi nəwətqi koxunning sərdarı Otniyəl jəmətidiki Nitofatlik Həlday bolup, uning kismida yigirmə tət ming adəm bar idi. **16** Israelning hərkəysini қəbililirini idarə kılıp kəlgənlər təwəndikilər: Rubəniylar üçün Zikrining oqlı Əliezər қəbilə baxlığı idi; Ximeoniylar üçün қəbilə baxlığı Maakahning oqlı Xəfatiya; **17** Lawiy қəbilisi üçün Kəmuəlning oqlı Həsabiya қəbilə baxlığı idi; Həruniylar üçün jəmət bexi Zadok; **18** Yəhuda қəbilisi üçün Dawutning akisi Elihu қəbilə baxlığı idi; Issakariylar üçün Mikailning oqlı Omri қəbilə baxlığı idi; **19** Zəbuluniylar üçün Obadiyaning oqlı Yixmaya қəbilə baxlığı idi; Naftali қəbilisi üçün Azriyəlning oqlı Yərimot қəbilə baxlığı idi; **20** Əfraimiylar üçün Azazianing oqlı Həxiya қəbilə baxlığı idi; Manassəh yerim қəbilisi üçün Pidayanıng oqlı Yoel қəbilə baxlığı idi; **21** Gileadta makanlaxşan Manassəh yerim қəbilisi üçün Zəkerjyaning oqlı İddo қəbilə baxlığı idi; Binyamin

кәbilisi üçün Abnərning oqlı Yaasiyəl kəbilə baxlıkı idi;
22 Dan kəbilisi üçün Yərohamning oqlı Azarəl kəbilə baxlıkı idi. Yukiridikilər Israil kəbililiri üçün kəbilə baxlıkı idi. **23** Dawut Israillar iqidə yigirmə yaxtin təwənlərni tizimlimöjan; qünki Pərwərdigar Israillarning sanini asmandiki yultuzdək kəp kılımən degənidi. **24** Zəruiyaning oqlı Yoab sanini elixķa kirixkən, lekin tügimigən; qünki muxu ix wəjидин [Hudanıng] oqəzipi Israillarning bexioja yaqdurulojan; xu səwəbtin Israillarning sani «Dawut padixahning yilnamiliri» degən hatirigə kirdəzülmigən.
25 Padixahning ambar-həzinilirini baxkuroquqi Adiyəlning oqlı Azmawət idи; dala, xəhər, yeza-kənt wə munarlardiki ambar-həzinilərni baxkuroquqi Uzzıyaning oqlı Yonatan idи. **26** Etiz-eriklarda terikqilik kıləquqıllarnı baxkuroquqi Kelubning oqlı Əzri idи; **27** Üzümzarlıklardıki xarab ambarlarını baxkuroquqi Xifmilik Zabdi; **28** Xəfəlah tüzlənglikidiki zəytun wə üjmə dərəhlirini baxkuroquqi Gədərlik Baal-Hənan idи; may ambarlarını baxkuroquqi Yoax; **29** Xaronda bekiliđiojan kala padilirini baxkuroquqi Xaronluk Sitray; jiloqıllardıki kala padilirini baxkuroquqi Adlayning oqlı Xafat; **30** təgilərni baxkuroquqi Ismaillardın Obil; exəklərni baxkuroquqi Mironotluk Yəhədiya; **31** koy padilirini baxkuroquqi Hagarlıq Yazız idи. Bularning həmmisi Dawut padixahning mal-mülkini baxkuroquqi əməldarlar idи. **32** Dawutning təqisi Yonatan məslihətqı bolup, danixmən həm Təwrat həttatqısı idи; Haqmonining oqlı Yəhiyəl padixahning oqullirining ustazı idи. **33** Ahitofəlmu padixahning məslihətqısı idи; Arklik Huxay padixahning

jan dosti idi. **34** Ahitofeldin keyin Binayaning oöli Yəhoyada bilən Abiyatar uning ornioja məslihətqi boldi; Yoab padixahning қoxun sərdarı idi.

28 Dawut Israildiki barlık əməldarlarnı, hərkəysi կəbilə baxlıkları, nəwətlixip padixahning hizmitini կilidiqan қoxun bexi, mingbexi, yüzbexi, padixah wə xahzadılerning barlık mal-mülük, qarwa mallırını baxkuri dioqan əməldarlarnı, xuningdək məhərəm-ojojıdarlar, palwanlar wə barlık batur jəngqilərni Yerusalemıja qakırtıp kəldi. **2** Padixah Dawut ornidin turup mundak dedi: — I buradərlirim wə həlkim, gepimgə կulaq selinglar: Kənglümədə Pərwərdigarning əhdə sanduksi üçün bir aramgah, Hudayimizning təhtipərisi bolidiqan bir əy selix arzuyum bar idi həmdə uni selixka təyyarlıkmı kərüp koyojanidim. **3** Lekin Huda manga: «Sən Mening namimoja atap əy salsaq bolmayıdu, qünki Sən jəngqi, adəm əltürüp կan tekkənsən» dedi. **4** Israilning Hudasi bolıqan Pərwərdigar atamning pütün jəmətidin meni əbədil'əbəd Israiloja padixah boluxka tallidi; qünki U Yəhudani yolbaxqi boluxka tallıqan; U Yəhuda jəməti iqidə atamning jəmətini tallıqan, atamning oqulları iqidə məndin razi bolup, meni pütün Israiloja padixah կilip tikligən; **5** mening oqullirim iqidin (Pərwərdigar dərwəkə manga kəp oqul ata կiloqan) U yənə oqlum Sulaymanni Pərwərdigarning padixahlığının təhtigə olturup, Israiloja həkümran boluxka tallidi. **6** U manga: «Sening oqlung Sulayman bolsa Mening əyüm wə höylilirimni saloquqi bolidu; qünki Mən uni Əzümgə oqul boluxka tallidim, Mənmu uningoja ata bolımən. **7** U Mening əmr-

bəlgilimilirimgə bugünküdək qıng turup riayə kılıdiojan bolsa, uning padixahlığını mənggү mustəhkəm kılımən» degənidi. **8** Xunga bugün Pərwərdigarning jamaiti pütkül Israil həlkining, xundakla Hudayimizning aldida [xuni eytimən]: — Bu yahxi yurtka igidarqılık kılıx üçün wə kəlgüsidiə baliliringlaroja mənggülük miras kılıp қaldurux üçün, silər Hudayinglar Pərwərdigarning barlık əmrlirini izdəp tutunglar. **9** — I, sən oqlum Sulayman, atangning Hudasi bolən Pərwərdigarnı bil, sap dil wə pidakarlık bilən Uning hizmitidə boləjin. Qünki Pərwərdigar jimi adəmning kənglini kəzitip turidu, barlık oy-niyətlirini pərk etidu. Sən Uni izdisəng, U Əzini sanga tapkuzidu; Uningdin tenip kətsəng, seni mənggү üzüüp taxlaydu. **10** Əmdi sən kəngül қoyojin, Pərwərdigar mukəddəshana kılıx üçün bir eyni selixka seni tallidi; batur bol, uni ada kıl!. **11** Dawut [mukəddəsgahıning] dəhlizi, hanılıri, həziniliri, balihanılıri, iqki əyliri wə kafarət təhtidiki əyining layihisining həmmisini oqlı Sulaymanoja tapxurdi; **12** [Hudanıng] Rohidin tapxuruwalıqını boyiqə u Pərwərdigarning əyining həyliliri, tət ətrapidiki kiqik əylər, mukəddəshanidiki həzinlər, mukəddəs dəp beqixlanıqan buyumlar қoyulidiojan həzinilərning layihilirini қaldurmay uningoja kərsətti. **13** Yənə kahınlar bilən Lawıylarning guruppilinixi, Pərwərdigarning əyidiki hərhil wəzipilər, xuningdək Pərwərdigarning əyigə ehtiyajlıq barlık əswablar toqrisidiki bəlgilimilərni kərsətti; **14** wə hərhil ixlaroja kerəklik altın əswablarnı yasitixka ketidiojan altın, hərhil ixlaroja kerəklik kümüx əswablarnı yasitixka ketidiojan kümüx, **15** altın

qiraɔłdanlaroja, ularoja təwə altun qiraɔłlaroja, yəni hərbir qiraɔłdan wə qiraɔłlaroja ketidiojan altun; kümüx qiraɔłdanlaroja, yəni hərbir qiraɔłdan wə xuningoja təwə qiraɔłlar üçün ketidiojan kümüxnı tapxurup bərdi. U hərbir qiraɔłdan oja ixlitix ornioja ƙarap kerəklikini bərdi; **16** nan tizidiojan altun xırələrni yasitixka, yəni hərbir xırə üçün kerəklik altun bərdi; kümüx xırələrni yasitixka kerəklik kümüx bərdi; **17** wilka-ilməklər, təhsəpiyalə wə qəgūnlərni yasaxka, altun qinilər, yəni hərhil qinini yasaxka kerəklik bolğan sap altun bərdi; kümüx qinilərni yasaxka, yəni hərbir qinə üçün kerəklik kümüx bərdi; **18** huxbuyağ yasaxka kerəklik esil altun bərdi. U yənə ƙanatlırını kerip Pərwərdigarning əhdə sandukını yepip turidiojan altun kerublar ƙaraydiojan [kafarət] təhtining nushisini tapxurup bərdi. **19** «Bularning həmmisi, Pərwərdigar Əz ƙolini üstümgə қoyojanda manga kərsətkən barlıq nusha-əndizilər bolqaqka, mən yezip қoydum» dedi Dawut. **20** Dawut yənə oqlı Sulaymanoja: «Sən batur wə jasarətlik bol, buni ada kıl; ƙorķma, alakzadimu bolup kətmə; qunki Pərwərdigar Huda, mening Hudayim sening bilən billə bolidu; taki Pərwərdigarning əyidiki keyinkı ibadət hizmiti üçün təyyarlık ixliri tügigəngə կədər U səndin həq ayrılmaydu yaki taxlapmu қoymaydu. **21** Kara, Hudanıng əyidiki barlıq hizmitini bejiridiojan kahinlar wə Lawiylarning guruppiliri təyyar turidi; sening yeningda hərhil hünərgə usta, hərbir hizmətkə təyyar turoqan hünərwənlərmə razılık bilən turidi; uning üstigə əməldarlar wə barlıq həlk sening əmrinqni kütidu» dedi.

29 Dawut pütkül jamaətkə sez қılıp mundak dedi:

— Huda θzi tallıqan oqlum Sulayman tehi yax, bir yumran kəqət, halas, bu қurulux bolsa tolimu qong; qünki bu mukəddəs orda insan üçün əməs, bəlki Pərwərdigar Huda üçün yasilidu. **2** Mən Hudayimning əyi üçün pütün küqümni qikirip, altın bilən yasilidiojanlırioja altun, kümük bilən yasilidiojanlırioja kümük, mis bilən yasilidiojanlırioja mis, təmür bilən yasilidiojanlırioja təmür, yaqaq bilən yasilidiojanlırioja yaqaq təyyarlap կոydum; yənə ak həkik, kəzlük yakut, rənglik tax wə hərhil esil taxlarni, yənə nahayiti kəp mərmərni yicəp կոydum. **3** Mən Hudayimning əyidin səyünidiojanlıkim üçün Hudayimning əyini selixka təyyarlıqan barlık nərsilərdin baxqa, əzümning təəllukatidin altın-kümüxlərni Hudayimning əyigə atidim; **4** yəni əyning tamlırını կaplax üçün Ofir altunidin üq ming talant, sap kümüxtin yəttə ming talant təkdir kıldı; **5** altundin yasilidiojanlırioja altun, kümüxtin yasilidiojanlırioja kümük wə hünərwənlərning կoli bilən hərhil yasilidiojanlırioja kerək bolqinini təkdir kıldı. Bugün yənə kimlərning Pərwərdigarəja birmə atiqusı bar?». **6** Xuning bilən Israil կəbililiridiki hərkəysi jəmət baxliri, կəbilə baxlıkliri, mingbexi, yüzbexi wə padixahning ixlirioja məs'ul bolqan oqojidarlarımı beoqıxlaxka kirixti. **7** Ular Hudanıng əyidiki ibadət hizmətləri üçün bəx ming talant altun wə on ming darik altun, on ming talant kümük, on səkkiz ming talant mis wə bir yüz ming talant təmür təkdir kıldı. **8** Yakuti barlar yakutni Pərwərdigarning əyining

həzinisigə, yəni Gərxoniy Yəhiyəlning kolioğa tapxurdi. **9**
Halayık kixilərning mundak əz ihtiyarlıkı bilən təkdir
kılıqanlıklıridin huxal bolup ketixti; qünki ular qın
kəlbidin Pərwərdigarə təkdir kılıxkanidi. Dawutmu
alamət hux boldi. **10** Xunga Dawut pütkül jamaət aldida
Pərwərdigarə təxəkkür-mədhiyə eytip mundak dedi:
— «Ah, Pərwərdigar, bowımız Israilning Hudasi, Sən
əbədil'əbədgıqə həmdusanaqla layiksən. **11** I Pərwərdigar,
uluqluk, küq-ķudrət, xan-xərəp, xanu-xəwkət wə həywət
Sanga mənsuptur; asmandiki wə yərdiki bar-yoқi
Seningkidur; i Pərwərdigar, padixahlıq Seningkidur,
həmmidin üstün bolğan idarə kılıquisən. **12** Dələt bilən
izzət Seningdinla kelidu, Sən həmmigə həkümdarsən.
Küq bilən ķudrət Sening ķolungda; hərkimni uluq
wə ķudrətlik kılıx pəkət ķolungdindur. **13** Əmdi, ah
Hudayımız, biz Sanga təxəkkür okuyüz, xan-xərəplik
namingəqə mədhiyə okuyüz! **14** Mana muxundak
əzlükümüzdin təkdir kılalaydioğan bolğan mən kim
idim, həlkim nemə idi? Qünki barlıq nərsə Səndin kelidu,
biz pəkət Əz ķolungdin kəlginidin Əzüngə kayturduk,
halas! **15** Biz Sening aldingda yakə yurtluqlar, barlıq ata-
bowilirimizəqə ohxax musapirmız, halas; yər yüzdikini
künlirimiz goya bir sayə, ümidsiz etküzülidu. **16** I
Hudayımız Pərwərdigar, biz Sening namingəqə atap ey
selixka təyyarlap yioqkan bu baylık-dunyaning həmmisi
Sening ķolungdin kəlgən, əslı Seningkidur. **17** I Hudayim,
xuni bilimənki, Sən insanning kəlbini sinap, durusluqtın
hursən bolisən; mən bolsam durus kəlbimdin bularni
ihtiyarən təkdir kildim; wə bu yərdə hazır turoğan

həlkinqningmu Sanga təkdim kılıojinini huxal-huramlik bilən kərdüm. **18** I Pərwərdigar, ata-bowilirimiz bolqan İbrahim, Ishak wə Israilning Hudasi, Oz həlkinqning kenglidiki bundaq oy-niyətni mənggü mustəhkəm kılıqaysən, kenglini Əzünggə tartkuzoqaysən! **19** Oqlum Sulaymanoja Sening əmrliring, agah-guwahlıkliring wə bəlgilimiliringni tutup, həmmmini ada kılıp, mən hazırlap қoyoqanlırimni ixlitip ordini yasaxka durus bir kəlb bərgəysən». **20** Dawut pütün jamaətkə: «Silər Hudayinglar bolqan Pərwərdigaroja təxəkkür-həmdusana okup mədhiyilənglar!» dewidi, pütün jamaət ata-bowilirining Hudasi bolqan Pərwərdigaroja təxəkkür-mədhiyə okup səjdə kıldı; ular Pərwərdigar həm padixah aldida bax urdi. **21** Ətisi ular Pərwərdigaroja atap kurbanlıqlar wə keydürmə kurbanlıqlarnı kəltürdi; xu künü ular ming buğa, ming қoqkar, ming қozini xarab hədiyəliri bilən қoxup təkdim kıldı, xundakla yənə pütün Israil üçün nuroqun kurbanlıqlarnı təkdim kıldı. **22** Ular xu künü Pərwərdigarning aldida alamət huxal bolup oqlizalandı. Ular Dawutning oqlı Sulaymanni ikkinqi kətim padixah tikləx murasimi ətküzdi; uni Pərwərdigarning aldida xah boluxka, Zadokni kahin boluxka məsih kıldı. **23** Xuningdin keyin Sulayman Pərwərdigaroja təwə təhtkə olturnup, atisi Dawutning orniqa padixah boldi wə intayin rawaj taptı; pütkül Israil həlkı uningoja itaət kıldı. **24** Barlıq əməldarlar, palwanlar wə xundakla padixah Dawutning oqlullirining həmmisi Sulaymanoja bekiniп boysundi. **25** Pərwərdigar Sulaymanni Israil həlkı aldida nahayıti uluq kıldı; U uningoja ata kılıqan xahənə həywət

xundak yukiriki, uningdin ilgiri ətkən hərkəndakı Israil padixahlırida həq bolup bakğan əməs. **26** Yəssəning oqlı Dawut pütün Israiloja xundak padixah bolğanidi. **27** Uning Israiloja həkümranlıq kılɔjan waktı jəmiy ķirik yil boldi; u Hebronda yəttə yil, Yerusalemda ottuz üç yil səltənət қıldı. **28** U uzun əmür, dələt-baylık wə izzət-hərmət kərüp, heli kəp yaxap, aləmdin etti; orniqa uning oqlı Sulayman padixah boldi. **29** Padixah Dawutning barlık ixliri, baxtin ahirioqıqə mana aldin kərgüqi Samuilning hatiriliri, Natan pəyojəmbərninq hatiriliri wə aldin kərgüqi Gadning hatiriliridə pütülgəndur. **30** Uning səltənəti, kərsətkən küq-ķuwwiti, xundakla uning, Israil wə hərkəysi dələt-məmlikətlərning bexidin etkən wəkələrmə xu hatirilərdə pütülgəndur.

Tarih-təzkirə 2

1 Dawutning oqlı Sulaymannıg həkümranlığı mustəhkəmləndi; qünki uning Hudasi Pərwərdigar uning bilən billə bolup, uni bək böyük əldi. **2** Sulayman pütkül Israillarnı, mingbexi, yüzbexi, sorakqi wə pütkül Israilning əbilə-jəmət baxlıkları bolğan əməldarlarnı qakırtıp ularoğa söz əldi. **3** Sulayman barlıq jamaət bilən birlikdə Gibeonning egizlikigə bardı; qünki u yərdə Hudanıng «jamaət qediri», yəni Pərwərdigarning kuli Musa bayawanda yasatkan qedir bar idi. **4** Hudanıng əhdə sandukını bolsa Dawut Kiriat-Yearimdin elip qıkip, ezi uningoşa təyyarlıqan yərgə əkəlgənidi; qünki u Yerusalemda əhdə sandukı üçün bir qedir tiktilərgənidi. **5** Hurnıng nəwrisi, Urıning oqlı Bəzaləl yasiqan mis əurbangahı bolsa [Gibeonda], yəni Pərwərdigarning jamaət qediri aldida idi; Sulayman jamaət bilən birlikdə berip, xu yərdə [Pərwərdigardin] tilək tilidi. **6** Sulayman jamaət qedirinən aldidiki mis əurbangahıning yenioşa, Pərwərdigarning aldioşa kelip, əurbangahıta ming malni kəydürmə ərbənlilik əldi. **7** Xu keqisi Huda Sulaymanoşa ayan bolup, uningoşa: — Sən nemini tilisəng, xuni berimən, dedi. **8** Sulayman Huda oşa: — Sən atam Dawutka zor mehîr-muhəbbət ata əliqan, meni uning ornioşa padixahı kıldı. **9** I Pərwərdigar Huda, əmdi Sən atam Dawutka bərgən wədəngni puhta orunliojsən; qünki Sən meni yərdiki topidək nuroğun həlkə həkümranlıq əliqidioşan padixahı kıldı. **10** Əmdi Sən manga bu həlkə yetəkqılık əliqədək danalıq wə bilim bərgəysən; undak bolmisa Sening munqiwala qong bu həlkinqə kim

höküm sürəlisun? — dedi. **11** Huda Sulaymanoja: — Mən seni həlkımgə padixah қılıp tiklidim. Əmdi sən muxundak niyətkə kelip, nə baylik, mal-mülük, nə izzət-hərmət wə düxmənliringning janlirini tiliməy, nə uzun əmür kərüxni tiliməy, bəlki bu həlkımgə höküm sürüxkə danalıq wə bilim tiligən ikənsən, **12** Danalıq wə bilim sanga təkdirim kılindi; wə Mən sanga baylik, mal-mülük wə izzət-hərmətmə berəy; xundak boliduki, seningdin ilgiri etkən padixahlıarning həqbırıdə undak bolmiojan, seningdin keyin bolousi padixahlardimu undak bolmaydu, dedi. **13** Bu ixtin keyin Sulayman Gibeon egizlikidiki «jamaət qediri»din Yerusalemoja қaytip kelip, Israil üstidə səltənət қıldı. **14** Sulayman jəng hərwiliri bilən atlık ləxkərlərni toplidi: — uning bir ming tət yüz jəng hərwisi, on ikki ming atlık ləxkiri bar idi; u bularnı «jəng hərwisi xəhərliri»gə həm padixahning yenida turux üçün Yerusalemoja orunlaxturdi. **15** Padixah Yerusalemdə altun-kümüxlərni taxlardək kəp, kədir dərəhlirini tüzləngliktiki üjmə dərəhliridək kəp қıldı. **16** Sulaymannıg atlırı Misirdin həm kuwədin kəltürülətti; padixahning sodigərliri kuwədin tohtitilojan bahası boyiqə setiwalatti. **17** Ular Misirdin setiwalojan hərbir hərwining bahası altə yüz kümüx tənggə, hərbir atning bahası bir yüz əllik kümüx tənggə idi; at-hərwilar yənə Hittiyların padixahlıri wə Suriyə padixahlıri ojumu ənə xu [sodigərlərning wastisi] bilən setiwelinatti.

2 Sulayman Pərwərdigarning namişa atap bir ey həm padixahlıkj üçün bir orda selix niyitigə kəldi. **2** Xuningdin keyin Sulayman yətmix ming adəmni hammallıkkə,

səksən ming adəmni taoğda tax kesixkə, üq ming altə yüz kixini nazarətqılıkkə təyinlidi. **3** Sulayman Tur padixahı Həramoğa adəm əwətip: «Əzliri atam Dawutning turaloqusi bolsun dəp orda selixioşa kendir yaqıqi yətküzüp bərgən idilioşu, mangimu xundak kılɔayla. **4** Mana, mən əmdi Pərwərdigar Hudayimning namioşa atap bir əy salmakqımən; əy uning aldida huxbuy yekix, «təkdim nanlar»ning üzülməy köyuluxi, hərküni ətə-ahxamlırıda, xabat künlliridə, yengi ayning birinqi künidə wə Pərwərdigar Hudayimiz bekitip bərgən həyt-ayəmlərdə kəydürmə kurbanlıklarning sunuluxi üçün bolidu. Bu ixlar Israil həlkigə mənggülüük bir bəlgilimə bolidu. **5** Mən salmakqi bolqan əy ajayıp həywətlik bolidu; qunki bizning Hudayimiz həmmə ilahılardın üstündür. **6** Lakin asmanlar wə asmanlarning üstidiki asmanmu Uni sioqduralmaydıqan tursa, kim Uningoşa əy salalisun? Mən kim idim, qandaqmu Uningoşa əy salduroqudək küdrətkə igə bolay? Mən pəkət Uning aldida kurbanlıklarnı kəydürgüdəkla adəmmən, halas! **7** Əmdi əzliri manga atam Dawut Yəhudada wə Yerusalemda təyyarlap köyəqan ustilar bilən billə ixləx üçün, altun-kümüxtə, mis wə təmürdə ixləxkə pixxiş, səsün, tok kızıl wə kək rənglik yip ixləxkə puhta həm nəkkaxlıknı bilidiqan bir ustamni əwətkəyla. **8** Həm manga Liwandın kendir, arqa-ķarioşay wə səndəl dərəhlirini yətküzüp bərgən bolsila; qunki əzlirining hizmətkarlırinining Liwanda yaqaqni kesixkə ustilikini bilimən; mana, manga kəpləp yaqaqqlarnı təyyarlap berix üçün mening hizmətkarlırim əzlirining hizmətkarlıri bilən billə ixlisun; qunki mən

salidiojan өй intayin həywətlik wə ajayib karamət bolidu.

10 Mana, mən əzlirining yaqqaq kesidiojan hiszmətkarlirioja yigirmə ming kor buğday, yigirmə ming kor arpa, yigirmə ming bat xarab, yigirmə ming bat zəytun meyi berimən» — dedi. **11** Turning padixahı Hüram Sulaymanoja jawabən məktup yollap: «Pərwərdigar Əz həlkini səygəqkə U əzlirini ularning üstigə padixah, kıldı» — dedi. **12** Hüram yənə: «Asman-pələk bilən yər-zeminni yaratkan Israilning Hudasi Pərwərdigarоja Həmdusana bolqay! Qünki U padixah Dawutka yorutulmuş, pəm-parasətlik, Pərwərdigar üçün bir əy, uning padixahlıki üçün bir orda salalaydiojan bir danixmən oğul bərdi. **13** Mana mən hazır əzlirigə hünerdə kamalatkə yətkən, əkil-parasət bilən yorutulmuş, Hüram-Abi degən bir adəmni əwətəy.

14 Uning anisi Dan qəbilisilik bir ayal, atisi Turluk ikən. U altın, kümük, mis, təmür, taxlar, yaqqaqqılıq ixlirioja mahır, səsün, tok, kızıl, ak wə kək rənglik yip ixləxkə puhta, hərhil nəkkəxlik ixliriojumu usta, tapxurulmuş hərkəndək layihəgə amalını կıtalaydu. Bu kixi əzlirining hünerwənliri bilən wə atılıri bolqan hojam Dawutning hünerwənliri bilən billə ixlisun. **15** Əmdi hojam tiləja aloqan buğday, arpa, may wə xarab bolsa, bularni əz hiszmətkarlirioja yətküzüp bərgəyla. **16** Biz bolsak, siligə қanqə kerək bolsa Liwanda xunqə yaqqaq kesip, sal kılıp baqlap, dengiz arkılık Yoppaşa yətküzüp berimiz; andin sili u yərdin Yerusalemоja toxup kətsilə bolidu» dedi. **17** Atisi Dawut Israil zeminida turuxluk yakə yurtluqlarnı sanaktin ətküzgəndək, Sulaymanmu ularnı sanaktin ətküzdi. Ular jəmiy bir yüz əllik üç ming altə yüz adəm

qıktı. **18** U ulardin yətmix ming kixini həmmallikka, səksən ming kixini taşda tax kesixkə wə ix қiliwatkanlar üstidin nazarət kılıp turuxka üq ming altə yüz kixini təyinlidi.

3 Sulayman Yerusalemdə Pərwərdigar atisi Dawutka ayan bolğan Moriya teoğıda, yəni Yəbusiy Ornanning haminida, Dawut təyyar kılıp қoypoğan yerdə, Pərwərdigarning əyini selix ixini baxlidi. **2** Sulaymannıg səltənitining tətinqi yili, ikkinqi ayning ikkinqi küni u қuruluxni baxlidi. **3** Sulayman saloğan Hudanıng əyining uli mundak; — uzunluksi (kədimki zamanda қollanoğan əlqəm boyiqə) atmix gəz, kənglikli yigirmə gəz idi. **4** Əyning aldidiki aywanning uzunluksi yigirmə gəz bolup, əyning kənglikiga toqra kelətti; egizlikli yigirmə gəz idi; u iqini sap altun bilən қaplatti. **5** U əyning qong zelinıg tamlırını arqa-қarioğay tahtaylıri bilən қaplatti, andın keyin sap altun қaplatti wə üstigə horma dərihining xəkli bilən zənjir nəkixlirini oydurdi. **6** U əyni alamat qiraylık kılıp tamlırını yənə esil tax-yakutlar bilən zinnətlətti. U ixlətkən altunlar pütünləy parwayım altuni idi. **7** U pütün əyni, əyning limliri, ixik bosuqə-kexəkliri, barlık tamlırı wə ixiklirini altun bilən қaplidi; u taməqə kerublarning nəkixlirini oydurdi. **8** Sulayman yənə əng mukəddəs jayni yasattı; uning uzunluksi yigirmə gəz bolup (əyning kənglikli bilən təng idi), kənglikimu yigirmə gəz idi; u uning iqini pütünləy sap altun bilən қaplatti; altun jəmiy bolup altə yüz talalnt idi. **9** Altun mikninq eçirlikj jəmiy əllik xəkəl boldi. Balihanilirining iqimu altun bilən қaplandi. **10** Əng mukəddəs jay iqidə u ikki kerubning həykilini yasap,

ularni pütünləy altun bilən қaplidi. **11** İkki kerubning қanitining uzunlukı jəmiy yigirmə gəz idi; bir kerubning bir қanitining uzunlukı bəx gəz bolup, əyning temioja tegip turatti; ikkinqi tərəptiki қanitining uzunlukimu bəx gəz bolup, ikkinqi bir kerubning қanitioja yetətti.

12 Yənə bir kerubning қanitining uzunlukimu bəx gəz bolup, umu əy temioja tegip turatti; ikkinqi bir қanitining uzunlukimu bəx gəz bolup, aldinkı bir kerubning қanitioja yetətti. **13** Bu ikki kerubning қanatlıri yeyilojan haldə bolup, uzunlukı jəmiy yigirmə gəz kelətti; ikkila kerub ərə turoquzulojan bolup, yüzliri əyning iqigə karaytti.

14 Sulayman yənə kək rənglik, səsün rənglik, tok kızıl wə ak rənglik yip tokulmıliridin wə nəpis kanaptin [əyning iqidiki] pərdisini yasatti, uning üstigə kerublarnı kəxtə kılıp tokutti. **15** Əyning aldioja yənə egizliki ottuz bəx gəz kelidiojan ikki tüwrük yasap կoydurdi; hər tüwrükning bexining egizliki bəx gəz kelətti. **16** U yənə (iqki kalamhanidikidək) marjansiman zənjir yasitip, tüwrük baxlıri üstigə ornattı; u yüz danə anar yasitip ularnı zənjirlərgə ornattı. **17** U bu ikki tüwrükni əyning aldioja, birsini ong təripidə, birsini sol təripidə turoquzdi; u ong tərəptikisini Yakın, sol tərəptikisini Boaz dəp atidi.

4 Uzunlukı yigirmə gəz, kəngqliki yigirmə gəz, egizliki on gəz kelidiojan bir mis қurbangah yasatti. **2** U mistin «dengiz» yasatti; uning xəkli dügilək bolup, u girwikidin bu girwikigiqə on gəz kelətti; egizliki bəx gəz, aylanmisi ottuz gəz idi. **3** «Dengiz»ning sırtkı asta կismi buķining xəkli bilən qəruldürüp bezəlgən bolup, buķilar hərbir gəzgə ondin, ikki կatar կilinip, mis «dengiz» bilən təng

ķuyup qikilojanidi. **4** Mis «dengiz»ni on ikki mis buķa kətürüp turatti; uning üqi ximaloja, üqi oqerbkə, üqi jənubka, üqi xərkəkə ķarap turatti. «dengiz» buķining dümbisigə yatkuzulajan bolup, buķilarning ķuyruki iqi tərəptə idi. **5** Mis dengizning ķelinlikj bir alkən bolup, qərisi qinining girwikkidək nilupər xəklidə ķilinojan, uningqa üq ming bat su patatti. **6** U yənə on «yuyux desi» yasitip, bəxini mis dengizning ong təripigə, bəxini sol təripigə կoyqozdi; kəydürmə kurbanlıqlarşa ixlitidiojan buyum-əswablirining həmmisi xu daslarda yuyulatti; «dengiz» bolsa kahinlarning yuyunuxi üçün ixitilətti. **7** U yənə bəlgiləngən xəkildə on altun qiraqdan yasitip mukəddəs jayning iqigə ornattı; uning bəxini ong tərəpkə, bəxini sol tərəpkə կoydurdi. **8** Yənə on xırə yasitip mukəddəs jayning iqigə կoyqozdi; uning bəxini ong tərəpkə, bəxini sol tərəpkə կoyqozdi. U yənə yüz danə altun qinə yasatti. **9** U yənə «kahinlar həylisi», qong həyla wə qong həylining dərwazilirini yasatti wə dərwazilarning həmmisini mis bilən կaplatti. **10** U mis «dengiz»ni ibadəthanining ong təripigə, yəni xərkij jənub təripigə կoyqozdi. **11** Həram yənə կazan, kürək wə կaqa-կuqilarni ətküzdi. Həram xu tərikdirə Sulayman padixah, üçün Hudanıñ өyining barlıq қurulux hizmitini püttürdi, **12** Yəni ikki tüwrük, ikki tüwrükning üstidiki apkursiman ikki bax wə bu ikki baxni yepip turidiojan ikki torni yasitip püttürdi. **13** Xu ikki tor üstigə կayqilaxturulowan tət yüz anarnı yasatti; bir torda ikki կatar anar bolup, tüwrük üstidiki apkursiman ikki baxni yepip turatti. **14** U on das təglikı wə das təglikigə կoyulidiojan on

«yuyux desi»ni, **15** «mis dengiz» wə uning astidiki on ikki mis buķini yasatkuzdi. **16** Kazan, kürək, wilka-ilməklər, wə munasiwətlik barlıq əswablarnı Hıram-Abi Pərwərdigarning əyini dəp Sulayman padixahıka parkiraydiojan mista yasitip bərdi. **17** Padixah bularnı Iordan tüzlənglikidə, Sukkot bilən Zərədatah otturisida, [xu yerdiki] seçiz layda kəlip yasap, kuydurup qıktı. **18** Sulayman yasatkuzojan bu əswablarning sani intayın kəp idi; kətkən misning eçirlikini elqəp bolmaytti. **19** Sulayman yənə Hudanıng əyi iqidiki barlıq əswablarnı yasatti — yəni altun huxbuygahını, «təkdim nan» əyulidiojan xırələrni **20** wə sap altunda kılinojan qiraqları bilən qiraqlarını yasatkuzdi; bu qiraqlar bəlgilimə boyiqə iqliki «kalamhana» aldida yandurux üqün boldi. **21** U yənə qiraqları dənning gülləri, qiraqlı wə pilik əyqılırining həmmisini altundın kıldırdı (ular sap aldundin idi). **22** U yənə peqaklar, tawaklar, piyalə-kaqa wə küldənlarning həmmisini sap altundın kıldırdı. U əynin ixiklirini, yəni iqidiki əng mukəddəs jayığa kiridiyojan iqliki ətəkləma ixiklər wə əynin «mukəddəs jay»inin taxkırığı ixiklirini altundın kıldırdı.

5 Xuning bilən Sulayman Pərwərdigarning əyi üçün kılıdiojan barlıq ətəkləmlər tamam bolqanda, u atisi Dawut [Hudaşa] atap beçixliojan nərsilərni (yəni kümüx, altun wə həmmə baxka buyumlarnı) elip kelip, Pərwərdigarning əyining həzinilirigə koydurdı. **2** Xu qəoşda Sulayman Pərwərdigarning əhdə sandukını «Dawut xəhiri»din, yəni Ziondin yətkəp kelix üçün Israil aksakallırını, kəbilə bəglirini wə Israil jəmatlirinini

bæglirini Yerusalem oja yiojilixka qakirdi. **3** Buning üçün Israilning həmmə adəmliri Etanim eyida, yəni yəttinqi ayda, bekitilgən həytta padixaḥning kəxişa yiojildi **4** Israilning həmmə akşakalliri yetip kəlgəndə Lawiylar əhdə sandukını kötürüp [mangdi]. **5** Ular əhdə sandukını, jamaət qediri bilən uning iqidiki barlıq mukəddəs buyumlarnı kötürüp elip qikti. Kahinlar boləjan Lawiylar muxularnı elip qikti. **6** Sulayman padixaḥ wə barlıq Israil jamaiti əhdə sandukınınaldida mengip, kəplikidin sanını elip bolmaydiojan san-sanaksız köy bilən kalını қurbanlık kiliwatatti. **7** Kahinlar Pərwərdigarning əhdə sandukunu eż jayışa, ibadəthanining iqliki «kalamhana»sioşa, yəni əng mukəddəs jayışa elip kirip kerublarning қanatlinining astışa köydi. **8** Kerublarning yeyilib turojan қaniti əhdə sandukının orni üstidə boləqaqka, əhdə sanduki bilən uni kötürüp turidiojan baldaklarnı yepip turattı. **9** Bu baldaklar sandukning tutkuqlırıdin nahayiti uzun qikip turoqaqka, kalamhanining aldida turup əhdə sandukının yenidiki ikki baldakning uqlırını kərgili bolatti, bırak, əyni sirtida ularnı kərgili bolmayıtti; bu baldaklar taki bügüngə kədər xu yerdə turmakta. **10** Əhdə sandukının iqidə Musa pəyojəmbər Hərəb teoında turojanda iqigə saloqan ikki tahtaydin baxqa həqnərsə yok idi (Israillar Misir zeminidin qıkkandin keyin Pərwərdigar ular bilən Hərəbdə əhdə tüzgənidı). **11** Kahinlar mukəddəs jaydin qikixti (xu yerdə hazır boləjan barlıq kahinlar, eż newitigə karimay əzlirini Hudaşa atap pakizliojanidi; **12** nəoymə-nawaqi barlıq Lawiylar, jümlidin Asaf, Həman, Yədutun wə ularning oğulları həm kərindaxlırlı qəkmən tonlurını

kiyixip, kurbangahning xärkidə turup qang, təmbur wə qiltarlar qelixiwatkanidi; ular bilən billə kanay qeliwatkan yənə bir yüz yigirmə kahin bar idi) **13** wə xundak bolduki, kanayqilar bilən nəoqmə-nawaqilar həmmisi birdək qelip, bir awaz bilən Pərwərdigar oja təxəkkür-həmdusana eytiwatkanda, yəni kanaylar, janglar wə hərhil sazlarni qelip, yüksiri awaz bilən «Pərwərdigar mehribandur, əzgərməs muhəbbiti əbədil'əbədgıqidur» dəp Pərwərdigarnı mədhixələwatkanda — xu haman ibadəthana, yəni Pərwərdigarning əyi bir bulut bilən tolduruldi; **14** kahinlar əxu bulut tüpəylidin wəzipilirini ətüxkə turalmaytti, qünki Pərwərdigarning julası Hudanıng əyini tolduroğanıdi.

6 Bu pəyttə Sulayman: — Pərwərdigar tum қarangojuluq iqidə turimən, dəp eytənidi; **2** Lekin, [i Pərwərdigar], mən Sening üçün bir həywətlik makan bolsun dəp, Sən mənggü turidioğan bir əyni yasidim, dedi. **3** Andin padixah burulup barlıq Israil jamaitigə bəht tilidi; Israilning barlıq jamaiti uning aldida turatti. **4** U mundak dedi: — Israilning Hudasi Pərwərdigar oja təxəkkür-mədhixə boləy! U Əz aqzi bilən atam Dawutka wədə kılɔjanidi wə Əz қoli bilən uni əməlgə axurdi. U əslidə Dawutka: — **5** «Mən Əz həlkim Israilni Misir zeminidin elip qıkqan kündin buyan namim üçün bu yərdə bir əy salay dəp Israilning hərkəysi կəbililirining xəhərliridin həqkəysisini tallimidim, yaki həlkim Israiloja həkümran boluxka həqkəysi adəmni tallimidim; **6** һalbuki, Mən namim xu yərdə bolsun dəp Yerusalemni tallidim wə həlkim boləjan Israiloja həkümranlıq kılsun dəp Dawutni

tallidim» degənidi. **7** Əmdi atam Dawutning Israilning Hudasi Pərwərdigarning namioja atap bir əy selix arzu-niyiti bar idi. **8** Birak, Pərwərdigar atam Dawutka: «Kənglüngdə Mening namimoja bir əy yasaxka қilojan niyiting yahxidur; **9** əmma xu əyni sən yasimaysən, bəlki puxtungdin bolidiojan oɔlung, u Mening namimoja atap xu əyni salidu», degənidi. **10** Mana əmdi Pərwərdigar Əz səzигə əməl kıldı. Mən Pərwərdigar wədə қilojinidək, atamning ornini besip, Israilning təhtigə olturdum; Israilning Hudasi Pərwərdigarning namioja atap bu əyni saldim. **11** Mən bu əydə əhdə sandukını koydum; əhdə sandukı iqidə Pərwərdigarning Israillar bilən tüzgən əhdə [tahtılırı] bardur» dedi. **12** Andin Sulayman Israilning barlık jamaitigə yüzlinip, Pərwərdigarning kurbangahining aldida turup қollirini kətürüp: — **13** (qünki baya Sulayman mistin uzunluğu bəx gəz, kənglikli bəx gəz, egizlikli üq gəz kelidiqan bir pəxtak, yasitip, taxkırıki høylining otturisioja jaylaxturoqanidi. U ənə xu pəxtak üstigə qikip turup, pütkül Israil jamaiti aldida yükünüp olturup, asmanoja қarap oqlıqini yayqanidi) **14** — u mundak dua kıldı: — I Israilning Hudasi Pərwərdigar! Nə asmandə nə zemində Səndək Huda yoktur; Sening aldingda pütün kəlbə bilən mangidiojan Əz kulliring üçün əhdəngdə turup əzgərməs muhəbbitingni kərsitisən. **15** Qünki Sən Əz կulung atam Dawutka bərgən wədidə turdung; Sən Əz aοzing bilən eytən səzüngni mana bugünküdək Əz կolung bilən wujudka qikarding. **16** Əmdi hazır, i Israilning Hudasi Pərwərdigar, Əz կulung atam Dawutka: — «Əgər sening əwladliring əz yollırıqə səgək

bolup sən Mening aldimda mangɔjandək, қanunumoja
əməl kılıp mangsila, sanga əwladingdin Israilning təhtidə
olturidiojan bir zat kəm bolmaydu» dəp bərgən wədəngdə
turojaysən. **17** Əmdi hazır, i Israilning Hudasi, Sən
külung Dawutka eytkan səzliring əməlgə axurulɔjay,
dəp ətünimən! **18** Lekin Huda Əzi rastla yər yüzidə
insanlar bilən makan kılamdu? Mana, asmanlar bilən
asmanlarning asmini Seni siqduralmaydiojan yərdə, mən
yasiojan bu əy կandakmu Sening makaming bolalisun?!

19 Lekin i Pərwərdigar Hudayim, külungning dua wə
iltijasiqa kulak selip, külungning Sanga kətürgən nidası
wə tilikini angliojaysən. **20** Xuning bilən Əz kəzliringni
keqə-kündüz bu əygə, yəni Sən: «Mening namimni u
yərdə ayan kılımən» dəp eytkan jayqa keqə-kündüz
tikkəysən; Əz külungning u jayqa karap kılıqan duasiqa
kulak salojaysən. **21** Külung wə həlkinq Israil bu
jayqa karap dua kılıqan qaonda, ularning iltijaliriqa
kulak selip, Əz makaming kılıqan asmanlardın turup
angliojaysən, angliojiningda ularni kəqürgəysən. **22** Əgər
birsi əz қoxnisioqa gunah kilsə wə xundakla ixning
rast-yalojanlığını bekitix üçün kəsəm iqqizülsə, bu
kəsəm bu əydiki қurbangahıqning aldioqa kəlsə, **23** Sən
kəsəmni asmanda turup anglap, amal kılıp Əz bəndiliring
otturisida həküm qıqarojaysən; gunahı bar adəmning
gunahını əziga կayturup, əz yolını əz bexioqa yandurup,
gunahsız adəmni aklap əz adillikioqa karap uningoqa
həkkini bərgəysən. **24** Əz həlkinq Israil Sening aldingda
gunah kılıqini üçün düxməndin yengilsə, yamanlığının
kayıtip bu əydə turup, namingni etirap kılıp sanga dua

bilən iltija kılsa, **25** Sən asmanda anglap, Əz həlkinq Israilning gunahını kəqürüp, ularni Sən ata-bowilirioqa wə əzlirigə təkdirim kılɔjan zeminoqa կayturup kəlgəysən.

26 Ular Sanga gunah kılɔjini üçün asman etilip yamoqur yaqımaydiqan kiliwetilgən bolsa, lekin ular bu jayoqa қarap Sanga dua kılıp namingni etirap kılıp, Sening ularni kiyinqilikka saloqining tüpəylidin əz gunahıdin yenip towa kılsa, **27** Sən asmanda turup կulak selip, külliringning wə həlkinq Israilning gunahını kəqürgəysən; qünkü Sən ularoqa mengix kerək bolɔjan yahxi yolni egitisən wə Əz həlkinqgə miras kılıp bərgən zeminning üstigə yamoqur yaqıdurisən! **28** Əgər zeminda aqarqılık ya waba bolsa, ya ziraətlər dan almisa ya һal qüxsə ya uni qekətkilər yaki qekətkə liqinkiliri besiwalsa, ya düxmənlər ularning zemindiki xəhərlirining կowuklirioqa hujum kılıp կorxiwalsa, ya hərkəndək apət ya kesəllik bolsa, **29** undakta barlıq həlkinq Israil bolsun, hərkəndək kixi bolsun, əzigə kəlgən apətni wə əz dərdini bilip, kollirini bu əygə sunup, məyli կandak dua yaki iltija kılsun, **30** əmdi Sən turuwatkan makaning asmanda turup anglap, kəqürüm kılɔjaysən, Sən hərbir adəmning kəlbini bilgəqkə, əzining yollirini əzigə yanduroqaysən (qünkü Sənla, pəkət Sənla həmmə insan balilirining kəlblrini bilgüqidursən); **31** xundak kılıp, ular Sən ata-bowilirimizə təkdirim kılɔjan zeminda olturup əmrining həmmə künliridə Səndin կorküp yolliringda mangidiqan bolidu. **32** Əz həlkinq Israildin bolmiqan, Sening uluɔ naming, կudrətlik կolung wə sozəjan biliking tüpəylidin yirak-yiraklardın kəlgən musapir bolsa, u kelip bu əy

tərəpkə karap dua kilsa, **33** Sən turuwatkan makaning bolqan asmanlarda uningoja կulak selip, u musapir Sanga nida kılıp tiliginining həmmisigə muwapik kilojaysən; xuning bilən yər yüzidiki barlıq əllər namingni tonup yetip, Əz həlkinq Israildək Səndin korkidiojan bolup, mən yasiqan bu əyning Sening naming bilən atalojinini bilidu.

34 Əgər Sening həlkinq Sening tapxurukung bilən düxmini bilən jəng kiliçka qıkkanda, Sən talliojan bu xəhərgə, xundakla mən namingoja atap yasiqan bu ey tərəpkə karap Sən Pərwərdigar oja dua kilsa, **35** Sən asmanlarda turup ularning duasi bilən iltijasiqə կulak selip, ularnı nusrətkə erixtürgəysən. **36** Əgər ular Sanga gunah sadır kilojan bolsa (qünki gunah kilmaydiyan həqkixi yoktur) Sən ular oja oqəzəplinip, ularnı düxmənlirining koliqə tapxurojan bolsang, bular ularnı yirak-yekinoja, əz zeminoja sürgün kılıp elip barojan bolsa, **37** lekin ular sürgün kiliqən yurtta əş-hoxini tepip towa kılıp, əzi sürgün bolqan yurtta Sanga: — Biz gunah kılıp, kəbihlikkə berilip Səndin yüz ərüp kəttük, dəp yelinsa, **38** — əgər ularnı sürgün kiloqlararning zeminida pütün kəlbi wə pütün jenidin Sening təripinggə yenip, Sən ularning ata-bowilirioja təkdim kilojan zeminoja, Sən talliojan xəhər tərəpkə wə mən namingoja atap yasiqan bu ey tərəpkə yüzini kılıp dua kilsa, **39** Sən turuwatkan makaning bolqan asmanlarda turup ularning duasi wə iltijalirini anglap ular üçün həküm qıkırıp, Əz həlkinqning Sanga sadır kilojan gunahını kəqürüm kilojaysən; **40** əmdi i Hudayim, Səndin ətünimən, bu yerdə kilojan dualaroja kezüng oquk, կuliking ding bolqay! **41** Əmdi

ornungdin turɔjin, i Pərwərdigar Huda, Sən կudritingning
ipadisi bolɔjan əhdə sanduқung bilən, Өz aramgahıingoja
kirgəysən! Kaһinliring həkkaniylik bilən kiydürülsün,
Məmin bəndiliring yahxılıkinqdin xadlansun! **42** I
Pərwərdigar Huda, Өzung məsih kilojiningning yüzini
yandurmioqaysən; Қulung Dawutka kərsətkən əzgərməs
muhəbbitingni esingdə tutkaysən!».

7 Sulayman duasını tügitixigila, asmandın ot qüxüp
kəydürmə կurbanlık həmdə baxka կurbanlıqlarnı
köyməy kəydürüwətti; Pərwərdigarning xan-xəripi
əyni toldurdi. **2** Pərwərdigarning xan-xəripi əyni
tolduruwətkəqkə, kaһinlar Pərwərdigarning əyigə
kirəlmidi. **3** Ot qüxkənlikini wə Pərwərdigarning xan-
xəripi əyning üstidə tohtiojanlığını kərüp, Israillarning
həmmisi tax yatkuзulojan məydanda yükünüp bax
urup: «Pərwərdigar meһribandur, Uning əzgərməs
muhəbbiti mənggügiqə turidu!» dəp Pərwərdigaroja
ibadət kılıp təxəkkür-mədhịyə okuxti. **4** Padixaһ wə
pütkül həlk Pərwərdigarning alddıa կurbanlıqlırını sundı.
5 Sulayman padixaһ yigirmə ikki ming kala, bir yüz
yigirmə ming қoynı կurbanlık kılıp sundı. Xundak
kılıp padixaһ wə pütkül həlk Hudanıng əyini [Hudaqə]
beqixlidi. **6** Kaһinlar wə xundakla Pərwərdigaroja
atiojan sazlarnı tutkan Lawiylar əz orunlirida turatti
(padixaһ Dawut bu sazlarnı Pərwərdigarning mədhịyisidə
ixlətkili yasiqanıdi, [u Pərwərdigaroja]: «Uning əzgərməs
muhəbbiti əbədgıqidur» dəp mədhịyə okuqınida ularni
ixlitətti); kaһinlar Lawiylarning udulida turup kanay
qelixatti; Israillarning həmmisi xu yerdə ərə turuxkanıdi.

7 Sulayman Pərwərdigarning əyining aliddiki höylisining otturisini ayrip mukəddəs kılıp, u yərdə kəydürmə kurbanlıklar wə inaklık kurbanlıqlırining yaqlırını sundı; qünki Sulayman yasatkan mis қurbangah kəydürmə kurbanlıklar, ax hədiyiliri wə kurbanlıqlarning yaqlırını қobul kılıxka kiqik kəldi. 8 Xuning bilən u waqitta Sulayman wə uning bilən bolğan pütün Israil, yəni Hamat rayonıqa kirix eojizidin tartip Misir ekiniqə həmmə yərlərdin kəlgən zor bir jamaət heyt ətküzdi. 9 Səkkizinqi künü ular təntənilik bir ibadət yioqilixi ətküzdi; ular yəttə kün қurbangahı Hudaşa atap beoqxılıqanıdı andın ular yənə yəttə kün heyt ətküzdi. 10 Yəttinqi ayning yigirmə üçinqi künü padixah həlkni ez əy-qedirlirigə կayturdi; ular Pərwərdigarning Dawutka, Sulaymanıqa wə Əz həlkı Israiloqa kılɔjan yahxilikliri üçün kəlbidə xad-huram bolup կaytip kətti. 11 Xundak kılıp Sulayman Pərwərdigarning əyini wə padixahıning ordısını yasap püttürdi. Sulaymannıgə Pərwərdigarning əyidə wə əzining ordısında nemə kılıx kəlgən bolsa, xu ixlarning həmmisi onguxluk pütti. 12 Andin Pərwərdigar keqidə Sulaymanıqa ayan bolup uningoja: «Mən sening duayingni anglidim wə Əzümgimu bu jayni «kurbanlıq əyi» boluxka tallidim. 13 Əgər Mən asmannı yamoqur yaqlmaydiqan kılıp etiwətsəm yaki qekətkilərgə zemindiki məhsulatlarnı yəp taxlaxni buyrusam wə yaki həlkim arisiəa waba tarkitiwətsəm, 14 [xu qaqlıda] namim bilən ataloqan bu həlkim əzini kəmtər tutup, dua kılıp yüzümni izləp, rəzil yolliridin yansa, Mən asmando turup anglap, ularning gunahını kəqürimən wə zeminini sakaytimən. 15 Əmdi

bu yerdə kılınojan dualarqa Mening kezlim oquq wə
külaqlırim ding bolidu. **16** Mən əmdi namim mənggü
bu yerdə ayan kılınsun dəp bu əyni tallap, uni Əzümgə
mukəddəs kıldı; kəzümmu, қəlbimmu həmixə xu
yerdə bolidu. **17** Sən bolsang, atang Dawutning aldimda
mangojinidək sənmu sanga buyruqinimning həmmisigə
muwapik əməl kılıx üçün bəlgilimlirim wə həkümlirimni
tutup aldimda mangsang, **18** Mən əmdi atang Dawutka:
«Israilning təhtidə sanga əwladıngdin olturuxqa bir zat
kəm bolmaydu» dəp əhdə kılıqinimdək, Mən sening
padixahlıq təhtingni Israilning üstidə məhkəm kılımən.
19 Bırak əgər silər Meningdin yüz ərüp, Mən silərning
aldinglarda jakarliojan bəlgilimlirim wə əmrlirimni
taxlap, baxqa ilahıarning küllükə qirip qoqunsanglar,
20 xu qaçıda Mən Israilni ularqa təkdim kılıjan zeminidin
yulup taxlaymən; wə Əz namimni kərsitixkə Əzümgə
mukəddəs kılıjan bu əyni nəzirimdin taxlaymən wə
Israilni həmmə həlkələr arisida səz-qəqək wə tapa-tənining
obyekti kılımən; **21** bu ey gərqə hazır uluq bolsimu, xu
zamanda uningdin etkənlərning həmmisi қattık həyran
kılıxip: «Pərwərdigar bu zeminə wə bu eygə nemixə
xundak kılıqandu?» dəp soraydu. **22** Kixilər: — Qünki
[zemindiki həlkələr] ata-bowilirining Hudasi, yəni ularnı
Misir zeminidin qıçarojan Pərwərdigarnı taxlap, ezlirini
baxqa ilarħlarqa baqlap, ularqa səjdə kılıp küllükida
bołqanlıq üçün, U bu pütkül kulpətni ularning bexioqa
qüxürüptu, dəp jawab beridu.

8 Xundak boldiki, yigirmə yil ətüp, Sulayman
Pərwərdigarning əyi bilən padixahning əyini yasap

bolqandin keyin, **2** u Hiram əzигә sowşa kılajan xəhərlərni կaytidin կurup qikti; Israillar xu yərdə olturaklaxti. **3** Sulayman Hamat-Zobah xəhirigə berip uni ixojal կildi. **4** U yənə qəldiki Tadmorni wə əzining Hamatta կurojan barlik həzinə xəhərlirini yənə ongxitip կurdi. **5** U yənə Üstünki Bəyt-Horon bilən Astinkı Bəyt-Horoni sepił, baldaklık kowukliri bolqan կorojanlik xəhərlergə aylandurdi; **6** Baalatni, xundakla əzигә has həmmə həzinə xəhərlirini, «jəng һarwisi xəhərliri»ni, atliklarni orunlaxturojan xəhərlərni wə Yerusalemda, Liwanda wə əzi soraydiojan barlik zeminda haliojinini bina կildi. **7** Israildin bolmiojan Hittiyalar, Amoriylar, Pərizziylar, Hiwiylar wə Yəbusiylardin [Israil] zeminida կelip կalojanlarning həmmisini bolsa, **8** Sulayman bularni, yəni Israillar pütünləy yokatmiojan əllərning կalojan əwladlirini կulluk һaxaoja tutti. Ular bugünkü küngiqə xundak bolup kəldi. **9** Lekin Israillardin Sulayman əz ixliri üçün һeqkimni կul կilmay, bəlki ularni ləxkər, һekümdar-əməldar, һarwa bilən atliklarning sərdarları կildi. **10** Bulardin padixah Sulaymanning ixlığıqlırların üstigə կoyojan qong nazəratqiliri bolup, ikki yüz əllik idi. **11** Sulayman Pirəwnning kızini «Dawutning xəhiri»din əzi uningoja saldurojan ordioja əkəltürdi; qünki u: «Ayalimning Israil padixahı Dawutning ordisida turuxi muwapiк əməs; qünki Pərwərdigarning əhdə sanduқi barojanliki jaylarning həmmisi mukəddəstur», — dedi. **12** Sulayman bu qəsəda Pərwərdigarning kurbangahında, yəni [mukəddəs jayning] aywanining aldioja saldurojan kurbangahıta Pərwərdigaroja atap kəydürmə կurbanlık

təkdim kılatti; **13** – yəni Musa pəyəqəmbərning tapxuruki boyiqə, hər küni, xabat künliridə, ayning birinqi künliridə wə hər yilda üq ketim etküzülidioğan alahidə heyt künliridə – «petir nan həyti», «həptilər həyti» wə «kəpilər həyti»diki künlərdə bekitilgən burqluk kurbanlıklarnı kılatti. **14** Sulayman yənə atisi Dawutning bəlgiləp bərgini boyiqə kahinlarning hizmətlirining wə Lawiylarning burqlirining ada kılınixi üçün nəwət-guruppilarnı bekitti; Lawiylarning hər küni mədhijyə okux wə kahinlarning aldida hizmətlərni ada kılıx burqi bar idi. Sulayman yənə dərwaziwənlərni nəwiti boyiqə hər dərwazining hizmitini kılıxka bekitti; qünki Hudanıng adımı Dawutning buyrukı xundak idi. **15** [Kahin-lawiylar] padixahning kahinlaroğa wə Lawiylaroğa buyruqənliridin, məyli կandaq ix bolsun yaki həzinilərgə dair ix bolsun həq bax tartmaytti. **16** Pərwərdigarning əyini selixta, əy uli selinoğan kündin tartip pütküqə Sulaymanning barlık kərulux ixliri puhta tamamlandı. Xundak kılıp Pərwərdigarning əyi pütti. **17** Andin Sulayman Edom zeminida [Kızıl] dengiz boyidiki Əzion-Gəbərgə wə Elatka қarap mangdi. **18** Həram [padixah] əz hizmətkarlıri arkılık kemilər wə dengiz yollırıqə pıxxik adəmlirini Sulaymanning yenioğla əwətti. Ular Sulaymanning hizmətkarlıri bilən billə Ofiroğla berip, u yərdin tət yüz əllik talant altun elip, uni padixah Sulaymanning kəxiqə yətküzüp kəldi.

9 Xebaning ayal padixahı bolsa Sulaymanning dangk-xəhrətinini anglap, uni kiyin qigix-soallar bilən sinioqlı Yerusalemoğla kəldi. U huxbuy buyumlar, intayin tola altun wə yakut-gəhərlər artiloğan təgilərni elip, qong

dəbdəbə bilən kəldi. Sulaymanning ķexioja kəlgəndə
ez kəngligə pükkən həmmə ix toqlruluk uning bilən
səzləxti. **2** Sulayman uning həmmə soriqanlırioja jawab
bərdi. Həqnemə Sulaymanoja ķarangoju əməs idi, bəlki
həmmisidə uningoja jawab bərdi. **3** Xebaning ayal padixahı
Sulaymanning danalikioja, yasiojan orda-sarayoja, **4**
dastihandiki taamlarоja, əməldarlarning ķatar-ķatar
olturuxlirioja, hizmətkarlırinin ķatar-ķatar turuxlirioja,
ularning kiygən kiyimlirigə, uning sakiyiliri wə ularning
kiygən kiyimlirigə wə uning Pərwərdigarning əyidə
atap sunojan kəydürmə қurbanlıklirioja қarap, üni iqigə
qüxüp kətti. **5** U padixahъ: — Mən ez yurtumda silining
ixliri wə danalıkları tooprısında angliojan həwər rast ikən;
6 əmma mən kelip ez kezlim bilən kermigüqə bu
səzlərgə ixənmigənidim; wə mana, mən hətta yeriminimu
anglimiojan ikənmən; silining danalıkları bilən bərikət-
bayaxatlıklärı mən angliojan həwərdin ziyadə ikən. **7**
Silining adəmları nemidegən bəhtlik-hə! Həmixə silining
aldilirida turup danalıklırını anglaydiojan bu hizmətkarlıri
nəkədər bəhtliktur! **8** Silidin səyüngən, silini ezi üçün
Israilning təhtigə olturoquzojan Pərwərdigar Hudaliri
mubarəktur! Hudaliri Israiloja baqlıojan muhəbbiti üçün,
ularni mənggü məzmut tursun dəp U silini toqra həküm
wə adalət sürgili ular üstigə padixahı ķildi, dedi. **9** U
padixahъ bir yüz yigirmə talant altun, intayin kəp
huxbuy buyumlar wə yakut-gəhərlərni sowoja ķildi.
Xebaning ayal padixahı Sulayman padixahъ sunojan
xunqə zor miqdardiki huxbuy buyumlar xuningdin keyin
heq körüngən əməs **10** (Ofirdin altunlarnı əpkelidiqan

Ḥuramning hizmətkarlari wə Sulaymanning hizmətkarliri yənə intayin zor mikdardiki səndəl yaοiqini wə yakut-gehərlərnimu elip kəldi. **11** Padixah səndəl yaοiqidin Pərwərdigarning əyi üçün wə padixahıning ordisi üçün pələmpəylər yasap həm nəοimə-nawaqılar üçün qiltarlar wə sazlarnı xuningdin yasatti. Xundak esil səndəl yaοiqı Yəhuda zeminida bu wakitkığə heq kərülüp bəkmişanidi). **12** Sulayman padixah Xebanıg ayal padixahıqə uning əzигə kılqan sowoqılıridin axurup sowoqa tutti, ayal padixahıning kengli tartqan həmmmini — nemə sorisa, xuni bərdi; andin u hizmətkarliri bilən yoloqa qikip əz yurtioqa kaytip kətti. **13** Sulaymanoqa hər yili kəltürülgən altunning əzi altə yüz atmış altə talant idi. **14** Bu kirimdin baxka, okətqi-tijarətqlər, barlıq ərəb padixahılar wə əz zeminidiki əməldarlarımı altun-kümüxlərni elip Sulaymanoqa tapxurattı. **15** Sulayman padixah ikki yüz qong siparnı sokturdi wə hər siparəqa altə yüz xəkəl altun kətti. **16** Xundakla üç yüz қalğanni yapılaqlanıjan altundın yasidi; hərbir қalğanni yasaşka üç yüz xəkəl altun ixitildi; padixah ularnı «Liwan ormini sariyi»oqa esip koydi. **17** Padixah pil qıxlıridin qong bir təht yasap, uni sap altun bilən kaplatti. **18** Təhtning altə kəwətlik pələmpiyi bar idi, uning bir altun putpərisi təht bilən tutixip turattı; orundukning ikki yenida tayanəquqisi bar idi, hərbir tayanəquqning yenida birdin ərə turoqan xirning həykili bar idi. **19** Altə kəwətlik pələmpəyning üstidə, ong wə sol təripidə ərə turoqan on ikki xirning həykili bolup, hərbir baskuqning ong-sol təripidə birdin bar idi; baxka heqkandaq əldə uningoqa

ohxax yasaloqini yok idi. **20** Sulayman padixahning barlik jam-piyaliliri altundin yasaloqan; «Liwan ormini Saray»diki barlik қaqa-қuqilar tawlanqan altundin yasaloqan; Sulaymanning künliridə kümüx həqnemə hesablinatti. **21** Qünki padixahning kemiliri Horamming hizmətkarliri bilən billə Tarxixka berip turatti; «Tarxix kemə»lər hər üç yilda bir kətim kelip altun-kümüx, pil qixliri, maymunlar wə tozlarni əkelətti. **22** Sulayman padixah yər yüzidiki barlik padixahlardın baylikta wə danalikta üstün idi. **23** Hudanıng Sulaymanning kəngligə saloqan danalığını anglax üçün yər yüzidiki barlik padixahlar uning bilən didarlixix arzusi bilən kelətti; **24** kəlgənlərning həmmisi eż sowənitini elip kelətti; yəni kümüx қaqa-қuqilar, altun қaqa-қuqilar, kiyim-keqəklər, dubuloşa-sawutlar, tetikular, atlar wə ķeqirlarni elip kelətti. Hər yili ular bəlgilik mikdarda xundak ķılatdı. **25** Wə Sulaymanning jəng hərwisioqa ķatidioqan atları üçün tət ming eçili bar idi, xuningdək on ikki ming atlıq əskiri bar idi; u ularni «jəng həwisi xəhərliri»gə wə ezi turidioqan Yerusalemoqa orunlaxturdi. **26** Sulayman [Əfrat] dəryasidin Filistiyə zeminiçiqə takı Misirning qebrisioqa կədər bolğan barlik padixahlıklar üstidin həkümranlık ķildi. **27** Padixah Yerusalemda kümüxnı taxtək kəp, kədir dərəhlirini jənubiy tüzləngliktiki üjmə dərəhlirigə ohxax nuroqun ķildi. **28** Kixilər atlarnı Misirdin wə hərkəysi yurtlardin Sulaymanoqa yətküzüp berip turatti. **29** Sulaymanning baxqa əməlliri baxtin ahirioqi «Natan pəyəqəmbərning bayanlırı», «Xilohluk Ahiyahning bixariti», xundakla Nibatning oqlı Yəroboam tooqruluk

«Aldin kərgüqi Iddo kərgün alamət kərünüxlər» degən kitablar oja pütülgən əməsmidi? **30** Sulayman Yerusalemda turup pütün Israilning üstidin kırıq yil səltənət kıldı. **31** Sulayman ata-bowiliri arisida uhlidi; halayıq uni atisi Dawutning xəhiri də dəpnə kıldı; uning oɔlı Rəhoboam uning orniçə padixah boldi.

10 Rəhoboam Xəkəmgə bardi; qünki pütkül Israil uni padixah tikligili Xəkəmgə kəlgənidi. **2** Nibatning oɔlı Yəroboam xu ixni angliçanda xundaq boldiki, Misirdin kaytip kıldı (qünki u Sulayman padixahtın keqip Misirda turuwatatti). **3** Əmdi halayıq adəm əwətip uni qağırtip kıldı. Xuning bilən Yəroboam wə pütkül Israil kelip Rəhoboamoja: — **4** Silining atılıri boynimizoja saloqan boyunturukını eojir kıldı. Sili əmdi atılırinin bizgə köyəqan qattık tələpliri bilən eojir boyunturukını yeniklitip bərsilə, silining hizmətliridə bolımız, deyixti. **5** U ular oja: — Həzirqə kaytip üq kündin keyin andin əxim oja yənə kelinglər, dedi. Xuning bilən həlk tarilip kətti. **6** Rəhoboam padixah əz atisi Sulayman həyat waqtida uning hizmitidə turoqan moysipitlardin məslihət sorap: — Bu həlkə beridioqan jawabım töqrəsida nemə məslihət kərsitisilər? — dedi. **7** Ular uningoja: — Əgər sili razılık bilən bugün bu həlkni hux kılıp ular oja mehriban muamilə kərsitip, ular oja yahxi səzlər bilən jawab kılısila, ular silining barlık künliridə hizmətliridə bolidu, dedi. **8** Lekin u moysipitlarning kərsətkən məslihətinə kayrip koyup, ezi bilən qong boloqan, aldida hizmitidə boluwatkan yaxlardın məslihət sorap **9** ular oja: — Manga «Silining atılıri bizgə saloqan boyunturukni yeniklətkəyla»

dəp tiligən bu həlkə jawab beriximiz toopruluk, kandak
məslihət berisilər? — dedi. **10** Uning bilən qong bolqan bu
yaxlar uningoja: — «Silining atılıri boyunturukimizni eoir
kıldı, əmdi sili uni bizgə yenik kılqayla» dəp eytkən bu
həlkə söz kılıp: — «Mening qimqılak barmikim atamning
belidin tomraktur. **11** Atam silərgə eoir boyunturukni
salqan, lekin mən boyunturukunglarnı tehimu eoir
kılımən. Atam silərgə қamqılar bilən tənbih-tərbiyə
bərgən bolsa mən silərgə «qayanlık қamqılar» bilən
tənbih-tərbiyə berimən», deyəla, — dedi. **12** Rəhoboam
padixah ularoja: «Üq kündin keyin andin қeximoja
yənə kelinglar» deginidək, Yəroboam wə barlıq həlk
üqinqi küni uning kexioja kəldi. **13** Rəhoboam padixah
moysipitlarning məslihətini taxlap kəpqilikkə қattıklik
bilən jawab bərdi. **14** U yaxlarning məslihəti boyiqə
ularoja: — Atam silərgə eoir boyunturukni salqan, lekin
mən uni tehimu eoir kılımən. Atam silərgə қamqılar bilən
tənbih bərgən bolsa mən silərgə «qayanlık қamqılar»
bilən tənbih-tərbiyə berimən, dedi. **15** Xuning bilən
padixah həlkning səzini anglimidi. Bu ix Huda təripidin
bolqan; qünki buning bilən Pərvərdigarning Xilohluk
Ahiyahning wasitisidə Nibatning oqlı Yəroboamoja
eytkən səzi əməlgə axurulidiojan boldi. **16** Pütkül Israil
padixahning ularning səzigə կulak salmiojinini kərgəndə
həlk padixahka jawab berip: — Dawuttin bizgə nemə
nesiwə bar? Yəssəning oqlida bizning həq mirasımız
yoktur! Hərbiringlar əz əy-qedirliringlarqa կaytinglar,
i Israil! I Dawut, sən əz jəmətinggila igə bol — dedi.
Xuning bilən Israillar əz əy-qedirlirioqa կaytip ketixti. **17**

Əmma Yəhuda xəhərliridə olturoqan Israillarоја bolsa, Yəroboam ularning üstigə həküm sürdi. **18** Rəhoboam padixah baj-alwan begi Adoramni Israillarоја əwətti, lekin pütkül Israil uni qalma-kesək kılıp eltürdi. U qaoğda Rəhoboam padixah aldirap, əzining jəng hərwisi оја qikip, Yerusalemоја tikiwətti. **19** Xu tərikidə Israil Dawutning jəmətidin yüz ərüp, bügüngə kədər uningoја karxi qikip kəldi.

11 Rəhoboam Yerusalemоја kelip, Israil bilən jəng kılıp padixahlıknı əzигə kayturup əkilix üçün Yəhuda bilən Binyamin jəmətidin bir yüz səksən ming hillanoqan jənggiwar əskərni toplidi. **2** Lekin Hudanıг səzi Hudanıг adimi Xemayaоја kelip: — **3** «Yəhudanıг padixahı, Sulaymannıг oοlı Rəhoboamоја, Yəhuda bilən Binyamindiki Israillarоја sez kılıp: — **4** «Pərwərdigar mundak dəydu: — Hujumоја qıkmanglar, kərindaxliringlar bilən jəng kilmanglar; hərbiringlar eз əyünglarоја kaytip ketinglar; qunki bu ix Məndindur», degin» — deyildi. Wə ular Pərwərdigarning səzlirigə կulaк saldı, Yəroboamоја hujum kilixtin yandi. **5** Rəhoboam Yerusalemda turatti, wə Yəhudada қorojanlıq xəhərlərni saloquzoqanidi. **6** U Bəyt-Ləhəm, Etam, Təkoя, **7** Bəyt-Zur, Sokoh, Adullam, **8** Gat, Marəxah, Zif, **9** Adorayim, Lakix, Azikah, **10** Zorah, Ayjalon, Həbronni yasatti; bularning həmmisi қorojanlıq xəhərlər bolup, Yəhuda wə Binyaminning zeminida idi. **11** U barlıq kəl'ə-қorojanlarni mustəhkəmlidi wə ularda sərdarlarni təyinlidi, zapas axlik, may wə xarablarni təyyarlidi. **12** U yənə hərkəysi xəhərlərni kəpligən қallıan wə nəyzilər bilən korallandurup, alamət

mustəhkəmliwətti. Yəhuda bilən Binyamin uning təripidə turatti. **13** Pütkül Israilda turuwatkan kahinlar bilən Lawiyalar կaysi yurtta bolmisun uning təripidə turatti. **14** Qünki Yəroboam bilən uning oğulları Lawiylarnı qətkə կekip, ularning Pərwərdigarning hizmitidə bolup kahinlik etküzüxini qəkligənlikü üçün, ular əzlirining otlaqları wə mal-mülkini taxlap Yəhuda zeminəja wə Yerusaleməja kelixkənidi **15** (qünki Yəroboam «yükiri jaylar»diki hizmət üçün «tekə ilahlıları» wə ezi yasiqan mozay məbudlirining կullukida boluxka ezi üçün kahinlarnı təyinligənidi). **16** Wə bu [Lawiylarə] əgixip, Israilning həmmə kəbililiridin kənglidə Israilning Hudasi Pərwərdigarnı seçinip-izdəxkə iradə tikligənlər ata-bowilirining Hudasi boləjan Pərwərdigarə կurbanlık կiliç üçün Yerusaleməja kelixti. **17** Xundak, կilip ular Yəhuda padixahlığının küqini axurup, Sulaymanning oğlu Rəhoboamni üq yil küqləndürdi; qünki [Yəhudadikilər] üq yil Dawutning wə Sulaymanning yolidə mangajanidi. **18** Rəhoboam Maħalatni əmrigə aldi. Maħalat Dawutning oğlu Yərimotning kizi; uning anisi Yəssənenin oğlu Eliabning kizi Abihayil idi. **19** Maħalattin Rəhoboaməja Yəux, Xemariya wə Zaham degən oqullar tərəldi. **20** Keyinki wakitlarda Rəhoboam yənə Abxalomning [nəwrə] kizi Maakahni əmrigə aldi; u uningoja Abiya, Attay, Ziza wə Xelomitlarnı tuşup bərdi. **21** Rəhoboam Abxalomning [nəwrə] kizi Maakahni əmrigə aloqan barlık ayallırı wə kenizəkliridin bəkrək seyətti; qünki u jəmiy on səkkiz ayal wə atmix kenizəknı əmrigə aloqan; u jəmiy yigirmə səkkiz oqul, atmix kiz pərzənt kərgən. **22**

Rəhoboam Maakahdin bolqan oqlı Abiyani ķerindaxliri iqidə həmmidin qong xahzadə kılıp tiklidi, qunki u uni padixahlıkkı waris kılmakçı idi. **23** Rəhoboam akitanilik bilən ix körüp, oqlullirini Yəhūdaning barlık zeminliri wə Binyaminning barlık zeminliridiki barlık қorğanlık xəhərlərgə orunlaxturup, ularni nağayiti kəp zapas ozuk-tülüük bilən təminlidi; u yənə ularoja nuroğun hotun elip bərdi.

12 Rəhoboamning padixahlıki mustəhkəm bolqanda, xundakla küqəygəndə, xundak boldiki, u Pərwərdigarning ķanun-əhkamlarını tərk ķildi wə pütkül Israillarmu uningoja əgixip kətti. **2** Wə ularning Pərwərdigar oja wapasızlıq kılqını tüpəylidin, Rəhoboam səltənitining bəxinqi yilida xundak boldiki, Misirning padixağı Xixak Yerusalemoja hujum կozojıdi. **3** Xixak bir ming ikki yüz jəng hərwisi, atmix ming atlık əskərni baxlap kəldi; u ezi bilən billə Misirdin elip qıkkən ləxkərlər, jümlidin Liwyəliklər, Sukkiylər wə Efiopiylər san-sanaksız idi. **4** U Yəhūda qədəm təwə bolqan қorğanlık xəhərlərnin ixqal ķildi, andin Yerusalemoja hujum կilixka kəldi. **5** Bu qəqda Xixak səwəbidin Yəhūda əməldarlıri Yerusalemoja yiojılıxkanidi; Ximaya pəyələmbər Rəhoboam wə əməldarlarning yenioja kelip ularoja: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Silər meningdin waz kəqkininglar üçün, Mənmu silərdin waz keqip Xixakning կolioja tapxurdum» dəydu, dedi. **6** Xuni anglap, Israel əməldarlıri bilən padixağı əzlirini təwən kılıp: — Pərwərdigar adildur, deyixti. **7** Pərwərdigar ularning əzlirini təwən կiləjanlığını körüp Pərwərdigarning səzi Ximaya oja yetip kelip: —«Ular

əzirini tewən kılqanıkən, Mən ularni ھalak kilmay, bəlki ularqa azojinə nijat kərsitimən wə Mening kaynap turqan ojəzipim Xixakning қoli bilən Yerusalemənə təkülməydu. **8** Həlbuki, ularning Manga bekiniñ bilən dunyadiki padixahlıqlarqa bekiniñning қandak pərki barlığını bilip yetixi üçün, ular Xixakka bekindi bolidu» — deyildi. **9** Xuning bilən Misir padixahı Xixak Yerusalemənə hujum қılıp, Pərwərdigarning əyidiki həzinə-baylıklar bilən padixahning ordisidiki həzinə-baylıklarını elip kətti. U həmmisini, jümlidin Sulayman yasatkan altun sipar-қalkanları koymayı elip kətti. **10** Ularning ornida Rəhoboam padixah mistin birmunqə sipar-қalkanları yasitip, ularni padixah ordisining kirix yolunu saklaydıqan pasiban bəglirining қolioja tapxurdi. **11** Padixah hər ketim Pərwərdigarning əyigə kiridiqan qəoşda, pasibanlar u қalkanları elip tutup turatti, andin ularni yənə pasibanhaniqə əkelip koyuxattı. **12** Xuning bilən padixah əzini tewən kılqandin keyin, Pərwərdigarning ojəzi pi uningdin yenip, uni tamamən yokitiwətmidi; Yəhudadikilər iqidimu az-tola yahxi ixlər tepildi. **13** Padixah Rəhoboam Yerusalemda asta-asta կudrat tepip, eż səltənitini sürətti. Rəhoboam tahtkə qıkkən qeoşda kırıq bir yaxta idi; u Yerusalemda, yəni Pərwərdigar Əz namini tikləx üçün pütkül Israil қəbililəri iqidin tallıqan xəhərdə on yəttə yil səltənat kıldı; Rəhoboamning anisining ismi Naamah bolup, u Ammoniy idi. **14** Rəhoboam kənglidə Pərwərdigarnı izdəxni niyət kilmioşanlıkı tüpəylidin rəzillik kıldı. **15** Rəhoboamning barlık kılqan ixləri baxtin-ahiriqə nəsəb hatiriliridiki «Ximaya pəyəqəmbərning

səzliri» wə «Aldin kərgüqi Iddoning səzliri»də pütülgən əməsmidi? Rəhoboam bilən Yəroboam otturisida uruxlar tohtimay bolup turatti. **16** Rəhoboam ata-bowiliri arisida uhlidi, «Dawutning xəhiri»gə dəpnə қılindi. Oqlı Abiya uning orniqə padixah boldi.

13 Padixah Yəroboamning səltənitining on səkkizinci yili Abiya Yəhūdaning üstigə padixah boldi. **2** U Yerusalemda üq yil səltənət қıldı; uning anisining ismi Mikaya bolup, u Gibeahlıq Uriyəlning kizi idi. Abiya bilən Yəroboam otturisida urux boldi. **3** Abiya jəng қılıx üçün hillanoğan jəngqilərdin tət yüz mingni baxlap qıkçı; Yəroboammu hillanoğan batur jəngqilərdin səkkiz yüz mingni baxlap qıkçı, Abiyaçqa қarxi səp tüzüp turdi. **4** Abiya Əfraim taqlıq rayonidiki Zəmarayım teoqioja qıkçı mundak dedi: — «I Yəroboam wə Israil həlkı, gepimgə կulaқ selinglar!

5 Bilməmsilər, Israilning Hudasi Pərvərdigar «tuzluk əhdə» қılıp, Israilning üstidiki padixahlıknı Dawutka wə uning əwladlirioja mənggүгə təkdim kılqanou? **6** Lekin Dawutning oqlı Sulaymanning կuli, Nibatning oqlı Yəroboam կozqılıp əz օojisidin yüz əridi. **7** Xuning bilən bəzi muttəhəmlər, «Beliyalning baliliri» uning yenioja yioqılıp, Sulaymanning oqlı Rəhoboam bilən қarxilikxixça əzlirini küqləndürdi; Rəhoboam u qaoğda tehi yax, səbiy balidək bolöaqqa, ularoja təng keləlmidi. **8** Əmdi silər Pərvərdigarning Dawutning əwladlirining կolioja tapxuroğan padixahlıkiöja қarxi qıkçı «əzimizni kərsitimiz» dəysilər; silərning adiminglar dərwəkə keptur; silərdə yənə Yəroboam silərgə yasap bərgən, ilahılar dəp қarılıdıcıqan altun mozaylar bar. **9** Silər

Pərwərdigarning kahinliri bolğan Hərunning əwladliri bilən Lawiylni қooqlıwetip, yər yüzidiki baxka əllər kılıqnidək ezliringlarqa [haliojanqə] kahin tikliwalğan əməsmidinqlar? Kimdəkim bir torpaq wə yəttə қozini elip kelip əzümni [kahinlikka] beoixlaymən desə, u Huda bolmiojan butlarqa kahin bolalaydu! **10** Lekin biz bolsak, Pərwərdigar bizning Hudayimizdur, biz uningdin waz kəqmiduk; Pərwərdigarning hizmitidə bolğan kahinlar bolsa Hərunning əwladliridur, Lawiyalar ularning hizmitidə turmacta. **11** Ular hər künü ətisi-ahximi Pərwərdigaroqa kəydürmə kurbanlıklarni sunup, esil huxbuy yakıdu. Pakiz xırəgə «təkdim nanlar»mu tizip қoyulidu, hər künü kəqtə ular altun qiraqdən üstidiki qiraqlarnı yandurulidu; qünki biz Hudayimiz Pərwərdigarning tapxurukıqa əməl kılıp keliwatımız. Birak, silər bolsanglar uningdin waz kəqtinglar. **12** Қaranglar, Huda bizni Baxlıouqı bolup biz bilən billidur; kollırıqa kanay alojan, silərgə hujum қılıxka signal qılıxka təyyar turidıqan uning kahinlirimiz biz bilən billidur. I Israil balılıri, atabowanglarning Hudasi bolğan Pərwərdigar bilən jəng əilmanglar; qünki silər hərgiz əqəlibə kazinalmaysılər». **13** Lekin Yəroboam ularning arkisidin hujum əilmək üçün bəktürmə koyqanidi. Xundakki, Israillar Yəhüdalarning aldi təripidə idi wə bəktürmə əoxun ularning arkə təripidə saklap turatti. **14** Yəhüdalar burulup қarisa, mana əzliri aldi-arkidin hujumqa uqravatatti; ular Pərwərdigaroqa pəryad kətürdi, kahinlarmu kanaylarnı qaldı. **15** Buning bilən Yəhüdalar қattık quşan kətürüxti; wə xundak boldiki, Yəhüdalar қattık quşan kətürüxüwatlaşanda,

Huda Yəroboam bilən barlik Israillarni Abiya bilən Yəhūdalarning aldidin urup terə-pərəng қildi. **16** Israillar Yəhūdalarning aldidin қaqtı; Huda ularni Yəhūdalarning қolioğa tapxurdi. **17** Abiya bilən uning adəmliri Israillarni қattık, kirojin қildi; Israillardin hillanojan bəx yüz ming əskər kətl kılındı. **18** Bu qaoğda Israillar təwən kılındı; Yəhūdadikilər ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigarə tayanəjanlıkı üçün oqəlibə kazandi. **19** Abiya Yəroboamning kəynidin қoołap mangdi; u uning ilkidin birqanqə xəhərini, yəni Bəyt-Əl wə uningoja karaxlıq yeza-bazarlarnı, Yexanah wə uningoja karaxlıq yeza-bazarlarnı, Əfron wə uningoja karaxlıq yeza-bazarlarnı tartıwaldı. **20** Yəroboam Abiyaning künliridə kaytidin küqlinəlmidi. Pərwərdigarning uni uruxi bilən u eldi. **21** Abiya bolsa əzini kudrat tapkuzdi; u on tət hotun elip, yigirmə ikki oğul, on altə kız pərzənt kərdi. **22** Abiyaning baxqa ixliri, uning mangojan yolliri wə eytkən səzləri «İddo pəyəqəmbərning təhlili»də pütülgəndür.

14 Abiya ata-bowiliri arisida uhlidi, kixilər uni «Dawut xəhəri»gə dəpnə қildi. Oqlı Asa uning ornioqa padixaḥ boldi. Asa padixaḥ bolqan künlərdə on yil tinq etti. **2** Asa Hudasi Pərwərdigarning nəziridə durus wə tooqra bolqanni қildi. **3** U yat əllərdin kəlgən but kurbangahlarını wə «yükiri jaylar»ni yokitip, «but tüwrük»lərni ərüp qekip, Axərah butlirini kisip taxlidi, **4** Yəhūdalarəja ata-bowilirining Hudasi bolqan Pərwərdigarni izdəxni, mukəddəs əməkdaşlıq əmrlərni tutuxni əmr қildi. **5** U yənə Yəhūda zeminidiki hərbir xəhərlərdin «yükiri jaylar»ni wə «kün tüwrükləri»ni yokattı. U qaoğda pütün padixaḥlıq

uning həkümranlıkıda tinq-asayixlıqta etti. **6** U yənə
Yəhuda zeminida birnəqqə қorɔjanlıq xəhərlərni saldurdı,
qünki yurt-zemin aramlıqta boldı; Pərwərdigar uningoja
aramlıq bərgəqkə, xu yillarda həq urux bolmidi. **7** U
Yəhudalaroja: — Zemin aldimizda tinq turoğanda, bu
xəhərlərni sepil bilən қorxalojan, munarlıq, baldaqlıq
қowuklırı bolοjan xəhərlər kılıp կuraylı; qünki biz
Hudayimiz Pərwərdigarnı izdiginimiz üçün U tinqlik
bərdi; biz Uni izdəp kəldük wə U bizning tət ətrapımızda
bizgə aramlıq bərdi, dedi. Xuning bilən ular қuruluxni
baxlıdi wə ixliri onguxluq boldı. **8** Asanıng қoxuni bar idi;
Yəhuda kəbilisidin қalğan wə nəyzə bilən қorallanojan
üq yüz ming əskiri, Binyamin kəbilisidin sipar wə okya
bilən қorallanojan ikki yüz səksən ming kixilik; ularning
həmmisi batur əzimatlır idi. **9** U qaođda Zərah isimlik
bir Efiopiyy milyon kixilik қoxuni bilən üq yüz jəng
hərwisini baxlap, [Asaşa] hujum қozəp Marəxahəja
kəldi. **10** Asa uning bilən қarxilixixka atlandı; ular
Marəxahəka yekin Zəfatah jiloqisioja kelip, bir-birigə karxi
səp tütüp turuxti. **11** Asa Hudasi Pərwərdigaroja nida
kılıp: — I Pərwərdigar, Əz bəndənggə yardım bərsəng,
u küqlük bolsun, ajız bolsun Sən üçün həqçanqə ix
əməs. I Pərwərdigar Hudayimiz, bizgə yardım kılqaysən;
qünki biz Sanga tayinimiz wə Sening namingda bu zor
қoxunoja karxi atlinip qıktuk. I Pərwərdigar, Sən bizning
Hudayimizdursən, insanlar Seningdin ojalip kəlmisun!
— dedi. **12** Xuning bilən Pərwərdigar Asa wə Yəhudalar
aldıda Efiopiyərni urup tiripirən қiliwətti, Efiopiyər
kaqtı. **13** Asa əz adəmliri bilən birliktə ularını taki

Gərarotiqə kooqlidi; Efiopiylər xundak yıkitildiki, ulardin bir adəmmu tirik қalmidi; qünki ular Pərwərdigarning aldida wə uning қoxuni aldida kukum-talkan қilindi. Yəhudalar olayət zor jəng oğenimətlirini қolioja elip kətti. **14** Ular yənə Gərar ətrapidiki barlik xəhərlərgə hücum қılıp ixçal қıldı; qünki Pərwərdigardin zor bir қorkunq muxu xəhərlərdikilərni başkanidi. Yəhudalar yənə həmmə xəhərni birnimu қoymay bulang-talang қıldı, qünki ularda tolimu kəp mal-mülük bar idi. **15** Ular yənə mal bağışlı qarwiqilarning qedir-кotanlırioğimu zərb қılıp, nahayıti kəp koy wə təgilərni elip Yerusaleməqə kaytti.

15 Hudaning Rohı Odadning oğlı Azariyaning üstigə qüxti. **2** Xuning bilən u Asa bilən kərüxüxkə qikip uningoja: — I Asa, pütkül Yəhudalar wə Binyaminlar, manga կulak selinglar! Silər Pərwərdigar bilən billə bolqininglarda, Umu silər bilən billə bolidu. Silər Uni izlisənglar U silərgə tapkuzulidu; lekin silər Uningdin waz kəqsənglar U silərdin waz keqidu. **3** Israillar uzun künlərgiqə həkikiy Huda, təlim beridiojan kahin wə կanun-əhkamlardin juda bolup yürdi; **4** Lekin ular kıyinqılıkta қalojan wakitlarda Israilning Hudasi Pərwərdigarqa kaytip, Uni izdidi wə U ularqa əzini tapkuzdi. **5** U wakitlarda qikip-kirip turojanlarqa həq aramılık bolmiojan, qünki hərkəysi əl-yurtlar malimanqılık iqidə turattı. **6** Huda ularni hərhil kıyinqılık-malimanqılık iqidə կaldurojaqka, məmlikət bilən məmlikət, xəhər bilən xəhər əzara sokuxup wəyran boldi. **7** Lekin silər bolsanglar, kəysər bolunglar, məzmut turup

kölliringlarni boxatmanglar, qünki əməlliringlarning
əjir-inami bardur, dedi. **8** Asa bu gəplərni wə
Odəd pəyənəmbər bərgən bexarətni anglioqanda u
dadillixip, pütün Yəhuda wə Binyamin zeminlirida,
xundakla Əfraimning taqlıq rayonlarında қoloja qüxürgən
hərkəysi xəhərlərdiki yirginqlik butlarni yokətti wə
yənə Pərwərdigarning əyidiki aywan aldida turojan
Pərwərdigar կurbangahını yengibaxtin yasatti. **9** U barlıq
Yəhudalar wə Binyaminlarnı, xuningdək ularning arisida
olturaklaşkan barlıq Əfraimiy, Manassəhiy, Ximeoniy
musapirlirini yioqdi (qünki nuroqun Israillar Asanıng
Hudasi Pərwərdigarning uning bilən billə ikənlikini
kərgən bolup, Israildin qikip Asa tərəpkə etkənidı). **10**
Asanıng səltənitining on bəxinqi yili üçinqi ayda ular
Yerusalemə qısqıldı. **11** Xu küni ular elip kəlgən jəng
əqənimətliridin yəttə yüz buğça wə yəttə ming köyni
Pərwərdigarçı atap қurbanlık kıldı. **12** Ular yənə ata-
bowilirining Hudasi bolojan Pərwərdigarnı pütün կəlbı
wə bütün jeni bilən izdəxkə bir əhdə tüzüxti; **13** əhdidə,
Israilning Hudasi bolojan Pərwərdigarnı izdimigən ķeri-
yax, ər-ayal deməy həmmisi eltürülsün, deyildi. **14** Ular
yükiri awaz bilən warkırax wə kanay həm buroqa qelix
bilən Pərwərdigarçı կəsəm berixti. **15** Pütkül Yəhuda
jamaiti iqbən կəsimidin xadlandı; qünki ular pütün կəlbı
bilən կəsəm iqbən bolup, Pərwərdigarnı tolimu təlmürüp
izdidi; wə U ularoqa Əzini tapkuzdi. Pərwərdigar ularoqa
tət ətrapida aramlik ata kıldı. **16** Asa padixah yənə
qong anisi Maakəhni yirginqlik bir «axerah» tüwrükni
yasıqını üçün hanıxlıq mərtiwişidin qüxürüwətti. Asa

bu yirginqlik butni kesip, ayaq astida qaylidi wə Kidron jilojisida keydürüwətti. **17** «Yukıri jaylar» yokitilmisimu, Asanıng kəlbı [Pərwərdigarə] pütünləy bəqixlanıjanıdi. **18** Həm atisi həm u ezi Pərwərdigarə atap yasiojan nərsilərni, jümlidin kümüx bilən altunni wə türlik ķaqakuqılarnı Hudanıng əyigə kəltürdi. **19** Xu waqittin tartıp taki Asanıng səltənitining ottuz bəxinqı yiliolıqə urux bolup bağmidi.

16 Asanıng səltənitining ottuz altınçı yılı, Israilning padixahı Baaxa Yəhūdaçqa karxi hujum ķildi; həqkim Yəhūdanıng padixahı Asa bilən bardı-kəldi kilmisun dəp, Ramah xəhirini məhkəm kılıp yasidi. **2** U waqitta Asa Pərwərdigarning əyidiki həzinilərdin wə padixahıning ordisidiki həzinilərdin altun-kümüxnı elip ularnı Dəməxkətə turuxluk Suriyə padixahı Bən-Hədadka əwətip wə bu həwərni yətküzüp: — **3** «Mening atam bilən silining atılırining arısında bolqandək mən bilən silining arılırında bir əhdə bolsun. Mana, siligə kümüx bilən altun əwəttim; əmdi Israilning padixahı Baaxa bilən bolqan əhdiliridin ķollırını üzsilə; xuning bilən u meni կամal kilixtin kol üzsun» — dedi. **4** Bən-hədad Asa padixahıning səzигə kirip, əz կoxunining sərdarlarını Israilning xəhərlirigə hujum kilişkə əwətip, Ijon, Dan, Abəl-mayim, Naftalidiki barlık ambar xəhərlirini bekindurdi. **5** Baaxa bu həwərni anglap, Ramah istihkamını yasaxtin կolini yioqip, kuruluxlarning həmmisini tohtatti. **6** Asa padixahı bolsa pütkül Yəhūdanıng adəmlirini baxlap, Baaxa Ramah xəhirini yasaxka ixlətkən taxlar bilən yaşaqlarnı Ramahın toxup elip kətti. U muxularını

ixlitip Gebani wə Mizpahni məhkəm kılıp yasidi. **7** U qaoqda, aldin kərgüqi Hənani Yəhuda padixahı asanıng yenioğa kelip uningoja: — Əzüng Pərwərdigar Hudayingoja əməs, bəlki Suriyə padixahıojə tayanoqanlığın üçün Suriyə padixahının qoxunu əz қolungdin kutuldi. **8** Efiopiyələr bilən Liwiyəliklər qong bir qoxun əməsmidi? Jəng hərwiliri wə atlıq əskərliri intayın kəp əməsmidi? Lekin sən pəkət Pərwərdigaroja tayanoqanda, u ularni қolungoja tapxuroqanıdi. **9** Qünki Pərwərdigar kengli Manga tamamən sadık bolqanlaroja yardımədə bolup, Əzümni կudratlık kərsitəy dəp, kəzlirini pütün yər yüzidə uyan-buyan yügürtidu. Sən bu ixta bək əhməklik kılding. Əmdi buningdin keyin uruxlardın halas bolalmaysən, dedi. **10** Buni anlapla Asa aldin kərgüqigə intayın əqəzəplinip, uni zindanoqa solap koydi; uning bu səzığə կəhri կaynap kətti. U xu waqıtlarda həlkətin bəzilirigə zulum selixka baxlıqanıdi. **11** Mana, Asanıng kılqan ixliri baxtin ahirioqıqə «Yəhuda wə Israil padixahılinining tarıhnamisi»da pütülgəndür. **12** Asanıng səltənitining ottuz tokkuzinqi yılıda putida bir kesəl pəyda boldı; wə kesili barqanseri eçirlixit kətti; lekin u aqrioqandimu Pərwərdigarnı izdimidi, bəlki pəkət tewiplardinla yardım izdidi. **13** Asa səltənitining kırık birinqi yılıda əldi, atabowiliri arisida uhlidi. **14** Həlkələr uni «Dawut xəhiri»də əzığə atap təyyarlitip kolıqan kəbrigə dəpnə kıldı. Ular uni əttarlarning usuli bilən təngxəlgən hərtürlük doradərmandın bolqan bir arilaxma pürkəlgən jinazioja yatkuzdi həmdə uningoja atap nuroqun huxbuy yandurdi.

17 Оғли Үәһөхат Асанинг орниожа padixaһ boldи; у Israel padixaһликіожа тақабил turux üçün өзини күqeytti.
2 У һәрbiy küqlirini Үәһуданing һәммә қорojanlik xəhərlirigə orunlaxturdi һәmdә Үәһуда zeminoža wə atisi Asa ixožal kılɔjan Әfraimdiki hərkaysi xəhərlərgə mudapiə küqlirini turoquzdi. **3** Pərwərdigar Үәһөхат bilən billə boldи, qunki u atisi Dawutning baxta yürgüzgən yollirida mengip Baal butlirini izdimidi, **4** bəlki atisining Hudasinila izdəp, Uning əmrliridə mengip, Israillarning kilmixlirini dorimidi. **5** Xunga, Pərwərdigar uning padixaһliktiki həkümranlıqını mustəhkəmlidi; pütkül Үәһudadikilər uningoža salam-sowojiları sunup turdi; xuning bilən uning mal-mülki naħayiti kəp, xan-xəhriti naħayiti yukarıı boldi. **6** U Pərwərdigarning yollirida mangɔlaqka, ojəyrətlik boldi; uning üstigə u Үәһуда zeminidin «yükiri jaylar»ni wə Axərah butlirini yokətti. **7** Uning səltənitining üçinqi yili өzining əməldarlıridin Bən-Ḥayil, Obadiya, Zəkəriya, Nətanəl, Mikayalarnı Үәһudaning xəhərliridə həlkə təlim berixkə əwətti. **8** Ular bilən billə baroqanlardın yənə Xemaya, Nətaniya, Zəbadiya, Asahəl, Xəmiramot, Yonatan, Adoniya, Tobiya, Tob-Adoniya қatarlıq birqanqə Lawiylar, xundakla yənə Əlixama bilən Үəhoram degən ikki kahinmu bar idi. **9** Ular Pərwərdigarning Təwrat қanuni kitabını aloqaq berip, Үәһуда zeminidiki barlıq xəhərlərni arılap yürüp həlk arisida təlim berətti. **10** Үәһudaning ətrapidiki məmlikətlərning həmmisini Pərwərdigarning korkunqi bastı wə ular Үәһөхат bilən urux kılıxka petinalmaytti. **11** Filistiyılərdin bəziliri Үәһөхатka sowoža-salamalar

wə kümüx olpanlirini tapxurdi; Ərəblərmə padiliridin uningoja yəttə ming yəttə yüz қoqkar, yəttə ming yəttə yüz tekə sowoja kıldı. **12** Yəhoxafat baroqanseri karamət կudrət tezip, Yəhudada birnəqqə կorojan wə ambar xəhiri bina kıldı. **13** U Yəhudanıñ hərkəysi xəhərliridə nuroqun maddiy əxya zapisi təyyarlidi; Yerusalemdimu uning zəbərdəs batur jəngqiliri bar idi. **14** Jəmətliri boyiqə ularning sani təwəndikiqə: — Yəhuda kəbilisidiki mingbaxlıri iqidə Adnah sərdar bolup, batur jəngqilərdin üq yüz mingoja baxlamqılık կılatti; **15** Adnahning kol astida Yəhəhanan sərdar bolup, ikki yüz səksən ming adəmgə baxlamqılık կılatti; **16** Yəhəhananning kol astida Zikrining oqlı Amasiya bar idi; u Pərvərdigarə əzini atiwətkən adəm bolup, ikki yüz ming batur jəngqigə baxlamqılık կılatti. **17** Binyamin kəbilisi iqidə Eliyada degən batur bir jəngqi bolup, okya wə կalğan bilən կorallanıjan ikki yüz ming batur jəngqigə baxlamqılık կılatti; **18** Eliyadanıñ kol astida Yəhəzabad bolup, jənggə təyyar կoxundin bir yüz səksən ming adəmgə baxlamqılık կılatti. **19** Bularning həmmisi padixahıning hizmitidə hazır turattı; padixahıning yənə pütün Yəhuda zeminidiki կorojanlıq xəhərlərgə orunlaxturulmuş adəmliri bolsa, ularning sırtida idi.

18 Yəhoxafatning mal-mülki naħayiti kəp, xan-xəhəriti naħayiti yukarı boldı; u Ahəb bilən կudilixip ittipaklaxtı. **2** Birnəqqə yıldın keyin u Ahəb bilən kərüxiyxə Samariyəgə bardi. Ahəb bolsa uningoja wə uning həmrəhliroi ja atap nuroqun kala, կoy soydi; andin u uni Gileadtiki Ramotka billə hujum կilixka unatti. **3** Israil padixahı

Aħab Yəħħuda padixahij Yəħoħafattin: — Θzliri mening bilən billə Gileadtiki Ramotka berixka makul bolamdila? — dəp soriwidi, u: — Biz silining-mening dəp ayrimaymiz; mening həlkim əzlinining həlkidur. Mən əzlini bilən billə jəng kiliixka barmay turmaymən, dəp jawap bərdi. **4** Lekin Yəħoħafat Israilning padixahioja: — Θtünimənki, bugün awwal Pərwərdigarning səzini sorap kərgəyla, dedi. **5** Xuning bilən Israilning padixahij pəyəqəmbərlərni, yəni tət yüz adəmni yioġdurup ulardin: — Biz jəng kılıqili Gileadtiki Ramotka qıksaq bolamdu, yok?» dəp soriwidi, ular: «Qikkin, Huda uni padixahning қolioja beridu, deyixti. **6** Lekin Yəħoħafat bolsa: — Bulardin baxka yol soriqudək, Pərwərdigarning birər pəyəqəmbiri yokmidu? — dəp soridi. **7** Israilning padixahij Yəħoħafatkə jawab berip: — Pərwərdigardin yol soraydiqan yənə bir adəm bar; lekin u mening toɔramda қutluknı əməs, bəlki daim balayı'apətni kərsitip bexarət bərgəqkə, mən uni eq kərimən. U bolsa Imlahning oqlı Mikayadur, dedi. Yəħoħafat: — I aliyliri, sili undak demigəyla, dedi. **8** Andin Israilning padixahij bir qakirini kiąqkirip uningoja: — Qakkan berip, Imlahning oqlı Mikayani qakirtip kəl, dəp buyrudi. **9** Əmdi Israilning padixahij bilən Yəħudanıng padixahij Yəħoħafat xahənə kiyimlirini kiyixip, Samariyəning dərwazisining aldidiki hamanda hərbiri əz təhtidə olturnuxti; ularning aldida pəyəqəmbərlərning həmmisi bexarət bərməktə idi. **10** Kənanaħning oqlı Zədəkiya bolsa ezi temürdin münggüzlərni yasap: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Muxu münggüzlər bilən Suriylərni yokatkuqə üzüp ursila», dedi. **11** Həmmə pəyəqəmbərlər

xuningşa ohxax bexarət berip: «Gileadtiki Ramotka qikip səzsiz muwəppək iyət қazinila; qünki Pərwərdigar uni padixahning қolioğa tapxuridikən», deyixti. **12** Mikayani қıqkirojili barojan həwərqi uningoşa: — Mana, həmmə pəyələmbərlər birdək padixahka yahxi həwər bərməktə; əmdi ətünimən, sening səzüngmu ularningki bilən birdək bolup, yahxi bir həwərni bərgin, dedi. **13** Əmma Mikaya: — Pərwərdigarning hayatı bilən қəsəm kılımənki, Hudayim manga nemə eytsa, mən xuni eytimən, dedi. **14** U padixahning aldioşa kəlgəndə padixah uningdin: — I Mikaya, jəng kılɔjili Gileadtiki Ramotka qıksak bolamdu, yok? — dəp soriwidi, u uningoşa jawab berip: — Qikip muwəppək iyət қazinisilər; qünki [düxmininglar] қolliringlar oja tapxurulidu, dedi. **15** Lekin padixah uningoşa: — Mən sanga қanqə kətim Pərwərdigarning namida rast gəptin baxķisini manga eytmaslıkka қəsəm iqliküxüm kerək?! — dedi. **16** Mikaya: — Mən pütkül Israilning taoqlarda padıqisiz қoylardək tarilip kətkənlikini kerdüm. Pərwərdigar: «Bularning igisi yok; bularning hərbiri tinq-aman eż əyigə կaytsun» dedi, — dedi. **17** Israilning padixahı Yəhoxafatka: — Mana, mən siligə «U mening toɔramda կutluknı əməs, bəlkı һaman balayı'apətni kərsitip bexarət beridu», demigənmidim? — dedi. **18** Mikaya yənə: — Xunga Pərwərdigarning səzini angliojin; mən Pərwərdigarning Өz təhtidə olturoqanlığını, asmanning pütkül қoxunliri uning yenida, ong wə sol təripidə turoqanlığını kerdüm. **19** Pərwərdigar: «Kim Aḥabni Gileadtiki Ramotka qikip, xu yərdə һalak boluxką aldaydu?» — dedi. Birsi undak, birsi mundağ deyixti; **20**

xu wakitta bir roh qikip Pərwərdigarning aldida turup:
«Mən berip alday» dedi. Pərwərdigar uningdin: «Qandak
usul bilən aldaysən?» dəp soriwidi, **21** u: «Mən qikip
uning həmmə pəyəqəmbərlirining aqzida yaloqanqi bir
roh bolimən», dedi. Pərwərdigar: «Uni aldap ilkinggə
alalaysən; berip xundak ķıl» — dedi. **22** Mana əmdi
Pərwərdigar sening bu həmmə pəyəqəmbərliringning
aqzioqa bir yaloqanqi rohni saldi; Pərwərdigar sening
tooprangda balayı'apət kərsitip səzlidi» — dedi. **23** Xuni
anglap Kənanaħning oqlı Zədəkiya kelip Mikayaning
kaqitioqa birni selip: — Pərwərdigarning Rohı կaysi yol
bilən məndin etüp sanga söz ķilixką bardı?! — dedi. **24**
Mikaya jawab berip: Θzüngni yoxurux üçün iqqiridiki
əygə yügürgən künidə xuni kərisən, dedi. **25** Israilning
padixahı əmdi: — Mikayani elip kayturup berip, xəhər
həkimi Amon bilən padixahning oqlı Yoaxķa tapxurup,
26 Ularoqa tapılap: «Padixah mundak dəydu: — Uni
zindanoqa solap mən tinq-aman yenip kəlgüqilik kiynap,
nan bilən suni az-az berip turunglar» — dənglar, dəp
buyrudi. **27** Mikaya: — Əgər sən həkikətən tinq-aman
yenip kəlsəng, Pərwərdigar mening wasitəm bilən söz
ķilmioqan bolidu, dedi. Andin u yənə: — Əy jamaət,
hərbiringlar anglanglar, dedi. **28** Israilning padixahı
bilən Yəhudanıñ padixahı Yəhoxafat Gileadtiki Ramotķa
qıktı. **29** Israilning padixahı Yəhoxafatkə: — Mən baxķa
kiyapətkə kirip jənggə qıקay; sili bolsila əz kiyimlirini
kiyip qıksila, dedi. Israilning padixahı baxķa kiyapət bilən
jənggə qıktı. **30** qünki xundaķ boldiki, Suriyəning padixahı
jəng hərwisi sərdarlırioqa: — Qongliri yaki kiqıkları bilən

əməs, pəkət Israilning padixahı bilən soküxunglar, dəp buyrudi. **31** Wə xundak boldiki, jəng hərwilirining sərdarlıri Yəhoxafatni kərgəndə: — Uni qoğum Israilning padixahı dəp, uningoşa olixip hujum kilməkqi boldi; lekin Yəhoxafat pəryad kətürdi, Pərwərdigar uningoşa yardım bərdi. Huda ularni uningdin yıraklıxturdi; **32** qünki xundak boldiki, jəng hərwilirining sərdarlıri uning Israilning padixahı əməslikini kərgəndə uni kööplimay, burulup ketip kəlixti. **33** Əmma birəylən əkarisioqla bir okya etiwidi, ok Israilning padixahının sawutining mürisidin təwənki ulıqidin etüp təgdi. U hərwikexigə: Hərwini yandurup meni səptin qıqaroqın; qünki mən yaridar boldum, dedi. **34** U küni jəng baroqanseri kəttik boldi. Padixah, kəqkiqə Suriylərning udulida əz jəng həwisiqə yəlinip ərə turdi. Kün petixi bilən u əldi.

19 Yəhuda padixahı Yəhoxafat aman-esən Yerusalemıdı ordisiqə kaytip kəldi. **2** Aldın kərgüqi Həananining oɔli Yəhə padixahı Yəhoxafatning aldioqa qıkıp: — Sening rəzillərning yardımında bolup, Pərwərdigar oqa eq boləqlənləri səygining durusmu? Xu səwəbtin Pərwərdigarning oqəzi pi bexinqə qüxicidəqan boldi. **3** Həlbuki, sən axərah butlirini zemindin yokitip taxliqining wə Hudani izdəkkə niyat kılqining üçün səndimu yahxılık tepildi, dedi. **4** Yəhoxafat Yerusalemda olturnatti; keyinki wakıtlarda u həlk arisioqa qıkıp, Bəər-Xebadin tartip Əfraim taqlirioqıqə səpər kılıp, həlkni towa kıldurup ata-bowilirinining Hudasi Pərwərdigar oqa yandurdi. **5** U yənə Yəhuda təwəsidiki barlık koroqanlıq xəhərlərdə sorakqlıarnı təyinlidi; **6** u sorakqlıaroja:

— Ez kılɔŋaliringlaroja ehtiyatqan bolunglar; qünki silərning həküm qikirixinglar insan üçün əməs, bəlki Pərwərdigar üzündür; silər həküm qikarоjininglarda u qokum silər bilən billə bolidu. **7** Əmdi Pərwərdigarning wəhјimisi kez aldinglarda bolsun; ez kılɔŋaliringlaroja ehtiyatqan bolunglar; qünki Pərwərdigar Hudayimizda nahəklik yok, yüz-hatır kılıx yok, para yeyixmu yoktur, dedi. **8** Yəhoxafat Lawiyardin, kahinlardin wə Israel jəmətlirining baxlıridin bəzilərni Yerusalem oja kəyturup kelip, ularni Yerusalemdimu Pərwərdigarning həkümlirini qikirix wə həlkning ərz-dəwalirini bir tərəp kılıxka təyinlidi. **9** Yəhoxafat ularoja: — Silər bu ixlarnı Pərwərdigarning korkunqida bolup sadakətlik bilən qin kənglünglardin bejiringlar. **10** Hərkəysi xəhərlərdə turidiojan kərindaxliringlarning aldinglaroja elip kəlgən barlık ərz-dəwasi, məyli u hun dəwasi bolsun, կան-əmr wə həküm-bəlgilimilər tooqrisidiki ərz-dəwa bolsun, ularning Pərwərdigar aldida gunahkar bolup կalmaslıqi üqün, xundakla Pərwərdigarning oqəzipi ez bexinglaroja wə kərindaxliringlarning bexioqa kelip կalmaslıqi üqün, ularni һaman agahlandurup turunglar; xundak kilsanglar, gunahkar bolmaysilər. **11** Pərwərdigaroja təəllük ixlarda silərni bax kahin Amariya baxkuridu; padixahka dair ixlarda, silərni Yəhuda jəmətining yolbaxqisi Ismailning oɔli Zəbadiya baxkuridu; silərning hizmitinglarda turidiojan Lawiylar bar. Jasaratlik bolup ixliringlarnı kilinglar wə Pərwərdigar ixni durus kılouqilar bilən billə bolidu! — dedi.

20 Keyinki wakıtlarda xundak boldiki, Moabiylar, Ammoniylar wə Maoniylardin bəziliri birlixip kelip Yəhoxafatka hujum kılıxka qıktı. **2** [Qaparmənlər] kelip Yəhoxafatka: — [Əlük] dengizning u ketidin, yəni Edomdin siligə hujum kılɔjili zor bir koxun qikip kəldi; mana, ular Həzazon-Tamarda, dedi (Həzazon-Tamar yənə «Ən-Gədi» dəpmu atılıdu). **3** Buni anglojan Yəhoxafat korkup, Pərwərdigarni izdəxkə niyət baqlap, pütün Yəhuda təwəsidə «roza tutuximiz kerək» dəp jakarlidi. **4** Yəhudalar əmdi Pərwərdigardin yardım tiligili yiojıldı; həlk Yəhudanıng hərkəysi xəhərliridin qikip Pərwərdigardin yardım tiləxkə kelixti. **5** Yəhoxafat Yəhuda wə Yerusalemıki jamaət arisiqa qikip, Pərwərdigar eyining yengi höylisining aldida ərə turup **6** mundak dua kılıp: — «I Pərwərdigar, ata-bowilirimizning Hudasi, Sən ərxtə turoquqi Huda, barlıq əl-məmlikətlərning üstidin həküm sürgüqi əməsmidinq? Sening kolung küq-küdrətkə toloqandur, həqkim Seni tosalmaydu. **7** I Hudayımız, Sən bu zemindiki aħalini Əz həlkinq Israillar aldidin қoqlap, uni Əz dostung İbrahimning nəsligə mənggülük miras kılıp bərgən əməsmidinq? **8** Ular xu yərdə turdi həm xu yərdə Sening namingoja atap bir mukəddəshana selip: **9** «Mubada beximizoja birər balayı'apət kəlsə, məyli u kılıq, jaza, waba, aqarqılıq bolsun, kiyinqılıkta қalojan waktimizda, muxu əy, yəni Sening aldingda turup, Sanga murajıət kılsak (qünki Sening naming muxu əyididur), Sən anglaysən wə կutկuzisən» degənidir. **10** Əmdi mana, bu yərgə Ammoniylar, Moabiylar wə Seir teqidikilər besip keliwatidu! Ilgiri Israillar Misir

zeminidin qıkkın qaođda Sən Israillarning ularoja tajawuz
kılıxioja yol koymiojaniding; u qaođda Israillar ularni
yokatmay u yerdin aylinip etkən. **11** Əmdi kara, hazır
ularning yahxilikimizni қandak yol bilən kayturmakçı
boluwatkınıoja! Ular bizni Sən bizgə miras kılıp bərgən bu
zemindin қoŋlap qıqarmakçı boluwatidu. **12** I Hudayimiz,
Sən ularning üstidin həküm qıqarmamsən? Qünki bizning
bizgə hujum kılıxka keliwatkan bu zor қoxun bilən
karxilaxkudək küqimiz yok; nemə kılıximiznimu bilməy
kalduk; lekin bizning kəzimiz Sanga tikilip turmakta» —
dedi. **13** Bu qaođda pütün Yəhuda həlkj, ularning қuqaktiki
baliliri, hotun bala-qakılirining həmmisi Pərwərdigarning
aldida turatti. **14** Wə xu pəytə Pərwərdigarning Rohi
jamaətning otturisida turojan Lawiyardin Asafning
əwladi bolojan Mattaniyaning qəwrisi, Jəiyəlning əwrisi,
Binayaning nəwrisi, Zəkəriyaning oɔli Yaħaziyəlgə
qüxti; **15** U: — I pütün Yəhuda həlkj, silər Yerusalemda
turuwatkanlar wə padixah Yəhoxafat, կulak selinglar!
Pərwərdigar silergə mundak dəydu: — «Silər bu
zor қoxundin қorkup kətmənglar wə alakzadə bolup
kətmənglar; qünki bu jəng silərningki əməs, bəlki
Hudanıñ Əziningkidur. **16** Ətə ularoja hujum kılıxka
qikęngler; mana, ular Ziz dawanidin qikip kelidu wə silər
ularni Yəruəl qəlining aldidiki jiloqa eoqizida uqrıtilisilər.
17 Silər bu dərəm jəngdə uruxuxunglarning hajiti
bolmaydu; pəkət səpkə tizilip turunglar, silər bilən billə
bołojan Pərwərdigarning nijat-nusritini kərünglar! I
Yəhuda, i Yerusalem dikilər, қorkmanglar, alakzadimu
bolup kətmənglar; ətə ularoja hujum kılıxka qikęngler,

Pərwərdigar qokum silər bilən billə bolidu!» — dedi.

18 Bu gəpni anglap Yəhoxafat bexini yərgə təgküzüp tizlandı wə barlik Yəhuda həlkı həm Yerusalem dikilər Pərwərdigar aldida düm yiçilip Pərwərdigar oja səjdə kıldı. **19** Kohat əwlədi wə Korah əwlədi iqidiki Lawiylardın boloşanlar orunliridin turuxup intayın küqlük awaz bilən Israelning Hudasi Pərwərdigarnı mədhiyiləxti. **20** Pütün həlk ətisi կակ səhərdə turup Təkoə qəligə қarap atlandı; ular atlinip ketiwatkanda, Yəhoxafat ornidin turup ular oja: — I Yəhuda həlkı, i Yerusalem dikilər, gepimgə կulak selinglar! Hudayinglar Pərwərdigar oja tayininglar, qokum məzmut turoquzulisilər; Uning pəyojəmbərlirigə ixininglar, yoluñlar qokum rawan bolidu! — dedi. **21** Andin u həlk bilən obdan məslihətləxip, Pərwərdigarning mukəddəs bəhəywətlikini mədhiyiləp, Uning oja atap əqəzəl-küy eytidioşanları: «Silər Pərwərdigar oja rəhmət-təxəkkür eytinglar, qünki Uning əzgərməs muhəbbiti mənggülükтур!» dəp okuxka təyinləp, қoxunning aldida mangdurdi. **22** Ular təntənə kılıp həmdusana okuxi bilən, Pərwərdigar Yəhuda həlkigə hujum kilişka qıkkən Ammoniylar, Moabiylar wə Seir teqidikilərgə pistirma қoxunni əwətip, ularni tarmar қıldurdi. **23** Xuning bilən Ammoniylar bilən Moabiylar Seir teqidikilərgə hujum kilişka etti, ularni birini қoymay қiriwətti; ular Seir teqidikilərni қirip tūgətkəndin keyin yənə əzliri bir-birini қiroqın kilişka qüvkənidi. **24** Yəhudalar qəldiki kəzətgahka kelip xu zor қoxun tərəpkə қarisa, mana ķeqip қutuloşan birmu adəm yok bolup, həmmə yerni əlük կaplap kətkənidi. **25** Yəhoxafat əzining adəmliri

bilən düxməndin olja bulang-talang kılıxka kəlgəndə, ular əlüklər bilən billə nuroqun mal-mülük wə kəp ķımmətlik buyumlarnı taptı. Ular salduruwaləjanlirining tolilikidin elip kitəlməy қaldi; olja xunqə kəp boləaqqa, uni yiojwelixka üq kün kətti. **26** Ular tətinqi küni Bərakah jilojisioja yiojlip, Pərwərdigar oja həmdusana okup mubarəklidi; xunga u yər taki bügüngə կədər «Bərakah jilojisi» dəp atılıp kəlməktə. **27** Andin barlık Yəhudadikilər wə Yerusalem dikilər Yəhoxafatning baxlamqılıkida huxal-huram bolup Yerusalem oja kaytti; qunki Pərwərdigar ularnı düxmənliri üstidin əyalib kılıp huxallıkkə qəmdürgənidi. **28** Ular Yerusalem oja təmbur, qiltar wə kanaylar qelip kelip, Pərwərdigarning əyigə kirdi. **29** Barlık əl-məmlikətlər Pərwərdigarning Israilning düxmənlirigə karxi qikip jəng kılıqanlığını anglioqanda, Hudanıng wəhİMİSİ ularning üstigə bastı. **30** Xuning bilən Yəhoxafatning padixahlıkı tinq-asayixlikta boldı; uning Hudasi uning tət ətrapini tinq kılıqanidi. **31** Xundak kılıp Yəhoxafat Yəhuda üstigə həküm sürdi. U təhtkə qıkkən qaoğda ottuz bəx yaxta idi; u Yerusalemda yigirmə bəx yil səltənət kıldı. Uning anisining ismi Azubah bolup, u Xilhining kizi idi. **32** Yəhoxafat կaymay atisi Asanıng yolda mengip, Pərwərdigarning nəziridə durus boləqanni kıldı. **33** Pəkət «yükiri jaylar»la yokitilmioqanidi; həlk tehiqə kəngüllirini ata-bowilirining Hudasi oja mayıl kilmioqanidi. **34** Yəhoxafatning կalojan ixliri bolsa, mana baxtin ahirioqə «Yəhuda wə Israil padixahlırinining tarıhnamisi»oja kirgüzülgən «Həananining oqlı Yəhuning bayan səzliri»də pütülgəndür. **35** Bu ixlardin keyin Yəhuda

padixahı Yəhoxafat tola rəzil ixlarnı kılɔjan Israil padixahı Ahəziya bilən ittipak tützdi. **36** Yəhoxafat Tarxixkə baridiojan kemilərni yasaxka uning bilən xirikləxti; xu kemilərni ular Əzion-Gəbərdə yasatti. **37** U qaojda Marəxahlıq Dodawahuning oɔli Əliezər Yəhoxafatni əyibləp uningoja bexarət berip: — Ahəziya bilən ittipak tüzgining üçün Pərwərdigar sening yasiqanlıringni buzuwetidu» dedi. Dərwəkə, keyinki waktılarda u kemilər buzqunqılıkka uqrəp Tarxixkə mangalmidi.

21 Yəhoxafat ata-bowiliri arisida uhlidi wə «Dawut xəhiri»də dəpnə қilindi; oɔli Yəhoram uning ornioja padixah boldi. **2** [Yəhoramning] birnəqqə inisi, yəni Yəhoxafatning Azariya, Yəhiyəl, Zəkəriya, Azariyahu, Mikail wə Xəfatiya degən oqulliri bar idi; ularning həmmisi Israil padixahı Yəhoxafatning oqulları idi. **3** Ularning atisi ularqa nurojun altun, kümük wə қımmətlik buyumlarnı, xundakla Yəhuda zeminidiki birqanqə қorqanlıq xəhərni sowoja қildi; pəkət padixahlıknı bolsa, Yəhoram qong oɔli boləqəkə, uningoja bərdi. **4** Yəhoram atisining padixahlıq təhtigə qikip hökükini mustəhkəmlidi. Andin u barlık inilirini, xundakla Yəhudadiki birqanqə əməldarlarnı қiliqlap kətl қildi. **5** Yəhoram təhtkə olturoqinida ottuz ikki yaxta idi; u Yerusalemda səkkiz yil səltənət қildi. **6** U Ahab jəmətidikilərgə ohxax, Israilning padixahlıri mangoran yolda mangdi, qünki u Ahabning kızını əmrigə aloqanıdi; u Pərwərdigarning nəziridə rəzil boləqənni қildi. **7** Birak Pərwərdigar Dawut bilən tüzgən əhdisi səwəblik, Dawutka wə uning əwladlırioja mənggü əqməydiqan

bir qiraqı kalduray dəp, wədə kılɔjini boyiqə Dawutning jəmətini yok қılıp taxlaxni halimidi. **8** [Yəhoramning] səltənitidiki künlərdə Edomlar Yəhudadın ayrılip qıkip, əz aldioqa əzlirigə həkümranlıq қılıdioğan bir padixah tiklidi. **9** Yəhoram, sərdarlırı wə barlık, jəng hərwiliri [Iordan dəryasidin] etüp, keqidə қozojılıp qıkip, əzlirini қorxiwalıqan Edomiylar oqa wə jəng hərwisi sərdarlırioqa hücum қılıp ojalıb kəldi. **10** Həlbuki, Edomiylar xuningdin etiwarən Yəhuda oqa қarxi qıkip, taki bügüngə kədər Yəhudanıng həkümranlıqının ayrılip turdi. Yəhoram ata-bowlırıning Hudasi Pərwərdigarnı taxlıqını üçün Libnahlıqlarmu xu qaoğda uningoqa қarxi qıkip uning қolidin ayrılip qıktı. **11** Uning üstigə, Yəhoram yənə Yəhudanıng taqlırıda «yükiri jaylar»ni yasitip, Yerusalemda turuwatqanlarnı buzukqılıkka putlaxturdi, Yəhudalarnımu xundak azdurdi. **12** Xu waktılarda İlyas pəyərəmbər təripidin yeziloğan bir məktup Yəhoram oqa təgdi, uningda mundak deyildi: «Sening bowang Dawutning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: «Sən atang Yəhoxafatning yollırıda mangmay, xuningdək Yəhuda padixahı Asanıngmu yollırını tutmay, **13** bəlkı Israil padixahlırıning yollırıda mengip, Yəhudalarnı wə Yerusalemda turuwatqanlarnı huddi Ahəb jəmətidikilər buzukqılıklar ķılıqandək buzukqılıqları oqa putlaxturomanlıking üçün, xundakla atangning jəmətidikilərni, yəni əzüngdin yahxi boləqan iniliringni kətl ķılıqining üçün, **14** Pərwərdigar sening həlkinqni, hotun bala-qakiliringni wə barlık malmülkünggə alamət zor zərb bilən urudu. **15** U senimu eçir

wabalar bilən urup, üqay-baɔ̄ringni eojir kesəlgə muptila
kılıduki, kesiling kündin küngə eɔ̄irlrixip, üqəyliring ekip
qikidu»» deyilgənidi. **16** Keyinki wakitlarda Pərwərdigar
Filistiylərning wə Efiopiylərning yenidiki Ərəblərning
rohini Yəhoram ola karxi қozətti. **17** Xuning bilən
ular Yəhuda zeminiqa zərb kılıp besip ətti wə padixah
ordisidiki barlıq mal-mülükni bulang-talang kılıp, oqulliri
bilən hotunlirini tutğun kılıp elip kətti; ular kənji oqlı
Yəhənahazdin bələk oqulliridin birinimu қaldurmidi.
18 Bu wəkədin keyin Pərwərdigar Yəhoramni urup,
üqəylirini sakaymas eojir kesəlgə giriptar əldi. **19** Wə
xundak boldiki, uning kesili kündin-küngə eɔ̄irlrixip,
ikki yıl wakit etüxkə az қalqanda, kesəllik tüpəylidin
üqəyliri texilip qüxti, u tolimu azablinip əldi; uning
həlkı ata-bowilirini izzətləp ularqa huxbuy yakğandək,
uningqa həqkanda huxbuy yekip olturmidtı. **20** Yəhoram
təhtkə qikkan qeoqida ottuz ikki yaxta idi; u Yerusalemda
səkkiz yil səltənət əldi wə u dunyadin kətkəndə həqkim
uningqa kəyəq-həsrət qəkmidi. Halayık uni «Dawut
xəhiri»gə dəpnə əldi, lekin padixahlar kəbristanlıqıqa
dəpnə kilmidi.

22 Yerusalemda turuwtənən Yəhoramning kənji oqlı
Ahəziyanı uning orniqa padixah kılıp tikidi; qünki
Ərəblər bilən billə bargahka besip kirgən karakqilar
Ahəziyaning akilirini koymay əltürüwətkənidi. Xuning
bilən Yəhuda padixahı Yəhoramning oqlı Ahəziya
səltənət əldi. **2** Ahəziya təhtkə qikkan qeoqida yigirmə
ikki yaxta idi; u Yerusalemda bir yil səltənət əldi.
Uning anisining ismi Ataliya bolup, Omrining [nəwrə]

kizi idi. **3** Aħaziyamu Aħab jemətining yollirioja mangdi; qunki uning anisi uni rəzillikkə ündəytti. **4** U Aħab jeməti kılɔjinidək, Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni қildi; qunki uning atisi əlgəndin keyin Aħab jemətidikilər uni ħalakətkə elip baridiojan rəzil nəsiħətlərni berətti. **5** U ularning nəsiħitigə əgixip, Israel padixahı Aħabning oqli Yəħoram bilən birlikte Gileadtiki Ramotka berip Suriyə padixahı Hazaəl bilən sokuxti; xu qaɔda Suriylər Yəħoramni zəhimləndürdi. **6** Andin Yəħoram Ramahda Suriyə padixahı bilən sokuxkan qaɔdiki jarahətlirini dawalitix üçün Yizrəelgə kaytti. Andin Yəħoramning oqli Yəħuda padixahı Azariya Aħabning oqli Yəħoramning kesəl bolup қalɔjanlıki səwəbidin uni yokļoqili Yizrəelgə bardi. **7** Halbuki, Aħazianing Yəħoramni yokļoqili barojni dəl əzini ħalakətkə elip baridiojan, Huda bekitkən ix idi. Qunki u barojsandin keyin Yəħoram bilən birlikte Nimxining oqli Yəħuqa қarxi sokuxuxka qikti. Muxu Yəħu əslidə Pərwərdigar təripidin Aħabning jemətini yokitix üçün məsiħ қılınojanidi. **8** Wə xundak boldiki, Yəħu Huda bekitkən həkümni Aħab jemətining üstigə yürgügzən waqtida, u Yəħudadiki əməldarlarni wə Aħazianing hizmitidə bolqan kərindaxlirining oqullirini uqrítip, ularni koymay əltürüwətti. **9** Yəħu Aħazianimu izdidi; kixilər uni tutuwaldi (u Samariyəgə yoxurunuwaloqanidi). Ular uni Yəħuning aldioja apirip əltürdi. Ular uni dəpnə қildi, qunki kixilər: «Bu degən Pərwərdigarni qin kənglidin izdigən Yəħoxafatning nəwrisidur» degənidı. Aħazianing jemətidə padixahlıknı қolioja alojudək

birər adəm kalmidi. **10** Əmdi Aħaziyaning anisi Ataliya oqlining elginini kərgəndə, Yəhuda jəmətidiki barlik xah nəslini eltürüxkə közəldi. **11** Lekin padixahning kizi Yəħoħebiyat eltürülük aldida turoqan padixahning oqullirining arisidin Aħaziyaning oqlı Yoaxni ooprilikqə elip qikip, uni wə inik anisini yastuk-kirlik ambirioja yoxurup köydi. Xundak kılıp padixah Yəħoramning kizi, (yəni Aħaziyaning singlisi), [bax] kaħin Yəħuyadaning hotuni Yəħoħebiyat Yoaxni Ataliya eltürüwətmisun dəp Ataliyadın yoxurup köydi. **12** Andin keyin Yoax ular bilən Pərwərdigarning əyidə altə yil yoxurunup turdi; u qaođda Ataliya Yəhuda zeminida səltənət kılatti.

23 Yəttinqi yili, Yəħoyada jasarətkə kelip, Yəroħamning oqlı Azariya, Yəħoħananning oqlı Ismail, Obədnin oqlı Azariya, Adayanıng oqlı Maaseyah wə Zikrining oqlı Əlixafat қatarlıq birķanqə yüzbexini qaķirip ular bilən əhdə tüzdi. **2** Ular Yəhuda zeminini arılap, Yəħudadiki hərkəysi xəhərlərdin Lawiylarni wə Israildiki qong yolbaxqılarni yiođdi; ular Yerusalemqa kelixti. **3** Pütkül jamaət Hudanıng əyidə padixah bilən əħdiləxti. Yəħoyada ularoqa: — Padixahning oqlı Pərwərdigarning Dawutning əwladlıri toqruluk wədə ķilojniidək qokum səltənət kılıdu. **4** Mana silər kılıxinglar kerək bolqan ix xuki: — Xabat künidə pasibanlık nəwiti kəlgən kaħinlar bilən Lawiylarning üqtin biri hərkəysi dərwazılarni muhəapizət kilsun; **5** üqtin biri padixah ordisini, üqtin biri «Ul dərwazisi»ni muhəapizət kilsun; baxķıllarning həmmisi Pərwərdigar əyining höylilirida bolsun. **6** Lekin kaħinlar həm wəzipə etəydioqan Lawiylardin bələk həqkimni

Pərwərdigarning əyigə kirgüzmisun (kahin-lawiylar pak-mukəddəs dəp hesablanoqaqka kirixigə bolidu). Baxka həlkning hərbiri Pərwərdigar əzигə bekitkən jaylarnı kəzət ķilsun. **7** Lawiylarning hərbiri қolioja қorallirini elip padixahni orap tursun; əz məyliqə mukəddəs əygə kirixkə urunojan hərkim əltürülsün; silər padixah kirip-qikip yürginidə uning yenidin ayrılmanglar, — dedi. **8** Lawiylar bilən Yəhudalarning həmmisi kahin Yəhoyadaning barlıq tapiliojanlarını bəja kəltürüxti. Lawiylarning hərbiri xabat künü nəwətqilikkə kirgən wə nəwətqiliktin qüvkənlərni əz yenida kəldurup կaldi; qunki kahin Yəhoyada həqkimni nəwətqiliktin qüxükə կoymidi. **9** Andin Yəhoyada kahin Dawut padixahning Pərwərdigarning əyidə saklaklık nəyzə wə կalkan-siparlırını yüzbexilaroja tarkitip bərdi. **10** U yənə kəpqilikni, hərbiri қolioja əz nəyzisini tutkən һalda, ibadəthanining ong təripidin tartip sol təripiqiqə, կurbangah, bilən ibadəthanini boylap padixahning ətrapida turoquzdi. **11** Andin ular xahzadini elip qikip, uning bexioja tajni kiygüzüp, uningoja guwaһnamilərni berip, uni padixah կildi; Yəhoyada wə uning oqulları [huxbuy may bilən] uni məsih, կildi wə «Padixah, yaxisun!» dəp towlaxti. **12** Ataliya həlkərning qepixip yürgənlikini wə padixahni təripləwatkanlığını anglap, Pərwərdigarning əyigə kirip, kəpqilikning arisioja կeldi. **13** U կarisa, mana padixah əyning dərwazisida, tüwrukning yenida turatti; padixahning yenida əməldarlar bilən kanayqilar tiziloqanidi, barlıq yurtning həlkı xadlinip kanay qelixatti, nəoqmıqılər hərhil sazlarnı qelip, jamaətni baxlap mədhijə okutuwatatti. Buni kərgən

Ataliya kiyimlirini yirtip: — Asiylik, asiylik! — dəp warkirdi. **14** Əmma Yəhoyada kağın қoxunoğa məs'ul bolğan yüzbexilarnı qakırtıp ularoşa: — Uni səpliringlar otturisidin sırtka qıkırıwetinglar; kimdəkim uningoşa əgəxsə kılıqlansun, dəp buyrudi. Qünki kağın: — Uni Pərwərdigarning əyi iqidə əltürmənglər, dəp eytənidi. **15** Xuning bilən ular umingoşa yol boxitip bərdi; u ordining «At dərwazisi» bilən padixahıning ordisi oşa kirgəndə [ləxkərlər] uni xu yerdə əltürdi. **16** Yəhoyada, pütkül jamaət wə padixahı birlikdə: «Pərwərdigarning həlkə bolaylı» degən bir əhdini tüzüxti. **17** Andin barlık həlkə Baalning buthanisioşa berip uni buzup taxlidi; uning қurbangahlıri bilən məbudlirini qekip parəparə kılıp, Baalning kağını Mattanni қurbangahıllarning aldida əltürdi. **18** Andin keyin Yəhoyada kağın Pərwərdigarning əyidiki barlık məs'uliyətlərni Lawiy ķəbilisining kağılınını qolioşa tapxurdi. Kağılarnı bolsa, əslidə Pərwərdigarning əy ixlirioşa nəwət bilən ķaraxka, Pərwərdigar oşa atap kəydürmə ķurbanlıq sunuxka Dawut təyinligənidi. Ular ķurbanlıqlarnı Dawutning kərsətmiliri boyiqə, huxal-huramlıq, iqidə nəəqmə-nawa oқuojan һalda Musaoşa tapxurulmuş Təwrat-ķanunida pütülgini dək sunuxka məs'ul idi. **19** [Yəhoyada] yənə Pərwərdigar əyining hərkəysi dərwazılırioşa dərwaziwənlərni təyinlidiki, hərkəndək ixlardin napak ķilinoşan adəmlər kirgüzülməydi. **20** U yənə yüzbexiliri, aksəngəklər, həlkə iqidiki yolbaxqılar wə yurtnıg һəmmə həlkini baxlap kelip, padixahı Pərwərdigar əyidin elip qüxüp, «Yukirikj dərwaza» arkılık

ordioja əkirip, padixahlıq təhtigə olturoquzdi. **21** Yurtning barlık həlkı xadlinatti; ular Ataliyani kiliqlap əltürgəndin keyin, xəhər tinq bolup qaldı.

24 Yoax təhtkə qıkqan qeojida yəttə yaxta idi, u Yerusalemda kırık yil səltənət ķildi. Uning anisining ismi Zibiyah bolup, Bəər-Xebalıq idi. **2** Yəhoyada kahın həyat künliridə Yoax Pərwərdigarning nəziridə durus bolğanni ķilatti. **3** Yəhoyada uningoja ikki hotun elip bərdi, u birkənqə oojul-kız pərzənt kərdi. **4** Xuningdin keyin Yoax Pərwərdigarning əyini kayta yasitix niyitigə kəldi, **5** u kahınlarnı wə Lawiylarnı yiojip ularoja: — Hudayinglarning əyini onglitip turux üçün Yəhuda xəhərlirigə berip, barlık Israillardin yillik ianə toplanglar; bu ixni tezdirin bejiringlar! — dedi. Lekin Lawiylar bu ixni bejirixkə anqə aldirap kətmidi. **6** Buni uķkan padixah bax kahın Yəhoyadani qakırtıp uningoja: — Əzliri nemixka Lawiylaroja Pərwərdigarning կuli Musa Israil jamaitigə Hudaning guwahlıki saklaklıq qedir üçün bəlgiligən bajni Yəhuda wə Yerusalemdin elip kelixkə buyrumidila? — dedi **7** (qünki əslidə rəzil hotun Ataliya wə uning oøyulliri Hudaning əyigə bəsüp kirip, Pərwərdigarning əyidiki barlık mukəddəs buyumlarnı elip Baal butlirioja atap təkdirim kiliwətkənidir). **8** Xuning bilən padixah buyruk qüxürüp, bir sanduk yasitip Pərwərdigar əyining dərwazisining sırtıqə կoyoquzdi; **9** andin: «Hudaning կuli Musa qəldə Israillarning üstigə bekitkən bajni yiojip əkilip Pərwərdigaroja tapxurunglar» değən bir ukturux Yəhuda bilən Yerusalem təwəsidə qikirildi. **10** Barlık əməldarlar wə barlık həlk huxal һalda bajni

əkilip sanduk tolojuqə uningoja taxlidi. **11** Lawiyalar pul sandukını padixah bu ixka məs'ul қılɔjan kixining aldioja əkəlgəndə, ular baj pulining kəp qüxkənlikini kərsə, andin padixahning katipi bilən Bax kaһinning adimi kelip pul sandukını əngtürüp kurukdiojanın keyin, yənə əslı ornioja apirip կoyatti. Hərkünü xundak bolup turdi; nahayiti kəp pul yiojildi. **12** Padixah bilən Yəhoyada pulni Pərwərdigar əyidiki ix bejirgüqilərgə tapxurdi; ular [buning bilən] Pərwərdigarning əyini ongxax wə əsligə kəltürüx üçün taxqılar bilən yaqqaqqıllarnı, təmürqılər bilən miskərlərni yallidi. **13** Ixləmqılər tohtimay ixlidi, ongxax ixi ularning կolida onguxluk elip berildi; xundak kılıp ular Pərwərdigarning əyini əslidiki əlqəm-lahiyəsi boyiqə yasidi, xundakla uni tolimu puhta kılıp yasap qıktı. **14** Ular ixni püttürgəndin keyin exip қalɔjan pulni padixah bilən Yəhoyadanıng aldioja əkilip tapxurdi. Ular buning bilən Pərwərdigarning əyi üçün hərhil əswab-buyumlarnı, jümlidin ibadət hizmitidiki hərhil buyumlar, kəydürmə қurbanlıqlarоja munasiwətlik қaqa-kuqa, կazan-təhsilər wə hərhil altun-kümüx baxxa buyumlarnı yasattı. Yəhoyadanıng barlıq künliridə, ular Pərwərdigarning əyidə kəydürmə қurbanlıqni daim sunup turdi. **15** Yəhoyada կerip, yaxaydiojan yexi toxup əldi; u əlgən qaođda bir yüz ottuz yaxta idi. **16** Ular uni «Dawut xəhiri»də padixahlar կatarida dəpnə կıldı, qunki u Israiloja həm Hudaοja wə uningoja əyigə nisbətən nahayiti qong tehpə kərsətkənidı. **17** Yəhoyada əlgəndin keyin Yəhudadiki yolbaxqılar padixahning aldioja kelip uningoja bax urdi; padixah ular kərsətkən

məslihətni makul kərdi. **18** Ular ata-bowlirining Hudasi Pərwərdigarning əyidin waz keqip, Axərah, wə butlarning қullukıja kirixti. Ularning bu gunahı səwəblik Hudanıng əqəzipi Yəhuda bilən Yerusalemdikilərning bexioja kəldi. **19** Xundak bolsimu, Pərwərdigar ularni Əzigə yandurux üçün yənilə ularning arisioja pəyəmbərlərni əwətti; bu pəyəmbərlər gərqə ularni agahlanduroğan bolsimu, lekin ular yənilə կulak salmidi. **20** U qəqda Hudanıng Rohı bax kahin Yəhoyadanıng oqlı Zəkəriyaçı qüxti, u həlkəning aldida ərə turup ularoja: — Huda mundak dəydu: «Silər nemixka Pərwərdigarning əmirlirigə hilaplik kılısilər? Silər həq rawajlıq kərməysilər, qunki silər Pərwərdigardin waz kəqtinglar wə Umu silərdin waz kəqtı», — dedi. **21** Halayık [Zəkəriyani] əltürükə kəstlidi; ahir ular uni padixahning əmri boyiqə Pərwərdigar əyining höylisida qalma-kesək kılıp əltürüwətti. **22** Padixah Yoax Zəkəriyanıng atisi Yəhoyadanıng əzığə kərsətkən xəpkitini yad ətmək tüğül, əksiqə uning oqlını əltürüwətti. Zəkəriya jan üzüx aldida: — Pərwərdigar bu ixni nəzirigə elip, uning hesabını alsun! — dedi. **23** Xu yilning ahirida Suriyəning қoxunu Yoaxka hujum kılıp kəldi; ular Yəhudəcə qalma-kesək kılıp kirip, həlk iqidiki yolbaxqılarnı əltürüp, ulardin aləqan pütün urux əqəniymətlirini Dəməxk padixahının aldioja elip bardı. **24** Dərwəkə Suriyə қoxunidin pəkət az bir kisim əskərlər kəlgən bolsimu, lekin Yəhudalar ata-bowlirining Hudasi Pərwərdigardin waz kəqkənlikü üçün Pərwərdigar qong bir қoxunni ularning қolioja tapxurdi; ular Yoaxka jaza ijra kıldı. **25** Suriylər Yoaxni taxlap kətkən qəqda

(qünki u қattık aοrip қalojanidi) uning eз hizmatkarliri bax kahin Yəhoyadaning oqlining қeni üçün intikam elix kerək dəp uni қəstlidi; ular uni kariwitidila əltürüwətti. U xu yol bilən əldi; kixilər uni Dawut xəhīridə dəpnə kılınızı bilən, birak padixahıarning kəbristanlıqıja dəpnə kilmidi. **26** Uni қəstligənlər munular: — Ammoniy ayal Ximiyatning oqli Zabad bilən Moabiy ayal Simritning oqli Yəhəzabad idi. **27** Yoaxning oqulliri, uningoja қaritilojan қattık wə nuroqun agah bexarətlər, xundakla uning Hudanıng əyini yengibaxtin selixka dair ixliri «padixahıarning təzkiriliri» degən kitabning izahlirioja pütülgəndur. Yoaxning oqli Amaziya uning ornioja padixah boldi.

25 Amaziya təhtkə qıkkən qeojida yigirmə bəx yaxta idi, u Yerusalemda yigirmə tokkuz yil səltənət կildi. Uning anisining ismi Yəhoaddan bolup, Yerusalemlık idi. **2** Amaziya Pərwərdigarning nəziridə toqra boləjan ixlarnı կildi, lekin pütün kəngli bilən kilmidi. **3** Wə xundak boldiki, u padixahlıqını mustəhkəmliwalıqandin keyin padixah atisini əltürgən hizmatkarlarını tutup əltürdi. **4** Lekin Musaqa qüxürülgən կanun kitabida Pərwərdigarning: «Nə atilarnı oqulları üçün əlümgə məhkum kiliçka bolmayıdu nə oqullarını atılırı üçün əlümgə məhkum kiliçka bolmayıdu, bəlkı hərbiri eз gunahı üçün əlümgə məhkum կilinsun» dəp pütülgən əmri boyiqə, u əltürgiqilərning balilirini əlümgə məhkum kilmidi. **5** Amaziya Yəhūdalarnı yioqip, jəmətlirigə karap pütün Yəhūdalarnı wə Binyaminlarnı mingbəxi wə yüzbəxilar astıqə bekitti; u ulardin yigirmə yaxtin

axkanlarning sanini eliwidi, jenggə qikalaydiojan, қолија нəyzə wə қалкан alalaydiojan hil ləxkərdin üq yüz ming adəm qikti. **6** U yənə bir yüz talant kümüx sərp kılıp Israildin yüz ming batur jəngqi yalliwaldi. **7** Lekin Hudanıng bir adimi uning aldişa kelip: — I padixahım, Israil қoxunını əzliri bilən billə baroqzmiojaya; qünki Pərwərdigar Israillar yaki Əfraimiyarlarning həqkəyisi bilən billə əməs. **8** Hətta sili qoqum xundak қılımən, baturanə kürəx қılımən desilimu, Huda əzlirini düxmən aldida yikitudu, qünki Huda insanoja yardım berixkimu қadirdur, insanni yikitixkimu қadirdur, dedi. **9** Amaziya Hudanıng adimigə: — Əmisə mən Israilning yallanma қoxunişa bərgən yüz talant kümüxnı қandak қılsam bolidu? — dəp soriwidi, Hudanıng adimi uningoja: — Pərwərdigar əzligə buningdinmu ziyadə kəp berixkə қadirdur, dəp jawab bərdi. **10** Xuning bilən Amaziya Əfraimdin əzığə kəltürülgən yallanma қoxunni ayrip qikip, əylirigə kayturuwətti; xu səwəbtin ular Yəhəudalaroja bək oqəzəplinip, kattık kəhr iqidə əylirigə kaytip ketixti. **11** Amaziya jasaritini uroqutup, əzining həlkini baxlap «Xor wadisi»şa berip Seirlardin on ming adəmni yokətti. **12** Yəhəudalar yənə on ming adəmni tirik tutuwelip, tik yarning lewioja apirip, yardin ittiriwidi, ularning həmmisi parə-parə қilinip taxlandı. **13** Halbuki, Amaziya ezi bilən billə jəng kilişka ruhsət kilmay kayturuwətkən yallanma əskərlər Samariyədin Bəyt-Horunoqıqə bolovan Yəhəudanıng hərkəysi xəhərlirigə hujum қılıp kirip üq ming adəmni қırıp taxlidi həm nuroqun mal-mülükni bulap kətti. **14** Lekin xundak boldiki,

Amaziya Edomiyarni məoqlup kılıp kaytip kəlgən qaođa u Seirlarning butlirinimu elip kelip, ularni ezi üçün məbud kılıp, ularoja bax urdi wə ularoja huxbuy yakti. **15** Xu səwəbtin Pərwərdigarning oqəzipi Amaziyaşa közəjaldi, U uning aldioja bir pəyərəmbərnı əwətti. Pəyərəmbər uningoja: — Θz həlkini sening қolungdin կutkuzalmiojan bu həlkning ilahlırini zadi nemə dəp izdəysən? — dedi. **16** Wə xundak boldiki, u padixahı tehi söz қiliwatkanda, padixah uningoja: — Biz seni padixahning məslihətqisi kılıp tikligənmu? Koy, bu gepingni! Θlgüng kəldimu nemə? — dedi. Xuning bilən pəyərəmbər gəptin tohtidi-də, yənə: — Bu ixni қılɔjining həm nəsihitimgə կulak salmiojining üçün Pərwərdigar seni yokıtixni қarar kıldı, dəp bilimən, — dedi. **17** Xuningdin keyin Amaziya məslihətlixip, Israilning padixahı Yəhuning nəwrisi, Yəhoahəzning oɔli Yoaxning aldioja əlqilərni mangdurup: «Keni, [jəng məydanida] yüz turanə kərüxəyli» dedi. **18** Israilning padixahı Yoax Yəhūdaning padixahı Amaziyaşa əlqi əwətip mundak səzlərni yətküzdi: «Liwandiki tikən Liwandiki kədir dərihigə söz əwətip: «Θz կjizingni oqlumqa hotunlukkə bərgin!» — dedi. Lekin Liwandiki bir yawayi həywan etüp ketiwetip, tikənni dəssiwətti. **19** Sən dərwəkə Edomning üstidin oqəlibə կilding; kənglüngdə əz-əzüngdin məqrurlinip yayrap kətting. Əmdi eyüngdə կalɔjining yahxi; nemixka bexingoja küləpət kəltürüp, əzüngni wə əzüng bilən Yəhudani balaoja yikitisən?». **20** Əmma Amaziya կulak salmidi. Bu ix Hudadin kəldi; qünki ular Edomning ilahlırını izdigənidi, Huda ularni [Yoaxning] қolioja qüxsun dəp

ənə xundak orunlaxtuqanidi. **21** Xuning bilən Israil padixahı Yoax jənggə atlinip qıktı; ikki tərəp, yəni u Yəhuda padixahı Amaziya bilən Bəyt-Xəməxtə, jəng məydanida yüz turanə uqraxtı. **22** Yəhūdaning adəmliri Israilning adəmliri təripidin tiripirən kılınip, hərbiri əz əyigə keletal kətti. **23** Israil padixahı Yoax Bəyt-Xəməxtə Yəhəoahəzning nəwrisi, Yoaxning oqlı Yəhuda padixahı Amaziyanı əsir kılıp Yerusalemoğa elip bardi; wə u Yerusalemning sepilining Əfraim dərwazisidin tartip burjək dərwazisiojqə bolğan tət yüz gəzlik bir bəlikini əriwətti. **24** U Hudanıng əyidə, Obəd-Edom məs'ul bolup saklawatkan wə padixahıning ordisidiki həzinidin tepiləjan barlıq altın-kümüx, қaqa-kuqılarnı buliwaldı wə kepillik süpitidə birnəqqə tutkunni elip Samariyəgə yenip kətti. **25** Israil padixahı Yəhəoahəzning oqlı Yoax əlgəndin keyin, Yoaxning oqlı, Yəhūdaning padixahı Amaziya on bəx yil əmür kərdi. **26** Amaziyanıñ қaləjan əməlliri bolsa, mana ularning həmmisi baxtin ahiriojqə «Yəhuda wə Israil padixahlırinining tarıhnamısı»da pütülgən əməsmidi? **27** Amaziya Pərvərdigardin waz kəqkəndin baxlapla Yerusalemda bəzilər uni կəstləxkə kirixkənidi; xuning bilən u Lakıx xəhīrigə keletal kətti; lekin կəstligüqilər kəynidin Lakıxka adəm əwətip, u yerdə uni əltürdi. **28** Andin ular uni atlaroşa artip Yerusalemoğa elip bardi. U Yerusalemda ata-bowilirining arisida «Yəhūdaning xəhiri»də dəpnə kılındı.

26 Yəhūdaning barlıq həlkı uning on altə yaxka kirkən oqlı Uzziyani tikləp, uni atisi Amaziyanıñ ornida padixah kıldı **2** (padixah atisi ata-bowilirining arisida

uhliqandın keyin, Elat xəhirini kaytidin yasap, Yəhudaşa
yənə təwə kılɔquqi dəl Uzziya idi). **3** Uzziya təhtkə
qıkkən qeoında on altə yax idi; u Yerusalemda jəmiy
əllik ikki yil padixahlıq қildi. Uning anisining ismi
Yəkoliya bolup, Yerusalemıq idi. **4** U atisi Amaziyaning
barlık kılıqanlıridək Pərwərdigarning nəziridə durus
bolğanni қildi. **5** Huda bərgən alamət kərünüxlər bilən
yorutuloğan Zəkəriya Uzziyaşa təlim bərgəqkə, u həyat
waktida Uzziya Hudani izdidi; wə u Pərwərdigarni izdigən
künlərdə Huda uning ixlirini rawan қildi. **6** U qikip
Filistiyərgə hujum қildi wə Gatning sepilini, Jabnəhning
sepilini wə Axdodning sepilini qakτuruwətti. Yənə Axdod
ətrapida, xundakla Filistiyərə arısida birnəqqə xəhər bərpa
қildi. **7** Huda uning Filistiyərə wə Gur-baalda turuwatkan
Ərəblər bilən Maonlaroqa қarxi uruxioja yardım bərdi.
8 Ammoniyalar Uzziyaşa olpan təlidi; Uzziya tolimu
küdrətlik bolup, nam-xəhriti taki Misirning qebrisiojıqə
tarkıldı. **9** Uzziya Yerusalemıki «Burjək dərwazisi»da,
«Jiloja dərwazisi»da wə sepilning қayrilidioğan yeridə
munarlar saldı wə ularni ajayıp mustəhkəm қildi. **10** U
yənə qəllərdə birmunqə kəzət munarlarını saloquzdi wə
kəp küdukları kolatti; qünki uning Xəfəlah tüzlənglikidə
wə egizliktə nuroqun qarwisi bar idi; u yənə terikqilikka
amraķ bolqaqka, taqlarda wə etiz-baqlarda [nuroqun]
baqlınlərni wə üzümqilərni yallap ixlətti. **11** Uzzianing
yənə uruxka mahir қoxuni bar idi. Қoxun katip Jəiyəl wə
əməldar Maaseyah eniklioğan sanoja asasən kisim-kisimlar
boyiqə bəlünüp, padixahıning sərdarlıridin biri bolğan
Hananiyaning yetəkqılıki astida səp bolup jənggə qikətti.

12 Bu batur jəngqilər iqidiki hərkəysi jəmət baxliri jəmiy ikki ming altə yüz kixi idi. **13** Ularning yetəkqılıki astidiki қoxun jəmiy üq yüz yətmix yəttə ming bəx yüz bolup, həmmisi ixta қabil, jəngdə mahır idi, ular padixahka yardımlixip düxməngə hujum kılalaytti. **14** Uzziya pütkül қoxunidiki ləxkərlirini қalçan, nəyzə, dobuloğa, sawut, okya wə saloqlar bilənmə korallanduroğanidi.

15 U yənə Yerusalemda ustilar ijad kıləjan ok bexi wə yooqan taxlarnı atkuqi üskünilərnı yasitip, ularnı sepił munarlırioja wə burjəklirigə orunlaxturoğanidi. Uning nam-xəhriti yirak-yiraklaroja kətkənidı, qünki u alamət yardımərlərgə erixkəqkə, karamət կudrat tapkanidi. **16** Lekin u küqəygəndin keyin, məqrurlinip kətti wə bu ix uni һalakətkə elip bardı. U Hudasi Pərwərdigarоja itaətsizlik kılıp, huxbuygah üstidə huxbuy yakımən dəp Pərwərdigarning əyigə kirdi. **17** Kahin Azariya bilən Pərwərdigarning baxka kahinliridin səksən əzimət uning arkıdin kirdi; **18** Ular padixaһ Uzziyani tosup: — I Uzziya, Pərwərdigarоja huxbuy yekix sanga təwə ix əməs, bəlki huxbuy yekixka mukəddəs hiszmətkə ataloğan kahinlar boləjan, Hərunning əwlədlirioja mənsuptur; mukəddəshanidin qıkqın, qünki itaətsizlik kılıp қoydung; sən Huda Pərwərdigardin izzət tapalmaydiqan bolup қalisən, dedi. **19** Uzziya қattık oqəzəpləndi; u huxbuy yakkılı turəjan һaləttə, қolida bir huxbuydanni tutup turatti; u Pərwərdigarning əyidiki huxbuygahning yenida turup kahinlaroja oqəzəpliniwatkan qaođda, kahinlarning aldidila uning pixanisioja mahaw ərləp qıktı. **20** Bax kahin Azariya bilən baxka kahinlar қarisa, mana, birdinla

uning pixanisişa mahaw ərləp qikkanidi; ular dərhal uni qikiriwetixkə ittərdi; u əzimu qikip ketixkə aldiridi, qünki Pərwərdigar uni urəjanidi. **21** Padixah, Uzziyani taki elgüpə mahaw kesili qirmiwaldi; u mahaw kesili bolqaqka, ayrim bir əydə turdi; xuning bilən u Pərwərdigarning eyigə kirixtin məhərum kılindi. Uning oqlı Yotam ordining ixlirini baxkurup, yurt soridi. **22** Uzziyaning baxka əməlliri bolsa baxtin ahiriojqə Amozning oqlı Yəxaya pəyəqəmbər təripidin yezip kəldurulqandur. **23** Uzziya əzininə ata-bowiliri arisida uhlidi; bəzilər: — «U mahaw bolqan adəm» degəqkə, u ata-bowiliri katarida yatkuzulqan bolsimu, padixahlar kəbristanlıkişa təwə [qətrək] bir yərlikkə dəpnə kılindi. Andin oqlı Yotam uning ornişa padixah boldi.

27 Yotam təhtkə qikkan qeojda yigirmə bəx yaxta idi; u Yerusalemdə on altə yil səltənət kıldı; uning anisining ismi Yəruxa bolup, Zadokning kizi idi. **2** U atisi Uzziyaning barlık kılqanlıridək Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni kıldı (lekin u Pərwərdigarning mukəddəshanisişa kirmidi). Lekin həlk yənilə buzuk ixlarnı kiliwərdi. **3** Pərwərdigar əyining yüksəriki dərwazisini yasatkuqi Yotam idi; u yənə Ofəldiki sepildimu nuroqun kuruluxlarnı kıldı. **4** U Yəhūdanıng taqlıq rayonında xəhərlərni bina kıldı, ormanlıqlardımı kəl'ə-kororanlar wə kəzət munarırını yasatti. **5** U Ammoniyarning padixahı bilən urux kılıp ularnı yəngdi; xu yili Ammoniyalar uningoşa üq talant kümüx, ming tonna buğday, ming tonna arpa olpan bərdi; Ammoniyalar ikkinqi wə üqinqi yilimə uningoşa ohxax olpan elip

kəldi. **6** Yotam Hudasi Pərwərdigar aldida yollirini toqra
ķilojini üçün ķudrət taptı. **7** Yotamning қалоjan ixliri,
jümlidin қilojan jəngliri wə tutkən yollirining həmmisi
mana «Yəhuda wə Israil padixahlırinining tarihnamisi»da
pütülgəndur. **8** U təhtkə qıkkən qeojıda yigirmə bəx yaxta
idi; u Yerusalemda on altə yil səltənət կildi. **9** Yotam ata-
bowiliri arisida uhlidi wə «Dawutning xəhiri»gə dəpnə
kilindi; oqlı Aħaz uning orniqa padixah boldi.

28 Aħaz təhtkə qıkkən qeojıda yigirmə yaxta idi;
u Yerusalemda on altə yil səltənət կildi. U atisi
Dawutka ohxax Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni
kilmay, **2** Bəlki Israilning padixahlırinining yolioqa kirip
mangdi; u hətta Baallarqa atap məbundlarni kuydurdi;
3 Pərwərdigar Israillar zeminidin həydəp qıkaroqan
əllərning yirginqlik gunahlarını dorap, Hinnom jilojsida
küjə kəydürdi, əzining pərzəntlirini ottin ətküzüp
kəydürdi; **4** Yənə «yukırı jaylar»da, dənglərdə wə
hərkəysi kəkərgən dərəh astida kəydürmə կurbanlık
kiləti wə küjə kəydürdi. **5** Xunga, uning Hudasi
Pərwərdigar uni Suriyə padixahının qolioqa tapxurdi;
Suriylər uni tarmar kəltürüp, Yəhudadın nuroqun həlkni
tutkun kılıp Dəməxkə elip kətti. Huda yənə uni Israil
padixahının qolioqa tapxurdi, Israil padixahı [Yəhudadada]
qong ķiroinqılık elip bardı. **6** Rəmaliyaning oqlı
Pikah Yəhudadada bir kün iqidə bir yüz yigirmə ming
adəmni əltürdi, ularning həmmisi əzimətlər idi; buning
səwəbi, ular ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigardin waz
kəqkənidi. **7** Zikri isimlik bir Əfraimiy əzimət bar idi; u
padixahının oqlı Maasiyahəni, ordining bax oqojidarı

Azrikam wə padixahning bax wəziri Əlkanaħni kətl
kıldı. **8** Israillar eż ķerindaxliridin ikki yüz ming ayal,
oouul-ķiz balilarni tutkun kılıp elip kətti; ular yənə
Yəħudadin nuroqun urux oqəniymətlirini bulang-talang
kılıp Samariyəgə əkətti. **9** Lekin u yərdə Pərwərdigarning
Odəd isimlik bir pəyoġəmbiri bar idi; u Samariyəgə kaytip
kəlgən қoxunning aldişa qikip ularoşa: — Kərangular,
ata-bowanglarning Hudasi Pərwərdigar Yəħudalarni
aqqikida silərning kolunglaroja tapxurdi wə silər pələkkə
yətkən kəħri-օjəzəp bilən ularni əltürdünglar. **10** Əmdi
silər yənə Yəħudalar bilən Yerusalemıklärni məjburiy
əzünglaroja կul-didək kılmakqi boluwatisilər. Lekin silər
əzünglarmu Hudayinglar Pərwərdigar aldida gunah-
itaətsizliklər ətküzdunglaroqu? **11** Əmdi gepimgə կulak
selinglar! Қerindaxliringlardin tutkun kılıp kəlgənlərni
kayturuwetinglar, qünki Pərwərdigarning կattik օjəzipi
bexinglaroja qüxəy dəp կaldi, dedi. **12** Xuning bilən
Əfraimlarning birkañqə yolbaxqılıri, yəni Yoħananning
oqli Azariya, Məxillimotning oqli Bərəkiya, Xallumning
oqli Həzəkiya wə Hədlayning oqli Amasa կozqılıp
qikip jəngdin kaytip kəlgən қoxunni tosuwelip **13**
ularoşa: — Bu tutkunlarni bu yərgə elip kirsənglar
bolmaydu; bizning Pərwərdigarning aldida gunahımız
turup, yənə tehimu kəp gunahlar wə itaətsizliklərni
aynitmakqimusilər? Qünki bizning itaətsizlikimiz həlimu
intayin eçirdur, Israilning bexioşa otluk kəħr-օjəzəp
qüxəy dəp կaldi, dedi. **14** Xuning bilən ləxkərlər
tutkunlar bilən urux oqəniymətlirini yolbaxqilar wə pütkül
jamaət aldida կaldurup կoydi. **15** Yukirida ismi tiloşa

elinəqan kixilər қозојилип, tutkunlarni baxlap qıktı, urux
өңениymətliri iqidin kiyim-keqək wə ayaqlarni ularning
arisdiki barlik yalingaq, yalang ayaq turşanlaroja
kiygüzüp, həmmisini yemək-iqmək bilən əjizalandurdi,
üstibaxlirini maylidi, barlik ajizlarni exəklərgə mindürüp,
həmmisini «Horma dərəhliri xəhiri» dəp atılıdıqan
Yerihooja, eż ķerindaxlirining ķexioja apirip koydi,
andin Samariyəgə կaytti. **16** Bu qaođda Ahaz padixah
Asuriyəning padixahlırijoja yardım tiləp adəm əwətti, **17**
qünki Edomiyalar yənə Yəhūdaçqa hujum kılıp nuroqun
adəmni tutkun kılıp kətkənidi. **18** Filistylərmü Xəfəlah
tüzlənglikidiki wə Yəhūdaning jənubidiki xəhərlərgə
tajawuz kılıp kirip, Bəyt-Xəməx, Ayjalon, Gədərot, Sokoh
wə Sokohka təwə yeza-ķixlaqlarni, Timnah wə Timnahka
təwə yeza-ķixlaqlarni, Gimzo wə Gimzoja təwə yeza-
ķixlaqlarni ixojal kılıp, xu yərlərgə jay laxkənidi. **19**
Pərwərdigar Yəhūdaning padixahi Ahaz tüpəylidin
Yəhūdani horlukka қaldurdi; qünki Ahaz Yəhūdani
itaətsilikka ezikturdi wə ezi Pərwərdigaroja eojir
asiylik қildi. **20** Asuriyəning padixahi Tiglat-Pilnəsər
dərwəkə uning yenioja kəldi, lekin yardım berixning
ornioja, uningoja kəp awariqiliklərni kəltürdi. **21** Qünki
Ahaz Pərwərdigarning əyidin, padixahning ordisidin,
xundakla əməldarlarning əyliridin kəp mal-dunyani
qikirip, Asuriyə padixahıja bərgən bolsimu, lekin
uningoja həq paydisi bolmidi. **22** Muxundak intayın
müəxkül pəyyttə bu padixah Ahaz Pərwərdigar aldida
tehimu eojir կəbihlikkə qəküp kətti. **23** U əzini
məəqlup կilojan Dəməxkning ilahlırijoja kurbanlıq sundi,

qünki u: «Suriyəning padixahlırinin ilahlıları ularoğa yardım қıldı, xunga mənmu ularoğa kurbanlık sunup, ularni mangimu yardım beridioğan kılımən» dedi. Lekin əksiqə bu butlar uning əzini, xundakla barlıq Israillarnı həlakətkə elip bardi. **24** Aħaz Pərwərdigarning eyidiki əswab-buyumlarnı yiojip elip qikip, ularni kesip-ezip parə-parə kiliwətti; wə Pərwərdigarning əyining dərwazilirini peqətliwətti. Həm əzi üçün Yerusalemning hərbir dokmuxida kurbangahıları saloquzdi. **25** U yənə Yəhūdanıng hərkəysi xəhərliridə baxka ilahılar oja huxbuy yekix üçün «yükiri jaylar»ni saloquzdi, xundak kılıp ata-bowilirining Hudasi Pərwərdigarning oqəzipi közəqaldı. **26** Mana, uning қalqan ixliri, jümlidin barlıq tutkən yolları baxtin-ahiriqə «Yəhūda wə Israel padixahlırinin tarıhnamisi»da pütülgəndür. **27** Aħaz ata-bowiliri arisida uhłidi; kixilər uni Yerusalem xəhīrigə dəpnə қıldı, lekin uni Israel padixahlırinin kəbristanlıkıja dəpnə kilmidi. Oqlı Həzəkiya uning orniqa padixaħ boldi.

29 Həzəkiya tahtkə qıkkən qeoqlıda yigirmə bəx yaxta idi; u Yerusalemdə yigirmə tokkuz yil səltənət қıldı. Uning anisining ismi Abiya bolup, Zəkəriyanıng kizi idi. **2** [Həzəkiya] atisi Dawut barlıq қiloqanlıridək, Pərwərdigarning nəziridə durus boloqanni қıldı. **3** U tahtkə qıkkən birinqi yilining birinqi eyida Pərwərdigar əyining dərwazilirini aqturup, yengibaxtin yasatti. **4** U kahinlər bilən Lawiylarnı [Hudanıng əyigə] qakırıp kelip, [aldıñkı] höylisining məydanının xərk təripigə yiojip, **5** ularoğa: — I Lawiylar, gepimgə kulaq selinglar; əzünglarnı Huda oja atap pakizlanglar wə ata-bowanglarning

Hudasi Pərwərdigarning əyini uningoja mukəddəs kılıp pakizlanglar, mukəddəshanidin barlıq paskina nərsilərni qırıp taxlanglar. **6** Qünki bizning ata-bowilirimiz asiylik kılıp, Hudayimiz Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolğanni kılıp, Uningdin waz kəqtı, Pərwərdigarning turaloqusidin yüzini ərüp, Uningoja arkını ķildi. **7** Ular aywanning ixiklärini etiwətkən, qiraqlarnı əqüriwətkən, huxbuy yakmiojanidi wə mukəddəshanida Israilning Hudasiqa həq kəydürmə kurbanlıqlarnı sunmaydiqan bolup kətkənidi; **8** Xu səwəbtin Pərwərdigarning ojəzipi Yəhuda bilən Yerusalem dikilərnin üstigə qüxüp, huddi ez kəzünglər bilən kerüp turqininglardək, ularni dəhəxtkə selip, wəhİMə boluxka həm zanglıq kılıp ux-ux kılınidiojan obyektkə aylandurup կoydi. **9** Xu səwəbtin ata-bowilirimiz kılıq astida կaldi; oçul-kızlirimiz wə hotunlirimizmu tutkun kılindi. **10** Əmdi mən Israilning Hudasi bolğan Pərwərdigarning ojəzipining bizdin yanduruluxi üçün, Uning bilən əhdilixix niyitigə kəldim. **11** I balilirim, oqapıl bolmanglar; qünki Pərwərdigar silərni Əz aldida turup hizmitidə boluxka, Uning hizmətkarı bolup huxbuy yekixka tallıqan, dedi. **12** Xuning bilən Lawiyardin təwəndikilər ornidin turup otturiqə qıktı: — Kohatlardin bolğan Amasayning oçlı Mahat wə Azariyaning oçlı Yoel, Mərarilardin Abdining oçlı Kix, Yəhəllələlnin oçlı Azariya, Gərxonlardın Zimmahning oçlı Yoah, Yoahning oçlı Edən, **13** Əlizafanning əwladlıridin Ximri bilən Jəiyəl, Asafning əwladlıridin Zəkəriya bilən Mattaniya; **14** Həmanning əwladlıridin Yəhəiyəl bilən Ximəy, Yədutunning əwladlıridin Xemaya bilən Uzziyəllər.

15 Ular ķerindaxlirini yiojip, ezlirini [Hudaşa] atap paklidi, padixahning tapxurukı, Pərwərdigarning əmri boyiqə Pərwərdigarning əyini pakizlaxka kirdi. **16** Kahinlar Pərwərdigarning əyining iqkirisigə pakizlaxka kirdi; ular Pərwərdigarning mukəddəs jayidin tapkan barlik napak-nijis nərsilərni Pərwərdigar əyining həylisiqa toxup qikti; andin ularni Lawiyalar elip qikip, [xəhər sirtidiki] Kidron jilojisioqa apirip təkti. **17** Ular birinqi ayning birinqi künidin baxlap, əyni kaytidin Hudaşa atap pakizlaxka kirixip, səkkizinqi künü Pərwərdigar əyining aywiniqa qikti; ular [yənə] səkkiz kün wakıt sərp kılıp Pərwərdigar əyini pakizlap, birinqi ayning on altinqi künigə kəlgəndə ixni tügətti. **18** Andin ular Həzəkiya padixahning aldioqa kirip: — Biz Pərwərdigarning pütkül əyini, jümlidin kəydürmə kurbanlıq қurbangahını wə uningdiki barlik қaqa-kuqa, əswablarnı, «təkdim nan» tizilidiqan xırəni wə xırə üstidiki barlik қaqa-kuqa, əswablarnı pakizliwəttük; **19** Ahaz padixah təhttiki qeojida asiylik kılıp taxliwətkən barlik қaqa-kuqa, əswablarnı təyyarlap təh kılıp, pakizlap koyduk; mana, ular hazırl Pərwərdigarning қurbangahı aldioqa koyuldi, dedi. **20** Həzəkiya padixah ətigəndə tang səhər ornidin turup xəhərdiki əməldarlarnı yiojip Pərwərdigarning əyigə qikti. **21** Ular padixahlıq üçün, mukəddəshana wə pütün Yəhudalar üçün gunah kurbanlıqi kılıxka yəttə buğa, yəttə қoqkar, yəttə ķoza wə yəttə tekə elip kəldi; [padixah] Hərun əwladlıri bolğan kahinlar oqa bularni Pərwərdigarning қurbangahıqa sunuxni buyrudi. **22** Ular buğılarnı boquzlidi, kahinlar kenini elip, қurbangahka

səpti; andin ular koqkarlarnimu boozuzlap, kenini kurbangahka səpti; közilarnimu boozuzlap, ularning keninimu kurbangahka səpti. **23** Ahirida gunah kurbanlıki kılınidioğan tekilərni padixah wə jamaət aldiqə yetiləp keliwidi, [padixah wə jamaət] köllirini tekilər üstigə köyuxti. **24** Kahinlar tekilərni boozuzlap, kenini barlık Israillarning gunahı üçün kəqürüm-kafarət süpitidə kurbangahka səpti; qunki padixah: «Keydürmə kurbanlık wə gunah kurbanlıki barlık Israillar üçün sunulsun» degənidi. **25** Padixah yənə Lawiyarni Pərwərdigar əyidə Dawutning, [Dawut] padixahning aldin kərgüçisi gadning wə Natan pəyoqəmbərning buyruqinidək jangjang, təmbur wə qiltar katarlıq sazlarni tutup, səp bolup turuxka təyinlidi (qunki əslidə bu əmr Pərwərdigardin, əz pəyoqəmbərlirining wastisi bilən tapilanoğanidi). **26** Xuning bilən Lawiyalar Dawutning sazlirini, kahinlar kanaylarni tutkan haldə turuxti. **27** Həzəkiya keydürmə kurbanlık kurbangah üstigə sunulsun, dəp buyrudi. Keydürmə kurbanlık sunuloğan haman, Pərwərdigaroja ataloğan nəoymə-nawa kılınişka, kanaylar qelinishka wə Israilning padixahı Dawutning sazları təngkəx kılınişka baxlıdı. **28** Pütkül keydürmə kurbanlık etküzüllüp bolouqə, pütkül jamaət səjdigə olturuxti, nəoymə-nawaqilar nəoymə-nawa kilixti, kanayqilar kanay qelip turdi. **29** Keydürmə kurbanlık etküzüllüp bolouanda, padixah wə uning bilən hazır bolouqların həmmisi tizlinip səjdə kilixti. **30** Həzəkiya padixah wə əməldarlar yənə Lawiyalaroja Dawutning wə aldin kərgüçi Asafning xeirliri bilən Pərwərdigaroja Həmdusana

okuxni buyrudi; xuning bilən ular huxal-huramlik bilən Pərwərdigar oja həmdusana okuxup, bax egip səjdə kilixti.

31 Həzəkiya: — Silər əmdi əzünglarnı Pərwərdigar oja mukəddəs boluxka beqixlioqanikənsilər, aldiqa kelinglar, kurbanlıqlar, təxəkkür kurbanlıqlırını Rəbning əyigə kəltürüp sununglar, dewidi, jamaət kurbanlıqlar wə təxəkkür kurbanlıqlırını kəltürüxti; halıqanlar kəydürmə kurbanlıqını kəltürüxti. **32** Jamaət elip kəlgən kəydürmə kurbanlıqlar təwəndikiqə: — yətmix buğa, yüz koqkar, ikki yüz qoza; bularning həmmisi Pərwərdigar oja atap kəydürmə kurbanlıqka əkilingənidi. **33** Bulardin baxka Pərwərdigar oja atalojan altə yüz buğa, üq ming koymu bar idi. **34** Kahinlar bək az boləlaqka, kəydürmə kurbanlıq mallirining terisini soyuxka ülgürəlməyti; xunga Lawiy ķerindaxliri taki mallar soyulup bolouqə həm baxka kahinlar əzlirini [Huda oja] atap paklap bolouqə yardəmləxti (qünki Lawiylar əzlirini [Huda oja] atap pak lax ixida kahinlar oja nisbətən bəkrək ihlasmən idi). **35** Uning üstigə kəydürmə kurbanlıqlar nahayiti kəp idi, xundakla inaklıq kurbanlıqlırining meyi wə kəydürmə kurbanlıqlar oja қoxulojan xarab hədiyilirim Nahayiti kəp idi. Xundak kılıp Pərwərdigar əyidiki ibadət hizmətliri yengibaxtin əsligə kəltürüldi. **36** Huda Əz həlkigə bu ixlarnı orunlaxtuqanlıq üçün Həzəkiya wə pütkül həlk tolimu huxal boluxti; qünki bu ixlər bək tezla bejirilip bolouanidi.

30 Həzəkiya pütün Israil oja wə Yəhūda oja adəm əwətip həmdə Əfraimlar bilən Manassəhlərgə hət yezip, ularnı Israilning Hudasi bolouan Pərwərdigarnı seçinip

«etüp ketix həyti»ni etküzük üçün Yerusalem oja, Pərwərdigarning əyigə yioqilixni qakirdi **2** (Padixah, əməldarliri wə Yerusalem diki barlik jamaət bilən billə məslihətlixip, ikkinqi ayda etüp ketix həytini etküzəyli dəp қararoja kelixti. **3** Lekin paklanıjan kahinlar yetixmigəqkə, həlkəmu Yerusalem oja yioqilip bolmioraqka, həytni waktida etküzəlmidi). **4** Padixah wə pütkül jamaət bu pilanni naħayiti yahxi boptu, dəp қaridi. **5** Xuning bilən ular pütkül Israilning Bəər-Xebadin Dançıqə barlik həlkini Yerusalem oja kelip, Israilning Hudasi Pərwərdigarnı seoinip etüp ketix həytini etküzükə qakırıqnamə əwətəyli, dəp bekitti; qunki ular həytni uzun wakitlardin buyan pütülgən bəlgilimə boyiqə etküzülmigənidi. **6** Qaparmənlər padixah bilən əməldarlarning hətlirini elip, pütün Israil wə Yəhuda yurtini kezip, padixahıning yarlıkı boyiqə mundak həwərni jakarlidi: «I Israillar, İbrahim, İshak, wə Israilning Hudasi bolıjan Pərwərdigar oja yenip kelinglar, xundak kılısanglar U Asuriyə padixahırinin qanggilidin kutulıjan қaldınlarning yenioja yenip kelidu. **7** Ata-bowanglar wə ķerindixinglar oja ohxax bolmanglar; ular əz atabowilirining Hudasi Pərwərdigar oja asiylik ķiloraqka, U huddi silər kərgəndək ularni harabiqlikkə tapxuroqan. **8** Ata-bowanglar oja ohxax boynunglarnı ķattık ķilmanglar; Pərwərdigarning otluk əqəzipining silərdin kətürülüp ketixi üçün, əmdi silər Pərwərdigar oja bekininglar, U mənggүгə Əzigə has dəp atiojan muğəddəshani oja kelip, Hudayinglar bolıjan Pərwərdigarning hizmitidə bolunglar. **9** Əgər silər Pərwərdigar oja ķaytsanglar,

kerindaxliringlar wə bala-qakiliringlar əzlirini tutkun
ķilojanlarning aldida rəhim-iltipatka erixip, bu yurtka
kaytip kelidu; qünki Hudayinglar boļojan Pərwərdigar
xapaetlik wə rəhimliktur; silər Uning təripigə ətsənglar,
U silərdin yüz ərüməydu». **10** Qaparmənlər xəhərmu-
xəhər berip, taki Zəbulunoňıqə Əfraim wə Manassəhning
yurtlirini kezip qıktı; lekin u yerdikilər ularni zanglik
ķılıp məshirə kılattı. **11** Əlbuki, Axır, Manassəh wə
Zəbulunlardın bəziliri əzlirini təwən tutup Yerusalemqa
kəldi. **12** Uning üstigə, Hudanıng қолı Yəhəudalarning üstidə
bolup, ularni bir niyettə padixahning wə əməldarlarning
Pərwərdigarning səzigə asasən qıçarojan əmrini ixka
axuruxka bir jan bir dil կildi. **13** Xuning bilən ikkinqi
ayda nuroqun kixilər petir nan həytini etküzüx üçün
Yerusalemqa yiçiləjanidi; toplanojan həlk zor bir
türküm adəm idi. **14** Ular қozənilip Yerusalem xəhjridiki
kurbangahıarnı buzup yokitip, isrikgahıarnımu elip
qıkıp, Kidron jılıqisioja apirip taxlidi. **15** Ular ikkinqi
ayning on tətinqi künü etüp ketix həytioja atalojan
[közilarnı] soydi. Kahinlar bilən Lawıylar buningoja
karap hijil bolup, əzlirini [Hudaşa] mükəddəs boluxka
paklap, keydürmə kurbanlıklarnı Pərwərdigarning əyigə
elip kelixti. **16** Ular Hudanıng adımı boļojan Musaşa
qüxürülgən Təwrat қanuniyoja asasən, bəlgilimə boyiqə ez
orunlirioja kelip turuxti. Kahinlar Lawıylarning қolidin
kənni elip [kurbangahka] səpti. **17** Jamaat iqidə paklinip
bolmiojanlar heli bołaqka, Lawıylar paklanmiojan barlık
kixilərning ornida etüp ketix həytioja beqixlanojan
közilarnı Pərwərdigarqa atax üçün soyuxka məs'ul idi.

18 Qünki Əfraim wə Manassəh, Issakar wə Zəbulundin kəlgən kəpinqisi, heli kəp bir türküm kixilər paklanmay turupla, Təwrat bəlgilimisigə hilap hreada etüp ketix həytioğa atap soyulqan қоза gəxlirini yeyixkə kirixti; birak Həzəkiya ular həkkidə dua kılıp: — Kimki əz ata-bowisining Hudasi bolqan Pərwərdigarnı qin kənglidin izləx niyitigə kəlgən bolsa, gərqə ular mukəddəshani oğa ait paklinix bəlgilimisigə muwapiq pak қılınmisimu, mehriban Pərwərdigar ularni əpu kılqay, dedi. **20** Pərwərdigar Həzəkiyaning duasioğa կulak selip həlkni əpu kıldı. **21** Yerusalemda turuwatkan Israillar petir nan həytini yəttə kün xundak huxallık iqidə etküzdi; Lawiylar bilən kahinlar hər künü Pərwərdigar oqa ataloğan mədhiyə sazliri bilən Pərwərdigar oqa həmdusana okuxti. **22** Həzəkiya Pərwərdigarning wəhiyirini qüxəndürükə mahır Lawiylar oqa ilham berip turdi; həlk yəttə kün həyt kurbanlıqlarını yedi; ular inaklıq kurbanlıqlarını sunup, ata-bowilirining Hudasi bolqan Pərwərdigarnı mədhiyiliyi. **23** Barlik jamaət yənə yəttə kün həyt etküzük toqrluluk məslihətləxip, yənə huxal-huramlıqka qəmgən hreada yəttə kün həyt etküzdi. **24** Qünki Yəhudanıng padixahı Həzəkiya jamaətkə ming buğa wə yəttə ming koy hədiyə kıldı; əməldarlarımı jamaətkə ming buğa, on ming koy hədiyə kıldı. Nuroqun kahinlar əzlirini [Hudaqa] atap paklidi. **25** Pütküll Yəhuda jamaiti, kahinlar, Lawiylar, Israildin qikqan barlik jamaət, jümlidin Israilda turuwatkan musapirlar həmdə Yəhudada turuwatkan musapirlarning həmmisi alamət huxal boluxti. **26** Yerusalemni oqayıt zor huxallık kəypiyat kəplidi; qünki

Israilning padixahı Dawutning oqlı Sulaymanning zamanidin buyan, Yerusalemda mundak təntənə bolup bakmiojanidi. **27** Ahirida Lawiylardin bolojan kahinlar ornidin қopup, həlkə bəht-bərikət tilidi; ularning sadasi Hudaşa anglanti, duasi asmanlaroja, Uning mukəddəs turalojsioja yətti.

31 Bu ixlarning həmmisi tügigəndin keyin, bu yerdə hazır bolojan Israillarning həmmisi Yəhudanıng hərkəysi xəhərlirigə berip, u yərlərdiki «but tüvrük»lərni qekip, Axərah butlirini kesip taxliwətti; yənə Yəhuda wə Binyamin zeminda, xundakla Əfraim wə Manassəh zeminining hərkəysi yərliridiki «yükiri jaylar» wə kurbangahıları, həmmisini buzup yokatkuqə səküp taxlidi. Xuningdin keyin Israil həlkining hərkəyisini ezbəyalıq, ezbəyalıqda qayıtip ketixti. **2** Həzəkiya kahinlar bilən Lawiyarnı nəwət-guruppilaroja bəlüp, kahinlar bilən Lawiyarning hərkəyisini eziqə has hizmitigə bekitip, kəydürmə қurbanlıq wə inaqliq қurbanlıkları sunup, Pərvərdigar əyining höylilirida, ixik-dərwazılırı iqidə wəzipə etəp, Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhəyi okuydioqan kıldı. **3** Padixah yənə ezbəyalıqda bir ülüxni elip kəydürmə қurbanlıklar üçün ixlitixkə buyrudi; bular Pərvərdigarning Təwrat ənunida pütülgini boyiqə ətigənlilik wə kəqlik kəydürmə қurbanlıklar, xabat künü, yengi ay wə həyt-bayram künlidiki kəydürmə қurbanlıklar üçün ayrıldı. **4** Padixah yənə kahinlar bilən Lawiyarning Pərvərdigarning Təwrat ənunini qing ijra kılıxi üçün, təkdim kılıxka tegixlik ülüxini ularoja beringlar, dəp Yerusalemda turuxluq həlkə

buyrudi. **5** Bu buyruk qikirilixi bilenla, Israillar hosul-mehsulatlirining dəsləpki elinojan ķismi axlik, yengi xarab, [zəytun] meyi wə həsəllərni həmdə etizliktin qikkan hərhil məhsulatlarning hosulliridin əkilixti, yənə hərhil nərsilirining ondin birini əxrigə türkümləp əkilixti. **6** Yəhudanıng hərkaysı xəhərliridə turuwatkan Israillar bilən Yəhudaları koy-kalilirining ondin birini əxrigə wə Pərwərdigar Hudasişa atalojan mukəddəs buyumlarning ondin birini əxrigə əkilip, dəwə-dəwə dəwiliwətti. **7** Üqinqi aydin baxlap dəwilinip, yəttinqi ayşa kəlgəndə tohtidi. **8** Həzəkiya əməldarlar bilən billə kelip, dəwə-dəwə bolojan bu məhsulatlarnı kərüp Pərwərdigaroja təxəkkür-mədhiyə okudi wə Uning həlkı bolojan Israillarоja bəht-saadət tilidi. **9** Həzəkiya kahinlər bilən Lawiyardin bu dəwə-dəwə məhsulatlar tooqruluk soriwidi, **10** Zadok jəmətidin bolojan bax kahin Azariya uningoja jawap berip: — Həlk, Pərwərdigarning əyigə hədiyə kəltürgili baxlioqandin buyan toyoudək yedük, yənə nuroqun exip kaldi. Qünki Pərwərdigar Əz həlkini bərikətligən, xunga exip қalojinimu xunqə kəp, dedi. **11** Həzəkiya Pərwərdigarning əyidə ambarlarnı təyyarlaxni buyruwidi, ular xundak ķildi. **12** Ular səmimiy-sadakətlik bilən hədiyələrni, ondin bir əxrə wə Hudaşa alahidə atalojan nərsilərni ambarlaroja əkirdi. Lawiyardin bolojan Kononiya bax ambarqi, inisi Ximəy muawin bax ambarqi boldi. **13** Kononiya wə inisi Ximəyning kol astida Yəhiyəl, Azariya, Nahat, Asahəl, Yərimot, Yozabad, Əliyəl, Yismağıya, Mahat wə Binayalar nazarət ķılıx hizmitigə məs'ul boldi; bularning həmmisini Həzəkiya padixah bilən

Hudaning əyining baxkuromuqisi Azariyaning kərsətmisi bilən ixləytti. **14** Xərkiy dərwazining dərwaziwini Lawiy Yimnahning oqlı Korə Hudaşa halis kılınlıqan hədiyə-swoqatlaroqa məs'ul idi; u Pərvərdigarоja sunulıqan wə «əng mukəddəs» bolıqan nərsilərni təksim kılatti.

15 Edən, Minyamin, Yəxua, Xemaya, Amariya wə Xekaniyalar uning kol astida bolup, ular kahinlarning hərkəysi xəhərliridə, qong-kıqiklikigə қaralmay, nəwət boyiqə ez kərindaxlirioqa bularni üləxtürüp berixkə təyinləndi; **16** Buningdin baxka, ular nəsəbnamigə tizimlənən üq yaxtin yüksəri ərkəklərdin, hər kuni nəwiti boyiqə Pərvərdigarning əyigə kirip, yükləngən wəzipisini orunlaydioqlanlarning həmmisigimu təksim kılıp berətti. **17** Ular nəsəbi tizimlənən jəmətliri boyiqə kahinlərənəmu həmdə yigirmə yaxtin axşan Lawiyalaroqa nəwiti wə wəzipisigə қarap təksim kılıp berətti; **18** nəsəbnamidə «[Lawiy jamaiti]» [dəp], pütülginigə қarap bularning barlıq kıqik balılırloqa, hotunliri wə oqlukız pərzəntlirigimu təksim kılıp berətti; qünki ular sadakətlik bilən əzlirini Hudaşa atap paklinip, mukəddəs boluxka beoqixliqənidi. **19** Hərkəysi xəhərlərning ətraplıridə olturaklıxşan, Hərəunning əwlədləri bolıqan kahinlaroqa bolsa, hərbir xəhərdə məhsus tizimlənən adəm կoyulqanidi; ular kahinlar iqidiki barlıq ərkəklərgə wə xundakla nəsəbnamidə pütülgən barlıq Lawiyalaroqa tegixlik ülüxlərini berətti. **20** Həzəkiya pütün Yəhuda zeminida xundak қildi; u ez Hudasi bolıqan Pərvərdigar aldida yahxi, durus wə hək bolıqanni қildi. **21** Məyli Pərvərdigarning əyidiki hizmətlərgə ait ixta bolsun,

mäyli Təwrat қanunişa həm əmrlirigə əməl kılıx niyitidə Hudasini izdəxtə bolsun, u pütün կəlbə bilən կildi wə ronak taptı.

32 Bu barlıq ixlarnı wə sadakətlik əməllərni bejirgəndin keyin, Asuriyə padixahı Sənnaherib Yəhūdaçja tajawuz kılıp, қorohanlık xəhərlirigə hujum kılıp bəsüp kirip, ularnı ixçal kılıx üçün ularnı қorxiwaldı. **2** Həzəkiya Sənnaheribning kəlgənlikini kərüp, uning Yerusalemoğla hujum kılıx niyitining barlığını bilgəndə, **3** əməldarları wə batur əzimətləri bilən xəhər sirtidiki bulak-eriklarnı tosuwetix tooqruluk məslihətləxti; ular uni қollidi. **4** Xuning bilən nuroqun kixilər yioqılıp: «Nemə üçün Asuriyə padixaħlırişa mol su mənbəsinə tepiwelixişa қalduridikənmiz?» dəp barlıq bulak kezlini etiwətti wə u yurt otturisidin ekip etidiqan erikni tosuwətti. **5** Həzəkiya əzini oqyrətləndürüp, buzulup kətkən sepillarnı yengibaxtin onglatti, üstigə karawulhanılları saldurdi, yənə bir taxkı sepilmə yasattı həmdə Dawut xəhəridiki «Millo» kə'ləsini mustəhkəmlidi; u yənə nuroqun қoral-yaraq wə қalğanları yasattı. **6** U həlkəning üstigə sərdarlarnı təyinlidi andın ularnı xəhər dərwazisidiki məydanışa, əz aldioğla yioqdurup, ularıq ilham-riqbət berip: **7** — Iradənglarnı qing kılıp batur bolunglar, Asuriyə padixahıdin wə uningoğla əgəxkən zor қoxundin қorkmangalar yaki alakzadə bolup kətməngalar; qünki biz bilən birgə bolquqlar ular bilən birgə bolquqlardın keptur. **8** Uning bilən birgə bolojiyi nahayiti bir insaniy ətlik bilək, halas; lekin biz bilən billə bolquqi bolsa bizgə mədətkar bolup, biz üçün jəng kılouqı

Hudayimiz Pərwərdigar bardur! — dedi. Həlk Yəhudanıng padixahı Həzəkiyanıng sözlirigə ixinip tayandi. **9** Xuningdin keyin Asuriyə padixahı Sənnaherib pütkül küq-köxuni bilən Laqış xəhərini muhasirigə aldi; xu qaođda u hizmətkarlırını Yerusaleməqə, Yəhudanıng padixahı Həzəkiyaoqa, xundakla Yerusalemda turuwatkan barlıq Yəhudalaroja əwətip, ularoja mundak sözlərni yətküzüp: — **10** «Asuriyə padixahı Sənnaherib: «Yerusalem muhasirə iqidə turukluk, silər zadi nemigə tayinip uningda tehiqə turuwatisilər? **11** Həzəkiya silərgə: «Pərwərdigar Hudayimiz bizni Asuriyə padixahının qanggilidin kutulduridu», dəp ixəndürüp, silərni aqlık wə ussuzlukṭın olümgə tapxurmakçı boluwatmamdu? **12** Xu Həzəkiya Pərwərdigaroja atalojan «yükiri jaylar»ni həm kurbangahıları yok kiliwəttioqu? Andin Yəhudadiki wə Yerusalem dikilərgə: — «Silər birlə kurbangah aldida səjdə kılısilər wə xuning üstigila huxbuy yakışılər» dəp əmr kılıqan əməsmidi? **13** Mening wə menin ata-bowilirimning barlıq əl həlkirigə nemə kılıqanlığını bilməmsilər? Əl-yurtlarning ilah-butliri eż zeminini menin kolumdin kutkuzuxka birər amal kılalıqanmu? **14** Mening ata-bowilirim üzül-kesil yoğatkan əxu əl-yurtlarning but-ilahlırinin kaysibiri eż həlkini menin kolumdin kutkuzalıqan? Undakta silərning Hudayinglar silərni menin kolumdin kutkuzalamti? **15** Silər əmdi Həzəkiyaoqa aldanmanglar, silərni xundak kayıl kılıxioqa yol koymanglar yaki uningoja ixinipmu olturmanglar; qünki məyli kaysi əlning, kaysi padixahlıqning ilahi bolsun, heqkaysisi eż həlkini menin

қolumdin yaki mening ata-bowilirimning қолидин ھeq
қutkuzup qikalmidi; silerning Hudayinglar silerni mening
qanggilimdin tehimu kutulduruwalalmaydu əməsmu?
— dəydu» — dedi. **16** [Sənnaheribning] hizmətkarliri
dawamlik yənə Pərwərdigar Hudani wə Uning hizmətkari
Həzəkiyani həkarətləydiqan gəplərnimu қildi. **17** Andin
Sənnaherib tehi hət yezip, Israilning Hudasi bolqan
Pərwərdigarnı həkarətləp, zanglıq kılıp: «Huddi hərkəysi
əl-yurtlarning ilahlıları əz həlkini mening qanggilimdin
kutkuzalmıqandək, Həzəkiyaning Hudasimu Uning
həlkini mening qanggilimdin kutkuzalmaydu» dedi. **18**
Ular xəhərni elix oğərizidə Yerusalem sepilidə turuwatkan
həlkni körkütup, patiparakqılıkka qəmdürüx üçün
Yəhədiy tilida ünlük towlap turdi. **19** Ular Yerusalemning
Hudasını huddi yər yüzidiki yat həlkəlarning insanning
kölidə yasaloqan ilahlıriqa ohxitip səzlidi. **20** Xuning
tüpəylidin Həzəkiya padixahı wə Amozning oğlı Yəxaya
pəyələmbər dua kılıp asmanoqa қarap nida kiliwidi,
21 Pərwərdigar bir Pərixtə əwətti, u Asuriyə padixahı
köxonuning ləxkərgahıqa kirip, pütkül batur jəngqilərni,
əməldalar wə sərdarlarnı koymay kırıwətti. Xuning bilən
Asuriyə padixahı xərməndə bolup əz yurtiqa қaytip kətti.
Əzining buthanisiqa kirgən qəsida əz puxtidin bolqan
oşulları uni қılıq bilən qepip əltürdi. **22** Ənə xu tərikidə,
Pərwərdigar Həzəkiyani wə Yerusalem ahalisini Asuriyə
padixahı Sənnaheribning wə baxşa barlıq düxmənlərning
qanggilidin kutkuzup қaldı wə ularni hər tərəptə kooqdidi.
23 Nuroqun kixilər hədiyələrni Pərwərdigar oqa atax üçün
Yerusalemoqa əkəldi, xundakla nuroqun esil nərsilərni

əkilip Yəhuda padixahı Həzəkiyaçqa sundı; xuningdin etiwarən Həzəkiya barlıq əl-yurtlarning izzət-hərmitigə sazawər boldı. **24** Xu künlərdə Həzəkiya kesəl bolup sakratka qüxüp կaldi; u Pərwərdigar oqa tilawət կildi wə Pərwərdigar söz կilip, uningoja bir məjizilik alamət kərsətti. **25** Lekin Həzəkiya əzığə kərsitilgən iltipatka muwapiq təxəkkür eytmidi; u kənglidə təkəbburlixip kətti. Xunga Hudanıng oğəzi pi uningoja wə xuningdək Yəhuda wə Yerusalem dikilərgə կozojaldi. **26** Lekin Həzəkiya wə Yerusalem dikilər təkəbburlıkıdın yenip əzlirini təwən tutup yürgəqkə, Pərwərdigarnıng oğəzi pi Həzəkiyanıng künliridə ularoja qüxmidi. **27** Həzəkiyanıng dunyasi tolimu kəp, izzət-hərmiti kəwətla yukarı idi; u əzığə altun, kümüx, gəhər-yakut, huxbuy dora-dərmək, կalkan wə hərhil kimmətlik buyumlarnı saklaydiqan həzinilərnı saldurdi; **28** u yənə axlık, yengi xarab wə zəytun meyi saklaydiqan ambarlarnı, yənə hər türlük mallar wə padılıri üçün eçən-кotanlarnı saldurdi. **29** U əzığə xəhərlər bina կildurdi wə nuroğun koy-kalilaroja igə boldı, qünki Huda uningoja օrayət kəp dəpinə-dunya ata կiləjanidi. **30** Həzəkiyadın ibarət bu kixi Gihon ekinining yukarı ekimidiki suni tosup, suni toptooqra Dawut xəhərinining künpetix təripigə ekip kelidiqan կiləjanidi. Həzəkiya barlıq կiləjan əməlliridə ronakaptı. **31** Həlbuki, Babil əmirlirining əlqiliri kelip Həzəkiya bilən körüxüp, Yəhuda zeminida yüz bərgən bu məjizilik alamət toopruluq gəp sorioqan qaçıda, uning kənglidə nemə barlikini məlum կilişkə siniməkqi, Huda uni yaloquz կaldurup, uningdin kətti. **32** Həzəkiyanıning կiləjan ixliri wə yahxi əməlliri

bolsa, mana ular «Yəhuda wə Israil padixahlırinining tarihnamisi»da, Amozning oqlı Yəxaya pəyəqəmbərning kərgən wəhiyilik hatirisidə pütülgəndur. **33** Həzəkiya ata-bowiliri arisida uhlidi; ular uni Dawut əwladliri kəbristanlıkı egizlikidə dəpnə kıldı; u əlgən qəoşda barlık Yəhuda həlkə bilən Yerusalem dikilər uningoşa hərmət bildürdi. Uning ornişa oqlı Manassəh padixah boldi.

33 Manassəh padixah bolğanda on ikki yaxta bolup, Yerusalemda əllik bəx yil səltənət kıldı. **2** U Pərwərdigar Israillarning aldidin həydəp qikiriwətkən yat əlliklərning yirginqlik adətlirigə ohxax ixlar bilən Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolğanni kıldı. **3** U atisi Həzəkiya qekip taxlıqan «yükiri jaylar»ni կaytidin yasatti; u Baallaroşa atap қurbangahıları saldurup, axərah məbudlarnı yasidi; u asmandiki nuroqunlıqan ay-yultuzlaroşa bax urdi wə ularning կullukioşa kirdi. **4** U Pərwərdigarning əyidimu қurbangahıları yasatti. Xu ibadəthana toqrluluk Pərwərdigar: «Yerusalemda Mening namim mənggү կalidu» degeñidi. **5** U Pərwərdigarning əyining ikki həylisida «asmanning қoxuni»oşa қurbangahıları atap yasatti. **6** U Bən-Hinnomning jılıqisida əz balılırini ottin etküzdi;jadugərqilik, palqılık wə dəmidiqilik ixlətti, əziga jinkəxlər bilən əpsunqılarnı bekitti; u Pərwərdigarning nəziridə san-sanaksız rəzillikni կilip Uning օzəzipini կozqlidi. **7** U yasatkan oyma məbudni Hudanıng əyigə tiklidi. Xu əy toqrluluk Pərwərdigar Dawutka wə uning oqlı Sulaymanoşa: — «Bu əydə, xundakla Israilning həmmə կəbililirinинг zeminliri arisidin Mən tallıqan Yerusalemda Əz namimni əbədgıqə կaldurımən; **8** Əgər

Israel pəkət Mən Musaning wasitisi bilən ularoja tapiliojan barlıq əmrlərgə, yəni barlıq կանոն, bəlgilimilər wə həkümlərgə muwapik əməl kilişka kəngül koysila, Mən ularning putlirini ata-bowilirioja bəkitkən bu zemindin կaytidin neri կilmaymən» — degənidi. **9** Lekin Manassəh Yəhūdalarnı wə Yerusalem dikilərnı xundak azdurdiki, ular Pərwərdigar Israillarning aldidin һalak կilojan yat əlliklərning կilojinidinmu axurup rəzillik կilatti. **10** Pərwərdigar Manassəh wə uning həlkigə agahlandurup səzligən bolsimu, lekin ular կulak salmidi. **11** Xu səwəbtin Pərwərdigar Asuriyə padixahining կoxunidiki sərdarlarıni ularning üstigə հujumoja saldurdi. Ular Manassəhni ilmək bilən elip, mis zənjir bilən baçlap Babiloja əkəldi. **12** Manassəh muxundaq azabka qüxkəndə Hudasi Pərwərdigar oja yalwurup, ata-bowilirining Hudasi aldida əzini bək təwən tutti. **13** U dua կiliwidi, [Pərwərdigar] uning duasi oja կulak selip, tilikini կobul կilip, uni Yerusalemoja կayturup, padixahlıki oja կaytidin igə կildi. Manassəh xu qaoqlıla Pərwərdigarningla Huda ikənlikini bilip yətti. **14** Bu ixlardin keyin Manassəh «Dawut xəhiri»ning sırtı oja, jiloja otturisidiki Gihonning künpetix təripidin taki Belik dərwazisi aqziojqə, Ofəlni qəridəp sepil yasattı wə uni naħayiti egiz կildi; Yəhūdanıng hərkəysi կorənlik xəhərliridə կoxun sərdarlarını təyinlidi. **15** U yənə Pərwərdigar əyidin yat əlliklərning məbdulları bilən [əzi կoyojan] butni, əzi Pərwərdigar əyining teoji bilən Yerusalemda yasatkuzojan barlıq kurbangahıları eliwetip, xəhər sırtı oja taxlatkuziwətti. **16** [Manassəh] Pərwərdigar kurbangahını yengibaxtin

tiklitip, kurbangahka inaklik kurbanligi bilen təxəkkür
kurbanliklirini sundi wə Yəhəudalarqa Israilning
Hudasi Pərwərdigarning hizmitigə kirixni buyrudi. **17**
Xundaktimu, həlk kurbanlikni yənilə «yükiri jaylar»da
ətküzətti; lekin ularning kurbanlikliri əzlirining Hudasi
Pərwərdigarqila sunulatti. **18** Manassəhning kəlojan
ixliri, jümlidin uning Hudasiqa kəlojan duasi wə aldin
kərgüqilərning Israilning Hudasi Pərwərdigarning namida
uning oja eytən gəpliri bolsa, mana ular «Israilning
padixaḥlirining hatirliri» degən kitabta pütülgəndur. **19**
Uning duasi, Hudanıg uning tiləklirini կandak ijabət
kəlojanlıqi, uning əzini təwən kiliqidin ilgiri kəlojan
barlıq gunahi wə wapasızlıqi, xundakla uning կeyərdə
«yükiri jaylar» saldurojanlıqi, Axərah məbudliri həm
oyma məbudlarni tikligənliki bolsa, mana həmmisi
«Aldin kərgüqilərning hatirliridə» pütülgəndur. **20**
Manassəh ata-bowlirli arisida uhlidi; kixilər uni əz
ordisioja dəpnə կildi; oqlı Amon ornioja padixaḥ boldi.
21 Amon təhtkə qıkkən qəoja yigirmə ikki yaxta idi; u
Yerusalemdə ikki yil səltənət կildi. **22** U atisi Manassəh
kələqinidək Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni կildi.
U atisi Manassəh yasatkan barlıq oyma məbudlarqa
kurbanlik sundi wə ularning կullukioja kirdi. **23** U
əzini Pərwərdigar aldida atisi Manassəh əzini təwən
tutkandək təwən tutmidi; bu Amonning bolsa gunah-
kəbihlikliri baroqanseri exip bardı. **24** Keyin uning
hizmətkarlıri uni կəstləp əz ordisida əltürüwətti. **25** Lekin
Yəhuda zeminidikilər Amon padixaḥni կəstligənlərning

həmmisini əltürdi; andin yurt həlkı uning ornida oqlı
Yosiyani padixah қildi.

34 Yosiya padixah bolqanda səkkiz yaxta bolup,
Yerusalemda ottuz bir yil səltənət қildi. **2** U
Pərwərdigarning nəziridə durus bolqanni қılıp, hər ixta
atisi Dawutning yollırıda yürüp, nə ongoşa nə soloşa
qətnəp kətmidi. **3** Uning səltənitining səkkizinqi yili, u
tehi güdək qeoqidila, atisi Dawutning Hudasını izləxkə
baxlıdı; səltənitining on ikkinqi yilioşa kəlgəndə Yəhuda
bilən Yerusalemdiki «yükiri jaylar», axərah məbudlırı,
oyma butlar wə կuyma butlarnı yokitip, zeminni
pakız laxka kirixti. **4** Həlk uning kəz aldidila «Baallar»ning
kurbangahlırını qekip taxlıdı; u kurbangahırlarıning
üstigə egiz қılıp orunlaxturulmuşan «kün tüwrükliri»larnı
kesip taxlıdı; u yənə Axərah məbudlırı, oyma-կuyma
butlarnı qekip, uning topisini bu məbudlarqa kurbanlık
sunqanlırlarıng kəbrilirigə qeqiwətti. **5** [But] kahinlirinə
ustihanırını kurbangahlırının üstidə kəydürübətti;
xundak қılıp, u Yəhuda bilən Yerusalemni pakızlıdı.
6 U Manassəh, Əfraim, Ximeon hətta Naftalioğlu
ularıning hərkəysi xəhərliridə wə ətrapidiki harabilərdə
xundak қildi; **7** U kurbangahırları qekip, axərah
məbudlırı wə oyma butlarnı kokum-talkan kiliwətti,
pütün Israildiki «kün tüwrükliri»ning həmmisini kesip
taxlap, Yerusalemə şayttı. **8** Uning səltənitining on
səkkizinqi yili Yəhuda zeminini wə muğəddəshanını
pakızlap bolqandanın keyin, Azaliyanıng oqlı Xafan,
xəhər baxlıki Maaseyah wə Yoahəzning oqlı təzkiriqi
Yoahəni Hudasi bolqan Pərwərdigarning əyini onglaxka

əwətti. **9** Xuning bilən ular bax kahin Hılkiyaning aldioja kelip, uningoja Pərwərdigarning əyigə beoqixlap əkəlgən pulni tapxurdi. Bu pulni əslidə dərwaziwən Lawiylar Manassəh, Əfraim wə Israilning қaldisidin, xuningdək Yəhuda wə Binyamin zeminidikilər wə Yerusalem dikilərdin yioqkanidi. **10** Ular Pərwərdigarning əyini ongxaydiojan ixlarni nazarət kılouqi ixqilaroja tapxurup bərdi. Bular həm pulni Pərwərdigarning əyini ongxax wə mustəhkəmləxkə ixligüqilərgə bərdi; **11** ular bolsa pulni Yəhuda padixahlıri harabiləxtürgən əyimarlərgə lazımlıq kesip-oyulojan taxlarnı wə tüvrüklimlaroja yaqqaq setiwalixkə yaqqaqqilar bilən tamqilaroja tapxurup bərdi. **12** Bu adəmlər sadakətlik bilən ixlidi. Ularnı baxkuri diojan, nazarətkə məs'ul Lawiy Mərarining əwladlıridin Jahat bilən Obadiya, Kohatning əwladlıridin Zəkəriya bilən Məxullam bar idi; bu Lawiylarning həmmisi hərhil sazlaroimu mahir idi; **13** ular yənə hammallar wə hərhil ixlər üstidiki nazarətqilərni baxkurratti; Lawiylardin pütükqilərmə, əməldarlarımı, dərwaziwənlərmə bar idi. **14** Ular Pərwərdigar əyigə beoqixlap əkəlgən pullarnı elip qikidiqan qaçıda, Hılkiya kahin Pərwərdigarning Musanıng wastisi bilən bərgən Təwrat ənənəni kitabını tepiwaldı. **15** Hılkiya katip Xafanoqa: — Mən Pərwərdigarning əyidə Təwrat-ənənəni kitabını tepiwaldım, dedi. Xuni eytip, Hılkiya kitabını Xafanoqa bərdi. **16** Xafan uni padixahning yenioqa apardı wə uningoja: «Hizmətkarlıri tapxurulqan ixlarnı bolsa, həmmisini ada əliyatidu. **17** Ular Pərwərdigar əyigə [beoqixlanqan] pullarnı təküp, uni nazarətqilər

wə ixqilarning қолија тапхуруп бәрди» дәп мәлumat бәрди. **18** Xafan katip yənə padixahķa: — Hılkiya kahin yənə manga bir oram kitab bәrdi dәp uni padixah aldida okudi. **19** Wə xundak boldiki, padixah Təwrat қанунидики сөzlerni anglap, eз kiyimlirini yirtti. **20** Padixah Hılkiya bilən Xafanning oqlı Ahikamoja, Mikahning oqlı Abdon bilən Xafan katipka wə padixahning hizmətkari Asayaqja buyrup: — **21** Berip mən üçün wə Israilda həm Yəhūdada қaldurulqan həlk üçün bu tepilojan kitabning səzliri toqrisida Pərwərdigardin yol soranglar. Qunki ata-bowilirimiz bu kitabta barlik pütülgənlərgə əməl kilmay, Pərwərdigarning səzini tutmioqanlıkı tüpəylidin, Pərwərdigarning bizgə təkülidiojan oqəzipi intayın dəhəxtlik boldi, dedi. **22** Xuning bilən Hılkiya wə padixah təyinligən kixilər ayal pəyəqəmbər Huldahning kəxiqja bardi; Huldah Hasrahning nəvrisi, Tokiħatning oqlı kiyim-keqək begi Xallumning ayali idi; u əzi Yerusalem xəhīrining ikkinqi məhəllisidə olтурatti. Ular uning bilən bu ixlar tooruluk səzləxti. **23** U ularqa mundak dedi: — Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: «Silərni əwətkən kixigə mundak dənglar: — **24** Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana Mən Yəhūdaning padixahı aldida okulojan bu kitabtiki barlik lənətlərni əməlgə axurup, bu jayoja wə bu yerdə turqoqilaroja balayı'apət qüxürimən. **25** Qunki ular Meni taxlap, baxqa ilahlaroja huxbuy yekip, қollirining həmmə ixliri bilən Mening aqqikimni kəltürdi. Uning üçün Mening kəhrim bu yergə tekülidu, əqürülməydu. **26** Lekin silərni Pərwərdigardin yol sorioqili əwətkən Yəhūdaning padixahıqja bolsa, mundak dənglar:

— Sən anglojan səzlər tooprisida Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — **27** Qünki kenglüng yumxak bolup, Hudaning muxu jay wə uningda turquqılarnı əyibləp eytkən səzlirini anglojiningda, Uning aldida əzüngni təwən kılding, xuningdək əzüngni xundak təwən ķilojiningda, kiyimliringni yirtip, Mening aldimda yiqliqining üçün, Mənmu duayingni anglidim, dəydu Pərwərdigar. **28** Mana, seni ata-bowiliring bilən yiqlixka, əz kəbrənggə aman-hatırjəmlik iqidə berixka nesip ķılımən; sening kəzliring Mən bu jay üstigə qüxüridiqan barlıq külpətlərni kərməydu». Ular yenip berip, bu həwərni padixahka yətküzdi. **29** Padixah, adəm əwətip, Yəhuda bilən Yerusalemning həmmə akşakallirini qakırtıp kəldi. **30** Padixah Pərwərdigarning əyigə qikti; barlıq Yəhudadiki ər kixilər wə Yerusalemda turuwatqanlarning həmmisi, kağınlar bilən Lawıylar, xundakla barlıq həlk, əng kiqikidin tartip qongiojqə həmmisi uning bilən billə qikti. Andin Pərwərdigarning əyidə tepiloqan əhdə kitabining həmmə səzlrini ularqa okup bərdi. **31** Padixah əz ornida turup Pərwərdigarning aldida: — Pərwərdigar ola əgixip pütün kəlbim wə pütkül jenim bilən Uning əmrlirini, həküm-guwahlıkları wə bəlgilimilirini tutup, uxbu kitabta pütülgən əhdigə əməl ķılımən dəp əzini əhdigə baqlıdi. **32** Xuning bilən həlkning həmmisimu əhdə aldida turup uningoja əzini baqlıdi. U yənə Yerusalemda turuwatqanlarning həmmisini wə Binyamindiki həlkənimə bu əhdə aldida turoquzup uningoja əzini baqlatti. Xuning bilən Yerusalemda turuwatqanlar Hudaning, yəni ata-bowilirining Hudasining əhdisi boyiqə ix ķılıdılın boldı.

33 Yosiya Israillaroja karaxlik yurtlardin barlik yirginqlik nərsilərni qikirip taxlap, Israilda turuwatkanlarning həmmisini Pərwərdigar Hudasingin hizmitigə kiridiqan ıldı. [Yosiyaning] barlik künlidə həlk ata-bowilirining Hudasi bolqan Pərwərdigarqa əgixixtin həq yanmidi.

35 Yosiya Pərwərdigarni seοqinip ətüp ketix həytini Yerusalemda ətküzməkqi boldi; birinqi ayning on tətinqi künü ular ətüp ketix həytioja ataloqan közilarni soydi.

2 Padixah kahinlarning wəzipilirini bəlgilidi, ularni Pərwərdigarning əyidiki hizmətni қılıxka riqbətləndürdi.

3 U yənə pütkül Israil həlkigə əzlirini Pərwərdigarqa atap pak-mukəddəs boluxka təlim bərgüqi Lawiylarоja: — Silər mukəddəs əhdə sandukını Israil padixahı Dawutning oqlı Sulayman salduroqan əygə əkirip orunlaxturunglar; əmdi uni mürənglərdə kətürüp yürüx wəzipisi қalmidi. Əmdi silər Hudayinglar Pərwərdigarning hizmitidə, xundakla Uning həlkı Israilning hizmitidə bolunglar. **4** Xuning üçün jəmitinglar wə nəwət-guruppanglar boyiqə, Israilning padixahı Dawutning yazoqını wə uning oqlı Sulaymannı yazoqinoja asasən, əzünglarnı obdan təyyarlanglar. **5** Silər əz ata jəmətliringlarning nəwət-guruppa tərtipi boyiqə ərindaxliringlardin ibarət xu addiy həlk-pukralar jəmət-jəmətlirigə wəkil bolup, muğəddəsgahta turisilər; hərbir guruppidə Lawiy jəmətidin birnəqqə adəm bolsun. **6** Silər ətüp ketix həytioja ataloqan közilarni soyusilər, əzünglarni paklanglar, [Israildiki] ərindaxliringlar üçün, yəni ularning Pərwərdigar Musanıng wastisi bilən tapilioqan səz-kalamioja bekiniyi üçün, həmmə ixni təyyar kilinglar, dedi. **7** Yosiya xu yərdə həzir bolqan barlik həlk-

pukralarning etüp ketix həytioja atıojan kurbanlıki bolsun dəp, jəmiy ottuz ming қоза wə oɔlak, wə yənə üq ming buka hədiyə қildi; bu mallarning həmmisi padixahning melidin qikiriləşəndi. **8** Uning əməldarlırimu əz ihtiyarlıki bilən həlkə wə kahinlar bilən Lawiylarqa kurbanlık meli «kötürmə hədiyə» қildi; Pərwərdigarning əyini baxkuroqulardın Hılkıya, Zəkəriya wə Yəhiyəlmu ikki ming altə yüz қозa-əqkə bilən üq yüz buğını kahinlarqa etüp ketix həytioja atap kurbanlık kılıx üçün hədiyə kılıp tapxurdi. **9** Lawiylarning yolbaşqılırı boləjan Konaniya wə uning kerindaxlıridin Xemaya bilən Nətanəl, xundakla Həxabiya, Jəiyəl wə Yozabadmu bəx ming қоза bilən bəx yüz buğını Lawiylarning həytə atap kurbanlık kılıxi oja «kötürmə hədiyə» қildi. **10** Xundak kılıp, ətilidiojan wəzipilər orunlaxturup bolunəndin keyin, padixahning tapiliojini boyiqə, kahinlar əz ornida turdi, Lawiylarmu əzlirining nəwət-guruppa tərtipi boyiqə turuxti. **11** Lawiylar etüp ketix həytioja atalojan қozılarnı boquzlidi; kahinlar ularning қolidin қanni elip kurbangahka səpti wə xuning bilən bir wakitta Lawiylar kurbanlık malning terisini soydi. **12** Keydürmə kurbanlıka sunulidiojan mallarnı bolsa, ular həlk-pukralarоja wəkil boləjan jəmətlər boyiqə həlkə bəlüp berip, ularnı Musanıng kitabida yezilojini oja muwapiq, Pərwərdigarоja sunuxka təyyarlidi. Sunulidiojan buğılarnımı xundak қildi. **13** Andin bəlgilimə boyiqə ular etüp ketix həytioja atalojan қозa-əqkilərni otka қaqlap kawap қildi; baxka kurbanlıklardin қalqan, yəni Hudaqə atalojan կisimlarnı kazanda, dangkanda yaki dasta pixurup tezdir həlk-

pukralarşa üləxtürüp bərdi; **14** xuningdin keyin əzlirigə wə kahinlarşa қurbanlıqlardin təyyarlidi, qünki kahinlar, yəni Hərunning əwladliri kəq kirgüqə kəydürmə қurbanlık kılıx wə maylarnı kəydürük bilən aldirax bolup kətkənidi; xunga Lawiylar əzlirigə wə kahinlar bolğan Hərunning əwladlirioğumu қurbanlıqlardin [gəx] təyyarlap köyüxti.

15 Nawa-nəzməqilər, yəni Asafning əwladliri Dawut, Asaf, Həman wə [Dawut] padixahning aldin kərgüqisi Yədutunning tapxurukı boyiqə əz orunlirida turuxti; dərwaziwənlər hərkəyisisi əz dərwazisi aldida turdi; ularning ix ornidin ajrixining hajiti bolmidi, qünki ularning kərindaxliri bolğan Lawiylar қurbanlıqlardin təyyarlap köyətti. **16** Xundak kılıp, xu bir kün iqidə Yosiya padixahning tapxurukı boyiqə, etüp ketix həyeti etküzüllüp, Pərvərdigarning kurbangahıqə kəydürmə қurbanlıqlar sunuluxi bilən Pərvərdigar oja beqixlap etküzülgən ibadət toluk orunlandı. **17** Xu qəoşda həzir bolğan Israillar etüp ketix həytini etküzülp bolğandan keyin, yəttə kün petir nan həytini etküzdidi.

18 Samuil pəyoqəmbərning zamanidin buyan Israilda etüp ketix həyeti mundak etküzüllüp bakşıqanidi; Israil padixahlırinin həqkəyisisimu Yosiya, kahinlar, Lawiylar wə xu yerdə həzir bolğan Yəhudalar bilən Israillar wə Yerusalemda turuwatkanlar etküzgəndək mundak etüp ketix həyeti etküzülp bakşıqanidi. **19** Bu kətimkə etüp ketix həyeti Yosiyaning səltənitining on səkkizinqi yili etküzüldi.

20 Yosiya [mukəddəs] əyning həmmə ixini muxundak tərtipkə selip bolğandan keyin, Misir padixahı Nəko Əfrət dəryasining boyidiki Karkemix xəhəridə uruxka qıktı,

Yosiya uning aldini toskılı qıktı. **21** Nəkö Yosiyaning aldişa əlqılerni əwətip uningoşa: «I Yəhūda padixahı, ezlirining menin bilən nemə karlıri bar? Bugün mən sili bilən uruxkılı əməs, bəlkı menin bilən urux ķiliwatkan jəmət bilən uruxkılı qıkkanmən; yənə kelip, Huda meni tez hujum kıl, dedi; Hudanıng silini ħalak ķiliwətməsliki üqün, Uning ixioşa kaxila kilmisila, qünki U menin bilən billidur» dedi. **22** Lekin Yosiya uning bilən ķarxilixixtin yanmidi, əksiqə əzini niqablap uningoşa jəng kılqılı qıktı; u Hudanıng Nəkoning wastisi bilən eytkan gepigə կulak salmay, Məgiddo tüzlənglikigə kelip Nəkö bilən tutuxti. **23** Okyaqlar Yosiya padixahka ok etip uningoşa [təgküzdi]; padixah hizmətkarlirişa: — Mən eçir yarilandım, meni elip ketinglar, dedi. **24** Uning hizmətkarliri uni jəng hərvisidin yeləp qüxirüp, uning ikkinqi jəng hərvisioşa yatkuзup Yerusalemoşa elip mengiwidi, u xu yərdə əldi. U ata-bowilirining kəbristanlıkışa dəpnə kılindi; barlık Yəhūda wə Yerusalemdikilər Yosiyaşa təziyə tutuxti. **25** Yərimiya [pəyərəmbər] Yosiya üçün mərsiyə okudi; nəəqmə-nawaqı ər-ayallarning həmmisi taki bügüngiqliqə Yosiyani təripləp mərsiyə okup kəlməktə; u ix Israilda bəlgilimigə aylandı. Mana bular «mərsiyələr» degən kitabka pütülgəndur. **26** Yosiyaning қaloqan ixliri, uning Pərwərdigarning Təwrat kitabida yeziloqanlırioşa əgəxkən yahxi əməlliri, **27** қiloqanlıri baxtin-ahiriqiqa həmmisi «Yəhūda wə Israil padixahlırinining Tarih-Təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur.

36 [Yəhūda] zeminidiki həlk Yosiyaning oqlı Yəhoahazni tallap, Yerusalemdə atisining ornişa padixah kılıp tikliyi.

2 Yəhoahaz təhtkə qıkkən qeoında yigirmə üq yaxta idi; u Yerusalemda üq ay səltənət ķildi. **3** Misir padixahı uni Yerusalemda padixahlıktin bikar ķildi wə Yəhuda zeminiqa bir yüz talant kümüx, bir talant altun jərimanə koydi. **4** Andin Misir padixahı Yəhoahazning orniqa uning inisi Eliakimni Yəhuda bilən Yerusalem üstigə padixah kılıp, uning ismini Yəhoakimqa əzgərtti; andin Nəkö inisi Yəhoahazni Misiroqa elip kətti. **5** Yəhoakim təhtkə qıkkən qeoında yigirmə bəx yaxta bolup, u Yerusalemda on bir yil səltənət ķildi; u Pərwərdigar Hudasining nəziridə rəzil bolqanni ķildi. **6** Babil padixahı Neboqadnəsar uningoqa hujum kılqılı qikip, uni mis zənjir bilən baqlap Babilə elip kətti. **7** Nebuqadnəsar yənə Pərwərdigar əyidiki bir kısım əswab-buyumlarnı Babilə apirip, əzining Bambiliki buthanisiqa koydi. **8** Yəhoakimning қalqan ixliri, uning yirginqlik ixliri, uningdiki əyiblər bolsa mana, «Israil wə Yəhuda padixahlırining tarıhtəzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. Uning oqlı Yəhoakin uning orniqa padixah boldi. **9** Yəhoakin təhtkə qıkkən qeoında on səkkiz yaxta bolup, u Yerusalemda üq ay on kün səltənət ķildi; u Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni ķildi. **10** Yengi yil ətkəndə, Neboqadnəsar adəm əwətip Yəhoakinni Pərwərdigar əyidiki esil buyumlar bilən birlikə Babilə əkəldürüp, Yəhoakinning taqısı Zədəkiyani Yəhuda wə Yerusalem üstigə padixah kılıp tiklidi. **11** Zədəkiya təhtkə qıkkən qeoında yigirmə bir yaxta bolup, Yerusalemda on bir yil səltənət ķildi; **12** u Pərwərdigarning nəziridə rəzil bolqanni ķildi; Yərəmiya pəyoqəmbər uningoqa Pərwərdigarning səzlirini

yətküzgən bolsimu, u Yərəmiyaning aldida əzini tewən
kilmidi; **13** u əzini Hudanıng namida [bekinix] kəsimini
iqliküzgən Neboğadnəsardin yüz əridi; boynını qattık
kılıp, Israilning Hudasi Pərwərdigar oja towa kılıp yenixka
kenglini jahıl kıldı. **14** Uning üstigə, kahinlarning
barlıq baxliri bilən həlkning həmmisi yat əlliklərning
həmmə yirginqlik ixlirini dorap, asiyliklirini axurdi;
ular Pərwərdigar Yerusalemda Əzigə atap mukəddəs
kılıqan əyni bulojuwətti. **15** Ularning ata-bowilirining
Hudasi bolıqan Pərwərdigar Əz həlkigə wə turalousioja
iqini aqritkaqka, tang səhərdə ornidin turup əlqilirini
əwətip ularni izqıl agaḥlandurup turdi. **16** Birak
ular Hudanıng əlqilirini mazak kılıp, sez-kalamlirini
mənsitməyti, pəyojəmbərlirini zanglıq kılatti; ahir berip
Pərwərdigarning kəhri ərləp, kutkuzojili bolmaydiqan
dərijidə həlkining üstigə qüxti. **17** Pərwərdigar xuning
bilən kaldiylərning padixahını ularoja hujumqa seliwidı,
padixah ularning mukəddəs əyidə yaxlirini қiliqlidi;
kız-yigitlər, kərilar, bexi akarajanlaroja həq iq aqritip
olturmay, həmmmini əltürüwətti; [Huda] bularning
həmmisini [Kaldıya] padixahining kolioja tapxurdi. **18**
Kaldıya padixahı Hudanıng əyidiki qong-kiqik deməy,
barlıq qaqa-buyumlarnı, xundakla Pərwərdigar əyidiki
həzinilərni, xuningdək padixahning wə əməldarlırining
həzinilirini қoymay, Babiloja elip kətti. **19** Kaldiylər
Hudanıng əyini kəydürüwətti, Yerusalemning sepilini
qekiwətti, xəhərdiki həmmə orda-kororanlaroja ot
köyup kəydürüp, Yerusalemıki barlıq kimmətlik qaqa-
buyumlarnı qekip kukum-talkan kıldı. **20** Kiliqtin aman

қалоғанларнинг ҳәммисини [Kaldiyə padixahı] Бабилоңа тутқун қилип әкәтти; ular таки Pars padixahlığınınıñ сөлтәнитикиң Babil padixahı wə әвладларының қуллукında болуп турди. **21** Bularning ҳәммиси Pərwərdigarning Yərəmianing wastisi bilən [aldın] eytqan [agah] сөзи ixķa axurulux üçün boldı. Xuning bilən zemin өзигə tegixlik xabat künlirigə muyəssər boldı; qünki zemin yətmix yil toxķuqə harabiliktə turup «xabat tutup» dəm elip rahətləndi.

Əzra

1 Pars padixahı Қорəxning birinqi yili, Pərwərdigarning Yərəmiyaning aοzzi arkılık eytğan səzi əməlgə axurulup, Pərwərdigarning Pars padixahı Қорəxning rohını қozqıxi bilən pütün padixahlıki təwəsidə u mundak bir jakarnamə qıqardi, xundakla uni yazma қılıp püküp: — **2** «Pars padixahı Қorəx mundak dəydu: — Asmanlarning Hudasi Pərwərdigar yər yüzidiki barlık padixahlıklarning igidarqılığını manga bərdi; u xundakla meni Yəhuda zemini oja jaylaxğan Yerusalemdə Əzigə bir əy selixką buyrudi. **3** Xuning üçün aranglarda Hudanıng həlkı bolğanlardın hərkəysingləroja bolsa, uning Hudasi [Pərwərdigar] uning bilən billə bolqay, u Yəhuda zeminidiki Yerusalemoja qıksun, Israilning Hudasi Pərwərdigarning əyini salsun! U bolsa Hudadur, makani Yerusalemdidur! **4** [Sürgünlükta] կalojan həlk kəyərlərdə makan laxğan bolsa, [u Yerusalemoja qıksun]; xu yerdiki adəmlər ularoja altun, kümüx, mal-mülük, qarpaylarnı təminləp yardım bərsun wə xuningdək Yerusalemdə jaylaxğan Hudanıng xu əyi üçün halis hədiyələrni təkdirim kiłsun» — dedi. **5** Xuning bilən Yəhuda wə Binyamindiki կəbilə baxlıkları, kahinlar, Lawıylar, xundakla Huda təripidin rohı қozqıtilojan barlık həlk orunlidiridin կopup Yerusalemdiki Pərwərdigarning əyini [yengiwaxtin] selixką berixką təyyarlandı. **6** Ətraptiki kixilərning həmmisi kümüx қaqa-қuqa, altun, mal-mülük, qarpaylar wə կimmət bahalıq buyumlar bilən ularni կollap կuwwətlidi, buningdin baxça sunulidiojan hərhil ihtiyariy hədiyə-kurbanlıq süpitidə hərhil sowqatlarnı təkdirim

ķildi. 7 Padixah Қорəx Pərwərdigarning əyidiki қаqa-kuqilirinimu, yəni ilgiri Nebokadnəsar Yerusalemdin əkilip əz ilahining buthanisioja կoyup կoyoղan қaqa-kuqilarnimu elip qikti. 8 Pars padixahı Қorəx həzinə begi Mitrədatni buyrup bu қaqa-kuqilarni aldurup qikti; Mitrədat xularni Yəhədaning əmiri Xəxbazaroja sani boyiqə sanap tapxurup bərdi. 9 Қaqa-kuqilarning sani mundak: — altun das ottuz, kümüx das ming, piqak yigirmə tokkuz, 10 altun piyalə ottuz, bir-birigə ohxax bolğan kümüx piyalə tət yüz on; baxka қaqa-kuqilar bir ming. 11 Barlıq altun-kümüx қaqa-kuqa, bəx ming tət yüz. Sürgün kılinojan həlk Babildin Yerusalemoja elip kelingən qəoşda, Xəxbazar bu қaqa-kuqilarning həmmisini elip kəlgənidi.

2 Təwəndikilər Nebokadnəsar təripidin Babiloja sürgün kılinojan [Yəhədiyə] əlkisidikilərdin, ularning əwladliri kaytip kelip, Yerusalem wə Yəhədiyəgə qikip, hərbiri əz xəhərlirigə kətkənlər: — 2 — ular Zərubbabəl, Yəxua, Nəhəmiya, Seraya, Rəilaya, Mordikay, Bilxan, Mispar, Bigway, Rəhəmum wə Baanahlar bilən billə kaytip kəldi. Əmdi Israil həlkining iqidiki ərkəklərning sani təwəndikiqə: — 3 Paroxning əwladliri ikki ming bir yüz yətmix ikki kixi; 4 Xəfatiyaning əwladliri üç yüz yətmix ikki kixi; 5 Arahnıng əwladliri yəttə yüz yətmix bəx kixi; 6 Paḥat-Moabning əwladliri, yəni Yəxua bilən Yoabning əwladliri ikki ming səkkiz yüz on ikki kixi; 7 Elamning əwladliri bir ming ikki yüz əllik tət kixi; 8 Zattuning əwladliri tokkuz yüz kırık bəx kixi; 9 Zakkayning əwladliri yəttə yüz atmix kixi; 10 Banining əwladliri altə yüz kırık ikki kixi; 11 Bibayning

əwladliri altə yüz yigirmə üq kixi; **12** Azgadning əwladliri bir ming ikki yüz yigirmə ikki kixi; **13** Adonikamning əwladliri altə yüz atmix altə kixi; **14** Bigwayning əwladliri ikki ming əllik altə kixi; **15** Adinning əwladliri tət yüz əllik tət kixi; **16** Həzəkianing jəmətidin bolqan Aterning əwladliri tokşan səkkiz kixi; **17** Bizayning əwladliri üq yüz yigirmə üq kixi; **18** Yorahning əwladliri bir yüz on ikki kixi; **19** Haxumning əwladliri ikki yüz yigirmə üq kixi; **20** Gibbarning əwladliri tokşan bəx kixi; **21** Bəyt-Ləhəmliklər bir yüz yigirmə üq kixi; **22** Nitofaliklər əllik altə kixi; **23** Anatotluklar bir yüz yigirmə səkkiz kixi; **24** Azmawətliklər kırık ikki kixi; **25** Kiriat-Arimliklər, Kəfirahlıklar wə Bəərotluklar bolup jəmiy yəttə yüz kırık üq kixi; **26** Ramahlıklar bilən Gebalıklar jəmiy altə yüz yigirmə bir kixi; **27** Mikmaxlıklar bir yüz yigirmə ikki kixi; **28** Bəyt-Əlliliklər bilən ayılıqlar jəmiy ikki yüz yigirmə üq kixi; **29** Neboliklər əllik ikki kixi; **30** Magbixning əwladliri bir yüz əllik altə kixi; **31** ikkinqi bir Elamning əwladliri bir ming ikki yüz əllik tət kixi; **32** Hərimning əwladliri üq yüz yigirmə kixi; **33** Lod, Hədidi wə Ononing əwladliri jəmiy yəttə yüz yigirmə bəx kixi; **34** Yeriholuklar üq yüz kırık bəx kixi; **35** Sinaahning əwladliri üq ming altə yüz ottuz kixi. **36** Kahinlarning sani təwəndikiqə:
— Yəxua jəmətidiki Yədayanıng əwladliri toğkuz yüz yətmix üq kixi; **37** Immərning əwladliri bir ming əllik ikki kixi; **38** Paxhurnıng əwladliri bir ming ikki yüz kırık yəttə kixi; **39** Hərimning əwladliri bir ming on yəttə kixi. **40** Lawiyarning sani təwəndikiqə: — Hodawiyaning əwladliridin, yəni Yəxua bilən Kadmiyəlnıng əwladliri

yətmix tət kixi; **41** Ojəzəlkəxlərdin: — Asafning əwladliri
bir yüz yigirmə səkkiz kixi. **42** Dərwaziwənlərning nəslidin:
— Xallumning əwladliri, Aterning əwladliri, Talmونning
əwladliri, Akkubning əwladliri, Hatitaning əwladliri bilən
Xobayning əwladliri jəmiy bir yüz ottuz tokkuz kixi.
43 İbadəthana hizmətkarlıri təwəndikiqə: — Zihaning
əwladliri, Hasufanıg əwladliri, Tabbaotning əwladliri,
44 Kirosning əwladliri, Siyahənning əwladliri, Padonning
əwladliri, **45** Libanahning əwladliri, Həqabahning
əwladliri, Akkubning əwladliri, **46** Həqabning əwladliri,
Xamlayning əwladliri, Hənanning əwladliri, **47** Giddəlnıg
əwladliri, Gaħarning əwladliri, Reayahning əwladliri, **48**
Rəzinning əwladliri, Nikodanıg əwladliri, Gazzamning
əwladliri, **49** Uzzanıg əwladliri, Pasıyanıg əwladliri,
Bisayning əwladliri, **50** Asnahning əwladliri, Məunimning
əwladliri, Nəfussimning əwladliri, **51** Bakbukning
əwladliri, Hakufanıg əwladliri, Harhurnıg əwladliri, **52**
Bazlutning əwladliri, Məhیدanıg əwladliri, Harxanıg
əwladliri, **53** Barkosning əwladliri, Siseranıg əwladliri,
Temahńıg əwladliri, **54** Nəziyanıg əwladliri bilən
Hatifanıg əwladliri. **55** Sulaymanning hizmətkarlırining
əwladlırıning sani təwəndikiqə: — Sotayning əwladliri,
Sofərətnıg əwladliri, Pirudanıg əwladliri, **56** Yaalahning
əwladliri, Darkonning əwladliri, Giddəlnıg əwladliri,
57 Xəfətiyanıg əwladliri, Hattılning əwladliri, Pokərət-
Həzzibaimning əwladliri bilən amining əwladliri. **58**
İbadəthana hizmətkarlıri wə Sulaymanning hizmətkarı
boloqlanırlarıng əwladliri jəmiy üç yüz töksan ikki kixi. **59**
Təwəndiki kixilər Təl-Meləh, Təl-Harxa, Kerub, Addan

wə Immərdin kəlgən bolsimu, lekin ular əzlirining ata jəmətining yaki nəsəbining Israil adimi ikənlikini ispatlap berəlmidi. **60** Bular Delayanıng əwladliri, Tobiyanıng əwladliri wə Nikodanıng əwladliri bolup, jəmiy altə yüz əllik ikki kixi; **61** kahınlarning əwladliri iqidə Habayanıng əwladliri, Kozning əwladliri bilən Barzillayning əwladliri bar idi; Barzillay Gileadlıq Barzillayning bir kızını aloqaqka ularning eti bilən ataloğanidi. **62** Bular jəmətining nəsəbnamisini izdəp tapalmidi; xunga ular «napak» hesablinip kahınlıqtın қalduruldi. **63** Waliy ularoğa: — Urim wə tummimni kətürgüqi kahın arımızda hizməttə bolqoqə «əng mukəddəs yiməkliklər»gə eçiz təküzməysilər, dedi. **64** Pütün jamaət jəmiy kırıq ikki ming üq yüz atmix kixi; **65** buningdin baxka ularning yənə yəttə ming üq yüz ottuz yəttə կul-dediki bar idi; yənə ikki yüz ər-ayal oğazəlqisi bar idi. **66** Ularning yəttə yüz ottuz altə eti, ikki yüz kırıq bəx keqiri, **67** tət yüz ottuz bəx təgisi wə altə ming yəttə yüz yigirmə exiki bar idi. **68** Jəmət kattiwaxlıridin bəziliri Yerusalem oja wə Pərwərdigarning əyigə kəlgən qaoqla, Hudanıng xu əyi əslı ornişa yengiwaxtin selinixi üçün qin kənglidin sowoqatlarnı təkdirim kıldı. **69** Ular əzlirining կurbioğa կarap կurulux həzinisigə atmix bir ming darik altun, bəx ming mina kümüx wə yüz kur kahın tonı təkdirim kıldı. **70** Xuningdin keyin kahınlar, Lawiyalar wə bir kisim həlk қoxulup, oğazəlkəxlər, dərwaziwənlər, ibadəthana hizmətkarları eż xəhərlirigə makanlaştı; կaloğan Israil həlkining həmmisi eż xəhərlirigə makanlaştı.

3 Israel həlkı hərkəyisi eż xəhərliridə makanlaxşanidi; yəttinqi ayoja kəlgəndə, həlk bir adəmdək bolup Yerusalem oya yiojildi. **2** Yozadakning oqlı Yəxua bilən uning kahin əkerindaxliri, Xealtıəlning oqlı Zərubbabəl wə uning əkerindaxlirining həmmisi orunliridin köpup, Hudanıng adimi Musa pütkən əkanun kitabida pütülgini dək Pərwərdigar oja kəydürmə əurbanlıq sunux üçün Israelning Hudasining əurbangahını selixşə kirixti. **3** Gərqə ular xu yərlik həlkəldin korksimu, lekin əurbangahını əslidiki uli üstigə selip, uningda Pərwərdigar oja atap etigənlik wə kəqlik kəydürmə əurbanlıq etküzüəkə kirixti. **4** Ular yənə [mukəddəs əkanunda] pütülgini boyiqə «kəpilər həyti»ni etküzüp, hər kuni bəlgiləngən tələpkə muwapik san boyiqə künlük kəydürmə əurbanlıqni sunuxattı. **5** Xuningdin keyin ular yənə hər künlük kəydürmə əurbanlıqlar, yengi ay əurbanlıq wə Pərwərdigarning barlıq mukəddəs dəp bekitilgən həytli üçün təkdir kılınidiojan kəydürmə əurbanlıqlarnı, xuningdək hərbir kixining kənglidin Pərwərdigar oja atap sunidiojan ihtiyariy əurbanlıqlırını sunup turatti. **6** Xundak kılıp ular yəttinqi ayning birinqi künidin baxlap, kəydürmə əurbanlıqlarnı Pərwərdigar oja atap sunuxşə baxlidi; lekin Pərwərdigarning əyining uli tehi selinmidi. **7** Ular taxqlar bilən yaşaqqılar oja pul tapxurdi wə xundakla Pars padixaşı Kərəxning ijaziti bilən Zidonluklar bilən Turluklar oja kədir yaçıqını Liwandin [Ottura] dengiz arkılık Yoppa oja əkəldürűx üçün ular oja yimək-iqmək wə zəytun meyini təminlidi. **8** Jamaət Yerusalem diki Hudanıng əyigə kəlgəndin keyin ikkinqi yili ikkinqi

ayda Xealtiyəlning oɔli Zərubbabəl, Yozadakning oɔli Yəxua wə ularning kaһin wə Lawiy կerindaxlirining қaldisi, xuningdək sürgünlükten kaytip Yerusalemoja kəlgənlərning həmmisi կuruluxta ix baxlidi; ular yənə yigirmə yaxtin axkan Lawiylarnı Pərwərdigarning əyini selix կuruluxioja nazarətqılıkkə կoydi. **9** Yəxua wə uning oɔulliri həm կerindaxliri, Kadmiyəl bilən uning oɔulliri, yəni Yəhūdanıñ əwladlıri Hudanıñ əyidə ixləydiojan ixqılarnı nazarət կiliňka bir niyəttə atlandı; Hənadadning oɔulliri, ularning oɔullirimu wə կerindax Lawiylar ularoja yardəmləxti. **10** Tamqılar Pərwərdigarning əyigə ul salidiojan qaođda kaһinlar has kiyimlirini kiyip, kanaylirini qelip, Asafning əwladlıri bolоjan Lawiylar jangjang qelip, həmmisi կatar-կatar səp bolup turoquzuldi; ular Dawut bəlgiligən kərsətmilər boyiqə Pərwərdigarоja Həmdusana okuxti. **11** Ular Pərwərdigarоja atap əzara: — «Pərwərdigar mehribandur, uning Israiloja bolоjan mehir-muhabbiti mənggülüktür» dəp həmdusana wə rəhmət-təxəkkür eytixti. Bu qaođda Pərwərdigarning əyining uli selinip bolоaqka, halayık Pərwərdigarnı mədhiyiləp towlap təntənə կiliňti. **12** Lekin kaһinlardın, Lawiylardın wə jəmət baxlıklıridin nuroqunliri, yəni əslidə ilgiriki əyni kərgən nuroqun կeri adəmlər kəz aldida selinqan bu əyning uliqa կarap, ün selip yioqlap ketixti; nuroqun baxka kixilər huxal bolup təntənə կilip towlaştı; **13** wə həlk hətta kimlərning təntənə կilixiwatkanlıkı bilən kimlərning yioqlawatkanlığını ayriwalalmay қaldi; qünki jamaət təntənə կilip կattık towlixatti; wə bu awaz yiraк-yiraqlarоja anglinatti.

4 Yəhuda wə Binyamindiki rəkiblər sürgünlükten kaytip kəlgənlər Israilning Hudasi Pərwərdigar oja atap əyni yengiwaxtin salmakqıkən, degən gəpni anglap, **2** Zərubbabəl wə jəmət baxlıkları bilən kərəxüp: — Biz silər bilən billə salaylı; qünkü bizmə silərgə ohxaxla silərning Hudayinglarnı izləp, bizni bu yərgə əkəlgən Asuriyə padixahı Esar-Həddonning künliridin tartip uningoja қurbanlık sunup keliwatımız, deyixti. **3** Lakin Zərubbabəl, Yəxua bilən Israilning baxka jəmət baxlıkları ularoja: — Hudayimiz oja əy selixta silərning biz bilən həqkandak alakənglər yok; bəlkı Pars padixahı Қorəx bizgə buyruqəndək, pəkət biz əzimizla Israilning Hudasi boləjan Pərwərdigar oja əy salımız, deyixti. **4** Xuningdin keyin xu yərdiki ahalə Yəhūdaların qolunu ajız kılıp, uların kurulux kılıxi oja kaxila tuqdurup turdi. **5** Ular yənə Pars padixahı Қorəxning barlıq künliridin taki Pars padixahı Darius təhtkə olturoğan wakitkiqə, daim məslihətqilərnı setiwelip, Yəhūdalar bilən əkerixip, kurulux nixanını buzuxka urunup turdi. **6** Ahaxwerox təhtkə qıkkən dəsləpkı wakıtlarda ular uningoja Yəhūdiyə wə Yerusalem ahalisi üstidin bir ərznamə yazdı. **7** Xuningdək Artahxaxta künliridə Bixlam, Mitridat, Tabəəl wə uların qalqan xeriklirim Pars padixahı Artahxaxta oja aramiy tilida bir ərz hetini yazdı; hət aramiy tilidin tərjimə kılındı. **8** Waliy Rəhüm bilən diwan begi Ximxay padixahı Artahxaxta oja Yerusalem üstidin təwəndikidək ərznamə yazdı: — **9** «Məzkur məktupni yazışanlardın, waliy Rəhüm, katip begi Ximxay wə uların baxka həmrəahları boləjan sorakqlar, mupəttixlər, mənsəpdarlar, katiplar,

arkiwiliklar, Babilliklar, Xuxanliklar, yəni Elamiylar **10**
wə uluq janabiy Osnappar Samariyə xəhīrigə wə [Əfrat]
dəryaning muxu təripidiki baxka yərlərgə orunlaxturojan
ahalimu bar **11** (mana bu ularning padixahka yazojan
hetining keqürülmisi) — əzlirining dəryaning muxu
təripidiki hizmətkarliridin padixah aliliri Artahxaxtaoja
salam! **12** Padixah aliylirigə məlum bolsunki, əzliri
tərəptin biz tərəpkə kəlgən Yəhudiylar Yerusaleməqə
kelixti; ular axu asiy wə sesik xəhərni ķuruwatidu,
ulini yasap püttürdi, sepilni yasap qıktı wə sepilning
ullirini bir-birigə ulap yasawatidu. **13** Əmdi uluq padixah
aliylirigə xu məlum bolоjayki, mubada bu xəhər onglansa,
sepil pütküzülsə, ular baj tapxurməydiqən, olpan
təliməydiqən wə parak tapxurməydiqən boluwalidu,
bundak ketiwərsə padixahlarning həzinisigə səzsiz ziyan
bolidu. **14** Biz ordining tuzini yəp turup, padixahımızning
bundak bihərmət kılınıxişa karap turuximizoja kət'iy
toqlra kəlməydu, xu səwəbtin padixahımızıqa məlum
kılıxka jür'ət kıldıq. **15** Xuning üçün [aliylirining] ata-
bowilirining tarıhnamisini sürüxtə kılıxlırını təxəbbus
kılımız; sili tarıhnamidin bu xəhərning əhwalını bilip,
uning padixahlaroqımı, hərkəysi əlkilərgimu ziyan
yətküzüp kəlgən asiy bir xəhər ikənlikini, kədimdin tartıp
bu xəhərdikilər aqdurmışlıq teriojanlığını bilgəyla; dəl
xu səwəbtin bu xəhər wəyran kılınoqanidi. **16** Xunga
biz aliylioşa xuni ukturmakqımızki, əgər bu xəhər
kurulsa, sepillri pütküzülsə, undakta silining dəryaning
muxu təripidiki yərlərgə həqkəndak igidarqılıkları
bolmay қalidu». **17** Padixah mundak jawab yollidi: —

«Waliy Rəhüm, diwan begi Ximxayoja wə Samariyə
həm Dəryanıng xu təripidiki baxka yərlərdə turuxluk
həmrəhliinglaroja salam! **18** Silərning bizgə yazən ərz
hetinglar mening aldimda enik kılıp okup berildi. **19**
Təkxürüp kəruxni buyruwidim, bu xəhərning dərwəkə
kədimdin tartip padixahlaroja қarxi qıkıp isyan қozəlijan,
xəhərdə daim asiylik-kozəjilang kətürüxtək ixlarning
bolup kəlgənlik məlum boldi. **20** İlgiriki wağitlarda
küdrətlik padixahlar Yerusalem oja həkümranlıq kılıp,
Dəryanıng xu təripidiki pütün yərlərni idarə kılıp kəlgən,
ular xularoja bekinip baj, olpan wə parikini tapxurup
kəlgənikən. **21** Əmdi silər buyruk qüxürüp u həlkni ixtin
tohtitinglar, məndin baxka yarlıq qüxürülmigüqə, bu
xəhərni yengiwaxtin ķurup qırixka bolmaydiojanlığı
ukturunglar. **22** Bu ixni ada kilmay ķelixin pəhəs
bolunqlar; padixahlaroja ziyan kəltüridiojan apət nemixka
küqiyiweridikən?». **23** Padixah Artahxaxtanıng yarlıkining
kəqürülmisi Rəhüm oja, diwan begi Ximxay həm ularning
həmrəhliroja okup beriliyi bilənla, ular alman-talman
Yerusalem diki Yəhūdalarning kəxioja qıkıp, hərbiy küq
ixlitip, ularni ixni tohtitixka məjbur ķildi. **24** Xuning
bilən Yerusalem diki Hudanıng əyidiki ixlər tohtidi; ix
taki Pars padixahı Darius təhtkə qıkıp ikkinqi yilioqə
tohtaqlıq ķaldi.

5 Bu qəolda pəyoqəmbərlər, yəni Həgag pəyoqəmbər
bilən İddoning oqlı Zəkəriya pəyoqəmbər Yəhudiya wə
Yerusalem diki Yəhūdiylar oja bexarət berixkə baxlıdı;
ular Israilning Hudasining namida ular oja bexarət
berixti. **2** Xuning bilən Xealtıyəlnıng oqlı Zərubbabəl

wə Yozadakning oqlı Yəxua կօրս Yerusalemdiki Hudaning өйини yengiwaxtin selixқа baxlidi; Hudaning pəyəqəmbərliri ular bilən billə bolup ularoja yardəm bərdi. **3** Xu qaođda Dəryanıng օqərb təripining bax waliysi Tattinay bilən Xetar-Boznay həm ularning həmrəhəliri ularning yenioja kelip: «Kim silərgə bu əyni yengiwaxtin selixқа, bu қuruluxni püttürüxkə buyruk bərdi?» dəp soridi. **4** Ular yənə: «Bu қuruluxқа məs'ul bolğuşqılarning ismi nemə?» dəp soridi. **5** Lekin Hudanıng nəziri Yəhuda aksakallırının üstidə idi, xunga bax waliy қatarlıklar padixah Dariusқa məlum kıləşqə, xundakla uningdin bu həktə birər jawab yarlıq kəlgüqə ularning қurulux ixini tosmidi. **6** Dəryanıng օqərb təripining waliysi Tattinay bilən Xetar-Boznay həm ularning həmrəhəliri, yəni Dəryanıng օqərb təripidiki afarsaklıklar padixah Dariusқa hət əwətti; hətning kəqürülmisi mana təwəndikidək: **7** Ular padixahqə əwətkən məlumatta mundak deyilgən: «Darius aliyliroja qongkүr aman-esənlik bolğay! **8** Padixahımızı xu ix yetip məlum bolsunki, biz Yəhudiyyəgə, uluq Hudanıng əyigə berip kərdükki, xu əy yoqan taxlar bilən yasiliwatidu, tamlirioja limlar ətküzülüp selinmakta; bu қurulux tez sürəttə onguxluk elip beriliwetiptu. **9** Andin biz u yərdiki aksakallardin: — Kim silərgə bu əyni selixқа, bu қuruluxni püttürüxkə buyruk bərdi? — dəp soriduk. **10** Wə aliyliroja məlum bolsun üçün ularning isimlirini soriduk, xuningdək ularning baxlıklırının ismilirini pütüp hatiriliməkqi iduk. **11** Ular bizgə: «Biz asman-zeminning Hudasining қulliri, biz hazır buningdin uzun yollar ilgiri selinoqan

eyni yengiwaxtin seliwaitimiz. Muxu eyni əslidə Israelning uluq bir padixahı salduroqanidi. **12** Lekin ata-bowilirimiz asmandiki Hudaning oğazipini kəltürüp կոյօղակա, Huda ularni Kaldiyəlik Babil padixahı Neboğadnəsarning կոլioqa tapxuroqan; u bu eyni qakṭuruwetip, həlkni Babiloqa tutkun kılıp əkətkən. **13** Lekin Babil padixahı Korəxning birlinqi yili padixahı Korəx Hudaning bu əyini yengiwaxtin selixka yarlıq qüxürgən. **14** Wə Neboğadnəsar Yerusalemdiki bu ibadəthanidin elip Babil buthanisiə apirip կոյօղan Hudaning əyidiki altun-kümüx կաqa-kuqılnimu padixahı Korəx ularni Babil buthanisidin əpqiketurup, Xəxbazar isimlik bir kixigə tapxuroqan; u uni bax waliy kılıp təyinligənidi **15** həm uningə: — Bu կաqa-kuqılnarı elip ularni Yerusalemdiki ibadəthaniə apirip կոyoğın; Hudaning əyi əslı jayioqa yengiwaxtin selinsun, dəp buyruoqan. **16** Andin xu Xəxbazar degən kixi kılıp, Yerusalemdiki Hudaning əyigə ul saloqan; ənə xu wakittin baxlap həzirojıqə yasiliwatidu, tehi pütmidi» dəp jawap bərdi. **17** Əmdi aliyliriə layik kərünsə, padixahımızning xu yerdə, yəni Babildiki həzinini ahturup bekixini, u yerdə padixahı Korəxning Yerusalemdiki Hudaning əyini yengiwaxtin selix toqrisida qüxürgən yarlıqining bar-yoklukını təkxürüp bekixini soraymız həm padixahımızning bu ix toqrisida əz iradisini bizgə bildürüp կoyuxini etünimiz».

6 Andin padixahı Darius Babildiki dələt-baylıklar saklanoqan «Arhiplar əyi»ni təkxürüp qıqxıxa yarlıqlarnı qüxürdi. **2** Media əlkisidiki Ahmeta կə'ləsidin bir oram կəoqəz tepildi, uningda mundak bir hatırə pütülgən:

3 «Padixah Ḳorəxning birinqi yili, padixah Ḳorəx Yerusalemдiki Hudaning өyigə dair mundak bir yarlıq qüxüridü: — «Kurbanlıq sunulidiojan orun bolux üçün bu өy yengiwaxtin selinsun; uli puhta selinsun, өyning igizliki atmix gəz, kənglikli atmix gəz bolsun. **4** Üq kəwət yoqan tax, bir kəwət yengi yaqqaq bilən selinsun, barlık hirajət padixahlıq həzinisidin qikim kılinsun. **5** Əslidə Nebokadnəsar Yerusalemдiki ibadəthanidin elip Babiloja apirip köyoqan, Hudaning əyidiki altunkümük қaqa-ķuqıllarning həmmisi կayturup kelinip, Yerusalemдiki ibadəthanişa կaytidin yətküzülüp, hərbiri əzjayioqa կoyulsun; ular Hudaning өyigə կuyulsun!». **6** [Dariustin yarlıq qüxürlüüp]: «— Xunga, i dəryanıng xu təripining bax waliysi Tattinay wə Xetar-Boznay həm silərning həmrəhlıringlar, yəni Dəryanıng xu təripidiki afarsaklıqlar, əmdi silər u yərdin neri ketinglar! **7** Hudanıng əyining kuruluxi bilən karinglar bolmisun; Yəhədiylarning bax waliysi bilən Yəhədiylarning aksakallırining Hudanıng bu əyini əslidiki ornişa selixioqa yol կoyunglar. **8** Xuningdək mən Hudanıng bu əyining selinixi üçün Yəhudaların aksakallırı toqıruluk silərgə buyruk qüxürdumki: — Dəryanıng əqərb təripidin, padixahlıq həzinisigə tapxurulojan baj kirimidin silər keqiktürməy xu adəmlərgə toluq hirajət ajritip beringlar, kurulux həq tohtap կalmışun. **9** Ularoşa nemə kerək bolsa, jümlidin asmandiki Hudaşa kəydürmə kurbanlıq sunuxka, məyli ərkək torpaq bolsun, қoqkar yaki қozilar bolsimu, xular berilsun; yənə Yerusalemдiki kahinlarning bəlgiliginə boyiqə buoqday, tuz, xarab yaki

zaytun maylar bolsun xularning birimu kəm kılınmay, hər
küni təmin etip turulsun. **10** Xuning bilən ular asmandiki
Hudaşa huxbuy қurbanlıqlarnı kəltürüp, padixahıka wə
padixahning əwladlırioja uzun əmür tilisun. **11** Mən yənə
buyruymənki, kimki bu yarlıknı əzgərtsə, xu kixining
eyining bir tal limi suquruwelini tikləngəndin keyin,
xu kixi uningoja esip mihlap koyulsun, əyi əhləthani oja
aylanduruwetilsun! **12** Wə Əzining namini xu yərdə
kalduroğan Huda muxu Yerusalemдiki eyini əzgərtixkə
yaki buzuxka kol uzartkan hərkəndak padixah yaki həlkni
həlak ķilsun! Mən Darius muxu yarlıknı qüxürdum,
əstayidillik bilən bəja kəltürülsun!» deyildi. **13** Andin
Dəryanıq oqerb təripining bax waliysi Tattinay, Xetar-
Boznay wə ularning həmrəahliri padixah Dariusning
əwətkən yolyorukı boyiqə əstayidillik bilən xu ixni
bəja kəltürdi. **14** Yəhədüylarning aksakalliri kuruluxni
dawamlaxturup, Hagay pəyojəmbər wə İddoning oqli
Zəkəriyanıq bexarət berixliri bilən xu ixta ronak taptı.
Ular Israelning Hudasingin əmri boyiqə, xundakla Korəx,
Darius wə Artahxaxta կatarlik Pars padixahlırinin
əmri boyiqə ixləp, eyni yengiwaxtin kurup qikix ixini
püttürdi. **15** Bu ey Darius padixahı səltənitining altınqi
yili, Adar eyining üçinqi küni pütküzüldi. **16** Israillar
— kağınlar, Lawıylar wə қalоqan sürgünlükten kaytip
kəlgən həlkəlarning həmmisi Hudaning bu əyini uningoja
atax murasimini huxal-huramlik bilən etküzdi. **17** Əyni
Hudaning Əzigə atax murasimida ular yüz torpak, ikki yüz
koqkar wə tet yüz koza sundı həm Israel kəbililirinining sani
boyiqə barlık Israel üçün gunah қurbanlıkjı süpitidə on ikki

tekini sundi. **18** Ular yənə Yerusalemдiki Hudaning ibadət-hizmitini etəxkə, Musanıng kitabida yeziləjini boyiqə, kahınlarnı eż nəwiti boyiqə, Lawıylarnı guruppiliri boyiqə turojuzdi. **19** Birinqi ayning on tətinqi künü sürgünlükten kaytip kəlgənlər «ötüp ketix həyti»ni etküzdi. **20** Qünki kahınlar wə Lawıylar bir niyət bilən birlikdə paklinix rəsimlirini etküzüp, həmmisi paklandı; andin ular barlıq sürgünlükten kaytip kəlgənlər wə ularning kərindixi bolğan kahınlar wə həm əzliri üçün otüp ketix həytioja atıojan [közilirini] soydi. **21** Sürgünlükten [yengila] kaytip kəlgən Israillar wə xuningdək Israilning Hudasi Pərwərdigarnı izdəp, əzlirini zemindiki yat əlliklərning bulqaxlıridin ayrip qıkkən barlıq kixılər қoza gəxlirini birlikdə yeyixti. **22** Ular petir nan həytini huxal-huramlıq iqidə yəttə kün etküzdi; qünki Pərwərdigar ularnı huxallıkqa qəmdürdi həm Asuriyə padixaһining kənglini ularoja mayıl kılıp, Əzining əyini — Israilning Hudasining əyini қuruxka ularning қolini mustəhkəmlidi.

7 Xu ixlardin keyin Pars padixaһı Artahxaxta səltənət sürgən məzgildə Əzra degən kixi [Babildin Yerusalemıq qıktı]. U Serayanıng oqlı, Seraya Azariyanıng oqlı, Azariya Hılkiyanıng oqlı, **2** Hılkiya Xallumning oqlı, Xallum Zadokning oqlı, Zadok Ahitubning oqlı, **3** Ahitub Amariyanıng oqlı, Amariya Azariyanıng oqlı, Azariya Merayotning oqlı, **4** Merayot Zərahıyahning oqlı, Zərahıyah Uzzining oqlı, Uzzi Bukkining oqlı, **5** Bukki Abixuanıng oqlı, Abixua Finihasning oqlı, Finihas Əliazarning oqlı, Əliazar bolsa bax kahın Hərunning oqlı idi; **6** — Əzra degən bu kixi Babildin kaytip qıktı.

U Israelning Hudasi Pərwərdigar Musaşa nazil kılɔjan Təwrat қanunioja pixkan təwratxunas idi; uning Hudasi bolɔjan Pərwərdigarning қoli uningda bolqaqka, u nemini tələp қilsa padixah xuni bərgənidi. **7** Padixah Artahxaxtanıng yəttinqi yili bir қisim Israillar, kahinlar, Lawiyalar, oğezəlkəxlər, dərwaziwənlər wə ibadəthana hizmətkarlırı uning bilən birlikdə Yerusalemə şəhəri kaytip qıktı. **8** [Əzra] əmdi padixahın səltənitining yəttinqi yili bəxininqi ayda Yerusalemə yetip kəldi. **9** Birinqi ayning birinqi küni u Babildin qikixkə təyyarlandı; Hudanıng xərpətlik қoli uningda bolqaqka, u bəxininqi ayning birinqi küni Yerusalemə yetip kəldi. **10** Qünki Əzra kəngül կoyup Pərwərdigarning Təwrat-қanunini qüxinip təhsil kiliçkə həm uningoja əməl kiliçkə wə xuningdək Israil iqidə uningdiki həküm-bəlgilimilərni əgitixkə niyət kılɔjanidi. **11** Mana bu padixah Artahxaxta kahin həm Təwratxunas Əzraoja tapxurojan yarlıq hetining keqürülmisi: — (Əzra Pərwərdigarning əmrlirigə ait ixlaroja həm Uning Israillarоja tapxurojan bəlgilimilirigə pixkan təwratxunas idi): — **12** «Mənki padixahıarning padixahı Artahxaxtadin asmanlardiki Hudanıng mukəmməl Təwrat-қanunioja pixkan təwratxunas kahin Əzraoja salam! **13** Əmdi mən xundak yarlıq qüxürimənki, padixahlıkimda turuwatkan Israillardın, xundakla ularning kahin wə Lawiyiliridin kimlər Yerusalemə berixni halisa, həmmisi sening bilən billə barsa bolidu. **14** Qünki sən padixah wə uning yəttə məslihətqisi təripidin təyinləngən ikənsən, қolungdiki Hudanıng қanun kitabida eytilənləri boyiqə, Yəhudiya wə Yerusalemə təkxürük-hal soraxka əwətilgənsən. **15**

Sən padixah wə uning məslihətqiliri əz ihtiyari bilən
Israilning Hudasiqa sunojan altun-kümüxlərni kətürüp
berip uningoja təkdim kıl (uning makani Yerusalemidur);
16 Xuningdək əkolung pütkül Babil əlkisidə ənqılık altun-
kümüxlərni tapalisa, xuni həlk wə kahinlar Yerusalemidiki
Hudanıng əyigə təkdim kılıxka əz ihtiyari bilən bərgən
swoqatlaroja köxup aparıjin. **17** Sən bu pullaroja
ehtiyatqanlıq bilən əurbanlıklar üçün torpak, əqəm,
koza wə əoxumqə axlıq hədiyəliri həm xarab hədiyəliri
setiwelip, bularnı Yerusalemidiki Hudayinglarning əyidiki
əurbanıng əqəm sunojin. **18** Əhalıjan altun-kümüxlərni sən
wə jəmətingdikilərgə əndək kılıx muwapiq kərünsə,
Hudayinglarning iradisi boyiqə xundak kılıngalar. **19** Sening
Hudayingning əyidiki ixlaroja ixlitixkə sanga bərgən əqəm-
kuqılları Yerusalemidiki Hudanıng aldiqa koy. **20** Əgər
xuningdək sanga Hudayingning əyidiki əhalıjan ixlaroja
qıkim kılıdiojanıja nemə hirajət kerək bolsa, sən padixah
həzinisidin elip ixlətkin. **21** Xuning bilən mənki padixah
Artahxaxtadin dəryanıng xu oqerbətəripidiki barlıq
həzinə bəglirigə xundak buyruk qüxürimənki, asmandiki
Hudanıng Təwrat-əkanunining alimi bolıjan kahin Əzra
silərdin nemini tələp kilsa, silər əstayedillik bilən uning
deginidək bejiringlar. **22** Uning alidiqini kümük yüz
talantlıqə, buoqday yüz korətiqə, xarab yüz batlıqə,
zəytun meyi yüz batlıqə bolsun, tuzoja qək əoyulmisun.
23 Asmanlardiki Huda nemini əmr kilsa, xu asmanlardiki
Hudanıng əyi üçün əstayedillik bilən bejirilsun;
nemixka [Hudanıng] oqəzipini padixah wə oqullirining
padixahlıqıja qüxürgündəkmiz? **24** Biz xunimu silərgə

məlum kılımımızki, omumən kahinlər, Lawıylar, oğezəlkəxlər, dərwaziwənlər, ibadəthana hizmətkarlıri wə Hudanıng bu əyidə hizmət kılıdioğanlarning həqkaysisidin baj, olpan wə parak elixka bolmayıdu. **25** Əmdi sən əy Əzra, Hudayingning səndə bolqan həkmitigə asasən, Dəryanıng xu oğerb təripidə Hudayingning Təwrat-kanunini bilgən, barlıq həlkning dəwasını soraydioğan, ularni idarə kılıdioğan soraqçı wə əhəkimlarnı təyinligin; wə Təwrat-kanunini bilməydiqanlar oja bolsa, ular oja bularnı əgitinglər. **26** Hudayingning əhanəni qəza wə padixa həlikning əhanəni qəza riaya kilməydiqanlar bolsa, uning üstidin adalətlik bilən həküm qıkırılsun; u əlümgə, yaki sürgüngə yaki mal-mülkini musadirə kilişkə wə yaki zindan oja taxlavşka həküm kılinsun». **27** [Əzra mundak dedi] — Ata-böwlirimizning Hudasi bolqan Pərvərdigar oja Həmdusana bolqay! Qünki U padixa həlikning kəngligə, Yerusalemıki Pərvərdigarning əyini xundak kərkəm bezəx niyitini saldı, **28** yənə meni padixa həlikning məslihətqılırı aldida həm padixa həlikning məhtərəm əmirliri aldida iltipatka erixtürdi. Pərvərdigar Hudayimning əhəmiyyətli bolup, U meni əqəyrətləndürəqkə, əzüm bilən billə [Yerusalem oja] qikixkə Israillar iqidin birnəqqə meti wərlərni yioğdim.

8 Padixa həl Artahxaxta səltənət sürüp turoğan wakitta, Babildin menin bilən billə կaytqanlarning ata jəmət baxlıkları wə ularning nəsəbnamiliri təwəndikiqə: — **2** Finihasning əwladlıridin Gərxon, Itamarning əwladlıridin Daniyal, Dawutning əwladlıridin Həttux, **3** Xekaniyanıng əwladlıridin, yəni Paroxning əwladlıridin Zəkəriya wə

uning bilən nəsəbnamidə tizimlanoğan ərkəklər jəmiy
bir yüz əllik kixi; **4** Paḥat-Moabning əwladlıridin
Zərahıyahning oqlı Əlyoyinay wə uning bilən billə
kayıtkan ərkəklər ikki yüz kixi; **5** Xekaniyaning əwladlıridin
bolğan Yahaziyəlning oqlı wə uning bilən billə kaytkan
ərkəklər üç yüz kixi; **6** Adinning əwladlıridin Yonatanning
oqlı Əbəd wə uning bilən billə kaytkan ərkəklər əllik
kixi; **7** Elamning əwladlıridin Ataliyaning oqlı Yəxaya
wə uning bilən billə kaytkan ərkəklər yətmix kixi;
8 Xəfatiyaning əwladlıridin Mikailning oqlı Zəbadiya
wə uning bilən billə kaytkan ərkəklər səksən kixi; **9**
Yoabning əwladlıridin Yəhətiyəlning oqlı Obadiya wə uning
bilən billə kaytkan ərkəklər ikki yüz on səkkiz kixi; **10**
Xelomitning əwladlıridin Yosifiyaning oqlı wə uning bilən
billə kaytkan ərkəklər bir yüz atmix kixi; **11** Bibayning
əwladlıridin Bibayning oqlı Zəkəriya wə uning bilən
billə kaytkan ərkəklər yigirmə səkkiz kixi; **12** Azgadning
əwladlıridin Həkkatanning oqlı Yoḥanan wə uning bilən
billə kaytkan ərkəklər bir yüz on kixi; **13** Adonikamning
əwladlıridin əng ahirida kaytkanlarning isimliri Əlifələt,
Jəiyəl wə Xemaya bolup, ular bilən billə kaytkan ərkəklər
atmix kixi; **14** Bigwayning əwladlıridin Utay bilən Zabbud
wə ular bilən billə kaytkan ərkəklər yətmix kixi. **15** — Mən
ularnı Ahawaqşa akıdiqan Dəryanı boyioqa yioğdim; biz
u yərdə qedir tikip üç kün turduk. Həlkni wə kahinlarnı
arilap қarisam u yərdə Lawiylar yok ikən. **16** Xunga
mən baxlıklardin Əliezər, Ariyəl, Xemaya, Əlnatan, Yarib,
Əlnatan, Natan, Zəkəriya bilən Məxullamlarnı wə ularoqa
köxup oğumuxluq alımlardin Yoarib bilən Əlnatanni

qakırtıp kelip, **17** ularoja hawalə kılıp Kasifiya degən yərgə, Iddo degən Ataman bilən kərüxüxkə əwəttim. Mən Kasifiya degən yerdə Iddooja wə uning ibadəthana hizmətkarları bolğan kərindaxlıriqa dəydioğan gəplərni aqzıqə selip, ularning bu yərgə Hudayimizning əyi üçün hizmət kılıdiqən hizmətqilərni bizgə əkelixni ətündüm. **18** Hudayimizning xapaətlik koli bizdə bolqaqka, ular bizgə Israilning əwrisi, Lawiyning nəwrisi Mahlining əwladlıri iqidin okumuxluk bir adəmni, yəni Xərəbiyani wə uning oğulları həm kərindaxlıri bolup jəmiy on səkkiz kixini baxlap kəldi. **19** Ular yənə Həxabiya wə uning bilən billə Mərarining əwladlıridin Yəxaya həm uning kərindaxlıri həm ularning oğulları bolup, jəmiy yigirmə kixini, **20** Yənə ilgiri Dawut wə uning əmirləri Lawiyalarning hizmitidə boluxka təyinligən «Nətiniylar»din ikki yüz yigirmə kixini baxlap kəldi, bularning həmmisi isimləri bilən tizimlandı. **21** Xu qaoğda Ahawa dəryası boyida mən Hudayimizning aldida əzümizni təwən kılıp, əzimiz wə kiqik balılırimiz həm barlık mal-mülkimiz üçün Hudayimizdin ak yol tiləxkə roza tutaylı, dəp jakarlidim. **22** Qünki biz əslidə padixahə: «Hudayimizning koli Uni barlık izdiganlərning üstigə iltipat kərsitixkə köyulidu; lekin Uning կudriti bilən ələzipi Əzini taxlıqanlar oja zərbə berixkə təyyardur» degənidük, əmdi yənə uningdin yoldiki düxmənlərgə takabil turuxka piyadə wə atlık ləxkərlər təyinləp berixni tələp kılınanlığimdin hijil bolup կaldım. **23** Xuning bilən biz roza tutup Hudayimizdin xu ix toqrluluğ ətündük, u duayimizni ijabət կildi. **24** Mən kahin baxlırı iqidin on ikki adəmni wə Xərəbiya,

Ҳaxabiya wə ular bilən billə bolğan aka-ukiliridin on adəmni tallap, **25** ularoja altun, kümüx wə қaqa-қuqılarnı, yəni padixah, uning məslihətqılırı, əmirliri wə xuningdək xu yərdə turuwatkan barlıq Israillar «kəydiurmə hədiyə» süpitidə Hudayimizning əyigə hədiyə kilojan sowoqlatlarnı tapxurdum. **26** Mən kümüxtin altə yüz əllik talant, yüz talant eojırılıktıki kümüx қaqa-қuqa, yüz talant altunni ularning қoliqə əlqəp tapxurdum. **27** Ularoja tapxuroqlanlırimdin yənə altun das yigirmə bolup, kimmiti ming darik, süpətlik wə walildap parkiraydiojan mis qong das ikki bolup, altundək kimmətlik idi. **28** Mən ularoja: — Silər Pərwərdigar oja mukəddəstursilər, қaqa-қuqılarmu mukəddəstur, altun-kümüxlər ata-bowanglarning Hudasi Pərwərdigar oja ihtiyariy hədiyə kılınojan sowoqlattur. **29** Taki Yerusalemı diki Pərwərdigarning əyidiki ambar-həzinilərgə yətküzüp, kahinlar wə Lawiylarning baxlırları wə Israillarning kəbilə-jəmət baxlıklırining aldida tarazidin ətküzgüqə bularnı obdan қarap қoq danglar, dedim. **30** Xuning bilən kahinlar bilən Lawiylar Yerusalemı diki Hudayimizning əyigə apiridiojan, tarazidin ətküzülgən xu altun-kümüx wə қaqa-қuqılarnı tapxuruwaldı. **31** Xuning bilən birinqi ayning on ikkinqi künü biz Ahawa dəryasining boyidin қozojılıp Yerusalem oja qikixka mangduk. Hudayimizning қoli üstimizdə bolqaqka, u bizni düxmənlirimizdin wə yolda paylap turoqan қarakqlardınmu կutkuzdi. **32** Biz Yerusalem oja kelip u yərdə üq kün turduk; **33** tətinqi künü Hudayimizning əyidə altun-kümüx wə қaqa-қuqilar tarazida əlqinip kahin Uriyanıng oqlı Mərəmotning қoliqə tapxuruldu;

uning yenida Finihasning oqlı Əliazar, yənə Lawiylardın Yəxuaning oqlı Yozabad bilən Binnuiyning oqlı Noadiyahlar bar idi. **34** Həmmə nərsə sani boyiqə wə eojirlikı boyiqə əlqəndi wə xuning bilən billə hərbirining eojirlikı pütüp köyului. **35** Xu qəođda əсли elip ketilgənlərning əwladlıri, yəni sürgünlükten կaytқanlar Israillarning Hudasiqa «kəydürmə կurbanlık» süpitidə pütkül Israil üçün on ikki torpak, toksan altə կoqkar, yətmix yəttə կoza sundi, yənə gunah կurbanlıkjı süpitidə on ikki tekə sundi; bularning həmmisi Pərwərdigarоја atalojan kəydürmə կurbanlik idi. **36** Ular padixahning yarlık hətlirini padixahning waliyliriqa wə Dəryanıng bu զərb təripidiki həkümdarlarоја tapxuruwidi, ular həlkə wə Hudanıng օyining ixliriqa izqıl yardəm bərdi.

9 Bu ixlar pütkəndin keyin əmirlər menin bilən kərükili yenimoja kelip: — Israillar, kaһinlar wə Lawiyalar ezlirini muxu zeminlardiki taipilərdin, yəni ularning yirginqlik adətliridin ayrip turmidi, — demək, ular Қanaaniylar, Hittiylar, Pərizziylər, Yəbusiylar, Ammoniylar, Moabiylar, Misirliklar wə Amoriylarоја əgixip mangdi. **2** Qunki ular bu yat taipilərdin ezlirigə wə oqulliriqa hotun elip berip, [Hudaоја] has mukəddəs nəsilni muxu zeminlardiki taipilər bilən arilaxturuwətti; uning üstigə, əmirlər bilən əməldarlar bu sadakətsizlikning baxlamqılıridur, — deyixti. **3** Mən bu ixni anglapla kənglək bilən tonumni yırtip, qaq-saқallirimni yulup oğəm-кayojoja qüxüp olturup kəttim. **4** Wə Israilning Hudasining səzliridin կorкup titrigənlərning hərbiri sürgünlükten կaytip kəlgənlərning sadakətsizlikı tüpəylidin yenimoja

kəldi. Mən taki kəqlik kurbanlıq sunulmuşaqə oğem-
kayoluşa qəmüp olturdum. **5** Kəqlik kurbanlıq waktida
mən əzümni təwən kılınan haləttin turup, kənglək wə
tonum yirtik haldə Hudayim Pərwərdigarоja yüzlinip
tizlinip olturup, kollirimni yeyip, **6** dua kılıp: —
«Ah Hudayim, xərməndilikdə yüzümni sanga қaritixtin
iza tartmaktimən, i Hudayim; qünki қəbihliklirimiz
tolilikidin baxlirimizdin axtı, asiylik-itaətsizlikimiz
asmanlarоja takaxti. **7** Ata-bowilirimizning künliridin
tartip bügüngə կədər zor itaətsizlikdə yürüp kəldük, xunga
қəbihliklirimiz tüpəylidin biz, bizning padixahlırimiz
wə kağınlirimiz huddi bugünkü kündikidək hərkəysi
yurtlardiki padixahlarning қolioşa qüxüp, қiliqka,
sürgünlükkə, bulang-talangoşa, nomuska tapxurulduk.
8 Əmdi hazır azojinə wakit Hudayimiz kəzlirimizni
nurlandurup, կullukimizda bizgə azojina aram berilsun
dəp, կeqip կutulıjan bir կaldini saklap կelip, bizgə
əzinin mükəddəs jayidin huddi կakkan կozuktur
mukim orun berip, bizgə Hudayimiz Pərwərdigardin
iltipat kərsitildi. **9** Qünki biz hazır կullarmız; հalbuki,
Hudayimiz muxu կullukimizda yənilə bizni taxliwətməy,
bəlki Pars padixahlırinin alidda rəhimgə erixtürüp,
Hudayimizning əyini selip, harabiləxkən jaylirini
yengiwaxtin onglaxka bizni rohlandurdi, xundakla bizni
Yəhudiyyə wə Yerusalemda sepillik կildi. **10** I Huda, biz bu
[iltipatlar] alidda yənə nemə deyələymiz? Qünki biz yənilə
Sening məmin bəndiliring bolıjan pəyoğəmbərlər arkılık
tapılıjan əmrliringni taxliwəttük; Sən [ular arkılık]: «Silər
kirip miras kılıp igiləydiqan zemin bolsa, xu zemindiki

taipilərning nijislikj bilən buloqan ojan bir zemin; qünki ular türlük napaklıklarnı kılıp, yirginqlik adətliri bilən bu zeminni bu qəttin u qetiçiqə tolduruwətti. **12** Xunga silər kızliringlarnı ularning oqullirioja bərmənglər, oqulliringlar oja ularning kızlirini elip bərmənglər; silər küqiyip, zeminning nazu-nemətliridin yeyixkə, zeminni əbədil'əbəd əwladliringlar oja miras kılıp kəldurux üçün mənggü ularning aman-tinqqliki yaki mənpəitini hərgiz izdimənglər» — degənidəng. **13** Bizning rəzil kilmixlirimiz wə nahayiti eçir itaətsizlikimiz tüpəylidin bu həmmə bala-ķaza beximiz oja kəlgənidi wə Sən, i Hudayimiz, kəbihliklirimizgə tegixlik boloqan jazayimizni yeniklitip, bizgə bugünküdək nijatlıq iltipatni kərsatkən turukluk, **14** biz ķandakmu yənə əmrliringgə hilaplıq kılıp, bundak yirginqlik ķaidilərni tutkan bu taipilər bilən nikahlıniwerimiz? Mubada xundak ķılıdıcıqan bolsak, Sən bizgə əqəzəplinip, bizgə bir ķaldi yaki ķutuləjudək birsinimu kəldurməy yokatmay ķalamsən? **15** I Israelning Hudasi boloqan Pərvərdigar, Sən həkkaniydursən! Xu səwəbtin biz bugünküdək ķutulup ķaloqan bir ķaldımız. Kara, biz Sening aldingda itaətsizliklirimizdə turuwatımız, xunga Sening aldingda həqkəysimiz tik turalmay ķalduq» — dedim.

10 Əzra dua kılıp, gunahını tonup yiçlap Hudanıng əyi aldida yıqılıp düm yatkan qaçıda, Israillardın nahayiti qong bir jamaət, ər-ayallar wə balilar uning yenioja kelip yiçildi; kəpqlikmu ķattık yiçlap ketixti. **2** Elamning əwladliridin, Yəhəiyəlning oqlı Xekaniya əzraoja: — Biz Hudayimiz oja sadakətsizlik kılıp bu zemindiki yat

taipilərdin hotun aptuk. Həlbuki, Israil üçün yənilə ümid bar; **3** biz əmdi Hudayimiz bilən əhdilixəyli, hojamning wə Hudayimizning əmrliridin korkup titrigənlərning nəsihətigə asasən bu hotunlarnı wə ulardin tərəlgən pərzəntlərni yoloğa selip koyaylı. Həmmə ix Təwrat ənənəvi boyiqə kılinsun. **4** Tur! Bu ix sanga bəqəliktür, biz seni əlləyəndik; jür'ətlik bolup ixni ada kılıqın, — dedi. **5** Xuning bilən Əzra ornidin կopup, kahınlarning Lawiylarning wə pütkül Israil jamaitining baxlıklarını xu səz boyiqə ix kılımız, dəp kəsəm iqixkə ündidi, ular kəsəm iqtı. **6** Andin Əzra Hudanıng əyi aldidin կopup Əliyaxibning oğlı Yəhəhənanning əyigə kirdi; u u yərgə kəlgəndə əqizamu yemidi, sumu iqimidi, qünki u sürgünlükten կaytip kəlgənlərning sadakətsizlikü üçün eqinatti. **7** Xuning bilən Yəhədiyə wə Yerusalemda sürgünlükten կaytip kəlgənlərning həmmisigə jakarlinip, Yerusalemə yioqlinglar, **8** əmirlər wə akşakallarning nəsihəti boyiqə, kimki üq kün iqidə yetip kəlmisə, uning pütün mal-mülki musadırə kılınidu, sürgündin կaytip kəlgənlərning jamaitidinmu ayrıldı, dəp, jakarnamə qıkırıldı. **9** Xuning bilən Yəhədua wə Binyamindiki barlık ərlər üq küngiqə Yerusalemə yioqlip boldı. U tokkuzinqi ayning yigirminqi küni idi; barlık həlk Hudanıng əyining həylisidiki məydanqa kelip olturdi, kəpqilik bu ixtin korkaqqa, xuningdək կattık yaqışan yamoqur tüpəylidin, titrəp ketixti. **10** Kahın Əzra ornidin կopup ularoqa: — Silər Hudaşa sadakətsizlik կilip yat taipilərning kizlirini hotunlukça elip Israillarning itaətsizlikini axurdunglar. **11** Əmdi silər ata-bowanglarning Hudasi boloqan Pərvərdigar

aldida gunahınglarni tonup, uning nəziridə durus bolqanni kılıp, əzünglarni bu zemindiki taipilərdin wə bu yat əllik hotunliringlardın arını oquq kilinglar, dedi.

12 Pütün jamaət yukarı awazda jawap berip: — Makul, biz əzlirining xu gəpliri boyiqə ix kerimiz. **13** Birak adəmlər bək kəp, yənə kelip yamoqur pəslı boloqaqka talada turalmaymız; uning üstigə bu degən bir-ikki kündə pütidioqan ix əməs, qünki bizdə bu ixta itaətsizlik kılınanlar nahayıti keptur! **14** Hudanıng muxu ix tüpəyli kəlgən qattık oqəzipining bizdin kətküqə, baxlıqlırımız pütkül jamaətkə wəkil bolup Pərwərdigarning aldida tursun; bizning hərkəysi xəhərlirimizdə yat əllərdin hotun aloqanlarmu bəlgiləngən wakitta xu xəhərning akşakal wə hakimliri bilən birlikdə kelip bu ixni bir tərəp kilsun, — dedi. **15** Bu ixka pəkət Asahəlnıng oqlı Yonatan bilən Tiqwahıning oqlı Yahziya қarxi qıktı, Məxullam bilən Lawiy Xabbitay ularni kollidi. **16** Xuning bilən sürgündin կaytip kəlgənlər ənə xundak қıldı. Kahin Əzra wə ata jəmətlirining baxlıqları bolıyanlar jəməti boyiqə bu ixka ayrıldı; ularning həmmisi ismiliri boyiqə tizimlandı. Ular oninqi ayning birinqi künü bu ixni təkxürüp bir tərəp қılıxka kirixti. **17** Ular yat əllik hotunlarnı aloqan ərlərning sorikini birinqi ayning birinqi künü tügətti. **18** Kahinlarning əwladlıri iqidə yat əllik hotunlarnı aloqanlardın muxular qıktı: — Yozadakning oqlı Yəxuanıng wə uning ķerindaxlirining əwladlıridin: — Maaseyah, Əliezər, Yarib, Gədaliya. **19** Ular hotunlirimizni yoloq selip կoyımız dəp [kəsəm kılıp] kol berixti wə gunahı üçün itaətsizlik қurbanlıkjı süpitidə կoy

padisidin bir қоққарни sundi. **20** Immərning əwladlıridin
Hənani bilən Zəbadiya; **21** Hərimning əwladlıri iqidə
Maaseyah, Eliyah, Xemaya, Yəhiyəl wə Uzziya; **22**
Paxhurning əwladlıridin Əlyoyinay, Maaseyah, Ismail,
Nətanəl, Yozabad wə Əlasah. **23** Lawiylar iqidə Yozabad,
Ximəy, Kelaya (Kelita»mu deyilidu), Pitaḥiya, Yəhūda
bilən Əliezər; **24** oğəzəlkəxlər iqidə Əliyaxib; dərwaziwənlər
iqidə Xallum, Tələm, Uri. **25** Israillardin: — Paroxning
əwladlıridin Ramiya, Yizziya, Malkiya, Miyamin, Əliazar,
Malkiya, Binaya; **26** Elamning əwladlıridin Mattaniya,
Zəkəriya, Yəhiyəl, Abdi, Yərimot bilən Eliyah; **27** Zattuning
əwladlıridin Əlyoyinay, Əliyaxib, Mattaniya, Yərimot,
Zabad bilən Aziza; **28** Bibayning əwladlıridin Yoḥoḥanan,
Hənaniya, Zabbay bilən Atlay; **29** Banining əwladlıridin
Məxullam, Malluk, Adaya, Yaxub, Xeal bilən Ramot;
30 Paḥat-Moabning əwladlıridin Adna, Jilal, Binaya,
Maaseyah, Mattaniya, Bəzaləl, Binnuiy bilən Manassəh; **31**
Hərimning əwladlıridin Əliezər, Yixiya, Malkiya, Xemaya,
Ximeon, **32** Binyamin, Malluk wə Xəmariya; **33** Haxumning
əwladlıridin Mattinay, Mattatah, Zabad, Əlifələt, Yərəmay,
Manassəh wə Ximəy; **34** Banining əwladlıridin Maday,
Amram, Uəl, **35** Binaya, Bədiya, Keluhay, **36** Waniya,
Mərəmot, Əliyaxib, **37** Mattaniyah, Mattinay, Yaasu, **38**
Bani, Binnuiy, Ximəy, **39** Xələmiya, Natan, Adaya, **40**
Maknadibay, Xaxay, Xaray, **41** Azarəl, Xələmiya, Xəmariya,
42 Xallum, Amariya, Yüsüp; **43** Neboning əwladlıridin
Jəiyəl, Mattitiyah, Zabad, Zebina, Yadday, Yoel wə Binaya.
44 Bularning həmmisi yat əllik hotunlarnı aloqanlar idi,

wə xuningdək ulardin bəzilərning hotunliri pərzəntmu
kərgənidi.

Nəhəmiya

1 Haqalıyaning oqlı Nəhəmiya xundak bayan qıldıki:

— Yigirminqi yili Kisłew eyida, mən Xuxan қəl'əsidə turattim, **2** Əz ərindaxlirimdin biri bolğan Hənani bilən birnəqqə kixi Yəhədiyədin qikip kəldi; mən ulardin sürgünlükten ķutulup қaloğan Yəhədalar wə Yerusalem toqlısida soridim. **3** Ular manga: — Sürgünlükten ķutulogan həlkəning kəldisi [Yəhədiyə] əlkisidə qattık jama-muxəkkət astida wə ahanət iqidə қaldı. Yerusalemning sepili bolsa ərütetildi, қowuklirimu kəydürüütetildi, dəp eytip bərdi. **4** Mən bu gəplərni anglap olturup yiqlap kəttim, birnəqqə küngiqə nalə-pəryad kətürüp, asmanlardiki Huda aldida roza tutup, dua kılıp **5** mundak dedim: — «I asmandiki Huda Pərwərdigar, Əzini səyüp, əmrlirini tutkanlaroja əzgərməs mehîr kərsitip əhdisidə turojuqi uluq wə dəhəxətlik Təngri, **6** əmdi Sening aldingda muxu pəyttə ķulliring Israillar üçün pekir ķulungning keqə-kündüz ķiliwatqan bu duasiqa ķuliking selinoqay, kəzüng oquk bolqay! Mən biz Israillarning Sening aldingda sadır ķiloğan gunahlırimizni etirap ķilimən; mənmu, atamning jəmətimu gunah қılduk! **7** Biz Sening yolungoja tətür ix kılıp, Sən ķulung Musaqla tapilioğan əmrliring, bəlgilimiliring wə həkümliringni ھeq tutmiduk. **8** Sening Əz ķulung Musaqla tapilap: «Əgər silər wapasızlık ķilsanglar, silərnı pütün taipilərning arisioja tarkitiwetimən; lekin Manga yenip kelip, Mening əmrlirimni tutup əməl ķilsanglar, gərqə aranglardın hətta asmanlarning əng qetigə қooqliwetilgənlər bolsimu, Mən ularni xu yərdin yişip, Mening namimni tikləxkə

talliojan jayoja elip kelimən» degən səyüngni yad
kilojaysən, dəp ətünimən. **10** Bularning həmmisi Sening
külliring wə Sening həlkinq, Ozüngning zor kudriting wə
küqlük əkolung bilən hərlükkə kutkuzdung. **11** I Rəbbim,
külungning duasişa həm Sening namingdin əyminixtin
səyüngən külliringningmu duasını əulikinq tingxiqay;
bügün külungning ixlirini onguxluk kiloqaysən, uni xu
kixining aldida iltipatka erixtürgəysən». Xu waqitta mən
padixahning sakıysi idim.

2 Wə xundak boldiki, padixah Artahxaxtaning yigirminqi
yılı Nisan eyi, padixahning aldişa xarab kəltürülgənidı;
mən xarabni elip padixahka sundum. Buningdin ilgiri
mən padixahning aldida həqkəqan oğemkin kərüngən
əməs idim. **2** Xuning bilən padixah meningdin:
— Birər kesiling bolmisa, qiraying nemixka xunqə
oğemkin kərünidu? Kənglüngdə qokum bir dərd bar,
dewidi, mən intayın ķorķup kəttim. **3** Mən padixahka:
— Padixahım mənggү yaxiqayla! Ata-bowilirimning
kəbriliri jaylaxkan xəhər harabilikkə aylanojan, dərwaza-
kowukliri kəydürüwetilgən tursa, mən կandağmu
oğemkin kərünməy? — dedim. **4** Padixah meningdin:
— Sening nemə təliping bar? — dəp soriwidi, mən
asmandiki Hudaşa dua ķilip, **5** andin padixahka:
— Əgər padixahımning kəngligə muwapiq kərünsə,
külliри əzlirining aldida iltipatka erixkən bolsa, meni
Yəhudiyyəgə əwətkən bolsila, ata-bowilirimning kəbriliri
jaylaxkan xəhərgə berip, uni yengiwaxtin kurup qiksam,
dedim. **6** Padixah (xu qaođda hanix padixahning yenida
olturatti) məndin: — Səpiringgə қanqilik waqit ketidu?

Қақан қaytip kelisən? — dəp soridi. Xuning bilən padixah meni əwətixni muwapık kərdi; mənmu uningoja қaytip kelidiojan bir wakitni bekittim. **7** Mən yənə padixahṭin: — Aliylirioja muwapık kərünsə, manga [Əfrat] dəryasining u ketidiki waliylarоja meni taki Yəhədiyəgə baroqqaqə etkili қoyux toqrluluk yarlıq hətlirini pütüp bərgən bolsila; **8** Wə yənə padixahlıq ormanlıkiçə қaraydiojan Asafka mukəddəs əygə təwə bolojan կəl'əning dərwaziliri, xuningdək xəhərning sepili wə əzüm turidiojan əygə ketidiojan limlarni yasaxka kerəklik yaqıqlarnı manga berix toqrlulukmu bir yarlıknı pütüp bərgən bolsila, dedim. Hudayimning xəpkətlik կoli üstümdə bolqaqka, padixah iltipat կlip bularning həmmisini manga bərdi. **9** Xuning bilən mən dəryanıng u ketidiki waliylarning yenioja berip padixahning yarlıklırını tapxurdum. Padixah yənə birnəqqə կoxun sərdarlıri bilən atlık ləxkərlərnimu manga həmrah boluxka orunlaxturojanidi. **10** Həronluq Sanballat bilən Ammoniy Tobiya degən əməldar Israillarning mənpəətini izdəp adəm kəptu, degən həwərni anglap intayın narazi boldi. **11** Mən Yerusalemə oja kelip üq kün turdum. **12** Andin keqisi mən wə manga həmrah bolojan birnəqqə adəm ornimizdin turduk (mən Hudayimning kənglümə Yerusalem üçün nemə ixlarnı kılıxni salqanlığı toqrisida həqkimə birər nemə demigənidim). Əzüm mingən ulaqdin baxka həqkandaq ulaqmu almay, **13** keqisi «Jiloja կowukı»din qikip «Əjdihə buliği»oja կarap mengip, «Tezək կowukı»oja kelip, Yerusalemning buzuwetilgən sepillirini wə kəydürüwetilgən կowuk-dərwazilirini

kezdin kəqürdum. **14** Yənə aldişa mengip «Bulak қowukjı» bilən «Xahənə kəl»gə kəldim; lekin xu yərdə mən mingən ulaşning etüxikə yol bək tar kəlgəqkə, **15** keqidə mən jılışa bilən qıkip sepilni kəzdin kəqürüp qıktım. Andin yenip «Jılışa қowukjı»din xəhərgə kirip, eygə kayttım. **16** Əməldarlarning həqkaysisi mening nəgə baroşanlığımı ni wə nemə kılɔjanlığımı bilməy əlixi, qünki mən ya Yəhudiylar oja, kahinlar oja, ya əmir-həkimlər oja wə yaki baxka hizmət kılıdişanlar oja həqnemə eytmioşanidim. **17** Keyin mən ular oja: — Silər beximizoja kəlgən balayı'apətni, Yerusalemning harabığə aylanışanlığını, sepil қowuklirining kəydürüwetilgənlikini kərdünglər; kelinglər, həmmimiz həkarətkə kəliwərməslikimiz üçün Yerusalemning sepilini əytişidin yasap qıçaylı, — dedim. **18** Mən yənə ular oja Hudayimning xəpkətlik kolining mening üstümdə bolışanlığını wə padixahıning manga kılɔjan gəplirini eytiwidim, ular: — Ornumızdin turup uni yasaylı! — deyixip, bu yahxi ixni kilişkə əz əllərini kuvvətləndürdi. **19** Lekin Həronluq Sanballat, hizmətkar Ammoniy Tobiya həm ərəb bolışan Gəxəm bu ixni anglap bizni zanglık kılıp mənsitməy: — Silərning bu kılɔjinilər nemə ix? Silər padixah kəsiyilik kılmakqimusilər? — deyixti. **20** Mən ular oja jawab berip: — Asmanlardıki Huda bolsa bizni oqəlibigə erixtiridi wə Uning əlləri bolışan bizlər kopup ərimiz. Lekin silərning Yerusalemda həqkandaq nesiwənglər, hökükunglər yaki yadnamənglər yok, — dedim.

3 Xu qaođda bax kahin əliyaxib wə uning kahin kərindaxliri kopup «Koy қowukjı»ni yengiwaxtin yasap

qikti; ular kowukning қанатlirini ornitip, uni [Hudaøja] atap mukəddəs dəp bekitti; ular «Yüzning munari» bilən «Hənaniyəlning munari»⁵ iqə bolğan arılıktiki sepilni ongxap, uni mukəddəs dəp bekitti; **2** Uningoja tutax kismini Yeriholuklar yasidi; yənə uningoja tutax kismini Imrining oğlı Zakkur yasidi. **3** «Belik kowukı»ni Sənaahning oquulları yasidi; ular uning lim-kexəklirini selip, қанatliri, takakliri wə baldaklirini ornattı. **4** Uningoja tutax kismini Həkozning nəwrisi, Uriyaning oğlı Mərəmot yasidi; uningoja tutax kismini Məxəzabəlning nəwrisi, Bərəkiyaning oğlı Məxullam yasidi. Uningoja tutax kismini Baanahning oğlı Zadok yasidi. **5** Uningoja tutax kismini Təkoalıklar yasidi; lekin ularning qongliri eż hojisining ixini zimmisigə ilixkə unimidi. **6** «Kona kowuk»ni Pasianing oğlı Yəhoda bilən Besodiyaning oğlı Məxullam yasidi; ular uning lim-kexəklirini selip, қанatliri, takakliri wə baldaklirini ornattı. **7** Ularning yenidiki tutax kismini Gibeonluq Məlatiya, Meronotluk Yadon həmdə Dəryanıng bu qərbiy təripidiki waliylarning baxķuruxi astidiki Gibeonluqlar bilən Mizpahlıklär yasidi. **8** Ularning yenidiki tutax kismini zərgərlərdin bolğan Harḥayanıng oğlı Uzziyəl yasidi. Uningoja tutax kismini huxbuy buyum yasaydiqan ətirqilərdin Hənaniya yasidi. Ular Yerusalem [sepilini] taki «Kelin tam»⁶ iqə ongxap yasidi. **9** Ularning yenidiki tutax kismini Yerusalemning yerimining həkimi bolğan Hurning oğlı Refaya yasidi. **10** Ularning yenida, Harumafning oğlı Yədaya eżining əyining udulidiki kismini yasidi. Ularning yenidiki kismini Haxabniyaning oğlı Həttux yasidi. **11**

Harimning oqlı Malkiya bilən Paħat-Moabning oqlı Haxxub sepilning baxka bir bəliki bilən «Humdanlar munari»ni yasidi. **12** Ularning yenidiki tutax kismini Yerusalemning yerimining hakimi Halloħexning oqlı Xallom əzi wə uning kızliri yasidi. **13** «Jiloja қowukı»ni Hanun bilən Zanoah xəhîrining aħalisi yasidi. Ular uni yasap, uning қanatliri, taqakliri wə baldaklirini ornatti wə yənə «Tezək қowukı»oqlıqə ming gəz sepilnimu yasidi. **14** «Tezək қowukı»ni Bəyt-Hakkərəm yurtining baxlıki Rəkabning oqlı Malkiya yasidi; ular uni yasap, uning қanatliri, taqakliri wə baldaklirini ornatti. **15** «Bulak қowukı»ni Mizpah yurtining baxlıki Kol-Ħozəħning oqlı Xallum yasidi. U uni yasap, egzisini yepip, uning қanatliri, taqakliri wə baldaklirini ornatti wə yənə xahana baoļning yenidiki Siloam kəlining sepilini «Dawutning xəhîri»din qüxidiojan pələmpəygiqə yengiwaxtin yasidi. **16** Uningdin keyinki tutax kismini Dawutning kəbrilirining udulidiki wə uningdin keyinki sün'iy kəlgə həm uning kəynidiki «Palwanlarning əyi»gə kədər Bəyt-Zur yurtining yerimining hakimi, Azbukning oqlı Nəħəmiya yasidi. **17** Uningdin keyinki tutax kismini Lawiylar — Yəni Banining oqlı Rəħum yasidi, uning yenidiki tutax kismini Keilahning yerim yurtining hakimi Haxabiya əz yurtioqa wakalitən yasap qikti. **18** Uning yenidiki tutax kismini ularning kerindaxliri — Keilahning ikkinqi yerimining hakimi, Henadadning oqlı Baway yasidi. **19** Uning yenza, Mizpahning hakimi Yəxuyanıng oqlı Ezər ķoral-yaraoq ambirioqa qikix yolining udulida, sepilning doķmuxidiki yənə bir bəlikini yasidi. **20** Zabbayning

ооли Baruk̄ uningdin keyinki yənə bir bəlikini, yəni sepilning dokmuxidin taki bax kahın Əliyaxibning əyining dərwazisiojqə bolğan bəlikini kəngül қoyup yasidi.

21 Uning yenida Həkozning nəwrisi, Uriyaning oqlı Mərəmot sepilning Əliyaxibning əyining dərwazisidin taki Əliyaxibning höylisining ahiriojqə bolğan yənə bir bəlikini yasidi. **22** Bulardin keyinki bir kismini Iordan tüzlənglikidikilər, kahınlar yasidi. **23** Bularning yenida, Binyamin bilən Həxxub əz əyining udulidiki bəlikini yasidi. Ulardin keyin Ananiyaning nəwrisi, Maaseyahning oqlı Azariya əz əyining yenidiki kisimni yasidi. **24** Uning yenida, Azariyaning əyidin taki sepilning dokmuxiojqə bolğan yənə bir bəlikini Hənadadning oqlı Binnuiy yasidi. **25** [Uning yenida], Uzayning oqlı Palal padixah ordisining dokmuxi, xuningdək ordidiki qokqiyip turoğan, zindan höylisining yenidiki egiz munarning udulidiki bəlikini yasidi. Uningdin keyinki bir bəlikini Paroxning oqlı Pidaya yasidi. **26** Əmdi Ofəldə turidioğan ibadəthana hizmətkarlıri künqikix tərəptiki «Su կowukj»ning udulidiki wə qokqiyip turoğan munarning udulidiki sepilni yasidi. **27** Qokqiyip turoğan qong munarning udulida Təkoalıklär taki Ofəl sepiliojqə bolğan ikkinqi bir bəlikini yasidi. **28** «At կowukj»ning yüksəri bir bəlikini kahınlar hərbiri əz əyining udulidiki kismini yasidi. **29** Immərning oqlı Zadok ularning yenida, keyinki kismini, əz əyining udulidiki bir bəlikini yasidi. Uning yenidiki tutax kismini «xərkij dərwaza»ning dərwaziwəni Xekaniyaning oqlı Xemaya yasidi. **30** Uning yenida, Xələmīyaning oqlı Hənaniya bilən Zalafning

altinqi oɔli Hənun ikkinqi bir bəlikini yasidi; ularning yenida, Bərəkiyaning oɔli Məxullam əz կorusining udulidiki bir bələkni yasidi. **31** Uning yenida, xu yərdin tartip ibadəthana hizmətkarliri bilən sodigərlərning կoruliridin etüp, «Təkxürüx կowukj»ning udulidiki sepil dokmuxining balihanisiojqə boləjan bəlikini zərgərlərdin boləjan Malkiya yasidi. **32** Dokmuxning balihanisi bilən «Koy կowukj»ning arılıkiddiki bələkni zərgərlər bilən sodigərlər yasidi.

4 Xundak boldiki, Sanballat bizning sepilni yengiwaxtin ongxawatkanlıqimizni anglap օjəzəplinip, kəhri bilən Yəhudaları məshirə կildi. **2** U əz կerindaxliri wə Samariyə կoxuni aldida: — Bu zəip Yəhudalar nemə կiliwatidu? Ular əzlirini xundak mustəhkəmliməkqimu? Ular կurbanlıqlarnı sunmaqqimu? Ular bir kün iqidə püttürüxməkqimu? Topa dəwiliri iqidin kəyüp kətkən taxlarnı kolap qikirip ularoqa jan kirgüzəmdikən? — dedi. **3** Uning yenida turuwatkan Ammoniy Tobiya: — Ular hərkanqə yasisimu, bir tülkə sepilning üstigə yamixip qiksa, ularning tax temini ərüwetidu! — dedi. **4** — I Hudayımız, kulaq selip angloqaysən, kəmsitilməktimiz, ularning kılqan հaçarətlərini əz bexioqa yanduroqaysun; ularni tutkun kılıp elip beriloqan yaka yurtta həkning oljisioqa aylanduroqaysun! **5** Ularning կəbihlikini yapmioqaysən, gunahlıları aldingdinmu əqürüwetilmişsun; qunki ular sepilni ongxawatkanlarning kəngligə azar bərdi! **6** Xundaktimu sepilni yengiwaxtin ongxawərdük; uni ulap, egizlikini yerimioqa yətküzduk; qunki kəpqilik kəngül կoyup ixlidi. **7** Xundak boldiki, Sanballat,

Tobiya, Ərəblər, Ammoniylar, Axdodluklar Yerusalem sepillirini yengiwaxtin ongxax կորուլուքիнин үәнила elip beriliwatkanlığını, sepil bəsüklirining etiwetilgənlikini anglap kattık oğezəpkə kelixti-də, **8** birlikdə Yerusalem oja hujum kılıp uningda կալայմىڭانلىك tuqduruxni kəstləxti. **9** Xunga biz Hudayimiz oja iltija қilduk həm ularning səwəbidin keqə-kündüz kəzətqi koyup, əzlirimiz ulardin mudapiələndük. **10** Bu qədə Yəhədiyədikilər: — Ixqi-həmmallar һəlidin kətti, xuningdək qalma-kesək əhlətlər үәнила naħayiti kəp, biz sepilni ongxaxka hətta sepiłımı yekinlix almıduk! — deyixti. **11** Xuning bilən bir wakitta düxmənlirimiz: — Ular səzməstə, ular kərməstə, ularning arisioja kiriwelip ularni əltürüp, կորուլուքni tohtitiwetimiz! — deyixti. **12** Wə xundak boldiki, ularning ətrapida turuwatkan Yəhədualar mu yenimiz oja on kətim kılıp: — Қaysi tərəpkə karisanglar, ular xu tərəptin kılıp silərgə hujum kilməkqi! — dəp həwər yətküzüxti. **13** Xunga mən həlkni jəmət-jəmət boyiqə, қolioja қılıq, nəyzə wə okyalırını elip, sepili pəs bolqan yaki hujum oja oquq turoqan yərlərdə sepilning arkısında қarawullukta turuxka koydum. **14** Kezdin kəqürüp qikqandin keyin ornumdin կopup metiwərlər bilən əməldarlar wə baxka həlkə: — Ulardin қorkmanglar; uluq wə dəhəxətlik Rəbni esinglarda tutunglar, əz kərindaxliringlar, oqul-ķizliringlar, ayalliringlar wə eý-makaninglar üçün jəng kilinglar, dedim. **15** Xundak boldiki, əzlirining suyikəstini bilip կalqanlığımız düxmənlərning կuliki oja yetip baroqaq, xuningdək Huda ularning suyikəstini bitqit kılıqaq, biz həmmimiz sepiłşa kaytip, hərbirimiz əsl ixtiyar.

ornimizda ixni dawamlaxturiwərdük. **16** Ənə xu qaoğdin baxlap hizmətkarlırimning yerimi ix bilən boldi, yerimi қolioja nəyzə, қalkan, okya tutkan, dobuloja-sawut kiygən ھalda yürüxti. Sərdar-əməldarlar sepilni ongxawatkan barlik Үəhuda jəmətidikilərnin arkısida turdi. Həm yüksələrni toxuwatkanlar həm ularoja yük artiwatkanlarmu bir қolida ixləp, bir қolida yaraqlırını qing tutuxkanidi. **18** Tamqılarning hərbiri bəllirigə kiliq-hənjərlirini aşkan ھalda [sepilni] yasawatatti; kanayqi bolsa yenimda turatti. **19** Mən mətiwərlər, əməldarlar wə baxka həlkə: — Bu қurulux nahayiti qong, dairisi kəng; biz həmmimiz sepilda bələk-bələklər boyiqə tarkılıp ixləp, bir-birimizdin yirak turuwatımız. **20** Xunga məyli kəyərdə bolunglar, kanay awazini anglisanglarla, biz bar xu yərgə kelip yiçilinglar; Hudayımız biz üçün jəng kılıdu, — dedim. **21** Biz ənə xu tərikidə ixlidük; həlkəning yerimi tang atkəndin tartip yultuz qikkuqə nəyzilirini qing tutup turuxti. **22** U qaoğda mən yənə həlkə: — Həmməylən əz hizmətkari bilən keqini Yerusaleməja kirip etküzsün, xundak bolsa ular keqisi bizning muhapizətqilikimizni kılıdu, kündüzi ixləydi, dedim. **23** Xundak kılıp ya mən, nə əkerindaxlirim, ya hizmətkarlırim yaki manga əgəxkən muhapizətqılerning həqkəysisi kiyimlirini selixmidi; hərbiri hətta suoja baroqandimu əzining yaraqlırını eliwalatti.

5 U qaoğda halayık wə ularning hotunları əz əkerindaxliri bolğan Үəhudalar üstidin xikayət kılıp қattık dad-pəryad kətürüxti. **2** Bəzilər: — Biz wə oşul-ķızlırimizning jan sanımız kəp, kün kəqürriximiz üçün toyqudək

axlık almisak bolmaydu, deyixti. **3** Yənə bəzilər: —
Biz aqarqılıkta қalojan waqtımızda axlık elip yəymiz
dəp etizlirimiz, üzümzarlıqlırimizni wə əylirimizni
rənigə berixkə məjbur bolduk, deyixti. **4** Wə yənə
bəzilər: — Padixahning etizlirimiz wə üzümzarlıqlırimiz
üstigə salojan baj-selikni tapxuruxka pul kərz alduk.
5 Gərqə bədənlirimiz kərindaxlirimizning bədənlirigə,
pərzəntlirimiz ularning pərzəntlirigə ohxax bolsimu,
lekin oqul-ķızlirimizni կul-dedək boluxka tapxurmay
amalimiz bolmidi; əməliyəttə ķızlirimizdin bəziliri
allikəqan dedək bolupmu kətti; ularni bədal tələp hərlükə
qıçırixka կurbimiz yətmidi, qünki bizning etizlar wə
üzümzarlıqlırimiz hazır baxķılarning կolididur, — deyixti.
6 Mən ularning dad-pəryadlırını wə eytən bu gəplirini
anglioqandın keyin կattik qəzəpləndim. **7** Kənglümə
birər kur oyliniwaloqandın keyin, mətiwərlər bilən
əməldarlarnı əyibləp: — Silər eż kərindaxliringlərə kərz
berip ulardin əsüm alidikənsilər-hə! — dəp tənbih bərdim.
Andin ularning səwəbidin qong bir yiñin ekip **8** ularni:
— Biz küqimizning yetixiqə yat taipilərgə setiwetilgən
kərindiximiz Yəħudalarnı կayturup setiwalduk, lekin silər
bizni ularni կayturup setiwasun dəp kərindaxliringlarnı
yənə setiwətməkqi boluwatamsilər? — dəp əyibliwidim,
ular dəydiqan gəp tapalmay, xük turup կaldi. **9** Andin mən
ularəqə yənə: — Silərning bu kılqininglar կamlaxmaptu.
Silər düxmənlirimiz bolojan taipilər aldida bizni aħanətkə
ķaldurmay, Hudayimizning korkunqida mangsanglar
bolmasmidi? **10** Mənmu, kərindaxlirim wə hizmətkarlirim
ularəqə pul wə axlık ətnə berip turup əsüm alsak, alattuk!

Silərdin ətünimən, mundak əsüm elixtin waz keqeyli!

11 Ətünüp қalay, silər dəl bugün ularning etizlirini,
üzümzarlık, zəytunzarlık wə əylirini kayturup beringlar,
wə xuningdək silər ulardin ündürüwalojan pul, axlik,
yengi məy-xarab wə yengi zəytun maylirining əsümini
ularoja kayturup beringlar, dedim. **12** Ular: — Қayturup
berimiz, əmdi ulardin həq əsüm almamız; sili nemə
desilə, biz xundak kılımız, deyixti. Mən kağınlarnı
qakırtıp kelip, ularni bu wədə boyiqə xundak ijra kılıxka
kəsəm iqbüzdüm. **13** Mən tonumning pexini ķekip
turup: — Kim muxu wədini ada kilmisa, Huda xu yol
bilən uning əzini əz əyidin wə mal-mülkidin məhrum
kılıp ķekiwətsun! Xu yol bilən uning həmmə nemisi
ķurukdilip қalojuqə ķekiwetilsun! — dedim. Pütkül
jamaət birdək: «Amin!» deyixti həm Pərwərdigar oja
Həmdusana oğuxti. Andin kəpqilik xu wədisi boyiqə
deginidək kılıxtı. **14** Xuningdək, Yəhudiya zeminida
ularoja waliy boluxka tikləngən kündin buyan, yəni
padixah Artahxaxtanıng yigirminqı yilidin ottuz ikkinqi
yiliojqə bolоjan on ikki yil iqidə nə mən, nə menin uruq-
tuqkanlırim waliylik nenini həq yemidük. **15** Məndin
ilgiri waliy bolоjanlar həlkə eçirqilik selip, ulardin
[kündilik] axlik, məy-xarab wə xuningdək kırık xəkəl
kümüx elip kəlgənikən; hətta ularning hizmətkarlırimu
həlkinqü üstidin hökükwazlık kılıp kəlgənikən. Lekin mən
Hudadin қorķidioqinim üçün undak kılmidim. **16** Mən
dərwəkə sepilning қuruluxioqla berilgəqkə, biz hətta birər
etiznimu setiwalımidük; menin barlıq hizmətkarlırimmu
kuruluxta ixləxkə xu yərgə yiojalatti. **17** Ətrapımızdiki yat

əllərdin bizning yenimizdə kəlgənlərdin bələk, mening bilən bir dastihanda ojiza yəydiojanlar Yəhudiylar wə əməldarlardın bir yüz əllik kixi idi. **18** Hərküni bir kala, hillanojan altə koy təyyarlinatti, yənə manga bəzi uqar ķuxlar təyyarlinatti; hər on kündə bir ketim hərhil mol məy-xarab bilən təminlinətti. Xundak bolsimu mən yənilə «waliy nenı»ni tələp kilmidim; qünkü қurulux Ixi həlkning üstdikə eçir yək idi. **19** — Ah Hudayim, mən muxu həlk üqün kılıqan barlıq iximni yad ətkəysən, manga xapaət kərsətkəysən!

6 Xundak boldiki, Sanballat, Tobiya, ərəb bolqan Gəxəm wə düxmənlihimizning қalojan ķismi mening sepilni yengiwaxtin ongxap qılqanlıkimni, sepilning əmdi bəsüklerining қalmiojanlığını anglap (lekin u qaođda mən tehi sepil қowuklirining қanatlarını ornatmiojanidim),
2 Sanballat bilən Gəxəm manga: — Kəlsila, biz Ono tüzlənglikidiki Kəfirim kəntidə kərüxəyli! — dəp adəm əwətiptu. Əməliyəttə ular manga қəst kılmaqqi ikən.
3 Xunglaxka mən əlqilerni əwətip: — Mən uluq bir ix bilən xuqulliniwatqanlığimdin silər tərəpkə qüxməymən. Mən қandakmu silərning ķexinglaroja barımən dəp, ixni taxlap uni tohtitip կoyay? — dedim. **4** Ular uda tət ketim muxu tərikidə adəm əwətti, mən hər ketim xundak jawap bərdim. **5** Andin Sanballat bəxinqi ketim xu tərikidə eż hizmətkarioja peqətlənmigən hətni ķolioja tutkuzup əwətiptu. **6** Həttə: «Hərkəysi əllər arisida mundak bir gəp tarkılıp yürüdü, wə Gəxəmmu xundak dəydu: — Sən wə Yəhudalar birgə isyan kətürməkqi ikənsilər; xunga sən sepilnimu yengiwaxtin ongxaxka

kirixipsən; eytixlarşa қarioğanda sən əzüngni ularşa
padixaḥ qılmaqqikənsən. **7** Sən yənə Yerusalemda
əzüng tooŋruluk; «Mana, Yəhudiyədə əzimizning bir
padixaḥımız bar!» dəp jar selip təxwiq қilixka birnəqqə
pəyəmbər koyupsən. Əmdi bu gəplər səzsiz padixaḥning
külikioğa yetip bayan қilinidu. Xunga, kəlgin, biz birlikdə¹
məslıhətlixiwalaylı» deyilgənikən. **8** Mən uningoşa: «Sən
eytikan ixlar həqqaqan қilinən əməs; bular bəlkı əz
kənglüngdin oydurup qıkarojining, halas» dəp jawap
kayıturdu. **9** Əməliyəttə, ular: «Muxundak ķilsak
ularning koli maqdursızlinip, kurulux ixi ada қilinmay
kalidu!» dəp oylap bizni қorķatmaqçı idi. — «Əmdi
mening ķolumni ixta tehimu küqləndürgəysən!». **10**
Məhətabəlning nəwrisi, Delayanıng oqlı Xemaya əzini
əz əyigə կamiwalojanidi; mən uning əyigə kəlsəm u:
— Biz Hudanıng əyidə, ibadəthanining iqidə kərükəyli
wə ibadəthanining dərwaza կanatlırını etip կoyaylı;
qünki ular seni əltürgili kelidu; xübhisizki, keqisi kelip
seni əltürməkqi boldi! — dedi. **11** Mən: — Manga
ohxax bir adəm կandakmu կeqip kətsun? Məndək bir
adəm jenimiň կutkuzimən dəp կandakmu ibadəthanişa
kiriwalojudəkmən? Mən hərgiz u yərgə kiriwalmaymən!
— dəp jawap bərdim. **12** Qünki mən կarisam, uning Huda
təripidin əwətilgən əməs, bəlkı Tobiya bilən Sanballat
təripidin setiwinip, manga zeyan yətküzməkqi bolup bu
bexarət bərgənlikigə kəzüm yətti. **13** Uni setiwelixidiki
məksət, meni կorķutup, xularning deginidək կiloquzup
gunah կilduruxtin ibarət idi. Xundaq կiloqan bolsam,
namimni buloqap meni կarilaxka xikayət կilalaydioqan

bolatti. **14** — «Ah Huda, Tobiya bilən Sanballatni esingda tutup, ularning kılıqanlıriqa yarixa əz bexioqa yanduroğaysən, xundakla meni korkatmakçı bolğan ayal pəyələmbər Noadiya bilən baxka pəyələmbərlərningmu kılıqanlırını əz bexioqa yanduroğaysən!». **15** Elul eyining yigirmə bəxinqi küni sepil pütti, pütün қuruluxka əllik ikki kün wakit kətti. **16** Xundak boldiki, düxmənlirimiz buningdin həwər taptı wə ətrapimizdiki barlık əllər korkup ketixti; əz nəziridə həywiti bək qüxüp kətti wə bu [қuruluxni] Hudayimizning Əzi elip baroqan ix ikənlikini bilip yətti. **17** Xu künlərdə Yəhədiyədiki mətiwərlər Tobiyaqa nuroqun hət yazdı, Tobiyanu ularoqa jawabən daim hət yezip turdi. **18** Qünki Yəhədiyədə Tobiyaqa baqlınip ķelip, կəsəm iqbən nuroqun kixilər bar idi; qunki u Arahning oqlı, Xekaniyaning kūy'oqlı idi, həmdə uning oqlı Yoħanan Bərəkiyaning oqlı Məxullamning kızını hotunluğka aloğanidi. **19** Xuningdək ular yənə mening aldimda pat-pat Tobiyaning yahxi ixlirini tiləqə elip կoyuxattı həm mening gəplirimmimə uningə ya tküzip turuxattı; Tobiya bolsa manga pat-pat təhđit selip hət yezip turattı.

7 Sepil ongxilip bolup, mən dərwaziları ornitip, dərwaziwənlərni, օqəzəlkəxlərni wə Lawiyarnı bekitip təyinligəndin keyin xundak boldiki, **2** Mən inim Hənani bilən kəl'ə sərdarı Hənaniyani Yerusalemni baxkuruxka կoydum; qunki Hənaniya ixənqlik adəm bolup, Hudadin körkuxta kəp adəmlərdin exip ketətti. **3** Mən ularoqa: — Kün issiǒuqə Yerusalemning կowukliri eqilmisun; կowuklarning կanatliri etilgəndə, baldaklar takalɔjan

wakitliridimu dərwaziwənlər yenida turup kəzət kılısun;
xuningdək Yerusalemdə turuwatqanlardın qarawullar
kəzət nəwətlirigə köyulup bekitilsun; hərbir adəm ezinin
bir kəzitigə məs'ul bolsun, xundakla hərbirining kəziti əz
eyining udulida bolsun, dəp tapılıdim. **4** Xəhər qong həm
kəngri bolojini bilən ahalə az, əylər tehi selinmioğanidi. **5**
Hudayim kənglümgə metiwərlər, əməldarlar wə həlkning
hərbirini nəsəbnamisi boyiqə royhətkə elixķa ularni yioqix
niyitini saldı. Mən awwal birinqi kətim կaytip kəlgən
adəmlərning nəsəbnamisini taptım, uningda mundak
pütülgənidi: — **6** Təwəndikilər Yəhudiyyə əlkisidikilərdin,
əslı Babil padixahı Neboqadnəsar təripidin sürgün
kilinəjanlardın, Yerusalem wə Yəhudiyyəgə qikip, hərbiri
əz xəhirlirigə kətti: — **7** Ular Zərubbabəl, Yəxua,
Nəhəmiya, Azariya, Raamiya, Nahamani, Mordikay, Bilxan,
Mispərət, Bigway, Nəhəmum wə Baanahılar billə կaytip
kəldi. Əmdi Israil həlkining iqidiki ərkəklərning sani
təwəndikiqə: — **8** Paroxning əwlədliri ikki ming bir yüz
yətmix ikki kixi; **9** Xəfatiyaning əwlədliri üç yüz yətmix
ikki kixi; **10** Arahnıng əwlədliri altə yüz yətmix bəx kixi;
11 Pahat-Moabning əwlədliri, yəni Yəxua bilən Yoabning
əwlədliri ikki ming səkkiz yüz on səkkiz kixi; **12** Elamning
əwlədliri bir ming ikki yüz əllik tət kixi; **13** Zattuning
əwlədliri səkkiz yüz қırıq bəx kixi; **14** Zakkayning əwlədliri
yəttə yüz atmix kixi; **15** Binnuiyning əwlədliri altə yüz
қırıq səkkiz kixi; **16** Bibayning əwlədliri altə yüz yigirmə
səkkiz kixi; **17** Azgadning əwlədliri ikki ming üç yüz
yigirmə ikki kixi; **18** Adonikamning əwlədliri altə yüz
atmix yəttə kixi; **19** Bigwayning əwlədliri ikki ming

atmix yəttə kixi; **20** Adinning əwladliri altə yüz əllik bəx kixi; **21** Həzəkiyaning jəmətidin bolğan Aterning əwladliri tokşan səkkiz kixi; **22** Haxumning əwladliri üq yüz yigirmə səkkiz kixi; **23** Bizayning əwladliri üq yüz yigirmə tət kixi; **24** Hərifning əwladliri bir yüz on ikki kixi; **25** Gibeonning əwladliri tokşan bəx kixi; **26** Bəyt-Ləhəmlıklər bilən Nitofalıklär jəmiy bir yüz səksən səkkiz kixi; **27** Anatoluklər bir yüz yigirmə səkkiz kixi; **28** Bəyt-Azmawətliklər kırık ikki kixi. **29** Kiriat-yearimliklər, Kəfirahlıklär wə Bəərotluklər bolup jəmiy yəttə yüz kırık üq kixi; **30** Ramahlıklär bilən Gebalıklär jəmiy altə yüz yigirmə bir kixi; **31** Mikmaxliklər bir yüz yigirmə ikki kixi; **32** Bəyt-Əlliliklər bilən ayılıklar jəmiy bir yüz yigirmə üq kixi; **33** ikkinqi bir Nebodikilər əllik ikki kixi; **34** ikkinqi bir Elamning əwladliri bir ming ikki yüz əllik tət kixi; **35** Hərimning əwladliri üq yüz yigirmə kixi; **36** Yeriholuklər üq yüz kırık bəx kixi; **37** Lod, Hədidi wə Ononing əwladliri jəmiy yəttə yüz yigirmə bir kixi; **38** Sinaahning əwladliri üq ming tokkuz yüz ottuz kixi. **39** Kaḥinlarning sani təwəndikiqə:
— Yəxua jəmətidiki Yədayanıng əwladliri tokkuz yüz yətmix üq kixi; **40** Immərning əwladliri bir ming əllik ikki kixi; **41** Paxhurnıng əwladliri bir ming ikki yüz kırık yəttə kixi; **42** Hərimning əwladliri bir ming on yəttə kixi. **43** Lawiyarning sani təwəndikiqə: — Hodwahning əwladliridin, yəni Yəxua bilən Kadmiyəlning əwladliri yətmix tət kixi. **44** Olaşəlkəxlərdin: — Asafning əwladliri bir yüz kırık səkkiz kixi. **45** Dərwaziwənlərning nəslidin:
— Xallumning əwladliri, Aterning əwladliri, Talmonning

əwladliri, Akkubning əwladliri, Hatitaning əwladliri bilən Xobayning əwladliri jəmiy bir yüz ottuz səkkiz kixi.

46 İbadəthana hizmətkarliri təwəndikiqə: — Zihaning əwladliri, Hasufanıng əwladliri, Tabbaotning əwladliri.

47 Kirosnıng əwladliri, Siyanıng əwladliri, Padonning əwladliri, **48** Libanahıning əwladliri, Həgabahıning əwladliri, Xalmayıning əwladliri, **49** Hananning əwladliri, Giddəlnıng əwladliri, Gaħarning əwladliri, **50** Reayahıning əwladliri, Rəzinning əwladliri, Nikodanıng əwladliri, **51** Gazzamnıng əwladliri, Uzzanıng əwladliri, Pasıyanıng əwladliri, **52** Bisaynıng əwladliri, Məunimnıng əwladliri, Nəfussəsimnıng əwladliri, **53** Bakbukning əwladliri, Hakufanıng əwladliri, Harhurnıng əwladliri, **54** Bazlitning əwladliri, Məhəidanıng əwladliri, Harxanıng əwladliri, **55** Barkosnıng əwladliri, Siseranıng əwladliri, Temahıning əwladliri, **56** Nəziyanıng əwladliri bilən Hatıfanıng əwladlıridin ibarət. **57** Sulaymanning hizmətkarlırıning əwladlırinıng sani təwəndikiqə: — Sotaynıng əwladliri, Sofərətnıng əwladliri, Peridanıng əwladliri, **58** Yaalanıng əwladliri, Darkonnıng əwladliri, Giddəlnıng əwladliri, **59** Xəfətiyanıng əwladliri, Hattılınıng əwladliri, Pokərət-Ḥazzibaimnıng əwladliri bilən Amonnıng əwladlıridin ibarət. **60** İbadəthana hizmətkarlırı wə Sulaymanning hizmətkarı bolqanlarning əwladliri jəmiy üq yüz toksan ikki kixi. **61** Təwəndiki kixilər Təl-Meləh, Təl-Harxa, Kerub, Addon, Immərdin kəlgən bolsimu, lekin ular ezlirinıng ata jəmətining yaki nəsəbining Israil adımı ikənlikini ispatlap berəlmidi. **62** Bular Delayanıng əwladliri, Tobiyanıng əwladliri wə Nikodanıng əwladliri bolup, jəmiy altə yüz

kırık ikki kixi; **63** Kahinlardin Habayaning əwladliri, kozning əwladliri bilən Barzillayning əwladliri bar idi; Barzillay Gileadlik Barzillayning bir kızini alojaqka ularning eti bilən atalojanidi. **64** Bular jəmətining nəsəbnamisini izdəp tapalmidi; xunga ular «napak» hesablinip kahinliktin қalduruldi. **65** Waliy ularoqa: — Urim wə tummimni kətürgüqi kahin arimizda hizməttə bolouqə «əng mukəddəs yiməkliklər»gə eçiz təvküzməysilər, dedi. **66** Pütün jamaət jəmiy kırık ikki ming üq yüz atmix kixi; **67** Buningdin baxka ularning yənə yəttə ming üq yüz ottuz yəttə կul-dediki bar idi; yənə ikki yüz kırık bəx ər-ayal oğazəlqisi bar idi. Ularning yəttə yüz ottuz altə eti, ikki yüz kırık bəx qeqiri, **69** tət yüz ottuz bəx təgisi wə altə ming yəttə yüz yigirmə exiki bar idi. **70** Jəmət kattiwaxliridin bəziliri [ibadəthana] kuruluxi üçün hədiyəlirini təkdim қildi; waliy həzinigə ming darik altun, əllik das wə bəx yüz ottuz kur kahin toni təkdim қildi; **71** jəmət kattiwaxliridin bəziliri kurulux həzinisigə yigirmə ming darik altun, ikki ming ikki yüz mina kümüx; **72** həlkning қaloqını yigirmə ming darik altun, ikki ming ikki yüz mina kümüx, atmix yəttə kur kahin tonini təkdim қildi. **73** Xuningdin keyin kahinlar, Lawiyalar, dərwaziwənlər, oğazəlkəxlər wə bir kisim həlk қoxulup, ibadəthana hizmətkarlari, xundakla қaloqan Israil həlkining həmmisi əz xəhərlirigə makanlaxti.

8 Yəttinqi ayoqa kəlgəndə, Israillarning həmmisi əz xəhərlirigə kelip orunlixip boldi. Bu qəoşa pütün halayık huddi bir adəmdək bolup «Su қowukı» aldidiki məydan oqa yioqılıp, təwratxunas Əzradın Pərvərdigarning Musanıng

wastisi bilən Israilçə tapilioğan Təwrat-ķanun kitabını
kəltürüxni tələp қildi. **2** Yəttinqi ayning birinqi kün kahin
Əzra Təwrat-ķanun kitabını jamaətkə, yəni ər-ayallar,
xundakla anglap qüxinələydiğən barlıq kixilərning aldioğ
elip qikti; **3** «Su կowukı»ning aldidiki məydanda, ətigəndin
qüxkiqə, ər-ayallarə, xundakla anglap qüxinələydiğən
kixilərgə okup bərdi. Pütkül jamaətning կulaklıri Təwrat-
ķanun kitabidiki səzlərdə idi. **4** Təwratxunas Əzra məhsus
muxu ixka hazırlanmış yaşaq munbərgə qikip turdi;
uning ong təripidə turojini Mattitiya, Xema, Anayah,
Uriya, Hılıkıya bilən Maaseyahlar idi; sol təripidə turojini
Pidaya, Mixaəl, Malkiya, Həxom, Həxbaddana, Zəkəriya
bilən Məxullam idi. **5** Əzra pütkül halayıknıñ kez aldida
kitabnı aqtı, qunkı u pütün halayıktın egizdə turatti; u
kitabnı aqşanda, barlıq halayık, ornidin կoptı. **6** Əzra uluɔ
Huda boloğan Pərwərdigarə mədhijələr okuwidi, barlıq
halayık kollirini ketürüp jawabən: «Amin! Amin!» deyixti;
andin tizlinip, pixanisini yərgə yekip, Pərwərdigarə
səjdə қildi. **7** Andin keyin Lawiylardın Yəxuya, Bani,
Xərəbiya, Yamin, Akkub, Xabbitay, Hodiya, Maaseyah,
Kelita, Azariya, Yozabad, Hənan wə Pelayalar halayıkça
Təwrat ķanunini qüxəndürdi; jamaət ərə turatti. **8** Ular
jamaətkə kitabtin Hudanıñ Təwrat-ķanunini jaranglıq
okup bərdi wə okulqanni qüxiniwelixi üçün uning mənisi
wə əhməyiti toqrisida enik təbir bərdi. **9** Waliy Nəhəmiya
bilən təwratxunas kahin Əzra wə həlkə ķanunning
mənisini əgitidioğan Lawıylar pütkül jamaətkə: — Bugün
Hudayinglar boloğan Pərwərdigarə ataloğan mukəddəs
kündur, yioğ-zar կilmanglar! — dedi. Qunki halayıknıñ

həmmisi Təwrat қanunidiki səzlərni anglap yiğə-zar kılıp ketixkənidi. **10** Andin [Nəhəmiya] ularoja: — Silər berip nazu-nemətlərni yəp, xərbətlərni iqinglar, əzığə [yimək-iqmək] təyyarliyalmıqanlaroja yemək-iqmək bəlüp beringlar; qünki bugün Rəbbimizgə atalojan mukəddəs bir kündur. Olämkən bolmanglar; qünki Pərwərdigarning xadlıki silərning küqünglardur, dedi. **11** Lawiyalar: — Bugün mukəddəs kün boləqəqka, tinqlininglar, olämkən bolmanglar! — dəp jamaətni tinqlandurdi. **12** Jamaət կaytip berip, yəp-iqixti, baxkılarojumu yimək-iqmək üləxtürüp bərdi, xad-huramlikka qəmdi; qünki ular berilgən təlim səzlərini qüxəngənidi. **13** Ətisi halayık iqidiki kəbilə kattiwaxliri, kahınlar wə Lawiyalar təwratxunas Əzraning yenioğa yicqılıp, Təwrat қanunidiki səzlərni tehimu qüxinip pəm-parasətkə erixməkqi boldi. **14** Ular Təwrat қanunida Pərwərdigar Musanıng wastisi bilən Israillarоja yəttinqi aydiki həytta kəpilərdə turuxi kerəkliki pütülgənlikini uktı, **15** xundakla əzliri turuwatkan barlıq xəhərlərdə wə Yerusalemda: «Silər taoqka qikip, zəytun xehi bilən yawa zəytun xahlirini, hadas ejmə xahlirini, horma dərəhlirining xahlirini wə yopurmaqları baraşan dərəh xahlirini əkilip, Təwratta yeziləqinidək kəpilərni yasanglar» degənlikini tarkitip jarkalaxni buyruqanlığını uktı. **16** Xuning bilən halayık qikip xah əkilip əzliri üçün, hərbiri əylirining əgziliridə, həylilirida, Hudanıng əyidiki həylilarda, «Su կowukı»ning qong məydanıda wə «Əfraim dərwazisi»ning qong məydanıda kəpilərni yasap tiktı. **17** Sürgünlükten կaytip kəlgən pütkül jamaət kəpilərni yasap tiktı wə xundakla

kəpilərgə jaylaxtı; Nunning oçlı Yəxuaning künliridin tartip xu küngiqə Israillar undak қılıp bakmiojanidi. Həmməylən kattık huxal boluxtı. **18** Birinqi kündin ahirkı küngiqə [Əzra] hərküni Hudanıg Təwrat-kanun kitabını okudi. Ular yəttə kün həyt ətküzdi; səkkizinqi künü bəlgilimə boyiqə təntənilik ibadət yioqilixi ətküzüldi.

9 Xu ayning yigirmə tətinqi künü Israillar roza tutup, boz kiyip, üsti-bexiqə topa qaqqan һalda yioqıldı; **2** Israel nəslı əzlirini barlıq yat taipilərdin ayrip qıktı, andin ərə turup əzlirining gunahlırini wə ata-bowilirining ətküzgən қəbihliklirini etirap կildi. **3** Ular xu künning təttin biridə əz yeridə turup əzlirining Hudasi bolqan Pərwərdigarning Təwrat-kanun kitabını okudi; künning yənə təttin biridə əzlirining gunahlırini tonudi wə Hudasi bolqan Pərwərdigarqa səjdə կildi. **4** Lawiylardın Yəxua, Bani, Kadmiyəl, Xəbaniya, Bunni, Xərəbiya, Bani wə Kenanilar pələmpəylərdə turup əzlirining Hudasi bolqan Pərwərdigarqa ünlük awaz bilən nida կildi. **5** Lawiy Yəxua, Kadmiyəl, Bani, Həxabiniya, Xərəbiya, Hodiya, Xəbaniya wə Pitahiyalar: «Ornunglardın կopup Hudayinglar bolqan Pərwərdigarqa əbədil'əbədgıqə təxəkkür-mədhıyə կayturunglar» — dedi wə mundak [dua-həmdusana uküdi]: — «[I Huda], insanlar Sening xanu-xəwkətlik namingni uluqlisun! Bərhək, barlıq təxəkkür-mədhıyılər namingqə yetixməydu! **6** Sən, pəkət Sənla Pərwərdigardursən; asmanlarnı, asmanlarning asminini wə ularning barlıq қoxunlırını, yər wə yər üstidiki həmmmini, dengizlər wə ular iqidiki həmmmini yaratkuqidursən; Sən bularning həmmisigə həyatlık

bərgüqisən, asmanlarning barlik қoxunliri Sanga səjdə kılıqulqıdur. **7** Sən bərəkə Pərvərdigar Hudadursən, Sən Abramni tallidinq, uni Kaldiyəning Ur xəhīridin elip qıktıng, uningoja İbrahim degən namni ata kıldıng. **8** Sən uning kəlbining Əzünggə sadık-ixənqılık ikənlikini kərüp, uning bilən əhdə tüzüp Қanaaniylarning, Hıttiyarning, Amoriylarning, Pərizziylərning, Yəbusiyarning wə Gırgaxiyarning zeminini uning əwladlırioja təkdim kılıp berixni wədə kıldıng; Sən həkkaniy boloğanlıkingdin, səzliringni ixka axurdung. **9** Sən ata-bowilirimizning Misirda jəbir-zulum qekiatkanlığını kərüp, ularning Қızıl dengiz boyidiki nalisioja կulak salding. **10** Sən Misirliklarning ularoja қandak yoqanqılık bilən muamilə kılıqanlığını bilginingdin keyin Pirəwn, uning barlik hizmətqılıri wə uning zeminidiki barlik, həlkə mejizilik alamət wə karamətlərni kərsitip, Əzüng üqün bügüngə kədər saklinip keliwatkan uluq bir nam-xəhrətni tikliding. **11** Sən yənə [ata-bowilirimiz] aldida dengizni bəlüp, ular dengizning otturisidin կuruk yər üstidin mengip etti; ularni қooqlap kəlgənlərni qongkur dengiz tegigə taxlap ojərk kiliwätting, huddi juxkunluk dengizə taxlanojan taxtək ojərk kıldıng. **12** Sən ularni kündüzi bulut tüwrüki bilən, keqisi ot tüwrüki bilən yetəkliding, bular arkılık ularning mangidiojan yolini yorutup bərding. **13** Sən Sinay teoqioja qüxüp, asmandan turup ular bilən sezlixip, ularoja toqra həküm, həkikiy ixənqlik қanunlar, yahxi bəlgilimilər wə əmrlərni ata kıldıng. **14** Sən ularoja Əzüngning mukəddəs xabat kününgni tonuttung, կulung Musanıng wastisi bilən ularoja əmrlər, bəlgilimilər wə

Təwrat қанунини tapılıding. **15** Sən ularqa aq қalojanda yesun dəp asmandın nan, ussiojanda iqsun dəp ķoram taxtin su qikirip bərding; Sən ularqa berixkə қolungni kətürüp kəsəm ķilojan əxu zeminni kirip igilənglar, deding. **16** Lekin ular, yəni ata-bowilirimiz məərəlulinip, boynı қattıklik ķilip əmrliringgə կulaқ salmidi. **17** Ular itaət ķilixni rət ķildi, Sening ularning otturisida yaratkan karamət möjiziliringni yad ətmidi, bəlki boynı қattıklik ķildi, asiylik ķilip, kul ķilinojan jayqa kətməkqi bolup, əz aldioja yolbaxqi tiklidi. Lekin Sən əpuqan, mehîr-xəpkətlik həm rəhimdil, asan oğezəplənməydiqan, zor mehîr-muhəbbətlik Təngridursən; xunga Sən ularni taxliwətmiding. **18** Ular hətta tehi ezlirigə bir ķuyma mozayni yasap: «Mana bu silərni Misirdin elip qıkkən ilah!» degən waqtida həm ķattık kupurluk ķilojinida, **19** Sən tolimu rəhimdil boləjanlıking üçün ularni yənilə bayawanda taxlap կoymiding; kündüzi bulut tüwrüki ularning üstidin neri kətməy, ularqa yol baxlidi; keqisi ot tüwrükim uлardin neri kətməy, ularqa nur berip, mangidiojan yolini kərsətti. **20** Sən Əzüngning mehribanə Rohingni qüxüriip ularqa təlim bərding; Sən ularning yeyixi üçün «manna»ni ayimiding, ussuzlukini կandurux üçün suni bərding. **21** Sən ularni bayawanda ķırıq yil կamdap kəlding; heqnemisi kəm bolmidi, kiyimliri konirimidi, putlirimu ixximidi. **22** Sən padixahlıqlar wə taipilərni ularning կoliqa bərding, bularni ularning zeminiqa qegralar ķilip bərding. Xuning bilən ular Sihon padixahning zeminini, Həxbonning padixahining zeminini wə Baxan padixahı Ognıng

zeminini igiliidi. **23** Sən ularning pərzənt-əwladlirini asmandiki yultuzlardək awuttung; Sən ularni atabowilirioja: «Silər bu zeminni igiləxkə uningoja kiringlar» dəp təkdirim kılıqan zeminoja baxlap kirding. **24** Ularning əwladliri kirip u zeminni igiliidi; Sən u zemində turuwatkan Қanaan aħalisiñi ularoja bekindurdung həm zemindiki padixahılni wə ularning kəbilə-ķowmlirini: «Silər ularoja haliojanqə muamilə ķilinglar» dəp ularning қolioja tapxurdung. **25** Ular mustəhkəm xəhərlərni, munbət yərlərni ixqal kılıp, hərhil esil buyumlaroja toloqan eylərgə, kolap қoyulqan կuduklaroja, üzümzarlıklar, zəytunluqlar wə intayin kəp mewilik dərəhlərgə igə boldi; yəp-iqip səmrip, Sening zor mehribanlıkingdin səyünüxti! **26** Lekin ular gədənkəxlik kılıp Seningdin yüz ərüp, Təwrat қanunungni arkisiñə taxlidi, ularni yeningoja yandurmak üçün agah-guwaqlik yətküzgən pəyələmbərliringni eltürüp əxəddiy kupurluk kıldı. **27** Xunga Sən ularni jəbir-zulum saloqıqların қolioja tapxurdung, dərwəkə ular ularni kiyndidi; ular kiynalıjan waķitlirida Sanga yalwuruxķanidi, Sən asmanlarda turup ularoja kulaq salding, zor rəhimdillik ing boyiqə ularoja kutkuzoqıqlarnı əwətətting, ular bularni əzgüqilərning қolidin kutkuzatti. **28** Lekin ular aramlikka erixkəndin keyin yənə Sening aldingda rəzillik ķilixķa baxliwidi, Sən ularni yənə düxmənlirining қolioja tapxurdung, ular ularning üstidin həkümranlıq kıldı; ular yənə Sening aldingda nalə-pəryat ķilixwidi, Sən asmanlarda turup kulaq selip, rəhimdillikliring boyiqə ularni yenix-yenixlap kutkuzdung. **29** Sən ularni Əzüngning Təwrat-

ķanunungoja ķaytixka agahlandurdung; lekin ular məoṛrurlinip, əmrliringgə կulak salmidi, həkümliring aldida gunah կildi (insan həkümliringgə əməl կilsa, ular xu səwəbtin hayatta bolidu). Ular jaħillik bilən boynini tolɔap, gədənkəxlik kılıp sanga կulak selixni rət կildi. **30** Ular oja uzun yil səwr-taḳət կilding, Rohing pəyəmbərliringning wastisi bilən agah-guwaḥlik bərgən bolsimu, ular yənila կulak salmidi; xunga Sən ularni hərkaysi əl-yurtlardiki taipilərning կolioja tapxurdung. **31** Həlbuki, Sən zor rəhımdillikliring tüpəylidin ularning nəslini pütünləy kurutuwətmiding həm ularni taxliwətmiding; qünki Sən mehîr-xəpkətlik həm rəhımdil Təngridursən. **32** Əmdi ah Hudayimiz, əhdəngdə turup əzgərməs muhəbbitingni kərsitidiqan uluŋ, կudrətlik wə dəhəxtlik Təngri, əmdi Seningdin bizning, padixaḥlırimizning wə əmirlirimizning, kaḥinlirimizning, pəyəmbərlirimizning, ata-bowlirimizning xundakla Өzüngning barlik həlkinqning Asuriyə padixaḥining zamanidin buyan bügüngiqə beximizoja qüxkən barlik azab-oğubətlərni kiqik ix dəp կarimaslikinqni ətünimiz. **33** Beximizoja kəlgən barlik ixta Sən adilsən; qünki Sening կilojining həkikət boyiqə boldi, bizning կilojinimiz rəzilliktur. **34** Padixaḥlırimiz, əmirlirimiz, kaḥinlirimiz bilən ata-bowlirimizning həmmisi Sening Təwrat ķanunungoja əməl կilmay, əmrliringgə wə Sening ular oja ispatlap bərgən agah-guwaḥlikliringoja həq կulak salmidi. **35** Ular Sən ular oja tuyəssər կilojan padixaḥlikta turuxtin, ular oja ata կilojan zor məmurqılıktin wə xuningdək ularning aldiqə yayoqan bu kəng munbət

zemindiki turmuxtin bəhrimən boluwatkan bolsimu,
lekin ular Sening ibadət-hizmitingdə bolmidi yaki
əzlirining rəzil kilmixliridin yanmidi. **36** Mana, biz
bugün küllarmız! Sən mewisi bilən nazu-nemətliridin
yeyxikə ata-bowilirimizə təkdim kılıp bərgən zeminda
tursakmu, biz mana uningda կul bolup қalduk! **37**
[Zemin] Sən bizning gunahlırimiz üçün bizni idarə kilişkə
bekitkən padixahlaroqa mol məhsulatlarını berip turidu;
ular bədənlirimizni həm qarwa mallirimizni eż məyliqə
baxķurup keliwatidu; biz zor dərd-ələmdə bolduk». **38**
«— Biz mana muxu barlıq ixlər tüpəyli mukim bir
əhdini tüzüp yezip qıktuk; əmirlirimiz, Lawiylirimiz bilən
kahinlirimiz buningəz məhürlirini bastı».

10 Buningəz birinqi bolup məhür başkanlar
Həkaliyaning oqlı, waliy Nəhəmiya bilən Zədəkiya idi; **2**
Andin [kahinlardın] Seraya, Azariya, Yərəmiya, **3** Paxhur,
Amariya, Malkiya, **4** Həttux, Xəbaniya, Malluk, **5** Hərim,
Mərəmot, Obadiya, **6** Daniyal, Ginniton, Baruk, **7**
Məxullam, Abiya, Miyamin, **8** Maaziyah, Bilgay,
Xemayalar; ular kahinlar idi. **9** Lawiylardin: —
Azaniyaning oqlı Yəxua, Hənadadning əwladlıridin
Binnui bilən Kadmiyəl **10** wə ularning ərindəxalıridin
Xəbaniya, Hodiya, Kelita, Pelaya, Hənan, **11** Mika, Rəhob,
Həxabiya, **12** Zakkor, Xərəbiya, Xəbaniya, **13** Hodiya, Bani,
Beninu idi. **14** Jamaət baxlıklıridin: Parox, Pağat-Moab,
Elam, Zattu, Bani, **15** Bunni, Azgad, Bibay, **16** Adoniya,
Bigway, Adin, **17** Ater, Həzəkiya, Azzur, **18** Hodiya,
Həxum, Bizay, **19** Hərif, Anatot, Nebay, **20** Magpiyax,
Məxullam, Həzir, **21** Məxəzabəl, Zadok, Yaddua, **22**

Pilatiya, Hənan, Anaya, **23** Hoxiya, Hənaniya, Həxxub, **24**
Həllohəx, Pilha, Xobək, **25** Rəhüm, Həxabnah, Maaseyah,
26 Ahiyah, Hənan, Anan, **27** Malluk, Hərim, Baanahlar idi.
28 Қалојан həlk: — Cahinlar, Lawiylar, dərwaziwənlər,
oqəzəlkəxlər, ibadəthanining hizmətkarlıri wə xuningdək
əzlirini zeminlardiki taipilərdin ayrip qıçıp, Hudanıng
Təwrat қanunişa kaytkanlarning hərbiri wə ularning
ayallırı wə oqul-kız pərzəntliri qatarlık hidayət tePIP
yorutuloglanlarning həmmisi **29** eZ kerindaxliri bolqan
metiwərlər bilən қoxulup: «Əzimizni қarəqix қəsimi bilən
əhdigə baqlap, Hudanıng կuli Musa arkılık jakarlıqan
Təwrat қanunida mengip, Rəbbimiz Pərwərdigarning
barlık əmirləri, həküm-bəlgilimilirini tutup əməl kılımımız;
30 kızlirimizni bu yurttiki yat əlliklərgə yatlıq kılmaymımız
həm oqullirimizqımı ularning kızlirini elip bərməymiz;
31 bu yurttiki yat əlliklər xabat künidə mal-tawar wə
axılıklarını əkilip satmaqqi bolsa, xabat künliyi yaki
hərkəysi baxqa muqəddəs künlərdimu ulardin kat'iy
heqnemə setiwalmaymımız; hər yəttinqi yili yərni teriksiz
ak қaldurımız həm barlık kərzərni kəqürüm kılımımız» —
deyixti. **32** Biz yənə əzimizgə hərbir adəm hər yili
Hudayimizning əyining hizmət hirajiti üçün üqtin bir
xəkəl kümüx berixkə bəlgilimilərni bekittuk; **33** bu pul
«tizilidiojan təkdim nan»lar, daimiy axlıq hədiyələr,
daimiy kəydürmə қurbanlıqlar, xabat künü bilən yengi
aylardiki kəydürmə қurbanlıqlar, қərəli bekitilgən
həytarda kəlinidiojan kəydürmə қurbanlıqlar üçün,
hərhil mukəddəs buyumlar üçün, Israiloqa kafarət
kəltüridiojan gunah қurbanlıkları üçün, xuningdək

Hudayimizning əyidiki barlıq hizmətlərning hirajiti üçün ixlitilsun dəp bəlgiləndi. **34** Biz yənə ata jəmətlirimiz boyiqə kahinlar, Lawıylar wə həlk arisida qək taxlap, hər yili bəlgiləngən kərəldə Hudayimizning əyigə Təwrat ənunida pütülgini dək Pərwərdigar Hudayimizning əurbangahında қalax üçün otun yətküzüp berix nəwətlirini bekittuk; **35** yənə hər yili etizimizdiki tunji pixkan həsulni, həmmə mewilik dərəhlərning tunji pixkan mewilirini Pərwərdigarning əyigə yətküzüp berixni, **36** xundakla Təwrat ənunida pütülgini dək, tunji oqlımızni wə kala, koy-oqlak padiliridin tunji qarpiyimizni Hudanıng əyigə apirip, u əydə wəzipə ətəwatkan kahinlar oqa əpkelixni, **37** hərbir yengi hemirning dəsləp pixkan nanliridin birni, xundakla barlıq «kötürmə hədiyə»lirimizni təkdim kili xni, hərhil dərəhlərdin dəsləpki pixkan mewilərni, yengi xarab, yengi zəytun meyini Hudayimizning əyining həzinə-ambarlırioqa apirip berixni, yəni kahinlar oqa yətküzüp berixni, xuningdək etizlimizdin qıkkən həsulning ondin biri bolğan əxrini Lawıylar oqa berixni bekittuk; Lawıylar bizning terikqılıkça tayinidioqan xəhərlirimizdin qıkkən həsulning ondin biri bolğan əxrini tapxuruwalsun dəp bekittuk; **38** xuningdək, Lawıylar qıkkən həsulning ondin birini tapxuruwal oqa qəoðda Həruning əwladlıridin kahin bolğan birsi ular bilən billə bolsun, Lawıylar əxu ondin bir ülüxning yənə ondin bir ülüxini ayrip Hudanıng əyigə, uning həzinə-ambarlırioqa saklaxka tapxursun dəp bəlgiliduk. **39** Israillar bilən Lawıylar axlıktın, yengi xarabtin, yengi zəytun meyidin «kötürmə

hədiyə» kılıp mukəddəs jaydiki əswab-üskünilər saklinidiojan həzinə-ambarlaroja, yəni wəzipə ətəydiojan kahin, dərwaziwən wə əqəzəlkəxlər turidiqan jayoja tapxuruxi kerək. Biz Hudayminizning əyining hajətliridin hərgiz əzimizni tartmaymız!

11 U qaoğda həlk iqidiki əmirlər Yerusalemda turattı; қalojan puğralar qək taxlinix bilən ondin biri mukəddəs xəhər Yerusalemda olturaklıxip, қalojan ondin tokkuzi baxķa xəhərlərdə olturaklıxti. **2** Əz ihtiyarı bilən Yerusalemda olturaklıxixka otturioja qikqanlaroja bolsa, jamaət ularoja bəht-bərikət tilidi. **3** Yəhudiya əlkisidin, Yerusalemoja makanlixip қalojan bəg-əmirlər təwəndikidək (Israillar, kahinlar, Lawiylar, ibadəthana hizmətkarlıri wə Sulaymanning hizmətkarlırininə əwladlıri Yəhudiya xəhərliridə, hərbiri əz təwəlikidə makanlaxkan bolsimu, Yəhudalardin wə Binyaminlardın bəziliri Yerusalemda makanlaxtı): — Bularning iqidə, Yəhudalardin: — Pərəzning əwladidin bolovan Uzziyaning oğli Ataya; Uzziya Zəkəriyaning oğli, Zəkəriya Amariyaning oğli, Amariya Xəfatiyaning oğli, Xəfatiya Maħalalelning oğli idi. **5** Yənə Barukning oğli Maaseyah; Baruk Kol-Hozəhninq oğli, Kol-Hozəh Həzayaning oğli, Həzaya Adayanıng oğli, Adaya Yoaribning oğli, Yoarib Zəkəriyaning oğli, Zəkəriya Xilonining oğli. **6** Yerusalemoja makanlaxkan barlık Pərəz jəmətidikilər jəmiy tət yüz atmış səkkiz kixi bolup, həmmisi əzimətlər idi. **7** Binyaminning əwladlıridin: — Məxullamning oğli Sallu; Məxullam Yoədninq oğli, Yoəd Pidayanıng oğli, Pidaya Kolayanıng oğli, Kolaya Maaseyahıning oğli,

Maaseyah Itiyəlning oqlı, Itiyəl Yəxayanıng oqlı. **8**
Uningoja əgəxkənlər, Gabbay wə Sallay idi; xularoja
munasiwətlik jəmiy tokkuz yüz yigirmə səkkiz kixi idi.
9 Zikrining oqlı Yoel ularni baxkuriдиjan əməldar idi;
Sinuahning oqlı Yəhuda xəhərning muawin hakimi idi.
10 Kaḥinlardın: — Yoaribning oqlı Yədaya bilən Yağın, **11**
xundakla Hudanıng əyining bax əpojidari Seraya; Seraya
Hılkıyanıng oqlı, Hılkıya Məxullamning oqlı, Məxullam
Zadokning oqlı, Zadok Merayotning oqlı, Merayot
Ahitubning oqlı idi; **12** yənə uning əkerindaxliridin
ibadəthanidiki hizməttə bolqanlardın jəmiy səkkiz yüz
yigirmə ikki kixi bar idi; yənə Yərohəmning oqlı Adaya
bar idi; Yərohəm Pelaliyanıng oqlı, Pelaliya Amzining
oqlı, Amzi Zəkəriyanıng oqlı, Zəkəriya Paxhurnıng oqlı,
Paxhur Malkiyanıng oqlı idi; **13** uning əkerindaxlirining
həmmisi jəmət baxlıki bolup, jəmiy ikki yüz kırık ikki
kixi idi; yənə Azarəlnıng oqlı Amaxsay bar idi; Azarəl
Ahzaynıng oqlı, Ahzay Məxillimotning oqlı, Məxillimot
Immərning oqlı idi; **14** yənə ularning əkerindaxliridin,
palwan-əzimətlərdin, jəmiy bir yüz yigirmə səkkiz kixi
bar idi; Gedolimning oqlı Zabdiyəl ularni baxkuriдиjan
əməldar idi. **15** Lawiyardin: — Həxxubning oqlı Xemaya
bar idi; Həxxub Azrikamnıng oqlı, Azrikam Həxabiyanıng
oqlı, Həxabiya Bunnining oqlı idi; **16** yənə Lawiyarning
kəbilə baxlıkları bolqan Xabbitay bilən Yozabad bolup,
Hudanıng əyining texidiki ixlaroja mə'sul idi. **17** Yənə
Mikanıng oqlı Mattaniya dua wakitlirida təxəkkür-
rəhmətlər eytişka yetəkqılık ķılatdı; Mika Zabdining oqlı,
Zabdi Asafning oqlı idi; Bakbukiya əkerindaxliri iqidə

muawinlik wəzipisini ətəytti; yənə Xammuaning oqlı Abda bar idi; Xammua Galalning oqlı, Galal Yədutunning oqlı idi. **18** Muqəddəs xəhərdə turuwatkan Lawiylarning həmmisi ikki yüz səksən tət kixi idi. **19** Dərwaziwənlərdin: — dərwazılarda kezəttə turidiqan Akkub bilən Salmon wə ularning ķerindaxliri bar idi; ular jəmiy bir yüz yətmix ikki kixi idi. **20** Қalojan Israillar, kahinlar, Lawiylar Yəhədiyə xəhərliridə, hərbiri əz mirasida makanlaxti. **21** Ibadəthanining hizmətkarliri bolsa Ofəl dəngigə makanlaxti; ibadəthanining hizmətkarlırını Ziha bilən Gixpa baxkurdı. **22** Yerusalemdə Lawiylarnı baxkuroquqi Banining oqlı Uzzi idi; Bani Həxabiyanıñ oqlı, Həxabiya Mattaniyanıñ oqlı, Mattaniya Mikanıñ oqlı idi — demək, Uzza Asafning əwladlıridin, yəni Hudanıñ əyidiki hizmətkə məs'ul bolğan əqəzəlkəxlərdin idi. **23** Qünki padixah ular toqıruluq yarlıq qüxürgən bolup, əqəzəlkəxlərning hər künlük ozuk-tülükini, xundakla ətəydiqan wəzipisini bekitkənidı. **24** Yəhūdanıñ oqlı Zərahıñ əwladlıridin Məxəzabəlning oqlı Pitahiya pukralarning barlıq ixlirida padixahıñ məslihətqisi idi. **25** Yeza-kıxlarkılar wə ularqa təwə ətrapidiki jaylarda Yəhūdalardin bəziliri turattı; Kiriat-Arba wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərdə, Dibon wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərdə, Yəkabziyəl wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərdə, **26** xundakla Yəxua, Moladah, Bəyt-Pələt, **27** Həzar-Xual, Bər-Xeba wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərdə, **28** Ziklag, Mikona wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərdə, **29** Ən-Rimmon, Zorah, Yarmut, **30** Zanoah, Adullam wə bu ikki yərgə təwə ķıxlaklarda, Lakıx

wə uningoja təwə yərlərdə, Azikah wə uningoja təwə yeza-kəntlərdə makanlaxti; ular makanlaxşan yərlər Bəər-Xebadin taki Hinnom jilojisişa kədər sozildi.
31 Binyaminlar bolsa Geba, Mikmax, Ayja, Bəyt-Əl wə uning təwəsidiki yeza-kəntlərdə, **32** bəziliri Anatot, Nob, Ananiya, **33** Həzor, Ramah, Gittaim, **34** Hədidi, Zəboim, Niballat, **35** Lod, Ono, xundakla Hünərwənlər jilojisida makanlaxşanidi. **36** Əslidə Yəhədiyəgə təyinləngən Lawiylar kisimliridin bəziliri Binyamin kəbilisining zeminişa makanlaxti.

12 Xealtiyəlning oqlı Zərubbabəl wə Yəxua bilən birlikə [sürgünlük] qıqqan kahin wə Lawiylar təwəndikilər:
— [kahinlar] Seraya, Yərəmiya, Əzra, **2** Amariya, Malluk, Həttux, **3** Xekaniya, Rəhüm, Mərəmot, **4** Iddo, Ginnitoy, Abiya, **5** Miyamin, Maadiya, Bilgah, **6** Xemaya, Yoarib, Yədaya, **7** Sallo, Amok, Hılkiya wə Yədaya. Bular bolsa Yəxuaning künliridə kahin bolqanlar wə ularning kərindaxlirining jəmət baxlıkları idi. **8** Lawiylardin bolsa Yəxua, Binnuiy, Kadmiyəl, Xərəbiya, Yəhuda, Mattaniyalar; Mattaniya wə uning kərindaxliri təxəkkür-rəhmətlər eytixşə məs'ul boldi. **9** Ularning kərindaxliri Bakbukiya bilən Unni nəwiti boyiqə ular bilən udulmu'udul hizməttə turatti. **10** Yəxuadin Yoyakim tərəldi, Yoyakimdin əliyaxib tərəldi, əliyaxibtin Yoyada tərəldi, **11** Yoyadadin Yonatan tərəldi, Yonatandin Yaddua tərəldi. **12** Yoyakimning künliridə kahinlardin jəmət baxlıçı bolqanlar munular: — Seraya jəmətigə Meraya; Yərəmiya jəmətigə Hənaniya; **13** Əzra jəmətigə Məxullam; Amariya jəmətigə Yəhəhənan; **14** Meliku

jəmətigə Yonatan; Xəbaniya jəmətigə Yüsüp; **15** Hərim
jəmətigə Adna; Merayot jəmətigə Həlkay; **16** Iddo jəmətigə
Zəkəriya; Ginniton jəmətigə Məxullam; **17** Abiya jəmətigə
Zikri; Minyamin bilən Moadiyalarning jəmətigə Piltay; **18**
Bilgah jəmətigə Xammua; Xemaya jəmətigə Yəhonatan;
19 Yoarib jəmətigə Mattinay; Yədaya jəmətigə Uzzi;
20 Sallay jəmətigə Kallay; Amok jəmətigə Ebər; **21**
Hılkıya jəmətigə Həsabiya; Yədaya jəmətigə Nətanəl.
22 Əliyaxib, Yoyada, Yohanan wə Yadduaning künliridə
Lawiylarning jəmət baxlıkları tizimlanıqan wə ohxaxla,
Pars padixahı Darius təhttiki qəoqlar ojıqə kahınlarmu
tizimlinip kəlgən. **23** Jəmət baxlıki bolğan Lawiylar
taki Əliyaxibning nəwrisi Yohananning wakti ojıqə
təzkirinamidə tizimlinip kəlgən. **24** Lawiylarning jəmət
baxlıki bolğan Həsabiya, Xərəbiya, Kadmiyəlning
oɔlı Yəxualar körperindaxlırı bilən udulmu'udul turup,
Hudanıng adımı Dawutning əmri boyıqə nəwətlixip
mədhıyə-munajat, təxəkkür-rəhmətlər eytip turattı.
25 Mattaniya, Bakbukiya, Obadiya, Məxullam, Talmon
bilən Akkublar dərwaziwənlər bolup, sepil қowuklırinining
ambarlırioja қarayıtti. **26** Bu kixilər Yozadakning nəwrisi,
Yəxuanıng oɔlı Yoyakimning künliridə, xuningdək
waliy Nəhəmiya bilən təwratxunas kahın Əzranıng
künliridə wəzipigə təyinləngən. **27** Yerusalem sepilini
[Hudaqa] atap tapxurux murasımı ətküzüldidinqan qaođda,
jamaət Lawiylarnı turoğan hərkəysi jaylardın izdəp tepip,
ularnı təxəkkür-rəhmətlər eytip, qəzəl okux, qang,
təmbur wə qiltarlarnı qelixka, huxal-huramlıq bilən atap
tapxurulux murasımı ətküzüxkə Yerusalemoja elip kəldi.

28 Ojəzəlkəxlar Yerusalemning ətrapidiki tüzləngliktin, Nitofatlıklärning yeza-kəntliridin, **29** Bəyt-Gilgaldin, Geba bilən Azmawət etizlikliridin yiojıləjanidi; qünki ojəzəlkəxlar Yerusalemning tət ətrapişa əzlirigə məhəllə-ķixlaqlar қuruwaləjanidi. **30** Kahinlar bilən Lawiylar əzlirini paklidi, andin həlkni wə sepil dərwazilirini həm sepilning əzinimu paklidi. **31** Mən [Nəhəmiya] Yəhūdaning əmirlirini baxlap sepiloşa qikip, təxəkkür-həmdusana okuydiojan ikki qong ətrət adəmni uyuxturdum, bir ətrət sepilning ong təripidə «Tezək կowuk»şa կarap mangdi, **32** ularning arkısidin Hoxaya bilən Yəhūdaning əmirlirining yerimi mangdi; **33** yənə Azariya, Əzra, Məxullam, **34** Yəhūda, Binyamin, Xemaya, Yərəmiyamu mangdi; **35** xuningdək kahinlarning oqulliridin bəziliri կollirioşa kanay alojan һalda mangdi: — Ulardin Yonatanning oqli Zəkəriya bar idi (Yonatan Xemayaning oqli, Xemaya Mattaniyaning oqli, Mattaniya Mikayaning oqli, Mikaya Zakkurning oqli, Zakkur Asafning oqli idi). **36** Uning kerindaxliridin Xemaya, Azarəl, Milalay, Jilalay, Maayı, Nətanəl, Yəhūda, Hənaniyalar bar idi; ular կollirioşa Hudanıng adımı Dawutning sazlırini elixşanidi; təwratxunas Əzra ularning bexida mangojanidi. **37** Ular «Bulağ կowuk»şa kelip «Dawutning xəhiri»ning pələmpiyigə qikip, «Dawutning ordisi»din etüp, künqikix tərəptiki «Su կowuk»şa kəldi. **38** Təxəkkür-həmdusana okuydiojan ikkinqi ətrət sol tərəp bilən mangdi, mən wə jamaətning yerimi ularning arkıdin mengip, sepil üstidə «Humdanlar munarı»din etüp, udul «Kəng sepil»oqıqə mengip, **39** «Əfraim կowuk», «Kona կowuk», «Belik

қowukı» üstidin etüp, «Hənaniyəl munari» wə «Yüzning munari»din etüp, udul «Koy қowukı»şa kelip, andin «Karawullar қowukı»da tohtiduk. **40** Andin təxəkkür-həmdusana okuydioqan ikki ətrət adəm Hudanıng eyidə eż orunlirida turdi; mən bilən əməldarlarning yerimimu xu yərdə turduk; **41** kahınlardin Eliakim, Maaseyah, Minyamin, Migaya, Əlyoyinay, Zəkəriya bilən Hənaniyalar karnaylirini elip turuxti; **42** yənə Maaseyah, Xemaya, Əliazar, Uzzi, Yəhəhənan, Malkiya, Elam bilən Ezərmu turuxti; oğezəlkəxlər Yizraqıyanıng yetəkqılıkda jaranglıq oğezəl okuxti. **43** Xu küni jamaət naħayiti qong kələmlik kurbanlıqlarnı sundı həm bək huxal bolup ketixti, qunki Huda ularni zor xadlıq bilən xadlanduroqanidi; ayallar bilən balılar mu xundak xadlandı; Yerusalemıdiki bu huxallık sadalırı yırak-yıraklar oja anglandı. **44** U qaođda bir ķisim kixilər kətürmə kurbanlıqlar, dəsləpki pixkan həsullar wə əxrilərni saklaydioqan həzinə-ambarlar oja məs'ul boluxka təyinləndi; hərkəysi xəhərlərdiki etizliklardin, Təwrat ķanunida kahınlar oja wə Lawiyalar oja berixkə bəlgiləngən ülüxlər xu yərdə saklinatti. Qünki Yəhuda həlkı eż hizmitidə turuwatlıq kahınlar bilən Lawiyardın huxal idi. **45** [Kahınlar bilən Lawiyalar], oğezəlkəxlər bilən dərwaziwənlərmu, eż Hudasining tapilioqan wəzipisini wə xuningdək paklax wəzipisining həmmisini Dawutning wə uning oqlı Sulaymanning əmri boyiqə etəytti. **46** Qünki կədimdə, Dawutning wə Asafning künliridə, oğezəlkəxlərgə yetəkqılık kılıxka həm Huda oja təxəkkür-həmdusana küylirini okuxka yetəkqılər bołqanidi. **47**

Zərubbabəlning künliridə wə Nəhəmiyaning künliridə oqəzəlkəxlərning wə dərwaziwənlərning ülüxlirini, hər künlük təminatini pütkül Israil həlkə berətti; ular yənə Lawiyalar üçün mukəddəs hesablanoqan nərsilərni üləxtürüp berətti; Lawiyalmu mukəddəs hisablanoqan nərsilərdin Hərunning əwladlırioqa berip turatti.

13 Xu kündə Musanıng kitabı jamaət aldida okup berildi, kitabta: Ammoniyalar bilən Moabiylar mənggү Hudanıng jamaitigə kirmisun, **2** Qünki ular Israillarnı ozukluk wə su əkilip қarxi almay, əksiqə ularni қaroqaxka Balaamni yallıwaloqan; һalbuki, Hudayimiz u қaroqaxlarnı bəht-bərikətkə aylanduriwətkən, dəp yeziloqan səzlər qıktı. **3** Xundak boldiki, jamaət bu կanun səzlərini anglap barlıq xaloqut kixilərni iloqap qikiriwətti. **4** Bu ixtin awwal, Hudayimizning өyining həzinisini baxkurusxka məs'ul kahın Əliyaxib Tobiyanıng tuoqını bolup, **5** uningoja kəngri bir өyni təyyarlap bərgənidi. Xu əydə ilgiri axlıq hədiyələr, məstiki, қaqa-kuqa, xuningdək Lawiyalar, oqəzəlkəxlər wə dərwaziwənlərgə berixkə buyruloqan axlıq əxrilər, yengi xarab wə yengi zəytun meyi, xundakla kahınlaroqa ataloqan «kötürmə қurbanlıq»lar saklinatti. **6** Bu wəkitlarda mən Yerusalemda əməs idim; qünki Babil padixağı Artahxaxtanıng ottuz ikkinqi yili mən padixağının yenioqa kaytip kətkənidim; bir məzgildin keyin mən yənə padixağtin ruhsət elip **7** Yerusalemıqaya kaytip barsam, Əliyaxibning Hudanıng əyidiki höylilarda Tobiyaqa əy hazırlap bərgənlikidək rəzil ixni uktum. **8** Bu ix meni қattık azablidi, mən Tobiyanıng əyidiki barlıq əy jahazlırını koymay talaqa taxlatkuziwəttim.

9 Mən yənə əmr kılıp, u əylərni paklatkuzup, andin Hudanıng əyidiki қақа-қуқа, axlıq hədiyələr bilən məstikni u yərgə əkirgüzüp կoydum. **10** Mən yənə həklərning Lawiylarning elixka tegixlik ülüxlirini bərmigənlikini, hətta wəzipigə կoyuloğan Lawiylar bilən əqəzəlkəxlərning hərbirining əz yər-etizlikjə qəqip kətkənlikini baykıdim; **11** xunga mən əməldarlar bilən sokuxup, ularni əyibləp: — Nemixka Hudanıng əyi xundak taxliwetildi?! — dəp, [Lawiylarnı] yioqip ularni ilgiriki orniqə yengiwaxtin turoquzdum. **12** Andin barlıq Yəhudiyyə həlkə axlıq əxrisini, yengi xarab wə yengi zəytun meyini həzinə-ambarlırioğla elip kelip tapxurdi. **13** Mən həzinə-ambarlarla məs'ul boluxka həziniqi-ambarqılarnı təyinlidim; ular kahin Xələmiya, təwratxunas Zadok bilən Lawiylardin bolоğan Pidaya idi; ularning kol astida Mattaniyaning nəwrisi, Zakkurning oğlı Hənan bar idi; qünki bularning həmmisi sadık, ixənqlik dəp hesablinatti; ularning wəzipisi əkerindaxlirioğla tegixlik ülüxlərni üləxtürüp berix idi. **14** — «Ah, Hudayim, muxu ix yüzisidin meni yad əyligəysən, Hudayimning əyi wə uningoğla ait hizmətlər üçün kərsətkən mehrimni əqürüwətmigəysən!» **15** Xu künlərdimə mən Yəhudiyyədə bəzilərning xabat künləridə xarab kəlqəklirini qəyləwatkınını, ənqilərni baqlap, bularnı wə xuningdək xarab, üzüm, ənjür wə hərhil yüklərni exəklərgə artip, toxup yürgənlikini kərdüm; ular bularnı Yerusaleməğə xabat künidə elip kirdi; ularning muxu ax-tülüklərni setip yürgən künü mən ularni guwahlıq berip agahlandurup կoydum. **16** Yənə Yəhudiyyədə turuwatkan

bəzi Turluklar belik wə hərhil mal-tawarlarni toxup kelip xabat künü Yəhədiyəliklərgə satidikən, yənə kelip bularni Yerusalemda satidikən! **17** Xu səwəbtin mən Yəhədiyə əmirliri bilən soküxup, ularni əyibləp: — Silərning xabat künini buloqap, rəzil ix қılɔjininglar nemisi? **18** Ilgiri ata-bowanglar ohxax ixni қılɔjan əməsmu, xuning bilən Hudayimiz bizning beximizə wə bu xəhərgə həzirki bu balayı'apətni yaqduroqan əməsmu? Əmdi silər xabat künini buloqap, Israelning bexioja Hudanıng oğəzipini tehimu yaqduridioqan boldunglar, dedim. **19** Xunga, xundak boldiki, xabat künidin ilgiri, gugum sayisi Yerusalem қowuklirioqa qüvkən waqtida, mən xəhər қowuklirini etixni buyrudum wə xuningdək xabat künü etüp kətküqə қowuklarnı aqmaslıq tooqrisida buyruk qüxürdum. Mən yənə həqkandak yüksəkning toxulup қowuklardın kirgüzülməsliki üçün hiszmətkarlırimning bəzilirini xəhər қowuklirioqa kəzətqi қılıp turoquzup қoydum. **20** Xundak bolsimu sodigərlər wə hərhil mal-tawar satidiojanlar bir-ikki kətim Yerusalemning sırtida tünidi. **21** Mən ularni agahlandurup: — Silər nemixkə sepilning aldida tünəysilər? Yənə xundak қılıdioqan bolsanglar, mən üstünglaroqa kol salımən, dewidim, ular xuningdin baxlap xabat künidə kəlmidi. **22** Andin xabat künining mukəddəslikini saklax üçün, mən Lawiyalaroqa: — Əzünglarni paklanglar; andin kelip sepil dərwazilirini bekinqilar, dedim. — «I Hudayim, muxu ix yüzisidinmu meni yad əyligəysən, Əzüngning zor əzgərməs muhəbbiting bilən meni ayıqaysən!» **23** Xu künlərdə mən yənə Axdod, Ammon wə Moab

kızlirini hotunlukka alojan bəzi Yəhūdalarnı bayķidim. **24**
Ularning pərzəntlirining yerimi Axdodqə səzləydikən
(wə yaki yukiriki əllərning birining tilida sezləydiqan)
wə Yəhūdiy tilida xəzliyəlməydiķən. **25** Mən ularni
[sokuxup] əyiblidim, ularni қarօjdım, bir nəqqisini urup
qaq-sakallırını yuldum, Hudanıng nami bilən kəsəm
iqliküüp: — Silərning kızliringlarnı ularning oqullirioja
bərməysilər, oqulliringlaroqimu, əzünglaroqimu ulardin
kız almaysilər! **26** Israil padixahı Sulayman muxundak
ixlarda gunah sadir ķilojan əməsmu? Nuroqun əllər
arisida uningoja ohxax həqkandak padixah yok idi; u
əz Hudasi təripidin səyülgən, Huda uni pütkül Israil
üstigə padixah, kılıp tikligən bolsimu, lekin hətta unimu
yat əllik ayallar azdurup gunahka patkuzojan. **27** Əmdi
silərning gepinglaroja kirip bundak qong rəzillik kılıp,
yat əllik kızlarnı elip Hudayimizə wapasızlıq ķilimizmu?
— dedim. **28** Bax kahin əliyaxibning nəwrisi, Yoyadanıng
oqulliridin biri Həronluq Sanballatning küy'oqli idi;
mən uni yenimdin қoqlıwəttim. **29** — «I Hudayim, Sən
ularni yadingda tutkaysən, qunki ular kahinlikkə daq
təkgüqilər, kahinlik həm Lawiylaroja təwə əhdinimu
bulqıoquqılardur!». **30** Xuning bilən mən ularni yat
əlliklərning bulqaxliridin neri kılıp paklandurdum wə
kahinlar bilən Lawiylarning wəzipilirinimu [yengiwaxtin]
bəlgiləp, hərkimni əzininq ixioja igə kildim. **31** Mən yənə
əz waktida otun-yaçaq elip kelinixi wə dəsləpki həsulni
yətküzüp turuxjimu adəm orunlaxturdu. «Ah Hudayim,
meni yadingda tutup, manga xapaət kərsətkəysən!».

Əstər

1 Ahaxwerox (Hindistandin Həbəxistan olıqə bir yüz yigirmə yəttə əlkigə həkümranlık kılıqan Ahaxwerox)ning təhtiki künliridə xundak bir wəkə boldi: — **2** Xu künlərdə, u padixah Ahaxwerox Xuxan қəl'əsidiki xahənə təhtidə olturoqinida, **3** u səltənət sürüp üçinqi yili barlık əmirliri wə bəg-hakimlirioqa ziyapət bərdi; Pars wə Medianing қoxuni, xuningdək hərkəysi əlkilərning esilzadiliri wə bəglirining həmmisi uning huzurioqa hazır boldi. **4** U səltənitining baylikining xanu-xəwkiti wə həywitining katta julasını kəp künlər, yəni bir yüz səksən kün kərgəzmə kıldı. **5** Bu künlər etüp kətkəndin keyin padixah yənə Xuxan қəl'əsidiki barlık həlkə qong-kiqik deməy, ordining qarbeqidiki höylida yəttə kün ziyapət bərdi. **6** U yər ak wə kək kəndir yiptin tokuloqan pərdilər bilən bezəlgən bolup, bu pərdilər mərmər tax tüvrüklərgə bekitilgən kümüx əhalılar oja ak rənglik kəndir yip wə səsün yungluk xoynilar bilən esiloqanidi; ak қaxtax wə ak mərmər taxlar, sədəp wə əkər mərmər taxlar yatçuzuloqan məydan üstigə altun-kümüxtin yasaloqan diwanlar կoyulqanidi. **7** Iqimliklər altun jamlarda tutup iqilətti; jamlar bir-birigə ohximaytti; xahənə məyxarablar padixahning səltənitigə yarixa mol idi. **8** Xarab iqix қaidisi boyiqə, zorlaxxa ruhsət ətilməydi; qünki padixah ordidiki barlık oqojidarlar oja, hərkimning iqixi əz haqixi boyiqə bolsun, dəp bekitip bərgənidi. **9** Hanix Waxtimu padixah Ahaxweroxning ordisida ayallar üçün ziyapət bərdi. **10** Yəttinqi küni Ahaxwerox padixah xarabtin kəypi qaoq bolqanida, aldida hizmitidə turqan

Məhuman, Bizta, Harbona, Bigta, Abagta, Zetar, Karkas degən yəttə hərəm'aqışını **11** hanix Waxtining pukralar wə əmirlərning aldida güzəllikini kərsətsun dəp, uni hanixlik tajini kiyip kelixkə qarkırojılı əwətti; qünki u tolimu qiraylıq idi. **12** Lekin hərəm'aqılıri hanix Waxtioja padixahning əmrini yətküzgəndə, u kelixni rət կildi; xuning bilən padixah intayın oğəzəplinip, uning kəhri ərlidi. **13** Xu waqtılarda padixahning ixliri toqıruluk ənun-əhkamlarnı pixxiq bilgənlərdin məslihət sorax aditi bar idi; xunga padixah wəziyətni pixxiq qüxinidiojan danixmənlərdin soridi **14** (u qəođda danixmənlərdin uning yenida Karxina, Xetar, Admata, Tarxix, Mərəs, Marsena, Məmukan qatarlık yəttə Pars bilən Medianing əmirlərini bar idi; ular daim padixah bilən kərüxüp turatti, padixahlıktı ular aldinkı katarda turatti). **15** Padixah ulardin: — Hanix Waxti mənki padixah Aħaqweroxning hərəm'aqılar arkılık yətküzgən əmrrim boyiqə ix kilmiojini üçün uni ənun boyiqə қandaq bir tərəp қılıx kerək? — dəp soridi. **16** Məmukan padixah wə əmirlərning aldida jawap berip: — Hanix Waxti aliylirining zitioja tegipla қalmay, bəlki padixahımız Aħaqweroxning hərkəysi əlkiliridiki barlıq əmirlər wə barlıq pukralarningmu zitioja təgdi. **17** Qünki hanixning xu қılqını barlıq ayallarning қulkiçoja yətsə, ular «Padixah Aħaqwerox: «Hanixi Waxtini yenimoja elip kelinglar» dəp əmr kilsa, u kəlməptu!» dəp eż ərlirini mənsitməydiqan қılıp қoyidu. **18** Pars wə Mediadiki məlikə-hanimlar hanixning bu ixini anglap, bügünla padixahning barlıq bəg-əmirlirigə xuningçoja ohxax dəydiojan bolidu, xuning bilən mənsitməslik wə hapılık

üzülməydu. **19** Padixahımoja muwapık kərünsə, aliyliridin mundak bir yarlıq qüxürülsün, xuningdək u Parşlar wə Medialarning mənggү eżgərtilməydijan қanun-bəlgilimiliri iqigə pütülgəyki, Waxti ikkinqi padixah Ahaxweroxning həzurioja kəlmigəy; uning hanixlik mərtiwisi uningdin yahxi birsigə berilgəy. **20** Aliylirining jakarlıqjan yarlıki pütün səltənitigə yetip anglanıjan həman (uning səltənitining zemini bipayan bolsimu), ayallarning hərbiri eż erigə, məyli qong bolsun kiqik bolsun ularoja hərmət kılıdiojan bolidu, — dedi. **21** Məmukanning bu gezi padixah bilən əmirlirini hux kıldı; padixah uning gezi boyiqə ix kərdi. **22** U padixahning barlık əlkilirigə, hərbir əlgigə eż yezikj bilən, hərkəysi əl-millətkə eż tili bilən hətlərni əwətip: «Hərbir ər kixi eż ailisi iqidə hojayın bolsun, xundakla eż ana tili bilən səzlisun» degən əmrni qüxürdi.

2 Bu ixlər ətüp, padixah Ahaxweroxning oğəzipi besiləqanda, u Waxtini seçinip, uning kıləqinini həm uning üstidin qıkırılojan yarlıki həkkidə əsləp oylinip կaldı. **2** Xu səwəbtin padixahning hizmitidə turojan oqojidarlar uningoja: — Aliyliri üçün sahibjamal yax kızlarnı izdəp tepip kəltürgəyla; **3** aliyliri padixahlıqidiki hərkəysi əlkilərdə barlık güzəl kızlarnı yioqip, Xuxan kəl'əsidiki hərəmsarayoja kəltürükə əməldarlarnı təyingəyla; kızlar ordidiki kız-ayallaroja mə'sul boləjan hərəm'aqlısı Həgayning կolioja tapxuruloqay; ularoja kerəklik upa-əngliklər təminləngəy. **4** Aliylirini səyündürgən kız Waxtining ornini besip hanix bolsun, dedi. Bu gəp padixahıni hux kıldı wə u xundak kıldı. **5** Xuxan

ķel'əsidə Binyamin kəbilisidin, Kixning əwrisi, Ximəyning nəwrisi, Yairning oqlı Mordikay isimlik bir Yəhudi bar idi **6** (Kix bolsa Babil padixağı Neboğadınəsar Yəhuda padixağı Yəkoniyah bilən bir top kixilərni tutkun kılıp Yerusalemın əkətkəndə, ular bilən billə əsir ķilinip ketilgənidi). **7** Mordikay əzining təqisining kizi Hədassahı (yəni Əstər) bekip qong kıləjanidi, qünki uning ata-anisi yok idi. Bu kız güzəl, təkki-turki kelixkən idi; ata-anisi əlüp kətkən boləqaqka Mordikay uni əz kizi қatarida bekip qong kıləjanidi. **8** Padixağning əmri wə yarlıkı jakarlanıqandin keyin nuroqun kızlar Xuxan kəl'əsigə kəltürülüp Həgayning կոլոյա tapxuruldi; xundak boldiki, Əstərmu ordioya kəltürülüp ordidiki kız-ayallarəq məs'ul boləjan Həgayning կոլոյա tapxuruldi. **9** Əstər Həgayə yakkan bolup, u uningoja iltipat kərsətti; u tezla uningoja upa-ənglik wə tegixlik yeməkliklərni təminlidi həm ordidin uningoja tallanojan yəttə kenizəknı bərdi; andin uni kenizəkliri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstər əzining milliti wə tegitəktini həqkimgə eytmidi, qünki Mordikay uningoja buni axkarilimaslıqni tapiliojanidi. **11** Mordikay Əstərning hal-əhwalidin həwər tepix wə uningoja կandaq muamilə ķilinidioqanlığını bilix üçün, hərküni hərəmsarayning həylisi aldida aylinip yürütti. **12** Kızlarəq ait rəsmiyət boyiqə, hərbir kızning ordioya kirip padixağı Aħaxwerox bilən billə bolux nəwitidin awwal, on ikki ay bədinini tazilixi kerək idi, qünki kizlarning «tazilinix künliri» mundak yol bilən ada ķilinatti: — altə ay murməkki meyi bilən, altə ay ətir-ənglik wə xundakla kizlarning

bədinini pakizlaydiqan baxka buyumlar bilən pərdaz
kilinixi kerək idi. **13** Kız padixahning huzuriqa kiridiqan
qaşa mundak қaidə bar idi: — Ordioqa kirgəndə uning
nemə təlipi bolsa, xular hərəmsaraydin uningoja berilətti.
14 Kız ahximi kirip ketip, ətisi ətigəndə kaytip qıkkanda
hərəmsarayning «ikkinqi bəlüm»igə kayturulup, tokal-
kenizəklərgə məs'ul bolğan padixahning hərəm'aqısı
Xaaxoqazning қoliqa tapxurulatti; padixah u kizoja amraq
bolup kəlip, ismini atap qakirmiçuqə, u ikkinqi ordioqa
kirip padixah bilən billə bolmaytti. **15** Mordikayning
taqısı Abihailning kızı Əstər, yəni Mordikay əz kızı kəlip
bekiwalıqan kızning padixah bilən billə boluxka kirix
nəwiti kəlgəndə, u kızlar oja məs'ul bolğan padixahning
hərəm'aqısı Həgay əzигə təyyarlap bərgən nərsilərdin
baxka heqnərsini tələp kılmidi. Əstərni kərgənlərning
həmmisi uni yaketurup կalətti. **16** Padixah Aħaxwerox
səltənət süriüp yəttinqi yilining oninqi eyioqa, yəni Təbət
eyioqa kəlgəndə, Əstər uning bilən billə boluxka xahənə
ordioqa baxlap kirildi. **17** Padixah Əstərni baxka barlık
kızlardın yahxi kərüp қaloqaqka, xundakla Əstər uning
iltipati həm amraqlıqıqa erixkən boloqaqka, padixah
hanix tajini uning bexioqa kiydürüp, uni Waxtining orni oja
hanix kəlip tiklidi. **18** Andin padixah əzining barlıq əmirliri
wə bəg-hakimlirioqa Əstərning izzət-hərəmti üçün katta
ziyapət bərdi; u yənə hərkəysi əlkilərgə baj-alwandin azad
məzgil bolsun dəp elan qıvardı həmdə xahənə bayılıklıridin
sehiylik bilən in'amlarnı bərdi. **19** Ikkinqi ketim kızlar
xundak yioqılıqan wağıtta Mordikayning orda dərwazisida
olturadiojan orni bar bolğanidi **20** (Əstər Mordikayning

tapiliojini boyiqə, əzining milliti wə tegi-təktini yənilə baxkilaroja eytmioqanidi; qünki Əstər Mordikayning gepini ilgiri bakkan waktida anglioqandək anglaytti).

21 U künlərdə, Mordikay orda dərwazisidiki ornida olturoqan waktida, padixahning Bigtan wə Tərəx degən ikki dərwaziwən hərəm'aqısı padixah Aħaxweroxka oqəzəplinip, uningəqə kol selixni kəstləwatqanidi. **22** Bu suyikəstni Mordikay sezip kəlip, uni hanix Əstərgə eytti; Əstər bu ixni Mordikayning namida padixahka səzləp bərdi. **23** Bu ix sürüxtə ķiliniwidi, rast bolup qıqtı wə u ikkisi daroja esildi. Bu wəkə padixahning kəz aldida tarix-təzkirə kitabida pütüldi.

3 Bu ixlardin keyin padixah Aħaxwerox Agagiylardin bolqan Həmmidataning oqlı Həmanning mənsipini əstürdi; padixah uning ornini əstürüp, əzi bilən billə ixləydiqan barlıq əmirlərningkidin yüksəri կildi. **2** Padixah uning həkkidə əmr kılqaqqa, orda dərwazisida turoqan padixahning barlıq əməldarları Həmanning aldida təzim kəlip bax urattı; lekin Mordikay bolsa Həmanoqa nə təzim kilmidi, nə bax urmidi. **3** Orda dərwazisida turoqan padixahning hiszmətkarları Mordikaydin: — Sili nemixka padixahning əmrigə hilaplik kılıdila? — dəp soraytti. **4** Xundaq boldiki, ular hər kuni nəsihət kılıxkan bolsimu, u կulak salmioqandin keyin, ular: — Kəni, Mordikayning kılıqan bu ixioqa yol կoyulamdu-yok, bir kərəyliqu, dəp buni Həmanoqa eytti; qünki ularoja əzining Yəhədiy ikənlilikini eytqanidi. **5** Həman Mordikayning əzигə bax urup təzim kilmioqanlığını kərüp kəttik oqəzəpləndi. **6** Lekin u «Mordikayning

üstigə kəl selixni kiqikkinə bir ix» dəp hesablıdı; qünki ular Mordikayning millitini uningoja dəp köyəqanıdı; xunga Həman Aħaxweroxning pütkül padixahlıklıdiki Yəħħudiylarnı, yəni Mordikayning həlkini bırakla yokıtix yolını izdəp yürdi. **7** Padixah Aħaxweroxning on ikkinqi yılı birinqi ayda, yəni Nisan eyida, birsi Həmanning aldida [kütlük] ay-künni bekitix üçün hər kün, hər ay boyiqə «pur», yəni qək taxliwidi, on ikkinqi ayoja, yəni «Adar eyi»oja qıktı. **8** Həman padixah Aħaxweroxka: — Padixahlıklırining hərkəysi əlkiliridiki əl-millətlər arisida qeqilip yaxawatkan bir həlk bar; ularning ķanun-bəlgilimiliri baxka həlkərnингkigə ohximaydu, ular aliyırining ķanun-bəlgilimilirigimu boysunmaydu; xunga ularning yaxixioja yol ķoyux aliylirioja həq payda yətküzməydu. **9** Əgər padixahımoja layık kərünsə, ularni yokıtix tooruluk yarlık pütüp qüxürgəyla; mana mən əz yenimdin on ming talant kümüxnı aliyırining həzinilirigə selix üçün padixahlıknıng ixlirini baxkuridiqan hadimlarning kəlioja tapxurimən, dedi. **10** Xuning bilən padixah əzining barmikidin üzükni siyrip qikirip, Yəħħudiylarning rəkibi, Agagiy Hammidatanıng oqlı Həmanoja berip: **11** — Xu kümüxlərni əzünggə in'am ķildim, u həlkənimu sanga tapxurdum, ularni ķandaq ķılıxni halisang, xundak ķıl! — dedi. **12** Andin birinqi aynıng on üçinqi küni padixahıning mirziliri qakırılıp, yarlık Həmanning barlık tapiliojini boyiqə pütüldi; u hərkəysi əlkilergə əz yezikida, hərkəysi əl-millətkə əz tilida yazdurulup, hərbir əlkilərning waliylirioja, hərbir əl-millətnıng əmirlirigə əwətildi;

yarlıq padixahı Ahaxweroxning namida pütülgən bolup, uning üzük məhüri bilən peqətləndi. **13** Yarlıq məktupliri qaparmənlərning koli bilən padixahlığın hərkəysi əlkilirigə yətküzüldi; uningda bir kün iqidə — On ikkinqi ayning, yəni Adar eyining on üçinqi künü kəri-yax, balilar wə ayallar deməy, barlık Yəhudiylarnı köymay kirip, əltürüp, nəslı kurutuwetilsun, ularning mal-mülki olja kılınsun, deyilgənidi. **14** Xu yarlıq hərbir əlkidə jakarlinix üçün, xundakla xu künü hərbir həlk xundak kılıxka təyyar bolup turuxi üçün, məktupning keqürmə nushiliri hərbir əl-millətkə elan kılınmakçı boldi. **15** Qaparmənlər padixahının əmri boyiqə dərhal yoloğa qıktı; yarlıq Xuxan kəl'əsinin əzidimu elan kılındı. Bu qaoğda padixah Həman bilən xarab iqixkə olturoğanıdı. Lekin Xuxan xəhiriidikilər dəkkə-dükkigə qəmüp ketixti.

4 Mordikay boluwatkan ixlardin həwər tapkəndin keyin eginlirini yırtıp, üstigə bəz artıp, wə usti-bexioqa kül qeqip, xəhərning otturisioqa qıkıp nahayiti ķattık wə ələmlik pəryad kətürdi. **2** U orda dərwazisi aldioqa kelip tohtap կaldı; qünki boz yepinoğan hərkəndək adəmning orda dərwazisidin kirixığə ruhsət yok idi. **3** Padixahının əmri wə yarlıkı yətküzülgən hərkəysi əlkilərdə Yəhudiylar arısida ķattık nalə-pəryad kətürüldi; ular roza tutup, kəz yexi kılıp, yioqa-zar կildi; nuroqun kixilər boz yepinip küldə eçinap yetixti. **4** Əstərning hizmitidə bolovan dedəkliri wə hərəm'aqılıri bu ixni uningoşa eytiwidi, hanixning kengli intayın eçir boldi; Mordikayning bozni taxlap, kiyiwelixioqa kiyim-keqək qıkartıp bərdi, lekin Mordikay kobul kilmidi. **5** Xuning

bilən Əstər əzining hizmitidə boluxką padixah təyinləp əwətkən hərəm'aqlılıridin Hataq isimlik birini qakirip, uni Mordikayning kəxişa berip, bu ixning zadi կանак ix ikənlikini, nemə səwəbtin boluwatkanlığını tingtinglap kelixkə əwətti. **6** Xuning bilən Hataq orda dərwazisi aldidiki məydanoşa kelip Mordikay bilən kərüxti. **7** Mordikay bexioşa kəlgən həmmə ixni, Haman Yəhudiylarning nəslini կրուտuwestix üçün padixaһning həzinilirigə tapxuruxką wədə kılajan kümüxnin sanini կaldurmay eytip bərdi. **8** Mordikay yənə Hatakkə Xuxanda jakarlanojan, Yəhudiylarnı yokitix toorisisidiki yarlığning kəqürmisini Əstərning kərüp bekixioşa yətküzüپ berixkə tapxurdi həmdə uningoşa Əstərgə əhwalni qüxəndürüp, ordioşa kirip padixah bilən kərüxüp əz həlkj üçün padixaһtin ətünüp iltija kılıp bekixkə ündəxni tapılıdi. **9** Hataq կayıtip kelip Mordikayning gəplirini Əstərgə yətküzdi. **10** Əstər Hatakkə Mordikayoşa eytidiojan gəplərni tapxurup, uni Mordikayning yenioşa yənə əwətti:

- **11** «Padixaһning barlık hismətkarlıri wə hərkəysi əlkə həlkəleri, məyli ər bolsun ayal bolsun, qakırtılmay turup iqliki hoylioşa, padixaһning huzurişa əz məyliqə kirsə, padixah uningoşa iltipat kərsitip altun həsisini təngləp əlümdim kəqürüm kilmisa, undakta u kixığə nisbətən bexioşa qüxicidiojan birlə կanun-bəlgilimə bardur:
- u əlüm jazasını tartidu. Həzir menin padixah bilən kərüxükə qakırtılmioqinimoşa ottuz kün boldi». **12**

Əstərning səzləri Mordikayoşa yətküzülüwidi, **13** Mordikay munu gəplərni Əstərgə yətküzüxnı կawalə կildi: — «Sən kənglüngdə mən ordida yaxawatimən, xunga barlık baxka

Yəhudiylardınbihətərbolupkutulimən,dəphiyaləylimə.
14 Əgər bu qəqəda sən jim turuwalsang, Yəhudiylarqa baxka tərəptin mədət wə nijat qikixi mumkin; lekin u qəqəda sən əz ata jəməting bilən қoxulup yokitilisən. Kim bilsun, sening hanixlik mərtiwişigə erixkining dəl bugünkü muxundak pəyt üçün bolqanmu?». **15** Əstər Mordikayqa mundak dəp jawab қayturdi: — **16** «Sən berip, Xuxandiki barlıq Yəhudiylarnı yioğkin; mening üçün roza tutup, üq keqə-kündüz həq yemənglar, həq iqəmənglar; mən həm dedəklirimmu xundak roza tutımız. Andin keyin mən қanunoqa hilaplik kılıp padixahning həzurioqa kirimən, manga əlüm kəlsə, ələy!». **17** Xuning bilən Mordikay u yərdin ketip, əstərning tapiliojini dək қıldı.

5 Üqinqi küni əstər xəhanə kiyimlirini kiyip, ordining iqkiriki həylişioqa kirip, padixahning əylirining udulida turdi; padixah bolsa əz xəhanə əyidiki təhtidə, əydin dərwazioqa karap olturatti. **2** Padixah hanix əstərning həyli turoqını kərdi; hanix uning nəziridə iltipat tapqaq, u kolidiki altun һasisini uningoqa tənglidi. Əstər aldiqə kelip xəhanə һasining uqioqa қolini təgküzdi. **3** Padixah uningdin: — I hanixim əstər, birər ixing barmidi? Nemə təliping bar? Hətta padixahlıkimning yerimini tələp kilsangmu xu sanga berilidu, dedi. **4** — Əgər aliylirioqa layik kərünsə, padixahımning Həmanni elip əzlirigə təyyarlioqan ziyapitimə dahil bolup kədəm təxrip қılıxlırını ətünimən, — dedi əstər. **5** Padixah: — Tez berip Həmanni қıqqırıp kelinglar, əstərning deginidək қılınsun, — dedi. Xuning bilən padixah

Ḩamanni elip Əstər təyyarlıqan ziyapətkə bardi. **6**
Dastihan üstidə xarab iqiliwatlaşanda padixah Əstərgə:
— Nemə təliping bar? U sanga berilidu; nemə iltijaying
bar? Hətta padixahlıkimning yerimini tələp kilsangmu
xundak kılınidu, dedi. **7** Əstər uningəja jawab berip: —
Mening təlipim wə iltijayım bolsa, — **8** Mubada mən
aliylirining nəziridə iltipatka erixkən bolsam, xundakla
padixahımoja mening təlimni ijabət kılıx həm iltijayimni
orundax muwapiq körünsə, aliylirining Ḥamanni birgə
elip ətə silərgə təyyarlaydiojan ziyapitimə yənə bir
ketim dahil boluxlirini etünimən; ətə mən qoķum
padixahımlıning əmri boyiqə ix kılımən, — dedi. **9** Xu künü
Haman kənglidə yayrap, huxal-huram қaytip qıktı; lekin
Mordikayning orda dərwazısında uning aldida nə ornidin
kəpmay nə midirlimay olturoqanlığını kərgəndə, kəngli
uningəja kattık kəhr-ojəzəpkə toldı. **10** Lekin Haman
oŋəzipini besiwelip, əyigə kəldi-də, dost-aqinilirini wə
hotuni Zərəxni qakırtıp, **11** əzining bayılıklırıning xan-
xəripi, pərzəntlirinинг kəplüki, xundakla padixahıning
əzini կandak əstürüp barlıq hərmət-izzətkə sazawər
kiloqanlığı, əzini կandak kılıp padixahıning həmmə
əmirliri wə əməldarlıridin üstün mərtiwigə igə kiloqanlığı
toqrisida bir-birləp səzləp kətti. **12** Haman yənə: —
Silərgə desəm, hanix Əstər meningdin baxğa mehman
qillimay, pəkət padixah bilən ikkimiznilə ezi təyyarlıqan
ziyapətkə qillioqanidi, ətimu meni padixah bilən billə
ezi [təyyarlaydiojan ziyapətkə] qillidi. **13** Xuqinisi,
orda dərwazısında olturoqan həlikə Mordikay degən
Yəhudiyini kərginimdə, bularning həmmisi manga tolimu

mənisiz tuyulidu, dedi. **14** Andin ayali Zərəx wə barlıq dost-açiniliri uningoja jawab berip: — Əllik gəz egizliktiki dardin birni təyyarlap, ətə ətigəndə padixahtın Mordikayni daroja esixni tələp ķilsila bolmidimu, xuningdin keyin huxal yayriojan һaldə padixah bilən billə ziyapətkə baridila, deyixti. Bu gəp Həmanni hux kiliwətti, xuning bilən u dar yasitip կoydi.

6 Xu küni keqisi padixahtning uyqusı կeqip, tarıhtəzkirinamini əkəldürdi wə bular uning aldida okup berildi. **2** Bir yerdə: «Padixahtning Bigtana, Tərəx dəydiojan orda dərwazisini bakıdiojan ikki hərəm'açısı bar idi, ular padixah Aħaxweroxka kol selixka կəstligəndə, Mordikay bu ixni pax կlip həwər yətküzgən, dəp pütülgənidi. **3** Padixah: — Bu ix üçün Mordikayoja կandak nam-xəhərət wə izzət-ikram nail կilindi? — dəp soridi. — U həq nemigə erixmidi, — dəp jawap berixti padixahtning yenidiki hizməttə bolovan oqlamları. **4** — Orda һoylisida kim bar? — dəp soridi padixah. Bu qaojda Həman padixahtın Mordikayni əzi təyyarlap կoyojan daroja esixni tələp kıləjili kelip, ordining taxkırığı һoylisioja kirdənidi. **5** — Mana, Həman һoylida turidu, — deyixti padixahtning oqlamları uningoja. — Kirsun, — dedi padixah. **6** Həman kiriwidi, padixah uningdin: — Padixah izzət-hərmitini կilixni yahxi kərgən kixigə nemə ixlarnı կilixi kerək? — dəp soriwidi, Həman kənglidə: «Padixah izzət-hərmitini կilixni yahxi kərgən kixi meningdin baxka yənə kim bolatti?» — dəp oylidi-də **7** padixahtka: — Padixah izzət-hərmitini կilixni yahxi kərgən kixigə **8** padixahtım daim kiyidiojan xahənə kiyim-keqək wə

daim minidiojan arqimak, yəni bexiŋa xahənə taj-
bəlgə takalojan arqimak elip kelinip, **9** xahənə kiyim
bilən arqimaknı padixahning əng mühtərəm əmirliridin
birigə tutkuzsun, u kiyimni padixahım izzət-hərmitini
kilixni yahxi kərgən kixigə kiygüzüp wə uni arqimakka
mindürüp xəhər məydan-koqilirini aylandursun wə
uning aldida: «Qaranglar! Padixah izzət-hərmitini kilixni
yahxi kərgən kixigə muxundak muamilə қilinidu!» dəp
jakarlap mangsun, — dedi. **10** Xuning bilən padixah
Həmanoja: — Tez berip deginingdək xahənə kiyim bilən
arqimaknı əpkəl, orda dərwazisining aldida olturoqan
awu Yəhədiy Mordikayqa dəl səzüngdək қılɔjin; sening
degənliringning birərsimu kəm bolup қalmışun! — dedi.
11 Xundak қılıp Həman xahənə kiyim bilən arqimaknı
əkelip, aldi bilən Mordikayqa xahənə kiyimni kiygüzdi,
andin uni arqimakka mindürüp, xəhər məydan-koqilirini
aylandurdi wə uning aldida: — «Mana, padixah izzət-
hərmitini kilixni yahxi kərgən kixigə muxundak muamilə
kilinidu!» dəp jakarlap mangdi. **12** Mordikay yənilə orda
dərwazisining aldiqa կaytip bardı; Həman bolsa օəm-
kayoqla petip, bexini qümkigən һalda aldirap-tenəp
əz əyigə կaytip kətti. **13** Həman hotuni Zərəxkə wə
barlıq dost-açınılırigə bexiŋa kəlgənlirining həmmisini
eytip bərdi. Andin uning danixmənliri bilən hotuni
Zərəx buni anglap uningoja: — Mordikayning aldida
yengilişka baxlaptila; u əgər Yəhədiylarning nəslidin
bolsa, uni yengəlməyla, əksiqə səzsiz uning aldida məoqlup
bolidila, deyixti. **14** Ular tehi Həman bilən səzlixiwatkan

qeojida, padixahning hərəm'aşılıri kelip Həmanni Əstər təyyarlıqan ziyanətkə berixkə aldiratti.

7 Xuning bilən padixah bilən Həman hanix Əstərning ziyanıgə dahil boluxkə kəldi. **2** Padixah ikkinqi ketimlik ziyanət üstdə xarab iqiliwatkanda Əstərdin: — I hanix Əstər, nemə təliping bar? U sanga ijabət kılınıdu. Nemə iltimasıng bar? Hətta padixahlıkimning yerimini iltiması kılısgımu xundak kılınıdu, — dedi. **3** — Əgər nəzərliridə iltipatka erixkən bolsam, i aliyliri, wə padixahımoja muwapiq körünsə, menin iltimasıñ eż jenimni ayioqayla, xuningdək menin təlipim eż həlkimni saklıqayla; **4** qunkı biz, yəni mən wə menin həlkim birgə yokitilip, kırılıp, nəslimizdin կurutuluxkə setiwetildik. Əgər biz kıl wə dedəklikkə setiwetilgən bolsak, süküt kılıqan bolattim; lekin padixahıimning tartidiojan ziyanınımu düxmən tələp berəlməydi, — dəp jawap bərdi Əstər. **5** Padixah Aħaxwerox hanix Əstərdin: — Bundaq kılıxkə petinojan kixi kim ikən? U kəyərdə?! — dəp soridi. Əstər jawabən: — **6** Bu düxmən wə zəhərhəndə mana muxu rəzil Həman! — dewidi, Həman padixah bilən hanix aldida xu zamatla dəkkə-dükkigə qüxti. **7** Xuning bilən padixah kəhri-ojəzəpkə kelip ziyanət-xarab üstdin turdi-də, qaribaojka qikip kətti; Həman bolsa hanix Əstərdin jenini tiləxkə կaldı; qunkı u padixahning əzığə jaza bərməy կoymaydiojan niyətkə kəlgənlikini kərüp yətkənidi. **8** Padixah qaribaojdin ziyanət-xarab dastihiniqa kaytip kəlgini də Həmannıñ əzinə Əstər yələngən diwanıqa taxliqiniqə turqıñini kərdi-də: — — Kara, uning ordida menin aldimdila hanixkə zorluk kılıqiliwatkınıñ?! —

dewidi, bu sez padixahning aοzidin qikixi bilenla ademlər Həmanning bax-kəzini qümkəp koydi. **9** Padixahning aldida turuwatkan hərəm'aοiliridin Hərbona isimlik birsi: — Yənə bir ix bar, mana, Həman aliylirining hayatı üçün gəp kılqan Mordikayni esix üçün, əllik gəz igizlikdə yasatkan dar təyyar turidu, u dar hazırlı muxu Həmanning höylisida, dewidi, padixah: — Həmanni umingoja esinglar! — dedi. **10** Xuning bilən ular Həmanni u Mordikayoja təyyarlap koyqan daroja asti; xuning bilən padixahning oqəzipi besildi.

8 Padixah Ahaxwerox xu küni Yəhədiylarning düxmini Həmanning əy-zeminini iltipat kılıp hanix əstərgə bərdi; Mordikaymu padixahning huzurioja kəltürüldi, qunki əstər əzinining Mordikay bilən tuşqan ikənlilikini padixahka dəp bərgəndi. **2** Padixah əzinining Həmandin կayturuwalıqan üzükini qikirip Mordikayoja bərdi, əstərmə Mordikayni Həmanning əy-jayini baxkuruxka koydi. **3** Əstər yənə padixahning aldioja kelip ayiojioja yıkılıp, kəzigə yax aloqan haldə padixahın Agagiyardin bolqan Həman kəltürüp qikqan balayı'apətni həm uning Yəhədiylarnı yokıtix suyikəstini bikar kılıxni yelinip etündi. **4** Padixah altun həsisini əstərgə təngliwidi, əstər ornidin կopup padixahning aldida turdi. **5** — Əgər aliyliri makul kərsə, əgər mən padixahning aldida iltipatka erixkən bolsam, əgər padixahım bu ixni toqra dəp karisa, xuningdək məndin məmnun bolsa, yarlıq qüxürüp Agagiyardin Həmmidatanıng oqlı Həman yazqan məktuplarnı, yəni padixahımning hərkəysi əlkisidiki Yəhədiylarnı yokıtix toqrisidiki

məktuplarnı bikar kılıdıqan bir yarıklär yezilixini tiləymən.

6 Qünki mən əz həlkımgə qüxidioğan bu balayı'apətkə қandağmu qıdap қarap turalaymən? Əz tuoqşanlırimning yokşılıxioğan қandağmu qıdap қarap turalaymən? — dedi Əstər padixahı. **7** Padixah Aħaxwerox hanıx Əstər bilən Yəhudi Mordikayoja: — Mana, Ҳaman Yəhudiylarqa ziyankəxlik kılmakçı bolşaqqı, mən uning əy-zeminini Əstərgə bərdim wə uning əzini ular daroğa asti. **8** Əmdi silər əzünglarning toqra tapkını boyiqə mening namında Yəhudiylar üçün bir yarıklär yezip, mening üzük məhürümni besinglar; qünki padixahıning namida yeziloğan, padixahıning üzük məhüri besiloğan yarıkläni həqkim bikar kılalmayıdu, dedi. **9** Xu qaođda, üqinqi ayda, yəni Siwan eyining yigirmə üqinqi küni, padixahıning mirzilirining həmmisi qakırıp kelindi. Ular Mordikayning barlık buyruqını boyiqə yarıklär yazdı; yarıklär Yəhudaların ixi toqrluluk Hindistandin Həbəxstanıqə bir yüz yigirmə yəttə əlkining waliylarıqı, əlkə baxlığı wə bəglirigə yeziloğan bolup, məktuplar hərkəysi əlkigə əz yezik'i bilən, hərkəysi əl-millətlərgə əz tili bilən, xundakla Yəhudiylarqa əz yezik'i bilən, əz tilida pütülgənidir. **10** Mordikay yarıkläni padixah Aħaxweroxning namida yezip, uningoşa padixahıning üzük məhürünü bastı; yarıklär məktuplarını padixahlığın atlıkları bilən, yəni tolparlar oğla, at keqirları oğla wə təgilərgə mingən qəwəndazlar arkılık hərkəysi jaylar oğla yollidi. **11** Yarlıktı: «Padixah hərkəysi xəhərlərdiki Yəhudiylarning uyuxup, əz hayatını қoqdixioğan, xundakla ezlirigə düxmənlik kılıdıqan hər millət wə hər kaysı əlkilərdiki küqlərni,

jümlidin ularning bala-qakilirini koymay yokitixioja, kiriixioja, nəslini ķurutuxioja, xundakla mal-mülkini olja ķilixioja ijazət berildi; **12** bu ix bir kündə, yəni on ikkinqi ayning, yəni Adar eyining on üçinqi künü padixah Ahaxweroxning hərkəysi əlkiliridə ijra ķilinsun» dəp pütülgənidi. **13** Yarlıq hərkəysi əlkigə əwətilip, pərman süpitidə elan ķilinsun, Yəhudiylarning əxu künü düxmənliridin intikam elixka təyyarlinip қoyuxi üçün yarlıqning keqürəlmisi hərkəysi əl-millətlərgə ukтурulsun, dəp bekitildi. **14** Xuning bilən qəwəndazlar tolparlaroja wə ķeqirlaroja minip padixahning buyruki boyiqə jiddiy yoloja atlandı; yarlıq Xuxan կə'l'əsidimu jakarlandı. **15** Mordikay kək wə ak rənglik xahənə kiyim kiyip, bexioja katta altun tajni taşap, səsün rəng kəndir yepinqini yepinip, padixahning huzuridin qıktı; Xuxan xəhərdiki həlk huxallıqka qəmüp təntənə ķilixti. **16** Yəhudiylar yorukluk, xad-huramlik, wə izzət-ikramoja tuyəssər boldi. **17** Hərkəysi əlkə, hərkəysi xəhərlərdə, padixahning əmr-yarlıkı yetip barənlik yərlərdə, Yəhudiylar xad-huramlıqka qəmüp, ziyapət ķılıp mubarək bir künni etküzüxti; nuroqun yərlik ahalilər əzlirini Yəhudiylar deyixiwaldi; qünki Yəhudiylardin қorkuş wəhjimisi ularni besiwaləqanidi.

9 On ikkinqi ay, yəni Adar eyining on üçinqi künü, padixahning əmri bilən yarlıkı ijra ķilinixka az ķalqan qaqlıda, yəni Yəhudiylarning düxmənliri ularning üstidin ojalıb kelixkə ümid ķılıp kütkən künü, əksiqə Yəhudiylarning eż düxmənlirinинг üstidin ojalıb kelidiqan künigə aylinip kətti. **2** Yəhudiylar

padixah Ahaxweroxning hərkaysi əlkiliridiki əzliri turuxluk xəhərlərdə ularoqa қəst kılmakçı bolğanlar oqa hujum қılıx üçün yiojilixka baxlıdi; həqkim ularning aldida turalmaytti; ulardin bolğan қorkunq hərbir əl-millətni başkanidi. **3** Hərkaysi əlkilərdiki bəglər, waliylar, əlkə baxlıkları, xundakla padixahning ixlirini ijra kılğıqlıarning həmmisi Yəhudiylarnı kollidi; qunki Mordikaydin bolğan қorkunq ularni başkanidi. **4** Qunki Mordikay degən kixi ordida intayın nöpuzluk bolup, nam-xəhrəti həmmə əlkilərgə tarkaloğanidi; uning həkuki barəqanseri qongiyip ketiwatatti. **5** Xuning bilən Yəhudiylar əzlirining həmmə düxmənlirini kiliqlap, kirojin қılıp yokattı; əzligə əq bolğanlar oqa կandak қılıxni halisa xundak kıldı. **6** Xuxan қə'ləsidə Yəhudiylar bəx yüz adəmni kətl қılıp yokattı. **7** Ular yənə Parxandata, Dalfon, Aspata, **8** Porata, Adaliya, Aridata, **9** Parmaxta, Arisay, Ariday wə Wayizatani kətl kıldı; **10** bu on adəm Həmmidataning nəvrisi, Yəhudiylarning düxmini bolğan Həmanning oqlı idi; lekin ular ularning mal-mülkini olja қılıxka kol salmidi. **11** Xu küni Xuxan қə'ləsidə kətl қılınqan adəm sani padixahka məlum kılindi. **12** Padixah hanix Əstərgə: — Yəhudiylar Xuxan қə'ləsidə bəx yüz adəmni kətl қılıp yokitiptu, yənə Həmanning on oqlını kətl kiptu; ular padixahning baxka əlkiliridə nemə kıldıkin? Əmdi nemə iltimasinq bar? U sanga berilidu. Yənə nemə təliping bar? Umu bəja əylinidu, — dedi. **13** — Aliylırıq muwəpiq körünsə, Xuxandiki Yəhudiylarning ətimu bugünkü yarlıqta deyilgəndək ix қılıxıqə həmdə Həmanning on oqlining [jəsətlirini] daroqa esip koyuxka

ijazət bərgəyla, dedi Əstər. **14** Padixah xundak қılıxқа buyruk qüxürdi; yarlıq Xuxan қəl'əsidə qikiriloqanda, kixilər Həmanning on oqlını darəja esip қoyuxti. **15** Adar eyining on tətinqi küni Xuxandiki Yəhədiylar yənə yioqılıp üq yüz adəmni əltürdi; lekin ularning mal-mülkini olja қılıxқa қol salmidi. **16** Padixaḥning hərkəysi baxqa əlkiliridiki қalojan Yəhədiylar yioqılıp əz janlarını saklaxqa səptə turup əzlirigə əq boləjanlardın jəmiy yətmix bəx ming adəmni əltürdi, əmma ularning mal-mülkini olja қılıxқa қol salmidi. Xuning bilən ular düxmənliridin kutulup aramlıkka tuyəssər boldi. **17** Bu Adar eyining on üçinqi künidiki ix idi; on tətinqi küni ular aram aldi, xu künni ziyapət berip xadlinidiojan kün қılıp bekitti. **18** Lekin Xuxandiki Yəhədiylar bolsa on üçinqi, on tətinqi künli toplixip jəng kıldı; on bəxinqi küni ular aram aldi, xu künni ziyapət berip xadlinidiojan kün қılıp bekitti. **19** Xu səwəbtin səhəradiki Yəhədiylar, yəni yeza-ķıxlaklıarda turuwatkan Yəhədiylar Adar eyining on tətinqi künini ziyapət berip xadlinidiojan mubarək kün bekitip, bir-birigə sowşa-salam berixidiojan boldi. **20** Mordikay bu wəkələrni hatırıləp həmdə Aħaxweroxning hərkəysi əlkilirining yirak-yeğin jaylirida turuwatkan barlıq Yəhədiylarqa məktuplarnı yollidi. **21** Xundak қılıp u ularning arisida həryili Adar eyining on tət, on bəxinqi künini bayram қılıp ətküzülsün dəp bekitti; **22** u bu ikki künni Yəhədiylarning düxməndin kutulup aramlıkka erixkən kün süpitidə, xu aynı ularning қayoq-ħesriti xadlikqa, yioq-a-zarliri mubarək küngə aylanıqan ay süpitidə əsləp, bu ikki künni ziyapət қılıp

xadlinidiojan, kəpqilik bir-birigə salam-sowşa beridiojan, kəmbəşəjəllərgə həyr-elşan ķılıdiojan kün ķilixka buyrudi.

23 Xu səwəbtin Yəhudiylar dəsləp baxlıojan xu [heytni] dawamlaxturuxka wə xuningdək Mordikayning ularoja yazəjanlırinimu orunlaydiyojanşa wədə berixti. **24** Qünki əslidə barlık Yəhudiylarning küxəndisi bolоjan Agagiy Həmmidataning oöli Həman Yəhudiylarnı ħalak ķilixni kəstligən, xundakla ularnı nəslidin ķurutup yoķatmakçı bolup «pur», yəni qək taxliojanidi. **25** Lekin bu ix padixaħning ķulikioja yətkəndə, padixaħ məktuplarnı yezip, Həman kəstligən rəzil ix, yəni uning Yəhudiylarnı kəst kılоjan ixi uning əz bexioja yansun, dəp yarlıq qüxürdi; həm kixilər uni wə uning oqullirini daroja asti.

26 Xunglaxka, kixilər «pur» (qək) degən isim boyiqə bu ikki künni «Purim bayrimi» dəp atidi; xunga Yəhudiylar əxu həttə pütülgənliri boyiqə, həm kərgən, həm baxtin etküzgənlirigə asasən, **27** ezliri, əwladlıri həmdə ezliri bilən birləxkən barlık kixilərning pütülgən əhkamni tutup, bəlgiləngən wakitta əxu ikki künni hər yili mənggü üzüldürməy bayram ķilixini қarar ķildi, **28** xundakla bu ikki kün hərbir dəwrdə, hərbir jəmət-ailidə, hərkəysi əlkə, hərkəysi xəhərdə hatırılınip təbriklnip tursun wə «Purim bayrimi» bolidiojan muxu künlərning təbriklini Yəhudiylər iqidə mənggü üzülüp қalmışın, hatırıləx paaliyətliri ularning uruk-nəsli arisidinmu yoķap kətmisun, dəp қarar ķildi. **29** Andin Abihailning қizi, hanix Əstər wə Yəhudiylar Mordikay Yəhudiylaroja yazəjan «Purim bayrimi» toqrisidiki xu ikkinqi hətni toluğ һoğuķı bilən təkitləp, yənə bir hətni yollidi. **30** Mordikay hatırjəmlik

wə həkikətning sezlirini yətküzidiqan məktuplarnı
Ahaxweroxning padixahlıkidiki bir yüz yigirmə yəttə
elkidiki barlık Yəhudiylarqa əwətip, **31** Xu «Purim»
künliri bəlgiləngən wakıtlırıda etküzülsün, xuningdək
Yəhudi Mordikay wə hanıx Əstərning tapilioqları
boyıqə, xundakla ularning əz-əzигə wə nəsligə bekitkənləri
boyıqə əyni wakıttiki tutulğan rozalar wə kətürülgən
nida-pəryadlar əsləp hatirlənsün, dəp təkitlidi. **32**
Əstərning yarlıkı «Purim bayrimi»diki xu ixlarnı bekitip
bərdi; bu ix tarıhnəmioğumu pütüldi.

10 Padixah Ahaxwerox kuruqluk wə dengiz arallırıdiki
ahalilərning həmmisigə alwan təligüzətti. **2** Uning nopuz-
həywiti wə կudritini ayan kılığan barlık kılığan-ətkənləri,
xundakla Mordikayning padixahıning əstürüxi bilən
erixkən katta xəhriti toqrisidiki təpsilatlar Media wə Pars
padixahlırinin tarix-təzkirilirdə pütülgən əməsmu?
3 Qünki Yəhudi Mordikayning mərtiwisi padixah
Ahaxweroxtin keyinla ikkinqi orunda turattı; u daim
əz həlk-millitining bəhtini kəzləp, barlık nəslidikilərgə
aman-esənlik tilək sezlirini kılatti, Yəhudiylarning arisida
zor izzət-hərmət tepip, kərindaxlırinin kədirlixicə
erixkənidı.

Ayup

1 «Uz» degən yurtta, Ayup isimlik bir adəm yaxioğanidi. Bu adəm bolsa ķusursız, durus, Hudadin қorkidioğan, yamanlıktın əzini yırak tutidioğan adəm idi. **2** Uningdin yəttə oğul wə üq kız tuquldi. **3** Uning yəttə ming կoy, üq ming təgə, bəx yüz jüp kala, bəx yüz mada exək կatarlık mal-mülki bar idi. Uning malayliri bək kəp idi; u xərkliklər iqidə həmmidin uluq idı. **4** Uning oğulları nəwət boyiqə bekitkən kündə əz əyidə baxkilar üçün dastihan selip ziyapət kılatti. Bu künlərdə ular adəm əwətip üq singlisini ular bilən billə tamaklinixkə qakiritatti. **5** Ularning xu ziyapət künləri ayaqlıxi bilən Ayup adəm əwətip ularni Huda aldida paklinixkə orunlaxturatti. U tang səhərdə ornidin turup ularning sanıqə asasən kəydürmə կurbanlıklarnı kılatti. Qünkü Ayup: «Balilirim gunah kılıp կoyup, kənglidə Hudaqə bihərmətlik kılıp կoyamdikin» dəp oylaytti. Ayup hərdaim ənə xundak kılıp turatti. **6** Bir künü, Hudaning oğulları Pərwərdigarning huzurıqə hazır boldi. Xəytanmu ularning arisiqə kiriwaldi. **7** Pərwərdigar Xəytandin: — Nədin kəlding? — dəp soridi. Xəytan Pərwərdigaroqə jawabən: — Yər yüzini kezip paylap, uyak-buyaklarnı aylinip qərgiləp kəldim, dedi. **8** Pərwərdigar uningoqə: — Mening կulum Ayupka diqqət կılıqansən? Yər yüzidə uningdək mukəmməl, durus, Hudadin қorkidioğan həm yamanlıktın yırak turidioğan adəm yok, — dedi. **9** Xəytan Pərwərdigaroqə jawabən: — Ayup Hudadin bikardin bikar կorkmioğandu? **10** Θzüng uning əzi, ailisidikiliri həm uning həmmə nərsisining ətrapiqə կaxa կoyogən əməsmu? Sən uning կoliqə

bərikət ata kılding, xuning bilən uning təəllukatı tərəp-tərəptin güllinip awumakta. **11** Əgər Sən қolungni sozup, uning həmmə nərsilirigə tegip қoysang, u Səndin yüz ərüp, Seni tillimisa [Xəytan bolmay ketəy]! — dedi. **12** Pərwərdigar Xəytanə: — Mana, uning həmmə nərsisini sening қolungoja tutkuzdum! Birak uning əzигə təgküqi bolma! — dedi. Xundak kılıp Xəytan Pərwərdigarning huzuridin qıkip kətti. **13** Bir künü, Ayupning oğul-ķızliri qong akisining əyidə tamak yəp, xarab iqip olturatti. **14** Bir həwərqi Ayupning yenioja kelip uningoja: — Kalilar bilən yər həydəwatattuk, exəklər ətrapta otlawatatti; **15** Xebalıqlar hujum kılıp kala-exəklərni bulap kətti. Ixləwatkan yaxlarnı kiliqlap əltüriwətti. Yaloquz mənla կutulup kəlip, siligə həwər yətküzüxkə nesip boldi, — dedi. **16** Bu adəmning gezi tehi tügiməy turupla, yənə birsi yüksürüp kelip Ayupka: — Asmandin Hudanıng oti qüxüp қoylar wə ixləwatkan yaxlarnı kəydüriwətti; yaloquz mənla կutulup қaldım, siligə həwər yətküzüxkə nesip boldum, — dedi. **17** Bu adəmning gezi tehi tügiməy turupla, yənə birsi yüksürüp kelip Ayupka: — Kaldıylər üq tərəptin hujum kılıp təgilərni bulap elip kətti, ixləwatkan yaxlarnı kiliqlap əltürüwətti; yaloquz mənla կutulup қaldım, siligə həwər yətküzüxkə nesip boldum, — dedi. **18** Bu adəmning gezi tehi tügiməy turupla, yənə birsi yüksürüp kelip Ayupka: — Oğulları wə қızlıri qong akisining əyidə tamak yəp, xarab iqip olturoqında, **19** tuyuksız, qəldin kattık bir boran qikip əyning tət bulungini kattık, sokup, əy oqlap qüxüp yaxlarnı əltürüwətti; yaloquz mənla կutulup қaldım, siligə həwər yətküzüxkə nesip

boldum, — dedi. **20** Ayup bolsa buni anglap ornidin dəs turup, tonini yirtip, qeqini qüxüriwetip, əzini yərgə taxlap Hudaşa ibadət kıldı: — **21** Mən apamning əsaslıdır yalingaq qüvkən, u yərgimu yalingaq kaytimən; həmməni Pərvərdigar [manga] bərgən, əmdi Pərvərdigar [məndin] elip kətti; Pərvərdigarning namioğa təxəkkür-mədhiyə kayturulsun! — dedi. **22** Bularning həmmisidə Ayup gunah kilmidi wə yaki Hudani həqkandaq nalayıklıq bilən əyiblimidi.

2 Yənə bir küni, Hudanıñ oğulları Pərvərdigarning huzurioğa hazır boluxka kıldı. Xəytanmu ularning arisioğa kiriwaldı. **2** Pərvərdigar Xəytandin: — Nədin kəlding? — dəp soridi. Xəytan Pərvərdigaroğa jawabən: — Yər yüzini kezip paylap, uyak-buyaklarnı aylinip qərgiləp kəldim, — dedi. **3** Pərvərdigar uningoşa: — Mening əslim Ayupka dikkət əliqənsən? Yər yüzidə uningdək mukəmməl, durus, Hudadin ərkəkliyən həm yamanlıktın yırak turidioqan adəm yok. Məyli sən Meni uni bikardin-bikar yutuwetixkə dəwət əliqən bolsangmu, u yənilə sadakətlilikdə qıng turuwatidu, — dedi. **4** Xəytan Pərvərdigaroğa jawabən: — Hər adəm əz jenini dəp terisini berixkumu razi bolidu, hətta həmmə nemisinimu berixkə təyyardur; **5** Bırak, Sən hazır əkolungni sozup uning səngək-ətlirigə təgsəng, u Səndin yüz ərüp tillimisa [Xəytan bolmay ketəy]! — dedi. **6** Pərvərdigar Xəytanoşa: — Mana, u hazır sening əkolungda turuwatidu! Bırak uning jenioğa təgmə! — dedi. **7** Xundak əliqən Xəytan Pərvərdigarning huzuridin qıkip, Ayupning bədinini tapinidin bexioğıqə intayın azablıq hürrək-hürrək yarilar bilən toxküziwətti. **8** Ayup bolsa

bədinini tatilax-ojirdax üçün bir sapal parqisini kölija elip, küllükə kirip olturdi. **9** Ayali uningoja: — Əjəba sən tehiqə ez sadakətlikingdə qing turuwatamsən? Hudani қarɔja, əlüpla tūgəx! — dedi. **10** Lekin Ayup uningoja: — Sən həməkət ayallardək gəp kiliwatisən. Biz Hudanıng yahxılığını қobul kıləjanikənmiz, əjəba uningdin kəlgən külətnimu қobul kilişimiz kerək əməsmu? — dedi. Ixlarda Ayup eojizda həqkandak gunah ətküzmidi. **11** Ayupning dostliridin üqəylən uningoja qüvkən küləttin həwərdar boldi. Ular, yəni Temanlıq Elifaz, Xuhalıq Bildad wə Naamatlıq Zofar degən kixilər bolup, ez yurtliridin qıkip, Ayupka həsdaxlıq bildürüx həm təsəlli berix üçün uning yenioja berixkə billə kelixkənidi. **12** Ular kelip yırakṭınla uningoja қariwidi, uni toniyalmay қaldı-də, awazlırını kətürüp yiqlap taxlidi. Hərbiri ez tonlirini yirtiwetip, topa-qanglarnı asmanoja etip ez baxlırioja qeqixti. **13** Ular uning bilən billə dak yərdə yəttə keqə-kündüz olturdi, uningoja həqkim gəp kilmidi; qunki ular uning dərd-əlimining intayın azablıq ikənlikini kərüp yətkənidi.

3 [Yəttə kündin] keyin, Ayup eojiz eqip [əhwaliqa karita] ezinin kərəwatlıqan künigə lənət okup mundak dedi: — **3** «Mən tuçulqan axu kün bolmiojan bolsa boptikən! «Oqlul bala apiridə boldi!» deyilgən xu keqə bolmiojan bolsa boptikən! **4** Xu künni zulmət қapliojan bolsa boptikən! Ərxtə turojan Təngri kəz aldidin xu künni yokjitiwətkən bolsa boptikən, Kuyax nuri uning üstigə qüxürülmisə boptikən! **5** Xu künni қarangojuluq həm əlümning kələnggisi ez қoynioja alsə boptikən! Bulutlar uni yutup

kətsə boptikən, Xu künni kün қарangoğulatkuqilar korkitip
kətküziwətkən bolsa boptikən! **6** Xu keqni — Zulmət
tutup kətsə boptikən; Xu kün yil iqidiki [baxka] künlər
bilən billə xatlanmisa boptikən! Xu kün ayning bir künü
bolup sanalmisa boptikən! **7** Mana, xu keqidə tuoqt
bolmisa boptikən! U keqidə həeqəndək xad-huramlıq
awaz yangrimisa boptikən! **8** Künlərgə lənət kılouqilar
xu küngə lənət kilsə boptikən! Lewiatanni қozojaxka
petinalaydioqanlar xu küngə lənət kilsə boptikən! **9** Xu kün
tang səhərdiki yultuzlar қarangoğulaxsa boptikən! U kün
kuyax nurini bihudə kütsə boptikən! Xu kün sübhining
kapaklırinining eqilixini bihudə kütsə boptikən! **10** Qünki
xu kün meni kətürgən baliyatķuning ixiklirini ətmigən,
Mening kəzlirimni dərd-ələmni kərəlməs kilmioqan.
11 Ah, nemixka anamning қorsikidin qüxüpla əlüp
kətmigəndimən?! Nemixka қorsaktin qıkkandila nəpəstin
kəlmioqandimən? **12** Nemixka meni қobul kılıdioqan
etəklər bolqandu? Nemixka meni emitidioqan əmqəklər
bolqandu? **13** Muxular bolmioqan bolsa, undakta mən
mənggü tinq yetip қalattim, Mənggülük uykuqa kətkən
bolattim, xu qaçda aram tapkan bolattim. **14** Xu qaçda
əzliri üqünla hilwət jaylarqa mazar saloqan yər yüzidiki
padixahlar həm məslihətqilər bilən, **15** Yaki altun yiçikan,
Əyliri kümüxkə toloqan bəg-xahzadilər bilən bolattim;
16 Қorsaktin məzgilsiz qüxüp kətkən yoxurun balidək,
Nurni kərməy qaqrəp kətkən balidək həyat kəqürmigən
bolattim. **17** Axu yərdə rəzillər awariqiliktin haliy bolidu,
Axu yərdə həlidin kətkənlər aram tapidu; **18** Axu yərdə
əsirlər rahəttə jəm bolidu, Ular əzgüqilərning awazini

anglimaydu; **19** Ojeriblarmu həm uluqlarmu axu yerdə turidu, Əul bolsa hojayinidin azad bolidu. **20** Japa tartkuqişa nemə dəp nur berilidu? Nemixka dərd-ələmgə qəmgənlərgə hayat berilidu? **21** Ular təxnalıq bilən əlümni kütidu, Birak u kəlməydu; Ular əlümni yoxurun gəhərni kezip izdigəndinmu əwzəl bilidu, **22** Ular gərni tapkanda zor huxal bolup, Xad-huramlikka qəmidu. **23** Əz yoli eniksiz adəmgə, Yəni Təngrining tosikı selinojan adəmgə nemixka [nur wə hayat] berilidu? **24** Xunga tamikimning ornioja nalilirim kelidu; Mening ķattık pəryadlim xarkiratmidək xarkiraydu. **25** Qünki mən dəl қorķan wəhəxət əz beximoja qüxti; Mən dəl қorkidiojan ix manga kəldi. **26** Məndə həq aramlıq yoktur! Həm həq hatırjəm əməsmən! Həq tinq-amanlıkim yoktur! Birak parakəndiqilik haman üstümgə qüxməktə!».

4 Temanlıq Elifaz jawabən mundak dedi: — **2** «Birsi sən bilən səzləxməkqi bolsa, eçir alamsən? Birak kim aqzişa kəlgən gəpni yutuwatalaydu? **3** Kara, sən kəp adəmlərgə təlim-tərbiyə bərgən adəmsən, Sən jansız կollaroja küq bərgənsən, **4** Səzliring dəldəngxip aran mangidiojanlarnı rioqbətləndürgən, Tizliri pükülgənlərni yəligənsən. **5** Birak həzir nəwət sanga kəldi, Xuninglik bilən һalingdin kətting, Balayı'apət sanga tegixi bilən, Sən alaķazadə bolup kətting. **6** Ihlasmənliking tayanqing bolup kəlmigənmu? Yolliringdiki durusluq ümidingning asasi əməsmidi? **7** Esingga al, kim bigunaň turup wəyran bolup bakkan? Duruslarning hayatı nədə üzülüp կalojan? **8** Mən kərginimdək, gunah bilən yər aqdurup awariqilik teriojanlar, Ohxaxla hosul alidu. **9** Təngrining bir nəpisi

bilənla ular gumran bolidu, Uning oğzıpining partlixı bilən ular yokılıp ketidu. **10** Xirning hərkirəxliri, Həm əxəddiy xirning awazı [bar bolsimu], Xir arslanlırinin qıxlıri sundurulidu; **11** Batur xir bolsa ow tapalmay yokılıxka yüzlinidu, Qixi xirning küqükləri qeqilip ketidu. **12** — Mana, manga bir səz oğayıbanə kəldi, Kəlikiməja bir xiwırılıqan awaz kirdi, **13** Tün keqidiki oğayıbanə kərünüxlərdin qıkqan oylarda, Adəmlərni qongkur uyku baskında, **14** Korkunq wə titrəkmə meni bastı, Səngək-səngəklirimni titritiwətti; **15** Kəz aldimdin bir roh ətüp kətti; Bədininmdiki tüklirim hürpiyip kətti. **16** U roh ornida midirlimay turdi, birak turķını kərəlmidim; Kəz aldimda bir gəwdə turuptu; Xiwırılıqan bir awaz anglandı: — **17** «Insan balisi Təngridin həkkəniy bolalamdu? Adəm əz Yaratkuqisidin pak bolalamdu? **18** Mana, U Əz küllirioja ixənmigən, Hətta pərixtılirinimu «Nadanlık kıləjan!» dəp əyibligən yerdə, **19** Uli topılardın bolqan insanlar, Laydin yasalojan əylərdə turoquqlar կandaq bolar!? Ular pərwanidinmu asanla yanjılıdu! **20** Ular tang bilən kəq arılıkında kukum-talkan bolidu; Ular həqkim nəzirigə almıqan haldə mənggütə yokılıdu. **21** Ularning qedir tanisi yulup taxlanoqanı? Ular həq danalıqka tehi erixməyla əlüp ketidu!».

5 Keni, iltija kılıp bak, sanga jawab kıləjuqi barmikin?
Mukəddəslərning kəysisidin panağ tiləysən? **2** Qünki
əhməkning aqqiki əzini əltüridu, Kəhri nadanning
jenioqa zamin bolidu. **3** Mən əz kəzüm bilən əhməkning
yiltiz tartkanlığını kərgənmən; Lekin xu һaman uning
makanını «Lənətkə uqrayıdu!» dəp bildim, **4** Uning

baliliri amanlıktın yiraktur; Ular xəhər dərwazisida sot ķilinoğanda basturuldi; Ularqa həqkim hımayiqi bolmayıdu. **5** Uning hosulini aqlar yəp tügitidu; Ular hətta tikən arısında қalojanlırinimu elip tügitidu; Қiltakqimu uning mal-mülüklerini yutuwelixka təyyar turidu. **6** Qünki awariqilik əzəldin topidin ünüp qıkmayıdu, Külpətmu yərdin əsüb qikkanmu əməs. **7** Birak uqkun yukirioğa uqidioğandək, İnsan külpət tartixka tuqulogandur. **8** Ornungda mən bolsam, Təngriçila murajiət ķilattim, Mən iximni Hudayimoğila tapxuriwetəttim. **9** U hesabsız karamətlərni, San-sanakşız məjizilərni yaritidu. **10** U yərgə yamoqur təkdim ķılıdu; U dala üstigə su əwətip beridu. **11** U pəs orunda turidiçənlarning mərtiwişini üstün ķılıdu; Matəm tutkənlar amanlıqka kətürülidu. **12** U hiyligərlərning niyətlirini bikar ķiliwetidu, Nətijidə ular ixini püttürəlməydu. **13** U məkkarlarnı əz hiyligərlikidin tuzakka alidu; Əgrilərning nəyrəngliri ekitip ketilidu. **14** Kündüzdə ular қarangoğulukka uqraydu; Qüxtə tün keqidək silaxturup mangidu. **15** Birak u miskinlərni məkkarlarning ķiliqi wə aqzidin ķutkuzidu, Ularnı küqlüklərning qanggilidin կudratlik ķoli bilən ķutkuzidu. **16** Xunga, ajizlar üçün ümid tuqulidu, Kəbihlik aqzini yumidu. **17** Kara, Təngri ibrət bərgən adəm bəhtliktur, Xunga, Həmmigə Қadirning tərbiyisigə səl ķarima jumu! **18** Qünki U adəmni yarilanduridu, andin yarini tangidu; U sanjiydu, birak Uning kolliri yənə sakaytidu. **19** U seni altə kiyingiliktin ķutkuzidu; Hətta yəttə külpəttə həqkəndək yamanlıq sanga təqməydu. **20** Aqarqılıkta U sening ülüminggə, Uruxta U sanga uruloğan ķiliq zərbisigə

nijatkar bolidu. **21** Sən zəhərlik tillarning zərbisidimu baxpanahlıq iqigə yoxurunisən, Wəyranqılık kəlgəndə uningdin həq қorkmaydioğan bolisən. **22** Wəyranqılık wə қəhətqılık aldida külüpla қoyisən; Yər yüzidiki haywanlardınmu həq қorkmaysən. **23** Sən daladiki taxlar bilən əhədidax bolisən; Yawayi haywanlarmu sən bilən inak etidu. **24** Sən qediringning tinq-amanlıktı bolidioğanlığını bilip yetisən; Mal-mülküngni editlisəng, həmmə neməngning təl ikənlikini baykaysən. **25** Nəslinq kəp bolidioğanlığını, Pərzəntliringning ot-qəptək kəp ikənlikini bilisən. **26** Sən əz waktidila yetilip yiçiləşən bir bəqə buşdaydək, Pəkət wakit-saiting pixip yetilgəndila yərlikingga kirisən. **27** Biz əzimiz buni təkxürüp kərgənmiz — ular həkikətən xundaktur. Xunga əzüng anglap bil, bularnı əzünggə tətbiklap oylap bak».

6 Ayup jawabən mundağ dedi: — **2** «Ah, menin dərdlik zarlırim tarazida əlqənsə! Ah, beximoqa qüvkən barlıq bala-ķaza bular bilən billə tarazılansa! **3** Xundak ķılınsa u hazır dengizdiki kumdin eçir bolup qıçıdu; Xuning üçün səzlirim təlwilərqə boluwatidu. **4** Qünki Həmmigə Kədirning okları manga sanjılıp iqimdə turuwatidu, Ularning zəhirini rohim iqməktə, Təngrining wəhəmiliri manga karxi səp tütüp hujum kiliwatidu. **5** Yawa exək ot-qəp tapkanda həngəmdə? Kala bolsa yəm-həxək üstidə mərəmdə? **6** Tuz bolmisa təmsiz nərsini yegili bolamdu? Ham tuhumning ekining təmi barmu? **7** Jenim ularoğa təgsimu səskinip ketidu, Ular manga yirginqlik tamak bolup tuyulidu. **8** Ah, menin təxna bolqınım kəlsidi! Təngri intizarimni

ijabət kilsidi! **9** Ah, Təngri meni yanjip taxlisun!
U қolini қoyuwetip jenimni üzüp taxlaxka muwapık
kərsidi! **10** Xundak bolsa, manga təsəlli bolatti, Hətta
rəhimsiz aqırıqlarda kiyalsammu, xadlinattim; Qünki
Mukəddəs Boløyqining sezliridin tanmiojan bolattim! **11**
Məndə əlümni kütküdək yənə қanqilik maqdur қaldi?
Mening səwr-taşlılik bolup hayatimni uzartiximning
nemə nətijisi bolar? **12** Mening küqüm taxtək qingmu?
Mening ətlirim mistin yasalojanmidi? **13** Əzümgə yardım
bərgüdək maqdurum қalmidi əməsmu? Hərkəndək əkil-
tədbir məndin қoqlıwetilgən əməsmu? **14** Ümidsizlinip
ketiwatkan kixigə dosti mehribanlıq kərsətmiki zərürədur;
Bolmisa u Həmmigə қadirdin korkuxtin waz keqixi
mumkin. **15** Biraq buradərlirim wakıtlıq «aldamqi erik»
süyidək, Manga həligərlik bilən muamilə kilmakta; Ular
suliri ekip tügigən erikka ohxaydu. **16** Erigən muz suliri
erikka kirgəndə ular karidap ketidu, Қarlar ularning
iqidə yokılıp ketidu, **17** Ular pəsilning illixi bilən kurup
ketidu; Hawa issip kətkəndə, izidin yokılıp ketidu. **18**
Səpərdaxlar mangojan yolidin qikip, erikka burulidu;
Ular erikni boylap mengip, qeldə ezip əlidu. **19** Temalik
karwanlarmu erik izdəp mangdi; Xebalik sodigərlərmu
ularqa ümid bilən karidi; **20** Biraq ular ixənginidin
ümidsizlinip nomusta қaldi; Ular axu yərgə kelixi bilən
parakəndiqilikkə uqriddi. **21** Mana silər ularqa ohxax
[manga tayini] yok bolup қaldınglar; Silər korkunqluk bir
wəhimiini kərüpla korkup ketiwatisilər. **22** Mən silərgə:
«Manga beringlar», Yaki: «Manga mal-mülük liringlardın
hədiyə kilinglar?» — degənni қaşan dəp bakğan? **23**

Yaki: «Meni ezitkuqining қолидин қуткузунглар!» Yaki
«Zorawanlarning қолидин гөргө пул бәрсәнглар!» дәп
бакканму? **24** Manga өгитип қоюнглар, сүкүт қилимән;
Нәдә yoldin qıkkanlıkimni manga көrsitip beringlar. **25**
Tooqra сөzlər nemidegən ətkür-hə! Bırak əyibliringlar
zadi nemini ispatliyalaydu?! **26** Ümidsizləngən kixining
gəpliri etüp ketidioqan xamaldək tursa, Pəkət сөzlərnilə
əyibliməkqimusilər? **27** Silər yetim-yesirlarning üstidə
qək taxlixisilər! Dost-buradiringlar üstidə sodilixisilər! **28**
Əmdi manga yüz turanə қarap bekinqlar; Aldinglardila
yaloqan сөz kılalamdim? **29** Ətünimən, boldi қilinglar,
gunah bolmisun; Rast, kaytidin oylap bekinqlar, Qünki
əzümning tooqrilikim [tarazida] turidu. **30** Tilimda hatalık
barmu? Tilim yamanlıknı zadi tetiyalmasmu?

7 Insanoğa zeminda jəwrə-japa qekidioqan turmux
bekitilgən əməsmu? Uning künliri bir mədikarningkigə
ohxax əməsmu? **2** Қul kəqkúrunning sayisigə təxna
bołqandək, Mədikar eż əmgikining həkkini kütkəndək, **3**
Mana bihüdə aylar manga bekitilgən, Ələxlikkə toloqan
keqilər manga nesip kılınoqan. **4** Mən yatkinimda: «Қaqan
koparmən?» dəp oylaymən, Bırak kəq uzundın uzun
bolidu, Tang atkuqə pütün bir keqə mən tolojinip yatımən.
5 Ətlirim kurtlar həm topa-qanglar bilən kaplandı,
Terilirim yerilip, yiringlap kətti. **6** Künlirim bapkarning
mokisidinmu ittik ətidu, Ular ümidsizlik bilən ayaqlıxay
dəp կaldi. **7** [Ah Huda], mening jenim bir nəpəsla halas.
Kəzüm yahxılıknı kaytidin kərməydiqanlıkı esingdə
bolsun; **8** Meni Kərgüqining kəzi ikkinqi ketim manga
karimaydu, Sən nəziringni üstümgə qüxürginингdə,

mən yokalojan bolimən. **9** Bulut oqayıb bolup, կayta kərünmigəndək, Ohxaxla təhətisaraqla qüxkən adəm kaytidin qıkmaydu. (*Sheol h7585*) **10** U yənə ez əyigə kaytmaydu, Өz yurti uni կayta tonumaydu. **11** Xunga mən aɔzimni yummay, Rohimning dərd-əlimi bilən səz կilay, Jenimning azabidin zarlaymən. **12** Nemixka Sən üstümdin kəzət կilisən? Mən [hətərlik] bir dengizmu-ya? Yaki dengizdiki bir əjdihəməmən? **13** Mən: «Ah, yatkan ornum manga rahət beridu, Kərpəm nalə-pəryadimoja dərman bolidu» — desəm, **14** Əmdi Sən qüxlər bilən meni կorkutiwatisən, Olayibanə alamətlər bilən manga wəhjimə salisən. **15** Xuning üqün boquluxumni, əlümni, Bu səngəklirimgə կarap olturuxtın artuk bilimən. **16** Mən ez jenimdin toydum; Mening mənggügə yaxioğum yok, Meni məylimgə կoyiwətkin, Mening künlirim bihənidur. **17** Insan balisi nemidi? Sən nemixka uni qong bilisən, Nemə dəp uningoja kəngül berisən? **18** Hər ətigəndə uni sürüxtürüp kelisən, Hər nəpəs uni sinaysən! **19** Կaqanojqə meningdin nəziringni almaysən, Manga կaqanojqə aɔzimdiki serik suni yutuwalojudək aram bərməysən? **20** Mən gunah կiləjan bolsammu, i insaniyatni Kəzətküqi, Sanga nemə կiliptimən?! Mən Sanga yük bolup կaldimmu? Buning bilən meni Өzünggə zərbə nixani կiləqsənənmə? **21** Sən nemixka mening itaətsizlikimni kəqürüm կlip, Gunahımni sakit կilməysən? Qünki mən pat arida topining iqidə uhlaymən; Sən meni izdəp kelisən, lekin mən məwjud bolmaymən».

8 Andin Xuhalık Bildad jawabən mundak dedi: — **2**
«Sən կaqanojqə muxularni səzləysən? Aɔzingdiki səzlər

küqlük xamaldək қағаноғıqə qikidu? **3** Təngri adalətni burmilioqımu? Həmmigə Қadir adillikni burmilamdu?

4 Sening baliliring Uning aldida gunah қılajan bolsa, U ularnimu itaətsizlikining jazasioja tapxurojan, halas.

5 Birak, əgər əzüng hazır qin kenglüngdin Təngrini izdisəngla, Həmmigə Қadiroja iltija қılsangla, **6** Əgər sən sap dil həm durus bolajan bolsang, Xübhisizki, U sən üçün oyqinidu, Qoқum sening həkkaniyilikingoja tolojan turaloqungni gülləndüridu. **7** Sən dəsləptə etibarsız қaralojan bolsangmu, Birak sən ahirida qoқum tehimu güllinisən. **8** Xunga səndin etünəyki, etkənki dəwrlərdin sorap bağkin, Ularning ata-bowilirining izdinixlirigimu kengül қoyojin **9** (Qünki biz bolsaq tünüğünla tuqulojanmiz; Künlirimiz pəkət bir sayə bolqaqka, heqnemini bilməymiz). **10** Sanga kərsətmə berip əgətələydiqan ular əməsmu? Ular əz kenglidikini sanga səzliməmdu? **11** Latka bolmisa yekənlər egiz əsələmdu? Қomuxluktiki ot-qəplər susiz əsələmdu?

12 Ular yexil peti bolup, tehiqə orulmiojan bolsimu, Hərkəndək ot-qəptin tez tozup ketidu. **13** Təngrini untuqan kixilərning həmmisining akiwətliri mana xundakṭur; Iplaslarning ümidi mana xundak yokka ketər.

14 Qünki uning tayanojini qürük bir nərsə, halas; Uning ixəngini bolsa əmüqükning toridur, halas. **15** U əz uwisiqə yəlinidu, birak u məzmut turmaydu; U uni qing tutuwalojan bolsimu, birak u bərdaxlık berəlməydu.

16 U կuyax astida kəkligən bolsimu, Uning piləkliri əz beoqını կaplıqan bolsimu, **17** Uning yiltizliri tax dəwisiga qirmixip kətkən bolsimu, U taxlar arısida orun izdigən

bolsimu, **18** Lekin [Huda] uni ornidin yuliwətsə, Axu yər uningdin tenip: «Mən seni kərmigən!» — dəydu. **19** Mana uning yolinə xadlıki! Uningdin keyin ornişa baxkılırı tuprakṭın ünidü. **20** Kara, Huda durus adəmni taxlimaydu, Yaki yamanlık kıloluqıllarning kolını tutup ularnı yəliməydu. **21** U yənə sening aqzıngıni külkə bilən, Ləwliringni xadlıq awazlırı bilən tolduridu, **22** Sanga nəprətləngənlərgə xərməndilik qaplinidu, Əskilərning qediri yokitilidu».

9 Ayup jawabən mundak dedi: — **2** Way, seningla toqlra, [dunyani] həkikətən sən degəndək dəp bilimən! Birak insan balisi қandaқ kılıp Təngri aldida həkçaniy bolalisun? **3** Hətta əgər birsi uning bilən dəwalixixka petinalisa, Xu [kixi] məsililərning mingdin birigimu jawab berəlməydu. **4** Uning kəlbidə qongkur danalıq bardur, U zor küq-ķudrətkə igidur; Kimmu Uningoja қarxi qıkıp, yürikini tom kılıp, Keyin tinq-aman қaloqan? **5** U taqlarnı əqəzipidə oqlatlaşanda, Əlaroqa həq bildürməyla ularnı yulup taxlaydu. **6** U yər-zeminni təwritip əz ornidin қozqıtidu, Xuning bilən uning tüwrükliri titrəp ketidu. **7** U կuyaxka kətürülmə dəp söz կilsila, u կopmaydu; U [halisa] yultuzlarningmu nurini peqətləp կoyalaydu. **8** Asmanlarnı kəng yayoquqi pəkət udur, U dengiz dolğunları üstigə dəssəp yürüdü. **9** U yəttə қarakçı yultuz, Orion yultuz türkümi wə қəlb yultuz topını, Jənubiy yultuz türkümlərinimə yaratlaşan. **10** U hesablıousuz uluq ixlarnı, Sanap tügitəlməydiqan karamət ixlarnı kılıdu. **11** Kara, U yenimdin ətidu, birak mən Uni kərməymən; U ətüp ketidu, birak Uni baykiyalmaymən. **12** Mana, U elip

ketidu, kim Uni Өз yolidin yanduralisun? Kim Uningdin: «Nemə қiliwatisən» dəp soraxka petinalisun? **13** Təngri ojəzipini kəyturuwalmaydu; Rahəbning yardəmqiliri Uning ayiojıqa bax egidu. **14** Xundak turukluk, mən қandakmu uningəja jawab berələyttim. Mən munazirə kılıqudək қandak səzlərni talliyalayttim? **15** Mubada mən həkkaniy bolsammu, Mən yənilə Uningəja jawab berəlməyttim; Mən pəkət sotqimoja iltijala ķilalayttim. **16** Mən Uningəja iltija kılıqan wə U manga jawab bərgən bolsimu, Mən tehi Uning sadayimni angliojanlıkjıqa ixənq kılalmıqan bolattim; **17** U boran-qapkunlar bilən meni ezidu, U yarılırimni səwəbsiz awutmakta. **18** U manga hətta nəpəs elixkümu ruhsət bərməydu, Əksiqə U manga dərd-ələmni yükliwətti. **19** Küq-ķudrət toqrisida gəp kılısak, mana, Uningdin küqlük [yənə baxka kim] bar? Adalətkə kəlsək, kim Uni sotka qakıralisun?! **20** Mən eziümnı aklimakqi bolsam, əz aqzımnı eziümnı gunahka paturar, Қosursız bolqan bolsam, U yənilə meni əgri dəp bekitər. **21** Bırak mən əslidə eyibsiz idim. Məyli, eziümnin қandak bolidiojanlıkim bilən pərwayim pələk! Өz jenimdin toydum! **22** Həmmə ix ohxax ikən; xunga mən dəymənki, U duruslarnimu, yamanlarnimu ohxaxla yoktitidu. **23** Tuyuksız bexiəja ķaza kelip əlsə, U bigunahlaroja ķilinoqan bu sinakka ķarap külidu. **24** Yər yüzü yamanlarning ķolioja tapxuruldi; Bırak U sotqilarning kəzlirini bu adalətsizlikni kərəlməydiqan kılıp կoyidu; Muxundak, kılıquqi U bolmay, yənə kim bolsun? **25** Mening künlirim yəltapanning yügürüxidinmu tez ətidu; Ular məndin ķeqip ketidu, Ularning həqkandak yahxilik yoxtur. **26**

Ular қомux kemilərdək qapsan etüp ketidu; Aloqur bürküt owni tutkılı xungoluqandək tez mangidu. **27**
Əgər: «Nalə-pəryadtin tohtap, Qirayimni tutuldurmay hux qiray bolay» desəmmu, **28** Mən yənilə azablirimning həmmisidin korkup yürimən; Qünki Seni meni bigunah hesablimaydu dəp bilmən. **29** Mən həman əyiblik adəm bolsam, Mən bihudə japa tartip nemə ķilay? **30** Hətta kar süyi bilən yuyunup, Қolumni xunqə pakizlioqan bolsammu, **31** Sən yənilə meni əwrəzgə qəmüldürisənki, Əz kiyimimmə məndin nəprətlinidioqan bolidu! **32** Qünki U mən Uningoja jawab berəligüdək, manga ohxax adəm əməs. Mening Uning bilən sotta dəwalaxkuqilikim yoktur. **33** Otturımızda hər ikkimizni əz կoli bilən təng tutidioqan kelixtürgüqi bolsidi! **34** U Əzining tayığını məndin yirak kilsun, Uning wəhimişi meni korkatmisun; **35** Xundila mən Uningdin körkməy səzliyələydim; Birak əhwalim undak əməstur!

10 Mən əz jenimdin nəprətlinimən; Əz dərdimni təküwalay; Қəlbimdiki ah-zarimni səzliwalay. **2**
Mən Təngrigə: «Mening gunahımni bekitmə; manga kərsətkinki, Sən zadi nemə üçün mən bilən dəwalixisən? **3** Adəmni əzgining, Əz қolung bilən yaratkiningni qətkə қakķining Sanga paydılıkmu? Yamanlarning suyikəstigə nur qaqqining yahximu? **4** Sening kəzüng insanningkidək ajizmu? Sən adəmlər kərgəndək hirə kərəmsən? **5** Sening künliring əlidioqan insanning künliridək qəklilikmu? Sening yilliring insanning yilliridək kışkimu? **6** Sən mening rəzil adəm əməslikimni bilip turup, Sening қolungdin kutulduroqudək həqkimning yoklukını bilip

turup, Nemixka mening hatalıkimni sorap yürisən?
Nemixka mening gunahımni sürüxtürisən?» — dəymən.
8 — Sən Əz kolliring bilən meni xəkilləndürüp, bir gəwdə
kılıp yaratqansən; Birak Sən meni yokatmaqqisən! **9** Sən
layni yasioğandək meni yasioğiningni esingdə tutkaysən,
dəp yelinimən; Sən meni yənə tuprakqa kayturamsən?
10 Sən [ustilik bilən] meni süttək կuyup qaykap, Meni
irimqiktək uyutkan əməsmu? **11** Sən terə həm ət bilən
meni kiyindürgənsən, Ustihan həm pəy bilən birləxtürüp
meni tokuoğansən. **12** Sən manga hayat həm mehîr-xəpkət
təkdim kılqansən, Sən səygüng bilən rohımdın həwər
alding. **13** Birak bu ixlar Sening kəlbingdə yoxuruqluk
idi; Bularning əslidə kəlbingdə püküklikini bilimən. **14**
Gunah kılqan bolsam, Sən meni kəzitip yürgən bolatting;
Sən mening kəbihlikimni jazalimay koymayttıng. **15**
Rəzil hesablanqan bolsam, manga bala kelətti! Həm
yaki həkkaniy hesablansammu, kattik nomuska qəmüp,
azabka qəmginimdə, Beximni yənilə kətürüxkə jür'ət
kılalmayttım; **16** Hətta [beximni] kətürüxkə jür'ət
ķılsammu, Sən əxəddiy xirdək mening peyimgə qüxətting;
Sən manga karamət küqüngni arkə-arkidin kərsitətting.
17 Sən meni əyibləydioğan guwahqılıringni կaytidin
aldimoğla kəltürisən; Manga қaritiloğan oqəzipingni zor
ķılısan; Küqliring manga қarxi dolğunlap kəlməktə. **18** Sən
əslidə nemixka meni baliyatkudin qıkarəqansən? Kaxki,
mən qaqrəp kətkən bolsam, həq adəm meni kərməs idi! **19**
Mən həqqaqan bolmioğan bolattım! Baliyatkudin biwasitə
gərgə apiriloğan bolattım! **20** Mening azoqinə künlirim
tügəy degən əməsmu? Xunga mən barsa kəlməs yərgə

baroqqa, — Қарangojuluk, өлüm sayə bolqan zeminoja,
— Zulmət bir zeminoja, yəni karangojulukning əzining
zeminoja, Өlüm sayisining zeminoja, Tərtipsiz, hətta
əz nuri қapkarangoju kılinojan xu zeminoja baroqqa,
Manga azrak jan kirix üçün, Ixingni bir dəkikə tohtat,
məndin neri bol!».

11 Andin Naamatlıq Zofar jawabən mundak dedi: —
2 «Gəp mundak kəp tursa, uni jawabsız қalduroqili
bolmas? Səzmən kixi əzini aklısa bolamdu? **3** Səning
səpsətəliring kəpqilikning aqzını tuwaqlısa bolamdu? Sən
mazak kılıp səzligəndin keyin, həqkim bu ixni yüzüngə
salmışunmu? **4** Qunki sən: «Mening əkidelirim saptur, Mən
sən [Hudanıng] aldida pakmən» — deding. **5** Ah, Təngri
gəp kilsidi! Aqzını eqip seni əyiblisidi! **6** Xundak kılıp U
danalığning sırlarını sanga eqip bərsidi! Qunki danalık ikki
tərəpliktür! Təngrinən gunahıngning heli bir kismini
kötüriwetip, ulardin etidiojanlığını obdan bilip կoy! **7** Sən
Təngrini izdigən təkdirdimu Uni tüptin tonuyalamısan?!
Həmmigə Kadirning qəksizlikini qüxinip yetələmsən? **8**
[Bundaq danalık] asmandın egizdur, [uningə qa erixixkə]
nemə amaling bar? U təhtisaradin qongķurdur, sən
nemini bilələysən? (**Sheol h7585**) **9** Uning uzunlukı yər-
zemindin uzundur, Kənglikli dengiz-okyanlardın kəngdur.
10 U etüp ketiwetip, adəmni kəmisa, uni sorakka qakırısa,
kimmu Uni tosalısun? **11** Qunki U sahta adəmlərni obdan
bilidu, U təkxürməy turupla aldamqılıknı allıqاقan kərüp
bołqan. **12** «İnsan tuoqulup bir yawa exəknıng təhiyigə
aylanouqqa, Nadan adəm dana bolur!». **13** Birak sən
bolsang, əgər қəlbingni tooprıllatsang, Қolungni Hudaşa

karap sozsang, **14** Kolumgidi kəbihlikni əzüngdin neri
kilsang, Qedirliringda həq yamanlıknı turoquzmisangla,
15 Sən u qaoğda yüzüngni kusursız ketürüp yürisən,
Təwrənməs, ərkənqısız bolisən; **16** Japayingni untuysən,
Hətta ekip etüp kətkən suni oylioqandək ularni əsləysən;
17 Künliring qüxtiki nurdin yoruk bolidu, Seni hazırlar
karangoçluk baskını bilən, tangdək parlak bolisən. **18**
Ümiding bar bolqaqka, sən himayigə igə bolisən, Sən
ətrapingoşa hatırjəm karap aram elip olturisən. **19** Rast,
sən yatkiningda, həqkimning wəswəsi bolmaydu, Əksiqə
nuroqunliqan kixilər sening himmitingni izdəp kelidu. **20**
Birak rəzillərning kəzliri nuridin ketidu, Ular oja ķeqixka
həq yol կalmaydu, Ularning ümidi nəpisi tohtaxtin ibarət
bolidu, halas».

12 Ayup jawabən mundak dedi: — **2** Silər bərhək əl-
əhlisilər! Əlsənglər hekmətmu silər bilən billə ketidu!
3 Meningmu silərdək əz əklim bar, Əkildə silərdin
կalmaymən; Bunqılık ixlarnı kim bilməydu?! **4** Mən əz
dostlirimqə mazak obyekti boldum; Məndək Təngrigə
iltija kılıp, duasi ijabət bolqan kixi, Həkkəniy, durus bir
adəm mazak kılındı! **5** Rahəttə olturoqan kixilər kənglidə
hərkəndək küləpətni nəzirigə almaydu; Ular: «Küləpətlər
putliri teyilix aldida turoqan kixigila təyyar turidu» dəp
oylaydu. **6** Karakqılarning qedirliri awatlixidu; Təngrigə
həkarət kəltüridiojanlar aman turidu; Ular əzinin ilahını
əz alkınida kətüridu. **7** Əmdi həywanlardınmu sorap
bak, Ular sanga əgitidu, Asmandiki uqar-kanatlarmu
sanga dəydu; **8** Wə yaki yər-zeminoşa gəp kilsangqu, Umu
sanga əgitidu; Dengizdiki beliklər sanga söz kılıdu. **9**

Bularning həmmisini Pərwərdigarning қолı kılıqanlığını kim bilməydu? **10** Barlık jan igiliri, barlık ət igiliri, Jümlidin barlık insanning nəpisi uning қolididur. **11** Eşizda taamni tetiqandək, Kulağmu səzining tooprılığını sinap bakıdu əməsmu? **12** Yaxanoğanlarda danalık rast tepilamdu? Künlirining kəp boluxi bilən yorutulux keləmdü? **13** Uningdila danalık həm kudrət bar; Uningdila yolyoruk həm yorutux bardur. **14** Mana, U harab ķilsa, həqkim ķaytidin kurup qıqlamaydu; U ķamap կoyojan adəmni həqkim կoyuwetəlməydu. **15** Mana, U sularni tohtitiwalsa, sular ķurup ketidu, U ularni կoyup bərsə, ular yər-zeminni besip wəyran ķildi. **16** Uningda küq-kudrət, qin həkmətmu bar; Aldioquqi, aldanəquqimu uningoja təwədur. **17** U məslihətqılerni yalingaq ķildurup, yalap elip ketidu, Sorakqılarnı rəswa ķildi. **18** U padixahılar [əl-əhligə] salojan kixənlərni yexidu, Andin xu padixahılnı yalingaqlap, qatraklırını lata bilənla կaldurup [xərməndə ķildi]. **19** U kahınlarnı yalingayaq mangdurup elip ketidu; U küq-hökükdarları aqduridu. **20** U ixənqlik կaraloğan zatlarning aqzini etidu; Aksakallarning əklini elip ketidu. **21** U aksəngəklərning üstigə hakarət təkidu, U palwanlarning bəlweçini yexip [ularnı küqsiz ķildi]. **22** U կarangoğuluktiki qongkur sirları axkarilaydu; U əlümning sayisini yorutidu. **23** U əl-yurtlarnı uluqlaxturidu həm andin ularnı gumran ķildi; Əl-yurtlarnı kengəytidu, ularnı tarkitidu. **24** U zemindiki əl-jamaətning kattiwaxlirining əklini elip ketidu; Ularnı yolsız dəxt-bayawanda sərsan kılıp azduridu. **25** Ular nursizlandurulup կarangoğuluqtı yoldı.

silaxturidu, U ularni məst bolup қalojan kixidək galdi-guldung mangduridu.

13 Mana, mening kəzüm bularning həmmisini körüp qikqan; Mening қulikim bularni anlap qüxəngən. **2** Silərning bilgənliringlarnı mənmu bilimən; Mening silərdin қelixküqilikim yok. **3** Birak, mening arzuyum Həmmigə կadir bilən səzlixixtur, Mening Huda bilən munazirə қılçum kelidu. **4** Silər bolsanglar təhmət qaplıoquqlar, Həmmimgərlər yaramsız tewipsilər. **5** Silər pəkətla süküttə turojan bolsanglar'idi! Bu silər üçün danalıq bolatti! **6** Mening munazirəmgə կulak selinglar, Ləwlirimdiki muhəkəmilərni anlap bekinqərlər. **7** Silər Hudanıng wakalətqisi süpitidə boluwelip biadil sez қılamsılər? Uning üçün hıyləmikirlik gəp kilməkqimusılər? **8** Uning oja yüz-hatırə kılıp [huxamət] kilməkqimusılər?! Uning oja wakalitən dəwa sorımaqqimusılər? **9** U iq-baoqrınglarnı ahturup qıksa, silər üçün yahxi bolattimu? İnsan balisini aldiqandək uni aldimaqqimusılər? **10** Silər yüz-hatırə kılıp yoxurunqə huxamət қılsanglar, U qoçum silərni əyibləydi. **11** Buningdin kərə Uning həywısinə silərni қorķatqını, Uning wəhimisining silərgə qüxkini tüzük əməsmə? **12** Pənd-nəsihətinglər pəkət külgə ohxax səzlər, halas; Silər [ixənq baqlıojan] istihkaminglər pəkət lay istihkamlar, halas. **13** Meni ihtiyarimoja қoyuwetip zuwan sürmənglər, meni gəp қilojili қoyunglar. Beximoja hərnemə kəlsə kəlsən! **14** Қandaqla bolmisun, jenim bilən təwəkkul қılımən, Mən jenimni alkınimoja elip қoyımən! **15** U jenimni alsimu mən yənilə Uni kütimən,

Uningoja tayinimən; Birak қандакла bolmisun mən tutğan yollirimni Uning aldida aklimaqjimən; **16** Bundak қılıxim manga nijatlıq bolidu; Qünki iplas bir adəm uning aldioja baralmaydu. **17** Səzlirimni dikkət bilən anglanglar, Bayanliriməja obdan kulak selinglar. **18** Mana, mən əz dəwayimni tərtiplik қılıp təyyar қildim; Mən eziümnin həkikətən aklinidiojanlıqimni bilimən. **19** Mən bilən bəs-munazirə қılıdıcıjan əeni kim barkın? Hazır süküt kılçıjan bolsam, tiniktin tohtiçıjan bolattim! **20** [Ah Huda!] Manga pəkət ikki ixnilə қılıp bərgin; Xundak bolçandila, mən eziümni Səndin қaqrımaymən: **21** — Қolungni məndin yırak kılçın; — Wəhiməng meni körkətmisun. **22** Andin meni sot қılıxka qakır, mən sanga jawab berimən; Yaki mən Sanga [dəwayimdin] söz kılısam, Sənmə manga jawab berisən. **23** Mening kəbihliklirim həm gunahlırim zadi қanqılık? Itaətsizlikim həm gunahımni manga kərsitip bər! **24** Nemixka didaringni məndin yoxurisən? Nemixka meni Əz düxmining dəp bilding? **25** Uyak-buyakka uquruwetilidiçan anqiki bir yopurmağını wəhimigə salmaqjimusən? Kurup kətkən pahalni կօղլимակjimusən? **26** Qünki Sən mening üstümdin zəhərdək ərzlərni yazısən, Sən yaxlıkımdiki kəbihliklirimni manga կայտրուwatisən. **27** Mən qirip kətkən bir nərsə, Mən pəkət küyə yegən bir kiyimla bolçinim bilən, Lekin Sən mening putlirimni kixənləysən, Həmmə yollirimni kəzitip yürisən; Tapanliriməja mangmaslıq üçün qək sizip կոյօղansən.

14 Anidin tuqulqanlarning künliri azdur, Palakət uningoja yardur. **2** U güldək dunyaçşa kelip andin

tozuydu, U [kuyax aldidin] sayigə ohxax keqip ketidu.

3 Birak Sən tehi xundak bir ajiz bolqıqıja kəzüngni tikip, Meni Əz aldingoja sorakka tartiwatamsən? **4** Kim napak nərsilərdin pak nərsini qıkıralaydu? — heqkim! **5** [Insanning] künliri bekitilgəndikin, Uning aylirining sani Sening ilkingdə bolqandikin, Sən uning ətsə bolmaydiqan qəklirini bekitkəndikin, **6** Uning bir'az dəm elixi üçün uningdin kəzüngni elip қaqqın, Xuning bilən mədikardək uningoja əz künliridin səyünük nesip bolsun! **7** Qünki dərəh kesiwetilgəndin keyin, kayta əsüxtin ümid bar; Buninglik bilən uning yumran bihliri tügəp kətməydu; **8** Uning yiltizi yerdə կurup kətkən bolsimu, Uning kətiki topida əlüp kətkən bolsimu, **9** Birak suning puriki bilənla u yənə kəkiridu, Yumran ot-qəptək yengi bihlarnı qikiridu. **10** Birak adəm bolsa əlidu, ilajsız ongda yatidu, bərhək, İnsan nəpəstin կalidu, andin nədə bolidu? **11** Dengizdiki sular paroja aylinip tügəp kətkəndək, Dəryalar қaojjirap կurup kətkəndək, **12** Ohxaxla adəm yetip կalsila kaytidin turmaydu; Asmanlar yokimiqə, ular oyojanmaydu, uyğudin turmaydu. **13** Ah, təhtisaraoja meni yoxurup կoysang idi, Ołəziping ətüp kətküqə meni məhpiy saklap կoysang idi, Meni esinggə alidiojan bir wakit-saətni manga bekitip bərsəng idi! (*Sheol h7585*) **14** Adəm əlsə, kayta yaxamdu? Xundak bolsa manga xundak əzgirix wakti kəlgüqə, Muxu japaşa toloqan künlirim ətküqə, səwr-takət bilən kütəttim! **15** Xundak bolsa Sən meni qakırsang, jawab berəttim; Sən Əz կolung bilən yaratķiningoja ümid-arzuyung bolatti. **16** Birak Sən hazır hərbir dəssigən kədəmlirimni sanap,

Gunahımni kəzitiwatisənoju! **17** Itaətsizlikim haltioja selinip peqətləndi, Gunahlırimni dəwə-dəwə kılıp saklap կoydung. **18** Dərwəkə taqmu yimirilip yokalojandək, Tax əz ornidin təwrinip kətkəndək, **19** Sular tax-xeçillarnı upritip yokatkəndək, Topanlar zemindiki topini süpürüp kətkəndək, Sən adəmning ümidini yok kılısən. **20** Sən mənggüzə uning üstidin əjalib kelisən, Xunga u dunyadin ketidu; uning qirayini tutuldurisən, Uni Əz yeningdin yirak kılısən. **21** Uning oğulları hərmətkə erixidu, birak u buni bilməydu; Ular pəs kılinsimu, Birak uning bulardinmu həwiri bolmaydu. **22** U [pəkət] əz tenidiki aqriqidinla azablinidu, U kənglidə ezi üçünla həsrətnadamət qekidu.

15 Temanlıq Elifaz buningoja jawabən mundak dedi: —
2 Danixmən kixining կuruq xamaldək səpsətə bilən jawab berixi toqrimu? [Danixmən] կorsikini issik məxrik xamili bilən toyozsa bolamdu? 3 Paydisiz səzlər bilən, Tayini yok gəplər bilən munazirilixi muwapıqmu? 4 Bərhək, sən iman-ihlasni yok kiliwətməkqisən, Hudanıng aldida dua-istikamətkə tosalıq bolisən. 5 Qunki կəbihliking aqzingoja səz salıdu, Sən məkkarlarning tilini tallap կollinisən. 6 Mən əməs, bəlki əz aqzing əzüngning gunahıngni bekitidu, Əz ləwliring sanga կarxi guvahlıq beridu. 7 Sən insanlar iqidə tunji bolup tuqulqanmu? Sən taq-dawanlardın awwal apiridə bołqanmu? 8 Təngrining məhpiy kengixini anglap kəlgənmişən? Danalıq sən bilənla qəklinəmdü? 9 Sən bilgənlərni bizning bilməydiqanlırimiz barmu? Sən qüxəngənni bizning qüxənməydiqinimiz barmu? **10** Aksakallar həm kərilar

bizning təripimizdə turidu, Ular sening atangdinmu yaxta qongdur. **11** Təngrining təsəlliliri, Yəni sanga mulayimlik bilən eytən muxu səz sən üçün azlık əlamdu? **12** Nemixə kəngülning kəynigə kirip ketisən? Kəzüngni nemigə parkiritisən? **13** Xundak əlip sən rohingni Təngrigə əxarı turoquzdung, Eojizingdin xundak səzlərning qikixioja yol koyuwatisən! **14** Insan nemə idi? Əz-əzini pakliyaloqudək? Anidin tuqulqan adəm balisi nemə idi? Həkkaniy bolalioqudək? **15** Kara, [Huda] Əz mukəddəslirigimu ixənmigən yerdə, Asmanlarmu uning nəziridə pak bolmiojan yerdə, **16** Yirginqlik bolqan, sesip kətkən, Kəbihlikni su iqtəndək iqidiojan insan balisi zadi kəndak bolar? **17** Mən sanga kərsitəy, manga əkulak sal; Kəzüm kərgənni bayan kılmaqqimən. **18** Danixmənlər ata-bowiliridin bularni angliojan, Yoxurmay bularni bayan kılıqan: — **19** (Pəkət xularoqila, [yəni ata-bowilirioqila] yər-zemin tapxurulqanidi, Ularning arisidin yat adəm ətüxkə petinalmaytti) **20** — Rəzil adəm barlıq künliridə azablinidu, Zalim kixigə yillar sanaklıqla bekitilgəndur. **21** Uning əkuliqioja wəhjimilərning awazi kiridu, Bayaxatlıkıda bulangqi uning ustigə besip qüxicidu. **22** Kərangoquluktin kutuluxka uning kəzi yətməydi, U əkiliq bilən qepilixka saklanqandur. **23** U ax izdəp: «Zadi nədin tepilar?» dəp yolda tenəp yürüdü, U zulmət künining uningoja yekinlaxşanlığını bilidu. **24** Dərd-ələm həm azab uningoja wəhjimə kılıdu, Hujum ola təyyar bolqan padixahtək uning üstdidin oqəlibə kılıdu. **25** Qünki u Təngrigə əxarı əolini kətürgən, Həmmigə ədəiroqa küq kərsətməkqi bolqan, **26** Xunga u boynını əttik əlip, Kəp kəwətlik

ķalkanni kötürüp uningoja ķarap etilidu. **27** Yüzini yaqı başkan bolsimu, Bekinliri səmrəp kətkən bolsimu, **28** U harabə xəhərlərdə, Adəm կօօլուսի kəlməydiqan, Kesək düwiliri boluxka bekitilgən əylərdə yaxaydu; **29** U həq beyimaydu, Uning mal-mülki bolsa üzülp ķalidu, Uning təəllukatlıri zemin üstidə kengəyməydu. **30** U կարացօղուլուկտին կեղի կուլաlmaydu, Yalkun uning xahlirini kəydürüp kurutidu, [Hudaning] bir nəpisi bilən u [dunyadin] ketidu. **31** U sahtilikka tayanmisun! U aldinip kətkən, xunga sahtilikning əzi uning in'ami bolidu; **32** Uning küni tehi toxmay turupla, Uning xehi tehi kəkirip bolmayla, bu ixlar əməlgə axurulidu. **33** Üzüm teli silkinip, tong üzümlər qüxürüwetilgəndək, Zəytun dərihining qeqiki eqilipla təkülüp kətkəndək bolidu. **34** Qünki iplaslarning jəməti tuqmas bolidu, Ot para yegənlərning qedirlirini kəydüriwetidu. **35** [Birak] ular [hərdaim] yamanlıknı oylap, kəbihlik tuqduridu, Kənglidə һaman hıylə-mikir təyyarlaydu.

16 Andin Ayup jawabən mundak dedi: — **2** Mən muxundak gəplərni kəp angliojanmən; Silər həmminglar azab yətküzidiqan ajayıb təsəlli bərgüqi ikənsilər-hə! **3** Mundağ watildap kılqan gəpliringlarning qeki barmu? Silərgə mundak jawab berixkə zadi nemə կուրատկուլուկ kıldı? **4** Halisamlı əzüm silərgə ohxax söz կիլայttim; Silər menin ornumda bolidiçan bolsanglar, Mənmu sözlərni baoqlaxturup eytip, silərgə zərbə կիլայtim, Beximnimü silərgə կարitip qaykiyalayttim! **5** Həlbuki, mən əksiqə aqzim bilən silərni rioqbətləndürəttim, Ləwlirimning təsəllisi silərgə dora-dərman bolatti. **6** Lekin menin

səzlixim bilən azabim azaymaydu; Yaki gepimni iqimgə
yutuwalisammu, manga nemə aramqılık bolsun? **7** Birak
U meni həlsizlandürüwətti; Xundak, Sən pütkül ailəmni
wəyran kiliwətting! **8** Sən meni қamallidin! Xuning
bilən [əħħwalim manga] guwahlık kilmakta; Mening
oruk-ķakxal [bədinim] ornidin turup əzümni əyibləp
guwahlık kildi! **9** Uning oħəzi pi meni titma kılıp, Meni ow
oljisi kildi; U manga қarap qixini oħuqurlitidu; Mening
düxminimdək kəzini alayitip manga tikidu. **10** [Adəmlər]
manga қarap [mazak kilihip] aοżzini aqidu; Ular nəprət
bilən məngzimgə kaqatlaydu; Manga hujum қilay dəp
səp tüzidu. **11** Huda meni əskilərgə tapxurojan; Meni
rəzillərning kolioğa taxliwətkənikən. **12** Əslidə mən tinq-
amanlıqta turattim, birak u meni paqaklıdi; U boynumdin
silkip bitqit kiliwətti, Meni Θz nixani kılɔjanikən. **13**
Uning okyaqılıri meni kapsiwaldi; Heq ayimay U üqəy-
baołrimni yirtip, Θtümni yergə təküwətti. **14** U u yər-
bu yerimgə üsti-üstiləp zəhim kılıp bəsüp kiridu; U
palwandək manga қarap etilidu. **15** Terəmning üstigə bəz
rəht tikip koydum; Θz izzət-hərmitimni topa-qangoja
selip koydum. **16** Gərqə kolumda heqkəndək zorawanlık
bolmisimu, Duayim qin dilimdin bolqan bolsimu, Yüzüm
yioja-zaridin kizirip kətti; Kapaqlırimni əlüm sayisi basti.
18 Ah, yər-zemin, kənimni yapmioqin! Nalə-pəryadim
tohtaydiqanoja jay bolmioqay! **19** Birak mana, asmanlarda
həzirmu manga xahit Boloduqi bar! Ərxlərdə manga
kapalət Boloduqi bar! **20** Θz dostlirim meni mazak kılɔjini
bilən, Birak kəzüm tehiqə Tənrigi gə yax təkməktə. **21** Ah,
insan balisi dosti üçün kelixtürgüqi bolqandək, Tənřri

bilən adəm otturisidimu kelixtürgüqi bolsidi! **22** Qünki yənə birnəqqə yil ətüxi bilənla, Mən barsa kayıtmas yolda mengip қalimən.

17 Mening rohım sunuk, Künlirim tūgəy dəydu, Gərlər meni kütməktə. **2** Ətrapimda aldamqi mazak kılouqilar bar əməsmu? Kəzümning ularning eqitkulukıja tikilip turuxtin baxça amali yoktur. **3** Ah, jenim üçün Əzüng haliojan kapalətni elip Əzüngning aldida manga borun boləjaysən; Səndin baxça kim meni қollap borun bolsun? **4** Qünki Sən [dostlirimning] kənglini yorukluktin қalduroqansən; Xunga Sən ularni əqlibidinmu məhərum қılısən! **5** Oleniyimət alay dəp dostliriqə pəxwa atkan kixining bolsa, Hətta balilirining kəzlirimu kor bolidu. **6** U meni əl-yurtlarning aldida səz-qəqəkkə қoydi; Mən kixilər yüzümgə tüküridiojan adəm bolup қaldim. **7** Dərd-ələmdin kəzüm torlixip kətti, Barlik əzalirim kələnggidək bolup қaldi. **8** Bu ixlarni kərüp duruslar həyranuğəs bolidu; Bigunaqlar iplaslaroja қarxi turuxka қozojılıdu. **9** Bırak həkçaniy adəm eż yolidə qing turidu, Koli pak yürüdiojan adəmning küqi tohtawsız ulqiyidu. **10** Əmdi ənəni, həmminglər, yənə kelinglər; Aranglardın birmu dana adəm tapalmaymən. **11** Künlirim ahirlixay dəp կaptu, Muddialirim, kənglümədiki intizarlar üzüldi. **12** Bu adəmlər keqini kündüzgə aylandurmakqi; Ular қarangoğulukka қarap: «Nur yekinlixiwatidu» deyixiwatidu. **13** Əgər kütəm, əyüm təhtisara bolidu; Mən қarangoğulukka ornumni raslaymən. (*Sheol h7585*) **14** «Qirip ketixni: «Sən menin atam!», Kərtlarnı: «Apa! Aqa!» dəp qağırimən! **15** Undakta ümidim nədə? Xundak, ümidimni kim kəralisun?

16 Ümidim təhtisaraning təmür pənjiriliri iqigə qüxüp ketidu! Biz birlikdə topıqə kirip ketimiz! (Sheol h7585)

18 Xuhalıq Bildad jawabən mundağ dedi: — **2** Səndək adəmlər қaqañırıqə mundağ səzlərni tohtatmaysılər? Silər obdan oylap bekinqər, andin biz söz kılımız. **3** Biz nemixkə silərning aldinglarda haywanlar hesablinimiz? Nemixkə aldinglarda əhmək tonulimiz? **4** Həy ezungning oqəzipidə ezungni yirtküqi, seni dəpla yər-zemin taxliwetiləmdü?! Taq-taxlar eż ornidin kətürülüp ketəmdü?! **5** Kandaqla bolmisun, yaman adəmning qirioqi əqürülüdu, Uning ot-uqkunlular yalkunlimaydu. **6** Qediridiki nur қarangojulukka aylanıdu, Uning üstigə aşkan qirioqi əqürülüdu. **7** Uning məzmut kədəmləri kisilidu, Əzining nəsihətləri əzini mollak atkuzidu. **8** Qünki eż putliri əzini toroja əwətidu, U dəl torning üstigə dəssəydiqan bolidu. **9** Kiltak uni tapinidin iliwalidu, Tuzaq uni tutuwalidu. **10** Yərdə uni kütidiqan yoxurun arojamqa bar, Yolida uni tutmaqqi bolqan bir kapkan bar. **11** Uni hər tərəptin wəhjimilər besip korkitiwatidu, Həm ular uni iz կooqlap կooqlawatidu. **12** Maqdurini aqarqılık yəp tūgətti; Palakət uning yenida paylap yürüdü. **13** Əlümning qong balisi uning terisini yəwətidu; Uning əzalirini xoraydu. **14** U eż qediridiki amanlıqtın yulup taxlinidu, [Əlümning tunjisi] uni «wəhjimilərning padixahı»ning aldiqə yalap apiridu. **15** Əyidikilər əməs, bəlki baxķılar uning qedirida turidu; Turaloqusining üstigə günggürt yaqdurulidu. **16** Uning yiltizi tegidin kurutulidu; Üstdiki xahliri kesildi. **17** Uning əslimisimu yər yüzidikilərning esidin kətürülüp ketidu, Sırtlarda uning nam-abruyi կalmaydu.

18 U yorukluktin karangojulukka koojliwetilgən bolup,
Bu dunyadin həydiwetilidu. **19** Əl-yurtta həqkandak
pərzəntliri yaki əwladliri կalmaydu, U musapir bolup
turojan yərlərdimu nəslı կalmaydu. **20** Uningdin keyinkilər
uning künigə կarap alakzadə bolidu, Huddi aldinkıllarmu
qəqüp kətkəndək. **21** Mana, կəbih adəmning makanlıri
xübhisiz xundak, Təngrini tonumaydiqan kixiningmu
orni qoğum xundaktur.

19 Ayup jawabən mundaq dedi: — **2** «Silər қaqañoiqə
jenimni azablimakqisilər, Қaqañoiqə meni səz bilən
əzməkqisilər? **3** Silər meni on ketim harlidinglar; Manga
uwal қiliñka nomus կilmaysilər. **4** Əgər mening səwənlikim
bolsa, Mən əmdi uning [dərdini] tartımən. **5** Əgər silər
meningdin üstünlük talaxmaqqi bolsanglar, Yüzüm aldida
xərm-hayani kərsitip meni əyibliməkqi bolsanglar, **6**
əmdi bilip կoyunglarki, manga uwal կilojan Təngri ikən,
U tori bilən meni qirmaxturup tartti; **7** Kara, mən nalə-
pəryad kətürüp «Zorawanlık!» dəp warkiraymən, Birak
həqkim anglimaydu; Mən warkiraymən, birak manga
adalət kəlməydu. **8** U yolumni meni ətüwalmisun dəp
qit bilən tosup կoydi, Қədəmlirimə կarangojuluk saldı.
9 U məndin xan-xəripimni məhərum կildi, Beximdin
tajni tartiwaldi. **10** U manga hər tərəptin buzəqunqılık
kiliwatidu, mən tügəxtim; Ümidimni U dərəhni yulqandək
yuluwaldi. **11** Ołəzipini manga կaritip կozojidi, Meni
θoz düxmənliridin hesablıdi. **12** Uning կoxunliri səp
tüzüp atlandı, Pələmpəylirini yasap manga հujum կildi,
Ular qedirimni կorxawoja elip bargah tikiwaldi. **13**
U կerindaxlirimni məndin neri կildi, Tonuxlirimning

mehrini məndin üzdi. **14** Tuşkanlırim məndin yatlıxip kətti, Dost-buradərlirim meni unutti. **15** Oyümdə turoğan musapirlar, hətta dedəklirimmə meni yat adəm dəp hesablaydu; Ularning nəziridə mən musapir bolup қaldım. **16** Mən qakirimni qakırsam, u manga jawab bərməydi; Xunga mən uningoşa aqzımlı bilən yelinixim kerək. **17** Tinikimdin ayalımnıng կuskusı kelidü, Aka-ukilirim sesiklikimdin bizar. **18** Hətta kiqik balilar meni kəmsitudu; Ornumdin turmakçı bolsam, ular meni həkarətləydi. **19** Mening sirdax dostlirimning həmmisi məndin nəprətlinidü, Mən səygənlər məndin yüz əridi. **20** Ət-terilirim ustihanlırimoşa qaplıxip turidü, Jenim kıl üstidə қaldi. **21** Ah, dostlirim, manga iqinglar aqrisun, iqinglar aqrisun! Qünki Təngrining կoli manga kelip təgdi. **22** Silər nemixkə Təngridək manga ziyankəxlik қılısilər? Silər nemixkə ətlirimgə xunqə toymaysılər! **23** Ah, mening səzlirim yezilsidi! Ular bir yazmioşa pütüklük bolovan bolatti! **24** Ular təmür կələm bilən կօղuxun iqigə yezilsidi! Əbədil'əbəd tax üstigə oyup pütülgən bolatti! **25** Bırak mən xuni bilimənki, əzümning Həmjəmət-Kutkuzoquqım hayattur, U ahirət künidə yər yüzidə turup turidü! **26** Həm mening bu terə-ətlirim buzulqandan keyin, Mən yənilə tenimdə turup Təngrini kərimən! **27** Uni əzümlə əyni һalda kərimən, Baxka adəmning əməs, bəlki əzümning kezi bilən կaraymən; Ah, կəlbim buningoşa xunqə intizardur! **28** Əgər silər: «Ixning yiltizi uningdidur, Uni կandak kılıp kistap կoqlıwetələymiz?!» — desənglar, **29** Əmdi əzüngər կiliqtin կorkkiningər tüzük! Qünki

[Hudaning] ożəzi pi kılıq jazasini elip kelidu, Xuning bilən silər [Hudaning] sotining kuruk gəp əməslikini bilisilər».

20 Andin Naamatlıq Zofar jawabən mundağ dedi: — **2**
«Meni biaram қıloqan hiyallar jawab berixkə ündəwatidu,
Qünki қəlbim biaramlıqta ertənməktə. **3** Mən manga
ħaķarət kəltürüp, meni əyibləydiqan səzlərni anglidim,
Xunga mening roh-zehnim meni jawab berixkə ķistidi. **4**
Sən xuni bilməmsənki, Yər yüzidə Adəm'atımız apiridə
boloqandin beri, **5** Rəzillərning oqlıbə təntənisi ķıskıdır,
İplaslarning huxallığı birdəmliktur. **6** Undak kixinining
xan-xəripi asmanoja yətkən bolsimu, Bexi bulutlaroja
takaxsimu, **7** Yənilə əzining pokidək yoқap ketidu;
Uni kərgənlər: «U nədidur?» dəydu. **8** U qüxtək uqup
ketidu, Қayta tapkılı bolmayıdu; Keqidiki əqayibanə
alaməttək u həydiwetilidu. **9** Uni kərgən kəz ikkinqi uni
kərməydu, Uning turoqan jayı uni қayta uqratmaydu. **10**
Uning oqulları miskinlərgə xəpkət kılıxka məjburlinidu;
Xuningdək u hətta ez қoli bilən bayılıklırını կayturup
beridu. **11** Uning ustihanlırı yaxlıq maqduriqə toloqan
bolsimu, Birak [uning maqduri] uning bilən billə topa-
qangda yetip қalidu. **12** Gərqə rəzillik uning aqzida tatlıq
tetiqan bolsimu, U uni til astıqə yoxuroqan bolsimu, **13** U
uni yutkusi kəlməy mehrini üzəlmisimu, U uni aqzida
ķaldursimu, **14** Birak uning қarnidiki tamıqı əzgirip,
Kobra yilanning zəhərigə aylinidu. **15** U bayılıqlarnı
yutuwetidu, birak ularnı yanduridu; Huda ularnı
axkazininidin qıkırıwetidu. **16** U kobra yilanning zəhərini
xoraydu, Qar yilanning nəxtiri uni əltüridu. **17** U կaytidin
erik-əstənglərgə həwəs bilən қariyalmaydu, Bal wə

serik may bilən akıdişan dəryalardın huzurlinalmaydu.

18 U erixkənni yutalmay қayturidu, Tijarət қılıqan paydisidin u həq huzurlinalmaydu. **19** Qünki u miskinlərni ezip, ularni taxliwətkən; U əzi salmioğan eyni igiliwalıjan. **20** U aqkezliüktin əsla zerikməydu, U arzulıqan nərsiliridin həqkaysisini saklap қalalmaydu.

21 Uningoğa yutuwalıudək həqnərsə қalmaydu, Xunga uning bayaxatlıkı mənggülük bolmaydu. **22** Uning tokkuzi təl bololandı, tuyuksız kisılqılıkka uqraydu; Hərbir ezilgütqining қoli uningoğa қarxi qıkıldı. **23** U қorsikini toyəzuwiwatķınidə, Huda dəhxətlik ożəzipini uningoşa qüxüridu; U ożizaliniwatķanda [ożəzipini] uning üstigə yaqduridu. **24** U təmür қoraldın keqip կutulsimu, Birak mis okya uni sanjiyu. **25** Təgkən ok kəynidin tartip qikiriwelginidə, Yaltırak ok uqi ettin qikiriwelginidə, Wəhəmilər uni basidu. **26** Zulmət қarangoğuluk uning bayılıklarını yutuwetixkə təyyar turidu, İnsan püwlimigən ot uni yutuwalidu, Uning qedirida қelip қaloğanlirlarınımu yutuwetidu. **27** Asmanlar uning kəbihlikini axkarilaydu; Yər-zeminmu uningoşa қarxi қozojılıdu. **28** Uning mal-dunyasi elip ketilidu, [Hudanıng] ożəzəplik künidə kəlkün ulqayıp əy-bisatini oqulitidu. **29** Hudanıng rəzil adəmgə bəlgiligən nesiwisi mana xundaktur, Bu Huda uningoşa bekitkən mirastur».

21 Ayup jawabən mundağ dedi: — **2** «Gəplirimgə қulak selinglar, Bu silərning manga bərgən «təsəlliliringlar»ning ornida bolsun! **3** Səz қılıximoğa yol koysanglar; Səz қiloğinimdin keyin, yənə mazak қiliweringlar! **4** Mening xikayitim bolsa, insanoja қaritiliwatamdu? Rohim

ķandakmu bitakət bolmisun? **5** Manga obdan қaranglarqu?
Silər qoқum həyran қalislər, Қolunglar bilən aqzınglarnı
etiwalisilər. **6** Mən bu ixlar üstidə oylansamla, wəhimigə
qəmimən, Pütün ətlirimni titrək basidu. **7** Nemixka
yamanlar yaxiweridu, Uzun əmür kəridu, Hətta zor küq-
hökükəlük bolidu? **8** Ularning nəslə əz aldida, Pərzəntliri
kez aldida məzmut əsidu, **9** Ularning əyliri wəhimidin
aman turidu, Təngrining tayiki ularning üstigə təgməydu.
10 Ularning kalılıri jüplənsə uruklimay կalmaydu, Iniki
mozaylaydu, Moziyinimu taxlimaydu. **11** [Rəzillər] kiqik
balilirini koy padisidək talaoqa qikiriweridu, Ularning
pərzəntliri taklap-səkrəp ussul oynap yürüdu. **12** Ular
dap həm qiltaroqa təngkəx kılıdu, Ular nəyning awazidin
xadlinidu. **13** Ular künlirini awatqılık iqidə ətküzidu,
Andin kezni yumup aqkuqla təhtisaraqa qüxüp ketidu.

(Sheol h7585) **14** Həm ular Təngrigə: «Bizdin neri bol,
Bizning yolliring bilən tonuxkimiz yoktur!» — dəydu, **15**
— «Həmmigə Қadirning hizmitidə boluxning ərzigüdək
nəri bardu? Uningoşa dua kilsək bizgə nemə payda
bolsun?!». **16** Қaranglar, ularning bəhti əz կolida
əməsmu? Bırak yamanlarning nəsihəti məndin neri
bolsun! **17** Yamanlarning qirioqi қanqə ketim əqidu?
Ularnı əzlirigə layik küləpət basamdu? [Huda] əqəzipidin
ularoqa dərdlərni bəlüp berəmdu? **18** Ular xamal aldidiki
engizoşa ohxax, Kara kuyun uqurup ketidioşan pahaloşa
ohxaxla yokamdu? **19** Təngri uning kəbihlikini balilirioşa
qüxürüxkə kəlduramdu? [Huda] bu jazani uning əzигə
bərsun, uning əzi bumi tetisun! **20** Əzining һalakitini əz
kezi bilən kərsun; Əzi Həmmigə Қadirning kəhrini tetisun!

21 Qünki uning bekitilgən yil-ayliri tügigəndin keyin, U
ķandakmu yənə eż əydikiliridin huzur-ħalawət alalisun?

22 Təngri kattilarning üstidinmu həküm kılqandin keyin,
Uningoja bilim əgitələydijan adəm barmidur?! **23** Birsi
sak-salamət, pütünləy oğəm-əndixsiz, azadılıktə yilliri
toxkanda əlidu; **24** Bekinqliri süt bilən semiz bolidu,
Ustihanlirining yiliki heli nəm turidu. **25** Yənə birsi bolsa
aqqıq armando tüğəp ketidu; U həeqkandak rahət-paraoqət
kərmigən. **26** Ular bilən billə topa-qangda təng yatidu,
Kurutlar ularoja qaplixidu. **27** — Mana, silərning nemini
oylawatkanlıqları, Meni қarilax niyatlırları
bilimən. **28** Qünki silər məndin: «Esilzadining eyi nəgə
kətkən? Rəzillərning turoğan qedirliri nədидur?» dəp
sorawatisilər. **29** Silər yoluqlardın xuni sorimidinglərmi?
Ularning xu bayanlırioja kəngül koymidinglərmi? **30**
[Demək], «Yaman adəm palakət künidin saklinip қalidu,
Ular oğəzəp künidin қutulup қalidu!» — [dəydu]. **31**
Kim [rəzilning] tutqan yolını yüz turanə əyibləydi? Kim
uningoja eż kilmixi üçün tegixlik jazasını yegüzidu?
32 Əksiqə, u həywət bilən yərlikigə kətürüp mengilidu,
Uning kəbrisi kəzət astida turidu. **33** Jilqining qalmiliri
uningoja tatlıq bilinidu; Uning aldidimu sansız adəmlər
kətkəndək, Uning kəynidinmu barlıq adəmlər əgixip
baridu. **34** Silər nemixkə manga կuruկ gəp bilən təsəlli
bərməkqi? Silərning jawabliringlarda pəkət sahtilikla
tepildidu!

22 Andin Temanlıq Elifaz mundak dedi: — **2**
Adəm Hudaqə ķandakmu payda kəltürəlisun? Dana
adəmlərmi Uningoja nemə payda kəltürəlisun? **3**

Sən həkkaniy bolsangmu, Həmmigə Қадироја nemə
bəhṛə berələytting? Yolliring əyibsiz bolqan təkdirdimu,
sən Uningoja nemə ojəniymətlərni elip keləlaysən?

4 Uning seni əyibləydiqanlıki, Wə Uning sanga
xikayətlər yətküzidiqini sening ihlasmən bolqining
üqünmu-ya? **5** Sening rəzilliking zor əməsmu?
Sening gunahlıring hesabsız əməsmu? **6** Sən
ķerindaxliringdin səwəbsiz kepillik aloqansən; Sən
yalangtüxlərni kiyim-keqəkliridin məhrum қiliwətkənsən.

7 Həlsizlanqanlaroja su bərmiding, Aq қaloqanlaroja
axnimu ayap bərmiding, **8** Gərqə sən yər-zeminlik bolqan
ķoli uzun adəm bolsangmu, Yər-zemin tutup hərmətlinip
kəlgən adəm bolsangmu, **9** Sən tul hotunlarnimu
ķuruk ķol yanduroqansən, Yetim-yesirlarning ķolinimu
yanjitiwətkənsən. **10** Mana xu səwəbtin ətrapingda
tuzaklar yatidu, Uxtumtut pəyda bolqan wəhimimu
seni basidu. **11** Xu səwəbtinmu seni қarangoquluk besip
kərəlməs ķildi, Bir kəlkün kelip seni oqerk ķildi. **12**
Təngri ərxalanıq qokkjisida turidu əməsmu? Əng egiz
yultuzlarning nəkədər aliy ikənlikigə қarap bağ! **13**
Birak sən: «Təngri nemini bilidu? U rast xunqə zulmət
karangoqulukta birnemini pərk etələmdü?!» dəwatisən.

14 Yənə: «Koyuk bulutlar uni tosiwalidu, Xunga U
pələk üstidə aylinip mangojinida bizni kərməydu!»
— dəysən. **15** Yaman adəmlər mangojan kona yolni
sənmu tutiwerəmsən? **16** Ular waqtı toxmay turupla
elip ketilgən, Ularning ulliri kəlkün təripidin ekitilip
ketilgən. **17** Ular Təngrigə: «Bizdin neri bol!» Həmmigə
Kadir bizni nemə ķilalisun?» — dəytti. **18** Bırak ularning

eylirini esil nərsilər bilən tolduroğan dəl Uning Əzidur,
Mən bolsam yamanlarning nəsihitidin yiraqlaxkanmən!

19 Həkkaniylar ularning bərbat bolğanlığını körüp
xadlinidu; Bigunahılar ularni mazaq kılıp: — **20** «Bizgə
karxi qikkuqilar xübhısız wəyran bolidu, Ot ularning
baylıklırını yutuwətməmdü?» — dəydu. **21** [Xunga]
Hudaşa boysunup Uni tonusang, Xu qaoqdila sən aman
bolisən; Xuning bilən sanga amət kelidu. **22** Uning aqzidin
kəlgən nəsihətnimu kobul kıl, Uning sözlirini kenglünggə
püküp köy. **23** Sən Həmmigə Қadirning yenioğa kaytip
kəlsəng, mukərrərki, Kaytidin kurulup qikalaysən; Əgər
sən қəbihlikni qedirliringdin yiraqlaxtursang, **24** Əgər
sən altunungni topa-qang üstigə taxliyalisang, Ofirdiki
altunungni xiddətlik ekinning taxlirioğa қoxuwətsəng,
25 Undakta Həmmigə Қadirning Əzi sanga altun bolidu.
Sening üçün sərhil kümüxmu bolidu. **26** U qaoqda
sən Həmmigə Қadirdin seyünisən, Yüzüngni Təngrigə
karap kətürələysən. **27** Sən Uningoşa dua ķilsang, U
ķulak salidu, Xundakla sənmə iqlikən ķesəmliringgə
əməl ķilisən. **28** Sən қarar ķilojan ix əməlgə axidu,
Yolliring üstigə nur qüxitidu. **29** Adəmlər pəs ķilinoğanda,
sən ularoşa: «Ornunglardın turunglar!» dəysən, Xuning
bilən [Huda] qirayi sunoqanlarnı kutkuzidu. **30** U hətta
gunahı bar adəmnimu kutkuzidu, U қolungdiki һalalliktin
kutkuzulidu.

23 Ayup jawabən mundak dedi: — **2** «Bügünmu xikayitim
aqqıqtur; Uning meni başkan կoli ah-zarlırimdinmu
eoqirdur! **3** Ah, Uni nədin tapalaydioğanlığımni bilgən
bolsam'idi, Undakta Uning olturidioğan jayıqə barar idim!

4 Xunda mən Uning aldida dəwayimni bayan kılattim,
Aɔzimni munazirilər bilən toldurattim, **5** Mən Uning
manga bərməkqi boləjan jawabini bilələyttim, Uning
manga nemini deməkqi boləjanlığını qüxinələyttim. **6** U
manga қarxi turup zor küqi bilən mening bilən talixamti?
Yak! U qoқum manga қulak salatti. **7** Uning huzurida
həkkaniy bir adəm uning bilən dəwalixalaytti; Xundak
bolsa, mən əz Sotqim aldida mənggүiqliqə akłanoğan
bolattim. **8** Əpsus, mən aloja қarap mangsammu, lekin
U u yerdə yok; Kəynim gə yansammu, Uning sayisinimu
kərəlməymən. **9** U sol tərəptə ix kiliwatqanda, mən Uni
baykiyalmaymən; U ong tərəptə yoxurunoğanda, mən Uni
kərəlməymən; **10** Birak U mening mangidioğan yolumni
bilip turidu; U meni tawlioğandan keyin, altundək sap
bolimən. **11** Mening putlirim uning kədəmlirigə qing
əgəxkən; Uning yolunu qing tutup, heq qətnimədim. **12** Mən
yənə Uning ləwlirining buyrukıdin bax tartmidim; Mən
Uning aqzidiki səzlərni əz kəngüldikilirim din կimmətlik
bilip kədirləp kəldim. **13** Birak Uning bolsa birlə muddiasi
bardur, kimmu Uni yolidin buruyalisun? U kenglidə
nemini arzu kıləjan bolsa, xuni kılıdu. **14** Qünki U manga
nemini iradə kıləjan bolsa, xuni bərhək wujudka qıkırıdu;
Mana muxu hildiki ixlər Uningda yənə nuroqundur. **15**
Xunga mən Uning aldida dəkkə-dükkigə qüxicən; Bularni
oylisamla, mən Uningdin қorķup ketimən. **16** Qünki
Təngri kənglümni ajiz kıləjan, Həmmigə Қadir meni
sarasiqə salidu. **17** Ҳalbuki, mən қarangoğuluk iqidə
ujukturulmidim, Wə yaki yüzümni oriwaloğan zulmət-
karangoğulukkımı heq süküt kilmidim.

24 — Nemixka Həmmigə Kadir [sorak] künlirini bokitməydu? Nemixka Uni tonuqanlar Uning xu künlirini bikardin-bikar kütidu? **2** Mana, adəmlər pasil kılinojan taxlarnı yətkiwetidu; Ular zorawanlıq bilən baxķılarning padilirini bulap-talap əzliri [oquk-axkara] bakıdu; **3** Ular yetim-yesirlarning exikini bulap həydəp ketidu; Ular tul hotunning kalisini kepillik üçün eliwalidu. **4** Ular miskinlərni yoldın neri ittiriwetidu; Xuning bilən zemindiki ezilgənlərning həmmisi məküxüwalidu. **5** Mana, ular dəxt-bayawanlardıki yawayı exəklərdək, Tang sahərdə olja izdəx «hizmiti»gə qikidu; Janggal ular wə ularning balılırı üçün yeməklik təminləydu. **6** Ular yamanning [kalılırı] üçün dalada ot-qep oridu, Uning üçün axşan-taxşan üzümlərini teriydu; **7** Ular keqini kiyimsiz yalang ətküzidu, Sooqulta bolsa yepinojudək kiyimi yoktur. **8** Ular taoqka yaqşan yamoqurlar bilən süzəmə bolup ketidu, Panahsızlığın taxni ķuqaqlıxitidu. **9** Adəmlər atisiz balilarını əmqəktin bulap ketidu, Ular miskinlərdin [bowaklarnı] kepillikkə alidu. **10** [Miskinlər bolsa] kiyimsiz, yeling etidu, Baxķılar üçün buçday baçlırını kətürsimu, yənilə aq ķalidu; **11** Ular baxķılarning əyidə zəytunlarnı qəyləp yaq qikarəjan bolsimu, Həylilirida xarab kəlqikini qəyligən bolsimu, Yənilə ussuzlukta ķalidu. **12** Xəhərdin adəmlərning ah-zarlırı qikip turidu, Kiliq yegənlərning janlırı nalə-pəryad kətüridu; Biraq Təngri həqkimning iplaslığını əyibliməydu. **13** — Nuroqa ķarxi isyan kətüridiqanlarmu bar; Ular nurning yollırını bilməydu, Uning tərikiliridə turmaydu. **14** Katıl tang nuri kelixi bilən ornidin turup,

Kəmbəqəllər wə miskinlərni əltüridü; Keqidə u ooprıdək yürüdü. **15** Zinahormu «Meni həq kəz kərməydu» dəp zawal waktini kütidü, Baxkilar meni tonumisun dəp ayalning qümbilini yüzigə tartiwalidü. **16** Қarangoqlukta [ooprılar] oyning tamlirini kolap texidü; Kündüzdə ular ezlirini əz əyigə kamap köyidü; Ular nurni tonumaydu. **17** Ular üçün tang səhər əlüm sayisidək tuyulidü; Ular kap-karangoqlukning wəhimilirini dost tutidü. **18** Ular sularning yüzidiki kəpüklərdək yokap kətsun! Ularning yər-zemindiki nesiwisi lənət kılinoğanki, Xunga ulardin həqkim üzümzarlıkkə yənə mangmisun! **19** Kurojakqılık həm tomuz issik қar sulirinimu yəp tügitidü; Təhtisaramu ohxaxla gunah kılıqlanlarnı yəp tüğətsun! (**Sheol h7585**) **20** Uni, tuqışkan anisimu untusun! Kurt xəlgəylirini ekitip uni yesun! Əskə həq elinmisun! Xuning bilən həkkaniysizlik dərəhtək kesilsün! **21** U balisi yok tuoqlaslardın olja alidü, U tul hotunlarojumu həq xəpkət kərsətməydu. **22** Birak [**Huda**] Əz kudriti bilən mundak küq-hökük barlarning [künni] uzartidü; Ular hətta həyatidin ümidsizlənsimu kaytidin ornidin turidü. **23** [**Huda**] yənilə ularni amanlıkıta mukimlaxturidü, Xunga ular hatırjəm bolidü; U ularning yollırını kezdə tutğan əməsmu? **24** Ularning mərtiwişi birdəmlilik əstürülidü, Andin ular yok bolidü; Ular ongda қaldurulidü, andin baxka adəmlərgə ohxaxla yioqip elip ketilidü; Ular pəkətla pixğan sərhil buğday baxaklıridək kesilip ketidü. **25** Bu ixlar mundak bolmisa, əni kim meni yalıqanqı dəp ispatliyalaydu. Mening gəplirimni kim կրուկ gəp deyələydi?».

25 Xuhalik Bildad jawabən mundak dedi: — 2 «Uningda həkümranlıq həm həywət bardur; U asmanlarning қəridiki ixlarnimu tərtipkə salidu. 3 Uning қoxunlirini sanap tügətkili bolamdu? Uning nuri kimning üstigə qüxməy қalar? 4 Əmdi insan balisi қandakmu Təngrining aldida həkkəniy bolalisun? Ayal zatidin tuquloloğanlar қandakmu pak bolalisun? 5 Mana, Uning nəziridə hətta aymu yoruk bolmioğan yərdə, Yultuzlarmu pak bolmioğan yərdə, 6 Kurt bolğan insan, Sazang bolğan adəm balisi [uning aldida] қandak bolar?».

26 Ayup [Bildadka] jawabən mundak dedi: — 2 «Maqdursız kixigə қaltis yardımçıları beriwətting! Biləkliri küqsiz adəmni karamət kütkuzuwtting! 3 Əkli yok kixigə қaltis nəsihətlərni kiliwətting! Wə uningoşa alamət bilimlərni namayan kiliwətting! 4 Sən zadi kimning məditi bilən bu səzlərni ķilding? Səndin qıqiwatğını kimning rohi? 5 — «Ərwahılar, yəni su astidikilər, Xundakla u yərdə barlıq turuwatkanlar tolqinip ketidu; 6 Bərhək, [Hudanıng] aldida təhtisaramu yepinqisiz kərünidu, Həlakətningmu yapkuqi yoktur. (Sheol h7585) 7 U [yərning] ximaliy [kutupini] aləm boxlukığa sozoğan, U yər [xarini] boxluk iqidə muəllək ķılɔğan; 8 U sularnı կoyuk bulutliri iqigə yioğdu, Bulut ularning eoşirlikı bilənmə yirtilip kətməydi. 9 U ayning yüzini yapıdu, U bulutliri bilən uni tosidu. 10 U sularning üstigə qəmbər sizip կoyoğan, Buning bilən U yorukluk həm karangoğuluğning qegrasını bekitkən. 11 Asmanlarning tüwrükliri təwrəp ketidu, Uning əyibini anglapla alakzadə bolup ketidu. 12 U dengizni կudriti bilən tinqlənduridu;

Өз hekmiti bilən Rahabni parə-parə kılıp yanjiwetidu.

13 Uning Rohı bilən asmanlar bezəlgən, Uning қоли tez қақкан əjdihəni sanjiydu. **14** Mana, bu ixlar pəkət uning қılıqanlırinin kiqikkınə bir kismidur, halas; Uning söz-kalamidin anglawatқınimiz nahayiti pəs bir xiwirlax, halas! Uning pütkül zor կudritining güldürmamisini bolsa kimmu qüxinəlisun?!».

27 Ayup bayanini dawamlaxturup mundak dedi: — **2**
«Mening həkkimni tartıwalojan Təngrining hayatı bilən, Jenimni aqritkan Həmmigə Қadirning həkkı bilən kəsəm қılımənki, **3** Tenimdə nəpəs bolsila, Təngrining bərgən Rohı dimiojimda tursila, **4** Ləwlirimdin həkkaniysiz sözər qıkmayıdu, Tilim aldamqılık bilən həq xiwirlimaydu! **5** Silərningkini toqra deyix məndin yırak tursun! Jenim qıkkanoja қadər duruslukumni əzümdin ayrimaymən! **6** Adillikimni qing tutuwerimən, uni կoyup bərməymən, Wijdanim yaxıqan həqbir künümədə meni əyiblimisun! **7** Mening düxminim rəzillərgə ohxax bolsun, Manga қarxi qıkkanlar həkkaniysiz dəp կaralsun. **8** Qunki Təngri iplas adəmni üzüp taxlıqanda, Uning jenini aloğanda, Uning yənə nemə ümidi կalar? **9** Balay'apət uni besip qüvkəndə, Təngri uning nalə-pəryadını anglamdu? **10** U Həmmigə Қadirdin səyünəmdü? U hərdaim Təngrigə iltija kılalamdu? **11** Mən Təngrining қolining қılıqanlıri toqrisida silergə məlumat berəy; Həmmigə Қadirda nemə barlığını yoxurup yürməymən. **12** Mana silər alliburun bularnı körüp qıktınglar; Silər nemixka axundak pütünləy կuruķ hiyallik bolup կaldınglar? **13** Rəzil adəmlərning Təngri bekitkən akiwiti xundaķki, Zorawanlarning

Həmmigə Қадirdin alidiojan nesiwisi xundakki: — **14**
Uning baliliri kəpəysə, қiliqlinx üçünla kəpiyidi; Uning
pərzəntlirining neni yetixməydu. **15** Uning əzidin keyin
қalojan adəmliri əlüm bilən biwasitə dəpnə əlinidü,
Buning bilən қalojan tul hotunliri matəm tutmaydu. **16**
U kümüxlərni topa-qangdək yioqip dəwilisimu, Kiyim-
keqəklərni laydək kəp yioqsimu, **17** Bularning həmmisini
təyyarlisimu, Birak kiyimlərni həkkəaniylar kiyidi;
Bigunahlarlu kümüxlərni bəlüxidü. **18** Uning yasiyojan
əyi pərwanining oqozisidək, Üzümzarning kəzətqisi əziga
salojan kəpidək box bolidü. **19** U bay bolup yetip dəm
alojini bilən, Birak əng ahirki ətim keliduki, Kəzini
aqkanda, əmdi tügəxtim dəydu. **20** Wəhimiilər kəlkündək
bexioja kelidü; Kəqtə əkara կүүн uni qanggilioja alidü. **21**
Xərk xamili uni uqrurup ketidü; Xiddət bilən uni ornidin
elip yirakka etip taxlaydu. **22** Boran uni həq ayimay,
bexioja urulidü; U uning qanggilidin kutulux üçün hə dəp
urunidü; **23** Birak [xamal] uningoja əkarap qawak qalidü,
Uni ornidin «ux-ux» kılıp қooqliwetidü».

28 — «Xübhəsizki, kümüx tepilidiojan kanlar bar,
Altunning tawlinidiojan əz orni bardur; **2** Təmür bolsa
yər astidin keziwelindü, Mis bolsa taxtin eritilip elinidü.
3 İnsanlar [yər astidiki] ərangojulukka qək koyidü;
U yər kərigiqə qarlap yürüp, Ərangojulukka təwə,
əlümning sayisidə turojan taxlarnı izdəydu. **4** U yər
yüzidikilərdin yirak jayda tik bołożan əduşni kolaydu;
Mana xundak adam ayaq basmaydiyojan, untilojan
yərlərdə ular arəjamqını tutup boxlukta pulanglap
yüridü, Kixilərdin yirakta esilip turidü. **5** Axlıq qıkçıdiyojan

yər, Təkti kolançanda bolsayalkundək kərünidu; **6**
Yərdiki taxlar arisidin kək yakutlar qikidu, Uningda
altun rудисиму bardur. **7** U yolni həqkandak alojur қux
bilməydu, Hətta sarning kəzimu uningoja yətmigən. **8**
Hakawur yirtkuqlarmu u yərni həq dəssəp bakmiojan,
Əxəddiy xirmu u jaydin həqqaqan ətüp bakmiojan. **9**
Insan balisi қolini qakmak texining üstigə təgküzidu,
U taqlarni yiltizidin қomuriwetidu. **10** Taxlar arisidin
u қanallarni qapidu; Xundak kılıp uning kezi hərhil
kimmətlik nərsilərni kəridu; **11** Yər astidiki ekjnlarni texip
kətmisun dəp ularni tosuwalidu; Yoxurun nərsilərni u
axkarilaydu. **12** Birak danalıq nədin tepilar? Yorutuluxning
makani nədidu? **13** Insan balılıri uning kimmətliklikini həq
bilməs, U tiriklərning zeminidin tepilmas. **14** [Yər] tegi:
«Məndə əməs» dəydu, Dengiz bolsa: «Mən bilənmə billə
əməstur» dəydu. **15** Danalıqni sap altun bilən setiwaloqili
bolmaydu, Kümüxnimu uning bilən bir tarazida tartkılı
bolmas. **16** Hətta Ofirda qikidiojan altun, ak həkik yaki
kək yakut bilənmə bir tarazida tartkılı bolmaydu. **17**
Altun wə hrustalnimu uning bilən selixturqili bolmaydu,
Esil altun қaqa-қuqilar uning bilən həq almaxturulmas.
18 U ünqə-marjan, hrustalni adəmning esidin qikiridu;
Danalıqni elix kizil yakutlarni elixtin əwzəldur. **19**
Efiopiyədiki serik yakut uningoja yətməs, Serik altunmu
uning bilən bəslixəlməydu. **20** Undakta, danalıq nədin
tepilidu? Yorutuluxning makani nədidu? **21** Qünki u
barlıq hayat igilirinинг kəzidin yoxuruloqan, Asmandiki
uqar-қanatlardınmu yoxurun turidu. **22** Həlakət wə
əlüm pəkətla: «Uning xəhritudin həwər alduk» dəydu.

23 Uning mangojan yolini qüxinidiqjan, Turidiojan yerini bilidiojan pəkətla bir Hudadur. **24** Qünki Uning kezi yerning kərigiqə yetidu, U asmanning astidiki barlik nərsilərni kəridu. **25** U xamallarning küqini tarazioja saloqanda, [Dunyaning] sulirini əlqigəndə, **26** Yaməqurlarqa ənuniyət qüxürginidə, Güldürmamining qakmikioja yolini bekitkinidə, **27** U qəoşda U danalikka əkarap uni bayan kılolan; Uni nəmunə kılıp bəlgiligən; Xundak, U uning bax-ayioqioja əkarap qikip, **28** İnsanıja: «Mana, Rəbdin əorküx danalıktur; Yamanlıktın yıraklıxix yorutuluxtur» — degən».

29 Ayup bayanını dawamlaxturup mundak dedi: — **2** «Ah, əhwalim ilgiriki aylardikidək bolsidi, Təngri məndin həwər aloqan künlərdikidək bolsidi! **3** U qəoşda Uning qirioqi beximoja nur qaqqan, Uning yoruklukı bilən ərangoğuluğun etüp kətkən bolattim! **4** Bu ixlar mən kiran waktimda, Yəni Təngri qedirimda manga sirdax [dost] boləqan wakitta boləqanidi! **5** Həmmigə Ədir mən bilən billə boləqan, Mening yax balilirim ətrapimda boləqan; **6** Mening başkan kədəmlirim seriq mayoja qəmüləgən; Yenimdiki tax mən üçün zəytun may dəryası bolup akqan; **7** Xəhər dərwazisiqə qıkkən waktimda, Kəng məydanda ornum təyyarlanqanda, **8** Yaxlar meni kərüpla əymenip əzlirini qətkə alatti, Ərilar bolsa ornidin turatti, **9** Xahzadılərmə gəptin tohtap, Əcoli bilən aozzini etiwalatti. **10** Aksəngəklərmə tinqlinip, Tilini tangliyioja qaplıwalatti. **11** Əkulak səzümni anglisila, manga bəht tiləytti, Kəz meni kərsila manga yahxi guvahlıq berətti. **12** Qünki mən manga hımaya bol dəp yelinəqan ezilgüqlərni, Panahsız

keletal yetim-yesirlarnimu kutkuzup turattim. **13** Həlak bolay degən kixi manga bəht tiləyti; Mən tul hotunning kenglini xadlandurup nahxa yangratkuzattim. **14** Mən həkkaniylikni ton kılıp kiyiwaldim, U meni ez gəwdisi kıldı. Adalətlikim manga yepinqa həm səllə bolqan. **15** Mən koroja kəz bolattim, Tokuroja put bolattim. **16** Yoxsullarоja ata bolattim, Manga natonux kixining dəwasinimu təkxürüp qıqattim. **17** Mən adalətsizning hinggaqan qixlirini qekip taxlayttim, Oljisini qixliridin elip ketəttim. **18** Həm: «Mening künlirim կumdək kəp bolup, Θəz uwamda rəhət iqidə əlimən» dəyttim; **19** Həm: «Yiltizim sularoqıqə tartilip baridu, Xəbnəm pütün keqiqə xehiməja qaplıxip yatidu; **20** Xəhritim hərdaim məndə yengilinip turidu, Қolumdiki okyayım hərdaim yengi bolup turidu» dəyttim. **21** Adamlər manga կulak salatti, kütüp turatti; Nəsihətlirini anglay dəp süküt iqidə turatti. **22** Mən gəp kılqandan keyin ular kayta gəp kılmayıtti, Səzlim ularning üstigə xəbnəm bolup qüxətti. **23** Ular yamoqurlarni kütkəndək meni kütətti, Kixilər [waktida yaqışan] «keyinki yamoqur»ni կarxi aloqandək sezlimimni aqzını eqip iqətti! **24** Ümidsizlənginidə mən ularoja կarap külümsirəyttim, Yüzümdiki nurni ular yərgə qüxurməyitti. **25** Mən ularoja yolini tallap kərsitip berəttim, Ularning arisida kattiwax bolup olturattim, Қoxunliri arisida turoqan padixaħdək yaxayttim, Birak buning bilən matəm tutidioqanlaroja təsəlli yətküzgüqimu bolattim».

30 — «Birak hazır bolsa, yaxlar meni mazaq kılıdu, Ularning dadilirini hətta padamni bakidioqan itlar

bilən billə ixləxkə yol қoyuxnimu yaman kərəttim.
2 Ularning maqduri kətkəndin keyin, Қolidiki küq manga nemə payda yətküzəlisun? **3** Yoksuzluk, həm aqliktin yigləp kətkən, Ular uzundin buyan qəldərəp kətkən dəxt-bayawanda қuruk yərni oqajaydu. **4** Ular əmən-xiwaknı qatkallar arisidin yulidu, Xumbuyining yiltizlirinimu terip əzlirigə nan kılıdu. **5** Ular əl-yurtlardın həydiwetilgən bolidu, Kixilər ularni kərüpla oğrını kərgəndək warkırap tillaydu. **6** Xuning bilən ular sürlük jilojılarda կonup, Taxlar arisida, ojarlar iqidə yaxaxka məjbur bolidu. **7** Qatkallik arisida ular həngrap ketidu, Tikənlər astida ular dügdiyip olturixidu; **8** Nadanlarning, nam-abruysiszlarning balılıri, Ular zemindin sürtokay həydiwetilgən. **9** Mən hazır bolsam bularning həjwiy nahxisi, Hətta səz-qeqikining dəstiki bolup қaldım! **10** Ular məndin nəprətlinip, Məndin yiraş turup, Yüzümgə tükürüxtinmu yanmaydu. **11** Qünki [Huda] mening həyat rixtimni üzüp, meni japaşa qəmdürgən, Xuning bilən xu adəmlər aldimda tizginlirini eliwətkən. **12** Ong yenimda bir top qüprəndə yaxlar ornidin turup, Ular putumni turoşan yeridin ittiriwətməkqi, Ular sepiliməşa hujum pələmpəylirini kətürüp turidu; **13** Ular yolumni buzuwetidu, Ularning həq yələnqüki bolmisimu, Ҳalakitimni ilgiri sürməktə. **14** Ular sepilning kəng bəsük jayidin bəsüp kirgəndək kirixidu; Wəyranilikimdin paydilinip qong taxlardək domilap kirixidu. **15** Wəhjimilər burulup meni əz nixani kıləşən; Xuning bilən hərmitim xamal etüp yok boləqandək həydiwetildi, Awatqılıkımımı bulut etüp kətkəndək etüp kətti. **16** Hazır bolsa

jenim қақидин төкүлүп көткендәк; Azablik күnlər meni tutuwaldi. **17** Keqilər bolsa, manga səngəklirimgiqə sanjimakta; Aɔṛiklirim meni qixləp dəm almaydu. **18** [Aɔṛiklar] zor küqi bilən manga kiyim-keqikimdək boldi; Ular kənglikimning yakısidək manga qaplixiwaldi. **19** Huda meni sazlıkka taxliwətkən, Mən topa-qangoja wə külgə ohxax bolup қaldım. **20** Mən Sanga nalə-pəryad kətürməktimən, Birak Sən manga jawab bərməysən; Mən ornumdin tursam, Sən pəkətla manga қarapla koyisən. **21** Sən əzgirip manga bir zalim boldung; Kolungning küqi bilən manga zərbə қiliwatisən; **22** Sən meni kətürüp Xamaloja mindürgənsən; Boran-qapkunda təəllukatimni yok қiliwətkənsən. **23** Qünki Sən meni ahirida əlüimgə, Yəni barlıq həyat igilirining «yioqılıx eyi»gə kəltürüwatisən. **24** U halak kılqan waktida kixilər nalə-pəryad ketürsimi, U қolini uzatkanda, duaning dərwəkə һeqkəndək nətijisi yok; **25** Mən künli təs kixi üçün yioqlap [dua kılqan] əməsmu? Namratlar üçün jenim azablanmidimu? **26** Mən əzüm yahxılık kütüp yürginim bilən, yamanlık kelip қaldi; Nur kütkinim bilən, қarangojuluğ kəldi. **27** Iqim kazandək қaynap, aramlıq tapmaywatidu; Azablik künler manga yüzləndi. **28** Mən կuyax nurini kərməymu қarıdap yürməktimən; Halayık arisida mən ornumdin turup, nalə-pəryad kətürimən. **29** Mən qilbərilərgə қerindax bolup қaldım, Huwkuxlarning həmrəhi boldum. **30** Terəm қariyip məndin ajrap ketiwatidu, Səngəklirim kiziqtın kəyüp ketiwatidu. **31** Qiltarimdin matəm mərsiyəsi qikidu, Neyimning awazi һaza tutkuqlarning yioqisioqa aylinip қaldi».

31 «Мән кезүм билән əһдиләхкән; Xuning üçün мән
қандакму kızлароја һәвәс қилип көз taxlap yürәй? 2
Undak kilsam üstümdiki Tәngridin alidiojan nesiwəm
nemə bolar? Həmmigə қадirdin alidiojan mirasim nemə
bolar? 3 Bu gunahning nətijisi həkkaniysizlaroјa bala-
қaza əməsmu? Kəbihlik қilojanlaroјa külpəт əməsmu?
4 U mening yollirimni kəriüp turidu əməsmu? Hərbir
kədəmlirimni sanap turidu əməsmu? 5 Əgər sahtilikka
həmrəh bolup mangojan bolsam'idi! Əgər putum
aldamqılık bilən billə boluxka aldiriojan bolsa, 6 (Mən
adillik mizanişa қoyulojan bolsam'idi! Undakta Təngri
əyibsizlikimdin həwər alalaytti!) 7 Əgər kədimim yoldin
qıkkən bolsa, kenglüm kəzümgə əgixip mangojan bolsa,
əgər қolumoja hərkəndək daq qaplaxkan bolsa, 8
Undakta mən teriojanni baxka birsi yesun! Bihlirim
yulunup taxliwetilsun! 9 Əgər kəlbim məlum bir ayaldın
azdurulojan bolsa, Xu niyəttə қoxnamning ixik aldida
paylap turojan bolsam, 10 Əz ayalim baxkilarning
tügminini tartidiojan küngə қalsun, Baxkilar uni ayak
asti қilsun. 11 Qünki bu əxəddiy nomusluk gunahetur; U
sorakqlar təripidin jazalinixi kerəktur. 12 [Bu gunah]
bolsa adəmni һalak қilojuqi ottur; U mening barlıq
tapşanlırimni yulup alojan bolatti. 13 Əgər қulumning
yaki dedikimning manga қarita ərzi bolojan bolsa,
Ularning dəwasini kezümgə ilmiojan bolsam, 14 Undakta
Təngri meni sorakqa tartixka ornidin turojanda қandak
ķilimən? Əgər U məndin soal-sorak alımən dəp kəlsə, Mən
Uningoja қandak jawab berimən? 15 Meni baliyatkuda
əpiridə қilojuqi ularnimu əpiridə қilojan əməsmu.

Mən bilən u ikkimizni anılırimızning baliyatqusıda
tərəldürgüqi bir əməsmu? **16** Əgər miskinlərni əz arzu-
ümidliridin toşkan bolsam, Əgər tul hotunning kez nurini
karangojulaxturojan bolsam, **17** Yaki əzümning bir qixləm
nenimni yalçuz yegən bolsam, Uni yetim-yesir bilən
billə yemigən bolsam **18** (Əməliyəttə yax waqtimdin
tartip oğlı ata bilən billə bolqandək umu mən bilən
billə turqanidi, Apamning қorsikidin qıkkandin tartipla
tul hotunning yelənqüki bolup kəldim), **19** Əgər kiyim-
keqək kəmlikidin həlak bolay degən birigə, Yaki qapansız
bir yokşulqa karap olturojan bolsam, **20** Əgər uning
bəlliri [kiyimsiz ķelip] manga bəht tilimigən bolsa, Əgər u
közilirimning yungida issinmiqjan bolsa, **21** Əgər xəhər
dərwazisi aldida «[Həküm qıkarojanlar arisida] mening
yelənqüküm bar» dəp, Yetim-yesirlar oja ziyankəxlik
ķılıxka kol kətürgən bolsam, **22** Undakta mürəm taoqıkidin
ajrilip qüxsun! Bilikim ügisidin sunup kətsun! **23** Qünki
Təngri qüxürgən balayı'apət meni ķorkunqka salmakta
idi, Uning həywitidin undak ixlarni kət'iylə kılalmayttim.
24 Əgər altunoja ixinip uni əz tayanqim ķilojan bolsam,
Yaki sap altunoja: «Yelənqükümsən!» degən bolsam, **25**
Əgər baylıkırım zor bolqanlıqidin, Yaki ķolum alojan
əqəniyməttin xadlinip kətkən bolsam, **26** Əgər mən
ķuyaxning julasını qaqqanlığını kərüp, Yaki ayning
aydingda mangolanlığını kərüp, **27** Kenglüüm astirtin
azdurulojan bolsa, Xundakla [bularoja qoğunup] aqzim
ķolumni səygən bolsa, **28** Bumu sorakqi aldida gunah dəp
həsablinatti, Qünki xundaq ķilojan bolsam mən yukarıda
turqarıqi Təngrigə wapasızlık ķilojan bolattim. **29** Əgər

manga nəprətləngən kixining həlakitigə kariqinimda xadlinip kətkən bolsam, Bexioja külət qüvkənlikidin huxal bolovan bolsam — **30** (Əməliyəttə u tügəxsun dəp əkarəqap, uning əlüminи tiləp aqzimni gunah ətküzükə yol köymiojanmən) **31** Əgər qedirimdikilər mən tooruluk: «Hojayinimizning dastihinidin yəp toyunmiojan əeni kim bar?» demigən bolsa, **32** (Musapirlardin koqida ələqini əzəldin yoktur; Qünki ixikimni hərdaim yoluqilaroja ekip kəlgənmən) **33** Əgər Adəm'atimizdək itaətsizliklirimni yapkan, Kəbihlikimni kənglüməgə yoxurojan bolsam, **34** Həmdə xuning üqün pütkül halayık aldida uning axkarilinixidin ərkup yürgən bolsam, jəmiyatning kəmsitixliri manga wəhimə kıləjan bolsa, Xuning bilən mən talaqə qıkmay yürgən bolsam, ... **35** — Ah, manga əkulak, saloquqı birsi bolsidi! Mana, imzayimni koyup berəy; Həmmigə Kadir manga jawab bərsun! Rəkibim mening üstümdin ərz yazsun! **36** Xu ərzni zimməmgə artattım əməsmu? Qoğum tajlardək beximoja kiyiwalattim. **37** Mən Uningə qədəmlirimning pütün sanini hesablap berəttim; Xahzadidək mən Uning aldioja barattim. **38** Əgər əz etizlirim manga əkarxi guwah bolup quqan ketürsə, Uning qünəkliri bilən birgə yioqlaxsa, **39** Qünki qıkarəjan mewisini hək təliməy yegən bolsam, Həddigərlərni əhəlsizlandurup nəpisini tohtatkan bolsam, **40** Undakta buəldayning ornida xumbuya əssun! Arpining ornida məstək əssun. Mana xuning bilən [mən] Ayupning səzləri tamam wəssalam!»

32 Xuning bilən bu üq kixi Ayupka jawab berixtin tohtidi; qürnki ular Ayupning karixida əzini həkkaniy dəp

tonuydiojanlığını bildi. **2** Andin Buzılık Ramning ailisidin bolğan Barahəlning oqlı Elihu isimlik yigitning oqəzipi kozojaldi; uning oqəzipi Ayupka karita kozojaldi, qünki u Hudani əməs, bəlkı əzini toqra hesablıojanidi; **3** Uning oqəzipi Ayupning üç dostliriojimu karitildi, qünki ular Ayupka rəddiyə bərgüdək səz tapalmay turup, yənilə uni gunahkar dəp bekitkənidi. **4** Birak Elihu bolsa Ayupka jawab berixni kütkənidi, qünki bu tətəylənning kərgən künli əzidin kəp idi. **5** Elihu bu üç dostning aqzida həeqkandak jawabi yokluğını kərgəndin keyin, uning oqəzipi kozojaldi. **6** Xuning bilən Buzılık Barahəlning oqlı Elihu eçiz eqip jawabən mundak dedi: — «Mən bolsam yax, silər bolsanglar yaxanoqansılər; Xundak bolşaqqā mən tartınip, bilgənlirimni silərgə ayan kilixtin körküp kəldim. **7** Mən: «Yexi qong bolğanlar [awwal] səzlixə kerək; Yillar kəpəysə, adəmgə danalıknı əgitidu», dəp կաrayttim; **8** Birak hərbir insanda roh bar; Həmmigə Ədirning nəpisi uni əkil-idraklık kılıp yorutidu. **9** Lekin qonglarning dana boluxi natayın; Kərilarning toqra həküm qıçaraliximu natayın. **10** Xunga mən: «Manga կulak selinglar» dəymən, Mənmu əz bilginimni bayan əyləy. **11** Mana, silər toqra səzlərni izdəp yürginenglarda, Mən səzliringlarnı kütkənmən; Silərning munazirənglarqa կulak salattim; **12** Xundak, silərgə qin kənglümdin կulak saldim; Birak silərdin həeqkaysinglar Ayupka rəddiyə bərmidinlar, Həeqkaysinglar uning səzlirigə jawab berəlmidinglarki, **13** Silər: «Həkikətən danalıq taptuk!» deyəlməysilər; İnsan əməs, bəlkı Təngri uningoqa rəddiyə kılıdu. **14** Uning jənggə tizilojan hujum səzliri manga karitilojan əməs;

Həm mən bolsam silərning gəpliringlar boyiqə uningoja jawab bərməymən **15** (Bu üqaylən həyranuğəs bolup, қayta jawab berixmidi; Həmmə səz ulardin uqup kətti.

16 Mən kütüp turattim, qünki ular gəp kılmidi, bəlki jimjit ərə turup қayta jawab bərmidi); **17** Əmdi əzümning nəwiti də mən jawab berəy, Mənmu bilginimni kərsitip berəy. **18** Qünki dəydiojan səzlirim lik toldi; Iqimdiki Roh, manga türtkə boldi; **19** Mana, қorsikim eqilmiojan xarab tulumioja ohxaydu; Yengi xarab tulumliri partlap ketidiojandək partlaydiojan boldi. **20** Xunga mən səz kılıp iqimni boxitay; Mən ləwlirimni ekip jawab berəy. **21** Mən həqkimgə yüz-hatırə kılmaymən; Wə yaki həq adəmgə huxamət kılmaymən. **22** Mən huxamət kiliixni əgənmigənmən; undak bolidiojan bolsa, Yaratkuqum qokum tezla meni elip ketidu».

33 «Əmdilikdə, i Ayup, bayanlırimoja կulak saloqaysən, Səzlirimning həmmisini anglap qıkkaysən. **2** Mana hazır ləwlirimni aqtım, Aəqzimda tilim gəp kılıdu. **3** Səzlirim kənglümədək durus bolidu, Ləwlirim sap bolqan təlimni bayan kılıdu. **4** Təngrining Rohı meni yaratkan; Həmmigə Қadirning nəpisi meni janlanduridu. **5** Jawabing bolsa, manga rəddiyə bərgin; Səzliringni aldimoja səpkə koyup jənggə təyyar turqın! **6** Mana, Təngri aldida mən sanga ohxax bəndimən; Mənmu laydin xəkilləndürülüp yasaloqanmən. **7** Bərhək, mən sanga həq wəhimə salmakçı əməsmən, Wə yaki mən saloqan yük sanga besim bolmaydu. **8** Sən dərwəkə қulikimoja gəp kıldingki, Əz awazing bilən: — **9** «Mən həq itaətsiz bolmay pak bolımən; Mən sap, məndə

heq gunah yok... **10** Mana, Huda məndin səwəb tepip
hujum kılıdu, U meni Θz düxmini dəp karaydu; **11** U
putlirimni kixənlərgə salidu, Həmmə yollirimni kəzitip
yüridu» — degənlikingni anglidim. **12** Mana, mən sanga
jawab berəyki, Bu ixta geping toqra əməs; Qünki Təngri
insandin uluğdur. **13** Sən nemixkə uning bilən dəwalixip:
— U Θzi kıləqan ixliri toqrluk, heq qüxənqə bərməydu»
dəp yürisən? **14** Qünki Təngri həkikətən gəp kılıdu;
Bir ketim, ikki ketim, Lekin insan buni səzməydu; **15**
Qüx kərgəndə, keqidiki oqayıbanə alaməttə, — (Kəttik
uyku insanlarnı baskanda, Yaki orun-kərpiliridə ügdək
baskanda) — **16** — Xu qaqlarda U insanlarning կulığını
aqidu, U ularoja bərgən nəsihətni [ularning yürikigə]
məhürləydu. **17** Uning məksiti adəmlərni [yaman]
yolidin yanduruxtur, Insanni təkəbburluktin saklaxtur;
18 Buning bilən [Huda] adəmning jenini kəz yətməs
hangdin yandurup, saklaydu, uning hayatıni կiliqlinixtin
köçəndə. **19** Yaki bolmisa, u orun tutup yetip կaloğınida
aqrıq bilən, Səngəklirini əz-ara sokuxturup biaram կlix
bilən, Tərbiyə kılınidu. **20** Xuning bilən uning pütün
wujudi taamdin nəprətlinidu, Uning jeni hərhil nazu-
nemətlərdin կaqidu. **21** Uning eti kəzdin yokılıp ketidu,
Əslidə kərünməydiqan səngəkliri bərtüp qıçıdu. **22**
Buning bilən jeni kəz yətməs հangoja yekin kelidu,
Hayati հalak kıləqəpi pərixtılərgə yekinlixicidu; **23** Birak,
əgər uning bilən bir tərəptə turidioqan kelixtürgüqi bir
pərixtə bolsa, Yəni mingining iqidə birsi bolsa, — İnsan
balisioja toqra yolni kərsitip beridioqan kelixtürgüqi
bolsa, **24** Undakta [Huda] uningoja xəpkət kərsitip: «Uni

hangdin qüxüp ketixtin kutkuzup koyqın, Qünki Mən nijat-kutuluxka kapalət aldim» — dəydu. **25** Buning bilən uning ətliri balılık waktidikidin yumran bolidu; U yaxlıkıqa kaytidu. **26** U Təngrigə dua қılıdu, U xəpkət қılıp uni kobul қılıdu, U huxal-huram təntənə қılıp Uning didarini kəridu, Həmdə [Huda] uning həkkaniyilikini ezigə kayturidu. **27** U adəmlər aldida küy eytip: — «Mən gunah қildim, Toqra yolni burmiliojanmən, Bırak tegixlik jaza manga berilmidi! **28** U rohimni hangoja qüxüxtin kutkuzdi, Jenim nurnı huzurluinip kəridu» — dəydu. **29** Mana, bu əməllərning həmmisini Təngri adəmni dəp, ikki hətta üq mərtəm ayan қılıdu, **30** Məksiti uning jenini həngdin yandurup kutkuzuxtur, Uni həyatlık nuri bilən yorutux üqündür. **31** I Ayup, manga қulak saloqaysən; Ününgni qıqarma, mən yənə səz kılay. **32** Əgər səzliring bolsa, manga jawab kiliwərgin; Səzligin! Qünki imkaniyət bolsila menin seni akliqum bar. **33** Bolmisa, meninkini anglap oltur; Süküt қilojin, mən sanga danalığnı əgitip köyay».

34 Elihu yənə jawabən mundak dedi: — **2** «I danixmənlər, səzlirimni anglanglar, I təjribə-sawaklıq adəmlər, manga қulak selinglar. **3** Eoqiz taam tetip bakğandək, Kulak səzning təminini sinap bakıdu. **4** Əzimiz üçün nemining toqra bolidiojanlığını baykap tallaylı; Arimizda nemining yahxi bolidiojanlığını biləylil! **5** Qünki Ayup: «Mən həkkaniydurmən», Wə: «Təngri menin həkkimni bulap kətkən» — dəydu. **6** Yənə u: «Həkkimə zıyan yətküzidiqan, yalqan gəpni қilixim toqrimu? Həq asılığım bolmioqini bilən, manga sanjilojan ok zəhmigə

dawa yok» — dəydu, **7** Əni, Ayupka ohxaydişan kim bar?! Uningoja nisbətən baxķılarnı həkərətləx su iqlikəndək addiy ixtur. **8** U kəbihlik kılıquqilaroja həmrah bolup yürüdu, U rəzillər bilən billə mangidu. **9** Qünki u: «Adəm Hudadin səyünsə, Bu uningoja həqkandak paydisi yok» dedi. **10** Xunga, i danixmənlər, manga կulaқ selinglar; Rəzillik Təngridin yırakta tursun! Yamanlık Həmmigə Қadirdin neri bolsun! **11** Qünki U adəmning kılıqanlarını əzizə kəyturidu, Hər bir adəmgə əz yoli boyiqə tegixlik nesiwə tapkuzidu. **12** Dərħəkikət, Təngri həq əskilik kilmaydu, Həmmigə Қadir həkümni hərgiz burmilimaydu. **13** Kim Uningoja yər-zeminni amanət kılıqan? Kim Uni pütkül jahanni baxķuruxka təyinlidi? **14** U pəkət kənglidə xu niyətni kılısila, Əzining Rohını həm nəpisini Əzigə kəyturuwalsila, **15** Xuan barlıq ət igiliri birgə nəpəstin қalidu, Adəmlər topa-qangoja kəytidu. **16** Sən danixmən bolsang, buni angla! Səzlirimning sadasişa կulaқ sal! **17** Adalətkə əq bolouqi həküm sürələmdü? Sən «Həmmidin Adil Bolouqi»ni gunahkar bekitəmsən?! **18** U bolsa padixaḥni: «Yarimas!», Mətiwərlərni: «Rəzillər» degüqidur. **19** U nə əmirlərgə həq yüz-hatirə kilmaydu, Nə baylarnı kəmbəqəllərdin yüksəri kərməydu; Qünki ularning həmmisini U Əz կoli bilən yaratkandur. **20** Kəzni yumup aqkuqə ular etüp ketidu, Tün yerimida həlkələrmü təwrinip dunyadin ketidu; Adəmning қolisiz uluqlar elip ketildi. **21** Qünki Uning nəzəri adəmning yollirining üstidə turidu; U insanning bar kədəmlirini kərüp yürüdu. **22** Xunga kəbihlik kılıquqilaroja yoxurunoqudək həq қarangoqluk yoktur, Hətta əlümning sayisidimu ular

yoxurunalmaydu. **23** Qünki Təngri adəmlərni aldişa
həküm ķılıxka kəltürüz üçün, Ularnı uzunoqıqə kəzitip
yürüxining hajiti yoktur. **24** U küqlüklərni təkxürüp
olturmayla parə-parə kiliwetidu, Həm baxkılarnı ularning
ornıoşa կoyidu; **25** Qünki ularning ķilojanlırı uningoşa
enik turidu; U ularnı keqidə eriwetidu, xuning bilən ular
yanjılıdu. **26** U yamanlarnı halayık aldida kaqatlıoşandək
ularnı uridu, **27** Qünki ular uningoşa əgixixtin bax tartkan,
Uning yolliridin heqbırını həq etiwarlimioşan. **28** Ular
xundak ķılıp miskinlərning nalə-pəryadını Uning aldişa
kirgüzidu, Xuning bilən U eziłgüqilərning yalwuruxini
anglaydu. **29** U süküttə tursa, kim aqırınip қakxisun. Məyli
əldin, məyli xəhstin bolsun, Əgər U [xəpkitini kərsətməy]
yüzini yoxuruwalsa, kim Uni kərəlisun? **30** Uning məksiti
iplaslar həkümranlık ķilmisun, Ular əl-əhlini damioşa
qüxürmisun degənliktur. **31** Qünki buning bilən ulardin
birsi Təngrigə: «Mən təkəbburluk ķilojanmən; Mən
toqırını yənə burmilimaymən; **32** Əzüm bilmiginimni
manga əgitip կoyqaysən; Mən yamanlık ķilojan bolsam,
mən կayta կilmaymən» — desə, **33** Sən Uning bekitkinini
rət ķilojanlıking üçün, U pəkət sening pikring boyiqila
insanning ķilojanlırını Əzigə կayturuxi kerəkmu. Mən
əməs, sən կarar ķılıxing kerəktur; Əmdi bilgənliringni
bayan կilsangqu! **34** Əkli bar adəmlər bolsa, Gepimni
anglioşan dana kixi bolsa: — **35** «Ayup sawatsizdək gəp
ķıldı; Uning səzliridə əkil-parasəttin əsər yok» — dəydu.
36 Ayup rəzil adəmlərdək jawab bərgənlikidin, Ahiroqıqə
sinalsun! **37** Qünki u əz gunahınını üstigə yənə asiylikni

köxidu; U arimizda [ahənət bilən] qawak qelip, Təngrigə
karxi səzlərni kəpəytməktə».

35 Elihu yənilə jawab berip mundağ dedi: — **2** «Sən
muxu gepingni, yəni «Həkkaniylikim Təngriningkidin
üstündür» deginingni toqra dəp կaramsən? **3**
Xundakoloqanlıkı üçün sən: «Həkkaniylikning manga
nemə paydisi bolsun? Gunah kilmioqinimning gunah
kiloqinimoqa կarioqanda artukqılık nədə?» dəp soriding.
4 Əzüm səzlər bilən sanga [jawab berəy], Sanga həm
sən bilən billəoloqan ülpətliringgə jawab berəy;
5 Asmanlaroqa կarap bakkin; Pələktiki bulutlaroqa
səpsaloqin; Ular səndin yüksəridur. **6** Əgər gunah
kiloqan bolsang, undakta Təngrigə կaysi ziyankəxlikni
kilalayttinq? Jinayətliring kəpəysimu, undakta uningoja
kəndak ziyanları salalar iding? **7** Sən həkkaniyoloqan
təkdirdimu, Uningoja nemə berələytting? U sening
kolungdin nemimu alar-hə? **8** Sening əskilikliring
pəkət səndək bir insanoqla, Həkkaniylikinq bolsa pəkət
insan balılıriqıla təsir kılıdu, halas. **9** Adəmlər zulum
kəpiyip kətkənlikidin yalwuridu; Küqlüklərning besimi
tüpəylidin ular nalə-pəryad kətüridu. **10** Birək həqkim:
«Keqilərdə insanlaroqa nahxa ata kiloquqi yaratkuqum
Təngrini nədin izdixim kerək?» deməydu. **11** Uning bizgə
əgitidiqini yər-zemindiki haywanlaroqa əgitidiqinidin
kəp, Həm asmandiki uqar-kanatlaroqa əgitidiqinidin
artuk əməsmu? **12** Ular nalə-pəryad kətüridu, birək rəzil
adəmlərning həkawurlukining təsiri tüpəylidin, Uni Huda
ijabət kilməydi. **13** Bərhək, Təngri կuruk duaqla կulak
salmioqan yerdə, Həmmigə Կadir muxularoqa əhməniyət

bärmigən yərdə, **14** Sən: «Mən Uni kərəlməymən» desəng, [U կandaқ կulaқ salsun]? Dəwaying tehi Uning aldida turidu, Xunga Uni kütüp turojin. **15** Birak U hazır [towa қiliх pursiti berip], Өz oqəzipini tehi təkmigən əhəwalda, Ayup əzinining təkəbburlukını bilməmdiçəndə? **16** Qünki Ayup կuruk gəp üçün aqzini aqkan, U tuturuksız səzlərni kəpəytkən».

36 Elihu səzini dawamlaxturup mundak dedi: — **2** «Meni birdəm səzligili қoysang, Mən yənə Təngrigə wakalitən қılıdiojan səzümning barlığını sanga ayan қilimən. **3** Bilimni yıraklıardin elip kəltürimən, Adəmlərni Yaratkuqimni həkкaniy dəp hesablaydiojan қilimən. **4** Mening gepim həkikətən yalɔjan əməstur; Bilimi mukəmməl birsi sən bilən billə bolidu. **5** Mana, Təngri degən uluəldur, Birak U həqkimni kəmsitməydu; Uning qüixinixi qongkurdur, məksitidə qing turidu. **6** U yamanlarnı һayat saklimaydu; Birak ezilgənlər üçün adalət yürgüzidu. **7** U həkкaniylärdin kəzini elip kətməydu, Bəlkı ularni mənggүgə padixahlar bilən təhttə olturoquzidu, Xundaқ қılıp ularning mərtiwişi üstün bolidu. **8** Wə əgər ular kixənləngən bolsa, Japaning asaritigə tutulojan bolsa, **9** Undakta U ularoja қilojanlarını, Ularning itaətsizliklirini, Yəni ularning kərəngləp kətkənlikini əzlirigə kərsətkən bolidu. **10** Xuning bilən U կulaқlirini tərbiygə eqip կoyidu, Ularnı yamanlıktın կaytixka buyruyu. **11** Ular կulaқ selip Uningoja boysunsila Ular [կalojan] künlirini awatqlılıkta, Yillirini huxlukta ətküzidu. **12** Birak ular կulaқ salmisa, қiliqlinip dunyadin ketidu, Bilimsiz һaldə nəpəstin tohtap

keletaldu. **13** Birak kengligə iplaslikni pükkənlər yənilə adawət saklaydu; U ularoğa asarət qüxiürgəndimu ular yənilə tilawət kilmaydu. **14** Ular yax turupla jan üzidu, Ularning hayatı bəqqiwazlar arisida tütgəydu. **15** Birak U azab tartkuqılarnı azablardın bolğan tərbiyə arkılık kutkuzidu, U ular har bolğan waqtida ularning ķulikini aqidu. **16** U xundak kılıp senimu azarning aqzidin ķistangqılıkçı yok kəng bir yərgə jəlp kılğan bolatti; Undakta dastihining mayoşa toldurulğan bolatti. **17** Birak sən hazır yamanlaroğa ķaritiloğan tegixlik jazalaroşa toldurulğansən; Xunga [Hudanıng] hökümi həm adaliti seni tutuwaldi. **18** Olaşipingning kaynap ketixinin seni mazakka baxlap koyuxidin huxyar bol; Undakta hətta zor kapalətmə seni kutkuzalmaydu. **19** Yaki bayılırlıring, Yaki küqüngning zor tirixixliri, Θzüngni azab-okubəttin neri ķılamadu? **20** Keqigə ümid baqlıma, Qünki u qaoşa həlk eż ornidin yokılıp ketidu. **21** Huxyar bol, əskilikkə burulup kətmə; Qünki sən [ķəbihlikni] dərdkə [səwr boluxning] ornida tallıqansən. **22** Mana, Təngri küq-ķudriti tüpəylidin üstündür; Uningdək əgətküqi barmu? **23** Kim Uningoşa mangidioğan yolni bekitip bərgənidir? Wə yaki Uningoşa: «Yaman ķilding?» deyixkə petinalaydu? **24** İnsanlar təbrıklayıdıqan Hudanıng əməllirini uluqlaxni untuma! **25** Həmmə adəm ularni kərgəndür; İnsan balılırı yırakṭın ularoşa ķarap turidu». **26** « — Bərħək, Təngri uluqdur, biz Uni qüxinəlməymiz, Uning yillirining sanını təkxürüp eniklioqli bolmayıdu. **27** Qünki U suni tamqılardın xümürüp qıķırıdu; Ular paroşa aylinip andin yamoşur bolup yaojidu. **28** Xundak kılıp asmanlar [yamoqurlarnı]

ķuyup berip, Insan baliliri üstigə molqılık yaqduridu.

29 Biraқ kim bulutlarning toқuluxini, Uning [samawi] qedirining gümbür-gümbür kildiojanlığını qüxinəlisun?

30 Mana, U qakmikj bilən ətrapini yoruk kılıdu, Hətta dengiz təktinimu yoruk kılıdu. **31** U bular arkılık həlkər üstidin həküm qıçıridu; Həm ular [arkılıkmu] mol axlıq beridu. **32** U қollirini qakmak bilən tolduridu, Uning oja uridiojan nixanni buyruydu. **33** [Hudaning] güldürmamisi uning kelidiojanlığını elan kılıdu; Hətta kalılar mu sezip, uni elan kılıdu.

37 Xundak, yürükimmu buni anglap təwrinip ketiwatidu, Yürükim ķepidin qıkıp ketəy, dedi. **2** Mana anglojına! Uning hərkirigən awazini, Uning aqzidin qıkıwatqan güldürmama awazini angla! **3** U awazini asman astidiki pütkül yərgə, Qakmikjini yərning kərigiqə yətküzidu. **4** Qakmaqtın keyin bir awaz hərkirəydu; Θəz həywitining awazi bilən u güldürləydu, Awazi anglinixi bilənla həq ayanmay qakmaklırinimu կoyuwetidu. **5** Təngri awazi bilən karamət güldürləydu, Biz qüxinəlməydiqən nuroqun կaltis ixlarni kılıdu. **6** Qünki u қaroja: «Yərgə yaq!», Həm həl-yeqinoja: «Küqlük yamoqur bol!» dəydu. **7** U barlık insanni əzining yaratqanlığını bilsun dəp, Həmmə adəmning կolini bular bilən tosup կoyidu; **8** Yawayi һaywanlar əz uwisioja kirip ketidu, Θəz կonalojusida turoquzulidu. **9** Boran-qapqun kohikaptın kelidu, Həm sooquk-zimistan taratkuqi xamallardin kelidu. **10** Təngrining nəpisi bilən muz hasıl bolidu; Bipayan sular kətip կalidu. **11** U yənə կoyuk bulutlar oja mol nəmlik yükleydi, U qakmak kətüridiqən bulutni

keng yeyip қойиду. **12** Ular pütkül yər-zemin yüzidə U buyruqan ixni ijra қılıx üçün, Uning yolyorukliri bilən həryakka burulidu. **13** Yaki tərbiyə tayiki boluxi üçün, Yaki Əz dunyasi üçün, Yaki Əz rəhimdillikini kərsitix üçün U [bulutlirini] kəltüridu. **14** I Ayup, buni anglap կոյ, Təngrining karamət əməllirini tonup yetip xük tur. **15** Təngrining bulutlarnı қandak səptə turoquzoqanlığını biləmsən? Uning bulutining qakmığını қandak qakturidioqanlığınımı biləmsən? **16** Bulutlarning қandak կilip boxlukta muəllək turidioqanlığını, Bilimi mukəmmal Bolqoqining karamətlirini biləmsən? **17** Həy, Uning қandak կilip yər-zeminni jənubdiki xamal bilən tinqlandurup, Seni kiyim-keqikingning ottək issitkinini biləmsən? **18** Sən Uningoğa həmrah bolup asmanni huddi kuyup qıkarıqan əynəktək, Mustəhkəm կilip yayoqanmiding?! **19** Uningoşa nemini deyiximiz kerəklikini bizgə əgitip կoyın! Қarangoqulukımız tüpəylidin biz dəwayimizni jayida səpkə կoyalmaymır. **20** Uningoşa «Mening Sanga gepim bar» deyix yahximu? Undak degüqi adəm yutulmay կalmaydu! **21** Əmdi xamallar kelip bulutlarnı tarkitiwetidu, Birak bulutlar arisidiki kuyax nuriqə adəmlər biwasitə қarap turalmaydu. Қuyaxning altun rənggi ximal tərəptinmu pəyda bolidu; Təngrining həzurida dəhxətlik həywət bardur. Həmmigə Қadirni bolsa, biz Uni məlqərliyəlməymiz; Kudriti қaltıstır, Uning adaliti uluq, həkkaniyiliqi qongkur, Xunga U adəmlərgə zulum կilmaydu. **24** Xunga adəmlər Uningdin қorkıdu; Kənglidə əzini dana qaoqlaydioqanlaroqa U həq etibar կilmaydu».

38 Andin Pərwərdigar kara kuyun iqidin Ayupka jawab berip mundak dedi: — **2** «Nəsihətni tuturuksız səzlər bilən hirələxtürgən zadi kim? **3** Ərkəktək belingni qing baqla; Xunda Mən səndin soray, Andin sən Meni həwərdar əil! **4** Mən yər-zeminni apiridə kılqinimda, sən zadi nədə iding? Bularni qüxəngən bolsang, bayan əiliwər. **5** Kim yər-zeminning əlqimini bekitkən? — Sən buni bilməmsən? Kim uning üstigə tana tartip əlqigən? **6** Tang səhərdiki yultuzlar billə küy eytixqan wakıtda, Hudaning oqulları huxallıqtın təntənə əlibəyli wakıtda, Yər-zeminning ulları nəgə paturulqan? Kim uning burjək texini saloqan? **8** Balyatkudin qıkkandək, dengiz süyi bəsüp qıkkanda, Kim uni dərwazilar iqigə bənd kılqan? **9** Mən bulutni dengizning kiyimi kılqanda, Wə əpək-qarangoqunu uning zakisi kılqanda, **10** Mən uning üçün pasil kəskən wakitta, Uni qəkləp baldaklıarnı həm dərwazilarını saloqanda, **11** Yəni uningoşa: «Muxu yərgiqə barisən, pasildin etmə, Sening təkəbbur dolğunliring muxu yerdə tohtisun» degəndə, sən nədə iding? **12** Sən tuqulqandanın beri səhərnı «Qık» dəp buyrup bağışlanmusən? Sən tang səhərgə ezi qılıqdoqan jayini kərsətkənmusən? **13** Sən xundak əlibəyli səhərgə yər yüzining kərinimu yorutkuzup həküm sürgüzüp, Xundakla rəzillərni titritip yər-zemindin əlibəyli əzələkəzələnmişən? **14** Xuning bilən yər-zemin seçiz layoşa besilqan məhür izliridək əzgərtildi; Kiyən kiyimdək həmmə enik bolidu; **15** Həm xuning bilən rəzillərning «nur»i ulardin elip ketildi; Kətürülgən biləklər sundurulidu. **16** Dengizdiki bulaklaroşa səpər əlibəyli yətkənmusən? Okyanlarning

ķeridə mengip bakkanmusən? **17** Өlümning dərwaziliri
sanga axkarilanıjanmu? Өlüm sayisining dərwazilirini
kergənmusən? **18** Əkling yər-zeminning qonglukioja
yətkənmu? Həmmisini bilgən bolsang enik bayan
kil! **19** Nur turuxluk jayoja baridiojan yol nədə?
Karangojuluğning bolsa, əsliy orni nədə? **20** Sən
[buni bilip] ularni ez qegrasişa apiralamsən? Ularning
eyigə mangidiqan yollarni bilip yetələmsən? **21** Həə,
rast, sən bilişən, qünki sən ularning qaoqliridin ilgiri
tuqulojansən, Künliringning sani dərhəkikət kəptin
kəptur! **22** Kar ķaqlanıjan həzinilərgə kirip kərdüngmu.
Məldür ambirlirinimu kərüp baktingmu? **23** Bularni
azab-okubətlik zamanıja қaldurdum, Jəng wə urux künü
üqün təyyarlap қoydum. **24** Qakmak degən կandak
yol bilən yerildi? Xərk xamili yər yüzidə կandak yol
bilən tarkitilidu? **25** Yamoqur kəlkünining qüxicidiojan
ķanilini qepip təyyarliojan kimdu? Güldürmamining
qaķmikj üçün yol təyyarliojan kimdu? **26** Xundak
kilip yamoqur heq adəm yok bolqan yər yüzigə, Heq
adəmzsız dəxt-bayawanıja yaqdurulmamdu? **27** Xuning
bilən qəlləxkən, kurojak tupraklar kandurulidu, Ot-
qəp bih urup kəkləp qıkmamdu? **28** Yamoqurning
atisi barmu? Xəbnəmni kim tuqkandu? **29** Muz bolsa
kimning baliyatķusidin qikidu? Asmandiki ak kırawni
bolsa kim dunyaşa kəltüridu? **30** Xu qaođda su
ketip taxtək bolidu, Qongkur dengizlarning yüzü ketip
tutaxturulidu. **31** «Kəlb yultuzlar topi»ning baqlimini
baqlıyalamsən? Orionning rixtilirini boxitalamsən?
32 «On ikki Zodiak yultuz türkümliri»ni ez pəslidə

elip qikralamsən? «Qong Eyik türkümi»ni Küqükliri bilən yetəkliyələmsən? **33** Asmanning ənuniyətlirini bilip yətkənmusən? Asmanning yər üstigə süridiojan həkümlirini sən bəlgiləp əyojanmu? **34** Sən awazingni kətürüp bulutlarojiqə yətküzüp, Yamənur yaqdurup ezungni kiyan-taxkınlaroja basturalamsən? **35** Sən qakmaklarnı buyrup əz yolioja mangduralamsən? Uning bilən ular: «Mana biz!» dəp sanga jawab berəmdü? **36** Adəmning iq-baoprija danalıq beoixlap kirgüzgən kimdu? Əkılğə qüixinix əbiliyyitini bərgən kimdu? **37** Bulutlarnı danalıq bilən saniojan kim? Asmanlardıki su tulumlirini təkidiojan kim? **38** Buning bilən topa-qanglarnı katurup uyul kıldırojan, Qalmılarnı bir-birigə qaplaxturoquzojan zadi kim? **39** «Qixi xır üçün ow owlap yürüəmsən, Xır küçüklirining ixtihasını ənduramsən? **40** Ular uwilirida zongziyip yürgən waqtida, Qatqallık iqidə turup tuzak əyojp, [sən ularoja olja berələmsən]? **41** Yemi kəməqil bolup, ezip ketip yırakka ketip əloqanda, Balılıri Təngrigə iltija kılıp nalə-pəryad kətürgəndə, Taş əqəmiliri həm balılıri üçün yəmni təminligən kimdu?

39 Sən taqdiki yawa əqkilərning əqan tuqidiojanlığını biləmsən? Jərənlərning baliliojanlığını kəzitip bakkanmusən? **2** Ularning boqaz bolqılı nəqqə ay bolqanlığını saniyalamsən? Ularning balilaydiojan waktidin həwiring barmu? **3** Ular əddini püküp, yetip balılırini tuqıdu, Ular əzidiki tolqaknı qikirip taxlaydu; **4** Ularning balılıri küqlinip yetilidu, Ular dalada əsüp, [anisining] yenidin qikip əytip kəlməydu. **5** Yawa exəknı dalaqə əyojetip ərkinlikkə qikarоjan kim? Xax

exəkning nohtilirini yexiwətkən kim? **6** Qel-bayawanni uning əyi қilojanmən, Xorluknimu uning turalojsı қilojanmən. **7** U xəhərning kiykas-sürənliridin yirak turup uni mazak қılıdu; U exəkqining warkirixinimu anglimaydu. **8** U taqlarnı əz yaylıkim dəp kezidu, Xu yerdiki həmmə gül-giyahnı izdəp yürüdü. **9** Yawa kala bolsa hizmitingga kirixkə razi bolamdu? Sening okurungning yenida turuxka unamdu? **10** Yawa kalini tana bilən baqlap, tapka qüxürələmsən?! U sanga əgixip jilojlarda mengip tirna tartamdu? **11** Uning küqi zor boləjanlıkı üçün uningoja tayinamsən? Əmgikingu uningoja amanət kılamsən? **12** Danliringni əygə kətürüp əkilixni uningoja tapxuramsən? «[Danlirimni] hamimimoja yioqixturidu» dəp uningoja ixənəmsən? **13** Təgikux կanatlırını xadlık bilən կakıdu, Bırak bular ləyləkning կanat uqlırı həm pəylirigə yetəmdü? **14** U tuhumlirini yergə taxlap կoyidu, Tuhumlirim topida issitilsun, dəydu. **15** Ularning tasadipiy dəssilip yanjılıdiolanlığını, Dalidiki birər һaywanning asanla ularnı dəssəp-qəyləydiojanlığını untuydu. **16** Balılırını əzining əməstək baqrını կattık қılıdu; Uning tuqutining əjri bikarоja ketidu, Bırak u pisənt կilmiojandək turidu. **17** Qünki Təngri uni kəm əkil қilojan, Uningoja danalığını bərmigən. **18** Həlbuki, u yügürük aldida məydisini yükirişa kətürginidə, At həm atliklarnı kəmsitip mazak қılıdu. **19** Sən atka küq beqixliolanmiding? Sən uning boynıqja yəlpünüp turidiojan yaylini kiygüzgənmiding? **20** Sən uni həywətlik purkuxliri bilən adəmni қorkutidiolan, Qekətkidək səkrəydiolan kılalamsən? **21** U

əxəddiylik bilən yər tatilap-zohqup, Əz küqidin xadlinip ketidu, Kərallik köxon bilən jəng kılıxka atlinidu. **22** U korkunqka nisbətən külüpla köyidu, Həqnemidin ərkəmaydu; Kılıqning bisidin u yanmaydu. **23** Okdan, julalik nəyzə, Gərzimu uning yenida xarakxiydu, **24** U yərni aqqık həm oğezəp bilən yutuwetidu, [Jəng] kanayini bir anglapla həyajanlinip kın-knioja patmay ketidu. **25** Kanaylarning awazi bilənla u: «Ayħay!» dəydu, U jəngni yirakṭin purap bolidu. U sərkərdilərning towlaxlirini, jəngqilərning warkıraxlirini huxallik bilən anglaydu. **26** Sar sening əkling bilən uqamdu, Qanatlırini jənubką қarap kerəmdü? **27** Bürküt buyruķung bilən yukirioja pərwaz kılıp kətürüləmdü, Uwisiñi yukirioja salamdu? **28** U қoram taxning üstdə makanlixidu, U taojning qokkisiyoja konidu, Tik kiyanimu turaloqusi kılıdu. **29** Xu yərdin u owni paylap baykiwalidu, Kəzliri yirak-yraklarnı kəzitidu. **30** Uning balılıri կan xoraydu; Əltürülgənlər nədə bolsa, u xu yərdə bolidu».

40 Pərwərdigar Ayupka yənə jawabən: — **2** «Həmmigə Қadir bilən dəwalaxidiojan kixi uningoja tərbiyə kılmaqqimu? Təngrini əyibligüqi kixi jawab bərsun!» — dedi. **3** Ayup bolsa Pərwərdigar oja jawabən: — **4** «Mana, mən həqnemigə yarimaymən; Sanga կandak jawab berələymən? Қolum bilən aqzimni etip gəptin կalay; **5** Bir ketim dedim, mən yənə jawab bərməymən; Xundak, ikki ketim desəm mən kayta səzliməymən» — dedi. **6** Andin Pərwərdigar kara kuyun iqidin Ayupka jawab berip mundak dedi: — **7** «Ərkəktək belingni qing baqla, Andin Mən səndin soray; Sən Meni həwərdar

ķilojin. **8** Sən dərwəkə Mening həkümimni pütünləy bikarəja kətküzməkqimusən? Sən əzüngni həkçaniy ķilimən dəp, Meni natoɔra dəp əyibliməkqimusən? **9** Sening Təngrining bilikidək [küqlük] bir biliking barmu? Sən Uningdək awaz bilən güldürliyələmsən? **10** Keni, həzir əzüngni xan-xərəp həm salapət bilən beziwal! Həywət həm kərkəmlik bilən əzüngni kiyindürüp, **11** Ojəzipingning kəhrini qeqip taxliojin, Xuning bilən hərbir təkəbburning kəzигə tikilip қarap, Andin uni pəsləxtürgin. **12** Rast, hərbir təkəbburning kəzigə tikilip қarap, Andin uni boysundurojin, Rəzillərni əz ornida dəssəp yər bilən yəksan қıl! **13** Ularnı birgə topioja kəmüp қoy, Yoxurun jayda ularning yüzlərini kepən bilən etip қoyojin; **14** Xundak ķilalisang, Mən seni etirap ķilip mahtaymənki, «Ong կolung əzüngni կutկuzidu!». **15** Mən sening bilən təng yaratkan begemotni kərüp қoy; U kalidək ot-qəp yəydu. **16** Mana, uning belidiki küqini, Korsak muskulliridiki կudritini həzir kərüp қoy! **17** U կuyrukını kədir dərihidək egidu, Uning yotiliridiki singirliri bir-birigə qing tokup կoyuloqan. **18** Uning səngəkliri mis turubidəktur, Put-կolliri təmür qoκmaκlarəja ohxaydu. **19** U Təngri yaratkan janiwarlarning bexidur, Pəkət uning Yaratkuqisila uningoja Өz kiliqini yekinlaxturalaydu. **20** Taqlar uningoja yeməklik təminləydu; U yerdə uning yenida daladiki hərbir haywanlar oynaydu. **21** U sədəpgül dərəhlikining astida yatidu, Komuxluk həm sazlikning salkinida yatidu. **22** Sədəpgüllüklər əz sayisi bilən uni yapıdu; Өstəngdiki tallar uni orap turidu. **23** Kara, dərya texip ketidu, birak u heq һodukmaydu; Hətta Jordandək

bir dəryamu uning aοzioja өrkəxləp urulsimu, yənilə hatırjəm turiweridu. **24** Uning aldioja berip uni tutkılı bolamdu? Uni tutup, andin burnini texip qülüük ətküzgili bolamdu?

41 Lewiatanni қармак bilən tartalamsən? Uning tilini arəjamqa bilən [baɔ̞lap] basalamsən? **2** Uning burnioja կomux qülüknı kirgüzələmsən? Uning engikini təmür nəyzə bilən texələmsən? **3** U sanga arkə-arkidin iltija kılamdu? Yaki sanga yawaxlıq bilən səz kılamdu? **4** U sən bilən əhdə tüzüp, Xuning bilən sən uni mənggü malay süpitidə қobul kılalamsən? **5** Sən uni қuxqaqni oynatkandək oynitamsən? Dedəkliringning huzuri üçün uni baɔ̞lap қoyamsən? **6** Tijarətqılər uning üstidə sodilixamdu? Uni sodigərlərgə bəlüxtürüp berəmdu? **7** Sən uning pütkül terisigə atarnəyzini sanjiyalamsən? Uning bexioja qanggak bilən sanjiyalamsən?! **8** Қolungni uningoja birlə təgküzgəndin keyin, Bu jəngni əsləp ikininqi undak қiloquqi bolmaysən! **9** Mana, «[uni boysundurimən]» degən hərkəndək ümid bihüdilik; Hətta uni bir kərüpla, ümidsizlinip yərgə қarap қalidu əməsmə? **10** Uningjenioja tegixkə petinalaydiojan həqkim yoktur; Undakta Mening aldimda turmaqqi bolğan kimdur? **11** Asman astidiki həmmə nərsə Mening tursa, Mening aldimoja kim kelip «manga tegixlikini bərginə» dəp bakşan ikən, Mən uningoja қayturuxka tegixlikmu? **12** [Lewiatanning] əzaliri, Uning zor küqi, Uning tüzülüxining güzəlliki toqrluk, Mən süküt ķilip turalmaymən. **13** Kim uning sawutluq tonini salduruwetəlisun? Kim uning kox engiki iqığa kiriwalalisun? **14** Kim uning yüz dərwazilirini

aqalalisun? Uning qixliri ətrapida wəhİMƏ yatidu. **15**
Kasiraklırinin səpliri uning pəhridur, Ular bir-birigə
qing qaplaxturulojanki, **16** Bir-birigə xamal kirməs yekin
turidu. **17** Ularning hərbiri əz həmrahlırioja qaplaxkandur;
Bir-birigə ziq yepixturulajan, həq ayrılmastur. **18** Uning
qüxkürlüxliridin nur qaknaydu, Uning kezliri səhərdiki
kapaktəktür. **19** Uning aqzidin otlar qikip turidu; Ot
uqkunliri səkrəp qikidu. **20** Kəmox gülhanoja köyəqan
kaynawatkan kazandin qikkan hordək, Uning burun
təxükidin tütün qikip turidu; **21** Uning nəpisi kəmürlərni
tutaxturidu, Uning aqzidin bir yalkun qikidu. **22**
Boynida zor küq yatidu, WəhİMƏ uning aldida səkrixip
oynaydu. **23** Uning ətliri kat-kat birləxtürülüp qing
turidu; Üstdiki [kasiraklıri] yepixturulup, midirlimay
turidu. **24** Uning yürüki bəeyni taxtək mustahkəm turidu,
Hətta tügmənning asti texidək məzmut turidu. **25** U
ornidin közəqlasa, palwanlarmu körküp əlidid; Uning
tolqinip xawkunlixidin alakzadə bolup ketidu. **26** Birsi
kiliqni uningoja təküzsəmu, həq ünumi yok; Nəyzə,
atarnəyzə wə yaki qanggak bolsimu bəribir ünūmsizdur.
27 U temürni samandək, Misni por yaqaqtək qaqlaydu.
28 Okya bolsa uni körkitip əaqəuzalmaydu; Saloja
taxliri uning aldida pahaloja aylinidu. **29** Tokmaklarmu
pahaldək həqnemə hesablanmaydu; U nəyzə-xəxbərning
tənglinixigə ərap külüp koyidu. **30** Uning asti kismi
bolsa ətkür sapal parqılıridur; U lay üstigə qong tirna
bilən tatilioğandək iz kəlduridu. **31** U dengiz-okyanlarnı
kazandək əyənitiwetidu; U dengizni kazandığı məlhəmdək
warağxitidu; **32** U mangsa mangəjan yoli parkiraydu;

Adəm [bużqunlarni kərüp] qongkur dengizni ap'ak qaqlik boway dəp oylap қalidu. **33** Yər yüzidə uning təngdixi yoktur, U həq қorkmas yaritilojan. **34** U büyüklərning hərkəndikioja [jür'ət bilən] nəzər selip, қorkmaydu; U barlıq məoqrur haywanlarning padixahidur».

42 Ayup Pərwərdigar oqa jawab berip mundağ dedi:
— **2** «Həmmə ixni қılalayıdioqiningni, Hərkəndək muddiayingni tosiwalıqili bolmaydioqinini bildim! **3** «Nəsihətni tuturuksız səzlər bilən hirələxtürgən kim?» Bərhək, mən əzüm qüxənmigən ixlarni dedim, Mən əklim yətməydiqan tilsimat ixlarni eyttim. **4** Anglap bakkaysən, səzləp berəy; Mən Səndin soray, Sən meni həwərdar kılıqaysən. **5** Mən կulikim arkılık həwiringni anglioqanmən, Birak hazır kəzüm Seni kəriwatidu. **6** Xuning üçün mən əz-əzümdin nəprətlinimən, Xuning bilən topa-qanglar wə küllər arisida towa қildim». **7** Pərwərdigar Ayupka bu səzlərni kılıqandin keyin xundak boldiki, Pərwərdigar Temanlıq Elifaz oqa mundak dedi: — «Mening əqəzipim sanga həm ikki dostungoja karap қozqaldi; qünki silər Mening toqramda Əz կulum Ayup toqra səzligəndək səzlimidinglar. **8** Birak hazır əzüngler üçün yəttə torpak həm yəttə қoqkarni elip, կulum Ayupning yenioja berip, əz-əzüngler üçün kəydürmə қurbanlıq sununglar; կulum Ayup silər üçün dua қılıdu; qünki Mən uni қobul қılımən; bolmisa, Mən əz nadanlıqliringlarnı əzünglar oqa kayturup berəy; qünki silər Mening toqramda կulum Ayup toqra səzligəndək toqra səzlimidinglar». **9** Xuning bilən Temanlıq Elifaz, Xuhalıq Bildad wə Naamatlıq Zofar üqəylən berip

Pərwərdigar ularoja deginidək kıldı; həmdə Pərwərdigar Ayupning duasını қobul қıldı. **10** Xuning bilən Ayup dostliri üçün dua kiliwidi, Pərwərdigar uni azab-kiyinqılıklıridin қayturup, əsligə kəltürdi; Pərwərdigar Ayupka burunkıdin ikki həssə kəp bərdi. **11** Xuning bilən uning barlıq aka-uka, aqa-singil wə uningoja ilgiri dost-aqjinə bolğanlarning həmmisi uning yenioja kəldi. Ular uning əyidə olturup uning bilən billə tamaklandı; uningoja həsdaxlıq ķilixip, Pərwərdigar uningoja kəltürgən barlıq azab-okubətlər toqrisida təsəlli berixti; həmdə hərbir adəm uningoja bir tənggidin kümüx, birdin altun halka berixti. **12** Pərwərdigar Ayupka keyinki künliridə burunkıdin kəprək bəht-bərikət ata kıldı; uning on tət ming կoyi, altə ming təgisi, bir ming կoxluk kalisi, bir ming mada exiki bar boldi. **13** Uningdin yənə yəttə oğul, üq kiz tuquldi. **14** U kızlirining birinqisining ismini «Yemimah», ikkinqisining ismini «Kəziyə», üqinqisining ismini «Kərən-hapuk» dəp կoydi. **15** Pütkül zeminda Ayupning kızliridək xunqə güzəl կızlarnı tapkılı bolmayıtti; atisi ularni aka-ukiliri bilən ohxax mirashor қıldı. **16** Bu ixlardin keyin Ayup bir yüz kırık yıl yaxap, eż oğullirini, oğullirining oğullirini, hətta tətinqi əwladķiqə, yəni əwrilirinimu kərgən. **17** Xuning bilən Ayup yaxinip, künliridin կanaət tepip aləmdin etti.

Zəbur

1 Rəzillərning gezi boyiqə mangmaydioğan,
Gunahkarlarning yolda turmaydioğan, Məshirə
kilojuqining ornida olturmaydioğan adəm bəht tapur! **2**
Uning hursənlikи pəkət Pərwərdigarning təwrat-
kanunidilidur; U Pərwərdigarning ənənəni keçə-kündüz
seçinip oylaydu. **3** U huddi erik boyioğa tikilgən,
θəz pəslidə mewisini beridioğan, Yopurmaklıri
solaxmaydioğan dərəhtəktür; U nemila ķilsa ronak
tapidu. **4** Rəzil adəmlər bolsa undak bolmas; Ular huddi
xamal uquriwətkən tozandəktür. **5** Xuning üçün
rəzillər sorak künidə tik turalmayıdu, Gunahkarlar
həkkaniylarning jamaitidə həq bexini ketürüp
turalmayıdu. **6** Qünki Pərwərdigar həkkaniylarning yolını
kəngligə pükkən; Rəzillərning yoli bolsa yokıldı.

2 Əllər nemixka quşan salıdu? Nemə üçün həlkələr
bikardin-bikar suyikəst oylaydu? **2** Dunyadiki padixahlar
səpkə tizilip, Əməldarlar çara niyat əylixip, Pərwərdigar
wə Uning Məsihi bilən қarxılıxip: — **3** «Ularning
qəklimilirini qərüwətəyli, Ularning asarətlirini buzup
taxlaylı!» — deyixidu. **4** Asmando olturoquqi külüdu, Rəb
ularni mazak külüdu; **5** Həm aqqıkida ularoğa səzləp, Kəhri
bilən ularni wəhimigə selip: — **6** «Əzüm bolsam Zionda,
yəni mukəddəs teqimda, Əzüm məsih kiloğan padixahni
tiklidim». **7** «Mən [ərxtiki] pərmanni jakarlaymənki,
Pərwərdigar manga: — «Sən Mening oğlum; Əzüm seni
büyükki kündə tuquldurdum; **8** Məndin sora, Mən sanga
miras boluxka əllərni, Təəllükung boluxka yər yüzini
qət-qətlirigiqə berimən; **9** Sən təmür tayak bilən ularni

bitqit kiliwetisən; Sapal qinini kukum-talkan kılıqandək, sən ularni parə-parə kiliwetisən» — dedi». **10** Əmdi, həy padixahlar, əkildar bolunglar! Jahandiki sorakqlar sawak elinglar; **11** Pərwərdigardin korkux bilən uning hizmitidə bolunglar; Titrək iqidə huxallininglar! **12** Oşulning oşzipining қозојалmaslıki üçün, Uni seyünglar; Qünki uning oşzipi səlla қaynisa, Yolunglardila һalak bolisilər; Uningoja tayanojanlar nəkədər bəhtliktur!

3 Dawut əz oğlı Abxalomdin կeqip yürgən künlərdə yazojan kuy: — I Pərwərdigar, meni կistawatkanlar nəkədər kəpiyip kətkən, Mən bilən կarxilixiwatkanlar nemidegən kəp! **2** Nuroqunlar mən toqrluluk; — «Hudadin uningoja həq nijat yoktur!» deyixiwatidu. (Selah) **3** Birak Sən, i Pərwərdigar, ətrapimdiki կalķandursən; Xan-xəripim həm beximni yəlögüqidursən! **4** Awazim bilən mən Pərwərdigarə nida կilimən, U mukəddəs teojudin ijabət beridu. (Selah) **5** Mən bolsam yattim, uhlidim; Oyojandim, qünki Pərwərdigar manga yarıyelək bolidu. **6** Meni կorxap səp tüzgən tümənligən adəmlər bolsimu, Mən ulardin կorkmaymən! **7** I Pərwərdigar, ornungdin tur! Meni կutkuz, i Hudayim! Mening barlık düxmənlirimning təstikigə salojsən; Rəzillərning qixlirini qekiwətkəysən! **8** Nijatlıq bolsa Pərwərdigardindur; Bərikiting Əz həlkinqdə bolsun! (Selah)

4 Nəoymiqılərning bexioja tapxurulup, tarlık sazlar bilən okulsun dəp, Dawut yazojan kuy. — Mən nida կiloqinimda, manga jawab bərgəysən, I manga həkkaniyilikim ata կiloquqi Huda! Besim astida կalojanda Sən meni

kəngriqilikkə qıqarding; Manga mehîr-xəpkət kərsitip,
duayimni angla! **2** I insan balılıri, silər menin xan-
xəripimni қақанојиқә ahənətkə қaldurisilər? Қақанојиқә
bihudilikni səyüp, Yaloğanni izdəp yürisilər? (Selah) **3**
Birak, xuni bilip қoyunglarki, Pərwərdigar iħlasmənlərni
θzigə has kılɔjan; Mən Uningoja nida kılɔjinimda,
Pərwərdigar anglaydu. **4** Aqqikinglaroja berilip, gunah,
kilmanglar; θz ornunglarda yetip, kəlblinglarda qongkur
oylinip, Süküt қilinglar. (Selah) **5** Həkkaniylik bilən
ķurbanlıklarni қilinglar, Wə Pərwərdigar oja tayininglar.
6 Kəp həlk; — «Kim bizgə yahxilik kərsitalisun?» —
dəp sorimakta; Jamalingning nuri üstimizgə qüxsun,
i Pərwərdigar! **7** Axlik wə yengi xarabliri molqılık
bołqanlarning huxallılığından, Mening kəlbimni bəkrək
huxallılıkka toldurdung. **8** Mən yatay, həm hatırjəmliktə
uhliwalay; Qünki meni bihətərliktə yaxatkuqi pəkətla
Sən, i Pərwərdigar!

5 Nəoqmıqılerning bexioja tapxurulup, nəylər bilən
okulsun dəp, Dawut yazɔjan küy: — Mening səzlirimgə
kulak saloqaysən, i Pərwərdigar, Mening ahlirimoja
kəngül bəlgəysən. **2** Kətürgən pəryadlirimni angla,
mening Padixaḥim, menin Hudayim, Qünki sangila
dua ķilimən. **3** I Pərwərdigar, səhərdə Sən awazimni
anglaysən; Mən səhərdə əzümni Sanga қaritimən,
Yukqirioja kəz tikimən. **4** Qünki Sən rəzilliktin huzur
aloquqi ilah əməsdursən; Yamanlık hərgiz Sən bilən billə
turmaydu. **5** Poqi-təkəbburlar kəzüng aldida turalmaydu;
Kəbihlik қiloqıqların həmmisi Sanga yirginqliktur.
6 Yaloğan səzligüqılerning həmmisini һalak ķilisən;

Pərwərdigar қанхор, aldamqi kixilərgə nəprət kılur. **7**
Bırak mən bolsam, mehri-xəpkıtingning kəngriqilikidin
eyünggə kirimən; Sanga boləjan əyminixtin mukəddəs
ibadəthanangoja қarap səjdə kılımən; **8** Meni əq kərgənlər
tüpəylidin Əz həkkaniyliking bilən meni yetəkligəysən,
i Pərwərdigar; Yolungni aldimda tüz ķilojin. **9** Qünki
ularning aozzida həqkandak səmimiyylik yoktur; Ularning
iqki dunyasi bolsa pasiklıktur, Ularning galliri eqilojan
kəbridək sesiktur, Ular tili bilən huxamat kiliwatidu. **10**
Ularning gunahını bekitkəysən, i Huda; Ular əz pilanlıri
bilən əzləri mollak atsun; Ularnı əzlirining nuroqunlıqan
itaətsizlikliri bilən həydəp qıkarojaysən; Qünki ular Sanga
asıyılık ķildi. **11** Xundak ķilojanda Sanga tayanojanlarning
həmmisi xadlinidu; Ular mənggü xadlıq bilən təntənə
kılıdu; Sən ularnı կօջdaysən; Sening namingni səygənlər
seningdin yayraydu. **12** Qünki Sən, i Pərwərdigar, həkkaniy
adəmgə bəht ata kılısan; Uni xapaiting bilən ķalkan kəbi
oraysən.

6 Nəoqmıqlırnıng bexioja tapxurulup, tarlıq sazlar həm
səkkiz tarlıq arfa bilən okulsun dəp, Dawut yazojan
küy: — Pərwərdigar, oqəziping tutkanda meni əyiblimə;
Kəhrling kəlgəndə meni ədəplimə. **2** Manga xapaət
ķilojin, i Pərwərdigar, qünki mən zəiplixip kəttim; I
Pərwərdigar, meni sakaytkın, qünki menin ustihanlirim
wəhəmigə qüxti. **3** Mening jenim dəhxətlik dəkkə-dükkigə
qüxti; I Pərwərdigar, қaqqanoqıqə xundaq bolidu? **4**
Yenimoja kayıt, i Pərwərdigar, jenimni azad ķilojaysən,
Əzgərməs muhəbbiting üçün meni ķutkuzojin. **5** Qünki
əlümdə bolsa Sanga seojinixlar yok; Təhətisarada kim

Sanga təxəkkürlərni eytsun? (**Sheol h7585**) **6** Mening
uh tartixlirimdin maṣdurum қalmidi; Tün boyi orun-
kərpəmni kəlqək kılımən; Yaxlirim bilən kariwitimni
qəktürimən. **7** Dərdlərdin kəzüm hirəlixip kətti; Barlıq
küxəndilirim tüpəylidin kəzüm kardin qıkıwatidu. **8** I
kəbihlik қiloqular, həmminglar məndin neri bolunglar;
Qünki Pərwərdigar yioja awazimni anglidi. **9** Pərwərdigar
tilawitimni anglidi; Pərwərdigar duayimni ijabət kılıdu;
10 Düxmənlirimning həmmisi yərgə қarap қalidu, ular zor
parakəndiqilikkə duqar bolidu; Tuyuksız kəynigə yenip
hijaləttə қalidu.

7 Dawutning «Xiggaon»i: — Kux isimlik bir
Binyaminlikning sözliri tooruluk eytən küyü: — I
Pərwərdigar, mening Hudayim, mən Sanga tayandim;
Ulardin biri xirdək meni titma-titma қiliwətmisun,
Қutkuzoqıq yokluğının paydilinip meni eziwətmisun,
Meni barlıq қooqlıqıqılardın қutkuzoqın, Ulardin halas
қiloqın; **3** I Pərwərdigar Hudayim, əgər қolumda kəbihlik
қiloqan bolsam, Əgər xundak қiloqan bolsam: — **4** Əgər
mən bilən inak ətküqigə yamanlık kayturoqan bolsam, —
(Əksiqə mən bilən bikardin-bikar düxmənləxkənnimu
қutkuzdum) — **5** — Undakta, düxmən meni қooqlap
tutuwalsun, U jenimni qayləp yər bilən yəksan ķilsun,
Xəhritimni tuprakka kəmsun! **6** I Pərwərdigar, oqəziping
bilən ornungdin turoqın, Meni əzgənlərning kəhriqə
takabil turuxka kəddingni ruslioqın, Wə mening üqün
oyoqanοqın; Sən sot wə həkümni bekitkənidingoq! **7**
Həlkələrdin bołqan jamaət ətirapingoqa olixidu; Sən ular
üqün pələktiki ornungoqa kaytip baroqaysən. **8**

Pərwərdigar həlkələrning üstidin həküm qikiridu; I
Pərwərdigar, ez həkkaniylikim boyiqə, Wə əzümdə
bolöjan duruslikim boyiqə, Manga həküm qıkarəjaysən. **9**
Ah, rəzillərning yamanlıki ahirlaxsun! Həkkaniy adəmni
qing turoquzəjaysən; I, adəm қəlblrini həm iqlirini
siniəsuqi həkkaniy Huda! **10** Mening қalğnim bolsa,
Durus niyətliklərni kutkuzaqı Hudadidur; **11** Huda adil
sotqidur, U kün boyi gunahtın rənjiydiojan İlahıtur; **12**
Birsı [yaman] yolidin yanmisa, U kılıqını biləydu, Ya okını
tartip bətləp қoyidu. **13** Xundak adəmlər üçün U əlüm
korallırını təyyarlıdi; U oklirini kəydürgüqi ok kıldı. **14**
Mana, muxundak kixilər toloqakta қəbihlik tuəlməkqi,
Uning boyida қalojını yamanlıktur; Uning tuəqkını bolsa
sahtiliqtur. **15** U bir orini kolap, uni qongkur kıldı; U əzi
kolıqan orioja yıkılıp qüxti. **16** Əzining yamanlıki bexioja
kayıtip kelidu, Əz zorawanlıki bolsa ez üstigə
kayıtip qüxitidu. **17** Mən Pərwərdigarnı həkkaniylikı
bilən mədhıyələymən, Həmmidin yüksiri turoquqi
Pərwərdigarning namini yangritip, küy ķılıp eytimən.

8 Nəəqməqilərning bexioja tapxurulup, «Gittif»ta
orunlansun dəp, Dawut yazojan küy: — I, Əz həywəngni
asmanlardınmu yüksiri tikligən Pərwərdigar Rəbbimiz,
Pütkül yər yüzidə naming xunqə xərəpliktur! **2**
Əz rəkibliring tüpəylidin, Düxmən wə ķisasqılarning
aɔjzini etixkə, Bowaklar wə əmgüqilərning aɔjzidin
küq tiklidingsən. **3** Mən barmaqliringning yasiəjini
bolöjan asmanliringoja, Sən məzmut bekitkən ay-
yultuzlaroja қariojinimda, **4** Sən insanni seçinidikənsən,
Əmdi adəm degən nemə idi? Sən uning yenioja kelip

yoklaydikənsən, İnsan balisi қanqılık nemə idi? **5** Qünki Sən uning ornini pərixtılerningkidin azojinə tewən bekittingsən, Sən uningoja xan-xərəp wə xəhrətlərni taj kılıp bərding. **6** Uni қolungning yasiojanlirini idarə kiliçka tiklidig; Sən barlıq nərsilərni uning puti astioja қoyojansən, **7** Jümlidin barlıq қoy-kalilar, Daladiki barlıq janiwarlar, **8** Asmandiki uqar-kanatlar, Dengizdiki beliklar, Dengizlarning yolliridin ətküqilərning barlığını puti astioja koydung. **9** I Pərwərdigar Rəbbimiz, pütkül yər yüzidə naming nemidegən xərəplik-hə!

9 Nəəqmıqılerning bexioja tapxurulup, «Mut-Labbən» degən ahəngda okulsun dəp, Dawut yazojan küy: — Mən Sən Pərwərdigarnı pütün kəlbim bilən mədhixyələymən; Mən Sening kılıqan barlıq karamətliringni bayan kılıay; **2** Mən Səndin huxal bolup xadlinimən; Sening namingni nahxa kılıp eytimən, i Həmmidin Aliy! **3** Mening düxmənlirimning kəynigə yenixliri bolsa, Dəl ularning sening didaring aldida yıkilip, yokılıxidin ibarət bolidu. **4** Qünki Sən mening həkkim həm dəwayimni soriding; Sən təhtkə olturup, həkkaniylarqə sotlıding. **5** Sən əllərgə tənbih berip, rəzillərni һalak kılding; Sən ularning namini mənggүigə əqürüwətkənsən. **6** I düxminim! Һalakətliring mənggülük boldi! Sən xəhərlirini yulup taxliwətting, Hətta ularning namlırimu yokap kətti; **7** Birak Pərwərdigar mənggүigə olturup [həküm sürüdu]; U Əz təhtini sot kiliçka təyyarlap bekitkən; **8** Aləmni həkkaniyilik bilən sot kiloquqi Udur; Həlkəlerning üstidin U adillik bilən həküm qıkırıdu; **9** Həm U Pərwərdigar ezilgüqilərgə egiz panah, Xundakla azablık künlərdə egiz panahdur. **10** Namingni bilgənlər

bolsa Sanga tayinidu; Qünki Sən, i Pərwərdigar, Əzüngni izdigənlərni hərgiz taxlıqan əməssən. **11** Zionda turoğluqi Pərwərdigar oja küylərni yangritinglar! Uning kılıqanlırını həlkələr arısida bayan ķilinglar; **12** Qünki [təkulgən] ķanning sorikini kılıquqi udur, U dəl xundak kixilərni əsləydi, Har kılınoğanlarning nalə-pəryadlırini U untuqan əməs. **13** Manga xəpköt kərsətkin, i Pərwərdigar, Mening əqmənlərdin kərgən horluklirimoja nəzər salojinki, Meni əlüm dərwaziliri aldidin kətürgəysən; **14** Xundak kılıqanda mən Zion kızining dərwazilirida turup, Sanga təəllük barlık mədhiyilərni jakarlaymən; Mən nijatlıq-ķutkuşuxungda xadlinimən. **15** Əllər bolsa əzliri kolıqan orioja əzliri qüxüp kətti, Əzliri yoxurup կoyqan toroja puti kapsilip կaldi. **16** Pərwərdigar qikərojan həkümi bilən tonular; Rəzil adəmlər ez կolida yasiqini bilən ilinip կaldi. Higgaon (Selah) **17** Rəzillər, Yəni Hudani untuqan barlık əllər, Yandurulup, təhtisaraşa taxlinidu. (**Sheol h7585**) **18** Qünki namratlar mənggү əstin qikirilmaydu; Meminlərning ümidi mənggү əqməy, turiweridu. **19** I Pərwərdigar, ornungdin turoqin; Adəm balilirining օqlıbə կiliqioja yol koymiqin; Huzurung aldida barlık əllər sotlansun. **20** Ularnı dəkkə-dükkigə qüxür, i Pərwərdigar; Əllər əzlirini biz pəkət adəm balılıri halas, dəp bilsun! (Selah)

10 Nemixka, i Pərwərdigar, yırakta turisən? Nemixka azablıq künlərdə əzüngni yoxurisən? **2** Rəzil adəmlər təkəbburluki bilən ajiz məminlərni tap basturup kooqlap yürüdu; Ular əzliri tapkan hiyililər bilən ilinip, bablinidu. **3** Qünki rəzillər ez arzu-həwəsliri bilən mahtinidu; Aq kezlər

üqün bəht tiləydu; Pərwərdigarnı bolsa kezигə ilmaydu. 4
Ular qirayidin həkawurluk yaqdurup, Hudani izdiməydu;
Ular barlıq hiyallirida: «Həqbir Huda yoktur!» dəydu. 5
Ularning yolları həmixə rawan bolidu; Sening həkümliring
ularning nəziridin yirak wə üstün turidi; Ularning
rəkibliri bolsa, ularoğa қarap «tüfi!» dəp mazak kılıdu. 6
[Rəzil adəm] kənglidə: «Mən həq təwrənməy turiwerimən!
Dəwrdin-dəwrgə həq muxəkkətkə uqrımaymən» —
dəydu. 7 Uning aqzi karotax, aldamqılık həm zulumoğa
tolışan; Tili astida əskilik wə կəbihlik yatidu. 8 U
məhəllilərdə yoxurunqə marap olturidu; U pinhan
jaylarda gunahsızlarnı əltürütədi; Kəzləri yoxsullarnı
kezləydi; 9 U qatkallıkida yatkan xirdək yoxurunqə
paylap yatidu; U məminlərni tutuwelix üqün yoxurunqə
marap yatidu; Məminlərni tutuwelip, ularnı əz torioğa
qüxüridi. 10 [Yoxsullar] ezilidu, pükülidu; Dərdmənlər
uning yawuzlukları bilən yikıldı. 11 U kənglidə: «Təngri
buni untup կaldı, U yüzini yepiwelip, қarimaydu; Buni
hərgiz kerməydu» — dəydu. 12 Ornungdin turoqin,
i Pərwərdigar; I Təngrim, կolungni kətürgin; Ezilgən
məminlərni untuma! 13 Rəzil adəm nemixka [Sən]
Hudani kezığə ilmaydu? U kənglidə: «[Huda] buni
sürüxtürməydi!» — dəydu. 14 Sən buni kərgənsən;
Sən əz կolung bilən yamanlık həm zulumni əzlirigə
kayturux üqün, Əzüng bularni kəzləp yürisən; Dərdmənlər
əzlirini Sanga amanət kılıdu; Qünki Sən yetim-yesirlərgə
yar-yelək bolup kəlgənsən; 15 Rəzil, yaman adəmning
bilikini sunduruwətkəysən; Uning rəzillikini birmubir
sürüxtürüp, üzül-kesil yoğatkəysən. 16 Pərwərdigar

əbədil'əbədgıqə padixahdur; [Imansız] əllər bolsa [Pərwərdigarning] zeminidin yokları. **17** Pərwərdigar, Sən ajiz məminlərning armanlırını anglaysən; Ularning dilini tok kılısən; **18** Yetim-yesirlar wə ezilgüqilər üçün adalətni yaklap, Yər yüzidiki insanlarning [ajiz-məminlərgə] қaytidin wəhİMƏ saloquqi bolmaslıkı üçün, Kulikingni ding tutisən.

11 Nəqmiqilərning bexioğa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan küçü: — Pərwərdigarnı baxpanahım kıldı; Əmdi silər қandağmu manga: «Kuxtək əz teoingoşa uqup қaq! **2** Qünki mana, rəzillər kamanni tartip, Karangoçuluğun kengli duruslaroşa қaritip atmaqçı bolup, Ular okni kiriqka selip կoydi; **3** «Ullar һalak қılınsa, Əmdi həkkaniylar nemimu җilar?» — dəwatisilər? **4** Pərwərdigar Əzining mukəddəs ibadəthanisididur, Pərwərdigarning təhti asmanlardidur; U nəzər salidu, Uning səzgür kəzləri insan balılırını kəzitip, sinaydu. **5** Pərwərdigar həkkaniy adəmni sinaydu; Rəzillərgə wə zorawanlıqça huxtarlaroşa u iq-iqidin nəprətlinidu. **6** U rəzillərgə կapkanlar, ot wə günggürni yaqduridu; Pişqırıım kizik xamal ularning կədəhidi ki nesiwisi bolidu. **7** Qünki Pərwərdigar həkkaniydur; Həkkaniylik Uning amrikidur; Kengli duruslar Uning didarını kəridu.

12 Nəqmiqilərning bexioğa tapxurulup, xeminit bilən okulsun dəp, Dawut yazojan küçü: — Қutkuzojaysən, Pərwərdigar, qünki ihlasmən adəm tügəp kətti; Adəmlər arisidin sadık məminlər oqayıp boldi. **2** Hərbirsi əz yekinlirioşa yalojan eytidu; Huxamətqi ləwlərdə, alikəngülliük bilən səzlixidu. **3** Pərwərdigar barlıq

huxamətqi ləwlərni, Həkawurlarqə səzləydiçan tilni
kesiwətkəy! **4** Ular: «Tilimiz bilən əqləlibə kılımiz;
Ləwlirimiz bolsa əzimizningkidur; Kim bizgə Rəb
bolalisun?» — dəydu. **5** «Ezilgüqi ajizlarnı basqan
zulum wəjидin, Miskinlərning ahuzarlari wəjидin,
Həzirla ornumdin turay» — dəydu Pərwərdigar, «Mən
ularoja, ular zarikip kütkən azadlıknı yətküzimən».
6 Pərwərdigarning səzləri bolsa sap səzlərdür; Ular
yəttə kətim saplaxturuləjan, Sapal қazanda tawlanəjan
kümüxtəktür. **7** Sən Pərwərdigar, ularni saklaysən; Sən
[məminlərni] muxu dəwrin mənggүgə kooqdaysən;
8 [Qünki] rəzil adəmlər həryanda oqadiyip yürüxidü,
Pəskəxlik insan balılıri arisida aliyjanablik dəp
mahtalmakta!

13 Nəəqmıqılerning bexioqa tapxurulup oğulsun dəp,
Dawut yazojan küy: — I Pərwərdigar, қaqqanoqıqə? Sən meni
mənggүgə untumsən? Қaqqanoqıqə didaringni məndin
yoxurisən? **2** Қaqqanoqıqə hərküni қayolurup, kəlbimdə?
Қaqqanoqıqə düxminim məndin xadlinip oqalib yürüdü?
3 Manga қara, manga jawab bərgin, i Pərwərdigar
Hudayim! Ölüm uyķusi meni besip kəlgüqə, Kəzümni
yorutkaysən, **4** Düxminimning: «Mən küqiyip uning
üstdin oqelibə kıldım» deməsliki üçün, Rəkiblirim
səntürulgənlikimni körüp xadlanmaslıki üçün, [kəzümni
yorutkaysən]! **5** Birak mən bolsam Sening əzgərməs
muhəbbitinggə əzümni tapxurdum; Yürikim Sening
nijatlıkingdin xadlinidü; **6** Mən Pərwərdigaroja nahxa
eytimən; Qünki U manga zor mehribanlıknı kərsətti.

14 Nəəməqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp,
Dawut yazojan kuy: — Əhmək kixi kenglidə: «Həqbir
Huda yok» — dəydu. Ular qırıklıxip, Yirginqlik қəbihlikni
kılıxtı; Ularning iqidə mehribanlıq қilojuqi yoktur; **2**
Pərwərdigar ərxtə turup, adəm balilirini kezitip: «Bu
insanlarning arisida insapni qüxinidiojan birərsi barmidu?
Hudani izdəydiyojanlar barmidu? **3** Həmmə adəm yoldın
qıktı, Həmmə adəm qırıklıxip kətti, Mehribanlıq қilojuqi
yok, hətta birimu yoktur. **4** Nanni yegəndək Mening
həlkimni yutuwalojan bu қəbihlik қilojuqlar həqnemini
bilməmdu?» — dəydu. Ular Pərwərdigaroja həqbir iltija
kılmaydu. **5** Mana ularni oqayət zor ķorkunq bastı; Qünki
Huda həkkaniylarning dəwrididur. **6** «Silər ezilgənlərning
kəngligə pükkən ümidini yok kılmaqqi bolisilər; Birak
Pərwərdigar uning baxpanahıdur!» **7** Ah, Israilning
nijatlıçı Ziondin qıkip kəlgən bolsa idi! Pərwərdigar Əz
həlkini asarəttin qikirip, Azadlıqqa erixtürgən qaoğda,
Yaküp xadlinidu, Israil huxallinidu!

15 Dawut yazojan kuy: — Pərwərdigar, kim qediringda
turalaydu? Kim pak-mukəddəs teoqingda makanlixidu?
2 Kimki tamamən duruslukta mangsa, Həkkaniylikni
yürgüsə, Kənglidə həkikətni səzlisə; **3** Tili bilən gəp
toxumisa, Əz yekiniqə yamanlık kilmisa, Қoxnisining
əyibini kolap aqmisa, **4** Pəs adəmni kezgə ilmisa,
Pərwərdigardin əymenidiojanlarnı hərmətlisə, Əzigə
ziyanlıq boローン təkdirdimu iqlikən kəsimini əzgərtmisə,
5 Pulni həklərgə əstümgə bərmisə, Bigunahıllarning
ziyiniqə para almisa; Kimki muxularni kilsə, Mənggüğə
təwrənməs.

16 Dawut yazojan «Mihtam» küyi: Meni sakliojin, i Təngri, Qünki mən Sanga tayinimən. **2** Mening jenim Pərwərdigarəja: «Sən mening Rəbbimdursən; Səndin baxka mening bəht-saaditim yoktur» — dedi. **3** Yər yüzidiki mukəddəs bəndliring bolsa, Ular aliyjanablardur, Ular mening həmmə huxallıkimdur. **4** Kim baxka ilahni izdəxkə aldirisa, Ularning dərdliri kəpiyip ketidu. Olayriy ilahlaroja atap hədiyə əşyalarını təkməymən, Ularning namlırını tilimojumu almamışdır. **5** Pərwərdigar bolsa mening mirasim həm ədəhimdiki nesiwəmdür; Qək taxlinip erixkən nesiwəmni əzüng saklaysən; **6** [Nesiwəmni bəlgiligən] siziqlar manga güzəl yərlərni bekitkəndür; Bərhək, mening güzəl mirasim bardur! **7** Manga nəsihət bərgən Pərwərdigarəja təxəkkür-mədhiyə kayturımən; Hətta keqilərdimu wijdanim manga egitidu. **8** Mən Pərwərdigarnı hərdaim kəz aldımdın kətküzməymən; U ong yenimda bolqaqka, Mən hərgiz təwrənməymən. **9** Xunga mening kəlbim xadlandı, Mening rohım tehimu kətürüldü, Mening tenim aman-esənliktə turidu; **10** Qünki jenimni təhətisarada qaldurmaysən, Xundakla Sening Mukəddəs Bolquqingni qırıxtın saklaysən. (**Sheol h7585**) **11** Sən manga həyat yolunu kərsitisən; Huzurungda tolup taxqan xad-huramlıq bardur; Ong əkolungda mənggülük bəhrə-ləzzətlərməbardur.

17 Dawutning duasi: — Həkkaniy tələpni angla, i Pərwərdigar, meningnidayimoja kəngül köyəjin; Mening duayimoja əkulak salçın, U yalqançı ləwlərdin qıkkən əməs. **2** Huzurungdin həkümüm qıçırlıqay! Kəzüng nemə durus ikənlilikini pərk ətkəy! **3** Sən mening

ķelbimni siniqjansən, Sən keqidimu manga yekinlixip
kəzətting; Sən meni tawlap kəzungdin kəqürdingsən,
Meningdin heqbir səwənlilik tapalmidinq; Kenglümdə:
Aɔzim itaətsizlik kilmisun! — dəp niyət қildim. 4
Adəm balilirining hayattiki ixlirida, Ləwliringdin qikqan
səzlər bilən zorawanlarning yolliridin əzümni neri
kildim. 5 Mening kədəmlirim yolliringdin qikmiojan,
Putlirim teyilip kətmigən. 6 Mən Sanga iltija қildim,
Qünki tiləklirimni ijabət kılısən, i Təngrim; Manga կulak
salojin, Səzlimni angliojin. 7 I, Өzünggə tayanəqənlarnı
karxi qikkəqilardın ong қolung bilən Kutkuzojuqi,
Karamətliringni kərsitip, eżgərməs muhəbbitingni ayan
kılıqaysən! 8 Meni kəz kariqukungdək saklıqaysən;
Qanatliring sayisidə meni yoxuroqaysən; 9 Meni bulimakqi
bolqan rəzil adəmlərdin, Meni körxiwalqan əxəddiy
küxəndilirimdin yoxuroqin; 10 Ularning baqrını may
kaplap, kətip kətkən; Ularning eqizliri təkəbburlarqə
səzləydu; 11 Ular yolimizni toriwelip, Bizni yərgə uruxka
kəzini alaytip, 12 Oljəq aq kezlük bilən tikilgən xirdək,
Yoxurun jaylarda marap yüridiqən yax xirdəktur. 13
Ornungdin turoqaysən, i Pərwərdigar, Uning yolını tosup,
yər bilən yəksan kılıqaysən, Jenimni rəzil adəmdin
kutkuzoqin, kiliqing bilən; 14 [Meni] Өz қolung bilən
kixilərdin, Yəni muxu dəwrədiki kixilərdin kutkuzoqin;
Ularning nesiwisi bolsa muxu dunyadiladur; Sən ularning
ķarnini nemətliring bilən toldurisən; Ularning kəngli
pərzəntli bilən կandi, Balilirioqa bayliklirini կalduridu.
15 Mən bolsam, həkəaniylikta yüzünggə կarioqoqi bolimən;
Oyoqanqinimda, Sening didaringdin səyünimən!

18 Нәömürлиләрning бексиоја тапхурулуп оқулусун дәп,
Пәрвәрдигарнинг қули Dawut yazojan күй; Пәрвәрдигар
уни барлик düxmənliridin həm Saul padixahning қолидин
күткүзөлан күни, у Пәрвәрдигароја муну күйнинг
сөzlirini eytti: — Ah, Пәрвәрдигарим, менинг күq-
kudritim, Mən seni səyimən! **2** Пәрвәрдигар менинг
hada teojim, менинг қорojinim, менинг nijatkarimdur!
Mening Təngrim, менинг қoram texim, mən Uningdin
hımayə tapımən; U mening қalkinim, менинг күtкүzələqi
münggüzüm, менинг egiz munarimdur! **3** Mədhiyilərgə
layik Pərвәrдigaroјa nida kılımən, Xunda düxmənlirimdin
kütkuzulimən; **4** Өlümning asarətliri meni қorxiwaldi,
İhassizlarning yamrap ketixi meni қorkitiwetti; **5**
Təhtisaraning taniliri meni qirmiwaldi, Өlüm sirtmakliri
aldimoja kəldi. (*Sheol h7585*) **6** Kiynalopinimda mən
Pərвәrдigaroјa nida қildim, Hudayimoja pəryad
kətürdüm; U ibadəthanisidin awazimni anglidi, Mening
pəryadim Uning həzurioja kəldi, Uning қulikioja kirdi. **7**
Xu qaoj yər-zemin təwrəp, silkinip kətti, Taqlarning ulliri
dəhəxətlik təwrəndi, silkinip kətti; Qünki U oqəzəpləndi.
8 Uning dimiqidin is ərləp turatti, Aqzidin qıkkən
ot həmmisini yutuwətti; Uningdin kəmür qooqları
qıktı; **9** U asmanlarnı təzim kıldıruq qüxti, Puti asti
tum қarangoquluq idi. **10** Bir kerubni minip pərwaz
kıldı, Xamalning қanatlırıda oquyuldap uqup kəldi. **11**
U қarangoquluknı əzining yoxurunidioqan jayı қıldı,
Sularning қarangoqusını, Asmanlarning koyuk bulutlarını,
θz ətrapida qediri kıldı. **12** Uning aldidiki yorukluktin,
Koyuk bulutlar, məldür, otluk qooqlar qikip etti; **13**

Pərwərdigar asmanda güldürlidi; Həmmidin Aliy Bolouqi awazini yangratti, Məldür wə otluk qoqlar bilən. **14**
Bərhək, U oklirini etip, [düxmənlirimni] tarkitiwətti;
Qaқmaklarnı qakturup, ularni kiykas-quқanoqa saldı; **15**
Xuning bilən dengizlarning təkti kərünüp қaldi, Aləmning
ulliri axkarilandi, Tənbihinq bilən, Dimiojinqdin qıqqan
nəpəsninq zərbisi bilən, i Pərwərdigar. **16** U yukiridin қolini
uzitip, meni tutti; Meni uluq sulardın tartip aldı. **17** U meni
küqlük düxminimdin, Həm manga əqmənlik kılqanqılardın
ķutkuzdi; Qünki ular məndin küqlük idi. **18** Külpətkə
uqrıqan künümde, ular manga karxi hujumoqa etti; Birak
Pərwərdigar mening tayanqım idi. **19** U meni kəngri-
azadə bir jayqa elip qıqardi; U meni ķutkuzdi, qünki U
məndin hursən boldi. **20** Pərwərdigar həkkaniyilikimoqa
karap manga iltipat kərsətti; Қolumning һalallığını U
manga kayturdı; **21** Qünki Pərwərdigarning yollırını tutup
kəldim; Rəzillik kılıp Hudayimdin ayrılip kətmidim; **22**
Qünki Uning barlıq həkümliri aldimdidur; Mən Uning
bəlgilimilirini əzümdin neri kilmidim; **23** Mən Uning
bilən oqubarsız yurdum, Өzümni gunahqtın neri ķildim;
24 Xuning üqün Pərwərdigar həkkaniyilikimoqa karap,
Kəz aldidiki қolumning һalalliqoqa karap, kılqanlirimni
kayturdı. **25** Wapadar-mehribanlaroqa Өzüngni wapadar-
mehriban kərsitisən; Oqubarsızlaroqa Өzüngni oqubarsız
kərsitisən; **26** Sap dilliklaroqa Өzüngni sap dillik
kərsitisən; Tətürlərgə Өzüngni tətür kərsitisən; **27**
Qünki ajiz məmin həlkni ķutkuzoquqi Өzüngdursən;
Birak təkəbbur kəzlərni xərməndə kılısən; **28** Qirioqimni
julalıq kılqan Səndursən; Pərwərdigar Hudayim meni

başkan karangoçulukni nurlanduridu; **29** Qünki Sən arkılık [düxmən] қoxuni arisidin yığırüp ettüm; Sən Hudayim arkılık mən sepildin atlap ettüm. **30** Təngrim — Uning yoli mukəmməldür; Pərwərdigarning səzi sinap ispatlanıolandur; U Əzigə tayanojanlarning həmmisigə қalğandur. **31** Qünki Pərwərdigardin baxka yənə kim ilahetur? Bizning Hudayimizdin baxka kimmu қoram taxtur? **32** Yəni belimni küq-kuwwət bilən orioquqi Təngri, Yolumni tüptüz, mukəmməl қılıquqi Təngridur; **33** U mening putlirimni keyikningkidək [uqķur] қılıdu, Xuning bilən meni egiz jaylirimda turquzidu; **34** Қollirimni urux қılıxka əgitidu, Xunglaxka biləklirim mis kamanni kerələydi; **35** Sən manga nijatliking bolqan қalğanni ata қılding, Nening ong қolung meni yəlidi; Sening mulayim kəmtərliking meni uluq қıldı. **36** Sən қədəmlirim astidiki jayni kəng қılding, Mening putlirim teyilip kətmidi. **37** Mən düxmənlirimni қooqlap yəttim; Ular һalak bolmioquqə ھeq yanmidim. **38** Қaytidin ornidin turalmas қılıp ularni yanjiwəttim, Ular putlirim astida yııldi. **39** Sən jəng қılıxka küq bilən belimni baqliding; Sən manga hujum kılqanlarni putum astida egildürdüng; **40** Düxmənlirimni kəz aldimda arkisiqə yandurup қaqķuzdung, Xuning bilən manga əqmənlərni yokəttim. **41** Ular pəryad kətürdi, birak kutkuzidioqan heqkim yok idi; Hətta Pərwərdigarqa nida қıldı, Umu ularoqa jawab bərmidi. **42** Mən ularoqa sokka berip, xamal uquroqan topidək қiliwəttim; Koqidiki patkaktək, ularni təküwəttim. **43** Sən meni həlkning nizaliridin kutkuzoqansən; Sən meni əllərning bexi kilqansən; Manga

yat bolqan bir həlk hizmitimdə bolmakta. **44** Sezümni
anglapla ular manga itaət kılıdu; Yat əldikilər manga
biqarılərqə təslim bolidu; **45** Yat əldikilər qüxkünlixip
ketidu; Ular əz istihkamliridin titrigən haldə qikip
kelidu; **46** Pərwərdigar hayattur! Mening Koram Texim
mubarəklənsun! Nijatlıkim bolqan Huda [həmmidin]
aliydur, dəp mədhiyilənsun! **47** U, mən üçün toluk
ķisas aloquqi Təngri, Həlkərnı manga boysunduroqan
[Hudadur]; **48** U meni düxmənlirimdin kutkuzaqan;
Bərhək, Sən meni manga hujum ķilojanlardın yüksiri
kətürdüng; Zorawan adəmdin Sən meni kutuldurdung. **49**
Xuning üçün mən əllər arisida Sanga rəhmət eytimən, i
Pərwərdigar; Namingni uluəlap küylərnı eytimən; **50**
[Pərwərdigar] Əzi tikligən padixahka zor nusrətlərnı
beqixlaydu; Əzi məsih ķilojnişa, Yəni Dawutka həm
uning nəsligə mənggüzə eżgərməs muhəbbitini kərsitudu.

19 Dawut yazoqan kuy: — Ərxlər Təngrining uluəlukını
jakarlaydu, Asman gümbizi Uning ķoli yasiqanlırını
namayan kılıdu; **2** Ularning səzləri kün-künlər dəryadək
ekiyatidu; Keqə-keqiləp ular bilimni ayan ķiliyatidu.
3 Tilsiz həm awazsız bolsimu, ularning sadasi [aləmgə]
anglanmağta. **4** Ularning əlqəm tanisi yər yüzidə
tartılmakta; Ularning səzləri aləmning qetiqiqə yətməktə.
Ularning iqidə [Huda] ķuyax üçün qedir tikkən, **5**
[Kuyax] hujrisidin toyqa qikkan yigittək qikidu, Bəygigə
qüxicidioqan palwandək xadlinidu; **6** Asmanlarning bir
qetidin ərləydu, Jahanning u qetiqiqə qərgiləydu,
Uning həraritidin həqkandaq məhlükət yoxurunalmaydu.
7 Pərwərdigarning təwrat-ķanuni mukəmməldur, U

insan wujudini yengilaydu; Pərwərdigar bərgən həküm-guwahılar mukim-ixənqlik, U nadanlarni dana kılıdu.

8 Pərwərdigarning kərsətmiliri durus, U kəlbni xadlanduridu; Pərwərdigarning pərmanlıri yorukluktur, U kəzlərni nurlanduridu. **9** Pərwərdigardin əyminix pak ixtur, u mənggü dawamlixidu; Pərwərdigarning həkümliri həktur, Hərbiri tamamən həkkaniyəttur. **10** Ular altundin, bərhək kəp sap altundin əmmətliktur; Həsəldin, həsəl jəwhiridin xerindur; **11** Ular bilən қulung oyotilidu; İnsan ularoğa riayə қılıxta qing tursa qong mukapat bardur. **12** Kim əz hatalıkłırını bilip yetəlisun? Meni bilip-bilməy қıloqan gunahlırimdin sakit қıloqaysən; **13** Əz əkul-qakaringni baxbaxtaq gunahlardın tartkaysən; Bu gunahıları manga hojayin қildurmioqaysən; Xuning bilən mən kusursız bolımən, Eçir gunahṭın haliy bolqaymən. **14** I Pərwərdigar, mening Қoram Texim wə Həmjəmət-Nijatkarim, Aqzimdiki səzlər, kəlbimdiki oylinixlar nəziringdə məkbul bolqay!

20 Nəşmiqilərning bexioqa tapxurulup oğulsun dəp, Dawut yazoqan kүy: — Külpətlik kündə Pərwərdigar sanga ijabət қıloqay! Yaķupning Hudasining nami seni egizdə aman saklioqay! **2** U Əz mukəddəs jayidin sanga mədət əwətkəy, Ziondin sanga küq-kuwwət bərgəy; **3** Barlıq «axlık hədiyə»liringni yad қıloqay, Kəydürmə kurbanlıkingni kobul қıloqay! (Selah) **4** Kənglüngdiki təxnalıklärni sanga ata қıloqay, Kənglünggə pükkən barlıq arzuliringni əməlgə axuroqay. **5** Bizlər əqəlibəngni təbriklap təntənə қılımiz, Hudayimizning namida tuqlirimizni tikləymiz; Pərwərdigar barlıq tələpliringni əməlgə

axurojay! **6** Hazir bildimki, Pərwərdigar Əzi məsih, kılıqinini kutkuzidu; Muğəddəs ərxliridin uningoja қudrətlik kutkuzojuqi қolini uzartip jawab beridu. **7** Bəzilər jəng hərwilirioja, Bəzilər atlaroja [tayinidu]; Birak biz bolsak Pərwərdigar Hudayimizning namini yad etimiz; **8** Ular tizi püklinip yıkıldı; Birak biz bolsak, kəddimizni ruslap tik turimiz. **9** I Pərwərdigar, padixahka əqəlibə bərgəysən; Nida kılıqinimizda bizgə ijabət kılıqaysən!

21 Nəqmıqılerning bexioqa tapxurulup oğulsun dəp, Dawut yazojan kүy: — Padixah қudritingdin xadlinidu, i Pərwərdigar; Oğəlibə-nijatlikinqdin u nəkədər hursən bolidu! **2** Sən uning kəngül tilikini uningoja ata kılding, Ləwlirining təlipini rət kılıqan əməssən. (Selah) **3** Qünki Sən esil bərikətlər bilən uni қarxi alding; Uning bexioqa sap altun taj kiydürdüng. **4** U Səndin əmür tilisə, Sən uningoja bərding, Yəni uzun künlərni, taki əbədil'əbədgıqə bərding. **5** U Sening bərgən əqəlibə-nijatlikinqdin zor xərəp ķuqtı; Sən uningoja izzət-həywət həm xanu-xəwkət қondurdung. **6** Sən uning əzini mənggülük bərikətlər kılding; Didaringning xadlıkı bilən uni zor hursən kılding; **7** Qünki padixah Pərwərdigar oja tayinidu; Həmmidin Aliy Boləquqining əzgərməs muhəbbiti bilən u həq təwrənməydu. **8** Sening қolung barlık düxmənliringni tepip, axkarə kılıdu; Ong қolung Sanga əqmənlik kılıqanlarni tepip axkarə kılıdu; **9** Sening didaring kərüngən kündə, ularni yalkunluk humdan oja saloqandək kəydürisən; Pərwərdigar dərojəzəp bilən ularni yutuwetidu; Ot ularni kəydürüp tügitidu. **10** Ularning tuhumini jaħandin, Nəsillirini kixilik dunyadin

ķuritisən; **11** Qünki ular Sanga yamanlık kiliçka urundi; Ular rəzil bir nəyrəngni oylap qıkkını bilən, Əmma oqlıbə kılalmidi. **12** Qünki Sən ularni kəynigə buruluxka məjbur ķilding; Sən ularning yüzigə ķarap okyayingni qənləysən. **13** I Pərwərdigar, Oz küqüng bilən uluqlukungni namayan ķiloğaysən; Xuning bilən biz nahxa eytip կudritingni mədhəyiyləymiz.

22 Nəoqmıqilərning bexioğa tapxurulup, «Ayjələt-haxxaşar» (tang səhərdə kəlgən mədət) degən ahəngda oğulsun dəp, Dawut yazoğan küy: — «Ah İlahim, İlahim, nemixka məndin waz kəqting? Sən nemixka meni կutkuzuxtin xunqə yiraşən? Nemixka կattik pəryadlırimdin xunqə yirək turisən, **2** Hudayim, kündüzdə nida կildim, lekin Sən həq jawab kilməsən; Keqidimu mən xundak pəryad կilixtin aram alalmaymən. **3** Birak i Israilning mədhəyiylərini əz makaning ķilojuqi, Sən degən pak-mukəddəstursən! **4** Ata-bowilirimiz seni tayançı ķiloğan, Ular sanga tayanoğan, sən ularni կutkuzoğan. **5** Ular Sanga nida կilixliri bilən կutuloğan; Sanga tayinix bilən ularning ümidi həq yerdə կaloğan əməs. **6** Birak mən bolsam adəm əməs, bir կurtmən, İnsan təripidin [təhmət bilən] rəswayialəm կilinoğanmən, Halayık təripidin kəmsitilgənmən. **7** Meni kərgənlərning həmmisi mazak ķılıp külüldü, Baxlırini silkixip aqzilirini pürüxtürüp: **8** «U Pərwərdigar ola əzini tapxuroğan əməsmu?! Əmdi Pərwərdigar uni կutkuzsun! Pərwərdigar uningdin hursən bolsa əgər, Uni կutuldursun!» — deyixidu. **9** Birak meni əpamning կorsikidin qıkaroluqi əzüngdursən; Hətta əməqəktiki waktimdimu meni əzünggə tayanduroqansən;

10 Tuqulqinimdin tartipla, mən əzümnı koynungoja taxliqanmən; Anamning baliyatqusidiki waqtimdila, Sən menin Təngrim bolup kəlgənsən. **11** Məndin yiraklaxma; Qünki riyazət meni ķistap kəldi; Manga yardəmdə bolouqi yoktur. **12** Nuroqun buğilar meni қorxiwaldi; Baxanning küqlük buğiliri meni oriwaldi; **13** Ular adəmni titma kılouqi hərkirəwatkan xirdək, Aqzilirni qong eqip manga tikilip turidu. **14** Mən təkulgən sudək boldum, Həmmə səngəklirim izidin qikip kətti; Yürikim momdək erip kətti, Iq-baqlımda zəiplixip erip kətti. **15** Қaojirap kətkən sapal parqisidək maqdurum қalmidi, Tilim tangliyimoja qaplixip kətti, Sən [Pərwərdigar] meni elümning topa-qanglirioja կoyqansən. **16** Ojaljir itlar manga olaxti, Bir top rəzillər meni ķistap kelip, Mening կolum wə putumni sanjip təxti. **17** Səngəklirimning həmmisini saniyalaymən, [Ustihanlirim] manga tikilip қarap turoqandək kılıdu. **18** Ular kiyimlirimni əz arisida üləxtürüwatidu, Kənglikimgə erixix üçün qək taxlixiyatidu. **19** Birak, i Pərwərdigar, məndin yiraklaxma! I Küq-Қudritim bolouqim, yardəmgə tez kəlgəysən! **20** Jenimni kiliqtin կutkuzojin, Mening yalozuz jenimni itning qanggilidin կutuldurojin. **21** Meni xirning aqzidin կutkuzojin; Xundak, Sən iltijalirimni ijəbat kılıp yawa kalilarning münggüzliridin կutkuzoqansən! **22** Mən Sening namingni kərindaxlirimoya elan kılımən; Qong jamaət iqidə turup Sanga bolqan mədhixilirimni jakarlaymən; **23** Pərwərdigardin əyməngüqilər, Uni mədhixilənglər! Yaķupning barlık nəsilliri, Uningoja xan-xərəp kəltürünqlər! Israilning pütün əwladliri,

Uningdin əymininglar. **24** Qünki U ezilgүqining axu harlinixlirini nəziridin sakit kılɔjan əməs, Yaki Uningdin həq yirgəngən əməs; Uningdin Θoz wisalini həq yoxurojan əməs; Bəlki U iltija қılıp awazini kətürginidə, Uningoja կulak selip angliojan. **25** Qong jamaət iqidə manga okulojan mədhıyilər Θzüngdindur, Hudadin əyməngüqilərning aldida iqbən կəsəmlirimni ixka axurimən; **26** Ajiz məminlər կorsikj toyοluqə tamaklinidu; Pərwərdigarni izdigənlər Uni mədhıyələydu; Silərning կəlbinqalar mənggü yaxnaydu! **27** Zeminning əng qetidiliklərmə bu ixni կəlbidə tutup, towa қılıp Pərwərdigarning aldiqa kelidu; Əl-millətlərning barlik jəmətliri aldingda ibadət қılıdu; **28** Qünki padixahlıq Pərwərdigarnila təwədur; U əl-millətlər arisida həküm sürgüqidur. **29** Jahandiki baylarmu Uning aldidin yəp-iqip, ibadət қılıdu; Tuprakqa kirəy dəp կalɔjanlarmu, hətta əz jenini sakliyalmaydiojanlarmu Uningoja səjdə қılıdu; **30** Kəlgüsidi ki bir əwlad Uning hizmitidə bolidu; Bu əwlad Rəb üçün Θoz pərzəntliri hesablinidu. **31** Keyin ular kelip, xu qaođa tuqulidiqan bir կowmoja Uning həkkaniyilikini jakarlap xuni elan қılıduki, «U buni əməlgə axurdi!»

23 Dawut yazojan kүy: — Pərwərdigar meni bakkuqi Padıqimdur, Mohtaj əməsmən həq nərsigə; **2** U meni yumran qoplərdə yatkuzup dəm aldurar; Tinq akidiojan sularni boylitip bağıdu; **3** U wujudumni yengilaydu; U həkkaniyilik yolidə Θoz nami üçün yetəkləydu; **4** Hətta mən əlüm sayisi bolğan jılıqidin ətsəmmu, Həq yamanlıqtın қorkmaymən; Qünki Sən mən bilən billidursən; Sening hasang həm tayiking manga təsəllidur. **5** Meni har

kılouqilarning kəz aldida manga kəng dastihan salisən;
Mening beximni may bilən məsih ķilisən; Kədəhım taxidu;
6 Bərhək, barlıq künlirimdə yahxilik wə eżgərməs xəpkət
manga əgixip həmrəh bolidu; Mənggüdin-mənggügə
Pərwərdigarning dərgahıda yaxaymən!

24 Dawut yazojan kūy: — Pərwərdigar oja mənsüptur,
jahān wə uningoja tolojan həmmə məwjudatlar; Uningoja
təəlluktur yər yəzi wə uningda turiwatkanlarmu; **2** Qünki
jahənning ulini qongkūr dengizlər üstigə orunlaxturup,
Yərni sular üstigə ornatkan Udur. **3** Pərwərdigarning
teojoja kim qikalaydu? Uning mukəddəs jayioja kim kirip
turalaydu? **4** — Kolliri gunahṭin pakiz, dili sap, Kuruq
nərsilərgə təlmürüp ķarimiojan, Yalojan kəsəm kilmiojan
kixi kirələydu. **5** Bundak kixi bolsa Pərwərdigardin bəhtni,
Əz nijatlıki bolоjuqi Hudadin həkkaniylikni tapxuruwalidu
wə [uni] kətürüp yürüdu; **6** Bu dəwr Uni izdigüqi dəwrdur,
Yəni Sening didaringni izdigüqlər, i Yakupning [Hudasi]!
(Selah) **7** I կowuklar, bexinglarni kətürünglər! [Kəng
eqilinglar]! I mənggülük ixiklər, kətürülunglər! Xuning
bilən xan-xərəp igisi Padixaḥ kiridu! **8** Xan-xərəp igisi
Padixaḥ degən kim? U Pərwərdigardur, u küqlük wə
küdrətliktur! Pərwərdigar, jəng məydanında küdrətliktur!
9 I կowuklar, bexinglarni kətürünglər! Kəng eqilinglar!
I mənggülük ixiklər, bexinglarni kətürünglər! Xuning
bilən xan-xərəp igisi Padixaḥ kiridu! **10** Xan-xərəp igisi
Padixaḥ degən kim? Samawiy қoxunlarning Sərdari
bolоjan Pərwərdigar bolsa, xan-xərəp igisi Padixaḥtur!
(Selah)

25 Dawut yazojan küy. Pərwərdigar, jenim Sanga təlmürüp қaraydu; **2** Sanga tayinimən, i Hudayim; Meni yərgə қaritip hijaləttə қaldurmiojaysən; Wə yaki düxmənlirimni üstümdin ojalib қılıp xadlandurmiojaysən; **3** Bərhək, Seni kütküqilərdin həqkaysisi xərməndə bolmas; Birak həqbir səwəbsiz hainlik қilojuqilar xərməndə bolidu. **4** Meni Sening izliringni bilidişan kılɔaysən, i Pərwərdigar; Yolliringni manga əgitip қoyɔaysən. **5** Meni həkikitingdə mangdurup, manga əgətkəysən; Qünki əzüng menin nijatlığım bolışan Hudayimdursən; Mən kün boyi Sanga қarap təlmürimən; **6** Əz rəhimdillilikliringni, əzgərməs mehərliringni yadingoja kəltürgəysən, i Pərwərdigar! Qünki ular əzəldin tartip bar bolup kəlgəndur; **7** Mening yaxlığimdiki gunahlırimni, Xundakla itaetsizliklirimni esingga kəltürmigəysən; Əzgərməs muhəbbiting, mehəribanlığın bilən, meni esingga kəltürgəysən, i Pərwərdigar; **8** Pərwərdigar mehəriban wə durustur; Xunga U gunahkarları durus yoloja salidu. **9** Məminlərni yahxi-yamanni pərk etixkə U yetəkləydu; Məminlərgə Əz yolını əgitidu. **10** Uning əhdisi wə həküm-guwahlırını tutkanlarning həmmisigə nisbətən, Pərwərdigarning barlık yolliri əzgərməs muhəbbət wə həkikəttur. **11** Əz naming üçün, i Pərwərdigar, Kəbihlikim intayın eçir bolsimu, Sən uni kəqüriwətkənsən. **12** Kimki Pərwərdigardin əymənsə, Huda Əzi tallıqan yolda uningoja [həkikətni] əgitidu; **13** Uning jeni azadə-yahxılıkta yaxaydu, Uning nəslə yər yüzigə miras bolidu. **14** Pərwərdigar Əzidin əyminidioqanlar bilən sirdaxtur; U ularoja Əz əhdisini kərsitip beridu.

15 Mening kəzlirim həmixə Pərwərdigar oja tikilip
karaydu; Qünki U putlirimni tordin qikiriwetidu. **16**
Manga қarap mehir-xəpkət kərsətkəysən; Qünki mən
əjeribənə, dərdməndurmən. **17** Kənglümning azarliri
kəpiyip kətti; Meni başkan kismaklardin qıkarəqəysən.
18 Dərdlirimni, azablırimni nəziringgə alojin, Barlıq
gunahlırimni kəqürgəysən! **19** Mening düxmənlirimni
nəziringgə alojin, Qünki ular kəptur; Ular manga qongşur
əqmənlik bilən nəprətlinidu. **20** Jenimni saklioqəysən, meni
kutkuzoqəysən; Meni xərməndilikdə қaldurmioqəysən;
Qünki mən Seni baxpanahım kıldı. **21** Kəngül sapılıki wə
durusluq meni қoqdiqəy; Qünki mən Sanga ümid baqlap
kütuwatimən. **22** I Huda, Israilni barlıq külpətliridin
kutkuzup hərlükkə qıkarəqəysən!

26 Dawut yazojan kүy: — Mən üçün həküm qıkarəqəysən,
i Pərwərdigar; Qünki mən eż durusluğumda turup
mangdim; Mən Pərwərdigar oja tayinip kəlgənmən;
Mən teyilip kətməymən. **2** Meni sinap baqqəysən,
i Pərwərdigar, meni təkxürüp bakqın; Wijdanimni,
ķelbimni tawlioqəysən; **3** Qünki əzgərməs muhəbbitingni
kəz aldimda tutqanmən; Mən həkikitingni əzümgə
yetəkqi kiliq mangdimmən. **4** Mən yalqanqılar bilən
həmdastihan olturmidim; Sahtipəzlərgə həmrah boluxka
kirməymən. **5** Yamanlıq kıloluqılar jamaitidin yirginimən;
Rəzillər bilənmə olturmaymən. **6** Kollirimni gunahsızlıqta
yuyimən; Xunda, қurbangahıngni aylinip yürələymən. **7**
Wə həm təxəkkürlərni anglitimən; Barlıq karamətliringni
jakarlaymən. **8** I Pərwərdigar, makaning bolqan əyni,
Xan-xəriqip turoqan jayni səyüp kəldim; **9** Jenimni

gunahkarlar bilən, Həyatimni қanhorlar bilən billə elip kətmigəysən; **10** Ularning қолida suyikəstlər bardur, Ong қoli parilərgə toldi. **11** Mən bolsam, duruslukumda mengip yüriwerimən; Meni hərlükkə qikirip қutkuzojaysən, Manga mehîr-xəpkət kərsətkəysən. **12** Putum bolsa tüptüz jayda turidu; Jamaətlər arisida turup Pərwərdigar ola təxəkkür-mədhiyilər kəyturimən.

27 Dawut yazojan küy: — Pərwərdigar mening nurum wə nijatlıkimdur; Mən yənə kimdin қorқay? Pərwərdigar həyatimning қoroqinidur; Mən kimning aldida titrəy?
2 Yamanlıq қılıqular «Uning ətlirini yəyli» dəp manga hujum қılıqanda, Rəkiblirim, düxmənlirim manga yekinlaxkanda, Putlixip, yıkıldı ular. **3** Zor қoxun bargah қurup meni қorxawoja alsimu, Қəlbimdə həq қorķunq yok; Manga urux қozojisimu, yənilə hatırjəm turiwerimən. **4** Pərwərdigardin birlə nərsini tiləp kəldim; Mən xuningoja intiliməktimənki: — Əmür boyi Pərwərdigarning əyidə bolsam, Pərwərdigarning güzəllikigə қarap yüksəm, Uning ibadəthanisida turup, yetəklixigə tuyəssər bolsam, dəymən. **5** Beximoja kün qüvkəndə, U meni sayiwini astioja alidu; Meni qedirining iqidə aman saklap yoxuruwalidu. U meni uyultax üstigə muğim turoquzidu. **6** Xunga hazır ətrapimdiki düxmənlirim aldida bexim yüksiri kətürülidu. Uning mukəddəs qedirida təntənə kılıp қurbanlıqlar sunimən; Nahxa-küylər eytimən, munajatlarnı eytimən Pərwərdigar ola! **7** Nida қılıqinimda awazimni anglioqaysən, i Pərwərdigar; Manga mehîr-xəpkət kərsitip, ijabət қılıqaysən. **8** Əz kənglüm: «Uning didarını izdənglər!» dəydu; Didaringni, i Pərwərdigar,

өзүм izdəymən. **9** Məndin Əzüngni қaqurmioğaysən!
Ojəzəpləngəndə կulungni neri կօղlimioğaysən; Sən
meningdin yardimingni ayimay kəlding; Sən məndin
ayrilmioğaysən, meni taxliwətmigəysən, i Nijatkarim
Huda! **10** Ata-anam meni taxliwətsimu, Pərwərdigar
meni կողիկոյա alidu. **11** Manga Өz yolungni əgətkəysən,
i Pərwərdigar; Küxəndlilim [paylap yürməktə], Meni
tüz yolqa baxlıoğaysən. **12** Meni rəkiblirimning məyligə
tapxurmioğaysən, Qünki manga կara qaplaçmakqi
bołqan yaloqanqilar heli kəptur, Ularning nəpəslirim
zorawanlıktur. **13** Ah, Pərwərdigarning mehribanlığını
tiriklərning zeminidə kərüxkə kəzüm yətmigən bolsa...!
14 Pərwərdigarnı təlmürüp kütkin! Jigərlik bol, kəlbing
mərdanə bolsun! Xundak kıl, Pərwərdigarnı təlmürüp
kütkin!

28 Dawut yazoğan kuy: — I Pərwərdigar, Sanga
nida kılımən; I mening Қoram Texim, manga süküt
kılımioğaysən; Qünki Sən jimjit turuwalisang, Mən qongkur
hangoja qüxicidioğanlaroja ohxaxla bolimən. **2** Sanga
pəryad kətürginimdə, Sening mukəddəs kalamhanangoja
ķolumni kətürginimdə, Mening iltijalirimning sadasini
anglioğaysən! **3** Meni rəzillər wə կəbihlik կiloquqilar
bilən billə taxliwətmigəysən; Ular aqzida yekinliri
bilən dostanə sezləxsimu, Kənglidə əqmənlik bardur.
4 Ularning kilmixlirioja կarap, Ixlirining yamanlıkioja
կarap ix tutkaysən; Կolining կiloqlanlıri boyiqə əzlirigə
yanduroğaysən; Tegixlik jazani əzlirigə կayturəğaysən. **5**
Qünki ular nə Pərwərdigarning կiloqlanlırını, Nə կollirining
ixligənlirini həq nəzirigə almaydu, [Pərwərdigar] ularni

oqulitip, kaytidin bax kötürgüzməydu. **6** Pərwərdigar oja təxəkkür-mədhijə կayturulsun; Qünki U mening iltijalirimning sadasini anglojan. **7** Pərwərdigar mening küqüm, mening қалқınimdur; Mening kenglüm uningoja ixəndi, Xuning bilən yardəm taptım; Xunga kenglüm zor xadlinidu, Θz küyüm bilən mən Uni mədhijiləymən. **8** Pərwərdigar Θz [həlkining] küqidur, Xundakla məsih қılıqınıoja kütkuzojuqi կorɔjandur. **9** Θz həlkıngni kütkuzojaxsən, Mirasingni bərikətlik қılıqaysən; Ularnı padıqıdək bekip ozuklandurojaxsən, Mənggüzə ularnı kötürüp yürgəysən.

29 Dawut yazojan kuy: — Pərwərdigar oja bərgəysilər, i Қudratlık Bolozuqining pərzəntliri, Pərwərdigar oja xanu-xəwkət, küq bərgəysilər! **2** Pərwərdigar oja Θz namioja layık xanu-xəwkət bərgəysilər; Pərwərdigar oja pak-mukəddəslikning güzəllikidə səjdə կilinglar! **3** Pərwərdigarning sadasi qongkür sular üstidə həküm süridu; Xan-xərəp igisi bolozan Təngri güldürmamilarnı yangritidu; Pərwərdigar büyük dengizlər üstidə həküm süridu. **4** Pərwərdigarning sadasi küqlüktür; Pərwərdigarning sadasi həywətkə tolojandur; **5** Pərwərdigarning sadasi kədir dərəhlirini sunduriwetidu; Bərhək, Pərwərdigar Liwandiki kedirlarnı sunduriwetidu. **6** U ularni mozay oynaklawatkəndək oynaklitidu; Yawa kalining balisi oynaklawatkəndək, U Liwan wə Sirion teojini oynaklitidu. **7** Pərwərdigarning sadasi qaқmaқlarning yalkunlirini xahlitiwetidu; **8** Pərwərdigarning sadasi qəl-jəzirini zilzilige salidu; Pərwərdigar Kədəxtiki qəl-jəzirini zilzilige salidu;

9 Pərwərdigarning sadasi dub dərəhlirini həryan toloqitidu, Ormanlıqlarnı yalingaqlaydu; Uning mukəddəs ibadəthanisida bolğan həmmisi «xanu-xəwkət!» dəp təntənə kılıdu. **10** Pərwərdigar topan üstigə həkümranlıq kılıp olturidu; Bərhək, Pərwərdigar mənggüzə padixah bolup həküm sürüp olturidu. **11** Pərwərdigar Əz həlkigə қudrətni bəhx etidu; Əz həlkini aman-hatırjəmlik bilən bərikətləydu.

30 Muğəddəs ibadəthanini Hudaşa ataxni təbrikləp, Dawut yazoğan kuy: — Mən Seni aliy dəp uluqlaymən, i Pərwərdigar, Qünki Sən meni pəstin yüksiri kətürdüng, Düxmənlirimni üstümdin huxallandurmiding. **2** I Pərwərdigar Hudayim, mən Sanga nalə kətürdüm, Sən meni saqayıttıng. **3** I Pərwərdigar, Sən təhtisaradin jenimni elip qıktıng, Hangoşa qüxicidən arisidin manga hayat berip saklıding. (*Sheol h7585*) **4** Pərwərdigar oja kuy eytinglar, i Uning ihsənmən bəndiliri, Uning pak-mukəddəslikini yad etip təxəkkür eytinglar. **5** Qünki Uning əqəzipi dəkikidə etüp ketidu, Xapaiti bolsa əmürwayət bolidu; Yioşa-zar keqiqə konup қalsimu, Huxallık tang səhər bilən təng kelidu. **6** Mən bolsam əz rəhətparaqıtımında: «Mənggüzə təwrənməy mukim turimən» — dedim. **7** Pərwərdigar, xapaiting bilən, mening teoqimni mustəhkəm turoquzoqaniding; Əmma Sən didaringni қaqurup yoxurdung; Mən alakzadə bolup kəttim; **8** Mən Sanga nalə-pəryad kətürdüm, i Pərwərdigar; Mən [Sən] Rəbkə iltija kıldım: — **9** — Mening kənim təkülüp, hangoşa kirsəm nemə paydisi bardur? Topa-qang Seni mədhəyiyləmdü? U həkikitingni jakarliyalamdu? **10**

Angliojaysən, i Pərwərdigar, manga xəpkət kərsətkəysən;
I Pərwərdigar, manga yardəmdə bolojaysən! **11** Sən matəm
kayəusini ussul oynaxlaroja aylandurdung; [Hazilik] bəz
kiyimimni salduriwetip, Manga huxallıknı bəlwaqıl əlip
baqlıding; **12** Xunga mening rohim süküt əilmay, Sanga
küylər okusun! I Pərwərdigar, mening Hudayim, Sanga
əbədil'əbədgıqə təxəkkürlərni eytimən!

31 Nəəmiqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp,
Dawut yazojan küy: — Sən Pərwərdigarnı, mən baxpanah
kıldım; Meni həqqaqan yərgə karitip koymıqaysən; Əz
həkkaniylikə bilən meni azad əlip kütkuzoqaysən; **2**
Manga կulak salojaysən, meni tezrək kütkuzuwalojaysən;
Manga կoram tax, Əzümni կoçdaydiojan կororanlık
kəl'ə bolojaysən. **3** Qünki Sən mening uyultexim,
mening կorojinimdursən; Xunga Əz naming üçün
meni yetəkligəysən, meni baxlioqaysən. **4** Manga
yoxurun selinojan tuzaktin kədəmlirimni tartkaysən;
Qünki Sən mening baxpanahımdursən. **5** Mən rohimni
kolungoja tapxurdum; Sən manga nijatlık əlip hərlükkə
qıkarojansən, i Pərwərdigar, hək Təngri. **6** Yalojan
ilahlaroja qoğunidiojanlardın yirginip kəldim; Mən bolsam
Pərwərdigar oja etikəd əlimən. **7** Əzgərməs muhəbbiting
bilən huxal bolup xadlinimən; Qünki mening harlıkimni
kərdüngsən; Jenimning azap-oğubətliridin həwər tapting.
8 Meni düxmənlirimning կolioja qüxürmiding, Bəlki
putlirimni kəngri jayoja turoquzdung. **9** I Pərwərdigar,
manga rəhİM-xəpkət kərsətkəysən, Qünki beximoja
külpət qüxti; Dərd-ələmdin kəzüm tügenxəy dəp əaldi,
Jenim, wujudummu xundak. **10** Həyatım kayoju-həsrət

bilən, Yillirim oğəm-çüssə bilən uprawatidu. Gunahım tüpəylidin maqdurum ketəy dəp қaldi, Ustihanlirim sizip kətti. **11** Mən rəkiblirimning iza-ahənitigə қaldim, Yekinlirim aldida tehimu xundak; Tonuxlirim oğımı bir wəhİMə boldum; Koqida meni kərgənlərmə məndin dajip қaqıdu. **12** Həmməylən meni əlgən adəmdək, kənglidin qıkırıp taxlaxti; Puquq qinidək bolup қaldim. **13** Qünki nuroqunlarning təhmətlirini anglidim, WəhİMə tərəp-tərəplərdə turidi; Ular manga hujum қılıxka məslihətlixiyatidu, Jenimni elixka kəst қılıxiyatidu. **14** Birak mən Sanga tayinimən, i Pərwərdigar; «Sən menin Hudayim!» — dedim. **15** Mening künlirim Sening қolungdidur; Meni düxmənlirimning қolidin həm manga ziyankəxlik қılıqıqlardın қutkuzaqaysən. **16** Қulungoja didaringning jilwisi qübürgəysən; Əzgərməs muhəbbiting bilən manga nijatlıq ata қılıqaysən. **17** I Pərwərdigar, meni yərgə karitip koymıqaysən; Qünki mən Sanga iltija ķildim; Rəzillər yərgə karap қalsun; Ularning təhtisarada zuwani tutulsun; (*Sheol h7585*) **18** Yalqan ləwlər zuwandin қalsun! Ular həkkaniylarnı haliojanqə mazak қılıp təkəbburluk bilən səzliməktə! **19** Əzüngni baxpanah қılıqanlar üçün insan balılırinin kəz aldida kərsətkən iltipatliring, Yəni Əzüngdin қorķidiojanlar üçün, saklıqan iltipat-nemətliring nəkədər moldur! **20** Sən ularnı insanlarning suyikəstliridin Əz huzurungdiki yoxurun dalda jayoqa alisən; Sən ularnı til-ahənatılardın sayiwiningdə yoxurup koyisən. **21** Pərwərdigar oja təxəkkür-mədhiyilər yollansun! Qünki U əzgərməs muhəbbitini zulmətlik bir xəhərdə ajayıb nimayən ķildi!

22 Qünki mən dəkkə-dükkidə hodukup: — Seni, meni kezidin qıkırıp koydimikin, dəp korkkanidim; Həlbuki, mən nalə kətürüp yelinəjinimda, pəryadimoja kulak salding. **23** Pərwərdigarnı səyünglər, i Uning barlıq memin bəndiliri! Pərwərdigar Əzigə sadıqlarını қooğdaydu, Həm təkəbburluk bilən ix қiloquqlarning қilmixlirini əz bexioja həssiləp կayturidu! **24** I Pərwərdigarnı təlmüriüp kütkənlər, Jigərlik bol, kəlbing mərdanə қilinsun!

32 Dawut yazojan «Maskıl»: — Itaətsizlikliri kəqürüm қilinojan, Gunahlıları yepilojan kixi bəhtliktur! **2** Pərwərdigar rəzillilikliri bilən hesablaxmaydiojan, Rohida heqkandaq hıylilik yok kixi bəhtliktur! **3** Mən [gunahımni ikrar қilmay], süküttə turuwalojanidim, Kün boyi ahı-piojan iqidə, Səngəklirim qırıp kətti; **4** Qünki meni başkan қolung manga keqə-kündüz eçir boldi; Yazdiki կurojəkqılıktək yilikim қaojirap kətti. (Selah) **5** Əmdi gunahımni Sening aldingda etirap қildim, Kəbihlikimni Səndin yoxuriwərməydiyan boldum; Mən: «Pərwərdigarə asiyliklirimni etirap қilimən» — dedim, Xuning bilən Sən mening rəzil gunahımni kəqürüm қilding. (Selah) **6** Xunga Seni tapalaydiojan pəyttə, Hərbir ihlasmən Sanga dua bilən iltija қilsun! Qong topalar ərləp, texip kətkəndə, [Sular] xu kixigə hərgiz yekinlaxmaydu. **7** Sən mening dalda jayimdursən; Sən meni zulumdin saklaysən; Ətrapımnı nijatlıq nahxılırı bilən қaplaysən! (Selah) **8** — «Mən sən mengixka tegixlik yolda seni yetəkləymən həm tərbiyləymən; Mening kəzüm üstüngdə boluxi bilən sanga nəsihət қilimən. **9** Əkli yok bolovan at yaki exəktək bolma; Ularnı qəkləxkə

tizginləydiqan yügən bolmisa, Ular hərgiz sanga yekin kəlməydu». **10** Rəzillərgə qüxiüdiqan ķayolu-həsrətlər keptur, Birak mehir-xəpkətlər Pərwərdigar ola tayanıqan kixini qəridəydu; **11** I həkkaniylar, Pərwərdigar bilən xadlinip hursən bolunglar; Kəngli duruslar, huxallıqtın təntənə kilinglar!

33 Əy həkkaniylar, Pərwərdigar üçün təntənə kilinglar! Mədhıyiləx duruslar üçün güzəl ixtur. **2** Rawab bilən Pərwərdigarnı mədhıyilənglar; Ontarioja təngkəx bolup, uningoja küylərni eytinglar. **3** Uningoja atap yengi bir munajat-nahxini eytinglar; Mahırlıq bilən qelip, awazinglarnı yüksəri yangritinglar. **4** Qünki Pərwərdigarning səzi bərhəktür; Uning barlıq ixliri wədilirigə sadakətliktür. **5** U həkkaniyət həm adalətni yahxi kərgüqidur; Yər-zemin Pərwərdigarning mehribanlığı bilən toləqandur. **6** Pərwərdigarning səzi bilən asmanlar yaritiloqan, Uning aqzidiki nəpəs bilən ularning barlıq қoxunlirimuyaritiloqandur; **7** U dengizdiki sularnı bir yərgə yiçıp dəwiləydu; U okyanılnı ambarlar iqidə saklap turidu; **8** Pütkül yər yüzidikilər Pərwərdigardin əymənsun; Dunyadiki pütün jan igiliri Uningdin körküp, hərmətlisun; **9** Qünki Uning bir səzi bilənla ix püttürülgənidi; Uning bir əmri bilənla degənləri bərpa kılinoqanidi. **10** Pərwərdigar əllərning pilanını tosiwetidu; U կowmlarning hiyallırını bikar kiliwetidu. **11** Pərwərdigarning nəsihəti mənggüzə turidu; Қəlbidiki oyılı dəwrdin-dəwrgə ixka axurulidu. **12** «Pərwərdigar bizning Hudayimizdur» dəydiqan կowm bəhtliktür! Yəni Əz mirasi boluxka tallıqan həlk bəhtliktür! **13** Pərwərdigar

ərxtin yərgə nəzər salıdu, U pütkül insanlarnı kərüp turidu. **14** Turaloqusidin yər yüzidikilərning həmmisigə қaraydu; **15** U ularning hərbirining kəlblirini Yasioluqıdur; Ularning barlıq ixlirini dəngsəp qıkkıqıdur. **16** Padixah bolsa қoxunlırining kəplüki bilən əyalib bolalmayıdu; Palwan əzining zor küqi bilən əzini kutkuzalmayıdu; **17** Tolparoja tayinip həwp-hətərdin kutkuzulux bihudilik, U zor küqi bilən həqkimni kutkuzalmayıdu; **18** Mana, ularning jenini əlümətin kutkuzux üçün, Kəhətqılıktə ularni həyat saklax üçün, Pərwərdigarning kezi Əzidin əyminidiqlanlarning üstidə turidu, Əzining əzgərməs muhəbbətigə ümid baqlıqlanlarning üstidə turidu. **20** Bizning jenimiz Pərwərdigar oja təlmüridu; Bizning yardımımız, Bizning қalkınımız U bolidu. **21** Xunga Uning bilən kəlbimiz xadlinip ketidu; Qünki Uning mukəddəs namioğa tayinip ixəndük. **22** I Pərwərdigar, biz Sangila ümid baqlıqinimizdək, Sening əzgərməs muhəbbətingmu üstimizdə boløy!

34 Dawut yazışan küy: – (Dawut Abimələk [padixahning] aldida yürüx-turuxini baxkıqə ķiliwaloqanda, [Abimələk] uni həydiwətkən wakıttı yazışan) Mən hərkəndaq wakitlarda Pərwərdigar oja təxəkkür-mədhijə ķayturımən; Uni mədhijiyiləx aqzimdin qüxməydu. **2** Kəlbim Pərwərdigarnı iptiharlinip mədhijyələydi, Məminlər buni anglap xadlıqta bolidu. **3** Mən bilən billə Pərwərdigarnı uluoqlangalar, Birlikdə Uning namioğa mədhijiyilər yangritaylı. **4** Pərwərdigarnı izdidim, U menin duayimni ijabət ķıldı, Meni başkan barlıq wəhəmə-ķorkunqlırımdın kutkuzdi. **5** [Məminlər]

Uningoja təlmürüp nurlandi; Yüzliri yərgə karitilmidi. **6**
[Mən] pekir-biqarə [Uningoja] nida қildi, Pərwərdigar
anglap, meni həmmə awariqiliklərdin կutkuzdi. **7**
Pərwərdigarning Pərixtisi Uningdin əymnidiojanlarnı
köödəp ətrapıoja qedirini tikidu, Ularnı կutkuzidu. **8**
Pərwərdigarning mehribanlığını tetip, bilgin, Uningoja
ixinip tayanojan adəm nemidegən bəhtliktur! **9** I Uning
mukəddəs bəndiliri, Pərwərdigardin əymininglər! Qünki
Uningdin əymnidiojanlarning həq nərsisi kəm bolmas.
10 Küqlük arslanlar ozuksız կelip aq կalsimu, əmma
Pərwərdigarnı izdigüqilərning həqbir yahxi nərsisi kəm
bolmas. **11** Kelinglar balılırim, manga կulak selinglar;
Mən silərgə Pərwərdigardin əymininxi egitip կoyay.
12 Həyatni ətiwarlaydiojan kixi kim? Kimning uzun
wə yahxi künlərni kərgüsü bar? **13** Undakta tilingni
yamanlığın tartıp yür, Ləwliring məkkarlığın neri
bolsun; **14** Yamanlığın ayrılip yırak bolup, güzəl
əməllərni կilip yür; Aman-hatırjəmlikni izdəp, uni կooqlap
yür. **15** Pərwərdigarning kezi həkkaniylarning üstidə
turidu, Uning կuliki ularning iltijalirioja oquk turidu;
16 Pərwərdigarning qirayı rəzillik կiləqəqilarqa կarxi
qıçar, Ularning hərkəndək nam-hatırılırini yər yüzidin
elip taxlar; **17** Həkkaniylar iltija կlidu, Pərwərdigar
anglaydu, ularni barlıq azab-muxəkkətliridin կutkuzidu;
18 Pərwərdigar kəngli sunuklarqa yeķindur, Rohı
ezilgənlərni կutkuzidu. **19** Həkkaniylar duq kəlgən
awariqiliklər kəptur; Biraq Pərwərdigar ularni bularning
həmmisidin կutkuzidu. **20** [U həkkaniyning] səngəklirini
sak կalduridu, Ulardin birsimi sunup kətməydu. **21**

Yamanlıqning əzi rəzillərni eltüridu; Həkkaniylar oja
nəprətlinidiojanlar gunahıta əlidid. **22** Pərwərdigar
Əz kullirining janlırını bədəl tələp hərlükkə qırırdı;
Uning oja tayanojanlardın həqkimgə gunah bekitilməydi.

35 Dawut yazojan küy: — I Pərwərdigar, mən bilən
elixkanlar bilən elixkaysən; Manga jəng kilojanlar oja
jəng kiloysən! **2** Kəlungsəja sıpar wə əlkən alojin;
Manga yardıməgə ornungdin turoysən; **3** Nəyzini
suqlurup, meni köqlawatkanlarning yolını toskaysən;
Mening jenimoja: «Mən sening nijatlıkingdurmən!»
— degəysən! **4** Mening həyatim oja qang salmakçı
boļjanlar yərgə ərətilip xərməndə boļay; Manga
kəst əyligənlər kəynigə yandurulup rəswa boļay. **5**
Ular goya xamalda uqkan samandək tozup kətkəy;
Pərwərdigarning Pərixtisi ularni tarkitiwətkəy! **6** Ularning
yoli ərangoju wə teyilojak boļay, Pərwərdigarning
Pərixtisi ularni köqliwətkəy! **7** Qünki ular manga
orunsız ora-tuzak təyyarlidi; Jenimni səwəbsiz elixka
ular uni kolidi. **8** Həlakət tuydurmastın ularning
bexioja qüxkəy, Əzi yoxurun kurojan toroja əzi qüxkəy,
Həlakətkə yikilojai. **9** U qəođda jenim Pərwərdigardin
səyünidu, Uning nijatlıq-kutkuzuxidin xadlinidu! **10**
Mening həmmə ustihanlırim: — «I Pərwərdigar, kimmu
Sanga təngdax keləlisun?» — dəydu, — «Sən ezilgən
məminlərni küqlüklərning qanggilidin, Ezilgənlər həm
yoksullarnı ularni bulioquqılardın tartiwelip kutkuzisən».
11 Yawuz, yalojan guwahlqılar կopup, Həwirim bolmiojan
gunahılar bilən üstümdin xikayət kılmağta. **12** Ular mening
yahxılıkimoja yamanlıq kılıp, Meni panahsız yetim kılıp

köyənəndi! **13** Ləkin mən bolsam, ular kesəl bolənəndə,
Bəzni yəgəp kiyiwaldim; Ularnı dəp roza tutup, əzümni
təwən qıldım; Əmdi duayım bolsa hazır baoğriməja yenip
kəldi! **14** Mən bu ixlardın dost yaki ķerindiximning
bexiəja qüxkən ixənə ohxax məyüslinip yürdüm, Mən
əz anisioja həza tutkandək, beximni selip yürdüm. **15**
Birak mən putlixip kətkinimdə, Ular huxal boluxup
kətkənidi, Bir yərgə jəm boldi; Dərwəkə jəm boluxup
muxu zorawanlar manga ķarxi qıkixti, Birak həwirim
yok idi. Ular meni parə-parə ķilix üçün tohtimay zərbə
berixti. **16** Huddi bir qıxləm poxkal üstidə qakqak wə talax
ķilojan hudasızlardək, Ular manga qıxlırını oquqlılitip
hiris ķilixti. **17** I Rəb, ķaqqanöiqə pərwa ķilmaysən?
Jenimni ularning ħalakitidin ķutkużoqaysən, Mening
birdinbir həyatimni [muxu] yirtkuq xirlarning aqzidin
tartıwaloqaysən! **18** Zor jamaət arisida mən Sanga təxəkkür
eytimən; Nurqunlıqan həlk, arisida Seni mədhiyiləymən.
19 Yalojan səwəb bilən manga rəkib bolənənləri üstümdin
xadlandurmioqaysən; Məndin səwəbsiz nəprətləngənlərni
əzara kəz ķisixturmiqaysən! **20** Ular dostanə səz
ķilmaydu, Zemindiki tinqlikpərwərlərgə pitnə-içwa
tokumakta. **21** Ular manga ķarap eçizini yoqan eqip:
«Way-way! Kütkünimizni əz kezimiz bilən kərüwalduk!»
— deyixidu. **22** I Pərwərdigar, Sən bularnı kərüp
qıktıng, süküt ķilmioqaysən; I Rəb, məndin Əzüngni
yiraklaxturmiqaysən; **23** Kozqaləqaysən, Mən üçün
həküm qikirixka oyqanoqaysən, I mening Hudayim —
Rəbbim! **24** Mening ixim üstidə əz həkkaniyilikə boyiqə
həküm qıkarəqaysən, i Pərwərdigar Hudayim; Ularnı

mening [onguxsizlikimdin] xadlandurmiojaysən! **25** Ular kənglidə: «Wah! Wah! Əjəb obdan boldi!» — deyixmisun; Yaki: «Uni yutuwəttuk!» — deyixmisun. **26** Mening ziyanimdin huxal bolqanlar yərgə қaritilip xərməndə bolqay; Meningdin əzlirini üstün tutkuqlarning kiyim-keqiki hijalət wə nomussuzluk bolsun! **27** Mening həkkaniyilikimdin səyüngənlər təntənə kilip xadlansun! Ular həmixə: «Əz կulining aman-esənlikigə səyüngən Pərwərdigar uluqlansun!» — degəy. **28** Xu qəoşa mening tilim kün boyi həkkaniyilikŋ toqıruluk səzləydi, mədhıyılerni yangritidu.

36 Nəqməqilərning bexioqa tapxurulup oğulsun dəp, Pərwərdigarning կuli Dawut yazojan küy: — Rəzil adəmning asiyılığı mening kəlbimdə bir bexarətni pəyda kılıdu: — «Uning nəziridə Hudadin қorkidiojan ix yoktur!». **2** Qünki u əz-əzini mahtayduki, U əz-əzigə: — «Məndə gunah tepilmas, kılıqnim yirginqlik ix əməstur!» — dəydu. **3** Açıqidiki səzlər կəbihlik wə hıyligərlilik; Pəzilətlik ix kılıx parasitidin u alliburun məhərumdur. **4** U ornida yatkandimu gunahni kəzləydi; U durus bolmiojan yoloja mengixni iradə kılıdu; Yamanlıktın həq nəprətlənməydi. **5** I Pərwərdigar, əzgərməs muhəbbiting ərxlərgə takixidu; Həkikət-sadiqliğing bulutlaroja yetidi! **6** Həkkaniyilikŋ büyük taqlardək, Həkümliring tilsimatlıq qongkur dengizlardəktur. I Pərwərdigar, Sən adəmlər wə һaywanlarnı saklıouqidursən; **7** Sening əzgərməs muhəbbiting nəkədər կimmətlilik, i Huda! Xunga insan balılıri կanatliring sayisidə panaqlinidu. **8** Ular əyüngdiki mol dastihandin toyoluqə bəhrimən bolidu; Sən

ularoja huzur-halawətliringning dəryasidin iqküzisən. **9**
Qünki Səndila bardur hayatlıq bulıqi; Nurungda bolup
nurni kərimiz. **10** Ah, Əzüngni tonup, bilgənlərgə
muhəbbitingni, Kengli duruslarojimu həkkaniyilikŋni
kərsitixni dawamlaxturojaysən. **11** Təkəbburlarning
putining manga hujum kılıxioja yol köymiojaysən;
Rəzillərning koli meni ornumdin köçliwətmisun; **12**
Mana, yamanlık kılouqilar yıkıldı! Oqlutiwetildi, ornidin
kayta turalmaydu!

37 Dawut yazojan kүy: — Yamanlık kılouqilar tüpəylidin
əzüngni kəydürmə, Nakəslərgə həsət kılma. **2** Qünki ular
ot-qəplərdək tezla üzüp taxlinidu, Yumran əsümlüklərgə
ohxax tozup ketidu. **3** Pərwərdigaroja tayan, tirixip
yahxılık kıl, Zeminda makanlixip yaxap, Uning wapa-
həkikitini ozuk bilip huzurlan. **4** «Pərwərdigarni
hursənlikim» dəp bilgin, U arzu-tiləkliringgə yətküzidu.
5 Yolungi Pərwərdigaroja amanət kıl; Uningoja tayan, U
qokum [tilikingni] ijabət kılıdu. **6** U həkkaniyilikŋni
nurdək, Adalitingni qüxtiki kuyaxtək qaknitidu. **7**
Pərwərdigarning aldida tinq bolup, Uni səwrqanlıq
bilən küt; Haramdin ronak tapkan adəm tüpəylidin,
Yaman niyətliri ixka axidiojan kixi tüpəylidin əzüngni
kəydürmə. **8** Aqqikingdin yan, oqəzəptin kayt, Əzüngni
kəydürmə; U pəkət seni yamanlıkka elip baridu. **9**
Qünki yamanlık kılouqilar zemindin üzüp taxlinidu;
Pərwərdigaroja təlmürüp kütkənlər bolsa, Zeminoja
igidarqılık kılıdu. **10** : Kəzni yumup aqkuqila, rəzil
adəm һalak bolidu; Uning makanişa səpselip karisang,
u yok bolidu. **11** Birak yawax-məmənlər zeminoja

miraslik kılıdu, Wə qəksiz arambəhxliktin huzurlinidu. **12**
Rəzil adəm həkkaniyəqə kəst kılıdu; Uningəqə qixlirini
oquqlitip hiris kılıdu; **13** Lekin Rəb uningəqə əkarap
kılıdu; Qünki [Rəb] uning bexiqə kelidiqan künni
kəridu. **14** Yawaxlar wə yokşullarnı yıqtıtx üçün, Yoli
duruslarnı kırip taxlax üçün, Rəzillər kılıqını ojlipidin
suojurup elip, Okyasining kiriqini tartıp təyyarlıdı.
15 Lekin kılıqi bolsa əz yürükigə sanjılıdu, Okyalırı
sunduruwetilidu. **16** Həkkaniylardiki «az», Kəpligən
yamanlarning baylıklıridin əwzəldur. **17** Qünki rəzillərning
biləkləri sundurulidu; Lekin Pərwərdigar həkkaniylarnı
yələydi; **18** Pərwərdigar kengli duruslarning künlərini
bilidu; Ularning mirasi mənggügə bolidu. **19** Ular eçir
künlərdə yərgə əkarap kalmaydu; Kəhətqılıktimu ular
tok yürüdü. **20** Birak rəzillər həlak bolidu; Pərwərdigar
bilən karxilaxkuqılar qimənzardiki gül-giyahdək tozup
ketidu; Ular tügəydu; Is-tütündək tarkılıp tügəydu. **21**
Rəzil adəm etnə elip kəyturmayıdu; Əmma həkkaniy adəm
mehribanlıq bilən etnə beridu; **22** Qünki [Pərwərdigar]
rəhmət kılınanlar zeminoqə igə bolidu, Birak uning
lənitigə uqrıqlanlar üzüp taxlinidu; **23** Mərdanə adəmning
kədəmliri Pərwərdigar təripidindur; [Rəb] uning yolidin
hursən bolidu. **24** U teyilip kətsimu, yikilip qüxməydu;
Qünki Pərwərdigar uning əkolini tutup yələp turidu. **25**
Mən yax idim, hazır kərip kəldim; Lekin həkkaniylarning
taxliwetilgənlikini, Yaki pərzəntlirining nan tiligənlikini
əsla kərgən əməsmən; **26** U kün boyı mərd-mehriban
bolup etnə beridu; Uning əwladlırimu həlkə bərikət
yətküzidu. **27** Yamanlıknı taxlanglar, yahxılık kilinglar,

Mənggү yaxaysilər! **28** Qünki Pərwərdigar adalətni seyidu, U Өz məmin bəndilirini taxlimaydu; Ular mənggүgə saklinidu; Lekin rəzillərning əwladliri üzüp taxlinidu. **29** Həkkaniylar yər-jahanoğa igə bolidu, Əbədil'əbədgiqə uningda makən tutup yaxaydu. **30** Həkkaniy adəmning aqzi danalıq jakarlaydu; Uning tili adil həkümlərni səzləydu; **31** Kəlbidə Hudanıng [mukəddəs] қanuni turidu; Uning kədəmliri teyilip kətməs. **32** Rəzillər həkkaniy adəmni paylap yürüdu; Ular uni əltürgüdək pəytni izdəp yürüdu. **33** Lekin Pərwərdigar uni düxmənning qanggilioğa qüxürməydu; Yaki həkümdə uni gunahka pütməydu. **34** Pərwərdigarnı təlmürüp küt, Uning yolını qing tutqın; U sening mərtiwəngni kətürüp, zeminə igə kılıdu, Rəzillər ھalak қılınoğanda, Sən buni kərisən. **35** Mən rəzil adəmning zomigərlik қiliwatkinini kərdüm, U huddi ayniqən barakşan yappyexil dərəhtək ronaq tapkan. **36** Birak u etüp kətti, Mana, u yok boldi; Mən uni izdisəmmu, u tepilmaydu. **37** Mukəmməl adəmgə nəzər sal, Durus insanoğa қara! Qünki bundak adəmning ahir keridiqini arambəhx hatırjəmlik bolidu. **38** Itaətsizlər bolsa birlikə ھalak bolixidu; Ularning keləqiki üzülidu; **39** Birak həkkaniylarning nijatlıkı Pərwərdigardindur; U eçir künlərdə ularning küqlük panahidur. **40** Pərwərdigar yardım kılıp ularni saklaydu; U ularni rəzillərdin saklap kutkuzidu; Qünki ular Uni baxpanahı kılıdu.

38 Dawut yazoğan kūy: — (Əslimə üçün) I Pərwərdigar, oqəzipingdə tənbih, bərmigəysən, Kəhriŋdə meni jazalimioğaysən! **2** Qünki okliring meni zəhimləndürüp sanjidi, Kələng üstümdin қattık bastı. **3** Қattık oqəziping

tüpəylidin ətlirimdə həq saklık yok, Gunahım tüpəylidin ustihanlırimda aram yoktur. **4** Qünki gunahlırim boyumdin taxti; Ular kətürəlmigüsiz eojır yüktək meni besiwaldi. **5** Əhməklikimdin jaraḥətlirim sesip, xəlwərəp kətti. **6** Azabtin bəllirim tolimu pükülp kətti, Kün boyi oğəmgə petip yürimən! **7** Qatıraqlırim otka toldi, ətlirimming sak yeri yoktur. **8** Mən tolimu halsirap, ezilip kəttim; Kəlbimdiki azab-ķayoğu tüpəylidin hərkirəymən. **9** Rəb, barlıq arzuyum kəz aldingdidur; Uh tartixlirim Səndin yoxurun əməs; **10** Yürikim jiojıldap, həlimdin kəttim; Kəzlirimning nuri eqtı. **11** Yar-buradərlirimmu meni urojan waba tüpəylidin, əzlirini məndin tarttı; Yekinlirimmu məndin yirak қaqtı. **12** Jenimni almakçı boləjanlar tuzak ķuridu; Manga ziyanni կəstligənlər zəhirini qaqmakta; Ular kün boyi hıylə-mikirlərni oylimakta. **13** Lakin mən gas adəmdək anglimaymən, Gaqa adəmdək aqzimni aqmaymən; **14** Bərhək, mən angliyalmaydiqan gaslardək bolup կaldım; Aqzimda ķildiojan rəddiyə-tənbih yok. **15** Qünki ümidimni Sən Pərwərdigarə baqlıdim; Rəb Hudayim, Sən iltijayimoja ijabət ķilisən. **16** Qünki mən: — «Ular mening üstümgə qıkıp mahtanmioqay; Bolmisa, putlirim teyilip kətkəndə, ular xadlinidu» — dedim mən. **17** Qünki mən dəldəngxip, tügixəy dəp կaldım, Azabim kəz aldımdın kətməydu. **18** Qünki mən eż yamanlıkimni ikrar ķilimən; Gunahım üstidə կayəpurimən. **19** Lakin düxmənlirim juxküñ həm küqlüktür; Kara qaplap, manga nəprətləngənlərning sani nuroqundur. **20** Wapaqə japa ķildiojanlar bolsa, mən bilən қarxılıxidu; Qünki mən yahxılıknı kəzləp, intilimən.

21 I Pərwərdigar, məndin waz kəqmigəysən! I Hudayim,
məndin yirəklaxmioğaysən! **22** I Rəb, mening nijatlıkim,
Manga qapsan yardəm kıləjaysən!

39 Nəqmiqilərning bexi Yədutunəja tapxuruloğan,
Dawut yazoğan küy: — «Tilim gunahı kilmisun dəp,
Yollırımoğa dikkət kılımən; Rəzillər kəz aldimda bolsa,
mən aqzımoşa bir kəxək salımən» — degənidim. **2**
Mən süküt kılıp, zuwan sürmidim, Hətta yahxılık
toçrisidiki səzlərnimə aqzımdın qıçarmidim; Birak dil
azabım tehimu қozqaldı. **3** Kənglümdə zərdəm қaynidi,
Oylanıjanseri ot bolup yandi; Andin tilim ihtiyarsız səzləp
kətti. **4** I Pərwərdigar, əz əjilimni, Künlirimning қanqılık
ikənlikini manga ayan kılıqın; Ajız insan balisi ikənlikimni
manga bildürgin. **5** Mana, Sən künlirimni pəkət nəqqə
oqeriqlə kıldıng, Sening aldingda əmrüm yok hesabididur.
Bərhək, barlıq insanlar tik tursimu, pəkət bir tiniqla,
halas. (Selah) **6** Bərhək, hərbir insanning hayatı huddi
bir kələnggidur, Ularning aldirap-saldırxırları bihudə
awariqliktur; Ular bayılıqları toplaydu, lekin keyin bu
bayılıqları kimning kolıqə juqlınidioğanlığını bilməydu. **7**
I Rəb, əmdi mən nemini kütimən? Mening ümidim sangila
baqlıqtur. **8** Meni barlıq asiyılıkrımdın қutkuzoğaysən,
Meni һamakətlərning məshirisigə qaldurmioğaysən. **9**
Süküt kılıp zuwan sürmidim; Qünki mana, muxu [jazani]
Əzüng yürgüzgənsən. **10** Meni saloğan wabayinqni məndin
neri kılıqaysən; Qünki қolungning zərbisi bilən tūgixəy
dəp kəldim. **11** Sən tənbihliring bilən kixini əz yamanlığı
üqün tərbiyiliginəndə, Sən huddi nərsilərgə küyə қurti
qüxkəndək, uning izzət-oqururını yok kiliwetisən; Bərhək,

hərbir adəm bir tiniklä, halas. (Selah) **12** I Pərwərdigar, duayimni anglioqaysən, Pəryadimoja կulak saloqaysən! Kəz yaxliriməja süküt kilmioqaysən! Qünki mən pütkül ata-bowilirimdək, Sening aldingda yaqa yurtluk, musapirmən, halas! **13** Manga tikkən kəzüngni məndin neri kiloqaysənki, Mən barsa kəlməs jayəja kətküqə, Meni bir'az bolsimu rahəttin bəhərimən kiloqaysən.

40 Dawut yazojan küy: — Pərwərdigarəja təlmürüp, küttüm, küttüm; U manga egilip pəryadimni anglidi. **2** U meni һalakət orikidin, Xundakla patkaq laydin tartiwaldi, Putlirimni uyultax üstigə turoquzup, Қədəmlirimni mustəhkəm qıldı. **3** U aqzimoja yengi nahxa-munajatni, Yəni Hudayimizni mədhixiləxlərni saldı; Nuroqun həlk buni kərüp, қorkıdu, Həm Pərwərdigarəja tayinidu. **4** Təkəbburlardin yardım izdiməydiojan, Yaloqanqılıkka ezip kətməydiojan, Bəlki Pərwərdigarnı əz tayanqisi kiloqan kixi bəhtliktur! **5** I Pərwərdigar Hudayim, Sening biz üçün kiloqan karamətliring wə oy-niyətliringni baroqanseri kəpəytip, san-sanaksız kiloqansən, Kimmu ularni bir-birləp hesablap Əzünggə [rəhmət қayturup] bolalisun! Ularnı səzləp baxtin-ahir bayan kılıay desəm, Ularnı sanap tügitix mumkin əməs. **6** Nə қurbanlık, nə ax һədiyələr Sening tələp-arzuyung əməs, Birak Sən manga [səzgür] կulaklarnı ata қilding; Nə kəydürmə қurbanlık, nə gunah қurbanlığını tələp kilmiding; **7** Xunga jawab bərdimki — «Mana mən kəldim!» — dedim. Oram yazma dəsturda mən toqıruluk pütülgən: — **8** «Hudayim, Sening kənglüngdiki iradəng mening hursənlikimdur; Sening Təwrat қanunung kəlbimgə pütüklükтур». **9**

Büyük jamaət arisida turup mən həkkaniyilikni jakarlidim;
Mana bularni əzümdə қılqə elip қaloğum yoktur, I
Pərwərdigar, Əzüng bilisən. **10** Həkkaniyilikningni kəlbimdə
yoxurup yürmidim; Wapadarlikingni wə nijatlikingni
jakarlidim; Əzgərməs muhəbbiting wə həkikitingni böyük
jamaətkə həq yoxurmastin bayan қildim. **11** I Pərwərdigar,
mehribanlıkliringni məndin ayimiojaysən; Əzgərməs
muhəbbiting wə həkikiting hərdaim meni saklıojay!
12 Qünki sansız külpətlər meni oriwaldi; Kəbihliklirim
meni besiwelip, kərəlməydijan boldum; Ular beximdiki
qeqimdin kəp, Jasaritim tüzixip kətti. **13** Meni կutkuzuxni
toqlra tapkaysən, i Pərwərdigar! I Pərwərdigar, tez kelip,
manga yardım kıløjaysən! **14** Mening həyatimoja qang
salmakçı bolqanlar bırakla yərgə karitilip rəswa kılinsun;
Mening ziyanimdin hursən bolqanlar kəynigə yandurulup
xərməndə bolqay. **15** Meni: — «Wah! Wah!» dəp məshirə
kilojanlar eż xərməndlilikidin alakzadə bolup kətsun! **16**
Bırak Seni izdigüqilərning həmmisi Səndə xadlinip huxal
bolqay! Nijatlikingni səygənlər həmixə: «Pərwərdigar
uluqlansun» deyixkəy! **17** Mən ezilgən həm yoksul
bolsammu, Bırak Rəb yənilə meni yad etidu; Sən mening
Yardəmqim, mening azad kılouqim; I Hudayim, keqikməy
kəlgəysən!

41 Nəoymiqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp,
Dawut yazojan küy: — Ojerib-ajizlaroja oəmhorluk kilojan
kixi nəkədər bəhtlik-hə! Eşir künlərdə Pərwərdigar
uningoja panağ bolidu. **2** Pərwərdigar uni կoqdap, uni
aman saklaydu; U zeminda turup bəhtiyar yaxaydu;
Sən uni düxmənlirining ihtiyarioja qüxürməysən! **3**

Orun tutup zəiplixip yatkınida, Pərwərdigar uningoja dərman bolidu; Sən uning yatkan orun-kərpilirini raslap tüzəxtürüp turisən. **4** Mən iltija kılıp: — «I Pərwərdigar, manga mehribanlıq kərsətkəysən, Jenimoja xipalik bərgəysən; Qünki mən aldingda gunah kildim» — dedim. **5** Düxmənlirim mən tooqruluk: — «U қaşanmu əlüp, nami-nəslı kurup ketər?» — dəp manga yamanlık tiləydu. **6** Birsi meni kərgili kəlgən bolsa, U aldamqi səzlərni kılıdu; Ular kəynimdin kənglidə xumluk tolap, Andin sırtlaroja qikip xu ixlarnı tarkitip po atidu; **7** Manga eq bolqanlarning həmmisi manga қarita əzara kusurlixidu, Ular manga ziyankeşlik kəstidə bolidu. **8** Ular: «Uning bexioja jinxəytandin bir kesəl qaplaxti; Əmdi u orun tutup yetip kəldi; U kaytidin turalmaydu» — deyixidu. **9** Hətta sirdixim dəp ixəngən қadinas dostum, Mən bilən həmdastihan bolup tuzumni yegənmu manga put atti. **10** Birak Sən Pərwərdigar, manga rəhİM kılqaysən; Düxmənlirimdin intikam elixə, Meni turoquzoqaysən; **11** Düxminimning üstümdin əqlibə kılıp xadlanmiojinidin, Seni məndin səyünidu, dəp bilimən. **12** Birak manga kəlsək, durus bolqanlığimdin, sən meni yələysən; Sən meni mənggü Əz huzurunda kəd kətürütküzüp turoquzisən. **13** Israelning Hudasi Pərwərdigar oqa əbədil'əbədgıqə təxəkkür-mədhiyə kəyturulqay! Amin! Amin!

42 Nəqməqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Korahning oçulları üçün yezilojan «Maskıl»: — Keyik eriklardiki suoja təxna bolqandək, Jenim sanga təxnadur, i Huda. **2** Mening jenim Huda oqa, həyat Təngrigə intizardur; Ah, mən қaşanmu Hudanıng huzurida

kərünüxkə müyəssər bolımən? **3** Mening keqə-kündüz
yeginim kəz yaxlirim bolup kəlgən; Həklər kün boyi
məndin: «Hudaying kəyərdə?» dəp soraydu. **4** Ətkən
künlərni əsləp, Jenimning dərdlirini təküwatımən (Mən
kəpqilik bilən ketiwetip, Hudanıng əyigə təntənə əlip
mengip, Huxallıqta Həmdusana oğup, nahxa eytip,
Heytni təbrikligən top-top əxundək, jamaət bilən
billə barattim!). **5** — I jenim, Sən tenimdə nemixkə
bundak əyəqurisən? Nemixkə iqimdə bundak məyüslinip
kətting? Hudaşa ümid baqla; Qünki Uning jamalidin
qıkkən nijatlıktın, Mən Uni yənilə uluəlaymən, —
Mening Hudayimni! **6** Jenim iqimdə məyüslinip kətti;
Xunga mən Seni seçinimən; Hətta musapırlıqta İordan
dəryası boyidiki wadılarda, Hərmon təqəllirida, Mizar
teqidimu Seni seçinimən. **7** Sening xarkıratmiliringning
awazlırioğa, Qongkur əhang bilən qongkur əhang maslixip
hərkiriməktə. Sening həmmə dolğunliring həm kaynam-
taxkınliring meni oqerk əldi. **8** Kündüzi Pərwərdigar
əzgərməs muhəbbətinə [manga] buyruydı, Keqiliri Uning
nahxisi, Wə həm əhayatım bolğan Təngrigə əliqan
dua manga həmrəh bolidu. **9** Mən Əoram Texim
bolğan Hudaşa: — «Meni nemixkə untup əalding?
Mən nemixkə düxmənning zulumioğa uqrıp, Həmixə
azab qekip yürüwatımən?» — dəymən. **10** Səngəklirimni
əzgəndək rəkiblirim meni məşhirə əlip əyibləydi; Ular
kün boyi məndin: «Hudaying kəyərdə?» — dəp sorımağta.
11 I jenim, tenimdə nemixkə bundak əyəqurisən?
Nemixkə iqimdə bundak məyüslinip kətting? Hudaşa
ümid baqla; Qünki mən Uni yənilə mədhəyiyləymən, Yəni

qirayimoja salamətlik, nijatlik ata kılɔquqi Hudayimni
mədhıyiləymən! U mening Hudayimdur!

43 I Pərwərdigar, mən tooqruluk həküm qıçaroqaysən,
Dəwayimni əkədisiz bir həlk aldida sorioqaysən; Meni
hıyligər həm kəbih adəmdin կutulduqaysən. 2 Qünki
Sən panahgahımoloqan Hudadursən; Nemixka meni
taxlawətkənsən? Nemixka düxmənning zulumioja uqrap,
Həmixə azab qekip yüriwatimən?» — dəymən. 3 Əz
həkikiting wə nurungni əwətkin, Ular meni yetəkligəy!
Meni mukəddəs teoqingoja, Makaningoja elip kəlgəy! 4
Xuning bilən mən Hudanıng kurbangahı aldioja baray,
Yəni menin qəksiz huxluğumoloqan Təngrining yenioja
baray; Bərhək, qiltar qelip Seni mədhıyiləymən, i Huda,
menin Hudayim! 5 I jenim, sən nemixka bundak
kayəqurisən? Nemixka iqimdə bundak biaram bolup
ketisən? Hudaqə ümid baoqla! Qünki mən Uni yənilə
mədhıyiləymən, Yəni qirayimoja salamətlik, nijatlik ata
kılɔquqi Hudayimni mədhıyiləymən!

44 Nəqməqilərning bexioja tapxurulup oğulsun dəp,
Korahning oğulları üçün yeziloqan «Maskıl»: — I Huda, əz
külaqlarımız bilən anglidük, Atilirimiz bizgə bayan kılıp,
Əz künliridə, yəni ədimki zamanlarda Sening kılɔqan
zor ixliringni ukturoqanidi; 2 Sən [ata-bowilirimizning
aldida] Əz қolung bilən yat əllərni қooqlıwetip, Ularning
[zeminiqə ata-bowilirimizni] orunlaxturdung; Yat
kowmlarоja apət qüxürüp, ularni tarkitiwətting. 3
Bərhək, bowilirimiz zeminni əz kılıqi bilən alojını yok, Əz
biliki bilən əzlirini կutkużojinimu yok; Bu bəlki Sening
ong қolung, Sening biliking wə jamalingning nurining

ķilojinidur; Qünki Sən ulardin hursənlik tapting. **4** Sən
Əzüng mening padixahımdursən, i Huda, Sən Yaķup
üqün oğelibilər buyruqıqdursən. **5** Sən arkılık biz
rəkiblirimizni həydiwetimiz; Naming bilən əzimizgə
karxi turojanlarnı qəyləymiz; **6** Qünki əz okyayimoja
tayanmaymən, Kiliqimmu meni kutkuzalmayıdu. **7**
Qünki Sən bizni rəkiblirimizdin kutkuzdung, Bizgə
əq bolajanlarnı yərgə karatting. **8** Hudani kün boyi
iptiharlinip mahtaymiz; Namingni əbədil'əbədgıqə
mədhıyiləymiz. (Selah) **9** Birak, Sən [həzir] bizni
taxlawetip ahanətkə ķaldurdung; Қoxunlirimiz bilən
jənggə billə qikmaysən. **10** Sən rəkiblirimiz aldida bizni
qekindürdüng; Bizni eqmənlərgə haliqanqə talan-taraj
ķildurdung. **11** Soyuxka tapxurulajan қoylardək, bizni
ularoja tapxurdung, Əllər arisioja bizni tarkitiwetting. **12**
Sən Əz həlkinqni bikaroja setiwetting, Uning ķimmitidin
Əzüng həq beyip kətmidin; **13** Sən bizni қoxna əllərning
məshirisigə ķalduroqansən; Ətrapımızdikilərgə ahanət,
zanglıq obyekti ķildingsən. **14** Sən bizni əllər arisida səz-
qəqəkkə қoydungsən, Yat կowmlar bizgə bax qaykixip
karaxmakta. **15** Məshirə həm kupurluk eytkuqların
awazı tüpəylidin, Düxmənlər wə əq aloquqlar tüpəylidin,
Kün boyi uyatım aldimdin kətməydu, Yüzümning nomusi
meni qirmiwaldi. **17** Mana bularning həmmisi beximizə
qüxti; Birak biz Seni untumiduk, Yaki əhdənggə həq asiylik
ķılmiduk; **18** Қəlbimiz həq yanmidi, Sanga sadakətsizlik
ķılmiduk, Қədəmlirimiz yolundin həq ezip kətmidi.
19 Birak Sən bizni qilbərilər makanida əzding, Bizgə
əlüm sayısını qaplaxturdung. **20** Əgər biz Hudayimizning

namini untojan bolsak, Yaki yat bir ilahka kol ketürgən bolsak, **21** Huda Sən qoqum buni sürüxtə kılmas idingmu, Kəlbətiki sirlarnı bilip turidiyan tursang? **22** Birak Sən tüpəyli biz kün boyi kırılmaktımız; Booguzlinixni kütüp turojan koylar kəbi hesablanmaktaiz. **23** Oyojan, i rəb! Nemixka uhlap yatisən? Ornundin tur, bizni mənggüzə taxlawətmigəysən! **24** Nemixka yüzüngni bizdin yoxurisən? Nemixka külpətlirimizgə, uqrıqan zulumlirimizə pisənt kilmaysən? **25** Kariojina, jenimiz tuprakta beojirlap yürüdu; Tenimiz yərgə qaplaxti; **26** Ornundin turup bizgə yardımə bolqaysən! Əzüngning əzgərməs muhəbbiting səwəbidin, Bizlərni hərlükə qıkarolaysən!

45 Nəqmiqilərning bexioja tapxurulup, «Nilupərlər» degən ahəngda oğulsun dəp, Korahning oqlullirişa tapxurulqan, «səyümlük yar üçün» degən «Maskıl» munajat-nahxa: — Kəlbimdin güzəl ix toqrisida səzlər uroqup qıkmakta; Padixahka beojixliojan munajitimni eytimən; Tilim goya mahir xairning kəlimidur; **2** İnsan balılıri iqidə sən əng güzəldursən; Ləwliring xapaət bilən toldurulqandur; Xunga Huda sanga mənggüzə rəhmət kildi. **3** I büyük bolquqi, Kiliqingni askın yeningoja, Həywiting wə xanu-xəwkiting bilən! **4** Həkikət, kəmtərlik həm adalətni aloja sürüxkə atlanqiningda, Xanu-xəwkət iqidə oqlıbə bilən aloja bas! Xuning bilən ong əkolung əzünggə karamət korkunqluk ixlarnı kərsitidu! **5** Sening oklıring ətkürdər, Ular padixahning düxmənlirining yurikigə sanjılıdu; Pütün əllər ayioqingoja yıkıtilidu. **6** Sening təhting, i Huda, əbədil'əbədliktur;

Padixahlıkingdiki Xaħanə həsang, adalətning həsisidur. 7
Sən həkkaniylikni səyüp, rəzillikkə nəprətlinip kəlgənsən;
Xunga Huda, yəni sening Hudaying, seni həmrəhliringdin
üstün kılıp xadlıq meyi bilən məsih қildi. 8 Sening
kiyimliringdin murməkki, muəttər wə darqın hidi kelidu;
Pil qixi sarayliridiki sazəndilərning tarlık sazliri seni
hursən қılıdu. 9 Padixahlarning məlikiliri hərmətlik
kenizəkliringning қatarididur; Hanixing Ofirdiki sap
altun [zibu-zinətlərni] taşkap ong қolungda turidu; 10
«Angliojin, i қızım, kərgin, səzlirimgə қulak salojin; Əz
kəbiləng wə ata jəmətingni untup қal! 11 Xuning bilən
padixah güzəl jamalingoja məptun bolidu; U sening
hojang, sən uningoja sajdə қıl». 12 Tur xəhirining kizi
[aldingda] sowoja bilən hazır bolidu; Halayıq arisidiki
baylar sening xapaitingni kütidu; 13 Xaħanə kizning
iqki dunyasi pütünləy parlaqtur, Uning kiyimlirim
zər bilən kəxtiləngən; 14 U kəxtilik kiyimlər bilən
padixahning huzurioja kəltürülidu; Kəynidin uningoja
ķoldax kenizəklərmə billə yeningoja elip kelinidu; 15 Ular
huxal-huram, xadlıq iqidə baxlap kelinidu; Ular birlikə
padixahning ordisioja kirixidu. 16 «Ata-bowliringning
ornioja oqulliring qıkıldı; Sən ularni pütkül jahənoja
hakim қılısən. 17 Mən sening namingni əwladdin-
əwladka yad ətküzimən; Xunglaxka barlıq қowmlar seni
əbədil'əbədgıqə mədhəyi ləydyu».

46 Nəqmiqilərning bexioja tapxurulup, «Pak kızlar
üqün» degən ahəngda okulsun dəp, Koraħning oqulliri
üqün yeziloğan kük: — Huda panaħgaħimiz wə
küdritimizdur; Külpətlər qüvkən haman hazır bolidioğan

bir yardımçıdır. 2 Xunga yər-zemin əngtürülüp, taqlar
gümürülüp dengiz təglirigə qüxüp kətsimu, Uning
dolkunları xawkunlinip kaynam bolsimu, Ərkəxliri bilən
taqlar silkinip kətsimu, Korkmaymız. (Selah) 4 Hudanıng
xəhərini — Yəni Həmmidin Aliy Bolqarıqı makanlaxkan
mukəddəs jayni, Hursən kılıdiqan ekinliri xahlıqan bir
dərya bardur. 5 Huda uning otturisididur; U yər hərgiz
təwriməydu; Huda tang etix bilənla uningoja yardımə
kelidü. 6 [Barlıq] əllər kaynap, padixahlıqlar titrəp kətti;
U awazını қoyuwətkən һaman, Yər erip ketidü. 7 Samawi
қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar biz bilən
billə; Yakupning Hudasi egiz қorqinimizdur! (Selah) 8
Kelinglar, Pərwərdigarning kıləqanlarını kərüngalar! U
yər yüzidə kıləqan karamət wəyrənqılıqlarnı kərüngalar!
9 U, jahənning u qetiqiqə bolqan uruxlarnı tohtitidü;
U okyalarnı sunduridü, Nəyzilerni oxtuwetidü, Jəng
hərwilirini otta kəydüriwetidü. 10 U: «Tohtax, mening
Huda ikənlikimni bilip қoyux! Mən pütkül əllər arısida
uluqlınımən; Mən yər yüzidə “büyük” dəp қarılımən»
— dəydu. 11 Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan
Pərwərdigar biz bilən billə, Yakupning Hudasi bizning
egiz қorqinimizdur!

47 Nəqmiqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp,
Korahning oqulları üçün yeziləqan küy: — Barlıq қowmlar,
Hudani alkıxlangalar! Uningoja yüksəri awazinglar bilən
huxallık təntənisini yangritinglar! 2 Qünki Həmmidin
Aliy Bolqarıqı, Pərwərdigar, dəhəxətlik wə həywətliktur,
Pütkül jahənni sorioquqi büyük Padixahıqtur. 3 U bizgə
həlkərni boysundurup, Bizni əl-millətlər üstigə һakim

ķildi. 4 U biz üçün mirasimizni tallap, Yəni Əzi
seygən Yakupning pəhri bolğan zeminni bekitip bərdi.
(Selah) 5 Huda təntənə sadasi iqidə, Pərwərdigar sunay
sadasi iqidə yukarıraq kətürüldi; 6 Hudaqa nahxa-küy
eytinglar, nahxa-küy eytinglar! Padixahımızqa nahxa-
küy eytinglar, nahxa-küy eytinglar! 7 Huda pütkül
jahanning padixahıdur; Zehninglər bilən uningoja nahxa-
küy eytinglar! 8 Huda əllər üstdə həküm sürüdu; U
Əzining pak-mukəddəslikining təhtidə olturidu. 9 Əl-
yurtlarning kattılıri jəm bolup, İbrahimning Hudasingin
həlkigə koxıldı; Qünki jahandiki barlıq қalınlar Hudaqa
təwədər; U nəkədər aliydur!

48 Nəqmiqilərning bexioja tapxurulup okulsun
dəp, Korahning oqulliri üçün yeziloğan küy: —
Uluqdur Pərwərdigar, Hudayimizning xəhəridə, Uning
mukəddəsliki turoğan taqda, U zor mədhiyələrgə
layiktur! 2 Egizlikidin kərkəm, Zion teoqi, Pütkül
jahanning hursənlikidur; Ximaliy tərəpliri güzəldur,
Büyük padixahning xəhəridur! 3 Huda ķorqanlırida
turidu, Bu yərdə U egiz panahgah dəp tonulidu; 4
Mana, padixahlar yiojıldı, Ular xəhərni besip ətüp,
jəm boldi. 5 [Xəhərni] körüpla ular alakzadə boldi;
Dəkkə-dükkigə qüxüp bədər keqixti. 6 U yərdə ularni
titrək bastı, Tolqak yegən ayaldək ular azablandı; 7
Sən Tarxixtiki kemilərni xərk xamili bilən wəyran
ķiliwətting. 8 Қulikimiz angloqanni, Samawi қoxunlarning
Sərdarı bolğan Pərwərdigarning xəhəridə, Hudayimizning
xəhəridə, Biz hazır əz kəzimiz bilən xundak kərdük; Huda
mənggүgə uni mustəhkəm ķildi. (Selah) 9 Biz sering

mukəddəs ibadəthanang iqidə turup, i Huda, Əzgərməs muhəbbitingni seçlindik. **10** Namingoşa layiktur, Jahanning qət-qətlirigiqə yətküzülgən mədhəyiiliring, i Huda; Sening ong қolung həkkaniyilik bilən tolojan. **11** Sening adil həkümliringdin, Zion teozi xadlanıay! Yəhuda kızılıri huxal bolıay! **12** Zion teożını aylinip mengip, Ətrapida səyli kilinglar; Uning munarlırını sanap bekinqilar; **13** Keyinki əwladkə uni bayan қılıx üçün, Sepilistiħkamlırını kəngül қoyup kəzitinglar, Korojanlırını kəzdin kəqürünqlər. **14** Qünki bu Huda əbədil'əbəd bizning Hudayimizdur; U emürwayət bizning yetəkqımız bolidu!

49 Nəqmiqilərning bexioğa tapxurulup oğulsun dəp, Korahning oqlulları üçün yeziloqan kuy: — I barlık həlkələr, kəngül қoyup anglangalar! Yər yüzidə turuwatkanlar, қulak selinglar! **2** Məyli addiy pukra, ya esilzadılər, Ya bay, ya gadaylar bolsun, həmminglar anglangalar! **3** Aqzim danalığrı səzləydi, Dilim əkilgə uyğun ixlarnı oylap qıçıdu. **4** Қulikim həkmətlik təmsilni zən қoyup anlaydu, Qiltar qelip sırlıq səzni ekip berimən. **5** Eşir künlərdə, meni kiltakka qüxürməkqi bolqanlarning kəbihlikliri ətrapımda bolsimu, Mən nemixka körkədikənmən? **6** Ular baylıklıroğa tayinidu, Mal-mülüklerinə zorluqi bilən qongqlik kılıdu; **7** İnsan mənggүgə yaxap, Gərhangni kərməsliki üçün, Həqkim əz buradərining həyatını pul bilən kayturuwalalmaydu; Wə yaki Huda oşa uning jenini kutulduroqjudək bahani berəlməydu; (Qünki uning jenining bahası intayın կimmət, Wə bu baha boyiqə bolqanda, mənggүgə kərz tapxuruxi kerəktur) **10** Həmmigə ayanki, danixmən adəmlərəmu əlidu; Həmmə

adəm bilən təng, nadan wə һamakətlər billə һalak bolidu,
Xundakla ular mal-dunyasini өzgilərgə қaldurup ketidu. **11**
Ularning kenglidiki oy-pikirlər xundakki: «Өy-imaritimiz
mənggүгə, Makan-turaloqulirimiz dəwrdin-dəwrgiçə
bolidu»; Ular өз yərlirigə isimlirini nam қılıp կoyidu.
12 Birak insan өzininə nam-izzitidə turiwərməydu, U
һalak bolğan haywanlardək ketidu. **13** Ularning muxu
yoli dəl ularning nadanlıqidur; Lekin ularning kəynidin
dunyaçə kəlgənler, yənilə ularning eytən səzlirigə
apırın okuydu. (Selah) **14** Ular կoylardək təhtisaraçə
yatkuzulidu; Ölüm ularnı өz ozuki қılıdu; Ətisi səhərdə
duruslar ularning üstidin həküm yürgüzidu; Ularning
güzəlliçi qırıtilixə tapxurulidu; Təhtisara bolsa ularning
həywətlik makanidur! (**Sheol h7585**) **15** Birak Huda jenimni
təhtisaraning ilkidin kütkuzidu; Qünki U meni қöbul
қılıdu. (Selah) (**Sheol h7585**) **16** Birsi beyip ketip, ailə-
jəmətining abrui əsüp kətsimu, Korkma; **17** Qünki u
əlgəndə həqnərsisini elip ketəlməydu; Uning xəhrəti
uning bilən billə [gərgə] qüxməydu. **18** Gərqə u əmür
boyi əzini bəhtlik qaoqliqən bolsimu, (Bərhək, kixilər
ronak tapkiningda, əlwəttə seni һaman mahtaydu) **19**
Ahiri berip, u yənilə ata-bowilirining yenioja ketidu; Ular
mənggүgə yoruklukni kərəlməydu. **20** Insan izzət-abruya
bolup, lekin yorutulmisa, Һalak bolidiqən haywanlarçə
ohxax bolidu, halas.

50 Asaf yazoqan kūy: — Қadir Huda, yəni Pərwərdigar
eçiz eqip, Künqikixtin künpetixkiçə yər yüzidikilərgə
murajiət қildi. **2** Güzəllikning jəwhəri bolğan Zion
teçjidin, Huda julalidi. **3** Hudayımız kelidu, U һərgizmu

süküt iqidə turmaydu; Uning aldida yəwətküqi ot kelidu; Uning ətrapida zor boran-qapğun қaynaydu. **4**
Əz həlkini sorak қılıx üçün, U yukiridin asmanlarnı,
Yərnimu guwahlıkkı qakjiridu: — **5** «Mening məmin
bəndilirimni, Yəni Mən bilən kurbanlıq arkılıq əhdə
tüzgülərni huzurumoja qakjirip yiojıngalar!» **6** Asmanlar
uning həkkaniyilikini elan kılıdu, Qünki Huda Əzi sorak
kılıqıqidur! (Selah) **7** «Anglanglar, i həlkim, Mən səz
kılıy; I Israil, Mən sanga həkikətni eytip կoyayki, Mənki
Huda, sening Hudayingdurmən. **8** Hazır əyibliginim
sening kurbanlıqliring səwəbidin, Yaki həmixə aldimda
sunulidiqan kəydürmə kurbanlıqliring səwəbidin əməs;
9 Mən sening eçilingdin həqbir əküzni, Kötənliringdin
həqbir tekini almaqçı əməsmən. **10** Qünki ormanlıqlardiki
barlıq haywanatlar Manga mənsuptur, Mingliojan taqdiki
mal-waranolarmu Meningkidur; **11** Taqlardiki pütün
uqar-kanatlarnı bilimən, Daladiki barlıq janiwarlar
Meningkidur. **12** Қarnim aqsimu sanga eytmaymən; Qünki
aləm wə uningətolqan həmmə nərsilər Meningkidur. **13**
Əjəba, Mən əküzning gəxini yəmdimən? Tekining kənini
iqəmdimən? **14** Kurbanlıq süpitidə Hudaqə təxəkkürlərni
eyt; Həmmidin Aliy Boləqəqioja kılıqan wədəngə wapa
kil. **15** Bexingə kön qüvkəndə Manga murajıət kil; Mən
seni kütuldurimən, Sən bolsang Meni uluqliqaysən».
16 Lekin rəzillərgə Huda xundak dəydu: — «Mening
əmirlimni bayan қılıxka nemə həkkinq bar? Əhdəmni
tiləqə aloqudək sən kim iding? **17** Sən Mening təlimlirimdin
yirgənding, Səzlirimni rət kilding əməsmu? **18** Oqrını
kərsəng, sən uningdin zoğ alding, Zinahorlar bilən xerik

boldung; **19** Aojzingdin yaman gəp qüxməydu; Tiling yalojanqılıkni tokuydu. **20** Əz əkerindixingning yaman gepini kılıp olturisən, Anangning oɔlloja təhmət kılısən. **21** Sən bu ixlarnı kılɔjiningda, Mən ün qıqarmidim; Dərwəkə, sən Meni əzünggə ohxax dəp oyliding; Lekin Mən seni əyibləp, Bu ixlarnı kəz aldingda əyni boyiqə sanga kərsitimən. **22** — I, Təngrini untuqanlar, buni kəngül կoyup anglangalar! Bolmisa, silərni parə-parə kiliwetimən; Həqkim silərni կutkuzałmaydu. **23** Birak қurbanlıq süpitidə rəhmət eytənəlarning hərkəyasisi Manga xərəp kəltüridu; Xundak kılıp, uningoja Əz nijatlıkimni kərsitiximə yol təyyarlıqan bolidu.

51 Nəqmiqilərning bexioja tapxurulup oğulsun dəp, Dawut yazəjan küy. Bu [küy] Natan pəyoqəmbər uning yenioja kelip, uni Bat-Xeba bilən boləjan zinahorluğunu toqrluluk əyibligəndin keyin yezilojan: — Əzgərməs muhəbbiting bilən, i Huda, manga mehîr-xəpkət kərsətkəysən! Rəhimdillilikliringning kəplüki bilən asiyliklirimni əqrürüwətkəysən! **2** Meni əbəhlikimdin yiltizimojqə yuwətkəysən, Gunahimdin meni tazilioqaysən. **3** Qünki mən asiyliklirimni tonup ikrar կildim; Gunahım həmixə kəz aldimda turidu. **4** Sening aldingda, pəkət Sening aldingdila gunah etküzüp, Nəziringdə rəzil boləjan ixni sadir կildim; Xu wəjidin, Sən [meni əyibləp] səzlisəng, adillikinq ispatlinidu; [Meni] sorak kılɔjiningda, Əzüngning paklıqi ispatlinidu. **5** Mana, mən tuoqluqinimdila, yamanlıktə idim, Anamning կarnida pəyda bolqinimdila mən gunahıta boldum. **6** Bərhək, Sən adəmlərning qin

ķelbidin səmimiyylik tələp kılısən; Iqimdiki yoxurun jaylirimda Sən manga danalıqni bildürisən. **7** Meni [gunahlırimdin] zofa bilən tazilioğaysən, Həm mən pak bolimən; Meni pakpakiz yuoğaysən, mən қardinmu ak bolimən. **8** Manga xad-huram awazlarni anglatkaysən; Xuning bilən Sən əzgən ustihanlırim yənə xadlinidu. **9** Gunahlırimdin qirayingni yoxurup, Yamanlıkłirimni əqüriwətkəysən. **10** Məndə pak կəlb yaratkaysən, i Huda; Wujumdiki sadık rohimni yengiliğaysən. **11** Meni huzurungdin qikiriwətmigəysən; Meningdin Muqəddəs Rohingni kayturuwalmioğaysən. **12** Ah, nijatlıqingdiki xadlıqni manga yengibaxtin həs կilduroğaysən; Itaətmən roh, arkılık meni yeligəysən. **13** Buning bilən mən itaətsizlərgə yolliringni əgitəy, Wə gunahkarlar yeningoja kaytidu. **14** Kan təküx gunahidin meni kutulduroğaysən, i Huda, manga nijatlık bərgüqi Huda, Xuning bilən tilim həkkaniyilikŋni yangritip küyləydi. **15** I Rəbbim, ləwlirimni aqkaysən, Aɔzim mədhəyiiliringni bayan kılıdu. **16** Qünki Sən kurbanlıqni hux kerməysən; Bolmisa sunar idim; Keydurmə kurbanlıqlardınmu hursənlik tapmaysən. **17** Huda kobul kılıdioğan kurbanlıqlar sunuk bir rohtur; Sunuk wə eziłgən կəlbni Sən kəmsitməysən, i Huda; **18** Xapaiting bilən Zionoja mehribanlıqni kərsətkəysən; Yerusalemning sepillirini yengibaxtin bina կıləysən! **19** U qaoğda Sən həkkaniyiliktn bolqan kurbanlıqlardin, keydurmə kurbanlıqlardin, Pütünləy kəydürülgən keydurmə kurbanlıqlardin hursənlik tapisən; U qaoğda adəmlər kurbangahingoja buğa-eküzlərni təkdir kılıxidu.

52 Nəəmiqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp,
Dawut yazojan «Maskıl»; Edomluk Doəg Saul padixahning
yeniöja berip: «Dawut Ahimələkning əyigə kirdi» dəp
ayəjakqılık қilojandin keyin yezilojan: — I noqi batur,
Nemə üçün rəzillikingdin mahtinisən? Təngrining
əzgərməs muhəbbiti mənggülükür. **2** Ətkür ustira kəbi,
Tiling zəhər qaqmakçı, U yaləjanqılık tokuwatidu. **3**
Sən yahxilikning ornida yamanlıknı, Hək səzləxning
ornida yaləjanqılıknı yahxi kərisən; **4** Həman adəmni
nabut ķılıdiojan səzlərni yahxi kərisən, i aldamqi til! **5**
Bərhək, Təngri ohxaxla seni mənggügə yokitidu; U seni
tutuwalidu, yəni əz qediringdin tartip qıçıdu; Tiriklərning
zeminidin seni yiltizingdin կomurup taxlaydu. (Selah) **6**
Həkkaniylar buni kərüp қorķuxidu, Wə uni məshirə ķılıp
külüp: — **7** «Karanglar, Hudani əz yelənqisi ķilmiojan
adəm, Pəkət əz bayliklirining kəplükigə tayanojan adəm;
U aq kezönü bilən küqləndi» — dəydu. **8** Mən bolsam
Hudanıng əyidə əskən barakşan zəytun dərəhtəkmən, Mən
Hudanıng əzgərməs muhəbbitigə mənggügə tayinimən. **9**
Mən Sanga əbədil'əbəd təxəkkür eytimən; Qünki Sən bu
ixlarnı ķildingsən; Məmin bəndiliring aldida namingoja
təlmürüp kütimən; Muxundak ķılıx əladur.

53 Nəəmiqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp,
Mahalat ahəngida Dawut yazojan «Maskıl»: Əhmək kixi
kenglidə: «Həqbir Huda yok» — dəydu. Ular qırıqlıxit,
Nəprətlik կəbih ixlarnı ķılıxtı; Ularning iqidə mehribanlıq
ķılıquqı yoktur. **2** Huda ərxtə turup, insan balilirini kəzitip:
«Bu insanlarning arisida, insapni qüxinidiojan birərsi
barmidu? Hudani izdəydiyojanlar barmidu? **3** Həmmə adəm

yoldin qikti, Həmmə adəm qırıqlıxip kətti, Mehribanlıq kılələqi yoktur, hətta birimu. **4** Nanni yegəndək Mening həlkimni yutuwaləjan, Kəbihlik kılələqlarning bilimi yokmidu?» — dəydu. Ular Pərwərdigarə qağız iltija kilmaydu. **5** Korkkudək həq ix bolmisimu, Mana ularni oğayət zor körkənq bastı; Qünki Huda seni қorxawoja alojanlarning ustihanlirini parqılap qeqiwətti; Sən ularni hijillikka қoydung; Qünki Huda ularni nəziridin sakit kıldı. **6** Ah, Israilning nijatlıki Ziondin qikip kəlgən bolsa idi! Huda Əz həlkini asaritidin qıkırıp, azadlıkka erixtürgən qaoğda, Yakup xadlinidu, Israil huxal bolidu!

54 Nəqmiqilərning bexioğa tapxurulup, tarlıq sazlar bilən okulsun dəp, Dawut yazojan «Maskıl» (Zif xəhəridikilər Saul padixaḥning yenioğa berip: «Dawut bizning muxu yurtimizə məküwaləjan, sili bilməmdila?» dəp ayəqakqılık kıləqandin keyin yezilojan): I Huda, Əz naming bilən meni կutkuzoqaysən; Zor կudriting bilən dəwayimni sorioqaysən. **2** I Huda, duayimni anglioqaysən; Aqzimdiki səzlərgə կulak saloqaysən. **3** Qünki yat adəmlər manga հujum kılıxka ornidin turdi; Zomigərlər menin jenimni owlimalakta; Ular Hudani nəzirigə həq ilmaydu. (Selah) **4** Kara, Huda manga yardım kıləqidur; Rəb jenimni yələydiqənlar arisididur. (Selah) **5** U düxmənlirimning yamanlığını ezigə կayturidi; [I Huda], Əz həkikiting bilən ularni üzüp taxlioqaysən. **6** Mən Sanga halis կurbanlıklar sunimən; Namingni mədhəyələymən, i Pərwərdigar; Xundak kılıx əladur. **7** Qünki U meni barlıq bala-կazalardin կutkuzdi; Düxmənlirimning məqəlubiyitini əz kəzum bilən kərdüm.

55 Nəəqmıqılerning bexioja tapxurulup, tarlik sazlar bilən okulsun dəp, Dawut yazojan «Maskıl»: — I Huda, duayimni angliojaysən; Tilikimdin əzüngni қaqurmiojaysən, **2** Manga կulak selip, jawab bərgəysən; Mən dad-pəryad iqidə kezip, Ah-zar qekip yürimən; **3** Səwəbi düxmənning təhəditliri, rəzillərning zulumliri; Ular beximoja awariqiliklərni təkidi; Ular oəzəplinip manga adawət saklaydu. **4** Iqimdə yürükim tolqinip kətti; Əlüm wəhəxətliri wujudumni կaplidi. **5** Korkunq wə titrək beximoja qüxti, Dəhəxət meni qəmküwaldi. **6** Mən: — «Kəptərdək կanitim bolsiqu kaxki, Uqup berip aramgah tapar idim» — dedim. **7** — «Yirək jaylaroja կeqip, Qel-bayawanlarda makanlixar idim; (Selah) **8** Boran-qapkunlardın, Կara կuyundin կeqip, panahgaһoja aldirar idim!». **9** Ularni yutuwətkəysən, i Rəb; Tillirini bəlüwətkəysən; Qünki xəhər iqidə zorawanlıq, həm jedəlhorluğni kərdüm. **10** Ular keqə-kündüz sepillər üstidə oqadiyip yürməktə; Xəhər iqini կabaһət wə xumluq կaplidi. **11** Հaram arzu-həwəslər uning iqidə turidu, Sahtilik wə hiyələ-mikirlilik, koqlardın kətməydu. **12** Əgər düxmən meni məshirə կilojan bolsa, uningoja səwr կılattim; Biraк meni kəmsitip, əzini mahtiqan adəm manga əqmənlərdin əməs idi; Əgər xundak bolqan bolsa, uningdin əzümni қaqurattim; **13** Lekin buni կilojan sən ikənlikingni — Mening buradirim, sirdixim, əziz dostum bolup qikixingni oylimaptimən! **14** Halayıkça kətilip, Hudaning eyigə ikkimiz billə mangojaniduk, Əzara xerin paranglarda bolqaniduk; **15** Muxundak [satğunlarnı] əlüm tuyuksız qeqitiwətsun! Ular təhtisaraqə tirik qüxkəy!

Qünki ularning makanlirida, ularning arisida rəzillik turmakta. (Sheol h7585) **16** Lekin mən bolsam, Hudaşa nida kilmən; Pərwərdigar meni қutkuzidu. **17** Ətigini, ahximi wə qüxtə, Dərdimni təküp pəryad kətürimən; U jəzmən sadayimoja կulak salidu. **18** U manga қarxi қilinojan jəngdin meni aman қılıdu; Gərqə kəp adəmlər meni қorxawoja alojan bolsimu. **19** Təngri — əzəldin təhittə olturup kəlgüqi! [U naləmni] anglap ularni bir tərəp қılıdu; (Selah) Qünki ularda həq əzgirixlər bolmidi; Ular Hudadin həq қorkmaydu. **20** [Həlikə buradırım] əzi bilən dost bolojanlaroja muxt kətürdi; Əz əhdisini buzup taxlidi. **21** Aɔ̄zi serik maydinmu yumxak, Biraқ kengli jəngdur uning; Uning səzliri yaqdinmu silik, Əməliyəttə suqurup alojan қiliqlardur. **22** Yüküngni Pərwərdigarоja taxlap қoy, U seni yələydi; U həkkaniylarnı hərgiz təwrətməydi. **23** Biraқ, sən Huda axu rəzillərni һalakət һəngiçə qüxtürisən; Қanhorlar wə hıyligərlər əmrining yeriminimu kərməydi; Biraқ, mən bolsam, sanga tayinimən.

56 Nəəmiqilərning bexioja tapxurulup, «Hilwəttiki dub dərəhliridiki pahtək» degən ahəngda okulsun dəp, Dawut yazojan «Mihtam» kuy (Filistiyər Gat xəhiri də uni əsirgə aloqanda yezilojan): — I Huda, manga xəpkət kərsətkəysən, Qünki insanlarning nəpsi yooqınap meni қooqlımağta; Kün boyi ular mən bilən jəng қılıp meni basmakta; **2** Meni kəzligən rəkiblirimning nəpsi yooqınap kün boyi meni қooqlımağta; Manga həywə қılıp jəng қılıquqlar intayin kəptur! **3** Mən қorkkan künümədə, Mən Sanga tayinimən. **4** Mən səz-kalamini uluq dəp mədhıyələydijan Hudaşa, Hudaşila tayinimən; Mən

қорқмаймән; Nahayiti bir әт igisi meni nemə қilalisun?
5 Ular kün boyi səzlimimni burmilaydu, Ularning barlıq
oyi manga ziyankəxlik қilixtur; **6** Ular top bolup adəmni
kəstilixip, yoxurunidu; Peyimgə qüxüp, jenimni elixni
kütidu. **7** [Gunah] bilən gunahni yepip қaqsə bolamdu?
Oləziping bilən əllərni yərgə urojaysən, i Huda! **8**
Mening sərsanlıklırimni əzüng sanap kəlgən; Kəzdin
akşan yaxlirimni tulumungoja toplap saklıojaysən; Bular
dəptiringdə pütüklük əməsmu? **9** Xuning bilən mən
Sanga nida қilojan kündə, Düxmənlirim qekinidu; Mən
xuni bildimki — Huda mən tərəptidur! **10** Hudani —
Uning səz-kalamini uluɔlayment! Pərwərdigarnı — Uning
səz-kalamini uluɔlayment! **11** Hudanila tayanqım қildim
— Mən қorқmamışın, naħayiti xu bir insan meni nemə
kīalisun? **12** Sanga қilojan wədilirimgə wapa қilimən, i
Huda; Sanga təxəkkür қurbanlıqlırını sunimən. **13** Qünki
Sən jenimni əlümdin қutuldurojansən; Sən putlirimni
putlixixtin saklimamsən? Xuning bilən mən Hudanı
huzurida, tiriklər turidiqan yoruklukta mangimən.

57 Nəqmiqilərning bexioja tapxurulup, «Həlak
kilmiojaysən» degən aħangda oğulsun dəp, Dawut
yazojan «Mihtam» küyi, (u Saul padixaħtin ķeqip,
əngkürdə yoxurunuwalojan qaɔqda yezilojan): — I Huda,
manga xəpkət kərsətkəysən, Manga xəpkət kərsətkəysən,
Qünki jenim Seni panaħim қildi. Muxu balayı'apət etüp
kətküqə, қanatliring sayisidə panaħ tapimən. **2** Hudaqa,
yəni Həmmidin Aliy Bołqısqıqa, Өzüm üçün həmmmini
orunlaydiqan Tənrigə nida қilimən; **3** U ərxtin yardım
əwətip meni қutkuzidu; Manga қarap nəpsi yoqinap,

meni қоғлаватқанларни У рәсва қилидү; (Selah) Huda Өз
мehir-xəpkiti wə həkikətini əwətidü! **4** Jenim xirlar
arisida kaldi; Mən nəpisi yalkun kəbi bolojanlar arisida
yatımən! Adəm balılırı — Ularning qixliri nəyzə-oklardur,
Ularning tili — etkür kiliqtur! **5** I Huda, ərxlərdin yüksəri
uluqlanoğaysən, Xan-xəriping yər yüzini kaplıqay! **6**
Ular ədəmlirimgə tor kurdı; Jenim egilip kətti; Ular
mening yolumoğa orək koliojanidi, Lekin əzliri iqigə
qüxüp kətti. **7** İradəm qing, i Huda, iradəm qing; Mən
mədhəyə nahxılarnı eytip, Bərhək Seni küyləymən! **8**
Oyojan, i rohim! I nəəqmə-sazlirim, oyojan! Mən səhər
küyaxinimu oyojitimən! **9** Mən həlk-millətlər arisida seni
uluqlaymən, i Rəb; əllər arisida Seni küyləymən! **10**
Qünki əzgərməs muhəbbiting ərxlərgə yətküdək
uluqdur; Həkikiting bulutlaroşa taşaxti. **11** I Huda,
ərxlərdin yüksəri uluqlanoğaysən, Xan-xəriping yər yüzini
kaplıqay!

58 Nəəqməqilərning bexiqə tapxurulup, «Həlak
kilmioğaysən» degən ahangda okulsun dəp, Dawut
yazışan «Mihtam» küyi: — I կudrat igiliri, silər həkikətən
adalətni səzləwatamsılər? I insan balılırı, adil həküm
qıkıramsilər? **2** Yak, silər kənglünglərdə yamanlık
təyyarlaysılər; Yər yüzidə ez kolunglar bilən қılıdiojan
zorawanlığni əlqəwatisilər. **3** Rəzillər anisining
körsikidila ezip ketidü; Ular tuqulupla yoldın adixip,
yalojan səzləydu. **4** Ularning zəhiri yilanning zəhiri idur;
Ular ez küləkini pütük қilojan gas kobra yilandək, **5** Məyli
yılanqilar xunqə qiraylıq sehirlisimu, U nəy awazioja
kət'iy կulak salmaydu. **6** I Huda, ularning aqzidiki

qixlirini sunduruwətkəysən! Muxu yax xirlarning tongkay qixlirini qekiwətkəysən, i Pərwərdigar! 7 Ular ekip kətkən sulardək etüp kətkəy; Ular oklarni qənləp atkanda, Okliri uqsız bolup kətkəy! 8 Қululə yol mangojanda izi yokılıp kətkəndək, Ular yokap kətsun; Ayalning qüxüp kətkən həmilisidək, Ular kün kərmisun!

9 Қazan yantaklarning issikini səzgүqə, (Məyli ular yumran peti, yaki ot tutaxkan bolsun) U ularni tozutiwetidu. 10 Həkəkaniy adəm [Hudaning] intikəmini kərgəndə huxal bolidu; Θz izlirini rəzillərning ənida yuyidu. 11 Xunga adəmlər: «Dərwəkə, həkəkaniylar üçün in'am bardur; Dərwəkə yər yüzidə həküm yürgütgüqi bir Huda bardur» — dəydu.

59 Nəqmiqilərning bexioja tapxurulup, «Həlak kilmioqaysən» degən aħangda oğulsun dəp, Dawut yazojan «Mihtam» küyi; (bu [küy] Saul padixah Dawutning əyini kəzləxkə paylaqqlarnı əwətip, uni əltürütətməkqi bolqan qaqla yezilqan): — I Hudayim, düxmənlirimning qanggilidin kutkuzoqaysən; Manga қarxi turoqanlardın meni egizdə aman saklıoqaysən. 2 Meni yamanlık kılıquqlar qanggilidin kutkuzuwaloqaysən, Қanhor adəmlərdin meni kutkuzoqaysən. 3 Qünki mana, ular jenimni elix üçün paylimakta, Zorawanlar manga қarxi top boluxup kəstləxməktə; Bu [kılıqını] məndə bolqan birər asiylik üçün əməs, Yaki gunahım üçün əməs, i Pərwərdigar; 4 Məndə həq səwənlik bolmisimu, ular yügürüp manga қarxi səp salidu; Mening yardımimgə kelixkə oyqan, [Həlimni] nəziringgə aloqaysən. 5 I Pərwərdigar, samawiy

köxunlarning Sərdari bolğan Huda, Israilning Hudasi, Barlik əl-yurtlarni sotlap-jazalaxka ornungdin turoqaysən; Kəstləxni niyət kılqılıqların heqkaysisi ola rəhim kilmiojaysən. (Selah) **6** Ular keqisi kaytip kelip, ojaljir ittək oqaz-oquz kılıp, Xəhərni aylinip laoqaylap yürməktə. **7** Kara, ularning aqzidin ekiwatkan xəlgəylirini! Ləwliridin kiliqlar qikip turidi; Ular: «Kim angliyalaydu?» — dəydu. **8** Lekin Sən Pərwərdigar ularni məshirə kilişən; Barlik əllərni mazak kilişən! **9** I mening küqüm Bolqarıqi! Mən Sanga təlmürüp karap yurimən; Qünki Huda mening yukıri panahgahımdur. **10** Manga əzgərməs muhəbbitini kərsətküqi Huda mening aldimda mangidu; Huda manga düxmənlərning məqlubiyitini kərsitudu. **11** Birak, [i Huda], bularni kətl kilməy turoqay; Bolmisa mening həlkim Seni untuydu. Oz küqüng bilən ularni sərsan kılıqaysən, ularning bexini eçirlaxturoqaysən; I Rəb, bizning kalkınımız! **12** ularning aqzining buzukluqi tüpəylidin, Ləwlirining səzliri tüpəylidin, Ulardin qikiwatkan karoxaxlar həm aldamqılıqlar tüpəylidin, ular eż təkəbburluk iqidə tuzakka qüixkəy! **13** Ələziping bilən bu ixlaroqa hatimə bərgəysən, Hatimə bərgəysən! Xuning bilən ular yok bolidu; Xuning bilən yər yüznining qət-qətlirigi qə Hudanıng həkikətən Yakupka həkümdarlıq kılıdioqanlığı ayan bolqayı! (Selah) **14** Dərwəkə, ular hazırlıq qə keqisi kaytip kelip, ojaljir ittək oqaz-oquz kılıp, Xəhərni aylinip laoqaylap yürüdü. **15** Itlardək ular ozuk izdəp hər yerdə kətraydu; Karnı toymioqaqə həwlap yürməktə; **16** Lekin mən bolsam կudritingni küyləymən, Bərhək, səhərlərdə

ezgərməs muhəbbitingni nahxa kılıp yangritimən; Qünki Sən mən üçün yüksək kororan, Eşir künlirimdə panahgah bolup kəlgənsən. **17** I mening küqüm Bolşuqi, Sanga küylərni eytimən; Qünki Huda mening yüksək korojinimdur, Manga əzgərməs muhəbbət kərsətküqi Hudayimdur.

60 Nəqmiqilərning bexioja tapxurulup, «Guwahlıq nilupəri» degən ahəngda okulsun dəp, Dawut yazojan «Mihtam» küyi: — (Dawut Aram-Naharaim wə Aram-Zobağdiki Suriyəliklər bilən jəng əliqanda, [uning sərdarı boloran] Yoab jənggə kayta berip, «Xor wadisi»da Edomdikilərdin on ikki ming əskərni əliqlojan qəsəda yeziləjan) I Huda, Sən bizni qətkə əkəting; Bizni parə-parə əliwətting, Sən bizdin rənjiding; Əmdi bizni yeningoja kayturoqın! **2** Sən zeminni təwritip yeriwətkənidinq; Əmdi uning bəsüklerini sakaytkaysən; Qünki u dəldəngxip kətti! **3** Sən Əz həlkınggə kulpət-harlıqlarnı kərgüzdüng; Sən bizgə alakzadılıkning xarabını iqtüzdüng. **4** Sən Əzüngdin əymindioqanlaroja tuq tikləp bərgənsən; U həkikətni ayan əliixə ketürülidü. (Selah) **5** Əz səygənliring nijatlıq tepixi üçün, Ong əkolung bilən əutkuzaqaysən, [Duayimni] ijabət əliqaysən. **6** Huda Əz pak-mukəddəslikidə xundak degən: — «Mən təntənə əlimən, Mən Xəkəm diyarini bəlüp berimən, Sukkot wadisini [təkşim əliixə] əlqəymən. **7** Gilead Manga mənsuptur, Manassəhmu Manga mənsuptur; Əfraim bolsa beximdiki dubuləqamdur, Yəhuda Mening əmr-pərman qıçaroquqimdur; **8** Moab Mening yuyunux jawurumdur; Edomoja qorukumni taxlaymən; Filistiyə,

Mening səwəbimdin təntənə қilinglar!» **9** Kim Meni bu mustəhkəm xəhərgə baxlap kirəlisun? Kim Meni Edomoja elip baralisun? **10** I Huda, Sən bizni rasttinla qətkə қaktingmu? Қoxunlirimiz bilən billə jənggə qıkmamsən? **11** Bizni zulumlardın қutuluxka yardəmləxkəysən, Qünki insanning yardımını bikardur! **12** Huda arkılık biz qoқum baturluk kərsitimiz; Bizgə zulum kılqıqları qaylılığı dəl U Əzidur!

61 Nəqmıqılərning bexioqa tapxurulup, tarlıq sazlar bilən okulsun dəp Dawut yazojan küy: — I Huda, pəryadimni anglioqaysən; Duayimoja կulaқ salqaysən! **2** Yərning qət-qətliridə turup, Yürükim zəiplixip kətkəndə, Mən Sanga murajiət қılımən: — Sən meni əzümdin yukarı Қoram Taxka yetəkləysən! **3** Qünki Sən manga panahgah, Düxminim aldida mustəhkəm munar bolup kəlgənsən. **4** Mən qediringni mənggülük turaloqum қılımən; Қanatliring sayisidə panah tapımən. (Selah) **5** Qünki Sən, i Huda, kəsəmlirimni anglıding; Əzungdin əyminidiqanlar oja təwə mirasni mangimu bərdingsən. **6** Padixaḥning künlirigə kün қoxup uzartisən; Uning yilliri dəwrdin-dəwrgiqə bolidu. **7** U Hudanıng aldida mənggү həküm süridu; Uni aman saklaxka muhəbbət wə həkikətni bekitip təminligəysən; **8** Xuning bilən aldingda iqkən kəsəmlirimgə hər kuni əməl қılımən; Mən namingni mənggү küyləymən!

62 Nəqmıqılərning bexi Yədutunoqa tapxuruloğan, Dawut yazojan küy: — Jenim Hudaqila қarap süküttə kütidu; Mening nijatlıkim uningdindur. **2** Pəkət Ula mening қoram texim wə mening nijatlıkim, Mening

yukiri қорожинимдур; Мән уңылғы тәврініп көтмәймән.
3 Сіләр қақаноңың жаңа ажыр бар инсанда һүжум қилилар?
Нәммінгілер кінгөжіп қалојан тамни, Ироянгап қалојан
қашаны оқулатқандәк, уни оқулатмаққисилер? **4** Уни хөһрет-
хөյвитидін құксуриүетінін бaxқа, ұларнін ھең мәслихәти
йоктур; Үалојанqılıklardын һұрсөн ұлар; Аңзіда бәт
тілінін білән, Ұлар іqidә лөнәт оқуыду. (Selah) **5** Ijenim,
Худаңыла қарап сүкүттә күткін; Құнқи менинг үмідім
Uningdindur. **6** Рекет U менинг қорам texim ھем менинг
nijatlıkim, Mening yukiri қорожинимдур; Мән тәврініп
көтмәймән. **7** Nijatlıkim ھем xan-xөһрітим Hudaңа
бағылғыттар; Mening күкүм болојан қорам tax, менинг
panahgahым Hudadidur. **8** I halayık, Uningoja ھәрдайым
tayiningлар! Uning алдада iq-baғringlarni текүнгілар; Huda
bizning panahgahымиздур! (Selah) **9** Addiy бәнділәр пекет
bir tiniq, Esilzadilermu bir aldam сөз halas; Tarazioja
selinsa ұларнін кілqә salmіki yok, Bir tiniqtinmu yeniktur.
10 Zomigərlikkə tayanmanglar; Bulangqılıqтін ham hiyal
қілмangлар, Baylıqlar awusimu, bularoja kenglünglarni
коymanglar; **11** Huda bir қетім eytқanki, Mundak
deginini ikki қетім anglidimki: — «Күq-кudrat Hudaңа
mənsuptur». **12** Нәм i Rəb, Sanga өзgərməs muhəbbətmu
mənsuptur; Құнқи Sən ھәrbir kixigə eз əmiligə yarixa
қayturisən.

63 Dawut yazojan kүy (u Yəhudadiki qəl-bayawanda
boлоjan qaoqda yezilojan): — I Huda, Sən mening
ilahımdursən, Təxnalıq bilən Seni izdidim! Mən kuroqak,
qangkak, susiz zeminda turup, Jenim Sanga intizar, ətlirim
təlmürüp intilarki — **2** Mukəddəs jayingda Sanga kez tikip

ķariojnimdək, Mən yənə zor kudriting wə uluqlukungni
kərsəm! **3** Əzgərməs muhəbbiting həyattinmu əzizdur;
Ləwlirim Seni mədhijiləydu; **4** Xu səwəbtin tirik bolsamla,
Sanga təxəkkür-mədhijə okuymən, Sening namingda
köllirimni kötürimən. **5** Jenim nazunemətlərdin həm
maylik gəxlərdin қanaətləngəndək қanaətləndi; Aqzim
eqilip hux ləwlirim Sanga mədhijilərni yangritidu; **6**
Ornumda yetip Seni əsliginimdə, Tün keqilərdə Seni
seçinip oylinimən. **7** Qünki Sən manga yardımə bolup
kəlgənsən; Sening қaniting sayisidə xad-huramlıkta
nahxilarnı yangritimən. **8** Mening jenim Sanga
qing qaplixip mangidu, Sening ong қolung meni
yəliməktə. **9** Birak jenimni yokitixka izdəwatkanlar
yər təktilirigə qüxüp ketidu. **10** Ularning ķeni ķiliq
tiçida təkülidü, Ular qılberilərgə yəm bolidu. **11** Lekin
padixah Hudadin xadlinidu; Uning nami bilən kəsəm
kılıjanlarning həmmisi rohlinip xadlinidu; Qünki yalɔjan
səzligüqilərning zuwani tuwaqlinidu.

64 Nəoymiqilərning bexioqa tapxurulup okulsun
dəp, Dawut yazɔjan küy: — I Huda, ahlirimni
kötürgəndə, meni anglioqaysən! Həyatimni düxmənning
wəhxiilikidin ķoqdioqaysən! **2** Қara niyətlərning yoxurun
suyıkəstliridin, Yamanlık əyligüqi қaşa-ķuzoqunlardın
aman kılıqaysən. **3** Ular tillirini ķiliqtək ətkür bilidi;
Mukəmməl adəmni yoxurun jaydin etix üqün, Ular
okını bətligəndək zəhərlik səzini təyyarlıdi. Ular ķılqə
əymənməy tuyuksız ok qikiridu. **5** Ular bətniyəttə
bir-birini riqbətləndürüp, Yoxurun tuzaq kuruxni
məslihətlixip, «Bizni kim kərələytti?» — deyixməktə.

6 Ular kəbihlikkə intilip: — «Biz izdiniп, ətrapılıк bir tədbir tepip qıktuk!» — dəydu; Insanning iq-baɔ̄ri wə қelbi dərwəkə qongkur wə [bilip bolmas] bir nərsidur! **7**

Lekin Huda ularoja ok atidu; Ular tuyuksız zəhimlinidu.

8 Ular eз tili bilən putlixidu; Ularni kərgənlərning həmmisi əzini neri tartidu. **9** Həmmə adəmni қorkunq basidu; Ular Hudanıп ixlirini bayan kıldı, Bərhək, ular uning қilojanlırını oylinip sawak alidu. **10** Həkkaniylar Pərwərdigarda huxal bolup, Uningoja tayinidu; Kengli durus adəmlər rohlinip xadlinidu.

65 Nəoymiqılerning bexioja tapxurulup oқulsun dəp, Dawut yazojan kүy-nahxa: — Zionda, mədhijə süküt iqidə Seni kütidu, i Huda; Sanga қilojan wədə əməlgə axurulidu.

21, dua Anglojuqi, Sening aldingoja barlık ət igiliri kelidu.

3 Gunahlık ixlar, asiyliklirimiz, [Kəlkün başkandək] məndin ojalip kelidu; Lekin Sən ularni yepip kəqürüm kılısən; **4** Sən tallap Əzüngə yekinlaxturojan kixi nemidegən bəhtlik! U həyliliringda makanlixidu; Bizlər Sening makaningning, yəni mukəddəs ibadəthanangning bərkitidin қanaət tapımız; **5** Sən həkkaniylikni namayan kılıdiojan karamət wə dəhəxət ixlar bilən bizgə jawab, I nijatlıkimiz bolojan Huda, Pütkül yər-dengizlarning qət-qətliridikilərgi qə tayanqi Bolouqi! **6** Beling կudrat bilən baɔ̄lanojan bolup, Küqüng bilən taɔ̄lni bərpa қilojansən; **7** Dengizlarning ərkəxligən xawķunlırını, Dolķunlarning xawķunlırını, Həmdə əllərning quķanlırını tinjitķuqisən! **8** Jahanning qət-qətliridə turuwatkanlar karamətliringdin қorķidu; Sən künqik̄ixtikilərni, künpetixtikilərni xadlandurisən; **9** Yər yüzining [oqemini yəp] yoklap kelip, uni suqirisən, Uni

tolimu munbətləxtürisən. Hudanıng dərya-erikliri suşa
tolğandur; Xundak kılıp sularni təyyarlap, Kixılerni axlıq
bilən təminləysən. **10** Teriloğu etizlarning qənəklirini suşa
kəndurisən, Kırılrını taraxlaysən, Tupraknı mol yeşinlar
bilən yumxitisən; Uningda üngənlərni bərikətləysən.
11 Sən nemətliringni yilning həsulioğa taj kılıp köxup
berisən; Kədəmliringdin bayaxatlıq həryanıja tamidu;
12 Daladiki yaylaqlarojumu tamidu; Taş-dawanlar xat-
horamlıknı ezlirigə bəlwəoq kılıdu; **13** Kəkləmlər köy
padiliri bilən kiyingən, Jilojilar maysilaroqa қaplinidu;
Ular huxallıq bilən təntənə kılıdu, Bərhək, ular nahxilarnı
yangritixidu!

66 Nəqəminqilərning bexioğa tapxurulup, tarlıq sazlar
bilən oğulsun dəp, küy-nahxa: — Pütkül jaħan,
huxallıq bilən Hudaşa təntənə kilinglar! **2** Uning
namining uluqulukını nahxa kılıp jakarlanglar, Uning
mədhixilirini xərəplik kilinglar! **3** Hudaşa: «Sening
kiloqanlıring nəkədər қorķunqluktur! Қudriting zor
bołaq, Düxmənliring aldingda zəiplixip təslim bolidu;
4 Barlık yər yüzidikilər Sanga səjdə kılıp, Seni küyləp,
nahxa eytixidu; Ular namingni küyləp nahxa kılıp
eytidu» — dənglar! (Selah) **5** Kelinglar, Hudanıng
kiloqanlırini kərünglar; İnsan balılıri aldida kiloqan
karamətliri қorķunqluktur. **6** U dengizni қuruklukka
aylandurdi; [Əjdadlırimiz] dəryadinmu piyadə etti;
Biz u yərdə uningdin hursən bolduk. **7** U қudriti
bilən mənggү həküm süridu; Uning kəzliri əllərni
kəzitip turidu; Asiylik kiloquqlar məqrurlanmışsun!
(Selah) **8** I kowmlar, Hudayimizoşa təxəkkür-mədhixə

eytinglar; Uningoja bolqan mədhiyə-həmdusanalarnı
yangritinglar! **9** U jenimizni həyatlıq iqigə tikkən,
Putlirimizni teyilduruxlaroja yol koymaydu. **10** Qünki Sən,
i Huda, bizni siniding; Kümüxni otta tawlioqandək bizni
tawliding. **11** Sən bizni toroja qüxürdüng; Belimizgə eçir
yükni yükliding. **12** Həkklərni beximizə mindürdüng; Biz
ot wə kəlkünni besip əttük; Sən ahir bizni kəngriqilikkə
qıqarding. **13** Mən kəydürmə kurbanlıqlarnı elip əyünggə
kirəy; Sanga kılıqan kəsəmlirimgə əməl kılımən; **14**
Bərhək, beximoja kün qüvkəndə ləwlirim qıqaroqan,
Eçizim eytkən wədilirimni əməlgə axurimən. **15** Mən
Sanga bordak mallarnı kəydürmə kurbanlıq kılıp sunimən,
Koqkarlarning yeğini hux puritip kəydürimən; Əküz wə
əqkilərni əkilip sunimən. (Selah) **16** Hudadin əymingüqi
həmminglar, kelinglar, կulaқ selinglar! Uning mən üçün
kılıqan karamətlirini bayan kılımən; **17** Açızim eqip
uningoja pəryad kətürdüm, Uning uluqlukını jakarlıqan
mədhiyilər tilimdə boldi. **18** Kənglümdə gunahnı kəzləp
yürgən bolsam, Rəb [duayimni] anglimioqan bolatti. **19**
Bırak Huda anglidi; U duayimoja կulaқ saldi. **20** Huda ola
təxəkkür-mədhiyə yaqdurulsun! U mening duayimni
yandurmidi, Həm məndin əzgərməs muhəbbətinini elip
kətmidi!

67 Nəqmiqilərning bexioja tapxurulup, tarlık sazlar
bilən qelinsun, dəp yeziloqan küy-nahxa: — Huda bizgə
mehir-xəpkət kərsitip, bizni bərikətləp, Əz jamalining
nurunu üstimizgə qaqqay! (Selah) **2** Xundak kılıqanda
yolung pütkül jahanda, Kütuldurux-nijatlıqing barlıq, əllər
arisida ayan bolidu. **3** Barlıq կowmlar Seni mədhiyiligəy,

i Huda; Barlik қowmlar Seni mədhiyiligəy! 4 Jimi қowmlar huxallıq bilən təntənə kılıp küyligəy, Qünki Sən həlk-millətlərgə adillik bilən həküm qıkırısan, Yər yüzidiki taipilərni, Sən yetəkləysən; (Selah) 5 Barlik қowmlar Seni mədhiyiligəy, i Huda; Barlik қowmlar Seni mədhiyiligəy! 6 Wə yər-zemin kəklirini ündüridu; Huda, bizning Hudayimiz, bizni bərikətləydu; 7 Huda bizni bərikətləydu; Xuning bilən yər yüzndikilər qətyakılar oqıqə uningdin əyminixidu!

68 Nəqmiqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kuy-nahxa: — Huda ornidin turdi, düxmənlirini tiripirən ķiliwetidu! Uningoja əqmənlər Uning aldidin bədər ķaqidu! 2 Is-tütək uquruloğandək, ularni uqurup yokitışən, Mom otta eritlgəndək, Rəzillər Hudanıng aldida ħalak bolidu. 3 Biraq ħəkkaniylar huxallinidu, Ular Huda aldida rohlinip, Təntənə kılıp xadlinidu. 4 Huda oqa küylər eytinglar, Uning namini nahxa kılıp yangritinglar; Qəl-bayawanlar oq Mingüqiga bir yolni kətürüp yasanglar; Uning nami «Yah»dur; Uning aldida xadlininglar. 5 Yetimlar oqa ata bolğuqi, Tul hotunlarning dəwasını sorioquqi, Əz mukəddəs makanida turojan Hudadur. 6 Huda oqeriblarnı əyoqaklıq kılıdu; U məhbuslarnı awatlıqka qıkırıdu; Lekin asıylarnı ķaojirak yerdə ķalduridu. 7 I Huda, Əz həlkinqning aldida mangɔiningda, Qəl-bayawandin etüp səpər ķiloqiningda, (Selah) 8 Hudanıng huzuri aldida, Yəni Israilning Hudasining huzuri aldida, Yər-jahən təwrinip, Asmanlarmu yeoqın yaqdurdi; Awu Sinay teoqimu təwrinip kətti. 9 Sən, i Huda, Əz mirasing [boloğan

zemin-həlk] üstigə hasiyətlik bir yaməqur yaqdurdung;
Ular həlsizlənoğanda ularni küqləndürdüng. **10** Sening
bakkan padang u yərgə makanlaxti; Mehribanlıking
bilən məminlər üçün təyyarlık ķilding, i Huda! **11** Rəb
əmr ķildi; Uni jakarlıoluqi kız-ayallar nemidegən zor
bir қoxundur! **12** «Padixahlar həm қoxunliri bədər
keqixti, bədər keqixti!» — [deyixti]; Θydə olturoğan kız-
ayallar bolsa oljilarnı bəlixivalidu; **13** Silər koy bağkanda
padilar arisida yatkan bolsanglarmu, Zemininglar əmdi
ķanatlırioğa kümüx səpkən, Pəyliri parkıraq altın bilən
bezəlgən pahtəktək bolidu; **14** Həmmigə Қadir Huda
padixahılnı zeminda tiripirən қiliwətkəndə, Yər Zalmon
teqidiki կardək akırıp kətti. **15** Baxan teoğı կudrətlik
bir taqı, Baxan teoğı egiz qokkiliri kəp bir taqdur; **16**
Əy egiz qokkilik taqlar, Nəmə üçün Huda Əz makani
ķılıxni halioğan taqlıka həsət bilən կaraysilər? Dərwəkə,
Pərwərdigar xu taqlıda mənggü turidu! **17** Hudanıng
jəng hərwiliri tümən-tümən, Milyon-milyondur; Rəb ular
arisida turidu; Sinay teqidiki mukəddəs jayda turidu. **18**
Sən yüksəlioğa kətürüldung, İnsanlarnı tutğun ķiloquqlarnı
Əzüng əsil kılıp elip kətting; Yaḥ Huda ularning arisida
turuxı üçün, Hətta asiylik ķilojanlar [arisida turuxı]
üçünmu, Sən insan arisida turup iltipatlarnı կobul ķilding.
19 Rəb mədhıyılənsun; Qünki U hər künü yüklirimizni
kəturməktə; Yəni nijatlıkimiz bolqan Təngri! (Selah) **20**
Bizning Təngrimiz bardinbir nijatkar Təngridur; Rəbgə,
yəni Pərwərdigarojla, əlümğə baqlik ixlar təwədər.
21 Bərhək, Huda Əz düxmənlirining bexini yaridu,
Əz gunahlırida dawamlik ketiweridioğanlarning qaqlık

kallisini U qakidu. **22** Rəb mundak dedi: «[Əz həlkimni] Baxan diyaridinmu, Dengizlarning qongçur jayliridinmu қayturup kelimən; **23** Xundak қilip [sən həlkim]ning puti қanoşa, Yəni düxmənliringning ənənioşa milinidu, Itliringning tili buningdinmu nesiwisini [yalaydu]».

24 Ular Sening mangajanliringni kərdi, i Huda; Yəni mening İləhim, mening Padixahımning mukəddəs jayıoşa kirip mangajanlirini kərdi; **25** Aldingda munajatqilar, kəynində qaloquqlar mangdi, Otturisida dapqi կızlar bar idi: **26** «Jamaətlərdə Huda Rəbgə təxəkkür-mədhiyə eytinglar, — I Israil bulaklıridin qıkkalar!» — deyixti.

27 U yerdə ularning baxlamqisi bolovan kiqik Binyamin əbilisi mangidu; Yəhudə əmirliri, zor bir top adəmlər, Zəbulunning əmirliri, Naftalining əmirlirim bar. **28** Sening Hudaying küqüngni buyrup bekitkən; Əzüng biz üçün կıləqiningni mustəhkəmligəysən, i Huda!

29 Yerusalemdiki mukəddəs ibadəthanang wəjидин, Padixahlar Sanga atap hədiyələrni elip kelidu; **30** Ah, həlikı komuxluktıki [yirtkuq] janiwarni, Küqlüklerning topini, Taipilərdiki torpaqlarnimu əyibligəysən; Andin ularning hərbiri kümüx tənggilərni əkilip Sanga tiz püküxitidu; Uruxhumar həlkərni tiripirən կiliwətkəysən!

31 Mətiwər əlqilər Misirdin kelidu, Efiopiya bolsa Hudaşa қarap қollirini tezdirin kətürividu. **32** I yər yüzidiki əl-yurtlar, Hudani nahxa bilən mədhiyilənglar; Rəbni mədhiyiləp küylərni eytinglar! (Selah) **33** Asmanlarning üstigə, Ədimdin bar bolovan asmanlarning üstigə Mingüqi toopruluk kūy eytinglar! Mana, U awazini anglitidu, Uning awazi küqlükтур! **34** Hudani küqlük dəp bilip jakarlanglar,

Uning həywisi Israil üstidə, Uning küqi bulutlarda turidu;
35 I Huda, mukəddəs jayliringdin sürlük kərünisən!
Israilning birdinbir Təngrisi! Həlkə küp-kudrət bərgüqi
bolsa, Udur! Hudaşa təxəkkür-mədhəyiə okulsun!

69 Nəoqmıqılerning bexioşa tapxurulup, «Nilupərlər»
degən ahəngda okulsun dəp, Dawut yazışan küy:
— Meni կutkuzoğaysən, i Huda! Sular jenimdin ətti;
2 Turoğudək jay yok qongkur patkaçılıkka qəküp
kəttim; Suning qongkur yerigə qüxüp kəttim, Kəlkün
meni oğerkə kıldı. **3** Pəryadlırimdin halimdin kəttim;
Gallirim կurup kətti; Hudayimoşa təlmürüp, kəzümdin
ketəy dəp կaldım; **4** Səwəbsiz manga əq boləşənlər
qaqlırımdınmu kəptur; Meni yokatmaqçı boləşənlər,
Kara qaplap mən bilən düxmənlıxi dişənlər küqlüktür;
Xu qaşda əzüm bulimioşan nərsini կayturimən. **5**
I Huda, mening nadanlığım əzünggə ayan; Mening
kəbihliklirim Səndin yoxurun əməstur. **6** Mening
səwəbimdin, i Rəb, samawiy կoxunlarning Sərdarı boləşən
Pərvərdigar, Əzünggə umid başlap kütkənlər yərgə
karap կalmioşay; I Israilning Hudasi, Əzüngni izdigüqilər
mening səwəbimdin xərməndə bolmioşay; **7** Qünki Seni
dəp mən rəswaqılıkka uqrıdim; Xərməndlilik yüzümgə
qaplandı. **8** Mən əz կerindaxlırimoşa yat, Anamning
balılırioşa yaşa yurtluk boldum. **9** Qünki meni [mukəddəs]
əyünggə boləşən otluk muhəbbət qulquwaləşənləridi;
Sanga հaşarət կiloşənlarning հaşarətlirimu mening
üstümgə qüxti; **10** Mən yioqlidim, jenim roza tutti,
Bumu manga əyib dəp karaldi. **11** Mən bəzni kiyimim
kilip kiysəm, Xuning bilən ularning səz-qəqikigə

ķaldim. **12** Xəhər կowukında olturojanlarning tənə gepigə
ķaldim, Məyhorlarning nahxisining temisi boldum. **13**
Birak mən xəpkitingni kərsətkən waktingda duayimni
sanga nixanlidim, i Pərwərdigar; I Huda, əzgərməs
muhəbbitingning zorlukjidin, Nijatlıq ixənqidə manga
jawab bərgəysən; **14** Meni patkaklıktın kutkuzuwalojaxsən,
Meni qəktürmigəysən; Manga əqmən bolojaxlardin,
Suning qongkur yeridin կutuldurojaxsən; **15** Kəlkün
sulirioja meni ojerk kildurmiojaxsən; Dengiz təglirigimu
meni yutkuzmiojaxsən; [Tegi] yok həngning meni
hap etip aozzini yumuwelixioja yol koymiojaxsən!
16 Duayimni ijabət kilojaxsən, i Pərwərdigar, Qünki
əzgərməs muhəbbiting yahxidur; Mol rəhimdillikingu
bilən manga yüzləngəysən; **17** Jamilingni կulungdin
yoxurmiojaxsən; Qünki beximoja kün qüxti; Tezdin
manga jawab bərgəysən. **18** Jenimoja yejin laxkəysən,
Uningoja həmjəmət-kutkuzojuqi bolojaxsən; Düxmənlirim
aldida meni hərlükə qıkarojaxsən; **19** Өzüng mening
rəswalikta həm hərmətsizlikdə կalqinimni, Қandak
həkarətlənginimni bilisən; Rəkiblirimning həmmisi
Өzünggə ayandur. **20** Həkarət kəlbimni parə kıldı; Mən
kayojoja qəmüp kəttim; Azojinə hesdaxlıkkə təlmürgən
bolsammu, yok boldi; Təsəlli bərgüqilərnimu izdidim,
lekin birsinimu uqritalmidim. **21** Bərhək, ular ozukumojə
ət süyi, Ussuzlukumojə sirkini bərdi. **22** Ularning dastihini
əzlirigə kiltak, Ularning һalawiti կapkan bolojax. **23** Kəzliri
torlixip kərməydiojan bolup kətkəy; Bəl-putlirini titrəkkə
salojaxsən; **24** Kəhəringni ularning üstigə qüxürgəysən,
Ojəzipingning otliri ularqa tutaxkay; **25** Ularning

makani harabə bolqay, Qedirliri qəldərəp կalqay; **26**
Qünki ular Sən uroqanqa tehimu ziyankəxlik kılmaqta;
Sən zəhimləndürgənlərning azabişa gəp bilən azab
köxmakta. **27** Ularning gunahışa gunah կoxkaysən,
Həkkaniylikning nesiwisigə ularni erixtürmigəysən.
28 Ular həyatlıq dəptiridin əqürülgəy; Həkkaniylarning
kətarioşa pütülmigəy. **29** Birak mən bolsam bir ezilgən
dərdmən; Nijatlıking, i Huda, meni yüksərioşa ketürüp
kutkuzəy; **30** Mən munajat okup Hudanıng namini
mədhəyiyləymən; Təxəkkürlər bilən uni uluqlaymən;
31 Bu bolsa Pərwərdigarnı hursən կilix üqün, Əküz
təkdim կiloqandin əwzəldur; Münggüz-tuyaqları sak torpak
bərgəndinmu artuktur. **32** Yawax məminlər buni kərüp
huxal bolidu; Hudani izdigənlər — Kəlbinglər yengilinidu.
33 Qünki Pərwərdigar yokşullarning iltijasını anglaydu,
Əzigə təwə əsir կilinəqlənlərni u kəmsitməydu; **34** Asman-
zemin Uni mədhəyiilisun! Dengiz-okyanlar həm ularda
yürgüqi barlıq janiwarlar Uni mədhəyiiligəy! **35** Qünki
Huda Zionni kutkuzidu; Yəhudanıng xəhərlirini կayta
bina կilidu; Ular axu yerdə olturaklıxip, igilik tikləydu. **36**
Uning կullirining nəsilliri uningoşa miras bolidu, Uning
namini səygənlər u yərlərdə makanlixidu.

70 Nəoymiqilərning bexioşa tapxurulup, «əslitix üqün»
okulsun dəp, Dawut yazəjan küy: — Pərwərdigar, meni
kutkuzuxka aldirioqaysən! Pərwərdigar, tez kelip manga
yardəm կiloqaysən! **2** Mening jenimni izdəwatkanlar
yərgə կaritilip rəswa կilinsun; Mening ziyanimdin hursən
bołożanlar kəynigə yandurulup xərməndə bolqay. **3** Meni:
— «Wah! Wah!» dəp məshirə կiloqanlar eż xərməndilikidin

kəynigə yanɔjay! **4** Birak Seni izdigüqilərning həmmisi
Səndə xadlinip huxal bolɔjay! Nijatlıkingni səygənlər
həmixə: «Huda uluoqlansun» deyixkəy. **5** Birak mən
ezilgənmən, həm yoksulmən; Yeniməqə tezdin kəl, i
Huda! Sən mening yardəmqim, mening azad kıləquqim; I
Pərwərdigar, keqikməy kəlgəysən!

71 Səndin, Pərwərdigardin panaḥ tapımən; Meni hərgiz
yərgə ƙaratmioqaysən. **2** Өz həkkaniyilikində meni
kütulduroqaysən; Manga ƙulak saloqaysən, Meni
kütkuzoqaysən! **3** Manga əzüm daim panaḥlinidioqan
turaloq ƙoram tax bolqaysən; Sən meni kütkuzuxka
buyruk qüxürgəysən; Qünki Sən egiz texim,
korqinimdursən. **4** Hudayim, meni rəzillərning ƙolidin,
Həkkaniyətsiz, rəhimsiz adəmdin azad kılqaysən; **5**
Qünki Sən mening ümidiimdursən, i Rəb Pərwərdigar,
Yaxlıqımdın taripla mening tayanqimdursən; **6**
Baliyatkudiki wakittin baxlap mən Sanga tayinip kəldim,
Өzüng meni anamning ƙarnidin qıkarəquqisən;
Mədhıyəmning temisi bolsa hərdaim Sən toqıruluktur. **7**
Mən nuroqunlarqa oqəriy yaki karamət sanaldım; Qünki
Sən mening mustəhkəm panaḥgahımdursən. **8**
Aqzim kün boyi mədhıyiliring həm xan-xəripinggə
tolidu; **9** Əmdi kəriojinimda meni taxlimioqaysən;
Maqdurum kətkinidə, məndin waz kəqmigəysən.
10 Qünki düxmənlirim manga ƙarxi səzləxidu;
Jenimni elixka kəzləwatkanlar kəstlixip: — **11** «Huda
uningdin waz kəqtı; Uni ƙooqlap tutuwelinglar, Qünki
kütuldurudioqanlar yoktur» — deyixidu. **12** I Huda,
məndin yiraklaxmiqaysən; I Hudayim, manga yardəmgə

tez kəlgəysən! **13** Jenimoja küxəndə bolğanlar xərməndə bolup yokitilisun; Ziyinimoja intilgənlər rəswalik həm xərməndiqilik bilən kaplansun; **14** Birak mən bolsam, izqıl ümidi təlimən, Seni tehimu mədhəyiyləymən. **15** Həkkaniyliking, nijatliking aozimda kün boyi bayan kılınidu; Bular san-sanaqsızdur, bilginimdin kəp artuktur. **16** Mən Rəb Pərwərdigarning büyük ixlirini jakarlıqan həlda kelimən; Sening həkkaniylikingni yad etip jakarlaymən — Pəkət Seningkinila! **17** I Huda, Sən yaxlılıqimdin tartip manga əgitip kəlgənsən; Bügüngə kədər Sening kılıqan karamət ixliringni jakarlap keliwati mən. **18** Əmdi hazırlı mən ķerip, ak qaqlıq bolğinimda, i Huda, Mən bu dəwrgə [küqlük] bilikingni [jakarlıqnuqqə], Kelər əwladning həmmisigə կudritingni ayan kılıquqə, [Meni taxliwətmigəysən]! **19** I uluq karamət ixlarnı kılıqan Huda, Həkkaniyliking pələkkə takəxti; Sanga kimmu ohxax bolalisun! **20** Sən manga kep həm eçir küləptərnı kərsətkənikənsən, Meni kaytidin yengilaysən, yər təgliridin ķaturup elip qikisən; **21** Sən mening izzət-hərmitimni tehimu yüksəri ķilip, Hər tərəptin manga təsəlli berisən. **22** Mən Seni rawab qelip mədhəyiyləymən, Sening həkikitingni mədhəyiyləymən, i Hudayim; Qiltar qelip Seni küyləymən, i Sən, Israilning Muqəddisi! **23** Sanga küylər eytkinimda, ləwlirim təntənə ķılıdu, Əzüng hərlükkə qıqaroqan jenimmu xundak rohlinip eytidu; **24** Tilim kün boyi həkkaniyliking tooqrisida səzləydi; Qünki manga yamanlık ķilmakqi bolğanlar yərgə ķaritilip rəswa kılınidu.

72 Sulayman üçün: — I Huda, padixahka həkümliringni tapxuroqaysən; Padixaḥning oqlıqja Өz həkkaniyilikŋni bərgəysən. **2** Xundak bolğanda u Өz həlkinq üçün həkkaniyilik bilən, Sanga təwə ezilgən məminlər üçün adillik bilən həküm qıkırıdu; **3** Taqlar həlkə tinqamanlıq elip kelidu, Edirliklarmu həkkaniyilik bilən xundak kılıdu. **4** Padixaḥ həlk arisidiki ezilgənlərgə adil həkümlərni qıkırıdu; U namratlarning balilirini kutkuzidu, Zalimlarni bitqit kılıdu. **5** Xundak bolğanda kün wə ay yok bolup kətmisila, Əwladtin-əwladla həlk Səndin əyminidu. **6** U bolsa goya yengidin orojan otlaqka yaqıqan yaməqurdək, Yər suqırıdiojan həl-yeqinlərdək qüxicidu. **7** Uning künliridə həkkaniylar ronak tapidu; Ay yok bolquqə tinq-amamlıq texip turidu. **8** U dengizdin-dengizlarojiqə, [Əfrat] dəryasidin yər yüzining qətlirigiqə həküm süridu. **9** Qəl-bayawanda yaxawatqanlar uning aldida bax koyidu; Uning düxmanlıri topilarni yalaydu. **10** Tarixning wə arallarning padixaḥliri uningoja hədiyələr təkdim kılıdu, Xeba wə Sebaning padixaḥlirimu sowəqatlar sunidu. **11** Dərwəkə, barlık padixaḥlar uning aldida səjdə kılıdu; Pütkül əllər uning hizmitidə bolidu; **12** Qünki u pəryad ketürgən yoksullarnı, Panahsız ezilgənlərni kutulduridu; **13** U yoksul-ajizlaroja iqini aoritidu, Yoksullarning jenini kutkuzidu; **14** Ularning jenini zulum-zomigərlikitin hərlükə qıkırıdu, Ularning kəni uning nəziridə կimmətliktur. **15** [Padixaḥ] yaxisun! Xebanıg altunliridin uningoja sunulidu; Uning üçün dua tohtawsız kılınidu; Uningoja kün boyi bəht tilinidu; **16** Yər yüzidiki həsul mol bolidu, Hətta taq qokkiliridimu xundak bolidu.

[Miɔ̄l-miɔ̄l] qüxkən mewilər Liwandiki ormanlardək təwrinidu; Xəhərdikilər bolsa daladiki ot-yexilliktək güllinidu; **17** Uning nami mənggүgə əqməydu, Uning nami կuyax yokaloqə turidu; Adəmlər uning bilən əzlirigə bəht tiləydu, Barlık əllər uni bəhtlik dəp atixidu. **18** Israelning Hudasi, Pərwərdigar Hudaqla təxəkkür-mədhiyə bolqay! Karamət ixlarni Yaratkuqi yalozuz Udur! **19** Uning xərəplik namiqa mənggүgə təxəkkür-mədhiyə okulsun! Uning xan-xəhriti pütkül dunyani կaplioqay! Amin! Wə amin! **20** Yəssəning oqlı Dawutning dualiri xuning bilən tamam boldi.

73 Asaf yazoqan kүy: — Dərwəkə Huda Israiloqa, Kəlbi sap bolqanlaroqa mehribandur; **2** Lekin əzüm bolsam, putlixip yikilip qüxükə tasla қaldim; Ayaqlirim teyilip kətkili kıl қaldi; **3** Qünki rəzillərning ronak tapşanlığını kərüp, Həkawurlarоqa həsət қildim; **4** Qünki ular əlümidə azablar tartmaydu, Əksiqə teni məzmut wə saqlam turidu. **5** Ular insanoqa has japani kərməydu, Yaki həklərdək balayı'apətkə uqrımaydu. **6** Xunga məqərurluk marjandək ularoqa esilidu, Zorluk-zomigərlik tondək ularoqa qaplixidu. **7** Ular səmrip kətkənlilikidin kəzlini tompiyip qıktı; Ularning kəlbidiki hiyalətlər həddidin exip ketidu. **8** Baxkilarnı məshirə kılıp zəhərlik səzləydu; Ҳalini üstün kılıp diwinip, dok kılıdu. **9** Ular aqzını pələkkə koyidu, Ularning tilliri yər yüzini kezip yürüdü. **10** Xunga [Hudanıng] həlkı muxularoqa mayıl bolup, Ularning degənlirini su iqbəndək ahirioqıqə iqip: — **11** «Təngri կandaq bilələytti?», «Həmmidin Aliy Bolqoqida bilim barmu?» — dəydu. **12** Mana

bular rəzillərdür; Ular bu dunyada rahət-parəoşətni kəridü, Baylıqlarnı toplaydu. **13** «Ah, həkikətən bikardin-bikar kənglümni paklanduruptimən, Gunahsız turup ķolumni artukqə yuyup kəptimən; **14** Bikaroja kün boyi japa qekiptimən; Xundimu hər səhərdə [wijdanning] əyibigə uqrəp kəldim!». **15** Biraq mən: — «Bundak [desəm], Bu dəwrədiki pərzəntliringgə asiylik ķilojan bolmamdimən?» — dedim. **16** Ularnı kallamdin ətküzəy desəm, Kəzümgə xundak eçir kəründi. **17** Təngrining mükəddəs jaylirioqa kirgüqə xundak oylidim; Kirgəndila [yamanlarning] akjwitini qüxəndim. **18** Dərwəkə Sən ularnı teyilojak yərlərgə orunlaxturisən, Ularnı yiğitip parə-parə ķiliwetisən. **19** Ular kəzni yumup aqkuqila xunqə parakəndə bolidu, Dəhəxtələr ularnı besip yokitidu! **20** Sən i Rəb, qüxtin oyqanoqandək oyqinip, Ornungdin turup ularning siyakını kəzgə ilməysən. **21** Yürəklirim kaynap, Iqlirim sanjilojandək bolqan qaçıda, **22** Əzümni həqnemə bilməydiqən bir həməkət, Aldingda bir həywan ikənlikimni bilip yəttim. **23** Həlbuki, mən həmixə Sən bilən billə; Sən meni ong ķolumnin tutup yəlidinq; **24** Əz nəsihəting bilən meni yetəkləysən, Xan-xəripngni namayan ķilojandin keyin, Ahirida Sən meni əzüngə kobul ķilisən. **25** Ərxtə Səndin baxqə mening kimim bar? Yər yüzidə bolsa Səndin baxqə həqkimgə intizar əməsmən. **26** Ətlirim həm kəlbim zəiplixidu, Lekin Huda kəlbimdiki ķoram tax həm mənggülük nesiwəmdur! **27** Qünki mana, Səndin yırak turoqanlar ħalak bolidu; Wapasızlık ķilojan paħixə ayaldək Səndin waz kəqkənlərning hərbirini yokitisən. **28** Biraq mən üçün, Huda oja yekinlixix

əwzəldur! Uning barlık kılɔjan ixlirini jakarlax üçün, Rəb Pərwərdigarnı tayanqım қildim.

74 Asaf yazojan «Maskıl»: — I Huda, Sən nemixka mənggүə bizni taxliwətting? Nemixka oqəzipingni tütün qıklärəqandək Θz yaylıkingdiki қoyliringoja qıkırısan? **2** Θzüng rənə tələp azad kılɔjan jamaitingni, Yəni Θz mirasing boluxka қədimdə ularoja həmjəmət bolup կutkużojan қəbilini, Θzüng makan kılɔjan Zion teoqını yadingoja kəltürgəysən! **3** Kədəmliringni muxu mənggülük harabliklaroja қaratkaysən, Düxmənlər mukəddəs jayingda gumran kılɔjan barlık nərsilərgə [karıqaysən]; **4** Rəkibliring jamaətgahıning otturisida hər-pər қılıdu; Məjizatlar saklanojan orunoja ular eəz tuqlırını tiki. **5** Hərbiri ezlirini kərsitixip, palta oynitip orman kəsküqidək, **6** Ular hazır [mukəddəs jayingdiki] nəkixlərni ala koymay, palta-bolkılar bilən qekiwətti; **7** Ular mukəddəs jayingoja ot қoydi; Θz namingdiki makanni buloqap, yər bilən təng қiliwətti. **8** Ular kənglidə: «Biz bularning həmmisini yokıtayı» dəp, Təngrining zemindiki jamaətgahlırinin hərbirini kəydürüwətti. **9** Bizgə əslətmə bolojan məjizatlarnı heq kərəlməyimiz; Pəyəmbərlərmə kəlməskə kətti; Arimizdimu bu ixlarning қaçanlıqə bolidiojanlığını bilidiojan birsi yoktur. **10** Қaçanlıqə, i Huda, rəkibing Seni məshirə қılıdu? Düxmən namingni mənggүə һakarətləmdü? **11** Sən қolungni, yəni ong қolungni nemixka tartiwalisən? Қolungni қoynungdin elip, ularni yokatkaysən! **12** Bırak Huda қədimdin padixahım bolup kəlgən, Yər yüzining otturisida կutkużuxlarnı elip barojuqi Udur. **13** Sən dengiz süyini

küqüng bilən beldung, Sulardiki əjdihalar ning baxlirini
yarding. **14** Dengizdiki lewiatanning baxlirini qekip,
Uning gəxini ozuk, kılıp qəldiki yawayilaroja bəlüp
bərding. **15** Yərni yerip bulaklarnı, eriklarnı akçuzdung,
Sən tohtimay ekiwatkan dəryalarnı kurutuwətting. **16**
Kün Sening, tünmu Seningkidur; Ay bilən կuyaxni
orunlaxtur dung. **17** Yər yüzining qebralirini bəlgilidung;
Yaz bilən kixni — Sən xəkilləndürdüng. **18** Xuni
esingdə tutkaysən, i Pərwərdigar: — Bir düxmən
Seni məshirə կildi, Həmaqət bir həlk namingni
həkarətlidi. **19** Pahtikingni yirtkuq haywanlar oja
tutup bərmigəysən; Ezilgən məminliringning həyatını
mənggü untumioğaysən. **20** Oz əhdənggə կarioğaysən,
Qünki zemindiki կarangoju bulung-puqkaklar zorluk-
zumbuluğning turaloqları bilən toldi. **21** Ezilgüqilərnı
nomus bilən yandurmioğaysən; Ezilgənlər, yokşullar
namingni mədhiyiligəy. **22** Ornuning turqin, i Huda,
θəz dəwayingni sorioğaysən; Həmaqət kixininə θəzungni
kün boyi məshirə kiliwatkinini esingdə tutkaysən.
23 Düxmənliringning quşanlırını untumioğaysən;
Sanga կarxi կozqalajanlarning dawrangliri tohtimay
kötürülməktə.

75 Nəəməniqilərning bəxişa «Hələk kilmioğaysən» degən
ahangda okulsun dəp tapxuruləşən, Asafning küy-nahxisi:
— Sanga təxəkkür eytimiz, i Huda, təxəkkür eytimiz!
Qünki naming bizgə yekindur; Buni, kıləşən karamətliring
ispatlap jakarlaydu. **2** [Mənki Pərwərdigar]: — «Mən
bekitkən wakitni ihtiyarimoja aloqinimda, Adalət bilən
sorak kılımən; **3** Yər həm yərning üstidə turuwatkanlar

təwrinip tursimu, Uning tüwrüklirini turoquzojuqi
Əzümdurmən» — dedi. (Selah) **4** Mahtanojanlaroja:
— «Mahtanmanglar», Həm rəzillərgə «Münggüzüngni
kötürmə» — dedim; **5** «Münggüzüngni yukarı kötürmə;
Boynungni қattık kılıp oqadiyip sözlimə!» **6** Qünki
kötürülük xərkətin yaki oqərbtin əməs, Yaki jənubtinmu
kəlməydu; **7** Qünki Huda sotqidur; U birsini kötüridu,
birсini qüxüridu. **8** Qünki Pərwərdigarning қolida bir
kədəh turidu; Uningdiki xarab kəpüklixiyatidu; U əbjəx
xarab bilən toldı; Huda uningdin təkidu; Dərwəkə yər
yüzidiki barlıq rəzillər uning duojini koymay iqiwetidu; **9**
Mən bolsam, mənggүgə guwahlıq berimən: — Yakupning
Hudasişa küylərni eytimən. **10** «Mən rəzillərning
münggüzlirining həmmisini kesip taxlaymən; Birak
həkkaniylarning münggüzliri kötürülidu!».

76 Nəqmiqilərning bexoja, tarlıq sazlarda qelinsun
dəp tapxurulqan, Asafning küy-nahxisi: — Yəhəudada
Huda tonuloqandur; Uning nami Israilda uluqdur. **2**
Uning panahiy jayı Salemda, Zion teoqida Uning makani
bar. **3** U yerdə U otluk oqlarnı, Kalkan, kılıq həm
jəng korallirini qekip taxlidi. (Selah) **4** Əzüng ow-
olja taqliridin nəkədər xərəplik, nəkədər əlasən! **5**
Baturlar bulandi; Ular uzun uykuoja kətti; Palwanlarning
həeqkəysisi əz əkolini kötürəlmidi. **6** Sening əyiblixing
bilən, i Yakupning Hudasi, Jəng hərwisi həm atlar
əlüktək uhlitildi. **7** Səndin, Səndin ərkəkx kerəktur;
Ojəzəplənginində kim aldingda turalisun? **8** Yər yüzidiki
barlıq yawax məminlərni kutkuzux üçün, Sən Huda sorak
kılıxka ornungdin turojan waqtində, Asmandın həkümni

qıçırip anglatkuzdung; Yər bolsa wəhīmigə qüxüp, süküt
kıldı. (Selah) **10** Qünki insanlarning kəhri Sanga xəhrət
kəltüridü; Ularning kalojan kəhri Sanga bəlwaç bolidu. **11**
Pərwərdigar Hudayinglarqa қəsəm kılıp, əməl kilinglar;
Uning ətrapidiki yurttikilər korkuxi kerək bolouqioja
hədiyələr sunsun; **12** U əmirlərningmu rohini sunduridu;
U yər yüzidiki padixahlarqa dəhxətliktur.

77 Nəqmiqilərning bexi Yədutunoja tapxurulojan,
Asaf yazojan kūy: — Awazim Hudaşa kətürüldi,
mən pəryad kılımən; Awazim Hudaşa kətürüldi, U
manga կulaқ salidu. **2** Beximoja kün qüxkəndə, mən
Rəbni izdidim; Keqiqə қolumni [duaşa] kətürüp,
box կoymidim; Jenim təsəllini halimay rət kıldı. **3**
Mən Hudani əsləp seçindim, ah-zar kıldım; Seçinip
oylinip, rohım parakəndə boldi. (Selah) **4** Sən
mening kəzümni yumdurmiding; Qongkur oğəxlik ilkidə
bołanlıkimdin səzliyəlməydim. **5** Mən: «Kona zamandiki
künlərni, Kədimki yellarni hiyal kılımən; **6** Keqilərdə
eytən nahxamni əsləymən; Kənglündə qongkur hiyal
sürimən» — [dedim]; Rohım intilip izdiməktə idi; **7**
— «Rəb mənggüzə taxliwəmdü? U kaytidin iltipat
kərsətməmdü? **8** Uning əzgərməs muhəbbiti əmdi
mənggüzə tүgəp kəttimu? Uning wədisi əwlədtin-
əwlədkıqə inawətsiz bolamdu? **9** Təngri mehîr-xəpkitini
kərsitixni üntudimu? U oğezəplinip Θz rəhimdillikini
tohtitiwəttimu?». (Selah) **10** Andin mən mundaç dedim:
— «Bundak desəm bolmaydu, bu [etikədimning] ajızlığı
əməsmu! Həmmidin Aliy Bolouqining ong қolining
yillirini, Yəni Yaħning kılqanlırını — yad etimən;

Қедимдин buyankı karamətliringni əsləymən. **12** Sening barlıq ixligənliring üstidə seqinip oylinimən; Sening kılıqanliring üstidə istikamət kilişən; **13** I Huda, yolung bolsa pak-mukəddəsliktidur; Hudadək uluəl bir ilah barmidur? **14** Məjizilər Yaratkuqi İləhdursən; Əl-millətlər ara Sən küqüngni namayan қilding. **15** Əz biliking bilən Əz həlkinqni, Yəni Yakup wə Yüsüpning pərzəntlirini hərlükə qıraqojansən; (Selah) **16** Sular Seni kərdi, i Huda, sular Seni kərdi; Titrək ularni bastı, Dengiz təgliri patiparaq boldi. **17** Qara bulutlar sularnı təküwətti; Asmanlar zor sadasını anglatdı; Bərhək, Sening okliring tərəp-tərəpkə etildi. **18** Güldürməməngning awazı qara kuyunda idi, Qakmaqlar jahanni yoruttı; Yər yüzü alakzadə bolup təwrəndi. **19** Sening yolung okyan-dengizlarda, Қədəmliring qongkur sulardidur, Ayaq izliringni tapkılı bolmaydu. **20** Sən կoy padisini bağışandək, Musa wə Hərunning koli bilən Əz həlkinqni yetəkliding».

78 Asaf yazojan «Maskıl»: — I Mening həlkim, təlimimni anglangalar, Açızimdiki səzlərgə kulak selinglar. **2** Mən açızimni bir təmsil bilən aqimən, Қədimki tepixmaklärni elan қilişən. **3** Biz ularni angliojan, bilgən, Atabowilirimiz ularni bizgə eytip bərgən. **4** Biz ularni ularning əwladlıridin yoxurmaymız, Kelidiojan dəwrgə Pərwərdigarning mədhəyilirini, Uning küq-kudritini, Uning kılıqan karamət ixlirini bayan қilişəm. **5** Qünki U Yaqupta bir agah-guwaḥnı bekitkən, Israilde bir қanunni ornatkan; U ata-bowilirimiz oja ularni əz pərzəntlirigə əgitixni buyruojan; **6** Xundak қılıp kelər dəwr, Yəni tuqulidiojan balılarımı ularni bilsun, Ularmu ornidin

turup ez balilirioja bularni eğətsun; **7** Pərzəntliri ümidini Hudaşa başlısun, Təngrining kılqanlarını untumisun, Bəlkı Uning əmrlirigə kirsun; **8** Ular ata-bowilirioja ohximisun dəp, Yəni jahil həm asiy bir dəwr, Ez қəlbini durus kilmiojan, Rohi Təngrigə wapalikta turmiqjan bir dəwrgə ohximisun dəp, U xundak [buyruqandur]. **9** Mana Əframning əwladlıri, Kərallanqan okyaqilar bolsimu, Jəng künidə səptin yandi. **10** Ular Hudanıň əhdisini tutmidi, Bəlkı Uning Təwrat-kanunida mengixni rət kıldı. **11** Ular Uning kılqanlarını, Əzlirigə kərsətkən karamətlirini untudi. **12** U Misirning zeminida, Zoanning dalasida, Ularning ata-bowilirining kəz aldida məjizilərni kərsətkənidir; **13** U dengizni bəlüwetip, Ularnı otturisidin etküzgən; Sularnı dəwə-dəwə kılıp tiklidi. **14** U kündüzdə bulut bilən, Keqidə ot nuri bilən ularnı yetəklidi. **15** Qəlbayawanda taxlarnı yeriwətti, Qongkur surlardin uroqup qıkkandək iqimlikni mol kıldı; **16** U hada taxtin əstəng-ekinlərni hasil kıldı, Suni dəryalardək akkuzdi. **17** Birak ular yənə Uning aldida gunah kiliwərdi, Qəldə Həmmidin Aliy Bolqarıqıja asiylik kıldı. **18** Ular kənglidə Təngrini sinidi, Nəpsini kanduruxka yeməklikni tələp kıldı. **19** Ular Hudani həkərətləp: — «Təngri qəl-dəxttə dastihan salalamdu? **20** Mana U կoram taxni uruwidi, Sular uroqup, Ekinlar bulaktək texip qıktı; Əmdi U bizgə nanmu berələmdü? Ez həlkini gəx bilən təminliyələmdü?» — deyixti. **21** Xuning bilən Pərwərdigar anglap, oqəzəpləndi; Yakupka ot tutaxti, Israilıja aqqıki kötürüldi; **22** Qünki ular Hudaşa ixənmidi, Uning nijatlıkıja ular tayanmidi, **23** U ərxtin bulutlarnı buyrup, Asman dərwazilirini aqşanidi;

24 U ular üstigə «manna»ni yaqdurup, Ular oja ərxtiki axılıkni bərgənidi; **25** Xuning bilən insanlar küq igilirining nenini yegənidi; U ular oja қanoşuqə ozukni əwətkənidi.

26 Əmdi U asmanda xərk xamili qıkırıp, Küqi bilən jənub xamilinimu elip kəldi; **27** U gəxni qang-tozandək ular üstigə qüxürdi, Dengizlar sahilidiki կumlardək uqar-kanatlarnı yaqdurdi. **28** U bularnı ularning bargahining otturisiqa, Qedirlirining ətrapıqa qüxürdi. **29** Ular boluxıqə yəp toyuxti, Qünki ularning nəpsi tartkınını [Huda] ular oja kəltürgənidi. **30** Lekin ular nəpsi tartkınının tehi zerikməyla, Gəxni eçizlirida tehi qaynawatkinidila,

31 Hudanıng oğəzipi ular oja karita қozojaldi; U ulardin əng կamətliklirini kırıwətti, Israilning sərhil yaxlirini yərgə uruwətti. **32** Mana, xundak bolsimu, Ular yənilə dawamlik gunah қiliwərdi, Uning məjizilirigə tehiqila ixənmidi; **33** Xunga U ularning künlirini bihüdiliktə, Yillirini dəkkə-dükkilik iqidə tütətküzdü. **34** U ularni əltürgili turoğanda, Andin ular Uni izdidi; Ular yolidin yenip, intilip Təngrini izdidi; **35** Ular Hudanıng ularning uyultexi ikənlikini, Həmmidin Aliy Bolöyüqi Təngrining ularning həmjəmət-kutkuzoşuqisi ikənlikini esigə kaltürdü.

36 Birak ular aqzi bilən Uning oja huxamət ķildi, Tili bilən Uning oja yalqan söz ķildi; **37** Qünki ularning kəngli Uning oja sadık bolmidi, Ular Uning əhdisini qing tutmidi. **38** Birak U yənilə rəhimdil idi; Қəbihlikini kəqürüp, ularni yokatmidi; U kayta-ķayta Өz oğəzipidin yandi, U kəhrini қozojıqını bilən həmmini təkmidi. **39** U ularning pəkət ət igiliri, Kətsə ķaytip kəlməs bir nəpəs ikənlikini yad ətti. **40** Ular qəl-dəxttə xunqə kəp ketim

Uning aqqikini kəltürdi. Xunqə kəp ketim bayawanda kengligə azar bərdi! **41** Bərħək, ular kaytidin yoldin qətnəp Təngrini sinidi, Israildiki Muğəddəs Bolqaruqining yürikini zedə ķildi. **42** Ular Uning ķolini [əslimidi]; Ularnı zomigərning qanggilidin hərlükkə kutkuzojan künini, Қandak ķilip Misirda karamətlərni yaritip, Zoan dalasida mejizilərni kərsətkinini esidin qıqardı. **44** U [Misirliklarning] dəryalırını, ekinlirini қanoşa aylandurup, Ularnı iqəlməs ķilip koydi; **45** Ularning arisioja nəxtərlik qiwinlarnı top-topı bilən əwətti, Həlak ķilar pakılarnı mangdurdi; **46** Ularning ziraətlirini kepinək ķurtlırioja tutup berip, Məhşusatlırını qekətkilərgə bərdi; **47** Üzüm tallirini məldür bilən urdurup, Ənjürlirini kırav bilən üxxütiwətti. **48** U kalılırını məldürgə soketurup, Mallirini qakmak otlırıda [keydürüwətti]. **49** U ularoja oqəzipining dəhəxətlikini — Қəhrini, aqqikini həm eojir küləpətlərni, Balayı'apət elip kelidiojan bir türküm pərixtılernimu qüxürdi. **50** U Əz oqəzipi üçün bir yolni tüzləp koydi; Ularning jenini əlümdin ayimay, Bəlki həyatını wabaşa tapxurdi; **51** U Misirda barlık tunji tuquluojan balılarnı, Hamning qedirlirida ularning oqururi bolqan tunji oouqul balılırını kiriwətti. **52** U padıqidək Əz həlkini Misirdin səpərgə atlandurup, Qəl-bayawandin ularni koy padisidək baxlap mangdi; **53** Ularnı aman-esən yetəkligəqkə, Ular korkunqtin haliy bolup mangdi; Düxmənlirini bolsa, dengiz yutup kətti. **54** U ularni Əz mukəddəs zeminining qegrəsiqə, Ong koli igiliwalojan bu taqlıqkə elip kəldi. **55** U əllərni ularning aldidin қooqlıwetip, Zemin üstigə tana tartkuzup əlqəp, ularoja təksim ķildi; Israel қəbililirini

ularning qedirlirioja olturaklaxturdi. **56** Birak ular Hudani, Həmmidin Aliy Boləqunı sinap aqqıqlandurdi, Uning tapxurojan guwah-agahlırını tutmidi; **57** Bəlki ata-bowlırıdək yoldın teyip asiylik կıldı, Hain okyadək keyip kətti. **58** Ular egizlikə կurojan ibadətgahlar bilən Uning օղzipini կozojidi, Oyma butliri bilən Uning yürükini ərtidi. **59** Huda ularni anglap օղəzəpləndi, Israildin intayın yirgəndi. **60** U Xiloğdiki makanını, Yəni U insan arisida turojan qedirmi taxlap kətti, **61** Өzining կudrət bəlgisini bulap ketixkə, Xan-xəripini ixəjaliyətqılərning կolişa bərdi; **62** Өz həlkini կiliqka tapxurdi, Өzining mirasi boləqanlardın intayın օղəzəpləndi. **63** Ot ularning yigitlirini yalmidi, Kızılıri toy nahxilirida mahtalmaytti. **64** Ularning kahınlıri կiliq astida yııldı, Lekin tul hotunlrı haza tutmidi. **65** Andin Rəb birsi uyķudin oyqandək oyqandi, Xarabtin jasarətləngən palwandək towlidi. **66** U rəkiblirini urup qekindürüüp, Ularnı tügiməs rəswaçja կaldurdi. **67** Yüüpning qedirini xallap, rət կıldı; Əfraim կəbilisini tallımıdi; **68** Bəlki Yəhuda կəbilisini, Yahxi kərgən Zion teoqını tallidi. **69** [Xu yerdə] mukəddəs jayini taq qoikkiliridək, Yər-zeminni əbədiy ornatkəndək məzmut bina կıldı; **70** U Өz կuli Dawutni tallap, Uni կoy կotanlıridin qakiriwaldı; **71** Kozilirini emitidiojan saqlıqlarnı əgixip bekixtin ayrip, Uni Өz həlkı Yaķupni, mirasi boləqan Israilni bekixqə qıkardı. **72** Dawut ularni կəlbidiki durusluqı bilən baştı, Կolining əpqilliki bilən ularni yetəklidi.

79 Asaf yazoqan küyü: — I Huda, əllər Өz mirasingoja bəsüp kirdi; Ular Sening mukəddəs ibadəthanangni

bulogıdı; Yerusalemni dəwə-dəwə harabilərgə aylandurdi.

2 Ular қulliringning jəsətlirini asmandiki uqar-қanatlar oja yəm ķılıp, Məmin bəndiliringning ətlirini daladiki haywanatlar oja taxlap bərdi. **3** Ular həlkinqning қanlırını Yerusalem ətrapida sudək akkuzdi, Jəsətlirini kəmgili birər adəmmu қaldurmidi. **4** Koxnilirimiz aldida rəswa oja қalduk, Ətrapimizdikilərgə məshirə wə mazak obyekti bolduk. **5** Қaqanoqıqə, i Pərwərdigar? Sən mənggүigə ojəzəplinəmsən? Sening yüriking ot bolup ərtiniwerəmdu? **6** Kəhringni Seni tonumiojan əllər üstigə, Namingni bilmigən padixahlıklar üstigə təkkəysən! **7** Qünki ular Yakupni yalmap, Uning makanını harabilikkə aylanduruwətti. **8** Ata-bowilirimizning қəbihliklirini bizgə hesablimioqaysən; Rəhimdillilikliring bizning yenimizoja qapsan kəlgəy! Qünki biz intayın pəs əhwal oja qüxürüldük. **9** Əz namingning xəhriti üqün bizgə yardım kılqaysən, i nijatlıkimizning Hudasi, Naming üçün bizni կutkuzoqaysən, gunahlırimizni kafarət ķılıp kəqürgəysən; **10** Əllər nemixka: «Ularning Hudasi kəyərdə?» dəp mazak ķilixidu? Қulliring təkkən қan kərzining hesabi əllər arisida, kez aldimizda ķilinsun. **11** Əsirlərning ah-zarliri aldingoja kəlgəy; Bilikingning uluqlukı bilən, əlümğə buyrulqanlarnı saklıqaysən. **12** I Rəb, yat koxnilirimizning Sanga ķılqan zor həkaritini yəttə həssə қoxup əzlirigə, Yəni ularning iqı-baqrıoja қayturoqaysən; **13** Xundak ķılıp, Sening həlkinq – Əzüng bakkan қoyliring bolqan bizlər, Sanga mənggүigə təxəkkürlər eytimiz, Əwladtin əwladķıqə Sening mədhiyiliringni ayan kılımiz.

80 «Nilupərlər» degən ahangda; bir guwahlık; Asaf yazojan kuy: — Қulak saloqaysən, i Israilning padiqisi, Yüsüpni koy padisidək bekip yetəkligüqi; I kerublar otturisida Olturoquqi, Nurlanqaysən! **2** Əfraim, Binyamin, Manassəhlərning aldida қudritingni қozojıqlaysən, Bizlərni қutkuzojılı kəlgəysən! **3** I Huda, bizni Θz yeningoja қayturoqaysən! Jamalingning nurini qaqqaysən, xunda biz қutkuzulımız! **4** I Pərwərdigar, samawiy қoxunlarning Sərdari bolqan Huda, Həlkinqning dualiriqa bolqan ojəziping қaqanoqıqə yalqunlap turidu? **5** Sən kəz yaxlirini ularoja ozuk ornida kılding, Kəz yaxlirini қaqa-ķaqılap ularoja ieqküzdung. **6** Bizni қoxnilirimizə talaxka koydung; Düxmənlirimiz bizni məshirə қilixidu. **7** I samawiy қoxunlarning Sərdari bolqan Huda, Bizni Θz yeningoja қayturoqaysən! Jamalingning nurini qaqqaysən, xunda biz қutkuzulımız! **8** Sən Misirdin bir tüp üzüm kəqitini elip kəlding; Yat əllərni həydiwetip, orniqa uni tikting. **9** Uning aldida yərni kəng aqting; U qongkur yiltiz tartip, pütün zeminə yeyildi. **10** Uning sayisi taoqlarnı կaplidi; Əolliri կudratlik kədir dərəhliridək əsti; **11** U xahlirini dengizəqə, Piləklirini [Əfrat] dəryasi boylirioqıqə uzartti. **12** Sən nemixə uning կaxalirini buzup, Mewisini ətüp ketiwatqanlarning üzüp elixioja yol koydung? **13** Mana ormanlıktiki yawa tongguzlar uni yeriwatidu, Daladiki həywanatlar uningdin ozuklinidu. **14** I samawiy қoxunlarning Sərdari bolqan Huda, Səndin ətünimizki, Yenimizə қaytkaysən! Ərxtin һəlimizə nəzər saloqaysən, Kelip bu üzüm telidin həwər aloqaysən! **15** Yəni ong қolung tikkən bu yiltizdin, Θzüng üçün

məzmut yetixtürgən bu oqlungdin həwər alojaysən! **16**
Mana u otta kəydürüldi, Kesiwetildi; Yüzüngdiki tənbihiy
karixingni kərüp ular əhalak bolmakta; **17** Kolungni ong
kolungdiki adəmgə, Yəni Əzüng üçün məzmut yetixtürgən
Insan oqlıqə kondurəjaysən; **18** Xundak kılçanda biz
Səndin hərgiz qekinməymiz; Bizni yengiliqjaysən, xunda
biz namingni qakirip Sanga iltija kılımız. **19** I Pərwərdigar,
samawiy əoxunlarning Sərdari boləjan Huda, Bizni Əz
yeningəqə kayturojaysən! Jamalingning nurini qaqqaysən,
xunda biz kütkuzulımız!

81 Nəəlmiqilərning bexiqə tapxurulup «Gittif»ta
qelinsun dəp, Asaf yazojan küy: — Küq-kuwwitimiz
boləjan Hudaqə küy eytip yangritinglar, Yaķupning
Hudasiqə xadlinip təntənə kilinglar! **2** Nahxini yangritip,
dapni elip, Yekimlik qıltar həm rawabni qelinglar! **3**
Yengi ayda, bəlgiləngən wakitta, Bayram-heyət künimizdə
naqra-sunay qelinglar! **4** Qünki bu Israil üçün bekitilgən
bəlgilimə, Yaķupning Hudasingin bir pərmanidur. **5**
U Misir zeminida yürüx kılçanlırida, (Xu yerdə biz
qüxənməydiqən bir tilni anglap yürəttük) U buni Yüsüpə
guwah kılıp bərdi; **6** — «Uning mürisini yüktin sakit kıldıim,
Uning kəli sewət kətürüxtin azad boldi; **7** Kıştaqqılıkta
nida kılding, Mən seni azad kıldıim; Güldürmama qikqan
məhpiy jaydin sanga jawab bərdim; «Məribəh» suliri
boyida seni sinidim». (Selah) **8** — «Tingxa, həlkim, Mən
seni guwahlar bilən agahlandurmən; I Israil, Manga
kulak salsaq idi! **9** Arangda yat ilah bolmisun, Yat
əldiki ilahka bax əgmigin! **10** Seni Misirdin elip qikqan
Pərwərdigar Hudayingdurmən; Aqzingni yooqan aq,

Mən uni toldurimən. **11** — Birak, həlkim sadayimoja
kulak salmidi, Israilning Manga baqlanoqusi yok idi; **12**
Xunga Mən ularni ez tərsalik喬a қoyuwəttim; Ular ez
məslihətliri bilən mengiwerətti. **13** — Ah, Mening həlkim
Manga kulak salsa idi! Israil Mening yollirimda yürsə idi!
14 Ularning düxmənlirini tezla egildürər idim, Kolumni
rəkiblirigə burap, ularni basar idim. **15** Pərwərdigar喬a
nəprətləngüqilər Uning aldida zəiplixip boysunar idi;
Ularning xu ahiriti mənggүgə bolatti; **16** Sanga ax-
buqdayning əng esilini yegüzər idim, Bərhək, қoram
taxtin həsəl akkuzup seni қandurar idim».

82 Asaf yazojan kūy: — Huda Θz ilahiy məjlisidə turup
riyasətqilik қılıdu, U ilahılar arısida həküm qıkırıdu; **2**
— Қaqanoqıqə silər naħək həküm qıkırısilər, Қaqanoqıqə
rəzillərgə yüz-hatırə kılısilər? (Selah) **3** Gadaylor
wə yetim-yesirlarning dəwasını soranglar, Ezilgənlər
həm hajətmənlərgə adalətni kərsitinglar; **4** Miskinlər
həm namratlarnı kutkuzunglar, Ularnı rəzillərning
qanggilidin azad կjilinglar! **5** Ular bularni bilməy wə
qüxənməy zulməttə kezip yürməktə, Xunga yərning
ulları təwrənməktə. **6** Mən eyttim: — «Silər ilahılsılər,
Həmminglər Həmmidin Aliy Bolqoqining oqulları silər;
7 Xundak bolsimu silər insanoqa ohxax elisılər, Hərkəndək
əmir-bəgkə ohxaxla yikilisılər». **8** — Turoqin, i Huda, yər-
yüzini sorak қiloqaysən! Qünki Sən barlıq əllərgə waris
bolqoqisən!

83 Asafning kūy-nahxisi: — I Huda, ün qıqarmay
turuwalma, Jim turuwalma, süküt қılıp turuwalma, i
Təngrim! **2** Qünki mana, Sening düxmənliring dawrang

ķilmakta, Sanga əqmənlər bax kətürməktə. **3** Ular ķuwruk
bilən Sening həlkıngə suyiqəst ķılıdu, Sening hımayə
ķılıp kədirligənliring bilən ķarxılıxixni məslihətləxidu. **4**
Ular: — «Yürüngələr, ularni millət қataridin yok ķılaylı!
Israilning nami ikkinqi tiloja elinmisun!» — deməktə. **5**
Ular həmnəpəs, həmdil məslihətləxti; Ular Sanga ķarxi
ittipak tüzdi. **6** Mana, Edom wə Ismaillarning qedirliri,
Moab həm Həgriyər; **7** Gəbal, Ammon, wə Amalək;
Filistiyə həmdə Tur ahaliliri, **8** Asuriyəmu ularoja ķoxuldi;
Ular Lut oğullarıqə yar-yələk bolup kəlgən. (Selah) **9** Sən
Kixon dəryasida Midiyaniylaroja, Siseraoja wə Yabinəja
ķandak takabil turoqan bolsang, Ularoqimu xundak
ķilojaysən; **10** Bular Ən-Dor yezisida kıriloqanidi, Yər üçün
tizək-oqutkə aylanovanı. **11** Ularning əmirlirini Orəb
wə Zeəbkə, Ularning dahiyirini Zəbah, həm Zalmunnaoja
ohxax ķilojaysən; **12** Qünki ular: «Hudanıng qimən-
yaylaqlarını ezipizgə mülük ķiliwalaylı!» — dəp eytən.
13 I Hudayim, ularni domininidioqan ķamoqaktək, Xamalda
uqruləqə saman kəbi soruwatkəysən. **14** Ot ormanlıkka
tutaxkanoja ohxax, Yalkun taoqlarnı keydürgəngə ohxax,
15 Sən yənə ularni borining bilən ķooqliqaysən, Kara
ķuyuning bilən wəhimiğə saləqaysən; **16** Ularning Sening
namingni izdixi üçün, Ularning yüzlirini xərm-haya bilən
qəmdiürgəysən, i Pərwərdigar! **17** Ular nomustin əbədiy
xərməndə bolsun, Jahənoja rəswə bolup yokitilsun. **18**
Ular bilsunki, Naming Pərwərdigar boləqən Sənla pütkül
jahəndiki Əng Aliy Boləqəqidursən.

84 Nəqməqilərning bexioja tapxurulup, «Gittif»ta
qelinsun dəp, Korahning oğulları üçün yeziloqan küy:

— Makanliring nəkədər əzizdur, Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar! **2** Jenim Pərwərdigarning həylilirioja təxna bolup, Seçinip hətta һalidin ketidu, Dilim wə ətlirim hayat Təngrigə təlmürüp nida қılıdu; **3** Mana, hətta mubarək қuqqaqmu bir makanni tapkan, Қarlıojaqmu əzigə həm bala tuşidiojan uwa yasaydiojan jayni tapkan, — Yəni Sening kurbangahlıringdin, I samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar, — Mening Padixahım, mening Hudayim! **4** Sening əyüngdə turuwatkanlar bəhtliktur! Ular üzlüksiz Seni mədhıyiləydu. (Selah) **5** Küq-kudriti Səndin bolqan kixi bəhtliktur — Қəlbidə kətürülmə yollar bolqanlar; **6** Yioja wadisidin etkəndə, Ular uni bulaklıkkə aylandurar; Bərhək, köz yamoqurliri uni bərikətlərgə tolduridu. **7** Ular küqigə-küq ulap mengiweridu; Hərbiri Zionoja yetip kelip, Hudanıg həzurida һazır bolidu. **8** I samawiy қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar, duayimni anglioqaysən; I Yakupning Hudasi, қulak saloqaysən! (Selah) **9** Kara, i қalkınımız bolqan Huda, Əzüng məsih қiloqiningning yüzigə iltipat bilən қariojin! **10** Qünki Sening həyliliringda etkən bir kün Baxka yerdə etkən ming kündin əladur; Rəzillərning qedirliridə yaxiqandın kərə, Hudayimning əyining bosuqisida turoqinim yahxidur. **11** Pərwərdigar Huda կuyax wə қalqandur, Pərwərdigar xapaət wə xan-xəhrət bəhx etidu; Durus mangolianlardın U hərkəndək iltipatni həq ayimaydu; **12** Samawiy қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar, Bəhtliktur Sanga tayanojan insan!

85 Nəəqmıqılerning bexioja tapxurulup okulsun dəp,
Korahning oqulliri üçün yezilojan küy: — Sən Əz
zeminginə iltipat kərsitip, Yakupni sürgünlükten
kayturoqaniding, i Pərwərdigar. **2** Həlkıngning əbəhlikini
kəqürüm kılıp, Barlıq gunahlırını yapkaniding. (Selah) **3**
Sən pütün əhəringni iqinggə kayturuwelip, Ojəzipingning
əxəddiylikidin yanqanidingsən. **4** Əmdi bizni Əz
yeninginə kayturoqaysən, i nijatlıkimiz bolovan Huda!
Bizgə bolovan aqqikinginə həy bərgəysən! **5** Sən bizgə
əbədiy oqəzəplinəmsən? Əwladtin-əwladkiqə oqəzipingni
sozamsən? **6** Həlkıng Əzüngdin xadlinixi üçün,
Bizni kaytidin yengilimamsən? **7** Bizgə əzgərməs
muhəbbitingni kərsətkəysən, i Pərwərdigar, Bizgə
nijatlıkingni ata kılqaysən! **8** Təngri Pərwərdigarning
nemilərni dəydiojanlıkinə kulak salay; Qunki U Əz həlkigə,
Əz məmin bəndilirigə aman-hatırjəmlikni səzləydu;
Ular yənə hamakətlilikə kaytmisun! **9** Zeminimizda
xan-xəhərətning turuxi üçün, Dərhəkikət, Uningdin
əymnidiojanlaroja Uning nijatlıki yekindur; **10** Əzgərməs
muhəbbət wə həkikət əzara körüxti; Həkkəaniyat wə aman-
hatırjəmlik bir-birini səyüxti; **11** Həkikət yərdin ünüp
qıkmakta, Həkkəaniyat ərxlərdin karaydu. **12** Pərwərdigar
bərikət beridu, Zeminimiz həsulini beridu; **13** Həkkəaniyat
Uning aldida mangidu, Uning kədəmlirigə yol hazırlaydu!

86 Dawutning duasi: Kulinkeingni mən tərəpkə tutkin,
i Pərwərdigar, manga jawab bərgəysən; Qunki mən
ezilgən wə hajətməndurmən. **2** Jenimni saklıqaysən,
Qunki mən Sanga məmindurmən; I Sən Hudayim,
Sanga tayanojan kulungni kutkuzojaysən; **3** Manga

mehir-xəpkət kərsətkəysən, i Rəb, Qünki mən kün boyi Sanga nida kılımən. **4** Əkulungning jenini xad kılɔjin, Qünki jenim Sanga təlmürüp қaraydu; **5** Qünki Sən Rəb, mehriban, kəqürümqan Sən! Əzənggə iltija kılɔjanlarning həmmisigə zor mehir-muhəbbət kərsətküqidursən! **6** Mening duayimoja կulak salɔjin, i Pərwərdigar, Yelinixlirimning sadasını angliojaysən; **7** Beximoja kün qüvkəndə, Mən Sanga iltija kılımən, Qünki Sən manga jawab berisən. **8** İlahılar arisida Sening təngdixing yoktur, i Rəb; Kilojan ixliringningmu təngdixi yoktur. **9** Sən yaratkan barlık əllər kelip sening aldingda səjdə kılıdu, i Rəb, Namingni uluɔplaydu. **10** Qünki Sən nahayıti büyüsən, Mejizilərnı Yaratkuqidursən; Sən Hudadursən, yaloquz Sənla. **11** Əz yolungni manga eğətkəysən, i Pərwərdigar, Wə Sening həkikitingdə yürimən; Namingoja hərmət-əyminixtə boluxum üçün, kəlbimni pütün kılɔjaysən. **12** Ya Rəbbim Huda, pütün kəlbim bilən Seni mədhəiyiləymən, Əbədil'əbəd namingni uluɔplaymən. **13** Qünki manga bolojan mehir-muhəbbiting zordur, Sən təhtisaraning təgliridin jenimni kutkuzisən; **(Sheol h7585)** **14** I Huda, təkəbburlar manga қarxi kətürüldi, Əxəddiyılerning jamaiti jenimni izdiməktə, Ular Seni nəzirigə alməydu! **15** Əmma Sən, Rəb, rəhimdil wə xəpkətlik İlahısən, Asanlıqə aqqiklanmaysən, Mehir-muhəbbət həm həkikət-sadıqlıking texip turidu. **16** Mən tərəpkə burulup, xəpkət kərsətkəysən; Əz əkulungoja küqüngni bərgəysən, Dedikingning oɔlini kutkuzojaxsən! **17** Manga əqmənlərning uni kərüp hijil boluxi üçün, İltipatingni kərsitidiojan bir alamətni manga kərsətkin;

Qünki Sən Pərwərdigar, manga yardım kıldıng, Manga
təsəlli berip kəlgənsən.

87 Korahning oqulları üçün yeziloğan küy-nahxa: —
Uning ulı bolsa mukəddəs taoqlardidur. **2** Pərwərdigar
Zionning dərwazilirini səyidü, Yağupning barlıq makan-
jayliridinmu əwzəl kəridü; **3** Sening xəripinggə uluɔ
ixlar eytilməkta, i Hudanıng xəhiri! (Selah) **4** «Meni
tonup bilgənlər arısida Raḥab bilən Babilni tiləqə alımən;
Mana Filistiyə, Tur bilən Efiopiya; Mana bu adəm
xu yərdə tuqulogan» — dəymən. **5** Bərhək, Zion
toopruluk xundak eytilidü: — «Bu adəm, palanqi-pokunqi
uningda tuqulogan, Həmmidin Aliy Bolqoqining Əzi
uni mustəhkəmləydi». **6** Həlk-kövmlərni hatiriliginidə
Pərwərdigar: — «Bu kixi bu yərdə tuqulogan» — dəp
alahidə hatirigə yezip köyidü. (Selah) **7** Nahxiqilar,
ussulqilar xuni təng eytidü: — «Mening barlıq bulak-
mənbəlim seningdidur!»

88 Korahning oqulları üçün yeziloğan küy-nahxa: —
Nəşmiqilərning bexioja tapxurulup, «Mahalat-leanot»
ahangida okulsun dəp, Əzralıq Həman yazoğan «Maskıl»:
— I Pərwərdigar, nijatlıkim bolqan Huda, Keqə-kündüz
Sanga nalə kılıp kəldim. **2** Duayim Sening aldingoja
kirip ijabət bolsun; Nidayimoja қulak saloğaysən; **3**
Qünki dərdlərdin jenim toyοqan, Həyatım təhtisaraoja
yekin laxkən, (*Sheol h7585*) **4** Həngəja qüxüwatqanlar
kətarida hesablinimən; Küq-madari қuruqan adəmdək
bolup kəldim. **5** Əlüklər arisi oja taxlanqanmən, Kırılıp
kəbridə yatqanlardək; Sən ularni yənə əsliməysən, Ular
kolungdin üzüp elinip yırak қılınoğan. **6** Sən meni

hangning əng tegigə, Zulmətlik jaylaroja, dengizning qongkur yərlirigə qəmdürdüng. **7** Kəhring üstümgə eojar yüktek bastı, Barlık dolkuliring bilən meni kiyniding. **8** Məndin dost-buradərlirimni yıraklıxturdung; Ularnı məndin yirgəndürdüng; Mən կամալօյնմən, həq qıqlalmaymən. **9** Kəzlirim azab-okubəttin hirələxti; Hər künü Sanga nida kılımən, i Pərwərdigar, Kollirimni Sanga kətürüp kəldim. **10** Əlüklərgə məjizə kərsitərsənmə? Mərhümlar ornidin turup Sanga təxəkkür eytarmu? **11** Əzgərməs muhəbbiting kəbridə bayan kılınartru? Həlakət diyarida sadıqlik-həkikiting mahtilarmu? **12** Karamətliring zülməttə tonularmu? Həkkaniyliking «untulux zemini»də bilinərmə? **13** Birak mən bolsam, Pərwərdigar, Sanga pəryad kətürimən, Tang səhərdə duayim aldingoja kiridu. **14** I Pərwərdigar, nemigəjenimni taxliwətting? Nemigə jamalingni məndin yoxurdung? **15** Yaxlıkjımdın tartıp mən ezilgən, bimardurmən; Wəhəxətliringni kərüwerip həq halim kəlmidi. **16** Kəhring üstümdin ətti; Wəhəmiliring meni nabut kıldı. **17** Ular kün boyi taxkın suliridək meni orawaldi, Tamamən meni qəmdürdi. **18** Jan dostlirimni, aqinilirimni meningdin yıraklıxturdung, Mening əziz dostum bolsa қarangojuluğtut!

89 Əzrahlıq Etan yazojan «Maskıl»: — Pərwərdigarning əzgərməs muhəbbitini əbədiy küyləymən, Aqzimda dəwrdin-dəwrgiqə həkikət-sadakitingni ayan kılımən. **2** Qünki mən: Əzgərməs muhəbbət mənggügə tiklinip mangidu, Sən həkikət-sadakitingni ərxıəlada mustəhkəmləwatisən — dəp bildim; **3** Sən dedingki: — «Mən tallıwaloqinim bilən əhdə tüzgənmən; Kulum

Dawutka kəsəm kildim: — **4** Sening əwladingni mənggü dawam қildurimən, Təhtingni əwladtin-əwladka kurup qikimən». (Selah) **5** Həm asmanlarmu Sening mejiziliringni təbrikleydu, i Pərwərdigar, Muqəddəslərning jamaitidə ular həkikət-sadakitingni mədhəyiləydu; **6** Qünki asmanlarda Pərwərdigarning təngdixi barmu? Kudrət Igisining oğulliri arisida Pərwərdigar oħxaydiqan kim bar? **7** Təngrining həywisi muqəddəslərning məjlisdikilərni қattık titritidu, Uning ətrapidikilərning həmmisi üçün U կօրկնութէր. **8** I Pərwərdigar, samawiy қoxunlarning Sərdari bołqan Huda, Kudrətlik Yah, Sanga oħxaydiqan kim bar? Ətrapingda həkikət-sadakiting turukluktur. **9** Dengizning məoqrurlukı üstidin həküm sürisən, Dolğunliri ərkəxligəndə, sən ularni tinqlandurisən; **10** Raħabni əlgüdək yanjidingsən, Küqlük biliking bilən düxmənliringni tiripirən kılıp tarkitiwətting. **11** Asmanlar seningki, yərmu Seningkidur, Jahən həm uningoja tolojan həmmmini bərpa kıldıng. **12** Ximal wə jənubni, ularni yaratkənsən, Tabor wə Hərmon qokķılıri namingni yangritip küylər. **13** Kudrətlik bilək seningkidur; Küqlüktur Sening қolung, ong қolung həm kətürüklüktur. **14** Təhtingning uli həkkaniylik həm adaləttur, Muhəbbət həm həkikət-sadaqət daim didaring aldida mangidu. **15** Təntənə sadasını bilgən həlk bəhtliktur; ULAR Sening jamalingning nurida mangidu, i Pərwərdigar! **16** ULAR namingda kün boyi xad bolar, Həkkaniylikdə ular kətürüldi. **17** Qünki ularning küqining xan-xəripi eziングdursən, Sening iltipating bilən münggüzimiz

kötürüldü. **18** Qünki Pərwərdigar bizning қалқinimiz, Israildiki Muqəddəs Bolğuqi Xahimizdur. **19** Sən burun Əz məmin bəndəngə oqayıbanə alaməttə kərünüp səz kılıp xuni degənidingsən: — «Mən bir əzimət üstigə yardımimni kondurdum, Əl arisidin mən tallıwalıjan bırsini kətürdüm; **20** Қulum Dawutni taptım, Muqəddəs meyim bilən Mən uni məsih kılıp tiklidim. **21** Қolum uningə ya boluxka bekitilgən, Bilikim uni küqləndüridü. **22** Düxmən uningdin həq alwan-selik almayıdu, Pəskəx adəm uni kıstımaydu; **23** Bəlkı Mən rəkiblirini uning aldida yanjiymən, Uni eq kərgənlərni yər bilən yəksan kılımən; **24** Əz həkikət-sadakıtım həm mehîr-muhabbitim uningə ya bolar, Həm Mening namim bilən uning münggüzi kötürüldü. **25** Mən uning қolini dengiz üstidə, Ong қolini dəryalar üstidə koyımən. **26** U Meni qakırıp dəyduki: — «Sən menin Atam, menin Təngrim, Nijatlığım bolıjan қoram teximdursən!». **27** Mən yənə uni Mening tunji oqlum dəp, Dunya padixahlıridin əng yüksəsi kılımən. **28** Mening muhabbitimni uning üçün əbədiy қaldurımən, Mening əhdəm uning bilən məhkəm turidu; **29** Mən uning nəslini əbədiyləxtürimən, Uning təhtini asmannıñ künliridək dawam қıldurımən. **30** Mubada oqulları Təwrat-kanunumdin qikip, Həkümlirim boyiqə yürmisə, **31** Bəlgilimilirimni buzsa, Əmrlirimgə itaət kilmisa, **32** — U wakitta itaətsizlikini tayaq bilən, Gunahını yara-jarahət bilən jazalaymən. **33** Lekin muhabbitimni uningdin üzüp koymaymən, Həkikət-sadakıtımıqə hiyanət kilmaymən; **34** Mən tüzgən əhdəmni əsla buzmaymən, Ləwlirimdin qikqanırını həq əzgərtməymən. **35** Mən bir ketim pak-

mukəddəslikimgə kəsəm iqtim — Dawutka kəti yalojan səzliməymən: — **36** «Uning əwlədi əbədiy dawamlıxar; Uning təhti kəz aldimdiki kuyax kəbi turar; **37** U ay kəbi mənggülük mustəhkəmlinər, Asmandiki turoqun guwahqidək məzmut turar». (Selah) **38** Birak Sən bularni qətkə kekip, tenip kətting; Sən məsih kıləjan padixahka kəttik əzəzəplənding. **39** Kələng bilən tüzgən əhədidin waz kəqting, Uning tajini yərgə taxlap daq təgküzdung. **40** Uning barlıq tam-pasillirini yıkitip, Kə'ləlirini harabilikkə aylandurdung. **41** Yoldin ətüwatqanlarning həmmisi uni bulimakta, U barlıq koxniliri aldida rəswa boldi. **42** Uni əzgənlərning ong əkolini yüksəri kətürdüng, Pütkül düxmənlərini huxal kılding. **43** Bərhək, Sən uning kiliqining bisini əyriwətting, Jəngdə uni tik turoquzmiding. **44** Uning julalığını yokitip, Uning təhtini yərgə ərüwəttingsən. **45** Yaxlıq künlərini Sən kışkartting, Uni hijalətkə qəmdürdüng. (Selah) **46** Əqanoqıqə, i Pərwərdigar? Əzüngni əbədiy yoxuriwerəmsən? Kəhəring ot kəbi mənggü yanarmu? **47** Manga nisbətən, əmürning kis ikənlikini əstə tutkın! Nemixkimu barlıq insan balılırini bishudilikkə yaratkansən? **48** Kəni, əkasi adəm yaxap əlümni kərməydikən? U jenini təhtisaraning qanggilidin kutkuzalamadikən? (Selah) (**Sheol h7585**) **49** Sən həkikət-sadakitingdə Dawutka kəsəm iqkən, Awwalkı mehîr-muhəbbətlər kəyərdə kəldi, ya Rəbbim? **50** Kulliring uqravatqan məshirilərni yad ətkəysən, i Rəb — Mən iqimdə pütkül küqlük əllərning mazaqlırını ketürüp yürimən — **51** Düxmənliringning Əzüng məsih kıləjanning kədəmlirini əqəmlilik məshiriliginini, i Pərwərdigar, yad

ətkəysən! **52** Pərwərdigarə mənggüzə təxəkkür-mədhijə
kayturulsun! Amin! Amin!

90 Hudanıng adımı bolğan Musanıng duası: — Ya Rəbbim, Sən barlıq dəwrədə bizgə makan bolup keliwatisən;
2 Taoqlar wujudka kəlməstin burun, Sən yər wə aləmni
xəkilləndürməstin burun, Əzəldin əbədgicə Təngridursən.
3 Sən insanni tuprakğa aylandurup: — «Həy, insan balılırı,
kayıtinglar!» — dəysən. **4** Mana, Sening nəziringdə ming
yıl — Ətüp kətkən tünügünki bir kün, Tündiki bir jesəktur,
halas. **5** Sən adəmlərni su taxkınidək elip ketisən, Ular
ətüp kətkən bir uyķudək, Tang səhərdə ünüp qıkkən ot-
qəpkə ohxaydu — **6** Ətigəndə ular kəkirip ünidü, Keqisi
bolsa kesilip, solixip ketər. **7** Qunki biz oqəziping bilən
yokaymız, Kəhřing bilən dəkkə-dükkidə қalımız. **8** Sən
kəbihliklirimizni kəz aldingoja, Yoxurun kılmixlirimizni
jamalingning nuri aldioja կoydung. **9** Barlıq künlirimiz
dərəqəziping astida ətüp ketidü, Yillirimizni bir uñ tartix
bilənla tügitimiz. **10** Əmrərimizning yilliri yətmix yıl,
Maqdurimiz bar bolsa səksən yıl; Bırak ularning pəhri
japa wə bihudilik; Həyat tezlik bilən üzər, Mana, biz
uqup kəttük. **11** Sanga bolğan hərmət-əyminixning az-
kəplükigə қarap hesablinidiqan, Aqqikingning xidditini
kim bilsun? **12** Xunga kənglimizni danalikka қoyuximiz
üqün, Künlirimizni sanaxni bizgə əgətkəysən! **13**
Yenimizə қaytkaysən, i Pərwərdigar, Seni қaçanəliqə...?!
Kulliringoja rəhim kılɔlaysən! **14** Bizni ətigəndə
əzgərməs muhəbbiting bilən қandurojaysən; Undakta
barlıq künlirimizdə küylərni yangritip xadlinimiz. **15**
Sən bizni japaqja qəmgən künlərgə asasən, Külpətni

kergən yillirimizdə asasən yənə hursən kılɔjin! **16**
Uluq ixliring կulliringoja kərüngəy, Xanu-xəwkiting
ularning oçulliriojimu axkara bolɔjay! **17** Pərwərdigar
Hudayimizning xerin mərhəməti üstimizdə bolɔjay,
Kolimizning ixlirini üstimizgə bərikətlik kılɔjaysən,
Bərhək, kolimizning ixlirini bərikətlik kılɔjaysən!

91 Əng Aliy Boləquqining məhpiy jayida turojuqi,
Həmmigə қadirning sayisidə aramhuda yaxaydu. **2**
Mən Pərwərdigarnı: — «Mening baxpanahım, Mening
korɔjinim; Mening Hudayım, Uningoja tayinimən»
— dəymən. **3** Bərhək, U kiltakqining tozikidin seni
kütulduridu, Xum waba-ķazadin həm halas etidu. **4** U
pəyliri bilən seni yapıdu; Қanatlırı astida panaḥ tapisən;
Uning həkikəti sanga қalkan həm istihkamdur. **5** Sən
nə keqidiki wəhimidin, Nə kündüzi uquwatkan oktin,
6 Nə қarangoğuluğta kəzgüqi wabadin, Nə qüx waktida
wəyranqılık kılɔquqi һalakəttin korkmaysən. **7** Sening
yeningda mingi yıkılıp, Ong yekinqda on mingi oqlap
qüxsimu, Lekin bala-ķaza sanga yekinlaxmaydu. **8** Sən
pəkət kəzliring bilən bekip, Pasıqlaroqa berilgən jazani
kərisən. **9** Pərwərdigarnı panahım dəp bilgining üçün,
Həmmidin Aliy Boləquqını makan kılɔjining üçün, **10**
Bexingoja heq palakət qüxməydu, Heq waba qediringoja
yekinlaxmaydu. **11** U Əz pərixtilirigə sening həkkinqdə
əmr kılıdu, Xuning bilən ular pütkül yolliringda seni
saklaydu. **12** Ayiojing taxka urulup kətməsliki üçün, Əlar
seni қollırıda kətürüp yürüdu. **13** Xir wə kobra yilan
üstidin besip ətisən, Arslan wə əjdihəni dəssəp-qəyləysən.
14 «U Manga muhəbbətinini baqlıqanlıkı üçün, Mən uni

ķutuldurimən; U namimni tən alojini üçün yukirida saklaymən. **15** U Manga nida ķılıdu, Mən uningoja jawab berimən; Eşir kün uni baskanda uning bilən billə bolimən; Mən uni halas ķılıp, izzət-hərmətkə sazawər ķilimən. **16** Uzak əmür bilən uni ķandurimən, Həm nijatlıkimni uningoja kərsitimən».

92 Xabat künü üçün bir kūy-nahxa: — Pərwərdigar ola
təxəkkür eytix, Namingni küyləx əladur, i Həmmidin Aliy
Boloqası! **2** Əzgərməs muhəbbitingni səhərdə, Keqilərdə
bolsa, həkikət-sadakitingni jakarlax, **3** On tarlıq saz
wə rawabni qelip, Qiltar bilən mungluk ahangda qelix
əladur! **4** Qünki Sən Pərwərdigar, Əz kılqining arkılıq
meni hursən ķilding, Қolliringning ķiloqanlıri bilən mən
rohlinip nahxa eytimən. **5** Pərwərdigar, kılqan ixliring
nemidegən uluqdur! Oyliring nahayiti qongkurdur! **6**
Bişəm kixi buni bilməs, Həmaqət buni qüxənməs, **7**
Rəzillər ot-qəptək ayniqanda, Kəbihlik kılqanqlar
həmmisi gülləngəndə, Mənggü ħalak bolup ketidioqanlar
xulardur! **8** Lekin Sən, i Pərwərdigar, əbədil'əbəd üstün
turisən. **9** Qünki mana düxmənliring, i Pərwərdigar, Mana
düxmənliring yokıldı; Barlıq kəbihlik kılqanqlar tiripirən
ķiliwetilidu! **10** Münggüzümni yawayi buķiningkidək
kötürisən; Bexim yengi may sürkəp, məsih ķilinidu. **11**
Meni kəst kılqanlarning [məqəlubiyitini] eż kezum kəridi;
Manga қarxılıxıxka қozoqalojan rəzillik kılqanqlar
[tən bərgənlikinimu] ķulikim anglaydu. **12** Həkkaniy adəm
horə dərihi kəbi gülləp-yaxnaydu; U Liwandiki kedr
dərihidək əsidu. **13** Pərwərdigarning eyigə tikilgənlər,
Hudayimizning höylilirida güllinidu; **14** Ular kəriqandimu

yənə mewə beridu, Suluk həm yexil ular; **15** Xuning bilən ular Pərwərdigar durustur, dəp ispatlaydu; U mening қoram teximdur, Uningda həq nahəklik yoktur!

93 Pərwərdigar həküm süridu! U həywətni kiyim kılıp kiygən; Pərwərdigar kiyingən, U belini կudrət bilən baqlıqan; Bərhək, xunga dunya məzmut қilinoğan, U təwrənməs əsla. **2** Sening təhting kədimdila bərpa қilinoğan; Sən əzəldin bar bolouqisən! **3** Kəlkün-taxkınlar əz sadasını kətürdi, i Pərwərdigar, Kəlkün-taxkınlar əz sadasını kətürdi! Kəlkün-taxkınlar uroqı dolğunlarını yüksiri kətürdi! **4** Kəp sularning xawķunliridin, Dengiz-okyandiki կudrətlik dolğunlardın, Üstün turoğan Pərwərdigar կudrətliktur! **5** Sening agah-guwahlıqliring nemidegən ixənqliktur! Künlər yok bolouqqə, i Pərwərdigar, Өyünggə pak-mukəddəslik əbədil'əbəd rawadur.

94 I itikamlar aloqı Təngri, Pərwərdigar! I intikamlar aloqı Təngri, parlioqaysən! **2** Kətürülgin, Өzüngni kətürjin, i jaħanni Sorak Kıloluqi, Məoqrurlarəja jazasını bərgin! **3** Қaqanoqıqə rəzillər, i Pərwərdigar, Қaqanoqıqə rəzillər təntənə kılıp yürüweridu? **4** Қaqanoqıqə həkawurlarqə sezləp walakxiydu, Қəbihlik kıloluqıllarning həmmisi yoqan gəp kılıp yürüdu? **5** Ular həlkinqni ezidu, i Pərwərdigar, Sening mirasingoja jəbir-japa salmakta. **6** Tul ayal wə oerip-musapirlarnı kırıp, Yetim-yesirlərni əltürüp: — **7** «Yah kərməydu», «Yakupning Hudasi kəngül bəlməydu», — dəydu. **8** Silər kəngül қoyungalar, i əlning һamakətliril! Əhməkələr, қaşan dana bolisilər? **9** Kulaknı tikligüqining Өzi anglimamdu? Kəzni Yasioquqining Өzi

kerməmdü? **10** Əllərni tərbiyilgүi, Insanoğa əkil-bilim
eğətküqining Өzi adəmni əyibliməmdü? **11** Pərwərdigar
insanning oy-hiyallirining tutami yoklukını bilidu. **12**
Sən tərbiyilgən adəm bəhtliktur, i Yah, Yəni Sən
Təwrat-kanunungdin əkil egitidiojan kixi bəhtliktur!
13 Xundak kılıp, taki pasıklar üçün orək kolanıqıqə
— Sən uni yaman künlərdin hatırjəm saklaysən. **14**
Qünki Pərwərdigar Өz həlkini tərk etməydu, Yaki Өz
mirasidin waz kəqməydu. **15** Qünki həküm-pərman
hökükqi һaman adalətkə kaytidu, Barlıq dili duruslar
bolsa, uning kəynidin mangidu. **16** Mən üçün yamanlar
bilən қarxilikxıka kim ornidin turidu? Mən üçün kəbihlik
kılıquqlar bilən қarxilikxıka kim məydanqa qikidu?
17 Əgər Pərwərdigar manga yardımədə bolmiojan bolsa,
Jenim baldur qikip süküt diyarida yatar idi. **18** Ayioqim
putlixay deginidə, Өzgərməs muhəbbiting, i Pərwərdigar,
meni yəldi. **19** Iqimdiki kepligən oğəm-əndixilər arisida,
Sening təsəlliliring jenimni seyündürdi. **20** Insapsızlıknı
kanunoşa aylanduridiqan, Aq kəz olturojan bir təht,
Sən bilən alakıdə bolamdu? **21** Ular həkkaniylarning
jenişa hujum kılıxka yiçildi, Bigunah կanni təkidiqan
həkümlərni qıckarmaqta. **22** Biraq Pərwərdigar mening
egiz қoroqinim bolidu; Hə, mening Hudayim panah Қoram
Teximdur. **23** U ularning kəbihlikini eż bexioşa salidu,
Ularning eż yawuzlukliri bilən ularni üzüp taxlaydu,
Bərhək, Pərwərdigar Hudayımız ularni üzüp taxlar.

95 Kelinglar, Pərwərdigarnı yangritip küyləyli,
Nijatlığımız bolqan Қoram Teximizoşa təntənə қılaylı! **2**
Təxəkkürlər bilən uning aldioşa keləyli, Uningoşa küylər

bilən təntənə қılaylı! **3** Qünki Pərwərdigar – büyük bir ilahı tur, Pütkül ilahılar üstidiki büyük bir Padixahı tur. **4** Yərning təgliri Uning қolididur, Taqlarning qokkilirimu Uningkidur. **5** Dengiz Uningki, U uni yaratkan; Kuruklukni Uning қolliri xəkilləndürdi. **6** Kelinglar, Uningoja bax urup səjdə қılaylı, Pərwərdigar Yaratkuqımız aldida tiz pükaylı! **7** Qünki U bizning Hudayimizdur, Biz bolsaq Uning yaylıqidiki həlk, Uning қoli bakıdioqan қoylarmız. Bugün, əgər Uning awazini anglisanglar, **8** Əyni qaoqlarda Məribahda bolqandək, qəl-bayawandiki Massahda bolqan kündək, Yürikinglarnı jahıl қilmanglar! **9** Mana xu yerdə ata-bowiliringlar Meni sinidi, ispatlıdı həm kılqınımni kərdi. **10** Mən ķirik yil xu dəwrdin bizarre bolup: — «Bular kenglidə adaxkan bir həlkə tur, Mening yollirimni həq bilip yətmigən» — dedim. **11** Xunga Mən oqəzəplinip կəsəm iqip: — «Ular hərgiz Mening aramgahımoja kirməydu» — dedim.

96 Pərwərdigaroja atap yengi nahxa eytinglar! Pütkül yər yüzü, Pərwərdigarnı küylənglar! **2** Pərwərdigaroja nahxa eytinglar, namioja təxəkkür-mədhijə kayturunglar, Nijatlıkını hər künü elan ķilinglar! **3** Uning xan-xəhritini əllər arisida, Uning məjizilirini barlıq həlkələr arisida jakarlanglar! **4** Qünki Pərwərdigar uluq, zor mədhijələrgə layiketur! U barlıq ilahıardin üstün, Uningdin қorкуx kerəktur; **5** Qünki barlıq həlkərning ilahıları — Butlar halas, Biraq Pərwərdigar asman-pələknı yaratkandur. **6** Xanu-xəwkət wə həywət Uning aldida, Muqəddəs jayida կudrət wə güzəllik kərünidu. **7** Pərwərdigaroja [təəllükini] bərgəysilər, i əl-ķəbililər, Pərwərdigaroja

xan-xəhrət wə կudrətni bərgəysilər! **8** Pərwərdigar oja
θəz namiqə layik xan-xəhrətni bərgəysilər; Sowəqə-
salam elip həylilirioja kiringlar! **9** Pərwərdigar oja pak-
mukəddəslikning güzəllikidə səjdə қilinglar; Pütkül yər-
yəzi, Uning aldida titrənglar! **10** Əllər arisida elan
қilinglar: — «Pərwərdigar həküm süridu! Xunga mana,
dunya məzmut կilinojan, u təwrənməs əsla. U adillik bilən
həlkələr üstidə həküm qıçıridu. **11** Asmanlar xadlansun,
yər-jahən hux bolsun, Dengiz-okyan wə uningəja toləjan
həmmə quşan selip jux ursun! **12** Dalalar həm ulardiki
həmmə yayrisun! U qəoqda ormandiki pütkül dərəhlər
Pərwərdigar aldida yangritip nahxa eytidu; **13** Qünki
mana, U kelidu! U jaħanni sorak կilixka kelidu; U aləmni
adillik bilən, Həlkələrni θəz həkikət-sadaqitidə sorak կilidu.

97 Pərwərdigar həküm süridu! Yər-zemin hux bolsun,
Kəpligən arallar xadlansun! **2** Bulutlar wə կarangojuluk
Uning ətrapididur, Həkkaniyət wə adalət təhtining ulidur;
3 Uning aldida ot yalkuni yüridu, Ətraptiki düxmənlirini
kəydürüp taxlaydu; **4** Uning qakmaklärini jaħanni yorutti,
Yər buni kərüp titrəp kətti; **5** Pərwərdigarning aldida,
Pütkül zeminning igisining aldida, Taqlar momdək erip
ketidu. **6** Asmanlar Uning həkkaniyitini jakarlaydu, Barlıq
həlkələr Uning xan-xəripini kəridu. **7** Oyma həykəllərgə
qoqunəjanlar, Butlar bilən mahtinip yürgüqilərning
həmmisi uyatta կalidu. Barlıq ilahılar, Uningəja səjdə
қilinglar! **8** Sening həkümliring səwəbidin, i Pərwərdigar,
Zion anglap xadlandı, Yəħuda կizliri hux boldi. **9**
Qünki Sən Pərwərdigar pütkül yər yəzi üstidiki əng
aliysidursən; Sən barlıq ilahılardin nəkədər yüksəridursən!

10 Pərwərdigarnı səygənlər, yamanlıktın nəprətlininglər!
U məmin bəndilirining jenidin həwər alidu, Rəzillərning
qanggilidin halas kılıdu. **11** Həkkəniylar üçün nur, Dili
duruslar üçün xadlik teriloqandur; **12** Pərwərdigardin
xadlininglər, i həkkəniylar, Uning pak-mukəddəslikini
yad etip təxəkkür eytinglar!

98 Dawut yazışan küy: — Pərwərdigar oja atap yengi
nahxa eytinglar; Qünki U karamət məjizilərni yarattı;
Uning ong қoli həm mukəddəs biliki Əzigə zəpər-
nijat kəltürdi. **2** Pərwərdigar Əz nijatlığını ayan қildi;
Həkkəniyitini əllərning kəz aldida axkara kərsətti.
3 U Israil jəmətigə bolışan mehîr-muhəbbətinə həm
həkikət-sadakıtını esigə aldı, Zeminning qət-yakılırimu
Hudayimizning nijatlığını kərdi. **4** Pərwərdigar oja
awazinglarnı kətürüngələr, pütkül yər yüzü; Təntənə
kılıp awazinglarnı kətürüngələr, nahxa eytinglar! **5**
Pərwərdigar oja qıltar qelip nahxa eytinglar, Qıltar bilən,
küyning sadası bilən! **6** Kanay həm sunay awazlırı bilən,
Padixah bolışan Pərwərdigar aldida təntənə kılınğalar; **7**
Dengiz-okyan həm uningoşa toloşan həmmə jux urup,
Jahān həm uningda yaxawatkənər xawķunlisun! **8**
Kəlkün-taxkınlar qawak qalsun; Pərwərdigar aldida taqlar
köxulup təntənə kılıp nahxa eytsun; **9** Qünki mana, U
yerni soraķ kılıxķa kelidu; U aləmni adillik bilən, Həlkələrni
Əz həkikət-sadakıtida sorak kılıdu.

99 Pərwərdigar həküm sürüdü! Həlkələr titrisun! U
kerublar otturisida olтурıldı; Yər-jahān zilziliğə kəlsun! **2**
Pərwərdigar Zionda büyütür, U barlıq həlkələr üstidə
turidiçən aliydur. **3** Ular uluq wə sürlük namingni

mədhıyiləydu; U pak-mukəddəstur! **4** Padixahning
ķudriti adalətkə beoqxılanqandur; Əzüng duruslukni
məhkəm ornatqansən; Sən Yakup arisida adalət wə
həkkaniyət yürgüzgən. **5** Pərwərdigar Hudayimizni
uluqlanglar! Təhtipəri aldida egilip səjdə kilinglar — U
mukəddəstur! **6** Uning kaḥinliri arisida Musa wə Hərun
bar idi, Nəmini qakıroqanlar iqidə Samuilmu hazır idi;
Ular Pərwərdigar oqa iltija kılıp, qakirdi, U ular oqa jawab
bərdi. **7** Huda bulut tüwrükidə ular oqa səzlidi; Ular U
tapxuroqan agah-guwaḥlıklar oqa həm nizam-bəlgilimigə
əməl kilişatti. **8** I Pərwərdigar Hudayimiz, Sən ular oqa
jawab bərding; Yaman kilmixlirioqa yarixa jaza bərgən
bolsangmu, Sən ular ni kəqürgüqi İlah iding. **9** Pərwərdigar
Hudayimizni uluqlanglar! Uning mukəddəs teqida
egilip səjdə kilinglar! Qünki Pərwərdigar Hudayimiz
mukəddəstur!

100 Təxəkkür eytix üçün yezilojan küy: — I pütkül
yər-jahən, Pərwərdigar oqa awazinglarnı kətürüngər!
2 Huxallıq bilən Pərwərdigarning hizmitidə bolunglar,
Huzurioqa təntənə-nahxilar bilən yekinlixingər! **3**
Bilip կoyunqlarki, Pərwərdigar hək Hudadur; Bizni
yaratkan Uning Əzidur, biz əməs! Biz uning həlkidurmiz,
Əz yaylıkida bəkən կoyliridurmiz. **4** Dərwazilirioqa
təxəkkür eytixlar bilən, Həylilirioqa mədhıyələr bilən
kiringlar; Uni mədhıyiləp, nami oqa təxəkkür-mədhıyə
kayturunglar! **5** Qünki Pərwərdigar mehribandur; Uning
mehir-muhəbbiti əbədil'əbədgıqə, Uning həkikət-sadakəti
əwladtın-əwladkıqidur!

101 Dawut yazojan küy: — Mən eezgərməs muhəbbət
həm adalət toopluluk nahxa eytimən, Seni, i Pərwərdigar,
nahxilar bilən küyləymən. **2** Mən mukəmməl yolda
ehtiyat bilən ix kərimən; Sən қaşanmu yenimoja
kelisən!? Əz əy-ordamda sap kəngül bilən yürimən. **3**
Həq pasık nərsini kəz aldimoja kəltürməymən, Yoldin
qətnigənlərning kilmixlirioja nəprətlinimən; Bundaklar
manga həq yepixmas əsla. **4** Əgri kəngül meningdin
yirak ketidu, Həq rəzillikni tonuqum yoktur. **5** Kimki
əz yekinining kəynidin təhmət kılıqan bolsa, Mən uni
yoğitimən; Nəziri üstün, dili təkəbbur adəmni mən
siojdurmaymən; **6** Kəzlirim zemindiki məminlərdiridur,
Ular ordamda mən bilən billə tursun! Kim mukəmməl
yolda mangsa, u mening hizmitimdə bolidu. **7** Aldamqılık
yürgüzgənlərning əy-ordamda orni bolmayıdu, Yalojan
səzligənlər kəz aldimda turmaydu. **8** Pərwərdigarning
xəhəridin yamanlık, kılıquqılarnı üzüp taxlax üçün, Hər
səhərdə zemindiki barlık rəzil adəmlərni yoğitimən.

102 Ezilgənning duasi: U һəlidin kətkəndə, dad-
pəryadini Pərwərdigar aldişa təkkəndə: — Duayimni
anglioqaysən, i Pərwərdigar; Pəryadim aldingoja yetip
kirsun! **2** Yüzüngni məndin қaqurmioqaysən; Қisilojan
künumdə manga կulaқ saloqaysən; Mən nida kılıqan
kündə, manga tez jawab bərgin! **3** Mana, künlim is-
tütəktək tügəp ketidu, Ustihanlırim otun-qooqlarоja ohxax
kəydi! **4** Yürikim zəhmə yəp qəplər hazan bolqandək
kurup kətti, Hətta nenimni yeyixni untudum. **5** Mən ahu-
zar tartkanlıkimdin, Ətlirim süngəklirimgə qaplixip қaldi.
6 Qel-bayawandiki sakiykuxtək, Wəyranqılıkta konup

yürgən həwkuxka ohxaymən. **7** Uhlimay səgək turup kəzəttimən; Əgzidə yaloquz қalojan қuxqaq kəbimən. **8** Düxmənlirim kün boyi meni məshirə kilmakta, Meni һakarətligənlər ismimni lənət ornida ixlətməktə. **9** Kəhring həm aqqikinq tüpəylidin, Külni nan dəp yəwətimən, Iqimlikimni kəz yexim bilən arilaxturimən; Qünki Sən meni kətürüp, andin yərgə urdung. **11** Künlirim կuyax uzartkan kələnggidək yokulay dəp қaldi, Əzüm bolsam qəplər hazan bolqandək kurup kəttim. **12** Lekin Sən, Pərwərdigar, əbədiy turisən, Sening nam-xəhriting dəwrdin-dəwrgiqidur. **13** Sən ornungdin turisən, Zionə rəhİM կilisən; Qünki uningəja xəpkət kərsitix wakti қaldı, Hə, wakit-saiti yetip қeldi! **14** Qünki կulliring uning taxliridin hursənlik tapidu, Həm tuprikiojimu iqini aqritidu; **15** Əllər Pərwərdigarning namidin, Yər yüzidiki xahlar xan-xəripingdin əyminidu. **16** Mana, Pərwərdigar Zionni կaytidin կuroğanda, U Əz xan-xəripidə kərünidu! **17** U ojerib-miskinning duasıqə etibar beridu; Ularning duasını hərgiz kəmsitməydu. **18** Bular kəlgüsü bir əwlad üçün hatirlinidu; Xuning bilən kəlgüsidiə yaritilidiojan bir həlk Yañni mədhiyələydu; **19** Qünki U əsirlərning ah-zarlırini anglay dəp, Əlümgə buyrulqanlarnı azad կilay dəp, Egizdiki mukəddəs jayidin engixip nəzər saldı, Ərxlərdin Pərwərdigar yərgə կaridi; **21** Xundak կilip, ular Pərwərdigarning hizmitidə bolaylı degəndə, Yəni əl-məmlikətlər jəm yioqlojan waktida — Pərwərdigarning nami Zionda, Uning xərəpliri Yerusalemda jakarlinidu! **23** Bırak U meni yolda maqdursızlandurup, Künlirimni կiskartti. **24** Mən:

«Təngrim, əmrümning yerimida meni elip kətmə!» — dedim. — «Sening yilliring dəwrdin dəwrgiqidur, **25** Sən yərni əlmisaktinla bərpa kılqansən, Asmanlarnı həm əlliring yasiqandur; **26** Ular yok bolup ketidü, Birak Sən dawamlıq turiwerisən; Ularning həmmisi kiyimdək konirap ketidü; Ularnı kona ton kəbi almaxtursang, Xunda ular kiyim-keçək yənggüxləngəndək yənggüxlənidü. **27** Birak Sən əzgərmigüqidursən, Yilliringning tamamı yoktur. **28** Kulliringning balılırimu turiweridü, Ularning əwlədi həzuringda məzmut yaxaydu!».

103 Dawut yazojan küy: — Pərwərdigar oja təxəkkür əlyat, i jenim; I pütün wujudum, Uning mukəddəs namişa təxəkkür əlyat! **2** Pərwərdigar oja təxəkkür əlyat, i jenim, Untuma uning barlıq mehribanlıq-bərikətlərini; **3** U pütkül əbəhəlikliringni kəqüridü, Barlıq kesəlliringgə dawa kılıdu; **4** Həyatingni həngdin hərlükə kütkuzidü, Bexingoja mehîr-muhəbbət həm rəhîmdilliklərni taj kılıp kiyüzidü. **5** Kənglüngni nazunemətlər bilən ənduridü; Yaxlıqıng bürkütningkidək yengilidü. **6** Pərwərdigar barlıq ezilgənlər üçün həkkaniyilik həm adalətni yürgüzidü; **7** U Əz yollırını Musaşa, Kılqanlırını Israillar oja namayan əlyat. **8** Pərwərdigar rəhîmidil wə xəpkətliktur, U asanlıqqa aqqıqlanmaydu, Uning mehîr-muhəbbəti texip turidü. **9** U uzunçıqə əyibləwərməydu, Yaki ta mənggügə əqəzipidə turiwərməydu. **10** U bizgə gunahlırimiz şəkarita muamilidə boləjan əməs, Bızgə əbəhəliklirimiz şəkarita tegixlikini yandurojan əməs. **11** Asman yərdin ənqılık egiz bolsa, Uningdin ərkəkdişənlər oja boləjan

muhəbbətimi xunqılık zordür. **12** Xərk oğrəbtin қanqılık
yırakta bolsa, Bizdiki asiyılıqlarımı xunqə yıraklaxturdi.
13 Ata balılırişa қandak kəyüngən bolsa, Pərwərdigarmu
Əzidin қorkıdıcıqlarоja xundak mehribandur. **14**
Qünki U Əzi bizning jismimizni bili, Tupraktın
ikənlikimizni U esigə alidu. **15** İnsan bolsa — uning
künliri ot-qəpkə ohxaydu, Daladiki güldək ünüp qikip
qeşəkləydu; **16** Uning üstidin xamal uqup ətidu, U yok
bolidu, əsliy makanimu uni kayta tonumaydu. **17** Lekin
Əzidin қorkıdıcıqlarоja, Əz əhədisigə wapa қilojanlarоja,
Kərsətmilirini orunlax üçün ularnı esidə tutkanlarоja,
Pərwərdigarning mehîr-muhəbbiti əzəldin əbədgıqə,
Həkkaniyiti əwladtın əwladlırigiqidur. **19** Pərwərdigar
təhtini ərxtə կurojan, Uning səltənəti həmmining üstidin
həküm süridu; **20** I səzигə կulak saloquqi, Kalamini
ijra կiloquqi, կudriti zor bolojan Uning pərixtiliri,
Pərwərdigaroja təxəkkür-mədhıyə կayturunglar! **21** I silər,
Uning barlıq қoxunliri, İradisini ada կiloquqi hizmətkarları,
Pərwərdigaroja təxəkkür-mədhıyə կayturunglar! **22** I,
Uning barlıq yasiqanları, Həkümranlığı astidiki barlıq
jaylarda Pərwərdigaroja təxəkkür-mədhıyə կayturunglar!
I mening jenim, Pərwərdigaroja təxəkkür կaytur!

104 Pərwərdigaroja təxəkkür-mədhıyə կaytur, i jenim! I
Pərwərdigar Hudayim, intayın uluojsən; Xanu-xəwkət wə
həywət bilən kiyinqənsən; **2** Libas bilən pürkəngəndək
yoruklukka pürkəngənsən, Asmanlarnı qedir pərdisi kəbi
yayqansən. **3** U yüksəriki rawaklırinin limlirini sularoja
ornatkan, Bulutlarnı jəng hərwisi կilip, Xamal կanatlırı
üstidə mangidu; **4** U pərixtilirini xamallar, Hizmətkarlarını

ot yalkuni kılıdu. **5** Yərni U ulliri üstigə ornatkan; U əsla təwrinip kətməydu. **6** Libas bilən oraloqandək, uni qongkur dengizlar bilən orioqansən, Sular taqlar qoqqılıri üstidə turdi. **7** Sening tənbihinq bilən sular bədər қaqti, Güldürmamangning sadasidin ular tezdin yandi; **8** Taoqlar ərləp qıktı, Wadilar qüxüp kətti, [Sular] Sən bekitkən jayqa qüxüp kətti. **9** Ular texip, yərni yənə қaplimisun dəp, Sən ularqa qəklimə koyojansən. **10** [Təngri] wadilarda bulaklıarnı eqip uroqutidu, Suliri taqlar arisida akıdu. **11** Daladiki hərbir janiwaroqa ussuluq beridu, Yawayi exəklər ussuzlukını қanduridu. **12** Kəktiki kuxlar ularning boyida қonidu, Dərəh xahliri arisida sayraydu. **13** U yüksəridiki rawaklıridin taqlarnı suqırıdu; Yər Sening yasioqanlıringning mewiliridin қandurulidu! **14** U mallar üçün ot-qəplərni, İnsanlar üçün kektatlarnı əstüridu, Xundakla nanni yərdin qıçıridu; **15** Adəmning kenglini hux kılıdioqan xarabni, İnsan yüzini parkiritidioqan mayni qıçıridu; Insanning yürikiga nan bilən ķuwwət beridu; **16** Pərwərdigarning dərəhliri, Yəni Əzi tikkən Liwan kədir dərəhliri [su iqip] қanaətlinidu. **17** Ənə axular arisioqa kuxlar uwa yasaydu, Ləylək bolsa, arqa dərəhlirini makan kılıdu. **18** Egiz qoqqılar taq əeqkilirining, Tik yarlar suqurlarning panağı bolidu. **19** Pəsillərni bekitmək üçün U ayni yaratti, Kuyax bolsa petixini bilidu. **20** Sən қarangoquluk qüxürisən, tün bolidu; Ormandiki janiwarlarning həmmisi uningda xipir-xipir kezip yürüdu. **21** Arslanlar olja izdəp hərkirəydu, Təngridin ozuk-tülüük sorixidu; **22** Kuyax qıçıpla, ular qekinidu, Қaytip kirip uwilirida yatidu. **23** İnsan bolsa əz ixioqa qıçıdu, Ta

kəqkiqə mehnəttə bolidu. **24** I Pərwərdigar, yasiolan
hərhil nərsiliring nəkədər kəptur! Həmmisini həkmət
bilən yaratğansən, Yər yüzü ijat-baylikliring bilən toldi. **25**
Ənə böyük bipayan dengiz turidi! Uningda san-sanaksız
oquz-oquz janiwarlar, Qong wə kiqik haywanlar bar. **26**
Xu yerdə kemilər katnaydu, Uningda oynaklısun dəp
sən yasiolan leviatanmu bar; **27** Waktida ozuk-tülüük
bərgin dəp, Bularning həmmisi Sanga қaraydu. **28** Ular oja
bərginingdə, teriwalidu, Kəlungni aqkiningdila, ular
nazunemətlərgə toyidu. **29** Yüzüngni yoxursang, ular
dəkkə-dükkigə qüxitidu, Rohlırini alsang, ular jan üzüp,
Yənə tuprakka kaytidu. **30** Rohıngni əwətkiningdə, ular
yaritlidu, Yər-yüzi yengi [bir dəwr bilən] almixidu. **31**
Pərwərdigarning xan-xəhriti əbədiyydur, Pərwərdigar Əz
yaratkanlıridin hursən bolidu. **32** U yergə bakğınida, yər
titrəydu, Taqlar oja təgkinidə, ular tüütün qikiridu. **33**
Hayatla bolidikənmən, Pərwərdigar oja nahxa eytimən;
Wujudum bolsila Hudayimni küyləymən. **34** U sürgən
oy-hiyallirimdin səyünsə! Pərwərdigarda huxallnimən!
35 Gunaḥkarlar yər yüzidin tügitilidu, Rəzillər yok
bolidu. I jenim, Pərwərdigar oja təxəkkür-mədhijə kaytur!
Həmdusana!

105 Pərwərdigar oja təxəkkür eytinglar, Uning namini
qakirip iltija ķilinglar, Uning ķilojanlirini həlkələr
arisida ayan ķilinglar! **2** Uning oja nahxilar eytip,
Uni küylənglar; Uning pütkül karamət məjiziliri
üstidə seqinip oylininglar. **3** Muqəddəs namidin
pəhirlinip danglanglar, Pərwərdigarni izdigüqilərning
kəngli xadlansun! **4** Pərwərdigarni həmdə Uning küqini

izdənglər, Didar-huzurini tohtimay izdənglər. **5** Uning yaratkan möjizilirini, Karamət-alamətlirini həm aqzidin qıkkən həkümlirini əstə tutunglar, **6** I Uning kuli İbrahim nəslisi, Əzi tallioğanları, Yakupning oğulları! **7** U, Pərwərdigar — Hudayımız, Uning həkümləri pütkül yər yüzididur. **8** Əzi tüzgən əhdisini əbədiy yadida tutidu — — Bu Uning ming əwladkıqə wədixləxkən səzidur, — **9** Yəni İbrahim bilən tüzgən əhdisi, İshakka iqlikən kəsimidur. **10** U buni Yakupkımı nizam dəp jəzmləxtürdi, Israiloğa əbədiy əhdə kılıp berip: — **11** «Sanga Qanaan zeminini berimən, Uni mirasing boləjan nesiwəng kılımən», — dedi, **12** — Gərqə xu qaoğda ularning sani az, Etiwaroşa elinmiqən, xu yərdiki musapirlar bolsimu. **13** Ular u yurttin bu yurtqa, Bu əldin u kəbiligə kezip yürdi; **14** U həqkimning ularni ezixigə yol koymidi, Əlarnı dəp padixahlaroqimu tənbih berip: — **15** Mən məsih, kılqanlırimoşa təgmə, Pəyoğembərlirimgə yaman ix kılma! — dedi. **16** U axu yurtqa aqarqılıkni buyrudi, Tirək boləjan ax-nanni kuru tuwətti. **17** U uların burun bir adəmni əwətkənidi, Yüsüp kul kılıp setiloğanidi. **18** Uning putliri zənjirdə aqridi, Uning jeni təmürgə kirip kisildi; **19** Xundakla ta əzигə eytiloqan wəhiy əməlgə axurulmuşqə, Pərwərdigarning səz-kalami uni sinap tawlidi; **20** Pirəwn adəmlirini əwətip uni boxatkuzdi, Əowmlarning həküməndərini hərlükə qıçırdı. **21** Uni əz ordisoşa oqojidar kılıp koydi, Pütün mal-mülkigə baxlıq kılıp təyinləp, **22** Əz wəzirlirini uning ihtiyarında bolup tərbiyilinixkə, Aksakallırıqdan analık əgitixkə tapxurdi. **23** Xuning bilən Israil Misiroşa kəldi, Yakuplar Həmning

zeminida musapir bolup yaxidi. **24** [Pərwərdigar] Əz həlkini kəp nəsillik kılıp, Əzgüqiliridin küqlük қildi. **25** U [Misirlıklärning] қəlbidə Əz həlkigə nəprət hasil қildi, Ularnı Əz կullirioqa hıylə-mikirlik boluxka mayıl қildi. **26** U Əz կuli bolovan Musani, Əzining tallıqını Ҳarunni yollidi. **27** Ular [Misirda] ilahiy alamətlərni ayan қılıp, Həm zeminida uning möjizilirini ornattı. **28** Pərwərdigar қarangoğuluğunu əwətip, [Zeminni] zulmətkə қaplitiwətti; [Misirlıklär] Uning əmrigə қarxi turojan əməsmu? **29** U ularning sulirini կanoqa aylandurdi, Beliklirini կurutiwətti. **30** Ularning yərlirini miz-miz pakılar bastı, Xah-əmirlirining hujrilirioqimu ular tolup kətti. **31** U bir səz bilənla, oquz-oquz qiwınlar besip kəldi; Həmmə bulung-puqkaklarda oqing-oqing uqar qümüllilər. **32** U yaməqurning ornioqa məldür yaqdurup, Bu zeminə yałkunluq ot qüxürdi. **33** U üzüm tallırını, ənjur dərəhlirini urdi, Zemindiki dərəhlərni sunduruwətti. **34** U bir səz қılıxi bilənla, qekətkilər kəldi, Sansız yutkүr һaxarətlər mizildap, **35** Zeminida bar bolovan giyahıları yutuwətti, Etizlarning barlık һosullırını yəp tūgətti. **36** [Ahirda] zeminidiki barlık tunji tuqulqanları, Ularning oqururi bolovan birinqi oqul balılırını կiriwətti. **37** Əz həlkini bolsa, altın-kümüxlərni kətürgüzüp qıkardı, Kəbililiridə birsimu yıqılıp qüxüp կaloqını yok. **38** Ularning qikkiniqə Misir huxal boldı, Qünki ularning wəhimisi [Misirlıklärə] qüxti. **39** U ularoqa bulutni sayiwən boluxka, Otnı tündə nur boluxka bərdi. **40** Ular soridi, U bədinilərni qıkardı, Ularnı samawiy nan bilən կandurdi. **41** U taxni yardı, sular bulduklap qıktı; Կakaslikta dəryadək aktı. **42** Qünki

U bərgən mukəddəs səzini, Əz kuli İbrahimni əstə tutti.

43 U həlkini xad-huramlıq bilən, Əz tallıqinini xadiyanə təntənilər bilən [azadlıkkə] qıvardı. **44** U ularoja əllərning zeminlirini berip, Ularnı həlkərninə ajir-mehnətlirigə muyəssər қildi, **45** Bu, ularning Uning bəlgilimilirini tutup, Қanunlarioja itaet қılıxi üçün idi! Həmdusana!

106 Həmdusana! Pərwərdigar oja təxəkkür eytinglar!

Qünki U mehribandur, əbədiyydur Uning mehri-muhəbbiti. **2** Pərwərdigarning ķudratlıq ķilojanlarını kim səzləp berələydu? Uning bar xan-xəhritini kim jakarlap berələydu? **3** Bəhtliktur adalətni tutkan, Daim həkkaniyilikni yürgüzən kixi! **4** Həlkinqə bolğan hımmiting bilən meni əsligəysən, i Pərwərdigar; Nijatlıking bilən yenimoja kelip həwər aloqin! **5** Xuning bilən, Sən tallıqanlıringning bərikitini kərəy, Əz elingning xadlığı bilən xad bolay, Əz mirasing [bolğan həlkinq] bilən pəhirlinip, yayrap yürəy! **6** Biz ata-bowilirimiz қatarida gunah ətküzdük, Қəbihlik қıldı, yamanlık əylidük. **7** Misirdə turoqan ata-bowilirimiz möjiziliringni nəzirigə almay, Kəp mehribanlıqliringni esigə almidi; Bəlki dengizda, Kızıl Dengiz boyida isyan kətürdi. **8** Bırak U қudritimmi namayan ķilay dəp, Əz nami üçün ularni kutkuzdi. **9** Uning Kızıl Dengizoja tənbih berixi bilən, U կupkuruķ boldi; Huddi ķaojirak qəllüktin yetəkləp mangandək, U ularni dengiz təgliridin [kuruķ] ətküzdidi. **10** Ularnı eq kərgənlərning ķolidin hərlükkə qıvardı, Ular oja həmjəmət bolup düxmən qanggilidin kutkuzdi. **11** Yawlarnı sular bastı, ularning həqbırısi sak կalmidi. **12** Xundila ular Uning səzlirigə ixənq қildi; Ular Uni

küylidi. **13** Ular Uning kılɔjanlirini xunqə tez untudi, Nəsihətini kütmidi; **14** Bəlki dalada aq kezlükkə baladək berildi, Qel-bayawanda Təngrini sinidi. **15** Xunga U soriojини ularoja bərdi, Birak jüdətküqi bir kesəlni janlirioja təgküzdı. **16** Ular bargahda Musaοja həsət қildi, Hudanıng muкəddəs bəndisi Hərunnimu kərəlmidi. **17** Yər eqilip Datanni yutuwətti, Abiramni adəmliri bilən kapsiwaldi. **18** Əgəxküqiliri arisida ot yekıldı; Yalkun rəzillərni kəydüriwətti. **19** Ular Hərəb teçəda mozay butni yasidi, Kuyma həykəlgə səjdə kılıp, **20** Əzlirining pəhir-xəhriti boləquqining ornioja, Ot-qəp yəydiqan əküzning süritini almaxturdi. **21** Misirdə uluq ixlarnı kərsətkən Nijatkari Təngrini ular untudi. **22** Dərwəkə, Həm diyarida məjizilər yaratkan, Kızıl Dengiz boyida korkunqluk ixlarnı kərsətkən Hudani [untudi]. **23** U ularnı һalak կilimən degənidə — Əz tallıqını Musa կəhrini yandurux üçün Uning aldida ariqi bolup tik turmiojan bolsa, — Dərwəkə xundak kılɔjan bolar idi. **24** Ular yənə güzəl zeminni kəmsitip rət қildi, Unıng wədisigə ixənmidi; **25** Bəlki qedirlirida կakxap yürüp, Pərwərdigarning awazioja կulak salmidi. **26** Xunga U ularoja կəsəm kılıp kol kətürüp: — Silərni qəldə yikitip tügəxtürimən — **27** Əwlədliringlarnimu əllər arisida yikitip tügəxtürüp, Yaқa yurtlar ara tarkitiwetimən» — dedi. **28** Ular Baal-Peor butka əzini etip qokunup, Əlüklərgə atiojan կurbanlıklärni yedi. **29** Ular կilmixliri bilən Uning aqqikini kəltürdi, Ular arisida waba կozqaldı; **30** Finihas turdi-də, həküm yürgüzdi, Xuning bilən waba tosuldi; **31** Bu ix [Finihaska] həkkaniyət dəp hesablandı,

Uning nəsligimu əwlədidiñ əwlədiñiqə, əbədiy xundak
həsablandı. **32** Ular yənə [Pərwərdigarnı] meribəh suliri
boyida oğəzəpkə kəltürdi, Ularning səwəbidin Musaçımı
zərər yətti; **33** Qünki ular uning rohını teriktürdi, Uning
ləwliri bihəstilikdə gəp kılıp saldı. **34** Ular Pərwərdigarning
əmrigə hilaplıq kılıp, [Xu] yərdiki կowmlarnı yokatmadı;
35 Bəlki yat əllər bilən arılıxip, Ularning kılıklarını egəndi;
36 Ularning butlirioqa qoқundi, Bular əzlirigə bir tuzak
bolup qıktı; **37** Qünki ular eз oоjul-kızlirini soyup, jinlar oqa
kurbanlıqka beoqixıldı. **38** Xundak kılıp ular bigunah
kənni, Yəni Қanaandiki butlar oqa atap kurbanlık kılıp, eз
oоjul-kızlirining kənini təkti; Zemini қanoqa buloqinip
kətti. **39** Ular eз kilmixliri bilən buloqandı; Kılıkları bilən
paхixə ayaldək buzuldu. **40** Xunga Pərwərdigar Θz həlkidin
kəttik oğəzəpləndi, U Θz mirasidin yirgəndi; **41** Ularnı yat
əllərning қolioqa bərdi, Ular oqa əqmənlər ular üstidin
həkümranlık kıldı. **42** Düxmənliri ularnı əzdi, Ular yaw қoli
astida egilip püküldi. **43** Kəp ketim [Pərwərdigar] ularnı
kutkuzdi; Birak ular bolsa, eз hahixliri bilən Uning oqa
asiylik kıldı, Ular eз kəbihlik bilən pəs һaloqa qüxti.
44 Xundaktimu U ularning nalə-pəryadını anglioqanda,
Ularning jəbir-japalirioqa etibar bərdi; **45** Həm ular
bilən tüzgən əhdisini əslidi, Zor mehîr-xəpkəti bilən,
oğzipidin yandi, **46** U ularnı sürgün kılqanlarning kəlbidə
rəhim oyqattı. **47** Bizni kutkuzoqaysən, i Pərwərdigar
Hudayımız! Muкəddəs namingoqa təxəkkür eytixķa,
Təntənə kılıp Seni mədhijiyiləxkə, Bizni əllər arisidin
yeningoqa yioqıwaloqaysən! **48** Israilning Hudası bolоqan

Pərwərdigarə, Əzəldin ta əbədgıqə təxəkkür-mədhịyə
kayturulsun! Pütkül həlk «Amin» desun! Həmdusana!

107 Ah, Pərwərdigarə təxəkkür eytinglar! Qünki U
mehribandur, əbədiyydur Uning mehîr-muhəbbiti! **2**
Pərwərdigar yaw қolidin қutkuzojanlar, U həmjəmət
bolup қutkuzojan həlkı buni dawamlıq bayan ķilsun
— **3** Yəni U xərk bilən oqərbtin, ximal bilən jənubtin,
Hərkəysi yurtlardın yioqiwelinojanlar buni eytsun! **4**
Ular qəl-bayawanni kezip pinhən yolda adaxti, Adəm
makanlaxkən həqbir xəhərni tapalmastin. **5** Aq həmdə
ussuz bolup, Jeni qıçay dəp kəldi. **6** Andin Pərwərdigarə
pəryad ķildi, U ularni muxəkkətliridin azad ķildi. **7**
Makanlaxkudək xəhərgə yətküqə, U ularni tüz yolda
baxlidi. **8** Ular Pərwərdigarə təxəkkür eytsun! Uning
əzgərməs muhəbbiti üçün, İnsan balılırioja kərsətkən
mejiziliri üçün! **9** Qünki U qangkiqən kəngülni կandurdi,
Aq կalojan janni esil nemətlər bilən toldurdi. **10** Zülməttə,
əlüm kələnggisidə yaxiojanlar, Təmür kixən selinip, azab
qəkkənlərni bolsa, **11** (Qünki ular Təngrining əmirlirigə
karxilik ķildi, Həmmidin Aliy Bolqoqining nəsihətini
kəmsitti) **12** — U ularni japa-muxəkkət tartkuzup kəmtər
ķildi, Ular putlixip yıkıldı, ularoja yardımğə birsimu yok
idi. **13** Andin Pərwərdigarə yelinip pəryad ķildi, U ularni
muxəkkətliridin azad ķildi. **14** Ularnı zulmət həm əlüm
sayisidin qikirip, Ularning zənjir-asarətlirini sundurup
taxlidi. **15** Ular Pərwərdigarə təxəkkür eytsun! Uning
əzgərməs muhəbbiti üçün, İnsan balılırioja kərsətkən
mejiziliri üçün! **16** Mana U mis dərwazılarnı parə-parə
ķılıp, Təmür taşaklarnı kesip taxlidi. **17** Həməkkətlər əz

itaətsizlik yolliridin, Kəbihlikliridin azablaroja uqraydu;
18 Kənglidə hərhil ozuk-tülüktinizar bolup, Əlüm
dərwazilirişa yekinlixidu. **19** Andin Pərwərdigarоја
yelinip pəryad kılıdu, U ularni muxəkkətliridin azad
kılıdu. **20** U söz-kalamini əwətip, ularni sakaytidu,
Ularni zawallıkliridin қutkuzidu. **21** Ular Pərwərdigarоја
təxəkkür eytsun! Uning əzgərməs muhəbbiti üçün,
Adəm balilirişa kərsətkən möjiziliri üçün! **22** Қurbanlıq
süpitidə təxəkkürlər eytsun, Uning kıləjanlirini təntənilik
nahxilar bilən bayan kilsun! **23** Kemilərdə dengizə qüxüp
katniouqlar, Uluq sularda tirikqlik kılouqlar, **24** Bular
Pərwərdigarning ixlirişa guwahqidur, Qongkur okyanda
kərsətkən karamətlərni kərgüqidur. **25** Qünki U bir söz
bilənla xiddətlik xamalni qıçırip, Dolğunlirini ərkəxlitidu;
26 Kemiqilər asman-pələk ərləydu, Sularning təhtilirigə
qüxitidu, Dəhəxəttin ularning jeni erip ketidu. **27** Ular məst
adəmdək ələng-sələng irənglaydu, Hərkəndək əkil-
qarisi tүgəydu; **28** Andin Pərwərdigarоја yelinip pəryad
kılıdu, U ularni muxəkkətliridin azad kılıdu. **29** U boranni
tinqitidu, Su dolğunlrimu jim bolidu. **30** Xuning bilən ular
tinqlikiden xadlinidu; U ularni təxna bolən aramgahışa
yetəkləp baridu. **31** Ular Pərwərdigarоја təxəkkür eytsun!
Uning əzgərməs muhəbbiti üçün, İnsan balilirişa
kərsətkən möjiziliri üçün! **32** Ular həlkəning jamaitidimu
Uni uluqlisun, Aksakallar məjlisidə Uni mədhijilisun. **33**
U dəryaları qəlgə, Bulakları kəkaslıqça aylanduridu. **34**
Ahəlisining yamanlığı tüpəylidin, Həsulluk, yərni xorluk,
kılıdu. **35** U yənə qəl-bayawanni kəlgə, Qangçak yərni
bulaklaroja aylanduridu; **36** Aqlarnı xu yərgə jaylaxturup,

Ular olturaklaxkan bir xəhərni bərpa kılıdu; **37** Ular etizlarnı həydəp-terip, üzümzarlarnı bərpa kılıdu; Bular hoşul-məhsulatni mol beridu. **38** U ularoja bərikət beridu, Xuning bilən ularning sani helila exip baridu, U ularning mal-waranlırını həq azaytmayıdu. **39** Ular yənə jəbir-zulum, bala-ķaza həm dərd-ələmgə yolukup, Sani aziyip, pükülidu. **40** U esilzadılər üstigə kəmsitixlirini təkidu, Yolsız dəxt-səhərada ularni sərgərdan kılıdu; **41** Lekin miskin adəmni jəbir-zulumdin yüksiri kətürüp saklaydu, Uning ailə-tawabatini koy padisidək kəp kılıdu. **42** Buni kengli duruslar körüp xadlinidu; Pasıqlarning aqzi etilidu. **43** Kimki dana bolsa, bularni bayğısun, Pərwərdigarning mehir-xəpkətlirini qüxənsun!

108 Dawutning küy-nahxisi: — Iradəm qing, i Huda, iradəm qing; Mən mədhijə nahxilirini eytip, Bərhək, Seni küyləymən, pütün rohım bilən! **2** I nəəjmə-sazlırim, oyolan! Mən səhər կuyaxinimu oyqitimən! **3** Həlk-millətlər arisida Seni uluqlaymən, i Pərwərdigar; Əllər arisida Seni küyləymən! **4** Qünki əzgərməs muhəbbiting ərxlərgə yətküdək uluqtur; Həkikiting bulutlaroja tağaxti. **5** I Huda, xan-xəhəriting ərxlərdin yüksiri uluqlanıay, Xan-xəriping yər yüzini kaplıqay! **6** Əz səygənliringning nijatlıq tepixi üçün, Ong қolung bilən kutkuzoqaysən, Duayimni ijabət қiloqaysən. **7** Huda Əz pak-muğəddəslikidə xundak degən: «Mən təntənə կilimən, Mən Xəkəm diyarını bəlüp berimən, Sukkot wadisini [təkşim կiliçka] əlqəymən. **8** Gilead Manga mənsuptur, Manassəhmu Manga mənsuptur; Əfraim bolsa beximdiki dubuloqamdur, Yəhuda Mening əmr-pərman qıkaroluqimdur; **9** Moab

Mening yuyunux jawurumdur; Edomoja qoruqumni taxlaymən; Mən Filistiyə üstidin təntənə əlimən!». **10**
Kim Meni bu mustəhkəm xəhərgə baxlap kirəlisun?
Kim Meni Edomoja elip baralisun? **11** I Huda, Sən bizni rasttinla qətkə əktingmu? Koxunlirimiz bilən billə jənggə qıkmamsən? **12** Bizni zulumlardın ətuluxka yardıməlxəkəysən, Qünki insanning yardımını bikardur! **13**
Huda arkılık biz qoşum baturluk kərsitimiz; Bizgə zulum kılouqıları qəyligüqi dəl U Əzidur!

109 Nəəlmiqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp,
Dawut yazojan kүy: — I mədhəyəmning Igisi Hudayim,
jim turma! **2** Mana rəzillərning aɔzi, məkkarlarning
aɔzi kəz aldimda yoɔjan eqildi; Ular yalojanqi til bilən manga қarxi səzlidi. **3** Nəprətlik səzlər bilən meni quləçap, Ular bikardin-bikar manga zərbə bərməktə. **4**
Muğəbbitim üçün ular manga қarxi xikayətqi boldi,
Mən bolsam — duaqa berildim. **5** Yahxilikim üçün yamanlık, Səygüm üçün nəprət əktyurdi. **6** Hərbirining üstidə rəzil bir adəm təyinligəysən, Uning ong yenida bir dəwagər tursun. **7** U sorak қılınoğanda əyibdar bolup qıksun, Duasi gunah dəp hesablansun. **8** Künliri қışka bolsun, Mənsipini baxķısı igilisun. **9** Balılıri yetim қalsun, Hotuni tul bolsun. **10** Ooqulliri sərgərdan tiləmqi bolsun, Turojan harabilikliridin nan izdəp. **11** Jazanihor uning igiliği üstigə tor taxlisun, Mehənət əjrini yatlar bulap-talisun. **12** Uningoja mehribanlık kərsitidioqan birsi bolmisun, Yetim қalojan balılırioja iltipat kılouqi bolmisun. **13** Uning nəslə կurutulsun; Kelər əwladida namlıri əqrürüsün. **14** Ata-bowilirinining kəbihlikining

əyibliri Pərwərdigarning yadida қalsun, Anisining gunahı
əqürülmisun. **15** Bularning əyibliri daim Pərwərdigarning
kez aldida bolsun, Xuning bilən U ularning nam-əmilini
yər yüzidin əqürüp taxlaydu. **16** Qünki [rəzil kixi]
mehribanlıq kərsitixni həq esigə kəltürmidi, Bəlkı ezilgən,
yoksul həm dili sunuklarnı əltürməkkə қoşlap kəldi. **17**
U lənət okuxka amrak idi, Xunga lənət uning bexioja
kelidu; Bəht tiləxkə rayi yok idi, Xunga bəht uningdin
yirak bolidu. **18** U lənətlərni əzigə kiyim kılıp kiygən;
Xunga bular akğan sudək uning iq-baoqrioja, Maydək,
səngəklirigə kiridi; **19** Bular uningoja yepinəjan tonidək,
Hərdaim baqlanojan bəlwəqidək qaplansun. **20** Bular
bolsa meni əyibligüqilərgə Pərwərdigarning bekitkən
mukapati bolsun! Mening yaman gepimni ķilojanlarning
in'ami bolsun! **21** Birak Sən, Pərwərdigar Rəbbim,
Əz naming üçün mening təripimdə bir ix ķiloqaysən,
Mehir-muhəbbiting əla boləqaqka, Meni ķutkuzoqaysən;
22 Qünki mən ezilgən həm hajətməndurmən, Kəlbim
həstə boldi. **23** Mən ķuyax uzartkan kələnggidək
yokılay dəp қaldım, Qekətkə ķekiqətilgəndək qətkə
ķekiqətildim. **24** Roza tutkinimdin tizlirim ketidu, Ətlirim
sizip ketidu. **25** Xunglaxka mən ular aldida rəswa
boldum; Ular manga қaraxkanda, bexini silkixməktə.
26 Manga yardəmləxkəysən, i Pərwərdigar Hudayim,
Əzgərməs muhəbbiting boyiqə meni ķutkuzoqaysən; **27**
Xuning bilən ular buning Sening қolungdiki ix ikənlikini,
Buni ķiloquning Sən Pərwərdigar ikənlikini bilsun.
28 Ular lənət okuwərsun, Sən bəht ata ķiloqaysən;
Ular hujum ķilixka turoqanda, hijaləttə қalsun, Birak

қulung xadlansun! **29** Meni əyibligüqilər hijalət bilən kiyinsun, Ular əz xərməndilikini əzlirigə ton қılıp yepinsun. **30** Aɔzimda Pərwərdigar oja zor təxəkkür-mədhıyə қaytürimən; Bərhək, kəpqilik arisida turup Uni mədhıyləymən; **31** Qünki hajətmənning jenini gunahką bekitməkqi bolqanlardın կutkuzux üçün, [Pərwərdigar] uning ong yenida turidi.

110 Dawut yazojan küy: — Pərwərdigar mening Rəbbimə: — «Mən sening düxmənliringni təhtipəring қılouqə, Ong yenimda olturojin» — dedi. **2** Pərwərdigar կudritingni kərsitidiojan xahənə һasangni Ziondin uzitidu; Düxmənliring arisida həküm sürgin! **3** Küqüngni kərsitidiojan kündə, Əz həlkinq halis կurbanlıq kəbi pida bolidu; Muğəddəs həywitingdə, Xu yaxlıq dəwringdikidək, Sanga hazırlanma xəbnəmlər səhərning baliyatqusidin yengi qıkkandək qüxitidu; **4** Pərwərdigar xundak kəsəm iqtı, Həm buningdin yanmaydu: — «Sən əbədil’əbədgıqə Məlkizədəknin tipidiki bir kağındursən». **5** Ong təripingdə bolqan Rəb ojəzipini kərsətkən kündə padixahıları urup parə-parə kiliwetidu; **6** U əllər arisida sotlaydu; Jay-jaylarnı jəsətlər bilən tolduridu; Kəng zeminning bexini yaridu; **7** U yolda eriktin su iqidu; U xunga kixinining bexini yəlögüqi bolidu.

111 Həmdusana! Kəngli duruslarning məxripidə, Həm jamaəttə turup, Pərwərdigar oja pütün կəlbim bilən təxəkkür eytimən. **2** Pərwərdigarning yasiqanlırı uluqdur; Bulardin hursən bolqanlar izdinip ularni sürüxtürməktə. **3** Uning əjri xərəp wə həywəttur, Uning həkkaniyılıkı mənggüğə turidi. **4** U Əz məjizilirini yad

ətküzidu; Pərwərdigar muhəbbətlik həm rəhimdilliktur.

5 U Əzidin əyminidiçənlərni ax bilən təminləydi; Əz əhdisini həmixə yad etidu. **6** U əməlliridiki կudritini Əz həlkigə kərsitip, Baxqə əllərning miras-zeminini ularoğa təkdim əldi. **7** Uning қoli kılıçlıları həkikət-sadakət wə adilliktur; Uning barlık kərsətmiliri ixənqliktur. **8** Bular əbədil'əbədgıqə inawətliktur; Həkikəttə həm duruslukta qıçırlıqlandur. **9** U Əz həlkigə nijatlıq əwətti; Əz əhdisini əmr kılıp mənggүə bekitti; Mukəddəs həm sürlük Uning nami. **10** Pərwərdigardin қorķux danalığning baxlinixidur; Uning həkümlərini tutkənlarning həmmisi yorutulajan adəmlərdür; Uning mədhayısi mənggү turidu.

112 Həmdusana! Pərwərdigardin əyminidiçən, Uning əmrlərini zor hursənlik dəp bilidicən adəm bəhtliktur!
2 Uning nəslə zəminda turup küq-ķudrətlik bolidu; Duruslarning dəwri bəhtlik bolidu. **3** Uning əyidə dələt həm baylıklar bolidu; Həkkaniyılık mənggүə turidu. **4** Қarangoşluğta turoğan durus adəmgə nur pəyda bolidu; U xəpkətlik, rəhimdil həm həkkaniydur. **5** Həyrhah, etnə berip turidicən adəmning bəhti bolidu; U əz ixlirini adillik bilən yürgüzidu. **6** Bərhək, u əbədiy təwritilməydi; Həkkaniy adəm mənggүə əslinidu. **7** U xum həwərdin қorķmaydu; Uning kəngli tok һalda, Pərwərdigarça tayanoğan. **8** Dili məhkəm ķilinoğan, u қorķmaydu; Ahirida u rəkiblirining məqlubiyitini kəridu. **9** U əziningkini məndlərqə tarkatkan, Yoksullarça beridu; Uning həkkaniyılık mənggүə turidu; Uning münggüzü izzət-xəhərət bilən kətürülidu. **10** Rəzil adəm

buni kərüp qidimaydu, Qixlirini ojujur litidu, u erip ketidu;
Rəzillərning arzu-həwisi yokitilidu.

113 Həmdusana! Mədhıyılənglar, i Pərwərdigarning
külliri, Pərwərdigarning namini mədhıyılənglar! **2**
Həzirdin baxlap, əbədil'əbədgıqə, Pərwərdigarning
namioja təxəkkür-mədhıyə kayturulsun! **3** Kün qıqardin
kün patarqa, Pərwərdigarning nami mədhıyılınixkə
layıktur! **4** Pərwərdigar əllərdin yüksəri kətürüldi; Xan-
xəripi ərxlərdin yüksəridur. **5** Kimmu Pərwərdigar
Hudayimizə təng bolalısun — Əz makani yüksəridə
bolsimu, **6** Asmanlarqa həm yərgə karax üçün,
Əzini təwən ələqəsi? **7** Namrat kixini U topa-
qangdin kətürədi; Ələqətin yüksəlni yüksərilidu; **8** Uni
esilzadılər ətərioja, Yəni Əz həlkining esilzadılıri arisioja
olturoğuzidu; **9** U tuğmas ayalni əygə orunlaxturup, Uni
oqlullarning huxal anisi kılıdu. Həmdusana!

114 Israil Misirdin, Yaқup jəməti yat tillik əllərdin
qıkkanda, **2** Xu qəsəda Yəhuda [Hudanıng] mukəddəs
jayı, Israil uning səltiniti boldı, **3** Dengiz buni kərüp
bədər əqəmi, Iordan dəryası kəynigə yandi; **4** Taqlar
koqkarlardək, Dəngərlər əqəmlərdək oynaklıdı. **5** Əy dengiz,
sən nemə boldung, əqəmli? Iordan dəryası, yolundan
yanıqılı? **6** Taqlar koqkarlardək, Dəngərlər əqəmlərdək
oynaklıqılı? **7** I yər yüzü, Rəbning jamalidin, Yaқupning
Hudasining jamalidin təwrən; **8** U əkoram taxni kəlqəkkə,
Qaқmaқ texini mol bulaq sulirioja aylanduridu.

115 Bizgə əməs, i Pərwərdigar, bizgə əməs —
Əzgərməs muhəbbiting üçün, həkikət-sadəkitting üçün,
Əz namingioja xan-xərəp kəltürgəysən. **2** Əllər nemixkə

«Ularning Hudasi kəyərdə?» dəp [mazak] kılıxidu? **3**
Birak Hudayimiz bolsa ərxlərdir; Nemini halisa, U xuni
kılıqandur. **4** Ularning butliri bolsa pəkət kümüüx-altundin
ibarət, Insanning қolliri yasioqlanidur, halas. **5** Ularning
açızi bar, birak sözliyəlməydu; Kezliri bar, kərməydu;
6 Kulaklıri bar, anglimaydu, Burni bar, puriyalmaydu;
7 Қolliri bar, siliyalmaydu; Putliri bar, mangalmaydu;
Kaniyidin həqbir sada qıçarmaydu. **8** Ularnı yasioqlanlar
ularoja ohxaxtur, Ularoja tayanoqlanlarmu xundaketur.
9 I Israil, Pərwərdigar oja tayininglar; U silərgə yardəm
kılıquqinglar həm қalkininglardur. **10** I Hərun jəməti,
Pərwərdigar oja tayininglar; U silərgə yardəm kılıquqi
həm silərning қalkininglardur. **11** Pərdərdigardin
əymnidioqlanlar, Pərwərdigar oja tayininglar; U silərgə
yardəm kılıquqi həm қalkininglardur. **12** Pərwərdigar bizni
əsləp kəldi; U bəht ata kılıdu; U Israil jəmətigə bəht ata
kılıdu; U Hərun jəmətigə bəht ata kılıdu; **13** Pərwərdigardin
əymnidioqlanlar oja, Qongliri həm kiqiklirigimu bəht ata
kılıdu. **14** Pərwərdigar silərgə koxlap beridu, Silərgə həm
pərzəntliringlar oja; **15** Silərgə Pərwərdigar təripidin bəht
ata kılınojan, Asman-zeminni Yaratkuqidin bərikətləngən!
16 Asmanlar bolsa Pərwərdigarning asmanlıridur; Birak
zeminni bolsa insan balilirioja tapxuroqlandur. **17**
Əlüklər Yahni mədhixiliyəlməydu, Süküt diyarioja qüxüp
kətkənlərəmu xundak; **18** Birak bizlər hazırda baxlap
Yahka əbədil'əbədgıqə təxəkkür-mədhixə əynturımız!
Həmdusana!

116 Mən Pərwərdigarnı səyimən, Qünki U menin
awazimni, yelinixlirimni angliojan. **2** Qünki U қulikini

manga saldi, Xunga mən barlıq künlirimdə Uningoja
iltija қılıp qakirimən. **3** Өлüm asarətliri meni
qirmiwaldi; Təhtisaraning dərdliri meni tutuwaldi; Mən
pexkəllikkə yoluktum, ələm tarttim; (**Sheol h7585**) **4**

Xuning bilən mən Pərwərdigarning namioja tohtimay
nida қildim: — «Səndin ətünimən, i Pərwərdigar,
Jenimni kutulduroatıysən! **5** Xəpkətliktur Pərwərdigar,
həkkənayıydur; Hudayımız rəhīmdildür. **6** Pərwərdigar
nadanni saklaydu; Mən harab əhwaloja qüxürüldüm,
U meni կutkuzdi. **7** Həy jenim, kaytidin hatırjəm bol;
Qünki Pərwərdigar sehiylik, mehribanlık, kərsətti; **8** Qünki
Sən jenimni əlümdin, kəzlirimni yaxlardın, Ayaqlirimni
putlixixtin կutkuzotıansən. **9** Mən Pərwərdigar aldida
tiriklərning zeminida mangimən; **10** Ixənginim
üqün mundak səz kılqanmən: — «Mən kattık, har
kilinojanmən». **11** Jiddiyəlxkinimdin: — «adəmlərning
həmmisi yalojanqı!» — Degənmən. **12** Manga kərsətkən
barlıq yahxiliklirini mən nemə bilən Pərwərdigaroja
kayturimən? **13** — Nijatlık kədəhini қolumoja alımən, Wə
Pərwərdigarning namini qakırıp iltija қılımən; **14** Mən
kilqan kəsəmlirimni Pərwərdigar aldida ada қılımən;
Bərhək, Uning barlıq həlkı aldida ularni ada қılımən.
15 Pərwərdigarning nəziridə, Əz məmin bəndilirining
əlumi կimmətlik ixtur! **16** Ah Pərwərdigar, mən bərhək
Sening կulungdurmən; Mən Sening կulungdurmən,
dedikingning oqlı ikənmən; Sən menin asarətlirimni
yəxkənsən; **17** Mən Sanga təxəkkür կurbanlıklirini
sunimən, Pərwərdigarning namini qakırıp iltija қılımən;
18 Mən kilqan kəsəmlirimni Pərwərdigar aldida ada

ķilimən; Bərhək, Uning barlık həlkı aldida ularni ada
ķilimən; **19** Pərwərdigarning əyining həylilirida, Sening
otturungda turup, i Yerusalem, [Kəsəmlirimni ada
ķilimən]! Həmdusana!

117 Pərwərdigarni mədhiyilənglar, barlık əllər; Həmmə
həlkələr, Uni mahtanglar! **2** Qünki bizgə baqlıqan
əzgərməs muhəbbiti oqlubilik; Həm Pərwərdigarning
həkikət-sadakıti mənggülüktür! Həmdusana!

118 Pərwərdigar oqa təxəkkür eytinglar, qünki U
mehribandur; Uning mehîr-muhəbbiti mənggündür! **2**
İsrail: «Uning mehîr-muhəbbiti mənggündür» — desun!
3 Hərun jəməti: «Uning mehîr-muhəbbiti mənggündür»
— desun! **4** Pərwərdigardin korkidioqanlar: «Uning
mehîr-muhəbbiti mənggündür» — desun! **5** Kistakta
kelip Yahəqə nida қildim; Yahə jawab berip, meni kəngri-
azadılıktə turoquzdi. **6** Pərwərdigar mən tərəptidur,
mən korkmaymən; İnsan meni nemə қılalısın? **7**
Pərwərdigar manga yardım қiloqular arisida bolup,
mening təripimdidur; Əqmənlirimning məqəlubiyitini
kərimən. **8** Pərwərdigarni baxpanahım қılıx, Insanoqa
tayinixtin əwzəldur; **9** Pərwərdigarni baxpanahım қılıx,
Əmirlərgə tayinixtin əwzəldur. **10** Barlık əllər meni
korxiwaldi; Birak Pərwərdigarning nami bilən ularni һalak
ķilimən; **11** Ular meni korxiwaldi; bərhək, korxiwaldi;
Birak Pərwərdigarning nami bilən mən ularni һalak
ķilimən; **12** Ular hərilərdək meni korxiwaldi; Ular yekiloqan
yantak otidak tezla əqrürülidü; Qünki Pərwərdigarning
nami bilən mən ularni һalak ķilimən. **13** Sən [düxmən]
meni zərb bilən ittərding, Yikiloqili tas қaldım; Birak

Pərwərdigar manga yardımə boldi. **14** Küqüm wə nahxam bolsa Yaḥdur; U mening nijatlıkim boldi!

15 Həkкaniylarning qedirlirida xadlik wə nijatlıknıng təntəniliri yangritilmakta; Pərwərdigarning ong қолı zəpər қuqmakta! **16** Pərwərdigarning ong қолı egiz kətürülgən! Pərwərdigarning ong қолı zəpər қuqmakta!

17 Mən elməymən, bəlki yaxaymən, Yaһning kılqanlırını jakarlaymən. **18** Pərwərdigar manga қattık tərbiyə bərgən bolsimu, Birak U meni əlümğə tapxurmidi. **19** Həkкaniyət dərwazilirini manga eqip beringlar; Mən kirimən, Yaһni mədhiyiləymən. **20** Bu Pərwərdigarning dərwazisidur; Həkкaniylar buningdin kiridu! **21** Mən sanga təxəkkür eytimən; Qünki Sən manga jawab қayturdung, Həm mening nijatlıkim boldung. **22** Tamqilar taxliwətkən tax bolsa, Burjək texi bolup tikləndi. **23** Bu ix Pərwərdigardindur, Bu kəzimiz aldida karamət boldi. **24** Bu Pərwərdigar yaratkan kündur; Biz uningda xadlinip hursən bolımız. **25** Kütкuzoҗaysən, i Pərwərdigar, Səndin ətünimən; Səndin ətünimən, bizni yaxnatkəysən! **26** Pərwərdigarning namida Kəlgüqigə mubarək bolsun! Biz Pərwərdigarning əyidə turup sanga «Mubarək!» dəp towliduk. **27** Pərwərdigar Təngridur; U üstimizgə nur bərgən; Heytlik, kurbanlıknı tanılar bilən baqlanglar, — Kurbangahning münggüzlirigə ilip baqlanglar. **28** Sən mening İlahimdursən, Mən Sanga təxəkkür eytimən; Mening Hudayim, mən Seni uluqlaymən. **29** Pərwərdigaroqa təxəkkür eytinglar; Qünki U mehribandur; Uning mehîr-muhəbbiti mənggündür!

119 (Aləf) Yolda mukəmməl bolğanlar, Pərwərdigar
Təwrat-kanunida mangidioğanlar bəhtliktur! 2 Uning
agah-guwahlırini tutkanlar, Uni qin kəlbi bilən izdigənlər,
3 Həqbir həksizlikni kilmioğanlar bəhtliktur! Ular uning
yollırıda mangidu. 4 Kərsətmiliringgə əstayidil əməl
kılıxımız üçün, Əzüng ularni bekitkənsən. 5 Ah,
yollirimning yənilixi bəlgilimiliringgə əməl kılıxka
bevitilgəy! 6 Xuning bilən barlıq əmr-pərmanliringni
ətiwarlisam, Mən yərgə karap əalmaymən. 7 Sening
həkkaniy həkümliringni əginip, Durus kəngüldin Sanga
təxəkkür eytimən. 8 Mən bəlgilimiliringni qokum
tutimən; Meni pütünləy taxliwətmigəysən! 9 (Bət) Yax
bir yigit kandak kılıp eż yolini pak tutalaydu? Sening səz-
kalamingni anglap əməl kılıx bilənla. 10 Pütün əlbim bilən
mən Seni izdidim; Meni əmrliringdin adaxturmiqaysən;
11 Gunah kılıp Sanga karxi qikmaslığım üçün, Səzüngni
kenglümgə məhkəm püküwaldim. 12 Mubarəkdursən
Pərwərdigar, Manga Əz bəlgilimiliringni əgətkəysən. 13
Ləwlirim bilən mən bayan kılımən, Aqzingdiki barlıq
həkümliringni. 14 Türük bayılıklardin xadlanoqandək,
Agah-guwahlıkliringə əgəxkən yolda xadlandim. 15
Mən kərsətmiliring üstidə seçinip oylinimən; Izliringə
karap oylinimən. 16 Bəlgilimiliringni hursənlik dəp
bilimən; Səz-kalamingni untumaymən. 17 (Giməl)
Kulungoğa mehribanlığni kərsətkəysən, xuning bilən
mən yaxaymən, Kalamingoşa boysunimən. 18 Təwrat-
kanunungdin karamət sirlarnı körüküm üçün, Kəzlirimni
aqkəysən! 19 Mən bu dunyada musapirmən; Əmrliringni
məndin yoxurmioqaysən. 20 Həkümliringgə hərkəqan

intizar bolup, Yürikim ezilip ketəy dəp կaldi. **21**
Sən lənətkə buyrulqan təkəbburlaroqa tənbilə berisən,
Ular əmrliringdin adixip ketidu. **22** Məndin ahanət
həm məshirini yirakka kətküzgəysən; Qünki agah-
guwahlıkliringni tutimən. **23** Əmirlər olturup yaman
gepimni қılıxmakta; Sening կulung bolsa bəlgilimiliring
üstidə seçinip oylaydu. **24** Sening agah-guwahlıkliring
mening hursənlikim, Mening məslıhətqilirimdur. **25**
(Dalət) Mening jenim tuprakka yepixkan; Səz-kalaming
boyiqə meni yengilandurojaysən. **26** Θz yollirimni aldingda
oquk bayan կildim, Sən manga jawab bərding; Manga
bəlgilimiliringni əgətkəysən. **27** Meni kərsətmiliringning
yolini qüxinidiojan կilojaysən, Andin mən karamətliring
üstidə seçinip oylinimən. **28** Jenim կayoju bilən erip
ketidu; Səz-kalaming boyiqə meni küqləndürgəysən.
29 Məndin aldamqi yolni neri կilojaysən; Xəpkət
kilip manga Təwrat-կanunungni beqixliqaysən; **30**
Mən həkikət-sadəkət yolini talliwaldim; Həkümliringni
aldimda կoydum. **31** Agah-guwahlıringni qing tutimən;
Pərwərdigar, meni uyatka կaldurmiojaysən. **32** Sən
mening կəlbimni kəng-azadə կilixing bilən, əmrliring
yolıqa əgixip yügürimən. **33** (He) I Pərwərdigar,
bəlgilimiliringning yolini manga ayan կilojaysən; Mən
uni ahiroqıqə tutimən. **34** Meni yorutkəysən, mən
Təwrat-կanunungni tutimən, Xundakla pütün կəlbim
bilən uningoja əməl կilimən. **35** Meni əmrliringning
yolida mangidiojan կilojaysən; Qünki ularni hursənlik
dəp bilimən. **36** Mening կəlbimni xəhsiy mənpəətkə
əməs, Bəlki agah-guwahlıkliringçə mayil կilojaysən.

37 Kəzlimini sahtini kərüxtin yandurojaysən; Meni yolunda janlandurojaysən; **38** Sən ķulungoja bolğan wədəngni əməlgə axurojaysən; Xuning bilən həklər Səndin əyminidu. **39** Mən ķorkkan xərməndilikni neri kətküzgəysən; Qünki Sening həkümliring əladur. **40** Mana, mən kərsətmiliringgə təxna bolup kəldim; Əz həkkaniyitingdə meni janlandurojaysən; **41**: (Waw) Wə mehîr-muhəbbətliring yenimoja kəlsun, i Pərwərdigar; Wədəng boyiqə nijatlıking yenimoja kəlsun; **42** Xunda məndə meni məshirə ķiloqıqioja bərgüdək jawab bolidu; Qünki səzünggə taynimən. **43** Wə aqzimdin həkjətning səzini elip taxlimiqaysən; Qünki həkümliringgə ümid bəqəlidim; **44** Xunda mən Sening Təwrat-ķanunungni hər қaşaq tutimən, Bərhək, əbədil'əbədgıqə tutimən; **45** Xunda mən azadılıktə mangimən; Qünki kərsətmiliringni izdidim. **46** Xunda mən padixahalar aldida agah-guwahlıkliring toqrluluk səzləymən, Bu ixlarda mən yərgə կarap կalmaymən. **47** Wə əmrliringni hursənlik dəp bilimən, Qünki ularni seyüp kəldim; **48** Mən seyüp kəlgən əmrliringgə կollirimni sozup intilimən, Wə bəlgilimiliring üstidə seçinip oylinimən. **49** (Zain) Sən ķulungoja bərgən səzüngni, Yəni manga ümid beqixlioqan kalamingni əsligəysən. **50** U bolsa dərdimgə bolğan təsəllidur; Qünki səz-wədəng meni janlandurdi. **51** Təkəbburlar əxəddiy һakarətligini bilən, Lekin Təwrat-ķanunungdin həq qətnimidim. **52** Kədimdə bekitilgən həkümliringni yadimoja kəltürdüm, i Pərwərdigar, Xundak kılıp əzümgə təsəlli bərdim. **53** Təwrat-ķanunungni taxliwətkən rəzillər wəjidin, Otluk oqəzəp məndə kaynap taxti. **54** Musapir

bolup turqan jayimda, Kərsətmiliring mening nahxilirim boldi. **55** Keqidə, i Pərwərdigar, namingni əsləp yurdum, Təwrat-kanunungni tutup kəldim. **56** Mən buningoja nesip boldum, Qünki mən kərsətmiliringkə itaət kılıp kəldim. **57** (Hət) Əzüng mening nesiwəmdursən, i Pərwərdigar; «Sening səz-kalamingni tutay» — dedim. **58** Mən pütün kəlbim bilən didaringoja intilip yelindim; Wədəng boyiqə manga xapaət kərsətkəysən. **59** Mən yolliring üstidə oylandim, Ayaqlırımnı agah-guwahlıkliringoja қaritip buridim. **60** Mən aldiridim, həq keqikmidim, Sening əmrliringgə əməl kilişka. **61** Rəzillərning asarətliri meni qirmiwaloqını bilən, Mən Təwrat-kanunungni həq untumidim. **62** Həkkaniy həkümliring üçün, Tün keqidə təxəkkür eytkili կopimən. **63** Mən Səndin korkidiojanlarning, Kərsətmiliringgə əgəxkənlərning həmmisining ülpitudurmən. **64** Jahən, i Pərwərdigar, Sening əzgərməs muhəbbiting bilən toldi; Manga bəlgilimiliringni əgətkəysən. **65** (Tət) Səz-kalaming boyiqə, i Pərwərdigar, Əz kulgungoja mehribanlıknı kərsitip kəlgənsən. **66** Manga obdan pərk etixni wə bilimni əgətkəysən; Qünki mən əmrliringgə ixəndim. **67** Mən azabğa uqraxtin burun yoldın azoqan, Birak hazır səzüngni tutimən. **68** Sən mehribandursən, mehribanlık kılısən, Manga bəlgilimiliringni əgətkəysən. **69** Təkəbburlar manga kara qaplaxtı; Birak kərsətmiliringgə pütün kəlbim bilən itaət kılımən. **70** Ularning kəlbi tuymas bolup kətti; Birak mən bolsam Təwrat-kanunungni hursənlik dəp bilimən. **71** Azabğa uqriqinim yahxi boldi, Xuning bilən bəlgilimiliringni əgəndim. **72**

Mən üçün aqzıngidiki կանոն-тәlim, Mingliojan altun-kümüx тәnggidin əwzəldur. **73** (Yod) Sening қolliring meni yasiojan, meni mustəhkəmlidi; Meni yorutkaysən, əmrliringni əginimən. **74** Səndin əyminidiojanlar meni körüp xadlinidu; Qünki mən söz-kalamingoja ümid baqlap kəldim. **75** I Pərwərdigar, Sening həkümliringning həkkaniy ikenlikini, Wapadarlıkingdin meni azabkə saloqiningni bilimən. **76** Ah, կulungoja bərgən wədəng boyiqə, Өzgərməs muhəbbiting təsəlliyim bolsun. **77** Mening yaxixim üçün, Rəhimdillilikliring yenimoja kəlsun; Qünki Təwrat-կанунung mening hursənlikimdur. **78** Təkəbburlar hijaləttə կalsun; Qünki ular manga yaloqanqılık bilən tətürlük կilojan; Mən bolsam, kərsətmiliring üstidə seçinip oylinimən. **79** Səndin əyminidiojanlar mən tərəpkə burulup kəlsun; Agah-guwahlıqliringni bilgənlərmə xundak bolsun. **80** Kənglüm bəlgilimiliringdə mukəmməl bolsun; Xuning bilən yərgə կarap կalmaymən. **81** (Kaf) Jenim nijatlikingoja təlmürüp һalidin ketəy dəwatidu; Mən söz-kalamingoja ümid baqlidim. **82** Kəzüm söz-wədənggə təlmürüp tügixəy dedi, «Sən կaqanmu manga təsəlli berərsən» — dəp. **83** Qünki mən islinip կurup kətkən tulumdək boldum, Birak bəlgilimiliringni untumaymən. **84** Կulungning künliri կanqə bolidu? Manga ziyankəxlik կiloqanlarni կaqan jazalaysən? **85** Təkəbburlar manga orilarni koliojan; Bu ixlar Təwratingoja muhaliptur; **86** Sening barlık əmrliring ixənqliktur; Ular yolsızlıq bilən meni կistimakta; Manga yardım կiloqaysən! **87** Ular meni yər yüzidin yoqatlılı կil կaldi; Birak mən bolsam, kərsətmiliringdin waz kəqmidim.

88 Өзгөрмөс мүхәббитинг boyıqə meni janlanduroqaysən,
Wə aqzıngdiki agah-guwahlıkliringni tutimən. 89
(Laməd) Mənggүгə, i Pərvərdigar, Səz-kalaming
ərxlərdə bekitilgəndur. 90 Sening sadakiting dəwrdin-
dəwrgiqidur; Sən yər-zeminni mukim bekitkənsən, u
məwjut bolup turidu. 91 Sening həküm-kanuniyətliring
bilən bular bugünkü kündimu turidu; Qünki barlık
məwjudatlar Sening hizmitingdidur. 92 Sening Təwrat-
kanunung hursənlikim bolmiojan bolsa, Azabimda
yokap ketər idim. 93 Mən Sening kərsətmiliringni
hərgiz untumaymən; Qünki muxular arkılık manga
hayatlıq bərding; 94 Mən Seningkidurmən, meni
kütkuzoqaysən; Qünki mən kərsətmiliringni izdəp kəldim.
95 Rəzillər meni һalak қılıxni kütməktə; Birak mən agah-
guwahlıringni kenglümdə tutup oylaymən. 96 Mən
həmmə mukəmməllikning qeki bar dəp bilip yəttim;
Birak Sening əmr-kalaming qəksiz kəngdur! 97 (Məm)
Ah, mening Təwrat-kanunungqa bolqan muhəbbitim
nəkədər qongkurdur! Kün boyi u mening seçinip
oylaydiqinimdir. 98 Əmrliring hərdaim mən bilən
billə turoraqqa, Meni düxmənlirimdin dana қılıdu; 99
Barlık ustazlirimdin kəp yorutuloqanmən, Qünki agah-
guwahlıring seçiniximdir. 100 Mən ķerilardin keprək
qüxinimən, Qünki kərsətmiliringgə itaət қılıp kəldim.
101 Səz-kalamingqa əməl қilixim üçün, Ayaqlırımnı
həmmə yaman yoldın tarttim. 102 Həkümliringdin həq
qiğmidim; Qünki manga əgətkən Sən əzüngdursən.
103 Səzliring tilimoqa xunqə xerin tetiydu! Aqzımda
həsəldin tatlıktur! 104 Kərsətmiliringdin mən yorutuldum;

Xunga barlıq sahta yolni eq kərimən. **105** (Nun) Səz-kalaming ayioqim aldidiki qıraqı, Yolumoğa nurdur.

106 Kəsəm iqtım, əməl ķilimənki, Mən həkkəniy həkümliringni tutimən. **107** Zor azab-okubətlərni qəktim, i Pərwərdigar; Səz-kalaming boyıqə meni janlanduroğaysən.

108 Қobul қiloğaysən, i Pərwərdigar, aozzimdiki halis қurbanlıklarnı, Manga həkümliringni əgətkəysən. **109** Jenimni alikinimda daim elip yürimən, Bırak Təwrat-kanunungni pəkət untumaymən. **110** Rəzillər mən üçün ķıltak қurdi; Bırak kərsətmiliringdin adaxmidim. **111** Agah-guwahlıkliringni miras kılıp mənggügə қobul қildim; Qünki ular kənglümning xadlıqidur. **112** Mən kənglümni bəlgilimiliringgə mənggügə [əməl ķilişka], Yəni ahıroqıqə əməl ķilişka mayıl қildim. **113** (Samək) Ala kengüllərni eq kərüp kəldim; Səyginim bolsa, Təwrat-kanunungdur. **114** Sən mening dalda jayim, mening қalqanimdursən; Səz-kalamingoşa ümid baqlidim. **115** Mən Hudayimning əmrlirigə əməl ķilişim üçün, Məndin neri bolunglar, i rəzillik қiloğuqilar! **116** Yaxixim üçün, Wədəng boyıqə meni yəligəysən; Ümidimning aldida meni yərgə қaratmioğaysən. **117** Meni ķollap ķuwawətligəysən, xunda mən aman-esən yürimən; Wə bəlgilimiliringni hərdaim կədirləymən. **118** Bəlgilimiliringdin azəqənlarning həmmisini nəziringdin sakit ķilding; Qünki ularning aldamqılıkı կuruktur. **119** Sən yər yüzidiki barlıq rəzillərni daxkaldək xallap tazilaysən; Xunga mən agah-guwahlıkliringni səyimən. **120** Ətlirim Seningdin bolqan əyminxitin titrəydu; Həkümliringdin կorķup yürimən. **121** (Ayin) Mən durus həkümlərni wə adalətni

yürgüzdum; Meni əzgüqilərgə taxlap köymiojaysən;
122 Əz կulung üqün yahxilikka kapalət bolojaysən;
Təkəbburlarəja meni əzgüzmiyəysən. **123** Kəzüm
nijatlikingə təxna bolup, Həm həkkaniyiting tooqluluk
wədənggə təlmürüp tügixəy dəp կaldi; **124** Əzgərməs
muhəbbiting bilən կulungoja muamilə կilojaysən;
Bəlgilimiliringni manga əgətkəysən. **125** Mən Sening
կulungdurmən; Agah-guwahlıkliringni bilip yetixim
üqün meni yorutkəysən. **126** Pərwərdigar hərikətkə
kelix waklı kəldi! Qünki ular Təwrat-ķanunungni bikar
kiliwetidu. **127** Xu səwəbtin əmrliringni altundin artuk
səyimən, Sap altundin artuk səyimən; **128** Xunga həmmə
ixlarnı baxkuridiqan barlıq kərsətmiliringni tooqra
dəp bilimən; Barlıq sahta yolni əq kərimən. **129** (Pe)
Agah-guwahlıkliring karaməttur; Xunga jenim ularoja
əgixidu. **130** Səzliringning yeximi nur elip kelidu;
Nadanlarnimu yorutidu. **131** Aozimni ekip həsirap kəttim,
Qünki əmrliringgə təxna bolup kəldim. **132** Namingni
seygənlərgə bolqan aditing boyiqə, Jamalingni mən
tərəpkə կaritip xəpkət kərsətkəysən. **133** Kədəmlirimni
sezüng bilən tooqliliojaysən; Üstümgə həq kəbihlikni
həküm sürgüzmigəysən. **134** Meni insanning zulumidin
kutuldurojaysən, Xuning bilən Sening kərsətmiliringgə
itaət կilimən. **135** Jamalingning nurini կulungning üstigə
qaqturojaysən; Manga bəlgilimiliringni əgətkəysən. **136**
Kəzlimirdin yax erikliri akıdu, Qünki insanlar Təwrat-
ķanunungoja boysunmaydu. **137** (Tsadə) Həkkaniydursən,
i Pərwərdigar; Həkümliring tooqlidur. **138** Sən agah-
guwahlıkliringni həkkaniyılıcta buyruqan; Ular tolimu

ixənqliktur! **139** Otluk, muhəbbitim əzümni yoktidu,
Qünki meni har қılqıqlar sözliringgə pisənt kilmaydu.
140 Səzüng toluk sinap ispatlanıqandur; Xunga կulung uni
seyidu. **141** Mən terikətəkturmən, kəmsitilgənmən, Birak
kərsətmiliringni untumaymən. **142** Sening həkkaniyiting
əbədiy bir həkkaniyəttur, Təwrat-ķanunung həkikəttur.
143 Pexkəllik wə azab manga qirmixiwaldi; Birak
əmrliring menin hursənliklirimdur. **144** Sening agah-
guwahlıkliringning həkkaniyılık əbədiydur; Yaxiojin dəp,
meni yorutkaysən. **145** (Kof) Mən pütün կəlbim bilən Sanga
nida қildim, i Pərwərdigar; Manga jawab bərgəysən; Mən
bəlgilimiliringni tutimən. **146** Mən Sanga nida қilimən;
Meni қutkuzaqaysən; agah-guwahlıkliringoja əgiximən.
147 Mən tang atmay ornumdin turup pəryad kətürimən;
Səz-kalamingoja ümid baqlidim. **148** Wədiliring üstidə
seçinip oylinix üçün, Tündiki jesəklər almaxmay turup
kezüm eqilidu. **149** Əzgərməs muhəbbiting boyiqə
awazimni anglioqaysən; I Pərwərdigar, həkümliring
boyiqə meni janlanduroqaysən. **150** Kəbih, niyətkə
əgəxkənlər manga yekinlaxti, Ular Təwrat-ķanunungdin
yiraktur. **151** I Pərwərdigar, Sən manga yekin turisən;
Barlık əmrliring həkikəttur. **152** Uzundin beri agah-
guwahlıkliringdin əgəndimki, Ularnı mənggүigə inawətlik
қılqansən. **153** (Rəx) Mening har bolqinimni kərgəysən,
meni қutulduroqaysən; Qünki Təwrat-ķanunungni
untumidim. **154** Mening dəwayimni soriqaysən, həmjəmət
bolup meni қutkuzaqaysən; Wədəng boyiqə meni
janlanduroqaysən. **155** Nijatlıq rəzillərdin yiraktur; Qünki
ular bəlgilimiliringni izdiməydu. **156** Rəhimdillilikliring

kəptur, i Pərwərdigar; Həkümliring boyiqə meni janlanduroğaysən. **157** Manga ziyankəxlik ķiloquqilar həm meni har ķiloquqilar kəptur; Birak agah-guwahlıkliringdin həq qətnimidim. **158** Mən asiylik ķiloquqilaroqa ķarap yirgəndim, Qünki ular səzüngni tutmaydu. **159** Sening kərsətmiliringni xunqə səygənlikimni kərgəysən; Əzgərməs muhəbbiting boyiqə meni janlanduroğaysən, i Pərwərdigar. **160** Səz-kalamingni mujəssəmligəndə andin həkikət bolur; Sening hərbir adil həkümüng əbədiydur. **161** (Xiyn) Əmirlər bikardin-bikar manga ziyankəxlik ķildi; Birak yürikim kalaming aldidila titrəydu. **162** Birsi zor olja tapkandək, Wədəngdin huxallnimən. **163** Sahtılıqtın nəprətlinip yirginimən; Səyginim Təwrat-ķanunungdur. **164** Həkkəniy həkümliring tüpəylidin, Kündə yəttə ketim Seni mədhıyləymən. **165** Təwratingni səygənlərning zor hatırjəmliki bar; Həq nərsə ularni putliyalmas. **166** Mən nijatlıkingoqa ümid baqlap küttüm, i Pərwərdigar, Əmrliringgə əməl kılıp. **167** Jenim agah-guwahlıkliringoqa əgixidu, Ularnı intayın səyimən. **168** Barlıq yollirim aldingda boləq, Kərsətmiliring həm agah-guwahlıkliringoqa əgiximən. **169** (Taw) Mening pəryadim aldingoqa yekin kəlsun, i Pərwərdigar; Kalaming boyiqə meni yorutkəysən. **170** Yelinixim aldingoqa kəlsun; Wədəng boyiqə meni kutulduroğaysən. **171** Manga bəlgilimiliringni əgitixing üçün, Ləwlirimdin mədhıyılər uroqup qikidu. **172** Tilim səzüngni küyləp nahxa eytidu, Qünki əmrliringning həmmisi həkkəniydur. **173** Kəlulg manga yardəmgə təyyar bolsun; Qünki mən kərsətmiliringni talliwaldım. **174** Mən nijatlıkingoqa təlmürüp təxna bolup kəldim, i Pərwərdigar;

Sening Təwrating mening hursənlikimdur. **175** Jenim yaxisun, u Seni mədhijiləydi, Sening həkümliring manga yardım kilsun. **176** Mən yoldin adaxkan koydək təmtirəp қaldım; Қulungni izdigəysən; Qünki əmrliringni untup қalojinim yok.

120 «Yukirioqa qıqxı nahxısı» Beximoqa kün qüvkəndə mən Pərwərdigar oqa nida қildim; U manga jawab bərdi. **2** I Pərwərdigar, jenimni yaloqan səzləydiqan ləwlərdin, Aldamqi tildin қutulduroqaysən. **3** Sanga nemə berilidu, Sanga nemə қoxuluxi kerək, Əy aldamqi til? **4** — Palwan atkan ətkür oklar, Arqa qoqlırı sanga təgsun! **5** Məxək diyarida musapir bolup yaxioqinimoqa, Kedar qedirliri arisida turoqinimoqa һalimoqa way! **6** Mən tinqlikka eqlər arisida uzundin buyan turuwatimən; **7** Mən tinqlikpərəwmən; Birak gəp kilsam, ular uruximizla, dəydu.

121 «Yukirioqa qıqxı nahxısı» Kəzlimni taqlar tərəpkə kətürüp կaraymən; Mening yardımim kəyərdin kelur? **2** Mening yardımim Pərwərdigardindur; Asman-zeminni Yaratkuqidindur. **3** U putungni həq teyildurməydi; Seni saklıouqi həq mügdiməydi! **4** Mana, կara, Israelni saklıouqi həm mügdiməydi, həm uhlimaydi! **5** Pərwərdigar sening saklıouqingdur; Pərwərdigar ong yeningdiki sayiwəndur. **6** Қuyax kündüzdə, ay keqidə sanga zərər yətküzməydi; **7** Pərwərdigar barlık yamanlıktın seni saklaydu; U jeningni saklaydu; **8** Pərwərdigar qıqxıngni, kirixıngni, Buningdin keyin əbədil'əbədgıqə saklaydu.

122 «Yukirişoja qıkıx nahxisi» Ular manga:

«Pərwərdigarning əyigə qıkayıli» — deginidə, Xadlandim.

2 Putlirimiz dərwaziliring iqidə turuxka nesip boldi, i
Yerusalem! **3** I Yerusalem, sən jipsilaxturulup rətlik
selinojan bir xəhərdursən; **4** Kəbililər u yərgə qıkıdu,
Yaḥning kəbililiri qıkıdu; Israiloja berilgən kərsətmə
boyiqə, Pərwərdigarning namişa təxəkkür eytix üçün
qıkıdu. **5** Qünki u yərdə həküm qıkırıxka təhtlər
selindi, Dawutning jəmətidikilərgə təhtlər selindi. **6**
Yerusalemning aman-hatırjəmlikini izdəp dua kılınlar;
Seni seygənlər ronak tapidu. **7** Istihkamliring iqidə
aman-hatırjəmlik bolsun, Ordiliring iqidə awat-aramlıq
bolsun! **8** Kərindaxlirim həm yar-buradərlirim üçün,
Mən: «Aman-hatırjəmlik iqingdə bolsun» — dəymən. **9**
Pərwərdigar Hudayimizning əyi üçün, Sening ronak
tepixingoja intilmən!

123 «Yukirişoja qıkıx nahxisi» I ərxlərdə Turoquqisən,

Sanga beximni ketürüp կարամən; **2** Mana, կulliringning
kəzi əz hojayinining կollirioja կandaq կariojan bolsa,
Dedəklərning kəzi əz sahibəsining կollirioja կandaq
կariojan bolsa, Bizning kəzimiz Pərwərdigar Hudayimizoja
xundak կaraydu. Ta bizgə xəpkət kərsətküqə կaraydu. **3**
Bizgə xəpkət kərgüzgəysən, i Pərwərdigar, Bizgə xəpkət
kərgüzgəysən; Qünki biz yətküqə horluk tartkanmiz.
4 Jenimiz oojamlarning mazaqlırını, Həkawurlarning
horluklırını yətküqə tartkandur.

124 «Yukirişoja qıkıx nahxisi» Əgər biz tərəptə turojini

Pərwərdigar bolmiojan bolsa, — Ah, Israil xundak desun —

2 Biz tərəptə turojini Pərwərdigar bolmiojan bolsa, Kixilər

bizgə hujumqa қозжалојанда, **3** Ularning ојәзипи bizgə tutaxkanda, — Xu qaоđa ular bizni tirik yutuwetətti; **4** [Xu qaоđa] sular bizni ојәрк kiliwetətti; Kəlkün beximizdin etətti; **5** Dawalojоjan sular beximizdin etətti! **6** Pərwərdigarоja təxəkkür-mədhiyə bolоjay! Ularning qixlirioja ow boluxka bizni կoyup bərmidi. **7** Jenimiz tutkuqılarning basmikidin կeqip qikkan կuxtək կaqtı; Basmaқ sundurulup, biz կaqtuk! **8** Erixkən yardımımız Pərwərdigarning namididur, Asman-zemin Yaratkuqining namididur!

125 «Yukjirioja qikix nahxisi» Pərwərdigarоja tayanjanlar Zion teojidəktur; Uni təwrətkili bolmaydu, U mənggülük turidu. **2** Yerusalem! Taçlar uning ətrapini oruojan, Həm Pərwərdigar həzirdin ta əbədgıqə Əz həlkining ətrapini oraydu. **3** Qünki rəzillərning hökük həsisi həkkaniylarning nesiwisini baxkurmaydu; Bolmisa həkkaniylarmu կollirini կəbihlikkə uzartixi mumkin. **4** Pərwərdigar, mehribanlarоja mehribanlıq կilojaysən; Kengli duruslarojimu xundak bolsun. **5** Birak əgri yollarоja burulup kətkənlərni bolsa, Pərwərdigar ularni կəbihlik կilojuqlar bilən təng xallaydu. Israiloja amanhatırjəmlik bolоjay!

126 «Yukjirioja qikix nahxisi» Pərwərdigar Ziondin sürgün bolоjanlarni կayturup kəlgəndə, Biz qüx kərgəndəkla bolduk; **2** Aojzimiz külkigə, Tilimiz xadlinixka toldi; Xu tapta əllər arisida ular: — «Pərwərdigar ularоja zor ixlarni կilip bərdi» — deyixti. **3** Pərwərdigar dərwəkə biz üçün zor ixlarni կildi, Biz bulardin xadlinimiz. **4** Jənubtiki կuruk eriklar [xar-xar sularоja]

aylandurulğandək, Biz tutkunlarnimu eż ərkimizgə
kayıturoğaysən, i Pərwərdigar; **5** Kəz yaxlirini ekitip
teriojanlar xadlik bilən orar; **6** Yiołap yürüp qaqidiojan
uruğni kətürgən kixi, Bərhək, xadlik-təntənə bilən oriょjan
baolırini kətürüp kaytip kelidu.

127 «Yukirioqa qikix nahxisi»; Sulayman yazoğan
küy: — Pərwərdigar Θzi eý salmisa, Saloquqilar
bikardin-bikar uningoja əjir singdürüdu; Pərwərdigar
xəhərni saklimisa, Kəzətqilər bikardin-bikar oyqak
turidu. **2** Silərning səhərdə ornunglardın köpuxunglar,
Kəq bolğanda yetixinglar, Japa-muxəkkətni nandək
yegininglar bikardin-bikardur; Qünki U Θz səyginigə
uyķuni beridu. **3** Mana, balilar Pərwərdigardin bolqan
mirastur, Balyatķuning mewisi Uning mukapatidur; **4**
Yaxlıkta tapğan balilar, Baturdayn ķolidiki oqlardək bolidu.
5 Oķdeni muxular bilən toloğan adəm bəhtliktur; [Xəhər]
dərwazisida turup düxmənlər bilən səzlixiwatķinida, Ular
yərgə karap kalmaydu.

128 «Yukirioqa qikix nahxisi» Pərwərdigardin
korkidiojanlar, Uning yollırıda mangidiojanlarning
hərbiri bəhtliktur! **2** Qünki sən eż ķolungning əjrini
yəysən; Bəhtlik bolısən, ronaq tapisən; **3** Ayaling bolsa
eyüng iqidə mewilik üzüm telidək bolidu; Balılıring
dastihanıngni qəridəp, zəytun dərəhliridək tizilip
olturidu; **4** Mana, Pərwərdigardin korkidiojan kixi
xundak bəhtni kəridu. **5** Pərwərdigar sanga Zion teojudin
bəht ata kılqay; Sən emrügen boyiqə Yerusalemning
awatlığını kərgəysən; **6** Pərzəntliringning pərzəntlirini
kərgəysən; Israiloqa aram-tinqlik bolqay!

129 «Yukirioja qikix nahxisi» «Yaxlikimdin tartip ular kəp ketim meni har kılıp kəldi» — — Ah, Israil hazır buni desun — **2** «Ular yaxlikimdin tartip kəp ketim meni har kılıp kəldi, Bırak üstümdin oqlıbə kılçan əməs. **3** Kox həydigüqilər dümbəmdə həydigən, Qənəklirini intayın uzun tartkan». **4** Pərwərdigar həkənaiydur; U rəzillərning asarətlərini sunduruwətti; **5** Ular xərməndə bolup arkisiqə yandurulsun, Ziondin nəprətlinidioqanlarning həmmisi! **6** Ular egyptə ünüp qıkkən qəptək bolsun; Üzülməy turupla solixip ketidioqan; **7** Ot-qəp orioquqioja uningdin bir tutammu qıkmaydu; Baqı baqlıoluqioja bir ķuqakmu qıkmaydu; **8** Ətüp ketiwatqanlarmu: «Pərwərdigarning bərikiti üstünglarda boləy; Pərwərdigarning nami bilən silərgə bəht tiləymiz!» — degən salamni həq bərməydu.

130 «Yukirioja qikix nahxisi» Qongkur yərlərdin Sanga pəryad kətürimən, i Pərwərdigar; **2** I Rəb, awazimni anglioqaysən; Kulaqliringni yelinix sadayimoja saloqaysən; **3** Əgər Sən Yah, kəbihliklərni sürüxtürüp sanisang, Əmdi Rəb, kim tik turalaydu? **4** Bırak Səndə məopirət-kəqürüm bardur; Xunga Səndin əyminixkə bolidu. **5** Pərwərdigarnı kütüwatimən; Jenim kütüwatidu; Uning səzigə ümid baqlidim. **6** Tün jesəkqilirining səhərgə bolçan təxnasidin artuk, Bərhək, tün jesəkqilirining səhərgə bolçan təxnasidin artuk, Jenim Rəbkə təxna bolup kütməktə. **7** I Israil, Pərwərdigaroja ümid baqlanglar; Qünki Pərwərdigarda əzgərməs muhəbbət bardur; Uningda zor nijatlıklarmu bar; **8** U Israillni barlık kəbihlikliridin bədəl tələp ķutkuzidu.

131 «Yukirioja qikix nahxisi»; Dawut yazojan kүy: — I

Pərwərdigar, kənglüm təkəbbur əməs, Nəzirimmü üstün
əməs; Mən qong ixlər bilənmə, Yaki qamim yətməydiojan
karamət ixlər bilənmə məxəqul bolmaymən; **2** Bərhək,
anisining қуqıqında yatkan əmqəktin ayrılojan balidək,
θz jenimni besiwelip tinqlandurdum; Kənglüm iqimdə
əmqəktin ayrılojan balidəktur. **3** Israil Pərwərdigar oja
ümid baqlisun; Həzirdin baxlap, əbədil'əbədgıqə!

132 «Yukirioja qikix nahxisi» I Pərwərdigar, Dawut

üqün u tartkan barlik jəbir-japalarını yad etkəysən; **2** U
Pərwərdigar oja қandaq kəsəm iıkən, Yaķuptiki կudrət
Igisigə қandaq wədə kıləjan: — **3** «Pərwərdigar oja turar
jayni, Yaķupning կudrətlik Igiśigə makanni tapmioļuqə,
θyümdiki hujri oja kirməymən, Kariwattiki kərpəmgə
qıkmaymən, Kəzümgə uykuni, Қapaqlirim oja mügdəxnı
bərməymən». **6** Mana, biz uning həwirini Əfratahda
angliduk; Uni ormanlıq etizlardin taptuk; **7** Uning
turar jaylirioja berip kirəyli, Uning təhtipəri aldida
səjdə kılayı; **8** Ornungdin turojin, i Pərwərdigar,
Sən կudritingning ipadisi əhdə sandukung bilən, θz
aramgaḥingoja kirgin! **9** Kaḥinliring həkkaniylik bilən
kiyindürülsun, Məmin bəndiliring təntənilik awazni
yangratsun! **10** Қulung Dawut üqün, θzüng məsiḥ
kilojiningning yüzini yandurmioļaysən; **11** Pərwərdigar
θz həkkikitə bilən Dawutka xu կəsəmni kıldı, U uningdin
heq yanmaydu: — U: — «θz puxtingdin qıkkən mewidin
birsinə təhtingdə olturojuzimən; **12** Pərzəntliring Mening
əhdəmni, Həm Mən ular oja əgitidiojan agah-guwaḥlirimni
tutsa, Ularning pərzəntliri mənggүgə təhtingdə olтурudu»

— degən. **13** Qünki Pərwərdigar Zionni tallıqan; U Əz makani üçün uni halıqan. **14** Mana U: — «Bu mənggүigə bolidiojan aramgahımdur; Muxu yerdə turimən; Qünki Mən uni halaymən. **15** Mən uning rızkını intayın zor bərikətləymən; Uning yokşullirini nan bilən կandurimən; **16** Uning kahınlırıqə nijatlıknı kiygüzimən, Uning məmin bəndiliri xadılıktın təntənilik awazni yangritidu. **17** Mən bu yerdə Dawutning münggüzinibihlandurimən; Əzümning məsih կilqinim üçün yoruk bir qıraq bekitkənmən; **18** Uning düxmənlirigə xərməndlilikni kiygüzimən; Əmma uning kiyən tajı bexida ronak tapidu» — dedi.

133 «Yukıriqə qıkix nahxisi»; Dawut yazojan küy:
— Kara, mana, kərindaxlar birlikdə turux nemidegən yahxi, nemidegən xerindur! **2** U Hərunning bexioja təkülüp, sakılıdin akçan awu կimmətlik maydək, U Hərunning sakılıdin ekip, Kiyim-keqəkning yakısıqə qüxkən կimmətlik mayoqa ohxaydu; **3** U yənə Hərmon teoqidiki xəbnəmning Zion taqlırıqə qüxüxicə ohxaydu; Qünki xu yerdə Pərwərdigar bərikətni — Yəni mənggülük həyatni buyruqan!

134 «Yukıriqə qıkix nahxisi» Mana, Pərwərdigaroqə təxəkkür-mədhijə kayturunglar, I, keqiqə Pərwərdigarning əyidə turidiojan, Pərwərdigarning barlıq külliri! **2** Muqəddəs jayda turup կolliringlarnı kətürüp Pərwərdigaroqə təxəkkür-mədhijə kayturunglar! **3** Asman-zeminni Yaratkuqi Pərwərdigar silərni Ziondin bərikətligəy!

135 Həmdusana! Pərwərdigarning namini mədhijilənglar, Uni mədhijilənglar, Pərwərdigarning

ķulliri! **2** Uni mədhiyilənglar, Pərwərdigarning əyidə turoqanlar, Hudayimizning höylilirida turoqanlar! **3** Yaḥni mədhiyilənglar, qünki Pərwərdigar mehribandur; Uning namioja kūy eytinglar; Qünki muxundak қılıx xerindur; **4** Qünki Yaḥ Yaḳupni ḥoziningki boluxka, Israilni ḥoz mirasi boluxka talliwaldi. **5** Qünki əzüm bilimənki, Pərwərdigar uluqdur; Rəbbimiz barlıq ilahıardin üstündür. **6** Pərwərdigar nemə ixni muwapik kərgən bolsa, U asmanlarda, Zeminda, Dengizlarda həm uning barlıq təgliridimu xuni қiloqandur. **7** U yər qətliridin bulut-tumanlarnı ərlitidi; Yamoqurlarqa qakmaklarnı həmrəh қılıdu; Xamalni ḥoz həziniliridin qikiridu. **8** U Misirdiki tunji oqullarnı һalak қıldı, İnsanlarning bolsun, həywanlarning bolsun həmmi urup һalak қıldı. **9** U alamətlərni, məjizilərni aranglarqa əwətti, i Misir; Pirəwn wə uning həmmə ķulliri üstigə əwətti. **10** U uluq əllərni uruwətti, Kudrətlik padixahıları əltürüwətti; **11** Amoriylarning padixahı Sihonni, Baxanning padixahı Ogni, Kanaandiki barlıq padixahıklärni uruwətti. **12** Ularning zeminini miras қılıp, ḥoz həlkəi Israiloja miras boluxka təkdim қıldı. **13** Sening naming, Pərwərdigar, mənggүə, Xəhrət-hatirəng dəwrədin-dəwrgiqidur. **14** Qünki Pərwərdigar ḥoz həlkining dəwasını soraydu; ḥoz ķullirioja rəhim қılıdu. **15** Əllərning butliri bolsa pəkətla kümüx-altundin ibarəttur, Ularnı insanning կolliri yasioqandur, halas. **16** Ularning aqzı bar, birak sezliməydu; Kezliri bar, biraқ kərməydu; **17** Қulaklıri bar, birak anglimaydu, Aqzida həq nəpəs yoktur. **18** Ularnı yasiojanlar ularqa ohxap қalidu, Ularqa tayanojanlarmu

xundakтур. **19** Israil jəməti, Pərwərdigarə təxəkkür-mədhịyə қayturunglar; Hərun jəməti, Pərwərdigarə təxəkkür-mədhịyə қayturunglar; **20** Lawiy jəməti, Pərwərdigarə təxəkkür-mədhịyə қayturunglar; Pərwərdigardin қorkidiojanlar, Pərwərdigarə təxəkkür-mədhịyə қayturunglar! **21** Yerusalemda makanlaxşan Pərwərdigarə Ziondin təxəkkür-mədhịyə eytilsun!
Həmdusana!

136 Pərwərdigarə təxəkkür eytinglar, U mehribandur;
Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **2** İlahıarning ilahıqə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **3** Rəblərning Rəbbigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **4** Zor karamətlərni birdinbir Yürgüzguqığə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **5** Əkil-parasət arkılık asmanlarnı Yasioluqioja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **6** Zeminni sular üstidə sozup Turoquzoluqioja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **7** Uluq nurjisimlirini Yasioluqioja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **8** Kündüzni baxķuridiojan կuyaxni Yasioluqioja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **9** Keqini baxķuridiojan ay həm yultuzlarnı Yasioluqioja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **10** Ularning tunjilirini urup, Misiroja zərb bərgüqığə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **11** Israillni ular arisidin qıkaroluqioja təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **12** Küqlük қol həm uzatşan bilək

bilən ularni Qıkarlıqçıja təxəkkür eytinglar, Qünki
Uning muhəbbiti mənggülüktur; **13** Kızıl dengizni
belək-belək Bəlgüqigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning
muhəbbiti mənggülüktur; **14** Həm Israilni uning
otturisidin Ətküzgüqigə təxəkkür eytinglar, Qünki
Uning muhəbbiti mənggülüktur; **15** Kızıl dengizda
Pirəwnni koxunliri bilən süpürüp taxlıqçıja təxəkkür
eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **16**
Əz həlkini qəl-bayawandin Yetəkligüqigə təxəkkür
eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **17**
Büyük padixahıları Uruwətküqigə təxəkkür eytinglar,
Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **18** Həm
məxhur padixahıları Əltürgüqigə təxəkkür eytinglar,
Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **19** Jümlidin
Amoriylarning padixahı Sihonni Əltürgüqigə təxəkkür
eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **20**
— Həm Baxan padixahı Ogni Əltürgüqigə təxəkkür
eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **21**
Ularning zeminini miras üçün Bərgüqigə təxəkkür
eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **22**
Buni bəndisi Israiloja miras kılıp bərgüqigə təxəkkür
eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **23**
Halımız harab əhwalda, bizlərni Əsligüqigə təxəkkür
eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **24** Bizni
əzgənlərdin կutulduroqçıja təxəkkür eytinglar, Qünki
Uning muhəbbiti mənggülüktur; **25** Barlık ət igilirigə ozuk
Bərgüqigə təxəkkür eytinglar, Qünki Uning muhəbbiti
mənggülüktur; **26** Ərxlərdiki Təngrigə təxəkkür eytinglar,
Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur!

137 Babildiki dərya-eriklar boyida biz olturduk; Zionni
əsliginimizdə, bərəkək yioja kətürduk; **2** Qiltarimizni
arisidiki səgətlərgə esip koyduk. **3** Qünki bizni sürgün
kılıqanlar bizdin nahxa tələp kıldı; Bizni zarlatkuqilar
bizdin tamaxa tələp kılıp: — «Həy, Zion nahxiliridin
birni bizgə eytkına» — deyixti. **4** Yakə yurtta turup
Pərwərdigarning nahxisini կandakmu eytayli? **5** Əy
Yerusalem, mən seni untusam, Ong կolum [maharitini]
untusun! **6** Seni əslimişəm, — Yerusalemni əng qong
hursənlikimdin əwzəl kərmisəm — Tilim tanglayimoğa
qaplixip կalsun! **7** I Pərwərdigar, Edom baliliridin hesab
aloğanda, Yerusalemning bexioja qüvkən künini yadingoğa
kəltürgəysən; Qünki ular: «Uni yər bilən yəksan կilinglar,
Uliojqə yər bilən yəksan կilinglar!» deyixti. **8** I bulinix
aldida turojan Babil kizi, Bizgə kılıqan kilmixliringni
əzünggə կayturoquqi bəhtliktur! **9** Bowakliringni elip
taxka atkuqi kixi bəhtliktur!

138 Dawut yazojan kuy: — Pütün կəlbim bilən
Sanga təxəkkür eytimən; Barlıq ilahılar aldida Seni
küyləymən. **2** Pak-mukəddəslikingning ibadəthanisişa
karap bax urımən, Əzgərməs muhəbbiting həm həkikət-
sadakiting üqün namingni təbrikləymən; Qünki Sən pütün
nam-xəhəritingdinmu bəkrək, wədəngdə turidiojiningni
uluq կilojansən. **3** Sanga nida kılıqan künidə,
manga jawab bərgənsən; Jenimoja küq kirgüzüp, meni
riqbətləndürgənsən. **4** Aqzingdiki səzlərni angloqanda, i
Pərwərdigar, Jahandiki barlıq xahılar Seni mədhixiyiləydi;
5 Ular Pərwərdigarning yollırıda yürüp nahxa eytidu,
Qünki uluqdur Pərwərdigarning xan-xəripi. **6** Qünki

Pərwərdigar aliydur; Birak U həli boxlaroja nəzər salidu; Təkəbbularni bolsa U yırakṭın tonup yetidu. 7 Zulmət-muxəkkətlər arisida mangojan bolsammu, Sən meni janlandurisən; Düxmənlirimning əqəzipini tosuxka қolungni uzartisən, Ong қolung meni կutkuzidu. 8 Pərwərdigar manga təwə ixlarni pütküzidu; Mehir-muhəbbiting, i Pərwərdigar, mənggülüktür; Θz kolliring yasioğanni taxlap kətmigəysən!

139 Nəoymiqilərning bexioqa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kuy: — I Pərwərdigar, Sən meni təkxürüp qıktıng, Həm meni bilip yətting; 2 Θzüng olturoqinimni, turoqinimnim bilisən; Yırakta turukluk kenglümdikini bilisən. 3 Başkan կadəmlirimni, yatkanlimrimni etkəməngdin etküzdung; Barlıq yollirim Sanga ayandur. 4 Bərhək, tilimoja bir səz kelə-kəlməstinla, i Pərwərdigar, Mana Sən buni əyni boyiqə bilməy կalmaysən. 5 Sən meni aldi-kəynimdin orap turisən, Қolungni mening üstümgə կonduroqansən. 6 Bundak bilim manga xunqılık tilsimat bilinidu! Xundak yüksəkki, mən uni bilip yetəlməydikənmən. 7 Rohingdin neri boluxka nələrgimu baralayttim? Huzurungdin əzümni қaqurup nələrgə baralayttim? 8 Asmanlaroja qıksam, mana Sən axu yərdə; Təhtisarada orun salsammu, mana Sən xu yərdə; (*Sheol h7585*) 9 Səhərning қanatlırını elip uqup, Dengizning əng qət yərliridə tursam, 10 Hətta axu jayda қolung meni yetəkləydu, Ong қolung meni yələydu. 11 Mən: «Kərangojuluk meni yapsa, Ətrapimdiki yorukluk qokum keqə bolidu» — desəm, 12 Kərangojulukmu Səndin yoxurunalmaydu, Keqimu Sanga kündüzdək

aydingdur, Kərəngəyuluğunu [Sanga] yoruktur. **13**
Bərhək, Sən menin iqilimni yasılansən; Anamning
körsikida meni tokuoğansən; **14** Mən Seni mədhixiləymən,
Qünki mən sürlük wə karamət yasaloğanmən; Sening
kiləşənliring karamət tilsimattur; Buni jenim obdan
bilidu. **15** Mən yoxurun jayda yasaloğinimda, Yər
təgliridə əpqillik bilən tokulup xəkilləndürülginimdə,
Ustihanlim Səndin yoxurun əməs idi. **16** Əzalirim tehi
apiridə bolmioğan künlərdə, Ular yasiliwatkan künlərdə,
Kəzüng tehi xəkillənmigən jismimni körüp yətkənidi;
Ularning həmmisi alliburun dəptiringdə yeziləşəndi.
17 Ah Təngrim, oyliring manga nəkədər ķimmətliktur!
Ularning yiçindisi xunqə zordur! **18** Ularnı sanay
desəm, ular dengizdiki ķumlardınmu kəptur; Uyķudin
kəzümni aqsam, mən yənilə Sən bilən billidurmən! **19**
Ah, Sən rəzillərni əltürüwətsəng iding, i Huda! Қənhor
kixilər, məndin yirak bolux! **20** Qünki ular Sening
toqrułuk hiyilik bilən səzləydi; Sening xəhərliring ular
təripidin azduruldu. **21** Sanga əqmən boləşənlərə, i
Pərwərdigar, mənmu əqkü? Sanga қarxi qıkkənlərə
mənmu yirginimənoq? **22** Ularə qix-tirnikiməqi
əqturmən; Ularnı eż düxmənlirim dəp hesablaymən. **23**
Meni kəzitip təkxürgəysən, i Təngrim! Mening kəlbimni
bilip yətkəysən! Meni sinap, oğqlik oylirimni bilgəysən;
24 Məndə [Əzünggə] azar bərgiüdək yolning bar-yoklukını
kərgəysən; Wə meni mənggülük yolunda yetəkligəysən!

140 Nəoymiqilərning bexioğa tapxurulup okulsun dəp,
Dawut yazoğan küy: — Rəzil adəmdin, i Pərwərdigar, meni
azad kılıqaysən; Zorawan kixidin meni saklıqaysən. **2**

Ular kenglidə yamanlıqlarnı oylimakta; Ular hər künü
jəm boluxup urux qıqarmakçı. **3** Tilini yilanningkidək
ittik kılıdu; Kobra yilanning zəhiri ləwliri astida
turidu; (Selah) **4** Rəzil adəmning қolliridin meni
aman қilioğaysən, i Pərwərdigar; Putlirimni putlaxni
kəstləydiqan zorawan kixidin saklıoğaysən. **5** Təkəbburlar
mən üçün қıltak, tanılarnı yoxurup təyyarlıdı; Yol
boyida tor yaydı, Mən üçün tuzaklarnı saldı; (Selah)
6 Mən Pərwərdigarə: «Sən mening Təngrimdursən»
— dedim; Yelinixlirim sadasiqja կulak saloğaysən, i
Pərwərdigar; **7** Pərwərdigar Rəb nijatlıkimning küqidur;
Sən jəng künidə beximni yepip կooğdiqjansən. **8** Rəzil
adəmning ümidini ijabət kilmioğaysən, i Pərwərdigar;
Ularning hıylilirini akkuzmioğaysən; Bolmisa əzlirini
qong tutuwalidu. (Selah) **9** Meni қorxiwaloqanlarning
bolsa, Ləwliridin qıkqan xumluq ularning əz bexioqa
qüxsun; **10** Üstigə qooqlar yaqdurulsun; Ular otka,
Kayıtidin qıqalmioqudək hənglaroqa taxliwetilsun; **11** Tili
qekimqi adəmning yər yüzidə orni bolmisun; Balayi'apət
zorawanlarnı tüğəxküqə owladydu; **12** Mən bilimənki,
Pərwərdigar ezilgənlərning dəwasını soraydu, Yoksulning
həkkini elip beridu; **13** Bərhək, həkkaniylar namingoqa
təxəkkür eytidu; Kengli duruslar huzurungda yaxaydu.

141 Dawut yazoğan küy: — Pərwərdigar, mən Sanga nida
kıldım; Yenimoja tezdin kəlgəysən; Sanga nida қilojinimda
awazimni anglioğaysən. **2** Duayimni anglioğiningda,
Sanga sunuloğan huxbuydək yekimlik bolsun, Qolumning
kötürülüxi sunuloğan kəqlik kurbanlıqtək қobul bolsun.
3 Aɔzim alidda kəzətqi turoğuzoğaysən, i Pərwərdigar;

Ləwlirim dərwazisini saklıołaysən; **4** Kenglümni
həqkandaq yaman ixka, Kəbihlik kılıoqilarqa xerik
bolup, rəzillik kiliçka mayil kilmiołaysən. Meni ularning
nemətliridin həq yegüzmigəysən! **5** Həkkaniy adəm
meni ursun — Bu manga mehribanlıktur; Manga tənbih,
bərsun — Bu bolsa, bexim rət kilmaydiqan, kuyuloqan esil
maydək bolidu. Qünki mening duayim yənilə xularning
rəzilliliklirigə қarxi bolidu. **6** Ularning һakimliri tik
yarlardın taxliwetilgəndə, [Həlk] mening səzlirimni
anglaydu; Qünki bu səzlər xerindur. **7** Birsi otun yaroqanda
yərgə qeqiloqan yerindilardək, Mana, ustihanlirimiz
təhtisara ixiki aldida qeqiwetildi; (*Sheol h7585*) **8** Bərhək,
kəzlim Sangila tikilip қaraydu, Pərwərdigar Rəbbim;
Sanga tayinimən; Jenimni harab қlip taxliwətmigəysən. **9**
Ularning manga saloqan kiltikidin, Kəbihlik kılıoqilararning
tuzaklıridin meni saklıołaysən; **10** Rəzillər əzining
torlirioqa yıkilsun, Mən bolsam — etüp ketimən.

142 Dawut oqarda yoxurunup turoqan wağıttı yazoqan
«Maskıl»: — Mən Pərwərdigar oqa awazimni anglitip
nalə-pəryad kətürimən; Pərwərdigar oqa awazim bilən
yelinimən; **2** Uning aldida dad-zarlırimni təkimən;
Uning oqa awariqilikimni eytimən. **3** Rohım iqimdə tütixəy
dəp қaloqanda, Xu qaoqda başkan yolumni bilgənsən;
Mən mangooqan yolda ular manga қıltak saldı. **4** Ong
yenimoqa қarap bakkaysən; Ətrapimda meni tonuydiqan
adəm yoktur; Panahgah yokap kətti; Həq adəm yenimoqa
kəyünməydu. **5** Mən Sanga pəryad kətürdüm, i
Pərwərdigar; Sanga: «Sən mening Baxpanahımsən,
Tiriklərning zeminida bolоqan Nesiwəmdursən» — dedim.

6 Mening pəryadimoja կulak saloqaysən; Qünki mən intayın
harab əhwaloja qüxürüldüm; Meni կooqlıoqluqilirimdin
ķutulduroqaysən; Qünki ular məndin küqlükür. **7**
Sening namingni təbriklixim üçün, Jenimni türmidin
qıkaroqaysən; Həkkaniylar ətrapında olixidu; Qünki Sən
manga zor mehribanlık kərsitisən.

143 Dawut yazoqan küy: — Pərwərdigar, duayimni
anglioqaysən; Yelinixlirimojə կulak saloqaysən; Həkikət-
sadakıtingdə həm həkkaniyitingdə manga jawab
bərgəysən. **2** Θəz կulungni sorakqa tartixkə turmioqaysən;
Qünki nəziringdə tiriklərning həqbiri həkkaniy
ispatlanmaydu. **3** Qünki düxmən jenimoja ziyankəxlik
kılmağta, U həyatimni dəpsəndə կildi; Meni huddi
əlgili uzun bolqanlardək, Қarangoqı jaylarda turuxkə
məjbur կilidu. **4** Xunga rohım iqimdə tügixəy dəp
kəldi; Iqimdə կəlbim sundi. **5** Mən կədimki kūnlərni
əsləymən; Sening barlıq kıləjanlıring üstidə seçinip
oylinimən; Қolliring ixligənlirini hiyalimdin ətküzimən.
6 Қollirimni Sanga կarap sozup intilimən; Jenim
qangkiqan zemindək Sanga təxnadur. (Selah) **7**
Manga tezdin jawab bərgəysən, i Pərwərdigar; Rohım
ħalidin ketidu; Didaringni məndin yoxurmioqaysən;
Bolmisa mən һangoja qüxidiqanlardək bolimən. **8**
Mehir-muhəbbitingni tang səhərdə anglatkəysən; Qünki
tayanəninim Sən; Mengixim kerək bolqan yolni manga
bildürgəysən; Qünki jenim Sanga təlmürüp կaraydu; **9**
Meni կutulduroqaysən, i Pərwərdigar, düxmənlirimdin;
Baxpanah izdəp Sening yeningoja կaqimən. **10** Θəz
iradənggə əməl կiliximkə meni əgətkəysən; Qünki Sən

mening Hudayimdursən; Sening mehriban Rohing meni tüptüz zeminda yetəkligəy; **11** Θz nam-xəhriting üçün meni janlanduroğaysən, i Pərwərdigar; Θz həkkaniyitingdə jenimni awariqiliktin azad kılɔjaysən. **12** Həm mehirkəpkitingdə düxmənlirimni üzüp taxliwətkəysən; Jenimni har kılɔjanlarning həmmisini һalak kılɔjaysən; Qunki mən Sening կulungdurmən.

144 Dawut yazoğan küy: — Қollrimoja jəng kılıxni, Barmaklrimoja uruxni əgitidiqən, Mening Қoram Texim Pərwərdigar oja təxəkkür-mədhıyə қayturulsun! **2** Mening əzgərməs xəpkitim wə mening қorojinim, Mening egiz munarim wə nijatkarim, Mening қalkjinim wə tayanojinim, mən Uningdin himayə tapımən; U Θz həlkimni kol astimda boysunduroğuqidur! **3** I Pərwərdigar, Sən uningdin həwər alidikənsən, adəm degən zadi nemə? Uning toqıruluk oylaydikənsən, insan balisi degən nemə? **4** Adəm bolsa bir nəpəsturla, halas; Uning künliri etüp ketiwatkan bir kələnggidur, halas. **5** I Pərwərdigar, asmanlarnı egildürüp qüxkəysən; Taqlar oja tegip ulardin is-tütək qıkarojaysən; **6** Qaқmaklarnı qakķuzup ularni tarkjitiwətkəysən; Okliringni etip ularni kiykas-sürəngə saloğaysən; **7** Yukiridin қolliringni uzip, Meni azad kılɔjaysən; Meni uluoj sulardin, Yaқa yurttikilərning qanggilidin qıkarojaysən. **8** Ularning aqzi қuruk gəp səzləydi, Ong қoli aldamqi կoldur. **9** I Huda, mən Sanga atap yengi nahxa eytimən; Ontarioja təngkəx bolup Sanga küylərni eytimən. **10** Sən padixahlar oja nijatlıq-օqəlibə beqixlaysən; Կulung Dawutni əjəllik kiliqtin կutuldurisən. **11** Meni կutulduroğaysən, yat

yurttikilərning kolidin azad kılɔjaysən; Ularning aɔzı
ķuruk gəp səzləydu, Ong ķoli aldamqi қoldur. **12**
Xundak ķilip oqullirimiz yaxlıkida puhta yetilgən
kəqətlərgə ohxaydu, Қızlirimiz ordıqə nəkixləngən
tüwrüklərdək bolidu; **13** Axlıq ambarlirimiz toldurulup,
Türük-türük ozuklar bilən təminləydiqan, Қoylirimiz
otlaklırimizda minglap, tümənləp կozilaydiqan; **14**
Kalılırimiz boɔaz bolidiçan; Həqkim besip kirməydiçan,
həqkim [jənggə] qikmaydiçan; Koqlırimizda həq jedəl-
oqowəja bolmaydiçan; **15** Əhwali xundak bolğan həlk
nemidegən bəhtliktur! Hudasi Pərwərdigar bolğan həlk
bəhtliktur!

145 Mədhıyə: Dawut yazojan kүy: — Mən Seni
mədhıyiləp uluɔplaymən, Hudayim, i Padixah; Namingoja
əbədil'əbədgıqə təxəkkür-mədhıyə қayturımən. **2**
Hərküni Sanga təxəkkür-mədhıyə қayturımən, Namingoja
əbədil'əbədgıqə təxəkkür-mədhıyə қayturımən! **3**
Uluɔdur Pərwərdigar, zor mədhıyilərgə layıktur! Uning
uluɔlukını sürüxtürüp bolğili bolmas; **4** Bir dəwr
yengi bir dəwrgə Sening kılɔanlıringni mahtaydu; Ular
küdrətlik kılɔanlıringni jakarlaydu; **5** Mən həywitingning
xərəplik julalığını, Wə karamət məjiziliringni seoqinip
səzləymən; **6**: Xuning bilən ular korkunqluk ixliringning
ķudritini bayan kılıdu; Mənmu uluɔ əməlliringni
jakarlaymən! **7** Ular zor mehribanlıkingni əsləp, uni
mubarəkləp tarkitidu, Həkkənliyliking toopruluk yüksəri
awazda kuylaydu. **8** Pərwərdigar mehîr-xəpkətlik həm
rəhimdildur; Asan oqəzəplənməydu, U zor mehîr-
muhəbbətliktur; **9** Pərwərdigar həmmigə mehribandur;

Uning rəhimdillikliri barqə yaratkanlirining üstididur;
10 Sening barlıq yasiqanliring Seni mədhiyiləydu, i
Pərwərdigar, Sening memin bəndiliring Sanga təxəkkür-
mədhiyə қayturidi. **11** Ular padixahlıkingning xəripidin
həwər yətküzidu, Küq-ķudritingni səzləydu; **12** Xundak
kılıp insan balilirioğa қudratlik ixliring, Padixahlıkingning
xərəplik həywisi ayan klinidu. **13** Sening padixahlıking
əbədiy padixahlıktur, Səltəniting əwladtin-əwladkıqidur.
14 Pərwərdigar yıkılay degənlərning həmmisini yeləydu,
Egilip қalojanlarning həmmisini turoquzidu. **15**
Həmməylənninq kəzliri Sanga tikilip kütidu; Ular oja əz
waqtida rizkini təksim kılıp berisən; **16** Қolungni eqixing
bilənla, Barlıq jan igilirining arzusunu kandurisən. **17**
Pərwərdigar barlıq yollırıda həkкaniydur, Yasiqanlirining
həmmisigə muhəbbətliktur. **18** Pərwərdigar Əzigə nida
kilojanlarning həmmisigə yekindur, Əzigə həkikəttə
nida kilojanlarning həmmisigə yekindur; **19** U Əzidin
əymnidiojanlarning arzusunu əməlgə axuridu; Ularning
pəryadını anglap ularni kutkuzidu. **20** Pərwərdigar Əzinin
səygənlərning həmmisidin həwər alidu; Rəzillərning
həmmisini yoktitdu. **21** Aɔzim Pərwərdigarning
mədhiyisini eytidu; Barlıq ət igiliri əbədil'əbəd uning
mukəddəs namioğa təxəkkür-mədhiyə қayturojayı!

146 Həmdusana! I jenim, Pərwərdigarnı mədhiyilə!
2 Mən həyat bolsamla, Pərwərdigarnı mədhiyiləymən;
Wujudum bar bolsila Hudayimoja küy eytimən. **3**
Esilzadılərgimu, Insan balisiojumu tayanmanglar, Ularda
həq mədət-nijatlıq yoktur. **4** Mana, uning nəpisi ketidu,
U əz tuprikioğa қaytip ketidu; Xu kündila arzu-niyətliri

yokap ketidu. **5** Yakupning Təngrisi mədətkari bolğan adəm, Pərwərdigar Hudasini əz ümidi қilojan adəm bəhtliktur! **6** U asmanlarnı, zeminni, Dengizni həm uningda bar məwjudatlarnı yaratkandur; U həkikətsadakəttə mənggү turidu; **7** Ezilgүqilər üçün U həküm süridu; Aq қalojanlaroja nan beridu. Pərwərdigar məhbuslarnı azad kılıdu; **8** Pərwərdigar korlarning kəzlini aqidu; Pərwərdigar egilip қalojanlarnı turoquzidu; Pərwərdigar həkkaniylarnı səyidu. **9** Pərwərdigar musapirlardin həwər alidu; Yetim-yesirlerni, tul hotunni yələydi; Birak rəzillərning yolını əgri-bügri kılıdu. **10** Pərwərdigar mənggүgə həküm süridu; I Zion, sening Hudaying dəwrdin-dəwrgiqə həküm süridu! Həmdusana!

147 Həmdusana! Yahni mədhijiyilənglər! Bərhək, bundak kılıx xerindur; Hudayimizni küylənglər! Mədhijə okux insanoja yarixidu. **2** Pərwərdigar Yerusalemni bina kılmaqta; Israilning sürgün қılınojanlarını U yiojip kelidu; **3** U kengli sunuqlarnı dawalaydu; Ularning yarilirini tangidu. **4** U yultuzlarning sanını sanaydu; Ularning həmmisigə bir-birləp isim koyidu. **5** Uluqdur Rəbbimiz, zor կudrətliktur; Uning qüxinixi qəksizdur. **6** Pərwərdigar yawax məminlərni yələp kətüridu; Rəzillərni yərgiqə təwən kılıdu. **7** Pərwərdigar oja təxəkkürlər bilən nahxa eytinglar; Küylərni qiltarоja təngxəp eytinglar! **8** U asmannı bulutlar bilən қaplıtidu, Zeminoja yamoqurnı bekitidu, Taqlarda ot-qəplərni əstüridu; **9** Mallarоja ozuk, Taq қaoqisinin qüjiliri zarlıqanda, ularoja ozuk beridu; **10** At küqidin U zoq almaydu; Adəmning qəbdəs putlirini hursənlik dəp bilməydu; **11** Pərwərdigar bəlkı Əzidin

əymnidiojanlarni, Əzining əzgərməs muhəbbitigə ümid
baqlıojanlarni hursənlik dəp bilidu. **12** Pərwərdigarni
mahtanglar, i Yerusalem; Hudayingni mədhixilə, i Zion.
13 Qünki U dərwaziliringning taşaklirini məhkəm kılıdu;
Seningdə turuwatkan pərzəntliringgə bəht-bərikət bərdi.
14 U qət-qegraliringda aram-tinqlik yürgüzip, Seni
buqdayning esili bilən ənaətləndüridu. **15** U Əz əmr-
bexarətlirini yər yüzigə əwətidu; Uning səz-kalami intayin
tez yığıridu. **16** U ak əkarnı yungdək beridu, Kırawnı
küllərdək tarkıtidi. **17** Uning muzini nan uwaklıridək
kılıp parqiliwetidu; Uning soquki aldida kim turalisun?
18 U səzini əwətip, ularni eritidu; Uning xamilini
qıkırıp, sularnı akkuzidu. **19** U Əz səz-kalamını Yakupka,
Bəlgilimilirini həm həkümlirini Israiloja ayan kılıdu; **20** U
baxka həqbir əlgə mundak muamilə kılmiqandur; Uning
həkümlirini bolsa, ular bilip bakğan əməs. Həmdusana!

148 Həmdusana! Pərwərdigarni asmanlardın
mədhixilənglər; Yukarı jaylarda Uni mədhixilənglər; **2**
Uni mədhixilənglər, barlık pərixtiliri; Uni mədhixilənglər,
barlık əxunliri! **3** Uni mədhixilənglər, i əkuyax həm ay,
Uni mədhixilənglər, həmmə parlak yultuzlar; **4** Uni
mədhixilənglər, asmanlarning asmanliri, Asmandın
yukarı jaylaxkan sular! **5** Bular Pərwərdigarning namini
mədhixilisun; Qünki U buyruqan həman, ular
yaratiloqandur; **6** U ularni əbədil'əbədgıqə turquzdi; Ular
üqün waqtı ətməydiqan bəlgilimini buyruqan. **7**
Pərwərdigarni zemindin mədhixilənglər, Dengizdiki
barlık əjdihalar, dengizning barlık təgliri; **8** Ot, məldüz,
kar, tuman, Uning səzигə əməl kılıdiqan judunluk xamal;

9 Taqlar həm barlik dənglər, Mewilik dərəhlər, barlik kədir dərəhliri, **10** Yawayi hayvanlar, barlik malwaranlar, Əmiligüqilər həm uqar-kanatlar; **11** Jahān padixahlıları wə barlik kowmlar, Əmirlər həm yər yüzidiki barlik hakim-sotqilar; **12** Həm yigitlər həm kızlar, Bowaylar wə yaxlar, — **13** Həmmisi Pərwərdigarning nəmini mədhijilisun; Qünki pəkətla Uning nami aliydur; Uning həywiti yər həm asmandin üstün turidu. **14** Həm U əz həlkining münggüzini, Yəni barlik mukəddəs bəndilirining mədhijisini egiz kətürgüzgən; Ular Israil balılırı, Əzigə yekin bir həlkə! Həmdusana!

149 Həmdusana! Pərwərdigarqa atap yengi bir nahxini okunglar; Məmin bəndilərning jamaitidə Uning mədhijisini eytinglar! **2** Israil əz Yaratkuqisidin xadlansun; Zion oçulları əz Padixahıdin hux bolqay! **3** Ular Uning nəmini ussul bilən mədhijilisun; Uningə qüylərni dap həm qiltarəq təngxəp eytsun! **4** Qünki Pərwərdigar əz həlkidin səyünər; U yawax məminlərni nijatlıq bilən bezəydu; **5** Uning məmin bəndiliri xanxərəptə rohlinip xad bolqay, Orunlirida yetip xad awazını yangratkay! **6** Açızida Təngrigə yüksək mədhijiliri bolsun, Kollırıda kox bislik kiliq tutulsun; **7** Xuning bilən ular əllər üstidin ķisas, Həlkərgə jaza bəja yürgüzip; **8** Əllərning padixahlırını zənjirlər bilən, Akşəngəklirini təmür kixənliri bilən baqlaydu; **9** Ularning üstigə pütülgən həkümni bəja kəltüridu — Uning barlik məmin bəndiliri muxu xərəpkə nesip bolidu! Həmdusana!

150 Həmdusana! Təngrini Uning mukəddəs jayida mədhijilənglar; Қudriti parlap turidiojan

ərxlərdə Uni mədhəyiilənglar; **2** Uni կudrətlik ixliri
üqün mədhəyiilənglar; Olayət uluəlukı üqün Uni
mədhəyiilənglar; **3** Uni buroja sadasi bilən mədhəyiilənglar;
Uni rawab həm qiltar bilən mədhəyiilənglar; **4** Uni dap
həm ussul bilən mədhəyiilənglar; Uni tarlıq sazlar həm
nəy bilən mədhəyiilənglar; **5** Uni jaranglıq qanglar həm
yangrak qanglar bilən mədhəyiilənglar; **6** Barlıq nəpəs
igiliri Yağni mədhəyiilisun! Həmdusana!

Pənd-nəsihətlər

1 Israel padixahı Dawutning oğlı Sulaymanning pənd-nəsihətləri: — **2** Bu pənd-nəsihətlər sanga əkil-parasət, ədəp-əhlakni əgitip, seni ibrətlik səzlərni qüxinidioqan kılıdu; **3** sanga danalik, həkkaniylik, pəm-parasət wə durusluğning yolyoruk-tərbiyisini köbul kilduridu. **4** Bu [pənd-nəsihətlər] nadanlarni zerək kılıp, yaxlarnı bilimlik wə səzgür kılıdu; **5** bularoja կulaқ selixi bilən danalar bilimini axuridu, yorutuloqan kixilər tehimu dana məslihətkə erixidu, **6** xundakla pənd-nəsihətlər həm təmsillərning mənisini, danixmənlərning həkmətləri həm tilsim səzlərini qüxinidioqan kılınidu. **7** Pərwərdigardin қorkux bilimning baxlinixidur; Əhməklər danalikni wə tərbiyini kəzgə ilmaydu. **8** I oqlum, atangning tərbiyisiga կulaқ sal, anangning söz-nəsihətidin ayrılma; **9** qünki ular sening bexingoja takaloqan gül qəmbirək, boynungoja esiloqan marjan boldu. **10** I oqlum, yamanlar seni azdursa, ularoja əgəxmigin. **11** Əgər ular: — Yür, tuzak կurup adəm əltürəyli; Yoxuruniwelip, birər bigunaḥ kəlgəndə uraylı! **12** Təhtisaradək ularni yutuwetəyli, Sak bolsimu, һangoja qüxkənlərdək ularni yikitatlı; (*Sheol h7585*) **13** Ulardin hilmuhil kimmətlik mal-dunyaşa igə bolup, Өylirimizni olja bilən toldurımız. **14** Biz bilən xerik bol, Həmyanimiz bir bolsun, desə, — **15** I oqlum, ularoja yoldax bolma, Өzüngni ularning izidin neri կill! **16** Qünki ularning putliri rəzillikkə yüküridu, Қolini կan kiliç üçün aldiraydu. **17** Hərkəndək uqar қanat tuyup կaloqanda tuzak կoyux bikar awariqiliktur; **18** Lekin bular dəl əz կenini təkük üçün saklaydu; Өz janlırişa zamin boluxni kütidu. **19** Nəpsi

yoғinap kətkən hərbir adəmning yollirining akiwiti mana xundak; [Haram mal-dunya] өз igilirining jenini alidu. **20** [Büyük] danalik koqida oquk-axkara hitab kilmakta, Qong məydanlarda sadasini anglatmakta. **21** Koqa dokmuxlirida adəmlərni qakırmakta, Xəhər dərwazilirida sözlerini jakarlimakta: — **22** I saddilar, қақанојиқə muxundak nadanlıkkə berilisilər? Məshirə kılıqular қақанојиқə məshiriliktin huzur alsun? Əhməklər қақанојiқə bilimdin nəprətlənsün?! **23** Tənbihlirimgə kulak selip mangojan yoluñlardın yanovan bolsanglar idi! Rohimni silərgə təküp berəttim, Səzlirimni silərgə bildürgən bolattim. **24** Lekin qakırsam, anglimidinglar; Kolumni uzartsam, heqkaysinglar karimidinglar. **25** Nəsihətlirimning həmmisigə pərwa kilmidinglar, Tənbihimni anglaxni kılqə halimidinglar. **26** Xunga, bexinglaroja bala-ķaza kəlgəndə külimən, Wəhimə silərgə yetixi bilən məshirə kılımən. **27** Həlakət elip kəlgən wəhimə üstünglərgə qüxkəndə, Wəyranqılık silərgə կuyuntazdək kəlgəndə, Silər eojir kayoqqa wə azabka muptila bolqininglarda — **28** U qaođda muxu kixilər məndin etünüp qakırıdu, Mən pərwa kilmaymən, Meni təlmürüp izdisimu, tapalmaydu. **29** Ular bilimgə nəprətlənginidin, Pərwərdigardin əyminxni tallimioqinidin, **30** Mening nəsihitimni kılqə kobul kılıqusi yoklukidin, Tənbihimgimu pərwa kilmioqininglardin, **31** Ular өz bexini yəydu, Өz kəstliridin toluk azab tartidu; **32** Qunki saddilarning yoldin qikixi өz jeniçə zamin bolidu; Əhməklər rahətlik turmuxidin ezlirini həlak kılıdu. **33** Lekin manga kulak saloqanlar aman-esən yaxaydu,

Bala-қazalardin, օղам-әndixlərdin haliy bolup, hatirjəm turidu.

2 I oqlum, əgər səzlirimni կօbul կիսաng, Nəsihətlirimni կəlbıngə պüksəng, **2** Əgərdə danalikka կulaқ salsang, Yoruklukka erixixə kəngül bərsəng, **3** Əgər əkil-parasətka təxna bolup iltija կիսաng, Yoruklukka erixix üçün yükiri awazda yelinsang, **4** Əgər kümüxkə intilgəndək intilsəng, Yoxurun gəhərni izdigəndək izdisəng, **5** Undakta Pərwərdigardin [həkikiy] կօրկuxni bilidioqan bolisən, Wə sanga Hudani tonux nesip bolidu. **6** Qünki Pərwərdigar danalik bərgüqidur; Uning aqzidin bilim bilən yorukluk qıçıdu. **7** U durus yaxawatkanlar üçün mol hekmət təyyarlap կօyoqandur, U wijdanlıq adəmlər üçün կalğandur. **8** U adillik կiloquqilarning yollirini asraydu, Ihlasmən bəndilirining yolını կօṣdaydu. **9** U qaçda həkkaniylik, adillik wə durusluqni, Xundakla hərkəndək güzəl yolni qüxinidioqan bolisən. **10** Danalik կəlbıngə kirixi bilənla, Bilim kənglüngə yeğixi bilənla, **11** Pəm-parasət seni կօṣdaydu, Yorukluk seni saklaydu. **12** Ular seni yaman yoldin, Tili zəhər adəmlərdin kutkuzidu; **13** Yəni toqra yoldin qətnigənlərdin, Қarangoju yollarda mangidioqanlardin, **14** Rəzillik կilixnı huzur kəridioqanlardin, Yamanlıknıng ziyanlarını huxallık dəp bilidioqanlardin, **15** Yəni əgrı yollarda mangidioqanlardin, Қingojır yolda mangidioqanlardin kutkuzidu. **16** [Danalik] seni buzuk ayaldın, Yəni xirin səzlər bilən azdurmaqçı bolıqan naməhrəm ayallardın kutkuzidu. **17** [Bundak ayallar] yax wakıtda təgkən jorisini taxlap, Huda aldidiki nikah կəsimini untuoqan wapasizlərdindur. **18** Uning

eyigə baridiqan yol elümgə apiridiqan yoldur, Uning mangidiqan yolliri adəmni ərwahılar makanıqə baxlaydu.

19 Uning kəxiqə baroqanlarning birimu қaytip kəlgini yok, Ulardin birimu həyatlıq yollırıqə erixkini yok.

20 [Xularni qüxənsəng] yahxilarning yolidə mangisən, Həkkəniylarning yollırını tutisən. **21** Qünki durus adəm zemində yaxap қalalaydu, Mukəmməl kixi bu yerdə makanlixalaydu. **22** Lekin rəzillər zemindin üzüp taxlinidu, Wapasızlar uningdin yuluwetildidu.

3 I oqlum, təlimimni untuma, Degənlirimni həmixə kənglüngdə qing tut. **2** Qünki u sanga bərikətlik künlər, uzun əmür wə hatırjəmlik қoxup beridu. **3** Mehriban wə hək-səmimiyy boluxtin waz kəqmə, Bularni boynungoqa esiwal, Kəlbinggə pütiwal. **4** Xundak қılıqanda Huda wə bəndilərnin nəziridə iltipatka layik bolisən, danixmən hesablinisən. **5** Θz əklinggə tayanmay, Pərwərdigarоqa qin kəlbing bilən tayanojin; **6** Kandaqla ix ķilsang, Pərwərdigarni tonuxka intil; U sanga toqra yollarnı kərsitidu. **7** Θzüngni əkillik sanima; Pərwərdigardin əyminip, yamanlıqtın yirak bol. **8** Xundak ķılıqiningda, bu ixlər dərdingga dərman, Ustihanliringoqa yilik bolidu. **9** Pərwərdigarning hərmitini ķılıp mal-dunyayingdin hədiyələrni sunoqin, Etizingdin tunji qıkkən məhsulatliringdin Uningoqa atiojin; **10** Xundak ķılıqiningda, ambarliring axlikka tolup taxidu, Xarab kəlqəkliringdə yengi xarab exip-texip turidu. **11** I oqlum, Pərwərdigarning tərbiyisigə bipərwalık ķılma, Uning tənbihidin bəzmə. **12** Qünki, ata əziz kərgən oqlıqə tənbih-tərbiyə bərgəndək, Pərwərdigar

kimni səygən bolsa uningoja tənbih-tərbiyə beridu.

13 Danalikka tuyəssər bolğan kixi, Yoruklukka igə bolğan kixi nemidegən bəhtlik-hə! **14** Qünki danalığın paydisi kümüxning paydisidin kəptur, Kimmidi sap altunningkidinmu ziyadidur. **15** U ləəl-yakutlardın kımmətliktur, Intizar bolğan hərkəndək nərsəngdin heqbirimu uningoja təng kəlməstur. **16** Danalığın ong қolida uzun əmür, Sol қolida baylık wə xəhrət bardur. **17** Uning yolları sanga hux purak tuyular, Uning barlıq tərikiləri seni aram tapkuzur. **18** U əzini tapşan adəmgə «həyatlıq dərihi»dur, Uni qing tutşan kixi nemidegən bəhtlik! **19** Pərvərdigar danalıq bilən yər-zeminni bərpa կildi, Həkmət bilən asmannı ornattı. **20** Uning bilimi bilən yərning qongkur қatamları yerildi, Həmdə bulutlardın xəbnəm qüxti. **21** I oqlum! [Danalıq bilən bilimni] kəzüngdin qıçarma, Pixşan həkmət wə pəm-parasətni qing tut. **22** Xuning bilən ular jeningoja jan қoxidu, Boynungoja esilojan esil marjandək sanga güzəllik қoxidu. **23** Xu qaçda yolunda aman-esən mangalaysən, Yolda putlaxmaysən. **24** Yatkanda həq nemidin қorkmaysən, Yetixing bilənla tatlık uhlaysən. **25** Bexingoja dəhəxətlik wəhimə qüzkəndə қorkmiojin, Rəzillərning wəyrənqılığının oğəm kilmiojin! **26** Qünki Pərvərdigar sening tayanqingdur, U putungni կapkanlardın neri կildi. **27** Pəkət қolungdin kəlsila, hajətmənlərdin yahxılıknı ayimiojin. **28** Қolum-қoxniliring seningdin etnə sorap kirşə, «Kaytip ketip, ətə kəlgin, ətə berəy» — demigin. **29** Қoxnangoja ziyankəxlik niyitidə bolma, Qünki u sanga ixinip yeningda hatırjəm yaxaydu. **30** Birsi

sanga ziyan yətküzmigən bolsa, Uning bilən səwəbsiz majiralaxma. **31** Zulumhor kixigə həsət kılma, Uning yoltədbirliridin həqnemini tallima. **32** Qünki қingötir yollarnı mangidiojanlar Pərwərdigarning nəziridə yirginqliktur, Lekin Uning sirdax dostlukjı durus yaxawatkan adəmgə təəllükərt. **33** Pərwərdigarning ləniti rəzillik kılɔquqining əyididur, Lekin U həkkəniy adəmning əyigə bəht ata kılur. **34** Bərhək, məshirə kılɔquqılarnı U məshirə kılıdu, Lekin kiqik peil kixilərgə xəpkət kərsitudu. **35** Danalar xəhrətkə warislik kılıdu, Lekin həməkətlər rəswa kılınıdu.

4 I oğullar, atanglarning nəsihətlirini anglangalar, Kengül կoysanglar, Yoruklukça erixisilər. **2** Qünki silərgə əgitidiyojanlırim yahxi bilimdür, Kərsətmilirimdin waz kəqmənglar. **3** Qünki mənmu atamning yumran balisi idim, Anamning arzuluk yaloquz oqlı idim, **4** Atam manga əgitip mundak dedi: — Səzlirimni esingdə tut; Kərsətmilirimgə riayə kıl, Xuning bilən yaxnaysən. **5** Danalıknı aloqın, əkil tap, Eytqan səzlirimni untuma, ulardin qıkma. **6** [Danalıqtın] waz kəqmə, u seni saklaydu; Uni səygin, u seni կoojdaydu. **7** Danalıq həmmə ixning bexidur; Xunga danalıknı aloqın; Barlıqingni sərp kiliplər bolsangmu, əkil tapkın. **8** [Danalıknı] əzizligin, u seni kətürudu, Uni qing կuqaklıqanda, seni hərmətkə sazawər kılıdu. **9** Bexingoşa tağalojan gül qəmbirəktək [sanga güzəllik elip kelidu], Sanga xəhrətlilik taj in'am kılıdu. **10** I oqlum, կulak saloqın, səzlirimni կobul kiliqin, Xunda əmrüngning yilliri kəp bolidu. **11** Mən sanga danalıq yolını əgitəy, Seni durusluq yollırıqə baxlay. **12** Mangojiningda kədəmliring qəklənməydu, Yügürsəng yikilipli qüxməysən.

13 Alojan tərbiyəngni qing tut, Kəlungdin kətküzmigin;
Obdan saklıojin uni, Qünki u sening hayatingdur. **14**
Yaman adəmlər mangolian yolşa kirma, Rəzillərning izini
basma. **15** Ularning [yolidin] əzüngni қaqrur, [Yolioşa]
yekin yolima; Uningdin yandap etüp kət, Neri kətkin. **16**
Qünki [yamanlar] birər rəzillilik əilmioqə uhliyalmas,
Birərsini yikitmioqə uykusı kəlməs. **17** Yamanlık
ularning ozukidur, Zorawanlık ularning xarabidur. **18**
Lakin həkkaniylarning yoli goya tang nuridur, Kün
qüx bolqoqə baroqanseri yoruydu. **19** Yamanlarning
yoli zulmət keqidək kapkarangoju, Ular yıkılıp, nemigə
putlixip kətkinini bilməydu. **20** I oqlum, səzlirimni kəngül
köyub angla, Gəplirimgə kulak sal. **21** Ularnı kezüngdə
tutkın, Yürikingning ketida kədirləp saklıojin. **22** Qünki
səzlirim tapşanlar üçün hayattur, Ularning pütün tenigə
salamətliktur. **23** Əlbingni «həmmidin əziz» dəp sap tut,
Qünki barlık hayat ixliri kəlbtin baxlinidu. **24** Aozzingni
əgrı gəptin yırak tart, Ləwliring ezitkulukṭın neri bolsun.
25 Kəzüngni aldingoja tüz tikkin, Nəziringni aldingoja
toqra taxla; **26** Mangidiojan yolungni obdan oyanoqin,
Xundak əilsang ixliring puhta bolidu. **27** Ongşa, solşa
kaymiqin; Ədəmliringni yamanlık yolidin neri tart.

5 I oqlum, danalikimoja kəngül köyoqin, İdraklik
səzlirimgə kulak salojin. **2** Xundak əiloqiningda ixşa
səzgürük bilən əraydiojan bolisən, Ləwliring pəm-
parasəttin ayrılmaydu. **3** Qünki buzuq hotunning
aoyzidin həsəl tamidu, Ləwliri zəytun yeoqidin siliktur; **4**
Lakin uning akiwiti kəkridək aqqik, İki bislik kiliqtək
ətkür. **5** Uning ədəmliri əlüm girdawioqa elip baridu,

Tutqan yoli gərgə baxlaydu. (**Sheol h7585**) **6** Həyatlık
yolini қılqə bilgüm yok dəp, Başkan կədəmliri turaksız
bolidu, Nəgə baridişanlığını həq bilməydu. **7** Xunga, i
oqlullirim, səzlirimni kəngül koyup anglangalar, Mening
degənlirimdin qıqmanglar. **8** Undak hotundin yirak
ķaq! Ixiki aldişimu yekin yolima! **9** Bolmisa, izzət-
abruyungni baxkılaroja tutkuzup koyisən, [Yaxlık]
yilliringni rəhimsizlərning կoliqə tapxurisən! **10** Yat
adəmlər baylikliring bilən əzini tolduridu, Japalik
əjirliringning mewisi yaqa yurtluğning əyigə etüp ketidu;
11 Əjilingdə nalə-pəryad kətürginingdə, Əzayi-bədining
yəm bolqanda, **12** Xu qaoğda sən: — «Ah, nəsihətlərdin
nemanqə nəprətləngəndimən! Kenglündə tənbihlərni
nemanqə kəmsitkəndimən! **13** Nemixə ustazlirimning
səzini anglimioqandimən? Manga tərbiyə bərgənlərgə
ķulak salmioqandimən? **14** jəmiyəttimu, jamaət aldidimu
hərhil nomuska կaloğandək boldum!» — dəp կalisən.
15 Өzüngning kəlqikingdiki suni iqkin, Өz bulikinqdin
ekiwatqan sudin huzurlan. **16** Bulakliring urqup hər yərgə
tarkılıp kətsə [bolamdu]? Erikliringdiki sular koqılarda
ekip yürsə bolamdu? **17** Bular sangila has bolsun, Yat
kixilərgə təgmisun! **18** Bulikinq bəht-bərikətlik bolqay!
Yaxlıkingda aloğan hotunung bilən huzurlan. **19** U qixi
keyiktək qiraylık! Jərəndək səyümlük! Uning bağıridin
həmixə կanaəttə bolqaysən, Uning կaynak muhəbbətidin
daim huxallıkkə patkaysən. **20** I oqlum, nemixə yat
ayaloqa xəyda bolisən? Nemixə yat hotunning կoynioqa
əzüngni atisən? **21** Qünki insanning həmmə կiloğanlırı
Pərwərdigarning kəz aldida axkaridur, U uning həmmə

mangojan yollirini tarazioja selip turidu. **22** Yaman adəmning əz kəbihlikliri əzini tuzakka qüxüridu, U əz gunahı bilən sirtmakka elinidu. **23** U yolyoruktin məhrum boləjanlıigidin jenidin ayrılidu, Qekidin axlaşan həməkətliki tüpəylidin yoldın ezip ketidu.

6 I oqlum, əgər dostungoja borun boləjan bolsang, Yat kixining kərzini tələxkə kol berixip wədə bərgən bolsang,
2 Əgər əz səzungdin ilinojan bolsang, Əz wədəng bilən baoqlinip kəlsang, **3** U yekiningning kəlioja qüvkənliking üçün, Amal kılıp əzüngni uningdin kütküz — Dərhal yekiningning yenioja berip, əzüngni kəmtər tutup [xu ixtin] haliy kılıxını etünüp sora. **4** Jərən xikarqining kolidin kütuluxka tirixkandək, Kux owqining kolidin qikixka tirixkandək, Kütulmioqə uhlap yatma, Hətta ügdəp arammu alma. **6** I hərun, qəmülining yenioja berip [uningdin əgən], Uning tirikqilik yollirioja karap dana bol. **7** Ularning baxlığı, əməldari, həküməndəri yok balsimu, **8** Lakin ular yazda yilning ehtiyaji üçün ax toplivalidu, Həsul pəslidə ozuk təyyarliwalidu. **9** I hərun, қaqqanojıqə uhlap yatisən? Қaqqan ornungdin turisən? **10** Sən: — Birdəm kəz yumuwalay, birdəm uhlıwalay, Birdəm қolumni қoxturup yetiwalay, — dəysən. **11** Lakin uhlap yatğanda, miskinlik қarakqidək kelip seni basidu, Yoksulluk huddi қorallıq bulangqidək hujuməja etidu. **12** Ərziməs, pəyli buzuk adəm həmmila yerdə yalojan eytip, pəslikni səzləydu. **13** U kəz kisip, Putliri bilən ixarə kılıp, Barmaklıri bilən kərsitudu; **14** Kənglidə aldamqılıkla yatiyu, U daim rəzillikning koyida bolidu, Həmmila yerdə jedəl-majira teriydu.

15 Xunga uningoja bekitilgən bala-ķaza uni tuyuksız basidu, U birakla dawalıousız yanjılıdu. **16** Pərwərdigar nəprətlinidiqan altə nərsə bar, Bərhək, yəttə nərsə Uningoja yirginqliktur. **17** Ular bolsa, Təkəbburluk bilən ķaraydiojan kəz, Yalojan səzləydiqan til, Bigunahlarning ķenini təküzidiqan kol, **18** Suyikəst oylaydiojan kəngül, Yamanlıq kılıxka tez yügürəydiqan putlar, **19** Yalojan səzləydiqan sahta guwahqi, Buradər-ķerindaxliri arisoja bəlgünqilik salojuqi kixidur. **20** I oqlum, atangning əmrigə əməl kıl; Anangning kərsətmisidin qıkma. **21** Ularning səzini կəlbinggə tengip, Uлarni boynungoja marjandək kılıp esiwal. **22** Yoloja qıkkıningda ular seni yetəkləydu, Uhliqiningda ular seni saklaydu, Uyқudin oyojanqıningda ular seni həwərləndürudu. **23** Qünki [Hudanıng] pərmani yoruk qiraq, Uning mukəddəs ķanuni nurdur; Tərbiyəning tənbihliri bolsa həyatlıq yolidur. **24** Ular seni buzuk hotundin saklıouqi, Yat hotunning xerin səzliridin yırak kılouqidur. **25** Uning guzəllikigə kənglüngni baqlimiöin, Uning ķax-kez oynitixi seni əsirgə almisun. **26** Qünki buzuk ayallar tüpəylidin adəmlər bir parqə nanojimu zar bolidu, Yat adəmning [zinahor] ayali bolsa kixining kimmətlik jenini əzigə ow kiliwalidu. **27** Otni koynungoja salsang, Əz kiyimingni kəydürməmsən? **28** Qooqning üstidə dəssəp mangsang putungni kəydürməmsən? **29** Baxķilar ning ayali bilən bir orunda yatidiojan kixi xundak bolidu; Kim uningoja tegip kətsə akiwitidin kutulalmaydu. **30** Aq ķaloqanda қorsikini toyozuzux üçün oqrılık kılajan kixini baxķilar kəmsitməydu; **31** Xundak turukluk u tutulup

ķalsa, Igisigə yəttini tələxkə toqra kelidu; U əz əyidiki
həmmə nərsisini tapxuridu. **32** Həlbuki, baxķıllarning
hotuni bilən zina kıloluqi uningdinmu [bəttər bolup],
tolimu əqəplətliktur; Undak kıloluqi əz-əzini həlak kılıdu.
33 U zəhmət yəydu, xərməndə bolidu, Uning rəswasi
həq əqürülməydi. **34** Qünki künləx oti ərni dərəqəzəpkə
kəltüridu, İntikam alojan künidə u həq rəhİM kilmaydu. **35**
Tələm puli berəy desəngmu u қobul kilmaydu, Hərkənqə
sowşa-salam bərsəngmu uni besikturojili bolmaydu.

7 I oqlum, səzlirimgə əməl ķıl, Tapxuruklirimni
yürükingdə sakla. **2** Tapxurukliriməja əməl ķilsang,
yaxnaysən; Təlimlirimni kəz ķariquķungni asrioqandək
asra. **3** Ularnı barmaqliringoja tengip կoy, Kəlb tahtangoja
yeziwal. **4** Danalikni, sən hədə-singlim, degin, Pəm-
parasətni «tuəlkinim» dəp qakır. **5** Xundak ķilsang,
ular seni yat hotundin yıraklıxturidu, Aɔżidin silik
səz qikidiojan yoqun ayaldin neri kılıdu. **6** [Bir ketim]
əyning derizə keznəkliridin taxķirioqa ķarioqinimda, **7**
Birnəqqə yax, sadda yigitlərni kərdüm, Ularning iqidin
bir əkilsizni kərüp կaldim, **8** U koqa boylap buzuk
[hotun turuxluk] dokmuxtın ətüp, Andin uning əyi
tərəpkə ķarap mangdi. **9** Kəqkurun ķarangoju qüxkəndə,
Zulmət keqə, ay ķarangoqusida [ixiki aldidin etti]. **10**
Mana, əydin bir hotun qikip uni kütüwaldi; Kiyimi
pahixə ayallarningidək bolup, Niyiti hıylə-mikir idi. **11**
Aɔżi bixəm-hayasız, naħayiti jaħil bir hotun, U əyidə
turmaydu, **12** Birdə məħəllidə, birdə məydanlarda, U
koqillardiki hər dokmuxta paylap yürüdu. **13** Həlikı yax
yigitni tartip, uni səyüp, Nomussızlarqə uningoja: —

14 «Өyümdə «inaklılıq kurbanlığı» gəxi bar, Mən bugün
Hudaşa kəsəm kılıjan kurbanlığını kıldım, **15** Xunga mən
sizni qakırovili qıktım, Didaringizoja təlpünüüp izdidim.
Əmdi sizni tepiwaldim! **16** Karwitimoja Misirning kəxtilik,
yolluk libas yapkuqlarını yaptım. **17** Orun-kərpilirimgə
hux purak murməkki, muəttər wə қowzak darqınlarnı
qaqtım. **18** Keling, tang atkuqə muhəbbətlixəyli, oynap
huzurlınaylı, Kenglimiz қanoqıqə əzara əyx-ixrət kılıylı,
19 Erim əydə yok, yirək səpərgə qikip kətti. **20** U bir
həmyan pul elip kətti, Ay tolouqə u əygə kəlməydu» —
dedi. **21** Ayal kəp xerin səzləri bilən rasa kizikturdi, Qiraylık
gəpləri bilən uni əsir kiliwaldı. **22** Soyuxka elip mangojan
əküzdək, Həmaqət kixi kixən bilən jazaşa mangojandək,
Kıltakka qüxkən қuxtək, Yigit uning kəynidin mangdi.
Jigirini ok texip etmiguqə, U bu ixning hayatıqə zamin
bolidiqanlığını həq bilməydu. **24** I oqullirim, səzlirimni
kengül koyup anglangalar, Deganlırimgə қulak selinglar,
25 Kəlblinglarnı bundak hotunning yolioja kətküzmənglər,
Uning aldam haltisiqə qüxpü kətmənglər. **26** Bundak
ayal nuroqun kixilərni yıkitip yarilanduroqan, Uning
boozuzlıqan adəmliri tolimu keptur, **27** Uning əyi
bolsa təhtisaraning kirix eojizidur, Adəmni «ħalakət
mehmanhanisi»qə qüxürüx yolidur. (*Sheol h7585*)

8 [Kulak sal,] danalıq qakıriwatmamdu? Yorukluk
sada qikiriwatmamdu? **2** Yollarning egiz jayliridin,
Dokmuxlardın u orun alidu, **3** Xəhərgə kiridiqan
қowuqlarning yenida, Hərkəndək dərwaza eojizlirida u
murajıət kılmağta: — **4** «I metiwərlər, silərgə murajət
kılımən, Həy, adəm balılırı, sadani silər üçün kılımən,

5 Gədək boləjanlar, zerəklikni eginiwelinglar, Əhmək boləjanlar, yoruklukka erixinglar! **6** Manga қulak selinglar, Qünki güzəl nərsilərni dəp berimən, Aɔzimni eqip, durus ixlarnı [silərgə] yətküzimən. **7** Eytqanlırim həkikəttur, Aɔzim rəzilliktin nəprətlinidü; **8** Səzlirimning həmmisi hək, Ularda həqkandak hıyligərlik yaki əgitmilik yoktur. **9** Ularning həmmisi qüxəngənlər üçün enik, Bilim alojanlar üçün durus-toɔṛidur. **10** Kümüxkə erixkəndin kərə, nəsihətlirimni kobul kilinglar, Sap altunni elixtin kərə bilimni elinglar. **11** Qünki danalıq ləəl-yakutlardın əwzəl, Hərkəndak ətiwarlıq nərsəngmu uningoja təng kəlməstur. **12** Mən bolsam danalıkmən, Zerəklik bilən billə turimən, Istikaməttin kelip qıkqan bilimni ayan kılımən. **13** Pərwərdigardin əyminix — Yamanlıkkə nəprətlinix deməktür; Təkəbburluk, məqrurluk, yaman yol həm xum eojizni eq kərimən. **14** Məndə obdan məslihətlər, pixqan həkmət bar; Mən degən yorukluk, kudrat məndidur. **15** Padixahlar mən arkılık həküm süridü, Mənsiz hakimlar adil həküm qıkarmas. **16** Mən arkılıkla əmirlər idarə kılıdu, Aliyjanablar, yər yüzdiki barlıq sorakqlar [tooqra] həküm kılıdu. **17** Kimki meni səysə, mənmu uni səyimən, Meni təlmürüp izdigənlər meni tapalaydu; **18** Məndə baylık, xəhrət, Hətta konirimas, kəqməs dələt wə həkkaniyətmu bar. **19** Məndin qıkqan mewə altundin, Hətta sap altundin kimmətliktur, Məndin alidiqan daramət sap kümüxtinmu üstündür. **20** Mən həkkaniyət yolioja mangimən; Adalət yolinə otturisida yürimənki, **21** Meni səygənlərni əməliy nərsilərgə miras ķildurimən; Ularning həzinilirini toldurimən. **22** Pərwərdigar ixlirini baxlıxidila, Kədimdə

yasiqanlıridin burunla, Mən uningoja təwədurmən.
Əzəldin tartipla — mukəddəmdə, Yər-zemin yaritilmastila,
Mən tikləngənmən. **24** Qongkur həngalar, dengiz-okyanlar
apiridə boluxtin awwal, Mən məydanqa qıqırılıqanmən;
Mol su urəqup turidiqan bulaklar bolmastinla, **25**
Egiz taoqlar əz orunlirioja köyulmastinla, təpiliklər
xəkillənməstinla, [Pərwərdigar] bipayan zemin, kəng
dalaları, Aləmning əsliydiki topa-qanglirinimu tehi
yaratmastinla, Mən məydanqa qıqırılıqanmən. **27** U
asmanları bina ķiliwatkinida, Dengiz yüzigə upuk siziķını
siziwatkinida, Ərxtə bulutları orunlaxturup, Qongkur
dengizdiki bulak-mənbələrni mustəhkəmləwatkinida,
Dengiz sulurini bekitkən dairidin exip kətmisun dəp
pərman qüxüriwatkinida, Bipayan zemining ullirini
ķuruwatkinida, Mən u yerdə idim; **30** Xu qaçda goya usta
bir hünərwəndək Uning yenida turoqanidim, Mən hərdaim
Uning aldida xadlinattım, mən Uning kündilik dil'aramı
idim; **31** Mən Uning alimidin, yər-zeminidin xadlinip,
Dunyadiki insanlardın hursənlik tepip yürəttim, **32** Xunga
i balılar, əmdi manga կulaq selinglar; Qünki yollirimni
qing tutkanlar nəkədər bəht tapar! **33** Alqan nəsihətkə
əməl ķilip, Dana boloqin, uni rət kılma. **34** Səzümgə կulaq
selip, Hərküni dərwazilirim aldidin kətməy, Ixiklirim
aldida meni kütidioqan kixi nəkədər bəhtliktur! **35** Kimki
meni tapsa həyatni tapidu, Pərwərdigarning xəpkitigə
nesip bolidu. **36** Lekin manga gunah կiloqan hərkim əz
jenioqa ziyan kəltüridu, Meni yaman kərgənlər əlümni
dost tutkan bolidu».

9 Danalik ezigə bir əy selip, Uning yəttə tüwrükini ornattı. **2** U mallirini soyup, Esil xarablırini arilaxturup təyyarlap, Ziyapət dastihinini yaydı; **3** Dedəklirini [mehman qakirixka] əwətti, Əzi xəhərning əng egiz jaylirida turup: **4** «I saddilar, bu yərgə kelinglar, — dəp qakiriwatidu; Nadanlar oja: **5** Əni, nanlirimdin eçiz tegip, Mən arilaxturup təyyarlıqan xarablardın iqinglar; **6** Nadanlar qataridin qıkip, həyatka erixinglar, Yorukluk yolda menginglar», — dəwatidu. **7** Həkawurlar oja tənbih, bərgüqi ahanətkə uqrayıdu, Kəbihlərni əyibligüqi ezigə daq kəltüridu. **8** Həkawurlarnı əyiblimə, qünki u sanga əq bolup əlidid; Həlbuki, dana kixini əyiblisəng, u seni seyidu. **9** Dana adəmgə dəwət kilsang, əkli tehimu toluk bolidu; Həkəkaniy adəmgə durus yol kərsətsəng, Bilimi tehimu axidu. **10** Pərwərdigardin əyminix danalığın baxlinixidur, Muğəddəs bolouqını tonux yorukluketur. **11** Mən [danalik] səndə bolsam, künliringni uzartımən, Əmrüngning yilliri kəpiyər. **12** Səndə danalik bolsa, paydını kəridioqan eziungsən, Danalığını mazaq kilsang ziyan tartidioqanmu əziungsən. **13** Nadan hotun aqzi bisərəmjən, əkilsizdur, Həqnemə bilməstur. **14** U ixik aldida əlturup, Xəhərning əng egiz jaylirida orun elip, **15** U dul etüp ketiwatqanlar oja: **16** «Kimki sadda bolsa, bu yərgə kəlsun!» — dəwatidu, Wə əkilsizlərni: **17** «Ooprilikqə iqkən su tatlık bolidu, Ooprilap yegən nan təmlik bolidu!» — dəp qarğıwatidu. **18** Lekin qakırılıquqi əlüklərning uning əyidə yatkanlığının bihəwərdur, Uning [burunkı] mehmanlırinin allıkəqan təhtisaranıng təglirigə qüxüp kətkənlikini u səzməs. (**Sheol h7585**)

10 Padixah Sulaymanning pənd-nəsihətliri: — Dana oçul atisini xad ķilar; Əkilsiz oçul anisini ķayoq-ħəsrətkə salar.

2 Həram bayliklarning həq paydisi bolmas; Həkkaniyət insanni əlümdin қutuldur. **3** Pərwərdigar həkkaniyət adəmning jenini aq koymas; Lekin u қəbihlərning nəpsini booqup կoyar. **4** Hərunluq kixini gaday կilar; Ixqanlıq bolsa bayaxat կilar. **5** Yazda һosulni yioqiwalıq — dana oçuldur; Lekin orma waqtida uhlap yatkuqi — hijalətkə қalduridioqan oçuldur. **6** Bərikət həkkaniyət adəmning bexioqa qüxər; Əmma zorawanlıq yamanlarning aqzioqa urar. **7** Həkkaniyət adəmning yadikari mubarəktur; Yamanlarning nami bolsa, sesik կalar. **8** Dana adəm yolyoruk-nəsihətlərni կobul կilar; Kot-kot, nadan kixi əz ayioqi bilən putlixar. **9** Oğubarsız yürgən kixining yürüx-turuxi turaklıktur, Yollirini əgri կilojanning kiri ahiri axkarilinidu. **10** Kəz ixaritini կilip yüridioqanlar adəmni daolda қaldur; Kot-kot, nadan kixi əz ayioqi bilən putlixar. **11** Həkkaniyət adəmning aqzi һayatlıq bulıkıdır, Əmma zorawanlıq yamanning aqzioqa urar. **12** Əqmənlik jedəl կozojar; Mehîr-muhəbbət həmmə gunahlarni yapar. **13** Əkil-idraklık adəmning aqzidin danalıq tepilar; Əkilsizning dümbisigə palak tegər. **14** Dana adəmlər bilimlərni ziyanə topalar; Lekin əhməkning aqzi uni һalakətkə yekinlaxtur. **15** Mal-dunyaliri goya məzmut xəhərdək bayning kapalitidur; Miskinni һalak կılıdiqan ix dəl uning namratlıqidur. **16** Həkkaniylarning əjirliri janşa jan կoxar, Қəbihlərning һosuli gunahnila kəpəytixtur. **17** Nəsihətni anglap uni saklıoquqi һayatlıq yolioqa mangar; Tənbihlərni rət կiloqan kixi yoldin

azojanlardur. **18** Adawət saklıojan kixi yalojan sezliməy əlmas; Təhmət qaplıojanlar əhməktur. **19** Gəp kəp bolup kətsə, gunahtin haliy bolmas, Lekin aqzişa igə boləjan əkilliklər. **20** Həkkaniy adəmning səzi huddi sap kümüx; Yamanning oyliri tolimu ərziməstur. **21** Həkkaniy adəmning səzləri nuroğun kixini կuwwətlər; Əhməklər əkli kəmlikidin ələr. **22** Pərwərdigarning ata կilojan bərikiti adəmni dələtmən ələr; U bərikitigə həqbir japa-muxəkkət қoxmas. **23** Əhmək қəbihlikni tamaxa dəp bilər; Əmma danalıq yorutulojan kixining [hursənlikidur]. **24** Yaman kixi nemidin korksa xuningoja uqrar; Həkkaniy adəmning arzusi əməlgə axurular. **25** Yaman adəm կuyundək etüp yokar; Lekin həkkaniy adəm mənggülük uldəktur. **26** Adəm aqqık su yutuwaloqandək, Kəzigə istütək kirip kətkəndək, Hürun adəmni ixka əwətkənmə xundak bolar. **27** Pərwərdigardin əyminix əmürni uzun ələr, Yamanning emri kışkartılar. **28** Həkkaniy adəmning ümidi hursənlik elip kelər; Lekin rəzilning kütkini yokça qıkar. **29** Pərwərdigarning yoli durus yaxawatqanlaroja baxpanahdur; Қəbihlik կilojuqilaroja bolsa һalakəttur. **30** Həkkaniylarning orni mustəhkəmdur; Yamanlar zemində uzun turmas. **31** Həkkaniy adəmning aqzidin danalıq qıkar; Lekin xumluk, til kesip taxlinar. **32** Həkkaniy adəmning səzi kixigə mok huxyakar; Yaman adəmning aqzidin xumluk qıkar.

11 Yalojan taraza Pərwərdigaroja yirginqliktur; Adil jing texi Uni hursən ələr. **2** Təkəbburluk bilən birgə xərməndiqilik əgixip kelər; Lekin danalıq, kiqik peillarоja həmrəh bolar. **3** Toqırıllarning səmimiyyiliyi əzini yetəklər;

Lekin kazzaplarning əgriliki əzini wəyran kilar. **4**
Hudanıng օрөзәп күnidə mal-dunyaning paydisi bolmas;
Lekin həkkaniyət adəmni əlümдин қutkuzar. **5** Kamil
adəmning həkkaniyılık əzini tüz yoloğa baxlar; Yaman
adəm əz yamanlığidin yıkılar. **6** Durus adəmlərning
həkkaniyılık əzlirini қutkuzar; Lekin kazzaplar əz hıylə-
nəyringidin tutular. **7** Rəzil adəm əlsə, uning ümidi
yokka qıqar; Gunahkarning ümidi ahiri қuruk қalar. **8**
Həkkaniy adəm kiyinqılıqtın haliy қılınar; Rəzil adəm
uning ornioğa tutular. **9** Munapıklar əz aqzi bilən yekinini
buzar; Lekin həkkaniylar bilimi bilən қutkuzular. **10**
Həkkaniy adəm ronaq tapsa, xəhər hux bolar; Rəzil adəm
halak bolsa, həlk təntənə қılar. **11** Toɔṛrilarning bərikət
tiləxliri bilən xəhər güllinər; Lekin rəzillərning tili bilən
wəyran bolar. **12** Əz yekinini səkidioğan kixi — əkilsizdur;
Əmma yorutuloğan adəm aqzını yiçər. **13** Gəp toxuoluqi
məhpiyatlərni axkarilar; Sadık adəm amanətkə hiyanət
ķılmış. **14** Yolyoruk kəm bolsa, əl-yurt yıkılar; Uluq bir
məslihətqi bolsa, əl nijat tapar. **15** Yatka borun bolqan
kixi ziyan tartmay қalmas; Қol berixip kepil boluxni
yaman kərgən kixininig қuliki tinq bolar. **16** Xapaətlik ayal
izzət-hərmətni қoldin bərməs; Zorawanlar baylıqni қoldin
bərməs. **17** Rəhimdil əz-əzигə bəht yaritar; Rəhimsiz əz
tenini aqritar. **18** Yaman adəmlərning aloğan ix həkkı
ularni aldar, bərikətsiz bolar; Əmma həkkaniyət teriǒuqi
adəm əməliy in'am alar. **19** Həkkaniyət adəmgə həyatlıq
tapkuzar; Yamanlıqni kezləp yüridiqan kixi əlümğə yüz
tutar. **20** Niyiti buzuk kixi Pərvərdigarə yirginqliktur;
Əmma yoli diyanətlik kixilər uning hursənlikidur. **21** Қol

tutuxup birləxsimu, yamanlar jazaşa tartilmay կalmas;
Lekin həkkaniylarning nəslı nijat tapar. **22** Qiraylik
əmma tetikşiz hotun, Qoxķining tumxukçiosa altun һalka
saloğandəktur. **23** Həkkaniylarning arzusi pəkət yahxi
mewə elip kelər; Yamanlarning kütkini oğazəp-nəprəttur.
24 Biraw mərdlərqə tarkatsimu, güllinər; Yənə biraw
berixkə tegixlikini ayisimu, pəkət namratlixar. **25** Mərd
adəm ətlinər; Baxķılarnı suojaroqı əzimu suojırılar. **26**
Axılıkni satmay besiwalojan kixi əlning lənitigə uqrayıdu;
Lekin axılıkni setip bərgüqigə bərikət tilinər. **27** Yahxilikni
izdəp intilgən adəm xapaət tapar; Yamanlıkni izdigən
adəm əzi yamanlık kərər. **28** Өz mal-duniyasişa tayanoqı
yıkılar; Həkkaniy kixi yopurmaktək kəkirər. **29** Өz eyigə
azarqılık salojan kixi xamaloja miras bolar; Əkilsiz adəm
akılanining կuli bolup կalar. **30** Həkkaniyning beridiojan
mewisi «həyatlık dərihi»dur; Dana kixi kəngüllərni
[həyatlıkkə] mayıl կilar. **31** Қaranglar, həkkaniy adəm bu
dunyada [səwənliki üqün] bədəl təligən yerdə, Rəzillər
bilən gunahkarlarning akiwiti կandak bolar?

12 Kimki tərbiyini kədirlisə, bilimnimu səygüqidur;
Lekin tənbiləkə nəprətləngən nadan-həməkəttur. **2**
Yahxi niyətlik adəm Pərwərdigarning iltipatişa erixər;
Əmma Pərwərdigar hıylə-mikirlik adəmnинг gunahını
bekitər. **3** Adəmlər yamanlık կilip amanlık tapalmas;
Lekin həkkaniylarning yiltizi təwrənməs. **4** Pəzilətlik ayal
erining tajidur; Əmma uni uyatka saloqı hotun uning
ustihinini qırıtər. **5** Həkkaniy adəmnинг oy-pikri durus
həküm qıçırar; Yamanlarning nəsihətliri məkkarlıktur.
6 Yamanlarning səzləri կan təkidiqən կiltaktur; Lekin

durusning sezi adəmni kıltakṭin kutuldurar. **7** Yamanlar aqdurulup, yokilar; Lekin həkкaniylarning əyi məzmut turar. **8** Adəm eз zerikliki bilən mahtaxka sazawər bolar; Əgri niyətlik kixi kəzgə ilinmas. **9** Pekir turup hismətkari bar kixi, Əzini qong tutup aq yürgən kixidin yahxidur. **10** Həkкaniy adəm eз uliqinimu asrar; Əmma rəzil adəmning bolsa hətta rəhimdillikimu zalimliktur. **11** Tirixip terikqilik kılıqan dehкanning կorsıki tok bolar; Əmma ham hiyallarqa berilgən kixining əkli yoktur. **12** Yaman adəm yamanlıq kıltığını kəzləp olturar; Əmma həkкaniy adəmning yiltizi mewə berip turar. **13** Yaman adəm eз aqzining gunahıdin tutular; Həkкaniy adəm muxəkkət-kiyinqiliqtin қutular. **14** Adəm eз aqzining mewisidin қanaət tapar; Əz կoli bilən kılıqanlıridin uningoja yandurular. **15** Əhmək eз yolini toqra dəp bilər; Əmma dəwətkə կulak salıqan kixi ağılanidur. **16** Əhməkning aqqiki kəlsə, tezla bilinər; Zerək kixi həkarətkə səwr қilar, sətqilikni axkarilimas. **17** Həkкiqtəni eytқan kixidin adalət bilinər; Yalojan guwahlıq kılıquqidin aldamqılık bilinər. **18** Bəzlilərning yeniklik bilən eytқan gepi adəmgə sanjılıqan kılıqka ohxar; Bırak ağılanining tili dərdkə dərmandur. **19** Rastqıl mənggü turoquzulidu; Ləwzi yalojan bolsa birdəmliktur. **20** Yamanlıknıg koyida yürgüqining kənglidə hıylə saklanoqandur; Amanlıknı dəwət kılıquqlar huxallıqka qəmər. **21** Həkкaniy adəmning bexioja həq külpət qüxməs; Kəbihlər bala-ķazaqa qəmülər. **22** Yalojan sezləydiqanın ləwliri Pərwərdigarqa yirginqliktur; Lekin ləwzidə turoqanlarqa U apirin eytar. **23** Pəmlik adəm bilimini yoxurar; Bırak əhmək nadanlığını jakarlar.

24 Tirixqan kəl hökük tutar; Hürun kəl alwanoğa tutular.

25 Kəngülning oğem-əndixisi kixini mükqəytər; Lekin mehribanə bir səz kixini rohlandıdur. **26** Həkkaniy kixi əz dosti bilən birgə yol izdər; Birak yamanlarning yoli ezlirini adaxturar. **27** Hürun əzi tutkən owni pixurup yeyəlməs; Birak ətiwarlıq baylıklar tirixqanoğa mənsuptur. **28** Həkkaniylikning yolidə hayat tepilar; Xu yolda əlüm kərünməstur.

13 Dana oğul atisining tərbiyisigə kəngül köyar; Məshirə ķilojuqi tənbihkə կulak salmas. **2** Adəm durus eçizining mewisidin huzurlinar; Tuzkorlar zorawanlıkka həwəs kılıp zorawanlıkka uqrar. **3** Səzdə ehtiyatqan kixi jenini saklap կalar; Aqzi ittik հalakətkə uqrar. **4** Hürunning arzu-tiliki bar, lekin erixəlməs; Lekin tirixqan ətlinər. **5** Həkkaniy adəm yalojanqılıktın yirginər; Kəbih bolsa sesip, xərməndə bolar. **6** Yoli durusni həkkaniyət կoqdar; Lekin gunahkarnı rəzillik yıkitar. **7** Bəzilər əzini bay kərsətkini bilən əməliyəttə կuruk sələttur; Bəzilər əzini yokşul kərsətkini bilən zor baylıklarlı bardur. **8** Əz baylığı gərigə tutuloğan bayning jenioğa ara turar; Birak yokşullar heq wəhimiini anglimas. **9** Həkkaniy adəmning nuri xadlinip parlar; Birak yaman adəmning qirioğı əqürülər. **10** Kibirliktin pəkət jedəl-majirala qıçar; Danalık bolsa nəsihətni anglioğanlar bilən billidur. **11** Ixliməy tapkan һaram baylık bərikətsizdur; Tər təküp һalal tapkan güllinər. **12** Təlmürginigə kütüp erixəlməslik kəngülni sunuk կilar, Lekin təxnalığta erixkini «hayatlıq dərihi»dur. **13** [Hudanıng] kalam-səzигə pisənt կilmioğan adəm gunahning təlimigə kərzdar bolar; Lekin pərmanni

ķedirligən adəm yahxilik kərər. **14** Akılanining təlimi
hayatlıq bərgüqi bulakтур, U seni əlüm tuzaklıridin
kutuldurər. **15** Akılanılık adəmni iltipatka erixtürər;
Birak tuzkorlarning yoli əgri-bügri, japalık bolar. **16**
Pəm-parasətlik adəm bilimi bilən ix kərər; Həmakət əz
nadanlığını axkarilar. **17** Rəzil alakıqi bala-ķazaqja uqrar;
Sadık əlqi bolsa dərdkə dərmandur. **18** Tərbiyəni rət
ķilojan adəm namratlixip uyatka ķalar; Əmma tənbihni
köbul ķilojan hərmətkə erixər. **19** Əməlgə axkan arzu
kixigə xerin tuyular; Lekin əhməklər yamanlığni taxlaxni
yaman kərər. **20** Akılanılər bilən billə yüргən Dan.
bolar; Birak əhməklərgə həmrəh bolojan nalə-pəryadta
ķalar. **21** Bala-ķaza gunahkarlarning kəynidin besip
mangar; Lekin həkkaniylar yahxılığning əjrini tapar. **22**
Yahxi adəm pərzəntlirining pərzəntlirigə miras կaldurər;
Gunahkarlarning yioqan mal-dunyaliri həkkaniylar üçün
toplınar. **23** Yoksulning taxlanduk yeri mol həsul berər,
Lekin adalətsizliktin u wəyran bolar. **24** Tayakñi ayiojan
kixi oqlını yahxi kerməs; Balini səygən kixi uni əstayidil
tərbiyiləp jazalar. **25** Həkkaniy adəm kəngli қanaət
tapkuqə ozuk yər; Yamanning korsiķi aq ķalar.

14 Hərbir dana ayal əz ailisini awat ķilar; Əhmək ayal
ailisini əz koli bilən wəyran ķilar. **2** Durusluk yolda
mangidiojan kixi Pərwərdigardin қorkar; Kingoqır yolda
mangojan kixi [Hudani] kəzgə ilmas. **3** Əhməkning
təkəbbur aqzi əzигə tayaq bolar; Akılanining ləwliri
əzinə կoojdar. **4** Ulaoq bolmisa, eojil pak-pakiz turar;
Birak əküznинг küqi bolojandila [sangoja] axlıq tolar.
5 Ixənqlik guwahqı yalojan eytmas; Sahta guwahqı

yalojan gəpni nəpəstək tinar. **6** Həkawurlar danalik izdəp tapalmas; Birak yorutulojan adəmgə bilim elix asanşa qüxər. **7** Birawning aozzida bilim yoklukını bilip yətkəndə, Uningdin ezungni neri tart. **8** Əkil-parasətlik kixining danalığı ez yolini oylinixtidur; Əhməklərning əkilsizliki bolsa əzlirining aldinixidur. **9** Əhməklər bolsa «itaətsizlik kurbanlığı»ni kəzgə ilmaydu, Həkkaniylar arisida bolsa iltipat tepilar. **10** Kəngüldiki dərdni pəkət əzila kətürələr; Kəngüldiki huxlukkimu baxqlar xerik bolalmas. **11** Yamanning əyi ərülüp qüxər; Həkkaniy adəmning qediri güllinip ketər. **12** Adəm balisiqa tooqridək kərünidiqan bir yol bar, Lekin akıwiti һalakətkə baridiqan yollardur. **13** Oyun-külkə bolsa kəlbətiki əqəm-ķayoqunu yapar, Huxallıq ətüp kətkəndə, əqəm-ķayoqu yənilə կalar. **14** Toqra yoldin burulup yanqan adəm һaman ez yolidin toyar; Yahxi adəm ez ixidin կanaətlinər. **15** Saddilar həmmə gəpkə ixinip ketər; Lekin pəm-parasətlik kixi hərbir kədəmni awaylap basar. **16** Dana adəm ehtiyatqan bolup awariqiliktin neri ketər; Əhmək həkawurluk կilip, əzigə ixinip aldiqə mangar. **17** Terikkək əhməklik կilar; Nəyrəngwaz adəm nəprətkə uqrar. **18** Saddilar əhməklikqə warislik կilar; Pəm-parasətliklər bilimni ez taji կilar. **19** Yamanlar yahxilarning aldida igilər; Қəbihlər həkkaniyning dərwaziliri aldida [bax urar]. **20** Namrat kixi hətta ez yekinoqimu yaman kərünər. Bayning dosti bolsa kəptur. **21** Yekinini pəs kərgən gunahkardur; Lekin miskinlərgə rəhim kılqan bərikət tapar. **22** Yamanlıq oylioqanlar yoldin adaxqanlardın əməsmu? Biraq yahxılıq oylioqanlar rəhim-xəpkət,

həkikət-sadiqlikka tuyəssər bolar. **23** Həmmə mehnəttin payda qıçar; Birak kuruk paranglar adəmni möhtəjlikta қaldurar. **24** Akılanılər üçün bayılıklar bir tajdur; Əhməklərning nadanlığının pəkət yənə xu nadanlıqla qıçar. **25** Həkkaniy guwahlıq bərgüqi kixilərning həyatını kutkuzar; Yalojan-yawidak səzləydiojan [guwahqı] yalojan gəpni nəpəstək tinar. **26** Pərwərdigardin korkidiojan ning küqlük yələnqüki bar, Uning balılırimu hımayigə igə bolar. **27** Pərwərdigardin қorkux həyatning bulıkıdır; U kixini əjəllik tuzaklardın kutkuzar. **28** Padixaḥning xanxəripi pukrasining kəplikidindur; Pukrasining kəmliki əmirning һalakitidur. **29** Eçir-besik kixi intayın akıl kixidur; Qeqilojak əhməklikni uluɔlar. **30** Hatırjəm kəngül tənning saklıkıdır; Həsrət qekix bolsa səngəklərni qiritar. **31** Miskinni bozək kılıquqi — Pərwərdigar ola haşarət kılıquqidur; Hajətmənlərgə xapaət kili x Uni hərmətligənliktür. **32** Yaman eż yamanlıKİ iqidə yikitilar; Həkkaniy adəm hətta səkratta yatkandimu hatırjəm bolar. **33** Yorutulojan kixining kənglidə danalıq yatar; Birak əhməkning kənglidikisi axkara bolmay կalmas. **34** Həkkaniyət hərkəysi əlni yüksəri kətürər; Gunah hərkəndək millətni nomuska қaldurar. **35** Padixaḥning iltipati əkillik hiszmətkarning bexioqa qüxər; Birak uning օzəzipi nomusta қalduroquqi uyatsız hiszmətkarining bexioqa qüxər.

15 Mulayim jawab օzəpni basar; Kopal söz aqqıknı қozojar. **2** Akılanılərning tili bilimni jarı қılar; Əhməkning aqzi kuruk gəp təkər. **3** Pərwərdigarning kəzi hər yerdə yürər; Yahxi-yamanlarnı körüp turar. **4** Xipa yətküzgüqi til huddi bir «həyatlık dərihi»dur; Tili əgrilik kixining

rohini sundurar. **5** Əhmək atisining tərbiyisigə pisənt kılmas; Lekin atisining tənbihigə kulak saloqan zerək bolar. **6** Həkkaniyning əyidə gəhərlər keptur; Birak yamanning tapawiti əzигə awariqilik tapar. **7** Dananing ləwliri bilim tarkıtar; Əhməkninq kənglidin həq bilim qıqmas. **8** Yamanlarning қurbanlıkj Pərwərdigar oja yirginqliktur; Duruslarning duasi Uning hursənlikidur. **9** Yamanlarning yoli Pərwərdigar oja yirginqliktur; Lekin həkkaniyətni intilip izdigüqini U yahxi kərər. **10** Toqra yoldin qıkkınlar azablıq tərbiyini kərər; Tənbihgə əq bolğuqi ələr. **11** Təhtisara wə һalakət Pərwərdigarning kəz aldida oquq turoqan yerdə, Insan kənglidiki oy-pikirni կandakmu Uningdin yoxuralisun?! (*Sheol h7585*) **12**
Hakawur tənbih bərgüqini yakturmas; U aqilanılərdin nəsihət elixka barmas. **13** Kengül xad bolsa, hux qiray bolar; Dərd-ələm tartsa, rohi sunar. **14** Yorutuloqan kengül bilimni izdər; Əkilsizning aqzi nadanlıknı ozuk kılard. **15** Ezilgənlərning həmmə künliri təstə ətər; Birak xad kengül hərkünini həyttək etküzər. **16** Zor baylık bilən biaramlıq tapkəndin, Azoşa xükür kılıp, Pərwərdigardin əyməngən əwzəl. **17** Nəprat iqidə yegən bordak gəxtə kılınoqan katta ziyapəttin, Mehîr-muhəbbət iqidə yegən kektat əwzəl. **18** Terikkək kixi jedəl qikirar; Eçir-besik talax-tartıxlarnı tinqlandurar. **19** Hərunnig yoli tikənlilik қaxadur, Durus adəmning yoli kötürülgən yoldək dağdamdur. **20** Dana oǒul atisini xad kılard; Əkilsiz adəm anisini kəmsitər. **21** Əkli yok kixi əhməklilik bilən huxtur; Yorutuloqan kixi yolını toqrılap mangar. **22** Məslihətsiz ix kılqanda nixanlar əməlgə axmas; Məslihətqi kəp

bołqanda muddialar əməlgə axurular. **23** Kixigə jayida bərgən jawabidin hux bolar, Dəl waqtida ķilojan səz nəkədər yahxidur! **24** Həyatlıq yoli əkillik kixini yukirioja baxlayduki, Uni qongkur təhtisaradin kutkuzar. (**Sheol h7585**) **25** Pərwərdigar təkəbburning əyini yuluwetər; Birak U tul hotunlaroja pasillarni turojuzar. **26** Yamanlarning oy-pikri Pərwərdigar oja yirginqliktur; Birak sap dilning səzliri səyümlüktur. **27** Aq kəz kixi əz ailisigə awariqilik kəltürər; Para elixka nəprətləngən kixi kün kərər. **28** Həkkaniy adəm կandak jawab berixtə կayta-կayta oylinar; Yaman adəmning aɔjzidin xumluq təkülər. **29** Pərwərdigar yaman adəmdin yiraqtur; Birak U həkkaniyning duasini anglar. **30** Hux kəzlər kəngülni xadlandurar; Hux həwər ustihanlaroja gəx-may կondurar. **31** Həyatlıkkə elip baridiyan tənbihkə կulak salojan kixi danalarning կataridin orun alar. **32** Tərbiyəni rət ķilojan əz jenini har kilar; Tənbihgə կulak salojan yorutular. **33** Pərwərdigardin կorkux adəmgə danalık əgitər; Awwal kəmtərlik bolsa, andin xəhrət kelər.

16 Kengüldiki niyətlər insanoja təwədur; Birak tilning jawabi Pərwərdigarning ilkididur. **2** İnsan əzinin həmmə ķilojan ixini pak dəp bilər; Lekin կelbdiki niyətlərni Pərwərdigar tarazioja selip tartip kərər. **3** Niyət ķilojan ixliringni Pərwərdigar oja tapxuroqin, Xundak ķiloqanda pilanliring pixip qıqar. **4** Pərwərdigar barlık məwjudiyətning hərbirini məlum məksət bilən apiridə ķilojan; Hətta yamanlarnimu balayı'apət künü üçün yaratkandur. **5** Təkəbburlukka tolojan kengüllərning hərbiri Pərwərdigar oja yirginqliktur; Қol tutuxup

birləxsimu, jazasiz kalmas. **6** Muhəbbət-xəpkət wə həkikət bilən gunahlar kafarət kılınip yepilar; Pərwərdigardin əyminix adəmlərni yamanlıktın haliy kılars. **7** Adəmning ixliri Pərwərdigarnı hursən kilsə, U hətta düxmənlirinimu uning bilən inaklaxtur. **8** Həlal aloğan az, Həram aloğan kəptin əwzəldur. **9** İnsan kənglidə əz yolını tohtitar; Əmma kədəmlirini toqrlaydioğan Pərwərdigardur. **10** Hətta padixaḥning ləwlirigə ḳaritip əpsun oğulsimu, Uning aqzi tooqra həkümdin qətniməs. **11** Adil taraza-mizanlar Pərwərdigarqa hastur; Taraza taxlirining həmmisini U yasiqandur. **12** Padixaḥ rəzillik kilsə yirginqliktur, Qünki təht həkkaniyət bilənla məhkəm turar. **13** Həkkaniyətə sezligən ləwlər padixaḥlarning hursənlikidur; Ular durus səzligüqilərni yahxi kərər. **14** Padixaḥning kəhri goya əlümning əlqidür; Bırak dana kixi [uning əqəzipini] tinqlandur. **15** Padixaḥning qirayining nuri kixığa jan kirgüzər; Uning xəpkəti waktida yaqışan «keyinki yamoğur»dur. **16** Danalıq elix altun elixtin nəkədər əwzəldur; Yorutuluxni tallax kümüxni tallaxtin xunqə üstündür! **17** Durus adəmning egiz kətürülgən yoli yamanlıktın ayrılxırt; Əz yolioqa ehtiyat kılqan kixi jenini saklap ḳalar. **18** Məqrurluk ḥalak boluxtin awwal kelər, Təkəbburluk yikilixtin awwal kelər. **19** Kəmtər bolup miskinlər bilən bardi-kəldidə bolux, Təkəbburlar bilən həram mal bəlüxkəndin əwzəldur. **20** Kimki ixni pəm-parasət bilən kilsə payda tapar; Pərwərdigarqa tayanoğan bolsa, bəht-saadət kərər. **21** Kəngli dana kixi səgək atılar; Yekimlik səzlər adəmlərning bilimini axurar. **22** Pəm-parasət əzığə igə boloğanlarqa hayatılkning

bulikidur; əkilsizlərgə təlim bərməkninq ezi əkilsizliktur.

23 Akılanə kixining kəlbİ aqzidin əkil qıqırar; Uning ləwzigə bilimni ziyadə kilar. **24** Yekimlik səzlər goya həsəldur; Kengüllərni hux kılıp təngə dawadur. **25** Adəm balisioğa tooridək kərünidioğan bir yol bar, Lekin akiwiti ھalakətkə baridiqan yollardur. **26** Ixligüqining ixtiyi uni ixka salar; Uning қarnı uningoşa həydəkqılık kilar. **27** Muttəhəm kixi yaman gəpni kolap yürər; Uning ləwliri lawuldap turoğan otka ohxar. **28** Əgri adəm jedəl-majira tuqduruqıqidur; Өləywətqi yekin dostlarnı ayriwetər. **29** Zorawan kixi yekin adimini azdurar; Uni yaman yoloşa baxlap kirər. **30** Kəzini yumuwaloğan kixi yaman niyətni oylar; Lewini qixligən kixi yamanlıkka təyyardur. **31** Həkkaniyat yolidə akarоğan qaq, Adəmning xəhrət tajidur. **32** Asan aqqiklimaydioğan kixi palwandın əwzəldur; Өzini tutuwaloğan xəhər aloğandinmu üstündür. **33** Qək etəkkə taxlanoqını bilən, Lekin nətijisi pütünləy Pərwərdigardindur.

17 Kurbanlıq gəxlirigə toloğan jedəllik əydin, Bir qixləm կuruک nan yəp, kəngül tinqlikta bolоğan əwzəl. **2** Hizmətkar qewər bolsa, hojisining nomusta կոյօքи oqlini baxkurar; Kəlgüsədə u hojining oqlı կաtarida turup uning mirasni təkşim kilar. **3** Sapal kazan kümüxnı tawlar, qanaq altunni tawlar, Bırak adəmning kəlbini Pərwərdigar sinar. **4** Kəbih kixi yaman səzlərgə ixinər; Yalojanqi pitniqilərning səzигə կulaկ salar. **5** Miskinlərni məshirə կլօքи, əzini Yaratkuqını haqarətligüqidur; Baxķılarning bəhtsizlikidin huxal bolоğan kixi jazasız կalmas. **6** Қerilarning nəwriliri ularning tajidur; Pərzəntlərning

pəhri ularning atiliridur. **7** Əhmək yarixik gəp kilsa uningoja yaraxmas; Mətiwər yalojan səzlisə uningoja tehimu yaraxmas. **8** Para — uni bərgüqinинг nəziridə esil bir gəhərdur; Goya uni nəgila ixlətsə muwəppək iyətkə erixidiqandək. **9** Baxķılarning hatalığını yoputup kəqürgən kixi mehîr-muhəbbətni kəzlər; Kona hamanni soriojan kixi yekin dostlarnı düxmən kilar. **10** Akılanığə singgən bir eçiz tənbih, Əhməkkə urulojan yüz dərridin ünүümlüktür. **11** Yamanlar pəkət asiylikni kəzlər; Uni jazalaxka rəhimsiz bir əlqi əwətilər. **12** Əhmiqanə ix kiliwatkan nadan kixigə uqrəp қalojan kərə, Baliliridin ayrılojan eyikka yoluşup қalojan yahxi. **13** Kimki yahxilikka yamanlık kilsa, Ixikidin bala-ķaza nerı kətməs. **14** Jedəlning baxlinixi tosmini su elip kətkəngə ohxaydu; Xunga jedəl partlaxtin awwal talax-tartixtin kol üzgin. **15** Yamanni aklıojan, Həkkaniyəja қara qaplıojan, Ohxaxla Pərwərdigarqa yirginqliktur. **16** Əhməkning kəngli danalığını ətiwarlimisa, Қandaqmu uning қolida danalığını setiwalojudək puli bolsun? **17** [Həkikiy] dost hərdaim sanga muhəbbət kərsitər, [Həkikiy] kərindax yaman kününg üçün yardəmğə dunyaşa kəlgəndur. **18** Əkilsiz kixi kol berip, Yekini üçün kepil bolidu. **19** Jedəlgə amraķ gunahka amraktur; Bosuqini egiz kılıqan һalakətni izdər. **20** Niyiti buzulojan yahxilik kərməs; Tilida hək-nahəkni astin-üstün kılıquqi balaşa yoluşar. **21** Bala əhmək bolsa, ata oğom-ķayoguqa patar; Ҳamakətning atisi huxallık kərməs. **22** Xad kəngül xipalik doridək təngə dawadur; Sunuk roh-dil adəmning yilikini kurutar. **23** Qırıq adəm yəng iqidə parini қobul kilar; U adalətning

yolini burmilar. **24** Danalik yorutulajan kixining kəz aldida turar; Birak əkilsizning kəzi hiyalkəxlik ķilip kutupta yürər. **25** Galwang bala atini azabəja salar; Uni tuşkuqiningmu dərdi bolar. **26** Həkkaniylar oja jərimanə koyuxka kət'iy bolmas; Əmirlərni adalətni ķollıqini üçün dumbalaxka bolmas. **27** Bilimi bar kixi kəm səzlük bolar; Yorutulajan adam қaltis eçir-besik bolar. **28** Hətta əhməkmu az səzlisə dana hesablinar; Tilini tizginligən kixi danixmən sanilar.

18 Kəpqiliktin ayrılip yalouz yürgən kixi һaman əz nəpsigə qoq tartar; Hərkandaq qin həkmətkə һaman jan-jəhli bilən қarxi qıçar. **2** Əhmək yorutuluxka կızıqmas; Kızıqidiojini pəkət əz oylioqanlarını kərsitixla, halas. **3** Yaman kixi kəlsə, nəprətmu pəyda bolar; Nomussiz ix iza-aħanəttin ayrılması. **4** Adəmning səzliri qongkur sularoja ohxar; Danalik bulıkı erik süyidək ərkəxləp akar. **5** Yaman oja yan besixka, Sorakta həkkaniyoja uwal қılıxka kət'iy bolmas. **6** Əhməkning ləwliri uni jedəlgə baxlar; Uning aqzi «Meni dumbala» dəp təklip kilar. **7** Əhməkning aqzi əz bexioqa һalakəttur; Uning ləwliri əz jenioqa կapkandur. **8** Өləywəthorning səzliri hərhil nazunemətlərdək, Kixininə կəlbigə qongkur singdürürlər. **9** Ixida hərun bolovan kiximu, Buzoqunqi bilən ülpətdax bolidu. **10** Pərwərdigarning nami məzmut munardur; Həkkaniylar uning iqigə yığırüp kirip yukarıda aman bolar. **11** Bay adəm mal-dunyasını «mustəhkəm xəhīrim» dəp bilər; Nəziridə əzini saklaydiyan egiz sepildək turar. **12** Bitqit boluxtin awwal, kəngülgə təkəbburluk kelər; Awwal kəmtərlik bolsa, andin xəhrət kelər. **13**

Sezni anglimay turup, aldirap jawab bərgən, Əhməklikini kərsitip əzini hijaləttə қaldurur. **14** Təndiki aqırık azabioğa adəmning ez rohi bərdaxlıq bərgüzər; Birak rohi sunoqan bolsa uni kim kətürər? **15** Yorutulojanning қəlbi bilimgə erixməktə, Akilanining kulaklıri bilimni izdiməktə. **16** Sowojat ez igisigə ixikni dağdam eqip berər; Uni qong ərbablar aldioğa yətküzər. **17** Dəwa kılıqanda, awwal səzligüqining səzliri orunluq kərünər; Lekin қarxi tərəp soal қoyup ixni sürüxtürər. **18** Qək taxlax jedəllərni tügitər; Olojilarning arisidiki ixnimu həl kilar. **19** Rənjigən kərindaxning kenglini elix mustəhkəm xəhərni elixtinmu təs; Jedəl-majira қorojanning taşak-baldaqlırioşa ohxaxtur. **20** Adəm [durus] səzligənlikidin қorsikı toğ bolar; Əz kenglidin qıkkən səzliridin mol həsul alar. **21** Hayat-mamat tilning ilkididur; Kimki uning təsirini ətiwarlısa uning mewisidin yər. **22** Hotunni tallap aloqan kixi yahxılıq tapidu, U Pərwərdigarning mərhəmitigə erixkən bolidu. **23** Miskinlər pəs awazda yelinip səzlər; Bay bolsa կopallıq bilən jawab berər. **24** Dostni kəp tutğan kixi harab bolar; Lekin kərindaxtinmu yekin baçlanoqan bir dost bardur.

19 Pəzilətlik yolda mangoqan kəmbəqəl, Hiyiligər səzlük əhməktin yahxidur. **2** Yənə, oqayıriti bar kixi bilimsiz bolsa bolmas; Aldirangoqı yoldın qıçar. **3** Kixinining əhməklikı ez yolını astin-üstin kiliwetər; Xundaq turukluk u kenglidə Pərwərdigardin rənjip aqrınar. **4** Baylıq dostni kəp қilar; Miskinlər bar dostidinmu ayrılip қalar. **5** Yaloqan guwahlıq қiloqan jazalanmay қalmas; Yaloqan eytkuqimu jazadin kutulalmas. **6** Tola adəm sehiyidin

iltipat kezler; Sowojat berip turoqojiça həmmə kixi dosttur. **7** Namratlaxkandin ķerindaxlirimu zerikər; Uning dostliri tehimu yirak ķaqrar; Yalwurup қooqlisimu, ular tepilmas. **8** Pəm-parasətkə erixküqi əzigə keyünər; Nurni saklıoqan kixining bəhti bolar. **9** Yalojan guwahlılk ķilojan jazalanmay ķalmas; Yalojan eytķuqimu ħalak bolar. **10** Həxəmətlik turmux əhməkkə yaraxmas; Қulning əməldarlar üstidin həküm sürüxi tehimu կamlaxmas. **11** Danixmənlik igisini asanlıqqa aqqiklanmaydiqan ķilar; Hatalıqni yoputup kəqürük uning xəhəritidur. **12** Padixahning ojəzipi xirning huvlixiça ohxax dəhxətlik bolar; Uning xəpkiti yumran ot-qəpkə qüxkən xəbnəmdək xerindur. **13** Əhmək oqul atisi üqün bala-ķazadur; Uruxkąk hotunning zarlaxliri tohtimay temip qüxkən tamqə-tamqə yeçinəqə ohxaxtur. **14** Əy bilən mal-mülük ata-bowlardin mirastur; Birak pəm-parasətlik hotun Pərwərdigarning iltipatidindur. **15** Hürunluk kixini ojəplət uykuça ojərk ķilar; Bikar tələp aqarqılıqning dərdini tartar. **16** [Pərwərdigarning] əmrigə əməl ķilojan kixi ez jenini saklar; Əz yolliridin həzi bolmiojan kixi ələr. **17** Kəmbəqəllərgə rəhimdilliğ ķilojan, Pərwərdigarça kərz bərgən bilən barawərdur; Uning xəpkitini [Pərwərdigar] kəyturar. **18** Pərzəntingning tərbiyini қobul kilixiça ümidwar bolup, Uni jazalap tərbiyə berip turoqin; Lekin uni əlgüqə har bolsun degüqi bolma. **19** Қəhrilik kixi jaza tartar; Uni қutkuzmakçıqı bolsang, ķayta-ķayta қutkuzuxung kerək. **20** Nəsihətni anglioqin, tərbiyəni қobul ķiloqin, Undak ķiloqanda keyinki künliringdə dana bolisən. **21** Kixining kənglidə nuroqun niyətlər

bar; Ahirida pəkət Pərwərdigarning dalalət-hidayitidin qıkkən ix akar. **22** Kixining yekimlikü uning mehîr-muhəbbitudindur; Miskin bolux yalojanqılıktın yahxidur. **23** Pərwərdigardin əyminx kixini həyatka erixtürər; U kixi hatırjəm, tok yaxap, bala-ķaza qüxürülüxidin haliy bolar. **24** Hərun қolını sunup қaqıçıq tikkini bilən, Olızani aqzıçıq selixkimu hərunluk қilar. **25** Həkawuroqa қilinoğan tayak jazası saddioqa қilinoğan iibrəttur; Yorutuloğan kixigə berilgən tənbih, Uning bilimini tehimu ziyyadə қilar. **26** Atisining melini bulioğan, Anisini əyidin həydəp qıkarоğan, Rəswalik, iza-ahənət қalduroquqi oquludur. **27** I oqul, nəsihətkə կulikingni yupuruwalsang, Əkılning təlimliridin yiraklıxjiningdur. **28** Pəskəx guwahqı adalətni mazak қiloquqidur; Yaman adəmning aqzı rəzillikni yutar. **29** Həkawurlar üçün jazalar təyyardur, Əhməklərning dümbisigə uridioğan қamqa təyyardur.

20 Xarab kixini rəswa қilar, Hərək kixini əjaljirlaxturar; Kimki uningoqa berilip ezip kətsə, əkilsizdur. **2** Padixahning əqəzipi xirning hərkirixigə ohxax қorkunqluktur; Uning aqqikini kəltürgən, əz jenioqa jaza qüxürər. **3** Əzini majiradin nerı ķilix kixining izzitudur; Biraq hərbir əhmək əzini basalmas. **4** Hərun adəm kixta yər həydiməs; Yiojm wakıtida yoklukta kəlip axlıq tilər. **5** Kixining kenglidiki oy-niyətliri qongkur suoja ohxaxtur; Yorutuloğan adəm ularni tartip alalaydu. **6** Əzini sadık dəydioğanlar kəptur; Biraq ixənqlik bir adəmni kim tapalisun? **7** Həkkaniy adəm diyanətlik yolda mangar; Uning pərzəntlirigə bəht-bərikət қaldurular! **8** Padixah adalət təhtidə olturoğanda, Həmmə yamanlığni kezi bilən

kööplaydu. **9** Kim əzini gunahdin tazilandim, Wijdanim paklandi, deyələydu? **10** İkki hil taraza texi, İkki hil kürə ixilitix, Ohxaxla Pərwərdigarəja yirginqliktur. **11** Hətta bala əz hisliti bilən bilinər; Uning қilojanlırinining pak, durus yaki əməsliki hərikətliridin kərünüp turar. **12** Kəridiojan kəzni, anglaydiojan կulaқni, Hər ikkisini Pərwərdigar yaratti. **13** Uykuşa amraq bolma, namratlıkkə uqraysən; Kəzüngni ekip oyqak bol, nening mol bolar. **14** Heridar mal aloğanda: «Naqar ikən, naqar ikən!» dəp կakxaydu; Elip kətkəndin keyin [«Esil nərsə, ərzan aldim» dəp] mahtinidu. **15** Altun bar, ləel-yakutlarmu kəptur; Birak bilimni beoqixliojan ləwlər nemidegən կimmətlik gəhərdur! **16** Yatka kepil bolоjan kixidin kərzgə tonini tutup alojin; Yat hotunoja kapalət bərgən kixidin kapalət puli al. **17** Aldap erixkən tamak tatlıktur; Keyin, uning yegini xeçil bolar. **18** Pilanlar məslihət bilən bekitilər; Pixqan kərsətmə bilən jəng қilojin. **19** Gəp toxuoluqi sirlarnı axkarilar; Xunga walakṭəkkür bilən arilaxma. **20** Kimki atanisini həkarət kilsa, Uning qiriqi zulmət կarangojusida əqər! **21** Tez erixkən miras һaman bərikətlik bolmas. **22** Yamanlıkkə yamanlık կayturay demə; Pərwərdigarəja tayinip küt, U dərdingga yetər. **23** İkki hil taraza texi Pərwərdigarəja yirginqliktur; Sahta əlqəm kət'iy yarimas. **24** Insanning hayatık kədəmlirini Pərwərdigar bəlgiləydu; Undakta insan əz musapisini nədin bilsun? **25** Bir nərsisini yeniklik bilən «[Hudaşa] atalojan!» dəp wədə berix, Қəsəmlərdin keyin ikkilinip կayta oylinix, Əz jenini kiltakka qüxürgəngə barawər. **26** Dana padixah, yamanlarnı topanni soruqandək soruwetidu, Haman

təpkəndək tuluk bilən yanjiwetər. **27** Adəmning rohwijdani — Pərwərdigarning qiriojidur, U kəlbning hərbir təglirini təkxürüp pərk etər. **28** Mehîr-xəpkət wə həkikət padixahıni saklaydu; U mehîr-xəpkət bilənla əz təhtini mustəhkəmləydu. **29** Yax yigitlarning қawullukjı ularning pəhridur; Kərilarning izziti ak qaqlıridur. **30** Tərbiyə yarılıri yamanlıknı tazilap qıkırar, Tayak izliri iq-başırını taza kılar.

21 Padixahıning kengli eriklardiki sudək Pərwərdigarning կolididur; [Pərwərdigar] kəyərgə tooqlisə, xu tərəpkə mangidu. **2** Insan əzinining həmmə kılɔjan ixini tooqra dəp bilər; Lekin Pərwərdigar kəlbədiki niyətlərni tarazioqa selip tartip kərər. **3** Pərwərdigarning nəziridə, Həkkaniylik bilən adalət yürgütüx կurbanlık kılıxtın əwzəldur. **4** Təkəbbur kezlər, məoqrur kəlb, yamanlarning qirioqi — həmmisi gunahetur. **5** Əstayidil kixilərning oyları ularni pəkət bayaxatlıkkə yetəklər; Qeqilangəqlularning oyları bolsa, ularni pəkət yoksuzlukkila yetəklər. **6** Yaqlima til bilən erixkən bayılıklar, Өlümni izdəp yürgənlər կօqlap yürgən bir tüdünlə, halas. **7** Yamanlarning zalimlikı əzlirini qirmiwalar; Qünki ular adalət yolda mengixni rət kılɔjan. **8** Jinayətkar mangidioqan yol nağayiti əgridur; Sap dil adəmning hərikiti tüptüzdür. **9** Soküxkək hotun bilən [azadə] əydə billə turoqandin kərə, Əgzining bir bulungida [yaloquz] yetip կopkan yahxi. **10** Yaman kixining kengli yamanlıkkila herisməndur; U yeğiniqimu xapaət kərsətməs. **11** Həkawurning jazaqja tartılıxi, bilimsizgə ibrət bolar; Dana kixi կobul kılɔjan

nəsihətlərdin tehimu kəp bilim alar. **12** Həkkaniy Boloduqi yamanning əyini kəzlər; U һaman yamanlarnı yamanlıkkə կoyup yikitar. **13** Miskinlərning nalisioja қulikini yoputup kari bolmiozuqi, Ahiri əzi pəryad kətürər, Birak həqkim pərwa kılmas. **14** Yoxurun sowoja əjəzəpni basar; Yəng iqidə berilgən para կəhr-əjəzəpni pəsəytər. **15** Adalətni bəja kəltürük həkkaniylarning huxallıjidur, Birak yamanlık կilojuqlarqa wəhimidur. **16** Həkmət yolidin ezip kətkən kixi, Ərwahlarning jamaiti iqidikilərdin bolup կalar. **17** Tamaxaşa berilgən kixi namrat կalar; Yaş qaynaxka, xarab iqixkə amrak beyimas. **18** Yaman adəm həkkaniy adəm üçün gərü pulining ornida կalar; [Ezilgən] duruslarning orniyoja iplaslar կalar. **19** Soğuxkək wə terikkək ayal bilən ortak turoğandin, Qəl-bayawanda yaloquz yaxiylan yahxidur. **20** Akılanining əyidə baylıq bar, zəytun may bar; Birak əhməklər tapkinini utturluk buzup-qaqar. **21** Həkkaniyat, mehribanlıknı izdigiüqi adəm, Həyat, həkkaniyat wə izzət-hərmətkə erixər. **22** Dana kixi küqlüklər xəhirining sepilioja yamixar, Ularning tayançıolojan կorəjinini զulitar. **23** Əz tiliqə, aqzioja igəolojan kixi, Jenini awariqiliklərdin saklap կalar. **24** Qongqılık կilojanlar, «Hakawur», «hali qong», «mazakqi» atilar. **25** Hurun kixi əz nəpsidin һalak bolar, Qünki uning կoli ixka barmas; **26** Nəpsi yaman bolup u kün boyi təmə կilip yürər; Birak həkkaniy adəm həqnemini ayimay sədikə կilar. **27** Yaman adəmning kurbanlıkı Pərwərdigarə yirginqliktur; Rəzil əqrəzdə əpkelingən bolsa tehimu xundaktur! **28** Yaloqan guwahlık կilojuqi һalak bolar; Əyni əhwalni anglap

səzligən kixining səzi əbədgıqə akar. **29** Yaman adəm yüzini ķelin ķilar; Durus kixi yolini oylap puhta basar. **30** Pərwərdigarə ķarxi turalaydiqən həqkandak, danalik, əkil-parasət yaki tədbir yoktur. **31** Atlar jəng küni üçün təyyar ķilinənən bolsimu, Birak əqəlibə-nijat pəkət Pərwərdigardindur.

22 Yahxi nam zor baylıkka igə boluxtin əwzəl; Kədir-ķimmət altun-kümüxtin üstündür. **2** Gaday bilən bay bir zeminda yaxar; Hər ikkisini yaratkan Pərwərdigardur. **3** Zerək kixi bala-ķazani aldin kərüp ķaçar; Saddilar aldiqə berip ziyan tartar. **4** Əzini təwən tutup, Pərwərdigardin əyminxning bərikiti — bayaxatlıq, izzət-hərmət wə hayattur. **5** Hıyligərlərning yolidə tikənlər, tuzaklar yatar; Əz yolioqa həzi bolən kixi ulardin yirək bolar. **6** Balioqa kiqikidə mijəzigə karap durus tərbiyə bərsəng, Qong boləjanda u xu yoldin qıqmas. **7** Baylar miskinlərni baxkurur; Kərzdar kərz igisining կulidur. **8** Nahəklik urukini qaqqanning alidiqən həsuli balayı'apəttur; Uning əqəzəp-həywisi qüxər. **9** Sehiy adəm bərikət tapar; Qünki u miskinlərgə eż nenidin bəlüp bərgüqidur. **10** Həkawurni կooqlıwətsəng, jedəl-majira besilar; Kelixməsliklər wə xərməndiqiliklər tügər. **11** Pak niyətni kədirləydiqən kixining səzləri güzəldur; Xunga padixah uning bilən dost bolar. **12** Pərwərdigarning kəzi ilim-həkikətni saklar; U iplaslarning səzlərini eqip taxlap bikar ķilar. **13** Hərun adəm: «Taxkırıda bir xir turidu, Koqioqa qıksam əltürüləmənl» — dəydu. **14** Zinahor ayalning aozzi qongkur bir oridur; Pərwərdigar narazi bolən kixi uningoqa qüxüp ketər. **15** Nadanlıq səbiy balılarning kəlbigə baqlaqlıktur;

Birak tərbiyə tayiki buni umingdin yirak ķilar. **16**
Miskinlərni ezix bilən bay bolqan, Wə baylaroja sowojat sunidioqan kixi, Ahiri pəkət yoksullukta ķalar. **17** Қulak sal, sanga akılanılerning səzlirini əgitəy; Kəngül қoyup bilimimni egəngin. **18** Ularnı kəlbingdə qing tutsang, Ular sanga xerin bolar, Ləwliringdə səp bolup təyyar turidu. **19**
Qin kəlbing bilən Pərwərdigaroja tayinixing üqün, Bügün [bu həkmətlik səzlərni] baxka birsigə əməs, Bəlki sanga yətküzdum. **20** Uningdin mana ottuzni yazdim, Buning iqidə nəsihətlər həm bilim bar. **21** Bular bilən həkikətning səzlirining dərwəkə həkikət ikənlikini bilələysən, Wə xundak ķilip seni əwətküqilərgə həkikətning səzliri bilən jawab կayturalaysən. **22** Yoxsuldin bulap alma, u kəmbəqəl tursa, Ajiz məminlərni sorak ornida bozək kılma. **23** Qünki Pərwərdigar ularning dəwasını kətürər, Ulardin bulap aloqanlardın bulap alar. **24** Mijəzi ittik adəm bilən dost bolma, Kəhrlilik adəm bilən arilaxma, **25** Bolmisa, uning yaman yolini əginip ķelip, kiltakka qüxisən. **26** Baxkilaroja [kepil bolup] kol bərgüqilərdin bolma, Kərzlərni tələxkə kapalət bərgüqilərdin bolma; **27** Sening կayturalıqudək nərsəng bolqan bolsa, Ular orun-kərpiliringni bikardin-bikar astingdin elip kətmigən bolatti! **28** Ata-bowliring pasilni bəlgiləp bərgən kona qegra taxlirini yətkimə. **29** Ixni əstayidil wə qakkan bejjiridioqan kixini kərgənmidinq? U pəs adəmlərning hizmitidə bolmas; Padixaħlarning aldida turar.

23 Katta ərbab bilən həmdastihan bolsang, Aldingdiki kim ikənlikini obdan oydan. **2** Ixtiying yaman bolsa, Gelingoja piqak təngləp turoqandək əzüngni tart. **3** Uning

nazunemətlirini tama kılma, Ular adəm aldaydişan tamaqlardur. **4** Bay bolimən dəp əzüngni upratma; Əzüngning zehningni bu ixşa qaratma. **5** [Baylıklarə] kəz tikixing bilənla, ular yok bolidu; Pul-mal dərwəkə ezigə қanat yasap, Huddi bürküttək asmanoşa uqup ketər.

6 Aq kəzning nenini yemə, Uning esil nazunemətlirini tama kılma; **7** Qünki uning kəngli қandak bolğandək, əzimu xundak. U aοzida: — Қeni, alsila, iqsilə! — desimu, Birak kənglidə seni oylioqını yok. **8** Yegən bir yutum taamnimu қusuwetisən, Uningoşa kılıqan qiraylık səzliringmu bikarəja kətkən bolidu. **9** Əhməkkə yol kərsitip salma, Qünki u əkil səzliringni kəzgə ilmas.

10 Kədimdə bekitkən yərning pasıl taxlirini yətkimə, Yetimlarning etizliriojumu ayaq basma; **11** Qünki ularning Həmjəmət-Kutkuzoquqisi intayın küqlüktür; U Əzi ular üqün üstüngdin dəwa қılar. **12** Nəsihətkə kəngül қoy, Ilimbilimlərgə kulak sal. **13** Balangoşa tərbiyə berixtin erinmə; Əger tayaq bilən ursang, u əlüp kətməydu; **14** Sən uni tayaq bilən ursang, Bəlkim uni təhtisaradin kutkuziwalisən.

(Sheol h7585) **15** I oqlum, dana bolsang, Mening қalbim қanqə hux bolar idi! **16** Aοzingda orunluk səzlər bolsa, iq-iqimdin xadlinimən. **17** Gunah sadır қiloquqilarəja rəxk kılma, Hərdaim Pərwərdigardin əyminixtə turoqin; **18** Xundak қiloqiningda jəzmən kəridioqan yahxi kününg bolidu, Arzu-ümiding bikarəja kətməs. **19** I oqlum, səzümgə қulaq selip dana bol, Қelbingni [Hudanıng] yolioşa baxlioqin. **20** Məyhorlarəja arilaxma, Nəpsi yaman gəxhorlar bilən bardı-kəldi kılma; **21** Qünki һarakkəx bilən nəpsi yaman ahirida yoksullukta қalar, Əqəplət

uyküsiňa patkanlarşa jəndə kiyimni kiygüzər. **22** Seni tapkan atangning səzini angla, Anang kərişanda uningoşa hərmətsizlik kıılma. **23** Həkikətni setiwal, Uni hərgiz setiwətmə. Danalıq, tərbiyə wə yorutuluxnimu al. **24** Həkkaniy balining atisi qong huxallık tapar; Dana oşulni tapkan atisi uningdin hursən bolar. **25** Ata-anangni səyündürüp, Seni tuşkan anangni hux kıl. **26** I oşlum, kəlbingni manga tapxur; Kəzliringmu həyatlıq yollırımoşa tikilsun! **27** Qünki pahixə ayal qongkur oridur, Buzuk yat ayal tar zindandur; **28** Ular karakqidək məküwelip, Insaniyət arisidiki wapasızlarnı kəpəytər. **29** Kimdə azab bar? Kimdə dərd-ələm? Kim jedəl iqidə қalar? Kim nalə-pəryad ketürər? Kim səwəbsiz yarilinar? Kimning kezi kizirip ketər? **30** Dəl xarab üstidə uzun olturoğan, Əbjəx xarabtin tetixka aldirioğan məyhorlar! **31** Xarabning ajayib կızillikioşa, uning jamdiki julalikioşa, Kixining gelidin xundak silik ətkənligigə məptun bolup қalma! **32** Ahirida u zəhərlik yilandək qekıwalidu, Ok yilandək nəxtirini sanjiyu. **33** Kəz aldingda oşelitə mənzirilər kərünidu, Aşzingdin қalaymikan səzlər qıkıldı. **34** Huddi dengiz-okyanlarda ləyləp қalqandək, Yəlkənlik kemining moma yaqılıqi üstidə yatkandək bolisən. **35** Sən qoşum:
— Birsi meni urdi, lekin mən yarilanmidim! Birsi meni tayaq bilən urdi, birak aşrıqını səzmidim!» — dəysən.
Birak sən yənə: «Hoxuməşa kəlsəmlə, mən yənilə xarabni izdəymən! — dəysən.

24 Yamanlarşa rəxk kıılma, Ular bilən bardı-kəldi қılıxni arzu kıılma; **2** Qünki ularning kəngli zorawanlığnila oylar; ularning aşrı azar yətküzüxnı səzlər. **3** ailə bolsa danalıq

asasida bərpa kılınar; Qüxinix bilən mustəhkəmlinər.

4 Bilim bilən əyning haniliri hərhil ķimmətlik, esil gəhərlərgə toldurular. **5** Dana adəm zor küqkə igidur; Bilimi bar adəm կudritini axurar. **6** Puhta nəsihətlər bilən jəng kılın; Ojəlibə bolsa Birdinbir Uluq Məslihətqi bilən bolar. **7** Danalık əkilsiz adəmgə nisbətən tolimu egiz, qüxiniksizdur; [Qonglar] xəhər dərwazisi aldişa yioqılığanda u zuwan aqalmas. **8** Əskilikni niyətligən adəm «suyikəstqi» atilar. **9** Əhməkliktin bolovan niyət gunahdur; Həkawur kixi adəmlərgə yirginqliktur. **10** Bexingoşa eojir kün qüxkəndə jasarətsiz bolsang, Küqsız hesablinisən. **11** [Səwəbsiz] əlümgə tartiloğanlarnı կutkuzoqın; Boquzlinix həwpidə turoğanlardın yardım կolungni tartma; **12** Əgər sən: «Bu ixtin həwirimiz yoktur» desəng, Hər adəmning kenglini tarazioşa Saloquqi buni kerməsmə? Jeningni həyat Saklıouqi uni bilməsmə? U hərbir insan balsining əz kılınanları boyiqə ularning əzигə yandurmasmu? **13** I oqlum, həsəl [tapsang] istimal կil, u yahxidur. Hərə kənikidin alojan həsəl bolsa tatlık tetiydu; **14** Danalık bilən tonuxsang, umu kenglünggə xuningdək bolar; Uni tapkiningda jəzmən yahxi kəridiojan kününg bolidu, Arzu- ümiding bikarəqə kətməs. **15** I rəzil adəm, həkkəaniyning əyigə yoxurun hujum կilixni kütmə, Uning turaloqusunu buliouqi bolma! **16** Qünki həkkəaniy yəttə ketim yikilip qüxər, Birak ahiri yənə ornidin turar. Lekin rəzil kixi küləpət iqigə putlixip qüxər. **17** Rəkibing yikilip kətsə hux bolup kətmə, Düxmining putlixip qüxsə xadlanma; **18** Pərwərdigar buni kərgəndə, Bu կiliqingni yahxi kerməy, Bəlkim օqəzipini rəkibingga qüxürməslikim mumkin. **19**

Yamanlar [rawaj tapsa], biaram bolup kətmə; Rəzillərgə rəxk kılma. **20** Qünki yamanlarning keləqiki yoktur, Uning qiriçimu eqrürülər. **21** I oolum, Pərwərdigardin қorkjin, padixahnimu hərmət kıl. Kutratkuqilar bilən arilaxma. **22** Bundak kixilərgə kelidişan balayı'apət uxtumtut bolar, [Pərwərdigar bilən padixahning] ularni կandak yokitidişanlığını biləmsən? **23** Bularmu akılanılərning səzliridur: — Sot կiloğanda bir tərəpkə yan besix կət'iy bolmas. **24** Jinayətqigə: «Əyibsiz sən» dəp həküm qıkarajan kixigə, Həlkələr lənət eytar; Əl-yurtlar uningdin nəprətlinər. **25** Birak ular jinayətqining gunahını ekip taxlişan kixidin hursən bolar, Ular uningoja bəht-saadət tilixər. **26** Durus jawab bərgüqi, Goyaki kixining ləwlirigə səygüqidur. **27** Awwal sırtta ixliringning yolini hazırlanlap, Etiz-erikliringni təyyarla, Andin əyüngni saloqin. **28** Yekiningoja կarxi assassiz guwahlıq kılma; Aojzingdin həq yaloqanqlik qikarma. **29** «U manga կandak կiloğan bolsa, mənmu uningoja xundak կilimən, Uning manga կilojinini ezigə yandurimən», degüqi bolma. **30** Mən hər running etizlikidin əttim, əkilsizning üzümzarlığı yenidin mangdim, **31** Mana, hər yeridin tikənlər əsüb qikkan, Hohilar yər yüzini besip kətkən, Körük temi əriliüp kətkən! **32** Ularni kərgəq, obdan oylandim; Kərginimdin sawak aldim: — **33** Sən: «Yənə birdəm kəzümnı yumuwalay, Yənə birdəm uhliwalay, Yənə birdəm put-ķolumni almap yetiwalay» — desəng, **34** Namratlıq bulangqidək seni besip kelər, Hajətmənlik қalqanlık əskərdək sanga hujum kılars.

25 Tewəndə bayan kılınidiojanlırimu Sulaymanning pənd-nəsihətliri; bularni Yəhüdanıng padixahı Həzəkiyanıng ordisidikilər keqürüp hatiriligən: — **2** Pərwərdigarning uluqlukı — Əzinining kılqan ixini axkarılımiojinida; Padixahlarning uluqlukı — bir ixning sirini yexəliginidə. **3** Ərxning egizlikini, Zeminning qongkurlukını, Wə padixahlarning kenglidikini məlqərləp bilgili bolmas. **4** Awwal kümüxning pokı ayrılip tawlansa, Andin zərgər nəpis bir қaqa yasap qıçar. **5** Awwal padixahıning aldidiki rəzil hizmətkarlıri կօլи wetilsə, Andin uning tahti adalət üstigə kurular. **6** Padixahıning aldida əzüngni həmmining aldi kılıp kərsətmə, [Uning aldidiki] ərbablarlarning ornida turuwalma; **7** Ornungni əzüngdin yüksiri janabka berip, uning aldida pəgahka qüxürülginingdin kərə, Əzgilərning seni tərgə təklip kılqını yahxidur. **8** Aldirap dəwaçı barmiqin, Mubada berip, yekining [üstün qikip] seni lət kilsa, қandaq kılısan? **9** Yekining bilən munaziriləxsəng, Baxkilarning sirini aqma. **10** Bolmisa, buni bilgüqilər seni əyibləydu, Sesik namdin կutulalmaysən. **11** Wakıti-jayida kılınışan səz, Kümüx ramkilaroja tizilojan altun almilardur. **12** [Kulakķa] altun һalķa, nəpis altundin yasalojan zinnət buyumi yaraxķandək, Akılanining agaḥlanduruxi kengül koyoqanning կulikioja yarixar. **13** Huddi orma waktidiki tomuzda [iqlik] կar süyidək, Ixənqlik əlqi əzini əwətküqilərgə xundak bolar; U hojayinlirining kəksi-ķarnini yaxartar. **14** Yamoquri yok bulut-xamal, Yalojan sowoqatni wədə kılıp mahtanoquqioja ohxaxtur. **15**

Uzunojıqə səwr-takət kılinsa, həkümdarmu қayıl kılınar,
Yumxak til səngəklərdinmu ətər. **16** Sən həsəl
tepiwalingmu? Uni pəkət toyoluqila yə, Kəp yesəng
yanduruwetisən. **17** Қoxnangning bosuqılısıja az dəssə,
Ular səndin toyup, eq bolup қalmışun. **18** Yalojan
guwahlıq bilən yeğiniyoja қara qaplıoluqi, Huddi gürzə,
kiliq wə etkür okka ohxaxtur. **19** Sunuk qix bilən qaynax,
Tokur put [bilən mengix], Külpət künidə wapasız kixigə
ümid baqlıolandəktur. **20** Kix künidə kixilerning kiyimini
salduruwetix, Yaki suda üstigə aqqık su қuyux, Қayoqluluk
kixining aldida nahxa eytkandəktur. **21** Düxminingning
ķorsiķi aq bolsa, Nan bər; Ussiojan bolsa su bər; **22**
Xundak қilsang, bexioja kəmür qoojini toplap salojan
bolisən, Wə Pərwərdigar bu ixni sanga yanduridu. **23**
Ximal tərəptin qikqan xamal қattık yamoqur elip
kəlgəndək, Qekimqi xum qirayni kəltürər. **24** Soķuxķak
hotun bilən [azadə] əydə billə turojandin kərə, Əgzining
bir bulungida [yaloquz] yetip-kopkan yahxi. **25** Ussap
kətkən kixigə muzdək su berilgəndək, Yirak yurttin
kəlgən hux həwərmu ənə xundak bolar. **26** Petikdilip süyi
leyip kətkən bulak, Süyi bulqıwetilgən կuduk, Rəzillərgə
yol қojojan həkkaniy adəmgə ohxaxtur. **27** Həsəlni
həddidin ziyanə yeyix yahxi bolmas; Bırak uluoqlukni
izdəxning əzi uluq ixtur. **28** Əzini tutalmaydiqan kixi,
Wəyran bolojan, sepilsiz қalojan xəhərgə ohxaydu.

26 Yazda қar yeoqx, Orma waqtida yamoqur yeoqx
ķamlaxmioqandək, Izzət-hərmət əhməkkə layik əməstur.
2 Ləyləp uqup yürgən қuqqaqtək, Uqqan қarlıqaq yərgə
konmiqandək, Səwəbsiz қaroqx kixigə ziyan kəltürəlməs.

3 Atka kamqa, exəkkə nohta lazim bolğanidək, Əhməkning dümbisigə tayak layiktur. **4** Əhməkning əhmişanə gəpi boyiqə uningoja jawab bərmigin, Jawab bərsəng eziung uningoja ohxap əelixing mumkin. **5** Əhməkning əhmişanə gəpi boyiqə uningoja jawab bərgin, Jawab bərmisəng u əzining əhməklikini əkillik dəp qaoqlar. **6** Oz putini kesiwətkəndək, Oz bexioja zulmət tiligəndək, Əhməktin həwər yollaxmu xundak bir ixtur. **7** Tokurning karoja kəlmigən putlridək, Əhməkning aozioja selinojan pənd-nəsihətmü bikar bolur. **8** Salojoja taxni baqlap atkandək, Əhməkkə hərmət bildürüxmu əhmişanə ixtur. **9** Əhməkning aozioja selinojan pənd-nəsihət, Məstning kolioja sanjilqan tikəndəktur. **10** Oz yekinlirini əkarisioja zəhimləndürgən okyaqidək, Əhməkni yaki udul kəlgən adəmni yallap ixlətkən hojayinmu ohxaxla zəhimləndürgüqidur. **11** It aylinip kelip əz ķusukını yalıolandək, Əhmək əhməklikini kaytilar. **12** Ozini dana qaoqlap məmnun bolğan kixini kərdüngmu? Uningoja ümid baqlımaqtın əhməkkə ümid baqlımaq əwzəldur. **13** Hərun adəm: — «Taxkırida dəhəxətlik bir xir turidu, Koqida bir xir yürüdü!» — dəp [eydin qikmas]. **14** Oz mujuķida eqilip-yepilip turoqan ixikkə ohxax, Hərun kariwatta yetip u yak-bu yakka ərülməktə. **15** Hərun қolini sunup ķaqioja tikķini bilən, Olızani aozioja selixtinmu erinər. **16** Hərun əzini pəm bilən jawab bərgüqi yəttə kixidinmu dana sanar. **17** Koqida keliwetip, əziga munasiwətsiz majirəqə arilaxqan kixi, Itning կulikini tutup sozoqanoja ohxax hətərgə duqar bolar. **18** Oz yekinlirini aldap «Pəkət qakqak kilip կoydum!» dəydiqan kixi, Otkaxlarni, oklärni,

hərhil əjəllik korallarnı atkan təlwigə ohxaydu. **20** Otun bolmisa ot eeqər; Ołeywət bolmisa, jedəl besilar. **21** Qooqlar üstigə qaqqan kəmürdək, Ot üstigə koyojan otundək, jedəlqi jedəlni uloqaytar. **22** Ołeywəthorning səzliri hərhil nazunemətlərdək, Kixining kəlbigə qongkur singdürüülər. **23** Yalqunluk ləwlər rəzil kəngüllərgə қoxuloqanda, Sapal қaqıçıja kümüx həl bərgəngə ohxaxtur. **24** Adawət saklaydiojan adəm eqini gəpliri bilən yapsimu, Kənglidə kat-kat suyıkəst saklaydu. **25** Uning səzi qiraylıq bolsimu, ixinip kətmigin; Kəlbidə yəttə kat iplaslıq bardur. **26** U eqmənlikini qiraylıq gəp bilən yapsimu, Lekin rəzilliliği jamaətning aldida axkarilinar. **27** Kixigə ora koliojan ezi qüxər; Taxni domilatkan kixini tax dumilap қayıtip kelip uni yanjar. **28** Sahta til ezi ziyankəxlik қılıqan kixilərgə nəprətlinər; Huxamət қılıquqi eñiz adəmni һalakətkə ittirər.

27 Ətiki kününg toopruluk mahtanma, Qünki bir künü nemə bolidiojiningnimu bilməysən. **2** Seni baxkilar mahtisun, eż aozing mundak қilmisun, Yat adəm seni mahtisun, eż ləwliring undak қilmisun. **3** Tax eñir, kum heli jing basar, Birak əhmək kəltüridiqan hapiqilik ikkisidin tehimu eçirdur. **4** Ołezəp rəhimsizdur, Қəhrəbolsa kəlkündək adəmni ekitip ketər, Birak kim həsəthorluk aldida takabil turalisun? **5** Axbara əyibləx yoxurun muhəbbəttin əladur. **6** Dostning қolidin yegən zəhimlər sadıqlıqtın bolidu; Birak düxmənning səyüxləri hıyligərluktur. **7** Tok kixi həsəl kənikidinmu bizardur, Aq kixigə hərkəndək aqqıq nərsimu tatlıq bilinər. **8** Yurt makanidin ayrıloqan kixi, Uwisidin ayrılip yürgən

ķuxka ohxar. **9** Ətir wə huxbuy kengülni aqar, Jan keyər dostning səmimiyy məslihəti kixini rioqbətləndürər. Jan keyər dostning səmimiyy, huxhuy məslihəti kixini hux kılur. **10** Əz dostungni, atangning dostonim u ntuma; Bexingoja kün qüvkəndə kərindixingning əyigə kirip yelinma; Yekindiki dost, yirakçıki kərindaxtin əla. **11** I oqlum, dana bol, kenglümni hux kıl, Xundak kılçiningda meni məshirə ķılıdiqanlar oja jawab berələymən. **12** Zerək kixi bala-ķazani aldin körüp ķaqqar; Saddilar aldiqə berip ziyan tartar. **13** Yatka kepil bolajan kixidin kərzgə tonini tutup aloqin; Yat hotunoja kapalət bərgən kixidin kapalət puli al. **14** Қak səhərdə turup, yukarı awazda dostoja bəht tiliqənlik, Əzini ķaroxax hesablinar. **15** Yamqurluk kündiki tohtimay qüvkən tamqə-tamqə yeoqin, Wə soküxkak hotun bir-birigə ohxaxtur. **16** Uni tizgənləx boranni toşkan oja, Yaki yaqni ong kol bilən qanggalliojan oja ohxaxtur. **17** Təmürni təmürgə bilisə etkürləxkəndək, Dostlarmu bir-birini etkürləxtürər. **18** Ənjür kəqitini pərwix kılqıqi uningdin ənjür yəydu; Hojayinini asrap kütkən ķul izzət tapidu. **19** Suda adəmning yüzü əks etkəndək, Insanning kəlbining ķandaklıkı eż yenidiki kixi arkılık bilinər. **20** Təhtisara wə ħalakət hərgiz toymöqandək, Adəmning [aq] kezliri ķanaət tapmas.

(Sheol h7585) **21** Sapal ķazan kümüxni, qanaq altunni tawlar, Adəm bolsa mahtalqanda sinilar. **22** Əhməknı buqday bilən birgə səndəldə talkan kılıp soxsangmu, Əhməklik yənilə uningda turar. **23** Padiliringning əhwalini obdan bilip tur, Mal-waraliringdin yahxi həwər al; **24** Qünki baylıqning mənggü kapaliti bolmas, Taj-təhtmu dəwrdin-

dəwrgiçə turamdu? **25** Kuruçan qəplər oruləjandin keyin, Yumran qəplər əsüb qikqanda, Taq baqlridinmu yawayi qəplər yiojılığanda, **26** Xu qaṣda қozilar ning yungliri kirkilip kiyiming bolar; Өqkilərni satqan puloja bir etiz kelər, **27** Həmdə əqkilərning sütliri sening həm ailidikiliringning ozuklukını, Dedəkliringning қorsikini təminləxkimu yetər.

28 Yamanlar həqkim қooqlimisimu қaçar; Birak həkkaniylar xir yürək batur kelər. **2** Yurtta gunahlar kəpəysə, uning əmirliri kəp almixar, Lekin uni sorioquqi yorutulmuş wə bilimlik bolsa, yurt aman-muğim uzun turar. **3** Miskinlərgə zulum seliwaṭkan bir kəmbəoṛəl, Huddi [ziraətlərni] yatkužup denini koymaydiqan қara yamoquroja ohxaydu. **4** Təwrat қanunidin waz kəqkənlər yamanlarnı yahxi dəp mahtar; Birak қanunni tutkuqilar ularoja қarxi kürəx kılalar. **5** Rəzillər adalətni qüxənməs; Birak Pərwərdigarnı izdigüqilər həmmə ixni qüxinər. **6** Pəzilətlik yolda mangojan miskin kixi, Sahta, ikki yüzləmə bay adəmdin yahxidur. **7** Təwrat-қanuniqan itaət kılıqan yigit əkilliğ oquldu; Birak nan կepilaroja həmrəh bolquqi atisini nomuska kəldurar. **8** Jazanihorluq kılıp yukarı əsüm arkılık baylıklar tapqan kixi, AHIRIDA bularni miskinlərgə həyrihahlıq kılıquqining қolioja ətküzük üqün toploqandur. **9** Kimki Təwrat-қanunini anglimaymən dəp կulığını yopursa, Hətta dualirimə lənitit bolup қalar. **10** Kimki duruslarnı yaman yoloja azdursa, Өzi koliojan orisiqə əzi qüxər; Birak pak-diyanətlik adəm yahxilikça mirashor bolar. **11** Bay dərwəkə əzini dana sanar; Birak yorutulmuş miskin uni һaman körüp yetər.

12 Həkkaniylar ojalibiyətlik bolsa, Jahənni təntənə kaplar;
Birak yamanlar mərtiwigə qıksa, halayıq əzlirini қaqrar.

13 Əz gunahlirini yoxurojan kixi ronak tapmas; Birak
ularni tonup ikrar kılıp, ulardin waz kəqkən kixi rəhİM-
xəpkətkə erixər. **14** [Pərwərdigardin] hərdaim korkup
yürgən kixi xunqə bəhtliktur! Birak kənglini tax kılajan
balayı'apətkə қalar. **15** Hərkirəp turojan xir, Yaki [owni
izdəp] keziwatkan eyik қandak bolsa, Yoksul pukralarning
üstidiki rəzil həkimmu xundaktur. **16** Yorutulmiojan
əmir һaman zor bir zalim bolup qıçar, Birak һaram
bayılıklarqa nəprətlənsə, təhtidə uzun olturar. **17** Kan
təkkən kixi kərz bilən həngəjə karap yığırər; Uni həqkim
tosmisun! **18** Səmimiyy, diyanətlik yolda mangojan kutular;
İkki yolda mangojan sahta kixi ularning biridə һaman
yıkılıp qüxər. **19** Əz yerigə tirixip ixligən dehəkənning neni
yetip axar; Birak bikar yürüp ham hiyallarnı կօղլiojan
kixining yoksulluğu mol bolar! **20** Rastqıl kixining bəhti
kəpiyər; Birak bay boluxka aldiriojan kixi jazadin ķeqip
kutulalmas. **21** Birigə yan besix kət'iy bolmas; Qünki
bəzilər hətta bir burda nan üçünmu gunah etküzər.

22 Nəpsi toymas kixi bayılıqlarını kəzlep aldiraydu, U
namratlığının əz bexioqa qüxicidioqinidin bihəwərdur.

23 Baxķiların hatalığını oquq, əyibligən kixi, Һaman
huxamət қılouqioqa қarioqanda kəprək iltipat tapar. **24**
Ata-anisining təəllükətinə oqrılap, «Bu həqkandaq gunah
əməs» degən kixi, Һalak қılouqining xerikidur. **25** Nəpsi
toymioqur kixi jedəl-majira teriydu; Birak Pərwərdigarqa
tayanojan kixi ətlinər. **26** Əzining kəngligə ixəngən kixi
əhməktur; Birak danalıq bilən mangojan nijat tapar.

27 Namratlaroja həyrhahlik қılıdiojan kixi mohtajlik tartmas; Lekin hajətmənni kərsimu kərməskə salojan kixi kəpligən қarojixka uqrar. **28** Yamanlar mərtiwigə qiksa, halayik əzlirini қaqurar; Lekin ular zaval tapsa, həkkaniylar rawaj tapar.

29 Kayta-ķayta əyiblinip turup yənə boynı қattıklık қılıoan kixi, Tuyuksızdin dawalioqusiz yanjilar. **2** Həkkaniylar güllənsə, pukraliri xadlinar, Қəbihlər hökük tutsa pukra nalə-pəryad kətürər. **3** Danalikni səygən oçul atisini hux ķilar; Birak paħixilərgə həmrah bolojan uning mal-mülkini buzup-qaqar. **4** Padixah adalət bilən yurtini tinq ķilar; Birak baj-selik salojan bolsa, uni wəyran ķilar. **5** Oz yekiniyoja huxamət ķılıoan kixi, Uning putlirioja tor təyyarlap ķoyojandur. **6** Rəzil adəmning gunahı əziga kapkan yasap ķurar; Birak həkkaniy kixi nahxilar bilən xadlinar. **7** Həkkaniy kixi miskinning dəwasiyoja kəngül bəlür; Birak yamanlar bolsa bu ixni qüxənməs. **8** Həkawur kixilər xəhərni ķutritip dawalojutar; Birak aqilanilər aqqik əqəzəplərni yandurur. **9** Dana kixi əhmək bilən dəwalaxsa, əhmək hürpiyidu yaki külüdu, nətijisi һaman tinqlik bolmas. **10** Қanhorlar pak-diyanətliklərgə nəprətlinər; Duruslarning jenini bolsa, ular kəstlər. **11** Əhmək hərdaim iqidiki һəmmmini axkara ķilar; Birak dana əzini besiwalar. **12** Həkümdar yalojan səzlərgə կulak salsa, Uning barlıq hizmətkarliri yaman əgənməy կalmas. **13** Gaday bilən uni əzgüqi kixi bir zeminda yaxar; Hər ikkisining kəzini nurlandurojuqi Pərwərdigardur. **14** Yoksullarnı diyanət bilən soriojan padixahning bolsa, Təhti mənggүigə məhkəm turar. **15** Tayak bilən tənbih-nəsihət balilaroja

danalik yətküzər; Bırak əz məyligə koyup berilgən bala anisini hijalətkə қaldurar. **16** Yamanlar güllinip kətsə, nahəklik kəpiyər; Lekin həkkaniylar ularning yikilojinini kərər. **17** Oqlungni tərbiyəlisəng, u seni aram tapkuzar; U kenglüngni səyündürər. **18** [Pərwərdigarning] wəhiysi bolmiojan əlning pukraliri yoldin qıçıp baxpanahsız қalar; Lekin Təwrat-қanunişa əməl kılıdiojan kixi bəhtliktur. **19** Қulni səz bilənla tüzətkili bolmas; U səzüngni qüxəngən bolsimu, etibar kılmas. **20** Aɔjzini basalmaydiojan kixini kərgənmu? Uningdin ümid kütkəndin, əhməkətin ümid kütük əwzəldur. **21** Kimki əz қulini kiqikidin tartip əz məyligə koyup bərsə, Künlərning biridə uning bexioja qıçar. **22** Terikkək kixi jedəl-majira қozəp turar; Asan aqqiqlinidiojan kixining gunahlıları kəptur. **23** Məqrurluk kixini pəs қilar, Bırak kəmtərlik kixini hərmətkə erixtürər. **24** Oqlri bilən xerik bolоjan kixi əz jenioja düxməndur; U sorakqining [guwah, berixkə] agahlanduruxini anglisimu, lekin rast gəp қılıxka petinalmas. **25** İnsan balisidin қorķux adəmni tuzakka qüxiürüdu; Bırak kimki Pərwərdigarəja tayanojan bolsa, u bihətər kətürülər. **26** Kəp kixilər həkümdardin iltipat izdəp yürər; Bırak adəmning həkrizki pəkət Pərwərdigarningla қolididur. **27** Nahəklər həkkaniylarqa yirginqliktur; Durus yolda mangajan kixilər yamanlarqa yirginqliktur.

30 Təwəndikilər Yakəhning oqlı Aguroja wəhiy bilən kəlgən səzlərdur: Bu adəm Itiyəlgə, yəni Itiyəl bilən Ukalıja mundak səzlərni degən: — **2** Mən dərwəkə insanlar arisidiki əng nadini, həywanoja ohxaxturmən; Məndə insan əkli yok. **3** Danalikni həq eğənmidiim; Əng

Pak-Mukəddəs Bolqarıqi həkkidimu sawatim yoktur. **4**
Kim ərxkə kətürülgən, yaki ərxtin qüvkən? Kim xamalni
köllirida tutkan? Kim sularni Əz tonioja yegəp köyojan?
Kim yər-zeminning qebralirini bəlgiligən? Uning ismi
nemə? Uning Oqlining ismi nemə? Biləmsən-yok? **5**
Təngrining hərbir səzi sinilip ispatlinip kəlgəndur; U Əzigə
tayanəjanlarning həmmisini köçəydiqan қalkandur.
6 Uning səzlirigə ھeq nərsə қoxma; Undak қilsang,
U seni əyibləydu, Sening yaloqanqılıkinq axkarilinidu.
7 I [Hudayim], Səndin ikki nərsini tiləymən; Mən
əlgüqə bularnı məndin ayimiojaysən: — **8** Sahtilik wə
yaloqanqılıkni məndin yırak kılqaysən; Meni gadaymu
kilmay, baymu kilmay, bəlki ehtiyajimoja layıkla rizik
bərgəysən. **9** Qünki ziyadə toyup kətsəm, Səndin yenip:
«Pərwərdigar degən kim?» — dəp ķelixim mumkin. Yaki
gaday bolup қalsam, oɔrılık kılıp, Sən Hudayimning
namioja daq kəltürüxim mumkin. **10** Hojayinining
aldida uning қuli üstidin xikayət kılma, Bolmisa u
seni қarəjap lənət kılıdu, əyibkar bolisən. **11** Əz atisini
karəydiqan, Əz anisioja bəht tiliməydiqan bir dəwr bar,
12 Əzini pak qaqlaydiqan, əməliyəttə məynətqılıkidin
heq yuyulmiojan bir dəwr bar, **13** Bir dəwr bar — ah,
kibirlikidin nəziri nemidegən üstün, Həkawurlukidin həli
nemidegən qong! **14** Uning ajizlar wə yokşullarnı yalmap
yutuwetidiojan qixliri kiliqtək, Ezik qixliri piqakṭək
bołqan bir dəwr bar! **15** Zülükning ikki қizi bar,
ular hərdaim: «Bərgin, bərgin» dəp towlixar. Hərgiz
toyunmaydiqan üq nərsə bar, hərgiz қanaatlənməydiqan
tet nərsə bar, ular bolsimu: — **16** Gər, tuqmas hotunning

ķarnı, Suoja toyunmiotan ķuroqak Yər. Wə hərgiz «boldı,
toydum» deməydiotan ottin ibarət. (**Sheol h7585**) 17 Atisini
məshirə ķildiötan, Anisini kəmsitidiötan kəzni bolsa,
Kaoja-ķuzojuunlar qoqular, Bürkütning balilirimu uni yər.
18 Mən üçün intayın tilsimat üq nərsə bar; Xundak, mən
qüxinəlməydiötan tət ix bar: — **19** Bürkütning asmandiki
uqux yoli, Yilanning taxta beoqırlap mangidiötan yoli,
Kemining dengizdiki yoli wə yigitning kizoja axıq boluxtiki
yolidur. **20** Zinahor hotunning yolimu xundaktur; U bir
nemini yəp bolup aqzını sürtiwətkən kixidək: «Mən
həqkandak yamanlıknı kilmidim!» — dəydu. **21** Yər-zemin
üq nərsə astida biaram bolar; U kətürəlməydiötan tət ix
bar: — **22** Padixah bolqan ķul, Tamaķka toyqan ħamakət,
23 Nəprətkə patqan, ərgə təgkən hotun, Əz hanimining
ornini başkan dedək. **24** Yər yüzidə teni kiqik, lekin
intayın əkillus tət hil janiwar bar: — **25** Qəmülilər küqlük
həlk bolmisimu, birak, yazda ozuk təyyarliwelixni bilidu;
26 Suoqlar əzi ajiz bir ķowm bolsimu, hada taxlarning
arisioja uwa salidu; **27** Qekətkilərning padixahı bolmisimu,
lekin ķatar tizilip rətlik mangidu; **28** Kəslənqükni ķol
bilən tutuwalɔjili bolidu, Lekin han ordilirida yaxaydu.
29 Kədəmliri həywətlik üq janiwar bar, Kixigə zok, berip
mangidiötan tət nərsə bar: — **30** Həywanatlar iqidə əng
küqlük, həq nemidin ķorķmas xır, **31** Zilwa bəygə iti,
Tekə, Wə pukraliri ķollayıdiötan padixahıdur. **32** Əgər sən
əhməklik ķılıp əzüngni bək yüksiri orunoja ķoyuwalɔjan
bolsang, Wə yaki təlwə bir oyda bolqan bolsang, Қolung
bilən aqzingni yum! **33** Kala süti қoqulsa seriq may qıkar;

Birining burnı mijilsa, қан qıçar; Adawət қozojap intikam
oylisa jedəl-majira qıçar.

31 Tewəndikilər, padixah Ləmuəlgə uning anisi arkılık
wəhiy bilən kəlgən səzlərdur; anisi bu səzlərni uningoja
əgətkən: **2** I oqlum, i mening amrikim, kəsəmlər
bilən tiligən arzulukum, mən sanga nemə dəy? **3** Küq-
kuwwitingni ayal-hotunlar təripigə sərp kilmioqin; Yaki
padixahılnimu wəyran kılıdioqan ixlaroja berilgüqi
bolma! **4** I Ləmuəl, xarab iqix padixahılaroja layık
əməs, Əmirlərgimu hərakğa humar bolux yaraxmas.
5 Bolmisa ular xarab iqip, [mukəddəs] bəlgilimilərni
untup, Bozək bəndilərning həkkini astin-üstün kiliwetixi
mumkin. **6** Küqlük hərak əlgüsü kəlgənlərgə, həsrətkə
qəmgənlərgə berilsun! **7** Ular xarabni iqip, miskinlikini
untup, Käytidin dərd-əlimini esigə kəltürmisun! **8** Əzliri
üqün gəp kılalmaydioqanlaroja aqzingni aqkin, Həlak
bolay degənlərning dəwasidə gəp kıl. **9** Süküt kılma, ular
üqün lilla həküm kıl, Ezilgənlərning wə miskinlərning
dərdigə dərman bol. **10** Pəzilətlik ayalni kim tapalaydu?
Uning kimmiti ləəl-yakutlardınmu zor exip qüxicidu.
11 Erining kəngli uningoja tayinip hatırjəm turidi, U
bołaqka erining aloqan oljisı kəm əməstur! **12** U əmür
boyi erigə wapadar bolup yahxılık kılıdu, Uni ziyanıja
uqratmaydu. **13** U köy yungi wə kəndir tepip, Əz қoli bilən
jan dəp əjir kılıdu. **14** U soda kemilirigə ohxax, [ailini
bekixtiki] ozuk-tülüklərni yırak jaylardın toxuydu. **15**
Tang yorumasta u ornidin turidi, ailisidikilərgə yeməklik
təyyarlaydu, Hizmətkar-dedəklərgə nesiwisini təkşim
kılıdu. **16** U bir parqə etizni ezi körüp alidu; Қoli bilən

yiğkan daraməttin u bir üzümzar bina қılıdu. **17** [Ixka
karap] u belini küq bilən baqlar, Biləklirini küqləndürər;
18 Oz ixining paydiliklikçioja kezi yetər, Keqiqə qiriçini
eqürməy ix kilar. **19** U қolliri bilən qaçni qərər, Barmaklıri
yip urqukını tutar. **20** Ajizlarqa yardım қolini uzitar;
Hajətmənlərgə қollirini sozar. **21** Kar yaqıkanda u ailisi
toɔruluk əndixə kilmaydu, Əyidikilərning həmmisigə
ķızıl kiyimlər kiydürülgən. **22** Kariwat yapkuqlırını
ezi tokuydu; Əzining kiyim-keqəkliri kanap wə səsün
rəhettindur. **23** Erining xəhər dərwazilirida abrui bar; Xu
yərdə u yurttiki aksakallar qataridin orun alidi. **24** U nəpis
kanaptin kiyim-keqək tikip uni satidu; Bəlwəoqlarni tikip
sodigərlərni təminləydu. **25** Kiyimi küq-ķudrət wə izzət-
hərməttur; U keləqəkkə ümid bilən külüüp қaraydu. **26**
Aɔzini aqsila, dana səz қılıdu, Tilida mehribanə nəsihətlər
bar. **27** ailisidiki ixlardin daim həwər alidi, Bikaroqa nan
yeməydu. **28** Pərzəntliyi ornidin turup uningoja bəht-
bərikət tiləydu; Erimu mubarəkləp uni mahtap: — **29**
«Pəzilət bilən yaxiojan ayallar keptur, Birak sən ularning
həmmisidinmu exip qüxisən» — dəydu. **30** Güzəllik şəhri
aldamqidur, Həsn-jamalı pəkət bir kəpük, halas, Pəkət
Pərwərdigardin қorkidiojan ayalla mahtilidu! **31** U ez
mehnitining mewiliridin bəhərimən bolsun! Əjirliri uni
dərwazılarda hərmət-xəhrətkə erixtürsun!

Hekmət toplioquqi

1 Yerusalemda padixah bolqan, Dawutning oğlı «Hekmət toplioquqi»ning səzliri: — **2** «Bimənilik üstigə bimənilik!» — dəydu «Hekmət toplioquqi» — «Bimənilik üstigə bimənilik! Həmmə ix biməniliktur!» **3** Kuyax astida tartkan japaliridin insan nemə paydiqa erixər? **4** Bir dəwr ətidu, yənə bir dəwr kelidu; Birak yər-zemin mənggüzə dawam kılıdu; **5** Kün qıkıdu, kün patidu; Wə qıkıdıljan jayoşa karap yənə aldirap mangidu. **6** Xamal jənubka karap sokıdu; Andin burulup ximaloşa karap sokıdu; U aylinip-aylinip, Hərdaim əz aylanma yolioşa kaytidu. **7** Barlık dəryalar dengizə şarap akıdu, birak dengiz tolmaydu; Dəryalar ķaysı jayoşa akıkan bolsa, Ular yənə xu yərgə kaytidu. **8** Barlık ixlər japaşa toloqandur; Uni eytip tügətküqi adəm yoktur; Kəz kərüxtin, Қulak anglaxtin hərgiz toymaydu. **9** Bolqan ixlər yənə bolidiqlən ixlərdür; Kılıqlan ixlər yənə kılınidu; Kuyax astida həqkandak yengilik yoktur. **10** «Mana, bu yengi ix» degili bolidiqlən ix barmu? U bəribir bizdin burunkı dəwrlərdə allıqəqan bolup etkən ixlərdür. **11** Burunkı ixlər hazır həq əslənməydu; Wə kəlgüsində bolidiqlən ixlərmə ulardın keyin yaxaydiqlənlarning esigə həq kəlməydu. **12** Mənki həkmət toplioquqi Yerusalemda Israiloşa padixah bolqanmən; **13** Mən danalıq bilən asmanlar astida barlık kılınlıq ixlərni ketirkinip izdəxkə kəngül կoydum — Hulasəm xuki, Huda insan balılırinin əz-əzini bənd kılıp upritix üçün, ularoşa bu eçir japani təkdim kılıqlan! **14** Mən kuyax astidiki barlık kılınlıq ixlərni kərüp qıktım, — Mana, həmmisi bimənilik wə

xamalni қоюлғандәк ixtin ibarəttur. **15** Әgrini tüz қиоғили bolmas; Kөmni toluk dəp sanioғili bolmas. **16** Mən eз kenglümдә oylinip: «Mana, mən uluоjlinip, məndin ilgiri Yerusalem üstigə barlıқ həküm sürgənlərdin kəp danalikka erixtim; mening kenglüm nuroqun danalik wə bilimgə erixti» — dedim. **17** Xuning bilən danalıknı bilixkə, xuningdək təlwilik wə əhmiikanilikni bilip yetixkə kengül қоydum; muxu ixnimu xamal қоюлғандək ix dəp bilip yəttim. **18** Qünki danalıknıng kəp boluxi bilən azab-okubətmu kəp bolidu; bilimini kəpəytüküqining dərd-əlimimu kəpiydu.

2 Mən kenglümдə: «Keni, mən eзümgə tamaxining təmini tetiozup bağımən; kenglüm eqilsun!» — dedim. Birak mana, bumu biməniliktur. **2** Mən kulkə-qakqakka «Təlwilik!» wə tamaxioja «Uning zadi nemə paydisi?» — dedim. **3** Kenglümдə eз bədinimni xarab bilən կandak rohlandurojılı bolidiojanlıknı (danalik bilən eзümni yetəkligən halda) bilixkə berilip izdəndim, xuningdək «sanaklık künliridə insan balılırioja yahxılık yətküzidiojan nemə paydılık ixlar bar?» degən tüğünni yəxsəm dəp əhmiikanilikni կandak tutup yetixim kerəklikini intilip izdidim. **4** Mən uluоj կuruluxlaroja kirixtim; eзüm üçün əylərni saldim; eзüm üçün üzümzarlarни tiktim; **5** Өzüm üçün xəhanə baоl-baоlqılarnı yasidim; ularda hərhil mewə beridiojan dərəhlərni tiktim; **6** Өzüm üçün ormandiki barakşan dərəhlərni obdan suojirix üçün, kəlqəklərni yasap qıktım; **7** Қullaroja wə dedəklərgə igə boldum; əyümdə ulardin tuqulqanlarmu meningki idi; Yerusalemda məndin ilgiri bolqanlarning

həmmisinigkidin kəp mal-waralar, koy wə kala padilirim bar boldi. **8** Əz-əzümgə altun-kümüxlərni, padixahlarning həm hərkəysi elkilərning hərhil ətiwarlik alahidə gəhərlirini yioğdim; kiz-yigit nahxiqilaroja həmdə adəm balilirining dilkəyərlirigə, yəni kepligən güzəl kenizəklərgə igə boldum. **9** Uluq boldum, Yerusalemda məndin ilgiri bolqanlarning həmmisidin ziyan ronak taptim; xundak bolqını bilən danalıkim məndin kətmidi. **10** Kəzlimimgə nemə yakşan bolsa, mən xuni uningdin ayimidim; əz kenglümgə həeqkandaq huxallikni yak demidim; qünki kenglüm barlıq əjrimdin xadlandı; mana, bular əz əjrimdin bolqan nesiwəm idi. **11** Andin əz ķolum yasiqanlırinining həmmisigə, xundakla singdürgən əjrimning nətijisigə қarisam, mana, həmmisi bimənilik wə xamalni қoşlıqandək ix idi; bular կuyax astidiki həq paydisi yok ixlardur. **12** Andin zehnimni yioğip uni danalıkkə, təlwilik wə əhmiqanılıkkə қaraxqa қoydum; qünki padixahtın keyin turidioğan adəm nemə kılalaydu? — kilsimu allikəqan қilinəjan ixlardin ibarət bolidu, halas! **13** Xuning bilən nur қarangoquluqtin əwzəl bolqandək, danalıqning biqərəzliktin əwzəllikini kəriüp yəttim. **14** Dana kixinin kezliri bexididur, əhmək bolsa қarangoquluqta mangidu; birak ularoja ohxax birla ixning bolidioğanlıqini qüxinip yəttim. **15** Kenglümdə: «Əhməkkə bolidioğan ix mangimu ohxax bolidu; əmdi mening xundak dana boluxumning zadi nemə paydisi?!» — dedim. Andin mən kenglümdə: «Bu ixmu ohxaxla biməniliktur!» — dedim. **16** Qünki mənggüğə dana kixi əhməkkə nisbətən həq artuk əslənməydi; qünki kəlgüsidi ki kūnlərdə həmmə

ix allikaqan untilup ketidu; əmdi dana kixi қandaқ өlidu?

— Əhmək kixi bilən billə! **17** Xunga mən həyatka əq boldum; qünki կuyax astida kılınoğan ixlar manga eçir kelətti; həmmisi bimənilik wə xamalni қooqlıqandək ix idi. **18** Xuningdək mən կuyax astidiki barlıq əjrimgə əq boldum; qünki buni məndin keyin kəlgən kixigə қaldurmaslikə amalim yok idi. **19** Uning dana yaki əhmək ikənlilikini kim bilidu? U bəribir mən japalıq bilən singdürgən həmdə danalıq bilən ada kılıqan կuyax astidiki barlıq əjrim üstigə həküm sürüdu. Bumu biməniliktur. **20** Andin mən rayimdin yandım, kənglüm կuyax astidiki japa tartkan barlıq əjrimdin ümidsizlinip kətti. **21** Qünki əjrini danalıq, bilim wə əp bilən kılıqan bir adəm bar; birak u əjrini uningoğa həq ixlimigən baxka birsinin nesiwisi boluxka қalduruxi kerək. Bumu bimənilik wə intayın aqqık külpəttur. **22** Qünki insan կuyax astida əzini upritip, əzining barlıq əmgikidin wə kənglining intilixliridin nemigə igə bolidu? **23** Qünki uning barlıq künliri azablıktur, uning əjri oğəxliktur; hətta keqidə uning kengli həq aram tapmaydu. Bumu biməniliktur. **24** İnsan üçün xuningdin baxka yahxi ix yokki, u yeyixi, iqixi, əz jenini əz əjridin huzur alduruxidin ibarəttur; buni Hudaning kolidindur, dəp körüp yəttim. **25** Qünki uningsiz kim yeyəlisun yaki besip ixliyəlisun? **26** Qünki u əz nəzirigə yakidiqan adəmgə danalıq, bilim wə xadlıknı ata қılıdu; birak gunahkar adəmgə u mal-mülük yioqip-toplaxka japalıq əmgəknı beridu, xuningdək u yioqip-toplioqinini Hudaning nəziridə yahxi bolqanoğa tapxuridioğan қılıdu. Bumu bimənilik wə xamalni қooqlıqandək ixtin ibarəttur.

3 Hərbir ixning muwapik pəslı bar, asmanlar astidiki həmmə arzuning əz waktimu bar; **2** Tuquluxning bir waktı bar, olüxningmu bir waktı bar; Tikix waktı bar, tikilgənni seküx waktı bar; **3** Əltürük waktı bar, sakaytix waktı bar; Buzux waktı bar, kuruw waktı bar; **4** Yioqlax waktı bar, külüx waktı bar; Matəm tutux waktı bar, ussul oynax waktı bar; **5** Taxlarnı qəriwetix waktı bar, taxlarnı yioqip-toplax waktı bar; Kuqaklax waktı bar, kuqaklaxtin əzini tartix waktı bar; **6** Izdəx waktı bar, yokaldi dəp waz keqix waktimu bar; **7** Yirtix waktı bar, tikix waktı bar; Süküt əelix waktı bar, söz əlix waktı bar; **8** Səyüx waktı bar, nəprətlinix waktı bar; Urux waktı bar, tinqlik waktı bar. **9** Ixligən əz ixliginidin nemə payda alıdu? **10** Mən Huda insan balılırioqa yükligən, ixləp japa tartix kerək bolğan ixni kərgənmən. **11** U hərbir ixning waktı kəlgəndə güzəl bolidioğanlığını bekitkən; u yənə mənggülüknı insanlarning kəngligə salğan; xunga, insan Hudanıng əz həyatıoqa baxtin ahiroqıqə nemini bekitkənlilikini bilip yətməstur. **12** İnsanlaroqa həyatida xadlinix wə yahxılık əlixintin baxka əwzəl ix yok ikən dəp bilip yəttim. **13** Xundakla yənə, hərbir kixinin yeyix-iqixi, əzining barlık əjridin həzur elixi, mana bu Hudanıng sowoqisidur. **14** Hudanıng əkilənlirinə həmmisi bolsa, mənggülük bolidu, dəp bilimən; uningoqa həqnərsini koxuxka wə uningdin həqnərsini eliwtixkə bolmayıdu; Hudanıng ularni əkilənlirinə səwəbi insanni Əzidin əymindürüxtur. **15** Hazır bolğanlıri ətkəndimu bolğandur; kəlgüsidi bolidioğan ix allığaçon bolğandur; Huda ətkən ixlarnı soraydu. **16** Mən ķuyax astida

yənə xu ixni kərdümki — sorak ornida, xu yərdə həlihəm rəzillik turidu; həkkaniylik turux kerək boləjan jayda, mana rəzillik turidu! **17** Mən kənglümədə: «Huda həkkaniy həm rəzil adəmni sorakqa tartidu; qünki hərbir arzu-məksət wə hərbir ixning eż waktı bar» — dedim. **18** Mən kənglümədə: — Bundaq boluxi insan balilirining səwəbidindur; Huda ularni siniməkqi, [bu ixlar] ular eżlirining pəkət həywanlaroqa ohxax ikənlikini kərüxi üçün boləjan, dəp oylidim. **19** Qünki insan balilirining bexioqa kelidiqini həywanlaroqimu kelidu, ularning kəridiqini ohxax bolidu. Ulardin aldinkisi կandaq əlgən bolsa, keyinkisimu xundak əlidu, ularda ohxaxla birlə nəpəs bardur. Insanning həywanlardın həq artukqılıkı yok; qünki həmmə ix biməniliktur. **20** Ularning həmmisi bir jayqa baridu; həmmisi topa-qangdin qıkqan, həmmisi topa-qangoqa kaytidu. **21** Kim adəm balilirining rohını bilidu? U yukirioqa qıkamdu, buni kim bilidu? Həywanlarning rohi, u yər tegigə qüxəmdü, kim bilidu? **22** Xuning bilən mən insanning eż əjridin huzurlinxidin artuk ix yoktur, dəp kərdum; qünki mana, bu uning nesiwisidur; qünki uni əzidin keyin bolidioqan ixlarnı kərükə kim elip kelidu?

4 Andin mən kaytidin zehnimni yioqip kuyax astida daim boluwatkan barlıq zorluq-zumbulukni kərdüm; mana, ezilgənlərning kəz yaxlırlı! Ularqa həq təsəlli bərgüqi yok idi; ularni əzgənlərning küqlük yələnqüki bar idi, bırak ezilgənlərgə həq təsəlli bərgüqi yok idi. **2** Xunga mən allığaşan əlüp kətkən əlgüqilərni tehi həyat boləjan tiriklərdin üstün dəp təriplidim; **3** xundakla bu ikki

hil kixilərdin bəhtliki tehi apiridə bolmiojan kixidur; qünki u կuyax astida қilinojan yamanlıklarnı həq körüp bakmiojan. **4** Andin mən barlıq əjir wə barlıq hizmətning utuklıridin xuni körüp yəttimki, u insanning yekinini kərəlməslikidin bolidu. Bumu bimənilik wə Xamalni қoqlıqandək ixtur. **5** Əhmək қol қoxturup, ez gəxini yəydu. **6** Japa qekip xamalni қoqlap oqumini toxkuzimən degəndin, qanggilini toxkuzup hatırjəmliktə bolux əladur. **7** Mən yənə zehnimni yiojip, կuyax astidiki bir bimənilikni kərdum; **8** birsi yalouz, tikəndək bolsimu, xundakla nə oöli nə aka-ukisi bolmisimu — birak uning japasining ahiri bolmaydu, uning kəzi bayılıklärə toymaydu. U: «Mən bundak jopalıq ixləp, jenimdin zadi kimgə yahxilik қaldurımən?» — degənni sorimaydu. Bumu bimənilik wə eqir jepadın ibarəttur. **9** İkki birdin yahxidur; qünki ikki bolsa əmgikidin yahxi in'am alidu. **10** Yıkılıp kətsə, birsi həmrəhini yeləp kətüridi; birak yalouz һaləttə yıkılıp kətsə, yəligüdək baxka birsi yok bolsa, bu kixining һəliqə way! **11** Yənə, ikkisi billə yatsa, bir-birini illitidu; lekin birsi yalouz yatsa կandağ illitilsun? **12** Yənə, biraw yalouz bir adəmni yengiwalojan bolsa, ikkisi uningoja takəbil turalaydu; xuningdək üq կat aroqamqa asan üzülməs. **13** Kəmbəqəl əmma akl yigit yənə nəsihətning ətiwarini կilmaydiojan կeri əhmək padixaḥṭin yahxidur; **14** Qünki gərqə u bu padixaḥning padixaḥlıkıda kəmbəqəl bolup tuqulojan bolsimu, u zindandin təhtkə olturnuxka qıktı. **15** Mən կuyax astidiki barlıq tiriklərning axu ikkinqini, yəni [padixaḥning] ornini basquqini, xu yigitni կollaydiojanlığını kərdum. **16** Barlıq həlk, yəni ularning

aldida turojan barlik pukralar sanaksiz bolsimu, birak
ulardin keyinkilər yigittinmu razi bolmaydu; bumu
bimənilik wə xamalni kööqliqandək ixtur.

5 Hudaning əyigə baroqanda, awaylap yürgin; əhməklərqə
kürbənliklarnı sunux üçün əməs, bəlki anglap boysunux
üçün yekinqılxıq; qunkı əhməklər rəzillik ķiliwatqını
bilməydu. **2** Açıqningni yeniklik bilən aqma; kənglüng
Huda aldida birnemini eytixqā aldirmisun; qunkı Huda
ərxlərdə, sən yər yüzididursən; xunga səzliring az bolsun.
3 Qunkı ix kəp bolsa qüxmu kəp bolqandək, gəp kəp
bolsa, əhməkning gepi bolup ķalidu. **4** Huda oja kəsəm
iqsəng, uni ada ķilixni keqiktürmə; qunkı U əhməklərdin
huzur almaydu; xunga kəsimingni ada ķılıqın. **5** Kəsəm
iqip ada ķilmioqandın kərə, kəsəm iqmasliking tüzüktur.
6 Açıqning teningni gunahning ihtiyyarıqa կoyuwətmisun;
pərixtə aldida: «Hata səzləp saldim» demə; nemixqā
Huda geipingdin əqəzəplinip kolliring yasiqanni ħalak
ķalidu? **7** Qunkı qüx kəp bolsa bimənilikmu kəp
bolidu; gəp kəp bolsimu ohxaxtur; xunga, Hudadin
ķorķıq! **8** Sən namratlarning ezilgənlikini yaki yərlik
mənsəpdarlarning hək-adalətni zorawanlarqə ķayıp
koyqanlıqini kərsəng, bu ixlardin həyran ķalma; qunkı
mənsəpdardin yüksiri yənə birsi kəzliməktə; wə ulardinmu
yükirisimu bardur. **9** Bırak nemila bolmisun yər-tuprak
həmmə adəmgə paydılıktur; hətta padixaħning əzimu
yər-tuprakqā tayinidu. **10** Kümüxkə amraķ kümüxkə
kanmas, bayliklaroja amraķ eż kirimigə kanmas; bumu
biməniliktur. **11** Mal-mülük kəpəysə, ularni yegüqilərmə
kəpiyidu; mal igisigə ularni kəzləp, ulardin huzur elixtin

baxka nemə paydisi bolsun? **12** Az yesun, kəp yesun, əmgəkqining uyküsi tatlıktur; bırak bayning toklukı uni uhlatmas. **13** Mən կuyax astida zor bir külpətni kərdüm — u bolsimu, igisi əzигə ziyan yətküzidioğan bayılıqlarnı toplaxtur; **14** xuningdək, uning bayılıkları balayı'apət tüpəylidin yokılıxidin ibarəttur. Undak adəmning bir ooli bolsa, [ooqlining] կolioja կalduroğudək həqnemisi yok bolidu. **15** U apisining կorsikidin yalingaq qikip, kətkəndimu yalingaq peti ketidu; u əzining japalık əmgikidin կolioja alojudək həqnemini epkətəlməydu. **16** Mana bumu eojir ələmlik ix; qünki u կandak kəlgən bolsa, yənə xundak ketidu; əmdi uning xamaloja erixix üqün əmgək kılıjinining nemə paydisi? **17** Uning barlık künliridə yəp-iqkini կarangoğuluğta bolup, օəxliki, kesəlliki wə hapılıki kəp bolidu. **18** Mana nemining yaramlık wə güzəl ikənlikini kərdum — u bolsimu, insanning Huda uningoja təkdir kılıjan əmrining hərbir künliridə yeyix, iqix wə կuyax astidiki barlık mehnitidin huzur elixtur; qünki bu uning nesiwisdur. **19** Huda hərbirsini bayılılaroja, mal-dunyaşa igə boluxka, xuningdək ulardin yeyixkə, eż rizkini կobul kilişkə, eż əmgikidin huzur elixka tuyəssər kılıjan bolsa — mana bular Hudanıng sowəpitidur. **20** Qünki u əmriddiki tez ətidioğan künliri üstidə kəp oylanmaydu; qünki Huda uni kənglining xadlıkı bilən bənd կilidu.

6 Կuyax astida bir yaman ixni kərdum; u ix adəmlər arısida kəp kərülidu — **2** Huda bırsigə bayılılar, mal-dunya wə izzət-hərmət təksim կildi, xuning bilən uning eż kəngli halioğininin həqnərsisi kəm bolmidi; bırak Huda

uningça bulardin huzur elixça muyəssər kilmidi, bəlki yat
bir adəm ulardin huzur alidu; mana bu bimənilik wə eçir
azabtur. **3** Birsi yüz bala körüp kəp yil yaxixi mumkin;
birak uning yil-künliri xunqılık kəp bolsimu, uning jeni
bəhtni kermisə, hətta gərni kermigən bolsimu, tuşulup
qaqrəp kətkən bowak uningdin əwzəldur dəymən. **4** Qünki
qaqrıqan bala bimənilik bilən kelidu, karangoçulukta
ketidu, karangoçuluk uning ismini kaplaydu; **5** U künnimə
kermigən, bilmigən; birak həq bolmioğanda u birinqisigə
nisbətən aram tapkandur. **6** Bərhək, həlikj kixi hətta
ikki həssə ming yil yaxiqan bolsimu, birak bəhtni
kermisə, əhwali ohxaxtur — hərbir kixi ohxax bir jayqa
baridu əməsmu? **7** Adəmning tartkan barlık japasi əz
açı üqündür; birak uning ixtihası hərgiz ənmaydu.
8 Xundakta dana kixining əhməktin nemə artukqılıkı
bolsun? Namrat kixi baxkilar aldida əndək mengixni
bilgən bolsimu, uning nemə paydisi bolsun? **9** Kəzning
kərüxi arzu-həwəsnin uyan-buyan yürüxidin əwzəldur.
Bundak kılıxmu bimənilik wə xamalni қoçlıqandək ixtur.
10 Ətüp kətkən ixlarning bolsa allikəqan nami bekitilip
atalqan; insanning nemə ikənlikimu ayan bolqan; xunga
insanning əzidin կudrətlik bolqanqı bilən қarxılıxıcıq
bolmaydu. **11** Qünki gəp ənqə kəp bolsa, bimənilik xunqə
kəp bolidu; buning insanoqa nemə paydisi? **12** Qünki
insanning əmriddə, yəni uning sayidək tezla etidioğan
mənisiz əmriddiki barlık künliridə uningça nemining
paydılık ikənlikini kim bilsun? Qünki insanoqa u kətkəndin
keyin կuyax astida nemə ixning bolidioğanlığını kim dəp
berəlisun?

7 Yahxi nam-abroy kimmətlik tutiyadin əwzəl; adəmning elüx küni tuqulux künidin əwzəldur. **2** Matəm tutux eyigə berix ziyapət-toy eyigə berixtin əwzəl; qünki axu yerdə insanning akiwiti ayan қilinidu; tirik bolqanlar buni kengligə püküxi kerək. **3** Əjəxlik külkidin əwzəldur; qünki qirayning pərihanlıçı bilən կəlb yahxilinidu. **4** Dana kixining կəlb matəm tutux əyidə, birak əhməkning կəlb tamaxining əyididur. **5** Əhməklərning nahxisini angloqandın kərə, dana kixining tənbihini anglojin; **6** Qünki əhməkning külkisi қazan astidiki yantaklarning paraslixidək, halas; bumu biməniliktur. **7** Jəbir-zulum dana adəmni nadanoqa aylanduridu, Para bolsa կəlbni һalak қılıdu. **8** Ixning ayioğı bexidin əwzəl; Səwr-takətlik roh təkəbbur rohətin əwzəldur. **9** Rohingda hapa boluxka aldirima; Qünki hapilik əhməklərning baoğrıda կonup yatidu. **10** «Nemixka burunkı kūnlər hazırlı kūnlərdin əwzəl?» — demə; qünki sening bundak soriqining danalıqtın əməs. **11** Danalıq mirasğa ohxax yahxi ix, կuyax nuri kərgüqilərgə paydılıktur. **12** Qünki danalıq pul panah bolqandək, panah bolidu; birak danalıqning əwzəlliki xuki, u eż igilirini həyatka erixtəridu. **13** Hudanıng կiloqanlırını oylap kər; qünki U əgri կiloqanni kim tüz կilalisun? **14** Awat künidə huzur al; wə yaman künidimu xuni oylap kər: — Huda ularning birini, xundakla yənə birinimu təng yaratkəndur; xuning bilən insan ezi kətkəndin keyin bolidioğan ixlarnı bilip yetəlməydu. **15** Mən buning həmmisini bimənə künlirimdə kərüp yəttim; həkkaniy bir adəmning eż həkkaniylik bilən yokılıp kətkənlikini

kərdüm, xuningdək rəzil bir adəmning əz rəzilliki bilən
əmrini uzaratkanlığını kərdüm. **16** Əzüngni dəp həddidin
ziyadə həkkaniy bolma; wə əzüngni dəp həddidin ziyadə
dana bolma; sən əz-əzüngni alakzadə kilməkqimusən? **17**
Əzüngni dəp həddidin ziyadə rəzil bolma, yaki əhmək
bolma; əz əjiling toxmay turup əlməkqimusən? **18**
Xunga, bu [agahni] qing tut, xuningdin u [agahnimu]
kölungdin bərmigining yahxi; qünki Hudadin қorkıdioğan
kixi hər ikkisi bilən utukluk bolidu. **19** Danalik dana
kixini bir xəhərni baxkurdioğan on həkümrandın ziyadə
küqlük kılıdu. **20** Bərhək, yər yüzidə daim mehribanlıq
yürgüzdioğan, gunah sadir kilmaydioğan həkkaniy adəm
yoktur. **21** Yənə, həklərning həmmila gəp-səzlirigə
anqə diķqət kılıp kətmə; bolmisa, əz hizmətkaringning
sanga lənət okuqanlığını anglap kelixing mumkin.
22 Qünki kənglüngdə, əzüngningmu xuningəqə ohxax
baxkilarəqə kəp kətim lənət kılqanlığının obdan bilisən.
23 Bularning həmmisini danalik bilən sinap bakṭim;
mən: «Dana bolimən» desəmmu, əmma u məndin
yirak idi. **24** Barlık yüz bərgən ixlar bolsa əklimizdin
yirak, xuningdək intayın sirliktur; kim uni izdəp bilip
yetəlisun? **25** Mən qin kənglümdin danalik wə əkliy
bilimni bilixkə, sürüxtürüixkə wə izdəxkə, xundakla
rəzillikning əhməklikini, əhməklikning təlwilik ikənlikini
bilip yetixkə zehnimini yiəldim. **26** Xuning bilən kəngli
tor wə kiltak, қolliri asarət bolqan ayalning əlümdin
aqqik ikənlikini bayğıdim; Hudani hursən kılıdioğan
kixi uningdin əzini қaquridu, birak gunahkar adəm
uningəqə tutulup ələkili. **27** Bu baykioqanlırimoqə қara,—

dəydu hekmət toplioyuqi – pakitlarnı bir-birigə baqlap selixturup, əkil izdim; **28** mening kəlbim uni yənilə izdiməktə, birak tehi tapalmidim! — Ming kixi arisida bir durus ərkəknı taptım — birak xu ming kixi arisidin birmü durus ayalnı tapalmidim. **29** Mana kərgin, mening baykiçanlırim pəkət muxu birlə — Huda adəmni əslı durus yaratıqan; birak adəmlər bolsa nuroğunlıqan hıylə-mikirlərni izdəydu.

8 Kim dana kixigə təng kelələydu? Kim ixlarnı qüxəndürüxnı bilidu? Kixinin danalığı qirayını nurluk əlididə, yüzining sürini yorutidu. **2** Padixaḥning pərmanioja əkulak selixingni dəwət əlimən; bolupmu Huda aldida iqlikən kəsəm tüpəylidin xundak kılıqın. **3** Uning aldidin qıçıq ketixkə aldirima; yaman bir dəwani əllaxta qing turma; qünki padixaḥ nemini halisa xuni əlididə. **4** Qünki padixaḥning səzi əhəkəktür; kim uningoja: «Əzliri nemə əllila?» — deyəlisun? **5** Kim [padixaḥning] pərmanini tutıqan bolsa həq yamanlığın kərməydu; dana kixinin kəngli həm pəytni həm yolni pəmliyələydu. **6** Qünki hərbir ix-arzuning pəyti wə yoli bar; insan keyinki ixlarnı bilmigəqkə, uning dərd-əlimi əzini əttik basidu. Kim uningoja əndəkən bolidiojanlığını eytalısun? **8** Həqkim əz rohioja igə bolalmas, yəni həqkimning əz rohini əzidə əkaldurux əhəkəki yoktur; həqkimning əlüx künini əz əkolida tutux əhəkəki yoktur; xu jəngdin əqixka ruhsət yoktur; rəzillik rəzillikkə berilgүqilərni ətəkuzmas. **9** Bularning həmmisini kərüp qıqtım, xundakla kuyax astıda əlinə qızan hərbir ixka, adəmning adəm üstigə əhəkək tutkanlığı bilən ularoja ziyan yətküzidiqan muxu

wakitka kengül koydum. **10** Xuningdək rəzillərning dəpnə
ķilinçanlığını kərdüm; ular əslidə mukəddəs jayqa kirip-
qıkip yürətti; ular [mukəddəs jaydin] qikipla, rəzil ixlarnı
ķılqan xu xəhər iqidə mahtılıdu tehi! Bumu biməniliktur!
11 Rəzillik üstidin həküm tezdir bəja kəltürülmigəqkə,
xunga insan balılırinin kengli rəzillikni yürgüzükə
pütünləy berilip ketidü. **12** Gunahkar yüz ketim rəzillik
ķılıp, künlirini uzartsimu, Hudadin қorkidioqlanlarning
əhwali ulardin yahxi bolidu dəp bilimən; qünki ular
uning aldida қorkıdu. **13** Biraq rəzillərning əhwali yahxi
bolmaydu, uning künliri sayidək tezla etüp, künliri
uzartilmaydu, qünki u Huda aldida қorkmaydu. **14** Yər
yüzidə yürgüzülgən bir bimənilik bar; bexiəja rəzillərning
ķılqını boyiqə kün qüxicidioqlan həkkaniy adəmlər bar;
bexiəja həkkaniy adəmlərning kılqını boyiqə yahxilik
qüxicidioqlan rəzil adəmlərmə bar. Mən bu ixnimu bimənilik
dedim. **15** Xunga mən tamaxini təriplidim; qünki insan
üqün kuyax astida yeyix, iqix wə həzur elixtin yahsi ix
yoktur; xundak, kılıp uning əmgikidin boloqan mewə Huda
təkdim kılqan kuyax astidiki emrining barlıq künlidə
əzığə həmrəh bolidu. **16** Kenglümni danalığını wə yər
yüzidə ķilinçan ixlarnı bilip yetix üqün կoyoqanda,
xundakla Huda kılqan barlıq ixlarnı kərginimdə xuni
bayğıdim: — İnsan hətta keqə-kündüz kəzlirigə uyķuni
kərsətmisimu, kuyax astidiki barlıq ixni bilip yetəlməydi;
u uni qüxinixkə կanqə intilsə, u xunqə bilip yetəlməydi.
Hətta dana kixi «Buni bilip yəttim» desimu, əməliyəttə u
uni bilip yətməydi.

9 Mən xularning həmmisini eniklax üçün kengül koydum; xuni baykidayımki, məyli həkkaniy kixi yaki dana kixi bolsun, xundakla ularning barlıq қılɔjanlırı Hudanıng қolididur, dəp baykidayım; insan əzığə muhəbbət yaki nəprətning kelidiɔjanlığını həq bilməydu. Uning aldida hərkəndək ix boluxi mümkün. **2** Həmmə adəmgə ohxax ixlər ohxax peti kelidu; həkkaniy wə rəzil kixigə, mehriban kixigə, pak wə napak, қurbanlıq қılıquqi wə қurbanlıq қilmioquqiojumu ohxax қismət bolidu; yahxi adəmgə қandak bolsa, gunahkarəja xundak bolidu; қəsəm iqtüqigə wə қəsəm iqixtin қorkkuqiojumu ohxax bolidu. **3** Mana həmmigə ohxaxla bu ixning kelidiɔjanlığı կuyax astidiki ixlər arısida kulpətlik ixtur; uning üstigə, insan balılırinin kengülləri yamanlıkka tolojan, pütün hayatıda kenglidə təlwilik turidu; andin ular elgənlərgə қoxulidu. **4** Qünki tiriklərgə қoxulojan kixi üçün bolsa ümid bar; qünki, tirik it elgən xirdin əla. **5** Tiriklər bolsa əzlirining əlidiojanlığını bilidu; birək elgənlər bolsa həqnemini bilməydu; ularning həq in'ami yənə bolmayıdu; ular hətta adəmning esidin kətürülüp ketidu, կayta kəlməydu. **6** Əlarning muhəbbəti, nəpriti wə həsəthorlukimu allikəqan yokalojan; կuyax astida қılınojan ixlarning həqkaysisidin ularning mənggүgə կayta nesiwisi yoktur. **7** Baroqin, neningni huxallık bilən yəp, xarabingni huxhuyluk bilən iqtin; qünki Huda allikəqan mundak қiliçindən razi bolojan. **8** Kiyim-keqəkliring hərdaim ap'ağ bolsun, huxbuy may bexingdin kətmisun. **9** Huda sanga կuyax astida təkşim қılıqan bimənə emrüngning barlıq künliridə, yəni biməniliktə etküzgən barlıq künliringdə, səyümlük

ayaling bilən billə hayattin huzur alojin; qünki bu sening hayatingdiki nesiwəng wə կuyax astidiki barlik tartkan japayingning əjridur. **10** Kolung tutkanni barlik küqüng bilən kılɔjin; qünki sən baridiqan təhtisarada həq hizmət, məksət-pilan, bilim yaki hekmət bolmaydu. (**Sheol h7585**) **11** Mən zehnimni yiojip, կuyax astida kərdumki, musabikidə oğlibə yəltapanoja bolmas, ya jəngdə oğlibə palwanoja bolmas, ya nan dana kixigə kəlməs, ya baylıklar yorutulənlaroja kəlməs, ya iltipat bilimliklərgə bolmas — qünki pəyt wə tasadipyilik ularning həmmisigə kelidu. **12** Bərhək, insanmu eż wakğı-saitini bilməydu; beliklər rəhimsiz toroja elinəndək, kuxlar tapan-tuzakka ilinəndək, bularoja ohxax insan balılıri yaman bir kündə tuzakka ilinidu, tuzak bexioja qüxicidu. **13** Mən yənə կuyax astida danalığning bu misalini kərdum, u meni qongkur təsirləndürdi; **14** Kiqik bir xəhər bar idi; uningoja կarxi büyük bir padixah qikip, uni korxap, uningoja hujum կilidiojan yoqan potəylərni kurdi. **15** Biraq xəhərdin namrat bir dana kixi tepilip կaldi; u uni eż danalığı bilən kutuldurdi; biraq keyin, həqkim bu namrat kixini esiga kəltürmidi. **16** Xuning bilən mən: «Danalıq küq-կudrəttin əwzəl» — dedim; biraq xu namrat kixining danalığı keyin kəzgə ilinmaydu, uning səzliri anglanmaydu. **17** Dana kixining jimjitlikta eytən səzliri əhməkər üstdin həkük sürgüqining warķiraxlıridin enik anglinar. **18** Danalıq urux կoralliridin əwzəldur; biraq bir gunahkar zor yahxılıkni հalak կildi.

10 Huddi əlük qiwılər əttarning ətirini sesitiwetidiojanndək, azrakkinə əhməklik tarazida danalıq

wə izzət-hərməttinmu eojir tohtaydu. **2** Danalikning kengli ongoja mayil, əhməkningki soloja. **3** Əhmək kixi hətta yolda mengiwatqandimu, uning əkli kəm bolşaqqə, u əhmək ikənlikini həmmigə ayan kılıdu. **4** Həkümdarning sanga aqqiki kəlsə, ornungdin istepa bərmə; qünki tinq-səwriqanlıq hata-səwənliktin bolojan zor hapılıkni tinqitidu. **5** Kuyax astida yaman bir ixni kərdumki, u həkümdardin qıkkən bir hata ixtur — **6** əhməklər yukarı mənsəptə, xuning bilən təng baylar pəs orunda olturidu; **7** mən ķullarning atka mingənlikini, əmirlərning ķullardək piyadə mangajanlığını kərdum. **8** Orini koliojan kixi uningoja yikilixi mumkin; tamni buzojan kixini yilan qekixi mumkin; **9** taxlarnı yetkigən kixi tax təripidin yarilinixi mumkin; otun yaridiojan kixi həwpə uqraydu. **10** Palta gal bolsa, birsi tiçini bilimisə, paltini küqəp qepixə toqra kelidu; birak danalik adəmni utuk-muwəppəkiyətkə erixtüridu. **11** Yilan oynitilmə turup, yilanqını qakṣa, yilanqioja nemə payda? **12** Dana kixining sezliri xəpkətliktur; birak əhməkning ləwliri əzini yutidu. **13** Səzlirining bexi əhməklik, ayioji rəzil təlwilik; **14** əmma əhmək, yənilə gəpni kəpəytidu. Birak heqkim kəlgüsini bilməydu; uningdin keyinkı ixlarnı kim uningoja eytalısun? **15** Əhməklər japası bilən əzlirini upritidu; qünki ular hətta xəhərgə baridiojan yolnimu bilməydu. **16** I zemin, padixahıng bala bolsa, əmirliring səhərdə ziyanət etküzsə, һalingoja way! **17** I zemin, padixahıng metiwärning oqlı bolsa wə əmirliring kəyp üçün əməs, bəlki əzini կuwwətləx üçün muwapık waktida ziyanət etküzsə, bu sening bəhting! **18**

Ḥurunluktin əyning torusı ojulay dəp kalidu; kollarning boxlukidin əydin yamoqur etidu. **19** Ziyapət külkə üçün təyyarlinar, xarab hayatni hux kilar; lekin pul həmmə ixni həl kilar! **20** Padixahka lənət kılma, hətta oyungdimu tillima; hujrangdimu baylarni tillima; qünki asmandiki bir kux awazingni taritidu, bir կanat igisi bu ixni ayan kıldı.

11 Nanliringni sularoja əwət; kəp künlərdin keyin uni kaytidin tapısan. **2** Bir ülüxni yəttə kixigə, səkkizigimu bərgin; qünki yər yüzidə nemə yamanlıq bolidiqanlığını bilməysən. **3** Bulutlar yaməquroja tolojan bolsa, ezlirini zemin üstigə boxitidu; dərəh ximal tərəpkə ərülsə, yaki jənub tərəpkə ərülsə, կaysi tərəpkə qüvkən bolsa, xu yerdə կalidu. **4** Xamalni kəzitidiojanlar terikqılık kılmaydu; bulutlaroja կaraydiojanlar orma ormaydu. **5** Sən xamalning yolini bilmiginingdək yaki boyida barning һamilisining ustihanlırinin baliyatkuda կandak əsidiojanlığını bilmiginingdək, sən һəmmmini yasioquqi Hudanıng կilojinini bilməysən. **6** Səhərdə urukungni teriojin, kəqtimu կolungni ixtin կaldurma; qünki nemə ixning, u yaki bu ixning paydilik bolidiqanlığını wə yaki һər ikkisining ohxaxla yahxi bolidiqanlığını bilməysən. **7** Nur xerin bolidu, aptapni kərüxmu һuzurluk ixtur. **8** Xunga birsi kəp yil yaxiojan bolsa, bularning һəmmisidin һuzur alsun. Həlbuki, u yənə կarangoquluk künlirini esidə tutsun, qünki ular kəp bolidu; kəlgüsidi ki ixlarning һəmmisi biməniliktur! **9** Yaxlıkingdin һuzur al, i yigit; yaxlıking künliridə kənglüng əzünggə huxallığını yətküzgəy; kənglüng haliojini boyiqə wə kəzliring kergini

boyiqə yürgin; birak xuni bilginki, bularning həmmisi üçün Huda seni sorakqa tartidu. **10** Əmdi kənglüngdin əşəxlikni elip taxla, teningdin yamanlıkni neri ķıl; qünki balılık wə yaxlıqmu biməniliktur.

12 Əmdi yaman künlər bexingə qüxmigüqə, xundakla sən: «Bulardin həq һuzurum yoktur» degən yillar yekin laxmiouqə yaxlıqında Yaratkuqingni esingdə qing tut; **2** kuyax, yorukluk, ay wə yultuzlar қarangojulixip, yaməjurdin keyin bulutlar kaytip kəlmigüqə uni esingdə tutkin. **3** Xu küni «øyning kəzətqiliri» titrəp ketidu; palwanlar egilidu, əzgүqilər azlıqdin tohtap қalidu, derizilərdin sırtqa қarap turoqıqlar ojuwalixip ketidu; **4** koqioja қaraydiqan ixiklər etlidu; tügmənning awazi pəsiydu, kixilər կuxlarning awazini anglisila qəqüp ketidu, «nahxiqi kızlar»ning sayraklıri sus anglinidu; **5** kixilər egizdin қorkidu, koqılarda wəh̄imilər bar dəp қorkup yürüdu; badam dərihi qıqəkləydu; qekətkə adəmgə yük bolidu, xindir mewisi solixidu; qünki insan mənggülük makanişa ketidu wə xuning bilən təng, matəm tutkuqlar koqida aylinip yürüdu; **6** kümüx tana üzülgüqə, altın qınə qekiliouqə, aptuwa bulak yenida parə-parə bolouqə, կuduqtiki qak kardin qikkuqə, **7** topa-qang əslı tuprakqa kaytkuqə, roh əzini bərgən Huda oja kaytkuqə — Uni esingdə tutkin! **8** Bimənilik üstigə bimənilik! Həmmə ix biməniliktur!» **9** Xuningdək, hekmət toplojuqi dana bolupla қalmastın, u yənə həlkə bilim əgitətti; u oylinip, kep pənd-nəsihətlərni tarazioja selip, rətləp qıktı. **10** Həkmət toplojuqi yekimlik səzlərni tepixka

intilgən; uxbu yeziloğunu bolsa durus, həkikət səzliridin ibarəttur. **11** Dana kixining səzliri zihkə ohxaydu, ularning yiğindisi qıng bekitilgən mihtəktur. Ular Birlə Padiqi təripidin berilgəndür. **12** Uning üstigə, i oqlum, bulardin sirt hərkəndak yeziloğanlardın pəhəs bol; qünki kəp kitablarning yezilixining ayioğı yok, xuningdək kəp eginix tənni upritidu. **13** Biz pütün ixka dikkət kılaylı; Hudadin қorķın wə uning əmr-pərmanlıriqa əməl kılɔjin; qünki bu insanning toluk məjburiyitidur; **14** qünki adəm kılɔjan hərbir ix, jümlidin barlıq məhpiy ixlar, yahxi bolsun, yaman bolsun, Huda ularning sorıkını kılıdu.

Küylernerin küyi

1 «Küylernerin küyi» — Sulaymanning küyi. **2** «U otluk aqzi bilən meni seysun; Qünki sening muhəbbiting xarabtin xerindur. **3** Huxpuraktur sening ətirliring; Kuyulajan puraqlıq may sening namingdur; Xunglaxka kızlar seni səyidu. Kenglümni əzünggə məhliya kıləjaysən — Biz sanga əgixip yügürəyli! — Padixah meni əz hujrilirioja əkirkəy!» **4** «Biz səndin huxal bolup xadliniz; Sening muhəbbətliringni xarabtin artuk əsləp təripləymiz». **5** «Ular seni durusluq bilən səyidu». — «Kara tənlik bolojinim bilən qiraylıqmən, i Yerusalem kızliri! Bərəkət, Kedarlıklarning qedirliridək, Sulaymanning pərdiliridək karimən. **6** Manga tikilip karimanglar, Qünki karidurmən, Qünki aptap meni kəydürdi; Anamning oğulları məndin rənjigən; Xunga ular meni üzümzarları bakkuqi kıldı; Xunga əz üzümzarını bəkalmıqjanmən». **7** «Həy, jenim səyginim, deginə, Padangni kəyərdə bakışən? Uni kün kiyamida kəyərdə aram aloquzisən? Həmrəhəliringning padılırı yenida qümpərdilik ayallardək yürüxümning nemə hajiti?» **8** «I kız-ayallar arisidiki əng güzili, əgər sən buni bilmisəng, Padamning başkan izlirini besip mengip, Padiqining qediri yenida əz oqlaklıringni ozuklanduroqın». **9** «I səyümlüküm, mən seni Pirəwnning jəng hərwilirioja kətilajan bir baytalıq ohxattim; **10** Sening məngziliring tizilajan munqaklar bilən, Boynung marjanlar bilən güzəldur. **11** Biz sanga kümüx kəzlər kuyulajan, Altundin zibu-zinnətlərni yasap berimiz». **12** «Padixah toy dastihinida olturoqinida, sumbul məlhimim puraqlıq qaqıdu; **13** Mening səyümlüküm,

u manga bir monək murməkkidur, U kəkslirim arisida
konup қalidu; **14** Mening səyümlüküm manga Ən-Gədidiki
üzümzarlarda əskən bir oqunqə henə gülidəktur». **15**
«Mana, sən güzəl, amrikim! Mana, sən xundak güzəl!
Kəzliring pahtəklərningkidəktur!» **16** «Mana, sən güzəl,
səyümlüküm; Bərhək, yekimlik ikənsən; Bizning orun-
kərpimiz yexildur; **17** Əyimizdiki limlar kendir dərihidin,
Wasilirimiz arqılardindur.

2 Mən bolsam Xarun otlikidiki zəpiran, halas; Jilojılarda
əskən bir nilupər, halas!» **2** «Tikən-jicənər arisidiki
nilupərdək, Mana insan kızliri arisida mening amrikim
xundaqtur!». **3** «Ormandiki dərəhlər arisida əskən alma
dərihidək, Oqul balilar arisididur mening amrikim. Uning
sayisi astida dilim aləmqə səyünüp olturdum; Uning
mewisi manga xerin tetidi; **4** U meni xarabhanioqa elip
kirdi; Uning üstümdə kətürgən tuqı muhəbbəttur. **5**
Meni kixmix poxkallar bilən կuwwətlənglər; Almilar bilən
meni yengilandurunglar; Qünki muhəbbəttin zəiplixip
kəttim; **6** Uning sol қoli bexim astida, Uning ong қoli
meni silawatidu. **7** I Yerusalem kızliri, Jərənlər wə
daladiki marallarning hərmiti bilən, Silərgə tapilaymənki,
Muhəbbətning wakit-saiti bolmioğuzə, Uni oyoqatmanglar,
közəqimanglar!» **8** «Səyümlükümning awazi! Mana,
u keliwatidu! Taqlardin səkrəp, Edirlardin oynaklap
keliwatidu! **9** Mening səyümlüküm jərən yaki yax
buqıdəktur; Mana, u bizning əynin temining kəynidə
turidu; U derizilərdin karaydu, U pənjirə-pənjirilərdin
marap bakıdu». **10** «Mening səyümlüküm manga
səz kılıp mundak dedi: — «Ornungdin tur, amrikim,

mening güzilim, mən bilən kətkin; **11** Qünki mana,
kix ətüp kətti, Yaməqur yeqip tügidi, u ketip қaldı;
12 Yər yüzidə güllər kəründi; Nahxilar sayrax wakti
kəldi, Zeminimizda pahtəkninq sadasi anglanmaqta;
13 Ənjür dərihi kixlik ənjürlirini pixurmakta, Üzüm
talliri qeqəkləp eż purikini qaqlamakta; Ornungdin tur,
mening amrikim, mening güzilim, mən bilən kətkin!
14 Ah mening pahtikim, Koram tax yeriki iqidə, Kiya
daldisida, Manga awazingni anglatkaysən, Qünki awazing
xerin, jamaling yekimliktur!» **15** «Tülkilərni tutuwalaylı,
Yəni üzümzarlarnı buzojuqi kiqik tülkilərni tutuwalaylı;
Qünki üzümzarlirimiz qeqəkliməktə». **16** «Seyümlüküm
meningkidur, mən uningkidurmən; U nilupərlər arisida
padisini bekıwatidu». **17** «Tang atkuqə, Kələnggilər ķeqip
yokiojuqə, Manga ķarap burulup kəlgin, i seyümlüküm,
Hijranlıq taqlırı üstidin səkrəp kelidiojan jərən yaki
buoqidək bolojin!».

3 «Orun-kərpəmdə yetip, keqə-keqilərdə, Jenimning
səyginini izdəp təlmürüp yattim; Izdidim, birak
tapalmayttim; **2** Mən hazır turup, xəhərni aylinay;
Koqlarda, məydanlarda, Jenimning səyginini izdəymən»
— dedim; Izdidim, birak tapalmayttim; **3** Xəhərni
qarliojuqi jesəkqılər manga uqridi, mən ulardin: —
«Jenimning səyginini kərdünglarmu?» — dəp soridim.
4 — Ulardin ayrılipa jenimning səygininiaptim;
Uni anamning əyigə, Əz ķorsıkında meni ҳamilidar
bołqanning hujrisioqa elip kirmigüqə, Uni tutuwelip
kət'iy կoyup bərməyttim». **5** «I Yerusalem kızliri,
Jərənlər wə daladiki marallarning hərmiti bilən, Silərgə

tapilaymənki, Muhəbbətning wakit-saiti bolmioşuqə,
Uni oyqatmanglar, közəjimanglar». **6** «Bu zadi kim,
qəl-bayawandin keliwatkan? Is-tütək tüwrükliridək,
Mürməkki həm məstiki bilən puritilojan, Ətirpuruxning
hərhil ipar-ənbərliri bilən puritilojan?» **7** «Mana, uning
təhtirawani, U Sulaymanning əziningdur; Ətrapida
atmix palwan yüridi, Ular Israildiki baturlardindur.
8 Ularning həmmisi əz қılıqi tutukluk, Jəng қılıxka
tərbiyiləngənlərdür; Tünlərdiki wəswəsilərgə təyyar
turup, Həmmisi əz қılıqını yanpixioja asidu». **9** «Sulayman
padixah əzi üçün alahidə bir xahanə sayiwənlik kariwat
yasiqjan; Liwandiki yaşaqlardin yasiqjan. **10** Uning
tüwrükliri kümüxtin, Yelənqüki altundin, Selinqisi bolsa
səsün rəhettin; Iqi muhəbbət bilən bezəlgən, Yerusalem
kızları təripidin. **11** Qikinglar, i Zion kızları, Sulayman
padixahka қarap bekınglar, Toy bolqan künidə, Kəngli
huxal bolqan künidə, Anisi uningoja tajni kiygüzgən
kiyapəttə uningoja қarap bekınglar!»

4 «Mana, sən güzəl, səyümlüküm! Mana, sən güzəl!
Qümpərdəng kəynidə kəzliring pahtəklərdək ikən,
Qaqliring Gilead teoji baoqrida yatkan bir top
əqkilərdəktur. **2** Qixliring yengila yuyuluxtin qıkkən
kırkılojan bir top koylardək; Ularning həmmisi қoxkezək
tuqkanlardin, Ular arisida həqbiri kəm əməstur. **3**
Ləwliring pərəng tal yiptək, Gəpliring yekimliktur;
Qümbiling kəynidə qekiliring parqə anardur. **4** Boynung
bolsa, Koralhana boluxka təyyarliojan Dawutning
munarıdəktur, Uning üstigə ming қalcan esikliktur;
Ularning həmmisi palwanlarning siparliridur. **5**

İkki kəksüng huddi ikki maraldur, Nilupər arisida ozukliniwatqan jərənning қoxkezəkliridəktur; **6** Tang atkuqə, Kələnggilər keletal yokjıoluqə, Mən eżümni murməkkə teoqioqa, Məstiki dəngigə elip ketimən. **7** Sən pütünləy güzəl, i səyümlüküm, Səndə həq daq yoktur». **8** «Liwandin mən bilən kəlgin, i jərəm, Mən bilən Liwandin kəlgin — Amanah qokkisidin қara, Senir həm Hərmon qokkiliridin, Yəni xirlar uwiliridin, Yilpizlarning taqliridin қara!» **9** «Sən kenglümni alamət səyündürdüng, i singlim, i jərəm, Kəzüngning bir ləp kılıp қarixi bilən, Boynungdiki marjanning bir tal һalkısı bilən, Kenglümni səyündürdüng. **10** Sening muhəbbiting nemidegən güzəl, I singlim, i jərəm! Sening muhəbbətliring xarabtin xunqə xerin! Sening ətirliringning purikjı hərkəndək tetitkudin pəyzidur! **11** Ləwliring, i jərəm, hərə kənikidək temitidu, Tiling astida bal wə süt bar; Kiyim-keqəkliringning purikjı Liwanning purikjidor; **12** Sən peqətləngən bir baoğdursən, i singlim, i jərəm! Etiklik bir bulak, yepiklik bir fontandursən. **13** Xahliring bolsa bir anarlıq «Erən baoğqisi»dur; Uningda կimmətlik mewilər, Henə sumbul əsümlükliri bilən, **14** Sumbullar wə iparlar, Kalamus wə қowzaķdarqin, Hərhil məstiki dərəhliri, Murməkkə, muəttər bilən həmmə esil tetitkular bar. **15** Baqlarda bir fontan sən, Həyatlıq sulirini beridioqan, Liwandin akidioqan bir bulaksən». **16** «Oyoqan, ximaldiki xamal; Kəlgin, i jənubtiki xamal! Mening beoqim üstdin uqup etkəy; Xuning bilən tetitkuliri sirtka purak qaqidu! Səyümlüküm eż beoqioqa kirsun! Əzining կimmətlik mewilirini yesun!»

5 «Mən əz beoiməja kirdim, Mening singlim, mening jərəm; Murməkkəmni tetitkulirim bilən yioğdim, Hərə kənikimni həsilim bilən yedim; Xarabimni sütlirim bilən iqtım». «Dostlirim, yənglar! Iqinglar, kenglünglər halioğanqə iqinglar, i axik-məxuklar!» **2** «Mən uhlawatattim, birak kenglüm oyoğak idi: — — Səyümlükümning awazi! Mana, u ixikni kekjwatidu: — — «Manga eqip bər, i singlim, i amrikim; Mening pahtikim, mening əpubarsizim; Qünki bexim xəbnəm bilən, Qaqlirim keqidiki nəmlik bilən həl-həl bolup kətti!» **3** «Mən təxək kiyimlirimni seliwətkən, Kəndakmu uni yənə kiyiwalay? Mən putlirimni yudum, Kəndakmu ularni yənə bulqay?» **4** Səyümlüküm əolini ixik təxükidin tikti; Mening iq-baoqrlirim uningoja təlmürüp kətti; **5** Səyümlükümgə eqixə koptum; Kollirimdin murməkki, Barmaklırimdin suyuk murməkki temidi, Taqakning tutkuqları üstigə temidi; **6** Səyümlükümgə aqtım; Birak səyümlüküm burulup, ketip əaloğanıdi. U səz kılqanda rohım qikip kətkənidir; Uni izdidim, birak tapalmidim; Uni qakırdim, birak u jawab bərmidi; **7** Xəhərni aylinidiqan jesəkqılər meni uqrıtıp meni urdi, meni yarilandurdi; Sepillardiki kəzətqılər qümpərdəmni məndin tartiwaldi. **8** I Yerusalem kızılı, səyümlükümni tapsanglar, Uningoja nemə dəysilər? Uningoja, səygining: «Mən muhəbbəttin zəiplixip kəttim! — dedi, dənglər». **9** «Sening səyümlüküngning baxxa bir səyümlüktin əndək, artuk yeri bar, I, ayallar arisidiki əng güzili? Sening səyümlüküngning baxxa bir səyümlüktin əndək artuk yeri bar? — Sən bizgə xundak tapilioğanqu?». **10** «Mening

səyümlüküm ap'ak wə parkirak, yürəklik əzimət, On
ming arisida tuğdək kərünərliktur; **11** Uning bexi sap
altundindur, Budur qaqliri atning yaylidək, Taq қaojisidək
kara. **12** Uning kəzliri ekinlar boyidiki pahtəklərdək,
Süt bilən yuyulajan, Yarixikida koyulajan; **13** Uning
məngziliri bir təxtək puraklıq əsümlüktəktur; Ayniojan
yekimlik güllüktək; Uning ləwliri nilupər, Ular suyuk
murməkkini temitidu; **14** Uning kolliri altun turubilar,
Iqigə beril yakutlar kuyulajan. Korsikı nəkixlik pil
qixliridin yasalajan, Kək yakutlar bilən bezəlgən. **15** Uning
putliri mərmər tüwrüklər, Altun üstigə tikləngən. Uning
salapiti Liwanningkidək, Kedir dərəhliridək kerkəm-
həywətliktur. **16** Uning aοzı bəkmə xerindur; Bərhək, u
pütünləy güzəldur; Bu mening səyümlüküm, — Bərhək,
bu mening amrikim, I Yerusalem kizliri!»

6 «Sening səyümlüküng nəgə kətkəndu, Kız-ayallar
arisida əng güzel bolouqi? Sening səyümlüküng kəyərgə
burulup kətti? Biz sən bilən billə uni izdəyli!» **2** «Mening
səyümlüküm əz beojoqa qüxti, Tetitkü otyaxılıqlarоja
küxti. Baqlarda ozuklinixka, Nilupərlərni yioqixka
küxti. **3** Mən mening səyümlükümningkidurmən, Wə
səyümlüküm meningkidur; U əz padisini nilupərlər
arisida bakıdu» **4** «Sən güzel, i səyümlüküm, Tirzah
xəhəridək güzel; Yerusalemdaq yekimlik, Tuqlarnı
kötürgən bir koxundək həywətliktursən; **5** Ah, kəzliringni
məndin kətküzgin! Qünki ular mening üstümdin əqalib
keliwatidu; Qaqliring Gilead teoqi baqrıda yatkan bir
top əqkilərdəktur. **6** Qixliring yengila yuyuluxtin qıkkan
kırkılojan bir top koylardək; Ularning həmmisi koxkezək

tuşkanlardindur; Ular arisida həqbiri kəm əməstur; **7**
Qümbiling kəynidə qekiliring parqə anardur. **8** Atmix
hanix, səksən kenizəkmu bar; Kızlar sanaksız; **9** Birak
mening pahtikim, oqubarsizim bolsa birdinbirdur; Anisidin
tuşulqanlar iqidə təngdaxsiz bolouqi, Əzini tuşkuqining
talliojinidur. Kızlar uni kərüp, uni bəhtlik dəp ataxti,
Hanixlar wə kenizəklərmə kərüp uni mahtaxti».
10 «Tang səhər jahənoja қarioqandək, Aydək güzəl,
aydingdək roxən, illik kuyaxtək yoruk, Tuşlarnı kətürgən
köxonlardək həywətlik bolouqi kimdur?» **11** «Meoşizlar
beojoja qüxtüm, Jilojidiki gül-giyahlarnı kərükə, Üzüm
telining bihliojan-bihlimiojanlığını kərükə, Anarlarning
qeçəkligən-qeçəklimigənlikini kərükə; **12** Birak bilə-
bilməy, Jenim meni kətürüp, Esil həlkimning jəng hərwiliri
üstigə կոյղаникən». **13** «Қaytkın, қaytkın, i Xulamit —
Қaytkın, қaytkın, bizning sanga қarioqumız bardur!» «Silər
Xulamitning nemisigə қarioqunglar bar?» «“İkki bargah”
ussuloja qükkən waqtidikidək uningoja қaraymiz!»

7 «I xalzadining kizi, Kəxliringdə sening kədəmliring
nemidegən güzəl! Toloqiojan yampaxliring gəhərlərdək,
Qewər hünərwən қolining hüniridur. **2** Kindiking yumulak
bir kədəhtur; Uning əbjəx xarabi kəm əməs; Қorsikę
buołday dəewisidur, Ətrapiqa nilupərlər olixidu. **3** İkki
kəksüng ikki maraldək, jərənning қoxkezikidur; **4**
Boynung pil qixliridin yasalojan munardur; Kəzliring
Bat-Rabbim қowuKİ boyidiki Həxbən kəlqəkliridək,
Burnung Dəməxkə karaydiojan Liwan munarıdəktur;
5 Üstüngdə bexing Karməl teoqidək turidu; Bexingdiki
ərümə qaqliring səsün rəngliktur, Padixah büdür

qaqliringning məhbusidur. **6** I seyginim, huzurlar üçün xunqə güzəl, xunqə yekimliktrsən! **7** Sening boyung palma dərihidək, Keksüng üzüm oqunqiliridəktur. **8** Mən: — «Palma dərihi üstigə qıkımən, Xahlirini tutup yamiximən; Kəksiliring dərwəkə üzüm tal oqunqiliridək, Burnungning puriki almılardək, tanglayliringning təmi əng esil xarabdəktur...». **9** «...mening səyümlükümning gelidin silik ətüp, Ləwlər, qixlardın teyilip qüxsun...! **10** Mən mening səyümlükümningkidurmən, Uning təkazzasi manga karitilidu». **11** «I səyümlüküm, keləyli, Etizlaroja qıçayı; Yezilarda tünəp keləyli, **12** Üzümzarlıkka qikixka baldur orundin turaylı, Üzüm talliriningbihliojan-bihlimiqanlığını, Qeqəklərning eqilojan-eqilmiqanlığını, Anarlarning bərk urojan-urmıqanlığını kərəyli; Axu yerdə muhəbbətlirimni sanga beqixlaymən. **13** Muhəbbətgüllər axu yerdə əz purikini puritidu; Ixiklirimiz üstidə hərhil esil mewə-qiwilər bardur, Yengi həm konimu bardur; Sən üçün ularni toplap təyyarlidim, i səyümlüküm!»

8 «Ah, apamning keksini xoriojan inimdək bolsang'idi! Seni talada uqritar bolsam, səyəttim, Wə həqkim meni kəmsitməytti. **2** Mən seni yetəkləydim, Apangning əyigə elip kirəttim; Sən manga təlim berətting; Mən sanga tetitkü xarabidin iqliküzəttim; Anarlırimning xərbətidin iqliküzəttim. **3** Uning sol կoli bexim astida bolatti, Uning ong կoli meni silaytil!. **4** «Silərgə tapilaymənki, i Yerusalem կızliri — «Uning wəkət-saiti bolmioquqə, Silər muhəbbətni oyqatmanglar, kəzəqimanglar!» **5** «Daladin qikiatkan bu zadi kim? Əz səyümlükigə yəlinip?» «Mən alma dərihi astida seni oyqatkanıdim; Axu yerdə

apang toljak yəp seni dunyaşa qıkarojanidi; Axu yerdə seni tuqkuqi toljak yəp seni qıkarojanidi». **6** «Meni kenglünggə mehürdək, Bilikinggə mehürdək baskaysən; Qünki muhəbbət əlümədək küqlüktür; Muhəbbətning kizojinixi təhtisaradək rəhimsiz; Uningdin qikkan ot uqqunliri, — Yaħning dəhxətlik bir yalkunidur! (**Sheol h7585**)

7 Kəp sular muhəbbətni eqürəlməydu; Kəlkünlər uni ojerk kılalmaydu; Birsi: «Əy-təəllukatlırimning həmmisini berip muhəbbətkə eriximən» desə, Undakta u adəm kixining nəziridin pütünləy qüxüp ketidu». **8** «Bizning kiqik singlimiz bardur, Birak uning keksi yoktur; Singlimizoşa əlqilər kəlgən künidə biz uning üçün nemə əlimiz?» **9** «Əgər u sepil bolsa, Biz uningoşa kümüx munar salımız; Əgər u ixic bolsa, Biz uni kədir tahtaylor bilən əplaymınız». **10** «Əzüm bir sepildurmən, Həm menin kəksilirim munarlardəktür; Xunga mən uning kəz aldida hatırjəmlik tapşan birsidək boldum». **11** «Sulaymanning Baal-Ḥamonda üzümzari bar idi, Üzümzarını baqlwənlərgə ijarigə bərdi; Ularning həmmisi mewisi üçün ming tənggə apirip berixi kerək idi; **12** Əzümning üzümzarım mana menin aldımda turidu; Uning ming tənggisi sanga bolsun, i Sulayman, Xuningdək ikki yüz tənggə mewisini bakkuqilaroşa bolsun». **13** «Həy baqlarda turoquqi, Həmrəhəlar awazingni anglioqusi bar; Mangimu uni anglatkuqozlaysən». **14** «I səyümlüküm, tez bolə, Jərən yaki yax buqidək bol, Tetitkular taoqları üstidə yığırüp!»

Yəxaya

1 Uzziya, Yotam, Aħaz wə Həzəkiyalar Yəħudaqa padixah
bołojan waqtılarda, Yerusalem wə Yəħuda toqrisida,
Amozning oqlı Yəxaya kərgən əqayibanə wəhiy-alamətlər:
— **2** «I asmanlar, anglanglar! I yər-zemin, կulaқ sal! Qünki
Pərwərdigar söz eytti: — «Mən balilarni bekip qong kildim,
Biraq ular Manga asiylik kıldı. **3** Kala bolsa igisini tonuydu,
Exəkmu hojayinining okuriqja [mangidioqan yolni]
bilidu, Biraq Israil bilməydu, Θəz həlkim həq yorutulqan
əməs. **4** Ah, gunahkar «yat əl», Kəbihlikni tolap
əzigə yükligən həlk, Rəzillərning bir nəslə, Nijis bolup
kətkən balilar! Ular Pərwərdigardin yiraklıxip, «Israildiki
Muğəddəs Bolqaruqi»ni kəzigə ilmidi, Ular kəynigə yandi.
5 Nemixka yənə dumbalanqunglar kelidu? Nemixka
asiylik kiliwerisilər? Pütün baxliringlar aqrip, Yürikinglar
pütünləy zəiplixip kətti, **6** Bexinglardın ayioqinglar oqıqə
sak yeringlar կalmidi, Pəkət yara-jaraħət, ixxik wə
yiring bilən toldi, Ular tazilanmioqan, tengilmioqan yaki
ularoja həq məlhəm sürülmigən. **7** Wətininglar qəlləxti;
Xəhərliringlar kəyüp wəyranə boldi; Yər-zemininglarni
bolsa, yatlar kəz aldinglardila yutuweliwatidu; U yatlar
təripidin dəpsəndə kılınip qəllixip kətti. **8** Əmdi
üzümzaroja selinojan qəllidək, Tərhəməkkikkə selinojan
kəpidək, Muħasirigə qüxkən xəhərdək, Zionning kizi
zəip kəlduruldi. **9** Samawi қoxunlarning Sərdari bołojan
Pərwərdigar bizgə azoqinə «ķaldisi»ni қaldurmioqan bolsa,
Biz Sodom xəhərigə ohxap қalattuk, Gomorra xəhərinining
ħaliqə qüxüp қalattuk. **10** I Sodomning həkümranları,
Pərwərdigarning sözünü anglap қoyunqlar, «I Gomorraning

həlkı, Hudayimizning қанун-нəsihitigə kulaq selinglar!

11 Silər zadi nemə dəp Manga atap nuroqunlioqan
kurbanlıklarnı sunisilər?» — dəydu Pərwərdigar. —
«Mən kəydürmə қoqkar kurbanlıqlardın, Bordak
malning yaɔliridin toyup kəttim, Bukilar, paklanlar,
tekilərning қanlıridin həq hursən əməsmən. **12**
Silər Mening aldiməja kirip kəlgininglarda, Silərdin
höyla-aywanlırimni xundak dəssəp-qəyləxni kim tələp
kiloqan? **13** Bihüdə «axlık hədiyə»lərni elip kelixni
boldı қilinglar, Huxbuy bolsa Manga yirginqlik bolup
kaldı. «Yengi ay» həytliyi wə «xabat kün»lirigə, Jamaət
ibadət sorunlarioqa qakırılıxlara — Қıskısı, kəbihlikdə
ətküzülgən dağduqılık yiojılıxlara qidiqquqılıkim
ķalmidi. **14** «Yengi ay» həytinglardin, bekitilgən həyt-
bayriminglardin kəlbim nəprətlinidu; Ular manga
yük bolup կalı; Ularnı kətürüp yürüxtin qarqap
kəttim. **15** Қolunglarnı kətürüp duaşa yayqininglarda,
Kəzümni silərdin elip қaqımən; Bərhək, kəpləp
dualarnı қilojininglarda, anglimaymən; Qünki қolliringlar
қanoşa boyaldi. **16** Əzünglarnı yuyup, paklininglar;
Kilmixliringlarning rəzillikini kəz aldimdin neri қilinglar,
Rəzillikni қılıxtın қolunglarnı üzüngər; **17** Yahxilik
kılıxni egininglar; Adillikni izdəngər, Zomigərlərgə
tənbih beringlar, Yetim-yesirlərni nahəklikdən halas
kilinglar, Tul hotunlarning dəwasını soranglar. **18** Əmdi
kelinglar, biz munazirə қılıxayı, dəydu Pərwərdigar,
Silərning gunahınglar kip-ķizil bolsimu, Yənilə kardək
akırıdu; Ular kizıl қuruttək tok kizıl bolsimu, Yungdək
ap'ak bolidu. **19** Əgər itaətmən bolup, anglisanglar,

Zemindiki esil məhsulattin bəhrimən bolisilər; **20** Birak rət kılıp yüz ərisənglər, Əiliq bilən ujukturulisilər» — Qünki Pərwərdigar Əz açızi bilən xundak degən. **21** Sadık xəhər қandağmu pağıxə bolup қaldı!? Əslidə u adalət bilən toloqanidi, Həkkaniyilik uni makan kılqanidi, Birak hazır қatillar uningda turuwatidu. **22** Kümüxüng bolsa daxkalqa aylınip қaldi, Xarabingoja su arılıxip қaldi; **23** Əmirliring asiylik kılqanıqlar, Oçrilaroja ülpət boldi; Ularning hərbəri parioja amrak bolup, Soşa-salamlarnı kəzləp yürməktə; Ular yetim-yesirlər üçün adalət izdiməydu; Tul hotunlarning dəwasi ularning alioja yətməydu. **24** Xunga — dəydu samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Rəb Pərwərdigar — Yəni Israildiki կudrət Igisi eytidü: — Mən kükəndilirimni [jazalap] puhadin qikimən, Düxmənlirimdin kısas alımən; **25** Қolumni üstünggə təgküzüp, Seni tawlap, səndiki daxkalni təltəküs tazilaymən, Səndiki barlıq arilaxmilarnı elip taxlaymən. **26** Həkümran-sorakqılıringlarnı awwallıdək, Məslihətqılıringlarnı dəsləptikidək һalqa kəltürimən. Keyin sən «Həkkaniyılığın Makani», «Sadık Xəhər» — dəp atılısan. **27** Əmdi Zion adillik bilən, Wə uningoja kaytip kəlgənlər həkkaniyilik bilən kutkuzulup hər қilinidü. **28** Birak asıylar wə gunahkarlar birdək ujukturulidu, Pərwərdigardin yüz ərigüqilər bolsa һalak bolidu. **29** Xu qaođa silər təxna bolqan dub dərəhliridin nomus қılısilər, Tallıqan baoqlardın hijil bolisilər. **30** Qünki eziünglər huddi yopurmaklıri kurup kətkən dub dərihidək, Susiz қuruğ bir baoqdək bolisilər. **31** Xu küni küqi barlar otkə xam piliki, Ularning əjri bolsa, uqkun bolidu; Bular

hər ikkisi təngla kəyüp ketidu, Ularnı əqürüüxkə həqkim qıkmayıdu.

2 Bular Amozning oqlı Yəxaya Yerusalem wə Yəhuda toqrisida kərgən kalamdur: — **2** Ahir zamanlarda, Pərwərdigarning əyi jaylaxkan taoq taoqlarning bexi bolup bekitilidu, Həmmə dəng-egizlktin üstün kılıp kətürülidu; Barlıq əllər uningoşa қarap ekip kelixidu. **3** Nuroqun həlk-millətlər qıkıp bir-birigə: — «Kelinglar, biz Pərwərdigarning teoqioja, Yakupning Hudasining əyigə qikkaylı; U Əz yolliridin bizgə əgitidu, Biz Uning tərikilirdə mangımız» — deyixidu. — Qünki ənun-yolyoruk Ziondin, Pərwərdigarning səz-kalami Yerusalemdin qikidiojan bolidu. **4** U əllər arisida həküm qikiridu, Nuroqun həlkərnинг hək-nahəklirigə kesim kılıdu; Buning bilən ular kiliqlirini sapan qixliri, Nəyzilirini orojak kılıp soküxidu; Bir əl yənə bir əlgə kiliq kətürməydi, Ular həm yənə uruxni əgənməydi. **5** — «I Yakup jəmətidikilər, Kelinglar, Pərwərdigarning nurida mangaylı!». **6** — Sən Əz həlkinq bolovan Yakup jəmətini taxlap koydung; Qünki ular xərkətki hurapatlar bilən tolduruldu; Ular Filistiyerdək pal salidu; Ular qətəlliklər bilən kol tutuxidu; **7** Zemini bolsa altun-kümüväkə tolup kətti; Baylıkłırı tügiməs; Yər-zemini atlaroqimu tolup kətti, Jəng hərwiliri həm tügiməs; **8** Zemini butlar bilənməlik bolup kətti; Ular əz kolliri bilən yasiqanlırioja, Barmaklırı bilən xəkilləndürgənlirigə səjdə kılıxidu. **9** Xuning bilən puçralar egildürülidu, Mətiwərlərmə təwən kılınidu; Sən ularning kəddini ruslimaysən həm həq kəqürüm kılmaysən. **10** Əmdi Pərwərdigarning

wəħxitidin, Həywisinining xan-xəripidin əzüngni қaqur,
[Hada] taxlar iqigə kiriwal, Topa-qanglar iqigə məküwal!

11 Qünki adəmning təkəbbur kəzliri yərgə қaritilidu,
Insanlarning həkawurlukı pəs қilinidu; Xu künidə yaloquz
Pərwərdigarla üstün dəp mədhijilinidu. **12** Qünki samawi
köxonunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigarning xundak
bir künü təyyar turidu: — Xu künü hərbir təkəbbur wə
məmədanlarning üstigə, Əzini yukarı sanıqanlarning
üstigə qüxicidu (Xuning bilən ularning həmmisi pəs
қilinidu!), **13** Xuningdək Liwanning egiz, pələkkə
yetidiqan barlıq kədir dərəhlirining üstigə, Baxandiki
barlıq dub dərəhlirining üstigə, **14** Egiz taoqlarning
həmmisigə, Yukarı ketürülgən barlıq dənglərning üstigə,
15 Hərbir həywətlik munarning üstigə, Hərbir mustəhkəm
sepilning üstigə, **16** Tarxixtiki hərbir soda kemisining
üstigə, Xundakla barlıq güzel kemə gəwdisining üstigə xu
künü qüxükə təyyar turidu. **17** Adəmlərning kərənglikı
təwən қilinip qüxürülüp, Insanlarning təkəbburlıki pəs
қilinidu, Xu künidə yaloquz Pərwərdigarla üstün dəp
mədhijilinidu. **18** Butlar bolsa həmmisi kəzdin yokılıdu.
19 Pərwərdigar yərni dəhəxtlik silkindürüxkə ornidin
turidioqan qaoqda, Ular əzlirini Uning wəħxitidin, Uning
həywisinining xan-xəripidin қaqurup, Hada tax əqarlırining
iqigə, Yər yüzidiki əngkürlərgə kiriwalidu; **20** Xu künidə
kixilər əzigə qoqunuxkə yasiqan kümüx butliri wə altun
butlirini қarioqı qaxqanlaroqa wə xəpərənglərgə taxlap
beridu; **21** Pərwərdigar yərni dəhəxtlik silkindürüxkə
ornidin turidioqan qaoqda, Ular əzlirini Uning wəħxitidin,
Uning həywisinining xan-xəripidin қaqurup, Hada tax

qaklirining iqigə, Yarlarning yeriklirioja kiriwalidu;
22 Ümidinglarni nəpisi dimioqidila turidioğan insandin
üzüngler, Qünki insan zadi nemə idi?!

3 Qünki, kara! Samawi қoxunlarning Sərdari bolğan
Rəb Pərwərdigar, Yerusalem wə Yəhuda oja կuwwət
wə yələnqük bolğan [barlıq nərsilərni yok қılıdu], —
Yəni կuwwət bolğan pütkül ax-nan, Yələnqük bolğan
həmmə su, **2** Palwan wə ləxkər, Sotqi wə pəyojəmbər,
Palqi wə aksaçal, **3** Əlllik bexi, mətiwər wə məslihətqi,
Hünərwən ustilar wə jadu қiloqıqlarni yok қılıdu. **4** —
«[Ularning ornioja] yaxlarni əməldar қılımən, Bəthuy
balilar ularning üstidin idarə қılıdu. **5** Puşralar bir-
birini ezidu, Hərbiri қoxnisi təripidin ezildi; Balilar
ķerilaroja, Muttəhəmlər mətiwərlərgə ədəpsizlik қılıdu;
6 Xu küni birsi ata jəmətidiki ķerindixini tutuwelip,
uningoja: — «Sizning kiyim-keqikingiz bar; bizgə yetəkqi
bolung, bu harabilər қolinqız astida bolsun», — dəydu;
U jawabən қolini kötürüp [kəsəm iqip]: «Dərdinglaroja
dərman bolalmaymən; Əyümdimu ya ax-nan ya kiyim-
keqək yok; Meni həlkə yetəkqi ķilmanglar!» — dəydu. **8**
Qünki Yerusalem putlixidu-qüxxünlixidu, Yəhuda bolsa
yikıldı; Səwəbi, ularning tili wə illətliri Pərwərdigarоja
karxi qıkıp, Xərəp Igisining kəzləri aldida isyankarlık
kıldı. **9** Ularning qirayı əzlirigə karxi guwahlıq beridu;
Ular Sodom xəhiri idək gunahını həq yoxurmay, Oquk-
axkara jakarlaydu. Ularning jenioja way! Ular yamanlıknı
əz bexioja qüxtürgənl! **10** Həkkaniylaroja eytkinki, Ular
aman-esənlilik tə turidu, Ular əz əmllirining mewisini
yəydu; **11** Rəzillərgə way! Bexioja yamanlıq qüxitu,

Qünki өз коли билən кılɔjanliri өzигə yanidu. **12** Mening həlkimdə bolsa, balilar ularni har қilidu, Ayallar ularni idarə қilidu; I həlkim! Silərni yetəkləwatkanlar silərni azduridu, Ular mangidiojan yolliringlarni yok қilidu.

13 Pərwərdigar Өz dəwasini soraxka orun alidu, Həlk-millətlər üstidin həküm qikirixka ərə turidu; **14** Pərwərdigar Өz həlkining aksakalliri wə əmirliri bilən dəwalixip, ularoja: — Üzümzarnı yəp tūgətkənlər silər əzünglar, Ajiz məminlərdin alojan olja əyünglarda yatidu, dəydu. **15** — Silərning həlkimni axundak ezip, Ajiz məminlərning yüzlrigə dəssəp zadi nemə kılɔjininglar? — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolajan Rəb Pərwərdigar. **16** Pərwərdigar yənə mundak dedi: — «Zion қız-ayalliri təkəbburluk қılıp, Qax-kirpiklirini süzüp, Kəzlirini oynitip, naz қılıp taytanglixip, Putlirini jildirlitip mengip yürixdidu; **17** Xunga Rəb Zion қız-ayallirining bax qokkilirini taz қilidu, Pərwərdigar ularning uyat yərlirini eqiwetidu». **18** Axu küni Rəb ularni güzəllikidin məhərum қilidu; — Ularning oxuk jildiraklırini, Bax jiyləklirini, ay xəkillik marjanlırini, **19** Həlkilirini, biləzüklirini, qümpərdə-qaqwanlırini, **20** Romallirini, oxuk zənjirlirini, potilirini, ətirdanlırini, tiltumarlırini, **21** Üzüklerini, burun həlkilirini, **22** Heytlik tonlirini, yopuklirini, pürkənjilirini, həmyanlırini, **23** Əynəklirini, ap'ak iq kəynəklirini, səllilirini wə tor pərdilirining həmmisini elip taxlaydu. **24** Əmdi xundak boliduki, Ətir purikining ornioja bətbuyluk; Potining ornida arqamqa, Qiraylıq yasiojan qaqlırining ornida taz bexi, Kelixkən tonning ornida bəz rəhtlər, Güzəllikining ornida daqmal taməqisi bolidu. **25** Sening

yigtliring kiliqlinip, Baturliring jəngdə yikılıdu. **26**
[Zionning] қowukliri zar kötürüp matəm tutidu; U
yalinqaqlanıjan haldə yərgə olturup қalidu.

4 Xu küni yəttə ayal bir ərni tutuwelip, uningdin:
— «Biz əz nenimizni yəymiz, əz kiyim-keqəklirimizni
kiyimiz; pəkət bizni rəswalıqtın halas қilix üçün, bizni
namingizoja təwə қilixingizni etünimiz!» — dəydu.
2 Xu küni «Pərwərdigarning xehi» uning güzəlliki
həm xəripini kərsətküqi bolidu, Zemin bərgən mewə
bolsa, Қeqip қutulojan Israildikilərgə xəhrət wə güzəllik
kəltüridu. **3** Həm xundak ix boliduki, Zionda қalojanlar,
Yerusalemda tohtitilojanlar, Yəni Yerusalemda həyat
dəp tizimlanıjanlarning həmmisi pak-mukəddəs dəp
atılıdu. **4** Xu qaoğda Rəb adalət yürgüzgüqi roh, həm
kəydürgüqi roh bilən, Zion қızılirining pasıklığını yuyup,
Yerusalemning ən daqlırını tazilaydu. **5** Xu qaoğda
Pərwərdigar kündüzdə Zion teoqidiki hərbir əy, Xundakla
barlık ibadət sorunlarning üstigə is-tütək wə bulut,
Kəqtə bolsa ot yalkunining julasını yaritidu; Qünki xan-
xərəpning üstidə sayiwən bar bolidu. **6** Xu küni, kündüzdə
tomuz issıkka sayə қılıdiojan, Hətərdin panaħlinidiojan,
boran-yaməqurlarоja dalda bolidiojan bir sayiwənlilik kəpə
bolidu».

5 Mən əz səygən yarimoja, Mening səyümlüküm üçün əz
üzümzari toopruluk bir kūy eytip berəy; Səyümlükümning
munbət bir dəng üstidə üzümzari bar idi; **2** U həmmə
yerini kolap taxlarnı elip taxlidi, Əng esil üzüm teli tiki;
U üzümzar otturisioja kəzitix munarı saldı, Üzümzar
iqidimu xarap kəlqiki kazdı, Andin üzümdin yahxi həsul

kütti; Birak buning ornioja, üzümzar aqqık üzümlərnila bərdi. **3** Əni, i Yerusalemdikilər wə Yəhudanıng adəmliri, Mən bilən üzümzarımnıng otturisidin həküm qıkiringlar! **4** Mening üzümzarımda kılqıdək yənə nemə ixim қaldı? Yahxi üzümlərni kütkinimdə, Nemixka pəkət aqqık üzümnila qıkırıp bərdi? **5** Əmdi һazır Əz üzümzarınnı nemə kılıdiqınımnı silərgə eytip berəy: — Uning qitlaklırını elip taxlaymən, u yutuwetilidu; Uning tamlırını qekip əqlitimən, u qəylinidu. **6** Mən uni qəllükə aylandurımən; Həqkim uni qatap-putap, pərwix kilmaydu; Jıçınlar wə tikənlər uningda əsüp qikidu; Bulutlaroja uning üstigə həq yamoqur yaqdurmanglar dəp buyruymən. **7** Qünki samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərwərdigarning üzümzari — Israil jəməti, Uning huxallığı bolğan əsiümlük bolsa — Yəhudadikilərdür; U adalət mewisini kütkən, Birak mana əmdi zulum kərdi; Həkkaniylikni kütkən, Birak mana əmdi nalə-pəryad boldi! **8** Həklərgə həq orun қaldurmay əyni-əygə, etizni- etizoja ulıqanlaroja way! Əzünglarnı yaloquz zeminda қaldurmaqqimusilər? **9** Samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərwərdigar mening kuliqimoja mundak dedi: — «Kəpligən əylər, Dərwəkə həywətlik, həxəmətlik əylər adəmzsatsız, harab bolidu. **10** Bərhək, kırık moluk üzümzar pəkət altə küp xarab beridu, Ottuz kürə dan bolsa pəkət üq kürə һosul beridu. **11** Məy iqixkə aldirap tang atkanda ornidin turoqanlaroja, Қarangoqu qüxicigə қarimay, xarabtin kəyp bolqıqə besip olturoqanlaroja way! **12** Ularning ziyanətliridə qiltar wə lira, təmbur wə nəy, xarabmu bar; Birak ular Pərwərdigarning kılqanlırioja wə

kol ixlirioqa həq etiwar kilmaydu. **13** Xu səwəbtin əz həlkim bilimdin həwərsiz bolqanlıki tüpəylidin sürgün bolup ketidu; Esilzadiliri eqirkixip, Pukraliri ussuzluktin қurup ketidu. **14** Xunga təhtisara nəpsini yoqinitip, Aozzini həng aqidu; Ularning xəhrətliri, top-top adəmliri, kikas-sürən kətürgüqiliri wə nəəlmə oynioqquqiliri birakla iqigə qüxüp ketidu. (**Sheol h7585**) **15** Pukralar egildürülidu, Mətiwərlərmə təwən қilinidu, Təkəbburlarning kəzliri yərgə karitilidu; **16** Birak samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar adalət yürgüzginidə üstün dəp mədhəyilinidu, Pak-mukəddəs bolqoqqi Təngri həkkaniylikidin pak-mukəddəs dəp bilinidu. **17** Xu qaqlıda қozilar əz yaylaklırida turqandək otlaydu, Musapirlarmu baylarning wəyranə əyliridə ozuklinidu. **18** Kəbihlikni aldamqılıkning yipliri bilən, Gunahni hərwa arəjamqisi bilən tartqanlaroqa way! **19** Yəni: «[Huda] aldirisun! Ixlirini Əzi ittikrək ada ķilsun, Xuning bilən biz uni kərələymiz! «Israildiki Muğəddəs Bolqoqqi»ning niyət ķılqını yekinqlixip ixqə axuruloqay, Biz uni biliwalayli!» — degənlərgə way! **20** Yamanni yahxi, yahxini yaman degüqilərgə, Қarangoqulukni nurning, nurni қarangoqulukning ornioqa қoyoqularoqa, Aqqikni tatlıkning, tatlıkni aqqikning ornioqa қoyoqularoqa way! **21** Əzlirini dana dəp qaoqliqanlaroqa, Əz nəziridə əzlirini əkillilik dəp қarioqanlaroqa way! **22** Xarab iqixkə batur bolqanlaroqa, Hərəkni əbjəx kilixta kəhriman bolqanlaroqa, **23** Yəni para üçün rəzillərni aklap, Xuning bilən həkkaniylarning adalitini rət ķiloqularoqa way! **24** Xunga, ot yalkunliri samanlarni yutuwətkəndək, Yalkunlarda mənggənlər solixip yokaloqandək, Ularning

yiltizliri qirip ketidu, Güл-qeqəkliri qang-tozangdək tozup ketidu; Qünki ular samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərwərdigarning yolyoruk-kanunini qətkə қakkan, Israildiki Mułəddəs Bolqoqining səz-kalamini kezgə ilmiqənidi. **25** Xunga Pərwərdigarning ožəzipi Өz həlkigə қarap қaynaydu, U ularoja қarap қolini kətürüp, ularni urup yıkıtıdu. Taqlar təwrinip ketidu; Əlüklər əhlətlərdək koqilar otturisida dəwə-dəwə bolidu. Muxundak ixlar bolsimu, Uning ožəzipi yənilə yanmaydu, Sozəjan қoli yənilə kayturulmay turidu. **26** U yiraktiki əllərni qakırıp tuqni kətüridu, U yər yüzining qət yakışidin bir əlni üxkirtip qakırıdu; Mana ular tezdir aldirap kelidu! **27** Ulardin həqbiri qarqap kətməydu, Putlixipmu kətməydu. Həqbiri mügdiməydu, uhhimaydu, Baqlıqan bəlwaqlırıdin həqbiri boximaydu, Qoruklırining boqkuqlırıdin həqbiri üzülməydu; **28** Ularning okliri ittik, Barlıq okyalırining kiriqliri tartılıp təyyar turidu, Atlırining tuyaklıri qakmak texidək bolidu, [Jəng hərwilirining] qaklıri կoyuntazdək aylinidu; **29** Ularning hərkirəxliri xirningkidək bolidu, Ular arslanlardək hərkirixidu, Dərwəkə, ular owoja erikəndə oqaz-oquz kılıp hərpiyixidu; Owni կutkuzojudək həqkim bolmay, Ular uni elip ketidu. **30** Xu küni ular dengizlər hərkürigəndək owoja hərkirixidu; Əgər birəsi yər-zeminoja қariojudək bolsa, Pəkət қarangoquluk, dərd-ələmnila kəridu! Hərkəndək nur bulut-tuman təripidin oquwalixidu.

6 Uzziya padixah aləmdin etkən yili mən Rəbni kerdüm; U intayın yukarı kətürülgən bir təhittə olturatti; Uning

toni mukəddəs ibadəthanişa bir kəlgənidi. **2** Uning üstidə saraflar pərwaz ķılıp turatti; Hərbirining altə tal қaniti bar idi; İkki қaniti bilən u yüzini yapatti, ikki қaniti bilən u putini yapatti, Wə ikki қaniti bilən u pərwaz ķılıp turatti. **3** Ulardin biri baxqa bırsigə: — «Samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar, mukəddəs, mukəddəs, mukəddəstur! Barlıq yər yüzü uning xanxəripigə tolğan!» — dəp towlawatatti. **4** Towlioquning awazidin dərwazining kexəkliri təwrinip kətti, Əy istütək bilən kaplandı. **5** Xuning bilən mən: — «Əzümgə way! Mən tügəxtim! Qünki mən ləwliri napak adəmmən həm napak ləwlik həlk bilən arılıxip turup, eż kəzüm bilən Padixahka, yəni samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar ola qaridim!» — dedim. **6** Xuning bilən saraflardın biri қolida қurbangaqtın bir qoşni lahxigiroşa kisip elip, yenimoşa uqup kəldi; **7** u uni aqzimoşa təgküzip: — «Mana, bu ləwliringgə təgdi; sening kəbihliking elip taxlandı, gunahıng kafarət bilən kəqürüm kılındı» — dedi. **8** Andin mən Rəbning: — «Mən kimni əwətimən? Kim Bizgə wəkil bolup baridu?» degən awazini anglidim. Xuning bilən mən: — «Mana mən! Meni əwətkəysən» — dedim. **9** Wə U: «Barojin; muxu həlkə mundak, dəp eytkin: — «Silər anglaxni anglaysılər, birak qüxənməysılər; Körüxnı körüsılər, birak bilip yətməysılər. **10** Muxu həlkning yürükini tax ķilojin; Ularning կulaqlırını eçir, Kəzlirini kor ķilojin; Bolmisa, ular kəzliri bilən kərələydiqan, Kuliki bilən angliyalaydiqan, Kəngli bilən qüxinələydiqan kılınip, Yolidin yandurulup sakayıtilən bolatti». **11** Andin mən:

— «Rəb, bu əhwal қағаноғıqə dawamlixidu?» — dəp soriwidim, U jawabən: — «Ta xəhərlər harab əlini pələyən, Əylər adəmzatsız, Zemin pütünləy qəlgə aylinip bolqısqə, **12** Pərwərdigar adəmlirini yiraklarqa yətkəp, Zemindiki taxliwetilgən yərlər kəp bolqısqə bolidu» — dedi. **13** «Halbuki, zeminda adəmlərning ondin birila қalıdu; Ular [zeminə] kaytip kelip yənə yutuwetilidu, Kesilgən bir dub yaki arar dərihining kətikidək bolidu; Kətək bolsa «mukəddəs nəsil» bolur.

7 Yəhuda padixağı Ahaz (Uzziyaning nəwrisi, Yotamning oqlı) təhtkə olturoğan künliridə, mundak ix boldi:
— Suriyəning padixağı Rəzin wə Israil padixağı Rəmaliyaning oqlı Pikaq, Yerusalemə qarxi jəng қildi, lekin üstünlükkə erixəlmidi. **2** Dawutning jəmətigə:
— «Suriyə Əfraim bilən ittipaklıxip birləxmə қoxun қurdi» — degən həwər kəldi. Xuning bilən padixağı jəmətidikilərning kengli wə həlkining kengli ormanlar xamalda silkinip kətkəndək silkinip kətti. **3** Andin Pərwərdigar Yəxayağı mundak dedi: — «Sən wə oqlung Xear-Jaxub qıkıp, kir yuqıqların etizining boyidiki yoloğa, yukiri kəlqək norining bexioğa berip, axu yərdə Ahaz bilən kərükkin. **4** Sən uningoşa: — «Sən ehtiyat bilən kənglüngni tok tut! Bu ikki kəyməs otkaxning kətikidin, yəni Rəzin həm Suriyəning wə Rəmaliyaning oqlining dəxti-ojəzəpliridin körkma, yürəkzadi bolup kətmə! **5** Qünki Suriyə, Əfraim wə Rəmaliyaning oqlı seni kəstləp:
— **6** «Biz Yəhudağı besip kirip, parakəndiqilik tuqdurup, əzimiz üçün talan-taraj kılıp, uningoşa bir padixağını, yəni Tabəəlning oqlını tikləylil!» degənidi. **7** Xunga

Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Bu söz akmaydu, heq əməlgə axmaydu; **8** Qünki Suriyəning bexi Dəməxk xəhiri wə Dəməxk xəhirining bexi Rəzindur, halas; Wə atmix bəx yil iqidə Əfraim xundak bitqit boliduki, ularni «bir həlk» degili bolmaydu; **9** Wə Əfraimning bexi Samariyə xəhīridur, Samariyə xəhīrining bexi Rəmaliyaning oqlidur, halas; Silər bularoja ixənmisənglər, mustəhkəmlənməysilər» — degin». **10** Pərwərdigar yənə Ahəzoja söz klip: — **11** «Əzüng üqün bexarət sora; məyli yərning tegidə yaki pələkning kəridə bolsun sorawər» — dedi. (**Sheol h7585**) **12** Birak Ahəz jawabən: «Mən həm sorimaymən həm Pərwərdigarnı sinakta koymaymən» — dedi. **13** Andin [Yəxaya]: — Əmdi i Dawut jəmətidikilər, anglap köyunglar, adəmlərning səwr-takıtını koymiqinenglərni az dəp, silər Hudayimning səwr-takıtınımu koymiqiliwatamsilər? **14** Xunga Rəb Əzi silərgə bir bexarət beridu: — Mana, pak kiz həmilidər bolup bir oqul tuqıldı; u uning ismini «Immanuel» dəp ataydu. **15** Yahxilikni tallap, yamanlıknı rət kılıxni bilgüqə u pixlağ wə bal yəydi. **16** Qünki bu yax bala yahxilikni tallap, yamanlıknı rət kılıxni bilgüqə, sən nəprətlinidioğan bu ikki padixahning yər-zeminliri taxlinip կalidu. **17** Qünki Pərwərdigar sening wə atangning jəmətigə Əfraim Yəhəudadin ayrıloğan kündin buyan bolup bakmioğan կattik künlərni qüxüridu. U künlər bolsa Asuriyəning padixahidin ibarəttur! **18** Xu künü Pərwərdigar Misirning piñhan erikliridiki paxılarnı wə Asuriyədiki hərilərni üxkirtip qağıridu; **19** ularning həmmisi kelip hərbir hilwət jiloqilaroja, taxlarning hərbir araqlırıqa, həmmə

yantaklaroja wə həmmə yaylaklaroja ojuzzidə konuxidu.

20 Axu küni, Rəb Əfrat dəryasining nerisidin ijarigə aloqan bir ustira bilən, yəni Asuriyə padixahı bilən qaq qüxüridi; muxu ustira baxning qeqini, putning tüklirini wə sağalnimu qüxürüp ojirdaydu; **21** xu künnlərdə bir kixi yax bir siyir wə ikki köy bakıdu, **22** ularning xunqə kəp süt bərginidin u serik may yəydu; dərwałə, zeminda қalojanlarning həmmisi serik may wə bal yəydu. **23** Wə xundak boliduki, hər teli bir kümüx tənggigə yaraydiqan, ming teli bar üzümzarlıq bolojan hərbir jay jiojanlıkka wə tikənlikkə aylinip ketidu; **24** Axu yərgə adəmlər pəkət okya kətürüp kelidu, qünki pütkül zemin jiojanlıkka wə taqılıq jilojılaroja bolsa, — ular u yərlərgə jiojanlardın wə tikənlərdin korkup barmaydu; Bu yərlər pəkət kalilarnı otlitidiojan, Қoylar dəssəp-qəyləydiqan jaylar bolup қalidu, halas.

8 Pərwərdigar manga: — «Qong bir tahtayni қolungoja elip, enik hərplər bilən: — «Mahar-Xalal-Hax-Baz» dəp yazojin» — dedi. **2** Mən xundak ķilip əzümgə «ixənqlik guwahqilar» süpitidə muxuni hatiriləxkə kahin bolojan Uriya wə Yərəbəkīyaning oqlı Zəkəriyani qakiriwaldim. **3** Andin mən ayal pəyojəmbər bilən billə yattim. Xundak ķilip u һamilidar bolup, bir oqlul tuqıldı. Xuning bilən Pərwərdigar manga: — «Uning ismini «Mahar-Xalal-Hax-Baz» dəp atiojin; **4** qünki bala «Dada, apa» dəp qakirixni bilgüqə, Dəməxk baylıklarını wə Samariyədiki olja Asuriyə padixahı təripidin bulap elip ketilidu» — dedi. **5** Pərwərdigar yənə manga söz ķilip mundak dedi: — **6**

«Muxu həlk Xiloah əstingidiki lərzan ekiwatkan sularnı rət kılıp, Ularning ornida Rəzin wə Rəmaliyaning oqlidin hursən bolqaqka, **7** Xunga mana, Rəb ularning üstigə dolğunlap aqidioğan, əlwək əfrat dəryasining sulirini, — Yəni Asuriyəning padixahını toluk, həywə-xəhriti bilən elip kelidu; U dəryadək barlık erik-əstəngliridin texip ketidu, Həmmə kiroqaklırini bəsüp taxlaydu; **8** U taki Yəhudaçıqə xiddət bilən texip, hətta boynioğqə kelidu; U ənatlırını yayoşanda pütkül zeminingə sayə bolup qüxitdu, i Immanuel! **9** — Qəzəpliniweringlar, i əllər, birak, sundurulisilər! Jahanning barlık qət jaylıri կulak selinglar! [Jəng üçün] belinglarnı baqlaweringlar, sundurulisilər! [Jəng üçün] belinglarnı baqlaweringlar, sundurulisilər! **10** Pilanıglarnı tüziweringlar, u bikarəja ketidu; Məslihətinglarnı kiliweringlar, umu akmaydu; Səwəbi — Immanuel!». **11** Qünki Pərvərdigar küqlük կolini manga təgküzüp, Mening bu həlkning yolda mangmaslıqimoja yolyoruk berip, mundak səz kıldı: — **12** «Muxu kixilər kəp ixlarda «suyikəst bar» desə, silər bolsanglar «suyikəst bar» dəp yürmənglar; Ularning korkəkinidin silər korkmanglar, Yaki həq wəhimigə qüxmənglar; **13** Pəkət samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigarnıla həmmidin üstün dəp bilinglar; U silərning Korkidioğininqalar bolsun, Silərning wəhimənglar bolsun! **14** U bir mukəddəs panahgah bolidu, Həmdə Israildiki ikki jəmət üçün putlikaxang tax, adəmni yikitidioğan қoram tax, Yerusalem dikilər üçünmu kiltak, wə tapantuzaq bolidu; **15** Ulardin kəplər [Uningoşa] putlixip, yikilip, yanjilip, kiltakka qüxüp, əsirgə elinidu».

16 — «Bu guwahnamini yegəp, Təwrat қanunini mening muhlislirim arisida peqətləp կoyojin. **17** Mən bolsam, yüzini Yakup jəmətidin yoxuruwatkan Pərwərdigarni kütimən; Wə mən Uni təlmürüp saklaymən. **18** Қaranglar, manga wə Pərwərdigar manga bərgən balılarqa, Biz Zion teoqını Өz makani қilojan samawi қoxunlarning Sərdari bolajan Pərwərdigar Israilda namayan қilojan bexarət wə karamətlərning süpitidurmiz». **19** — Baxkilar silergə: — «Biz wiqir-wiqir, gudung-gudung kılıdiqjan «ərwaħlarni qakiroquqi»lar wə dahanlardın yol soraylı» — desə, silər jawab berip: — «Bir həlkning əz Hudasini izdəp yol sorixi kerək əməsmu? Tiriklərning əlüklərdin yol sorixi toqrimu?!» — dənglar. **20** — Təwrat қanuni wə guwahnamə asas қilinsun! Muxularni asas қılıp səz kilmisa, ularoja tang nuri qüxməydu! **21** Əksiqə, ular қisilojan, aq һalda zeminni kezip yürüxidu; aq қalojan qaçıda, ular օəzəplinip asmanoja қarap, padixahını həm Hudasini қaroqap tillaydu; **22** ular yərgə қarisa, mana, japa-muxəkkət, қarangoju-zulmət, həsrət-nadamət wə parakəndiqilik turidu; Ular қap-қarangoqlulukça həydiwetilidu.

9 Birak, həsrət-nadamətkə қalojanlaroja zulmət boliwərməydu; U etkən zamanlarda Zəbulun zeminini wə Naftali zeminini har կilduroqan; Biraq kəlgüsidiə U muxu yərni, yəni «yat əllərning makani» Galiliyəgə, jümlidin «dengiz yoli» boyidiki jaylar wə Iordan dəryasining қarxi қıroqaklirioja xan-xəhərət kəltüridu; **2** Қarangoqlulukta mengip yürgən kixilər zor bir nurni kərdi; Əlüm sayısının yurtida turoquqilaroja bolsa, Dəl ularning

üstigə nur parlidi. 3 — Sən əlni awuttung, Ularning xadlığını ziyanadə kılding; Həlkələr həsul waktida xadlanqandək, Jəng oljisini üləxtürgən wakitta huxallıkqa qəmgəndək, Ular aldingda xadlinip ketidu. 4 Qünki Midiyanning [üstidin əqəlibə kılqan] küngə ohxax, Sən uningoja selinojan boyunturuğni, Mürisigə qüvkən əpkəxni, Ularnı əzgüqining tayikini sundurup taxliwətting. 5 Qünki [ləxkərlərning] uruxta kiygən hərbir ətükliyi, Kənoja miləngən hərbir tonliri bolsa pəkətla ot üçün yekiloju bolidu. 6 Qünki biz üçün bir bala tuquldi; Bizgə bir ooulu ata kılındı; Həkümranlıq bolsa uning zimmisigə köyulidu; Uning nami: — «Karamət Məslihətqi, Kudrətlik Təngri, Mənggülük Ata, amanhətirjəmlik Igisi Xahzadə» dəp atılıdu. 7 U Dawutning təhtigə olturoqanda wə padixahlıkiçə qəkümranlıq kılqanda, Xu qaoqdin baxlap ta əbədil'əbədgıqə, Uni adalət həm həkkaniylıq bilən tikləydi, xundakla məzmut saklaydu, Uningdin kelidiojan həkümranlıq wə amanhətirjəmlikning exixi pütməs-tügiməs bolidu. Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigarning otluk muhəbbiti muxularni ada kılıdu. 8 Rəb Yakup jəmətigə bir sez əwətti, U pat arida Israiloja qüxitidu, 9 Barlık həlk, yəni Əfraim wə Samariyədikilər xu [səzning] toɔrılığını bilgən bolsimu, Lekin kənglidə təkəbburlixip yoqanlıq kılıp, ular: — 10 — «Hixlar qüxüp kətti, Birak ularning orniçə yonulqan taxlar bilən կaya yasaymiz; Erən dərəhliri kesilip boldi, Birak ularning ornida kədir dərəhlirini ixlitimiz» — deyixidu; 11 Xunga Pərwərdigar Rəzinning kükəndilirini [Israiloja] қarxi küqləndürdi,

[Yakupning] düxmənlirini қozojıdi. **12** Xərktin Suriyəliklər, օğrəbtə Filistiy'lər, Ular aοzini həngdək ekip Israilni yutuwalidu. Ixlər xundak deyilgəndək bolsimu, Uning oğəzipi yənilə yanmaydu, Sozojan қoli yənilə қayturulmay turidu. **13** Birak həlk əzlirini Urəquqining yenioja tehi yenip kəlmidi, Ular samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigarni izdiməywati. **14** Xunga Pərwərdigar bir kün iqidə Israilning bexi wə կuyrukını, Palma xehi wə կomuxini kesip taxlaydu; **15** Moysipit wə məhtərəmlər bolsa baxtur; Yaloqanqılık əgitidiojan pəyəqəmbər — կuyruktur. **16** Qünki muxu həlkning yetəkqılıri ularni azduridu, Yetəkləngüqilər bolsa yutuwelinip yokıldı. **17** Xunga Rəb ularning yigitliridin hursənlik tapmaydu, Yetim-yesirliri wə tul hotunlirioja rəhim kilmaydu; Qünki hərbiri iplas wə rəzillik kılqıqi, Həmmə eojizdin qıkkını pasıqlıktur. Həmmisi xundak bolsimu, Uning oğəzipi yənilə yanmaydu, Sozojan қoli yənilə қayturulmay turidu. **18** Qünki rəzillik ottək keyidu, U jiçan wə tikənlərni yutuwalidu; U ormannıng barəsan jaylıri arisida tutixidu, Ular is-tütəklik tüwrük bolup purkirap yukirioja ərləydu; **19** Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigarning dəroqəzipi bilən zemin kəydürüp taxlinidu, Həlk bolsa otning yekiləqası bolidu, halas; Həqkim əz ķerindixini ayap rəhim kilmaydu. **20** Birsə ong tərəptə gəx kesip yəp, toymaydu, Sol tərəptin yalmap yəpmu, қanaətlənməydu; Hərkim əz bilikini yəydu; **21** Mənassəh Əfraimni, Əfraim bolsa mənassəhni yəydu; Uning üstigə ikkisimu Yəhudaçqa қarxi turidu.

Həmmisi xundak bolsimu, Uning oqazipı yənilə
yanmaydu, Sozəjan қoli yənilə қayturulmay turidu.

10 Kəbihlik կանunlirini tüzgüqilərgə, Azablik pərman-
həkümlərni yazəquqilaroqa way! **2** Tul hotunlarnı
oljımız kılıaylı, Yetim-yesirlarnı bulap-talaylı dəp, Ular
miskinlərgə adalətni bərməy, Həlkimdiki ajiz-beqarılərdin
hökükni bulap ketidu. **3** Hesab alidiojan künidə, Yəni
yirakṭın kəlgən tuyuksız balayı'apət künidə, Nemə
ķılısilər? Kimdin baxpanahlık izdəp yürisilər? Baylık-
xəhritinglarnı nəgə amanət կoyisilər? **4** Ularoja əsirlər
arisida zongziyip olturuxtin, Yaki əltürülgənlər arisida
yikilixtin baxka həqnemə կalmidi! Həmmisi xundak
bolsimu, Uning oqazipı yənilə yanmaydu, Sozəjan қoli
yənilə қayturulmay turidu. **5** Қolioja oqazipimning tokmiki
tutkuzulojan, Өzümning dərojəzipimning tayıki bolajan
Asuriyəlikkə way! **6** Mən uni hudasız bir «yat əl»gə,
Dərojəzipim կaritilojan həlkimgə zərbə berixkə əwətimən;
Uningoja olja tutuwelixka, Ծəniymətni bulaxka,
[Həlkimni] koqillardiki lay-patkaklärni dəssigəndək
dəssəxkə buyruymən. **7** Birak [Asuriyəlikning] kəzdə
tutkını muxu əməs, U xundak həq oyliojan əməs. Uning
oylioqını wəyran kılıx, Kəp dələtlərni yokitixtin ibarəttur.
8 U:—«Mening sərdarlırimningmu həmmisi padixaḥlaroja
barawər əməsmu? **9** Kalno xəhiri Karkemix xəhirigə,
Hamat xəhiri Arpad xəhirigə, Samariyə xəhiri Dəməxk
xəhirigə ohxax əməsmu? **10** Məbudliri Samariyəning
wə Yerusalemningkidin uluq bolojini bilən, Mening
ķolum muxu məbudka təwə bolojan padixaḥliklaroja
igə boluxka yətküdək tursa, **11** Samariyə wə uning

məbudlirini կandaқ kilojan bolsam, Yerusalem wə uning məbudlirini ohxaxla xundak kilmamdimən?» — dəydu. **12** Birak Rəb Zion teoji wə Yerusalemdə pütkül jaza ixini pütküzüp boloqandin keyin, U: — «Mən Asuriyə padixahining kenglidiki baxbaxtakılıkning akıvitini [uningoja qüxürimən], Uning kəzliridiki kibirlik nəzərlirini jazalaymən» dəydu. **13** Qünki u: — «Bu ixlarni ez қolumning küqi bilən, Əz danalikjm bilən mən kilojanmən; Qünki mən əkilliqturmən; Mən əllərning pasillirini yokəttim, Ularning həzinilirini buliwaldim, Təhtkə olturoqanlarni batur kəbi qüxürüp taxlidimmən; **14** Mən қolumni bir қux uwisioja uzatkandək əllərning bayılıklarıqı uzattım, Birsi taxliwetilgən tuhumlarnı tərgəndək mən pütkül dunyani yioqkanmən; Ulardin həqbirimu қanatlarını palaklatmidi, Tumxukını aqmidi, Yaki quk-quk қılıp awaz qıqarmidi» — dəydu. **15** Palta əzini ixlətküqisiga lap atsa bolamdu? Hərə həridigüqə poqılık ķilsa bolamdu? Xundak ix ikən, huddi tayak əzini ketürgüqisini oynatalisa bolidiqandək, Huddi hasa yaşaq əməs boloquqini ketürgəndək bolatti əməsmu?! **16** Xunga samawi қoxunlarning Sərdari boloqan Rəb Pərwərdigar xu [Asuriyəlkning] palwanlıri arisiqə oruqlitix kesilini əwətidü, Uning xan-xəripining astida lawuldap yalkunlaydiqan bir otni yakıdu. **17** «Israelning Nuri»ning Əzi ot, Uningdiki Mukəddəs Boloduqı yalkun bolidü, U bir kün iqidə uning jioqanlırı wə tikənlirini kəydürüp, yutuwalidü. **18** Həm uning ormanzarlık wə baq-etiżlirining xan-xəripini, jan wə tenini kəydürüp kül kiliwetidü; Ular bəəyni jüdəp ketiwatqan kesəl

adəmdək bolup қalidu. **19** Buning bilən ormanzarlıktiki dərəhlərning կep қalojini xunqə az boliduki, Kiqik bala ularni sanap hatiriliyələydu. **20** Xu künü xundak boliduki, Israelning қaldi həlkj, yəni Yakupning jəmətidin կeqip կaytənlar əzlirini uroqarıqıja ikkinqi tayanmaydu; bəlki ular həkikətən Pərwərdigar, yəni «Israildiki Muğəddəs Bolqarıqı»qıa tayinidu. **21** Bərhək, bir «қaldi» կaytip kelidu, Yəni Yakupning «қaldisi» կudratlık Təngrining yenioja կaytip kelidu. **22** I Israel, həlkinq dengizdiki կumdək կep bolqını bilən, Pəkət bir қaldisi կaytidu; [Qünki] həkkaniylik bilən yürgüzungən, bir һalakətning texip üstünglarqa qüxüxi bekitilgəndur; **23** Qünki bir һalakətni — bekitilgən bir һalakətni samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar pütkül yər yüzidə əməlgə axuridu. **24** Xunga samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — « — I Zion teoja turojan həlkim, Asuriyədin korkma! U seni tayaş bilən uridiqan, Wə Misirliklardək sanga կarap һasisini kətüridiqan bolsimu, **25** Pəkət azojinə wakit etüxi bilənla, Silərgə կaratən muxu dərəqəzipim tūgəp, Oğəzipimni ularoja һalakət qüxsun dəp կaritimən. **26** Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar bolsa, ularoja կamqa bilən hujum կozəyaydu; Ularning һali «Orəbning կoram texi»da bolqan Midyan կiroqinqılık idək һaləttə bolidu; U һasisini dengizoja կaritip, Uni Misirliklarning üstigə kətürgəndək kətüridi; **27** Andin xu künidə xundak boliduki, Uning yuki mürəngdin, Boyunturuķı boynungdin elip taxlinidu; Mayliring səwəbidin, Boyunturuķ sundurup yokitilidu. **28** Mana, ular Ayatka yetip, Migrondin ətkən, Mihmaxta yük-

taklirini koyup koyidu; **29** Ular bosuoja-dawandin ətkən, Gebada konup қalidu; Ramah titrəp ketidu; Saulning yurti Gibeahdikilər bolsa կeqip kətkən; **30** I Gallimning kizi, pəryadingni kətür! Həy Laix, anglap koy! I biqarə Anatot! **31** Madmənah bolsa қaqtı; Gebimdikilər bədər қaqtı; **32** Xu kün ətmigüqə ular Nob dəngidə tohtap қalidu; Axu yerdə u Zion kizining teojoja, Yəni Yerusalemdiki dənggə կarap muxtini oynitidu. **33** Mana, samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Rəb Pərwərdigar qong xahlarni xiddət bilən kesiwetidu; Xuning bilən egiz əskənlər kesip yikətilidu; Həli üstünlər pəsləxtürülidu. **34** U təmür [korallar] bilən ormanlıqning Baraşan yərlirini kesip қakaslıq қiliwetidu; Liwan bolsa uluəl birsi təripidin yikətilidu.

11 Wə bir tal nota Yəssəning dərihining kətikidin ünüp qıçıdu; Uning yiltizidin ünüp qıkkən bir xah kəp mewə beridu. **2** Wə Pərwərdigarning Rohı, Yəni danalıqning wə yorutuxning Rohı, Nəsihət wə küq-kudrətning Rohı, Bilim wə Pərwərdigardin əyminxning Rohı uning üstigə qüxüp turidu; **3** Uning hursənliki bolsa Pərwərdigardin əyminx ibarət bolidu; U kezi bilən kərginigə asasən həküm qıçarmaydu, Yaki қulikj bilən anglojinişa asasən kesim ķilmaydu. **4** U namratlaroja həkkəaniylik bilən həküm qıçıridu, Yər yüzidiki miskin-məminlər üçün adalət bilən kesim ķılıdu. U jaħanni aqzidiki zakon tayıki bilən uridu, Rəzillərni ləwliridin qıkkən nəpəsi bilən əltüridu. **5** Uning bəlwəoji həkkəaniylik, Qatraklıki bolsa sadıklik bolidu. **6** Bərə bolsa қoza bilən billə turidu, Yilpiz oqlak bilən billə, Mozay, arslan wə bordak kala bilən billə yatidu; Ularni yetiligiçi kiqik bir bala bolidu. **7** Kala eyik

bilən billə ozuklinidu, Ularning baliliri billə yetixidu, Xir bolsa kalidək saman yəydu. **8** Əmməydiqan bala kobra yilanning texükigə yekin oynaydu, Əmqəktin ayrılojan bala қolini zəhərlik yilanning owisioqa tikiđu; **9** Mening mukəddəs teođimning həmma yeridə həq ziyankəxlik bolmaydu; Həq buzəunqılık bolmaydu; Qünki huddi sular dengizni қaplıqandək, Pütkül jaħan Pərwərdigarni bilix-tonux bilən қaplinidu. **10** Xu künidə «Yəssənening Yiltizi» hərkəysi əl-millətlər üçün tuq süpitidə kətürülüp turidu; Barlık əllər Uni izdəp kelip yiojılıdu; Wə U aramgahką talliojan jay xan-xərəpkə tolidu. **11** Xu künü Rəb ikkinqi ketim Əz həlkining sakłanojan қaldisini қayturux üçün, yəni Asuriyə, Misir, Patros, Kux, Elam, Xinar, Hamat wə dengizdiki yirak arallardin қayturux üçün Əz қolini yənə uzartidu. **12** U əllərni qakırix üçün bir tuq kətüridu; xundak қılıp U yər yüzining qət-qətliridin Israilning ojeriblirini jəm қılıp, Yəhudadın tarkılıp kətkənlərni yiojılıdu. **13** Xuning bilən Əfraimə bolğan həsəthonruk yokaydu, Yəhudani harliojanlarmu üzüp taxlinidu; Əfraim Yəhudaşa həsət ķilmaydu, Yəhuda bolsa Əfraimni horlimaydu. **14** Birak ular ojerb tərəptə Filistiyılərning mürisigə uqup qüxitu; Ular birlikə xərkətiki həlkəldin olja alidu; Ular Edom wə Moab üstigə kollirini uzartidu; Ammoniylarmu ularoja bekjnidu. **15** Pərwərdigar Misirdiki dengizning «tili»ni yok қılıdu; U küqlük pizoqırın xamal bilən [Əfrat] dəryasining üstigə қolini beqirlitip uquridu, Uni adəm ayioji қuruk haldə mengip etküdək yəttə erik қılıp uridu; **16** Xuning bilən Əz həlkining қaldisi üçün, Misirdin qıkkən künidə Israil üçün təyyarliojan yoloja

ohxax, Asuriyədə қалоjanlar üçün axu yərdin kelidiojan
bir kötürülgən egiz yol bolidu.

12 — Wə xu küni sən: — — I Pərwərdigar, mən
Seni mədhıyıləymən; Sən manga oqəzəpləngining bilən,
Oqəziping məndin yətkilip kətti, Wə sən manga təsəlli
bərding. **2** Mana, Təngri mening nijatimdur; Mən
Uningoja tayinimən, қorķmaymən, Yah Pərwərdigar
mening küqüm wə nahxamdur; U yənə mening nijatim
boldi, — dəysən. **3** — Xadlıq bilən silər nijatlıq կudukliridin
su tartisilər. **4** Xu künidə silər: — «Pərwərdigaroja rəhmət
eytinglar, Uning namini qakırıp nida kilinglar; Uning
əməllirini həlkələr arısida ayan kilinglar, Uning naminin
zor abrūy tapkanlığını jakarlanglar. **5** Pərwərdigaroja
küylər eytinglar, Qünki U uluq ixlarnı қilojan; Mana bu
pütkül jaħanoja ayan kılınsun! **6** Ziondikilər, təntənə
kəlip jar selinglar; Qünki aranglarda turojan Israildiki
Muğaddəs Boloduqı büyüktür!» — dəysilər.

13 Amozning oqlı Yəxaya kərgən, xundakla uningoja
yükləngən Babil toqrisidiki wəhiy: — **2** [Babil]
aksəngəklirining қowuqlardın ətüp kirixi üçün, Қaқas
taoł üstidə tuq kətürünglar, Ularnı yukarı awazda
qakırınglar, Қolunglarnı pulanglitip ixarət kilinglar. **3** Mən
bolsam, məhsus tallıqanlırimoja buyruk qüxürgənmən,
Əz palwanlırimni, yəni təkəbburluktin yayrap kətkən
adəmlirimni oqəzipimni bəja kəltürüväkə qakirdim. **4**
Anglanglar, büyük bir əlning adəmliridək top-top
adəmlərning taoqlarda yangratkan kiykas-sürənlirini,
Həmmə əl-yurtlar wə padixahlıklar [jənggə] yiçilip
dolkunlatkan қaynam-taxjinlikni! Samawi қoxunlarning

Sərdari bolqan Pərwərdigar қoxunlarni jənggə yişidu. **5**
Ular, yəni Pərwərdigar wə Өz oqəzipining қoralliri, Yirak
yurttin, hətta asmanlarning kəridinmu pütkül jahənni
ħalak қılıxka kəlgən. **6** Pəryad qekip hıwlanglar! Qünki
Pərwərdigarning küni yekinlaxtı; U Həmmigə kadirdin
kelidiojan ħalakəttək kelidu. **7** Buningdin hərbir kol
boxixip ketidu, Həmmə adəmning yürüki erip ketidu. **8** Ular
wəhəmigə qüxitu; Azab-okubət wə қayolu-həsrət ularnı
kaplaydu, Tolqıki tutqan ayaldək ular tolqinip ketidu,
Ular bir-birigə wəhəmə iqidə tikilip қarixidu; Yüzləri
bolsa yalkundək қızırıp ketidu. **9** Mana Pərwərdigarning
küni kelidu, Xu kün jimi yər-jahənni wəyran қılıxka,
Rəhimsiz bolup, oqəzəp wə ķəhr bilən tolqandur; U
gunahkarları jaħandin yokitidu. **10** Qünki asmandiki
yultuzlar həm yultuz türkümleri nurini bərməydu; Kuyax
bolsa qikipla қarangoqulixidu, Aymu həq yorumaydu.
11 Mən dunyani rəzilliki üçün, Қəbihlərni gunahlıları
üçün jazalaymən; Həkawurlarning təkəbburlukjini tүgəl
yokitimən; Zorawanlarning kibirlirini pəs kılımən.
12 Mən insanları sap altundın az kılımən, Adəmni
hətta Ofirdiki altundın az kılımən. **13** Xunga samawi
қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigarning oqəzipidə,
Uning қayniqan қəhrlik künidə, Mən [Huda] asmanları
təwritimən, Yər bolsa eż ornidin yətkilidu; **14** Xunga
owlanojan bir jərəndək, Həqkim yioqmaydiqan bir
padidək, Hərbiri eż əl-jamaitini izdəp kətməkqi bolidu,
Hərbiri eż yurt-makanıqə қaqmakqi bolidu; **15** Kəqip
tutuloqlanlarning həmmisi sanjip əltürülidu; Əsirgə
qüxkənlərmə kiliqlinidu. **16** Ularning balilirim u kəz aldida

parə-parə klinidu; Ularning eyliri bulang-talang klinidu, Ayallirimu ayaq asti klinidu. **17** Mana, Mən ularoja қарxi turuxka Medialiklarni қozojaymən, Ular kümüxlərgə həq қarimaydu, Altundin bolsa ular zok almaydu. **18** Ularning okyaliri yigitlərni etmə-təxük kiliwetidu, Ular baliyatkuning mewisigə həq rəhim kilmaydu, Kəzliri balilarni həq ayimaydu. **19** Padixahlıklarning gəhiri, Kaldıylərning pəhirlinidiojan güzəlliki bolajan Babil bolsa, Hudaning Sodom wə Gomorra xəhərlirini ərüwətkinigə ohxax bolidu. **20** U yerdə həqkim hərgiz turmaydu, Dəwrdin-dəwrgiqə u adəmzsatsız қalidu. Ərəblər bolsa xu yerdə qedir tikməydu, Malqilar padilirini xu yerdə yatkuzmaydu. **21** Birak qəl-bayawandiki janiwarlar xu yerdə konidu, Ularning [harab] eylirigə həwlaydiojan mahluklar tolidu, Həwkuxlar xu yerdə makanlixidu, «θqkə jin»lar səkrəp oynaklixidu. **22** Yawayi itlar kəl'ə-korjanlarda, Qilberilər uning həxəmətlik ordilirida həwlixidu, Bərhək, uning wakıti toxuxka az қaldi, Uning künliri uzunoja barmaydu.

14 Qünki Pərwərdigar Yakupka rəhimdillik kərsitudu, Yənə Israilni tallaydu; U ularni əz yurt-zeminida makanlaxturidu. Xuning bilən yat adəmlər ular bilən birlixin, Yakup jəmətigə қoxulidu. **2** Hərkəysi əl-millətlər ularni elip əz yurtiqa apiridu; Israil jəməti bolsa Pərwərdigarning zeminida ularoja կul wə dedək süpitidə igidarqılık қilidu; Ular əzlirini tutğun қılıqlanlarni tutidu; Əzlirini əzgənlərning üstidin idarə қilidu. **3** Wə xundak boliduki, Pərwərdigar silərgə azabtin, sarasimidin wə əsir bolup məjburlanıjan muxəkkətlik կulluktin aramlık

bərgən künidə, **4** Silər Babil padixahı tooprısida mundak makal-təmsilni eytisilər: — «Kara, bu jazanihor қandak һalak boldi, Talan-taraj қılıp altun toploquqi қandak yokıldı! **5** Pərwərdigar rəzillərning həsisini, Həkimlarning zakon tayikini, **6** Yəni həlk-millətlərni aqqiki bilən üzlüksiz urojanni, Əllərgə oqəzəp қılıp tizginsiz ziyankəxlik қilojanni sunduruwətti. **7** Pütkül yər yüzü aram tepip tinqlinidu; Ular nahxa eytip təntənə қılıdu. **8** Karioqlaylar bolsa һalingdin xadlinidu, Liwandiki kedirlarmu: — «Sən gəründə yatkuzulojandin keyin, Həqbir kəsküqi bizni korkatmaydu!» — dəydu. **9** Sən qüxüxüng bilən təhtisaradikilər seni қarxi elixka sarasımə bolup ketidu; Sən üçün əlüklərning rohlıri, Jahandiki jimiki «əqkəjinlar» қozojılıdu; Əllərning həmmə padixahlıri təhtliridin turquzulidu; (*Sheol h7585*) **10** Ularning həmmisi sanga қarap mundak dəydu: — «Sening һalingmu bizlərningkidək boxap kəttimu? Bizgə ohxax bolup қaldingmusən?!» **11** Sening xanu-həywiting qiltariliringning awazliri bilən billə təhtisaraqa qüxiürülüp tügidi; Astingda qiwın kurti mızıldap ketidu, Üstüngni sazanglar қaplap ketidu. (*Sheol h7585*) **12** I Qolpan, Səhər balisi, Sən қandak қılıp asmandın yikılıp qüvkənsən! I tehi etkəndila əllərni yərgə yikitküqi, Sən yər yüzigə taxliwetilding! **13** Sən əslidə kənglüngdə: — «Mən asmanlarqa qıkımən, Təhtimni Hudanıng yultuzliridin üstün ķilimən; Mən jamaətning teoğıda, Yəni ximal tərəplərdimu olturimən; **14** Mən bulutlarning egiz jayliridin yukirioqa ərləymən; Həmmidin Aliy bilən təng bolimən!» — deding. **15** Halbuki sən təhtisaraqa, Qongkur həngning tegilirigə

qüxürüldung». (Sheol h7585) **16** Seni kərgənlər sanga
yekindin sinqilap қarap: — «Jaħanni zilzilgə kəltürgən,
padixahlıklarnı titrətkən adəm muxumidu? **17** Yər
yüzini qəl-bayawan kılıp, Uningdiki xəhərlərni oqlatkan,
Tutkan əsirlərni əz yurtioja ھeq koyup bərmigən
muxumidu?» — deyixidu. **18** Mana əllərning xahlıri
birimu կalmay «xan-xərəp»tə, [karangəqlək] əz
eyidə yetixidu, **19** Birak sən kəmsitilgən [qirigən] bir
xah kəbi, Өltürülgənlərning dəwisi astida, Kılıq bilən
sanjilojan, həngning təhtigə qüxicidiojanlaroja ohxax,
Ayaq astida dəssəp-qəyləngən elüktək, Əz gəründin
məhərum bolup taxliwetilding. **20** Sən axu padixahlar
bilən birgə dəpnə kılınmaysən, Qünki əz yurtungni
wəyran kılıqansən, Əz həlkinqni əltürüwətkənsən; Rəzillik
kılıquqlarning nəslı hərgiz yənə tiləja elinmaydu. **21**
Ata-bowilirining kəbihlikliri tüpəylidin, Uning oğullarını
kətl kılıxka təyyar kilinglar; Xundak kılıqanda, ular
ornidin turup yər-jahanni ixojal kilmaydu, Yər yüzini
xəhərgə toxküzuwetəlməydu. **22** Qünki Mən ularoja
karxi qikimən, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdarı
bołqan Pərwərdigar, — Mən Babildin uning namini wə
uning կalduklarını, nəsil-pərzəntlirini üzüp taxlaymən, —
dəydu Pərwərdigar, **23** — Wə uni huvküxning makaniqa,
sazlıqlarоja aylandurimən; Həlakət süpürgisi bilən uni
süpürüp taxlaymən, — dəydu samawi қoxunlarning
Sərdarı bołqan Pərwərdigar. **24** Samawi қoxunlarning
Sərdarı bołqan Pərwərdigar mundak kəsəm iqbənki, —
Mən kəndak oylisam, xundak bolidu; Kəndak məksətni
kənglümgə püksəm, xu tiklinidu, **25** Məksitim Əz

zeminimda Asuriyəlikni kıyma-qıyma kılıxtın ibarət; Əz taoqlirimda uni dəssəp-qəyləymən; U saloqan boyunturuk həlkimning boynidin, U artkan yük mürisidin elip taxlinidu. **26** Mana bu pütkül yər yüzü toqrluluk iradə kılınojan məksəttür, Mana bu barlık əllərning üstigə uzartilojan қoldur. **27** Pərwərdigar mundak məksətni pükkənikən, Kim uni tosalisun? Uning қoli uzartilojanikən, kim uni yanduralisun? **28** Ahaz padixah əlgən yilida mundak wəhiy yükləndi: — **29** I Filistiyə, həmminglar, «Bizni uroqan tayak sundı» dəp xadlanmanglar; Qünki yilanning yiltizidin zəhərlik bir yilan qikidu, Uning nəslı bolsa dəhəxətlik uqar yilan bolidu. **30** Xuning bilən yoksullarning tunji balılıri ozuklinidu, Məminlər bolsa tinq-amanlıqta yatidu; Bırak Mən yiltizingni aqarqılıq bilən yokıtımən Қalojan kışmingmu u tərəptin əltürüldidu. **31** Xunga i қowuk, nalə kətürgin, I xəhər, pəryad qəkkin! I Filistiyə, sən bolsang erip kətkənsən! Qünki ximal tərəptin is-tütəklik bir tüwrük ərləydi; Uning yiçiləjan қoxunlırida heqkim səpsiz կalmaydu. **32** Əmdi bu əlning əlqilirigə қandaq jawab berix kerək? — «Zionni tikligüqi Pərwərdigardur; Uning həlkj iqidiki ezilgütqilər uningdin baxpanah tapidu» — degin!»

15 Moab toqrisida yükləngən wəhiy; Həlakətlik bir kəqtila, Moabtiki Ar xəhiri wəyran kılınidu; Həlakətlik bir kəqtila, Moabtiki Kir xəhiri yok kılınidu; **2** Yioqazarlar kətürük üqün, Mana u buthanisioqa, Dibonoqa, xundakla [barlık] egizliklirigə qıktı; Moab Nebo wə Mədəba xəhərliri üqün pəryad kətüridu; Həmmə baxlar takır kərünidu, Jimiki sakallar kesilip qüxürüldi. **3** Koqılarda

ular bəz kiyidu; Əgziliridə, məydanlırida, hərbir adam kəz yaxlirini yaqdurup pəryad kətüridu. **4** Həxbənoğa, Elealah xəhərlirigə yioşa olixidu, Awazlıri Yahaz xəhirigimu yetip baridu. Xunga Moabning əskərlirimu nida kılıdu; Uning wujud-baqrını titrək basidu. **5** Mening kəlbimmu Moab üçün yioşa-zar kətüridu; Ularning қaqşunları Zoaroşa həm Əglət-Xeli-Xijaşa bədər қaqidu; Mana ular toplixip, yioqlıqan peti Luhitka qıçıqıqan dawan yoli bilən yukarııqa mangidu, Horonaimoşa qüxicıqan yolda turup ھalakəttin nalə-zar kətüridu. **6** Qünki Nimrimdiki sular қurup ketidu, Ot-qəplər solixip, Gülgiyah tūgəp ketidu; Həq yap-yexillik қalmaydu. **7** Xunga ular bayılıkları, tapşan-tərginini yioqip «Tərək wadisi»din etməkqi bolidu; **8** Ularning kətürgən yioqası Moabning qebrasıqası, Ahu-zarlıri əglaimoşa, Pişanlıri Bəər-elimoşa yetidu. **9** Dimonning suliri қanoşa tolup ketidu, Qünki Dimonning üstigə tehimu kəp balayı'apətni toplaymən; Qünki Moabning қaqşunları həm zeminida қalojanlırininǵmu üstigə bir xirni əwətimən.

16 «Əmdi [oqəllə-parak] կozisini Sela [rayondin] elip, Qəl-bayawandin etüp zeminlarning həkümranıja, Yəni Zion kızining teoqıja əwətkin!» **2** Uwisidin quwulup patiparaq bolup kətkən կuxlardək, Moab kızları Arnon dəryasining keqikliridə [alaqzadə] yürüdü. **3** «Parasət bilən həküm կilinglar!» **4** «[I Zion kızı], sayingizni qüxürüp qüxtiki yorukluğni tün қarangoğusidək կiling, Xu oqeriblarnı yoxurup կoyoğaysız; Қooqlanqanlarnı axkarılap կoymioğaysız! Mening Moabdiki musapirlirimni əzingiz bilən billə turoquzqaysız, Ular üçün wəyran қiloquning

aldida baxpanah bolqaysız!». **5** «[Otünüxüngler toqra], qünki əzgüqi yokılıdu, Həlakət yok bolidu, Əzgüqilərning həmmisi zemindin yokılıdu. Əzgərməs mehîr-xəpkət bilən bir təht tiklinidu; «Dawutning qediri» iqidiki xu təht üstidə birsi olturidu. U bolsa, həkikətən adalət yürgüzidioğan, xundakla adalətni izdəydiqan, Həkkaniyilikni ilgiri süridioğan bolidu. **6** — Biz Moabning həkawurlukı toqrisida angliduk (u intayın həkawur!), Yəni uning həkawurlukı, təkəbburlukı, noqılık kılıdiqanlılığı toqrisida angliduk; Bırak uning qong gəplirli bikar bolidu! **7** Xunga Moab Moab üçün zar yioqlaydu; Ularning həmmisi zar-zar yioqlaydu; Қayoğu-həsrətkə qəmüp Kir-Hərəsətning «kixmix poxkalliri» üçün zar-zar yioqlanglar! **8** Həxbon rayonidiki etizlar, Sibmahdiki üzüm tallirimu yigləp ketidu; Əllərning əmirliri uning sərhil əsümlüklərini buzup qəyləydu; Ular əslidə Yaazərgiqə yetip, qəl-dalalarını kəzgənidi; Peləkliri sozulup, «[Əlük] Dengiz»ning nerisiqə yətti. **9** Xunga Mən Yaazərning zar-yioqisi bilən billə Sibmahning üzüm teli üçün yioqlaymən; I Həxbon, Elealah, Əz kəz yaxlirim bilən silərni suqırımən! Qünki yazılık mewiliringgə, həsulung üstigə təntənə bir sada yangritilidu. **10** Huxallıq mewilik baqlardın məhrum kılınip, Xadlikmu yok kılınidu; Üzümzarlıklarda nə nahxa awazlıri anglanmaydu, Nə təntənə kılınmayıdu; Dəssigüqilər üzüm kəlqəklirini qəyliməydu. Qünki Mən üzüm kəlqəkliridiki huxal warkıraxlarnı tohtattım. **11** Xunga iq-baqrılırim Moab üçün qaloğan qiltardək aqrip munqluk yangraydu, Iqim Kir-Hərəsdikilər üçünmu xundak; **12** Xundak boliduki, Moab əzini upritip dua

ķilojili өзининг «yukıri orni»qa qikip kəlgəndə, Yaki dua ķilojili «mukəddəs əyi»gə kirgəndə, U muwəppək iyətkə erixəlməydu. **13** Mana muxu sezlərni Pərwərdigar Moab toqrluluk burun eytən. **14** Bırak hazır Pərwərdigar xundak dəydu: — «Üq yil iqidə mədikar hesablıojandək, Moabning kəpligən қoxun-ahalisi bolğını bilən, Uning pəhirləngən xəhəriti yəksan bolidu; Ularning қaldıkları bolsa intayın az wə həlsiz bolidu».

17 Dəməxk toqrluluk yükləngən wəhiy: — Mana, Dəməxk xəhər bolup turuwərməy, naħayiti bir dəwə harabilikka aylandurulidu. **2** Aroərdiki xəhərlər adəmzatsız bolup, Koy padilirioqa қaldurulidu, Ular tinq-aman yatidu, Ularnı қorkutkudək həqbir adəmmu kərünməydu. **3** Əfraimda bolsa, қorqanlıq xəhərlər yokıldı, Dəməxkning xahənə həkükü, Suriyəning қaldıkları yokıldı; Ular «Israilning xəhəriti»dək yok bolidu. — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar. **4** Xu küni xundak boliduki, Yaqupning xəhəriti suslixip, Tenidiki semiz ətlər sizip ketidu. **5** Ularning həli bolsa ormiqi buğday orqandin keyin, Yəni biliki bilən yioqip orqandin keyin, Hətta Rəfayim jılıqisida adəmlər baxaklarnı tərgəndin keyinki һalətkə ohxax, [қalojini yok deyərlik bolidu]; **6** Həlbuki, yənə azraq tərgüdək baxak, Zəytun dərihi silkingəndin keyin, Əng uqida ikki-üq tal mewə, Kəp mewiligən xahlırıda tət-bəx tal mewə қaldurulidu, — dəydu Israilning Hudasi bolğan Pərwərdigar. **7** — Xu küni insan bolsa Yaratkuqisioqa nəzirini tikidu, Kəzi Israildiki Muğəddəs Bolqoqida bolidu. **8** Ular əz kurbangahlırioqa, yəni əz қoli bilən yasiojanlırioqa, Yaki barmaqları bilən

xəkilləndürgənlirigə həq қarimaydu, Nə «Axərah»lar oja
nə «kün tüwrükliri»gə həq ümid baqlımaydu. **9** Xu
künidə uning қorohanlıq xəhərliri, Əslidiki Israillarning
aldida qatkalıkkə wə takır taqlar oja aylandurul ojan
harabə xəhərlərdək, Həmmisi wəyran bolup ketidu. **10**
Qünki nijating bol ojan Hudani untup қaldıng, Küqüng
bol ojan «Koram Tax Bol oqı»ni əslimiding; Xunga
sən «sərhil» əsümlüklərni tikip қoyojining bilən, Wə
yaka yurttiki üzüm tallırını tikkining bilən, **11** Ularnı
tikkən künila yaxartkining bilən, Tikkən ətisila ularnı
qeqlətkining bilən, Həsuli oja erixkən künidə, u pəkət
bir patman dawalioqusız қayoq-ħəsrət bolidu, halas!
12 Həy! Kəp həlkərn quşan-sürənliri! Ular dengiz-
okyanlarnı uroqutup dolğunlardək xawqunlarnı kətüridu,
Ah, əllərning kaynam-taxkınliri! Dolğunlan ojan küqlük
sulardək ular kaynam-taxkınlarnı kətüridu. **13** Əllər uluq
sular ning kaynam-taxkınliridək dolğunlinip ketidu; Birak
U ular ning dəkkisini berixi bilənla, ular yirakka bədər
kəqip ketidu. Ular taqdiki ot-qəplerning topa-topanlıri
xamalda yiraklar oja uquruwetilgəndək, Kara kuyun aldida
qang-tozanglar kuyun bol ojandək həydiwetilidu! **14**
Kəqtə — wəhimə! Tang səhərdə — yok birak! Mana
bizni bulap kətkənlərning nesiwisi, Bizdin olja-əqəniymət
eliwal ojanlarning akiwitidur!

18 Ah, Efiopiya dəryalirinинг boyliridiki қанatlarning
wizildiojan awazlırı bilən kaplanojan yər-zemin! —
Sən komux kemilər üstidə əlqılerni dengizdin etküzüp
əwətisən; — I yəl tapan həwərqilər, Egiz boyruk həm silik
terilik bir əlgə, Yirak-yekinlar oja korkunq bolidiojan bir

millətkə, Zemini dəryalar təripidin bəlüngən, Küqlük,
tajawuzqi bir əlgə [kaytip] beringlar! **3** Jahanda
turuwatkanlarning həmmisi, Jimiki yər yüzidikilər!
Taqlarda bir tuq kətürülgəndila, Kərünglar! Kanay
qelinoğandila, Anglanglar! **4** Qünki Pərwərdigar manga
mundak, dedi: — Mən tinqlikta turimən, Nur üstidə
yalıldap turoğan issiktək, Issik həsul məzgilidiki xəbnəmlik
buluttək, Θəz turaloqumda kezitimən; **5** Qünki həsul
elix aldida, Üzüm qeqəkligəndin keyin, Qeqəklər üzüm
bołqanda, U putioqı piqaklar bilən bihlarni kesip, Həm
xahlirini kesip taxlaydu. **6** Ular yioqixturulup taqdiki
aloqur kuxlaroqa, Yər yüzidiki həywanlaroqa қaldurulidu.
Aloqur kuxlar ulardin ozuklinip yazni etküzidu, Yər
yüzidiki həywanlar ular bilən kixni etküzidu. **7** Xu künidə
samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigaroqa
bir sowoqat elip kelinidu; Yəni egiz boyluk həm siliq
terilik bir milləttin, Yirak-yekinlaroqa қorkunq bolidioğan
bir əldin, Zemini dəryalar təripidin bəlüngən, Küqlük,
tajawuzqi bir milləttin berilidu; Samawi қoxunlarning
Sərdari Pərwərdigarning nami bolğan jayqa, Yəni Zion
teoqıja elip kelinidu.

19 Misir toqruluq yükləngən wəhiy: — Mana,
Pərwərdigar tez uqidioğan bulut üstigə minip, Misiroqa
yetip kelidu; Misirdiki butlar uning aldida təwrinip
ketidu, Misirning yürüki bolsa iqidin erip ketidu. **2**
— «Wə Mən Misirliklarnı bir-birigə қarxi կutritimən;
Ularning həmmisi eż қerindaxlirioqa қarxi turixidu,
Θəz қoxniliri bilənmə sokixidu; Xəhər bilən xəhər,
Padixahlıq bilən padixahlıq bir-birigə қarxi urixidu;

3 Wə Misirning rohi əz iqidin yokap ketidu; Mən ularni məslihətsiz kəldurimən; Xunga ular butlarnı wə ərwałarlarnı, ərwałarlarnı qakıroqıqlarını həm palqılarnı izdəp məslihət soraydu; **4** Mən Misirliklarnı rəhimsiz bir həkümranning kolioğa tapxurimən; Əxəddiy bir padixah ularning üstidin həkümranlıq kılıdu» — dəp jakarlaydu samawi köxonunlarning Sərdari bolğan Rəb Pərwərdigar; **5** Həm sular «dengiz»din yokaydu, Dəryasi қaojirap pütünləy kurup ketidu; **6** Dəryalarnı sesikqılık կaplaydu, Misirning əstəng-kanallırı қaojirap tүgəydu; Қomuxlar həm yekənlər solixidu; **7** Nil dəryası boyidiki yərlər, Nil dəryasining կuyulux aqzidiki yərlər giyahsız kılıdu, Nil dəryası boyidiki ziraətlərning həmmisi kurup, tozup, yokıldı. **8** Belikqıllar bolsa zar қakxaydu; Nil dəryasında қarmak taxlıoqıqların həmmisi nalə kətüridu; Sularning üstigə tor yayoqıqların bexi sanggilap ketidu. **9** Zioqırqıllar həm libas tokuoqıqlar hijalətqılıkta kılıdu, **10** jəmiyatning «tüwrük»liri parə-parə bolup, Mədikarlarning kenglimu yerim bolidu. **11** Tolimu əhmək Zoan xəhirining əməldarlırlı! Pirəwnning əng dana məslihətqılıridin əhmişanə məslihətlər qıçıdu! Silər қandağmu Pirəwngə: — «Mən bolsam danalarning əwladi, Қədimki padixahlarning nəslidurmən!» — dəwatqansılər tehi? **12** [Misir], sening danixmənliring hazır kəni? Ular danixmən bolsa, samawi köxonunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigarning Misir toopluluk nemilərni kengligə pükkənlikini sanga ayan kilsun! **13** Zoan xəhirining əməldarlıri nadanlaxtı, Məmfis xəhirining əməldarlıri aldinip kətti; Misir kəbililirining «burjək tax»liri bolsa

ularnı ezikturup koydi. **14** Pərwərdigar ularning arisioja bir қaymukturoqı rohni arilaxturiwətti; Xunga birsi məst bolup eż қusukıda teyilip ələng-sələng bolqandək, Ular Misirdikilərni hərbir ixida ələng-sələng қiliwətti. **15** Xuning bilən Misiroja, Bax, կuyruk, palma xehi yaki қomuxlar қılalıqjudək həeqkandaq amal қalmaydu. **16** Xu küni Misirdikilər kiz-ayallarоja ohxap қalidu, Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar қolini ularning üstigə tənglixı bilən titrəp қorkıldı, **17** Həmdə Yəhuda zemini bolsa Misiroja wəhimə bolup қalidu; Qünki samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Rəb Pərwərdigarning bekitkən iradisi tüpəylidin, Yəni Uning əzlirigə қaritilojan iradisi tüpəylidin, Kimgə Yəhudanıng gəpi қilinsila xu qəqüydu. **18** Xu küni Қanaanning tili səzləydiqan, Wə samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigaroja bekinqip sadıqlıq қəsimi қılıdiojan Misirning bəx xəhiri bolidu; Ulardin biri «Halak xəhiri» dəp atılıdu. **19** Xu küni Misirning zemini otturisida Pərwərdigaroja atalojan bir қurbangah, Həm qebrasida Pərwərdigaroja atalojan bir tüwrük bolidu. **20** Bular bolsa samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigaroja həm bəlgə həm xahit bolidu; Qünki əzgüqilər tüpəylidin ular Pərwərdigaroja nalə kətürgən bolidu; U ularni ərkinlikkə qıkırıcıqan bir қutkuzoqı həm қoṣdıcıqını əwətidu. **21** Pərwərdigar Misirlıklärоja tonutulup ayan қilinidu; Xu küni Misir Pərwərdigarnı tonuydu; Ular uningoja қurbanlıq axlık hədiyəliri bilən ibadət қilidu; Ular Pərwərdigaroja қəsəm iqidu wə uningoja əməl қilidu. **22** Pərwərdigar Misirni uridu; U ularni uridu həm sakaytidu; Xuning bilən

ular Pərwərdigarning yenioja kaytidu, U ularning dua-tilawitini қобul kılıp ularni saқaytidu. **23** Xu küni Misirdin Asuriyəgə mangidiojan, egiz kətürülgən tüz yol eqilidu; Asuriyəliklər Misiroja kiridu, Misirliklər Asuriyəgə kiridu; Misir Asuriyə bilən billə [Hudaning] hizmət-ibaditidə bolidu. **24** Xu küni Israil Misir wə Asuriyə bilən bir bolup, Üqisi, yər yüzidikilərgə bəht yətküzgüqilər bolidu. **25** Samawi қoxunlarning Sərdari bolοjan Pərwərdigar ularoja bəht ata kılıp: — «Həlkim bolοjan Misiroja, Θz қolumning ijadi bolοjan Asuriyəgə Wə Θz mirasim bolοjan Israiloja bəht yar bolsun!» — dəydu.

20 Asuriyəning [sərdari bolοjan] «Tartan» Axdod xəhīrigə kelip muhəsirə kılıqan yili Asuriyə padixahı Sargon uni əwətkən (u Axdodkə қarxi jəng kılıp uni ixojal kıldı): — **2** — Xu qaoqda Pərwərdigar Amozning oqlı Yəxaya arkılık səz kılıqanidi. U uningoja: — «Qatrikingdin bəz iq tambilingni seliwət, putungdiki kəxingni seliwət» — degənidə; U xundak kıldı; yalingaq wə yalang ayaq mengip yürdi. **3** Wə Pərwərdigar ahirida mundak dedi: — «Mening կulum Yəxaya Misir wə Efiopiya toqrluluq həwər beridiojan bexarət həm karamət süpitidə bolux üçün yalingaq həm yalang ayaq üq yil mengip yürgəndək, **4** Ohxaxla Misirlik əsirlər wə Efiopiylək sürgünlər yax bolsun, kəri bolsun, yalingaq həm yalang ayaq, kasisi oquq һalda Asuriyə padixahı təripidin Misirni xərməndilikdə қaldurup, yalap epketilidu. **5** Ular bolsa қorķuxup, əz tayanqisi bolοjan Efiopiyədin wə pəhri bolοjan Misirdin ümidsizlinip ketidu. **6** Xuning bilən bu dengiz boyidikilər: — «Mana bu Asuriyə padixahının wəswəsidin қorķup

baxpanahlıq izdəp barəjan tayanqımızı, bizlər əmdi
ķandakmu kütulalaymız?» — deyixidu»».

21 «Dengizning qel-bayawini» toqrisida yükləngən bir wəhiy: — «Jənub tərəptə қoyuntazlar etüp ketiwatkəndək, Dəhəxətlik zemindin bir nemilər keliwatidu!». **2** — Azablik bir wəhiy-kərünüx manga ayan ķilindi; Hain hainlik kiliwatidu, Bulangqi bulangqılık kiliwatidu. «I Elam, ornungdin tur, qık! Media, muħasirə kılıp қorxiwal!» Uning səwəbidin kətürülgən həmmə nalə-pəryadlarnı tügitiwəttim. **3** — Xunga iq-baoqrim aqrik-azab bilən toldı, Toləqikı tutqan ayalning azablırıdək, Kərgənlirimdin toloqinip kəttim, Angloqinimdin parakəndə boldum. **4** Xunga kənglüm parakəndə bolup ħasirap kəttim, Meni dəhəxət қorkunq bastı; U mən zok alidioqan keqini sarasımə bolidioqan keqigə aylandurdi. **5** Ular dastihan wə giləm-kərpilərnimə salidu; Ular yeyixidu, iqixidu; «Həy esilzadılər, ornunglardın turup қalğanni maylanglar!» **6** Qünki Rəb manga: — «Baroqin, kərgənlirini əyni boyiqə eytidioqan bir kəzətqini təhləp կoyοqin» — degənidi. **7** — «U jəng һarwilirini, jüp-jüp atlıq əskərlərni, Jəng һarwilirini exəklər bilən, Jəng һarwilirini təgilər bilən kərgəndə, U dikkət bilən, naħayiti dikkət bilən kəzətsun!» **8** U jawabən xirdək towlidi: — «Rəb, mən kəzət munarida üzlüksiz kün boyi turimən, Hər keqidə kəzəttə turimən; **9** — Wə mana, u jəng һarwiliri jüp-jüp atlıq əskərlər bilən keliwatidu!» Wə yənə jawab berip xundak degən: — Babil bolsa yıqıldı, yıqılıp qüxti, Wə U ularning ilahlırinining hərbir oyma məbudlirini yərgə taxlap parə-parə kiliwəttıl!». **10** — I Mening tepilgən danlırim, Mening

haminimdiki buoqdaylirim, Israilning Hudasi, samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigardin angloqanni silergə eytip bərdim! **11** «Dumah» toopruluk yükləngən wəhiy; Birsi Seirdin kelip məndin: — «I kəzətqi, keqining қanqılıki ötti? I kəzətqi, keqining қanqılıki ötti?» — dəp soraydu. **12** Kəzətqi jawabən mundak dəydu: — «Səhər kelidu, keqimu kelidu; Yənə soriojng bolsa, yənə kelip sora; Yolungdin қaytip manga yekin kəll!» **13** Ərəbiyəning keqisi toopruluk yükləngən wəhiy: — «I Dedanlıqlarning karwanlıri, silər ərəbiyədiki janggalda konup қalisilər; **14** Ussap kətkənlərgə su apirip beringlar! I Temadikilər, nanliringlarnı elip қaqqanlarnı kütüwelinglar! **15** Qünki ular kılıqlardın, Ojlaptin elinojan kılıqtın, Kerilgən okyadin, Uruxning azabidin қaqıdu. **16** Qünki Rəb manga xundak degən: — Bir yil iqida mədikar hesablıqandək, Andin Kedarning bar xəripi yokılıdu, **17** Okyaqılarning қaldıkları, Yəni Kedarning palwan-batur bolqan oğulları az қalidu; Qünki Pərwərdigar, Israilning Hudasi xundak sez қılojan».

22 Alamət kərünüx berilgən jiloja tooprısında yükləngən wəhiy: — Silər həmminglər egzilərning üstigə qıkıwalojininglər zadi nemə қilojininglər? **2** Silər huxallıq dəbdəbisini kətüradiojan, Warang-qurungoja tolojan yurt, Xadlinidiojan xəhər; Silərdin əltürülgənlər kılıq bilən qepilojan əməs, Yaki jənglərdə əlgən əməs; **3** Əmirliringlarning həmmisi birakla ķeqixti; Ular okyasız əsir boldi; Yırakkə қaqqan bolsimu, Silərdin tepiwelinojanlarning həmmisi birlikdə əsir boldi. **4** Xunga mən: — «Nəziringlarnı meningdin elinglar; Meni kattik

yioqlaxka қоюнглар; Həlkimning bulinip ketixi toopruluk
manga təsəlli berixkə aldirap əzünglarnı upratmanglar»
— dedim. **5** Qünki samawi қoxunlarning Sərdari bolğan
Rəb Pərwərdigardin «Alamət kərünüx berilgən jiloja»ning
bexioja bir kün qüxicidu, U bolsa awariqilik bolidiojan, Ayaş
asti қilinip petikdilidiojan, Adəmlər կaymukturulidiojan,
Sepil sokulup qekiliidiojan, Taşlaroja қarap yalwurup
qırkıraydiojan bir kuni bolidu. **6** Elam jəng hərwiliri
wə adəmliri bilən, atlıq əskərliri bilən okdanni ketürüp
kelidu, Kir bolsa қalkənni ekip təyyar kılıdu. **7** Wə xundak
boliduki, Əng güzel jilojiliring jəng hərwiliri bilən tolup
ketidu, Atlıq əskərlər dərwazang aldida səp tartip turidu.
8 Ular Yəhudanıng üstidiki қalkənni elip taxlaydu; Birak
sən [Zion] xu künidə «Orman sarayı»diki қorallaroja ümid
başlıqansən; **9** Silər Dawutning xəhirining besülgən
jaylirining kəp ikənlikini kərüp, Pəstiki kəlqək sulirini bir
yərgə yioqip su ambiri kıldinglar; **10** Yerusalemıng eylərni
sanap, ulardın bəzilirini buzup sepilni mustəhkəmləx
üqün ixləttinglar, **11** Xundakla kona kəlqəktiki sularnı
ikki sepil otturisoja yioqip ambar kıldinglar; Birak
muxularnı Yaratkuqıja həq қarimidinglar, Burundın
burun bularnı Xəkilləndürüp Bekitküqigə həq ümid
baqlimidinglar! **12** Xu kuni samawi қoxunlarning Sərdari
bolğan Rəb Pərwərdigar silərni yioqlap matəm tutuxka,
Qaqni qüxürüp paynəkbax boluxka, Bəz kiyim kiyixkə
murajiet қildi. **13** Birak bularning ornida, mana huxallık
wə xadlik, Kalilarnı soyux, қoylarnı boquzlax, Gəxlərni
yejix, xarablarnı iqix, «yəyli, iqəyli, qünki ətə dunyadin
ketimiz» — deyixlər boldi! **14** Samawi қoxunlarning

Sərdarı bolğan Rəb Pərwərdigar təripidin қulikiməja
ayan қılindiki, «Bərhək, muxu gunah silər əlmigüqə
kəqürülməydu» — dəydu samawi қoxunlarning Sərdarı
bolğan Rəb Pərwərdigar. **15** Samawi қoxunlarning
Sərdarı bolğan Rəb Pərwərdigar mana xundak dəydu:
— «Barojin, muxu oqojidar, Ordini baxkurdiojan muxu
Xəbnanıng yenioja kirgin, uningoja: — **16** Sanga muxu
yərdə nemə bar? Yaki muxu yərdə kiming bar? Birsi
egizlikkə əzi üçün bir gər կazojandək, Əzi қoram taxtin bir
konalojuni yonuojandək, Əzüng üçün bir gər kolidingmu?
17 Mana həy palwan, Pərwərdigar seni əz qanggilioja
elip, qing sıkımdap, **18** Andin pomdaqtək seni bipayan,
yirak bir zeminoja taxliwetidu. Sən axu yərdə əlisən,
Həm axu yərdə həywətlik jəng hərwiliringmu қalidu, I
oqojangning jəmətigə xərməndilik kəltürgüqi! **19** Mən seni
mənsipingdin eliwetimən, Xuning bilən seni ornungdin
qüxüriwetimən. **20** Xu künimu xundak boliduki, Mən
Hılkiyanıng oqlı Əz կulum bolğan Eliakimni qakjirimən;
21 Sening tonungni kiydürimən, Sening potang bilən
uning belini qing կilimən; Həkümranlıqningni uning
ķolioja tapxurimən; Xuning bilən u Yerusalem dikilərgə
wə Yəhuda jəmətigə ata bolidu. **22** Dawut jəmətining
aqquqini mən uning mürisidə կoyimən; U aqsa, heqkim
etəlməydu, Ətsə, heqkim aqalmaydu. **23** Mən uni muğim
bir jayoja կozuk կilip bekitimən; U bolsa atisining jəməti
üçün xərəplik հօκուք-təht bolidu; **24** Həlk uning üstigə
atisining jəmətining barlık xəhrətlirini yükləydu; Yəni
barlık uruk-nəsillirini, Barlık kiqik қaqa-қuqılarnı, Piyalə-
jamlardin tartip barlık, küp-idixlar oqıqə asidu. **25** Xu

künidə — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar: — mukim jayqa bekitilgən қozuk bolsa, egilip ketidu wə kesip taxlinidu; Uning üstigə esiləjan yüklər üzüp taxlinidu», — Qünki Pərwərdigar xundak degənidi.

23 Tur toɔruluk yükləngən wəhiy: — — I Tarxixtiki kemilər, ah-zar kətürüngər! Qünki u harab əlində, Xu yərdə ey yok, portmu yok. Seprus arılıdin bu həwər [kemidikilər]gə ayan əlinidu. **2** Zidondiki sodigərlər dengizdən etüp silərni təminləp kəldi, i araldikilər, Əmdi xük bolungalar! **3** Xihordiki bipayan sular üstidin yətkigən danlar, Yəni Nil dəryasining əhoslu Turning daramiti bolğanidi; U əllərning bazırı bolğanidi! **4** I Zidon, hijalət bol, Qünki dengiz — yəni Turoqa əroqan bolğan dengiz dəyduki: — «Məndə həq tolojak bolmədi, həq tuɔlmıdim, Yigitlərni yaki əzizlərni həq bakmıqandəkmən!» **5** Muxu həwər Misiroqa yətkəndə, Ularmu bu həwər huddi turoqa kəlgəndək əttik azablinidu. **6** — Silər dengizdən etüp Tarxixkə ketingər! I dengiz boyidikilər, ah-zar kətürüngər! **7** Silərning kədim əyyamın bar bolğan, Xad-huramlikka toloqan xəhiringər muxumu?! Mana ularning putliri əzlirini musapir əliñə qıraklıraqa kətürüp baridu! **8** Tajlarnı iltipat əliñə qıraklıraqa bolğan, Sodigərləri əmirlər bolğan, Dəllallıri jağanda abruyluklar hesablanıqan turning bu təqdirini kim bekitkən? **9** — Bularni bekitküqi samawi қoxunlarning Sərdarı Pərwərdigardur! Məksiti bolsa xan-xəhrəttin kelip qıçqan jimi təkəbburlukni rəswa əliñə, Jahandiki jimiki yüz-abruylukları pəsləxtürüxtin ibarət! **10** Tarxixning

kizi, Nil dəryasidək ez zeminingda ərkin-azadə yayra!
Qünki [Turdin] kəlgən tizgin hazırlı yok. **11** Qünki
Pərwərdigar կolini dengiz üstigə uzitip, Dələtlərni
təwritidu. U Қанаан тоңruluk əmr қilojan, Uningdiki
kəl'ə-korqanlarnı yokutulsun dəp pərman qüxtürgən.
12 Wə: — «I başqunqılıkka uqriojan Zidon kizi, Sən
ikkinqi həq təntənə kilməysən, Ornungdin turup, Seprus
arilioja ətüp kətkin, Hətta xu yerdə sən həq aram
tapməysən» — dedi. **13** Қaranglar, Babil-kaldıylərning
zeminini! Bu yərning həlkj bolup bağmioğandək kılıdu;
Asuriyə uni qəl-bayawan janiwarlırı üçün makan kilojan;
Potəylərni yasap, ularning saray-ordilirini wəyran kılıp,
harabiliğə aylanduruwatkən. **14** I Tarxixtiki kemilər, ah-
zar kətürüngərlər! Qünki қorqininglar harab kılindi. **15** Wə
xu küni boliduki, Padixahning künlərni hesablıoinidək,
Tur yətmix yil untilidu. Yətmix yil etkəndin keyin,
Turning əhwali pahıxə ayalning nahxisidək bolidu; **16**
Qiltarnı elip, xəhərni aylinip yür, I untiloqan pahıxə ayal!
Əzünggə yənə həkning dikkətini tartay desəng, Yekimlik
bir pədə qelip, koprək nahxilarnı eyt! **17** Əmdi xundak
boliduki, Yətmix yilning etüxi bilən, Pərwərdigar Turnı
yoklaydu; Xuning bilən u yənə əzini ijarigə berip, Yər
yüzidiki həmmə padixahlıklar bilən yənə buzukqılık
kılıdu; **18** Xuning bilən uning malliri wə əzini setip,
tapşan pulı bolsa Pərwərdigarqa atılıp mukəddəs bolidu;
U həzinigə selinmaydu yaki toplanmaydu, Qünki uning
muxu sodisi bolsa Pərwərdigarning aldida turoqanlar
üçün ayrim kılınidu; U ularoja қanoquqə yəp-iqixkə,
xundakla ularning esil kiyim-keqəkliri üçün ixlitiliidu.

24 Mana, Pərwərdigar yər yüzini bərbat, wəyran kılıp,
Uni astin-üstin ķiliwetip, Uningda turuwatkanlarnı
tərəp-tərəpkə tarkitidu; **2** Xu wakitta xundak boliduki,
Həlkələr ķandak bolsa, kahin xundak bolidu; Қul ķandak
bolsa, hojayini xundak bolidu; Dedək ķandak bolsa,
ayal hojayini xundak bolidu; Setiwaloqı ķandak bolsa,
setiwətküqi xundak bolidu; Ətnə aloqı ķandak bolsa,
ətnə bərgüqi xundak bolidu; Əsüm aloqı ķandak bolsa,
esüm bərgüqi xundak bolidu. **3** Yər yüzü pütünləy
bərbat ķilinidu, Pütünləy bulang-talang ķilinidu; Qünki
Pərwərdigar muxu sözni ķildi. **4** Yər yüzü matəm tutidu, u
zəiplixidu, Jahən halsizlinip zəiplixidu, Yər yüzdikə bəg-
terilərmə halidin ketidu. **5** Yər-zemin əzidə turuwatkanlar
təripidin buloqinidu; Qünki ular kərsətmə-ķanundin
qətligən; [Təbiətning] ķanuniyat-tərtipini əzgərtiwətkən,
Mənggülük əhdinimu yokqa qıkırıwətkən. **6** Xunga
lənət yər yüzini yutuwalidu, Uningda turuwatkanlar
«gunağı bar» dəp hesablinidu, Xunga yər yüzdikilər
yutuwelinidu, İnsanlar az ķalidu. **7** Yengi xarab tūgəy
dəp ķaldi, Üzüm talliri bolsa solixip ketidu; Kəypliktin
kengli hux adəmlərmə uñ tartixidu; **8** Daplarning xoh
sadəliri tohtaydu, Kəngül egiwatkanlarning warang-
qurunglirimu tūgəydu, Qiltarning xadlıq munglirimu
tohtaydu. **9** Xarab iqkənlərningmu nahxisi yokaydu; Hərək
iqkənlərgə ħaraq aqqık tuyulidu. **10** Tərtipsiz, mənisiz
xəhər buzulidu; Həqkim kirmisun dəp həmmə əylər
etilidu; **11** Koqlarda xarab üçün nalə-pəryad kətürülidu;
Bar xad-huramlıq tütəkkə aylinidu; Yər-zemindikə xadlıq
yokaydu. **12** Xəhərdə pəkət wəyranqılıkla ħalidu, Dərwaza

bolsa qekilqan, Həmmisi — harab bolidu! **13** Qünki həlk-millətlərning arisida, Yər-jahanning otturisida xundak boliduki, Zəytun dərihini қakқandın keyin kep қalqan zəytunlardək, Üzüm һosulini yioqiwalqandin keyin tərgüdək birnəqqila üzüm қalqandək, bir қaldisi қaldurulidu. **14** [Kaldilar] bolsa awazlirini yüksiri kətüridu; Pərwərdigarning həywısigə қarap təntənə қılıdu; Ular dengiz tərəptin sürən salidu. **15** Xunga Pərwərdigarnı xərkətimi, Israilning Hudasi Pərwərdigarning namini ojərbətiki yırak arallardimu uluqlanglar; **16** Jahanning qət-qətliridin biz nahxılarnı angliduk: — «Həkkaniy Bolqoqioja xan-xərəp bolsun!» Birak mən xundak dedim: — «Ah, mening yadangoquluğum! Mening yadangoquluğum! Həlimoja way! Qünki hainlar hainlik қiliwatidu; Bərhək, hainlar nomussızlarqə hainlik қiliwatidu! **17** I yər yüzidə turuwatqan insanlar! WəhİMƏ, ora wə tuzak bexingoja qüxicidu; **18** Wə xundak boliduki, WəhİMƏ sadasidin қaqqanlar orioja qüxicidu, Oridin qıqkan bolsa tuzakqa tutulidu. Qünki asmandiki derizilər eqilidu, Yər ulliri təwrəp ketidu. **19** Yər mutlək dəzlinip ketidu, Yər pütünləy parə-parə bolup ketidu, Yər dəhəxtlik təwrinidu. **20** Yər məst adəmdək iləng-siləng mangidu; Huddi lapastək iroqangxip қalidu. Qünki uningdiki asiylik gunaçı өzini қattık basidu, U yıkılıp, ikkinqi turalmaydu. **21** Xu künidə xundak boliduki, Pərwərdigar yukirida turoqan қoxunlarnı yüksəridə, Wə yər yüzidiki padixahıları yər yüzidə jazalaydu. **22** Ular orəkkə yioqılıdıcıqan bir top əsirlərdək yioqiwelini, Gundihaniqə solap қoyulidu. Nuroqun künlərdin keyin ular jazalinidu. **23** Ay uyatlıqta

keletalı; Künmu hijil bolup kertiñməydu; Qünki samawi
köxonlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar Zion teqida,
yəni Yerusalemda səltənitini yürgüzidu; Uning xan-xəripi
θəz aksakalliri aldida parlaydu!

25 Pərwərdigar, Sən mening Hudayim; Mən Seni
üstün dəp mədhıyıləymən, Mən Sening namingni
mubarəkləymən, Qünki Sən karamət ixlarnı, Sadıqlıq wə
həkikət iqidə қədimdin buyan kəlbingə pükkənliringni
bəja kəltürgənsən. **2** Qünki Sən xəhərni harabilik,
Kəl'ə-korğanlıq yurtnı harab, Yatlarning ordisini xəhər
bolalmas қılojansən, U ikkinqi hərgiz kurulmaydu. **3**
Xunga həlikə küqlük həlk Seni uluqlaydu, Əxəddiy
əllərning həlikə xəhiri Səndin қorkıdu; **4** Qünki
Sən miskinlərgə korğan, Yoksullarning dərdi-hajitigə
korğan, Boranoja daldı, Issikkə sayə bolğansən; Qünki
əxəddiyərning zərbə dolkuni tamoja urulojan borandək,
Kaojirak yərni başkan issik hawadək boldi. Birak issik
hawa bulut sayisi bilən tosulojandək, Sən yatlarning
quşan-sürənlərini pəsəytisən; Əxəddiyərning oğlıbə
nahxisi pəs ķilinidu. **6** Wə muxu taoğda samawi
köxonlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar barlıq қowmlar
üqün ziyanat ķılıdu — Maylıq yeməkliklər, Süzdürülgən
kona xarablar, Yılıki toğ maylıq yeməkliklər, Süzdürülgən,
yahxi sakłanoğan kona xarablardın bolğan ziyanat bolidu;
7 Wə U muxu taoğda həmmə қowmlarnı yapıdiqan
qümpərdini, Barlıq əllərni yapıdiqan yapkuqni yokitidu;
8 U əlümni mənggügə yutup yokitidu! Rəb Pərwərdigar
hərbir yüzdiki yaxlarnı sürtiwtidu; Pütkül yər-zemin
aldida θəz həlkining xərməndilikini elip taxlaydu; Qünki

Pərwərdigar xundak eytqan. **9** Wə xu künidə deyiliduki: — «Mana, Hudayimiz muxu, biz Uningoja təlmürüp kəlgən, U bizni қutқuzidu; Mana, muxu Pərwərdigardur, biz Uningoja təlmürüp kəlgən, Biz xadlinip Uning nijat-кutulduruxidin hursən bolimiz». **10** Qünki muxu taɔka Pərwərdigarning қолı konup turidi; Wə saman azgalda tezək bilən qəyləngəndək, Moab Uning putliri astida qeylinidu; **11** [Moab] axu [tezəklik] azgaldın üzüp qikix üqün қolini keridu, Birak uning қолı qewər bolqını bilən, [Rəb] uning təkəbburlukını pəs kılıdu. **12** U sepilliringning egiz mudapiəlik қorohanırını oqulitip, Yər bilən yəksan kılıp, Topa-qangoja aylanduridu.

26 Xu künidə Yəhudanıñ zeminida munu nahxa eytilidu: — «Mustəhkəm bir xəhərimiz bar; U nijatlıknı uningoja sepil wə tirəklər kılıp bekitip կoyidu. **2** Wapadarlıktı qing turojan həkkaniy əlnıñ kirixi üçün, Dərwazılarnı eqip beringlar! **3** Kim əzininə əkida, oyhiyalı Sanga baqlıqan bolsa, Sən uni mutlək hatırjəmliktə saklaysən; Qünki u Sanga ixənq-etikəd baqlıqandur. **4** Mənggügə Pərwərdigaroja tayininglar; Qünki Yaḥ Pərwərdigar həkikətən əbədil'əbədlik bir қoram taxtur. **5** Qünki U yükirida turoqanları pəskə qüxüridu; Axu aliy xəhərni, U pəs kılıdu; Uni yərgə qüxürüp, Topa-qangoja aylanduridu. **6** U put bilən qeylinidu; U məminlərning putliri, Miskinlərning kədəmliri bilən qeylinidu! **7** Həkkaniyning yoli bolsa tüzdür; I Əng Tüz Yolluq Bolوغы, Sən həkkaniy adəm üçün uning yolunu ong kılısən. **8** I Pərwərdigar, biz dərhəkikət Sening həkümliringning yolidə mengip, Seni kütüp

kelduk; Jenimizning təxnalıki xudurki, naming wə xəhriting axsun! **9** Wujudum bilən keqilərdə Sanga təxna boldummən; Bərhək, tang səhərlərdimu rohım bilən iq-iqimdin Seni izdidim; Qünki həkümliring yər yüzidə kərüngən bolsa, Yər yüzidikilər həkkaniyilikni eginidu. **10** Rəzil adəmgə rəhİM kərsitilsim, U yənilə həkkaniyilikni eğənməydu; Hətta durusluk turqan zemindimu u yənilə adilsizlik kılıweridu, Pərwərdigarning xanu-xəwkitini kərməydu. **11** I Pərwərdigar, қolung kətürüldi, Birak ular kərməydu. Həlbuki, Əz həlkinqə bolqan otluk muhəbbitingni ular kəridu həm hijil bolidu; Kükəndiliring üqün [təyyarlanqan] ot ularni bərhək yutuwetidu. **12** I Pərwərdigar, Sən bizgə hatırjəmlik nesip kılısən; Qünki bizning əməllirimizning həmmisini əzüng wujuqə qıqaroqansən. **13** Dərwəkə, i Pərwərdigar Hudayimiz, ilgiri Səndin baxqa «rəblər» üstimizdin həkümrənlilik kılqan; Əmdilikdə pəkət Sanga tayinipla namingni əsləp tiləja alımız. **14** Ular bolsa əldi, kaytidin yaximaydu; Ərvah bolup kətti, kayta tirilməydu; Qünki Sən ularni jazalap yokatting, Ularnı adəmlərning esidimu ķılqə կaldurmiding. **15** Sən əlni ulqaytkənsən, i Pərwərdigar; Əlni ulqaytkənsən, Əzünggə xan-xərəp kəltürgənsən; Zeminning qegralirini hərtərəpkə uzartkənsən. **16** I Pərwərdigar, ular dərd-ələm iqidə կaloqanda, Seni izdidi; Tərbiyilik jazalixing ularning bexioğa qüvkəndə, Ular ah urup, piqirlap bir duani կildi: — **17** «Boxinix aldida turqan, tolqıki tutup, aqırıqtın warkıriqan bir həmilidər ayaldək, Biz Sening aldingda xundak bolduk, i Pərwərdigar. **18** Biz ikki կat bolup, Toloqakka

qüxtuk, Birak pəkət yəlla qıqarduk; Yər yüzidikilər üçün həq nijat-ķutkuzuxni yətküzmidük; Dunyadiki adəmlər həq tuşulmidi». **19** «Sanga təwə əlgən adəmlər yaxaydu; Mening jəsitimning [tirili xi bilən təng] ularmu tirili du. I topa-qangda yatkanlar, oyqınip nahxa yangritinglar! Xəbniməng tang səhərning xəbnimidəktur; Yər-zemin əzidə əlgənlərni tuşup beridu. **20** I həlkim, kelinglar, Əyünglar oja kirip, kəyninglardin ixiklərni etip köyunglar; Mening dərojəzipim ətküqə, əzüngni bir dəmlik yoxuruwal. **21** Qünki qara, Pərwərdigar Əz jayidin qıkip, Yər yüzidikilərning gunahını ezlirigə қayturmakçı; Yər bolsa üstigə təkülgən կanlarni axkarilaydu, Əzidə əltürülənlərni һaman yepiwrəməydi.

27 Xu künidə Pərwərdigar Əzining dəhxətlik, büyük wə küqlük xəmxiri bilən uqkur yilan leviatanni, Yəni toloqanojuqi yilan leviatanni jazalaydu; U yənə dengizda turojan əjdihəni əltürirdi. **2** Xu kuni sap xarab beridiojan bir üzümzar bolidu! U toqrluluk nahxa eytinglar! **3** Əzüm Pərwərdigar uni saklaymən; Mən hər dəkikə uni suqirimən; Birsi uningoja ziyan yətküzmisin dəp keqə-kündüz saklaymən. **4** Ojəzəp Məndə қalmidi; Ah, Manga қarxi jəng kılıdiojan tikənlər yaki jiçənlər bolsaidi! Undak bolsa Mən ularoja қarxi yürüx қılattim, Ularnı yioqixturup kəydürütəttim! **5** Bolmisa u Meni baxpanahlıq kılıp tutsun; U Mən bilən birlikdə hatırjəmliktə bolsun, Dərhəkikət, u Mən bilən birlikdə hatırjəmliktə bolsun! **6** Kəlgüsü kūnlərdə, Yakup yiltiz tartidu; Israil bihlinip, qeqəkləydi, Ular pütkül yər yüzini mewə-qewə bilən kaplaydu. **7** [Pərwərdigar Israilni] uroqanlarni uroqanqılık

[Israelni] urup bakkanmu? U kirojanlardək [Israel] kırılıp bakkanmu? **8** Sən ularni əyibligəndə əlqəmdin təwən jazalap ularni paliwətkənsən; Xərk xamili qıkkən künidə U Uning zərblik xamili bilən ularni қooqlıwətkən. **9** Əmdi xu yol bilən Yaküpning kəbihliki kəqürüm kılıniduki, — Uning gunahının elip taxlanojanlığının pixən mewisi xu boliduki: — U kurbangahətiki həmmə taxlarni kukum-talkan kılıdu, «Axərah»larnı wə «kün tüvrükliri»ni zadila turoquzmaydu. **10** Qünki mustəhkəmləngən xəhər ojerib bolup əlidə, Adəmzsatsız makan həm taxliwetilgən bayawandək bolidə; Xu yerdə mozay ozuklinidə, Xu yerdə yetip, uning xahlirini yəydi. **11** Uning xahliri solixix bilən üzüldü; Ayallar kelip ularni otun kılıp kəydüriwetidə. Qünki bu bir yorutulmioğan həlk; Xunga ularni Yaratkuqi ularoja rəhim kılmayıdu; Ularnı Xəkilləndürgüqi ularoja xəpkət kərsətməydi. **12** Wə xu küni xundak boliduki, Pərwərdigar Əfrət dəryasining ekimliridin tartip Misir wadisiojıqə hər yərni silkiydi, Wə silər bir-birləp terip yiçiwelinisilər, I Israel balılırlı! **13** Wə xu küni xundak boliduki, Büyük kanay qelinidə; Xuning bilən Asuriyə zeminida tūgixəy dəp ələqənlər, Wə Misir zeminida musapir ələqənlər kelidə; Ular Yerusalemda mukəddəs taqı üstidə Pərwərdigar oja ibadət kılıdu.

28 Əfraimdiki məyhorlarning bexidiki təkəbburluk bilən takıwaloğan güllük tajioja way! Munbat jilojining bexioja takıwaloğan, Yəni ularning solixip ələqənlər «pəhri» ələqənlər güligə way! I xarabning əsiri ələqənlər! **2** Mana, Rəb bir küq wə կudrat igisini hazırlanıdı; U bolsa, məldürlük judun həm wəyran ələqənləri borandək, Dəhəxət bilən taxşan

kəlkün suliridək, Əxəddiyılərqə [tajni] yərgə uridu. **3**
Əfraimdiki məyhorlarning bexidiki təkəbburluk bilən
takıwaloqan güllük taji ayaq astida qəylinidu; **4** Wə
munbət jilojining bexida takıwaloqan, Ularning «pəhri»
bołqan solixip қaloqan güli bolsa, Baldur pixqan ənjürdək
bolidu; Uni kərgən kixi kərüpla, Қolioqa elip kap etip
yutuwalidu. **5** Xu künidə, samawi қoxunlarning Sərdari
bołqan Pərwərdigar Əz həlkining қaldisi üçün xərəplik
bir taj, Xundakla kərkəm bir qəmbirək bolidu. **6** U yənə
həküm qıkırixka olturoqanlaroqa toqra həküm qıkaroquqi
Roh, Wə dərwazida jəngni qekindürgüqigə küq bolidu. **7**
Biraq bularmu xarab arkılık hatalaxti, Hərəkə bilən ezikip
kətti: — Həm kahin həm pəyələmbər hərəkə arkılık ezikip
kətti; Ular xarab təripidin yutuwelinəqan; Ular hərəkə
tüpəylidin ələng-sələng bolup ezikip kətti; Ular aldin
kərüxtin adaxti, Həküm қılıxta ezikixti; **8** Qünki həmmə
dastihan box orun կalmay kusuk, wə nijasət bilən toldi. **9**
«U kimgə bilim əgətməkqidu? U zadi kimni muxu həwərni
qüxinidioqan kilməkqidu?» **10** Eñizlanduruloqanlaroqa
əməsmu?! Əmqəktin ayrıloqan bowaqlaroqa əməsmu?!
Qünki həwər bolsa wəzmuwəz, wəzmuwəzdur, Kurmukur,
kurmukurdur, Bu yerdə azraq, Xu yerdə azraq bolidu...
11 Qünki duduklaydioqan ləwlər wə yat bir til bilən U
muxu həlkə səz kılıdu. **12** U ularoqa: — «Mana, aram
muxu yerdə, Həli yoklarnı aram aldurunglar; Yengilinx
muxudur» — degən, Biraq ular həqnemini anglaxni
halimioqan. **13** Xunga Pərwərdigarning səzi ularoqa: —
«Wəzmuwəz, wəzmuwəzdur, Kurmukur, kurmukurdur.
Muxu yərgə azraq, Xu yərgə azraq bolidu; Xuning

bilən ular aldişa ketiwetip, Putlixip, ongda qüxitu, Sundurulup, Tuzakka qüxüp tutulup қalidu. **14** — Xunga həy silər mazak kılouqilar, Yerusalemda turojan muxu həlkni idarə kılouqilar, Pərwərdigarning səzini anglap қoyunglar! **15** Qünki silər: — «Biz əlüm bilən əhdə tüzduk, Təhtisara bilən billə bir kelixim bekittuk; Қamqa taxkındək etüp kətkəndə, U bizgə təgməydu; Qünki yalɔjanqılıkni baxpanahımız kıldıuk, Yalɔjan səzlər astida mekünüwaldu» — dedinglar, (*Sheol h7585*) **16** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Zionda ul bolux üqün bir Tax, Sinakṭin ətküzülgən bir tax, Kimmətlik bir burjək texi, Ixənqlik həm mukim ul texini salouqi Mən bolimən. Uningoja ixinip tayanojan kixi həq hodukmaydu, aldirimaydu. **17** Wə Mən adalətni əlqəm tanisi kılımən, Həkkaniyilikni bolsa tik əlqigüq yip kılımən; Məldür baxpanahı boləjan yalɔjanqılıkni süpürüp taxlaydu, Wə kəlkün məküwaləjan jayini texip əpketidu. **18** Xuning bilən əlüm bilən tüzgən əhdənglər bikar կiliwetilidu; Silərning təhtisara bilən bekitkən keliximlinglar akmaydu; Қamqa taxkındək etüp kətkəndə, Silər uning bilən qəyliwetilisilər. (*Sheol h7585*) **19** U etüp ketixi bilənla silərni tutidu; Həm səhər-səhərlərdə, Həm keqə-kündüzlərdimu u etüp turidu, Bu həwərni pəkət anglap qüxinixning əzila wəhimigə qüxüx bolidu. **20** Qünki kariwat sozulup yetixkə kışkılık kıldıu, Yotkan bolsa adəm tüğülüp yatsimu tarlık kıldıu. **21** Qünki Pərwərdigar Əz ixini, Yəni Əzining oqayıry əmilini yürgüzük üçün, Əzigə yat boləjan ixni wujudka qikirix üçün, Pərazim teoında turojinidək ornidin turidu, U Gibeon jilojisida oqəzəplənginidək oqəzəplinidu; **22** Xunga

mazak kilojuqlar bolmanglar; Bolmisa, kixənliringlar qing bolidu; Qünki mən samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Rəb Pərwərdigardin bir həlakət toqrisida, Yəni pütkül yər yüzigə kat'iylik bilən bekitkən bir həlakət toqrisidiki həwərni angliojanmən. **23** — Kulaq selinglar, awazimni anglanglar; Tingxanglar, səzlirimni anglanglar. **24** Yər həydigüqi dehkan terix üçün yərni kün boyi həydəmdü? U pütün kün yərni aqdurup, Qalmilarnı ezəmdü? **25** U yərning yüzini təkxiligəndin keyin, Karakəz bədiyanni taxlap, Zirini qeqip, Buğdayni taplarda selip, Arpini terixka bekitilgən jayqa, Kara buğdayni etiz kırılıqja terimamdu? **26** Qünki uning Hudasi uni toqra həküm kilişka nəsihət kılıdu, U uningoja egitidu. **27** Bərhək, karakəz bədiyan qixlik tirna bilən tepilməydu; Tuluk zirə üstidə həydəlməydu; Bəlki karakəz bədiyan bolsa қamqa bilən soğulidu, Zirə bolsa təmür-tayak bilən urulup dan ajritilidu. **28** Un tartixka danni ezix kerək, əmma [dehkan] uni mənggüzə tepewərməydu; U hərwa qaklıri yaki at tuyaklıri bilən uni mənggüzə tepewərməydu; **29** Muxu ixmu samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərwərdigardin kelidu; U nəsihət berixtə karamət, Danalikta uluoğdur.

29 Ariəlgə, Dawut əz makani kilojan Ariəlgə way! Yənə bir yıl yillaroja қoxulsun, Heyt-bayramlar yənə aylinip kəlsun; **2** Birak Mən dərd-ələmni Ariəlgə kəltürimən; Dad-pəryadlar kətürülüp anglinidu; U Manga həkikətən bir «Ariəl» bolidu. **3** Qünki Mən seni kapsap qedirlar tiktürüp, Seni қamal kılıp muhasirə istihkamlırını salımən, Potəyliri bilən seni korxiwalımən. **4** Xuning bilən

pəs қilinisən, Sən yər tegidin səzləydiqan, Gəpliring pəstin, yəni topa-qangdin kelidiojan, Awazing ərwaħlarni qakirojuqiningkidək yər tegidin qikidu, Səzliring topa-qangdin xiwirlap qikķandək bolidu; **5** Xu qaođda düxmənliringning topi huddi yumxak topa-qanglardək, Yawuzlarning topi xamal uqurup taxlaydiqan topandək tozup ketidu. Bu ix birdinla, tuyuksız bolidu! **6** Əmdi samawi қoxunlarning Sərdari bolоjan Pərwərdigar sening yeningoja kelidu; Güldürmama, yər təwrəx, küqlük xawķun, ķuyuntaz, boran wə yutuwalojuqi ot yalkunlar bilən səndin hesab alidu. **7** Xundak, kılıp Ariəlgə қarxi jəng kılıdiqan, Yəni uningoja wə kəl'ə-ķorohanlıq mudapiələrgə jəng kiliwatkan barlık əllərning nuroqunliojan қoxunliri keqisi kərgən qüxtiki kərünüxtək yokap ketidu. **8** Aq қalajan birsi qüx kərgəndə, Qüxicə bir nemə yəydu; Birak oyoqansa, mana ķorsikj ķuruk turidi; Qangkiqan birsi qüx kərgəndə, Qüxicə su iqidu; Birak oyoqansa, mana u ħalidin ketidu, U yənila ussuzlukka təxna bolidu; Mana Zion teoqıja қarxi jəng kiliwatkan əllərning nuroqunliojan қoxunliri dəl xundak bolidu. **9** Əmdi arisaldi boliwerip, Қaymuķup ketinglar! Əzünglarni қarioqu kılıp, қarioqu bolunglar! Ular məst boldi, birak xarabtin əməs! Ular ilənglixip қaldi, birak hərakətin əməs! **10** Qünki Pərwərdigar silərgə oqəplət uyküsi baskuqi bir rohni təküp, Kəzünglarni etiwətti; U pəyələmbərlər wə bax-kəzünglar bolоjan aldin kərgüqilərnimu qümkiwətti. **11** Muxu kərgən pütkül wəhiy bolsa, silər üçün peqətliwetilgən bir yəgimə kitabdək bolup қaldi; Hək kitabni sawatlıq, birsigə berip: — «Oķup berixingizni ətünimən» — desə,

u: — «Oküyalmaymən, qünki peqiti bar ikən» — dəydu.

12 Kitab sawatsız bırsigə berilip: — «Okup berixingizni etünimən» — deyilsə, u: — «Mən sawatsız» — dəydu.

13 Wə Rəb mundak dəydu: — «Muxu həlk aqzı bilən Manga yekinlaxkanda, Tili bilən Meni hərmətligəndə, Birak ķelbi bolsa Məndin yırak turoqaqça, Məndin boləjan ķorkuxi bolsa, pəkət insan balisining pətiwaliridinla bolidu, halas; **14** Xunga mana, Mən muxu həlk arisida yənə bir karamət kərsitimən; Karamət bir ixni karamət bilən kılımən; Xuning bilən ularning danixmənlirining danalığı yokıldı; Ularning akillirining əkilliri yoxurunuwaləjan bolidu». **15** Əzining pükkən niyətlirini Pərwərdigardin yoxurux üçün astın yərgə kiriwaləjan, Əz ixlirini ķarangoqluluqtə ķılıdiqan, Wə «Bizni kim kəridu» wə «Kim bizni bilgən» degənlərgə way! **16** Ah, silərning tətürlüküngər! Sapalqını seçiz layoja ohxatkılı bolamdu? Xundakla ix əzini Ixligüqigə: «U meni ixlimigən», Yaki xəkilləndürülgən əzini Xəkilləndürgüqigə: «Uning əkli yok» desə bolamdu?! **17** Qünki ķışka waqt iqidila, Liwan mewilik baqloja aylandurulmamdu? Mewilik baq bolsa orman hesablanmamdu? **18** Xu künidə gaslar xu yəgimə kitabning sözlərini anglaydioqan, Қarioqlar zulmət həm ķarangoqluluktin qıkip kezliri kəridioqan bolidu; **19** Məminlər bolsa Pərwərdigardin tehimu hursən bolidu; İnsanlar arisidiki miskinlər Israildiki Muğəddəs Bolqarıqidin xadlinidu. **20** Rəhimsiz bolqarıqi yokayıdu, Mazak ķiloqası qayib bolidu; Қəbihlik pursitini kütidioqanlarning həmmisi ħalak ķilinidu; **21** Mana [muxundaq adəmlər] adəmni bir səz üzünlə jinayətqi

ķildi, Dərwazida turup rəzillikkə tənbih bərgüqi üçün tuzak təyyarlap қoyidu, Həkkaniy adəmning dəwasini səwəbsiz bikar ķiliwetidu. **22** Xunga İbrahim üçün bədəl tələp կutkuzojan Pərwərdigar Yakupning jəməti toqrluluk mundak dəydu: — «Hazır bolsa Yakup hijillikka қalmaydu, Hazır bolsa u tit-tit bolup qirayi tatirip kətməydu; **23** Qünki [Yakup] կolumning ixligən əmili bolojan, eż arisida turojan əwladlirini kərgən waktida, Ular namimni mukəddəs dəp uluqlaydiojan, Yakupning Muqəddəs Bolquqisini pak-mukəddəs dəp bilidiojan, Israilning Hudasidin korkidiojan bolidu. **24** Rohi ezip kətkənlər yorutulidiojan, Қaкxap yürgənlər nəsihət-bilim қobul ķildiojan bolidu.

30 «Asiy oqullarning əhwalıqa way!» — dəydu Pərwərdigar, — «Ular pilanlarnı tüzməkqi, biraq Məndin almaydu; Ular mudapiə tosukını bərpa ķildi, Biraq u Mening Rohim əməs; Xundak ķilip ular gunaçı üstigə gunah қoxuwalidu. **2** Ular Məndin həq sorimayla Misiroja yol aldı; Pirəwnning қaniti astidin panah izdəp, Misirning sayisigə ixinip tayinidu yənə! **3** Qünki Pirəwnning қaniti bolsa silərni yərgə taxlap lət ķildi. Misirning sayisigə ixinip tayinix silərgə bax ķetimqılık bolidu. **4** Pirəwnning əmirliri Zoan xəhīridə bolsimu, Uning əlqiliri Hanəs xəhīrigə hərdaim kelip tursimu, **5** Awam həmmisi əzığə paydisi bolmaydiojan, Həq yardımı wə paydisi təqməydiojan, Bəlki lət ķilip yərgə taxlaydiojan, Hətta rəswa ķildiojan bir həlkətin nomus ķildiojan bolidu. **6** Nəgəwdiki ulaoqlar toqrisida yükləngən wəhiy: — Ular japalıq, dərd-ələmlik zemindin etidu; Xu yərdin

qixi xirlar wə ərkək xirlar, Qar yilan wə wəhxiy uqar
yilanmu qikidu; Ular baylıklini exəklərning dümbisigə,
Gəhərlirini təgə lokkilirioja yükləp, Əzlirigə həq payda
yətküzməydiojan bir həlkning yenioja kətürüp baridu.
7 Misir!? Ularning yardımı bikar həm kuruqtur! Xunga
Mən uni: «Həqnemini kılıp bərməydiojan Rahab» dəp
atiojanmən. **8** — Əmdi bu səzning kəlgüsü zamanlar
üqün, Guwahlıq süpitidə əbədil’əbədgə turuwerixi üçün,
Hazır berip buni həm tax tahtioja həm yəgimə kitabką
yezip köyəjin. **9** Qünki bular bolsa asiy bir həlk, Naəhli
oqullar, Pərwərdigarning Təwrat-tərbiyisini anglaxni
halimaydiojan oqullardur. **10** Ular aldin kərgüqilərgə:
— «Wəhiyni kərmənglər!», Wə pəyəqəmbərlərgə: «Bizgə
toqra bexarətlərni kərsətmənglər; Bizgə adəmni azadə
kılıdiojan, yalojan bexarətlərni kərsitinglar; **11** Sənlər
[durus] yoldin qikix, Toqra tərikidin ayrılix! Israildiki
Mukəddəs Boloduqını aldimizdin yok kili!» — dəydu. **12**
— Əmdi Israildiki Mukəddəs Boloduqi mundak dəydu: —
«Qünki silər muxu həwərni qətkə kekij, Zulumni yələnqük
kılıp, burmilanojan yoloja tayanqininglar tüpəylidin, **13**
Xunga muxu əbəhlik silərgə egiz tamning bir yerikidək
bolidu, Tam pultiyip ələjanda, u bırakla uni qekiwetidu;
14 Huddi sapal qinə həq ayimay qekiwetilgəndək U uni
qekiwetidu; Uningdin hətta oqaktin qooq alojudək, Baktin
su usküdək birər parqisimu kalmaydu». **15** Xunga Rəb
Pərwərdigar, Israildiki Muğəddəs Boloduqi mundak dəydu:
— «Yenimoja towa bilən əytip kelip aram tapisilər,
kütkuzulisilər; Hatırjəmliktə həm aman-esənliktə küq
alisilər!», — Bırak silər rət ələqansilər. **16** Silər: — «Yak,

biz atlaroja minip қақимиз» — dedinglar, Xunga silər rast қақisilər! Wə «Biz qapkur ulaqlarоја minip ketimiz» — dedinglar; — Xunga silərni қooʃlioluqıllarmu qapkur bolidu. **17** Minginglar birining wəhīmisidin қақisilər; Bəxining wəhīmisidə [həmmiŋlар] қақisilər; Keqip, taqı üstidiki yeganə bayraq hadisidək, Dəng üstidiki tuvdək қalisiłər. **18** Wə xunga silərgə mehîr-xəpkət kərsitimən dəp, Pərwərdigar kütidu; Xunga U silərgə rəhim kılımən dəp ornidin қozqılıdu; Qünki Pərwərdigar həküm-həkikət qıqaroqıqı Hudadur; Uni kütkənlərning həmmisi bəhtliktur! **19** Qünki halayık yənilə Zionda, yəni Yerusalemda turidu; Xu qaođda silər yənə həq yiqlimaysılar; Ketürgən naləngdə U Əzini sanga intayın xəpkətlik kərsitudu; U naləngni anglisila, jawab beridu. **20** Rəb silərgə nan üqün müxküllükni, Su üqün azab-okubətni bərsimu, Xu qaođda sening Ustazing yənə yoxuruniwərməydu, Bəlki kezüng Ustazingni kəridu; **21** Silər ong tərəpkə burulsanglar, Yaki sol tərəpkə burulsanglar, Kuliking kəyningdin: — «Yol mana muxu, uningda menginglar!» degən bir awazni anglaysən. **22** Xu qaođda silər oyulqan məbudliringlarоја berilgən kümüx həlgə, Kuyma məbudliringlarоја berilgən altun həlgimu daqı təgküzisilər; Silər ularni adət latisini taxlioqandək taxliwetip: — «Neri tur» — dəysilər. **23** U sən teriydiqan urukung üqün yamoqur əwətidu; Yərdin qikidiqan axlik-məhsulat həm küq-kuwwətlik həm mol bolidu; Xu küni malliring kəng-azadə yaylaklarda yaylaydu; **24** Yər həydigən kala wə exəklər bolsa, Gürjək wə ara bilən soruqan, tuzlanoqan hələp yəydu. **25**

Qong kiroqinqilik bolqan kuni, Yəni munarlar ərülgən kuni, Hərbir uluq taşda wə hərbir egiz dəngdə bolsa, Ənhərlar wə eriklar bolidu. **26** Pərwərdigar Əz həlkining jarahitini tangidiojan, Ularning қamqa yarisini sakaytkan xu künidə, Ay xolisi kuyax nuridək bolidu, Kuyax nuri bolsa yəttə həssə küqlük bolidu, Yəni yəttə kündiki nuroja barawər bolidu. **27** Mana, Pərwərdigarning nami yırakṭın kelidu, Uning kəhri yalkunlinip, Қoyuk is-tütəkliri kətürülidu; Ləwliri əzəpke tolup, Tili yutuwalojuqi yanqın ottək bolidu. **28** Uning nəpəsi huddi texip boyunoja yetidiqan kəlkündək bolidu, Xuning bilən U əllərni bimənilikni yokatkuqi əzelwir bilən taskaydu, Xundakla həlk-millətlərning aqziqə ularnı azduridiqan yügən salidu. **29** Mükəddəs bir həyt ətküzülgən keqidikidək, kenglünglardın nahxa uroqup qikidu, Israilqa uyultax bolqan Pərwərdigarning teqiqə nəy nawasi bilən qikqan birsining huxallılıkidak, kenglünglar huxal bolidu. **30** Pərwərdigar həywətlik awazini yangritidu; U կայniojan kəhri, yutuwalojuqi yalkunluk ot, güldürmamilik yamoqur, boran-xawkun, məldürlər bilən Əz bilikini sozup kərsitudu. **31** Qünki Pərwərdigarning awazi bilən Asuriyə yanjılıdu, — Baxqılarnı urux tayıki [bolqan Asuriyə] yanjılıdu! **32** Wə Pərwərdigar təyyarlıqan kaltək bilən hər ketim uni uroqanda, Buningə daplar həm qiltarlar təngkəx kılınidu; U կolını oynitip zərb kılıp uning bilən kürəx kılıdu. **33** Qünki Tofət kədimdin tartip təyyar turoqanidi; Bərhək, padixah üçün təyyarlanıqan; [Pərwərdigar] uni qongkur həm kəng kilojan; Otunliri kəp yalkunluk bir

gülhan bar, Pərwərdigarning nəpəsi bolsa günggürt
ekimidək uni tutaxturidi.

31 — Yardəm izdəp Misiroqa baroqanlarning həlioqa way!
Ular atlarqa tayinip, Kəp bolqanlığının jəng hərwilirioqa,
Intayın küqlük bolqanlığının atlık əskərlərgə ixinip
kətti! Birak Israildiki Muğəddəs Boloquqioqa қarimaydu,
Pərwərdigarnı izdiməydu. **2** Birak Umu danadur! U
külpət elip kelidu, Degənlirini kayturuwalmayıdu; U
buzuklarning jəmətigə, Xundakla kəbihlik ķiloquqilaroqa
yardəmdə bolqanlaroqa қarxi ornidin қozqılıdu. **3**
Misirliklər Təngri əməs, adəmlər halas; Ularning atları
bolsa rohtın əməs, attın halas; Pərwərdigar bolsa қolını
uzartıdu, Yardəm bərgüqi bolsa putlixidu; Yardəm
berilgüqi bolsa yıkılıdu; Ular həmmisi birakla yokılıdu.
4 Qünki Pərwərdigar manga mundak degən: — «Owni
tutuwaloqan xır yaki arslanni bir tərəp ķilişkə top-
top padiqilar qakıriloqanda, Xır yaki arslan ularning
awazlıridin həq қorkmay, Xawqunlıridin həq hodukmay,
Bəlki owni astioqa besiwelip oqar-oqur taliojinidək, Samawi
koxunlarning Sərdarı bolqan Pərwərdigarmu ohxaxla
Zion teoqi wə egizlikliri üçün qüxüp jəng ķılıdu. **5** Üstidə
pərwaz ķılıdiqan ķuxlardək samawi koxunlarning Sərdarı
bolqan Pərwərdigar Əz қaniti astioqa Yerusalemni alıdu;
Қaniti astioqa elip, Zionni қutkuzidu; Uning «ötüp ketixi»
bilən Zion nijatlıkkə erixidu. **6** Silər dəhxətlik asiylik
ķiloqan Igənglarning yenioqa towa ķilip կaytinglar, I Israel
balılırı! **7** Qünki xu künidə insanlar hərbəri əzi üçün əz
ķoli bilən yasiqan kümüx butlarnı wə altun butlarnı:
— «Gunahetur!» dəp taxliwetidu». **8** «Xu qaoqda Asuriyə

ķiliq bilən yıkılıdu, Birak baturdayn kiliqi bilən əməs; Bir kiliq uni yutuwalidu, birak kiliq adəttiki adəmningki bolmaydu; U jenini elip kiliqtin қaqmakqi bolidu, Arisidiki yigitliri alwanoqa selinidu. **9** Wəhjimidin uning «ul texi» yokaydu; Uning sərdarlıri jəng tuqidin alakzadilixidu» — dəp jakarlaydu Zionda oti kəyiwatkan, Yerusalemda humdeni yalkunlawatkan Pərwərdigar.

32 Mana, həkəkəniylik bilən həkümranlık ķiloquqi bir padixah qikidu; Əmirlər bolsa toogra həküm qikirip idarə kili. **2** Həm xamaloqa dalda boloudək, Boranoqa panah boloudək, Қaojirak jayoqa erik-sulardək, Qangkap kətkən zeminoja қoram taxning sayisidək bolajan bir adəm qikidu. **3** Xuning bilən kərgüqilərning kəzliri heq torlaxmaydu, Anglaydiojanlarning կuliki enik tingxaydu; **4** Bəngbaxning kengli bilimni tonup yetidu, Kekəqning tili tez həm enik səzləydu. **5** Pəsəndilər əmdi pəzilətlik dəp atalmaydu, Pişik iplaslar əmdi mərd dəp atalmaydu, **6** Qünki pəsəndə adəm pəslikni səzləydu, Uning kengli buzukqılık təyyarlaydu, Iplaslik ķilixka, Pərwərdigarə daq kəltürüxkə, Aqlarning қorsikini aq қalduruxkə, Qangkiojanlarning iqimlikini yokitiwetixkə niyətlinidu. **7** Bərhək, iplas adəmning tədbirliri kəbihət; U կəstlərni pəmləp olturidu, Məminlərni yalovan gəp bilən, Yoksulning dəwasida gəp kılıp uni wəyran ķilixni pəmləp olturidu. **8** Pəzilətlik adəmning ķilojan niyətləri bərhək pəzilətliktur; U pəziləttə mukim turidu. **9** Ornunqlardin turup, i hatırjəm ayallar, awazimni anglangalar! I əndixisiz kızlar, səzlirimgə կulak selinglar! **10** Bir yil ətə-ətməyla, i biqəm ayallar, Parakəndə қilinisilər! Qünki üzüm həsuli

bikarşa ketidu, Mewə yiɔix yok bolidu. **11** I hatirjəm ayallar, titrənglər! I əndixisiz կızlar, patiparaq bolunglar! Kiyimlarnı seliwetinglar, əzünglarnı yalang kilinglar, qatrikinglarşa bəz baqlanglar! **12** Güzəl etiz-baqlar üçün, Mewilik üzüm talları üçün məydənglərə urup həsrət qekinglar! **13** Üstdə tıkən-yantaklar əsidiqan eż həlkimning zemini üçün, Xad-huram əylər, warang-qurung kılıp oynaydioqan bu xəhər üçün կայօրունlar! **14** Qünki orda taxlinidu, Adəmlər bilən lik toloqan xəhər adəmzatsız bolidu, Istihkam wə kəzət munarlırı uzun zamançıqə pəkətla yawayı exəklər zok alidioqan, Koy padiliri ozuklinidioqan boz yərlər bolidu. **15** Taki Roh bizgə yukiridin tekülgüqə, Dalalar mewilik baq-etizlər bolğuqə, Mewilik baq-etizlər ormanzar dəp hesablanıqə xu peti bolidu. **16** Xu qaoğda adalət dalanı, Həkkaniylik mewilik baq-etizlərni makan kılıdu. **17** Həkkaniyliktin qıkıcıqını hatirjəmlik bolidu, Hatirjəmlikning nətijisi bolsa mənggütə bolidioqan aram-tinqlik wə aman-esənlik bolidu. **18** Xuning bilən mening həlkim hatirjəm makanlarda, Ixənqlik turaloqlarda wə tinq aramgahlarda turidu. **19** Orman kesilip yikitiloqanda məldür yaqsimu, Xəhər pütünləy yər bilən yəksan kiliwetilsimu, **20** Su boyida uruk terioquqlar, Kala wə exəklərni kəng dalaqə կoyuwetidioqanlar bəhtliktur!

33 I əzüng bulang-talang kılınmioqan, baxkılarnı bulang-talang kılouqi, Baxkılalar sanga asiylik kilmioqan, Əzüng asiylik kılouqi, Sening һalingoqa way! Sən bulang-talangni boldi kılıxing bilən, Əzüng bulang-talang kılınisən; Sən asiylikni boldi kılıxing bilən, Əzüng

asiylikka uqraysən; **2** I Pərwərdigar, bizgə mehîr-xəpkət kərsətkəysən; Biz Seni ümid bilən kütüp kəldük; Ətünimizki, Sən hər səhər [Israiloja] küqlük bilək-kol, Kiyinqilik pəytliridə nijatımız boləjaysən. **3** Top-top adəmlərning ojowqa-quqanlıridin həlkər bədər қaqıdu; Sən [Huda] kəddingni tik қılıxing bilən əllər pitirap ketidu; **4** Qekətkə liqinkiliri ot-kəklərni yiojip yəwaləjandək, Silərgə bekitip berilgən olja yiojivelinidu; Qekətkilər uyan-buyan yügürgəndək adəmlər olja üstidə uyan-buyan yügürüxidu. **5** Pərwərdigar üstün turidu, Bərhək, Uning turaloqası yukirididur; U Zionqa adalət wə həkəkaniylik toldurdi; **6** U bolsa künliringlarning tinq-amanlıqı, nijatlıq, danalıq wə bilimning baylıkları bolidu; Pərwərdigardin қorķux Uning üqün gəhərdur. **7** Mana, ularning palwanlıri sırtta turup nalə-pəryad kətüridu; Sülh-əhdə tüzgən əlqılər қattık yioqlixidu; **8** Yollar adəmsiz қaldi; Ətkünqi yolqılar yok boldi; U əhdini buzup taxlidi; Xəhərlərni kəzигə ilmaydu, Adəmlərni həq ətiwarlimaydu. **9** Zemin matəm tutidu, zəiplixidu; Liwan hijaləttin solixidu; Xaron qəl-bayawanoja aylandı; Baxan wə Karməl bolsa қırıp taxlandı. **10** Mana hazır ornumdin turimən, — dəydu Pərwərdigar, — Hazır Əzümni üstün kərsitimən, Hazır kəddimni kətürimən. **11** — Silərning boyunglarda қuruğot-qəpla bar, Pahal tuqisilər; Əz nəpəsliringlar ot bolup əzünglarnı yutuwetidu; **12** Əllər bolsa һak kəydürülgəndək kəydürilidu; Oruləqan jioqantikənlərdək otta kəydürüwetilidu. **13** — I yirakṭikilər, Mening қılqanlırimni anglangalar; Yekindikilər, Mening küq-ķudritimni tonup yetinglar. **14** Ziondiki gunahkarlar

ķorkıdu; Wəhīmə iplaslarnı besiwalidu. [Ular]: «Arimizdiki kim mənggülük yutetur Ot bilən billə turidu? Kim əbədil'əbəd yalkunlar bilən bir makanda bolidu?» — dəydu. **15** — «Həkkaniyilik yolida mangidioğan, Durus-lilla gəp kılıdioğan, Zalimliktin kəlgən haram paydioğan nəprətlinidioğan, Parılarnı sunoqulqılları kolını pulangxitip rət kılıdioğan, Ənning gəpi bolsila կulikini yopurup anglimaydioğan, Pəslik-rəzillikkə қaraxni rət kılıp, kəzini қaquridioğan; **16** U yüksirini makan kılıdu; Қoram taxlar uning қorojını bolup, Yuksiri uning baxpanahı bolidu; Əz riski uningoğan berilidu, Uning süyi kapalətlik bolidu». **17** — «Kəzliring Padixahnı güzəllikdə kəridu; Kəzliring uzunoğan sozulqan zeminoğan nəzər salidu. **18** Kənglüng wəhīmə toqrisida qongkur oyoğan patidu; Royhətqi bəg kəni? Oljini əlqəydiqan taraziqi bəg kəni? İstihkam-munarlarları sanioquqi bəg kəni? **19** Kəytidin əxəddiy həlkni kerməysən, — Sən angkiralmaydioğan, boozuzida səzləydiqan, Duduklap gəp kılıdioğan, gəpini qüixinəlməydiqan bir həlkni ikkinqi kerməysən. **20** İbadət həytlimiz etküzülidioğan xəhər Zionoğan kara; Sening kəzüng Yerusalemning tinq-aman makan bolqanlığını, Қozukluları hərgiz yulunmaydioğan, Tanılırları hərgiz üzülməydiqan, İkkinqi yətkəlməydiqan qedir bolqanlığını kəridu; **21** Xu yerdə Pərvərdigarning xan-xəripi bizgə kərünidu, — U Əzi dəryalar, kəng əstənglər ekip turidioğan bir jay bolidu; Palaqlar bilən həydəlgən həqkandaq kemə u jayda katnimaydu, Wə yaki həq həywətlik kemə u jaydin etməydu; **22** Qünki Pərvərdigar bizning nijatkar-hakimimiz,

Pərwərdigar bizgə կան Բəргüqidur, Pərwərdigar — bizning Padixaһimiz, U bizni կutkuzidu! **23** Sening tana-arојamqiliring boxiojan bolsimu, [Israel] yəlkən hadisining turumini mustəhkəm қılalmisimu, Yəlkənni yeyp qikiralmisimu, U qaođda zor bir olja üləxtürülidu; Hətta aksak-tokurlarmu oljini alidu. **24** Xu qaođda xu yərdə turoquqi: «Mən kesəl» deməydu; Xu jayni makan қılojan həlkəning gunahlıri kəqürüm қilinidu.

34 Yekin kelinglar, i əllər, anglanglar! I қowm-həlkər, қulak selinglar! Yər-zemin wə uningdiki barlık məwjudatlar, Jimi aləm wə uning iqidin qıkkən həmmə məwjudatlar, Tingxanglar! **2** Qünki Pərwərdigarning barlık əllərgə қarita օрəzipi bar, Uning dərəqəzipi ularning barlık қoxunlirioja қarxi turidi; U ularni һalakətkə pütüp қoyoqan, Ularnı қiroqinqılıkka tapxuruwətkən; **3** Ulardin əltürülgənlər sirtqa taxliwetilidu, Jəsətliridin sesikqılık puraydu, Taqlar ularning қeni bilən eritilidu; **4** Asmanlardiki jimiki jisim-қoxunlar qırıp yok bolidu, Asmanlar yəgimə kitabdək türülidu; Üzüm telining yopurmaklıri hazan bolup, solixip qüvkəndək, Yıgləp kətkən ənjür xehidin qüvkəndək, Ularning jimiki jisim-қoxunları yikilidu; **5** Qünki xəmxirim asmanlarda [կan bilən] suođuruldi; Қaranglar, xəmxirim Mening һalakət lənitimgə uqriojan həlkə, Yəni Edom üstigə jazalax üqün qüxitidu; **6** Pərwərdigarning bir xəmxiri bar; U կanoja boyaldi; U yaqılık nərsilərning yeçi bilən, Əqkə-қozilarıning қeni bilən, Kooqkar bərikining yeçi bilən ozuklandurulojan; Qünki Pərwərdigarning Bozrah xəhəridə bir կurbanlıği, Edomda zor bir қiroqinqılığı bar.

7 Muxu kırğıinqılıklar bilən yawayi kalilar, Torpaklar wə küqlük buğılarmu yıkılıdu. Ularning zemini қanoja qəmülüldü, Topa-qangliri yaşı bilən maylixip ketidu. 8 Qünki Pərwərdigarning ķisas alidiqan bir küni, Zion dəwasidiki hesab alidiqan yili bar. 9 [Edomdiki] ekinlar қarimayoqa, Uning topiliri günggürtkə aylandurulidu; Zemini bolsa keyüwatkan қarimay bolidu. 10 Uning oti keqə-kündüz əqrürülməydi; Is-tütəkliri mənggүgə ərləydi; U dəwrdin-dəwrgiqə harabiliktə turidu; Həqkim ikkinqi u yərgə ayaqı basmaydu. 11 Qəl huvkuxi wə qırkıriojuqi huvkuxlar uni igiliwalidu; Qong huvkux wə қaoja-кuzoğunlar xu yerdə uwilaydu; Huda uningoja «tərtipsizlik-bimənilikni əlqəydiqan tana»ni, Wə «kup-ķuruklukni əlqəydiqan tik əlqigüq»ni tartidu. 12 Birsi kelip [Edomning] esilzadilirini padixahlığını [idarə ķılıxka] qakırsa, Ulardin həqkim bolmaydu; Uning əmirliri yok, kiliwetilgən bolidu. 13 Ordilirida tikənlər, Қəl'ə-ķorəjanlırida qakkaq-jiojanlar əsüb qikidu; U qılberilərnin makani, «Huvkuxlarning ordisi» bolidu. 14 Xu yerdə qəl-bayawandiki janiwarlar, yawayi itlar jəm bolidu; Hərbir «əqkə jin» əz kerindixiqa towlaydu; Tün məhlukliri xu yerdə makanlixidu, Uni əzigə aramgah ķılıp turidu. 15 «Ok yilan» xu yerdə uwilaydu, Uning sayisidə tuhumlaydu, Balilirini yioqip bağıdu. Қorultaz-tapkuxlar hərbiri əz jüpi bilən xu yerdə toplinidu; 16 Pərwərdigarning yegimə kitabidin izdəp okup bağkin; Ulardin həqbiri qüxüp қalmaydu; Həqkaysisining əz jorisi kəm bolmaydu; Qünki Əzining aqzı ularoqa buyruoqan; Uning Əz Rohı ularni toplioqan. 17 Qünki [Pərwərdigar] Əzi

ular üçün qək taxlap, Θz қоли bilən zeminoja tana tartip
ularoja təksim ķılıp bərgən; Ular uningoja mənggügə
igidarlıq ķilidu, Dəwrdin-dəwrgiqə xu yərni makan ķilidu.

35 — Dala həm қaojirap kətkən jaylar ular üçün huxal
bolidu; Qəl-bayawan xadlinip zəpirandək qeqəkləydu;
2 U bərk urup qeqəkləydu, Xadlıkkə xadlıq қoxulup
təntənə ķilidu; Liwanning xan-xəripi, Karməl wə
Xarondiki güzəllik wə sür uningoja berilidu; Ular
Pərwərdigarning xan-xəripini, Hudayimizning güzəlliki
wə həywitini kəridu. **3** Ajiz қollarnı küqləndürüngərlər,
Egilip mangidiqan tizlarnı qingitingərlər, **4** Yüriki
aşqanlar oja: — «Qing turunglar! Korkmangalar! Mana,
Hudayinglar oja қarap bekinqərlər; Қısa kelidu — Hudanıng
həsab elix künü kelidu! U Θzi kelidu, silərni կutկuzidu!»
— dəng! **5** Andin կarioquning kezi eqilidu, Gasning
külaqları oquq ķilidu, **6** Andin aksak-tokurlar keyiktək
oynaklaş səkrəydu; Gaqining tili nahxa eytidu; Qünki
dalada sular, Qəl-bayawanlarda dərya-ejinlar uroqup
taxidu; **7** Pizqırın qəl-jəzirə kəlqəkkə, Qangkiqan
yərlər bulaklar oja aylinidu; Qilberilərning makani —
ular yatkan jay, Қomux wə yekənlər əsüp, qimənlikkə
aylinidu. **8** Xu yərdə egiz kətürülgən bir yol, Tüptüz bir
yol bolidu; U «pak-mukəddəslikning yoli» dəp atılıdu;
Napaklar uningdin etüxkə bolmayıdu, Xu yol məhsus
xular üçün bekitilip yasaloqanki, — Hətta nadanlarmu
uningda ezip kətməydu; **9** Xu yərdə xir bolmayıdu, Uning
üstigə heq yirtkuq həywan qıkmayıdu; (Ular xu yərdə
heq tepilməydi) — Nijat arkılık hərlükkə qikqanlar
xu yərdə mangidu! **10** Pərwərdigarning bədəl tələp

ķutkuzoqanliri kaytip kelidu, Küylərni eytip Zionoja yetip kelidu; Ularning baxlirioja mənggülük xad-huramlik konidu; Ular huxallik wə xadlikka qəmğən bolidu; Kayolu-həsrət həm uh-nadamətlər bədər ķaqıdu.

36 Həzəkiyaning on tətinqi yili xundak boldiki, Asuriyə padixahı Sənnaherib Yəhudanıng barlıq kəl'ə-ķorqanlık xəhərlirigə hujum kılıp qıkip, ularni ixojal ķildi. 2 Andin Asuriyə padixahı «Rab-Xakəh» [degən sərdarnı] qong bir ķoxun bilən Laķix xəhīridin Yerusalemoja əwətti. U Kir yuoluqların etizining boyidiki yolda, yukarı kəlqəkninq norining bexioja kelip turdi. 3 Xuning bilən Hılkıyaning oqlı, ordini baxkurdiojan Eliakim, ordining diwanbegi bolovan Xəbna wə Asafning oqlı, orda mirzibegi bolovan Yoahılar uning yenioja kəldi 4 wə Rab-Xakəh ularoja mundak dedi: — Silər Həzəkiyaqa: — «Uluq padixah, yəni Asuriyə padixahı sanga mundak dedi, dənglər: — «Sening muxu ixəngən tayanqing zadi nemiti? Sən: (u pəkət gəpla, halas!) — «Urux ķilix tədbirməslühitimiz həm küqimiz bar» — dəysən; sən zadi kimgə tayinip manga ķarxi əktə ķopisən? 6 Mana, sən yerikjı bar axu ķomux ħasa, yəni Misiroja tayinisən! Birsi uningoja yələnsə, uning ķolioja sanjip kiridu; mana Misir padixahı Pirəwngə tayanovanlarning həmmisi xundak bolidu! 7 Əgər sən manga: «Biz Hudayımız bolovan Pərwərdigarоja tayinimiz» — desəng, Həzəkiya əzi Yəhudadikilərgə wə Yerusalemdikilərgə: «Silər pəkət Yerusalemdiki muxu ibadətgahı aldidila Pərwərdigarоja ibadət ķilixinglar kerək» dəp, xu [Pərwərdigarоja] atalojan «yükiri jaylar»ni həm ķurbangahlarnı yok ķiliwəttioqu?

Ular axu Pərwərdigarning yükiri jayliri əməsmidi? **8** Əmdi hojam Asuriyə padixahı bilən bir tohtamoğa kəl: — «Əgər səndə atka minəligüdək əskərliring bolsa, mən sanga ikki ming atni bikarəja berəy!» **9** Səndə undaklar bolmisa, hojamning əməldarlırinin əng kiçiki bolovan bir ləxkər bexini қandakmu qekindürələysilər?! Sən jəng hərwiliri wə atlarnı elix üçün Misiroja tayinisən tehi! **10** Mən əmdi muxu zeminni һalak կiliх üçün Pərwərdigarsız kəldimmu? Pərwərdigar dərwəkə manga: «Muxu zeminni һalak կiliхka qıkkın!» — dedi!»» **11** Eliakim, Xəbna wə Yoah Rab-Xakəhgə: — «Pekirliroja aramiy tilida səzlisilə; biz buni qüxinimiz. Bizgə ibraniy tilida səzlimisilə, gəpliri sepilda turoqanlarning կulikioja kirmisun!» — dedi. **12** Birak Rab-Xakəh: — «Hojam meni muxu gəpni hojanglaroja wə silərgila eytixka əwətkənmu? Muxu gəpni silər bilən birliktə sepilda olturoqanlaroja deyixkə əwətkən əməsmu? Qünki ular silər bilən birliktə əz pokını yegüqi həm əz süydükini iqqüqi bolidu!» — dedi. **13** Andin Rab-Xakəh ibraniy tilida yükiri awaz bilən: — «Uluq padixah, yəni Asuriyə padixahının səzlirini anglap կoyunglar!» — dəp warķiridi. **14** «Padixah mundak dəydu: — «Həzəkiya silərni aldap koymisun! Qünki u silərni kutkuzalmaydu. **15** Uning silərni: — «Pərwərdigar bizni jəzmən kutkuzidu; muxu xəhər Asuriyə padixahının կolioja qüxüp kətməydu» dəp Pərwərdigar oja tayanduruxioja yol koymanglar!». **16** Həzəkiya oja կulaқ salmanglar; qünki Asuriyə padixahı mundak dəydu: — «Mən bilən sülhili xip, mən tərəpkə ətüngrələr; xundak կilsanglar hərbiringlar əzünglarning üzüm baringidin həm əzünglarning ənjür dərihidin mewə

yəysilər, hərbiringlar əz su kəlqikinglardın su iqisilər;
17 ta mən kelip silərni buğdaylıq həm xarablik bir zeminə, neni bar həm üzümzarlısı bar bir zeminə, — zemininglərə ohxax bir zeminə apirip կոյուղə yəp-iqweringlar! **18** Həzəkiyanıng silərgə: — «Pərwərdigar bizni կutkuzidu» dəp ixəndürüxicə yol koymanglar! Əlyurtlarning ilah-butlirining biri əz zeminini Asuriyə padixahınınıñ կolidin կutkuzojanmu? **19** Hamat wə Arpad degən yurtlarning ilah-butliri kəni? Səfarwaim xəhərinin ilah-butliri kəni? Ular Samariyəni mening կolumdin կutkuzojanmu?! **20** Muxu əlyurtlarning ilah-butliridin əz zeminini կutkuzojan zadi kim bar? Xundak ikən, Pərwərdigar Yerusalemni mening կolumdin կutkuzalamdu?». **21** Angliouqlar süküt կilip uningoja jawabən həqkandak bir sez կilmidi; qünki padixahning buyrukı xuki: — «Uningoja jawab bərmənglar». **22** Andin Hılkiyanıng oqlı, ordını baxkuridiojan Eliakim, orda diwanbegi Xəbna wə Asafning oqlı, orda mirzibegi Yoahlar kiyim-keqəklirini yirtixip, Həzəkiyanıng yenioja kelip, Rab-Xakəhning gəplirini uningoja ukturdi.

37 Xundak boldiki, Həzəkiya buni angliqlanda, kiyim-keqəklirini yirtip, əzini bəz bilən կlap Pərwərdigarning eyigə kirdi. **2** U Hılkiyanıng oqlı, ordını baxkuridiojan Eliakim, orda diwanbegi Xəbna wə kaһinlarning aksakallırını bəz yepinqaklıojan peti Amozning oqlı Yəxaya pəyəmbərgə əwətti. **3** Ular uningoja: — «Həzəkiya mundak dəydu: — «Balilar tuqulay dəp կalqanda anining tuqkudək həli կalmioqandək, muxu kün külpət qüxicidiojan, rəswa wə mazak կilnidiojan

bir kündur. **4** Θoz hojisi bolğan Asuriyə padixahı tirik Hudani mazak қılıxka əwətkən Rab-Xakəhning gəplirini Pərwərdigar Hudaying nəzirigə elip tingxisa, bularnı anglojan Pərwərdigar Hudaying xu gəplər üçün uning dəkkisini berərmikin? Xunga կep қalğan қaldilar üçün awazingni kətürüp, bir duayingni bərsəng»» — dedi. **5** Xu gəplər bilən Həzəkiyaning hizmətkarlıri Yəxayanıng aldioja kəldi. **6** Yəxaya ularoja: — «Hojayininglaroja: — «Pərwərdigar mundak dedi: — «Asuriyə padixahının qaparmənlirining sən anglojan axu manga kupurluk қılıquqi gəpliridin korkma; **7** Mana, Mən uningoja bir rohni kirgüzimən; xuning bilən u içwani anglap, eż yurtioja kaytidu. U eż zeminida turoqanda uni қiliq bilən eltürgüzimən» — dənglər» — dedi. **8** Rab-Xakəh kəlgən yoli bilən kaytip mangojanda, Asuriyə padixahının Lakıx xəhīridin qekingənlikini anglap, uning yenioja kəldi; Asuriyə padixahı Libnah xəhīrigə қarxi jəng қiliwatkanidi. **9** Andin padixah: «Efiopiya padixahı Tirhakah sizgə қarxi jəng kılmaqçı bolup yoloja qıktı» degən həwərni anglidi. Xu həwərni anglojananda u yənə Həzəkiyaqa əlqilərni mundak hət bilən əwətti: — **10** «Silər Yəhuda padixahı Həzəkiyaqa mundak dənglər: — «Sən taynidiojan Hudayingning sanga: «Yerusalem Asuriyə padixahının қolioqa tapxurulmaydu» deginiga aldanma; **11** Mana, sən Asuriyə padixahlırinin həmmə əl-yurtlarnı nemə қiloqlanırını, ularnı ilah-butlirişa atap ھalak қiloqlanlığını angloqansən; əmdi ezung қandakmu қutkuzulisən? **12** Ata-bowilirim ھalak қiloqlan əllərni bolsa, ularning ilah-butliri қutkuzoqlanmu? Gozan, Ḥaran, Rəzəf

xəhiriidikilərniqu? Telassarda turojan Edənlərniqu? **13**
Hamat padixahı, Arpad padixahı, Səfarwaim, Hena həm
Iwwah xəhərlirining padixahlıri keni?»». **14** Həzəkiya
hətni əkəlgüqilərning қolidin elip okup qıktı. Andin u
Pərwərdigarning eyigə kirip, Pərwərdigarning aldişa
hətni yeyip қoydi. **15** Həzəkiya Pərwərdigarənə dua
kılıp mundak dedi: — **16** «I kerublar otturisida turojan,
samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərwərdigar,
Israilning Hudasi: — Sən Əzüngdursən, jaħandiki barlik
əl-yurtlarning üstidiki Huda pəkət Əzüngdursən; asman-
zeminni Yaratkuqisən. **17** I Pərwərdigar, қulikjngni tewən
kılıp anglojaysən; kəzüngni aqkaysən, i Pərwərdigar,
kərgəysən; Sənnaheribning adəm əwətip mənggü hayat
Hudani hačarətləp eytən həmmə gəplirini anglojaysən!
18 I Pərwərdigar, Asuriyə padixahlıri həkikətən həmmə
yurtlarnı wə xularoja bekindi bolğan yurtlarnimu
harabə kılıp, **19** Ularning ilah-butlirini otka taxliwətkən;
qünki ularning ilahları ilah əməs, bəlki insan қoli bilən
yasalojanlar, yaqqaq wə tax, halas; xunga Asuriyəliklər
ularni һalak կildi. **20** Əmdi, i Pərwərdigar Hudayimiz,
jaħandiki barlik əl-yurtlaroja Sening, pəkət Seningla
Pərwərdigar ikənlikingni bildürүx üçün, bizni uning
қolidin կutkuzojaysən!». **21** Xuning bilən Amozning
ooqli Yəxaya Həzəkiyaqə söz əwətip mundağ dedi: —
— Israilning Hudasi Pərwərdigar mundağ dəydu: —
«Sən Manga Sənnaherib toqrluluq dua қilixing bilən, **22**
Pərwərdigarning uningoja karita degən səzi xudurki:
— «Pak kız, yəni Zionning kızı seni kəmsitidu, Seni
mazağ kılıp külüdü; Yerusalemning kızı kəyninggə karap

bexini qaykaydu; **23** Sən kimni mazak kılıp kupurluk
kılding? Sən kimgə қarxi awazingni kötürüp, Nəziringni
üstün kılding? Israildiki Muqəddəs Bolqarıqıja қarxi!
24 Kulliring arkılık sən Rəbni mazak kılıp: — «Mən
nuroqunlıqan jəng hərwilirim bilən taq qokkilirioqa,
Liwan taq baqırırioqa yetip kəldimki, Uning egiz
kedir dərəhlirini, esil қariojayırlını kesiwetimən; Mən
uning əng yukarı egizlikigə yamixip qıkıp, Uning
əng bük-barakşan ormanzarlıkioqa kirip yetimən. **25**
Əzüm կuduk kolap su iqtım; Putumning uqidila mən
Misirning barlık dərya-əstənglirini kurutuwəttim —
deding. **26** — Sən xuni anglap bakmiojanmiding?
Uzundin buyan Mən xuni bekitkənmənki, Kədimdin
tartip xəkilləndürgənmənki, Həzir uni əməlgə axurdumki,
Mana, sən kəl'ə-korəjanlıq xəhərlərni harabilərgə
aylandurdung; **27** Xuning bilən u yerdə turuwatkanlar
küqsizlinip, Yərgə қaritip koyuldi, xərməndə kılindi;
Ular etizdiki ottək, Yumran kək qəplərdək, Əgzidiki ot-
qəplər esməy kuruup kətkəndək boldi. **28** Biraq sening
olturoqiningni, ornungdin turoqiningni, qıkıp-kirginingni
wə Manga қarxi ojaljirlixip kətkiningni bilimən; **29**
Manga қarxi ojaljirlixip kətkənlikingning, həkawurlixip
kətkənlikingning қulikiməqə yətkini tüpəylidin, Mən
ķarmikimni burningdin ətküzimən, Yüginimni aqzingoqa
salimən, Əzüng kəlgən yol bilən seni կayturimən. **30** I
[Həzəkiya], xu ix sanga alamat bexarət boliduki, — Muxu
yili əzlükidin əskən, İkkinqi yili xulardin qikqanlarmu
rizkinglar bolidu; Üqinqi yili bolsa teriysilər, orisilər,
üzüm kəqətlirini tikisilər; Ulardin qikqan mewilərni

yəysilər. **31** Yəhuda jəmətidiki կutulajan կaldisi bolsa yənə təwəngə կarap yiltiz tartidu, Yukirioja կarap mewə beridu; **32** Qünki Yerusalemın bir կaldisi, Zion teqidin կeqip կutulajanlar qikidu; Samawi қoxunlarning Sərdari bolajan Pərwərdigarning otluk muhəbbiti muxuni ada կilidu. **33** Xunga Pərwərdigar Asuriyə padixahı tooruluk mundak dəydu: — U nə muxu xəhərgə yetip kəlməydu, Nə uningoja bir tal okmu atmaydu; Nə կalkənni kətürüp aldiqja kəlməydu, Nə uningoja կarita կaxalarnimu yasimaydu. **34** U կaysi yol bilən kəlgən bolsa, Xu yol bilən kaytidu wə muxu xəhərgə kəlməydu, — dəydu Pərwərdigar. **35** — Qünki Өzüm üçün wə Mening կulum Dawut üçün bu xəhərni ətrapidiki sepildək կoɔjdap կutkuzimən». **36** Xuning bilən Pərwərdigarning Pərixtisi qikip, Asuriyəliklərning bargahıda bir yüz səksən bəx ming əskərni urdi. Mana, kixilər ətigəndə ornidin turoğanda, ularning həmmisining əlgənlikini kərdi! **37** Xunga Asuriyə padixahı Sənnaherib qekinip, yoloja qikip, Ninəwə xəhirigə kaytip turdi. **38** Xundak boldiki, u əz buti Nisrokning buthanisida uningoja qoқunuwatkanda, oqulliri Adrammələk həm Xarezər uni կiliqlap əltürüwətti; andin ular Ararat degən yurtka կeqip kətti. Uning oqlı Esarhaddon uning ornida padixah boldi.

38 Xu künlərdə Həzəkiya əjəl kəltürgüqi bir kesəlgə muptila boldi. Amozning oqlı Yəxaya pəyoqəmbər uning կexioja berip, uningoja: — Pərwərdigar mundak dəydu: — — Өyüng tooruluk wəsiyət կilojin; qünki əjəl kəldi, yaximaysən, — dedi. **2** Həzəkiya yüzini tam tərəpkə կilip

Pərwərdigarəja dua қılıp: 3 — I Pərwərdigar, Sening aldingda həkikət wə pak dil bilən mengip yürgənlilikimni, nəziring aldingda durus bolğan ixlarnı kılɔjanlıkimni əsləp қoyqaysən, — dedi. Wə Həzəkiya yioqlap ekip kətti. 4 Andin Pərwərdigarning səzi Yəxayaqa yetip mundak deyildi: — 5 Berip Həzəkiyaqa mundak degin: — Pərwərdigar, atang Dawutning Hudasi mundak dəydu: — «Duayingni anglidim, kəz yaxliringni kərdüm; mana, künliringgə yənə on bəx yil қoxımən; 6 Xuning bilən Mən seni wə bu xəhərni Asuriyə padixahining қolidin қutkuzımən; Mən sepil bolup bu xəhərni қoqdaymən. 7 Xuning bilən Pərwərdigarning Əzi eytən ixini jəzmən қılıdiqanlığını sanga ispatlax üçün Pərwərdigardin mundak bexarətlik alamət boliduki, 8 Mana, Mən kuyaxning Ahaz padixahı kuroğan pələmpəy üstigə qüvkən sayisini on կədəm kəynigə yandurimən». Xuning bilən kuyaxning qüvkən sayisi on baskuq kəynigə yandi. 9 Yəhuda padixahı Həzəkiya kesəl bolup, andin kesilidin əsligə kəlgəndin keyin mundak hatirilərni yazdı: 10 — «Mən: «Əmrümning otturisida təhtisaraning dərwaziliriqə beriwaitimən, Қaloğan yillirimdin məhrum boldum» — dedim. (Sheol h7585) 11 Mən: — «Tiriklərning zeminida turup Hudayim Yahni, Yahni kərəlməydiqən, Xundakla «həmmə nərsə yok bolğan» jayda turoğanlar bilən billə turup, insannimu kərəlməydiqən boldum» — dedim. 12 Mening turaloqum qarwiqining qediridək eziümdin yətkilip kətti; Mən bapkar əz tokuoqinini türüwətkinidək hayatimni türivəttim; U meni toğux dəstigahıdin kesiwətti; Tang bilən kəq arılıkida Sən

[Huda] jenimni alisən; **13** Tang atkuqə mən kütüp, ezymni
tinqlandurup yürimən, Birak U xiroja ohxax həmmə
səngəklirimni sunduroğandək ķilidu; Tang bilən kəq
arılıkida Sən [Huda] jenimni alisən. **14** Mən ķarlioqaq yaki
turnidək wiqirlap yürimən; Pahtəktək ah-uh, urimən;
Kəzlimir yuķirioja ķarax bilən ajizlixip ketidu; I rəb, meni
zulum bastı! Jenimoja kepil bolojin! **15** Nemə desəm bolar?
Qünki U manga səz ķildi wə Əzi muxu ixni ķildi! Jenim
tartkan azab tüpəylidin mən bar yillirimda kədəmlirimni
sanap besip awaylap mangimən. **16** I Rəb, adəmlər
muxundak, sawaklar bilən yaxixi kerək; Rohim muxu
sawaklardin həyatini tapidu; Sən meni əslimgə kəltürüp,
meni həyat kılding! **17** Mana, ezymning bəht-tinqlikim
üqün azab üstigə azab tarttim; Manga bolajan səygüng
tüpəylidin jenimni ħalakət ħangidin qikardingsən; Sən
həmmə gunahlırimni kəyningga qərüwəttingsən. **18**
Qünki təhtisara Sanga rəhmət eytalmaydu; Ölüm Seni
mədhiyiliyəlməydi; Ҳangoja qüxiwatkanlar Sening
həkikət-wapalikingoja ümid baqliyalmaydu. (**Sheol h7585**)
19 Əzüm bugün ķilojnimdək Sanga rəhmət eytidiojanlar
tiriklər, tiriklərdür; Ata bolouqi oqulliriqa həkikət-
wapalikingni bildüridu. **20** Pərwərdigar meni ķutkuzuxka
niyət baqliqandur; Biz bolsak, կalqan əmrimizdə
hər kuni Pərwərdigarning əyidə saz qelip mədhiyə
nahxlimni eytimiz!». **21** (Yəxaya bolsa: — «Ənjür poxkili
təyyarlap, yarisoja qaplanglar, u əsligə kelidu», degənidə
22 wə Həzəkiya: — «Mening Pərwərdigarning əyigə
qikidiojanlıkimni ispatlaydiojan қandaq bexarətlik alamət
berilidu?» dəp sorıqanidi).

39 Xu pəyttə Baladanning oqlı Babil padixahı Merodak-Baladan Həzəkiyaning kesəl bolup yetip қalojanlığını həm əsligə kəlgənlikini angliojaqka, Həzəkiyaqa hətlərni hədiyə bilən əwətti. **2** Həzəkiya əlqilərni huxallık bilən kütüp, uning həzinə-ambarlırida saklanıjan nərsilirini kərsətti; yəni kümüxni, altunni, dora-dərmanlarnı, sərhil maylarnı, sawut-korallarnı saklaydiojan eyning həmmisini wə bayılıklırining barlığını kərsətti; uning ordisi wə yaki pütkül padixahlıkı iqidiki nərsilərdin Həzəkiya ularoja kərsətmigən birimu կalmidi. **3** Andin Yəxaya pəyələmbər Həzəkiyaning aldioja berip, uningdin: — «Muxu kixilər nemə dedi? Ular seni yoklaşka nədin kəlgən?» — dəp soridi. Həzəkiya: — «Ular yirak bir yurttin, yəni Babildin kəlgən», dedi. **4** Yəxaya yənə: — «Ular ordangda nemini kərdi?» dəp soridi. Həzəkiya: — «Ordamda bar nərsilərni ular kərdi; bayılıklırimming arisidin ularoja kərsətmigən birimu կalmidi» — dedi. **5** Yəxaya Həzəkiyaqa mundak dedi: — Samawi қoxunlarning Sərdari bolıjan Pərwərdigarning səzini anglap қoyojın: — **6** — Mana xundak künlər keliduki, ordangda bar nərsilər wə büütüngə kədər atabowiliring toplap, saklap қoyıjan həmmə nərsə Babilə qəlip ketili; heqnərsə կalmaydu — dəydu Pərwərdigar, **7** — həmdə [Babilliklər] oqulliringni, yəni əzüngdin bolıjan əwladliringni elip ketidu; xuning bilən ular Babil padixahının ordisida aqwat bolidu. **8** Xuning bilən Həzəkiya əz-əzığə: «Əz künlirimdə bolsa amantinqlik, [Hudanıng] həkikət-wapalıki bolidikənoqı» dəp,

Yəxaya olaş: — «Siz eytən Pərwərdigarning muxu sözü
yahxi ikən» — dedi.

40 Həlkimgə təsəlli beringlar, təsəlli beringlar, dəpla
yüridü Hudayinglar; **2** Yerusalemning կəlbigə söz
kılıp uningoşa jakarlanglarki, Uning jəbir-japalıq wakti
ahirlaxtı, Uning կəbihlik kəqürüm kılındı; Qünki u
Pərwərdigarning կolidin barlıq gunahlırinining ornioşa
ikki həssiləp [mehir-xəpkitini] aldı. **3** Anglanglar, dalada
birsining towlioşan awazını! «Pərwərdigarning yolını
təyyarlanglar, Qəl-bayawanda Hudayımız üçün bir yolni
kötürüp tüptüz կilinglar! **4** Barlıq jiloşalar kötürülidü,
Barlıq taş-dənglər pəs kılınidü; Əgri-tokaylar tüzlinidü,
Ongöçül-dongöçül yərlər təkxilinidü. **5** Pərwərdigarning
xan-xəripi kərünidü, Wə barlıq tən igiliri uni təng kəridü;
Qünki Pərwərdigarning Θz aɔ̄zi xundak söz kılɔ̄jan!». **6** —
Anglanglar, bir awaz «jakarla» dəydu; Jakarlioşuqi bolsa
mundak sorap: — «Mən nemini jakarlaymən?» — dedi.
[jawab bolsa: —] «Barlıq tən igiliri ot-qəptur, halas; Wə
ularning barlıq wapalığı daladiki gülgə ohxax; **7** Ot-qəp
solixidü, gül hazan bolidü, Qünki Pərwərdigarning Rohi
üstigə püwləydu; Bərhək, [barlıq] həlkmu ot-qəptur! **8**
Ot-qəp solixidü, gül hazan bolidü; Birək Hudayımızning
kalam-səzi mənggüğə turidü!» **9** — I Zionoşa hux həwər
elip kəlgüqi, yukarı bir taşka qıkkın; Yerusalemoşa
hux həwərni elip kəlgüqi, Awazingni küqəp kətürgin!
Uni kətürgin, қorkmioşin! Yəhədaning xəhərlirigə: —
«Mana, Hudayinglar oşa қaranglar» degin! **10** Mana, Rəb
Pərwərdigar küq-kudritidə keliwatidü, Uning biliki Θzi
üqün hökük yürgütidü; Mana, Uning aloşan mukapati Θzi

bilən billə, Uning Өzining in'ami Өzigə həmrəh bolidu.

11 Koyqidək U Өz padisini bəkədi; U կօզիլarni bilək-
kolioja yiçidu, ularni կողակlap mangidu, Emitküqilərni U
mulayimlik bilən yetəkləydu. **12** Kim dərya-okyanlarning
sulirini oqumida əlqəp bəlgiligən, Asmanlarni օeriqlap
bekitkən, Jahənning topa-qanglirini miskallap salojan,
Taɔłarni tarazida tarazilap, Dənglərni jingda tartip
ornatkan? **13** Kim Pərwərdigarning Rohioja yolyoruk
bərgən? Kim Uningoja məslihətqi bolup əgətkən? **14**
U kim bilən məslihətləxkən, Kim Uni əkillilik ķilip
tərbiyəligən? Uningoja həküm-həkikət qikirix yolidə kim
yetəkligən, Yaki Uningoja bilim əgətkən, Yaki Uningoja
yorutulux yolını kim kərsətkən? **15** Mana, Uning aldida
əl-yurtlar Uningoja nisbətən qeləktə қalojan bir tamqa
sudək, Tarazida қalojan topa-qangdək hesablinidu; Mana,
U arallarni zərriqə nərsidək կolioja alidu; **16** Pütkül
Liwan bolsa [kurbangah] otioja, Uning haywanlıri bolsa
bir kəydürmə կurbanlıkça yətməydu. **17** Əl-yurtlar
uning aldida heqnərsə əməstur; Uningoja nisbətən
ular yokning arılıkida, Kuruķ-mənisiz dəp hesablinidu.
18 Əmdi silər Təngrini kimgə ohxatmaqqisilər? Uni
nemigə ohxitip selixturisilər? **19** [Bir butkimu?!] Uni
hünərwən ķelipka կuyup yasaydu; Zərgər uningoja
altun həl beridu, Uningoja kümük zənjirlərni soğup
yasaydu. **20** Yoksullarning beqixliqəndək undak hədiyiliri
bolmisa, qiriməydiqan bir dərəhni tallaydu; U lingxip
ķalmiqəndək bir butni oyup yasaxka usta bir hünərwən
izdəp qakıridu. **21** Silər bilməmsilər? Silər anglap
bakmiojanmusilər? Silərgə əzəldin eytilmiqəjanmidu? Yər-

zemin apiridə bolğandin tartip qüxənməywatamsılər?

22 U yər-zemining qəmbirikining üstidə olturidu, Uningda turuwatkanlar uning aldida qakqıqlardək turidu; U asmanlarnı pərdidək tartidu, Ularnı huddi makan kılıdiqan qedirdək yayıdu; **23** U əmirlərni yokka qıkırıdu; Jahandiki sotqi-bəglərni artukqə kılıdu. **24** Ular tikildimu? Ular terildimu? Ularning oqli yiltiz tarttimu? — Birak U üstigila püwləp, ular solixip ketidu, Kuyun ularni topandək elip taxlaydu. **25** Əmdi Meni kimgə ohxatmakqisılər? Manga kim təngdax bolalısın?» — dəydu Mükəddəs Bolqoq. **26** Kəzliringlarnıyükirioğa kətürüp, karanglar! Muxu məwjudatlarnı kim yaratkandu? Ularnı kim türküm-türküm қoxunlar kılıp tərtiplik əpqikidu? U həmmisini nami bilən bir-birləp qakırıdu; Uning küqining uluəluki, kudritining zorluğibilən, Ulardin birimu kəm կalmaydu. **27** — Nemixkə xuni dəwerisən, i Yakup? Nemixkə mundak səzləwerisən, i Israil: — «Mening yolum Pərwərdigardin yoxurundur, Hudayim mening dəwayimoja erən kilmay etiweridu!»?

28 Silər bilmigənmusılər? Anglap bəkmioqanmusılər? Pərwərdigar — Əbədil'əbədlik Huda, Jahanning kərilirini Yaratkuqidur! U ya һalsızlanmaydu, ya qarqimaydu; Uning oy-bilimining tegigə hərgiz yətkili bolmaydu. **29** U һalidin kətkənlərgə կudrət beridu; Maqdursızlaroğa U bərdaxlıknı həssiləp awutidu. **30** Hətta yigitlər һalidin ketip qarqap kətsimu, Baturlar bolsa putlixip yiğilsimu, **31** Birak Pərwərdigaroğa təlmürüp kütkənlərning küqi yengilinidu; Ular bürkütlərdək қanat kerip ərləydu; Ular yüksürüp, qarqimaydu; Yolda mengip, һalidin kətməydu!

41 — «I arallar, süküt kılıp Mening aldimoja kelinglar;
Həlkələrmə küqini yengilisun! Ular yekin kəlsun, söz
kilsun; Toqra həküm kılıx üçün əzara yekinlixaylı!» **2**
«Kim xərkətiki birsini oyqitip, Uni həkkaniylik bilən Θz
hizmitigə qakırdı? U əllərni uning əlioja tapxuridu, Uni
padixahlar üstidin həkümranlıq əldüridu; Ularni uning
kiliqioja tapxurup topa-qangoja aylanduridu, Ularni uning
okyası aldida xamal uqurojan pahal-topandək əlidü. **3**
U ularni қoqlıwetip, Putini yərgə təgküzməy degündək
mangidu, aman-esənlik iqidə etiweridu; **4** Əlmisakṭin
tartip dəwrlərni «Barlikka kəl» dəp qakırıp, Bularni bekitip
ada əliqən kim? Mən Pərwərdigar Awwal Bolqoqidurmən,
Ahiri bolqənlar bilənmə billə Bolqoqidurmən; Mən
degən «U»durmən. **5** Arallar xu ixlarni kərüp ərkixidu;
Jahanning qət-qetidikilər titrəp ketidu; Ular bir-birigə
yekinlixip, aldioja kelidu; **6** Ularning hərbiri əz əknisiyoja
yardəm kılıp, Θz kərindixioja: «Yürəklik bol!» — dəydu.
7 Xuning bilən nəkəxqi zərgərni riqbətləndüridu,
Metalni yapılaqlap bolğa oynatkuqi səndəlni bazojan
bilən sokğuqını riqbətləndürüp: «Kəpxərligini yahxi!»
dəydu; Xuning bilən uni lingxip əalmışın dəp butning
putini mihtar bilən bekitidu. **8** Bırak sən, i əlum Israil,
I Θzüm talliojan Yağup, İbrahim Mening dostumning
əwlədi: — **9** Mən jahanning kəridin elip kəlgən, Yərning
əng qətliridin qakiriojinim sən ikənsən; Mən sanga
«Sən menin əlumdursən, Mən seni talliojan, Seni
hərgiz qətkə əkəməymən» — degənidim. **10** — Korkma;
qünki Mən sən bilən billidurmən; Uyan-buyan ərap
hoduqmanglar; Qünki Mən senin Hudayingdurmən; Mən

seni küqəytimən, Bərhək, Mən sanga yardəmdə bolimən!
Bərhək, Mən Əzümning həkkaniylikimni bildürgüqi
ong қolum bilən seni yeləymən. **11** Mana, sanga қarap
ojaljirlixip kətkənlərning həmmisi hijil bolup xərməndə
bolidu; Sanga xikayət kıləquqlar yok deyərlik bolidu,
ḥalak bolidu. **12** Sən ularni izdisəng, həq tapalmaysən; Sən
bilən dəwalaxkuqlar — Sanga қarxi urux kıləquqlar yok
deyərlik, həq bolup bəkmioğandək turidu. **13** Qünki Mən
Pərwərdigar Hudaying ong kolungni tutup turup, sanga:
— «Korkma, Mən sanga yardəmdə bolimən!» dəymən. **14**
Korkma, sən kurt boləjan Yakup, Israilning balilirl! Mən
sanga yardəmdə bolimən! — dəydu Pərwərdigar, yəni
sening Həmjəmət-Kutkuzoquqıng, Israildiki Muğəddəs
Boloquqi. **15** Mana, Mən seni kəp həm etkür qixlıq
yengi bir dan ayriəquqi tirna kılımən; Sən taqlarnı
yanjıp, ularni parə-parə kiliwetisən, Dənglernimu kəküm-
talkanoğa aylanduruwetisən. **16** Sən ularni soruysən,
Xamal ularni uqrurup ketidu, Қuyun ularni tarķitiwetidu;
Wə sən Pərwərdigar bilən xadlinisən, Israildiki Muğəddəs
Boloquqını iptiharlinip mədhiyələysən. **17** Bozəklər wə
yoksullar su izdəydu, lekin su yok; Ularning tili ussuzluktin
ķaojirap ketidu; Mən Pərwərdigar ularni anglaymən;
Mən Israilning Hudasi ulardin waz kəqməymən. **18** Mən
ķakas egizliklərdə dəryaları, Jiloqlar iqidə bulakları
aqımən; Dalanı kəlqəkkə aylandurımən, Tatirang yərdin
suları uroqutup su bilən ķaplap berimən. **19** Dalada kədir,
akatsiyə, hadas wə zəytun dərəhlirini əstürüp berimən;
Qəl-bayawanda arqa, қarioqay wə boksus dərəhlirini birgə
tikimən; **20** Xundak ķılıp ular buları kəriüp, bilip, oylinip:

— «Pərwərdigarning қоли muxularni қilojan, Israildiki Muкəddəs Bolqoqqi uni yaratkan!» dəp təng qüxinixidu.

21 — Muһakimiliringlarni otturişa կoyunglar, dəydu Pərwərdigar; — Küqlük səwəbliringlarni qikiringlar, dəydu Yaқupning Padixahı. **22** — [Butliringlar] elip kirilsun, Bizgə nemilərning yüz beridiojanlığını eytsun; Ilgiriki ixlarni, ularning üjür-büjürlirigiqə kəz aldimizda kərsətsun, Xundakla bulardin qikidiojan nətijilərni bizgə bildürük üçün eytip bərsun; — Yaki bolmisa, kəlgüsidiki ixlarni anglap biləyli; **23** Silərning ilahilik ikənlikinglarni biliximiz üçün, Keyinki yüz beridiojan ixlarni bizgə bayan қilinglar; Қandakla bolmisun, Bizni һang-tang қılıp uni təng keridiojan қiliх üçün, Birər yahxi ix yaki yaman bir ixni қilinglar! **24** Mana, silər yokning arılıkında, Ixligininglarmu yok, ixtur; Silərni tallıouqi bir lənitidur. **25** Birsinə ximal tərəptin қozojidim, u kelidu; U künqikixtin Mening namimni jakarlap kelidu; U birsi һak layni dəssigəndək, sapalqi lay qəyligəndək əməldarlarning üstigə hujum қılıdu; **26** Bizgə ukturux üçün, kim muкəddəmdin buyan buni eytən? Yaki Bizni «U һəkikəttur» degüzüp bu ixtin burun uni aldin'ala eytən? Yak, həqkim eytmaydu; Bərhək, həqkim bayan қilmaydu; Səzünglarni angliyalıouqi bərhək yoktur!

27 Mən dəsləptə Zionoja: — «Muxu ixlaroja kəz tikip turunglar! Kəz tikip turunglar!» dedim, Yerusalemoja hux həwərni yətküzgüqini əwətip bərdim. **28** Mən қarisam, xular arisida həqkim yok — Məslihət bərgüdək həqkim yok, Xulardin sorisam, jawab bərgüdək həqkimmu yok.

29 Karanglar, ular həmmisi қuruk; Ularning yasiqanliri yok ixtur, Kuyma məbudliri қuruk xamaldək mənisizdur.

42 Karanglar, mana Mən yələydiqan Θz қulumoqa!
Jenimning huxallıki bolqan Mening talliqinim; Mən
Θz Rohimni uning wujudioqa қondurimən, Xuning
bilən u əllərgə həküm-həkikətni yətküzüp beridu. **2**
U nə warkirap-jarkirimaydu, nə quşan ketürməydu
nə awazini koqılarda anglatmaydu. **3** Taki u
oqlıbə bilən tooqra həkümlərni qıkarouqə, Yanjiloqan
komuxni sundurməydu, Tütəp əqəy dəp қaloqan pilikni
əqürməydu; **4** Həküm-həkikətni yər yüzidə tiklimigüqə,
U halsizlanmaydu, kengli yanmaydu; Arallarmu uning
pərman-kanunini təlmürüp kutidu. **5** Asmanlarni yaritip
ularni kərgən, Yər-zeminni həm uningdin qıkqanlarnı
yayıqan, Uningda turuwatqan həlkə nəpəs, Uning üstidə
mengiwatqanlar oja roh bərgüqi Təngri Pərwərdigar
mundak dəydu: — **6** Mənki Pərwərdigar seni həkkaniyilik
bilən xuning oja qağıroqanmənki, — Sening қolungni
tutımən, Seni կօղdap saklaymən, Həm seni həlkə
əhdə süpitidə, Əllərgə bir nur kılıp berimən; **7** Karioqu
kəzlərni eqixka, Zindandin məhbuslarnı, Türmidə
karangoçuluq iqidə olturoqlanlarnı kutkuzuxka seni
[əwətimən]. **8** Mən Pərwərdigardurmən; Mening namim
xudur; Xan-xəripimni baxqa bırsigə, Manga təwə bolqan
mədhayıni oyma məbudlar oja bərməymən. **9** Mana,
aldıñkı ixlar bolsa əməlgə axurulqan; Silərgə yengi
ixlarnı jakarlaymən; Ular tehi yüz bərmigüqə, Mən
ularni silərgə bayan kılımən. **10** — Pərwərdigar oja yengi
nahxa eytinglar, I dengizda yürgənlər həm uning iqidiki

həmmə məwjudatlar, Arallar həm ularda turoğanlarmu,
Jahanning qət-qətliridin Uni mədhixilənglar! **11** Dala
həm uningdiki xəhərlər, Kedar kəbilisidikilər turoğan
kəntlər awazini kətürsun, Seladikilər yüksiri awazda
nahxa eytsun, Taqlarning qoqqılıridin təntənə kilsun!
12 Ular Pərwərdigarnı uluqlisun, Uning mədhixiliri
arallardimu jakarlansun. **13** Pərwərdigar palwandək
qıçıdu, Batur ləxkərdək otluk muhəbbitini կօզօյած;
U warkiraydu, bərhək xirdək hərkirəydu; Düxmənliri
üstigə zor küq-ķudritini kərsitudu. **14** — «Mən əbədil’əbəd
süküttə turup kəldim; Jim turup əzümni besiwelip
kəldim; Birak հազիր tolöqliki tutkan ayaldək inqiklap
towlaymən; Həm հասիրամən həm ingraymən! **15**
Mən taqlarnı həm dənglərni qəldəritimən, Ularning
həmmə yexilliliklirini կորուտեմ; Dəryalarnı arallarqa
aylanduruwetimən; Kəlqəklərnimü կաօյjiritimən. **16**
Կarioqlarnı əzi bilmigən bir yol bilən apirip կոյմən,
Ularnı ular bilmigən yollarda yetəkləymən; Ularning
aldida կարացօղulukni nur, Əgri-tokay yərlerni tüptüz
ķilimən. Mən muxu ixlarnı կilmay կalmaymən, Ulardin
heq waz kəqməymən. **17** Oyma məbudlarqa tayanoğanlar,
Կuyma məbudlarqa: «Silər ilahlirimizdur» degənlər bolsa,
Ular yoldin yandurulmay կalmaydu, Kattik xərməndə
ķilinidu. **18** — «Anglanglar, i gaslar! Կarioqlar, kerüx
üqün կարanglar! **19** Mening կulumdin baxka yənə kim
կarioqu? Mening əwətkən «əlqim»din baxka yənə kim
gas? Kim Mən bilən əhdiləxkəndək xunqə կarioqudu?
Kim Pərwərdigarning կulidək xunqə կarioqudu? **20** Sən
nuroqun ixlarnı kərgining bilən, Birak nəziringgə heq

almaysən; Uning қulıki eqiləjini bilən, U anglimaydu». **21**
Pərwərdigar Əz həkkaniylikü üçün layık kərdiki, Təwrat-
kanunini uluq həm xan-xərəplik dəp kərsətti. **22** Birak
xular bolsa olja elinojan həm bulang-talang ķilinojan
bir həlkət; Ularning həmmisi ora-tuzakta tutulojan,
Gündihanılarda қamılıp օqayıb bolidu; Ular օqəniymət
bolidu, Həqkim կutkuzmaydu; Ular olja bolidu, Həqkim:
«Kəyturup berix!» deməydu. **23** Birak aranglarda kim
buningə կulak salsun? Kim bularni anglap kəlgüsü
zamanlaroja kəngül կoysun? **24** Əmdi kim Yağupni olja
ķiləjan? Kim Israilni bulangqilaroja tapxurup bərgən?
Buni կiləjini bolsa, biz gunah կilip kəmsitkən Pərwərdigar
əməsmu? Qünki ular Uning yollırıda mengixni halimaytti;
Yaki Uning қanunioja itaət կilmaytti. **25** Xunga U ular
üstigə օjəzəp-kəhrini, Uruxning zorawanlığını təküp
qüxürdi; Bular uning ətrapiyoja ot tutaxturdi; Birak u
tonup yətmidi; Bular uni kəydürdi, birak u həq sawak
almidi.

43 Birak hazır i Yağup, seni Yaratkuqi Pərwərdigar, I
Israil, seni Xəkilləndürgüqi mundak dəydu: — «Korkma;
qünki Mən sanga həmjəmət bolup seni կutkuzoqan; Seni
Əz namim bilən atioqanmən; Sən Meningkidursən! **2**
Sən sulardin etkinində, Mən sən bilən billə bolımən;
Dəryalardin etkinində, ular seni oqərk կilmaydu; Sən otta
mengip yürginingdə, sən kəyməysən; Yalkunlar üstüngdə
ot almaydu. **3** Qünki Mən bolsam Hudaying Pərwərdigar,
Israildiki Mukəddəs Boloquqi, Կutkuzoquqingdurmən; Seni
ķutuldurux üçün Misirni bədəl կilip bərdim, Ornungoja
Efiopiya həm Sebani almaxturdum. **4** Sən nəzirimdə

ķimmətlik bolşaqqı, Mən sanga izzət-hərmət kəltürgən
həm seni seygən; Xunga Mən yənə ornungıja adəmlərni,
Jeningıja həlkərnı tutup berimən; **5** Qorkma, qünki
Mən sən bilən billədurmən; Mən nəsləngi xərkətin, Seni
oşərbtin yiojip əpkelimən; **6** Mən ximaloja: — «Tapxur
ularni!» Wə jənubka: — «Ularnı tutup қalma! Oqullirimni
yiraktin, kızlırimni jaħanning qət-qətliridin əpkelip
bər; **7** Mening namim bilən atalojan hərbirsini, Mən Θz
xan-xəripim üçün yaratkan hərbirsini əpkelip bər!» —
dəymən, «Mən uni xəkilləndürdüm, Mən uni apiridə
kildim!». **8** U «kezi bar» қarioju həlkni, Yəni «külli
bar» gaslarnı aldioja elip kəldi. **9** — «Barlıq əllər yiojilsun,
Həlkər jəm bolsun! Ulardin kimmu mundak ixlarnı
jakarliyalısun? Yəni kim muxundak «ilgiriki ixlər»ni
[aldın'ala] bizgə anglitip bakğan? Bar bolsa, ezlirini
ispatlaxka guwahqılırını aldioja kəltürsun; Bolmisa, ular
bu ixlarnı angloqandın keyin: — «Bu bolsa həkikət!» dəp
etirap kilsun! **10** Silər [həlkim] Mening guwahqılırim, Həm
Mən tallıqan կulum [mən üçün] guwahqidur, Xundak
ikən, silər Meni tonup, Manga ixinip, Həm qüxinip
yətkəysilərki: — «Mən degən «U»durmən, Məndin ilgiri
həq ilah xəkillənmigən, Həm Məndin keyinmu həq
xəkillənməydi; **11** Mən, Mən Pərwərdigardurmən; Məndin
baxka Қutkużojuqi yoktur». **12** — Aranglarda «yat ilah»
bolmiojan wakitta, Mən [məksitimi] jakarlıqan, Mən
ķutkużojan həm xu ixlarning dangķini qıkaroqanmən;
Xunga silər Mening Təngri ikənlikimgə guwahqisilər,
— dəydu Pərwərdigar. **13** «Bərhək, əzəldin buyan
Mən degən «U»durmən, Mening կolumdin həqkim

heqkimni kutkuzalmaydu; Mən ix kilsam, kim tosalisun?

14 Həmjəmət-Kutkuzoqıqlar bolğan Pərwərdigar, Israildiki Mukəddəs Bolğuqi mundak dəydu: — Silərni dəp Mən Babilni jazalatkuzup, Ularning həmmisini, jümlidin kaldıylərni, Qaqğun süpitidə əzliri huxallık bilən pəhirləngən kemilərgə olturuxka qüxüriwetimən. **15** Mən bolsam Pərwərdigar, silərgə Mukəddəs Bolğuqi, Israelni Yaratğuqi, silərning Padixaḥinglardurmən. **16** Dengizdin yolni qıkarоуqi, Dawaloqуjan sulardin yol aqkuqi Pərwərdigar mundak dəydu: — **17** (U jəng hərwisini wə atni, koxun-küqlərni qıkarоуqidur: — Ular biraqla yikilidu, turalmaydu; Ular əqüp қaloğan, qiraq pilikidək əqürülgən) **18** — Muxu etkən ixlarnı əslimənglər, Kədimki ixlər toqıruluğmu oylanmanglar; **19** Qünki mana Mən yengi bir ixni kılımən; U hazırla barlıqka kelidu; Silər uni kərməy қalamsılər?! Mən hətta dalalardimu yol aqımən, Qəl-bayawanda dəryalarnı barlıqka kəltürimən! **20** Daladiki həywanlar, qılberilər həm huvküxlər Meni uluqplaydu; Qünki Mən Əz həlkim, yəni Əz tallıqiniməqə iqimlik təminləxkə, Dalalarda sularni, Qəl-bayawanlarda dəryalarnı qikirip berimən. **21** Mən muxu həlkni Əzüm üçün xəkilləndürgənmən; Ular Manga bolğan mədhıyilərni eytip ayan kılıdu. **22** Birak, i Yakup, sən namimni qakiroqining bilən Əzümni izdimiding, i Israel, əksiqə sən Məndin kənglüng yenip harsinding; **23** Sən elip kəlgən «kəydürmə қurbanlık» koyliringni Manga kılıqan əməs, «Inaқ қurbanlık»liring bilən Meni hərmətligən əməssən; Mən «axlık hədiyə»ni kılıx bilən seni «küllük»ka koymakçı əməsmən, Huxbuy

yekip seni һarsindurmakqi bolqan əməsmən! **24** Sən pulni həjləp Manga һeq egir elip kəlmigənsən, Sən «Inak қurbanlıq»liringning yeçi bilən Meni razi қılıp қanaətləndürgən əməssən; Əksiqə sən gunahlıring bilən Meni կullukka қoymakqi bolqansən, Itaətsizliking bilən Meni һarsindurdung. **25** Mən, Mən Өzüm üçünla sening asiylikliringni əqüriwətküqimən, Mən sening gunahlıringni esimgə kəltürməymən. **26** Əmdi etmüxüng toopruluk Meni əslitip կoyojin, Munazirə kiliçaylı, Өzüngni akliqudək geping bolsa dəwərgin! **27** Birinqi atang gunah kılıqan; Sening xərhqiliring bolsa Manga asiylik kildi. **28** Xunga Mən ibadəthanamdiki yetəkligüqilərni napak kılımən, Həmdə Yakupni һalak lənitigə uqraxka, Israilni rəswaqılıqta қalduruxka bekittim.

44 Birak һazır, i Yakup Mening կulum, I Mening tallioqinim Israil, angla! — **2** Seni yasiqan, baliyatkudin tartipla seni xəkilləndürgən, sanga yardəmdə bolquqi Pərwərdigar mundak dəydu: — «Korkma, i Mening կulum Yakup, I Mening tallioqinim «Yəxurun», korkma! **3** Qunki Mən ussap kətkənning üstigə suni, Қaojirak yərning üstigə kəlkünlərni kuyup berimən; Nəslinq üstigə Rohimni, Pərzəntliring üstigə bərikitimni kuyimən; **4** Ular yumran qəplər arisidin, Erik-əstənglər boyidiki məjnun tallardək əsidu; **5** Birsi: «Mən Pərwərdigar ola təwəmən» — dəydu, Yənə birsi bolsa Yakupning ismi bilən əzini ataydu; Yənə baxka birsi կoli bilən: «Mən Pərwərdigar ola təwəmən» dəp yazidu, Xundakla Israilning ismini əzining ismigə yandax қoxidu. **6** Israilning padixahı Pərwərdigar, Yəni Israilning həmjəmət-

ķutkuzoquqisi, samawi ķoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən bolsam Tunji həm Ahiridurmən; Məndin baxka həq ilah yoktur. **7** Kəni, kim Mening ķədimki həlkimni tikləp bekitkinimdək bir ixni jakarlap, aldin'ala bayan kılıp, andin uni Mening aldimoja Məndək tikləp қoyalaydu? Kəni, kim keyinki ixlarni, kəlgüsida bolidiqan ixlarni aldin'ala bayan kılalisun! **8** Korkmanglar, sarasimigə qüxüp kətmənglər! Mən ilgiri muxularni silərgə anglitip, aldin bayan kılajan əməsmu? Muxu toɔṛruluk silər Mening guwahqilirdursilər. Məndin baxka ilah barmu? Bərhək, baxka Қoram Tax yok; həqbiridin həwirim yoktur. **9** Oyulajan məbudni xəkilləndürgənlərning həmmisining əhəmiyyiti yok; Ularning ətiwarliojan nərsilirinинг həq paydisi yoktur; Muxularoja bolğan «guwahqilar» bolsa, əzliri қarioqu, həqnemini bilməs; Dərwəkə nətijisi ularning əzlinrigə xərməndilik. **10** Kim bir «ilah»ni xəkilləndürgən bolsa, Həq paydisi yok bir məbudni կuyojan, halas! **11** [Məbudning] barlıq həmrəhliarı xərməndə bolidu; Məbudni yasiqquqlar bolsa adəmdur, halas; Ularning həmmisi yiçilip, ornidin turup kərsun, Ular қorkuxup, xərməndiqilikdə қalidu. **12** Mana təmürqi saymanlirini [kolioqa elip], Qooqlar üstidə [muxu nərsini] bazəjanlırı bilən sokup xəkilləndüridu; Andin u küqlük қoli bilən uningoja ixləydu; Bırak uning қorsiki ekip maqduridin қalidu; Su iqməy u һalsizlinip ketidu. **13** Yaşaqqı bolsa yaşaqq üstigə elqəx yipini tartidu; U kələm bilən üstigə əndizə sizidu; Uni rəndə bilən rəndiləydu; U yənə pərka bilən sizip jijaydu; Ahirda u uni adəmning

güzəllikigə ohxitip insan təki-turkini xəkilləndüridu;
Xuning bilən u əydə turuxka təyyar kılınidu. **14** Mana u
bir küni əzi üçün kendir dərəhlirini kesixkə qıkıdu! (U
əslidə arqa wə dub dərəhlirini elip əzi üçün ormanlık
arisişa tikip qong kılɔqanidi; U қariojaymu tikkənidı,
yamoğur uni ündürdi). **15** Muxu yaqlaqlardın otun elinidu;
Birsi uningdin elip, issinidu; Mana, u ot yekip, nan
yekıwatidu; U yənə uningdin elip bir ilahni yasaydu həm
uningqa ibadət kılıdu; Uni oyulajan məbud kılıp uningoja
bax uridu. **16** Demək, yerimini otta kəydüriwetidu; Yerimi
bilən gəx yəydu; U kawab kılıp қanɔjuqə yəydu; Bərhək,
u issinip, əz-əzigə: — «Ah, rahətlinip issindimmən, otni
kərūwatimənl» — dəydu. **17** Birak қalɔjinı bilən u bir ilahni
yasaydu; Bu uning məbudi bolidu; U uning aldişa yikılıp
ibadət kılıdu; U uningoja dua kılıp: «Meni қutkuzqaysən;
Qünki sən menin ilahimdursən» — dəydu. **18** Bu [kixilər]
həq bilməydu, həq qüxənməydu; Qünki u ularni kermisun
dəp kəzlirini, Ularnı qüxənmisun dəp kənglini suwağ bilən
suwiwətkən. **19** Ulardin həqbırıda muxularni kəngligə
kəltürüp: — «Yaqlaqning yerimini mən otta kəydürdüm,
Yerimining qoçliri üstidə mən nan yakıtm; Mən kawabmu
kılıp yəwaldım; Қalɔjinini bir lənətlik nərsə kılamtim?
Mən bir parqə yaqlaqka bax uramtim!» — degudək həq
bilim yaki yorutulux yoktur. **20** Uning yegini küllərdür!
Uning kəngli ezikturulojan! U əz-əzini azdurdi! Xuning
bilən u əzining jenini қutkuzalmayıdu, Yaki: «Mening
ong қolumda bir sahtılık bar əməsmu?» — deyəlməydu.
21 Muxu ixlarnı esingdə tut, i Yağup, I Israil, qünki sən
Mening қulumdursən; Mən seni yasap xəkilləndürdüm;

Sən Mening kulumdursən, i Israil, Sən Mening esimdin həq qıkmaysən! **22** Itaətsizlikliringni bulutni əqürüwətkəndək, Gunahlıringni tumanni əqürüwətkəndək əqürüwəttim; Mening yenimoja kaytip kəl; Qünki Mən seni həmjəmətlik kılıp hərlükkə setiwaldim. **23** I asmanlar, nahxa eytinglar, qünki Pərwərdigar xu ixni kılɔjan! I yərning tegiliri, xadlinip, yangranglar! I taqlar, ormanlar wə ulardiki hərbir dərəhlər, Yangritip nahxilar eytinglar! Qünki Pərwərdigar Yakupni həmjəmətlik kılıp hərlükkə setiwaldi, U Israil arkılık güzəllikini kərsitudi!. **24** «Sening Həmjəmət-Kutkuzojuqing bolajan, seni baliyatkuda yasap xəkilləndürgən Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən bolsam həmmmini Yaratkuqi, Asmanlarnı yaloquz kərgənmən, Əz-əzümdinla yər-zeminni yayojan Pərwərdigardurmən; **25** (U bolsa yaloqan [pəyojəmbərlərning] bexarətlirini bikar kılɔquqi, Palqılnı kaymukturoquqi, Danalarnı yolidin yanduroquqi, Ularning bilimlirini nadanlılkə aylanduroquqi; **26** Əz կulining səzini əməlgə axuroquqi, Rosul-əlqilirining nəsihətlirini muwəppəkiyətlik kılɔquqi, Yerusaleməmoja: «Sən ahalilik bolisən», Yəhuda xəhərlirigə: «Kəytidin kurulisilər; harabənglarnı əsligə kəltürimən» — degüqi; **27** Qongkur dengizə: «Kuruk bol, Dəryaliringni kurutimən» — degüqi; **28** Həm Kərəx toqrisida: «U Mening koy padıqim, u Mening kənglümdikigə toluk əməl kılıp, Yerusaleməmoja: «Kurulisən», Həm ibadəthaniqə: «Sening ulung selinid» dəydu» — degüqidur): —

45 Pərwərdigar Əzi «məsih kılɔını»oqa, Yəni əllərni uningoja bekindurux üçün Əzi ong kolidin tutup yəligən

Қорəxkə mundak dəydu: — (Bərħək, Mən uning aldida padixahlarning tambilini yəxtürüp yalingaqlitimən, «Kox қanatlık dərwazilar»ni uning aldida eqip berimən, Xuning bilən կowuklar ikkinqi etilməydu) — 2 «Mən sening aldingda mengip egizliklərni tüz kılımən; Mis dərwazilarnı qekip taxlaymən, Təmür taşaklırını sunduruwetimən; 3 Wə sanga қarangoquluktiki gəhərlərni, Məhpiy jaylarda saklanıjan yoxurun baylıklarını berimən; Xuning bilən ezunggə isim koyup seni qakıroqunu, Yəni Mən Pərwərdigarnı Israilning Hudasi dəp bilip yetisən.

4 Mən Əz կulum Yakup, Yəni Əz tallıqinim Israil üçün, Ismingni ezym կoyıjan; Sən Meni bilmiginin bilən, Mən yənilə sanga isim koydum. 5 Mən bolsam Pərwərdigar, Məndin baxka biri yok; Məndin baxka Huda yoktur; Sən Meni tonumiqinинг bilən, Mən belingni baqlap qingittimki, 6 Künqikjixtin künpetixkığı bolqanlarning həmmisi Məndin baxka həeqkandak birining yoqlukını bilip yetidü; Mən bolsam Pərwərdigar, baxka biri yoktur. 7 Nurni xəkilləndürgüqi, қarangoquluğni Yaratkuqidurmən, Bəht-hatırjəmlilikni Yasioluqi, balayı'apətni Yaratkuqidurmən; Muxularning həmmisini kılıoluqi Mən Pərwərdigardurmən». 8 — «I asmanlar, yukiridin yaqdurup beringlar, Bulutlarmu həkkaniyilik təküp bərsun; Yər-zemin eqilsun; Nijat həm həkkaniyilik mewə bərsun; Zemin ikkisini təng əstürsun! Mən, Pərwərdigar, buni yaratmay koymaymən». 9 — «Əz Yaratkuqisining üstidin ərz kilmakqi bolqanoqa way! U yər-zemindiki qinə parqılıri arisidiki bir parqisi, halas! Seçiz lay əzini xəkilləndürgüqi sapalqıqa: — «Sən

nemə yasawatisən?» desə, Yaki yasiojining sanga: «Sening
kolung yok» desə bolamdu? **10** Θz atisioja: «Sən nemə
tuɔdurmakqı?» Yaki bir ayaloja: — «Seni nemining tolöjiki
tutti?» — dəp soriojan oja way! **11** Israildiki Mukəddəs
Bolösuqi, yəni uni Yasioluqi Pərwərdigar mundak dəydu:
— Əmdi kəlgüsü ixlar toɔruluik sorimakqimusilər yənə?
Θz oɔqullirim toɔruluik, Θz қolumda ixliginim toɔruluik
Manga buyruk bərməkqimusilər!? **12** Mən pəkətla yər-
zeminni yasiajan, uningoja insanni Yaratkuqidurmən,
halas! Θz қolum bolsa asmanlarni kərgən; Ularning
samawi қoxunlirinimu səpkə salojanmən. **13** Mən uni
həkkaniylik bilən turoquzojan, Uning barlık yollirini
tüz kildim; U bolsa xəhirimni kuridu, Nə hək, nə in'am
sorimay u Manga təwə bolqan əsirlərni köyup beridu» —
dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar.
14 Pərwərdigar mundak dəydu: — «Misirning məhsulatliri,
Efiopiyaning wə egiz boyluklar bolqan Sabiyılıqlarning
malliri sanga ətidu; Ular əzliri seningki bolidu, Sanga
əgixip mangidu; Θzliri kixən-zənjirləngən peti sən tərəpkə
ətidu, Ular sanga bax urup səndin iltija bilən etünüp:
— «Bərhək, Təngri səndə turidu, baxqa biri yok, baxqa
heqkandaq Huda yoktur» dəp etirap ķolidu. **15** «I Israilning
Hudasi, Nijatkar, dərhəkikət Θzini yoxuruwalojuqi bir
Təngridursən!». **16** Ular həmmisi istisnasız hijil bolup,
xərməndə bolidu; Məbudni yasiajanlar xərməndə bolup,
birliktə ketip ķolidu; **17** Israil bolsa Pərwərdigar
təripidin mənggülük nijat-ķutulux bilən kutkuzulidu;
Əbədil'əbədgıqə hijil bolmaysilər, Həq xərməndiqilikni
kərməysilər. **18** Qünki asmanlarni yaratkan, yər-zeminni

xəkilləndürüp yasiqan, uni məzmut kılıqan Huda bolqan
Pərwərdigar mundak dəydu: — (U uni կրուկ-մənisiz
boluxka əməs, bəlki adəmzatning turaloqusi boluxka
yaratqanidi) «Mən bolsam Pərwərdigar, baxqa biri yoktur;
19 — Mən məhpiy haldə yaki zemindiki birər կարանց
jayda səz kılıqan əməsmən; Mən Yakupka: «Meni
izdixinglar bihudilik» degən əməsmən; Mən Pərwərdigar
həkə səzləymən, Tüz gəp kılımən; **20** Yioqlinglar, kelinqilar;
I əllərdin կազակներ, jəm bolup Manga yekinlixinglar;
Əzi oyqan butni kətürüp, həq կutkuzalmaydioqan bir
«ilah»ka dua kılıp yürüdiqanlarning bolsa həq bilimi
yoktur. **21** Əmdi ular eż gəplirini bayan kılıx üçün yekin
kəlsun; Məyli, ular məslıhətləxip bakşun! Kim muxu
ixni kədimdinla jakarlioqanidi? Kim uzundin beri uni
bayan kılıqan? U Mən Pərwərdigar əməsmə? Dərwəkə,
Məndin baxqa həq ilah yoktur; Həm adil Huda həm
Kutkuzoluqidurmən; Məndin baxqa biri yoktur. **22**
I yər-zeminning qət-yakılıridikilər, Manga təlpünüp
kutkuzulunglar! Qünki Mən Təngridurmən, baxqa həqbiri
yoktur; **23** Mən Əzüm bilən kəsəm iqkənmən, Muxu səz
həkkaniylik bilən aqzimdin qıktı, hərgiz կայտmaydu:
— «Manga barlıq tizlər pükülidü, Barlıq tillar Manga
[itaət iqidə] kəsəm iqidü». **24** Xu qaəldə: «Həkkaniylik
wə küq bolsa pəkət Pərwərdigardidur» — deyilidü,
Kixilər dəl Uningla kəxiqə kelidü; Ojaljırlixip, uningoja
oqəzəpləngənlərning həmmisi xərməndə bolidü. **25**
Israilning əwlədlirining həmmisi Pərwərdigar təripidin
həkkaniy kilinidü, Wə ular Uni danglixidü.

46 Bəl bolsa tiz pükti, Nebo engixiwatidu; Ularning məbudliri ularqlarning zemmisigə, kalilarning zimmisigə qüxti; Silər kətürgən nərsiliringlar əmdi ularqlar oja artiloqan bolup, Həlsiz ularqlar oja eçir yük bolidu!

2 Ular engixidu, birlikdə tiz pükixidu; Ular muxu yükni kutkuzalmaydu, Bəlkı əzliri əsircə qüxitdu.

3 I Yakupning jəməti, Xundakla Israil jəmətinin qaldisi, Ananglarning қorsikidiki qaqdın tartip üstümgə artiloqanlar, Balyatkudiki qaqdın tartip kətürülüp kəlgənlər, — Manga կulak selinglar! **4** Silər kərioluqimu Mən yənilə xundakturmən, Qeqinglar akaroluqimu Mən silərni yıldıp yürimən; Silərni yasiqan Məndurmən, silərni kətürimən; Silərni yıldıp kutkuzimən. **5** Əmdi Meni kimgə ohxatmakçı, Yaki kimni Manga təng kilmakqisilər? Uni Manga ohxax dəp, Silər kimni Mən bilən selixturmakqisilər? **6** Ular bolsa həmyanidin altunni qeqip berip, Kümüxnimu tarazi oja salidu, Bir zərgərni yalliwalidu, U bir məbudni yasap beridu; Ular yıkılıdu, dərwəkə qokunidu! **7** Ular uni mürisigə artidu, Uni kətürüp, əz orni oja koyidu; Andin u axu yerdə ərə turidu; U ornidin կozılalmaydu; Birsi uningoja yelinip tiləydi, Lekin u jawab bərməydi; U kixini awariqilikidin kutkuzmaydu. **8** Muxu ixlarni esinglarda tutunglar; Xundakla əzünglarnı həkikiy ərkəklərdək kərsitinglar; I, itaətsizlər, Buni esinglar oja kəltürüngrələr; **9** İləriki ixlarni, yəni կədimdin bolovan ixlarni esinglar oja kəltürüngrələr; Qünki Mən Təngridurmən, baxka biri yoktur; Mən Hudadurmən, Manga ohxaxlar yoktur; **10** Mən: «Mening bekitkinim orunlinidu, Kənglümgə barlıq pükkənlərni

əməlgə axurmay koymaymən» dəp, Ixning nətijisini baxtila, Aldin'ala tehi ķilinmioqan ixlarni ayan ķilip eytkuqidurmən; **11** Künqikixtin yirtkuq bir ķuxni, Yəni kenglümgə pükkinimni ada ķilojuqi bir adəmni yirak yurttin qakırıqoqidurmən. Bərhək, Mən söz ķiloqan, Bərhək, Mən uni qokum əməlgə axurimən; Buni niyət ķilojanmən, Bərhək, Mən uni wujudka qikirimən. **12** I həkkaniyliktin yirak kətkən jahıllar, Manga ķulak selinglar: — **13** Mən həkkaniylikimni yekin ķilimən, U yiraklaxmaydu; Xuningdək Mening nijatim həm keqikməydu; Mən Zionoja nijat yətküzüp, Israiloja julalığ-güzəllikimni tikləp berimən».

47 «I Babilning pak ķizi, kelip topa-qangoqa oltur; I kaldiylərning ķizi, təhtsiz bolup yərgə oltur! Qünki sən «latapətlik wə nazuk» dəp ikkinqi atalmaysən. **2** «Tügmən texini qərüp, un tart əmdi, Qümpərdəngni ekip taxla, Kənglikingni seliwət, Paqikinqni yalingaqla, Dəryalardin su keqip et; **3** Uyatlıqing eqilidu; Bərhək, nomusungoja tegilidu; Mən intikam alımən, Həqkimni ayap koymaymən. **4** Bizning Həmjəmət-Kutkuzouqımız bolsa, «Samawi ķoxunlarning Sərdarı bolğan Pərwərdigar» Uning nami; U Israildiki Muğəddəs Bolquqidur. **5** I kaldiylərning ķizi, süküt ķelip jim oltur, Karangənlukka kirip kət; Qünki buningdin keyin ikkinqi «səltənətlərning hanixi» dəp atalmaysən. **6** Mən Əz həlkimdin oğezəpləndim, Xunga Əzümning mirasimni bulqiwəttim, Xuning bilən ularni қolungoja tapxurup bərdim; Sən bolsang ularoja həqkandaq rəhİM kərsətmidin; Yaxanoqlanlarning üstigimu boyunturuklarni intayın eoqır ķilip salding; **7**

Xuning bilən sən: — «Mən mənggüzə hanix bolimən» dəp,
Muxu ixlarnı kənglüngdin həq ətküzmiding; Ularning
akıvitini həq oylap bakmidingsən. **8** Əmdi hazır, i əndixisiz
yaxap kəlgüqi, Əz-əzигə: «Mənla bardurmən, məndin
baxça həqkim yoktur, Mən hərgiz tul ayalning japasını
yaki balilardin məhərum boluxning japasını tartmaymən»
— degüqi, I sən əyx-ixrətkə berilgüqisən, Xuni anglap
köy: — **9** «Dəl muxu ikki ix, — Balilardin məhərum bolux
wə tulluk — Bir dəkikidə, bir kün iqidila bexingəja təng
qüxidu; Nuroqunlioqan jadugərlikliring tüpəylidin, Bək
kəp əpsunliring üqün ular toluk bexingəja kelidu. **10**
Qünki sən əzüngning rəzillikinggə tayanoqansən, Sən
«Həqkim meni kərməydu» — deding; Sening danalikinq
wə biliming əzüngni eziketurup, Sən kənglüngdə: — «Mənla
bardurmən, məndin baxça biri yoktur» — deding. **11** Birak
balayı'apət seni besip kelidu; Sən uning kelip qıkixini
bilməysən; Həlakət bexingəja qüxidu; Sən həqkandak
«həmiy puli» bilən uni tosalmaysən; Sən həq kütmigən
wəyranqılık tuyuksız seni besip qüxidu. **12** Əmdi keni,
yaxlıkingdin tartip əzüngni upritip kəlgən əpsunliringni,
Xundakla nuroqunlioqan jadugərlikliringni hazır okup
turiwər; Kim bilsun, sən ulardin payda körüp қalaməsən?
Birər nemini təwritip կoyalarsən hərkəqan?! **13** Sən
aloqan məslihətliring bilən həlsizlinip kətting; Əmdi
asmanlaroja қarap təbir bərgüqilər, Yultuzlaroja қarap
palqılık қılqırqılar, Yengi aylarnı kəzitip munəjjimlik
ķılıp ixlarnı «aldın'ala eytķuqılar» ornidin təng turup
bexingəja qüxidioqanlardın seni kutkuzsun! **14** Mana, ular
pahaldək bolup ketidu; Ot ularni kəydürütəndi; Ular

ezlirini yalkunning қолидин қуткuzalmaydu; Birak ularda adəmni issitkudək həq kəmür, Yaki adəm issinojudək həq gülhan yoktur! **15** Seni awarə kilojan, Yaxlikingdin tartip səndə soda kilojanlar sanga muxundak paydisiz bolidu; Hərbiri əz yolini izdəp ketip қalidu; Seni қutkuzojudək həeqkim yoktur.

48 I Yakupning jəməti, «Israil»ning ismi bilən atalojanlar, «Yəhuda bulaklıri»din qıkkansılər, Pərwərdigarning namini ixlitip կəsəm қiloquqisılər, Israilning Hudasini tiloja aloquqisılər, Birak bular həkikət həm həkəkaniyılığın əməs! Munularni anglap կoyunglar: — **2** (Qünki ular «mukəddəs xəhər»ning namini ixlitip əzlirigə isim қılıdu, Tehi Israilning Hudasioja «tayinar»mix! Uning nami bolsa samawi қoxunlarning Sərdari bolovan Pərwərdigardur!)

3 Mən burunla «ilgiriki ixlər»ni aldin'ala bayan қildim; Ular Əz aqzimdin qıkkən, Mən ularni anglattim; Mən bularnı tuyuksız wujudka qikirip, Ular əməlgə axuruldi; **4** Qünki Mən sening jaħillikingni, boynungning pəylirining təmür, Yüzüngning daptək ikənlikini bildim; **5** Sening: «Mening butum muxularni қildi», Yaki «Oyma məbudum, қuyma məbudum bularnı buyrudi» — deməsliking üçün, Xunga Mən baldur muxularni sanga bayan қildim; Ix yüz bərgüqə ularni sanga anglitip turdum. **6** Sən bularnı anglioqansən; Əmdi ularning həmmisini körüp bak! Buni rast dəp etirap kilmamsılər? Mən bayatin «yengi ixlər»ni, yəni saklinip yoxurunojan ixlarnı bayan қildim, Sən bularnı bilgən əməssən. **7** Sening: «Dərwəkə, mening ulardin baldur həwirim bar idi» deməsliking üçün, Ular burun əməs, hazırla yaritilidu; Muxu kündin ilgiri

sən ularni anlap bakmioqansən. **8** Bərhək, sən կulak salmiding, Bərhək, sən həwərmu almiding, Bərhək, sening կuliking heli burunla eqilmay etiklik կaldi; Qünki Mən sening wapasizlik կiliweridiojanlıkingni, Baliyatķudiki qeojingga tartip «asiy» dəp atilidiojanlıkingni bildim. **9** Өz namim üçün օəzipimni keqiktürimən, Xəhritim üçün seni üzüp taxlimaymən dəp օəzipimni besiwaldim; **10** Kara, Mən seni tawlidim, Birak kümüxni tawlioqandək tawlandurmıdim; Mən azab-okubətning humdanıda seni tallıwaldim; **11** Өz səwəbimdin, Өz səwəbimdin Mən muxuni կlimən; Mening namimoja daqı təgsə կandaq bolidu? Mən Өzümning xan-xəhritimni baxka birsigə etküzüp bərməymən. **12** I Yakup, I qakirojinim Israil! Manga կulak salojin; Mən «U»durmən; Mən Tunjidurmən, bərhək həm Ahirkidurmən; **13** Mening կolum yər-zeminning ulini saloqan, Ong կolum asmanlarnı kərgən; Mən ularni qakırsamla, ular jəm bolup ornidin turidu. **14** Həmminglelər, jəm bolup yioqilinglar, anlap կoyunglar; [Butlar] arisida կaysisi muxundak ixlarnı bayan կiloqan? Pərwərdigar yahxi kərgən kixi bolsa uning kənglidiki ixlarnı Babilda ada կili, Uning bilək-köli kaldiylərning üstigə zərb bilən qüixidu; **15** Mən, Mən səz կiloqanmən; Dərhəkikət, Mən uni qakırdim; Mən uni aldiqa qikiriwaldim; Uning yoli muwəppəkiyətlik bolidu. **16** — Manga yekin kelinglər, muxuni anlap կoyunglar; Mən əzəldin səzümni yoxurun կiloqan əməs; [Səzüm] əməlgə axurulqinidimu yənilə xu yərdə boloquentmən; Hazır bolsa Rəb Pərwərdigar wə Uning Rohi Meni əwətti! **17** Həmjəmet-nijatkaring Pərwərdigar, Israildiki Mukəddəs

Boloqı mundak dəydu: — «Өzünggə payda bolsun
dəp sanga Өгөткүqi, Sanga tegixlik bolqan yolda seni
yetəkligüqi Mən Pərwərdigar Hudayingdurmən; **18** Sən
Mening pərmanlırimoja қulak saloqan bolsang'idi! Undak
bolqanda bəht-hatırjəmliking dəryadək, Həkkaniyliking
dengiz dolqunliridək bolatti! **19** Sening nəslinq bolsa uning
kümliridək, Iq-ķarningdin qikkan pərzəntliring kum
danqiliridək sansız bolatti! Ularning ismi Mening aldimda
hərgiz əqürüwetilməydiqan yaki yokitiwetilməydiqan
bolatti! **20** Babildin qıkınglar, kaldiylərdin ķeqip ketinglar!
Nahxa awazlirini yangritip muxuni jakarlanglar, Bu
həwərni anglinglar, Jahanning qət-yakılırioqıqə uni
yətküzüp mundak dənglar: — «Pərwərdigar Өz kuli
Yakupni həmjəmətlik kılıp kütkuzdi! **21** Ular qəl-
bayawanlardın etkəndə heq ussap kalmidi; U sularnı
taxtin akkuzup bərdi; Bərhək, U taxni yarəquzdi, sular
uningdin urəqup qikti!. **22** «Rəzillər üçün» — dəydu
Pərwərdigar, «bəht-hatırjəmlik yoktur».

49 «I arallar, mening gepimni anglanglar, Yıraktiki əl-
yurtlar, manga қulak selinglar! Baliyatkudiki qeoqimdin
tartip Pərwərdigar meni qakırdı; Apamning ķorsıkidiki
qeoqimdin tartip U mening ismimni tiləqə aldi; **2** U
əoqzimni etkür kiliqtək kıldı; Өz қolining sayısı astida
meni yoxurup kəldi, Meni siliklanoqan bir ok kıldı; U
meni okdenioqa selip saklıdi, **3** Wə manga: «Sən bolsang
əzüngdə Mening güzəllik-julalıkim ayan ķilnidioqan
Өz կulum Israildursən» — dedi». **4** Əmma mən: —
«Mening əjrim bikaroqa kətti, Həqnemigə erixməy küq-
maojudurumni kuruk sərp kildim; Xundaktimu bahalinxim

bolsa Pərwərdigardindur, Mening əjrimnimü Hudayiməja tapxurdum» — dedim; **5** Əmdi meni Θz կuli boluxka, Yakupni towa կilip uning yenioja կayturuxka meni baliyatkuda xəkilləndürgən Pərwərdigar mundak dəydu: — (Israil կayturulup yenioja toplanmiojan bolsimu, Mən yənilə Pərwərdigarning nəziridə xan-xərəpkə igə boldum, Xuningdək Hudayim mening küqümdur) **6** — U mundak dəydu: — «Sening Yakup կəbililirini [gunahətin kutkuzup] turoquzuxka, Həmdə Israildiki «saqlanıjan sadiklar»ni bəhtkə կayturuxka կulum boluxung sən üçün zərriqilik bir ixtur; Mən tehi seni əllərgə nur boluxka, Yər yüzining qət-yakılıriojqə nijatim boluxung üçün seni atidim». **7** Əmdi Israilning həmjəmət-kutkuzoqisi, uningdiki Muğəddəs Bolqarıqi Pərwərdigar mundak dəydu: — Adamlar iq-iqidin nəprətlinidiojan kixığə, Yəni kəpqilik lənitiy dəp կariojan, Əməldarlar oja կul կilinojan kixığə mundak dəydu: — «Səzidə turoqıqi Pərwərdigar, Yəni seni tallıqın Israildiki Muğəddəs Bolqarıqining səwəbidin, Padixahlar kəzlirini ekip kərüp ornidin turidu, əməldarlar mu bax uridu; **8** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Xapaət kərsitilidiojan bir pəyttə duayingni ijabət կilixnı bekitkənmən, Nijat-kutkuzulux yətküzülidiojan bir künidə Mən sanga yardəmdə boluxumni bekitkənmən; Mən seni կooqdaymən, Seni həlkımgə əhdə süpitidə berimən; Xundak կilip sən zeminni əsligə kəltürisən, [Həlkımnı] harabə bolup kətkən miraslırioqa warislik կildurisən, **9** Sən məhbuslar oja: «Buyakka kelinglar», Կarangoqulu kta olturoqanlar oja: «Nuroqa qıkınglar» — dəysən; Ular yollar boyidimu otlap yürüdü, Hətta hərbir

takır taoqlardin ozukluk tapidu; **10** Ular aq kalmaydu, ussap kətməydu; Tomuz issikmu, kuyax təptimu ularni urmaydu; Qünki ularoja rəhim Kıloluqi ularni yetəkləydu, U ularoja bulaklarni boylitip yol baxlaydu. **11** Xuningdək Mən barlıq taoqlirimni yol kılımən, Mening yollirim bolsa egiz kətürülidi. **12** Mana, muxu kixilər yirəktin keliwatidu, Mana, bular bolsa ximaldin wə əşərbtin keliwatidu, Həm muxular Sinim zeminidinmu keliwatidu. **13** Huxallıqtın towlanglar, i asmanlar; I yər-zemin, xadlan; Nahxilarnı yangritinglar, i taoqlar; Qünki Pərwərdigar Əz həlkigə təsəlli bərdi, Əzining har boləjan pekİR-məminlirigə rəhim kılıdu. **14** Biraq Zion bolsa: — «Pərwərdigar məndin waz kəqtı, Rəbbim meni untup kətti!» — dəydu. **15** Ana əzi emitiwatkan bowikini untuyalamdu? Əz əsəri korsikidin tuqkan oɔqliqa rəhim kilmay turalamdu? Hətta ular untuojan bolsimu, Mən seni untuyalmamən. **16** Mana, Mən seni Əz alkənliriməja oyup pütkənmən; [Harabə] tamliring hərdaim kəz aldimdidur. **17** Oɔqul baliliring [kayıtxıka] aldırıwatidu; Əslidə seni wəyran kıləjanlar, harab kıləjanlar seningdin yirək ketiwatidu; **18** Bexingni egiz kətürüp ətrapingoja ƙarap bak! Ularning həmmisi jəm bolup ƙexingoja kaytip keliwatidu! Əz həyatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Pərwərdigar, Sən ularni əzünggə zibu-zinnətlər kılıp kiyisən; Toyi bolidiojan kızdək sən ularni takəysən; **19** Qünki harabə həm qəldərəp kətkən jayliring, Wəyran kılınqan zemining, Həzir kelip, turmakqi boləjanlar tüpəylidin sanga tarqılık kılıdu; Əslidə seni yutuwalojanlar yirəkləp kətkən bolidu. **20** Seningdin juda kılınqan baliliring bolsa sanga: — «Muxu jay

turuxumşa bək tarqılık kılıdu; Manga turquydək bir jayni
boxitip bərsəng!» — dəydu; **21** Sən kənglüngdə: — «Mən
balilirimdin ayrılip қalojan, Өjerib-musapir wə sürgün
bolup, uyan-buyan həydiwetilgən tursam, Kim muxularni
manga tuşup bərdi? Kim ularni bekip qong қildi? Mana,
mən өjerib-yaloquz қalduruloloqanmən; Əmdi muxular
zadi nədin kəlgəndur?» — dəysən. **22** Rəb Pərwərdigar
mundak dəydu: — «Mana, Mən əllərgə қolumni kətürüp
ixarət қılımən, Əl-millətlərgə kərünidiojan bir tuşni
tikləymən; Ular oqlulliringni қuqıkida elip kelixidu;
Ular kızlıringni həpax қılıp kelidu. **23** Padixahlar bolsa,
«Atak dadiliring, » Hanıxlardan bolsa inik'aniliring bolidu;
Ular sanga bexini yərgə təgküzüp təzim қılıp, Putliring
alidiki qang-topinimu yalaydu; Xuning bilən sən Mening
Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisən; Qünki Manga
ümid baqlap kütkənlər hərgiz yərgə қarap қalmayıdu.
24 Ojini baturlardin eliwalqili bolamdu? Həkkaniyət
jazası səwəbidin tutğun қılınojan bolsa կutulduroqili
bolamdu? **25** Qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — Hətta
baturlardin əsirlərnimə կayturuwalqili, Əxəddiyılərdin
ojini կutkuziwalqili bolidu; Wə sən bilən dəwalaxşanlar
bilən Mənmu dəwaliximən, Xuning bilən baliliringni
կutkuzup azad қılımən. **26** Seni əzgiiqilərni ez gəxi bilən
əzini ozukşandurimən; Ular yengi xarab iqbəndək ez
keni bilən məst bolup ketidu; Xundak қılıp barlık ət
igiliri Mən Pərwərdigarning sening Կutkuzojuqing həm
Həmjəmət-Nijatkaring, Yakuptiki կudrət Igisi ikənlikimni
bilip yetidu.

50 Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən köywətkən
ananglarning talak heti ənen? Manga kərz bərgüqilərning
kəysisioja silərni setiwətkənmən? Mana, silər əz
gunahlıringlar arkılık əz-əzünglarni setiwətkənsilər;
Silərning asiylikliringlar tüpəylidin ananglar
köyuwetilgənidi. **2** Mən silərdinmu soraymən: Mən
kəlginimdə, nemixka həq adəm qikəmidi? Mən
qakırojnimda, nemixka həqkim «Mana mən» dəp jawab
bərmidi? Hərlükə qikirixka kolum kışkılık kılamdu?
Kutkuzojudək küqüm yokəmidu? Mana, Mən bir əyibləpla
dengizni kurutup, Dəryalarnı qelgə aylanduruwetimən;
Su bolmioqaqka ularning belikliri sesip ketidu,
Ussuzluktin elidu; **3** Asmanlarnı karılık bilən kiydürimən,
Ularning kiyim-keqəklirini [kara] bəzdin ķilimən». **4**
«Rəb Pərwərdigar menin japa qəkkənlərning kənglini
yasaxni bilixim üçün manga təlim-tərbiyə aloquqların
tilini təkdim ķildi; U meni hər səhər oyotitip turidu,
Tərbiyiləngənlərning ķatarida menin ķulikimni
oyqitidu. **5** Rəb Pərwərdigar ķulikimni aqtı; Mən bolsam
itaətsizlik ķilmidim, Yaki yolidin bax tartmidim. **6**
Dümbəmni sawioquqilaroja, Məngzlirimni tük
yulquqilaroja tutup bərdim; Horluk həm tükürüxlərdin
yüzümni ķaqurmidim; **7** Birak Rəb Pərwərdigar
yardimimdə bolidu; Xunga mən yərgə ķarap ķalmaymən;
Xunga mən [niyitimni kət'iy ķilip] yüzümni almastək
qing ķildim; Hijillikka ķaldurulmaydiqanlıkimni bilimən.
8 Meni Aklioquqi yenimdidur; Kim manga ərz-xikayət
ķıalisun? Bar bolsa birlikdə dəwalixaylı; Kim menin
üstümdin əyibliməkqi bolsa, Aldimoqa kəlsun! **9** Manga

yardəmdə bolوغуqi Pərwərdigardur; Əmdi meni ərz
kilalaydıqan kimkən? Ularning həmmisi bir tal kiyimdək
əskirəp ketidu; Pərwanilər ularni yutuwetidu». **10** —
«Aranglarda Pərwərdigardin қorkidıqan, Uning қulining
səzигə itaət қılıdiqan kim bar? Қarangoğulukta
mangidıqan, yorukluki bolmioqan kixi bolsa,
Pərwərdigarning namişa ixinip hatırjəmlənsun,
Hudasışa yələnsun! **11** Mana, əzliri üçün ot yakidıqan,
Ətrapinglarnı məx'əllər bilən oraydıqan həmminglar!
Keni, əz otunglarning nurida, Əzünglar yaklaşan məx'əllər
arisida menginglar; Birak silər xuni կolumdin alisilərki:
— «Azab-həsrət iqidə yatisilər!».

51 «*I* həkkəaniylikka intilgüqilər, Pərwərdigarnı
izdigüqilər, Manga կulak selinglar: — Silərni yonup
qıkarıqan taxxa, Silərni kolap qıkarıqan orəkkə nəzər
selinglar; **2** Atanglar İbrahimoşa, silərni tuşup bərgən
Sarahka nəzər selinglar; Qünki Mən uni yaloquz qeojida
qağırdım, Uningşa bəht ata կildim, Həm uni
awundurdum. **3** Qünki Pərwərdigar Zionşa təsəlli
bərməy կoymaydu; Uning barlık harabə yərlirigə qoķum
təsəlli beridu; U qoķum uning janggallirini Erən
başqisidək, Uning qəl-bayawanlırını Pərwərdigarning
beoqidək կlidu; Uningdin huxallık həm xad-huramlik,
Rəhmətlər həm nahxa awazlır tepilidu. **4** Mening həlkim,
gepimni anglangalar, Əz elim, manga կulak selinglar;
Qünki Məndin bir կanun-təlim kelidu, Wə Mən həküm-
həkikitimni əl-yurtlar üçün bir nur կilip tikləymən. **5**
Mening həkkəaniylikim silərgə yekin, Mening nijatim
yolşa qıktı; Mening biləklirim əl-yurtlarşa həküm-

həkikətni elip kelidu; Arallar Meni kütüp umid baɔ̄laydu,
Ular Mening bilikimgə tayinidu. **6** Bexinglarni ketürüp
asmanlarqa, Astinglarda turojan yər-zeminojimu ƙarap
bekinglar; Qünki asmanlar is-tütəktək oqayıb bolidu, Yər-
zemin bolsa bir tal kiyimdək konirap ketidu; Uningda
turuwatkanlarmu ohxaxla əlidu; Birak nijatim bolsa
əbədil'əbədgıqidur, Mening həkkaniyilikim hərgiz
yanjilmaydu. **7** I həkkaniyilikimni bilgənlər, Kengligə
kanun-təlimimni pükkən həlk, Manga ƙulak selinglar;
Insanlarning һaçarətliridin қorkmanglar, Ulardiki
kupurluk wə ojaljirlaxlardın patiparaq bolup kətmənglar;
8 Qünki küyə ularni kiyimni yəwaloqandək yəwalidu, Kurt
yung yəwaloqandək yəwalidu; Birak həkkaniyilikim
əbədil'əbədgıqidur, Mening nijatim dəwrdin-dəwrgıqidur.
9 Oyojan, oyojan, küqni əzünggə kiyim kılıp kiygəysən, i
Pərwərdigarning Biliki! Қədimki wakıtlarda, Ətkən
zamanlardiki dəwrərdə oyojanqıningdək oyojan!
Raḥabni kıyma-qıyma kılıp qepiwətkən, Əjdihəni sanjip
zəhimləndürgən əslı Sən əməsmu? **10** Dengizni, dəhxətlik
hənglardiki sularni ƙurutiwetip, Dengizning tegilirini
Sən həmjəmətlik kılıp ƙutkuzaŋlarning ətüx yoli
kılıqan Əzüng əməsmu? **11** Xunga Pərwərdigar bədəl
tələp ƙutkuzaŋlanlar kaytip kelidu, Ular nahxilarни eytip
Zionqa yetip kelidu; Ularning baxlırioqa mənggülük xad-
huramlik konidu; Ular huxallık wə xadlıkkə erixidu;
Qayoq-ħəsrət həm uħ-nadamətlər bədər ƙaqidu. **12**
Silərgə təsəlli bərgüqi Əzüm, Əzümdurmən; Əlüx aldida
turojan bir insandin, Teni ot-qəplərgə aylinip ketidiojan
insan balisidin ƙorķup kətkining nemisi? **13** Asmanlarni

kərgən, Yər-zeminning ulini saloqan Yasiōquqing Pərwərdigarni untup yürisən, Xundakla kün boyi һalakət yürgüzməkqi boloqan zalistning kəhridin tohtawsız қorkup yürisən; Əmdi zalistning kəhri əni? **14** Bax əgkən əsir bolsa tezdi boxitilidu; U һangoja qüxməydu, xuning bilən əlməydu, Uning riskimu tūgəp կalmaydu. **15** Mən bolsam dengizni կozojap, dolğunlarni hərkirətküqi Pərwərdigar Hudayingdurmən; «Samawi կoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar» Mening namimdur; **16** Wə asmanlarni tikləxkə, Yər-zeminning ulini selixkə, Wə Zionoja: «Sən Mening həlkimdir» deyixkə, Mən sezümni aqzingoja կuyoqanmən, Sən [կulumni] կolumning sayisi bilən yapkanmən. **17** I Pərwərdigarning կolidiki kəhrlilik kədəhni iqiwətkən Yerusalem, Oyojan, oyojan, ornungdin tur; Adəmni wəhimigə saloquqi jam-kədəhni sən iqtinq, birakla kətüriwətting; **18** Uning tuoqup bərgən barlıq balılıri arisida uni yetəkligidək həqkim yok, Uning bekip qong կilojan barlıq balılıridin uning կolini tutup yəlqidək heqbirimə yok. **19** Bu ikki ix bexingoja qüxti — (Kim sən üçün iq aqritip yiqlar?!?) — Bulangqılık həm wəyranqılık, Aqarqılık həm kiliq; Mənmu sanga təsəlli berələymənməkin? **20** Sening balılıring һalsizlinip һoxidin kətti, Toroja qüxkən jərəndək hərbir koqining dokmuxida yatidu; Ular Pərwərdigarning kəhri bilən, Hudayingning tənbihə bilən toldurului; **21** Xunga һazır buni anglap կoy, i har boloqan, — Məst boloqan, birak, xarab bilən əməs: — **22** Өz həlkining dəwasını yürgüzungüqi Rəbbing Pərwərdigar, Yəni sening Hudaying mundak, dəydu: — «Mana, Mən կolungdin adəmni wəhimigə

salidiojan jam-kədəhni, Yəni kəhrimgə tolojan kədəhni eliwaldim; Sən ikkinqi uningdin həq iqməysən; **23** Mən uni seni harliwatkanlarning қolioja tutkuzimən; Ular sanga: «Biz üstüngdin dəssəp ətimiz, egilip tur» dedi; Xuning bilən sən teningni yər bilən təng kılıp, Üstüngdin ətküqilər üçün əzüngni koqidiki yol қilding».

52 — Oyοjan, oyοjan, i Zion, küqüngni kiyiwal, I Yerusalem, mukəddəs xəhər, güzəl kiyim-keqəkliringni kiyiwal; Qünki bundin baxlap sünnət kılınmiojanlar yaki napaklar iqinggə ikkinqi kirməydu. **2** Topa-qangdin qikip əzüngni silkiwət; Ornungdin tur, olturuwal, i Yerusalem; Əzüngni boynungdiki zənjirlərdin boxitiwətkin, i tutkun bolοjan Zion kizi! **3** Qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — «Silər əzünglarnı pulsız setiwətkənsilər; Pulsız қayturup setiwelinisilər». **4** Qünki mundak dəydu Rəb Pərwərdigar: — Həlkim dəsləptə Misiroqa musapir süpitidə qüixənikən, Xundakla yekında Asuriyə ularnı əzgən yərdə, **5** (Əmdi həzir həlkim pulsız elip kelingnidə, — dəydu Pərwərdigar) Mening karim bolmamdiķən? Ular üstidin həkümrənlək ķiloqqlar ularnı zar қakxatķan, — dəydu Pərwərdigar, — Xundakla namim bolsa kün boyi tohtawsız həkərətləngən tursa, Mening karim bolmamdiķən?!» **6** Xunga Əz həlkim Mening namimni bilidu; Xunga xu künü ular Mening «U» ikənlikimni, xundakla ularoqa: «Kər, Meni!» dəydiojanlıkimni bilidu. **7** Taoqlar üstidə hux həwər elip kəlgüqining ayaqlırı nemidegən güzəl-hə! U aram-hatırjəmlilikni jakarlaydu, Bəhtlik hux həwərni elip kelidu, Nijat-ķutuluxni elan ķolidu, U Zionoja: «Hudaying həmmigə həküm süridu!» **8** Kəzətqiliringning awazini

angla! Ular awazini kötüridu, Nahxilarni yangritip towlaydu; Qünki Pərwərdigar Zionni elip kaytkanda, ular ez kezi bilən kəridu! **9** I Yerusalemning harabiliri, nahxilarni yangritip təntənə kilinglar! Qünki Pərwərdigar Oz həlkigə təsəlli bərgən, U Yerusalemni həmjəmətlik kılıp kutkuzojan! **10** Pərwərdigar əllərning həmmisining aldida Oz mukəddəs Bilikini eqip ayan kılajan; Xuning bilən yər-zeminning barlıq qət-yakılıri Hudayimizning nijat-kutuluxini kəridu. **11** Qıkip ketinglar, qıkip ketinglar; Həq napak nərsigə təgməy xu yərdin qıkip ketinglar; Uning otturisidin qıkip ketinglar; Pərwərdigarning mukəddəs қaqa-қuqilirini kötürgüqilər, əzünglarni pak tutunglar; **12** Qünki silər aldiriojan peti əməs, Patiparak, қaqqan peti əməs qıkip ketisilər; Qünki Pərwərdigar aldinglarda mangidu, Israilning Hudası arkə muhapizətqinglar bolidu. **13** « — Kərünglarki, Mening կulum danalıq bilən ix kəridu, U [aləm aldida] kətürülidu, yüksiri orunoja qikirilidu, naħayiti aliy orunoja erixtürülidu. **14** Lekin nuroqun kixilər seni kərüp, intayın həyran қelixidu, — Qünki uning qirayı baxka hərkəndikinqidin kəp zəhimləngən, [Kulning] kiyapiti xu dərijidə buzuwetilgənki, uningda hətta adam siyakimu қalmıqan! **15** U xu yol bilən nuroqun əllərning üstigə [қan] qaqidu. Hətta xah-padixahlarmu uning karamitidin aοzını tutupla қalidu; Qünki əzlirigə əzəldin eytilmiqənni ular kərələydu, Ular əzəldin anglap bakımıqənni qüxinələydu.

53 Bizning həwirimizgə kimmu ixəngən? Həm «Pərwərdigarning Biliki» bolğuqi kimgimu ayan қılınojan? **2** U bolsa [Pərwərdigarning] aldida huddi

yumran maysidək, Yaki huddi қaojjirak tuprakta tartkan
bir yiltizdək əsidü; Uningda jəzbidarlıq yaki həywə yok
bolidu, Biz uni kərginimizdə, uning bizni jəlb kıləjudək
təki-turkimu yok bolidu. **3** U kixilər təripidin kəmsitilidu,
ular uningdin yiraklıxidu; U kəp dərd-ələmlik adəm
bolup, Uningoja azab-okubət yar bolidu; Xuning bilən
uningdin yüzlər қaqurulidu; U kəmsitilidu, biz uni həq
nərsigə ərziməs dəp hesabliduk. **4** Birak əməliyəttə
bolsa, U bizning қayoju-həsritimizni kətürdi, Azab-
okubətlirimizni əz üstigə aldı. Biz bolsak, bu ixlarnı
u wabaşa uqriolanlıigidin, Huda təripidin jazalinip
uruləolanlıigidin, Xundakla kiyin-kıstakka elinojanlıigidin
dəp қarıduk! **5** Lekin u bizning asiyılıklımız tüpəylidin
yarıldı, Bizning gunahlırimiz üçün zəhimləndi; Uning
jazalinix bədiligə, biz aram-hatırjəmlik taptuk, Həm
ķamqidin bołożan yarılıri arkılık biz xipamu taptuk.
6 Həmmimiz huddi қoylardək yoldın ezip, Hərbirimiz
əzimiz halıolan yolşa mangolənidük; Birak Pərvərdigar
həmmimizning kəbihlikini uning üstigə yiçip yüklidi. **7**
U kiynilip, azab qəkkən bolsimu eñiz aqmidi; U huddi
boquzlaxka yetiləp mengilojan paqlandək boquzlaxka
elip mengildi, Xundakla yung kırkıoluqılar aldida կoy
ün-tinsiz yatğandək, u zadila eñiz aqmidi. **8** U կamap
koyulup, hək sorakṭin məhərum bolup elip ketildi,
əmdi uning əwladını kimmu bayan կilalisun?! Qünki u
tiriklərning zeminidin elip ketildi, Mening həlkimning
asiyılığı üçün u waba bilən uruldi. **9** Kixilər uni rəzillər
bilən ortak bir gərgə bekitkən bolsimu, Lekin u əlümidə
bir bay bilən billə boldi, Qünki u һeqqaqan zorawanlık

kılip bakımıqan, Uning aqzidin birər eojizmu hıyləmikirlik söz tepilmas. **10** Birak uni ezixni layik kergən Pərwərdigardur; U uni azabka qəmüldürgüzdi. Gərqə u əz jenini gunahni yuyidiojan kurbanlıq ķilojan bolsimu, Lekin u əzining uruk-əwladlirini qoķum körüp turidu, Xundakla uning kəridiojan künliri uzartılıdu; Wə Pərwərdigarning kengli səyünidiojan ixlar uning ilkidə bolup, rawaj tepip əməlgə axurulidu. **11** U əzi tartkan japaning mewisini körüp məmnun bolidu; Həkkaniy bolouqi Mening ķulum əzining bilimliri bilən nuroqun kixilərgə həkkaniylikni yətküzidu. Qünki u ularning қəbihliklirini əzigə yükliwalidu. **12** Bu ixliri üçün Mən xu «nuroqun kixilər»ni uningoja hədiyə kılip nesiwisi ķilimən, Xuning bilən u əzi küqlüklərni oğənimət süpitidə üləxtürüp beridiqan bolidu; Qünki u ta əlüxkə kədər «[xarab hədiyə]»ni təkkəndək, əz jenini tutup bərdi, Xundakla əzining asiylik ķiloqıqların qatarida sanilixiqa yol կoydi. Xuning bilən u nuroqun kixilərning gunahını əz üstigə aldi, Əzini asiylik ķiloqıqların orniqa կoyup ular üçün dua կildi».

54 — Təntənə kıl, i pərzənt kərmigən tuqmas ayal!
Nahxilar ni yangrat, xadlinip towla, i tolojak tutup bakımıqan ayal! — Qünki oqerib ayalning balılıri eri bar ayalningkidin kəptur! — dəydu Pərwərdigar, — **2** Qediringning ornini kengəytip, Turaloquliringning etiklirini ular yaysun; Küqüngni həq ayimay qedir taniliringni uzartkin, Kozukliringni qingaytkin; **3** Qünki sən ong wə sol tərəpkə kengiyisən; Sening əwlading baxka əllərni igələydu; Ular oqerib xəhərlərni ahalilik

ķildi. 4 Qorkma, qünki sən həq hijaləttə bolmaysən,
Həq uyatka қaldurulmaysən, Qünki yərgə həq karitilip
ķalmaysən, Qünki yaxlıqingdiki hijilqanlıknı untuysən,
Tullukungning aħanitini həq esinggə kəltürəlməysən. 5
Qünki seni yaritip Xəkilləndürgüqing bolsa sening ering,
Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar Uning
nami; Həmjəmət-Kutkuzoļuqing bolsa Israildiki Mukəddəs
Bolojuqi, U barlik yər-zeminning Hudasi dəp atılıdu. 6
Qünki Pərwərdigar seni qakirdi, — Huddi eri əzidin waz
kəqkən, kengli sunuk bir ayaldək, Yaxlıkida yatlık bolup
andin taxliwetilgən bir ayalni qakirojandək qakirdi»
— dəydu sening Hudaying; 7 Mən bir dəkikə səndin
ayrilip kəttim, Birak zor keyümqanlıq bilən seni yenimə
yioqmən; 8 Ołəzipimning texixi bilən Mən bir dəkikəla
yüzümni səndin yoxurup կoydum; Birak mənggülük
mehir-muhəbbitim bilən sanga keyümqanlık kərsitimən»
— dəydu Həmjəmət-Kutkuzoļuqing Pərwərdigar. 9 Muxu
ixlar huddi Nuh [pəyoqəmbər] dəwridiki topan suliridək
bolidu — Mən Nuh dəwridiki sular ikkinqi yər yüzini besip
ətməydu dəp kəsəm iqlinidək, — Mən xundak kəsəm
iqlinmənki, Səndin ikkinqi ożezəplənməymən, Sanga
ikkinqi tənbih bərməymən. 10 Qünki taoqlar yokılıdu,
Dənglərmə yətkilip ketidu, Birak mehir-muhəbbitim
səndin hərgiz kətməydu, Sanga aram-hatırjəmlik bərgən
əhdəmmu səndin neri bolmaydu» — dəydu sanga
keyümqanlıq kılɔjuqi Pərwərdigar. 11 I har bolqan,
boranda uyan-buyan qaykalqan, həq təsəlli kılınmiojan
[kız], Mana, Mən taxliringni rəngdar semont lay bilən
kırlaymən, Kək yakutlar bilən ulungni salımən; 12

Parkıraq munarliringni ləəllərdin, Dərwaziliringni qaknak
yakutlardin, Barlıq sepilliringni jawahıratlardin ķılıp
yasaymən. **13** Sening baliliringning həmmisi Pərwərdigar
təripidin egitilidu; Baliliringning aram-hatırjəmliki zor
bolidu! **14** Sən həkkaniyilik bilən tiklinisən; Sən zulumdin
yirak, (Qünki sən həq korkmaysən) Wəhəxəttinmu yirak
turquqi bolisən, Qünki u sanga həq yekinlaxmaydu. **15**
Mana, birərsi һaman yiojılıp sanga hujum kılsa, (Birak
bu ix Mening ihtiyarimdə bolğan əməs), Kimki yiojılıp
sanga hujum kılsa sening səwəbingdin yıqlıdu. **16**
Mana, kəmür otini yəlpütüp, Əzigə muwapık bir қoralni
yasioluqi təmürqini Mən yaratkanmən, Həm har ķılıx
üqün һalak kıloluqinimu Mən yaratkanmən; **17** Sanga
karxi yasalğan həqkandak қoral karoja kəlməydu; Sanga
ərz-xikayət kıloluqi hərbir tilni sən mat kılısən. Mana
xular Pərwərdigarning küllirining alidioğan mirasidur!
Ularning həkkaniyiliği bolsa məndindur!

55 Hoy! Barlıq ussap kətkənlər, Suşa kelinglar! Puli
yoklar, kelinglar, ax-nan setiwelip yənglar; Mana
kelinglar, nə pul nə bədəl teliməyla xarab həm süt
setiwelinglar; **2** Nemixka həkikiy ax-nan bolmaydiqan
nərsigə pul həjləysilər? Əjiringlarni adəmni həq
kanaətləndürməydiqan nərsilər üçün sərp kılısilər?
Gepimni kəngül կoyup anglanglar, yahxisidin yənglar,
Kənglünglar molqılıktın kanaətlinidu; **3** Manga կulak
selinglar, yenimoja kelinglar; Anglanglar, jeninglar
hayatka erixidu; Wə Mən silər üçün mənggülük bir
əhdə tüzüp berimən: — Xu əhdə — Dawutka wədə
kılınoğan mehîr-xəpkətlərdur! **4** Mana, Mən uni əl-

yurtlarşa guwahqi süpitidə, Əl-yurtlarşa yetəkqi həm sərkərdə süpitidə təkdim қildim — **5** — «Mana, sən ezungə yat bir əlni qakırisən, Seni bilmigən bir əl yeningə yığırıp kelidu; Səwəbi bolsa Pərwərdigar Hudaying, Israildiki Muğəddəs Bolqoqining Əzidur; Qünki U seni uluqlap sanga güzəllik-julalıknı yar қıldı».

6 — Izdənglər Pərwərdigarnı, U Əzini tapkuzmakçı bolqan pəyttə; U yekin turoqan waqtida uningə nida kilinglar! **7** Rəzil adəm əz yolını, Nahək adəm əz oyhiyallırını taxlisun, Pərwərdigarning yenioğa kaytip kəlsun, U uningə rəhimdillik kərsitidu; Hudayimizning yenioğa kaytip kəlsun, U zor kəqürüm қılıdu. **8** Qünki Mening oylioqanlırim silərning oylioqanlıringlar əməs, Mening yollirim bolsa silərning yolliringlar əməstur; **9** Qünki asman yərdin կաղա yükiri bolqinidək, Mana Əz yollirim silərning yolliringlardın, Mening oylioqanlırim silərning oylioqanlıringlardın xunqə yukiridur. **10** Yaməqur həm կա asmandın qüxüp, Yər yüzini suqırıp uni kəkərtip, qeqəklitip, Terioquoja urukni, yegüqigə ax-nanni təminligüqə kaytmaydiqandək, **11** Mana Mening aqzimdin qikkan səz-kalamim xundaktur; Əz kənglümədikini əməlgə axurmioquqə, Uni əwətix məksitimgə toluk yətmigüqə, U Əzümgə bikardin-bikar kaytmaydu. **12** Qünki silər xad-huram һaldə qikisilər; Aram-hatirjəmliktə yetəklinip qikisilər; Taqlar həm dənglər silərning aldinglarda nahxa yangritidu, Dalalardiki barlıq dəl-dərəhlər qawak qelixip təntənə қılıdu; **13** Yantaklıknıng ornida կarioqay, Jioqanlıkning

ornida hadas dərihi əsidü; Muxular bolsa Pərwərdigar oja
bir nam kəltüridü, Mənggütə üzülməs karamət bolidü.

56 Pərwərdigar mundaq dəydu: — Adalət həm hidayəttə qing turunglar, Həkkaniyilikni yürgüziweringlar; Qünki Mening nijatim yeşinlaxti, Həkkaniyilikim ayan əlinay dəwatidü, **2** Muxularni əliqəsi kixi, Muxularda qing turəsiqə insan balisi — Xabat künini buloqimay pak-mukəddəs sakliqəsi, Əolini hərkəndək rəzilliktin tartkuqi kixi nemidegən bəhtliktur! **3** Əzini Pərwərdigar oja baqlıqan yat yurtluq adəm: — «Pərwərdigar qoqum meni əz həlkidin ayriwetidü!», Yaki aqwat bolqan kixi: — «Mana, əkəxal bir dərəhmən!» degüqi bolmisun. **4** Qünki Pərwərdigar: — Mən Əz «xabat künlim»ni saklaydioqan, Kənglümdiki ixlarnı tallıqan, Əhdəmdə qing turidioqan aqwatlar oja mundaq dəymənki: — **5** Mən ular oja Əz əyüm də, Yəni Əz tamlirim iqidə orun həm nam-ataq ata əlimən; Muxu nam-ataq oqul-ķızları barlarningkidin əwzəldür; Mən ular oja üzülməs, mənggülük namni berimən. **6** Pərwərdigarning hizmitidə boluxka, Uning namioqa seçinixka, Uning əlleri boluxka Pərwərdigar oja əzini baqlıqan, Xabat künini buloqimay pak-mukəddəs sakliqan, Əhdəmni qing tutkan yat yurtluqning pərzəntirini bolsa, **7** Ularnımu Əz mukəddəs teqimoqa elip kelimən, Mening duagah bolqan əyüm də ularni huxal əlimən; Ularning kəydürmə қurbanlıkları həm təxəkkür қurnanlıkları Mening қurbangahım üstidə əkəbul əlinidü; Qünki Mening əyüm «Barlık əl-yurtlar üçün dua əlinidioqan əy» dəp atlidü. **8** Israildin tarkılıp kətkən qəribənləri yioqip əlyatırıdion Rəb Pərwərdigar: —

Mən yənə uningoja baxkilarnı, Yəni yiofilip bolqanlaroja
baxkilarnimu қoxup yioqimən! — dəydu. **9** — I dalalardiki
barlik haywanlar, kelip ozuktur elinglar, Ormanlıktiki
barlik haywanlar, kelinglar! **10** [Israilning] kəzətqiliri
həmmisi қarioqu; Ular həq bilməydu; Həmmisi қawaxni
bilməydiojan gaqa itlar, Qüxəkəp yatidiojan, uykuşa
amraklar! **11** Muxu itlar bolsa nəpsi yaman, toyɔjanni
bilməydu, Ular bolsa [həlkimni] «bağkuqi»larmix tehi!
Ular yorutuluxni həq bilməydu, Ularning həmmisi
haliojanqə yol tallap կeyip kətkən, Birsimu կalmay
hərbiri əz mənpəitini kəzləp yürgüqilər! **12** Ular: «Keni,
xarab kəltürimən, Hərəkni қanoşuqə iqəyli; Ətimu bolsa
bügünkidak bolidu, Tehimu molqılık bolidu yənə!» —
dəweridu.

57 Həkəkaniy adəm aləmdin etidu, Həqkim buningoja
kəngül bəlməydu; Mehriban adəmlər yioqip elip ketildi,
Birak həqkim oylap qüxinəlməyduki, Həkəkaniy adəmlər
yaman künlərni kermisun dəp yioqip elip ketildi. **2**
U bolsa aram-hatırjəmlik iqigə kiridu; Yəni əzlirining
durus yolida mangoojan hərbir kixi, Əz ornida yetip
aram alidu. **3** Birak sənlər, ijadugər ayalning balılıri,
Zinahor bilən pağıxə ayalning nəсли; Buyakka yekin
kelinglar; **4** Silər kimni mazak կiliwatisilər? Yaki
kimgə қarxi aqzınglarnı kalqaytip, Tilinglarnı uzun
qıkırısilər? Silər bolsanglar asiyliktin tərəlgən balilar,
Aldamqılıkning nəсли əməsmusilər? **5** Hərbir qong dərəh
astida, Hərbir yexil dərəh astida xəhwaniylik bilən
kəyüp kətküqi, Kiqik balılarnı jilojilaroja həm hada
taxlarning yeriklirioja elip soyoluqisilər! **6** Eriktiki

siliklanojan taxlar arisida sening nesiwəng bardur; Xular, xularla sening təksimatingdur; Xundak, sən ularoja atap «xarab hədiyəsi»ni kuyup, Ularoja «axlik hədiyə»nimu sunup bərdingoju; Əmdi muxularoja razi bolup Əzümni besiwalsam bolamti? 7 Sən yukiri, egiz bir taq üstidə orunkərpə selip koydung, Sən axu yərdimu կurbanlıqlarnı kilişkə qikting. 8 Ixiklərning kəynigə wə kəyni kexəklirigə «əslətmiliring»ni bekitip koydung, Qünki sən Məndin ayrılding, Sən yalingaqlınip ornungoja qikting; Orunkərpəngni kengəytip [heridarlıring] bilən əzüng üçün əhdiləxtinq; Ularning orun-kərpsigə kenglüng qüxti, Sən ularda küq-hökükni kərüp қalding. 9 Sən zəytun meyi hədiyisini elip, Ətirliringni üstibexingga boluxioja qeqip, Padixaħning aldioja barding; Əlqiliringni yirakka əwətip, Hətta təhtisaraqa yətküqə əzüngni pəs kilding.

(Sheol h7585) 10 Sən besip mangojan barlık yolliringda qarqiojining bilən, Yənə: «Pok yəptimən, boldi bəs!» dəp koymiding tehi, Ezip yürüxkə yənilə küqüngni yiojding, Həq jak toymiding. 11 Sən zadi kimdin yürəkzadə bolup, korkup yürisən, Yalojan gəp ķilip, Meni esingga həq kəltürməy, Kenglüngdin həq ətküzmiding. Mən uzunojıqə süküttə turup kəldim əməsmu? Sən yənilə Məndin həq korkup bakmiding! 12 Sening «həkkaniyilik»ni həm «təhpiliring»ni bayan ķilimən: — Ularning sanga həq paydisi yoktur! 13 Qırkıriojənliringda sən yiojip topliojan [butlar] kelip seni kutkuzsun! Biraq xamal püw ķilip ularning həmmisini uqurup ketidu, Bir nəpəsla ularni elip ketidu; Biraq Manga tayanoquqi zeminoja miraslık ķilidu, Mening mukəddəs teqimoja igidarqılık

kıldı. **14** [Xu qaoqda]: — «Yolni keturnüngler, keturnüngler, uni təyyarlanglar, Həlkimning yolını boxitip barlıq putlikaxanglarnı elip taxlanglar» deyildi. **15** Qünki nami «Mukəddəs» Boləsuqi, Yukarı həm Aliy Boləsuqi, Əbədil'əbədgıqə həyat Boləsuqi mundak dəydu: — «Mən yukarı həmdə mukəddəs jayda, Həm xundakla rohı sunuk həm kiqik peil adəm bilən billə turimənki, Kiqik peil adəmning rohını yengilaymən, Dili sunuğning kənglini yengilaymən. **16** Qünki Mən hərgiz mənggüzə ərz kılıp əyibliməymən, Həm əbədil'əbədgıqə əqəzəplənməymən; Xundak kilsam insanning rohı Mening aldimda suslixip yokaydu, Əzüm yaratkan nəpəs igiliri tügixidu. **17** Uning əz nəpsaniyətlik қəbihlikidə Mən uningdin əqəzəplinip, uni urojanmən; Mən uningdin yoxurun turup, uningoja əqəzəpləngənlikim bilən, U yənilə arkisişa qekinqiniqə əz yolını mengiwərdi; **18** Mən uning yollırını körüp yətkən təkdirdimu, Mən uni sakaytimən; Mən uni yetəkləymən, Mən ləwlərning mewisini yaritimən, Uningoja wə uningdiki həsrət qəkküqilərgə yənə təsəlli berimən; Yirak turuwatqanoqa, yekin turuwatqanoqimu mutlək aram-hatırjəmlik bolsun! Wə Mən uni sakaytimən! **20** Birak rəzillər bolsa tinqilinixni həq bilməydiqan, Dolğunliri lay-latkılarnı uroqutuwatkan, Dawaləquwatkan dengizdəktur. **21** Rəzillərgə, — dəydu Hudayim — həq aram-hatırjəmlik bolmas.

58 — Nida kılıp jakarlıqın, Awazingni կոյуп berip boluxıqə towla, Awazingni kanaydək keturnür, Mening həlkimgə ularning asiylikini, Yakupning jəmətigə gunahlırını bayan kılɔjin. **2** Birak ular Meni hər

küni izdəydiqan, Həkkaniyilikni yürgüzidioqan, Mening yollirimni bilixni huxallık dəp bilidioqan, Hudasing həküm-pərmanlarını taxliwətməydiqan bir əlgə ohxaydu; Ular Məndin həkkaniyilikni bekitidioqan həküm-pərmanları soraydu; Ular Hudaşa yekinlixixni hursənlik dəp bilidu. **3** [Andin ular]: — «Biz roza tuttuk, Əmdi nemixə sən kəzüngə ilmiding? Biz jenimizni kiyndiuk, Əmdi nemixə buningdin həwiring yok?» — [dəp soraydu]. — Ərəngalar, roza küni əz kənglünglardikini kılıwerisilər, Hizmətqiliringlarnı kəttik ixlitisilər; **4** Silərning roza tutuxliringlar jənggi-jedəl qıkırıx üçünmu? Kəbəh қolliringlar muxt bilən adəm uruxni məksət kılqan ohximamdu? Həzirki roza tutuxliringlarning məksiti awazinglarnı ərxlərdə anglitix əməstur! **5** Mən tallioqan xu roza tutux küni — Adəmlərning jenini kiynaydiqan künmu? Bexini қomuxtək ekip, Astıqa bəz wə küllərni yeyix kerək bolqan künmu? Silər muxundak ixlarnı «roza», «Pərwərdigar қobul kılqudək bir kün» dəwatamsılər? **6** Mana, Mən tallioqan roza muxuki: — Rəzillik-zulumning asarətlərini boxitix, Boyunturukning tasmilirini yexix, Ezilgənlərni boxitip hər kılıx, Hərkəndək boyunturukni qekip taxlax əməsmidi? **7** Ax-neningni aqlaroja üləxtürüväng, Hajətmən musapirlarnı himayə kılıp əyüngə aprixing, Yalingaqlarnı kərginində, uni kiydürüväng, Əzüngni əzüng bilən bir jan bir tən bolqanlardın қaqurmaslıkingdin ibarət əməsmu? **8** Xundak kılqanda nurung tang səhərdək wallidə eqilidu, Salamətliking tezdir əsligə kelip yaxnaysən; Həkkaniyilikng aldingda mangidu, Arkangdiki

muħapizətqing bolsa Pərwərdigarning xan-xəripi bolidu.

9 Sən qakırsang, Pərwərdigar jawab beridu; Nida kılısən, U: «Mana Mən!» dəydu. Əgər aranglardin boyunturukni, Təngləydiqan barmakni, Həm təhmət gəplirini yok kilsang, **10** Jeningni aqlar üçün pida kilsang, Ezilgənlərning hajətliridin qıksang, Xu qaojda nurung қarangojulukta kətürülidu; Zulmiting qüxtək bolidu; **11** Həm Pərwərdigar sening daimlik yetəkligüqing bolidu, Jeningni kurojakqılık bolğan waktidimu կamdaydu, Ustihanlıringni küqəytidu; Sən suqırılıdioqan bir baq, Suliri uroqup tügiməydiqan, adəmni aldimaydiqan bir bulak bolisən; **12** Səndin tərəlgənlər kona harabilərni kaytidin kurup qikidu; Nurən dəwrlər կalduroqan ullarnı kaytidin kətürisən, Xuning bilən «Bəsülgən tamlarnı kaytidin yasioluqi, Koqa-yol wə turaloqularni əsligə kəltürgüqi» dəp atılısən. **13** Əgər sən xabat künidə kədəmliringni sanap mangsang, Yəni Mening mukəddəs künümədə əzüngningki kənglüngdikilərni kılmay, Xabatni «huxallık», Pərwərdigarning mukəddəs künini «hərmətlik kün» dəp bilsəng, Həm Uni hərmətləp, Əz yolliringda mangmay, Əz bilginingni izdiməy, Қuruk parang salmisang, **14** Undakta Pərwərdigarnı kənglüngning huxallığı dəp bilisən, Həm Mən seni yər yüzdiki yukarı jaylarqa mingüzüp mangdurimən; Atang Yakupning mirasi bilən seni ozuklandurimən — Qünki Pərwərdigar Əz aqzi bilən xundak söz kıldı.

59 — Қaranglar, Pərwərdigarning қoli kutkuzalmioqudək küqsiz bolup қaloqan əməs; Yaki Uning қuliki anglimioqudək eojir bolup қaloqan əməs; **2** Biraq silərning

ķəbihlikinglar silərni Hudayinglardin yiraklaxturdi,
Gunahınglar Uning yüzini silərdin ķaqurup Uningoja
tilikinglarnı anglatkuzmidi. **3** Qünki kolliringlar kan bilən,
Barmaklıringlar ķəbihlik bilən miləngən, Ləwliringlar
yalojan gəp eytən, Tilinglar kaldirlap kerixip səzligən; **4**
Həkkaniylik tərəptə səzligüqi yoktur, Həkikət tərəptə
turidiqan həküm sorioluqi yoktur; Ular yok bir nərsigə
tayinip, aldamqılık kılmaqtə, Ularning ķorsıkidikisi
ziyandax, Ularning tuquwatkını ķəbihlik; **5** Ular
qar yılanning tuhumlirini tərəldürdü, Əmüqükning
torini torlaydu, Kim uning tuhumlirini yesə əlidü;
Ulardin biri qekilsə zəhərlik yilan qikidu. **6** Ularning
torliri kiyim bolalmaydu; Əzliri ixligənliri bilən ezlirini
yapalmaydu; Ixligənliri bolsa ķəbih ixlardur; Ularning
kolida zorawanlıq turidu; **7** Kədəmliri yamanlık tərəpkə
yügürdü, Gunahsız ķanni təküxkə aldiraydu, Ularning
oyliri ķəbihlik tooprısidiki oylardur; Barojanla yərdə
wəyranqılık wə ħalakət tepilidu. **8** Tinqlik-aramlıq
yolini ular həq tonumaydu; Yürüüxlirdə həq həkikət-
adalət yoktur; Ular yollırını əgri-toğay ķiliwaldı; Kim
bularda mangojan bolsa tinq-aramlıknı kərməydu. **9** —
Xunga həkikət-adalət bizdin yiraq turidu; Həkkaniylik
yetip bizni qümkigən əməs; Nurni kütimiz, biraq yənilə
karangoçluk! Birlə əqil-pal parlıqan yorukluknim
kütimiz, Yənilə zulməttə mangımız. **10** Karioqulardək biz
tamni silaxturup izdəymiz, Kəzsiz boloquentək silaxturımız;
Gugumda turoqandək qüxtimu putlixip ketimiz, Qət
yakılarda əlüklərdək yürümüz. **11** Eyiklərdək nərə tartımız,
Pahtəklərdək ķattık ah urımız; Biz həküm-həkikətni

kütüp қарaymiz, birak u yok; Nijat-кutuluxni kütimiz, birak u bizdin yiraktur; **12** Qünki itaətsizliklirimiz aldingda kəpiyip kətti, Gunahlırimiz bizni əyibləp guwahlıq beridu; Qünki itaətsizliklirimiz hərdaim biz bilən billidur; Kəbihəliklirimiz bolsa, bizgə roxəndur:
— **13** Qünki Pərwərdigar oja itaətsizlik kilməktimiz, wapasızlık kilməktimiz, Uningdin yüz əriməktimiz, Zulumni həm asiylikni təroqip kilməktimiz, Yalqan səzlərni oydurup, iq-iqimizdin sözliməktimiz; **14** Adalət-halislik bolsa yoldin yenip kətti; Həkkəaniylıq yirakta turidu; Qünki həkikət koqida putlixip ketidu; Durusdiyanətningmu kirgündək yeri yoktur. **15** Xuning bilən həkikət yokay dəp kəldi; Əzümmni yamanlıqtın neri kılay degən adəm həkning olja nixani bolup կaldı! **16** Həm Pərwərdigar kərdi; Həküm-həkikətning yokluqı Uning nəziridə intayın yaman bilindi. Wə U [amal kıləqudək] birmu adəmning yokluğunu kərdi; [Gunahkarlar oja] wəkil bolup dua kıləquqı həqkimning yokluğunu kərüp, azablinip kəngli parakəndə boldi. Xunga Uning Əz Biliki əzığə nijat kəltürdi; Uning Əz həkkəaniylıq Əzini қollap qidamlık կıldı; **17** U həkkəaniylıknı қalkan-sawut կıldı, Bexioja nijatlıq dubulqisini kiydi; Қıtas libasını kiyim կıldı, Muhəbbətlilik կızəqinlikni ton kılıp kiydi. **18** Adəmlərning kıləqənləri boyiqə, u ular oja կayturidu; Rəkiblirigə kəhr qüxüridu, Düxmənlirigə ixlirini կayturidu, Qət arallardikilərgimu u ixlirini կayturidu. **19** Xuning bilən ular oşərbətə Pərwərdigarning namidin, Künqikixta Uning xan-xəripidin կorķidu; Düxmən kəlkündək besip kirginidə, Əmdi Pərwərdigarning Rohı uningoja қarxi

bir tuoñni kötürüp beridu; **20** Xuning bilən Həmjəmət-
Kutkuzoñuqi Zionoja kelidu, U Yaçup jəmətidikilər arisidin
itaətsizliktin yenip towa kılɔjanlaroja yekinlixidu, —
dəydu Pərwərdigar. **21** Mən bolsam, mana, Mening
ular bilən boloñan əhdəm xuki, — dəydu Pərwərdigar
— «sening üstünggə қonup turoñan Mening Rohim,
xundakla Mən sening aοzıngoja kuyoñan səz-kalamim
bolsa, Buningdin baxlap əbədil’əbədgıqə əz aοzıngdin,
nəslıngning aοzıdin yaki nəslıngning nəslining aοzıdin
hərgiz qüxməydu! — dəydu Pərwərdigar.

60 — Ornungdin tur, nur qaq! Qünki nurung yetip
kəldi, Pərwərdigarning xan-xəripi üstüngdə kötürüldi!
2 Qünki қarangoñuluk yər-zeminni, Қapқara zulmət əl-
yurtlarnı basidu; Birak Pərwərdigar üstüngdə kötürülidu,
Uning xan-xəripi seningdə kərünidu; **3** Həm əllər
nurung bilən, Padixahlar sening kötürülğən yorukluğung
bilən mangidu. **4** Bexingni kötür, ətrapingoja қarap
bak; Ularning həmmisi jəm bolup yiçilidu; Ular
yeningoja kelidu, — Oqulliring yıraktın kelidu, Kızliring
yanpaxlaroja artılıp kötürüp kelinidu. **5** Xu qaođda
kərisən, Kəzliring qaknap ketidu, Yürəkliring tipqəkləp,
iq-iqinggə patmay қalisən; Qünki dengizdiki baylıklar
sən tərəpkə burulup kelidu, Əllərning mal-dunyaliri
yeningoja kelidu. **6** Top-top bolup kətkən təgilər,
Həm Midian həm əfahdiki taylaqlar seni կaplaydu;
Xebadikilərning həmmisi kelidu; Ular altun həm huxbuy
elip kelidu, Pərwərdigarning mədhıyilirini jakarlaydu.
7 Kedarning barlıq қoy padiliri yeningoja yiçilidu;
Nebayotning қoqkarlıri hizmitingdə bolidu; Ular Mening

köbul қılıximoja erixip kurbangahimoja qikirilidu; Xuning bilən güzəllik-julalıkimni ayan қılıdiojan əyümni güzəlləxtürimən. **8** Kəptərhanilirioja kaytip kəlgən kəptərlərdək, Uqup keliwatkan buluttək keliwatkan kimdu? **9** Qünki arallar Meni kütidu; Xular arisidin oqlulliringni yıraktin elip kelixkə, Əz altun-kümüxlirini billə elip kelixkə, Tarxixtiki kemilər birinqi bolidu. Ular Hudaying Pərwərdigarning namiqa, Israildiki Muğəddəs Bolqoqining yenioja kelidu; Qünki U sanga güzəllik-julalıq kəltürdi. **10** Yat adəmlərning balılıri sepilliringni kuridu, Ularning padixahlıri hizmitingdə bolidu; Qünki oqəzipimdə Mən seni urdum; Birak xapaitim bilən sanga rəhİM-mehribanlıq kərsəttim. **11** Dərwaziliring hərdaim oquk turidu; (Ular keqə-kündüz etilməydu) Xundak kılçanda əllərning bayılıklarını sanga elip kəlgili, Ularning padixahlırinı aldingoja yetəkləp kəlgili bolidu. **12** Qünki sanga hizməttə boluxni rət қılıdiojan əl yaki padixahlıq bolsa yokılıdu; Muxundak əllər pütünləy bərbət bolidu. **13** Mening muğəddəs jayimni güzəlləxtürükə, Liwanning xəripi, — Arqa, қarıqay wə boksus dərəhlirining həmmisi sanga kelidu; Xundak қılıp ayioqim turoqan yərni xərəplik ķilimən. **14** Seni harlioqanlarning balılıri bolsa aldingoja egilginiqə kelidu; Seni kəmsitkənlərning həmmisi ayioqingoja bax uridu; Ular seni «Pərwərdigarning xəhiri», «Israildiki Muğəddəs Bolqoqining Zioni» dəp ataydu. **15** Sən taxliwetilgən həm nəprətkə uqrıqanliking üçün, Heqkim zeminingdin ətmigən; Əmdilikdə Mən seni mənggülük bir xan-xəhrət, Əwlad-əwladlarning bir hursənliki ķilimən.

16 Əllərning sütini emisən, Padixahlarning əmqlikidin əmgəndək [mehir-xəpkitigə] eriksən; Xuning bilən sən Mən Pərwərdigarnı əzüngning Nijatkaring həm Həmjəmət-Çutkuzojuqing, «Yaquptiki kudrat Igisi» dəp bilişən. **17** Misning ornişa altunni, Təmürning ornişa kümüxni əpkelip almaxturimən; Yaqaqning ornişa misni, Taxlarning ornişa təmürni əpkelip almaxturimən; Sening hakimliringni bolsa tinq-aramlıq, Bəgliringni həkkaniylik kılımən. **18** Zeminingda zorawanlıqning həq sadası bolmayıdu, Qegraliring iqidə wəyrənqılıq wə həlakətmə yok bolidu; Sən sepilliringni «nijat», Dərwaziliringni «mədhəyə» dəp ataysən. **19** Nə կuyax kündüzdə sanga nur bolmayıdu, Nə ayning julasi sanga yorukluk bərməydu; Bəlki Pərwərdigar sening mənggülük nurung bolidu, Sening Hudaying güzəl julalığın bolidu. **20** Sening կuyaxing ikkinqi patmayıdu, Eying tolunluğının yanmayıdu; Qünki Pərwərdigar sening mənggülük nurung bolidu, Həsrət-ķayquluq kūnliringgə hatimə berilidu. **21** Sening həlkıngning həmmisi həkkaniy bolidu; Yər-zeminoşa mənggüğə igidarqılıq kılıdu; Ularning Mening güzəl julalıkimni ayan kılıxi üçün, Ular Əz կolum bilən tikkən maysa, Əz կolum bilən ixliginim bolidu. **22** Səbiy bala bolsa mingoşa, Əng kiqiki bolsa uluq əlgə aylinidu, Mənki Pərwərdigar bularni əz waqtida tezdir əməlgə axurimən.

61 «Rəb Pərwərdigarning Rohı menin wujudumda, Qünki Pərwərdigar meni ajiz ezilgənlərgə hux həwərlər yətküzüixkə məsihligən. U meni sunuk kengüllərni yasap sakaytixka, Tutkunlar oşa azadlıqni, Qüxəp koyuloqlanlar oşa

zindanning eqiwetilidiojanlığını jakarlaxça əwətti;
2 Pərwərdigarning xapaət kərsitidiojan yılını, Həm
Hudayimizning kisaslıq künini jakarlaxça, Barlıq kayoju-
həsrət qəkkənlərgə təsəlli berixkə meni əwətti. 3
Ziondiki həsrət-kayoju qəkkənlərgə, Küllərning ornioja
güzəllikni, Həsrət-kayojuuning ornioja sürkilidiojan xad-
huramlıq meyini, Oleşlik-məyüslük rohıning ornioja,
Mədhıyə tonini kiydürüxkə meni əwətti; Xundak қılıp
ular «həkkaniylikning qong dərəhliri», «Pərwərdigarning
tikkən maysiliri» dəp atılıdu, Ular arkılık uning güzəllik-
julalığı ayan қilinidu. 4 Ular қədimki harabzarlıqlarnı
kayıtdın қuridu, əslidə wəyran қılınojan jaylarnı kayıtdın
tikləydi, Harabə xəhərlərni, dəwrdin-dəwrgə wəyranlıqta
yatkan jaylarnı yengibaxtin қuridu; 5 Yaşa yurtluqlar
turquzulup, padiliringni bakıdu; Yatlarning balılıri
köxqiliringlar, üzümqiliringlar bolidu. 6 Birak silər
bolsanglar, «Pərwərdigarning kahinliri» dəp atılısilər;
Silər tooranglarda: «Ular Hudayimizning hizmətkarlırı»
deyildi; Ozukliringlar əllərning baylıkları bolidu, Silər
ularning xan-xərəplirigə ortak bolisilər. 7 Horlinip,
xərməndilikdə қalojininglarning ornioja ikki həssə
nesiwənglər berildi; Rəswa қılınojanlığının ornioja
ular təkşimatida xadlinip təntənə қılıdu; Xuning
bilən ular zeminoja ikki həssiləp igidarqılıq қılıdu;
Mənggülüq xad-huramlıq ularningki bolidu. 8 Qünki
Mən Pərwərdigar tooqra həküm, həkikətni əzizləymən;
Keydürmə қurbanlıq қılıxta hərkəndək bulangqılıq, wə
aldamqılıkka nəprətlinimən; Mən ularqa həkikət bilən
tegixlikini қayturup berimən; Mən ular bilən mənggülüq

bir əhdini tüzimən. **9** Xundak kılıp ularning nəslining dangki əllər arisida, Pərzəntlirining dangki həlk-i-aləm arisida qıçıdu; Ularnı kərgənlərning həmmisi ularnı tonup etirap kılıduki, «Ular bolsa Pərwərdigar bəht ata kılıqan nəsildur»». **10** — «Mən Pərwərdigarnı zor xad-huramlıq dəp bilip xadlinimən, Jenim Hudayım tüpəylidin huxallinidu; Qünki toy kılıdiqan yigit əzигə «kahinlik səllə» kiyiwaloqandək, Toy kılıdiqan kız ləel-yakutlar bilən əzini pərdəzliqandək, U nijatlıqning kiyim-keqikini manga kiydürdi, Həkkəaniylik tonı bilən meni pürkəndürdi. **11** Qünki zemin əzininə bihini qıçarəjinidək, Baqı əzidə teriloqanları ündürginidək, Rəb Pərwərdigar ohxaxla barlıq əllərning aldida həkkəaniylikni həm mədhiyini ündüridu».

62 — «Taki Zionning həkkəaniylikı julalinip qaşnap qıkkuqə, Uning nijati lawuldawatkan məx'əldək qıkkuqə, Zion üçün həq aram almaymən, Yerusalem üçün hərgiz süküt kilmaymən; **2** Həm əllər sening həkkəaniylikinqni, Barlıq padixahalar xan-xəripingni kəridu; Həm sən Pərwərdigar Θız aqzı bilən sanga köyidioqan yengi bir isim bilən atilisən, **3** Xundakla sən Pərwərdigarning kolida turoqan güzel bir taj, Hudayingning kölidiki xəhanə bax qəmbiriki bolisən. **4** Sən ikkinqi: «Ajraxşan, taxliwetilgən» dəp atalmaysən, Zemining ikkinqi: «Wəyran kılıp taxliwetilgən» dəp atalmaydu; Bəlki sən: «Mening huxallığım dəl uningda!», dəp atilisən, Həm zemining: «Nikahlanoqan» dəp atıldı; Qünki Pərwərdigar səndin huxallık alıdu, Zemining bolsa yatlıq bolidu. **5** Qünki yigit kizoja baqlanoqandək, Oqulliring sanga baqlinidu;

Toy yigit kizdin xadlanqandək, Hudaying seningdin xadlinidu. **6** Mən sepilliringda kəzətqilərni bekitip köydum, i Yerusalem, Ular kündüzmü həm keqisimu aram almaydu; I Pərwərdigarnı əslətküqi bolqanlar, süküt kilmanglar! **7** U Yerusalemni tikligüqə, Uni yərjahanning otturisida rəhmət-mədhiyilərning səwəbi kılınqə, Uningoşa həq aram bərmənglər!. **8** Pərwərdigar ong қолı həm Θz küqi bolqan biliki bilən mundak kəsəm iqti: — «Mən ziraətliringni düxmənliringgə ozuk boluxką ikkinqi bərməymən; Japa tartip ixligən yengi xarabnimu yatlarning pərzəntliri ikkinqi iqməydu; **9** Ziraətlərni orup yioğanlar əzlirila uni yəp Pərwərdigarnı mədhiyiləydu; [Üzümlərni] üzgənlər mukəddəs əyümning səynalırıda ulardin iqidi». **10** — Ətünglar, dərwazılardın ətünglar! Həlkning yolını tüz kılıp təyyarlangalar! Yolni kətürünglər, kətürünglər; Taxlarnı elip taxliwetinglər; Həlk-millətlər üqün [yol kərsitidiojan] bir tuqni kətürünglər. **11** Mana, Pərwərdigar jahanning qət-yakılırioşa mundak dəp jakarlidi: — Zion կizօյա mundak dəp eytkin: — «Қara, sening nijat-kutuluxung keliwatidu! Қara, Uning Θzi aloqan mukapiti Θzi bilən billə, Uning Θzining in'ami Θzigə həmrəh bolidu. **12** Wə həkələr ularni: «Pak-mukəddəs həlk», «Pərwərdigar həmjəmətlik kılıp kutkuzojanlar» dəydu; Sən bolsang: «Intilip izdəlgən», «Həq taxliwetilmigən xəhər» dəp atılısan.

63 «Bozrah xəhəridin qıkkən, üstibexi қenik қızıl rənglik, Kiyim-keqəkliri қaltış-karamət, Zor küq bilən kol selip mengiwatqan, Edomdin muxu yərgə keliwatkuqi kim?» «Həkkəaniylık bilən səzligüqi Mən, Қutkuzuxka küq-

küdrətkə Igə Bolqıqidurmən». 2 «Üstibexingdikisi nemixkə қızıl, Қandakşigə kiyim-keqəkliring xarab kəlqikini qayligüqiningkigə ohxap қaldi?». 3 «Mən yalouz xarab kəlqikini qaylidim; Bar əl-yurtlardın həqkim Mən bilən billə bolqını yok; Mən ularni oğzipimdə qaylidim, Қəhrimdə ularni dəssiwəttim; Ularning қanlıri kiyim-keqəklirim üstigə qaqrıdi; Mening pütün üstibexim boyaldi; 4 Qünki kəlbimgə қısas küni pükülgənidi, Xundakla Mən həmjəmətlirimni қutkuzidıqan yil kəldi; 5 Mən қarisam, yardım қılıqudək həqkim yok idi; Həqkimning kollimaydiojanlığını kərüp azablinip kənglüm parakəndə boldi; Xunga Əz bilikim Əzümgə nijat kəltürdi; Əz қəhrim bolsa, Meni kollap Manga qidam bərdi; 6 Xuning bilən əl-yurtlarnı oğzipimdə dəssiwətkənmən, Қəhrimdə ularni məst қiliwəttim, Қanlırini yərgə təküwəttim». 7 «Mən Pərwərdigarning xəpkətliri tooruluk əslitip səzləymən; Pərwərdigarning mədhiyəgə layık қılıqanlıri, Uning rəhimdilliklirioja asasən, Uning nuroqunlıqan xəpkətlirigə asasən, Pərwərdigarning bizgə қılıqan iltipatliri, Israil jəmətigə iltipat қılıqan zor yahxilikliri tooruluk, əslitip səzləymən; 8 U ularni: — «Ular Mening həlkim, Aldamqılık ķilmaydiojan balilar» dəp, Ularning Қutkuzojuqisi boldi. 9 Ularning barlık dərdlirigə Umu dərddax idi; «Uning yüzidiki Pərixtisi» bolsa ularni қutkuzojan, U Əz muhəbbiti həm rəhimdillik bilən ularni həmjəmətlik kılıp қutkuzojan; Axu қədimki barlık künlərdə ularni Əzigə artip kətürgən; 10 Bırak ular asiylik kılıp Uning Muğəddəs Rohıqə azar bərdi; Xunga ulardin yüz ərüp U ularning düxminigə aylinip, Ular oja

karxi jəng қildi. **11** Birak U: — «Musa pəyətəmbirim!
Mening həlkim!» dəp əyni künlərni əsləp tohtidi.
Əmdi Əz [padisi bolğanlarnı] padiqılıri bilən dengizdin
qıkırıwalıqı əni? Əzining Muğəddəs Rohını ularning
arisişa turouzup köyoqı əni? **12** Uning güzel xərəplik
biliki Musanıng ong əcoli arkılık ularni yetəkligüqı boldı,
Əzi üçün mənggülük bir namni tikləp, Ular aldida sularnı
bəlüwətküqı, **13** Ularnı dalada ərkin kezip yüridiqan attək,
Həq putlaxturmay ularnı dengizning qongkur yərliridin
ətküzgüqı əni? **14** Mallar jilojışa otlaxka qüxkəndək,
Pərwərdigarning Rohı ularışa aram bərdi; Sən Əzüng
güzel-xərəplik bir namışa erixix üçün, Sən muxu yollar
bilən həlkıngı yetəklidinq. **15** Ah, asmanlardın nəziringni
qüxürgin, Sening pak-muğəddəsliking, güzəllik-xəriping
turıjan makaningdin [halimizşa] karap bak! Əni otluk
muğəbbiting wə küq-kudritinq!? Iqingni aqritixliring,
rəhimdillikliring əni? Ular manga kəlgəndə besilip
kaldimu? **16** Qünki gərqə İbrahim bizni tonumisimu, Yaki
Israil gərqə bizni etirap kilmisimu, Sən һaman bizning
Atımız; Sən Pərwərdigar bizning Atimizdursən; Əzəldin
tartip «Həmjəmət-Kutkuzoluqımız» Sening namingdur. **17**
I Pərwərdigar, nemixka bizni yolliringdin azduroqansən?
Nemixka Əzüngdin қorkuxtin yandurup kənglimizni
tax կılqansən?! Kulliring üçün, Əz mirasing bolğan
kəbililər üçün, Yenimizşa yenip kəlgəysən! **18** Muğəddəs
həlkıng pəkət azərinə wəkitla [təwəlikigə] igə bolalıqan;
Düxmənlirimiz muğəddəs jayingni ayaq astı қildi; **19**
Xuning bilən biz uzundın buyan Sən idarə қılıp bakmioqan,

Sening naming bilən atılıp bakmiojan bir həlkətək bolup
ķalduk!

64 Ah, Sən asmanlarnı yirtiwetip, Yərgə qüxkən
bolsang'idi! Taqlar bolsa yüzüng aldida erip ketətti!
Mana muxundak bolqanda tuturuqka ot yakqandək,
Ot suni ķaynatqandək, Sən namingni düxmənliringgə
ayan ķilojan bolatting, Əllər yüzüngdinla titrəp ketətti! **3**
Sən biz kütmigən dəhəxətlik ixlarnı ķilojan waqtingda,
Sən qüxkənidinq; Yüzüngdin taqlar rastla erip kətti! **4**
Səndin baxqə Əzigə təlmürüp kütkənlər üçün ixligüqi
bir Hudani, Adəmlər əzəldin anglap bakmiojan, Қulakqa
yetip bakmiojan, Kəz kərüp bakmioqandur! **5** Sən
həkkaniyilikni yürgüzüxnı hursənlik dəp bilgən adəmning,
Yəni yolliringda mengip, Seni seqinojanlarning hajitidin
qıkkıqi həmrəhdursən; Birak mana, Sən əqəzəptə boldung,
Biz bolsaq gunahṭa bolduk; Undak ixlər uzun boliwərdi;
Əmdi biz կutçuzulandumduq? **6** Əmdi biz napak bir nərsigə
ohxax bolduk, Қiliwatqan barlıq «həkkaniyətlirimiz»
bolsa bir əwrət latisiqila ohxaydu, halas; Həmmimiz
yopurmakṭək hazan bolup kəttuk, Қəbihliklirimiz
xamaldək bizni uqrurup taxliwətti. **7** Sening namingni
qakirip nida ķilojuqi, Iltipatingni tutuxqə қozojaloluqi həq
yoktur; Qünki Sən yüzüngni bizdin ķaqrurup yoxurdung,
Қəbihliklirimizdin bizni solaxturoquzdung. **8** Birak һazır,
i Pərwərdigar, Sən bizning Atimizdursən; Biz seqiz
lay, Sən bizning sapalqimizdursən; Həmmimiz bolsaq
ķolungda yasaloqandurmız; **9** I Pərwərdigar, bizgə karatqan
əqəzipingni zor ķilmioqaysən, Қəbihlikni mənggүgiqə
əsləp yürmigin; Mana, қariojin, həmmimiz Sening

həlkinqdurımız! **10** Mukəddəs xəhərliring janggal, Zionmu janggal bolup қaldı; Yerusalem wəyran boldı; **11** Atabowimiz Seni mədhəyiligən jay, Pak-mukəddəslik, güzəl-parlaklıq turaloqusı bolqan əyimiz bolsa ot bilən kəyüp kül boldı; Kədir-kımmətlik nərsilirimizning həmmisi wəyran қiliwetildi. **12** Muxu ixlar aldida Əzüngni qətkə alamsən, i Pərwərdigar? Süküt kılıp turamsən? Bizni boluxiqə har kılıp uriwerəmsən?»

65 Əzəldin Meni izdimigənlərgə Meni sorax yolını aqtım; Mən Əzümgə intilmigənlərgə Əzümni tapkuzdum. Mening namim bilən atalmıqan yat bir əlgə Mən: — «Manga қara, Manga қara» — dedim. **2** Bırak yaman yolda mangidioqan, Əzining pikir-hiyalıqə əgixip mangidioqan, Asiylik қiloqnuqi bir həlkə bolsa Mən kün boyi қolumni uzitip intilip kəldim. **3** Yəni baqlarda қurbanlıq kılıp, Ularnı hixlik supilar üstidimu kəydürüp, Kəz aldimdila zərdəməgə tegidioqan bir həlk; **4** Ular kəbrilər arısida olturidu, Məhpiy jaylardimu tünəp olturidu; Ular qoxqa gəxini yəydu, Қazan-қaqılırida hərkəndək yirginqlik nərsilərning xorpisi bar. **5** Ular: «Əzüng bilən bol, Manga yekin laxkuqi bolma; Qünki mən səndin pakmən» — dəydu; Muxular dimioqimoja kirgən is-tütək, Kün boyi əqməy turidioqan ottur! **6** Mana, Mening aldimdanda pütüklük turiduki: — Mən süküt kılıp turmaymən — dəydu Pərwərdigar — Bəlki həm silərning kəbihlikliringlarnı, Xundakla taq qokkılırida isrik yakğan, Dənglər üstidimu Meni һaçarətligən atabowiliringlarning kəbihliklirini birlikdə kayturimən, — Xularnı əz қuqaklıriqə kayturimən; Bərhək, Mən ilgiriki қiloqanlırını əz қuqaklıriqə əlqəp kayturimən. **8**

Pərwərdigar mundak dəydu: — Sapak üzümning «sarkindi xirnə»si kərüngəndə, Həklərning: «Uni qayliwetip wəyran kilmisun, qünkü uningda bərikət turidu» deginidək, Mən Əz ķullirimning səwəbidinla xundak ķilimənki, Ularning həmmisini wəyran kilmaymən. **9** Xundak kılıp Mən Yaķuptın bir nəsilni, Yəhudadinmu taoqlırımoğa bir igidarnı qikirimən; Xuning bilən Mening tallioqanlırim [zəminoşa] igə bolidu, Mening ķullirim xu yərdə makanlixidu. **10** Meni izdigən həlkim üçün, Xaron bolsa yənə կoy padilirioqa կotan, Ahor bolsa kala padilirioqa կonalоju bolidu. **11** Birak Pərwərdigarnı taxlap, Mukəddəs teoqimni untuqnuqi, «Tələy» [degən but] üçün dastihan saloqnuqi, «Təkdir» [degən but] üçünmu əbjəx xarabni կuyup կaqlarnı tolduroqnuqisilər, **12** Mən silərni կiliqka «təkdir» կildim, Silərning həmminglar կirojinqılıkta bax egisilər; Qünkü Mən qakirdim, silər jawab bərmidinlar; Mən səz կildim, silər կulak salmidinlar; əksiqə nəzirimdə yaman bolqanni կiliwatisilər, Mən yakturmaydiqanni tallioqansilər. **13** Xunga, Rəb Pərwərdigar mundak dəydu:
— Mana, Mening ķullirim yəydu, Silər aq կalisilər; Mana, Mening ķullirim iqidu, Birak silər ussuz կalisilər; Mana, Mening ķullirim xadlinidu, Silər xərməndiliktə կalisilər;
14 Mana, kənglidiki xad-huramlıktın ķullirim nahxa eytidu, Silər kəngüldiki azabtin zar-zar yiqlaysilər, Roh-ķəlb sunuklukjidan nalə-pəryad kətürisilər. **15** Isminglarnı Mening tallioqanlırimoşa lənət boluxka կaldurisilər. Rəb Pərwərdigar seni əltüridu, Həm uning ķullirioqa baxka bir isimni կoyup beridu. **16** Xuning üçün kimki əzигə bir bəhtni tilisə, «Amin» degüqi Hudanıng nami bilən

axu bəhtni tiləydu; Kimki қəsəm iqməkqi bolsa, Əmdi «Amin» degüqi Hudanıng nami bilən қəsəm iqidu; Qünki burunkı dərd-ələmlər untilojan bolidu, Qünki ularni kəzümdin yoxurdum. **17** Qünki қaranglar, Mən yengi asmanlarni wə yengi zeminni yaritimən; Ilgiriki ixlar həq əslənməydu, Hətta əskə kəlməydu. **18** Əksiqə silər Mening yaritidiqanlıqimdin huxallininglar; Mənggüzə xad-huramlıqta bolunglar, Qünki Mən Yerusalemni xad-huramlik, Uning həlkini huxallik bərgüqi kılıp yaritimən.

19 Əzümmu Yerusalemdin xad-huramlıqta bolimən, Xundakla Əz həlkimdin huxallinimən; Uningda nə yioja awazi, Nə nalə-pəryadlar ikkinqi anglanmaydu; **20** Uningda yənə birnəqqə künlük qaqrəp kətkən bowak bolmaydu, Yaki wəkti toxmay wakitsiz kətkən boway bolmaydu; Yüz yaxka kirgən bolsa «yigit» sanilidu, Xuningdək gunahkar yüz yaxka kirip əlgən bolsa «Hudanıng lənitigə uqrıqan» dəp hesablinidu. **21** Ular əylərni salidu, ularda turidu; Ular üzümzarlarni bərpa ķilidu, ulardin mewə yəydu; **22** Ular yasiojan əylərdə, baxka birsi turmaydu; Tikilgən üzümzarlardın, baxka birsi mewə elip yeməydu; Qünki həlkimning künliri dərəhning əmriddək bolidu; Mening tallıqanlırim əzliri əz қoli bilən yasiojanlıridin əz əmriddə toluk bəhərimən bolidu. **23** Ularning kılqan əmgiki bikaroqa kətməydu; Yaki ularning balılıri tuqulqanda keləqiki toqıruluk wəhimə məwjud bolmaydu; Qünki ular Pərvərdigar bəht ata kılqan nəsildur, Ularning pərzəntlirimu xundak. **24** Wə xundak, boliduki, Ular nida kılıp qakırmastınla, Mən ijabət kılımən; Ular dua kılıp səzləwatkinidila, Mən ularni anglaymən.

25 Bərə həm paklan bilən billə ozuklinidu; Xir bolsa kalidək saman yəydu; Yilanning rizki bolsa topa-qangla bolidu. Mening mukəddəs teoimning həmmə yeridə həq ziyankəxlik bolmaydu; Həq buzəunqılık bolmaydu, dəydu Pərwərdigar.

66 «Pərwərdigar mundak dəydu: — «Asmanlar Mening təhtim, Zemin bolsa ayaqlırımoğa təhtipərimdur, Əmdi Manga қandak ey-imarət yasımakqisilər? Manga қandak yər aramgah bolalaydu? **2** Bularning həmmisini Mening қolum yaratkan, ular xundak bolqaqkila barlıkka kəlgən əməsmidi? — dəydu Pərwərdigar, — Lekin Mən nəzirimni xundak bir adəmgə salımən: — Məmin-kəmtər, rohi sunuk, Səzlirimni anglojanda қorkup titrək basidiojan bir adəmgə nəzirimni salımən. **3** Kala soyəjan kixi adəmnimə eltüridu, Қozini қurbanlıq kılɔjan kixi itning boynini sundurup eltüridu; Manga hədiyə tutkuqi qoxqa қeninimu tutup bərməkqidur; Duasını əslitixkə huxbuy yakkuqi məbudkimu mədhijə oğuydu; Bərhək, ular ezi yaqturidiojan yollirini talliojan, Kengli yirginqlik nərsiliridin hursən bolidu. **4** Xunga Mənmu ularning külpətlirini tallaymən; Ular dəl қorkidiqan wəhimilərni bexioja qüxürimən; Qünki Mən qakıroqjinimda, ular jawab bərmidi; Mən səz kılɔjinimda, ular կulak salmidi; Əksiqə nəzirimdə yaman bolqanni қildi, Mən yaqturmaydioqanni tallidi». **5** «I Pərwərdigarning səzi aldida қorkup titrəydiqanlar, Uning deginini anglangalar: — «Silərni namimoja [sadık bolqanlıqınglar] tüpəylidin qətkə қakķanlar bolsa, Yəni silərdin nəprətlinidiojan ķerindaxliringlar silərgə: — «Keni Pərwərdigarning

uluɔlukı ayan kılinsun, Xuning bilən xadlıkinqlarnı
kərələydiqan bolımız!» — dedi; Bırak xərməndiliktə
қalojanlar өzliri bolidu. **6** Anglanglar! — xəhərdin kəlgən
quğan-sürənlər! Anglanglar! — ibadəthanidin qikqan
awazni! Anglanglar! — Pərwərdigar Əz düxmənlirigə
[yamanlıklırını] kayturuwatidu!» **7** — Tolοjki tutmayla u
boxinidu; Aɔrikj tutmayla, oɔul bala tuɔjidu! **8** Kimning
muxundak ix toołruluk həwiri bardu? Kim muxundak
ixlarnı körüp bakkan? Zemin bir həlkni bir kün iqidila
tuɔjidioqan ix barmu? Dəkikə iqidila bir əlning tuɔjuluxi
mumkinmu? Qünki Zionning əmdila tolοjki tutuxioja, u
oɔul balilirini tuɔjdi! **9** Birsini boxinix һalitigə kəltürgən
bolsam, Mən balini qıkarołuzmay kalamtim? — dəydu
Pərwərdigar, Mən Əzüm tuɔjduroqı tursam, baliyatkuni
etiwtəmdimən? — dəydu Hudaying. **10** Yerusalem
bilən billə xad-huramlıqta bolunglar; Uni səygüqilər,
uning üqün huxallininglar! Uning üqün կayolu-həsrət
qəkkənlər, Uning bilən billə xadlıq bilən xadlininglar!
11 Qünki silər uning təsəlli beridioqan əmqəkliridin
emip կanaətlinisilər; Qünki silər կanօquqə iqip qikəsilər,
Uning xan-xəripining zorlukidin kənglünglar hursən
bolidu». **12** Qünki Pərwərdigar mundak, dəydu: — Mən
uningə taxkan dəryadək aram-hatırjəmlikni, Texip
kətkən ekimdək əllərning xan-xərəplirini sunup berimən;
Silər emisilər, Silər yanpaxka elinip kətürülisilər, Etəktə
əkilitilisilər. **13** Huddi ana balisioja təsəlli bərgəndək, Mən
xundak silərgə təsəlli berimən; Silər Yerusalemda təsəlligə
igə bolisilər. **14** Silər bularni kərgəndə kənglünglar
xadlinidu, Səngəkliringlar yumran ot-qəptək yaxnap

ketidu; Xuning bilən Pərwərdigarning қолı Өз қullirioja
ayan қılınidu, U düxmənlirigə қəhrini kərsitudu. **15**
Qünki oğzipini қəhr bilən, Tənbihini ot yalkunliri bilən
qüxürüxi üçün, Mana, Pərwərdigar ot bilən kelidu,
U jəng hərwiliri bilən կuyundək kelidu. **16** Qünki ot
bilən həm қılıq bilən Pərwərdigar barlıq ət igilirini
sorak kılıp jazalaydu; Pərwərdigar əltürgənlər nuroqun
bolidu. **17** «Baolqilar» oja kirix üçün pakizlinip, Өzlirini
ayrim tutup, Otturida turələqining gepigə kirgənlər,
Xundakla qoxka gəxini, yirginqlik bolqənni, jümlidin
qaxqanlarnı yəydiqənlər bolsa jimisi təng təgixidu
— dəydu Pərwərdigar. **18** Qünki ularning қılıqanlıri
həm oyliqanlıri Mening aldimdidur; Birak barlıq əllər,
həmmə tilda səzləydioqanlarning yioqılıdioqan wakti
kelidu; Xuning bilən ular kelip Mening xan-xəripimni
kəridu; **19** Wə Mən ularning arisida bir karamət bəlgini
tikləymən; Həm ulardin keqip կutuloqanlarnı əllərgə
əwətimən; Nam-xəhəritimni anglimioqan, xan-xəripimni
kərüp bakəmiqan Tarxixka, Liwyəgə, okyaqılıkta dangki
qıkkən Ludka, Tubal, Gretsiyəgə həm yirak qətlərdiki
arallarqa ularni əwətimən; Ular əllər arisida Mening
xan-xəripimni jakarlaydu. **20** Xuning bilən Israillar
«axlıq hədiyə»ni pakiz қaqlarqa կoyup Pərwərdigarning
əyigə elip kəlgəndək, Xular bolsa, Pərwərdigarqa
atap beoqixlioqan hədiyə süpitidə kərindaxliringlarning
həmmisini əllərdin elip kelidu; Ularnı atlarqa, jəng
hərwilirioja, sayiwənlilik hərwa-zəmbillərgə, keqirlarqa
həm nar tegilərgə mindürüp muğəddəs teoqimoja, yəni
Yerusalemoja elip kelidu, — dəydu Pərwərdigar. **21**

Həm Mən ulardin bəzilirini kahinlar həm Lawiylar boluxğa tallaymən — dəydu Pərwərdigar. **22** Qünki Mən yaritidiojan yengi asmanlar həm yengi zemin Əzüming aldida daim turoqandək, Sening nəslindən həm isming turup saklinidu. **23** Həm xundak boliduki, yengi aymu yengi ayda, Xabat künimu xabat künidə, Barlık ət igiliri Mening aldimoja ibadət kılqılı kelidu — dəydu Pərwərdigar. **24** — Xuning bilən ular sırtka qikip, Manga asiylik kılqajan adəmlərning jəsətlirigə karaydu; Qünki ularni yəwatqan kurtlar əlməydu; Ularnı kəydürütən ot əqməydu; Ular barlık ət igilirigə yirginqlik bilinidu.

Yərəmiya

1 Binyamin kəbilisi zeminidiki Anatot yezisida turuwatkan kaһinlardın bolоjan Hılkıyaning oqlı Yərəmiyaning səzləri [təwəndə hatirilinidu]: — **2** Yəhuda padixahı, Amonning oqlı Yosiyaning künliridə, yəni u təhtkə olturoqan on üçinqi yılıda [Yərəmiyaqla] Pərwərdigarning səzi kəldi; **3** Yəhuda padixahı Yosiyaning oqlı Yəhəoakimning künliridə həmdə Yəhuda padixahı Yosiyaning oqlı Zədəkiyaning on birinqi yilining ahirioiqə, yəni xu yilning bəxinqi eyida Yerusalemdikilər sürgün կilinoqə uningoqla Pərwərdigarning səzi yənə kelip turdi. **4** Pərwərdigarning səzi manga kelip: **5** — Anangning qorsıkda seni apiridə կilixtin ilgirila Mən seni biləttim; sən baliyatқudin qikixtin burun seni Өzümgə atap, əllərgə pəyəqəmbər boluxka tiklidim, — deyildi. **6** Mən bolsam: — Apla, Pərwərdigar! Mən gəp կilixnı bilməymən; qunki mən gədək balidurmən, dedim. **7** Lekin Pərwərdigar manga: — Өzüngni gədək bala, demə; qunki Mən seni kimgə əwətsəm, sən xularoqla barisən; wə Mən seni nemə də dəp buyrusam, sən xuni dəysən. **8** Ulardin korkma; qunki seni կutkuzux üçün Mən sən bilən billidurmən, — dedi. **9** Wə Pərwərdigar կolini sozup aqzimoqla təgküzdidi; Pərwərdigar manga: Mana, Өz səzlirimni aqzingoqla կoydum; **10** Қara, muxu küni Mən seni yulux, səkүx, һalak կiliх wə өrүx, կurux wə terip əstürüx üçün əllər wə padixahlıklar üstigə tiklidim, — dedi. **11** Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip: «Yərəmiya, nemini kərüwatisən?» — deyildi. Mən: «Badam dərihining xehini kərüwatiğən» — dedim. **12** Pərwərdigar

manga: «Kergining yahxi boldi; qünki Mən səzümnin
əməliylixixi üçün səzümni kəzitip turimən» — dedi. **13**
Wə Pərwərdigarning səzi manga ikkinqi ketim kelip:
«Nemini kərüwatisən?» — deyildi. Mən: «Poruk-poruk
kaynawatkan, aɔzı ximal təripidin kiyasylan bir kazanni
kərdüm» — dedim. **14** Pərwərdigar manga: — Külpət ximal
tərəptin kelip bu zeminda turuwatkanlarning həmmisi
üstigə bəsüp kelidu — dedi. **15** — Qünki mana, Mən ximaliy
padixahlıklärning barlık jəmətlirini qakjirimən, — dəydu
Pərwərdigar; — ular kelidu, padixahlar hərbiri əz təhtini
Yerusalem қowukliri aldiqa selip, həmmə sepillarəqə wə
Yəhūdaning barlık xəhərlirigə hujuməq təyyarlinidu; **16**
xuning bilən Mən [Yəhūdadikilərning] barlık rəzillikliri
üçün ularning üstidin həkümlərni jakarlaymən; qünki
ular Məndin waz keqip, baxqa ilahlarəqə huxbuy yekip,
əz қolliri yasiyanlırioqə qoqundi. **17** Sən əmdi belingni
baqlap ornungdin turup, sanga buyruqyanlırimning
həmmisini ularəqə eyt; ular aldida hədukuq kətmigin;
bolmisa Mən seni ular aldida hədukturimən. **18** Kara,
Mən bugün seni Yəhūdaning padixahlırioqə, əmirlirigə,
kahinlirioqə həm pütkül zemin həlkigə қarxi turoquqi
mustəhkəm xəhər, təmür tüwrük wə mis sepillardək
tiklidim. **19** Ular sanga қarxi jəng kılıdu, lekin sening
üstüngdin oqəlibə kılalmaydu — Qünki Mən seni kutkuzux
üçün sən bilən billidurmən, — dəydu Pərwərdigar.

2 Əmdi Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak
deyildi: — **2** Berip Yerusalem dikilərning kulaklırioqə
mundak jar salqın: — «Pərwərdigar mundak dəydu:
— Mən sening yax waktingdiki wapadarlıqingni, yəni

ķizning axikioja bolqan muħabbitidək sening qel-bayawanda, yəni terilmiojan yərlərdə Manga əgixip yürgənliringni sening üçün əsləymən. **3** Xu qaođda Israil həlkı Pərwərdigaroja pak, alahidə atalojan, ular uning eż hosulining tunji mewisi dəp қaralojanidi; ularni yəwalmakqi bolqanlarning həmmisi gunahkar dəp hesablanojanidi həm ularning baxlırioja balayı'apət qüxkənidə, — dəydu Pərwərdigar. **4** Pərwərdigarning səzini anganglar, i Yakupning jəməti, Israil jəmətinin barlıq ailə-tawabiatlıri: — **5** Pərwərdigar mundak dəydu: — Ata-bowliringlar Məndə zadi կandak adalətsizliklərni baykaptu, ular Məndin xunqə yıraklıxidu? Ular nemixka bimənə butlaroja bax urup, ezliri bimənə bolup kətti? **6** Ular həqqaqan: «Bizni Misir zeminidin կutkuzup qikirip, bayawandin, yəni qəl-dəxt wə tik azgallar bilən kaplanojan jaylardın, կurojakqılık wə əlüm sayısı orap turojan yərlərdin, adəmzat etməydiolan həmdə insan turmaydiolan xu bayawandin bizni etküzgən Pərwərdigar kəni?» dəp sorap կoyuxmaptioju? **7** Mən silərni mewisi həm molqılığının huzurlinx üçün munbət bir zeminə elip kəlgənmən; silər kelip zeminimni bulqıdinglar, Mening mirasimni yirginqlik bir nərsiga aylandurup koydunglar. **8** Kahinlar: «Pərwərdigar kəni?» dəp həq sorap կoymidi; Təwrat-kanun ijraqiliri meni həq tonumidi; həlk padıqiliri manga asiylik կildi; pəyoqəmbərlər bolsa Baalning namida bexarət bərdi, ularning həmmisi həq paydisiz bimənə nərsilərgə əgixip kətti. **9** Xunga silər bilən dəwalaxmakqımən, baliliringlar həm baliliringlarning baliliri bilən dəwaliximən, — dəydu

Pərwərdigar; **10** — silər Siprustiki dengiz boylirioja
etüp bekinqlar, Kedaroja təkxürükə adəm əwətip
bekinqlar — muxundak bir ix zadi bolup bakkanmu-
yok dəp kərüp bekinqlar — **11** Kaysi bir əl eż ilahlırini
(ular həq ilah əməs, əlwəttə) eżgərtkənmu? Lekin
Mening həlkim əzlirining xan-xəripi Bolouqisini bolsa
paydisiz-bimənə bir nərsigə almaxturojan. **12** Buningoja
əjəblininglar, i asmanlar; həng-tang bolunglar! Sarasimigə
qüxüngler! Qeqüngler! — dəydu Pərwərdigar, **13** — qünki
Mening həlkim ikki rəzil ixni kıldı; ular həyatlık su
mənbəsi bolğan Məndin waz kəqtı; andin əzliri üçün
su azgallırını, yəni su turmaydiojan yerik su azgallırını
yonup qıktı. **14** Israil əslı կulmidi? U hojayinning
əyidə tuqulojan կulmidi? Nemixka əmdi u oljioja
aylinip կaldi? **15** Yax xirlar uni olja kilip hərkiridi;
ular awazını կoyuwətti; ular [Israil] zeminini wəyranə
kıldı; xəhərliri kəydürüldi, adəmzsız կaldi. **16** Uning
üstigə hətta Nof wə Taħpanəs xəhīridikilərmə qoķangni
yeriwətti. **17** Bu ixlarnı əziung kəltürüp qikarəjan
əməsmu? — Qünki sanga yol baxlawatkinida Pərwərdigar
Hudayingdin waz kəqkənid. **18** Əmdi bügünki kündə
yənə Xiħor dəryasining süyini iqix üçün Misirning yolini
basķining nemisi? [Əfrat] dəryasining süyini iqix üçün
Asuriyəning yolini basķining nemisi? **19** Əz rəzilliking
əziunggə sawak elip kelidu, əziungning yenimdin qətnəp
kətkining əziunggə tənbih bolidu; əmdi sening Pərwərdigar
Hudayingdin waz kəqkining wə Mening korkunqumning
səndə bolmaslikining intayın rəzil həmdə zərdapka
toloqan ix ikənlikini bilip կoy, — dəydu Rəb, samawi

köxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar. **20** Qünki sən kədimdinla Mən sanga saloğan boyunturukni buzup, uning rixtini üzüp taxliwətkənsən; sən: «Kullukungda bolmaymən!» deding. Qünki barlıq dəng-egizliktə wə barlıq yexil dərəh astida sən pahixə ayaldək kerilip yatğansən. **21** Lekin Mən bolsam seni əslı esil sortluk üzüm telidin, sərhil uruktin tikkənidim; sən Manga nisbətən қandağmu yat wə yawa bir sesik üzüm telioğa aylinip қalding? **22** Qünki sən xulta bilən yuyunsangmu, kəp akartkuq sopun ixlətsəngmu sening kəbihliking Mening aldimda tehi daqı bolup turidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **23** Sən қandağmu: «Mən həq buloğanoğan əməsmən, mən «Baallar»oja həq əgəxmidim!» deyələysən? Jilojida mangajan yolungni kərüp bak, kılmixliringni ikrar kıl — sən əz yollırıda uyan-buyan katrap yüridiqan qakqak hinggandursən! **24** Sən qəl-bayawanoja adətləngən, həwisi қozqalqanda xamalni purap yüridiqan bir yawayı mada exəksən! Küyligəndə kim uni tosalisun? Uni izdigən hənggilar əzlirini həq upratmaydu; xu waqtılarda uni izdəp tapmak asandur. **25** [İ Israil], [bikar yüksürüp], putungni ayaqsız, gelingni ussuluksız kılıp koyma! Lekin sən buningoğa: «Yak! Ham hiyal kılma! Qünki mən bu yat [ilahıları] yahxi kərüp қaldım, ularning kəynidin mangımən!» — deding. **26** Oopri tutulup kəlip hijalətkə қaloğandək, Israil jəmətimu hijalətkə қalidu — yəni əzliri wə ularning padixahlıları, kahinliri wə pəyoqəmbərliri — **27** ular yaşaq kətikigə: «Atam!» wə taxka: «Sən meni tuqdurdung!» dəydu; qünki ular yüzini Manga қaratmay, əksiqə Manga arkısını kıldı; lekin küləpət bexioğa qüxkəndə

ular: «Ornungdin turup, bizni kutkuzojaysən!» dəydu. **28**
Əmdi əzüngə yasiojan ilahlıring əeni!? Külpət bexingoja
qüxkəndə seni kutkuzalaydiyan bolsa, ular ornidin
tursun! — Qünki xəhərliring əanqə kəp bolsa butliringmu
xunqə kəptur, i Yəhuda! **29** Nemixə silər Mən bilən
dəwaçə qüxməkqisilər? Silər həmminglar Manga asiylik
kılıjansilər, — dəydu Pərwərdigar. **30** Baliliringni bikardin
bikar urup əydim; ular həq tərbiyini köbul kılmidi. Əz
kiliqing yirtküq xirdək pəyoqəmbərliringni yəwətti. **31** I bu
dəwr kixiliri! Pərwərdigarning səzигə kəngül əyunglar!
Mən Israiloja qel-bayawan yaki kəpkarangəjuluk başkan
zemin bolup bakğanmu? Mening həlkim nemixə: «Nəgila
barsak əz ərkimiz; əmdi yeningçə yənə kəlməymiz!»
— dəydu? **32** Kız zibu-zinnətlirini untuyalamdu? Toy
kılıdiojan kız toy kiyimlirini untuyalamdu? Lekin əz
həlkim san-sanaksız künliridə Meni untudi. **33** Sən
ixk izdəp baridiojan yollaroja xunqə mahir bolup
kətting! Bərhək, hətta əng buzuk ayallaroja yolliringni
kərsətting. **34** Uning üstigə tonungning pəxliridə gunahsız
namratlarning əeni bar! Sən ularni temingni texip
oqrılıkka kirgini üçün eltürdingmu?! Ixlarning həmmisi
xundak tursimu, **35** sən tehi: «Məndə gunah yok;
[Rəb] məndin rənjiwərməydu!» dəysən. Bilip əy! Mən
üstüngdin həküm qıqirimən, qünki sən: «Mən gunah sadir
kilmidim!» — dəwerisən. **36** Sən nemixə bunqiwala uyan-
buyan əatrap ala kəngüllük kılısən? Sən Asuriyə təripidin
yərgə əaritiloqandək Misir təripidinmu yərgə əaritilisən.
37 Bərhək, sən Misirdin əolliringni bexingoja aloqan peti

qılısıən; qünkı Pərwərdigar sən yələnqük kıləjanlarnı qətkə қaktı; sən ulardin həq payda kərməysən.

3 Xundak deyiliduki, birsi ayalını қoyuwətsə, ayal uningdin ajraxsa wə keyin u baxka ərgə yatlıq bolən bolsa, birinqi eri uning bilən қayta yarixiwalsa bolamdu? Bundak ix bu zeminni mutlək bulqımamdu? Lekin sən xunqə kəp axniliring bilən buzukluk kılıp turup yənə yenimoja қaytay dəwatamsən tehi? **2** Bexingni kətürüp yüksərioja қarap bak; — Sən zadi nədə yat ilahılar bilən buzukluk ətküzmigənsən?! — Sən qəlbayawanda kütüp olturoqan ərəbdək ularni yollar boyı kütüp olturoqansən; zeminni buzuklukliring wə rəzilliking bilən bulqıjansən. **3** Xuning üçün қattık yamoqurlar tutup қelinip sanga berilmidi həmdə «keyinki yamoqurlar» yaqmidi. Lekin səndə tehi pahixə ayalning қelin yüzü bar, iza tartixni həq bilgüng yoktur. **4** Hətta sən bayatin Manga: «I Atam, yaxlıkimdin baxlap manga yetəkqi həmrəh bolup kəlding!» — dəysən, wə: — **5** «U hərdaim oqəzipini saklamdu? U oqəzipini ahiroqıqə tutamdu?» — dəysən. Mana, sən xundak degining bilən, lekin sən қolungdin kelixiqə rəzillik kıləjansən. **6** Yosiya padixaḥning künliridə Pərwərdigar manga: «Wapasiz Israilning nemə kıləjanlığını kərdüngmu? U barlık egiz taqlıq qikip həm barlık yexil dərəh astıoja kirip xu yərlərdə pahixidək buzukluk kıləjan» — dedi. **7** — «Mən: U bularning həmmisini kıləjandin keyin, qoqum yenimoja қaytip kelidu, — dedim; lekin u қaytip kəlmidi. Uning asiy singlisi, yəni Yəhūda buni kərdi; **8** lekin wapasiz Israilning barlık zina kıləjanlırı tüpəylidin uningoja talak

hetini berip uni koyuwətkinimni kərüp, asiy singlisi
Yəhuda қorkmidi, bəlki əzimu berip pağıxilik қildi. **9**
Xundak boldiki, əz buzukqılıkını xunqə kiqik ix dəp
ķarioqaqka, u hətta yaşaq wə tax bilən zina ķilip zeminni
bulqıwətti. **10** Bularning həmmisigə ķarimay Israilning
asiy singlisi Yəhuda tehi pütün kengli bilən əməs, pəkət
sahtilik bilən yenimoja ķaytip kəlgəndək boluwaldi,
— dəydu Pərwərdigar. **11** Pərwərdigar manga mundak
dedi: — «Wapasız Israil əzini asiy Yəhudadın həkkaniy
kərsətti. **12** Baroqın, ximaloja ķarap bu səzlərni jakarlap
mundak degin: — «Kaytip kəl, i yoldin qikkuqi Israil, —
dəydu Pərwərdigar — wə Mən sanga ķapıkımni ķayta
türməymən; qünki Mən rəhimdil, — dəydu Pərwərdigar
— Mən ojəzipimni mənggүə saklap turmaymən. **13** Pəkət
sening kəbihlikingni, — Pərwərdigar Hudayingoja asiylik
ķilojanlıkingni, uyan-buyan ķatrap yürüp əzüngni hərbir
yexil dərəh astida yat ilahlaroja beqixliojanlıkingni,
xuningdək awazimoja həq ķulak salmiojanlıkingni ikrar
ķilsangla [Məndin rəhim-xəpkət kərisən] — dəydu
Pərwərdigar. **14** Қaytip kelinglar, i yoldin qikkuqi balilar,
— dəydu Pərwərdigar — qünki Mən silərni həkikiy
səygüqidurmən; [silər xundak ķilsanglarla] Mən silərdin
talliojanlarnı, yəni hərkəysi xəhərdin birdin, hərkəysi
jəməttin ikkidin pukrani Zionoja ķayturup kelimən. **15**
Mən silərgə kənglümdikidək həlk padiqilirini təkşim
ķilimən; ular silərni danalik-bilim, əkil-parasət bilən bekip
ozuklanduridu. **16** Xundak boliduki, xu künlərdə silər
zemində kəpiyip, kəp pərzəntlik bolqininglarda, — dəydu
Pərwərdigar, — silər: «Pərwərdigarning əhdə sandukj!»

dəp yənə tiloşa almaysılər; u həq esinglarqa kəlməydu, uni həq əsliməysılər wə uni həq seçiniməysılər; silər baxğa bir sandukmu yasiməysılər. **17** Xu tapta ular Yerusalemni «Pərwərdigarning təhti» dəp ataydu; barlıq əllər uningoşa yioqlidu, — yəni Pərwərdigarning namişa, Yerusalemşa yioqlidu; ular kəlbidiki rəzil jahillikşə qayıtidin həq əgixip mangmaydu. **18** Xu künlərdə Yəhuda jəməti Israil jəməti bilən birlikdə mangidu; ular ximal zeminidin billə qıkip Mən ata-bowilirioşa miras boluxką təkdim kılɔjan zeminoşa kelidu. **19** Mən: «Mən seni balılırim қatirioşa koyup, sanga güzəl zeminni, yəni kəpligən əllərning zeminliri arisidiki əng kərkəm jayni miras kılıp ata қılıxni xunqılık halayttim!» — dedim, wə: «Sən Meni «mening atam» dəysən, wə Məndin yüz ərüməysən!» — dedim. **20** Lekin bərhək, asiylik kılɔjan ayal əz jərisidin ayrıloqandək, silər Manga asiylik kılɔqansılər, i Israil jəməti, — dəydu Pərwərdigar. **21** Yukarı jaylardın bir awaz anglinidu! U bolsa Israil jəmətidikilərning yioşa-pəryadlırı; qunki ular əz yolını burmiliojan, Pərwərdigar Hudasini untuojan. **22** — Қaytip kelinglar, əy yoldin qıkkuqi balilar; Mən silərning yoldin qıkip ketixinglarşa xipa bolimən. — «Mana, biz yeningoşa barımız; qunki Sən Pərwərdigar Hudayimizdursən» — dənglar! **23** — Bərhək, egizliklərdə həm taoqlarda anglitilojan [butpərəslikning] kiykas-sürənliri bihudə ixtur! Bərhək, Israilning kutkuzux-nijati Pərwərdigar Hudayimizdinladur. **24** Lekin yaxlığımızdın tartipla, ata-bowilirimizning əjrini, yəni ularning kala-koj padilirini, կız-oqlullirini axu uyat-nomus yəp kətkən; **25** Nətijidə biz uyat-hijillik iqidə yattuk, қalaymikanqılık

wə alakzadilik bizni kapliwaldi; qünki yaxlıkimizdin tartip bugünkü küngə կədər biz wə ata-bowilirimiz həmmimiz Pərwərdigar Hudayimiz aldida gunah sadir kılıp kəldük, Pərwərdigar Hudayimizning awazioja həq կulak salmiduk.

4 — «Bu yollirimdin burulay!» desəng, i Israil — dəydu Pərwərdigar — Əmdi Mening yenimoja burulup կaytip kəl! Əgər bu yirginqlıkliringni kəzümdin neri կilsang, wə xundakla yoldin yənə tenəp kətmisəng, **2** — əgər sən: «Pərwərdigarning hayatı bilən!» dəp կəsəm iqkiningdə, u կəsəm հəkikət, adalət wə հəkənliylik bilən bolsa, undakta yat əllərmə Uning namida əzlirigə bəht tilixidu wə Uni əzinining pəhir-xəhəriti kılıdu. **3** Qünki Pərwərdigar Yəhudadikilər wə Yerusalemdikilərgə mundak dəydu: — «Boz yeringlarni qepip aşdurunglar; tıkənlik arisioja uruk qaqmanglar! **4** Əzliringlarni Pərwərdigarning yolda sünnət կilinglar; կəlbingslarni sünnət կilinglar, i Yəhudadikilər wə Yerusalemda turuwatkanlar! — Bolmisa, Mening կəhrim partlap ot bolup silərni kəydüriwetidu; կilmixliringlarning rəzilliki tüpəylidin uni əqürələydiqan heqkim qikmaydu. **5** — Yəhudada muxularni elan kılıp, Yerusalemda: — «Zemin-zeminda kanay qelinglar!» — dəp jakarlanglar; «Yioqilinglar! Mustəhkəm xəhərlərgə կeqip kirəyli!» — dəp nida կilinglar! **6** Zionni kərsitidiqan bir tuɔjni tiklənglar; dərhal կeqinglar, կeqikip կalmanglar! Qünki Mən küləpət, yəni zor bir հalakətni ximaldin elip kelimən. **7** Xir əz qatqallılığın qikti, «əllərni yokatkuqi» yolqa qikti; u əz jayidin qikip zeminingni wəyran կilixka kelidu; xəhərliring wəyran կilinip, adəmzatsız bolidu.

8 Bu səwəbtin əzliringlarqa bəz kiyim oranglar, dad-pəryad kətürüp nalə қilinglar! Qünki Pərwərdigarning қattık օżezi pi bizdin yanmidi! **9** Xu küni xundak boliduki, — dəydu Pərwərdigar, — padixahning yüriki, əmirlərning yürikimu su bolup ketidu, kahinlar alakzadə bolup, pəyoqəmbərlər təəjjüplinidu. **10** — Andin mən: — Ah, Rəb Pərwərdigar! Bərhək Sən bu həlkni, jümlidin Yerusalemni: «Silər aman-tinq bolisilər» dəp aldition; əməliyəttə bolsa kiliq janəja yetip kəldi, dedim. **11** — Xu qaoğda bu həlkə wə Yerusalemoja mundak deyilidu: «Qəl-bayawandiki egizliklərdin qıkkən issik bir xamal həlkimning kızining yolioja қarap qüxitdu; lekin u haman soruxka yaki dan ayrixka muwapik kəlməydu! **12** — Buningdin əxəddiy bir xamal Məndin qıçıdu; mana, Mən hazır ularoja jaza həkümlirini jakarlaymən. **13** Mana, u top bulutlardək kelidu, uning jəng hərwiliri қara կuyundəktur, uning atliri bürkütlərdin tezdur! — «Halimizə way! Qünki biz nabut bolduk!» **14** — «I Yerusalem, eż қutuluxung üçün kəlbingni rəzilliktin yuyuwət; қaçanojqə kənglüngə bihudə oy-hiyallarni püküp turisən? **15** Qünki Dan diyaridin, əfraimdiki egizliklərdinmu azab-külpətni elan қılıdiojan bir awaz anglitilidu: — **16** Ular: əllərgə elan қilinglar, Yerusalemojimu anglinglar: — Mana, қorxawoja aloquqlar yiraq yurttin keliwatidu! Ular Yəhuda xəhərlirigə қarxi jəng quşanırını kətürüxkə təyyar! — dəydu. **17** Etizlikni mudapiə қiliwatkanlardək, ular Yerusalemni қorxiwalidu; qünki u Manga asiylik kilojan, — dəydu Pərwərdigar. **18** Sening yolung wə kilmixliring muxularni eż bexingoja qüxürdi; bu rəzillikingning

akıwitidur; bərhək, u azablıktur, yürükinggimu sanjiydu!».

19 — [Mən]: «Ah, iq-baɔrim! Iq-baɔrim! Tolοjakka qüxtüm! Ah, kenglüm azablandı! Yürikim düpüldəwatidu, süküt kılıp turalmaymən; qünki mən kanayning awazini anglaymən; jəng quqanlıri jenimoja sanjidi. **20** Apət üstigə apət qüxti! Pütkül zemin wəyran boldi; qedirlirim dəkikidə bərbat kılindi, pərdilirim həyt-huytning iqidə yirtip taxlandı! **21** Қaqanoqıqə tuoqka қarap turuxum, jəng awazlırını anglixim kerək?» — [dedim]. **22** — «Qünki Mening həlkim nadandur; ular Meni həq tonumiojan; ular əkli yok balılar, ular həq yorutulmiojan; rəzillikkə nisbətən ular danadur, əmma yahxilikka nisbətən ular bilimsizdur».

23 — «Mən yər yüzigə қaridim; mana, u xəkilsiz wə կup-ķuruķ boldi; asmanlarojumu қaridim, u nursız қaldi; **24** taqlarоja қaridim, mana, ular zilziligə kəldi, barlık dənglər əxəddiy silkinip kətti. **25** Қarap turuwərdim, wə mana, insan yok idi, asmandiki barlıq uqar-қanatlarmu əzlirini daldioja aldi. **26** Mən қaridim, mana, baɔ-etizlar qəl-bayawanoja aylandı, barlık xəhərlər Pərwərdigar aldida, yəni uning қattık oqəzipi aldida wəyran boldi. **27** Qünki Pərwərdigar mundağ dəydu: — «Pütkül zemin wəyran bolidu; əmma Mən uni pütünləy yoqatmaymən. **28** Buning tüpəylidin pütkül yər yüzü matəm tutidu, yüksirida asman қarılık bilən қaplınidu; qünki Mən xundak səz қildim, Mən xundak niyətkə kəlgənmən; Mən uningdin əkünməymən, uningdin həq yanmaymən; **29** atlıklar wə okyalıklärning xawkun-sürəni bilən hərbir xəhərdikilər ķeqip ketidu; ular qatqallıklärəqə kirip məküwalidu, taxlar üstigə qikiwalidu; barlık xəhərlər taxlinip adəmzsatsız

keletalidu. **30** — Sən, i һalak bolоjuqi, nemə kilmakqisən?
Gərqə sən pərəng kiyimlərni kiygən bolsangmu, altun
zibu-zinnətlərni takiojan bolsangmu, kəz-кaxliringni
osma bilən pərdazliojan bolsangmu, əzüngni yasiojining
bikardur; sening axikliring seni kəmsitidu; ular jeningni
izdəwatidu. **31** Qünki mən tolqakka qüxkən ayalningkidək
bir awazni, tunji balini tuqkandikidək azabda bolоjan
Zion kızining awazini anglawatimən; u қollirini sozup:
«Halimoja way! Bu katillar tüpəylidin halimdin kəttim!»
dəp həsirimakta.

5 [Pərwərdigar]: — Yerusalemning rəstə-koqilirida uyan-
buyan aylinip yügürüngərlər, obdan kərüp biliwelingərlər;
məydanlıridin izdəp kərungiqlar; adalət bilən ix kəridiojan,
wədisidə turuxka intilidiojan birlə adəmni tapsanglar,
xunda mən bu [xəhərnı] kəqürimən! **2** Gərqə ular:
«Pərwərdigarning hayatı bilən!» dəp kəsəm iqbən bolsimu,
ular yalojandin səzləydi, [dedi]. **3** — I Pərwərdigar, kəzüng
adalət-bitərəplikni izdəp yürüdü əməsmə? Sən bularnı
urdung, lekin ular azablanmaydu; Sən ularnı nabut kılıp
tügəxtürdüng, lekin ular tərbiyə қobul kılıxni rət kılıp
kəldi; ular yüzlərini taxtin қattıq қıldı, ular yolidin yenixni
rət kılıdu» **4** — mən: «Xübəhəsizki, bundaқ қılqanlar pəkət
namratlar, ular nadanlar; qünki ular Pərwərdigarning
yolını, Hudasingin həküm-kərsətmilirini bilməydi»
— dedim. **5** — «Mən mətiwərlərning yenoja berip
ularoja səzləymən; qünki ular Pərwərdigarning yolını,
Hudasingin həküm-kərsətmilirini bilidu». Bırak ularmu
boyunturukni üzül-kesil buzup, rixtilirini üzüp taxliojan.
6 — Xunga ormandın qıkqan bir xır ularnı əltüridu,

bayawandin qıkkan bir bərə ularni wəyran kılıdu; yilpiz xəhərlərgə ƙarap paylaydu; xəhərlərdin qıkkan hərbiri titma-titma kılınidu; qünki ularning asiylikliri kepiyip, wapasızlıkları awuydu. **7** Mən zadi nemigə asasən seni kəqürimən? Sening baliliring Məndin waz keqip, Huda əməslərgə ƙəsəm iqməktə; Mən həmmə hajətliridin qıkkan bolsammu, lekin ular zinahorluk kılıp, pahixilərning əyigə top-top bolup mengiwatidu. **8** Ular səmrigən ixkwaz ayojıllar, ular hərbiri ez yekinining ayalıqla həwəs kılıp kixnəwatidu. **9** Bu ixlar tüpəylidin ularni jazalimay koyamdim? — dəydu Pərwərdigar, — Mening jenim muxundak bir əldin kısas almay koyamdu? **10** Uning üzüm qünəkliridin ətüp, tallirini wəyran kilinglar; lekin ularni pütünləy nabut kilmanglar; xahlirini kırıp taxlanglar, qünki ular Pərwərdigar oqa təwə əməstur; **11** qünki Israil jəməti wə Yəhuda jəməti Manga mutlək wapasızlık қıldı, — dəydu Pərwərdigar. **12** Ular: «U heqnemə kilmaydu! Bizgə heq apət qüxməydu; nə kiliq nə ƙəhətqilikni kərməymiz!» — dəp Pərwərdigardin tenip kətti. **13** Pəyqəmbərlər bolsa pəkət bir xamaldın ibarət bolidu, halas; [Pərwərdigarning] səz-kalami ularda yoktur; ularning səzləri ez bexioqla yansun! **14** Xunga Pərwərdigar, samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Huda manga mundak dəydu: — Bu həlk muxu səzni ƙılqını üçün, mana, Mən aqzingoqla salğan səzlirimni ot, bu həlkni otun ƙilimənki, ot ularni kəydürüp taxlaydu. **15** — Mana, Mən yırakṭın bir əlni elip kelimən, i Israil jəməti, — dəydu Pərwərdigar, — U küqlük bir əl, ƙədimiy bir əl, tilini sən bilməydiqan wə gəplirini sən heq qüxənməydiqan bir əl bolidu; **16** ularning

okdeni yoqjan eqilojan bir gerdur; ularning həmmisi batur palwanlardur. **17** Ular həsulingni wə neningni yəp ketidu, oçul-kızliringni yəp ketidu, kala-koy padiliringni yəp ketidu, üzüm talliringni wə ənjur dərəhliringni yəp ketidu; ular sən tayanojan mustəhkəm xəhərliringni kiliq bilən wəyran kılıdu. **18** Həlbuki, — dəydu Pərwərdigar, — xu künlərdimu silərni pütünləy tügəxtürməymən. **19** Xu qaođda [həlkinq]: «Pərwərdigar Hudayimiz nemixka muxu ixlarning həmmisini beximizoja qüxürgən?» — dəp sorisa, əmdi sən [Yərəmiya] ularoja: «Silər Məndin yüz əriüp, eż zemininglarda yat ilahılarning kullukida bolqininglardək, silər eż wətininglar bolmiojan bir zeminda yat bolqanlarning kullukida bolisilər» — degin. **20** — Yaķupning jəmətidə xuni jakarliojinki wə Yəhuda arisida xuni elan kılɔjinki, **21** «Buni anglanglar, i nadan wə əkli yok, kəzi turup kərməydiqan, қuliki turup anglimaydiqan bir həlk: — **22** Məndin korkmamsilər? — dəydu Pərwərdigar, — Dengiz süyi üçün sahilni mənggülüq qəklimə kılıp, «Bu yərdin etmə» dəp bekitkən Mening aldimda təwriməmsilər? Mana, dolğunliri ərkəxligini bilən ular sahil üstidin həq qəlibə kilmaydu; xawqunlıqini bilən bu qəktin hərgiz həlkip etəlməydu. **23** Lekin bu həlkning jahil wə asiylik kəngli bardur; ular yoldin qikip eż beximqılık kılıp kətti. **24** Ular kenglidə: «Əz wəktida yaməqurlarnı, yəni awwallı həm keyinkı yaməqurlarnı Bərgüqi, bizgə həsul pəslini bekitip aman-esən Saklioquqi Pərwərdigar Hudayimizdin əyminəyli» degənni həq deməydu. **25** Silərning kəbihlikliringlar muxu ixlarnı silərgə nesip kilmiojan; silərning gunahlıringlar silərdin

bərikətni məhrum kılajan. **26** Qünki həlkim arisida rəzillər bardur; ular pistirmida yatkan qıltakqlardək paylap yürüdu; ular tuzak selip, adəmlərni tutuwalidu. **27** Tutkan ķuxlaroja tolojan kəpəstək, ularning əyliri aldamqılıktın erixkən mallar bilən tolojan; ular xu yol bilən böyük həm bay bolup kətti. **28** Ular səmrip, parkirap kətti; bərəkək, ular rəzil ixlarnı ķilişka mahir bolup kətti; ular eż mənpəətini kəzləp həklərning dəwasını, yetim-yesirlərning dəwasını sorimaydu; namratlarning hökükini қooqdaydiqan hökümnı ular qıqarmaydu. **29** Bu ixlər tüpəylidin ularnı jazalimay կoyamdim?! — dəydu Pərwərdigar, — Mening jenim muxundak bir əldin kısas almay կoyamdu? **30** Zeminda intayın korkunqluk, wə yirginqlik bir ix sadır ķilinojanki — **31** Pəyojəmbərlər yalojan-sahta bexarətlərni bərməktə; kahinlar bolsa eż hökük dairisini kengəytip hökümrənlük կilmakta; Mening həlkimmü bu ixlarnı yakturidu. Lekin bularning akıwitidə կandağ կilisilər?

6 Jeninglarnı կutkuзux üçün Yerusalem xəhəridin կeqinglar, i Binyamin jəmətidikilər! Təkoşa yezisida kanay qelinglar! Bəyt-Həkkərəmdə is signalini kətürünglar! Qünki balayı'apət, yəni dəhəxətlik һalakət ximal tərəptin pəyda bolidu. **2** Zion kişi, yəni nazinin sahibjamalni, mən nabut կilimən. **3** Yerusalemoqa կarxi qikiwatkan pada bakkuqilarmu eż padilirini epkelidu; ular Yerusalemni կorxawoja elip qedirlirini tikidu; ularning həmmisi ezi igiligən jayda pada bakıdu. **4** [Ular]: «Uningoja կarxi jənggə təyyarlininglar! Turunglar, qüx waktidin paydilinip hujum կilayli!», «Apla! Kün patay dəp կaptu, kəqtiki

sayılər uzirawatidu!» — [dəydu], [andin]: 5 «Xunga,
keqiqə hujum kılıp qıçaylı, uning mustəhkəm ordilirini
yokıtaylı!» — dəydu. 6 — Qünki samawi қoxunlarning
Sərdarı bolğan Pərwərdigar ularoja mundak dəydu: —
Dərəhlərni kesip, ular bilən Yerusalem ətrapida dəng-
potəylərni yasanglar; qünki u jazalanmisa bolmaydiojan
xəhərdur; uningda barlıq ixlar zulum-zomigərliktur. 7
Kuduq əz sulirini uroqutup qıçaroqandək, umu rəzilliliklirini
uroqutup qıckarmakta; uningdin zulmət-zorawanlıq wə
ḥalakət sadalırı anglanmakta; menin kəz aldimda həmixə
açırik-kesəllər həm yarilanoğanlar pəyda bolmakta. 8
I Yerusalem, təlim-tərbiyə կobul kıl; bolmisa jenim
səndin waz keqidu, — bolmisa, Mən seni harabilik,
adəmzsız bir zemin kiliwetimən. 9 Samawi қoxunlarning
Sərdarı bolğan Pərwərdigar manga mundak dəydu:
— Ular üzüm telini pasangdioqlarıqardək Israilning
ķaldısını pasangdaydu; xunga sən üzüm üzgüqidək
üzüm telidiki xahlar üstidin yənə bir ketim қolungni
ətküzgin! 10 [Mən]: — Mən hazır kimgə sez kılıp
ağahlanduray? Ulardin angliojudək zadi kim bar?
Mana, ularning կulaklıri sünnət kılınmıqan, ular həq
angliyalmayıdu. Mana, Pərwərdigarning səzi ularoja eçir
kelidu; ularoja həq huxyakmaydu, — [dedim]. 11 —
Kəlbim Pərwərdigarning oqəzəp otları bilən tolup taxti;
uni iqimgə siqduruxtin halsirap kəttim; uni koqidiki
balilar, yigitlərning məxrəp sorunlirioqa təkkəysən.
Ər-ayallar, kərilar həm yaxanoğanlarmu buningdin
mustəsna bolmisun! 12 — Ularning əyliri, etizliri ayalliri
bilən billə əzgilərgə tapxurulidu; qünki Mən қolumni

zemindikilergə sozimən, — dəydu Pərwərdigar. **13** — Qünki
əng kiqikidin qongiojqə ularning həmmisi aqkezlükkə
berilgən; pəyəmbərdin kahinojqə həmmisi ohxaxla
aldamqılık kılıdu; **14** ular: «Aman-esənlik! Aman-esənlik!»
dəp həlkimning kızining yarısını susluk bilən kol uqida
qala tengip köydi. Lekin aman-esənlik yoktur! **15** Ular
yirginqlik ixlarnı sadır kılɔjinidin hijil boldimu? —
Yak, ular həq hijil bolmidi, hətta kızirixnimu ular həq
bilməydu. Xunga ular yıkılıp əlgənlər iqidə yıkılıp əlidü;
ularni jazalaxka kəlginimdə ular putlixip ketidü, —
dəydu Pərwərdigar. **16** Xunga Pərwərdigar [Əz həlkigə]
mundak dəydu: — Silər tət aqa yolda turuwatisilər;
xunga yoluñglarnı obdan kərüp köyünglər, kədimki,
yahxılıkka elip barojan yollarnı sorap, ularda menginglər;
xundak kılɔjanda jeninglər obdan aram tapidu. Lekin ular:
«Biz xularda mangmaymiz!» — dəydu. **17** Mən: Silərgə
«Kanayning agah sadasiqə կulak selinglar!» dəydiojan
agah bərgüqi kəzətqilərni tiklidim; lekin silər: «Kulak
salmaymiz» dedinglər. **18** Xunga i əllər, anglanglar;
guwahqılar bolup ular arisida bolidiojan ixlarnı bilip
köyünglər! **19** Angla, i yer-zemin! Kara, Mən bu həlkinq
bexiqə küləpət, yəni ularning oy-hiyallirining akıwitini
qüxürimən; qünki ular səzlirimgə կulak salmiojan;
Mening Təwrat-ķanunumni bolsa, ular qətkə կakkan. **20** —
Əmdi zadi nemə məksəttə Xebadin qıkkən huxbuy, yirak
yurttin elip kelingən egir Manga sunulidu? Kəydürmə
kurbanlıkliringlər kobul կilarlık əməs, silərning «təxəkkür
kurnanlıq»liringlər Meni hursən kılmayıdu. **21** Xunga
Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən bu həlk aldiqə

putlikaxanglarni salimən; xuning bilən həm atilar həm oğullar billə putlixidu; қoxnilar wə dostlar ohxaxla nabut bolidu. **22** Pərwərdigar mundak dəydu: — Kara, ximaliy zemindin bir həlk kelidu, yər yüzining əng kəriliridin uluq bir əl қozənilidu; **23** ular okya wə kiliq bilən қorallinidu; ular zalim, həq rəhİM kilmaydu; ularning awazi dengiz dolkunidək xawķunlaydu; ular atlaroja minidu, jənggiwar adəmlərdək səp-səp bolup turidu; ular sanga қarxi jəng kılıxka kelidu, i Zion kizi! **24** «Biz ular toqlruluk həwər angliduk; қolimiz boxixip kətti; əpxlik, tolqakta қalojan ayaldək azab bizni tutti» — [dedim]. **25** «Dalaqqa qıkmanglar, yollar bilən mangmanglar, qünki düxmənning kiliqi bar, tərəp-tərəplərni wəhimə basidu. **26** I həlkimning kizi, sən əzünggə bəz kiyim kiyiwal, küllər iqidə eçinap yat; əzüngning bir tal oqlungdin juda bolqandək қattık yiołlap matəm tut; qünki bulang-talang kılouqi bizgə karap tuyuksız kelidu». **27** [Pərwərdigar manga]: — Mən seni roda sinioquqi kılıp tiklidim, həlkim bolsa huddi təkxürüliidən rodidək bolidu; seni ularning yollirini kəzitip sinaxka tiklidim, — [dedi]. **28** — Ularning hərbiri asiyning asiysi, ular təhmət qaplap uyan-buyan қatrap yürməktə; ular mis wə təmürning əzidur, həmmisi qırıp kətkəndur; **29** təmürqining kərükimu kəyüp kətti, қooquxun bolsa otta yəm boldi; rodini eritip tawlax bikar boldi; həlkim yamanlardın haliy bolmidi. **30** Ular «daxkal kümüx» dəp atılıdu; qünki Pərwərdigar ularni rət kıldı.

7 Pərwərdigardin Yərəmiyaqa mundak bir söz kəldi: — **2** Pərwərdigarning əyidiki dərwazida turup muxu sözni jakarlap: «Pərwərdigarning sözini anganglar, i

Pərwərdigarəja ibadət kılıx üçün muxu dərwazilardin kiriwatkan barlıq Yəhudalar!» — degin. 3 — «Samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Yolliringlar həm kilmixliringlarnı tüzitinglar; xundak bolğanda Mən silərni muxu yərdə mukim turquzimən. 4 «Pərwərdigarning ibadəthanisi, Pərwərdigarning ibadəthanisi, Pərwərdigarning ibadəthanisi dəl muxudur!» dəp aldamqi səzlərgə tayinip kətmənglər. 5 Əgər silər həkikətən yolliring həm kilmixliringlarnı tüzətsənglər, — əgər kixilər wə koxnanglar arisida adalət yürgüzsənglər, 6 — əgər silər musapir, yetim-yesir həm tul hotunlarnı bozək kılıxtın, muxu yərdə gunahsız қanlarnı teküxtin, — xundakla əzünglarəja ziyan yətküziüp, baxka ilahlarəja əgixip ketixtin kol üzsənglər, — 7 xundak kılɔjininglarda Mən silərni muxu yərdə, yəni Mən ata-bowiliringlarəja kədimdin tartip mənggügiqə təkdim kılɔjan bu zeminda mukim turidiojan kılımən. 8 Lekin mana, silər həqkandak payda yətküzməydiojan aldamqi səzlərgə tayinip kətkənsilər. 9 Əmdi nemə degülük?! Oqrilik, katillik, zinahorluq kılıp, sahta kəsəm iqip, Baaloja isrik yekip wə silər həq tonumiojan yat ilahlarəja əgixip, 10 andin Mening namimda atalojan muxu əygə kirip Mening aldimda turup: «Biz қutkuzulojan!» dəmsilər?! Muxu lənətlik ixlarda turuwerix üçün қutkuzulojanmusilər?! 11 Mening namimda atalojan muxu əy silərning nəziringlarda bulangqilarıning uwisimu?! Mana, Mən Əzüm bu ixlarnı kərgənmən, — dəydu Pərwərdigar. 12 Xunga, Mən əslidə

Өз намимда туралојан кілојан Xiloh дегенjayоја берип, хәлким Israilning rəzilliki tüpəylidin uni nemə kiliwətkənlikimni көрүп bekinglar! **13** Әmdi һазир, silər muxundak қilmixlarni sadir қilojininglar tüpəylidin, — дәйду Pərwərdigar, — Mən silərgə tang səhərdə ornumdin turup söz қилип көldim, lekin silər həq կulak salmidinglar; Mən silərni qakirdim, lekin silər Manga jawab bərmidinglar — **14** Әmdi Mən Xilohdiki əyni կandak қiloјan bolsam, silər tayanoјan, xundakla namim կoyuloјan bu əyni wə Mən silərgə həm atabowiliringlar oјa təkdim қiloјan bu zeminnimu xundak қilimən; **15** Mən silərning barlıq қerindaxliringlar, yəni Əfraimning barlıq nəslini həydiwətkinimdək silərnimu kəzümdin yırak həydəymən. **16** Әmdi sən, [Yərəmiya], bu həlk üçün dua kılma, ular üçün nalə-pəryad kətürmə yaki tilək tilimə, Mening aldimda turup ularning [gunahlırını] həq tilimə, qunki Mən sanga կulak salmaymən. **17** Ularning Yəhuda xəhərliridə wə Yerusalem koqilirida nemə қiloјanlrını kərüwatmamsən? **18** Balilar otun teridu, atilar ot қalaydu, ayallar kəstən Meni rənjitixkə «Asmanning Hanixi» üçün poxkallarni selixka hemirni yuoquridu, xuningdək yat ilahılar oјa «xarab hədiyə»lerni kuyidu. **19** Azablinip oqəzəplinidiqini Mənmu? — дәйdu Pərwərdigar; — Өз yüzlirigə xərm qaplap, azablinidiqini ezliri əməsmu? **20** Xunga Rəb Pərwərdigar mundaк dәydu: — Mana, Mening oqəzipim wə kəhrim muxu jayqa tekülidu; insan üstigə, haywan üstigə, daladiki dərəhlər üstigə, tupraktiki mewilər üstigə tekülidu; u həmmmini kəydüridu, uni həq əqürəlməydu.

21 Samawi koxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Beriweringlar, kəydürmə kurbanlıkliringlarni baxqa kurbanlıklärəqə қoxup қoyunglar, barlık gəxlirini yəwelinglar! **22** Qünki Mən ularni Misir zeminidin kutkuzup qıqaroqan künidə ata-bowiliringlərə «kəydürmə kurbanlık»lar yaki baxqa kurbanlıklärəqə toorrisida gəp kilmioqan wə yaki əmr bərmigənidim; **23** bəlkı Mən ularəqə mundak əmr kılıp: «Awazimoqə կulak, selinglar, xundak kılıp Mən silərning Hudayinglar bolimən, silər Mening həlkim bolisilər; Mən əzünglərəqə yahxilik bolsun dəp buyruqan barlik yolda menginglar» — dəp buyruqanidim. **24** Lekin ular həq anglimioqan, Manga həq կulak salmiqan, bəlkı əz rəzil kənglidiki jaħilliki bilən əz hiyal-haħixliriqə əgixip mengiwərgən; ular aldiqə əməs, bəlkı kəyniqə mangojan. **25** Ata-bowiliringlar Misir zeminidin qikqəndin tartip bugünkü küngə kədər Mən kullirim bolqan pəyəqəmbərlərni yeninglərəqə əwətip kəldim; Mən hərküni tang səhərdə ornumdin turup ularni əwətip kəldim. **26** Lekin həlkim anglimioqan, həq կulak salmiqan; ular boynini կattik kılqan; rəzilliktə ata-bowiliridin exip kətkən. **27** Sən bu səzlərni ularəqə eytisən; lekin ular sanga կulak salmaydu; sən ularni [towa ķilixka] qakırısan, lekin ular jawab bərməydu. **28** — Sən ularəqə: — «Pərwərdigar Hudasining awazini anglimioqan wə həq tüzitixni կobul kilmioqan həlk dəl muxu!» — dəysən. Ulardin həkikət-wapalik yokap kətti; bu ularning eozizidinmu üzülüp kətti. **29** Qeqingni qüxürüp uni taxliwət; yukarı jaylarda bir mərsiyə okuqin; qünki

Pərwərdigar Θəz oğəzipini qüxürməkqi bolğan bu dəwrni rət kılıp, uningdin waz kəqtı. **30** Qünki Yəhudadikilər kəz aldimda rəzillik kılğan, — dəydu Pərwərdigar, — ular Mening namimda ataloğan əygə yirginqlik nərsilərni əkirip uni buloğıjan; **31** wə əz oqul-kızlirini otta қurbanlıq kılıp kəydürük üçün «Hənnənomning oqlı»ning jılıqisidiki Tofətning yüksəridiki jaylarnı ķuroğan; bundak ixni Mən həq buyrumioğanmən, u oyuməqə həq kirip bakımıqandur. **32** Xunga, mana, xundak künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — «Tofət» yaki «İbn-Hənnənomning jılıqisi» əmdi həq tiləqə elinmaydu, bəlki «Kətl jılıqisi» deyildi; qünki ular Tofəttə jəsətlərni yər ķalmıqsuqə kəmidu. **33** Bu həlkning jəsətliri asmandiki uqar-ķanatlarning wə zemindiki janiwarlarning taami bolidu; ularni əlüklərdin ķorķutup həydəydiqan həqkim bolmayıdu. **34** Mən Yəhuda xəhərliridin həm Yerusalem xəhərliridin oyun-tamaxining sadasını, xad-huramlıq sadasını wə toyi boluwatqan yigit-kızining awazını məhrum kılımən; qünki zemin wəyrənə bolidu.

8 Xu qaođda, — dəydu Pərwərdigar, — ular Yəhudanıng padixahlırinıng ustihanlırını, ularning əmirlerinıng ustihanlırını, kahınlarning ustihanlırını, pəyojəmbərlərning ustihanlırını wə Yerusalemda turqanlarning ustihanlırını gərliridin elip qıkırıdu; **2** xundak kılıp ular bularni kuyax, ay wə asmanlardiki barlıq jisimlər astida yayıdu; qünki ular bularni səygən, bularning kullukında bolğan, bularqa əgəxkən, bularni izdigən, bularqa qokunogan; ularning jəsətliri bir yərgə həq yioqılmayıdu, həq kəmülməydi; ular zemin yüzidə

oçut bolup yatidu. **3** Mən bulardin қалоjanlirini həydigən jaylarda, bu rəzil jəməttin barlıq tirik қalоjanlar həyatning ornioja mamatni tallaydu, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolоjan Pərwərdigar. **4** Əmdi sən ularoja mundak degin: Pərwərdigar mundak dəydu: — Adəmlər yikilsa kaytidin turmamdu? Birsi yoldin qikip kətsə kaytip kəlməmdu? **5** Nemixə Yerusalemдiki bu həlk həmixə yoldin qikix bilənla yenimdin yiraqlap ketidu? Ular aldamqılıkni qing tutidu, yenimoja kaytip kelixni rət kılıdu. **6** Mən kəngül կoyup anglidim; lekin ular durusluкni səzliməydu; ularning rəzillilikliridin: «Mən zadi nemilərni կilip կoydum?!» dəp towa կilidiojan həqkim yok; at jənggə burulup etilojandək hərbirsi əz yolioja burulup etilidu. **7** Hətta asmandiki ləyləkmü əzığə bekitilgən waktilirini bildi; pahtək, կarliqaq wə turnilarmu kəqüp kelidiojan waktilirini esidə tutidu; lekim Mening həlkim Mən Pərwərdigarning ularoja bekitkənlirimni həq bilməydu. **8** Silər կandağmu: «Biz danadurmiz, Pərwərdigarning Təwrat-қanuni bizdə bardur!» dəysilər? Mana, bərhək, elimə-kəqürgüqilərning yalojanqi կəlimi uni burmiliqən. **9** Danixmənlər hijil bolidu, ular yərgə կarap կaldi; mana, ular Pərwərdigarning səzini qətkə կakкandin keyin, ularda zadi nemə danalıq կalidu? **10** Xunga Mən ularning ayallirini baxkilaroja, ularning etizlirini yengi igilirigə tapxurup berimən; qünki əng kiqikidin qongiojqə ularning həmmisi aqkezlükə berilgən; pəyojəmbərdin kahinojqə həmmisi sahta ix kəridu. **11** Ular: «Aman-esənlik! Aman-esənlik!» dəp həlkimning կizining yarisini susluk bilən kol uqida

qala tengip koydi. Lekin aman-esenlik yoktur! **12** Ular yirginqlik ixlarni sadir kılıqinidin hijil boldimu? — Yak, ular heq hijil bolmidi, hətta kizirixnimu ular heq bilməydu. Xunga ular yıkılıp əlgənlər iqidə yıkılıp əlidü; ularni jazalaxka kəlginimdə ular putlixip ketidü, — dəydu Pərwərdigar. **13** Mən ularning həsulini elip taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar; üzüm telida üzümlər, ənjür dərihidə ənjürlər heq қalmidi; yopurmakliri solixip kətti; Mən ularoqa nemə beoqxılıqan bolsam, əmdi xular ulardin etküzüwelini. **14** «Biz nemixka muxu yerdə bikar olturuwerimiz? Yioqilaylı, mustəhkəm xəhərlərgə kirip xu yərlərdə [kürəx kılıp] tügenxəyli! Qünki Pərwərdigar Hudayimiz bizni tügenxtürüp, bizgə et süyini bərdi; qünki biz Pərwərdigar aldida gunah sadir kıldı. **15** Aman-tinqlikni ümid kılıp kütüp kəldük, lekin heq yahxılık bolmidi; xipa waqtini küttük, lekin mana, wəhəmə bastı! **16** Düxmən atlirining hartildaxliri Dan zeminidin tartip anglanmakta; ayqırlırining kixnəxliri pütkül zeminni korkitip təwrətməktə. Ular zemin wə uningda turuwatkan həmmmini, xəhərni wə uningda turuwatkanlarning həmmisini yokşitixka kelidü!». **17** — Mana, Mən aranglaroqa yılamlarni, yəni heqkim sehirliyəlməydiqan zəhərlik yılamlarni əwətimən, ular silərni qakıdu» — dəydu Pərwərdigar. **18** [Mən]: «Mening dərd-əlimim dawaliqusuz! Yürükim zəyiplixip kətti!» — [dedim]. **19** «Mana, həlkimning kızining intayın yirak yurttin kətürülgən pəryadining sadasi! [Ular] — «Pərwərdigar Zionda əməsmu? Zionning padixahı u yerdə turmamdu?!» — [dəydu]». «Nemixka əmdi ular

Meni oyma məbudliri bilən, ərziməs yat nərsilər bilən
oqəzəpləndüridü?!» **20** — «Orma waktı ətüp kətti, yaz
tügidi, lekin biz bolsaq yənilə կutkuzulmiduk!» **21**
«Həlkimning kızining sunuk yarisi tüpəylidin əzüm
sunukmən; matəm tutimən; Dəkkə-dükkə meni besiwaldi,
— **22** Gileadta tutiya tepilməmdikən? U yerdə tewip
yokmikən? Nemixə əmdi mening həlkimning kizişa
dawa tepilmaydu?!».

9 Ah, mening bexim suning bexi, Kəzüm yaxning
bulığı bolsıidi! Undakta həlkimning kizi arisidiki
əltürülgənlər üçün keqə-kündüz yioqlayttim! **2** Ah,
mən üçün qəl-bayawanda yoluqlar qüxkidək bir
turaloqı bolsıidi! Undakta həlkimni taxlap, ulardin
ayriloqan bolattim! Qünki ularning həmmisi zinahorlar,
Munapiqlarning bir jamaitidur!» **3** — Ular okyaqi ləxkərlər
okyayini egildürgəndək tilini yaloqanqılıkka egildürüxkə
təyyarlıqan; ular zemində üstünlük kazanoqan, biraq bu
səmimiyylik bilən bolovan əməs; ular rəzillik üstigə rəzillik
kiloqan, Meni həq tonup bilmigən» — dəydu Pərwərdigar.
4 — Hərbiringlar əz yekininqardin həzi bolunglar,
ķerindaxliringlar ola həq tayanmanglar; qünki hərbir
ķerindax pəkətla aldiqıqi, halas, hərbir yekinliring bolsa
təhməthorlukta yürməktə. **5** Ular hərbiri əz yekinliroq
aldamqılık kılmaqta, həqkim həkikətni səzliməydu; ular
əz tilini yaloqan səzləxkə əgitidu, ular kəbihliktə əzlirini
upritidu. **6** Ular jəbir-zulum üstigə jəbir-zulum kılmaqta,
aldamqılıktın yənə bir aldamqılıkka etməktə; ular Meni
tonuxni rət kılıdu, — dəydu Pərwərdigar. **7** Xunga samawi
köxunlarning Sərdarı bolovan Pərwərdigar mundaq dəydu:

— Mana, Mən ularni eritip tawlap sinaymən; həlkimning
ķızining rəzillikigə Manga baxka yol қalmidimu? **8**
Ularning tili əjəl okıdur; u aldamqılıkni səzləydu; hərbir
eojiz səzidə yekini bilən tinq-amanlıqni səzləydu, lekin
kenglidə kiltak təyyarlaydu. **9** Bu ixlar tüpəylidin
ularni jazalimay կoyamdim? — dəydu Pərwərdigar, —
Mening jenim muxundak bir əldin կisas almay կoyamdu?
10 «Taqlardiki yaylaqlar üçün yioqa wə nalə-pəryad
kötürimən, Daladiki otlaklar üçün mərsiyə okuymən;
Qünki ular kəyüp kəttiki, həqkim u yərdin etməydu;
Kalilarning hərkirəxliri anglanmaydu; Həm asmandiki
uqar-ķanatlar həm haywanatlarmu կeqip, Xu yərdin
kətti!. **11** — Mən Yerusalemni harablaxkan top-top dəwə,
qılberilərning bir turaloqası kılımən; Yəhuda xəhərlirini
adəm turmaydiqan dərijidə wayranə kılımən. **12** — Kim bu
ixlarnı qüxinixkə danixmən bolidu? Kim Pərwərdigarning
aŋzidin sez elip bularni qüxəndürələydu? Nemixka
zemin wəyranə, həqkim etmigüdək, kəyüp qəl-
bayawandək bolup kətti? **13** Pərwərdigar dəydu, —
Qünki ular Mən ular aldioqa կoyojan Təwrat-ķanunni
taxliwətkən, Mening awazimoja կulak salmiojan wə
uningda mangmiojan, **14** Bəlki ez kəlbidiki jahillikça
əgəxkən, ata-bowiliri ularoja əgətkəndək Baallarning
kəynigə əgixip kətkən, **15** Xunga samawi կoxunlarning
Sərdari bolojan Pərwərdigar, Israilning Hudasi mundak
dəydu: — Mana, Mən bu həlkə kəkrini yegüzimən,
ularoja et süyini iqküzimən, **16** ularni ular yaki ata-
bowiliri ilgiri həq tonumaydiqan əllər arisioqa tarkitimən;
Mən ularni yokatkuqə ularning kəynidin կooqlaxka

ķılıqni əwətimən. **17** Samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərwərdigar mundak dəydu: — Kəngül կoyunglar, matəmqi ayallarnı kelixkə qakiringlar, yioqlaxka əng usta bolğan kiz-ayallarnı qakirip kelixkə adəm əwətinglar!

18 — Bərhək, ular tez kəlsun, biz üçün zor yioja kətürsunki, bizning kəzlirimizdinmu yaxlar taramlap təkülsun, qanaklirimizdinmu yax tamqılıri aksun — **19** qünki Ziondin yioja awazi anglinip: — «Biz կanqilik bulang-talang kılinduk! Կanqilik xərməndə bolduk! Ular turaloqlirimizni ərüwətti, biz zeminimizni taxliduk!» — deyilidu. **20** Pərwərdigarning səzini anglanglar, i ayallar, Uning aqzidiki səzgə կulak selinglar; Kizinglar oja yioqlaxni əgitinglar, Hərbiringlar yekininglar oja mərsiyə okutunglar; **21** Qünki əlüm bolsa derizilirimizdin yamixip kirgən, Orda-istihkamlirimiz ojumu kirgən; U balilarnı koqilardin, Yigitlərni rəstə-məydanlardın yulup taxliojan.

22 [Yekinliringlar oja] ukturup: «Pərwərdigar mundak dəydu: — Bərhək, jəsətlər dalada tezəktək yıkıldı; Ular ormiqining oroqikining astıqə yıkılojan, Lekin həqkim yioqlmaydi ojan baxaktək yərgə qeqildi!» — dənglar!

23 Pərwərdigar mundak dəydu: — Dana kixi danalığı bilən, küqlük kixi küqlükliyi bilən, bay baylıklarını bilən pəhirlinip mahtanmisun; **24** pəhirlinip mahtiqası bolsa xuningdin, yəni Meni, yər yüzidə mehîr-muhəbbət, adalət wə həkkaniyilikni yürgüzgüqi Mən Pərwərdigarnı tonup yətkənlikidin pəhirlinip mahtansun; qünki Mening hursənlikim dəl muxu ixlardindur, — dəydu Pərwərdigar.

25 Mana, xundaq künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən hətnə կilmiojanları hətnə կilinojanlar bilən billə

jazalaymən; **26** yəni Misir, Yəhuda, Edom, Ammoniyalar wə Moabiylar, jümlidin qəl-bayawanda turuwatkan, qekə qaqlırını qüxürüwətkən əllərni jazalaymən; qünki bu əllərning həmmisi hətnisizdur; Israilning barlıq jəmətimi kənglidə hətnisizdur.

10 Pərwərdigarning silərgə eytən səziga կulaқ selinglar, i Israil jəməti: — **2** Pərwərdigar mundağ dəydu: — Əllərning yollırını eğənmənglər; gərqə əllər asmandıki hədisə-alamətlərdin körküp dəkkə-dükkigə qəmgən bolsimu, silər bulardin həq qəqüp kətmənglər. **3** Qünki əllərning կaidə-yosunları biməniliktur; həmmisi ormanlıktın kesilgən dərəhtin, yaşaqqining iskinisi bilən oyulqan nərsigə asaslanıqandur. **4** Ular buni altunkümük bilən həlləydu; uni yıķılmışın dəp ular bolça, mihtar bilən bekitidu. **5** Bundak butlar tərhəməkliktə turidiqan bir կaranquqtur, halas; ular həq səzliyəlməydu; ular baxkilar təripidin kətürülüxi kerək, qünki ular mangalmaydu. Ulardin körkmənglər; qünki ular rəzillik kılalmaydu, ularning կolidin yahxılık kılıxmu kəlməydu. **6** — Sanga ohxaydiqan həqkim yok, i Pərwərdigar; Sən uluq, küq-kudriting bilən naming uluqdur. **7** Kim Səndin körkməy turalisun, i barlıq əllər üstigə həkümran padixah!? Qünki bu Sanga tegixliktur; qünki əllərdiki danixmənlər arisida wə barlıq padixahlıklar arisida Sanga ohxax həqkim yoktur. **8** [Əllərning] həmmisi istisnasız əkli yok, nadanlardur; bu ərziməslər yaşaqtur, halas! Ular təlim berələmdü!? **9** Soğup yalpaqlanıqan kümük Tarxixtin elip kelinidu; altunmu Ufazdin elip kelinidu; andin hünərwən wə zərgərlərning կoli bu

yasiɔjiniɔja kək wə səsün rəht bilən kiyim kiygüzidu
— bularning həmmisi xübhəsizki, danixmən ustilarning
əjridur! **10** Lekin Pərwərdigar Hudanıng Əzi həkikəttur;
U һayat Hudadur, mənggülükning Padixahıdur; Uning
oŋəzipi aldida yər-zemin titrəydu; əllər Uning kəhrini
kötürəlməydi. **11** Ular oja mundak degin: «Asman bilən
zeminni yaratmiojan ilahılar, ular zemin yüzidin wə asman
astidin yokaydu!». **12** [Pərwərdigar bolsa] yər-zeminni
küq-kudriti bilən yasiɔjan, Aləmni danalıkj bilən bərpa
kılıɔjan, Asmanlarnı əkil-parasiti bilən yayoŋuqidur. **13** U
awazını koyuwətsə, asmanlarda sular xawkunlaydu; U
yər qətliridin bulut-tumanlarnı ərlitidu; U yamoqurlar oja
qakmaqlarnı həmrəh, kılıp bekitidu, Wə xamalnı əz
həziniliridin qıkırıdu. **14** Muxu kixilərning hərbiri əkilsiz,
bilimdin məhərumlardur; Zərgərlərning hərbiri əzliri
oyoŋan but təripidin xərməndigə қalidu; Qünki uning
kuyuma həykili yalɔjanqılık, ularda həq tinik yoktur. **15**
Ular bimənilərdur, mazak obyektidur; Jazalinix wəkti
ularning üstigə kəlgəndə, ular yokitilidu. **16** Yakupning
Nesiwisi Bolоŋuqi bular dək əməstur, Qünki barlıq
məwjudatni yasiɔjuqi Xudur; Israil bolsa Uning Əz mirası
bołqan kəbilidur; Samawi қoxunlarning Sərdarı bołqan
Pərwərdigar Uning namidur. **17** Zemindin qikixka yüklə
takıngni yioqixturup al, i muhasirigə elin oŋuqi kız; **18** qünki
Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mana, Mən bu wakitta
zemindikilərni elip u yərdin qəriwetimən wə ularning
kəngli tonup yətküqə azar berimən!». **19** Jarahitim
üqün һalimoja way! Mening yaram dawalioqusizdur!
Birak əslidə mən: «Bu pəkət bir kesəllik, halas, uningoja

qidiqjudəkmən» — dəptikənmən. **20** Mening qedirim əhalak boldi, barlıq tanılırim üzüldi; balılırim məndin juda bolup, ular yok boldi; qedirimni kəytidin sozup tikküdək, qedir pərdilirini aşkudək həqkim əalmidi. **21** Qünki həlkə padıqılıri əkilsiz bolup, Pərvərdigarni izdəp yol sorimaydu; xunga ular danixmənlərdək ix kərəlməydu, ularning barlıq padisi tarkılıp kətti. **22** Anglanglar! Bir gəpning xəpisi! Mana, u kelidu, ximaliy zemindin qıkkən zor bir quşan-sürən! Yəhūdaning xəhərlirini bir wəyranə, qılberilərning turaloqusioja aylanduroğuqi keliwatidu! **23** Bilimənki, i Pərvərdigar, insanning əz yolını bekitixi əz əkolida əməstur; mengiwatkan adəmning əzidə kədəmlirini haliqanqə taxlax կudriti bolmastur; **24** Pərvərdigar, meni tüzigəysən, lekin oqəziping bilən əməs, adil həküməng bilən tüzigəysən; bolmisa Sən meni yokka barawər kılısən. **25** Kəhəringni Seni tonumaydioğan əllər həmdə namingoja nida kilmaydioğan jəmətlər üstigə təkkəysən; qünki ular Yəkupni yəp kətkən; bərhək, ular uni yutup tüzəxtürüp, turqan jayini mutlək wəyran əkləjan.

11 Yərəmiyaqa Pərvərdigardin kəlgən söz mundak idi: **2** — Bu əhdining səzlirigə əkulak selinglar; xundakla Yəhuda kixilirigə, Yerusalemda turuwatkanlaroja ularni yətküzüngər, **3** — sən Yərəmiya ularoja mundak eytək: — — Pərvərdigar, Israilning Hudasi mundak dəydu: — Bu əhdining səzlirigə kim boy sunmisa u lənəttə əkalidu; **4** Mən bu əhdini ata-bowliringlarnı Misir zeminidin, yəni təmür tawlaydioğan humdandin əutkuzup qıçaroğan künidə ularoja tapılap: «Awazimoja əkulak selip, bu səzlərgə, yəni

Mən silərgə tapxurojan barlıq əmrlərgə əməl ķilinglar;
xundak ķilojininglarda, silər Mening həlkim bolisilər,
Mən silərning Hudayinglar bolimən; **5** xundak bolojinida
Mən ata-bowiliringlaroja: «Silərgə süt həm bal ekip
turidiqən bir zemin təkdirim kilmən» dəp iqbən қəsəmni
əməlgə axurimən» — degənidim. Silər bugünkü kündə
dəl xu zeminda turuwatisilər! Mən bolsam jawabən
«Amin, Pərwərdigar!» — dedim. **6** Pərwərdigar manga
mundak dedi: — Yəhudanıng xəhərliridə, Yerusalemning
koqilirida bu səzlərni jakarla: — Bu əhdining barlıq
səzligə կulak selip əməlgə axurunglar! **7** Qünki Mən
ata-bowiliringlaroja Misir zeminidin կutkuzup qıkarojan
künidin bugünkü küngiqə «Mening awazimoja կulak
selinglar!» dəp jekiləp agahlandurup keliwətimən; Mən
tang səhərdə ornumdin turup ularni agahlandurup
kəldim. **8** Lakin ular həq anglimiojan yaki կulak salmiojan;
ularning hərbiri rəzil kəngülliridiki jahillikka əgixip
mangojan; xuning bilən Mən bu əhdidiki barlıq səzlərni
ularning bexioja qüxtürdüm; Mən bularning həmmisini
ularoja tapiliojanmən, lekin ular həq əməlgə axurmiojan.
9 Pərwərdigar manga mundak dedi: — Yəhudadikilər
wə Yerusalemda turuwatqanlarning arisida bir suyikəst
baykaldi; **10** ular səzlimni anglaxni rət կulqan ata-
bowilirining կəbihliklirigə կaytip kətti; ularning ibaditidə
bolaylı dəp baxka ilahlaroja əgixip kətti. Israel jəməti həm
Yəhuda jəməti ata-bowiliri bilən tüzgən əhdəmni buzdi. **11**
Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən ularning
üstigə həq կutulalmas apət qüxürimən; ular Manga
pəryad kətüridu, lekin Mən ularni anglimaymən. **12** Andin

Yəhudanıng xəhərliri wə Yerusalemda turuwatkanlar isrik
yekip qoқunojan butlarni izdəp ularoja pəryad kətüridu;
lekin apət qüxkən waktida ular bularni heq kutkuzmaydu.
13 Qünki xəhərliring қanqə kəp bolqanseri, butliring
xunqə kəp boldi, i Yəhuda; Yerusalemning koqiliri
қanqə kəp bolqanseri, silər «yirginqlik bolquqi» oja
xunqə kurbangahılnı қurdunglar, yəni Baaloja isrik
yekix üçün kurbangahılnı bərpa қildinglar. **14** Əmdi
sən, [i Yərəmiya], bu həlk üçün dua kılma, ular üçün
heq pəryad yaki tilawət kılma; qünki apət bexioja
qüxüxi bilən ular Manga nida kılajan waktida Mən
ularnı anglimaymən. **15** — Mening səyümlük həlkimning
əyümdə turuxioja nemə həkkj? Qünki kəpinqinglar
əzünglarning rəzil məksətlirigə yetixkə orunisilər; silər
rəzillikinglar əməlgə axkanda hursən bolsanglar, undakta
«mukəddəs gəxlər» muxu asiyliklarningi silərdin elip
taxliyalamdu? **16** Pərwərdigar ismingni «Yapyexil, mol
mewilik, barakşan zəytun dərihi» dəp atioqanidi; lekin
[Pərwərdigar] dərəhkə xawkünləydiyan zor bir otni
salidu wə xahliri yok ķilinidu. **17** Qünki seni tikkən
samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar sanga
karap külpat bekitip jakarliojan; səwəbi, Israil jəməti
wə Yəhuda jəməti əzining mənpəətini kəzləp rəzillik
ķilip, Baaloja isrik yekip, Mening əqəzipimni kəltürdi.
18 «Pərwərdigar manga həwər yətküzdi, xuning bilən
mən qüxəndim; U manga ularning ķilmixlirini ayan
ķildi; **19** mən bolsam huddi boquzlaxka yetiləp mangojan
kənük paqlandək idim; mən əslı ularning manga karap:
«Dərəhni mewisi bilən yokitaylı, uning ismi kayta əskə

heq kəltürüülmisun, uni tirıklər zeminidin üzüp taxlaylı» degən kəstlirini heq bilməyttim; **20** lekin Sən, i adil həküm Qıkarojuqi, adəmning wijdan-kəlbini Siniöjuqi, samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar, Sening ularning üstigə qüxüridiojan kısasingni eż kezüm bilən kərükə nesip kılqaysən; qünki dəwayimni Sangila ayan kılıp tapxurdum». **21** Xuning bilən Pərwərdigar [manga] mundak dedi: — «Pərwərdigarning namida bexarət bərmə, bolmisa jening қolimizda tügixidu» — dəp sanga dok kılıp yürgən Anatottiki adəmlər jeningni izdəp yürüdu. Əmdi ular tooprısında mundak sözüm bar: — **22** — bu ixka қarap samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar mundak dedi: — Mana, Mən ularni jazalaymən; yigitlər kılıq bilən əlidü, oqlul-ķızliri bolsa қəhətqilik bilən əlidü. **23** Ulardin heqbır қaldisi қalmayıdu; qünki Mən ular jazalinidiojan yilda, xu Anatottiki adəmlər üstigə apət qüxürimən.

12 Mən dəwayimni aldingoja elip kəlsəm, adil bolup kəlding, i Pərwərdigar; lekin Sən bilən Əz həkümliring toopruluq səzləxməkqimən; nemixka rəzillərning yoli ronak tapıdu? Asiylik kılqıqların həmmisi nemixka kəngri-azadılıktə turıdu? **2** Sən ularni yər yüzigə tikkənsən, ularmu yiltiz tartkan; ular əsüb güllinidu, ular mewiləydu; Sən ularning aqzioja yekin ohxaysən, lekin wijdanidin yıraksən; **3** lekin Sən, i Pərwərdigar, meni bilisən; Sən meni kərüp kəlgənsən, Əzünggə bolğan sadıklıqimni sinioqansən. Ularnı boquzlaxka bekitilgən қoylardək ayrip sərəp qıkkaysən, ularni kətl künigə ayriqaysən. **4** Zemin қaqañolıqə қaojiraydu, etizdiki

ot-qəplər қақанојиқә կurojan һaləttə turidu? Zeminda turuwaқanlarning rəzilliki tüpəylidin һaywanlar həm uqar-қanatlar қақанојиқә yokap tügəydu? Qünki bu həlk; «[Huda] akiwitimizni həq kərməydu» dəwatidu.

5 — Sən yügürgən ləxkərlər bilən bəsləxkəndə, ular seni һalsiratkan bolsa, əmdi sən atlar bilən bəsləxsəng қandak bolar? Sən pəkət aman-tinqlikta turojan zemindila hatırjəm bolup [Manga] ixinisən, əmdi Iordan dəryası boyidiki қoyuk qatkallılıklarda қandak yürisən? 6 Qünki hətta əz ķerindaxliring, atangning jəmətimu sanga asiylik ķilojan. Ularmu seni yokıtix üçün awazini қoyup bərgən. Gərqə ular sanga mehırlık səzlərni ķilojan bolsimu, ularoja ixənmə!» 7 — Əzüm ailəmdin waz keqimən, mirasimni taxliwetimən, jan-jigirimni düxmənlirining ķolioja tapxurimən. 8 Mening mirasim [bolqan həlk] bolsa Manga ormanlıktıki bir xırgə ohxax bolup қaldi; ular Manga қarxi awazini kətürdi; xunga Mən ularni yaman kərimən. 9 Mening mirasim Manga sar-bürküt yaki qılberidək bolup қaldi əməsmu? Lekin uning ətrapiqə baxka sar-bürkütlər olaxmakta! Beringlar, ularni yəwetixkə barlıq daladiki һaywanlarnı yioqip kelinglar!

10 Nuroqunliojan həlk padıqılıri üzümzərimni һalak қılıdu, ular Mening nesiwəmni ayaq astı ķılıdu, ular Mening yekimlik nesiwəmni oqerib bir qəl-bayawanoqa aylanduridu; 11 ular uni oqerib kiliwetidu; u Mening aldimda oqerib həm қaojiraq turidu; pütkül zemin oqerib қılıdu; əmma həq adəm buningə kənglini bəlməydu. 12 Qəl-bayawandıki barlıq egizliklər üstigə һalak ķilouqilar əquzuldap qikip kelidu; qünki Pərwərdigarning ķiliqi

zeminning bir qetidin yənə bir qetigiqə həmmmini yutidu; həq ət igisining tinq-hatırjəmliki bolmaydu. **13** [Həlkim] buğdayni teriğan bolsimu, lekin tekənlərni oriydu; ular əzlirini upratkını bilən, payda kərməydu; xunga [naqar] məhsulatliringlar tüpəylidin, Pərwərdigarning ķattık oğəzipi tüpəylidin, yərgə қarap қalisilər. **14** Mənki Pərwərdigar Əz həlkim Israilni waris kılıqan mirasqa qanggal saloqan, zeminimning həmmə rəzil կoxniliri toopruluk mundak dəymən: — Mana, Mən ularni əz zeminidin yulup alımən, xuningdək Yəhuda jəmətini ular arisidin yuluwalimən; **15** lekin xundak boliduki, ularni yuluwaloqandin keyin Mən bu yoldin yenip, ularoja iqimni aqritimən, ularning hərbirini əz mirasiqa, hərbirini əz zeminiqa қayturimən. **16** Xundak kılıp, əgər (ular etkəndə həlkimgə Baalning ismiqa կəsəm iqixni əgətkəndək) kəngül կoyup həlkimning yollirini əgənsə, jümlidin Mening namimoja կəsəm iqixni əgənsə, — əmdi ularoja həlkim arisidin [mukim] orun berilip, ular gülləndürüldü. **17** Bırak ular anglimisa, Mən xu əlni mutlək yulup taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar.

13 Pərwərdigar manga mundak dedi: — Baroqin, kanap iq tambalni al, belinggə baqla; lekin uni suoja qilima. **2** Xunga Pərwərdigar manga degəndək mən bir iq tambalni aldim wə belimgə baqlap կoydum. **3** Əmdi Pərwərdigarning səzi ikkinqi ketim manga kelip mundak deyildi: — **4** «Sən puloja aloqan, belinggə baqlanoqan iq tambalni elip, ornungdin tur, Fratka berip xu yərdə taxning yerikioja yoxurup կoy». **5** Xunga mən bardim wə Pərwərdigar manga buyruqandək uni Fratka yoxurup

köydum. **6** Kep künlər etkəndin keyin, Pərwərdigar manga: «Ornungdin tur, Fratka berip, Mən sanga xu yərgə yoxuruxka buyruqan iq tambalni қolungoja al» — dedi. **7** Xunga mən Fratka bardim; mən yoxuroqan yərdin iq tambalni kolap qikirip қolumoja aldım; mana, iq tambal sesip qirip kətkənidi, pütünləy kiygüsiz bolqanidi. **8** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **9** Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən Yəhūdaning pəhrini wə Yerusalemning qong pəhrini muxu һalda yokitimən; **10** Mening səzlirimni anglaxni rət kılqan, kenglidiki jahillikdə mangidioqan, baxka ilahıarning կullukida bolup, ularoja ibadət қilixka intilidioqan bu rəzil həlk pütünləy kardin qikkən bu iq tambaloja ohxax bolidu. **11** Qünki huddi iq tambal adəmning qatirikiqə qing baqlanqandək, ularmu Manga [yekin] bir həlk bolsun, Manga nam-abrui, mədhayıə wə xan-xərəp kəltürsun dəp, Mən Israilning pütkül jəmətini wə Yəhūdaning pütkül jəmətini Θzümgə qing baqlanduroqanmən — dəydu Pərwərdigar, — lekin ular həq կulak salmidi. **12** Ularoja muxu səzni degin: — Israilning Hudasi boローン Pərwərdigar mundak dəydu: — «Həmmə xarab idixi xarab bilən toluxi kerək». Ular sanga: «Əjəba, həmmə xarab idixi xarab bilən toluxi kerəklilikini obdan bilməmdük?» — dəydu; **13** Sən ularoja mundak dəysən: «Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, mən bu zeminda barlıq turuwatqanlarnı, Dawutka wəkil bolup uning təhtigə olturoqan padixahılnı, kahınlarnı wə pəyəqəmbərlərni həmdə Yerusalemda barlıq turuwatqanlarnı məstlik-bihoxluk bilən toldurimən. **14**

Mən ularni bir-birigə, yəni ata bilən oqullırınimu ohxaxla
bir-birigə sokuxka salımən, — dəydu Pərwərdigar; —
Mən ularoja iqimni aqritmaymən, ularni ayimaymən,
ularoja rəhİM kilmaymən; ularni nabut ķilixka həqnərsə
meni tosumaydu. **15** Anglanglar, կulak selinglar, hali
qong bolmanglar; qünki Pərwərdigar söz kilojan. **16**
Əmdi U bexinglaroja zulmət qüxürgiqə, putunglar
zawal qüxkən taqlarda putlaxkandək putlaxküqə, U
silər izdigən nurni əlüm sayisioja, կapkarangoqulukka
aylanduroqulqə, Pərwərdigar Hudayinglaroja layik xan-
xərəp կayturunglar! **17** Buni anglimisanglar, silərning
həkawurlukunglar tüpəylidin jenim yoxurunqə yiołaydu;
aqqik yiołap kəz yaxlirim ekip taxidu; qünki silər, i
Pərwərdigarning padisi, sürgün կilinisilər. **18** Padixah
wə hanixka: «Təhtinglardın qüxüp yərgə olturunglar;
qünki kərkəm tajliringlar bexinglardın qüxürüldü» —
degin. **19** Jənubdiki xəhərlər korxiwelnip takılıdu; ularni
aqidiojan həqkim bolmaydu; pütkül Yəhuda sürgün
bolidu; ularning həmmisi əsirgə qüxüp sürgün bolidu. **20**
Bexingni kətür, [i Zion], ximaldin qikqanlaroja կara; sanga
tapxurulqan pada, yəni yekimlik padang nəgə kətkəndu?
21 [Pərwərdigar] seni baxkuruxka dostliringni bekitkinidə
sən nemə deyələytting? Əsli əzüng ularoja baxkuruxni
əgətkən tursang! Xu tapta toloqak tutğan ayaldək azab-
okubatlır seni tutmamdu? **22** Sən əgər kənglüngdə: Bu
ixlar nemixka beximoja qüxti? — dəp sorisang, bu ixlar
kəbihliking intayin eoir bolqanlığının boldi — keyniking
saldurup taxlandı, yotiliring zorawanlıqta axkarilandı.
23 Efiopiylək կara terisini əzgərtələmdü? Yaki yilpiz

qipar tənggilirini əzgərtələmdü? Undak bolğanda silər rəzillikni қılıxka kəngənlərmə yahxılıkni қıralaydiojan bolisilər! **24** Əmdi qəl-bayawandiki xamal həydiwətkən samandək Mən silərni həydəp qaqımən. **25** Bu sening akiwiting bolidu, Mən sanga bekitkən nesiwəng, — dəydu Pərwərdigar; qünki sən Meni untuqansən, yaloqanqılıkka tayanqansən. **26** Xunga Mən keyningning pəxlirini yüzüng üstigə kətürüp taxlaymən, nomusung kərülidu. **27** Ah, sening zinaliring, ayqırningkidək pohur kixnəxliring, egizliklərdə wə etizlarda bolğan buzukqılıkliringning pəskəxlik! — Barlıq yirginqlikliringni kərdum! Halingoja way, i Yerusalem! Sən pak ķilinixni ķaqanojıqə rət kilmakçısən?!

14 Yərəmiya ola qüvkən, Pərwərdigarning կuroqakqılıklar toopluluk səzi: — **2** Yəhuda matəm tutidu, uning dərwaziliri zawaloja yüz tutmakta, həlk yərgə qaplixip ķarılık tutidu; Yerusalemın nalə-pəryad kətürülməktə. **3** Metiwrəliri qaparmənlirini su əkilixkə əwətidu; ular su azgallirioja baridu, lekin həq su tapalmayıdu; ularning küpliri ķuruk ķaytip kelidu; ular yərgə ķarap ķalidu, sarasimigə qüxicidu; ular bexini yepip təwən sanggilitidu. **4** Həq yamoqur bolmioqaqka yər yüzü yerilip kətti; yər həydigüqilər yərgə ķarap bexini yepip təwən sanggilitidu. **5** Maral bolsa dalada bala ķozilaydu, andin ķozisidin waz keqidu; qünki ot-qəp yok. **6** Yawa exəklər egizliklərdə turup qılberilərdək həsirap ketidu; ozuk izdəp kəzliri ķarangɔulixip ketidu, qünki ozuk yok. **7** — I Pərwərdigar, ķəbihliklirimiz bizni əyibləp guwahlıq, bərgini bilən, Əzüngning naming üçün bir ixni ķılqaysən! Qünki bizning

yolungdin qıkip ketiximiz intayin keptur; biz Sening aldingda gunah sadir kıldıuk. **8** I Israilning Arzusi, külpət qüxkəndə ularning kutkuzojuqisi Boloquqi, Sən nemixkə bizgə zeminimizdiki musapirdək, bir keqila қonmakçı bolğan bir yoluqidək bolisən? **9** Nemixkə həq amalsız kixidək, həqkimni kutkuzalmaydiğan bir palwanoja ohxax bolisən? Lekin Sən, i Pərwərdigar, arimizda turisən, biz Sening naming bilən atalojandurmız; bizdin waz keqip kətmə! **10** Pərwərdigar muxu həlkə mundak dəydu:
— Ular dərhəkikət [məndin] tezip, kezixkə amrakət;
ular kədəmlirini [yaman yoldin] həq tizginliməydu;
Pərwərdigarning ulardin həqkandak hursənlikli yok;
əmdi hazır ularning қəbihlikini esigə kəltürüüp ularning
gunahlırini jazalaydu. **11** Andin Pərwərdigar manga:
— Bu həlkəning bəht-bərikiti üçün dua kılma — dedi.
12 — Ular roza tutkanda, pəryadini anglimaymən; ular
kəydürmə kurbanlıqlarnı axlıq hədiyələr bilən sunojanda,
Mən ularni қöbul kılmaymən; Mən ularni қılıq, қəhətqilik
wə wabalar arkılık yoktimən. **13** Mən bolsam: — Ah, Rəb
Pərwərdigar! Mana, pəyəqəmbərlər ularoqa: «Silər қılıqni
həq kərməysilər, қəhətqilik kimi duq kəlməysilər; qünki
Mən bu yerdə silərning aman-esənlikləroqa kapalətlik
ķılımən» dəydu, — dedim. **14** Əmdi Pərwərdigar manga
mundak dedi: — Pəyəqəmbərlər Mening namimda yalojan
bexarətlər beridu; Mən ularni əwətmigənmən, ularni
buyruqan əməsmən, wə ularoqa gəp kılqınım yok. Ular
silərgə sahta kərünüx, palqılık, ərziməs nərsilər toopruluk
ez kenglidiki ham hiyallarnı eytip bexarət bərməktə.
15 Xunga Pərwərdigar: — Mening namimda bexarət

beriwatkan, Mən əwətmigən, yəni: «Kılıq wə kəhətqilik bu zeminoğa həq kəlməydu» dəydiojan pəyərəmbərlər toopruluk: — bu pəyərəmbərlər kılıq wə kəhətqilik bilən yoktilidu; **16** ular bexarət bərgən həlkning bolsa, kılıq wə kəhətqilik tüpəylidin jəsətliri Yerusalem koqilirioşa taxliwetilidu; ularning əzlirini, ayallirini, kız-oqlullirini kəmgüdək heqkim կalmaydu; Mən ularning rəzillikini əz bexioşa təkimən. **17** Sən ularoşa xu səzni eytisən: — «Kəzlimidin keqə-kündüz yax tohtimisun; qünki mening pak kızım boləjan həlkim yarisi bəsülgəndək қattık bir zərb yəp, intayın eojır yarilandı», — dəydu. **18** Mən dalaşa qıksam, mana kılıqtın əltürülgənlər; xəhərgə kirsəm, mana kəhətqiliktin solixip kətkənlər! Qünki pəyərəmbər həm kahin hər ikkisila bilimsiz-nadan bolup, ular zeminda əz sodisi bilənla bolup kətti. **19** Sən Yəhudadin nemixką waz kəqting? Jening Ziondin Zeriktimu? Sən nemixką bizni xunqə dawaliqusiz dərijidə uroğaniding? Biz aram-tinqlikni küttük, lekin həq կutluk kūnlər yoktur; xipalik bir wakitni küttük, lekin mana dəkkə-dükkə iqididurmız!

20 I Pərwərdigar, rəzillikimizni, ata-bowilirimizning kəbihlikini tonup ikrar kılımız; qünki Sening aldingda gunah sadir կildük, **21** Өzüng naming üçün [Yerusalemni] kəzünggə ilmay կoymioqaysən; xan-xərəplik təhting boləjan jayni rəswa կilmioqaysən; əhdəngni esingga kəltürgəysən, uni buzmioqaysən! **22** Əllər qoğunidiojan «ərziməslər» arisida yamojur yaqduroğuqi barmidu? Yeşinni asmanlar əzlirila berəmdü? [Bularni əməldə kərsətküqi] Sən əməsmu, i Pərwərdigar Hudayımız!

Xunga Seni təlpünüp kütimiz; qünkü Sənla bularni
ķılqıqidursən.

15 Pərwərdigar manga mundak dedi: — «Musa yaki Samuil [pəyəqəmbərlər] aldimda turoqan bolsimu, kənglüm bu həlkə həq karimaytti. Ularnı kəz aldimdin kətküzüwət! Ular Məndin neri qikip kətsun! **2** Əgər ular səndin: «Biz nəgə qikip ketimiz?» desə, sən ularoqa: «Pərwərdigar mundak dəydu: — Əlümgə bekitilgənlər əlümgə, kiliqka bekitilgənlər kiliqka, kəhətqılıkkə bekitilgənlər kəhətqılıkkə, sürgün boluxka bekitilgənlər sürgün boluxka ketidu» — dəysən. **3** Qünkə Mən tət hil jaza bilən ularning üstigə qüsimən, — dəydu Pərwərdigar, — əltürük üqün kiliq, titma-titma kiliix üqün itlar, yutux wə һalak kiliix üqün asmandiki uqar-kanatlar wə yər-zemindiki һaywanatlarnı jaza boluxka bekittim; **4** Yəhūda padixahı Həzəkiyanıñ oqlı Manassəhning Yerusalemda kılənləri tüpəylidin Mən ularnı yər yüzidiki barlıq padixahlıklar arısında wəhimigə saloquqi bir obyekt kılımən. **5** Qünkə kim sanga iqini aqritidu, i Yerusalem? Kim sən üqün ah-zar uridu? Kim əhwalingni soraxka yolda tohtap yeningoja baridu? **6** Sən Meni taxliwətkənsən, — dəydu Pərwərdigar, — sən qekinip kətting; Mən üstünggə կolumni sozup seni nabut kiliixka turdum; Mən [sanga] iqimni aqritixtin halsirap kəttim. **7** Xunga Mən ularnı zemindiki xəhər kowuklırıda yəlpügüq bilən soriwetimən; Mən ularnı balılardın juda kılımən wə həlkimni nabut kılımən; ular eż yollırıdin həq yanmidi. **8** Kəz aldimda ularning tul hotunliri dengiz kumliridin kəpiyip ketidu; qüx waktida Mən ularoqa, yəni yigitlərning

anisişa bir ھالак қілөуqini elip kelimən; Mən uxtumtut
ularning bexiょa dərd wə wəhİMə qüxürimən. **9** Yəttə
balini tuɔqan ana solixip tinikidin қalay dəp қalidu;
küpkündüzdə bu anining қuyaxi tuyuksız [məɔ̄ripkə]
patidu; u xərməndə bolup horluk-ħaқarətlərgə uqraydu.
Ulardin қaloqanlarni bolsa Mən düxmənlər aldida қiliqqa
tapxurimən, — dəydu Pərwərdigar. **10** Ah, ana, halimoja
way, qünki sən meni pütkül zemin bilən қarixilixidiojan
bir adəm, ular bilən elixidiyojan bir adəm süpitidə
tuɔqansən! Mən ularoja əsümgə kərzmu bərmidim,
yaki ulardin əsümgə kərzmu almidim; lekin ularning
hərbiri meni қarɔqaydu! **11** Pərwərdigar mundak dedi:
— Bərhək, Mən bəhtinggə seni azad kılımən; külpət
wə balayı'apət bolajan künidə Mən sanga düxmənni
qiraylıq uqraxturimən. **12** Təmür sunamdu? Ximaldin
qiқkan təmür, yaki mis sunamdu? **13** Bəlki қilojan
barlıq gunahlıring tüpəylidin, u qetingdin bu qetinggiqə
Mən baylıklıring həm həziniliringni olja boluxka həksiz
tapxurimən; **14** Mən seni düxmənliring bilən billə sən həq
bilməydiyojan bir zeminoja ətküzimən; qünki օqəzipimdə
bir ot կօզօaldi, u üstünggə qüxüp seni kəydüridu.
15 I Pərwərdigar, Sən һalimni bilisən; meni esingdə
tutkaysən, manga yekin kelip məndin həwər aloqaysən wə
manga ziyanxəlik қiloquqılardın intikamimni aloqaysən;
Sən ularoja səwr-takət kərsətküng bolsimu, meni
yokatmioqaysən! Mening Seni dəp horliniwaқanlıkimni
bilgəysən. **16** Səzliringgə erixip, ularni yəwaldim; səzliring
həm meni xadlanduroquqi wə қəlbimning huxallığı
bolajan; qünki mən Sening naming bilən ataloqanmən, i

Pərwərdigar, samawi koxunlarning Sərdari bolğan Huda!

17 Mən bəzmə қiloqqların sorunida oynap-külüp olturmidim; Sening meni tutkan қolung tüpəylidin yalouz olturdum; qünki Sən meni [ularning қilojanlırı bilən] қattık ożəzəpləndürdüng. **18** Mening azabım nemixkə tohtimaydu, mening yaramning dawası yok, nemixkə xipa tapmaydu? Sən manga huddi «aldamqi erik» wə tuyuksız ojayıb bolidiojan sulardək bolmaqjisən? **19** Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: — Sən həzirki һalitingdin yenip yenimoja kaytsang, Mən kaytidin seni aldimdiki hizməttə turuxkə yandurup kelimən; sən կimmətlik [səzlər] bilən ərziməs [səzlərnı] pərkəndürəlisəng, sən yənə aozimdak bolisən; bu həlk sən tərəpkə kaytip kalsun, lekin sən ularning təripigə hərgiz kaytmaslıking kerək; **20** Wə Mən seni bu həlkə nisbətən mistin կopurulojan, mustəhkəm bir sepil қılımən; ular sanga һujum қılıdu, lekin ular üstüngdin oqəlibə kılalmaydu; qünki Mən seni կutkuzuxkə, ulardin halas қılıxkə sən bilən billidurmən, — dəydu Pərwərdigar. **21** — Bərhək, Mən seni rəzillərning qanggilidin կutkuzimən; əxəddiyılerning qanggilidin կutkuzidiqan nijatkaring bolimən.

16 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi:

— **2** Sən ayal zatini əmringga almaysən, xundakla muxu zeminda oqul-кız pərzənt tapmaysən. **3** Qünki Pərwərdigar bu yerdə tuoqulojan oqul-кızlar, bu zeminda ularni tuoqkan anilar wə ularni tuoqduroqan atilar toqrisida mundak dəydu: — **4** Ular ələmlik kesəllər bilən əlidü; ular üçün həq matəm tutulmaydu, ular kəmülməydu; əlükliri tezəktək tuprak yüzidə yatıdu, ular

ķılıq, kəhətqılık bilən yəp ketilidu; jəsətliri asmandiki uqar-ķanatlar wə zemindiki həywanatlar üçün ozuk bolidu. **5** Qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — Sən [Yərəmiya], həza boluwatkan həqbir əygə kirmə, yaki əlgənlər üçün ah-zar kətürüx yaki əkünüxkə barma; qünki Mən bu həlkətin hatırjəmlikimni, mehîr-muhəbbitimni wə rəhimdilliliklirimni elip taxlidim, — dəydu Pərwərdigar. **6** Uluqlardin tartip pəslərgiqə bu zeminda əlidu; ular yərgə kəmülməydu; həqkim ular üçün ah-zar kətürməydu, yaki ularni dəp, ya ətlirini tilmaydu, ya qaqlirini qüxürüwətməydu; **7** ular ķarılık tutkanlarnı yoklap, nan oxtumaydu, əlgənlər üçün kəngül sorimaydu; ata-anisi əlgənlər üçün həqkim təsəlli kədəhini sunmaydu. **8** Sən bolsang əl-yurt bilən billə yəp-iqixkə toy-bəzmə bolqan əygimu kirmə; **9** qünki samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar, Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən əz künliringlarda wə əz kez aldinglarda, bu yərdin tamaxining sadasını, xad-huramlıq sadasını wə toyi boluwatkan yigit-kızning awazlını tohtitimən. **10** Xundak boliduki, sən bu həlkə bu sezlərning həmmisini eytキンingda, ular səndin: «Nemixka Pərwərdigar muxundak zor bir külpətni beximizə qüxürüxkə bekitkən? Bizning kəbihlikimiz zadi nemə? Pərwərdigar Hudayımız aldida zadi sadir ķiloqan nemə gunahımız bardu?» — dəp soraydu. **11** Əmdi sən ularoqa mundak dəysən: — Qünki ata-bowiliringlar Məndin waz kəqkən, — dəydu Pərwərdigar, — həmdə baxka ilahılaroqa əgixip ularning կullukında bolqan, ularoqa qoқunoqan; ular Məndin waz kəqkən, Təwrat-ķanunumni

heq tutmiojan; **12** silər bolsanglar, ata-bowililiringlardin tehimu bəttər kılqansılər; mana, hərbiringlar ez rəzil kenglidiki jahillikning kəynigə kirip, Manga heq kulak salmiqansılər; **13** Xunga Mən silərni bu zemindin elip, silər yaki ata-bowiliringlar heq bilməydiojan baxka bir zeminoja taxlaymən; silər xu yərdə keqə-kündüz baxka ilahlarning kullukida bolisılər; qünki Mən silərgə heq mehîrni kərsətməymən. **14** Xunga mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — «Israillarni Misir zeminidin kütkuzup qıkarojan Pərwərdigarning hayatı bilən!» degən kəsəm қaytidin ixlitilməydu, **15** bəlki [xu künlərdə] «Israillarni ximaliy zeminidin wə Əzi ularni həydigən barlıq zeminlərdin kütkuzup qıkarojan Pərwərdigarning hayatı bilən!» dəp kəsəm iqilidu. Qünki Mən ularni ata-bowilirioja təkdim kılqan zeminişa қayturimən. **16** Həlbuki, mana hazır bolsa, Mən nuroğun belikqılarnı əwətip ularni tutkuzuxka qakirimən, — dəydu Pərwərdigar; — andin nuroğun owqılarnı əwətip ularni köölap owlaxka qakirimən; ular ularni hərbir taqdın, hərbir egizliktin, kiya taxlarning oqar-kisilqaklıridin tepiwalidu. **17** Qünki kezlirim ularning barlıq yolları üstidə turidu; ular aldimda heq sukünalımadı, ularning kəbihliki kezlirimdin heq yoxurulmadı. **18** Lekin Mən awwal ularning kəbihlikini wə gunahını bexioja həssiləp қayturimən; qünki ular zeminimni yirginqlik nərsilərning əlükliri bilən bulqiojan, Mening mirasimni lənətlik nərsiliri bilən toldurojan. **19** — I Pərwərdigar, Sən mening küqüm wə կօրօնիմսən, azab-oğubət künidə baxpanahımsən. Əllər bolsa yər yüzining qət-qətliridin

yeningoja kelidu wə: «Bərhək, ata-bowilirimiz yalojanqılık
həm bimənilikkə mirashorluk қilojan; bu nərsilərdə
heq payda yoktur. **20** İnsanlar eż-ezigə hudalarnı
yasiyalamdu?! Lekin yasiojını Huda əməstur!» — dəydu.
21 — Xunga, mana, Mən bu kətim [bu rəzil həlkə] xuni
obdan bildürimən, — ularoja Mening қolum wə küq-
küdritimni obdan bildürimən; xuning bilən ular Mening
namimning Pərwərdigar ikənlikini bilidu!

17 Yəhudanıng gunahı almas uqluk təmür kələm
bilən taxtahtay kəbi yürəklirigə wə қurbangahlıridiki
münggüzlərgə oyulojan; **2** balılırimu yexil dərəhlər boyida
tikləngən, egiz dənglər üstidə yasiojan [butlirining]
қurbangahlırını wə «Axərah»lirini hərdaim seoqinidu. **3**
Mən taqliringlarda wə etizliringlarda, həm bayılırlıringni
həm həzinilirlingni, — sening «yükiri jaylar»ingmu
buning sırtida əməs — bu qetingdin u qetinggiqə
bołojan gunahıng tüpəylidin olja boluxka tapxurimən;
4 Əzüngning xori, Mən sanga təkdim қilojan mirasing
kolungdin ketidu; Mən sən tonumaydıojan bir zeminda
seni düxmənliringning қullukıja tapxurimən; qünki
silər oqəzipimə ot yekip uni қozqıojansılər; u mənggügə
kəyidu. **5** Pərwərdigar mundak dəydu: — — Adəmgə
tayanojan, adəmning ət-küqini tayançı қilojan, kəlbə
Pərwərdigardin qətnigən adəmning həlioja lənət bolsun!
6 U qəl-bayawanda əskən қara arqa qatkılidlək bolidu;
bəht-yahxilik kəlsimu u buni kərməydu; u bəlki qəldiki
ķaojjırak yərlərdə, adəmzsatsız xorluq bir zemində turidu.
7 Pərwərdigar oja tayanojan, Pərwərdigarnı tayançı қilojan
adəm bəht-bərikətlək bolidu! **8** U sular boyida tikləngən,

erik boyida kəng yiltiz tartkan dərəhdək; pizojirim issiktin u қorkmaydu; uning yopurmakliri həmixə yexildur; қurojakqılık yili u solaxmaydu wə mewə berixtin қalmaydu. **9** Kəlb həmmidin aldamqi, uning dawasi yoktur. Kimmu uni qüxinəlisun? **10** Mənki Pərwərdigar insan կəlbini kəzitip təkxürimən; hərbirsigə əz yolliri boyiqə, kılqan əməllirining mewisi boyiqə təksim kiliç üqün, insan wijdanini sinaymən. **11** Huddi əzi tuqmiojan tuhumlarnı besiwalqan kəkliktək, həramdin bayliklaroja erixkən kiximu xundak bolidu; künlirining yerimi etməyla erixkinidin ayrılidu, u ahirida əhmək bolup qikidu. **12** Xanxərəplik bir təht, əzəldin yüksərioja tikləngən, dəl bizning baxpanahımız bolqan jaydur; **13** i Pərwərdigar, Sən Israilning ümidişən! Səndin waz kəqkən həmməylən yərgə karap қalidu; Səndin yıraklıxkanlar tuprakta yatkanlar arisida tizimlinidu; qunki ular həyatlık sulirining mənbəsi bolqan Pərwərdigardin waz kəqkən. **14** Meni sakaytkın, i Pərwərdigar, mən xuning bilən jəzmən sakaytilimən! Meni kütküzərin, xuning bilən jəzmən kütkuzulimən! — Qunki Əzüng mening mədhəyiəmdursən! **15** Mana, ular manga: — Pərwərdigarning sez-bexariti əni?! Əni, u əməlgə axurulsun!» — dəydu. **16** Lekin mən bolsam, Sanga əgəxkinimdə «pada baķquqi» boluxtın həq қaqkan əməsmən, wə əjəl künini həq arzu kilmiojanmən, — Sən bilişən! Aqzimdin barlıq qıkkənlər Sening yüz aldingda bolqan. **17** Manga wəhimə bolmioqaysən; külpətlik künidə Sən mening baxpanahimdursən. **18** Manga ziyankəxlik kılqıqlar yərgə karap қalsun, lekin meni yərgə karatmiqaysən! Ular dəkkə-dükkigə qüxsun, lekin

meni dəkkə-dükkigə qüxürmigəysən; ularning bexioja
külpət künini qüxürgəysən; ularni ikki həssilik ḥalakət
bilən üzül-kesil paqaklap taxliojaysən! **19** Pərwərdigar
manga mundak degən: — Barojin, Yəhuda padixahlıri
xəhərgə kiridiqan wə qikidiojan «Həlkning baliliri» degən
dərwazida, həmdə Yerusalemning barlık dərwazilirida
turqin, ularqa mundak degin: — **20** Pərwərdigarning
səzini anganglar, i muxu dərwazilardin kiridiqan
Yəhudanıng padixahlıri, barlık Yəhuda wə Yerusalemda
turuwatkan halayık! **21** Pərwərdigar mundak dəydu: — Əz
jeninglarqa həzi bolunglar! «xabat» künidə həqkandak
yükni kətürmənglar, Yerusalemning dərwaziliridin
həqnərsini epkirmənglar; **22** xabat künlidə eyliringlardın
həq yükni kətürüp elip qıkmanglar, wə həqkandak
əmgək կilmanglar; bəlki Mən ata-bowliringlarqa
buyruqinimdək, xabat künini Əzümgə atalojan mukəddəs
bir kün dəp կaranglar. **23** Lekin ular həq anglimiojan
yaki կulak salmiojan, bəlki anglimaslıkkə həm tərbiyini
köbul kılmaslıkkə boynini kattık kılqan. **24** Xundak
boliduki, silər awazimni kəngül կoyup anglisanglar,
— dəydu Pərwərdigar, — yəni xabat künidə xəhər
dərwaziliridin həq yükni elip kirmisənglar wə həq əmgək
kılmaslık arkılık xabat künini Manga pak-mukəddəs
bir kün hesablisanglar, **25** bu xəhər dərwaziliridin
Dawutning təhtigə olturidiojan padixahlıri wə əmirliri
jəng հարwilirioqa olturnup wə atlara minip kirid;
ular, ularning əmirliri, Yəhudadikilər wə Yerusalemda
turuwatkanlarmu kirip-qikixidu; bu xəhər mənggü awat
bolidu. **26** Xundak կilsanglar, həlkələr Yəhuda xəhərliridin,

Yerusalem ətrapidiki yezilardın, Binyaminning zeminidin, [σορβτική] «Хәфәләх» egizlikidin, jənubtiki [taqlıktın], Yəhudadiki jənubiy bayawanlardın Pərwərdigarning əyigə «kəydürmə kurbanlıq»lar, «inaklık kurbanlıkları», «axlık hədiyə»lər wə huxbuylarnı tutup, [Pərwərdigar] bolğan rəhmətlirini eytixķa kiridiğan bolidu. **27** Lekin silər Manga կulak salmışanglar, yəni xabat künini Өzümgə pak-mukəddəs hesablimay, xabat künidə Yerusalemning dərwaziliridin yük kətürüp kirsənglar, əmdi Mən dərwazilarqa bir ot yakımən, u Yerusalemdiki ordilarnı yəwetidu, uni həq əqürəlməydu.

18 Bu söz Pərwərdigardin Yərəmiyaqa kelip, mundak deyildi: — **2** «Ornungdin tur, sapalqining əyigə qüxkin, Mən sanga səzlirimni anglitimən». **3** Xunga mən sapalqining əyigə qüxtüm; wə mana, sapalqi əqaltək üstidə bir nərsini yasawatkanidi. **4** U seçiz laydin yasawatkan қaqa turup-turup կoli astida buzulatti. Xu qəqda sapalqi xu laydin əzi layık kərgən baxka bir қaqını yasayttı. **5** Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **6** «I Israel jəməti, bu sapalqi kılıqandək Mən sanga əqalmamdim? — dəydu Pərwərdigar. — Mana, seçiz laying sapalqining կolida bolğinioja ohxax, silər Mening կolumdisilər, i Israel jəməti. **7** Bəzidə Mən məlum bir əl, məlum bir məmlikət toqrluluk, yəni uning yulunuxi, buzuluxi wə һalak կilinixi toqrluluk səzləymən; **8** xu qaoq Mən agahlanduroğan xu əl yamanlığının towa կilip yansa, Mən ularoqa կilmakçı bolğan yamanlıktın yanımən. **9** Mən yənə bəzidə məlum bir əl, məlum bir məmlikət toqrluluk, yəni uning կuruluxi wə tikip əstürülüxi toqrluluk

səzləymən; **10** xu qaoq xu əl kəz aldimda yamanlık kılıp awazimni anglimisa, Mən yənə ularoqa wədə қilojan, ularni bərikətliməkqi bolojan yahxiliktin yanimən. **11** Əmdi həzir Yəhüdadikilərgə wə Yerusalemda turuwatqanlaroqa mundak, degin: — «Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən silərgə yamanlık təyyarlawatimən, silərgə қarxi bir pilan tüziwatimən; xunga hərbiringlar rəzil yoluñlardın yeninglar, yolliringlarnı wə қilmixliringlarnı tüzitinglar. **12** — Lekin ular: «Yak! Ham hiyal қılmal! Biz əz pilanlırimiz ola əgixiwerimiz, əz rəzil kənglimizdiki jahillikimiz boyiqə қiliwerimiz» — dəydu. **13** Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: — Əllər arisidin: «Kim muxundak ixni anglap bakşan?!» dəp soranglar. «Pak қız» Israil dəhəxtlik yirginqlik ixni қilojan! **14** Liwan қarlıri aydaladiki қiyalıqtın yokap ketəmdu? Uning yırakṭın qüvkən muzdək suliri կurup ketəmdu? **15** Lekin Mening həlkim bolsa Meni untuqjan; ular yok bir nərsilərgə huxbuy yakıdu; mana, bular ularni yaxawatqan yolidin, yəni կədimdin bolojan yollardın putlaxturup, kətürülüp tüz қilinmiojan bir yolda mangdurojan. **16** Xuning bilən ularning zeminini dəhəxt basidiqjan həm daim kixilər ux-ux қılıdiqjan obyekt қılıdu; uningdin etüiwatqanlarning həmmisini dəhəxt besip, bexini qayķixidu. **17** Mən huddi xərkətin qıkqan xamaldək ularni düxmən aldida tarkitiwetimən; Mən balayı'apət künidə ularoqa yüzümni əməs, bəlki arkamni қılımən». **18** Kixilər: «Kelinglar, Yərəmiya ola kəst kılaylı; qunki ya kahinlardin қanun-tərbiyə, ya danixmənlərdin əkil-nəsihət ya pəyoqəmbərlərdin səz-bexarət kəmlik

kilmaydu. Kelinglar, tilimizni bir kılıp uning üstidin xikayət kılaylı, uning səzliridin həeqkaysisioğa կulak salmaylı» — deyixti. **19** — I Pərwərdigar, manga կulak saloqaysən; manga կarxilixidiojanlarning dəwatkanlırını anglioqaysən. **20** Yahxilikka yamanlıq kiliç bolamdu? Qünki ular jenim üçün ora koliojan; mən ularqa yahxi bolsun dəp, oqəzipingni ulardin yandurux üçün Sening aldingda [dua kılıp] turojanlıkimni esingdə tutkaysən. **21** Xunga baliliringni kəhətqılıkkə tapxuroqaysən, kiliqning bisioqa elip bərgəysən; ayalliri baliliridin juda kılınip tul կalsun; ərliri waba-əlüm bilən yokalsun, yigitlər jəngdə kiliqlansun. **22** Ularning üstigə basmiqilarni elip kəlginingdə əyliridin nalə-pəryad anglangsın; qünki ular meni tutuxka ora koliojan, putlirim üçün կismaklarnı yoxurun saloqan. **23** Əmdi Sən, i Pərwərdigar, ularning meni kətl kiliçka bolovan kəstlirining həmmisini obdan bilsən; ularning կəbihliklirini kəqürmigəysən, ularning gunahlırını kəzüng aldidin yumioqaysən; bəlki ular Sening aldingda yikitilsun; oqəziping qüxkən künidə ularnı bir tərəp kılqaysən.

19 Pərwərdigar mundak dəydu: — Barojin, sapalqidin bir sapal kozini alojin; andin əlning aksakalliridin wə kahinlarning aksakalliridin birnəqqini apirip, **2** «Sapal parqiliri» dərwazisioğa yekin bolovan «Hinnomning oqlining jilojisi»oja berip xu yerdə Mən sanga eytidiojan səzlərni jakarliojin. **3** Mundak degin: — Pərwərdigarning səzini anglanglar, i Yəhūdaning padixahliri wə Yerusalem dikilər! Samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərwərdigar, Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana,

Mən muxu yərgə balayı'apətni qüxürimənki, kimki uni
anglisila қulaklıri zingildap ketidu. **4** Qünki bu həlk
Məndin waz keqip, bu yərni Manga «yat» kilojan, uningda
nə əzliri, nə ata-bowiliri, nə Yəhuda padixahlıri həq
tonumiojan baxka ilahılarqa huxbuy yakkan; ular bu yərni
gunahsızlarning қanlıri bilən toldurojan. **5** Ular Baaloja
ez balılırini kəydürmə қurbanlıklar süpitidə kəydürüüx
üqün Baalning «yukıri jaylar»ini kurojan; Mən bundak
bir ixni həqqaqan buyrup bakmiojan, həq eytmiojan,
u hərgiz oyumoja kirip bakmiojan. **6** Xunga mana,
xundak kün'lər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — bu yər
kəlgüsidiə «Tofət», yaki «Hınnomning oqlining jılısı»
dəp atalmaydu, bəlki «Kətl jılısı» dəp atılıdu. **7** Mən
bu yerdə Yəhuda həm Yerusalemning pilan-tədbirlirini
kuruş kiliwetimən; Mən ularni düxmənlirining kılıqi
bilən, yəni janlırını izdigüqilərning kolida yiğitimən;
Mən jəsətlirini asmandiki uqar-kanatlarqa wə yər-
zemindiki həywanatlarqa ozuk boluxką beriwetimən.
8 Mən bu xəhərni dəhxət basidiojan həm kixilər ux-ux
kılıdiojan obyekt kılımən; uningdin etüwatçınlarning
həmmisi uning barlık yara-wabaliri tüpəylidin dəhxət
besip üxkürtidu. **9** Mən ularni düxmənlirining həm
janlırını izdigüqilərning kəttik kistaydiojan қorxawining
besimi astida oqullirining gəxini həm kizlirining gəxini
yəydiojan kılımən, ularning hərbiri ez yeğinining
gəxini yəydu. **10** Əmdi sən əzüng bilən billə aparəjan
həmrəhlıringning kəz aldida həlikı kozini qekiwətkin;
11 xundak kılıp ularoja mundak degin: — Samawi
köxonlarning Sərdarı boローン Pərwərdigar mundak dəydu:

— Birsi sapalqining kozisini kaytidin həq yasiyalmoğudək dərijidə qekiwətkinidək Mənmu bu həlk wə bu xəhərni xundak qekiwetimən. Ular jəsətlirini Tofəttə kəmidü, hətta kəmgüdək yər կalmioğuqə. **12** Mən bu yərni wə buningda turuwatkanlarnimu muxundak kılımən, — dəydu Pərwərdigar, — bu xəhərni Tofətkə ohxax kılımən. **13** Yerusalemдiki əylər wə Yəhuda padixahlırinin əyliri, — yəni ularning əgziliridə turup asmandiki barlık yultuz-səyyarılərgə huxbuy yaklaşan wə Məndin baxka yat ilahılar oja «xarab hədiyə»lərni təkkən barlık əyliri huddi Tofət degən jaydək buloqanojan jaylar bolidu. **14** Wə Yərəmiya Pərwərdigar uni bexarət berixkə əwətkən Tofəttin kaytip kelip, Pərwərdigarning əyining həylişioja kirip turup barlık həlkə mundak dedi: **15** — Samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərwərdigar, Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən bu xəhər wə uning barlık xəhərlirigə қarap eytən balayı'apətning həmmisini ularning bexioja qüxürimən; qünki ular boynini қattık kılıp Mening səzlirimni həqkəqan anglimoqan.

20 Əmdi Immərning oqlı, kaһin Paxhur — u Pərwərdigarning əyidə «amanlıq saklax begi»mu idi, Yərəmiyaning bu bexarətlərni bərgənlilikini anglidi. **2** Paxhur Yərəmiya pəyoqəmbərni uroquzdi wə uning putini Pərwərdigarning əyidiki «Binyaminning yukarı dərwazisi»ning yenidiki taڭakka saldı. **3** Ikkinqi küni, Paxhur Yərəmiyani taڭaktin boxatti; Yərəmiya uningoja: — Pərwərdigar ismingni Paxhur əməs, bəlki «Magor-missabib» dəp atidi, dedi. **4** — Qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən seni əzüngə wə barlık

aqjiniliringgə wəhİMə saloquqi obyekt kılımən; ular
düxmənlirining қiliqi bilən yikilidu; sən eZ kəzüng bilən
buni kərisən; Mən barlik Yəhudani Babil padixahining
kolioqa tapxurimən; u ularni Babiloqa sürgün kılıp elip
ketidu həmdə ularni қiliq bilən uridu. **5** Mən bu xəhərning
həmmə baylıkları — barlik məhsulatlari, barlik kimmət
nərsiliri wə Yəhuda padixahlırinin barlik həzinilirini
düxmənlirining kolioqa tapxurimən; ular ularni olja kılıp
buliwelip Babiloqa elip ketidu. **6** Sən bolsang, i Paxhur,
həmmə əydikiliring birgə sürgün bolup ketisilər; sən
Babiloqa kelisən; sən xu yərdə dunyadin ketisən, xu yərgə
kəmülisən; sən həm sening yalojan bexarətliringgə կulak
salojan aqjiniliringmu xundak bolidu. **7** I Pərwərdigar,
Sən meni կayıl kılıp [pəyəjəmbərlikkə] kəndürdüng,
mən xundakla kəndürüldüm; Sən məndin zor kalding,
xundakla ojəlibə կilding; mən pütün kün tapa-təninining
obyekti bolimən; həmmə kixi meni mazak kılıdu. **8** Mən
kaqanla səz қılsam, «Zorawanlık həm bulangqılık kelidu»
dəp jakarlixim kerək; xunga Pərwərdigarning səzi meni
pütün kün ahənət wə məshirining obyekti kılıdu. **9**
Lekin mən: «Mən uni tiləqə almaymən, wə yaki Uning
nami bilən ikkinqi səz қılmaymən» desəm, Uning səzi
kəlbimdə lawuldap ot bolup, səngəklirimgə kapsalqan
bir yalkun bolidu; iqimgə siqduruxka һalim կalmay,
eytmay qidap turalmaymən. **10** Xundak, kiliwerimən,
gərqə mən nuroqun kixilərning piqirlaxkan қəstlirini
anglisammu; tərəp-tərəplərni wəhİMə basidu! «Uning
üstidin ərz қilinglar! Uning üstidin ərz қılaylı!» dəp, barlik
ülpət-həmrəhəlim putlixip ketiximni paylap yürməktə;

ular «U bəlkim aldinar, xundak bolğanda biz uning
üstdin oğlıbə ķılımız, uningdin intikam alalaymiz»
deyixiwatidu. **11** Lekin Pərwərdigar bolsa ķudrətlik
wə dəhxətlik bir palwandək mən bilən billidur; xunga
manga ziyankəxlik kılouqilar putlixip oğlıbə kılalmayıdu;
ular muwəppək iyət ķazanmioqaqka, ķattık hijil bolup
yərgə karap қalidu; ularning bu rəswaqılık mənggülük
bolup, hərgiz untilmaydu. **12** Əmdi Sən, i həkkaniylarnı
sinaydiojan, insanning wijdani wə կəlbini kəridiojan
samawi կoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar,
ularning üstigə bolğan kısasingni manga kərgüzgəysən;
qünki mən dəwayimni aldingoja կoyojanmən. **13**
Pərwərdigarnı kūy eytip mahtanglar, Uni mədhiyilənglər;
qünki U namrat kixini rəzillik kılouqılardın կutkuzojan.
14 Mening tuqulqan künüməgə lənət bolsun; apam meni
tuqışan künü mubarək bolmisun! **15** Atamoja həwər elip:
«sanga oğul bala tuquldil!» dəp uni alamət xadlandurojan
adəmgə lənət bolsun! **16** Bu adəm Pərwərdigar rəhİM
kilmay oğulatqan xəhərlərdək bolsun; u ətigəndə nalə,
qüxtə alakzadilik quqanlırını anglisun — **17** qünki u
meni baliyatqudin qüxkinimdila əltürüwətmigən; apam
mening gərüm bolsiidi, uning կorsikı mən bilən təng
həmixə qong bolsiidi! **18** Nemixka mən japa-muxəkkət,
azab-okübatni kərüxkə, künlimni hijalət-ahənət iqidə
ətküzüxkə baliyatqudin qıkkəndimən?

21 Padixah Zədəkiya Malkiyanıng oqlı Paxhurnı həm
Maaseyahning oqlı, kağın Zəfaniyani əwətkəndə,
Yərəmiya oqa Pərwərdigardin təwəndiki munu bir səz
kəldi: — **2** ([Ular]: «Biz üçün Pərwərdigardin yardım

soriqin; qünki Babil padixahı Nebokadnəsar bizgə hujum kılıdu; Pərwərdigar Əzining [ətkənki] karamət kılıqan ixliri boyiqə, bizgimu ohxax muamilə kılıp, uni yenimizdin yandurarmikin?» — [dəp soridi]. **3** Yərəmiya ularoja: — Zədəkiyə mundaq dənglər, — dedi) **4** — Israilning Hudasi Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən қolliringlar tutkan, silərni korxiwalıqan Babil padixahı həm kəldiyərgə sepil sirtida jəng kılıxka ixitidiojan, jəng koralliringlarnı kayıretimən wə bularni bu xəhərning otturisida yioqlıwalımən; **5** Mən Əzümmu sozulıqan kolum wə küqlük bilikim bilən, oqəzipim bilən, kəhərim bilən wə həssiləngən aqqikim bilən silərgə jəng kılımən! **6** Mən bu xəhərdə turuwatkanlarnı, insan bolsun, həywan bolsun urımən; ular dəhəxətlik bir waba bilən əlidu. **7** Andin keyin, — dəydu Pərwərdigar, — Yəhuda padixahı Zədəkiyani, hizmətkarlırını, həlkni, yəni bu xəhərdə wabadin, kiliqtın wə kəhətqılıktın kəlip қalojanlar bolsa, Mən ularnı Babil padixahı Nebokadnəsarning қolioja, ularning düxmənlirining қolioja wə jenini izdigüqilərning қolioja tapxurımən; Nebokadnəsar ularnı kiliq tiqi bilən uridu; u nə ularnı ayimaydu, nə ularoja iqini həq aqritmaydu, nə rəhəm kılmayıdu. **8** Lekin sən bu həlkə mundaq deyixing kerək: «Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən aldinglarda həyat yoli wə mamət yolunu salımən; **9** kim bu xəhərdə kalmakçı bolsa, kiliq, kəhətqılık wə waba bilən əlidu; lekin kim xəhərdin qıkip, silərni korxiwalıqan kəldiyərgə təslim bolsa, u həyat kəlidu; uning jeni əzığə aloğan oljidək bolidu. **10** Qünki Mən bu xəhərgə yahxılık üçün

əməs, bəlki yamanlıq kılıx üçün yüzümni қaratkuzdum,
— dəydu Pərwərdigar; u Babil padixaһining қolioja
tapxurulidu, u uni ot selip kəydüriwetidu. **11** Wə Yəhuda
padixaһining jəməti tooғruluk Pərwərdigarning səzini
anglanglar: — **12** I Dawutning jəməti, Pərwərdigar mundak
dəydu: — hər ətigəndə adalət bilən həküm qıqiringlar,
bulanojan kixini əzgüqining қolidin kutkuzunglar;
bolmisa, қılqanliringlarning rəzilliki tüpəylidin, kəhrim
partlap, ottək həmməni kəydüridu; uni əqürələydiqan
həqkim bolmaydu; **13** Mana, Mən sanga қarxivurmən,
i jiloja üstidə, tüzləngliktiki kiyada olturoqquqi, yəni
«Kim üstimizgə qüxüp hujum kılalisun, kim əylirimizgə
besip kirəlisun?!» degüqi, — dəydu Pərwərdigar. **14**
Mən silərning қilmixinglarning mewisi boyiqə silərgə
yekinlixip jazalaymən, — dəydu Pərwərdigar; wə Mən
uning ormanlığında bir ot yakımən, u bolsa uning ətrapidiki
həmməni kəydürüp tügitidu.

22 Pərwərdigar manga mundak dedi: «Baroqin, Yəhuda
padixaһining ordisiqə qüxiüp bu səzni xu yərdə
ķiloqin: — **2** Pərwərdigarning səzini angla, i Dawutning
təhtigə olturoqquqi, Yəhuda padixaһı — Sən, ələmdar-
hizmətkarliring wə muxu dərwazilardin kirip-qikidiqan
həlkinq, — **3** Pərwərdigar mundak dəydu: Adalət wə
həkkaniylik yürgüzünglar; bulanojan kixini əzgüqining
қolidin kutkuzunglar; musapirlarnı, yetim-yesirlərni wə
tul hotunlarnı həq harlimanglar yaki bozək ķilmanglar,
gunahsız կanlarnı bu yərdə təkmənglar. **4** Silər bu
əmrlərgə həkikətən əməl kilsanglar, əmdi Dawutning
təhtigə olturoqan padixaһlar, yəni ular, ularning əməldar-

hizmətkarlırı wə həlkı jəng hərwilirioja olturup wə atlaroja minip bu əyning dərwaziliridin kirip qıkixidu. **5**
Bırak silər bu səzlərni anglimisanglar, Mən Əz namim bilən կəsəm iqbənki, — dəydu Pərvərdigar, — bu orda bir harabə bolidu. **6** Qünki Pərvərdigar Yəhuda padixahınını əyi toqrluk mundak dəydu: — Sən Manga huddi Gilead, Liwanning qokkisidək bolğining bilən, bərhək Mən seni bir qəl-bayawan, adəmlər waz kəqkən xəhərlərdək kılımən. **7** Mən hərbiri yahxi қorallanıjan wəyran kıloluqılarnı sanga қarxi əwətimən; ular «esil kedirliringni» kesiwetip, otka taxlaydu. **8** Nuroqun əllər bu xəhərdin etüp, hərbiri yekinidin: «Nemixkə Pərvərdigar bu uluq xəhərni bundak kılolandu?» dəp soraydu. **9**
Wə ular jawabən: «Qünki ular Pərvərdigar Hudasining əhədisidin waz keqip, baxka ilahlaroja qokunup ularning կullukioja kirgən» — dəydu. **10** Əlginigə yiqlimanglar, uning üçün ah-zarlimanglar; bəlki sürgün bolqını üçün կattik yiqlanglar, qünki u əz yurtioja həqkəqan կaytip kəlməydu. **11** Qünki Yəhuda padixahı Yosiyaning oqlı, yəni atisi Yosiyaning ornioja təhtigə olturoqan, bu yərdin sürgün bolovan Xallum toqrluk Pərvərdigar mundak dəydu: U hərgiz bu yərgə կaytmaydu; **12** qünki u əsir կilinip apiriloqan yurtta əlidu, u bu zeminni ikkinqi kərməydu. **13** Əyini adilsizlik bilən, balihana-rawaqlırını adalətsizlik bilən կuroqanning հaliqə way! U կoxnisini bikar ixlitip, əmgikigə həqkandak hək bərməydu; **14** u: «Əzümgə kəngtaxa bir ordini, azadə rawaqlar bilən կoxup salımən; tamlirioqa derizilərni kəng qikirimən; tamlirini kədir tahtaylar bilən bezəymən, əylirini pərəng

sirlaymən» — dəydu. [Uning haliqa way]! **15** Sən kendir yaqıqidin yasalojan tahtaylarnı qaplap, [ata-bowiliring] bilən bəsləxsəng kandakmu padixahı boluxką layık bolisən? Sening atang yəp-iqixkə təxəkkür eytip, adalət wə durus ixlarnı yürgüzgən əməsmu? Xunga u buning yahxılığını kərgən. **16** U məminlərning wə namratlarning dəwasını tövra soriojan; xunga həlkning əhwali yahxi idi. Bundaq ix Meni tonuxtin ibarət əməsmu?» — dəydu Pərwərdigar. **17** — Birak kəzüng wə kənglüng bolsa pəkət eż jazanə-mənpəətinggə erixix, gunahsızlarning kənini təkük, zorluk-zumbuluk wə bulangqılık қılıx pəytini kəzləp tikilgəndur. **18** Xunga Pərwərdigar Yəhuda padixahi Yosiyaning oqlı Yəhəoakim tövruluk mundak dəydu: — Həlk uning əlümidə: «Ah, akam! Ah, singlim!» dəp ah-zarlar kətürməydu; yaki uning üqün: «Ah, begim! Ah, uning həywisi!» dəp ah-zarlar kətürməydu; **19** u exəkning dəpnisidək kəmülidu, jəsiti Yerusalem dərwazilirining sırtıqa qəriüp taxlinidu. **20** Liwanıqa qikip pəryad ķıl, Baxanda awazingni kətür, Abarimning qokkiliridinmu nalə kətür; qunki sening «axniliring»ning həmmisi nabut ķilindi. **21** Mən aman-esən turoqiningda sanga agaḥlandurdum; lekin sən: «Anglimaymən!» — deding. Yaxlıkingdin tartipla bundak ķılıp Mening awazimoja ķulak salmaslıq dəl sening yolung bolup kəlgən. **22** Xamat barlıq «baḳḳuqi»liringoja «baḳḳuqi» bolup ularni uqurup ketidu, xuning bilən axniliring sürgün boluxką qıçıdu; bərhək, sən xu qaoqda barlıq rəzilliking tüpəylidin hijil bolup rəswa bolisən. **23** I «Liwan»da turoquqi, kendir dərəhliri üstigə uwilioquqi, sən toloqak tutkan ayalning

azabliridək, dərd-ələmlər bexingoja qüxkəndə қanqilik ingrap ketərsən! **24** Əz həyatım bilən կəsəm iqimənki, — dəydu Pərwərdigar, — sən Yəhoakimning oɔli Koniya hətta ong կolumdiki məhürlük üzük bolsangmu, Mən seni xu yərdin yulup taxlaymən; **25** Mən seni jeningni izdigüqilərning կolioja wə sən korkkan adəmlərning կolioja, yəni Babil padixahı Nebokadnəsarning կolioja wə kaldiylərning կolioja tapxurimən. **26** Mən seni həm seni tuşkan anang ikkinglarnı əzünglar tuşulmiojan yat bir yurtka qəriwetimən; silər xu yərdə əlisilər. **27** Jeninglar kaytip kelixkə xunqə təxna bolovan bu zeminoja bolsa, silər hərgiz kaytip keləlməysilər. **28** Koniya degən bu kixi qekilojan, nəzərgə elinmaydiojan sapal kozimu? Həqkim қarimaydiojan bir қaqimu? Əmdi nemixkə ular, yəni u wə uning nəslili bolovanlar qəriwetilgən, ular tonumaydiojan bir yurtka taxliwetilidü? **29** I zemin, zemin, zemin, Pərwərdigarning səzini angla! **30** Pərwərdigar mundak, dəydu: — Bu adəm «pərzəntsiz, əz künidə həq oqəlibə kılalmiojan bir adəm» dəp yazoin; qunki uning nəslidin həqkandak adəm oqəlibə kılıp, Dawutning təhtigə olтурup Yəhuda arisida həküüm sürməydu.

23 Mening yaylıkimdiki կoylarnı հalak կiloquqi wə tarkitiwətküqi pada baķķuqilarning հalioja way! — dəydu Pərwərdigar. **2 Xunga** Israilning Hudasi bolovan Pərwərdigar Əz həlkini xundak bekiwatkan baķķuqilaroja mundak dəydu: «Silər Mening padamni tarkitiwətkənsilər, ularni həydiwətkənsilər wə ularni izdimigənsilər wə ulardin həq həwər almioqansilər; mana, Mən silərning kilmixliringlarning rəzillikini əz bexinglaroja qüxürimən,

— дәйду Pərwərdigar — **3** wə padamning kaldisini bolsa, Mən ularni həydiwətkən barlıq padixahlıklardin yiğimən, ularni ez yaylaqlırıja қayturımən; ular awup kəpiyidu. **4** Mən ularning üstigə ularni həkikiy bakıdiojan bakkuqılarnı tikləymən; xuning bilən ular ikkinqi қorkmaydu yaki parakəndə bolmaydu, ulardin həqkaysisi kəm bolmaydu, — дәйdu Pərwərdigar. **5** Mana, xu künlər keliduki, — дәйdu Pərwərdigar, — Mən Dawut üqün bir «Həkkaniy Xah»ni əstürüp tikləymən; u padixah bolup danalıq bilən həküm sürüp, zeminda adalət wə həkkaniyilik yürgüzidu. **6** Uning künliridə Yəhuda կutkuzulidu, Israil aman-tinqılıqta turidu; u xu nami bilən atılıduki — «Pərwərdigar Həkkaniyilikimiz». **7** Xunga mana, xu künlər keliduki, — дәйdu Pərwərdigar, — «Israillarnı Misir zeminidin կutkuzup qıkarojan Pərwərdigarning hayatı bilənl!» degən kəsəm қaytidin ixtililməydu, **8** bəlki xu künlərdə «Israillarnı ximaldiki zemindin wə Əzi ularni həydigən barlıq padixahlıklardin կutkuzup qıkarojan Pərwərdigarning hayatı bilənl!» dəp kəsəm iqilidu. Andin ular ez yurtida turidu. **9** Pəyəmbərlər toopruluk: — Mening kənglüm iqbəqrimda sunuktur; səngəklirimning həmmisi titrəydu; mən məst bolqan adəm, xarab təripidin yengilgən adəmgə ohxaymən; bundak boluxum Pərwərdigar wə Uning pak-mukəddəs sözləri tüpəylidindur; **10** qunki zemin bolsa zinahorlarqa tolqan; ularning yügürüxləri toqra yolda əməs; ularning höküki həkkaniyilik yolida əməs. Xunga [Pərwərdigarning] lənitü tüpəylidin zemin қaojiraydu; daladiki ot-qəp solixidu; **11** qunki həm

pəyəmbər həm kahin haram boldi; hətta Əz əyümdimə
ularning rəzil kilmixlirini bayķidim, — dəydu Pərwərdigar.

12 — Xunga ularning yoli əzlirigə karangoçulukta
mangidioqan, teyiləqək yollardək bolidu; ular bu
yollarda putlixip, yikilidu; qünki ular jazalinidioqan
yılıda Mən ularning bexioja yamanlıq qüxürimən,
— dəydu Pərwərdigar. **13** Mən awwal Samariyədiki
pəyəmbərlərdə əhməklikni kərgənmən; ular Baalning
namida bexarət berip, həlkim Israilni azduroqan; **14** birak
Yerusalemdiki pəyəmbərlərdimə yirginqlik bir ixni
kərdum; ular zinahorluk kılıdu, yalojanlıqta mangidu,
rəzillik ķiloqqlarning ķolini küqəytiduki, nətijidə
heqkaysisi rəzillikidin yanmaydu; ularning həmmisi
Manga Sodomdək, [Yerusalemdə] turuwatkanlar Manga
Gomorradək boldi. **15** Xunga samawi қoxunlarning Sərdarı
bołqan Pərwərdigar pəyəmbərlər toqıruluk mundak
dəydu: — Mana, Mən ularni əmən bilən ozuklandurimən,
ularoja et süyini ieqküzimən; qünki Yerusalemdiki
pəyəmbərlər haramlıqning mənbəsi bolup, haramlık
ulardin pütkül zeminoja tarkılıp kətti. **16** Samawi
қoxunlarning Sərdarı bołqan Pərwərdigar mundak dəydu:
— Silərgə bexarət beriwatkan pəyəmbərlərning sezlirigə
ķulak salmanglar; ular silərni bimənilikkə yetəkləydu;
ularning sezliri Pərwərdigarning aqzidin qikqən əməs,
bəlki əz kənglidə təsəwwur ķiloqan bir kərünüxnı
sezləwatidu. **17** Ular Pərwərdigarning sezinə kəzığə
ilmaydioqanlaroja: «Silər aman-tinqılıqta turisilər» dəydu
wə əz kənglining jahillikdə mangidioqanlarning hərbirigə:
«Heqkandaq yamanlıq bexinglaroja qüxməydu» — dəydu.

18 Birak ulardin kaysi birsi Pərwərdigarning kengixidə
Uning səz-kalamini baykap qüxinix wə anglax üçün
turojan? Ulardin kim Uning səzini կulak selip angliojan?

19 Mana, Pərwərdigardin qıkqan bir boran-qapğun!
Uningdin կəhr qikti; bərək, dəhəxətlik bir կara kuyun
qıkıp kəldi; u pirkirap rəzillərning bexioja qüxicu. **20**
Uning kənglidiki niyətlirini ada kılıp toluk əməl kılçuqə,
Pərwərdigarning oğəzipi yanmaydu; ahirki künlərdə silər
buni obdan qüxinip yetisilər. **21** Mən bu pəyəqəmbərlərni
əwətmigənmən, lekin ular həwərni jar կilixka қatriojan;
Mən ularoja səz kilmidim, lekin ular bexarət bərgən.

22 Həlbuki, ular Mening kengiximdə turojan bolsa,
Mening həlkımgə səzlirimni anglatkuzojan bolsa, əmdi
həlkimni rəzil yolidin wə կilmixlirining rəzillikidin
yandurojan bolatti. **23** Mən pəkət bir yərdila turidiojan
Hudamu? — dəydu Pərwərdigar, — Mən yirak-yiraklardiki
hərjayda turidiojan Huda əməsmu? **24** Birsi yoxurun
jaylarda məküwalsa Mən uni kərəlməmdimən? — dəydu
Pərwərdigar; — asman-zemin Mən bilən toldurulqan
əməsmu? — dəydu Pərwərdigar. **25** Mən Mening namimda
yalojan bexarətlər beridiojan pəyəqəmbərlərning: «Bir
qüx kərdüm! Bir qüx kərdüm!» degənlirini anglidim; **26**
bundak pəyəqəmbərlər yalojan bexarətlərni beridu, ular
əzining kənglidiki ezitku təsəwwurliridin pəyəqəmbərlər
boluxiwalojan. Əmdi ular bundak ixlarni կaqañoqıqə
kəngligə pükidu? **27** Ular hərbiri կaqañoqıqə eż yekiniqə
eytqan qüxliri arkılık (huddi ata-bowilirining Baaləq
qoğunup namimni untuojniqə ohxax) həlkımgə namimni
untulduruxni pəmləydu? **28** Qüxni kərgən pəyəqəmbər,

qüxni eytip bərsun; Mening səzümni angliojan kixi bu səzümni əstayidillik bilən səzlisun; pahalning buğday bilən selixturmuşqılık nemisi bardu? — dəydu Pərwərdigar.

29 — Mening səzüm huddi kəydürgüqi bir ot wə taxni qakıdiojan bazojan əməsmu? — dəydu Pərwərdigar. **30** Xunga mana, Mən pəyəmbərlərgə karxivurmən, — dəydu Pərwərdigar, — ularning hərbiri əz yekinidin «Mening səzlirim»ni oğrılalap doramqılık kılıdu. **31** Mana, Mən pəyəmbərlərgə karxivurmən, — dəydu Pərwərdigar, — ular əz tillirini qaynap: «[Pərwərdigar] dəydu...» dəp bexarət beridu. **32** Mana, yalajan qüxlərni bexarət kılıp bularnı yətküzüp, yalajanqılıki wə baxbaxtaqlığı bilən Mening həlkimni azdurojanlaroja karxivurmən, — dəydu Pərwərdigar; — Mən ularni əwətmigənmən, ularni buyruqjan əməsmən; ular bu həlkə həqkandaq payda yətküzməydu, — dəydu Pərwərdigar. **33** Əmdi yaki bu həlk, yaki pəyəmbər, yaki kahin səndin: «Pərwərdigarning sanga yükligən səzi nemə?» dəp sorisa, sən ularoja: «Kaysi yük?! Mən silərni Əzümdin yırak taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar. **34** «Pərwərdigarning yükligən səzi» dəydiqjan hərkaysi pəyəmbər, kahin yaki həlk bolsa, Mən bu kixini əyidikilər bilən təng jazalaymən. **35** Əmdi silərning hərbiringlar əz yekinidin wə hərbiringlar əz əkerindixidin muxundak: «Pərwərdigar nemə jawab bərdi?» wə «Pərwərdigar nemə dedi?» dəp sorixinglar kerək. **36** Silər «Pərwərdigarning yükligən səzi» degənni kaytidin aqzinglaroja almaysilər; qünki hərbiringlarning əz səzi əzигə yük bolidu; qünki silər Hudayimiz, samawi қoxunlarning Sərdarı boğan Pərwərdigar, tirik

Hudaning səzlrini burmiliojansılər. **37** Hərbiringlar pəyəmbərdin muxundak; «Pərwərdigar sanga nemə dəp jawab bərdi?» wə «Pərwərdigar nemə dedi?» dəp sorixing kerək. **38** Lekin silər: «Pərwərdigarning yükligən səzi» dəwərginингlər tüpəylidin, mana Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki silər: «Pərwərdigarning yükligən səzi» dəwerisilər wə Mən silərgə: ««Pərwərdigarning yükligən səzi» demənglər» dəp həwər əwətkənmən, **39** xunga mana, Mən silərni pütünləy untuymən, Mən silərni silərgə wə ata-bowiliringlaroja təkdim kılqan xəhər bilən təng yüzümdin yirak taxlaymən; **40** Mən üstünglaroja mənggү rəswaqılık wə hərgiz untilmaydiojan mənggülük xərməndilikni qüxürimən!

24 Babil padixahı Neboğadnəsar Yerusalemın Yəhəoakimning oqlı, Yəhuda padixahı Yəkoniyah, Yəhuda əmir-xahzadılıri, hünərwənlər wə təmürqilərni əsirgə elip Babilə sürgün kılqandin keyin, Pərwərdigar manga Θz ibadəthanisi aldidiki ikki sewət ənjürni «mana kər» dəp kərsətkən. **2** Bir sewəttə dəsləpki pixkən ənjürdək intayın yahxi ənjürlər bar idi; ikkinqi sewəttə yegili bolmaydiojan, intayın naqar ənjürlər bar idi. **3** Andin Pərwərdigar manga: «Nemə kərdüng, Yərəmiya?» — dəp soridi. Mən: «Ənjürlərni kərdüm; yahxiliri bolsa intayın yahxikən; naqarlari yegili bolmaydiojan, intayın naqar ikən» — dedim. **4** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **5** Israilning Hudasi bolqan Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən Yəhudadin sürgün bolqanlarnı, yəni Mening bu yərdin kaldiylərning zeminoqa əwətkənlirimni bu yahxi ənjürlərdək yahxi dəp

karaymən; **6** Mən ularoqa yahxi bolsun dəp kezümni ularoqa tikimən wə ularni bu zeminoqa қayturimən; Mən ularni օjulitip taxlimaymən, bəlki ularni қurimən; ularni yulup taxlimaymən, bəlki tikip əstürimən. **7** Mən ularoqa Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilidioğan, Meni tonuydioğan bir қəlbni təkdim kılımən; xuning bilən ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolimən; qünki ular pütün қəlbi bilən yenimoja қaytidu. **8** Lekin naqar ənjürlər, yəni yegili bolmaydioğan, intayın naqar ənjürlər қandaq boloğan bolsa, — dəydu Pərwərdigar, — Bərhək, Mən Yəhuda padixahı Zədəkiyanı, əmir-xahzadilirini wə Yerusalem dikilərning қaloğan kismini, bu zeminda қaloğanlarnı wə Misirdə turuwatkanlarnı xuningoja ohxax kılımən; **9** Mən ularni yər yüzidiki barlıq padixahlıqlarоja wəhİMƏ salojuqi bir obyekt boluxka, külpətkə qüxükə tapxurimən; mən ularni həydiwətkən barlıq jaylarda ularni rəswaqılıkning obyekti, səz-qəqək, tapa-tənining obyekti wə lənət səzliri boluxka tapxurimən. **10** Mən ularoqa həm ata-bowilirioja təkdim kılıqan zemindin yokitiloquqə ular arisioqa қılıq, қəhətqilik wə wabani əwətimən.

25 Yosianing oğlı, Yəhuda padixahı Yəhoakimning tətinqi yilda (yəni Babil padixahı Nebokadnəsarning birinqi yilda) Yəhudanıng barlıq həlkı toopruluk Yərəmiya oqa kəlgən səz, — **2** Bu səzni Yərəmiya pəyojəmbər Yəhudanıng barlıq həlkı wə Yerusalemda barlıq turuwatkanlarоja eytip mundak dedi: — **3** Amonning oğlı, Yəhuda padixahı Yosianing on üçinqi yıldın baxlap bugünkü küngiçə, bu yigirmə üq yil

Pərwərdigarning səzi manga kelip turojan wə mən tang
səhərdə ornumdin turup uni silərgə səzləp kəldim, lekin
silər həq kulak salmidinglar; **4** wə Pərwərdigar silərgə
barlık hizmətkarliri bolojan pəyoqəmbərlərni əwətip
kəlgən; U tang səhərdə ornidin turup ularmı əwətip kəlgən;
lekin silər kulak salmay həq anglimidinglar. **5** Ular: «Silər
hərbiringlar yaman yolunglardın wə kilmixliringlarning
rəzillikidin towa kılıp yansanglar, Mən Pərwərdigar silərgə
wə ata-bowiliringlar oja қədimdin tartip mənggügiqə
təkdim kılıqan zeminda turuwerisilər. **6** Baxka ilahılar oja
əgixip ularning kullukida bolup qokunmanglar; Meni
kölliringlar yasiojanlar bilən oğəzəpləndürmənglar; Mən
silərgə həq yamanlık kəltürməymən» — dəp jakarlıqan.
7 Lekin silər Manga kulak salmidinglar, Meni kölliringlar
yasiojanlar bilən oğəzəpləndürüp əzünglar oja ziyan
kəltürdüngər, — dəydu Pərwərdigar. **8** Xunga samawi
köxonlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar mundak dəydu:
— «Silər Mening səzlirimə qulak salmiojan bolqaqka,
9 mana, Mən ximaldiki həmmə jəmətlərni wə Mening
kulumni, yəni Babil padixağı Neboğadnəsarnı qakırtımən,
ularnı bu zeminoja, uningda barlık turuwatkanlar oja
həmdə ətraptiki həmmə əllərgə қarxilikixkə elip kelimən;
Mən [muxu zemindikilər wə ətraptiki əllərni] pütünləy
wəyran kılıp, ularni tolimu wəhəmilik ķilimən həm
ux-ux obyekti, daimlik bir harabilik ķilimən; **10** Mən
ulardin tamaxining sadasini, xad-huramlıq sadasini,
toyi boluwatkan yigit-kızining awazini, tügmən texining
sadasi wə qiraoq nurini məhərum ķilimən; **11** bu
pütkül zemin wəyranə wə dəhəxət salqıq obyekt bolidu,

wə bu əllər Babil padixahınını yətmix yil қullukida bolidu. **12** Wə xundak boliduki, yətmix yil toxkanda, mən Babil padixahınını wə uning elining bexioja, xundakla Kaldiyılerning zemini üstigə eż kəbihlikini qüxürüp, uni mənggüzə harabilik kılımən. **13** Xuning bilən Mən xu zemin üstigə Mən uni əyibligən barlıq səzlirimni, jümlidin bu kitabta yeziləşənlərni, yəni Yərəmiyaning barlıq əllərni əyibligən bexarətlirini qüxürimən. **14** Qünki kəp əllər həm uluq padixahlar [bu padixah həm կամ լիրին] kul kılıdu; Mən ularning kılıqan ixliri wə kolliri yasoqanlırları boyiqə ularnı jazalaymən. **15** Qünki Israilning Hudasi Pərvərdigar manga [alamət kərünüxtə] mundak dedi: — Mening kolumniki օzəzipimgə tolqan kədəhni elip, Mən seni əwətkən barlıq əllərgə iqbüzgin; **16** ular iqidi, uyan-buyan iroqanglaydu wə Mən ular arisioja əwətkən kılıq tüpəylidin sarang bolidu. **17** Xunga mən bu kədəhni Pərvərdigarning kolidin aldım wə Pərvərdigar meni əwətkən barlıq əllərgə iqbüzdüm, **18** — yəni Yerusalemıja, Yəhudanıng xəhərlirigə, uning padixahlırioja wə əmir-xahzadılırigə, yəni ularnı bugünkü kündikidək bir harabə, wəhimə, ux-ux obyekti boluxka həm lənət səzliri boluxka kədəhni iqbüzdüm; **19** Misir padixahı Pirəwngə, hizmətkarlırioja, əmir-xahzadılırioja həm həlkigə iqbüzdüm; **20** barlıq xalqut əllər, uz zeminidiki barlıq padixahlar, Filistiyılerning zeminidiki barlıq padixahlar, Axkelondikilər, Gazadikilər, Əkrondikilərgə wə Axdodning қaldıklırioja iqbüzdüm; **21** Edomdikilər, Moabdikilər wə Ammoniyalar, **22** Turning barlıq padixahlırları həm Zidonning barlıq padixahlırları,

dengiz boyidiki barlik padixahlar, **23** Dedandikilər, Temadikilər, Buzdikilər wə qekə qaqlirini qüxürüwətkən əllər, **24** Ərəbiyədiki barlik padixahlar wə qəl-bayawanda turuwatkan xaloqut əllərning barlik padixahlıri, **25** Zimridiki barlik padixahlar, Elamdiki barlik padixahlar, Medialiklarning barlik padixahlıri, **26** ximaldiki barlik padixahlarqa, yiraktiki bolsun, yekindiki bolsun, bir-birləp iqbüzdum; jaħandiki barlik padixahlıklarqa iqbüzdüm; ularning arkidin Xexakning padixahimu [kədəħni] iqidu. **27** Andin sən ularqa: «Israilning Hudasi, samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar mundak dəydu: — Iqinglar, məst bolunglar, қusunglar, Mən aranglarqa əwətkən kiliq tüpəylidin yıkılıp kaytidin dəs turmanglar» — degin. **28** Wə xundak boliduki, ular қolungdin elip iqixni rət kilsa, sən ularqa: «Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar mundak dəydu: — Silər qokum iqisilər!» — degin. **29** Qünki mana, Mən Θz namim bilən ataloqan xəhər üstigə apət qüxürgili turoqan yerdə, silər jazalanmay қalamasilər? Silər jazalanmay қalmaysilər; qünki Mən yər yüzidə barlik turuwatkanlarning üstigə kiliqni qüxtükkə qakirimən, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar. **30** Əmdi sən [Yərəmiya], ularqa muxu bexarətning səzlirining həmmisini jakarlioqin: — Pərwərdigar yüksəridin xirdək hərkirəydu, Θz mukəddəs turaloquşidin U awazini қoyuwetidu; U Θzi turuwatkan jayı üstigə hərkirəydu; U üzüm qəyligüqilər towlioqandək yər yüzidə barlik turuwatkanlarnı əyibləp toplaydu. **31** Sadasi yər yüzining qətlirigiqə yetidu; Qünki Pərwərdigarning barlik əllər

bilən dəwasi bar; U ət igilirining həmmisi üstigə həküm qıçıridu; Rəzillərni bolsa, ularni қılıqqa tapxuridu; — Pərwərdigar xundak dəydu. **32** Samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, balayı'apət əldin əlgə həmmisi üstigə qikip tarkılıdu; Yər yüzining qət-qətliridin dəhəxətlik buran-qapğun qikidu. **33** Pərwərdigar əltürgənlər yərning bir qetidin yənə bir qetigiqə yatidu; ularqa matəm tutulmaydu, ular bir yərgə yioqlmaydu, həq kəmülməydu; ular yər yüzidə tezəktək yatidu. **34** I bakķuqilar, zarlanglar, nalə kətürünglar! Topa-qang iqidə eçinингlar, i pada yetəkqiliri! Qünki kırqın kılınıx künliringlar yetip kəldi, Mən silərni tarkıtiwetimən; Silər ərülgən esil qinidək parqə-parqə qekilisilər. **35** Pada bakķuqilirining baxpanahı, Pada yetəkqilirining қaqqar yoli yokap ketidu. **36** Bakķuqilarning azablıq pəryadi, Pada yetəkqilirining zarlaxliri anglinidu; Qünki Pərwərdigar ularning yaylaqlırını wəyran kılıay dəwatidu; **37** Pərwərdigarning dəhəxətlik əqəzipi tüpəylidin, Tinqliq kətanliri harabə bolidu. **38** Pərwərdigar Əz uwisini taxlap qıkkən xirdəktur; Əzgütqining wəhxiyiliKİ tüpəylidin, Wə [Pərwərdigarning] dəhəxətlik əqəzipi tüpəylidin, Ularning zemini wəyranə bolmay կalmaydu.

26 Yəhuda padixahı Yosiyaning oğlı Yəhoakim təhtkə olturoğan məzgilning bexida xu səz Pərwərdigardin kelip mundak deyildi: — **2** Pərwərdigar mundak dəydu: — Sən Pərwərdigarning əyining höylisida turup ibadət kılıx üçün Pərwərdigarning əyigə kirgən Yəhudanıng barlıq xəhərliridikilərgə Mən sanga buyruqan hərbir səzlərni jakarlıqın; əynən eytkin! **3** Ular bəlkim

anglap koyar, hərbiri ez rəzil yolidin yanar; xundak
ķilsa, Mən kilmixlirining rəzilliki tüpəylidin bexioja
külpət qüxürməkqi boləjan niyitimdin yanimən. **4** Sən
ularoja mundak degin: — «Pərwərdigar mundak dəydu:
— Manga ķulak salmay, Mən silərning aldinglaroja
koyoqan Təwrat-ķanunumda mangmisanglar, **5** Mən
tang səhərdə ornumdin turup əwətkən hizmətkarlırim
boləjan pəyəqəmbərlərning səzlərini anglimisanglar (silər
ularoja heq ķulak salmay kəlgənsilər!), **6** undakta,
Mən Xiloħni ķandak ķiloqan bolsam, əmdi bu əynimu
xuningoja ohxax ķilimən, bu xəhərni yər yüzidiki barlik
əllərgə lənat səzi ķilimən». **7** Xuning bilən kahinlar,
pəyəqəmbərlər wə barlik həlk Yərəmiyaning bu səzlərini
Pərwərdigarning əyidə jakarliojanlığını anglidi. **8** Xundak
boldiki, Yərəmiya barlik həlkə Pərwərdigar uningoja
tapilioqan bu səzlərning həmmisini eytip bərgəndin
keyin, kahinlar wə pəyəqəmbərlər wə barlik həlk uni
tutuwelip: «Sən qokum əlüxüng kerək! **9** Sən nemixka
Pərwərdigarning namida bexarət berip: «Bu əy Xiloħdək
bolidu, bu xəhər harabə, adəmzsatsız bolidu!» — deding?»
— dedi. Xuning bilən Pərwərdigarning əyidiki barlik
həlk Yərəmiyaqə dok ķilip uni oriwelixti. **10** Yəhuda
əmirliri bu ixlarnı anglidi; ular padixahlıq ordisidin
qikip Pərwərdigarning əyigə kirdi, Pərwərdigarning
əyidiki «Yengi dərwaza»da sotka olturdi. **11** Kahinlar
wə pəyəqəmbərlər əmirlərgə wə həlkə səzləp: «Bu
adəm əlümgə layik, qünki silər eż կուլակլiringlar bilən
angliqandək u muxu xəhərni əyibləp bexarət bərdi»
— dedi. **12** Andin Yərəmiya barlik əmirlərgə wə barlik

həlkə səzləp mundak dedi: — «Pərwərdigar meni bu
eyni əyibləp, bu xəhərni əyibləp, silər angliojan bu
barlık səzlər bilən bexarət berixkə əwətkən. **13** Hazır
yolliringlarnı wə kilmixinglarnı tüzitinglar, Pərwərdigar
Hudayinglarning awazini anglangalar! Xundak bolqanda,
Pərwərdigar silərgə jakarlıqan kulpəttin yanidu. **14** Lakin
mən bolsam, mana, kolliringlardımən; manga kezünglərgə
nemə yahxi wə durus kərülsə xundak kilinglar; **15**
pəkət xuni bilip koyunglarki, meni əltürüwətsənglər
gunahsız қanning jazasını əz bexinglaroja, bu xəhərgə wə
uningda turuwatqanlarning bexiəja qüxürisilər; qünki
deginim hək, Pərwərdigar həkikətən bu səzlərning
həmmisini կulaklırlarıraqa deyixkə meni əwətkən». **16**
Əmirlər wə barlık həlk kahınlaroja wə pəyoqəmbərlərgə:
«Bu adəm əlümgə layik əməs; qünki u Pərwərdigar
Hudayimizning namida bizgə səzlidi» — dedi. **17**
Andin zemindiki bəzi akşakallar ornidin turup həlk
kengixigə mundak dedi: — **18** «Morəxətlik Mikah
Yəhuda padixahı Həzəkiyaning künliridə barlık Yəhuda
həlkigə bexarət berip: — «Samawi қoxunlarning Sərdari
boğan Pərwərdigar mundak dəydu: — Zion teqि etizdək
aşdurulidu, Yerusalem dəng-təpilər bolup қalidu, «Θy
jay laxkan taç» bolsa, Ormanlıqning otturisidiki yukiri
jaylarla bolidu, halas» — degənidi. **19** Yəhuda padixahı
Həzəkiya wə barlık Yəhuda həlkı Mikahni əlümgə
məhkum қiloqanmu? Həzəkiya Pərwərdigardin korkup,
Pərwərdigardin ətüngən əməsmu? Wə Pərwərdigar
ularoja қılmaqqi bolup jakarlıqan kulpəttin yanqan
əməsmu? Biz [bu yoldin yanmisak] əz jenimiz üstigə zor bir

külpətni qüxürgən bolmamdimiz?». **20** (Pərwərdigarning namida Yərəmiyaning barlıq degənliridək bu xəhərni wə bu zeminni əyibləp bexarət bərgən, Kiriat-Yearimlik Xəmayanıng oqlı Uriya isimlik yənə bir adəm bar idi. **21** Padixaḥ Yəhoakim wə barlıq palwanlıri, barlıq əmirliri uning səzlirini anglojanda, padixaḥ uni əltürükə intilgən; lekin Uriya buni anglojanda korkup, Misiroqa қaqtı. **22** Lekin Yəhoakim qaparmənlərni, yəni Akborning oqlı Əlnatan wə baxkılarnı Misiroqa əwətkən; **23** ular Uriyani Misirdin elip qıkip padixaḥ Yəhoakimning aldişa aparəqan; u uni қılıqlap, jəsitini pukralarning gərlükigə taxliwətkən.) **24** — Həlbuki, xu qaođda Xafanning oqlı Ahikam ularning Yərəmiyani əlümgə məhkum kılıp həlkning қolioşa tapxurmaslıkı üçün, uni қollidi.

27 Yəhuda padixaḥı Yosiyaning oqlı Zədəkiyanıng təhtkə olturoğan dəsləpki məzgilidə, xu sez Yərəmiyaşa Pərwərdigardin kelip mundak deyildi: — **2** Pərwərdigar manga mundak dedi: — Asarətlər wə boyunturuqlarnı yasap əz boynungoşa sal; **3** bu boyunturuqlarnı Edomning padixaḥioşa, Moabning padixaḥioşa, Ammonylarning padixaḥioşa, Turning padixaḥioşa wə Zidonning padixaḥioşa Yerusaleməşa, Yəhuda padixaḥının aldişa kəlgən ularning əz əlqilirining қoli arkılık əwətkin; **4** hərbirini əz hojayinlirioşa xundak bir həwərni yətküzüzxə buyruqın: — Samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Əz hojayinliringlaroşa mundak dənglər: — **5** Mən zemin wə zemin yüzidə turuwatkan adəmlər wə һaywanlarnı zor կudritim wə sozuloğan bilikim bilən

yaratkanmən; wə kim kəzümgə layik, kərünsə, bularni xularoja təkdirim kılımən. **6** Həzir Mən bu zeminlarning həmmisini Babil padixahı, Mening ķulum bolğan Neboğadnəsarning қolioja tapxurdum; hətta daladiki haywanlarnimu uning կullukında boluxka təkdirim kıldı. **7** Barlıq əllər uning, oqlining həm nəwrisining կullukında bolidu; andin eż zeminining wakçı-saiti toxkanda, kəp əllər wə uluq padixahlar unimu կullukka salidu. **8** Xundak boliduki, կaysi əl yaki padixahlıq Babil padixahı Neboğadnəsarning կullukında boluxni, yəni boynini Babil padixahının boyunturukı astioja կoyuxni rət kilsə, Mən xu əlni Neboğadnəsarning կoli arkılık yoğatkuşuqə kiliq, kəhətqilik wə waba bilən jazalaymən, — dəydu Pərwərdigar. **9** — Silər bolsanglar, «Babil padixahının կullukında heq bolmaysilər» degən pəyojəmbərliringlaroja, palqiliringlaroja, qüx kərgüqiliringlaroja, rəm aqkuqiliringlaroja yaki jadugərliringlaroja կulak salmanglar; **10** qünki ular silərgə yalojanqılık kılıp bexarət beridu; [gəplirigə kirsənglər], silərni eż yurtunglardın sürgün kılıdu; qünki Əzüm silərni yurtunglardın həydəymən, silər nabut bolisilər. **11** Lekin կaysi əl boynini Babil padixahının boyunturukı astioja կoyup կullukioja kirşə, xu əlni eż yurtida turoquzimən, ular uningda terikqılık kılıp yaxaydu. **12** — Mən Yəhuda padixahı Zədəkiyaçımı xu səzlər boyiqə mundak dedim: «Boynunglarni Babil padixahının boyunturukı astioja կoyup uning wə uning həlkining կullukında bolsanglar, hayat կalisilər. **13** Əmdi nemixka Pərwərdigarning Babil padixahining կullukioja

boysunmiojan hərkaysi əllər toqrisida deginidək, sən wə
həlkinq kiliq, kəhətqilik wə waba bilən əlməkqi bolisilər?

14 Pəyəmbərlərning: «Babilning küllükida bolmaysılər»
degən səzlirigə կulak salmanglar; qünki ular silərgə
yaloqanqılıktın bexarət kılıdu. **15** Mən ularni əwətkən
əməs, — dəydu Pərwərdigar, — lekin ular Mening
namimda yaloqandin bexarət beridu; bu səzlərning
akıwiti xuki, Mən silərni yurtunglardin həydiwetimən,
xuningdək nabut bolisilər; silər wə silərgə bexarət bərgən
pəyəmbərlər nabut bolisilər». **16** Andin Mən
kahinlaroja wə bu barlıq həlkə mundak dedim: —
Pərwərdigar mundak dəydu: — Silərgə bexarət beridiojan
pəyəmbərlərning: «Mana, Pərwərdigarning əyidiki
kümmətlik қaqa-қuqilar pat arida Babildin қayturulidu»
degən səzlirigə կulak salmanglar; qünki ular silərgə
yaloqanqılıktın bexarət kılıdu. **17** Ularoja կulak
salmanglar; Babil padixahining küllükida bolsanglar,
həyat қalislər; bu xəhər nemixka wəyran bolsun? **18**
Əgər bular həkikətən pəyəmbərlər bolsa həm
Pərwərdigarning səzi ularda bolsa, ular hazır
Pərwərdigarning əyidə, Yəhuda padixahining ordisida
wə Yerusalemning əzidə қalojan kümmətlik қaqa-қuqilar
Babiloja elip ketilmisun dəp samawi қoxunlarning
Sərdari boləjan Pərwərdigar oja dua-tilawət ķilsun! **19**
Qünki samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar
ikki [mis] tüwrük, [mis] «dengiz», das hərwiliri wə bu
xəhərdə қalojan [kümmətlik] қaqa-қuqilar toqrluluk
mundak dəydu: — **20** (bularni bolsa Babil padixahı
Neboğadnəsar Yəhoakimning oqlı Yəhuda padixahı

Yəkoniyahni Yəhudadiki wə Yerusalemidiki barlik esilzad-
əmirlər bilən təng Yerusalemın Babiloja sürgün
kiləjanda u elip kətmigənidi) **21** Bərhək, Israilning Hudasi
Pərwərdigarning əyidə, Yəhuda padixaḥining ordisida wə
Yerusalemda қalɔjan [kimmətlik] қaqa-kuqilar toopruluk
samawi қoxunlarning Sərdari bolɔjan Pərwərdigar
mundak dəydu: — **22** ularmu Babiloja elip ketilidu; ular
Mən ulardin kaytidin həwər alidiojan küngiqə xu yərdə
turidu, — dəydu Pərwərdigar: — xu wakıt kəlgəndə, Mən
ularni elip bu yərgə kayturup berimən.

28 Xu yilda, Yəhuda padixaḥi Zəkəriya təhtkə olturojan
dəsləpki məzgildə, yəni tətinqi yili, bəxinqi ayda,
Azzurning oqlı, Gibeon xəhīridiki Hənaniya pəyoqəmbər,
kahinlar wə barlik halayık aldida Pərwərdigarning əyidə
manga: — **2** Samawi қoxunlarning Sərdari bolɔjan
Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — «Mən
Babil padixaḥining boyunturukını sunduriwəttim! **3** Babil
padixaḥi Nebokadnəsar muxu yərdin epkətkən, Babiloja
aparojan, Pərwərdigarning əyidiki қaqa-kuqilar ning
həmmisini bolsa, ikki yil etməyla Mən muxu yərgə
kayturup epkelimən; **4** wə Mən Yəhuda padixaḥi,
Yəhəoakimning oqlı Yəkoniyahni Yəhudadın Babiloja
sürgün kilinojanlarning həmmisi bilən təng muxu yərgə
kayturup berimən, — dəydu Pərwərdigar, — qünki Mən
Babil padixaḥining boyunturukını sundiriwetimən!»
— dedi. **5** Andin Yərəmiya pəyoqəmbər kahinlar
wə Pərwərdigarning əyidə turojan barlik halayık
aldida Hənaniya pəyoqəmbərgə söz kıldı. **6** Yərəmiya
pəyoqəmbər mundak dedi: «Amin! Pərwərdigar xundak

ķilsun! Pərwərdigar sening bexarət bərgən səzliringni
əməlgə axursunki, U Əzining əyidiki қаqa-қуqilar wə
Yəhudadın Babiloja sürgün kılınçanlarning həmmisini
muxu yərgə կaytursun! 7 Lekin əz կulikingoja wə
barlik həlkning կulikioja selip կoyulidiojan mening
bu səzümni angla! 8 — Mening wə seningdin burun,
kədimdin tartip bolqan pəyəmbərlərmə nurojun
padixahlıqlar wə uluq dələtlər toqrluluk, urux, apət
wə wabalar toqrluluk bexarət berip kəlgən; 9 tinqlik-
awatlıq toqrluluk bexarət bərgən pəyəmbər bolsa, xu
pəyəmbərninq səzi əməlgə axurulqanda, u həkikətən
Pərwərdigar əwətkən pəyəmbər dəp tonulqandur!. 10
Andin Hənaniya pəyəmbər Yərəmiya pəyəmbərninq
boynidiki boyunturuqni elip uni sunduriwətti. 11
Hənaniya həlk aldida səz kılıp: «Pərwərdigar mundak
dəydu: — Mən xuningoja ohxax, ikki yil ətməyla
Babil padixahı Nebokadnəsarning boyunturuqını barlik
əllərninq boynidin elip sunduriwetimən!» — dedi.
Xuning bilən Yərəmiya pəyəmbər qikip kətti.
12 Hənaniya pəyəmbər Yərəmiya pəyəmbərninq
boynidiki boyunturuqni elip uni sunduriwətkəndin
bir'az keyin, Pərwərdigarning səzi Yərəmiyaqə kelip
mundak deyildi: — 13 Barəqin, Hənaniyaqə mundak
degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Sən yaqqaqtin
yasalojan boyunturuqni sunduroqining bilən, lekin
uning ornioja təmürdin bolqan boyunturuqni selip
köydung! 14 Qünki samawi қoxunlarning Sərdari
bolqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak
dəydu: — Mən xuningoja bu barlik əllərninq boynioja

təmürdin yasalojan boyunturukni salimənki, ular Babil padixahı Neboğadnəsarning küllükida bolidu; bərhək, ular uning küllükida bolidu; Mən uningoja hətta daladiki haywanlarnimu təkdirim kılɔjanmən». **15** Andin Yərəmiya pəyərəmbər Hənaniya pəyərəmbərgə: «Kulak sal, Hənaniya! Pərwərdigar seni əwətkən əməs! Sən bu həlkni yalqanqılıkkə ixəndürgənsən! **16** Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: Mana, Mən seni yər yüzidin əwətiwetimən! Sən dəl muxu yıldı əlisən, qünki sən adəmlərni Pərwərdigarə asiylik ķilixkə dəwət kılɔjansən». **17** Hənaniya pəyərəmbər dəl xu yili yəttinqi ayda əldi.

29 Yərəmiyaning Yerusalemdin sürgün bolqanlar arisidiki həyat қalɔjan aksakallaroqa, kaһinlaroqa, pəyərəmbərlərgə wə Neboğadnəsar əsir ķilip Babilə elip kətkən barlıq həlkə Yerusalemdin yolliojan heti: — **2** (hət padixahı Yəkoniyah, hanix, wəzirlər, Yəhuda wə Yerusalemdiki xahzadə-əmirlər wə hünərwənlər Yerusalemdin kətkəndin keyin, **3** Xafanning oqlı Əlasahning wə Hılkiyaning oqlı Gəmariyaning կoli bilən yollanqan — Yəhuda padixahı Zədəkiya bu kixilərni Babil padixahı Neboğadnəsarning aldiqə yolliojan). Yolliojan hət mundak: — **4** Samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi Yerusalemdin Babilə sürgüngə əwətkənlərning həmmisigə mundak dəydu: — **5** Əylərni կurunglar, ularda turunglar; baqlarni bərpa ķilinglar, ularning mewisini yənglar; **6** eýlininglar, oqul-ķızlık bolunglar; oqulliringlar üçün kızlarni elip beringlar, kızliringlarni ərlərgə yatlıq ķilinglar; ularmu oqul-ķızlık

bolsun; xu yerdə kəpiyinglarki, aziyip kətmənglar; 7
Mən silərni sürgüngə əwətkən xəhərning tinq-awatlıqini
izdənglar, uning üçün Pərwərdigarə dua ķilinglar;
qunki uning tinq-awatlıqı bolsa, silərmə tinq-awat
bolisilər. 8 Qunki samawi қoxunlarning Sərdari boləjan
Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak, dəydu: —
Aranglardiki pəyəqəmbərlər wə silərning palqılıringlar
silərni aldap қoymisun; silər ularqa kərgüzgən qüxlərgə
kulak salmanglar; 9 qunki ular Mening namimda
yaloşandin bexarət beridu; Mən ularni əwətkən əməsmən,
— dəydu Pərwərdigar. 10 Qunki Pərwərdigar mundak
dəydu: — Babiləja bekitilgən yətmix yil toxkanda, Mən
silərning yeninglarəja kelip silərgə iltipat kərsitimənki,
silərni muxu yurtka қayturuxum bilən silərgə kıləjan
xapaətlik wədəmni ada kılımən; 11 Qunki Əzümning
silər tooruluk pilanlırimni, apət elip kelidiqan əməs,
ting-awatlıq elip kelidiqan, ahirda silərgə ümidwar
keləqəknı ata kılıdıcıqan pilanlırimni obdan bilimən, —
dəydu Pərwərdigar. 12 Xuning bilən ilər Manga nida
kılıp, yenimoja kelip Manga dua kılısilər wə Mən silərni
anglayımən. 13 Silər Meni izdəysilər wə Meni tapisilər,
qunki silər pütün қəlbinglar bilən Manga intilidıcıqan
bolisilər. 14 Mən Əzümni silərgə tapkuzımən, — dəydu
Pərwərdigar — wə Mən silərni sürgünlükten қayturup
əsligə kəltürimən, Mən silərni həydiwətkən barlık əllərdin
wə həydiwətkən barlık jaylardın yioqımən, — dəydu
Pərwərdigar, — Mən silərni elip, əslı sürgün kılıp ayriqan
yurtka қayturimən. 15 Silər: «Pərwərdigar bizgə Babilda
pəyəqəmbərlərni tikli» desənglar, 16 əmdi Pərwərdigar

Dawutning təhtigə olturoqan padixah, wə bu xəhərdə turuwatkan barlık həlk, yəni silər bilən billə sürgün kılınmıqan ərinadxaliringlar toopruluk xuni dəydu: —

17 Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən ularni azablaydiqan kiliq, kəhətqilik wə waba əwətimən; xuning bilən ularni huddi sesiylan, yegili bolmaydiqan naqar ənjürlərdək kılımən;

18 ularni kiliq, kəhətqilik wə waba bilən қoqlaymən, ularni yər yüzidiki barlık padixahlıklarqa həydəp apırimən; ularni xu əllərgə wəhimə, lənət, dəhxət, ux-ux kılınidioqan wə rəswa kılınidioqan obyekt kılımən. **19** qünki Mən tang səhərdə ornumdin turup, hizmətkarlırim bolqan pəyqəmbərlərni əwətip səzlirimni ularqa eytkinim bilən, ular կulak salmioqan; silər [sürgün bolqanlarımı] həq կulak salmioqansılər, — dəydu Pərwərdigar. **20** Lekin i silər sürgün bolqanlar, Mən Yerusalemın Babiləja əwətkənlər, Pərwərdigarning səzini anganglar: — **21** Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mening namimda silərgə yalçandın bexarət beridioqan Kolayaning oqlı Aḥab toopruluk wə Maaseyahning oqlı Zədəkiya toopruluk mundak dəydu: — Mana, Mən ularni Babil padixahı Nebokədnəsarning қolioqa tapxurimən, u ularni kez aldinglarda əlümgə məhküm kılıdu; **22** xuning bilən ular misal kılınip Babilə turoqan Yəhudadiki barlık sürgün kılınoqanlarning aqzida: «Pərwərdigar seni Babil padixahı Nebokədnəsar otta kawab kiloqan Zədəkiya wə Aḥabdək kilsun!» degən lənət səzi bolidu; **23** qünki ular Israil iqidə iplaslıq kiloqan, қoxnilarning ayalliri bilən

zina kılɔjan wə Mening namimda yalojan səzlərni, Mən
ularoja həq tapilmiojan səzlərni kılɔjan; Mən bularnı
Bilgüqi wə guwah Bolşuqidurmən, — dəydu Pərwərdigar.
24 «Sən Yərəmiya Nəhələmlik Xemayaqı mundak degin:
— **25** Samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar
— Israelning Hudasi mundak dəydu: — Qünki sən əz
namingda Yerusalemdiki barlik həlkə, kahin bolojan
Maaseyahning oɔlı Zəfaniyaqı wə barlik kahinlaroja
hətlər yolliojining tüpəylidin, — **26** ([sən Zəfaniyaqı
mundak yazojan]: «Pərwərdigar seni kahin Yəhuyadanıng
ornioqa kahin tikligən əməsmu? U seni Pərwərdigarning
əyidə xuningoja nazarətqi kılɔjanki, bexarət beridiojan
pəyəqəmbər boluwalojan hərbir təlwini besix üçün
puti wə boynioqa tağak selixing kerək. **27** Əmdi sən
nemixka silergə əzini pəyəqəmbər kiliwalojan Anatotluk
Yərəmiyanı əyiblimiding? **28** Qünki u hətta Babilda
turuwatkan bizlərgimu: «Xu yərdə bolojan waktinglar
uzun bolidu; xunga əylərni selinglar, ularda turunglar,
baqlarnı bərpa kilinglar, ularning mewisini yənglar»
dəp hət yollidi!») **29** — Zəfaniya muxu hətni Yərəmiya
pəyəqəmbər aldida okudi. **30** Andin Pərwərdigarning səzi
Yərəmiyaqı kelip mundak deyildi: — **31** Barlik sürgün
bołqanlaroja hət yollap mundak degin: — Pərwərdigar
Nəhəlamlıq Xəmaya toɔruluq munak dəydu: Qünki Mən
uni əwətmigən bolsammu, Xemayanıng silergə bexarət
berip, silərni yaloqanqılıkka ixəndürgənlikü tüpəylidin, **32**
Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Nəhəlamlıq
Xemayani nəсли bilən billə jazalaymən; muxu həlk arisida
uning heqkandak nəсли tepilmaydu; u Mən Əz həlkim

üqün kilmakqi bolqan yahxilikni həq kerməydu, — dəydu Pərwərdigar: — qünki u adəmlərni Manga asiylikça kutratti.

30 Pərwərdigardin Yərəmiyaqla kəlgən səz: — 2
İsrailning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən sanga hazır dəydioğan muxu barlıq səzlirimni yazmioğayazojin; 3 Qünki mana, xundak künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən həlkim Israil həm Yəhudani sürgünlükten kayturup əsligə kəltürimən, ularni atabowilirioğatəkdim kılıqan zeminoğakayturimən, ular uningoğaiğə bolidu. 4 Pərwərdigarning Israil toopruluk wə Yəhuda toopruluk degən səzliri təwəndikidək: — 5 Qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — Anglitolidu alakzadılık həm қorқunqluğning awazi, Bolsun nədə aman-tinqlik! 6 Soranglar, xuni körüp bekinqlarki, ər bala tuqamdu? Mən nemixka əmdi tolqakka qüvkən ayaldək hərbir ərkixining qatırığını կoli bilən tutqanlığını kərimən? Nemixka yüzliri tatirip kətkəndu? 7 Ayhay, xu künü dəhəxtəliktur! Uningoğakayqandak kün ohximaydu; u Yağupning azab-okubət künidur; lekin u uningdin kutkuzulidu. 8 Xu künidə əməlgə axuruliduki, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar, — Mən uning boyunturukini boynungdin elip sunduruwetimən, asarətliringni buzup taxlaymən, yat adəmlər uni ikkinqi կullukka qüxürməydu. 9 Xuning ornida ular Pərwərdigar Hudasining həmdə Mən ular üçün kaytidin tikləydiğən Dawut padixahınını կullukda bolidu. 10 Əmdi sən, i կulum Yağup, қorķma, — dəydu Pərwərdigar; — alakzadə bolma, i Israil; qünki mana, Mən seni yırak yərlərdin,

sening nəslinqni sürgün bolğan zemindin kutkuzimən;
Yakup kaytip kelidu, aram tepip azadə turidu wə heqkim
uni qorkutmaydu. **11** Qünki Mən seni kutkuzux üçün
sən bilən billidurmən, — dəydu Pərwərdigar; — Mən
seni tarkitiwatkən əllərning həmmisini tügəxtürsəmmu,
lekin seni pütünləy tügəxtürməymən; pəkət üstüngdin
həküm qıkırıp tərbiyə-sawak berimən; seni jazalimay
köyup koymaymən. **12** Qünki Pərwərdigar mundak dəydu:
Sening zedəng dawaliqusiz, sening yarang bolsa intayın
eojirdur. **13** Sening dəwayingni soraydiqan heqkim yok,
yarangni tangoluqi yoktur, sanga xipalik dorilar yoktur;
14 sening barlık axniliring seni untoqan; ular sening
halingni həq sorimaydu. Qünki Mən seni düxməndək
zərb bilən urojanmən, rəhimsiz bir zalimdək sanga
sawak bolsun dəp urojanmən; qünki sening kəbihliking
həddi-hesabsız, gunahlıring həddidin ziyan bolqan. **15**
Nemixka zedəng tüpəylidin, dərd-əliming dawaliqusiz
bolqanlıki tüpəylidin pəryad kətürisən? Kəbihlikingning
həddi-hesabsız bolqanlıqidin, gunahlıring həddidin
ziyan bolqanlıqidin, Mən xularni sanga kılqanmən. **16**
Lekin seni yutuwalojanlarning həmmisi yutuwelinidu;
sening barlık kükəndliliring bolsa sürgün bolidu; seni
buliojanlarning həmmisi bulang-talang kılnidu; seni
ow kılqanlarning həmmisini owlidiqan kılımən. **17**
Qünki Mən sanga tengik tengip köyimən wə yariliringni
sakaytimən — dəydu Pərwərdigar; — qünki ular seni:
«Olerib-biqarə, heqkim ħalini sorimaydiqan Zion dəl
muxudur» dəp haqarətligən. **18** Pərwərdigar mundak
dəydu; — Mana, Mən Yakupning qedirlirini sürgünlüktil

ķayturup əsligə kəltürimən, Uning turaloquliri üstigə rəhİM ķılımən; Xəhər harabiliri ul ķilinip ķaytidin kurulidu, Orda-ķel'ə eż jayida yənə adəmzatlıq bolidu.

19 Xu jaylardin təxəkkür küyliri wə xad-huramlıq sadaliri anglinidu; Mən ularni kəpəytimənki, ular əmdi azaymaydu; Mən ularning hərmitini axurimən, ular həq pəs bolmaydu. **20** Ularning baliliri ķədimdikidək bolidu; ularning jamaiti aldimda məzmut turoquzulidu; Ularnı horlioqanlarning həmmisini jazalaymən. **21** Ularning bexi əzliridin bolidu, Ularning həküm sürgüqisi əzliri otturisidin qikidu; Mən uni eż yenimoja kəltürimən, xuning bilən u Manga yekin kelidu; Qünki yenimoja kəlgüqi [jenini] təwəkkül ķiloqı əməsmu? — dəydu Pərwərdigar. **22** — Xuning bilən silər Mening həlkim bolisilər, Mən silərning Hudayinglar bolimən. **23** Mana, Pərwərdigardin qıkkən bir boran-qapqun! Uningdin ķəhər qıktı; Bərhək, dəhəxətlik bir kara ķuyun qikip kəldi; U pirkirap rəzillərning bexioja qüxicidu. **24** Kənglidiki niyatlırını ada ķilip toluk əməl ķiloqı, Pərwərdigarning ķattık oqəzipi yanmaydu; Ahirki künlərdə silər buni qüxinip yetisilər.

31 Xu wakitta, — dəydu Pərwərdigar, — Mən Israilning jəmətlirining Hudasi bolimən, ular Mening həlkim bolidu. **2** Pərwərdigar mundak dəydu: — Kiliqtin aman ķaloqan həlk, yəni Israil, qəl-bayawanda iltipatka igə boloqan; Mən kelip ularni aram tapkuzımən. **3** Pərwərdigar yiraq yurtta bizgə kərünüp: «Mən seni mənggü bir muhəbbət bilən səyüp kəldim; xunga Mən eżgərməs mehribanlıq bilən seni Əzümgə tartıp kəlgənmən. **4** Mən seni ķaytidin kurimən,

xuning bilən sən қurulisən, i Israil kizi! Sən kaytidin dapliringni elip xad-huram қiloqanlarning ussullirioqa qikisən. **5** Sən kaytidin Samariyəning taqliri üstigə üzümzarlar tikisən; ularni tikküqilər əzliri tikip, mewisini əzliri yəydu. **6** Qünki Əfraimning egizlikidə turoqan kəzətqilər: «Turunglar, Pərwərdigar Hudayimizoqa ibadət kılıxka Zionoqa qıkaylı!» — dəp nida kətüridioqan küni kelidu. **7** Qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — Yağup üqün xad-huramlıq bilən nahxa eytinglar, Əllərning bexi bolqoqı üçün ayħay kətürünglar; Jakarlanglar, mədhiyə okup: «I Pərwərdigar, Sening hälkingni, Yəni Israilning қaldısını қutkuzoqaysən!» — dənglar! **8** Mana, Mən ularni ximaliy yurtlardın epkelimən, Yər yüzining qətliridin yioqimən; Ular arisida əmalar wə tokurlar bolidu; Həmilidar wə tuqay degənlər billə bolidu; Ular uluq bir jamaət bolup kaytip kelidu. **9** Ular yioqa-zarlar kətürüp kelidu, Ular dua-tilawət қiloqanda ularni yetəkləymən; Mən ularni erik-əstənglər boyida, həq putlaxmaydioqan tüz yol bilən yetəkləymən; Qünki Mən Israiloqa ata bolimən, Əfraim bolsa Mening tunji oqlumdur. **10** Pərwərdigarning səzini anglanglar, i əllər, Dengiz boyidiki yirak yurtlaroqa: — «Israilni tarkatkuqi uni kaytidin yioqidu, Pada bakkuqi padisini bakkandək U ularni bakıdu; **11** Qünki Pərwərdigar Yağupni bədəl tələp қutulduroqan, Uningoqa Həmjəmət bolup əzidin zor küqlük bolqoqining qanggilidin қutkuzoqan!» — dəp jakarlanglar. **12** Ular kelip Ziondiki egizliklərdə xad-huramlıqta towlaydu, Pərwərdigarning iltipatidin, yəni yengi xarabtin, zəytun meyidin, mal-waranning қoziliridin bərk uridu; Ularning

jeni huddi mol suojirilqan baqdak bolidu, Ular ikkinqi
heq solaxmaydu. **13** Xu qaoja kizlar ussulda xadlinidu,
Yigitlər wə moysipitlarmu təng xundak bolidu; Qünki
Mən ularning ah-zarlrini xad-huramlikka aylandurimən;
Mən ularqa təsəlli berip, dərd-əlimining ornioja ularni
xadlikka qəmdürimən. **14** Mən kaqınlarni molqılık bilən
toyuzimən, Həlkim iltipatimoja қanaət kılıdu, — dəydu
Pərwərdigar. **15** Pərwərdigar mundak dəydu: — Ramah
xəhəridə bir sada, Aqqık yioja-zarning pişani anglinidu,
— Bu Rahiləning əz baliliri üçün kətürgən ah-zarli;
Qünki u baliliri bolmiojaqka, təsəllini қobul kilmay
pişan kətüridu. **16** Pərwərdigar [uningoja] mundak
dəydu: — Yioja-zaringni tohtat, kezliringni yaxlardin tart;
qünki munu tartkan japayingdin mewə bolidu, — dəydu
Pərwərdigar; — ular düxmənning zeminidin kaytidu; **17**
bərhək, keləqiking ümidlik bolidu, — dəydu Pərwərdigar;
— wə sening baliliring yənə əz qebrisidin kirip kelidu.
18 Mən dərwəkə Əfraimning ezi toqlruluk əkünüp: «Sən
bizgə xax torpaqka tərbiyə bərgəndək sawak-tərbiyə
bərding; Əmdi bizni towa қilduroqaysən, Biz xuning
bilən towa қılıp kaytip kelimiz, Qünki Sən Pərwərdigar
Hudayimizdursən; **19** Qünki biz towa қilduruluximiz bilən
həkikətən towa қıldı; Biz əzimizni tonup yətkəndin
keyin, yotimizni urduk; Biz yaxlıkimizdiki [ķilmixning]
xərm-hayası tüpəylidin nomus қılıp, hijaləttə қaldı!»
— degənlikini anglidim. **20** — Əfraim Manga nisbətən
jan-jigər balam əməsmu? Qünki Mən uni əyibligən
təkdirdimu, uni hərdaim kənglümdə seqinimən; Xunga
iq-baɔrim uningoja aɔriwatidu; Mən uningoja rəhİM

kılmışam bolmaydu, — dəydu Pərwərdigar. **21** — Xunga
əzünggə yol bəlgilirini bəkitip қoyoqin; Sən sürgüngə
mangojan yoloja, xu kətürülgən yoloja kəngtül қoyup
dikkət kılqın; Həzir xu yol bilən қaytip kəl, i jan-jigirim
Israil kizi, Muxu xəhərliringgə қarap қaytip kəl! **22** Sən
ķaqanlıqə tenəp yürisən, i yoldin qikķuqi kizim? Qünki
Pərwərdigar yər yüzidə yengi ix yaritidu: — Ayal kixi
baturning ətrapida yepixip həwər alidu! **23** Samawi
ķoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar — Israilning
Hudasi mundak dəydu: — Mən ularni sürgünlüktn
қayturup əsligə kəltürginimdə Yəhūdaning zeminida
wə xəhərliridə həklər yənə [Yerusalem tooruluk]:
«Pərwərdigar seni bəhtlik kılqay, i həkəaniylik turojan
jay, pak-mukəddəslikning teoqi!» dəydiojan bolidu. **24**
Xu yərdə Yəhūda — xəhərliridikilər, dehğanlar wə pada
baķķuqi kəqmən qarwiqilar həmmisi billə turidu. **25**
Qünki Mən hərip kətkən jan igilirining hajitidin qikimən,
hərbir һalidin kətkən jan igilirini yengilandurimən. **26** —
Mən [Yərəmiya] buni anglap oyojandım, ətrapka қaridim,
nahayıti tatlıq uhlaptımən. **27** Mana, xu künlər keliduki,
— dəydu Pərwərdigar, — Mən Israil jəmətidə wə Yəhūda
jəmətidə insan nəslini wə һaywanlarning nəslini terip
əstürimən. **28** Xundak boliduki, Mən ularni yulux, səkүx,
һalak կiliх, aqdurux üqün, ularoja nəzirimni saloqandək,
Mən ularni կurux wə tikip əstürüх üqünmu ularoja
nəzirimni salımən, — dəydu Pərwərdigar. **29** Xu künlərdə
ular yənə: «Atilar aqqik-qüqük üzümlərni yegən, xunga
balilarning qixi կeriк sezilidu» degən muxu mağalni һeq
ixlətməydi. **30** Qünki hərbirsı өz gunahı üqün əlidu;

aqqık-qüqük üzümlərni yegənlərning bolsa, əzining qixi
ķerik sezilidu. **31** Mana, xu künlər keliduki, — dəydu
Pərwərdigar, — Mən Israil jəməti wə Yəhūda jəməti bilən
yengi əhdə tüzimən; **32** bu əhdə ularning ata-bowiliri
bilən tüzgən əhdigə ohximaydu; xu əhdini Mən ata-
bowilirini қolidin tutup Misirdin kütkuzup yetəkliginimdə
ular bilən tüzgənidim; gərqə Mən ularning yoldixi boləjan
bolsammu, Mening ular bilən tüzükən əhdəmni buzojan,
— dəydu Pərwərdigar. **33** Qünki xu künlərdin keyin,
Mening Israil jəməti bilən tüzidiqən əhdəm mana xuki:
— Mən Əz Təwrat-ķanunlirimni ularning iqigə salımən,
Həmdə ularning kəlbigimu yazımən. Mən ularning İlahı
bolımən, Ularmu Mening həlkim bolidu. **34** Xundin
baxlap həqkim əz yekiniqə yaki əz ķerindixioja: —
«Pərwərdigarnı tonuṭın» dəp əgitip yürməydu; qünki
ularning əng kiqikidin qongioqıqə həmmisi Meni tonup
bozojan bolidu; qünki Mən ularning kəbihlikini kəqürimən
həmdə ularning gunahını hərgiz esigə kəltürməymən, —
dəydu Pərwərdigar. **35** Kuyaxni kündüzdə nur bolsun
dəp bərgən, ay-yultuzlarnı keqidə nur bolsun dəp
bəlgiligən, dolğunlarını xarkırıtip dengizni կօզայdiqən
Pərwərdigar mundağ dəydu (samawi կօxunlarning Sərdarı
bozojan Pərwərdigar Uning namidur): — **36** — Muxu
bəlgiligənlərim Mening aldimdin yokap kətsə, — dəydu
Pərwərdigar, — əmdi Israilning əwladlırimu Mening
aldimdin bir əl boluxtin mənggүgə ķelixi mumkin.
37 Pərwərdigar mundağ dəydu: — Yukirida asmanlar
məlqərlənsə, təwəndə yər ulliri təkxürülüp bilinsə,
əmdi Mən Israilning barlık əwladlırinin qılıqan həmmə

kılmixliri tüpəylidin ulardin waz keqip taxlioquqi bolimən,
— dəydu Pərwərdigar. **38** Mana, xu künlər keliduki,
— dəydu Pərwərdigar, — xəhər məhsus Manga atilip
«Hənaniyəlning munari»din «Dokmux dərwazası»oğıqə
kayıtidin kurulidu; **39** əlqəm tanisi kaytidin əlqəx üçün
xu yərdin «Garəb dəngi»giqə, andin Goatka burulup
sozulidu; **40** jəsətlər wə [kurbanlıq] külliri taxlinidiojan
pütkül jiloja, xundakla Kidron dəryasi oğıqə həm xərkə
karaydiyan «At dərwazisi»ning dokmuxi oğıqə yatkan
etizlarning həmmisi Pərwərdigaroja pak-mukəddəs dəp
həsablinidu; xəhər kaytidin həq yulup taxlanmaydu,
hərgiz kaytidin aqidurup taxlanmaydu.

32 Yəhuda padixahı Zədəkiyaning oninqi yili,
Yərəmiya oja Pərwərdigardin kəlgən söz təwəndə
hatırıləngən (xu yıl Neboğadnəsarning on səkkizinqi yili
idi; **2** Xu qəqda Babil padixahının qoxunu Yerusalemni
korxuwaloqanidi; Yərəmiya pəyəqəmbər bolsa Yəhuda
padixahının ordisidiki karawullarning höylisida kamap
köyuləqanidi. **3** Qünki Yəhuda padixahı Zədəkiya uni
əyibləp: «Nemixka sən: «Mana, Mən bu xəhərni Babil
padixahının qolioja tapxurimən; u uni ixqal kılıdu;
Yəhuda padixahı Zədəkiya kaldiylərning kolidin keqip
kütulalmaydu; qünki u Babil padixahının qolioja
tapxurulmay kalmaydu; u uning bilən yüz turanə
səzlixidu, eż kəzi bilən uning kezığə karaydu. U Zədəkiyanı
Babil oja apiridu, u mən uningoja yekinlixip toluq bir
tərəp kılıqıqə xu yerdə turidu, dəydu Pərwərdigar; silər
kaldiylər bilən karxilaxsanglarmu oqlıbə kılalmaysilər!
— dəydu Pərwərdigar» — dəp bexarət berisən?» — dəp

uni қамап қоюланыди). **6** Yərəmiya: — Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi — dedi: — **7** Mana, taşang Xallumning oqlı Hənaməəl yeningoja kelip: «Əzüng üçün Anatottiki etizimni setiwal; qunki uni setiwelixka sening həmjəmətlik hökükung bar» — dəydiojan bolidu. **8** Andin Pərwərdigarning deginidək taşamning oqlı Hənaməəl, қarawullarning həylisida yenimoja kelip manga: «Binyaminning zeminidiki mening Anatottiki etizimni setiwal oysən; qunki həmjəmət hökükjə seningkidur; əzüng üçün setiwal» — dedi; andin mən buning həkikətən Pərwərdigarning səzi ikənlilikini bilip yəttim. **9** Xunga mən taşamning oqlı Hənaməəldin Anatottiki bu etizni setiwaldim; pulni, yəni on yəttə xəkəl kümüxni girgə selip əlqidim. **10** Mən tohtam hetigə imza қoyup, üstigə məhürni besip peqətlidim; buningoja guwahqılarnı guwah bərgüzdum, kümüxni tarazioja saldim; **11** tohtam hetini қolumoja aldim, — birsidə soda tüzümi wə xərtliri hatirilinip peqətləngən, yənə birsi peqətlənmigənidə — **12** wə mən taşamning oqlı Hənaməəlning kəz aldida, bu soda hetigə imza қoюлан guwahqılar wə қarawullarning həylisida olturojan Yəhudiylarning həmmisi aldida hətlərni Maaseyahning nəwrisi, Nerianing oqlı bolğan Barukça tapxurdum. **13** Ularning aldida mən Barukça mundak tapılap dedim: — **14** Samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Bu hətlərni, yəni peqətləngən wə peqətlənmigən bu tohtam hətlirini elip, bular uzun wakitkiqə saklansun dəp sapal idix iqigə salqın; **15** Qunki samawi қoxunlarning

Sərdari bolğan Pərwərdigar – Israilning Hudasi mundak dəydu: — Kəlgüsidiə bu zeminda həm əylər, həm etizlar, həm üzümzarlar kaytidin setiwelinidu. **16** Mən tohtam hetini Nerianing oqlı bolğan Barukka tapxuroqandin keyin, Pərwərdigar ola dua kılıp mundak dedim: — **17** «Ah, Rəb Pərwərdigar! Mana, Sən asman-zeminni Əzüngning zor կudriting wə sozulqan biliking bilən yasioqansən; Sanga həeqkəndak ix təs əməstur; **18** Sən minglioqan kixilərgə rəhîm-xəpkət kərsitisən həmdə atilarning կəbihlikining jazasimu keyin balilirining կoyniqa kayturisən; ah, Sən uluq, Kudrət Igisi Təngridursən — Samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar Sening namingdur; **19** oy-nixanlıringda uluq, kılqan ixliringda կudrətliksən; kəzliring bilən insan balilirining əz yolliri wə kılqanlıring mewisi boyiqə hərbirigə [inam yaki jaza] kayturux üçün, ularning barlıq yollırını kəzligüqidursən; **20** — Sən bugünkü küngiqə Misir zeminida, Israil iqidə həm barlıq insanlar arısida möjizilik alamətlərni həm karamətlərni ayan kılıp kəlgənsən; xunglaxka büütinqiqə Sening naming eçizdin-eçizoja tarkılıp kəlməktə. **21** Sən möjizilik alamətlər, karamətlər կudrətlik կolung, sozulqan biliking wə dəhəxtlik wəhəxət arkılık Əz həlkinq Israilni Misir zeminidin qıqəroqansən; **22** Sən ularoja ata-bowlirioja təkdirim kılımən dəp kəsəm kılqan, süt həm bal ekip turidiojan bu zeminni təkdirim kılqansən. **23** Ular dərwəkə zeminoja kirip uningoja igə bolğan; lekin ular Sening awazingoja կulak salmioqan, Təwrat-kanunungda mangmioqan; ularoja əmr kılqanlarning һeqkaysisoja əməl kilmioqan; xunga Sən bu külptərlərning

həmmisini ularning bexioja qüxürgənsən. **24** Mana, xəhərni besip kirix üçün sepiloja selip qikiriləşən dənglük-potəylərgə қarişaysən! Kiliq, kəhətqilik wə waba tüpəylidin xəhər hujum kiliwatkan kaldiylərning қolioja tapxurulmay կalmaydu; Sən aldin'ala eytkining һazır əməlgə axuruldi; mana, Өzüng kərisən. **25** Lekin Sən, i Rəb Pərwərdigar, gərqə xəhər kaldiylərning қolioja tapxurulidiojan bolsimu, manga: «Өzüng üçün etizni kümüxkə setiwal wə buni guwahqılarqa kərgüzgin!?» — deding». **26** Andin Pərwərdigarning səzi Yərəmiyaqla kelip mundak deyildi: — **27** Mana, Mən Pərwərdigar, barlıq ət igilirining Hudasidurmən; Manga təs qüxicidiojan birər ix barmidu? **28** Xunga Pərwərdigar mundak, dəydu: — Mana, Mən bu xəhərni kaldiylərning қolioja wə Babil padixahı Nebokadnəsarning қolioja tapxurimən; ular uni igiliwalidu. **29** Bu xəhərgə hujum kiliwatkan kaldiylər uningəja besip kirip ot կoyup uni kəydüriwetidu; ular xəhərdikilərning əylirinimu kəydüriwetidu; ular bu əylərning əgziliri üstidə Meni oqəzəpləndürüp Baaləja isrik yakğan, yat ilahlarqa «xarab hədiyə»lərni կuyɔjan. **30** Qünki Israillar wə Yəhudalar yaxlıkidan tartip kez aldimda pəkət rəzillikla kılıp kəlməktə; Israillar pəkətla eż қolliri yasiqanlar bilən oqəzipimni կozətiqandın baxka ix kilmioqan, — dəydu Pərwərdigar. **31** Qünki bu xəhər kurułoqan künidin tartip bugünkü küngiqə Mening oqəzipim wə kəhrimni xundak կozətiqanqı bolup kəldiki, Mən uni Өz yüzüm aldidin yoğatmisam bolmaydu. **32** Israillar wə Yəhudalar — ular wə ularning padixahliri, əmirliri kaһinliri, pəyəqəmbərliri, Yəhuda

adəmliri wə Yerusalemda turuwatkanlarning meni
oqəzəpləndürgən barlıq rəzilliki tüpəylidin [xəhərni
yokitimən]. **33** Ular Manga yüzini қaratkan əməs, bəlki
Manga arkisini kılıp tətür қariojan; gərqə Mən tang
səhərdə ornumdin turup ularoja eğətkən bolsammu, ular
anglimay təlim-tərbiyini կöbul kılıxni rət kılıojan. **34** Ular
Əz namim bilən atalojan əydə yirginqlik butlirini selip
uni bulojiolan; **35** ular əz oğul-ķızlirini ottin ətküzüp
«Molək»kə atap kurbanlık kılıx üçün «Hinnomning
oqlining jılıjisi»diki, Baaloja beoixlanojan «yukıri
jaylar»ni kurup qıkkən; Mən ularning bundak ix kılıxini
zadi buyrup bağmiojanmən; ularning Yəhədani gunahką
patkuzup, muxundak lənətlik ix kilsun degən oy-niyəttə
həqqaqan bolup bağmiojanmən. **36** Silər muxu xəhər
toopruluk: «Dərhəkikət, u kılıq, қəhətqilik wə waba
arkılık Babil padixaḥining қolioja tapxurulidu!» —
dəwatisilər; lekin Pərwərdigar — Israilning Hudasi muxu
xəhər toopruluk hazırlı mundağ dəydu: — **37** Mana Mən,
Mən ularni oqəzipim, kəhrim wə zor aqqikim bilən
həydiwətkən barlıq padixaḥlıklardin yioqimən; Mən
ularni kaytidin muxu yərgə epkelimən, ularni aman-
tinqlikta turoquzimən. **38** Ular Mening həlkim bolidu,
Mən ularning Hudası bolimən. **39** Mən ular wə ulardin
keyin bolоjan balilirini barlık künlidə Məndin əyminip
yahxılık kərsun dəp, ularoja bir kəlb, bir yolni ata
kılımən. **40** Mən ularoja iltipat kılıxtin қolumni ikkinqi
üzməslikim üçün ular bilən mənggülük bir əhdə tüzimən;
ularning kaytidin yenimdin qətlməsliki üçün Mən kəlbigə
korķunqumni salımən. **41** Mən ularoja yahxılık ata

kılixtin huzur elip xadlinimən wə pütün kəlbim, pütün
jenim bilən ularni muxu zeminoğa tikip turoquzimən!

42 Qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən huddi bu
həlkning bexioğa bu dəhəxtlik külpətning həmmisini
qüxürginimdək, Mən ular toopruluk wədə kilojan barlık
bəht-bərikətlərni ularning üstigə qüxürimən; **43** Silər
muxu zemin toopruluk: «U wəyranə, adəmzsatsiz wə
haywanatsızdur; kaldiyılerning қolioğa tapxurulojan!»
dəysilər. Lekin kəlgüsidə uningda etizlar kaytidin
setiwelinidu! **44** Binyaminning yurtida, Yerusalemning
ətrapidiki yezilirida, Yəhudanıng xəhərliridə, [jənubtiki]
taoqlıq xəhərliridə, oğərbətiki «Xəfəlah» egizlikidiki
xəhərlərdə, [Yəhudanıng] jənubiy bayawanlıridiki
xəhərlərdimu kixilər kaytidin kümüxkə etizlarnı
setiwalidu, tohtam hətlirigə imza koyidu, məhürləp,
guwahqılnı guwahqə hazırlıq kılıdu; qünki Mən ularnı
sürgünlük in қayturup əsligə kəltürimən — dəydu
Pərwərdigar.

33 Yərəmiya tehi karawullarning høylisida қamap
koyulojan waqtida, Pərwərdigarning səzi uningoşa ikkinqi
ketim kelip mundak deyildi: — **2** Ixni kiloquqi Mən
Pərwərdigar, ixni xəkilləndürgüqi həm uni bekitküqi
Mənki Pərwərdigar mundak dəymən — Pərwərdigar
Mening namimdur — **3** Manga iltija қıl, Mən sanga jawab
kayturimən, xundakla sən bilməydiolan, büyük həm
tilsimat ixlarnı sanga ayan kılımən. **4** Qünki [düxmənning]
dəng-potaylırigə həm kiliqioğa takabil turuxka istihkamlar
kılıx üçün qekilojan bu xəhərdiki əylər wə Yəhuda
padixahlırinin ordiliri toopruluk Israilning Hudasi

Pərwərdigar mundak dəydu: — **5** «Kaldıylər bilən
karxilikimən» dəp xəhərgə kirgənlərning həmmisi, pəkət
Mən oğəzipim wə kəhrimdə uriwətkənlərning jəsətliri
bilən bu əylərni toldurux üçün kəlgənlər, halas. Qünki
Mən ularning barlik rəzilliki tüpəylidin yüzümni bu
xəhərdin ərüp yoxuroqanmən. **6** Həlbuki mana, Mən bu
xəhərgə xipa kılıp dərdigə dərman bolımən; Mən ularni
sakaytimən, ularqa qəksiz arambəhx həm həkikətni yexip
ayan kılımən. **7** Mən Yəhudani həm Israilni sürgündin
kayıturup əsligə kəltürimən; ularni awwalkıdək kurup
qıkimən. **8** Mən ularni Mən bilən karxilikip gunahką
petip sadir kılıqan barlik kəbihlikidin paklandurimən,
Mening aldimda gunahką petip, Manga asiylik kılıqan
barlik kəbihliklirini kəqürimən; **9** yər yüzdiki barlik
əllər Mən ularqa yətküzgən barlik iltipatni anglaydu,
xuning bilən bu [xəhər] kixini xadlandurup, Əzümgə
mədhıyələrni kozəlap, xan-xərəp kəltürüüp nam-xəhrət
həsil kılıdu; əllər Mən ularqa yətküzgən barlik iltipat wə
arambəhxliktin [Məndin] korkup titrəydiqan bolidu. **10**
Pərwərdigar mundak dəydu: — Silər muxu yər toşruluğ:
«U bir harabilik, adəmzsatsız wə haywanatsız boldi!»
dəysilər — durus. Lekin harabə bolqan, adəmzsatsız,
ahalisiz, haywanatsız bolqan Yəhudanıng xəhərliridə
wə Yerusalem koqilirida **11** yənə tamaxining sadasi,
xad-huramlıq sadasi wə toyi boluwatkan yigit-kızning
awazı anglinidu, xundakla Pərwərdigarning əyigə
«təxəkkür kurbanlıkları»ni aparoqanlarning «Samawi
köxonunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar oqa təxəkkür
eytinglar, qünki Pərwərdigar mehribandur, uning

muħəbbiti mənggülüktur» dəydiojan awazliri kaytidin anglinidu; qünki Mən sürgün bolqanlarnı kāyturup zemindiki awatlıknı əsligə kəltürimən, — dəydu Pərwərdigar. **12** Qünki samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərwərdigar mundak dəydu: — Harabə bolqan adəmzatsız wə һaywanatsız bolqan bu yərdə wə uning barlik xəhərliridə koy bakkıqların eż padilirini yatkuzidiojan қotanlıri kaytidin bar bolidu. **13** [Jənubiy] taoliktki xəhərlərdə, [oğerbətiki] Yəhudanıng «Xəfəlah» egizlikidiki xəhərlərdə, jənubiy bayawanlardıki xəhərlərdə, Binyaminning yurtida, Yerusalemning ətrapidiki yezilirida wə Yəhudanıng xəhərliridimu koy padiliri ularnı sanıqquqining koli astidin kaytidin etidu, — dəydu Pərwərdigar. **14** Mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən Israil jəmətigə həm Yəhuda jəmətigə eytən xəpkətlik wədəmgə əməl kılımən. **15** Xu künlər wə u qaođda Mən Dawut nəslidin «Həkkaniy Xah»ni zeminda əstürüp qıkırımən; U zeminda toqra həküm wə həkkaniyilik yürgüzidü. **16** Xu künlərdə Yəhuda kutkuzulidu, Yerusalem arambəhxtə turidu; [xu qaođda] Yerusalem: «Pərwərdigar həkkaniylikimizdur» degən nam bilən atılıdu. **17** Qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — Dawutning Israil jəmətining təhtigə olturuxka layik nəslı üzülüp կalmaydu, **18** yəki Lawiyardin bolqan kağınlardin, «kəydiirmə կurbanlık», «axlık, hədiyə» wə baxka կurbanlıklarnı Mening aldimda daim sunidiojan adəm üzülüp կalmaydu. **19** Pərwərdigarning səzi Yərəmiyaşa kelip mundak deyildi: — **20** Pərwərdigar mundak dəydu: — Silər Mening kündüz bilən tüzgən əhdəmni wə keqə bilən

tüzgən əhdəmni buzup, kündüz wə keqini eż waktida kəlməydişan ķılıp қoysanglar, **21** xu qaoğda Mening Kulum Dawut bilən tüzgən əhdəm buzulup, uningə: «Əz təhtingga həküm süridişan bir oqlung daim bolidu» deginim əməlgə axurulmaydu wə hizmətkarlırim, kahinlar bolışan Lawıylar bilən tüzgən əhdəm buzulışan bolidu. **22** Asmanlardiki қoxunlar bolışan yultuzlarnı sanap bolışili bolmioğandək, dengizdiki կumlarnı əlqəp bolışili bolmioğandək, mən kulum Dawutning nəslini wə Əzümgə hizmət ķilidişan Lawıylarnı kəpəytimən.

23 Pərwərdigarning səzi Yərəmiyaşa kelip mundak deyildi: — **24** Bu həlkning: «Pərwərdigar Əzi tallıqışan bu ikki jəməttin waz keqip, ularnı taxlidi» deginini baykimidingmu? Xunga ular Mening həlkimni: «Kəlgüsida həq bir əl-dələt bolmaydu» dəp kəzgə ilmaydu. **25** Pərwərdigar mundak dəydu: — Mening kündüz wə keqini bekitkən əhdəm əzgirip kətsə, yaki asman-zemindiki կanuniyətlərni bekitmigən bolsam, **26** Mən Yakupning nəslidin wə Dawutning nəslidin waz keqip ularnı taxlaydişan bolimən, xuningdək İbrahim, İshak wə Yakupning nəslü üstigə həküm sürüx üçün [Dawutning] nəslidin adəm tallimaydişan bolimən! Qünki bərhək, Mən ularnı sürgünlükten կayturup ularnı əsligə kəltürimən, ularoqa rəhəimdillik kərsitimən.

34 Babil padixahı Neboğadnəsar, pütün қoxunu wə həkümranlıkışa bekinışan barlıq padixahlıklar wə əllərning həmmisi Yerusaleməşa wə uning ətrapidiki barlıq xəhərlərgə jəng ķılışan waktida, Pərwərdigardin Yərəmiyaşa kəlgən səz: — **2** Israilning Hudasi Pərwərdigar

mundak dəydu: — Zədəkiyaning yeniçə berip uningoja
mundak degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana,
bu xəhərni Babil padixahınını қolioja tapxurimən,
u uningoja ot қoyup kəydüriwetidu. **3** Sən bolsang,
uning қolidin қaqalmaysən; bəlki sən tutulup uning
қolioja tapxurulisən; sening kəzliring Babil padixahınını
kəzlirigə karaydu, uning bilən yüz turanə səzlixisən
wə sən Babiləja sürgün bolup ketisən. **4** Lekin, i
Yəhuda padixahı Zədəkiya, Pərwərdigarning səzini angla;
Pərwərdigar sening tuğrangda mundak dəydu: — Sən
kılıq bilən əlməysən; **5** sən aman-tinqlikta əlisən; ata-
bowiliring bolqan əzüngdin ilgiriki padixahalar üçün
matəm tutup huxbuy yaklaşdək ular ohxaxla sən üçünmu
[huxbuy] yakıdu; ular sən üçün: «Ah, xahim!» dəp matəm
tutidu; qünki Mən xundak wədə kılqanmən, — dəydu
Pərwərdigar. **6** Andin Yərəmiya pəyojəmbər bu səzlərning
həmmisini Yəhuda padixahı Zədəkiyaqa Yerusalemda
eytti. **7** Xu qəoqla Babil padixahınını koxuni Yerusalemda
wə Yəhudadiki kələqan xəhərlərdə, yəni Lakıxta wə
Azikahṭa jəng kiliwatatti; qünki Yəhudadiki mustəhkəm
xəhərlər arisidin pəkət bularla ixojal bolmioqlanidi.
8 Padixah Zədəkiya [küllirimizə] azadlıq jakarlaylı
dəp Yerusalem dikilərning həmmisi bilən əhdini kesip
tüzgəndin keyin, Pərwərdigardin təwəndiki bu səz
Yərəmiyaqa kəldi **9** (əhdə boyiqə hərbiri eżibraniy
küllirini, ər bolsun, kız-ayal bolsun, қoyuwetixi kerək
idi; heqkaysisi eż kerindixi bolqan Yəhudiyni kullukta
ķaldurmaslıki kerək idi. **10** Əhdigə koxulqan barlık
əmirlər wə barlıq həlk xuningçə, yəni hərkəysimiz

ez kuli yaki dedikini қoyuwetəyli, ularni küllukta қalduruwərməyli degən səzигə boysundi. Ular boysunup ularni қoyuwətti. **11** Lekin uningdin keyin ular bu yoldın yenip қoyuwətkən қul-dedəklərni əzигə қayturuwaldı.

Ular bularnı қaytidin məjburiy қul-dedək kiliwaldı). **12**

— Xu qaoğda Pərwərdigarning səzi Yərəmiyaşa kelip mundak deyildi: — **13** Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən ata-bowiliringlarnı Misirning zeminidin, yəni «küllük eyi»din qıkarojinimda, ular bilən əhdə tüzgənidim; **14** [xu əhdə boyiqə] hərbiringlər yəttinqi yılıda silərgə əzini satkan hərkəysi ķerindixinglər boləjan ibraniy kixilirini қoyuwetixinglər kerək; u küllükungda altə yil bolqandan keyin, sən uni azadlıqka қoyuwetixing kerək, degənidim. Lekin ata-bowiliringlər buni anglimay heq կulak salmioğan. **15** Lekin silər bolsanglar, [xu yaman yoldın] yenip, kəz aldimda durus ixni körüp, hərbiringlər əz yekinoğa «azad bol» dəp jakarlıdinglər, xuningdək Əz namim bilən ataloğan əydə əhdə tüzüdinglər; **16** lekin silər yənə yenip Mening namimoşa daq kəltürüp, hərbiringlər əz rayioğa қoyuwətkən կulni həm ihtiyarioğa қoyuwətkən dedəknı қayturuwelip қaytidin əzünglaroşa қul-dedək boluxka məjburlidinglər. **17** Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: — Silər manga կulak salmidinglər, hərbiringlər əz ķerindixinglaroşa, hərbiringlər əz yekininglaroşa azad bolunglar dəp heq jakarlimidinglər; mana, Mən silərgə bir hil azadlıknı — yəni կiliqka, wabaşa wə կəhətqilikka boləjan bir azadlıknı jakarlaymən; silərni yər yüzdiki barlıq padixahlıklärə bir wəhəxət baskuqi կilimən. **18** Xuning bilən Mən əhdəmni buzoğan, kəz aldimda kesip

tüzgən əhdining səzlirigə əməl kilmiojan kixilerni bolsa, ular əzliri soyup ikki parqə ķilip, otturisidin ətkən həlikjı mozaydək ķilimən; **19** Yəhūdaning əmirliri wə Yerusalemning əmirliri, ordidiki ələmdarlar, kahinlar, xuningdək mozayning ikki parqisining otturisidin ətkən barlıq həlkni bolsa, **20** Mən ularni düxmənlirining қolioja, jenini izdigüqilərning қolioja tapxurimən; xuning bilən jəsətliri asmandiki uqar-ķanatlaroja wə zemindiki haywanlaroja ozuk bolidu; **21** Yəhūda padixahı Zədəkiya wə uning əmirlirinimu düxmənlirining қolioja, jenini izdigüqilərning қolioja, xundakla silərgə hujum ķilixtin qikinip turoğan Babil padixahınınıñ қoxunining қolioja tapxurimən. **22** Mana, Mən əmr ķilimən, — dəydu Pərwərdigar, wə ular bu xəhər aldişa yənə kelidu; ular uningoja hujum ķilip ot қoyup kəydüriwetidu; wə Mən Yəhūdaning xəhərlirini wəyranə, həq adəmzsatsız ķilimən.

35 Yəhūda padixahı Yosianing oqlı Yəhəoakimning künliridə, Pərwərdigardin Yərəmiyaşa söz kelip: — **2** «Rəkabning jəmətidikilərning yenioja berip ular bilən səzlixip ularni Pərwərdigarning əyigə apirip, uning kiqik əylirining birigə təklip ķilip ularning aldişa xarab tutkin» — deyildi. **3** Xuning bilən mən Habazziniyaning nəwrisi, Yərəmiyaning oqlı Jaazaniyani, uning ukilirini wə barlıq bala-qakılirini, xuningdək Rəkabning pütkül jəmətini elip kelixkə qıktım; **4** Mən ularni Pərwərdigarning əyigə, Igdaliyaning oqlı, Hudaning adimi bolğan Hənanning oqlullirioja təwəlik əygə apardım; bu əy əmirlərning əyinining yenida, Xallumning oqlı, ixikbağar Maaseyahning

eyining üstidə idi; **5** mən Rəkabning jəmətidikilərning aldiqə xarabka lik tolojan piyalilər wə կədəhərnı կoyup ularoja: «Xarabka eojiz teginglar!» — dedim. **6** Ular manga mundak dedi: «Biz xarabni iqyməymiz; qunki əjdadımız Rəkabning oqlı Yonadab bizgə: «Silər wə oqul-əwladlıringlar zadi xarab iqmənglər; **7** yənə kelip eylərni kurmanglar, nə uruk terimanglar, nə üzümzarları tikmənglər, nə bulardin həqkaysisioja zadi igə bolmanglar; barlık künliringlarda qedirlarda turunglar; xuning bilən silər turuwatkan zemində uzun künlərni kərisilər» — dəp əmr қaldurojan. **8** Xuning bilən bizning əjdadımız Rəkabning oqlı Yonadabning: «Barlık kününglərdə zadi xarab iqmənglər» degən awazioja կulak selip, biz wə bizning ayallirimus həm oqul-kızlirimiz uning əmrigə toluk əməl kılıp kəlgənmiz; **9** biz yənə turoqudək eylərni salmiojan; bizdə həq üzümzar, etiz, uruk degənlər yok; **10** bəlki biz qedirlarda turup kəldük, əjdadımız Yonadabning bizgə barlık əmr kılqanlırioja əməl kılıp kəldük. **11** Lekin Babil padixahı Nebokədnəsar zeminoja besip kirgəndə, xundak ix boldiki, biz: «Barayli, Kaldıylərning կoxuni həm Suriyəning կoxunidin կeqip Yerusalem xəhərigə kirəyli» — dedük. Mana xu səwəbtin Yerusalemda turuwatımız». **12** Andin Pərwərdigarning səzi Yərəmiyaqə kelip mundak deyildi: — **13** «Samawi կoxunlarning Sərdarı bolqan Pərwərdigar — Israelning Hudasi mundak dəydu: — Barəjin, Yəhüdadikilər wə Yerusalemda turuwatkanlaroja mundak degin: — Buningdin tərbiyə almamsilər, xuningdək Mening sözlerimgə կulak salmamsilər? — dəydu Pərwərdigar. **14** — Mana, Rəkabning oqlı Yonadabning

оотул-пәрзәнтліргә «хараб іqmәнгелар» дәп тапилиңан сөзліргә әмәл қилиніп көлгөн; бүгүнki күнгіңе ular һең хараб іқіп бақмиңан, qұnкі ular atisining әмрігә itaәt қиloжан. Lекin Mən tang səhərdə ornumdin turup silergə сөz қилип көлгөн bolsammu, silər Manga һең қulak salmiqansilər. **15** Mən tang səhərdə ornumdin turup қullirim bolıjan pəyojəmbərlərni əwətip: «Hərbiringlar həzir əz rəzil yolunglardın yenip, қilmixinglarnı tüzitinglar, baxka ilahılarqa əgixip qoқunmanglar; xundak қilsanglar Mən ata-bowiliringlaroja təkdim қиloжан zeminda turuwerisilər» dәп kөлгөnmən; lekin silər Manga қulak salmay һең anglimioqansilər. **16** Bərhək, Rəkabning oöli Yonadabning əwladliri atisining ularoja tapiliңan әмрігә әмәл қиloжан; lekin bu həlk Manga һең қulak salmiqandur. **17** Xunga samawi қoxunlarning Sərdari bolıjan Pərwərdigar – Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən Yəhūdanıng üstigə həm Yerusalemning üstigə Mən aldin’ala eytқan barlıq balayı’apətni qüxürimən; qұnкі Mən ularoja сөz қиloжан, lekin ular anglimioжan; Mən ularni qakıroжan, lekin ular jawab bərmigən».

18 Andin Yərəmiya Rəkab jəmətigə mundak dedi: — Samawi қoxunlarning Sərdari bolıjan Pərwərdigar – Israilning Hudasi mundak dəydu: — Qünki silər atanglar Yonadabning әмрігә itaәt қилип, barlıq yolyoruklirini tutup, silergə tapiliqanlirining həmmisi boyiqə ix kərüp kəlgənsilər, — **19** əmdi samawi қoxunlarning Sərdari bolıjan Pərwərdigar – Israilning Hudasi mundak dəydu: — Rəkabning oöli Yonadabning nəslidin aldimda hizmət қiلوуqi hərgiz üzülüp қalmaydu.

36 Yəhuda padixahı Yosyaning oqlı Yəhoakimning tətinqi yili, Yərəmiyaqa Pərwərdigardin təwəndiki səz kəldi: — **2** Əzüngə oram kəoşəz alojin; uningoşa Yosyaning künliridə sanga səz ķilojinimdin tartip bugünkü küngiqə Mən Israilni əyibligən, Yəhudani əyibligən həm barlık əllərni əyibligən, sanga eytən səzlərning həmmisini yazənin. **3** Yəhudanıng jəməti bəlkim Mən bexioşa qüxürməkqi boləjan barlıq balayı'apətni anglap, hərbiri əzlirining rəzil yolidin yanarmikin; ular xundak ķilsa, Mən ularning kəbihlikini wə gunahını kəqürüm kılımən. **4** Xuning bilən Yərəmiya Nerianing oqlı Baruknı qakirdi; Baruk Yərəmiyaning aqzidin qıkkənlirini anglap Pərwərdigarning uningoşa eytən səzlərining həmmisini bir oram kəoşəzgə yezip bərdi. **5** Yərəmiya Barukka tapılın mundak dedi: — Əzüm կաmap կoyuləjanmən; Pərwərdigarning əyigə kiriximə ruhsət yok; lekin əzüng berip kirgin; **6** Pərwərdigarning əyidə roza tutən bir künidə, sən aqzimdin qıkkənlirini anglap yazəjan, Pərwərdigarning bu oram yazmida hatırıləngən səzlərini həlkəning կulaklıriqə yətküzgin; həmmə xəhərlərin kəlgən Yəhudadikilərning կulikiqimu yətküzgin. **7** Ular bəlkim Pərwərdigar aldişa dua-tilawitini kılıp hərbiri əzlirining rəzil yolidin yanarmikin; qünki Pərwərdigarning bu həlkə agahlanduroğan oğəzipi wə kəhri dəhəxtliktur. **8** Nerianing oqlı Baruk Yərəmiya pəyələmbər uningoşa tapilioininin həmmisini ada kılıp, Pərwərdigarning əyidə Pərwərdigarning səzlərini okup jakarlidi. **9** Yəhuda padixahı Yosyaning oqlı Yəhoakim təhtkə olturoğan bəxinqi yili tokkuzinqi ayda

xundak boldiki, barlik Yerusalemdikilər həmdə Yəhūda xəhərliridin qıçıq Yerusalemədə kəlgən barlik həlk üçün, Pərwərdigar aldida bir məzgil roza tutuximiz kerək dəp elan kılindi. **10** Xu wakıt Baruk Pərwərdigarning əyigə kirip, pütükqi Xafanning oqlu Gəmariyaning əyidə turup, Yərəmiyaning səzlirini barlik həlkning əkulikioja yətküzüp okudi; bu əy Pərwərdigarning əyining yüksəriki höylisidiki «Yengi dərwaza»oja jaylaxkanidi. **11** Xafanning nəwrisi, Gəmariyaning oqlu Mikah bolsa yazmidin Pərwərdigarning səzlirining həmmisigə əkulak saldı. **12** Andin u padixahning ordisi oja qüxüp pütükqining əyigə kiriwidi, mana, əmirlərning həmmisi xu yerdə olturatti; pütükqi Əlixama, Xemayaning oqlu Delaya, Akborning oqlu Əlnatan, Xafanning oqlu Gəmariya wə Hənanianying oqlu Zədəkiya əkərlik barlik əmirlər xu yerdə olturatti. **13** Xuning bilən Mikah Baruķning səzligənlirini həlkning əkulikioja yətküzüp okuqanda ezi angliojan barlik səzlərni ularoja bayan қildi. **14** Xuning bilən barlik əmirlər Kuxining əwrisi, Xələmiyaning nəwrisi, Nətaniyaning oqlu Yəhudiyni Baruķning yenioja əwətip uningoja: «Sən həlkning əkulikioja yətküzüp okuqan oram yazmini əkolungoja elip yenimiz oja kəl» — dedi. Xuning bilən Nerianing oqlu Baruk oram yazmini əkolioja elip ularning yenioja қildi. **15** Ular uningoja: «Oltur, uni əkulikimiz oja yətküzüp okup bər» — dedi. Baruķ uni ularoja anglitip okudi. **16** Xundaķ boldiki, ular barlik səzlərni angliojananda, alakzadə bolup bir-birigə əkarixip: «Bu səzlərning həmmisini padixahka yətküzmisək bolmayıdu» — dedi. **17** Andin Baruķtin: «Bizgə

degin əmdi, sən bu səzlerning həmmisini қandak yazding?
Ularnı Yərəmiyanıng өz aqzidin anglicingmu?» — dəp
soridi. **18** Baruk, ularoja: «U bu səzlerning həmmisini
ez aqzi bilən manga eytti, mən oram կəoլəzgə siyah
bilən yazdim» — dedi. **19** Əmirlər Barukka: «Barojin,
sən wə Yərəmiya məküwelinglar. Kəyərdə bolsanglar
həqkimə bildürmənglar» — dedi. **20** Xuning bilən ular
oram yazmini pütükqi Əlixamanıng əyigə tikip köyup,
ordioja kirip padixahning yenioja kelip, bu barlık səzlerni
uning կulikioja yətküzdi. **21** Padixah Yəhədiyni yazmini
elip kelixkə əwətti, u uni Əlixamanıng əyidin epkəldi.
Yəhədiy uni padixahning կulikioja wə padixahning yenida
turojan barlık əmirlərning kulaklıri oja yətküziüp okudi.
22 Xu qaoł tokkuzinqi ay bolup, padixah «kixlik əy» idə
olturatti; uning aldidiki oqakta ot կalaklik idi. **23** Xundak
boldiki, Yəhədiy uningdin üq-tət səhipini okuşanda,
padixah կələmtiraxi bilən bu kismini kesip, yazmining
həmmisini bir-birləp otta kəyüp yokioquqə oqaklığı otka
taxlidi. **24** Lekin bu barlık sezlerni angliojan padixah,
yaki hiszmətkarlırinining həqkaysisi қorķmidi, ulardin
kiyim-keqəklirini yirtkanlar yok idi. **25** Uning üstigə
Əlnatan, Delaya wə Gəmariyalar padixahın oram yazmini
kəydürməslikini ətüngənidir, lekin u ularoja կulak salmidi.
26 Padixah bolsa xahzadə Yerahməəl, Azriəlning oqlı
Seraya wə Abdəəlning oqlı Xələmiyani pütükqi Barukni
wə Yərəmiya pəyoqəmbərni կoloja elixka əwətti; lekin
Pərwərdigar ularni yoxurup saklıdi. **27** Padixah Baruk,
Yərəmiyanıng aqzidin anglap yazojan sezlerni hatiriligən
oram yazmini kəydürüwətkəndin keyin, Pərwərdigarning

səzi Yərəmiyaşa kelip mundak deyildi: — **28** Yənə bir oram կօլօzn elip, uningoşa Yəhuda padixahı Yəhoakim kəydürüwətkən birləşdi oram yazmida hatiriləngən barlik səzlərni yazojin. **29** Wə Yəhuda padixahı Yəhoakimoşa mundak, degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: — Sən bu oram yazmini kəydürüwətting wə Mening toqrluk: Sən buningoşa: «Babil padixahı qokum kelip bu zeminni wəyran kılıdu, uningdin həm insanni həm həywanni yokitidu» — dəp yezixka կandaqmu petinding?» — deding. **30** Xunga Pərwərdigar Yəhuda padixahı Yəhoakim toqrluk mundak dəydu: — Uning nəslidin Dawutning təhtigə olturuxka həq adəm bolmayıdu; uning jəsiti sirtka taxliwetilip kündüzə issikta, keqidə kirawda oquq yatidu. **31** Mən uning wə nəslining bexioşa, hizmətkarlirining bexioşa կəbihlikining jazasını qüxürimən; Mən ularning üstigə, Yerusalemda turuwatqanlarning üstigə həm Yəhudanıñ adəmliri üstigə Mən ularoşa agahlandurojan barlik külpətlərni qüxürimən; qünki ular Manga həq կulak salmiojan. **32** Xuning bilən Yərəmiya baxka bir oram կօլօzn elip Nerianing oqlı Barukka bərdi; u Yərəmiyanıñ aɔ̄zioşa կarap Yəhuda padixahı Yəhoakim otta kəydürüwətkən oram yazmida hatiriləngən həmmə səzlərni yazdi; ular bu səzlərgə ohxaydiojan baxka kəp səzlərnimə koxup yazdi.

37 Babil padixahı Neboğadnəsar Zədəkiyani Yəhudanıñ zeminişa padixah կildi; xuning bilən u Yosiyaning oqlı Yəhoakimning oqlı Konianing ornişa həküm süridi. **2** U, yaki hizmətkarliri, yaki zemindiki həlk Pərwərdigarning Yərəmiya pəyəqəmbər arkılık eytən səzlirigə həq կulak

salmidi. **3** Padixah Zədəkiya Xələmianing oqlı Yəhukalni həm kahin Maaseyahning oqlı Zəfaniyani Yərəmiya pəyəmbərning yenioğa əwətip uningoja: «Pərwərdigar Hudayimizə biz üçün dua kılqaysən» — degüzdi **4** (xu qaolda Yərəmiya zindanda қamaklıq əməs idi; u həlk arisioğa qıkip-kirixkə ərkin idi. **5** Pirəwnning қoxuni Misirdin qıkkənidi; Yerusalemni korxiwalıjan Kaldıylər bularning həwirini anglap Yerusalemın qekinip kətkənidi). **6** Andin Pərwərdigarning səzi Yərəmiya pəyəmbərgə kelip mundak deyilidi: — **7** Israilning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — Silərni manga iltija ķildurup izdəxkə əwətkən Yəhuda padixahioja mundak dənglər: — Mana, silərgə yardım berimiz dəp qıkip kəlgən Pirəwnning қoxuni bolsa, eż zeminoja, yəni Misiroja kaytip ketidu. **8** Andin Kaldıylər bu xəhərgə kaytip kelip jəng kılıp uni ixojal kılıdu, uni ot կoyup kəydüriwetidu. **9** Pərwərdigar mundak dəydu: — Θe-əzünglarnı aldap: «Kaldıylər bizdin qekinip kətkən» — demənglər; ular kətkən əməs! **10** Qünki gərqə silər eżünglaroja jəng kılıdiojan Kaldıylərning toluk қoxunini uruwətkən bolsanglarmu wə ularningkidin pəkət yarilanojanlarla қalojan bolsimu, ularning hərbiri yənilə eż qediridin turup bu xəhərni ot կoyup kəydüriwətkən bolatti. **11** Pirəwnning қoxuni tüpəylidin Kaldıylərning қoxuni Yerusalemın qekinip turojan wakitta, xu wəkə yüz bərdi: — **12** Yərəmiya Binyamindiki zeminoja yol elip, xu yərdiki yurdaxliri arisidin eż nesiwisini igiləx üçün Yerusalemın qıkkənda, **13** u «Binyamin dərwazisi»oja yətkəndə, Hənanianing nəwrisi, Xələmianing oqlı kəzət

begi Iriya xu yerdə turatti; u: «Sən Kaldıylərgə qekinip təslim bolmaqqisən!» dəp uni tutuwaldi. **14** Yərəmiya: «Yalqan! Mən Kaldıylər tərəpkə kehər təslim bolmaqqi əməsmən!» — dedi. Lakin u uningoja կulak salmidi; Iriya Yərəmiyani կolqa elip uni əmirlər aldiqa apardi. **15** Əmirlər bolsa Yərəmiyadin օzəzəplinip uni uroquzup, uni diwanbegi Yonatanning əyidiki կamakhaniqa solidi; qünki ular xu əyni zindanoja aylanduroqanidi. **16** Yərəmiya zindandiki bir gundihaniqa կamilip, xu yerdə uzun künlər yatqandin keyin, **17** Zədəkiya padixah adəm əwətip xu yerdin ordisiqa elip kəldi. U xu yerdə astirtin uningdin: «Pərwərdigardin söz barmu?» dəp soridi. Yərəmiya: «Bar; sən Babil padixahının կolioja tapxurulisən» — dedi. **18** Yərəmiya Zədəkiya padixahka iltija կilip: — «Mən sanga yaki hizmətkarliringə yaki bu həlkə nemə gunah կilojinimoja, bu zindanoja կamap կoydunglar? **19** Silərgə bexarət berip: «Babil padixahı sanga yaki bu zeminoja jəng կilişkə qıkmaydu!» degən pəyərəmbərliringər kəni?» — dedi **20** — «Əmdi i padixah təksir, səzlirimə կulak selixingni etünimən; iltijayım aldingda ijabət bolsun, dəp etünimən; diwanbegi Yonatanning əyigə meni կaytəzmioqaysən; sən undak կilsang, xu yerdə əlimən». **21** Zədəkiya padixah pərman qüxürüp, Yərəmiyani կarawullarning հoylisida turoquzuxni, xuningdək xəhərdiki հəmmə nan tүgəp kətmisila, uningoja hərkünü «Naway koqisi»din bir nan berilixni tapılıdi; xuning bilən Yərəmiya կarawullarning հoylisida turdi.

38 Mattanning oqlı Səfatiya, Paxhurning oqlı Gədaliya,
Xəməliyaning oqlı Jukal wə Malkiyaning oqlı Paxhurlar
bolsa Yərəmiyaning həlkə: — **2** «Pərwərdigar mundak
dəydu: — Bu xəhərdə қelip қalojan adəmlər bolsa
kiliq, kəhətqilik wə waba bilən əlidü; lekin kimki qikip
Kaldiyərgə təslim bolsa əhayat əlidü; jeni əzizə oljidək
əlidü; u əhayat əlidü. **3** Pərwərdigar mundak dəydu:
— Bu xəhər qoqum Babil padixahının қoxunining
kolioja tapxurulidu, u uni ixojal əlidü» — dəwatqan
səzlirini anglidi. **4** Əmirlər padixahı: «Silidin ətünimiz,
bu adəm əlümgə məhkum kılınsun; qunki nemixkə
uning bu xəhərdə қelip қalojan jənggiwar ləxkərlərning
kollirini wə həlkning kollirini ajiz əjiliqə yol koyulsun?
Qunki bu adəm həlkning mənpəətini əməs, bəlki ziyyinini
izdəydu» — dedi. **5** Zədəkiya padixahı: «Mana, u silərning
kolliringlar oja tapxuruldi; silərning yoluñglarnı toşkudək
mən padixah əqəmlik bir adəm idim?» — dedi. **6**
Xuning bilən ular Yərəmiyanı tutup əkarawullarning
höylisidiki xahzadə Malkiyaning su azgilioja taxliwətti;
ular Yərəmiyanı aroqamqılar bilən uningoja qüxərdi;
azgalda bolsa su bolmay, pəkət patkakla bar idi; Yərəmiya
patkakka petip kətti. **7** Əmma padixahının ordisidiki
bir aqwat Efiopiylək Əbəd-Mələk Yərəmiyaning su
azgilioja kamap əyulqanlığını anglidi (xu qaoqda
padixah bolsa «Binyamin dərwazisi»da olturatti). **8**
Əbəd-Mələk ordidin qikip padixahının yenioja berip
ungingoja: **9** «I padixahı' aləm, bu adəmlərning Yərəmiya
pəyəqəmbərgə barlıq kılqını, uni su azgilioja taxliwətkini
intayın əsəbiy rəzilliktür; u axu yerdə kəhətqiliktin əlüp

keletalı; qünki xəhərdə ozuk-tülük kalmidi» — dedi. **10**
Padixah Efiopiyəlik Əbəd-Mələkkə buyruq berip: «Muxu
yərdin ottuz adəmni əzüng bilən elip berip, Yərəmiya
pəyoqəmbərni əlüp kətməsliki üçün su azgilidin elip
qıkarojın» — dedi. **11** Xuning bilən Əbəd-Mələk adəmlərni
elip ularoja yetəkqılık kılıp, padixahının ordisidiki
həzinining astidiki əygə kirip xu yərdin lata-puta wə
jul-jul kiyimlərni elip, xularni tanilar bilən azgaloja,
Yərəmiyaning yenioja qüxürüp bərdi. **12** Efiopiyəlik
Əbəd-Mələk Yərəmiyaoja: — Bu lata-puta wə jondak
kiyimlərni koltuklıring həm tanilar arisioja tikip koyojın
— dedi. Yərəmiya xundak ķıldı. **13** Xuning bilən ular
Yərəmiyanı tanilar bilən tartip, su azgilidin qıçırdı;
Yərəmiya yənilə қarawullarning höylisida turdi. **14**
Padixah Zədəkiya adəm əwətip Yərəmiya pəyoqəmbərni
Pərwərdigarning əyidiki üçinqi kirix ixikigə, əz yenioja
aparəquzdi. Padixah Yərəmiyaoja: — Mən səndin bir ixni
sorımaqqımən; uni məndin yoxurmioğaysən — dedi. **15**
Yərəmiya Zədəkiyaoja: «Mən uni sanga ayan kilsam,
sən meni jəzmən əlümgə məhkum kilmamsən? Mən
sanga məslihət bərsəm, sən anglimaysən!» — dedi.
16 Padixah Zədəkiya Yərəmiyaoja astirtin kəsəm iqip
uningoja: «Bizgə jan-tinik ata ķilojan Pərwərdigarning
hayati bilən kəsəm iqimənki, mən seni əlümgə məhkum
kilmaymən, yaki seni jeningni izdigüqi kixilərning ķolişa
tapxurmaymən» — dedi. **17** Yərəmiya Zədəkiyaoja:
Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar —
Israilning Hudasi mundağ dəydu: — Sən ihtiyarən Babil
padixahınınıñ əmirlirining yenioja qikip təslim bolsang,

jening hayat қalidu wə bu xəhər otta kəydürüwetilməydu; sən wə əydikiliring hayat қalisilər. **18** Lekin sən qikip Babil padixahining əmirlirigə təslim bolmisang, bu xəhər kaldiylərning қolioqa tapxurulidu, ular uningoqa ot қoyup kəydürüwetidu, sən ularning қolidin қaqlamaysən — dedi. **19** Padixaḥ Zədəkiya Yərəmiyaçə: «Mən Kaldiyərgə qikip təslim bolovan Yəhudiylardin қorkımən; Kaldiyər bəlkim meni ularning қolioqa tapxuruxi, ular meni կiyinkistək կilixi mumkin» — dedi. **20** Yərəmiya mundak dedi: — Ular seni tapxurməydu. Səndin ətünimənki, gepimgə kirip Pərwərdigarning awaziqa itaət կilojaysən; xundak կilsang sanga yahxi bolidu, jening hayat қalidu. **21** Lekin sən qikip təslim boluxni rət կilsang, Pərwərdigar manga ayan կilojan ix mundak: — **22** mana, Yəhuda padixahining ordisida կalojan barlıq kiz-ayallar Babil padixahining əmirlirining aldioqa elip ketilidu. Xuning bilən bu [kiz-ayallar] sanga [tənə կlip]: «Sening jan dostliring seni ezikturdi; ular sening üstüngdin oqəlibə կildi; əmdi hazır putliring patkakka pitip kətkəndə, ular yüz əriüp sanga arkısını կildi!» — dəydu. **23** Sening barlık ayalliring həm baliliring kaldiylərgə elip ketilidu. Sən əzüng ularning қolidin қaqlamaysən; qunki sən Babil padixahining қoli bilən tutuwelinisən, xundakla sən bu xəhərning otta kəydürüwetilixigə səwəbqi bolisən. **24** Zədəkiya Yərəmiyaçə mundaq dedi: — Sən bu səhbitimizni baxka һeqkimə qandurmioqın, xundila sən elməysən. **25** Əmirlər mening sən bilən səzləxkinimni anglap yeningoqa kelip səndin: «Sening padixaḥka nemə degənliringni, xundakla uning sanga կandaq səzlərni կilojanlığını bizgə eyt; uni

bizdin yoxurma; xundak kilsang biz seni əltürməymiz» desə, **26** undakta sən ularoja: «Mən padixahning aldiqə: «Meni Yonatanning əyigə kaytkuzmiqaysən, bolmisa, mən xu yərdə əlimən» — degən iltijayimni köyoqanmən» — dəysən. **27** Dərwəkə əmirlərning həmmisi Yərəmiyaning yenioja kelip xuni soridi; u ularoja padixah buyruqan bu barlıq səzlər boyiqə jawab bərdi. Xuning bilən ular jimip ketip uning yenidin qikip kətti; qünki bu ix həqkimgə qandurulmiojanidi. **28** Xundak kılıp Yerusalem ixojal kılınoqə Yərəmiya қarawullarning höylisida turdi.

39 Yerusalem ixojal kılınoqanda təwəndiki ixlər yüz bərdi: — Yəhūda padixahı Zədəkiyaning tokkuzinqi yılı oninqi ayda, Babil padixahı Neboğadnəsar wə barlıq қoxunu Yerusalemoja jəng kılıxka kelip uni muhasirigə aldı; **2** Zədəkiyaning on birinqi yılı, tətininqi ayning tokkuzinqi künidə, ular xəhər sepilidin bəsüp kirdi. **3** Xuning bilən Babil padixahınınıñ əmirlirining həmmisi, yəni Samgarlıq Nərgal-Xarəzər, bax həziniqi Nebu-Sarsekim, bax sehırgər Nərgal-xarəzər wə Babil padixahlıqınınıñ baxqa əməldarlıri kirip «Ottura dərwaza»da olturdi. **4** Yəhūda padixahı Zədəkiya wə barlıq jənggiwar ləxkərlər ularni kərüp қaqmaqçı bolup, tün keqidə xəhərdin bədər tikiwetixti; u padixahınınıñ baoqısı arkılık, «ikki sepil» arılıkçı dərwazidin qikip [Iordan jılıqisidiki] «Arabah tüzlənglik»ga қarap ķeqixti. **5** Kaldıylərning қoxunu ularni қooqlap Yeriho tüzlənglikidə Zədəkiyaqa yetixip uni қoloqa elip Hamat zeminidiki Riblah xəhīrigə, Babil padixahı Neboğadnəsarning aldiqə apardı; u xu yərdə uning üstidin həküm qıqardi. **6** Babil

padixahı Riblah xəhiri də Zədəkiyaning oqlullarını kəz aldida əltürüwətti; Babil padixahı Yəhudadiki barlıq metiwərlərnimə əltürüwətti. **7** U Zədəkiyaning kezlini oyup, uni Babiloğa apirix üçün mis kixənlər bilən kixənləp koydi. **8** Kaldıylər padixağının ordısını wə pukralarning eylirini ot köyup kəydürüp Yerusalemning sepillirini kəmürüp taxladı. **9** Xaşanə қarawul begi Nebuzar-Adan xəhərdə ķelip қalqan baxka həlkni, əzigə təslim bolup qıkkənlarnı, yəni қalqan həlkning həmmisini կolqa elip, Babiloğa sürgün կildi. **10** Həlbuki, қarawul begi Nebuzar-Adan Yəhuda zeminida həq təwəlikı bolmioqan bəzi namratlarnı կaldurdi; xu qaoqda u ularoqa üzümzarlar wə etizlarnı təkşimləp bərdi. **11** Babil padixahı Nebokadnəsar Yərəmiya toopruluk қarawul begi Nebuzar-Adan arkılık: «Uni tepip uningdin həwər al; uningoja həq ziyan yətküzmə; u nemini halisa xuni uningoja կilip bər» — dəp pərman qüxürgənidir. **13** Xunga қarawul begi Nebuzar-Adan, xundakla bax həziniqi Nebuxazban, bax sehirgər Nərgal-Xarəzər wə Babil padixağının baxka bax əməldarlırinin həmmisi adəm əwətip **14** Yərəmiyanı «Karawullarning həylisi»din elip Xafanning nəvrisi, Ahikamning oqlı Gədaliyanıñ eż əyigə apirixi üçün uning կoliqa tapxuroquzdi. Lekin Yərəmiya pukralar arisida turdi. **15** Yərəmiya «Karawullarning həylisi»da կamap կoyulqan waktida, Pərvərdigarning səzi uningoja kelip mundak deyilgənidir: — **16** Baroqin, Efiopiya əlkədə Mələkkə mundak degin: «Samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən eż səzlirimni muxu xəhər üstigə qüxürimən;

awat-ḥalawət əməs, bəlki balayı'apət qüxürimən; xu künü bu ixlar əz kəzüng aldida yüz beridu. **17** Lekin xu künü Mən seni kutkuzimən, — dəydu Pərwərdigar; — Sən қorkıdiojan adəmlərning қolioja tapxurulmaysən; **18** qünki Mən qoқum seni kutkuzimən; sən kiliqlanmaysən, bəlki əz jening əzünggə oljidək қalidu; qünki sən Manga tayinip kəlgənsən — dəydu Pərwərdigar».

40 Қarawul begi Nebuzar-Adan uni Ramah xəhīridin կoyuwətkəndə, Pərwərdigar Yərəmiyaşa söz kıldı. U qəqda Nebuzar-Adan Yerusalem həm Yəhudadiki barlıq əsirlərni elip Babilə sürgün kılmaqçı idi; Yərəmiyamu ularning arisida zənjir bilən baqlanıjan һalda elip mengiloğanidi. **2** Қarawul begi Yərəmiyani bir qətkə tartip uningoja mundak dedi: «Pərwərdigar Hudaying muxu yərgə balayı'apət qüxürimən dəp agaḥlandurdi; **3** Mana, Pərwərdigar Əz degini boyiqə xundak kılıp uni kəltürdi; qünki silər Pərwərdigar aldida gunah, sadır қilojansılər wə uning awazioja կulak salmioqansılər; xunga bu ix bexinglaroja qüxti. **4** Lekin mən қolungni ixfəlləngən zənjirlərdin yexip seni կoyuwetimən; mən bilən billə Babilə sanga muwapiķ kərünsə, kəni kəl, mən səndin həwər alımən; əmma mən bilən billə Babilə berixni muwapiķ əməs dəp կarisang, kerək yok. Mana, pütkül zemin aldingda turidu; կəyərgə berix sanga layik, durus kərünsə xu yərgə barojin». **5** Yərəmiya tehi yenidin mangmay turup, Nebuzar-Adan uningoja: «Boldi, Xafanning nəwrisi, Ahikamning oɔqli Gədaliyaning yenioja կayt; Babil padixahı uni Yəhudadiki xəhərlərgə həkümranlıq կilixka bəlgiligən;

həlk arisida uning bilən billə turiwər, yaki hərkəndak
baxka yərgə baray desəng xu yərgə baroqin» — dedi.
Xuning bilən қarawul begi uningə ozuk-tülük həmdə
bir sowojat berip uni қoyuwətti. **6** Xuning bilən Yərəmiya
Mizpah xəhirigə, Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqlı
Gədaliyaning yenioqa kəldi; u uning bilən billə, puğralar
arisida turdi. **7** Dalada қaloqan Yəhudanıñ ləxkər
baxlıkları həm ləxkərləri Babil padixahıning Xafanning
nəwrisi, Ahikamning oqlı Gədaliyani zemin üstigə
həkümranlık қılıxka bəlgiligidəlikini, xuningdək uningə
Babilə sürgün bolmiojan zemindiki yoksul ər-ayallar
bala-qakılırları bilən tapxuruləjanlığını anglap kəldi; **8**
xuning bilən bu ləxkər baxlıkları adəmləri bilən Mizpah
xəhirigə, Gədaliyaning yenioqa kəldi; baxlıkları bolsa
Nətaniyaning oqlı Ixmail, Kareahning oqulları Yohanan
həm Yonatan, Tanhumətning oqlı Seraya, Nətofatlıq
Əfayning oqulları wə Maakatlıq birsining oqlı Yəzaniya
idi. **9** Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqlı Gədaliya ular
wə adəmlirigə: «Kaldıylərgə bekinqixtin қorkmanglar;
zeminda olturaklıxip Babil padixahıja bekinqinglar,
xundak ķilsanglar silərgə yahxi bolidu. **10** Mən bolsam
Kaldıylər zeminoqa kəlgəndə [silərgə] wəkil bolup ularning
aldida turux üçün Mizpah xəhiridə turimən; silər
bolsanglar, xarab, ənjür-hormilar wə zəytun meyi
məhsulatlarını elip küp-idixinglarqa կoyunglar, əzünglar
tutkən xəhərlərdə turiweringlar» — dəp kəsəm iqtı. **11**
Ohxaxla Moabda, Ammoniyalar arisida, Edomda həm
baxka hərbir yurtlarda turoqan Yəhudiylarmu Babil
padixahi Yəhudada həlkning bir կaldisini կalduroqan

wə ular üstigə həkümranlıq kılıxqa Xafanning nəwrisi, Ahıkamning oqlı Gədaliyani bəlgiligən dəp anglidi; **12** xuning bilən barlık Yəhudiylar həydəp tarkitiwetilgən həmmə jay-yurtlardın kaytip, Yəhuda zeminiqə, Mizpah xəhirigə, Gədaliyaning yenioğa kəldi. Ular xarab, ənjür-hormilar ning məhsulatlarını zor kəngriqiliktə aldı. **13** Kərəhning oqlı Yoħanan wə dalada қalojan ləxkərlərning barlık baxlıkları Mizpah xəhirigə, Gədaliyaning yenioğa kelip uningoşa: **14** «Sən Ammoniyalar padixahı Baalis Nətaniyaning oqlı Ixmailni seni əltürüxkə əwətkənlikini bilməmsən?» — deyixti. Lekin Ahıkamning oqlı Gədaliya ularning gepigə ixənmidi. **15** Kərəhning oqlı Yoħanan Mizpahda Gədaliya oqa astirtin səz kılıp: «Manga ruhsət қilojaysən, baxçılar uningdin həwər tapkuqə mən berip Nətaniyaning oqlı Ixmailni əltürəy; heqkim buni bilməydu. Uning seni əltürüp, xuning bilən ətrapingoşa yiojilojan Yəhudadikilərning həmmisi tarkitiwetilip, Yəhudanıq կaldısi yokitiwetiliхining nemə hajiti bar? — dedi. **16** Birak Gədaliya Kərəhning oqlı Yoħananoşa: «Sən undak kılma; qünki sən Ixmail toqruluk yalojan eytiwatisən» — dedi.

41 Əmdi yəttinqi ayda xundak boldiki, xahzadə, xundakla padixahning bax əməldarlıridin biri bolovan Əlixamanıq nəwrisi, Nətaniyaning oqlı Ixmail on adəm elip Mizpahqa, Ahıkamning oqlı Gədaliyaning yenioğa kəldi; ular xu yərdə, yəni Mizpahda nan oxtup oqızalanoqanda, **2** Nətaniyanıq oqlı Ixmail həm u epkəlgən on adəm ornidin turup, Ahıkamning oqlı Gədaliya oqa kiliq qaptı; ularning xundak kılıxi Babil padixahı Yəhuda zemini

üstigə həkümranlıqka bəlgiligənni əltürüxtin ibarət idi. **3** Ixmail Mizpahda Gədaliyaçqa həmraḥ boləjan barlik Yəhudiylar wə xu yərdə turuwatkan barlik Kaldiy jənggiwar ləxkərlərni əltürüwətti. **4** Xundak boldiki, Gədaliyani əltürüwətkəndin keyin, ikkinqi künigiqə həqkim tehi uningdin həwər tapmiojanidi, **5** mana Xəkəm, Xiloh həm Samariyədin səksən adəm yetip kəldi. Ular sakilini qüxürgən, kiyimlirini yirtkan, ətlirini tilqən, Pərwərdigarning əyigə sunuxka қolida hədiyələrni həm huxbuyni tutkan һalda kəlgənidi. **6** Nətaniyaning oqlı Ixmail ularni қarxi elixka mangotiniqə yiqliqanəja selip Mizpahdin qıktı; ularoqa: «Mərhəmət, Ahikamning oqlı Gədaliya bilən kərüxükə apirimən» — dedi. **7** Xundak boldiki, ular xəhər otturisioqa yətkəndə, Nətaniyaning oqlı Ixmail wə uning bilən billə boləjan adəmlər ularni əltürüp jəsətlərini su azgilioqa taxliwətti. **8** Həlbuki, ular arisidin on adəm Ixmailoqa: «Bizni əltürüwətmə, qünki dalada bizning yoxurup կoyojan buoqday, arpa, zəytun meyi wə həsəl կatarlık ozuk-tülükimiz bar» — dedi. Xunga u қolini yiçıp, buradərliri arisidin ularni əltürmədi. **9** Ixmail əltürgən adəmlərning jəsətlərini taxliwətkən bu azgal bolsa, intayın qong idi; uni əslı padixah Asa Israil padixahı Baaxadin қorkup kolap yasiqanidi. Nətaniyaning oqlı Ixmail bu azgalni jəsətlər bilən toldurdi. **10** Ixmail Mizpah taurojan həlkning қaldısining həmmisini, jümlidin қarawul begi Nebuzar-Adan Ahikamning oqlı Gədaliyaçqa tapxurojan padixahning kızliri wə Mizpahda қalojan barlik kixilərni əsirgə elip kətti; Nətaniyaning oqlı Ixmail ularni əsirgə elip Ammoniylarning қexioqa

өтүксөрөл алды. **11** Kareaһнинг оғли Yoһanан wə uning қексидики һәммә ләхкәр бaxлиkliri Nətaniyaning оғли Ixmail sadir қilojan barlik rəzilliktin həwər taptı; **12** xuning bilən ular barlik adəmlirini elip Nətaniyaning оғли Ixmailoja jəng қilixka qıktı; ular Gibeondiki qong kəl boyida uning bilən uqraxti. **13** Ixmailning қolida turojan barlik həlk Kareaһнинг оғли Yoһanан һәm uning һəmrəhłiri bolоjan barlik ləxkәr baxliklirini kərgəndə huxal boldı. **14** Ixmail Mizpaһdin elip kətkən barlik həlk yoldın yenip, Kareaһнинг оғли Yoһananning yenioja kəldi. **15** Lekin Nətaniyaning оғли Ixmail səkkiz adimi bilən Yoһanandin կeqip, Ammoniylar təripigə өtüp kətti. **16** Andin Kareaһнинг оғли Yoһanana һәm uning һəmrəhłiri bolоjan barlik ləxkәr baxlikliri Nətaniyaning оғли Ixmail Ahikamning оғли Gədaliyani əltürgəndin keyin Mizpaһdin elip kətkən həlkning қaldisining һəmmisini eз kexioja aldi; u ularni, yəni jənggiwar ləxkərlər, kiz-ayallar, balilar wə orda əməldarlarını Gibeondin elip kətti. **17** Ular Kaldiyılərdin əzlirini қaqurux üçün Misiroja қarap yol elip Bəyt-Ləhəmgə yekin bolоjan Gerut-Kimhamda tohtap turdi. **18** Səwəbi bolsa, ular Kaldiyılərdin korkətti; qunki Babil padixaһı zemin üstigə həkümranlıkkə bəlgiligən Ahikamning оғли Gədaliyani Nətaniyaning оғли Ixmail əltürütəkənidı.

42 Barlik ləxkәr baxlikliri, jümlidin Kareaһнинг оғли Yoһanana һәm Hoxayaning оғли Yəzaniya wə əng kiqikidin qongiojqə barlik həlk **2** Yərəmiya pəyəqəmbərning yenioja kelip uningdin: «Təlipimizni ijabət қilojaysən, Pərwərdigar Hudayingoja həlkning қaldisi bolоjan bizlər üçün dua

ķıləjaysənki (kezüng kərginidək burun kəp boləjan bizlər
həzir intayın az қalduk), **3** Pərwərdigar Hudaying bizgə
mangidiojan yol, kılıdiojan ixni kərsətkəy» — dəp iltija
kıldı. **4** Yərəmiya pəyələmbər ularoja: «Mağul! Mana,
mən Pərwərdigar Hudayinglaroja səzliringlar boyiqə dua
ķılımən; xundak boliduki, Pərwərdigar silərgə ķandak
jawab bərsə, mən uni silərgə həqnemisini կaldurmay
toluksi bilən bayan ķılımən» — dedi. **5** Ular Yərəmiyaqa:
«Pərwərdigar Hudaying seni əwətip bizgə yətküzidiyojan
səzning həmmisigə əməl կilmisak, Pərwərdigar bizgə
həkikiy, gepidə turudiojan guwahqi bolup əyiblisun!»
— dedi. **6** «Biz seni Pərwərdigar Hudayimizning yenioja
əwətimiz; jawab yahxi bolsun yaman bolsun, uning
awazioja itaət կilimiz; biz Hudayimizning awazioja itaət
ķılıqanda, bizgə yahxi boldiku». **7** Xundak boldiki, on
kündin keyin, Pərwərdigarning səzi Yərəmiyaqa kıldı.
8 U Kareahning oɔli Yoħanan, ləxkər baxlıklırining
həmmisi wə əng kiqikidin qongiojqə barlık həlkni qakırıp
9 ularoja mundak dedi: — «Silər meni təlipinglarnı
Israilning Hudasi Pərwərdigarning aldioja yətküzükə
əwətkənsilər. U mundak dedi: — **10** «Silər yənilə muxu
zeminda turiwərsənglarla, Mən silərni կurup qıkimən;
silərni օqulatmaymən; Mən silərni tikip əstürimən,
silərni yulmaymən; qünki Mən bexinglaroja qüxürgən
balayı'apətkə əkünimən. **11** Silər korkidiojan Babil
padixahidin korkmanglar; uningdin korkmanglar, —
dəydu Pərwərdigar, — qünki Mən silərni կutkuzux
üqün, uning կolidin կutuldurux üqün silər bilən
billə bolimən. **12** Mən silərgə xundak rəhimdillikni

kərsitimənki, u silərgə rəhİM kılıdu, xuning bilən silərni
ez zemininglarqa kaytixka yol koyidu. **13** Birak silər
Pərwərdigar Hudayinglarning awazioja kulak salmay
«Bu zeminda kət'iy turmaymiz» — desənglar **14** wə:
«Yak, biz Misir zeminişa baraylı; xu yerdə nə uruxni
kərməymiz, nə kanay-agah signalini anglimaymiz, nə
nanşa zar bolmaymiz; xu yerdə yaxaymiz» — desənglar,
15 əmdi Pərwərdigarning səzini anglangalar, i Yəhūdaning
bu қaldisi bolqan silər: Samawi қoxunlarning Sərdari
bolqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq dəydu:
— «Silər Misiroja kirip, xu yerdə olturaklıxixka kət'iy
niyatka kəlgən bolsanglar, **16** əmdi xundak boliduki,
silər korkidiojan қılıq Misirda silərgə yetixiwalidu, silər
korkidiojan kəhətqilik Misirda silərgə əgixip қoqlap
baridu; xu yerdə silər əlisilər. **17** Xundak boliduki,
Misiroja kirip xu yerdə turaylı dəp kət'iy niyat қilojan
adəmlerning həmmisi қılıq, kəhətqilik wə waba bilən
əlidu; ularning həqkaysisi tirik қalmaydu wə yaki Mən
bexoja qüxüridiqan balayı'apəttin kutulalmaydu. **18**
Qünki samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar
— Israilning Hudasi mundaq dəydu: — Ələzipim wə kəhrim
Yerusalemdikilərnинг bexoja qüxürülgəndək, silər
Misiroja kirgininglarda, kəhrim bexinglarqa qüxürülidu;
silər lənətkə қalidiojan wə dəhxət basidiojan obyekt,
lənət sezi həm rəswaqılıkning obyekti bolisilər wə silər
bu zeminni kaytidin həq kərməysilər. **19** Pərwərdigar
silər, yəni Yəhūdaning қaldisi tooruluk: «Misiroja
barmanglar!» — degən. — Əmdi xuni bilip қoyunglarki,
mən bugünkü künidə silərni agahlandurdum!». **20** —

Silərning meni Pərwərdigar Hudayinglarning yenioja əwətkininglar «Pərwərdigar Hudayimizə biz üçün dua kılqaysən; Pərwərdigar Hudayimiz bizgə nemə desə, bizgə yətküzüp bərsəng biz xuning həmmisigə əməl kılımız» degüzgininglər əzünglarnı aldaş jeninqlaroja zamin boluxtin ibarət boldi, halas. **21** Mən bugünkü kündə silərgə Uning deginini eytip bərdim; lekin silər Pərwərdigar Hudayinglarning awazioja wə yaki Uning meni silərning yeninglaroja əwətkən həqkaysı ixta Uningoja itaət kilmidinglər. **22** Əmdi hazır xuni bilip köyunglarki, silər olturaklıxayı dəp baridiojan jayda kiliq, қəhətqilik wə waba bilən əlisilər».

43 Xundak boldiki, Yərəmiya ularning Hudasi Pərwərdigarning həmmə səzlirini barlıq həlkə eytip tūgətti (Hudasi Pərwərdigar Yərəmiyani ularoja bu barlıq səzlərni eytix üçün əwətkən), — **2** xuning bilən Hoxiyaning oqlı Azariya wə Kareaħning oqlı Yoħanan wə xundakla barlıq hali qong adəmlər Yərəmiyaqa mundak dedi: — «Sən yalojan eytiwatisən! Hudayimiz Pərwərdigar seni bizgə: «Silər Misirda olturaklıxix üçün barmanglar!» deyixkə əwətkən əməs; **3** bəlki Nerianing oqlı Baruk qoķum seni bizgə karxilaxturup, bizni Kaldiyılerning қolioqa tapxuruxka küxkürtməktə; xuning bilən ular bizni əlümgə məhkum kılıdu yaki bizni Babiloja sürgün kılıdu». **4** Xuning bilən Kareaħning oqlı Yoħanan, ləxkər baxlıklırining həmmisi wə barlıq həlk Pərwərdigarning: «Yəħuda zeminida turup қelinglər» degən awazioja қulak salmidi; **5** bəlki Kareaħning oqlı Yoħanan wə barlıq ləxkər baxlıkları həydiwetilgən barlıq əllərdin Yəħuda

zeminida olturaklixixka қaytip kəlgən Yəhūdaning pütün қaldisini, **6** yəni ərlər, kız-ayallar, balilar wə padixahning kızlirini, jümlidin қarawul begi Nebuzar-Adan Ahikamning oɔlı Gədaliyaqa tapxurojan hərbir kixini həmdə Yərəmiya pəyənəmbər həm Nerianing oɔlı Barukni elip, **7** Misir zeminiqa kirip kəldi; ular Pərwərdigarning əmrigə itaət kilmidi. Ular Tahpanəs xəhīrigə yetip kəldi. **8** Pərwərdigarning səzi Yərəmiyaqa Tahpanəstə kelip mundak deyildi: — **9** Yəhudiylarning kəz aldidila, қolungoja birnəqqə qong taxlarni elip Pirəwnning Tahpanəstiki ordisining kirix yolining yenidiki hixlik yoldiki seçiz layoja kəmüp yoxurup, **10** ularoja mundak degin: — Samawi қoxunlarning Sərdari bolоjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən Mening կulum bolоjan Babil padixahi Neboğadnəsarnı qakirip epkelimən, u mən kəmüp yoxurojan bu taxlar üstigə eż təhtini salidu; ularning üstigə xahənə qedirini yeyip tikidu. **11** U kelip Misir zeminida jəng kılıdu; əlümgə bekitilgənlər əlidu; sürgün boluxka bekitilgənlər sürgün bolidu; kiliqka bekitilgənlər kiliqlinidu. **12** Mən Misirdiki butlarning əylirigə ot yakəturoquzımən; u ularni kəydürüp, butlirini elip sürgün kılıdu; koy padiqisi eż tonini kiygəndək Neboğadnəsarmu Misir zeminini əzигə kiyiwalidu; u xu yərdin aman-esən qikidu. **13** U Misir zeminidiki «Kuyax ibadəthanisi»diki tüwrüklərni qekiyətədi; u Misirdiki butlirining əylirigə ot կoyup kəydüriwetidu.

44 Misirda turojan, yəni Migdolda, Tahpanəstə, Nofta wə [Misirning jənubiy təripi] Patros zeminida turojan

barlik Yəhudiylar toopruluk bu sez Yərəmiyaşa kelip mundak deyildi: — **2** «Samawi қoxunlarning Sərdari bolоjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mən Yerusalem həm Yəhudadiki həmmə xəhərlər üstigə qüxürgən barlik balayı'apətni kərgənsilər; mana, ularning sadir kılıqan rəzilliki tüpəylidin bugünkü kündə ular harabilik bolup, adəmzsatsız қaldı; qünki ular nə əzliri, nə silər, nə ata-bowiliringlar bilməydiqan yat ilahlaroja qokunuxka, huxbu yekixkə berip, Meni oqəzəpləndürgən. **4** Mən tang səhərdə ornumdin turup küllirim bolоjan pəyəqəmbərlərni silərgə əwətip: «Mən nəprətlinidioqan bu yirginxlik ixni kılıquqi bolmanglar!» — dəp agahlanduroqanmən. **5** Lekin ular itaət kilmioqan, həq կulaқ salmioqan; ular rəzillikidin, yat ilahlaroja huxbu yekixtin կolini zadi üzmigən. **6** Xuning bilən kəhrim həm oqəzipim [ularoja] təkulgən, Yəhudadiki xəhərlərdə həm Yerusalemдiki rəstə-koqlarda yekiloqan, kəygən; ular bugünkü kündə wəyrənə wə harabilik bolup қaldı. **7** Xunga samawi қoxunlarning Sərdari bolоjan Huda Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Silər nemixkə eż-ezünglaroja zor külpət kəltürməkqisilər, ezunglaroja həqkandaq қaldurmay ezunglardın, yəni Yəhudanıng iqidin ər-ayal, bala-bowaqlarnı üzməkqisilər!? **8** Nemixkə eż қolliringlarning yasioqını bilən, silər olturaklıxkan Misir zeminida yat ilahlaroja huxbu yekip Meni oqəzəpləndürisilər? Xundak қılıp silər һalak bolup yər yüzidiki barlik əllər arisida lənət səzi wə rəswa қilinidioqan bir obyekt bolisilər. **9** Silər Yəhuda zeminida həm Yerusalemning rəstə-koqlırıda

sadir қılınojan rəzillikni, yəni ata-bowiliringlarning rəzillikini, Yəhuda padixahlırinin rəzillikini wə ularning ayallirining rəzillikini, silərning eż rəzillikinglarnı həm ayalliringlarning rəzillikini untup қaldinglarmu? **10**
Bügünkü küngə kədər həlkınglar əzini həq təwən tutmidi, Məndin həq korkmidi, ular Mən silərning aldinglaroja həm ata-bowiliringlarning aldişa կոյοjan Təwrat-kanunumda yaki bəlgilimilirimdə həq mangojan əməs. **11**
Xunga samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən bexinglaroja kulpət qüxürüp, barlıq Yəhudani һalak қılıquqə silərgə yüzümni қaritimən; **12** Mən Misir zeminişa xu yerdə olturaklıxaylı dəp kət'iy niyat kılıjan Yəhudanıñ қaldisişa kol salımən, ularning həmmisi Misir zeminida tügixidu; Misir zeminida yikılıdu; ularning əng kiqikidin qongiojqə kiliq bilən, kəhətqilik bilən əlidu; ular kiliq bilən wə kəhətqilik bilən əlidu, ular lənət okulidiojan wə dəhəxət başkuqi obyekt, lənət səzi həm rəswa kılindiojan bir obyekt bolidu. **13** Mən Misir zeminida turuwatkanlarnı Yerusalemnı jazalıqandək kiliq bilən, kəhətqilik bilən wə waba bilən jazalaymən; **14** xuning bilən Misir zeminida olturaklıxaylı dəp xu yərgə kirgən Yəhudanıñ қaldisidin Yəhuda zeminişa kaytixka həqkaysisi қaqlamaydu yaki həqkim қalmaydu; xu yərgə kaytip olturaklıxixka intizar bolsimu, қaqlıqan az bir կismidin baxkiliri həqkaysisi қaytmaydu». **15** Andin eż ayallirining yat ilahılaroja huxbuy yakidioqanlığını bilgən barlıq ərlər, wə yenida turojan barlıq ayallar, — zor bir top adəmlər, yəni Misirning [ximaliy təripi wə

jənubiy təripi] Patrostin kəlgən barlıq həlk Yərəmiya ola
mundak jawab bərdi: — **16** «Sən Pərwərdigarning
namida bizgə eytən səzgə kəlsək, biz sanga həq kulak
salmaymız! **17** Əksiqə biz qoşum əz aqzimizdin qıkkən
barlıq səzlərgə əmal kılımız; əzimiz, ata-bowilirimiz,
padixahlırimiz wə əmirlirimiz Yəhudadiki xəhərlərdə
həm Yerusalemдiki rəstə-koqılarda kılçinidək bizlər
«Asmanlarning hanixi» ola huxbuy yekiverimiz wə
uning ola «xarab hədiyə» lərni kuyuwerimiz; qünki əyni
qaqla bizning nenimiz pütün bolup, tokkuzımız təl,
həq külpətni kərməy etkən. **18** Əmma «Asmanlarning
hanixi» ola huxbuy yekixni wə uningoja «xarab
hədiyə» lərni kuyuxni tohtatkınimizdin baxlap, bizning
həmmə nərsimiz kəm bolup, kılıq bilən həm kəhətqilik
bilən həlak bolup kəldük. **19** Biz ayallar «Asmanlarning
hanixi» ola huxbuy yakkinimizda wə uningoja «xarab
hədiyə» lərni kuyutınimizda, bizning uningoja ohxitip
poxkallarnı etiximizni həm uningoja «xarab hədiyə» lərni
kuyuximizni ərlirimiz kollimioğanmu?». **20** Yərəmiya
barlıq həlkə, həm ərlər həm ayallaroja, muxundak
jawabni bərgənlərning həmmisigə mundak dedi: — **21**
— «Pərwərdigarning esidə əlip kəngligə təgkən ix dəl
silər, ata-bowiliringlar, padixahlıringlar, əmirliringlar
xundakla zemindiki həlkning Yəhudadiki xəhərlərdə həm
Yerusalemдiki rəstə-koqılarda yaklaşan huxbuysi əməsmu?
22 AHIRIDA Pərwərdigar silərning kilmixinglarning
rəzillikigə həm sadir kılıqan yirginqlik ixliringlar oqa qidap
turalmioğan; xunga zemininglar bugünkü kündikidək
harabilik, adəmni dəhəxət baskuqi, lənət obyekti

wə adəmzatsız bolqan. **23** Səwəbi, silər huxbuy yakğansılər, Pərwərdigarning aldida gunah sadir kılıp, Uning awazişa կulak salmay, Uning nə Təwrat-kanunida, nə bəlgilimiliridə nə agah-guwahlıklırıda heq mangmioqansılər; xunga bügünki kündikidək bu balayı'apət bexinglaroja qüxti». **24** Yərəmiya barlık həlkə, bolupmu barlık ayallaroja mundak dedi: — «I Misirda turoqan barlık Yəhuda Pərwərdigarning səzini anglangalar! **25** Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Silər ayallar ez aozzinglar bilən: «Biz «Asmanlarning hanixi»oja huxbuy yekix, uningoja «xarab hədiyə»lərni կuyux üçün iqlik kəsəmlirimizgə qokum əməl kılımiz» degənsilər wə uningoja ez қolliringlar bilən əməl қılqansılər. Əmdi kəsiminglarda qing turiweringlar! Kəsiminglaroja toluk əməl kiliweringlar! **26** Lekin xundak bolqanda, i Misirda turoqan barlık Yəhuda Pərwərdigarning səzini anglangalar! Mana, Mən Əzümning uluoj namim bilən kəsəm kılqanmənki, — dəydu Pərwərdigar, — Misirning barlık zeminida turuwatkan Yəhudalıq heqkaysi kixi Mening namimni tiloja elip: «Rəb Pərwərdigarning hayatı bilən!» dəp kaytidin kəsəm iqməydu. **27** Mana, Mən ularning üstigə awat-halawət əməs, bəlki balayı'apət qüxürük üçün ularni kezləwatinən; xunga Misirda turuwatkan Yəhudadiki barlık kixilərning həmmisi tügigüpə kiliq wə kəhətqilik bilən һalak bolidu. **28** Kiliqtin կutulup կaқkanlar bolsa intayin az bir top adəmlər bolup, Misir zeminidin Yəhuda zeminoja kaytip kelidu; xuning bilən Misir zeminoja olturaklıxaylı dəp

kəlgən Yəhūdaning kaldisi kimning səzining, Meningki yaki ularning inawətlik bolğanlığını ispatlap bilip yetidü. **29** Mening silərni bu yərdə jazalaydioğanlığımqa, Mening səzlirimning qoķum silərgə külpət kəltürməy koymaydioğanlığını bilixinglar üçün silərgə xu aldin'ala bexarət boliduki, — dəydu Pərwərdigar, **30** — Mana, Mening Yəhūda padixağı Zədəkiyani uning düxmini, jenini қooqlap izdigən Babil padixağı Neboķadnəsarning қolioğa tapxuroqinimdək Mən ohxaxla Misir padixağı Pirəwn Hofrani əz düxmənlirining қolioğa həmdə jenini izdigən kixilərning қolioğa tapxurimən — dəydu Pərwərdigar».

45 Yəhūda padixağı Yəhəoakimning tətinqi yili, Nerianing oqlı Baruk Yərəmiyaning aqzioğa қarap bu səzlərni oram kəqərzə yazoqınıda, Yərəmiya pəyəqəmbər uningoşa bu səzni eytən: — **2** «Israilning Hudasi Pərwərdigar sən Baruk toqıruluk mundak dəydu: — **3** Sən: «Halimoşa way! Qünki Pərwərdigar қayoqumə şəhər-ələm қoxup қoydi; mən ah-zarlar kilixtin qarqidim, zadila aram tapalmidim!» — deding. **4** — [Yərəmiya], sən uningoşa mundak degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən ķurup qikqənlirimni hazır oqulitimən, Mən tikkənlirimni, yəni bu pütkül jahanni hazır yulup taxlaymən. **5** Mən bundak kıləqan yərdə sən əzüng üçün uluq ixlarnı izdixingga toqra keləmdü? Bularni izdimə; qünki mana, Mən barlık ət igiliri üstigə balayı'apət qüxürimən, — dəydu Pərwərdigar, — lekin jeningni sən baridioğan barlık yərlərdə əzünggə olja kılıp berimən».

46 Yərəmiya pəyələmbərgə kəlgən Pərwərdigarning
əllər toqrluluk səzi təwəndə: — **2** Misir toqrluluk;
Əfrat dəryası boyidiki Karkemix xəhîrinin yenida
turuwatkan, Pirəwn-Nəkoning қoxuni toqrluluk (bu
қoxunni Babil padixahı Nebokadnəsar Yəhuda padixahı
Yəhəoakimning tətinqi yili bitqit kılɔjan): — **3**
«Kalkan-siparlarni elip səpkə qüxüngərlər! Jənggə qikixkə
təyyarlininglar! **4** Atlarnı hərwilaroja ketinglar!
Atliringlaroja mininglar! Bexinglaroja dubuloja selip səptə
turunglar! Nəyziliringlarnı biləp ittiklitinglar! Sawut-
kuyaklarnı kiyiwelinglar! **5** Lekin Mən nemini kərimən?!
— dəydu Pərwərdigar; — Mana, muxu [ləxkərlər] dəkkə-
dükkigə qüxüp qekinidü; batur-palwanlıri bitqit kılınip
kəynigə қarimay bədər қaqidu! Tərəp-tərəplərni wəhjmə
basıdu! — dəydu Pərwərdigar. **6** — Əmdi əng qakğanlarmu
ķaqalmaydu, batur-palwanlarmu aman-esən ķutulup
ķalmaydu; mana, ximal təripidə, Əfrat dəryası boyida
ular putlixip yıkilidu! **7** Suliri dəryalardək əzlirini
dolkunlitip, Nil dəryası [kəlkün kəbi] ketürülgəndək
əzini kətürgən kimdur!? **8** Suliri dəryalardək əzlirini
dolkunlitip, Nil dəryasidək əzini kətürgən dəl Misir
əzidur; u: «Mən əzümni kətürüp pütkül yər yüzini
kaplaymən; mən xəhərlər həm ularda turuwatkanlarnı
yokıtımən!» — dəydu. **9** Etilinglar, i atlar! Hə dəp aloja
besip qepinglar, i jəng hərwiliri! Kalkan kətürgən Efiopiya
həm Liwyədikilər, okyalirini egildürgən Lidiyədikilər,
palwan-baturlar jənggə qiksən! **10** Lekin bu kün bolsa
samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərwərdigarning
künidur; u қısaslıq bir kün, yəni Əz yawliridin қısas

alidiojan kuni bolidu; Uning kiliqi kixilerni toyotuqə yutidu; u қanoqqa ularning қanlirini iqidu; qunki samawi қoxunlarning Sərdari bolajan Rəb Pərwərdigarning ximaliy zeminda, Əfrat dəryasi boyida kilmakqi bolajan bir kurbanlıkjı bar! **11** Gileadka qikip tutiya izdəp tap, i Misirning kjizi! Lekin sən əzünggə nuroqun dorilarni alsangmu bikar; sən üçün həq xipalıq yoktur! **12** Əllər hijaliting toopluluk angraydu, sening pəryadliring pütkül yər yüzigə pur ketidu; palwan palwanoqa putlixidu, ikkisi təng məəqlup bolup yikilidu! **13** Pərwərdigarning Babil padixağı Nebokadnəsarning Misir zeminoqa tajawuz kılıp kirixi toopluluk Yərəmiya pəyəqəmbərgə eytən səzi: — **14** Misirda jakarla, Migdolda elan kıl, Nofta wə Tahpanəstimu elan kıl: Qing tur, jənggə bəl baqla; qunki kiliq ətrapingdikilerni yutuwatidu; **15** Sening baturliring nemixkə süpürüp taxlinidu? Ular qing turalmaydu; qunki Pərwərdigar ularni səptin ittip yikitiwetidu. **16** U ulardin kəplirini putlaxturidu; bərhək, ular қaqkanda bir-birigə putlixip yikilidu; xuning bilən ular: «Bolə, turayli, zomigərninq kiliqidin keletaləp ezzə həlkimizgə wə ana yurtimizoqa kaytip ketəyli!» — dəydu; **17** Xu yərgə [kaytkanda] ular: «Misir padixağı Pirəwn pəkət bir kiykas-sürən, halas! U pəytni bilməy etküziwətti!» — dəydu. **18** Oz həyatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Padixah, nami samawi қoxunlarning Sərdari bolajan Pərwərdigar, — taqlar arisida Tabor teoqi bolqandək, Karməl teoqi dengiz boyida [asmanoqa takixip] turoqandək birsi kelidu. **19** Əmdi sən, i Misirda turuwatkan kız, sürgün boluxka layik yüksək-taqlarnı təyyarlap koy; qunki

Nof harabə bolup keydürülidü, həq adəmzatsız bolidü. **20**
Misir bolsa qiraylıq bir inəktür; lekin uni nixan қilojan
bir kekүүн keliwatidü, ximaldin keliwatidü! **21** Uning
arisidiki yallanma ləxkərlər bolsa bordak torpaklardək
bolidü; ularmu arkıoja burulup, birlikə қeqixidü; ular
qing turuwalmarydu; qünki külpətlik kün, yəni jazalinix
küni ularning bexioja qüvkən bolidü. **22** [Misirning]
awazi yilanningkidək «küx-küx» kılıp anglinidü; qünki
[düxmən] қoxunliri bilən atlinip, otun kəsküqilərdək
uningoja қarxi paltılarnı kətürüp kelidü. **23** Ormanlıki
koyuklukjidiñ kirgüsiz bolsimu, ular uni kesip yıkitidü, —
dəydu Pərwərdigar, — qünki kəsküqilər qekətkə topidin
kəp, san-sanakşız bolidü. **24** Misirning kizi hijaləttə
ķaldurulidü; u ximaliy əlning қolioja tapxurulidü. **25**
Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar —
Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən No
xəhəridiki but Amonni, Pirəwnni, xundakla Misir wə uning
ilahlıri bilən padixahlırinı jazalaymən; bərəkək, Pirəwn
wə uningoja tayanojanlarning həmmisini jazalaymən; **26**
Mən ularni ularning jenini izdiqüqilər, yəni Babil padixahi
Neboğadnəsarning қolioja həm hizmatkarlirining қolioja
tapxurimən. Bırak keyin, [Misir] қədimki zamanlardək
kayıtidin ahalilik bolidü — dəydu Pərwərdigar. **27** Lekin
sən, i қulum Yaküp, қorkma, alaқzadə bolma, i Israil;
qünki mana, Mən seni yırak yurttin, nəsligni sürgün
bolqan zemindin կutkuzup qikirimən; xuning bilən
Yaküp kaytip, hatırjəmlik wə arambəhxtə turidu, həqkim
uni қorķutmaydu. **28** Қorkma, i қulum Yaküp, — dəydu
Pərwərdigar, — qünki Mən sən bilən billidurmən; Mən

seni tarkitiwatkən əllərning həmmisini tügəxtürsəmmu, lekin seni pütünləy tügəxtürməymən; pəkət üstüngdin həküm qikirip tərbiyə-sawak berimən; seni jazalimay köymaymən.

47 Pirəwn Gaza xəhərigə zərbə berixtin ilgiri, Yərəmiya pəyoğəmbərgə kəlgən, Pərwərdigarning Filistiyər tooqrisidiki səzi: — **2** Pərwərdigar mundaq dəydu: — Mana, ximaldin [dolkunluk] sular ərləydu; ular texip bir kəlkün bolidu; u zemin wə uningda turoğan həmmining üstdin, xəhər wə uningda turuwatqanlarning üstdin taxkın bolup basidu; xuning bilən uning adəmliri nalə-pəryad kətüridu, zeminda barlıq turuwatqanlar [azabtin] nalə-zar kılıdu; **3** tolparlirining tuyaklırining tarakxixlirini, jəng hərwilirining tarakqlaxlirini, qaklırining güldürləxlirini anlap, atilar əz balılıridin həwər elixkimu kolliri boxap, arkıojimu қarimaydu. **4** Qünki barlıq Filistiyərnı nabut kılıdioğan kün, həm Tur wə Zidonni ularoğa yardımədə bolqudək barlıq қaloğan adəmlərdin məhrum kılıdioğan kün yetip kəldi; qünki Pərwərdigar Filistiyərnı, yəni Kret arılıdin qikip kəlgənlərning қaldıqını nabut kılıdu. **5** Gazanıng üsti takırlık bolidu; Axkelon xəhəridikilər dang ətetip қalıdu; қaçanlıqə ətliringlarnı tilisilər, i Filistiyə küqliridin aman қaloğanlar? **6** Apla, i Pərwərdigarning қiliqi, sən қaçanlıqə timməsən? Əz ķiningoşa kaytkın, aram elip tinqlanojin! **7** Lekin u կandağmu tohtiyalisun? Qünki Pərwərdigar uningoşa pərman qüxürgən; Axkelon xəhərigə həm dengiz boyidikilərgə zərb қılıxka uni bekitkəndur!

48 Moab tooṛuluk; Samawi қоxunlarning Sərdari bolοjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Neboning haliqə way! Qünki u harabə kiliñidu; Kiriatayim hijalətkə қaldurulup, ixqal kiliñidu; yükiri қorɔjan bolsa hijalətkə қaldurulup alakzadə bolup kətti. **2** Moab yənə heq mahtalmaydu; Həxbonda kixilər uningoja: «Uni əl қataridin yokitayli» dəp suyikəst kiliñidu; sənmu, i Madmən, tügəxtürülisən; kiliq seni қooqlaydu. **3** Horonaimdin ah-zarlar kətürülidu: — «Ah, wəyranqılık, dəhəxətlik patiparakqılık!» **4** Moab bitqit kiliñidi! Uning kiqikliridin pəryadlıri anglinidu. **5** Bərhək, Luhitka qıķıdiojan dawan yolidin tohtimay yioqilar ketürülidu; Horonaimoja qüxiciojan yolda һalakəttin azablik nalə-pəryadlar anglinidu. **6** Қeqinglar, jeninglarni elip yügürünglar! Qəldiki bir qatkal bolunglar! **7** Qünki sən əz kılıqanliringoja wə baylıkliringoja tayanoqanlıking tüpəylidin, sənmu əsirgə qüxisən; [butung] Kemox, uning kahınliri həm əmirliri bilən billə sürgün bolidu. **8** Wəyran kılıquqi hərbir xəhərgə jəng kiliñidu; xəhərlərdin heqkaysi қeqip қutululmaydu; Pərwərdigar degəndək jilojimu harabə bolidu, tüzlənglikmu һalakətkə yüzlinidu. **9** Daldioqa berip қeqix üçün Moabka қanatlarni beringlar! Qünki uning xəhərliri harabilik, adəmzsatsız bolidu **10** (Pərwərdigarning hizmitini kəngül қoyup kilmiojan kixi lənətkə қalsun! Kiliqini қan təküxtin қalduroqan kixi lənətkə қalsun!). **11** Moab yaxlıqidin tartip kəng-kuxadə yaxap arzangliri üstidə tinoqan xarabtək əndixisiz bolup kəlgən; u heqqaqan küptin küpkə қuyuloqan əməs, yaki heq sürgün bolqan əməs; xunga uning

təmi birhil bolup, puriki həq əzgərmigən. **12** Xunga,
— dəydu Pərwərdigar, — Mən uning yenioğa ularni əz
küpidin təkidiqan təkküqilərni əwətimən; ular uning
küplirini қurukdaydu, uning qəgünlirini qekiyetidu.
13 Ətkəndə Israil jəməti əz tayanqisi bolğan Bəyt-Əl
tüpəylidin yərgə karap қaloğandək Moabmu Kemox
tüpəylidin yərgə karap қalidu. **14** Silər қandaqmu:
«Biz batur, jənggiwar palwanmiz!» — deyələysilər? **15**
Moabning zemini harabə kılınidu; [düxmən] ularning
xəhərlirining [sepillirioğa] qikidu; uning esil yigitliri
kətl kılınxıq qüxicidu, — dəydu padixah, yəni nami
samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar. **16**
— Moabning һalakiti yekinlaxtı, uning külpiti bexioğa
qüxüxkə aldiraydu. **17** Uning ətrapidiki həmməylən
uning üqün ah-zar kətürünglar; uning nam-xəhritini
bilgənlər: «Küqlük xahənə həsisi, güzel tayıkümu xunqə
sunduruldiqul!» — dənglər. **18** Xan-xəhritingdin qüxüp
қaojirap kətkən yerdə oltur, i Dibonda turuwatkan kız;
qünki Moabni һalak kılqıqi sanga jəng kilişka yetip kəldi;
u istihkam-ķorqanlıringni bərbat kılıdu. **19** Yol boyida
kəzət ķil, i Aroərdə turuwatkan kız; bədər tikiwatkan
ərdin wə ķeqiwayatkan kızdin: «Nemə boldi?» dəp sora;
20 «Moab hijalətkə kaldi, qünki u bitqit kılındı!» [dəp
jawab berilidu]. Ah-zar tartip nalə-pəryad kətürünglar;
Arnonda: «Moab һalak kılındı» — dəp jakarlanglar. **21**
Jaza həkümi tüzlənglik jayliri üstigə qikirildi; Həlon,
Yahaz wə Məfaat üstigə, **22** Dibon, Nebo həm Bəyt-
Diblataim üstigə, **23** Kiriyatayim, Bəyt-Gamul həm Bəyt-
Meon üstigə, **24** Keriot, Bozrah həm Moabdiki yırak-

yekin barlik xəhərlərning üstigə qikirilidu. **25** Moabning Münggüzi kesiwetilidu, uning biliki sundurulidu, — dəydu Pərwərdigar. **26** — Uni məst kilinglar, qünki u Pərwərdigar ola aldidə hakawurluk kılqan; Moab əz kusukida eçinap yatsun, xuning bilən rəswa kılinsun. **27** Qünki sən [Moab] Israilni mazak kılqan əməsmu? U oörlər katarida tutuwelinəjanmu, sən uni tiləja alsangla bexingni qaykaysən?! **28** Xəhərlərdin qikip taxiyalar arisini turaloq kilinglar, i Moabda turuwatkanlar; ojar aqzida uwiliojan pahtəktək bolunglar! **29** Biz Moabning hakawurluki (u intayin hakawur!), yəni uning təkəbburlukı, hakawurlukı, kenglidiki məəqrur-kərənglikı tooprısında anglidük. **30** Mən uning noqılık kılıdiəjanlığını bilimən, — dəydu Pərwərdigar, — birak [noqılıkj] karəja yarimaydu; uning qong gəpliri bikar bolidu. **31** Xunga Mən Moab üçün zar yiələyimən, Moabning həmmisi üçün zar-zar kətürimən; Kir-Harəsəttikilər üçün ah-piəjan anglinidu. **32** I Sibmahtiki üzüm teli, Mən Yaazərning zar-yioisi bilən təng sən üçün yiələyimən; sening peləkliring sozulup, əslidə «Olük dengiz»ning nerioja yətkənidi; ular əslidə Yaazər xəhirigiqimu yətkənidi. Lekin sening yazlıq mewiliringgə, üzüm həsulung üstigə buzoquqi besip kelidu. **33** Xuning bilən xadlıq wə huxallık Moabning baq-etiyliridin wə zeminidin məhərum kılınidu; Mən üzüm kəlqəklərdin xarabni yokitimən; üzüm qəyligüqilərning təntənə awazliri kaytidin yangrimaydu; awazlar bolsa təntənə awazliri əməs, jəng awazliri bolidu. **34** Qünki nalə-pəryadlar Həxbondin kətürülüp, Yəhəzəriqə wə Elealahəriqə yetidi; nalə awazliri Zoardin

kötürülüp, ḥoronaimoqə wə Əglət-Xelixiyaçıqə yetidü; hətta Nimrimdiki sularmu կurup ketidü. **35** Mən Moabta «yukıri jaylar»da կurbanlıq kılıqlarılnı wə yat ilahılarqa huxbuy yakkuqlarılnı yokitımən, — dəydu Pərwərdigar. **36** — Xunga Mening kəlbim Moab üçün nəydək mungluk mərsiyə kötüridi; Mening kəlbim Kir-Hərəstikilər üçünmu nəydək mungluk mərsiyə kötüridi; qünki u igiliwalıjan baylık-həzinilər yokap ketidü. **37** Həmmə bax takır kıldurulıjan, həmmə sakal qüxürülgən; həmmə kol titma-titma kesilgən, həmmə qatirakka bez kiyilgən. **38** Moabning barlık əy eəgziliri üstidə wə məydanlarda matəm tutuxtin baxka ix bolmaydu; qünki Mən Moabni heqkimə yakmaydiqan bir կaqıdək qekip taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar, **39** — ular piçandın zarlixidü; [Moab] xunqılık parə-parə կiliwetiliduki, u hijaləttin kəpqılıkkə arkisini kılıdu; Moab ətrapidiki həmmə təripidin rəswa kılnidioqan, wəhimə saloquqi obyekt bolidu. **40** Qünki Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, birsi bürküttək կanatlırını kerip [pərwaz kılıp], Moab üstigə xungoqup qüxitü. **41** Xəhərliri ixoqal bolidu, istihkamlar igiliwelini; xu küni Moabdiki palwanlarning yüriki tolqaqqə qüxkən ayalning yürikidək bolidu. **42** Moab əl կataridin yokitilidü; qünki u Pərwərdigar aldida հakawurluk kılıqan; **43** wəhxət, ora wə kiltak bexinglarqa qüxüxnı kütməktə, i Moabda turuwatkanlar, — dəydu Pərwərdigar. **44** — wəhxəttin կaqkan orioqa yıkılıdu; oridin qikkan kiltakka tutulidü; qünki uning üstigə, yəni Moab üstigə jazalinix yilini qüxürimən — dəydu Pərwərdigar. **45** Kaqqanlar Həxbon [sepilining] daldısida

turup amalsız қалиду; qünki Həxbondin ot, həm [məhrum]
Sihon [padixah]ning zemini otturisidin bir yalkun partlap
qikidu wə Moabning qekilirini, sokuxkak həlkning bax
qokkilirini yutuwalidu. **46** Halingoja way, i Moab! Kemoxka
təwə bolqan əl nabut boldi; oqlulliring əsirgə qüxitidu,
kızliring sürgün bolidu. **47** Lekin, ahirki zamanlarda
Moabni sürgünlükidin kayturup əsligə kəltürimən, —
dəydu Pərwərdigar. Moab üstigə qikiridiojan həküm
muxu yərgiqə.

49 Ammoniylar toqluluk. Pərwərdigar mundak dəydu:
— Israelning pərzəntliyi yokmikən? Uning mirashorliri
yokmidu? Əmdi nemixkə Milkom Gadning zeminiqa
warislik kıldı, Milkomoja təwə bolqan həlk nemixkə
Gadning xəhərliridə turidu? **2** Xunga mana, xu künlər
keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Ammoniylarning
Rabbah xəhəridə jəng sadalirini anglitimən; u harabilik
dəng bolidu; təwə xəhərliri ot köyup küydürülidu; Israel
kaytidin əzlirini igiliwalqanlaroqa igidarqılık kıldı, —
dəydu Pərwərdigar. **3** — Zarlangalar, i Həxbon! Qünki
Ayi xəhəri harabə ətilənən! Rabbah kızliri, əzünglaroqa
bəz rəhtni baqlap matəm tutunglar; sepil iqidə uyan-
buyan patiparaq yığırunglar; qünki Milkom wə uning
kahınlıri, uningoja təwəlik əmirliri sürgün bolidu. **4**
Nemixkə küq-həywitingni danglaysən? Sening küqüng
ekip ketiwatidu, i: «Kim manga yekinlixixkə petinalisun?»
dəp əz baylıkliringoja tayanojan, asiylik kılənuqi kız!
5 Mana, Mən barlıq ətrapinqdikilərdin wəhxət qikirip
üstüngə qüxürimən, — dəydu samawi əkəmlər
Sərdarı bolqan Rəb Pərwərdigar, — xuning bilən silər

hərbiringlar həydiwetilisilər, aldi-kəybinggə karimay
kaqışılər; kaqkanlarnı yənə yioşquqi həqkim bolmaydu.
6 Lekin keyinkı künlərdə, Ammoniyarnı sürgünlükidin
kayturup əsligə kəltürimən, — dəydu Pərwərdigar. **7**
Edom tooruluk; Samawi köxunlarning Sərdarı bolğan
Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak, dəydu: —
Temanda hazır danalık tepilməndə? Danixmənliridin
nəsihət yokkap kəttimu? Ularning danalığını dat besip
kalınanmu?! **8** Burulup ķeqinglar, pinhan jaylardın
turaloju tepip turunglar, i Dedanda turuwatkənlar!
Qünki Mən Əsawoja tegixlik balayı'apətni, yəni uni
jazalaydiojan künini bexioja qüxürimən. **9** Üzüm üzgüqlər
yeningoja kəlsimu, ular azrak wasanglarnı ķalduridu
əməsmu? Oqrilar keqiləp yeningoja kirsimu, ular əzlirigə
quxlukla buzup, ootrilaydu əməsmu? **10** Mən Əsawnı
yalinqaqliwetimən, u yoxurunojudək jay ķalmioquqə dalda
jaylirini eqip taxlaymən; uning nəslı, kərindaxliri həm
köxniliiri yokaydu; u əzi yok bolidu. **11** Lekin yetim-
yesirliringni ķaldur, Mən ularning həyatını saklaymən;
tul hotuninglar Manga tayansun. **12** Qünki Pərwərdigar
mundak, dəydu: — Mana, [oqəzipimning] ķədəhidin
iqixkə tegixlik bolmiojanlar qoķum uningdin iqməy
ķalmaydiojan yerdə, sən jazalanmay ķalamən? Sən
jazalanmay ķalməsən; sən qoķum uningdin iqisən. **13**
Qünki Əz namim bilən kəsəm iqbənmənki, — dəydu
Pərwərdigar, — Bozrah, dəlxət basidiojan həm rəswa
ķilnidiojan bir obyekti, harabilik wə lənət səzi bolidu;
uning ətrapidiki xəhərliri daimlık harabilik bolidu. **14**
Mən Pərwərdigardin xu bir həwərni anglaxka tuyəssər

boldum, — wə bir əlqi əllər arisişa əwətilgənidi — U:
«Uningoşa hujum kılıxka yioqilinglar! Uningoşa jəng kılıxka
ornunglardin turunglar!» — dəp həwər beridu. **15** Mana,
Mən seni əllər arisida kiçik, İnsanlar arisida kəmsitilgən
kılımən. **16** Sening əzgilərgə dəhxət salidiojanlıking,
Kənglüngdiki təkəbburlukung əzüngni aldap köydi;
Həy tik kiyaning yerikliri iqidə turoquqi, Turalozung
egizlikning yukarı təripidə bolouqi, Gərqə sən qanggangni
bürkütningkidək yukarı yasisangmu, Mən xu yərdin
seni qüxüriwetimən, — dəydu Pərwərdigar. **17** — Wə
Edom tolimu wəhəmilik bolidu; Edomdin etidiojanlarning
həmmisi uning barlıq yara-wabaliri tüpəylidin wəhəmigə
qüxüp, ux-ux kılıdu. **18** Sodom, Gomorra wə ularning
ətrapidiki xəhərliri bilən birgə ərüwetilgəndək Edommu
xundak bolidu, — dəydu Pərwərdigar, — heqkim xu
yərdə turmaydu, insan balılıri xu yərdə olturaklaxmaydu.
19 Mana, Iordan dəryasidiki qawar-qatqallıktin qikip,
daim ekip turidiojan xu sular boyidiki yaylaqtiki
[köylarnı] tarkatkan bir xirdək Mən [Edomdikilərnı] bədər
ķaqķuzimən. Əmdi kimni halisam Mən uni Edomning
üstigə tikləymən; qünki Manga kim təng kelələydu?
Kim Meningdin hesab elixka Meni qakjralaydu? Mening
aldimda turalaydiojan pada bakkuqi barmu? **20** Xunga
Pərwərdigarning Edomni jazalaxtiki məksitini, xuningdək
Temandikilərnı jazalax niyitini anglanglar: ularning
kiçiklirimu tartip epketilidu; bərhək, kilmixliri tüpəylidin
Pərwərdigar uning yaylıkini wəyranə kılıdu. **21** Ularning
yikilip kətkən sadasını anglap yər yüzidikilər təwrinip
ketidu; nalə-pəryadlırı «Kızıl dengiz» qısqə anglinidu. **22**

Mana, birsi bürküttək қанат yeyip pərwaz қılıp, Bozrah, üstigə xungołup qüxitdu. Xu küni Edomdiki palwanlarning yüriki toljakka qüxkən ayalning yürikidək bolidu. **23** Dəməxk toopruluk; — Hamat, Arpad xəhīridikilər hijalətkə қaldurulidu; qünki ular xum həwər anglaydu; ularning yüriki su bolup ketidu; dawulołup kətkən dengizdək ular həq tinqlinalmaydu. **24** Dəməxk zəipləxti, ķeqixķa burulidu; uni wəhİMə basidu; azablar toljakka qüxkən ayalni tutkandək, azab wə dərd-ķayoqı uni tutidu. **25** Nam-dangki qikkən yurt, Mən huzur alojan xəhər xu dərijidə taxliwetilgən bolidu! **26** Xunga uning yigitliri koqlırıda yıqlıdalu, jənggiwar palwanlar xu küni yokitilidu, — dəydu samawi ķoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar; **27** — həm Mən Dəməxkning sepiligə bir ot yakımən, u Bən-Hədadning ordilirini yutuwalidu. **28** Babil padixahı Nebokədnəsar yənggən Kedar toopruluk həm Həzorning padixahlıkları tuquluk səz: — Pərwərdigar mundak dəydu: «Ornungdin tur, Kedaroqa hujum қılıp, xərkətiki adəmlərni bulang-talang қıl!» — deyildidu; **29** Hujum қılıqanlar ularning qedirliri həm padilirini elip ketidu; ularning qedir pardiliri, barlık ķaqa-ķuqa, təgilirini bulap ketidu; hək ularoqa: «Tərəp-tərəplərni wəhİMə basidu!» dəp warkiraydu. **30** Қeqip ketinglar, bədər tikip pinhan jaylardın turaloqı tepip turunglar, i Həzordikilər, — dəydu Pərwərdigar, — qünki Babil padixahı Nebokədnəsar silərgə jəng ķilixķa kəst ķılıqan, silərgə ķarap niyiti buzuloqan. **31** — Ornungdin tur, sepil-dərwazilaroqa igə bolmioqan aramhuda yaxap, tinq-aman turoqan əlgə jəng ķilixķa qik; ular yaloz turidu — dəydu Pərwərdigar, **32** — ularning

təgiliri olja, top-top mal-waralıri oğeniyimat bolidu; Mən qekə qaqlırını qüxürgənlərni tət xamaloğa tarkitimən, ularning bexioğa hər ətrapidin küləpət qüxürimən, — dəydu Pərwərdigar; **33** — Həzor bolsa qılberilərning turaloqusi, mənggüzə wəyrana bolidu. Həqkim xu yərdə turmaydu, insan balılıri xu yərdə olturaklaxmaydu. **34** Yəhuda padixahı Zədəkiya təhtkə olturoqan dəsləpki wakitlirida, Yərəmiya pəyoğəmbərgə kəlgən Pərwərdigarning səzi mundak idi: — **35** Samawi köxonunlarning Sərdarı boləqan Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Elamning oqolluk küqi boləqan okyasini sundurimən. **36** Asmanlarning tət qetidin tət xamalni qıkırıp Elamning üstigə qüxürimən; Mən ularni bu tət xamaloğa tarkitimən; xuning bilən Elamdin həydəlgənlərning barmaydiqan əl-məmlikətlər қalmaydu. **37** Mən Elamni düxmənliri aldida həm jenini izdigüqilərning aldida dəkkə-dükkigə qüxürimən; dəhəxətlik oğəzipimni bexioğa təküp, küləpətlərni qüxürimən; ularni bərbət ķiloqqa Mən ķiliqni ularning kəynidin կօլахқа əwətimən. **38** Mən Əz təhtimni Elamda tikləymən, xu yərdin padixahı wə xahzadilirini yok ķilimən, — dəydu Pərwərdigar. **39** — Ləkin ahirki zamanlarda, Mən Elamni sürgünlükidin kəyturup əsligə kəltürimən, — dəydu Pərwərdigar.

50 Pərwərdigar Yərəmiya pəyoğəmbər arkılık Babil toqrluluk, yəni Kaldıylərning zemini toqrluluk eytən səz: — **2** Əllər arisida xu həwərni elan ķılıp jakarlanglar, tüq kətürünglər; jakarlanglar, uni yoxurmanglar! — «Babil ixqal ķilindi; Bəl bolsa hijalətkə қalduruldi, Marduk patiparak bolup kətti; Babilning oyma butliri hijalətkə

ķalduruldi, yirginqlik nərsiliri patiparakqılıkka qüxti!» — dənglar. **3** Qünki ximaldin uningoja jəng kılmaqqi bolğan bir əl kelidu; u uning zeminini wəyran kılıdu, həqkim xu yərdə turmaydu; insan həm haywanmu ķeqip ketidu, ular yok bolidu. **4** Xu künlərdə, xu qaçda, — dəydu Pərwərdigar, — Israil həlkı kelidu, ular həm Yəhuda həlkı bilən billə kelidu, ular yiqliqan halda mengip Pərwərdigar Hudasini izdəxkə kelidu. **5** Ular Zionning yolını soraydu, yüzlirini uningoja қaritip: «Hərgiz untilmas mənggülük bir əhdə bilən əzimizni Pərwərdigar ola baqlaylı» — dəydu. **6** — Mening həlkim azojan koylardur; ularning bakkuqılıri ularni azdurojan, ularni taoqlarda tenitip yürgən; ular taoqdin dənggə kezip yürüp, əz aramgahını untuoqandur. **7** Ularnı uqratkanlarning həmmisi ularni yəp kətkən, kükəndiliri ular toopruluk: «Bizdə [bu ixlarda] həq gunah yok, qünki ular ata-bowilirining ümidi bolğan Pərwərdigar, yəni həkkaniyilikning yaylaqturaloqusı bolğan Pərwərdigarning aldida gunah sadır kılqan!» — degən. **8** [I həlkim], Babil otturisidin ķeqinglar, kaldiylərning zeminini taxlap qıqinglar, padini yetəkligüqi tekilərdək bolunglar. **9** — Qünki mana, ximaliy zemindin Babil ola hujum kılmaqqi bolğan zor bir top uluq əllərni қozqaymən; ular əzlirini uningoja қarxi səpkə қoxidu; xuning bilən Babil xu yərdin qikqənlar təripidin əsirgə qüxicidu. Əlarning oklirining həmmisi batur mərgənlərningkidək bolidu; ularning həqkaysisi jəngdin ķuruk kol kəlməydu. **10** Kaldiyə bolsa olja bolidu; olja aloqan barlık bulioquqilar uningdin ķanaətlinidu, — dəydu Pərwərdigar; **11** — Qünki silər xadlanqansılər,

silər yayrap kətkənsilər, i mirasim boləjan [həlkimni] bulang-talang қiloqular! Qünki silər qeməndə turoqan mozaylardək səkrigənsilər, ayçırlardək huxallıktın kixnigənsilər! **12** Əmdi ana [yurtung] zor hijalətkə қaldurulidu; rəswaqılık seni tuştuqını կaplaydu; mana, u əllərning daxkili, — bir janggal, қaojjirak yər wə qəl-bayawan bolup қalidu. **13** Pərwərdigarning օəzipi tüpəylidin, uning ھeq ahalisi bolmaydu, bəlki toluk taxliwetilgən bolidu; Babildin etidiqanlarning həmmisi uning barlıq yara-wabalırı tüpəylidin wəhəmigə qüxüp ux-ux қılıdu. **14** Babilə jəng қılıx üçün uning ətrapida səpkə tizilinglar, barlıq okyaqilar; uningoşa etinglar, oklarnı ھeq ayimanglar; qünki u Pərwərdigar aldida gunah sadır қilojan. **15** Uning ətrapida jəng quşanırını kətürünglar; u təslim bolup kol kətüridu; munarlırı ərülidu, sepilliri օqulitilidu; qünki bu Pərwərdigarning alojan kisasidur. Uningdin kisas elinglar; u baxķılarqa nemə қilojan bolsa uningoimu xuni қilinglar. **16** Babildin uruq terioquqi həm ھosul waktidiki orojaq saloqıqları yok қilinglar; zulumkarning қiliqining қorğunqı tüpəylidin bularning hərbiri əz eligə kaytip, hərbiri əz ana yurtioşa қaqsun! **17** Israil tarkitiwetilgən կoy padisidur; xırlar ularnı həydiwətkən; dəsləptə Asuriyəning padixahı ularnı yəp kətkən, ahirida bu Babil padixahı Neboğadnəsar uning ustihanırını ezip օqajiliojan. **18** Xunga samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən Asuriyəning padixahının yenioşa kelip, uni jazalıqinimdək, mən Babil padixahını həm zeminini jazalaymən. **19** Mən

Israilni қaytidin өз yaylikioja қayturimən, u Karməl teoğıda, Baxan zeminida ozuklinidu, uning jeni Əfraim teoğı üstidə həm Gilead zeminida қanaətlinidu. **20** Xu künlərdə, xu qaoğda, — dəydu Pərwərdigar, — Israilning қəbihliki izdəlsə, həq tepilmaydu; Yəhudanıng gunahlıri izdəlsə, həq tepilmaydu; qunki Mən қalduroğan қaldısını kəqürüm klimən. **21** — Merataimning zemini oja zərb bilən jəng kılıxka, Pekodta turuwatkanlar ojimu jəng kılıxka qıkinglar; ularni wəyran kilinglar, қaldukjinimu һalak kilinglar, — dəydu Pərwərdigar, — Mən nemini sanga buyruoğan bolsam xuni ada kilinglar. **22** Jəng sadaliri [Babil] zeminida anglinidu; u zor һalakətning sadasidur! **23** Əslidə pütkül yər yüzini uroğan bazojan xu dərijidə sundurup qekiyetildioğu! Babil əllər arisida xunqə bir dəhxət baskuqi bolup qikkəntioğu! **24** Mən sanga tuzak կurdum; sən, i Babil, həq bilməyla uningoja tutuldung; Pərwərdigar bilən karxilixixing tüpəylidin sən tepilip tutuldung. **25** Pərwərdigar կoral ambirini ekip, oğzipidiki կorallirini elip qikardi; qunki samawi կoxunlarning Sərdari bolojan Rəb Pərwərdigar kaldiyların zeminida կlidioğan ixi bardur. **26** Uning hər qət-qətliridin kelip uningoja hujum kilinglar, ambaririni eqiwetinglar; ənqilərni dəwiligəndək uni harabə-harabə կilip dəwiləp wəyran kilinglar; uning heqnemisini қaldurmanglar! **27** Uning barlık torpaklırini əltürüwetinglar! Ular soyuluxka qüxsun! Ularning һali oja way! Qunki ularning küni, yəni jazalinix wakti yetip kəldi. **28** Anglanglar! Zion oja kelip, Pərwərdigar Hudayimizning kisasını, yəni ibadəthanisi üçün aloğan kisasını jakarlaydioğan, Babil zeminidin

kaqkan panah izdigüqilärning awazini anglanglar! **29**
Babiloja hujum kılıx üçün okyaqılarnı, yəni barlık
kamanni əgküqilärni qakiringlar; Babilning ətrapida
bargah ƙurup ƙorxiwelinglar; həqkimni ƙaqkuzmanglar;
ez kilmixini ez bexioja qüxürünglar; u nemilərni kılıjan
bolsa, uningojimu xuni ƙilinglar; qünki u Pərwərdigar oja
— Israildiki Muğəddəs Bolqarıqıja ƙarxi kərəngləp
kətkənidi. **30** Xunga uning yigitliri koqilirida yıqlıdu;
xu künidə uning barlık jəngqi palwanlıri yokıtılıdu, —
dəydu Pərwərdigar. **31** Mana, Mən sanga ƙarxiturmən, i
kərəngləp kətkuqi, — dəydu samawi ƙoxunlarning Sərdarı
bolojan Pərwərdigar, — qünki sening kününg, yəni Mən
yeningoja yekin kelip jazalaydiojan kün yetip kəldi; **32**
kərəngləp kətkuqi putlixip yıqlıdu, həqkim uni ƙayıtidin
yələp turquzmaydu; bərhək, Mən uning xəhərlirigə ot
yakımən, u uning ətrapidikilərning həmmisini kəydürüp
yutup ketidu. **33** Samawi ƙoxunlarning Sərdarı bolojan
Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: —
Israillar Yəhudalar bilən billə ezilip horlukni kərgən;
ularni əsir kılıjanlar ularni ƙattık ƙamap tutkənidi; ularni
köyübetixni rət kılıjan. **34** Lekin ularning Həmjəmət-
Kutkuzoquqisi küqlükür; samawi ƙoxunlarning Sərdarı
bolojan Pərwərdigar ularning dəwasını əstayedillik bilən
soraydu, xuning bilən U ularning zeminoja aramlıq
beridu, Babildikilərgə aramsızlık yətküzidu. **35** Kaldıylər
üstigə, Babilda turuwatkənlar üstigə kiliq qüxicidu, — dəydu
Pərwərdigar; **36** kiliq palqılar üstigə qüvkəndə, ular
hamakət-əhməklərdək kərünidu; kiliq ularning palwanlıri

üstigə qüxüp, ular patiparak bolup ketidu; **37** kiliq ularning atliri üstigə, jəng hərwiliri üstigə, ularning səpliridə turoqan barlıq yat ləxkərlər üstigə qüxicidu, ular ayallardək bolidu; kiliq həziniliri üstigə qüxicidu, ular bulang-talang ķilinidu. **38** Kuroqakqılık ularning suliri üstigə qüxüp, ular ķurup ketidu; bularning səwəbi zemini oyma butlaroqa tolup, ular korkunqluk məbudlar tüpəylidin təlwixip kətkən. **39** Xunga qəldiki janiwarlar wə qılberilər birlikdə xu yərdə turidu; xu yərdə hıwkuxlar makanlixidu; u mənggüzə adəmzatsız bolidu, dəwrдин-dəwrgə həq aħalilik bolmaydu. **40** Huda Sodom wə Gomorrani ətrapidiki xəhərliri bilən billə ərüwətkinidək, həqkim xu yərdə turmaydu, insan balılıri xu yərdə olturaklaxmaydu, — dəydu Pərwərdigar. **41** — Mana, ximaldin bir həlk, uluq bir əl qikip kelidu; yər yüzining qət-qətliridin nuroqun padixahlar կօզօլիдւ. **42** Ular okya həm nəyzini tutup қorallinidu; ular wəhxiy, həq rəhim kərsətməydiqən bolidu; atlirioja mingəndə ularning awazlırı dengizdək xawķunlaydu; ular jənggə atlatkan adəmlərdək səp-səp bolup, sanga hujum kılmaqqi, i Babil kizi! **43** Babil padixahı ularning həwirini anglapla қolliri titrəp boxap ketidu; օqəm-ķayoqı uni tutidu, tolojakkə qüxkən ayaldək azablar uni besiwalidu. **44** Mana, Iordan dəryası boyidiki qawar-qatqallılıktın qikip, daim ekip turidioqan xu sular boyidiki yaylaktiki կօլлarni tarkatkan bir xirdək Mən Babildikilərni bədər қaqkuzimən. Əmdi kimni halisam Mən uni uning üstigə tikləymən; qünki Manga kim təng kelələydu? Kim Meningdin hesab elixką Meni qakıralaydu? Mening aldımda turalaydioqan pada

bakkuqi barmu? **45** Xunga Pərwərdigarning Babilni jazalaxtiki məksitini, xuningdək kaldiylərning zeminini jazalax niyitini anglanglar: Ularning kiqiklirimu tartip epketilidu; bərhək, kilmixliri tüpəylidin [Pərwərdigar] uning yaylığını wəyranə kildi. **46** Babilning ixojal kılınojanlığını anglap yər yüzü təwrinip ketidu; uning nalə-pəryadi barlık əllərgiqə anglinidu.

51 Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Babilni sokidiojan həm «Ləb-kamay»da turuwatkanlarnı sokidiojan bitqit kıloluqi xamalni közəlap qıkırımən; **2** Mən Babilə ya yat adəmlərni əwətimən; ular uni soruwetidu, zeminini yər bilən yəksan kiliwetidu; uning bexioqa küləpət qüxkən künidə ular uningoja tərəptərəptin əkarxilik xəlidi. **3** Uning okyaqılırioja kiriqni tartkudək, ornidin turoquqlar oja dubulojasawut kiygündək pursət bərmənglər; uning yigitlirining həqkaysisini ayap köymənglər; uning pütkül köxununu bitqit kilinglər. **4** Kaldiylərning zeminida sanjilojanlar, koqılırida kılıqlanojanlar yıqlısun! **5** Qünki Israil yaki Yəhəudamu əz Hudasi təripidin, yəni samawi köxunlarning Sərdarı bolovan Pərwərdigar təripidin taxliwetilgən əməs; qünki [Babilning] zemini Israildiki Muqəddəs Bolouqi aldida sadir kılovan gunah bilən toloqandur. **6** [Barlık əllər], Babil iqidin əqeinqərələr, əz jeninglərni elip bədər əqeinqərələr! Uning kəbihlikigə qetilip kəlip əhalək bolmənglər; qünki bu Pərwərdigarning kəsas alidiojan waktidur; U kilmixini əz bexioqa kəyturidu. **7** Babil Pərwərdigarning əllərini pütkül jahənni məst kıloluqi altın kədəh bolovan; əllər uning xəribidin iqbələr; əllər xuning bilən sarang bolup kətkən.

8 Babil tuyuksız yıkılıp bitqit bolidu; uningoja ah-zar kötürüngler! Uning azabliri üçün tutiya elinglar; u bəlkim sakayıtlarmıkin? **9** — «Biz Babilni sakaytmakçıduk, lekin u sakaymidi; uningdin waz keqip həmmimiz əz yurtimizoja қaytaylı; qunki uning üstigə qıkırılıdijan həküm jazası asmanoja takixip, kekkə yetidu». **10** — «Pərwərdigar həkkaniyilikimizni barlıkkə kəltürgəndur; keləyli, Zionda Pərwərdigar Hudayimizning kılajan ixini jakarlaylı!» **11** — Oklarnı uqlanglar! Қalğanlarnı tutunglar! Pərwərdigar Medianing padixahlırining rohını uroqutti; qunki Uning niyiti Babiloja karxidur, uni bərbat kılıx üçündür; bu Pərwərdigarning kısasidur, yəni Uning ibadəthanisi üçün aloğan kısasidur. **12** Babilning sepillirioja karitip jəng tuqını kötürüngler; kəzətni tehimu qingrak ķilinglar, kəzətqilərnı [Babilni qəriditip] səptə turoquzunglar; bəktürmə կoyunlar; qunki Pərwərdigar Babildikilərning jazası toqrluluk nemilərni degən bolsa, U xuni kenglidə pəmləp, uni ada ķilidu. **13** — I əlwək sular üstidə turoquqi, baylıklarri nuroqun bolоyuqi, əjiling yetip kəldi, jening əlqinip üzülüx waqtı toxtı. **14** Samawi қoxunlarning Sərdarı bolajan Pərwərdigar Əzi bilən ķəsəm ķılıp: «Top-top qekətkilərdək Mən seni adəmlər bilən toldurımən; ular sening üstüngdin oqəlibə təntənilirini kötüridu» dedi. **15** — U bolsa yər-zeminni küq-kudriti bilən yasap, Aləmni danalığı bilən bərpa ķılıp, Asmanlarnı əkil-parasiti bilən yayoqqidur; **16** U awazını կoyuwətsə, asmanlarda sular xawkunlaydu; U yər qətliridin bulut-tumanlarnı ərlitidu; U yamoqurlarqa qakmaqlarnı həmrah ķılıp bekitidu, Xamalni Əz həziniliridin qıkırıdu. **17** Bu [butpərəslərning]

hərbiri əkilsiz, bilimdin məhrumlardur; Hərbir zərgər ezi oyqan but təripidin xərməndigə қalidu; Qünki uning қуyma həykili yalɔqanqılık, Ularda heq tiniq yoktur. **18** Ular bimənilərdur, mazak obyektidur; Ularning üstigə jazalinix wakğı kəlgəndə, ular yokitilidu. **19** Yaқupning nesiwisi Bolɔquqi bulardək əməstur; Qünki həmmmini yasioquqi Xudur; Israil bolsa Uning Өз mirasi bolqan kəbilisidur; Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar Uning namidur. **20** Sən [Israil] Mening gərzəm, Mening jəng қoralimdursən; Sening bilən Mən əllərni bitqit kəlimən, Sening bilən padixahlıklarnı tarmar kəlimən; **21** Sening bilən həm at həm at mingüqini bitqit kəlimən; Sening bilən həm jəng hərwisi həm həydigüqisini bitqit kəlimən; **22** Sening bilən həm ər həm ayalni bitqit kəlimən; Sening bilən həm kəri həm yaxlarnı bitqit kəlimən; Sening bilən həm yigit həm kızni bitqit kəlimən; **23** Sening bilən həm padiqi həm қoy padisini bitqit kəlimən; Sening bilən həm dehkan həm boyunturukka ketiloqan kalilirini bitqit kəlimən; Sening bilən həm waliylar həm həkümrənlarnı bitqit kəlimən. **24** — Mən kəz aldinglarda Babilning həm barlıq kəldiyərning Zionda kılqan barlıq rəzillikini əz bexioqa qüxürüp yandurımən, — dəydu Pərwərdigar. **25** — Mana, Mən sən [Babiloja] қarxımən, i pütkül yər yüzini һalak kılqıqı tao; Mən қolumni üstünggə sozup, Seni tik yarlardin oqulitip, Domilitip qüxürüp, seni keyüp tügigən bir yanar tao kəlimən, — dəydu Pərwərdigar. **26** Xuning bilən ular səndin bürjək qıqırıx üqünmu tax tapalmaydu, Yaki ul üqünmu heqyərdin tax tapalmaydu; Qünki sən mənggüğə bir wəyrənə bolisən, — dəydu Pərwərdigar. **27**

— Zeminda jəng tuojini kötürünglar, Əllər arisida kanay qelinglar; Babiləqə jəng қılıxka əllərni təyyarlanglar; Ararat, minni wə Axkinaz padixahlıklırını qakirip yiqlinglar; Uningoqa hüjum қılouqi қoxunlaroqa bir sərdar bekitinglar; Atlarnı top-top qekətkə leqinkiliridək zeminoğa türkümləp qikiringlar; **28** Uningoqa jəng қılıxka əllərni təyyarlanglar, — Medialıklarning padixahlıri, waliyliri wə barlık həkümdarlırını, xundakla u həküm sürgən zeminlarning barlık adəmlirini təyyarlanglar!

29 Xuning bilən yər yüzü təwrinip azablinidu; qünki Pərwərdigarning Babiləqə karxi baqliqan niyətliri, yəni Babilning zeminini həq adəm turmaydıqan qəl-bayawan kiliwetix niyiti əməlgə axmay kalmayıdu. **30** Babildiki palwanlar uruxtin kol üzidu; Ular қorojanlırida amalsız olturidu; Ularning dərmani kalmayıdu, Ular ayallardək bolup қalidu; Uning turaloqulırıqa ot қoyulidu; Dərwaza salasunliri sundurulidu. **31** Yügürüp keliwatkan bir qaparmən yənə bir qaparməngə, bir həwərqi yənə bir həwərqigə Babil padixahının aldidila uqrixip kəlip uningoşa: — «Silining pütkül xəhərliri u qəttin bu qətkiqə ixojal əlində; **32** Dərya keqikliri igiliwelindi, Kəməxluklar otta kəydürüldi, Palwanlıri dəkkə-dükkigə qüyüxti!» — dəp jakarlixidu. **33** Qünki samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Babilning kizi təkxilinip qingdilidioqan wakti bolğan hamandək beslidu; Birdəmdila, uning һosuli orulidioqan wakti yetip bolidu! **34** Zionda turoquqi kız: — «Babil padixahı Neboğadnəsar meni yutup, Meni əqajılap əzgən; U iqimni boxitiloqan қaqidək kılıp կoyqan;

U əjdihadək meni yutup, Əzini nazu-nemətlirim bilən
toyqızıqan, Meni қurukdap pak-pakiz kiliwətkən. Manga,
mening tenimgə kılqan zorawanlıqı Babilning bexioja
qüxürülsün» — dəydu, Wə Yerusalem: «Mening қanlırim
Kaldiyədə turqızıqlarning bexioja təkülsün» — dəydu.
36 Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən
sening dəwayingni soraymən, Sən üçün կisas alımən;
Mən uning dengizini қurutımən, bulığını қaojiritimən.
37 Babil bolsa dəwə-dəwə harabilər, Qilberilərning
turaloqası bolidu; Zemini adəmni dəhxət basidiojan həm
daim ux-ux қılınidiojan obyekt bolidu, Həq adəm xu
yerdə turmaydu. **38** Ularning həmmisi yax xirlardək
həwlixidu, Arslanlardək bir-birigə hiris қılıxidu; **39**
Ularning kəpiyati kizip kətkəndə, Mən ularoja bir ziyan
təyyarlap կoyımənki, ularni məst kiliwetimən; xuning
bilən ular yayrap-yaxnap ketidu, — andin mənggüzə
uykuşa օrərk bolup, կaytidin həq oyqanmaydu, —
dəydu Pərwərdigar. **40** Boquzlaxka yetilən կozillardək
wə billə yetilənən կoqkarlar həm tekilərdək Mən
ularni boquzlaxka qüxürimən. **41** Xexakning ixojal
ķılıqanlıkişa կara! Pütkül yər yüzining pəhrining
tutuloqanlıkişa կara! Babilning əllər arisida adəmni
dəhxət basidiojan obyekti bolqanlıkişa կara! **42** Dengiz
Babil üstdin ərləp kətti; U nuroqunliojan dolğunlar bilən
օrərk boldi. **43** Uning xəhərliri adəmni dəhxət basidiojan
obyekt, Қaojiraq yər, bir qəl, həqkim turmaydiojan
zemin boldi; Həqkandaq insan balisi կaytidin xu yərlərdin
ətməydu. **44** Mən Babilda Bəlni jazalaymən; Mən
uning aqzidin yutuwalqinini yanduriwalımən; əllər

ķaytidin uningə ja қарап ekip kelixməydu; Bərhək, Babilning sepili oqlap ketidu. **45** Uning otturisidin qıkinglar, i həlkim! Hərbiringlar Pərwərdigarning ķattık oqəzipidin əz jeninglarni elip bədər ķeqinglar! **46** Silər zeminda angliniwatkan pitnə-iəwadin yürikinglarni su kilmanglar wə қorkmanglar; Bu yil bir pitnə-iəwa, kelər yili yənə bir pitnə-iəwa qikidu; Zeminda zulum-zorawanlıq partlaydu, həkümdarlar həkümdarlar oja karxi qikidu. **47** Xunga mana, xu künlər keliduki, Mən Babiləki oyma məbudlarni jazalaymən; Xuning bilən uning pütkül zemini hijalətkə қaldurulidu, Uningda əltürülgənlər uning iqidə yıkılıdu; **48** Xuning bilən asman wə zemin wə ularda bar boləşənlər Babil üstidin xadlıqtın yangraydu; Qünki ximaldin һalak қiloquqilar uningə ja əng kilişka kelidu — dəydu Pərwərdigar. **49** Babil tüpəylidin pütkül yər yüzidiki əltürülgənlər yıkılqandək, Babil Israilda əltürülgənlər tüpəylidin Babil yıkılmay կalmaydu. **50** Қiliqtin қaqqanlar, yiraq ketinglar, һayal bol manglar; Qət yərlərdin Pərwərdigarnı seqininqər, Yerusalemni esinglar oja kəltürüngər. **51** «Biz hijalətkə қalduk, qünki һaşarətkə uqrıduk; Xərməndiqiliktin yüzümüz təküldi; Qünki yat adəmlər Pərwərdigarning əyidiki mukəddəs jaylar oja besip kirdi!». **52** Xunga xu künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən uningdiki oyma məbudlarni jazalaymən; Uning pütkül zemini boyida yarilinip jan həlkumida ingrixidu. **53** Babil asmanlar oja kətürülgən bolsimu, Uning yukarı istihkam-қorojını mustəhkəmləngən bolsimu, Lekin Meningdin uningoja һalak қiloquqilar yetip baridioqan

boldi, — dəydu Pərwərdigar. **54** Babildin nalə-pəryadning awazi, Kaldiyılerning zeminidin zor һalakətning sadasi kətürülidu. **55** Qünki Pərwərdigar Babilni һalak kilmakqi bolidu; U uningdin warang-qurunglirini yokitidu; Sularning dolkunliri ərkəxləwatqan sulardək xarkiraydu, Ularning awazi xawķunlap kelidu. **56** Qünki һalak kilojuqi uningoja, yəni Babilə jaeng kılıxka kelidu, Xuning bilən uning palwanliri əsirgə qüxicidu; Ularning okyaliri sundurulidu; Qünki Pərwərdigar — kısaslar aloquqi Təngridur; U yamanlıqni yandurmay қalmaydu. **57** — Mən uning əmirliri, danixmənliri, waliyliri, həkümədarları wə palwanlirini məst kılımən; Ular mənggüzə uhlaydu wə kaytidin həq oyjanmaydu — dəydu Padixah, — Nami samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar. **58** Samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar mundak dəydu: — Babilning kəng sepilliri yər bilən yəksan kilinidu, Uning egiz dərwaziliri pütünləy kəydürülidu; Xuning bilən əllərning jan tikip tapqan mehniti bihudə bolidu, əl-yurtlarning əzlirining japalık əjiri pəkət otka yekiloju bolidu. **59** Yəhuda padixahı Zədəkiya təhtkə olturoğan tətinqi yili, Babilə baroqinida Maħseyahning nəwrisi, Nerianing oqlı Seraya Zədəkiyaqa həmrəh bolup baroqan (Seraya bax oqojidar idi). Yərəmiya pəyələmbər uningoja səz tapilioğan. **60** Yərəmiya oram kəqəzgə Babilning bexioja qüxicioğan barlık külpətlərni, — yəni Babil toqrluk pütüklük bu barlık səzlərni yaz'oğanidi; **61** wə Yərəmiya Serayaqa mundak dedi: — Sən Babilə yetip baroqanda, bu səzlərning həmmisini okup qikip wə: — **62** «Pərwərdigar, Sən bu jay toqrluk:

— Mən uni yəksan kılımənki, uningda həqkim, nə insan
nə haywan turmaydiqan, mənggüzə bir wəyranə bolidu
— degənsən» — dəysən; **63** xundak kılıp bu yazmini okup
qıkkandin keyin, uningoja tax tengip, Əfrat dəryasining
otturisioja qərüwət, **64** wə: «Mən uning üstigə qüxürməkqi
bołqan külətlər tüpəylidin, Babil [xu taxka] ohxaxla
oşerk bolup kaytidin ərliməydu; ular halidin ketidu» —
dəysən. Yərəmiyaning səzliri muxu yerdə tündidi.

52 Zədəkiya Yəhudaçə padixahı bołqanda yigirmə
bir yexida idi; u Yerusalemdə on bir yil həküm
sürdi. Uning anisi Libnahlıq Yərəmiyaning kizi bolup,
ismi Həmatal idi. **2** U [padixahı] Yəhoakimning
kılıqinidək, Pərwərdigarning nəziridə rəzil ixlarnı kıldı. **3**
Pərwərdigarning Yerusalemoja həm Yəhudaçə қaratkan
oşzipi tüpəylidin, Pərwərdigar ularni Əz huzuridin
həydiwətküqə bołqan arılıqta, təwəndiki ixlar yüz bərdi.
Birinqidin, Zədəkiya Babil padixahıqə isyan ketürdi.
4 Xundak boldiki, uning səltənitining tokkuzinqi yili
oninqi ayning oninqi künidə Babil padixahı Nebokədnəsar
pütkül қoxunioja yetəkqilik kılıp Yerusalemoja hujum
kilişka kəldi; ular uni қorxiwelip bargah kurup, uning
ətrapida қaxa-potəylərni kuruxti. **5** Xuning bilən xəhər
Zədəkiyaning on birinqi yilioğıqə muğasiridə turdi. **6** Xu
yili tətinqi ayning tokkuzinqi künü xəhərdə eçir kəhətqilik
həmməni başkan wə zemindikilər üçünmu həq ax-ozuk
kalmıqanidi. **7** Xəhər sepili bəsüldi; barlık, jənggiwar
ləxkərlər қaqmakçı bolup, tün keqidə xəhərdin bədər
tikiwetixti. Ular padixahı baqlqisioja yekin «ikki sepil»
arılıqdiki dərwazidin ketixti (Kaldıylər bolsa xəhərning

həmmə təripidə bar idi). Ular [Iordan jilqisidiki] «Arabah tüzlənglikı»ni boylap қeqixti. **8** Lekin Kaldiyılerning қoxunu padixahıni қooqlap Yeriho tüzlənglikidə Zədəkiya oja yetixti; uning pütün қoxuni uningdin tarkılıp kətkənidi. **9** Wə ular padixahıni tutup, Hamat zeminidiki Riblah xəhīrigə, Babil padixahınını aldioja apardı; u [xu yerdə] uning üstidin həküm qikərdi. **10** Babil padixahı Zədəkiyaning oqullırını uning kəz alındıda kətl қildi; u Yəhūdanıng barlıq əmirlirinimu Riblah xəhīridə kətl қildi; **11** andın Zədəkiyaning kəzlirini oyuwətti; Babil padixahı uni mis kixənlər bilən baqlap Babilə elip kelip, əlgüqə zindan oja қamap қoydi. **12** Bəxinqi ayning oninqi künidə (bu Babil padixahı Nebokadnəsarning on tokkuzinqi yili idi) Babil padixahınını hizmitidə bolqan, pasiban begi Nebuzar-Adan Yerusalem oja yetip kəldi. **13** U Pərwərdigarning əyini, padixahınını ordisini wə xəhərdiki barlıq əylərni kəydüriwətti; barlıq bəhəywət imarətlərgə u ot қoyup kəydüriwətti. **14** Wə pasiban begi yetəkqilikidiki Kaldiyılerning pütkül қoxunu Yerusalemning ətrapidiki pütkül sepilini ərüwətti. **15** Pasiban begi Nebuzar-Adan zemindiki əng namrat kixilərdin bir kismini, xəhərdə қalqan baxka kixilərni, Babil padixahı tərəpkə қeqip təslim bolqanlarnı wə қalqan hünərwənlərni əsir kılıp ularni elip kətti. **16** Lekin pasiban begi Nebuzar-Adan zemindiki əng namratlarning bir kismini üzümzarlıklarnı pərwix қılıxka wə terikqılık қılıxka қaldurdu. **17** Kaldiyılər Pərwərdigarning əyidiki mistin yasalojan ikki tüwrükni, das təgliklirini wə Pərwərdigarning əyidiki mistin yasalojan «dengiz»ni qliq, barlıq mislirini Babilə elip

këtti. **18** Ular yənə [ibadəttə ixlitilidiojan] idixlar, gürjək-bəlgürjəklər, lahxigirlar, qaqılar, piyalə-təhsilər həm mistin yasalojan barlıq əswablarni elip këtti; **19** daslar, huxbuydanlar, qaqılar, küldanlar, qiraoğdanlar, piyalilər wə jam-kədəhlərni bolsa, altundin yasalojan bolsimu, kümüxtin yasalojan bolsimu, ularning həmmisini pasiban begi elip këtti. **20** Sulayman padixah Pərwərdigarning əyi üqün mistin yasatkan ikki tüwrük wə «dengiz», xundakla uning təgiliki bolovan on ikki bukını u elip këtti; qünki bu mis saymanlarning eoqırılığını əlqəx mumkin əməs idi. **21** İkki tüwrük bolsa, hərbirining egizliki on səkkiz gəz, aylanmisi on ikki gəz kelətti; hərbirining iqı kawak bolup, misning əlinlikli tət barmak idi. **22** Tüwrükning üstidiki bexi bolsa mis bolup, egizliki bəx gəz idi; uning pütün aylanmisi tor xəklidə həm anar nushisi bilən bezəlgənidi, həmmisi mistin idi; ikkinqi tüwrükmu uningoja ohxax bolup, umu anar nushisi bilən bezəlgənidi. **23** Hərbir tüwrükning bexining yanlırida toksan altə anar nushisi bar idi; torda jəmiy bolup yüz anar nushisi bar idi. **24** Pasiban begi Nebuzar-Adan bolsa bax kahın Seraya, orunbasar kahın Zəfaniya wə ibadəthanidiki üq nəpər ixikbağarnimu əsirgə aldi. **25** U xəhərdin ləxkərlərni baxkuriadiojan bir aqwat əməldarnı, xəhərdin tapkan orda məslihətqiliridin yəttini, yərlik həlkəni ləxkərlikkə tizimlişəq, yəni köxunning sərdarining katipini wə xəhərdin atmix nəpər yərlik kixini tutti. **26** Pasiban begi Nebuzar-Adan bularni Babil padixahining aldioja, Riblahqə elip bardı. **27** Babil padixahı Hamat zeminidiki Riblahda bu kixilərni ķiliqlap əltürüwətti. Xu yol bilən

Yəhuda əz zeminidin sürgün kılindi. **28** Nebokadnəsar sürgün қilojan kixilərning sani mundak idi: — yəttinqi yili üq ming yigirmə üq Yəhədiy; **29** Nebokadnəsarning on səkkizinqi yili u Yerusalemdin səkkiz yüz ottuz ikki kixini sürgün kıldı; **30** Nebokadnəsarning yigirmə üqinqi yili pasiban begi Nebuzar-Adan Yəhədiylardin yəttə yüz kırıq bəx kixini sürgün kıldı; jəmiy bolup sürgün қılınojanlarning sani tət ming altə yüz kixi idi. **31** Xundak boldiki, Yəhuda padixahı Yəhoakin sürgün bolojan ottuz yəttinqi yili on ikkinqi ayning yigirmə bəxinqi künü xu ix yüz bərdi: Əwil-Merodak Babiloja padixah bolojan birinqi yili, u Yəhuda padixahı Yəhoakinning kəddini kətürüp, uni zindandin qıkardı; **32** u uningoja mulayim səz kılıp, uning ornini Babilia uning bilən birgə turajan baxka padixahlarning ornidin yukarı kıldı; **33** xuning bilən Yəhoakin zindandiki kiyimlirini seliwetip, əmrining қalojan hərbir künidə hərdaim padixah bilən billə həmdastihan boluxka tuyəssər boldi. **34** Uning nesiwisi bolsa, Babil padixahının uningoja beqixlıqan daimlik iltipati idi; bu iltipat kündilik idi, yəni u uningoja taki aləmdin ətkiqə əmrining hərbir künü tuyəssər қılınojan.

Yərəmianing yiçə-zarlısı

1 (Aləf) Ah! İlgi adəmlər bilən lik toloqan xəhər, Həzir xunqə yiganə olturıdu! Əllər arisida katta boloduqı, Həzir tul hotundək boldi! Əlkilər üstidin həküm sürgən məlikə, Həxarəqə tutuldi! **2** (Bət) U keçiqə aqqık yiçə kətürməktə; Məngzidə kəz yaxlısı taramlimakta; Axniliri arisidin, Uningoja təsəlli beridiqan həqbırı yoktur; Barlıq dostları uningoja satğunluq қildi, Ular uningoja düxmən bolup kətti. **3** (Giməl) Yəhuda jəbir-japa həm eojir կulluk astida, Sürgünlükə qıktı; U əllər arisida musapir boldi, Həq aram tapmaydu; Uni կօղլօղուղիլարիнг həmmisi, Uningoja yetixiwelip, uni tar yolda կistaydu; **4** (Dalət) Həqkim həytlaroja kəlmigənlikü tüpəylidin, Zionoja baridiqan yollar matəm tutmakta. Barlıq կowukliri qəldərəp կaldi, Kəhənliri ah-zar kətürməktə, Կızlıri dərd-ələm iqididur; Əzi bolsa, Կattik azablanmakta. **5** (He) Küxəndiliri uningoja hojayın boldi, Düxmənliri ronak tapmakta; Qünki uning kəpligən asiylikliri tüpəylidin, Pərwərdigar uni jəbir-japaqə կoydi. Uning balılısı kəlməskə kətti, Küxəndisigə əsir bolup sürgün boldi. **6** (Waw) Barlıq hərmət-xəhəriti Zionning կizidin kətti; Əmirliri yaylaqni tapalmioqan kiyiklərdək boldi; Ularning owqidin əzini կaquroğudək həq dərmani կalmidi. **7** (Zain) Harlanoqan, sərgərdan bolovan künlidirdə, Həlkı küxəndisining կoliqa qüxkən, Həqkim yardım կolini sozmioqan qəoqla, Yerusalem կədimdə əzigə təwə bolovanlarını, Կimmətlik bayılıklarını yadioja kəltürməktə; Küxəndiliri uningoja məshirilik կaraytti; Küxəndiliri uning nabut bolovanlığını məshirə կilixti. **8** (Hət) Yerusalem əxəddiy eojir gunah sadır

ķılajan; Xuning bilən u һaram boldi; Uning yalingaqlikini kərgəqkə, Uni hərmətligənlər hazır uni kəmsitidu; Uyatta, uh tartkınıqə u kəynigə buruldi. **9** (Tət) Uning eż həyzliri etəklirini buloqiwətti; U akıwitini һeq oylimioqandur; Uning yıkılıxi ajayib boldi; Uningoja təsəlli bərgüqi yoktur; — «Ah Pərwərdigar, harlanojinimoja қara! Qünki düxmən [halimdin] mahtinip kətti!» **10** (Yod) Küxəndisi қolini uning կimmətlik nərsiliri üstigə sozdi; Өzining mukəddəs jayioqa əllərning besip kirgənlikini kərdi; Sən əslı ularni ibadət jamaitinggə «kirixkə bolmaydu» dəp mən'i ķilojanıq! **11** (Kaf) Bir qixləm nan izdəp, Uning həlkining həmmisi uh tartmakta; Jenini saklap ķelix üqünla, Ular կimmətlik nərsilirini axlıkkə tegixti. «Ah Pərwərdigar, қara! Mən ərziməs sanaldım. **12** (Laməd) Əy etüp ketiwatqanlar, Bu silər üçün һeq ix əməsmu? Қarap bak, mening dərd-əlimimdək baxka dərd-ələm barmidu? Pərwərdigar otluk օzəzipini qüxtürgən künidə, Uni mening üstümgə yüklidi. **13** (Məm) U yüksəridin ot yaqdurdı, ot səngəklirimdin etüp keydürüdi. U ularning üstidin օqelibə қildi. U putlirim üçün tor-tuzaknı қoyup қoydi, Meni kəynimgə yandurdi, U meni nabut қildi, Kün boyi U meni zəipləxtürdi. **14** (Nun) Asiyliklirim boyunturuk bolup boynuməqa baqländi; Қolliri tanini qing qigip qəmbərqas қiliwətti; Asiyliklirim boynuməqa artıldı; U dərmanimni məndin kətküzdi; Rəb meni mən қarxılık kərsitəlməydiqənlarning қollırıqə tapxurdi. **15** (Samək) Rəb barlıq baturlirimni otturumdila yərgə uruwətti; U mening hil yigitlirimni ezixkə, Üstümdin həküm qikirixka kengəx qakirdi. Rəb goya üzüm kəlqidiki üzümlərni

qayligəndək, Yəhūdanıng pak kızını qayılıwətti. **16** (Ayin) Muxular tüpəylidin taramlap yioqlımaktimən; Mening kəzlirim, mening kəzlirimdin su ekiyatidu; Manga təsəlli bərgüqi, jenimni əsligə kəltürgüqi məndin yıraktur; Balilirimning kengli sunuktur, Qünki düxmən əfəlibə қıldı. **17** (Pe) Zion қolini sozmaqta, Lekin uningoja təsəlli bərgüqi yok; Pərwərdigar Yakup toopruluk pərman qüxürdi — Қoxniliri uning küxəndiliri bolsun! Yerusalem ular arisida nijis nərsə dəp karaldi. **18** (Tsadə) Pərwərdigar həkkaniydur; Qünki mən Uning əmrigə hilaplik қildim! Əy, barlık həlkələr, anglangalar! Dərdlirimgə karanglar! Pak kızlirim, yax yigitlim sürgün boldi! **19** (Kof) Axnilirimni qakirdim, Lekin ular meni aldiqanidi; Jan saklıqıjudək ozuk-tülük izdəp yürüp, Kahınlirim həm akşakallirim xəhərdə nəpəstin қaldi. **20** (Rəx) Kara, i Pərwərdigar, qünki azar qekiwatimən! Həddidin ziyadə asiylik ķiloqinim tüpəylidin, Iq-baɔrim kiyñiliwatidu, Yürikim ərtlip kətti. Sirtta ķılıq [anisini balisidin] juda қıldı, Əylirimdə bolsa əlüm-waba həküm sürməktə! **21** (Xiyn) [Həklər] ah-zarlırimni anglidi; Lekin təsəlli bərgüqim yoktur; Düxmənlirimning həmmisi külpitimdin həwərdar bolup, Bu ķiloqiningdin huxal boldi; Sən jakarlıqan künni ularning bexioqa qüxürgəysən, Xu qaoqda ularning həli meninkidək bolidu. **22** (Taw) Ularning barlık rəzillikini kəz aldingoja kəltürgəysən, Barlık asiyliklirim üçün meni կandaq ķiloqan bolsang, Ularoqimu xundak ķiloqaysən; Qünki ah-zarlırim nuroqundur, Kəlbim azabtin zəiplixip kətti!

2 (Aləf) Rəb oğezəp buluti bilən Zion kızını xundak, əplidi! U Israilning xərəp-julasını asmandın yərgə qərübətti, Oğəzi pi qüvkən künidə Əz təhtipərini həq esidə əldurmidi. **2** (Bət) Rəb Yəkupning barlıq turalıqlarını yutuwətti, həq ayimidi; U əhəri bilən Yəhudanıñ kızining kəl'ə-kororanlırinin həmmisini oğulattı; U padixaḥlıknı əmirliri bilən nomuska koyup, Yər bilən yəksan kiliwətti. **3** (Giməl) U əttik oğezəptə Israilning həmmə münggüzlərini kesiwətti; Düxmənni tosuqlan ong əolini Uning aldidin tartıwaldi; Lawuldap kəygən ezbərapını yəp kətküqi ottək, U Yəkupni kəydiürüwətti. **4** (Dalət) Düxməndək U okyasını kərdi; Uning ong əoli etixkə təyyarlanıqları; Kəzige issik kərüngənlərning həmmisini kükəndisi kəbi kirdi; Zion kızının qediri iqidə, Əhərini ottək yaqdurdu; **5** (He) Rəb düxməndək boldi; U Israilni yutuwaldi, Ordilirining həmmisini yutuwaldi; Uning kəl'ə-kororanlırını yokətti, Yəhudanıñ kızıda matəm wə yioqa-zarlarnı kəpəyətti. **6** (Waw) U Uning kəpisini baqıqını paqaklatkandək paqaklatti; U ibadət sorunlarını yokitiwətti; Pərwərdigar Zionda həyt-bayramlar həm xabatlarnı [həlkining] esidin qikiriwətti; Oğəzəp oti bilən padixaḥ həm kahınnı qətkə əkəkiwətti. **7** (Zain) Rəb kurbangahını taxliwətti, Muğəddəs jayidin waz kəqtı; U Ziondiki ordilarning sepillirini düxmənning əolioqa tapxurdu; Hətta Pərwərdigarning əyidə, Ular həyt-ayəm künidikidək təntənə əkiləxti! **8** (Hət) Pərwərdigar Zion kızının sepilini qekiyətixni karar əliqən; U uningoqa [halak] əlqəm tanisını tartıp koyən; U əolini qekixtin həq üzəmidi; U həm istihkamlarnı həm sepilni

zarlatti; Ikkisi təng halsirap kayojurmakta. **9** (Tət) Uning dərwaziliri yər tegigə əşərk bolup kətti; U uning təmür-takaklırini parə-parə kiliwətti. Padixahı həm əmirliri əllər arisioja palandi; Təwrattiki tərbiyə-yolyoruk yokap kətti, Pəyəqəmbərliri Pərvərdigardin wəhijy-kərünüüxlərni izdəp tapalmaydu. **10** (Yod) Zion կızining aksakalliri, Yərdə zuwan sürməy olturmakta; Ular baxlırioja topa-qang qeqixti; Ular beligə bəz yəgiwelixti; Yerusalemning pak kızırının baxlıri yərgə kirip kətküdək boldi. **11** (Kaf) Mening kəzlirim taramliojan yaxlirimdin һalidin kətti; Iqi-baoqlirim zərdapoja toldi; Jigirim yər yüzigə təkülüp parə-parə boldi, Qünki həlkimning կizi nabut kılindi, Qünki xəhər koqlırıda narsidilər həm bowaklar һoxsiz yatmakta. **12** (Laməd) Ular xəhər koqlırıda yarilanqanlardək һalidin kətkəndə, Anilirining kuqıkida yetip jan talaxkanda, Anilirioja: «Yemək-iqmək nədə?» dəp yalwuruxmakta. **13** (Məm) Mən dərdingga guwahqi bolup, seni nemigə ohxitarmən? Seni nemigə selixturarmən, i Yerusalem կizi? Sanga təsəlli berixtə, nemini sanga təng կılmən, i Zionning pak կizi? Qünki sening yarang dengizdək qaksızdur; Kim seni sakaytalisun? **14** (Nun) Pəyəqəmbərliringning sən üçün kərgənliri bimənilik həm əhməkliktur; Ular sening kəbihlikingni həq axkarə kılmedi, Xundak kılıp ular sürgün boluxungning aldini almidi. Əksiqə ularning sən üçün kərgənliri yalqan bexarətlər həm ezitkuluklardur. **15** (Samək) Yeningdin ətüwatkanlarning həmmisi sanga կarap qawaklıxidu; Ular üxkürtip Yerusalemning կizoja bax qaykaxmakta: — «Güzəllikning jəwhiri, pütkül jahanning hursənliyi» dəp

atalojan xəhər muxumidu?» **16** (Pe) Barlık düxmənliring sanga կարա աօզини յօջան eqip [mazak կilmakta], Ux-ux կilihip, qixlirini oququrlatmakta; Ular: «Biz uni yutuwalduk! Bu bərhək biz kütkən kündur! Biz buni əz kezimiz bilən kəriükcə muyəssər bolduk!» — deməktə. **17** (Ayin) Pərwərdigar Өz niyətlirini ixka axurdi; Kədimdin tartip Өzining bekitkən səzигə əməl կildi; U həq rəhim կilmay օqlattı; U düxmənni üstüngdin xadlandurdi; Küxəndiliringning münggüzini yukarı kətürdi. **18** (Tsadə) Ularning kengli Rəbgə nida կilmakta! I Zion կızining sepili! Yaxliring dəryadək keqə-kündüz aksun! Өzüngə aram bərmə; Yax tamqiliring taramlaxtin aram almisun! **19** (Kof) Tün keqidə ornungdin tur, Kəqtə jesək baxlinixi bilən nida կil! Kənglüngni Rəbning aldioja sudək tək; Narsidiliringning hayatı üçün uningoja կolliringni ketür! Ular barlıq koqiliring doqmuxida կəhətqiliktin հəlidin kətməktə. **20** (Rəx) Kara, i Pərwərdigar, oylap bakkaysən, Sən kimgə muxundak muamilə կilip bakğan?! Ayallar əz mewiliri — ərkə bowaklirini yeyixkə bolamdu? Kahin həm pəyəqəmbərni Rəbning mukəddəs jayida əltürüixkə bolamdu?! **21** (Xiyn) Yaxlar həm կerilar koqilarda yetixmakta; Pak կizlirim wə yax yigitlirim կiliqlinip yikildi; Ularni օəziping qüxkən künidə կirdingsən; Ularni həq ayimay soydungsən. **22** (Taw) Sən կeyt-bayram künidə jamaətni qakiroqandək, Meni tərəp-tərəplərdin besixkə wəhimiłerni qakirding; Pərwərdigarning օəzəp künidə կaqlanlar yaki tirik կalojanlar yok idi; Өzüm ərkilitip qong կilojanlarni düxminim yəp kətti.

3 (Aləf) Mən uning oğezəp tayikini yəp jəbir-zulum
kərgən adəmdurmən. **2** Meni U həydiwətti, Nuroğa
əməs, bəlki karangəyulukka mangdurdi; **3** Bərhək, U kün
boyi əolini manga kayta-kayta hujum қildurdi; **4** (Bət)
ətlirimni wə terilirimni қakxal kiliwətti, Səngəklirimni
sunduruwətti. **5** U manga muhəsirə կurdi, Ət süyi
wə japa bilən meni kapsiwaldi. **6** U meni əlgili uzun
bolqanlardək қapkarangoju jaylarda turuxka məjbur
қildi. **7** (Giməl) U meni qıqlımaydiqan қılıp qitlap
korxiwaldi; Zənjirimni eçir қildi. **8** Mən warkırap nida
ķilsammu, U duayimni həq ixtimidi. **9** U yollirimni
jipsilaxkən tax tam bilən tosuwaldi, Qıçır yollirimni əgri-
tokay kiliwətti. **10** (Dalət) U manga paylap yatkan eyiktək,
Pistirmida yatkan xirdəktür. **11** Meni yollirimdin burap
tetma-titma қildi; Meni tüzəxtürdi. **12** U okyasını kerip,
Meni okining ərisi қildi. **13** (He) Oğdenidiki oqlarnı
bərəklirimgə sanjitkuzdi. **14** Mən ez həlkımgə rəswa
obyekti, Kün boyi ularning məshirə nahxisining nixani
boldum. **15** U manga zərdabni toyoluqə yutkuzup, Kəkrə
süyini toyoluqə iqtüzdi. **16** (Waw) U qıxlirimni xeoqıl
taxlar bilən qekiwətti, Meni küllərdə tüzüldürdi; **17** Jenim
tinq-hatırjəmliktin yıraklıxturuldi; Arambəhxning nemə
ikənlikini untup kəttim. **18** Mən: «Dərmanım қalmidi,
Pərwərdigardin ümidim қalmidi» — dedim. **19** (Zain)
Mening har қılınqanlırimni, sərgədan bolqanlırimni,
əmən wə et süyini [yəp-iqkinimni] esingga kəltürgəysən!
20 Jenim bularni hərdaim əsləwatidu, Yərgə kirip
kətküdək bolmacta. **21** Lekin xuni kənglümgə kəltürüp
əsləymənki, Xuning bilən ümid əytidin yanidu, — **22**

(Hət) Mana, Pərwərdigarning eżgərməs mehribanlıkları!
Xunga biz tügəxmidük; Qünki Uning rəhimdilliliklirining
ayioji yoktur; **23** Ular hər səhərdə yengilinidu; Sening
həkikət-sadıqlığın tolimu moldur! **24** Əz-ezümgə:
«Pərwərdigar menin nesiwəmdur; Xunga mən Uningoja
ümid baqlaymən» — dəymən. **25** (Tət) Pərwərdigar Əzini
kütkənlərgə, Əzini izdигən jan igisigə mehribandur; **26**
Pərwərdigarning nijatını kütüx, Uni süküt iqidə kütüx
yahxidur. **27** Adəmning yax waktida boyunturuknı
kötürüxi yahxidur. **28** (Yod) U yeganə bolup süküt kılıp
oltursun; Qünki Rəb buni uningoja yüklidi. **29** Yüzini
topa-tupraklaşka təgküzsün, — Ehtimal, ümid bolup қalar?
30 Məngzini uroqıqıja tutup bərsün; Til-aħanətlərni
toyoluqə ixitsün! **31** (Kaf) Qünki Rəb əbədil-əbəd insandin
waz kəqməydu; **32** Azar bərgən bolsimu, Əzgərməs
mehribanlıklırının molluğdı bilən iqini aqritidu; **33** Qünki
U insan balılırini har қılıxni yaki azablaxni halıqan
əməstur. **34** (Laməd) Yər yüzidiki barlık, əsirlərni ayaq
astida yanjixlaşka, **35** Həmmidin Aliy Bolqoqining aldida
adəmni əz həkkidin məhrum қılıxlaşka, **36** Insanoja əz
dəwasida uwal қılıxlaşka, — Rəb bularning həmmisigə
guwahqı əməsmu? **37** (Məm) Rəb uni buyrumıqan bolsa,
Kim deginini əməlgə axuralisun? **38** Külpətlər bolsun,
bəht-saadət bolsun, həmmisi Həmmidin Aliy Bolqoqining
aqzidin kəlgən əməsmu? **39** Əmdi tirik bir insan nemə dəp
aqrinidu, Adəm balisi gunahlırinining jazasidin nemə dəp
waysaydu? **40** (Nun) Yollirimizni təkxürüp sinap biləyli,
Pərwərdigarning yenioja yənə կaytaylı; **41** Қollirimizni
kənglimiz bilən billə ərxtiki Təngrigə kötürəyli! **42** Biz

itaetsizlik kılıp səndin yüz əridük; Sən kəqürüm kilmiding.

43 (Samək) Sən əzüngni əjəzəp bilən կaplap, bizni
kööplideng; Sən əltürdüng, heq rəhim kilmiding. **44** Sən
Əzüngni bulut bilən կaplioqansənki, Dua-tilawət uningdin
heq etəlməs. **45** Sən bizni həlkələr arisida daxkal wə nijasət
kılding. **46** (Pe) Barlıq düxmənlirimiz bizgə կarap aqzini
yojan eqip [mazak kıldı]; **47** Üstimirzə qüxti alakzadilik
wə ora-tuzak, Wəyranqılık həm һalakət. **48** Həlkimning
kizi nabut bolğını üçün, Kəzümdin yaxlar əstəng bolup
akmakta. **49** (Ayin) Kəzüm yaxlarnı üzülməy təküwatidu,
Ular heq tohtiyalmaydu, **50** Taki Pərwərdigar asmanlardın
təwəngə nəzər selip [həlimizoja] կarioqquqə. **51** Mening
kəzüm Rohimoja azab yatküzməktə, Xəhirimning barlıq
kızılirining Həli tüpəylidin. **52** (Tsadə) Manga səwəbsiz
düxmən bolğanlar, Meni kuxtək hədəp owlap kəldi. **53**
Ular orida jenimni üzməkqi bolup, Üstümgə taxni qəridi.
54 Sular beximdin texip aktı; Mən: «Üzüp taxlandım!» —
dedim. **55** (Kof) Həngning tüwliridin namingni qakırıp
nida kıldım, i Pərwərdigar; **56** Sən awazimni anglıding;
Kutulduruxka nidayimoja կulikingni yupuruwalmiojin!
57 Sanga nida kılıqan künidə manga yekin kelding,
«Korķma» — deding. **58** (Rəx) I rəb, jenimning dəwasini
əzüng soriding; Sən manga həmjəmət bolup həyatimni
kutkuzdung. **59** I Pərwərdigar, manga bolğan uwallikni
kərdüngsən; Mən üçün həküm qıkaroqaysən; **60** Sən
ularning manga kılıqan barlıq əqmənliklirini, Barlıq
kəstlirini kərdüngsən. **61** (Xiyn) I Pərwərdigar, ularning
ahənətlirini, Meni barlıq kəstligənlirini anglıdingsən, **62**
Manga կarxi turqanlarning xiwirlaxlirini, ularning kün

boyi kəynimdin kusur-kusur kılıxkanlirini anglidingsən.

63 Olturoqanlirida, turoqanlirida ularoja қarioqaysən! Mən ularning [məshirə] nahxisi boldum. **64** (Taw) Ularning қolliri қilojanliri boyiqə, i Pərwərdigar, bexioja jaza yanduroqaysən; **65** Ularning kengüllirini kaj қiloqaysən! Bu sening ularoja qüxicidən lənitindən bolidu! **66** Ojəzəp bilən ularni կօղլιօյსən, Ularnı Pərwərdigarning asmanlıri astidin yokatkaysən!

4 (Aləf) Ah! Altun xunqə julasız bolup kətti! Sap altun xunqə tutuk bolup kətti! Muğəddəs eydiki taxlar hərbir koqining bexioja təkülüp qeqildi! **2** (Bət) Zionning oɔjulları xunqə կimmatlik, Sap altunoja tegixküsiz idi, Həzir sapal kozillardək, Sapalqining կoli yasiojanlıraqılıkmu [կimmiti yok] dəp կariliwatidu! **3** (Giməl) Hətta qilbərilər əmqikini tutup berip balılırini emitidu; Lekin menin həlkim qəldiki təgiküxlaroja ohxax rəhimsiz boldi. **4** (Dalət) Bowakning tili ussuzluktin tangliyioja qaplıxiwatidu; Kiqik balilar nan tiliməktə, Həqkim ularoja oxup bərməywati. **5** (He) Nazunemətlərni yəp kəngənlər koqılarda sarayıp yürüdü; Səsün kiyim kiydürüllüp qong կilinojanlar tezəklikni կuqaklap yetiwati. **6** (Waw) Həlkimning kızining կəbihlikigə qüxkən jaza Sodomning gunahının jazasidin eojirdur; Qünki Sodom birakla ərüwetilgənidi, həq adəmning կoli uni կiynimiojanidi. **7** (Zain) Həlkimning «Nazariy»liri bolsa կardin sap, süttin ak, teni կizil yakutlardın parkırap idi, Təkki-turki kək yakuttək idi. **8** (Hət) Həzir qirayliri կurumdin կara; Koqılarda kixilər toniyalmiojudək bolup կaldi; Bir terə-bir ustihan bolup կaldi; U կakxallixip yaqlaqtək

bolup kətti. **9** (Tət) Kılıqta əltürülgənlər kəhətqılıktə elgənlərdin bəhtliktur; Qünki ular қakxal bolup kətməktə, Tuprakning mewiliri bolmiojaqça yikitilməkta. **10** (Yod) Baqri yumxak ayallar eż қolliri bilən balilirini қaynitip pixurdi; Həlkimning kizi nabut қılınçında balilar ularning gəxi bolup қaldı. **11** (Kaf) Pərwərdigar kəhrini qüfürüp pişandın qıktı, Otluk oğzipini təkti; Zionda bir ot yekip, Uning ullirini yutuwətti. **12** (Laməd) Yər yüzidiki padixahlar wə jahanda barlıq turuwatkanlar bolsa, Nə kükəndə nə düxmənning Yerusalemning қowuklıridin bəsüp kiridiqanlıqışa ixənməyti. **13** (Məm) Həlbuki, pəyoğəmbərlirining gunahları tüpəylidin, Kaħnlirining қabihlikliri tüpəylidin, Ularning [Zionda] həkkaniylarning қanlırını təkkənlikli tüpəylidin, — Bu ix [bexioja] qüxti! **14** (Nun) Həzir ular қarəpular dək koqlarda tenəp yürməktə, Ular қanoqa buloqanəjanki, Həqkim kiyimlrigə təgküqi bolmaydu. **15** (Samək) Hək ular oja: «Yoğunlux! Napaklar! Yoğunlux! Yoğunlux, bizgə təgküqi boluxma!» dəp warkirixmakta. Ular ķeqip tərəp-tərəpkə sərgərdan bolup kətti; Lekin əllər: «ularning arımızda turuxışa bolmaydu!» — dəwatidu. **16** (Pe) Pərwərdigar Əzi ularni tarķitiwətti; U ularni қayta nəzirigə almayıdu; Kaħinlarning hərmiti ķilinmedi, Yaxanojanlarmu həq meħribanlıq kermidi. **17** (Ayin) Kəzimiz yardımni bihudə kütüp ħalidin kətti; Dərwəkə bizni kutkuzałmiojan bir əlni kütüp kəzət munarlırimizda turup kəlduk. **18** (Tsadə) Düxmənlirimiz izimizdin ķooqlap yürdi; Xunga koqlarda yürəlməyttük; Əjilimiz yekinlaxtı, künlirimiz toxtı; Qünki əjilimiz kəldi! **19** (Kof) Peyimizgə qüxkənlər

asmandiki bürkütlərdin ittik; Taoqlardimu bizni қоqlap
yügürdi, Bayawandimu bizni bəktürmidə paylaxti. **20**
(Rəx) Jenimizning nəpisi bolğan, Pərwərdigarning Məsih
ķılıqını ularning ora-tuzaklırida tutuldi; Biz u tooprısida:
«uning sayısında əllər arısında yaxaymız» dəp oyliduk! **21**
(Xiyn) I uz zeminida turoquqi, Edomning kızı, huxal-huram
yayriojin! Lekin bu [jaza] kədəhi sangimu etidu; Sənmu
məst bolisən, yalingaqlinisən! **22** (Taw) Kəbihlikingning
jazasiqa Hatimə berilidu, i Zion kızı; U seni sürgünlükkə
kayıta elip kətməydu; Lekin, i Edom kızı, u sening
kəbihlikingni jazalaydu; U gunahlıringni ekip taxlaydu!

5 Beximizə qüvkənlərni esingga kəltürgəysən, i
Pərwərdigar; Qara, bizning rəswaqılıkta қaloqinimizni
nəziringgə aloğaysən! **2** Mirasımız yatlarəqə, Əylirimiz
yaka yurtluqlarəqə tapxuruldi. **3** Biz yetim-yesirlər,
atisizlar bolup kəldük; Anilirimizmu tul կaldi. **4** Iqidiqan
suni setiwelliximiz kerək; Otunni pəkət pulqa aloqlı
bolidu. **5** Bizni қoqlıqulqılar tap basturup keliwatidu;
Həlsirap, həq aram tapalmaymız. **6** Jan saklıqdək
bir qixləm nanni dəp, Misir həm Asuriyəgə kol berip
boysunoğanmız. **7** Ata-bowilirimiz gunah sadır kılıp
dunyadin kətti; Biz bolsak, ularning kəbihlikining jazasını
kötürüxkə kəldük. **8** Üstimizdin həküm sürgüqilər
küllardur; Bizni ularning қolidin azad қiloquqi yoktur.
9 Dalada kiliq tüpəylidin, Nenimizni tepixqə jenimizni
təwəkkul kılmaktımız. **10** Terimiz tonurdək kizik, Aqliq
tüpəylidin kizitma bizni basmakta. **11** Zionda ayallar,
Yəhuda xəhərliridə pak kızlar ayaq astı kılindi. **12**
Əmirlər қolidin daroja esip қoyuldu; Akşakallarning

hərmiti həq kılınmidi. **13** Yax yigitlər yarəjunqakta
japa tartmacta, Oqlul balilirimiz otun yüklərni yüdüp
dəldəngxip mangmaka. **14** Aksakallar xəhər dərwazisida
olturmas boldi; Yigitlər nəqəmə-nawadin қaldı. **15** Xad-
huramlik kenglimizdin kətti, Ussul oyniximiz matəmgə
aylandı. **16** Beximizdin taj yıkıldı; Həlimizoja way! Qünki
biz gunah sadir kıldı! **17** Buning tüpəylidin yürəklirimiz
mujuldi; Bular tüpəylidin kəzlirimiz қarangoqulaxti — **18**
— Zion teojoja қarap kəzlirimiz қarangoqulaxti, Qünki
u qəldərəp kətti, Qilberə uningda paylap yürməktə. **19**
Sən, i Pərvərdigar, mənggүгə həküm sürisən; Təhting
dəwrdin-dəwrgə dawamlixidu. **20** Sən nemixkə bizni daim
untuysən? Nemixkə xunqə uzunojiqə bizdin waz keqisən?
21 Bizni yeningoja қayturoqaysən, i Pərvərdigar! Xundak
bolqanda biz қaytalaymız! Künlirimizni қədimkidək
əsligə kəltürgəysən, **22** — Əgər sən bizni mutlək qətkə
қakmiojan bolsang, əgər bizdin qəksiz qəzəplənmigən
bolsang!

Əzakiyal

1 Ottuzinqi yili, tətinqi ayning bəxinqi künidə, mən Kewar dəryasında sürgün əlinə qanlar arisida turoqan məzgildə, mana asmanlar eqilip, mən Hudanıng alamət kərünüxlirini kərdüm. **2** Tətinqi ayning bəxinqi küni — Yəhoakinning sürgün bolğanlığının bəxinqi yili idi — **3** Kaldıylərning zeminida, Kewar dəryası boyida, Buzining oqlı Əzakiyal kahinoğa Pərwərdigarning səzi kəldi — xu yerdə Pərwərdigarning əcoli uning wujudioğa əkəndi. **4** Mən kərdüm, mana! Ximaldin boran-qapğun kətürüldi; yoqan bir bulut wə uni orap turoqan bir ot, uning ətrapida bir yorukluk julalınıp turatti; otturisidin, yəni xu ot iqidin, issiktin julalanoğan parkıraq mistək bir kərünüx kəründi. **5** Yənə uning otturisidin, tət həyat məhluk kəründi; ularning kərünüxi xundak idiki: — ularda insanning kiyapiti bar idi; **6** ularning hərbirining təttin yüzü bar idi; hərbirining təttin əkanı bar idi. **7** Ularning tüptüz putliri bar idi; tapanlıri bolsa mozayning tuyaklırioğa ohxaytti; ular parkıritiloğan mistək parlap turatti. **8** Tət yenida, əkanatlı astida insanningkidək birdin əcoli bar idi; tətisining hərbirining təttin yüzü wə təttin əkanı bar idi; **9** ularning əkanatlı bir-birigə tutax idi; ular yüksəndə həqyakka burulmayıttı; ular həmmisi udul aldişa yüksətti. **10** Ularning yüz kərünüxləri insanningkidək idi; u tətisining ong təripidə xırningkidək yüzü bar idi; tətisining sol təripidə buğiningkidək yüzü bar idi; tətisining bürkütningkidək yüzəmə bar idi. **11** Ularning yüzləri ənə xundak idi. Əkanatlı yüksəridə kerilip turatti; hərbirining ikki əkanı ikki təripidiki

məhlukning қанитиңа tutixatti; yənə ikki қaniti əz tenini yepip turatti. **12** Ularning hərbiri uduloja қarap mangatti; ularda bolojan roh nəgə barımən desə, ular xu yərgə mangatti; ular mangoğanda həqkaysı tərəpkə burulmaytti. **13** Həyat məhluklarning kiyapiti bolsa, kəyüp yalkunlap turoğan otning qoşjidək, məx'əllərdək idi; muxu ot uyan-buyan aylinip məhluklar arisida yürətti; ot intayın yalkunluq idi, ottin qakmaqlar qekip turatti; **14** həyat məhluklar qakmakṭək pal-pul kılıp uyaktın-buyakka yığırıp turatti. **15** Mən həyat məhluklar ola қaridim, mana həyat məhluklarning hərbirining yenida yerdə turidioğan, ularning yüzigə udullanoğan bardin qak turatti; **16** qaklarning xəkli wə yasiliyi beril yakutning kərünüxidə idi; tətisining birhilla kərünüxi bar idi; ularning xəkli wə yasiliyi bolsa, qakning iqidə qak bardək idi. **17** Məhluklar mangoğanda, ular yüzləngən tətəripining həmmisigə udul mangatti; mangoğanda ular həq burulmaytti. **18** Qaklarning ultanglıri bolsa, intayın egiz həm dəhəxətlik idi; ular tətisining ultanglırinin pütün ətrapi kəzlər bilən tolqanidi. **19** Həyat məhluklar mangoğanda, qaklar ular ola yandixip mangatti; həyat məhluklar yerdin kətürülgəndə, qaklarmu ketürülətti. **20** Roh nəgə mang desə, ular xu yərgə mangatti — demək, ularning rohi [Rohka] əgixip mangatti. Qaklar ular bilən təng kətürülətti; qünki məhluklarning rohi qaklırida idi. **21** Məhluklar mangoğanda, qaklarmu mangatti; məhluklar tohtioğanda, qaklarmu tohtayıttı; ular yerdin kətürülginidə, qaklarmu ular ola қoxulup təng kətürülətti; qünki həyat məhluklarning rohi qaklarda idi. **22** Həyat

məhluklarning baxliri üstidə bir yoqan kəz yətküsiz gümbəzgə ohxaydiqan bir nərsə turatti; u hrustaldək dəhəxtlik parkirap, ularning bexi üstidə yeyilip turatti.

23 Bu gümbəzdək nərsining astida ularning қanatliri kerilip, bir-birigə tegixip turatti; hərbir məhlukning əz tenining ikki yenini yapidioqan ikkidin қaniti bar idi. **24** Ular mangoanda, mən қanatlirining sadasini anglidim — u uluəl sularning xarkırıqan sadasidək, Həmmigə Қadirning awazidək — қoxunning yürüx kiliwatkan qaoğdiki sürən-xawķunlirining sadasidək idi; ular tohtap turoqan qaoqlarda, ular қanatlirini tewəngə qüxürətti.

25 Wə ularning bexi üstdikи gümbəzdək nərsə üstdin bir awaz anglandi. Ular tohtap turoqan qaoqlarda, ular қanatlirini tewəngə qüxürətti. **26** Ularning bexi üstdikи gümbəzdək nərsə üstidə, kək yakut kəbi bir təhtning siymasi turatti; bu təht siymasining üstdə, tolimu yüksirdə, insan kiyapitidə kərünğən bir zat turatti. **27** Wə mən bu zatni belining üsti təripining turki mistək parkıroqan, ətrapini ot orap turoqan kiyapəttiki bir kərünüxtə kərdüm; wə belining asti təripining turki, otning kiyapitidə idi, uning ətrapida küqlük yorukluk turatti. **28** Bu ətrapida turoqan küqlük yoruklukning kərünüxi bolsa, yamoqurluk künidiki bulutta pəyda bolqan həsən-həsənning kərünüxitək idi. Bu bolsa Pərwərdigarning xan-xəripining kiyapitining kərünüxi idi. Buni kərüpla mən dum yıkıldım; wə mən səzləwatkan birsining awazini anglidim.

2 Wə U manga: I insan oqlı, ornungdin dəs tur, wə Mən sanga söz kılımən, — dedi. **2** U manga söz kılqanda, Roh

manga kirip, meni dəs turoquzdi; wə mən manga söz
Kıloquning awazini anglap turdum. **3** Wə U manga: — «I
insan oqlı, Mən seni Israil balilirioqa, yəni Manga asiylik
kılıjan asiy «yat əllər»gə əwətimən; bügüngə կədər həm
ular həm ularning ata-bowliri Manga yüz ərüp asiylik
kılıp kəlməktə», — dedi. **4** — «Bu balilar bolsa nomussiz
wə kengli կəttiketur; Mən seni ularoja əwətimən; sən
ularoja: «Rəb Pərwərdigar xundak dəydu!» — degin — **5**
xuning bilən ular məyli կulak salsun, salmisun (qunki
ular asiylik kılıdiojan bir jəmət) — əzliri arisida həkikiy
bir pəyoqəmbərning turoqanlığını tonup yetidu. **6** Əmdi
sən, i insan oqlı, gərqə sanga tikən-jiojanlar həmrəh
bolsimu, wə sən qayanlarning arisida tursangmu, ulardin
körkəma, wə səzliridinmu körkəma; xundak, ularning
səzliridin körkəma, wə zərdilik karaxliridin dəkkə-dükkigə
qüxmə; qunki ular asiy bir jəməttur. **7** Sən ular tingxisun,
tingximisun Mening səzlirimni ularoja yatküz; qunki ular
asiylik kılıquqillardur. **8** Wə sən, i insan oqlı, sanga eytən
səzlirimə կulak sal; bu asiy jəməttək tətür bolmioqin;
aɔjzingni eqip, Mən sanga bərginimni yegin». **9** — Mən
karisam, mana manga sozulojan bir kol turuptu; wə
mana, uningda bir oram yazma turuptu. **10** U kez aldimda
uni eqip yeyip koydi; uning aldi-kəynining həmmə yerigə
hət yeziloqanidi; uningoja yeziloqanliri mərsiyə, matəm
səzliri wə dərd-ələmlərdin ibarət idi.

3 Wə U manga: — I insan oqlı, erixkiningni yegin; bu
yazmini yəp, berip Israil jəmətigə söz kılıqin, dedi. **2**
Xuning bilən mən aɔzimni aqtım, U manga yazmini
yegüzdi. **3** U manga: — I insan oqlı, կorsikingni tok kılıp,

iqi-baɔringni Mən sanga bərgən bu oram yazma bilən tolduroqin, — dedi. Xuning bilən mən yedim, aɔzimda u həsəldək tatlıq idi. **4** Wə U manga mundak dedi: «I insan oɔli, baroqin, Israil jəmətigə baroqin, Mening səzlirimni ularoqa yətküzgin. **5** Qünki sən օøyriy yeziktiki yaki tili təs bir əlgə əməs, bəlki Israil jəmətigə əwətilding; **6** — օøyriy yeziktiki həm tili təs, səzlirini qüxəngili bolmaydiqan kəp əllərgə əwətilmiding; Mən seni xularoqa ətətkən bolsam, ular sanga կulak salatti! **7** Birak Israil jəməti sanga կulak salmaydu, qünki ularning həqbiri Manga կulak selixni halimaydu; qünki pütün Israil jəmətining kəpik tong wə kengli kattikötür. **8** Mana, Mən yüzüngni ularning yüzlirigə karxi taxtək, wə sening pexanəngni ularning pexanilirioja karxi taxtək կildim. **9** Bərhək, sening pexanəngni qakmak texidin kattik, hətta almastak կildim. Ulardin կorķma, wə ular tüpəylidin dəkkə-dükkigə qüxmə; qünki ular asiy bir jəməttur». **10** Wə U manga: — I insan oɔli, Mening sanga eytmakqi bolqan həmmə səzlirimni kenglüngə püküp koyqin, ularni kengül koyup anglioqin. **11** Wə һazır baroqin, sürgün bolqanlaroqa, yəni eż elindikilərgə səz kil, ular anglisun, anglimisun ularoqa: «Rəb Pərwərdigar xundak dəydu!» — degin! — dedi. **12** Xuning bilən Roh meni kətürdi, mən arkəmdin zor xarkirioqan bir awazni anglidim — «Pərwərdigarning xan-xəripigə təxəkkür-mədhiyə eż jaylirida okulsun!» — **13** — Həyat məhluklarning կanatlırining bir-birigə tegixkən awazi, wə ularning yenidiki qaklarning awazliri bəhəywət xarkıraq bir sada idi. **14** Wə Roh meni kətürüp, yirakka apardi; wə mən kattik azab, rohimdiki օjəzəp bilən bardim,

wə Pərwərdigarning қоли mening wujudumda küqlük idi.

15 Xuning bilən mən Təl-Abib xəhiri idə sürgün bolqanlar, yəni Kewar dəryası boyida turojanlarning yenioja yetip kəldim; mən ular turojan jayda olturdum; ularning arisida yəttə kün həng-tang қetip olturdum. **16** Mana yəttə kün toxup, Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi:

— **17** «I insan oɔli, Mən seni Israil jəməti üçün kəzətqi қılıp tiklidim; sən Mening aqzimdin səzni anlap, ularoqa Məndin bolqan agahını yətküzgin. **18** Mən rəzillərgə: «Sən jəzmən əlisən» — desəm, birak sən uni agahlandurmışang — yəni bu rəzil adəmni həyatka erixsun dəp rəzil yolidin yandurup, uni həyatka erixsun dəp agahlandurmışang, xu rəzil adam əz կəbihlikidə əlidü; birak Mən uning əneni üçün səndin hesab alımən. **19** Birak sən axu rəzil adəmni agahlandursangmu, u rəzillikidin, yəni əz rəzil yolidin yanmisa, u əz կəbihlikidə əlidü; lekin sən əz jeninqni kutkuzup կalisən. **20** Yaki bolmisa bir həkkaniy adəm əz həkkaniylikidin yenip, կəbihlik қılıdiojan bolsa, uning aldioja qomak salsam, u əlidü; qunki sən uni agahlandurmiding, u əz gunahında əlidü, wə u կilojan həkkaniy ixlar əslənməydu; birak uning əneni üçün səndin hesab alımən. **21** Wə əgər sən həkkaniy adəmni gunah sadir kılma dəp agahlandurup tursang, wə u gunah sadir կilmisa, u qaoqla u jəzmən həyat կalidü, qunki u agahka kəngül կoydi; xuning bilən sən əz jeninqni kutkuzup կalisən». **22** Wə Pərwərdigarning қолi mening wujudumda turatti; U manga: — Ornundin tur, tüzlənglikkə baroqin, Mən xu yerdə sən bilən səzliximən, — dedi. **23** Xuning bilən mən ornumdin turup, tüzlənglikkə qıktım; wə

mana, mən Kewar dəryası boyida turup kərgən xan-xərəptək, Pərwərdigarning xan-xəripi xu yərdə turatti; kərüpla mən düm yikildim. **24** Wə Roh, iqimgə kirip meni tik turoquzdi; U manga səz kılıp mundak dedi: — «Barojin, eygə kirip əzüngni bənd kılɔjin. **25** Wə sən, i insan oqlı, mana, ular arojamqıllarnı üstünggə selip, ular bilən seni baqlaydu; buning bilən sən talaoja qıqlamay, əl-yurt iqigə həq kirəlməysən. **26** Xundakla ularoja tənbih, bərgüqi bolmaslikinq üçün, Mən seni gaqa kılıp, tilingni tangliyingoja qaplaxturimən; qünki ular asiy bir jəməttur. **27** Wə Mən sən bilən səzləxkinimdə, aqzingni ekip, sən ularoja: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu!» dəysən; kim anglaymən desə anglisun, kim anglimaymən desə anglimisun; qünki ular asiy bir jəməttur.

4 Əmdi sən, i insan oqlı, bir kesəknı elip əz aldingoja köyəjin; uning üstigə bir xəhərni — yəni Yerusalemni oyup köyəjin. **2** Andin uni muhasirigə elip, uningoja potəylərni kürup, sepiloja qıkıcıqan bir dənglük yasap, uning ətrapiqə bargahılnı tikip wə sepilni bəsküqi bazoqanılnı tikləp köyəjin. **3** Bir təmür tahtını elip, uni əzüng bilən xəhərning arisioja tiklə; yüzungni uningoja əritip tiklə; u muhasirigə elinidu, sən əzüng uni muhasirigə alisən; bu ixning əzi Israel jəmətigə bexarət bolidu. **4** Wə sən, sol yeningoja yanpaxlap yatqın; Israel jəmətining kəbihlikini əz üstünggə koy; soloja yanpaxlap ənqə kün yatsang, sən xunqə kün ularning kəbihlikini kətürisən. **5** Mən sanga yetix kerək bolqan kün'lərni ularning kəbihlik kılɔjan yilliri boyiqə, yəni üq yüz töksan kün kılıp bekitkənmən; xuning bilən sən Israel

jəmətining kəbihlikini kətürisən. **6** Bu künlər tügigəndin keyin, sən yənə ong yanpaxlap yetip, Yəhuda jəmətining kəbihlikini kətürisən; sanga kırıq künni bekitkənmən, hərbir kün bir yilni ipadiləydu. **7** Wə sən yüzüngni Yerusalemning muhəsirisigə karitip, yengingni tūrgən halda, uni əyibləp bexarət berisən; **8** wə mana, Mən üstünggə arəjamqılarnı salımənki, sən muhəsirining künlərini tūgətmigüqə uyan-buyanoqa həq ərülməysən. **9** Wə sən əzünggə buğday, arpa, purqak, kızıl max terik wə kara buğdaylarnı elip bir idix iqigə sal; wə buningdin əzüng üqün tamak təyyarlaysən; sən buni yanpaxlap yatlaşan künlərdə, yəni üq yüz tokşan kündə yəysən; **10** sən yəydiqən tamak bolsa mikdəri boyiqə hər künü yigirmə xəkəldin boluxi kerək; sən uni bəlgiləngən wakıtlarda yəysən; **11** wə [hər künü] sunimu norma boyiqə, yəni altidin bir hın iqisən; [hər kündiki] bəlgiləngən wağıtlarda iqisən. **12** Sən uni arpa kəmiqi xəklidə kılıp yəysən; sən uni ularning kəz aldida insan nijasiti üstidə pixurisən». **13** Pərwərdigar: «Israillar Mən ularni həydəp qıkırıcıqən əllər arisida turup xu haram yolda əz nenini haram yəydu» — dedi. **14** Andin mən: «I Pərwərdigar! Mən əzümni həqqaqan buloqap koymidim, wə yaxlıkımdın tartip bügüngə kədər mən ezi əlgəndin, yaki yirtkuqlar booqup koyoqan nərsidin həq yemigənmən; həqkandak yirginqlik gəxkə aozızm tegip bakmioqan!» — dedim. **15** Wə U manga: «Mana, Mən sanga insanning nijasitining orniqə kalining tezikini bərdim; sən neningni xuning üstidə pixurisən» — dedi. **16** Wə U manga: «I insan oqlı, mana Mən Yerusalemda ularoqa yələnqük boloqan nanni

ķurutiwetimən; ular nanni tarazioja selip, uni təxwix iqidə yəydu, suni əlqəm bilən alakzidilik iqidə iqidu; **17** Qünki nan wə su ulardin ķalidu; ular bir-birigə karixip dəhəxət basidu, eż kəbihlikidin ķurup ketidu».

5 «Wə sən, i insan oqlı, eżüng ətkür bir ķiliqni al; uni ustira süpitidə ixlitip, qeqing wə sakilingoja sürtüp köy; andin tarazini elip aloğan qaqlarni təng bəlgin. **2** Muhəsirə künliri tügigəndə, üqtin birini xəhər iqidə kəydürgin; yənə üqtin birini elip xəhər ətrapioja qepiwətkin; yənə üqtin birini xamaloja soriwətkin; Mən bir ķiliqni suçurup ularni қooqlaymən. **3** Sən yənə ulardin birnəqqə talni elip tonungning pexigə tikip կoyojin; **4** bulardin yənə nəqqə talni elip ot iqigə taxlap kəydüriwətkin; bulardin pütün Israil jəmətigə ot tutixip ketidu». **5** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, bu Yerusalem; Mən uni əllərning dəl otturisioja orunlaxturdum; baxka məmlikətlər uning əpqərisidə turidu; **6** Bırak u Mening həkümlirimgə ķarxilixip rəzilliktə əllərdinmu axuruwətti, bəlgilimilirimgə ķarxilixixa əpqərisidiki məmlikətlərdinmu axuruwətti; qünki Mening həkümlirimni ular rət kıldı, Mening bəlgilimilirim bolsa, ularda akmaydu. **7** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki silər əpqərənglərdiki əllərdinmu bəkrək baxbaxtaqlıq ķılajanlıqlıqlardın, Mening bəlgilimilirimdə mangmaslıqlıqlardın wə həkümlirimni tutmaslıqlıqlardın, hətta əpqərənglərdiki əllərning həkümliridimu mangmaslıqlar tüpəylidin, **8** Əmdi Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mana, Mən əzümki sanga ķarxişən, [i Yerusalem]; sening arangoja

əllərning kəz alidila jazalarnı yürgüzimən; **9** Wə sening barlıq yirginqlikliring tüpəylidin arangda Əzüm ķilip bakmiojan həmdə kəlgüsü ikkinqi ķilmaydiojan ixni ķılımən. **10** Xuning bilən atilar eż balilirini yəydiqan bolidu, balilar eż atılırını yəydiqan bolidu; wə Mən sanga jazalarnı yürgüzimən, wə sening barlıq ķalqanliringning həmmisini hər tərəptin qikkan xamaloja soriwetimən.

11 Xunga, Mən həyatım bilən kəsəm ķılımənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar — qünki sən Mening mukəddəs jayimni əzüngning barlıq lənətlik nərsiliring həm barlıq yirginqlikliring bilən bulqiojining tüpəylidin, bərhək, Mən silərni ķirojin ķılımən; kəzüm sanga rəhİM ķilmaydu, iqimnimu sanga aqırıtmaymən. **12** Xəhərdikilərdin üqtin bir kismi waba kesili bilən elidu həmdə aranglarda bolidiojan aqarqılıktın bexini yəydu; üqtin bir kismi əpqərənglərdə ķiliqlinidu; wə Mən üqtin bir kışmini hər tərəptin qikkan xamaloja soriwetimən, andin bir ķiliqni əqilaptin suələrəp ularni ķooqlaymən. **13** Xuning bilən Mening əqəzipim besikidu, Mening kəhrimini ularning üstigə qüxürüp ķonəuzup, pioqandin qikimən; Mən Əz kəhrimni ular üstigə teküp tügətkəndin keyin, ular Mən Pərwərdigarning rəzillikkə qidimaydiojan otumdin səz ķiloqanlıkimni tonup yetidu. **14** Wə Mən sening əpqərəngdiki əllər arısida həmdə etüp ketiwatqanlarning kəz aldida seni wəyrənə ķılımən wə məshirə obyekti ķılımən; **15** sening üstünggə əqəzəp həm kəhər wə kəhrlilik əyiblər bilən jazalarnı yürgüzginimdə sən əpqərəngdiki əllərgə horluğ wə tapa-təninining obyekti, bir ibrət həm alakzadilik qıkarəquqi bolisən; qünki Mən Pərwərdigar

xundak söz kıldı! **16** Mən ularoja ھalakət elip kəlgüqி,
aqrqılık zəhərlik oklirini yaqduroqinimda, silərning
üstünglardiki aqrqılıknı küqəytimən, wə yələnqük
bołożan neningni қurutiwetimən. **17** Wə üstünglaroja өз
baliliringlarnı özünglardın juda kılıdióżan aqrqılık həm
yirtkuq haywanlarnı əwətimən; waba kesilliri wə qan
təkküqilər aranglaroja yamrap ketidu; üstünglaroja kiliq
qüxürimən; Mənki Pərwərdigar söz kıldı!».

6 Pərwərdigarning sözü manga kelip mundak deyildi: — **2**
I insan oğlu, Israilning taqlırıqası yüzüngni қaritip ularni
əyibləp mundak dəp bexarət bərgin: — **3** «Israilning
taqlırı, Rəb Pərwərdigarning sözünü anglap қoyunqlar:
Rəb Pərwərdigar taqlar wə egizliklərgə, wadilar wə
jilojılaroja mundak dəydu: — Mana, Mən üstünglaroja
bir kiliqni qüxürüp, «yükiri jay»liringlarnı wəyran
kılımən. **4** Xuning bilən silərning қurbangahlıringlar
wəyranə bolidu, «kün tüwrük»liringlar buzulidu; silərdin
əltürulgənlərni butliringlarning aldioja taxlaymən.
5 Israillardın bołożan əlüklərni өz butliri aldioja
yatkuzimən; қurbangahlıringlar ətrapiqə ustihanlirini
qeziwetimən. **6** Silər turoğan barlık jaylarda xəhərlər
yər bilən yəksan kılınidu, «yükiri jaylar» wəyranə
bolidu; xuning bilən қurbangahlıringlar ھalak bolidu,
butliringlar qekiliп yokıldı, «kün tüwrük»liringlar kesiliп
əqulitilidu, wə həmmə yasiojininglar yok kiliwetilidu;
7 Wə əltürulgənlər aranglarda yıqılıxi bilən, silər
Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **8**
Bırak Mən silərdin bir қaldını қaldurımən; qunki yat
məmlikətlərgə tarkitiwetilgininglarda, silərdin əllər

arisida kiliqtin kutulup қалоjanlar bolidu. **9** Wə silərdin [kiliqtin] kutulup қалojanlar sürgün kılınojan məmlikətlərdə Məndin yanajan wapasiz kəlbliyi wə butliriqə pañixiwazlardək həwəs қilojan kezliri bilən bañrimni parə-parə қilojanlıqını esigə költüridü; xuning bilən ular қilojan rəzillikliri həm yirginqlik kilmixliri tüpəylidin eż-ezliridin nəprətlinidu. **10** Wə ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidü; Mən muxu külpətni silərning bexinglar oja qüxürimən degənlikim bikardin-bikar əməs». **11** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Alikiningni-alikining oja urup, putung bilən yərni təpkin: «Israil jəmətining barlıq kəbih, yirginqlik kilmixliri üçün way! Qunki ular kiliq, aqarqliq wə waba kesili bilən yıkılıdu» — degin! **12** Yırakta turojan wabadin əlidü; yekində turojan kiliq bilən yıkılıdu; həm tirik қalojan, yəni muhasirigə qüvkən kixi aqarqılıqın əlidü; xuning bilən menin ular oja bolojan kəhrimni qüxürüp piojandin qıkimən. **13** Əmdi ulardın əltürülgənlər eż butliri arisida, ularning kurbangahlıları ətrapida, eż butliriqə huxbuy yaklaşan hər bir egiz dəng üstidə, taq qokkılırida, barlıq yexil dərəh wə baraksan dub astida yatlaşan qaoğda, ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidü. **14** Wə Mən eż kolumni ularning üstigə sozimən, ular hər turojan jaylırida zeminni Diblattiki qəl-bayawandin bəttər wəyran kiliwetimən. Andin ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidü».

7 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** «Sən angla, i insan oqlı, Rəb Pərwərdigar Israil zeminoja mundak dedi: Hatimə! Zeminning tət bulungiqa hatimə

berilidu! **3** Sanga hazır hatimə berilidu! Θz oqəzipimni bexingoja qüxürimən, eż yolliring boyiqə üstünggə həküm qikirip jazalap, eżüngning barlık yirginqlik ixliringni eż bexingoja yandurimən. **4** Mening kəzüm sanga rəhİM kilmaydu həm iqimnimu sanga aqritmaymən; əksiqə eż yolliringni bexingoja yandurimən, eż yirginqlikliring eż arangda bolidu; andin silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər». **5** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Balayı'apət! Həq bolup bakmiojan balayı'apət kelidu! Mana, u kəldi! **6** Hatimə, hatimə! U sanga ƙarxi ƙozojaldi! Mana, u keliwatidu! **7** Həlakət yeningoja kəldi, i zeminda turoquqi; wakıt-saiti toxti, axu kün yekinlaxti; huxallıq warkıraxliri əməs, bəlkı dawaloğuluk bir kiykas-sürən taqlarda anglinidu. **8** Mən tezla kəhrimni üstünggə təküp, sanga ƙaratkan oqəzipim bilən piqandin qikimən; Mən eż yolliring boyiqə üstünggə həküm qikirip jazalap, eżüngning barlık yirginqlikliringni bexingoja ƙayturup qüxürimən. **9** Mening kəzüm sanga rəhİM kilmaydu həm iqimnimu sanga aqritmaymən; Mən eż yolliringni bexingoja yandurimən, wə eż yirginqlik ixliring eż arangoja qüxicidu; xuning bilən silər eżünglarnı uroquning Mən Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **10** Mana, axu kün! Mana u kəldi! Həlakət qikip yüriwatidu! — tayaqbihlandi, həkawurluk qeqəklidi! **11** Zorawanlıq yetilip rəzillik tayiki bolup qikti; ularningkidin həqnərsə ƙalmaydu — ularning adəmlər topidin, delət-bayılıklıridin yaki həywısidin həqnemə ƙalmaydu. **12** Wakıt-saiti kəldi, kuni yekinlaxti; aloquqi huxal bolup kətmisun, satkuqi matəm tutmisun; qünki ƙattık oqəzəp muxu bir

top kixilərning həmmisining üstigə qüxidu. **13** Qünki gərqə aləquqi bilən satkuqi tirik կalsimu, satkuqi ezi setiwətkinigə kaytidin igə bolmaydu; qünki bu top kixilər toopluluk kərüngən bexarət inawətsiz bolmaydu; ulardin həqkaysisi կəbihliki bilən eż hayatini sakliyalmaydu. **14** Ular kanayni qelip həmmmini təyyarlıdi, birak həqkim jənggə qikmaydu; qünki Mening oəzipim muxu bir top kixilərning həmmisigə karitiloqan. **15** Talada կiliq, iqidə waba wə aqarqılık turidi; dalada boləqan kixini կiliq, xəhərdə boləqan kixini bolsa, waba wə aqarqılık uni yutuwetidu. **16** Wə ulardin կutulup կelip bulardin կaqkanlar taqlarda yürüp hərbiri eż կəbihliki üçün jilqidiki pahtəklərdək bukuldap matəm tutidu. **17** Hərbirining կoli dərmansızlinidu, tizliri süydük bilən qılıq-qılıq həl bolup ketidu; **18** Ular ezigə bəz kiyimini baqlaydu, wəhəxət ularni basidu; hərkəysining yüzidə hijalət, baxliri takır kərinidu. **19** Ular eż kümüxlirini koqlarəja taxlaydu, ularning altunliri buloqanoqan nərsidək bolidu; ularning altun-kümüxliri Pərwərdigar oəzipini kərsətkən künidə ularni կutkuzmaydu; ular bulardin aqlikini կanduralmaydu, կorsikini tolduralmaydu, qünki bu nərsilər ularəja adəmlərni putlaxturidioqan կəbihlik boldi. **20** U Nening güzəl bezəkini həywə bilən tiklidi; birak ular uning iqidə yirginqlik məbudlarnı həmdə lənatlık nərsilirini yasidi; xunga Mən uni ular üçün paskinqilikka aylandurimən. **21** Mən uni olja süpitidə yat adəmlərning կolioja, oənimət կilip yər yüzidiki rəzillərgə tapxurimən; ular buni buloqaydu. **22** Mən yüzümni ulardin ərүymən, wə kixilər Mening əziz jayimni buloqaydu; zorawanlar kirip u

yərni bulqaydu. **23** Zənjirni təyyarlanglar; qünki zemin
şanlıq jinayətlərgə, xəhər zorawanlıkqə tolojan. **24** Xunga
Mən əllər iqidiki əng rəzilini kəltürimən, ular ularning
eylirigə igə bolidu; Mən zomigərlərning həkawurlukını
yokitimən; ularning «mukəddəs jayliri» bulqinidu. **25**
Wəhəxət keliwatidu! Ular tinq-amanlıqni izdəydiqan
bolidu, birak həq tapalmaydu. **26** Apət üstigə apət, xum
həwər üstigə xum həwər kelidu; ular pəyoqəmbərdin
bexarət soraydu, birak kahinlardin Təwratning bilimi,
akşakallardin, moysipitlərdin nəsihət yoқap ketidu. **27**
Padixah matəm tutidu, xahzadə ümidsizlikkə qəməlidu,
zemindiki həlkələrning ķolları titrəp ketidu; Mən ularni
ez yolları boyiqə bir tərəp kılımən, ez həkümları boyiqə
ularoja həküm qıqırıp jazalaymən; xuning bilən ular
Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu.

8 Altinqı yili, altinqı ayning bəxinqi künidə xundak
əməlgə axuruldiki, mən ez eyümdə olturoqinimda,
Israilning akşakallırımı mening aldimda oltuqinida,
Rəb Pərwərdigarning ķoli wujudumoqa qüxti. **2** Mən
karidim, mana, otning kıyapitidə bir zatning kərünüxi
turatti; belining təwini ot turkida turatti; belining üsti
bolsa julalıqan yorukluk, ķizitiloqan mis parkırıqandək
kərünüx turatti. **3** U ķolning kərünüxidək bir xəkilni
sozup, beximdiki bir tutam qaqnı tutti; Roh meni
asman bilən zemin otturisioqa kötürüp, Hudanıng alamət
kərünüxliridə Yerusalemıq, yəni ibadəthanining ximalıq
karaydioqan iqliki dərwazisining bosuoqisioqa apardı.
Axu yər «pak-mukəddəslikkə ķarxlaxqan məbud», yəni
Hudanıng pak-mukəddəs əqəzipini կozojaydioqan məbud

turojan jay idi. **4** Mana, mən tüzlənglikdə kərgən alamət kərünüxtək, Israilning Hudasing xan-xəripi xu yərdə turatti. **5** U manga: — I insan oqlı, bexingni kətürüp ximal tərəpkə қarap bak, dedi. Mən beximni kətürüp ximal tərəpkə қaridim, mana, қurbangahning dərwazisining ximaliy təripidə, bosuqıda xu «pak-mukəddəslikkə қarxilaxlaşan məbud» turatti. **6** Wə u manga: — I insan oqlı, ularning bundak қilmixlirini — Israil jəmətining Meni mukəddəs jayimdin yirak kətküzidiojan, muxu yərdə қılıqan intayın yirginqlik ixlirini kərdüngsən? Birak sən tehimu yirginqlik ixlarnı kərisən, — dedi. **7** Wə U meni ibadəthana həyolisining kirix eçizioja apardı, mən қaridim, mana, tamda bir təxük turatti. **8** U manga: — I insan oqlı, tamni kolap təxkin, dedi. Mən tamni kolap təxtim, mana, bir ixic turatti. **9** U manga: — Kirgin, ularning muxu yərdə қılıqan rəzil yirginqlik ixlirini kərüp bak, dedi. **10** Mən kirip қaridim, mana, ətrapidiki tamlaroja nəkix қılıqan hərhil əmiligüqi həm yirginqlik həywanlarnı, Israil jəmətining həmmə butlirini kərdüm. **11** Wə bularning aldida Israil jəmətining yətmix aksaklı turatti. Ularning otturisida Xafanning oqlı Jaazaniya turatti; ularning hərbiri қolida eż huxbuydenini tutup turatti; huxbuy kuyuk buluttək ərləp qıktı. **12** Wə U manga: — I insan oqlı, Israil jəmətidiki aksakallarning қarangoşuluğta, yəni hərbirining eż məbud nəkix қılıqan hujrisida nemə қılıqanlığını kərdüngmu? Qunki ular: «Pərwərdigar bizni kərməydu; Pərwərdigar zeminni taxlap kətti» — dəydu, — dedi. **13** Wə U manga: — Birak sən ularning tehimu yirginqlik қilmixlirini kərisən, dedi.

14 U meni Pərwərdigarning əyining ximaliy dərwazisining bosuqisioja apardi; mana, xu yərdə «Tammuz üçün matəm tutup» yioqlawatkan ayallar olturatti. **15** Wə U manga: — I insan oɔqli, sən muxularni kərdungmu? Birak sən tehimu yirginqlik ixlarni kərisən, — dedi. **16** Wə U meni Pərwərdigarning əyining iqki həylisioja apardi. Mana, Pərwərdigarning ibadəthanisining kirix yolida, pexaywan wə կurbangahning otturisida, yigirmə bəx adəm, Pərwərdigarning ibadəthanisioja arkisini կilip xərkəkə karap կuyaxkə qoқuniwatattı. **17** Wə U manga: — I insan oɔqli, sən muxularni kərdungmu? Yəhuda jəməti ezi muxu yərdə կilojan yirginqlik կilmixlirini yenik dəp, ular yənə buning üstigə zeminni jəbir-zulum bilən toldurup mening aqqikimni կayta-կayta կozətsa bolamdu? Wə mana, ularning yənə xahni burnioja tutiwatķinoja կara! **18** Xunga Mən կəhr bilən ularni bir tərəp կilimən; Mening kəzüm ularoja rəhİM կilmaydu, iqimnimü ularoja aqritmaymən; ular կulikimoja yukarı awazda nida կilsimu, ularni anglimaymən, — dedi.

9 U կulikimoja küqlük bir awazda towlap: — Yekin kelinglar, xəhərgə məs'ul bolouqilar, hərbiringlar əz һalakət կoralinglarni կolunglaroja tutunglar, — dedi. **2** Wə mana, altə kixining [ibadəthanining] ximalioja կaraydiojan «Yukarı dərwaza» tərəptin keliwatķjnini kərdüm. Hərbirisə կolida bitqit կiloquqi կoralini tutkan; ularning otturisida yenioja pütükqining siyahdeni esiklik turojan, kanap kiyimlərni kiygən birsi bar idi; wə ular [ibadəthaniοja] kirip, mis կurbangahning yenida turdi. **3** Xu qaɔda Israilning Hudasing xan-xəripi əslı turojan

kerubtin kötürüلىп өyning bosuojsida turdi. Pərwərdigar yenioja pütükqining siyahdeni esiklik turojan, kanap kiyimlerni kiygən kixini qakirip uningə: — 4 Xəhərning otturisidin, yəni Yerusalemning otturisidin ətüp, xəhər iqidə etküzülgən barlik yirginqlik ixlar tüpəylidin ah-nadamət qəkkən kixilərning pexanlirigə bir bəlgə salojin, — dedi. 5 Wə manga anglitip baxka kixilərgə: — Bu kixining kəynidin xəhərni kezip, adəmlərni kıringlar; kəzünglar rəhim kilmisun, ularoja iqinglarni aqritmanglar! 6 Birnimu koymay həmmmini — kərilar, yax yigit-kızlar, bowak-balilar wə ayallarni koymay eltürüwetinglar; pəkət bəlgə koyuləjan kixilərgə yekinlaxmanglar; bu ixni eз mukəddəs jayimdin baxlanglar, — dedi. Xunga ular Hudaning əyi aldida turojan həlikjı aksakallardin baxliojan. 7 Wə U ularoja: — Əyni buloqanglar, hoylilirini eltürülgənlər bilən toldurunglar; əmdi beringlar! — dedi. Xuning bilən ular qikip xəhər boyiqə adəmlərni kirişkə baxlidi. 8 Wə xundak boldiki, ular adəmlərni kırqinida, mən yalozuq kəldim; eзümni yərgə dum taxlidim wə: — Ah, Rəb Pərwərdigar! Sən Yerusalemoja қaritilojan қəhřingni tekkəndə Israilning barlik қaldisini һalak kılamsən? — dedim. 9 Wə U manga: — Israil wə Yəhūda jəmətining қəbihliki intayın rəzil; qunki ular: «Pərwərdigar zeminni taxlap kətti; Pərwərdigar bizni kərməydu» — dəydu. 10 «Mən bolsam, Mening kəzüm ularoja rəhim kilmaydu, iqimnimu ularoja aqritmaymən; Mən ularning yolını eз bexioja qüxürimən, — dedi. 11 Wə mana, yenioja pütükqining siyahdenini aşkan, kanap kiyimlerni kiygən

kixi kılajan ixni məlum kılıp: «Manga Sən buyruqjan ixni orundidim» — dedi.

10 Mən қaridim, mana, kerublarning bexi üstidiki gümbəz üstidə, kək yakutning kiyapitidək bir təhtning kərünüxi turatti; **2** Wə [təhtkə Olturoqqu] kanap kiyimlərni kiygən kixigə: «Kerublarning astidiki qaklarning arisioqa kir, қolliringni kerublar arisida kəyüwatkan qoqlarоqa toldurup, ularni xəhər üstigə qeqiwət» — dedi. Mən қaridim, u xundak қılıxka baxlidi. **3** Bu kixi kirgəndə kerublar əyning ong təripidə turatti; [xan-xərəplik] bulut əyning iqliki höylisini toldurdi. **4** Wə Pərwərdigarning xan-xəripi kerub üstidin qikip, əyning bosuqisi ola kəlgənidi; əy bulutka toldi, höyla bolsa Pərwərdigarning xan-xəripining julalikioja qəmgən. **5** Kerublarning қanatlirining sadası həmmidin қadirning səzligən qaqdiki awazidək bolup, sırttiki höylioja anglinip turatti. **6** Wə xundak boldiki, [Rəb] kanap kiyimlərni kiygən kixigə: «Qaklar arisidin, yəni kerublar arisidin ot aloqin» — dəp buyruqinida, u kirip bir qakning yenida turdi. **7** Wə kerublardın biri əz қolini kerublar otturisidiki otka sozup uningdin ot elip, kanap kiyimlərni kiygən kixininę қollirioqa saldı; u buni elip qikip kətti **8** (kerublarning қanatliri astida, adəmning қollirining kiyapiti kərünüp turatti). **9** Mən қaridim, mana, kerublarning yenida tət qak bar idi, bir kerubning yenida bir qak, yənə bir kerubning yenida yənə bir qak turatti; qaklarning kiyapiti bolsa beril yakutning kərünüxicidə idi. **10** Ularning xəkli bolsa, tətilisining ohxax idi, yəni qak iqidə qak bardək kərünətti. **11**

Kerublar mangojanda, ular yüzləngən tətila tərəpkə udul қarap mangatti; mangojanda ular həq burulmaytti, bəlki bexi կaysi tərəpkə կariojan bolsa, ular xu tərəpkə mangatti; ular mangojanda həq burulmaytti. **12** Ularning pütün teni, dümbiliri, կolliri, կanatliri wə ularning qaklirimu, yəni tətisigə təwə qaklarning ətrapi kəzlər bilən tolqanidi. **13** Qaklarni bolsa: «pirkiraydiojan qaklar!» — dəp atiojinini ez կulikim bilən anglidim. **14** Hərbir kerubning tət yüzü bar idi; birinqisi kerubning yüzü, ikkinqisi adəmning yüzü, üçinqisi xirning yüzü, tətinqisi bürkütning yüzü idi. **15** Kerublar yukirioja ərlidi. Bular dəl mən Kewar dəryasi boyida kərgən həyat məhluklar idi. **16** Kerublar mangojanda, qaklarmu ularoja yandixip mangatti; kerublar yərdin ərləxkə կanatlırını kətürginidə, qaklarmu ular bilən kətürüllətti; qünkı həyat məhluklarning rohi qaklarda idi. **18** Wə Pərwərdigarning xan-xəripi əyning bosuqisi üstidin qikip, kerublar üstidə turdi; **19** Kerublar կanatlırını kerip, kəz aldimda yərdin kətürüldi; ular əydin qikkanda, qaklarmu ularning yenida idi; ular Pərwərdigarning əyining xərkəy dərwazisida turattı; Israilning Hudasining xan-xəripi ularning üstidə yukarı turattı. **20** Bular bolsa dəl mən Kewar dəryası boyida kərgən, Israil Hudasining astida turojan məhluklar idi; ularning kerublar ikənlilikini bildim. **21** Ularning hərbirining təttin yüzü, hərbirining təttin կaniti, կanatliri astida insan կoli siyakidiki կolliri bar idi. **22** Ularning yüzlirining kiyapiti bolsa, ular mən Kewar dəryası boyida

kərgən yüzlər idi; ularning turki wə yüzliri mən kərgəngə ohxax idi; ularning hərbiri eż udulioğa қarap mangatti.

11 Roh meni kötürüp, Pərwərdigarning əyining xərkiy, yəni xərkəkə қaraydioqan dərwazisioqa apardi; wə mana, dərwazining bosuqisida yigirmə bəx adəm turatti; mən ularning otturisida awamning aksakılı bolqan, Azzurning oqlı Jaazaniya həm Bənayaning oqlı Pilatiyani kerdüm. **2** Wə U manga: — I insan oqlı, қəbihlikni oylap qıkkıqi, muxu xəhərdə rəzil məslihət bərgüqi adəmlər dəl bulardur. **3** Ular: «Əylərni selix waqtı yekinlaxtı əməsmu? Bu xəhər bolsa қazan, biz bolsak, iqidiki gəx» — dəydu. **4** Xunga ularni əyibləp bexarət bərgin; — Bexarət bərgin, i insan oqlı! — dedi. **5** Xuning bilən Pərwərdigarning Rohı wujudumqa urulup qüxüp, manga söz қılqan: «Pərwərdigar mundak dəydu» — degin. «Silərning xundak degininglarni, i Israil jəməti; kənglünglərgə pükkən oy-pikringlarnı, Mən bilimən. **6** Silər muxu xəhərdə adəm əltürükni kəpəytkənsilər; silər rəstə-koqılarnı əltürülgənlər bilən tolduroqansilər». **7** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Silər əltürgən kixilər bolsa, dəl xu gəxtur, xəhər bolsa қazandur; birak silərni bolsa uningdin tartiwalimən. **8** Silər қiliqtın körküp kəlgənsilər, wə Mən üstünglaroqa bir қiliq qüxürimən» — dəydu Rəb Pərwərdigar. **9** «Xuning bilən Mən silərni xəhərdin tartiwelip, yat adəmlərning қolioqa tapxurimən, silərning üstünglardın həküm qıkırıp jazalaymən. **10** Silər қiliqlinip yıqlisilər; Israil qegralirida üstünglaroqa həküm qıkırıp jazalaymən; wə silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni

tonup yetisilər. **11** Bu xəhər silər üçün «kazan» bolmaydu, həm silərmə uningki «gəx»i bolmaysilər; Mən Israil qegralirida üstünglardın həküm qıkırıp jazalaymən. **12** Wə silər Mening Pərwərdigar ikanlikimni tonup yetisilər; silər Mening bəlgilimilirimdə yürmigən, həkümlirim boyiqə mangmiojansilər, bəlki əpqərənglardiki əllərning həkümliri boyiqə mangojansilər». **13** Xundak boldiki, Mən bexarət beriwatkinimda, Bənayanıng oqlı Pilatiya jan üzdi. Mən düm yikildim: «Ah, Rəb Pərwərdigar! Sən Israilning қaldisini pütünləy yokatmakqimusən?» — dəp kattik awazda nida kildim. **14** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **15** I insan oqlı, Yerusalemda turuwatkanlarning: «Pərwərdigardin yirak ketinglar! Qünki muxu zemin bizgila miras ķılıp təkdir kılınojan!» degən gepi, sening kerindaxliring, yəni sening kerindaxliring bolqan sürgünlərgə həm Israilning pütkül jəmətigə karitip eytilojan. **16** Xunga ularoja mundak degin: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: Gərqə Mən ularni yirak yərlərgə, əllər arisişa yetkiwətkən həm məmlikətlər iqigə tarkitiwətkən bolsammu, ular barqan yərlərdimu Mən Əzüm ularoja kiqikkinə bir pak-mukəddəs baxpanah bolimən». **17** Xunga mundak degin: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən silərnı əllərdin yioqımən, tarkitiwetilgən məmlikətlərdin silərnı jəm ķilimən, andin Israil zeminini silərgə kayturup təkdir ķilimən. **18** Xuning bilən ular u yərgə kaytip kelidu, ular barlık lənətlik nərsilərni həm barlık yirginqlik ixlirini u yərdin yok ķilidu. **19** Mən ularoja bir ķəlbni berimən, iqinglarqa yengi bir rohni salımən; Mən

ularning tenidin taxtək kəlbni elip taxlaymən, ularoja mehrlilik bir kəlbni berimən. **20** Xuning bilən ular Mening belgilimilirimdə yüridü, Mening həkümlirimni qıng tutup ularoja əməl ķılıdu. Ular Mening həlkim bolidü, Mən ularning Hudası bolimən. **21** Birak kəngülliri lənətlik nərsilergə wə yirginqlik ķilmixlirioja beoqıxlanojanlar bolsa, Mən ularning yollırını əz bexioja qüxürimən», — dəydu Rəb Pərwərdigar». **22** Kerublar қanatlarını yaydı, ularning qaklıri əz yenida turattı; Israilning Hudasining xan-xəripi ular üstidə yukarı turattı; **23** wə Pərwərdigarning xan-xəripi xəhərning otturisidin qıkip, xəhərning xərk təripidiki taq üstidə tohtidi. **24** Xuning bilən Roh meni kətürüp, Hudanıng Rohı bərgən bu kərünüxtə meni Kaldiyəgə, yəni sürgün bolоjanlaroja apardı; xuan mən kərgən bu kərünük məndin kətti. **25** Xuning bilən mən sürgün bolоjanlaroja Pərwərdigar manga kərsətkən barlıq ixlarnı səzləp bərdim.

12 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, sən asiy bir jəmət arısında turisən; ularning kərüxkə kezi bar əmma kərməydu, anglaxka կuliki bar, əmma anglimaydu, qunki ular asiy bir jəməttur. **3** Wə sən, i insan oqlı, sürgün bolоjuqining yük-taklirini təyyarlap կoyojin; wə kündüzdə ularning kəz aldida sürgün bolоjuqidək əz jayingdin baxka jayoja barojin. Gərqə ular asiy bir jəmət bolsimu, ehtimallıki yok əməski, ular qüxinip yetidi. **4** Kündüzdə ularning kəz aldida sürgün boluxka təyyarlıqan yük-taklardək yük-takliringni elip qık; andin kəq kirəy degəndə ularning kəz aldida sürgün bolidiojan kixilərdək jayingdin qıkip kətkin; **5** tamni kolap

texip, yük-takliringni elip qıkkın; **6** ularning kez aldida buni mürünggə elip, gugumda kɵtürüp qikip kətkin; yərni kərəlməsliking üçün yüzüngni yapkin; qünk Mən seni Israil jəmətigə bexarət қildim. **7** Wə mən buyrulojan boyiqə xundak қildim; kündüzdə mən sürgün bolouqi kixidək yük-taklırimni elip qiktim; wə kəq kirgəndə қolum bilən tamni kolap texip, yül-taklırimni qikirip, gügümdə ularning kez aldida mürəmgə elip ketürüp mangdim. **8** Ətigəndə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyilidi: — **9** «I insan oqlı, Israil jəməti, yəni asiy bir jəmət, səndin: «Bu nemə қılqining» dəp sorıojan əməsmu? **10** Ularoja: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: Bu yükləngən wəhiy Yerusalemдiki xahzadə həm xu yərdiki barlık Israil jəmətidikilər toqıruluktur» — degin. **11** Ularoja: «Mən silər üçün bexarət. Mən қandak kılıjan bolsam, əmdi ularoјimu xundak ixlar қildurulidu; ular əsir bolup sürgün bolidu» — degin. **12** Ular arisidiki xahzadə əz yük-taklırini gugumdə mürisidə ketürüp qikidu; ular tamni kolap texip təxüktin nərsilirini qikiridu; u əz yüzini yepip zeminni kərəlməydiqan bolidu. **13** Xuning bilən Əz torumni uning üstigə yayımən, u Mening kiltikimdə tutulidu; Mən uni Kaldıylərning zemini boloujan Babiloja apirimən, birak u u yərni əz kəzi bilən kərməydu; u xu yərdə əlidu. **14** Uningoja yardıməlxəkən əpqərisidikilərning həmmisini həm barlık қoxunlirini Mən barlık xamaloqa tarkitiwetimən; Mən kiliqni oqilaptin suoqurup ularni қooqlaymən. **15** Mən ularni əllər arisişa tarkitiwətkinimdə, məmlikətlər iqigə taratkinimda ular Mening Pərwərdigar ikənlilikimni tonup yetidu. **16** Birak

ularning iqidiki az bir kismini, kiliq, aqarqılık həm waba kesilidin halas ķilimən; məksitim xuki, ularoja əzliri baridiojan əllərdə əzlirigə yirginqlik kilmixlirini etirap ķilduruxtin ibarət; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidi». **17** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **18** «Insan oqlı, əz neningni titrigən һalda yegin, süyüngni dir-dir ķilip ənsirigən һalda iqkin; **19** həm xu zemindiki kixilərgə mundak dəp eytkin: «Rəb Pərwərdigar Yerusalem dikilər wə Israel zeminidə turuwatkanlar tooruluk mundak dəydu: «Ular əz nenini ənsirəx iqidə yəydu, süyini dəkkə-dükkidə iqidi; qunki zemində turuwatkanlarning jəbir-zulumi tüpəylidin, u yər həmmisi yəksan ķilinidu. **20** Ahəlilik xəhərlər harabə bolup, zemin wəyranə bolidu; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər». **21** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **22** «I insan oqlı, Israel zeminidə: «Künlər uzartılıdu, hərbir alamət kərünük bikaroja ketidu» degən mağalni eytkini nemisi? **23** Əmdi ularoja: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən bu mağalni yok ķilimən; Israilda bu mağal ikkinqi ixlitilməydu; sən əksiqə ularoja: «Künlər yekinlaxtı, hərbir alamət kərünükning əməlgə axuruluximu yekinlaxtı» — degin. **24** Qunki Israel jəmətidə yalojan «alamət kərünük» yaki adəmni uqurudiojan palqılıklar կaya bolmayıdu. **25** Qunki Mən Pərwərdigardurmən; Mən sez ķilimən, həm ķilojan səzüm qoķum əməlgə axurulidu, yənə keqiktürülməydu. Qunki silərning künliringlarda, i asiy jəmət, Mən sez ķilimən həm uni əməlgə axurimən» — dəydu Rəb Pərwərdigar».

26 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi:

— **27** «I insan oqlı, mana, Israil jəmətidikilər sening toopruluk; «U kərgən alamət kərünüxlər uzun künlərdin keyinkı wakıtlarnı kərsitidu, u bizgə yirak kəlgüsü toopruluk bexarət beridu» — dəydu. **28** Xunga ularqa: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mening səzlirimdin həqkaysisi yənə keqiktürülməydi, bəlki kılçan səzüm əməlgə axurulidu, dəydu Rəb Pərwərdigar» — degin».

13 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi:

— **2** «I insan oqlı, sən Israilning bexarət bərgüqi pəyoqəmbərliri, yəni əz təsəwwuri bilən bexarət bərgüqilərni əyibləp bexarət berip: «Pərwərdigarning səzini anganglar!» — degin. **3** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Əz rohioja əgixip mangidiojan, həq wəhiyni kərmigən həməkət pəyoqəmbərlərning həlioja way! **4** I Israil, sening pəyoqəmbərliring huddi harabilər arisida yürüwatkan tülkilərdək boldi. **5** Silər bəsülgən jaylarqa qıkmiojansılər, uning Pərwərdigarning künidə bolidiojan jəngdə puhta turuxi üçün Israil jəmətining buzulojan temini həq yasimidinglar. **6** «Pərwərdigar mundak dəydu» degüqilər bolsa pəkət sahta bir kərünüxni wə yalojan palni kərgənlərdin ibarəttur; Pərwərdigar ularni əwətmigən; birak ular əz səzinəng əməlgə axuruluxini ümid kılıdu. **7** Silər «Pərwərdigar mundak dəydu» degininglarda, Mən həq səz kılminojan tursam, silər sahta bir «alamət kərünüx»ni kərgən, yalojan palni eytən əməsmu? **8** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Silər oydurma səzligininglar, yalojan «alamət kərünüx»lərni kərginilər tüpəylidin, əmdi mana, Mən

silergə karximən, — dəydu Rəb Pərvərdigar, **9** — Mening қolum sahta «alamət kərünüx»ni kərgən wə yalojan palni eytən pəyəmənbərlər bilən karxilixidu; ular əz həlkimning kengixidə olturmaydu, ular Israil jəmətinining nəsəbnamisidə hatirlənməydu; ular Israilning zeminişa ھeq kirgüzülməydu; xuning bilən silər Mening Rəb Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **10** Bərhək, ular tinq-amanlıq bolmioqandimu «tinq-amanlıq!» dəp jar selip, həlkimni ezikturojanlıkı üçün, birsi nepiz aratamni կopursa, ular kelip pəkət uni ھak suwak bilən akartip կoyolanlıkı üçün — **11** Tamni ھak suwak bilən akartiwatkanlaroşa: «Bu tam yıkılıdu!» degin! Kəlkündək bir yamojür yaqıdu! I yoojan məldürlər, silər qüxisilər! Dəhəxətlik bir xamal qikidu; **12** wə mana, tam ərülüp qüvkəndə, hək silərdin: «Silər bu tamni suwiqan ھak suwak қenil!» dəp sorimamdu? **13** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Əz kəhrim bilən dəhəxətlik bir xamal partlitip qikirimən; Mening aqqikimdin kəlkündək bir yamojür wə həmmmini ھalak kılıdiqan kəhrlik məldürlər yaqıdu. **14** Xuning bilən Mən silər ھak suwak bilən akartkan tamni օqulitip, uning ulini axkarə kılıp, uni yər bilən yəksan կlimən; u օqulap qüvkəndə, silər uning arisida ھalak bolisilər; wə Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **15** Xundak kılıp Mən kəhrimni tam həm uni ھak suwak bilən akartkanlarning üstigə qüxürüp piqandin qikimən; wə: «Tam yok boldi, xundakla uni ھak suwak bilən akartkanlar, yəni Yerusalem toqrluluğ bexarət bərgüqi, ھeq tinq-amanlıq bolmioqandimu u toqrluluq tinq-amanlıknı kərsətkən «alamət kərünüx»ni kərgən

Israelning pəyojəmbərlirim u yok boldı» — dəymən». **17**
«Əmdi sən, i insan oqlı, eż təsəwwuri boyiqə bexarət
bərgüqi eż həlkinqning kızlirişa yüzüngni қaritip, ularni
əyibləp bexarət berip mundak degin: — **18** Rəb Pərwərdigar
mundak dəydu: «Əz beoixlirining hərbirigə [sehirlik]
biləzüklərni қadap, janlarnı tuzakka elix üçün hərkəndək
egiz-pakar adəmlərning bexioşa pərənqini yasiyanlaroşa
way! Əmdi silər eż həlkimning janlirini tuzakka qüxürüp,
janliringlarnı sak қaldurımız dəwatamsılər? **19** Nəqqə
tutam arpa, nəqqə qixləm nanni dəp silər Manga kupurluk
kılıp, yalqan səzgə կulak salidiyan Mening həlkimə
yalqanqılıkinqlar arkılık əlməskə tegixliklirini əltürüp,
tirik կalmaslıkkə tegixliklirini həyat қaldurmakqimusılər?
20 Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən
silərning կuxlarnı tuzakka qüxürgəndək kixilerni tuzakka
qüxürgüqi sehirlik «tengik»liringlaroşa қarxımən, Mən
ularni bilikinglardın yırtıp taxlaymən; xuning bilən silər
կuxlarnı tuzakka qüxürgəndək tutkan kixilerni ərkinlikkə
uquriwetimən. **21** Mən silərning pərənjiliringlarnimu
yırtıp taxliwetip, həlkimni կolunglardın կutkuzimən;
ular yənə կolunglarda olja bolup turmaydu; xuning
bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup
yetisilər. **22** Silər yalqanqılık bilən, Əzüm azar bərmigən
həkkaniy adəmlərning kəngligə azar bərgənlikinglar
üçün, xundakla rəzil adəmlərning həyatını saklap
կutkuzuxka ularni rəzil yolidin yandurmay, əksiqə
ularning կolini küqəytkininglar üçün, **23** silər kuruk
«alamət kəzünük»lərni ikkinqi bolup kərməysilər, yaki
yalqan palqılık կilmaysilər; Mən Əz həlkimni կolunglardın

құтқузимән; xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər».

14 Israel aksakallirining bəziliri Mening yenimoja kelip aldimda olturuxti. **2** Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **3** «I insan oqlı, muxu adəmlər əz butlirini kəngligə tikləp, adəmlərni putlaxturidiojan əz kəbihlikini kəz aldişa қоюşanidi. Əmdi ularning Meni izdəp Məndin yol sorixini қobul kılardımən? **4** Əmdi ularqa səz kılıp mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Israel jəmətidiki kənglidə əz butlirini tikləp, adəmlərni putlaxturidiojan əz kəbihlikini kəz aldişa қоyp, andin pəyəqəmbər aldişa kelidiojan hərbir adəmni bolsa, Mənki Pərwərdigar uningoja butlirining kəplüki boyiqə jawab қayturimən. **5** Xundak kılıp Mən Israel jəmətining kenglini Θzümgə igildurimən; qunki ular barlık butliri bilən Manga yat bolup kətti». **6** — Xunga Israel jəmətigə mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Towa қilinglar! Butliringlardın yenip [yenimoja] қaytip kelinglar! Barlık yirginqlik ķilmixinglardın yüzünglarnı ərünglar! **7** Qunki Israel jəmətidiki əzlirini Məndin ayrip, əz butlirini kənglidə tikləp, adəmlərni putlaxturidiojan əz kəbihlikini kəz aldişa қoyp, andin Məndin sorax üçün pəyəqəmbərning aldişa kelidiojan hərkəysi adəm yaki xuningoja ohxax Israilda turuwatkan hərkəysi musapirlar bolsa, Mənki Pərwərdigar Θzüm ularqa jawab қayturimən; **8** Mən muxu kixini bir agah bexariti kılıp uni səz-qəqəkkə қalduruxka yüzümni uningoja karxi kılımən; Mən həlkimning arisidin uni üzüp taxlaymən;

xuning bilən silər Mening Pərwərdigar ikənlilikimni tonup yetisilər. **9** Birak pəyəqəmbər ezi eziketurulup, bir bexarətlik səz kilojan bolsa, u qaođda Əzüm Pərwərdigar xu pəyəqəmbərnı ezitkəsoja uqratkanmən; Mən uningoja karxi қolumnni uzartip, uni həlkim arisidin һalak kılımən.

10 Ular kəbihlikining jazasını tartıdu; pəyəqəmbərgə berilidiqan jaza bilən sorioquqıja berilidiqan jaza ohxax bolidu. **11** Xuning bilən Israil jəməti yənə Məndin qətnəp kətməydu, yaki yənə asiylikliri bilən əzlirini buloqimaydu; ular Mening həlkim, wə Mən ularning Hudasi bolimən» — dəydu Rəb Pərwərdigar». **12** Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **13** «İ insan oqlı, məlum bir zemin Manga asiylik, kılıp gunah, kilojanda, Mən xuning bilən қolumnni uningoja karxi uzartip, ularning yələnqüki bolqan nenini կurutuwetip, uning üstigə aqarqılıkni əwətimən həm insan wə haywanlarnı uningdin üzimən;

14 əmdi u qaođda Nuh, Daniyal wə Ayuptin ibarət üq həzrət uningda turuwatkan bolsimu, ular eż həkkaniyiliKİ tüpəylidin pəkət eż janlirinila saklıyalajan bolatti — dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** Əgər Mən zemindin yirtküq haywanlarnı etküzsəm, ular uni baliliridin juda kilsa, haywanlar tüpəylidin uningdin etküqi həqbır adəm bolmay, u wəyranə bolsa, **16** əmdi Mən eż hayatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar — muxu üq həzrət uningda turuwatkan bolsimu, ular nə eż oqlulları nə kızlirini kutkuzalmayıtti; ular pəkət eż janlirini kutkuzalaytti, zeminning ezi wəyranə peti կalatti. **17** Yaki bolmisa Mən xu zeminoja қılıqni qüxürup, uningdin insan həm haywanni üzüwətkən bolsam, **18** əmdi hayatım

bilən կəsəm կilimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar — muxu üq həzrət uningda turuwatkan bolsimu, ular nə əz oqlulliri nə kizlirini saklap կutkuzalmaytti; ular pəkət əz janlirini կutkuzalaytti. **19** Yaki bolmisa Mən xu zeminoja waba kesilini qüxürup, Əz կəhrimni կan təktürülüxi bilən üstigə təksəm, uningdin insan həm հaywanni üzüwətkən bolsam, **20** əmdi հayatim bilən կəsəm կilimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar — Nuh, Daniyal wə Ayuptin ibarət üq həzrət uningda turuwatkan bolsimu, ular nə əz oqlini nə kizini կutkuzalmaytti; ular pəkət հəkənaliylik bilən əz janlirini կutkuzalaytti. **21** Əmdi Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Əmdi xundak boləjandin keyin, insan həm հaywanni üzüwetix üçün Yerusalemənəja tət jazayimni, yəni կiliq, aqarqılıq, yirtkuq հaywan wə waba kesilini qüxürsəm կandak bolar? **22** Birak mana, uningda կelip կalojanlar bolidu, yəni oqlukızlar uningdin qikirilip կutkuzulidu; mana, ular silərning yeninglarənəja qikip, silər ularning yolliri həm կilmixlirini kərüp yetisilər; xuning bilən silər Mən Yerusalemənəja qüxürgən külpət, yəni uningoja qüxürülgən barlıq ixlar toopruluk təsəlli alisilər; **23** Əmdi silər ularning yolliri həm կilmixlirini kərgininglarda, ular silərgə təsəlli epkelidu; silər Mening uningda barlıq կilojan ixlirimni bikardin-bikar կilmiojanlıkimni tonup yetisilər, — dəydu Rəb Pərwərdigar».

15 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** «I insan oqlı, üzüm teli yaqıqining baxka dərəh yaqıqlırıdin nemə artukqılıkı bar, uning xehining ormandiki dərəhlər arısida nemə alahidılıkı bar? **3**

Uningdin birər jabduķni yasaxķa materiyal alojanning paydisi barmu? Uningdin qinilerni askudək ķozukni yasiojili bolamdu? **4** Mana, u otka yekiloju bolojanda, ot uning ikki uqini keydürgəndə, otturisimu yerim keygəndə, əmdi uni birər ixķa ixlətkili bolamdu? **5** Mana, u sak bolojanda, həqkandaq ixķa ixlətkili bolmiojan yerdə, əmdi ot uni keydürüp yəp kətkəndə, uni birər ixķa ixlətkili bolamdu? **6** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən ormandiki dərəhlər arisidiki üzüm telining yaοiqini otka tapxuroqjinimdək, Yerusalemda turuwatqanlarni otka tapxurimən. **7** Yüzümni ularoja қarxi kılıp қaritimən; ular bir ottin qığsa, baxķa bir ot ularni yəwetidu. Əz yüzümni ularoja қarxi bolup қaratkanda, silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **8** Ularning kılıqan wapasizlikliri tüpəylidin mən zeminni wəyranə kılımən» — dəydu Rəb Pərwərdigar».

16 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, əzining yirginqlik kilmixlirini Yerusalemning yüzigə selip mundak degin: — **3** Rəb Pərwərdigar Yerusaleməja mundak dəydu: «Sening əsliy zating wə tuquluxung Қanaaniylarning zeminida bolojan; sening atang Amoriy, apang Hittiy kız idi. **4** Sening tuquluxuşa kəlsək, sən tuqulojan kününgdə kindiking kesilmigən, sən suda yuyulup pakiz kılınmiojan; həqkim sanga tuz sürkmigən yaki seni zakilimiojan. **5** Həqkimning kəzi muxu ixlar üçün sanga rəhim kilmiojan yaki iqini sanga aqritmiojan; əksiqə sən dalaqa taxliwetilgənsən, qunki tuqulojan kününgdə kəmsitilgənsən. **6** Xu qaođda Mən yeningdin ətüp ketiwetip, seni əz ķeningda eojinap

yatkiningni kərgən; wə Mən eż kəningda yatkan həlitingdə sanga: «Yaxiojin!» — dedim. Bərhək, sən eż kəningda yatkan həlitingdə Mən sanga: «Yaxiojin!» — dedim. 7 Mən seni daladiki ot-qəplərdək aynittim; sən əsüb heli boy tartip qiraylıq bezilip wayioğa yətting; kəksiliring xəkilləndi, qaqliring üzün əsti; birak sən tehi tuqıma-yalingaq iding. 8 Mən yənə yeningdin ətüwetip sanga ķaridim; mana, ixk-muhəbbət məzgiling yetip kəldi; Mən tonumning pexini üstünggə yeyip koyup, yalingaqlikingni əttim; Mən sanga kəsəm iqip, sən bilən bir əhdə tüzdum, dəydu Rəb Pərwərdigar, wə sən Meningki boldung. 9 Mən seni su bilən yuyup, kəningni teningdin yuyuwetip, sanga puraklıq mayni sürttüm. 10 Mən sanga kəxtilik kəngləknı kiygüzüp, ayiojingoşa dəlfin terisidin tikkən kəxlərni saptım; seni nepis kanap bilən orap, yipək bilən yepip koydum. 11 Seni zibu-zinnətlər bilən pərdazlidim, kolliringoşa biləzüklərni, boynungoşa marjanni takap koydum; 12 burnungoşa һalkını, կulaqliringoşa zirilərni, bexingoşa güzəl tajni kiygüzdum. 13 Xundak, ķılıp sən altun-kümük bilən pərdazlanding; kiyim-keqəkliring nepis kapap, yipək wə kəxtilik rəhəttin idi. Yegining ak un, bal həm zəytun meyi idi; sən intayın güzəl bolup, hanix mərtiwişigə kətürüldung. 14 Güzəlliking tüpəylidin əllərdə dangking qıktı; qünki Mən sanga kərkəmlilikmi beqixlixim bilən güzəlliking kamalətkə yətti, — dəydu Rəb Pərwərdigar. 15 — Birak sən güzəllikinggə tayinip, dangkingdin paydilinip pahxə boldung; sən hərbir ətküqi kixigə pahxə muhəbbətliringni təktüng; güzəlliking uning boldi! 16 Sən kiyim-keqəkliringdin elip əzüng

üqün rənggarəng bezəlgən «yükiri jaylar»ni yasap, andin ularning üstidə buzuqluk kılɔjansən. Bundaq ixlar yüz berip bakmiojan, wə ikkinqi yüz bərməydu! **17** Sən Mən sanga beqixliojan güzəl zibu-zinnətlirim wə altun-kümüxüm bilən ərkək məbudlarni yasap ular bilən buzuqluk kılɔjansən. **18** Sən əz kəxtilik kiyimliringni elip ularoja kiygüzdüng; Mening meyim wə Mening huxbuyumni ularoja sunup beqixlidinq; **19** Mən əzünggə bərgən nemimni, Mən sanga ozukkə bərgən ak an, zəytun meyi wə balni bolsa, sən ularning aldiqə huxpurak hədiyə süpitidə atap sundung: ixlar dəl xundak idil! — dəydu Rəb Pərwərdigar. **20** — Uning üstigə sən Əzümgə tuqup bərgən kiz-oqulliringni elip, məbudlarning ozuki bolsun dəp ularni կurbanlıq қıldinq. Sening buzuqlukung azlıq kılɔjandək, **21** sən Mening balilirimni soyup ularni ottin ətküzüp məbudlaroja atap կoydungoju? **22** Sening barlık yirginqlik kilmixliring həm paħixə buzuqlukliringda, sən yaxlıqingda tuojma-yalingaq bolup əz keningda eoinap yatkan künliringni həqqaqan esinggə kəltürmidinq. **23** Əmdi sening bu rəzillilikliringdin keyin — (Way, һalingoja way! — dəydu Rəb Pərwərdigar) **24** sən yənə əzüng üqün bir pəxtak կurup, hərbir məydanoqa bir «yükiri jay»ni yasiding; **25** sən hərbir koqining bexida «yükiri jay»ingni salding; sən əz güzəllikingni yirginqlik kılıp, teningni hərbir ətküqigə tutup, putungni eqip əzüngni berip paħixə buzuqlukungni kəpəytting. **26** Sən ixkwaz ərliki qong қoxnang bołojan Misirliklar bilən buzuqluk ətküzdüng; Mening aqqikimni қozoqap, paħixə buzuqlukungni kəpəytting. **27** Wə mana, Mən Əz қolumni

üstünggə uzartip, sening nesiwəngni azaytip koydum.
Mən seningdin nəprətlinidiojan, buzuk yolungdin nomus
kilip qeqigənlərning, yəni Filistiy'lərning kızlirining
kolioja tapxurdum. **28** Sən yənə қanmay yənə Asuriyliklər
bilən buzukluk ətküzdung; buzukluk ətküzgəndin keyin
yənə қanaət kilmiding. **29** Xunga sən sodigərning zemini,
yəni Kaldiyə bilən boləjan buzuklukungni kəpəytip,
buningdin yənə қanaət kilmiding. **30** Muxundak barlıq
ixlarnı, yəni nomussız pahixə ayalning ixlirini kılısən,
nemanqə suyuk sening kəlbing! — dəydu Rəb Pərwərdigar,
31 Əzüngning pəxtikıngni hər koqining bexida қuridiojan,
hərbir məydanda «yükiri jay»ingni yasaydiojan! Uning
üstigə sən pahixə ayaldək əməs iding, qunki sən həkni
nəziringgə almayttıng! **32** I wapasız ayal, erining ornida
yat adəmlərgə kəngül beridiojan! **33** Həklər pahixə ayalıja
həmixə hək beridu; birak sən axniliringni buzukluk
muhəbbətliridin huzur elixə həryandin yeningoja kəlsun
dəp ularning həmmisigə üstək berip in'am kılısən;
34 buzuklukta sən baxka ayallarning əksisən, qunki
həqkim sening buzuk muhəbbitingni izdəp kəlmidi;
sən üstək bərding, həq hək sanga berilmidi — sən
həkikətən ularning əksisən! **35** Xunga, i pahixə ayal,
Pərwərdigarning sezini angla! **36** — Rəb Pərwərdigar
mundak dəydu: — Sening tənggiliring tekülp, axniliring
bilən boləjan buzuklukliring bilən sening uyat yering
axkarilanıqlığı tüpəylidin, barlık yirginqlik məbudliring
tüpəylidin, ularoja atap sunoqan baliliringning əni
tüpəylidin — **37** xunga mana, Mən sening əzünggə
əyx-ixrət mənbəsi kılqan, barlık səygən həm barlık

nəprətləngən axniliringni yiojmən — Mən ularni sanga
karxi qikirip ətirapingdin yioqip, sening uyat yeringni
ularoja axkarə kilmən, ular sening barlıq uyat yeringni
kəridu. **38** Xuning bilən seni buzukluk kılajan həm ən
təkkən ayallarnı jazalıqandək jazalaymən; Mən əhər
bilən, ottək əqəzipimning təlipi bilən üstüngə ənlik
jazanı qüxürimən; **39** Wə Mən seni ularning əlioja
tapxurimən; ular sening pəxtaklıringni əqulitidu, sening
«yukiri jay»liringni qekip taxlaydu; ular kiyim-keqikingni
üstüngdin saldurup taxlap, güzəl zibu-zinnətliringni
bulap-talap, seni tuqma-yalingaq əlduridu. **40** Ular
sanga karxi bir top kixilərni yioqip epkelidu, ular seni
qalma-kesək kılıdu həm seni kiliqliri bilən qepiwetidu.
41 Ular əyliringni ot bilən kəydüridu, kəp ayallarning
kəz aldida üstüngə jazalarnı qüxüridu; xuning bilən
Mən seni pağıxə ayal boluxtin əldurimən; sən yənə
heqkandak «muğəbbət həkkj»ni bərməysən. **42** Xuning
bilən Mən sanga əratqan əhərimni tohtitimən, Mening
mukəddəslikimdin qikkan əqəzəp səndin ketidu; Mən
tinqlinip əyata aqqıqlanmaymən. **43** Sən yaxlık künliringni
esingga kəltürmiding, əksiqə muxu kilmixliring bilən Meni
əqəzəpləndürdüng; xunga mana, əz yolungni əz bexingə
kayturimən, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — xuning bilən
bu buzuklukni baxka yirginqlik kilmixliring üstigə əoxup
ikkinqi kilməysən. **44** Mana, makallarnı ixlitidioqlanlarning
həmmisi sən toqıruluk: «Anisi əndaq bolsa, kizi xundak
bolar» degən bir makalni tiləqə alidu. **45** Sən əz eri həm
baliliridin nəprətləngən anangning əzidursən; həm əz
ərliri həm baliliridin nəprətləngən aqa-singilliringning

arılıkjidikisən; sening anang bolsa Hıttiy, sening atang Amoriy idi. **46** Sening aqang bolsa sol təripingdə turoqan Samariyə, yəni u wə uning kızliri; singling bolsa ong təripingdə turoqan Sodom wə uning kızliri. **47** Sən nə ularning yolliridida mangmioğan, nə ularning yirginqlik kilmixliri boyiqə ix kilmioğansən; Yak! Bəlki ķıskıçınə bir wakıt iqidə sən barlıq yolliringda ulardin buzuk bolup kətting. **48** Əz hayatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — singling Sodom, yəni u yaki kızliri sən yaki sening kızliringning kilmixlirdək kilmidi; **49** Mana, muxu singling Sodomning қəbihliki — u wə kızlirining təkəbbulukjı, nanlıri mol, əndixisiz azadilik künliridə ajiz-namratlarning қolini həq küqəytmigənlikı idi. **50** Ular təkəbburlixip, Mening aldimda yirginqlik ixlarnı kıldı; Mən buni kərginimdə, ularni yokattim. **51** Samariyə bolsa sening gunahlıringning yerimidəkmə gunah sadır kilmidi; halbuki, sən bolsang yirginqlik kilmixliringni ularningkidin kəp awutup kılding; xundak kılıp sən yirginqlik kilmixliring tüpəylidin aqa-singlingni huddi həkkaniydək kəründürgənidir. **52** Sən əslidə əz aqa-singlingning üstidin həküm ķiloquqi iding; əmdi sənmu, əz xərməndlilikning kətürüp yür! Sening ularningkidin tehimu nəprətlik gunahlıring tüpəylidin ular səndin həkkaniy kərünidü; xunga sənmu aqa-singlingni həkkaniy kərsətkining tüpəylidin hijalətkə kəlip xərməndlilikning kətürüp yür! **53** Wə mən ularni sürgündin, yəni Sodom həm kızlirini sürgündin, Samariyə həm kızlirini sürgündin qırırip, xundakla ularning arisioğa sürgün bolqanlıringni qırırip sürgünlüktn əsligə kəltürimən; **54** xuning bilən

ularoja təsəlli bərginingdə, sən əz xərməndilikingni kətürisən, sening barlıq kilmixliring tüpəylidin hijalətkə қalisən. **55** Sening aqa-singling, Sodom həm kızliri əсли һалиоja, Samariyə həm қızlirimu əсли һалиоja kelidu; sənmə wə sening kızliring əслиy һalinglaroja kelisilər. **56** Sening rəzilliking pax қılınmay, təkəbburlukta yürgən kününgdə, singling Sodom aɔzingda səz-qəqək boləjan əməsmidi? Əmdi һazır sən əzüng Suriyə kızliri wə uning ətrapidikilərning həmmisi həmdə Filistiyə kızliri, yəni seni kezgə ilmaydiojan ətrapingdikilərning mazak obyekti bolup қalding. **58** Sən buzuklukung, yirginqlik kilmixliringning jazasını kətürisən, dəydu Pərwərdigar. **59** Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Əz kıləjanliring, yəni iqbən kəsəmingni kəmsitip, əhdini buzəjanlıking boyiqə seni bir tərəp қılımən; **60** Həlbuki, Mən sening bilən yaxlıq künliringdə tüzgən əhdəmni əsləymən, həm sən bilən mənggülüq bir əhdə tüzimən. **61** Xuning bilən sən əzüngdin qong aqiliring həmdə seningdin kiqik singilliringni tapxuruwaləjiningda, sən yolliringni esingga kəltürüp hijalətkə қalisən; qünki muxu [aqa-singilliringni] sanga kızlar süpitidə tapxurimən; birak bu ixlar seningdiki əhdə tüpəylidin bolmaydu. **62** Mən Əz əhdəmni sən bilən tüzimən, sən Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilisən; **63** xuning bilən seni kəqürüm kıləjinimda, sən kilmixliringni esingga kəltürüp hijil bolup, xərməndilikting tüpəylidin kaytidin aɔzingni həq aqmaysən» — dəydu Rəb Pərwərdigar.

17 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi:
— **2** I insan oqlı, bir tepixmağni otturişa կոյуп, Israil

jəmətigə bir təmsilni sezləp berip mundak degin: — **3**
Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Kəng ənatlıq, ziq
rənggarəng uzun pəylik qong bir bürküt Liwanıja kelip,
xu yərdiki egiz kədir dərihining uqidiki xahni aldı; **4** U əng
yukarı yumranbihini üzüwelip, uni sodigərning zeminiqa
apirip, tijarətqılərning xəhīrigə tikti. **5** U yənə zemindin
baxka urukni elip baqlıq bir etizoqa tikti; uni mol sular
boyida selip, sügət telidək tiklidi. **6** U əstüp, kəng yeyilip,
pəs boy Luk üzüm teli bolup qıktı; uning xahliri [bürküt]
tərəpkə karap əsti, yiltizlirim uning astioqa sozldı. Xu
yol bilən u üzüm teli bolup, xahlandı, bihlandı. **7** Əmdi
kəng ənatlıq, ziq pəylik yənə bir qong bürküt pəyda
boldı; wə mana, bu üzüm teli «U meni suqarsun» dəp,
tikilgən qənəkliridin yiltizlirini uningoqa karap tarttı,
xahlirini uningoqa karap sozdi; **8** Mana, u obdan xahlap
mewə bərsun, esil üzüm teli bolsun dəp munbət etizda,
mol sular boyioqa tikilgənidi». **9** Əmdi Rəb Pərwərdigar
mundak dəydu: — «U ronak tapamdu? Uni қakxal қılıwetix
üqün [bürküt] yiltizlirini yulup, mewisini kesiwətməndu?
Uning yumran yopurmakları hazan bolidu; xu qəqda uni
yiltizliridin yuluwelikə küqlük bir bilək yaki nuroqun
həkələrning həq keriki bolmaydu. **10** Əmdi hətta կaytidin
tikilgən bolsa, ronak tapamdu? Xərk xamili uningoqa
tagkəndila taza қaojirap kətməndu? U tikilip əskən
qənəkliridə қaojirap ketidu». **11** Wə Pərwərdigarning
səzi manga kelip xundak deyildi: — **12** «Asiy jəməttin:
«Muxu ixlarning mənisini biləmsilər?» dəp sorap, ularoqa
mundak degin: «Mana, Babil padixağı Yerusaleməqə kelip,
uning padixağı həm xahzadilirini elip əzi bilən Babiloqa

ķayturup apardi. **13** Xu wakitta u padixaħning nəslidin bir kixini elip uning bilən əhdə tütüp uningoja kəsəm ieqküzdı. U yənə zemindiki esil-mətiwər bolqanlarni uning bilən elip kətti; **14** məksət, padixaħlikning təwən ajiz ħaləttə bolup, ķəddini rusliyalmay, pəkət uning əhdisini tutuxi bilən jenini jan ətküzüx üçün idi. **15** Birak u Misir bizgə atlar həm qong қoxunni təminlisun dəp əlqilirini xu yərgə əwətip, uningoja asiylik ķildi. Əmdi u ronak tapamdu? Mundak ixlarni kılqañuqı tirik қalamdu? U əhdini buzup tirik қalamdu? **16** Mən həyatim bilən kəsəm ķilimənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — bərhək u əzini padixaħ kılqañan padixaħning zeminidə, — yəni uning ķəsimini kəmsitkən, əhdisini buzqañ həlikə padixaħning zeminidə, — uning yenida, Babilning otturisida əlidü. **17** Bolidiojan jəngdə, ular kelip nuroqun kixilərni ķirix üçün [sepiloja] qikidiojan dənglüklərni selip, potəylərni կuroqanda, Pirəwn küqlük қoxun həm nuroqunliojan əskərlərni baxlap kəlsimu, uning üçün heqnemə ķilip berəlməydu. **18** U kəsəmni kəmsitip, əhdini buzdi; mana, u қol elixip səz bərdi, birak u muxu ixlarni ķildi; xunga u tirik ķeqip կutulalmaydu». **19** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən həyatim bilən kəsəm ķilimənki, bərhək, u kəmsitkən ķəsimim həmdə buzqañ əhdəmni bolsa, bularni əz bexioja kiygüzimən. **20** Mən Өz torumni üstigə yeyip taxlaymən, u Mening ķiltikimdə tutulidu; Mən uni Babiloja apirimən həmdə xu yerdə Manga kılqañan mutlək wapasızlıkı üçün uning üstigə həküm qikirip jazalaymən. **21** Uning bilən billə barlık қaqqanlar, barlık қoxunlari ķiliq bilən yıkılıdu;

bulardin қалоjanlar hərbir xamaloja tarkitilidu; xuning bilən silər Mənki Pərwərdigarning səz қilojanlıkini tonup yetisilər». **22** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mənmu egiz kədirning uqidin bih elip tikimən; uning yapyax xahqilirining uqidin yumran birsini üzüp, egiz həywətlik taoq üstigə tikimən; **23** Israil egizlikidiki taoqka Mən uni tikimən; u obdan xahlap, mewə berip, esil kədir dərihi bolidu; uning astioja hərkəndək uqar-kanatlar könidi; uning xahlirining sayisida ular könup turidu; **24** xuning bilən daladiki barlıq dərəhlər biliduki, Mənki Pərwərdigar egiz dərəhni pəs қildim, pəs dərəhni egiz қildim, yexil dərəhni қaοjirattim, қaçxal dərəhni kəkərtip baraksan қildim; Mənki Pərwərdigar mundak səz қildim wə xuni ada kılımən».

18 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** «Israil zemini toɔruluk silər: «Atilar aqqıq-qüyük üzümlərni yesə, balıarning qixi կerik sezilidu» degən muxu mağalni ixlitidiojan kixilər zadi nemə deməkqisilər? **3** Mən həyatım bilən kəsəm kılımənki, dəydu Rəb Pərwərdigar, silər Israil iqidə muxu mağalni կaytidin ixlətməysilər. **4** Mana, barlıq janlar Meningkidur; atining jeni Meningkidək, balining jenimu Meningkidur; gunah sadır қilojuqi jan igisi bolsa, u əlidu. **5** Birsi həkkəniy bolsa, adillik wə adalət yürgüzidiojan bolsa, **6** — u nə taoqlar üstidə butka atalojan taamni yemigən, nə Israil jəmətidiki butlaroja bax ketürüp ulardin tilimigən, nə қoxnisining ayalini həq buzmiqən, nə ay kərgəndə ayaloja yekin kəlmigən **7** nə həqbirigə zulum-zumbuluk ixlətmigən, bəlki

ķerzdardin kapalət aloğanni қayturidiょjan, bulangqılık
ķilmioğan, өz nenini aq қaloğanlarоja təksim ķilip
bərgən, yeling-yalingaqqa kiyim kiygüzgən; **8** pulni
əsümgə bərməydiょjan, jazanə almaydiょjan, bəlki қolini
ķəbihliktin tartip, ikki adəm arisida durus həküm
qıkkiridiょjan; **9** Mening bəlgilimilirimdə mangidioğan,
baxkilarоja adil muamilə ķilix üçün həkümlirimni
tutidioğan bolsa — mana muxu kixi həkкaniy, u jəzmən
hayat bolidu, dəydu Rəb Pərwərdigar. **10** Əgərdə өz puxti
bołqan, zorawanlıq ķiloquqi, կan təkküqi bołqan, xundak
yamanlıklarning birini өz kerindixioja ķiloğan, həmdə
yükiriki yahxiliğning həqkaysisini ķilmioğan, bir oqlı
bolsa, — yəni taɔlar üstidə butka ataloğan taamni yegən,
ķoxnisining ayalini buzqan, **12** ajiz-namratlarоja zulum-
zumbuluq ixlətkən, bulangqılık ķiloğan, ķerzdardin kapalət
aloğanni қayturmioğan, butlarоja bax kətürüp ulardin
tiligən, yirginqlik ixlarnı ķiloğan, **13** pulni əsümgə bərgən,
jazanə aloğan bir oqlı bolsa — əmdi u hayat կalamdu?
U hayat kalmaydu; u muxundak yirginqlik ķilmixlarnı
ķiloğını üçün u jəzmən əlidu; uning өz kəni өz bexi üstigə
qüxicü. **14** Birağ mana, muxu kiximu bir oqlul tapsa, u
atisining sadır ķiloğan barlık gunahlırini kərgən bolsimu,
həm kərgini bilən xundak ķilmisa **15** — yəni taɔlar üstidə
butka ataloğan taamni yemigən, Israil jəmətidiki butlarоja
bax kətürüp ulardin tilimigən, ķoxnisining ayalini
buzmioğan, **16** həqbırıgə zulum-zumbuluq ixlətmigən,
ķerzdardin kapalət elixni həq əzигə tutmioğan, bulangqılık
ķilmioğan, өz nenini aq қaloğanlarоja təksim ķilip
bərgən, yeling-yalingaqqa kiyim kiygüzgən, **17** өz қolini

ķəbihliktin tartidiqan, pulni əsümgə bərmigən, əsümjazanə almiqan, bəlki Mening həkümlirimgə əməl kılıdiqan, bəlgilimilirimdə mangidiqan bolsa — u əz atisining ķəbihliki tüpəylidin əlməydu, u jəzmən həyat bolidu. **18** Uning atisi bolsa, zulum-zumbuluk ixlətkən, əz ķerindixioqa bulangqılık ķıloqan, əz həlkı arisida natooqra ixlarnı ķıloqanlıkı tüpəylidin, mana u əz ķəbihliki iqidə əlidu. **19** Silər: «Nemixə oçul atisining ķəbihlikining jazasını ketürməydu?» dəp soraysılər; birak oçul adillik həm adalətni yürgüzgən, Mening barlık bəlgilimilirimni tutup ularoqa əməl ķıloqan; u jəzmən həyat bolidu; **20** gunah sadır ķıloquqi jan igisi əlidu. Oçul atisining ķəbihlikining jazasını ketürməydu, wə yaki ata oqlining ķəbihlikining jazasını ketürməydu; həkkaniy kixinining həkkaniyılıkı əz üstidə turidu, rəzil kixinining rəzilliki əz üstidə turidu; **21** wə rəzil kixi barlık sadır ķıloqan gunahlıridin yenip towa kılıp, Mening barlık bəlgilimilirimni tutup, adillik həm adalətni yürgüzidioqan bolsa, u jəzmən həyat bolidu, u əlməydu. **22** Uning sadır ķıloqan barlık itaətsizlikliri uning hesabioqa əslənməydu; u ķıloqan həkkaniyılıkı bilən həyat bolidu. **23** Mən rəzil adəmning əlümidin huzur alamdimən? — dəydu Rəb Pərwərdigar. Əksiqə, məndiki huzur uning əz yolidin yenip towa ķıloqanlılkidin əməsmu? **24** Həkkaniy kixi əz həkkaniyılıkidin yenip, ķəbihlik ķıloqan, rəzil adəmlərning yirginqlik kilmixliri boyiqə ix ķıloqan bolsa, u həyat կalamdu? Uning ķıloqan həkkaniyılıklidin həqkəysisi əslənməydu; ətküzgən asiyılıki, sadır ķıloqan gunah iqidə, u əlidu. **25** Əmma silər: «Rəbning yoli adil əməs» dəysılər; əmdi, i Israil jəməti, anglanglar; Mening yolum adil

əməsmu? Silərning yolliringlar adilsizlik əməsmu? **26**
Həkkaniy kixi həkkaniylikidin yenip, kəbihlikni etküzgən
bolsa, u əlidu; etküzgən kəbihliki bilən u əlidu. **27** Həm
rəzil adəm etküzgən rəzillikidin yenip towa kılıp, adillik
həm adalət yürgüzidioğan bolsa, u əz jenini həyat saklaydu.
28 Qünki u oylinip, barlıq etküzgən itaətsizlikliridin
yandi; u jəzmən həyat bolidu, u əlməydu. **29** Lekin Israil
jəməti «Rəbning yoli adil əməs» dəydu; i Israil jəməti,
Mening yollirim adil əməsmu? Adil bolmioğunu silərning
yolliringlar əməsmu? **30** Xunga Mən üstünglaroja, yəni
hərbiringlarnı əz yolliringlar boyiqə həküm qıkırıp
jazalaymən, i Israil jəməti, dəydu Rəb Pərwərdigar.
Kəytip yeniməja kelinglar, barlıq itaətsizlikliringlardın
yenip towa kilinglar; xuning bilən kəbihlik silərgə
kiltak bolmayıdu. **31** Əzünglardın barlıq etküzgən
itaətsizlikliringlarnı taxliwetinglar, əzünglaroja yengi
kəlb wə yengi rohni tiklənglar; nemixka əlməkqisilər,
i Israil jəməti? **32** Qünki əlidioğan kixinin əlümidin
manga həzur yoktur, dəydu Rəb Pərwərdigar; xunga
yolunglardın yenip towa kılıp həyat bolunlar!».

19 — «Əmdi sən, Israil xahzadilirigə bir mərsiyəni
aozingoşa elip mundak dəp okuojin: — **2** «Xirlar arisida
anang қandak bir qixi xir idi! U yax xirlar arisida yatkan,
u arslanlırını beküp kuvvətlidi. **3** U arslanlıridin birini
qong kıldı, u yax xir bolup qıkçı; U owni tutup yırtıxni
əgəndi; U adəmlərnimu yəwetətti. **4** Əllər uningdin
həwər anglidi; U ularning ora tozikda tutuwelindi; Ular
uning burnioğa ilməknı selip, Misir zeminişa epkətti.
5 Qix xir əzinin arminini bikar kütkinini, Ümidning

yokalqanlığını kərüp, U baxka bir arslinini elip, Uni beküp yax xir қildi; **6** U xirlar arisida uyan-buyan kəzdi; U yax xir bolup, Owni tutup yirtixni əgəndi; U adəmlərnimü yəwetətti. **7** U ularning istihkamlırını buzup, Ularning xəhərlirini harabə қiliwətti; Zemin wə uning üstidiki həmmisi uning hərkirigən awazı bilən dəkkə-dükkigə qüxti. **8** Andin əllər uning ətrapidiki rayonlardın kelip uningoşa қarxi qıktı; Ular uning üstigə torini yeyip taxlidi; U ularning ora tozikdə tutuwelindi. **9** Ular burnioşa ilmək selip kəpəskə solidı; Uni Babilning padixahioşa apardı; Ular uni torlirioşa eliwaldi; Xuning bilən uning awazi Israil taoqlırıda kaytidin anglanmaydu. **10** Sening anang üzümzaringda bir üzüm teli idi; U su boyida tikləngənidi; Sularning mollukidin, U intayın mewilik, kəp xahlik boldı. **11** Uning küqlük xahliri bar idi, Həküm sürgüqilərning xahanə һasilrioşa layık idi; Uning boyi bulutlardınmu egiz kəkkə taşxati, U egizliki wə xahlirining nuroqunlığı bilən kərünərlik idi; **12** Biraq u կəhr bilən yulundi, U yərgə taxlandı, Xərk xamili mewisini kürutiwətti; Uning küqlük xahliri sunduruldi, қaojjirap kətti; Ot ularni yutuwaldi. **13** Hazır u qəl-bayawanda, Qangkak, susiz bir yərdə tikildi; **14** Uning xahlirining birsidin ot qikip, Uning bihliri həm mewisini yutuwaldi; Xuning bilən uningda həkümdarning xahanə һasisi bolqudək küqlük xehi қalmidi. Bu səzlər mərsiyədər, bular pəkət mərsiya üqünla ixlitilidu».

20 Yəttinqi yili, bəxinqi ayning oninqi künü xundak boldiki, Israilning bəzi aksaçalliri Pərwərdigarnı izdəp uningdin sorioqlı mening aldimoşa kelip olturdi. **2** Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **3**

I insan oɔlı, Israilning aksakallirioja söz kılıp mundak
degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Silər Məndin
soriɔjili kəldinglar? Θz hayatım bilən kəsəm kılımənki,
— dəydu Rəb Pərwərdigar — Mən silərning Məndin
sorixinglaroja yoloja koymaymən. **4** Əmdi ularning üstigə
həküm qıqıramınsən, i adəm balisi, həküm qıqıramınsən?
Ularoja ata-bowilirining yirginqlik kilmixlirini ayan kılıp
ularoja mundak degin: — **5** Rəb Pərwərdigar mundak
dəydu: — Mən Israilni tallıqan künidə, Yakup jəmətining
nəsligə kol kətürüp kəsəm kılıp, Misir zeminida Θzümni
ularoja ayan kılqınimda, yəni ularoja kol kətürüp kəsəm
kılıp ularoja: «Mən Pərwərdigar sening Hudayingdurmən»
deginimdə **6** — xu künü Mən ularni Misir zeminidin
qıqırıp ular üçün alahidə izdəp tapşan süt həm bal ekip
turidiojan, həmmə zemin arisidiki əng güzəl zeminning
gülü bolqan zeminoja kirgüzüx üçün, kol kətürüp kəsəm
kıldım; **7** Mən ularoja: «Hərbiringlar eż kəzünglar
aldidiki nəprətlik nərsilərni taxliwetinglar, Misirning
butliri bilən əzünglarnı bulqımaglar; Mən Pərwərdigar
Hudaynglardurmən» — dedim. **8** Lekin ular Manga asiylik
kılıp Manga կulak selixni halimaytti; həqkəysisi nə eż kəzi
aldidiki nəprətlik nərsilərni taxliwətmidi, nə Misirning
butliridin həq ayrılmidi. Andin Mən kəhrimni Misir
zemini iqidə ularoja teküp, ularoja қaratkan aqqikimni
basımən, dedim — **9** һəlbuki, namimning ular turqan
əllər arisida bulqanmaslıqi üçün, Θz namim üçün
hərikət kıldım; qünki Mən bu əllərning kəz aldida ularni
Misirdin qıqırixım bilən Θzümni ayan kılqanıdim; **10**
xunga Mən ularni Misir zeminidin [toluk] qıqırıp, qəl-

bayawanoja apardim. **11** Wə Mən bəlgilimilirimni berip,
θz həkümlirimni ularoja ayan қildim — ularoja əməl
kılıdiqan kixi ularning səwəbidin həyatka erixidu. **12**
θzüm həm ular arisidiki bexarət bolsun dəp, Mening
ularni pak-mukəddəs kılıdiqan Pərwərdigar ikənlilikimni
bilixi üçün «xabat kün»lirimni ularoja beçixlidim; **13**
lekin Israil jəməti qəl-bayawanda Manga asiylik қildi;
qunki ular Mening bəlgilimilirimdə mangmidi, Mening
həkümlirimni qətkə қakçı (əgər adəmlər bu əmrlərgə
əməl ķilsa, u ularning səwəbidin həyatka erixidu) wə
Mening «xabat kün»lirimni қattık bulqıdı; Mən ularning
üstigə qəl-bayawanda ular һalak қılınoqquqə қəhərimni
təkimən dedim — **14** halbuki, namimning əllər arisida
bulqanmaslıq üçün, θz namim üçün hərikət қildim;
qunki Mən bu əllərning kəz aldida ularni Misirdin
ķutkuzup qıkarohanmən. **15** Mən yənə qəl-bayawanda
ularoja süt həm bal ekip turidiqan, həmmə zeminning
gülü bolqan zeminoja kirgüzəymən dəp, կolumni
kətürüp կəsəm կilimən dedim **16** (qunki ularning
կəlbı butlirioja əgixip kətkəqkə, Mening bəlgilimilirimni
qətkə կakkan, Mening həkümlirimdə mangmioqan,
Mening «xabat kün»lirimni buzoqan); — **17** halbuki,
kezüm ularoja rəhim կilip ularni һalak կilmidim yaki
ularni qəl-bayawanda tügəxtürmidim. **18** Mən qəl-
bayawanda ularning balilirioja mundak dedim: «Ata-
bowiliringlarning bəlgimiliridə mangmanglar, nə ularning
həkümlirini tutmanglar nə butliri bilən əzünglarni
bulqimanglar. **19** Mən Pərwərdigar Hudayinglardurmən;
Mening bəlgilimilirimdə mengip, Mening həkümlirimni

tutup ularoja əməl kilinglar; **20** Mening «xabat kün»lirimni pak-mukəddəs dəp ətiwarlanglar; u silərning Mening Pərvərdigar Hudayinglar ikənlikimni bilixinglar üçün Mən wə silər otturımızdiki bir bexarəttur. **21** Lekin balilirimu Manga asiylik қildi; ular nə Mening bəlgilimilirimdə mangmiojan nə Mening həkümlirimni tutmiqjan (birsi ularoja əməl kilsa, u ular bilən həyatka erixidu) ular Mening «xabat kün»lirimni buloqiojan; xunga Mən kəhrimni ular üstigə təküp ularoja қaratkan aqqikimni qüxürüp piçandan qıkimən, dedim; **22** lekin jazadin կolumni tartip, namimni əllərning kəz aldida buloqanmisun dəp Əz namim üçün hərikət қildim; Mən bu əllərning kəz aldida ularnı Misirdin կutkuzup qıkarojanmən. **23** Qel-bayawanda Mən կolumni kətürüp ularoja silərni əllər arisioja tarkitimən, məmlikətlər iqigə taritimən dəp kəsəm կilimən, dedim; **24** qünki ular Mening həkümlirimni ada կilmiojan, bəlgilimilirimni qətkə կakkan, Mening «xabat kün»lirimni buzojan; ular kəzlirini ata-bowilirining butlirioja tikməktə idi; **25** xunga Mən ularoja yahxi bolmiojan bəlgilimilərni, ularnı həyatka elip barmaydiqan həkümlərni beoqixlidim; **26** wə ularnı əz-əzidin səskəndürüp, Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetixi üçün, Mən ularnı əz hədiyəliri arkılık buloqidim, qünki ular hədiyə süpitidə barlıq tunji balilirini atap koyatti. **27** Xunga, i insan oqlı, Israil jəmətigə sez կilip mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Ata-bowiliringlar xu ixtimu Manga kupurluk կilojanki, ular Manga wapasızlık կilojan; **28** ular Mən Əz կolumni kətürüp: «Muxu zeminni silərgə berimən» dəp kəsəm կilojan

yergə kirgəndə, ular xu yərdiki udul kəlgən hərbir yukiri
dəng həm barakşan dərəhni kərüpla xu jaylarda ular
kurbanlıklarını kılıp, Meni aqqıqlanduridiojan hədiyələrni
kılıtti; ular xu yərdimu «huxpurak hədiyə»lirini puritip,
«xarab hədiyə»lirini təkətti; **29** xuning bilən Mən ulardin:
«Silər qikidiojan bu yukiri jay degən nemə?» dəp soridim;
xunga bügüngə kədər uning ismi «Bamah»dur. **30**
Xunga Israil jəmətigə mundak degin: — Rəb Pərwərdigar
mundak dəydu: «Silər ata-bowliringlarning yolida
əzliringlarnimu buloqimakqimusilər? Ularning nəprətlik
kilmixliriqa əgixip buzukluk kilmakqimusilər? **31** Əmdi
silər hədiyəliringlarni sunup, əz oqulliringlarni ottin
ətküzgəndə, silər yənilə bügüngə kədər əzünglarni
barlıq butliringlar bilən buloqawatisilər; əmdi Mən
silərning Meni izdəp sorixinglaroja yol қoyamdimən, i
Israil jəməti?! Mən həyatım bilən կəsəm қılımənki, —
dəydu Rəb Pərwərdigar, — Mən silərning Meni izdəp
sorixinglaroja yol қoymaymən! **32** Xuningdək silərning
kenglünglərdiki «Biz yat əllərdək, baxka yurtlardiki
jəmətlərdək yaqlaq həm tax məbudlaroja qoğunımız»
degən koyunglar əməlgə axurulmaydu! **33** Mən həyatım
bilən կəsəm қılımənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar,
Mən bərhək küqlük kol, uzartkan bilikim həm təküp
yaqduroqan kəhrim bilən üstünglardin həkümranlık
ķılımən. **34** Mən küqlük kol, uzartkan bilikim həm
təküp yaqdurulqan kəhər bilən silərni əllərdin qikirip
epkelimən, tarkitiloqan məmlikətlərdin silərni yiğimən; **35**
silərni əllərgə təwə bolqan qəl-bayawanoja kirgüzüp, xu
yərdə üstünglardin yüz turanə həküm qikirip jazalaymən;

36 ata-bowliringlarning üstidin Misir zeminidiki qel-bayawanoja həküm qikirip jazalojinimdək, silərning üstünglardın yüz turanə həküm qikirip jazalaymən, dəydu Rəb Pərwərdigar. **37** Mən silərni həsa astidin ətküzüp, əhdining rixtisigə baolandurimən. **38** Mən aranglardın Manga wapasızlıq kılıqan asıylarni xallap qikirimən; ularni turuwatqan jaylardın qikirimən, birak ular Israil zeminiqə kirməydu; xuning bilən silər Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **39** — Əmdi silər bolsanglar, i Israil jəməti, Rəb Pərwərdigar silərgə mundak dəydu:
— Manga қulak salmaymiz desənglar, beriwinglar, hərbiringlar eż butliringlar oja qoquniweringlar! Birak silər yənə hədiyəliringlar həm məbudliringlar bilən Mening namimni ikkinqi bulqimaysilər! **40** Qünki Mening mukəddəs teojimda, yəni Israilning egizlikidiki taoğda, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — barlıq Israil jəməti, ularning həmmisi Manga zemində turup hizmət қılıdu; Mən u yerdə ularni қobul қılımən wə u yerdə Mən silərdin «ketürmə hədiyə»liringlarni, tunji həsul bolqan kəktat-mewiliringlarni, xundakla barlık mukəddəs dəp ayrip beqixliqan nəsriliringlarni tələp қılımən. **41** Mən silərni əllər arisidin qikirip, məmlikətlərdin elip yişkinimda, esil huxbuydək silərni қobul қılımən; xuning bilən əllərning kəz aldida aranglarda Əzümning pak-mukəddəs ikənlikimni kərsitimən. **42** Ata-bowliringlar oja қolumni ketürüp: «Muxu zeminni silərgə berimən» dəp կəsəm kılıqan Israil zeminiqə silərni kirgüzginimdə, silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər. **43** Silər u yerdə eż yolliringlarni wə əzünglarni bulqıqan

barlik kilmixliringlarni əsləysilər; xuning bilən etküzgən rəzil ixliringlar tüpəylidin silər əz-əzünglarni kəzgə ilmaysilər, əz-əzünglardın nəprətlinisilər. **44** Mən rəzil yolliringlaroqa asasən əməs, yaki buzuk kilmixliringlaroqa asasən əməs, bəlkı Əz namim üçün silərgə xəpkətlik muamilə kılqandın keyin, i Israil jəməti, silər Mening Pərwərdigar ikənlilikimni bilip yetisilər, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **45** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **46** I insan oqlı, yüzungni Teman xəhərigə қaritip, jənubtikilərni əyibləp, Nəgəw ormanlıq dalasını əyibləydiqən bexarət berip, — **47** Yəni Nəgəw ormanlıq dalasiqə mundak degin: — Pərwərdigarning səzini angla; Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən sanga bir ot yakımən; u səndiki həmmə yexil dərəhni həmdə həmmə қakxal dərəhni yəwetidu; yalkunluk ot həq əqməydu, jənubtin ximaloqıqə pütkül yər yüzü uning bilən kəyüp ketidu; **48** barlik ət igiliri Mənki Pərwərdigar uni yakşanlıkimni kərüp yetidu; u həqqaqan əqürülməydu!». **49** Wə mən: — Ah, Pərwərdigar! Ular mən toqrluluğ: «U pəkət təmsillərnələ sezləwatidu» dəydu! — dedim.

21 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, yüzungni Yerusaleməqə қaritip, «mukəddəs jaylar»ni əyibləp, Israil zeminini əyibləp bexarət berip, **3** Yəni Israil zeminoqa mundak degin: — Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən sanga қarxidurmən; kiliqimni əqilaptin suqurup, səndin həm həkkaniylar həm rəzillərni üzüp taxlaymən. **4** Mən səndin həm həkkaniylar həm rəzillərni üzüp taxlimaçqı bolojinim üçün, kiliqim barlik ət igiliri, yəni jənubtin ximaloqıqə

bołqan həmməylən bilən қарxilixixə ojilaptin qılıqdu; **5**
xuning bilən barlıq ət igiliri Mənki Pərwərdigarning Θz
kiliqimni ojilaptin suçuroğanlıqimni tonup yetidu; kiliq
ojilapka kaytidin yenip kirməydu. **6** Əmdi uğ tartqın,
i insan oğlı; iq-baɔring eqixkudək dərd-ələm bilən
ularning kəz aldida uğ-zar kıl. **7** Wə xundak boliduki,
ular səndin: «Nemixka uğ tartisən?» dəp sorioğanda, sən
ularoğa: «Boloğan xum həwər tüpəylidin! Mana, u kelidu!
Barlık yürəklər erip, barlık kollar boxap ketidu, barlık
rohlar zəiplixip, barlık tizlər süydük bilən qılıq-qılıq həl
bolup ketidu; mana u keliwatidu! U yetip kəldi! — dəydu
Rəb Pərwərdigar» — degin. **8** Wə Pərwərdigarning səzi
manga kelip xundak deyildi: — **9** I insan oğlı, bexarət
berip mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu:
— Mana, bir kiliq, bir kiliq, bislanoğan, parkiritiloğan!
10 U zor қıroqinqılık üçün bislanoğan, uni yaltiraxka
parkiratkan; Θz oɔlumning xahənə həsisi hərkəndək
addiy tayağni kəmsitkənlikü tüpəylidin, huxal bolup
ketiximizgə toqra keləmdü? **11** U kiliqni parkiritilixka,
köl bilən tutuxka bekitkən; Kiliq biləngən, parkiritiloğan,
Kətl kılqauqining kölioşa tutkuzuxka təyyarlanəndur! **12**
Nalə-pəryad kətürüp pioğan qəkkin, i insan oğlı, Qünki
[kiliq] Mening həlkimə қarxi qıkkən; U Israilning barlık
xahzadilirigə қarxi qıkkən; Ular Θz həlkim bilən təng
kiliqka tapxuruləğan; Xunga yanpixingə қattık urup
koyojin! **13** Qünki sinak kəldi; əmdi bu «xahənə həsa »
baxka yaqqaqlarnı kəmsitkini bilən, u bəribir tüzixidü
əməsmu?! — dəydu Rəb Pərwərdigar. **14** — Əmdi sən, i
insan oğlı, bexarət bərgin, qawak qalojin! Kiliq ikki ketim,

üq ketim urup kirsun! U kiroguqi kiliq, ularni hər tərəptin
korxiwalojan zor kətl kiloquqi kiliqtur! **15** Ularning
yürəklirini erisun dəp, ulardin nuroqunliri putlixip kətsun
dəp, Mən ularning barlıq dərwazilirioja təhdit saloquqi
kiliqni əritip koydum. Way! U qakmaktək parkirtilojan,
u kiriçka suolurulojan; **16** i kiliq, ong tərəpkə etkür bol!
Sol tərəpkə burulup qap! Bisingni kəyərgə əratkan bolsa
xu yərgə qap! **17** Mənki Pərwərdigar Əz kolum bilən qawak
qalimən, Əz kəhrimni təküp piçandan qıkimən; Mənki
Pərwərdigar xundak söz kildim. **18** Wə Pərwərdigarning
səzi manga kelip xundak deyildi: — **19** Sən i insan oqlı,
Babil padixahining kiliqining mengixioja təyyarlanojan
ikki yolni bekitip koyqın; ikkilisi bir zemindin qikidiojan
bolsun; [Yerusalem] xəhirigə mangidiojan yolning bexida
bir yol bəlgisini tikləp koyqın; **20** yəni kiliqning yetip
kelixi üçün Ammoniyarning Rabbah xəhirigə bir yol
həmdə Yəhudəoja, yəni istihkami məstəhkəm Yerusalem
xəhirigə yənə bir yolni bekitip koyqın; **21** qünki Babilning
padixahı aqa yolda, yəni ikki yolning bexida pal aqquzidu;
u oqlarnı silkiydu, «kəqmə məbudlar»din soraydu,
jigərni təkxüridu. **22** Əmdi sepilni bəsküqi bazənlarnı
tikləxni, ən təkükə pərman kiliqni, jəng elan kiliq
towlaxni, dərwazilaroja urulouqi bazənlarnı tikləxni,
sepiloja qikidiojan dənglüklərni yasaxni, potəylərni
kəruxni, Yerusalemni [muhasirigə elixni] kərsitidiojan
pal uning ong əolioja qüxitu; **23** gərqə bu pal ularoja
yaloqan kərüngini bilən, ular iqkən kəsəmlər tüpəylidin,
Yəhudadikilərni qanggilioja alsun dəp padixah ularning
kəbihlikini esigə kəltüridu. **24** — Xunga Rəb Pərwərdigar

mundak dəydu: Silərning asiylikinglar axkarilinip, barlik kilmixliringlarda gunahlıringlar körüngəqkə, қəbihlikinglarnı əskə kəltürgininglar tüpəylidin — yəni əzünglar pax қilinip əskə elinəjininglar tüpəylidin, silər қolqa elinisilər. **25** Əmdi sən, i Israilning munapik həm rəzil xahzadisi, қəbihlikingning jazalinix waktı-saiti toxğında, kəridiojan küning kelidu! **26** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Səllini uningdin eliwət, tajni eliwət; ixlar əz petida turiwərməydu; pəs turoğanni egiz kıl, egiz turoğanni pəs kıl; **27** uning [təhtini] ərübət, ərübət, ərübət! Uning hökükinin Igisi kəlmigüqə, u yənə məwjud bolmaydu; Mən uni Uningoqa təkdim kılımən. **28** Əmdi i insan oöli, bexarət berip mundak degin: — Rəb Pərwərdigar Ammoniylar wə ularning mazaklıri tooprısida mundak dəydu: «Bir kiliq, bir kiliq kətl kilişkə suojurulqan; u adəmni yəwetixkə, qakmaqtək yaltiraxkə parkıritilojan!» — degin! **29** Qünki palqılar sən kiliq tooprungda kuruq alamət kərünüxlərni kərüp, sən üçün yalqandın bir pal salidu; rəzillərning kəridiojan küni kəlgəndə, қəbihlikning jazalinix waktı-saiti toxğanda, bular seni xu kırılojan rəzillərning boyunliri üstigə қoxup yatışdı! **30** Bu kiliqni əz oqlapiroja կayturup sal! Mən sening üstünggə əzüng yaritilojan jayda, yəni sən terülgən jayda həküm qıkırıp jazalaymən. **31** Xuning bilən Mən üstünggə kəhrimni teküp yaqdurup, Ołəzipimning oti kılıp püwləymən; Mən seni қatillikkə mahir yawuz adəmlərning қolioqa tapxurup berimən; **32** Sən otka yekiloju bolisən; Sening əz zeminingdə tekülidü;

Sən kaytidin əslənməysən; Qünki Mənki Pərwərdigar söz
kilojan.

22 Pərwərdigarning sözü manga kelip xundak deyildi:
— **2** Əmdi sən, i insan oqlı, կanlık xəhər üstigə
höküm qıqarmamsən? Höküm qıqarmamsən? Əmdi uning
yirginqlik kilmixlirini yüzigə selip mundağ degin: —
3 Rəb Pərwərdigar mundağ dəydu: «Əz jaza künining
kelixi üçün əz iqidə կan təkküqi xəhər, əzini bulojax
üçün əzигə məbudlarnı yasiqan xəhər — **4** Sən təkkən
կan tüpəylidin gunahkar boldung, yasiqan məbudlar
tüpəylidin əzüngni buloqding; sən əz jaza künliringni
yekinqaxturdung, yilliringni toxturdung; xunga Mən seni
əllərgə rəswa, barlık məmlikətlərgə mazakning obyekti
kıldım. **5** Sanga yekindikilər həmdə səndin yıraktikilər
seni mazağ կilidi, i կiya-qiyaoja tolojan bətnamlik
xəhər! **6** Israelning xahzadılıri, hər birining höküyidin
paydilinip iqingdə կandak կan təkkənlikigə կara! **7**
Sening iqingdə ular ata-anisini kəzgə ilmiqan; aranglarda
musapirlarоja zulum-zumbuluk kilojan, yetim-yesirlər
həm tul hotunlarоja uwal kilojan; **8** Mening pak-mukəddəs
nərsilirimni sən kəmsitkən, Mening «xabat kün»lirimni
buloqap buzqansən; **9** sening iqingdə կanoja təxna
təhməthor adəmlər bolojan; ular taqlar üstidə butpərəslik
exini yegən; sening iqingdə ular buzukluk pəsəndilik
kilojan; **10** səndə əz atisining nomusioja təgkənlər bar;
ay kərgən կız-ayallarnı ayaq asti kilojanlarmu bar. **11**
Biri կoxnisining ayali bilən yirginqlik buzukluk kilojan;
yənə birsi əz kelinini buzup xəhwaniyət kilojan; səndə
bolojan yənə birsi əz singlisioja, yənə atisining կiziqja

baskunqılık қilojan. **12** Ular қан текүүк üçün arangda «sowojatlar»ni қобул қilojan; сən өсүм-jazanə alojan; сən өз қoxniliringdin һaramni мәjburiy yuluwelip, Meni untuojansən — дəydu Rəb Pərwərdigar. **13** Wə mana, Mən һaramni мәjburiy yuluwelixingə wə сən өз arangda тəkkən қanlarоja қarap қolumni-қolumоja urдум! **14** Mən seni bir tərəp kılidijan künlərdimu yürüking yənilə tok, қolliring qing turiwerəmdu? Mənki Pərwərdigar söz kıldı, Өzüm uni ada қilimən. **15** Mən seni əllər arisioja tarkitimən, məmlikətlər iqigə taritimən, otturangda bolajan pəsəndilikkingə hatimə berimən. **16** Əmdi сən өzüng arkılık əllərning kəz aldida bulojinisən, andin Mening Pərwərdigar ikənlilikimni tonup yetisən. **17** Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **18** I insan oqlı, Israil jəməti Manga huddi daxkal bolup qikti; ularning həmmisi humdanda қalojan mis, қələy, təmür wə қoquxunlardur; ular kümüxning pokı bolup qikti. **19** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Həmminglar daxkal bolup qikqaqka, mana əmdi Mən silərni Yerusalem otturisioja yioqimən; **20** kixilər üstigə ot püwləp, ularni eritip taw lax üçün kümüx, mis, təmür, қoquxun wə қələyni humdan iqigə yioqkandək, Mən oqəzipim wə қəhrim bilən silərni yioqip [xəhər] iqigə selip silərni eritimən. **21** Xundak, Mən silərni yioqip, oqəzipimning otini üstünglərgə püwləymən, silər uning otturisida erip ketisilər; **22** kümüx humdanda eritilgəndək, silər xəhər otturisida eritilisilər; wə silər Mənki Pərwərdigarning Өz қəhrimni üstünglərgə тəkkənlikimni tonup yetisilər. **23** Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **24** I

insan oɔqli, xəhərgə mundak degin: — Ələzəp qüxkən kündə sən paklandurulmiojan, yamołur qüxmigən bir zeminsən. **25** Oz oljisini titma կilidiojan, hərkirəydiqan xirdək ularning pəyojəmbərliri uningda suyikəst ixlitidu; ular janlarni yəwetidu; həzinilərni, կimmətlik nərsilirini buliwalidu; ular uning otturisidiki tul hotunlarnı kəpəytməktə. **26** Uning kaһinliri Təwrat-қanunumni buzup taxlap, pak-mukəddəs nərsilirimni buloqiojan; ular pak-mukəddəs bilən addiy nərsilərni pərk kilmaydu; ular «xabat kün»lirimgə kəzini yumup yürüdu; xuning bilən ular arisida Manga bətnam qaplinidu. **27** Uning iqidiki xahzadılər huddi oljisini titma կilidiojan bərilərdək; ular қan təküxidu, janlarni nabut kiliçidu, haram mənpəətni bulixidu. **28** Uning pəyojəmbərliri ularning [կilmixlirini] «hak suwak» bilən akartkan, «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu!» dəp sahta kərünüxlərni kəruwelip, pal selip yaloqanqılık yətküzidu; lekin Pərwərdigar ularoja söz կilojan əməs. **29** Zemindiki addiy pukralarmu jəbir-zulum kiliçip, bulang-talang kiliđu; ular ajiz-namratlarni bozak kiliçip, musapirlarоja zulum selip uwal kiliđu. **30** Mən ular arisidin tamni kaytidin yasitip beridiojan, Meni ularning zeminini wəyran kiliçimdin yanduridiojan, uning yerikini ətküdək, Mening aldimda turidiojan ariqi bir əzimətni izdəp kəldim; birağ həqbirni tapalmidim. **31** Xunga Mən kəhrimni üstigə təkimən; əqəzipimning oti bilən Mən ularni һalak kiliğən; Mən ularning yollirini eż bexioqa kayturimən, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

23 Pərwərdigarning sözü manga kelip xundak deyildi:
— **2** I insan oɔqli, bir anidin tuoqulojan ikki ayal bar

ikən; **3** ular Misir zeminidə paňixilik kılɔjan; ular yaxlıcta paňixilik kılɔjan; xu yərdə ularning kəksiliri mijiklinip, kızlık əmqək topqılıri silanɔjan. **4** Ularning isimliri bolsa, qongining Oholah, kiqikining Oholibah idi; ular Meningki idi; ular oɔŋul-kızlarnı tuɔłkan. Samariyə bolsa Oholah, Yerusalem Oholibahdurdur. **5** Oholah Meningki bolɔjan təkdirdimu yənə buzukluk kılɔjan — u axikliriɔja, yəni қoxniliri bolɔjan Asuriylərgə pəs arzu-həwəslərdə bolɔjan; **6** kək kiyim kiygən, əməldar-həkümdarlar, həmmisi kelixkən yigitlər, atka mingən qəwəndazlar idi. **7** U əz buzuklukını ularning üstigə beqixliojan; ularning həmmisi Asuriyəning esilzadılıri idi; əz arzu-həwəslirini barlıq қozojatkanlar bilən wə ularning barlıq məbudliri bilən u əzini buloqiojan. **8** U yənilə Misirdə bolɔjan paňixilikliridin waz kəqmidi; qünki uning yaxlıkıda axu yərdikilər uning bilən billə yatti, kızlık kəksilirini silap, əz buzukluklarını uning üstigə təkti. **9** Xunga Mən uni əz axnilirining, yəni uning arzu-həwəslirini қozojatkan Asuriylərning қoliqa tapxurdum; **10** ular uning nomusini axkarilap, uning oɔŋul-kızlarını elip ketip, uni kiliqlap əltüriwətti; u ayallar arisida [yaman] atakka կaldi; uning üstigə həküm qıkırılıp jazalandı. **11** Uning singlisi Oholibah buni kərüp turupmu, arzu-həwəsliridə hədisidin tehimu buzuk, paňixilikliri hədisiningkidin kəp bolup kətti. **12** U əz қoxniliri bolɔjan Asuriylərgə pəs arzu-həwəslərni қozojatkan; ular əməldar-həkümdarlar, həxəmətlik sawut, formilarını kiygən, atka mingən qəwəndazlar, ularning həmmisi kelixkən yigitlər idi. **13** Mən uning buloqinip kətkənlikini kərdum; ular

ikkilisi bir yolluk idi. **14** U uning pahixiliklirini axurdi; qünki u tamda pərəng bilən sürətləngən adəmlərni, yəni Kaldiyılerning rəsimlirini kərdi; **15** ularning bəlliri potilar bilən oralojan, bexioqa կuyrukluq səllilər kiyilgən; ularning həmmisi ləxkər bexidək, yəni tuçulojan yurti Kaldiyədiki Babilliklarning kiyapitidə idi. **16** U xuan ularoqa կarap ularning xəhwaniy həwsini կozojijan, xuning bilən ularnı izdəp Kaldiyəgə əlqilərni əwətkən. **17** Xuning bilən Babilliklar uningoja, yəni uning axnilik orun-kərpilirigə yekin kelip, uni əz zinaliri bilən bulojijan; u əzini ular bilən billə bulojiqandin keyin ulardin bizar boldi. **18** U əz buzukluklirini oquk kılıp, nomusini axkarilixi bilən, jenim hədisidin yirgəngəndək uningdinmu yirgəndi. **19** Birak u yənə əzining yaxlıq künlirini, yəni Misir zeminida buzukluk pahixilik kılıjan künlirini esigə kəltürüp əz buzukluklirini tehimu kəpəytti. **20** Uning ərlikli exək mədəkliridək, məniysi atlarningkidək bolojan Babilning pahixiwaz ərkəklirigə կarap həwəsliri կozojaldi. **21** Sən yaxlıkingdiki buzuklukliringoja, yəni yaxlıkingda Misirliklarning əmqəkliringni siliojiniqa yənə təxna bolup təlmürdung. **22** Xunga, i Oholibah, — dəydu Rəb Pərwərdigar — Mana, Mən jening hazırlar bizar bolojan axniliringni əzünggə կarxi կozojitimən, ularni sən bilən կarxilixixka həmmə təripingdin elip kelimən; **23** Babilliklar, barlık Kaldiyılər, Pekodlar, Xoalar, Koallar həmdə Asuriylerning həmmisini ular bilən təng կozojaymən; ularning həmmisi kelixkən yigitlər, əməldar-həkümdarlar, uluoq bəglər wə janablar, həmmisi atka mingən qəwəndazlardur; **24** ular կoral-yaraklar, jəng

harwiliri, yük harwiliri həm zor bir top həlkələr bilən
sanga қarxi qıçıdu; ular əzlirini həmmə təripingdə sipar-
қalkanlar wə dubulələrn ni kiyip sanga қarxi səpras
bolidu; bexingoja qüxicidən tegixlik jazani ularoja
tapxurimən, ular əz həkümliri boyiqə jazalaydu. **25**
Mən mukəddəslikimdin qıkkən oğuzəpni sanga қaritimən;
xuning bilən ular կəhr bilən seni bir tərəp kılıdu. Ular
sening burnung wə կulaklıringni kesiwetidu; səndin
ahirkı қalojanlar կiliqlinidu; ular oğul-կızliringni elip
ketidu, səndin yənilə қalojanlar otta yutuwetilidu. **26**
Ular səndin kiyim-keqəkliringni eliwelip, güzəl zibu-
zinnətliringni bulaydu. **27** Xuning bilən Mən səndə Misir
zeminida baxlanıjan buzuklukliringni wə paħixilikliringni
tohtitimən; sən bu ixlaroja yənə təlmürməysən, Misirni
kayta əsliməysən. **28** — Qünki Rəb Pərwərdigar mundak
dəydu: — Mana, Mən seni əzüng nəprətləngənlərning
kolioja, yəni jening yirgəngənlərning kolioja tapxurimən;
29 ular seni əqmənlik bilən bir tərəp kılıp, barlık
əjirliringni elip ketip, seni tuoŋma-yalingaq կaldurup,
paħixilikliringning nomusini axkarilaydu. Sən əllər bilən
paħixilik կilojanlıking, ularning məbudliri bilən ezungni
buloqlojanlıking tüpəylidin, sening buzuklukliring həm
paħixilikliring bularni bexingoja qüxiirdi. **31** Hədəngning
yolida əzüng mangojansən; xunga Mən uningdiki kədəhni
sening қolungojumu tutkuzdum. **32** — Rəb Pərwərdigar
mundak dəydu: — Hədəngning kədəhini, qongkur wə
qong bir kədəhni sənmə iqisən; sən rəswa bolup mazak
kılınisən, qünki uning həjimi qongdur; **33** sən dəhəxtlik
wə һalakət kədəhj, yəni hədəng Samariyəning kədəhj

bilən məstlik həm dərd-ələmgə toldurulisən; **34** sən uni iqiwitip yənə yalaysən, hətta uning parqilirinimu əqajilaysən, andin keksiliringnim yulup taxlaysən; qünki Mən xundak səz kıldı, dəydu Rəb Pərwərdigar. **35** Xuning üçün Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki sən Meni untup arkangoja taxliwətkənliking üçün, xunga əz buzuklukung həm pahixilikliringning jazasını kətürisən. **36** Wə Pərwərdigar manga mundak dedi: — I insan oqlı, sən Oholah wə Oholibamah üstigə həküm qıçıramsən? Əmdi ularoqa əz yirginqlik kilmixlirini ayan kılıp kərsətkin. **37** Qünki ular buzukluk kıldı; kolliri ən boldi; ular əz butliri bilən buzukluk kılıp, uning üstigə Manga tuşkan əz balilirini ularning ozukı süpitidə ərbanlıq kılıp etküzüp beqixlidi. **38** Uning üstigə ular Manga xundak ix kılçanki, ohxax bir kündə ular Mening mukəddəs jayimni bulqap, «xabat kün»lirimni buzojan. **39** Qünki ular əz balilirimni butlirioqa soyqan qaçda, ular ohxax bir kündə mukəddəs jayimni bulqaxką kirdi; mana, ular Mening əyüm otturisida xundak kılçan. **40** Uning üstigə adəmlərni yıraktin qakıldı, ularni elip kelixkə əlqı əwətti; mana, ular kəldi; sən ularni dəp yuyunup, kəz-ķaxliringoqa osma կoyup, əzüngni zibu-zinnətlər bilən pərdazlıding; **41** həxəmətlik bir diwanda olturdung, uning aldiqə üstigə Mening huxbuyum həm zəytun meyim կoyulqan dastihanni կoydung; **42** əqəmsiz yürgən bir top kixilərning awazi uningda anglandı; qüprəndə adəmlər bilən billə qəl-bayawandin Sebaiylarmu elip kelindi; ular [hədə-singilning] kollirioqa biləzüklər, bexioqa qiraylık tajlarnı saldı. **43** Əmdi Mən zina-buzukluklar

bilən uprap ķeriojan paħixə toɔṛruluk; «Ular əmdi uning bilən buzukluk қiliwərsun; qünki u həkikətən [paħixə]» — dedim. **44** — Xuning bilən ular paħixə ayaloja yekin laxkandək uningoja yekin berip billə yatti; ular xundak kılıp Oholah wə Oholibamah bu ikki buzuk ayaloja yekinlixip billə yatti. **45** Biraħ həkkaniy adəmlər ularni zinahor ayallarni wə kan təkküqi ayallarni jazaliojan oja ohxax, ularning üstigə həküm qikirip jazalaydu; qünki ular zinahor ayallar, ularning kolliri kandur. **46** Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Bir top adəmlərni ular oja karxi qikirip elip kelimən, ularni həryanoja həydi wetixkə wə bulangqılık kılıxka tapxurimən. **47** Bu top kixilər ularni taxlar bilən qalma-kesək kılıp, kiliqliri bilən qepip soyidu; ular ularning oqul-ķizlirini eltüridi, eylirini ot bilən kəydüri wetidi. **48** Xuning bilən Mən zemində buzuklukça hatimə berimən; xuning bilən barlıq ayallar silardin sawak elip silərning buzuklukliringni dorimaydu. **49** Ular buzuklukungni əz bexingoja ķayturup qüxüridu, wə silər məbudliringlar oja qetixlik bolovan gunahlarnı kətürisilər; silər Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər.

24 Tokkuzinqi yili, oninqi ayning oninqi künidə, Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, bu künni, dəl muxu künning qislasını yeziwalojin; qünki dəl muxu kündə Babilning padixahı Yerusalemni muħasirigə aldi. **3** Asiy jəmətning aldi oja bir təmsilni koyup mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Kazanni otning üstigə կoyunqlar, ot üstigə կoyunqlar, uningoja su կoyunqlar; **4** gəx parqılıri,

hərbir esil gəx parqılırını, put wə қolini uningəja yiojip selinglar; esil ustihanlarnimu қoxunglar; **5** կoy padisidin əng esillirini elinglar; ustihanlarni pixuruxką uning astioja otun toplap կoyunglar; uni կattik կaynitinglar, uningdiki ustihanlar obdan կaynisun. **6** — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Қanhor xəhərning һalioja, yəni dat başkan қazanoja, həq deti kətməydiojan қazanoja way! Uningdiki һəmmmini birdin-birdin al; uningəja nesiwə qeki taxlanmisun! **7** Qünki u təkkən կan uning otturisida turidu; u կanni topa bilən kəmgili bolqıjudək yərgə əməs, bəlki takır tax üstigə tekti. **8** Қəhərimni қozojax, intikam elix üçün, u təkkən կanning yepilmaslikü üçün takır tax üstigə կaldurdum. **9** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Қanhor xəhərning һalioja way! Mənmu uning otun dəewisini yoğan kılımən! **10** Otunni dəwilənglar, otni yikip quhqlanglar, gəx obdan pixsun, dora-dərməklərni қoxunglar, ustihanlar kəyüp kətsun! **11** Andin қazanni կizitip, uningdiki misni kipkızıl կilinglar, iqidiki daç-kirlar eritilip, uning deti qikiriwetilik üçün uni կuruğ peti qooqlar üstigə կoyunglar! **12** Uning կilojan awariqılıkları Meni upratti; Lekin uning կelin deti uningdin kətmidi; Xunga uning deti otta turiwərsun! **13** Sening paskiniqılıkingdə buzuğ paħixilik bardur; Mən seni pakizlimaqçı boldum, lekin sən paskiniqılıktın pakizlandurulmaymən deding; əmdi қəhərimni üstünggə təküp tohtatmioqqa sən paskiniqılıktın pakizlandurulmaysən. **14** Mənki Pərwərdigar xundak söz կildim; u əməlgə axurulidu, Mən uni ada kılımən; Mən nə buningdin yanmaymən, nə həq

sanga iqimni aqritmaymən, nə uningdin ekünməymən;
ular sening yolliring wə kilmixliring boyiqə üstünggə
həküm qikirip jazalaydu — dəydu Rəb Pərwərdigar. **15**
Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: —
16 «I insan oɔli, Mən sening səyümlük kəz ƙariqukgungni
bir urux bilən səndin elip ketimən; birak, sən həq
matəm tutma, həq yiɔlima, həq kəz yexi kılma; **17**
süküt iqidə uh-zar tartisən; əlgüqi üqün həq һaza
tutma; səlləngni bexingoja orap, kəxliringni putungoja
baɔlqoq; yüzüngning təwinini yepiwətmə, adəmlər
epbərgən nandin yemə». **18** Xuning bilən Mən ətigəndə
həlkəsəz kıldı; kəqkurunda ayalım əldi. İkkinqi
küni ətigəndə mən buyrulojini boyiqə ix kıldı. **19**
Əmdi halayık manga: «Sening bu kılajan ixliringning
nemini kərsətkənlikini deməmsən?» dedi. **20** Mən
ularoja mundak dedim: — Pərwərdigarning səzi manga
kelip xundak deyildi: — **21** Israel jəmətigə mundak
degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən Өz
mukəddəs jayimni, yəni sən pəhirləngən küq-tayanqingni,
kəzünglarnı huxal kılouqi, jeninglar təxna bolqan
nərsini bulqay dəwatimən; silərning kəyninglarda
kəlajan kiz-oqullar ƙiliq bilən yokılıdu. **22** Xu tapta
silər Mən [Əzakiyal] hazır kıləqinimdək ƙilisilər; silər
yüzünglarning təwinini yapmaysilər, adəmlər epbərgən
nandin yeməysilər; **23** səllənglar bexinglarda, kəxinglar
ayaqliringda boliweridu; silər həq matəm tutmaysilər
yəki həq yiɔlimaysilər; silər kəbihlikliringlar iqidə
solixip, bir-biringlaroqa ƙarixip uh-zar tartisilər. **24**
Xundak kılıp Əzakiyalning əzi silərgə bexarət bolidu;

u kändak kılajan bolsa, silər xundak kılısilər; bu ix
əməlgə axurulqanda, silər Mening Rəb Pərwərdigar
ikənlikimni tonup yetisilər. **25** — Wə sən, i insan oqlı,
Mən ulardin küq-istihkamini, ular pəhriləngən güzək
gəhrini, səyümlük kəz kariquklırını, jan-jegiri boləjan
kız-oqlullirini ulardin məhərum kılıdiqan künidə, **26** —
yəni xu künidə, sanga bu həwərni қulikingə ya tküzüx
üqün bir қaqğun yeningəqə kəlməmdə? **27** Xu künidə
aɔzing eqilojan bolidu, sən bu қaqğun bilən səzlixisən,
yənə həq gaqa bolmaysən; xundak kılıp ular Mening
Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidi».

25 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi:
— **2** I insan oqlı, yüzüngni Ammoniyalarqa қaritip,
ularnı əyibləp bexarət berip mundak degin: — **3** —
Ammoniyalarqa mundak degin — Rəb Pərwərdigarning
səzini anglangalar! Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: —
Mening mukəddəs jayim buloqanoqanda, Israil zemini
wəyran kılınoqanda, Yəhuda jəməti sürgün kılınoqanda sən
ularoq қarap: «Wah! Yahxi boldil!» degining tūpəylidin, **4**
əmdi mana, Mən seni xərkətki əllərning igidərqilikinqə
tapxurimən; ular sening arangda bargah կurup, arangda
qedirlirini tikidu; ular mewiliringni yəp, sütüngni iqidu. **5**
Mən Rabbah xəhərini təgilər üçün otlak, Ammoniyalarning
yerini köy padılırı üçün aramgah kılımən; xuning bilən
silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **6**
— Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki sən
Israil zeminiqə қarap qawak qelip, putungni tepqəklitip,
kəlbingdiki pütün əqmənlik bilən hux boləjanlikinq
tūpəylidin, **7** əmdi mana, Mən üstüngə qolumni uzartip,

seni əllərgə olja boluxka tapxurimən; Mən seni həlkələr iqidin üzimən, məmlikətlər iqidin yokitimən; Mən seni ھalak қılımən; xuning bilən sən Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisən. **8** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki Moab wə Seirning: «Yəhuda pəkət barlıq baxka əllər bilən ohxax, halas» degini tüpəylidin, **9** xunga mana, Mən Moabning yenini — qebrasidiki xəhərlərni, zeminining pəhri bolqan Bəyt-Yəximot, Baal-Meon wə Kiriayim xəhərliridin baxlap yerip aqimən; **10** ularni Ammoniyarning zemini bilən billə xərkətiki əllərgə tapxurimən; Mən Ammoniyarning yənə əllər arisida əslənməsliki üçün, ularning igidarlılıq tapxurimən; **11** wə Moab üstigə həküm qikirip jazalaymən; ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidi. **12** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — qünki Edom Yəhuda jəmətidin əq elip yamanlık kılıp, xuningdək eçir gunahkar bolqını tüpəylidin, intikam aloğını tüpəylidin, **13** — əmdi Rəb Pərwərdigar mundak, dəydu: — Mən Edomoqa կolumni sozimən; xuning bilən uni zeminidin adəmlər həm haywanlardın məhərum қılımən; Mən uni Teman xəhəridin tartip wəyran қılımən; ular Dedan xəhirigiqə kiliq bilən yikildi. **14** Xuning bilən Mən həlkim Israilning կoli arkılık Edom üstidin Əz intikamimni alımən; ular Mening aqqikim həm կəhrim boyiqə Edomda ix қılıdu; Edomiyalar Mening intikamimning nemə ikənlikini bilip yetidi, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Filistylər intikam niyiti bilən hərikət kılıp, kona əqmənlik bilən Yəhudani yokitaylı dəp iq-iqidin əq aloğını tüpəylidin, **16** Xunga Rəb Pərwərdigar

mundak dəydu: — Mana, Mən Filistiyəning üstigə
ķolumni uzartımən; Mən Kərətiylərni kiriwetimən, dengiz
boyidikilərnin qaldıqlarını wəyran kılımən. **17** Mən
ularning üstigə kəhərlilik tənbihlərni qüxürüp ķattık
intikam alımən; ularning üstdidin intikam alojinimda ular
Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu.

26 On birinqi yili, ayning birinqi künidə xundak boldiki,
Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: —
2 I insan oqlı, Turning Yerusalem tooruluk: «Wah!
Yahxi boldi! Əllərning dərwazisi bolqası wəyran boldi!
U manga karap ķayrilip eqildi; uning wəyran ķilinixi
bilən əzümni toyozumən!» degini tüpəylidin, **3** —
Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, i Tur,
Mən sanga ķarxımən, dengiz dolğunları ķozqıçıandək,
kəp əllərni sən bilən ķarxılıxka ķozqaymən; **4** ular
Turning sepillirini bərbat ķılıp, uning munarlarını qekip
yokitidu. Uning üstdikini topılırını kırıp taxlap, uni takır
tax ķılıp koyımən. **5** U pəkət dengiz otturisidiki torlar
yeyilidioqan jay bolidu; qünki Mən xundak söz kıldı,
dəydu Rəb Pərwərdigar; u əllər üçün olja bolup ķalidu.
6 Uning ķuruklukta ķalojan kızliri ķılıq bilən kırılıdu;
xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup
yetidu. **7** — Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu:
— Mana, Mən Tur bilən ķarxılıxka Babil padixahı
Neboğadınəsar, yəni «padixahıların padixahı»ni, atlar,
jəng hərwiliri bilən, atlıq qəwəndazlar, ķoxun wə zor
bir top adəmlər bilən ximal təripidin qıçırip epkelimən.
8 U ķuruklukta ķalojan kızlirini ķılıq bilən soyidu,
sanga muhəsirə potəylirini kuridu, sepiloja qıçıdioqan

denglüknı yasaydu, sanga қarap қалқanlirini kətüridu. **9**
U sepilliringoqa bəsküqi bazojanlarnı қaritip tikləydu,
қoral-paltiliri bilən munarliringni qekip oqulitidu. **10**
Uning atlirining kəplükidin ularning kətürgən qang-
topisi seni қoplaydu; sepilliri bəsülgən bir xəhərgə bəsüp
kirgəndək u sening қowukliringdin kirgəndə, sepilliring
atlıq əskərlərning, qaklarning həm jəng hərwilirining
sadasi bilən təwrinip ketidu. **11** Atlirining tuyaklıri bilən
u barlik rəstə-koqiliringni qəyləydu; u pukraliringni kiliq
bilən kırıdu, küqlük tüwrükliring yərgə yikilidu. **12** Ular
baylikliringni olja, mal-tawarliringni əqənimət kılıdu;
ular sepilliringni buzup oqulitip, həxəmətlik əyliringni
harabə kılıdu; ular sening taxliring, yaşaqlımliring
wə topa-qangliringni dengiz suliri iqigə taxlaydu. **13**
Mən nahxliringning sadasını tügitimən; qiltarliringning
awazı kaytidin anglanmaydu. **14** Mən seni takır tax
kılımən; sən torlar yeyilioğan bir jay bolisən, halas; sən
kaytidin kurulmaysən; qünki Mənki Pərwərdigar xundak
degənmən, dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** Rəb Pərwərdigar
Turoğa mundak dəydu: — Sən oqulap kətkiningdə,
yarılançınlar ah-zarlıqınida, otturunda ķirojin-qapkun
ķılınçıanda, dengizning qət yakılıri təwrinip kətməmdü?
16 Dengizdiki xahzadılər təhtliridin qüxüp, tonlirini
biryakka taxlap, kəxtilik kiyim-keqəklirini seliwetidu; ular
əzlirini қorkunq-titrək bilən pürkəydu; ular yərgə olturup,
həq tohtawsız titrəp, sanga қarap sarasimigə qüxicidu. **17**
Ular sən üçün bir mərsiyəni okup sanga mundak dəydu:
— «I aħaləng dengizdikilərdin bolqan, dangki qikqan,
Dengiz üstidin küqlük həküm sürgən, Θz wəħxətliringni

barlıq dengizda turuwatkanlar oja salojan xəhər! Sən wə sənda turuwatkanlar nəkədər һalak bolojan! **18**
Həzir sening ojulap kətkən kününgdə, Dengiz boyidikilər titrəp ketidü; Dengizdiki arallar wə қiroqaktilər sening yok bolup kətkiningdin dəkkə-dükkigə qüxüp қaldı».

19 — Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mən seni adəmzatsız xəhərlərdək, harabə xəhər kılqinimda, Mən üstünggə dengiz qongqurluklirini qıkırıp seni qəkürginimdə, Uluq sular seni besip yapkanda, **20** Xu tapta Mən seni һangoja qüvkənlər bilən billə qüxürimən, Kədimki zamandikilərning katarioja qüxürimən; Seni yerning tegiliridə turoquzimən; Seningdə kaytidin adəmzat bolmaslikj üçün, Seni kədimki harabilər arisi oja, Һangoja qüvkənlər bilən billə boluxka qüxürimən; Birak tiriklərning zeminida bolsa güzəllik tikləp կoyimən; **21** Mən seni baxkilar oja bir agahi-wəhəxət կilimən; Sən kaytidin həq bolmaysən; Ular seni izdəydu, birak sən mənggügə tepilmaysən» — dəydu Rəb Pərwərdigar.

27 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: —
2 Sən, i insan oqlı, Tur toopluluk bir mərsiyəni aozingoja elip uning oja mundak degin: — **3** I dengizlarning kirix aozida turukluk, dengiz boylidiki kəp əllər bilən sodilaxkuqi, Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «I Tur, sən «Mening güzəllikim kamalətkə yətti!» deding. **4** Sening qebraliring bolsa dengizlarning otturisida idi; Seni yasiojanlar güzəllikingni kamalətkə yətküzdi. **5** Ular barlıq tahtayliringni Senirdiki қarioqaylardın yasiojan; Sanga moma üçün ular Liwandin kədir dərihini epkəlgən; **6** Palakliringni Baxandiki dub dərəhliridin yasiojan;

Palubangni səmxit dərəhliridin yasap, Kupros dengiz boyidiki pil qixi bilən nəkixligən. **7** Yəlkining Misirdin kəltürülgən kəxtilik libastin yasalojan, u sanga tuɔl bolojan; Sayiwining bolsa dengiz boyidiki Elixahdiki kək wə səsün rəhtlərdin idi; **8** Zidondikilər həm Arwadtikilər sening palak urquqiliring idi; Səndə bolojan danixmənlər, i Tur, sening yol baxlioquqiliring idi. **9** Gəbaldiki aksaçallar wə uning danixmənliri səndə bolup, kawakliringni etətti; Dengiz-okyandiki barlıq kemilər wə ularning dengizqılıri mal almaxturuxça yeningoja kelətti. **10** Parslar, Ludtikilər, Liwyədikilər қoxunə tizimlinip, sening ləxkərliring bolojan; Ular қalğan-dubulqılırını üstüngə esip, seni həywətlik ķılajan; **11** Arwadtikilər қoxuning bilən hər təripingdə sepilliringda turup kəzəttə bolojan; Gammadtikilərmə munarlıringda turojan; Ular қalğan-ķorallırını ətrapingoja, sepilliringoja esip koyojan; Ular güzəllikingni kamalətkə yətküzgən; **12** Tawarliringning mol bolovanlıqidin Tarxix sanga heridar bolojan; Məhsulatliringoja ular kümüx, təmür, ķeləy, ķoşuxun tegixip bərgən. **13** Jawan, Tubal wə Məxək sən bilən soda ķılajan; Ular tawarliringoja adəmlərning janlıri, mis ķaqa-ķazanlarnı tegixkən. **14** Torgamah jəmətidikilər məhsulatliring üçün atlar, jəng atliri wə ķeqirlarnı tegixip bərgən. **15** Dedandikilər sən bilən sodilaxkan; Dengiz boyliridiki kəp həlk sanga heridar bolojan; Ular sanga dəndan, əbnus yaqıqini təligən; **16** Suriyə kol hünərliringning mol bolovanlıqidin sanga heridar bolojan; Ular məhsulatliringoja mawi yakutlar, səsün rəhtlərni, kəxtilərni, nəpis kanap rəhtlərni, marjanlarnı,

ķizil yakutlarni tegixip bərgən. **17** Yəhuda wə Israil zeminidikilərdinmu sən bilən sodilaxķuqilar bolqan; Tawarliringoja ular Minnitning buqdayliri, peqinilər, həsəl, zəytun meyi, məlhəm dorilarni tegixip bərgən.

18 Dəməxk ķol hünərliringning mol bolqanlığidin, Hərhil baylikliring tüpəylidin sanga heridar bolup sanga Həlbonning xarablini, ak yunglarni tegixip bərgən. **19** Wedan wə Uzaldin qıqqan Jawandikilər məhsulatliringoja sokulqan təmür, kowzakdarqin, egirni tegixkənidi. **20** Dedan sanga at tokümlirini tegixip bərgən; **21** Ərəbistan wə Kedardiki barlıq xahzadilər sanga heridar boldi; Sanga pahlanlar, қoqkarlar wə eąkilərni tegixip bərgən. **22** Xeba həm Raamahdiki sodigərlər sən bilən tijarət kılqan; Məhsulatliringoja ular hərhil sərhil tetitkular, ķimmətlik jawahiratlar wə altun almaxturup bərgən. **23** Haran, Kannəh, Edəndikilər wə Xeba, Axur, Hilmadtiki sodigərlər sən bilən tijarət kılqan; **24** Ular sanga həxəmətlik kiyim-keqək, səsün rəhtlər wə kəxtilər, rəngmurəng giləmlərni tegixip bərgən; Bularning həmmisi tüğünqəklinip tana-arəjamqilar bilən qing baqlinip, bazaringoja kirdi. **25** Tarxiktig kemilər tawarliringni ketürgən karwanlardək bolqan; Xuning bilən sən dengiz-okyanning baqrıda mal bilən toldurulup, intayın eoqırlixip kətkənsən; **26** Sening palak orəquqiliring seni uluq sularqa apardi; Xərk xamili seni dengiz-okyanning baqrıda parə-parə ķiliwətti; **27** Sening mal-mülüklicing, bazarliring, dengizqiliring wə yol baxlioquqiliring, Kawakliringni ətküqilər, sən bilən sodilaxķan sodigərlər, səndə bolqan barlıq ləxkərliring, Jümlidin arangda toplanoqan adəmlərning həmmisi

sən ərülüp kətkən kününgdə ərülüp dengiz-okyanning қоynioja oqerk bolup ketidu. **28** Yol baxlioquqiliringning ah-zarlıridin daladikilər təwrəp ketidu. **29** Palak oroquqilar ning həmmisi, Dengizqilar, dengizda barlık yol baxlioquqlar eż kemiliridin qüxicidu; Ular kuruklukta turidu; **30** Ular sanga қarap awazini anglitip, Kattik ah-zar kətüridu; Ular topa-qang qikirip bexioja qaqidu; Ular küllər iqidə eojinaydu. **31** Ular seni dəp qaqlırını qüxürüp ezlirini taz kılıp, bəz kiyimlərgə oraydu; Ular kəttik matəm tutup sən üçün zor dərd-ələm iqidə yioplaydu. **32** Ular ah-zarlırini kətürginidə sən üçün bir mərsiyəni okup, sən tooruluq həza kılıp mundak dəydu: — «Tur dengiz-okyanlar otturisida, hazır jimjit kılinojan! Əsli kim uningoja təng kelələytti? **33** Məhşulatliring dengiz-okyanlardın etüp kətkəndə, Sən kəp halklərni կanaətləndürgən; Baylikliring wə tawarliringning molluğu bilən yər yüzidiki padixahıları bevitkənsən. **34** Sən sularning qongkur tegidə dengiz-okyanlar təripidin parəparə kılinoğanda, Tawarliring həm arangda bolqan top-top adəmliringmu ərülüp oqerk bolup kətti. **35** Barlık dengiz boyidikilər sanga қarap alakzadə bolqan; Ularning padixahıları dəhəxət körküp, ularning yüzlirini sur başkan. **36** Həlkələr arisidiki sodigərlər sanga қarap «ux-ux» kıldı; Sən əzüng bir wəhəxət iding, əmdi կayıtidin bolmaysən»».

28 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi:

- **2** I insan oqli, turning xahzadisigə mundak degin:
- Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Sening əzüngni qong tutup: «Mən bir ilahıtmən; Mən Hudanıgə təhtigə, yəni dengiz-okyanlarning baqrıda olturımən», degənsən;

(Birak sən insan, Huda əməssən!) Sən əz kenglüngni
Hudanıng kengli dəp oylap қalding. **3** Mana, sən
Daniyaldın danasən; Həqkandak sir səndin yoxurun əməs;
4 Danalıking wə əkling bilən sən bayılıklarоја igə boldung,
Altun-kümüxni həziniliringgə toplap koydung; **5** Tijarəttə
bołqan zor danalıking bilən bayılıkliringni awuttung;
Bayılıkliring tüpəylidin əzüngni qong tuttung; — **6** Xunga
Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Sən əz kenglüngni
Hudanıng kengli dəp oylap kətkənlikingdin, **7** Əmdi
mana, Mən yat adəmlər, Yəni əllərning dəhəxitini üstünggə
epkelimən; Ular danalıkingning parlaklığını yokitixką
ķiliqlirini suqurup, Xan-xəripingni buloqaydu; **8** Ular seni
hangəjə qüxüridu; Xuning bilən sən dengiz-okyanlarning
köynida əltürülgənlərning əlümidə əlisən. **9** Əmdi seni
əltürgüqining aldida: «Mən Huda» — dəmsən? Birak sən
əzüngni sanjip əltüradioqanning қoli astida Təngri əməs,
insan bolup qikisən. **10** Sən yat adəmlərning қolida hətnə
ķilinmioqanlarоја layık bołqan əlüm bilən əlisən; Qünki
Mən xundak səz kılqan», — dəydu Rəb Pərwərdigar. **11**
Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: —
12 I insan oqli, Turning padixahı toqrluk awazingni
kötürüp bu mərsiyəni aqzingoja elip uningoja mundak
degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Sən,
kamalətning jəwhiri bołqan, Danalıkkə tolqan, güzəlliktə
kamalətkə yətkəniding; **13** Sən Erəm baqiqisi, yəni
Hudanıng baoqisida bołqansən; Hərbir կimmətlik taxlar,
yəni kizil yakut, serik gəhər wə almas, beril yakut, ak
həkik, anartax, kək yakut, zumrət wə kək қaxtax sanga
yəgək bołqan; Yakut kəzliring wə nəkkaxliring altun iqigə

yasalojan; Sən yaritilojan kününgdə ular təyyarlanojanidi.

14 Sən bolsang məsihləngən muhəapizətqi kerub idingsən, Qünki Mən seni xundak bekitkənidim; Sən Hudanıng mukəddəs teojida bolqansən; Sən otluk taxlar arisida yürötting; **15** Sən yaritilojan kündin beri, səndə կəbihlik pəyda bolqıqə, yolliringda mukəmməl bolup kəlgəniding.

16 Kilojan sodiliringning kəp bolqanlıklıdin sən zorluk-zumbuluk bilən tolup, gunah sadir kilojan; Xunga Mən seni Hudanıng teojidin haram nərsə dəp taxliwətkənmən; Mən seni, i muhəapizətqi kerub, otluk taxlar arisidin həydəp yokatkanmən; **17** Sening kənglüng güzəlliking bilən təkəbburlixip kətti; Parlaklıking tüpəylidin sən danalıkingni bulqıqansən; Mən seni yərgə taxliwəttim; Padixahlar seni kərüp yetixi üçün Mən seni ular aldida yatkuzdum. **18** Sening kəbihlikliringning kəplüki tüpəylidin, Kilojan sodangning adilsizlikı tüpəylidin, Əz mukəddəs jayliringni bulqıqansən; Mən əzüngdin bir otni qıqardım, U seni kəydürüp yəwətti; Xuning bilən sanga қarap turojanlarning həmmisinin kəz aldida, Mən seni yerdə қalojan küllərgə aylanduruwəttim. **19** Seni tonuojanlarning həmmisi sanga қarap sarasimidə қalıdu; Sən əzüng bir wəhəxət bolup қalding, əmdi kaytidin bolmaysən». **20** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **21** I insan oqlı, yüzüngni Zidonqa қaritip uni əyibləp bexarət berip mundak degin: — **22** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mana, Mən sanga қarxi, i Zidon; Əzüm arangda uluqlinimən; Mən uning üstigə həküm qıkırıp jazalıqınimda, Əzümni uningda pak-mukəddəs ikənləmni kərsətkinimdə, Ular Mening

Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu. **23** Mən ularoja wabani əwitip, rəstə-koqilirida kan akķuzimən; Uningoja қarxi qıkkan қılıqning hər ətrapida bolоjanlıigidin otturisida əltürülgənlər yıkıldı; Xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu; **24** Ular yənə Israel jəmətini kəzgə ilmişən ətrapidikilər arisida, Israel üçün adəmni sanjioquqi jişən yaki dərd-ələmlək tikən bolmayıdu; Xuning bilən ular Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu». **25** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən ular tarkitilojan əllər arisidin Israel jəmətini қaytidin yioğkinimda, ularda əllərning kəz aldida Əzümning pak-mukəddəs ikənlikimni kərsətkinimdə, əmdi ular Mən Əz kulum bolоjan Yakupka təkdim kılōjan, əzinəng zeminida olturidu; **26** ular uningda tinq-amanlıq, iqidə yaxap, əylərni selip üzümzarları tiki; Mən ularni kəzgə ilmaydişən ətrapidikilərning həmmisining üstigə həküm qıkırıp jazalıqinimda, ular tinq-amanlıq, iqidə turidu; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar, ularning Hudasi ikənlikimni bilip yetidu».

29 Oninqi yili, oninqi ayning on ikkinqi künidə Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **21** insan oqlı, yüzüngni Misir padixahı Pirəwngə қaritip uni wə Misirning barlıq əhlini əyibləp bexarət berip munu səzlərni degin: — **3** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «I əz-əzигə: «Bu dərya əzümningki, mən uni əzüm üçün yaratkanmən» degüqi bolоjan, əz dəryaliri otturisida yatkan yoojan əjdihə Misir padixahı Pirəwn, mana, Mən sanga қarxımən! **4** Mən қarmaklarni engəkliringgə selip, dəryaliringdiki beliklarni əz қasiraklıringoqa qaplaxturup

seni dəryaliring otturisidin qikirimən; dəryaliringdiki barlık beliklar kasıraqliringoja qaplixidu. **5** Mən seni, yəni sən wə dəryaliringdiki barlık beliklarni qelbayawanoja taxlaymən; sən dalaqja qüxüp yikilisən. Həqkim seni yiəlmaydu, dəpnə kilmaydu; Mən seni yər yüzidiki haywanlar, asmandiki uqar-kanatlarning ozuki boluxka təkdirim kılımən. **6** Xuning bilən Misirda barlık turuwatkanlar Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidi; qünki ular Israil jəmətigə «komux həsa» bolğan. **7** Ular seni kol bilən tutkanda, sən yerlip, ularning pütkül mürilirini tiliwətting; ular sanga tayanəqanda, sən sunup, pütkül bəllirini mitkut kiliwətting». **8** Əmdi Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən üstüngə bir kiliq qikirip, səndiki insan wə haywanlarni kiriwetimən. **9** Misir zemini wəyranə wə harabilər bolup қalidu; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidi; qünki Pirəwn: «Nil dəryası meningki, mən uni yaratkanmən» degənidi. **10** Xunga mana, Mən sanga həm sening dəryaliringoja қarxımən; Mən Misir zeminini Migoldin Səwəngiqə, yəni Efiopiyanıq qegrasiqə pütünləy harabə-wəyranə kiliwetimən. **11** Kırık yıl iqidə, insanning yaki haywanning ayioji uni besip etməydu wə uningda həq adəm turmaydu. **12** Mən Misir zeminini wəyran kılinojan zeminlər arisida wəyran kılımən; wə uning xəhərliri harabə kılinojan xəhərlər arisida kırık yıl wəyran bolidu; Mən Misirliliklarnı əllər arisioja tarkitiwetimən, ularni məmlikətlər arisioja taritimən». **13** Biraq Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Kırık yilning ahirida Mən Misirliliklarnı tarkitilojan

əllərdin yiojip kayturimən; **14** Mən Misirni sürgündin əsligə kəltürüp, ularni Patros zeminiqə, yəni tuçulqan zeminoqa kayturimən; ular xu yerdə tewən dərijilik bir məmlikət bolidu. **15** U məmlikətlər arisida əng tewən turidu; u kaytidin əzini baxqa əllər üstigə ketürməydu; Mən ularni pəsəytimənki, ular kaytidin baxqa əllər üstidin həküm sürməydu. **16** [Misir] kaytidin Israil jəmətining tayanqisi bolmaydu; əksiqə ular daim Israil üçün uningdin panah, izdəx gunahınını əslətmisi bolidu; andin ular Mening Rəb Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu». **17** Yigirmə yəttinqi yili, birinqi aynıning birinqi künidə xundak boldiki, Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **18** I insan oqlı, Babil padixahı Neboğadınəsar Turoqa jəng kılıxta қoxunını qattık japalıq əmgəkkə saldı; xuning bilən hərbir bax takır bolup kətti, hərbir müra sürkilip yeqir bolup kətti; birak nə u nə қoxuni Tur bilən қarxilaxşan əmgəktə həqkandak hək almidi; **19** xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Misir zeminini Babil padixahı Neboğadınəsarqa təkdir kılımən; u uning baylıklarını elip, oljisini bulap, əqənimini tutup elip ketidu; bular uning қoxuni üçün ix həkkə bolidu. **20** Mən uningoqa [Turoqa] jəng kılıqanning ix həkkə üçün Misir zeminini təkdir kıldı; qünki ular Meni dəp əjir kıldı, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **21** — Mən xu kündə Israil jəməti üçün bir münggüz əstürüp qikirimən, wə sən [Əzakiyalning] aqzingni ular arisida aqimən; xuning bilən ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu.

30 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi:
— **2** I insan oqlı, bexarət berip: — Rəb Pərwərdigar

mundak dəydu: — «Silər dad-pəryad selip: «Way xu künü!» — dənglar!» — degin. 3 Qünki kün yekinlaxti; bərhək, Pərwərdigarning kün, bulutlar kaplanıjan kün yekinlaxti; u əllərning bexioja qüxicidən kündur. 4 Xuning bilən bir kılıq Misir üstigə qüxicidu; əltürülgənlər Misirdə yikiloğanda, uning zor baylıklar bulinip kətkəndə, uning ulları ərülüp qüzkəndə, Efiopiyaçıklar dərd-ələm tartıdu. 5 Efiopiya, Put, Lud, barlık, Ərəbiya, Liwiya wə əhdə kılınıjan zemindikilərmə Misir bilən billə kiliqlinidu. 6 Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Misirni kollaydişanlar yikilidu; uning küqidin bolıjan pəhri yərgə qüxicidu; Migoldin Səwəngiqə bolıjan həlk kiliqlinidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. 7 — Ular wəyran kılınıjan zeminlər arısında wəyran kılınlıdu; uning xəhərləri harabə kılınıjan xəhərlər arısında yatıdu. 8 Xuning bilən, Mən Misiroja ot salqınimdə, uning yardımida bolıjanlar sunduruloganda, ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidi; 9 Xu künü əlqilər Efiopiyanı çörkötücü üçün kemilərdə olturup məndin qıkıldı; Misirning bexioja qüzkən kündək ularqımı azab-oğubət qüxicidu; mana, u keliwatıdu! 10 Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən yənə Misirning top-top adəmlirini Babil padixahı Nebokədnəsarning koli bilən tügitimən. 11 U wə uning bilən kəlgən həlkə, yəni əllərning arisidiki əng dəhəxətlikli zeminni əhalak kilişkə elip kelinidu; ular Misir bilən karxılıxka kiliqlarnı suqurup, zeminni əltürülgənlər bilən toldurıdu. 12 Mən Nil dəryalarını kurutımən, Wə zeminni rəzil adəmlərning kolioja seti wetimən; Zemin wə uningda turqan həmməni yat adəmlərning kolidə

wəyranə kılımən; Mənki Pərwərdigar xundak söz kılɔjan».

13 Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən Nof xəhəridin butlarnı yokitimən, oyɔjan məbudlarnimu yokitimən; Misir zeminidin կaytidin xahzadə bolmas; Mən Misir zeminini korkunqka qüxürimən. **14** Mən Patros xəhərini wəyranə kılıp, Zoan xəhəridə ot salımən, No xəhəri üstidin həküm qikirip jazalaymən. **15** Misirning istihkami bolɔjan Sin xəhərining üstigə kəhrimni təkimən; No xəhərining top-top adəmlirini kiriwetimən. **16** Mən Misirdə bir ot salımən; Sin azablardın tolɔjinip ketidü; No xəhəri bəsülidü, Nof xəhəri hər küni yawlaroja yüzlinidü. **17** Awən wə Pibəsət xəhərliridiki yigitlər kiliqlinidü; bu xəhərlər sürgün kılınidü. **18** Mening xu yərdə Misirning boyunturuklırını sunduroqinimda, Tahpanəs xəhəridə kün կarangoqulixidü; uningda əz küqidin bolɔjan pəhri yokıldı; bir bulut uni կaplaydu; uning kizliri sürgün kılınidü. **19** Mən xundak kılıp Misir üstidin həküm qikirip jazalaymən; wə xular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidü». **20** On birinqi yılı, birinqi ayning yəttinqi künidə xundak boldiki, Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: —

21 I insan oqlı, Mən Misir padixahı Pirəwnnning bilikini sundurdum; wə mana, u dawalinixka tengilmidi, yaki kiliq tutuxka tengik bilən küqəytildi. **22** — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən Misir padixahı Pirəwngə կarximən; Mən uning biləklirini, həm küqlük bolɔjinini həm sunduruləjan bilikini üzüwetimən; xuning bilən kiliqini կolidin qüxürmən; **23** Misirliklarnı əllərgə tarkitiwetimən, məmlikətlər arisioja taritimən. **24** Mən

Babil padixahining қолини күqəytip, kiliqimni uning қолioja tutkuzimən; Mən Pirəwnning biləklirini sundurimənki, u Babil padixahı aldida əjili toxqan yarilanojan adəmdək ah-zarlar bilən ingraydu. **25** Mən Babil padixahining biləklirini küqəytimən, wə Pirəwnning biləkliri sanggilap қalidu; Mən Əz kiliqimni Babil padixahining қолioja tutkuzojinimda, u uni Misir zemini üstigə sozəjinida, ular Mening Pərwərdigar ikənlimni tonup yetidu; **26** wə Mən Misirliklarnı əllər arisioqa tarkitimən, məmlikətlər iqigə taritimən; wə ular Mening Pərwərdigar ikənlimni tonup yetidu».

31 On birinqi yili, üqinqi ayning birinqi künidə xundak boldiki, Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, Misir padixahı Pirəwngə wə uning top-top adəmlirigə mundak degin: — Əmdi sən büyüklükündə kim sən bilən təng bolalaydu? **3** Mana, Asuriyəmu Liwandiki bir kədir dərihi idi; uning ormanlıkka sayə bərgən güzəl xahliri bolup, u intayın egiz boyluk idi; uning uqi bulutlaroqa taqaxşanidi; **4** Sular uni yoqan kılıp, qongķur bulaklar uni egiz kılıp əstürgəndi; erikliri uning tüwidin, ətrapidin ekip etətti, ular əz əstənglirini daladiki barlıq dərəhlərgiqə əwətkənidi. **5** Xuning bilən, ubihlanojan wakitta, mol sular bilən egizliki barlıq dərəhlərdin egiz bolqan, uning xahliri kəpəygən wə xahqılıri uzun bolqan; **6** asmandiki barlıq uqar-kanatlar uning xahlirida uwiliojan, xahqılıri astida daladiki barlıq janiwarlar baliliojan; uning sayisi astida barlıq uluq əllər yaxiojan. **7** Xundak bolup uning xahliri kengiyip, u büyüklükidə güzəlləxkən;

qünki uning yiltizliri mol sularoja yətkən. **8** Hudanıng başqisidiki kədir dərəhlərmə uni tosalmayıttı; ķariojaylar uning xahliridək, qınar dərəhliri uning xahqılıridəkmə kəlməyitti; Hudanıng başqisidiki həeqkandak dərəh güzəllikdə uningoja ohximayıttı. **9** Mən uni xahlirining kəplüki bilən güzəl kıləjanmən; Hudanıng başqisida boləjan barlık dərəhlər, yəni Erəmdiki dərəhlər uningdin həsət kıləjanidi. **10** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Qünki u əzini egiz kətürüp, uqını bulutlaroja taşaxturup uzartkanlıkı, egizlikidin kənglining təkəbburlaxkanlığı tüpəylidin, **11** əmdı Mən uni üzül-kesil bir tərəp kilişkə uni əllərning arisidiki mustəbitning қolioja tapxurdum; Mən uni rəzilliki tüpəylidin həydəp qətkə қakkanidim. **12** Yat adəmlər, yəni əllər arisidiki əng wəhxiłər uni kesip taxlidi. Xahliri taqlar wə barlık jilojalaroja yikilip, uning xahqılıri zemindiki barlık jiralaroja sundurulup yatidu; yər yüzidiki həlkələr uning sayisidin qikip uningdin neri kətti. **13** Uning yikılıqan oqoli üstigə asmandiki barlık uqar-ķanatlar konup yaxaydu; daladiki barlık janiwarlar xahliri üstidə turidi. **14** Buning məksiti, sulardın suqırılıdiqan dərəhlərning həqbırı əzini egiz kətürmisun, yaki uqını bulutlaroja taşaxturmışun, yahxi suqırılıdiqan dərəhlərning həqbırı undak egizlikkə kətürülmışun üqündür; qünki ularning həmmisi olumgə bekitilgən — yərning tegilirigə qüxüxkə bekitilgənlərning, əlidiojan adəm balılırining, həngəja qüxicidiojanlarning katarididur. **15** — Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — U təhtisaraoja qüxkən künidə, Mən üning üçün bir matəm tutkuzojanmən; qongkur sularni etiwetip

uning bulak-eriklirini tosuwətkənmən; xuning bilən uning uluq suliri tizginləngən. Mən Liwanni uning üçün қarılık kiygüzdüm; uning üçün daladiki barlık dərəhlər solixip kətti. (**Sheol h7585**) **16** Mən uni həangoja qüxidiqanlar bilən billə təhtisaraoja taxliwətkinimdə, uning yikilojan qaqdiki sadasi bilən əllərni təwritiwəttim; xuning bilən Erəm baqqisidiki barlık dərəhlər, Liwandiki sərhil wə əng esil dərəhlər, yahxi suqirilən həmmə dərəhlər yər tegiliridə turup təsəlli tapkan. (**Sheol h7585**) **17** Uning sayisidə turojanlar wə əllər arisida uni қollaydiqanlar uning bilən təng təhtisaraoja, kılıq bilən əltürulgənlərning yenioja qüxkən. (**Sheol h7585**) **18** Kəni eytə, Erəm baqqisidiki dərəhlərning kəysisi xan-xərəp wə güzəlliktə sən [Misiroja] təng kelələyitti? Bırak sənmu Erəm baqqisidiki dərəhlər bilən təng yər tegilirigə qüxürülisən; sən hətnə ķilinmiojanlar arisida, kılıq bilən əltürulgənlər bilən billə yatisən; mana bu Pirəwn wə uning top-top adəmlirining həmmisining nesiwisidur, dəydu Rəb Pərwərdigar.

32 On ikkinqi yili, on ikkinqi ayning birinqi künidə xundak boldiki, Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **2** I insan oqlı, Misir padixahı Pirəwn üçün bir mərsiyəni aqzingoja elip uningoja mundak degin: — Sən əzüngni əllər arisida bir xiroja ohxatqənsən, bırak sən dengiz-okyanlar arisidiki bir əjdihəsən, halas; sən palaklıxip erikliringni exip taxturup, sulirini ayaqliring bilən qalqıtip, dəryalırını leyitip koydung. **3** — Əmdi Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Kəp əllərning top-top adəmliri aldida Əz torumni üstünggə yeyip

taxlaymən; ular seni torumda tutup tartixidu. **4** Mən seni ķuruklukta қaldurup, dalaşa taxlaymən; asmandiki barlık uqar-ķanatlarnı üstüngə կondurup, yər yüzidiki janiwarlarnı seningdin toyundurimən; **5** gəxüngni taqlar üstigə koyımən, jiloqlarnı pütkül əzaying bilən toldurimən; **6** Mən қeningning ekixliri bilən zeminni hətta taqlar ojıqimu suojirimən; jiralar sən bilən toxup ketidu. **7** Nurungni əqürginimdə, Mən asmanlarnı tosuwetimən, yultuzlarnı қara қılımən; kuyaxnı bulut bilən kaplaymən, ay nur bərməydu. **8** Asmanlardiki barlık parlaydıcıjan nurları üstüngdə қara қılıp, zeminingə қarangoçuluknı kaplaymən, dəydu Rəb Pərwərdigar. **9** Mən əllər arisişa, yəni sən tonumıçı məmlikətlər arisişa sening halaktın [қalojan adəmliringni] elip kətkinimdə, kəp əllərning yürikini biaram қılımən; **10** Mən kəp əllərni sən bilən alakzadə қılımən, ularning padixahlıları sanga қarap dəhəxtlik қorkixidu; Mən қiliqimni ularning kəz aldida oynatkinimda, yəni sening yikilojan künингdə ularning hərbiri eż jan kayoqsıda hər dəkikə təwrinidu. **11** — Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Babil padixahınınıñ қılıqi üstüngə qikidu. **12** Palwanlarning қiliqları bilən Mən sening top-top adəmliringni yikitimən; ularning həmmisi əllər arisidi ki mustəbitlərdür; ular Misirning pəhrini yokitidu, uning top-top adəmları kurutuwetilidu. **13** Mən zor sular boyidin barlık haywanlırınıñ һalak қılımən; insan ayioji kaytidin ularni qaloqatmaydu, haywanlarning tuyaklısı kaytidin ularni leyitməydu. **14** Xuning bilən Mən ularning sulirini tindurimən; ularning eriklirini süpsüzük maydək akturimən, dəydu Rəb Pərwərdigar.

15 — Mən Misir zeminini wəyranə kılɔjinimda, zemin
əzining barlıqidin məhrum bolɔjinida, Mən uningdiki
barlik turuwatqanlarni uruwətkinimdə, əmdi ular Mening
Pərwərdigar ikənlilikmi tonup yetidu. **16** — Bu bir
mərsiyə; ular uni okuydu — əllərning kızliri matəm kılıp
uni okuydu; mərsiyəni ular Misir wə uning barlik top-
top adəmlirigə okuydu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **17**
On ikkinqi yili, ayning on bəxinqi künidə [yənə] xundak
boldiki, Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi:
— **18** I insan oqlı, Misirning top-top adəmliri üçün ah-zar
qəkkin; xuningdək ularni, yəni uni küqlük əllərning kızliri
bilən billə təwəngə, həangoja qüxicidiojanlaroja həmrəh
boluxka yər tegilirigə qüxürüp taxliwət; **19** güzəlliktə
sən kimdin artuk iding? Əmdi qüxüp, hətnə kılınmiojan
bilən billə yat! **20** Ular kiliq bilən əltürülgənlər arisi oja
yikilidu; kiliq suquruldi; u wə uning top-top adəmlirinинг
həmmisi sərəp apiriwetilsun! **21** Əmdi palwanlarning
arisidiki batur-əzimətlər təhtisaraning otturisida turup
[Misir] wə uni қolliqanlaroja sez kiliidu: —«Mana,
ular qüxti, ular jim yatidu — hətnə kılınmiojanlar,
kiliq bilən əltürülgənlər!». (*Sheol h7585*) **22** — Mana, xu
yərdidur Asuriyə wə uning yioqilojan қoxuni; uning
gərliri ez ətrapididur; mana ularning həmmisi əltürülgən,
kiliqlanojan. **23** Ularning gərliri qongkur həngning
tegididur; uning yioqilojan қoxuni ez gəri ətrapida
turidu; ular tiriklərning zeminida adəmlərgə wəhxət
salojanlar — bularning həmmisi əltürülgən, kiliqlanojan.
24 Mana Elam wə uning gərining ətrapida turojan uning
barlik top-top adəmliri; ularning həmmisi əltürülgən,

ķiliqlanqan, ular hətnə ķilinmiqan peti yər tegilirigə qüxkənlər — yəni tiriklərning zeminida adəmlərgə əz wəhxitini saloqanlar! Birak ular həngəja qüxkənlər bilən billə iza-ahənətkə qəmidu. **25** Kixilər uning üçün əltürülgənlər arisida, top-top adəmliri arisida bir orun raslioqan; həlkining gərliri uning ətrapididur; ularning həmmisi hətnə ķilinmiqanlar, ķiliqlanqanlar; xunga ular həngəja qüxkənlər bilən billə iza-ahənətkə қalidu; ular əltürülgənlər arisioja yatkuzulidu — gərqə tiriklərning zeminida ularning wəhxiti adəmlərgə selinoqan bolsimu!

26 Mana xu yerdə Məxək bilən Tubal barlıq top-top adəmliri bilən turidu; ularning gərliri əz ətrapididur; ularning həmmisi hətnə ķilinmiqanlar, ķiliqlanqanlar — gərqə ular tirik turuwatqanlarning zeminida əz wəhxitini adəmlərgə saloqan bolsimu! **27** Ular jəng ķoralliri bilən təhətisaraşa qüxkən, ķiliqliri əz bexi astioja koyulqan, hətnə ķilinmay turup yıkılqan palwanlar arisida yatmaydu; ularning ķəbihlikliri əz ustihanlıri üstidə bolidu — gərqə ular tiriklərning zeminida baturlarqimu wəhxət saloqan bolsimu! (**Sheol h7585**) **28** Sən [Pirəwnmu] hətnə ķilinmiqanlar arisida tarmar bolup, ķiliq bilən əltürülgənlər arisida yatisən. **29** Mana xu yerdə Edom, uning padixahlıri, barlık xahzadilrimu; ular küqlük bolsimu, ķiliqlanqanlar bilən billə yatkuzulidu; ular hətnə ķilinmiqanlar arisida, həngəja qüxicidioqanlar bilən billə yatidu. **30** Mana ximaldiki xahzadilər, həmmisi; mana barlık Zidondikilər, əltürülgənlər bilən billə qüxkən; gərqə əz küqi bilən wəhxət saloqan bolsimu, ular hazır hijaləttə қaldi; ular hətnə ķilinmiqan bolup, ķiliqlanqanlar arisida

yetip, hangoja qüxicidiojanlar bilən billə hijalətkə қalidu.

31 Pirəwn bularni kəridu, xuningdək əzinin qılıqlanıjan top-top adəmliri toopruluk, yəni əzi wə қoxuni toopruluk ulardin təsəlli alidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **32** — Gərqə Mən uning wəhxitini tirik turuwatkanlarning zeminişa saldurojan bolsammu, birak u hətnə қilinmiojanlar arisişa, қiliq bilən əltürülgənlər arisişa yatkuzulidu, — yəni Pirəwn wə uning barlıq top-top adəmliri, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

33 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi:
— **2** I insan oqlı, əl-yurtungdikilərgə söz yətküzüp ularoja mundak degin: — Mən қiliqni məlum bir zemin üstigə qılqarojinimda, zemindiki həlk əz arisidin bir adəmni tepip uni kəzətqi beketsə, — **3** u қiliqning zemin üstigə qıkkənlikini kərüp, kanay qelip həlkni agahlandursa, **4** kimdikim kanay awazini anglap, agahni almisa, қiliq kelip uni elip kətsə, əmdi uning əni əz bexi üstigə bolidu. **5** U kanay awazini anglap, agahni almiojan; xunga uning əni əzигə bolidu; u agah alojan bolsa, jenini կutkuzojan bolatti. **6** Biraq kəzətqi қiliqning keliwatkinini kərüp, kanay qalmay, həlkni agahlandurmisa, əmdi қiliq kelip ular arisidin birawni elip kətsə, undakta u əz կəbihlikidə elip ketilidu; birak uning əni üçün Mən kəzətqidin hesab alımən. **7** Əmdi, i insan oqlı, Mən seni Israil jəməti üçün kəzətqi dəp bekitkənmən; sən Mening aqzimdin həwər anglap, ularoja Məndin agah yətküzisən. **8** Mən rəzil adəməgə: «I rəzil adəm, sən qokum elisən» desəm, wə əzüng bu rəzilni yolidin yanduruxka söz kilmay uni agahlandurmışang, u rəzil əz կəbihlikidə elidu;

birak uning keni üqün səndin hesab alımən. **9** Birak sən rəzilni yolidin yenix toqluruluk agahlandursang, u yolidin yanmisa, u əz kəbihlikidə əlidü; birak əzüng əz jeningni kutkuzup қalisən. **10** Əmdi sən, i insan oqlı, Israil jəmətigə söz kılıp: — Silər: «Bizning itaətsizliklirimiz wə gunahlırimiz beximizdidur, biz ular bilən zəiplixip ketiwatımız; əmdi biz қandakmu həyatka eriximiz?» dəysilər. **11** Ular oqa səzümni yətküzüp: «Mən həyatım bilən կəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — Mən rəzil adəmning əlümidin həq hursənlikim yoktur; pəkət ularni rəzil yolidin yenip həyatka erixsun dəymən; rəzil yolliringlardın yeninglar, yeninglar! Nemixkə əlgüngalar kelidu, i Israil jəməti?!» — degin. **12** Wə sən, i insan oqlı, əl-yurtungdikilərgə mundak degin: — Həkkaniy adəmning həkkaniyliki asiylik kılajan künidə uni kutkuzmaydu; həm rəzil adəm bolsa, u əz rəzillikidin yanajan künidə rəzillikidin yıkılmaydu; həkkaniy adəm gunah sadir kılajan künidə, u əslidiki həkkaniyliki bilən həyatta turiwərməydu. **13** Mən həkkaniyqa: «Sən bərəkət həyatka erixsən» deginimdə, u əz həkkaniylikiqə tayinip kəbihlik sadir kilsə, əmdi uning həkkaniy ixliridin həqkaysisi əslənməydu; əksiqə u ətküzgən kəbihlik tüpəylidin əlidü. **14** Əmdi mən rəzilgə: «Sən qokum elisən» desəm, birak u gunahıdin yenip, kez aldimda adalət wə həkkaniylikni yürgürsə — **15** Rəzil adəm kərzgə kapalətkə alojan nərsini қayturup bərsə, — bulangqılıkta alojanni қayturup bərsə — kəbihlik sadir kilmay, həyat bəlgilimiliridə mangsa — əmdi u bərəkət həyatka igə bolidu, u elməydu. **16** Uning sadir kılajan gunahlıridin həqkaysisi əslənməydu; u adalət wə

həkkaniylikni yürgürgən – u bərəkət həyatka igə bolidu. **17**
Birak əl-yurtungdikilər: «Rəbning yoli həmmigə barawər əməs» dəydu; əməliyəttə ularning yoli bolsa həmmigə barawər əməs. **18** Həkkaniy adəm əz həkkaniylikidin yenip, kəbihlikni sadir kilsa, u buningda əlidu. **19** Rəzil adəm əz rəzillikidin yenip, adalət wə həkkaniylik yürgürsə, bu ixlardin həyatka igə bolidu. **20** Lekin silər: «Rəbning yoli həmmigə barawər əməs» dəysilər; i Israel jəməti, Mən hərkəsinglaroqa əz yolliringlar boyiqə üstünglərgə həküm qıçırimən! **21** Wə xundak boldiki, sürgün bolqan on ikkinqi yili, oninqi ayning bəxinqi künidə, Yerusalemın қaqqan birsi yenimoja kelip: «Xəhər bəsüldi!» — dedi. **22** Əmdi қaqqan adəmning yetip kelixining aldinkjı ahximida Pərvərdigarning köli mening wujudumoja կողանidi; xuning bilən U aozimni eqip կoydi; aozim eqilip, mən yənə gaqa bolmidim. **23** Wə Pərvərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi:
— **24** I insan oqlı, Israel zeminidiki harabə jaylarda turuwatkanlar: «İbrahim pəkət bir adəm turupmu bu zeminoja miras bolqanidi; birak biz kəp adəmmiz; əmdi zemin bəribir bizgə təkdir kılindi» — dəp eytiwatidu.
25 Xunga ularoqa mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Silər gəxni կan bilən yəysilər; silər əz məbduliringlarnı bax kötürüp izdəysilər; silər կan teküwatisilər; əmdi silər zeminoja miras bolamsilər? **26** Silər kiliqinglaroqa tayinisilər, silər yirginqlik ixlarnı qikrisilər, hərbiringlar əz կoxnisining ayalıqə buzukqılık kılidu. Əmdi silər zeminoja miras bolamsilər?». **27** Ularoqa mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak

dəydu: Mən həyatım bilən kəsəm kılımənki, bərhək, harabə jaylarda turuwatqanlar kiliqlinip yıgilidu; dalada қalojanni yawayi həyanlarning yəwetixkə tapxurimən; istihkamlar wə ojarlarda turoqanlarmu waba kesilidin olidu. **28** Mən zeminni wəyrana wə qəl-bayawan kılımən; uning küqidin bolqan pəhri yokılıdu; Israilning taqliri wəyrana boliduki, ulardin ətküqi heqbir adəm bolmaydu. **29** Ularning yürgüzgən yirginqlik kilmixliri tüpəylidin Mən zeminni wəyrana wə qəl-bayawan kılqınimda ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu». **30** — Əmdi sən bolsang, i insan oqlı, əl-yurtungdikilər hərdaim seni aqzıqə elip əylirining tamlirining yenida wə dərwazılarda sezləp bir-birigə həm hərbiri eż ķerindixiqa sən toopruluk: «Keni berip, Pərwərdigardin nemə səz barkin, anglap keləylil» — dəydu. **31** Ular jamaət süpitidə yeningoja kelip, Mening həlkimning süpitidə aldingda olturidu; ular səzliringni anglaydu, birak ularoja əməl kılmaydu; ular aqzi bilən sanga muhəbbət kərsitudu, birak kengli haram mənpəətkə tartidu; **32** mana, sən ular üçün pəkət yekimlik awaz bilən, sazliri obdan təngxilip eytilqan muhəbbət nahxisisən, halas; ular səzliringni anglaydu, birak ularoja əməl kılmaydu. **33** Əmdi buning həmmisi əməlgə axurulqinida (u bərhək, əməlgə axurulidu!) ular bir pəyəqəmbərning ularning arisida bolqanlığını tonup yetidu».

34 Wə Pərwərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **2** I insan oqlı, bexarət berip Israilni bakkuqi padıqılnarı əyibləp mundak degin: — Padıqılaroja mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: —

Өzlirinila bekìwatkan Israilning padiqirining haliqa way!
Padiqilarning padisini ozuklandurux kerék əməsmu?
3 Silər yeojini əzünglar yəysilər, yungini əzünglar
kiysilər; bordalojan esil malni soyusilər; lekin köylarnı
bakmaysilər. **4** Ajizlarnı küqəytmidinqalar, kesəllərni
sakaytmidinqalar, zəhimləngənlərni tengip köymidinqalar,
tarkılıp kətkənlərni kayturup əkəlmidinglar, ezip
kətkənlərni izdəp barmidinglar; əksiqə silər zorluğ-
zumbuluk wə rəhimsizlik bilən ular üstidin həküm
sürüp kəlgənsilər. **5** Ular padiqisiz bolup tarkılıp kətti;
ular tarkılıp ketip daladiki barlıq həyanlar ozaq
bolup kətti. **6** Mening köylirim barlıq taqlar arisidin,
hər yukarı egizlik üstidə tenəp kətti; Mening köylirim
pütkül yər yüzigə tarkip kətti, birak ularni tepixqa
tirixküqi yaki izdigüqi yok idi. **7** Xunga, i padiqilar,
Pərwərdigarning səzini anglangalar: — **8** Mən həyatım
bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, —
Köylirimning padiqisi bolmioraqqa, ular owa bolup qaldı,
daladiki hərbir həyan ozaq boldı; qunki Mening
padiqilirim Əz padamni izdiməydi, ular pəkət əzlirini
bağıdu, Mening köylirimni bağımaydu. **9** — Xunga, i
padiqilar, Pərwərdigarning səzini anglangalar! **10** Rəb
Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən padiqilar ozaq
karxımən; Mən Əz köylirimning hesabını ulardin alımən,
wə ularni padini bekixtin tohtitimən; xuning bilən
padiqilar əzlirinimu bağımaydu; wə Mən köylirimni
ular ozaq yənə ozuk bolmisun üçün ularning aqzidin
kutuldurimən. **11** Qunki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu:
— Mana, Mən Əzüm əz köylirimni izdəp ularning həlini

soraymən; **12** padiqi əzining köyliri arisida, tarap kətkən köylarnı tepip bakkandək, Mənmu köylirimni izdəp bakımən; ular bulutluq қarangoju kündə tarilip kətkən hərbir jaylardın Mən ularni қutuldurimən. **13** Mən ularni həlkərdin epkelimən, ularni məmlikətlərdin yiojimən, əz zemini oja apirimən; Mən ularni Israil taqliri üstidə, erik-üstənglər boyida wə zemindiki barlıq turaloju jaylarda bakımən; **14** Mən ularni esil qimənzarda bakımən; Israil taqliri ularning yaylıkjı bolidu; ular xu yerdə obdan yaylaqta yatidu; Israil taqliri üstidə, munbət qimənzarda ozuklinidu. **15** Mən Əzüm Əz padamni bakımən, ularni yatkuzimən, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **16** — Mən yoldin tenəp kətkənlərni izdəymən, tarkılıp kətkənlərni kayturimən; zəhimləngənlərni tengip köyimən, ajizlarnı küqəytimən; birak səmrigənlər wə küqlüklərni yokitimən; padamni adalət bilən bakımən. **17** Əmdi silərgə kəlsəm, i Mening padam, Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən köy wə köy arisida, қoqkarlar wə tekilər arisida həküm qıkırimən. **18** Əmdi silərning yahxi qimənzarnı yegininglar azlıq kılıp, qiməndiki қalojan ot-qəplərni ayaqliringlar bilən qəyliwetixinglar kerəkmu? Silər süpsüzük sulardın iqlikəndin keyin, қalojinini ayaqliringlar bilən leyitiwetixinglar kerəkmu? **19** Xunga Mening köyliriməja silərning ayaqliringlar qəyliwətkənni yeyixtin, ayaqliringlar dəssəp leyitiwetkənni iqixtin baxxa amal yok. **20** Xunga Rəb Pərwərdigar ularoja mundak dəydu: — Mana Mən, Mən Əzüm səmrigən köylər wə oruk köylər arisida həküm qıkırimən. **21** Qünki silər mürä-yanpaxliringlar bilən ittirip, münggüzliringlar

bilən ularni tərəp-tərəpkə tarkitiwətküqə üsisilər, **22**
— Mən ularni yənə ow obyekti bolmisun dəp Əz
padamni kutkuzimən; wə Mən қoy wə қoy arisida
həküm qıqirimən. **23** Mən ularning üstigə bir padiqini
tikləymən, u ularni bakıdu; u bolsa Mening қulum Dawut;
u ularni bekip, ularoğa padiqi bolidu; **24** wə Mənki
Pərwərdigar ularning Hudasi bolimən, Mening қulum
Dawut ular arisida əmir bolidu; Mənki Pərwərdigar
xundak söz kıldı. **25** Mən ular bilən aman-hatirjəmlik
beqixlaydiojan əhdini tüzüp, yirtkuq haywanlarnı
zemindin tügitimən; ularbihətər bolup janggalda turidu,
ormanlıklarda konup uhlaydu. **26** Mən ularni həm
egizlikim ətrapidiki jaylarnı bərikətlik kılımən; yamoqur-
yeqinqınlarnı əz pəslidə yaqdurimən; bular bərikətlik
yamoqurlar bolidu. **27** Daladiki dərəhlər mewilirini,
tuprak ündürmilirini beridu; ular əz zeminida bihətər
turidu; Mən ularning boyunturuk-asarətlirini sundurup,
ularni կullukka tutkənlarning қolidin kutulduroqinimda,
ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu. **28**
Ular yənə əllərgə ow bolmayıdu, yər yüzidiki hayvanlar
yənə ularni yəwətməydu; ular bihətər turidu, həqkim
ularni қorķatmaydu. **29** Mən ular üçün dangki qıkkən
alahidə bir bostanlıq jayni təminləymən; ular kaytidin
zeminda aqarqılıqta yigləp қalmayıdu, yaki kaytidin
əllərning mazak obyekti bolmayıdu. **30** Andin ular Mənki
Pərwərdigar Hudasining ular bilən billə bolidioqanlıkimni
wə əzlirining, yəni Israil jəmətining Mening həlkim
bolidioqanlıqını bilip yetidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar.
31 — Əmdi silər bolsanglar, i Mening қoylirim, Mening

qimənzarimdiki köylirim, insanlardursilər, halas; Mən bolsam silərning Hudayinglardurmən» — dəydu Rəb Pərwərdigar.

35 Wə Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi:
— **2** I insan oqlı, yüzüngni Seir teojoja karitip, bexarət berip uni əyibləp mundak degin: — **3** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mana, i Seir teoji, Mən sanga karxımən; Mən қolumni üstünggə uzartip, seni bir wəyranə wə qəl-bayawan kılımən. **4** Mən xəhərliringni harabə kiliwetimən, wə sən wəyranə bolisən; andin sən Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisən. **5** Qünki sən mənggüzə əqmənlik saklap kəlgənsən, Israillarning bexioja kulpət qüixkən künidə, kəbihlikning jazalinix wakğıt-saiti toxkanda, ularni kılıq küqigə tapxurup bərgənliking tüpəylidin, **6** Xunga Mən həyatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — Mən sanga kan təkülüxni bekittim; kan seni қooqlaydu. Sən kan təküxtin nəprətlənmigənliking tüpəylidin, əmdi kan seni қooqlap yürüdu. **7** Mən Seir teojini wəyranə wə qəl-bayawan kılıp, uningdin besip etküqi həm uningoja kaytkuqini üzüp taxlaymən. **8** Mən uning taqlirini əltürulgənləri bilən toldurimən; sening egizlikliringdə, sening jilojiliringda, sening barlık jiraliringda kılıq bilən əltürulgənlər yıkıldı. **9** Mən seni mənggüzə wəyranə kılımən; sening xəhərliring adəmzsız bolidu; wə silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetisilər. **10** — Qünki sən: «Bu ikki əl, ikki məmlikət Meningki bolidu, biz ularqa igə bolımız» degining tüpəylidin — gərqə Mən Pərwərdigar xu yerdə bolğan bolsammu —, **11**

əmdi Mən həyatım bilən կəsəm kılımənki, — dəydu
Rəb Pərwərdigar, — Mən sening nəpritingdin qıkkən
aqqikinq boyiqə wə həsiting boyiqə sanga muamilə
kılımən; Mən üstüngə həküm qıkırıp jazalixim bilən,
Mən ular arisida Əzümni kərsitimən. **12** Xuning bilən
sening Israil taoqlirioqa қarap: «Ular wəyran boldi,
ular bizgə yəm boluxka təkdirim kılındı» degən barlık
həkarətliringni Mən Pərwərdigarning anglojinimni
sənlər tonup yetisilər. **13** Uning üstigə aqzınlarda silər
Manga қarxi qikip əzünglarni qong kərsitip, Manga
kupurluk kılqan səzünglərni kəpəytkənsilər; Mən ularni
anglidim. **14** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: —
Pütkül yər yüzü xadlinip kətkinidə, Mən seni wəyranə
kılımən. **15** Israil jəmətining mirasi wəyran kılinoğanda
buningdin sən xadlanojiningdak, Mənmu sanga xundak
kılımən; sənmu, i Seir teoqi wə barlik Edom — silərning
barlıqinglar wəyranə bolidu; wə [Edomiylar] Mening
Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidi».

36 Əmdi sən, i insan oqlı, Israil taoqlirioqa bexarət berip
mundak degin: — Israil taoqliri, Pərwərdigarning səzini
anglangalar: — **2** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: —
Düxmənning silərgə қarap: «Wah! Mənggü yüksiri jaylar
bizgə təəllük boldi!» degini tüpəylidin, **3** xunga bexarət
berip mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu:
— Bərhək, qunki ular silərni wəyranə kılıp, əllərdin
kalqanlıriqa təwə kılıxka həryandın silərni əzgənlik
tüpəylidin, wə silər əllər arisida səz-qəqək wə təhmət
obyekti bolup kalqanlıqinglardın, **4** əmdi xunga, i Israil
taoqliri, Rəb Pərwərdigarning səzini anglangalar: — Rəb

Pərwərdigar əllərdin қалоҗanlıriŋa olja həm mazak obyekti bolup қалоҗan taoqlar, egizliklər, jiralar wə jilojilaroŋa, wəyran boloŋan harabilər wə taxliwetilgən xəhərlərgə mundak dəydu: — **5** Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Huxal boluxup kəlbidiki pütün eqmənliki bilən Mening zeminimni əzlirigə təəllük boluxka bekitip, uni bulang-talang kiliwalayli degən əllərdin қалoҗanlıriŋa wə Edomdikilərning həmmisigə bərhək, Mən [Əz həlkim] boloŋan kizəqinlikimdin qıkkən aqqık otida söz kıldı: — **6** Israel zemini toqıruluq bexarət berip, taoqlar, egizliklər, jiralar wə jilojilaroŋa söz kılıp mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Əz [həlkim] boloŋan] kizəqinlikimdin kəhrim bilən söz kıldı — qünki silər əllərning mazak-ahənətlirini yegənsilər. **7** — Xunga Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən կolumni kətürüp xundak kəsəm iqkənki, bərhək, ətrapinglardiki əllər əzining mazak-ahənətlirini ezi ixitidu. **8** Lekin silər, i Israel taoqları, xahlinisilər, həlkim Israiloŋa mewə berisilər; qünki ular pat arida kaytip kelidu. **9** Qünki mana, Mən silər təripinglardidurmən; Mən silərgə կարաymən, silər yumxitilisilər həm terilisilər. **10** Wə Mən üstünglərdə adəmlərni, yəni Israılning pütkül jəmətini, ularning barlığını kəpəytimən; xəhərlər ahəlilik bolidu, harabilər kaytidin қurulidu. **11** Mən üstünglərdə adəm həm haywanları kəpəytimən, ular awup nəsil kəridu; Mən ətkən zamanlardikidək silərni olturaklıq kiliмən; bərhək, halinglarnı əslidikidin əwzəl kiliмən; silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər. **12** Mən üstünglərgə adəmlərni, yəni həlkim

Israelni mangdurimən; ular silərgə igidarqılık kılıdu, silər ularning mirasi bolisilər; silər yənə ularnı baliliridin juda kilmaysilər. **13** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Qünki ularning silərgə: «Silər adəmlərni yəysilər, eż elinglarnı balillardın juda kılqansilər!» degini tüpəylidin, **14** əmdi silər yənə adəmlərni yeməysilər, eż elinglarnı baliliridin yənə juda kilmaysilər, dəydu Rəb Pərwərdigar. **15** — Mən silərgə yənə əllərning mazak-aħanətlirini anglatkuzmaymən; silər əllərning tapa-tənisini yənə kətürməysilər, silər eż elinglarnı kaytidin yıqtımsilər, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **16** Pərwərdigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **17** I insan oqlı, Israel jəməti eż zeminida turoqan qaoqlarda, ular eż yoli həm kilmixliri bilən uni bulqıqan; Mening aldimda ularning yoli ay kərgən ayalning napaklikjə ohxax. **18** Xunga zeminoja təkkən kan üçün, zeminni məbudliri bilən bulqıqanlıkı üçün, Mən kəhrimni ular üstigə təktum; **19** Mən ularnı əllər arisioqa tarkitiwəttim, ular məmlikətlər iqigə tarilip kətti; Mən ularning yolları həm kilmixliri boyiqə ularning üstigə həküm qıqardım. **20** Ular baridioqan hərkəysi əllərgə kəlgəndə, ular toorısida: «Bular Pərwərdigarning həlkı, biraq ular Uning zeminidin qıkkənl!» — deyilgəndə, ular yənilə Mening pak-mukəddəs namimni bulqıqan; **21** Birak Mən Israel jəməti baroqan hərkəysi əllər arisida bulqıqan pak-mukəddəs namim üçün kəngül bəldüm. **22** Xunga Israel jəmətigə mundak degin: — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən bu ixni silərni dəp əməs, i Israel jəməti, bəlki silər baroqan hərkəysi əllər arisida silər bulqıqan eż pak-mukəddəs namim üçün kılımən. **23**

Mən əllər arisida bulğanıjan, Əzümning büyük namimni pak-mukəddəs dəp kərsitimən; namimni dəl silər ular arisida bulğıjan; ularning kəz aldida Mən Əzümni silərning aranglarda pak-mukəddəs kərsətkinimdə, əllər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **24** Mən silərni əllər arisidin elip, məmlikətlər iqidin yiçip, silərni əz zemininglarqa kayturimən. **25** — Mən süpsüzük suni üstünglarqa qaqımən, buning bilən silər pak bolisilər. Silərni həmmə paskiniliklərdin wə butliringlardin paklaymən. **26** Mən silərgə yengi kəlb berimən, iqinglarqa yengi bir roh salımən; teninglardiki tax yürəkni elip taxlap, mehrlilik bir kəlbni ata kılımən. **27** Mening Rohimni iqinglarqa kirgüzüp, silərni əmr-pərmanlırim boyiqə mangozuzimən, həkümlirimni tutkuzimən, xuning bilən ularqa əməl kılısilər; **28** silər Mən ata-bowliringlarqa təkdim kılɔjan zeminda yaxaysilər; Mening қowmim bolisilər, Mən silərning Hudayinglar bolimən. **29** Mən silərni barlıq paskiniqiliktin kutkuzimən; Mən buğdayni awun boluxką buyruymən; üstünglərgə həq aqarqılıkni koymaymən; **30** Mən dərəhlərning mewisini wə etizdiki məhsulatlarnı awutimənki, silər aqarqılık tüpəyldin əllər arisida xərməndə bolmaysilər. **31** Silər rəzil yolliringlar wə naqar ķilmixliringlarnı əsləp, kəbihlikliringlar wə yirginqlik kılɔjanliringlar üçün əz-əzünglardin yirginisilər. **32** Silərgə məlum bolsunki, bu ixni ķilixim silər üçün əməs, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — əz yolliringlar üçün hijil bolup xərməndə bolunglar, i Israil jəməti. **33** — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən kəbihliklərdin

paklıojan künidə, Mən xəhərlərni ahalilik kılımən, harabə
kalıjan jaylarmu kaytidin kurulidu. **34** Wəyran kılınojan
zemin ətüp ketiwatqan hərbirining kez aldida wəyranə
kərünsimu, u kaytidin terilidu. **35** Xuning bilən ular: «Bu
wəyran kılınojan zemin huddi Erəm başqisidək boldi;
harabə, wəyran kılınojan xəhərlər hazır mustəhkəmləndi,
ahalilik boldi» — dəydu. **36** Wə ətrapida kalıjan əllər
Mənki Pərwərdigarning buzulojan jaylarnı kuroluqi həm
wəyranə kılınojan yərlərni kaytidin terioquqi ikənlikimni
bilip yetidu; Mənki Pərwərdigar söz qıldı, buningə
əməl kılımən. **37** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Mən
yənilə Israilning jəmətining bu ixlarnı tiləydiojan dua-
tilawətlirigə ijabət kılouqi bolimən; Mən koy padisidək
ularning adəmlirini awutimən; **38** Muğəddəs dəp ayrılojan
kurbanlıq koy padisidək, bekitilgən heyt-bayramlırija
beoqxılojan koy padisi Yerusaleməqə toldurulolojandək,
harabə bolıjan xəhərlər kaytidin adəm padiliri bilən
toldurulidu; ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip
yetidu.

37 Pərwərdigarning qoli wujudumoja қondı; Pərwərdigar
meni Rohi bilən kətürüp qıkıp, bir jilojining otturisioja
turoquzdi; u yər səngəklərgə toldi. **2** U meni səngəklər
ətrapidin uyak-buyakqa ətküzdidi; mana, bu oquq jilojida
[səngəklər] intayın nuroqun idi; wə mana, ular intayın
kuruup kətkənidi. **3** U məndin: — I insan oqlı, bu
səngəklər kaytidin yaxnamdu? — dəp soridi. Mən: — I
Rəb Pərwərdigar, sən bilsən, — dedim. **4** U manga: I insan
oqlı, bu səngəklər üstigə bexarət berip mundak degin: «I
kuruq səngəklər, Pərwərdigarning sözünü anglangalar! **5**

Rəb Pərwərdigar bu səngəklərgə mundak dəydu: — Mana,
Mən silərgə bir roh-nəpəs kirgüzimən, wə silər həyat
bolisilər. **6** Mən üstünglərgə pəy-singirlərni salımən,
silərni terə bilən yapımən, silərgə roh-nəpəs kirgüzimən;
wə silər Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər».

7 Xunga mən buyrulqını boyiqə bexarət bərdim; mən
bexarət beriximgə, bir xawķun kətürüldi, mana jalak-
julak bir awaz anglandı, səngəklər jipsilixip, bir-birigə
köxului. **8** Mən kərdum, mana, pəy-singirlər wə ət
ularning üstigə kelip ularni қaplidi; bırak ularda həq
roh-nəpəs bolmidi. **9** U manga: — I insan oqlı, roh-
nəpəskə bexarət berip mundak degin: «Rəb Pərwərdigar
mundak dəydu: Tət tərəptin xamal kəlgəysilər, i roh-
nəpəs, wə muxu əltürülgənlər tirilsün üçün ularning
üstigə püwlənglər» — dedi. **10** Xunga mən buyrulqandak
bexarət beriwidim, roh-nəpəs ularoqa kirdi-də, ular həyat
bolup tik turdi — büyük bir köxunoqa aylandı. **11** Wə U
manga: — I insan oqlı, bu səngəklər bolsa Israilning pütün
jəmətidur. Mana, ular: «Bizning səngəklirimiz kurup
kətti, ümidimiz üzüldi; biz tüğəxtuk!» — dəydu. **12** Xunga
bexarət berip ularoqa mundak degin: «Rəb Pərwərdigar
mundak dəydu: — Mana, Mən gərünglərni ekip, silərni
gərünglərdin qıkırımən, i Mening həlkim, silərni Israil
zəminioqa elip kirimən; **13** Mən gərünglərni aqķinimda,
silərni gərünglərdin qıqaroqinimda, i Mening həlkim, silər
Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetisilər. **14** Wə
Mən Əz Rohimni silərgə kirgüzimən, silər həyat bolisilər;
wə Mən silərni əz zemininglarda turoquzimən; silər Mənki
Pərwərdigarni xundak səzni kılıp, xuni ada kıldı, dəp bilip

yetisilər». **15** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **16** I insan oqlı, bir tayaqni elip, uning üstigə «Yəhūda wə uning həmrahlıri bolğan Israillar üçün» dəp yazojin; yənə bir tayaqni elip, uning üstigə «Əfraim wə uning həmrahlıri bolğan pütün Israil jəmətidikilər üçün» dəp yazojin; **17** wə ularni bir-birigə ulap köy; ular қolungda bir bolsun. **18** Həlkimdikilər səndin: «Bu ixlar bilən nemini qüxəndürməkqi bizgə dəp bərməmsən?» dəp sorisa, **19** ularoja: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Mana, Mən Əfraimning wə uningoja həmrah bolğan Israil əbililirining koli tutkan Yüsüpning tayikini elip, uni Yəhūdaning tayikioja қoxup ulap, ularni birlə tayaq kılımən; ular Mening ķolumda bir tayaq bolidu. **20** Sən yazojan tayaqlarnı ularning kəz aldida қolungda tutup ularoja xundak degin: — **21** «Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: «Mana, Mən Israil balılırini barğan əllər arisidin elip, ularni həryandin yiçip eż zeminişa epkelimən. **22** Mən ularni Israil təqəlirining üstidə bir əl kılımən; bir padixah ularning həmmisigə padixah bolidu; ular kaytidin ikki əl bolmayıdu, yaki kaytidin ikki padixahlıkkə heq bəlünməydu. **23** Ular ezlirini kaytidin ularning məbəndləri, lənətlik ixliri yaki asiyliklirinin heqkayisisi bilən heq buloğimaydu; Mən ularni gunah, etküzgən olturaklıxkan jaylidin kütkuzup, ularni paklandurımən; ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolimən. **24** Wə mening ķulum Dawut ularoja padixah bolidu; ularning həmmisining birlə padıqisi bolidu; ular Mening həkümlirimdə mengip, Mening bəlgilimilirimni tutup ularoja əməl ķildi. **25** Ular Mening ķulum Yakupka

təkdim kılɔjan, ata-bowliringlar turup kəlgən zeminda turidu; ular uningda turidu — ular, ularning baliliri, wə balilarning baliliri mənggү turidu — Mening қulum Dawut ularning xahzadisi bolidu. **26** Mən ular bilən aman-hatırjəmlik beçpixlaydiqan bir əhdə tüzimən; bu ular bilən mənggülük bir əhdə bolidu; Mən ularni jayida makanlaxturup awutimən; wə Mening mukəddəs jayimni ular arisioja mənggүgə tikləymən. **27** Mening turaloju jayim ularda bolidu; Mən ularning Hudasi bolimən, ular Mening həlkim bolidu. **28** Mening pak-mukəddəs jayim ular arisida mənggүgə tikləngəndə, əmdi əllər Əzüm Pərwərdigarning Israilni pak-mukəddəs kılɔquqi ikənlikimni bilip yetidü».

38 Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi:
— **2** İnsan oqlı, yüzüngni Magog zeminidiki Rox, Məxək wə Tubalning əmiri Gogka қaritip uni əyibləp bexarət berip xundak degin: — **3** Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: «Mana, i Gog, — Rox, Məxək wə Tubalning əmiri, Mən sanga қarxımən; **4** Mən seni arkingoja yandurup, engikinggə ilməklərni selip, sən wə pütün қoxunungni — atlar wə atlıq əskərlərni, həmmisi toluk қorallanojan, sipar-ķalķanlarni kətürgən, kiliq tutḳan top-top kixilərni jənggə qikirimən; **5** Pars, Efiopiya wə Put, həmmisi ķalķan-dubuloja bilən қorallinidu **6** — Gomer wə uning barlıq top-top adəmliri, ximalning əng kəridin kəlgən Torgamah jəməti wə uning barlıq top-top adəmliri, bu kəp əllər sanga həmrəh bolup billə bolidu. **7** Əzüngni təyyarla; sən wə sanga yiçilɔjan barlıq top-top adəmliring təyyarlanojan petida bol; sən ularoja nazarətqilik kılısən.

8 Kep künlərdin keyin sən [jənggə] qakirilisən; sən ahirkı yillarda қiliqtin կutkuzulqan, kep əllərdin yiçilqan həlkning zeminoja, yəni uzundin beri wəyran қelinip kəlgən Israil taçlırioja hujum կilisən; uning həlkı əllərdin yiçilqan bolup, ularning həmmisi aman-esən turiweridu; **9** sən, barlık top adəmliring wə sanga həmrəh bolqan nuroqun əllər bilən billə aloja besip, boran-qapkundək kelisən; sən yər yüzini կapliojan buluttək bolisən». **10** — Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: «Xu küni xundak boliduki, kənglünggə baxkıqə hiyallar kirip, sən rəzil hiylə-nəyrəngni oylap qikisən; **11** sən: «Mən sepilsiz yeza-kəntlər jaylaxqan zeminoja besip kirimən; mən aman-esən turuwatqan bir həlkə yekinliximən — ularning həmmisi sepilsiz, takakşız wə dərwazisiz turuwatidu», dəysən, — **12** «Xuning bilən oljilarni elip, bulang-talang կilimən; կolumni əslidə wəyran bolup əmdilikdə makanlıq bolqan jaylaroja, əllərdin yiçilqan, mal-dunyaşa igə bolqan, dunyaning kindikidə yaxawatqan həlkə կarxi կilimən». **13** Xu tapta Xeba, Dedan, Tarxixtiki sodigərlər barlık yax xirliri bilən səndin: «Sən olja elixkə kəldingmu? Sən top-top adəmliringni bulang-talang կiliwelixkə — altun-kümüxnı elip ketixkə, mal-dunyani elip ketixkə, zor bir oljişa erixiwelixkə yiçdingmu?» — dəp soraydu. **14** Xunga bexarət bərgin, i insan oqlı, Gogka xundak degin: — Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: — Mening həlkim Israil aman-esən bolidiqan künini, sən bilip yətməmsən? **15** Sən eż jayingdin, yəni ximalning əng qət jayidin qikisən, sən wə sanga həmrəh bolqan nuroqun əllər, həmmisi atlik bolup, top-top adəmlər, qong қoxun bolisən. **16** Sən yər

yüzini қаплиjan buluttək həlkim Israiloja қarxi qikisən — bu ahirkı zamanlarda bolidu — Mən seni ez zeminimoja қarxilixixka qikirimən; xundak kılıp Mən sən arkilik, i Gog, əllərning kəz aldida Əzümning pak-mukəddəs ikənlilikimni kərsətkəndə, ular Meni tonuydu». **17** — Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: «Mən ķədimki zamanlarda küllirim bolojan Israildiki pəyoqəmbərlər arkilik bexarət kılıajan birsi sən əməsmu? Ular xu künlərdə, xundakla kəp yillardın beri, Mening seni həlkimgə қarxilixixka qikiridiojanlığım toopruluk bexarət bərgən əməsmu? **18** Wə xu küni, yəni Gog Israil zeminiqa қarxi qikkən küni xundak boliduki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — oqəzipim bilən Mening կahrim erləp qikidu. **19** Mening [Əz həlkimgə] bolojan kizəqinlikimdin, oqəzəp bilən xundak səz kılıajanmənki, Israil zeminida zor yər təwrəx bolidu; **20** xuning bilən dengizdiki beliklər, asmandiki uqar-kanatlar, daladiki həywanlar, yər yüzidiki əmiligüqi həywanlar wə yər yüzidə turojan barlıq insanlar Mening yüzüm aldida təwrinip ketidu; taqlar ərülüp, tik yarlar əqulap ketidu, barlıq tamlar yərgə ərülüp qüxicidu. **21** Mən barlıq taqlirimda uning bilən қarxilixixka bir kiliq qakirimən, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — hərbirsining kiliqi ez kerindixigə қarxi qikidu. **22** Mən waba kesili wə կan teküx bilən uningoja həküm qikirip jazalaxka kiriximən; Mən uningoja, uning koxunliri üstigə, uningoja həmrəh bolojan nuroqun əllər üstigə dəhəxtlik yamoqur, zor məldür taxliri, ot wə güngürt yaqdurimən; **23** Mən Əzümni uluqlap, Əzümni pak-mukəddəs dəp kərsitimən;

wə nurojun əllərning kəz aldida namayan bolimən, ular
Mening Pərwərdigar ikənlikimni tonup yetidu».

39 «Əmdi sən, i insan oqlı, Gogni əyibləp bexarət
berip xundak degin: — Rəb Pərwərdigar xundaq dəydu:
— Mana, i Gog, — Rox, Məxək wə Tubalning əmiri,
Mən sanga қarxımən; **2** Mən seni arkıngoja yandurup,
yetkiləp, seni ximalning əng kəridin qıçırimən, Israilning
taqlırı üstigə tajawuz ķildurimən; **3** Mən okyayingni
sol կolungdin urup taxlioquziwetimən, okliringni ong
կolungdin qüxüriwetimən; **4** sən Israil taoqlırining
üstigə yiğilisən; sən wə sening barlık կoxunliring, sanga
həmrəh boローン əllər yiğilisilər; Mən seni barlık yirtküq
uqar-kanatlar oja gəx, daladiki barlık haywanlar oja ow
boluxka təkdirim ķildim. **5** Sən dalada yiğilisən; qünki
Mən xundaq səz ķildim, — dəydu Rəb Pərwərdigar.
6 Mən Magog üstigə wə dengiz boyida aman-esən
turojanlar oja ot yaqdurimən; ular Mening Pərwərdigar
ikənlikimni tonup yetidu. **7** Mening pak-mukəddəs
namimni həlkim Israil arısida tonutimən; pak-mukəddəs
namimning kaytidin buloqinixka kət'iy yol koymaymən;
əllər Mening Pərwərdigar, Israilda turojan Mukəddəs
Boloqisi ikənlikimni bilip yetidu. **8** Mana, u kelidu!
Bu ixlar qoçum bolidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar,
— bu dəl Mən eytən künidur. **9** Israil xəhərliridə
turuvatkanlar qıkip korallarnı, jümlidin sipar-ķalkanlar,
okyalar, tokmaqlar wə nəyzilərni kəydürüp ot қalaydu —
ular bular bilən yəttə yil ot қalaydu. **10** Daladin həq otun
elinmaydu, ormanlardın həq yaqaq kesilməydu; qünki
ular korallarnı ot қalaxka ixlitidu; ular əzliridin olja

tutkanlarni olja tutidu, ezlirini bulang-talang kılɔjanlarni bulang-talang kılıdu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **11** Wə xu künidə xundak boliduki, Israil zeminidin, yəni dengizning xərkiy kirojikidin etidiojanlarning jilojisidin Gogka bir yərlik boluxi üçün bir orunni berimən; bu yərlik bolsa etküqilərning yolunu tosidu; ular xu yərdə Gog wə uning barlık top-top adəmlirini kəmidu; u «Həmon-Gog jilojisi» dəp atılıdu. **12** Israil jəməti zeminini həlal kılıx üçün, ularni yəttə ay kəmidu; **13** zemindiki barlık həlk ularni yərlikkə köyidu; xuning bilən Əzüm uluqlanıjan muxu künidə bu ix ularoja xərəp bolidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **14** Ular birnəqqə adəmni zeminni dawamlik arılap, tajawuzqılarning zemin yüzidə қalojan jəsətlirini kümüxtək alahidə ixni kılıx üçün ayrıyu; ular xu yəttə ay tügigəndə, andin jəsətlərni izdəx hizmitini baxlaydu. **15** Bu «zemindin etküqilər» aylinip yürüdu; əgər birsi adəmning ustihinini kərgən bolsa, u uning yenioja bir bəlgə tikləydi; «izdəp kəmgüqilər» uni Həmon-Gog jilojisioja dəpnə kılouqə bəlgə turidu **16** ([jilojida] «Həmonah» dəp atalojan bir xəhər bolidu). Ular xu yol bilən zeminni paklaydu». **17** — «Wə sən, i insan oqlı, Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: — Hərkəndək uqar-kanatlar, daladiki barlık, haywanlaroja mundak, degin: «Yioqilixip kelinglar, Mən silərgə kilməkqi boləjan kurbanlıximoja, yəni Israil taqliri üstidə kılinojan qong kurbanlıkkə həryandın jəm bolunglar! Silər xu yərdə gəx yəp, kan iqisilər. **18** Silər baturlarning gəxini, yər yüzidiki xahzadilararning kənini — қoqkarlarning, əqkilərning, torpaklarning kənini iqisilər — ularning

həmmisi Baxandiki bordalojan mallardur! **19** Silər Mən silərgə kilmakqi bolqan қurbanlıqimdin, toyoluqə may yəp, toyoluqə կան iqisilər! **20** Silər dastihinimda atlar wə jəng hərxisidikilər, baturlar, barlık jəngqi palwanlar bilən toyunisilər» — dəydu Rəb Pərwərdigar. **21** — wə Mən Өz xan-xəripimni əllər arisişa kərsitimən, barlık əllər Mening yürgüzgən jazalirimni wə ularning üstigə կոյοղان қolumni kəridu. **22** Wə xu kündin tartip Israil jəməti Mening Pərwərdigar, ularning Hudasi ikənlikimni bilip yetidi. **23** Əllər Israil jəmətining kəbihliki, Manga asiylik kıləjanlıqı tüpəylidin sürgün boləjanlıqını bilip yetidi; mana, Mən yüzümni ulardin yoxurup, ularni düxmənlirining կոլողа tapxurdum; ularning həmmisi kiliqlinip yıkıldı. **24** Ularning paskiniqılıqı wə asiylikliri boyiqə Mən ularni bir tərəp kıldım, yüzümni ulardin yoxurdum». **25** Xunga Rəb Pərwərdigar xundağ dəydu:
— Mən hazır Yakupni sürgün boləjanlıqidin əsligə kayturup, pütkül Israil jəməti üstigə rəhim kılıp, Өz pak-mukəddəs namim üçün otluk kizəqinlikimni kərsitimən.
26 Өz zeminida aman-esən turoqinida, həqkim ularni korkutmaydiqan qaoq kəlgəndə, Mən ularni əllərdin kayturup, düxmənlirining zeminliridin yiəqənimda, wə kəp əllərning kez aldida Өzümning pak-mukəddəs ikənlikimni kərsətkinimdə, xu qaoqda ular hijalitini wə Məndin yüz ərüp kıləjan asiylikining barlık gunahını kətüridu; **28** ular Mening ularni əllər arisişa sürgün kilduroqanlıqım tüpəylidin, wə andin ulardin həqkaysisini xu yərdə կaldurmay əz zeminoqa yoqkanlıqım tüpəylidin, ular Mening Pərwərdigar ikənlikimni bilip yetidi; **29** wə

Mən yüzümni ulardin kayta həq yoxurmamən; qünki
Mən Israil jəməti üstigə Əz Rohimni կոյղան bolimən, —
dəydu Rəb Pərwərdigar.

40 Bizning sürgün bolğanlığımızning yigirmə bəxinqi
yılı, yılning bexida, ayning oninqi künidə, yəni xəhər
bəsülgəndin on tət yil keyin — dəl axu künidə
Pərwərdigarning қолı mening wujudumoja қondı, wə U
meni [xəhərgə] apardı. **2** Hudanıg alamət kərünüxliridə
U meni Israil zeminioja apirip, intayın egiz taoq üstigə
orunlaxturdi; taoqning jənubiy təripidə xəhərdək bir
kərulux turatti. **3** U meni xu yərgə apardı; mana
kolida kanap tanisi wə əlqəm hadisini tutğan, misning
kərünüxi də bolğan bir kixi; u dərwazida turatti. **4** Bu kixi
manga: «Insan oqlı, kəzliring bilən kərüp, қulikinq bilən
anglap, kənglüngni mən sanga kərsitidiqan barlıq ixlaroja
baqlıojin; qünki buning sanga kərsitilixi üçün sən muxu
yərgə elip kelinding. Israil jəmətigə barlıq kərgininingni
ayan қıl». **5** Wə mana, ibadəthanining həmmə təripidə tam
bar idi. U kixining kolida altə gəzlik əlqəm hadisi bar idi;
xu qaoqdiki «bir gəz» bir gəz bir alikanoja toqra kelətti. U
tamning kənglikini əlqidə, bir «hada» qikti; egizliki bolsa,
bir «hada» qikti. **6** U xərkə қaraydiojan dərwaziqə
kelip, uning pələmpəylirigə qikti; uning bosuqisining
kənglikini əlqidə, u bir hada qikti. Yənə bir təripining
kənglikli bir hada qikti. **7** [Dərwazining iqidiki] hərbir
«oyuk əy»ning uzunluğuna bir hada, kənglikli bir hada idi;
oyuk əylərning arılığı bəx gəz idi; dərwazining iqidiki
bosuq, yəni iqqirigə қaraydiojan dəhlizning aldidiki
bosuqining [ikki təripining] uzunluğuna [ayrim-ayrim]

bir «hada» qikti; **8** u dərwazining iqkirigə karaydiojan dəhlizni əlqidə, [uzunlukı] bir hada qikti. **9** U dərwazining dalinining uzunlukını əlqidə, səkkiz gəz qikti; uning kexikining yenidiki tamning ķelinlikı ikki gəz qikti. Muxu dalan iqkirigə karaytti. **10** Xərkəkə kariojan dərwazining iqidə, u təripidə üqtin, bu təripidə üqtin oyuk əylər bar idi. Üqlisi ohxax əlqəmdə idi; üq əyning ikki yan temi ohxax ķelinlikta idi. **11** U dərwazini əlqidə, kənglikli on gəz qikti; uning jəmiy uzunlukı on üq gəz idi. **12** Bu yandiki oyuk əylərning aldida bir gəz ķelinliktiki bir tosma tam bar idi, wə u yandiki oyuk əylərning aldida bir gəz ķelinlikta bir tosma tam bar idi; həryandiki oyuk əylərning kənglikli altə gəz idi. **13** U dərwazining jəmiy kənglikini, yəni bu tərəptiki oyuk əyning eəgzisining [arka lewidin] u tərəptiki oyuk əyning eəgzisining [arka lewiçiqə] yigirmə bəx gəz qikti; bu tərəptiki oyuk əyning ixiki bilən u tərəptiki oyuk əyning ixiki bir-birigə ķarixatti. **14** U iqliki həyliqə kirix eəqizidiki tüwrüklərni əlqidə; ularning egizliki atmış gəz qikti; dərwaza temi bu həylining tüwrüklərini orap turoğanidi. **15** Dərwazining tüwidin dalanning iqliki eəqiziojqə əllik gəz qikti. **16** Oyuk əylərning hərbirining udul temida, xundakla oyuk əylərning arılıkında, dalanning yenida ohxaxla rojəklər bar idi; muxu rojəklər sırtlıqə ķarap tariyip mangoran idi; hərbir arılıktiki tam-tüwrüklərgə palma dərəhliri nəkkixləngənidi. **17** U meni sırtlı həyliqə apardı; mana, kiqik hanilar, wə sırtlı həylini qəridəp yasaloğan tax tahtaylıq supa; supining üstigə ottuz kiqik hana selinoğan. **18** Bu tax tahtaylıq supa həylidiki dərwazalarqa tutaxkan,

uning kənglikli ularning uzunlukıоя barawər idi; bu «pəs tax supa» idi. **19** U təwənki dərwazining iqı təripidin iqki høylining sirtki temiojqə bolojan arilikni əlqidi; xərk wə ximal tərəplərningmu yüz gəz qikti. **20** Andin sirtki høylioja kiridiojan, ximaloja қaraydiojan dərwazining uzunlukı wə kənglikini əlqidi. **21** Uning bu təripidə üqtin oyuk əy, u təripidə üqtin oyuk əy bar idi; uning tüwrükliri, dalanlıri birinqi dərwaziningkigə ohxax idi; uning uzunlukı əllik gəz, kənglikli yigirmə bəx gəz. **22** Uning deriziliri, dalanlıri, palma dərəh nəkixliri xərkə қaraydiojan dərwaziningkigə ohxax idi; kixilər uning yəttə baskuqluk pələməpiyi bilən qıqətti; uning dalını iqbırıqə қaraytti. **23** Iqki høyilda ximal wə xərkətiki dərwazilaroja udul birdin dərwaza turattı; u dərwazidin dərwaziojqə əlqidi, yüz gəz qikti. **24** U meni jənub tərəpkə apardı; mana, jənubkımı қaraydiojan bir dərwaza bar idi; u uning tüwrükliri, dalanlırını əlqidi, ular baxkılırioja ohxax idi. **25** Dərwazining wə dalinining ətrapidiki derizilər baxkılırioja ohxax idi; uning uzunlukı əllik gəz, kənglikli yigirmə bəx gəz idi. **26** Uningoja qikidiojan yəttə baskuq bar idi; uning dalını iqbırıqə қaraytti; uning tüwrükliridə palma dərihining nəkixi bar idi, u tərəptə biri, bu tərəptə biri bar idi. **27** Iqki høylioja kiridiojan, jənubka қaraydiojan bir dərwaza bar idi; u jənubiy tərəptə dərwazidin dərwazioja əlqidi, yüz gəz qikti. **28** U meni iqki høylioja jənubiy dərwazidin əkirdi; wə jənubiy dərwazini əlqidi; uning əlqəmliri baxka dərwazilərningkigə ohxax idi. **29** Uning oyuk əyliri, arılık tamliri, dalinining əlqəmliri baxkılırininingkigə ohxax idi; uning wə dalinining

ətraplirida derizilər bar idi; uning uzunluğında əllik gəz, kənglikli yigirmə bəx gəz idi. **30** Ətrapida uzunluğında yigirmə bəx gəz, kənglikli bəx gəz ətrapida dalını bar idi. **31** Uning dalını bolsa sırtkı həylioğa қarayıttı; uning kirix eñizidiki ikki yan tüwrükidə palma dərəhlərning nəkixi bar idi; uning qıkış yolining səkkiz basquqluk pələmpiyi bar idi. **32** U meni iqliki həylida xərk tərəpkə apardı; u tərəptiki dərwazını əlqidi; uning əlqəmliri baxkılırioğa ohxax idi. **33** Uning oyuk əyliri, arılık tamlırı, dalinining əlqəmliri baxkılırinin kigə ohxax idi; uning wə dalinining ətraplirida derizilər bar idi; uning uzunluğında əllik gəz, kənglikli yigirmə bəx gəz idi. **34** Uning dalını bolsa sırtkı həylioşa қarayıttı; uning [kirix eñizining] u wə bu təripidiki tüwrükidə palma dərəhlərning nəkixi bar idi; uning qıkış yolining səkkiz basquqluk pələmpiyi bar idi. **35** U meni ximaliy dərwazioşa apardı, wə uni əlqidi; uning əlqəmliri baxkılırioşa ohxax idi. **36** Uning oyuk əyliri, arılık tamlırı, dalanlırı [baxkılırioşa] ohxax idi; ətrapida derizilər bar idi. Uning uzunluğında əllik gəz, uning kənglikli yigirmə bəx gəz idi. **37** Uning dalnidiki tüwrüklər sırtkı həylioşa қarayıttı; uning [kirix eñizidiki] ikki yan tüwrükidə palma dərəhlərning nəkixi bar idi; uning qıkış yolining səkkiz basquqluk pələmpiyi bar idi. **38** Hərbir dərwaza [ikki] tüwrükining yenida ixilikli kiqik əy bar idi; ular xu əylərdə kəydürmə kurbanlıqlarını yuyattı. **39** Dərwazining dalında uyanda ikkinin xırə, buyanda ikkinin xırə bar idi; ular xırələrning üstidə kəydürmə kurbanlıq, gunah kurbanlıq wə itaətsizlik kurbanlıqlarını soyidu. **40** Ximaliy dərwazining dalinining kirix eñizidiki

pələmpəyning bir yenida ikki xirə bar idi; dalanning kirix eçizining yənə bir yenida ikki xirə bar idi. **41** Xuningdək dərwazining u yenida tət xirə, bu yenida tət xirə bar idi — jəmiy səkkiz joza bar idi; ular ularning üstidə қurbanlıqlarnı soyıdu. **42** Yənə taxtin yonup yasaloğan, uzunluğın bir yerim gəz, kənglikin bir yerim gəz, egizlikin bir gəz kelidiqan tət xirə bar idi; ularning üstigə kəydürmə қurbanlıqlar wə baxkə қurbanlıqlarnı soyidioğan қoral-əswablar köyulidu. **43** Dərwaza iqidə, tamliri üstigə bir alikan uzunluktiki jüp ilməklik kanarlar bekitilgən. Xirələr üstigə қurbanlık gəxləri köyulidu. **44** Iqki həyla iqidə wə iqliki dərwazining sırtida mədhəyiə nahxiqiliri üçün ikki kiqik əy bar idi; biri ximaliy dərwazining yenida, jənubkə yüzləngən; yənə biri jənubiy dərwazining yenida, ximaloğa yüzləngənidir. **45** U manga: «Jənubkə yüzləngən əy kahinlar, yəni ibadəthanişa məs'ullar üqündür. **46** Jənubkə yüzləngən əy kahinlar, yəni կurbangah wəzipisiga məs'ullar üqündür. Bular bolsa Zadokning jəmətining ooul pərzəntliri; xularla Lawiy jəmətidilər arisidin Pərwərdigarning yenioğlu hizmitidə boluxkə kirələydi» — dedi. **47** U həylini əlqidə; uzunluğın yüz gəz, kənglikin yüz gəz, tət qasılığın idi; կurbangah bolsa mukəddəshana aldida turatti. **48** U meni mukəddəshanining dalinioğlu apardı; u dalan eçizining ikki yenidiki tamlarning uzunluğunu əlqidə; bir tərəptikisi bəx gəz, yənə bir tərəptikisi bəx gəz qıktı; dalan eçizining [əzi on tet gəz idi]; dalan eçizidiki tamning [iqki təripining] kənglikin bu təripi üq gəz, u təripi üq gəz idi. **49** Dalanning kənglikin yigirmə gəz, uzunluğın on bir gəz idi; uningoğlu qıçıdoğan pələmpəy bar

idi; tüwrükimu bar idi, u yenida biri, bu yenida biri bar idi.

41 U meni [mukəddəshanidiki] mukəddəs jayning aldişa apardi; u jayning kirix eçizining ikki təripidiki yan tamni əlqidi, hər ikkisining əlinlikı altə gəz qıktı. **2** Kirix eçizining kənglikı bolsa on gəz idi; mukəddəs jayning kirix eçizidiki toqra tamning iqliki təripining kənglikini əlqidi, hər ikkisi bəx gəz qıktı; u mukəddəs jayning uzunluğunu əlqidi, kırık gəz qıktı; uning kənglikini yigirmə gəz qıktı. **3** U iqlikirigə ətarap mangdi, əng mukəddəs jayqa kirix eçizidiki toqra tamning kənglikini ikki gəz; eçizining kənglikini altə gəz idi; [ikki tərəptiki] toqra tamning uzunluğunu bolsa, yəttə gəz idi. **4** U mukəddəs jayning kəynidiki «əng mukəddəs jay»ning uzunluğunu əlqidi, yigirmə gəz qıktı; kənglikumu yigirmə gəz idi. U manga: «Bu əng mukəddəs jay» — dedi. **5** U mukəddəshanining temini əlqidi, əlinlikı altə gəz qıktı; yandiki kiqik hanilarning bolsa, kənglikini tət gəz idi; kiqik hanilar mukəddəshanını qəridəp selinoğanı. **6** Yenidiki kiqik hanilar üq kəwətlik, bir-birigə üstiləklik idi, hər kəwəttə ottuzdin hana bar idi; kiqik hanilarning limliri mukəddəshanining temioğa qıkip əlmaslılığı üçün, limlar kiqik hanilarning sırtkı temioğa bekitilgənidi. **7** Yukarılıqanseri mukəddəshanining ətrapidiki kiqik hanilar kengiyip baroğanı; qünki mukəddəshanining ətrapida ərəkulux bolovanlıqtın bina egizligənseri hanilar kengəygən. Xu səwəbtin mukəddəshani muğəzzələşdirənseri kengəygən. Təwəndiki kəwəttin yüksəridiki kəwətki qə otturidiki kəwət arkılık qıçıbioğan pələmpəy bar idi.

8 Mən mukəddəshanining egiz ulluk supisi barlığını kərdum; u həm yenidiki kiqik hanilarning ulı idi; uning egizliki toptooğa bir «hada» idi, yəni altə «qong gəz» idi. **9** Yenidiki hanilarning sirtki temining ķelinlikı bəx gəz idi. Mukəddəshanining yenidiki kiqik hanilar bilən [kahınlarning] hujrılıri arılıkiddiki box yərning kənglikini yigirmə gəz idi; bu box yər mukəddəshanining həmmə təripidə bar idi. **11** Yenidiki kiqik hanilaroqa kirix eçizi bolsa box yərgə karaytti; bir kirix eçizi ximaloqa, yənə biri jənubka karaytti. Supa üstidiki hanilarnı qəridigən box yərning kənglikini bəx gəz idi. **12** Ojabkə jaylaxkan, box yərgə karaydiojan binanıg uzunluğ yətmix gəz idi; binanıg sirtki temining ķelinlikini bəx gəz; uning kənglikini tokşan gəz idi. **13** Həlikj kixi mukəddəshanining əzini əlqididi; uning uzunluğ yüz gəz idi. Box yərning kənglikini [yüz gəz idi], binanıg tamlırı koxulup jəmiy kənglikini yüz gəz idi. **14** Mukəddəshanining aldi təripi wə xərkəkə jaylaxkan höylisining kənglikini yüz gəz idi. **15** U [mukəddəshanining] kəynidiki box yərgə karaydiojan binanıg kənglikini, jümlidin u wə bu təripidiki karidornı əlqididi, yüz gəz qıktı. Mukəddəshanining «mukəddəs jay»i bilən iqliki «əng mukəddəs jay»i wə sirtkə karaydiojan dalını bolsa, yaqəq tahtaylor bilən bezəlgən; uning bosuqılıri, iqidiki üq jayning ətrapidiki rojəkliri həm dəhlizliri bolsa, bosuqısının tartıp həmmə yər, poldin derizilərgiqə yaqəq tahtaylor bilən bezəlgən (derizilər ezi rojəklilik idi). **17** Dalandın iqliki «əng mukəddəs jay»oqıqə bolovan torus, iqliki wə sirtkə «mukəddəs jay»ning tamlırining həmmə yeri kerub wə palma dərəhliri bilən

elqəmlik nəkixləngənidi. Hər ikki kerub arisida bir palma dərihi nəkixləngənidi; hərbir kerubning ikki yüzü bar idi. **19** Kerubning insan yüzü bu tərəptiki palma dərihi nəkixigə қaraytti; xır yüzü u tərəptiki palma dərihi nəkixigə қaraytti; pütkül mukəddəshanining [iqki] həmmə təripi xundak idi; **20** dalanning poldin tartip torusioñiqə, xuningdək «mukəddəs jay»ning tamlirioja kerublar wə palma dərəhliri nəkix kılınojan. **21** «Mukəddəs jay»ning ixik kexəkliri bolsa, tət qasılıq idi; «əng mukəddəs jay» aldidiki ixik kexəklirimu ohxax idi. **22** «[Mukəddəs jay]»[ning] egizliki üq gəz, uzunluğ iki gəz bolqan կurbangahı yaqqaqtın yasalojan; uning burjəkliri, yüzü wə tamlirining həmmisi yaqqaqtın yasalojan; həlikı kixi manga: «Bu bolsa Pərwərdigarning aldida turidiojan xırədur» — dedi. **23** [Mukəddəshanining] «mukəddəs jay» həm «əng mukəddəs jay»ining hərbirining kox қanatlıq ixiki bar idi. **24** Hərbir қanitining ikki қatlimi bar idi; bu ikki қatlam қatlinatti; bu tərəptiki қanitining ikki қatlimi bar idi; u tərəptikisiningmu ikki қatlimi bar idi. **25** Ularning üstigə, yəni «mukəddəs jay»ning ixikliri üstigə, tamlarning üstini nəkixligəndək, kerublar wə palma dərəhliri nəkixləngənidi; sirtki dalanning aldida yaqqaqtın yasalojan bir aywan bar idi. **26** Dalanning u wə bu təripidə rojəklər wə palma dərəh nəkixliri bar idi. Mukəddəshanining yenidiki kiqik hanilar wə aldidiki aywanning xəklimu xundak idi.

42 U meni sirtki höyliqə, ximal təripigə apardı; u meni yənə «box yər»gə tutaxşan, ibadəthanining ximaliy udulioja jay laxşan kiqik hanilaroja apardı. **2** Hanilarning

jəmiy uzunluqi yüz gəz idi; ularning kirix yoli ximaloja қaraytti; [hanilarning] jəmiy kəngliki əllik gəz idi. **3** Hanilar iqki həyliqə təwə yigirmə gəz kəngliktiki «box yər»gə қaraytti, xundakla sırtkı həyliqə təwə «tax tahtaylıq supa»ning udulida idi. Üq қəwətlik hanilarning karidorining bir təripidiki hanilar yənə bir təripidiki hanilarning udulida idi. **4** Hanilarning aldida on gəz kəngliktə, yüz gəz uzunluqtə bir karidor bar idi. Hanilarning ixikliri ximaloja қaraytti; **5** yüksəridiki hanilar təwəndiki wə otturisidiki əylərdin tar idi; qünki karidorlar kəp orunni igiliwaləjanidi. **6** Hanilar üq қəwətlik idi; birək həyliqə tutax hanilarningkidək tüvrükliri bolmioraqqa, üçinqi қəwəttiki hanilar astinki қəwəttiki wə otturidiki hanilardin tar idi. **7** Sırtkı hanilarning yenidiki, yəni həylini hanilardin ayripturadiojan sırtkı tamning uzunluqi əllik gəz idi. **8** Sırtkı həyliqə tutaxkən hanilarning bolsa, jəmiy uzunluqi əllik gəz idi; mana, mukəddəshaniqə қaraydiojan təripining uzunluqi yüz gəz idi. **9** Bu hanilar astida, sırtkı həylidin kiradiojan, xərk tərəpkə қaraydiojan bir kirix yoli bar idi. **10** Ibadəthanining jənubiy təripidə, xərkli təripigə қaraydiojan iqki həylidiki tamning kəngliki bilən təng bolοjan, «box yər»gə tutaxkən, ibadəthanining əzığə қaraydiojan hanilar bar idi; **11** Ularning aldidimu bir karidor bar idi; ular ximaloja қaraydiojan hanilaroja ohxaytti. Ularning uzunluqi wə kəngliki, barlık, qikix yollırı, xəkli wə ixikliri ohxax idi. **12** Jənubkə қaraydiojan bir yürüx hanilarning ixiki aldidiki karidorning bexida bir kirix yoli bar idi; bu kirix yolumu xərkkə қaraydiojan

tamning yenida idi. **13** Wə u manga: «[ibadəthanining həyolidiki] «box yər»gə tutaxlıq bu ximaliy wə jənubiy yürüx hanilar bolsa, mukəddəs hanilardur; Pərwərdigar oja yekinlixalaydiqan kahinlar xu yərlərdə «əng mukəddəs hədiyələr»ni yəydu. Ular xu yərlərdə «əng mukəddəs hədiyələr»ni, yəni axlıq hədiyələrni, gunah қurbanlıqlarını wə itaətsizlik қurbanlıqlarını koyidu; qünki xu yərlər mukəddəstur. **14** Kahinlar Huda aldiqə kirgəndin keyin, ular «mukəddəs jay»din biwasitə sirtkə hoylioja qıkmayıdu, bəlki xu yərgə hizmət kiyimini selip koyidu, qünki bu kiyimlər mukəddəstur. Ular pəkət baxka kiyimlərni kiyip, andin jamaət turoqan yərgə qikidu» — dedi. **15** U xundak kılıp ibadəthanining iqliki kəlimini əlqigəndin keyin, u meni xərkəqə karaydiqan dərwazidin qıkardı wə ətrapidiki tamni əlqidı. **16** U xərkəy təripini əlqəm hadisi bilən əlqidı; u bəx yüz hada qikti. **17** U ximaliy təripini əlqəm hadisi bilən əlqidı; u bəx yüz hada qikti. **18** U jənubiy təripini əlqəm hadisi bilən əlqidı; u bəx yüz hada qikti. **19** U qərbiy təripigə burulup, əlqəm hadisi bilən əlqidı; u bəx yüz hada qikti. **20** U tət təripini əlqidı; ətrapida awam bilən pak-mukəddəs bolqan jaylarnı ayrip turidioqan, uzunlukı bəx yüz [hada], kənglikli bəx yüz [hada] tam bar idi.

43 U meni dərwazioja, yəni xərkəqə karaydiqan dərwazioja apardi; **2** Mana, Israilning Hudasing xan-xəripi xərkətərəptin kəldi; Uning awazi uluq sularning xarkırıqan sadasidək idi; yər yüzü uning xan-xəripi bilən yorutıldı. **3** Mən kərgən bu alamət kərünüx bolsa, u xəhərni һalak қılıxqa kəlgən kətimda kərgən

alamət kərünüxtək boldi; alamət kərünüxlər yənə mən
Kewar dəryası boyida turup kərgən alamət kərünüxtək
boldi; mən düm yikildim. **4** Pərwərdigarning xan-
xəripi xərkəkə қaraydiojan dərwaza arkılıq ibadəthanioja
kirdi; **5** Roh meni kötürüp, iqliki həylioja apardı; mana,
Pərwərdigarning xan-xəripi ibadəthanini toldurdi. **6**
Həlikj kixi yenimda turoğanda, ibadəthanining iqidin
Birsining səzligən awazini anglidim; **7** U manga: — I insan
oqlı, bu Mening təhtim seliniojan jay, Mən ayaq basidiyojan,
Mən Israillar arisida mənggüzə turidiojan jaydur; Israel
jəmətidikilər — ularning əzliri yaki padixahlıri buzuklukı
bilən yaki «yükiri jaylar»da padixahning jəsətliri bilən
Mening pak-mukəddəs nəmimni yənə həq bulmayıdu.
8 Ular əz bosuqışını Mening bosuqımning yenioja, ixik
kexikini Mening ixik kexikimning yenioja salojan, ular
bilən Meni pəkət bir tamla ayrip turatti, ular Mening pak-
mukəddəs nəmimni yirginqlikliri bilən bulojojan. Xunga
Mən oqəzipim bilən ularni yokitiwəttim. **9** Əmdi hazırlı
ular buzuklukını, padixahlarning jəsətlirini Məndin yarak
ķılsun; wə Mən ular arisida mənggüzə turimən. **10** — Əmdi
sən, i insan oqlı, Israel jəmətinin əz kəbihlikliridin hijalət
boluxı üçün bu əyni ularqa kersitip bərgin; ular kallisida
ibadəthanini əlqəp baksun. **11** Əgərdə ular əz kılqanlıridin
hijil bolsa, əmdi sən muxu əyning xəklini, uning selinixini,
qıkıx yollırını, kirix yollırını wə barlık layihisini wə
barlık bəlgilimilirini, — xundak, barlık xəklini wə barlık
ķanunlarını ayan kılıp bərgin; ularning pütkül xəklini
esidə tutuxi həm uning bəlgilimilirigə əməl kılıxi üçün,
uni ularning kəz aldiqə yazojin. **12** Ibadəthanining ķanunu

xundak bolidu: U turojan taqning qoқкисининг бекитилған
pasiloiqə bolajan dairisi «әңг мүкәддәс» bolidu; mana,
bu ibadethanining қанунидур. **13** Қurbangahning «[qong]
gəz»də elqəngən elqəmliri xundak idi: — bu gəz bolsa bir
gəz қoxulojan bir alikan bolidu. Қurbangahning ətrapidiki
ulining egizliki bir gəz, kəngliki bir gəz, ətrapidiki girwiki
bolsa bir alikan idi. Mana bu қurbangahning uli idi.
14 Uning ulidin astinkı təkqiqiqə ikki gəz, kəngliki bir
gəz idi; bu «kiqik təkqə»din «qong təkqə»giqə tət gəz,
kəngliki bir gəz idi; **15** қurbangahning ot supisining
egizliki tət gəz idi; ot supisida tət münggüz qoқqiyp
qikip turatti. **16** Қurbangahning ot supisining uzunluki
on ikki gəz, kəngliki on ikki gəz bolup, u tət qasılık idi.
17 Yukiri təkqiqiqimu tət qasılık idi, uzunluki on tət
gəz, kəngliki on tət gəz; ətrapidiki girwiki bolsa yerim
gəz idi; astining kəngliki bir gəz idi; uningoja qikidiojan
pələmpiyi xərkəkə karaytti. **18** U manga xundak dedi: — I
insan oɔqli, Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: Bu қurbangah
üstigə kəydürmə қurbanlıklarnı sunux wə üstigə қan
sepix üçün uni yasiojan künidə, xular uning bəlgilimiliri
bolidu: — **19** sən Lawiy қəbilisidin bolajan, yəni Mening
hizmitimdə bolux üçün Manga yekinlixidiojan Zadok
nəslidikilərdin bolajan kahinlarqa gunah қurbanlığı
süpitidə yax bir torpaqni berisən; **20** sən uning kenidin
azrak elip қurbangahning münggzilirigə, qong təkqining
tət burjikigə həm ətrapidiki girwəkliri üstigə sürisən;
xuning bilən sən uni pakizlap wə uningoja kafarət kılısən.
21 Sən gunah қurbanlığı bolajan torpaqni elip uning jəsитini
«muқəddəs jay»ning sırtida bolajan, ibadethanidiki

alahidə bekitilgən jayda kəydürisən; **22** ikkinqi künidə sən gunah қurbanlıq süpitidə bejirim bir tekini sunisən; ular қurbangahni torpak bilən paklanduroğandək tekə bilən uni paklaydu. **23** Sən uni paklıqandin keyin, sən bejirim yax bir torpak, koy padisidin bejirim bir қoqkarnı sunisən; **24** sən ularnı Pərwərdigarning aldioğa sunisən; kahinlar ularning üstigə tuz sepidu wə ularnı Pərwərdigar oja atap kəydürmə қurbanlıq süpitidə sunidu. **25** Yəttə kün sən hər künü gunah қurbanlıq süpitidə bir tekini sunisən; ular bejirim yax bir torpaqni, koy padisidin bejirim bir қoqkarnimu sunidu. **26** Ular yəttə kün қurbangah üçün kafarət kılıp uni paklaydu; xuning bilən ular uni pak-mukəddəs dəp ayriydu. **27** Bu künlər tügigəndə, səkkizinqi künü wə xu kündin keyin, kahinlar silerning kəydürmə қurbanlıqliringlarnı wə inaqliq қurbanlıqliringlarnı қurbangah üstigə sunidu; xuning bilən Mən silərni қobul ķilimən, — dəydu Rəb Pərwərdigar.

44 Wə u meni ibadəthanining xərkəqə karaydiojan dərwazisioqa apardi; u etiklik idi. **2** Pərwərdigar manga: — Bu dərwaza etiklik turidu; u eqilmaydu, ھeqkim uningdin kirməydu; qünki Pərwərdigar, Israilning Hudasi uningdin kirgən; xunga u etiklik қalidu. **3** Pəkət xahzadə, xahzadılık süpiti bilən xu dərwazining [karidorida] olturup Pərwərdigar aldida nan yeyixkə bolidu; u [dərwaznining] dalnidin kiridu wə xu yoldın qikidu, — dedi. **4** U meni ximaliy dərwazidin qikirip ibadəthanining aldioqa apardi; mən kərdum, mana, Pərwərdigarning xan-xəripi Pərwərdigarning əyini

toldurdi; мән дүм yıkildim. **5** Pərwərdigar manga xundak dedi: — Insan oɔlli, Mening sanga Pərwərdigarning eyining barlik bəlgiliimiliri həm қanunliri toɔruluk eytidiojanlimning həmmisini kəngül қoyup kəzüng bilən kər, kulikŋing bilən angla; ibadəthanining kirix yoli wə muğəddəs jayning qıqix yollirini kəngül қoyup esingdə tut. **6** Andin asiylarоја, yəni Israil jəmətigə xundak degin: «Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Yirginqlik kilmixliringlarоја boldi bəs, i Israil jəməti! **7** Silər barlik yirginqlik kilmixliringlardın sirt, Manga nan, қurbanlıq meyi wə kenini sunqojininglarda, silər yat adəmlərni, kəlbidə hətnə kılınmiojan, tenidə hətnə kılınmiojanlarnı mening muğəddəs jayimda, yəni Mening əyümdə turup uni bulqaxkə kirgüzdunglar; ular əhdəmni buzdi. **8** Silər Mening pak-muğəddəs nərsilirimgə məs'uliyət bilən sadık bolmay, bəlki muğəddəs jayimda əzünglarning ornioja məs'ul boluxkə [yat adəmlərni] ixkə қoydunglar». **9** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Israil arisida turojan yat adəmlərdin, yəni kəlbidə hətnə kılınmiojan, tenidə hətnə kılınmiojan hərkəndək yat adəmning Mening muğəddəs jayimoja kirixiga bolmaydu **10** lekin Israilning Məndin ezip ketixi bilən, Məndin yıraklıxip azojan, məbudlirioja intilgən Lawiy jəmətidikilər əz kəbihlikining jazasını tartidu; **11** həlbuki, ular yənilə muğəddəs ornumda, ey dərwazilirida nazarətqilik kılıdiojan wə ey hizmitidə bolidiojan hiszmətkarlar bolidu; ular həlk üqün kəydürmə wə baxka қurbanlıklarnı soyidu; ular həlkning hizmitidə bolup ularning aldida turidu. **12** Əmma həlk məbudlirioja qoқunojanda, ular həlkning xu ixlirida, ularning hizmitidə

bołqanlıki, xuning bilən Israil jəmətini kəbihlikkə elip baridiojan putlikaxang bołqanlıki tüpəylidin, xunga Mən ularoja қolumni kətürüp kəsəm iqbənmənki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — ular kəbihlikining jazasını tartidu. **13** Xunga ular Mən üçün kahinlik wəzipisini etəxkə Mening yenimoja yekin kəlməydu, yaki Mening mukəddəs nərsilirimgə, «əng mukəddəs» nərsilirimgə yekin kəlməydu; ular bəlki əz hijalitini wə yirginqlik kilmixlirining jazasını tartıxi kerək. **14** Birak Mən ularni əyning əzining mulazimitigə, uning barlık hizmitigə wə uningda kılınidiojan barlık ixlaroja məs'ul kılımən. **15** Birak Israil Məndin ezip kətkəndə, Əz mukəddəs jayimoja karaxka sadık kahinlar, yəni Lawiylar bołqan Zadokning əwladılır — ular hizmitimdə boluxką yenimoja yekin kelidi; ular kurbanlıklarning meyini wə əneni sunuxką Mening aldimda turidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **16** Ular mukəddəs jayimoja kiridu, Mening hizmitimdə boluxką dastihiniməjə yekin kelidi; ular Mening tapxurukümoja məs'ul bolidu. **17** Wə xundak boliduki, ular iqliki höyla dərwaziliridin kirgəndə, kanap kiyimni kiyixi kerək; iqliki höyla dərwazilirida yaki mukəddəshana aldida hizməttə bołqanda, ularda hərkəndək yungdin bołqan nərsə bolmaydu; **18** bexioja kanaptin tikilgən səllə, belining təwinigə kanaptin tambal kiyidu; ular adəmni tərlitidiqan həqkəndək nərsini kiyməslikerək. **19** Ular həlkning aldiqə sırtkı höylioja qıkkanda, ular hizmət kiyimlirini seliwestip, ularni mukəddəs «kiqik hanilar»oja koyup koyidu; ular həlkning bu kiyimlirining pak-mukəddəslikigə tegip ketip ziyan oja uqrimaslığı

üqün baxka kiyimlerni kiyixi kerək. **20** Ular qaqlirini qüxürüwətməsliki, yaki qaqlirini uzun köyuwətməsliki lazim; ular pəkət kışka qaq köyuxi kerək. **21** Iqki høyliqa kirgəndə həeqəysi kahin xarab iqməsliki kerək. **22** Ular tul yaki ajraxkan ayalni əz əmrigə almaslıki kerək; ular Israil nəslidin bolojan pak kızni, yaki kahindin tul қalojan ayalni elixka bolidu. **23** Ular həlkimgə pak-mukəddəs bilən addiyning pərkini əgitidu, ularoja һalal bilən haramni կandak pərk etixni kərsitudu. **24** Ərz-dəwalarda ular həküm qıkırix ornida bolidu; ular bularning üstigə əz həkümlirim boyiqə həküm qıkırıdu; Mən bekitkən barlık həyt-bayramlirim tooqrisidiki կanun-bəlgilimilirimni tutidu; ular Mening «xabat kün»lirimni pak-mukəddəs dəp ətiwarlixi kerək. **25** Өzini napak kılmaslıki üçün ular əlükninq yenioja həq barmaslıki kerək; һalbuki, əlgən atisi, anisi, oɔqli, kişi, aka-ukisi yaki eri yok aqasinglisi üçün ular əzini napak kılıxka bolidu. **26** Өzini paklandurojandin keyin, uningoja yənə yəttə kün sanilixi kerək; **27** u mukəddəs jayqa kirgəndə, yəni mukəddəs jayda hizməttə boluxka iqki høyliqa kirgən xu künidə, u əzi üçün gunah kurbanlığını sunuxi kerək, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **28** Bu ularoja miras bolidu: — Mən Өzüm ularoja miras bolımən; silər ularoja Israil zeminidin həeqəndək igilikni təkşim kılmaysılər; Mən ularning igiliği bolımən. **29** Ular axlıq hədiyə, gunah kurbanlığı wə itaətsizlik kurbanlıklıridin yəydu; Israilda məhsus Hudaşa atalojan hərkəndək nərsə ularningki bolidu. **30** Tunji qıkıkan hərkəndək məhsulatlarning esili, barlık wə hərkəndək «kötürmə hədiyə»lər kahinlar üçün bolidu.

Silər [arpa-buğdyinglarning] həsulining tunji hemirini kahinoşa təkdim kılıxinglar kerək; xuning bilən bəht-bərikət əyünglərgə ata kılınıdu. **31** Kahinlar əzlügidin elgən, yaki yirtkuqlar boşup köyoşan həqkandak haywan yaki uqar-kanatlardın yeyixkə bolmayıdu.

45 Silər zeminni miras kılıp bələx üçün qək taxlap təksim kılıqininglarda, silər «kötürmə hədiyə» süpitidə zemindiki mukəddəs bir ülüxni Pərvərdigar oja atap sunisilər. Uning uzunluğunu yigirmə bəx ming [hada], kənglikli yigirmə ming [hada] bolidu. Bu parqə yər hər tərəptiki qigrisiojqə mukəddəs hesablinıdu. **2** U yərdin bəx ming [hada] uzunluqtiki, bəx ming [hada] kəngliktiki tət qasılık yər mukəddəs jayqa ayrılidu; uning ətrapida box yər bolux üçün əllik gəzlik kəngliktiki yər bəlünıdu. **3** Bu ülüxtin sən uzunluğunu yigirmə bəx ming [hada], kənglikli on ming [hada] bolovan yərni elqəp bəlisən; buning iqi mukəddəs jay, əng mukəddəs jay bolidu. **4** Bu yər zeminning mukəddəs ülüxi bolidu; u mukəddəs jayning hizmitidə bolovan, yəni Pərvərdigarning hizmitidə boluxka yenioşa yekin kelidiqan kahinlar üçün bolidu; u ularning əyliri üçün, xundakla mukəddəs jayning orunlixixi üçün mukəddəs orun bolidu. **5** Uningdin sirt yənə uzunluğunu yigirmə bəx ming gəz, kənglikli on ming gəz bolovan yər, əyni hizmitidə bolidiqan Lawiyarning igiliki, yəni əzliri turidiqan xəhərliri üçün bolidu. **6** Silər bu «kötürmə hədiyə» bolovan mukəddəs ülüxning yenidin xəhər üçün kənglikli bəx ming [hada], uzunluğunu yigirmə bəx ming [hada] yərni bəlüp bekitisilər. Bu pütkül Israil jəməti üçün bolidu. **7** Xahzadining ülüxi bolsa, bu

mukəddəs ülüxning ikki təripigə tutixidu, xundakla xəhərgə təwə jayning ikki təripigə tutixidu, yəni Əərbiy təripi Əərbkə ərəydijan, xərk təripi xərkə ərəydijan ikki parqə yər bolidu; bu parqə yərlərning jəmiy uzunluKİ əbililərning ülüxining uzunluKİ bilən parallel bolidu. **8**
Bu yər xahzadining Israil zeminidiki igiliyi bolidu; wə Mening xahzadilim həlkimni yənə həq əzməydu; zemin Israil jəmətigə, əbililiri boyiqə bəlüp təksim kılınıdu. **9** Rəb Pərwərdigar xundak dəydu: — Boldi bəs, i Israil xahzadilir! Jəbir-zulum wə bulang-talangni əzünglardın neri kilip, toqra həküm qıkırıp adalət yürgüzünglər; Mening həlkimni կaya yeridin həydiwətküqi bolmanglar, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **10** Silərdə toqra mizan, toqra əfah, toqra «bat» bolsun. **11** «Əfah» wə «bat» bolsa bir əlqəm bolsun; xuning bilən bat homirning ondin birigə, əfah homirning ondin birigə barawər bolsun; homir bolsa ular ikkisi üçün əlqəm bolsun. **12** Bir xəkəl bolsa yigirmə «gərah» bolsun. Yigirmə xəkəl, yigirmə bəx xəkəl, on bəx xəkəl koxulup silərgə «mina» bolidu. **13** Bu silərning [xahzadə üçün] «kötürmə hədiyə»nglar bolidu; bir «homir» buğdaydin altidin bir əfah buğday, bir «homir» arpidin altidin bir əfah arpa sunisilər; **14** zəytun meyi bolsa, «bat» bilən əlqinidu, hərbir «kor»din ondin bir bat sunisilər (bir «kor» on «bat» yaki bir «homir» bolidu, qünki on bat bir homir bolidu). **15** Israilning süyi mol yaylaqlıridin, hər ikki yüz tuyak padioqa bardin pahlan sunisilər — bular bolsa, «axlık hədiyə», «kəydürmə əurbanlıq», «inəklilik əurbanlıq»lar bolup, Israillar üçün kafarət əjli üçün bolidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **16**

Zemindiki həlkning həmmisining Israilning xahzadisigə sunoqan bu «kötürmə hədiyə»gə təhpisi bolidu. **17**
Xahzadining wəzipisi bolsa, həytərgə, «yengi ay»larqa,
«xabat kün»lərgə, jümlidin Israil jəmətining barlıq «ibadət
sorun»liriqa kəydürmə қurbanlıqlar, axlıq hədiyələr
wə xarab hədiyələrni təminləxtin ibarət; Israil jəməti
üqün kafarət elip kelidiqan gunah қurbanlıq, axlıq
hədiyə, kəydürmə қurbanlıq wə inaklıq қurbanlıqlarını
təminligüqi dəl xu bolidu. **18** Rəb Pərvərdigar xundak
dəydu: — Birinqi ayning birinqi künidə sən bejirim yax
bir torpaknı alısən, uning bilən sən mukəddəs jayni
paklaysən. **19** Kahın bu gunah қurbanlığının ənidin elip
ibadəthanining ixik kexəklirigə, kurbangahning yukarı
təkqisidiki tət burjəkkə wə iqliki həylining dərwazisining
kirix yolinə kexəklirigə sürüdu; **20** xuningdək yoldin
azəqanlar yaki nadanlar üqün sən xu ayning yəttinqi
künidə ohxax ix kilişing kerək; xuning bilən sən
ibadəthana üçün kafarət kılısən. **21** Birinqi ayning on
tətinqi künidə silər «ötüp ketix» həyti, yəttə künlük
bir həytni etküzisilər; petir nanni yeyix kerək. **22** Xu
küni xahzadə ezi wə zemindiki barlıq həlk üqün gunah
қurbanlıq süpitidə bir torpaknı sunidu. **23** Həytning
yəttə künining hərbiridə u Pərvərdigaroqa kəydürmə
қurbanlıqni, yəni yəttə künning hərbiridə yəttə torpak
wə yəttə қoqkarnı, həmmisini bejirim haldə sunidu; hər
küni gunah қurbanlıq üçün bir tekini sunidu. **24** U hərbir
torpaqqə bir əfaq axlıq hədiyəni, hərbir қoqkarəqə bir
əfaq axlıq hədiyəni қoxup sunidu; hərbir əfaq unoqa u
bir hin zəytun meyini қoxup sunidu. **25** Yəttinqi ayning

on bəxinqi künidə baxlanıjan həytta, həytning yəttə künining hərbiridə u muxundak gunah қurbanlıkları, kəydürmə қurbanlıklar, axlıq hədiyələrni wə zəytun meyi қatarlıqlarnı ohxax sunuxi kerək.

46 Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Iqki həylining xərkəkə қaraydiojan dərwazisi altə «ix kuni»də etiklik bolidu; birak xabat künidə u eqilidu; wə «yengi ay» bolıjan künliridə u eqilidu. **2** Xahzadə sırttin xu dərwazining dalinining yoli bilən kiridu, u kirix eojızining kexək temi tüwidə turidu; kahinlar bolsa uning üçün kəydürmə қurbanlışını, inaqlıq қurbanlıklarını sunidu; u dərwazining bosuojsida səjdə kılıdu andin qıkıdu; birak dərwaza kəqkiqə etilməydu. **3** Zemindiki həlkəmu xabat künliridə wə «yengi ay»larda xu dərwazining kirix eojızining tüwidə turup Pərwərdigar aldida səjdə kılıdu. **4** Xabat künidə xahzadə Pərwərdigaroja sunojan қurbanlık bolsa altə bejirim pahlan, bir bejirim қoqkar bolidu. **5** Bularoja қoxulidiojan axlıq hədiyələr қoqkar oja bir əfah, pahlanlaroja bolsa qamining yetixiqə bolidu; hərbir əfah unoşa u bir hin zəytun meyini қoxup sunidu. **6** «Yengi ay»ning künidə u sunojan қurbanlık yax bir bejirim torpak, altə pahlan, bir қoqkar bolidu; ularning həmmisi bejirim bolidu. **7** Bularoja axlıq hədiyələrni қuxup sunidu; torpaqqə bir əfah, қoqkar oja bir əfah, pahlanlaroja qamining yetixiqə bolidu; hərbir əfah unoşa bir hin zəytun meyini қoxup sunidu. **8** Xahzadə kirgəndə, dərwazining dalini bilən kiridu, wə xu yol bilən qıkıdu. **9** Zemindiki həlk həyt künliridə bekitilgən «ibadət sorun»liri oja Pərwərdigar aldi oja kirgəndə, səjdə

ķılıxka ximaliy dərwazidin kirgən kixi jənubiy dərwazidin qıçıdu; jənubiy dərwazidin kirgən kixi ximaliy dərwazidin qıçıdu; u kirgən dərwazidin qıkmaydu, bəlki udulioja mengip qıçıdu. **10** Həlk kirgəndə xahzadə ular bilən billə kiridu; ular qıkkanda, billə qıçıdu. **11** Həyt-bayramlarda wə «ibadət sorun»lirida bolsa, u қoxumqə sunojan axlık hədiyələr torpakka bir əfah, қoqkarəja bir əfah, pahlanlarəja bolsa qamining yetixiqə bolidu; hərbir əfah unoja u bir hin zəytun meyini қoxup sunidu. **12** Xahzadə Pərwərdigarəja halis kəydürmə қurbanlıknı yaki halis inaklık қurbanlıklırını sunmakçı bolsa, əmdi xərkəkə қaraydiojan dərwaza uning üçün eqilidu; xabat künidə kılolandək, u əz kəydürmə қurbanlığını wə inaklık қurbanlıklırını sunidu; u կaytip qıçıdu; qıkkandin keyin dərwaza etilidu. **13** Hər kündə sən Pərwərdigarəja kəydürmə қurbanlık süpitidə bir yaxlık bejirim pahlanni sunisən; sən hər ətigini təyyarlap berisən. **14** Hər ətigəndə sən uningoja қoxup axlık hədiyə, yəni undin altidin bir əfah wə unni maylaxka zəytun meyidin üqtin bir hin təyyarlaysən; bu Pərwərdigarəja əbədiy bəlgilimə bilən bekitilgən axlık hədiyə bolidu. **15** Ular hər ətigəndə pahlanni, uning axlık hədiyəsini zəytun meyi bilən əbədiy kəydürmə қurbanlık süpitidə sunidu. **16** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Xahzadə əz mirasidin oqullirining birsigə sowşa kılqan bolsa, əmdi u yənə axu oqlining əz oqul-əjdadlırı üçün bolidu; miras yoli boyiqə u ularning igiliki bolidu. **17** Bırak u əz mirasidin uning hizmətkarlırining birigə sowşa bərgən bolsa, u uningki «halas ķılıx yili»qıqqə bolidu; xu qaoqda u xahzadığə

ķayturulidu; [xahzadining mirasi] əslı өз оғullirioila mənsup bolidu. **18** Wə xahzadə həlkə jəbir-zulum selip, ularni mirasidin həydiwətməydu; u oғullirioja өз igilikidin miras təkşim қılıdu; xuning bilən Mening həlkim өз igilikidin tarkitilmaydu. **19** Andin [həlikj kixi] meni ximaloja қaraydiojan, kahinlar üçün bolajan mukəddəs «kiqik hanilar»oja dərwazining yenidiki kirix yoli bilən apardı; mana, uning əqərb təripidə məhsus bir jay bar idi; **20** u manga: «Bu kahinlar itaətsizlik kurbanlıklırını wə gunah kurbanlıklırını қaynitidiojan həm axlık hədiyələrni pixuridiojan jaydur; bu jayni bekitixtiki məksət, həlkning bu axlarning pak-mukəddəslikigə tegip ketip ziyan oja uqrımaslıkj üçün, ular bu [axlarnı] sırtkı høylioja elip qıkmaydu. **21** U meni sırtkı høylioja apirip, meni høylining tət bulungidin etküzdı; mana, høylining hərbir bulungida [kiqik] høyla bar idi. **22** Høylining tət bulungida, uzunlukj kırık gəz, kənglikli ottuz gəz bolajan tosma tamlik høyilar bar idi; bu tət høylining əlqəmliri ohxax idi. **23** Bu tət høyla iqidə ətrapida tax tahtaylıq təkqə bar idi; təkqə astida həmmə ətrapida қazan қaynitidiojan [ot қalaydiojan] jayliri bar idi. **24** U manga: «Bular «gəx қaynitix əyliri», muxu yərlərdə əyning hizmitidə bolajanlar həlkning kurbanlıklırını қaynitidu» — dedi.

47 [Həlikj kixi] meni əyning dərwazisioja қayta apardı. Mana, ibadəthanining bosuqisidin sular xərkəjə karap ekip qıqiwatatti; qunki əyning aldi xərkəjə қaraytti. Sular əyning astidin, ong təripidin, kurbangahning jənubiy təripidin ekip qüxətti. **2** U meni ximaloja қaraydiojan dərwazisidin qıvardı; u meni aylandurup

xərkə qaraydiojan dərwazining sirtioja apardi; mana, sular ong təripidin ekip turatti. **3** Həlikı kixi қolida elqigüq tanini tutup, xərkə qarap mangdi; u ming gəz elqidi, andin meni sulardin etküzdi; sular adəmning oxukioja qıqətti. **4** U yənə ming gəz elqidi; andin meni sulardin etküzdi; sular adəmning tizliriqə yətti. U yənə ming gəz elqidi; andin meni sulardin etküzdi; sular adəmning beligə qıqətti. **5** U yənə ming gəz elqidi; u mən etəlməydiojan dərya bolup qikti; qünki sular ərləp kətti; uningda su üzgili bolatti, u etkili bolmaydiojan dərya bolup qikti. **6** U məndin: «Insan oqlı, buni kərgənsən?» dəp soridi; andin meni dəryanıng kirojikioja қayturup apardi. **7** Kirojakka қayttim, mana, dəryanıng kirojıkida, u wə bu ketida, intayın kəp dərəhlər bar idi. **8** U manga mundak dedi: «Bu sular yurtnıng xərkigə qikidu; xu yərdin ular Arabah tüzlənglikigə qüxüp, andin dengizoja kiridu. Əlar dengizoja ekip kirixi bilən, dengiz suliri sakaytilidu. **9** Wə xundağ boliduki, bu «jüp dərya» կaysi yərgə ekip kəlsə, xu yərdiki barlıq su üzidiojan janiwarlar yaxaydu; dengizda nuroqun beliklər bolidu; qünki sular xu yərgə ekip kelidu, wə dengiz suliri sakaytilidu; dərya nəgə akşa, xu yərning həmmisi həyatka igə bolidu. **10** Wə xundağ boliduki, belikqilar dengiz boyida turidu; Ən-Gədidin Ən-Əglaimgiqə ularning torliri yeyilidiojan jayliri bolidu; dengiz beliklirining «Ottura dengiz»dikidək bək kəp sortliri bolidu; **11** birak, uning zəy-sazlıkları sakaytilmaydu; ular xorluk boluxka tapxurulidu. **12** Dərya boyida, u wə bu ketida, ozuk bolidiojan hərhil dərəhlər əsidu. Əlarning yopurmaklıri solaxmaydu, ular mewisiz қalmaydu; ular

hər ayda yengidin mewiləydu; qünki uni suojiridijan sular muğəddəs jaydin qıkıdu; ularning mewisi ozuk, ularning yopurmaklıri dora-dərmanlar bolidu. **13** Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — Təwəndə Israilning on ikki kəbilisigə zemin miras süpitidə bəlünüp təkşim kılınip qegralar ayrıldı; Yüsüpning kəbilisigə ikki ülüx bəlünidu. **14** Mən kolumni kətürüp ata-bowiliringlaroja kəsəm iqkəndək, silər bir-biringlaroja barawərlik bilən zeminni miras boluxka bəlisilər; u silərgə miras bolidu. **15** Zeminning [tət] təripining qegrasi mundak; Ximaliy təripi, «Ottura dengiz»din baxlinip Hətlonning yolını boylap, Zədad xəhərinin kirix eojiziojqə bolidu; **16** u Hamat, Berotah, Sibraim (Dəməxk bilən Hamatning qegrisinin otturisida), Həwranning qegrisida bolqan Hazar-Hattikon xəhərlirini əz iqigə alıdu; **17** xuningdək «Ottura dengiz»din baxlanojan qegra Həzar-Enanojqə sozulidu; u Dəməxkning qegrisini boylap, Hamatning ximaliy rayonining qegrasiqa tutixidu; bu bolsa ximaliy təripi bolidu. **18** Xərk təripining qegrisi, Həwran bilən Dəməxkning otturisidin baxlinip, Gilead wə Israil zeminini bəlüp turidiojan Iordan dəryası bolidu. Silər buningdin «Əlük dengiz»o唧ə miraslarnı bəlüp əlqəysilər. Bu bolsa xərk təripi bolidu. **19** Jənubiy təripi bolsa, Tamar xəhiridin Meribah-Çədəx dəryasining ekinqiriojqə, andin Misir wadisidin «Ottura dengiz»o唧ə sozulidu. Bu jənubiy qegra bolidu. **20** Oqərbiy təripi bolsa «Ottura dengiz»ning əzi, Hamat rayonioja kirix eojiziojqə bolidu; bu oqərbiy qegrisi bolidu. **21** Silər bu zeminni Israilning kəbilisi boyiqə əz-aranglarda ülüxüxünglər kerək. **22** Xundak bolux kerəkki,

silər eż-aranglar wə aranglarda olturaklaxkan, aranglarda balılık bolqan musapirlarqa uni miras boluxka qək taxlap bəlisilər; ular silərgə nisbətən wətinidə tuşulqan Israillarqa ohxax boluxi kerək. Ular silər bilən təng qək taxlap Israil kəbililiri arisidin miras alsun. **23** Musapir կəysi kəbilə arisida olturaklaxkan bolsa, silər xu yərdin uningoja miras təkşim kılısilər, dəydu Rəb Pərwərdigar.

48 Təwəndə kəbililər nami boyiqə tizimlinidu; ximal təripidə Dan kəbilisining bir ülüxi bar. Uning qegrisi Israil zeminining ximaliy qegrismu bolidu; u Hətlonning yolini boylap, Hamat rayonioja kirix eçiziojqə wə Həzar-Enan xəhīrigiqliqə sozulqan (Həzar-Enan Dəməxk qegrisiqə yandax bolup, Dəməxkning ximaliy təripidiki Hamat xəhīrinining yenida). Uning ülüxi xərkətin oğerbkiqə sozulqandur. **2** Danning qegrisiqə yandax bolqan, xərkətin oğerbkə sozulqan zemin Axir kəbilisining bir ülüxidur. **3** Axirning qegrisiqə yandax bolqan, xərkətin oğerbkə sozulqan zemin Naftali kəbilisining bir ülüxidur. **4** Naftalining qegrisiqə yandax bolqan, xərkətin oğerbkə sozulqan zemin Manassəh kəbilisining bir ülüxidur. **5** Manassəhning qegrisiqə yandax bolqan, xərkətin oğerbkə sozulqan zemin Əfraim kəbilisining bir ülüxidur. **6** Əfraimning qegrisiqə yandax bolqan, xərkətin oğerbkə sozulqan zemin Rubən kəbilisining bir ülüxidur. **7** Rubənninq qegrisiqə yandax bolqan, xərkətin oğerbkə sozulqan zemin Yəhuda kəbilisining bir ülüxidur. **8** Yəhudanıng qegrisiqə tutaxkən, xərkətin oğerbkiqə sozulqan zemin, sılərning «kötürmə hədiyə»nglar bolidu; uning kəngliki yigirmə bəx ming [hada], uning uzunluğu

ķebililergə təkşim kılınojan ülüxtikidək bolidu; mukəddəs jay uning dəl otturisida bolidu. **9** Silər Pərwərdigar ola alahidə atiojan «kötürmə hədiyə» bolsa, uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], kənglikli on ming [hada] bolidu. **10** Bu mukəddəs «kötürmə hədiyə» kahılar üçün bolidu. Ximaliy təripining uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], oğerbiiy təripining kənglikli on ming [hada], xərkiiy təripining kənglikli on ming [hada], jənubiy təripining uzunluqi yigirmə bəx ming [hada] bolidu; Pərwərdigarning «mukəddəs jay»i uning dəl otturisida bolidu. **11** Bu yər Zadok əwladlıridin bolojan, pak-mukəddəs dəp ayrılojan kahinlar üçün bolidu. Israil ezip kətkəndə, ular Lawiylar ezip kətkəndək ezip kətmigən, bəlkı Mən tapxurojan məs'uliyətkə sadık bolojanidi. **12** Xuning bilən bu alahidə «kötürmə hədiyə» bolojan yər bolsa pütün «kötürmə hədiyə» bolojan zeminning iqidin bolup, ular ola nisbətən «əng mukəddəs bir nərsə» dəp bilinsun. U Lawiylarning ülüxigə tutaxşan bolidu. **13** Kahinlarning ülüxining qebrisioja tutax bolojan yər Lawiylarning ülüxi bolidu. Uning uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], kənglikli on ming [hada]. Pütkül uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], kənglikli on ming [hada] bolidu. **14** Ular uningdin yərni həq satmaydu yaki almaxturmaydu. ular bu zeminning esilini baxkilaroja həq ətküzməydu; qunki u Pərwərdigar ola mukəddəs dəp atalojan. **15** Kələqan yər, kənglikli bəx ming [hada], uzunluqi yigirmə bəx ming [hada], adəttiki yər bolup, xəhər üçün, yəni əylər wə ortak box yər üçün bolidu. Xəhər uning otturisida bolidu. **16** Xəhərning əlqəmliri mundak bolidu; ximaliy təripi tət ming bəx yüz

[hada], jənubiy təripi tət ming bəx yüz [hada], xərkijy təripi tət ming bəx yüz [hada], wə oğərbiy təripi tət ming bəx yüz [hada] bolidu. **17** Xəhərning box yərliri bolsa, ximaloğa қaraydiojan təripi ikki yüz əllik [hada] kəngliktə, jənubkə қaraydiojan təripi ikki yüz əllik [hada] kəngliktə, xərkəkə қaraydiojan təripi ikki yüz əllik [hada] kənglikidə, oğerbkə қaraydiojan təripi ikki yüz əllik [hada] kəngliktə bolidu. **18** Қalojan ikki parqə yər mukəddəs «kötürmə hədiyə» bolqan yərgə tutixip uningoja parallel bolidu. Ularning uzunluğu xərkəkə қaraydiojan təripi on ming [hada], oğerbkə қaraydiojan təripi on ming [hada]; bular mukəddəs «kötürmə hədiyə» bolqan yərgə tutixidu; bularning məhsulatlari xəhərning hizmitidə bolqanlarnı ozuklandırdı. **19** Uni teriydiojanlar, yəni xəhərning hizmitidə bolqanlar Israilning barlıq կabililiri iqidin bolidu. **20** Pütkül «kötürmə hədiyə» bolsa uzunluğu yigirmə bəx ming [hada], kənglik yigirmə bəx ming [hada] bolidu; silər bu tət qasılık mukəddəs «kötürmə hədiyə»gə xəhərgə təwə jaylarnimu қoxup sunisilar. **21** Mukəddəs «kötürmə hədiyə» bilən xəhərning igidarqılıkçıları yərning u wə bu təripidiki қalojan zeminlər xahzadə üçün bolidu. «Kötürmə hədiyə»gə yandax xərkətin xərkəkə sozulqan yigirmə bəx ming [hada] kəngliktiki yər wə oğerbtin oğerbkə sozulqan yigirmə bəx ming [hada] kəngliktiki yər [kəbililərning] ülüxlirigə parallel bolup, bular xahzadə üçündür; mukəddəs «kötürmə hədiyə», jümlidin ibadəthanining mukəddəs jayı ularning otturisida, **22** xuningdək Lawiylarning ülüxi wə xəhərning igilikimə xahzadining təwəlikining otturisida bolidu. Yəhudanıng

qegrisi wə Binyaminning qegrisingin otturisida bolğan bu zeminlar xahzadə üçün bolidu. **23** Kalqan kəbililərning ülüxliri bolsa: — Binyamin kəbilisi üçün xərkətin ojərb tərəpkə sozulqan bir ülüxi bolidu. **24** Binyaminning qegrisiçə yandax bolğan, xərkətin ojərbkə sozulqan zemin Ximeon kəbilisining bir ülüxidur. **25** Ximeonning qegrisiçə yandax bolğan, xərkətin ojərbkə sozulqan zemin Issakar kəbilisining bir ülüxidur. **26** Issakarning qegrisiçə yandax bolğan, xərkətin ojərbkə sozulqan zemin Zəbulun kəbilisining bir ülüxidur. **27** Zəbulunning qegrisiçə yandax bolğan, xərkətin ojərbkə sozulqan zemin Gad kəbilisining bir ülüxidur. **28** Gadning yan təripi, yəni jənubiy təripi, pütkül zeminning jənubiy qegrisi Tamar xəhəridin Meribah-Çədəx dəryasining ekinqılıriçıqə, andin [Misir] wadisini boylap «Ottura dengiz»çıqə sozuldu. **29** Bu silər Israilning kəbililirigə miras boluxka qək taxlap bəlidioqan zemin bolidu; bular ularning ülüxliri, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **30** Təwəndə xəhərning qıqxı yolliri bolidu; uning ximaliy təripining kənglikı tət yüz əllik [hada] bolidu; **31** xəhərning kowukları Israilning kəbililirining nami boyiqə bolidu; ximaliy təripidə üq kowuk bolidu; biri Rubənnıng kowukı bolidu; biri Yəhudanıng kowukı bolidu; biri Lawiynıng kowukı bolidu; **32** xərkəy təripining kənglikı tət yüz əllik [hada], uningda üq kowuk bolidu; biri Yüsüpning kowukı bolidu; biri Binyaminning kowukı bolidu; biri Danning kowukı bolidu. **33** Jənubiy təripining əlqimi tət yüz əllik [hada], uningda üq kowuk bolidu; biri Ximeonning kowukı bolidu; biri Issakarning kowukı bolidu; biri Zəbulunning

қowukı bolidu. **34** Xərkiy təripining kəngliki tət yüz əllik [hada], uningda üç қowuk bolidu; biri Gadning қowukı bolidu; biri Axirning қowukı bolidu; biri Naftalining қowukı bolidu. **35** jəmiy bolup uning aylanmisi on səkkiz ming [hada] bolidu; xu kündin baxlap xəhərning nami: «Pərwərdigar xu yerdə» bolidu.

Daniyal

1 Yəhūda padixahı Yəhoyakim təhtkə olturnup üçinqi yili, Babil padixahı Neboğadnəsar Yerusalemə qə hujum kılıp uni muhəsirə əliwaldi. **2** Rəb Yəhūdaning padixahı Yəhuyakimni, xundakla Hudanıng əyidiki əqa-kuqılarning bir kismini uning əkolioqa tapxurup bərdi. U əsirlərni Xinar zeminiqə, əzi qoğunidiojan məbudning buthanisioja elip bardı wə bulap kəlgən əqa-kuqılarnı buthanining həzinisigə əkoydi. **3** Padixah Neboğadnəsar bax aqwat oqojidarı Axpınazə qəsirgə qüvkən Israillar iqidin han jəmətidikilərdin wə esilzadə yigitlərdin birnəqqidin tallap elip qıqxını buyrudi. **4** Bu yaxlar nuksansız, kelixkən, dənixmən-ukumuxluk, mol bilimlik, mutəpəkkur, orda hizmitidə boluxka layakətlik, yənə kəlip kəldiyələrning ilim-pənlirini həm tilini əginələydiqən boluxi kerək idi. **5** Padixah ular toqrisida ular üq yiləriqə hər künə padixah yəydiqən nazu-nemətlər wə xarablar bilən ozuklandurulsun, muddət toxkanda padixahning aldida hizməttə bolsun dəp bekitti. **6** Tallanojan Yəhūda əbilisidiki yaxlardın Daniyal, Hənaniya, Mixael wə Azariyalar bar idi. **7** Aqwat bexi ularoqa yengi isimlər, yəni Daniyaloqa Bəltəxasar, Hənaniyoqa Xadrak, Mixaeloqa Mixak, Azariyoqa Əbədnego degən isimlərni əkoydi. **8** Daniyal padixah bəlgiligən nazu-nemətlər wə xəhənə xarablıri bilən əzini [Huda aldida] napak kılmaslıkka bəl baqlidi; xunga u aqwat bexidin əzining napak kılınmaslıkqə yol koyuxini iltimas əldi. **9** Əmdə Huda aqwat bexini Daniyaloqa iltipat wə xapaət kərsitidiojan kıləqanıdi. **10** Lekin aqwat bexi Daniyaloqa: — Mən

ez oqjam padixahtin korkimən. Silerning yemək-iqmikinglarnı u ezi bəlgiligən; u əgər silərni baxlaşa kurdax yigitlərdək saqlam qiray əməs ikən dəp əkarisa, undakta silər padixahtka mening kallamni alduroquqi bolisilər, — dedi. **11** Xuning bilən Daniyal kelip aqwat bexi əzığə wə Hənaniya, Mixael wə Azariyalaroja təyinligən oqojidardin tələp kılıp: **12** — Kəminilirini umaq, kektat wə su bilənla bekip on künlük sinak əkilsila. **13** Andin bizning qirayımız bilən padixahtning esil tamikini yegən yigitlərning qirayını selixturup baksila, andin kəzitixliri boyiqə kəminilirigə ix kərgəyla! — dedi. **14** Olojidar ularning gepigə kirip, ularni on kün sinap kərüxkə mağul boldi. **15** On kündin keyin əkarisa, ularning qirayliri padixahtning nazu-nemətlirini yegən yigitlərningkidinmu nurluk wə tolqan kəründi. **16** Xuningdin keyin oqojidar ularoja padixaht bəlgiligən nazu-nemətlərni wə iqixkə bəlgiligən xarabni bərməy, ularning ornida umaq, kektatlarnı berixkə baxlidi. **17** Bu tət yigitni bolsa, Huda ularni hərhil ədəbiyat wə ilim-məripəttə danixmən wə ukumuxluk əldi. Daniyalı barlıq əqayibanə alamatlər bilən qüxlərgə təbir berixkə parasətlik boldi. **18** Padixaht bəlgiligən muddət toxkinida, aqwat bexi yigitlərning həmmisini Nebokadnəsarning aldiqa elip bardi. **19** Padixaht ular bilən bir-birləp səzləxti; yax yigitlərning həqkəyisi Daniyal, Hənaniya, Mixael wə Azariyalaroja yətmidi. Xunga bu tətəylən padixahtning hizmitidə əldi. **20** Padixahtka danalıq-həkmət kerək bolğanda yaki yorutux kerək bolğan hərkəndək məsiligə jawab izdigəndə, ularning jawabi uning səltənitidiki barlıq rəmqi-palqi yaki pir-ustazlırininidin on həssə toorra

qıktı. **21** Daniyal Pars padixahı Körəx təhtkə olturoğan birinqi yilojıqə ordida dawamlıq turdi.

2 Nebokədnəsar təhtkə olturnup ikkinqi yili, birnəqqə qüx kərdi; uning rohi parakəndə bolup, uyküsi қaqtı. **2** Xunga padixah rəmqi-palqi, pir-ustaz, jadugər wə kaldiy munəjjimlərni qüxlirigə təbir berixkə qakırıxni buyrudi. Ular kelip padixahning aldida turdi. **3** Padixah ularoğa: — Mən bir qüx kərdüm, bu qüxning mənisini biliykə kənglüm naḥayiti tit-tit boluwatidu, — dedi. **4** Andin kaldiylər padixahka (aramiy tilida): — Aliyliri mənggү yaxıqayla! Kəni kəminlirigə qüxlirini eytkayla, biz təbir berimiz, — dedi. **5** Padixah kaldiylərgə: — Məndin buyruk! Silər awwal kərgən qüxümni eytip andin təbir berixinglar kerək. Undak կilmisanglar kıyma-qıyma կiliwetilisilər, օյüngər hajəthanişa aylanduruwetilidu! **6** Lekin qüxümni eytip, uningoşa təbir berəlisənglər məndin sowoqatlar, in'amlar wə aliy izzəttin tuyəssər bolisilər. Əmdi qüxümni eytingər, təbir beringər! — dedi. **7** Ular padixahka yənə bir əketim: — Aliyliri qüxlirini eytkayla, andin əzlirigə təbirini eytip berimiz, — dedi. **8** Bu qaoğda padixah jawabən: — Xübəhisiziki, silər pərmanimdin kaytmaydıcınimni bilgəqkə, wakitni kəynigə sürüwatisilər. **9** Lekin qüxümni eytip bərmisənglər, silərgə pəkət buyrukümlə қalidu. Qünki silər wakit əhwalni əzgərtidu, dəp bilip əzara til biriktürüp, yalqanqılık ķilip meni aldimakçıq bolisilər. Xunga qüxümni eytsanglar, andin qüxümgə həkikətən təbir berələydiqənliliklərni xu qaoqdila bilimən, — dedi. **10** Kaldiylər padixahka jawabən: — Dunyada

aliylirining soriqan ixini eytip berələydiqan həqbir adəm yoktur. Həqkandak padixah, uning կandaқ uluq yaki küqlük boluxidin kət'ynəzər, rəmqi-palqi, pir-ustaz yaki kaldiy munəjjimlərgə mundak tələpni köyoqan əməs. **11** Qünki aliylirining soriqanlıri həkikətən alamət müxkül, ilahlardın baxka həqkim uni ayan կilalmaydu. Lekin ilahlarning makani insanlar arisida əməs, — dedi. **12** Padixah կattik oğezəplinip aqqiklanoqan һalda, Babil ordisidiki barlık danixmənlərni əltürüxnı əmr կildi. **13** Xuning bilən padixahning barlık danixmənlərni əltürüx tooqrısidiki buyrukı qüxürüldi. Xunga [hizmətkarları] Daniyal wə uning dostlirinimu əltürüx üçün izdidi. **14** Xu qaoğda Daniyal Babildiki danixmənlərni əltürüx əmrini ijra կilojili qikkən padixahning hususiy muhəapizətqilər baxlığı Ariokka akılanə wə danixmənlərqə jawab կayturup **15** uningdin: — Padixahning qüxürgən pərmani nemə üqün xunqə jiddiy? — dəp soridi. Ariok əhwalni Daniyalqa eytip bərdi. **16** Daniyal dərhal padixah aldioqa kirip, padixahtın qüxicə təbir bərgüdək wakit berixni tələp կildi. **17** Andin Daniyal əyigə կaytip, əhwalni dostliri Hənaniya, Mixael wə Azariyalarqa eytip bərdi. **18** U ulardin ərxtiki Hudadin bu qüxning siri toqruluk rəhim-xəpkət iltija կilip, mən Daniyal wə dostlirim tətimizning Babildiki baxka danixmənlər bilən billə һalak կilinmaslikimizni tilənglər, dəp tələp կildi. **19** Andin keqidə Daniyalqa օqayıbanə kerünüxtə xu sirning yeximi wəhiy կilindi. Xuning bilən Daniyal ərxtiki Hudaşa həmdusanalar okup mundak dedi: **20** «Hudanıg nami əbədil'əbəd mədhijiləngəy! Qünki danalıq wə küq-

ķudrət Uningkidur. **21** U wakit, pəsillərni Əzgərtküqidur;
U padixahılarıni yıkitidi, Wə padixahılarıni tikləydi; U
danalaroja danalik, aklanilaroja hekmət beridu. **22** U
qongkər wə sirlik ixlərni axkarilioqıqidur, Қarangojulukka
yoxurunojan ixlərni yahxi bilgüqıqidur, Nur həmixə Uning
bilən billidur. **23** I manga danalik wə küq bərgən ata-
bowilirimning Hudasi, Sanga xükür wə həmdusənalar
eytay! Sən hazırla biz dua kılajan ixni manga axkarılıding,
Padixahıning soriojan ixini bizgə kərsitip bərding». **24**
Andin Daniyal padixah Babiləki danixmənlərni əltürüxkə
təyinligən Ariokning aldioja berip uningoja: — Babiləki
danixmənlərni əltürmigəyla. Meni padixahıning aldioja
baxlap kirgəyla, mən padixahıning qüxicə təbir berəy, —
dedi. **25** Ariok xuan Daniyalni padixah Neboğadnəsarning
aldioja baxlap kirip, padixahka: — «Mən Yəhudiy
əsirlər iqidin aliyirining qüxicə təbir berələydiqən bir
kixiniaptim» — dedi. **26** Padixah Daniyal (Bəltəxasar
dəpmu atılıdu) oja: «Sən menin kərgən qüxümni ayan
kılıp, uningoja təbir berələmsən? — dedi. **27** Daniyal
padixahıning aldida turup xundak jawab bərdi: — I aliyili,
sili soriojan bu sirni danixmən, pir-ustaz, rəmqi-palqi wə
munəjjimlar əzlirigə yexip berəlməydi. **28** Birak, ərxtə
sirlərni axkarilioquqı bir Huda bar. U bolsa aliyirioja ahirki
zamanning künliridə nemə ixlarning bolidioqanlığını ayan
kıldı. Əmdi əzlirining qüxini, yəni aliyili uhlawatkanda
kərgən oqayıbanə alamatlərni eytip berəy: — **29** — I aliyili,
sili uhlaxka yatkanda kəlgüsidiği ixlərni oylap yattıla.
Sirlərni birdinbir Axkarilioquqı əzlirigə yüz beridioqən
ixlərni kərsətti. **30** Manga kəlsək, bu sirning manga ayan

kılınojini mening baxka jan igiliridin artuk hekmətkə igə bolğanlıkimdin əməs, bəlki bu qüxning təbirini, xundakla xah aliyirinin kəngülliridiki oylirini əzlirigə məlum kılıx üqündür. **31** — Əy aliyiri, sili əşayibanə alaməttə əzlirining aldilirida turqan gigant bir həykəlni kərdilə. Bu həykəl nağayiti gəwdilik bolup, zor nur qaknap turidiojan həywətlik həm korkunqluk idi. **32** Həykəlning bexi esil altundin, kekriki wə қolliri kümüxtin, bəl wə saqrlılıri mistin, **33** Yuta-paqıki təmürdin, puti təmür bilən layning arilaxmisidin yasalojan. **34** Əzliri uni kerüwatkan qaqlılırida, adəm қoli bilən ķezilmiojan bir tax kelip həykəlgə urulup uning təmür bilən layning arilaxmisidin yasalojan putini qekiwətti. **35** Uningdiki təmür, lay, mis, kümük, altunlar xuan parqə-parqə kılınip, xamal ularni bəeyni yazlık hamandiki topilarını uquroqandək, ķayta həq tepilmioqudək kılıp uquriwətti. Lekin həlikı tax yoqınap, pütkül jahanni kaplıqan əşayət zor bir taoqka aylandı. **36** Kərgən qüxliri mana xudur. Əmdi biz əzlirigə bu qüxning mənisini yexip berimiz. **37** Əy aliyiri, əzliri pütkül padixahlıarning bir padixahı, ərxtiki Huda siligə padixahlıq, nopuz, küq wə xəhrət ata կildi. **38** İnsan balılıri, haywanatlar, uqar-ķanatlar məyli կayərdə tursun, Huda ularni կollirioqa tapxurup silini ularning həmmisigə ҳakim կildi. Sili u həykəlning altun bexidursila. **39** Əzliridin keyin yənə bir padixahlıq kelidu. Lekin u silining padixahlıkları yətməydi. Uningdin keyin üçinqi bir padixahlıq, yəni mis padixahlıq kelip pütkül yər yüzigə ҳakim bolidu. **40** Uningdin keyinki tətinqi padixahlıq bolsa təmürdək mustəhkəm bolidu. Təmür barlıq baxka

nərsilərni qekiyetip boysundurojnidək, xuningəqə ohxax bu təmür padixahlıq əz aldinkı padixahlarning həmmisini ezip qekiyetidu. **41** Əzliri kərgəndək təmür bilən seçiz layning arilaxmisidin yasaloğan put wə barmaklar bu padixahlıqning belünmə bolup ketidiqinini kərsitudu. Birak bu padixahlıq təmürdək küqkə igə bolidu, qunki sili kərgəndək, təmür bilən lay arilaxkan. **42** Təmür bilən layning arilaxmisidin yasaloğan putning barmakları u padixahlıqning bir kışmining küqiyidiqanlıqını, bir kışmining ajizlixidioğanlıqını kərsitudu. **43** Əzliri təmür bilən layning arilaxkanlıqını kərdilə. Bu u [padixahlıqning həkümardarları padixahlıqning] pukraları bilən ittipaklaxmakçı bolğanlıqını kərsitudu. Lekin təmür lay bilən arilaxmioğandək, birləşip ketəlməydu. **44** U [ahirkı] padixahlar təhittə olturoğan məzgildə, ərxtiki Huda yimirilməs bir padixahlıq bərpa kılıdu. Bu padixahlıq hərgiz baxqa bir həlkə etməydu; əksiqə u bu baxqa padixahlıqlarnı üzül-kesil gumran kılıp, əzi mənggü məzmut turidu. **45** Əzliri adəm қoli bilən ķezilmioğan bir taxning taşdin qıkkınıni wə uning həykəldiki təmür, mis, lay, kümüx, altunni qekiyətkənlikini kərdilə. Xunga uluq Huda aliyliroqə kəlgüsidiə yüz beridioğan ixlarnı bildürgən. Kərgən qüxliri qoķum əməlgə axidu, berilgən təbir mutlak ixənqliktur. **46** Andin padixah Neboqadnəsar əzini yərgə etip Daniyalıqə səjdə kıldı wə uningoğə hədiyə berip huxpurak-ısrik selixni əmr kıldı. **47** Padixah uningoğə: — Dərwəkə, sening Hudaying ilahlar iqidə əng uluq İlah, padixahlarning hojisi wə sirlarnı axkarilioğuqi ikən, qunki sən bu sirni yəxting! — dedi. **48** Andin

padixah Daniyalning mərtiwisini yukarı kılıp, uningoja nuroqun esil sowoqlatlarnı təkdim қildi. U uni pütkül Babil əlkisigə hakim boluxka təyinlidi wə uni Babildiki danixmən-əkıldarlarning bax aksakılı қildi. **49** Daniyalning padixahtın tələp қılıxi bilən, padixah Xadrak, Mixak wə Əbədnegolarnı Babil əlkisining məmuriy ixlirini idarə қılıxka təyinlidi. Daniyal əzi orda hizmitidə қaldı.

3 Padixah Neboğadnəsar altundın egizliki atmış gəz, kəngliki altə gəz kelidiojan bir həykəl yasap, Babil əlkisining Dura tüzlənglikigə ornattı. **2** Padixah barlıq wəzir, waliy, hakim, məslihətqi, həziniqi, sotqi, sorakqılarnı xundakla hərkəysi əlkilərdiki baxka əməldarlarning həmmisini padixah Neboğadnəsar ornatkan bu altun həykəlni əz ilahioja atax murasimioja қatnixixka pərman qüxürdi. **3** Xuning bilən wəzirlər, waliylar, hakimlar, məslihətqilər, həziniqilər, sotqilar, sorakqilar, xundakla hərkəysi əlkilərdiki baxka əməldarlarning həmmisi atax murasimioja jəm boldi. Ular həykəlning aldida turdi. **4** Jakarqi yukarı awaz bilən: — Əy hərkəysi əl-yurt, hərkəysi taipilərdin kəlgənlər, hər hil tilda səzlixidiojan қowmlar, **5** silər sunay, nəy, қalun, lira, ziltar, bulman wə baxka hərhil sazlarning awazini angliojan һaman, yərgə bax urup padixah Neboğadnəsar ornatkan altun həykəlgə səjdə қilinglar. **6** Kimki bax urup səjdə қilmisa, xuan dəhxətlik yalkunlap turojan humdanoja taxlinidu, — dəp jakarlidi. **7** Xunga, sunay, nəy, қalun, lira, ziltar, bulman wə baxka hərhil sazlarning awazini angliojan һaman hərkəysi əl-yurt, hərkəysi taipilərdin kəlgən, hərhil tilda səzlixidiojan қowm yərgə

bax urup Nebokadnəsar ornatkan altun həykəlgə səjdə kılıxtı. **8** U qaoğda, bəzi kaldiylər aldiçə qikip Yəhudiylar üstidin ərz kıldı. **9** Ular padixahə Nebokadnəsarə: — I aliyliri, mənggü yaxıqayla! **10** Aliyliri sunay, nəy, қalun, lira, ziltar, bulman wə baxka hərhil sazlarning awazini angliojan həman həmməylən yərgə bax urup altun həykəlgə səjdə kilsün, **11** xundakla kimki yərgə bax urup səjdə kilmisa, u dəhxətlik yalkunlap turoğan humdanoğa taxlansun dəp pərman kılqanidila. **12** Sili Babil əlkisining məmuriy ixlirini baxkurusuxka təyinligən birnəqqə Yəhudi, yəni Xadrak, Mixak, Əbədnegolar bar; i aliyliri, bu adəmlər siligə hərmətsizlik kiliwatidu. Ular padixahıning ilahlırinin ibaditidə bolmidi yaki padixahə ornatkan altun həykəlgimu səjdə kılmayıdu, — dedi. **13** Xuni anglap padixahə Nebokadnəsar dərəqəzəp bolup, Xadrak, Mixak, Əbədnegolarnı eż aldiçə kəltürüxni əmr kıldı. Xuning bilən ular bu üqəylənni padixahə aldiçə əpkəldi. **14** Nebokadnəsar ularə: — Xadrak, Mixak, Əbəddnego, silər rasttin mening ilahlırimning hizmitidə bolmidinglarmu həm mən ornatkan altun həykəlgə səjdə kilmidinglarmu? **15** Həzir silər sunay, nəy, қalun, lira, ziltar, bulman wə baxka hərhil sazlarning awazini angliojan həman, mən yasatkan həykəlgə səjdə kılıxka təyyar tursanglar, yahxi. Lekin səjdə kilmisanglar, silər dərhal dəhxətlik yalkunlap turoğan humdanoğa taxlinisilər. Xu qaoğda կandak ilah kelip silərni qanggilimdin kutkuzuwalidikin, kəni?! — dedi. **16** Xadrak, Mixak, Əbədnegolar padixahıka jawabən: — I Nebokadnəsar, bu ixtə biz əzimizni aklihimiz hajətsiz. **17** Biz səjdə kəlip keliwatkan Hudayımız bizni dəhxətlik

yalkunlap turoqan humdandin kutkuzalaydu; i aliyliri, U qokum ezlirining ilkidin bizni kutkuzidu. **18** Lekin bizni kutkuzmiojan təkdirdimu, aliylirigə məlum bolsunki, biz yənilə ilahlırinining hizmitidə bolmaymiz wə sili ornatkan altun həykəlgə səjdə kilmaymiz, — dedi. **19** Buni anglojan haman padixah Nebokadnəsarning təri buzulup, Xadrak, Mixak, Əbədnəgolaroja kəttik oşəzəpləndi. Xuning bilən adəmlirigə humdanni adəttikidin yəttə həssə kəttik kizitixni buyrudi. **20** U köxunidiki əng қawul palwanlaroja Xadrak, Mixak, Əbədnəgolarnı baqlap, dəhəxətlik yalkunlap turoqan humdanoja taxlaxni buyrudi. **21** Xuning bilən ular tonliri, ixtanliri, səlliliri wə baxkə libas kiyimliri selinmiojan haldə baqlinip dəhəxətlik yalkunlap turoqan humdanoja taxlandı. **22** Padixahning əmrining kəttikliki bilən humdandiki ot intayın yalkunlap yenip turatti, xunglaxka humdandin qikiwatkan yalkun Xadrak, Mixak, Əbədnəgolarnı kətürgən əskərlərni kəydürüp taxlidi. **23** Xundak kılıp Xadrak, Mixak, Əbədnego üqəylən baqlaklıq haldə dəhəxətlik yalkunlap turoqan humdanoja qüxüp kətti. **24** Andin Nebokadnəsar qəqügən haldə ornidin qaqrəp turup, məslihətqi wəzirliridin: — Biz baqlap ot iqigə taxlioqinimiz üç adəm əməsmu? — dəp soridi. — Ular jawabən «Xundak, i aliyliri! — dedi. **25** Padixah jawabən: — Mana, mən tət adəmning baqlaksız haldə ot iqidə ərkin mengip yürüwatkinini kərüwatimənoğu, ular ķılqə kəygəndək əməs; həmdə tətinqi kixi ilahlıarning oqlıdək turidu! — dedi. **26** Xuning bilən Nebokadnəsar dəhəxətlik yalkunlap turoqan humdanning aqzıqə yekin kelip: — Xadrak, Mixak,

Əbədnego! Həmmidin Aliy İləhning kulliri, qikinqlar, mayakka kelinglar! — dəp towlidi. Xuning bilən Xadrak, Mixak wə Əbədnego ottin qikti. **27** Barlıq wəzirlər, waliylar, həkimlər wə padixahning məslihətqi wəzirliri yioqilip kelixip bu üqəyləngə tikilixip karaxtı; ularning kılqə kəygən yeri yok idi, qaq-sakallırımı kəymigən, kiyim-keqəklırımı xu peti idi, üsti-bexidimu is-tütünning puriki yok idi. **28** Neboğadnəsar mundak dedi: — Xadrak, Mixak, Əbədnegolarning Hudasişa xükür-sanalar boləy! U Əz pərixtisini əwətip, Əzigə tayanəjan kullirini kutkuziwaldi. Ular ezlirining ilahidin baxka həqkandak ilahka hizmət kılmaslıq üçün wə yaki bax urup səjdə kılmaslıq üçün, pəkət əz Hudayimizningla ibaditidə bolımız dəp padixahning pərmanışa hilaplıq kılıp həyatını təwəkkul kıldı. **29** Əmdi mən xundak pərman qüxürimənki: Kaysi əl-yurt bolsun, kaysi taipilərdin kəlgən bolsun, kaysi tilda səzlixidiojanlar bolsun, Xadrak, Mixak, Əbədnegolarning Hudasişa kara qaplaydikən, pütün teni kiyama-qiyama kılınsun, əyliri hajəthanışa aylandurulsun! Qünki bundak kutkuzalaydiojan baxka ilah yok. **30** Xuning bilən padixah Xadrak, Mixak, Əbədnego üqəylənni əstürüp, Babil əlkisidə yüksəri mənsəpkə təyinlidi.

4 «Mənki padixahı Neboğadnəsardin yər yüzidiki hərbir əl-yurtka, hərkəysi taipilərgə, hərhil tillarda səzlixidiojan kowmlaroja aman-esənlilik exip-texip turoqay!

2 Həmmidin Aliy Huda manga kərsətkən alamətlərni wə karamətlərni jakarlaxni layıkaptım. **3** Uning kərsətkən mejizilik alamətliri nemidegən uluq! Uning karamətliri nemədegən kəltis! Uning padixahlıkı pütməs-tügiməstür,

Uning häkimlikî däwrdin-däwrgiqə dawamlixidu! **4**
Mənki Nebokadnəsar əyümdə biharaman olturoqjinimda,
ordamda bayaxat turmux kəqüriwatkinimda, **5** meni
intayın қorkitiwətkən bir qüxni kerdüm, ornumda
yatkinimda beximdiki oylar wə kallamdiki əqayibanə
alamətlər meni alakzadə կildi. **6** Babildiki barlıq
danixmənlərni aldimoqa qakirixka pərman berip, ularning
qüxümgə təbir berixini buyrudim. **7** Xuning bilən barlıq
rəmqi-palqi, pir-ustaz, kaldiylər wə munajjimlar kelixti.
Mən qüxümni eytip bərdim, lekin ular manga təbirini
berəlmidi. **8** Lekin ahirda Daniyal kirdi (uning yənə
bir ismi Bəltəxasar bolup, mening ilahimning namioqa
asasən koyulqan). Mukəddəs ilahlarning rohi uningda
ikən. Mən qüxümni eytip, uningoja: **9** — Əy palqıllarning
baxlığı Bəltəxasar, mukəddəs ilahlarning rohi səndə
ikənlikini, sanga həeqəndək sir təs kəlməydiqənlikini
bildim, xunga mening kərgən qüxümdiki əqayibanə
alamətlərni qüxəndürgəysən, xundakla uningoja təbir
bərgəysən, — dedim. **10** — Mən ornumda yatkinimda
kallamda mundak əqayibanə alamətlərni kerdüm: Mana,
yər yüzining otturisida bir tüp dərəh bar ikən; u tolimu
egizmix. **11** U baroqanseri qong həm məzmut əsüp,
asmanoqa takixiptu, u dunyaning qətlirigimu kərünidikən.
12 Uning yopurmaklıri qiraylık, mewisi intayın mol
ikən. Uningda pütkül dunyaqə yətküdək ozuk bar ikən.
Uning astida daladiki həywanlar sayidaxidikən, xahlirida
asmandiki uqar-kanatlar makan ķilidikən; mewisidin
barlıq ət igilirim ozuklinidikən. **13** Ornumda yetip,
kallamda kərgən əqayibanə alamətlərni kəriwatiimən,

mana, asmandin bir kezətqi muəkkəl, yəni mukəddəs bir pərixtə qüxüp, **14** mundak jakarlıdı: — «Dərəhni kesip, xahlırını kırkıp, yopurmaklırını wə mewilirini kekip qüxürüp qeqiwetinglar. Dərəh tüwidiki yawayı haywanlar uningdin yiraklaxsun, uning xahlıridiki kuxlar tezip kətsun. **15** Yerdə pəkət kətükiniла yiltizi bilən, mis wə təmür bilən qəmbərləp, yumran ot-qəplər bilən billə dalada կaldurunglar. U asmandiki xəbnəmdin qılıq-qılıq həl bolup tursun. Uning nesiwisi ot-qəp yəydiqan yawayı haywanlar bilən billə bolsun. **16** Adəmiy əklidin məhərum kılınip, uningoja yawayı haywanlarning əkli berilsun, xundakla xu հալետ «yəttə wakit» tursun. **17** Dunyadiki jan igiliri Həmmidin Aliy Bolqoqining insanlarning padixahlığının həmmisini idarə kılıdiojanlığı, xundakla uning padixahlıq hökükünü ezi tallıqan kixi (məyli u həqnemigə ərziməs adəm bolsimu)gə beridiojanlığını bilsun dəp, bu həküm կariojuqi muəkkəllərning pərmani bilən, yəni mukəddəs pərixtılerning կarar buyrukı bilən bəlgiləngəndur». **18** — Mən padixah Neboojadnəsar mana xundak qəxni kərdum. Əy Bəltəxasar, qüxümgə təbir bərgəysən. Padixahlığimdiki danixmənlər iqidə mən üçün buningoja təbir berələydiqan birmu adəm qıqmidi. Lekin sən təbir berələysən, qunki əng mukəddəs ilahlarning rohi səndə ikən. **19** Xuning bilən Bəltəxasar dəpmu ataloqan Daniyal bir հaza həyranlıkta alakzadə boldi wə qüx tooprısida oylap tolimu biaram boldi. Padixah: — Əy Bəltəxasar, bu qüx wə uning təbiri seni alakzadə kilmisin, — dedi. Bəltəxasar jawabən: — I aliyliri, bu qüx silidin nəprətləngənlərgə bolsun, uning təbiri əzlirigə

əməs, düxmənlirigə qüxkəy! **20** Barəjanseri əsüp məzmut bolğan, egizliki asmanoğa takixidioğan, pütkül dunyaoğa kərünidioğan, yopurmaklıri qiraylik, mewisi intayin mol bolğan, pütkül dunyaoğa yətküdək ozuk bolidioğan, sayısida yawayi həywanlar turidioğan, xahlirida uqar ķuxlar makan ķilidioğan dərəh bolsa, yəni sən kərgən dərəh — dəl əzliridur, i aliyliri! — Qünki sili qong wə məzmut əstila; silining həywətliri exip pələkkə yətti; həkümranlıkları yər yüzining qətlirigə yetip bardı. **22** — Qünki sili qong wə məzmut əstila; silining həywətliri exip pələkkə yətti; həkümranlıkları yər yüzining qətlirigə yetip bardı. **23** Aliyliri ķarap turoğan wakıtlırıda asmandın bir ķarıoquqi, yəni bir mukəddəs pərixtə qüxüp: «Bu dərəhni kesip, harab ķilinglar. Halbuki, yərdə kətükini yiltizi bilən ķaldururp, mis wə təmür bilən qəmbərləp, yumran ot-qəplər bilən billə dalada ķaldurunglar. U asmandıki xəbnəmdin qılıq-qılıq həl bolup tursun. «Yəttə wağıt» bexidin ətkiqə uning nesiwisi ot-qəp yəydioğan yawayi həywanlar bilən billə bolsun, — dəptu. **24** — I aliyliri, qüxlirining mənisi mana xu — Bular bolsa Həmmidin Aliy Bolqoquning pərmani bilən hojam padixahning bəxişa qüxicidioğan ixlar — **25** Əzliri kixilər arisidin həydiwetilip, yawayi həywanlar bilən billə yaxaydila, kalillardək ot-qəp bilən ozuklandurulidila, dalada asmandıki xəbnəmdin qılıq-qılıq, həl bolup turidila. Taki sili Həmmidin Aliy Bolqoquning pütkül insan padixahlığını idarə ķilidioğanlığını wə Uning hökukını Əzi tallıqan hərkəndək, kixigə beridioğanlığını bilip yətküqə, yəttə wağıt baxliridin etidu. **26** «Dərəhning kətikini yiltizi bilən yərdə

ķaldurunglar» dəp buyrulqanıkən, əzliri ərxlərning həmmmini idarə ķılıdiqanlığını bilip yətkəndin keyin padixahlıklıri əzlirigə қayturulidu. **27** Xunga i aliyli, mening nəsihitim siligə layik kərülgəy, gunahlıridin kol üzgəyla, ixta həkkaniy boləyə, kəbihlikliridin tohtap kəmbəqəllərgə rəhimdillik ķiloqayla. Xundak ķiloqandila bəlkim dawamlik gülləp yaxnimamdila? **28** Bu ixlarning həmmisi padixah Nebokadnəsarning bexioqa qüxti. **29** On ikki aydin keyin, u Babilidiki padixahlıq ordisining əgzisidə səylə ķiliwetip: **30** — Қaranglar, mən əz izzitim wə xan-xəhritim namayan ķilinsun dəp, xəhanə ordamning jaylixixi üçün zor küqüm bilən yasiojan həywətlik Babil xəhiri muxu əməsmu? — dedi. **31** Uning səzi aqzidin tehi üzülməyla, asmandın bir awaz qüxüp: — Əy padixah, Nebokadnəsar, bu səz sanga kəldi: Padixahlıq səndin elindi. **32** Sən kixilər arisidin həydiwetilip, yawayi hayvanlar bilən billə makan ķilisən wə kalilardək ot-qəp yəysən; sən Həmmidin Aliy Bolqoquning insan padixahlığını idarə ķılıdiqanlığını wə Uning həkükini Əzi tallıqan hərkəndək kixiga tutkuzidioqanlığını bilip yətküqə yəttə wakıt bexingdin etüp ketidu — deyildi. **33** Bu səz Nebokadnəsarda xuan əməlgə axti. U kixilər arisidin həydiwetilip, kalilardək ot-qəp yəp, teni xəbnəmdin qılıq-qılıq həl bolup kətti. Uning qaqları bürkütning pəyliridək, tirnakları kuxning tirnaklıridək əsüp kətti. **34** Əmdi xu künlər toxkanda, mən Nebokadnəsar asmanoqa kəz tikip қariwidim, əkil-hoxum əsligə kəldi. Mən Həmmidin Aliy Bolqoqıqa həmdusana eytip, Mənggü Ҳayat Turoqunı mədhiyiləp,

hərmət əylidim. Uning hakimlikı mənggülük hakimliktür; Uning padixahlılığı əwladın-əwladkidur. **35** Uning aldida yər yüzidiki barlıq insanlar həqnemə hesablanmaydu; Ərxtiki қoxunlar wə zemindiki insanlar arisida U nemə kılıxni halisa xuni kılıdu; Uning қolini kim tosalisun yaki Uningdin «Nemə kılısən?» dəp soraxqa jür'ət kılalisun? **36** Xuanla əkil-hoxum əsligə kəldi; padixahlıkimning xanxəripi, izzitim, padixahlıq həywəmmu əsligə kəltürüldi. Məslihətqi wəzirlirim wə əmir-esilzadilirim meni izdəp kəldi. Padixahlıkim mustəhələmləndi; burunkidinmüzor həywıgə yengibaxtin igə boldum. **37** Əmdi mənki Neboğadnəsar ərxtiki Padixahka həmdusana oğuymən, Uni tehimu uluəlaymən wə Uni izzətləymən: — Uning қılıqanlırı həkətur, Uning yollırı toqridur; Uning təkəbburluk yolidə mangıqanlarning həywisi qüxürüx kudriti bardur!».

5 Bir küni padixah Bəlxazar əmir-esilzadılərdin ming kixini təklip kılıp katta ziyapət berip, ularning aldida xarab iqip, əyx-ixrət kəypini sürdi. **2** Padixah Bəlxazar xarabni tetip kərüp, əzi, əmir-esilzadiliri, əz hotunkenizəkliring xarabni atisi Neboğadnəsar Yerusalemдiki mukəddəs ibadəthanidin oljıqə aloqan altun-kümüxtin yasaloqan jam-ķaqılarda iqixigə xu jam-ķaqılarni elip qikixni buyrudi. **3** [Nəwkərlər] dərhal berip Hudanıng Yerusalemдiki mukəddəs ibadəthanisidin elip kelingən altun jam-ķaqılarni elip qikti; padixahıning əzi, əmir-esilzadiliri, uning hotunları wə kenizəkliri ularda xarab iqtı. **4** Ular xarab iqbəq, altun, kümüx, mis, temür, yaşaq wə taxlardın yasaloqan butlarnı mədhəyiləxti.

5 Dəl xu pəyttə adəm қolining bəx barmikj pəyda bolup, qiraqdanning udulidiki ordining tam suwikioja hət yezixkə baxlidi. Padixah, hət yazojan қolning kərüngən қismini kərüp, **6** qirayi tatirip, kenglidə intayin alakzadə bolup kətti. Put-қolliri boxixip, putliri titrəp kətti. **7** Padixah қattık warkirap, pir-ustazlar, kaldiylər wə munəjjimlarni qakirixni buyrudi. Babildiki danixmənlər kəlgən haman padixah ularoja: — Kimki tAMDiki bu hətlərni okup mənisini manga dəp berəlisə, uningoja səsün rənglik bir ton kiygüzülüp, boynioja altun zənjir esilip, padixahlıktı üçinqi mərtiwə berilidu, — dedi. **8** Padixahıning danixmənlirinинг həmmisi ordioja hazır boldi; lekin ular nə hətlərni okuyalmayıttı nə padixahka mənisini qüxəndürüp berəlməyətti. **9** Bəlxazar tehimu alakzadə bolup, qirayi tehimu tatirip kətti. Əmir-esilzadılərmü қandaq kılıxni biləlməy қaldı. **10** Padixah wə əmir-esilzadılərning warkiraxkan awazını angliojan hanix ziyapət zalioja kirip, padixahka mundak dedi: — I aliyliri, mənggü yaxiojaya! Alakzadə bolup kətmigəyla, qirayliri tatirap kətmigəy. **11** Padixahlıklırıda bir kixi bar, uningda mukəddəs ilahıarning rohi bar, atiliri təhəttiki waqtida, bu kixidə yorukluk, danalık wə əkil-parasət, yəni ilahılaroja has əkil-parasət namayan қılınoğanidi. Atiliri Neboğadnəsar, yəni padixah atiliri uni pütün rəmqi-palqılar, pir-ustazlar, kaldiylər wə munəjjimlarning bexi ķilip təyinligən. **12** Bu kixidə alahidə bir rohiy hususiyət, bilim, hekmət, qüxlərgə təbir berələydiqan, tepixmaqlarni yexələydiqan wə tügen-sirlarnı aqalaydiqan қabiliyət bar idi. Xu kixining ismi

Daniyal bolup, padixah uningəja Bəltəxasar dəpmu isim қоюjan. Xunga bu Daniyal qakırtılsun, u qokum bu hətlərning mənisini yexip beridu. **13** Xuning bilən Daniyal padixahıning aldioja elip kelindi, padixah Daniyaldin: — Padixah atam Yəhūda əlkisidin sürgün kılıp kəlgən Yəhudiylar iqidiki həlikə Daniyal sənmu? — dəp soriwidi, **14** — Sən toorluluk həwirim bar, səndə mukəddəs ilahıarning rohi, xundakla yorukluk, danalik wə alahidə əkıl-parasət bar ikən dəp anglidim. **15** Əmdi danixmənlər wə pir-ustazlarnı tamdiki hətni okup, mənisini manga qüxəndürüp bərsun dəp aldiməja qakırtıp kelindi; lekin bu ixning sirini həqkaysisi yexip berəlmidi. **16** Birak sən toorluluk angliojanmənki, sən sirlarnı qüxəndürələydi kənsən wə tügünlərni yexələydi kənsən. Əgər bu hətlərni okup, mənisini qüxəndürüp berəlisəng, sanga səsün rənglik ton kiyüzülidü, boynungoja altun zənjir esilidü, padixahlıktı üqinqi dərijilik mərtiwigə erixisən, — dedi. **17** Daniyal padixahka mundak jawab bərdi: — Aliylirining in'amliri əzliridə կalsun, mukapatlırını baxka kixigə bərgəyla. Əmdilikdə mən aliylirioja bu hətni okup, mənisini qüxəndürüp berəy. **18** — I aliyliri, Həmmidin Aliy Huda atılıri Neboğadnəsar oja padixahlık, uluoqluk, xan-xərəp wə həywət bərdi. **19** Uningəja berilgən uluoqluktin hərkəysi əl-yurt, hərkəysi taipilər wə hərhil tilda səzlixidiojan կowmlarning həmmisi uning aldida titrəp қorkup turatti; u kimni halisa xuni əltürətti, kimni halisa xumi tirik koyatti; kimni halisa xuni mərtiwilik կilatti, kimni halisa xuni pəs կilatti. **20** Lekin u kənglidə təkəbburlixip, roh-

ķelbidə məqrurlinip mijəzi tərsalixip, padixahlıq təhtidin qüxürülüp, izzitidin məhrum kılindi. **21** U kixilər arisidin həydiwetilip, uningoja yawayi haywanlarning əkli berildi. U yawa exəklər bilən billə makanlixip, kalilardək ot-qəp yegüzüldi, teni xəbnəmdin qılıq-qılıq həl bolup kətti, taki u Həmmidin Aliy Hudanıng insan padixahlıqını idarə kılıdioğanlıqını wə U padixahlıqning hökükini Əzi tallıqan hərkəndək kixigə beridiqanlıqını bilip yətküqə xu ھالەتə boldi. **22** Əy Bəlxazar, Nebokadnəsarning oqlı turup əzliri bularning həmmisidin həwərliri bolsimu, lekin əzlirini təwən kilmidila. **23** Əksiqə təkəbburlixip ərxtiki Rəbgə қarxi turdila. Sili Uning muğəddəs ibadəthanisidin olja aloğan jam-qaqılları elip kelip, əzliri, əmir-esilzadılıri, əz hotunları wə kenizəklirimə ularda xarab iqtinqalar andin kərməydiqan, anglimaydiqan wə həqnemini qüxənməydiqan altın, kümük, mis, təmür, yaqıq wə taxlardın yasaloğan butlarnı mədhiyilidilə. Həlbuki, silining nəpəslirini Əz қolida tutğan wə silining barlık hərikətlirini Əz ilkidə tutğan Hudani uluqlimidila. **24** Xunga, Huda bu қolning körüngən kısmini əwətip bu hətlərni yazdurdı. **25** Bu hətlər: «Mene, mene, təkəl, upħarsin» degəndin ibarət. **26** Buning qüxəndürülüxi: — «Mene» — Huda silining padixahlıqlırının hesabını kılıp, uni ayaqlaxturdi. **27** «Təkəl» — sili tarazida tartiliwidila, kəm qiktila. **28** «Pərəs» — padixahlıqlırı parqilinip, Medialıqlar bilən Parslaroqa təwə կılindi. **29** Xuning bilən Bəlxazar dərhal nəwkərlirigə əmr kiliwidi, ular Daniyalıqa səsün rənglik tonni kiydürüp, boynıqə altın zənjirni esip koydi; u u toopruluk; «Padixahlıq iqidə üqinqi

dərijilik mərtiwigə igə bolsun» dəp jakarlidi. **30** Xu keqə kaldiylərning padixahı Bəlxazar əltürüldi. **31** Padixahlıq bolsa Medialik Dariusning kölioja etti. U təhminən atmix ikki yaxta idi.

6 Padixah Darius pütün padixahlıknı idarə ķilix üçün bir yüz yigirmə wəzirni hərkəysi yurtlarnı baxkurusuxka təyinləxni muwapiq kərdi. **2** Buningdin baxka u bu wəzirlərni nazarət ķilip, bu wəzirlərning hesabını elix, xundakla padixahning həkuk-mənpəəti ziyanqa uqrımisun dəp Daniyal wə baxka ikki kixini nazarətqılıkkə təyinlidi. **3** Daniyalda alahidə bir rohiy hususiyət bar boloqaqka, u baxka nazarətqılərdin wə wəzirlərdin iqtidarlıq qıktı. Xunga padixah uni pütkül padixahlıknı idarə ķilixka təyinliməkqi boldi. **4** Xuning bilən baxka nazarətqi wə wəzirlər uning padixahlıktiki məmuriy ixliridin səwənlik izdidi. Lekin ular ərz ķıljudək həeqkandak bəhanə-səwəb yaki səwənlik tapalmidi. Qünki Daniyal diyanətlik wə ixənqlik bolup, uningdin ķılqə kəmqılık yaki səwənlik qıkıralmıqanıdi. **5** Xunga xu adəmlər əzara: — Daniyalning Hudasingin կanunioja munasiwətlik ixliridin baxka, uningdin əyibligüdək həeqkandak bəhanə tapalmaymiz, — deyixti. **6** Xunga ular əzara til biriktürup padixahning aldioja kirip: — Padixah Darius aliyliyi mənggү yaxioqayla! **7** Aliylirining padixahlıklıridiki barlıq nazarətqi, waliy, wəzir, məslihətqi, həkim wə əməldarlar birlikdə məslihətləxtük; hərkəndək kixi ottuz kün iqidə hərkəndək ilahka hərkəndək dua-tilawət ķilixka wə yaki hərkəndək kixidin bir nərsə tiləxkə ruhsət bolmisun, i aliyliyi, pəkət

sildinla tilixi ruhsət bolsun degən xahənə yarlıknıng
qüxürülüxini layık kərdük. Bu pərman kət'iy bolsun, kimki
bu pərmanoja hilaplik kilsa, u xirlar engkürigə taxlansun!
8 Əmdi, i aliyliri bu pərmanni bekitip qüxürgəyla, uning
əzgərtilməsliki üçün yarlıqnamığın imza koyayla; qunki
Media wə Pars ənənəni boyiqə, pərman qıçırilixi bilənla
əzgərtixkə bolmayıdu, — dedi. **9** Xuning bilən Darius
pərmanni bekitip yarlıqnamığın kol koydi. **10** Daniyal
bu yarlıqnamığın imza koyulğanlığını anglap, əyigə
kayıtti. Uning əyining əgzisidə bir balihana bolup, derizisi
Yerusalem oja ərəbdiojan bolup, oquq turattı. U aditi
boyiqə derizining aldida tizlinip əlturup, hər kün üq
ketim Hudaşa dua-tilawət kılıp xükür eytətti. **11** Lekin
həlikj adəmlər billə kelip Daniyalning Hudaşa dua
wə tilawət kiliwatkinini kərdi. **12** Andin ular birlikdə
padixahning aldıqə berip pərman toqrisida gəp eqip: — I
aliyliri, əzliri: Ottuz kün iqidə əzliridin baxka hərkəndək
ilahədin yaki hərkəndək insandin birər nemini tiligən
hərkəndək, kixi xirlar engkürigə taxlansun, degən bir
pərmanoja imza koyojan əməsmə? — dəp soridi. Padixah:
— Dərwəkə xundak kildim, Media wə Pars ənənəni boyiqə
pərmanni əzgərtkili bolmayıdu, — dedi. **13** Andin ular
padixahka jawabən: — Yəhudadin əsir elip kelingən
kixilərdin həlikj Daniyal, i aliyliri, silini wə sili imza
koyojan pərmanni kəzgə ilmaydu, bəlkı hər kündə üq
ketim əz dua-tilawitini kiliwatidu, — deyixti. **14** Buni
angliojan padixah əz-əzığə kayip, kəngül koyup Daniyalni
kütkuxuxka amal tapmakçı bolup, u kün patkuqə hərhil
kütkuzux amali üstidə izdinip yürdü. **15** Lekin ahirda u

kixilər yənə əzara til biriktürüp padixahning aldişa jəm bolup uningoşa: — I aliyliri, əzlirigə məlumki, Medalar wə Parslarning ənənəvi dəl xuki, padixahning bekitkən hərkəndək əməkdaşlığı yaki pərmanını əzgərtixkə bolmayıdu, — deyixti. **16** Xuning bilən padixahning əmr kılıxi bilən Daniyal tutup kelinip, xirlar əngkürigə taxlandı. Padixah Daniyal oğlu: — Sən üzüldürməy ibadət kılıdiqan Hudaying seni əzələnlər! — dedi. **17** Bir tax elinip, əngkürning aqzı uning bilən etildi; Daniyalning ixlirioşa həqkim arı laxmisun dəp uni padixah əz məhəviri wə uning əmir-əməldarlırinin məhəvirləri bilən məhəvirlidi. **18** Andin padixah ordioşa kaytip kelip keqini roza tutup ətküzdi; əzinin tokal-kenizəkliridin həqkəyisini əz yenioşa kəltürmədi, u keqiqə uhliyalmidi. **19** Tang etixi bilənla padixah ornidin turup, aldirap xirlar əngkürigə bardi. **20** Padixah əngkürgə yekinlixip azablanoğan hələdə Daniyalni qəkərəp: — Əy Daniyal, Mənggü Həyat Hudanıñ ənənəvi əməkdaşlığı? — dəp towlidi. **21** Daniyal jawabən: — I aliyliri, mənggü yaxioşayla! **22** Hudayimning pərixtisini əwətip xirlarning aqzını yumduruxi bilən ular manga həq ziyan-zəhmət yətküzəlmədi; qünki U məndin hərkəndək əyib kərmədi. Aliylirinin aldidimu mən hərkəndək ziyan yətküzgündək ix kılmidim, — dedi. **23** Buni anglap padixah intayın huxal bolup, adəmlirini Daniyalni əngkürdin elip qıqxıñı buyrudi. Xuning bilən ular Daniyalni əngkürdin elip qıktı. Uningdin kılqə zedə-zəhmət tapalmədi; qünki u Hudasiyoşa tayañoğanıdi. **24** Andin padixah buyruq qüxürdi, [nəwkərliri] Daniyalning üstidin xikayət kılqanlarning

həmmisini tutup, ularni bala-qakılıri wə hotunliri bilən köxüp xirlar əngkürigə taxliwətti. Ular əngkür tegigə qüxüp bolmayla xirlar etilip kelip, ularning ustihanlinimə qaynap ķiyma-qiyma kiliwətti. **25** Xu ixtin keyin Darius padixah yər yüzidə turuwatkan hərkəysi əl-yurt, həmmə taipilər, hər tilda səzlixidiojan ķowmlarning həmmisigə mundak pütük qüxürdi: — «Həmminglar oja amanlıq exip-texip turoqay! **26** Mən uxbu yarlıknı qüxürimənki, padixahlıqimdiki hərbir yurttiki pukralar Daniyalning Hudasi aldida titrəp қorksun! — Qünki U Mənggү Həyat Hudadur, Mənggү mustəhkəm əzgərməstur, Uning padixahlıqı һalak ķilinmas, Uning hakimiyiti əbədil'əbədgıqə bolidu. **27** U bala-ķazadin կoqdaydu wə կutkuzidu, U asmanlardimu, yər yüzidimu alamət-karamətlərni yaritidu, U Daniyalni xirlarning qanggilidin կutkuzdi». **28** Daniyalning bolsa xu ixlardin keyin Darius həküm sürgən məzgildə, xundakla Pars padixahı Қurəx həküm sürgən wağıtlarda ixliri rawan yürüxti.

7 Bəlxazar Babilə padixah bolğan birinqi yili Daniyal ornida yetip qüxitə birnəqqə əqayibanə alamətlərni kərdi. U qüxitə kərgənlirini mundak yəkünləp hatiriliwaldı: — **2** Keqidə kərgən əqayibanə kərünüxtə mənki Daniyal xuni kərdümki, asmanning tət təripidin xamal qikip, «Uluq Dengiz» yüzigə urulmakta idi. **3** Dengizdin xəkilliri bir-birigə ohximaydiojan tət zor məhluk qikti. **4** Birinqi məhluk xiroja ohxaytti, lekin bürkütning ənənəsi bar idi. Mən uningoja қarap turoqinimda, ənənəsi yulundi; andin u yərdin kötürülüp, ikki puti yərgə dəssitilip

adəmdək turoquzulup, uningoja insaniy bir kəlb berildi. **5**
Mana yənə bir məhluk, yəni ikkinqisi eyikka ohxaytti.
Uning bir təripi ikkinqi bir təripidin egizlitildi. Uning
qixliri üq қowurojini qixləp turatti, bir awaz uningoja:
«Ornungdin tur, gəxni yeyixingqə yəwal!» — dedi. **6**
Çarap turoqinimda, mana yənə bir məhluk pəyda boldi. U
yilpizoja ohxaytti, dümbisidə қuxningkidək tət қaniti
bar idi; uning bexi tət idi. Uningoja һakimlik hokuki
berildi. **7** Uningdin keyin keqidiki əqayibanə kərünüxlərdə
çarap turoqinimda, mana tətinqi bir məhluk pəyda
boldi. U intayın қorkunqluk, dəhxətlik wə ajayib küqlük
idi. U yoğan təmür qixliri bilən owni qaynap ezip
yutup, կaldukini putliri bilən dəssəp-qəyləytti. U aldinkı
barlıq məhlukka ohximaytti; uning on münggüzi bar
idi. **8** Mən bu münggüzlərni kəzitiwatkinimda, mana
münggüzlərning arisidin yənə bir kiqik münggüz əsüp
qıktı. Bu kiqik münggüzning aldida əslidiki münggüzlərdin
üqi yuluwetildi. Bu kiqik münggüzning adəmningkidək
kezi wə qong səzləydiqan aɔzı bar idi. **9** Mən çarap
turoqinimda, u yərgə birnəqqə təhtning қoyulojanlığını
kərdüm; ularning biridə, «Əzəldin Bar Boləquqi» orun
elip olturuptu. Uning kiyimliri қardək ap'ak, qaqliri
ap'ak қoza yungidək idi. Uning təhti ot lawuldap turoqan
yalķunlar bolup, lawuldap kəyüwatkan ot qaqlirining
üstidə idi. **10** Uning aldidin goya rawan ekip turoqan
dəryadək ot yalķuni lawuldap ekip turatti; Uning hizmitidə
turoquqlar tümən minglioqan idi, Uning aldida yüz
milyonlioqan hazır turoquqlar bar idi. Sorak baxlanoqanlığı
jakarlinip, dəsturlar eqildi. **11** Həlikı kiqik münggüzning

yoɔjan gəplərni kiliwatkan awazidin dikkitim xuningoja tartilip қарап turattim. Қарап turoqinimda, tətinqi məhluk ełtürülüp, uning jəsiti һalak klinip, otka taxlap kəydürülükə tapxuruldi. **12** Қalojan üq məhluk bolsa, hakimiyitidin məhrum kılındı, lekin ularning emri yənə bir məzgil uzartıldı. **13** Keqidiki oqayibanə kərünüxlərdə mana, mən goya Insan Oolişa ohxax bir zatning asmandiki bulutlar bilən kəlginiini kərdüm. U «Əzəldin Bar Bolqarıq»ning yenioja berip, uning aldioja һazır kılındı. **14** Hər əl-yurt, hər taipə, hər hil tilda səzlixidiojan kowmlar uning hizmitidə bolsun dəp, səltənət, xəhrət wə padixahlıq hökükü uningoja berildi. Uning səltəniti mənggү solaxmas səltənəttur, uning padixahlıq mənggү һalak klinmas. **15** Mənki Daniyalning wujudum, dil-rohim bək biaramlıkkə qəmdi, kallamdiki oqayibanə alamətlər meni intayın alaḳzadə կildi. **16** Mən yekjin turoquqlardın birining aldioja berip, bu oqayibanə alamətlərning həkikəti toqrluluk soridim. U manga təbir berip qüxəndürüp mundak dedi: — **17** «Bu tet zor məhluk kəlgüsida dunyada bax kətüridiqan tət padixahını kərsitudu. **18** Lekin Həmmidin Aliy Bolqarıqining mukəddəs bəndiliri padixahlıq hökükini կobul kılıdu, ular uningoja mənggү igidarqılık kılıdu, əbədil'əbədgıqə xundak bolidu». **19** Mən baxka üq məhlukkə ohximaydiojan tətinqi məhluk, yəni zor қorkunqluk, təmür qixlik, mis tirnaklıq, owni qaynap ezip yutup, andin կalduklirini ayaqliri bilən dəssəp-qəyləydiqan həlik məhluk toqrisidiki həkikətni, **20** xundakla uning bexidiki on münggüzining wə keyin əsüp qıkkən kiqik münggüz toqrisidiki həkikətni tehimu

enik bilməkqi boldum — uning, yəni həlikı kiqikining aldida əslidə bar bolğan baxka üq münggüz yuluwetilgən, kezliri wə yoojan gəp kılıdiqan aqzi bar bolup, ənə baxka münggüzlərgə қarioqanda tehimu həywətlik idi. **21** Karap turojinimda, u kiqik münggüz Hudanıng mukəddəs bəndiliri bilən jəng kılıp ulardin üstünlükkə igə boldi; **22** «Əzəldin Bar Bolqası» kəlgəndə, həküm kılıx həkuki Həmmidin Aliy Bolqasining mukəddəs bəndilirigə berildi. Xuning bilən bekitilgən wakti kelip, [Hudanıng] mukəddəs bəndiliri padixahlıq həkükini ətküziwaldı. **23** [Təbir bərgüqi] qüxəndürüp yənə mundak dedi: — «tətinqi məhluk kəlgüsü dunyada bax kətüridiqan tətinqi bir padixahlıq bolup, u baxka hərkəndək padixahlıqlar ola ohximaydu. U pütkül dunyani yutup, uni ayaq astı kılıp, kukum-talkan ķılıdu. **24** On münggüz bolsa, bu padixahlıktın qıkıcıqan həkümranlıq kılıdiqan on padixahni kərsitudu. Keyin yənə bir padixah məydan ola qıķıdu, u ilgiriki padixahlar ola ohximaydu; u üq padixahni ezigə boysunduridu. **25** U Həmmidin Aliy Bolqasında қarxi kupurluk səzlərni ķılıdu həmdə Həmmidin Aliy Bolqasining mukəddəs bəndilirini halsizlanduridu. U kalendarnı, həyt-ayəmlərni wə mukəddəs կanunlarnı əzgərtiwetixni kəstləydi. Hudanıng mukəddəs bəndiliri «üq yerim wakit» uning həkümranlıq ola tapxurulidu. **26** Andin Hudanıng soti eqilidu, buning bilən uning idarə kılıx həkükü tartiwinip, mənggülük üzül-kesil yokitilidu. **27** Lekin uning padixahlıqining həkükü, yəni dunyadiki hərkəysi padixahlıqlarning səltənəti wə xəhrəti Həmmidin Aliy Bolqasining mukəddəs bəndilirigə, yəni

Hudaning Өз həlkigə etküzülidu. Uning padixahlılığı mənggү bir padixahlıktur, dunyadiki pütün həkümdarlar Uning hizmitidə bolup uningoja itaət қılıdu». **28** Bu ix mana muxu yərgiqə boldi. Mənki Daniyal, өз oylirim əzümni alakzadə қıldı, qirayim tatirip kətti. Birak bu ixni kəlbimdə püküp saklıdim.

8 Padixah Bəlxazar təhtkə olturnup üçinqi yili, mənki Daniyal ikkinqi bir əqayibanə alamətni kərdüm. **2** Əqayibanə kərünüxtə, əzümni Elam əlkisidiki Xuxan қəl'əsidə kərdüm. Kərünüxtə mən Ulay qong əstingi boyida idim. **3** Beximni kətürüp қarisam, ikki münggüzi bar bir қoqkarning qong əstəng aldida turoqanlığını kərdüm. Uning münggüzi egiz bolup, bir münggüz yənə biridin egiz idi; egizrək bolqan münggüz yənə bırsidin keyinrək əsüb qıkkanidi. **4** Mən қoqkarning əqərb, ximal wə jənub tərəplərgə üsüwatkinini kərdüm. Həeqkandaq haywan uningoja təng keləlməytti wə həeqkim həeqkimni uning qanggilidin kutkuzalmaytti. U nemə қılıxni halisa, xuni қılatti, baroqanseri həywətlik bolup ketiwatatti. **5** Mən bu tooruluk oylawatattim, mana, əqərb tərəptin bir tekə putliri yərgə təgmigən əldə pütün jaħanni kezip yügürüp kəldi. Uning ikki kəzi arisoja kərünərlik qong bir münggüz əsüb qıkkanidi. **6** U mən dəsləp kərgən həlikə əstəng boyida turoqan ikki münggülük қoqkaroja қarap kəhri bilən xiddətlik etildi. **7** Mən uning қoqkaroja yekin kelip, əqəzəp bilən қoqkarnı üsüb ikki münggüzini sunduriwətkənlikini kərdüm. Қoqkarning қarxilik kərsətküdək madari қalmıqanidi, tekə uni yərgə yikitip, dəssəp-qəylidi,

tekining qanggilidin uni kutkuziwalidiqan adəm qıkmidi.

8 Tekə baroqanseri həywətlik bolup kətti; lekin u heli küqiyip bolojanda, qong münggüz sunup qüxüp, əslidiki jayidin asmandiki tət xamaloja қarap turidiqan, kezgə kərünərlik tət münggüz əsüp qikti. **9** Bu tət münggüzning iqidiki biridin yənə bir münggüz əsüp qikti. U kiqik münggüz əsüp intayin həywətlik boldi, jənub, xərk tərəplərgə wə «güzəl zemin» oja қarap təsir küqini kengəytti. **10** U intayin həywətlik bolup, hətta samawiy қoxundikilərgə hujum қilojudək dərijigə yətti, samawiy қoxundikilərdin wə yultuzlardın birmunqisini yərgə taxlap, ularning üstigə dəssidi **11** (u tolimu məqrurlinip, hətta samawiy қoxunning Sərdari bilən təng bolmaqçı bolup, ibadəthanida Sərdaroja atap kündilik қurbanlıq sunuxni əməldin қaldurdi, həmdə Sərdarning ibadəthanisidiki «mukəddəs jay»ni wəyran kiliwətti. **12** Asiylik tüpəylidin Hudanıng həlkı wə kündilik қurbanlıq qong münggüzgə tapxurulidu). U həkikətni ayaq astı қılıdu; uning barlıq ixliri nahayiti onguxluk boldi. **13** Kəynidin, bir mukəddəs [pərixtining] səz қılənlikini anglidim, xuning bilən yənə bir mukəddəs [pərixtə] səz қilojan [pərixtidin]: — Əlayibanə alaməttə kərüngən bu wəkələr, yəni «wəyran қiloquqi» asiylik, kündilik қurbanlığının əməldin қalduruluxi, həmdə mukəddəs ibadəthanidiki «mukəddəs jay»ning həm Hudanıng həlkiniŋ ayaq astı қilinixi қanqılık waqt dawamlixidu? — dəp sorıqanlığını anglidim. **14** Həlikə pərixtə manga jawabən: — Bu ixlər ikki ming üq yüz keqə-kündüz dawamlixidu. Bu məzgildin keyin

mukəddəs ibadəthanidiki «mukəddəs jay» pakizlinip əsligə kəltürülidü, — dedi. **15** Bu əqayibanə kərünüxnı kərgəndin keyin, mənki Daniyal uning mənisini oylawatkinimda, mana, aldimda adəmning kiyapitidə birsi pəyda bolup orə turdi. **16** Ulay əstingining otturisidin: — Əy Jəbrail, bu adəmgə əqayibanə alamətni qüxəndürüp bər, — degən bir adəmning küqlük awazini anglidim. **17** [Jəbrail] yenimoja kəldi. Kəlgəndə, mən naħayiti қorkup ketip yərgə yıkılıp düüm qüxtüm. U manga: — Əy insan oɔlı, sən xuni qüxinixing kerəkki, bu əqayibanə alamət ahir zaman tooprисидидур, — dedi. **18** U gəp kiliwatqanda mən biḥox ḥalda yərdə düüm yatattim. Lekin u manga xundak bir yenik tegipla meni turojuzdi wə manga mundak dedi: — **19** «Mən һазир sanga [Hudanıng] oqəzipi kəlgən məzgildə keyinki ixlarning қandak bolidiojanlığını kərsitip berəy. Qünki bu əqayibanə alamət zamanlarning bekitilgən ahırkı nuktisi tooprисидидур. **20** Sən kərgən ikki münggüzlük қoqkar Media bilən Pars padixaḥlırını kərsitudu. **21** Yawa tekə bolsa Gretsiyə padixaḥlığı bolup, kezining otturisidki kəzgə kərünərlik münggüz bolsa, uning birinqi padixaḥjidur. **22** U münggüz sunup kətkəndin keyin ornidin əsüp qıkkən həlikə tət münggüz bu əlning tət padixaḥlıkkə bəlünidiojanlığını kərsitudu. Bırak ularning küqi birinqi padixaḥlıkkə yətməydu. **23** Bu padixaḥlıklarning ahırkı məzgilidə, asiylik қiloquqilarıning gunahı toxuxi bilən tolimu nomussız, qigix məsililərni bir tərəp kılalaydiojan bir padixaḥ məydanoja qikidu. **24** Uning küqi heli zor bolidu, lekin əməliyəttə bu küq əzlükidin qikmaydu; u misli kərülmigən wəyranqılıknı kəltürüp qikiridu.

Uning ixliri jəzmən onguxluk bolup, nemini halisa xuni ķılaydu. U küqlüklərni wə [Hudaning] mukəddəs məmin həlkini yokitidu. **25** Əz ustatlıki bilən uning nazariti astida hərkəndək hıylə-mikirlik heli ronaq tapidu. U kənglidə təkəbburlixip əzini qong tutidu; baxķılarning əzlirini bihətər hes ķilojan waqtidin paydilinip tuyuksız zərb ķılıp nuroqun kixilərni ħalak ķılıdu; u hətta oquktin oquk «Əmirlərning Əmiri»gə ķarxi qıçıdu. Lekin u ahirda insanlarning ķolisiz ħalak ķilinidu. **26** Sanga ayan ķilinojan, ahxamdin ətigəngiqə dawamlaxğan bu əqayibanə alamət əməlgə axmay қalmaydu. Lekin sən uni waqtinqə məhpiy tut. Qünki u kəp kūnlər keyinkı kəlgüsü həkkididur». **27** Mənki Daniyal maqdurumdin ķelip, birnəqqə kün aqrip yetip қaldım. Keyin ornumdin turup yənilə padixaħning ixlirida boldum. Lekin bu əqayibanə alamət kənglümni parakəndə ķiliwətkənidı. Uning mənisini yexələydijan adəm yok idi.

9 Medialik Aħaxweroxning oğlı Dariusning birinqi yilida (u kaldiylərning zeminiqa padixaħ ķilindi) **2** Yəni təhtkə olturojan birinqi yili mənki Daniyal mukəddəs yazmilarnı okuxum bilən Pərwərdigarning Yərəmiya pəyələmbərgə yətküzgən kalam-bexariti boyiqə, Yerusalemning harab bolidiylan jaza məzgili yətmix yil ikənlikini qüxinip yəttim. **3** Xuning üçün mən Rəb Hudayimoja roza tutup, bəz rəhtkə yəginip, kül-topida olturup, uningoja yelinip dua-tilawət ķilix bilən izdinixkə bəl baqlidim. **4** Mən Pərwərdigar Hudayimoja dua ķılıp, gunahlırimizni ikrar ķılıp mundak dedim: — «Ah Rəb, i Seni Əz əmrliringgə itaət ķiloqularoja wədə-əhdəngdə wapadar bolup, əzgərməs

mehřingni üzlüksiz kərsətküqi uluŋ, sürlük Təngrim!

5 Biz gunah sadir կilduk, kəbihlik կilduk; rəzillik bilən Sening əmr-həkümliringdin waz keqip, Sanga asiylik կilduk, **6** Xundakla Sening naming bilən padixahlırimiz, əmirlirimiz, ata-bowilirimiz wə pütkül zemindiki həlkə səz-kalamingni yəküzgən կulliring boləjan pəyəmbərlərgə zadi կulak salmiduk. **7** I Rəb, həkkaniyət Səndila tepilidu, lekin Sanga asiylik wə wapasızlık kılıqanlığımız tüpəylidin, bizgə, yəni Yəhudalaroja, Yerusalem dikilərgə wə barlıq Israillaroja, yekında bolsun, yirakta bolsun, Sən bizlərni sürgünlükkə həydiwətkən barlıq yurtlarda bolsun, pəkət bugünküdək yüzümüzni kətürəlmigüdək xərməndlilikla կaldi. **8** I Rəb, bizgə, yəni padixahlırimiz oja, əmirlirimizgə wə ata-bowilirimiz ojumu yüzümüzni kətürəlmigüdək xərməndlilik կaldi; qünki biz Sening aldingda gunah sadir կilduk. **9** I Rəb Hudayimiz, biz Sanga asiylik kılıqan bolsakmu, Səndin yənilə rəhimdillik wə məoŋpirət-kəqürümlər tepilidu. **10** Biz Sən Pərwərdigar Hudayimizning awazişa կulak salmay, կulliring boləjan pəyəmbərlər arkılık aldimiz oja կoyqan կanun-həkümliringdə heq mangmiduk. **11** Pütkül Israil Sening Təwrat-կanunungoja hilaplıq kılıp, awazingoja կulak salmay Seningdin yüz əridi. Dərwəkə, Sening կulung Musa oja qüxürülgən Təwrat-կanunida pütülgən lənət həmdə uning kəsəmyadidiki jazalar üstimizgə yaqduruldi; qünki biz Sening aldingda gunah sadir կilduk. **12** Sən Əzüng bizgə wə üstimizdin həkümdarlık kılıqimiz oja կarita degənliringgə əməl kılıp bizgə zor eçir kulpətni kəltürdüng; qünki Yerusalemda kılıqan

ixlar asman astidiki hərkəndakı baxka yurtta əzəldin
ķilinəjan əməs! **13** Musaoja tapilanojan Təwrat-ķanunida
pütlügəndək, bu pütün kulpət bizgə qüxürülgən bolsimu,
i Pərwərdigar Hudayimiz, lekin biz қəbihliklirimizdin
kol üzüp, həkikitingni qüxinip yetidiəjan ķiləysən
dəp tehiqə Səndin iltipatingni etünmiduk. **14** Dərwəkə
Sən Pərwərdigar xu kulpətni təyyarlap saklap, bizning
üstimizgə qüxürdung; qunki Sən Pərwərdigar Hudayimiz,
barlıq ķiləjan ixliringda adil bolup kəlding; bırak
awazingoja կulak salmiduk. **15** Əmdi, Əz küqlük
kolung bilən həlkinqni Misirdin elip qikting, xunglaxka
bügünidək Əzüngə nam-xəhrət tikliding, i Rəb
Hudayimiz, — biz gunah sadir կilduk, biz rəzillik
կilduk! **16** Ətünimən, i Rəb, pütkül həkkaniylikingoja
uyğun, Yerusalem xəhiringgə, yəni mukəddəs teoqingoja
bołqan kəhər-oqəzipingni tohtatkəysən! Qunki bizning
ətküzgən gunahlirimiz wə ata-bowilirimizning ķiləjan
ķəbihliklirining wəjidi, Yerusalem wə həlkinq barlıq
ətraptikilirimizning həkarət obyekti bolup կalduk. **17**
Əmdi i Hudayimiz, կulungning dua wə tələplirigə կulak
saləysən, Əzüng üçün wəyrən ķilinəjan mukəddəs
jayingni jamalingni kərsitip yorutkəysən. **18** I Hudayim,
կulak selip anglioysən! Bizning wə Sening naming
bilən atalojan xəhərning bexioqa kəlgən kulpətlərgə
nəzər saləysən! Bizning Sanga iltija ķiləjinimiz
əzimizning կandaktur həkkaniy ix ķiləjanlıkimizdin əməs,
bəlki Sening zor rəhimdillikliringoja tayanojanlıkimiz
səwibidindur. **19** I Rəb, anglioysən! I Rəb, kəqürgəysən!
Kulak selip anglap amal ķiləysən! Əzüngning nam-

xəhriting üçün əmdi təhir kilmioqaysən! Qünki Sening bu xəhiring wə bu həlkinq Əz naming asasida ataloqanidi!».

20 Mən duayimni dawamlaxturup, əzüm wə həlkim Israilning gunahlırini ikrar kılıp həmdə Hudayimning mukəddəs teozi üçün Pərwərdigar Hudayimoja yelinip, **21** tehi dua kiliwatkinimda, dəsləptə manga oqayibanə alaməttə kərüngən Jəbrail degən zat yenimoja kelip manga қolini təgküzdi. Mən xu qaoqda tolimu qarqap kətkənidim. U kəqlik қurbanlıq sunux wakti idi. **22** Jəbrail manga əkil berip mundak dedi: — «I Daniyal, mən seni yorutup, ixlarni qongkur qüxinələydiqan kılıxka kəldim. **23** Sən Hudaşa iltija kılıxka baxlixing bilənla, jawab-kalam berildi; sən intayın seyülgən adəm bolqaqka, mən sanga uning jawab-kalamini yətküzgili kəldim. Əmdi bu jawab-kalam üstidə puhta oylanıqin, oqayibanə kərünüxni kəngül կoyup qüxəngin: **24** — «[Huda] təripidin «yətmix həssə «yəttə wakit»» sening həlkinq bilən mukəddəs xəhiring üstigə bekitilgən. Bu wakitlar itaetsizliklərni tizginləx, gunahlarni tügitix, kəbihlik üçün kafarət kəltürük, mənggülük həkkaniylikni üstün orunça կoyux, bu oqayibanə alamət bilən pəyəmbərlərning söz-kalamlarını əməlgə axurux həmdə mukəddəs ibadəthanidiki «əng mukəddəs jay» yengibaxtin məsihlinix üçün bekitilgəndur. **25** Xuni bilixing wə qüxinixing kerəkki, Yerusalemni yengibaxtin əsligə kəltürüp bina kılıx buyruki jakarlanıqandan tartip, Məsih degən əmir məydanoja qikkuqə yəttə həssə «yəttə wakit» қoxuloqan atmix ikki həssə «yəttə wakit» etidu. Yerusalem xəhiri yengibaxtin bina kılınip, məydan-koqlar wə sepil-

istihkam barlikka kəltürülidu, əmma bu bisərəmjan künlərdə bolidu. **26** Bu atmix ikki «yəttə wakıt» məzgili etkəndin keyin Məsih üzüp taxlinidu, uningda həqnərsə қalmaydu. Kəlgüsidi bolidioğan əmirning həlkı bu xəhər bilən mukəddəs ibadəthanini gumran kılıdu. Bu akiwət kəlkündək besip kelidu; ahirioğıqə jənglər dawamlixidu; u yərdə bolidioğan wəyranqılıqlar bekitilgəndur. **27** U [əmir Hudaning] həlkining kəp əksimi bilən ahirkı bir «yəttə wakıt»ta bir [dostluk] əhdisni takamul kılıdu, lekin bu «yəttə wakıt»ning yerimioğa kəlgəndə, u [ibadəthanidiki] kurbanlık wə axlıq hədiyələrni sunuxni əməldin қalduridu. U qaoğda «wəyran kıloluqi yirginqlik nomussızlık» [mukəddəs ibadəthanining] əng egiz jayıqə қoyulidu. Taki balayı”apət, [yəni Huda] bekitkən kulpət wəyran kıloluqi kixining bexioğa yaqdurulmuşqə xu yərdə turidu».

10 Korəx Parska səltənət kılıqan üçinqi yılı, Daniyal (yənə bir ismi Bəltəxasar boloğan) oja bir həwər wəhiy əlində. U həwər ixənqliktur – lekin naħayiti kattik jəng judunliri toqrisididur. Daniyal bu həwərni qüxəndi wə ojayıbanə alamət toqrisida qüxənqigə igə boldi. **2** U qaoğda mənki Daniyal toluk üq həptə aħ-zar kətürüp matəm tuttum. **3** Üq həptigiqə həeqkandaq nazu-nemət yemidim, gəx yemidim, xarab iqmidim wə tenimgə puraklıq may sürmidim. **4** Birinqi ayning yigirmə tətinqi künü, mən uluq dərya, yəni Dijlə dəryasining boyida turup, **5** beximni kətürüp kəzümni asmanoğa tiktim, kanap kiyip, beligə Ufazdiki sap altun kəmər baqlıqan bir adəmni kərdüm. **6** Uning teni serik yakuttək julalinip, yüzliri

qakmaktək yaltirlap, kəzliri yenip turoğan ottək qaknaytti;
uning put-kolliri parkırap turidioğan mistək walidaytti;
awazi zor bir top adəmning awazidək jaranglaytti. **7**
Ojayibanə kərünüxni yaloğuz mənki Daniyalla kərdüm,
yenimdikilər alamətni kərmigənidi. Əmma zor bir wəhimə
ularni besip, intayın titrəp ketixti, məkünüwaloğudək
yərni izdəp keqip kətti. **8** U yerdə əzüm yaloğuz kəlip bu
karamət ojayibanə kərünüxni kərdüm. Kılqə maqdurum
kalmidi, qirayim қattık əzgirip əlük adəmdək bolup
kaldim, put-kollirimda bir'azmu maqdur kalmidi. **9**
Lekin uning awazini anglidim. Uning awazini anglioğan
həman yərgə yıkılıp düm qüxtüm, hoxumdin kəttim. **10**
Mana, tuyuksız bir kol manga təgdi, meni xuan yələp
yərgə tət putluk kəlip turoğuzdi. **11** Xu zat manga: —
Əy Daniyal, intayın səyülgən adəm! Səzlirimni kəngül
köyup anglap qüxəngin, ərə turojin! Qünki mən sening
yeningə əwətildim, — dedi. U bu sezni kılıxi bilən,
mən titrigən həlda ornumdin turdum. **12** Xuning bilən
u manga mundak, dedi: — «Əy Daniyal, korkma; qünki
sən Hudayingning aldida qüxinixkə erixixkə, əzüngni
tewən tutuxka kəngül köyən birinqi kündin buyan
sening dua-tilawiting ijabət kılindi; eytənliring üçün
mən yeningə əwətildim. **13** Lekin, «Pars padixahlıkinin
əmiri» manga ərəxi qikip yolumni yigirmə bir kün
tosuwaldi. Mən Pars padixahlırinin yenida əzüm
yaloğuz kəloqaqka, bax əmirlərdin biri Mikail manga
yardəm kılıqlı kəldi. **14** Mən sanga ahirki zamanlarda
həlkıngning bexioğa kelidioğan ixlarnı qüxəndürgili
kəldim. Qünki bu ojayibanə alamət kəp künlər keyinkı

kəlgüsü toqrisididur». **15** U manga bu gəpni kiliwatkanda, pəkətla yergə қarоjinimqə zuwan sürəlməy turup қaldim. **16** Mana, goya adəmgə ohxaydijan birsi қolini uzitip ləwlirimni silap қoywidi, mən aqzimni eqip aldimda turojuqıja: — Təksir, bu əqayibanə kerünüxtin iq-iqimdin azablinimən, maqdurumdin kəttim. **17** Təksirimning kəminə қulliri қandakmu sili təksirim bilən səzlixixkə petinalayttim? Qünki həzirla maqdurum tügəp, nəpəsim üzülidü, — dedim. **18** Andin goya adəmgə ohxaydijan biri meni yənə bir қetim silap, maqdur kirgüzdi **19** wə: — I intayın səyülgən adəm, korkma! Sanga aman-hatırjomlik bolqay. Oləyrətlik bol, əmdi ojəyrətlik bol! — dedi. U xu səzni deyixi bilənla manga tehimu maqdur kirdi. Mən: — Təksir yənə səz қılıqayla, qünki sili manga maqdur kirgüzdila, — dedim. **20** U mundak dedi: — «Mening қexingoja nemigə kəlgənlikimni biləmsən? Mən əmdi kaytip berip, «Parstiki əmir» bilən jəng қılımən; mən u yergə baroqandin keyin, «Gretsiyədiki əmir» məydanıq qıçıdu. **21** Lekin mən berixtin awwal həkikətning kitabida pütülgən wəhiylərni mən sanga bayan қılımən. Bu ixlarda silərning əmiringlar Mikaildin baxqa, manga yardım beridiojan həqkim yok.

11 Mən Medialik Darius padixah bolqan birinqi yilidila, uni mustəhkəmləx həm küqəytix üçün ornumdin қozojaloqanidim. **2** Əmdi mən sanga həkikətni eytip berəy: — Buningdin keyin Parska yənə üq padixah həkümranlıkkə qıçıdu; keyin tətinqi padixah qıkıp, baxqa padixahlardınmu koftin kəp mal-dunyani toplaydu; u mal-dunyaliridin կudrət tepip, həmmə yurtlarnı

Gretsiyəgə jəng kılıxka қозојајdu. **3** Uningdin keyin küqlük bir padixah məydanqa qılıdu. U zor padixahlıknı idarə kılıp, nemini halisa xuni kılıdu. **4** Lekin u hökük yürgüzüwatkinida, padixahlıki parqilinip asmanning tət xamal təripigə bəlünüp ketidu. Uning təhtigə əwladliri warislik kılalmaydu, keyinki padixahlık u həküm sürgən waktidikidək küqlük bolmaydu; qünkü uning padixahlıki aqdurulup, baxkilaroja təwə bolup ketidu. **5** Uningdiki sərdarlarning iqidin biri «jənubiy padixah» bolup küqiyidu; lekin yənə bir sərdar uningdinmu küqlük bolidu wə əzining tehimu qong padixahlıkını soraydu. **6** Birnəqqə yil etkəndin keyin, [jənubiy padixah ximaliy padixah] bilən ittipak tüzidü; jənubiy padixahning kizi xu ittipakni mustəhkəmləx üçün ximaliy padixahning yenioja baridu. Lekin keyin bu kız erixkən hökükidin məhrum kılınidu; ximaliy padixah əzimu hökükini kolida tutalmay, məzmut turalmaydu. Bu kız wə uni elip kəlgənlər, uning balisi həm xu wakıtlarda uni қollioquqilarning həmmisigə satğunluq kılınidu. **7** Həlbuki, uning [ata jəmət] tuqkınidin biri қoxunning hökükini қolioja elip [padixah bolup], ximaliy padixahning қorqinoja besip kirip, ularoja қarxi hujum kılıp qong oqəlibə kılıdu. **8** U ularning ilah-butliri, կуyma məbudliri wə buthanılıridiki altun-kümüxtin yasalojan jam-ķaqıllarnı Misiroja elip ketidu. U birnəqqə yil ximaliy padixahın əzini neri kılıdu. **9** Ximaliy padixah jənubiy padixahning zeminoja besip kiridu, lekin ahiri əz yurtioja qekinidu. **10** Ximaliy padixahning xahzadiliri қozojılıp, zor қoxun təxkilləydi. Xahzadılardın biri kəlkündək kelip jənubka besip kiridu. Keyin u yənə jəng kılıp, düxmən

korotiniotiqimu besip kiridu. **11** Jənubiy padixah қattik
oqəzəptə қoxun tartip jənggə atlinip, ximaliy padixahka
hujum kildi. Ximaliy padixah zor bir қoxunni jənggə
salidu, lekin uning xu zor қoxuni məəqlup bolup əsirgə
elinidu. **12** Xu zor қoxunning əsirgə elinixi bilən jənubiy
padixah intayın məəqrurlinidu. U tümənligən adəmlərni
yokitidu, birak uning oqəlibisi uzun dawamlaxmaydu. **13**
Qünki ximaliy padixah yurtioqa kaytip, burunkidinmu kəp
wə küqlük қoxun təxkilləydi. Bekitilgən yillar toxkandin
keyin u zor կudrətlik қoxunni kəp təminatlar bilən
қoxup baxlap kelidu. **14** U qəođda nuroqun kixilər jənubiy
padixahka қarxi turup uningoja қarxi қozqılang kətüridu.
[I Daniyal —] sening həlkinq iqidiki zorawanlar muxu
oqayıbanə alaməttiki bexarətni əməlgə axurmakçı bolup,
yoqjanqılık kildi, lekin ular məəqlup bolidu. **15** Ximaliy
padixah potəy selip mustəhkəm xəhərni muhəsirə
hujumi kılıp besiwalidu. Jənubdiki küqlər, hətta əng hil
қoxunlarmu bərdaxlıq berəlməydi, ularning қarxılık
kılıqudək küqi kalmaydu. **16** Ximaldiki tajawuzqi bolsa əzi
haliojanqə ix kildi, uningoja həqkim қarxılık kılalmaydu.
U «güzel zemin»ni ixojal kildi; uning kolida uni wəyran
kılıquqi küq bolidu. **17** [Ximaliy padixah] bəl baqlap
padixahlıqidiki barlıq küqlərni səpərwər kılıp [Misiroja]
yol alidu; u [Misir] bilən əhdə tüzidü, əzi əhdidə turoqandək
kildi. Birak [Misirning] hakimiyitini aqdrurux üçün u
ayallirining bir կızını [Misir] padixahıqə beridu. Lekin
[kizi] atisi tərəptə turmaydu, uni қollimaydu. **18** Keyin u
dengiz boyidiki yurtlaroqa hujum kılıp, nuroqun adəmlərni
əsirgə alidu. Lekin yat bir sərdar uning kixilərni har

ķılıxırını qəkləydu wə əksiqə, uning bu harlaxlırını ezigə yanduridu. **19** U eż yurtidiki қorɔjanlaroja qekinip kelidu. Lekin ahirida u putlinip yokılıp ketidu. **20** Keyin uning ornioja yənə bir padixah təhtkə olтурidu; u padixahlıknıñ əng xan-xərəplik jayıja bir zalim alwangbegini əwətidu. Lekin u uzun ətməyla, malimanqılıkmu bolmay, jəngmu bolmay əltürülidu». **21** — «Xuningdin keyin pəs bir adəm uning ornioja qikip ximaliy padixahlıknı alidu; əmma padixahlıknıñ hərmət-xəhrəti uningoja həq təwə bolmaydu, dəp қarilidu; lekin u həlkəning asayixlık pəytidin paydilinip, yalakqılık wasitiliri bilən hakimiyətni tartıwalidu. **22** Zeminioja kəlkündək besip kırğən küqlərni u həm kəlkündək hujum ķılıp yokıtidu, xuningdək u həttaki «[Hudanıng] əhdisidə bekitilgən əmir»nimü yokıtidu. **23** Xərtnamə tüzük arkılık u baxka yurtlarnı aldaydu; adəmliri kiqik bir қoxun bolsimu, lekin uning küqi awup-awup, kudrat tapidu. **24** U halayıknıñ asayixlık pəytidin paydilinip, əng bay əlkilərgə tajawuz ķılıp kirip, atılıri yaki atılırinıng atılıri zadi ķılıp bakmıqan ixlarnı ķılıdu, yəni u oljini, oqənimətlərni wə nuroqun baylıqlarnı kol astidikilirigə üləxtürüp beridu; məlum bir məzgilgiqə қorɔjanlaroju hujum ķılıx қəstidə bolidu. **25** U eż küqini ixka selip qong օqayrat bilən қozəlip, zor қoxunni baxlap, jənubiy padixahka hujum ķılıdu. Jənubiy padixahmu naħayiti zor կudratlik bir қoxun bilən jənggə atlınidu. Lekin jənubiy padixah hainlarning yoxurun suyikəstigə uqrıp, muwəppəkiyət қazinalmaydu. **26** Qünki uning nazu-nemətlirini yegənlər uni yiğitidu. Uning қoxunu həmmə yərgə tarkılıdu; nuroqunlari əltürülidu. **27** Keyin,

bu ikki padixah bir-birini kəstlixip, yaman niyət bilən bir dastihanda tamak yeyixip, bir-birigə yaloqan gəp kilişidu; lekin bu ixlar həqkimə payda yətküzməydu, qünki bu ixlarning ahiri pəkət bəlgiləngən wakittila bolidu. **28** [Ximaliy padixah] nuroqun mal-mülük'lərni elip əz yurtioqa kaytidu. U kənglidə Hudanıng həlkı bilən tüzgən mukəddəs əhdigə karxi turidu; xuning bilən u əhdigə karxi hərikətlərni kılıp, andin əz yurtioqa kaytidu. **29** Bəlgiləngən wakitta ximaliy padixah yənilə jənubka tajawuz kılıdu; lekin bu kətimkəi əhwal ilgirikigə wə yənə kelip əng ahirki kətimkəsidiki bilənmə ohximaydu. **30** Qünki Kittim arilidin qıkkən kemilər hujum kılıp kelidu. Xunga u dərd-ələm bilən qekinidu wə [Hudanıng] Əz həlkı bilən tüzgən mukəddəs əhdisigə karap intayın əqəzəplinidu, uningoja karxi haliqinini kılıdu; xundakla qekinip yanqanda mukəddəs əhdigə asiylik kılouqılları ətiwarlaydu. **31** Uning təripidə turoqan birnəqqə küqlər əkorqan bolqan mukəddəs ibadəthanını bulqaydu, «kündilik kurbanlıq»ni əməldin kəlduridu wə «wəyran kılouqi yirginqlik nomussızlık»ni uning ornioqa köyidu. **32** U mukəddəs əhdigə hainlik kılouqılları huxamət-hiyligərlək bilən qırıkləxtüridu; lekin əz Hudasini dost tutkuqi həlk bolsa kəysərlik bilən hərikət kılıdu. **33** Həlk iqidiki akıllar nuroqun əkerindaxlirioqa təlim yətküzidu; lekin birnəqqə künərək ularning bəziləri kiliqta yikılıdu, otta kəydürülüp əltürülidu, zindanoqa qüxicidu yaki bulang-talangoqa uqrayıdu. **34** Yikılıqan wakitlirida, Hudanıng həlkə azoqinə yardəmgə igə bolidu. Əmma nuroqun kixlər ularning katirioqa huxamət-hiyligərlək bilən soğunup

kiridu. **35** Bəzi akillar yıkılıdu. Lekin ularning yıkılıxi əzlinining sinilixi, tawlinix-tazilinixi, kiyamət künigiqə paklinixi üqündür. Qünki ahirət Huda bəlgililən wakittila kelidu. **36** Ximaliy padixah eż məyliqə kiliweridu; u təkəbburlıxip, əzini hərkəndək ilahıardinmu uluqlap üstün köyup, hətta həmmə İlahıarning İlahı Boløyqioja ajayib kupurluk söz kılidu; taki Hudanıng ożəzipi toluk təkülgən künigiqə u dawamlik zor ronak tapidu. Qünki Hudanıng bekitkini əməlgə axmay kalmayıdu. **37** Bu padixah ata-bowiliri qoқunojan ilahılarojimu pisənt kilmayıdu, ayallarojimu heqkəndək həwəs kilmayıdu. Əməliyəttə u hərkəndək ilahıni hərmətliməydi, qünki u əzini hərkəndək ilahıtin uluq dəp kərəydi. **38** Bularning ornida u «küqlər ilahı»ni hərmətləydi; uning ata-bowilirimu əzəldin qoқunmiojan bu ilahıni bolsa u altın, kümüx, yakut wə baxka ķimmətlik sowojatlarnı təkdir kılıp hərmətləydi. **39** U əng mustəhkəm қorəjanlarnı xundək bir oşayriy ilahıka tayinip igiləydi. Kimki uning həkümranlıqıja bekinsa, u xularoja xərəplik mənsəp beridu, ularni kəpqilikni baxkuriqidiojan kılidu wə in'am süpitidə yər-zeminni təksim kılıp beridu. **40** Ahir zaman kəlgəndə, jənubiy padixah əskər qıkırıp uningoja hujum kılidu. Ximaliy padixah jəng hərwiliri, atlık əskərlər wə nuroğun kemilər bilən կuyundək uningoja kayturma zərbə beridu. U barlıq yurtlaroja tajawuz kılıp, kəlkündək texip kəng yər-zeminlarnı basidu. **41** U hətta «güzəl zemin»oja besip kiridu; nuroğun əllər azdurulup yıkitılıdu. Lekin bular, yəni Edomlar, Moablar wə Ammonlarning qongliri uning қolidin қutulup қalidu.

42 Ximaliy padixah barlik dələtlərgə қolini sozidu, Misir zeminimu қeqip қutulalmaydu. **43** U Misirning altun-kümüx baylikliri wə baxka kimmət bahalik buyumlirini talan-taraj қilidu. Liwiyəliklər wə Efiopiyyiliklər uningoja boysunup əgixidu. **44** Keyin xərk wə ximaldin kəlgən xəpilər uni alakzadə қilidu. U tehimu dərojəzəp bolup nuroqun kixini қiroqinqilik kılıp əltürimən dəp jəng қozəlaydu **45** Wə dengizlarning otturisida, kerkəm mukəddəs taq təripigə orda qedirlirini tikidu. Lekin uning əjili xu yerdə toxidu wə həqkim uni қutkuzmaydu».

12 — «U qaoqda, kərindaxliringni «kööjdioqı uluq əmir» Mikail məydanıqası qıçıdu. Bir azablik məzgil bolidu; yurt-dələt barlıkka kəlgəndin buyan, xundak qong balayı'apətlik məzgil bolup bağmioqan. Birak xu qaoqda həlkinq қutkuzulidu; ularning iqidiki nami həyatlıq dəptirigə pütülgənlərning həmmisi nijatlikka erixidu. **2** Tuprakta yatkan əlüklərdin nuroqunlari tirilidu. Ular mənggülüq həyattin bəhərimən bolidu; қalɔjanlıri nomusta həm mənggülüq rəswaqılıkka tirilidu. **3** Akillar asmandiki gümbüzdək parlak julalinidu; nuroqun kixilərni həkkaniyilik yolioja baxlap kirgənlər yultuzlaroja ohxax əbədil'əbəd parlap turidu». **4** U manga yənə: — I Daniyal, sən əmdi bu səzlərni tohtat; məzkur kitabning taki dunyaning ahirkı künlirigiqə xu peti turuxi üçün uni piqətləp məhəürlüwətkin. Nuroqun kixilər uyan-buyan yürüdu wə bilim axidu, — dedi. **5** Mənki Daniyal kərdümki, mana ikki zat, biri dəryanıng bu təripidə, yənə biri dəryanıng u təripidə turuptu. **6** Ulardin biri dərya süyi üstidə turoqan ak kanap kiyim kiygən zattin: — Bu karamət

ixlar tügigiqə қanqilik wakit ketidu? — dəp soridi. 7
U dərya süyi üstidə turoğan, kanap kiyim kiygən zat
ong wə sol kolini asmanoja қaritip kətürüp, Mənggү
Hayat Bolqoqining nami bilən қəsəm kılıp: — Bir wakit,
ikki wakit, koxumqə yerim wakit ketidu. [Hudaning]
mukəddəs həlkini parqilioqı horluk ahirlaxğanda, bu
ixlar tügəydu, — dedi. 8 Uning səzini angloqan bolsammu,
mənisini qüxənmidim. Xunga mən: — Təksir, bu ixlarning
akiwiti կandak bolidu? — dəp soridim. 9 U manga
mundak dedi: «Əy Daniyal, yolungoja mang, qünki bu
səzlər ahir zamanıqə məhpiy tutulup yepiklik turidu.
10 Nuroğun kixilər tazilinidu, paklinidu wə tawlinidu.
Rəzillər bolsa, dawamlik rəzillik կiliweridu; ulardin
həqkim buni qüxinəlməydu, biraq akıllar qüxinidu. 11
Kündilik կurbanlıq sunuxni əməldin қalduroğan kündin
tartip, yəni «wəyran կiloqı yirginqlik nomussızlık»
köyuloğan wakittin baxlap, bir ming ikki yüz toşan kün
ətidu. 12 Ahiroqıqə sadık bolup, bir ming üq yüz ottuz
bəx künni kütüp etküzgənlər nemidegən bəhtlik-hə! 13
Əmma sən bolsang, ahiroqıqə yolunda mengiwərgin.
Sən aram tapisən, wə kūnlərning ahirida nesiwənggə
muyəssər boluxka կayta tirilisən».

Hoxiya

1 Pərwərdigarning kalami — Uzziya, Yotam, Aħaz wə Həzəkiyalar Yəħuda oqli, Yoaxning oqli Yəroboam Israiloja padixah bolojan waqtılarda, kalam Bəərining oqli Hoxiya oqla kəldi; **2** Pərwərdigarning Hoxiya arkılık kəlgən səzinəng baxlinixi — Pərwərdigar Hoxiya oqla: «Barojin, paħixilikkə berilgən bir ayalni əmringgə alojin, paħixiliktin bolojan balilarni eż қolungoja alojin; qunki zemin Pərwərdigardin waz keqip paħixilikkə pütünləy berildi» dedi. **3** Xuning bilən u berip Diblaimning kizi Gomərni əmrigə aldi; ayal uningdin həmilidar bolup bir oqul tuqdi. **4** Pərwərdigar uningoja: «Uning ismini «Yizrəel» dəp қoyojin; qunki yənə azojina wakit etkəndə, Mən «Yizrəel»ning kənining intikamini Yəħuning jəməti üstigə қoyimən wə Israel jəmətining padixaħlikoja hatimə berimən. **5** Wə xu künidə əməlgə axuruliduki, Mən Israelning okyasını Yizrəel jilojsida sundiriwetimən». **6** [Gomər] yənə həmilidar bolup, kiz tuqdi. Pərwərdigar Hoxiya oqla: «Uning ismini «Lo-ruħamah» dəp қoyojin; qunki Mən Israel jəmətigə ikkinqi rəħim kilmaymən, ularni kət'iy kəqürüm kilmaymən; **7** Biraķ Yəħuda jəmətigə rəħim kılımən wə ularning Hudasi bolojan Pərwərdigar arkılık ularni қutkuzimən; ularni okyasız, қiliqsız, jəngsiz, atlarsız wə atlık əskərsiz қutkuzimən» — dedi. **8** Gomər Lo-ruħamahni əmqəktin ayrioqandin keyin yənə həmilidar bolup oqul tuqdi; **9** [Rəb]: «Uning ismini: «Lo-ammi» dəp қoyojin; qunki silər Mening həlkim əməs wə Mən silərgə [Pərwərdigar] bolmaymən» dedi. **10** — Biraķ Israelning balilirining sani dengizdiki kumdək

bolup, uni əlqigili yaki saniqili bolmaydu; «Silər mening həlkim əməssilər» deyilgən jayda xu əməlgə axuruliduki, ularoja: «[Silər] tirik Təngrining oqulliri!» — deyildidu. **11** Israel baliliri wə Yəhūda baliliri birgə yioqılıdu, əzlirigə birlə baxni tikləydu wə turoğan zemindin qıçıdu; qünki «Yizrəəlning küni» uluəjdür! Aka-ukiliringlaroja «Ammi! ([Mening həlkim!]!)» wə singilliringlaroja «Ruhəmah! ([rəhim kılınış!]!)» — dənglar!

2 — Ananglaroja dəwayimni yətküzüp, uning bilən dəwalixinglar; qünki u Mening ayalım əməs wə Mən uning eri əməs; u pahixilik turkini qirayidin, zinahorluk əhalətlirini keksining arisidin yakatsun! **3** Bolmisa, Mən uni kip-yalingaq kılıp köymən, tuqulqan künidikidək anidin tuqma kılıp köymən; Mən uni huddi qəl-bayawanoja ohxax kılımən, Uni bir қaojirak yərgə aylandurımən, Uni ussuzluk bilən əltürimən; **4** Uning balilirioja rəhİM kılımaymən, Qünki ular pahixiliklərdin tərəlgən balillardur. **5** Qünki ularning anisi pahixilik kılıqan, Ularnı կarnida kətürgüqi nomussızlıq kılıqan; Qünki u: «Mən manga nan wə süyümni, yung wə kanapimni, zəytun meyim wə iqimlik-xarablirimni təminligüqi axnilirimoja intilip ularnı կooqlıxiimən» — dedi. **6** — Xunga mana, Mən yolungni tikən-jioqanlıqlar bilən qitlap կorxiwalimən, [Israelning] ətrapini tam bilən tosimən, u qioqır yollirini tapalmaydiojan bolidu. **7** Xuning bilən u axnilirini կooqlaydu, birək ularoja yetixəlməydu; Ularnı izdəydu, tapalmaydu; Xunglaxka u: «Mən berip birinqi erimni tepip, uning yenioqa kaytimən; qünki əhəwalim bugünküdin yahxi idi» — dəydu. **8** — U ziraətlərni, yengi xarab wə

zaytun meyini təminligüqining Mən ikənlikimni, Əzliri «Baal» butlarnı yasaxlaşdırmağa ixlətkən kümüx-altunni kəp kılğıqining Mən ikənlikimni zadi bilmidi. **9** Xunga Mən əytiştiş kelimən, uningdiki ziraətlirimni əz waqtida, Yengi xarablırimni əz pəslidə elip ketimən, Əzümdiki ularning yalingaqlığını yepixlaşdırmağa kerəklik yung-kanaplirimni bərməy əytiştiş kelimən; **10** Həzir Mən uning nomussızlığını axnilirining kəz aldida axkarilaymən, Həqkim uni ələmdən ələmdən qutkuzaşmamışdır. **11** Xundak ələmət uning tamaxalırıqına hatimə berimən; Uning həytliyinə! Uning «yengi ay»lirişə! Uning «xabat»lirişə! Kiskisi, uning barlıq «jamaət ibadət sorun»lirişə! Hatimə berimən! **12** Wə Mən uning üzüm tallırını wə ənjür dərəhlirini wəyran ələmən; U bularnı: «Bular bolsa axnilirim manga bərgən ix həkkilirimdir!» degənidir; Mən bularnı janggalışə aylandurımən, yawayı həywanlar ularnı yəp ketidir. **13** Mən uning bəxişə «Baal»larning künlirini qüxürimən; Qünki u [xu künliridə] ularışə isrik salattı, U əzini üzükləri wə zibü-zinnətləri bilən pərdəzlap, Axnilirini əsərləşdirip, Meni untudi — dəydu Pərvərdigar. **14** Xunga mana, Mən uning kənglini alımən, Uni dalaşlaşdırmağa elip kelimən, kəngligə səzləyimən. **15** Xundak ələmət Mən uningoşə xu yərdə üzümzarlarını əytiştişimən, «Akor jılışısı»ni «ümid ixiki» ələmət berimən; Andin u xu yərdə yaxlıq künliridikidək, Misir zeminidin qıkkən künidək kūy-nahxa eytidir. **16** Wə xu kūni əməlgə axuruliduki, — dəydu Pərvərdigar —«Sən Meni «erim» dəp qakırisən, İkkinçi Meni «Baal»ım deməysən. **17** Qünki Mən «Baal»larning naməlirini sening aqzingidin elip taxlaymən, Ular bu nami bilən ikkinçi

heqkandak əslənməydu. **18** Xuning bilən Mən ular üçün daladiki həywanlar, asmandiki uqar-kanatlar wə yər yüzidiki əmülügűqilər bilən əhdə tüzimən; Mən okya, kılıq wə jəngni sundurup zemindin elip taxlaymən; [həlkimni] aman-esən yatkuzimən. **19** Xundak kılıp Mən seni əbədil'əbəd Əzümgə baqlaymən; həkkaniylikə, mehîr-muğəbbəttə, rəhim-xəpkətlərdə seni Əzümgə baqlaymən; **20** Sadakətliktə seni Əzümgə baqlaymən, xuning bilən sən Pərwərdigarnı biliп yetisən. **21** Wə xu künidə əməlgə axuruliduki, «Mən anglaymən» — dəydu Pərwərdigar, — «Mən asmanlarning təlipini anglaymən, bular yər-zeminning təlipini anglaydu; **22** Yər-zemin ziraətlərning, yengi xarab wə zəytun meyining təlipini anglaydu; wə bular «Yizrəəl»ning təlipini anglaydu! **23** Wə Mən Əzüm üçün uni zeminda teriyəmən; Mən «Lo-ruhəməh»oja rəhim kılımən; Mən «Lo-ammi»oja: «Mening həlkim!» dəymən; wə ular Meni: «Mening Hudayim!» — dəydu.

3 Wə Pərwərdigar manga: — Yənə baroqin, axnisi təripidin səyülgən, zinahor bir ayalni səygin; gərqə Israillar yat ilahılar təripigə eçıq kətkən, «kixmix poxkal»larnı səygən bolsimu, [Mən] Pərwərdigar ularoja kərsətkən səygümdək sən uni səygin, — dedi **2** (xunga mən on bəx kümük tənggə, bir homir buoqday wə yerim homir arpioqa uni əzümgə kəyturuwaldım; **3** Mən uningoja: «Sən mən üçün uzun künlər kütisən; sən pahixilik kilməysən, sən baxxa ərningki bolməysən; mənmu sən üçün ohxaxla seni kütimən» — dedim). **4** — «Qünki Israillar uzun künlər padixahsız, xahzadisiz, kurbanlıksız, «tüwrük»siz,

«əfod»siz wə həq əy butlirisiz kütüp turidu. **5** Wə keyinrək, Israel baliliri kaytip kelidu wə Pərwərdigar boləjan Hudasini həm Dawut padixahını izdəydu; künlərning ahirida ular təwrinip əyminip Pərwərdigarning yenioğa, xundakla Uning mehribanlıqıja karap kelidu».

4 Pərwərdigarning səzini anganglar, i Israel baliliri; qünki Pərwərdigarning zeminda turuwatkanlar bilən əlidioğan dəwasi bar; qünki zeminda həq həkikət, həq mehribanlıq, Hudani həq bilix-tonux yoktur; **2** Karoqax-tillax, yaloqanqılık, katillik, oqrılık, zinahorluk — bular zeminda yamrap kətti; kan üstigə kan təkülidu. **3** Mana xu səwəbtin zemin matəm tutidu, uningda turuwatkanlarning həmmisi jüdəp ketidu; ular daladiki haywanlar həm asmandiki uqar-kanatlar bilən billə jüdəp ketidu; bərhək, dengizdiki beliklərmə yəp ketilidu. **4** Əmdi həqkim dəwa kılıxmisun, həqkim əyibləxmisun; qünki Mening dəwayim dəl sən bilən, i kahin! **5** Sən kündüzdə putlixip yiğilisən; pəyoğəmbərmə sən bilən keqidə təng putlixip yiğilidu; wə Mən anangni əhalak kılımən. **6** Mening həlkim bilimsizliktin əhalak kılındı; wə sənmu bilimni qətkə əkəkkənikənsən, Mənmu seni qətkə əkəkimənki, sən Manga yənə həq kahin bolmaysən; Hudayingning ənun-kərsətmisini untuqanlıq təpəylidin, Mənmu sening baliliringni untuymən. **7** Ular kəpəygənseri, Manga ərxi kəp gunah sadır kıldı; Mən ularning xan-xəripini xərməndiqilikkə aylanduruwetimən. **8** Ular həlkimning gunahını yəydioğan boləqaqka, Ularning jeni [həlkimning] əbihəlikigə intizar bolidu. **9** Wə həlkim əndaq bolsa, kahinlərmə xundak bolidu; Mən [kahinlarning] tutqan

yollirini өз üstigə qüxürimən, өз kilmixlirini bexioja
kayturimən. **10** Ular yəydu, birak toymaydu, Ular paħixilik
kılıdu, birak həq kəpəyməydu; Qünki ular Pərwərdigarni
tingxaxni taxlap kətti, **11** Əzlirini paħixilik, xarab
wə yengi xarabka beoġixlidi; Bu ixlar adəmning əkil-
zehnini bulap ketidu. **12** Həlkim өз tayıķidin yolyoruk
soraydu, Ularning həsisi ularqa yol kərsitərmix! Qünki
paħixilikning rohi ularni azduridu, Ular Hudasining
hımayisi astidin paħixilikkə qikip, **13** Taq qokkilarida
kurbanlıq kılıdu, Dəng-egizliklərdə, xundakla sayisi yahxi
bolqaqka dub wə terək wə қariyaօlaqlar astidimu isrik
salidu; Xunga kızliringlar paħixilik, kelinliringlarmu
zinahorluk kılıdu. **14** Mən kızliringlarni paħixilikliri üçün,
Yaki kelinliringlarni zinahorlukları üçün jazalimaymən;
Qünki [atılırı] əzlirimu paħixilər bilən sirtqa qikidu,
«Buthana paħixə»liri bilən billə kurbanlıq kılıdu; Xuning
bilən yorutulmioğan bir həlk yiktilidu. **15** Sən, i Israil,
paħixilik kilişim bilən, Yəħuda gunahqa qetilip қalmışın!
Nə Gilgalqa kalmənglar, nə «Bəyt-Awən»gə qikmanglar,
Nə «Pərwərdigarning hayatı bilən!» dəp kəsəm kilmanglar.
16 Qünki tərsa bir kisir inəktək, Israil tərsalik kılıdu;
Pərwərdigar қandağmu pahlanni baķķandək, ularni kəng
bir yaylaqta ozuklandursun? **17** Əfraim butlarqa qaplaxti;
Uning bilən həqkimning kari bolmisun! **18** Ularning
xarabi tügixi bilənla, Ular əzlirini paħixilikkə beoġixlaydu;
Ularning esilzadılıri nomussızlıkka əsəbiylərqə məptun
boldı. **19** Bir xamal-roh ularni қanatlırı iqigə oriwaldı,
Ular kurbanlıkları tüpəylidin iza-ahənətkə қalıdu.

5 Buni anglanglar, i kahinlar, Tingxanglar, i Israil jəməti, Əkulak selinglar, i padixahning jəməti; Qünki bu həküm silərgə bekitilgən; Qünki silər Mizpah xəhiridə bir kiltak, Tabor teoqida yeyiloqan bir tor bolqansılər. **2** Asiy adəmlərmü ķirojin-qapkunoja qəküp kətti; Birak Mən ularning həmmisini jazalıoluqi bolimən. **3** Əfraimni bilimən, Israil məndin yoxurun əməs; Qünki i Əfraim, sən hazır paħixilik ķilding, Israil buloqanoqandur. **4** Ularning kilmixliri ularni Hudasingin yenioqa kaytixioqa koymaydu; Qünki paħixilikning rohi ular arisididur, Ular Pərwərdigarni həq bilməydu. **5** Israilning təkəbburluki əzигə қarxi guwahlıq bərməktə; Israil wə Əfraim əz kəbihliki bilən yikilipli ketidu; Yəħudamu ular bilən təng yikiliđu. **6** Ular կoy padiliri wə kala padilirini elip Pərwərdigarni izdəxkə baridu; Birak ular Uni tapalmaydu; qünki U Əzini tartip ulardin yıraklıxti. **7** Ular Pərwərdigar oja asiylik ķildi, Qünki ular balilarni haramdin tuqlduroqan; Əmdi «yengi ay» ularni nesiwiliri bilən yəp ketidu. **8** Gibeahta sunayni, Ramahda kanayni qelinglar; Bəyt-awəndə agah signalini anglingilar; Kəyningdə! Kara, i Binyamin! **9** Əfraim əyiblinidioqan künidə wəyrana bolidu; Mana, Israil kəbililiri arisida bekitilgən ixni ayan ķildim! **10** Yəħudanıñ əmirliri pasil taxlarnı yətkigüqigə ohxaxtur; Mən ular üstigə əqəzipimni sudək teküwetimən. **11** Əfraim horlanıqan, jazayimda ezilgən, Qünki u əz beximqılık, kılıp «paskinılık»ni қooqlap yürdi. **12** Xunga Mən Əfraimoja küyə ķurti, Yəħuda jəmətigə qiritküq bolimən. **13** Əmdi Əfraim əzining kesilini, Yəħuda əz yarısını kərgəndə, Əfraim Asuriyəlikni izdəp bardı,

«Jedəlhor padixah»oja təlipini yollidi; Birak u həm silərni sakaytalmaytti, Həm yaranglarnimu dawaliyalmaytti. **14**
Qünki Mən Əfraimoja xirdək, Yəhuda jəmətigə arslandək bolimən; Mən, yəni Mənki, ularni titma-titma қiliwetip, ketip қalimən; Ularnı elip ketimən, kutkuza laydiqan həqkim qıkmayıdu; **15** Mən ketimən, ular gunahını tonup yetip, yüzümni izdimigüqə eż jayimoja kaytip turimən; Bexioqa kün qüxkəndə ular Meni intilip izdəydi.

6 «Kelinglar, Pərwərdigarning yenioqa kaytaylı; Qünki U titma-titma қiliwətti, birak sakaytidu; Uruwətti, birak bizni tengip koyidu. **2** U ikki kündin keyin bizni janlanduridu; Üqinqi küni U bizni tirildüridu, Biz Uning yüzü aldida həyat yaxaymız! **3** Wə biz Uni bilidiojan bolımız! Biz Pərwərdigarnı tonux həm bilix üçün intilip қooqlaymız! Uning bizni kutkuza uxka qıqxı tang səhərning boluxidək mukərrər; U yenimizə ja yaməqurdək, yər-zeminni suojiridiqan «keyinki yaməqur»dək qüxüp kelidu!». **4** I Əfraim, seni қandaq қilsam bolar? I Yəhuda, seni қandaq қilsam bolar? Qünki yahxılıkinqlar səhərdiki bir parqə buluttək, Tezdin yokap ketidiqan xəbnəmdəktur. **5** Xunga Mən pəyoqəmbərlər arkılık ularni qepiwətkən; Aozimdiki səzlər bilən ularni əltürütətkənmən; Mening həkümüm tang nuridək qıçıdu. **6** Qünki Mən қurbanlıklardin əməs, bəlki mehirmuğəbbəttin, Kəydürmə қurbanlıklardin kərə, Hudani tonux həm bilixtin hursənlik tapımən. **7** Birak ular Adəm'atidək əhdigə itaətsizlik қilojan; Ular mana xu yol bilən Manga asiylik қilojan. **8** Gilead bolsa қəbihlik қiloquqlarning xəhiri; U ətan bilən boyalojan. **9** Karakqlar

adəmni paylıqandək, Kahinlar topi Xəkəmgə baridiojan yolda қatılık kılmakta; Bərək, ular iplaslık kılmakta. **10** Israel jəmətidə yirginqlik bir ixni kərdüm; Əfraimning paňixiliki xu yerdə tepilidu, Israel buloqandi. **11** Yənə sangimu, i Yəhuda, teriojan [gunahlıringning] həsuli bekitilgəndur!

7 Mən Əz həlkimning asaritini buzup taxlap, azadlıkka erixtürəy degəndə, Mən Israelni sakaytay degəndə, Əmdi Əfraimning kəbihliki, Samariyəning rəzillikimu axkarilinidu; Qünki ular aldamqılık ķılıdu; Oqrilar bolsa bəsüp kiriwatidu, Karaqqlar topi sırtta bulangqılık ķiliwatidu. **2** Ular kenglidə Mening ularning barlıq rəzilliklirini esimdə tutkanlıkimni oyylimaydu; Həzir ularning kilmixliri əzlirini kistawatidu; Bu ixlar kəz aldimdidur. **3** Ular padixahı rəzillikliri bilən, Əmirlərni yaloqan gəpliri bilən hursən ķılıdu; **4** Ularning həmmisi zinahorlar; Ular naway ot saloqan tonurdək; Naway hemirni yuqurup, hemir bolouqə uning otini yənə ulqaytmayıdu; **5** Padixahımız [təbrikləngən] künidə, əmirlər xarabning kəypi bilən əzlirini zəipləxtürdi; [Padixah] bolsa mazaķ kılouqilar bilən kol elixixkə intildi! **6** Qünki ular kenglini tonurdək kizitip suyikəst püküp կoyoqanidi; Keqiqə ularning oqəzipi qooqlinip turidu; Səhərdila u yanqan ottək yalkunlap ketidu. **7** Ularning həmmisi tonurdək kiziktur, ular əz sorakqilirini yəp ketidu; Ularning barlıq padixahlıri yıkıldı — Ulardin heçkim meni nida ķılıp qakırmayıdu! **8** Əfraim yat կowmlar bilən arilixip kətti; U «ərülmigən bir koturmaq»dəktur. **9** Yat adəmlər uning küqini yəp kətti, biraq u həq

səzməydu; Bərhək, [bexining] u yər-bu yeridə ak qaqlar kərünidu, biraq u həq bilməydu; **10** Xuning bilən Israilning təkəbburlukı əzигə қarxi guwah beridu; Ular Pərwərdigar Hudasining yenioğa kaytmaydu; Yaki xundak ixlar [bexioşa] qüvkən bolsimu, yənilə Uni izdiməydu. **11** Əfraim həq əkli yok nadan bir pahtəktək; Misiroşa қarap sayraydu, Asuriyəni izdəp baridu; **12** Ular baroqanda, ularning üstigə torumni taxlaymən; Huddi asmandiki uqar-қanatlarnı toroşa qüxürgəndək ularni qüxürimən; [Bu həwər] ularning jamaitigə yetixi bilənla, ularni jazalaymən. **13** Ular oşa way! Qünki ular Məndin yıraklıxip tenip kətti! Ular һalak bolsun! Qünki ular Manga wapasızlıq կildi! Mən ularni կutkuzup hərlükə qikiray degəndə, Ular Mən tooqruluk yalojan gəp կildi! **14** Ular ornida yetip nala կiloqanda, Manga kenglidə həq nida կilmidi; Ularning jamaətkə yioqilixi pəkət ax wə yengi xarab üqündür, halas; Ular Məndin qətləp kətti. **15** Bərhək, Mən əslı ularni tərbiyiligənmən, Ularning biləklirini qeniketurup küqəytküzgənidim; Birak ular Manga қarxi yamanlık կəstləwatidu. **16** Ular buruldi — birak buruluxi Həmmidin Aliy Boləquqioşa kaytix üçün əməs; Ular aldamqi bir okyaqşa ohxax. Ularning əmirliri əzlirining օjaljiranə til-aħanətliri wəjидin kiliqlinidu; Bu ix Misir zeminida ularni məshirigə կalduridu.

8 Kanayni aqzingoşa saloqin! Pərwərdigarning əyi üstidə bir қorultaz aylinip yürüridu! Qünki ular Mening əhdəmni buzojan, Təwrat-kanunumoşa itaətsizlik կilojan. **2** Ular Manga: «I Hudayim, biz Israil həlkı Seni tonuymız!» dəp warkıraydu. **3** Israil yahxilik-mehribanlığını taxliwətkən;

Xunga düxmən uni қoqlaydu. **4** Ular əzliri padixahıları tikligən, birak Mən arkılık əməs; Ular bəzilərni əmir kılınan, birak uningdin həwirim yok; Ular eż jenişa zamin bolux üçün, Əzlirigə butlarnı kümüx-altunlıridin yasiqan.

5 I Samariyə, sening moziying seni taxliwətti! Mening ojəzipim ularoja қozojaldi; Ular қaçançıqə paklıktın yirak turidu? **6** Xu nərsə Israildin qıkkanoğu — Uni bir hünərwən yasiqan, halas; u Huda əməs; Samariyəning moziyi dərwəkə parə-parə qekiyetiliidu! **7** Qünki ular xamal teridi, xunga kara kuyunni oridu! Ularning xadisida həq baxaqlar yok, u həq ax bərməydu; Hətta ax bərgən bolsimu, yat adəmlər uni yutuwaloqan bolatti. **8** Israil yutuwelindi; Ular yat əllər arisida yarimas bir қaqa bolup қaldı; **9** Qünki ular yalozuz yürgən yawayı exəktək Asuriyəni izdəp qıktı; Əfraim «axna»larnı yalliwaldı. **10** Gərqə ular əllər arisidin «yallivaloqan» bolsimu, Əmdi Mən ularnı yioqip bir tərəp kılımən; Ular tezla «Əmirlərning xahi»ning besimi astida toloqinip ketidu. **11** Əfraim «gunah kurbanlıq»lrı üçün kurbangahları kəpəytkini bilən, Bular gunah қozqaydioqan kurbangahlar bolup қaldı. **12** Mən uning üçün Təwrat-kanunumda kəp tərəplimə nərsilərni yazışan bolsammu, Ular yat bir nərsə dəp hesablanmakta. **13** Ular kurbanlıqları amrak! Ular Manga kurbanlıqları kılıp, gəxidin yəydi, Birak Pərvərdigar bulardin həq hursənlilik almayıdu; U ularning қəbihlikini hazır esigə kəltürüp, Gunahlırını eż bexioğa qüxüridü; Ular Misiroja kaytidu! **14** Qünki Israil eż Yasioquqisini untup, «ibadəthana»larnı kuruđu; Yəhuda bolsa istihkamlaxturuloqan xəhərlərni kəpəytkən; Birak

Mən ularning xəhərliri üstigə ot əwətimən, Ot bularning
ķel'ə-ordilirini yəp ketidu.

9 I Israil, yat əl-yurtlardək huxal bolup xadlinip
kətmənglər; Qünki sən Hudayingdin qətnəp pahxilikkə
berilding; Hərbir hamanda sən pahxə həkkigə amrak
bolup kətting. **2** Haman wə xarab kəlqiki ularni
bağalmaydu; Yengi xarab uni yərgə karitip köyidu. **3**
Ular Pərwərdigarning zeminida turiwərməydu; Əfraim
bəlki Misiroqa kaytidu, Ular Asuriyədə həram tamaknı
yəydu. **4** Ular Pərwərdigaroja həq «xarab hədiyə»lərni
küymaydu, Ularning қurbanlıkları uningoja həq hursənlik
bolmaydu; ularning neni matəm tutkuqılarning nenidək
bolidu; Uni yegən hərkim «napak» bolidu; Bu nan hərgiz
Pərwərdigarning əyigə kirməydu. **5** Əmdi «jamaətlərning
[ibadət] sorunları» künidə, «Pərwərdigarning həyti»
bołqan künidə қandaq қılsılər? **6** Qünki mana, ular
hətta ħalakəttin қaqqan bolsimu, Misir ularni yioqiwelip,
Andin Memfis xəhiri ularni kəmüp köyidu. Ularning
kədirlik kümüx buyumlırını bolsa, qakkaqlar igiliwalidu;
Ularning qedirlirini yantak-tikənlər basidu. **7** Əmdi
həsablixix künləri kəldi, Yamanlık қayturidiqan künlər
kəldi; Israil buni bilip yətsun! Sening қəbihlikingning
kəplüki tüpəylidin, Zor nəpriting bołqını tüpəylidin,
Pəyəmbər «əhmək», rohka təwə bołquqi «sarang»
dəp həsablinidu. **8** Pəyəmbər bolsa Əfraim üstigə
Hudayim bilən billə turojan kezətqidur; Bırak uningoja
barlıq yollırıda kiltaklar köyüləqan, Hudasining əyidimu
nəprət uni kütməktə. **9** Gibeahning künliridikidək ular
əzlirini qongkur bulojoqan, U ularning қəbihlikini esigə

kəltüridu, Ularning gunahlırini jazalaydu. **10** — Qelbayawanda üzüm uqrəp қaloqandək, Mən sən Israilni tapkan; Ənjür dərihidə tunji pixkan mewini kərgəndək, ata-bowiliringlarnı yahxi kərgənmən; Andin ular «Baal-Peor»ni izdəp bardı, Əzlirini axu nomusluk, nərsigə beoqxılıdi, Ular əzlirining «səygüqisi»gə ohxax yirginqlik boldı. **11** Əfraimning bolsa, xan-xəripi қuxtək uqup ketidü — Huddi tuoqulux bolup baqmioqandək, Həmilə bolup baqmioqandək, Boyida apiridə bolux bolup baqmioqandək! **12** Hətta ular pərzəntlirini qong kılajan bolsimu, Mən lekin ularnı birini қaldurmay juda kılımən; Bərhək, ulardin ayrılip kətkinimdin keyin, ularning həlioja way! **13** Mən kərginimdə, Əfraimning əhwali qimənzarda tikləngən bir «Tur xəhəri»dək idi; Birak Əfraim balilirini kətl kılouqioja qıkdirip beridu. **14** Ular oja bərgin, i Pərwərdigar — zadi nemə bərgining tüzük? — Ular oja bala qüxüp ketidiojan baliyatku, kuruk əmqəklərni bərgin! **15** Ularning barlık rəzillikini Gilgaldin tapkılı bolidu; Qünki Mən xu yerdə ulardin nəprətləndim; Ularning kilmixlirining rəzilliki tüpəylidin, Ularnı əyümdin həydiwetimən; Mən ularnı yənə səyməymən; Ularning əmirlirining həmmisi tərsalik kılıdu. **16** Əfraim əmdi uruwetildi; Ularning yiltizi қaojirap kətti, ular heq mewə bərməydu; Hətta ular mewə bərsimu, Balyatķusining seyümlük mewilirini əltürüwetimən. **17** Mening Hudayim ularnı qətkə қakçı, Qünki ular uningoja қulak salmidi; Ular əllər arisida sərsan bolidu.

10 Israil barakşan bir üzüm telidur; U əzi üqün mewə qıkdiridu; Mewisi kəpəygənseri u қurbangahlarnimu kəpəytkən; Zeminining esillikidin ular «esil»

but tüwrüklirini yasidi. **2** Ularning kengli ala; Ularning gunahkarlıği hazır axkarilinidu; U ularning қurbangahlırini qekip əqulitidu, Ularning but tüwrüklirini buzuwetidu. **3** Qünki ular pat arida: «Bizdə padixah yok, qünki Pərwərdigardin korkmiduk; Padixahımız bar bolsimu, u bizgə nemə kılıp beridu?» — dəydiqən bolidu. **4** Ular gəplərni kiliweridu, əhdini tüzüp köyup yaloqandin kəsəm iqidu; Xunga ular arisidiki dəwalixixlar etizdiki qənəklərgə xumbuya ünüp kətkəndək bolidu. **5** Samariyədə turuwatkanlar «Bəyt-Awən»ning moziyi üçün əqəm-əndixigə qüxicidu; «[Bəyt-Awən]»[dikilər] dərwəkə uning üstigə matəm tutidu, Uning «butpərəs kahin»lirimu uning üçün xundak kılıdu; Ular «Bəyt-Awən»ning «xan-xəripi» üçün azablinidu, Qünki u sürgün kılindi! **6** Bərhək, xu nərsə «Jedəlhor padixah» üçün hədiyə kılınip, Asuriyəgə kətürülüp ketildi; Əfraim iza-ahənətkə kəlidu, Israil ez «əkli»din hijil bolidu. **7** Samariyəning bolsa, padixahı dengiz dolğunları üstidiki həxəktək yokılıp kətti; **8** «Awən»diki «yükiri jaylar», yəni «Israilning gunahı» bitqit kılınidu; Kurbangahlırını tikən-jioşanlar basidu; Ular taoqlarоja: «Üstimirni yepinglar!», dənglüklərgə: «Üstimirzə ərülüp qüxüngər!» — dəydu. **9** — I Israil, Gibeahning künliridin baxlap sən gunah kılıp kəlding; Ixlər xu peti turiwərdi; Rəzillikning balılırı üstigə kılınoşan jəng ularnı Gibeahta besiwətmidimu? **10** Mən halıqinimda ularnı jazalaymən; Ular ikki gunahı tüpəylidin əsirgə qüxüxkə toqra kəlgəndə, Yat կowmlar ularoqa hujum kilişkə yioqılıdu. **11** Əfraim bolsa kəndürülgən bir inəktur, U haman tepixkə

amrak; Mən uning qiraylik gədinini upraxtin ayap kəldim; Birak һazır uningoja boyunturuk selip həydəymən; Yəhuda yər həydisun! Yakup ezi üçün yərni tirlilixi kerək. **12** Əzünglaroja həkkaniylik bilən teringlar, Mehîr-muğəbbət iqidə həsul alisilər; Boz yeringlarnı qanap eqinglar; Qünki Pərwərdigarnı izdəx waktı kəldi, — Ta U üstünglaroja həkkaniylikni yaqduruşuqə! **13** [Birak] silər rəzillikni aqdurdunglar, Kəbihlik həsulini ordunglar, Yalojanqılıkning mewisini yedinglar; Qünki sən ez yolungoja, yəni baturliringning kəplükigə ixinip tayanding; **14** Kowmliring arisida quşan-sürən kətürülidu; Xalman jəng künidə Bəyt-Arbəlni bərbat kılolandak, Barlık қorəqliring bərbat kılınidu; (xu kuni [Bəyt-Arbəldiki] ana-balilar təngla parə-parə kiliwetilmənmu?) — **15** Əmdi uqioja qıkkan rəzilliking tüpəylidin, Ohxax bir kün sening bexingoja qüxürülidu, i Bəyt-Əl! Tang səhərdila Israilning padixahı pütünləy üzüp taxlinidu.

11 Israil bala qeojda, Mən uni səydüm, Xuning bilən oqlumni Misirdin qikixka qakırdim. **2** Birak ular [həlkimni] qakırıwidi, Ular dərhal huzurumdin qikip kətti; Ular «Baal»laroja қurbanlıq kılıxka baxlidi, Oyma məbudlaroja isrik saldı. **3** Əfraimoja mengixni əgətküqi Əzüm idim, Uning կolini tutup wə yeləp — Birak ezzini sakaytkuqining Mən ikənlikimni ular bilmidi. **4** Mən adımətqilikning keyünük rixtiliri bilən, Səygüning tarliri bilən ularning kənglini tartıwaldım; Mən ularoja huddi engikidin boyunturukni eliwətküqi birsidak bolqanmən, Egilip Əzüm ularni ozuklanduroşanmən. **5** Ular Misiroja

ķaytidiojan bolmamdu? Asuriyəlik dərwəkə ularning padixahı bolidiojan əməsmu? — Qünki ular yenimoja ķaytixni rət ķildi! **6** Қılıq uning xəhərliridə həryan oynitilidu; [Dərwazisidiki] təmür baldaklarni wəyran kılıp yəp ketidu; Bu əz əkillirining kasapitidur! **7** Bərhək, Mening həlkim Məndin qətləp ketixkə məptun boldi; Ular Həmmidin Aliy Boloduqioja nida kılıp qakırsimu, Lekin həqkim ularni kötürməydu. **8** Mən қandakmu seni taxlap կոյմən, i Əfraim? Mən қandakmu seni [düxməngə] tapxurimən, i Israel?! Қandakmu seni Admah xəhəridək kılımən?! Seni қandakmu Zəboim xəhəridək bir tərəp kılımən?! Қəlbim iq-baqrımda қaynap ketiwatidu, Mening barlık rəhımdillikim կօզօլիwatidu! **9** Ołəzipimning kəhrini yürgüzməymən, İkkinqi yənə Əfraimni yokatmaymən; Qünki Mən insan əməs, Təngridurmən, — Yəni arangda bolovan pak-mukəddəs Boloduqidurmən; Mən dərojəzəp bilən kəlməymən. **10** Ular Pərwərdigarning kəynidin mangidu; U xirdək hərkirəydu; U hərkirigəndə, əmdi balılıri օərbtin titrigən һalda kelidu; **11** Ular Misirdin қuxtək, Asuriyə zeminidin pahtəktək titrigən һalda qikip kelidu; Xuning bilən ularni əz əylirigə makanlaxturimən, — dəydu Pərwərdigar. **12** Əfraim Meni yalojan gəpliri bilən kəmüwetidu; Yəhudamu Tənrigə, yəni ixənqlik, Pak-Mukəddəs Boloduqioja tuturuksız boldi.

12 Əfraimning yegini xamaldur, U xərk xamilini қoɔqlap yürüdi; U künləp yaloqanqılık, zulum-zorlukni kəpəytməktə; Ular Asuriyə bilən əhdə tüzidu, Xuningdək Misiroqa may «sooqılırı» kötürüp apirlidu. **2** Pərwərdigarning Yəhuda bilənmə bir dəwasi bar; U

Yakupni yolliri boyiqə jazalaydu; Uning kilmixlirini əz
üstigə kayturidu. **3** U baliyatkuda turup akisini tapinidin
tutuwaloqan, Əz küqi bilən Huda bilən elixqan; **4** U bərhək
Pərixtə bilən elixip, oğəlibə kıldı; U yioqlidi, Uningoğa
dua-tilawət kıldı; [Huda] uni Bəyt-Əldə tepiwaldi, Wə
xu yerdə bizgə səz kıldı; **5** — Yəni Pərwərdigar, samawi
köxonularning Sərdari bolqan Huda, — «Pərwərdigar»
bolsa Uning hatırə namidur! **6** Xunga sən, Hudaying
arkılık, Uning yenioğa kayt; Mehribanlıq wə adalətni
kölungdin bərmə, Hudayingoğa ümid baqlap, Uni izqil
kütkin. **7** Mana bu sodigər! Uning kolida aldamqılık
tarazisi bar; U bozək kılıxka amrakət. **8** Əfraim: «Mən
dərwəkə beyidim, Əzümgə kəp baylıklarını toplidim; Birak
ular barlıq ajirlirimdə məndin həq gunahiy қəbihlikni
tapalmaydu!» — dəydu. **9** Birak Misir zeminidin tartıp
Mən Pərwərdigar sening Hudaying bolqanmən, Mən seni
yənə «[kəpilər] heyti»dikidək qedirlarda turoquzımən!
10 «Mən pəyoqbərlərgə səz kılqanmən, Alamət
kərünüxlərni kəpəytkənmən, Xundakla pəyoqbərlər
arkılık təmsillərni kərsətkənmən. **11** Gilead қəbihəmu? Ular
bərhək pəkət yarimaslardur! Ular Gilgalda torpakları
kurbanlık kılıdu; Ularning kurbangahları dərwəkə etiz
kırlıridiki tax dəwiliridək kəptur! **12** (Yakup Suriyəgə
keqip kətti, Xu yerdə Israil hotun elix üçün ixligən;
Bərhək, hotun elix üçün u կoylarni bakqanidi). **13**
Pərwərdigar yənə pəyoqbər arkılık Israilni Misirdin
qikirip kutkuzoqan, Pəyoqbər arkılık uningdin həwərmə
aloqan. **14** Əfraim [Hudanıng] қəhrəni intayın қattık
kozqıoqan; Uning Rəbbi u tekkən kən kərzni uning

gədinigə artıdu, Xərməndilik-aħanətini eż bexioja
ķayturidu.

13 [Burun] Əfraim söz kılqanda, kixilər hərmətləp titrəp
ketətti; U Israil қebililiri arisida kətürülgən; Birak u
Baal arkılık gunah kılıp əldi. **2** Ular hazır gunahning
üstigə gunah sadir kilmakta! Əzlırigə kümüxliridin
ķuyma məbudlarnı, Əz əkli oylap qıkkən butlarnı yasidi;
Bularning həmmisi hünərwənnıng əjri, halas; Bu kixilər
toopruluk; «Həy, insan қurbanlığını kılouqilar, mozaylarnı
seyüp қoyunglar!» deyildi. **3** Xunga ular səhərdiki bir
parqə buluttək, Tezdin oqayıp bolidoqan tang səhərdiki
xəbnəmdək, Hamandin қara կuyunda uqkan pahaldək,
Tünglüktin qıkkən is-tütəktək [tezdin] yokəp ketidu. **4**
Birak Misir zeminidin tartıp Mən Pərwərdigar sening
Hudaying bolouanmən; Sən Məndin baxka həq İlahnı
bilməydiqan bolisən; Məndin baxka қutkuzoquqi yoktur.
5 Mən qəl-bayawanda, կuroqakqılıkning zeminida sən
bilən tonuxtum; **6** Ular ozuklandıdurulup, toyunoqan,
Toyunoqandan keyin kenglidə təkəbburlixip kətkən; Xunga
ular Meni untuqan. **7** Əmdi Mən ularoqa xirdək bolimən;
Yilpizdək ularni yol boyida paylap kütimən; **8** Küqükliridin
məhrum bolouan eyiktək Mən ularoqa uqrap, Yürək
qawisini titiwetimən; Ularnı qixi xirdək nək məydanda
yəwetimən; Daladiki һaywanlar ularni yırtiwetidu. **9**
Sening һalakiting, i Israil, dəl Manga қarxi qıkkənlilikŋ,
Yəni Yardəmqinggə қarxi qıkkənlilikŋdin ibarəttur. **10**
Əmdi barlıq xəhərliringdə sanga қutkuzoquqi bolidoqan
padixahıng қeni? Sening sorakqi-ħakimliring қeni? Sən
bular toopruluk; «Manga padixah wə xahzadılarnı təkdim

ķilojaysən!» dəp tiligən əməsmu? — **11** Mən əzəzipim bilən sanga padixaħni təkdirim kəlojanmən, Əmdi uni əzəzipim bilən elip taxlidim. **12** Əfraimning kəbihliki qıng orap-qaqılanoqan; Uning gunaħi juqlinip saklanoqan; **13** Tolqak başkan ayalning azabliri uningoja qüxidu; U əkilsiz bir oquldur; Qünki baliyatķuning aozzi eqilqanda, u hazır bolmioqan! **14** Mən bədəl tələp ularnı təhtisaraning küqidin kutuldurimən; Ularqa həmjəmət bolup əlümdin kutkuzimən; Əy, əlüm, sening wabaliring kəni?! Əy, təhtisara, sening həlakətliring kəni?! Mən buningdin puxayman kilmaymən! (*Sheol h7585*) **15** [Əfraim] kərindaxliri arisida «mewilik» bolsimu, Xərkətin bir xamal qikidu, Yəni Pərwərdigarning qəl-bayawandin qikkan bir xamili kelidu; [Əfraimning] bulığı kurup ketidu, uning su bexi kaqqirap ketidu; U [xamal] həzinisidiki barlıq nəpis kaqqıqlarnı bulang-talang kılıdu. **16** Samariyəning əz gunaħi əz zimmisiga koyulidu; Qünki u əz Hudasişa boynını ķattık kəlojan; Ular kılıq bilən yıkılıdu, Bowaklıri parə-parə kılıp qekiyetilidu, Həmilidar ayalları yeriwetilidu.

14 I Israel, Pərwərdigar Hudayingning yenioja ikkilənməy kaytip kəll! Qünki əz kəbihliking bilən putlixip yıkılıqansən. **2** Əzüngalar bilən billə səzlərni epkelinglar, Pərwərdigarning yenioja kaytinglar; Uningoja: — «Barlıq kəbihlikni kəqürgəysən, Xapaət bilən bizni կöbul kəlojaysən, Xuning bilən biz Sanga ləwlirimizdiki «buğa [kurbanlıqlar]»ni tutımız — dəngalar. **3** — «Asuriyə bizni kutkuzmaydu, Atlaroqa minməymiz; Biz hərgiz əz կölimiz yasiqiniqə: — «Hudayimiz!» deməymiz; Qünki Səndinla yetim-yesirlar rəhəim-xəpkət tapıdu». **4** — Mən ularnı

«arkioja qekinixliri»din saqaytimən, Mən ularni qin kenglümdin halap səyimən; Qünki Mening əzəzipim uningdin yandi. **5** Mən Israiloja xəbnəmdək bolimən; U nilupərdək bərk uridu, Yiltizliri Liwan [kedir] dərihidək yiltiz tartidu; **6** Uning bihliri xahlap yeyildi, Uning güzəlliki zəytun dərihidək, Purikı Liwan [kediriningkidək] bolidu. **7** Həlk kaytip kelip, uning sayisi astida olturidu; Ular ziraətlərdək yaxnaydu, Üzüm telidək qeqəkləydi; Liwanning xarabliri [aozida қalɔjandək], esidə xerin қalidu. **8** Əfraim: «Mening butlar bilən yənə nemə karim!» — dəydioğan bolidu. «Mən uningoja jawab berimən, uningdin həwər alımən! «Mən yapyexil bir қarıqaydurmən». «Sening mewəng Məndindur!» **9** Kim dana bolup, bu ixlarni qüxinər? Qeqən bolup, bularni bilər? Qünki Pərwərdigarning yolliri durustur, Həkkəaniylar ularda mangidu; Birak itaətsizlər ularda putlixip yikildi.

Yo'el

1 Pərwərdigarning Petuelning oqlı Yoeloja qüvkən səzi:
— 2 «I kerilar, anglanglar; Zeminda barlıq turuwatkan
həmməylən, կulak selinglar; θz künliringlarda yaki
ata-bowliringlarning künliridimu xundak bir ix bolup
bakkanmu? 3 Baliliringlarqa xuni eytip beringlar,
Baliliringlar οz balilirioqa eytsun, Ularmu kelər dəwrgə
eytsun: — 4 «Qixligüqi kurt» կalduroğanni qekətkə
yəp boldi, Qekətkə կalduroğanni qekətkə liqinkiliri
yəp boldi, Qekətkə liqinkiliri կalduroğanni «wəyranqi
kurt»lar yəp boldi. 5 Əy, հarəkkəxlər, oyɔjinip կattik
yioqlanglar, Հuwlixinglar, i xarab ieqküqilər, Yengi xarab
tüpəylidin — Qünki u aqzingdin elip taxlandi. 6
Qünki bir həlk, küqlük, sansizlioqan həlk, Zeminim
üstigə besip kəldi; Uning qixliri bolsa xirning qixliri,
Uningda xirning hinggang qixliri bardur; 7 U Mening
üzüm tallirimni wəyranə կiliwətti, Ənjür dərihimning
kowzaqlırını siyriwətti, Ularni yalingaqlap, taxliwətti;
Ularning xahliri akliwetildi. 8 Yaxlıqidiki eri üçün matəm
tutup bəz kiyimlərgə oranojan nəwjuwandək կattik piojan
qekinglar; 9 Pərwərdigarning əyi «axlik hədiyə»din həm
«xarab hədiyə»lərdin məhrum կılindi; Kağınlar, yəni
Pərwərdigarning hizmətqiliri matəm tutidu. 10 Etizlar
qəldərəp kətti, Zemin matəm tutidu; Qünki ziraətlər
oqazan boldi, Yengi xarab կurup kətti, Zəytun meyi
kaçojiridi. 11 Həy dehənlər, uyulunglar; Buqdaylar
həm arpilar üçün yalwurunglar, i üzümqilər, Qünki
etizlarning հosulliri կurup kətti. 12 Üzüm teli կaօjirap
kətti, Ənjür dərihi solixip կaldi, Anar dərihi, horma

palmisi həm alma dərihimu, Daladiki barlıq dərəhlər solixip kətti; Bərhək, xadlikmu adəm balilirida solixip kətti. **13** Belinglarni baqlanglar, pəryad okunglar, i kahinlar; Hıwlanglar, i կurbangahning hizmətqiliri; Keqiqə bez kiyimlərni kiyip dum yetinglar, i Hudanıng hizmətqiliri; Qünki Hudayinglarning əyidin «axlık hədiyə» həm «xarab hədiyə» üzülüp қaldı. **14** «Roza tutaylı» dəp [Hudaqa] məhsus bir məzgilni ayringlar, Jamaətkə məhsus yiqlimiz, dəp jakarlanglar; Akşakallarnı, zeminda turuwatkanlarning həmmisini Pərwərdigar Hudayinglarning əyigə yiqlip, Pərwərdigar ola nalə kətürünglar! **15** «Ah, xu kün! Qünki Pərwərdigarning küni yekinləxti, U Həmmigə Kadir təripidin һalakət bolup kelidu. **16** Mana, oqiza kəz aldımızdin elip taxlandı əməsmu? Xadlik, huxallık Hudayimizning əyidin elip taxlandı əməsmu? **17** Uruklar topa-qalmilar astida qırıp kətti, Ambarlar harabiləxti, Boquzhanilar oqlap qüxti; Qünki ziraətlər oqazang boldi. **18** Qarpaylar xundak hərkirixip kətti! Kala padiliri patiparaq boldi, Otlaknı tapalmıqaq; Қoy padilirim u ezi «gunahımız bar» degəndək məyüsləndi; **19** Ah, Pərwərdigar, nida қılımən Sanga; Qünki ot yalkunliri janggaldiki ot-qəplərni yəwətti, Yalkun daladiki barlıq dərəhlərni kəydürüwətti. **20** Daladiki həywanlarmu Sanga nida қılıdu, Qünki erik-estənglər kurup kətti, Ot-yalkun janggaldiki ot-qəplərni yəwətti.

2 Zion teoında kanay qelinglar, Muğəddəs teoimda agah signalini anglitinglar; Zeminda turoquqi həmməylən dir-dir titrisun; Qünki Pərwərdigarning küni kelidu,

u yekindidur. **2** U kün bolsa қarangoju həm sür kün,
Bulutlar kaplanqan həm қapkarangoju zulmət kün, —
tang səhər taqlar üstigə yeyiloqandək, Zor həm küqlük bir
həlk kelidu; Ular oħħax bolqulqilar bolup baqmiojan,
Ulardin keyinmu, dəwrdin-dəwrgə yənə bolmaydu. **3**
Ularning aldida kəydürgüqi ot mangidu, Ularning kəynidə
bolsa bir yalkun kəydürüp etidu; Kelixtin burun zemin
«Erən baqqisi»dək, Birak ularning tapini təgkəndin
keyin gül-giyahsız qəl-bayawan bolidu; Bərhək, ulardin
həqnemə keqip kutulalmaydu. **4** Ularning kiyapiti
atka oħħaydu, Atlik ləxkərdək qapidu. **5** Jəng hərwiliri
güldürligəndək sada bilən ular taq qoqkiliridin səkrəp
etidu; Pahalni parastap kəydürgən ot awazidək taraslap
mangidu, Dəbdəbilik səp tüzəp turojan küqlük қoxundək
yürudu, **6** Ularning aldida əllər kəttik azablinidu, Həmmə
qiray tatirip ketidu. **7** Ular palwanlardək yügürudu;
Jəngqilərdək sepildin artilip etidu; Həmmisi eż aldiqa
karap yürüx kılıdu; Səplirini həq buzmaydu. **8** Həqkəysisi
eż kerindixini kișimaydu; Hərkəysisi eż yolda mangidu;
Korallaroja etilsimu, yarilanmay etüp mangidu; **9**
Xəhərning həmmə yerigə qepixidu; Sepil üstidə yügürüp
yürudu; Oylərgə yamixip qıçıdu; Derizilərdin oqridək
kiridu. **10** Ular aldida yər-zeminni titrək basidu, Asmanlar
təwrinip ketidu; Kuyax həm ay қarangoqulixip ketidu,
Yultuzlar julasını kayturuwalidu. **11** Pərwərdigar Əz
қoxuni aldida awazini қoyuwetidu, Qünki Uning bargahı
payansızdır; Uning səzini orunlioquqi küqlüktür; Qünki
Pərwərdigarning küni uluq, intayın dəhxətliktür; Kim uni
kötürəlisin? **12** Birak hətta hazırlı, — dəydu Pərwərdigar,

— Qin kenglünglər bilən, rozilar bilən, yişilar bilən
matəm tutup Mening yenimoşa kaytip kelinglar; **13**
Kiyim-keqikinglarnı əməs, bəlki yürək-başringlarnı
tilip, Pərvərdigar Hudayinglarning yenioşa kaytip
beringlar; Qünki U mehîr-xəpkətlik həm rəhimdil, Asan
oşezəplənməydu, zor mehîr-muhəbbətlilik, Yamanlıktın
yanidioşan [Huda]dur. **14** Kim bilidu, U jazalaxtin yenip,
rəhim kılıp birər bərikətni, Pərvərdigar Hudayinglar oşa
sunəqudək birər «axlık hədiyə» həm «xarab hədiyə»ni
ķaldurup ketəmdü tehi? **15** Zion teoşida kanay qelinglar,
«Roza tutaylı» dəp [Huda] məhsus bir məzgilni
ayringlar, Jamaətkə məhsus yioşlimiz, dəp jakarlanglar;
16 Əlni yioşinglar, jamaətni paklandurunglar, Akşakallarnı
jəm kilinglar, balılnı, emiwatkanlarnı yioşinglar;
Toy kiliwatkan yigit əz əyidin, Yatlık bolidioşan kız
hujrisidin qıksun; **17** Kahinlar, yəni Pərvərdigarning
hizmətqiliri aywan bilən kurbangah otturisida yioşa-zar
kötürsun, Ular eytsunki, «I Pərvərdigar, Əz həlkinqə
iqingni aqırıtkəysən, Əz mirasingni horluktin saklap,
Ularnı əllərgə səz-qəqək boluxka қoymioşaysən; Əl-
yurtlar arisida: «Ularning Hudasi əni?» deyilmisun». **18**
Andin Pərvərdigar Əz zemini oşa otluk muhəbbətinini, Əz
həlkigə rəhim-xəpkətni kərsətti; **19** Pərvərdigar jawabən
Əz həlkigə mundak dedi: — «Mana, Mən silərgə buğday,
yengi xarab wə zəytun meyini əwətimən, Silər bulardin
kandurulisilər; Wə Mən silərni kaytidin əllər arisida
xərməndə kılıp қoymaymən; **20** Həm ximaldin kəlgüqini
silərdin yirağ kılıp, Uning aldi ķismini xərkiy dengizoşa,
Kəyni ķismini oqərbiy dengizə şoqlıwetimən; Uni qəl

bir zeminə həydiwetimən; Uning sesiklikı purap turidu, Pasık hidi qikidu; Qünki u «qong ixlarni kılɔquqımən» dəp ezini uluɔ kilmakqi bolidu. **21** Korkma, i zemin; Xadlinip huxal bol; Qünki Pərwərdigar uluɔ ixlarni kılɔjan. **22** I daladiki həywanlar, korkmanglar; Qünki qəllüktiki ot-qəplər bərk urmakta; Dərəh mewisini bərməktə, Ənjür dərihi, üzüm teli toluk həsul beridu. **23** Həm silər, Zionning baliliri, xadlinip Pərwərdigar Hudayinglardın hursən bolunglar; Qünki U həkkaniyilik boyiqə silərgə «awwalkı yamoqurlar»ni beridu; U silərgə həl-yeojin beridu, Yəni baxta bolqandək «awwalkı yamoqurlar» həm «keyinki yamoqurlar»ni yaqduridu. **24** Hamanlar buqdayoja tolojan bolidu, Idix-küplər yengi xarab həm maylar oja tolup taxidu. **25** Wə Mən silərgə qekətkilər, qekətkə liqinkiliri, «wəyranqi kurt»lar, «qixligüqi kurt»lar, Yəni Mən aranglar oja əwətkən uluɔ қoxunum yegən yillarnı kayturup berimən; **26** Silər boluxiqə yəp, kandurulisi lər, Xuningdək silərgə karamət ixlarni kərsətkən Pərwərdigar Hudayinglarning namini mədhıyiləysilər; Xuning bilən Mening həlkim hərgiz yənə hijalətkə կalmaydu. **27** Silər Mening Israel iqidə turoqanlıkimni, Xundakla Mənki Pərwərdigar silərning Hudayinglar ikənlikimni, Məndin baxka həqkim bolmaydiqanlığını bilisilər; Xuning bilən Mening həlkim hərgiz yənə hijalətkə կalmaydu. **28** Həm keyin, Mən Əz Rohimni barlık ət igiliri üstigə kuyimən; Silərning oqlu-ķızliringlar bexarət beridu, Қeriliringlar alamət qüxlərni kəridu, Yigitliringlar օqayibanə alamət kərünüxlərni kəridu; **29** Bərhək, xu künlərdə կullar üstigimu, dedəklər üstigimu Rohimni kuyimən. **30** Mən

asmanlarda, zemində karamətlərni, Kan, ot, is-tütək tüwrüklirini kərsitimən. **31** Pərwərdigarning uluŋ həm dəhəxtlik küni kəlmigüqə, Kuyax қarangojulukka, Ay қanoja aylandurulidu. **32** Həm xundak əməlgə axuruliduki, Pərwərdigarning namini qakirip nida կilojanlarning həmmisi կutkuзulidu; Qünki Pərwərdigar deginidək, Zion teoğıda həm Yerusalemda, Həmdə Pərwərdigar qakırmakçı bolğan «кaldisi»lar üçün կutkuзux-nijat bolidu.

3 Qünki mana, xu künlərdə, xu pəyttə, Mən Yəhuda həm Yerusalemni asarəttin կutuldurup, azadlıqka erixtürginimdə, **2** Mən barlık əllərnimu yiojip, Ularnı «Yəhoxafat jilojisi»qa qüxürimən; Xuning bilən ularning həlkimni əllər arisioqa tarkitiwətkənlikidin, Zeminimni bəlüp parqiliwətkənlikidin, Ularnı axu yerdə Mening mirasim, yəni həlkim Israil tüpəylidin sorakşə tartımən. **3** Uning üstigə ular Mening həlkimni dooqa tikip qək taxlıqan; Bir yigitni bir pahxıxə ayalşa almaxturoqan, Bir kizni «xarab iqimiz» dəp xarab üçün almaxturoqan. **4** Həy, Tur həm Zidon, Filistiyəning barlık rayonliri, Mən silərni nemə կiliptimən? Silər Məndin eq almakqimusilər? (Birak Məndin eq alimiz desənglər, egnə tezla eż bexinglarşa kayturup berimən!) **5** Kümüxlirim, altunlirimni buliwaloqininglar tüpəylidin, Güzəl gəhərlirimni eż buthaniliringlarşa aparqininglar tüpəylidin, **6** Yəhuda balılıri həm Yerusalemning balılırını eż qebrasidin yirak kilmək üçün ularni Greklarşa setiwətkininglar tüpəylidin, **7** Mana, Mən ularni silər setiwətkən jayda ornidin turquzimən, Həmdə կilojininglarnı eż bexinglarşa

ķayturimən. **8** Oojud-ķizliringlarnı Yəhūda balilirining
ķolioqa setiwetimən, Ular xularni yıraktiki bir əlgə,
yəni Xabiyalıklarqa setiwetidü; Qünki Pərwərdigar söz
ķilojan. **9** Xuni əllər arisida jakarlanglarki, «Jənggə
təyyarlininglar, Palwanlarnı կօզօյանգլար, Jəngqılərnin
həmmisi yekinqınlaxsun, Jənggə hazırlı bolsun; **10** Sapan
qıxlırını kılıq kılıp, Orojakliringlarnı nəyzə kılıp
sokuxunglar; Ajız adəmmu: «Mən küqlük» desun; **11**
Ətraptiki həmmə əllər, tezdir kelinglar, Həmmimgalar
xu yərgə jəm bolunglar!. «Əzüngning küqlükli ringni
axu yərgə qübürgəysən, ah Pərwərdigar!» **12** «Əllər
կօզօյիլիպ «Yəhəoxafat jilojisi» oja kəlsun; Qünki Mən
xu yerdə olturup ətraptiki həmmə əllərni sorakka
tartımən. **13** Orojaknı selinglar, Qünki ziraət pixti;
Kelinglar, qüxüp qəylənglar, Qünki xarab kəlqəkliri
lik tuxuktur, Idix-küplər tolup taxidu. Qünki ularning
rəzilliki zordur» **14** Ah, nuroqun, nuroqun kixilər «Kərar
jilojisi» da! Qünki Pərwərdigarning küni «Kərar jilojisi» oja
yekinqınlaxti. **15** Kuyax həm ay կարաղուլիխip ketidü,
Yultuzlar əz julasını կայտuruwalidu. **16** Pərwərdigar
Ziondin hərkirəydu, Yerusalemın awazını կոյսətidi;
Asmanlar, zeminlar silkinidü; Lekin Pərwərdigar Əz
həlkigə baxpanah, Israil balilirioqa küq-himayə bolidu.
17 Xuning bilən silər Mənki Pərwərdigarning silərning
Hudayinglar ikənlikimni, Əz mukəddəs teqim Zionda
turidioğanlıkımni bilisilər; Yerusalem pak-mukəddəs
bolidu, Uningdin həq yat adəmlər yənə ətməydu. **18**
Həm xu küni əməlgə axuruliduki, Taoqlar yengi xarabni
temitidü, Dəng-egizliklərdin süt akıdu, Yəhudadiki

barlıq erik-əstənglərdə lik su akıdu; Pərvərdigarning
eyidin bir bulak qıkıdu, Xittim jilojisini suçqırıdu.

19 Misir bolsa bir qəllük, Edom adəmzatsız bir qel-
bayawan bolidu, Ularning Yəhuda balilirioqa ķilojan
zulum-zorawanlıkı tüpəylidin, Ular bularning zeminida
bigunah қanlarnı təkkənlikü tüpəylidin. **20** Bırak Yəhuda
mənggүгə turidu, Yerusalem dəwrdin-dəwrgiqə қalidu;
21 Həm Mən ularni təkkən қanlarning paklandurulmiojan
gunahlıridin paklandurimən; Qünki Pərvərdigar Zionda
makanlaxķandur.

Amos

1 Uzziya Yəhūdaqla, Yoaxning oğlı Yəroboam Israiloğa padixah bolğan wakıtlarda, yər təwrəxtin ikki yil ilgiri, Təkoadiki qarwiqilar arisidiki Amosning Israil tooqruluq eytən səzləri: — **2** U: «Pərwərdigar Zion teşqidin hərkirəydi, Yerusalemın awazini köyüwetidü; Padiqılarning otlaklıri matəm tutidü, Karməl qoikkisi olaşanglixidü» — dedi. **3** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Dəməxkning üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoşa qüxicidiojan jazani yandurmaymən, Qünki ular Gileadtilərni təmür tırnılık sərəmlər bilən sokkanidi; **4** Xundakla Həzaəlning əyigə bir ot əwətimən, U Bən-Hədadning ordilirini yutuwalidü. **5** Dəməxk dərwazisidiki təmür baldağnı sunduriwetimən, Awən jılıqisida turoqunu, Bəyt-Edəndə xəhanə həsisini tutkuqını üzüp taxlaymən; Suriyəning həlkə əsirgə qüçüp kiroja elip ketildidü, — dəydu Pərwərdigar. **6** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Gaza xəhîrinin üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoşa qüxicidiojan jazani yandurmaymən, Qünki ular Edomoşa tapxurup berixkə, barlık tutkuunlarnı əsir kılıp elip kətti. **7** Həm Mən Gazanıng sepilioşa ot əwətimən, U uning ordilirini yutuwalidü; **8** Mən Axodta turoqunu, Axkelonda xəhanə həsinə tutkuqını üzüp taxlaymən, Əkron xəhîrigə karxi kol kətürimən; Filistiyılerning kəldükə yokıldı, — dəydu Rəb Pərwərdigar. **9** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Turning üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoşa qüxicidiojan jazani yandurmaymən, Qünki ular barlık tutkuunlarnı Edomoşa tapxuruwətti, Xundakla əhəndaxlıq əhdisini esigə almidi.

10 Həm Mən Turning sepilioja ot əwətimən, Ot uning ordilirini yutuwalidu. **11** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Edomning üq gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoja qüxicidiojan jazani yandurmaymən, Qünki u barlıq rəhim-xəpkətni taxliwetip, Kılıq bilən əz əkerindixini köçlijan; U yirilojudək oğezəptə bolup, Dərəqəziptə bolojan əhalitini həmixə saklaydu; **12** Həm Mən Teman xəhīrigə ot əwətimən, Ot Bozrahning ordilirini yutuwalidu». **13** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Ammonning üq gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoja qüxicidiojan jazani yandurmaymən, Qünki ular qegrəmizni kengəytimiz dəp, Gileadtiki əhamilidar ayallarning əksərəklərini yeriwətti. **14** Həm Mən Rabbahning sepilioja ot yakımən, Jəng künidə kiya-qiyalar iqidə, Kara կuyunning künidə կattik boran iqidə, Ot uning ordilirini yutuwalidu; **15** Həm ularning padixahı əsirgə qüxicidu, — U əmirliri bilən billə əsirgə qüxicidu, — dəydu Pərwərdigar.

2 Pərwərdigar mundak dəydu: —«Moabning üq gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoja qüxicidiojan jazani yandurmaymən, Qünki u Edomning padixahının ustihanlarını kəydürüp əhək əkiliwətti. **2** Həm Mən Moab üstigə ot əwətimən, Ot Keriotning ordilirini yutuwalidu; Wə Moab quşan-sürənlər bilən, kiya-qiyalar bilən, kanay sadasi bilən əlidu. **3** Wə Mən ularning əhəkimini arisidin üzüp taxlaymentən, Uning əmirlirini uning bilən billə əltürütəmetimən, — dəydu Pərwərdigar. **4** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Yəhūdaning üq gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoja qüxicidiojan jazani yandurmaymən, Qünki ular Pərwərdigarning Təwrat-

kanunini kəmsitti, Uningdiki bəlgilimilərgə əməl kilmidi; Ularning sahtilikliri əzlirini adaxturup köydi; ularning ata-bowilirimu bularoja əgixip mangoranidi. **5** Həm Mən Yəhūda üstigə ot əwətimən, Ot Yerusalemning ordilirini yutuwalidu. **6** Pərwərdigar mundak dəydu: — Israelning üq gunahı, bərəkət tət gunahı üçün, uni jazasidin կayturmaymən, Qünki ular həkkaniylarnı kümüxkə setiwətti, Yoksul adəmni bir jüp qorukqa setiwətti; **7** Ular namratlarning bexidiki qang-topilirini box կoyuwətməydu, Ajiz məminlərning nesiwisinı կayriwalidu; Ata-bala ikkisi Mening mukəddəs namimni buloqap, ohxax bir kizning yeniçə təng baridu. **8** Ular [kızlarnı] həmmə kurbangahning yeniçə elip berip, Kərzə gə rənigə կoyojan kiyim-keqəklər üstidə ular bilən yatidu; Ular əz ilahining əyidə jərimanə bilən alojan xarabni iqməktə. **9** Bırak Mən Amoriylarnı ularning aldidin һalak kılqanmən, Amoriylar kədir dərihidək egiz, dub dərihidək küqlük bolqan bolsimu, Mən üstidin uning mewisini, astidin yiltizlirini һalak կildim. **10** Həm Amoriylarning zeminini igilixinglar üçün, Silərni Misir zeminidin elip qikip, Kırık yil qəl-bayawanda yetəklidim. **11** Silərning oqulliringlardın bəzilirini pəyəqəmbər boluxka, Yigitliringlardın bəzilirini «Nazariy» boluxka turoquzdum. Xundak əməsmu, i Israel balılıri? — dəydu Pərwərdigar. **12** Bırak silər Nazariylaroja xarab iqtüzdunglar, Həm pəyəqəmbərlərgə: «pəyəqəmbərlik կilmanglar» — dəp buyrudunglar. **13** Mana, Mən silərni basımən, Huddi lik ənqə besiləqan hərwa yərni başkandək, silərni besip turimən; **14** Həm qapkurlarningmu կaçar

yoli yokaydu, Palwan eз küqini ixlitelməydu, Zəbərdəs batur eз jenini kutkuzalmaydu. **15** Okyani tutkuqi tik turalmaydu; Yəltapan qaqlamaydu, Atka mingüqi eз jenini kutkuzalmaydu. **16** Palwanlar arisidiki əng jigərlik baturmu xu künidə yalingaq ķeqip ketidu, — dəydu Pərwərdigar.

3 Pərwərdigar silərni əyibləp eytən bu səz-kalamni anglanglar, i Israil baliliri, Yəni Mən Misir zeminidin elip qıkarojan bu pütkül jəmət: — **2** «Yər yüzidiki barlıq jəmətlər arisidin pəkət silərni tonup kəldim; Xunga üstünglaroja barlık կəbihlikliringlarning [jazasını] qüxürimən». **3** İkki kixi bir niyəttə bolmisa, կəndakmu billə mangalisun? **4** Oljisı yok xır ormanda hərkirəmdü? Arslan həqnemini almiojan bolsa uwisida həwlamdu? **5** Tuzakta yəmqük bolmisa կux yərgə yikılamdu? Aloqudək nərsə bolmisa, kismak yərdin etlip qıksamdu? **6** Xəhərdə [agah] kaniyi qelinsa, həlk կorkmamdu? Pərwərdigar կilmiojan bolsa, xəhərgə yamanlıq qüxəmdü? **7** Rəb Pərwərdigar Əz külliri bołqan pəyəqəmbərlərgə awwal axkarilimay turup, U həq ix kilmaydu. **8** Xır hərkirigən tursa, kim կorkmaydu? Rəb Pərwərdigar səz կiloanda, kim [Uning] bexaritini yətküzməy turalaydu? **9** Axdodtiki կəl'ə-ordilarda, Xundakla Misirdiki կəl'ə-ordilarda elan կilip: — «Samariyə taqliri üstidə yiqilinglar, Uning otturisidiki zor kiykas-sürənlərni, Uning iqidiki jəbir-zulumlarnı kərüp bekinqlar» — dənglar. **10** — Ular hək ix կiliixni bilməydu — dəydu Pərwərdigar, — Ular ordilirioqa zulum-zorawanlıq bilən tartıwaloqanlarını həm oljilarnı juolliojuqilar! **11** Xunga Pərwərdigar mundak,

dəydu: — «Mana bir yaw! U zeminni korxiwaldi! U mudapiəngni elip taxlaydu, Kəl’ə-ordiliring bulang-talang kılınidu. **12** Pərwərdigar mundak dəydu: — Padiqi xirning aozidin köyning ikki putini yaki կulikining bir parqisini kutkuzup alojandək, Samariyidə olturoğan Israillarmu xundak kutkuzulidu, — Xəhərdə pəkət kariwatning bir burjiki, Diwandiki bir parqə Dəməxk libasila қalidu! **13** — Anglanglar, Yaқupning jəmətidə guwahlıq beringlar, — dəydu Rəb Pərwərdigar, samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Huda, **14** — Mən Israilning asiyliklirini əz bexioğa qüxürgən künidə, Bəyt-Əl xəhərining kurbangahlırinimu jazalaymən; Kurbangahning burjeklidiki münggüzlər kesiwetilip yərgə qüxürülidu. **15** Mən «Kıxılık Saray» wə «Yazılık Saray»ni biraqla uruwetimən; Pil qixi əylərmə yokılıp ketidu, Kəpligən əylər tügenixidu, — dəydu Pərwərdigar.

4 I Baxandiki inəklər, Samariyə teoğıda turup, namratlarnı harlawatkan, miskinlərni eziwatkanlar, Hojilirioğa: «[Xarabni] elip kelinglar, biz iqimiz» dəydiojanlar, Bu səzni anglanglar: — **2** Rəb Pərwərdigar Əz pak-mukəddəsliki bilən կəsəm iqbənki, Mana, bexinglaroğa xundak kūnlər qüxituki, U silərni ilməklər bilən, Nəslinqarnı qanggaklar bilən elip ketidu. **3** Həm silər [ayallar] hərbiringlar sepilning xoraliridin kisilip etüp, Ədul mengip tikiwetisilər; Wə silər Hərmon tərəpkə qərüwetilisilər, — dəydu Pərwərdigar. **4** Əmdi Bəyt-Əlgə kelinglar, asiyilik kilinglar! Gilgaldimu asiylikni kəpəytinglar! Ətigəndə կurbanlıkliringlarnı, Hər üqinqi kuni silərning «ondin bir» ülüx əxriliringlarnı elip

kelinglar, **5** «Тәхәkkür қурбанлиқи»ни hemirturuq bilən billə kəydürünglər — Silər «halis қурбанlıqlar»ınglarnı jakarlap mahtinip yürünglər; Qünki bundak қılıxka amraksilər, i Israillar! — dəydu Rəb Pərwərdigar. **6** «Mən həmmə xəhərliringlarda «qixning pakizlikı»ni qüxürdüm, Həmmə yeringlarda silərni ax-nanoqa bolqan hajətmən kıldı; Birak silər yənilə yenimoja kaytmidinglər, — dəydu Pərwərdigar; **7** Həsuləqa üq ayla қaloqan bolsimu, silərdin yamoqurnı tartiwelip bərmidim; Bir xəhər üstigə yamoqur yaqdurdum, Yənə bir xəhərgə yaqdurmıdim; Bir parqə yər üstigə yamoqur yaqdı; Yənə bir parqə yər yamoqursız қaojjirap қaldi; **8** Xuning bilən ikki, üq xəhərning [pukralırı] su tiləp baxka bir xəhərgə ələngxip bardı, Lekin կanmidi; Birak silər yenimoja yənilə kaytmidinglər, — dəydu Pərwərdigar; **9** Mən silərni judun həm hal apiti bilən urdum; «Ola jilioquqi kurt»lar nuroqunliojan beoqinglər, üzümzarliringlər, ənjür dərəhliringlər həm zəytün dərəhliringlərni yəp kətti; Birak silər yenimoja yənilə kaytmidinglər, — dəydu Pərwərdigar; **10** Mən aranglaroqa Misiroqa qüxürülgən apətlərdək apətni əwattim; Yigitliringlərni kiliq bilən əltürgüzdum, Atliringlərni olja boluxka қoyuwəttim; Mən կarargahınglardın [jəsətlərning] sesikqılığını purutuwəttim, Uni dimioqinglaroqimu kirgüzdum, Birak silər yenimoja yənilə kaytmidinglər, — dəydu Pərwərdigar; **11** Mən aranglardın bəzilərni Huda Sodom wə Gomorra xəhərlirini ərüwətkinidək ərüwəttim, Xuning bilən silər ottin tartiwelinoqan bir ququla otundək bolup қaldınlardı; Birak yenimoja yənilə kaytmidinglər, — dəydu

Pərwərdigar; **12** Xunga Mən sanga xundak қılıxım kerək dəwətimən, i Israil; Mən buni sanga қılıdioqanlıkim tüpəylidin, Hudaying bilən kərüxüvkə təyyarlan, i Israil! **13** Qünki mana, taqlarni Xəkilləndürgüqi, Xamalni Yaratkuqi, İnsanqa əzlirining oy-pikrining nemə ikənlikini Ayan Kiloquqi, Tang səhərni қarangojuluğka Aylanduroquqi, Yər yüzidiki yüksiri jaylarning üstidə dəssəp yürgüqi dəl Xudur, Pərwərdigar, samawi қoxunlarning Sərdarı bolоjan Huda Uning namidur!

5 I Israil jəməti, bu sözni, Yəni Mən sən toqrluluk okuydiqan bir mərsiyəni anglap կoy: — **2** «Pak kız Israil yıkıldı; U կaytidin ornidin turmaydu; U əz tuprikişa taxlanoqan, Uni turoquzup yəligüqi yoktur». **3** Qünki Rəb Pərwərdigar mundak dəydu: — [Israilning] ming [ləxkər] qıkkən bir xəhərinining yüz [ləxkirila] tirik կalidu; Yüz ləxkər qıkkən bir xəhərinining Israil jəməti üçün on [ləxkirila] tirik կalidu; **4** Qünki Pərwərdigar Israil jəmətigə mundak dəydu: — Meni izdənglər, həyatka erixisilər; **5** Bəyt-Əlni izdimənglər, Gilgalımu barmanglar, Bəər-Xebaşa səpər kilmanglar; Qünki Gilgal əsirgə elinip sürgün կilinmay կalmaydu, Bəyt-Əl yokka qikidu. **6** Pərwərdigarni izdənglər, həyatka erixisilər; Bolmisa U Yüsüp jəməti iqidə ot kəbi partlap, uni yəp ketidu, Həm Bəyt-Əldə otni əqürgüdək adəm tepilmaydu. **7** I adalətni əməngə aylanduroquqi, Həkkaniylikni yərgə taxlioquqlar, **8** Silər Orion yultuz türkümi wə Қəlb yultuz topini Yaratkuqi, Ölüm kələnggisini tang nurioja Aylanduroquqi, Kündüzni қarangojuluğ bilən keqigə Aylanduroquqi, Dengizdiki sularni qağırip, ularni yər yüzigə Қuyoluqını

izdənglər; Pərwərdigar Uning namidur. **9** U baturlar üstigə tuyuksız ھalakətni partlitidu, Istihkam üstigə ھalakət qüxüridu. **10** Xu [Israillar] xəhər dərwazisida tənbih beridiojanlar oja əq, Durus səzləydiqanlardın yirginidu. **11** Əmdi silər namratlarni ezip, Ulardin buoğday «hədiyə»lərni aldinglar! Oyuləjan taxlardın əylərni saldinglar, Birak ularda turmaysilər; Silər güzəl üzümzarlarnı bərpa қilojansilər, Birak ularning xarabını iqəlməysilər. **12** Qünki silərning asiyilikliringlarning қanqılık kəplükini, Silərning gunahınglarning қanqılık zor ikənlikini obdan bilimən; Ular həkkaniy adəmni ezidu, Ular para yəydu, Xəhər dərwazisida miskinlərning həkkini kəyriwalidu. **13** Xunga bundak dəwrdə «pəmlik adəm» süküt kılıdu; Qünki u rəzil bir dəwrdur. **14** Həyat yaxax üçün yamanlıknı əməs, mehribanlıq-yahxılıknı izdənglər; Xundak bolqanda silər degininglardək, Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar həkikətən silər bilən billə bolidu. **15** Yamanlıktın nəprətlininglar, mehribanlıq-yahxılıknı səyünglər, Xəhər dərwazisida adalətni ornitinglər; Xundak қilojanda Pərwərdigar, samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Huda bəlkim Yüsüpning kəldisi oja xapaət kərsitər. **16** Xunga Pərwərdigar, samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Huda Rəb mundak dəydu: — «Barlıq kəng rəstə-bazarlarda ah-zarlar anglinidu; Ular həmmə koqılarda «Way... way!...» dəp awazını kətüridu; Ular dehəkanlarnimu matəm tutuxka, Ah-zarlar kətürgüqi «ustilar»ni yioqlaxka qəkəridu. **17** Həm barlıq üzümzarlardimu ah-zarlar kətürülidu; Qünki Mən Əzüm aranglardın ətüp ketimən»

— дәйду Pərwərdigar. **18** Pərwərdigarning künigə təkəzzar bolоjan silergə way! Pərwərdigarning küni silergə қандак akiwətlərni kəltürər? U yorukluk əməs, bəlki қarangojuluk elip kelidu. **19** U küni birsi xirdin қeqip, eyikka uqrap, Andin əyigə kirip, koli bilən taməja yələngəndə, Yilan uni qakqandək bir ix bolidu! **20** Pərwərdigarning küni yorukluk əməs, bəlki қarangojulukla elip kelidu əməsmu? Uningda pəkət қarangojuluqla bolup, yorukluk həq bolmaydiou?! **21** Heytliringlarqa nəprətlinimən, ulardinizar boldum, İbadət sorunliringlarning purikini purioğum yok. **22** Qünki silər Manga «kəydürmə қurbanlıq»lar həm «ax hədiyə»liringlarnı sunup atisanglarmu, Mən ularnı köbul kılmaymən; Silərning bordak malliringlar bilən kılıqan «inaklıq қurbanlıqliringlar»oja қarimaymən. **23** Məndin munajatliringlarning sadalirini epketinglar, Qiltarliringlarning küylirini anglimaymən; **24** Buning ornida adalət huddi xarkiratmidək, Həkkaniylik əbədiy akıdılın ekimdək dolğunlisun! **25** Silər qəl-bayawandiki kırıq yilda kılıqan қurbanlıq-hədiyilərni Manga elip kəldinglarmu, i Israil jəməti?! **26** Bərhək, silər «Sukkot» degən padixahinglar, həm «Qiun» degən butliringlarnı, yəni «Yultuz ilahı»nglarnı ketürüp mangdinglar! **27** Əmdi Mən silərni əsir kılıp, Dəməxkətin yiraklarqa sürgün kıldurimən, — dəydu «Samawi қoxunlarning Sərdarı bolоjan Huda» degən nam bilən atalojan Pərwərdigar.

6 I Zionda hatırjəm olturojanlar həm Samariyə teoqıqa tayinip aman-esən yaxiojanlar! I əllərning kattisining ərbablılı! Israil jəməti silərni izdəp kelidu — — Silərning halinglarqa way! **2** [Silər həlkə]: — «Kalnəh xəhirigə

berip körüngler; Xu yerdin «büyük Hamat» xəhirişə beringlar, Andin Filistiylərning xəhiri Gatça qüxüp bekinglar; Bular silərning ikki padixahlıqlıqlardın əwzəlmu? Ularning qegrisi silərningkidin kəngmu?» — [dəp mahtinip səzləysilər]. **3** I yaman künni keqiktürməkqi bolоjanlar! Silər jəbir-zulumning həkümranlığını ornitip, uni əzünglaroja yekin kılmakçı bolisilər, **4** Pil qixida nəkixləngən kariwatlar üstidə yatisilər, Diwanliringlar üstidə kerilip yatisilər, Pada topidin pahlanlarnı, Kala қotanlıridin mozayni tallap yəysilər, **5** Qiltar aħangioja təngkəx kılıp eytisilər, Dawuttək əzünglaroja sazlarnı ijad kılısilər, **6** Xarabni qiniləp-qiniləp iqisilər, Θzünglaroja sərhil maylik ətirlərni sürisilər, — Birak kenglünglar Yusup jəmətining ziyan-zəhmiti üçün həq azablanmaydu! **7** Xunga ular tunji əsirgə qüvkənlər arısida əsirgə elinidu; Kerilip yatkanlarning əyx-ixriti ahirlixidu. **8** Rəb Pərwərdigar Θz hayatı bilən kəsəm kılqanki, — dəydu Pərwərdigar, samawi қoxunlarning Sərdarı bolоjan Huda, — Mən Yakupning oqururidin bizarre boldum, Uning orda-istihkamlıridin nəprətlinimən; Mən bu xəhərni, xundakla uningdiki həmmmini düxməngə təngla etküzüp berimən; **9** Wə əməlgə axuruliduki, Bir əydə on adəm bolup կalsa, bu onəylənmə əlidu. **10** Əgər məlum bir əlgüqining tuoqkını, yəni əlgüqining jəsitini keydürüxkə məs'ul kixi ustihanlarnı kətürüp əydin qikiwetip, ey iqidiki yənə birsidin: — «Kəxingda yənə birsi barmu?» dəp sorisa, u «Yok» dəydu, Andin [tuoqkını] yənə: «Süküt! Pərwərdigarning namini tiləqə eliximizəqə bolmaydu!» — dəydu. **11** Səwəbi, Pərwərdigar buyruk qüxüridu,

Wə qong eyni parə-parə kiliwetidu, Kiqik eynimu qak-qekidin yerip qekiwetidu. **12** Atlar tax üstidə qapalamdu? Adəmlər axu yərni kalilar bilən aqduralamdu? Birak silər adalətni et süyigə, Həkkəaniyilikning mewisini əməngə aylanduroğansılər — **13** — Yok bir nərsidin xadlinip kətkənsilər, «Əz küqimizgə tayinip kudrətkə igə bolğanmız» — degənsilər. **14** Qünki mana, i Israel jəməti, — dəydu Pərwərdigar, samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Huda, — Mən silər bilən қarxılıxidıqan bir əlni turquzımən; Ular Hamat xəhərinining dawinidin Arabah ekimiçıqə silərni harlaydu.

7 Rəb Pərwərdigar manga kərsəttiki — Keyinkı ot-qəp bax tartkan waktida, mana U qekətkilərni yasidi (bu padixah əzигə ot-qəp orojandin keyinkı, ikkinqi kətimlik ot-qəp əskən wakit idi) **2** həm xundak boldiki, qekətkilər zemindiki ot-qəpni կaldurmay yəwətkəndin keyin, mən: — «I Rəb Pərwərdigar, etünüp կalay, kəqürgəysən! Yakup կandağmu qidiyalaydu? U kiqik tursa!» — dedim. **3** Pərwərdigar əmdi undak կilixtin yandi: «Əmdi undak bolmaydu» — dedi Pərwərdigar. **4** Rəb Pərwərdigar manga kərsətti — Mana, Rəb Pərwərdigar [həlkı] bilən kürəx կilixta otni qakirdi; Ot hətta qongkur dengiznimu կurutti, Miras bolğan zeminnimu yəp kətti; **5** Əmdi mən: — «I Rəb Pərwərdigar, etünüp կalay, tohtioğaysən! Yakup կandağmu qidiyalaydu? U kiqik tursa!» — dedim. **6** Pərwərdigar xundak կilixtin yandi: «Əmdi undak bolmaydu» — dedi Rəb Pərwərdigar. **7** Əmdi U manga [mundak bir ixni] kərsətti — Wə mana, Rəb tik əlqigüq yip bilən կopurulogan tam tüwidə, Қolida tik əlqigüq yipni

tutkiniqə turatti; **8** wə Pərwərdigar məndin: — «Amos, nemini kərdung?» dəp soridi. Mən: «Tik əlqigüq yipni» — dedim. Rəb: «Mən yənə Əz həlkim Israil otturisişa tik əlqigüq yipni tikləymən; Mən yənə ularni jazalimay etüp kətməymən; **9** Həm Ishəkninq «yukiri jayliri» ḥalak bolidu, Israilning tawapgahlıri wəyran kılınidu; Yəroboam jəmətigə kiliq bilən hujum ḳilixką ornumdin turimən» — dedi. **10** Xuning bilən Bəyt-Əldiki kağın Amaziya Israil padixahı Yəroboamoşa həwər yollap: — «Amos Israil jəməti arisida turupmu siligə suyıkəst ḳildi; zemin uning ḳılajan barlık gəplirini kətürəlməydu. **11** Qünki Amos: — «Yəroboam ḳiliqta əlidu, Israil əsirgə elinip əz zeminidin sürgün bolmay ḳalmaydu!» — dəydu» — dedi. **12** Andin Amaziya Amoska: — Həy aldin kərgüqi! Bəs, yokal, Yəhuda zeminiqə կաq, axu yərdə bexarət berip, xu yərdə nan tepip yə! **13** Birak Bəyt-Əldə yənə bexarət bərmə; qünki u padixahning tawapgahı, xahlik əydur, — dedi. **14** Amos Amziyaşa jawab berip mundak dedi: — «Mən əslı pəyəqəmbər əməs idim, yaki pəyəqəmbərning oqlimu əməsmən; bəlki mən bir qarwiqi, xundakla erən dərəhlirining mewisini tərgüqi idim. **15** Birak pada bekıwatkan qeoqimda Pərwərdigar meni Əz ilkigə aldi wə manga: «Barqın, həlkim Israiloşa bexarət bər» — dedi. **16** Əmdi, i Amaziya, Pərwərdigarning səzигə կulak sal! Sən manga: «Israılni əyibləydiqan bexarətlərni bərmə, Ishək jəmətini əyibləydiqan səzlərni eytma», deding. **17** Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: — «Sening ayaling xəhərdə pahixə bolidu, oqlul-ķizliring kiliq bilən kırılıdu wə zemining əlqəx tanisi tartılıxi bilən parqilinidu; sən

napak bir zeminda əlisən; wə Israil əsirgə elinip əz zeminidin sürgün bolmay kalmaydu»».

8 Rəb Pərwərdigar manga mundak bir ixni kərsətti; mana, bir sewət yazlıq mewə. **2** Andin U məndin: Amos, nemini kərdung? — dəp soridi. Mən: «Bir sewət yazlıq mewini» — dedim. Pərwərdigar manga: Əmdi həlkim Israiloğa zawal yətti; Mən yənə ularni jazalimay etüp kətməymən, — dedi. **3** — Xu küni ordidiki կızlarning nahxiliri kıya-qiyalaroqa aylinidu, — dəydu Rəb Pərwərdigar; — Jəsətlər kəp bolidu; ular jay-jaylarda sirtka taxlinidu. Süküt! **4** Buni anglanglar, həy miskinlərni əzgüqilər, Zemindiki ajiz məminlərni yokatmakçı boləjanlar — **5** «Axlıkımızni satmakçı iduk, yengi ay қaşanmu ahirlıxar, Buğday yaymısını aqattuk, xabat küni қaşan tügər?» — dəydiojanlar, — Xundakla «əfah»ni kiçik kılıp, «xəkəl»ni qong elip, Aldamqılıq üçün tarazini yalajan kıləjanlar! **6** — Namratlarnı kümüxkə, Miskin adəmni bir jüp qorukça setiwalmaççı boləjanlar, Buğdayni süpüründisi bilən қoxup satmakçı boləjanlar! **7** Pərwərdigar Yaküpning oqururi bilən xundak կəsəm կildiki, — Bərhək, Mən hərgiz ularning kıləjanlıridin həqbirini untumaymən! **8** Zemin bu ixlardin təwrinip kətməmdü? Wə uningda turuwatkanlarning həmmisi matəm tutmamdu? U Nil dəryasidək ərləp ketidu, U Misir dəryasidək ərkəxləp, andin qəküp ketidu. **9** Xu küni xundak əməlgə axuruliduki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, — Kuyaxni qüxtə patkuzimən, Zeminni xu oquk kündə կարանցulaxturimən. **10** Heytliringlarnı musibətkə, Həmmə nahxiliringlarnı aħ-zarlaroqa aylanduriwetimən; Həmmə adəmning qatriki

üstini bez rəht bilən oriojuzimən, Hərbir adəmning bexida takırlıq pəyda kılımən; Bu matəmni yəkkə-yeganə bir oozulning matimidək, Heytning ahirini dərd-ələmlik bir kün kiliwetimən. **11** Mana, xundak kūnlər keliduki, — dəydu Rəb Pərwərdigar, Zeminoja əhətqılıkni əwətimən, — — Nanəja boləjan əhətqılık əməs, yaki suşa boləjan qangaxmu əməs, bəlkı Pərwərdigarning səz-kalamini anglaxka boləjan əhətqılıkni əwətimən. **12** Xuning bilən ular dengizdin dengizəja, ximaldin xərkə kezip mangidu, Ular Pərwərdigarning səz-kalamini izdəp uyanbuyan yürüp, uni tapalmaydu. **13** Xu küni güzəl kızlar həm yigitlərmə ussuzlukṭın ḥalidin ketidu; **14** Həm Samariyəning gunahının [nami] bilən kəsəm iğkənlər, Yəni «İlahıning tirikliki bilən, i Dan», yaki «Bəər-Xebadiki [ilahiy] tirik yol bilənl!» dəp kəsəm iğkənlər bolsa — Ular yıkıldı, ornidin hərgiz kaytidin turalmaydu.

9 Mən Rəbning կurbangahning yenida turoqınıni kərdum; U mundak dedi: — — Tüwrüklərning baxlırını urunglar, bosuqlar silkingiqə urunglar, Ularnı [ibadəthanidikilərning] baxlırioja qüxürüp, parəparə կilinglar! Mən xu [butpərəslər]din əng ahirda կalojanlırinimu կiliq bilən əltürimən; Ulardin կaçay degənlər կaçalmaydu, Ulardin կutulay degənlər կutulup կiçalmaydu. **2** Ular təhtisara iqigə texip kirşə, կolum axu yərdin ularnı tartıp qikiridu; Ular asmanoja yamixip qikşa, Mən xu yərdin ularnı tartıp qüxürimən; (**Sheol h7585**) **3** Ular Karməl qoikkisiçoja məküwalsimu, Mən ularnı izdəp xu yərdin alımən; Ular dengiz tegidə nəzirimdin yoxurunuwaləjan bolsimu, Mən yilanni buyruymən, u

ularni qakıdu; **4** Düxmənlirigə əsirgə qüxkən bolsimu,
Mən xu yərdə ķiliqni buyruymən, u ularni əltüridü;
Mən yahxilikni əməs, bəlki yamanlıqni yətküzük üçün
kəzlimini ularqa tikimən. **5** Samawi қoxunlarning
Sərdarı bolğan Rəb Pərwərdigar, Zeminoqa təgküqi bolsa
dəl Uning Əzidur; U tegixi bilənla, zemin erip ketidü,
uningda turuwatkanlarning həmmisi matəm tutidü;
Zemin Nil dəryasidək ərləp ketidü — Misirning dəryasidək
[ərkəxləp], andin qeküp ketidü. **6** Rawaklırini ərxlərgə
selip, asman gümbizini yər yüzigə bekitküqi Xudur;
Dengizdiki sularni qakırıp, ularni yər yüzigə kuyquqı
Udur; Pərwərdigar Uning namidur. **7** Silər Manga nisbətən
Efioviə balılırioqa ohxax əməsmu, i Israıl balılıri? Mən
Israılni Misirdin elip qıçarojan əməsmu? Filistiyərn Kret
arılıdin, Suriyəliklərni Kir xəhəridin qıçarojan əməsmu?
8 Kərəngalar, Rəb Pərwərdigarning kezi «gunahkar
padixahlıq» üstigə qüxti — Mən yər yüzidin uni yokitımən;
Lakin Mən Yakup jəmətini toluq yokitiwətməymən, —
dəydu Pərwərdigar. **9** Qünki kərəngalar, Mən buyruk
qüxürimən, Xuning bilən huddi birsi danni oqlwirdə
taskıçıandək, Israıl jəmətini əllər arısida taskaymən,
Birak ulardin əng kiqikimu yərgə qüxpək kətməydu. **10**
[Halbuki], həlkimning barlık gunahkarları, yəni: «Külpət
bizgə hərgiz yekin laxmaydu, beximizoqa qüxməydu»
degüqilər kiliq tegidə əlidü. **11** Xu küni Mən Dawutning
yikilojan kəpisini yengibaxtin tikləymən, Uning yeriklirini
etimən; Uni harabiliktin ongxap, əyni zamandiki petidək
kurimən. **12** Xuning bilən ular Edomning қaldısiqa həmdə
namim bilən atalojan barlık əllərgə igidərqiliq kildi,

— dəydu buni bejirgüqi Pərwərdigar. **13** Mana xundak künlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Yər həydigüqi həsul yiəkənqioja yetixiwalidu, Üzümlərni qəyligüqi uruk qaqqənqioja yetixiwalidu; Taqlar yengi xarabni temitip, Barlık dəng-egizliklər erip ketidu. **14** Wə həlkim Israilni asarəttin կutuldurup, azadlıqka erixtürimən; Ular harab xəhərlərni կayta kurup, ularda makanlixidu; Ular üzümzərlərni tikip, ularning xarabını iqidu; Ular baqlarnı bərpa կilip, mewisini yəydu. **15** Mən ularni əz zemini üstigə tikimən, Ular Mən ularoja ata կilojan zemindin hərgiz kaytidin yuluwetilmaydu — dəydu Pərwərdigar sening Hudaying.

Obadiya

1 Obadiya kərgən alamət kərünüx: — Rəb Pərwərdigar Edom toqıruluk mundak dəydu: — (Biz Pərwərdigardin bu həwərni anglaxça tuyəssər bolduk) — «Bir əlqi əllər arisioğa əwətildi; U: «Ornunglardın turunqlar, biz uningoşa kehrxi jəng ķılıx üçün turaylı!» — dəp həwər beridu. **2** Mana, Mən seni əllər arisida kiqik kıldı; Sən [əllər arisida] ķattık, kəmsitilgən həlk bolisən! **3** Həy tik kiyaning yerikliri iqidə turoqası, Turaloqası yüksiri bolqası, Kenglüngdə: «Kim meni yərgə qüxürəlisun?!» degüqi, Kenglüngdiki təkəbburluk əzüngni aldap կoydi! **4** Sən bürküttək əzüngni yüksiri kətürsəngmu, Qanggangni yultuzlar arisioğa tızsangmu, Mən xu yərdin seni qüxürüwetimən, — dəydu Pərwərdigar. **5** Bulangqilar ķexingoşa kəlsimu, Oqlular keqiləp yeningoşa kirsimu, (Həy, xunqə üzüp taxlinisən!) Ular əzlirigə quxlukla oqlılaytti əməsmu? Üzüm üzgүqilər yeningoşa kəlsimu, azraq wasanglarnı կaldurudu əməsmu? **6** Birak Əsawning təəllükati կandak ahturuldi! Uning yoxurun baylıklarını կandak tepip qikildi! **7** Barlık ittipakdaxliring seni qegrayingoqıqə həydiwetidu; Sən bilən inak ətkənlər seni aldap, üstüngdin oqlıbə կildi; Neningni yegənlər sanga կiltak կuridu; [Sən] dərwəkə yorutulmioğandursən! **8** Mən xu küni, — dəydu Pərwərdigar, — Edomin danixmənlərni, Əsawdin əkil-parasətni yokatmamdimən? **9** Xuning bilən palwanliring parakəndə bolidu, i Teman, Xuning bilən Əsawning teqidiki hərbir adəm kiroqinqılıkta կətl կilinidu. **10** Ukang Yakupka կilojan zulum-zorawanlıking tüpəylidin, Iza-ahənət seni կaplaydu; Sən mənggüğə üzüp taxlinisən. **11**

Sən bir qəttə [pərwasiz] қarap turqan küni, Yəni yakə yurttikilər [buradiringning] mülkini bulap kətkən küni, Taipilər uning dərwaziliridin kirip Yerusalem üstigə qək taxlıqan küni, Sən ularning bir əzasiqa ohxax bolqansən.

12 Birak ķerindixingning apətlik künigə pərwasiz қarap turmasliking kerək idi, Yəhudanıng balilirining həlakət künidə huxal bolup kətməsliking kerək idi; Külpətlik künidə aqzinqni yoqan kılmasliking kerək idi; **13** Əz həlkimni apət başkan künidə, ularning dərwazisiqa kirməsliking kerək idi; Ularnı apət başkan künidə ularning dərd-ələmigə erənsiz қarap turmasliking kerək idi, Apət başkan künidə қolungni mal-mülkigə sozmasliking kerək idi; **14** Sən xəhərdin keqip կutuloqlanlarnı üzüp taxlax üçün aqa yolda turmasliking kerək idi; Külpət başkan künidə uningdin կutulup կalqanlarnı düxməngə tapxurmasliking kerək idi. **15** Qünki Pərwərdigarning künü barlıq əllər üstigə qüxükə yekin կalqandur; Sening baxkılaroja կilojiningdək, sangimu xundak կilinidu; Sanga tegixlik jaza əz bexingoja qüxitdu; **16** Qünki sən Əz mukəddəs teoqimda [oqəzipimni] iqlikingdək, Barlıq əllərmə xundak tohtawsız iqidu; Bərhək, ular iqidu, yutidu, Andin ular həq məwjud əməstək yoqap ketidu. **17** Birak Zion teoqi üstdə panah-կutkuzulux bolidu, Taç pak-mukəddəs bolidu; Yağup jəmətining təəllukatlari əzигə təwə bolidu; **18** Wə Yağup jəməti ot, Yüsüp jəməti yalkun, Əsaw jəməti ularoqa pahal bolidu; [Ot wə yalkun] Əsaw jəməti iqidə yekilip, ularnı yutup ketidu; Əsaw jəmətidin həqbırı կalmaydu; Qünki Pərwərdigar xundak sez կilojan. **19** [Yəhudanıng] jənubidikilər Əsawning teoqiqa igə bolidu;

Xəfəlah tüzlənglikidikilər Filistiyılerning zeminişa igə bolidu, Bərhək, ular Əfraimning dalası həm Samariyəning dalasışa igə bolidu; Binyamin Gileadka igə bolidu; **20** Sürgün bolqanlardın əlip ələqan Israillardin tərkib tapkan bu koxun Qanaandikilərgə təwə bolqan zeminoşa Zarəfatkiqə igə bolidu; Səfaradta sürgündə turojan Yerusalem dikilər bolsa jənubtiki xəhərlərgə igə bolidu. **21** Andin Zion teoji üstigə kutkuzojuqlar qıçıdu, Ular əsaw teoji üstidin həküm süridi; Xuning bilən padixahlık Pərwərdigarşa təwə bolidu!

Yunus

1 Pərwərdigarning səzi Amittayning oqlı Yunuska yetip kelip mundak deyildi: — **2** «Ornungdin tur, dərhal Nınəwə degən axu büyük xəhərgə berip, awazingni kətürüp u yərdikilərni agahlanduroqin; qünki ularning rəzillikliri Mening kəzümgə қadılıp turidu». **3** Birak Yunus ornidin turup Pərwərdigarning yüzidin əzini қaqurux üçün Tarxix degən yurtka kətməkqi boldi. Xunga u Yoppa xəhərigə berip, Tarxixka baridioğan kemə tepip, kirasını tələp uningə qüxti wə kemiqilər bilən birliktə Tarxixka berip, Pərwərdigarning yüzidin əzini қaqurmakqi boldi. **4** Pərwərdigar bolsa zor bir boranni dengizə taxlidi; xunga dengizda dəhxətlik қara boran qıkıp, kemə parqilinip kətkili tas қaldi. **5** Kemiqilər bolsa bək қorķup ketip, hərkəyisi əz ilahlırioğan hitab қılıp dua қılıxtı; ular kemini yeniklisun dəp uningdiki yük-taklärnin dengizə taxliwətti. Birak Yunus bolsa, kemining asti қəwitigə qüxüwelip, xu yerdə əlüktək uhlawatkanidi. **6** Kemə baxlıkı uning yenioğan kelip uningə: «Əy, uhlawatkan kixi, bu қandak қilioğining? Ornungdin tur, ilahıngni seçinip nida қıl! Kim bilidu, ilahıngning nəziri qüxüp bizni һalakəttin қutkuzup қalamdu tehi?» — dedi. **7** Ular bir-birigə: — Kelinglar, bu külpətning kimning wəjидin beximizə qüxkənlilikini bekitix üçün qək taxlaylı, — deyixti. Xundak қılıp ular qək taxlaxtı; ahirda qəktə Yunus qıkıp қaldi. **8** Ular uningdin: — Қeni, eyt, beximizə qüxkən bu külpət kimning səwəbidin boluwatidu? Sening tirikqılıking nemə? Nədin kəlding? Қaysi əl, қaysi milləttin sən? — dəp soridi. **9** U ularoğan: — Mən bolsam iibraniy

millitidin, ərxlərdiki Hudadin, yəni dengizni, yər-zeminni yaratkan Pərwərdigardin қorkkuqimən, dedi. **10** Bu səz ularni intayın korkutiwətti. Ular: «Sən zadi nemə ix ķılıjan?» — dəp soridi [qunki ular uning Pərwərdigarning yüzidin қaqqanlığını bilgənidi, qunki ular buni uning əz aozidin angliojanidi]. **11** Ular uningdin: — Əmdi biz seni կandak ķılsak dengiz biz üçün tinqlinidu? — dəp soridi; qunki dengiz dolğun baroqanseri əwj elip ketiwatatti. **12** U ularoja: — Meni kətürüp dengizoja taxliwetinglar, xu qaçıda dengiz silər üçün tinqlinidu; qunki bilimənki, bu zor boran mening səwəbimdin silərgə qüxti, — dedi. **13** Birak bu adəmlər küqəp palak urup ķirojakkə yetixkə tirixti; əmma yetəlmidi, qunki dengiz ķerixkəndək tehimu dolğunlap ketiwatatti. **14** Ular Pərwərdigar oja iltija ķilip pəryad kətürüp: — Ah, Pərwərdigar, Səndin ətünimiz, bu adəmning jenini aloqanlığımızni bizdin kermigəysən! Bigunah bir adəmning kənini təkükning gunahını üstimizgə koymioqaysən! Qunki Sən Pərwərdigar Əzüngning halıqiningni ķilding! — dəp nida ķildi. **15** Xuning bilən ular Yunusni kətürüp elip dengizoja taxliwətti; dengiz dolğunlinixtin xuan tohtidi. **16** Xuning bilən bu adəmlər Pərwərdigardin ķattık ķorktı; ular Pərwərdigar oja atap kurbanlık ķilip kəsəm iqixti. **17** Birak Pərwərdigar Yunusni yutuwelixkə yoqan bir belikni əwətkənidi. Yunus bolsa bu belikning ķarnida üq keqə-kündüz turdi.

2 Yunus belikning ķarnida turup Pərwərdigar oja mundak dua ķildi: — **2** «Mən dərd-əlimimdin Pərwərdigar oja pəryad kətürdum, U manga ijabət ķildi. Mən təhtisaraning

təktidin pəryad kıldı, Sən awazimoja կulak salding. (**Sheol h7585**) **3** Qünki Sən meni dengiz təktigə, dengiz կarnioja taxliwətting, Kəlkün ekinliri meni arisişa eliwaldi, Sening barlik dolkunliring həm ərkəxliring üstümdin ətüp kətti; **4** Wə mən: «Mən nəziringdin taxliwetilgənmən; Birak mən yənilə mükəddəs ibadəthanangoja կarap ümid bilən təlmürimən» — dedim. **5** Sular meni yutup kətküdək dərijidə oriwaldi, Dengiz təkti meni kapsiwaldi; Dengiz qəpliri beximoja qirmixiwaldi. **6** Mən taqlarning təglirigiqə qüxüp kəttim; Yər-zemin tegidiki takaklar meni əbədil'əbədkiqə կamap koydi; Həlbuki, Sən jenimni հang iqidin qikarding, i Pərwərdigar Hudayim. **7** Jenim iqimda հalidin kətkəndə Pərwərdigarni esimgə kəltürdum, Duayim Sanga yetip, Muğəddəs ibadəthanangoja kirip kəldi. **8** Bimənə ərziməs butlaroja qokunojanlar əziga nesip boləjan mehribanlıqtın məhərum bolidu. **9** Birak mən bolsam təxəkkür sadayim bilən Sanga կurbanlık kılımən; Mən iqbən kəsəmlirimni Sening aldingda ada kılımən. Nijat-կutkuзux Pərwərdigardindur!» **10** Pərwərdigar belikkə buyrudi, belik Yunusni կuruկlukka kəy kıldı.

3 Pərwərdigarning səzi ikkinqi ketim Yunuska yetip mundak deyildi: — **2** «Ornungdin tur, Ninəwə degən axu büyük xəhərgə berip, Mən sanga tapxurojan həwərni ularoja jakarla». **3** Yunus ornidin turup Pərwərdigarning səzi boyiqə Ninəwə xəhərigə bardı. Ninəwə bolsa nahayiti büyük bir xəhər bolup, xəhərning əzila üq künlük yol idi. **4** Yunus xəhər iqigə kirip bir kün mangdi, u: — Կirik kündin keyin, Ninəwə xəhəri wəyran կilinidu! — dəp jakarlidi. **5** Ninəwədikilər Hudanıng səziga ixəndi.

Ular roza tutulsun dəp elan kılıp, metiwərlərdin tartip
əng kiqikigiqə ularning həmmisi bəz kiyim kiydi. **6** Bu
səz padixahka yətkəndə, umu təhtidin turup, tonini
taxlap bəz kiyim kiyip küllükkə kirip olturdi. **7** U
yənə əmri arkilik pütkül Ninəwə xəhīrigə munularni
jakarlidi: — «Padixah, həm akşəngəklərning yarlısı
boyıqə, Ninəwə xəhīridiki həqkandak adəm, at-ulaq,
kala, koy padiliri həqnərsigə eojiz təgmisun; həqnərsini
yemisun, sumu iqmisun. **8** Hərbir adəm wə həywan
bəz kiysun, hərbiri Hudaqla қattık pəryad kəttürsun;
hərbiri yaman yoldın yansun, hərbiri қolini zorawanlıktın
üzsün; **9** kim bilidu, buning bilən Huda қattık ojəzipidin
yenip bizni ھalak kılmasmakin?». **10** Xuning bilən Huda
ularning əməllirini, yəni yaman yollardin yanqanlığını
kərüp, ularqa karatkan bala-қazani qüxürüxtin yenip, xu
baliyakazani qüxürmidi.

4 Əmma bu ix Yunusni intayın narazi kılıp, uni
қattık ojəzəpləndürdi. **2** U Pərwərdigarə: — «Ah,
Pərwərdigar, əz yurtumdiki qaođa Sening xundak
kılıdiojanlıqıñı demigənmidim? Xunga mən əslidə
Tarxixka қaqmaqqi bolovanmən; qunki mən bilimənki,
Sən mehîr-xəpkətlik, rəhimdil, asan ojəzəplənməydiqan,
qongkur mehribanlıkkə toloqan, kixilərning bexioja kulpət
qüxürüxtin yanquqi Hudadursən. **3** Əmdi Pərwərdigar,
jenimni məndin elip kət, əlüm mən üçün yaxaxtin
əwzəl» — dedi. **4** Pərwərdigar uningdin: — Bundak
aqqıqlanojining toqrimu? — dəp soridi. **5** Andin keyin
Yunus xəhərdin qikip, xəhərning xərkij təripigə berip
olturdi. U xu yərdə əzигə bir qəllə yasap, xəhərdə

zadi nemə ixlar bolarkin dəp uning sayisidə olturdi.

6 Pərwərdigar Huda Yunusni əz parakəndiqilikidin
kütkuzux üçün, uning bexiəja sayə qüxsun dəp uningoja
bir kiqik dərəhni əstürüp təyyarlıdı. Yunus kiqik dərəhtin
intayın hursən boldı. **7** Birak ikkinqi künü tang atkanda
Huda bir kurtnı təyyarlap əwətti. Kurt bu kiqik dərəhni
pilikigə zərbə kılıp uni kurutuwətti. **8** Kün kizaroqanda,
Huda intayın issik bir xərk xamilini təyyarlıdı; kün təptini
Yunusning bexiəja qüxürdi, uni ḥalidin kətküzdi. U əzигə
əlüm tiləp: — Əlüm mən üçün yaxaxtin əwzəl, — dedi. **9**
Birak Huda uningdin: — Sening axu kiqik dərəh səwəbidin
xundak aqqiklinixing toɔrimu? — dəp soridi. U jawab
berip: — Həə, hətta elgüdək aqqikim kəlgini toɔridur,
— dedi. **10** Pərwərdigar uningoja mundak dedi: — «Sən
həq əjringni singdürmigən həm əzüng əstürmigən bu
kiqik dərəhkə iqingni aqritting; birak u bir keqidila ezi
əsiüp, bir keqidila kurup kətti; **11** Əmdi Mening ong koli
bilən sol կolini pərk etəlməydiqan yüz yigirmə ming
adəm olturaklıxən, xundakla nuroqun mal-waranalırımu
bołqan Ninəwədək bundak böyük xəhərdikilərgə iqimni
aqritip rəhİM kılıximoja toɔraqa kəlməmdu?».

Mikah

1 Pərwərdigarning səzi — Yotam, Aħaz wə Həzəkiya
Yəħudaşa padixah bolojan künlərdə Morəxətlik Mikah-oja
kəlgən: — — U bularni Samariyə wə Yerusalem tooqrisida
kərgən. **2** Anglanglar, i həlkələr, həmminglar! Қulak
sal, i yər yüzü wə uningda bolojan həmminglar: —
Rəb Pərwərdigar silərni əyibləp guwahlıq bərsun, Rəb
mukəddəs ibadəthanisidin silərni əyibləp guwahlıq
bərsun! **3** Qünki mana, Pərwərdigar Əz jayidin qikidu;
U qüxüp, yər yüzidiki yukarı jaylarnı qəyləydi; **4**
Uning astida taqlar erip ketidu, Jilojılar yerilidu,
Huddi mom otning aldida erigəndək, Sular tik yardin
təkulgəndək bolidu. **5** Buning həmmisi Yaķupning
itaətsizliki, Israil jəmətidiki gunahlar tüpəylidin bolidu;
Yaķupning itaətsizliki nədin baxlanojan? U Samariyədin
baxlanojan əməsmu? Yəħudadiki «yükiri jaylar»[ni
yasax] nədin baxlanojan? Ular Yerusalemın baxlanojan
əməsmu? **6** Xunga Mən Samariyəni etizdiki tax dəewisidək,
Üzüm tallırı tikixkə layık jay kiliwetimən; Mən uning
taxlirini jilojıqa domilitip taxlaymən, Uning ullirini
yalinqaqlaymən; **7** Uning barlık oyma məbudliri para-
para qekiyetlidu; Uning pahixiliktin erixkən barlık
hədiyəliri ot bilən kəydürülidu; Barlık butlirini wəyranə
ķilimən; Qünki u pahixə ayalning həkkə bilən bularni
yioqip toplidi; Ular yənə pahixə ayalning həkkə bolup
kayıtip ketidu. **8** Bular üçün mən ah-zar kətürimən,
Mən hıuwlaymən; Yalingayak, yalingaq degüdək yürimən;
Mən qılberilərdək hıuwlaymən; Hıuwküxlərdək matəm
tutup yürimən. **9** Qünki uning yarılıri dawaliqusizdur, U

hətta Yəhuda oňıqimu yetip, Həlkimning dərwazisi oja, yəni Yerusalemoňıqə yamridi. **10** Bu [apətni] Gat xəhiri də səzlimənglər, Kət'iy yojlimanglar; Bəyt-lə-Afrah xəhiri də topa-qangda eojinanglar! **11** I Xafirda turuwatkan kız, yalingaqlik wə xərməndilik iqidə [əsirlikkə] et; Zaananda turuwatkan kızlar talaoja həq qıḳan əməs; Bəyt-Ezəl ah-zarlar kətürməktə; «[Huda] səndin mukim jayingni elip ketidu!» **12** Marotta turuwatkan kız yahxilikka təlmüriüp tit-tit boluwatidu; Birak yamanlık Pərwərdigardin Yerusalem dərwazisi oja qüxti. **13** Tulparnı jəng hərwisi oja kat, i Lakıxta turuwatkan kız; (Lakıx bolsa, Zion kızı oja gunahning baxlanıjan yeri idi!) Qünki səndə Israilning itaətsizliki tepilidu. **14** Xunga sən huxlixix hədiyilirini Morəxət-Gat xəhirigə berisən; Akzibning dukandarlırı Israil padixaḥlıri oja yalɔjanqılık yətküzidu; **15** Mən tehi sanga bir «mirashor» əpkelimən, i Marəxah xəhiri də turuwatkan kız; Israilning xanxəripi Adullamoňımu qüxüp kelidu. **16** Əzüngni tağırbax kıl, Zokung bolıjan balılar üçün qeqingni qüxirüwət; Korultazdək aydingbaxlıqingni kengəyt, Qünki ular səndin ayrılip sürgün boluxka kətti.

2 Ornida yetip kəbihlikni oylayıdıcıqları oja wə yamanlık əyligüqilərgə way! Pəkət ularning kolidin kəlsila, ular tang etixi bilənla uni ada kılıdu; **2** Ularning aqkez kəzi etizlər oja qüxsila, ular zorawanlık kılıp buliwalidu; Əylərgimu kızıkiplə qalsa, bularnımu elip ketidu; Ular batur kixinimu jəməti bilən bulaydu, Adəmni eż miraslırı bilən koxup qanggilioja kırğıziwalidu. **3** Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən bu ailigə

қарап, boyunliringlardin qikiralmaydiqan yaman bir [boyuntururkni] oylap təyyarliwatiñ; Silər əmdi gidiyip mangmaysilər; Qünki xu künlər yaman künlər bolidu. **4** Xu künü ular silər tooqranglarda təmsilni tiləja elip, Eqinixlik bir zar bilən zarlaydu: — «Biz pütünləy bulang-talang kılinduk!; U həlkimning nesiwisiñ baxkilaroja bəlüwətti; Uni məndin xunqə dəhəxətlik məhərum kıldı! U etizlirimizni munapikka təksim kılıp bərdi! **5** Xunga Pərwərdigarning jamaiti arisidin, Silərdə qək taxlap zemin üstigə tana tartip nesiwə bəlgüqidin birsimu қalmaydu. **6** Ular: «bexarət bərmənglər!» — dəp bexarət beridu! Əgər [pəyoqəmbərlər] bu ixlar tooqruluk bexarət bərmisə, əmdi bu ar-nomus bizdin hərgiz kətməydu! **7** I Yakup jəməti, «Pərwərdigarning Rohı səwr-takətsizmu? Bu ixlar rast Uning kıləjanlimu?» — degili bolamdu? Mening sözlim durus mangoluqioja yahxilik kəltürməmdu? **8** Birak tünügünla Mening həlkim hətta düxməndək ornidin կօզալdi; Silər hatırjəmliktə yoldin ətüp ketiwatkanlarning tonini iq kiyimliri bilən salduruwalisilərki, Ularni huddi uruxtin կայտkanlardək [kiyimsiz] կaldurisilər. **9** Həlkim arisidiki ayallarnı əzlirining illik eyliridin կօղlaysilər; Ularning yax balilirini silər Mening güzəl gəhirimdin mənggүə məhərum kilişilər. **10** Ornunglardin turup neri ketinglar; Qünki һalakətni, Yəni azablıq bir һalakətni kəltüridiqan napaklıq tüpəylidin, Bu yər silərgə təwə aramgah bolmaydu. **11** Əgər bihudilikdə, yaloqanqılıkta yürgən birsi yaloqan gəp kılıp: — «Mən xarab wə һarakka tayinip silərgə bexarət berimən» — desə, Mana, u xu

həlkə pəyəqəmbər bolup қalidu! **12** Mən qoқum seni bir
pütün kılıp uyuxturimən, i Yaқup; Mən qoқum Israilning
қaldısını yiojimən; Mən ularni Bozrahdiki koylardək,
θz yaylıkida yiojilojan bir padidək jəm қilimən; Ular
adimining keplükidin warang-qurunglukka tolidu. **13**
Bir «bəsüp etküqi» ularning aldiqa qikip mangidu; Ular
bəsüp qikip, қowukka yetip berip, uningdin qikti; Ular
bəsüp qikti, Yəni қowukka yetip berip, uningdin qikti;
Ularning Padixahı ularning aldida, Pərwərdigar ularning
aldiqa etüp mangidu.

3 Mən mundaқ dedim: «Anglanglar, i Yaқupning
hakimliri, Israil jəmətining əmirliri! Adil həkümni
bilix silərgə has əməsmu? **2** I yahxilikni eq kərgüqi,
Yamanlıkni yahxi kərgüqilər — Silər θz həlkimdin
terisini, Ustihanlıridin gəxini yulidiojan, Ularning
gəxini yəydiqan, Terisi soyuləquqə üstidin sawaydiojan,
Ustihanlırini qakidiojan, Ularnı kazanoja təyyarlioqandək,
Daxkazandiki gəxni toqriqandək toqraysılər! **4**
Buningdin keyin ular Pərwərdigar oja nida қilidu, Birak
U ularni anglimaydu; Ularning қilmixliridiki hər türlük
kəbihlikü üzgün, U qaoğda U yüzini ulardin қaqurup
yoxuridu!. **5** Pərwərdigar θz həlkini azduroquqi
pəyəqəmbərlər toqruluk mundaқ dəydu: — (Ular
qixliri bilən qixləydu, «Aman-tinqlik!» dəp warkiraydu,
Kimərkim ularning gelini maylimisa, Xularoja қarxi urux
həzirlaydu!) **6** — Xunga silərni «alamət kərünüx»ni
kərməydiqan bir keqə, Pal salqılı bolmaydiqan
karangoquluş basidu; Pəyəqəmbərlər üçün kuyax patidu,
Kün ular üstidə қara bolidu; **7** «Alamət kərünüxni

kergüqilər» xərməndə bolidu, Palqilar yərgə ķaritilidu;
Ularning həmmisi kalpuklirini tosup yüridi; Qünki
Hudadin həq jawab kəlməydi. **8** Birak mən bərhək
Pərwərdigarning Rohidin küqkə toloqanmən, Yaķupka
ezining itaətsizlikini, Israiloqa uning gunahını jakarlax
üqün, Toqlra həkümlərgə həm կudrətkə toloqanmən. **9**
Buni anglanglar, etünimən, i Yaķup jəmətining həkimliri,
Israil jəmətining əmirliri! Adil həkümətə qəbul olunanlar,
Barlıq adalətni burmilaydioqanlar, **10** Zionni կan təküx
bilən, Yerusalemni həkkaniyətsizlik bilən կuridioqanlar!
11 [Zionning] həkimliri parilar üçün həküm qikiridu,
Kaḥinlar «ix həkkı» üçün təlim beridu; «Pəyəqəmbərlər»
pul üçün palqılık կlidu; Birak ular «Pərwərdigar ola
tayinar»mix tehi, Wə: — «Pərwərdigar arımızda əməsmu?
Bizgə həq yamanlık qüxməydi» — deyixidu. **12** Xunga
silərning wəjənglardın Zion teoqi etizdək aqdurulidu,
Yerusalem dəng-təpilik bolup կalidu, «Əy jaylaxkan taq»
bolsa ormanlığın otturisidiki yüksəri jaylardəkla bolidu,
halas.

4 Birak ahirkı zamanda, Pərwərdigarning əyi jaylaxkan
taq taqlarning bexi bolup bekitilidu, Həmmə dəng-
egizliktin üstün կilinip kətürüldidu; Barlıq həlkər uningoqa
karap ekip kelixidu. **2** Nuroqun կowm-millətlər qikip
bir-birigə: — «kelinglar, biz Pərwərdigarning teoqiqa,
Yaķupning Hudasining əyigə qikip keləyli; U əz yolliridin
bizgə əgitidu, Wə biz uning izlirida mangımız» — deyixidu.
Qünki կanun-yolyoruq Ziondin, Pərwərdigarning səz-
kalami Yerusalemın qikidioqan bolidu. **3** U bolsa kəp həlk-
millətlər arısida həküm qikiridu, U küqlük əllər, yırakta

turojan əllərning hək-nahəklirigə kesim kılıdu; Buning bilən ular əz kiliqlirini sapan qixliri, Nəyzilirini orqak kılıp sokuxidu; Bir əl yənə bir əlgə kiliq kətürməydu, Ular həm yənə urux kılıxni əgənməydu; **4** Bəlki ularning hərbiri əz üzüm teli wə əz ənjür dərihi astida olturidu, Wə heqkim ularni қorkatmaydu; Qünki samawiy қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar Θz aqzi bilən xundak eytti. **5** Barlıq həlkələr əz «ilah»ining namida mangsimu, Birak biz Hudayımız Pərwərdigarning namida əbədil’əbədgıqə mangımız. **6** Xu künidə, — dəydu Pərwərdigar, — Mən meyip bolouqılarnı, Həydiwetilgənlərnı wə Θzüm azar bərgənlərnı yiojmən; **7** Wə meyip bolouqını bir «kəldi», Həydiwetilgənni küqlük bir əl kılımən; Xuning bilən Pərwərdigar Zion teoında ular üstidin həküm süridu, Xu kündin baxlap mənggügiqə. **8** Wə sən, i padini kezətküqi munar, — Zion kızining egizlikı, [padixaḥlık] sanga kelidu: — — Bərhək, sanga əslidiki hökük-həkümrənlük kelidu; Padixaḥlık Yerusalem kızıqa kelidu. **9** Əmdi sən hazır nemixə nida kılıp nalə kətürisən? Səndə padixaḥ yokmidi? Sening muxawiringmu һalak bolğanmidi, Ayalni toləqək tutkandək azablar seni tutuwalğanmidi? **10** Azabka qüx, toləqək tutkən ayaldək tuquşka toləjinip tirixkin, i Zion kızı; Qünki sən hazır xəhərdin qikisən, Hazır dalada turisən, Sən hətta Babilərim qikisən. Sən axu yərdə kütkuzulisən; Axu yərdə Pərwərdigar sanga həmjəmət bolup düxmənliringdin kütkuzidu. **11** Wə hazır nuroqun əllər: — «U ayaq astı kılınip bulğansun! Kəzimiz Zionning [izasını] kərsün!» — dəp sanga կarxi jəng kılıxka yiojildi; **12** Birak ular Pərwərdigarning

oylirini bilməydu, Uning nixanini qüxənməydu; Qünki
ənqilərni hamanoğa yioqkandək U ularni yioqip köydi.

13 Ornungdin turup hamanni təp, i Zion kizi, Qünki
Mən münggüzüngni təmür, tuyaklıringni mis kılımən;
Nuroqun əllərni soküp parə-parə kiliwetisən; Mən ularning
oğenimitini Pərwərdigaroğa, Ularning mal-dunyalırını
pütkül yər-zemin Igisigə beoqxılaymən.

5 Əmdi əzünglar қoxun-қoxun bolup yioqilinglar, i қoxun
kizi; Qünki birsi bizni muhəsirigə aldı; Ular Israilning
həkim-sorakqisining məngzigə həsa bilən uridu; **2**
(Sən, i Bəyt-Ləhəm-Əfratah, Yəhudadiki mingliqan
[xəhər-yezilar] arısida intayın kiqik bolqan bolsangmu,
Səndin Mən üçün Israiloğa Həkim Bolqoqı qıkıdu;
Uning [huzurumdin] qikixliri kədimdin, Yəni əzəldin
bar idi) **3** Xunga tolojək tutkan ayal tuoqup bolqoqə,
U ularni [düxmənlirigə] taxlap köyidu; Xu qaoqla
Uning kərindaxliri bolqan əaldisi Israillarning yenioğa
kayıtip kelidu. **4** U bolsa Pərwərdigarning küqi bilən,
Pərwərdigar Hudasingin naminin həywitidə padisini
bekixkə ornidin turidu; Xundak əkilip ular məzmut turup
əaldidu; Qünki U xu qaoqla yər yüzining kərilirigiqə uluq
dəp bilinidu. **5** Wə bu adəm aram-hatırjəmlikimiz bolidu;
Asuriyəlik zeminimizə bəsüp kirgəndə, Ordilirimizni
dəssəp qayligəndə, Biz uningoşa əkarxi yəttə həlk
padiqisini, Səkkiz əbəliyətlik yetəkqini qikirrimiz; **6**
Ular Asuriyə zeminini əliq bilən, Nimrodning zeminini
ətkəlliridə harabə əaldidu; Wə Asuriyəlik zeminimizə
bəsüp kirgəndə, Qegrimiz iqini qayligəndə, U adəm bizni
uning əolidin əutkuzidu. **7** Wə Yakupning əaldisi nuroqun

həlkələr arisida Pərwərdigardin qüxkən xəbnəmdək bolidu, Qəp üstigə yaqışan yaməqurlardək bolidu; Bular insan üçün keqikməydu, Adəm balilirining [əjrini] kütüp turmaydu. **8** Yakupning қaldisi əllər arisida, Yəni nuroğun həlkələr arisida ormandiki haywanlar arisidiki xirdək bolidu, Koy padiliri arisidiki arslandək bolidu; Xir etkəndə ularning arisidin, Həqkim қutkuzup alalmıqqudək qəyləp dəssəydu, Titma-tit ķılıp yırtıwetidu. **9** Kolung kükəndliliring üstigə ketürülidu, Barlıq düxmənliring üzüp taxlinidu. **10** Xu künidə xundak boliduki, — dəydu Pərwərdigar, Mən aranglardın barlıq atliringni üzüp taxlaymən, Jəng hərwiliringni ħalak ķilimən. **11** Zeminingdiki xəhərliringni yokitimən, Barlıq istihkamliringni oqulitimən. **12** Sehirlərnı kolungdin üzüp taxlaymən; Silərdə palqilar bolmaydu. **13** Mən oyma məbduliringni, «But tüwrük»liringlarnı otturungdin üzüp taxlaymən; Sən eż kolungning yasiqiniqa ikkinqi bax urmaysən. **14** Arangdin «Aixerəh»liringni yuluwetimən, Wə xəhərliringni ħalak ķilimən; **15** Wə [Manga] կulak salmiojan əllərning üstigə aqqik wə dərəqəzəp bilən intikamni yürgüzimən.

6 Pərwərdigarning nemə dəwatkinini hazırlı anglanglar: — «Ornungdin tur, taqlar alidda dəwayingni bayan ķıl, Egizliklərgə awazingni anglatkin». **2** «I taqlar, Wə silər, yər-zeminning eżgərməs ulliri, Pərwərdigarning dəwasini anglanglar; Qünki Pərwərdigarning Θz həlkı bilən bir dəwasi bar, U Israil bilən munazilixip əyibini kərsətməkqi; **3** I həlkim, Mən sanga zadi nemə ķildim? Seni nemə ixtaizar ķiliptimən? Mening hatalıkım toopruluk

guwahlılik berixkin! **4** Qünki Mən seni Misir zeminidin elip qıvardım, Seni կulluk makanidin hərlükkə kutkuzdum; Aldingda yetəkləxkə Musa, Ḥarun wə Məryəmlərni əwəttim. **5** I həlkim, Pərwərdigarning həkkaniyiliklirini bilip yetixinglar üçün, Moab padixahı Balakning կandak niyitining barlığını, Beorning oğlı Balaamning uningoja կandak jawab bərgənlilikini, Xittimdin Gilgalotiqə nemə ixlar bolqanlığını hazır esinglarqa kəltürünglar. **6** — Mən əmdi nemini kötürüp Pərwərdigar aldişa kelimən? Neməm bilən Həmmidin Aliy Bolqoqi Hudanıng aldida egilimən? Uning aldişa kəydürmə կurbanlıqlarnı, Bir yillik mozaylarnı elip keləmdim? **7** Pərwərdigar mingliojan koqkarlardın, Tümənligən zəytun meyi dəryaliridin huzur alamdu? Itaətsizlikim üçün tunji balamni, Tenimning puxtini jenimning gunahışa atamdimən!? **8** I insan, U sanga nemə ixning yahxi ikənlikini kərsətti, Bərhək, Pərwərdigar səndin nemə tələp kilqanlığını kərsətti — Adalətni yürgüzük, Mehribanlıknı səyüs, Sening Hudaying bilən billə kəmtərlik bilən mengixtin baxka yənə nemə ixing bolsun? **9** Pərwərdigarning awazi xəhərgə hitab kılıp qakırıdu; (Pəm-danalık bolsa namingə şəhərə bilən կaraydu!) Əmdi həküm palığını wə uni Bekitkinini anglangalar: — **10** Rəzil adəmning əyidə rəzilliktin aloğan baylıklar yənə barmidu? Kəm əlqəydişən yirginqlik əlqəm yənə barmidu? **11** Biadıl taraza bilən, Bir halta sahta taraza taxliri bilən pak bolalamdim? **12** Qünki xəhərning bayliri zorawanlıq bilən toloğan, Uning ahalisi yaloğan gəp kılıdu, Ularning aqzidiki tili aldamqidur. **13** Xunga Mən seni urup kesəl kılımən, Gunahlıring tüpəylidin seni harabə

ķılımən. **14** Yəysən, birak toyunmaysən, Otturangda aq-boxluk қalidu, Sən mülküngni elip yətkiməkqi bolisən, Birak sakliyalmaysən; Saklap қalduroğining bolsimu, uni қılıqka tapxurimən. **15** Teriysən, birak həsul almaysən; Zəytunlarnı qəyləysən, birak əzüngni meyini sürtüp məsih ķılmaysən, Yengi xarabni qəyləp qıkırışən, Birak xarab iqəlməysən. **16** Qünki «Omrining bəlgilimiliri»ni, «Ahəbning jəmətidikilər ķilojanlırı»ni tutisən; Sən ularning nəsihətliridə mangisən, Xuning bilən Mən seni harabə, Səndə turuwatlınlarning həmmisi iskirtix obyekti ķılımən; Sən həlkimdiki xərməndiqilikni kətürisən.

7 Mening ħalimoqa way! Qünki mən huddi yazdiki mewilər yioqlip, Üzüm ħosulidin keyinki wasangdin keyin aq ķalojan birsigə ohxaymən, Yegüdək sapak yoqtur; Jenim təxna bołojan tunji ənjür yoqtur! **2** İhlasmən kixi zemindin yoқap kətti, Adəmlər arısida durus birsimu yoqtur; Ularning həmmisi կan təkükə paylimakta, Hərbiri əz ķerindixini tor bilən owaydu. **3** Rəzillikni puhta կilix üçün, Ikki կoli uningoqa təyyarlanıjan; Əmir «inam»ni soraydu, Sorakqimu xundak; Mətiwər janab bolsa əz jenining nəpsini axkara eytip beridu; Ular jəm bolup rəzillikni toküxmakta. **4** Ularning əng esili huddi jiçandək, əng durusi bolsa, xohılık tosuktin bəttərdur. Əmdi kəzətqiliring [korkup] kütkən kün, Yəni [Huda] sanga yekinlap jazalaydiojan künü yetip kəldi; Ularning alakzadə bolup ketidiojan wakti hazır kəldi. **5** Ülpitinggə ixənmə, Jan dostungoja tayanma; Aqzingning ixikini կuqikingda yatkuqidin yepip yür. **6** Qünki oğul atisioja bihərmətlik ķilidu, Kız anisioja, Kelin keyn anisioja karxi

қозојилиду; Kixinining düxmənliri өз өyidiki adəmliridin ibarət bolidu. **7** Birak mən bolsam, Pərwərdigarqa қarap ümid baɔlaymentən; Nijatimni bərgüqı Hudani kütimən; Mening Hudayim manga қulak salidu. **8** Manga қarap hux bolup kətmə, i düxminim; Gərqə mən yıkılıp kətsəmmə, yənə kopımən; Қarangojuluqta oltursam, Pərwərdigar manga yorukluk bolidu. **9** Mən Pərwərdigarning ojəzipigə qidap turimən — Qünki mən Uning aldida gunah sadır kıldı — U mening dəwayimni sorap, mən üçün həküm qıkırıp yürgüzgүqə kütimən; U meni yoruklukka qıkırıdu; Mən Uning həkkaniyilikini kərimən. **10** Wə mening düxminim buni kəridu, Xuning bilən manga: «Pərwərdigar Hudaying kəni» degən ayalni xərməndilik basıdu; Mening kəzüm uning [məɔlubiyitini] kəridu; U koqidiki patkaktək dəssəp qaylinidu. **11** — Sening tam-sepilliring қurulidiojan künidə, Xu künidə sanga bekitilgən pasiling yiraklarqa yətkildi. **12** Xu künidə ular yeningoja kelidu; — Asuriyədin, Misir xəhərliridin, Misirdin [Əfrat] dəryasiójıqə, dengizdin dengizojoqə wə taoğdin taojojqə ular yeningoja kelidu. **13** Birak yər yüzü bolsa əzining üstidə turuwatkanlar tüpəylidin, Yəni ularning kilmixlirining mewisi tüpəylidin harabə bolidu. **14** — Өz həlkinqni, yəni ormanda, Karməl otturisida yaloz turuwatkan Өz mirasing bolovan padini, Tayak-həsang bilən ozuklanduroqaysən; Kədimki künlərdikidək, Ular Baxan həm Gilead qimənzarlırida kaytidin ozuklansun! **15** — Sən Misir zeminidin qıkkən künlərdə bolovanndək, Mən ularoja karamət ixlarni kərsitip berimən. **16** Əllər buni kərüp barlıq həywısidin hijil bolidu; Қolini aɔzı

üstigə yapıdu, Kulaklıri gas bolidu; **17** Ular yilandək
topa-qangni yalaydu; Yər yüzidiki əmiligüqilərdək
ez təxükliridin titrigən peti qikidu; Ular korkup
Pərwərdigar Hudayimizning yenioğa kelidu, Wə sening
tüpəylingdinmu korkidu. **18** Kəbihlikni kəqüridişan, Əz
mirasi boloqlanlarning қaldısining itaətsizlikidin ətidioşan
Təngridursən, U aqqikini mənggüzə saklawərməydu,
Qünki U mehîr-muhəbbətni huxallıq dəp biliđu. Kim sanga
təngdax ilahđur? **19** — U yənə bizgə karap iqini aqritidu;
Kəbihliklirimizni U dəssəp qəyləydu; Sən ularning barlıq
gunahlırini dengiz təglirigə taxlaysən. **20** — Sən kədimki
künlərdin beri ata-bowilirimizə qəsəm kılɔjan həkikət-
sadakətni Yakupka, Əzgərməs muhəbbətni İbrahimə
yətküzüp kərsitisən.

Nahum

1 Ninəwə xəhiri toğrisida yükləngən wəhiy — Əlkoxluk
Nahum kərgən alamət kərünüx hatirləngən kitab. **2**
Pərwərdigar otluk muhəbbətlik, intikam aloquqi bir
Hudadur; Bərhək, Pərwərdigar bir intikam aloquqi,
Dərələzəp Igisidur; Pərwərdigar yawliridin intikam
alidu, Düxmənləri üçün adawət saklaydu. **3** Pərwərdigar
asanlıqqa aqqıqlanmaydu, Küq-kudrəttə uluəldur, Gunahı
barnı həq aklimaydu; Pərwərdigar — Uning yoli
kara kuyunda wə borandidur, Bulutlar Uning ayaqları
purkiratkan qang-tozangdur. **4** U dengizə tənbih berip
uni ķuruk ķilidu, Barlık dəryalarını ķurutiwetidu; Baxan
ķaojjirap ketidu, Karməlmı həm xundak bolidu; Liwandiki
gül-giyahımu ķaojjiraydu. **5** Taqlar uning aldida titrəp
ketidu, Dənglər erip ketidu, Yər yüzü Uning həzuri aldişa
kötürülidu, Jahən həm uningda barlık yaxawatkanlarmu
xundak bolidu. **6** Kim Uning oqəzipi aldida tik turalisun?
Kim Uning aqqıkining dəhxitidə ķəddini kerip turalisun?
Uning dərələzəpi ottək təkəlidu, Uning aldida taxlar
yerilidu. **7** Pərwərdigar mehribandur, kulpətlik kündə
baxpanahdur; Əzigə tayanəşənləri U bilidu. **8** Birak
exip taxkan kəlkün bilən xu yərni pütünləy tügəxtüridu,
Kərangoqluğ uning düxmənlirini ķoqlaydu. **9** Silər
Pərwərdigar bilən ķarxılıxip nemə oylawatisilər? U
ixliringləri pütünləy tügəxtüridu; Yamanlıq silərdin
ikkinqi ketim qıkmaydu. **10** Ular ķamoqaktək bir-birigə
qirmixiwalən bolsimu, Əz ħaraklıridin süzmə bolup
kətkən bolsimu, Ular ķuruk pahaldək pütünləy yəp
ketilidu. **11** Səndin Pərwərdigar oqəzi rəzillik oyliouqi

qıkkanidi, U Iblisning bir nəsihətqisidur. **12** Pərwərdigar mundak dəydu: — «Ularning təyyarlıkları toluk, sani zor kəp bolsimu, Ular ohxaxla üzüp taxlinidu, Xundakla kəlməskə ketidu; Mən sanga azar қilojinim bilən, [i həlkim], Käytidin sanga azar kilmaymən. **13** Hazır Mən uning boyunturukjını boynungdin sundurup eliwatimən, Wə asarətliringni bəsüp taxlaymən. **14** Pərwərdigar sən tooğruluk pərman qüxürgənki, Sening naming käytidin terilməydu; Butungning əyidin Mən oyma həykəl, ķuyma həykəlni yokşitimən; Mən ķəbrəngni təyyarlawatimən, Qünki sən pəsəndidursən. **15** Mana taqlar üstidə, hux həwərni elip kəlgüqining ayaqlırıq, Aram-hatirjəmlikni jakarlioquqining ayaqlırıq kara! Heytliringni təbriklə, i Yəhuda, iqtən kəsəmliringni ada ķıl; Qünki u rəzil bolquqi zeminingdin ikkinqi etməydu; U pütünləy üzüp taxlanojan bolidu.

2 Bitqit ķildiojan birsi kəz aldingəila kəldi; Əmdi istihkam üstidə kezət ķıl, Yoloja կara, belingni baqla, küqliringni yioqip tehimu küqəyt! **2** (Qünki Pərwərdigar Yakupning xan-xəripini əsligə kəltürdi, Uni Israilning xan-xəripigə layık dərijidə əsligə kəltürdi; Qünki կuruķdioquqilar ularni կuruķdap կoyojanidi, Ularning üzüm tal xahlirini wəyran կilojanidi). **3** [Bitqit կiləqinqing] palwanlirining կalçanlıri կızıl boyaldi, Uning baturliri pərəngdə kiygüzüldi; Təyyarlık künidə, jəng һarwiliri polatning julasida yaltirap ketidu, Nəyzilər oynitilidu; **4** Jəng һarwiliri koqlarda güldürlixip qepixiwatidu; Kəng yollarda bir-birigə sokulidu; Ularning kiyapiti məx'əllərdək bolidu, Ular

qakmaklardək yügürüxidu. 5 [Sərdar] əmirlirigə əmr qüxüridu; Ular yürüx kılɔjinida aldiriojnidin bir-birigə putlixip mangidu; Ninəwəning sepilioja қarap aldiraydu, [Baxlirioja] bolsa «muğasirə қalkını» təyyarlinidu. 6 «Dəryalarning dərwaziliri» eqilidu, [Padixahning] ordisi erip ketidu. 7 Huzzabning bolsa uyatliri eqilidu — [Düxmən] təripidin yalap epketilidu, Dedəkliri huddi pahtəklərning sadasidək ah-uh tartip, Məydilirini urup ketidu. 8 Ninəwə apiridə bolqandin beri kəl süyidək [tinq] bolup kəldi, Birak ular hazır қeqip ketidu... Əy tohta! Əy tohta! — Birak ھeqkim kəynigə қarimaydu. 9 Kümüxlərni buliwelinglar, altunlarnı buliwelinglar; Qünki uning xəwkətlik həzinisidiki kimmət қaqa-kuqlırining sani yoktur. 10 U կurukdalojan, wəyran қilinojan, bərbat bolajan! Yüriki erip ketidu, Tizliri bir-birigə jalaklap təgməktə; Bəlliri toloqak tutkandək toloqinidu, Barlık yüzlər tatirip ketidu. 11 Kəni, xirlarning uwisi? Yax xirlar ozuklinidiojan jay, Xir, qixi xir, xir arslini ھeqkimdin korkmay yürgən jay kəni? 12 Xir eż arslanlrini қanduruxka owlarnı titma-titma қilojanidi, Qixi xirliri üçün owlarnı boçkanidi; Əngkürlirini ow bilən, uwilirini olja bilən toxkuzojanidi. 13 Mana, Mən sanga қarxımən, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolajan Pərvərdigar; Mən sening jəng ھarwiliringni is-tütəkkə aylandurup kəydüriwetimən; Kiliq yax xirliringni yəwatidu, Owangni yər yüzidin elip taxlaymən; Əlqiliringning awazliri қayta ھeq anglanmaydu.

3 Қanlık xəhərgə way! U yalqanqılık, zulum-zorawanlıq bilən tolojan, U olja elixtin ھeq kol üzgən əməs! 2 Ah,

ķamqining karsildaxliri! Qaklirining dakangxiwatkan,
Atlarning qapqiwatkan, Pingildap ketiwatkan jeng
ħarwilirining sadaliri! **3** Kara, atlik ləxkərlərning
ķangkixliri, Kiliqlarning waliddaxliri, Nəyzilərning
palildaxliri, Əltürülgənlərning keplüki, Əlüklər dəwə-
dəwə! Jəsətlərning sani yoktur; Ular jəsətlərgə putlixidu.
4 – Sehirlərning piri u, — Əllərni paħixiwazlıki, Jəmətlərni
sehirliri bilən setiwetidu; Sən xerinsuhən paħixining
nuroqun paħixilikliri tüpəylidin, **5** Mana, Mən sanga
karxilixip qikkanmən, — — dəydu samawiy қoxunlarning
Sərdari bolqan Pərwərdigar, Kənglikingning etikini
kayrip yüzüngə yepip, seni axkarilaymən, Əllərgə uyat
yərliringni, Padixahlıklarqa nomusungni kərsitimən.
6 Üstüngə nijasətni taxlaymən, Seni xərməndiqılıktə
kaldurimən, Seni rəswa kılımən. **7** Wə xundak boliduki,
Seni kərgənlərning həmmisi səndin ķeqip: — «Ninəwə
wəyran kılindi! Uning üqün kim haza tutidu?» — dəydu;
Mən sanga təsəlli bərgüqilərni nədin tepip berimən?
8 Sən dəryalarıñı otturisida turoqan, Ətrapida sular
bolqan, Istihkami dengiz bolqan, Sepili dengiz bolqan
No-Amon xəhīridin əwzəlmusən? **9** Efiopiyəmu, Misirmu
uning küq-ķudriti idi, Ularning küqi qəksiz idi; Put
həm Liwiyəliklər uningqə yardəmqi idi; **10** Umu elip
ketilip, əsirlikkə qüxkən; Barlık koqa bexida bowakliri
qərüp taxliwetildi; Ular uning mətiwərliri üqün qək
taxlidi, Uning barlık ərbablıri zənjirdə baqlanoqanidi. **11**
Sənmu məst bolisən; Sən məkünüwalisən; Sən düxməndin
ħimayə izdəp yürisən; **12** Sening barlık istihkamliring
huddi tunji mewigə kirgən ənjür dərihining ənjürürigə

ohxaydu; Birla silkisə, ular yegüqining aοzioja qüxitu.
13 Mana, həlkinq xəhiringdə կiz-ayallardək bolup կaldi;
Zeminingning կowukliri düxmənliringgə kəng iqilidu;
Ot təmür taçaklıringni yəp ketidu. **14** Əmdi muhəsirigə
təyyarlık կlip su tartip կoy! Կorəjanliringni mustəhkəmlə!
Seçiz topidin lay etip, Հak layni qəyləp կoy! Humdanni
raslap կoy! **15** Ot seni xu yərdə yəp ketidu; Կiliq seni
üzüp taxlaydu; U seni qekətkə liqinkisidək yəwatidu;
Əmdi əzüngni qekətkə liqinkiliridək kəp կil, Qekətkidək
əzüngni zor kəp կil! **16** Sən sodigərliringni asmandiki
yultuzlardın kəp կilding; Mana, qekətkə liqinkisi կanat
qikirip, uqup ketidu! **17** Sening ərbabliring qekətkilərdək,
Sərdarliring mijir-mijir qakqikizlardək bolidu; Mana
ular soğuk künidə qitlar iqigə kiriwelip makan կilidu;
Kuyax qikkanda, ular keqip ketidu, Barəjan yerini tapkili
bolmaydu. **18** Qopanliring mügdəp կaldi, i Asuriyəning
padixahı; Sening aksəngəkliring jim yatidu; Həlkinq
taqlar üstigə tarkılıp kətti, Həeqkim ularni yioymaydu;
19 Sening yarang dawasız, Sening zəhming eojirdur;
Həwiringni angliojanlarning həmmisi üstüngdin qawak
qalidu; Qünki tohtawsız rəzilliking kimning bexioja
kəlmigəndu?

Həbakkuk

1 Həbakkuk pəyələmbər kərgən, uningoja yükləngən wəhiy: — **2** Ah! Pərwərdigar, қағанојиқə mən Sanga nida қılımən, Sən anglimaysən? Mən Sanga: «Zulum-zorawanlıq!» dəp nalə-pəryad kətürimən, Birak Sən կutkuzmaysən. **3** Sən nemixka manga կəbiһlikni kərgüzisən, Nemixka japa-zulumoja կarap turisən? Qünki bulangqılık, zulum-zorawanlık kəz aldimdidur; Jənggi-jedəllər bar, Dəwalar kəpəyməktə. **4** Xunga կanun paləq bolup կaldi, Adalət məydanoja һeq qikmaydu; Qünki rəzillər həkкaniy adəmni կistimakta; Xunga həkümlər burmilinip qikirilidu. **5** Əllər arisida bolidiojan bir ixni kərüp bekinqlar, obdan կaranglar, həyranuհəs կelinglar! Qünki silərning dəwringlarda bir ix қılımənki, Birsi silərgə bayan կilojan təoјdirdimu silər ixənməytinglar. **6** Qünki mana, Mən həlikj mijəzi osal həm aldirakşan əl kaldiylərni ornidin turojuzimən; Əslı əzигə təwə əməs makanlarni igiləx üqün, Ular yər yüzining kəngri jaylirini besip mangidu; **7** Ular əzlirining deginini hesab կilidu həm əzini haliojanqə yüksiri tutidu; **8** Ularning atliri yilpizlardin ittik, Kəqtə owoja qikidiojan bərilərdin əxəddiydur; Atlık ləxkərlər atlirini məoјruranə qapqitidu; Atlık ləxkərlər yırakṭın kelidu, Ular owoja xungojujan bürküttək uquп yürüdu. **9** Ularning həmmisi zulum-zorawanlıqka kelidu; Ularning top-top adəmliri yüzlerini aldiqa bekitip, aloqa basidu, əsirlərni կumdaک kəp yioğidu. **10** Bərhək, u padixahıлarni mazak կilidu, əmirlərnimə nəzirigə almaydu; U həmmə istihkamlarni məshirə կilidu, Qünki u topa-tupraklarni dəwə-dəwə կilip, ularni ixoqal կilidu.

11 Xundak kılıp u xamaldək oquyuldap ətidu, Həddidin exip gunahkar bolidu; Uning bu küq-kudriti əzигə ilah bolup sanılıdu. **12** Sən Əzəldin Bar Boləquqi əməsmu, i Pərwərdigar Hudayim, mening Muğəddəs Boləquqim? Biz əlməymiz, i Pərwərdigar; Sən uni jazayingni bəja kəltürüx üqün bekitkənsən; Sən, i Əoram Tax Boləquqi, uni [bizgə] ibrət kılıp tüzitixkə bəlgiligənsən. **13** Sening kəzüng xunqə oqubarsız idiki, Rəzillikkə karap turmayttıng; Əmdi nemixka Sən munapiklik kıləjanlarqa karap turisən, Rəzillər əzidin adil boləjan kixini yutuwalojinida, nemixka süüküt kılısan? **14** Sən adəmlərni huddi dengizdiki beliklərdək, Huddi əzliri üstidə həq yetəkligüqisi yok əmiligüqi həyanlarqa ohxax kılısan; **15** Xu [kaldıy kixi] ularning həmmisini qanggikioja ilinduridu, Ularnı ez tori bilən tutuwalidu, Ularnı yioqlma torioja yioqidu; Xuning bilən huxal bolup xadlinidu; **16** Wə torioja կurbanlıq sunidu, Yioqlma torioja isrik salidu, Qünki xular arkılık uning nesiwisi mol, Nemətliri ləzzətlik boldi. **17** Əmdi u xu tərikidə torini tohtawsız boxitiwərsə, Xu tərikidə əllərni həq rəhİM kilmay kiriwərsə bolamdu?

2 «Əmdi mən ez kəzitimdə turiwerimən, Əzümni munar üstidə dəs tikləymən, Uning manga nemə dəydioqlanlığını, Xuningdək əzüm bu dad-pəryadım toopluluq қandak tegixlik jawab tepixim kerəklikini bilixni kütüp turimən».

2 Həm Pərwərdigar jawabən manga mundak dedi: — «Okuqlanlar yığırsun üqün, Bu kərüngən alamətni yeziwal; Uni tahtaylor üstigə enik oyup qık; **3** Qünki bu kərüngən alamət kəlgüsidi ki bekitilgən bir wakit üqün, U adəmlərgə ahirətni təlpündüridu, U yaləjan

gəp kilmaydu; Uzunotiqə kəlməy қalsimu, uni kütkin;
Qünki u jəzmən yetip kelidu, həq keqikməydu. **4**
Қara, təkəbburlixip kətküqini! Uning kəlbi əz iqidə tüz
əməs; Birak həkənaliy adəm əz etikəd-sadiqliki bilən
hayat yaxaydu. **5** Bərək, xarab uningoja satkunluk
kılıdu, — — U təkəbbur adəm, əydə tinim tapmaydu,
Həewisini təhtisaradək yoojan kılıdu; U əlümədək həqkaqan
kənməydu; Əzigə barlıq əllərni yiojıdu, Həmmə həlkni
əzigə қaritiwalidu. (*Sheol h7585*) **6** Bularning həmmisi keyin
u toorluluk təmsilni səzləp, Kinayilik bir tepixmağni tiloja
alidu: — «Əzining əməsnı mening dəp қoxuwalojuqıja
way! ([Bundak ixlar] қaqañotiqə bolidu?!) Gəriügə қoyojan
nərsilər bilən əzini qingdioluqıja way!» **7** Səndin
jazanə-kərz aloquqlar bırakla қozqalmamdu? Seni
titrətküqilər birakla oydanmamdu? Andin sən ularoja
olja bolmamsən? **8** Sən nuroqun əllərni bulang-talang
kılıqanlıking tüpəylidin, Həm kixilerning қanlıri, zemin,
xəhər həm uningda turuwatkan həmməyləngə kılıqan
zulum-zorawanlıking tüpəylidin, Saklinip қalojan əllər
seni bulang-talang kılıdu; **9** Halakət qanggilidin қutulux
üqün, Uwamni yüksirioja salay dəp, Nəpsi yoqınap əz
jəmətigə haram mənpəət yioqquqıja way! **10** Nuroqun
həlkərni wəyran kılıp, Əz jəmətinggə ahanət kəltürdüng,
Əz jeningoja қarxi gunah sadır kilding. **11** Qünki tamdin
tax nida kılıdu, Yaoqalardın lim jawab beridu: — **12** Yurtnı
қan bilən, Xəhərni қəbihlik bilən қuroquqıja way!» **13**
Mana, həlkərning jan tikip tapkan mehnitining pəkət
otka yekiloju қılınoqanlıki, əl-yurtlarning əzlirini bihudə
halsiratkanlıki, Samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan

Pərwərdigardin əməsmu? **14** Qünki huddi sular dengizni
kaplıoqandək, Pütün yər yüzü Pərwərdigarnı bilip-tonux
bilən қaplinidu. **15** Əz yekiningəja hərakni iqtüzgütqigə
— — Uning uyat yerigə қarixing üqün, Tulumungdin
kuyup, uni məst kılouqi sanga way! **16** Xan-xərəpning
ornida xərməndiqilikkə tolisən; Əzungmu iq, Hətnilik
ayan bolsun! Pərwərdigarning ong қolidiki կədəh sən
tərəpkə burulidu, Xan-xəripingning üstini rəswayipəslik
basidu. **17** Liwanqa kılıqan zulum-zorawanlık, Xundakla
həywanlarnı қorkitip ularqa yətküzgən wəyranqılıkmu,
Kixilərning қanlırı, zemin, xəhər həm uningda turuwatkan
həmməyləngə kılıqan zulum-zorawanlık tüpəylidin, Bular
sening mijikinqni qıkırıdu. **18** Oyma məbudning nemə
paydisi, Uni uning yasioluqisi oyup qıkkən tursa? Қuyma
məbudningmu wə uningəja təwə sahta təlim bərgüqining
nemə paydisi — — Qünki uni yasioluqi əz yasioluqinoja
tayinidu, Demək, zuwansız «yok bolqan nərsilər»ni
yasaydu? **19** Yaqaqka «Oyojan!» degən adəmgə, Zuwansız
taxka «Turə!» degəngə way! U wəz eytamdu? Mana, u
altun-kümüx bilən həlləndi, Uning iqidə həq nəpəs yoktur.
20 Birak Pərwərdigar Əz mukəddəs ibadəthanisididur!
Pütkül yər yüzü Uning aldida süküt ķilsun!

3 Həbakkuk pəyəmbərning duası, «Xiggaon» ahəngida:
— **2** «Pərwərdigar, mən həwiringni anglidim,
əymenip қorktum. I Pərwərdigar, yillar arisida ixinqni
kayıtidin janlanduroqaysən, Yillar arisida ixinqni
tonutkaysən; Dərəzəzəptə bolqiningda rəhimdillikni
esingga kəltürgəysən! **3** Təngri Teməndin, Pak-Mukəddəs
Bolqouqi Paran teoqidin kəldi; (Selah) Uning xan-

xəripi asmanlarnı kaplidi, Yər yüzü uning mədhıyiliri bilən toldı; **4** Uning parkıraklığı tang nuridək boldı, Kolidin qakmak qakqandək ikki nur qıktı; Xu yərdə uning küq-ķudriti yoxurunup turidu. **5** Uning aldidin waba, Putliridin qoojdək yalkun qıkmakta idi; **6** U turup yər yüzini məlqərlidi; U ķariwidi, əllərni dəkkə-dükkigə saldı; «mənggү taɔlар» parə-parə kılindi, «əbədiy dəng-egizliklər» egildürüldi, Uning yolları bolsa əbədiydur. **7** Mən Kuxan kəbilisining qedirlirinинг parakəndiqılıktə bolğanlığını, Midyan zeminidiki pərdilərni titrək başkanlığını kərdum. **8** Pərwərdigar dəryalaroja aqqıqləndimikin? Sening əqəziping dəryalaroja қaritildimikin? Kəhřing dengizoja қaritildimikin? Atliringoja, nijat-ķutkuзuxni epkelidiojan jəng hərwiliringoja minip kəlgənəsusən! **9** Sening okyaying ayan kılindi, Səzüng boyıqə, [İsrail] kəbililirigə iqkən kəsəmliring üçün ayan kılindi! (Selah) Sən yər yüzini dərya-kəlkünlər bilən ayriwətting. **10** Taɔlар Seni kərüp, azablinip tolınip kətti; Dolğunlap akğan sular kəlkündək ətüp kətti; Qongkur dengiz awazını қoyuwetip, Kollirini yukarıraqja ərlətti. **11** Etilojan okliringning parkırak nurini kərüp, Palildiojan nəyzəngning yoruklukını kərüp, Kuyax həm ay eż turaloqsıda jim turdi. **12** Sən aqqikingda yər yüzidin ətüp yürüx kılding; Əllərni əqəzipingdə ziraətni sokkandək sokitung; **13** Əz həlkinqning nijat-ķutkuзuluxi üçün, Sən Əz Məsihinq bilən billə nijat-ķutkuзux üçün qıktı; Ulini boynıqıqə eqip taxlap, Rəzilning jəmətining bexini urup-yanjıp, uningdin ayriwətting; (Selah) **14** Sən uning nəyziliri bilən sərdarlırinə bexioqa sanjiding;

Ular dəhxətlik ķara կuyundək meni tarkitiwetixkə qikti,
Ularning huxallıki ajiz məminlərni yoxurun jayda yalmap
yutuxtin ibarəttur! **15** Sən atliring bilən dengizdin, Yəni
dəwə-dəwə ķilinojan uluq sulardin ətüp mangding!
16 Mən bularni anglidim, iqi-baɔ̄rimni titrək basti;
Awazni anglap kalpuklirim dir-dir կildi, Ustihanlirim
qirip kətkəndək boldi, Putlirimni titrək basti; Qünki
mən külpətlik künidə, Yəni əz həlkimgə tajawuz կilojuqi
besip kirgən künidimu, Səwr-hatirjəmliktə turuxum
kerək. **17** Qünki ənjür dərihi qeqəklimisimu, Üzüm
tallirida mewə bolmisimu, Zəytun dərihigə կilojan əjir
yokka qikkən bolsimu, Etizlar həq həsul bərmigən
bolsimu, Қotandin կoy padisi üzülgən bolsimu, Eçilda
kala padisi yok bolsimu, **18** Mən һaman Pərwərdigardin
xadlinimən, Manga nijatimni bərgüqi Hudayimdin
xadlıkkə qəmülülmən, **19** Pərwərdigar, Rəb, mening
küq-kudritimdur; U mening putlirimni keyikningkidək
ķilidu; Meni yukarı jaylirimda mangoquzidu! (Bu küy
nəoqmıqılerning bexioqa tapxurulup, tarlıq sazlar bilən
oқulsun).

Zəfaniya

1 Amonning oğlı Yosiya Yəhūdaqa padixah bolqan waqtılarda, Həzəkiyaning qəwrisi, Amariyaning əwrisi, Gədaliyaning nəwrisi, Kuxining oğlı Zəfaniyaqa yətkən Pərwərdigarning səzi: — **2** Mən yər yüzidin həmmmini ķurutuwetimən, — dəydu Pərwərdigar; **3** — İnsan həm haywanni ķurutuwetimən, Asmandiki uqar-ķanatlar həm dengizdiki beliklarnı, Barlıq putlikaxanglarnı rəzil adəmlər bilən təng ķurutuwetimən, Insaniyətni yər yüzidin üzüp taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar. **4** — Xuning bilən Mən Yəhūda üstigə, Barlıq Yerusalemidikilər üstigə ķolumni sozimən; Muxu yerdə «Baal»ning կaldukını, «Kəmar»larning namini kağınlar bilən billə üzüp taxlaymən; **5** Xundakla əgziidə turup asmandiki jisimlərə bax uridiqanlarnı, Pərwərdigarə bax urup, xundakla Uning nami bilən kəsəm kılıp turup, «Malkam»ning nami bilənmə kəsəm kılıdioqanlarnı, **6** Pərwərdigardin təzgənlərni, Pərwərdigarni izdiməydioqan yaki Uningdin yol sorimioqanlarnımı üzüp taxlaymən. **7** Rəb Pərwərdigarning həzuri aldida süküt ķilinglar; Qünki Pərwərdigarning küni yekindur; Qünki Pərwərdigar kurbanlıknı təyyarlıdi, U mehmanlarnı «taharət kildurup» halal kıldı; **8** Pərwərdigarning kurbanlığının künidə xundak boliduki, Mən əmirlərni, padixahlarning oqullırını wə yat əllərning kiyimlirini kiyiwaloqanlarning həmmisini jazalaymən; **9** Xu küni Mən bosuqidin dəssiməy atlaydioqanlarnı, Yəni zulum-zorawanlıq həm aldamqılıkça tayinip, hojayinlirining əylirini tolduradioqanlarnı jazalaymən. **10** Xu künidə, —

dəydu Pərwərdigar, «Belik dərwazisi»din «Waydad», «İkkinqi məhəllə»din hərkirəxlər, Dəng-egizliklərdin əlayət zor «gum-gum» kılıp wəyran kılınoğan awazlar anglinidu. **11** «Hərkirənglər, i «Oymanlıq məhəllisi»dikilər; Qünki «sodigər həlk»ning həmmisi kiliqlandı, Kümüx bilən qingdaləşənlər kırıldı!» **12** — Wə xu qaoğda xundak boliduki, Mən Yerusalemni qiraqlar bilən ahturimən, Arzanglıri üstidə tinoğan xarabtək turoğan əndixisiz adəmlərni, Yəni kənglidə: «Pərwərdigar həq yahxılıkni kilmaydu, yamanlıknımı kilmaydu» degənlərni jazalaymən. **13** Əmdi baylıklar olja, Əyliri bərbat bolidu; Ular əylərni salışını bilən, Ularda turmaydu; Üzümzarları bərpa kılıagini bilən, Ularning xarabını iqəməydu. **14** Pərwərdigarning uluq künü yekindur; Bərhək yekindur, intayın tez yetip kelidu; Angla, Pərwərdigarning künining sadası! Yetip kəlgəndə palwanmu ələmlik warkıraydu. **15** Xu künü kəhər elip kelidiqan bir kün, Külpətlik həm dərd-ələmlik bir kün, Wəyranqılık həm bərbatlıq qüxicidən bir kün, Zulmətlik həm sürlük bir kün, Bulutlar həm kəp-ķarangoğuluk bilən kaplanıqan bir kün, **16** İstihkamlaxşan xəhərlərgə, sepilning egiz potəylirigə hujum kılıdiqan, Kanay qelinidən, agah signalı kətürülidən bir kün bolidu. **17** Mən adəmlər üstigə külpətlərni qüxürimən, — Ular ķarioqlardək yürüdu; Qünki ular Pərwərdigaroğa ķarxi gunah kıldı; Ularning ķanlıri topa-qangdək, Ularning üqəy-ķerinləri poqtək təkəlidə; **18** Pərwərdigarning kəhəri qüxkən künidə altun-kümüxləri ularni ķutkuzalmayıdu; Bəlki pütkül jaħan Uning oqəzəp oti təripidin yəwetilidu;

Qünki U barlıq yər yüzidikilərning üstigə mutlək bir
ḥalakət, dəhəxətlik bir ḥalakət qüxüridü.

2 Yioqilinglar, əzünglarnı yioqinglar, i nomussız «yat
əl», **2** Yarlıq qıkkıqə, Kün topandək tez ətüp kətküqə,
Pərwərdigarning aqqık oqəzipi üstünglərgə qüxküqə,
Pərwərdigarning oqəzipini elip kelidiqan kün üstünglərgə
qüxküqə, **3** Pərwərdigarnı izdənglar, i Uning həkümlirini
ada қilojan zemindiki kəmtərlər; Həkkaniyliknı izdənglar,
kəmtərlikni izdənglar; Ehətimal silər Pərwərdigarning
oqəzipi bolojan künidə panaḥ tapkan bolisilər. **4** Qünki
Gaza taxlanojan bolidu, Axkelon wəyranə bolidu; Ular
Axdodtikilərni qüx bolmayla həydiwetidu; Əkron yulup
taxlinidu. **5** Dengiz boyidikilər, yəni Kərət elidikilərgə
way! Pərwərdigarning səzi sanga қarxidur, i Қanaan,
Filistiylərning zemini! Aḥaləng қalmıouqə Mən seni
ḥalak қılımən. **6** Dengiz boyı padıqılar üçün qimənzar,
Koy padılıri üçün қotanlar bolidu; **7** Dengiz boyı
Yəhūda jəmətining қaldısı igidarqılıkida bolidu; Axu
yərdə ular ozuklinidu; Axkelonning eyliridə ular kəq
kirgəndə yatidu, Qünki Pərwərdigar Hudasi ularning
yenioja berip ulardin həwər elip, Ularnı asarəttin
azadlıkka erixtəridu. **8** Mən Moabning dəxnimini,
Ammoniyarning һaқarətlərini anglidim; Ular xundak
ķılıp Mening həlkimni mazak ķılıp, Ularning qebralırını
paymal ķılıp mahtinip kətti. **9** Xunga Mən Өz həyatım
bilən kəsəm қılımənki, — dəydu samawi қoxunlarning
Sərdarı bolojan Pərwərdigar, Israelning Hudasi, Moab
jəzmən huddi Sodomdək, Ammoniyalar huddi Gomorradək
bolidu — Yəni qakkaqlar wə xorluqlar kaplanojan jay,

daim bir qəl-jəzirə bolidu; Həm həlkimning қaldisi ulardin olja alidu, Қowmimning қалоңanliri bularoja igə bolidu. **10** Ularning təkəbburlukjidiñ bu ix bexiøja kelidu, Qünki ular samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigarning həlkini mazak, kılıp mahtinip kətti. **11** Pərwərdigar ularoja dəhəxətlik bolidu; Qünki U yər yüzidiki butlarning həmmisini kurutiwetidu; Xuning bilən əllər, barlıq qət araldikilər hərbiri eż jayida Uningoja ibadət kılıdu. **12** I Efiopiylər, silərmu Mening kiliqim bilən əltürülisilər. **13** U қolini sozup ximaloja təgküziüp, Asuriyəni һalak kılıdu, Ninəwə xəhîrini wəyranə, qel-bayawandək қəhətqilik jay kılıdu. **14** Uning otturisida qarwa padiliri, Xundakla haywanlarning hərhilliri yatidu; Qel һuwkuxi, qirkirioquqi һuwkuxlar uning tüwrük baxlirida қonidu; Deriziliridin sayraxlar anglinidu; Bosuqilirida wəyranılık turidu; Qünki U buning kendir yaqqaq nəkixlirini oquqqılıkta қalduridu; **15** Mana bu əndixisiz yaxap kəlgüqi xad-huram xəhər, Kenglidə: «Mənla bardurmən, məndin baxka biri yoktur» degən xəhər — U xunqılık bir wəyranə, haywanlarning bir қonalıqası bolup қaldıq! Uningdin etüwatkanlarning həmmisi üxkirtidu, Қolini silkiydu.

3 Asiylik қiloquqi, bulqanojan, jəbir-zulum yətküzgüqi xəhərgə way! **2** U awazni anglimidi, tərbiyini қobul kılmidi; Pərwərdigaroja tayanmidi, Hudasişa yekinlaxmidi. **3** Uning otturisida bolqan əmirlirining həmmisi hərkirəydiqan xirlar, Uning soraqqılıri bolsa kəqliki owladyiojan, ətigini əqajiliojudək həqnərsə қaldurmaydiqan bərilərdur; **4** Uning pəyəqəmbərliri wəzinsiz, asiy kixilər; Uning kahinliri mukəddəs

ibadəthanini bulqaydiojanlar, Təwrat-kanunişa
buzoqunqılık kılıdiojanlar. **5** Həkkaniy Pərwərdigar uning
otturisididur; U həq həkkaniyətsizlik kilməydi; Hər
ətigəndə adil həküməti ayan kılıdu; Həkümətdə kəməqlik
yoktur; Birak namərd adəm həq nomusni bilməydi. **6** —
Mən əllərni üzüp taxliwətkənmən, Ularning istihkam
potəyliri wəyranidur; Koqılırını həqbir adəm etmigüdək
kılıp harabə kılınanmən; Xəhərliri adəmzatsız, həq
turənqisi yok kılınip əhalak bolqan. **7** Mən: «Pəkət
Məndin ərkungular, tərbiyini əbul kilinglar» — dedim.
Xundak bolqanda uningələ həmmə bekitkənlirim
qüxürülməy, makani həq haniwəyran bolmas. Birak ular
baldurla ornidin turup, həmmə ixlirini haram kiliwətti. **8**
Xunga Meni kütünglər, — dəydu Pərwərdigar, Mən
guwahlıq berixkə ornumdin əzələləşən küngiqə — Qünki
Mening əkarım — əllərni yioqix, Padixahlıqlarını jəm
kılıxtın ibarətki, Ularning üstigə kəhrimni, Həmmə
dəhəxətlik aqqıkimni bexiqə təkəx üqündür. Qünki yər
yüzining həmmisi aqqıq əqəzipimning oti bilən
kəydürütətilidu. **9** Qünki xu tapta barlık əllərning
Pərwərdigarining namişa nida kılıp qakirixi üçün, Uning
hizmitidə bir jan bir tən boluxi üçün, Mən ularning tilini
sap bir tilələ aylandurıbmən, **10** Qünki Efiopiya
dəryalırının nerisidin Mening dua-tilawətqilirim, Yəni
Mən tarkatqanlarning kizi, Manga sunulqan hədiyəni
epkelidu. **11** Xu küni sən Manga asiylik kılınan barlık
kilmixliring tüpəylidin izə tartip əkalmaysən; Qünki xu
tapta Mən təkəbburlukungdin huxallinip kətkənlərni
arangdin elip taxlaymən, Xuning bilən sən mukəddəs

teojim tüpəylidin halingni ikkinqi qong kilmaysən; **12** Mən arangda kəmtər həm miskin bir həlkni қaldurimən, Ular Pərwərdigarning namişa tayinidu. **13** Israilning қaldisi nə қəbihlik kilmaydu, Nə yalojan səzliməydu, Nə ularning aqzidin aldamqi til tepilmaydu; Ular bəlki ozuklinip, yatidu, Həeqkim ularni қorķutmaydu. **14** Yayrap-yaxna, i Zion қizi! Təntənə kılıp warkıra, i Israil! Pütün қəlbinq bilən huxal bolup xadlan, i Yerusalemning қizi! **15** Pərwərdigar seni jazalaydiqan həkümlərni elip taxlidi, Düxminingni қayturuwətti; Israilning padixahı Pərwərdigar arangdidur; Yamanlıknı ikkingqi kərməysən. **16** Xu küni Yerusalemoja eytiliduki, «Qorkma, i Zion! Kolliring boxap, sanggilap kətmisun! **17** Pərwərdigar Hudaying arangda, Қutkuzidiojan կudrat Igisidur! U xadlik bilən üstüngdə xadlinidu; Θz mehîr-muhəbbitidə aram alidu; Üstüngdə nahxilar eytip yayrap-yaxnaydu. **18** jəmiyat sorunliridiki nomussiz ibadət tüpəylidin aranglardın azablanojanlarnı yiojimən; Bularning xərməndilikliri ularoja eçir kelətti. **19** Mana, Mən xu tapta seni harliojanlarning həmmisini bir tərəp klimən, Akşak bolovan kızni қutkuzimən; Talaqa həydiwetilgən kızni yiojimən; Dəl ular horlanojan barlıq zeminlarda ularni [Θzümgə] mədhıyə kəltürgüqi, xəhrət bolouqi kılıp tikləymən. **20** Mən xu tapta, yəni silərni yiojkan wakitta, silərni [øygə] epkelimən; Qünki Mən kez aldinglarda silərni asarəttin azadlıkkə qıkarqınimda, Silərni yər yüzidiki barlıq əllər arisida xəhrətlik, [Θzəmgə] mədhıyə kəltürgüqi klimən, — dəydu Pərwərdigar.

Hagay

1 Darius padixahning ikkinqi yili, altinqi ayning birinqi kуни, Pərwərdigarning səzi Hagay pəyəqəmbər arkılık Xealtıəlning oqlı, Yəhədaning waliysi Zərubbabəlgə həm Yəhəzadakning oqlı, bax kahin Yəxuaşa kəldi: — **2** Samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dəydu: — Bu həlk: «Waqtı kəlmidi, Pərwərdigarning əyini կurux waktı tehi kəlmidi» — dəydu.

3 Wə Pərwərdigarning səzi Hagay pəyəqəmbər arkılık kelip mundak deyildi: — **4** Bu əy tehiqila harabə tursa, bu silər tahtaydin bezəlgən əyliringlarda yaxaydiojan wakitmu? **5** Mana, Pərwərdigar mundak dəydu: — — Kiliwatķininglar üstidə kengül կoyup oylininglar! **6** Teriojininglar kəp, yiojivalidiojininglar az; Yəysilər, birak toymaysilər; Iqisilər, birak կanmaysilər; Kiyisilər, birak heqkandak illimaysilər; Ix həkkə aləquqi bolsa, Huddi ix həkkini təxük həmyanoşa saloqanoşa ohxaxtur. **7** — Samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dəydu: — Kiliwatķininglar üstidə kengül կoyup oylininglar! **8** Taşka qikip, yaqaqni elip kelinglar, əyni կurunglar; xundak կilsanglar Mən uningdin hursən bolimən, xan-xərəpkə eriximən, — dəydu Pərwərdigar. **9** — Silər kəpni küttünglər, mana, erixkinglar az boldi; uni əygə epkəlgininglarda, Mən uni püwləp yokattim; bu nemə üqün? — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — — Qünki Mening əyümning harabə boləjinişa կarimay, eż əyünglarni [selixka] yügürüxüp yürüwatisilər. **10** Xunga üstünglarda asmanlar xəbnəmni bərməydu, zeminmu һosulini bərməydu; **11** Mən zeminə,

taoqka, ziraətlərgə, yengi xarablaroja, zəytun meyioja, tuprakning ündürmili rigə, insanlaroja, mal-waranolaroja wə қollardiki barlik өjirlərgə kurojakqılıkni qakirdim.

12 Xuning bilən Xealtiəlning oqlı Zərubbabəl həm Yəhəzadakning oqlı bax kahin Yəxua wə həlkning қaldisining həmmisi Pərwərdigar Hudasining awazioja, xuningdək Pərwərdigar Hudasining Həgay pəyoqəmbərnı əwətixi bilən, uning səzlirigə կulak saldı; həlk Pərwərdigar aldida korkti. **13** Andin Pərwərdigarning əlqisi Həgay Pərwərdigarning həwirini həlkə yətküzüp: — «Mən silər bilən billidurmən» — dəydu Pərwərdigar, — dedi. **14** Wə Pərwərdigar Xealtiəlning oqlı, Yəhədaning waliysi Zərubbabəlning rohini, xundakla Yəhəzadakning oqlı, bax kahin Yəxuaning rohini həm həlk қaldisining hərbirining rohini қozəjidi; ular samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar Hudasining əyigə kelip ixlidi. **15** Bu Darius padixahning ikkinqi yili, altinqi ayning yigirmə tətinqi künü idi.

2 Yəttinqi ayning yigirmə birinqi künü, Pərwərdigarning sezi Həgay pəyoqəmbər arkılık kelip mundağ deyildi: **2** — «Xealtiəlning oqlı, Yəhədaning waliysi Zərubbabəlgə, Yəhəzadakning oqlı, bax kahin Yəxuaqa həmdə həlkning қaldisioja səz kılıp ulardin: — **3** «Aranglardın əyni qaqdiki xan-xərəptə bolğan bu əyni kərgənlərdin kim bar? Silər hazır uningoşa կandak կaraysilər? Nəziringlarda u heqnemigə ərziməydu, xundakmu?» — dəp sorıqın. **4** — Bırak hazır, i Zərubbabəl, jasarətlik bol, — dəydu Pərwərdigar, — Yəhəzadakning oqlı, bax kahin Yəxua, jasarətlik bol; zemindiki barlik həlk, jasarətlik bolup

ixlənglər, — dəydu Pərwərdigar. — qünki Mən silər bilən billidurmən, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **5** — Misirdin qikkan waktinglarda silərgə əhdə қılqan səzüm wə Mening Rohim aranglarda turup kəldi; hərgiz қorkmanglar. **6** Qünki samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dəydu: — — Yənə pəkət azojina wakittin keyin Mən asmanlar, yər yəzi, dengiz həm қuruklukni təwritimən; **7** Mən barlıq əllərni təwritimən; nətijidə əllərning sərhil ətiwar nərsiliri elip kelinidu. Mən muxu əyni xan-xərəpkə toldurimən, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **8** — Kümüx Meningki, altun Meningki, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar. **9** — Bu əyning keyinki xan-xəripi əslidikidin zor bolidu, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, — wə Mən muxu yərdə aramlik-hatırjəmlikni ata kılımən, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar». **10** Darius padixağning ikkinqi yili, tokkuzinqi ayning yigirmə tətinqi küni, Pərwərdigarning səzi Həgay pəyoqəmbər arkılık kelip mundak deyildi: — **11** «Samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar mundak dəydu: — Kahinlar oja sez kılıp ulardin Təwrat-ķanuni toopruluk; — **12** «Birsi tonining etikidə «[Hudaqa] ataloqan gəx»ni ketürüp ketiwatқinida, uning etiki nanoqa, umaqqa, xarabqa, zəytun mayoqa yaki hərkəndək ax-ozukqə mundakla tegip kətsə, undakta u nərsilər «[Hudaqa] ataloqan» bolamdu?» — dəp sorioqin». Kahinlar jawabən: «Yak» — dedi. **13** Wə Həgay: «Birsi jəsətkə tegip «napak» boləjan bolsa,

u bu ax-ozukning kaysibirigə təgsə, undakta ax-ozuk
napak bolamdu?» — dəp soridi. Kaһinlar jawabən: «U
napak bolidu» — dedi. **14** Andin Həgəy jawabən mundak
dedi: —«Pərwərdigar: «Əmdi bu həlk, bu «yat əl» Mening
aldimdimu xundaktur, ularning қollirida ixləngənlirining
həmmisimu xundaktur, xuningdək ularning xu yerdə
Manga hərbir sunqanlırimu napaktur» — dəydu. **15** —
Əmdi hazır kəngül կoyup oylininglar — Bügündin baxlap,
muxu wakittin tartip körünglər — taki Pərwərdigarning
ibadəthanisidiki tax üstigə yənə bir tal tax կoyuləquqə, **16**
xuningdin ilgiriki künlərdə, birsi «yigirmə kürə»lik bir
dəwə axlıknı alojılı kəlgəndə, mana pəkət on kürila qikti;
birsi xarab küpidin əllik komzək alojılı kəlsə, mana pəkət
yigirmə komzək qikti. **17** Mən қolliringlər bilən ixligən
barlıq ixliringlarda silərni judun, hal wə məldür apətliri
bilən urup kəldim; biraq silər yenimoja kaytmidinglər.
18 Əmdi etünimənki, kəngül կoyup oylininglar — bu
kün, yəni tokkuzinqi ayning yigirmə tətinqi künidin
baxlap, muxu wakittin tartip, — yəni Pərwərdigarning
ibadəthanisining կayta կuruluxini baxlıqan künidin
keyinkı ixləroja kəngül կoyup oylininglər; **19** danlar
ambaroja yiçildimu? Üzüm talliri, ənjür, anar həm
zəytun dərəhliri həq mewə bərmidi. Birak Mən bu kündin
baxlap silərni bərikətləymən». **20** Wə Pərwərdigarning
səzi xu ayning yigirmə tətinqi kuni Həgəyoja ikkinqi
ketim kelip mundağ deyildi: — **21** — Yəhudaşa waliy
bołqan Zərubbabəlgə səz kılip mundağ degin: — —
«Mən asmanlarnı, zeminni təwritixkə təmxiliwatımən;
22 Padixahlıklarning təhtini ərüwetimən, əllərning

padixahlıklırining küqini yokitimən; jəng hərwiliri həm
uning üstidə olturoqlanlarnı ərüwetimən; atlar wə atlıq
əskərlər, ularning hərbiri eż kərindixinin qılıqi bilən
mollak atkuzulidu. **23** Xu künidə — dəydu samawi
köxunlarning Sərdarı bolğan Pərwərdigar — Mən seni,
yəni Xealtıəlning oqlı Zərubbabəlni alımən, — dəydu
Pərwərdigar — andin seni huddi məhürlük üzükümdək
qılımən; qünkü Mən seni talliwaldım, — dəydu samawi
köxunlarning Sərdarı bolğan Pərwərdigar».

Zəkəriya

1 Darius padixahning ikkinqi yili səkkizinqi ayda, Pərwərdigarning səzi Iddoning nəwrisi, Bərəkiyaning oqlu Zəkəriya pəyələmbərgə kelip mundak deyildi: — **2** — «Pərwərdigar ata-bowiliringlardın intayin қattık əqəzəpləndi. **3** Xunga sən ularoja: «Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar: — «Mening yenimoja kaytip kelinglar, Mən silərning yeninglaroja kaytip kelimən» dəydu», — degin. **4** — Ata-bowiliringlardək bolmanglar; qünki ilgiriki pəyələmbərlər ularoja: «Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar: — Rəzil yolliringlardın, rəzil əilmixliringlardın yenip towa əjilinglar, degən», — dəp jakarliojan. Birak ular Manga կulak salmiojan, boysunmiojan, — dəydu Pərwərdigar. **5** — Silərning ata-bowiliringlar hazır keni? Pəyələmbərlər bolsa, mənggү yaxamdu? **6** Lekin Mening pəyələmbərlərgə buyruqan səzlirim wə bəlgilimilirim, ata-bowiliringlarning bexiqimu qüxkən əməsmidi?». Xuning bilən ular yolidin yenip: — Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar yollirimiz wə əilmixlirimiz boyiqə bizni қandaq əlimən desə, xundak əldi, — degən. **7** Darius padixahning ikkinqi yili, on birinci ay, yəni «Xebat eyi»ning yigirmə tətinqi künü, Pərwərdigarning kalami Iddoning nəwrisi, Bərəkiyaning oqlu Zəkəriya pəyələmbərgə kəldi. U mundak bexarətni kərdi: — **8** Mən keqidə [alamət kərünüxlərni] kərdüm; mana, toruk atka mingən bir adəmni kərdüm; u qongşur oymanlıqtıki hadas dərəhliri arisida turatti; uning kəynidə toruk, ala-taoqıl wə ak atlar bar idi. **9** Mən uningdin: «Təksir,

bular nemə?» — dəp soridim. Mən bilən səzlixiwatkan pərixtə manga: «Mən sanga bularning nemə ikənlikini kərsitimən» — dedi. **10** Hadas dərəhliri arisida turojan zat jawabən: «Bular Pərwərdigarning yər yüzini uyan-buyan kezixkə əwətkənliri» — dedi. **11** Bu atlar hadas dərəhliri arisida turojan Pərwərdigarning Pərixtisigə jawab kılıp: «Biz yər yüzidə uyan-buyan kezip kəldük; mana, pütkül yər yüzü tiptinq, aramlıqta turuwatidu» — dedi. **12** Pərwərdigarning Pərixtisi jawabən: «I samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar, қaqqanojıqə sən bu yətmix yıldın beri aqqıqlınıp keliwatkan Yerusalem wə Yəhūdanıng xəhərlirigə rəhİM kılmasən?» — dedi. **13** Pərwərdigar mən bilən səzlixiwatkan pərixtigə yekimlik səzlər, təsəlli bərgüqi səzlər bilən jawab bərdi. **14** Xuning bilən mən bilən səzlixiwatkan pərixtə manga mundak dedi: «Sən mundak jakarlioqin: — Samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar: «Yerusalem wə Zionoğa bolğan otluk muhəbbitimdin yürikim lawildap kəyidü! **15** Xuning bilən Mən ərkin-azadılıktə yaxawatkan əllərgə կattık օqəzəplinimən; qünki Mən [həlkımgə] səlla օqəzəplinip koyiwidim, ular həddidin exip [həlkımgə] zor azar կildi», dəydu. **16** Xunga Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən Yerusalemə rəhİM-xəpkətlər bilən kaytip kəldim; Mening əyüm uning iqidə կurulidu» — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar, — «wə Yerusalem üstigə «əlqəm tanisi» yənə tartılıdu». **17** — Yənə mundak jakarlioqin: «Samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar mundak dəydu: Mening xəhərlirim yənə awatlixidu, Pərwərdigar yənə Zionoğa

təsəlli beridu wə Yerusalemni yənə talliwalidu». **18**
Andin mən beximni kətürdüm, mana tət münggüzni
kərdüm. **19** Mən bilən səzlixiwatkan pərixtidin: «Bular
nemə?» dəp soridim. U manga: «Bu Yəhuda, Israil wə
Yerusalemni tarkitiwətkən münggüzlərdur» — dedi. **20**
Wə Pərwərdigar manga tət hünərwənni kərsətti. **21** Mən:
«Bu [hünərwənlər] nemə ix kılɔjili kəldi?» dəp soridim.
U: «Mana bular bolsa Yəhudadikilərni həqkim kəddini
rusliyalmioğudək dərijidə tarkitiwətkən münggüzlər; birak
bu [hünərwənlər münggüzlərni] dəkkə-dükkigə qüxürgili,
yəni əllərning Yəhudanıng zeminini tarkitiwetix üçün
kətürgən münggüzlərini yərgə taxliwətkili kəldi!» — dedi.

2 Andin mən beximni kətürüp, mana қolida əlqəm
tanisini tutkan bir adəmni kərdüm **2** wə uningdin: «Nəgə
barisən?» dəp soridim. U manga: «Mən Yerusalemni
əlqigili, uning kənglikи wə uzunlukını [əlqəp] bilgili
barımən» — dedi. **3** Mana, mən bilən səzlixiwatkan
pərixtə qıktı; yənə bir pərixtə uning bilən kərüxüxkə
qıktı **4** wə uningoja mundağ dedi: — Yügür, bu yax
yigitkə səz kıl, uningoja mundak degin: — «Yerusalem
əzidə turuwatkan adəmlərning wə mallarning keplükidin
sepilsiz xəhərlərdək bolidu. **5** — wə Mən Pərwərdigar
uning ətrəpioja ot-yalkun sepili, uning iqidiki xan-xəripi
bolımən. **6** — Həy! Həy! Ximaliy zemindin keletalılar,
— dəydu Pərwərdigar, — qünki Mən silərni asmandiki
tət tərəptin qıkkən xamaldək tarkitiwətkən, dəydu
Pərwərdigar». **7** «— Həy! I Babil kizi bilən turoquqi
Zion, қаққın! **8** Qünki samawi қoxunlarning Sərdarı
bolğan Pərwərdigar mundağ dəydu: — Θz xan-xəripini

dəp U Meni silərni bulang-talang kılıqan əllərgə əwətti; qünki kim silərgə qekilsa, xu Əzining kəz қariqokıja qekılıqan bolidu. **9** Qünki mana, Mən Əz kolumni ularning üstigə silkiymən, ular əzlirigə կul қılinoqularoqa olja bolidu; xuning bilən silər samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərwərdigarning Meni əwətkənlikini bilisilər. **10** Nahxilarni yangritip xadlan, i Zion kizi; qünki mana, keliwatimən, arangda makanliximən, dəydu Pərwərdigar, **11** — wə xu künidə kəp əllər Pərwərdigarоja baqlinidu, Manga bir həlk bolidu; arangda makanliximən wə silər samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərwərdigarning Meni əwətkənlikini bilisilər; **12** xuningdək Pərwərdigar Yəhudani Əzining «mukəddəs zemini»da nesiwisi boluxką miras қılıdu wə yənə Yerusalemni talliwalidu. **13** Barlık ət igiliri Pərwərdigar aldida süküt қilsun! Qünki U Əzining mukəddəs makanidin қozəldi!»

3 Andin u manga Pərwərdigarning Pərixtisi aldida turuwatkan bax kaḥin Yəxuanı, xuningdək Yəxuanıng ong təripidə uning bilən düxmənlıixkə turoğan Xəytanni kərsətti. **2** Pərwərdigar Xəytanoqa: «Pərwərdigar seni əyiblisun, i Xaytan! Bərhək, Yerusalemni talliwalıjan Pərwərdigar seni əyiblisun! Bu [kixi] ottin tartiwelinojan bir quqla otun əməsmu?» — dedi. **3** Yəxua bolsa paskina kiyimlərni kiygən haldə Pərixtining aldida turatti. **4** U Uning aldida turuwatkanlaroqa: «Bu paskina kiyimni uningdin salduriwetinglar» — dedi wə uningoqa: «Қara, Mən kəbühlikingni səndin elip kəttim, sanga heytlük, kiyim kiygüzdüm» — dedi. **5** Mən: «Ular bexioqa pakiz bir səllini orisun!» — dedim. Xuning bilən ular pakiz bir səllini uning

bexiょja orap, uningoja kiyim kiydürdi; Pərwərdigarning Pərixtisi bir yanda turatti. **6** Wə Pərwərdigarning Pərixtisi Yəxuaοja mundak jekilidi: — **7** «Samawi қoxunlarning Sərdari bolоjan Pərwərdigar mundak dəydu: — Əgər yollirimda mangsang, tapiliojinimni qing tutsang, Mening əyümni baxkurusən, həylilirimoja қaraydiojan bolisən; sanga yenimda turuwatқanlarning arisida turux hökükini berimən. **8** — I bax kahin Yəxua, sən wə sening aldingda olturojan həmrəhlıring anglanglar (qünki ular bexarətlik adəmlər): — Mana, Mən «Xah» dəp atalojan қulumni məydanoja qikirimən. **9** Mana, Mən Yəxuaning aldioja қoyojan taxka қara! — Bu bir taxning üstidə yəttə kez bar; mana, Mən uning nəkixlirini Өzüm oyimən, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolоjan Pərwərdigar, — wə Mən bu zeminning kəbihlikini bir kün iqidila elip taxlaymən. **10** Xu küni, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolоjan Pərwərdigar, — hərbiringlar eż yeğininglarnı üzüm teli wə ənjür dərihi astioja olturnuxka təklip kılısilər».

4 Andin mən bilən səzlixiwatқan pərixtə қaytip kelip meni oyqitiwətti. Mən huddi uykusidin oyqitiwetilgən adəmdək bolup қaldım; **2** U məndin: «Nemini kərdüng?» dəp soridi. Mən: «Mana, mən pütünləy altundın yasalojan bir qiraqdanni kərdüm; uning üsti təripidə bir қaqa, yəttə qirioji wə yəttə qiraqla tutixidiojan yəttə nəyqə bar ikən; **3** uning yenida ikki zəytun dərihi bar, birsi ong tərəptə, birsi sol tərəptə», dedim. **4** Andin jawabən mən bilən səzlixiwatқan pərixtidin: «I təksir, bular nemə?» — dəp soridim. **5** Mən bilən səzlixiwatқan pərixtə manga

jawabən: «Bularning nemə ikənlikini bilməmsən?» — dedi. Mən: «Yak, təksir» — dedim. **6** Andin u manga jawabən mundak, dedi: «Mana samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigarning Zərubbabəlgə қiloğan sezi: «Ix küq-kudrat bilən əməs, iktidar bilən əməs, bəlkı Mening Rohim arkılık pütidu! — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar. **7** — I büyük taŋ, sən zadi kim? Zərubbabəl aldida sən tüzlənglik bolisən; u [ibadəthanining] əng üstigə jipsima taxni koyidu, xuning bilən uningoja: «Iltipatlıq bolsun! Iltipat uningoja!» degən towlaxlar yangrap anglinidu». **8** Andin Pərwərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **9** «Zərubbabəlning қoli muxu eyning ulini saldı wə uning қolliri uni püttüridu; xuning bilən silər samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigarning Meni əwətkənlikini bilisilər. **10** Kim əmdi muxu «kiqik ixlar bolğan kün»ni kəzgə ilmisun? Qünki bular xadlinidu, — bərhək, bu «yəttə» xadlinidu, — Zərubbabəlning қoli tutḳan tik əlqəm texini kərgəndə xadlinidu; bu «[yəttə]» bolsa Pərwərdigarning pütkül yər yüzigə səpselip қarawatḳan kezliridur». **11** Mən jawabən pərixtidin: «Qiraqdanning ong wə sol təripidə turqan ikki zəytun dərihi nemə?» dəp soridim; **12** wə ikkinqi ketim soalni қoyup uningdin: «Ularning yenidiki ikki altun nəyqə arkılık əzlikidin «altun» կuyuwatḳan xu ikki zəytun xehi nemə?» dəp soridim. **13** U məndin: «Bularning nemə ikənlikini bilməmsən?» dəp soridi. Mən: «Yak, təksir» — dedim. **14** U manga: «Bular pütkül yər-zeminning Igisi aldida turuwatḳan «zəytun meyida məsih, қılınoğan» ikki oqul balidur» — dedi.

5 Andin mən yənə beximni kətürüp, mana bir uqar oram yazmini kərdüm. **2** U məndin: «Nemini kərdüng?» dəp soridi. Mən: «Bir uqar oram yazmini kərdüm; uzunluqi yigirmə gəz, kəngliki on gəz ikən» — dedim. **3** U manga: «Bu bolsa pütün zemin üstigə qıkırılojan lənəttur; qunki hərbir oqlılık kılqıraq bu təripigə yeziləjini boyiqə üzüp taxlinidu; wə kəsəm iqtüqilərning hərbiri u təripigə yeziləjini boyiqə üzüp taxlinidu». **4** — «Mən bu [yazmini] qıkırımən» — dəydu samawi қoxunlarning Sərdarı boləjan Pərwərdigar, «wə u oqlining əyigə həmdə namim bilən yaloqandin kəsəm iqtüqining əyigə kiridu wə xu əydə konup uni yaqqaq-taxliri bilən қoxupla yəwetidu». **5** Andin mən bilən sezlixiwatkan pərixtə qıkip manga: «Əmdi bexingni kətürən, nemining qikiqatkinini kərüp bak» — dedi. **6** Mən: «U nemə?» — dəp soridim. U manga: «Bu qikiqatkan «əfah» sewitidur», wə: «Bu bolsa [xu rəzillərning] pütün zemindiki kiyapitidur» — dedi. **7** Əfah sewitining aqzidin dumilak bir қooquxun kətürüldi, mana, əfah sewiti iqidə bir ayal olturatti. **8** U: «Bu bolsa, rəzillik»tur» — dəp, uni əfah sewiti iqiga kəyturup taxlap, əfahning aqzioja eçir қooquxunni taxlap koydi. **9** Beximni kətürüp, mana ikki ayalning qikqanlığını kərdüm; xamal ularning қanatlirini yəlpütüp turatti (ularning ləyləkningkidək қanatliri bar idi); ular əfahni asman bilən zeminning otturisioja kətürədi. **10** Mən bilən səzlixiwatkan pərixtidin: «Ular əfahni nəgə kətürüp mangidu?» — dəp soridim. **11** U manga: Ular əfah üçün «Xinar zemini»da bir əy selixka kətti; əy bərpa

kılınçandin keyin, əfah sewiti xu yerdə eż turalousioja
köyulidu, — dəp jawab bərdi.

6 Andin mana, mən yənə beximni kətürüp, ikki taoq
otturisidin tət jəng hərvisining qıkkənlilikini kərdüm.
Taoqlar bolsa mis taoqlar idi. **2** Birinqi jəng hərvisidiki қızıl
atlar idi; ikkinqi jəng hərvisidiki қara atlar idi; **3** üçinqi
jəng hərvisidiki ak atlar, tətinqi jəng hərvisidiki küqlük
qipar atlar idi. **4** Mən jawabən mən bilən səzlixiwatkan
pərixtidin: «Təksir, bular nemə?» — dəp soridim. **5**
Pərixtə manga jawabən: «Bular pütkül yər-zeminning
Igisining huzuridin qıkkən asmanlarning tət rohi. **6** Kara
atlar ketilojan hərwa ximaliy zeminlar tərəpkə kiridu;
aklar ularning kəynidin mangidu; qiparlar bolsa jənubiy
zeminlar tərəpkə mangidu. **7** Andin muxu küqlük atlar
qikip yər yüzidə uyak-buyak kezixkə aldiraydu» — dedi. U
ularoja: «Menginglar, yər yüzidə uyak-buyak menginglar»
— dedi; ular yər yüzidə uyak-buyak mangdi. **8** Wə U
manga ünlük awazda: «Kara, ximaliy yər-zeminlar tərəpkə
mangojanlar Mening Rohimdiki aqqıknı ximaliy zemin
tərəptə besikturdi» — dedi. **9** Pərwərdigarning səzi manga
kelip mundak deyildi: — **10** Sürgün bolup kəlgənlərdin,
yəni Həlday, Tobiya wə Yədayadin sowojatlarnı köbul
kilojin; xu küni ular Babildin kelip qüxkən əygə, yəni
Zəfaniyaning oğlı Yosiyaning əyigə kirgin; **11** xundak,
kümüx wə altunni köbul kilojin, bulardin qəmbərsiman
bir tajni tokup wə tajni Yəhəzadakning oğlı bax kahin
Yəxuaning bexioja kiygüzgin; **12** wə Yəxuaoja: «Samawi
köxonlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar mundak dəydu:
Kəranglar, «Xah» dəp atalojan insan! U eż tüwidin

ornida xahlinip, Pərwərdigarning ibadəthanisini kuridu» — degin. **13** «Bərək, Pərwərdigarning ibadəthanisini kuroquqi dəl xu bolidu; u xu xahənə xan-xərəpni zimmisigə elip, əz təhtigə olturup həküm süridu; u təhtkə olturidiqan kahin bolidu; hatirjəmlik-aramlıknı elip kelidiqan həmkarlıq ular ikkisi arisida bolidu. **14** Muxu qəmbərsiman taj Pərwərdigarning ibadəthanisida Hələm, Tobiya, Yədayalaroja wə Zəfaniyaning oqlining mehribanlılığı bir əslətmə üçün koyulidu. **15** Wə yirakta turuwatkanlar kelip Pərwərdigarning ibadəthanisini kurux hizmitidə bolidu; xuning bilər silər samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigarning Meni əwətkənlikini bilisilər; əgər Pərwərdigarning awazini kəngül կoyup anglisanglar bu ix əməlgə axurulidu».

7 Darius padixahning tətinqi yili tokkuzinqi ay, yəni «Hisləw»ning tətinqi künü, Pərwərdigarning səzi Zəkəriya ola kəldi. **2** Xu qəoqla Bəyt-Əl xəhiri dikiilər Xerəzər wə Rəgəm-Mələklərni Pərwərdigardin iltipat soraxça əwətkənidi. **3** Bəyt-Əldikilər: «Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigarning əyidiki kahinlardin, xuningdək pəyoqbərlərdin: «Hərbirimiz kəp yillardın beri əliqinimizdək, bəxinqi ayda hərbirimiz yənilə əzimizni baxkilardin ayrip, yioqa-zaroja olturuxımız kerəkmu?» — dəp soranglar» dəp tapilioqlanidi. **4** Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **5** «Zemindiki barlıq turuwatkan həlkə həm kahinlar ola səz kiliq mundaq soriqin: — «Silər muxu yətmix yıldın beri bəxinqi ay wə yəttinqi aylarda roza tutup yioqa-zar əliqinenglarda, silər manga, həkikətən manga roza

tuttunglarmu? **6** Yegininglar, iqkininglar, bu pəkət eziünglar üçünla yəp-iqkininglardın ibarət boldi əməsmu?

7 Bular Yerusalem wə uning ətrapidiki xəhərliri ahalilik bolğan, taza awatlaxkan qaoqlarda, jənubiy Yəhuda wə təwən tüzlənglik ahalilik bolğan qaoqlarda, Pərwərdigar burunkı pəyəqəmbərlər arkılıq jakarlıqan səzlər əməsmu?

8 Pərwərdigarning səzi Zəkəriyaşa kelip mundak deyildi:

— **9** «Samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar mundak dəydu: — «Həkikiy adalətni yürgüzünglar, bir-biringlaroşa mehîr-muhəbbət wə rəhîm-xəpkət kərsitinglar, **10** tul hotun wə yetim-yesirlarnı, yat adəmlər wə namratlarnı bozək kilmanglar; həqkim əz ķerindixioşa kənglidə yamanlık oylimisun. **11** Birak [ata-bowiliringlar] anglaxni rət kılınan, ular jaħillik bilən boynini toloqap, anglimaska կulaklıını eñir kılınan; **12** ular Təwrat ķanunini wə samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigarning Əz Rohi bilən burunkı pəyəqəmbərlər arkılık əwətkən səzlirini anglimaslik üçün kənglini almastık ķattık kılınanı; xunga samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigardin intayin ķattık ojəzəp qüxkən; **13** xundak boldiki, Mən ularnı qakiroqanda ular anglaxni rət kılınandək, ular qakiroqanda Mənmu anglaxni rət kıldım» — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar, **14** — «wə Mən ularnı ular tonumaydiqan barlık, əllər arisişa ķara կuyun bilən tarkitiwəttim; ularning ketixi bilən zemin wəyran bolğan, andin uningdin ətkənlərmə, käytkanlarmu bolğan əməs; qünki ularning səwəbidin illik zemin wəyranə ķilinoşan».

8 Wə samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** «Samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar mundak dəydu: «Mening Zionoja baqlıqjan otluk muhəbbitim kaynap taxti; Mening uningoja baqlıqjan otluk muhəbbitim tüpəylidin [uning düxmənlirigə] oqəzipim kaynap taxti. **3** Pərwərdigar mundak dəydu: «Mən Zionoja kaytip kəldim, Yerusalemning otturisida makanliximən; Yerusalem «Həkikət xəhiri» dəp atılıdu, samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigarning teoğı «Mukəddəs Taq» dəp atılıdu. **4** Samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar mundak dəydu: «Kəri boway-momaylar yənə Yerusalemning koqilirida olturidıqjan bolidu; künliri uzun bolup, hərbiri həsisini կolida tutup olturidu; **5** xəhərning koqiliri oynawatkan oçul-ķız balilar bilən lik tolidu. **6** Samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar mundak dəydu: — «Bu ix xu künlərdə bu həlkəning կaldisining kezигə ajayib karamət kərünidiojini bilən, u Mening kezümgə karamət kərünəmdu?» — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar. **7** Samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar mundak dəydu: — «Mana, Mən Əz həlkimni xərkəy zeminlardin, oqərbiy zeminlardin կutkuzimən; **8** Mən ularni elip kelimən, ular Yerusalemda makanlixidu; ular Mening həlkim, Mən həkikət wə həkəkaniylikta ularning Hudasi bolimən». **9** Samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar mundak dəydu: — «Samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigarning əyining uli selinoqan

künidə hazır bolğan pəyərəmbərlərning aozidin muxu
künlərdə bayan kıliniwatkan munu səzlərni ixitiwatisilər,
mukəddəs ibadəthanining қuruluxioja қolunglar küqlük
kılınsun! **10** Qünki xu künlərdin ilgiri insan üçün ix həkkı
yok, at-ulaçı üçünmu ix həkkı yok idi; jəbir-zulum
tüpəylidin qikkuqi yaki kirgüqi üçün aman-esənlik
yok idi; qünki Mən hərbir adəmni ez yekinişa
düxmənləxtürdüm; **11** biraq Mən bu həlkning қaldisişa
burunkı künlərdikidək bolmaymən, dəydu samawi
köxonlarning Sərdari bolğan Pərvərdigar; **12** qünki uruq
hosulluk bolidu, üzüm teli mewiləydu, tuprak
ündürmilirini beridu, asmanlar xəbnəmlirini
beridu; xuning bilən mən bu həlkning қaldisişa
muxularning həmmisini igə қıldurimən. **13** Xundak
əməlgə axuruliduki, silər əllər arisida lənət bolup
қalojininglarning əksiqə, i Yəhuda jəməti wə Israil jəməti,
Mən silərni kutkuzımən, silər [ularoja] bəht-bərikət
bolisilər; қorkmanglar, қolliringlar küqlük kılınsun! **14**
Qünki samawi köxonlarning Sərdari bolğan Pərvərdigar
mundak dəydu: — Silərning ata-bowiliringlar Mening
əqəzipimni կօզոյօղանda Mening silərgə yamanlık
yətküzüx oyida bolqinim wə xu [jaza] yolidin
yanmioqinimdək — dəydu samawi köxonlarning Sərdari
bolğan Pərvərdigar — **15** Mən hazır, muxu künlərdə
yənə Yerusalem wə Yəhuda jəmətigə yahxilik yətküzüx
oyida boldum; қorkmanglar. **16** Muxu ixlaroja əməl
ķilinglar: — Hərbiringlar ez yekininglarqa həkikətni
səzlənglar; dərwaziliringlarda həkikətkə, aman-tinqlikka
uyğun həkümlərni yürgütünglər; **17** həqkim kənglidə ez

yekinişa yamanlık oylimisun; həqkandakı yalojan
kəsəmgə xerik bolmanglar; qünki Mən dəl bularning
həmmisigə nəprətlinimən, dəydu Pərwərdigar. **18** Wə
samawi қoxunlarning Sərdari bołożan Pərwərdigarning
səzi manga kelip mundak deyildi: — **19** Samawi
қoxunlarning Sərdari bołożan Pərwərdigar mundak
dəydu: — «Tətinqi aydiki roza, bəxinqi aydiki roza,
yəttinqi aydiki roza wə oninqi aydiki roza Yəhuda
jəmətigə huxallık wə xad-huramlik, bəhtlik ibadət
sorunliri bolidu; xunga həkikət wə hatırjəmlik-tinqlikni
seyünglar. **20** Samawi қoxunlarning Sərdari bołożan
Pərwərdigar mundak dəydu: — «Nuroğun қowmlar wə
kəp xəhərlərning ahalisi yənə muxu yərgə kelidu; **21** bir
xəhərdə turuwatkanlar baxka bir xəhərgə berip ularoja:
«Pərwərdigardin iltipat tiləxkə, samawi қoxunlarning
Sərdari bołożan Pərwərdigarni izdəxkə tez barayli;
mənmu barimən!» — dəydiojan bolidu. **22** Kəp қowmlar
wə küqlük əllər Pərwərdigardin iltipat tiləxkə, samawi
қoxunlarning Sərdari bołożan Pərwərdigarni izdəxkə
Yerusalemoja kelidu. **23** Samawi қoxunlarning Sərdari
bołożan Pərwərdigar mundak dəydu: — «Xu künlərdə
hərhil tilda səzləydiqan əllərdin on nəpər adəm qikip
Yəhudiy bir adəmning tonining etikini tutuwelip
uningoja: «Biz sən bilən barayli; qünki Hudani sən bilən
billidur, dəp angliduk» — dəydu.

9 Pərwərdigarning səzidin yükləngən bexarət — Hadrak
zemini wə Dəməxk üstigə konidu (qünki Pərwərdigarning
nəziri adəmlər wə Israilning barlıq қəbililiri üstididur);
2 U bularoja qegridak bołożan Hamatka, Tur wə Zidon

üstigimu konidu. Tur tolimu «dana» bolşaqla, **3** ezi üçün
korğan korğan, kümüxni topidək, sap altunni koqilardiki
patşaktək dəwiləp koyogan. **4** Mana, Rəb uni mal-
dunyasidin ayriwetidu, uning küqini dengizda yok kılıdu;
u ot təripidin yəp ketilidu. **5** Axkelon buni kərüp korkidu;
Gazamu kərüp azablinip tolqınip ketidu; Əkronmu
xundak, qünkı uning arzu-ümidi tozup ketidu; padixah
Gazadin yokçap ketidu, Axkelon adəmzsatsız kəlidu. **6**
Xuning bilən Axdodta haramdin bolğan birsı turidu; Mən
Filistiyılerning məqrurlukı wə pəhrini yokitimən. **7** Mən
açızidin ənlarnı, uning haram yegən yirginqlik nərsilərni
qıxlırı arisidin elip ketimən; andin əlip ələşənlər bolsa,
ular Hudayimizə təwə bolup, Yəhudada yolbaxqi bolidu;
Əkronning orni Yəbus əbilisidikilərgə ohxax bolidu. **8**
Mən koxun tüpəylidin, yəni etüp kətküqi wə kaytip kəlgüqi
tüpəylidin Əz əyüm ətrapida qedirimni tiktürimən;
əzgüqi kaytidin uningdin etməydi; qünkı Əz kəzüm bilən
kəzitimən. **9** Zor xadlan, i Zion kizi! Təntənəlik nida
kil, i Yerusalem kizi! Ərəngələr, padixahıng yeningə
kelidu; U həkkaniy wə nijatlık bolidu; Kəmtər-məmin
bolup, Mada exəkkə, yəni exək təhiyigə minip kelidu; **10**
Xuning bilən Mən jəng hərwilirini Əfraimdin, Atlarnı
Yerusalemın məhrum kiliwetimən; Jəng okyasimu
elip taxlinidu. U bolsa əllərgə hatırjəmlik-tinqqliknı
jakarlap yətküzidu; Uning həkümranlığı dengizdin
dengizəiqə, [Əfrat] dəryasidin yər yüzining qətlirigiqə
bolidu. **11** Əmdi seni bolsa, sanga qüxürülgən əhdə
keni tüpəylidin, Mən arangdiki məhbuslarnı susiz
orəktin azadlıkkə qikirimən. **12** Mustəhkəm jayə

ķaytip kelinglar, i arzu-ümidning məħbusliri! Bügün Mən jakarlap eytimənki, tartqan jazaliringning əksini ikki həssiləp sanga ķayturimən. **13** Qünki Өzüm üçün Yəħudani okyadək egildürdüm, Əfraimni ok kılıp okyaoja saldim; Mən oqul baliliringni ornidin turquzimən, i Zion – ular sening oqul baliliringoja ķarxi jəng kılıdu, i Gretsiyə! I Zion, Mən seni palwanning ķolidiki kiliqtək kılımən. **14** Pərwərdigar ularning üstidə kərünidu; Uning oki qakmaqtək etilip uqidu. Rəb Pərwərdigar kanayni qalidu; U jənubtiki dəhxətlik ķara կuyunlarnı billə elip yürüx kılıdu. **15** Samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar ular üçün mudapiə bolidu; ular saloja taxlirini kukum kılıp, dəssəp qəyləydu; ular iqiwelip, xarab kəypini sürgənlərdək ķiykas-sürən kətürüldü; ular [ķanoqa] miləngən ķurbangahning bürjeklidək, [ķanoqa] toldurulojan ķaqılardək bolidu. **16** Xu küni Pərwərdigar bolqan ularning Hudasi ularnı Өzüm bakğan padam bolqan həlkim dəp bilip ķutkuzidu; qünki ular taj gəhərlidək Uning zemini üstidə kətürülidü. **17** Xunqə zordur Uning meħribanlışı, xunqə ķaltıstır Uning güzəllik! Ziraətlər yigitlərni, yengi xarab ķızlarnı yaxnitidu!

10 Pərwərdigardin «keyinki yamoqur» pəslidə yamoqurnı tələp ķilinglar; Pərwərdigar qakmaqlarnı qakturup, ularoqa mol yamoqurlarnı, xuningdək hərbirigə etizda ot-qəplərni beridu. **2** Qünki «ey butliri» bimənə gəplərni eytqan, palqılar yalqan «alamət»lərni kərgən, tuturuksız qüxlərni sezligən; ular ķuruķ təsəlli beridu. Xunga həlk koy padisidək tenəp kətti; ular padıqisi bolmioqaqça,

azar yeməktə. **3** Mening oqəzipim padıqlar oja қozojaldı;
Mən muxu «tekə» [yetəkqılerni] jazalaymən; qunki
samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar Əz
padisidin, yəni Yəhūda jəmətidin həwər elixka kəldi;
U jəngdə ularnı Əzining həywətlik etidək ķilidu. **4**
Uningdin [yəni Yəhūdadın] «Burjək Texi», uningdin
«Kozuk», uningdin «Jəng Okyasi», uningdin «Həmmigə
həkümranlıq Kılqırqı» qikidu. **5** Xuning bilən ular
jəngdə, [düxmənlərni] koqlardıki patkakni dəssigəndək
qəyləydiqan palwanlardək bolidu; ular jəng ķilidu,
qunki Pərwərdigar ular bilən billidur; ular atlıq
əskərlərnimə yərgə қaritip կoyidu. **6** Mən Yəhūda
jəmətinə küqəytimən, Yüsüpnin jəmətinə kutkuzimən;
Mən ularnı kaytidin olturaqlıxixka қayturimən; qunki
Mən ular oja rəhİM-xəpkətni kərsitimən. Ular Mən
həqqaqan taxliwətmigəndək bolidu; qunki Mən ularning
Hudasi Pərwərdigarmən; Mən ular oja jawab berimən. **7**
Əfraimdikilər palwandək bolidu, kəngülliri xarab kəypini
sürgənlərdək huxallinidu; ularning balılıri buni kərüp
huxallinidu; ularning kengli Pərwərdigardin xadlinidu. **8**
Mən üxkirtip, ularnı yiqimən; qunki Mən ularnı bədəl
teləp hərlükə qikirimən; ular ilgiri kepiyip kətkəndək
kepiyidu. **9** Mən ularnı əllər arısida uruqtək qaqımən;
andın ular Meni yırak jaylarda əsləydu; xuning bilən ular
balılıri bilən həyat kəlip, kaytip kelidu. **10** Mən ularnı
kaytidin Misir zeminidin elip kelimən, Asuriyədinmu
qikirip yiqimən; ularnı Gilead wə Liwan zeminoja elip
kirgüzmən; yər-zemin ularnı patkuzalmay қalidu. **11**
Xundak kəlip, U jəbir-japa dengizidin ətüp, dengizdiki

dolkunlarni uridu; Nil dəryasining təgliri kurup ketidu;
Asuriyəning məəqrurluksi wə pəhri pəs əlinidu, Misirdiki
xəhanə həsimi yoklidu. **12** Mən ularni Pərwərdigar
arkılık küqəytimən; ular Uning namida mangidu, dəydu
Pərwərdigar.

11 I Liwan, ot sening kədir dərəhliringni yəp ketixi üçün,
dərwaziliringni aq! **2** Waysanglar, i қarioqlar, qünki
kədir yikildi, esil dərəhlər wəyran kılindi; waysanglar,
i Baxandiki dub dərəhliri, qünki baraksan orman
yikitildi! **3** Padiqilarning waysiojan awazini angla!
Qünki ularning xəripi [bołqan qımən-yaylak] wəyran
kılindi; arslanlarning hərkirigən awazini angla! Qünki
Iordan dəryasining pəhri bołqan [büük-baraksanlığı]
wəyran kılindi. **4** Pərwərdigar Hudayim mundağ dəydu:
— Boquzlaxka bekitilgən padini bakşın! **5** Ularnı
setiwalojanlar ularni boquzliwətkəndə həq gunahkar dəp
karalmaydu; ularni setiwətkənlər: «Pərwərdigarqa xükri!
Qünki beyp kəttim!» — dəydu; ularning əz padiqiliri
ularqa iqini həq aqritmaydu. **6** Qünki Mən zemində
turuwatkanlarqa yənə iqimni həq aqritmaymən, dəydu
Pərwərdigar; — wə mana, Mən adəmlərni, hərbirini əz
yekinining kolioşa wə əz padixahının kolioşa tapxurimən;
mana, bular zeminni harab kılidi, Mən ularni bularning
kolidin həq kütkuzmaymən. **7** Xunga mən «boquzlaxka
bekitilgən pada»ni bekip turdum, bolupmu padining
arisidiki miskin məminlərni bakşım. Mən əzümgə ikki
tayağnı aldım; birinqisini «xapaət», ikkinqisini «rixtə»
dəp atidim; xuning bilən mən padini bakşım. **8** Xuningdək
Mən bir ay iqidə üq padiqini һalak kıldı; Mening

jenim bu [həlkətin]izar boldi wə ularning jeni Meni
eq kərdi. **9** Mən: «Mən silərni bəkmaymən; ələy dəp
kəlojanlıri elüp kətsun; həlak bolay dəp kəlojanlıri həlak
bolsun; tirik kəlojanlarning həmmisi bir-birining gəxini
yesun» — dedim. **10** Mən «xapaət» degən tayikimni
elip sunduriwəttim, xuningdək Mening barlıq əllər bilən
bolğan əhdəmni sunduruwəttim. **11** Əhdə xu küni
bikar kılıwetildi; xunga pada arisidiki manga diķķet
kılıqan miskin məminlər buning Pərwərdigarning səzi
ikənlikini bilip yətti. **12** Wə mən ularoğa: «Muwapiķ
kərsənglar, mening ix həkkimni beringlar; bolmisa boldi
kilinglar» — dedim. Xunga ular mening ix həkkimə
ottuz kümüx tənggini tarazişa saldı. **13** Wə Pərwərdigar
manga: «Mana bu ular Manga bekitkən қaltis baha!
Uni sapalqining aldioqa taxlap bər!» dedi. Xuning bilən
mən ottuz kümüx tənggini elip bularni Pərwərdigarning
eyidə, sapalqining aldioqa qəriwəttim. **14** Andin mən
Yəhūda bilən Israilning ərindəxliyini üzük üçün,
ikkinqi tayikimni, yəni «rixtə»ni sunduruwəttim. **15**
Andin Pərwərdigar manga mundak dedi: «Sən əmdi
yənə ərziməs padıqining korallırını al. **16** Qunki mana,
Mən zeminda bir padıqini ornidin turoquzimənki,
u həlak bolay degənlərdin həwər almaydu, tenəp
kətkənlərni izdiməydu, yarilanojanlarnı sakaytmaydu,
saqlamlarnımu bəkmaydu; u bəlki səmrigənlərning
gəxini yəydu, hətta tuyaklarını yirip yəydu. **17** Padini
taxliwətkən ərziməs padıqining həlioqa way! Kiliq uning
biliki wə ong kəzığə qüxitdu; uning biliki pütünləy
yigiləydu, uning ong kəzi pütünləy karangəpulixip ketidu.

12 Pərwərdigarning Israil toɔruluk səzidin yükləngən bexarət: — Asmanlarnı yayoquqı, yərning ulını saloquqı, adəmning rohını uning iqidə Yasioluqı Pərwərdigar mundak dəydu: — **2** Mana, Mən Yerusalemni ətrapidiki barlıq əllərgə kixilərni dəkkə-dükkigə salidioğan apkur kılımən; Yerusalemə qüxicidioğan muhasirə Yəhudaqimu qüxicidu. **3** Xu küni əməlgə axuruliduki, Mən Yerusalemni barlıq əllərgə eçirir yək bolğan tax kılımən; kim uni ezigə yüklisə yarılanmay kalmaydu; yər yüzidiki barlıq əllər uningoja jəng kilişkə yioqılıdu. **4** Xu küni Mən həmmə atlarnı sarasimigə selip, atlıklarnı sarang kılıp urımən; birak Yəhuda jəmətini kəzümdə tutımən; əllərdiki hərbir atni bolsa korluk bilən uruwetimən. **5** Xuning bilən Yəhudanıng yolbaxqılıri kənglidə: «Yerusalemdə turuwatqanlar samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərwərdigar, ularning Hudasi arkılık manga küq bolidu» dəydu. **6** Xu küni Mən Yəhudanıng yolbaxqılırını otunlar arisidiki otdandək, ənqilər arisidiki məx'əldək kılımən; ular ətrapidiki barlıq əllərni, yəni ong wə sol təripidikilərni yəwetidu; Yerusaledikilər yənə eż jayida, yəni Yerusalem xəhiridə turidioğan bolidu. **7** Pərwərdigar awwal Yəhudanıng qedirlirini kütkuzidu; səwəbi — Dawut jəmətining xan-xəripi həm Yerusalemdə turuwatqanlarning xan-xəripi Yəhudanıngkidin uluqlanmaslığı üqündür. **8** Xu küni Pərwərdigar Yerusalemdə turuwatqanlarnı կօզdaydu; ularning arisidiki ələngxip қalojanlarmu xu küni Dawuttək palwan bolidu; Dawut jəməti bolsa Hudadək, yəni ularning aldidiki Pərwərdigarning Pərixtisidək küqlük bolidu. **9**

Xu künı əməlgə axuruliduki, Yerusalemoja jəng қilixka
kəlgən barlıq əllərni һalak қilixka kiriximən. **10** Wə
Mən Dawut jəməti wə Yerusalemda turuwatkanlar üstigə
xapaət yətküzgüqi wə xapaət tiligüqi Rohni kuyimən;
xuning bilən ular əzliri sanjip əltürgən Manga yənə
karaydu; birsining tunji oqlı üçün matəm tutup yioqa-
zar kətürgəndək ular Uning üçün yioqa-zar kətüridu;
yəkkə-yeganə oqlidin juda bolquqining dərd-ələm
tartkinidək ular uning üçün dərd-ələm tartidu. **11** Xu künı
Yerusalemda oqayət zor yioqa-zar kətürülidu, u Məgiddo
jilqisidiki «Hadad-Rimmon»da kətürülgən yioqa-zardək
bolidu. **12** Zemin yioqa-zar kətüridu; hərbir ailə ayrim
halda yioqa-zar kətüridu. Dawut jəməti ayrim halda,
ularning ayalliri ayrim halda, Natan jəməti ayrim halda,
ularning ayalliri ayrim halda; **13** Lawiy jəməti ayrim
halda, ularning ayalliri ayrim halda; Ximəy jəməti ayrim
halda, ularning ayalliri ayrim halda; **14** barlıq tirik қalojan
aililər, yəni hərbir ailə ayrim-ayrim halda wə ularning
ayalliri ayrim halda yioqa-zar kətüridu.

13 Xu künı Dawut jəməti həm Yerusalemda
turuwatkanlar üçün gunahni wə paskinilikni yuyidiojan
bir bulak eqilidu. **2** Xu künı xundak boliduki, — dəydu
samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Pərwərdigar, — Mən
məbulularning namririni zemindin yokitimənki, ular yənə
həq əslənməydu; wə Mən pəyoqəmbərlərni wə paskina
rohnimu zemindin qikirip yətkiwetimən. **3** Xundak
əməlgə axuruliduki, birəylən yənilə pəyoqəmbərqlik
ķılıp bexarət berəy desə, uning əzini tuqışan ata-anisi
uningoja: «Sən həyat կalmaysən; qünki Pərwərdigarning

namida yalojan gəp kiliwatisən» dəydu; andin əzini tuşqan ata-anisi uni bexarət beriwatqinidila sanjip eltüridu. **4** Xu küni xundak boliduki, pəyoğəmbərlərning hərbiri əzliri bexarət beriwatqanda kərgən kərünüxtin hijil bolidu; ular həkni aldax üçün ikkinqi qupurluk qapanni kiyməydu; **5** U: «Mən pəyoğəmbər əməs, mən pəkət terikqimən; qünkü yaxlıkimdin tartip tuprak bilən tirikqilik kiliwatimən» — dəydu. **6** Əmdi birsi uningdin: «Həy, əmdi sening məydəngdiki bu zəhmətlər nemə?» — desə, u: «Dostlirimning əyidə yarilinip қaldım» — dəp jawab beridu. **7** Oyojan, i kılıq, Mening padıqimoja, yəni Mening xerikim bolqan adəmgə қarxi qık, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar; — Padıqini uruwət, қoylar patiparak bolup tarkitiwetilidu; Mən қolumni kiqik peillarning üstigə qüxürüp turoquzimən. **8** Zeminda xundak əməlgə axuruliduki, — dəydu Pərwərdigar, — üqtin ikki kismi kırılıp əlidu; birək üqtin bir kismi uningda tirik қalidu. **9** Andin Mən üqinqi kismini otka kirgüzimən, ularni kümüx tawlioqandək tawlaymən, altun sinaloqandək ularni sinaymən; ular Mening namimni qakirip nida kılıdu wə Mən ularoja jawab berimən; Mən: «Bu Mening həlkim» dəymən; ular: «Pərwərdigar mening Hudayim» — dəydu.

14 Mana, Pərwərdigar oja has kün kelidu; [u küni] arangdin mal-mülküng bulang-talang қilinip bəlüxüwelini. **2** Mən barlıq əllərni Yerusalemoja jəng kiliixka yiojimən; xəhər ixojal қilinidu, əylər bulang-talang қilinip, kiz-ayallar ayaq-asti қilinidu; xəhərning yerimi əsirgə qüxüp sürgün қilinidu; tirik қalojan həlk xəhərdin

elip ketilmeydu. **3** Andin Pərwərdigar qıkip xu əllər bilən uruxidu; U Uning jəng kılıqan künidikidək uruxidu. **4** Uning putliri xu küni Yerusalemning xərkiy təripining əng aldi bolqan Zəytun teoğıda turidu; xuning bilən Zəytun teoğı otturidin xərk wə oğerb tərəpkə yerilidu; zor yoqan bir jiloja pəyda bolidu; taqning yerimi ximal tərəpkə, yerimi jənub tərəpkə yətkilidu. **5** Wə silər Mening taqlirimning dəl muxu jiloqisi bilən қaqisilər; qünki taqlarning jiloqisi Azəlgiqə baridu; silər Yəhuda padixahı Uzzianing künliridə bolqan yər təwrəxtə қaqkininglardək қaqisilər. Andin Pərwərdigar Hudayim kelidu; həmdə Sən bilən barlıq «mukəddəs bolquqlar»mu kelidu! **6** Xu küni xundak boliduki, nur tohtap қalidu; parlak yultuzlarmu қarangoqulixip ketidu; **7** Birak u Pərwərdigarə məlum bolqan alahidə bir kün, ya keqə ya kündüz bolmaydu; xundak əməlgə axuruliduki, kəq kirgəndə, aləm yorutulidu. **8** Xu küni xundak boliduki, həyatlıq suliri Yerusalemdin ekip qikidu; ularning yerimi xərkiy dengizə, yerimi oğerbiy dengizə karap akidu; yazda wə kixta xundak bolidu. **9** Pərwərdigar pütkül yər yüzü üstidə padixah bolidu; xu küni pəkət bir «Pərwərdigar» bolidu, [yər yüzidə] bardinbir Uningla nami bolidu. **10** Gebadin Yerusalemning jənubidiki Rimmonoqıqə bolqan pütün zemin «Arabah»dək tüzlənglikkə aylandurulidu; Yerusalem bolsa «Binyamin dərwazisi»din «Birinqi dərwaza»oqıqə wə yənə «Burjək dərwazisi»oqıqə, «Hənaniyəlning munari»din padixahning xarab kəlqəklirigiqə yukarı ketürülidu, lekin xəhər yənilə eż jayida xu peti turidu; **11** Adəmlər yənə uningda

turidu. «Halak pərmani» yənə həq qüxürülməydu; Yerusalem hatırjəmliktə turidu. **12** Wə Pərwərdigar Yerusalemqa jəng kılışan barlıq əllərni uruxka ixlətkən waba xundak boliduki, ular ərə bolsila gəxliri qirip ketidu; kəzliri qanaklırida qirip ketidu; tilliri aozzida qirip ketidu. **13** Xu küni xundak boliduki, ularning arisişa Pərwərdigardin zor bir alakzadilik qüxicidu; ular hərbiri əz yekinining kölini tutuxidu, hərbirining köli yekinining kölioja қarxi kətürülidu. **14** Yəhūdamu Yerusalemda jəng kılıdu; ətrapidiki barlıq əllərning mal-mülükliyi jəm kılıp yiojılıdu — san-sanakşız altun-kümük wə kiyim-keqəklər bolidu. **15** At, ķeqir, təgə, exək, xundaklı ularning bargahlırida bolışan barlıq mal-waralar üstigə qüixkən waba yukarıkı waba oğla ohxax bolidu. **16** Xundak əməlgə axuruliduki, Yerusalemqa jəng ķılıxka kəlgən həmmə əllərdin barlıq tirik կalojanlar hər yili Yerusalemqa, padixaḥka, yəni samawi կoxunlarning Sərdarı bolışan Pərwərdigaroğa ibadət ķılıxka wə «kəpilər həyti»ni təbrikəlxəkə qıçıdu. **17** Xundak boliduki, yər yüzidiki կowm-jəmətlərdin padixaḥka, yəni samawi կoxunlarning Sərdarı bolışan Pərwərdigaroğa ibadətkə qıkmiojanlar bolsa, əmdi ularning üstigə yamoqur yaqımaydu. **18** Misir jəməti qıkip hazır bolmisa, ularoqimu yamoqur bolmayıdu; birak Pərwərdigar «kəpilər həyti»ni təbrikəlxəkə qıkmaydiqan barlıq əllər üstigə qüxüridiqan waba ularoqimu qüxürülidu. **19** Bu Misirning jazası, xundaklı «kəpilər həyti»ni təbrikəlxəkə qıkmaydiqan barlıq əllərning jazası bolidu. **20** Xu küni atlarning kəngərəkliyi üstigə «Pərwərdigaroğa atılıp pak-

mukəddəs bolsun!» dəp yezilidu; Pərwərdigarning əyidiki barlik қaqa-ķuqırmu կurbangaḥ aldidiki қaqılaroqa ohxax hesablinidu; **21** Yerusalemdiki wə Yəhudadiki barlik қaqa-ķuqırmu Pərwərdigarоja atilip pak-mukəddəs bolidu; kurbanlık kılıquqlar kelip ularni elip kurbanlık gəxlirini pixuridu; xu küni samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərwərdigarning əyidə «қanaanlıq-sodigər» ikkinqi bolmaydu.

Malaki

1 Pərwərdigardin Malakioğa yükləngən wəhiy, u arkılık Israiloğa kəlgən: — **2** — Mən silərni səyüp kəldim — dəydu Pərwərdigar, — birak silər: «Sən bizni қandakmu səyüp kəlding?» — dəysilər. Əsaw Yağupka aka bolqan əməsmu? — dəydu Pərwərdigar, — birak Yağupni səydüm, **3** Əsawoğa nəprətləndim; uning taqlirini qəl kıldı, mirasını qəl-bayawandiki qılberilərgə tapxurup bərdim. **4** Edom: «Biz wəyran kılinduk, birak biz harabiləxkən jaylarnı kaytidin kurup qikimiz» — desə, samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar mundak dəydu: — — Ular kuridu, birak Mən ərüymən; həklər ularni «Rəzillikning zemini», «Pərwərdigar mənggüzə əqəzəplinidiojan əl» dəp ataydu. **5** Silərning kəzliringlar buni kərüp: «Pərwərdigar Israil qegrasining sirtida uluqlandi!» — dəysilər. **6** — Oqul atisini, kul igisini hərmətləydu; əmdi Mən ata bolsam, hərmitim keni? Igə bolsam, Məndin bolqan əyminix keni? — samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar silərgə xundak dəydu, i Mening namimni kəmsitkən kahinlar! Birak silər: «Biz nemə kılıp namingni kəmsitiptuk?» — dəysilər. **7** Silər kurbangahım üstigə bulqanojan ozukni sunisilər; andin silər: «Biz nemə kılıp seni bulqap koyduk?» — dəysilər; əməliyəttə silər: «Pərwərdigarning dastihinining tayini yoktur» — dəysilər. **8** Kor malni қurbanlıkça sunsanglar, bu қəbihlik əməsmu? Tokur yaki kesəl malni қurbanlıkça sunsanglar, bu қəbihlik əməsmu? Həzir buni sening waliyingoşa sunup bak; u səndin hursən bolamdu? Sanga yüz-hatırə kılamdu? — dəydu samawi

қоxунlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar. **9** — Əmdi, қeni, silər Təngridin bizgə xəpkət kərsətkəysən dəp etüniüp bekinqlar; kolunglardin muxular kəlgəndin keyin, U silərdin hərkəndikinqlarnı қobul kılamdu? — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar. **10** — Aranglardin dərwazilarnı etip қoyojudək birsi qıkmamdu? Xundak bolqanda silər қurbangahımda bikardin-bikar ot қalap yürməytinglər. Mening silərdin həq hursənlikim yok, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar, — wə kolunglardin həqkandak «axlıq hədiyə»ni қobul kılmaymən. **11** Kün qıqardın kün patarəja Mening namim əllər arisida uluəl dəp қarılıdu; hərbir jayda namimoja huxbuy selinidiojan bolidu, pak bir «axlıq hədiyə» sunulidu; qünki namim əllər arisida uluəl dəp қarılıdu, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar. **12** Birək silər bolsanglar: «Pərwərdigarning dastihini bulqanojan, uning mewisi, yəni ax-ozuķı nəprətliktur» — degininglarda, silər uni haram kılısilər; **13** wə silər: «Mana, nemidegən awariqilik!» dəysilər wə Manga қarap dimiojinqlarnı қakısilər, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar, — silər yarilanıqan, tokur həm kesəl mallarnı elip kelisilər. Kurbanlıq-hədiylərni xu peti elip kelisilər; Mən buni kolunglardin қobul kılamdimən? — dəydu Pərwərdigar. **14** Bərhək, padisida koqkar turup, Rəbkə қılıqan kəsimini ada қılıx üçün bulqanojan nərsini kurbanlıq қılıdiojan aldamqi lənətkə қalidu; qünki Mən uluəl Padixahdurmən, namim əllər arisida hərmətlinidiojan bolidu, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigar.

2 – Əmdi, həy kahinlar, bu əmr-pərman silərgə qüxti: —
2 Silər anglimisanglar, namimoja xan-xərəp kəltürükə
kengül koymisanglar, — dəydu samawi қoxunlarning
Sərdari bolqan Pərwərdigar, — Mən aranglaroja lənətni
qüxürüp əwətimən; silərning bərikətliringlarojumu lənət
kılımən. Bərhək, Mən allikəqan ularoja lənət oğudum,
qünki silər [xəripimgə] kengül koymidinglar. **3** Mana, Mən
urukliringlaroja tənbih berimən, silərning yüzünglərgə
pok, heytinglardiki pokni sürimən; birsi silərni xu
pok bilən billə apirip taxlaydu. **4** Xuning bilən silər
Mening silərgə bu əmrni əwətkənlilikimni bilisilər, məksət,
Mening Lawiy bilən tüzgən əhdəmning sakliniwerixi
üqündür, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolqan
Pərwərdigar. **5** — Mening uning bilən tüzgən əhdəm
hayatlıq həm aram-hatırjəmlik elip kelidu; uni Məndin
körkəsun dəp bularnı uningəja bərdim; u Məndin körküp
namim aldida titrigənidi. **6** Aɔqzidin həkikətning təlim-
tərbiyi qüxmigən, ləwliridin naħəklik tepilmiojan; u
aramlıq-hatırjəmlik həm durusluqta Mən bilən billə
mangojan, nuroqun kixilərni կəbihliktin yanduroqan. **7**
Qünki kahinning ləwliri ilim-bilimni saklıxi kerək, həklər
uning aɔqzidin Təwrat-ķanunini izdixi lazim; qünki u
samawi қoxunlarning Sərdari bolqan Pərwərdigarning
əlqisidur. **8** — Bırak silər yoldın qətnəp kəttinglar; silər
nuroqun kixilər üçün Təwrat-ķanunini putlikaxangoja
aylanduruwəttinglar; silər Lawiy bilən tüzülgən əhdini
buzoqansilər — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari
bolqan Pərwərdigar, **9** — xunga Mən silərnimu pütün
həlk aldida nəprətlik wə pəskəx kildim, qünki silər

yollirimni tutmiqan, xundakla Təwrat-ķanunini ijra
ķilojanda bir tərəpkə yan başkan. **10** — Bizdə bir ata bar
əməsmu? Bizni Yaratkuqi pəkət birla Təngri əməsmu?
Əmdi nemixka hərbirimiz ez ķerindiximizə wapasizlik
kilip, ata-bowilirimiz bilən tüzgən əhdisini buloqaymiz?
11 Yəhuda wapasizlik ķildi, Israilda həm Yerusalemdə
yirginqlik bir ix sadir kılindi; qünki Yəhuda Pərwərdigar
seygən mukəddəs jayini buloqap, yat bir ilahning kızını
əmrigə aldi. **12** Undak ķilojuqi, yəni azdurojuqi bolsun,
azduruloujuqi bolsun, samawi қoxunlarning Sərdari boloqan
Pərwərdigarqa «axlik hədiyə»ni elip kəlgüqi bolsun,
Pərwərdigar ularni Yakupning qedirliridin üzüp taxlaydu.
13 Silər xuningdək xundak ķilisilərki, kurbangahni kez
yaxliri, yioja, ah-zarlar bilən ķaplaysilər — qünki U
kurbanlıq-hədiyilərgə həq karimaydiqan boldi, uningdin
həq razi bolmay қolunglardın kobul ķilmaydiqan boldi.
14 Bırak silər: «nemixka?» dəp soraysilər. — Qünki
Pərwərdigar sən wə yaxlıkingda aloqan ayaling otturisida
guwahqi boloqanidi; sən uningoja wapasizlik ķilding, gərqə
u sening həmrəhing wə sən əhdə tüzgən ayaling bolsimu.
15 Huda [ər-ayalni] bir ķilojan əməsmu? Xundakla,
buningə Roğını қalduroqan əməsmu? [Huda] nemixka
ularni bir ķildi? Qünki U ulardin ihlasmən pərzənt
kütkənidi. Əmdi hərbiringlar ez ķəlb-roğinglarqa dikkət
ķilinglar, həqkəsisi yaxlıqta aloqan ayalıqə wapasizlik
ķilmisun! **16** Qünki Mən talak ķilixka eqturmən, dəydu
Israilning Hudasi Pərwərdigar, — xuningdək ez tonioja
zomburluk qaplaxturuwalouqioja əqmən, — dəydu
samawi қoxunlarning Sərdari boloqan Pərwərdigar. —

xunga қælb-rohinglarqa dikkæt kilinglar, heqkaysinglar wapasizlik kilmanglar! **17** — Silər səzliringlar bilən Pərwərdigarning səwr-takitini koymidinglar, andin silər: «Biz nemə kılıp Uning səwr-takitini koymaptuk?» — dəysilər. Səwr-takitini koymiojanlıqınglar bolsa dəl: «Rəzillik kıloluqi Pərwərdigarning nəziridə yahxidur, U ulardin hursən bolidu»; yaki «Adalətni yürgüzüqi Huda zadi nədidur?» — degininglərdə bolmamdu!

3 — Mana əmdi Mən Əz əlqimni əwətimən, u Mening aldimda yol təyyarlaydu; silər izdigən Rəb, yəni silər hursənlik dəp bilgən əhdə Əlqisi Əz ibadəthanisioqa tuyuksız kiridu; mana, U keliwatidu, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar.
2 — Birak Uning kəlgən künidə kim qidiyalisun? U kərungəndə kim turalisun? Qünkü U tawlioquqining oti, kirqining akartkuq xoltisidək bolidu; **3** U kümüxnı tawlioquqi həm eriədioxuqidək tawlap olturidu; Lawiyning balilirini saplaxturidu, ularni altun-kümüxnı tawlioqandək tawlaydu; xuning bilən ular Pərwərdigarоqa həkkaniylikta kılınoğan kurbanlık-hədiyəni sunidu. **4** Andin Yəhuda həm Yerusalemning kurbanlık-hədiyiliri Pərwərdigarоqa kona zamanlardikidək, ilgiriki wakıtlardikidək xerin bolidu. **5** Mən hesab elixka silərgə yekin kelimən; Mən sehiргərlərgə, zinahorlarоqa, yaloğan կəsəm iqqüqilərgə, mədikarlarning həkkini tutuwelip bozək kıloluqilarоqa, tul hotunlar həm yetim-yesirlarnı harlioquqilarоqa, yat adəmlərni əz həkkidin ayriwətküqilərgə, xuningdək Məndin heq կorkmiojanlarоqa tezdir əyibligüqi guwahqı bolimən, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari

bołqan Pərwərdigar. **6** Qünki Mənki Pərwərdigar əzgərməsturmən; xunga silər, i Yakupning oğulları, tügəxmigənsilər. **7** — Ata-bowliringlarning künliridin tartip silər bəlgilimilirimdin qətnəp, ularni həq tutmioqansilər. Mening yenimoja kaytip kelinglar, Mən yeninglaroja kaytimən, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bołqan Pərwərdigar, — birak silər: «Biz қandakmu kaytip kelimiz?» — dəysilər. **8** Adəm Hudaningkini bulisa bolamdu? — Birak Manga Meningkini bulap kəldinglar. Silər yənə: «Biz қandaksıgə Sanga bulangqılık қiliwatımız» — dəysilər. Silər «ondin bir» ülüx əxriliringlarnı həm «kötürmə hədiyələr»ni sunojininglarda xundak қılısilər! **9** Silər eoir bir lənətkə қaldinglar, qünki Manga bulangqılık қiliwatisilər — silər bu pütkül «yat əl» xundak қiliwatisilər! **10** Əmdi əyümdə axlik bolux üçün pütkül «ondin bir» ülüx əxrini ambaroja elip kelinglar wə xundakla Meni sinap bekinqlar, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bołqan Pərwərdigar — Mən asmanning derizilirini qong eqip silərgə patkuzalmıqjudək bir bərikətni təküp beridiqanlıkimni körüp bakmamsilər? **11** Xundak bołqandila Mən silərni dəp yənə yalmioqunuqını əyibləymən, u toprikinglardiki mewilərni wəyran ķilmaymən; silərning baq-etizliringlardiki tal üzümlər wakitsiz tekülip kətməydu, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bołqan Pərwərdigar. **12** — Xuning bilən barlık əllər silərni bəhtlik dəp ataydu, qünki yeringlar adəmni huzurlanduridioqan bir zemin bolidu, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari bołqan Pərwərdigar. **13** — Silərning səzliringlar Manga қattık təgdi, dəydu Pərwərdigar, — birak silər yənə: «Biz

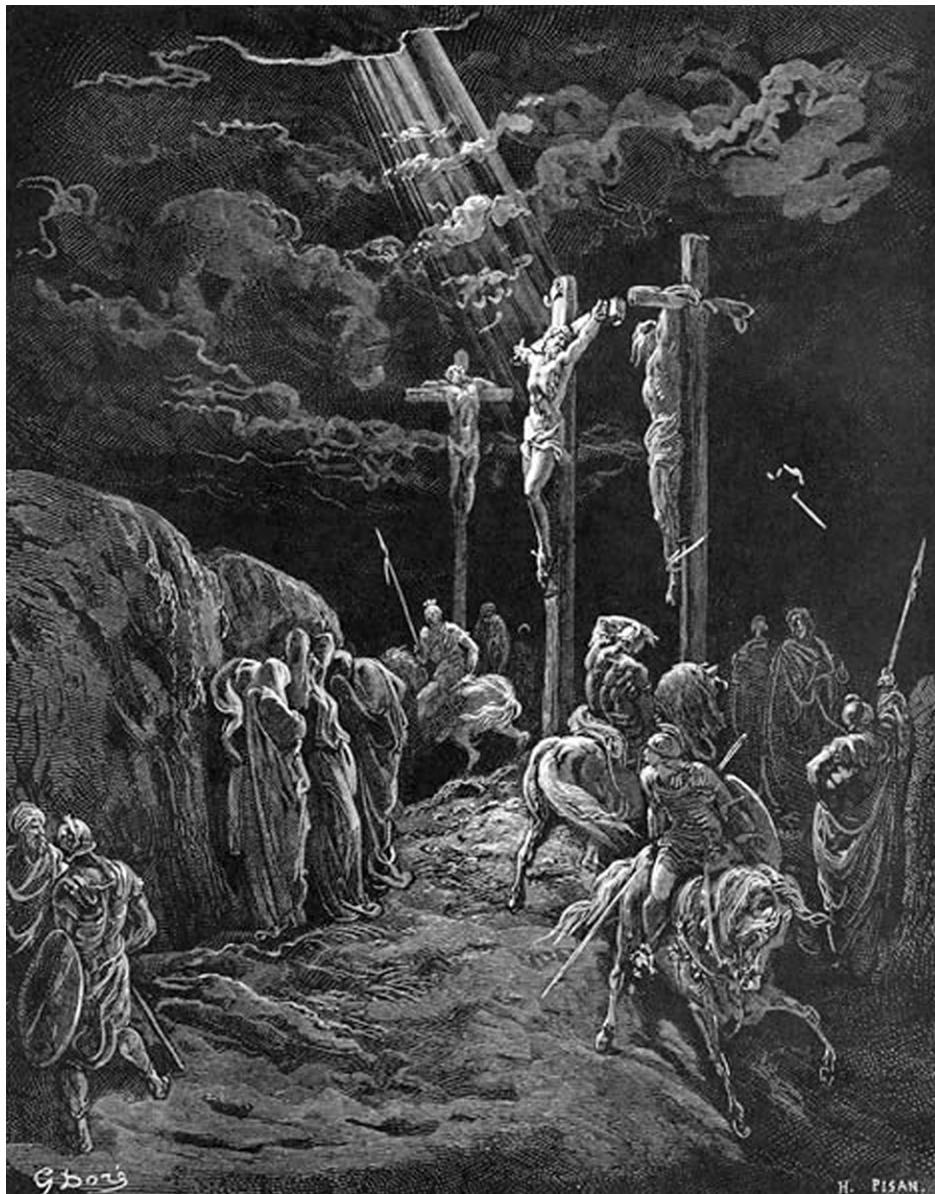
sən bilən қарxilixidiojan nemə səz kıldıq?» — dəysilər.

14 — Silər: «Hudanıng hizmitidə bolux biħudiliktur» həm: «Uning tapxurukını qing tutuximiz wə samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar aldida matəm tutkan kixilərdək yürüximizning nemə paydisi?» — dəysilər, **15** həm xuningdək: «Təkəbburlarnı bəhtlik dəp ataymız; rəzillik қılouqılar ronak tapidu; ular bərhək Hudani sinaydu, birak կutulup ketidu» — dəysilər. **16** Pərwərdigardin əyminidiojanlar [buni anglap] pat-pat bir-biri bilən mungdaxti; Pərwərdigar uni nəzirigə aldi, səzlini anglıdi. Xuning bilən Pərwərdigarning aldida Uningdin қorķup, Uning namini seçinqinojanlar üçün əslətmə boləjan bir hatırə kitab yezildi. **17** — Bu kixilər bolsa Əzümning alahidə gəhərimni yioqkan künidə Meningki bolidu — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar — wə Mən huddi adəm eż hizmitidə boləjan oɔqliqa iqini aqritkəndək ularoja iqimni aqritimən. **18** Silər kaytip kelisilər wə həkkaniylar bilən rəzillərni, Hudanıng hizmitidə boləjanlar bilən bolmiojanlarnı pərk etələysilər.

4 — Qünki mana xu kün, humdandək kəydürgüqi kün kelidu; hərbir təkəbburluk қılouqi həm hərbir rəzillik қılouqi pahaldək bolidu; xu kelidiojan kün ularni kəydürivetidu, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərwərdigar, — ularoja nə yiltiz nə xah қaldurulmaydu. **2** Lekin namimdin əyminidiojan silər üçün, қanatlırıda xipa-dərman elip kelidiojan, həkkaniylikni parlitidiojan Қuyax ornidin turidu; silər talaşa qıkip bordak mozaylardək kiyəqitip oynaysilər; **3**

silər rəzillərni qəyləp dəssiwetisilər; ular Mən təyyarlıqan
künidə tapininglar astida kül bolidu, — dəydu samawi
köxunlarning Sərdari bolğan Pərwərdigar. **4** — Mən
Hərəb teoğıda pütkül Israil üçün ķulum Musaqla
buyruqan ķanunni, yəni bəlgilimilər həm həkümlərni
yadınlarda tutunglar. **5** — Mana, Pərwərdigarning
uluq həm dəhəxətlik küni kelixtin awwal Mən silərgə
Ilyas pəyoqəmbərni əwətimən. **6** U atılarning kənglini
balilarqa mayıl, balilarning kənglini atilarqa mayıl
kılıdu; undak bolmioqanda Mən kelip yər yüzini ķarоjax
bilən uruwetimən.

NEW TESTAMENT

Әдиса: — І Ата, үларни көкүргин, құнқи ular өзининг нема қиливатқанlıқını bilməydu, — dedi.

[Лөхкөрлөр] qək taxlap, uning kiyimlirini bəlüxüwaldi.

Lukà 23:34

Matta

1 Bu İbrahîmning oqlı wə Dawutning oqlı bolqan
Əysa Məsihning nəsəbnamə kitabidur: — **2** İbrahîmdin
Ishak tərəldi, Ishakṭin Yakup tərəldi, Yakup Yəhûda wə
uning aka-ukilirining atisi boldi; **3** Yəhûdadın Tamar
arkılık Pərəz wə Zərah tərəldi; Pərəzdin Həzron tərəldi,
Həzrondin Ram tərəldi, **4** Ramdin Amminadab tərəldi,
Amminadabdin Nahxon tərəldi, Nahxondin Salmon
tərəldi, **5** Salmondin Raḥab arkılık Boaz tərəldi, Boazdin
Rut arkılık Obəd tərəldi, Obədtin Yəssə tərəldi, **6** Yəssədin
Dawut padixah tərəldi. Dawuttin Uriyaning ayali arkılık
Sulayman tərəldi, **7** Sulaymandin Rəhoboam tərəldi,
Rəhoboamdin Abiya tərəldi, Abiyadin Asa tərəldi, **8**
Asadin Yəhoxafat tərəldi, Yəhoxafattin Yəhoram tərəldi,
Yəhoramdin Uzziya tərəldi, **9** Uzziyadin Yotam tərəldi,
Yotamdin Aħaz tərəldi, Aħazdin Həzəkiya tərəldi, **10**
Həzəkiyadin Manassəħ tərəldi, Manassəħdin Amon
tərəldi, Amondin Yoxiya tərəldi; **11** Babiloşa sürgün
ķilinoğanda Yoxiyadin Yəkoniyah wə uning aka-ukiliri
tərəldi. **12** Babiloşa sürgün bolqandan keyin, Yəkoniyahdin
Xealtıel tərəldi, Xealtıel din Zərubbabəl tərəldi, **13**
Zərubbabəldin Abiħud tərəldi, Abiħuddin Eliakim tərəldi,
Eliakimdin Azor tərəldi, **14** Azordin Zadok tərəldi,
Zadoktin Akim tərəldi, Akimdin Əliħud tərəldi, **15**
Əliħudtin Əliazar tərəldi, Əliazardin Mattan tərəldi,
Mattandin Yakup tərəldi, **16** Yakuptin Məryəmning eri
bolqan Yüsüp tərəldi; Məryəm arkılık Məsih ataloğan
Əysa tuquldi. **17** Xundak bolup, İbrahîmdin Dawutkiqə
bolqan arılıkta jəmiy on tət əwlad bolqan; Dawuttin

Babiloja sürgün kılınojıqə jəmiy on tət əwlad bolğan; wə Babiloja sürgün kılınixtin Məsih kəlgüpə jəmiy on tət əwlad bolğan. **18** Əysə Məsihning dunyaçı kelixi mundak boldı: — Uning anisi Məryəm Yüsüpkə yatlık boluxka wədə kılınoğanidi; lekin tehi nikah kılınmayla, uning Mukəddəs Rohtin həmilidar bolğanlıkı məlum boldı. **19** Lekin uning [bolğusı] eri Yüsüp, durus kixi bolup, uni jəmiyət aldida hijalətkə қalduruxni halimay, uningdin astirtin ajrixip ketixni niyət kıldı. **20** Əmma u muxu ixlarnı oylap yürginidə, mana Pərwərdigarning bir pərixtisi uning qüxitə kərünüp uningoja: — Əy Dawutning oqlı Yüsüp, ayaling Məryəmni əz əmringga elixtin қorkma; qunki uningda bolğan həmilə Mukəddəs Rohtin kəlgən. **21** U bir oqlu tuşqudu, sən uning ismini Əysə dəp қoyqın; qunki u əz həlkini gunahlıridin kutkuzidu» — dedi. **22** Mana bularning həmmisi Pərwərdigarning pəyoqəmbər arkılık degənlirining əməlgə axurulux üçün bolğan, demək: — **23** «Pak kız həmilidar bolup bir oqlu tuşqudu; ular uning ismini Immanuel (mənisi «Huda biz bilən billə») dəp ataydu». **24** Yüsüp oyoqınıp, Pərwərdigarning xu pərixtisining degini boyiqə kilip, Məryəmni əmrigə aldi. **25** Lekin Məryəm boxanoqə u uningoja yejin laxmidi. Bu Məryəmning tunjisi idi; Yüsüp uningoja Əysə dəp isim қoydı.

2 Əysə Hərod padixahı həküm sürgən künlərdə Yəhudiya əlkisining Bəyt-Ləhəm yezisida dunyaçı kəlgəndin keyin, mana bəzi danixmənlər məxriktin Yerusalemıja yetip kelip, pukralardın: **2** Yəhudiylarning [yengidin] tuşulğan padixahı kəyərdə? Qürnki biz uning yultuzining

kötürülgənlilikini kerdük. Xunga, uningoja səjdə kılɔjili keldük, — deyixti. **3** Buni angloqan H̄erod padixaһ, xuningdək pütkül Yerusalem həlkimu alakzadilikkə qüxti. **4** U pütkül bax kaһinlar wə həlkning Təwrat ustazlirini qakirip, ulardin «Məsih, kəyərdə tuoşuluxi kerək?» — dəp soridi. **5** Ular: «Yəhədiyədiki Bəyt-Ləhəm yezisida boluxi kerək, — qünki pəyərəmbər arkılık xundak pütülgən: — **6** «I Yəhədiyə zeminidiki Bəyt-Ləhəm, Həlkinq Yəhədiyə yetəkqilirining arisida əng kiqiki bolmaydu; Qünki səndin bir yetəkqi qıқıdu, U həlkim Israillarning baқkuqisi bolidu» — deyixti. **7** Buning bilən, H̄erod danixmələrni məhpiy qakırtıp, yultuzning қaқan pəyda bolğanlığını sürüxtürüp biliwaldı. **8** Andin: «Berip balini sürüxtə kılıp tepinglar. Tapқan həman kaytip manga həwər kilinglar, mənmu uning aldiqa berip səjdə kılıp keləy» — dəp, ularni Bəyt-Ləhəmgə yoloja saldı. **9** Danixmənlər padixaһning səzini anglap yoloja qıktı; wə mana, ular xərkətə kərgən həlikə yultuz ularning aldida yol baxlap mangdi wə bala turojan yərgə keliп tohtidi. **10** Ular həlikə yultuzni kərginidin intayın қattık xadlinixti **11** həm əygə kirip, balini anisi Məryəm bilən kəriп, yərgə yikiliп uningoja səjdə kilixti. Andin, həzinilirini ekip, altun, məstiki, murməkki қatarlık sowqatlarnı sunuxti. **12** Ular oqa qüxitə H̄erodning yenioja barmaslıq toqrisidiki wəhiy kəlgənlikü üçün, ular baxqa yol bilən əz yurtioja kaytixti. **13** Ular yoloja kətkəndin keyin, Pərwərdigarning bir pərixtisi Yüsüpning qüxitə kərünüp: Ornungdin tur! Bala wə anisi ikkisini elip Misiroja қaқ. Mən sanga ukturoqqa u yerdə turojin. Qünki H̄erod balini yokitixka

izdəp kelidu — dedi. **14** Xuning bilən u ornidin turup, xu keqila bala wə anisi ikkisini elip Misiroqa қarap yolqa qıktı. **15** U Hərod elgüqə xu yerdə turdi. Xundak boldiki, Pərwərdigarning pəyəqəmbər arkılık aldin eytən: «Oqlumni Misirdin Mən qakirdim» degən səzi əməlgə axuruldi. **16** Hərod bolsa danixmənlərdin aldanışanlığını bilip, կattik əzəzəpləndi. U danixmənlərdin eniklişən wakıtka asasən, adəmlərni əwətip Bəyt-Ləhəm yezisi wə ətrapidiki ikki yax wə uningdin təwən yaxtiki oşul balilarning həmmisini əltürguzdi. **17** Xu qaoqla Yərəmiya pəyəqəmbər arkılık eytilşən munu səz əməlgə axuruldi:
— **18** «Ramaḥ xəhiri idə bir sada, Aqqik yioqa-zarning pişani anglinar, Bu Rahiləning balılıri üçün ketürgən ah-zarlırlı; Balılırining yok կiliwetilgini tüpəylidin, Təsəllini կobul կilmay pişan kətürivid». **19** Əmdi Hərod elgəndin keyin, Hudanıng bir pərixtisi Misirda turojan Yüsüpning qüxicə kərünüp uningə: — **20** Ornundin tur! Bala wə anisini elip Israil zeminoqa կayt! Qünki balining jenini almaqçı bolovanlar eldi, — dedi. **21** Buning bilən Yüsüp ornidin turup bala wə anisini elip Israil zeminoqa կaytti. **22** U Arhelausning atisi Hərod padixahıning orniqa təhtkə olturup Yəhudiyyə əlkisigə həkümranlıq կiliwatlınidin həwər tepip, u yərgə kaytixin korktı; wə qüxicə uningə bir wəhiy kelip, Galiliyə zeminoqa berip, **23** Nasarət dəp atılıdışan bir yezida olturaklıxtı. Xuning bilən pəyəqəmbərlər arkılık: «U Nasarətlik dəp atılıdu» deyilgini əməlgə axuruldi.

3 Xu qaoqlarda, qəmüldürgüqi Yəhya Yəhudiyyədiki qəl-bayawanoqa kelip **2** kixilərgə: — Towa կilinglar!

Qünki ərx padixalıki yekinlixip kaldi! — dəp jakarlaxka baxlidi. **3** Qünki [qəmüldürgüqi Yəhya] bolsa ilgiri Yəxaya pəyərəmbər bexaritidə kərsətkən kixining dəl əzi bolup: — «Bayawanda towlaydiojan bir kixining: Rəbning yolını təyyarlanglar, Uning qiojir yollırını tüptüz kilinglar! — degən awazi anglinidu». **4** Yəhya [pəyərəmbər] təgə yungidin kılınojan kiyim kiygən, beligə kən tasma baqlıqanidi. Yəydiojini bolsa qekətkilər bilən yawa hərə həsili idi. **5** Əmdi Yerusalem xəhiri, pütün Yəhudiya əlkisi wə pütkül Iordan dərya wadisining ətrapidiki kixilər uning aldioja kelixip, **6** gunahlırini ikrar kilixti wə uning əzlirini Iordan dəryasında qəmüldürüxini կobul kilixti. **7** Lekin Pərisiy wə Sadukiy məzhipidikilərdin kəplirining uning qəmüldürüxini կobul kılqılı kəlgənlikini kərginidə u ularoja: — Əy yilanlarning balılıri! Kim silərni [Hudanıng] qüxüx aldida turojan oqəzipidin қeqinglar dəp agahlandurdi?! **8** Əmdi towioja layık mewini kəltürünglar! **9** Wə əz iqinglarda: «Bizning atımız bolsa İbrahımdur!» dəp hiyal kılıp yürmənglər; qünki Mən xuni silərgə eytip կoyayki, Huda İbrahimoja muxu taxlardınmu pərzəntlərni əpiridə kılalaydu. **10** Palta allığaqqan dərəhlərning yiltizişa təngləp կoyuldu; yahxi mewə bərməydiqan hərkəyasi dərəhlər kesilip otka taxlinidu. **11** Mən dərwəkə silərni towa կilixinglar üçün suçla qəmüldürimən. Lekin məndin keyin kəlgüqi zat məndin կudratlıktur. Mən hətta uning kəxini kətürüxkimu layık əməsmən; u silərni Mukəddəs Rohka həm otka qəmüldüridu. **12** Uning soruqnuqi küriki կolida turidu; u əz haminini [topa-samandin] təlteküs tazilaydu, sap buğdayını ambaroja yiçidu, əmma topa-

samanni əqməs otta kəydiürüwetidu, — dedi. **13** Xu wağıtta, Əysa Yəhyədin qəmüldürülükni қobul қılıx üçün Galiliyə əlkisidin Iordan dəryası boyioğa, uning yenioğa kəldi. **14** Birak Yəhya qəmüldürükə unimay uni tosup: — Əslı qəmüldürülükni mən səndin қobul қılıxım kerək idi, birak sən mening aldimoğa kəpsənoğu? — dedi. **15** Lekin Əysa uningoşa jawabən: — Həzirqə xuningoşa yol қoyojin; qunki həkkaniyilikning barlıq [tələplirini] əməlgə axurux üçün, xundak қılıxımızqa toqra kelidu, — dedi. Xuning bilən, Yəhya uningoşa yol қoydi. **16** Wə Əysa qəmüldürülüp bolupla, sudin qikti; u sudin qıkixi bilən mana, ərxlər uningoşa eqilip, Hudanıng Rohı kəptər kiyapitidə ərxtin qüxüp, üstigə konuwatkanlığını kərdi. **17** Wə mana, ərxtin bir awaz: — «Bu Mening seyümlük oqlum, Mən uningdin toluk, hursənmən!» — dəp anglandı.

4 Andin Əysa Rohıning yetəkqılıkida İblisning sinak-azduruxlirioşa yüzlinix üçün qəl-bayawanoşa elip berildi. **2** U kırıq keqə-kündüz roza tutkandin keyin, uning կorsiki eqip kətkənidi. **3** Əmdi azduroquqi uning yenioşa kelip uningoşa: — Əgər sən rasttinla Hudanıng Oqlı bolsang, muxu taxlarni nanoşa aylinixkə buyruqjin! — dedi. **4** Lekin u jawabən: — [Təwratta]: «Insan pəkət nan bilənla əməs, bəlki Hudanıng aqzidin qıkkən hərbir səz bilənmə yaxaydu» dəp pütülgən, — dedi. **5** Andin İblis uni mukəddəs xəhərgə elip berip, ibadəthanining əng egiz jayışa turoquzup uningoşa: **6** — Hudanıng Oqlı bolsang, əzüngni pəskə taxlap bağın! Qunki [Təwratta]: «[Huda] Əz pərixtılirigə sening həkkinqdə əmr kılıdu»;

wə «putungning taxқa urulup kətməsliki üqün, ular seni қollırıda kətürüp yüridü» dəp pütülgən — dedi. **7** Əysa uningoja: «Təwratta yənə, «Pərwərdigar Hudayingni siniqquqi bolma!» dəpmu pütülgən — dedi. **8** Andin, Iblis uni nahayiti egiz bir taɔқa qikirip, uningoja dunyadiki barlıq padixahlıqlarnı xərəpliri bilən kərsitip: **9** Yərgə yıkılıp manga ibadət կilsang, bularning həmmisini sanga beriwtimən, — dedi. **10** Andin Əysa uningoja: — Yoқal, Xəytan! Qünki [Təwratta]: «Pərwərdigar Hudayingoila ibadət կil, pəkət Uningla ibadət-hizmitidə bol!» dəp pütülgən, — dedi. **11** Buning bilən Iblis uni taxlap ketip կaldi, wə mana, pərixtılər kelip uning hizmitidə boldi. **12** Əmdi [Əysa] Yəhyaning tutkun kılinojanlığını anglap, Galiliyəgə yol aldı. **13** U Nasarət yezisini taxlap, Zəbulun wə Naftali rayonidiki [Galiliyə] dengizi boyidiki Kəpərnahum xəhīrigə kelip orunlaxtı. **14** Xundak կilip, Yəxaya pəyoqəmbər arkılık eytilojan xu bexarət əməlgə axuruldi, demək: — **15** «Zəbulun zemini wə Naftali zemini, İordan dəryasining neriki təripidiki «dengiz yolu» boyida, «Yat əllərning makani» bolоjan Galiliyədə, **16** Қarangoqulukta yaxiojan həlk parlak bir nurni kərdi; Yəni əlüm kələnggisining yurtida olturoquqilaroqa, Dəl ularning üstigə nur qüxti». **17** Xu waқittin baxlap, Əysa: «Towa կilinglar! Qünki ərx padixahlıkı yekinlixip կaldi!» — dəp jar kilixkə baxlidi. **18** [Bir küni], u Galiliyə dengizi boyida ketiwetip, ikki aka-uka, yəni Petrus dəpmu atilojan Simon isimlik bir kixini wə uning inisi Andiriyasni kərdi. Ular belikqi bolup, dengizoja tor taxlawatatti; **19** u ularoqa: — Mening kəynimdin menginglar — Mən silərni

adəm tutkuqi belikqi kılımən! — dedi. **20** Ular xuan belik torlirini taxlap, uningoja əgixip mangdi. **21** U xu yərdin etüp, ikkinqi bir aka-ukini, yəni Zəbədiyning oğulları Yaçup wə inisi Yuhananı kərdi. Bu ikkisi kemidə atisi Zəbədiy bilən torlirini ongxawatatti. U ularnimu qakirdi. **22** Ular dərhal kemini atisi bilən əldənurup uningoja əgixip mangdi. **23** Wə Əysə Galiliyəning həmmə yerini kezip, ularning sinagoglunda təlim berip, Hudanıng padixahlığının hux həwirini jakarlaytti, həlk arisida hərhil kesəllərni wə ajiz-meyiplarnı sakaytti. **24** U toopruluk həwər pütkül Suriyə əlkisigə tarkaldi; u yərdiki halayıq hərhil bimarlarnı, yəni hərtürlük kesəllər wə aqırıq-silaklarnı həmdə jin qaplaşkanlarnı, tutkaklıq wə paləq kesiligə giriptar boləşənləri uning aldiqa elip kelixti; wə u ularni sakaytti. **25** Galiliyə, «on xəhər» rayoni, Yerusalem, Yəhudiyyə wə İordan dəryasining u kətidin kəlgən top-top adəmlər uningoja əgixip mangdi.

5 Muxu top-top adəmlərni kərüp u bir təqəfa qıktı; u u yərdə olturoğınida, muhlisliri uning yenioja kəldi. **2** U aqzını eqip ularoja təlim berixkə baxlıdı: — **3** Mubarək, rohta namrat boləşənlər! Qünki ərx padixahlığı ularoja təwədürü. **4** Mubarək, pişan qəkkənlər! Qünki ular təsəlli tapıdu. **5** Mubarək, yawax-məminlər! Qünki ular yər yüzügə mirashordur. **6** Mubarək, həkəkaniylıqka aq wə təxənlər! Qünki ular toluq toyunidu. **7** Mubarək, rəhimdillər! Qünki ular rəhim kəridü. **8** Mubarək, kəlbi pak boləşənlər! Qünki ular Hudanı kəridü. **9** Mubarək, tinqlik tərəpdarları! Qünki ular Hudanıng pərzəntləri dəp atılıdu. **10** Mubarək, həkəkaniylıq yolida

ziyankəxlikkə uqrıojanlar! Qünki ərx padixahlıkjı ularoja təwədur. **11** Mubarək, mən üçün baxķılarning həkarət, ziyankəxlik wə hərtürlük təhmitigə uqrısanglar; **12** xad-huram bolup yayranglar! Qünki ərxlərdə katta in'am silər üçün saklanmakta; qünki silərdin ilgiriki pəyojəmbərlərgimu ular muxundak ziyankəxliklərni kılıjan. **13** Silər yər yüzidiki tuzdursilər. Həlbuki, əgər tuz eż təmini yokatsa, uningoja kaytidin tuz təmini կandakmu kirgüzgili bolidu? U qaonda, u həqnemigə yarimas bolup, taxlinip kixilərning ayioji astida dəssilixtin baxka həq ixka yarimaydu. **14** Silər dunyaning nuridursilər. Taş üstigə selinojan xəhər yoxurunalmaydu. **15** Həqkim qiraoñi yekip koyup, üstigə sewətni kemtürüp koymas, bəlki qiraoñdanning üstigə koyidu; buning bilən, u ey iqidiki həmmə adəmlərgə yorukluk beridu. **16** Xu təriķidə, silər nurunglarnı insanlar aldida xundak qaknitinglarki, ular yahxi əməlliringlarnı kərüp, ərxtiki atanglarnı uluqlisun. **17** Meni Təwrat կanunini yaki pəyojəmbərlərning yazohanırını bikar kılıqılı kəldi, dəp oylap կalmanglar. Mən ularni bikar kılıqılı əməs, bəlki əməlgə axurojılı kəldim. **18** Qünki mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, asman-zemin yokimoquqə, uningda pütülgənlər əməlgə axurulmoquqə Təwrattiki «yod» bir hərp, hətta birər qekitmu bikar kılınmaydu. **19** Xu səwəbtin, Təwrat կanunining əkidlilirigə, hətta uning əng kiqikliridin birini bikar kılıp, wə baxķilaroja xundak kılıxni əgitidiojan hərkim ərx padixahlıkjıda əng kiqik hesablinidu. Əmma əksiqə, Təwrat կanuni əkidlilirigə əməl kılıqanlar wə baxķilaroja xundak kılıxni əgətküqilər

bolsa ərx padixahlılıkında uluq hesablinidu. **20** Qünki mən silərgə xuni eytip köyayki, həkkaniyilikinqlar Təwrat ustazliri wə Pərisiyələrningkidin axmisa, ərx padixahlılıkıja hekkaqan kirəlməysilər. **21** Burunkılaroja «Katillik kılma, katillik kılqan hərkəndak adəm sorakqa tartılıdu» dəp buyruləşənlərini angloqansilər. **22** Birak mən əzüm xuni silərgə eytip köyayki, eż ķerindixioja bikardin-bikar aqqıqlanənlərning hərbirimə sorakqa tartılıdu. Eż ķerindixini «əhmək» dəp tilliqan hərkim alıy kengəxmidə sorakqa tartılıdu; əmma ķerindaxlirini «təlwə» dəp hakarətligən hərkim dozahning otioja layık bolidu. (**Geenna g1067**) **23** Xuning üçün, sən կurbangah aldiqə kelip [Hudaqə] hədiyə atımkı boləningda, ķerindixingning seningdin aqrinoqan yeri barlıki yadingoja kəlsə, **24** hədiyəngni կurbangah aldiqə köyup turup, awwal ķerindixing bilən yarixiwal, andin kelip hədiyəngni ata. **25** Əgər üstüngdin dəwa kilməkqi boləjan birsi bolsa, uning bilən birgə yolda boləningda uning bilən tezdir yarixip, dost bolqın. Bolmisa, u seni sorakqioja, sorakqi bolsa gundipayoja tapxuridu, sən zindanqə solitiwetilisən. **26** Mən sanga xuni bərhək eytip köyayki, [ķerzingning] əng ahirkı bir tiyininimu köyməy təlimigüqə, xu yərdin qıkalmasən. **27** Silər «Zina kilmanglar» dəp buyruləşənlərini angloqansilər. **28** Birak mən əzüm xuni silərgə eytip köyayki, birər ayalqə xəhwaniy niyət bilən ķarioqan kixi kənglidə u ayal bilən allıqاقan zina kılqan bolidu. **29** Əgər əmdi ong kəzüng seni gunahqə azdursa, uni oyup taxliwət. Qünki pütün bədiningning dozahqə taxlanəqinidin kərə, bədiningdiki

bir əzaying yok kılinojini kəp əwzəl. (**Geenna g1067**) **30** Əgər ong қolung seni gunahka azdursa, uni kesip taxliwət. Qünki pütün bədiningning dozahka taxlanojinidin kərə, bədiningdiki bir əzaying yok kılinojini kəp əwzəl. (**Geenna g1067**) **31** Yənə: — «Kimdikim ayalini talak kilsa, uningoja talak hetini bərsun» dəpmu buyruloğan. **32** Birak mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, kimdikim əz ayalining buzukluk kilmixidin baxka [hərkəndək ixni bahənə kılıp] uni talak kilsa, əmdi uni zinaoja tutup bərgən bolidu; talak kılinoğan ayalni əmrigə aloğan kiximu zina kılınan bolidu. **33** Silər yənə burunkılarqa «Kəsimingdin yanma, Pərwərdigarоja kılınan kəsiminggə əməl kıl» dəp buyruloğanlıqini angloqansılar. **34** Birak mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, kət'iy kəsəm kilmanglar; ərxni tiləja elip kəsəm kilmanglar, qünki ərx Hudanıng təhtidur; **35** yaki yərni tiləja elip kəsəm kilmanglar, qünki yər yüzü Hudanıng təhtipəridur. Yerusalemni tiləja elipmu kəsəm kilmanglar, qünki u yər uluq padixağning xəhəridur. **36** Hətta əz bexinglarni tiləja elipmu kəsəm kilmanglar, qünki silərning qeqinglarning bir telinimu ak yaki kara rənggə əzgərtix қolunglardın kəlməydu. **37** Pəkət degininglar «Bolidu», «bolidu», yaki «Yak, yak, bolmaydu» bolsun. Buningdin ziyadisi rəzil bolouqidin kelidu. **38** Silər «Kəzgə kəz, qıxqa qıx» dəp buyruloğinini angloqansılar. **39** Birak mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki, əski bilən təng bolmanglar. Kimdəkim ong məngzinggə ursa, sol məngzingnimu tutup bər; **40** wə birsi üstüngdin dəwa kılıp, kenglikingni almaqçı bolsa, qapiningnimu bər. **41** Birsi sanga [yük-takını yüdküzüp]

ming kədəm yol yürüvkə zorlisa, uning bilən ikki ming kədəm mang. **42** Birsi səndin tilisə, uningoja bər. Birsi səndin etnə-yerim kilmakqi bolsa, uningoja boynungni tolojima. **43** Silər «Koxnangni səygin, düxmininggə nəprətlən» dəp eytilojanni angliojan. **44** Birak mən ezüm xuni silərgə eytip köyayki, silərgə düxmənlik bolqanlaroja mehîr-muhəbbət kərsitinglar, silərdin nəprətləngənlərgə yahxilik ķilinglar, silərgə ziyankeşlik ķilojanlaroja dua ķilinglar. **45** Xundak ķilojanda, ərxtiki Atanglarning pərzəntliridin bolisilər. Qünki U կuyaxining nurini yahxilarojimu wə yamanlarojimu qüxüridi, yamqurnimu həkkaniylarojimu, həkkaniyətsizlərgimu yaqduridi. **46** Əgər silər əzünglaroja muhəbbət kərsətkənlərgila mehîr-muhəbbət kərsətsənglər, buning կandağmu in'amoja erixküqili ki bolsun? Hətta bajirlarmu xundak ķiliwatmamdu? **47** Əgər silər pəkət kərindaxliringlar bilənla salam-səhət ķilixsanglar, buning nemə pəziliti bar? Hətta yat əlliklərmə xundak ķiliđıou! **48** Xunga, ərxtiki Atanglar mukəmməl bolqinidək, silərmə mukəmməl bolunglar.

6 Həzi bolunglarki, həyr-sahawətlik ixliringlarnı baxķılarning aldida kəz-kəz ķilmanglar. Bundaq ķilsanglar, ərxtiki Atanglarning in'amoja erixəlməysilər. **2** Xunga həyr-sahawət ķilojiningda, dawrang salma. Sahtipəzlərlə sinagoglarda wə koqılarda adəmlərning mahtixioja erixix üçün xundak ķilidu. Mən silərgə xuni bərhək eytip köyayki, ular kəzligən in'amoja erixkən bolidu. **3** Lekin sən, həyr-sahawət ķilojiningda ong қolungning nemə ķiliwatķinini sol қolung bilmisun. **4** Xuning bilən həyr-

sahawiting yoxurun bolidu wə yoxurun ixlarni kərgüqi
Atang sanga buni կayturidu. **5** Dua қilojan waкtingda,
sahtipəzlərdək bolma; qünki ular baxkilaroja kəz-kəz
ķilix üçün sinagoglar yaki tət koqa eojizida turuwelip dua
ķilixka amraktur. Mən silərgə xuni bərhək eytip կoyayki,
ular kəzligən in'amioja erixkən bolidu. **6** Lekin sən bolsang,
dua қilojan waкtingda, iqkiri օygə kirip, ixikni yepip,
yoxurun turoquqi Atangoja dua կilinglar; wə yoxurun
kərgüqi Atang buni sanga կayturidu. **7** Dua-tilawət
ķilojanda, [butpərəs] yat əlliklərdikidək կuruk gəplərni
təkrarlawərmənglər. Qünki ular degənlirimiz kəp bolsa
[Huda] tiliginimizni qokum ijabət կilidu, dəp oplaydu. **8**
Xunga, silər ularni dorimanglar. Qünki Atanglar silərning
ehtiyyajinglarni silər tiliməstin burunla bilidu. **9** Xuning
üqün, mundak dua կilinglar: — «I asmanlarda turoquqi
Atimiz, Sening naming muкəddəs dəp uluqlanıqay. **10**
Padixahlıking kəlgəy, Iradəng ərxtə ada կilinojandək
yər yüzidimu ada կilinoqay. **11** Bügünkü nenimizni
bügün bizgə bərgəysən. **12** Bizgə kərzdar bolqanlarni
kəqürginimizdək, Sənmu kərzlirimizni kəqürgəysən. **13**
Bizni azduruluxlaroja uqratkuzmioqaysən, Bəlkı bizni
rəzil bolqanqidin kutulduroqaysən». **14** Qünki silər
baxkilarning gunah-səwənliklirini kəqürsənglər, ərxtiki
Atanglarmu silərni kəqüridu. **15** Birak baxkilarning
gunah-səwənliklirini kəqürmisənglər, ərxtiki Atanglarmu
gunah-səwənlikliringlarni kəqürməydu. **16** Roza tutkən
waкtinglarda, sahtipəzlərdək tatirangoju kiyapətkə
kiriwal manglar. Ular roza tutkinini kəz-kəz ķilix üçün
qiraylirini soloqun kiyapəttə kərsitudu. Mən silərgə xuni

bərhək eytip köyayki, ular kezligən in'amişa erixkən bolidu. **17** Əmdi sən, roza tutkiningda, qaqliringni maylap, yüzüngni yuyup yür. **18** Xu qaođa, roza tutkining insanlarqa əməs, bəlki pəkət yoxurun turojuqi Atangojila kərünidu; wə yoxurun kərgüqi Atang uni sanga ķayturidu. **19** Yər yüzidə əzünglaroja bayılıklarnı toplimanglar. Qünki bu yərdə ya küyə yəp ketidu, ya dat basidu yaki oɔrilar tam texip oɔrılalap ketidu. **20** Əksiqə, ərxtə əzünglaroja bayılıklar toplanglar. U yərdə küyə yeməydu, dat basmaydu, oɔrimu tam texip oɔrılımaydu. **21** Qünki bayılığın kəyərdə bolsa, kəlbingmu xu yərdə bolidu. **22** Tənning qirioji kəzdur. Xunga əgər kəzüng sap bolsa, pütün wujudung yorutulidu. **23** Lekin əgər kəzüng yaman bolsa pütün wujudung қarangoju bolidu. Əgər wujudungdiki «yorukluk» əməliyəttə karangojuluk bolsa, u қarangojuluk nemidegən қorğunqluk-hə! **24** Həeqkim [birlə wakitta] ikki hojayinning կullukında bolmayıdu. Qünki u yaki buni yaman kərüp, uni yahxi kəridu; yaki buningoja baqlinip, uningoja etibarsız қaraydu. [xuningoja ohxax], silərning həm Hudanıng, həm mal-dunyanıng կullukında boluxunglar mumkin əməs. **25** Xunga mən silərgə xuni eytip köyayki, һayatinglaroja kerəklik yemək-iqmək yaki uqanglaroja kiyidiqan kiyim-keqəkninq əqemini ķilmanglar. Həyatlıq ozuktin, tən kiyim-keqəktin əziz əməsmu? **26** Asmandiki uqar-kanatlaroja қaranglar! Əlar terimaydu, ormaydu, ambarlaroja yioymaydu, lekin ərxtiki Atanglar ularnimu ozuklanduridu. Silər axu կuxlardın kəp əziz əməsmu? **27** Aranglarda կaysinglar օqəm-կayoju bilən əmrünglarnı birər saat uzartalaysılər? **28** Silərning

kiyim-keqəkninq əqemini kılıxinglarning nemə hajiti?!
Daladiki nelupərlərning əndak əsidişanlıqıja karap
bekinglar! Ular əmgəkmu kilmaydu, qak egirməydu; **29**
lekin silərgə xuni eytayki, hətta Sulayman toluk xan-
xərəptə turojandimu uning kiyinixi nilupərlərning bir
gülüqilikmu yok idi. **30** Əmdi Huda daladiki bugün eqilsa,
ətisi կurup oqakka selinidioğan axu gül-giyahılni xunqə
bezigən yerdə, silərni tehimu kiyindürməsmu, əy ixənqi
ajizlar! **31** Xunga «nemə yəymiz», «nemə iqimiz», «nemə
kiyimiz?» dəp əqəm kilmanglar. **32** Qünki yat əldikilər
mana xundak həmmə nərsigə intilidu, əmma ərxtiki
Atanglar silərning bu həmmə nərsilərgə möhtəjliklərini
bilidu; **33** xundak ikən, həmmidin awval Hudanıng
padixahlılı wə həkkaniylikıja intilinglar. U qaojda,
bularning həmmisi silərgə կoxulup nesip bolidu. **34**
Xuning üçün, ətining əqemini kilmanglar. Ətining əqemi
ətigə կalsun. Hər künning dərdi xu küngə tuxluk bolidu.

7 Baxkilarning üstidin həküm kılıp yürmənglər. Xundakta
[Hudanıng] həkümigə uqrımaysılər. **2** Qünki silər baxkilər
üstidin əndak bahə bilən həküm կilsanglar, [Hudamu]
silərning üstünglərdin xundak bahə bilən həküm qıçıridu.
Silər baxkilarnı əndak əlqəm bilən əlqisənglər, [Hudamu]
silərni xundak əlqəm bilən əlqəydu. **3** Əmdi nemə üçün
buradiringning kəzidiki կilni kərüp, əz kəzüngdiki limni
baykiyalımsən?! **4** Sən əndakmu buradiringoja: «Keni,
kəzüngdiki կilni eliwətəy!» deyələysən? Qünki mana,
əzüngning kəzidə lim turidu? **5** Əy sahtipəz! Awval
əzüngning kəzidiki limni eliwət, andin enik kərüp,
buradiringning kəzidiki կilni eliwətələysən. **6** Mukəddəs

nərsini itlarqa bərmənglər, yaki ünqə-mərwayitliringlarnı tonguzlarning aldiqa taxlap köymənglər. Bolmisa, ular bularnı putlirida dəssəp, andin burulup silərni talaydu. **7** Tilənglər, silərgə ata ķilinidu; izdənglər, tapisilər; ixikni qekinglər, eqilidu. **8** Qünki hərbir tiligüqi tiliginigə erixidu; izdigüqi izdiginini tapidu; ixikni qəkküqilərgə ixik eqilidu. **9** Aranglarda əz oqlı nan tələp kilsa, uningoşa tax beridiojanlar barmu?! **10** Yaki belik tələp kilsa, yilan beridiojanlar barmu? **11** Əmdi silər rəzil turupmu əz pərzəntliringlərə yahxi iltipatlarnı berixni bilgən yerdə, ərxtiki Atanglar Əzidin tiligənlərgə yahxi nərsilərni tehimu iltipat ķılmamasu? **12** Xunga hər ixta baxklarning əzünglərə qandak muamilə ķılıxını ümid ķilsanglar, silərmə ularqa xundak muamilə ķilinglar; qünki Təwrat կanuni wə pəyqəmbərlərning təlimatlari mana xudur. **13** Tar dərwazidin kiringlar. Qünki kixini һalakətkə elip baridiojan dərwaza kəng bolup, yoli kəngtaxa wə daqədamdur, wə uningdin kiridiojanlar kəptur. **14** Biraq həyatlıkkə elip baridiojan dərwaza tar, yoli կistang bolup, uni tapalaydiojanlarmu az. **15** Aldinglərə qoy terisigə oriniwelip kəlgən, iqı yirtküq qilberidək bolğan sahta pəyqəmbərlərdin hoxyar bolunglar. **16** Silər ularni mewiliridin tonuwalalaysilər. Tikəndin üzümlər, կamoqaktin ənjürlər aloqili bolamdu? **17** Xuningə qaohxax, hər yahxi dərəh yahxi mewə beridu, por dərəh naqar mewə beridu. **18** Yahxi dərəh naqar mewə bərməydu, por dərəh yahxi mewə bərməydu. **19** Yahxi mewə bərməydiqən hərbir dərəh kesilip otka taxlinidu. **20** Xuningdək, muxundaq kixilərni

mewiliridin tonuwalalaysilər. **21** Manga «Rəbbim, Rəbbim» degənlərning həmmisila ərx padixahlıkjıqa kirəlməydu, bəlki ərxtə turojuqi Atamning iradisini ada kılajanlarla kirələydu. **22** Xu künidə nuroğun kixilər manga: «Rəbbim, Rəbbim, biz sening naming bilən wəhiy-bexarətlərni yətküzduk, sening naming bilən jinlarnı қooqliduk wə naming bilən nuroğun mejizilərni kərsəttük» dəydu. **23** Həlbuki, u qaoğda mən ularoja: «Silərni əzəldin tonumaymən. Kəzümdin yokilinglar, əy itaətsizlər!» dəp elan kılımən. **24** Əmdi hərbiri bu səzlirimni anglap əməl kılajan bolsa, u əz eyini koram tax üstigə salajan pəm-parasətlik kixigə ohxaydu. **25** Yamoqur yioqip, kəlkün kelip, boran qikip sokşimu, u əy ərüləmidi; qunki uning uli koram taxning üstigə selinojan. **26** Birak səzlirimni anglap turup, əməl kilmədiqən hərbiri eyini kumning üstigə kuroqan əhməkkə ohxaydu. **27** Yamoqur yaqkanda, kəlkün kəlgəndə, boran qikqanda xu əy ərülüp kətti; uning ərülüxi intayın dəhəxətlik boldi! **28** Wə xundak boldiki, əysa bu səzlirini ahirlaxturoqandin keyin, bu top-top halayıq uning təlimlirigə həyranuğəs boluxti. **29** Qunki uning təlimliri Təwrat ustazliriningkigə ohximaytti, bəlki tolimu nopuzluk idi.

8 U tağdin qüvkəndə, top-top kixilər uningoja əgixip mangdi. **2** Wə mana, mahaw kesili bar bolajan bir kixi uning aldioja kelip, bexini yərgə urup tizlinip: — Təksir, əgər halisingiz, meni kesilimdin pak kılalaysız! — dedi. **3** Əysa uningoja əkolini təgküzüp turup: — Halaymən, pak bolqın! — dewidi, bu adəmning mahaw kesili xuan pak bolup sakaydi. **4** Əysa uningoja: — Həzir bu ixni həqkimgə

eytma, bəlki udul berip kahinoja əzüngni kərsitip, ularda bir guwahlıq bolux üçün, Musa bu ixta əmr kılɔjan hədiyə-ķurbanlıqni sunɔjin, — dedi. **5** U Kəpərnahum xəhiringə baroqanda, [rimlik] bir yüzbexi uning aldiqa kelip, uningdin yelinip: **6** — Təksir, qakirim paləq bolup ķelip, bək azablinip əydə yatidu, — dedi. **7** Mən berip uni sakaytip қoyay, — dedi Əysa. **8** Yüzbexi jawabən: — Təksir, torusumning astioja kirixingizgə layik əməsmən. Pəkət bir eojızla söz kılıp koysingiz, qakirim sakiyip ketidu. **9** Qünki mənmu baxça birsining höküki astidiki adəmmən, mening kol astimda ləxkərlirim bar. Birigə bar desəm baridu, birigə kəl desəm, kelidu. Қulumoja bu ixni kıl desəm, u xu ixni kılıdu, — dedi. **10** Əysa bu gəplərni anglap, həyran boldi. Əzi billə kəlgənlərgə: — Mən silərgə xuni bərhək eytip қoyayki, bundak ixənqni hətta Israillar arisidimu tapalmiojanidim. **11** Silərgə xuni eytayki, nuroqun kixilər künqikix wə künpetixtin kelip, ərx padixahlılıqida İbrahim, Ishak wə Yakuplar bilən bir dastihanda olturidu. **12** Lekin bu padixahlığning əz pərzəntliyi bolsa, sirtta қarangojuluğka taxlinip, u yerdə yioja-zarlar ketüridu, qixlirini oququrlitidu, — dedi. **13** Andin, Əysa yüzbexioja: — Əyünggə կayt, ixənginingdək sən üçün xundak kılınidu, dedi. Həlikı qakarning kesili xu pəyttə sakaytildi. **14** Əysa Petrusning əyigə baroqanda, Petrusning keynanisining kizip orun tutup yetip қalɔjinini kərdi. **15** U uning kolini tutiwidi, uning kizitmisi yandi. [Ayal] dərhal ornidin turup, Əysani kütüxkə baxlidi. **16** Kəq kirgəndə, kixilər jin qaplaxğan nuroqun adəmlərni uning aldiqa elip kelixti. U bir eojız söz bilənla jinlarnı

həydiwətti wə barlıq kesəllərni sakaytti. **17** Buning bilən, Yəxaya pəyələmbər arkılık yətküzülgən: «U əzi aqrik-silaklirimizni kətürdi, kesəllirimizni üstigə aldi» degən səz əməlgə axuruldi. **18** Əysa əzini oriwalojan top-top kixilərni kərüp, [muhlisliroja] dengizning u ketioja etüp ketixni əmr қildi. **19** Xu qaođa, Təwrat ustazliridin biri kelip, uningoja: — Ustaz, sən կeyərgə barsang, mənmu sanga əgixip xu yərgə barimən, — dedi. **20** Əysa uningoja: — Tülkilərning engkürliri, asmandiki կuxlarning uwiliri bar; birak İnsan'oqlining bexini կoyqudək yerimu yok, — dedi. **21** Muhlisliridin yənə biri uningoja: — Rəb, mening awwal berip atamni yərlikkə կoyuxuməja ijazət bərgəysən, — dedi. **22** Birak Əysa uningoja: — Manga əgəxkin, wə əlüklər əz əlüklirini yərlikkə կoysun, — dedi. **23** U kemigə qüxti, muhlislrimu qüxüp billə mangdi. **24** Wə mana, dengiz üstidə kəttik boran qikip kətti; xuning bilən dolğunlar kemidin հalkip kemini օjərk կiliwetəy dəp կaldi. Lekin u uhlawatatti. **25** Muhlislar kelip uni oyοlitip: — I ustaz, bizni կutuldurojaysən! Biz հalakət aldida turimiz — dedi. **26** — Nemixka կorkisilər, i ixənqi ajizlar! — dedi u wə ornidin turup, boran-qapkuṇoja wə dengizoja tənbih beriwidi, həmmisi birdinla tinqidi. **27** Muhlislar intayın հəyran bolup, bir-birigə: — Bu zadi կandağ adəmdu? Hətta boran-qapkuṇlar wə dengizmu uningoja boysunidikən-hə! — dəp ketixti. **28** Əysa dengizning u ketidiki Gadaralıqlarning yurtioja baroqinida, jin qaplaxkan ikki kixi gərliridin qikip uningoja aldiqə kəldi. Ular xunqə wəhxiy idiki, həqkim bu yərdin etüxkə jür'ət kılalmayıtti. **29** Uni kərgəndə ular:

— I Hudanining Oqlı, sening biz bilən nemə karing! Sən wakit-saiti kəlməyla bizni kiyinioqlı kəldingmu? — dəp towlidi. **30** Xu yərdin heli yirakta qong bir top tongguz padisi otlap yürətti. **31** Jinlar əmdi uningə: — Əgər sən bizni қooqlıwətməkqi bolsang, bizni tongguz padisi iqigə kirgüzüwətkəysən, — dəp yalwuruxti. **32** U ularoğa: — Qikinqlar! — dewidi, jinlar qikip, tongguzlarning tenigə kiriwaldi. Mana, pütkül tongguz padisi tik yardin etilip qüxüp, sularda ojerk boldi. **33** Lekin tongguz bakkuqilar bədər ķeqip, xəhərgə kirip, bu ixning bax-ahirini, jümlidin jin qaplaxkan kixilərning kəqürmixlirini halayıkkə eytip berixti. **34** Wə mana, pütün xəhərdikilər əysa bilən kərükkili qıktı. Ular uni kərgəndə, uning ezlirining xu rayonidin ayrılip ketixini etündi.

9 Xuning bilən u kemigə qüxüp dengizdin etüp, əzi turoğan xəhərgə kaytip kəldi. **2** Wə mana, kixilər zəmbilgə yatçuzuloğan bir paləqni uning aldişa elip kəldi. Əysa ularning ixənqini kərüp həlikə paləqkə: — Oqlum, yürəklik bol, gunahlıring kəqürüm kılındı, — dedi. **3** Andin mana, Təwrat ustazliridin bəziliri kənglidə: «Bu adəm kupurluk kiliwatidu!» dəp oylidi. **4** Ularning kənglidə nemə oylawatkanlığını bilgən əysa ularoğa: — Nemə üçün kənglünglarda rəzil oylarda bolisilər? **5** «Gunahlıring kəqürüm kılındı» deyix asanmu yaki «Ornungdin tur, mang!» deyixmu? — dedi wə yənə ularoğa: — **6** Əmma hazırlı silərning Insan'oqlining yər yüzidə gunahlarnı kəqürüm kılıx həkukioğa igə ikənlikini bilixinglər üçün, — u paləq kesəlgə: — Ornungdin tur, orun-kərpəngni yiçixturup əyüngə kayt, — dedi. **7** Həlikə adəm ornidin

turup əyigə қaytti. **8** Buni kərgən top-top adəmlər қorķuxup, insanlar ola bundaқ һoкukni bərgən Hudani uluqlaxti. **9** Əysə u yərdin qikip aldioja ketiwetip, baj yiçidiojan orunda olturojan, Matta isimlik bir [bajgirni] kərdi. U uningoja: — Manga əgəxkin! — dedi. Wə Matta ornidin turup, uningoja əgəxti. **10** Wə xundak boldiki, əysə [Mattaning] əyidə mehman bolup dastihanda olturoqanda, nuroqun bajgırlar wə gunahkarlarmu kirip, əysə wə uning muhlisliri bilən həmdastihan boldi. **11** Buni kərgən Pərisiyələr uning muhlislirioja: — Ustazinglar nemixkə bajgir wə gunahkarlar bilən bir dastihanda yəp-iqip olturidu?! — dedi. **12** Bu gəpni angliojan əysə: — Saqlam adəmlər əməs, bəlki bimarlar tewipkə mohtajdur. **13** Silər berip [mukəddəs yazmilardiki]: «Izdəydiqjinim կurbanlıklar əməs, bəlki rəhim-xəpkət» deyilgən xu səzning mənisini əgininqlar; qünki mən həkənəniylarnı əməs, bəlki gunahkarlarnı qakirojili kəldim, dedi. **14** Xu wakıtlarda, Yəhya [pəyoqəmbərninq] muhlisliri əysanıng yenioja kelip uningoja: — Nemixkə biz wə Pərisiyələr pat-pat roza tutımız, lekin sizning muhlisliringiz tutmaydu? — dəp soraxti. **15** Əysə jawabən: — Toyi boluwatkan yigit tehi toyda həmdastihan oltuqan qaçda, toy mehmanlırı haza tutup oltursa կandak bolidu!? Əmma xu künlər keliduki, yigit ulardin elip ketilidu, ular xu kündə roza tutidu. **16** Həqkim kona kəngləkkə yengi rəhettin yamak salmaydu. Undaқ kilsa, yengi yamaq [kirixip], kiyimni tartip yirtiwetidu. Nətijidə, yirtik tehimu yoqınap ketidu. **17** Xuningdək, həqkim yengi xarabni kona tulumlar ola qaqlımaydu. Əgər undaқ kilsa, [xarabning eqixi bilən]

tulumlar yerilip ketidu-də, xarabmu təkülüp ketidu həm tulumlarmu kardin qikidu. Xuning üçün kixilər yengi xarabni yengi tulumlarşa қaqlaydu; xundak қiloğanda, hər ikkilisi saklinip қalidu. **18** U [Yəhyaning muhlislirioğa] bu səzlərni қiliwatkan waktida, mana bir həkümdar kelip, uning aldioğa bax urup: — Mening қızım һazirla əlüp kətti; əmma siz berip uningoşa қolningizni təgküzüp koysingiz, u tirilidu, dedi. **19** Əysa ornidin turup, muhlisliri bilən billə uning kəynidin mangdi. **20** Wə mana, yolda hun təwrəx kesiligə giriptar bolqinoğa on ikki yil bolqan bir ayal əysanıng arkısidin kelip, uning tonining pexini silidi. **21** Qünki u iqidə «Uning tonini silisamla, qoқum sakiyip ketimən» dəp oyliqanidi. **22** Əmma əysa kəynigə burulup, uni kərüp: — Қızım, yürəklik bol, ixənqing seni sakaytti! dedi. Xuning bilən u ayal xu saättə sakaydi. **23** Əmdi əysa həlikı həkümdarning əyigə kirgəndə, nəy qeliwatkan wə һaza tutup waysawatkan kixilər topini kərüp, **24** ularoşa: — Qıkip ketinglar, bu kız əlmidi, bəlki uhlawatidu, dedi. [Xuni anglap] kepqilik uni məshirə kıldı. **25** Kixilər qıkıriwetilgəndin keyin, u կızning yenioşa kirip, uning қolini tutiwdi, kız ornidin turdi. **26** Bu toqrisidiki həwər pütün yurtta pur kətti. **27** Əysa u yərdin qıkkanda, ikki қarioğunu uning kəynidin kelip: — I Dawutning oɔlı, bizgə rəhim қılqaysız! — dəp nida қilixti. **28** U əygə kirgəndin keyin, xu ikki қarioğunu uning aldioşa kəldi. Əysa ulardin: — Silər mening bu ixka қadır ikənlilikimgə ixinəmsilər? — dəp soridi. — I Rəbbim, ixinimiz, — dəp jawab bərdi ular. **29** U қolini ularning kəzlirigə təgküzüp turup: — Ixənqinglar boyiqə bolsun! dewidi, **30** Ularning kəzliri eqildi. Əysa

ularoja: Bu ixni həqkimgə eytmanglar! dəp қattık tapılıdi.
31 Lekin ular u yərdin qikipla, uning nam-xəhritini pütkül yurtka yeyiwətti. **32** Ular qikip ketiwatkanda, kixilər jin qaplaçkan bir gaqini uning aldioja elip kəldi. **33** Uningoja qaplaçkan jinning həydilixi bilənla, həlikə adəm zuwanoja kəldi. Halayık intayın həyranuňəs bolup: — Bundak ix Israilda zadi kərülüp bakmiojan, — deyixti. **34** Lekin Pərisiyələr: — U jinlarnı jinlarning əmirigə tayinip koqlaydikən, deyixti. **35** Wə Əysa barlıq xəhər wə yeza-ķıxlaklıarnı kezip, ularning sinagoglirida təlim berip, ərx padixahlıkjidiki hux həwərni jakarlidi wə hərhil kesəllərni wə hərhil meyip-ajizlarnı sakaytti. **36** Lekin u top-top adəmlərni kərüp ularoja iq aqrittı, qünki ular harlinip padiqisiz կoy padiliridək panahsız idi. **37** Xuning bilən u muhlislirioja: — Hosul dərwəkə kəp ikən, birak [hosul elix üçün] ixləydiqanlar az ikən. **38** Xunga hosulning Igisidin, Θəz hosulingni yioqiwelixinqə ixləmqilərni jiddiy əwətkəysən, dəp tilənglar, — dedi.

10 U on ikki muhlisini yenioja qakırıp, ularoja napak rohłarnı koqlax wə hərbir kesəllikni həm hərbir meyip-ajizni sakaytix hökükini bərdi. **2** On ikki rosulning isimliri təwəndikiqə: Awwal Petrus dəpmu atilidiojan Simon wə uning inisi Andiriyas, andin Zəbədiyning oqlı Yaķup wə uning inisi Yuḥanna, **3** Filip wə Bartolomay, Tomas wə bajgir Matta, Alfayning oqlı Yaķup wə Ləbbaus dəpmu atilidiojan Taday, **4** millətpərəwər dəp atalojan Simon wə keyin Əysaoja satkunluk ķilojan Yəhuda Ixkariyot. **5** Əysa bu on ikkisini [həlkning arisioja] mundak tapılalp əwətti: — Yat əlliklərning yollirioja qıkmanglar,

yaki Samariyəliklərning xəhərlirigimu kirmənglər, **6**
bəlki tenigən köy padiliri bolğan Israil jəmətidikilər
arisişa beringlar. **7** Barğan yeringlarda: «Ərx padixahlıki
yekinlixip qaldı!» dəp jakarlanglar. **8** Aqırık-silaklarnı
sakaytinglar, olüklərni tirildürünglər, mahaw kesəllirini
sakaytinglar, jinlarnı həydiwetinglar. Silərgə xapaət
halis berilgəndur, silərmə halis iltipat ķilinglar. **9**
Bəlwəinqinglərəqə altun, kümük wə mis pullarnı baqlap
elip yürmənglər. **10** Səpər üçün birlə yəktəktin baxka nə
hurjun, nə kəx, nə həsa eliwal manglar. Qünki hizmətkar
əz ix həkkini elixka həkliklər. **11** Hərkəysi xəhər yaki
yezişa barğan waktinglarda, aldi bilən xu yərdə kimning
hərmətkə layik mətiwər ikənlikini soranglar; xundak
kixini tapkanda, u yərdin kətküqə uning əyidila turunglar.
12 Birər əygə kirgininglarda, ularqə salam beringlar. **13**
Əgər u ailidikilər [hərmətkə] layik mətiwər kixilər bolsa,
tiligən amanlıqinglar ularqə ijabət bolsun; əgər ular
layik bolmisa, tiligən amanlıqinglar əzünglərəqə kaytsun.
14 Silərni köbul kilmioqan, səzliringlarnı anglimioqan
kimdəkim bolsa, ularning əyidin yaki xu xəhərdin
kətkininglarda, ayioqinglardiki topini ķekiwetinglar.
15 Mən silərgə xuni bərhək eytip կoyayki, kiyamət
künidə Sodom wə Gomorra zeminidikilərning həli
xu xəhərdikilərningkidin yenik bolidu. **16** Mana,
mən silərni köylərni bərilərning arisişa əwətkəndək
əwətimən. Xunga, yilandək səzgür, pahtəktək sap dillik
bolunglar. **17** İnsanlardın pəhəs bolunglar; qünki ular
silərni tutuwelip sot məhkimilirigə tapxurup beridu,
sinagoglarda kamqilaydu. **18** Ular wə xundakla yat əlliklər

üqün bir guwahlıq boluxka, silər mening səwəbimdin əmirlər wə padixahılar aldioja elip berilip sorakqa tartılısilər. **19** Lekin ular silərni sorakqa tartkan waktida, қandak jawab berix yaki nemə jawab berixtin ənsirəp kətmənglər. Qünki xu wakti-saitidə eytix tegixlik sözələr silərgə təminlinidu. **20** Qünki səzligüqi əzünglər əməs, bəlki Atanglarning rohi silər arkılık sözələydi. **21** Kərindax əkerindixioja, ata balisioja hainlik kılıp, əlümgə tutup beridu. Balıalarmu ata-anisioja қarxi qıkıp, ularni əlümgə məhkum қılduridu. **22** Xundakla silər mening namim tüpəylidin həmmə adəmning nəpritigə uqraysılər. Lekin ahırojqə bərdaxlıq bərgənlər bolsa կutkuzulidu. **23** Ular silərgə bu xəhərdə ziyankəxlik kilsa, yənə bir xəhərgə keletalər beringlar. Qünki mən silərgə xuni bərhək eytip կoyayki, Insan'oqlı kayıtip kəlgüçə silər Israilning barlıq xəhərlirini arı lax [wəzipinglar] tükiməydu. **24** Muhlis ustazidin, կul hojayinidin üstün turmaydu. **25** Muhlis ustazioja ohxax bolsa, կul hojayinioja ohxax bolsa razi bolsun. Ular əyni igisini «Bəəlzibul» dəp tilliojan yerdə, uning əyidikilirini tehimu կattik һəqərətləməndu? **26** Xunga ular din қorkmanglar; qünki һəqəkandak yepik կoyulojan ix axkarilanmay կalmaydu, wə һəqəkandak məhpiy ix ayan bolmay կalmaydu. **27** Mening silərgə կarangojudə eytidiojanlırimni yorukta etiwingler. Kulikinglar oja piqirlap eytilojanlarnı eəgilərdə jakarlanglar. **28** Tənni əltürsim, lekin adəmning jan-rohını əltürəlməydiojanlardın қorkmanglar; əksiqə, tən wə jan-rohını dozahta һalak կilixka կadir bolquqidin қorkunglar. (**Geenna g1067**) **29** İkki կuxkaqni bir tiyingə

setiwalojili boliduou? Lekin ulardin birimu Atanglarsiz yergə qüxməydu. **30** Əmma silər bolsanglar, hətta hərbir tal qeqinglarmu sanaloqandur. **31** Xunga, korkmanglar. Silər nuroqunlioqan kuxkaqtinmu kimmətliktursilər! **32** Xunga, meni insanlarning aldida etirap kılajanlarning hərbirini mənmu ərxtiki Atamning aldida etirap kılımən; **33** Birak, insanlarning aldida məndin tanojanlarning hərbiridin mənmu ərxtiki Atam aldida tanimən. **34** Mening dunyaşa keliximni tinqlik elip kelix üqündür, dəp oylap kalmanglar. Mən tinqlik əməs, bəlkı kılıqni yürgürükə kəldim. **35** Qünki mening kelixim «Oqulni atisioqa, kizni anisioqa, kelinni keynanisioqa karxi qıqırix» üçün bolidu. **36** Xuning bilən «Adəmning düxmənliri ez ailisidiki kixilər bolidu». **37** Ata-anisini məndinmu əziz kəridiojanlar manga munasip əməstur. Əz oqul-kızını məndinmu əziz kəridiojanlarmu manga munasip əməs. **38** Əzining krestini kətürüp, manga əgəxmigənlərmə manga munasip əməs. **39** Əz həyatini ayaydiojan kixi uningdin məhrum bolidu; mən üçün eż həyatidin məhrum bolğan kixi uningoja erixidu. **40** Silərni қobul kılajanlar menimu қobul kılajan bolidu; meni қobul kılajanlar bolsa meni əwətküqinimu қobul kılajan bolidu. **41** Bir pəyəqəmbərnı pəyəqəmbərlik salahiyitidə қobul kılajan kixi pəyəqəmbərgə has bolğan in'amoja erixidu. Həkkaniy adəmni u həkkaniy ikən dəp bilip қobul kılajanlar həkkaniy adəmgə has bolğan in'amoja erixidu. **42** Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, mening bu xakiqiklirimdin əng kiqiki birini mening muhlisim dəp bilip uningoja hətta pəkət birər

qinə soşuk su bərgən kiximu jəzmən əzigə layik in'amdin
məhərum bolmaydu.

11 Əysa on ikki muhlisioqa bu ixlarnı tapılıp bolqandanın
keyin, əzimu xu yərdiki hərkəysi xəhərlərdə təlim berix
wə [Hudanıng kalamını] jakarlax üçün u yərdin kətti.
2 Zindanoqa solanoqan Yəhya [pəyəqəmbər] Məsihning
ķiloqan əməllirini anglap, muhlisirini əwətip, ular
arkılık Əysadin: **3** «Kelixi mukərrər zat əzüngmu,
yaki baxka birsini kütüximiz kerəkmu?» — dəp
soridi. **4** Əysa ularoqa jawab berip mundak dedi: —
Yəhyanıng yenioqa kaytip berip, əz anglawatkanlırlınları
wə kərüwatkanlırlınları bayan ķılıp — **5** Korlar
kərələydiqan wə tokurlar mangalaydiqan boldi, mahaw
kesili bolqanlar sakayıltı, gaslar angliyalaydiqan boldi,
əlgənlərmə tirildürüldi wə kəmbəqəllərgə hux həwər
jakarlandı» — dəp eytinglar **6** wə [uningoja yənə]:
«Məndin gumanlanmay putlixip kətmigən kixi bolsa
bəhtliktur!» dəp կoyunlar, — dedi. **7** Ular kətkəndə, Əysa
top-top adəmlərgə Yəhya toqrułuk səzləxkə baxlıdı: —
«Silər əslı [Yəhyani izdəp] qəlgə barojininglarda, zadi
nemini kərgili bardinglar? Xamalda yəlpünüp turoqan
köməxnimu? **8** Yaki esil kiyingən bir ərbabnimu? Mana,
esil kiyimlərni kiygənlər han ordiliridin tepiliduqlu! **9**
Əmdi silər nemə kərgili bardinglar? Bir pəyəqəmbərnimu?
Durus, əmma mən xuni silərgə eytip կoyayki, [bu bolsa]
pəyəqəmbərdinmu üstün bir bolqquqidur. **10** Qünki
[mukəddəs yazmilardıki]: — «Mana, yüz aldingoja əlqimni
əwətimən; U sening aldingda yolungni təyyarlaydu»
— dəp pütülgən səz dəl uning toqrisida pütülgəndur.

11 Mən silərgə xuni bərhək eytip köyayki, ayallardin tuşulojanlar arisida qəmüldürgüqi Yəhyadinmu uluqı turşuzulojini yok; əmma ərx padixahlıkidiki əng kiqik bolojinimu uningdin uluq turidu. **12** Əmma qəmüldürgüqi Yəhya otturişa qikşan künlərdin bügünkü küngiqə, ərx padixahlıkioşa kirix yoli xiddət bilən eqildi wə kixilər uni xiddət bilən tutuwalidu. **13** Qünki barlık pəyəqəmbərlərning bexarət berix hizmiti, xundakla Təwrattiki yazmilar arkılık bexarət yətküzülük hizmiti Yəhya bilən ahirlixidu. **14** Wə əgər xu səzni կobul kılalisanglar, «[kayıtip] kelixi mukərrər bolqan İlyas [pəyəqəmbər]» bolsa, [Yəhyanıng] əzidur. **15** Angloqudək կulikj barlar buni anglisun! **16** Lekin bu dəwrdiki kixilərni zadi kimlərgə ohxitay? Ular huddi rəstəbazarlarda olturwelip, bir-birigə: **17** «Biz silərgə sunay qelip bərsəkmə, ussul oynimidinglar», «Matəm pədisigə qelip bərsəkmə, yiçə-zar kilmidinglar» dəp [kakxaydiojan tuturuksız] balilaroşa ohxaydu. **18** Qünki Yəhya kelip ziyanəttə olturmaytti, [xarab] iqməyitti. Xuning bilən, ular: «Uningoşa jin qaplıxiptu» deyixidu. **19** Insan'oqlı bolsa kelip həm yəydu həm iqidu wə mana, ular: «Taza bir toymas wə bir məyhor ikən. U bajirlar wə gunahkarlarning dosti» deyixidu. Lekin danalıq bolsa əz pərzəntliyi arkılık durus dəp tonulidu». **20** Andin u əzi kəp möjizilərni kərsətkən xəhərlərdə turuwatqanlarnı towa կilmiojanlıkı üçün əyibləp, mundak dedi: — **21** Halinglaroşa way, əy Kərəzinliklər! Halinglaroşa way, əy Bəyt-Saidalıklär! Qünki silərdə kərsitilgən möjizilər Tur wə Zidon xəhərliridə kərsitilgən bolsa, u yərlərdikilər

heli burunla bəz kiyimigə yeginip, külgə milinip towa
kılıqan bolatti. **22** Mən silərgə xuni eytip köyayki,
kiyamət künidə Tur wə Zidondikilərning kəridiojini
silərningkidin yenik bolidu. **23** Əy ərxkə kətürülgən
Kəpərnahumluqlar! Silər təhtisaraşa qüxürülisilər. Qunki
aranglarda yaritilojan məjizilər Sodomda yaritilojan
bolsa, u xəhər bügüngiqə ḥalak bolmiojan bolatti.

(Hadəs g86) **24** Əmma mən silərgə xuni eytip köyayki,
kiyamət künidə Sodom zeminidikilərning kəridiojini
silərningkidinmu yenik bolidu. **25** Xu wakıtlarda, əysa bu
ixlarqa կarap mundak dedi: — Asman-zemin Igisi i Ata!
Sən bu [həkikətlərni] danixmən wə əkilliliklardin yoxurup,
səbiy balilaroja axkariloiyanlığınq üçün Sanga mədhiyilər
okuymən! **26** Bərhək, i Ata, nəziringdə bundak қilix rawa
idi. **27** Həmmə manga Atamdin təkdim kılindi; Oqulni
Atidin baxka həqkim tonumaydu, wə Atinimu Oqul wə
Oqul axkarilaxni layik, kərgən kixilərdin baxka həqkim
tonumaydu. **28** Əy japakəxlər wə eçir yük yükləngən
həmminglar! Mening yeniməqə kelinglar, mən silərgə
aramlıq berəy. **29** Mening boyunturuķumni kiyip, məndin
əgininglar; qunki mən məmin wə kəmtərmən; xundak
ķılıqanda, kənglüngər aram tapidu. **30** Qunki mening
boyunturuķumda bolux asan, mening artidiojan yüküm
yeniktur.

12 Xu qaoqlarda bir xabat künü, əysa buoqdaylıqlardin
etüp ketiwatatti. Қorsıki eqip kətkən muhlisliri baxaklarnı
üzüp, yeyixkə baxlidi. **2** Lekin buni kərgən Pərisiylər
uningoja: — Қara, muhlisliring xabat künü Təwratta
qəkləngən ixni қiliwatidu, deyixti. **3** Birak u ularoja:

— Dawut wə uning həmrəhlırinining aq қalojanda nemə
ķilojanlığını [mukəddəs yazmilardin] okumiojanmusilər?

4 U Hudanining əyigə kirip, [Hudaşa] atalojan, xundakla ezi
wə həmrəhlırioja nisbətən Təwrat қanuni boyiqə yeyixkə
bolmaydiojan «təkdim nanlar»ni [sorap elip], ularni
[həmrəhlıri] bilən billə yegən. Əslidə bu nanlarni pəkət
kahinlarning yeyixigila bolatti. **5** Silər Təwrattin xuni
okup bağmiojansılərki, ibadəthanida ixləydiojan kahinlar
xabat künliри ixləp xabat tərtipini buzsimu, gunahką
buyrulmaydu. **6** Birak mən xuni silərgə eytip կoyayki, bu
yərdə ibadəthanidinmu uluŋı birsi bar. **7** Əmdiliktə əgər
silər [Hudanining] «[mukəddəs yazmilarda]: «Izdəydiqjinim
kurbanlıklar əməs, bəlki rəhİM-xəpkət» deyilgən xu
səzining mənisini bilgən bolsanglar, bigunaň kixilərnı
gunahkar dəp bekitməyttinglar. **8** Qünki İnsan'oqlı
xabat künining Igisidur. **9** U u yərdin ayrılip, ularning
sinagogioja kirdi. **10** Wə mana, u yərdə bir қoli yegiləp
қalojan bir adəm bar idi. Ular uning üstdidin ərz kiliçka
səwəb tapmakçı bolup uningdin: — Xabat künü kesəl
sakayıtx Təwrat қanunioja uyğunmu? — dəp soridi. **11**
Lekin u ularoja mundak, jawab bərdi: — Birərsinglarning
köyi xabat künü oriоja qüxüp kətsə, uni dərħal tartip
qikiriwalmaydiojan adəm barmidu? **12** İnsan bolsa կoydin
xunqə ətibarlıktur! Xunga, xabat künü yahxılık kiliç
Təwrat қanunioja uyqundur. **13** Andin u həlikı kesəlgə:
— Қolungni uzat, — dedi. U қolini uxitixi bilənla қoli
ikkinqi қolioja ohxax əsligə kəltürüldi. **14** Birak Pərisiyər
taxkırıoja qikip, uni қandaq yokitix həkkidə məslihət
kilixti. **15** Əmma Əysa buni biliwelip u yərdin ayrıldı.

Top-top kixilər uningdə əgixip mangdi. U ularning həmmisini sakaytti; **16** andin ularqa əzining salahyitini axkarilimaslıqni қattık tapılıdi. **17** Buning bilən Yəxaya pəyojəmbər arkılık yətküzungən munu səzlər əməlgə axuruldi: **18** — «Karanglar, mana Mən tallıqan Θəz қulum! Mening səyümlükim, dilimning səyüngini! Mən Θəz Rohimni uning wujudioja қondurımən, Xuning bilən u əllərgə həküm-həkikətni jakarlaydu. **19** U nə talax-tartix kilmaydu nə quşan kətürməydi, Koqlarda uning kətürgən awazını həq angliojuqi bolmaydu. **20** Taki u ojəlibə bilən toorpa həkümlərni qıçarqısqə, Yanjılıqan қomuxni sundurmayıdu, Tütəp əqəy dəp қalqan pilikni equérməydi; **21** Wə əllər uning namiqə ümid baqlaydu». **22** Xu qaoğda, uning aldioja jin qaplıxiwalıqan kor wə gaqa biri elip kelindi. U uni sakaytti, kor gaqını səzliyələydiqan wə kərələydiqan kıldı. **23** Barlık halayıq həyran boluxup: — Əjəba, bu Dawutning oqlimidu? — deyixti. **24** Lekin Pərisiyələr bu səzni anglap: — U pəkət jinlarning əmiri bolıqan Bəəlzibubka tayinip jinlarnı қoçlıwetidikən, deyixti. **25** Lekin u ularning nemə oylawatkanlıqını bilip ularqa mundaq dedi: — Θəz iqidin bəlünüp əzara sokuxkan hərkəndək padixahlıq wəyran bolidu; hərkəndək xəhər yaki ailə əz iqidin bəlünüp əzara sokuxsa zawallıqka yüz tutidu. **26** Əgər Xəytan Xəytanni қoçlısa, u əz-əzigə կarxi qıkkən bolidu. Undakta, uning padixahlıqı կandakmu put tirəp turalisun? **27** Əgər mən jinlarnı Bəəlzibulıq tayinip қoçlisam, silərning pərzəntliringlar kimə tayinip jinlarnı қoçlaydu?! Xunga ular silər toopruluq həküm qıçarsun! **28** Lekin mən Hudanıng Rohioja tayinip jinlarnı

kööqlijan bolsam, undakta Hudanining padixahlıkjı dərwəkə
üstünglarqa qüxüp namayan boldı. **29** Bir kixi küqtünggür
birsining өyigə kirip, uning mal-mülkini қandak bulap
ketəlisun? Pəkət u xu küqtünggürni awwal baqlıyalisa,
andin өyini bulang-talang kılalaydu. **30** Mən tərəptə
turmiojanlar manga қarxi turoqıqidur. Mən tərəpkə
[adəmlərni] yioqmiojuqılar bolsa tozutuwətküqidur. **31**
Xuning üçün mən silərgə xuni eytip қoyayki, insanlarning
ətküzgən hərtürlük gunahlıları wə қılojan kupurluklirining
həmmisini kəqürüxkə bolidu. Bırak Muğəddəs Rohka
kupurluk kılıx həq kəqürülməydu. **32** Insan'ooqlıqa
karxi səz қılojan kimdəkim bolsa kəqürümgə erixələydu;
lekin Muğəddəs Rohka karxi gəp қılojanlar bolsa bu
dunyadimu, u dunyadimu kəqürümgə erixəlməydu. (**a10n**
g165) **33** Dərəh yahxi bolsa, mewisimu yahxi bolidu —
yaki dərəh por bolsa, mewisimu naqar bolidu; qünki
hərkəndək dərəh eż mewisidin bilinidu. **34** Əy yilanlarning
pərzəntliri! Silər rəzil tursanglar, aqzinglardın қandakmu
yahxi səz qıksun? Qünki adəmning kəlbidə nemə tolup
taxşan bolsa eojizdin xu qikıldı. **35** Yahxi adəm eż
yahxi həzinisidin yahxi nərsilərni qikiridu. Yaman adəm
yaman həzinisidin yaman nərsilərni qikiridu. **36** Mən
silərgə xuni eytip қoyayki, insanlar қılojan hərbir eojiz
ķuruķ səzi üqün sorak künü hesab beridu. **37** Qünki eż
səzliring bilən ya həkkəniy ispatlinisən, ya səzliringlar
bilən gunahkar dəp bekitilisən. **38** Xu qaoqda bəzi
Təwrat ustazlırı wə Pərisiyər uningoja jawabən: Ustaz,
səndin bir möjizilik alamət kərgümiz bar, — dedi. **39**
Lekin u ularoja mundak, jawab bərdi: — Rəzil həm

zinahor bu dəwr bir «alamət»ning keristilixini istəp yürüdü. Birak bu dəwrlikilərgə «Yunus pəyoqəmbərdə kerülgən möjizilik alamət»tin baxka həqkandak möjirilik alamət kərsitilməydu. **40** Qünki Yunus pəyoqəmbər yoojan belikning korsikida üq keqə-kündüz yatkandək, İnsan'oqlimu ohxaxla üq keqə-kündüz yərning baqrıda yatıdu. **41** Sorak küni Ninəwə xəhəridikilər bu dəwrlikilər bilən təng կöpup, bu dəwrlikilərning gunahlırını bekitidu. Qünki ular Yunus [pəyoqəmbər] jakarlıqan həwərni anglap, [yamanlıqidin] towa kılqan; wə mana, muxu yərdə Yunus [pəyoqəmbər]dinmu uluq birsi turidu! **42** Sorak küni «Jənubtiki ayal padixah»mu bu dəwrlikilər bilən təng tirilip, ularning gunahlırını bekitidu. Qünki u Sulaymanning dana səzlirini anglax üqün yər yüzining qetidin kəlgən; wə mana, hazır muxu yərdə Sulaymandinmu uluq birsi turidu. **43** Napak roh birawning tenidin qikiriwetilgəndin keyin, u kurojak dalalar ni qərgiləp yürüp, birər aramgahını izdəydu, birak tapalmaydu **44** wə: «Mən qikkən makanimoja kaytay» dəydu. Xuning bilən kayıtip kelip, xu makanining yənilə box turoğanlığını, xundakla pakız tazilanğanlığını wə rətləngənlikini baykaydu-də, **45** berip ezipinmu bəttər yəttə jinni baxlap kelidu; ular kirip billə turidu. Buning bilən həlikə adəmning keyinki həli burunkidinmu tehimu yaman bolidu. Bu rəzil dəwrlikilərning halimu mana xundak bolidu. **46** U toplaxkən halayıkkə dawamlik səzləwatkanda, mana, anisi bilən iniliri kelip, uning bilən səzləxməkqi bolup taxkirida turuxti. **47** Xuning bilən birəylən uningoja: — Aningiz wə iniliringiz siz

bilən səzliximiz dəp taxkirida turidu, — dedi. **48** Lekin u jawabən xu həwərni yətküzgən kixidin: «Kim mening anam, kim mening inilirim?» — dəp soridi. **49** Andin u қolini sozup muhlislirini kərsitip: — Mana mening anam, mana mening inilirim! **50** Qünki kim ərxtiki Atamning iradisini ada կilsa, xu mening aka-inim, aqa-singlim wə anamdur, — dedi.

13 Xu küni Əysə əydin qikip, dengiz boyida olturatti. **2** Ətrapişa top-top adəmlər olixiwaloqqa, u bir kemigə qikip olturdi. Pütkül halayık bolsa dengiz boyida turuxatti. **3** U ularoja təmsillər bilən nuroğun həkmətlərni eytip birip, mundak dedi: — Mana, uruk qaqquqi uruk qaqqılı [etizoja] qikiptu. **4** Uruk qaqqanda uruklardin bəziliri qıçıq yol üstigə qüxüptu, կuxlar kelip ularni yəp ketiptu. **5** Bəziliri texi kəp, topisi az yərlərgə qüxüptu. Tupriki qongkur bolmioqqa, tezla ünüp qikiptu, **6** lekin kün qikixi bilənla aptapta kəyüp, yiltizi bolmioqqa կurup ketiptu. **7** Bəziliri tikənlərning arisioja qüxüptu, tikənlər əsüp maysilarni boqjuwaptu. **8** Bəziliri bolsa yahxi tuprakqə qüxüptu. Ularning bəziliri yüz həssə, bəziliri atmix həssə, yənə bəziliri ottuz həssə հosul beriptu. **9** Կuliki barlar buni anglisun! **10** Muhlisliri kelip, uningdin: — Sən nemə üçün ularoja təmsillər arkılık təlim berisən? — dəp soridi. **11** U ularoja mundak jawab bərdi: — Silər ərx padixahlığının sirririni bilixkə tuyəssər կilindinglar, lekin ularoja nesip կilinmedi. **12** Qünki kimdə bar bolsa, uningoja tehimu kəp berilidu, uningda molqılık bolidu; əmma kimdə yok bolsa, hətta uningda bar bolqanlırimu uningdin məhrum կilinidu. **13** Ularoja təmsil bilən

səzliximning səwəbi xuki, ular қarisimu kerməydu, anglisimu tingximaydu həm həkikiy qüxənməydu. **14**
Buning bilən Yəxaya pəyəmbər eytən bexarəttiki munu səzlər əməlgə axuruldi: — «Silər anglaxni anglaysilər, birak qüxənməysilər; Қaraxni қaraysilər, birak kerməysilər. **15**
Qünki muxu həlkəning yürükini may կaplap kətkən, ular anglojanda կulaklırini eçir kiliwaləjan, ular kəzlirini uhliojandək yumuwaləjan; Undak bolmisidi, ular kəzliri bilən kərüp, Қulikı bilən anglap, Kəngli bilən qüxinip, Əz yolidin yanduruluxi bilən, Mən ularni sağaytən bolattim. **16** Lekin, kəzliringlar bəhtliktur! Qünki ular kəridü; կulikinglar bəhtliktur! Qünki ular anglaydu. **17** Mən silərgə xuni bərhək eytip կoyayki, burunkı nuroqun pəyəmbərlər wə həkkaniy adəmlər silərning kərgininglarnı kərükə intizar boləjan bolsimu ularni kermigən; silərning anglojininglarnı anglaxça intizar boləjan bolsimu ularni anglimiəjan. **18** Əmdi uruk qaqquqi toqrisidiki təmsilning mənisini anglangalar: **19** Əgər biri [ərx] padixahlıkining səz-kalamını anglap turup qüxənmisə, Xəytan kelip uning kəngligə qeqilojan səzni elip ketidü. Bu dəl qioqır yol üstigə qeqilojan uruqlardur. **20** Taxlıq yərlərgə qeqilojan uruqlar bolsa, ular səz-kalamnı anglap, huxallık bilən dərhal kobul kılqanlarnı kərsitudu. **21** Həlbuki, կəlbidə həq yiltiz bolmioqaqka, pəkət wakitlik məwjut bolup turidü; səz-kalamning wəjədin kiyinqılık yaki ziyankəxlikkə uqrıqanda, ular xuan yoldin qətnəp ketidü. **22** Tikənlərning arisioja qeqiloqını xundak adəmlərni kərsətkənki, ular səz-kalamnı anglojını bilən, lekin bu dunyaning əndixiliri wə baylikning

ezikturuxi [kəlbidiki] söz-kalamni boqquwetidu-də, ular
həsulsız қalidu. (aiōn g165) 23 Lekin yahxi yərgə qeqiloğan
uruklar bolsa — söz-kalamni anglap qüxəngən adəmlərni
kərsitudu. Bundak adəmlər həsul beridu, birsi yüz
həssə, birsi atmix həssə, yənə birsi ottuz həssə həsul
beridu. 24 U ularning aldida yənə bir təmsilni bayan
kıldı: — — Ərx padixahlıki huddi etizişa yahxi urukni
qaqkan bir adəmgə ohxaydu. 25 Əmma kixilər uykuşa
qəməngən qaoqla, düxmini kelip buqday arisioğa kürmək
uruklirini qeqiwetip, ketiptu. 26 Əmdi maysilar əsüp,
baxak qıkarəjanda, kürməkmə axkarlinixkə baxlaptu.
27 Hojayinning qakarliri kelip uningoşa: — «Əpəndi, siz
etizingizə yahxi uruk qaqkan əməsmidinqiz? Kürməklər
nədin kelip կaldı?» dəptu. 28 Hojayin: «Buni bir düxmən
kılıqan» — dəptu. Qakarlar umingdin: «Siz bizni berip
ularni otiwetinglar deməkqimu?» — dəp soraptu. 29
«Yak, » — dəptu hojayin, «undak kılıqanda kürməklərni
yuləjanda, buqdaylarnimu yuluwetixinglar mumkin. 30
Bu ikkisi orma waktiçiqə billə əssun, orma waktida,
mən ormiqilaroşa: — Aldi bilən kürməklərni ayrip yioqip,
baqlap keydürüixkə կoyunglar, andin buqdaylarni yioqip
ambirimoşa əkiringlar, dəymən» — dəptu hojayin. 31
U ularoşa yənə bir təmsilni eytti: — Ərx padixahlıki
huddi bir adəm կolioşa elip etizişa qaqkan կığa urukioşa
ohxaydu. 32 Կığa urukj dərwəkə barlık uruklarning iqidə
əng kiqik bolsimu, u hərkəndək ziraəttin egiz əsüp, dərəh
boldlu, hətta asmandiki կuxlarmu kelip uning xahlirida
uwulaydu. 33 U ularoşa yənə bir təmsilni eytti: — Ərx
padixahlıki huddi bir ayal կolioşa elip üq jawur unning

arisioja yoxurup, taki pütün hemir bolouqə saklıojan eqitkuoja ohxaydu. **34** Əysa bu ixlarning həmmisini təmsillər bilən kəpqilikkə bayan қildi. U təmsilsiz həqkandak təlim bərməyitti. **35** Buning bilən pəyəmbər arkılık aldin'ala eytilojan munu səzlər əməlgə axuruldi: — «Aozimni təmsil səzləx bilən aqimən, Aləm apiridə boloujandin beri yoxurunup kəlgən ixlarni elan қilimən». **36** Xuningdin keyin, u kəpqilikni yoloja seliweitip əygə kirdi. Muhlisliri yenioja kelip uningdin: — Etizliktiki kürmək toqrisidiki təmsilni bizgə xərhələp bərsəng, — dəp etündi. **37** U əmdi ularoja jawab berip mundak dedi: — Yahxi urukni qaqşan kixi Insan'oqlidur. **38** Etizlik bolsa — dunya. Yahxi uruk bolsa [ərx] padixahlıqining pərzəntliridur, lekin kürmək rəzil bolouqining pərzəntliridur. **39** Kürmək qaqşan düxmən — Iblistur. Orma orux wakti — zaman ahiridur. Ormiqilar — pərixtılardur. (**aiōn g165**) **40** Kürməklər yulunup, otta kəydürüwetilginidək, zaman ahiridimu ənə xundak bolidu. (**aiōn g165**) **41** Insan'oqli pərixtilirini əwətip, ular insanlarnı gunahka azduroquqlarınning həmmisini, xundakla barlıq itaətsizlik kiloquqlarını ezi padixahlıqıdin xallap qikip, **42** humdanning lawuldap turojan otioja taxlaydu. U yerdə yioqa-zarlar kətürülidu, qixlirini oquqlitidu. **43** U qənda həkkaniylar Atisining padixahlıqıda huddi կuyaxtək julalinidu. Anglojudək կuliki barlar buni anglisun! **44** — Ərx padixahlıki huddi etizda yoxurulojan bir həzinigə ohxaydu. Uni tepiwaloquqi həzinini kaytidin yoxurup, həzinining xad-huramlığı iqidə bar-yoķını setiweitip, xu etizni setiwalidu. **45** Yənə kelip, ərx padixahlıki esil ünqə-mərwayitlarnı

izdigən sodigərgə ohxaydu. **46** Sodigər nahayıti kimmət bahalıq bir mərwayitni tapğanda, қaytip berip bar-yokını setiwetip, u mərwayitni setiwalidu. **47** — Yənə kelip, ərx padixahlıkı dengizə taxlinip hərhil beliklarnı tutidiqan toroğa ohxaydu. **48** Tor toxğanda, [belikqlar] uni қirojakça tartip qıkırıdu. Andin olturup, yahxi beliklarnı iləqiwelip, қaqılarqa қaqılap, ərziməslərni taxliwetidu. **49** Zaman ahirida xundak bolidu. Pərixtılər qıkıp, rəzil kixilərni həkkəniy kixilər arisidin ayriydu (**aīōn g165**) **50** wə humdanning lawuldap turoğan otioğa taxlaydu. U yerdə yioşa-zarlar kətürülidu, qixlirini oququrlitidu. **51** Əysa ulardin: — Bu ixlarning həmmisini qüxəndinglarmu? dəp soridi. Qüxənduk, — dəp jawab bərdi ular. **52** Andin u ularoğa: — Xunga, ərx padixahlıqning təlimigə muyəssər bolup muhlis boloğan hərbir Təwrat ustazı huddi həzinisidin yengi həm kona nərsilərni elip qıkıp tarkatkuqi eý hojayinişa ohxaydu, — dedi. **53** Əysa bu təmsillərni səzləp boloğandan keyin, xundak boldiki, u yərdin ayrılip, **54** eý yurtioşa kətti wə eý yurtidiki sinagogta həlkə təlim berixkə kirixti. Buni angliojan halayıq intayın həyran boluxup: — Bu adəmning bunqiwala danalığı wə mejizə-karamətliri nədin kəlgəndu? **55** U pəkət həlikı yaqaqqining oqlı əməsmu? Uning anisining ismi Məryəm, Yakup, Yüsüp, Simon wə Yəhudalar uning iniliri əməsmu? **56** Uning singillirining həmmisi bizning arımızdıqı? Xundak ikən, uningdiki bu ixlarning həmmisi zadi nədin kəlgəndu? — deyixətti. **57** Xuning bilən ular uningoşa həsət-bizar bilən karidi. Xunga Əysa ularoğa mundak dedi: — Hərkəndək pəyoqəmbər baxka yərlərdə

hərmətsiz kalmaydu, pəkət əz yurti wə əz əyidə hərmətkə sazawər bolmaydu. **58** Ularning iman-ixənqsizlikidin u u yərdə kəp mojizə kərsətmidi.

14 U qaoqlarda, Hərod həkim Əysanıng nam-xəhritidin həwər tepip, **2** hizmətkarlırigə: — Bu adəm qəmüldürgüqi Yəhya bolidu, u əlümdin tirilgən bolsa kerək. Xuning üçün muxu alahıdə կudrətlər uningda küqini kərsətməktə, — dedi. **3** Hərodnıng bundak deyixinining səwəbi, u [əgəy] akisi Filipning ayali Hərodiyəning wəjidin Yəhyani tutkun kılıp, zindanoğa taxlioğanıdi. **4** Qünki Yəhya Hərodka [tənbih berip]: «Bu ayalni tartiwelixing Təwrat қanuniqa hilaptur» dəp kəlgənidir. **5** Hərod [xu səwəbtin] Yəhyani əltürməkqi boləjan bolsimu, birağ halayıktın қorķanıdi, qünki ular Yəhyani pəyoqəmbər, dəp bilətti. **6** Əmma Hərodnıng tuçuloğan künü təbrikləngəndə, ayali Hərodiyəning kizi otturioğa qıkıp ussul oynap bərdi. Bu Hərodka bək yaktı; **7** xuning üçün u uningə: — Hərnemə tilisəng xuni sanga berəy, dəp kəsəm kıldı. **8** Lekin kız anisining küxkürtüxi bilən: — Qəmüldürgüqi Yəhyanıng kallisini elip, bir təhsigə կoyup əkəlsilə, — dedi. **9** Padixah buningə həsrət qəkkən bolsimu, kəsəmliri tüpəylidin wə dastihanda olturoğanlar wəjidin, [kallisini] elip kelinguarlar, dəp buyrudi. **10** U adəm əwətip, zindanda Yəhyanıng kallisini aldurdı. **11** Xuning bilən kallisi bir təhsigə կoyulup, kızning aldioğa elip kelindi. Kız buni anisining aldioğa apardı. **12** [Yəhyanıng] muhlisliri bolsa berip, jəsətni elip dəpnə kıldı; andin berip Əysəoğa bu ixlarnı həwər kıldı. **13** Əysə bu həwərni anglap, əzi yalozuz pırıhan bir jayşa ketəy dəp bir kemigə olturup u yərdin

ayrıldı. Halayık, buning həwirini tapğanda, ətraptiki xəhərlərdin kelixip, uning kəynidin piyadə mangdi. **14** U [kirojakka] qikip kətkinidə, zor bir top adəmlərni kərüwidi, ularoja iq aqritip, ularning aqırıklarını sakaytti. **15** Kəq kirgəndə, muhlisliri uning yenioja kelip: — Bu qəl bir jay ikən, wakıtmu bir yərgə berip қaldı. Halayıkni yolqa seliwətkən bolsang, andin ular kəntlərgə berip əzlirigə ozuk setiwalsun, — dedi. **16** Lekin Əysa ularoja: — Ularning ketixinining hajiti yok, əzünglar ularoja ozuk beringlar, — dedi. **17** Lekin muhlislar: — Bizdə bəx nan bilən ikki danə beliktin baxka həq nərsə yok, — deyixti. **18** U: — Ularnı manga elip kelinglar, dedi. **19** U halayıkni qəplükning üstidə olturuxką buyruqjandin keyin, bəx nan bilən ikki belikni қolioja elip, asmanoja қarap [Hudaşa] təxəkkür eytti. Andin nanlarnı oxtup muhlislirioja bərdi, muhlisliri halayıkkə üləxtürüp bərdi. **20** Həmməylən yəp toyundi. [Muhlislar] exip қalqan parqılnarı lik on ikki sewətkə teriwaldi. **21** Ozuklanoqanlarning sani ayallar wə balılardın baxka təhminən bəx ming kixi idi. **22** Arkidila, u muhlislirioja: Θzüm bu halayıkni yolqa seliwetimən, angoluqə silər kemigə olturup, dengizning қarxi kiroqiqoja etüp turunglar, dəp buyrudi. **23** Halayıkni yolqa seliwətkəndin keyin, u dua ķılıx üçün ezi hilwət taqıq qıktı. Kəq kirgəndimu u yerdə yalozuz қaldı. **24** Bu qaođda, kemə kiroqaktnı heli kəp qakirim yürgənidi, lekin xamal қarxi yənlxitin qikiatkaqka, kemə dolğunlar iqidə qaykilip turatti. **25** Keqə tətinqə jesək waktida, u dengizning üstidə mengip, muhlisliri tərəpkə kəldi. **26** Muhlislar uning dengizning üstidə

mengip keliwatkanlığını körüp, alakzadə bolup: — Alwasti ikən! — dəp қorkup quşan selixti. **27** Lekin Əysa dərhal ularoğa: — Yürəklik bolunlar, bu mən, қorkmanglar! — dedi. **28** Petrus buningoğa jawabən: — I Rəb, bu sən bolsang, su üstidə mengip yeningoşa beriximəja əmr kıləjaysən, — dedi. **29** Kəl, — dedi u. Petrus kemidin qüxüp, su üstidə mengip, Əysaşa қarap ketiwatatti; **30** lekin boranning қattık qikıwatkanlığını körüp қorkup, suşa qəküxkə baxlıdi: — Rəb, meni kutkuwaləjaysən! — dəp warkırıdi. **31** Əysa dərhal қolini uzitip, uni tutuwaldi wə uningoşa: — Əy ixənqi ajiz bəndə, nemixşə guman kılding? — dedi. **32** Ular kemigə qikqanda, xamal tohtidi. **33** Kemidə olturojanlar uning aldioşa kelip səjdə kılıp: — Bərhək, sən Hudanıng Oqlı ikənsən, — deyixti. **34** Ular dengizning қarxi təripigə etkəndə, Ginnisarət yurtida [kuruklukka] qıktı. **35** U yərdiki adəmlər uni tonup kelip, ətraptiki barlık jaylaroşa həwər əwətti; xuning bilən kixilər barlık bimarlarnı uning aldioşa elip kəldi; **36** ular uningdin bimarlarning həqbolmioğanda uning tonining pexigə bolsimu қolini təgküziwelixioşa yol կoyuxini etündi. Uningoşa қolini təgküzgənlərning həmmisi səllimaza sakaydi.

15 Bu qəşdə, Təwrat ustazlıridin wə Pərisiyələrdin bəziliri Yerusalemın kelip Əysanıng aldioşa berip: **2** — Muhlisliring nemixşə ata-bowlirimizning ən'ənilirigə hilaplik kılıdu? Qünki ular қollirini yumay tamak yəydikənoşu, — dedi. **3** Lekin u ularoşa mundak jawab bərdi: — Silərqu, silər nemixşə ən'ənimizni saklaymız dəp Hudanıng əmrigə hilaplik kılısilər? **4** Qünki Huda: «Ata-

anangni hərmət kıl» wə «Atisi yaki anisini həkarətligənlər elümgə məhkum kılinsun» dəp əmr kılɔjan. **5** Lekin silər: — Hərkəndək kixi «Atisi yaki anisioja: — Mən silərgə yardım bərgüdək nərsilərni allikəqan [Hudaοja] atiwəttim — desila, **6** uning ata-anisioja hərmət-wapadarlıq kılıx məjburiyiti қalmaydu, — dəysilər. Buning bilən ən'ənənglarnı dəp, Hudanıng əmrini yokka qıkkırıwəttinglər. **7** Əy sahtipəzlər! Yəxaya pəyojəmbər bərgən muxu bexarət toptooqra silər toqıruluk ikən: — **8** «Muxu həlk aqzida meni hərmətligini bilən, Birak kəlbi məndin yirak. **9** Ular manga bihudə ibadət kılıdu. Ularning əgətkən təlimliri pəkət insanlardın qıkkən pətiwalarla, halas». **10** Andin u halayıknı yenioja qakirip, ularoja: — Қulaқ selinglar həm xuni qüxininglarki, **11** Insanni napak kılıdiqını aqzidin kiridiqını əməs, bəlki aqzidin qikidioqinidur, — dedi. **12** Keyin muhlisliri uning aldiqə kelip: — Sening bu səzüngni Pərisiyər anglap, uningdin bizar bolup rənjigənlikini bildingmu? — dedi. **13** Lekin u mundakjawab kəyturdi: — Ərxtiki Atam tikmigən hərkəndək əsümlük yiltizidin yulunup taxlinidu. **14** Silər ularoja pisənt kılmanglar; ular korlaroja yol baxlaydiqən korlardur. Əgər kor koroja yol baxlisa, hər ikkisi orioja qüxüp ketidu. **15** Lekin Petrus uningoja: — Baya eytən təmsilni bizgə qüxəndürüp bərgəysən, — dedi. **16** Lekin u: — Silərmə tehiqə qüxənqigə eriximidinglar?! — dedi. **17** Eoqizoja kirgən barlıq nərsilərning axkazan arkılık tərət bolup qikip ketidiojanlıqını tehi qüxənməmsilər? **18** Lekin eoqizdin qikidioqını kəlbətin qikidu, insanni napak kılıdiqinimu xudur. **19** Qünki yaman oylar, katillik,

zinahorluk, buzukqılık, oɔrılık, yalojan guwahlıq wə təhmət қatarlıqlar kəlbətin qıkıdu. **20** Insanni napak қılıdiojanlar mana xulardur; yuyulmiojan қollar bilən tamaq yeyix insanni napak kılmaydu. **21** Əysa u yərdin qikip, Tur wə Zidon xəhərlirining ətrapidiki yurtlaroja bardi. **22** Mana, u qət yərlərdin kəlgən қananiy bir ayal uning aldiqa kelip: — I Rəb! Dawutning oɔli, һalimoja rəhİM kılqaysız! Kızimoja jin qaplixıwaləqanikən, kiynilip ketiwatidu! — dəp uningoja nida kılıp zarlıdi. **23** Lekin u u ayaloja bir eɔizmu jawab bərmidi. Muhlisliri uning yenioja kelip: — Bu ayalni yoloja salsang! Qünki u kəynimizdin əgixip yalwurup nida kiliwatidu, — dedi. **24** Əmdi u jawab berip: — Mən pəkət yoldin tenigən koy padiliri bolоjan Israil jəmətidikilərgə əwətilgənmən, — dedi. **25** Əmma həlikı ayal uning aldiqa kelip səjdə kılıp: — Rəb, manga yardəm kılqaysən! — dəp yalwurdi. **26** U uningoja: — Balilarning nenini kiqik itlaroja taxlap berix yahxi əməs, — dedi. **27** Lekin həlikı ayal: — Durus, i Rəb, birak hətta itlarmu hojayinining dastihinidin qüxkən uwaklarni yəydioju, — dedi. **28** Xuning bilən Əysa uningoja: — Əy hanım, ixənqing küqlük ikən! Tiliginingdək bolsun! — dedi. U ayalning kizi xuan sakiyip kətti. **29** Əysa u yərdin qikip, Galiliyə dengizining boyidin ətüp, taɔqka qikip olturdi. **30** Uning aldiqa top-top halayıq yiçildi. Ular tokur, қarioq, gaqa, qolak wə nuroqun baxka hil kesəllərnimu elip kelip, uning ayioqi aldiqa қoyuxti; u ularni sakaytti. **31** Xuning bilən halayıq gaqıldarning səzliyəleydiqan bolоjanlığını, qolaklıarning sakayqıjinini, tokurlarning mangoranlığını wə қarioqlularning kəridiojan

bołqanlığını kərüp, həyran boldı wə Israilning Hudasını
uluqlıdı. **32** Andin Əysa muhlislirini yenioğa qakırıp:
— Bu halayıkka iqim aqriydu; qünki ular üç kündin
beri yenimda boldı, yegüdək bir nərsisimu қalmidi.
Ularnı өylirigə aq kayturuxni halimaymən, yolda ħalidin
ketixi mumkin, — dedi. **33** Muhlislar uningoşa: — Bu
qəldə bunqıwala adəmni toyoquzojudək kəp nanni nədin
tapımız? — deyixti. **34** Əysa ulardin: Қanqə neninglar
bar? — dəp soridi. — Yəttə nan bilən birnəqqə tal kiqik
belik bar, — deyixti ular. **35** Buning bilən u halayıkni
yərdə olturuxka buyrudi. **36** Andin, yəttə nan bilən
beliklarnı կolioşa elip [Hudaşa] təxəkkür eytip, ularnı
ox tup muhlislirişa bərdi, muhlislar halayıkka üləxtürdi.
37 Həmməylən toyoquqə yedi; andin [muhlislar] exip
қalojan parqılarnı yiölip yəttə qong sewətni toxkuzdi.
38 Tamak yegənlərning sani balilar wə ayallardin baxka
tet ming kixi idi. **39** U halayıkni yolşa saloqandin keyin,
kemigə qüxüp, Magadan yurtining qət yərlirigə bardi.

16 Əmdi pərisiyər bilən Sadukıylar uni sinax məksitidə
yenioşa kelip, uningdin bizgə asmandın möjizilik bir
alamət kərsətsəng, dəp tələp ķilixti. **2** Birak, Əysa
ularoşa mundağ dedi: — Kəqkurun silər կızıl xəpəknı
kərgininglarda, «Hawa ətə oquq bolidu» dəysilər **3**
wə ətigəndə: «Bügün boran qikidu, qünki asmannı
rənggi կızıl həm tutuk», dəysilər. Asman rənggi-royını
pərk etələysilər-yu, lekin bu zamanda yüz beri watkan
alamətlərni pərk etəlməysilər! **4** Rəzil həm zinahor
bu dəwr «möjizilik bir alamət»ning kəristilixini istəp
yüridü. Birak bu [dəwrdikilərgə] «Yunus pəyoqəmbərdə

kerülgən möjizilik alamat»din baxka həqkandaq möjizilik alamat kərsitilməydu. Andin u ularni taxlap qikip kətti. **5** Muhlisliri [dengizning] u ketioja etkinidə, nan eliwelixni untuqanidi. **6** Əysa ularoja: — Hoxyar bolunglar, Pərisiyər bilən Sadukiylarning eqitküsidin ehtiyat kilinglar, — dedi. **7** [Muhlislar] əzara mulahızilixip: — Nan əkəlmigənlikimiz üçün buni dəwatsa kerək, — deyixti. **8** Əysa ularning nemə [deyixiwatkanlığını] bilip mundak dedi: — Əy ixənqi ajizlar! Nemə üçün nan əkəlmigənlikinglar toorisida mulahızə kılısilər? **9** Tehiqə qüxənmidinglarmu? Bəx nan bilən bəx ming kixinin [toyquzulqanlığı], ənqə sewət ozuk yioqıwaləqanlıkinglar esinglardin qıktimu? **10** Yəttə nan bilən tət ming kixinin [toyquzulqanlığı], yənə ənqə qong sewət ozuk yioqıwaləqanlıkinglarmu esinglardin qıktimu? **11** Silər əndakmu menin silərgə: «Pərisiyər bilən Sadukiylarning eqitküsidin ehtiyat kilinglar» deginimning nan tooruluk əməslikini qüxənməysilər? **12** Muhlislar xundila uning nandiki eqitküdin əməs, bəlki Pərisiyər bilən Sadukiylarning təlimidin ehtiyat kilixnı eytənlikini qüxinip yətti. **13** Əysa Kəysəriyə-Filippi rayonioja kəlginidə, u muhisliridin: Kixilər mən Insan'oqlını kim dəp bilidikən? — dəp soridi. **14** Muhlisliri: — Bəzilər seni qəmüldürgüqi Yəhya, bəzilər İlyas [pəyoqəmbər] wə yənə bəzilər Yərəmiya yaki baxka pəyoqəmbərlərdin biri dəp bilidikən, — dəp jawab bərdi. **15** U ulardin: — Əmdi silərqu? Silər meni kim dəp bilisilər? — dəp soridi. **16** Simon Petrus: — Sən Məsih, mənggülük həyat Hudanıng Oqlı ikənsən, — dəp jawab bərdi. **17** Əysa uningoja: — Bəhtliksən, i Yunus oqlı

Simon! Buni sanga ayan kılɔŋqi heq ət-kan igisi əməs, bəlki ərxtiki Atamdur. **18** Mən sanga xuni eytayki, sən bolsang Petrusdursən. Mən jamaitimni bu uyultax üstigə ķurimən. Uning üstidin təhtisaraning dərwazilirimu ojalib keləlməydu. (*Hadəs g86*) **19** Ərx padixahlıqının aqkuqlırını sanga tapxurimən; sən yər yüzidə nemini baqlısang ərxtimu baqlanoğan bolidu, sən yər yüzidə nemini կoyup bərsəng, ərxtimu կoyup berilgən bolidu, — dedi. **20** Bu səzlərni eytip bolup, u muhlislirioja əzining Məsih ikənlilikini həqkimgə tinmaslikni tapılıdi. **21** Xu wakittin baxlap, əysa muhlislirioja əzining Yerusaleməqə ketixi, akşakallar, bax kahınlar wə Təwrat ustazliri təripidin kəp azab-okubət tartixi, əltürülüxi mukərrər bolqanlıqını, xundakla üçinqi küni tirildürülidiojanlıqını ayan kılıxka baxladı. **22** Xuning bilən Petrus uni bir qətkə tartip, uni əyibləp: — Ya Rəb, sanga rəhim kılinoğay! Bexingoja bundak ixlar kət'iy qüxməydu! — dedi. **23** Lekin u burulup Petruska կarap: — Arkamoja ət, Xəytan! Sən manga putlikaxangsən, sening oylioğanlıring Hudanıng ixliri əməs, insanning ixliridur, — dedi. **24** Andin əysa muhlislirioja mundak dedi: Kimdəkim manga əgixixni halisa, əzidin waz keqip, əzining krestini kətürüp manga əgəxsun! **25** Qünki əz jenini kutkuzmakçı bolqan kixi qokum jenidin məhərum bolidu, lekin mən üçün əz jenidin məhərum bolqan kixi uningoja erixidu. **26** Qünki bir adəm pütün dunyaqa igə bolup jenidin məhərum կalsa, buning nemə paydisi bolsun?! U nemisini jenioqa tegixsun?! **27** Qünki Insan'oqli Atisining xan-xəripi iqidə pərixtılıri bilən kelix aldida turidu; wə u həmmə adəmning əz

əməllirigə tuxluk jawab կayturidu. **28** Mən silərgə xuni bərhək eytip կoyayki, bu yərdə turoqanlarning arisidin əlümning təmini tetixtin burun jəzmən Insan'oqlining əz padixahlılı bilən kəlgənlikini kəridiqanlar bardur.

17 Wə altə kündin keyin, Əysə Petrus, Yakup wə Yakupning inisi Yuhananni ayrip elip, egiz bir taoqka qikti. **2** U yərdə uning siyakı ularning kəz aldidila əzgirip, yüzü կuyaxtək parlidi, kiyimliri nurdək ap'ak bolup qaknidi. **3** Wə mana, [muhlislaroja] Musa wə İlyas [pəyəmbərlər] uning bilən səzlixiwatkan haldə kəründi. **4** Xuning bilən Petrus Əysəoqa: — I Rəb, bu yərdə bolqinimiz nemidegən yahxi! Halisang, birini sanga, birini Musaοqa, yənə birini İlyaska atap bu yərgə üq kəpə yasaylı! — dedi. **5** Uning gezi tügiməyla, mana nurluk bir bulut ularni kapliwaldi. Mana, buluttin: «Bu Mening səyümlük Oqlumdur, Mən uningdin hursənmən. Uningoja կulak selinglar!» degən awaz anglandi. **6** Muhlislar buni anglap əzlirini yərgə taxlap dum yetip wəhjimigə qüxti. **7** Birak Əysə kelip, ularoja կolini təgküzüp: Կopunglar, կorkmanglar, — dedi. **8** Ular bexini kətürüp կariwidi, Əysadin baxka հeqkimni kermidi. **9** Taoqdin qüxüwetip, Əysə ularoqa: — Insan'oqli əlümdin tirildürülmigüqə, bu alamət kərünüxnı հeqkimgə eytmanglar, — dəp tapılıdi. **10** Andin muhlisliri uningdin: — Təwrat ustazliri nemə üqün: «İlyas [pəyəmbər Məsih kelixtin] awwal kaytip kelixi kerək» deyixidu? — dəp soraxti. **11** U ularoqa jawabən: — İlyas [pəyəmbər] dərwəkə [Məsihətin] awwal kelidu, həmmə ixni ornişa kəltüridu. **12** Əmma mən silərgə xuni eytip կoyayki, ilyas allığaqqan kəldi, lekin kixilər uni tonumidi, bəlki

uningoja haliqanqə muamilə kıldı. Xuningoja ohxax, Insan'oqlimu ularning қollirida azab qekix aldida turidu, — dedi. **13** Xu qaođda muhlislar uning qəmüldürgüqi Yəhya toorisida səzləwatkanlığını qüxəndi. **14** Ular halayikning yenioja barođinida, bir kixi uning aldişa kelip, tizlinip: **15** Rəb, oqlumoja iqingni aqritkaysən! Qünki uning tutkaklık kesili bar bolqaqka, zor azab qekiwatidu; qünki u daim otning yaki suning iqigə qüxüp ketidu. **16** Uni muhlisliringoja elip kəlgənidim, sakaytalmidi, — dedi. **17** Əysə jawabən: — Əy etikadsız wə tətür dəwr, silər bilən қaqqançıqə turay?! Mən silərgə yənə қaqqançıqə səwr kılıy? — Balini aldimoja elip kelinglar — dedi. **18** Xuning bilən əysə [jinə] tənbih beriwidı, jin balidin qıkip kətti, balimu xuan sakaydi. **19** Keyin, əysə ayrim կalçanda, muhlislar uning yenioja kelip: — Biz nemə üqün jinni կooqlıwetəlmiduk? — dəp soraxti. **20** U ularoja: — Ixənqinglar bolmiojanlıkı üçün. Mən silərgə xuni bərhək eytip կoyayki, silərdə kiqa urukidək zərriqə ixənq bolsila, silər awu taqka: «Bu yərdin u yərgə kəq» desənglar, kəqidu; xundakla silərgə mumkin bolmaydiqan həq ix bolmaydu. **21** Birak, bundak jinlarnı dua կilix wə roza tutux bilən bolmisa həydigili bolmaydu — dedi. **22** Ular Galiliyə elkisidə aylinip yürginidə, əysə ularoja: — Insan'oqlı [satķunluqtın] insanlarning қolişa tapxurulidu; **23** ular uni əltüridu, lekin üqinqi küni u tirilidu, — dedi. Buni anlap muhlislar eoir օqem-ķayoqoja qəmüp kətti. **24** Andin ular Kəpərnahum xəhīrigə kəlgənidə, [ibadəthana] «ikki drakma» [bejini] yiołkuqilar Petrusning yenioja kelip: — Ustazinglar

«ikki drakma»ni tələmdu? — dəp soridi. **25** Tələydu, — dedi Petrus. Lekin u əygə kirgixigila, tehi bir nemə deməstila Əysa uningdin: — Simon, seningqə bu dunyadiki padixahlar kimlərdin baj alidu? Əz pərzəntliridinmu, yaki yatlardinmu, — dəp soridi. **26** Petrus uningoja: Yatlardin, — dewidi, Əysa uningoja: — Undakta, pərzəntlər [bajdin] haliy bolidu. **27** Birak [baj yiələqəqilaroja] putlikaxang bolmaslıqımız üçün, dengizə berip қarmakçı taxla. Tukən biringi belikni elip, aozzini aqsang, tət drakmilik bir tənggə pul qıçıdu. Uni elip mən wə sən ikkimizning [beji] üçün ularoja bər, — dedi.

18 Bu qaçda, muhlislar Əysanıng yenioja kelip: Ərx padixahlıkıda kim əng uluoq? — dəp soridi. **2** Əysa yenioja kiqik bir balını qakırıp, uni otturida turoquzup, mundak dedi: **3** — Mən silərgə xuni bərhək eytip köyayki, əz yolunglardın yenip, kiqik balılardək səbiy bolmışıqlar, ərx padixahlıkıja hərgiz kirəlməysilər. **4** Əmdi kim əzini bu kiqik balıdək kiqik peil tutsa, u ərx padixahlıkıda əng uluoq bolidu. **5** Bundak kiqik bir balını mening namimda կobul kilsa, u meni կobul kılıqan bolidu. **6** Lekin manga etikad kılıqan bundak kiqiklərdin birini [gunahka] putlaxturoqan hərkəndək adəmni, u boynioja yoqan tügmən texi esiloqan haldə dengizning tegigə qəktürüwetilgini əwzəl bolatti. **7** Insanni gunahka putlaxturidiojan ixlar tüpəylidin bu dunyadikilərning һalioja way! Putlaxturidiojan ixlar mukərrər bolidu; lekin xu putlaxturoquqi adəmning һalioja way! **8** Əgər əmdi կolung yaki putung seni gunahka putlaxtursa, uni kesip taxliwət. Qünki ikki կolung yaki ikki putung

bar һалда доzahtiki otқa taxlanojiningdin kөrə, qolak, yaki tokur һалда һayatlikka kirgining əwzəldur. (*αιῶνιος* g166) 9 Әгәр көзүнгү seni gunahka putlaxtursa, uni oyup өзүндін neri taxliwət. İkki көзүнгү bar һалда доzahtiki otқa taxlanojiningdin kөrə, birla көзүнгү bilən bolsimu һayatlikka kirgining əwzəldur. (*Geenna* g1067)

10 — Bu səbiy kiqiklərning həqbirigimu səl қaraxtin һези bolunglar. Qünki xuni silərgə eytayki, ularning ərxtiki pərixtiliri ərxtiki Atamning jamalini hərdaim körüp turidu. 11 Qünki Insan'oqlı һalakətkə azojanlarnı kutkuzojili kəldi. 12 Қандак қaraysılär? Birawning yüz tuyak қою bolup, uningdin biri ezip toptin qüxüp կalsə, u tokşan tokkuz қoynı taqlaroqa қoyup қoyup, həlikı azojan қoyını izdəydiq? 13 Wə əgər uni tepiwalsa, mən silərgə xuni bərhək eytip қoyayki, u қoy üçün bolqan huxallılık azmiojan tokşan tokkuziningkidin zor bolidu. 14 Xuningoja ohxax, bu səbiy kiqiklərning hərkəndikining һalakətkə ezip қelixi ərxtiki Atanglarning iradisi əməstur. 15 — Əmdi əgər kərindixing sanga ziyan selip gunah kilsə, uning yenioqa berip ikkinglar haliy qaođda səwənlikini kərsitip қoy. Kərindixing səzüngni anglisa, uni [ezixtin] kayturuwaloqan bolisən. 16 Lekin anglimisa, yənə bir-ikki [guwahqını] elip, uning yenioqa baroqin. Xundak, қilip, həmmə ix ikki-üq guwahqining səzi bilən қilinsun. 17 Lekin əgər [kərindixing] ularning səzığimu կulak salmisa, əhwalni jamaətkə yətküzüp eytキン. Әгәр u jamaəttikilərgə կulak salmisa, uni yat əllik yaki bajgir қatarida kөrүnglar. 18 Mən silərgə xuni bərhək eytip қoyayki, silər yər yüzidə nemini baqlisanglar, ərxtimu xu baqlanoqan bolidu wə

silər yər yüzidə nemini köyup bərsənglər, ərxtimu köyup berilgən bolidu. **19** Mən yənə xuni silərgə bərhək eytip köyayki, yər yüzidə aranglardın ikkisi əzliri tiligən bir ix toşruluk kəlbi bir bolup hərkəndək nərsini tiləp dua kilsə, ərxtiki Atam ularning tilikini ijabət kılıdu. **20** Qünki ikki yaki üqəylən menin namim bilən կəyərdə yiojilojan bolsa, mən xu yərdə ularning arisida bolimən. **21** Andin Petrus uning aldiqə kelip: — I Rəb, kərindiximning manga ziyan selip etküzgən kanqə kətimlik gunahını kəqürüxüm kerək? Yəttə kətimmu? — dedi. **22** Əysə uningoja mundak dedi: —Mən sanga xuni eytip köyayki, yəttə kətim əməs, yətmix həssə yəttə kətim! **23** Ərx padixahlıkı qakarlıri bilən hesab-kitab kilməkqi boləjan bir padixahka ohxaydu. **24** Hesab-kitabni baxlıqinida, uningoja on ming talant pul kərzdar boləjan bir qakar kəltürülüptu. **25** Qakarning təlibidək həqnərsisi bolmioqəkə, hojisi qakarning əzini, hotun bala-qakisi wə bar-yokını setip, kərzini tələxini buyruptu. **26** Xunga qakar uning aldida yərgə yıkılıp bax urup: «Hojam, manga kəngqilik kılqayla, mən pütün kərzimni qoğum tələymən» dəp yalwuruptu. **27** Qakarning hojisi uningoja iq aqritip, uni köyup berip, kərzini kəqürüm kılıptu. **28** Lekin qakar u yərdin qıkıp, əzigə yüz dinar kərzdar boləjan yənə bir qakar buradırını uqrıtiptu. Uni tutuwelip, boynini boqup turup: «Kərzni telə!» dəptu. **29** Buning bilən bu qakar buradırı yərgə yıkılıp uningdin: «Manga kəngqilik kıl, kərzni qoğum kayturımən» dəp yalwuruptu. **30** Lekin u unimaptu wə: «Pütün kərzni təlimigüqə zindanda yatisən» dəp uni zindanqa taxlitiptu. **31** Bundak ixning yüz bərgənlikini

kergən baxka qakarlar intayin azablinip hojisining aldişa berip, əhwalni baxtin-ahir səzləp beriptu. **32** Buning bilən hojisi həlikı qakarni qakırtıp: «Əy rəzil qakar! Manga yelinoğanlıking üçün xunqə kəp կərzinqning həmmisini kəqürdüm. **33** Mən sanga iq aqritkinimdək, sənmu qakar buradiringgə iq aqritixingoja toqra kəlməmdu?!» dəptu. **34** Buning bilən hojisi oğezəplinip uni pütün կərzini tələp bolqə adəm kiyonuqi gundipaylarning қolida turuxka tapxurup beriptu. **35** Xuningoja ohxax, əgər hərbiringlar əz kərindaxliringlarni qin dilinglardın kəqürmisənglar, ərxtiki Atammu silərgə ohxax muamilə kildi.

19 Xundak boldiki, Əysə bu səzlərni eytip bolqandin keyin, Galiliyə əlkisidin ayrılip, Yəhudiyyə əlkisining qət yərlirigə, yəni Iordan dəryasining u կetidiki yurtlaroja bardı. **2** Top-top adəmlər uningoja əgixip kəlgən bolup, u ularni xu yərdila saşaytti. **3** Əmdi bəzi Pərisiyələr uning yenioja kelip uni կiltakka qüxürük məksitidə uningdin: — Bir adəmning hərkəndək səwəbtin ayalini կoyuwetixi Təwrat կanuniqə uyğunmu? — dəp soridi. **4** Xuning bilən u jawabən mundak dedi: — [Təwrattin] xuni okumidinglarmu, mukəddəmdə insanlarnı Yaratkuqi ularni «Ər wə ayal կilip yaratti» wə **5** «Xu səwəbtin ər kixi ata-anisidin ayrıldı, ayali bilən birlixip ikkisi bir tən bolidu». **6** Xundak ikən, ər-ayal əmdi ikki tən əməs, bəlki bir tən bolidu. Xuning üçün, Huda կoxkənni insan ayrimisun. **7** Pərisiyələr uningdin yənə: — Undakta, Musa [pəyoğembər] nemə üçün [Təwrat կanunida] ər kixi əz ayalıqə talak hetini bərsila andin uni կoyuwetixkə bolidu, dəp buyruqan? — dəp soraxti. **8** U ularoja: —

Tax yürəkliklarningardın Musa [pəyəqəmbər] ayallirınglarnı
talak kılıxka ruhsət kılɔjan; lekin ələmning baxlımida
bundak əməs idi. **9** Əmdi xuni silərgə eytip koyayki,
ayalını buzukluktin baxka birər səwəb bilən talak kılıp,
baxka birini əmrigə alojan hərkəndək kixi zina kılɔjan
bolidu. **10** Muhlislar uningoja: — Əgər ər bilən ayalı
otturisidiki əhwal xundak bolsa, undakta əylənməslik
yahxi ikən, — dedi. **11** U ularoja: — Bu səzni həmmilə
adəm əməs, pəkət nesip kılinojanlarla kobul kılalaydu.
12 Qünki anisining baliyatqusidin tuğma bəzi aqwatlar
bar; wə insan təripidin ahta kılinojan bəzi aqwatlarmu
bar; wə ərx padixahlıkı üçün əzini aqwat kılɔjanlarmu
bar. Bu səzni kobul kılalaydiqanlar kobul kilsun! — dedi.
13 Əkolungni təgküzip dua kılɔysən dəp, bəzilər kiqik
balilirini uning aldioja elip kəldi. Birak muhlislar elip
kəlgənlərni əyiblidi. **14** Əmma Əysə: — Balilar mening
aldimoja kaltürülsün, ularnı tosmanglar. Qünki ərx
padixahlıkı dəl muxundaklaroja təwədur, — dedi. **15** Wə
kollirini ularoja təgküzgəndin keyin, u u yərdin ayrıldı.
16 Mana, bir küni birsi uning aldioja kelip: — Ustaz, mən
kəndək yahxi ixni kilsam, mənggülük həyatka eriximən?
— dəp soridi. (*aiōnios g166*) **17** U uningoja: — Nemixka
məndin yahxilik toqrisida soraysən? «Yahxi boləquqlar»
bolsa pəkət birila bar. Əmma həyatlıkka kirimən desəng,
əmrlərgə əməl kıl, — dedi. **18** Kəysi əmrlərgə dəysən? —
dəp soridi u. Əysə uningoja: — «Katillik kılma, zina kılma,
oqrılık kılma, yalɔjan guwahlık bərmə, **19** ata-anangoja
hərmət kıl wə қoxnangni əzüngni səygəndək səy» —
dedi. **20** Yax yigit uningoja: — Bularning həmmisigə

əməl kılıp keliwatiñən. Əmdi manga yənə nemə kəm?
— dedi. **21** Əysa uningəja: — Əgər mukəmməl boluxni halisang, berip bar-yokungni setip, pulini kəmbəşəllərgə bərgin. Xuning bilən ərxtə həzinəng bolidu. Andin kelip manga əgəxkin, — dedi. **22** Yigit muxu səzni anglap, қayoqja qəmüp u yərdin ketip қaldi. Qünki uning mal-mülki nahayiti kəp idi. **23** Əysa muhlislirioja: — Mən silərgə xuni bərhək eytip қoyayki, baylarning ərx padixahlıkija kirixi təsliktə bolidu. **24** Wə yənə xuni silərgə eytayki, təgining yingnining kəzidin ətüxi bay adəmning Hudanıng padixahlıkija kirixidin asandur!
— dedi. **25** Muhlislar buni anglap intayın bək həyran boluxup: — Undakta, kim nijatka erixələydu? — dəp soraxti. **26** Əmma əysa ularoja қarap: — Bu ix insan bilən wujudka qikixi mumkin əməs, lekin Hudaqja nisbətən həmmə ix mumkin bolidu, — dedi. **27** Buning bilən Petrus uningəja: — Mana, biz həmmidin waz keqip sanga əgəxtük! Biz buning üçün nemigə eriximiz? — dəp soridi. **28** Əysa ularoja mundak dedi: — Mən silərgə xuni bərhək eytip қoyayki, aləmdiki həmmə қaytidin yengilənoqinida, Insan'oqlı xanlıq təhtidə olturoqan waktida, manga əgəxkən silər on ikki təhttə olтурup, Israillarning on ikki kəbilisigə həküm qikirisilər. **29** Mening namim dəp əylər, aka-uka, aqa-singil ķerindaxliri, ata-anisi, ayali, baliliri yaki yər-zeminlardın waz kəqkənlərning həmmisi ularoja yüz həssə artuk erixidu wə mənggülük һayatka miras bolidu. (*aiōnios g166*) **30** Lekin xu qaođda nuroqun aldida turoqanlar arkıoja etidu, nuroqun arkıda turoqanlar aldioja etidu.

20 — Qünki ərx padixahlıkı bir yər igisigə ohxaydu. Igisi üzümzarlıkıda ixləxkə adəmlərni yallax üçün tang səhərdə sirtka qikiptu. **2** U ixləmqilər bilən künlüki üçün bir kümüx dinardin berixkə kelixip, ularni üzümzarlıkıqa əwətiptu. **3** Saət tokkuzlarda u yənə sirtka qikip, bazarda bikar turojan baxşa kixilərni kərüptu. **4** Ular oja: «Silərmu üzümzarlıkiməja beringlar, həkkinqilaroja tegixlikini berimən» — dəptu. **5** Ular üzümzarlıkə beriptu. Qüxtə wə saət üqtimu u yənə qikip yənə xundak kiliptu. **6** Lekin [kəqkurun] saət bəxlərdə qıkkanda u yerdə turojan yənə baxkılarni kərüp, ulardin: «Nemə üçün bu yerdə kün boyi bikar turisilər?» dəp soraptu. **7** Ular: «Bizni həqkim yallimidi» dəp jawab kayturuptu. U ular oja: «Undakta, silərmu üzümzarlıkiməja berip ixlənglər» — dəptu. **8** Kəq boləjanda, üzümzarlıq igisi ojigidarioja: «Ixəmqilərni qakırip, əng ahirida kəlgənlərdin baxlap əng awwal kəlgənlərgiqə həmmisining ix həkkini bər» dəptu. **9** Awwal kəqkurun saət bəxtə ixşa kəlgənlər kelip, hərbiri bir kümüx dinardin eliptu. **10** Əng awwal yallap kelingənlərning nəwiti kəlgəndə, ular: Tehimu kəp ix həkkə alımızı, dəp oylixiptu; birak ularmu bir kümüx dinardin eliptu. **11** Ular ix həkkini alojini bilən yər igisidin aqrinip: **12** «Bu ahirda kəlgənlər pəkət bir saətla ixlidi, birak siz ularni kün boyi japalık wə қattık issikni qəkkən bizlər bilən barawər hesablıdingizə, dəp oqudurixiptu. **13** Lekin [yər igisi] ularning birigə jawab kayturup: «Buradər, sanga nahəklik ķılqinim yok! Sən bilən bir kümüx dinaroja kelixmigənmiduk? **14** Həkkinqni elip kaytip kətkin. Bu ahirda kəlgəngimu sanga

ohxax bərgüm bar. **15** Əzümnin kini əzüm bilgənqə
ixlitix həkükum yokmu? Sehiy bolqanlıkimə qəzüng
kıziriwatamdu? **16** Xundak kılıp «Aldida turojanlar
arkıçı ətidu, arkıda turojanlar aldiçə ətidu»; qunki
qakirilajanlar kəp, əmma tallanajanlar az bolidu. **17**
Əysa Yerusalemə qikiqi wetip, yolda on ikki muhlisini
bir qətkə tartip, ularçı mundak dedi: **18** — Mana biz
həzir Yerusalemə qikip ketiwatimiz. İnsan'oqlı bax
kahınlar wə Təwrat ustazlırio qapxurulidu. Ular uni
əlümğə məhkum kılıdu **19** andin uni məshirə kılıp,
kamqılap wə krestləxkə yat əlliklərgə tapxuridu. Lekin
u üqinqi künü kayta tirilidu. **20** Xu qaoqda, Zəbədiyning
oqullirining anisi ikki oqlını elip, əysanıng aldiçə
kılıp uningdin bir ixni tələp kılmaqçı bolup səjdə қildi.
21 Nemə təliping bar? — dəp soridi u. Ayal uningoja:
— Xuni əmr kılqaysənki, sening padixa həlikingda bu
ikki oqlumdin biri ong yeningda, biri sol yeningda
oltursun, — dedi. **22** Əysa ularçı jawabən: — Silər
nemə tələp kiliwatkininglarnı bilməywatisilər. Mən
iqixkə təmxəlgən kədəhni iqələmsilər? Iqələymiz, —
deyixti ular. **23** U ularçı: — Silər həkikətənmə mening
kədəhimdin ortak iqisilər. Bırak ong yaki sol yenimda
olturux nesiwisi mening ihtiyarimda əməs, bəlkı Atam
kimlərgə təyyarlıqan bolsa, xularçı nesip bolidu. **24**
[Kalojan] on muhlis buningdin həwər tapkanda, ikki
kərindixidin hapa boldi. **25** Lekin əysa ularni yenioqa
qakirip, mundak dedi: — Silərgə məlumki, əllərdiki
həkümranlar kol astidikidikilər üstidin buyrukwazlık
kılıp həkimiyət yürgüzidu, wə ularning həkukdarları

ularni hojayinlarqə idarə қılıdu. **26** Birak silərning aranglarda xundak bolmisun; bəlki silərdin kim üstün boluxni halisa, silərning hizmitinglarda bolsun; **27** wə kim aranglardikilərning aldinkisi boluxni halisa, silərning қulunglar bolsun. **28** Insan'ooqlimu dərwəkə xu yolda kəpqilik hizmitimdə bolsun deməy, bəlki kəpqilikning hizmitidə bolay wəjenimni pida қılıx bədiligə nuroqun adəmlərni hərlükkə erixtürəy dəp kəldi. **29** Ular Yerihə xəhəridin qıkkanda, zor bir top adəmlər uningoja əgixip mangdi. **30** Wə mana, yol boyida olturoqan ikki əma Əysanıng u yərdin etüp ketiwatkinini anglap: — I Rəb, Dawutning oqlı, bizgə rəhİM kılqaysən, — dəp towlidi. **31** Kəpqilik ularnı «Ün qıqarmanglar!» dəp əyiblidi. Lekin, ular: — Ya Rəb, i Dawutning oqlı, bizgə rəhİM kılqaysən! — dəp tehimu қattık towlidi. **32** Əysa қədimini tohtitip, ularnı qağırip: — Silər üçün nemə ix қılıp beriximni halisilər? — dəp soridi. **33** Ya Rəb, kəzlimiz eqilsun! — deyixti ular. **34** Əysa ularoja iq aqritip, қolını ularning kəzlirigə təküziwidi, kəzli xuan əsligə kelip kəridioqan boldi; ular dərhal uningoja əgixip mangdi.

21 Ular Yerusalemoja yekinlixip, Zəytun teoqining etikidiki Bəyt-Fagi yezisi oja kəlgini də, Əysa ikki muhlisi oja munularni tapılap aldin əwətti: **2** — Silər udulunglardiki yezioja beringlar. Barsanglarla, baqlaklıq bir exək wə uning yenidiki bir təhəyni kərisilər. Ularnı yexip aldimoja yetiləp kelinglar. **3** Əgər birsi silərgə bir nemə desə, «Rəbning bularoja hajiti qüxti» dənglar, u dərhal ularnı կoyup beridu. **4** Bu pütün wəkə pəyoqəmbər arkılıq eytiloqan munu səzlərni əməlgə axurux üçün boldi: — **5**

«Zion kizioja eytinglar: — Mana, Padixahing keliwatidu,
Kəmtər-məmin bolup, minip bir exəkkə, Boyunturukluk
exəkning təhiyigə, Keliwatidu yeningoja sening». **6**
Əmdi həlikj iki muhlis berip Əysanıng tapiliojinidək
kıldı. **7** Exək bilən təhəyni yetiləp kelip, üstigə yepinqa-
qapanlirini saldi wə u üstigə mindi. **8** Əmdi top-top
kixilər yepinqa-qapanlirini yolqa payandaz ķılıp saldi;
yənə bir կismi dərəh xahlirini kesip yolqa yayatti. **9**
Aldida mangajan wə kəynidin əgəxkən top-top halayik;
— «Dawutning oqlıqja hosanna bolqay! Pərwərdigarning
namida kəlgüçigə mubarək bolsun! Ərxıəlada təxəkkür-
hosannalar okulsun!» — dəp warkirixatti. **10** U
Yerusalemoja kirgəndə, pütkül xəhər lərzigə kəldi.
Kixilər: — Bu zadi kimdu? — deyixətti. **11** Halayik; —
Bu Galiliyə əlkisidiki Nasarətlik pəyəqəmbər Əysa, dəp
jawab berixətti. **12** Əmdi Əysa ibadəthana həylilirioja
kirip, u yerdə elim-setim kiliwatkanlarning həmmisini
həydəp qıqardi. Pul tegixküqilərning xırəlirini wə pahtək-
kəptər satkuqilarning orunduklirini əriüp, **13** ularoja:
— [Muqəddəs yazmilarda] [Hudanıng]: «Mening əyüm
dua-tilawəthana dəp atılıdu» degən səzi pütülgən; lekin
silər uni bulangqilarning uwisiqə aylanduruwapsılər!
— dedi. **14** İbadəthana həylilirida bolqanda қarioju wə
tokurlar uning aldioja kəldi, u ularni sakaytti. **15** Lekin bax
kahinlar bilən Təwrat ustazlıri uning yaratkan məjizilirini
kərüp wə balilarning ibadəthanida: «Dawutning oqlıqja
hosanna-təxəkkürler bolqay!» dəp towliojinini anglap
oqəzəpləndi. **16** Ular uningoja: — Bu balilarning nemə
dəwatkanlığını angławatamsən? — dəp soridi. U ularoja:

— Anglawatimən! Silər [mukəddəs yazmilardin] xuni oküp bakmiojanki, «Əzünggə kiqik balilar wə bowaklarning tilliridin mədhiyə sezlirini mukəmməl kilding»» dedi.

17 Andin u ulardin ayrılip, xəhərdin qıkıp Bəyt-Aniya yezisişa berip, xu yerdə қondı. **18** Əmdi səhərdə, xəhərgə kaytip ketiwatkanda, uning կorsikı aqkanidi. **19** U yol boyidiki bir tüp ənjür dərihini kərüp, uning yenioja bardı. Lekin dərəhtin yopurmakṭın baxka həq nərsə tapalmay, uningşa қarap: — Hazirdın baxlap səndin mənggü mewə bolmisun! — dewidi, ənjür dərihi xuan қurup kətti. (**aiōn g165**) **20** Muhlislar buni kərüp təejüplinip: — Ənjür dərihi nemanqə tezla қurup kətti! — dedi. **21** Əysa ularoja jawab bərdi: — Mən silərgə xuni bərhək eytip կoyayki, əgər həq guman bolmay ixənqinglar bar bolsa, ənjür dərihidə bolöjan ixlər bolupla kalmay, bəlki silər hətta bu taçka: «Bu yərdin kətürülüp dengizə taxlan!» desənglar, u xundak bolidu, dedi. **22** Dua kılıp nemini tilisənglar, ixənqinglar bolsila, xularoja erixisilər. **23** U ibadəthana həylilirioja kirgəndin keyin, kixilergə təlim beriwatkanda, bax kahinlar wə aksakallar uning aldişa kelip: — Sən kiliwatkan bu ixlarnı կaysi həkukka tayinip kiliwatisən? Sanga bu həkukni kim bərgən? — dəp soraxti. **24** Əysa ularoja jawab berip: — Mən awwal silərgə bir soal կoyay. Əgər silər jawab bərsənglar, mənmu bu ixlarnı կaysi həkukka tayinip kiliwatkanlıkimni eytimən. **25** Yəhya yürgüzən qəmüldürük nədin kəlgən? Ərxtinmu, yaki insanlardınmu? — dəp soridi. Ular əzara mulahizə kilihip: — Əgər «Ərxtin kəlgən» desək, u bizgə: «Undakta, silər nemə üqün uningşa ixənmidinlar?» dəydu. **26** Əgər:

«Insanlardın kəlgən» desək, həlktin korkımız, qünki ular
həmmisi Yəhyani pəyəqəmbər dəp bilidu — deyixti. **27**
Buning bilən, ular Əysəoja: Bilməymiz, — dəp jawab
berixti. — Undakta, mənmu bu ixlarnı կaysı həkükka
tayinip kiliwatkanlıkmı eytmaymən, — dedi u ularoja.
28 Əmdi bu ixka կandak կaraysılər? Bir adəmning ikki oğlı
bar ikən. U birinqi oqlining yenioja kelip: «Oqlum, bugün
üzümzarlıkmı berip ixligin» dəptu. **29** «Barmaymən»
dəptu u, lekin keyin puxayman kılıp yənilə beriptu. **30** U
ikkinqi oqlining yenioja kelip uningojumu xundak dəptu.
U: «Hop əpəndim, baray» dəptu-yu, lekin barmaptu. **31** Bu
ikkıylənnıng կaysisi atisining iradisini ada kılqan bolidu?
— Birinqi oğlı, — dəp jawab bərdi ular. Əysə ularoja
mundak dedi: — Mən silərgə xuni bərhək eytip կoyayki,
bajirlar bilən pahixilər Hudaning padixahlıkıja silərdin
burun kirməktə. **32** Qünki gərqə Yəhya [pəyəqəmbər]
silərgə həkkaniyat yolini ayan kılqılı kəlgən bolsimu, silər
ungingoja ixənmidinglar; lekin bajirlar bilən pahixilər
ungingoja ixəndi. Silər buni kərüp turup, hətta keyinki
wəkətlərda yolunglardın puxayman kilməy uningoja
ixənmidinglar. **33** Yənə bir təmsilni anganglar: Bir yər igisi
bir üzümzarlık bərpa kılıp, ətrapını qitlaptu. U umingda
bir xarab kelqiki կeziptu wə bir kəzət munarı yasaptu.
Andin u üzümzarlıknı baqwənlərgə ijarigə berip, əzi
yaka yurtka ketiptu. **34** Üzüm pəsli yekin laxkanda, əzığə
tegixlik həsulni eliwelix üçün küllirini baqwənlərning
yenioja əwətiptu. **35** Lekin baqwənlər küllirini tutup,
birini dumbalaptu, birini əltürüwetiptu, yənə birini
qalma-kesək kiliptu. **36** U yənə bir ketim aldinkidinmu

kəp küllirini əwətiptu, birak baqwənlər ularojimu ohxax muamilə қiliptu. **37** Ahirda, u «Oqlumniōu hərmət қılar» dəp, oqlini əwətiptu. **38** Lekin baqwənlər oqulni kərüp, əzara: «Bu bolsa mirashor; kelinglar, uni əltürüwetip mirasını igiliwalaylı» deyixiptu. **39** Xuning bilən ular uni tutup üzümzarlıkning sirtioja taxlap əltürüwetiptu. **40** Əmdi üzümzarlıkning igisi kəlgəndə, xu baqwənlərni қandak қılar? **41** Ular uningoja: — Bu rəzil adəmlərni wəhxiyilik bilən yokitidu. Üzümzarlıkni bolsa mewilirini əz wakğıda əzигə tapxuridiojan baxka baqwənlərgə ijarigə beridu, — dəp jawab berixti. **42** Əysa ulardin soridi: — Muqəddəs yazmilardiki munu səzlərni okup bakmiojanmusilər?: — «Tamqilar taxliwətkən tax bolsa, Burjək texi bolup tikləndi. Bu ix Pərwərdigardindur, Bu kəzimiz aldida karamət bir ixtur». **43** Xu səwəbtin silərgə xuni eytip կoyayki, Hudanıng padixaħlıki silərdin tartiwelini, uningoja muwapik mewilərni beridiojan baxka bir əlgə ata қilinidu. **44** Bu «tax»ka yikilojan kixi parə-parə bolup ketidu; lekin bu tax hərkimning üstigə qüxsə, uni kukum-talkan қiliwetidu. **45** Bax kaħinlar wə Pərisiylər uning eytkan təmsillirini anglap, ularni əzlirigə қaritip eytkanlığını qüxəndi. **46** Uni tutux yolunu izdigən bolsimu, lekin halayık uni pəyojəmbər dəp қarioqaqka, ulardin қorkuxti.

22 Əysa ularoja yənə təmsillər bilən mundaq dedi:
2 Ərx padixaħlıki huddi əz oqlı üçün toy ziyapitini təyyarliojan bir padixaħka ohxaydu. **3** U qakarlririni toy ziyapitigə təklip қılınojanlarni qakirixkə əwətiptu, lekin ular kelixkə unimaptu. **4** U yənə baxka qakarlririni

əwətip, ularoja tapilap: «Qakırıloqanlaroja: — Mana, mən ziyapitimni təyyar қildim; mening torpaklirim, bordak mallirim soyuldi, həmmə nərsə təyyar. Ziyapətkə mərhəmət kilojay, dəydu, dəp eytinglar, — dəptu. **5** Birak ular təklipini etibaroja almay, birsi etizlikjə kətsə, yənə biri sodisioja ketiptu. **6** Қalojanlıri bolsa [padixahning] qakarlarını tutuwelip, horlap eltürüwetiptu. **7** Padixah buni anglap қattık oğezəplinip, əskərlirini qikirip, u қatillarnı yokitip, ularning xəhiringə ot kojuwetiptu. **8** Andin u qakarlarioja: «Toy ziyapiti təyyar boldi, lekin qakırıloqanlar [mehmanlıkkə] munasip kəlmidi. **9** Əmdi silər aqa yollaroja berip, udul kəlgən adəmlərning həmmisini toy ziyapitigə təklip kilinglar» dəptu. **10** Buning bilən qakarlar yollaroja qikip, yahxi bolsun, yaman bolsun, udul kəlgənlik adəmlərning həmmisini yiojip əkəptu. Toy sorunu mehmanlar bilən lik toluptu. **11** Padixah mehmanlar bilən kerüixkili kirgəndə, u yerdə ziyapət kiyimi kiymigən bir kixini kərüptu. **12** Padixah uningdin: «Buradər, ziyapət kiyimi kiyməy, bu yərgə қandaq kirding?» dəp soraptu, birak u kixi jawab berəlməy kaptu. **13** Padixah qakarlarioja: «Uni put-ķolliridin baqlap, texidiki қarangoqulukka aqikip taxlanglar! U yerdə yiozarlar kətürülidu, qixlirini oququrlitidu» dəptu. **14** Qünki qakırıloqanlar kəp, lekin tallanoqanlar azdur. **15** Buning bilən Pərisiyələr u yərdin qikip, қandaq ķilip uni ez səzi bilən tuzakka qüxürük həkkidə məslihətləxti. **16** Ular muhlisirini Herodning tərəpdarlıri bilən billə uning yenioja əwətip: — Ustaz, silini səmimiy adəm, kixilərgə Hudanıng yolını sadıqlik bilən eğıtip keliwatidu

wə adəmlərgə kət'iy yüz-hatırə kilmay həqkimgə yan basmaydu, dəp bilimiz. **17** Kəni, կandaq oylayla? [Rim imperatori] Kəysərgə baj-selik tapxurux Təwrat қanunişa uyğunmu-yok? — deyixti. **18** Lekin Əysa ularning rəzil niyitini bilip: — Əy sahtipəzlər, meni nemixkə sinimakqisilər? **19** Kəni, bajqa tapxurulidiojan bir tənggə manga kərsitinglar, — dedi. Ular bir dinar pulini əkəldi. **20** U ulardin: — Buning üstidiki sürət wə nam-isim kimning? — dəp soridi. **21** Kəysərning, — dəp jawab bərdi ular. U ularoğa: — Undak bolsa, Kəysərning həkkini Kəysərgə, Hudanıng həkkini Hudaşa tapxurunglar, — dedi. **22** Ular bu səzni anglap, həyran bolup əlixəti-də, uning yenidin ketip əldi. **23** Xu küni, «Əlgənlər tirilməydu» dəydiojan Saduqiylar uning aldioşa kelip ķistap soal қoydi: **24** — Ustaz, Musa [pəyələmbər Təwratta]: «Bir kixi pərzəntsiz əlüp kətsə, uning aka yaki inisi tul yənggisini əmrigə elip, ķerindixi üçün nəsil կalduruxi lazım» dəp tapiliojan. **25** Burun arımızda yəttə aka-uka bar idi. Qongi əyləngəndin keyin əlüp kətti. Pərzənt kərmigənliktin, ayalını ikkinqi ķerindixining əmrigə կaldurdi. **26** Birək ikkinqisidiki əhwalmu uningkigə ohxax boldi, andin bu ix üqinqisidə taki yəttinqi ķerindaxķiqə ohxax dawamlaxtı. **27** Ahirda, u ayalmu əlüp kətti. **28** Əmdi tirilix künidə bu ayal yəttə aka-ukining կaysisining ayali bolidu? Qünki uni həmmisi əmrigə alojan-də! **29** Əysa ularoğa mundak, jawab bərdi: — Silər nə mukəddəs yazmilarnı nə Hudanıng կudritini bilmigənlikinglar üçün azəqansılər. **30** Qünki əlümdin tirilgəndə insanlar əylənməydu, ərgə təqməydu, bəlkı Hudanıng ərxtiki pərixtilixirə ohxax bolidu. **31** Əmdi

elümdin tirilix məsilisi həkkidə Hudanıng silərgə eytikan:
32 «Mən İbrahim, İshak wə Yakuplarning Hudasidurmən!»
degən xu sözini okumidinglarmu? Huda elüklərning
əməs, bəlki tiriklərning Hudasidurl!. **33** Bu sözni anglojan
həlk uning təlimidin həyranuhəs kəlixti. **34** Pərisiyər
uning Sadukiylarning aqzini tuwaklıqanlığını anglap,
bir yərgə jəm boluxti. **35** Ularning arisidiki bir Təwrat-
kanun ustazi uni sinax məksitidə uningdin: **36** — Ustaz,
Təwrat kanunidiki əng muhim əmr қaysı? — dəp kistap
soridi. **37** U uningoja mundak dedi: — «Pərwərdigar
Hudayingni pütün kəlbing, pütün jening, pütün zehning
bilən səygin» **38** — əng uluəl, birinqi orunda turidiojan
əmr mana xu. **39** Uningoja ohxaydiojan ikkinqi əmr bolsa
«Koxnangni əzüngni səygəndək səy». **40** Pütün Təwrat
kanuni wə pəyəmbərlərning sözləri bu ikki əmrgə
esilojan əhalda mangidu. **41** Pərisiyər jəm bolup turojan
wakitta, əysə ulardin: **42** — Məsih, toqrisida կandak
oylawatisilər? U kimning oqlı? — dəp soridi. Dawutning
oqlı, — deyixti ular. **43** U ularoja mundak dedi: Undakta,
nemə üqün [Zəburda] Dawut uni Rohta «Rəbbim» dəp
atap, — **44** «Pərwərdigar mening Rəbbimgə eyttiki: —
«Mən sening düxmənliringni ayioqing astida dəssətküqə,
Ong yenimda olturojin!» — dəydu? **45** Dawut [Məsihni]
xundak «Rəbbim» dəp atioqan tursa, əmdi u կandakmu
Dawutning oqlı bolidu? **46** Wə həqkim uningoja jawabən
bir eozimu söz կayturalmidi; xu kündin etibarən, həqkim
uningdin soal soraxkimu petinalmidi.

23 Bu sözlərin keyin, əysə top-top halayılkə wə
muhlisliroja mundak dedi: **2** — Təwrat ustazları wə

Pərisiy'lər Musa pəyərəmbərning [həküm qikirix] ornida olturoğan bolidu. **3** Xunga, ularning silərgə eytḳan həmmə səzligə kəngil koyup, degənlirini kilinglar. Lekin ularning kılqanlıridək kilmanglar; qünki ular ezlirining deginigə ezliri əməl kilmaydu, **4** Bəlkı ular kətürəlmigüdək eçir yüklərni baqlap adəmlərning zimmisigə artip koyidu. Əmma ezliri bu yüklərni kətürüxkə birmu barmikini midirlitixni huxyakmaydu. **5** Ular həmmə əməllirini insanlarqa kəz-kəz kılıx üzünlə kılıdu; qünki ular «ayət қaplırı»ni kəng kılıp qigiwelip, tonlinining quqılırını uzun sanggilitip koyidu; **6** ular ziyapətlərdə tərdə, sinagoglarda aldinkı orunlarda olturuxka, **7** bazarlarda kixilərning ularqa bolqan [uzun] salamlırıqə wə ezlirini «Ustaz, ustaz» dəp ataxlırıqə amraķ kelidu. **8** Birak silər bolsanglar «Ustaz» dəp atilixni կöbul kilmanglar; qünki silərning yaloz birla ustazinglar bar wə həmminglar kərindaxtursilər. **9** Yər yüzidə həeqkandak kixini «Atam» demənglar, qünki pəkət birla Atanglar, yəni ərxtə Turoquqi bardur. **10** Silər «muəllim» dəp atilixnimü կöbul kilmanglar, qünki pəkət birla muəllim, yəni Məsihning əzi bardur; **11** bəlkı aranglarda əng mərtiwilik bolqan kixi silərning hizmitinglarda bolidu. **12** Əzini yukarı tutmaqqi bolqını təwən kılınidu, əzini təwən tutkını yukarı kılınidu. **13** Birak һalinglarqa way, əy Təwrat ustazlıri wə Pərisiy'lər, sahtipəzlər! Silər ərx padixahlığının ixikini insanlarqa takap keliwatisilər! Ya əzünglar kirməysilər, ya kirixni istigənlərning kirixigə yol koymaysilər. **14** Һalinglarqa way, əy Təwrat ustazlıri wə Pərisiy'lər, sahtipəzlər! Silər

tul ayallarning mal-dunyasini yəwatisilər, xundaktimu baxkilar aldida təkwadar kərünsək dəp, uzundin-uzun dua kılısilər. Xunga, silər tehimu eojir jazaşa tartilisilər.

15 Halinglaroşa way, əy Təwrat ustazliri wə Pərisiylər, sahtipəzlər! Silər birlə adəmni etikədinglaroşa kirdüzük üqün, dengiz wə կuruklukni kezip qıkışılər. Birak u kixi kirdüzülgəndin keyin, silər uni əzliringlardın ikki həssə bəttər bolğan dozahning pərzənti kılıp yetixtürüp qıkışılər. (**Geenna g1067**) **16** Halinglaroşa way, əy կarioşu yolbboxılar! Silər: «Hərkəndək kixi ibadəthana bilən kəsəm kilsə, heqnemisi yok, birak ibadəthanidiki altunni tiləja elip kəsəm kılıqanlar kəsimidə turuxka kərzdar bolidu» dəysilər. **17** Əy əhməklər, korlar! Altun uluəmə yaki altunni mukəddəs kılıqan ibadəthanimu? **18** Silər yənə: «Hərkim kurbangah bilən kəsəm kilsə, heqnemisi yok, birak kurbangah üstidiki hədiyəni tiləja elip kəsəm kılıqanlar kəsimidə turuxka kərzdar bolidu» dəysilər. **19** Əy korlar! Hədiyə uluəmə yaki hədiyini mukəddəs kılıqan kurbangahımu? **20** Xunga, kurbangahni tiləja elip kəsəm kılıquqi bolsa həm kurbangah bilən həm uning üstidiki barlık nərsilər bilən kəsəm kılıqan bolidu. **21** Ibadəthanini tiləja elip kəsəm kılıquqimu həm ibadəthanini, həm «ibadəthanida Turquqı»ni tiləja elip kəsəm kılıqan bolidu. **22** Ərxni tiləja elip kəsəm kılıquqi Hudanıng təhti wə təhttə olturoquqining nami bilən kəsəm kılıqan bolidu. **23** Halinglaroşa way, əy Təwrat ustazliri wə Pərisiylər, sahtipəzlər! Qünki silər hətta yalpuz, arpibədiyan wə zirilərning ondin bir ülüxini exrə kılıp Hudaşa ataysilər-yu, birak Təwrat əkanunining

tehimu wəzinlik tərəpliri bolоjan adalət, rəhimdillik wə sadıqlıknı etibarоja həq almaysılər. Awwal muxu ixlarnı orundixinglar kerək, andin xu ixlarnimu ada kılmay koymaslıqinglar kerək. **24** Əy қarioqу yolbaqxılar! Silər [qinənglərdiki] paxını süzüp eliwetisilər, lekin birər təgini pütün peti yutuwetisilər! **25** Halinglarоja way, əy Təwrat ustazlıri wə Pərisiyərlər, sahtipəzlər! Silər qinə-qaqıllarning texinila yuyup pakizliojininglar bilən ularning iqi hərtürlük hərislik wə ixrətpərəslikkə tolоjan. **26** Əy қarioqу Pərisiy! Awwal qinə-qaqining iqini pakla, xundakta teximu pak bolidu! **27** Halinglarоja way, əy Təwrat ustazlıri wə Pərisiyərlər, sahtipəzlər! Silər akartıp koyulojan, sirti qiraylık kərinidiojan lekin iqi əlüklərning ustihanlıri wə hərhil napak nərsilərgə tolоjan kəbrilərgə ohxaysılər. **28** Xuningdək texinglardın insanlarning aldida həkkaniy adəmlərdək kərünisilər, lekin iqinglar sahtipəzlik wə itaətsizlik bilən tolоjan. **29** Halinglarоja way, əy Təwrat ustazlıri wə Pərisiyərlər, sahtipəzlər! Qünki silər pəyoqəmbərlərning kəbrilirini yasap keliwatisilər, həkkaniylarning mazarlırını bezəp keliwatisilər **30** wə silər: «Ata-bowilirimizning zamanıda yaxiojan bolsak, iduk, ularning pəyoqəmbərlərning kənini teküxlirigə xerik bolmayttuk» — dəysilər. **31** Xunga silər eż seziunglar bilən eżünglarning pəyoqəmbərlərni əltürgənlərning əwladlıri ikənlikinglarоja guwahlık bərdinglar. **32** Undakta, ata-bowiliringlar baxliojan kilmixlirini toluklanglar! **33** Əy yilanlar! Zəhərlik yilanlarning nəsilliri! Dozah jazasidin қandağmu կutulalarsılər? (**Geenna g1067**) **34** Xunga mana, silərgə pəyoqəmbərlər, danixmənlər wə alimlarnı əwətip

turimən. Silər ularning bəzilirini krestləp əltürisilər, bəzilirini sinagogliringlarda dərrigə basisilər, xəhərdin xəhərgə kööplaysilər. **35** Xundak kılıp, həkkaniy Həbilning ən ərəzidin tartip taki silər ibadəthanidiki mukəddəs jay bilən қurbangahning arılıkida əltürgən Bərəkiyaning ooli Zəkəriyaning ən ərəzigiqə, həkkaniylarning yər yüzidə ekitiləjan barlıq ən ərəzliri bu dəwrning bexioja qüxürülidü. **36** Mən silərgə bərhək xuni eytip əyayki, xu kilmixlarning jazasining həmmisi muxu dəwrning bexioja qüxitdu. **37** Əy Yerusalem, Yerusalem! Pəyojəmbərlərni əltüridiqən, əzizə əwətilgən əlqilərni qalma-kesək kılıdiojan xəhər! Mekiyən qüjilirini ənat astioja yiotkandak pərzəntliringni ənqə ketim koynuməq almakçı boldum, lekin silər unimidinglar! **38** Mana, əmdi əyünglər silərgə harabə bolup əkalidü! **39** Qünki mən xuni silərgə eytip əyayki, silər: «Pərwərdigarning namida kəlgüçigə mubarək bolsun!» demigüqə, silər meni əytiqən əqəməysilər.

24 Əysə ibadəthanidin qikip, aldiqə ketiwatqanda, muhlisliri yenioja kelip uning dikkitini ibadəthana binalirioja tartmakçı boldi. **2** U ularoja: — Mana bularning həmmisini kərüwatamsilər? Mən silərgə bərhək xuni eytip əyayki, bu yerdə bir tal taxmu tax üstidə əkalmaydu, həmmisi əkaldurulmay gumran əlinidü, — dedi. **3** U Zəytun teoqıda olturoqanda, muhlisliri astioqına uning yenioja kelip: — Bizgə eytkinqu, bu degənliring əqan yüz beridü? Sening [əytiq] kelixing wə zamanning ahirini kərsitidiojan əndək alamət bolidü? — dəp soraxti.
(aiōn g165) 4 Əysə ularoja jawabən mundak dedi: —

Həzi bolunglarki, həqkim silərni azdurup kətmisun. **5**
Qünki nuroqun kixilər mening namimda kelip: «Məsih
mən bolimən» dəp, kəp adəmlərni azduridu. **6** Silər
urux həwərliri wə urux xəpilirini anglaysılər, bulardin
alakzadə bolup kətmənglər; qünki bu ixlarning yüz
berixi mukərrər. Lekin bular ahirət əməs. **7** Qünki bir
millət yənə bir millət bilən uruxka qikidu, bir padixahlıq
yənə bir padixahlıq bilən uruxka qikidu. Jay-jaylarda
aqrarlıq, wabalar wə yər təwrəxlər yüz beridu. **8**
Lekin bu ixlarning yüz berixi «tuqutning toloqığining
baxlinixi» bolidu, halas. **9** Andin kixilər silərni tutup azab-
okubətkə selip, əltüridu, mening namim wəjидin pütkül
əllər silərdin nəprətlinidu. **10** Xuning bilən nuroqunlar
etikədidin tanidu, bir-birini tutup beridu wə bir-birigə
əqmənlik ķildi. **11** Nuroqun sahta pəyəqəmbərlər
məydanoqa qikip, nuroqun kixilərni azduridu. **12** Itaətsizlik-
rəzilliklərning kəpiyixi tüpəylidin, nuroqun kixilərdiki
mehir-muhəbbət sowup ketidu. **13** Lekin ahıroqıqə
bərdaxlıq bərgənlər kütkuzulidu. **14** Barlık, əllərgə
ağah-guwahlıq bolsun üçün, [Hudanıng] padixahlıqı
həkkidiki bu hux həwər pütkül dunyaçqa jakarlinidu;
andin zaman ahiri bolidu. **15** Daniyal pəyəqəmbər kəyt
ķılıqan «wəyran ķılıquqi yirginqlik nomussızlıq»ning
mukəddəs jayda turoqinini kərgininglarda (kitabhan
bu səzning mənisini qüxəngəy), **16** Yəhudiyyə əlkisidə
turuwatkanlar taoqlaroqa ķaqsun; **17** əgzidə turoqan kixi
əyidiki nərsə-kerəklirini aloqili qüxməyla [ķaqsun]. **18**
Etizlikə turoqan kiximu qapinini aloqili əyigə yanmışsun. **19**
U künlərdə həmilidar ayallar wə bala emitiwatkanlarning

halioja way! **20** Қақидиңан waқtinglarning kix yaki xabat künigə tooqra kelip қалmaslıki üçün dua қilinglar. **21** Qünki u qaođda dunya apiridə bolojandin muxu qaođkiqə kərülüp bakmiojan həm kəlgüsidi mu xəbərdarlıq kərülüp bakmiojan həm kəlgüsidi mu xəbərdarlıq dəhətlik azab-okubət bolidu. **22** U künlər azaytilmisa, heqkandak ət igisi kütulalmaytti; lekin [Hudanıñ] Θz talliojanlıri üçün u künlər azaytilidu. **23** Əgər u qaođda birsi silərgə: «Қaranglar, bu yerdə Məsih bar!» yaki «[Məsih] ənə u yerdə!» desə, ixənmənglar. **24** Qünki sahta məsihlər wə sahta pəyələmbərlər məydan oja qikidu, kəltis məjizilik alamətlər wə karamətlərni kərsitidu; xuning bilən əgər mumkin bolidiñan bolsa, hətta [Huda] talliojanlarnimu azduratti. **25** Mana, mən bu ixlar yüz berixtin burun silərgə ukturup koydum. **26** Xuning üçün, birsi silərgə: «Қaranglar, u qel-bayawanda!» desə, u yərgə bar manglar. «Қaranglar, u iqkiridiki əylərdə!» desə, ixənmənglar. **27** Qünki qakmak xərkətin oğerbəkə yalt-yult kılıp қandak qakkan bolsa, Insan'oqlining kelixi xundak bolidu. **28** Qünki jəsət կaysi yerdə bolsa, u yerdimə կuzoqunlar toplixidu! **29** U künlərdiki azab-okubətlər etüp kətkən һaman, կuyax կariyidu, ay yoruklukını bərməydu, yultuzlar asmandin tekülp qüxicidu, asmandiki küqlər lərzigə kelidu. **30** Andin Insan'oqlining alamiti asmandin kərinidu; yər yüzidiki pütkül kəbililər yiqa-zar kətürüxidu. Ular Insan'oqlining küq-кudrat wə uluq xan-xərəp iqidə asmandiki bulutlar üstidə keliwatkanlığını kəridu. **31** U pərixtiñini zor jaranglıq bir kanay sadasi bilən əwətidu, ular uning talliojanlirini dunyaning tət bulungidin, asmannıñ bir

qetidin yənə bir qetiqiqə həryərdin yiojip bir yərgə jəm
kılıdu. **32** Ənjür dərihidin mundak təmsilni biliwelinglar:
— Uning xahliri kəkirip yopurmak qıkarɔqanda, yazning
yekinlap қalojanlığını bilisilər. **33** Huddi xuningdək, [mən
baya degənlirimning] həmmisini kərgininglarda, uning
yekinlap қalojanlığını, hətta ixik aldida turuwatkanlığını
biliwelinglar. **34** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki,
bu alamətlərning həmmisi əməlgə axurulmay turup,
bu dəwr etməydu. **35** Asman-zemin yokılıdu, birak
mening səzlirim hərgiz yokalmaydu. **36** Lakin xu küni
wə wakıt-saitining həwirini bolsa, heqkim bilməydu —
hətta ərxtiki pərixtılərmə bilməydu, uni pəkət Atamla
bilidu. **37** Əmdi Nuh pəyojəmbərning künliridə қandak
bołqan bolsa, Insan'oqlı [kayıtip] kəlgəndimu xundak
bolidu. **38** Qünki topan kelixidin ilgiriki künlərdə,
Nuh kemigə kirip olturoqan küngiqə, [xu zamandiki]
kixilər yəp-iqip, eylinip wə yatlıq bolup kəlgənidə. **39**
Topan tuyuksız kelip həmmisini oqərk қiloqıqə, kixilər
bu ixning uningdin həwərsiz bolup turqanoğa ohxax,
Insan'oqlining kaytip keliximu xundak bolidu. **40** U küni,
etizda ikki kixi turqan bolidu; ulardin biri elip ketilidu,
yənə biri қaldurulidu; **41** ikki ayal tügmən bexida turup
un tartıwatkan bolidu; ulardin biri elip ketilidu, yənə biri
қaldurulidu. **42** Xuning üçün, hoxyar bolunglar, qünki
Rəbbinglarning kaytip kelidioqan wakti-saitini bilməysilər.
43 Lakin xuni bilinglarki, əgər ey igisi oqrining keqisi
kaysı jesəktə kelidiojanlığını bilgən bolsa, səgək turup
oqrining əyni texip kirixigə hərgiz yol koymaytti.
44 Xuningoğa ohxax, silərmə təyyar turunglar. Qünki

Insan'ooqli silər oylimiojan wakit-saettə kaytip kelidu!

45 Hojayini ez əyidikilergə məs'ul kılıp, ularoja ozuk-tülükini wakti-waktida təkşim kılıp berixkə təyinligən ixənqlik wə pəmlik qakar kim bolidu? **46** Hojain [əyigə] kaytkanda, qakirining xundak kiliwatkinining üstigə kəlsə, bu qakarning bəhtidur! **47** Mən silərgə bərhək xuni eytip köyayki, hojain uni pütün igilikini baxkuruxką köyidu. **48** Lekin mubada xu qakar rəzil bolup kenglidə: «Hojayinin həyal bolup əkalidu» dəp oylap, **49** baxka qakar buradərlirini bozək kilişkə wə hərəkkəxlərgə həmrəh bolup yəp-iqixkə baxlisa, **50** xu qakarning hojayini kütülmigən bir küni, oylimiojan bir wakitta kaytip kelidu **51** wə uni kesip ikki parqə kılıp, uning nesiwisi sahtipəzlər bilən ohxax təkdirdə bekitidu. Xu yərdə yioqa-zarlar ketürülidu, qixlirini oququrlitidu.

25 U wakitta, ərx padixahlıkı huddi əlləri qiraqlarnı elip toyı boloğan yigitni karxi elixkə qıkkən on kız əldənəkən qırılgan olmayı. **2** Bu kızlarning bəxi pəmlik, bəxi bolsa pəmsiz. **3** Pəmsiz kızlar qiraqlarını aloğan bolsimu, yəniqə may eliwalıaptu. **4** Pəmlik kızlar bolsa qiraqları bilən billsə əlaqələndirdi maymu eliwalıaptu. **5** Yigit keçikip kəlgəqkə, ularning həmmisini uyku besip uhlap əldəndi. **6** Yerim keqidə: «Mana, yigit kəldi, karxi elixkə qıkinglar!» deyən awaz angliniptu. **7** Buning bilən bu kızlarning həmmisi ornidin turup qiraqlarını pərləpti. **8** Pəmsiz kızlar pəmlik kızlar ola: «Qiraqlarımız əqüp ələqəliliyatidu, meyinglardin beringlarqu» dəptu. **9** Birək pəmlik kızlar: «Yak, bolmaydu! Bərsək, bizgimu həm silərgimu yətməsliki mümkün. Yahxisi, əzüngler [may] satkuqılarning yəniqə berip

setiwelinglar!» dəptu. **10** Lekin ular may setiwalojili ketiwatkanda, yigit kelip kaptu, təyyar bolup bolqan kızlar uning bilən birlikdə toy ziyapitigə kiriptu. Ixik takiliptu. **11** Keyin қalojan kızlar kaytip kelip: «Olojam, ojojam, ixikni eqiwətkəyla!» dəptu. **12** Birak u: «Silərgə bərhək eytayki, mən silərni tonumaymən» dəp jawab beriptu. **13** Xuning üçün səgək bolunglar, qunki nə Insan'oqlining kelidiojan künini nə saitini bilməysilər. **14** [Ərx padixahlıkj] huddi yakə yurtka qikəmakçı bolup, ezbəkarlarını qakirip dunyasını ularoja tapxurojan adəmgə ohxaydu. **15** U adəm hərbir qakarning қabiliyitigə karap, birsigə bəx talant, birsigə ikki talant, yənə birsigə bir talant kümüx tənggə berip, yakə yurtka yol aptu. **16** Bəx talant tənggə alojan qakar berip okət kılıp, yənə bəx talant tənggə payda tepiptu. **17** Xu yolda ikki talant tənggə alqinimu yənə ikki talant tənggə payda aptu. **18** Lekin bir talant tənggə alqını bolsa berip yərni kolap, hojayini bərgən pulni kəmüp yoxurup կoyuptu. **19** Əmdi uzun wakit etkəndin keyin, bu qakarlarning ojojisı kaytip kelip, ular bilən hesablixiptu. **20** Bəx talant tənggə alqını yənə bəx talant tənggini koxup elip kelip: «Olojam, sili manga bəx talant tənggə tapxuroqandila. Karsila, yənə bəx talant tənggə payda aldım» dəptu. **21** Hojayini uningoşa: Obdan boptu! Yahxi wə ixənqlik qakar ikənsən! Mən sanga hawalə kılajan kiqikkinə ixta ixənqlik bolup qikting, seni kəp ixlaroja կoyimən. Kəl, hojayiningning huxallikçə ortak bol!» dəptu. **22** Ikki talant tənggə alqinimu kelip: «Olojam, sili manga ikki talant tənggə tapxuroqandila. Karsila, yənə ikki talant

tənggə payda aldım» dəptu. **23** Hojayini uningoja: «Obdan boptu! Yahxi wə ixənqlik qakar ikənsən! Mən sanga hawalə kıləjan kiqikkinə ixta ixənqlik bolup qikting, seni kəp ixlaroja köyimən. Kəl, hojayiningning huxallılıqoja ortak bol!» dəptu. **24** Andin, bir talant tənggə alojinimu kelip: «Olojam, silining qing adəm ikənliliklirini biləttim, qünki əzliri terimiojan yərdin həsulni oruwalalayla, həmdə uruk qaqmiojan yərdinmu haman alila. **25** Xunga körkup, silining bərgən bir talant tənggilirini yərgə kəmüp yoxurup köyojanidim. Mana pullirini alsila» dəptu. **26** Olojisi uningoja: «Əy, rəzil, hurun qakar! Sən meni terimiojan yərdin oruvalidiojan, uruk qaqmiojan yərdin haman alidiqan adəm dəp bilip, **27** həq bolmiqanda pulumni jazanihorlaroja amanət köyuxung kerək idioqu! Xundak kıləjan bolsang mən կayıtip kəlgəndə pulumni əsümi bilən alojan bolmamtim?! **28** Xunga, uning қolidiki talant tənggini elip, on talant tənggə bar bolqanoja beringlar! **29** Qünki kimdə bar bolsa, uningoja tehimu kəp berilidu, uningda molqılıq bolidu; əmma kimdə yok bolsa, hətta uningda bar bolqanlırimu uningdin məhərum kılınidu. **30** Bu yaramsız qakarnı texidiki қarangoşulukça aqıkıp taxlanglar! U yərdə yioqa-zarlar kötürülidu, qixlirini oququrlitidu» dəptu. **31** Insan'oqlı əz xan-xəripi iqidə barlıq pərixtılıri bilən billə kəlginidə, xərəplik təhtidə olтурidu. **32** Barlıq əllər uning aldiqə yioqilidu. Padiqi қoylarnı əqkilərdin ayriqinidək u ularni ayriydu; **33** u қoylarnı ong yenioqa, əqkilərni sol yenioqa ayriydu. **34** Andin Padixah, ong yenidikilərgə: «Əy Atam bəht ata қılənlar, kelinglar! Aləm apiridə bolqandin beri

silər üçün təyyarlanıjan padixahlıkkə waris bolup igə bolunglar! **35** Qünki aq қalojinimda silər manga yeməklik bərdinglar, ussuz қalojinimda ussuluk bərdinglar, musapir bolup yürginimdə ez əyünglərgə aldinglar, **36** yalingaq қalojinimda kiydürdünglar, kesəl bolup қalojinimda һalimdin həwər aldinglar, zindanda yatkinimda yoklap turdunglar» — dəydu. **37** U qəqda, həkkaniy adəmlər uningə: «I Rəb, biz seni қaqqan aq kərüp ozuk bərdük, yaki ussuz kərüp ussuluk bərdük? **38** Seni қaqqan musapir kərüp əyümizgə alduk yaki yalingaq kərüp kiygüzduk? **39** Sening қaqqan kesəl bolojiningni yaki zindanda yatkiningni kərüp yoklap barduk?» dəp soraydu. **40** Wə Padixah ularə: «Mən silərgə bərhək xuni eytayki, muxu կerindaxlirimdin əng kiqikidin birərsigə xularnı қilojininglarmu, dəl manga қilojan boldunglar» dəp jawab beridu. **41** Andin u sol yenidikilərgə: «Əy lənitilər, kəzümdin yokilinglar! Xəytan bilən uning pərixtilirigə hazırlanıjan mənggü əqməs otka kiringlar! (*aiōnios g166*) **42** Qünki aq қalojinimda manga ozuk bərmidinglar, ussuz қalojinimda ussuluk bərmidinglar; **43** musapir bolup yürginimdə ez əyünglərgə almidinglar, yalingaq қalojinimda kiydurmidinglar, kesəl bolojiningda wə zindanda yatkinimda yoklimidinglar» dəydu. **44** U qəqda, ular: «I Rəb, seni қaqqan aq, ussuz, musapir, yalingaq, kesəl yaki zindanda kərüp turup hizmitingdə bolmiduk?» dəydu. **45** Andin padixah ularə: «Mən silərgə bərhək xuni eytayki, muxulardin əng kiqikidin birərsigə xundak қilmiojininglar mangimu қilmiojan boldunglar» dəp jawab beridu. **46** Buning bilən ular

mənggülük jazaşa kirip ketidu, lekin həkkaniylar bolsa
mənggülük hayatşa kiridu. (aiōnios g166)

26 Əysa bu səzlərni kılıp bolqandan keyin, muhlislirioşa:
2 — Silərgə məlumki, ikki kündin keyin «ötüp ketix
həyeti» bolidu, xu qaoşa Insan'oqlı krestlinix üçün tutup
berilidu, — dedi. **3** Bax kahinlər wə akşakallar Қayafa
isimlik bax kahinning sariyida jəm boluxti. **4** Ular Əysani
kəndak kılıp hıylə-nəyrəng bilən tutup əltürük toqrisida
məslihət kılıxtı. **5** Bırak ular: — Bu ix həyt-ayəm künləri
kılınmışın. Bolmisa, həlk arisida malimanqılıq qıqxı
mumkin, — deyixti. **6** Əmdi Əysa Bəyt-Aniya yezisida,
«Simon mahaw»ning eyi də bolqinida, **7** bir ayal uning
yenioşa kirdi. U ak қaxtexi xexidə naħayiti կimmətlik
ətirni elip kəlgən bolup, Əysa dastihanda olturoqanda,
ətirni uning bexioşa կuydi. **8** Lekin muhlislər buni kərüp
hapa boluxup: — Zadi nemixşa bundak israpqılıq kılınidu?
9 Qünki bu ətirni kəp puloşa setip, pulini kəmbəəjəllərgə
sədikə կilsa bolattıou! — deyixti. **10** Lekin Əysa ularning
kənglidikini bilip ularoşa: — Bu ayalning kənglini nemə
dəp aqritisilər? Qünki u mən üçün yahxi bir ixni կildi. **11**
Qünki kəmbəəjəllər daim silərning aranglarda bolidu,
lekin menin aranglarda boluxum silərgə daim nesip
boliwərməydu! **12** Bu ayalning bu ətirni bədinimə կuyuxi
menin dəpnə կiliniximə təyyar boluxum üçün boldi.
13 Mən silərgə bərhək xuni eytip կoyayki, bu hux həwər
pütkül dunyaning kəyeridə jakarlansa, bu ayal əslinip,
uning կilojan bu ixi təriplinidu, — dedi. **14** Bu ixtin
keyin, on ikkiyləndin Yəhuda Ixkariyot isimlik biri bax
kahinlarning aldioşa berip: **15** — Uni tutup bərsəm,

manga nemə berisilər? — dedi. Ular uning aldişa ottuz kümüx tənggə köydi. **16** Yəhuda xuningdin etibarən uni tutup berixkə muwapik pursət izdəxkə baxlidi. **17** Petir nan həytining birinqi küni, muhlislar Əysanıng yenioğa kelip: — Ətüp ketix həytining tamikini yeyixing üqün kəyərdə təyyarlıxımızni halaysən? — dəp soridi. **18** U ularoğa: — Xəhərgə kirip palanqining əyigə berip uningoşa: «Ustaz: — Waqıt-saitim yekinlixip қaldı, ətüp ketix həytini muhlislirim bilən birlikdə sening əyüngdə etküzəy — dəydu» dəp eytinglar, — dedi. **19** Muhlislar Əysanıng tapilioğinidək ətüp ketix həytining tamikini xu yərdə təyyarlıdı. **20** Kəqkurun, u on ikkiylən bilən dastihanda olturdi. **21** Ular əqizaliniwatlaşında u: — Mən silərgə bərhək xuni eytip köyayki, aranglardıki birəylən manga satğunluk kılıdu, — dedi. **22** [Buni anglap] ular intayın կայօսօլ qəmüp, bir-birləp uningdin: — Ya Rəb, mən əməstimən? — dəp soraxkə baxlidi. **23** U jawabən: — Қolidiki nanni mən bilən təng tawakka tegürgən kixi, manga satğunluk kıləquqi xu bolidu. **24** İnsan'օqlı dərwəkə [mukəddəs yazmilarda] ezi tooqrisida pütülginiidək [elümgə] ketidu; birak İnsan'օqlining tutup berilişigə wasitiqi bolqan adəmnинг һəlioğa way! U adəm tuqulmioğan bolsa yahxi bolatti! — dedi. **25** Uningoşa satğunluk kılıdioğan Yəhuda: — Ustaz, mən əməstimən? — dəp soridi. U uningoşa: — Əzüng deding jumu, — dedi. **26** Ular əqizaliniwatlaşında, Əysa bir nanni қolioşa elip [Hudaşa] təxəkkür-həmdusana eytkəndin keyin, uni oxup, muhlislirioşa üləxtürüp bərdi wə: — Elinglar, yənglər, bu menin tenim, — dedi. **27** Andin, қolioşa

jamni elip [Hudaşa] təxəkkür-həmdusana eytip, uni muhlislirioqa tutup: — Həmməylən buningdin iqinglar. **28**
Bu mening nurojun adəmlərning gunahlırinin kəqürüm
kilinixi üçün təkülidioğan, yengi əhdini tüzidioğan
kenimdir. **29** Lekin mən xuni silərgə eytayki, Atamning
padixahlılıkida silər bilən birlikdə yengidin xarabtin
iqmigüqə, üzüm telining xərbətini hərgiz iqməymən, —
dedi. **30** Ular mədhəyə küyini eytkəndin keyin talaoğa
qıkip, Zəytun teojoja қarap ketixti. **31** Andin Əysə ularoğa:
— Bugün keqə silər həmmüngler mening tüpəylimdin
tandurulup putlixisilər, qünki [mukəddəs yazmilarda]: —
«Mən padıqını uruwetimən, Padidiki կoylar patiparak
bolup tarkitiwetilidu» dəp pütülgən. **32** Lekin mən
tirilgəndin keyin Galiliyəgə silərdin burun barımən,
— dedi. **33** Petrus uningoja jawabən: — Həmməylən
sening tüpəylingdin tandurulup putlaxsimu, mən hərgiz
putlaxmaymən, dedi. **34** Əysə uningoja: — Mən sanga
bərhək xuni eytip կoyayki, bugün keqə horaz qillaxtin
burun, sən məndin üq ketim tanisən, — dedi. **35** Petrus
ungingoja: — Sən bilən billə əlüxüm kerək bolsimu,
səndin hərgiz tanmaymən, — dedi. Қalqan muhlislarning
həmmisimu xundak deyixti. **36** Andin Əysə ular bilən billə
Getsimanə degən yərgə kəldi. U muhlislaroğa: «Mən u
yakka berip dua-tilawət kılıp kəlgüqə, muxu jayda olturup
turunglar» dedi. **37** U Petrusni, xundakla Zəbədiyning
ikki oqlını birgə elip mangdi wə կattık azablinip, kəngli
tolimu pərixtən boluxka baxlıdi. **38** U ularoğa: — Jenim
əlidioğandək bəkmə azablanmakta. Silər bu yərdə kəlip,
mən bilən birlikdə oyqak turunglar, — dewidi, **39** Wə səl

nerirak berip, əzini yərgə etip düm yetip dua kılıp: — I Atam, mumkin bolsa, bu kədəh məndin etüp kətsun! Lekin bu ix mən halıqandək əməs, sən halıqandək bolsun, — dedi. **40** U muhlislarning yenioğa қaytip kəlginiidə, ularning uhlap қalınanlığını körüp, Petruska: — Mən bilən billə birər saətmu oyoqak turalmidinglarmu?! **41** Eziketuruluxtin saklinix üçün, oyoqak turup dua kilinglar. Roh pidakar bolsimu, lekin kixining ətliri ajizdur, — dedi. **42** U ikkinqi kətim berip, yənə dua kılıp: — I Atam, əgər mən bu kədəhni iqmisəm u məndin kətmisə, undakta sening iradəng ada kılinsun, — dedi. **43** U ularning yenioğa [қaytip] kəlginiidə, yənə uhlap қalınanlığını kərdi, qunki ularning kezliri uykuşa ilinənənidi. **44** Xuning bilən u ulardin ayrılip üçinqi kətim berip, yənə xu səzlər bilən dua kıldı. **45** Andin u muhlislarning yenioğa kelip ularqa: — Silər tehiqə uhlawatamsilər, tehiqə dəm eliwatamsilər? Mana, wakit-saiti yekinlaxtı; İnsan'oqlı gunahkarlarning қolioğa tapxurulidu. **46** Kəpunglar, ketəyli; mana, manga satkunluk kılıdioğan kixi yekin kıldı! — dedi. **47** Uning səzi tehi tükiməyla, on ikkiyləndin biri bolğan Yəhuda kıldı; uning yenida bax kahinlar wə həlk akşakallırı təripidin əwətilgən, kiliq-toğmaklarnı kətürgən zor bir top adəm bar idi. **48** Uningoşa satkunluk kılıquqi ular bilən alliburun ixarətni bekitip: «Mən kimni seysəm, u dəl xudur. Silər uni tutunglar» dəp kelixkənidi. **49** U udul Əysanıng aldioğa berip: — Salam, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **50** Əysa uningoşa: — Aqınəm, nemə dəp kəlding? — dedi. Xuning bilən, həlikə adəmlər yopurulup kelip, Əysaşa kol selip, uni tutkun kıldı. **51** Wə

mana, Əysanıng yenidikilərdin birəylən kılıqını suçurup, bax kahınınning qakirioja uruwidi, uning կulığını xilip qüxürüwətti. **52** Əysa uningoja: — Kiliqingni kinişa sal, kiliq kətürgənlər kiliq astida һalak bolidu. **53** Yaki meni Atisişa nida kılalmaydiqan boldi, dəp oylap қaldingmu?! Xundak կilsamla U manga xuan on ikki կisimdin artuk pərixtə mangdurmamdu? **54** Birak mən undak կilsam, muğəddəs yazmilardiki bu ixlar mukərrər bolidu degən bexarətlər կandaqmu əməlgə axurulsun? — dedi. **55** Xu pəyttə Əysa toplaxkan adəmlərgə կarap: — Bir կarakqını tutidiojandək kiliq-tokmaklarnı kətürüp meni tutkılı kəpsiləroq? Mən hər künü ibadəthana һoylilirida silər bilən billə olturup təlim berəttim, lekin silər u qəoqla meni tutmidinglar. **56** Lekin bu pütün ixlarning yüz berixi pəyəqəmbərlərning muğəddəs yazmilirida aldin eytkanlırinin əməlgə axuruluxi üçün boldi, — dedi. Bu qəoqla, muhlislarning həmmisi uni taxlap կeqip ketixti. **57** Əmdi Əysani tutğun kılıqanlar uni bax kahin Կayafanıng aldişa elip berixti. Təwrat ustazlıri bilən aksakallarmu u yerdə jəm boluxkanidi. **58** Petrus uningoja taki bax kahınınning sariyining [hoylisiçiqə] yiraktın əgixip kelip, ixning akıwetini körük üçün iqkirigə kirip, կarawullarning arisida olturdu. **59** Bax kahinlar, aksakallar wə pütün aliy kengəxmə əzaliri Əysani əlüm jazasişa məhkum kılıx üçün, yaloqan guwah-qıspat izdəytti. **60** Nuroqun yaloqan guwahqılar otturioqa qıkkən bolsimu, ular bulardin həqkandaq ispatka erixəlmidi. Ahirda, ikki yaloqan guwahqı otturioqa qıkıp: **61** — Bu adəm: «Mən Hudanıng ibadəthanisini buzup taxlap, üç kün iqidə kayta

ķurup qikalaymən» degən, dedi. **62** Bax kahin ornidin turup, uningoja: — Keni, jawab bərməmsən? Bular sening üstüngdin zadi ķandak guwahlıklarnı beriwatidu? — dedi. **63** Lekin Əysə süküt ķılıp turiwərdi. Bax kahin uningoja: — [Mənggү] hayat bolouqı Huda bilən sening kəsəm ķılıxingni buyruymənki, bizgə eyt, Hudanıng Ooli Məsih, sənmə?» — dedi. **64** Əysə mundak, jawab ķayturdi: — Xundak, sening deginingdək. Lekin xunimu silərgə eytayki, buningdin keyin silər Insan'ooqlining Қadir Bolouqining ong yenida olturidiojinini wə kəktiki bulutlar üstidə kelidiojinini kərisilər. **65** Xuning bilən bax kahin tonlirini yirtip taxlap: — U kupurluk ķildi! Əmdi baxka hərkəndak guwahlıqning nemə hajiti? Mana, əzünglar bu kupurlukni anglıdinglar! **66** Buningoja nemə dəysilər? — dedi. — U əlüm jazasioja layiktur! — dəp jawab ķayturuxti ular. **67** Buning bilən ular uning yüzigə tüküüp, uningoja muxt atkili turdi. Bəziliri uni kaqatlap: **68** — Əy Məsih, pəyəqəmbərqilik ķilmamsən, eytip baķına, seni kim urdi? — deyixti. **69** Əmdi Petrus sarayning taxkırıki höylisida olturatti. Bir dedək uning yenioja kelip: — Sən Galiliyəlik Əysə bilən birgə idingən, — dedi. **70** Lekin u həmməylənning aldida inkar ķılıp: — Sening nemə dəwatkənlikinqni qüxənmidim! — dedi. **71** Andin u dalanoja qıkkanda, uni kərgən yənə bir dedək u yerdə turoqanlar oja: — Bu adəmmu Nasarətlik Əysə bilən birgə idi, — dedi. **72** U yənə inkar ķılıp: — Mən u adəmni tonumaymən! — dəp kəsəm iqtı. **73** Bir'azdin keyin, u yerdə turoqanlar Petrusning yenioja kelip uningoja: — Xübħjsizki, sən ularning biri ikənsən, qünki tələppuzung

seni pax kılıdu, — deyixti. **74** [Petrus] kattık қароjaxlar bilən kəsəm kılıp: — U adəmni zadi tonumaymən! — deyixigila horaz qillidi. **75** Petrus Əysanıng: «Horaz qillaxtin burun, sən məndin üç կetim tanisən!» degən səzini esigə aldi. U taxkirişa qikip, kattık yişa-zar kətürdi.

27 Tang atkandila, pütün bax kahinlar bilən həlk akşakalliri Əysani əlümgə məhkum կildurux üçün məslihətləxti. **2** Ular uni baołap apirip, waliy Pontius Pilatuska tapxurup bərdi. **3** Uningoşa satğunluq kılajan Yəhuda uning əlümgə həküm kılınojanlığını kərüp, bu ixlaroşa puxayman կildi wə bax kahinlar bilən akşakallarоja ottuz kümüx tənggini կayturup berip: **4** — Mən bigunah bir janning կeni təkülüxkə satğunluq kılıp gunah ətküzdüm, — dedi. Buningoşa bizning nemə karımız? Өz ixingni bil! — deyixti ular. **5** Yəhuda kümüx tənggilərni ibadəthanining iqigə qəriwətti wə u yərdin ketip, talaşa qikip, esilip əlüwaldi. **6** Bax kahinlar kümüx tənggilərni yiojwelip: — Bu hun təlumi boləqan [tənggilərdur], ularni ibadəthanining həzinisigə կoyux haram, — deyixti. **7** Ular əzara məslihətlixip, bu pullar bilən yaka yurtluklarоja yərlik bolsun dəp, sapalqining bir parqə etizlikini setiwaldi. **8** Xunga bu yər հազրոյք «կանлик etiz» dəp atılıp kəlməktə. **9** Xu ix bilən Yərəmiya pəyojəmbər təripidin burun eytilojan munu bexarət əməlgə axuruldi: — «İsrail həlkı uning üçün bahalap bekitkən bahasını, Yəni ottuz kümüx tənggini ular elixti, **10** Wə Pərwərdigar manga kərsatkəndək, Sapalqining etizini setiwelixkə həjləxti». **11** Əmdi Əysa waliyning

aldoja turoquzuldi. Waliy uningdin: — Sən Yəhudiylarning padixahımı? — dəp soridi. Eytķiningdək, — dedi Əysa. **12** Lekin bax kahinlar wə aksakallar uning üstidin ərz-xikayət kılɔjanda, u bir eoñizmu jawab bərmidi. **13** Buning bilən Pilatus uningoja: — Ularning sening üstüngdin kılɔjan xunqə kəp xikayətlirini anglimaywatamsən? — dedi. **14** Birak u [Pilatuska] jawabən [xikayətlərning] birsigimu jawab bərmidi. Waliy buningoja intayın həyran қaldı. **15** Hər ketimlik [etüp ketix] həytida, waliyning halayılk tələp kılɔjan bir məhbusni ularoja қoyup berix aditi bar idi. **16** Əyni wakitta, [rimliklarning] Barabbas isimlik atiki qıkkən bir məhbusi [zindanda] idi. **17** Halayılk jəm boloqanda, Pilatus ulardin: — Kimni silərgə қoyup beriximni halaysılər? Barabbasnimu yaki Məsih, dəp atalojan əysanimu? — dəp soridi **18** (qünki u [bax kahin qatarlıklarning] həsəthorluKİ tüpəylidin uni tutup bərgənlilikini bilətti). **19** Pilatus «sorak təhti»də olturoqanda, ayali uningoja adəm əwətip: — U həkkaniy kixining ixioja arilaxmiöjin. Qünki tünügün keqə uning səwəbidin qüxümdə kəp azab qəktim, — dəp həwər yətküzdi. **20** Lekin bax kahinlar wə aksakallar bolsa halayıknı makul kılıp, Barabbasni қoyup berixni wə əysani yokitixni tələp kıldırdı. **21** Waliy jawabən ulardin yənə: — Silərgə bu ikkisining қaysisini қoyup beriximni halaysılər? — dəp soridi. Barabbasni, — deyixti ular. **22** Pilatus əmdi: — Undak bolsa, Məsih dəp atalojan əysani қandağ bir tərəp kılıy? — dedi. Həmməylən: — U krestlənsun! — deyixti. **23** Pilatus: — Nemixka? U zadi nemə yamanlıq ətküzüptü? — dəp soridi. Biraq ular tehimu қattık warkirixip: U

krestlənsun! — dəp turuwelixti. **24** Pilatus sözliwerixning bihudə ikənlikini, bəlki buning ornişa malimanqılık qıçıdişanlığını körüp, su elip, kəpqılıknıgaldida kölini yuşaqq: — Bu həkkaniy adəmning ənişə mən jawabkar əməsmən, buningə əzüngər məs'ul bolunglar! — dedi. **25** Pütün həlk jawabən: — Uning əni bizning üstimizgə wə balilirimizning üstigə qüxsun! — deyixti. **26** Buning bilən Pilatus Barabbasni ularoşa qıkırıp bərdi. Əysani bolsa əttik əməkçilikdən keyin, krestləxkə [ləxkərlirigə] tapxurdi. **27** Andin waliyning ləxkərləri Əysani uning ordisişa elip kirip, pütün ləxkərlər topını bu yergə uning ətrapışa yioqdi. **28** Ular Əysani yalingaqlap, uqisioşa pərəng rənglik ton kiydürüxti. **29** Tikənlilik xahqılarnı ərüp bir taj yasap, bexioşa kiydürdi wə ong əlioşa bir əməkçilik tutkuzdi. Andin uning aldişa tizlinip: «Yaxioşayla, Yəhudiylarning padixağı!» dəp mazak əsilixti. **30** Uningə tükrüxti, əməkçilikni elip uning bexioşa uruxti. **31** Uni xundak mazak əsilixtən keyin, tonni saldurup, uqisioşa əz kiyimlirini kiydürdi wə krestləx üçün elip mengixti. **32** Ular taxkırıoşa qıkkınida, Kurini xəhərililik Simon isimlik bir kixini uqrıtıp, uni tutup kelip Əysanıng krestini uningoşa məjburiy kötürgüzdi. **33** Ular Golgota, yəni «Bax səngək» degən yergə kəlgəndə, **34** [Əysaşa] iqix üçün kəkrə süyi arilaxturuləqan aqqıq xarab bərdi; lekin u uni tetip bakğandan keyin, iqqili unimidi. **35** Ləxkərlər uni krestligəndən keyin, qək taxlixip kiyimlirini əzara bələxüwaldi. **36** Andin u yerdə olturup uningoşa kəzətqılık əldi. **37** Ular uning bexining yüksəri təripigə «Bu Əysa, Yəhudiylarning padixağıdır» dəp yeziləqan xikayətnamə

tahtiyini bekitti. **38** [Əysa] bilən təng ikki karakqimu krestkə mihlanoğan bolup, biri ong təripidə, yənə biri sol təripidə idi. **39** Bu yərdin etkənlər baxlirini qaykixip, uni həkarətləp: **40** — Əni, sən ibadəthanini buzup taxlap, üq kün iqidə կaytidin yasap qikidioğan adəm, əmdi əzüngni կutkuzə! Hudanıng Oqlı bolsang, kresttin qüxüp bakķina! — deyixti. **41** Bax kahinlarmu, Təwrat ustazliri wə aksakallar bilən birgə uni məshirə kılıp: **42** — Baxķılni կutkuzuptikən, əzini կutkuzalmaydu. U Israilning padixaḥimix! Əmdi kresttin qüxüp baksunqu, andin uningoşa etikəd kılımiz. **43** U Hudaşa tayanoğan! Huda uni əzizlisə, hazır կutkuzup bakķay! Qünki u: «Mən Hudanıng Oqlı» degənidi, — deyixti. **44** Uning bilən təng krestləngən karakqıllarmu uni xundağ həkarətləxti. **45** Əmdi künning altinqı saitidin tokķuzinqı saitigiqə pütkül zeminni կarangoğuluğ bastı. **46** Tokķuzinqı saatlərdə Əysa yukarı awazda: «Eli, eli, ləma sawaktani?» yəni «Hudayim, Hudayim, meni nemixkə taxliwətting?» dəp կattık nida kıldı. **47** U yerdə turqanlarning bəziliri buni anglap: Bu adəm Ilyas [pəyələmbər]gə murajiət kiliwatidu, — deyixti. **48** Ularning iqidin birəylən dərhal yügürüp berip bir parqə bulutni əkelip, uni aqqık xarabka qilap, կomuxning uqioşa selip uningoşa ieqküziüp koydi. **49** Birak baxķılar: — Tohta! Karap bakaylı, Ilyas [pəyələmbər] kelip uni կutkuzup կalarmikin? — deyixti. **50** Əysa yukarı awaz bilən yənə bir warķırıdi-də, rohını կoyuwətti. **51** Wə mana, xu dəkikidə ibadəthanining [iqlik] pərdisi yukiridin təwəngə ikki parqə bəlüp yirtildi. Yər-zemin təwrinip, taxlar yerilip, **52** Kəbrilər eqildi (U tirilgəndin keyin,

[əlümdə] uhlawatkan nuroqun mukəddəs bəndilərning tənlirimu tirildi; ular kəbrilərdin qıqtı wə mukəddəs xəhərgə kirip, u yerdə nuroqun kixilərgə kəründi). **54** Əmdi Əysani kəzət kiliwatkan yüzbəxi həm yenidiki ləxkərlər yərning təwrixini wə baxqa yüz bərgən hədisilərni kərüp, intayın қorķuxup: — U həqiqətən Hudanıng Oqlı ikən! — deyixti. **55** U yerdə yənə bu ixlaroja yiraktin қarap turoqan nuroqun ayallarmu bar idi. Əlar əslidə Əysanıng hizmitidə bolup, Galiliyədin uningoja əgixip kəlgənidi. **56** Ularning arisida Magdallıq Məryəm, Yakup bilən Yüsüpnıng anisi Məryəm, Zəbədiyning oqullırining anisimu bar idi. **57** Kəqkurun, Arimatiyalıq Yüsüp isimlik bir bay kəldi. Umu Əysanıng muhlisliridin idi. **58** U Pilatusning aldioja berip, Əysanıng jəsitini tələp kıldı. Pilatus jəsətni uningoja tapxuruxka əmr kıldı. **59** Yüsüp jəsətni elip, pakız kanap rəht bilən orap kepənlidi **60** wə uni əzi üçün kiyada oyduroqan yengi kəbrisigə koydi. Andin kəbrining aəzzişa yooşan bir taxni domilitip қoyup, ketip қaldı **61** (xu qaoğda Magdallıq Məryəm bilən yənə bir Məryəmmu u yerdə, kəbrining udulida olturatti). **62** Əmdi ətisi, yəni «Təyyarlax küni» etkəndin keyin, bax kahinlar bilən Pərisiylər jəm boluxup Pilatusning aldioja kelip: **63** — Janabliri, həlikj aldamqining həyat waktida: «Mən əlüp üqinqi küni tirilimən» degini esimizdə bar. **64** Xuning üqün, kəbri üqinqi künigiqə məhkəm köçdilixi üçün əmr bərgəysiz. Undak əlinmisa, muhlisliri kelip jəsətni oqrilap ketip, andin həlkə: «U əlümdin tirildi» deyixi mumkin. Bundaq aldamqılıq aldinkısidinmu bəttər bolidu, — deyixti. **65** Pilatus ularoja: — Bir guruppa kəzətqi

ləxkərni silərgə tapxurdum. Kəbrini kurbinglarning yetixiqə məhkəm қoojdanglar, — dedi. **66** Xuning bilən ular [kəzətqi ləxkərlər] bilən billə berip, taxni peqətləp, kəbrini muhəpizət astıqə қoydi.

28 Xabat küni ətüp, həptining birinqi küni tang atay degəndə, Magdallik Məryəm bilən yənə bir Məryəm kəbrini kərüvkə kəldi. **2** Wə mana, yərlər tuyuksız қattık təwrəp kətti; qünki Pərwərdigarning bir pərixtisi asmandin qüxüp, [kəbrigə] berip, taxni bir qatkə domilitip, üstidə olturoğanidi. **3** Pərixtining kıyapiti qaqlıqtək, kiyimliри kardək ap'ak idi. **4** Kəzətqilər uningdin xunqə қorķuxtiki, titrixip, əlüktək ketipla կaldı. **5** Pərixtə ayallarоja қarap: — Korkmangalar! Silərning krestləngən əysani izdəwatķininglarnı bilimən. **6** U bu yerdə əməs; u ezi eytəndək tirildürüldi. Kelinglar, Rəb yatkan jayni körünglər; **7** andin dərhal berip uning muhlislirioja: «U əlüm din tiriliptu. Wə mana, u silərdin awwal Galiliyəgə baridikən, uni xu yerdə kəridikənsilər» dənglər. Mana mən bularni silərgə eytip bərdim, — dedi. **8** Xunga ayallar həm қorķunq həm zor huxallıq iqidə kəbridiñ dərhal ayrılip, uning muhlislirioja həwər berixkə yügürüxti. **9** Ular muhlislirini həwərləndürükə mangojanda, mana əysa ularning aldioja qikip: — Salam silərgə! — dedi. Ularmu aldioja berip, uning putioja esilip, uningoja səjdə կıldı. **10** Andin əysa ularoja: — Korkmangalar! Berip kərindaxliriməqə: Galiliyəgə beringlər, dəp ukturunglər, ular meni xu yerdə kəridü, — dedi. **11** Ayallar tehi yolda ketiwatkənda, mana kəzətqilərning bəziliri xəhərgə kirip, bolqan wəkələrning həmmisi tooqrisida bax kahinlarоja

həwər kıldı. **12** [Bax kahinlar] aksakallar bilən bir yərgə
yiçilip məslihətləxkəndin keyin, ləxkərlərgə bək kəp
pul berip: **13** — Silər: «Uning muhlisliri keqisi kelip,
biz uhlawatlıkanda uning jəsitini oqrılap əketiptu» —
dənglər. **14** Əgər bu həwər waliyning կulikişa yetip
kalsa, biz uni կayıl kılıp silərni awariqiliktin saklaymiz —
dedi. **15** Xundak kılıp, ləxkərlər pulni aldi wə ezlirigə
tapılanqandək kıldı. Xuning bilən bu gəp bütüngişə
Yəhudiylar arisida tarkılıp kəlməktə. **16** On bir muhlis
Galiliyəgə berip, əysa ularoşa bekitkən taqka qikixti. **17**
Ular uni kərginidə uningoşa səjdə kilixti; lekin bəziləri
gumanlinip կaldı. **18** Əysa ularning yenioşa kelip, mundak
dedi: — Ərxtə wə yər yüzidə barlıq hökük manga berildi.
19 Xuning üçün, berip pütkül əllərni [əzümgə] muhlis kılıp
yetixtirünglər, xundakla ularnı Ata, Oğul wə Mükəddəs
Rohning namioşa təwə kılıp qəmüldürüp, **20** ularoşa mən
silərgə tapiliojan barlıq əmrlərgə əməl kilixti əgittinglər.
Wə mana, mən zaman ahirioşqə hər küni silər bilən billə
bolimən. (**aiōn g165**)

Markus

1 Hudaning oqlı Əysa Məsihning hux hewirining baxlinixi: **2** Yəxaya pəyələmbərning yazmisida hatirləngəndək: — «Mana, aldingda əlqimni əwətimən. U sening yolungni aldin'ala təyyarlaydu. **3** Anglanglar, dalada birsining towlioqan awazini! U: «Pərwərdigarning yolini təyyarlanglar, Uning üçün qioqır yollirini tüptüz kilinglar!» — dəydu». **4** Kixilerni qəmüldürük elip baridioqan Yəhya [pəyələmbər] qəl-bayawanda pəyda bolup, gunahlaroqa kəqürüm elip kelidioqan, towa ķilixni bildüridioqan [suəla] «qəmüldürük»ni jakarlaxça baxlidi. **5** Pütün Yəhudiyyə əlkisidikilər wə pütkül Yerusalem xəhəridikilər uning aldioqa qıkıp, gunahlırini ikrar ķilixi bilən uning təripidin Iordan dəryasida qəmüldürüldi. **6** Yəhya bolsa təgə yungidin ķilinoqan kiyim kiygən, beligə kən tasma baqlıoqanidi; yeməkliki qekətkə bilən yawa hərə həsili idi. **7** U mundak dəp jakarlaytti: — Məndin կudrətlik bolоqan biri məndin keyin kelidu. Mən hətta engixip kəxlirining boqkuqını yexixkimu layik əməsmən! **8** Mən silərni suqıla qəmüldürimən, lekin u silərni Muğəddəs Rohka qəmüldürüridu. **9** Xu künnlərdə xundak boldiki, Əysa Galiliyə əlkisining Nasarət xəhəridin kelip, Yəhya təripidin Iordan dəryasida qəmüldürüldi. **10** U sudin qıkkandila, asmanlarning yerilip, Rohning kəptər kiyapitidə qüxüp, eż üstigə konuwatqanlığını kərdi. **11** Xuning bilən asmanlardın: «Sən Mening səyümlük Oqlum, Mən səndin toluk hursənmən!» degən bir awaz anglandı. **12** Wə Roh dərħal uni qəl-bayawanoqa süyləp qıqardi. **13** U qəldə kırıq kün turup, Xəytan təripidin

sinilip turatti. U xu yerdə yawayi haywanlar bilən billə idi; xu künlərdə pərixtılər uning hizmitini ķildi. **14** Əmdi Yəhya solanojandin keyin, Əysa Galiliyə elkisigə berip: «Wakit-saiti toxti, Hudanıng padixahlıki yekinlaxtı! Towa kilinglar, hux həwərgə ixininglar!» dəp Hudanıng padixahlığının hux həwirini jakarlaxka baxladı. **16** [Xu künlərdə] u Galiliyə dengizi boyida ketiwetip, Simon bilən inisi Andriyasni kərdi. Ular belikqi bolup, dengizoja tor taxlawatattı. **17** Əysa ularoja: — Mening kəynimdin menginglar, mən silərni adəm tutkuqi belikqi ķilimən! — dedi. **18** Ular xuan torlirini taxlap, uningoja əgixip mangdı. **19** U xu yerdin bir'az etüp Zəbədiyning oqlı Yakupni inisi Yuhanınna bilən kərdi. Bu ikkisi kemidə turup torlirini ongxawatattı. **20** U xuan ularnimu qakırdı. Ular atisi Zəbədiyi mədikarlar bilən billə kemidə қaldurup, ezliri uning bilən mangdı. **21** Ular KəpərNağum xəhīrigə kirdi. Xabat künü u udul sinagogka kirip, təlim berixkə baxladı. **22** Halayıq uning təlimigə həyrənanuhəs boluxtı. Qünki uning təlimliri Təwrat ustazlirimingkigə ohximayttı, bəlki tolimu nopuzluk idi. **23** Sinagogta napak roh qaplaçkan bir adəm bar idi. U: **24** — I Nasarətlik Əysa, biz bilən karing bolmisun! Sən bizni yokatkılı kəldingmu? Mən sening kimlikingni bilimən, sən Hudanıng Mukəddəs bolğuqisisən! — dəp towlaytti. **25** Lekin Əysa [jinoqa] tənbih berip: — Aqzingni yum, bu adəmdin qık! — dedi. **26** Napak roh həlikə adəmning tenini tartıxturup, ķattık warķırıqınıqə uningdin qikip kətti. **27** Halayıq həmmisi buningdin intayın həyran bolup, əzara oquloqla ķilixip: — Bu կandak ix? Yengi bir təlimoqu! Qünki u hökük bilən

hətta napak rohlarojimu buyruk kılalaydikən, ularmu uning səzигə boysunidikən, — deyixti. **28** Buningdin uning xəhriti xu һaman pütün Galiliyə əlkisining ətrapişa pur kətti. **29** Ular sinagogdin qıkıpla, Yakup wə Yuḥanna bilən Simon wə Andriyasning өyigə bardi. **30** Əmma Simonning կeynanisi կizitma iqidə yetip қalojanidi. Ular dərhal uning əhwalini [Əysaօja] eytti. **31** U ayalning կexioja berip, կolidin tutup, yələp ərə turoquzdi. Uning կizitmisi dərhal yandi wə u ularnı kütüxkə kirixti. **32** Kəqkurun kün patkanda, kixilər barlıq aqrıqlarnı wə jin qaplaxkanlarnı uning aldioja elip kelixti. **33** Pütün xəhərdikilər ixik aldioja toplaxkanidi. **34** Xuning bilən u hər türlük kesəllərgə giriptar bolğan nuroqun kixilərni sakaytti wə nuroqun jinlarnı kixilərdin həydiwətti. Lekin u jinlarning gəp կilixka yol koymidi, qunki ular uning kim ikənlikini bilişətti. **35** Ətisi ətigən tang tehi atmastinla, u ornidin turup, [xəhərdin] qıkıp, hilwət bir jayqa berip dua-tilawət կildi. **36** Simon bilən uning həmrahlıri uni izdəp qikti. **37** Uni tapkanda: — Həmmə adəm seni izdixiwatidu! — deyixti. **38** U ularqa: — Baxka yərlərgə, ətraptiki yezilarojimu səz-kalamni jakarlixim üçün barayli. Qunki mən dəl muxu ix üçün kelixim, — dedi. **39** Xundak կilip, u pütkül Galiliyə əlkisini aylinip, sinagoglirida səz-kalamni jakarlaytti həmdə jinlarnı kixilərdin həydiwətti. **40** Mahaw kesili bar bir kixi uning aldioja kelip yelinip, tizlinip turup: — Əgər halisingiz, meni kesilimdin pak կilalaysız! — dəp ətündi. **41** Əysa iqi aqrıoqaq կolini sozup uningoja təgküzüp turup: — Halaymən, pak կilinoqin! — dewidi, **42** xu səz bilənla mahaw kesili dərhal bimardin

ketip, u pak kılindi. **43** U uningoja: — Hazir bu ixni heqkimgə eytma, bəlki udul berip [məs'ul] kahinoja ezungni kərsitip, kahinlarda guwahlıq bolux üçün, Musa bu kesəldin paklanıjanlaroja əmr kılıqan [kurbanlıqlarnı] sunojin, — dəp uni qattık agahlandurup yoloja saldı. **45** Bırak u adəm qıkip, bu ixni kəp yərlərdə jar selip, kəng yeyiwətti. Xuning bilən Əysa heqkandak xəhərgə oquk-axkara kirəlməy, bəlki xəhərlər sirtidiki hilwət jaylarda turuxka məjbur boldi; halayık hər tərəptin uning yenioja toplixatti.

2 Birnəqqə kündin keyin u kaytidin Kəpərnahum oja kirdi. U əydikən, degən həwər tarkiliwidi, **2** xunqə kəp adəm u yərgə yiojildiki, hətta ixik aldidimu put dəssigüdək yər kalmiojanidi. U ularoja səz-kalam yətküzüwatattı. **3** Mana xu əsnada, birnəqqə adəm uning aldiqə bir paləqni elip kəldi; uni ulardin təti kətürüp əkəlgənidi. **4** Adəmning kəplükidin uningoja yekinlixalmay, ular uning üstidin əgzini texip, təxük aqkandin keyin paləqni zəmbil bilən [Əysanıng aldiqə] qüxürdi. **5** Əmdi Əysa ularning ixənqini kərüp paləqkə: — Balam, gunahlıring kəqürüm kılindi, — dedi. **6** Lekin u yerdə olturojan bəzi Təwrat ustazlıri kənglidə gumaniy soallarnı köyup: **7** «Bu adəm nemə üçün mundak dəydu? U kupurluk kiliwatidioqu! Hudadin baxka kimmu gunahıarnı kəqürüm kılalisun?» deyixti. **8** Əysa xuan rohida ularning kəngülliridə xundak gumaniy soallarnı köyuwatqanlıqını bilip yetip, ularoja mundak dedi: — Silər kəngüldə nemixka xundak soallarnı köyisilər? **9** Muxu paləqkə: «Gunahlıring kəqürüm kılindi!» deyix asanmu, yaki «Ornungdin tur, zəmbil-

kərpəngni yioqixturup mang!» deyix asanmu? **10** Əmma
həzir silərning Insan'oqlining yər yüzidə gunahlarnı
kəqürüm kılıx hökükioja igə ikənlikini bilixinglar üçün,
— U paləq kesəlgə: **11** — Sanga eytayki, ornungdin
tur, zəmbil-kərpəngni yioqixturup əyünggə қayt! —
dedi. **12** U dərhal ornidin dəs turup, zəmbil-kərpisini
yioqixturdi wə həmməylənning kəz aldida [əyдин] qikip
kətti. Həmməylən қattık həyran ķelip Hudani uluqlıxit:
— Muxundak ixni əzəldin kərüp bakmiojaniduk, —
deyixti. **13** U yənə dengiz boyioja қarap mangdi. Kixilər
topi uning ətrapioja olixiwaldi. U ularoja təlim bərdi.
14 U yoldin ətüp ketiwatkanda, baj alidiqan orunda
olturoqan Alfayning oqlı Lawiyni kərüp, uningoja: —
Manga əgəxkin, — dedi. U ornidin turup, uningoja əgəxti.
15 Wə xundak boldiki, u [Lawiyning] əyidə dastihanda
olturoqanda, nuroqun bajgırlar wə gunahkarlar əysa
wə uning muhlisliri bilən həmdastihan boldi. Bundak
kixilər heli kəp idi, ularmu uningoja əgəxkənidə. **16**
Əmdi Təwrat ustazlıri wə Pərisiyər uning gunahkarlar
wə bajgırlar bilən bir dastihanda olturoqanlığını kərüp,
muhlisliroja: — U nemixka bajgir wə gunahkarlar bilən
bir dastihanda yəp-iqip olturidu?! — deyixti. **17** Buni
angliojan əysa ularoja: — Saqlam adəm əməs, bəlki
bimarlar tewipkə mohtajdur. Mən həkkaniylarnı əməs,
bəlki gunahkarlarnı qəkiroqili kəldim, — dedi. **18** Əmdi
Yəhyaning muhlisliri bilən Pərisiyər roza tutuwatatti.
Bəzilər uning aldiqə kelip: — Nemixka Yəhyaning
muhlisli wə Pərisiyərning muhlisliri roza tutidu, lekin
sening muhlisliring tutmaydu? — dəp soraxti. **19** Əysə

jawabən mundak dedi: — Toyi boluwatkan yigit tehi toyda həmdastihan olturoğan qaɔlda, mehmanliri roza tutup oltursa կandak bolidu!? Toyi boluwatkan yigit toyda bolsila, ular həqkandak roza tutalmaydu. **20** Əmma xu künlər keliduki, yigit ulardin elip ketilidu, ular xu kündə roza tutidu. **21** Həqkim kona kəngləkkə yengi rəhettin yamak salmaydu. Undak կilsa, yengi yamak [kirixip], kona kiyimni tartixturup yirtiwetidu. Nətijidə, yirtik tehimu yoqinap ketidu. **22** Həqkim yengi xarabni kona tulumlarqa կaqilimaydu. Əgər undak կilsa, xarabning [eqixi bilən] tulumlar yerilip ketidu-də, xarabmu təkülüp ketidu həm tulumlarmu kardin qıçıdu. Xuning üçün yengi xarab yengi tulumlarqa կaqilinixi kerək. **23** Bir xabat küni xundak boldiki, u buoqdaylıklardin etüp ketiwatatti. Uning muhlisliri yolda mengiwatkanda baxaklarni üzüxkə baxlıdi. **24** Pərisiylər uningoja: — Қara, ular nemixkə xabat küni [Təwratta] qəkləngən ixni kılıdu? — deyixti. **25** U ularoja: — [Padixah] Dawutning əzi wə həmrəhəliri hajətmən bolqanda, yəni aq қaloqanda nemə kılqanlığını [mukəddəs yazmilardin] okumiojanmusılər? **26** — Demək, Abiyatar bax kahin bolqan waktida, u Hudaning əyigə kirip, Hudaşa ataloğan, Təwratta pəkət kahinlarning yeyixigila bolidioğan nanlarni [sorap] yegən, xundakla həmrəhəlioğumu bərgən? — dedi. **27** U ularoja yənə: — İnsan xabat küni üçün əməs, xabat küni insan üçün yaritildi. **28** Xuning üçün, İnsan'oqlı xabat küniningmu Igisidur, — dedi.

3 U yənə sinagogka kirdi. Xu yərdə bir կoli yigiləp kətkən bir adəm bar idi. **2** [Pərisiylər] Əysarıng

üstdidin ərz қilaylı dəp xabat künidə kesəl sakaytidiqan-sakaytmaydiqanlığını paylap yürətti. **3** Əysa қoli yigiləp kətkən adəmgə: — Ornundin turup, otturioja qikkin! — dedi. **4** Andin, sinagogdikilərdin: — Təwrat կանոնիա uyğun bolğını xabat künü yahxılık қılıxmu, yaki yamanlık қılıxmu? Janni կուկուչуму yaki һalak қılıxmu? — dəp soridi. Lekin ular zuwan sürüxmidi. **5** U օzərəp bilən ətrapıja nəzər selip ularoja kez yügürtüp, ularning tax yürüklükidin կայօjurdi. Andin u kesəlgə: — Kolungni uzat, — dedi. U қolini uzitiwidi, қoli əsligə kəltürüldi. **6** Əmdi Pərisiyər dərhal sirtka qikip, uni կանակ yokitix tooqrisida Hərod [padixahning] tərəpdarları bilən məslihət қılıxka baxlidi. **7** Andin əysa muhlisliri bilən billə u yərdin ayrılip dengiz boyıja kətti; Galiliyə əlkisidin qong bir top adəmlər uningoja əgixip bardı; xundakla uning қılıqan əməllirini angliojan һaman, pütün Yəhudiya əlkisidin, Yerusalem xəhəridin, İdumiya əlkisidin, İordan dəryasining қарxi təripidin, Tur wə Zidon xəhərlirining ətrapidiki jaylardın zor bir top adəmlərmə uning yenioja kelixti. **9** U adəmlərning kəplikidin əzini kistap koymisun dəp muhlislirioja kiqik bir kemining uningoja yekin turuxini tapılıdi. **10** Qünki u nuroğun bimarlarnı sakaytkını tüpəylidin hərkəndək waba-kesəlliklərgə giriptar boloquentarning həmmisi uningoja [kolumni] bir təgküzuwalsam dəp kistixip kelixkənidir. **11** Napak rohlar [qaplixivaloqanlar] կաqanla uni kərsə, uning aldioja yikilip: «Sən Hudanıñ Oqlısən!» dəp warkirixatti. **12** Lekin u [napak rohlaroja] əzining kim ikənlikini axkarilimaslıkkə կattıq tənbih berip agahlanduratti. **13** U

taɔqka qikip, өzi haliɔjan kixilərni yeniɔja qakirdi; ular uning yeniɔja kelixti. **14** U ulardin on ikkisini өzi bilən billə boluxka, səz-kalamni jakarlaxka, **15** kesəllərni sakaytix wə jinlarni həydəx hökükioja igə boluxka tallap bekitti. **16** U [bekitkən on ikki kixi]: Simon (u uningoja Petrus dəp isim köyəjan), **17** Zəbədiyning oɔqli Yakup wə uning inisi Yuhanna, (u ularni «Binni-Rəgaz», yəni «Güldürmama oɔjulliri» dəpmu atıɔjan), **18** Andriyas, Filip, Bartolomay, Matta, Tomas, Alfayning oɔqli Yakup, Taday, millətpərwər dəp atalojan Simon **19** wə uningoja satkunluk ķilojan Yəhuda Ixkariyotlardin ibarət. **20** U əygə kaytip kəlgəndin keyin, u yərgə yənə xunqə nuroqun adəmlər toplandiki, ularning hətta ɔjizalanəudəkmə wakğı qıkmidi. **21** [Əysanıng] ailisidikilər buni anglap, uni tutup kelixkə berixti. Qünki ular uni «Əklini yokitiptu» degənidi. **22** Yerusalemın qüvkən Təwrat ustazlıri bolsa: «Uningda Bəəlzibub bar», wə «U pəkət jinlarning əmirigə tayinip jinlarnı կօղլιwetidikən», deyixətti. **23** Xuning üqün u [Təwrat ustazlırını] yeniɔja qakirip, ularoja təmsillərni ixitip mundak dedi: — Xəytan Xəytanni կandağmu կօղlisun? **24** Əgər padixahlıq əz iqidin bəlünüp əzara sokuxkan bolsa xu padixahlıq put tirəp turalmaydu; **25** xuningdək əgər bir ailə əz iqidin bəlünüp əzara sokuxsa xu ailə put tirəp turalmaydu. **26** Əgər Xəytan əz-əziga կarxi qikip bəlünsə, u put tirəp turalmay, yokalmay կalmaydu. **27** Həqkim küqtünggür birsinin əyigə kirip, uning mal-mülkini bulap ketəlməydu — pəkət u xu küqtünggürni awwal baqlıyalisa andin əyini bulang-talang կilalaydu. **28** Xuni silərgə bərhək eytip կoyayki, insan balılıri

ətküzgən türlik gunahlırinin həmmisini, xundakla ular
ķılojan kupurluklirining həmmisini kəqürüuxkə bolidu.

29 Birak, kimdikim Mukəddəs Rohka kupurluk, kilsa,
əbədil'əbədgiqə həq kəqürülməydu, bəlki mənggülük
bir gunahning həkümi astida turidu. (*aiōn g165, aiōnios*

g166) **30** [Əysaning bu səzi] ularning «uningoja napak
roh qaplixiptu» degini üçün [eytilənidi]. **31** Xu wakitta
uning anisi bilən iniliri kəldi. Ular sirtida turup, uni
qakirixka adəm kirgüzdi. **32** Bir top halayık uning ətrapida
olturatti. Ular: — Mana, aningiz, iniliringiz sizni izdəp
sirtta turidu, — deyixti. **33** Əysa ularoja jawabən: — Kim
mening anam, kim mening inilirim? — dedi. **34** Andin,
u əpqürisidə olturoqanlaroqa ķarap mundak dedi: Mana
bular mening anam wə inilirim! **35** Qünki kimki Hudanıng
iradisini ada kilsa, xu mening aka-inim, aqa-singlim wə
anamdur.

4 U yənə dengiz boyida [həlkə] təlim berixkə baxlıdı.
Uning ətrapişa zor bir top adəmlər olixiwaloqaqka,
u bir kemigə qikip dengizda olturdi; pütkül halayık
bolsa dengiz ķirojıkida turuxattı. **2** U ularoja təmsil
bilən nuroğun ixlarnı əgətti. U təlim berip mundak
dedi: **3** — Қulak selinglar! Uruk qaqquqi uruk qaqqılı
[etizoja] qikiptu. **4** Uruk qaqqanda uruklardın bəziliri
qioqır yol boyioja qüxüptu, ķuxlar kelip ularni yəp
ketiptu. **5** Bəziliri tupriki az taxlık yərgə qüxüptu. Topisi
qongkur bolmioqanlıqtın, tezla ünüp qikiptu, **6** lekin
kün qikix bilənla aptapta koyüp, yiltizi bolmioqaqka
kurup ketiptu. **7** Bəziliri tikənlərning arısıoja qüxüptu,
tikənlər əsiüp maysilarni boquwelip, ular həq həsul

bərməptu. **8** Bəziliri bolsa, yahxi tuprakka qüxüptu. Ular əsüp awup qong bolqanda həsul beriptu. Ularning bəziliri ottuz həssə, bəziliri atmix həssə, yənə bəziliri yüz həssə həsul beriptu. **9** — Anglojudək կuliki barlar buni anglisun! — dedi u. **10** U uning ətrapidikilər həm on ikkiylən bilən yalozuz կaloqanda, ular uningdin təmsillər toopruluk soraxti. **11** U ularoja mundak dedi: — Hudanıng padixahlığının sirini bilixkə silər nesip boldunglar. Lekin sırttikilərgə həmmə ix təmsillər bilən ukturulidu; **12** buning bilən: «Ular қaraxni қaraydu, biraq kərməydu; Anglaxni anglaydu, biraq qüxənməydu; Xundak bolmisidi, ular yolidin yanduruluxi bilən, Kəqürüm қılınatti» [degən səz əmləgə axurulidu]. **13** Andin u ularoja: — Silər muxu təmsilnimu qüxənmidinglarmu? Undakta, қandakmu baxka hərhil təmsillərni qüxinələysilər? — dedi. **14** Uruk qaqquqi səz-kalam qaqidu. **15** Üstigə səz-kalam qeqilojan qioqır yol boyi xundak adəmlərni kərsətkənki, ular səz-kalamni angliojan һaman Xəytan dərhal kelip ularning kəlbigə qeqilojan səz-kalamni elip ketidu. **16** Buningdə ohxax, taxlıq yərlərgə qeqilojan uruklar bolsa, səz-kalamni angliojan һaman huxallık bilən kobul կılənlarni kərsitudu. **17** Həlbuki, kəlbidə həq yiltiz bolmioqaqka, pəkət wakitlik turidu; səz-kalamning wəjidin kiyinqilik yaki ziyanəxlikkə uqriqanda, ular xuan yoldin qətnəp ketidu. **18** Tikənlərning arisişa qeqilojini xundak bəzi adəmlərni kərsətkənki, bu adəmlər səz-kalamni angliojini bilən, **19** lekin kəngligə bu dunyaning əndixiliri, baylıkların eziqturuxi wə baxka nərsilərgə bolqan həwəslər kiriwelip, səz-kalamni boqquwetidu-də, u həq həsul qıqarmaydu.

(aiōn g165) 20 Lekin yahxi tuprakka qeqilojan uruklar bolsa — səz-kalamni anglix bilən uni կօbul կիլօյան adəmlərni kərsitidu. Bundak adəmlər həsul beridu, birsi ottuz həssə, birsi atmix həssə, yənə birsi yüz həssə həsul beridu. 21 U ularoja yənə mundak dedi: — Qiraq sewət yaki kariwat astioja կոյուլս үqün kəltürüləmdü? U qiraqdanning üstigə կոյուլս үqün kəltürüləmdü? 22 Qünki yoxuruləqan həqkandak ix axkarılanmay կalmaydu, xuningdək hərkəndək məhpiy ix yüz bərgəndin keyin ayan bolmay կalmaydu. 23 Angloqudək կuliki barlar buni anglisun! 24 Angloqanlırlar oja kəngül bəlünqlar! Qünki silər [baxkilaroja] կandak əlqəm bilən əlqisənglər, silərgimu xundak əlqəm bilən əlqəp berilidu, hətta uningdinmu kəp կoxup berilidu. 25 Qünki kimdə bar bolsa, uningəja tehimu kəp berilidu; əmma kimdə yok bolsa, hətta uningda bar boləqanlırimu uningdin məhərum kılınidu. 26 U yənə mundak dedi: — Hudanıñ padixaħħili yənə birsining tuprakka uruk qaqqiniqə ohxaydu: 27 u uhlaydu, orundin turidu, keqə-kündüzlər etüwerip, uruk bih urup əsidu. Lekin qaqquqi կandak yol bilən əsidiqanlığını bilməydu. 28 Tuprak əzlükidin həsul beridu; uruk awwal bih uridu, keyin bax qikiridu, ahirda baxaqlar toluk dan tutidu. 29 Dan pixxanda, [qaqquqi] dərħal oroqə salidu, qünki həsul waqtı kəlgən bolidu. 30 U yənə mundak dedi: — Hudanıñ padixaħħili nemigə ohxitimiz? Yaki կandak bir təmsil bilən sürətləp berələymiz? 31 U goya bir tal kiqa urukiqə ohxaydu. U yərgə teriloqanda, gərqə yər yüzidiki barlıq uruklarning iqidə əng kiqiki bolsimu, 32 teriloqandin keyin, hərkəndək

ziraəttin egiz əsüp xundak qong xahlayduki, asmandiki қuxlarmu uning sayisiga қonidu. **33** U xuningoja ohxax halayik anglap qüxinəligüdək nuroqun təmsillər bilən səz-kalamni yətküzdi. **34** Lekin təmsil kəltürməy turup ularoja ھeqkandak söz kilmaytti. Lekin əz muhlisliri bilən yalojuz қalojinida, ularoja həmmmini qüxəndürüp berətti. **35** Xu küni kəq kirgəndə, u ularoja: — Dengizning u ketioja etəyli, — dedi. **36** Ular halayikni yoloja seliwətkəndin keyin, uni kemidə olturoqan peti elip yürüp ketixti. Ular bilən billə mangojan baxka kemilərmə bar idi. **37** Wə mana, əxəddiy қara կүүн qikip kətti; xuning bilən dolğunlar kemini urup, su ھalkıp kirip, kemigə toxay dəp қalojanidi. **38** Lekin u kemining ayaq təripidə yastukka bax կoyup uykuqə kətkənidi. Ular uni oyqitip: — I ustaz, ھalak boluwatkinimizə karing yokmu? — dedi. **39** U ornidin turup, boranoja tənbih berip, dengizoja: «Tinqlan! Jim bol!» dewidi, boran tohtap, qongqur bir jimjitlik ھeküm sürdi. **40** — Nemixka xunqə қorkışılər? Silərdə қandaşığə tehiqə ixənq bolmayıdu? — dedi u ularoja. **41** Ularnı intayın zor bir қorkunq bastı, ular bir-birigə: — Bu adəm zadi kimdu? Hətta xamal wə dengizmu uningoja itaət қılıdıkən-hə! — dəp ketixti.

5 Ular dengizning u ketioja, Gadaralıklärarning yurtioja yetip bardı. **2** U kemidin qüxüxi bilənla, napak roh qaplaxkan bir adəm gər əngkürliridin qikip, uning aldioja kəldi. **3** U adəm əngkürlərni makan қiloqan bolup, uni ھeqkim hətta zənjirlər bilənmə baqlıyalımaytti. **4** Qünki kəp ketim put-қolliri kixən-zənjirlər bilən baqlanoqan bolsimu, u zənjirlərni üzüwetip, kixənlərni qekiwətkənidi;

heqkim uni boysunduralmiojanidi. **5** U keqə-kündüz
mazarlıcta wə taqlar arisida tohtawsız warkirap-jarkirap
yürətti, əz-əzini taxlar bilən kesip yarilanduratti. **6** Lekin
u Əysani yırakṭın körüp, uning aldioja yığırüp berip,
səjdə կildi **7** wə қattık awazda warkirap: — Həmmidin aliy
Hudanıng Oqlı Əysa, sening mening bilən nemə karing!
Huda həkkı, səndin etünüp կalay, meni kiynima! — dedi
8 (qünki Əysa uningoja: «Həy napak roh, uningdin qik!»
degənid). **9** U uningdin: — Isming nemə? — dəp soridi. —
Ismim «қoxun» — qünki sanımız kəp, — dəp jawab bərdi
u. **10** Wə u Əysadin ularni bu yurttin həydiwətmigəysən,
dəp kəp etünüp yalwurdi. **11** Taq baqlıda qong bir
top tongguz padisi otlap yürətti. **12** Jinlar uningoja:
— Bizni muxu tongguzlaroja əwətkin, ularning iqigə
kirip ketixkə yol կoyojaysən, — dəp yalwuruxti. **13**
Əysa dərhal yol կoydi. Xuning bilən napak rohlar qikip,
tongguzlarning tenigə kirixi bilənla, tongguzlar tik yardin
etilip qüxüp, dengizoja oqerk boldi. Ular ikki mingoja
yekin idi. **14** Tongguz bakkuqilar bolsa u yerdin keqip,
xəhər-yezilarda bu ixlarni pur կildi. Xu yerdikilər nemə ix
yüz bərgənləkini kərgili qikixti. **15** Ular Əysanıng yenioja
kəldi wə ilgiri jinlar qaplixivaloqan həlikə adəmning
kiyimlərni kiyip, əs-hoxi jayida olturoqinini — yəni «қoxun
jinlar» qap laxqan xu adəmni körüp, korkup ketixti. **16**
Bu wəkəni kərgənlər jinlar qap laxqan adəmdə nemə
yüz bərgənləkini wə tongguzlarning akiwitini həlkə
bayan կilip bərdi. **17** Buning bilən halayık, Əysaoja:
Yurtlirimizdin qikip kətkəysən, dəp yalwuruxka baxlidi.
18 U kemigə qikiwatqanda, ilgiri jinlar qap laxqan həlikə

adəm uningdin: Mənmu sən bilən billə baray, dəp etündi.

19 Lekin u buningə unimay: — Oz əydikiliring wə yurtdaxliringning yenioja berip, ularəja Pərwərdigarning sanga xunqilik uluəl ixlarnı қılıp bərgənlikini, Uning sanga rəhİM-xəpkət kərsətkənlikini həwərləndürgin, — dedi. **20** U kaytip berip, Əysanıng əzигə կandak uluəl ixlarnı қılqanlığını «On xəhər rayoni»da jar қilişkə baxlıdi. Buni anglojanlarning həmmisi tolimu həyran kelexti. **21** Əysa kaytidin kemə bilən dengizning u կetioja ətkəndə, zor bir top halayıq uning yenioja yiojildi; u dengiz boyida turattı. **22** Mana, məlum bir sinagogning qongı Yairus isimlik bir kixi kəldi. U uni kərüp ayiojıja yıqılıp: — Kiqik kızım ələy dəp қaldı. Berip uningoja қolliringizni təgküzüp қoysingiz, u sakiyip yaxiojay! — dəp kəttik yelindi. **24** Əysa uning bilən billə bardi. Zor bir top halayıqmu olixip қıstaxkan həlda kəynidin mengixti. **25** Hun təwrəx kesiligə giriptar boləniqə on ikki yil boləjan bir ayal bar bolup, **26** u nuroqun tewiplarning қolida kəp azab tartip, bar-yokını həjləp tügətkən bolsimu, həqkəndək ünumi bolmay, tehimu eojirlixip kətkənidı. **27** Bu ayal Əysa həkkidiki gəplərni anglap, halayıqning otturisidin қistilip kelip, arkə tərəptin uning tonini silidi. **28** Qünki u kənglidə: «Uning tonini silisamlı sakaymay қalmaymən» dəp oyliojanidi. **29** Hun xuan tohtap, ayal kesəl azabidin sakayıtilojanlığını əz tenidə səzdi. **30** Əysa dərhal wujudidin կudrətning qıqənlikini sezip, halayıqning iqidə kəynigə burulup: — Kiyimimni siliojan kim? — dəp soridi. **31** Muhlisliri uningoja: — Halayıqning eziüngni қistap mengiwatkanlığını kərüp turukluk, yənə:

«Meni siliqjan kim?» dəp soraysənələ? — deyixti. **32**
Birak Əysə əzini siliqquqını tepix üçün tehiqə ətrapiqlə
karawatatti. **33** Əzidə nemə ixning yüz bərgənlilikini səzgən
ayal կorkup-titrigən hələ kelip uning aldioqla yıqlıdı wə
uningqla həkkiy əhwalni pütünləy eytti. **34** U uningqla:
— Kızım, ixənqing seni sakayttı! Tinq-hatırjəmlikdə қayt!
Kesilingning azabidin sakayqlın, — dedi. **35** U bu səzni
kılıwatlıkanda, sinagogning qongining əyidin bəzilər kelip
uningqla: Kizingiz əldi. Əmdi ustazni nemixka yənə awarə
kılısiz?! — deyixti. **36** Lekin Əysə bu səzlərni anglap
dərhal sinagogning qongıqla: Korkmılın! Pəkət ixənqtə
bol! — dedi. **37** U pəkət Petrus, Yağup wə Yağupning inisi
Yuhanna bilən yolqa qıktı; baxqa həqkimning ezi bilən
billə berixiqlə yol қoymidi. **38** U sinagogning qongining
əyi aldioqla kəlgəndə, kiykas-quğanni, halayıknıng қattık
nalə-pəryad wə ah-zar kətürgənlilikini kərüp, **39** əygə kirip
ularqla: — Nemixka kiykas-quğan wə ah-zar kətürisilər?
Bala əlməptu, uhlap қaptı, — dedi. **40** Ular uni məshirə
kılıxtı; lekin u həmməylənni taxkiriqlə qikiriwetip,
balining ata-anisini wə eż həmrəhəlirini elip, bala yatkan
əygə kirdi. **41** U balining қolını tutup, uningqla: «Talita
kumi» dedi. Bu səzning mənisi «Kızım, sanga eytimənki,
ornungdin tur» degənlik idi. **42** Kız dərhal ornidin turup
mangdi (u on ikki yaxta idi). Ular bu ixqə mutlək həyran
kəlixtili. **43** U ularqla bu ixni həqkimgə eytmaslıkpı қattık
tapılıdı, xundakla կizoqla yegüdək birnemə berixni eytti.

6 U u yərdin ketip, eż yurtiqla kəldi. Uning muhlislirimu
uningqla əgixip bardı. **2** Xabat künü kəlgəndə, u
sinagogda təlim berixkə kirixti. Təlimini anglioqlanlardın

kəp adəm intayin həyran boluxup: — Bu adəm bularoja nədin erixkəndu? Uningoja muxundak danalik қandak berilgən? Uning қolida muxundak mejizilər қandak yaritilidioqandu? **3** U həlikı yaşaqqı əməsmu, Məryəmning oɔli, xundakla Yakup, Yosə, Yəhuda wə Simonlarning akisiolu? Uning singillirimu bu yerdə arimizda turuwatmamdu? — deyixti. Xuning bilən ular uningoja həsət-bizarlıq bilən қaridi. **4** Xuning bilən əysa ularoja: — Hərkəndak pəyojəmbər baxka yərlərdə hərmətsiz kalmaydu, pəkət əz yurti, əz uruk-tuoqcanlıri arisida wə əz əyidə hərmətkə sazawər bolmaydu, — dedi. **5** Xuning bilən қollırını birqanqə bimarning üstigə təgküzip, ularni sakaytqandin baxka, xu yerdə u həeqəndak məjizə yaritalmidi. **6** Wə u ularning iman-ixənqsizlikidin həyran қaldi. **7** Andin u ətraptiki yeza-kəntlərni aylinip təlim bərdi. U on ikkiylənni yenioja qakirdi wə [həlk arisioja] ikki-ikkidin əwətixkə baxlidi. U ularoja napak rohłarnı həydəx һokukını bərdi; **8** wə ularoja: — Səpərdə yeninglaroja һasidin baxka nərsə eliwal manglar, nə hurjun nə nan eliwal manglar, bəlwəoqka pulmu sal manglar, **9** putunglaroja kəxlərni kiyinglar, birak ikki yəktək kiyiwalmanglar, — dəp tapılıdi. **10** U yənə: — [Bir yurtqa baroqininglarda], kimning əyigə [kobul қılınip] kirsənglar, u yurttin kətküqə xu əydila turunglar. **11** Қaysi yerdikilər silərni kobul kilmisa, xundakla səzünglarnı anglimisa, u yerdin kətkininglarda, ularoja agah-guwaḥ bolsun üçün ayioqinglardiki topini ķekiwetinglar! — dedi. **12** Xuning bilən ular yoloqa qikip, kixilərni gunahlırioqa towa қilixka jar selip ündidi. **13**

Ular nuroqun jinlarni həydidi, nuroqun bimarlarni zəytun meyi bilən məsih kılıp sakaytti. **14** Uning nami məxhur bolşaqlıq, Hərod padixah uning həkkidə anglap: «Bu adəm [qokum] əlümdin tirilgən Qəmüldürgüqi Yəhyadur. Xuning üçün muxu alahidə kudrətlər uningda küqini kərsitudu» dəyitti. **15** Baxkilar: «U İlyas [pəyərəmbər]» desə, yənə bəzilər: «Burunki pəyərəmbərlərdək bir pəyərəmbər bolsa kerək» deyixətti. **16** Bırak bularni angliojan Hərod: — Mən kallisini alojan Yəhyanıñ ezi xu — u əlümdin tirilipti! — dedi. **17** Hərodning bundak deyixinining səwəbi, u [əgəy] akisi Filipning ayalı Hərodiyəning wəjidin adəm əwətip Yəhyani tutup, zindanoqa taxliqənidi. Qünki u xu ayal bilən nikahlanıqənidi; Yəhya Hərodka [tənbih berip]: «Akangning ayalını tartiwelixing Təwrat ənənəsi hilap» dəp kəyta-ķayta degənidi. **19** Xuning üçün Hərodiyə Yəhyaoja adawət saklaytti; uni əltürməkqi bolqan bolsimu, lekin xundak kılalmayıtti. **20** Qünki Hərod Yəhyani diyanətlik wə mukəddəs adəm dəp bilip, uningdin korkətti, xunglaxka uni қooqdaytti; u uning səzlərini angliojan qaoqlırıda alakzadə bolup ketətti, lekin yənilə sezlərini anganaxka amraq idi. **21** Əmma [Hərodiyə kütkən] pəyt ahir yetip kəldi; Hərod tuqulqan künidə əz əməldarlırı, mingbexiliri wə Galiliyə əlkisidiki katta ərbablarnı ziyapət bilən kütüwaldı; **22** həliki Hərodiyəning kizi sorunqa qüxüp ussul oynap bərdi. Bu Hərod wə həmdastıhan bolqanlarqa bəkmə yarap kətti. Padixah kizə: — Məndin nemə tələp kilsang, xuni berimən, — dedi. **23** Andin u կəsəm kılıp yənə: — Məndin nemə tələp kilsang, hətta padixahlıkimning yerimini desəngmu

xuni berimən, — dedi. **24** Kız sırtqa qıçıp, anisidin: — Nemə tələp kılay? — dəp soriwidi, anisi: — Qəmüldürgüqi Yəhyaning kallisini tələp kıl, — dedi. **25** Kız dərhal padixahning aldioğa aldirap kirip: — Qəmüldürgüqi Yəhyaning kallisini hazırlanla bir təhsigə koyup əkilixlirini halaymən, — dedi. **26** Padixah buningoşa nağayiti həsrət qəkkən bolsimu, ķəsəmliri tüpəylidin wə dastihanda olturoqanlar wəjидин, uningoşa bərgən səzidin yanqusı kəlmidi. **27** Xunga padixah dərhal bir jallat əwətip, uning kallisini elip kelixni əmr kıldı. Jallat zindanoşa berip Yəhyaning kallisini elip, **28** uni bir təhsigə koyup, kızning aldioğa elip kelip uningoşa bərdi. Kız uni anisioşa tapxurdi. **29** Bu ixni anglıqan Yəhyaning muhlisliri kelip, jəsətni elip ketip bir kəbrigə қоюди. **30** Қaytip kəlgən rosullar Əysanıng yenioşa yioıldı, nemə kılçanlıri həm nemə təlim bərgənlirini uningoşa məlum қilixti. **31** Kelip-ketiwatkanlar nağayiti kəplikidin ularoşa tamaklinixkimu wakıt qıkmidi. Xunga u ularoşa: — Yürüngələr, mən bilən hilwət bir jayoşa berip, birdəm aram elinglər, — dedi. **32** Buning bilən ular kemigə qüxüp, hilwət bir qəl yərgə karap mangdi. **33** Birak nuroqun kixilər ularning ketiwatkanlığını baykap, ularni tonuweliwidi, ətraptiki barlıq xəhərlərdin piyadə yolqa qıçıp, yüksürüp, ulardin burun u yərgə berip yioqilixti. **34** Əysa kemidin qüxüp, zor bir top adəmni körüp, ularning padiqisiz koy padisidək bolqanlıköşə iq aqrittidi. Xunga u ularoşa kəp ixlarnı əgitixkə baxlıdı. **35** Kəq kirip kaloqanda, muhlisliri uning yenioşa kelip: — Bu qəl bir jay ikən, kəq kirip kətti. **36** Halayıknı yolqa seliwtkən bolsang, ular ətraptiki kənt-

ķixlaklar oja berip, ezlirigə nan seti walsun; qünki ularda
yegüdək nərsə yok, — dedi. **37** Lekin u ular oja jawabən:
— Ular oja əzünglar ozuk beringlar, — dedi. Muhlislar
uningdin: — İkki yüz kümük dinar oja ular oja nan əkelip
ularni ozuklanduramduk? — dəp soridi. **38** Əysə ular oja: —
Kanqə neninglar bar? Berip қarap bekinqlar, — dedi. Ular
karap bakqandan keyin: — Bəxi bar ikən, yənə ikki belikmə
bar ikən, — deyixti. **39** U ular oja kixilərni top-top kılıp
yexil qıməndə olturojuzuxni buyrudi. **40** Halayık yüzdin,
əllikitin səp-səp bolup olturuxti. **41** U bəx nan bilən ikki
belikni kolioja elip, asman oja karap [Huda oja] təxəkkür-
mədhıyə eytti, andin nanlarni oxtup, kəpqılıkkə tutup
berix üçün muhlislirioja berip turatti; ikki beliknimə
həmməyləngə tarğitip bərdi. **42** Həmməylən yəp toyundi.
43 [Muhlislar] exip kalojan nan wə belik parqılırini lik
on ikki sewətkə teriwaldi. **44** Nanlarni yegən ərlərning
sanila bəx mingqə idi. **45** Bu ixtin keyinla, u muhlislirioja
əzüm bu halayıknı yoloja seli wetimən, angoliqə silər
kemigə olturup, dengizning karxi kırqılık diki Bəyt-Saida
yezisi oja etüp turunglar, dəp buyrudi. **46** Ularni yoloja
seli wətkəndin keyin, u dua-tilawat kılıx üçün taşka qikti.
47 Kəq kirgəndə, kemə dengizning otturisi oja yətkənidi, u
əzi yalçuz kuruşlukta idi. **48** U muhlislirining palakni
küqəp uruwat kənlikini kərdi; qünki xamal tətür yenilixtə
qikkanidi. Keqə tətinqi jesək waktida, u dengizning üstidə
mengip, muhlisliri tərəpkə kəldi wə ularning yenidin etüp
ketidiojandək kılatti. **49** Lekin ular uning dengizning üstidə
mengip keliwat kənlikini körüp, uni alwasti ohxaydu,
dəp oylap quşan selixti. **50** Qünki ularning həmmisi

uni körüp sarasimigə qüxti. Lekin u dərhal ularoja: —
Yürəklik bolunglar, bu mən, қorkmanglar! — dedi. **51**
U kemigə, ularning yenioja qikkandila, xamal tohtidi.
Ular buningdin hoxidin kətküdək dərijidə kattik həyran
kelixip, nemini oylaxni bilməyti; **52** qünki ular nan
berix [məjizisini] tehiqə qüxənmigənidi, ularning kəlbi
bihud һaləttə turatti. **53** Ular dengizning қarxi təripigə
etüp, Ginnisarət degən yurtta [kuruklukka] qikip, kemini
başlap կoydi. **54** Ular keminin qüxüxi bilənla, [halayi'k]
uni dərhal tonuwelip, **55** ətraptiki həmmə jaylaroja
yügürüxüp bardı wə «U palanqi yərgə qüxüptu» dəp
anglixı bilənla, bimarlarnı zəmbilgə selip, xu yərgə [uning
aldioja] elip berixti. **56** U məyli yeza, məyli xəhər yaki
ķixlaklaroja barsun, həlk aqırıqlarnı bazarlaroja elip qikip
yatkuzatti; ular uningdin aqırıqlar həq bolmioğanda sening
yepinqangning pexigə bolsimu қolini təgküzüwalsak
dəp etündi. Uningoja қolini təgküzgənlərning həmmisi
sakaydi.

7 Bu qəqənda, Pərisiyər wə Təwrat ustazlıridin bəziliri
Yerusalemın kelip uning aldioja yiqıldı; **2** xu
Pərisiyər wə Təwrat ustazlıri uning muhlisliridin
bəzilirining tamaknı қolini yumay, yəni «napak» һalda
yəwatkanlığını körüp, uningdin: — Muhlisliring nemixkə
ata-bowilirimizning ən'ənilirigə riayə kilmay, bəlki
yuyulmioğan қolları bilən tamak yəydu? — dəp soraxti
(qünki Pərisiyər wə pütün Yəhudiylar ata-bowiliri
təripidin қalduruloğan ən'ənini qing tutkaqqa, awwal
қollırını əstayidillik bilən yumisa, tamak yeməydu.
Xuningdək bazardin kaytip kəlgəndimu, ular қol yumay

birnərsə yeməydu. Uningdin baxka, piyalə-ķadəh, das-qəgün wə mis ķaqilar wə diwanlarni yuyux toqrisida tapxurulojan nuroqunliojan ən'ənilərdimu qing turidu). **6**
U ularoja jawab berip mundak dedi: — Yəxaya pəyəqəmbər silər sahtipəzlər toqranglarda aldin'ala toptooqra bexarət bərgən! [uning] yazmisida pütülgəndək: — «Muxu həlk aozzida Meni hərmətligini bilən, Birak ķəlbi Məndin yirak; **7** Ular Manga bihudə ibadət ķılıdu. Ularning əgətkən təlimliri pəkət insanlardın qıkqan pətiwalarla, halas». **8**
Qünki silər Hudanıng əmrini taxlap կoyup, insanlarning ən'ənisini qing tutivalidikənsilər — das-qəgün, piyalə-ķadəh'lərni yuyux wə xuningoja ohxap ketidiojan nuroqan baxka ixlarnı ən'ənə kılıp yürisilər. **9** U ularoja yənə mundak dedi: — Silər ezliringlarning ən'ənisini qing tutimiz dəp Hudanıng əmrini əpqillik bilən bir qətkə kayrip կoydunglar! **10** Qünki Musa [pəyəqəmbər]: «Ata-anangni hərmət kıl» wə «Atisi yaki anisini həkarətligənlər əlümə məhkum կilinsun» dəp əmr կilojan. **11** Lekin silər: — Birsə «Atisi yaki anisioja: — Mən silərgə yardım bərgüdək nərsilərni allikəqan «kurban kılıp» Huda oja atiwəttim — desila, **12** xu kixinin ata-anisining һalidin həwər elixoja bolmaydu, dəp əgitisilər. **13** Xundak kılıp, silər [əwladlıringlaroja] tapxuroqan ən'ənənglərni dəp Hudanıng əmrini yokça qikiriwəttinglar, wə xuningoja ohxax kəp ixlarnı կilisilər. **14** Andin halayıknı yənə yenioja qakirip, ularoja: — Həmminglar manga կulak selinglar wə xuni qüxininglarki, **15** insanning sirtidin iqigə kiridiojan nərsilərning həeqkandıkı uni napak կilmaydu, bəlki eż iqidin qikidiqan nərsilər bolsa, ular

insanni napak kılıdu. **16** Anglojudək kulikjı barlar buni
anglisun! — dedi. **17** U halayıktın ayrılip əygə kirgəndə,
muhlisliri uningdin bu təmsil həkkidə soridi. **18** U ularoja:
— Silərmə tehiqə qüxənməy yürüwatamsılər?! Sirttin
insanning iqigə kiridiqan hərkəndək nərsining uni napak
kılalmaydiojanlıqını tonup yətməywatmamsılər? **19**
[Sirttin kirgən nərsə] insanning əlbigə əməs, axkazinioja
kiridu, andin u yərdin tərət bolup taxlinidu, — dedi (u bu
gəpni deyix bilən, həmmə yeməkliklərni halal kiliwətti).
20 U yənə səz kılıp mundak dedi: — Insanning iqidin
qıkçıqinila, insanni napak kılıdu. **21** Qünki xular —
yaman niyətlər, zinahorluk, jinsiy buzukluklar, ətəllilik,
oɔrılık, aqkezlük, rəzilliliklər, aldamqılık, xəhwaniyilik,
həsəthonluk, til-aħanət, təkəbburluk wə həmaqətliklər
insanning iqidin, yəni uning əlbidin qıkıdu **23** — bu rəzil
ixlarning həmmisi insanning iqidin qıkıp, əzini napak
kılıdu. **24** U ornidin turup u yərdin ayrılip, Tur wə Zidon
ətrapidiki rayonlaroja bardı wə bir əygə kirdi. Gərqə u
buni heqkim bilmisun degən bolsimu, lekin yoxurup
kələlmidi. **25** Dərwəkə, napak roh qaplaçqan kiqik bir
kızning anisi uning tooprısidiki həwərni angliojan həman
yetip kelip, uning ayiojqə yikıldı **26** (ayal Yunanlıq bolup,
Suriyə əlkisidiki Fənikiy millitidin idi). U uningdin kizidin
jinni həydiwetixni etündi. **27** Lekin Əysə uningoja: —
Aldı bilən balilar əksikini toyozusun; qünki baliların
nenini kiqik itlaroja taxlap berix tooqra əməs, — dedi.
28 Lekin u buningoja jawabən: — Durus, i Rəb, bırak,
hətta itlarmu üstəl astida turup balilardin qüxkən nan
uwaklirini yəydioq, — dedi. **29** Əysə uningoja: — Sening

muxu səzüng tüpəylidin yolungoja қayt, jin kizingdin qikip kətti, — dedi. **30** Ayal əyigə kaytip kəlgəndə, mana kız kariwatta yatatti, jin uningdin qikip kətkənidi. **31** Əysə yənə Tur wə Zidon xəhərinin ətrapidiki rayonlardın qikip, «On xəhər» rayoni otturisidin etüp, yənə Galiliyə dengizioja kəldi. **32** Halayık uning aldioja tili eoir, gas bir adəmni elip kelip, uning uqisioja қolungni təgküzüp կոյսան, dəp etünüxti. **33** U u adəmni halayıktın ayrip bir qətkə tartip, barmaklırini uning կուլակlırioja tikti, tükürüp, [barmikını] uning tilioja təgküzdi. **34** Andin u asmanoja karap uh tartip horsinəjandin keyin, u adəmgə: «Əffata» (mənisi «eqil») dedi. **35** U adəmning կուլակlırı dərhal eqilib, tili mu eqilib rawan gəp kilişkə baxlidi. **36** Əysə ularoja buni həqkimə eytmaslıqni tapılıdi. Lekin ularoja hərkənqə tapiliojan bolsimu, bu həwərni yənilə xunqə kəng tarkitiwətti. **37** Halayık [bu ixşa] mutlək həyran kəlixip: — U həmmə ixlarnı қaltış kılıdıkən! Hətta gaslarnı angelaydiojan, gaqılarnı səzləydiojan kılıdıkən, — deyixti.

8 Xu künlərdə, yənə zor bir top halayık yioqilojanidi. Ularning yegüdək həqnemisi bolmioqaqka, u muhlislirini yenioja qakirip: **2** — Bu halayıkka iqim aqriydu. Qünki ular mening yenimda turojili üq kün boldi, ularda yegüdək həqnərsimu կalmidi. **3** Ularnı əylirigə aq կorsak կaytursam, yolda հalidin ketixi mumkin. Qünki bəziliri yırakṭın kəlgənikən, — dedi. **4** Muhlisliri buningoja jawabən: — Bundak hilwət bir jayda bu kixilərni toyduroqudək nanni nədin tapkılı bolsun? — deyixti. **5** — Կանqə neninglar bar? — dəp soridi u. Yəttə, — deyixti

ular. **6** Buning bilən u həlkni yərdə olturuxką buyrudi. Andin yəttə nanni қolioja aldi wə [Hudaοja] təxəkkür-mədhıyə eytip oxup, kəpqilikkə tutuxka muhlislirioja bərdi. Ular halayıkka üləxtürüp bərdi. **7** [Muhlislar]da yənə birkanqə kiqik belikmu bar idi. U Hudaοja təxəkkür eytip ularni bərikətləp, muhlislirioja üləxtürüp berixni eytti. **8** Halayık toyoluqə yedi; ular exip қalojan parqilarni yəttə sewətkə teriwaldi. **9** Yegənlər tət mingqə kixi idi. U ularni yolqa saldı, **10** andin muhlisliri bilən billə dərhal kemigə qüxüp, Dalmanuta tərəplirigə bardi. **11** Pərisiyər qikip, uni sinax məksitidə uningdin bizgə asmandın bir məjizilik alamət kərsətsəng, dəp tələp ķilixip, uning bilən munaziriləxkili turdi. **12** U iqidə bir uluq-kiqik tinip: — Bu dəwr nemixkə bir «məjizilik alamət»ni istəp yürüdu? Xuni silərgə bərəkə eytip қoyayki, bu dəwrgə həeqəndək məjizilik alamət kərsitilməydu, — dedi. **13** Andin ulardin ayrılıp, yənə kemigə qikip, dengizning u qetigə etüp kətti. **14** Muhlislar nan elip kelixni untuojan bolup, kemiidə bir tal nandin baxqa yəydiqini yok idi. **15** U ularni agahlandurup: — Ehətiyat ķilinglar, Pərisiyərning eqitküsi wə Herodning eqitküsidin həzi bolunglar, — dedi. **16** Muhlislar əzara mulahızılıxip: — Uning bundak deyixi nan əkəlmigənlikimizdin bolsa kerək, — deyixti. **17** Əysə ularning nemə [deyixiwatqanlığını] bilip: — Nemixkə nan yokluki tooprısida mulahızə ķilisilər? Silər tehiqə pəm-parasət yaki qüxənqigə igə bolmidinglarmu? Қəlbliringlar tehimu bihudlixip ketiwatamdu? **18** Kəzünələr turup kərməywatsımsılər? Қulikinglar turup anglimaywatamsılər? Esinglarda yokmu? **19** Bəx ming

kixigə bəx nanni oxtuojinimda, parqilaroja lik tolojan
ḳanqə kiqik sewətni yioqiwaldinglar? — dedi. — On
ikkini, — jawab bərdi ular. **20** — Yəttə nanni tət ming
kixigə oxtuojinimda, parqilaroja lik tolojan ḳanqə sewətni
yioqiwaldinglar? — dedi u. — Yəttini, — Jawab bərdi
ular. **21** U ularoja: — Undakta, ḳandaḳsigə silər tehi
qüxənməysilər? — dedi. **22** Ular Bəyt-Saida yezisiqa
kəldi; halayık bir kor adəmni uning aldiqa elip kelip,
uningoja kolungni təgküzüp koysang, dəp etündi. **23**
U kor adəmning ḳolidin tutup yezining sirtiqa yetiləp
bardi; uning kəzlirigə tükürüp, üstigə kollirini təgküzüp:
— Birər nərsə kərüwatamsən? — dəp soridi. **24** U bexini
kətürüp: — Kixilerni kərüwatimən; ular huddi mengip
yürüwatkan dərəhlərdək kərunüwatidu, — dedi. **25** Andin
u kaytidin kollirini u adəmning kəzlirigə təgküzdi. U
kəzlirini eqiwidi, kəzliri əsligə kelip, həmmə nərsini enik
kərdi. **26** Əysə uni əyigə kayturup: — Yeziqimu kirmə, yaki
yezidiki həqkimə bu ixni ukturma, — dəp tapılıdi. **27** Əysə
muhlisliri bilən qikip Kəysəriyə-Filippi rayoniqa ḳaraxlık
kənt-yezilaroja bardi. Yolda u muhlisliridin: — Kixilər
meni kim dəydu? — dəp soridi. **28** Ular uningoja: — Bəzilər
seni Qəmüldürgüqi Yəhya, bəzilər İlyas [pəyələmbər] wə
yənə bəzilər ilgiriki pəyələmbərlərdin biri dəp ḳaraydikən,
— dəp jawab berixti. **29** U ulardin: — Əmdi silərqu, silər
meni kim dəp bilisilər? — dəp soridi. Petrus jawabən:
— Sən Məsihdursən, — dedi. **30** U ularoja əzi toqruluk
həqkimə tinmaslıknı jiddiy tapılıdi. **31** Xuning bilən u
Insan'oqlining nuroqun azab-okubət tartixi, aksakallar,
bax kahinlər wə Təwrat ustazlırları təripidin qətkə kekiliyi,

eltürülüxi wə üq kündin keyin tirildürülüxi mukərrər
ikənlikini [muhlislirioqa] egitixkə baxlidi. **32** U bu ixni
oquk-axkara səzləp bərdi. Buning bilən Petrus uni bir
qətkə tartip, uni əyibləxkə baxlidi. **33** Lekin u burulup
muhlislirioqa қarap, Petrusni əyibləp: — Arkaməja ət,
Xəytan! Sening oylioqanliring Hudaning ixliri əməs,
insanning ixliridur, — dedi. **34** Andin muhisliri bilən
halayıknimu qakirip mundak dedi: — Kimdəkim manga
əgixixni niyat kilsa, əzidin keqip, əzining krestini kötürüp
manga əgəxsun! **35** Qünki kimdəkim əz jenini կutkuzay
desə, qokum uningdin məhərum bolidu; lekin kimdəkim
mən üçün wə hux həwər üçün əz jenidin məhərum
bolsa, uni կutkuzidu. **36** Qünki bir adəm pütkül dunyaçığı
igə bolup, jenidin məhərum կalsı, buning nemə paydisi
bolsun?! **37** U nemisini jenioqa tegixsun?! **38** Qünki
kimdəkim zinahor wə gunahkar bu dəwr aldida məndin wə
mening səzlirimdin nomus kilsa, Insan'oqlimu atisining
xan-xəripi iqidə mukəddəs pərixtilər bilən billə kəlginiidə,
uningdin nomus kılıdu.

9 U ularoqa yənə: — Mən silərgə xuni bərhək eytip
köyayki, bu yerdə turoqanlarning arisidin əlümning
təmini tetixtin burun jəzmən Hudaning padixahlıqining
küq-küdrət bilən kəlgənlikini kəridioqanlar bardur. **2** Wə
altə kündin keyin, Əysə Petrus, Yakup wə Yuhananni
ayrip elip, egiz bir taoqka qıktı. U yerdə uning siyakı
ularning kəz aldidila əzgirip, **3** kiyimliri yər yüzidiki
həqbir akartkuqimu akartalmıqıdək dərijidə parkırap
kardək ap'ak boldi. **4** Ularning kəz aldida Musa wə
İlyas [pəyoqəmbərlər] tuyuksız kəründi; ular Əysə bilən

səzlixiwatkanidi. **5** Petrus bu ixqa jawabən Əysaqa:

— Ustaz, bu yərdə bolqinimiz intayin yahxi boldi!

Birini sanga, birini Musaqa, yənə birini Ilyaskə atap bu yərgə üq kəpə yasaylı! — dedi **6** (qünki Petrus nemə deyixini bilməy қalıjanidi, qünki ular korkunqka qəmüp kətkənidi). **7** Tuyuksız bir parqə bulut ularni қaplıwaldi wə buluttin: «Bu Mening səyümlük Oqlumdur; uningoja қulak selinglar!» degən awaz anglandı. **8** Ular lappidə ətrapiqa karixiwidi, lekin yənə həqkimni kərmidi, ez yenida pəkət Əysanila kərdi. **9** Ular taqdin qüxüwatkanda, Əysa ularoja, Insan'oqlı əlümdin tirildürülmigüqə, kərgənlirini həqkimgə eytmaslıknı əmr ķilip tapılıdi. **10** Ular uning bu səzini kengligə püküp, «əlümdin tirilix» degənning zadi nemə ikənlik həkkidə əzara mulahızıləxti.

11 Ular uningdin yənə: — Təwrat ustazliri nemə üçün: «Ilyas [pəyoqəmbər Məsih kelixtin] awwal қayıtip kelixi kerək» deyixidu? — dəp soraxti. **12** U ularoja jawabən:

— Ilyas [pəyoqəmbər] dərwəkə [Məsihtin] awwal kelidu, andin həmmə ixni orniqa kəltüridu; əmdi nemixqə mukəddəs yazmilarda Insan'oqlı kəp azab-okubət qekidu wə horlinidu, dəp pütülgən? **13** Lekin mən silərgə xuni eytayki, Ilyas [pəyoqəmbər] dərhəkikət kəldi wə dəl mukəddəs yazmilarda u həkkidə pütülgəndək, kixilər uningoja nemini halisa xundak ķildi. **14** Ular muhlislarning yenioja қayıtip baroqinida, zor bir top adəmlərning ularning ətrapiqa olixıwaloqanlıknı, birnəqqə Təwrat ustazlirining ular bilən munazirə kilihiwatkanlıknı kərdi.

15 Uni kərgən pütün halayıq intayin həyran boluxti wə yügürüp kelip uning bilən salamlaxtı. **16** U ulardin: —

Ular bilən nemə toopruluk munazirə kilixiwatisilər, — dəp soridi. **17** Halayiktin birəylən uningələ: — Ustaz, mən oolumni sening aldingə elip kəldim, qünki uningələ gaqa ķiloquqi bir roh qaplixivaloqan. **18** Hər kətim roh uni qirmiwsa, uni tartixturup yıkitidu, xuning bilən balining aqzi kəpüklixip, qıxliri kirixip ketidu; ķakxal bolup ķalidu. Muhlisliringdin jinni həydiwətkəysilər dəp tilidim, birək ular ķıalmidi, — dedi. **19** U jawabən: — Əy etikadsız dəwr, silər bilən қaqanoqıqə turay?! Mən silərgə yənə қaqanoqıqə səwr ķilay? — Balini aldimələ elip kelinglar — dedi. **20** Ular balini uning aldiqə elip kəldi. Əysani kərük bilənla roh balining pütün bədinini tartixturuwətti. Bala yıkılıp, aqzidin kəpük qıkkən peti yerdə yumilap kətti. **21** U balining atisidin: — Bu ix bexiələ kəlginigə ķanqə uzun boldi? — dəp soridi. U: — Kiqikidin tartip xundak, **22** jin uni ħalak ķilix üçün kəp kətim otka wə suşa taxlidi. Əmdi bir amal ķilalisang, bizgə iq aqritip xapaət ķiloqaysən! — dedi. **23** Əysə uningələ: — «Kılalisang!» dəysənoq! Ixənqtə bolqan adəmgə həmmə ix mumkindur! — dedi. **24** Balining atisi dərhal: — Mən ixinimən; ixənqsizlikimə mədət ķiloqaysən! — dedi yioqlap nida ķilip. **25** Əmdi Əysə kəpqilikning yügürüxüp kəlgənlilikini kərüp, həlikı napak rohka tənbih berip: — Əy adəmni gas wə gaqa ķiloquqi roh! Buyruk ķilimənki, uningdin qik, ikkinqi kirgüqi bolma! — dedi. **26** Xu ħaman jin bir qırkıridi-də, balini dəhəxətlik tartixturup, uningdin qikip kətti. Bala əlüktək yetip կaldi, halayikning kəpinqisi «U əldi!» deyixti. **27** Lekin Əysə balini қolidin tutup yəlidij, bala ornidin turdi. **28** Əysə əygə

kirgəndin keyin, muhlisliri uning bilən yalojuz қalojanda
uningdin: — Biz nemə üqün jinni həydiwetəlmiduk?
— dəp soraxti. **29** U ularoja: — Bu hil [jin] dua wə
rozidin baxka yol bilən qikirilmas, — dedi. **30** Ular xu
yərdin ayrılip, Galiliyədin etüp ketiwatatti. Birak u buni
həqkimning bilixini halimaytti. **31** Qünki u muhlislirioja:
— Insan'oooli insanlarning қolioja tapxurulup, ular
uni əltürüldi. Əltürülüp üq kündin keyin u tirilidu, —
degən təlimni beriwatatti. **32** Lekin [muhlislar] bu səzni
qüxənmidi həmdə uningdin soraxkimu petinalmidi. **33** U
KəpərNahum xəhirigə kəldi. Əygə kirgəndə u ulardin: —
Yolda nemə toqrisida mullahızıləxtinqalar? — dəp soridi.
34 Lekin ular xük turdi, qünki ular yolda kaysimiz əng
uluq dəp bir-biri bilən mullahızıləxkənidı. **35** U olturup,
on ikkəylənni yenioja qakirip, ularoja: — Kim birinqi
boluxni istigən bolsa, xu həmməylənning əng ahirkisi wə
həmməylənning hizmətkari bolsun, — dedi. **36** Andin u
kiqik bir balini otturida turoquzdi wə uni ķuqikioja elip
turup, ularoja mundak dedi: **37** — Kim mening namimda
muxundaq kiqik balini կobul կilsa, meni կobul կilojan
bolidu. Kim meni կobul կilsa, u meni əməs, bəlki meni
əwətküqini կobul կilojan bolidu. **38** Yuhanınna uningoja: —
Ustaz, sening naming bilən jinlarnı həydəwatkan birsini
kərdük. Lekin u biz bilən birgə sanga əgəxkənlərdin
bolmioraqqa, uni tostuk, — dedi. **39** Lekin Əysə: —
Uni tosmanglar. Qünki mening namim bilən bir mejizə
yaratkan birsi arkidinla mening üstümdin yaman gəp kılıxi
mumkin əməs. **40** Qünki bizgə қarxi turmiojanlar bizni
kölliqənlardur. **41** Qünki mən silərgə xuni bərhək eytip

köyayki, Məsihkə mənsup bolğanlıqlar üçün, mening namimda silərgə hətta birər piyalə su bərgən kiximu ez in'amioja erixməy կalmaydu. **42** Lekin manga etikəd կılıqan bundak kiqiklərdin birini gunahkə putlaxturojan hərkəndək adəmni, u boynioja yoqan tügmən texi esilojan һalda dengizə taxliwetilgini əwzəl bolatti. **43** Əgər əmdi կolung seni gunahkə putlaxtursa, uni kesip taxliwət. Qünki ikki կolung bar һalda dozahkə, yəni əqürülməs otka kirginingdin kərə, qolak һalda həyatlıkkə kirgining əwzəldur. (*Geenna g1067*) **44** Qünki dozahta xularni [yəydiqan] kurt-կongozuzlar əlməydu, yalkunluk ot əqməydu. **45** Əgər əmdi putung seni [gunahkə] putlaxtursa, uni kesip taxliwət. Qünki ikki putung bar һalda dozahkə, yəni əqürülməs otka taxlanojiningdin kərə, tokur һalda həyatlıkkə kirgining əwzəl. (*Geenna g1067*) **46** Qünki dozahta xularni [yəydiqan] kurt-կongozuzlar əlməydu, yalkunluk ot əqməydu. **47** Əgər kəzüng seni [gunahkə] putlaxtursa, uni oyup taxliwət. İkki kəzüng bar һalda otluk dozahkə taxlanojiningdin kərə, singar kəzlik bolup Hudanıng padixahlılıqoja kirgining əwzəl. (*Geenna g1067*) **48** Qünki dozahta xularni [yəydiqan] kurt-կongozuzlar əlməydu, yalkunluk ot əqməydu. **49** Həmmə adəm ot bilən tuzlinidu wə hərbir կurbanlıq tuz bilən tuzlinidu. **50** Tuz yahxi nərsidur. Halbuki, əgər tuz eż tuzlukını yokatsa, uningəqə kaytidin tuz təminini կandakmu kirgüzgili bolidu? Өzünlərdə tuz tepilsün wə bir-biringlər bilən inaklılıqta ətünglər.

10 U u yərdin կozənilip, Yəhudiyyə əlkisi tərəpliridin ətüp, Iordan dəryasının u ketidiki rayonlarojumu bardı.

Top-top adəmlər yənə uning ətrapişa olixıwalojanidi. U aditi boyiqə ularoja təlim berixkə baxlıdi. **2** Bəzi Pərisiyər uning yenioja kelip uni qıltakka qüxtürük məksitidə uningdin: — Bir adəmning ayalini talak ķilixi Təwrat ķanunişa uyğunmu? — dəp soridi. **3** Lekin u jawabən: — Musa [pəyəqəmbər] silərgə nemə dəp buyruqan? — dedi. **4** Ular: — Musa [pəyəqəmbər] kixining ayalini bir parqə talak heti yezipla talak ķilixioja ruhsət ķilojan, — deyixti. **5** Əysə ularoja: — Tax yürəkliklərdin u silərgə bu əmrni pütkən; **6** lekin Huda aləm apiridə bolqinida [insanlarnı] «Ər wə ayal ķilip yarattı». **7** «Xu səwəbtin ər kixi ata-anisidin ayrıldı, ayali bilən birləşip **8** ikkilisi bir tən bolidu». Xundak ıkən, ər-ayal əmdi ikki tən əməs, bəlki bir tən bolidu. **9** Xuning üçün, Huda қoxqənni insan ayrimisun, — dedi. **10** Ular əygə kaytip kelip kirgəndə, muhlisliri uningdin bu həkətə soridi. **11** U ularoja: — Ayalini talak ķilip, baxqa birini əmrigə alojan kixi ayalioja gunah ķilip zina ķilojan bolidu. **12** Erini կoyuwetip, baxqa ərgə təgkən ayalmu zina ķilojan bolidu, — dedi. **13** Қolungni təgküzgəysən dəp, kixilər kiqik balılırını uning aldişa elip keliwatatti. Bırak muhlislar elip kəlgənlərni əyiblidi. **14** Buni kərgən Əysə aqqiklinip, muhlislirioja: Balilar aldimoja kəlsun, ularni tosmanglar. Qünki Hudanıng padixahlıkı dəl muxundaklaroja təwədur. **15** Mən silərgə xuni bərəhək eytip koyayki, Hudanıng padixahlığını səbiy balidək կobul կilmisa, uningoja hərgiz kirəlməydu, — dedi. **16** Xuning bilən u balılarnı կuqikioja elip, ularoja կollirini təgküzüp bəht tilidi. **17** U yoloja qıkkanda, birsi uning aldişa yügürüp kelip, uning aldida tizlinip uningdin: —

I yahxi ustaz, mən կանկ կիլսամ մանգըլүк հայտկա
miraslik կիլմən? — dəp soridi. (αιōνιος ց166) **18** Lekin
Əysə uningoja: — Meni nemixkə yahxi dəysən? Pəkət
biridin, yəni Hudadin baxka həqkim yahxi əməstur. **19**
Sən Təwrattiki «Zina kılma, կատիլիկ կılma, օօրիլիկ կılma,
yalojan guwahlılik bərmə, hiyanət կılma, ata-anangni
hərmət kıl» degən pərhiz-pərzlərni bilisən, — dedi. **20** U
adəm jawabən: — Ustaz, bularning həmmisigə kiqikimdin
tartip əməl kılıp keliwatimən, — dedi. **21** Əysanıng
ungingoja կարap muhəbbiti կօզօլdi wə uningoja: —
Səndə yənə bir ix kəm. Berip pütün mal-mülkingni setip,
pulini yokşullaroja bərgin wə xundak կilsang, ərxtə
həzinəng bolidu; andin kelip krestni ketüriüp manga
əgəxkin! — dedi. **22** Lekin muxu səzni anglap, uning qirayi
tutulup, կայօսոյա qəmüp u yərdin kətti. Qünki uning
mal-dunyasi nağayiti kəp idi. **23** Andin Əysə qərisigə
səpselip կարap, muhlislirioja: — Mal-dunyasi kəplərning
Hudanıng padixahlıkiçə kirixi nemidegən təsliktə bolidu-
hə! — dedi. **24** Muhlislar uning səzlirigə intayın həyran
boluxti, lekin Əysə ularoja yənə jawabən: — Balilirim,
mal-mülükə tayanəjanlar üçün Hudanıng padixahlıkiçə kirix
nemidegən təs-hə! **25** Təgining yingnining kəzidin
ətüxi bay adəmning Hudanıng padixahlıkiçə kirixidin
asandur! — dedi. **26** Ular buni anglap intayın bək həyran
boluxup, bir-biridin: Undakta, kim nijatka erixələydu?
— dəp soraxti. **27** Əysə ularoja կարap: — Bu ix insan
bilən wujudkə qikixi mumkin əməs, lekin Huda üçün
mumkin əməs bolmayıdu; qünki Huda oqa nisbətən həmmə
ix mumkin bolidu, — dedi. **28** Buning bilən Petrus

uningoja: — Mana, biz bolsak, həmmini taxlap sanga
əgəxtük! — degili turdi. **29** Əysa uningoja jawabən
mundak dedi: — Mən silərgə bərək xuni eytip köyayki,
mən üçün wə hux həwər üqün əyi, aka-ukiliri, aqa-
singilliri, atisi, anisi, ayali, baliliri yaki yər-zeminliridin
waz kəqkənlərning həmmisi **30** bu zamanda bularning
yüz həssisigə, yəni əy, aka-uka, aqa-singil, ana, balilar
wə yər-zeminlaroja (ziyankəxliklər қoxulojan haldə)
muyəssər bolmay կalmaydu wə kelidiqan zamandimu
mənggülüç həyatka erixməy կalmaydu. (*aiōn g165, aiōnios*
g166) **31** Lekin xu qaođa nuroqun aldida turoqanlar arkıoja
ətidu, nuroqun arkıda turoqanlar aldioja ətidu. **32** Ular
Yerusalemoja qikidiojan yolda idi, əysa həmmining
aldida ketiwatatti. [Muhlisliri] bək həyran idi həmdə
uningoja əgəxkənlərmü körkənq iqidə ketiwatatti. Əysa
on ikkəylənni yənə əz yenioja tartip, ularoja əz bexioja
qüxidiojanlirini ukturuxka baxlap: **33** — Mana biz
həzir Yerusalemoja qikip ketiwatımız. İnsan'oqlı bax
kahinlar wə Təwrat ustazlırioja tapxurulidu. Ular uni
əlümgə məhkum kılıdu wə yat əlliklərgə tapxuridu. **34**
Ular bolsa uni məshirə kılıp, kamqıləp, uning üstigə
teküridu wə uni əltüridu. Lekin üq kündin keyin u kayta
tirilidu, — dedi. **35** Zəbədiyning oqulliri Yakup bilən
Yuhanna uning aldioja kelip: — Ustaz, səndin nemə
tilisək orundap bərsəng, dəp etünimiz, — deyixti. **36** U
ularoja: — Silərgə nemə kılıp beriximni halaysilər? —
dedi. **37** — Sən xan-xəripingdə bolqiningda, birimizni
ong yeningda, birimizni sol yeningda olturoquzoqaysən,
— deyixti ular. **38** Əysa ularoja jawabən: — Nemə tələp

kılɔjanlıkları bilməywatisilər. Mən iqidiojan kədəhni iqələmsilər? Mən կօbul kılıdiojan qəmüldürüxni silərmə կօbul kılalamsilər? **39** — Kılalaymiz, — deyixti ular. Əysə ularoja: — Dərwəkə, mən iqidiojan kədəhəimni silərmə iqisilər wə mən կօbul kılıdiojan qəmüldürülük bilən qəmüldürülisilər. **40** Birak ong yaki sol yenimda olturnuxka nesip bolux mening ilikimdə əməs; bəlki kimlərgə təyyarlanıqan bolsa, xularoja berilidu, — dedi. **41** Buningdin həwər tapkan [kalɔjan] on [muhlis] Yakup bilən Yuḥannadin hapa boluxka baxlidi. **42** Lakin əysə ularni yenioja qakirip, mundak dedi: — Silərgə məlumki, yat əllər üstidiki həkümran dəp hesablanıqanlar kol astidiki həlk üstidin buyrukwarzılıq kılıp hakimiyyət yürgüzidu, wə həkukdarları ularni hojayinlarqə idarə kılıdu. **43** Birak silərning aranglarda bundak ix bolmaydu; bəlki silərdin kim mərtiwilik boluxni halisa, u silərning hizmitinglarda bolsun; **44** wə kim aranglarda birinqi boluxni istisə, u həmmə adəmning կuli bolsun. **45** Qünki İnsan'ooqlimu dərwəkə xu yolda kəpqilik mening hizmitimdə bolsun deməy, bəlki kəpqilikning hizmitidə bolay wə jenimni pida kılıx bədiligə nuroqun adəmlərni hərlükə qikiray dəp kəldi. **46** Ular Yeriho xəhərigə kəldi. [Əysə] muhlisliri wə zor bir top adəmlər bilən billə Yerihodin qıkkən wağıtta, Timayning Bartimay isimlik կarioğu oqlı yol boyida olturnup, tiləmqılık kiliwatatti. **47** U «Nasarətlik Əysə»ning u yerdə ikənləkini anglap: — I Dawutning oqlı Əysə, manga rəhİM kılɔaysən! — dəp towlaxxka baxlidi. **48** Nuroqun adəmlər uni «Ün qıçarma» dəp əyiblidi. Lekin u: — I Dawutning oqlı, manga rəhİM kılɔaysən, — dəp

tehimu ünlük towlidi. **49** Əysa tohtap: Uni qakiringlar,
— dedi. Xuning bilən ular қarioqunı qakirip uningoja:
— Yürəklik bol! Ornungdin tur, u seni qakiriwatidu! —
deyixti. **50** U adəm qapinini selip taxlap, ornidin dəs
turup Əysanıng aldişa kəldi. **51** Əysa jawabən uningdin:
— Sən meni nemə kıl dəysən? — dəp soridi. Қarioqı:
— I igəm, қayta kəridiojan bolsam'idi! — dedi. **52** Əysa
ningoja: — Yolungoja kaytsang bolidu, etikading seni
sakaytti, — dewidi, u xuan kərələydiōjan boldi wə yol
boyi Əysaşa əgixip mangdi.

11 Ular Yerusalemoja yekinlixip, Zəytun teoqining
etikidiki Bəyt-Fagi wə Bəyt-Aniya yezilirioja yekin
kəlginiidə, u ikki muhlisiōja aldin mangdurup ularoja:
— Silər udulunglardiki yeziōja beringlar. Yeziōja kiripla,
adəm balisi minip bakmiojan, baqlaklık bir təhəyni
kərisilər. Uni yexip bu yərgə yetiləp kelinglar. **3** Əgər birsi
silərdin: «Nemixka bundak kılısilər?» dəp sorap կalsa,
«Rəbning buningoja hajiti qüxti wə u həlila uni bu yərgə
əwətip beridu» — dənglar, — dəp tapilidi. **4** Ular ketip aqa
yol üstidiki əyning dərwazisi sirtida baqlaçlık turojan bir
təhəyni kərdi. Ular tanini yəxti. **5** U yerdə turojanlardın
bəzilər: — Təhəyni yexip nemə kılısilər? — deyixti. **6**
Muhlislar Əysanıng buyruqinidək jawab bərdi, həlikı
kixilər ularoja yol կoydi. **7** Muhlislar təhəyni Əysanıng
aldisa yetiləp kelip, üstigə əz yepinqa-qapanlirini taxlidi;
u üstigə mindi. **8** Əmdi nuroqun kixilər yepinqa-qapanlirini
yoloja payandaz kılıp saldı; baxkılıri dərəhlərdin xah-
xumbilarnı kesip yoloja yaydı. **9** Aldida mangojan
wə kəynidin əgəxkənlər: «Hosanna! Pərwərdigarning

namida kəlgüqigə mubarək bolsun! **10** Atimiz Dawutning kelidiqan padixahlılıqıqa mubarək bolsun! Ərxiəlada təxəkkür-hosannalar okulsun!» — dəp warkirixatti. **11** U Yerusalemoja berip ibadəthana həylilirioqa kirdi; wə ətrapidiki həmmmini kəzdin kəqürgəndin keyin, wakıt bir yərgə berip қalqaqqa, on ikkəylən bilən billə yənə Bəyt-Aniyaqa qıktı. **12** Ətisi, ular Bəyt-Aniyadin qıkkanda, uning қorsiki eqip kətkənidi. **13** Yıraktiki yopurmaklıq bir tüp ənjür dərihini baykap, uningdin birər mewə tapalarmənmikin dəp yenioqa bardı; lekin tūwigə kəlgəndə yopurmakṭın baxqa həq nərsə tapalmidi. Qünki bu ənjür pixidiqan pəsil əməs idi. **14** U dərəhkəsəz kılıp: — Buningdin keyin mənggү həqkim səndin mewə yemigəy! — dedi. Muhlislimu buni anglidi.

(aiōn g165) **15** Ular Yerusalemoja kəldi; u ibadəthana həylilirioqa kirip, u yerdə elim-setim ķiliwatqanlarnı həydəxkə baxlidi wə pul tegixküqilərnинг xirəlirini, pahtək-kaptər satkuqilarning orunduklirini ərübətti; **16** wə həqkimning həqkandak mal-buyumlarnı ibadəthana həyliliridin kətürüp etüxigə yol қoymidi. **17** U həlkə: — Mukəddəs yazmilarda: «Mening əyüm barlıq əllər üçün dua-tilawəthana dəp atılıdu» dəp pütülgən əməsmu? Lekin silər uni bulangqilarning uwisiqa aylanduruwəttinglar! — dəp təlim baxlidi. **18** Bax kahinlər wə Təwrat ustazlıri buni anglap, uni yokitixning qarisini izdəxkə baxlidi; pütkül halayık uning təlimigə təəjjuplinip қalqaqqa, ular uningdin korkattı. **19** Kəqkurun, u [muhlisli] [bilən] xəhərning sırtıqa qıkıp kətti. **20** Ətisi səhərdə, ular ənjür dərihining yenidin etüp ketiwetip, dərəhning yiltizidin

ķurup kətkənlilikini baykaxti. **21** [Dərəhni ħalitini] esigə kəltürgən Petrus: — Ustaz, qara, sən қarоqiojan ənjür dərihi kurup ketiptu! — dedi. **22** Əysə ularoja jawabən mundak dedi: — Hudanıng ixənqidə bolunglar. **23** Mən silərgə xuni bərhək eytip կoyayki, kimdəkim bu taɔka: Bu yərdin kətürülüp dengizə taxlan!» desə wə xundakla kəlbidə heq guman kılmay, bəlki eytəninining əməlgə exixioja ixənq bar bolsa, u eytən ix uning üçün əməlgə axidu. **24** Xu səwəbtin mən silərgə xuni eytimənki, dua bilən tiligən hərbir nərsə bolsa, xuningəja erixtim, dəp ixininglar. Xunda, tiligininglar əməlgə axidu. **25** Wə ornunglardın turup dua kılqininglarda, birərsigə oquminglar bolsa, uni kəqürüngərlər. Xuning bilən ərxtiki Atanglarmu silərning gunahlırları kəqürüm kılıdu. **26** Lekin silər baxķılarnı kəqürüm kilmisanglar, ərxtiki Atanglarmu silərning gunahlırları kəqürüm kılmayıdu. **27** Ular Yerusaleməja kaytidin kirdi. U ibadəthana höylilirida aylinip yürgəndə, bax kağınlar, Təwrat ustazlırları wə akşakallar uning yenioja kelip: **28** — Sən kiliwatkan bu ixlarnı կaysi hökükkə tayinip kiliwatisən? Sanga bu ixlarnı kiliç hökükinə kim bərgən? — dəp soridi. **29** Əysə ularoja jawabən: — Mənmu silərdin bir soal soray. Silər uningoja jawab bərsənglər, mənmu bu ixlarnı կaysi hökükkə tayinip kiliwatkanlıkimni eytip berimən: **30** — Yəhya yürgüzgən qəmüldürük bolsa, ərxtinmu, yaki insanlardınmu? Manga jawab bərsənglərqu! **31** Ular əzara mulahızə kilihip: — Əgər «Ərxtin kəlgən» desək, u bizgə: «Undakta, silər nemə üçün Yəhya oqa ixənmidinglər?» dəydu. **32** Əgər: «İsanlardın kəlgən» desək, ... bolmaydu! — deyixti (qünki barlıq

həlk Yəhyani pəyəqəmbər dəp կarioqaqça, ular həlkətin
korkətti). **33** Buning bilən, ular Əysəoja: — Bilməymiz, —
dəp jawab berixti. — Undakta, mənmu bu ixlarni kaysi
hökükə tayinip կiliwatkanlıkimni eytmaymən, — dedi u
ularoja.

12 Andin, u ularoja təmsillər bilən səzləxkə baxlıdi: —
Bir kixi bir üzümzarlık bərpa կilip, ətrapini qitlaptı;
u bir xarab kəlqiki կeziptu wə bir kəzət munarini
yasaptı. Andin u üzümzarlıknı baoğwənlərgə ijariğə
berip, ezi yakə yurtka ketiptu. **2** Üzüm pəsli kəlgəndə,
baogwənlərdin üzümzarlıktiki mewilərdin [tegixlikini]
əkelix üçün bir կulını ularning yenioja əwətiptu. **3** Lekin
ular uni tutuwelip dumbalap, kuruq kol կayturuptu. **4**
Hojayın yənə bir կulni ularning yenioja əwətiptu. Uni
bolsa ular qalma-kesək կilip, bax-kəzini yerip, həkarətləp
կayturuptu. **5** Hojayın yənə birsini əwətiptu. Lekin uni
ular əltürüptu. U yənə tola կullarnı əwətiptu, lekin ular
bəzilirini dumbalap, bəzilirini əltürüptu. **6** Hojayinning
yenida pəkət uning səyümlük bir oqlila կaloqaqça, ular
oqlumniqqu hərmət կilar dəp, u uni əng ahiri bolup
baogwənlərning yenioja əwətiptu. **7** Lekin xu baoğwənlər
əzara: «Bu bolsa mirashor; kelinglar, uni əltürüwetəyli,
xuning bilən mirasi bizningki bolidu!» deyixiptu. **8**
Xunga ular uni tutup əltürüüp, üzümzarlıknıng sirtioja
taxliwetiptu. **9** Əmdi üzümzarlıknıng hojayini կandak
kılıdu? U ezi kelip baogwənlərni əltüridu wə üzümzarlıknı
baxkilaroja beridu. **10** Əmdi silər mukəddəs yazmilardin
munu ayətni okup bağmioqanmusilər? — «Tamqilar
taxliwətkən tax bolsa, Burjək texi bolup tikləndi. **11** Bu ix

Pərvərdigardindur, Kəzimiz aldida karamət bir ixtur»

12 Ular uning bu təmsilni əzlirigə қaritip eytқanlığını qüxəndi; xunga ular uni tutux yolını izdəxti; halbuki, halayıktın korkuxup, uni taxlap ketip қaldi. **13** Xuningdin keyin, ular birnəqqə Pərisiy wə Hərodning tərəpdarlarını uni əz səzi bilən kıltakqa qüxürük məksitidə uning aldişa əwətti. **14** Ular kelip uningoşa: — Ustaz, silini səmimi adəm, adəmlərgə қət'iy yüz-hatırə kılmaydu, həqkimgə yan basmaydu, bəlki kixilərgə Hudanıng yolını sadıqlıq bilən əgitip keliwatidu, dəp bilimiz. [Siliqə], [Rim imperatori] Kəysərgə baj-selik tapxurux Təwrat қanunişa uyoğunmu-yok? **15** Zadi baj tapxuramduk-tapxurmamduk? — deyixti. Lekin u ularning sahtipəzlikini biliп ularoşa: — Nemixka meni sinimakqisilər? Manga bir «dinar» pulni əkelinglar, mən kərüp bakay, — dedi. **16** Ular pulni elip kəldi, u ulardin: — Buning üstidiki sürət wə nam-isim kimning? — dəp soridi. — Kəysərnin, — deyixti ular. **17** Əysə ularoşa jawabən: — [Undak bolsa], Kəysərning həkkini Kəysərgə, Hudanıng həkkini Hudaşa tapxurunglar, — dedi. Xuning bilən ular uningoşa intayın həyran kəlixti. **18** Andin «Əlgənlər tirilməydu» dəydioşan Saduçıylar uning aldişa kelip ķistap soal қoydi: **19** — Ustaz, Musa [pəyəqəmbər] Təwratta bizgə: «Bir kixi əlüp ketip, ayali tul kelip, pərzənt kərmigən bolsa, uning aka yaki inisi tul қalɔqan yənggisini əmrigə elip, kərindixi üqün nəsil қalduruxi lazım» dəp yazɔqan. **20** Burun yəttə aka-uka bar idi. Qongı əylinip pərzənt қaldurmaya əldi. **21** İkkinqi kərindixi yənggisini əmrigə elip, umu pərzənt kərməy əldi. Üqinqisinin əhwalimu uningkigə

ohxax boldi. **22** Xu tərikidə yəttisi ohxaxla uni elip pərzənt kərməy kətti. Ahirda, u ayalmu aləmdin etti. **23** Əmdi tirilix künidə ular tirilgəndə, bu ayal қaysisining ayali bolidu? Qünki yəttisining həmmisi uni hotunlukça alojan-də! — deyixti. **24** Əysə ularoja mundak jawab bərdi: — Silər nə mukəddəs yazmilarni nə Hudanıng կudritini bilmigənlikinglar səwəbidin muxundak azojan əməsmusilər? **25** Qünki əlümdin tirilgəndə insanlar eylənməydu, ərgə təgməydu, bəlki ərxtiki pərixtılərgə ohxax bolidu. **26** Əmdi əlgənlərning tirilixi məsilisi həkkidə [Təwratta], yəni Musa oqa qüxürülgən kitabtiki «tikənlik» wəkəsidə, Hudanıng uningoja қandak eytキンini, yəni: «Mən İbrahimning Hudasi, Ishakning Hudasi wə Yaküpning Hudasidurmən!» deginini okumidinglarmu? **27** U əlüklərning Hudasi əməs, bəlki tiriklərning Hudasidur! Xunga silər қattık ezip kətkənsilər! **28** Ularoja yekin kəlgən, munaziriləxkənlərini angliojan wə Əysanıng ularoja yahxi jawab bərgənlikini kərgən bir Təwrat ustazi uningdin: — Pütün əmrlərning iqidə əng muhimi қaysi? — dəp soridi. **29** Əysə mundak jawab bərdi: — Əng muhım əmr xuki, «Angliojin, əy Israil! Pərvərdigar Hudayimiz bolqan Rəb birdur. **30** Pərvərdigar Hudayingni pütün կəlbing, pütün jening, pütün zehning wə pütün küqüng bilən səygin». Mana bu əng muhım əmr. **31** Uningoqa ohxaydiojan ikkinqi əmr bolsa: — «Qoxnangni əzüngni səygəndək səy». Heqkandaq əmr bulardin üstün turmaydu. **32** Təwrat ustazi uningoja: — Toqra eyttingiz, ustaz, həkikət boyiqə səzlidingiz; qünki U birdur, Uningdin baxkısı yoktur; **33** insanning Uni pütün կəlbi, pütün əkli, pütün

jeni wə pütün küqi bilən səyüxi həm koxnisinimu əzini
səygəndək səyüxi barlıq kəydürmə կurbanlıqlar həm
baxka կurbanlıq-hədiyələrdinmu artuketur. **34** Əysa uning
akılanılık bilən jawab bərginini kərüp: — Sən Hudanıng
padixahlılıqidin yirək əməssən, — dedi. Xuningdin keyin,
həqkim uningdin soal soraxka petinalmidi. **35** İbadəthana
höylilirida təlim bərgəndə, Əysa bularoja jawabən mundak
soalni otturioja կoydi: Təwrat ustazlirining Məsihni
«Dawutning oqlı» deginini կandak qüxinisilər? **36**
Qünki Dawut əzi Mukəddəs Rohta mundak degənoju: —
«Pərwərdigar mening Rəbbimə eyttiki: — «Mən sening
düxmənliringni təhtipəring kılouqə, Mening ong yenimda
olturojin!». **37** Dawut [Məsihni] xundak «Rəbbim» dəp
atiojan tursa, əmdi [Məsih] կandakmu [Dawutning] oqlı
bolidu? U yerdiki top-top həlk uning səzini hursənlik bilən
anglaytti. **38** U ularoja təlim bərginidə mundak dedi: —
Təwrat ustazliridin höxyar bolunglar. Ular uzun tonlarnı
kiyiwalojan һalda kerilip yürüxkə, bazarlarda kixilərning
ularoja bolojan [uzun] salamlırıoja, **39** sinagoglarda
aldinkı orunlarda, ziyanətlərdə tərdə olturuxka amrak
kelidu. **40** Ular tul ayallarning barlıq əy-besatlirini
yəwalidu wə kəz-kəz kılıp yalqandin uzundin-uzun dualar
kılıdu. Ularning tartidiojan jazasi tehimu eçir bolidu! **41**
U ibadəthanidiki sədikə sandukining udulida olturup,
uningə pullirini taxlawatkan halayıkka կarap turatti.
Nuroqun baylar uningoja heli kəp pul taxlaxti. **42** Namrat
bir tul ayalmu kelip, tiyinning təttin biri կimmitidiki
ikki ləptonni taxlidi. **43** U muhlislirini yenioja qakirip,
ularoja mundak dedi: — Mən silərgə bərəkək xuni eytip

köyayki, bu namrat tul ayalning ianə sandukjışa taxlıojını baxķılarning həmmisining taxlıojanlıridin kəptur. **44**
Qünki baxķılar ezlirining exip taxkanlıridin sədikə kıldı; lekin bu ayal namrat turupmu, əzining bar-yokını — tirikqılık kıldiojinining həmmisini sədikə kılıp taxlidi.

13 U ibadəthanidin qikiwatkanda, muhlisliridin biri uningoja: — Ustaz, қara, bu nemidegən həywətlik taxlar wə imarətlər-hə! — dedi. **2** Əysə uningoja jawabən: — Sən bu həywətlik imarətlərni kərdüngmu? Bir tal taxmu tax üstidə kalmayıdu, həmmisi қaldurulmay gumran қilinidu, — dedi. **3** U Zəytun teoja, yəni ibadəthanining udulida olturoqanda, Petrus, Yakup, Yuḥanna wə Andriyaslar uningdin astiojına: **4** — Bizgə eytkinqu, bu ixlar қaqqan yüz beridu? Bu barlık wəkələrning yüz beridiojanlığını kərsitidiojan nemə alamət bolidu? — dəp soraxti. **5** Əysə ularoja jawabən söz baxlap mundak dedi: — Həzi bolunglarki, həqkim silərni azdurup kətmisun. **6** Qünki nuroqun kixilər mening namimda kelip: «Mana əzüm xudurmən!» dəp, kəp adəmlərni azduridu. **7** Silər urux həwərliri wə urux xəpilirini angliojininglarda, bulardin alakzadə bolup kətmənglər; qünki bu ixlarning yüz berixi mukərrər. Lekin bu zaman ahiri yetip kəlgənlikli əməs. **8** Qünki bir millət yənə bir millət bilən uruxka qıkıdu, bir padixahlıq, yənə bir padixahlıq bilən uruxka qıkıdu. Jay-jaylarda yər təwrəxlər yüz beridu, aqarqılıqlar wə կալայմիկանqılıqlar bolidu. Mana bu ixlarning yüz berixi «tuqutning toloqığının baxlinixi» bolidu, halas. **9** Silər bolsanglar, əzünglaroja pəhəs bolunglar; qünki kixilər silərni tutkun kılıp sot məhkəmili rigə tapxurup beridu,

sinagoglarda қамqilinisilər. Silər mening səwəbimdin əmirlər wə padixahalar aldişa elip berilip, ular üçün bir guwahlıq bolsun dəp sorakka tartilisilər. **10** Lekin bulardin awwal hux həwər pütkül əllərgə jakarlinixi kerək. **11** Əmdi ular silərni apirip [sorakka] tapxuroğanda, nemə deyix həkkidə nə əndixə nə mulahızə kilmanglar, bəlki xu wakit-saitidə silərgə կaysi gəp berilsə, xuni eytinglar; qünki səzligüqi silər əməs, Mükəddəs Rohetur. **12** Kərindax kərindixioqa, ata balisioqa hainlik kılıp elümgə tutup beridu. Balilarmu ata-anisi bilən zitlixip, ularni elümgə məhkum kilduridu. **13** Xundakla silər mening namim tüpəylidin həmmə adəmning nəpritigə uqraysılər, lekin ahirətiqə bərdaxlıq bərgənlər kütkuzulidu. **14** «Wəyran kıləquqi yirginqlik nomussızlıq»ning ezi turuxka tegixlik bolmioğan yerdə turəjinini kərgininqarda, (kitabhan bu səzning mənisini qüxəngəy) Yəhudiya əlkisidə turuwatkanlar taçlar oja қaqsun. **15** Əgzidə turoğan kixi əyigə qüxməy yaki əyidiki birər nemini alojili iqigə kirməy [қaqsun]. **16** Etizlarda turuwatkan kixi bolsa qapinini alojili əyigə yanmisun. **17** U künlərdə həmilidər ayallar wə bala emitiwatkanlarning һaliqa way! **18** [Қaqidioğan] waktinglarning kixka toqra kelip կalmaslığı üçün dua kilinglar. **19** Qünki u qaoğda Huda yaratkan dunyaning apiridə kılınoğandin buyan muxu qaoqkiqə kərülüp bakmioğan həm kəlgüsidi mu kərülməydiqan zor azab-okubət bolidu. **20** Əgər Pərwərdigar u künlərni azaytmisa, heqkandak ət igisi կutulalmaydu. Lekin U Əz tallıqanlıri üçün u künlərni azaytidu. **21** Əgər u qaoğda birsi silərgə: «Karanglar, bu yerdə Məsih bar!»

yaki «Karanglar, u ənə u yərdə!» desə, ixənmənglər. **22**
Qünki sahta məsihlər wə sahta pəyəqəmbərlər məydanoğa
qıçıdu, məjizilik alamətlər wə karamətlərni kərsitudu;
xuning bilən əgər mumkin bolidioğan bolsa, ular hətta
[Huda] tallıqanlarnı həm azduridu. **23** Xuning üçün, silər
həoxyar bolunglar. Mana, mən bu ixlarning həmmisini
silərgə aldin'ala ukturup koydum. **24** Əmdi xu künlərdə,
xu azab-okubət etüp kətkən həman, ķuyax ķariyidu, ay
yoruklukını bərməydi, **25** yultuzlar asmandın tekülp
qüxicidu, asmandiki küqlər lərzigə kelidu. **26** Andin kixilər
Insan'oqlining uluq küq-kudrət wə xan-xərəp bilən
bulutlar iqidə keliwatkanlığını kəridu. **27** U əz pərixtılirini
əwətidu, ular uning tallıqanlırını dunyaning tət təripidin,
zeminning qətliridin asmannıng qətliriqiqə yioqip jəm
kildidu. **28** — Ənjür dərihidin mundak təmsilni biliwelinglar:
— Uning xahliri kəkirip yopurmak qıqaroğanda, yazning
yekinlap қalɔjanlığını bilisilər. **29** Huddi xuningdək,
[mən baya degənlirimning] yüz beriwatkanlığını
kərgininglarda, uning yekinlap қalɔjanlığını, hətta ixik
aldida turuwatkanlığını biliwelinglar. **30** Mən silərgə
bərhək xuni eytip koyayki, bu alamətlərning həmmisi
əməlgə axurulmay turup, bu dəwr etməydi. **31** Asman-
zemin yokılıdu, birak mening səzlirim hərgiz yokalmaydu.
32 Lakin xu küni yaki wakit-saiti toopruluk həwərni həqkim
bilməydi — hətta nə ərxtiki pərixtılərmə bilməydi, nə
oqlu bilməydi, uni pəkət Atila bilidu. **33** Həoxyar bolunglar,
səgək bolup dua ķilinglar, qünki u wakit-saətning қaşan
kelidioğanlığını bilməysilər. **34** Bu huddi yaşa yurtka
qıqmaqqi bolovan adəmning əhwalıqə ohxaydu. Yolqa

qılıqidıojan qaoňda, u қullirioja өз һокукını bekítip, һәrbirigә өз wəzipisini tapxuridu wə dərwaziwənnningmu səgək boluxini tapilaydu. **35** Xuningdək, silərmu səgək bolunglar; qünki өyning igisining [қaytip] kelidiojan waktining — kəqkurunmu, tün yerimimu, horaz qilliojan wakitmu yaki səhər waktimu — uni biləlməysilər; **36** u tuyuksız kəlgəndə, silərning uhlawatķininglarning üstigə qüxmisun! **37** Silərgə eytķinimni mən həmməyləngə eytimən: Səgək turunglar!

14 «Ətüp ketix» həyeti wə «petir nan həyeti»oja ikki kün қalojanidi. Bax kahinlar wə Təwrat ustazliri uni hıylə-nəyrəng bilən tutup əltürütüning qarisini izdəyti. **2** Qünki ular: — Bu ix həyt-ayəm künliri kılınmışsun. Bolmisa, həlk arisida malimanqılık qıkixi mumkin, — deyixətti. **3** Əmdi u Bəyt-Aniya yezisida, «Simon mahaw»ning əyidə dastihanda olturoqanda, ak қaxtexi xixidə naħayiti kımmətlik sap sumbul ətirni kətürüp kəlgən bir ayal uning yenioja kirdi. Ayal ak қaxtexi xexini qekip, ətirni əysanıng bexioja կuydi. **4** Lekin bəzilər buningoja hapa boluxup, bir-birigə: — Bu ətir nemə dəp xundak israp kılınıdu? **5** Qünki bu ətirni üq yüz dinardin artuk puloja satkılı bolatti, puli kəmbəqəllərgə sədikə kılinsa bolmamti! — deyixti. Ular ayaloja xundak tapa-tənə kılɔlı turdi. **6** Lekin əysa ularoja: — Uning ihtiyarioja қoyunqlar, nemə dəp uning kenglini aqritisilər? U mening üstümgə yahxi ix kıldı. **7** Qünki kəmbəqəllər daim aranglarda bolidu, haliojan wakitinglarda ularoja həyr-sahawət kərsitələysilər; lekin mening aranglarda boluxum silərgə daim nesip boliwərməydu! **8** Ayal qamining yetixiqə

ķildi; u mening bədininming dəpnə kılınıxişa aldin'ala təyyarlık kılıp, uningoşa ətir-may կuyup կoydi. **9** Mən silərgə bərħək xuni eytip կoyayki, bu hux həwər pütkül dunyaning kəyeridə jakarlansa, bu ayal əslinip, uning kılıqan bu ixi təriplinidu, — dedi. **10** Xu wakitta, on ikkiyləndin biri bolqan Yəhəuda Ixkariyot uni ularoşa tutup berix məksitidə bax kahınlarning aldioşa bardı. **11** Ular buni anglap huxal bolup kətti wə uningoşa pul berixkə wədə kilixti. Yəhəuda uni tutup berixkə muwapik pursət izdəp yürətti. **12** Petir nan həytining birinqi küni, yəni ətüp ketix həytining қurbanlıq [kozisi] soyulidiojan küni, muhlislar uningdin: — Ətüp ketix həytining [tamikini] yeyixing üçün bizning kəyərgə berip təyyarliximizni halaysən? — dəp soridi. **13** U muhlisliridin ikkiylənni aldin mangozuzup ularoşa: — Xəhərgə kiringlar, u yərdə kozida su kətürüwalojan bir ər kixi silərgə uqrayıdu. Uning kəynidin menginglar. **14** U adəm nəgə kirsə xu əyning igisigə: «Ustaz: Muhlislirim bilən ətüp ketix həytining tamikini yəydiqan mehmanhana kəyərdə?— dəp sorawatidu» — dənglar. **15** U silərni baxlap üstünki kəwəttiki rətləngən sərəmjanlaxturulqan qong bir eçiz əyni kərsitudu. Mana xu yərdə bizgə təyyarlık kılıp turunglar, — dedi. **16** Muhlislalar yolqa qikip xəhərgə kirip, yolukqan ixlarning həmmisi u eytqandək boldi. Xu yərdə ular ətüp ketix həytining tamikini təyyarlaxtı. **17** Kəq kirgəndə, u on ikkəylən bilən əygə kəldi. **18** Ular dastihanda olturup əqizalanoğanda Əysə: — Mən silərgə bərħək xuni eytip կoyayki, aranglardiki birəylən, mən bilən billə əqizaliniwatkan birsi manga satqunluk

kılidi, — dedi. **19** Ular [bu sezdin] қайтса да қөмүп, bir-birləp uningdin: — Mən əməstimən? — dəp soridi. Yənə birsi: — Mən əməstimən? — dedi. **20** Lekin u uları: — [Xu kixi] on ikkəylənning biri, yəni қolidiki nanni mən bilən təng tawakka tegürgüqi bolidu. **21** İnsan'ooqli dərwəkə ezi toqrisida [mukəddəs yazmilarda] pütülgəndək aləmdin ketidü; birak İnsan'ooqlining tutup berilixigə wasitiqi bolğan adəmning həlioja way! U adəm tuşulmiojan bolsa uningə yaşı bolattı! — dedi. **22** Ular oqızaliniwatkanda, Əysə bir nanni қolioja elip təxəkkür eytəndin keyin, uni oxtup, muhlislirioja üləxtürüp bərdi wə: — Elinglar, bu menin tenim, — dedi. **23** Andin u қolioja jamni elip [Hudaşa] təxəkkür eytəndin keyin, uni muhlislirioja sundı. Ularning həmmisi uningdin iqixti. **24** U uları: — Bu menin kənim, nuroğun adəmlər üçün təkəlidiojan, yengi əhdini tüzidiojan kənimdir. **25** Mən silərgə bərhək xuni eytip köyayki, Hudanıng padixahlılıkda yengidin xarabtin iqidiojan küngiqə, üzüm telining xərbətini hərgiz iqməymən, — dedi. **26** Ular bir mədhiyə kuyunu eytəndin keyin talaşa qıçıp, Zəytun teoqıja əkarap ketixti. **27** Andin Əysə uları: Silər həmmingler tandurulup putlixisilər, qunki [mukəddəs yazmilarda]: «Mən padıqını uruwetimən, Koylar patiparak bolup tarķitiwetilidu» dəp pütülgən. **28** Lekin mən tirilgəndin keyin Galiliyəgə silərdin burun barımən, — dedi. **29** Lekin Petrus uningə: — Həmməylən tandurulup putlaxsimu, mən hərgiz putlaxmaymən, dedi. **30** Əysə uningə: — Mən sanga bərhək xuni eytip köyayki, bugün, yəni bugün keqə horaz ikki ketim qillioquqə, sən məndin üq ketim

tanisən, — dedi. **31** Lekin Petrus tehimu kət'iylik bilən uningoja: — Sən bilən billə əlidiojan ix kerək bolsimu, səndin hərgiz tanmaymən, — dedi. Əalojan həmmisimə xundak deyixti. **32** Andin ular Getsimanə degən bir jayoja kəldi. U muhlislaroja: — Mən dua-tilawət kılıp kəlgüqə, muxu yerdə olturup turunglar, dedi. **33** U Petrus, Yağup wə Yuhananı birgə elip mangdi wə sür besip, roh-ķəlbidə tolimu pərixtən boluxką baxlidi. **34** U ularoja: — Jenim əlidioqandək bəkmə azablanmakta. Silər bu yerdə kəlip, oyqaq turunglar, — dedi. **35** U səl nerirək berip, əzini yərgə etip düm yatti wə mumkin bolsa, u dəkikining əz bexioja qüxməy etüp ketixi üçün dua kılıp: **36** — I Abba Ata, Sanga həmmə ix mumkindur; bu қədəhni məndin ətküzüwətkəysən! Lekin bu ix mən halioqandək əməs, sən halioqandək bəlsun, — dedi. **37** U [üqaylənning] yenioja kaytip kəlgini də, ularning uhlap қalojanlığını kərüp, Petruska: — Əy Simon, uhlawatamsən?! Bir saətmu oyqaq turalmidingmu?! **38** Eziketuruluxtin saklinix üçün, oyqaq turup dua kilinglar. Roh pidakar bolsimu, lekin kixininə ətliri ajisdur, — dedi. **39** Andin u yənə berip, ohxax sezlər bilən kaytidin dua kıldı. **40** U ularning yenioja kaytip kəlgini də, ularning yənə uhlap қalojanlığını kərdi, qunki ularning kezliyi uykuşa ilinə qanidi. Ular uningoja nemə deyixini bilməy қaldı. **41** U üqinqi ketim ularning yenioja kaytip ularoja: — Silər tehiqə uhlawatamsılər, tehiqə dəm eliwatamsılər? Əmdi boldi bəs! Wağit-saiti kəldi; mana, Insan'oqlı gunahkarlarning қolioja tapxuruldi! **42** Қopunglar, ketəyli; mana, manga satkunluk қılıdiojan kixi yekin kəldi! — dedi. **43** Wə xu dəkikidə, uning

səzi tehi tügiməyla, mana, on ikkəyləndin biri bolğan
Yəhūda kəldi; uning yenida bax kahinlar, Təwrat ustazlıri
wə akşakallar təripidin əwətilgən kılıq-tokmaklarnı
kötürgən zor bir top adəm bar idi. **44** Uningoja satğunluk
kılıquçı ular bilən alliburun ixarətni bekitip: «Mən kimni
səysəm, u dəl xudur. Silər uni tutup, yalap elip ketinglar»
dəp kelixkənidi. **45** U kelip udul [Əysanıng] aldişa
berip: — Ustaz, ustaz! — dəp uni səyüp kətti. **46** Ular
uningoja kol selip, uni tutğun kıldı. **47** Wə uning yenida
turoğanlardın birəylən kılıqını suqurup, bax kahinning
qakirioja uruwidi, uning կulikini xilip qüxürüwətti. **48**
Əysə jawabən ularoja: — Bir կarakqını tutidioğandək kılıq-
tokmaklarnı kötürüp meni tutkılı kəpsiləroq? **49** Mən
hər küni ibadəthana həylilirida silər bilən billə bolup
təlim berəttim, lekin silər u qaođa meni tutmidinglar.
Lekin bu ixlarning yüz berixi mukəddəs yazmilarda aldin
pütülgənlərning əməlgə axuruluxi üçün boldi, — dedi. **50**
Bu qaođa, həmməylən uni taxlap կeqip ketixti. **51** Pəkət
uqisioja kanap rəht yepinqaqlıwaləjan bir yigit uning
kəynidin əgixip mangdi. Yax əskərlər uni tutuweliwidi,
52 lekin u kanap rəhttin boxinip, yalingaq peti ulardin
kəqip kətti. **53** Əmdi ular Əysani bax kahinning aldişa
elip berixti. Bax kahinlar, barlık akşakallar bilən Təwrat
ustazlırimu u yərgə uning yenioja yioqildi. **54** Petrus
uningoja taki bax kahinning sarayidiki həylining iqigiqə
yirakṭin əgixip kəldi; u կarawullar bilən billə otning
nurida otsinip olturdu. **55** Bax kahinlar wə pütün aliy
kengəxmə əzaliri Əysani əlümğə məhkum կilix üçün,
guwah-ispat izdidi, əmma tapalmidi. **56** Qünki nuroqun

kixilər uni ərz kılıp yalojan guwahqilik bərgən bolsimu, ularning guwahlıkları bir-birigə udul kəlməydi. **57** Bəzi adəmlər ornidin turup, uning üstidin ərz kılıp yalojan guwahlıq berip: **58** — Biz uning: «Insan қoli bilən yasalojan bu ibadəthanini buzup taxlap, insan қoli bilən yasalmıojan baxka bir ibadəthanini üq kün iqidə yasap qikimən» degənlikini anglidük, — dedi. **59** Hətta ularning bu həktiki guwahlıklarımı bir-birigə mas kəlmidi. **60** Andin bax kahin həmməylənnıng aldida ornidin turup, Əysadin: — Қeni, jawab bərməmsən? Bular sening üstüngdin zadi қandak guwahlıklarnı beriwatidu? — dəp soridi. **61** Lekin Əysa xük turup, həqkandak jawab bərmidi. Bax kahin uni kistap yənə uningdin: — Sən Mubarək Bolqoqining Oqlı Məsihəmusən? — dəp soridi. **62** Xundak, mən əzüm, — dedi Əysa, — wə silər keyin Insan'oqlining Kudrət Igisining ong yenida olturidiojanlığını wə asmandiki bulutlar bilən kelidiojanlığını kərisilər. **63** Xuning bilən bax kahin tonlirini yirtip taxlap: — Əmdi baxka hərkəndak guwahqining nemə hajiti? **64** Əziünglar bu kupurlukni anglidilər! Əmdi buningə nemə dəysilər? — dedi. Ularning həmmisi u əlüm jazasiqa buyrulsun, dəp həküm qikirixti. **65** Andin bəziliri uningoja tüküriüxkə baxlıdi, yənə uning kəzlərini tengip, muxtlap: «Қeni, [pəyəqəmbərqilik kılıp] bexarət berə!» deyixti. Karawullarmu uni xapılık bilən kaqatlidi. **66** Petrus sarayning təwənki həylisida turoqanda, bax kahinning dedəkliridin biri kelip, **67** issinip olturoqan Petrusni kərüp, uningoja tikilip қarap: — Sənmu Nasarətlik Əysa bilən billə idingoju, — dedi. **68** Lekin u tenip: — Sening nemə

dəwatkanlıqning bilmediim həm qüxənmidiim, — dedidə, taxkiriqa, dərwazining aywaniqa qikip turdi. Xu əsnada horaz bir qillidi. **69** Uni yənə kərgən həlikı dedək yənə u yərdə turojanlaroqa: — Bu ulardin biri, — degili turdi. **70** [Petrus] yənə inkar qıldı. Bir'azdin keyin, u yərdə turojanlar Petruska yənə: — Bərhək, sən ularning birisən. Qünki sənmu Galiliyəlik ikənsənəqə?! — deyixti. **71** Lekin u қattık қarojaxlar bilən kəsəm kılıp: — Silər dəwatkan həlikı adəmni tonumaymən! — dedi. **72** Dəl xu qaoqla horaz ikkinqi ketim qillidi. Petrus Əysanıng əzigə: «Horaz ikki ketim qillioquqə, sən məndin üç ketim tanisən» degən səzini esigə aldı; wə bularnı oylap yioqlap kətti.

15 Ətisi tang etixi bilənla, bax kahınlar akşakallar, Təwrat ustazlıri wə pütkül aliy kengəxmədikilər bilən məslihətləxip, Əysani baqlap apirip, [waliy] Pilatuska tapxurup bərdi. **2** Pilatus uningdin: — Sən Yəhudiylarning padixahımı? — dəp soridi. U jawabən: — Eytキンingdək, — dedi. **3** Bax kahınlar uning üstidin kayta-kaytidin ərz-xikayətlərni қılıxtı. **4** Pilatus uningdin yənə: — Jawab bərməmsən? Қara, ular üstüngdin xunqiwala xikayət қiliwatidu!? — dəp soridi. **5** Bırak Əysa yənilə həq jawab bərmidi; Pilatus buningə intayın həyran қaldı. **6** Hər ketimlik [ətüp ketix] həytida, halayık կaysibir məhbusni tələp қilsa, waliy uni կoyup berətti. **7** Əyni wakitta, zindanda Barabbas isimlik bir məhbus bar idi. U əzi bilən billə topilang kətürgən həmdə topilangda katillik կilojan nəqqəylən bilən təng solanojanidi. **8** Halayık quğan-sürən selip waliyin burun həmixə ularoqa կilojinidək

yənə xundak kılıxını tiləxti. **9** Pilatus ularoja: — Silər Yəhudiylarning padixahını köyup beriximni halamsilər? — dedi **10** (qünki u bax kahinlarning həsəthorluKİ tüpəylidin uni tutup bərgənlikini bilətti). **11** Lekin bax kahinlar halayıknı: «Buning ornioja, Barabbasni köyup bər» dəp tələp kılıxka küxkürtti. **12** Pilatus jawabən ulardin yənə: — Undak bolsa, silər «Yəhudiylarning padixahı» dəp atiojan kixini կandaқ bir tərəp kıl dəwatisilər? — dedi. **13** — Ular yənə awazını kətürüp: — Uni krestligin! — dəp warkırixatti. **14** Pilatus ularoja: — Nemixka? U nemə rəzillik etküzüptu? — dedi. Birak ular tehimu ojaljirlixip: — Uni krestligin! — dəp warkiraxti. **15** Xunga Pilatus, halayıknı razi kılmakqi bolup, Barabbasni ularoja qıkırıp bərdi. Əysani bolsa կamqılatkandin keyin, krestləx üqün [ləxkərlirigə] tapxurdi. **16** Andin ləxkərlər Əysani waliy ordisidiki səynəoja elip kirip, pütün ləxkərlər topini bu yərgə jəm boluxka qakirdi. **17** Ular uning uqisioja səsün rənglik ton kiydürüxti, andin ular tikənlik xahqılardin tokuojan bir tajni bexioja kiygüzdi. **18** Andin uni mubarəkləp: «Yaxioyalı, i Yəhudiylarning padixahı!» deyixti. **19** Andin bexioja կomux bilən hədəp urup, uningoja կarap tükürüxti wə uning aldida tiz püküp, səjdə kılıxti. **20** Ular uni xundak mazağ կiloqandin keyin, uningdin səsün tonni salduruwetip, uqisioja əz kiyimlirini kiydürüdi; andin ular uni krestləx üqün elip qıkixti. **21** Kurini xəhəridin bolоqan, Simon isimlik bir kixi yezidin kelip, u yərdin ətüp ketiwatatti (bu kixi İskəndər bilən Rufusning atisi idi). [Ləxkərlər] uni tutup kelip, [Əysanıng] krestini uningoja məjburiy kətürgüzdi.

22 Ular Əysani Golgota (tərjimisi, «bax səngək») degən yərgə elip kəldi; **23** andin ular uningoşa iqix üçün murməkki arilaxturulmuş aqqık xarab bərdi; lekin u uni կօբուլ կիlmidi. **24** Ular uni krestligəndin keyin, kiyimlirini əzara belüxüwelix üçün, hərkəysisining ülüxini bekitixkə hərbir kiyimning üstigə qək taxlidi. **25** Uni krestligən wakıt künning üqinqi saiti idi. **26** Uni əyibligən xikayətnamidə «Yəhudiylarning padixahı» dəp pütülgənidi. **27** Ular uning bilən təng ikki қarakqinimu krestlidi, biri ong təripidə, yənə biri sol təripidə idi. **28** Xundak kılıp, mukəddəs yazmilardiki: «U jinayətqılerning қatarida sanaldi» degən söz əməlgə axuruldi. **29** U yərdin etkənlər baxlırını qaykixip, uni һakarətləp: — Uhuy, sən ibadəthanini buzup taxlap, üq kün iqidə կaytidin yasap qıkıcıloğan adam, **30** əmdi əzüngni կutkuzup kresttin qüxüp baikkına! — deyixti. **31** Bax kaһinlər bilən Təwrat ustazlırimu əzara xundak məshirə kılıp: — U baxkilarnı կutkuzuptikən, əzini կutkuzalmaydu. **32** Israilning padixahı bolğan Məsih əmdi kresttin qüxüp baksunqu, xuni kərsəkla uningoşa etikad kılımiz! — deyixti. Uning bilən təng krestləngənlərmu uni xundak һakarətləxti. **33** Əmdi [künning] altınqı saiti kəlgəndə, pütkül zeminni қarangoqluk kaplıdı wə tokkuzinqı saitiqiqə dawam կildi. **34** Tokkuzinqı saettə Əysa yukarı awaz bilən: «Eloi, Eloi, lama xawaktani?», mənisi: — «Hudayim, Hudayim, meni nemixə taxliwətting?» dəp կattik nida կildi. **35** U yərdə turuwatkanlarning bəziliri buni anglap: — Mana, u Ilyas pəyoqəmbərgə nida կiliwatidu, — deyixti. **36** Ulardin birəylən yügürüp berip, bir parqə bulutni aqqık

xarabka qilap, komuxning uqioja selip uningoja iqqizüp:
— Tohtap turunglar! Karap bağayli, ilyas [pəyələmbər] uni
qüxürgili kelermikin? — dedi. **37** Əysa kattik warkiridi-
də, rohini köywətti. **38** Wə [xu əsnada] ibadəthanining
iqliki pərdisi yukarıdin təwəngə ikki parçə bəlüp yirtildi.
39 Əmdi uning udulida turoğan yüzbexi uning қandak
nida kılıp rohini köywətkənlilikini körüp: — Bu adəm
həkikətən Hudanıñ oqlı ikən! — dedi. **40** U yərdə
yənə bu ixlarqa yirakṭın karap turuwatkan birnəqqə
ayallarmu bar idi. Ularning arisida Magdallik Məryəm,
kiqik Yakup bilən Yosəning anisi Məryəm wə Salomilar
bar idi. **41** Ular əslidə Əysa Galiliyə elkisidə turoğan
wakitta uningoja əgixip, uning hizmitidə bolqanlar idi;
bulardin baxka uning bilən Yerusaleməqə birgə kəlgən
yənə nuroğun ayallarmu [uning əhwalioja] karap turatti.
42 Kəqkurun kirip қaloqanda («təyyarlax küni», yəni xabat
küning aldinkı küni bolqaqka), **43** aliy kengəxmining
tolimu mətiwər əzasi, Arimatiyalıq Yüsüp bar idi. Umu
Hudanıñ padixahlılığını kütüwatkan bolup, jür'ət kılıp
[waliy] Pilatusning aldioja kirip, uningdin Əysanıñ
jəsitini berixni tələp kıldı. **44** Pilatus Əysanıñ allıkəqan
əlgənlikigə həyran boldi; u yüzbexini qakırıp, uningdin
Əysanıñ əlginigə heli wakit boldimu, dəp soridi. **45**
Yüz bexidin əhwalni ukkəndin keyin, Yüsüp kə jəsətni
bərdi. **46** Yüsüp esil kanap rəhət setiwelip, jəsətni [kresttin]
qüxürüp kanap rəhəttə kepənlidi wə uni kiyada oyuloqan
bir kəbrigə köydi; andin kəbrining aqzioja bir taxni
domilitip köydi. **47** Wə Magdallik Məryəm bilən Yosəning
anisi Məryəm uning köyuloqan yerini körüwaldi.

16 Xabat küni өтүxi bilənla, Magdallik Məryəm, Yakupning anisi Məryəm wə Salomilar berip Əysanıng jəsitigə sürüx üçün huxpuraklıq buyumlarni setiwaldi.

2 Həptining birinqi küni ular bək baldur, tang səhərdə ornidin turup, kün qıkixi bilən қəbrigə bardı. **3** Ular əzara: «Bizgə қəbrining aqzidiki taxni kim domilitixip berər?» deyixti. **4** Lekin ular baxlırini kətürüp қariwidi, taxning bir yanoja domilitiwtılginini kərdi — əslidə u tax naħayiti yoojan idi. **5** Ular қəbrigə kirgəndə, ong tərəptə olturoqan, ak ton kiygən, yax bir adəmni kərdi, wə kattik dəkkə-dükkigə qüxti. **6** Lekin u ularoja: — Dəkkə-dükkigə qüxmənglər. Silər krestləngüqi Nasarətlik Əysani izdəwatisilər. U tirildi, u bu yerdə əməs. Mana ular uni қoyoqan jay! **7** Lekin beringlar, uning muhlislirioqa wə Petruska: «U Galiliyəgə silərdin awwal baridikən; u silərgə eytkinidək, silər uni xu yerdə kəridikənsilər» dənglər, — dedi. **8** Ular қəbridin qıkıpla bədər қaqtı. Ularnı titrək besip hoxını yokıtay degənidi; bək korkup kətkəqkə, həqkimgə həqnemini eytmidi. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Əysa həptining birinqi küni tang səhərdə tirilgəndin keyin, awwal Magdallik Məryəmga kəründi. U əslidə uningdin yəttə jinni həydiwətkənidid. **10** Məryəm qikip, matəm tutup yioqlıxit turoqan, burun uning bilən billə bolоjanlarоja həwər bərdi. **11** Uning tirik ikənlikini wə Məryəmga kerüngənlikini anglioqanda, ular ixənmidi. **12** Bu ixlardin keyin, u ularning iqidiki yezişa ketiwatkan ikkiyləngə baxka siyakta kəründi. **13** Bularmu қalojanlarning yenioqa կaytip, ularoja həwər kilojan

bolsimu, lekin ular bularojimu ixənmidi. **14** Andin on birəylən dastihanda olturup əjizaliniwatkanda, u ularoja kəründi wə ularning etikadsızlıkı wə tax yürəkliki üçün ularni tənbih berip əyiblidi; qünki ular əzining tirilginini kərgənlərgə ixənmigənidi. **15** U ularoja mundak dedi: — Pütkül jaħanoja berip, yaritiloquqlarning hərbirigə hux həwərni jakarlanglar. **16** Etikad kılıp, qəmüldürüxni köbul kılıjanlar kutkuzulidu. Etikad kilmiojanlar bolsa gunahka bekitilidu. **17** Etikad kılıjanlarning izlirioja muxundak məjizilik alamətlər əgixip həmrəh bolidu: — ular Mening namim bilən jinlarni həydiwetidu; ular yengi tillarda səzləydu, **18** ular yılanlarnı kollirida tutidu, hərkəndək zəhərlik nərsini iqsimu, ularoja zərər yətküzəməydu; kollirini bimarlar oja təgküzüp koysa, kesəlliri sakiyip ketidu. **19** Xunga Rəb ularoja bu səzlərni kılıp bolqandan keyin, asmanoja kətürüldi, Hudanıng ong yenida olturdi. **20** Muhlislar qikip, hər yergə berip hux həwərni jakarlap yürdi. Rəb ular bilən təng ixləp, səz-kalamioja həmrəh bolup əgəxkən məjizilik alamətlər bilən uningoja ispat bərdi.

Luka

1 Gərqə nuroğun adəmlər arimizda mutlək ixənqlik dəp қaraloğan ixlarnı tolap yezixka kirixkən bolsimu, **2** (huddi səz-kalamoğa baxtin-ahir əz kəzi bilən guwahqı boləşənlər, xundakla uni saklap yətküzgüqilərning bizgə amanət қiloğan bayanlıridək), **3** mənmu barlıq ixlarnı baxtin təpsiliy təkxürüp enikliqəndin keyin, i hərmətlik Teofilus janablırı, siligə bu ixlarnı tərtipi boyiqə yezixni layık taptım. **4** Buningdin məksət, sili կobul қiloğan təlimlərning mutlək həkikət ikənlikigə jəzm կilixliri üqündür. **5** Yəhudiya əlkisigə padixaһ boləğan Hərod səltənət қiloğan künliridə, «Abiya» kahinlik nəwətidin bir kahin bar bolup, ismi Zəkəriya idi. Uning ayalımı Hərunning əwlədidin bolup, ismi Elizabit idi. **6** Ular ikkisi Hudanıng alidida həkkənliy kixılər bolup, Pərvərdigarning pütün əmr-bəlgilimiləri boyiqə əyibsiz mangatti. **7** Əmma Elizabit tuoqmas boləqəkə, ular pərzənt kərmigənidi. Uning üstigə ular ikkisi helila yaxınıp қaloğanıdi. **8** U əz türkümidiki kahinlər arısında [ibadəthanıda] nəwətqılık wəzipisini Huda aldida ada қiliwatkanda, **9** [xu qaojdiki] kahinlik aditi boyiqə, ular Pərvərdigarning «mukəddəs jay»ioğa kirip huxbuy selixka tuyuksız boluxka qək taxlıqanda xundaq boldiki, qək uningoşa qıktı. **10** Əmdi u huxbuy seliwatkan waktida, jamaət taxkırıda turup dua қilixiwatatti. **11** Tuyuksız Pərvərdigarning bir pərixtisi uningoşa huxbuygahıning ong təripidə kəründü. **12** Uni kərgən Zəkəriya hodukup қorkunqə qəmüp kətti. **13** Bırak pərixtə uningoşa: — Əy Zəkəriya, қorķıoin! Qünki tiliking ijabət kılındı, ayaling Elizabit sanga bir oǒqul

tuşup beridu, sən uning ismini Yəhya koyoin. **14** U sanga xad-huramlik elip kelidu, uning dunyaşa kelixi bilən nuroqun kixilər xadlinidu. **15** Qünki u Pərwərdigarning nəziridə uluŋ bolidu. U həqkandak hərak-xarab iqməsliki kerək; hətta anisining korsikidiki wakətidin tartipmu Mükəddəs Rohka toldurulqan bolidu. **16** U Israillardin nuroqunlirini Pərwərdigar Hudasining yenioja կayturidu. **17** U [Rəbning] aldida Iliyas pəyələmbərgə has boləjan roh wə küq-kudrəttə bolup, atilarning կəlblrini balilaroja mayıl kılıp, itaətsizlərni həkkəaniylarning akılanilikigə kirgüzip, Rəb üçün təyyarlanqan bir həlkni hazırlıx üçün uning aldida mangidu, — dedi. **18** Zəkəriya bolsa pərixtidin: Mənmu ķerip կalojan, ayalimmu heli yaxinip կalojan tursa, bu ixni կandaq jəzm կilalaymən? — dəp soridi. **19** Pərixtə jawabən: — Mən Hudanıng həzurida turoquqi Jəbrailmən. Sanga söz կiliçka, bu hux həwərni sanga yətküzungə mən əwətildim. **20** Wakıt-saiti kəlgəndə qoķum əməlgə axurulidiojan bu səzlirimgə ixənmigənliking tüpəylidin, bu ixlar əməlgə axurulqan künigiqə mana sən tiling tutulup, zuwanqə keləlməysən, — dedi. **21** Əmdi jamaət Zəkəriyani kütüp turatti; ular u mükəddəs jayda nemə üçün bunqiwala həyal boldi, dəp həyran կalojili turdi. **22** U qikkanda ularoja gəp կilalmidi; uning ularoja կol ixarətlirini կiliçidin, xundakla zuwan sürəlmigənlikidin ular uning mükəddəs jayda birər alamət kərünüxnı kərgənlikini qüxinip yətti. **23** Xundak boldiki, uning [ibadəthanidiki] hizmət mudditi toxuxi bilənla, u əyigə կaytti. **24** Dərwəkə, birnəqqə kündin keyin uning ayali Elizabit հəmilidər boldi; u bəx əyqıqə tala-tüzgə

qıkmay: **25** «Əmdi Pərwərdigar mening halimoja nəzirini qüxürüp, meni halayıq arısida nomuska қelixtin halas қılıp, manga bu künlərdə xunqılık xapaət kərsətti» — dedi.

26 [Elizabit həmilidar bolup] altə ay boloqanda, pərixtə Jəbrail Huda təripidin Galiliyə əlkisidiki Nasarət degən bir xəhərgə, pak bir kızning ķexioja əwətildi. Kız bolsa Dawut [padixahıning] jəmətidin boloqan Yüsüp isimlik bir kixigə deyixip կoyulqanidi; kızning ismi bolsa Məryəm idi. **28** Jəbrail uning aldioja kirip uningoja: — Salam sanga, əy xəpkətkə tuyəssər boloqan kız! Pərwərdigar sanga yardur! — dedi. **29** U pərixtini kərgəndə, uning səzidin bək hədukuq kətti, kənglidə bundak salam səzi zadi nemini kərsitidiqandu, dəp oylap қaldı. **30** Pərixtə uningoja: — Əy Məryəm, қorkmiojin. Sən Huda aldida xəpkət tapkansən. **31** Mana, sən həmilidar bolup bir oğul tuqışən, sən uning ismini Əysə dəp կoyışən. **32** U uluq bolidu, Həmmidin Aliy Bolqarıqining oqlı dəp atılıdu; wə Pərwərdigar Huda uningoja atisi Dawutning təhtini ata қılıdu. **33** U Yakupning jəməti üstigə mənggү səltənət қılıdu, uning padixahlıki tügiməstur, — dedi. (aiōn g165) **34** Məryəm əmdi pərixtidin: — Mən tehi ər kixigə təgmigən tursam, bu ix қandaqmu mumkin bolsun? — dəp soridi.

35 Pərixtə uningoja jawabən: — Mukəddəs Roh, sening wujudungoja qüxidu wə Həmmidin Aliy Bolqarıqining küq-ķudriti sanga sayə bolup yekinlixidu. Xunga, səndin tuqulidioqan mukəddəs [pərzənt] Hudanıng Oqlı dəp atılıdu. **36** Wə mana, tuqkining Elizabitmu yaxinip қaloqan bolsimu, oqluqa həmilidar boldi; tuqmas deyilgüqining қorsak kətürəginigə hazır altə ay bolup қaldı. **37** Qünki

Huda bilən heqkandak ix mumkin bolmay kalmaydu, — dedi. **38** Məryəm: — Mana Pərwərdigarning dedikimən; manga səzüng boyiqə bolsun, — dedi. Xuning bilən pərixtə uning yenidin kətti. **39** Məryəm xu künlərdə ornidin köpup aldirap Yəhudiya taqlıq rayonidiki bir xəhərgə bardi. **40** U Zəkəriyaning əyigə kirip, Elizabitka salam bərdi. **41** Wə xundak boldiki, Elizabit Məryəmning salimini anglioqandila, əsaslıqda bowaqlap kətti. Elizabit bolsa Muqəddəs Rohka toldurulup, yüksiri awaz bilən təntənə qılıp mundak dedi: — Kız-ayallar iqidə bəhtliktursən, əsaslıqda mewimu bəhtliktur! **43** Manga xundak [xərəp] nədin kəldikin, Rəbbimning anisi bolqoqluq meni yoklap kəldi! **44** Qünki mana, saliming əsaslıqda kirgəndila, əsaslıqda bowaqlap səyünüp oynaqlap kətti. **45** Ixəngən kız nəkədər bəhtliktur; qünki uningoşa Pərwərdigar təripidin eytiləşən səz jəzmən əməlgə axurulidu! **46** Məryəmmu hux bolup mundak dedi: — «Jenim Rəbni uluqlaydu, **47** rohım Ətəkəzəqim Hudadin xadlandı, **48** Qünki U dedikining miskin əhalioşa nəzər saldı; Qünki mana, xundin baxlap barlıq dəwrlər meni bəhtlik dəp ataydu; **49** Qünki Kədir Bolqoqluq mən üçün uluq ixlarnı əməlgə axurdi; Muqəddəstur Uning nami. **50** Uning rəhim-xəpkəti dəwrədin-dəwrgiqə Əzidin əsaslıqdanlarning üstididur, **51** U biliki bilən küq-kudritini namayan kıldı, U təkəbburlarnı kənglidiki niyat-hiyalları iqidila tarmar kıldı. **52** U küqlük həkümətlərini təhtidin qüxürdi, Pekirlarnı egiz kətürdi. **53** U aqlarnı nazi-nemətlər bilən toyundurdi, Lakin baylarnı əsaslıq kol kəyturdi. **55** U ata-bowilirimizəqə etykinidək, Yəni İbrahim

həm uning nəsligə mənggү wədə kılqinidək, U Өz rəhİM-xəpkitini esidə tutup, Kuli Israiloja yardəmgə kəldi». (aiōn

g165) 56 Məryəm Elizabitning yenida üq ayqə turup, eż eyigə kaytti. **57** Elizabitning tuşutining ay-küni toxup, bir oşul tuşdi. **58** Əmdi uning қolum-кoxniliri wə uruk-tuşlənləri Pərwərdigarning uningoja kərsətkən mehîr-xəpkitini xunqə uləqaytqanlığını anglap, uning bilən təng xadlandı. **59** Wə xundak boldiki, bowaķ tuşulup səkkiz kün bolqanda, halayık balining hətnisini kılqılı kəldi. Ular uningoja Zəkəriya dəp atisining ismini կoymaķqi boluxti. **60** Lekin anisi jawabən: — Yak! Ismi Yəhya atalsun — dedi. **61** Ular uningoja: — Birak uruk-jəmətingiz iqidə bundak isimdikilər yokku! — deyixti. **62** Xuning bilən ular balining atisidin pərzəntingizgə nemə isim կoyuxni halaysız, dəp ixarət bilən soraxtı. **63** U bir parqə [mom] tahtayni əkilixni tələp kılıp: «Uning ismi Yəhyadur» dəp yazdı. Həmməylən intayın həyran kəlixti. **64** Xuan uning aqzi eqildi, uning tili yexilip, zuwanoja kəldi wə xuning bilən Hudaşa təxəkkür-mədhiyə eytti. **65** Ularning əpqürisidikilərning həmmisini қorķunq bastı; Yəhudiyə təqəlik rayonlarında bu ixlarning həmmisi əl aqzida pur kətti. **66** Bu ixlardin həwər tapküqilarning həmmisi ularni kəngligə püküp: «Bu bala zadi қandak, adəm bolar?» deyixti. Qünki Pərwərdigarning қoli dərwəkə uningoja yar idi. **67** Xu qaođda balining atisi Zəkəriya Mukəddəs Rohka toldurulup, wəhiy-bexarətni yətküzüp, mundak dedi: — **68** «Israilning Hudasi Pərwərdigarə təxəkkür-mədhiyə okulsun! Qünki U Өz həlkini yoklap, ulardin həwər elip, bədəl tələp ularni hər kıldı. **70** U կədimdin

beri mukəddəs pəyəmbərlirining aqzi arkılık wədə
kılıjinidək, Қuli bolğan Dawutning jəməti iqidin biz
üqün bir nijat münggüzini əstürüp turouzdi; Bu zat
bizni düxmənlirimizdin wə bizni eq kəridiojanlarning
kölidin kutkuşunuqı nijattur. (aiən g165) **72** U xu yol
bilən ata-bowilirimizə iltipat əyləp, Muğəddəs əhdisini
əməlgə axurux üqün, Yəni atımız İbrahimə bolğan
kəsimini esidə tutup, Bizni düxmənlirining kölidin
azad kılıp, Barlıq künlimizdə həqkimdin korkmay,
Əz aldida ihlasmənlik wə həkkaniylik bilən, Hizmət-
ibaditdə bolidiojan kıldı. **76** Əmdi sən, i balam, Həmmidin
Aliy Bolqarıqining pəyəmbəri dəp atılısan; Qünki sən
Rəbning yollırını təyyar lax üçün Uning aldida mangisən.
77 Wəzipəng uning həlkigə gunahlırinining kəqürüm
kilinixi arkılık bolidiojan nijatning həwirini bildürüxtür;
78 Qünki Hudayimizning iqı-başlıridin uroqup qıkkən
xəpkətlər wajidin, Қarangojuluk wə əlüm kələnggisi
iqidə olturojanlarnı yorutux üçün, Putlirimizni amanlık
yoliqa baxlax üçün, Ərxtin tang xəpikj üstimizgə qüxüp
yokıldı. **80** Bala bolsa əsüb, rohla küqləndürüldi. U Israel
jamaitining aldida namayan kılinoqaqə qəllərdə yaxap
kəldi.

2 Əmdi xu künlərdə, [Rim imperatori] Kəysər
Awojustustin barlıq həlkətin baj elix üçün ularning royheti
tizimlansun dəp pərman qüxti. **2** Tunji kətimlik bu
nopus tizimlax Kiriniyus Suriyə əlkisini idarə kılıp
turojan waktida elip berilojanidi. **3** Xuning bilən həmmə
adəm nopuska tizimlinix üçün əz yurtlirioqa կaytix
kerək boldi. **4** Yusupmu Dawut [padixaḥning] jəmətidin

bołaqka, xundakla uning biwasitə əwladi bołaqka, Galiliyə əlkisidiki Nasarət xəhīridin ayrılip, Yəhədiyə əlkisidiki, Dawutning yurti Bəyt-Ləhəm degən xəhərgə kətti. **5** Nopuska tizimlinix üçün layik, bołusı ayali Məryəmmu billə bardı. Məryəm həmilidar bolup, korsiki helila yoqınap қalıjanidi. **6** Wə xundak boldiki, ular Bəyt-Ləhəmdə turoğan waqtida Məryəmning tuqutining ay-küni toxup կaldi. **7** Birak sarayda ularqa orun bolmiołaqka, Məryəm xu yerdə tunji oqlını tuqkanda uni zakilap, eçildiki okuroqa yatkuzdi. **8** Xu yərning ətrapidiki bəzi padıqilar dalada turatti; ular keqiqə tünəp, padisioqa қaraytti. **9** Wə mana, Pərwərdigarning bir pərixtisi ularning aldida turatti; Pərwərdigarning parlak xəripi ularning ətrapini yorutuwətti. Ular intayın bək korkup kətti. **10** Birak pərixtə ularqa: — Korkmanglar! Qünki mana, pütün həlkə huxallık bolidioğan bir hux həwərni silərgə elan kılımən. **11** Qünki bugün Dawutning xəhīridə silər üçün bir Kütkuzoğu tuquldi. U — Rəb Məsihdur! **12** [Uni] tepixinglar [üçün] xu alamət boliduki, bowańni zakilanoğan haldə bir okurda yatkan petidə tapisilar, — dedi. **13** Birdinla, pərixtining ətrapida zor bir top samawi қoxundikilər pəyda bolup, Hudani mədhiyiləp: **14** «Ərxialada Hudaşa xan-xərəplər bolqay! Yər yüzidə bolsa u səyünidioğan bəndilirigə aram-hatırjəmlik bolsun!» deyixti. **15** Pərixtilər ulardin ayrılip asmanoqa qikip ketiwidi, padıqilar bir-birigə: — Bəyt-Ləhəmgə yol elip, Pərwərdigar bizgə ukturoğan, əməlgə axuroğan bu ixni kərüp keləyli, — deyixti. **16** Xuning bilən ular aldirap xəhərgə berip, Məryəm bilən

Yüsüpni wə okurda yatkan bowakni izdəp taptı. **17**
Padiqilar [bowakni] kərgəndin keyin, əzlirigə uning
həkkidə eytilojan sözlərni kəng tarkitiwətti. **18** Buni
angliojanlarning həmmisi padiqilarning degənlirigə
intayın həyran kəlixti. **19** Məryəm bolsa bu ixlarning
həmmisini kəngligə püküp, qongkur oylinip yürətti. **20**
Padiqilar kərgən wə angliojanlirining həmmisi üçün
Hudani uluqlap, mədhiyə oğuxkan peti kaytixti; barlıq
ixlar dəl ularoja həwərləndürülgəndək bolup qikkanidi. **21**
Bowakni hətnə kılıx wakti, yəni səkkizinqi küni toxkanda,
uningoja Əysə dəp isim koyuldi. Pərixtə bu isimni u tehi
anisining baliyatqusida apiridə bolmayla қoyojanidi. **22**
Əmdi Musa [pəyərəmbərgə] qüxürülgən қanun boyiqə
Yüsüp bilən Məryəmning paklinix wakti toxkanda ular
balini Pərwərdigarоja atap tapxurux üçün Yerusalemоja
elip bardı **23** (Pərwərdigarning Təwrat қanunida: «Barlıq
tunji oοqul Pərwərdigarоja mukəddəs mənsup atılıxi
kerək» dəp yezilojinidək) **24** wə xundakla Pərwərdigarning
Təwrat қanunida deyilgini boyiqə, bir jüp pahtək yaki ikki
kəptər baqkisini қurbanlıqqa sunux kerək idi. **25** Wə mana
xu qaoqlarda, Yerusalemda Simeon isimlik bir kixi turattı.
U həm həkkaniy wə ihlasmən adəm bolup, «İsrailoja
Təsəlli Bərgüqi»ni intizarlıq bilən kütkənidi. Mukəddəs
Roh uning wujudioja yar idi. **26** U Mukəddəs Rohtin kəlgən
wəhiyidin əzining Pərwərdigarning Məsihini kərmigüqə
əlüm kərməydiojanlığını bilgənidi. **27** U Mukəddəs
Rohning baxlixı bilən ibadəthanining [hoylilirioja] kirdi;
ata-anisi Təwratta bekitilgən adətni bejirix üçün bowak
Əysani kötürüp kirgəndə, **28** Simeon bowakni ķuqikjoja

elip, Hudaşa təxəkkür-mədhiyə okup mundak dedi: — **29**
«Əmdi, i Igəm, hazır səzüng boyiqə қulungning bu aləmdin
hatırjəmlik bilən ketixigə yol koyqaysən; **30** Qünki əz
kəzüm Sening nijatingni kərdi, **31** Uni barlıq həlkələr aldida
həzirliqansən; **32** U əllərgə wəhiy bolidioğan nur, Wə
həlkinq Israelning xan-xəripidur!» **33** Balining ata-anisi
bala həkkidə eytiləşənləri o intayın həyran kəlixəti. **34**
Simeon ularoğa bəht tiləp, apisi Məryəmə mundak dedi:
— Mana! Bu bala Israildiki nuroğun kixilərning yikilixi
wə nuroğun kixilərning kətürülüxi üçün təyinləndi,
xundakla kixilər əkarxi qıkip həkərətləydiqan, [Hudanıng]
bexarətlik alamiti bolidu. **35** Xuning bilən nuroğun
kixilərning kənglidiki əqrəzləri axkarilinidu — wə bir
kılıqmu sening kənglünggə sanjılıdu! **36** Xu yerdə Axır
kəbilisidin bolqan Fanuilning kizi Anna isimlik heli
yaxanıqan bir ayal pəyojəmbərmə bar idi. U kız waktida
ərgə təgkəndin keyin uning bilən yəttə yil billə yaxap,
37 andin səksən tət yil tul turoğan idi. U ibadəthana
höyliliridin qıkmay, keqə-kündüz roza tutuxlar wə dualar
bilən Hudaşa ibadət kılətti. **38** U dəl xu pəyytə yetip kelip
Pərvərdigar oja təxəkkür eytti, həmdə Yerusalemda nijat-
hərlükni küttüwatkan barlıq halayıkkə bala toqrisida səz
kıldı. **39** [Yüsüp] bilən [Məryəm] Təwratta bekitilgən
barlıq ixlarnı ada қılqandın keyin, Galiliyəgə, əz xəhiri
Nasarətkə çaytti. **40** Bala bolsa əsüp, dana-akılanılık bilən
tolup, rohla küqləndürüldi, Hudanıng mehîr-xəpkətimi
uning üstidə idi. **41** Uning ata-anisi hər yili «ötüp ketix
həyti»da Yerusalemoğa baratti. **42** Əysə on ikki yaxka
kirgən yili, ular uni elip, həytning aditi boyiqə yənə qıkip

bardi. **43** Heyt künlerini ətküzgəndin keyin, ular əyigə
karap ketiwatqanda, bala Əysə Yerusalemdə qaldı. Ata-
anisining bu ixtin həwiri yok idi, **44** bəlki uni səpərdax-
həmrəhəliri bilən billə keliwatidu, dəp oylap, bir kün
yol yürdi. Andin ular uni uruk-tuqkanları wə dost-
buradərliri arisidin izdəxkə baxlıdı; **45** izdəp tapalmay,
ular kəynigə yenip Yerusaleməja berip yənə izdidi. **46** Wə
xundak boldiki, üqinqi künü ular uni ibadəthana höylisida
Təwrat ustazlırining arisida olturup, ularning təlimlirini
anglawatqan həm ulardin soal sorawatqanning üstidə
taptı. **47** Uning səzlirini anglojanlarning hömmisi uning
qüxənqisigə wə bərgən jawablirioja intayın həyran kəlixti.
48 Ata-anisi uni kərüp nahayiti həyranuhəs boluxtı, uning
anisi uningoja: — Way balam! Nemixkə bizgə xundak
muamilə kıldığ? Atang ikkimiz parakəndə bolup seni
izdəp kəldük! — dedi. **49** U ularoja: — Nemixkə meni
izdidinglar? Əjəba, mening Atamning ixlirida boluxum
kerəklikimni bilməmtinqalar? — dedi. **50** Lekin ular uning
ularoja eytkinini qüxənmidi. **51** Andin u ular bilən
Nasarətkə kaytti wə ularning gepigə izqıl boysunattı.
Lekin anisi bu ixlarning hömmisini kəngligə püküp koydı.
52 Xundak kılıp, Əysə aqılanılık-danalıkta wə kaməttə
yetilip, Huda wə kixilər aldida barqanseri səyülməktə
idi.

3 Rim imperatori Tiberius Kəysərning səltənitining on
bəixinqi yili, Pontius Pilatus Yəhədiyə əlkisining waliysi,
Hərod han Galiliyə əlkisining hakimi, Hərod hanning
inisi Filip han Ituriyə wə Trahonitis əlkisining hakimi,
Lisanyas han Abiliniy əlkisining hakimi bolğanda, **2**

Haññas həm Қаяfa bax kahinlik kiliwatqanda, Hudanıng səz-kalami qəldə yaxawatkan Zəkəriyaning oqlı Yəhyaşa kəldi. **3** U Iordan dəryası wadisidiki barlıq rayonlarnı kezip, kixilərgə gunahlaroja kəqürüm elip kelidiojan, towa kılıxni bildüridiojan [suəja] «qəmüldürüx»ni jakarlaxni baxladı. **4** Huddi Təwrattiki Yəxaya pəyojəmbərning səzləri hatirləngən kisimda pütülgəndək: «Bayawanda towlioquqi bir kixinining: Rəbning yolını təyyarlanglar, Uning yollırını tüz kilinglar! — degən awazı anglandı. **5** Barlıq jılıqlar toldurulidu, Barlıq taq-dənglər pəslitilidu; Əgri-tokay jaylar tüzlinidu, Ongöqul-dongöqul yərlər təkxi yollar kılınidu. **6** Xundak kılıp, barlıq ət igiliri Hudanıng nijatini kərələydiqan bolidu! — dəp towlaydu». **7** Yəhya əmdi aldioja qəmüldürüxnı қobul kılıxqa qıqcan top-top halayıkkə: — Əy zəhərlik yilan balılıri! Kim silərni [Hudanıng] qüxüx aldida turojan əqəzipidin ķeqinglar dəp agahlandırdı?! **8** Əmdi towioja layık mewilərni kəltürünqlər! Wə əz iqinglarda: «Bizning atımız bolsa İbrahimidurl» dəp hiyal əylimənglər; qünki mən xuni silərgə eytip կoyayki, Huda İbrahimoja muxu taxlardınmu pərzəntlərni yaritip berələydu. **9** Palta allikəqan dərəhlərning yiltizioja təngləp կoyuldu; yahxi mewə bərməydiqan hərkəndək dərəhlər kesip otka taxlinidu!» — dedi. **10** [Uning ətrapioja] toplaxkan kixılər əmdi uningdin: — Undakta, biz կandak kılıxımız kerək? — dəp soridi. **11** U jawabən: — İkki կur qapini bar kixi birini yok kixigə bərsun, yəydiqini bar kiximu xundaq kilsun, — dedi. **12** Bəzi bajgırlarmu qəmüldürüxnı қobul կılqılı uning aldioja kelip: — Ustaz, biz կandak

ķilimiz? — dəp soridi. **13** U ularoja: — Bəlgiləngəndin artuk baj almanglar, — dedi. **14** Andin bəzi ləxkərlərmə uningdin: — Bizqu, կandak ķiliximiz kerək? — dəp soraxti. U ularoja: — Baxķılarning pulini zorawanlıq bilən eliwal manglar, həqkimgə yalojandin xikayət ķilmanglar wə ix həkkinqılar oja razi bolunglar, — dedi. **15** Əmdi həlk təkəzzalıqta bolup həmməylən kenglidə Yəhya toqluluk «Məsih muxu kiximidi?» dəp oylaxtı. **16** Yəhya həmməyləngə jawabən: — Mən silərni dərwəkə suşa qəmüldürimən. Lekin məndin ķudratlıq bolğan birsi kelidu; mən hətta kəxlirining boŋkuqını yexixkimu layık əməsmən! U silərni Muqəddəs Rohka həm otka qəmüldüridu. **17** Uning soruŋuqi küriki қolida turidu; u əz hamini topa-samandin təltəküs tazilaydu, sap buŋdayni ambaroja yiŋidu, əmma topa-samanni eqməs otta kəydürüwetidu, — dedi. **18** Əmdi xundak kəp baxķa nəsihətlər bilən Yəhya hux həwərni həlkə yətküzdi. **19** [Keyin], həkim Hərod [əgəy] akisining ayali Hərodiyəni [tartıwalojanlıq] tüpəylidin wə xuningdək uning barlıq baxķa rəzil ķilmixliri üçün Yəhya təripidin əyibləngən, **20** Hərod bu barlıq rəzillikining üstigə yənə xuni ķildiki, Yəhyani zindan oja taxlidi. **21** Xundak boldiki, həmmə həlk Yəhyadin qəmüldürüxni կobul ķiloqanda, əysamu qəmüldürüxni կobul ķildi. U dua ķiliwatqanda, asmanlar yerilip, **22** Muqəddəs Roh kəptər siyakıda qüxüp uning üstigə կondi. Xuning bilən asmandin: «Sən Mening səyümlük Oqlum, Mən səndin toluk, hursənmən!» degən bir awaz anglandi. **23** Əysə əz [hizmitini] baxlıqanda, ottuzoja kirip կaloqanidi. U

(həkning nəziridə) Yüsüpning oqlı idi; Yüsüp Heliyning oqlı, **24** Heliy Mattatning oqlı, Mattat Lawiyuning oqlı, Lawiy Məlkiyning oqlı, Məlkiy Yannayning oqlı, Yannay Yüsüpning oqlı, **25** Yüsüp Mattatiyaning oqlı, Mattatiya Amosning oqlı, Amos Nahumning oqlı, Nahum Heslining oqlı, Hesli Naggayning oqlı, **26** Naggay Mahatning oqlı, Mahat Mattatiyaning oqlı, Mattatiya Semayning oqlı, Semay Yüsüpning oqlı, Yüsüp Yudaning oqlı, **27** Yuda Yoananning oqlı, Yoanan Resaning oqlı, Resa Zərubbabəlning oqlı, Zərubbabəl Salatiyəlning oqlı, Salatiyəl Neriyning oqlı, **28** Neriy Məlkiyning oqlı, Məlkiy Addining oqlı, Addi Kəsamning oqlı, Kəsam Elmadamning oqlı, Elmadam Erning oqlı, **29** Er Yosəning oqlı, Yosə Əliezərnинг oqlı, Əliezər Yorimning oqlı, Yorim Mattatning oqlı, Mattat Lawiyuning oqlı, **30** Lawiy Simeonning oqlı, Simeon Yəhədaning oqlı, Yəhəda Yüsüpning oqlı, Yüsüp Yonanning oqlı, Yonan Əliakimning oqlı, **31** Əliakim Meleahning oqlı, Meleah Mənnanıning oqlı, Mənna Mattatanıning oqlı, Mattata Natanning oqlı, Natan Dawutning oqlı, **32** Dawut Yəssəning oqlı, Yəssə Obədnıng oqlı, Obəd Boazning oqlı, Boaz Salmonning oqlı, Salmon Nahxonning oqlı, Nahxon Amminadabning oqlı, **33** Amminadab Aramning oqlı, Aram Həzronning oqlı, Həzron Pərəzning oqlı, Pərəz Yəhədaning oqlı, **34** Yəhəda Yakupning oqlı, Yakup İshakıning oqlı, İshak İbrahimıning oqlı, İbrahim Tərahıning oqlı, Tərah Nahorıning oqlı, **35** Nahor Serugning oqlı, Serug Raquning oqlı, Raqū Pələgning oqlı, Pələg Ebərning oqlı, Ebər Xelahińıning oqlı, **36** Xelah

Kainanning oɔqli, Kainan Arpahxadning oɔqli, Arpahxad
Xəmning oɔqli, Xəm Nuḥning oɔqli, Nuḥ Ləməhning oɔqli,
37 Ləməh Mətuxəlahning oɔqli, Mətuxəlah Hənohning
oɔqli, Hənoh Yarədnıng oɔqli, Yarəd Maḥalalilning oɔqli,
Maḥalalil Kənanning oɔqli, **38** Kənan Enoxning oɔqli, Enox
Setning oɔqli, Set Adəm'atining oɔqli, Adəm'ata bolsa,
Hudanıng oɔqli idi.

4 Andin Əysa Muğəddəs Rohka tolup, Iordan dəryasidin
kayıtip kelip, Roh təripidin qəl-bayawanoqa elip berildi. **2**
U u yerdə kırık kün İblis təripidin sinaldı. U bu künlərdə
həeqnərsə yemidi. Künlər ayaqlaxkanda, uning ķorsiki
taza aqşanıdi. **3** Əmdi İblis uningoja: — Sən əgər Hudanıng
Oɔqli bolsang, muxu taxqa: «Nanqa aylan!» dəp buyruqın
— dedi. **4** Əysa uningoja jawabən: — [Təwratta]: «Insan
pəkət nan bilənla əməs, bəlki Hudanıng hərbir səzi
bilənmə yaxaydu» dəp yeziloğan, — dedi. **5** İblis yənə uni
egiz bir taojka baxlap qikip, bir dəkikə iqidə dunyadiki
barlıq dələtlərni uningoja kərsətti. **6** İblis uningoja: —
Mən bu hakimiyətning həmmisini wə uningoja təwə
barlıq xanuxəwkətlərni sanga təkdirim kılımən; qünki bular
manga tapxuruloğan, mən uni kimgə berixni halisam,
xuningoja berimən. **7** Əgər bax կoyup manga səjdə
ķilsang, bularning həmmisi seningki bolidu, — dedi. **8**
Əysa uningoja jawab berip: — [Təwratta]: «Pərwərdigar
Hudayingoila ibadət kıl, pəkət Uningla կullukida bol!»
dəp yeziloğan, — dedi. **9** Andin İblis uni Yerusaleməqə elip
bardi wə uni ibadəthanining əng egiz jayioqa turoquzup:
— Hudanıng Oɔqli bolsang, əzüngni pəskə taxlap bağkin!
10 Qünki [Təwratta]: «[Huda] Θz pərixtiñirigə seni կօղdax

həkkidə əmr kılıdu»; **11** wə, «Putungning taxka urulup kətməsliki üçün, ular seni қollırıda kətürüp yürüdü» dəp yeziləjan, — dedi. **12** Əysə uningoja: — «[Təwratta]: «Pərwərdigar Hudayingni siniojuqi bolma!» dəpmu yeziləjan, — dedi. **13** Iblis barlıq sinaxlarnı ixlitip qıqqandin keyin, uni waktingə taxlap ketip կaldı. **14** Əysə Rohning küq-kudriti iqidə Galiliyə əlkisigə kaytip kəldi. Xuning bilən uning həwər-xəhriti ətraptiki hərbir yurtlaroja tarkıldı. **15** U ularning sinagoglunda təlim bergili turdi wə ularning uluqlaxlirioja sazawər boldi. **16** U əzi bekip qong kılınlıjan yurti Nasarətkə kelip, xabat künü adəttikidək sinagogka kirdi wə xundakla [mukəddəs yazmılarnı] okuxka əra turdi **17** wə Təwrattiki «Yəxaya» degən kısım uningoja tapxuruldu. U oram yazmini eqip, munu səzlər yeziləjan yərni tepip okudi: **18** — «Pərwərdigarning Rohı mening wujudumda, Qünki U meni yoksullaroja hux həwərlər yətküzüxkə məsih kıldı. Tutğunlaroja azadlığnı, Wə korlaroja kərük xipasını jakarlaxka, Ezilgənlərni halas kılıxka, Pərwərdigarning xapaət kərsitidiojan yilini jakarlaxka meni əwətti». **20** U yazmini türüwetip, sinagog hizmətqisigə kayturup berip, olturdu. Sinagogta olturojanlarning həmmisining kəzliri uningoja tikilip turatti. **21** U kəpqilikkə: — Mana bu ayət bugün կulikinglaroja anglanıqında əməlgə axurulmakta, — dedi. **22** Həmmisi uning yahxi gepini kılıxip, uning aqzidin qıkıwatlaşan xapaətlik səzlirigə həyran kəlixip: — Bu Yüsüpninq oqlı əməsmu? — deyixti. **23** U ularoja: — Xübhisizki, silər manga «Əy tewip, awwal əzüngni sakayt!» degən təmsilni kəltürüp, «Həwər tapkinimizdək,

Kəpərnahum xəhirdidə nemə ixlar yüz bərgən bolsa,
muxu yərdimu, əz yurtungdimu xularni kərsətməmsən?»
dəwatisilər, — dedi. **24** — Birak xuni silərgə bərhək eytip
köyayki, həqkandak pəyoğəmbər əz yurti təripidin köbul
kilinəjan əməs. **25** Mən silərgə xu həkikətni əslitimənki,
Ilyas [pəyoğəmbər]ning waktida, asman uda üq yil altə ay
etilip, dəhəxətlik bir əhəətqılık barlıq zeminni baskanda,
Israilda nuroqun tul ayallar bar idi; **26** birak Ilyas ularning
həqkaysisining kəxiqə əməs, bəlki Zidonning Zarəfat
xəhirdiki bir tul ayalning kəxiqila əwətilgən. **27** Wə
[xuningə oħħax], Elixo pəyoğəmbərning waktida, Israilda
mahaw kesiligə giriptar bolqanlar nuroqun bolsimu,
lekin Suriyəlik Naamandin baxka, həqkaysisi sakayıtilojan
əməs! — dedi. **28** Sinagogdikilər bu səzlərni anglap,
həmmisi kəttik əqəzəpləndi; **29** ornidin turuxup, uni
xəhərdin həydəp qikirip, xu xəhər jaylaxqan taoqning
lewigə əqikip, tik yardin taxliwətməkqi boluxti. **30**
Lekin u ularning arisidin bimalal ətüp, əz yolioqa qikip
kətti. **31** U Galiliyə əlkisining Kəpərnahum degən bir
xəhərigə qüxti, u yerdə xabat künliridə həlkətə təlim
berətti. **32** Ular uning təlimigə həyran kəlixti, qünki
uning səzi tolimu nopuzluk idi. **33** Əmdi sinagogta napak
jinning rohi qaplaxqan bir kixi bolup, [uningdiki jin]
kəttik awazda: **34** — Əy Nasarətlik Əysa, sening biz bilən
nemə karing?! Bizni yokatkılı kəldingmu? Mən sening
kimlikingni bilimən, Hudaning Muķəddəs Bolqoqisisən!
— dəp towlap kətti. **35** Lekin Əysa jinoqa tənbih berip: —
Aqzingni yum! Uningdin qik! — dewidi, jin həlikə adəmni
halayıq otturisida yikitiwetip, uningdin qikip kətti. Lekin

uningşa həq zərər yətküzmidi. **36** Həmməylən buningdin
ķattık həyran boluxup, bir-birigə: — Bu zadi կandaq ix!
U dərwəkə hökük, wə կudrət bilən napak rohlarşa əmr
ķilsila, ular qikip ketidikən, — deyixti. **37** Xuning bilən
uning həwər-xəhriti ətraptiki hərbir yurtlarşa tarkaldi.
38 Əysə sinagogtin qikip, Simonning əyigə kirdi. Lekin
Simonning կeynanisi eçir təp kesili bolup կaljanidi; ular
əysadin uning hajitidin qikixini ətündi. **39** U ayalning
bexida turup, təpkə tənbih beriwidi, təp xuan uningdin
kətti. U dərhal ornidin turup, ularni kütüxkə baxlidi.
40 Kün petixi bilənla, kixilər hərhil kesəllərgə giriptar
bołqan yeğinliri bolsila, ularni uning aldioşa elip kelixti.
U ularşa bir-birləp կolini təgküzüp, ularni sakaytti. **41**
Kixilərgə qaplaşkan nuroqun jinlar ulardin qikip: «Sən
Hudanıng Oqlı!» dəp towlap ketətti. Lekin u ularşa
tənbih berip, söz կilixişa yol koymidi; qünki ular uning
Məsih ikənlikini bilətti. **42** Kün qikixi bilən, u xəhərdin
qikip, pinhan bir jayşa kətti. Birək top-top halayıq uni
izdəp yürətti; ular uni tapkanda aldioşa kelip, uni arimizda
ķalsun dəp ketixidin tosmakqi boluxti. **43** Lekin u ularşa:
— Hudanıng padixahlığının hux həwirini baxlaş xəhər-
yezilarojumu yətküzüküm kerək; qünki mən dəl bu ixqa
əwətilgənmən, — dedi. **44** Xuning bilən u Galiliyədiki
sinagoglarda təlim berip yüriwərdi.

5 Xundak boldiki, u Ginnisarət kəlinin boyida turoqanda,
halayıq Hudanıng söz-kalamini anglax üçün uning
ətrapioşa olixip kistilixip turatti. **2** U kəl boyida turoqan
ikki kemini kərdi. Belikqilar bolsa kemidin qüxüp,
[kiroqakta] torlirini yuyuxuwatatti. **3** U kemilərdin birigə,

yəni Simonningkigə qikip, uningdin kemini қırojaktın səl yıraklıtixni iltimas қıldı. Andin u kemidə olturup top-top halayıkka təlim bərdi. **4** Səzi tügigəndin keyin, u Simonoğa: — Kemini qongkurraq yərgə həydəp berip, beliklarnı tutuxka torliringlarnı selinglar, — dedi. **5** Simon uningoşa jawabən: — Ustaz, biz pütün keqiqə japa tartip həq nərsə tutalmiduk. Birak sening səzüng bilən tornı salsam salay, dedi. **6** Ular xundak қiliwidi, nuroqun beliklar toroja qüxti; tor sekülüükə baxlidi. **7** Xuning bilən ular baxka kemidiki xeriklirini yardıməgə kelixkə ixarət қilixti. Ular kelip, [beliklarnı] ikki kemigəlik қaqiliwidi, kemilər qəküp ketəy dəp կaldi. **8** Simon Petrus bu ixni kərüp, Əysanıng tizliri aldida yikılıp: — Məndin yıraklıxkaysən, i Rəb! Qünki mən gunahkarmən! — dedi. **9** Qünki bunqə kəp belik tutulojanlığının u wə uningoşa həmrah bolovanlarını həyranlıq başkanidi. **10** Wə Simonning xerikliri — Zəbədiyning oğulları Yakup bilən Yuhanınamu həm xundak həyran կaldi. Əmdi Əysa Simonoğa: — Korkmiojin, buningdin keyin sən adəm tutkuqi bolisən — dedi. **11** Ular kemilərni қırojakka qıkırıp, həmmə nərsini taxlap կoyup, uningoşa əgixip mangdi. **12** Xundak boldiki, u xəhər-yezilarning biridə bolovananda, mana xu yərdə, pütün bədinini mahaw besip kətkən bir adəm bar idi; u Əysani kərüpla uning ayioqığa əzini etip uningdin: — Təksir, əgər sən halisang, meni sakayıp pak կılalaysən! — dəp yalwurdi. **13** Əysa կolini sozup uningoşa təgküzüp turup: — Halaymən, paklanqın! — dewidi, bu adəmning mahaw kesili dərħal uningdin kətti. **14** Əysa uningoşa: — Hazir bu ixni həqkimə eytma,

bəlki udul berip kahinoja əzüngni kərsitip, ularda bir guwahlıq bolux üçün, Musa bu ixta əmr kılɔjandək eziungning sakaytilojining üçün bir [kurbanlıknı] sunojın, — dedi. **15** Lekin u toqrisidiki həwər tehimu tarkilip pur kətti; xuning bilən top-top həlk uning səzini anglax wə əz aqırık-kesəllirini sakaytixi üçün uning aldişa yiçilip kelətti. **16** Həlbuki, u pat-pat ulardin qekinip qəllük yərlərgə berip dua қılatti. **17** Xu künlərning biridə xundak boldiki, u təlim beriwatkanda, yenida Pərisiyər wə Təwrat əhliliri olturatti. Ular Galiliyə, Yəhudiyə əlkilirining hərkəysi yeza-kixlakları wə Yerusalemın kəlgənidi. Pərwərdigarning kesəllərni sakaytix küq-küdriti uningoja yar boldi. **18** Xu pəyttə, mana birkənqə kixi zəmbilgə yatkuzulojan bir paləqni kətürüp kəldi. Ular uni uning aldişa əkirixkə intilixti. **19** Birak adəmlərning tolilikdən kesəlni əkirixkə amal tapalmay, ular əgzigə elip qikip, əgzidiki kahixlarnı eqip, kesəlni əyniñ iqigə zəmbildə yatkan haldə halayıknıng otturisioja, Əysanıng aldişa qüxürdi. **20** U ularning ixənqını kərüp [paləqkə]: — Buradər, gunahlıring kəqürüm қılindi! — dedi. **21** Təwrat ustazlıri bilən Pərisiyər kengülliridə: — Bundak kupurluk səzligən bu adəm kimdur?! Hudadin baxka gunahlarnı kəqürələydijan kim bar? — dəp oylaxtı. **22** Birak Əysa ularning kənglidə əyib izdəxlirini bilip yetip, jawabən: — Silər kənglünglarda nemixkə əyib izdəysilər? **23** «Gunahlıring kəqürüm қılindi!» deyix asanmu yaki «Ornungdin tur, mang!» deyixmu? **24** Əmma hazır silərning Insan'oqlining yər yüzidə gunahlarnı kəqürüm қılıx hökükioja igə ikənlikini bilixinglar üçün,

— U paləq kesəlgə: — Sanga eytayki, ornungdin tur, ornungni yioqixturup əyünggə kayt! — dəp buyrudi. **25**
Həlik adəm dərhal ularning aldida ornidin dəs turup, ezi yatkan zəmbilni elip, Hudani uluqlıqiniqə əyigə kaytti.
26 Həmməylənni dəhəxətlik həyranlıq bastı; ular Hudani uluqlıxip, қorkunqə qəmgən haldə: — Biz bugün tilsimat ixlarni kərdük! — deyixti. **27** Bu ixlardin keyin, u yoloja qıkip, Lawiy isimlik bir bajgirni kərdi. U baj yioqidiojan orunda olturatti. U uningoja: — Manga əgəxkin! — dedi.
28 U ornidin turup, həmmmini taxlap, uningoja əgəxti. **29**
Lawiy əyidə uningoja katta bir ziyapət bərdi. Ular bilən zor bir top bajgırlar wə baxķıllarmu xu yerdə həmdastihan bolqanidi. **30** Birak Pərisiyər wə ularning ekimidiki Təwrat ustazliri oqudungxup uning muhlislirioja: — Silər nemixə bajgir wə gunahkarlar bilən bir dastihanda yəp-iqip olturisilər?! — dəp aqrinixti. **31** Əysə ularoja jawabən: — Saqlam adamlar əməs, bəlki kesəl adamlar tewipkə möhtajdur. **32** Mən həkkəniylarnı əməs, bəlki gunahkarları towioja qakırıjılı kəldim, — dedi. **33** Andin ular uningdin: — Nemixə Yəhyanıng muhlisliri daim roza tutup dua-tilawət ķilidu, Pərisiyərning muhlislirimu xundak ķilidu, lekin sening muhlisliring yəp-iqipla yüridiq! — dəp soraxti. **34** U ularoja: — Toyı boluwatkən yigit toyda toy mehmanlıri bilən həmdastihan olturoğan qaoğda ularni roza tutkuzalamışılər? **35** Əmma xu künər keliduki, yigit ulardin elip ketilidu, ular xu künərdə roza tutidu. **36** U ularoja bir təmsilmə kəltürdi: — Həqkim yengi kəngləktin yırtıp, uni kona kəngləkkə yamak, ķilmaydu. Undak ķılsa, yengi kəngləknimə yırtkan bolidu,

xundakla yengidin alojan yamaqmۇ kona kengləkkə mas kəlməydu. **37** Xuningdək, həqkim yengi xarabni kona tulumlarqa қaqilimaydu. Undak kilsa, yengi xarabning [kəpüxi bilən] tulumlar yerilidu-də, xarabmu tekülüp ketidu; tulumlarmu kardin qikjdu. **38** Xunga yengi xarab yengi tulumlarqa қaqilinix kerək, xundakta ikkilisi saklinip қalidu. **39** Uning üstigə, həqkim kona xarabtin keyin yengisini iqixni halimaydu, qünki u: «Boldi, konisi yahxi!» dəydu.

6 Ikkinqi «muhim xabat küni», u buşdaylıklardin etüp ketiwatatti. Uning muhlisliri baxaklarnı üzüwelip, alıkınida uwulap yəwatatatti. **2** Lekin buni kərgən bəzi Pərisiyər ularqa: — Silər nemixə xabat küni Təwratta qəkləngən ixni қılısilər? — deyixti. **3** Əysə ularqa jawabən: — Silər hətta Dawut [pəyərəmbər] wə uning həmrəhlirinə aq қalɔqanda nemə қılɔqanlığını [mukəddəs yazmilardin] okumioqanmusilər? **4** Demək, u Hudanıng əyigə kirip, [Hudaqa] atalojan, [Təwratta] kahinlardin baxça hərkəndək adəmning yeyəxi qəkləngən «təkdir nanlar»ni [sorap] elip yegən wə həmrəhliroiimu bərgən — dəp jawab bərdi. **5** Ahirida u ularqa: — İnsan'oqlı xabat küniningmu Igisidur, — dedi. **6** Yənə bir xabat küni xundak boldiki, u sinagogka kirip təlim beriwatatti. Sinagogta ong қoli yigiləp kətkən bir adəm bar idi. **7** Əmdi Təwrat ustazlıri bilən Pərisiyər uning üstidin ərz қılıqudək birər ixni izdəp tapaylı dəp, uning xabat künimə kesəl sakaytidiojan-sakaytmaydiojanlığını paylap yürüxətti. **8** Bırak əysə ularning kənglidikini bilip, қoli yigiləp kətkən adəmgə: — Ornungdin tur,

otturioja qıkkın! — dewidi, həlikı adəm ornidin kopup xu yerdə turdi. **9** Andin Əysa ularoja: — Silərdin sorap bakayqu, Təwratka uyğun bolojini xabat künü yahxilik kılıxmu, yaki yamanlık kılıxmu? Janni kutkuzuxmu yaki janoja zamin boluxmu? — dəp soridi. **10** Ətrapidikilərning həmmisigə nəzər salojandin keyin, u həlikı adəmgə: — Əkolungni uzat, — dedi. U xundak kılıxi bilənla қoli əsligə kəltürülüp ikkinqi қolioja ohxax boldi. **11** Lekin ular ojəzəptin hoxini yoktip, Əysaşa қandak takabil turux toqrisida məslihətlixixkə baxlidi. **12** Xu künlərdə xundak boldiki, u dua kılıxka taəŋka qikti wə u yerdə Hudaşa keqiqə dua կildi. **13** Tang atkanda, muhlislirini aldioja qakirip, ularning iqidin on ikkiylənni tallap, ularni rosul dəp atidi. **14** Ular: Simon (Əysa uni Petrus dəpmu atiojan) wə uning inisi Andiriyas; Yakup wə Yuhanna, Filip wə Bartolomay, **15** Matta wə Tomas, Alfayning oqlı Yakup wə millətpərwər dəp atalojan Simon, **16** Yakupning oqlı Yəhuda wə keyin uningoja satkunluk қilojan Yəhuda Ixkariyotlar idi. **17** Əysa [rosulliri] bilən taəŋdin qüxüp, bir tüzləngliktə turatti. Xu yerdə nuroğun muhlisliri həmdə pütkül Yəhudiye əlkisidin wə Yerusalemın, Tur wə Zidon xəhərlirigə karaydiojan dengiz boyidiki yurtlardın top-top kixilər yiənilixti. Ular uning təlimlirini anglax wə kesəllirigə xipalik izdəx üçün kəlgənidi. **18** Napak rohların azablanojanlarımı xipalik tepixti. **19** Bu top-top adəmlərning həmmisi қollirini uningoja təgküzuwelixkə intilətti; qünki küq-ķudrət uning wujudinin qikip ularning həmmisigə xipalik beriwatatti. **20** Xuning bilən u bexini kətürüp muhlislirioja қarap mundak dedi: —

«Mubarək, əy yokşullar! Qünki Hudanining padixahlıkı silərningkidur. **21** Mubarək, əy hazır aq қalojanlar! Qünki silər toluk toyunisilər. Mubarək, əy yiqlawatkanlar! Qünki külüdijojan bolisilər. **22** Kixilər Insan'oqlining wəjidin silərdin nəprətlənsə, silərni əzliridin qətkə қakşa, silərgə təhmət-haçarət kilsa, naminglarnı rəzil dəp қarojisa, silərgə mubarək! **23** Xu küni xadlinip təntənə կilip səkrənglər. Qünki mana, ərxtə boləjan in'aminglər zordur. Qünki ularning ata-bowiliri [burunkı] pəyələmbərlərgimu ohxax ixlarnı kıləjan. **24** — Lekin halinglar oja way, əy baylar! Qünki silər allikəqan rahət-paraojitinglar oja igə boldunglar! **25** Halinglar oja way, əy karnı toyunojanlar! Qünki silər aq қalislər. Halinglar oja way, əy külüwatkanlar! Qünki həza tutup yiqlaysilər. **26** Həmməylən silərni yahxi degəndə, halinglar oja way! Qünki ularning ata-bowilirimu [burunkı] sahta pəyələmbərlərgə xundak kıləjan». **27** — Birək manga կulak salojan silərgə xuni eytip կoyayki, düxmənliringlar oja mehîr-muhəbbət kersitinglar; silərgə əq boləjanlar oja yahxılık կilinglar. **28** Silərni կarqiojanlar oja bəht tilənglar; silərgə yaman muamilidə boləjanlar ojumu dua կilinglar. **29** Birsi məngzinggə ursa, ikkinqi məngzingnimu tutup bər; birsi qapiningni eliwalimən desə, kənglikingnimu ayimay bərgin. **30** Birsi səndin birnemə tilisə, uningoja bərgin. Birsi sening birər nərsəngni elip kətsə, uni կayturup berixni sorima. **31** Baxkilarning əzünglar oja կandaq muamilə kilişini ümid kilsanglar, silərmə ular oja xundaq muamilə կilinglar. **32** Əgər silər əzünglarnı yahxi kərgənlərgila mehîr-muhəbbət kərsətsənglər, undakda

silərdə nemə xapaət bolsun? Qünki hətta gunahkarlarmu
əzini yahxi kərgənlərgə mehîr-muhəbbət kərsitidioğu. **33**
Əgər silər əzünglaroja yahxilik kılınanlaroja yahxilik
kılısanglar, undakta silərdə nemə xapaət bolsun? Qünki
hətta gunahkarlarmu xundak kılıdioğu! **34** Əgər silər
kərzni «qokum կayturup beridu» dəp oyliojanlaroja
bərsənglar, undakta silərdə nemə xapaət bolsun?
Qünki hətta gunahkarlarmu əynən կayturup alımız
dəp baxka gunahkarlaroja kərz beridioğu! **35** Lekin
silər bolsanglar, düxmininglarojimu mehîr-muhəbbət
kərsitinglar, yahxilik kilinglar, baxkilaroja ətnə beringlar
wə «Ular bizgə bernemə կayturidu» dəp oylimanglar. Xu
qaçıda, in'aminglar zor bolidu wə silər Həmmidin Aliy
Bolojuqining pərzəntliri bolisilər. Qünki u tuzkorlaroja
wə rəzillərgimu mehribanlıq kılıdu. **36** Atanglar
mehriban bolöjinidək silərmu mehriban bolunglar. **37** —
Baxkilararning üstdin həküm kılıp yürmənglar. Bolmisa,
silər [Hudanıŋ] həkümigə uqraysilər. Baxkilarni gunahka
bekitmənglar wə silərmu gunahka bekitilməysilər.
Baxkilarni kəqürünglar wə silərmu kəqürüm kılınisilər.
38 Beringlar wə silərgimu berilidu — hətta qong
əlqigüqkə lik qingdap, silkip toldurulup üstdin texip
qüxkidək dərijidə կoynunglaroja təküp berilidu. Silər
baxkilaroja կandak əlqəm bilən əlqəp bərsənglar,
silərgimu xundak əlqəm bilən əlqəp berilidu. **39** Andin u
ularoja təmsil eytip mundağ dedi: — Կarioqu կarioquni
yetiləp mangalamdu? Undak kilsa, hər ikkisi orəkkə
qüxüp kətməmdu? **40** Muhlis ustazidin üstün turmaydu;
lekin takamullaxturulojini ustazioja ohxax bolidu. **41**

Əmdi nemə üqün buradiringning kezidiki қılni kərüp, əz kezüngdiki limni baykiyalmaysən?! **42** Sən қandağmu əz kezüngdə turojan limni kerməy turup buradiringə: «Keni, kezüngdiki қılni eliwetəy!» deyələysən?! Əy sahitəz! Awwal əzüngning kezidiki limni eliwət, andin enik kərüp, buradiringning kezidiki қılni eliwətələysən.

43 Qünki həqkandak yahxi dərəh yaman mewə bərməydu, həqkandak yaman dərəhmu yahxi mewə bərməydu. **44** Hərkandak dərəhni bərgən mewisidin pərk ətkili bolidu. Qünki tikəndin ənjürni üzgili bolmas, yantakṭin üzüm üzgili bolmas. **45** Yahxi adəm կəlbidiki yahxilik həzinisidin yahxilik qikiridu; rəzil adəm կəlbidiki rəzillik həzinisidin rəzillikni qikiridu. Qünki կəlb nemigə toldurulqan bolsa, eojizdin xu qikidu. **46** — Silər nemixə meni «Rəb! Rəb!» dəysilər-yu, birak silərgə eytənərimoja əməl kilmaysilər?

47 Əmisə, mening aldimoja kelip, səzlirimni anglap əməl kılqan hərkimning kimgə ohxiyanlığını silərgə kərsitip berəy. **48** U huddi qongkur kolap, ulini қoram taxning üstigə selip əy salqan kixigə ohxaydu. Kəlkün kəlgəndə, su ekimi u əyning üstigə zərb bilən urulqını bilən, uni midir-sidir kılalmidi, qünki u puhta selinojan. **49** Lekin səzlirimni anglap turup, əməl kilmaydiojan kixi bolsa, қuruk yərning üstigə ulsız əy salqan kixigə ohxaydu. [Kəlkün] ekimi xu əyning üstigə uruluxi bilən u ərülüp kətti; uning ərülüxi intayin dəhəxətlik boldi!

7 Əysə kəpqılıkkə bu səzlərning həmmisini կəlip bolqandan keyin, Kəpərnahum xəhirigə [қayta] kirdi.
2 U yerdə məlum bir yüzbexining ətiwarlık կuli eojir kesəl bolup, səkratta yatatti. **3** Yüzbexi əysanıng həwirini

anglap, birnəqqə Yəhudiyləri aksakalını uning yeniçəri berip, uning kelip կulunu կutkuzuxi üçün etünüxkə əwətti. **4** Ular Əysanıng aldiçə uningçə: — Bu ixni tiligüqi bolsa, tilikini ijabət kiliçingizə həkikətən ərziydiçən adəm. **5** Qünki u bizning [Yəhudiyləri] elimizni yahxi kəridü wə hətta biz üçün bir sinagogmu selip bərdi, — dəp jiddiy kiyapəttə etünüxti. **6** Əysə ular bilən billə bardi. Birak əyigə az կaloğanda, yüzbəxi Əysanıng aldiçə birnəqqə dostini əwətip uningçə mundak degüzdi: — «Təksir, əzlirini awarə kilmisila, əzlirining torusumning astıçə kelixlirigə ərziməymən. **7** Xunga əzümnimü silining aldiliricə berixkə layık hesablimidim. Sili pəkət bir eçiz sez kılıp կoysila, կulum sakiyip ketidu. **8** Qünki mənmu baxkə birsining հօkukçı astidiki adəmmən, kol astimdimu ləxkərlirim bar. Birigə bar desəm baridu, birigə kəl desəm, kelidu; կulumçə bu ixni kıl desəm, u xu ixni kılıdu». **9** Əysə bu gəpmi anglap [yüzbəxiçə] təəjjübləndi. U burulup kəynigə əgərxən halayıkça: Dərwəkə, hətta Israildimu bundak zor ixənqni tapalmioğanidim! — dedi. **10** Yüzbəxi əwətkən kixilər կaytip barəqanda, kesəl boləjan կulning səllimaza sakayoranlığını kərdi. **11** Bu ixtin keyin u Nain degən bir xəhərgə bardi. Uning muhlisliri wə yənə top-top kixilər uningçə əgixip mangdi. **12** U xəhər կowukçə yekin laxkənda, mana kixilər jinaza kətürüp qikəwatlısanı. Əlgüqi anisining yəkkə-yeganə oqlı idi, uning üstigə anisi tul ayal idi. Xəhərdin qong bir top adəm ayalçı həmrəh bolup qikənidi. **13** Rəb uni kərüp, uningçə iqini aqritip: — Yioqlimioğin, — dedi. **14** Xuning bilən u etüp, tawutka կolini təgküziwidə, tawut kətürgənlər tohtidi. U: — Yigit,

sanga eytimən, oyqan! — dedi. **15** Əlgüqı bolsa ruslinip tik olturdi wə gəp kılıxka baxlidi. [Əysa] uni anisioja tapxurup bərdi. **16** Həmməylənni korkunq besip, ular Hudani uluqlap: — «Arimizda uluq bir pəyəmbər turoquzuldil!» wə «Huda Əz həlkini yoklap kəldi!» — deyixti. **17** Uning toqrisidiki bu həwər pütün Yəhudiyə zemini wə ətraptiki rayonlar oja tarkilip kətti. **18** Yəhyaning muhlisliri əmdi bu barlıq ixlarning həwirini uningoja yətküzdi. Yəhya muhlisliridin ikkiylənni əzигə qakirip, **19** Ularnı Əysanıng aldioja əwətip: «Kelixi mukərrər zat əzüngmu, yaki baxka birsini kütüximiz kerəkmu?» dəp sorap kelixkə əwətti. **20** Ular Əysanıng aldioja berip: — Qəmüldürgüqı Yəhya bizni səndin: «Kelixi mukərrər zat əzüngmu, yaki baxka birsini kütüximiz kerəkmu?» dəp sorap kelixkə yeningoja əwətti — dedi. **21** Dəl xu wakitta [Əysa] aqraq-silak wə kesəl-waba başkan wə yaman rohlar qaplaxkən nuroqun kixilərni sakaytti wə nuroqun қarioqlar ni kəridiojan ķildi. **22** Xuning bilən u [Yəhyanıng muhlislirioja]: — Silər kaytip berip, Yəhya oja əz angliqan wə kərgənliringlar toqruluq həwər yətküzüp — «Korlar kərələydiqan wə tokurlar mangalaydiqan boldi, mahaw kesili bolovanlar sakayıldi, gaslar angliyalaydiqan boldi, əlgənlərmə tirildürüldi wə kəmbəqəllərgə hux həwər jakarlandı» — dəp eytinglar. **23** [Uningoja yənə]: «Məndin gumanlanmay putlixip kətmigən kixi bolsa bəhtliktur!» dəp կoyunglar, — dedi. **24** Yəhyanıng əlqiliri kətkəndin keyin, u top-top adəmlərgə Yəhya toqruluq sez eqip: — «Silər [burun Yəhyani izdəp] qəlgə baroqininglarda, zadi nemini kərgili bardinglar? Xamalda yəlpünüp

turojan komuxnimu? **25** Yaki esil kiyim kiygən bir ərbabnimu? Mana, esil kiyimlərni kiygən, əyx-ixrət iqidə yaxaydioqanlar padixahlarning ordiliridin tepiliduoşu! **26** Əmdi silər nemə kərgili bardinglar? Bir pəyəqəmbərnimu? Durus, əmma mən xuni silərgə eytip köyayki, [bu bolsa] pəyəqəmbərdinmu üstün bir bolqoqidur. **27** Qünki [mukəddəs yazmilardiki]: — «Mana, yüz aldingoja əlqimni əwətimən; U sening aldingda yolungni təyyarlaydu» — dəp yezilojan söz mana dəl uning toorisida yeziloqandur. **28** Qünki mən silərgə xuni eytip köyayki, ayallardin tuqulqanlar arisida Yəhyadinmu uluqi yok; əmma Hudanıng padixahlıqidiki əng kiçik bolqinimu uningdin uluqi turidu **29** (əmdi [Yəhyani] angliqan pukralar, hətta bajgırlarmu Hudanıng yolunu toqra dəp Yəhyanıng qəmüldürüxi bilən qəmüldürülgənidi. **30** Lekin Pərisiyər wə Təwratxunaslar Yəhyanıng qəmüldürüxini köbul kılmay, Hudanıng əzlirigə bolqan məksət-iradisini qətkə қakkanidi). **31** Lekin bu zamanning kixilirini zadi kimlərgə ohxitay? Ular kimlərgə ohxaydu? **32** Ular huddi rəstə-bazarlarda olturuwelip, bir-biriga: «Biz silərgə sunay qelip bərsəkmu, ussul oynimidinglar», «Matəm pədisigə qelip bərsəkmu, yioqa-zar kilmidinglar» dəp [қakxaydioqan tuturukşız] balilaroja ohxaydu. **33** Qünki Qəmüldürgüqi Yəhya kelip ziyanəttə olturmayıtti, [xarab] iqməyitti. Xuning bilən silər: «Uningoja jin qaplixiptu» deyixisilər. **34** İnsan'oqlı bolsa kelip həm yəydu həm iqidu wə mana silər: «Taza bir toymas wə məyhor ikən. U bajgırlar wə gunahkarlarning dostidur» deyixisilər. **35** Lekin danalıq bolsa əzining barlıq pərzəntliri arkılık durus

dəp tonulidu». **36** Pərisiylərdin biri uningdin eyümdə mehman bolsingiz dəp etündi. Əmdi u Pərisiyning eygə kirip dastihanda olturdu. **37** Wə mana, u xəhərdə buzuk dəp tonuloğan bir ayal Əysanıng bu Pərisiyning eyi də dastihanda olturoğanlığını anglap, ak қaxtexidin yasaloğan bir կutida murməkki elip kəldi. **38** U yiqliqan peti uning kəynidə, putiqa yekin turup, kez yaxliri kılıp, putlirini həl kiliwətti; andin qaqları bilən uning putlirini ertip қurutti həm putlirini tohtimay səyüp, üstigə ətir sürdi. **39** Əmdi uni qakıroğan Pərisiy bu ixni körüp, iqidə: «Bu adəm rast pəyələmbər boloğan bolsa, əzигə tegiwatkan bu ayalning kim wə կandak ikənlikini bilətti. Qünki u bir buzuk!» dəp oylidi. **40** Xuning bilən Əysa uningoja jawabən: — Simon, sanga dəydioğan bir gepim bar, — dedi. — Eyting, ustaz, — dedi Simon. **41** — İkki adəm məlum bir kərz igisigə kərzdar ikən. Biri bəx yüz kümüx dinarəja, yənə biri bolsa əllik kümüx dinarəja kərzdar ikən. **42** Lakin hər ikkisining kərzni käyturoqlı həqnərsisi bolmioqaqka, kərz igisi mehribanlıq kılıp hər ikkisining kərzini kəqürüm kiptu. Seningqə, ularning կaysisi uni bəkrək səyidu? — dəp soridi Əysa. **43** Simon jawabən: — Meningqə, [kərzi] kəprək kəqürüm kılınoğan kixi, — dedi. — Toqra həküm կilding, — dedi Əysa. **44** Andin həlikə ayaləja burulup, Simonoja: — Bu ayalni kerdüngmu? Mən eyünggə kirginim bilən, sən putlirimni yuyuxka su bərmigənidinq; lekin u kez yexi bilən putlirimni yudi wə qeqi bilən ertip қurutti. **45** Sən meni salam berip səymiding; lekin u mən kirgəndin tartip putlirimni səyüxtin tohtimidi. **46** Sən beximojimu may sürkimigənidinq; biraq u mening

putliriməja murməkkini sürkəp koydi. **47** Xunga xuni sanga eytip köyayki, uning nuroqun gunahlıri kəqürüm kılindi. Qünki mana, uning kərsətkən mehîr-muğəbbiti qongkur əməsmu? Əmma kəqürümi az bolqanlarning mehîr-muğəbbətni kərsitiximu az bolidu, — dedi. **48** Andin u ayaloja: — Gunahlıring kəqürüm kılindi, — dedi. **49** Ular bilən həmdastıhan olturoqanlar kenglidə: «Kixilərning gunahlırinimu kəqürüm kılıqıbu adəm zadi kimdu?» deyixti. **50** Əysə helikj ayaloja: — Etikading seni կutkuzdi; aman-hatırjəmlik bilən կaytqın! — dedi.

8 Keyin, [Əysə] xu yurtlarnı kezip, xəhərmu-xəhər, yezimu-yeza Hudanıng padixahlıqining hux həwirini elan kılıp jakarlıdı; on ikkiylənmə uning bilən birgə bardı. **2** Uning bilən billə baroqanlardın yənə yaman rohılardın wə aqırıq-silaklardin sakayıtiloqan bəzi ayallarmu bar idi; ularning arisida əzidin yəttə jin həydəp qıkırıloqan Məryəm (Magdallıq dəp ataloqan), **3** Hərod [han]ning saray oqojidarı Huzanıng ayalı Yoanna, Suzanna wə baxğa nuroqun ayallarmu bar idi. Bular əz mal-mülükliyi bilən u [wə uning muhlislirining] hajətliridin qıktı. **4** Qong bir top adəmlər yioqiloqanda, xundakla hərkəysi xəhərlərdin kixilər uning yenioja kəlgəndə, u ularoja bir təmsil səzləp bərdi: **5** — «Uruk qaqqıqi uruk qaqqılı [etizoja] qıkiptu. Uruk qaqqanda, uruklardın bəziliri qioqır yol üstigə qüxüp, dəssilip ketiptu wə asmandiki uqar-kanatlar kelip ularni yəp ketiptu. **6** Baxğa bəziliri taxlıq yərgə qüxüptu. Yərdə nəmlik bolmioqaqça, ünüp qıkkını bilən կurup ketiptu. **7** Baxşa bəziliri tikənlərning arisioja qüxüptu, tikənlər maysilar bilən təng əsüb maysilarnı booquwaptu.

8 Baxka bəziliri bolsa yahxi tuprakka qüxüptu. Üngəndin keyin, yüz həssə hosul beriptu». Bularni degəndin keyin u yukarı awaz bilən: — Angloşudək կuliki barlar buni anglisun! dəp towlidi. **9** Keyin uning muhlisliri uningdin: — Bu təmsilning mənisi nemə? — dəp soridi. **10** U ularoğa mundak dedi: — Hudanıng padixahlığining sirlirini bilix silərgə nesip kılındı. Birak bu ixlar қalojan baxķılaroğa təmsillər bilənla eytilidu. Məksiti xuki, «Ular қarismu kərməydu, anglisimu qüxənməydu». **11** Əmdi təmsilning mənisi mundak: — Uruk bolsa, Hudanıng səzkalamidur. **12** Qiçır yol boyidikilər bolsa muxular: Ular səz-kalamni angelaydu; lekin İblis kelip, ularning ixinip kutkuzuluxining aldını elixi üçün ularning қalbidiki səzni elip ketidu. **13** Taxlıq yərgə qüvkən uruklar səz-kalamni angliojan һaman huxallık bilən kobul kılajanlaroğa təmsil kılınojan. Ularda yiltiz bolmioqaqka, pəkət bir məhəl ixinip, andin sinak-müxküllük wakti kəlgəndə, [etikədtin] teyilip ketidu. **14** Tikənlikkə qüvkən uruklar bolsa xundak adəmlərni kərsətkənki, səzni angliojan bolsimu, yoloja qıkkandin keyin bu paniy һayattiki əndixilər, baylıklar wə һəlawətlərning ezikturuxliri bilən boqulup, uruk pixmay hosul bərməydu. **15** Lekin yahxi tuprakka qeqilojan uruklar bolsa — səz-kalamni anglap, səmimiy wə yahxi қəlbi bilən uni tutidioqlanlarnı kərsitudu; bundak adəmlər səwrqanlıq bilən hosul beridu. **16** Həqkim qiraognı yekip կoyup üstigə idixni kəmtürüp կoymas yaki kariwat astioja turoquzmas, bəlki qiraqdanning üstigə koyidu; buning bilən өygə kirgənlər yoruklukni kəridu. **17** Qunki yoxurulojan һeqkandak ix axkarilanmaya կalmaydu, wə

heqkandak məhpiy ix ayan bolmay, yoruklukka qıkmay
kalmaydu. **18** Xuning üçün, anglixinglarning қандак
ikənlikigə kəngtül koyunqlar! Qünki kimdə bar bolsa,
uningoja tehimu kəp berilidu; əmma kimdə yok bolsa,
hətta bar dəp həsablıqinimu uningdin məhrum kılınidu.
19 Əmdi uning anisi wə iniliri uning bilən kərüvkili kəldi.
Lekin adəm nuroqun boloqaqka, yenioja keləlmigənidi. **20**
Xuning bilən birsi uningoja: — Aningiz wə iniliringiz siz
bilən kərüximiz dəp, sirtta turidu, — dedi. **21** Lekin u
jawabən: — Mening anam wə aka-uka ərindaxlirim bolsa
Hudanıng səzini anglap, uningoja əməl kılənqıllardur,
dedi. **22** Wə xundak boldiki, xu künlərdin biri, u muhlisliri
bilən bir kemigə qüxüp, ularoja: — Kəlning u ketioja
baraylı, — dedi. Xuning bilən ular yoloja qıktı. **23** Kemə
ketiwatqanda u uykuşa kətkənidi. Kelgə tuyuksız қara
boran kelip, kemigə su toxup ketip, ular həwptə қaldı. **24**
Muhlislar kelip uni oyqitip: — Ustaz, ustaz, tügenidiojan
bolduk! — dedi. Lekin u ornidin turup, boranoja wə
dawalıqıjan dolğunlaroja tənbih bərdi; həmmisi tohtap,
tinq boldi. **25** U muhlislirioja қarap: — Ixənqinglar nəgə
kətti? — dedi. Ular həm қorķuxup, həm bəkmə həyran
bolup, bir-birigə: — Bu adəm zadi kimdu, buyruk, kilsa,
hətta xamallar wə dolğunlarmu uningoja boysunidikən-
hə! — dəp ketixti. **26** Xuning bilən ular Galiliyəning
udulidiki Gerasalıklarning yurtioja yetip bardı. **27** U
kiroqakka qıqxı bilənla, uzundin beri jinlar qaplaxkan,
xəhərdin kəlgən məlum adəm uning aldioja kəldi. Bu
adəm kiyim kiyməy, heq əydə turmay, gərlər arisida
yaxaytti. **28** Lekin u Əysani kərüpla warkirap, uning

ayiojioja yikilip kattik awaz bilən: — Həmmidin Aliy
Hudanıng Oqlı Əysa, sening mən bilən nemə karing!
Səndin etünimənki, meni kiyrima! — dəp towlap kətti. **29**
Qünki Əysa napak rohning uningdin qikixini buyruwatatti
(qünki jin nuroqun ketim uni tutuwaloqanidi; u qaoqlarda
kixilər uning put-kollirini kixən-zənjirlər bilən baqlap uni
kamap koyovan bolsimu, u zənjirlərni üzüp kehər qikkan
wə jin təripidin qəl-bayanlar oja həydiwetilgənidi).
30 Əysa bu adəmdin: — Isming nemə? — dəp soriwidi,
u: — Ismim «Koxun», — dedi. Qünki nuroqun jinlar
uning iqigə kirip qaplixivaloqanidi. **31** Əmdi ular əysadin
əzlirini tegi yok həngəja kətküzməslikni etünüp yalwurdi.

(Abbyssos g12) **32** Xu yerdə taq baqlıda qong bir top
tongguz padisi ozukliniwatatti. Jinlar əysaoja yalwurup,
tongguzlarning tenigə kirixkə ijazət berixini etündi.
U ularoja ijazət bərdi. **33** Jinlar xu adəmdin qikip,
tongguzlarning tenigə kiriwaldi; xuning bilən pütkül
tongguz padisi tik yardin etilip qüxüp, kəlgə oqerk boldi.
34 Tongguzlarni bakquqıllarmu bu wəkəni kəriüp u yerdin
kehər, xəhər-yezilarda bu həwərni tarkətti. **35** Halayıq
zadi nemə ix bolqanlığını kergili qiki; əysanıng aldişa
kəlgəndə, xu yerdə əzidin jinlar qikkan həlikə adəmning
kiyim-kehəknini kiyip, əs-hoxi jayida həlda əysanıng
ayioji aldida olturoqını kərdi; ular korkup ketixti. **36**
Bu wəkəni kərgənlərmu jinlar qaplaxkan adəmning
kandaq sakaytiloqını kəpqılıkkə təswirləp bərdi. **37**
Andin Gerasalıklärning yurtidikilər wə ətrapidiki barlık,
kixilər uning ularning arisidin ketixini etünüxti. Qünki
dəhəxətlik korkunq ularni başqanidi. Xunga u kemigə

qüxüp, käytipçä yol aldi. **38** Əmma jinlar əzidin qikip kətkən həlikj adəm uningoja, Mən sən bilən billə ketəy, — dəp yalwurdi. Lekin u uni yoloja selip: **39** — Əyünggə käytip berip, Hudaning sanga xunqə qong ixlarni ķilip bərgənlikini yətküzgin, — dedi. U adəm käytip berip, pütkül xəhərni arilap, Əysanıng əzige xunqə qong ixlarni ķilip bərgənlikini elan կildi. **40** Əysa käytip kəlgjinidə, xundak boldiki, halayık uni huxallık bilən қarxi elixti; qünki həmməylən uning käytip kelixini kütüp turatti. **41** Wə mana, bir kixi, sinagogning qongi bolqan Yairus isimlik kiximu Əysanıng aldioja kelip ayiojioja əzini etip, uning əyigə berixini etündi. **42** Qünki uning on ikki yaxlıq yaloquz kizi səkratta idi. Əysa u yərgə barəninida, top-top kixilər uning ətrapioja ziq olixip uni կistixatti. **43** Arisida hun təwrəx kesiligə giriptar bolqinoja on ikki yil bolqan bir ayal bar idi; u bar-yoķını tewiplaroja həjləp tügətkən bolsimu, heqkaysisidin xipa tapmiojanikən. **44** U [Əysanıng] arkısidin kelip, uning tonining pexini siliwidi, xuan hun tohtidi. **45** Əysa: — Manga kol təgküzgən kim? — dəp soridi. Həmməylən inkar ķilojanda, Petrusmu wə uning bilən bolqanlarmu: — Ustaz, halayık top-top bolup tət ətrapingni olixip, seni կistixiwatkan yərdə, sən «Manga təgkən kim?», dəp soraysənoqu? — dedi. **46** Lekin Əysa: — Yak! Birsi manga təgdi; qünki wujudumdin ķudrətning qikip ketiwatkinini səzdim, — dedi. **47** Həlikj ayal əzining yoxurup қalalmaydioxanlığını bilip, titrigən һalda uning aldioja yikildi wə kəpqilik aldida əzining nemə səwəbtin Əysaşa kol təgküzgənlikini, xundakla xuan կandak saķayoqanlığını eytti. **48** Əysa uningoja:

— Yürəklik bol, kizim, ixənqing seni sakaytti! Aman-hatırjəmlik bilən mangojin! — dedi. **49** U söz ķiliwatkanda, sinagog qongining əyidin qikkan birəylən kelip sinagog qongioja: — Қizingiz jan üzdi. Əmdi ustazni kayitmiojin, — dedi. **50** Lekin Əysa buni anglap uningoja: — Қorkmiojin! Pəkət ixənqtə bol, u sakiyip ketidu, — dedi. **51** U əygə barəjanda Petrus, Yuḥanna, Yakup wə kizning ata-anisidin baxxa ھeqkimning əzi bilən billə əygə kirixigə ruhsət kilmidi. **52** U yerdikilər həmmisi қizoja matəm tutup yiəza-zar kətürüwatatti. Lekin u: — Boldi, yiəlimanglar! Qünki kiz elmidi, pəkət uhlap կaptu! — dedi. **53** Ular bolsa kizning allığaşan jan üzdi dəp bilgəqkə, uni məshirə қildi. **54** Lekin u ularni qikiriwetip, kizning կolidin tartip: — Balam, ornungdin tur, — dəp qakırdı. **55** [Kizning] rohi kaytip kelip, u dərhal ornidin turdi. U қizoja yegüdək birnemə berixni eytti. **56** Kizning ata-anisi intayın həyran қelixti. Lekin u ularoja bu ixni ھeqkimgə eytmaslikni tapılıdi.

9 Əysa on ikkiylənni qakırip, ularoja barlıq jinlarnı həydiwetix wə kesəllərni sakaytixka կudrat wə ھokuk bərdi. **2** Andin ularni Hudanıng padixaھlıkini jar կlix wə kesəllərni sakaytixka əwətti. **3** U ularoja: — Silər səpər üçün ھeq nərsə almanglar, nə ھasa, nə hurjun, nə nan, nə pul eliwal manglar; birər artuk yəktəkmu eliwal manglar. **4** Wə կaysi əygə [կobul կilinip] kirsənglar, u yurttin kətküqə xu əydə turunglar. **5** Əmdi կaysi yərdiki kixilər silərni կobul կilmisa, u xəhərdin qikkinenglarda ularoja agah-guwaھ bolsun üçün ayioqlinglardiki topinimu կekiwetinglar! — dedi. **6** Muhlislar yoloja qikip, yeza-

ķixlaklarni arilap hux həwərni elan kılıp, həmmə yərdə kesəllərni sakaytti. **7** Əmdi Hərod hakim uning barlık kıləjanlıridin həwər tepip, kaymukup қaldi. Qünki bəzilər: «Mana Yəhya əlümdin tiriliptu!» desə, **8** yənə bəzilər: «İlyas pəyərəmbər [kayta] pəyda boldı» wə yənə baxkilar: «Kədimki pəyərəmbərlərdin biri կaytidin tiriliptu!» dəyitti. **9** Hərod: «Mən Yəhyaning kallisini aldurğanidim, əmdi mən muxu gepini anglawatkan zat zadi kimdu?» — dedi. Xuning bilən u uni kərüx pursitini izdidi. **10** Rosullar bolsa կaytip kelip, əzlirining kıləjan ixlirining həmmisini əysaşa məlum қildi. U ularni elip, hupiyanə һalda Bəyt-Saida degən xəhərdiki hilwət bir yərgə kəldi. **11** Birak halayık buningdin həwər tepip uningoşa əgixip kəldi. U ularni կarxi elip, ularoşa Hudanıng padixahlılıqı tooqrisida səzlidi wə xipaşa mohtajlarni sakaytti. **12** Kün olturay degəndə, on ikkiylən uning aldioşa kelip uningoşa: — Halayıknı yoloşa salsaŋ, ular ətraptiki yeza-ķixlaklaroşa wə etizlaroşa berip կonquudək jaylar wə ozuk-tülük tapsun; qünki muxu yər qəllük ikən, — dedi. **13** Lekin u ularoşa: — Ularoşa əzünglar ozuk beringlar, — dedi. — Bizdə pəkət bəx nan bilən ikki beliktin baxka nərsə yok, Bu barlık həlkə ozuk-tülük setiwelip keləmdük?! — deyixti ular. **14** Qünki xu yərdə yiçiləjan ərlərningla sani bəx mingqə idi. U muhlislaroşa: — Halayıknı əlliktin-əlliktin bəlüp olturoquzunglar, — dedi. **15** Ular uning deginiqə kılıp həmməylənni olturoquzdi. **16** Əysə bəx nan bilən ikki belikni կolioşa elip, asmanoşa կarap [Hudaşa] təxəkkür eytip bularnı bərikətlidi. Andin ularni oxtup, halayıkça sunup berix üçün muhlislirioşa bərdi. **17** Həmməylən

yəp toyundi. Andin xulardin exip қалоjan parqilirini on ikki sewətkə yiojip қaqilidi. **18** Wə xundaқ boldiki, u ezi yalouz dua қiliwatқanda, muhlisliri yenida turatti. U ulardin: — Halayık meni kim dəydu? — dəp soridi. **19** Ular jawabən: — Bəzilər seni Qəmüldürgüqi Yəhya, bəzilər Ilyas [pəyəmbər], wə yənə bəzilər қədimki pəyəmbərlərdin biri tiriliptu dəydu, — dedi. **20** U ulardin: — Silərqu? Silər meni kim dəp bilisilər? — dəp soridi. Petrus jawab berip: — Sən Hudanıñ Məsihídursən, — dedi. **21** U ularoja қattik jekiləp, bu ixni həqkimgə timanglar, dəp tapılıdi. **22** — Qünki Insan'ooqlining nuroqun azab-oğubət tartixi, aksakallar, bax kahınlar wə Təwrat ustazliri təripidin qətkə kekilixi, əltürülüxi wə üq kündin keyin tirildürülüxi muğərrər, — dedi. **23** Andin u ularning həmmisigə mundak dedi: — Kimdəkim manga əgixixni niyat kilsa, əzidin keqip, hər kuni əzining krestini kətürüp manga əgəxsun! **24** Qünki kimdəkim əz həyatını կutkuzimən dəydikən, qoğum uningdin məhərum bolidu, lekin mən üçün əz həyatidin məhərum bolojan kixi həyatını կutkuzidu. **25** Qünki bir adəm pütün dunyaşa igə bolup, əzini һalak kilsa yaki əzidin məhərum կalsa, buning nemə paydisi bolsun?! **26** Qünki kimdəkim məndin wə mening səzlirimdin nomus կilsa, Insan'ooqli əzining xan-xəripi iqidə, uning Atisining wə muğəddəs pərixtılerning xan-xəripi iqidə kaytip kəlginidə uningdinmu nomus կlidu. **27** Lekin mən dərhəkikət silərgə xuni eytip կoyayki, bu yərdə turojanlarning arisidin əlümning təmini tetixtin burun jəzmən Hudanıñ padixaħlıkını kəridiojanlar bardur. **28** Bu səzlərdin təhminən səkkiz kün keyin

xundak boldiki, u Petrus, Yuhanna wə Yakupni elip, dua қılıx üçün bir taqka qikti. **29** U dua қiliwatқınida, uning yüzining kiyapiti өzgərdi wə kiyimliri ap'ak bolup qakmakтək qaknidi. **30** Wə mana, ikki adəm pəyda bolup uning bilən səzlixixiwatқanidi; ular Musa wə Ilyas [pəyəqəmbərlər] idi. **31** Ular parlak jula iqidə ayan bolup, uning bilən Yerusalemda ada kılıdiqan «dunyadin etüp ketix»i toqrisida səhbətləxti. **32** Əmdi Petrus wə uning həmrəhəlirini heli ügidək başkanidi; lekin ularning uyğusı toluk eqiloğanda ular uning xan-xəripini wə uning bilən billə turojan ikki adəmzatni kərdi. **33** Wə xundak boldiki, bu ikkisi Əysadin ayriliwatқanda, Petrus əzining nemini dəwətқanlığını bilmigən haldə Əysaqa: — Ustaz, bu yerdə bolqinimiz intayın yahxi boldi! Birini sanga, birini Musaqa, yənə birini Ilyaskə atap bu yərgə üq kəpə yasaylı, — dedi. **34** Lekin u bu gəplərni қiliwatқanda, bir parqə bulut pəyda bolup ularnı қaplıwaldı; ular bulut iqigə kirip қalojinida қorķuxup kətti. **35** Buluttin tuyuksız bir awaz anglinip: — Bu Mening səyümlük Oqlumdur. Uningəja կulak selinglar! — dedi. **36** Awaz anglanoqandin keyin, karisa, Əysə əzi yaloz қalajanidi. ULAR süküt қlip қelichti wə xu kūnlərdə əzliri kərgən ixlardın həqkaysisini həqkimgə eytmidi. **37** Ətisi, ular taqdin qüxkən waktida, zor bir top kixilər uni karxi aldi. **38** Mana, topning arisidin birəylən warkirap: — Ustaz, ətünüp қalay, oqlumqa iqingni aqritip қarap қoyqayssən! Qunki u menin birla balam idi. **39** Mana, uni daim bir roh tutuwelip, u əziqila warkirap-jarkirap ketidiojan bolup қaldi; u uning bədinini tartixturup, aqzidin ak kəpük kəltürüwetidu. [Jin] uni

daim degüdək kiynap, uningoja həq aram bərməydu. **40**
Mən muhlisliringizdin rohni həydiwetixni ətünüwidim,
birak ular undak kılalmidi, — dedi. **41** Əysa jawabən: —
Əy etikədsiz wə tətür dəwr, silər bilən қaqqanlıqə turup,
silərgə səwr kılıy? — Oqlungni aldiməq elip kəlgin —
dedi. **42** Bala tehi yolda keliwatkçanda, jin uni yıkitip, pütün
baðinini tartıxturdi. Əysa napak rohka tənbih berip, balını
saðaytti wə uni atisioja kayturup bərdi. **43** Həmməylən
Hudanıng xərəplik küq-ķudritigə kın-kınıoja patmay
təəjjüpləndi. Həmmisi Əysanıng kıləqanlırioja həyran
kəlixip turoqanda, u muhlislirioja mundak eytti: **44** — Bu
səzlərni կulaklırlarıraqa obdan singdürüp կoyunqlar.
Qünki Insan'ooqli pat arida [satkunluktin] insanlarning
ķolioja tapxurup berilidu, — dedi. **45** Bırak ular bu səzni
qüxinəlmidi. Buning mənisi ular qüxinip yətmisun üçün
ulardin yoxuruləjanidi. Ular uningdin bu səz toqrluluk
soraxkimu petinalmidi. **46** Əmdi muhlislar arisida ulardin
kimning əng uluq bolidiojanlıkı toqrluluk talax-tartıx
pəyda boldi. **47** Əmma Əysa ularning kənglidiki oylarnı
kərüp yetip, kiqik bir balını elip yenida turoquzup, **48**
ularoja: — Kim mening namımda bu kiqik balını kobul
ķılsa, meni kobul ķılojan bolidu wə kim meni kobul
ķılsa, meni əwətküqini kobul ķılojan bolidu. Aranglarda
əzini əng təwən tutkını bolsa uluq bolidu, — dedi. **49**
Yuhanna jawabən uningoja: — Ustaz, sening naming bilən
jinlarnı həydəwatkən birsini kərdük. Lekin u biz bilən
birgə sanga əgəxmigənlikü tüpəylidin, uni tostuk, — dedi.
50 Lekin Əysa uningoja: — Uni tosmanglar. Qünki kim
silərgə karxi turmisa silərni ķollıqanlardindur, — dedi.

51 Wə xundak boldiki, uning asmanoja elip ketilidiojan künlirining toxuxioja az қалоҗanda, u қət'iylik bilən yüzini Yerusalemoja berixkə қaratti. **52** [Xuning üqün] u aldin əlqilərni əwətti. Ular yoloja qikip, uning kelixigə təyyarlık kılıx üçün Samariyə əlkisidiki bir yezişa kirdi. **53** Birak u yüzini Yerusalemoja қaratkanlıki tüpəylidin yezidikilər əysani կobul kilmidi. **54** Uning muhlisliridin Yakup bilən Yuḥanna bu ixni kərüp: — I Rəb, ularni kəydürüp yokitix üçün İliyas pəyojəmbərdək asmandin ot yeojixini qıķırıiximizni halamsən? — dedi. **55** Lekin u burulup ularni əyibləp: «Silər қandak rohtin bolqanlıkinglarnı bilməydikənsilər» — dedi. **56** Andin ular baxka bir yezişa etüp kətti. **57** Wə xundak boldiki, ular yolda ketiwatkanda, birsi uningoja: — I Rəb, sən kəyərgə barma, mən sanga əgixip mangımən, — dedi. **58** Əysa uningoja: — Tükkilərning əngkürliri, asmandiki қuxlarning uwiliri bar. Birak Insan'oqlining bexini կoyəqudək yerimu yok, — dedi. **59** U yənə baxka birsigə: — Manga əgəxkin! — dedi. Lekin u: — Rəb, awwal berip atamni yərlikkə կoyəqli ijazət bərgəysən, — dedi. **60** Lekin Əysa uningoja — Əlüklər eż əlüklirini kəmsun! Birak sən bolsang, berip Hudaning padixahlıqını jakarlıqın, — dedi. **61** Yənə birsi: — Əy Rəb, mən sanga əgiximən, lekin awwal əyümə berip, əydikilirim bilən hoxliximəja ijazət bərgəysən, — dedi. **62** — Kim қolida қoxning tutkuqını tutup turup kəynigə қarisa, u Hudaning padixahlıqıja layik əməstur, — dedi.

10 Bu ixlardin keyin, Rəb muhlislardin yənə yətmixini təyinləp, ezi barmaqçı bolqan barlıq xəhər-yezilaroja

ikki-ikkidin əzidin burun əwətti. **2** U ularoja mundak, tapilidi: — Yiojilidiojan həsul dərwəkə kep, lekin həsulni yiojkuqi ixləmqilər az ikən. Xunga həsul Igisidin keprək ixləmqilərni θəz həsulungni yiojixka əwətkəysən, dəp tilənglar. **3** Menginglar! Mən қozilar ni bərilərning arisi oja əwətkəndək silərni əwətimən. **4** Həmyan, hurjun wə kəxlər almanglar; yolda kixilər bilən salamlı xixka [tohtimanglar]. **5** Қaysi əygə kirşənglar, aldi bilən: «Muxu əydikilərgə aramlik boləy!» dənglar. **6** U əydə «aramlik igisi» bolsa, tiligən aramlik əngələr xu əygə konidu; əgər bolmisa, u aramlik əzünglar oja yanidu. **7** Andin qüxkən əydə turup yətkəlmənglər, xu əydikilərning bərginini yəp-iqinglar, qünki ixləmqi ezbixən həkkini elixka həkliklər. U əydin bu əygə yətkilip yürmənglər. **8** Silər қaysi xəhərgə kirşənglar, ular silərni կobul kilsa, ular aldinglar oja nemə қoysa xuni yənglar. **9** U yərdiki kesəllərni sakaytip, ular oja: «Hudanıng padixahlıki silərgə yekinlaxtı!» dənglar. **10** Bırak silər қaysi xəhərgə kirşənglar, ular silərni կobul kilmisa, ularning rəstəkoqilirioja qikip kəpqılıkkə: **11** «Silərgə agah bolsun üçün hətta xəhiringlarning ayiojimiz oja qaplaxkan topisinimu կekip qüxürüwetimiz! Həlbuki, xuni biliq қoyunglarki, Hudanıng padixahlıki silərgə [rasttinla] yekinlaxtı!» — dənglar. **12** Mən silərgə eytip қoyayki, xu küni hətta Sodom xəhəridikilərning kəridiojini bu xəhərdikilərningkidin yenik bolidu. **13** Halinglar oja way, əy қorazinliklar! Halinglar oja way, əy Bəyt-Saidaliklar! Qünki silərdə kərsitilgən məjizilər Tur wə Zidon xəhərliridə kərsitilgən bolsa, u yərlərdikilər heli burunla bəzgə yəginip, külgə

milinip towa kılɔjan bolatti. **14** Kiyamət künidə Tur wə Zidondikilərning kəridiojini silərningkidin yenik bolidu. **15** Əy ərxkə kötürülgən Kəpərnahumluqlar! Silər təhtisaraqa qüxürülisilər! (**Hadəs g86**) **16** [U muhlislirioja yənə]: — Kimdəkim silərni tingxisa, menimu tingxiojan bolidu; kimdəkim silərni qətkə қakṣa, menimu qətkə қakṣan bolidu; kim meni qətkə қakṣan bolsa, meni əwətküqinimu qətkə қakṣan bolidu, — dedi. **17** Yətmix muhlis huxal-huramlik iqidə қaytip kelip: — I Rəb! Hətta jinlarmu sening naming bilən bizgə boysunidikən! — dəp məlum kıldı. **18** U ularoja: — Mən Xəytanning asmandın qakmaqtək qüxüp kətkənlilikini kərgənmən. **19** Mana, mən silərgə yilan-qayanlarnı dəssəp yanjixkə wə düxmənning barlıq küq-ķudritini besip taxlaxkə həökük bərdim. Həqkaqan həqkandak nərsə silərgə zərər yətküzəlməydu. **20** Lekin silər rohłarning silərgə boysunojanlığı tüpəylidin xadlanmanglar, bəlki naminglarning ərxlərdə pütülgənlikü tüpəylidin xadlininglar, — dedi. **21** Xu waqitta, əysa rohta huxallinip mundak dedi: «Asman-zemin Igisi i Ata! Sən bu həkikətlərni danixmən wə əkilliliklardin yoxurup, səbiy balilaroja axkariliojanliking üçün seni mədhayılyımən! Bərhək, i Ata, nəziringdə bundak ķilix rawa idi. **22** Həmmə manga Atamdin təkdirim kılindi; Ooqluning kimlikini Atidin baxkə həqkim bilməydu, wə Atiningmu kimlikini Ooql wə Ooql axkarilaxni layik kərgən kixilərdin baxkə həqkim bilməydu». **23** Andin u muhlislirioja burulup, ularoja astiojina: Silər kerüwatkan ixlarnı kərgən kezlər nəkədər bəhtliktur! **24** Qünki mən silərgə xuni eytip koyayki, nuroqun pəyqəmbərlər wə

padixahlar silər kərgən ixlarnı kərüxkə intizar bolğını bilən ularnı kərmigən; wə silər anglawatkan ixlarnı anglaxka intizar bolğını bilən, ularnı anglap bəkmiojan, — dedi. **25** Wə mana, Təwrat ustazliridin biri ornidin turup Əysani sinimakqi bolup: — Ustaz, mənggülüük həyatka waris bolmak üçün nemə ixni kılıxım kerək? — dəp soridi.

(aiōnios g166) **26** U jawabən: — Təwrat ənunida nemə pütülgən? Buningoja əzüng қandaq қaraysən? — dedi. **27** Həlikj kixi jawabən: — «Pərwərdigar Hudayingni pütün kəlbing, pütün jening, pütün küqüng wə pütün zehning bilən səygin»; wə «Koxnangni əzüngni səygəndək səy» — dedi. **28** Əysa uningoja: — Toɔra jawab bərding. Mana xundak ķilsang həyat bolisən, — dedi. **29** Lekin əzini həkkəniy dəp ispatlimakqi bolup, Əysadin yənə sorap: — Əmdi «Mening koxnam» kimdur? — dedi. **30** Əysa jawabən mundak dedi: — Bir adəm Yerusalemın Yeriho xəhərigə qüxüwetip, yolda қarakqılarning կoliqa qüxüp kaptu. Қarakqilar uning kiyim-keqəklirini salduruwelip, uni yarilandurup, qala əlük һalda taxlap ketiptu. **31** Wə xundak boldiki, məlum bir kahin xu yoldin qüxüwetip, həlikj adəmni kəriup, yolning u qeti bilən mengip etüp ketiptu. **32** Xuningdək bir Lawiylik [rohəniy] bu yərgə kəlgəndə, yenioja kelip қarap կoyup, yolning u qeti bilən mengip etüp ketiptu. **33** Lekin səpərdə bolğan bir Samariyəlik həlikj adəmning yenioja kəlgəndə, uni kərüpla iq aqritiptu **34** wə aldiyoja berip, jaraḥətlirigə may wə xarab կoyup, tengip կoyuptu. Andin uni əz ulioqika mindürüp, bir sarayoja elip berip, u yərdə һalidin həwər aptu. **35** Ətisi yoloja qikqanda, ikki kümük

dinarni elip saraywəngə berip: «Uningoja қарап қоюнг, buningdin artuk qikim bolsa, қaytiximda sizgə tələymən» dəptu. **36** [Əmdi Əysa həlikı ustazdin]: — Seningqə, bu üq adəm iqidə қaysisi қarakqılarning қolioja qüxkən həlikı kixigə [həkikiy] қoxna bolοjan? — dəp soridi. **37** — Uningoja mehribanlıq kərsətkən kixi, — dəp jawab bərdi u. Əysa uningoja: — Undak bolsa, sən həm berip xuningoja ohxax қılıqın, — dedi. **38** Wə xundak boldiki, u [muhlisliri bilən billə] yolda ketiwetip, məlum bir yeziqə kirdi. U yerdə Marta isimlik bir ayal uni əyigə qakirip mehman կildi. **39** Martanıñ Məryəm isimlik bir singlisi bar idi. U Əysanıñ ayioji aldida olturup, uning sez-kalamini tingxiwatatti. **40** Əmdi mehmanlarnı kütük ixlirining kəplükidin kengli bəlünüp kətkən Marta Əysanıñ aldiqə kelip: — I Rəb, singlimning meni mehman kütkili yaloquz taxlap қoyοqiniqə karing bolmamdu? Uni manga yardımlixixkə buyruqın! — dedi. **41** Lekin Əysa uningoja jawabən: — Əy Marta, Marta, sən kəp ixlarning əqəmini yəp awarə bolup yürüwatisən. **42** Bırak birlə ix zərürdur; wə Məryəm xuningdin əzığə nesiwə bolidiqən yahxi ülüxni tallidi; bu hərgiz uningdin tartiwinmaydu — dedi.

11 Əmdi xundak boldiki, u bir yerdə dua қiliwatatti; dua ayaqlaxkanda, muhlisliridin biri uningdin: — I Rəb, Yəhya əz muhlisliriqə əgətkinidək, sənmə bizgə dua қılıxni əgətsəng, — dedi. **2** U ularoja mundak dedi: — Dua қiloqininglarda, mundak dəngərə: «I Ata, Sening naming mukəddəs dəp uluqlanoqay. Sening padixahlıking kəlgəy. **3** Hər künlük nenimizni bizgə hərkünü bərgəysən.

4 Bizgə kərzdar bolğan hərkimni kəqürginimizdək,
Sənmu gunahlırimizni kəqürgəysən. Bizni azduruluxlaroja
uqratkuzmiqaysən». **5** U səzini [dawam kılıp] ularoja
mundak dedi: — Silərning iqinglardin biringlarning bir
dostı bolup, yerim keqidə uning ķexioja berip: Əy dostum,
manga üq nan etnə bərgin; **6** qünki manga səpərdin bir
dostum kəldi wə uning aldiçoja կoyəqudək bir nərsəm
ķalmaptu, desə, **7** u əyining iqidə turup: «Meni awarə
ķilmiojin, ixik takaklık, balilar orunda yenimda yatidu.
Sanga elip berixkə կopalmaymən», deyixi mumkin. **8**
Silərgə xuni eytimənki, gərqə u uning dostı bolux süpiti
bilən berixkə ornidin turmisimu, uning hijil bolmay
kayta-ķayta yalwuruxi bilən u qokum ornidin turup,
ķanqə lazim bolsa uningoja beridu. **9** Xuning üçün mən
silərgə eytayki, tilənglar, silərgə ata kılınidu; izdənglar,
tapisilər. Ixikni qekinglar, eqilidu. **10** Qünki hərbir
tiligüqi tiliginigə erixidu; izdigüqi izdiginini tapidu; ixikni
qəkküqilərgə ixik eqilidu. **11** Aranglarda ata bolquqlar əz
oqlı nan tələp kilsa, uningoja tax beridiojanlar barmu?!

Yaki belik tələp kilsa, yilan beridiojanlar barmu? **12**
Tuhum tələp kilsa, qayan beridiojanlar barmu? **13** Əmdi
silər rəzil turup əz pərzəntliringlaroja yahxi iltipatlarnı
berixni bilgən yerdə, ərxtiki Ata Əzidin tiligənlərgə
Mukəddəs Rohni tehimu ata kılmasmu? **14** Əmdi u bir
kixidin «adəmni gaqa ķiloquqi» jinni həydiwətkəndə,
xundak boldiki, jin uningdin qıkkanda, gaqa zuwanoja
kəldi. Halayık buningqa intayin həyran boluxti. **15** Birak,
ulardin bəziliri: «U jinlarni jinlarning əmiri bolğan
Bəəlzəbuloja tayinip həydiwetidu» — dedi. **16** Wə baxka

bəzilər uni sinax məksitidə uningdin bizgə asmandin bir möjizilik alamət kərsətsəng, dəp tələp ķiloqili turdi.

17 Lekin u ularning nemə oylawatkanlığını bilip ularoja mundak dedi: — Oz iqidin bəlünüp əzara sokuxkən hərkəndək padixahlıq wəyran bolidu; wə hərkəndək ailə oz iqidin bəlünüp əzara sokuxsa zawallıkkə yüz tutidu.

18 Xuningə oħxax, əgər Xəytan əz-əzige қarxi qıkkən bolsa, undakta, uning padixahlıqı қandağı put tirəp turalisun? Qünki silər meni, «Jinlarni Bəəlzəbuloja tayinip həydəydikən» dəysilər. **19** Əgər mən jinlarni Bəəlzibuloja tayinip kooqlisam, silərning pərzəntliringlar kimə tayinip jinlarni kooqlaydu?! Xunga ular silər toopruluk həküm qıqarsun! **20** Lekin mən Hudanıg barmikj bilən jinlarni kooqlisam, undakta Hudanıg padixahlıqı üstünglaroja qüxüp namayan bolqan bolidu. **21** Toluq қorallanqan küqtünggür əz əyini kooqdap turoqanda, uning mal-mülki aman қalidu; **22** lekin uningdin küqtünggür biri uning üstigə hujum қılıp uni yəngsə, uning tayanoqan қorallırını tartıwalidu wə mal-mülüklerini olja қılıp əzidikilərgə təkşim қılıp beridu. **23** Mən tərəptə turmioqanlar manga қarxi turoquqidur. Mən tərəpkə [adəmlərnı] yioqmioquqlar bolsa tozutuwətküqidur. **24** Napak roh birawning tenidin qıkırıwetilixi bilən, u kurojak jaylarni qərgiləp yürüp birər aramgahı izdəydi; birak tapalmioqandın keyin, «mən qıkkən makanimoja қaytay!» dəydi. **25** Xuning bilən қayıtip kelip, xu makanining pakız tazilanoqanlığını wə rətləngənlikini baykaydu-də, **26** berip əzidinmu bəttər yəttə rohni baxlap kelidu; ular kirip billə turidu. Buning bilən ھeliки adəmning keyinki ھали burunkidinmu

tehimu yaman bolidu. **27** Wə xundak boldiki, u bu gəplərni ķiliwatқanda, kəpqilik arisida bir ayal awazini kətürüp: — Seni kətürgən қorsak wə emitkən əmqək bəhtliktur! — dedi. **28** Birak u jawabən: — Bəlki Hudanıng səzini anglap, Uningoja itaət ķilidiojanlar bəhtliktur! — dedi. **29** Xu qaojda, top-tap adəmlər uning ətrapıoja olaxқanda, u mundak səzləxkə baxlıdi: — Bu dəwr dərwəkə rəzil bir dəwrdur; u məjizilik bir alamətning kəristilixni istəp yürüdü. Birak buningoja «Yunus pəyəqəmbərdə kərulgən məjizilik alamət»tin baxka heqkandak ikkinqi bir alamət kərsitilməydi. **30** Qünki Yunus pəyəqəmbərning ezi Ninəwə xəhiriidikilərgə alamət-karamət bolqinoja ohxax, İnsan'oqlimu bu dəwrgə yənə xundak bolidu. **31** Kiyamət küni «Jənubtin kəlgən ayal padixah»mu bu dəwrdikilər bilən təng tirilip, ularning gunahlırını bekitidu. Qünki u Sulaymanning dana səzlini anglax üçün yər yüzining qetidin kəlgən; wə mana, Sulaymandinmu uluq birsi muxu yerdə turidu. **32** Kiyamət küni Ninəwəlikilər bu dəwrdikilər bilən təng kəpop, bu dəwrdikilərning gunahlırını bekitidu. Qünki Ninəwəliklər Yunus pəyəqəmbər jakarlıqan həwərni anglap towa ķilojan; wə mana, Yunus pəyəqəmbərdinmu uluq birsi muxu yerdə turidu! **33** Həeqkim qiraogni yekip koyup, uni yoxurun jayda ķoymas, yaki üstigə sewətni kəmtürüp ķoymas, bəlki qiraqdanning üstigə ķoyidu; buning bilən əygə kirgənlər yoruklukni kəridu. **34** Tənning qirioji kəzdur. Xunga əgər kəzüng sap bolsa, pütün wujudung yorutulidu. Lekin əgər kəzüng hunük bolsa pütün wujudung ķarangoju bolidu. **35** Xuning üçün

hezi bolqinki, wujudungdiki «yorukluk» қарangoşuluk bolmisun! **36** Əmdi əgər barqə wujudung yoruk bolsa wə uning heq yeri қarangoşu bolmisa, wujudung huddi qiraoş parlaq nuri bilən seni yorutkandək tamamən ayding bolidu. **37** Əysə söz kiliwatkanda, bir Pərisiy uni əyigə oqizaşa təklip kıldı. Xuning bilən u əygə kirip, dastihanda olturdi. **38** Lekin həlikı Pərisiy uning tamaktin ilgiri kol yumioşinini kərüp, intayın həyran boldi. **39** Lekin Rəb uningoşa: — Əmdi silər əy Pərisiy'lər, qinə-qaqlarning texinila yuyup pakizlioşininglar bilən iqinglar hərtürlük hərislik wə rəzillikkə tololandur. **40** Əy nadanlar, texini Yaratkuqi iqinimu yaratkan əməsmu?! **41** Əmdi əz iqinglardin həyrhahlıq ķilinglar wə mana, həmmə nərsə silərgə pakiz bolidu. **42** Halinglarşa way, əy Pərisiy'lər! Qünki silər hətta yalpuz bilən suzapning wə hərhil dora-dərmanlarning ondin birini əxrə ķilip Hudaoşa ataysılər-yu, birak adalət wə Hudanıng muhəbbitini heq etibaroşa almay ketiwerisilər. Dərwəkə, awwal muxu ixlarni orundixinglar kerək, andin xu ixlarnimu ada ķilmay կoymaslıkinglar kerək. **43** Halinglarşa way, əy pərisiy'lər! Qünki silər sinagoglarda aldinkı orunlarda olturuxşa, bazarlarda kixilerning silərgə bolqan [hərmətlik] salamlırışa amraksılər. **44** Silərgə way! Qünki silər huddi kixilər ketiwetip, üstigə dəssəp selipmu səzməy ətüp kətkən gərlərgə ohxaysılər! — dedi. **45** Təwrat əhliliridin biri uningoşa: — Ustaz, bularni eytkining bizgimu həkarət boldi! — dedi. **46** U uningoşa mundağ jawab bərdi: — Silərgimu way, əy Təwrat əhliliri! Qünki silər kətürəlmigüdək eoşır

yüklərni adəmlərning zimmisigə artip koysilər-yu, əmma əzünglar bu yüklərni kötürüükə birmu barmikinqlarnı təgküzməysilər! **47** Silərgə way! Qünki pəyəmbərlərning kəbrilirini yasap keliwatisilər, lekin ata-bowiliringlar ularni eltürdi. **48** Xuning bilən silər ata-bowiliringlar kılıqanlırioja razi bolqanlıkinglarqa guwahlıq berisilər. Qünki ular pəyəmbərlərni eltürdi wə silər ularning kəbrilirini yasaysilər. **49** Bu səwəbtinmu Hudanıng danalığı dəyduki: «Mən ularoja pəyəmbərlər wə rosullarnı əwətimən wə bulardin bəzilirini ular eltüridu wə bəzilirini ziyanxılık bilən қooqliwetidu». **50** Xuning bilən dunya apirdə bolqandan buyankı barlıq pəyəmbərlərning tekülgən kan kərzliri, yəni Həbilning tekülgən kənidin tartip taki [ibadəthanidiki] қurbangah bilən mukəddəs jay arılıkda kətl kılınışan [kahin] Zəkeriyanıng tekülgən kəniqiqə barlıq kan kərzlər üçün muxu dəwrlikilərdin hesab elinidu. Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, bularning həmmisi muxu dəwrin elinidiojan bolidu!

52 Halinglaroja way, əy Təwrat əhliliri! Qünki həkmət həzinisining aqkuqını elip turup, əzünglar uning iqigə kirmidinglar wə kirəy degənlərnimu kirdüzmidinglar.

53 U xu yerdin qıkkandan keyin, Təwrat ustazlırı bilən Pərisiyər uning bilən կattık қarxılıxip, uningoja kəp ixlarnı muzakirilixixkə կistidi **54** wə uning üstidin xikayət kılıxka səzidin birər əyib tepiwelixka paylap yürətti.

12 Xu qaoqlarda, mingliojan kixilər yioqılıp, bir-birini dəssiwətküdək կista-կistang boluxup kətkəndə, u awwal muhlislirioja səz կilip mundak dedi: — Pərisiyərning eqitkəusidin, yəni sahtipəzlikidin hoxyar

bolunglar. **2** Qünki yoxurulqan həqkandaq ix axkarilanmay կalmaydu, wə həqkandaq məhpiy ix ayan bolmay կalmaydu. **3** Xunga silərning қarangojuda eytkanliringlar yorukta anglinidu; əyning iqkiriðə hupiyanə piqirlaxkanliringlarmu egzilərdə jakarlinidu. **4** Mən silər dostliriməqə xuni eytimənki, tənni əltürüp, baxka həq ix kılalmaydiojanlardin կorkmanglar. **5** Lekin mən silərgə kimdin կorkuxunglar kerəklikini kərsitip կoyay: Өltürgəndin keyin, dozahka taxlaxka հօկուլուկ bolouqidin կorkunglar; bərhək silərgə eytay — Uningdin կorkunglar! (**Geenna g1067**) **6** Bəx kuxqaq ikki tiyingə setilidioq? Lekin ularning həqbirimu Huda təripidin untilup կalojini yok. **7** Lekin hətta hərbir tal qeqinglarmu sanaloqandur. Xundak ikən, կorkmanglar; silər nuroqunlioqan kuxqaqtin kimmətlisilər! **8** — Birak mən silərgə xuni eytip կoyayki, kim meni insanlarning aldida etirap kilsa, İnsan'oqlimu uni Hudanıng pərixtılıri aldida etirap կiliđu. **9** Biraq insanlarning aldida meni tonumioqan kixi, Hudanıng pərixtılıri aldimu tonulmaydu. **10** İnsan'oqlioqa կarxi səz կilojan hərkəndak kixi kəqürüümgə erixələydu; lekin Mukəddəs Rohka kupurluk կiloquqi bolsa kəqürüümgə erixəlməydu. **11** Lekin kixilər silərni sinagoglaroqa yaki həkümdarlar wə əməldarlarning aldiqə elip berip sorakka tartkanda, «[Ərzgə] կandak, jawab bərsəm?» yaki «Nemə desəm bolar?» dəp əndixə կilmanglar. **12** Qünki nemə deyix kerəklikini xu waqtı-saitidə Mukəddəs Roh silərgə egitidu. **13** Kəpqilik arisidin birsi uningoja: — Ustaz, akaməq [atimizdin] [կalojan] mirasni mən bilən təng ülixixkə

buyruqayla — dedi. **14** Lekin u uningoja jawabən: — Buradər, kim meni silərning üstünglaroja sotqi yaki üləxtürgüqi kıldı? — dedi. **15** U kəpqilikkə қarap: — Pəhəs bolup əzünglarnı hərhil tamahorluktin saklangalar. Qünki insanning hayatı uning mal-mülüklinining kəplükigə baqlıq əməstur, dedi. **16** Andin u ularoja mundak bir təmsilni eytip bərdi: — «Bir bayning yeri mol həsul beriptu. **17** U kənglidə «Kandak қilay? Qünki bunqiwala həsulni қoyqıdək yerim yok» — dəp oylaptu. **18** Andun u: — «Mundak қilay: — Həzirki ambarlirimni quwuwestip, tehimu qongini yasap, barlıq məhsulatlim wə baxqa mal-mülüklimni xu yərgə yioqip saklay! **19** Andin əz-əzümgə: «Əy jenim, yioqip sakliojan, kəp yil yətküdək nemətliring bar, rahət iqidə yəp-iqip hux bolqın!» dəydiojan bolimən» dəp oylaptu. **20** Lekin Huda uningoja: «Əy əhmək, bugün keqila jening səndin tələp қılıp elinidu; undakta bu topliojining kimgə қalidu?» dəptu. **21** Hudanıng aldida dələtmən bolmay, əziga həzinə yioqkanning həli xundak bolar». **22** Andin u muhlislirioja mundak, dedi: — Xuning üçün mən silərgə xuni eytip қoyayki, turmuxunglar toqrluluq, nemə yərmiz yaki nemə kiyərmiz, dəp əndixə қilmanglar. **23** Qünki həyatlıq yeməklikitin, tən kiyim-keqəktin əzizdur. **24** Kuzoqunlaroja қaranglar! Ular terimaydu wə yioqmaydu, ularning ambar, iskilatlimu yok. Lekin Huda ularnimu ozuklanduridu. Silər қuxlardin қanqilik əziz-hə! **25** Aranglarda қaysinglar oğəm-қayoq bilən əmrünglarnı birər saat uzartalaysilər? **26** Əgər xunqılık kiqikkinə ixmu қolunglardin kəlmisə, nemə üçün қalojan ixlar

tooprısida ojam-əndixə kılısilər? **27** Nelupərlərning կandak
əsidiojanlıkiçə karap bekinqlar! Ular əmgəkmu kilmaydu,
qakmu egirməydu; lekin silərgə xuni eytayki, hətta
Sulayman toluk xan-xərəptə turoqandimu uning kiyinixi
nilupərləning bir güliqilikimu yok idi. **28** Əy ixənqi
ajizlar! Əmdi Huda daladiki bugün eqilsa, ətisi կurup
oqakka selinidiojan axu gül-giyahlarni xunqə bezigən
yərdə, silərni tehimu kiyindürməsmu?! **29** Xundak ikən,
nemə yəymiz, nemə iqimiz dəp bax կaturmanglar,
həqnemidin əndixə kilmanglar. **30** Qünki hərkəysi
əldikilər mana xundak həmmə nərsilərgə intilidu. Birak
Atanglar silərning bu nərsilərgə möhtəjliklərini bilidu;
31 xundak ikən, Uning padixahlıkiçə intilinglar wə
u qaoqla, bularning həmmisi silərgə қoxulup nesip
bolidu. **32** Korkmanglar, i kiqik pada! Qünki Atanglar
padixahlıknı silərgə ata կlixni hux kərdi. **33** Mal-
mülkünglarnı setip, [kəmbəqəllərgə] həyrhahlıq kilinglar.
Əzünglar oja uprimaydiojan həmyan, ərxlərdə hərgiz
tügəp kətməydiçən bir həzinə hazırlanqlar; — xu yərdə
oɔri yekin kəlməydu, küyə yəp yoqap kətməydu. **34**
Qünki bayliklər kəyərdə bolsa, կelbinglarmu xu yərdə
bolidu. **35** Silər belinglarnı qing baqlap, qiraqlıringlarnı
yandurup turunglar; **36** huddi hojayinining toy ziyapitidin
kayıtip kelixinı kütüp turoqan qakarlardək, hərdaim təyyar
turunglar. Xuning bilən hojayin kelip ixikni կakkanda,
qakarlar dərhal qikip ixikni aqidiojan bolidu. **37** Hojayin
kayıtip kəlgəndə, qakarlırinin oyoqak, təyyar turoqanlığını
kərsə, bu qakarlarning bəhtidur! Mən silərgə bərhək
xuni eytip koyayki, hojayin ezi belini baqlap, ularni

dastihanşa olturoquzup, ularning aldioşa kelip xəhsən ezi
ularni kütüwalidu! **38** Wə əgər hojayin ikkinqi yaki üçinqi
jesəktə kəlsimu, qakarlırinin xundak oyqaklığını kərsə,
bu ularning bəhtidur! **39** Lekin xuni bilip köyunglarki,
əgər ey igisi ooprining keqidə կaysi wakitta kelidiqanlığını
bilgən bolsa, u oyqak turup ooprining əygə texip kirixigə
hərgiz yol koymaytti! **40** Xuning üçün silərmə hərdaim
təyyar turunglar; qünki İnsan'ooqli silər oylimoğan wakit-
saättə kaytip kelidu. **41** Petrus uningdin: — I Rəb, sən bu
təmsilni bizgila қaritip eyttingmu yaki həmməyləngə
karitipmu? — dəp sordi. **42** Rəb mundak dedi: — Hojayini
əz əyidikilərgə məs'ul kılıp, ularoşa tegixlik bolqan
axlıkni wakıti-wakıtida təksim kılıp berixkə təyinləydiğən
ixənqlik wə pəmlik oqojidar kim bolidu? **43** Hojayin
əyigə kaytkanda, qakirining xundak kiliwatkinining
üstigə kəlsə, bu qakarning bəhtidur! **44** Mən silərgə
bərhək xuni eytip koyayki, hojayin uni pütün igilikini
baxkurusxka կoyidu. **45** Lekin mubada xu qakar kənglidə:
«Hojayinim həyal bolup կalidu» dəp, baxka qakarlar
wə dedəklərni bozək կilixka wə yəp-iqip, məst boluxka
baxlisa, **46** Xu qakarning hojayini kütülmigən bir küni,
oylimioğan bir wakitta kaytip kelidu wə uni kesip ikki
parqə kılıp, uning nesiwisini etikədsizlər bilən ohxax
təkdirdə bekitidu. **47** Əmdi hojayinining iradisini bilip
turup, təyyarlinip turmioğan wə hojayinining iradisi
boyiqə կilmioğan qakar boluxioğa tayaq yəydu. **48** Birak,
hojayinining iradisini bilməy turup, tayaq yeyixkə tegixlik
ixlarnı կilən qakar azraq tayaq yəydu. Kimgə kəp
berilsə, uningdin tələp կilnidioqını kəp bolidu. Qünki

adəmlər kimgə kəp amanət koyojan bolsa, uningdin tələp
kilidiqinimu kəp bolidu. **49** Mən yər yüzigə ot taxlap
tutaxturuxką kəldim wə bu otning tutixixioja nəkədər
təkəzzamən! **50** Lekin mən aldi bilən bir qəmüldürüz bilən
qəmüldürülüküm kerək wə bu qəmüldürülüküm əməlgə
axurulmuşqə intayın kiynilimən! **51** Silər meni yər yüzigə
tinqlik elip kəldimikin, dəp oylap қaldınlarmu? Yak, mən
xuni silərgə eytayki, tinqlik əməs, bəlünük elip kəldim! **52**
Qünki buningdin keyin, bir əydiki bəx kixi bəlünidu; üqi
ikkisigə կarsı wə ikkisi üçigə կarxi bəlünidu. **53** Ata oqlıqə
wə oqlul atisioja, ana kiziqə wə kiz anisioja, keynana
kelinigə wə kelin keynanisiqə կarxi turidu. **54** Əysə yənə
toplaxkən adəmlərgə mundak dedi: — Silər künpetix
tərəptin bulutning qıkkınıni kərsənglar, dərhal «yaməqur
yaqıdu» dəysilər, wə dərwəkə xundak bolidu. **55** Jənub
tərəptin xamalning qıkkınıni kərsənglar, «Həwa issiydu»
dəysilər wə dərwəkə xundak bolidu. **56** Əy sahtipəzlər!
Silər yər bilən kəkninq rənggini pərk etələysilər-yu,
kəndaksigə bu zamanni pərk etəlməysilər?! **57** Əmdi
nemixka կaysi ixlarning durus ikənlikigə əzünglar həküm
kılıp bakmaysilər?! **58** Qünki dəwagiring bilən birgə sotqi
aldioja baroqiningda, uning bilən yolda ketiwatqiningda,
uning bilən yarixip dost boluxką intilgin; bolmisa, u
seni sotqioja, sotqi bolsa gundipayoja tapxuridu wə
gundipay seni zindanıqə taxlaydu. **59** Mən sanga xuni
eytip koyayki, [kərzinqning] əng ahirkı bir tiyininim
köymay təlimigüqə, xu yərdin hərgiz qıqlalmaysən.

13 Xu qaoqda, birnəqqə adəm uningoja [waliy]
Pilatusning bir կisim Galiliyəliklərnin kənini təküp,

ularning қанларини ular қиливаткан [ibadəthanidiki] қurbanlığının қанлары bilən arilaxtuqanlığını məlum қıldı. **2** U ularoja jawabən mundak dedi: — Ularning bu azablarnı tartığını üçün bu Galiliyəliklərni baxça Galiliyəliklərdin gunahı eçir dəp қaramsilər? **3** Mən silərgə eytayki, undak əməs! Bəlkı silər towa ķilmisanglar, həmmünglərmü ohxax akiwəttə ħalak bolisilər. **4** Siloam məhəllisidiki munar ərülüp qüxüp, on səkkiz kixini besip əltürüp կոյօթ, silər ularnı Yerusalemda turuwatkan baxklardın կəbih, dəp қaramsilər? **5** Mən silərgə eytayki, undak əməs! Bəlkı silər towa ķilmisanglar, həmmünglərmü ohxax akiwəttə ħalak bolisilər. **6** Andin u bu təmsilni sezləp bərdi: — Məlum bir kixining üzümzarlığında tikilgən bir tüp ənjür dərihi bar ikən. U u dərəhtin mewə izdəp kəptu, lekin həq mewə tapalmaptu. **7** U baqwəngə: «Kara, üç yıldın beri bu ənjür dərihidin mewə izdəp keliwati mən, biraq bir talmu mewə tapalmidim. Uni kesiwət! U nemə dəp yərni bikardin-bikar igiləp turidi?» dəptu. **8** Lekin baqwən: «Hojayin, uningoşa yənə bir yil təgmigəyla. Bu wakit iqidə uning tüwidiki topılarnı boxitip, ooułlap bakay. **9** Əgər kelər yili mewə bərsə, yahxi hop! Biraq bərmisə, kesiwətkəyla» dəptu baqwən. **10** Bir xabat küni, u bir sinagogta təlim beriwatatti. **11** Mana xu yerdə on səkkiz yıldın beri zəipləxtürgüqi bir jin təripidin tutulup, dəmqiyip ərə turalmaydiqan bir ayal bar idi. **12** Əysə uni kərgəndə, yenioşa qakırıp: — Hanim, sən bu zəiplikingdin azad boldung! — dedi. **13** Andin u қolını uning uqisioşa կoyuwidi, ayal dərħal ruslinip tik turup, Hudani uluoqlidi. **14** Biraq sinagogning qongi

Əysanıng xabat künü kesəl sakaytkınınidin oğezəplinip, kəpqilikkə: — Adəmlər ix қılıx kerək bolqan altə kün bar, xu künlərdə kelip sakaytilinglar; lekin xabat künidə undak kilmanglar, — dedi. **15** Xunga Rəb uningoja mundak jawab bərdi: — Əy sahtipəzlər! Hərbiringlar xabat künü torpaq wə exikinglarnı okurdın yexip, sujarojılı baxlimamsılər?! **16** Əmdi Xəytan mana on səkkiz yil boqup kəlgən, İbrahimning bir qızı bolqan bu ayal dəl xabat künidə bu sırtmakṭın boxitilsa, bu xabat künining yarixik bolmamdu?! **17** U muxu səzni қılqanda, uningoja karxi qıkkanlar hijalətkə қaldı; birak halayıq uning қiliwatkan həmmə ajayib ixliridin xadlinip yayridi. **18** U səzini [dawamlaxturup] mundak dedi: — Hudanıng padixahlıkı nemigə ohxaydu? Mən uni nemigə ohxitay? **19** U goya bir tal kişi urukıqja ohxaydu; birsi uni elip əz beoında teriojanidi; u əsüp yoojan dərəh boldi; asmandiki uqar-kanatlar kelip uning xahlirida uwulidi. **20** U yənə: — Hudanıng padixahlığını nemigə ohxitay? U huddi eqitkuqja ohxaydu; bir ayal uni қolioja elip, üq jawur unning arisioja yoxurup, taki pütün hemir bolqanqə saklıdi, — dedi. **22** [Əysa] Yerusalemıq қarap səpirini dawamlaxturup, besip ətkən hərkəysi xəhər-yezilarda təlim berip mangdi. **23** Birəylən uningdin: — I təksir, kutkuzulidioqlanlarning sani azmu? — dəp soridi. Əysa kəpqilikkə mundak jawab bərdi: **24** — Silər tar ixiktin kirixkə kürəx ķilinglar. Qünki mən silərgə xuni eytayki, nuroqun adəmlər kirəy dəp izdənsimu, əmma kirəlməydu. **25** Əyniñ igisi ornidin turup ixikni takıqoqandin keyin, silər taxkırıda turup ixikni kekip:

«Rəb, bizgə aqkin!» dəp yalwurojili turojininglarda, u silərgə jawabən: «Silərning nəlikinglarnı bilməymən» — dəydu. **26** Andin silər: «Biz sening aldingda yegən, iqbən, sənmə bizning koqilirimizda təlim bərgən» desənglar, **27** u yənə jawabən: «Silərning nəlikinglarnı bilməymən, məndin neri ketinglar, əy əbəbihlik kıləquqilar!» dəydu. **28** Silər İbrahim, İshak, Yakup wə barlıq pəyəmbərlərning Hudanıng padixahlıkı iqidə ikənlikini, əzünglarning sırtka taxliwetilgininglarnı kərginингlarda, yioja-zarlar kətürülüldü, qıxlardı qoquqlaydu. **29** U qaoğda, kixilər məxriq bilən məqəribtin wə ximal bilən jənubtin kelixip, Hudanıng padixahlıkıda dastihanda olturidu. **30** Xuning bilən mana, xu qaoğda aldida turojanlardın arkioja etidiqanlar, arkıda turojanlardın aldioja etidiqanlar bar bolidu. **31** Dəl xu wakitta birnəqqə Pərisiyərə Əysanıng aldiqə kelip uningoja: — Muxu yərdin qıkip əzüngni nerioja al. Qünki Hərod seni əltürməkqi, — dedi. **32** U ularoja: — Berip xu tülkigə eytinglar: Mana mən jinlarnı həydiwetip, bügün wə ətə xipa berərmən wə üqinqi küni takamullaxturulimən, dəngərər. **33** Həlbuki, bügün wə ətə wə əgünlükə mengip yürüxüm keraktur; qünki həq pəyəmbərning əltürülüxi Yerusalemın baxlaşa həqkəndək jayda mumkin bolmas. **34** Əy Yerusalem, Yerusalem! Pəyəmbərlərni əltüridiqan wə sanga əwətilgənlərni qalma-kesək kılıdiqan xəhər! Mən կազə ketimlap mekiyan əz qüjilirini կանա աստioja aloqandək sening baliliringni կօnumoqa almakçı boldum, lekin silər halimidinglar. **35** Mana əyünglar taxlinip wəyranə bolup կalidu; wə mən silərgə xuni eytip կoyayki,

silər «Pərwərdigarning nami bilən kəlgüqigə mubarək bolqay!» demigüqə, meni yənə kərəlməysilər.

14 Wə xundak boldiki, bir xabat küni u Pərisiyıldırın bolqan bir həkümdarning əyigə əqizəçə bardı; əmdi ular uni paylap yürüwatatti. **2** Wə mana, u yerdə suluk ixxik kesiligə giriptar bolqan bir adəm bar idi. **3** Əysə Təwrat əhliliri wə Pərisiyıldırın: — Xabat küni kesəl sakayıtx Təwrat կանոնյա սահմանում-չկ? — dəp soridi. **4** Bırak ular lam-jim demidi. U həlikə kesəlgə կolini təgküzüp, sakayıtip yoloğ saldı. **5** Andin u ulardin yənə: — Aranglardın biringlarning mubada xabat künidə exiki ya kalisi կսովոր գüçüp kətsə, uni dərhal tartip qıkmaydiqan zadi kim bar? — dəp soridi. **6** Wə ular uning bu səzlirigə həq jawab berəlmidi. **7** Əysə qakırlıqan mehmanlarning əzlirigə tərdin orunlarnı կandağ tallıqinini kərüp, ularoğla mundak bir təmsilni ettip bərdi: **8** — Birsi seni toy ziyapitigə təklip kilsə, tərdə olturmioğin. Bolmisa, səndin hərmətlikrək birsi təklip kılinoğan bolsa, **9** U qəşdə seni wə uni qakıroğan sahibhana kelip sanga: «Bu kixigə orun bərgəysiz» dəp կalsə, sən hijaləttə kelip pəgaħoja güçüp կalisən. **10** Lekin sən qakırlıqanda, berip pəgaħda olturoğin. Xuning bilən seni qakıroğan sahibhana kelip: «Əy dostum, yukirioğla qıkıng» deyixi mumkin wə xuning bilən sening bilən dastihanda olturoğanlarning həmmisining aldida sanga izzət bolidu. **11** Qünki hərkim əzini üstün tutsa təwən կlinidu wə kimdəkim əzini təwən tutsa üstün կlinidu. **12** U əzini mehmanoğla qakıroğan sahibhaniçə mundak dedi: — Mehmanni tamakħa yaki ziyapətkə

qakirojininingda, dost-buradər, kərindax, uruk-tuɔjkan yaki bay қolum-қoxniliringni qakirmiojin. Qünki ularmu seni mehmanoja qakirip, mərhəmitingni կayturuxi mumkin.

13 Xuning üçün ziyapət berəy desəng, ojerib-oqurwa, meyip-nakar, aksak-qolak, kor-əmalarni qakirojin **14** wə bəht-bərikət kərisən; qünki u kixilərning yahxilikŋni կayturuxning amali yoktur. Xuning bilən həkkaniylarning կayta tirilgən künidə կiləjining əzüngə կayturulidu.

15 Uning bilən həmdastihan olturoqanlardın biri bu səzlərni anglap, uningoja: — Hudanıng padixaḥlıkida oqızalanquqlar nemidegən bəhtlik-hə! — dedi. **16** Birak u uningoja jawabən mundak dedi: — Bir kixi katta ziyapətkə tutux կilip, nuroqun mehmanlarni qakirip կoyuptu. **17** Dastihan selinojan xu saettə, qakirini əwətip, qakirilovan mehmanlar oja: «Mərhəmət, həmmə nərsə təyyar boldi!» dəp eytiptu. **18** Birak, mehmanlarning həmmisi barmaslıkka bir-birləp ezsə-bahənə kərsətkili turuptu. Birinqisi uningoja: «Mən həlila bir parqə yər setiwalqanidim, berip kərüp kəlmisəm bolmaydu. Meni əpu կiləjaya, baralmaymən» dəptu. **19** Yənə biri: «Mən bəx қoxluk əküüz setiwaldim, hazırlı berip ularni sinap kərüküm kerək. Meni əpu կiləjaya, baralmaymən» dəptu.

20 Yənə birsi: «Mən yengi eyləngən, xunga baralmaymən» dəptu. **21** Qakar կaytip kelip, bu ixlarni hojayinioja məlum կiptu. Hojayin oqəzəpləngən həlda qakirioja: «Dərħal xəhərning qong-kiqik koqilirioqa kirip, ojerib-oqurwa, meyip-nakar, aksak-qolak wə kor-əmalarni muxu yərgə yioqip kəl» dəptu. **22** Andin qakar կaytip kelip: «Hojayin, əmr bərgininingdək ada կilindi, wə yənə box

orun bar!» dəptu. **23** Xuning bilən hojayin qakaroja:
— «Əyüm mehmanlaroja tolux üçün yezilardiki qong-
kiqik yollarnı, məhəllilərni arılap, udul kəlgən adımingni
zorlap elip kəlgin! **24** Qünki mən silərgə xuni eytayki,
baxta qakirilajan adəmlərning həqkəysisi dastihinimdin
tetimaydu», dəptu. **25** Əmdi top-top adəmlər uningoja
həmrəh bolup ketiwatatti. U burulup ularoja қarap
mundak dedi: **26** — Manga əgəxkənlər [manga bolojan
səyüxliridin] əz atisi wə anisi, ayali wə balılıri, aka-
ukiliri wə aqa-singilliri, hətta əz jeninimu yaman kərmisə
manga muhlis bolalmas. **27** Kimdəkim əzining krestini
yüdüp manga əgəxmisə u manga muhlis bolalmas.
28 Aranglardın birsi munar salmakçı bolsa, aldi bilən
olturup bu կuruluxni pütküzgüdək hirajət əzümdə
barmu-yok dəp hesab kılmasmu? **29** Undak kilmioqanda,
ulni selip pütküzəlmisə, kərgənlərning həmmisi mazak
kılıp: «Bu adəm binani baxlap կoyup pütküzəlmidi» —
deməy կalmaydu. **31** Yaki bir padixah yənə bir padixah
bilən jəng kılqılı qıkşa aldi bilən olturup: — Mening
üstümgə kelidiojan yigirmə ming kixilik կoxun igisiga
mən on ming əskirim bilən takəbil turalarmənmə? dəp
melqərləp kərməndu?! **32** Əgər u «Soğuxalmaymən» dəp
oylisa, düxmən tehi yiraklığı qaoqla əlqi əwətip, sulh
xərtlirini soraydu. **33** Xuningə ohxax, silərdin kimdəkim
[kənglidə] əzining bar-yokı bilən hoxlaxmisa, manga
muhlis bolalmas. **34** Tuz yahxi nərsidur; һəlbuki, tuz əz
təmini yokatsa, uningoja կaytidin tuz təmini կandakmu
kirgüzungili bolidu? **35** U tuprakçı ixlitixkə yaki oolutka

arilaxturuxķimu yarimay, talaqşa taxlinidu. Anglojoudək ķuliki barlar buni anglisun!

15 Əmdi bajgırlar wə baxka gunahkarlarning həmmisi uning səzini anglaxka uning ətrapıqa olaxmakta idi.
2 Lekin Pərisiyələr bilən Təwrat ustazlıri oqudungxup:
— Bu adəm gunahkarlarnı ķarxi alıdu wə ular bilən həmdastıhan olturidu! — deyixti. **3** Xunga u ularıqa munu təmsilni səzləp bərdi: **4** — Əgər aranglarda birəylənnning yüz tuyak koyı bolup, ulardin biri yitip kətsə, tokşan tokkuzini qəldə կoyup կoyup yitip kətkinini tapkuqə izdiməsmə? **5** Uni tepiwaloqanda, xadlanoqan һalda mürisigə artidu; **6** andin əyigə elip kelip, yar-buradərliri bilən կolum-կoxnilirini qakırıp, ularıqa: «Mən yitkən կoyumni tepiwaldim, menin bilən təng xadlininglar!» dəydu. **7** Mən silərgə xuni eytayki, xuningə oħxax, towa kiliwatkan bir gunahkar üçün ərxtə zor hursənlik bolidu; bu hursənlik towıqa möhtaj bolmioqan tokşan tokkuz həkkaniy kixidin boloqan hursənliktin kəp artuktur. **8**
— Yaki bir ayalning on kümüx dinari bolup, bir dinarnı yokitip koysa, qiraqlı yekip, taki uni tapkuqə əyni süpürüp, zən կoyup izdiməsmə? **9** Uni tapkanda yarburadər, կolum-կoxnlirini qakırıp, ularıqa: «Mening bilən təng xadlininglar, qunki mən yokitip կoyojan dinarimni tepiwaldim» — dəydu. **10** Mən silərgə xuni eytayki, xuningə oħxax towa kiliwatkan bir gunahkar üçün Hudaning pərixtılirining arisida hursənlik bolidu. **11** U səzini dawam kılıp mundak dedi: — Məlum bir adəmning ikki oqlı bar ikən. **12** Kiqik oqlı atisıqa: «Əy ata, mal-mülüktilətin tegixlik ülüxümni hazırla manga bərgin»

dəp eytiptu. Wə u əz mal-mülüklerini ikkisigə təkşim kılıp beriptu. **13** Uzun etməyla, kiqik oqlı bar-yokını yiqtixturup, yirak bir yurtka səpər kiliptu. U u yerdə əyx-ixrətlik iqidə turmux kəqürüp mal-dunyasını buzup-qeqiptu. **14** Dəl u bar-yokını sərp kılıp tügətkən waktida, u yurtta қattık aqarqılık bolup, u helila ķisilqılıkta կaptu. **15** Xuning bilən u berip, xu yurtnıng bir pukrasıqja mədikar bolup yalliniptu; u uni etizlikinq qoxqa bekixqə əwətiptu. **16** U hətta korsikini qoxqılarning yemi bolovan purqak postı bilən toyozuzuxka təkəzza boptu; lekin həqkim uninginq həqnərsə bərməptu. **17** Ahir berip u ҳoxini tepip: «Atamning xunqə kəp mədikarlirining aldidin yemək-iqmək exip-texip turidi; lekin mən bolsam bu yerdə aqliktin ələy dəp կaldım! **18** Ornumdin turup, atamning aldiqja berip uningoja: Әy ata, mən ərxning aldidimu wə sening aldingdimu gunah կildim. **19** Əmdi sening oqlung atilixqə layik əməsmən. Meni mədikarliring süpitidə կəbul կıləjaysən! — dəymən» dəp oylaptu. **20** Xuning bilən ornidin turup atisining aldiqja kaytip mengiptu. Lekin atisi yırakṭınla uni kərüp uningoja iqi aqritip, aldiqja yügürüp qikip, uning boynıqja esilip uni seyüp ketiptu. **21** Oqlı: «Ata, mən ərxning aldidimu, sening aldingdimu gunah կildim. Əmdi sening oqlung atilixqə layik, əməsmən» — dəptu. **22** Biraq atisi qakarlirioja: «Dərhal əng esil tonni əkelip uningoja kiydürünglər, կoliqə üzük selinglar, putlirioja ayaq kiydürünglər; **23** wə bordaқ torpaknı əkelip soyunglar; andin obdan yəp, rawurus təbrikəlyi! **24** Qünki mening bu oqlum əlgənidi, tirildi, yitip kətkənidi, tepildi!» — dəptu. Andin ular təbrikəlxkili baxlaptu. **25**

Əmdi qong oqlı etizəja kətkənikən. U kaytip keliwetip əygə yekin kəlgəndə nəoqmə-nawa bilən ussulning awazini anglaptu. **26** U qakarlardın birini qakirip, uningdin nemə ix boluwatkinini soraptu. **27** Qakar uningoja: Ukang kəldi wə atang uni sak-salamət tepiwaləjanlıkj üqün bordak torpağnı soydi» dəptu. **28** Lekin [qong oqlı] hapa bolup, əygə kirgili unimaptu. Wə atisi qikip uning əygə kirixini ətünüptu. **29** Əmma u atisioja jawab berip: «Kara! Mən xunqə yıldın beri қuldək hizmitingdə boldum, əsla həqbir əmringdin qikip bəkəmidim. Birak sən manga əl-aqınılırim bilən hux kılqılı həqqaqan birər oqlakmu bərmiding! **30** Lekin sening mal-mülkürliringni pağıxilərgə həjləp tütətkən bu oqlung kaytip kəlgəndə, sən uning üqün bordak torpağnı soyupsən» — dəptu. **31** Birak atisi yənə uningoja: «Əy oqlum, sən hərdaim mening yenimdisən wə mening barlıkim seningkidur. **32** Əmdi təbrikləp xadlinixka layiktur; qunki bu sening ukang elgənidi, tirildi, yokılıp kətkənidid, tepildi» — dəptu.

16 U muhlislirioja yənə mundak dedi: — Bir bayning bir oqojidari bar ikən. Birsi bayoja: «Bu oqojidaringiz mal-mülkingizni buzup qaqtı» dəp xikayət kiptu. **2** U oqojidarnı qakirip, uningoja: «Mening sening tooqrangda angliqanlırim zadi kəndək gəp? Oqojidarlığında hesab-kitabni enik tapxur; qunki mundin keyin sən oqojidar bolmaysən» — dəptu. **3** Oqojidar əmdi eż iqidə: «Nemə kılıy? Qunki hojayinim meni oqojidarlığın məhrum kılıdu. Kətmən qapay desəm unqilik maojudur yok, tiləmqilik kılıy desəm nomus kılımən. **4** Hə, taptım! Oqojidarlığın əkaləjinimdə kixilərning meni əylirigə karxi

elixi üqün, nemə kilişimni əmdi bildim» dəp **5** əz hojayinioğa kərzdar bolğanlarnı birdin-birdin qakırıp kelip, birinqisidin: «Hojayinim oşa қanqilik kərzingiz bar?» dəp soraptu. **6** Wə kərzdar: «Yüz tung zəytun meyi» dəp jawab beriptu. Olojidar uningoşa: «Mana, hesabat dəptiringizni elip, bu yerdə olturup əllik tungoşa eżgərtiweting!» dəptu. **7** Andin u yənə birigə: «Sizqu, қanqilik kərz boldingiz?» dəp soraptu. U: «Yüz kürə buñday» dəp jawab beriptu. Olojidar uningoşa: «Hesabat dəptiringizni elip səksən kürigə eżgərtiweting!» dəptu. **8** Xuning bilən uning hojayini səmimiyyətsiz olojidarning bu ixtiki pəmlikliki üqün uningoşa қayıl bolup mahtaptu. Qünki bu dunyaning pərzəntliri əz dəwridə nurning pərzəntliridin pəmliktur. (**aiōn g165**) **9** Wə mən silərgə xuni eytip қoyayki, «Naħek dunya oşa təwə mal-dunya» arkılık eżünglaroşa dost tutunglar; xundak ķilsanglar, mal-dunya karoşa kəlməydiqan bolğan [künidə] xu dostlar silərni əbədiy makanlaroşa қarxi alidu. (**aiōnios g166**) **10** Kimki kiqikkinə ixta sadık bolsa, qong ixtimu sadık bolidu; wə kimki kiqikkinə ixta səmimiyyətsiz bolsa, qong ixtimu səmimiyyətsiz bolidu. **11** Xunga əgər «naħek dunya oşa təwə bolğan mal-dunya»da sadık bolmisanglar, kim silərgə həkikiy baylıklarını tapxursun? **12** Wə baxķıllarning nərsiliridə sadık bolmisanglar kim silərgə eżünglarning nərsisini bərsun? **13** Həqkim ikki hojayinoşa təng hismət ķılalmaydu. Qünki u yaki buni yaman kərüp, uni yahxi kəridu; yaki buning oşa əzini pütünləy beqixlap, uningoşa etibarsız қaraydu. [Xuning oşa ohxax], silerningmu birla wakitta həm Hudanıng, həm mal-dunyanıng ķullukında

boluxunglar mumkin əməs. **14** Əmdi Pərisiyələr (ular puloğa amrak idi) bularning həmmisini anglap əysani məshirə kilixti. **15** Wə u ularoğa mundak dedi: — «Silər əzünglarnı adəmlərning aldida həkkaniy kılıp kərsətküqidursılər; lekin Huda kəlbinglarnı bilidu. Qünki adəmlərning arısında kədirlinidioğunu Hudanıng nəziridə yirginqliktur. **16** Təwrat ənənəsi wə pəyoqəmbərlərning yazmiliri [qəmüldürgüqi] Yəhya olıqə hidayət bolup kəldi; xu wakıttın baxlap Hudanıng padixahlığının hux həwiri jakarlinip keliwatidu; [padixahlıkkə] kirməkqi boləjanlarning hərbiri uningoşa bəsüp kiriwelixi kerəktür. **17** Lekin asman bilən zeminning yok əliwetilixi Təwratning bir qekiti bikar əliniñ asandur. **18** — Hər kim əz ayalını talaq kılıp baxka birini alsa zina kılıqan bolidu wə kimki əz eridin talaq əliniñ aussi zina kılıqan bolidu». **19** — Burun bir bay adəm bar idi; u səsün rənglik ton wə kanap kiyimlərni kiyip, hərküni əyx-ixrət iqidə təntənə əkilətti. **20** Wə pütün əzayını qaka-jaharət besip kətkən Lazarus isimlik bir yokşul bar idi; u bayning dərvazisining aldioğası [hərküni] yatkuzugə koyulətti. **21** Uning dastihinidin qüxüp əliqan parqı-puratlardın əsəri toyoquzələşə təxna idi. Halbuki, itlər kelip uning yarılırını yalayıttı. **22** Əmdi xundak boldiki, yokşul əldi wə pərixtılər uni İbrahimin qısqıçıja apardı. Bay həm elüp dəpnə kılındı; **23** wə təhətisarada əttik əsəri, bexini kətürüp, yırakṭın İbrahimni wə uning qısqıçıja Lazarusni kərəp: (**Hadəs g86**)
24 «Əy ata İbrahim, manga rəhəm əliqəsən! Lazarusni əwətkəysən, u barmikjining uqını suçla qılın, tilimoşa

temitip sowutkay. Qünki mən bu ot yalkunida қattik azabliniwatimən!» dəp warkırap yalwurdi. **25** Lekin İbrahim mundak dedi: «Əy oɔlum, həyat waktingda һalawətni yətküqə kərginingni wə Lazarusning dərd-bala tartkinini yadingoja kəltürgin. Həzir u təsəlli taptı, əmma sən azab tartiwatisən. **26** Wə bulardin baxka, biz bilən silərning arılıkımızda yoɔjan bir həng bekitilgəndurki, bu yərdin silər tərəpkə ətəyli degənlər etələməs wə andin biz tərəpkə etimiz degənlər etəlməs». **27** Əmdi bay yənə: «Undakta, i ata, səndin [Lazarusni] atamning əyigə əwətixingni etünimən. **28** Qünki mening bəx aka-ukam bar; ularning bu azab-okubətlik yərgə kəlməsliki üçün [Lazarus] ularni қattik agahlandurup koysun» — dedi. **29** Birak İbrahim jawab berip uningoja: «Ularda Musa wə [baxka] pəyoğəmbərlərning [agah-guwahlıki] bar; ular xularni anglisun» — dedi. **30** Lekin u: «Yak, i İbrahim ata, əgər əlgənlərdin biri tirilip ularning aldioja barsa, ular towa қılıdu» — dedi. **31** Əmma İbrahim uningoja: «Əgər ular Musa wə [baxka] pəyoğəmbərlərning [guwahlıkını] anglimisa, hətta əlgənlərdin birsi tirilsimu, ular yənilə ixinixni rət қılıdu» — dedi.

17 U muhlislirioja mundak dedi: — Insanni putlaxturidiojan ixlar bolmay կalmaydu; lekin xu putlaxturux wasitiqisi bolqan adəmning һaliqa way! **2** Bundak adəmning bu kiqik balilardin birini [gunahkə] putlaxturoqan bolsa, boynioja tügmən texi esiloqan һalda dengizoja taxliwetilgini əwzəl bolatti. **3** Əzünglaroja agah bolunglar! Əgər kərindixing gunah կilojan bolsa, uningoja tərbih-nəsihət կilojin. U towa կilsa uni əpu կilojin. **4**

Mubada u bir kün iqidə sanga yəttə mərtiwə gunah kilsə wə yəttə mərtiwə yeningoja kelip: Towa ķildim, desə, uni yənilə əpu kılıqin. **5** Xuning bilən rosullar Rəbgə: Ixənq-etiķadimizni axurojin, — deyixti. **6** Wə Rəb ularoja mundak dedi: — Silərdə kiqa urukidək zərriqə ixənq bolsa idi, silər awu üjmə dərihigə: «Yiltizingdin komurulup, dengizəja kəqüp tikil!» desənglar, u səzünglarnı anglap keqətti. **7** Lekin aranglardın kimning yər həydəydiqan yaki mal bakidiojan bir կuli bolsa wə u etizliktin kaytip kəlgəndə, uningoja: «Tezrək kelip dastihanda olturojin», dəydiqanlar barmu? **8** U bəlki uningoja: «Mening tamikimni təyyar kıl, mən yəp-iqip bolouqə belingni baqlap meni kütkin, andin ezung yəp-iqkin, deməsmu? **9** Կul əmr kılınojinidək kılıqini üçün hojayin uningoja rəhmət eytamdu? Meningqə, eytmaydu. **10** Xuningoja ohxax, silərmə əzünglaroja əmr kılınoqanning həmmisini ada kılıqininglardın keyin: Biz ərziməs կullarmız; biz pəkət tegixlik burjimizni ada կılduk, halas», dəydiqan bolisilər. **11** Wə xundak boldiki, u Yerusalemoja qıkıp ketiwatkanda, Samariyə bilən Galiliyəning otturisidin etüp, **12** bir kəntkə kirginidə mahaw kesiligə giriqtar bolqan on adəm uningoja uqrəp, yirakta tohtap, **13** awazlırını kətürüp: Əy Əysa, ustaz, bizgə rəhim kılıqaysən, dəp etündi. **14** Ularnı kərgəndə u ularoja: Berip əzünglarnı kahinlaroja kərsitinglar, dedi. Wə xundak boldiki, ular yolda ketiwatkanda, [mahawdin] paklandı. **15** Ulardin birəylən əzinin sakayqinini kərgəndə yüksiri awaz bilən Hudani uluoqlap, kəynigə burulup, kaytti. **16** U kelip Əysanıng ayioqıja yıkılıp düm

yetip təxəkkür eytti. U Samariyəlik idi. **17** Əysa bu ixka
karap: Pak ķilinojanlar on kixi əməsmidi? Қalojan
tokkuzəylən əeni? **18** Bu yat əllik musapirdin baxka,
Hudaşa həmdusana oksojili həqkim kaytip kəlməptiən?!
— dedi. **19** Andin u ھeliki adəmgə: — «Ornungdin tur,
yolungoja mangojin! Etikading seni saqayttı!» — dedi. **20**
[Bir küni] Pərisiyələr uningdin: «Hudanıng padixahlıki
qaqan kelidu?» dəp soriqanda u ularoja jawab berip
mundak dedi: — Hudanıng padixahlıkinin kelixinini kəz
bilən kərgili bolmas; **21** kixilər: «Qaranglar, u mana bu
yərdə!» yaki «U yərdə!» deyəlməydu. Qünki mana,
Hudanıng padixahlıki aranglardidur. **22** Keyin u
muhlislirioja yənə mundak dedi: — «Xundak kūnlər
keliduki, silər Insan'oqlining kūnliridin birər kūnini
bolsimu kərüxkə təxna bolisilər, lekin kərəlməysilər. **23**
Xu qaođda kixilər silərgə: «Mana u bu yərdə!» wə yaki
«Mana u u yərdə!» dəydu; silər nə barmanglar nə
ularning kəynidin yügürməngər. **24** Qünki goya
asmanning bir qetidin qakmaq qekip yənə bir qetigiqə
yorutidioqandək, Insan'oqlining əz künidə həm xundak
bolidu. **25** Lekin u awwal kəp azab-okubətlərni tartixi bu
dəwrdikilər təripidin qətkə kekilixi mukərrərdur. **26** Wə
Nuh [pəyənəmbərnin] kūnliridə կandak boləjan bolsa,
Insan'oqlining kūnliridə həm xundak bolidu. **27** Taki
Nuh kemigə kirip olturojan küngiqə, kixilər yəp-iqip,
eylinip wə yatlıq bolup keliwatkanidi; andin topan kelip
həmmisini һalak қildi. **28** Həm yənə, Lutning kūnliridə
կandak boləjan bolsa xundak bolidu — kixilər yəp-iqip,
soda-setik kılıp, terikqılık қılatdı wə eylərni salattı. **29**

Lekin Lut Sodom xəhəridin qıkkən küni, asmandin ot bilən güngürt yeçıp, [bu xəhərdikilərning] həmmisini ھالак қildi. **30** Əmdi İnsan'ooğlı axkara bolidiojan kündə ənə xundak bolidu. **31** Xu küni, hərkim əgzidə turup, nərsə-kerəkliri əyidə bolsimu, alojili qüxmisin; wə xuningoja ohxax kimki etizlikətə bolsa [əyigə] həq yanmisun. **32** Lutning ayalini yadinglaroja kəltürünglər! **33** Kimki əz həyatini կutkuzmakqı bolsa, uningdin məhərum bolidu, lekin əz həyatidin məhərum bolovan kixi uningoja erixidu. **34** Silərgə xuni eytayki, u keqidə ikki adəm bir orunda yatidu; ulardin biri elip ketilidu, yənə biri қaldurulidu. **35** İkki ayal yarəjunqak bexida turup un tərtiwartkan bolidu; ulardin biri elip ketilidu, yənə biri қaldurulidu». **37** Wə ular uningoja jawabən: Əy Rəb, bu ixlər kəyərdə yüz beridu? — dəp soridi. U ularoja: Jəsət қaysı yərdə bolsa, կuzəunlar xu yərgə toplixidu!

18 Wə u ularoja, boxaxmay, hərdaim dua қılıp turux kerəkliki toqrisida bir təmsil kəltürüp mundak dedi: **2** — «Məlum xəhərdə bir sotqi bar ikən. U Hudadinmu қorkmaydikən, adəmlərgimu pərwa қılmaydikən. **3** Xu xəhərdə bir tul ayal bar ikən wə u daim sotqining aldişa kelip: «Əyibkardin həkkimni elip bərgin» dəp tələp қılıdikən. **4** U heli wakitkığə uni rət kiptu; birak keyin kənglidə: Hudadinmu қorkmaymən, adəmlərgimu pərwa қilmaymən, **5** lekin bu tul hotun meni awarə қılıp ketiwaitidu, uning manga qaplıxiwelip meni ھalimdin kətküzüwətməsliki üçün hərhalda uning dəwayini sorap қoyay!» — dəp oylaptu». **6** Rəb: Қaranglar, adalətsiz bu sotqining nemə degənlirigə! **7** U xundak kılıqan

yerdə, Huda Əzigə keqə-kündüz nida kiliwatkan tallıqan bəndilirigə қandak қilar? Gərqə Huda Əz bəndilirigə həmdərd bolux bilən birgə [rəzillikkə] uzunöiqə səwr-takət қilsimu, ahirida bəndilirining dərdigə yətməsmu? **8**
Mən silərgə eytayki: U ularning dərdigə yetip nahayiti tezla həkkini elip beridu! Lekin Insan'oqlı kəlgəndə yər yüzidə iman-ixənq tapalamdu? — dedi. **9** U ezlirini həkkaniy dəp қarap, baxkılarnı kəzигə ilmaydiqan bəzilərgə қaritip, mundak bir təmsilni eytti: **10** — İkki adəm dua қılıqlı ibadəthənioğa beriptu. Biri Pərisiy, yənə biri bajgir ikən. **11** Pərisiy ərə turup əz-əzigə mundak dua қılıptu: «Əy Huda, mening baxka adəmlərdək bulangqi, adalətsiz, zinahor wə hətta bu bajgirdək bolmiojinim üçün sanga xükür! **12** Hər həptidə ikki kətim roza tutimən wə tapşanlırimning ondin bir ülüxini sədikə kılımən». **13** Bırak həlikə bajgir yırakta turup bexini ketürüp asmanoşa қaraxkimu petinalmay məydisigə urup turup: «Əy Huda, mən muxu gunahkarojə rəhİM kılıqaysən!» — dəptu. **14**
Mən silərgə xuni eytayki, bu ikkiyləndin [Pərisiy] əməs, bəlki [bajgir] kəqürümgə erixip əyigə kaytiptu. Qünki hərkim əzini üstün tutsa təwən əlinə, lekin kimki əzini təwən tutsa üstün ketürülər. **15** Əmdi կolini təgküzsün dəp, kixilər kiqik balilirinimu uning aldiqə elip kelətti. Lekin buni kərgən muhlislar ularni əyiblidi. **16** Əmma Əysə balılarnı yenioşa qakirip: Kiqik balılarnı aldimoşa kəlgili қoyunglar, ularni tosuxmanglar. Qünki Hudanıng padixahlıkı dəl muxundaklardın tərkib tapşandur. **17**
Mən silərgə bərhək xuni eytip қoyayki: Kimki Hudanıng padixahlığını səbiy balıdək қobul əlmisa, uningoşa hərgiz

kirəlməydu, — dedi. **18** Məlum bir həkündar Əysadin: I
yahxi ustaz, mənggülük həyatka waris bolmak üçün nemə
ixni ķilixim kerək, — dəp soridi. (*aiōnios g166*) **19** Lekin Əysa:
Meni nemə üçün yahxi dəysən? Yahxi bolouqi pəkət birla,
yəni Hudadur. **20** Əmrlərni bilisən: — «Zina kılma, katillik
kılma, oğrılık kılma, yalajan guvahlıq bərmə, atangni wə
anangni hərmət kıl» — dedi. **21** — Bularning həmmisigə
kiqikimdin tartip əməl kılıp keliwativən, — dedi u. **22**
Əysa buni anglap uningoşa: — Səndə yənə bir ix kəm.
Pütkül mal-mülkingni setip, pulini yoksullarоja üləxtürüp
bərgin wə xundak kilsang, ərxtə həzinəng bolidu; andin
kelip manga əgəxkin! — dedi. **23** Əmma u bu gəpni
anglap tolimu կայօսօյ qəmüp kətti; qünkı u nahayiti
bay idi. **24** Tolimu կայօսօյ qəmüp kətkənlikini kərgən
Əysa: — Mal-dunyasi keplərning Hudaning padixahlıkişa
kirixi nemidegən təs-hə! **25** Təgining yingnining kəzidin
etüxi bay adamning Hudaning padixahlıkişa kirixidin
asandur! — dedi. **26** Buni anglojanlar: — Undak bolsa,
kim nijatka erixəlisun? — deyixti. **27** Əmma u jawabən: —
Insanlarоja mumkin bolmiojan ixlar Hudaоja mumkindur
— dedi. **28** Əmdi Petrus: — Mana, biz bar-yokimizni taxlap
sanga əgəxtük! — dedi. **29** U ularоja: — Mən silərgə
bərhək xuni eytayki, Hudaning padixahlıki üçün əy-
wak ya ata-anisi ya ķerindaxliri ya ayali ya baliliridin
waz kəqkənlərning hərbiri **30** bu zamanda bularоja
kəp həssiləp tuyəssər bolidu wə kelidiojan zamandimu
mənggülük həyatka erixməy kalmaydu. — dedi. (*aiōn g165,*
aiōnios g166) **31** Andin u on ikkəylənni əz yenioşa elip
ularоja mundağ dedi: — Mana, biz hazır Yerusalemoşa

qıkwatımız wə pəyəmbərlərning Insan'oolı toɔrisida
pütkənlirining həmmisi [xu yerdə] əməlgə axurulidu. **32**
Qünki u yat əllərning қolioja tapxurulidu wə ular uni
məshirə kılıp, harlaydu, uning üstigə tüküridu; **33** ular
uni қamqılıqandın keyin eltürüwetidu; wə u üqinqi künü
kayta tirilidu, — dedi. **34** Birak ular bu səzlərdin həqnemini
qüxənmidi. Bu səzning mənisi ulardin yoxurulojan bolup,
uning nemə eytqinini biləlməy կaldi. **35** Wə xundak
ix boldiki, u Yeriho xəhirigə yekin laxkanda, bir kor
kixi yolning boyida olturup tiləmqilik kiliwatatti. **36** U
kəpqilikning etüp ketiwatkanlığını anglap: — Nemə ix
bolojandu? — dəp soridi. **37** Hək uningoja: — Nasarətlik
əysa bu yerdin etüp ketiwatidu, — dəp həwər bərdi. **38** —
I Dawutning oοlı Əysa, manga rəhİM kİlojaysən! — dəp
warkirap kətti u. **39** Wə Əysanıng aldida mengiwatkanlar
uni: — Xük oltur! dəp əyibləxti. Birak u: — I Dawutning
oοlı, manga rəhİM kİlojaysən! — dəp tehimu kattik
warkiridi. **40** Əysa kədimini tohtitip, uni aldioja baxlap
kelixni buyrudi. Қariolu uningoja yekin kəlgəndə u
uningdin: **41** — Sən meni nemə kılıp bər, dəysən? —
dəp soridi. — I Rəbbim, kayta kəridiojan bolsam'idi! —
dedi u. **42** Əysa uningoja: — Kəridiojan bolojin! Etikading
seni sakaytti, — dedi. **43** Wə uning kəzi xuan eqildi; u
Əysaşa əgixip, yol boyi Hudani uluqlap mangdi. Wə
barlıq halayıkmu buni körüp Hudaşa mədhijə okudu.

19 U Yeriho xəhirigə kirip uningdin etüp ketiwatatti.
2 Mana xu yerdə Zakay isimlik bir kixi bar idi. U «bax
bajgir» bolup, intayin bay idi. **3** U Əysanıng қandak, adəm
ikənlikini körüvkə pursət izdəwatatti, lekin boyi pakar

bołaqqa, həlkning tolilikidin uni kərəlməytti. **4** Xunga u aldi tərəpkə yügürüp berip, uni kərəx üqün bir tüp üjmə dərihigə yamixip qikti; qünki Əysa u yol bilən ətətti. **5** Wə Əysa u yərgə kəlgəndə yukirioğa қarap uni kərəp uningoja: — Zakay, qapsan qüxkin! Qünki mən bugün sening əyüngdə konuxum kerək, — dedi. **6** U aldirap qüxüp, huxallık bilən uni [əyidə] mehman կildi. **7** Bu ixni kərgən halayikning həmmisi: U gunahkar kixininingkidə konoqli kirip kətti! — dəp oqtuldixip kətti. **8** Lekin Zakay ornidin turup Rəbgə: — I Rəbbim, mana, mülkümning yerimini yoksullarşa berimən; əgər birawni yalqandın xikayət kılıp uningdin birnemə ündürüwalojan bolsam birigə tətni կayturimən, — dedi. **9** Buning bilən Əysa uningoja [қarap]: — Bugün nijat bu əygə kirdi. Qünki bu kixi həm İbrahimning oqlidur! **10** Qünki İnsan'oqli ezip kətkənlərni izdəp kütküzəqli kəldi, — dedi. **11** Halayık bu sezlərni tingxawatkanda u yənə səz kılıp bir təmsilni қoxup eytti. Qünki u Yerusalemə şəhərinə yekinqələndi wə ular: «Hudanıñ padixaħlıki dərħal namayan bolidioju!?» — dəp oylaxkəndi. **12** Xunga u mundak dedi: Bir aksəngək padixaħlık təhtigə erixip kelix üqün yirak bir yurtka қarap yoloja qikiptu. **13** [Awwal] u əzining on կulini qaķırıp, ularşa on tillani üləxtüriüp berip: «Mən կaytip kəlgüqə [buning bilən] okət կilinglar» — dəptu. **14** Birak əz yurt pukraliri uningoja eq bołaqqa, kəynidin əlqılerni əwatip: «Bu kixining üstimizgə padixaħ boluxini halimaymiz!» dəptu. **15** Wə u padixaħlık mənsipigə erixip կaytip kəlgəndə xundak boldiki, hərbirining tijarət bilən կanqə payda tapkınıni bilməkqi bolup, pulini tapxurojan

heliği küllirini eз aldioja qakırtiptu. **16** Wə awalkısı kelip: «I hojam, sili bərgən tillə on tillə payda қildi» dəptu. **17** «Yaraysən, əy yahxi կul! Sən kiqikkinə ixtə ixənqlik qikqanlıking üçün on xəhərgə həkim bolojin» — dəptu hojayin uningoja. **18** İkkinqisi kelip: «I hojam, sili bərgən tillə bəx tillə payda қildi» dəptu. **19** Hojayin uningoja həm: «Sən həm bəx xəhərgə həkim bolojin» dəptu. **20** Lekin yənə birsi kelip: «I hojam, mana sili bərgən tillə! Buni yaοlıkkə qigip bir jayda koyup saklidim. **21** Qünki sili қattık adəm ikənla, sili amanət kilmiojanlıridin payda ündürüüp, əzliri terimiojanlıridin həsul yiojila. Xuning üçün silidin korktum» dəptu. **22** Əmma [hojayini] uningoja: «Əy əski կul, sanga eз aοzingdin qikqan səzliring boyiqə həküm կilay. Sən menin amanət kilmay ündürüwalidijan, terimay turup yiojivalidijan қattık adəm ikənlikimni bilip turup, **23** nemə üçün menin pulumni həziniqilergə amanət koymiding? Mən kaytip kəlgəndə, uni əsümi bilən almasmidim?» — dəptu. **24** Andin u yenidikilergə: «Uningdiki tillani elip on tillə tapkan կulqa beringlar!» dəp buyruptu. **25** Ular uningoja: «I hoja, uning on tillasi tursal!» — dəptikən, **26** [hojayin yənə mundak, dəptu]: «— Qünki mən silergə xuni eytayki, kimdə bar bolsa, uningoja tehimu kəp berilidu; əmma kimdə yok bolsa, hətta uningda bar bolovanlırimu uningdin məhərum kılınidu. **27** Əmdi üstigə padixah bolup həküm sürüxümni halimiojan düxmənlirimni bolsa, ularni kəltürüp, menin aldimdə kətl kilinglar». **28** U bu ixlarni eytqəndin keyin, Yerusalemə qikixka aldioja қarap mangdi. **29** Wə xundaq boldiki, u Zəytun

teoñining etikidiki Bəyt-Fagi wə Bəyt-Aniya yezilirioja
yekin kəlginiñidə, ikki muhlisişa munularni tapilap aldin
əwətti: **30** — Silər udulunglardiki yezişa beringlar. U
yərgə kiripla həq adəm balisi minip baqmiojan, baqlaklik
bir təhəyni kərisilər. Uni yexip bu yərgə yetiləp kelinglar.
31 Əgər birsi silərdin: «Nemixka buni yexisilər?» dəp sorap
kalsı, silər uningoja: «Rəbning buninga hajiti qüxti» —
dənglər. **32** Xuning bilən əwətilgənlər beriwidi, ix dəl u
ularoja eytkandək boldi. **33** Ular təhəyni yexiwatkanda,
uning igiliri ulardin: — Təhəyni nemixka yexisilər? —
dəp soridi. **34** Ular: — Rəbning uningoja hajiti qüxti,
— dedi. **35** Ular uni Əysanıng aldiqja yetiləp kəldi; wə
yepinqa-qapanırını təhəyning üstigə selip, Əysani yələp
üstigə mindürdi. **36** U ketip barəjinida, həlkələr yepinqa-
qapanırını yoloja payandaz kılıp saldı. **37** Wə u Zəytun
teoñidin qüxüx yolioja yekin laxkınida, pütkül muhlislər
jamaiti xadlinip, eż kezi bilən kərgən կudratlik mejizilər
üqün awazini kətürüp: «Pərwərdigarning namida kəlgən
padixah mubarəktur! Asmanlarda tinq-inaklıq tikləngəy,
ərxıəlada xan-xərəp ayan bolqay!» dəp towlixip Hudaşa
mədhiyə okuxka baxlıdi. **39** Lekin topning iqidə bəzi
Pərisiyər uningoja: — Əy ustaz, muhlisliringoja [muxu
gəpliri üqün] tənbih bər! — deyixti. **40** Bırak u ularoja
jawabən: — Silərgə xuni eytayki, bular jim turoqan
bolsa, hətta bu taxlarmu quqan selixqan bolatti, — dedi.
41 Əmdi u xəhərgə yekinlixip uni kərüp, uning üqün
yiołlap mundağ dedi: **42** — [I Yerusalem]! Sən bugün, bu
kününgdə, tinq-amanlıking üqün nemə kerək bolqinini
bilsəng idi! Kaxki, bu ixlar hazır kəzliringdin yoxurundur.

43 Qünki xundak künlər bexingəja keliduki, düxmənliring ətrapingni қaxa-istihkam bilən қorxap seni կաmap tət tərəptin kistaydu. **44** Ular seni wə [sepiling]ning iqingdiki baliliringni yər bilən yəksən kılıp, hətta taxni taxning üstidimu қaldurmayıdu; qünki [Huda]ning seni yoklıqan pəytini bilip yətmidinq. **45** Wə u ibadəthana həylilirioja kirip, u yərdə elim-setim қiliwatkanlarnı həydəp qikirip, **46** ularoja: — Muğəddəs yazmilarda: «Mening əyüm dua-tilawəthana bolidu» dəp pütülgən bolsimu, lekin silər uni «bulangqlarning uwisi» қiliwaldinglar! — dedi. **47** Xu waktılarda u hərkünü ibadəthanida təlim berətti. Bax kahinlər, Təwrat ustazlıri wə yurt qongliri uni yokitixka amal izdidi. **48** Lekin ular қandak қol selixni bilməyti, qünki barlık həlk uning səzini tingxax üçün uningoja қattık yepixşənidi.

20 Wə xu künlərdin bir kuni u ibadəthanining həylilirida həlkə təlim berip hux həwərnı elan қiliwatkanda, bax kahinlər wə Təwrat ustazlıri bilən akşakallar uning aldiqə kelip uningdin: **2** — Bizgə eytキン: Sən қiliwatkan bu ixlarnı կaysı һökükkə asasən қiliwatisən? Sanga bu һöküknı kim bərgən? — dəp soridi. **3** U ularoja jawab berip: — Mənmu silərdin bir ixni soray; silər manga eytip beringlarqu, **4** — Yəhya yürgüzgən qəmündürük ərxtinmu, yaki insanlardinmu? — dəp soridi. **5** Ular əzara mullahızə қılıxıp: — Əgər «Ərxtin kəlgən» desək, u bizgə: «Undakta, silər nemə üçün [Yəhyaοja] ixənmidinqilar?» dəydu. **6** Əgər: «İnsanlardin kəlgən» desək, bu barlık halayık bizni qalma-kesək kılıp əltürnidu. Qünki ular Yəhyanıq pəyoqəmbər ikənlilikigə ixəndürülgən, —

deyixti. **7** Wə ular: — [Uning] [hökükining] kəyərdin kəlgənlikini bilməymiz, — dəp jawab berixti. **8** Əysə ularoğa: — Undakta, mənmu bu ixlarnı կaysı hökükka asasən կiliwatkanlıqimni eytmaymən, — dedi. **9** U halayıkkə munu təmsilni səzləxkə baxlidi: — «Bir kixi bir üzümzarlık bərpa kılıp, uni baqwənlərgə ijarigə berip, ezi yaqa yurtka berip u yerdə uzun wakıt turuptu. **10** Üzümlərni yiojidioğan məzgil kəlgəndə baqwənlərning üzümzarlıktiki mewidin uningoşa berixkə külliridin birini ularining yenioşa əwətiptu. Lekin baqwənlər uni urup-dumbalap kuruk, kol yanduruwetiptu. **11** U yənə baxka bir կulni əwətiptu. Lekin ular unimu dumbalap, harlap, yənə կuruk, kol kayturuwetiptu. **12** U yənə üqinqisini əwətiptu; ular unimu urup yarilandurup, talaoşa həydəp qikiriwetiptu. **13** [Ahirda] üzümzarlıqning hojayini: «Kandaq կilsam bolar? Səyümlük oqlumni əwətəy; ular uni kərsə, həq bolmioqanda uning hərmitini կilar?» dəptu. **14** Bırak baqwənlər uning oqlını kərüp bir-biri bilən məslihətlixip: «Bu bolsa mirashor; kelinglar, uni jayliwetəyli, andin miras bizningki bolidu» deyixiptu. **15** Xuning bilən ular uni üzümzarlıqning sirtioşa aqikip əltürüwetiptu. Əmdi bundak əhwalda üzümzarlıqning hojayini ularni kandaq կilidu? **16** U kelip u baqwənlərni yokitip üzümzarlıqni baxkilaroşa tapxuridu». Halayık buni anglap: — Bundak ixlər hərgiz bolmisun! — deyixti. **17** Lekin u ularoşa kəzlini tikip mundak dedi: — Undak bolsa, muğəddəs yazmilarda «Tamqilar taxliwətkən tax bolsa, Burjək texi bolup tikləndi» dəp yeziloğan səz zadi nemini kərsitudu? **18** Bu «tax»ka yikiloğan kixi parə-parə

bolup ketidu; lekin bu tax hərkimning üstigə qüxsə, uni kukum-talkan kılıwetidu. **19** Bax kaھinlar wə Təwrat ustazliri uning bu təmsili əzlirigə karitip eytkanlıkini biliп xu ھaman uningoja kol selix yolini izdidi; lekin ular halayiktin korkuxti. **20** Xunga ular uning kəynidin marap, uni [Rim] waliyisining həkümranlığında sorakça tartıxka tapxurux üçün birnəqqə adəmlərni setiwelip, sokunup kirixkə əwətti. Ular səmimiyy kiyapətkə kiriwelip, uning sözidin yoquk izdəp yürətti. **21** Ular uningoja mundak soal қoydi: — Əy ustaz, silini durus söz kılıdiojan wə durus təlim beridiojan, həqkandak adəmning yüz-hatirisini [kət'iy] kilmaydiojan, bəlki Hudanıng yolını sadıklıq bilən egitip keliwatkan adəm dəp bilimiz. **22** [Rim imperatori] Kəysərgə baj-selik tapxurux Təwrat қanuniqa uyğunmu-yok?». **23** Əmma u ularning hiylisini kəriüp yetip ularoja: — Nemixka meni sinimakqisilər? **24** Manga bir kümük dinar kərsitinglar. Buning üstdikii sürət wə nam-isim kimning? — dedi. Ular uningoja: Kəysərningki, — dedi. **25** Wə u ularoja: — Undak bolsa, Kəysərning həkkini Kəysərgə, Hudanıng həkkini Hudaşa tapxurunglar, — dedi. **26** Ular halayikning aldida uning sözlidirin uni tutuwalıjudək həqkandak yoquk tapalmidi. Ular uning bu jawabioja həyranuھəs bolup, zuwani tutuldi. **27** Wə «əlgənlər tirilməydu» dəp inkar kılıdiojan Sadukıylarning bəziliri uning aldioja kelip soal қoyup mundak dedi: **28** — Ustaz, Musa [pəyəqəmbər Təwratta] bizgə: «Ayali bar, əmma pərzənt kermigən kixi əlüp kətsə, əlgüqining aka yaki inisi tul қalojan yənggisini əmrigə elip, kərindixi üçün nəsil kalduruxi kerək» — dəp yazojan. **29** Əmdi

yəttə aka-uka bar idi. Qongi eyləngəndin keyin pərzənt kərməy aləmdin etti. **30** İkkinqi қerindixi ayalini əmrigə elip, pərzənt kərməy aləmdin etti. **31** Andin üqinqisi uni aldi; xundak kılıp, yəttisi uni əmrigə elip pərzənt kərməy əldi. **32** Həmmisidin keyin ayalmu əldi. **33** Əmdi tirilix künidə bu ayal ularning қaysisiningki bolar? Qünki yəttisi uni hotunlukka alojan-də?! **34** Əysa ularoja mundak jawab bərdi: — Bu aləmning pərzəntliri əylinidu, yatlıq bolidu. (**aiōn g165**) **35** Lekin u aləmdin nesiwə boluxka, xundakla əlüklərdin tirilixkə layık sanalojanlar eylənməydu, yatlıq bolmaydu. (**aiōn g165**) **36** Qünki ular yənə əlməydu, pərixtılərgə ohxax bolidu; «əlümdin tirilixtin tuqulajan pərzəntlər» boləaqka, ular Hudanıng oqulliridur. **37** Əmdi əlgənlərning tirildürülüxini hətta Musa [pəyəmbər] ezipi ayan kılajan; qünki [Təwrattiki] «tikənlik» degən wəkənening hatirisidə u Pərwərdigarni: «İbrahimning Hudasi, Ishäkning Hudasi wə Yakupning Hudasi» dəp bayan kılajan. **38** U əlüklərning Hudasi əməs, bəlki tiriklərning Hudasidur; qünki uningoja nisbətən həmməylən tiriktur! **39** Xuning bilən Təwrat ustazliridin birkənqisi baha berip: — Ustaz, yahxi eytting, — dedi. **40** Qünki ulardin həqkim yənə uningdin soal soraxqa jür'ət kılalmidi. **41** Əmdi u ularoja soal koydi: — Kixilər Məsihni қandaksigə Dawutning oqlı dəydu? **42** Qünki Dawut ezi Zəburda: Pərwərdigar mening Rəbbiməgə eyttiki: — «Mən sening düxmənliringni təhtipəring kılouqə, Mening ong yenimda olturoqin!» — degənoq? **44** Əmma Dawut uni «Rəbbim» dəp qakırojan yərdə, undakta u қandaqmu uning oqlı bolidu? **45** Wə barlıq halayıq կulak

selip anglawatқanda, u muhlislirioja mundak dedi: —

46 — Təwrat ustazliridin hoxyar bolunglar. Ular uzun tonlarni kiyiwalajan һalda ojadiyip yürüxkə, bazarlarda kixilərning ularoja bolajan salamlirioja, sinagoglarda aldinkı orunlarda, ziyapətlərdimu tərdə olтурuxka amrak kelidu. **47** Ular tul ayallarning barlik əy-besatlirini yəwalidu wə kəz-kəz қılıp yaloqandin uzundin-uzun dualar қılıdu. Ularning tartidiqan jazasi tehimu eçir bolidu!

21 U bexini kötürüp қariwidi, baylarning əz sədikilirini [ibadəthanidiki] ianə sanduk喬а taxliojinini kərdi. **2** U yənə sanduk乔а ikki tiyinni taxlawatқan bir namrat tul ayalnimu kərdi. **3** Xuning bilən u: — Mən silərgə bərhək xuni eytip қoyayki, bu namrat tul ayalning taxliojini həmməylənninqidin kəptur. **4** Qünki ularning həmmisi əzlirining axşanlıridin ianə қılıp, Hudaοja atiojan sadikilərgə қoxup taxlidi; lekin bu ayal namratlıkioja қarimay, əzining tirikqilik қılıdiojinining həmmisini ianə қılıp taxlidi. **5** Wə bəzilər ibadəthanining nəpis taxlar wə Hudaοja sunulojan hədiyələr bilən қandaқ bezəlgənlikı toqrisida səzlixiwatatti. U: **6** — Sılər kərūwatқan bu barlik nərsilərgə nisbətən, xu künlər keliduki, hətta bir tal taxmu tax üstidə kaldurulmay, həmmisi gumran қilinidu, — dedi. **7** Ular uningdin: — Ustaz, bu degənliring қaqqan yüz beridu? Bu ixlarning yüz beridiojanlığını ayan қılıdiojan қandaқ alamət bolidu? — dəp soridi. **8** U mundak dedi: — Azdurulup ketixtin һəzi bolunglar. Qünki tola kixilər menin namimni setip: «Mana əzüm xudurmən!» wə «Axu wakit yekeinlaxti!» dəydu. Xunga ularning kəynigə

kirmənglər. **9** Silər urux wə topilanglarning həwirini angliojan waqtinqlardimu wəhəmigə qüxmənglər; qünki bu ixlarning awwal yüz berixi mukərrər. Lekin bular, zaman ahiri yetip kəldi, degənlik əməs. **10** Andin u yənə mundak dedi: — Bir millət yənə bir millət bilən uruxka qikidu, bir padixahlıq yənə bir padixahlıq bilən uruxka qikidu. **11** Jay-jaylarda xiddətlik yər təwrəxlər, aqarqılıklar wə wabalar bolidu, [yər yüzidə] wəhəxətlər wə asmando həywətlik alamətlər kərünidu. **12** Birak bu hərbir wəkələr yüz berixtin ilgiri, kixilər silərgə kol selip tutkun kılıdu wə silərgə ziyanəkəxlik kılıp, silərni sinagoglarning soraklırioja tapxuridu, zindanlaroja taxlaydu; ular mening namim tüpəylidin silərni padixah, wə həkümədlarning aldioja elip baridu, **13** wə buning bilən [ularning aldida] guwahlıq berix pursitinglar qikidu. **14** Uning üqün ərzgə ķandak jawab berix toqrisida aldin'ala həq oylanmaslıkkə ķelbinglarda kət'iy niyət ķilinglar. **15** Qünki mən silərgə barlık düxmənliringlar rəddiyə wə rət kılalmıqjudək pasahətlik til wə danixmənlik ata ķilimən. **16** Hətta ata-ana, aka-uka, uruk-tuqşan wə yar-buradərliringlarmu silərgə hainlik kılıp tutup beridu wə ular aranglardiki bəziliringlarnı əltüridu. **17** Silər mening namim tüpəylidin həmmə adəmning nəpritigə uqraysılər. **18** Həlbuki, bexinglardiki bir tal qaqları halak bolmaydu! **19** Səwr-qidamlıq bolqininglarda, jeninglaroja igə bolalaysılər. **20** — Lekin Yerusalemning [düxmən] қoxunliri təripidin korxiwelinojanlığını kərginenglarda, uning wəyran bolux wakti yekinlixip կaptu, dəp bilinglar. **21** U qaqlıda Yəhədiyə əlkisidə turuwatkanlar taqlarоja

kaqsun, xəhər iqidə turuwatkanlar uningdin qikip kətsun, yezilarda turuwatkanlar xəhərgə kirmisun. **22** Qünki xu qaoq «intikam jazasini tartidiqan künlər»dur; xuning bilən [mukəddəs yazmilarda] barlik pütülgənlər əməlgə axurulidu. **23** Əmdi xu künlərdə həmilidar ayallar wə bala emitidioqlanlarning һalioja way! Qünki bu zeminda eçir kışqılık bolidu wə [ərxtiki] oqəzəp bu həlkning bexioja qüxicidu; **24** Ular kılıqning bisida yıkitiliidu wə tutğun kılınip, barlik əllərgə elip ketiliidu; «yat əllərning waktı» toxküqə, Yerusalem yat əllərning ayaq astida қalidu. **25** — Kuyax, ay, yultuzlardimu alamətlər bolidu; yər yüzidiki əllər arisida dengiz-okyanlarning güldürlixidin wə dolğunlarning dawaloquxliridin parakəndiqilik bolidu. **26** Adəmlər қorkup, yər yüzigə kelidiojan apətlərni wəhimə iqidə kütüp əs-ħoxini yokitidu; qünki asmandiki küqlər lərzigə kelidu. **27** Andin kixilər İnsan'oqlining küq-ķudrət wə uluq xan-xərəp bilən bir bulut iqidə keliwatkanlığını kəridu. **28** Lekin bu alamətlər kərünüxkə baxlioqanda, kəddinglarni ruslap bexinglarni ketürünglar, qünki bu silərni azad kilixtiki nijat yekinlaxtı, degənliktur. **29** U ularoja mundak bir təmsilni sezləp bərdi: — Ənjür dərihi wə baxqa barlik dərəhlərgə karanglar. **30** Ularning yengidinbihlanqanda ularoja қarap, əzünglar yazning yetip kelixigə az қalqanlığını bilisilər. **31** Xuningdək, baya deyilgən alamətlərning yüz beriwatkanlığını kərginenglarda, Hudanıng padixahlığının yekin қalqalnılığını bilinglar. **32** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, bu alamətlərning һəmmisi əməlgə axurulmay turup, bu dəwr etməydu.

33 Asman-zemin yokılıdu, bırak menin səzlim hərgiz yokalmaydu. **34** — Lakin əzünglar oğlu agah bolunglarki, kengülliringlar əyx-ixrət, məyhorluk wə tirikqilikning əqəm-əndixiliri bilən bihudlaxmisun, xu küni üstünglar oğlu tuyuksız qüxmisun. **35** Qünki u goya tuzaktək barlıq yər yüzidə hərbir turuwatkanlarning bexi oğla qüxitdu. **36** Xunga hərkəndək wakıtlarda hoxyar bolunglar, yüz berix aldida turuwatkan bu ixlardın əzünglarnı қaqurup İnsan'oqlı aldida hazır bolup turuxka layik hesablinix üçün hərdaim dua қilinglar, — dedi. **37** Əmdi u kündüzliri ibadəthanida təlim berətti, ahxamliri xəhərdin qikip, keqini Zəytun teoqi dəp atalojan taçda etküzətti. **38** Wə barlıq həlk uning təlimini anglıqili tang səhərdə ibadəthani oğla kirip, uning yenioğla kelətti.

22 Əmdi petir nan həyti («ətüp ketix həyti» dəpmu atılıdu) yekinlixip қalɔjanidi. **2** Bax kahinlar wə Təwrat ustazliri uni əlümğə məhkum kılıxka amal izdəp yürətti; qünki ular həlkətin қorkətti. **3** Xu pəyttə on ikkiyləndin biri bolqan, Ixkariyot dəp atalojan Yəhūdanıñ kengligə Xəytan kirdi. **4** U berip bax kahinlar wə ibadəthana pasiban bəgliri bilən Əysani kandak kılıp ular oğla tutup berix üstidə məslihətləxti. **5** Ular intayın hux bolup, Yəhūda oğla pul berixkə kelixti. **6** Yəhūda makul bolup, uni halayıktın ayrim қalɔjanda ular oğla tutup berixkə muwapiq pursət izdəxkə kirixti. **7** Əmdi petir nan həytining [birinqi] küni yetip kəlgənidi. Xu küni «ətüp ketix həyti» oğla atap қurbanlık [koza] soyulatti. **8** Xuning bilən Əysa Petrus bilən Yuhanın oğla: — Berip bizgə ətüp ketix həytining [kozisini] birgə yegili təyyarlanglar, —

dəp ularnı əwətti. **9** — Kəyərdə təyyarliximizni halaysən?
— dəp soridi ular. **10** U ularoğa mundak dedi: — Xəhərgə
kirsənglər, mana u yərdə kozida su kətürüwaləjan bir ər
kixi silərgə uqrayıdu. Uning kəynidin mengip u kirgən əygə
kiringlar. **11** Wə ey igisigə: «Ustaz: — Muhlislim bilən
etüp ketix həytining tamikini yəydioğan mehəmanhana
ey kəyərdə? — dəp sorawatidu» dəngərər. **12** U silərnı
baxlap üstünki կəwəttiki rətləngən sərəmjanlaxturuləjan
qong bir eçiz eyni kərsitudu. Mana xu yərdə təyyarlık
kılıp turunglar. **13** Xuning bilən ikkisi beriwidi, həmmə
ixlar uning eytkinidək bolup qıktı. Ular xu yərdə etüp
ketix həytining tamikini təyyarlaxtı. **14** Əmdi wakğı-
saiti kəlgəndə, əysa dastihanda olturdi; on ikki rosul
uning bilən billə olturuxti. **15** Andin u ularoğa: — Mən
azab qekixtin ilgiri, silər bilən etüp ketix həytining
bu tamikioğa həmdastihanda boluxka tolimu intizar
bolup kəlgənidim. **16** Qünki silərgə eytayki, bu həyt
ziyapitining [əhməyiti] Hudanıng padixahlılıqda əməlgə
axurulmioğqə, mən buningdin կayta yeməymən, —
dedi. **17** Andin u bir jamni կolioğa elip, təxəkkür eytti
wə muhlisliroqa: — Buni elip aranglarda təkşim kılıp
[iqinglar]. **18** Qünki xuni eytayki, mundin keyin Hudanıng
padixahlılı kəlmigüqə, hərgiz üzüm xərbətidin kət'iy
iqməymən, — dedi. **19** Andin u bir tal nanni կolioğa elip,
Hudaşa təxəkkür eytti wə uni oxtup, ularoğa üləxtürüp
berip: — Bu menin silər üçün pida bolidiqan tenimdir.
Meni əsləp turux üçün buningdin yəngərər, — dedi. **20** U
xuningdək tamaqtın keyinkı jamni կolioğa elip mundak
dedi: — Bu jamdiki xarab menin silər üçün təkülidiqan

kenimda bolqan yengi əhdidur. **21** Lekin mana, meni tutup bərgüqining koli mening bilən bir dastihandidur. **22** Wə Insan'oqlı dərwəkə ezi tooprısida bekitilgəndək [aləmdin] ketidu; birak İnsan'oqlining tutup berilixigə wasitiqi bolqan adəmning həlioja way! **23** Andin muhlislar bir-biridin: — Arimizda zadi kim muxundak ixni kılıxi mumkin? — dəp munazirigə qüxüp ketixti. **24** Əmdi ularning arisida қaysımız əng uluq sanilihimiz kerək degən talax-tartix pəyda boldi. **25** U ularoqa mundak dedi: — Əllərdiki padixahlar kol astidiki həlk üstdin buyrukwazlıq kılıp idarə kılıdu, ularning üstdiki hökükdarları «həlkpərwər» dəp atılıdu. **26** Birak silər xundak bolmanglar; bəlki aranglardiki əng mərtiwilik əzini əng kiqikidək hesablisun wə yetəkqi bolqanlar [həmməyləngə] hizmatkardək bolsun. **27** Kim mərtiwilik, dastihanda olturoqanmu yaki dastihandiki kütküqimu? Dastihanda olturojini əməsmu? Birak mən bolsam aranglarda hizmitinglarda bolqanı kütükqidəkturmən. **28** Silər bolsanglar, beximəja sinaklar kəlgəndə baxtın-ahir mən bilən billə həmrəh bolqansılər. **29** Wə huddi Atam manga padixahlıq, höküki bekitkəndək, mən silərimu xundak bekitimən. **30** Xuning bilən silər mening padixahlıkimda mən bilən bir dastihanda yəp-iqisilər wə təhtlərdə olturnup, Israilning on ikki қəbilisi üstdin həküm qırırisılər. **31** Rəb yənə [Petruska]: — «Əy Simon, Simon! Mana, Xəytan həmminglarnı huddi buğday taskiqəndək taskap sinaxni tiligən. **32** Lekin etikadıng yokimisun dəp sanga dua kıldı. Əmdi sən towa kılıp tüz yolqa կaytqandin keyin, kerindaxliringni mustəhkəmligin»

— dedi. **33** — I Rəb, — dedi Petrus, — Mən sən bilən billə zindanoğa taxlinip, billə əlümgə berixkə təyyarmən!

34 U uningoşa: — I Petrus, sanga eytayki, bügün horaz qillioğuzqə, sən «Uni tonumaymən» dəp məndin üç kətim tanisən, dedi. **35** Andin, u ulardin: — Silərni həmyansız, hurjunsız wə kəxsiz [səpərgə] əwətkinimdə silərning birər nərsənglər kəm bolup қalojanmu? — dəp soridi. Ular: — Yak, dedi. **36** Xuning bilən u ularoşa: — Lekin hazır hər kimning həmyani bolsa, uni alsun; xundak həm hurjuni bolsa, uni alsun wə bir kimning kiliqi bolmisa, qapinini setip birdin kiliq alsun. **37** Qünki mən silərgə xuni eytayki, [mukəddəs yazmilarda]: «U jinayətqilər қatarida sanılıdu» dəp pütülgən səz məndə qokum əməlgə axurulidu. Qünki mening toqramdiki barlıq ixlar toluk əməlgə axmay қalmaydu — dedi. **38** — I Rəb, қarıojin, bu yerdə ikki kiliq bar ikən, dedi ular. — Boldi, yetidu! — dedi u ularoşa.

39 Andin u qikip, aditi boyiqə Zəytun teojoşa yol aldı; uning muhlisliri uningoşa əgixip bardı. **40** U yərgə yetip barəjanda u ularoşa: — Azdurulmaslıkinglar üçün dua kılınlar, — dedi. **41** Andin, ulardin bir tax etimiqə nerirak berip, tizlinip turup: **42** — I Ata, halisang, bu կədəhni məndin elip kətkəysən. Lekin mening əməs, bəlki Sening iradəng ada կilinsun — dəp dua կildi; **43** wə asmandın bir pərixtə uningoşa kərünüp uni կuwwətləndürdi. **44** U қattık azabta tolojinip tehimu iħlaslik bilən dua կiliwərdi. Buning bilən uning tərliri yərgə təkulgən қan tamqiliridək qüxüxkə baxlıdi. **45** Andin duasını tügitip, ornidin turup, muhlislirining yenioşa kəldi. Ularning oqəmgə qəküp һalsızlinip mügdəp қalojanlığını körüwidi, ularoşa: **46**

— Uhlap kalojininglar nemisi? Azduruluxtin saklinix üçün қопуп dua қilinglar, — dedi. **47** Uning səzi tehi ayaqlaxmastinla, bir top adəmlər pəyda boldi. Ularnı baxlap kəlgüqi on ikkəyləndin biri bolğan Yəhūda degən kixi idi; u Əysa [salam berip] səygili kəxioja bardı. **48** Əysa uningoja: — Əy Yəhūda, bir səyüx bilən Insan'oqlını tutup berərsənmu? — dedi. **49** Wə Əysanıng ətrapidikilər nemə ix yüz beridiojanlığını bilip yetip: — I Rəb, kiliq bilən uraylimu? — dedi. **50** Wə ulardin biri [kiliqini kötürüp], bax kahinning qakirioja urup, ong կulığını xiliwətti. **51** Birak Əysa buningoja jawabən: — Boldi, tohta! — dedi; u կolini uzitip կulığioja təgküzüp, uni saçaytti. **52** Əysa əzini tutkılı kəlgən bax kahinlar, pasiban bəgliri wə aksakallaroja қarap: — Bir կarakqını tutidiojandək kiliq-tokmaklarnı kötürüp kəpsilərə? **53** Muqəddəs ibadəthanida hər künü silər bilən billə idim, silər կol salmidinglar. Həzir bu silərgə təwə bolğan wakıt-saettur wə կarangojuluğning həküm sürüxidur — dedi. **54** Ular Əysani tutuwelip, bax kahinning əyigə elip kelixti. Petrus yırakṭın əgixip mangdi. **55** Əmdi ular həylining otturisida ot yekip qərisidə [issinip] olturojanda, Petrus ularning arisioja kirip olturdi. **56** Andin otning nurida uning olturqınıni kərgən bir dedək uningoja tikilip қarap turup: — Bu adəmmu Əysa bilən billə idi, — dedi. **57** Lakin u tenip: — Əy hotun, uni tonumaymən! — dedi. **58** Andin uzun etməy, yənə birəylən uni kərüp: — Sənmu ulardin ikənsən, — dedi. Lakin Petrus: — Əy buradər, undak əməsmən! — dedi. **59** Andin bir saətqə etkəndə baxça birəylən: — Dərhəkikət, bu həm uning bilən billə idi;

qünki umu Galiliyəliktur, — dəp qing turuwaldi. **60** Lekin Petrus: — Həy buradər, nemə dəwatkiningni bilməymən! — dedi. Wə uning səzi ayaqlaxmastinla, horaz qillidi. **61** Əmdi Rəb kəynigə burulup, Petruska tikilip қarap қoydi. Xuning bilən Petrus Rəbning səzini, yəni: «Bügün horaz qillaxtin ilgiri sən məndin üq կetim tanisən» degənlikini yadişa kəltürdi. **62** Wə u taxkirişa qikip կattik, yioqlap kətti. **63** Əmdi Əysani tutup turuwatkanlar uni məshirə kılıxka wə sawap-dumbilaxka baxlidi; **64** uning kezlini tengip uningdin: — Seni uroqan kimdu? Қeni, bexarət bərgin! — dəp soraxti **65** wə uningşa buningdin baxka yənə nuroqun həkarətlərni yaqdurdi. **66** Tang atkanda, həlk aksakalliri, yəni bax kahinlar wə Təwrat ustazliri yioqilixti. Ular uni əz kengəxmisiş elip berip **67** uningdin: — Eytə, sən Məsihmu? — dəp soraxti. U ularşa jawabən: — Silərgə eytsammu, қət'iy ixənməysilər. **68** Silərdin birər soal sorisam, həq jawab bərməysilər. **69** Lekin bu wakıttın baxlap Insan'oqlı Həmmigə Қadirning ong yenida olturidu, — dedi. **70** — Undakta, sən Hudanıng Oqlı ikənsən-də? — deyixti ular. U: — Degininglardək mən xudurmən! — dəp jawab bərdi. **71** Xuning bilən ular: — Əmdi baxka guwahqılığning bizgə nemə hajiti? Qünki əzimiz uning əz aqızidin qıkkınıni anglidük! — deyixti.

23 Andin [kengəxmidikilərnin] həmmisi ornidin turuxup, uni [waliy] Pilatusning aldişa elip berixti. **2** U yerdə ular uning üstidin xikayət կilip: — Əzini Məsih, yəni padixah dəp atiwelip, həlkimizni azdurup wə կutritip, Қəysərgə baj-selik tapxuruxni toşkan bu adəmni baykap uni tuttuk, — deyixti. **3** Pilatus uningdin:

— Sən Yəhudiylarning padixahimusən? — dəp soridi. U:
— Eytķiningdək, — dəp jawab bərdi. **4** Andin Pilatus bax
kahinlar bilən kəpqilikkə: — Bu adəmdin birər xikayət
kiloqudək ixni tapalmidim, — dedi. **5** Lekin ular tehimu
köt'iy həlda: — U Galiliyədin tartip taki bu yərgiqə, pütkül
Yəhudiyədimu təlim berix bilən həlkni կutritidu. **6** Pilatus
«Galiliyə» degən səzni anglap: — Bu kixi Galiliyəlikmu?
— dəp soridi **7** wə uning Hərod [hanning] idarə kiloqan
əlkidin kəlgənlikidin həwər tepip, uni Hərodkə yollap
bərdi (u künlərdə Hərodmu Yerusalemda idi). **8** Hərod
Əysani kərgəndə intayın huxal boldı. Qünki u uzundin
beri uningoşa dair kəp ixlarni anglap, uningdin bir məjizə
kərük ümididə bolup, uni kərük pursitini izdəwatattı.
9 U Əysadin kəp soallarnı soridi, lekin u Hərodkə bir
eçizmu jawab bərmidi. **10** Bax kahinlar wə Təwrat
ustazlıri yekin turup uning üstidin hə dəp ərz-xikayət
kiliwatattı. **11** Hərod han wə uning ləxkərliri uni harlap
məshirə kılıxip, uningoşa xəhanə ton-kiyim kiydürüp, uni
yənə Pilatusning aldiqa կayturup yollidi. **12** Mana xu
kündin baxlap, Pilatus bilən Hərod dost bolup қaldı; qünki
ilgiri ular arisida adawət boloğanidi. **13** Waliy Pilatus
bax kahinlarnı, [Yəhudi] həkümədlərən wə halayıknı
yioqip, **14** ularoşa: — Silər bu adəmning üstidin «Həlkni
azduridu wə կutritidu» dəp xikayət kılıp uni aldimoşa
tartip kəldinglər. Mana, mən silərning aldinglarda uni
sorak kılɔjinim bilən, uningdin silər xikayət kılɔjan
jinayətlərdin birinimu tapalmidim. **15** Hərodmu tapmidi;
qünki mən silərni uning aldiqa əwəttim. Mana, uningda
əlümğə layik həqkandak jinayət yok ikən. **16** Xunga mən

uni jazalap, andin қоyp berimən, — dedi **17** (uning hər ketimlik [ətüp ketix] həytida, [Yəhəudiy] [məhbuslardın] birini ularoğa қоyp berix məjburiyiti bar idi). **18** Lekin kəpqilik təngla quşan selixip: — Buni yokiting! Bizgə Barabbasni қоyp bering! — deyixti **19** (Barabbas bolsa xəhərdə topilang kətürgənlik wə қatillik қılıqanlığı üçün zindanoğa taxlanıjan məhbus idi). **20** Xuning bilən Pilatus Əysani қоyp berixni halap, kəpqilikkə yənə söz қılıqli turdi. **21** Lekin ular jawabən yənə quşan selixip: — Krestligin, uni krestligin! — dəp warkiraxti. **22** [Pilatus] üçinqi ketim ularoşa: — Nemixka? U zadi nemə yamanlık қılıqan? Mən uningdin əlümgə layik həq jinayət tapalmidim. Xuning üçün mən uni jazalap, қоyp berimən, — dedi. **23** Bırak ular yənilə hə dəp quşan selixip: «U krestlənsun!» dəp tələp kılıp qing turuwaldi. Ularning həmdə bax kahınlarning quşanlıri ahir küqlük kəldi. **24** Pilatus ularning təlipi boyiqə ada kılinsun dəp həküm qıqərdi. **25** Wə ularning tiliginini, yəni topilang kətürüx wə қatillik üçün zindanoğa taxlanıjanni қoyp berip, Əysani ularning haqixoğa tapxurup bərdi. **26** Wə ular uni elip ketiwatkanda, yolda Kurini xəhərilik Simon isimlik bir kixi səhradin keliwatatti; ular uni tutuwelip, krestni uningoşa kətürgüzip, Əysanıñ kəynidin mangdurdi. **27** Əysanıñ kəynidə zor bir top həlk, xundakla uningoşa eqinip yioqazar kətürüxiwatkan ayallarmu əgixip keliwatatti. **28** Lekin Əysa kəynigə burulup ularoşa: — Əy Yerusalemning կızliri! Mən üçün yioqlımaglar, bəlki əzünglar wə baliliringlar üçün yioqlanglar! **29** Qünki silərgə xundak eoşir künlər keliduki, kixilər: «Tuqmaslar, bala kətürmigən қorsaklar

wə emitmigən əmqəklər bəhtliktur!» — deyixidu. **30** Xu
qağıda kixilər taoqlarоja: «Üstimizgə ərül!», dənglüklərgə:
«üstimizni yap!» dəp nida kiliqidu. **31** Qünki adəmlər
yapyexil dərəhkə xundak ixlarnı қilojan yərdə, kurup
kətkən dərəhkə nemə ixlar bolar?! — dedi. **32** İkki
jinayətqimu əlümgə məhkum қilinəjili uning bilən təng
elip kelingənidi. **33** Wə ular «bax səngək» dəp atalojan
jayoja kəlgəndə, u yərdə uni wə yənə ikki jinayətqini,
birini uning ong yenida wə yənə birini sol yenida
krestkə tartti. **34** Əysə: — I Ata, ularni kəqürgin, qünki
ular əzining nemə kiliwatkanlığını bilməydu, — dedi.
[Ləxkərlər] qək taxlap, uning kiyimlirini bələxüwaldi. **35**
Halayık, karap turatti, Yəhudiylər həkümardaları yenida
turup uningoja dimiojini ķekip məshirə ķılıp: Baxķılarnı
ķutkuзuptikən! Əgər u rasttin Hudanıñ Məsihi, Uning
tallıwalojını bolsa, əzini ķutkuзup başsun! — deyixti. **36**
Ləxkərlərmə uni məshirə ķilihip, yenioja berip uningoja
sirkə təngləp: **37** — Əgər sən Yəhudiylarning Padixaһı
bolsang, əzüngni ķutkuзup bak! — deyixti. **38** Uning
üstidiki [tahtayoja] grekqə, latinqə wəibraniyqə hərplər
bilən: «Bu kixi Yəhudiylarning Padixaһidur» dəp yezip
köyuləjanidi. **39** Uning bilən billə krestkə tartilojan
ikki jinayətqining biri uni həkarətləp: — Sən Məsih,
əməsmidinq? Əmdi əzüngnim, biznim ķutkuзə! — dedi.
40 Birak, yənə biri uning gepigə tənbih berip: Sən əzüng
ohxax həkümning tegidə turup Hudadin қorkmamsən?
41 Bizning jazaliniximiz həklik, qünki əz kilmixlirimizning
tegiхlik jazasını tarttuk; lekin bu kixi həqкandaк natooqra
ix kilmiojanou! — dəp jawab bərdi. **42** Andin, u Əysə: —

I Rəb, padixahlıking bilən kəlginingdə, meni yad қılɔjin,
— dedi. **43** Əysa uningoja: — Bərħək, mən sanga eytayki,
bügün sən mən bilən billə jənnəttə bolisən, — dedi.
44 Həzir altınqi saət bolup, pütün zeminni tokkuzinqi
saətkiqə қarangoğuluk bastı. **45** Kuyax nurini bərmidi
wə ibadəthanining pərdisi tosattin otturisidin yirtilip
ikki parqə bolup kətti. **46** Əysa қattık awaz bilən nida
ķılıqandin keyin: — I Ata! Roħimni қolungoja tapxurdum,
— dedi-də, tiniki tohtap, jan üzdi. **47** U yərdə turojan
yüzbəxi yüz bərgən ixlarni kərüp: — Bu adəm həkikətən
durus adəm ikən! — dəp Hudani uluqlidi. **48** Wə bu
mənzirini kərükə yioqiləjan barlıq həlk yüz bərgən ixlarni
kərüp kəkrəklirigə urup əylirigə kaytixti. **49** Wə uni
tonuydiojan barlıq kixilər wə Galiliyədin uningoja əgixip
kəlgən ayallar yırakta turup, bu wəkələrgə karap turdi.
50 Wə mana xu yərdə kengəxmidikilərdin Yüsüp isimlik
biri bar idi. U əzi akkengül wə adil adəm bolup, ularning
məslihətigə wə ķılıqinoqa қoxulmioqanidi. Əzi Yəhudiya
əlkisidiki Arimatiya degən bir xəhərdin bolup, Hudanıng
padixahlıqını təlmürüp kütətti. **52** U əzi Pilatusning
aldiqa berip Əysanıng jəsитini berixni tələp կildi; **53** Wə
uni kresttin qüxürüp kanap bilən kepənləp, қoram taxtin
oyup yasaloqan, həqkim қoyulmioqan bir қəbrigə dəpnə
kıldı. **54** Bu «təyyarlıq küni» bolup, xabat küni yekinlixip
kalıqanidi. **55** Wə uning bilən Galiliyədin kəlgən ayallar
[Yüsüpə] əgixip, қəbrini wə uning jəsətining қandak
köyulqinini kərdi. **56** Andin yenip berip ətirlər wə hux
puraqlıq buyumlarnı təyyar կildi wə [Təwrattiki] əmr
boyiqə xabat küni aram elixti.

24 Əmdi həptining birinqi künidə tang yuray dəp қaloqanda, ayallar ezliri təyyarlioqan ətirlərni elip, kəbrigə kəldi. **2** Ular kəbrining aqzidiki taxning domilitiwetilgənlikini kərdi; **3** wə kəbrigə kirip қariwidi, Rəb Əysanıng jəsiti yok turatti. **4** Wə xundak boldiki, ular buningdin patiparaq bolup turoqanda, mana, nur qaknap turidioqan kiyimlərni kiygən ikki zat ularning yenida tuyuksız pəyda boldi. **5** Ayallar қattık wəhimgə qüxüp, yüzlərini yərgə yekixti. İkki zat ularoqa: — Nemə üçün tirik bolqoqını əlgənlərning arisidin izdəysilər? **6** U bu yerdə əməs, bəlki u tirildi! U tehi Galiliyədə turoqan waktida, uning silərgə nemini eytəkinini, yəni: «Insan'ooqlining gunahkar adəmlərning қolioja tapxurulup, krestlinip, üqinqi künü қayta tirilixi mukərrərdür» degənlirini əsləp bekinqilar! — dedi. **8** Wə ular uning [dəl] xundak deginini esigə elixti; **9** wə kəbridin қayıtip, bu ixlarning həmmisini on birəyləngə, xundakla қaloqan muhlislarning həmmisigə yətküzdi. **10** Rosullaroqa bu ixlarni yətküzgüqilər bolsa Magdallik Məryəm, Yoanna wə Yakupning anisi Məryəm həmdə ular bilən billə bolqan baxqa ayallar idi. **11** Lekin [ayallarning bu eytəkanlırı] ularoqa əpsanidək bilindi, ular ularning səzlirigə ixənmidi. **12** Birək Petrus ornidin turup, kəbrigə yügürüp bardı. U engixip kəbra iqigə қariwidi, yalozuq kanap kepənlikning tilim-tilim parqılırını kərüp, yüz bərgən ixlərə təəjjüplinip əygə қayıtip kətti. **13** Wə mana, xu kündə ulardin ikkiylən Yerusalemın on bir qakırim yıraklıktiki Emayus degən kəntkə ketip baratti. **14** Ular yüz bərgən barlık ixlər toqrisida səzlixip ketiwatatti. **15** Wə xundak boldiki,

ular sözlixip-mulahizilixip ketiwatkanda, mana Əysa əzi
ularoğa yekinlixip kelip, ular bilən billə mangdi; **16** lekin
ularning kezliri uni tonuxtin tutuldi. **17** U ulardin: —
Ketiwetip nemə ixlar toqrluluk munazirə қilixiwatisilər?
— dəp soridi. Ular қayoqluk kiyapəttə tohtap, **18** ulardin
Kliyopas isimlik biri jawab berip: — Yerusalemda turupmu,
muxu künlərdə xu yerdə yüz bərgən wəkələrdin birdinbir
həwər tapmiojan musapir sən ohximamsən?! — dedi.
19 Wə u ulardin: — Nemə wəkələr boldi? — dəp soridi.
«Nasarətlik Əysaqa munasiwətlik wəkələr!» — dedi ular,
— «U əzi Hudanıng aldidimu, barlıq halkning aldidimu
əməldə wə səzdə կudrətlik bir pəyələmbər bolup, **20**
bax kahinlar wə həkümdarımız uni elüm həkümigə
tapxurup, krestlətti. **21** Biz əslidə uni Israiloja həmjəmət
bolup azad kılıdiqan zat ikən, dəp ümid қilojaniduk.
Lekin ixlar xundak boldi, hazırlı bu wəkələr yüz bərginigə
üqinqi kün boldi; **22** yanə kelip, arimizdiki birnəqqə ayal
həm bizni həng-tang қalduruwətti. Qünki ular bugün tang
səhərdə kəbrigə beriptikən, **23** uning jəsitini tapalmay
kayıtip kelip: «Bizgə birnəqqə pərixtə oqayıbanə kərünüxtə
ayan bolup, «U tirik!» dedi» dəp eytiptu. **24** Buning
bilən arimizdin birnəqqəylən kəbrigə berip, əhwalning
dəl ayallarning eytkinidək ikənlikini baykaptu. Lekin
uni ularmu kərməptu». **25** Əysa ularoğa: — Əy nadanlar,
pəyələmbərlərning eytənərining həmmisigə ixinixkə
kəlbi gallar! **26** Məsihning əzигə has xan-xəripigə kirixtin
burun, muxu japa-muxəkkətlərni bexidin ətküzüxi
mukərrər əməsmidi? — dedi. **27** Andin pütün Təwrat-
Zəburdin, Musa wə baxka barlıq pəyələmbərlərning

yazmiliridin baxlap u ezi həkkidə aldin pütülgənlirini
ularoja xərh berip qüxəndürdi. **28** Ular baridiojan kəntkə
yekinlaxkanda, u yirakrak bir yərgə baridiqandək turatti.
29 Lekin ular uni tutuwelip: — Kəq kirip қaldı, həlila kün
olturidu. Biz bilən billə konup қalojin, — dəp etündi.
Xuning bilən u ular bilən қonojılı əygə kirdi. **30** Wə
xundak boldiki, u ular bilən dastihanda olturoqanda,
nanni қolioja elip, Hudaqə təxəkkür eytti, andin nanni
ox tup ularoja tutti. **31** Ularning kəzliri xuan eqilip, uni
tonudi; xuning bilən u ularning aldidin əşayib boldi. **32**
Ular bir-birigə: — U yolda biz bilən paranglixip, bizgə
mukəddəs yazmilaroja xərh bərgəndə, yürək-baqrımız
goya ottək yanmidimu?! — deyixti. **33** Wə ular xu
həman turup Yerusalemoja kaytip қaldı. Ular ikkisi
on birəylən bilən ularning həmrəhlirinin bir yərgə
yioqılıp turoqinining üstigila qüxti, ular: «Rəb rasttin
tiriliptu. U Simonoja kərünüuptu!» deyixiwatatti. **35**
Xuning bilən ular ikkiylənmə yolda yüz bərgən ixlarni wə
u nanni ox tuwatkanda uning əzlirigə қandak tonulojinini
kəpqilikkə səzləp bərdi. **36** Wə ular bu ixlar üstidə
sezlixiwatkanda, [Əysə] ezi tosattin ularning otturisida
pəyda bolup: — Silərgə aman-hatırjəmlik bolqay! — dedi.
37 Ular birər rohni uqrattukmu nemə, dəp hiyal əkilip,
alakzadə boluxup wəhəmigə qüxti. **38** U ularoja: — Nemigə
xunqə alakzadə bolup kəttinglar? Nemixkə kəlbinqlarda
xək-guman qikip turidu? **39** Kollirimoja wə putlirimə
karap bekinqlar! Mening əzüm ikənlikimni bilinglar!
Meni tutup kərünglar, rohning ət bilən səngiki yok, lekin
məndə barlıkjını kərisilər, — dedi. **40** Wə xundak degəq

ularoja put-kolini kərsətti. **41** Ular huxluktin [kəzlirigə] ixəngüsi kəlməy həyranuğəs turoğinida u ulardin: — Silərning bu yerdə yegüdək nərsənglar barmu? — dəp soridi. **42** Ular bir parqə belik kawipi wə bir parqə həsəl kənikini uningəja sunuwidi, **43** u elip ularning aldida yedi. **44** Andin u ularoja: — Mana bu mən silər bilən bolğan waktimdə silərgə eytikan: «Musa hatiriligən Təwrat ənənəsi, pəyojəmbərlərning yazmiliri wə Zəburda mening toopramda pütülgənnəng həmmisi qokum əməlgə axurulmay қalmaydu» degən səzlirim əməsmu? — dedi. **45** Xuning bilən u mukəddəs yazmilarnı qüixinixi üçün ularning zehinlirini aqtı **46** wə ularoja mundak dedi: — [Mukəddəs yazmilarda] xundak aldin pütülgənki wə xu ix Məsihning əzizə tooqra kəldiki, u azab qekip, üqinqi künidə əlgənlər arisidin tirilidu, **47** andin uning nami bilən «Towa ķilinglar, gunahlarning kəqürümigə muyəssər bolunglar» degən həwər Yerusalemın baxlap barlıq əllərgə jakarlinidu. **48** Silər əmdi bu ixlaroja guwahqidursilər. **49** Wə mana, mən Atamning wədə ķılığınızı wujudunglaroja əwətimən. Lakin silər yüksəridin qüxicidən küq-kudrat bilən kiygüzülgüqə, xəhərdə kütüp turunqlar». **50** Wə u ularni Bəyt-Aniya yezisioqıqə baxlap bardı wə kollirini kətürüp ularni bərikətlidi. **51** Wə xundak boldiki, ularni bərikətligəndə u ulardin ayrılip asmanoja kətürüldi. **52** Ular uningəja səjdə ķilixti wə zor huxal-huramlıq iqidə Yerusalemoja kaytip kelip, **53** hərdaim ibadəthanida turup Hudaşa xükür-sana okuxup turdi.

Yuhanna

1 Muķəddəmdə «Kalam» bar idi; Kalam Huda bilən billə idi həm Kalam Huda idi. **2** U muķəddəmdə Huda bilən billə idi. **3** U arkılık barlıq məwjudatlar yaritildi wə barlıq yaritiloğanlarning həqbiri uningsiz yaritiloğan əməs. **4** Uningda hayatık bar idi wə xu hayatık insanlar oja nur elip kəldi. **5** Wə nur қarangoğulukta parlaydu wə қarangoğuluk bolsa nurni həq besip qüxəligən əməs. **6** Bir adam Hudadin kəldi. Uning ismi Yəhya idi. **7** U guwahlıq berix üçün, yəni həmmə insan əzi arkılık ixəndürülsün, dəp nuroşa guwahqi boluxka kəlgənidi. **8** [Yəhyanıng] əzi xu nur əməs, bəlki pəkət xu nuroşa guwahlıq berixkə kəlgənidi. **9** Həkikiy nur, yəni pütkül insanni yorutkuqi nur dunya oja keliwatkanıdi. **10** U dunyada bolovan wə dunya u arkılık barlıqka kəltürülgən bolsimu, lekin dunya uni tonumidi. **11** U əziningkilərgə kəlgən bolsimu, birak uni əz həlkə կobul kilmidi. **12** Xundaktimu, u əzini կobul kılōjanlar, yəni əz namioşa etikəd kılōjanlarning həmmisigə Hudanıng pərzənti bolux həkükini ata қıldı. **13** Uni կobul kılōjan muxular ya կandin, ya ətlərdin, ya insan iradisidin əməs, bəlki Hudadin tərəlgən bolidu. **14** Kalam insan boldi həm arimizda makanlaxti wə biz uning xan-xəripigə kariduk; u xan-xərəp bolsa, Atining yenidin kəlgən, mehîr-xəpəkət wə həkikətkə tolojan birdinbir yeganə Oqliningkidur. **15** (Yəhya uningoşa guwahlıq berip: — Mana, mən [silərgə]: «Məndin keyin kəlgüqi məndin üstündür, qunki u mən dunya oja kelixtin burunla bolovanidi» deginim dəl muxu kixidur! — dəp jar қıldı) **16** Qünkə həmmimiz uningdiki tolup taxkanlardın

iltipat üstigə iltipat alduk. **17** Qünki Təwrat қanuni Musa [pəyəqəmbər] arkılık yətküzülgənidi; lekin mehîr-xəpkət wə həkikət Əysə Məsih, arkılık yətküzüldi. **18** Hudani ھeqkim kərüp bakşan əməs; birak Atining қuqıqında turoquqi, yəni birdinbir Ooqul Uni ayan կildi. **19** Yerusalemdiki Yəhudiylar Yəhyadin «Sən kimsən?» dəp sürüxtə kılıxka kahınlar bilən Lawiylarni uning yenioğa əwətkəndə, uning ularoğa jawabən bərgən guwahlıki mundak idi: **20** U etirap kılıp, həq ikkilənməy: — «Mən Məsih, əməsmən» — dəp enik etirap կildi. **21** Ular uningdin: — Undakta əzüng kim bolisən? Ilyas [pəyəqəmbər]musən? — dəp soridi. — Yak, mən u əməsmən, — dedi u. — Əmisə, sən həlikə pəyəqəmbərmusən? — dəp soridi ular. U yənə: — Yak! — dedi. **22** Xunga ular uningdin: — Undakta, sən zadi kim bolisən? Bizni əwətkənlərgə jawab beriximiz üçün, [bizgə eytən], əzüng toopruluq nemə dəysən? — dəp soridi. **23** Yəhya mundak, jawab bərdi: — Yəxaya pəyəqəmbər burun eytkəndək, qəldə «Rəbning yolini tüz kilinglar» dəp towlaydiqan awazdurmən! **24** Əmdi [Yerusalemdin] əwətilgənlər Pərisiyərdin idi. Ular yənə Yəhyadin: — Sən ya Məsih, ya Ilyas yaki həlikə pəyəqəmbər bolmisang, nemə dəp kixilərni suqla qəmüldürisən? — dəp soridi. **26** Yəhya ularoğa mundak, dəp jawab bərdi: — Mən kixilərni suqla qəmüldürimən, lekin aranglarda turoquqi silər tonumiqan birsi bar; **27** u məndin keyin kəlgüqi bolup, mən hətta uning kəxining boqkuqını yexixkimu layik əməsmən! **28** Bu ixlar İordan dəryasining xərkəy ketidiki Bəyt-Aniya yezisida, yəni Yəhya pəyəqəmbər kixilərni [suqla] qəmüldürüwatkan

yerdə yüz bərgənidi. **29** Ətisi, Yəhya Əysanıng ezigə karap keliwatkanlığını körüp mundak dedi: — Mana, pütkül dunyanıng gunahlırını elip taxlaydiqan Hudanıng közisi! **30** Mana, mən [silərgə]: «Məndin keyin kəlgüqi birsi bar, u məndin üstündür, qünki u mən dunyada boluxtin burunla bolğanidi» deginim dəl muxu kixidur! **31** Mən burun uni bilmisəmmu, lekin uni Israiloja ayan bolsun dəp, kixilərni suşa qəmüldürgili kəldim. **32** Yəhya yənə guwahlıq berip mundak dedi: — Mən Rohning pahtək halitidə asmandın qüxüp, uning üstigə kənojanlığını kerdüm. **33** Mən əslidə uni bilmigənidim; lekin meni kixilərni suşa qəmüldürükə əwətküqi manga: «Sən Rohning qüxüp, kimning üstigə kənojanlığını kersəng, u kixilərni Muqəddəs Rohka qəmüldürgüqi bolidu!» degənidi. **34** Mən dərwəkə xu ixni kerdüm, xunga uning həkikətən Hudanıng Oqlı ikənlikigə guwahlıq bərdim! **35** Ətisi, Yəhya ikki muhlisi bilən yənə xu yerdə turattı. **36** U [u yerdin] mengip ketiwatkan Əysani körüp: — Əkaranglar! Hudanıng közisi! — dedi. **37** Uning bu səzini angliojan ikki muhlis Əysanıng kəynidin mengixti. **38** Əysa kəynigə burulup, ularning əgixip keliwatkinini körüp ulardin: — Nəmə izdəysilər? — dəp soridi. Ular: — Rabbi (bu [ibraniyqə səz bolup], «ustaz» degən mənidə), kəyərdə turisən? — dedi. **39** — Berip kərünglar, — dedi u. Xuning bilən, ular berip uning kəyərdə turidiojanlığını kərdi wə u küni uning bilən billə turdi (bu waqıt xu künning oninqi saiti idi). **40** Yəhya [pəyqəmbərninq] yüksəriki səzini anglap, Əysanıng kəynidin mangɔjan ikkiylənninq biri Simon Petrusning inisi Andriyas idi.

41 Andriyas awwal eż akisi Simonni tepip, uningoja: —
Biz «Məsih»ni taptuk! — dedi («Məsih» ibraniyqə səz
bolup, grek tilida «Hristos» dəp tərjimə kılınidu) **42** wə
akisini Əysanıng aldioja elip bardı. Əysa uningoja қarap:
Sən Yunusning oqlı Simon; buningdin keyin «Kifas»
dəp atılışən, — dedi (mənisi «tax»tur). **43** Ətisi, Əysa
Galiliyə əlkisigə yol almaqçı idi. U Filipni tepip, uningoja:
— Manga əgixip mang! — dedi **44** (Filip Bəyt-Saidalıq
bolup, Andriyas bilən Petrusning yurtdixi idi). **45** Filip
Nataniyəlni tepip, uningoja: — Musa pəyəqəmbər Təwratta
wə baxka pəyəqəmbərlərmə [yazmılırida] bexarət kılıp
yazəjan zatni taptuk. U bolsa Yüsüpning oqlı Nasarətlik
Əysa ikən! — dedi. **46** Birak Nataniyəl: — Nasarət
degən jaydin yahxi birnemə qıqamdu?! — dedi. Kelip
kərüp bak! — dedi Filip. **47** Əysa Nataniyəlning əzining
aldioja keliwatkanlığını kərüp, u tooruluk: — Mana,
iqidə kılqə hıylə-mikrisi yok, həkikiy bir Israillik! —
dedi. **48** Nataniyəl: — Meni kəyerimdin bilding? — dəp
soridi. Əysa uningoja jawab berip: — Filip seni qakirixtin
awwal, sening ənjür dərihining tüwidə olturoqanlığını
kərgənidim, — dedi. **49** Nataniyəl jawabən: — Ustaz,
sən Hudaning Oqlı, Israilning Padixaḥısən! — dedi.
50 Əysa uningoja jawabən: — Seni ənjür dərihining
tüwidə kərgənlilikmi eytənlikim üçün ixiniwatamsən?
Buningdinmu qong ixlarnı kərisən! — dedi **51** wə yənə:
— Bərhək, bərhək silərgə eytip köyayki, silər asmanlar
eqilip, Hudaning pərixtılirining Insan'oqlining üstidin
qıkip-qüxüp yürüdiqanlığını kərisilər! — dedi.

2 Üqinqi kuni, Galiliyediki Kana yezisida bir toy boldi. Əysaning anisi [Məryəm] u yerdə idi **2** həm Əysa wə uning muhlislirimu toyşa təklip kılınıjanidi. **3** Toyda xarab tүgəp қaloqanda, Əysaning anisi uningoja: — Ularning xarabliri tүgəp қaptu, — dedi. **4** Əysa uningoja: — Hanim, mening sən bilən nemə karim? Mening waktsaitim tehi kəlmidi, — dedi. **5** Anisi qakarlaroja: — U silərgə nemə կil desə, xuni қilinglar, — dedi. **6** Əmdi xu yerdə Yəhudiylarning taħarət aditi boyiqə ixlitilidiojan, hərbirigə ikki-üq tungdin su siqidiojan altə tax küp қoyulıjanidi. **7** Əysa qakarlaroja: — Küplərgə su toldurunglar, — dedi. Ular küplərni aqziojqə tolduruxti. **8** Andin u ularoja yənə: — Əmdi buningdin usup toy baxkuroquqıja beringlar, — dedi. Ular uni apirip bərdi. **9** Toy baxkuroquqi xarabka aylandurulıjan sudin tetip kərgəndə (u uning kəyərdin kəltürülgənlilikini bilmidi, əmma buni su toxuıjan qakarlar bilətti) toy baxkuroquqi toyi boluwatkan yigitni qaķırıp, **10** uningoja: — Hərbir [toy kılqıçı] yahxi xarabni toyning bexida կuyidu, andin mehmanlar қanoqıqə iqbəndin keyin, naqirini կuyidu. Əjəba, sən yahxi xarabni muxu qaṣķıqə saklapsən! — dedi. **11** Bu bolsa, Əysa kərsətkən möjizilik alamətlərning dəsləpkisi bolup, Galiliyəning Kana yezisida kərsitilgənidi. Buning bilən u əzining xan-xəripini ayan կildi, wə uning muhlisliri uningoja etikad կildi. **12** Bu ixtin keyin u, anisi, iniliri wə muhlisliri bilən Kəpərnəhüm xəhirigə qüxüp, u yerdə birnəqqə kün turdi. **13** Yəhudiylarning «ötüp ketix həyti»qa yekin қaloqanda, Əysa Yerusalemıja bardı. **14** U ibadəthana [höylilirida] kala, koy wə kəptər-pahtək

satkuqılarnı həm u yərdə olturoğan pul tegixküqilərni kərdi. **15** U tanidin կամqa yasap, ularning həmmisini կoykalılıri bilən қoxup ibadəthanidin həydəp qıqardı. Pul tegixküqilərning pullirini qeqip, xırəlirini ərüwətti **16** wə pahtək-kəptər satkuqilaroğa: — Bu nərsilərni bu yərdin elip ketix! Atamning өyini soda-setik өyi կilixiwalma! — dedi. **17** Buni kərgən muhlisliri [Zəburda] mundak pütülgini esigə elixti: «Sening [mukəddəs] əyünggə bolqan otluk muhəbbitim əzümni quloqiwaldi!». **18** Xuning bilən Yəhudiylar u ixlaroğa inkas bildürüp uningdin: — Bundak ixlarnı կilojanikənsən, կeni, bizgə nemə məjizilik alamətni kərsitip berisən?! — dəp soridi. **19** Əysə ularoğa jawab berip: — Uxbu ibadəthanini quwuwətsənglər, mən üq kün iqidə uni yengiwaxtin կurup qikimən, — dedi. **20** Xuning bilən bu Yəhudiylar yənə uningoşa: — Bu ibadəthanini yasawatlılıq հaziroqlıqə կirik altə yil bolqan tursa, sən uni կandakşigə üq kündila կurup qikalaysən?! — dedi. **21** Həlbuki, uning «ibadəthana» degini uning əz tenini kərsətkənidi. **22** Xunga, u əlümdin tirilgəndin keyin, muhlisliri uning bu deginini esigə aldı wə xundakla mukəddəs yazmilardiki bu həktiki bexarətkə həmdə Əysanıng eytən səzığə ixəndi. **23** Ətüp ketix həytida, nuroqun kixilər uning Yerusalemda kərsətkən məjizilik alamətlərni kərgən bolup, uning namioqa etikəd կilixti. **24** Lekin Əysə pütkül insanlarning [kəlbining] կandak ikənlikini bilgəqkə, əzini ularoğa tapxurmuytti. **25** İnsan tooruluq һeqkimning uningoşa guwahlıq berixining hajiti yok idi; qünki u insanlarning կəlbidə nemə bar ikənlikini ezi bilətti.

3 Yəhudiylar [kengəxmisining] Pərisiyərdin bolğan Nikodim isimlik bir yolbaxqisi bar idi. **2** Bu adəm bir keqisi Əysanıng aldişa kelip: — Ustaz, sening Hudadin kəlgən təlim bərgüqi ikənlikingni bilimiz. Qünki Huda uning bilən billə bolmisa, həqkimning sən kərsətkən bu məjizilik əlamətlərni kərsitixi qət'iy mümkün əməs, — dedi. **3** Əysa uningoşa jawabən: — Bərhək, bərhək, mən sanga xuni eytip köyayki, həqkim yüksəridin tuqulmioşqə, Hudanıng padixaḥlığını kərəlməs! — dedi. **4** Nikodim: — Adəm əriqinida կandakmu կaytidin tuqulsun? Anisining կorsikioşa կayta kirip tuquluxi mumkinmu?! — dəp soridi. **5** Əysa mundakjawab bərdi: — Bərhək, bərhək, mən sanga xuni eytip köyayki, həm sudin, həm Rohtin tuqulmioşqə, həqkim Hudanıng padixaḥlıkişa kirəlməs! **6** Əttin tuqulqan bolsa əttur; rohtin tuqulqan bolsa rohtur. **7** Sanga: «Yükəridin tuquluxunglar kerək» deginimgə həyran կalma. **8** Xamal halıqan tərəpkə sokıldı, sən uning awazini anglaysən, lekin կayərdin kelip, կayərgə baridioñinini bilməysən. Rohtin tuqulqan hərbirimu xundaketur. **9** Nikodim yənə jawabən Əysəoşa: — Bu ixlar կandakmu mumkin bolar? — dedi. **10** Əysa uningoşa jawabən mundak dedi: — «Sən Israilning əlimasi turup, bunimu bilməmsən? **11** Bərhək, bərhək, mən sanga xuni eytip köyayki, biz bilginimizni eytimiz wə kərginimizgə guwahlıq berimiz, lekin silər bizning guwahlıkimizni կobul կilmaysilər. **12** Silərgə zemindiki ixlarni eytsam ixənmigən yərdə, ərxtiki ixlarni eytsam կandakmu ixinisilər? **13** Əzi ərxtə bolup, ərxtin qüxküqidin, yəni İnsan'oqlidin baxka həqkim ərxkə qıkmidi. **14** Musa qəldə

[tuq] yilanni kətürgəndək, Insan'oqlimu ohxaxla xundak, egiz kətürülüxi kerək. **15** Xundaq bolğanda, uningoja etikad kılɔjanlarning həmmisi ḥalak bolmay, mənggülük həyatka erixələydu». (aiōnios g166) **16** Qünki Huda dunyadiki insanlarni xu kədər səyiduki, Əzining birdinbir yeganə Oqlini pida boluxka bərdi. Məksiti, uningoja etikad kılɔjan hərbirining ḥalak bolmay, mənggülük həyatka erixixi üqündur. (aiōnios g166) **17** Huda Oqlini dunyadiki insanlarni gunahka bekitix üçün əməs, bəlki ularning u arkılık kutkuzuluxi üçün dunyaqə əwətti. **18** Kimki uningoja etikad kılɔjuqi bolsa, gunahka bekitilməydu; lekin etikad kılɔjuqi bolsa allikəqan gunahka bekitilgəndur; qünki u Hudanıng yəkkə-yeganə Oqlining namiqə etikad kılɔjan. **19** Wə gunahka bekitix səwəbi mana xuki, nur dunyaqə kəlgən bolsimu, insanlar nurni əməs, bəlki ḳarangojuluqni yahxi kərdi; qünki ularning əməlliri rəzil idi. **20** Qünki rəzillik kılɔjuqi hərbiri nurni yaman kərüp wə əzining kılɔjan-ətkənlirining axkara ḳilinmaslıkı üçün nuroqə kəlməydu; **21** lekin həkikətni yürgütgəqi bolsa, əməllirini Hudaqə tayinip kılɔjanlıq ayan bolsun dəp, nuroqə kelidu. **22** Bu ixlardin keyin, Əysə muhlisliri bilən Yəhədiyə zeminiqə bardı; u u yerdə ular bilən billə turup, kixilərni qəmüldürdü. **23** Xu qaçıda Yəhya [pəyəqəmbərmə] Salim yezisining yenidiki Aynon degən yerdə kixilərni qəmüldürüwatattı. Qünki u yərning süyi mol idi. Kixilər uning aldiqə kelixip, qəmüldürüxni қobul ḳilixatti **24** (qünki xu qaçıda Yəhya tehi zindanoqa taxlanmiojanidi). **25** [xu wakitlarda] Yəhyanıng muhlisliri bir Yəhədiy kixi bilən taħarət қaidilirri toqrisida bəs-munazirə ḳilixip

ķaldi. **26** Andin muhlislar Yəhyaning yenioja kelip: — Ustaz, Iordan dəryasining u ķetida sən bilən birgə bolqan, ezung [təripləp] guwahlıq bərgən həlikı kixi mana hazır ezi kixilərni qəmüldürüwatidu, wə həmmə adəm uning yenioja ketixiwatidu, — dedi. **27** Yəhya mundak jawab bərdi: — Əgər uningoja ərxtin ata ķilinmiojan bolsa, insan həqnərsigə igə bolalmaydu. **28** Mening silərgə: «Mən Məsih əməs, pəkət uning aldida əwətilgənmən» deginiməgə ezunglar guwahqisilər. **29** Kelingəknı əmrigə aloquqi yigittur; կoldixi yigitning awazini kütidu; կoldax uning awazini anglap, կalbidə tolimu hursən bolidu. Xuningoja ohxax, məndimu hursənlik tolup taxidu. **30** Uning yüksiliyi, mening ajizlixim mukərrərdur. **31** Üstündin kəlgüqi həmmidin üstündür. Zemindin kəlgüqi zeminə təwə bolup zemindiki ixlarnı səzləydi. Ərxtin kəlgüqi həmmidin üstündür; **32** əzining [ərxtə] kərgən wə anglıqanlıri bolsa, u bular toqıruluk guwahlıq beridu; birak həqkim uning guwahlıqını կobul ķilmaydu. **33** [Halbuki], kimki uning guwahlıqını կobul ķilojan bolsa, Hudanıng hək ikənlikigimu məhürini başqan bolidu. **34** Qünki Huda əwətkini Hudanıng səzlirini səzləydi; qünki Huda Roħni [uningoja] əlqəm bilən kəmləp bərməs. **35** Ata Oqulni seyidu wə həmmə ixlarnı uning կolioja tapxuroqandur. **36** Oquləja etikəd կiloquqi mənggülük həyatka igidur. Lekin Oquləja itaət կilmioquqi həyatni həq kərməydi, bəlki Hudanıng oqəzipi xundaklarning üstidə turidu. (aiōnios g166)

4 Əmdi Pərisiyələrning «Əysanıng muhlis կilip qəmüldürgənliri Yəhyanıngkidin kəp ikən» degən

həwərni anglojinini Rəb ukkandin keyin **2** (əməliyəttə
Əysə ezi əməs, muhlisliri qəmüldürətti) **3** u Yəhədiyə
əlkisidin qikip yənə Galiliyəgə kətti. **4** Əmdi u yol üstidə
Samariyə əlkisidin etüxi kerək idi. **5** Xuning bilən u
Yakup ez oqlı Yusüpka bərgən yərgə yekin bolğan
Samariyəning Sihar degən bir xəhīrigə kəldi. **6** Xu yerdə
«Yakupning կuduk» bar idi. Əysə səpiridə qarqiojinidin
կudukning կexioja kelip olturdi. Bu təhminən altinqi saət
idi. **7** Əysaning muhlisliri yeməklik setiwelix üçün
xəhərgə kirip kətkəndi. Xu qaoqla, Samariyəlik bir ayal
su aloqli kəldi. Əysə uningoja: — Manga iqbili su bərgin,
— dedi. **8** Ayal uningdin: — Əzingiz Yəhədiy tursingiz,
məndək Samariyəlik bir ayaldın կandaklarqə iqbili su
tələp kılıp կaldingiz? — dəp soridi (qünki Yəhədiylər
Samariyəliklər bilən heqkandak bardı-kəldi kilmaytti). **9**
Əysə uningoja jawabən: — Əgər sən Hudanıng
sowositining nemiliki wə səndin su sorioquqining kim
ikənlikini bilsəngidi, undakta sən uningdin tiləytting wə
u sanga həyatlıq süyini berətti. **10** Ayal uningdin: —
Təksir, su tartkudək heqnərsingiz bolmisa, uning üstigə
կuduk qongkur tursa, həyatlıq süyini nədin alisiz? **11**
Əjəba, bu կudukni bizgə [miras] կalduroqan atimiz
Yakuptin uluqmusuz? Bu կuduktur ezi, oqulliri wə mal-
waranlırimu su iqbən — dedi. **12** Əysə uningoja jawabən:
— Bu suni iqbən hərkim yənə ussaydu. **13** Əmma mən
beridioqan suni iqbüqi hərkim mənggүgə ussimaydioqan
bolidu wə bəlki mən uningoja beridioqan su uning iqidə
uni mənggülük həyatlıkça elip baridioqan, uroqup
qikidioqan bir bulağ bolidu, — dedi. (*aiōn g165, aiōnios g166*)

15 Ayal: — Təksir, manga bu sudin bərgəysizki, mən yənə ussimaydiqan wə muxu yərgə su tartkılı ikkinqi kəlgüqi bolmaydiqan bolay! — dedi. **16** Əysa: — Berip eringni bu yərgə qakirip kəlgin, — dedi. **17** — Erim yok, — dəp jawab bərdi ayal. — Erim yok dəp, rast eytting. **18** Qünki bəx ərgə təgding wə həzir səndə bolojini sening ering əməs. Buni toqra eytting! — dedi Əysa. **19** Ayal uningoja: — Təksir, əmdi kərdümki, siz əslidə pəyəjəmbər ikənsiz! **20** Ata-bowilirimiz bu taqda ibadət kılıp kəlgən, lekin silər [Yəhudiylar] «İbadətni Yerusalemda қılıx kerək!» dəwalisilərə? — dedi. **21** Əysa uningoja mundak dedi: — Hanim, manga ixəngin, xundak bir wakti-saiti keliduki, silərning Atioja ibadət қılıxinglar üçün nə bu taqda yaki nə Yerusalemda boluxunglarning hajiti қalmaydu. **22** Silər ibadət kılɔjininglarnı bilməsilər; bırak biz kimgə ibadət kılɔjinimizni bilimiz. Qünki nijat-ķutkuzulux Yəhudiylar arkılık bolidu. **23** Lekin xundak bir wakit kelidu — wə xundakla həzir kəldiki, həkikiy ibadət kılɔquqlar Atioja roh wə həkikət bilən ibadət kılıdu. Ata Əzığə ənə xundak həkikiy ibadət kılɔquqlarnı izdiməktə. **24** Huda rohtur wə uningoja ibadət kılɔquqlar roh, wə həkikət bilən Uningoja ibadət қılıxi kerəktur. **25** Ayal uningoja: — Məsihning, yəni «Hristos» degənning kelidiojanlığını bilimən. U kəlgəndə, bizə həmmə ixlarnı eytip beridu — dedi. **26** Əysa uningoja: — Sən bilən sezlixiwatkuqi mən dəl xudurmən! — dedi. **27** Xu qəsədə uning muhlisliri կayıtip kəldi. Ular uning bir ayal bilən sezlixiwatkanlıqıqa həng-tang kəlixti; lekin həqkəysisi uningdin: «Uningdin nemə izdəysən?» yaki «Nemixka

uning bilən səzlixisən?» dəpmu sorimidi. **28** Xuning bilən ayal kozisini taxlap կoyup, xəhərgə կaytip berip, kixilərgə: **29** — Yürünglər, həyatimdə kılıqanlırimning həmmisini manga eytip bərgən bir kixini körüp kelinqər. Əjəba, Məsih xumidu? — dedi. **30** Buning bilən halayık xəhərdin qikip, Əysanıng aldişa kelixti. **31** Xu arılıkta muhlisliri uningoşa: — Ustaz, bir nərsə yəwalsangqu? — dəp ətünüxti. **32** Lekin u ularoşa: — Mening silər bilməydiqən bir yeməklikim bar, — dedi. **33** Muhlislar bir-birigə: — Əjəba, birsi uningoşa yegili bir nərsə əkelip bərgənmidu? — deyixti. **34** Əysa ularoşa mundak dedi: — Mening yeməklikim — meni Əwətküqining iradisini əməlgə axurux wə uning [manga tapxuroğan] hizmitini tamamlaxtur. **35** — Silər: «Həsul yeqxıxka yənə tət ay կaldi» dəwatmamsılər? Mana, silərgə eytayki, bexinglarnı kətürüp etizlaroşa կaranglar, ziraətlər sarqiyip oruxka təyyar boldi! **36** Wə ormıqi ix həkkini alıdu wə mənggülük həyatka toplanoğan həsulni yioğıdu, xuning bilən teriquqi bilən ormıqi təng xadlinidu. (*aiōnios g166*) **37** Qünki bu ixta «biri teriydu, yənə biri yioğıdu» degən səz əməlgə axurulidu. **38** Mən silərnı əzünglər əmgək singdürmigən həsulni yioqxıxka əwəttim; baxxılar əmgək kıldı wə silər ularning əmgikining mewisini elixka nesip boldunglar. **39** Xu xəhərdiki nuroqun Samariyəliklər həlikı ayalning: «U həyatimdə kılıqanlırimning həmmisini manga eytip bərdi» degən guvahlıq səzini anglap, Əysaşa etikad kıldı. **40** Xunga, ular uning aldişa kelip, uning əzliri bilən billə turuxini ətünüxkili turdi; xuning bilən u u yərdə ikki kün turdi. **41** Uning səz-

kalami arkılık tehimu kəp adəm uningoja etikad ķildi. **42**
Ular ayaloja: — Bizning etikad ķiliximiz əmdi sening
səzliring səwəbidin əməs, qünki əzimiz uni angliduk wə
bildükki, dunyaning Қutқuzoqıqisi dəl xu kixidur! —
deyixti. **43** Bu ikki kündin keyin u xu yərdin qikip
Galiliyəgə қarap mangdi **44** (qünki Əysa əzi: «Həqbir
pəyələmbərning əz yurtida izziti yoktur» dəp guwahlıq
bərgənidi). **45** Xuning bilən u Galiliyəgə kəlgini də,
Galiliyəliklər uning [ətüp ketix] həytida Yerusalemda
ķılajan əməllirining həmmisini kərgəqkə, uni қarxi elixti
(qünki ular mu həytka qikkanidi). **46** Əmdi Əysa bu kətim
Galiliyədiki Kana yezisi oja yənə bardı (u dəl xu yərdə suni
xarabka aylandurojanidi). [Xu künlərdə], Kəpərnahum
xəhəridə oqlı kesəl bolup yatkan bir orda əməldarı bar
idi. **47** U Əysanın Yəhudiyyədin Galiliyəgə kəlgənlikini
anglap, uning aldioja bardı wə: — [Əyümgə] qüxüp,
səkratta yatkan oqlumni sakaytip bərgəyla! — dəp
tohtimay iltija ķildi. **48** Xuning bilən, Əysa uningoja: —
Silər [Galiliyəliklər] mejizilik alamətlər wə karamətlərni
kərmigüqə, həq etikad ķilmaysilər! — dedi. **49** Orda
əməldarı Əysa oja: — Təksir, balam əlməstə qüvkayla! —
dedi. **50** Əysa uningoja: — Baroqin, oqlung hayat կaldı! —
dedi. Həlikə adəm Əysanın eytikan səziga ixinip, əyigə
karap mangdi. **51** Yolda ketip baroqinida, uning külliri
aldoja qikip, balılıri hayat, dəp ukturdi. **52** Əməldar
ulardin oqlining կaysı saəttin baxlap yahxilinixka
yüzləngənlikini soriwidi, ular: — Tünüğün yəttinqi saəttə
ķizitmisi yandi, — deyixti. **53** Balining atisi buning dəl
Əysanın əziga: «Oqlung hayat կaldı!» degən saət

ikənlikini bilip yətti. Xuning bilən əzi pütkül ailisidikilər bilən billə etikəd ķilixti. **54** Bu Əysanıng Yəhədiyədin Galiliyəgə kəlgəndin keyinki kərsətkən ikkinqi möjizilik alamiti idi.

5 Bu ixlardin keyin, Yəhədiylarning bir həyeti yetip kəldi wə Əysa Yerusalemoğa qıktı. **2** Yerusalemdiki «Koy dərwazisi»ning yenidaibraniy tilida «Bəyt-Əsda» dəp atılıdioğan bir kəlqək bolup, uning ətrapida bəx pexaywan bar idi. **3** Bu pexaywanlar astida bir top bimarlar, yəni қarioğlu, tokur wə paləqlər yetixatti. Ular u yərdə yetip kəlqəkninq süyining qayķılıxını kütətti. **4** Qünki bir pərixtə məlum wağıtlarda kəlqəkkə qüxüp suni uroqutidikən; su uroquoğanda kəlqəkkə birinqi bolup qüxkən kixi əzini baskan hərkəndək kesəldin sakiyidikən. **5** Əmdi u yərdə ottuz səkkiz yıldın beri aqırık azabi tartkan bir bimar bar idi. **6** Əysa bu adəmning xu yərdə yatkinini kərdi wə uning uzundin xu һaləttə ikənlikini bilip, uningdin: — Sakiyixni halamsən? — dəp soridi. **7** Bimar uningoşa jawabən: — Təksir, su qaykalojanda meni suşa qüxüridioğan adimim yok. Mən qüxəy degüqə, baxkilar mening aldimda qüxüwalidu, — dedi. **8** Əysa uningoşa: — Ornungdin tur, orun-kərpəngni yioqixturup mangojin! — dedi. **9** Həlikə adəm xuan sakiyip, orun-kərpisini yioqixturup kətürüp mangdi. Xu küni xabat küni idi. **10** Xunga [bəzi] Yəhədiylar sakayoğan kixigə: — Bugün xabat küni tursa, orun-kərpəngni kətürüx [Təwratta] sanga mən'i ķilinoğan! — dedi. **11** Lekin u ularoşa jawabən: — Meni sakaytkan kixi əzi manga: «Orun-kərpəngni yioqixturup mangojin» degənidil! — dedi. **12** Ular uningdin:

— Əmdi sanga: «Orun-kərpəngni yiojixturup mangojin» degən kixi kim ikən? — dəp soraxti. **13** Bırak saşayojan adəm uning kim ikənlilikini bilməytti. Qünki u yerdə adəm kəp bolğanlıqtın, Əysə əzini daldıqə elip, astıqına ketip қaldi. **14** Bu ixlardın keyin Əysə həlikj adəmni ibadəthanida tepip uningoja: — Mana, saşayding. Əmdi қayta gunah sadir kılma, bexingə tehimu eçir kulpət qüxüp қalmışun! — dedi. **15** Həlikj adəm Yəhudiylarning қexioja berip, əzini sakaytkan Əysə ikənlilikini ukturdi. **16** Əysə bu ixlarni xabat künü kılğanlıqi üçün, Yəhudiylar uningoja ziyankeşlik kılıxka baxlıdi. **17** Lekin Əysə ularoja: — Atam ta həzirəjiqə tohtimastin ix қılıp kəlməktə, mənmu ixləymən! — dedi. **18** Xu səwəbtin Yəhudiylar uni əltürükə tehimu urunattı; qünki u xabat künining қaidisini buzupla қalmastın, yənə Hudani «Atam» dəp qakırıp, əzini Hudaşa barawər kılğanidi. **19** Xunga Əysə ularoja jawabən mundak dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip կoyayki, Oşul əzlükidin həqnemə kılalmaydu, bəlki pəkət Atining nemə kiliwatkanlıqini kərüp, andin xu ixni қılıdu. Ata nemə ix қılsa, Oşulmu xu ixni ohxaxla қılıdu. **20** Qünki Ata Oşulni seyidu wə Əzining қılıdiqan barlık ixlirini uningoja ayan қılıdu həm silərni həyran қalduruxka bulardin tehimu zor wə uluq ixlarni uningoja ayan қılıdu. **21** Qünki əlgənlərni Ata կandak, tirildürüp, ularoja həyatlıq ata kılğan bolsa, Oşulmu xuningə oħxax əzi halıqan kixilərgə həyatlıq ata қılıdu. **22** Xuningdək, Ata Əzi həqkimning üstidin həküm qıqarmaydu, bəlki barlık həküm ixlirini Oşuloja tapxurojan. **23** Buningdin məksət, — insanlarning

həmmisi Atioja hərmət kılɔjandək, Oqulojimu ohxaxla
hərmət kilixi üqündur. Kimki Oqulni hərmətləmisə, uni
əwətküqi Atinimu hərmətləmigənlərdin bolidu. **24 —**
Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip կոյակի, սեզմնi
anglap, meni əwətküqigə ixəngən hərkim mənggülük
hayatka erixkən bolidu; u adəm sorakka tartilmaydu, bəlki
əlümdin hayatlıkkə etkən bolidu. (*aiōnios g166*) **25 —** Bərhək,
bərhək, mən silərgə xuni eytip կոյակի, əlüklərning
Hudanıng Oqlining awazini anglaydiqan wakıt-saiti yetip
kəlməktə, xundakla hazır kəldiki, anglojanlar hayatlıkkə
igə bolidu. **26** Qünki Ata Əzidə կandak hayatlıkkə igə
bolsa, Oqulojimu əzidə xundak hayatlıkkə igə boluxni ata
kıldı **27** wə yənə uningoja sorak kiliç höküklinimu bərdi,
qünki u Insan'oqlidur. **28** Buningoja təəjjüp kilmanglar;
qünki barlıq gerdə yatkanlar uning awazini anglaydiqan
wakıt kelidu **29** wə ular xuan yərlikliridin qikixidu,
yahxılık kılajanlar hayatka tirilidu, yamanlık kılajanlar
sorakka tartilixka tirilidu. **30** Mən əzlükümdin həqnemə
kılalmaymən, pəkət [Atamdin] anglojinim boyiqə həküm
kılımən; wə menin həkümüm həkkaniydur, qünki
menin izdiginim əzüimning iradisi əməs, bəlki meni
əwətküqining iradisini əməlgə axuruxtur. **31 —** Əgər
əzüm üçün əzüm guwahlık bərsəm guwahlıkim həkikət
hesablanmaydu. **32** Lekin mən üçün guwahlık beridiqan
baxka birsi bar. Uning manga beridiqan guwahlıkinin
rastlığını bilimən. **33** Silər Yəhyaşa əlqi əwətkininglarda,
u həkikətkə guwahlık bərgən **34** ([əməliyəttə], manga
insanning guwahlıkinin կobul kiliçimning keriki yok;
menin [Yəhya toqıruluk] xundak eytiwakjinim pəkətla

silərning kutkuzuluxunglar üçündür). **35** [Yəhya] bolsa kəyüp nur qeqip turoğan bir qiraqı idi wə silər uning yorukında bir məzgil xadlinixka razi boldunglar. **36** Lekin Yəhyaning mən üçün bərgən guwahlıqidinmu uluq bir guwahlıq bar. U bolsimu, ata manga ada kılıxka tapxuroğan əməllər, yəni mən kiliwatkan əməllər, bular mening toqramda Atining meni əwətkinigə guwahlıq beridu. **37** Wə meni əwətkən Ata Əzimu mən üçün guwahlıq bərgəndür. Silər həqqaqan uning awazını anglimidinglar, kiyapitini kərmidinglar **38** wə uning səz-kalami silərning iqinglardın orun almidi; qünki Uning əwətkini bolsa, uningoşa ixənməysilər. **39** Muqəddəs yazmilarnı ketirkenip okup olturisilər; qünki ulardin mənggülük həyatka igə bolduk, dəp karaysilər. Dəl bu yazmilar mən üçün guwahlıq bərgüqidur. (*aiōnios g166*) **40** Xundaktimu silər yenila həyatlıkkə erixix üçün mening yenimoşa kelixni halimaysilər. **41** Mən insanlarning mahtixini қobul kılmaymən; **42** lekin mən silərni bilimənki, iqinglarda Hudaning muhəbbiti yok, **43** Mən Atamning nami bilən kəlgənmən, əmma silər meni қobul kılmasilər. Həlbuki, baxka birsi əz nami bilən kəlsə, silər uni қobul kılısilər. **44** Silər bir-biringlardın izzət-xəhrət қobul kılısilər-yu, yeganə Hudadin kəlgən izzət-xəhrətkə intilmisənglər, undakta silər կandaqmu etikad kılalaysilər?! **45** Birak meni üstimidin Atioşa xikayət kılıdu, dəp oylimanglar. Üstünglardın xikayət kılıquqi mən əməs, bəlki silər ümid baqlıqan Musa [*pəyəqəmbərdur*]. **46** Qünki əgər silər rasttin Musa [*pəyəqəmbərgə*] ixəngən bolsanglar, mangimu ixəngən bolattinglar. Qünki u [*mukəddəs*

yazmilarda] mən toɔruluk pütkəndur. **47** Lekin uning pütkənlirigə ixənmisənglər, mening səzlirimgə կandağmu ixinisilər?!

6 Bu ixlardin keyin, Əysa Galiliyə dengizi (Tiberiyas dengizi dəpmu atılıdu)ning u կetioja ətti. **2** Zor bir top halayık u kesəllərni saçaytqan möjizilik alamatlirini kərdi wə uning kəynidin əgixip mangdi. **3** Əysa taoqka qikip, u yərdə muhlisliri bilən billə olturdi. **4** U qaoqda Yəhudiylarning həyeti, yəni «ötüp ketix həyeti»oja az կalojan wakıt idi. **5** Əysa bexini kətürüp, zor bir top halayığın əzining aldioja keliwatqanlığını kərüp, Filiptin: — Bularoja yəydiqənə nanni nədin alımız? — dəp soridi **6** (lekin u bu səzni Filipni sinax üçün eytqanidi. Qünki u əzining nemə կilidiojanlığını bilətti). **7** Filip jawabən: — İkki yüz dinarə nan alsakmu, hərbirigə kiqikkinə bir qixləmdin yeyixkimu yətməydi! **8** Muhlislardın biri, yəni Simon Petrusning inisi Andriyas Əysəoja: **9** — Bu yərdə kiqik bir oçul bala bar, uningda bəx arpa nan bilən ikki kiqik belik bar. Lekin xunqə kəp həlkə bu nemə bolidu?! — dedi. **10** Əysa: — Kəpqilikni olturoquzunglar, — dedi (u yərdə ot-qəp mol əskənidir). Xuning bilən ər kixilər olturdi; ularning sani bəx mingqə bar idi. **11** Əysa nanlarni կolioja elip, [Hudaoja] təxəkkür eytqandin keyin, olturoqanlar oja üləxtürüp bərdi. Beliklərimu xundağ կildi; kəpqilik halioqanqə yedi. **12** Həmməylən yəp toyunoqanda, u muhlislirioja: — Axkan parqılarni yioqinglar, həq nərsə zayə bolmisun, — dedi. **13** Xuning bilən ular bəx arpa nenidin yəp axkan parqılırini on ikki sewətkə toldurup

yiçiwaldi. **14** Əmdi halayık Əysanıng kərsətkən bu məjizilik alamitini kərüp: «Dunyaqa kelixi mukərrər bolğan pəyojəmbər həkikətən muxu ikən!» deyixti. **15** Xuning bilən Əysa ularning kelip əzini padixaḥ boluxką zorlimaqçı bolğanlığını bilip, ulardin ayrılip, kaytidin taqka yalçuz qıkip kətti. **16** Kəqkurun, Əysanıng muhlisliri dengiz boyioja qüxüxti. **17** Ular bir kemigə olturup, dengizning u ketidiki Kəpərnahum xəhirigə ḳarap yol elixti (karangoju qüxüp kətkənidə wə Əysa tehiqə ularning yenioja kəlmigənidə). **18** Qattık boran qıkip, dengiz dolğunlap kətürülüwatattı. **19** Muhlislar palak urup on-on bir qakırımqə mangojanda, Əysanıng dengizning üstidə mengip kemigə yekinlixiwatqanlığını kərüp, korkuxup kətti. **20** Lekin u ularoja: — Bu mən, korkmanglar! — dedi. **21** Xuni anglap ular uni kemigə qikiriwalojsi kəldi; u kemigə qikipla, kemə dərhal ular baridiojan yərgə yetip bardı. **22** Ətisi dengizning təripidə ḳalɔjan halayık [aldinkı küni] u yerdə Əysanıng muhlisliri qikqan kemidin baxka kemining yoklukını, Əysanıng muhlisliri xu kemigə qikqanda, Əysanıng ular billə qikmiqanlığını, bəlki muhlislirining ezlirila kətkənlikini kərgənidə. **23** Həlbuki, birnəqqə kemə-ḳolwak Tiberiyas xəhiridin Rəb təxəkkür eytəndin keyin həlk nan yegən yərgə yekin kelip tohtidi. **24** Xuning bilən halayık Əysanıng wə muhlislirining u yerdə yoklukını kəripla, kemilərgə olturup, Əysani izdigili Kəpərnahum xəhirigə mangdi. **25** Ular uni dengizning təripidə tepip uningoja: — Ustaz, bu yərgə ḳaşan kəlding? — dəp soraxtı. **26** Əysa ularoja jawabən: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip

köyayki, silər meni məjizilik alamətlərni kərgənlikinglar üçün əməs, bəlki nanlardın yəp toyunojininglar üçün izdəysilər. **27** Buzulup ketidiqan paniy ozuklukka əməs, bəlki mənggü həyatlıkka bakıy қalidiojan ozuklukka intilip ixlənglər; buni İnsan'oolı silərgə beridu; qünki uni Ata, yəni Huda Əzi məhürləp təstikliqan, — dedi. (**αιōnios**
g166) **28** Xuning bilən ular uningdin: — Nemigə intilip ixlisək andin Hudanıng ix-hizmitidə ixligən bolımız? — dəp soraxti. **29** Əysə ularoja jawab berip: — Hudanıng ix-hizmiti dəl xuki, U əwətkinigə etikəd kılıxinglardur, — dedi. **30** Xuning bilən ular yənə: — Undak bolsa sən bizni kərüp əzünggə ixəndürgüdək қandaq məjizilik alamət yaritisən? Zadi nemə ix ķılıp berisən? **31** Ata-bowilirimiz qəldə yürgəndə, [Zəburda]: «U ularoja ərxtin qüxürülgən nan təkdirim ķildi» dəp pütülgəndək, «manna»ni yegən — deyixti. **32** Əysə ularoja mundak dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip köyayki, silərgə asmandın qüxkən nanni bərgüqi Musa əməs, bəlki mening Atamdur; U [hazirmu] silərgə asmandın qüxkən həkikiy nanni beriwateridu. **33** Qünki Hudanıng neni bolsa pütkül dunya ola həyatlık ata ķilidiojan, ərxtin qüxküqidur. **34** — Təksir, həmixə bizgə xu nanni berip turoqaysən! — deyixti ular. **35** Əysə ularoja mundak dedi: — Həyatlık neni əzümdurmən! Mening yenimoja kəlgən hərkim hekkaqan aq ķalmayıdu, manga etikəd ķilqan hərkim hekkaqan ussimayıdu. **36** Lekin silərgə eytキンimdək, silər meni kərgən bolsanglarmu, etikəd ķilmaywatisilər. **37** Ata manga tapxuroqlanlarning hərbiri yenimoja kelidu wə mening yenimoja kəlgənlərdin heqkaysisini hərgiz

taxliwətməymən. **38** Qünki eż iradəmni əməs, bəlki meni Əwətküqining iradisini əməlgə axurux üçün ərxtin qüxtüm. **39** Meni Əwətküqining iradisi bolsa dəl xuki, uning manga tapxurojanlıridin həqbirini yittürməy, bəlki ahirkı künü ularning həmmisini tirildürüxümdin ibarət.

40 Qünki mening Atamning iradisi xuki, Oquloşa kəz tikip կարա, uningoşa etikəd kıləjanlarning hərbirini mənggülük həyatka erixtürüxtür; wə mən ahirkı künü ularni tirildürimən. (*aiōnios g166*) **41** Əmdi Yəhudiylar Əysaning: «Ərxtin qüvkən nan əzümdurmən!» degini üçün uningoşa narazi bolup oqtuldixixkə baxlıdı: **42** — «Bu Yusüpning oğlı Əysa əməsmu? Atisinimu, anisinimu tonuydiqan tursak, yənə կandaklarqə: — «Ərxtin qüxtüm!» desun?» — deyixətti ular. **43** Əysa jawabən ularoşa mundak dedi: — [Mening toqramda] əzara oqtuldaxmanglar. **44** Meni əwətkən Ata Əzi kixilərning կəlbini tartkuzmisa, həqkim mening yenimoşa keləlməydu; mening yenimoşa kəlgən hərbirini ahirkı künü tirildürimən. **45** Pəyəmbərlarning yazmılırida: «Ularning həmmisigə Huda təripidin əgitilidu» dəp pütülgəndur. Xunga, Atining [səzini] tingxiqan wə uningdin əgəngən hərbiri mening yenimoşa kelidu. **46** Birak bu birərkim Atini kərgən degənlik əməs; pəkət Hudanıng yenidin kəlgüqi bolsa, u Atini kərgəndur. **47** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, manga etikəd kıləquqi mənggülük həyatka igidur. (*aiōnios g166*) **48** Həyatlıq neni əzümdurmən. **49** Ata-bowliringlar qəllərdə «manna» yegini bilən yənilə əldi. **50** Lekin mana, ərxtin qüvkən nan dəl xundaqqı, birsi uningdin yegən bolsa elməydu.

51 Ərxtin qüxkən həyatlıq neni əzümdurmən; kimdəkim bu nandin yesə, əbədil'əbədgiqə yaxaydu. Mən beridioğan xu nan bolsa mening ət-tenimdür, pütkül dunyadikilər həyatka igə bolsun dəp, mən uni atimakqımən. (**aīōn g165**)

52 Bu söz bilən Yəhudiylar əzara talax-tartix kılıxıkə baxlap: — Bu adəm bizning yeyiximizgə əzining ət-tenini կandak berəlisun?! — deyixətti. **53** Xunga Əysə ularoğa mundak dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, silər İnsan'oqlining ət-tenini yemigüqə wə կenini iqmiqüqə, silərdə həyatlıq bolmaydu. **54** Ət-tenimni yegüqi wə կenimni iqqüqi mənggülüq həyatka erixkən bolidu wə mən uni ahirki küni tirildürimən.

(**aīōnios g166**) **55** Qünki ət-tenim həkikiy ozukluk, կenim bolsa həkikiy iqimliktur. **56** Ət-tenimni yegüqi wə կenimni iqqüqi məndə yaxaydu wə mənmu uningda yaxaymən. **57** Həyat Ata meni əwətkən wə mən Atining bolqanlığındın yaxawatkinimdək, meni yegüqi kixi həm mening wasitəm bilən yaxaydu. **58** Mana bu ərxtin qüxkən nandur. Bu nan ata-bowliringlar yegən «[manna]»dək əməs; qünki ular «[manna]»ni yeyixi bilən əldi; biraq bu nanni istemal kılqıqı bolsa mənggü yaxaydu! (**aīōn g165**) **59** Bu səzlərni u Kəpərnahumdiki sinagogda təlim bərginidə eytənidi. **60** Xuning bilən uning muhlisliridin nuroqunliri buni angliçanda: — Bu təlim bək eoir ikən! Buni kim anglap kətürəlisun? — deyixti. **61** Biraq əz iqidə muhlislirinin bu toqrisida oqotuldaxşının bilgən Əysə ularoğa: — Bu səzüm silərni taydurdumu? **62** Əmdi mubada İnsan'oqlining əslə kəlgən jayqa kətürülüwatşının kərsənglər, կandak bolar?! **63** [İnsanoğlu] həyatlıq bərgüqi — Rohtur. Insanning

ətliri bolsa həqkandak payda bərməydu. Mən silərgə eytən səzlirim bolsa həm rohtur wə həm həyatlıktur. **64**
Ləkin aranglardın etikad kilmiojan bəzilər bar, — dedi
(qünki Əysə etikad kilmiojanlarning wə əzigə satğunluk
kilidiojan ning kim ikənlikini baxtila bilətti). **65** Xuning
bilən u mundak dedi: — Mən xu səwəbtin silərgə xuni
eyttimki, Atamdin ata kılınmisa, həqkim mening yenimoja
keləlməydu! **66** Xu wakıttin tartip muhlisliridin heli
kəpi qekinip qıkip, uning bilən yənə mangmaydiqan
boldi. **67** Xunga Əysə on ikkiyləndin: — Silərmu, həm
[məndin] ketixni halamsılər? — dəp soridi. **68** Simon
Petrus uningoja jawab kılıp: — I Rəb, biz kimning yenioja
ketəttük? Mənggү həyatlık səzliri səndlilidur! (*aiōnios g166*)

69 Wə xuningoja ixəndük wə xuni bilip yəttükki, sən
Hudaning Mükəddəs Boləquqisidursən! — dedi. **70** Əysə
ularoja jawabən: — Mən silər on ikkinglarni tallidim
əməsmu, birak, aranglarda birsi İblistur! — dedi **71**
(uning bu degini Ixkariyotluq Simonning oğli Yəhudani
kərsətkənidi, qünki Yəhuda on ikkiylənnin biri bolqını
bilən, keyin əzigə satğunluk kılıdu).

7 Bu ixlardin keyin, Əysə Galiliyədə aylinip yürdi.
U Yəhudiyədə aylinip yürüxni halimaytti, qünki [xu
yerdiki] Yəhudiyalar uningoja kəst kilməkqi idi. **2** Bu
qəqda, Yəhudiylarning «kəpilər həyti»oja az қalojanidi.
3 Xunga Əysanıng iniliri uningoja: — Muxu yərdin
ayrilip Yəhudiyəgə barojin, xuning bilən muhlisliringmu
[karamət] əməlliringni kərələydu! **4** Qünki əzini həlk-
aləmgə tonutmaqqi bolqan həqkim yoxurun jayda ix
kilməydu. Bu əməllərni kiliwatqanikənsən, əzüngni

dunyaşa kərsət! — deyixti. **5** Qünki uning inilirimu
uningşa etikad kilmioşanidi. **6** Xunga Əysa ularşa: —
Mening wakit-saitim tehi kəlmidi. Lekin silərgə nisbətən
hərwakit munasiptur. **7** Bu dunyadiki kixilər silərgə hərgiz
əq bolmaydu; lekin meni əq kəridu. Qünki mən ularning
kilmixlirini rəzil dəp guwahlıq beriwatimən. **8** Silər
bu həytka beriweringlar. Mən bu həytka barmaymən,
qünki mening wakit-saitim tehi yetip kəlmidi, — dedi.
9 Əysa bu səzlərni kılıp, Galiliyədə qaldı. **10** Əysanın
iniliri həytka qıkkandin keyin, u əzimu uningşa bardı.
Əmma axkara əməs, yoxurun bardı. **11** Həytta Yəhudiylar
uni izdəp: «U kəyərdidur?» dəp sorawatattı. **12** Kixilər
arisida uning tooprısında kəp oqluqla boldı. Bəzilər uni:
«Yahxi adəm!» desə, yənə bəzilər: «Yak, u halayıknı
azduruwatidu!» deyixti. **13** Birək Yəhudi [qongliridin]
ķorķup, həqkim oquķ-axkarə uning gepini kılmayıtti. **14**
Həytning yerimi ətkəndə, Əysa ibadəthana həylilirioja
kirip həlkətə təlim berixkə baxlıdı. **15** Yəhudiylar: —
Bu adəm həqkandak təlim almişan turukluk, uning
ķandağmu munqə kəp bilimi bolsun? — dəp həng-
tang kəlixti. **16** Əysa ularşa: — Bu təlimlər mening
əməs, bəlki meni Əwətküqiningkidur. **17** Uning iradisiga
əməl kilişkə eż iradisini baqlıqan hərkim bu təlim
toopruluk — uning Hudadin kəlgənlikini yaki əzlükümdin
eytiwatkanlıqını bilidu. **18** Əz aldişa səzligən kixi eż xan-
xəripini izdəydu, lekin əzini əwətküqining xan-xəripini
izdəydiqan kixi hək-sadiqtur, uningda həkkaniysızlıq
yoktur. **19** Musa [pəyoqəmbər] silərgə Təwrat կանunu
tapxuroqan əməsmu? Lekin həqkaysinglar bu կանunoja

əməl kilmaywatisilər! Nemixqə meni əltürməkqi bolisilər?
— dedi. **20** Kəpqilik: — Sanga jin qaplixiptu! Seni
əltürməkqi bolğan kim ikən? — deyixti. **21** Əysa ularoja
mundak jawab bərdi: — Mən bir karamətni yaritixim bilən
həmminglar həng-tang kəlixtinglar. **22** — Əmdi Musa
[pəyəmbər] silərgə hətnə kılıx toqrluluk əmr қalduroğan
(əməliyəttə bolsa hətnə kılıx Musa pəyəmbərdin əməs,
ata-bowlardin қaloğan), xunga silər xabat künigə [toqra
kelip қalsimu] xu künidə adəmning hətnisini kiliwerisilər.
23 Əmdi Təwrat қanuniqə hilaplik қilinmisun dəp
xabat künidə adəm hətnə қılınoğan yerdə, mən xabat
künidə bir adəmni səllimaza sakaytsam, silər nemə
dəp manga aqqiklinisilər? **24** Sirtki kiyapətkə қarap
həküm қilmanglar, bəlki həkəkaniy həküm ķilinglar!
25 U wakitta Yerusalemlıklärning bəziliri: — [Qonglar]
əltürməkqi bolğan kixi bu əməsmidi? **26** Axbara
səzləwatsimu, uningoja қarxi həq nərsə demidiǒu!
Dərwəkə, aksakallarning uning Məsih ikənlikini bilip
yətkənmu? **27** Halbuki, bu adəmning kəyərdin kəlgənlikini
biz enik bilimiz. Lekin Məsih kəlgəndə, uning kəyərdin
kəlgənlikini həqkim bilməstiq, — deyixti. **28** Xunga
Əysa ibadəthana höylisida təlim beriwetip, yüksəri awaz
bilən mundak dedi: — Silər meni tonuymız həmdə
mening kəyərdin kəlgənlikimnimə bilimiz, [dəwatisilər]?!
Birak mən əzlükümdin əməs, mən meni Əwətküqidin
[kəldim], U həktur; birak silər Uni tonumaysilər. **29**
Mən Uni tonuymən. Qünki mən Uning yenidin kəldim,
meni U əwətti. **30** Xunga ular uni tutux yolını izdəyti,
lekin həqkim uningoja kol salmidi; qünki uning wakit-

saiti tehi yetip kəlmigənidi. **31** Lekin halayık arisidiki nuroqun kixilər uningoşa etikəd қildi. Ular: «Məsih kəlgəndə bu kixi kərsətkən möjizilik alamətlərdin artuk [möjizə] yaritalarmu?!» deyixti. **32** Pərisiyələr halayıkning u tooruluk əşyalarla boluwatkan bu gəp-səzlərini anglidi; xuning bilən Pərisiyələr bilən bax kahinlər uni tutux üçün birnəqqə karawullarnı əwətti. **33** Xuning bilən Əysə: — Yənə bir'az wakıt silər bilən billə bolimən, andin meni əwətküqining yenioğa ketimən. **34** Meni izdəysilər, lekin tapalmaysilər. Mən baridioğan yərgə baralmaysilər, — dedi. **35** Buning bilən, Yəhudiylər bir-birigə: — U biz tapalmioqudək kəyərlərgə barar? Greklər arisidiki tarkak Yəhudiylər muhajirlarning yenioğa berip, greklərə təlim berəmdioqandu? **36** «Meni izdəysilər, lekin tapalmaysilər. Mən baridioğan yərgə baralmaysilər» degini nemisidu? — deyixti. **37** Həytning ahirki həm əng katta küni, Əysə ornidin turup, yukiri awaz bilən: — Kimdəkim ussisa, mening yenimoğa kelip iqsun! **38** Manga etikəd kılələri kixining huddi mukəddəs yazmilarda eytilənidək, iq-başlıridin həyatlış süyining dəryalırı ekip qılıdu! — dəp jakarlidi **39** (u bu səzni əzığə etikəd kılələrlərə ata kılınidioğan Mükəddəs Rohka ərəbi eytikanidi. [Hudanıng] Rohı tehi həqkimə ata kılınmioğanmadi, qünki Əysə tehi xan-xəripigə kirmigənidi). **40** Halayık iqidə bəzilər bu səzni anglap: — [Kelixi mükərrər bolən] pəyərəmbər həkikətən muxu ikən! — deyixti. **41** Bəzilər: «Bu Məsih ikən!» deyixətti. Yənə bəzilər bolsa: «Yak, Məsih, Galiliyədin keləttimu? **42** Mükəddəs yazmilarda, Məsih [padixah] Dawutning nəslidin həm Dawutning yurti Bəyt-

Ləhəm yezisidin kelidu, deyilmigənmidi?» — deyixti.

43 Buning bilən, halayıq uning wəjidin ikkigə bəlünüp kətti. **44** Bəziliri uni tutaylı degən bolsimu, lekin həqkim uningoşa köl salmidi. **45** Karawullar [ibadəthanidin] bax kahinlar bilən Pərisiyərning yenioşa kaytip kəlgəndə, ular karawullarоја: — Nemə üçün uni tutup kəlmidinglar? — dəp soraxti. **46** Karawullar: — Həqkim həqqaqan bu adəmdək səzligən əməs! — dəp jawab berixti. **47** Pərisiyər ularоја jawabən: — Silərmu azduruldunglarmu? **48** Aksakallardin yaki Pərisiyərdin uningoşa etikəd ķilojanlar bolajanmu?! **49** Lekin Təwrat қanunini bilməydiqan bu qüprəndilər lənətkə ķalidu! — deyixti. **50** Ularning arisidin biri, yəni burun ahxamda Əysanıng aldiоја kəlgən Nikodim ularоја: **51** — Təwrat қanunimiz awwal kixining nemə ķilojinini əzidin anglap bilməy turup, uningoşa həküm qıçıramdu! **52** Ular jawab ķılıp: — Sənmu Galiliyədinmu? [Mukəddəs yazmilarnı] kər, kətirkinip okup bak, Galiliyədin həqkəndak pəyojəmbər qıçmaydu! — dedi. **53** Xuning bilən [ularning] hərbiri əz eyigə kətti.

8 Əysa bolsa Zəytun teojoşa qıçıp kətti. **2** Ətisi səhərdə, u yənə ibadəthana həylilirioşa kirdi wə halayıknıng həmmisi uning yenioşa kelixkənidi. U olturup, ularоја təlim berixkə baxlıdı. **3** [Xu qaɔlda], Təwrat ustazlıri bilən Pərisiyər zina ķılıp tutulup ķalojan bir ayalnı uning aldiоја elip kelixti. Ular ayalnı otturioşa qıçırip, **4** uningdin: — Ustaz, bu ayal dəl zina üstidə tutuwelindi. **5** Musa [pəyojəmbər] Təwrat қanunida bizgə muxundak ayallarnı qalma-kesək ķılıp eltürüxnı əmr ķilojan. Əmdi sənqə, uni կandaк kiliх kerək? — dəp soraxti. **6** Əmdi

ularning bundak deyixtiki niyiti, uni tuzakka qüxürüp, uning üstidin ərz kılolandək birər bahanə izdəx idi. Əmma Əysə engixip, barmikj bilən yərgə bir nemilərni yazoqlı turdi. **7** Ular xu soalni tohtimay sorawatatti, u ruslinip ularoğa: — Aranglardiki kim gunahsız bolsa, [bu] [ayaloşa] birinqi taxni atsun! — dedi. **8** Andin u yənə engixip, yərgə yezixni dawamlaxturdi. **9** Ular bu səzni anglap, aldi bilən yaxanoqlanlıri, andin қaloqlanlıri bir-birləp [həmmisi] u yərdin qıkıp ketixti. Ahirida Əysə otturida ərə turoqan həlikə ayal bilən yalozuq կaldı. **10** Əysə ruslinip turup, xu ayaldın baxka həqkimni kermigən bolup, uningdin: Hanim, sanga həlikə xikayət қiloqlanlar kəni? Seni gunahka bekitidioqan həqkim qıkmidimu? — dəp soriwidi, **11** — Həzrətliri, həqkim qıkəmidi, — dedi ayal. Əysə: — Mənmu seni gunahka bekitməymən. Baroqin, buningdin keyin yənə gunah kilmioqin! — dedi. **12** Xunga Əysə yənə kəpqilikkə səz kılıp: — Dunyaning nuri əzümdurmən. Manga əgəxkənlər қarangoqluluqta mangmaydu, əksiqə həyatlıq nurişa erixidu, — dedi. **13** Pərisiyələr: — Sən əzünggə əzüng guwahlıq beriwatisən. Xunga sening guwahlıking rast hesablanmaydu, — deyixti. **14** Əysə ularoğa jawabən mundak dedi: — Hətta mən əzümgə guwahlıq bərsəmmu, guwahlıkim həktur, qünki mən əzümning kəyərdin kəlgənlikimni wə kəyərgə baridioqlanlıkimni bilimən. Lekin silər kəyərdin kəlgənlikimni wə kəyərgə baridioqlanlıkimni bilməysilər. **15** Silər ət igilirining əlqimi boyiqə həküm ķilisilər. Birak, mən həqkimning üstigə həküm ķilmaymən. **16** Mən həküm ķilsammu, həkümüm həkikiydur; qünki mən

yalojuz əməs, bəlki meni əwətkən Ata [bu ixta] mən bilən billidur. **17** Silərgə təwə bolqan Təwrat ənunida: «İkki adəmning guwahlıki bolsa rast həsablinidu» dəp pütülgəndur. **18** Rast, mən əzüm toqramda əzüm guwahlıq berimən, wə meni əwətkən Atimu mening toqramda guwahlıq beridu. **19** Ular uningdin: — Atang kəyərdə? — dəp soraxti. Əysa ularoqa jawab berip: — Silər ya meni tonumaysılər, ya Atamni tonumaysılər; meni tonuqan bolsanglar, Atamnimu tonuyttunglar, — dedi. **20** Əysa bu səzlərni ibadəthanida təlim bərginidə, sədikə sanduqining aldida turup eytənidi. Birak, həqkim uni tutmidi, qunki uning wakıt-saiti tehi yetip kəlmigənidi. **21** Xuning bilən u ularoqa yənə: Mən bu yərdin ketimən; silər meni izdəysilər, lekin əz gunahınglar iqidə əlisilər. Mən ketidioğan yərgə silər baralmaysılər, — dedi. **22** Buning bilən Yəhudiylar: — U: «Mən ketidioğan yərgə silər baralmaysılər» dəydu. Bu uning əzini eltürüwalımən deginimidi? — deyixti. **23** Əysa ularoqa: — Silər təwəndindursılər, mən yüksəridindurmən. Silər bu dunyadindursılər, mən bu dunyadin əməsmən. **24** Xuning üçün silərgə: «Gunahlıringlar iqidə əlisilər» dedim. Qunki silər mening «[Əzəldin] Bar Boləquqi» ikənlikimə ixənmisənglar, gunahlıringlar iqidə əlisilər, — dedi. **25** Sən zadi kim? — dəp soraxti ular. Əysa ularoqa: — Baxta silərgə nemə degən bolsam, mən xu. **26** Əzümning silərning toqranglarda wə üstünglardın həküm ķılıdioğan nuroqun səzlirim bar; lekin meni əwətküqi həktur wə mən Uningdin nemini anglioğan bolsa, bularnila dunyadikilərgə ukturup eytimən, — dedi. **27** Ular uning ezlirigə eytənirining Ata toqruluk

ikənlikini qüxinəlmidi. **28** Xunga Əysa mundak dedi:
Silər Insan'oqlını kətürgəndin keyin, menin «[Əzəldin]
Bar Bolqası» ikənlikimni bilisilər wə xundakla həq
ixni əzlükümdin kilmioşanlıqımni, pəkət Atining manga
əğətkininila səzligənlikimnimə bilisilər. **29** Meni Əwətküqi
mən bilən billidur, U meni əsla yalıqz қoymidi, qunki
mən həmixə Uni hursən kılıdiqan ixlarnı kılımən. **30**
Əysa bu səzlərni kiliwatqan qaçqıning əzidə, nuroqun
kixilər uningəja etikad kıldı. **31** Əysa əziqə etikad kılıqan
Yəhudiylarə: — Əgər menin səz-kalamimdin qıkmay
tursanglar, menin həkikiy muhlislirim bolqan bolisilər,
32 wə həkikətni bilisilər wə həkikət silərni azadlıqka
erixtəridü, — dedi. **33** Ular jawabən: — Biz İbrahimning
nəslimiz, — həqqaqan həqkimning küllükida bolmiduk.
Sən կandaksigə: Azadlıqka erixsilər, dəysən? — dedi.
34 Əysa ularəja jawab berip: — Bərhək, bərhək, mən
silərgə xuni eytip koyayki, gunah sadir kılıqan kixi
gunahning kəlidur. **35** Kül ailidə mənggü turmaydu,
lekin oqlu mənggü turidu. (**aion g165**) **36** Xuning üçün
Oqlu silərni azad kilsə, həkikiy azad bolisilər. **37**
Silərning İbrahimning nəсли ikənliklərni bilimən.
Birak meni əltürməkqi boluwatisilər, qunki menin
səzüm iqinglardın orun almidi. **38** Mən Atamning
yenida kərgənlirimni eytiwatimən; silər bolsanglar eż
atanglardın kərgənliringlərni kiliwatisilər! **39** Ular jawab
berip: — Bizning atımız İbrahimdur, — dedi. Əysa
ularəja: — Əgər İbrahimning pərzəntliri bolsanglar,
İbrahimning əməllirini kılıqan bolattinglar! **40** Birak
hazır əksiqə meni, yəni Hudadin anglioqan həkikətni

silergə yətküzgən adəmni əltürüxkə kəstləysilər. İbrahim undak ixni kilmiojan. **41** Silər eż atanglarning kılqinini kiliwatisilər! — dedi. — Biz haramdin bolqan əməsmiz! Bizning pəkət birla atimiz bar, U bolsa Hudadur! — deyixti ular. **42** Əysa ularqa: — Atanglar Huda bolqan bolsa, meni səygən bolattinglar; qünki mən Hudanıng baqridin qikip, bu yərgə kəldim. Mən əzlükümdin kəlgən əməsmən, bəlkı Uning təripidin əwətilgənmən. **43** Səzlirimni nemixqə qüxənməysilər? Enikki, mening səzkalamim ķulikinglarqa kirməywati! **44** Silər atanglar İblisin bolqansilər wə uning arzu-həwəslirigə əməl kılıxni halaysilər. U aləm apiridə bolqandan tartip қatil idi wə uningda həkikət bolmioraqqə, həkikəttə turmiqan. U yalqan səzligəndə, eż təbiitidin səzləydu, qünki u yalqanqı wə xundakla yalqanqılığın atisidur. **45** Lekin mən həkikətni səzligimin üçün, manga ixənməysilər. **46** Қaysinglar meni gunahı bar dəp dəlilliyləysilər, kəni? Həkikətni səzlisəm, nemə üçün manga ixənməysilər? **47** Hudadin bolqan kixi Hudanıng səzlirini anglaydu; silər ularni anglimaysilər, qünki silər Hudadin bolqan əməssilər! **48** Yəhudiyalar uningoja jawabən: — Əjəba, bizning seni: «Samariyəlik həm jin qaplaxqan adəm»sən deginimiz toqra əməsmu? — deyixti. **49** Əysa jawabən: — Manga jin qaplaxqını yok, bəlkı mən Atamni hərmət kılımən; lekin silər manga hərmətsizlik kiliwatisilər. **50** Mən eż xan-xəripimni izdiməymən; lekin buni izdigüqi həm [uning üstidin] həküm kılqıqi Birsi bar. **51** Bərhək, bərhək, mən silergə xuni eytip köyayki, mening səzkalamimni tutidiojan kixi əbədil'əbəd əlüm kərməydu.

(aiōn g165) 52 Xuning bilən Yəhudiylar uningə: —
Sanga dərwəkə jin qaplaqşanlığını əmdi bildük! Hətta
[həzriti] İbrahim wə pəyəmberlərmə əlgən tursa,
sən қandakşigə: «Mening səz-kalamimni tutidioqan kixi
əbədil'əbəd əlüm tetimaydu» dəysən? (aiōn g165) 53 Əjəba,
sən atımız İbrahimdin uluqlusən? U əldi, pəyəmberlər
həm əldi!? Sən əzüngni kim kılmaqqisən? 54 Əysə
jawabən mundak dedi: — Əgər mən əzümni uluqlısam,
undakta uluqlukum həqnərsə hesablanmaytti. Birak
meni uluqlıqnuqi — silər «U bizning Hudayimiz» dəp
ataydiqan Atamning Əzidur. 55 Silər Uni tonumidinglar,
lekin mən Uni tonuymən. Uni tonumaymən desəm,
silərdək yaloqanqı bolattım; birak mən Uni tonuymən wə
Uning səz-kalamini tutimən. 56 Atanglar İbrahim mening
künumni kəridioqanlığından yayrap-yaxnidı həm dərwəkə
uni aldin'ala körüp xadlandı. 57 — Sən tehi əllik yaxka
kirməy turup, İbrahimni kərdüngmu? — deyixti ular. 58
Əysə ularoqa: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip
köyayki, İbrahim tuşulmastıla, mən Bar Bolquqidurmən!
— dedi. 59 Buning bilən ular uni qalma-kesək ķiloqili
ķollırıq yərdin tax aldı; lekin Əysə ularoqa kərünməy,
ularning otturisidin etüp ibadəthanidin qikip kətti.

9 Wə u yolda ketiwetip, tuşma ķarioqı bir adəmni kərdi.
2 Muhlisliri uningdin: — Ustaz, kim gunah ķılıp uning
ķarioqı tuşulqınıqə səwəb bolqan? U əzimu ya ata-
anisimu? — dəp soraxtı. 3 Əysə mundak jawab bərdi: —
Əzi yaki ata-anisining gunah sadir ķiloqanlığından əməs,
bəlki Hudanıng Əz əməlliri uningda ayan ķilinsun dəp
xundak bolqan. 4 Künning yorukida, meni Əwətküqining

əməllirini ada kılıxım kerək. Kəq kirşə, xu qaoğda həqkim ix կılalmaydu. **5** Mən dunyada turoğan waktimda, dunyaning nuri əzümdurmən. **6** Bu səzlərni kılçandın keyin, u yərgə tükürüp, tükürüktin lay kılıp, layni həlikı adəmning kəzlirigə sürüp koydi **7** wə uningoşa: «Siloam kəlqiki»gə berip yuyuwətkin» dedi («Siloam» [ibraniyqə söz bolup], «əwətilgən» degən mənini bildürirdi). Xuning bilən həlikı adəm berip yuyuwidi, kəzi kəridioğan bolup kaytip kəldi. **8** Қoxniliri wə u ilgiri tiləmqilik kılçinida uni kərgənlər: — Bu olturup tiləmqilik kılıdioğan həlikı adəm əməsmu? — deyixip kətti. **9** Bəzilər: «Həə, xu ikən» desə, yənə bəzilər: «Yak, u əməs, lekin uningoşa ohxaydikən» deyixti. Birak u əzi: — Mən dəl xu kixi bolimən! — dedi. **10** — Undakta kəzliring қandak eqildi? — dəp soraxtı ular. **11** U jawabən mundak dedi: — Əysa isimlik bir kixi [tükürükidin] lay kılıp kəzlirimgə sürüp կoyuwidi, manga: «Siloam kəlqikigə berip yuyuwətkin» degənidir. Mən berip yuyuwidim, kərələydiğən boldum. **12** — U hazır kəyərdə? — dəp soraxtı ular. — Bilməymən, — dedi u. **13** Halayık ilgiri қarioğlu bolğan bu adəmni Pərisiylərning aldiğə elip berixti **14** (əslidə Əysa lay kılıp bu adəmning kəzlirini aqşan kün dəl xabat küni idi). **15** Xuning bilən Pərisiylər kəyərdən bu adəmdin қandak kərələydiğən bolğinini soriwidi, u ularoşa: — U kəzlirimgə lay [sürüp] koydi, mən yuyuwidim wə mana, kərələydiğən boldum! — dedi. **16** Xuning bilən Pərisiylərdin bəziliri: — U adəm Hudanıñ yenidin kəlgən əməs, qunki u xabat künini tutmaydu, — deyixti. Yənə bəziliri: — U gunahkar adəm bolsa, қandaklarqə bundak məjizilik alamətlərni

yaritalaytti? — deyixti. Buning bilən ularning arisida bəlünüx pəyda boldı. **17** Ular қarioqu adəmdin yənə: — U kezliringni eqiptu, əmdi sən u toopruluk nemə dəysən? — dəp soraxti. U: — U bir pəyəqəmbər ikən, — dedi. **18** Yəhudiylar kərələydiqan қılınoğan kixining ata-anisini tepip kəlmigüqə, burun uning қarioqu ikənlikigə wə həzir kərələydiqan қılınoğanlıqıja ixənməytdi. Xunga ular uning ata-anisini qakırtıp, **19** ulardin: — Bu silərning oqlungarmu? Tuqma қarioqu, dəwatattinglar? Əmdi həzir қandaklarqə kərələydiqan bolup կaldi? — dəp soraxti. **20** Ata-anisi ularoğa: — Uning bizning oqlımız ikənliki, xundakla tuquluxidinla қarioqu ikənlikini bilimiz; **21** lekin həzir қandaklarqə kərələydiqan bolup қaloğanlışını, kezlirini kim aqşanlışını bilməymiz. U qong adəm tursa, [buni] əzidin soranglar, u ezi dəp bərsun, — dəp jawab bərdi. **22** Ata-anisining xundak deyixi Yəhudiylardin körkənlikü üçün idi; qünki Yəhudiylar kimdəkim əysani Məsih, dəp etirap kilsə, u sinagog jamaitidin koçlap qıkırılsun dəp қarar kılqanidi. **23** Xu səwəbtin uning ata-anisi: «U qong adəm tursa, [buni] əzidin soranglar» degənidi. **24** Pərisiyərə əslidə қarioqu bolqan adəmni yənə qakırıp uningoşa: — Hudaşa xanxərəp berip [kəsəm kıl]! Biz bu adəmnинг gunahkar ikənlikini bilimiz, — deyixti. **25** U mundak jawab bərdi: — U gunahkarmu, əməsmu, bilməymən. Birak mən xu birla ixni bilimənki, қarioqu idim, həzir kərələydiqan boldum. **26** Ular uningdin yənə bir ketim: — U seni қandak կildi? Kezliringni қandak aqtı? — dəp soraxti. **27** U jawabən: — Silərgə allığaqan eyttim, birak կulaq salmidinglar.

Silər nemə dəp կայtidin anglaxni halap կaldinglar?
Silərmü uning muhlisliri bolay dəwatamsilər?! — dedi.

28 Buning bilən, ular uni կատկի tillap: — Sən həlikining muhlisi! Biz bolsaq Musa [pəyoğəmbərninq] muhlislirimiz.

29 Hudanıng Musaoğa səzligənlikini bilimiz; lekin bu nemining bolsa կeyərdin kəlgənlikinimu bilməymiz, — deyixti. **30** Həlikı adəm ularoğa mundak jawab կayturdi: — Ajayıp ixķu bu! Gərqə silər uning կeyərdin kəlgənlikini bilmigininglar bilən, u mening kəzlimini aqtı. **31** Biz bilimizki, Huda gunahkarlarning tiləklirini anglimaydu; birak Əzigə iħlasmən bolup iradisiga əməl kılouqilarningkini anglaydu. **32** Dunya apiridə bolqandan tartip, birərsining tuoġma karioquning kəzini aqşanlıqını anglap baķkan əməs. (**aiōn g165**) **33** Əgər bu adəm Hudadin kəlmigən bolsa, həqnemə kılalmıqan bolatti. **34** Ular uni: — Sən tüptin gunah iqidə tuoquloqan turuqluk, bizgə təlim bərməkqimusən? — deyixip, uni [sinagogtin] kooqlap qikriwetixti. **35** Əysa ularning uni [sinagogtin] kooqlap qikarоjanlıqını anglap, uni izdəp tepip: Sən, Hudanıng Oqliqa etikad kılamsən? — dəp soridi. **36** U jawabən: — Təksir, u kim? Mən uningqa etikad kılıy, — dedi. **37** — Sən həm uni kərdüng həm mana, hazır sən bilən səzlixiwatqan dəl xuning əzi, — dedi Əysa uningoqa. **38** Həlikı adəm: — I Rəb, etikad kılımən! — dəp, uningoqa səjdə kıldı. **39** — Mən korlarni kəridioqan bolsun, kəridioqanlarni kor bolsun dəp bu dunyaqə həküm qikirixka kəldim, — dedi Əysa. **40** Uning yenidiki bəzi Pərisiyələr bu səzlərni anglap uningdin: — Bizmu kormu? — dəp soraxti. **41** Əysa ularoqa: — Kor bolqan bolsanglar, gunahinglar bolmaytti; lekin

silər hazır «kərüwatımız» degininglar üçün silərgə gunah
hesabliniweridu, — dedi.

10 Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip köyayki, köy
kötinioqa ixiktin kirməy, baxka yərdin yamixip kirgən
kixi oqri wə karakqidur. **2** Ixiktin kiridiqan kixi bolsa
köylarning padiqisidur. **3** Ixik баkar uningoja ixikni
eqip beridu wə köylər uning awazini anglap tonuydu;
u əz köylirining isimlirini bir-birləp qakirip ularni
sirtka baxlap qikidu. **4** U köylirining həmmisini sirtka
qikirip bolup, ularning aldida mangidu, köylarmu uning
kəynidin əgixip mengixidu; qünki ular uning awazini
tonuydu. **5** Lekin ular yat adəmning kəynidin mangmaydu,
bəlki uningdin ķaqidu; qünki ular yatlarning awazini
tonumaydu. **6** Əysa bu təmsilni ularoqa səzləp bərgini
bilən, lekin ular uning əzlirigə nemə dəwatqanlığını
heq qüxənmidi. **7** Xunga Əysa ularoqa yənə mundak
dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip
köyayki, köylarning ixiki əzümdurmən. **8** Məndin ilgiri
kəlgənlərning həmmisi oqri wə karakqidur, lekin köylər
ularoqa ķulak salmidi. **9** Ixik əzümdurmən. Mən arkılık
kirgini kutkuzulidu həm kirip-qikip, ot-qəplərni tepip
yeyleydi. **10** Oqri bolsa pəkət oqrlax, əltürük wə
buzux üqünla kelidu. Mən bolsam ularni hayatılkə
erixsun wə xu hayatıqli mol bolsun dəp kəldim. **11**
Yahxi padiqi əzümdurmən. Yahxi padiqi köylər üçün əz
jenini pida kılıdu. **12** Lekin mədikar undak kılmayıdu.
U bəlki nə köylarning igisi nə padiqisi bolmioqaqka,
bərining kəlginini kərsə, köylərni taxlap ķaqidu wə
bərə kelip köylərni titip tiripirən kiliwetidu. **13** Əmdi

mədikar bolsa pəkət həkkini dəp ixləp, қoylarəja kəngül bəlməy bədər қaqıdu. **14** Yahxi padıqi əzümdurmən. Ata meni toniojini dək mən atını tonuojinim dək, mən əzümningkilərni tonuymən wə əzümningkilərmən meni tonuydu; қoylar üçün jenim pida. **16** Bu қotandin bolmiojan baxka қoylirimmu bar. Ularnimu elip baxlixim kerək wə ularmu awazimni anglaydu; xuning bilən bir pada bolidu, xundakla ularning bir padıqisi bolidu. **17** Ata meni xu səwəbtin səyiduki, mən jenimni қayturuwelixim üçün uni pida kılımən. **18** Jenimni həqkim məndin alalmaydu, mən uni əz ihtiyarım bilən pida kılımən. Mən uni pida kılıxka həkuklukmən wə xundakla uni қayturuwelixim həkuklukmən; bu əmrni Atamdin tapxuruwalojanmən. **19** Bu səzlər tüpəylidin Yəhudiylar arisida yənə bəlünük pəyda boldi. **20** Ulardin kəp adəmlər: — Uningəja jin qaplixiptu, u jeylüwatidu, nemə üçün uning səziga կulak salıjudəksilər? — deyixti. **21** Yənə bəzilər bolsa: — Jin qaplaxkan adəmning sezliri bundak bolmaydu. Jin կandakmu կarioqlararning kəzlirini aqalisun?! — deyixti. **22** Kix pəsli bolup, Yerusalemda «Қayta beqixlax həyti» etküzülüwatatti. **23** Əysa ibadəthanidiki «Sulaymannı pexaywini»da aylinip yürütti. **24** Yəhudiylar uning ətrapioja olixiwelip: — Bizni қaçanqılıqə tit-tit kılıp tutuklukta қaldurmakqisən? Əgər Məsih bolsang, bizgə oqukini eyt, — deyixti. **25** Əysa mundak jawab bərdi: — Mən silərgə eyttim, lekin ixənməysilər. Atamning nami bilən kılqan əməllirimning ezi manga guwahlıq beridu. **26** Birak, mən silərgə eytkinimdək, silər etikad kilmidinglar, qünki menin

köylirimdin əməssilər. **27** Mening köylirim mening awazimni anglaydu, mən ularni tonuymən wə ular manga əgixidu. **28** Mən ularoğa mənggülük hayat ata kilmən; ular əsla һalak bolmaydu. Həqkim ularni կolumdin tartiwalalmaydu. (*aiōn g165, aiōnios g166*) **29** Ularnı manga təkdim կılqan atam həmmidin üstündür wə həqkim ularni atamning կolidin tartiwalalmaydu. **30** Mən wə Ata [əslidinla] birdurmız. **31** Buning bilən Yəhudiylar yənə uni qalma-kesək կilixmakqi bolup, yərdin կolliriqa tax elixti. **32** Əysə ularoğa: — Atamdin kəlgən nuroğun yahxi əməllərni silərgə kərsəttim. Bu əməllərning կaysisi üçün meni qalma-kesək կilmakqisilər? — dedi. **33** — Seni yahxi bir əməl üçün əməs, bəlki kupurluk կılqining üçün qalma-kesək կilimiz. Qünki sən bir insan turuqluk, əzüngni Huda կilip kərsətting! — dedi Yəhudiylar jawabən. **34** Əysə ularoğa mundak jawab bərdi: — Silərgə təwə mukəddəs կanunda «Mən eyttim, silər ilahılsilər» dəp pütülgən əməsmu? **35** Huda ez səz-kalamini yətküzgənlərni «ilahılar» dəp atıqan yerdə (wə mukəddəs yazmilarda eytilqini hərgiz küqtin կalmaydu) **36** nemə üçün Ata Əzigə has-mukəddəs կilip paniy dunyaçqa əwətkən zat «Mən Hudanıng Oqlımən» desə, u toqrluluk «kupurluk կilding!» dəysilər? **37** Əgər Atamning əməllirini կilmisam, manga ixənmənglər. **38** Biraқ կilsam, manga ixənmigən һaləttim, əməllərning əzlirigə ixininglər. Buning bilən Atining məndə ikənlikini, meningmu Atida ikənlikimni hək dəp bilip etikad կilidioğan bolisilər. **39** Buning bilən ular yənə uni tutmakqi boldi, biraқ u ularning կolliridin kutulup, u yərdin kətti. **40** Andin u yənə İordan

daryasining u ketioja, yani Yəhya [pəyəmərbər] dəslipidə adəmlərni qəmüldürgən jayoja berip, u yerdə turdi.

41 Nuroqun kixilər uning yenioja kəldi. Ular: — Yəhya həq məjizilik alamət kərsətmigən, lekin uning bu adəm tooprısında barlıq eytənləri rast ikən! — deyixti. **42** Xuning bilən nuroqunlioqan kixilər bu yerdə uningoja etikad կildi.

11 Lazarus degən bir adəm kesəl bolup կalojanidi. U Məryəm wə hədisi Marta turoqan, Bəyt-Aniya degən kənttə turatti **2** (bu Məryəm bolsa, Rəbgə huxbuy mayni sürkigən, putlirini eż qaqliri bilən ertip կurutkan həlik Məryəm idi; kesəl bolup yatkan Lazarus uning inisi idi). **3** Lazarusning hədiliri Əysəoja həwərqı əwətip: «I Rəb, mana sən səygən [dostung] kesəl bolup կaldı» dəp yətküzdi. **4** Lakin Əysə buni anglap: — Bu kesəldin əlüp kətməydu, bəlkı bu arkılık Hudanıng Ooqli uluqlınip, Hudanıng xan-xəripi ayan կilnidu — dedi. **5** Əysə Marta, singlisi wə Lazarusni tolimu səyətti. **6** Xunga u Lazarusning kesəl ikənlikini angloqan bolsimu, ezi turuwatkan jayda yənə ikki kün turdi. **7** Andin keyin u muhlislirioja: — Yəhudiyyəgə կayta baraylı! — dedi. **8** Muhlisliri uningoja: — Ustaz, yekindila [u yerdiki] Yəhudiylar seni qalma-kesək կilmakqi boləqan tursa, yənə u yərgə կayta baramsən? — deyixti. **9** Əysə mundak dedi: — Kündüzdə on ikki saat bar əməsmu? Kündüzi yol mangojan kixi putlaxmas, qünki u bu dunyanıng yorukını kəridu. **10** Lakin keqisi yol mangojan kixi putlixar, qünki uningda yorukluk yoktur. **11** Bu səzlərni eytəndin keyin, u: — Dostimiz Lazarus uhlap կaldı; mən uni uykusidin oyqatlılı barımən, — dəp կoxup կoydi. **12** Xunga muhlislər uningoja: — I Rəb,

uhliojan bolsa, yahxi bolup қalidu, — dedi. **13** Halbuki, Әysa Lazarusning өлүми тоғрулук eytқanidi, lekin ular u дәм elixtiki uyқuni dəwatidu, dəp oylaxti. **14** Xunga Әysa ularоја oquқini eytip: — Lazarus өлди, — dedi. **15** — Birak silərni dəp, silərning etikad қилиxinglar üçün, [uning қexida] bolmiojanlıkимоја huxalmən. Әmdi uning yenioja barayli, — dedi. **16** «Қoxkezək» dəp atilidiojan Tomas baxka muhlisdaxlirioја: — Bizmu uning bilən billə barayli həm uning bilən billə өləyli, — dedi. **17** Әysa muhlisliri bilən Bəyt-Aniyaоја baroјanda, Lazarusning yərlikkə կoyulqiniоја allikaqan tət kün bolоjanlıki uningoјa məlum boldi. **18** Bəyt-Aniya Yerusalemоја yekin bolup, uningdin altə qakırimqə yıraklıkta idi, **19** xuning bilən nuroqun Yəhudiylar Marta bilən Məryəmгə inisi tooqrisida təsəlli bərgili ularning yenioja kəlgənidi. **20** Marta əmdi Әysaning keliwatқinini anglapla, uning aldiоја qikти. Lekin Məryəm bolsa өyidə olturup қaldı. **21** Marta əmdi Әysaоја: — I Rəb, bu yerdə bolоjan bolsang, inim əlmigən bolatti. **22** Həlihəm Hudadin nemini tilisəng, Uning sanga xuni beridiojanlıkini bilimən, — dedi. **23** — Ining қayta tirilidu, — dedi Әysa. **24** Marta: — Ahirkı künidə, yənə tirilix künidə uning jəzmən tirilidiojanlıkini bilimən, — dedi. **25** Әysa uningoја: — Tirilix wə һayatlık mən өzümdurmən; manga etikad қiloquqi kixi elsimu, һayat bolidu; **26** wə һayat turup, manga etikad қiloquqi əbədil'əbəd elməs; buningoјa ixinəmsən? (aiōn g165) **27** U uningoја: — Ixinimən, i Rəb; sening dunyaоја kelixi mukərrər bolоjan Məsih, Hudanıng Oqlı ikənlikingga ixinimən. **28** Buni dəp bolup, u berip singlisi Məryəmni astiojina qaқirip: — Ustaz kəldi, seni

qakiriwatidu, — dedi. **29** Məryəm buni anglap, dərhal ornidin turup, uning aldioja bardı **30** (xu pəyttə Əysa tehi yezişa kirmigən bolup, Marta uning aldioja mengip, uqrixip қalojan yerdə idi). **31** Əmdi [Məryəməgə] təsəlli beriwatkan, əydə uning bilən olturojan Yəhudiylar uning aldirap կopup sirtka qikip kətkinini kərüp, uni kəbrigə berip xu yerdə yioja-zar kılqılı kətti, dəp oylap, uning kəynidin mengixti. **32** Məryəm əmdi Əysa bar yərgə barəjanda uni kərüp, ayiojoja əzini etip: — I Rəb, bu yerdə bolojan bolsang, inim əlmigən bolatti! — dedi. **33** Əysa Məryəmning yioja-zar kılqinini, xundakla uning bilən billə kəlgən Yəhudi həlkning yioja-zar kilişkinini kərgəndə, rohida kattik pişan qekip, kengli tolimu biaram boldi wə: **34** — Uni kəyərgə koydunglar? — dəp soridi. — I Rəb, kelip kərgin, — deyixti ular. **35** Əysa kəz yexi қildi. **36** Yəhudi həlkj: — Қaranglar, u uni қanqilik səygən! — deyixti. **37** Wə ulardin bəziliri: — Қarioquning kəzini aqşan bu kixi kesəl adəmni əlümdin saklap қalalmasmidi? — deyixti. **38** Əysa iqidə yənə kattik pişan qekip, kəbrining aldioja bardı. Қəbri bir օjar idi; uning kirix aşzioja qong bir tax қoyukluk idi. **39** Əysa: — Taxni eliwetinglar! — dedi. Өlgüqining hədisi Marta: — I Rəb, yərlikkə koyqılı tət kün boldi, hazır u purap kətkəndu, — dedi. **40** Əysa uningoşa: — Mən sanga: «Etikad ķilsang, Hudanıng xan-xəripini kərisən» degənidimən! — dedi. **41** Buning bilən halayık taxni eliwətti. Əysa kəzlirini asmanoşa tikip mundak dua қildi: — I Ata, tilikimni angloqining üçün sanga təxəkkür eytimən. **42** Tiləklirimni həmixə anglaydışanlığın bilimən;

lekin xundak bolsimu, ətrapimdiki muxu halayık sening
meni əwətkənlikingga ixənsun dəp, buni eytiwatimən!

43 Bu səzlərni kılqandan keyin, u yukiri awazda: — Lazarus, taxkırıq qık! — dəp towlidi. **44** Əlgüqi kol-putliri
kepənləngən, engiki tengiləjan haldə taxkırıq qikti.
Əysə ularoğa: — Kepənni yexiwetip, uni azad ķilinglar!
— dedi. **45** Məryəmning yenioğa pətə kılıp kelip, uning
əmillirini kərgən Yəhudiylar iqidin nuroqunliri uningoşa
etikad ķildi. **46** Lekin ularning iqidə bəziliri Pərisiyərnin
yenioğa berip, Əysanıng kılqan ixlirini məlum ķılıxtı.
47 Xunga bax kahinlar wə Pərisiyər Yəhudiylarning
kengəxmisini yiojip: — Қandaq ķılıxımız kerək? Bu adəm
nuroqun məjizilik alamətlərni yaritiwatidu. **48** Uningoşa
xundak yol կoyup beriwərsək, həmmə adəm uningoşa
etikad kılıp ketidu. Xundak bolqanda, Rimliklar kelip
bu bizning jayımız wə կowmimizni wəyran ķiliwetidu!
— deyixti. **49** Ularning iqidə biri, yəni xu yili bax kahin
boloqan Қayafa: — Silər həqnemini bilməydikənsilər! **50**
Pütün həlkəning һalak boluxining ornioqa, birlə adəmning
ular üçün əlüxining əwzəllikini qüxinip yətməydikənsilər,
— dedi **51** (bu səzni u əzlükidin eytmioqanidi; bəlki u xu
yili bax kahin boloqanlışı üçün, Əysanıng [Yəhudi] həlkə
üqün, xundakla pəkət u həlk üqünla əməs, bəlki Hudanıng
hər yanoqa tarkılıp kətkən pərzəntlirinинг həmmisini bir
kılıp uyuxturux üçün əlidioqanlıigidin aldın bexarət berip
xundak degənididi). **53** Xuning bilən ular məslihətləxip, xu
kündin baxlap Əysani əltürüwetixni kəstlidi. **54** Xuning
üqün Əysə əmdi Yəhudiylar arisida axkara yurməyti,
u u yərdin ayrılip qəlgə yekin rayondiki Əfraim isimlik

bir xəhīrigə berip, muhlisliri bilən u yərdə turdi. **55**
Əmdi Yəhudiylarning «ötüp ketix həyti»oja az қalojanidi.
Nuroqun kixilər taħarətni ada қılıx üçün, həyttin ilgiri
yezilardin Yerusalemoja kelixti. **56** Xuning bilən billə
xu kixilər Əysani izdəxti. Ular ibadəthanida yiɔjılığanda
bir-birigə: — Қandak oylawatisilər? U həyt etküzgili
kəlməsmu? — deyixti. **57** Bax kahinlar bilən Pərisiyələr
bolsa uni tutux üçün, hərkimning uning kəyərdilikini
bilsə, məlum қılıxi toqrluluk pərman qıkarojanidi.

12 Ətüp ketix həytidin altə kün ilgiri, Əysa əzi əlümdin
tirildürgən Lazarus turuwatkan jay — Bəyt-Aniya oja
kəldi. **2** Xu wəjidin ular u yərdə uningoja ziyapət bərdi.
Marta mehmanlarnı kütüwatatti; Lazarus bolsa Əysa
bilən həmdastihan bolqanlarning biri idi. **3** Məryəm
əmdi naħayiti կimmət bahalik sap sumbul ətirdin bir
ķadak əkilip, Əysanıng putlirioqa kuydi andin qaqları bilən
putlirini ertip kurutti. Ətirning hux puriki əyni bir aldı. **4**
Lekin uning muhlisliridin biri, yəni uningoja pat arıda
satkunluk ķiloquqi, Simonning oqlı Yəhuda Ixkariyot:
5 — Nemixka bu [կimmət bahalik] ətir kəmbəqəllərgə
sədikə kılıp berilixkə üq yüz dinaroqa setilmidi? — dedi
6 (u bu səzni kəmbəqəllərning oqemini yegənlikü üçün
əməs, bəlki oqri bolqanlıki üçün degənidi; qünki u
[muhlislarning ortak] həmyanını saklioquqi bolup, daim
ungoja selinoqinidin oqriliwalatti). **7** Əmdi Əysa: —
Ayalni əz ihtiyarioqa կoyqın! Qünki u buni mening
dərnə künüm üçün təyyarlık kılıp saklioqandur; **8** qünki
kəmbəqəllər həmixə silər bilən billə bolidu, lekin mən
həmixə silər bilən billə bolmayımən, — dedi. **9** Zor bir top

Yəhudiylar uning xu yerdə ikənlikidin həwər tepip, xu yergə kəldi. Ularning kelixi yaloquz Əysani dəpla əməs, yənə u əlümdin tirildürgən Lazarusnimu kərük üqün idi. **10** Lekin bax kahinlar bolsa Lazarusnimu əltürükni məslihətləxkənidid; **11** Qünki uning səwəbidin nuroqun Yəhudiylar əzliridin qekinip Əysaqa etikad kiliwatattı. **12** Ətisi, «[Ətüp ketix] həyti»ni ətküzüxkə kəlgən zor bir top halayık Əysanıng Yerusalemıja keliwatkanlığını anglap, **13** kollirioğa horma xahlirini tutuxkan haldə uni қarxi alojili qikixti wə: «Təxəkkür-hosanna! Pərwərdigarning namida kəlgüqi, Israilning padixahioğa mubarak bolqay!» dəp warkıraxtı. **14** Əysa bir təhəyni tepip, uningoşa mindi; huddi [mukəddəs yazmilarda] mundak pütülgəndək:
— **15** «Korkma, i Zion կizi! Mana, Padixahıng exək təhiyigə minip keliwatidu!». **16** Əyni qəoşda uning muhlisliri bu ixlarnı qüxənməytti, lekin əysa xan-xərəptə uluqlanəqandin keyin, bu səzlərning uning toqrluluk pütülgənlilikini, xundakla bu ixlarning dərwəkə uningda xundak yüz bərgənlilikini esigə kəltürdi. **17** Əmdi u Lazarusni kəbridin qakırıp tirildürgən qəoşda uning bilən billə bolqan halayık bolsa, bu ixka guvahlıq beriwatattı. **18** Əysa yaratkan bu möjizilik alamətnimu anglioqaqka, uni қarxi elixka xu bir top adəmlər qikixkanidi. **19** Pərisiyər bolsa bir-birigə: — Қaranglar, [barlık] kılqininglar bikar kətti! Mana əmdi pütkül jahən uningoşa əgəxməktə! — deyixti. **20** Ətüp ketix həytida ibadət kılqılı kəlgənlər arisida birnəqqə greklarmu bar idi. **21** Bular əmdi Galiliyəning Bəyt-Saida yezisidin bolqan Filipning yenioşa kelip: — Əpəndim, biz əysa bilən kərüxsək, — dəp tələp

kanundin Məsihning əbədgıqə қalidiqinini angliojan; sən қandaqsigə «Insan'oqlı kətürülüxi kerək» dəysən?! Bu қandaqmu «Insan'oqlı» bolsun? — dəp soridi. (aiōn

g165) 35 Xunga Əysa ularoja: — Nurning aranglarda bolidiojan wakti uzun bolmaydu. Xunga қarangojuluğning silərni besiwalmaslıki üçün, nur bar waktida [uningda] menginglar; қarangojuluğta mangojan kixi əzining kəyərgə ketiwatkanlığını bilməydu. 36 Nur aranglarda bar wakitta, uningoja ixininglar; buning bilən nurning pərzəntliri bolisilər, — dedi. Əysa bu səzlərni қılqandin keyin, ulardin ayrılip yoxurunuwaldı. 37 Gərqə u ularning kəz aldida xunqə tola məjizilik alamət kərsətkən bolsimu, ular tehi uningoja etikəd kilmidi. 38 Xuning bilən Yəxaya pəyələmbərning yazmisida aldin'ala kərsitilgən bexarət dəl əməlgə axurdi: «I Pərwərdigar, bizning yətküzgən həwirimizgə kimmu ixəngən? Həm «Pərwərdigarning biliki» Bolquqi kimgimu ayan kılınojan?» 39 Halayıkning etikəd kilmiojinining səwəbi dəl xuki (huddi Yəxaya pəyələmbər yənə aldin'ala eytkandək): «[Pərwərdigar] ularning kezlirini kor, Kəlbini tax qıldı; Məksət, ularning kezlirining kərüp, Kəlbining qüxinip, [Gunahlıridin] yenixining aldini elix üçündür; Bolmisa, Mən ularni sakaytqan bolattim, — [dəydu Pərwərdigar]». 41 Bu səzlərni Yəxaya [pəyələmbər] [Məsihning] xan-xəripini kərüp uningoja қarita aldin'ala söz kılıqinida eytənidi. 42 Wəhələnki, gərqə hətta Yəhudiy akşakalliridinmu nuroqunliojan adəmlər uningoja etikəd kılıqan bolsimu, ular Pərisiyələr wəjidin қorķup, əzlirining sinagogtin қoqlap qikiriwetilməsliki üçün uni etirap kilmidi. 43

Buning səwəbi, ular insanlardın kelidiqan izzət-xəhrətni Hudadin kelidiqan izzət-xəhrəttin yahxi kərətti. **44** Birak Əysə yukarıı awaz bilən mundak dedi: — Manga etikad қilojuqi mangila əməs, bəlki meni Əwətküqigə etikad қilojuqidur. **45** Kimki meni kərgüqi bolsa, meni Əwətküqini kərgüqi bolidu. **46** Mən manga etikad қilojuqlar қarangoşulukta қalmışın dəp, nur süpitidə dunyaşa kəldim. **47** Birsi səzlirimni anglap, ularni tutmisa, uni sorakça tartmaymən; qünki mən dunyadikilərni sorakça tartkılı əməs, bəlki dunyadikilərni կutkuzojili kəldim. **48** Birak meni qətkə қakkuqini, xundakla səzlirimni қobul қilmioğanni bolsa, uni sorakça tartkuqi birsi bar. U bolsimu, mən eytən səz-kalamimdur. U ahirkı künü uni sorakça tartidu. **49** Qünki mən əzlükümdin səzliginim yok, bəlki meni əwətkən Ata mening nemini deyixim wə կandak səzlixim kerəklikigə əmr bərgən. **50** Uning əmrining mənggülük həyatlıq, ikənlikini bilimən. Xunga nemini səzlisəm, Ata manga buyruqinidək səzləymən.

(aiōnios g166)

13 Ətüp ketix həytidin ilgiri, Əysə bu dunyadın ayrılip, Atining yenioğa baridiqan waqit-saətning yetip kəlgənlikini bildi wə xuning üçün bu dunyadiki əz adəmlirigə kərsitip kəlgən mehîr-muhəbbətinə ahirojıqə toluq kərsitip turdi. **2** Əmdi kəqlik tamaş yeyiliwatkanidi; Iblis alliburun Simonning oqlı Yəhuda Ixkariyotning kəngligə Əysəşa satğunluq ķılıx wəswəsisini salıqanidi. **3** Əysə Atining hər ixni uning ķolioğa tapxurojinini, wə əzininə Hudanıng yenidin kelip, Hudanıng yenioğa kaytidioqanlığını bilgəqkə, **4** dastihandin turup, ton-

kenglikini yexip, bir lènggə bilən belini baqlıdi. **5** Andin jawuroja su kuyup, muhlislarning putlirini yuyuxka wə beligə baqlijan lènggə bilən sürtüp ķurutuxka baxlıdi. **6** Nəwət Simon Petruska kəlgəndə, Petrus uningoja: — I Rəb, putumni sən yusang қandak bolójini?! — dedi. **7** Əysə uningoja: — Nemə қiliwatқinimni hazırlı bilməysən, lekin keyin bilisən, — dedi. **8** Petrus: — Sən mening putumni yusang hərgiz bolmaydu! — dedi. Əysə uningoja jawabən: — Seni yumisam, mening bilən təng nesiwəng bolmaydu, — dedi. (aiən g165) **9** Simon Petrus: — I Rəb, undakta pəkət putlirimnilə əməs, kollirimnimu, beximnimu yuqaysən! — dedi. **10** Əysə uningoja: — Bədini yuyulup, tamamən pakiz bolójan adəm pəkət putlirini yusila kayta yuyunuxining hajiti bolmaydu. Silər pakiz, lekin həmminglar əməs, — dedi **11** (qünki u əzini kimning tutup beridiojanlığını bilətti; xuning üçün u «Həmminglارla pakiz əməs» degənidi). **12** Xuning bilən u ularning putlirini yuyup bolójandin keyin, ton-kenglikini kiyip, yənə dastihanəja olturnup ularoja mundak dedi: — Silərgə nemə kılójinimni ukitunglarmu? **13** Silər meni «Ustaz» wə «Rəb» dəysilər wə rast eytisilər, mən xundakturmən. **14** Əgər mən Rəb wə ustazinglar turukluk, putliringlarnı yuqanikənmən, silərmə bir-biringlarning putlirini yuyuxunglar kerək. **15** Mən silərgə kılójandək silərningmu həm xundak kilixinglar üçün bu ülgini qaldurdum. **16** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, kul hojayinidin üstün turmaydu, əlqimu əzini əwətküqidin üstün turmaydu. **17** Bu ixlarnı bilgənikənsilər, xundak kilsanglar bəhtlisilər! **18** Mən bularni həmminglaroja қaritip eytmidim. Mən

tallıojanlırimni bilimən, lekin [mukəddəs yazmilarda] aldin pütülgən: «Mən bilən həmdastihan bolup nenimni yegənmə manga put attı!» degən bu söz əməlgə axurulmay կalmaydu. **19** Mən bu ix yüz berixtin awwal uni silərgə eytip կոյայki, u ixlar yüz bərgəndə mening «Bar Boloquqi» ikənlikimgə ixinisilər. **20** Bərhək, bərhək, silərgə xuni eytip կոյայki, kimki mən əwətkən hərkəndək birsini կobul կilojan bolsa, meni կobul կilojan bolidu; wə meni կobul կilojuqlar meni Əwətküqini կobul կilojan bolidu. **21** Əysa bu səzlərni eytəkəndin keyin, rohta qattık pişən qekip, mundak guwahlıq bərdi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip կոյայki, aranglarda birəylən manga satkunluk կlidu! **22** Muhlislar kimni dəwatkanlığını biləlməy, bir-birigə կaraxti. **23** Əmdi dastihanda muhlisliridin biri Əysanıng məydisigə yəlinip yatkanidi; u bolsa «Əysa səyidiojan muhlis» idi. **24** Simon Petrus uningdin [Əysanıng] kimni dəwatkinini sorap bekixini ixarət կildi. **25** Xuning bilən u Əysanıng məydisigə yəlinip turup uningdin: — I Rəb, u kimdur? — dəp soridi. **26** Əysa jawab berip: — Bu bir qixləm nanni axğa tegürüp kimgə sunsam, xudur, — dedi. Xuning bilən u bir qixləm nanni [axşa] tegürüp, Simonning oqlı Yəhuda Ixkariyotka sundi. **27** Yəhuda nanni eliwidi, Xəytan uning iqigə kirdi. — Қılıdiojiningni qapsan կil, — dedi Əysa uningoja. **28** (Əmdi dastihanda olturoqanlarning həqkəyisi uning [Yəhudaοja] bu səzlərni nemə üçün deginini bilmidi. **29** Yəhuda ularning ortak həmyanını tutkını üçün, bəzilər Əysa uningoja: «Bizgə kerəklik həytlik nərsilərni elip kəl» yaki «Kəmbəσəllərgə birər nərsə bər» dəwatsa

kerək, dəp oylaxtı). **30** Yəhūda bu bir qixləm nanni elipla taxkiriçə qikip kətti (bu qaoq keqə idi). **31** Yəhūda taxkiriçə qikip kətkəndin keyin, Əysə mundak dedi: — Əmdi İnsan'ooqlı uluɔ̄linidioğan wakit-saət yetip kəldi wə Huda u arkılık uluɔ̄linidu. **32** Wə əgər Huda uningda uluɔ̄lansa, Hudamu Əzidə uni uluɔ̄playdu, xundakla dərhal uni uluɔ̄playdu. **33** Balilirim, silər bilən billə bolidiçən yənə azoqina wakṭim қaldı. Silər meni izdəysilər, lekin menin Yəhūdiylarоja: «Mən baridiçən yərgə silər baralmaysilər» dəp eytkenimdək, buni silərgimu eytimən. **34** Silərgə yengi bir əmr tapxurimənki, «bir-biringlarnı səyünglər». Silərni səyginimdək, silərmə bir-biringlarnı səyünglər. **35** Aranglarda bir-biringlərə mehîr-muhəbbitinglər bolsa, həmmə adəm silərning menin muhlislirim ikənliklərini bilidu. **36** Simon Petrus uningdin: — I Rəb, kəyərgə barisən? — dəp soridi. Əysə jawabən: — Mən ketidiçən yərgə həzirqə əgixip baralmaysən, lekin keyin manga əgixip barisən, — dedi. **37** Petrus uningoça: — I Rəb, nemə üqün həzir sening kəynindin əgixip baralmaymən? Sən üqün jenimni pida kılal! — dedi. **38** Əysə jawabən mundak dedi: — Mən üqün rasttinla jeninqi pida kılamsən? Bərhək, bərhək, sanga eytip կoyayki, horaz qillioquqə, sən məndin üq ketim tanisən!

14 Kənglünglərni parakəndə kilmanglar! Hudaçə ixinisilər, mangimu ixininglər. **2** Atamning əyidə nuroqun makanlar bar. Bolmiçən bolsa, buni silərgə eytikan bolattim; qünki mən hərbiringlərə orun təyyar lax üçün xu yərgə ketip barımən. **3** Mən silərgə orun təyyarlıqılı

baridiojanikənmən, qokum kaytip kelip, silərni əzümgə alımən; xuning bilən, mən kəyərdə bolsam, silərmə xu yərdə bolisilər. **4** Silər mening kəyərgə ketidiojanlıkimni wə u yərgə baridiojan yolni bilisilər. **5** Tomas uningoja: — I Rəb, sening kəyərgə ketidiojanlıkingni bilməymiz. Xundak ikən, yolni қandak bilimiz? — dedi. **6** Əysa uningoja: — Yol, həkikət wə həyatlıq əzümdurmən. Meningsiz həqkim Atining yenioja baralmaydu. **7** Əgər meni tonuojan bolsanglar, Atamnimu tonuojan bolattinglar. Həzirdin baxlap uni tonudunglar həm uni kərdünglar, — dedi. **8** — I Rəb, Atini bizgə kərsitip koysangla, xu kupayə, — dedi Filip. **9** Əysa uningoja mundak dedi: — «I Filip, silər bilən birgə bolöqinimoja xunqə wakıt boldi, meni tehiqə tonumidingmu? Meni kərgən kixi Atini kərgən bolidu. Xundak turukluk, sən nemixka yənə: «Bizgə Atini kərsətkəysən» dəysən? **10** Mən Atida, Ata məndə ikənlikigə ixənməmsən? Silərgə eytən səzlirimni əzlükümdin eytənim yok; bəlki məndə turuwatkan Ata Əz əməllirini kiliwatidu. **11** Mening Atida bolqanlıkimə, Atining məndə bolqanlıkiqə ixininglar. Yaki həqbolmioqanda, mening կıləjan əməllirimdin manga ixininglar. **12** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip կoyayki, manga ixəngən kixi mening kiliwatkan əməllirimni կılalaydu; wə bulardınmu tehimu uluq əməllərni կılıdu, qünki mən Atining yenioja [kaytip] ketimən. **13** Wə Atining Oşulda uluqlinixi üçün, hərnemini mening namim bilən tilisənglar, xularni ijabət կilimən. **14** Mening namim bilən hərkəndək nərsini tilisənglar, mən silərgə xuni ijabət կilimən». **15** — «Meni səysənglar, əmrlirimə əməl

ķilsilər. **16** Mənmu Atidin tiləymən wə U silərgə baxğa bir
Yardəmqi ata ķildi. U silər bilən əbədgıqə birgə bolidu.

(aiōn g165) **17** U bolsimu Həkikətning Rohidur. Uni bu
dunyadikilər ķobul ķılmayıdu, qünki Uni nə kərməydu,
nə tonumaydu. Birak silər Uni tonuysilər, qünki U silər
bilən billə turuwatidu həm silərdə makan ķildi. **18**
Mən silərni yetim ķaldurmaymən, yeninglaroja yənə
kayıtip kelimən. **19** Azəjina wakjittin keyin, bu dunya meni
kərməydu, lekin silər kərüsilər. Mən həyat bolğanlığım
üqün, silərmə həyat bolisilər. **20** Xu kündə mening
Atamda bolğanlığım, silərning məndə bolğanlığınlar
wə mənmu həm silərdə bolğanlığımı bilisilər. **21** Kim
əmrlirimgə igə bolup ularni tutsa, meni səygüqi xu bolidu.
Meni səygüqini Atammu səyidu, mənmu uni səyimən
wə əzümni uningoja ayan ķilimən». **22** Yəhuda (Yəhuda
Ixkariyot əməs) uningdin: — I Rəb, sən əzüngni bu
dunyadikilərgə ayan ķilmay, bizgila ayan ķlixing ķandak
ix? — dəp soridi. **23** Əysə uningoja jawabən mundağ dedi: —
«Birkim meni səysə, səzümni tutidu; Atammu uni səyidu
wə [Atam] bilən ikkimiz uning yenioja berip, uning bilən
billə makan ķilimiz. **24** Meni səyməydiqən kixi səzlirimni
tutmaydu; wə silər anglawatkan bu söz bolsa mening
əməs, bəlki meni əwətkən Atiningkidur. **25** Mən silər
bilən billə boluwatkan qeoqimda, bularni silərgə eyttim.
26 Lekin Ata mening namim bilən əwətidiojan Yardəmqi,
yəni Mükəddəs Roḥ silərgə həmməni egitidu həm mening
silərgə eytikan həmmə səzlirimni esinglaroja kəltüridu. **27**
Silərgə hatırjəmlik ķaldurimən, əz hatırjəmlikimni silərgə
berimən; mening silərgə bərginim bu dunyadikilərning

bərginidək əməstur. Kənglünglarnı parakəndə kilmanglar wə jür'ətsiz bolmanglar. **28** Silər mening: «Mən [silərdin] ayrılip ketimən, keyin yeninglarqa yənə kaytip kelimən» deginimni anglıdinglar. Meni səygən bolsanglar, Atining yenioğa ketidioğanlıkim üçün hursən bolattinglar. Qünki Ata məndin uluəldur. **29** Silərning bu ixlar yüz bərginidə ixinixinglar üçün bu [ixlar] yüz berixtin awwal silərgə eyttim. **30** Mundin keyin silər bilən kəp səzləxməymən; qünki bu dunyaning həkümdarı kelix aldida turidu wə məndin kirgündək həq yoquq tapalmaydu. **31** Lekin bu dunyaning adəmlirining mening Atini seyidiğanlıkimni bilixi üçün Ata manga nemə əmr kılajan bolsa, mən dəl xuni əməlgə axurimən. Turunglar, bu jaydin ketəyli».

15 — «Həkikiy üzüm teli» əzümdurmən, Atam bolsa baqwəndur. **2** Baqwən məndiki mewə bərməydiğən hərbir xahni kesip taxlaydu. Mewə bərgənlirini bolsa tehimu kəp mewə bərsun dəp, pak kılıp putap turidu. **3** Əmdi silər mən silərgə yətküzgən səzüm arkılık alliburun pak boldunglar. **4** Silər məndə izqıl turunglar, mənmu silərdə izqıl turimən. Xah talda turmay, əzi mewə berəlməydiqinidək, silərmə məndə izqıl turmisanglar, mewə berəlməysilər. **5** «Üzüm teli» əzümdurmən, silər bolsanglar xahliridursilər. Kim məndə izqıl tursa, mənmu xundakla uningda turoqinimda, u kəp mewə beridu. Qünki mənsiz həqnemini kılalmaysilər. **6** Birsi məndə turmisa, u [kerəksiz] xahtək taxlinip, ķurup ketidu. Bundak xahlar yioqip kelinip otka taxlinidu. **7** Silər məndə izqıl tursanglar wə sezlirim silərdə izqıl tursa, nemini tələp kılısgalar, silərgə xu ijabət bolidu. **8** Silərning kəp mewi

berixinglar, xundakla mening muhlislimim ikənlikinglarnı
ispatlixinglar bilən xan-xərəp Atam oja kəltürülidü. **9**
Atam meni səyginidək, mənmu silərni səydüm; mening
mehir-muhəbbətimdə izqıl turunglar. **10** Əgər əmrlirimni
tutsanglar, huddi mən Atamning əmrlirini tutkan wə
həmixə uning mehir-muhəbbətidə turojnimdək, silərmə
həmixə mening mehir-muhəbbətimdə turisilər. **11** Mening
huxallıkim silərdə bolsun wə xuningdək huxallıqinglar
tolup taxsun dəp, mən bularni silərgə eyttim. **12** Mening
əmrəm xuki, mən silərni səyginimdək, silərmə bir-
birinqlarnı səyünglər. **13** İnsanlarning eż dostliri üçün
jenini pida kılıxtın qongķur mehir-muhəbbəti yoktur.
14 Silərgə buyruqan əmrlirimni ada kılısgalar, mening
dostlirim bolisilər. **15** Əmdi mundin keyin mən silərni
«kul» dəp atımaymən. Qünki kul hojayinining nemə
kiliwatkinini bilməydi. Uning ornioja silərni «dost» dəp
atidim, qünki Atamdin angliojanlırimning həmmisini
silərgə yətküzdüm. **16** Silər meni talliojininglar yok,
əksiqə mən silərni tallidim wə silərni berip mewə bərsun
həmdə mewiliringlar daim sakłansun, mening namim
bilən Atidin nemə tilisənglər, u silərgə bərsun dəp silərni
tiklidim. **17** Silərgə xuni əmr kılımənki, bir-birinqlarnı
səyünglər. **18** Bu dunyadikilər silərdin nəprətlənsə, silərdin
awwal məndin nəprətləngənlikini bilinglar. **19** Silərmə
bu dunyadikilərdin bolqan bolsanglar, bu dunyadikilər
silərni ezipizningki dəp, səygən bolatti. Birak, silər bu
dunyadin bolmioqaqka, bəlki mən silərni bu dunyadin
ayrip talliojanlıkim üçün, əmdi bu dunyadikilər silərdin
nəprətlinidü. **20** Mən silərgə eytən səzni esinglarda

tutunglar: «Kul hojayinidin üstün turmaydu». Ular manga ziyankəxlik қilojan bolsa, silərgimu ziyankəxlik kılıdu. Mening sözümni tutkan bolsa, ular silərningkinimu tutidu.

21 Birak mening namim tüpəylidin ular silərgimu xu ixlarning həmmisini kılıdu, qünki ular meni Əwətküqini tonumaydu. **22** Əgər mən kelip ularoja söz kilmiojan bolsam, ularda gunah yok dəp hesablinatti. Lekin hazır gunahı üçün ularning həq bahanisi yoktur. **23** Kimdəkim məndin nəprətlənsə Atamdinmu nəprətləngən bolidu. **24** Mən ularning arisida baxka həqkim kılıp bakmiojan əməllərni kilmiojan bolsam, ularda gunah yok dəp hesablinatti. Lekin ular hazır [əməllirimni] kərgən turukluk, yənilə həm məndin həm Atamdin nəprətləndi. **25** Lekin bu ixlar ularoja təwə bolajan Təwrat əkanunda: «Həqkandak səwəbsizla məndin nəprətləndi» dəp pütülgən söz əməlgə axuruluxi üçün xundak yüz bərdi. **26** Lekin mən silərgə Atining yenidin əwətidiojan Yardəmqi, yəni Atining yenidin qikkuqi Həqikətning Rohı kəlgəndə, U manga guwahlıq beridu. **27** Silərmə manga guwahlıq berisilər, qünki silər baxtin tartip mən bilən billə boldunglar.

16 Silərning putlixip kətməslikinglar üçün bularnı silərgə eyttim. **2** Ular silərni sinagoglarning jamaətliridin қooqlap qikiriwetidu; həmdə xundak bir wakit-saət keliduki, silərni əltürgüqi əzini Hudaoja hizmət kiliwatımən, dəp hesablaydu. **3** Ular bularnı ya Atini, ya meni tonumiojanlıkı üçün kılıdu. **4** Lekin mən bu ixlarnı silərgə eyttimki, wakit-saiti kəlgəndə, mən xundak aldin'ala eytkinimni esinglaroja kəltürələysilər. **5** —

Mən baxta bularni silərgə eytmidim, qünki mən silər bilən billə idim. Lekin əmdi meni əwətküqining yenioğa қaytip ketimən. Xundak turukluk, aranglardin həqkim məndin: «Nəgə ketisən?» dəp sorimaywatidu. **6** Əksiqə, silərgə bularni eytkinim üçün, kəlblinglar kayoqluşa qəmüp kətti. **7** Əmma mən silərgə həkikətni eytip köyayki, mening ketixim silərgə paydılıktur. Qünki əgər kətmisəm, Yardəmqi silərgə kəlməydu. Əmma kətsəm, Uni silərgə əwətimən. **8** U kəlgəndə, bu dunyadikilərgə gunah tooprısida, həkkaniyilik tooprısida wə ahirət soriği tooprısida həkikətni bilgüzidu. **9** U ularni gunah tooprısida bilgüzidu, qünki ular manga etikəd kılmidi. **10** Ularnı həkkaniyilik tooprısida [bilgüzidu], qünki Atamning yenioğa қaytip barımən wə silər meni yənə kərəlməysilər. **11** Ularnı ahirət soriği tooprısida [bilgüzidu], qünki bu dunyaning həkümdarı üstigə həküm qıçırlıdı. **12** Silərgə eytidioğan yənə kəp səzlirim bar idi; lekin silər ularni hazırlıqə kətürəlməysilər. **13** Lekin U, yəni Həkikətning Rohı kəlgəndə, U silərnı barlıq həkikətkə baxlap baridu. Qünki U əzlükidin səzliməydu, bəlki nemini anglioğan bolsa, xuni səzləydu wə kəlgüsiddə bolidioğan ixlardin silərgə həwər beridu. **14** U meni uluqlaydu; qünki U məndə bar bolqanni tapxuruwelip, silərgə jakarlaydu. **15** Atida bar bolqanning həmmisi həm meningkidur; mana xuning üçün mən: «U məndə bar bolqanni tapxuruwelip, silərgə jakarlaydu» dəp eyttim. **16** Az wakittin keyin, meni kərməysilər; wə yənə bir'az wakit ətkəndin keyin, meni қayta kərisilər, qünki mən Atamning yenioğa ketimən». **17** Xunga muhlislarning bəziliri bir-birigə: — Bizlərgə:

— «Az wakittin keyin, meni kerməysilər; yənə bir'az wakit etkəndin keyin, meni kayta kərisilər» wə yənə «Qünki mən Atamning yenioğa ketimən» degini nemə deginidu? **18** «Az wakittin keyin» degən səzining mənisi nemə? Uning nemilərni dəwatqanlırını bilmiduk, — deyixidu. **19** Əysə ularning əzidin nemini sorımaqçı bolğinini bilip ularoğa mundak dedi: — «Mening «Az wakittin keyin, meni kerməysilər; yənə bir'az wakit etkəndin keyin, meni kərisilər» deginimning mənisini bir-biringlardın sorawatamsılər? **20** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip köyayki, silər yioğa-zar kətürüsılər, lekin bu dunyadikilər huxal boluxup ketidu; silər қayqurisılər, lekin қayquliringlar xadlıkkə aylinidu. **21** Ayal kixi tuqutta azablinidu, qünki uning wakit-saiti yetip kəlgən; lekin bowikj tuqulup bolğandın keyin, bir pərzəntning dunyaoğa kəlgənlikining xadlıkj bilən tartqan azabını untup ketidu. **22** Xuningoşa ohxax, silərmə hazır azabliniwatisılər, lekin mən silər bilən kayta kərüximən, kəlbinglar xadlinidu wə xadlıkinglarnı həqkim silərdin tartiwalalmaydu. **23** Xu kündə silər məndin həqnərsə sorimaysılər. Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip köyayki, mening namim bilən Atidin nemini tilisənglər, u xuni silərgə beridu. **24** Həziroqıqə mening namim bilən həqnemə tilimidinglər. Əmdi tilənglər, erixisılər, buning bilən xadlıkinglər tolup taxidu! **25** Silərgə bularni təmsillər bilən eytip bərdim. Birağ xundak bir wakit keliduki, u qəoşda silərgə yənə təmsillər bilən sezliməymən, Ata toopruluk silərgə oquk eytimən. **26** Xu küni tiləkliringlarnı mening namim bilən iltja ķilisilər. Mən silər üçün Atidin

tələp kılımən, dəp eytmaymən; **27** qünki Ata əzimu silərni
seyidu; qünki silər meni səyisilər wə menin Hudanıng
yenidin kəlgənlikimgə ixəndinglar. **28** Mən Atining yenidin
qıkıp bu dunyaçqa kəldim; əmdi mən yənə bu dunyadın
ketip Atining yeniçqa barımən». **29** Muhlisliri: — Mana
sən hazır oquq eytiwatisən, təmsil kəltürüp səzlimiding!
30 Biz sening həmməni bilginingni, xundakla həqkimning
səndin soal sorixining hajiti yoklukını əmdi bilip yəttük.
Xuningdin sening Hudanıng yenidin kəlgənlikkingə
ixəndük, — deyixti. **31** Əysə jawabən ularçqa: — Hazır
ixəndinglarmu? **32** Mana, xundak wakıt-saiti keləy dəp
kəldi, xundakla kelip қaldiki, həmminglər meni yaloquz
taxlap hərbiringlər əz yolliringlarçqa tarkılıp ketisilər.
Birək mən yaloquz əməsmən, qünki Ata mən bilən billidur.
33 Silərning məndə hatırlımlıkkə igə boluxunglar üçün
bularni silərgə eyttim. Bu dunyada turup azab-oğubət
tartisilər, əmma oğyrətlik bolunglar! Mən bu dunya
üstidin oğelibə қildim!

17 Əysə bu səzlərni kılıqandin keyin, kəzlirini ərxkə
tikip, mundak dua қıldı: — I Ata, wakıt-saət yetip kəldi; Sən
Oqlungni uluqlatkuzoqaysən; buning bilən Oqlungmu
Seni uluqlatkuzidu; **2** yəni, uning Sən uningoqə tapxuroqan
insanlarçqa mənggülük hayat ata kilixi üçün, uningoqə
pütkül ət igiliridin üstün hökük ata kılıqiningdək, uni
uluqlatkuzoqaysən. (*aiōnios g166*) **3** Mənggülük hayat xuki,
birdinbir həkikiy Huda — Seni wə Sən əwətkən Əysə
Məsihni tonuxtin ibarəttur. (*aiōnios g166*) **4** Mən Sening əməl
kilişim üçün tapxuroqan ixingni orundixim bilən Seni
yər yüzidə uluqlatkuzdum. **5** I Ata, Sening aləm apiridə

boluxtin burun mən Əzüngning yeningda igə bolğan xan-
xərəp bilən meni Əzüngning yeningda uluqlatkuşoysən.

6 Sən bu dunyadin manga tallap bərgən adəmlərgə Sening
namingni ayan қildim. Ular Seningki idi, Sən ularni manga
bərding wə ular Sening söz-kalamingni tutup kəldi. **7** Ular
həzir Sən manga bərgən həmmə nərsilərning Seningdin
kolgənlikini bildi. **8** Qünki Sən manga tapxurojan sözlərni
ularoja yətküzdüm; ularmu bularnı қobul қildi, xuning
bilən Səndin qıkkınımni həkikətən bilip yətti həmdə
Sening meni əwətkənlikinggimu ixəndi. **9** Bularoja dua
ķılımən; bu dunyadiki adəmlərgə əməs, bəlkı Sən manga
bərgən adəmlərgə dua ķılımən; qünki ular Seningkidur.

10 Mening barlıkim Seningkidur wə Sening barliking
bolsa meningkidur wə mən ularda xərəp taptım. **11**
Mən əmdi bu dunyada turiwərməymən; lekin ular bu
dunyada қaldı wə mən Sening yeningoja ketiwatimən.
I mukəddəs Ata, Sən manga bərgən naming arkılık
ularnı saklıoqinki, biz ikkimiz bir bolqinimizdək, ularmu
bir bolqay. **12** Mən ular bilən billə bolğan wakıtmada,
Sən manga bərgən naming bilən ularnı saklıdim həm
köqididim; wə mukəddəs yazmilardiki bexarətning əməlgə
axuruluxi yolidə, ularning iqidin һalakətkə has bolğan
kixidin baxka birimu yokalmidi. **13** Mana əmdi sening
yeningoja barımən. Mening xadlıkim ularda tolup taxesun
dəp, bu sözlərni dunyadiki wakıtmada sözlidim. **14** Mən
ularoja söz-kalamingni tapxurdum. Mən bu dunyadin
bolmioqinimdək, ularmu bu dunyadin bolmioqini üçün,
bu dunyaning adəmliri ulardin nəprətlinidu. **15** Ularnı bu
dunyadin ayriwətkəysən dəp tiliməymən, bəlkı ularni

rəzil bolqıqidin saklıqaysən, dəp tiləymən. **16** Mən bu dunyadin bolmioqinimdək, ularmu bu dunyadin əməstur. **17** Ularnı həkikət arklılıq Əzünggə mukəddəs kılıp atıquzoqaysən, qünki səz-kalaming həkikəttür. **18** Sən meni dunyaşa əwətkiningdək, mənmu ularni dunyaşa əwəttim. **19** ULARMU HƏKİKƏTTƏ MUKƏDDƏS KİLINİP ƏZÜNGGƏ ATALSUN DƏP, ƏZÜMNI SANGA HAS ATAYMƏN. **20** Mən yaloquz ular üqünla əməs, yənə ularning səzi arklılıq manga etikəd kılıdiqanlar üçünmu dua kılımən. **21** Ularning həmmisi bir bolqay; i Ata, Sən məndə, mən Səndə bolqandək, ularmu Bizdə bir bolqay; xundak bolqanda, bu dunyadikilər meni Sening əwətkənlikinggə ixinidu. **22** Sən manga ata kılqan xan-xərəpni ularqa ata kıldimki, biz ikkimiz bir bolqandək, ularmu bir bolqay; **23** yəni mən ularda, sən məndə bolup, ular birlikə kamil kılınoqay. Xu arklılıq bu dunyadikilər meni əwətkənlikingni həm meni seyginingdək ularnimu seygənlikingni bilidu. **24** I Ata, Sən manga bərgənliringning həmmisining mən bolqan yerdə mən bilən birgə boluxini, xundakla mening xan-xəripimni, yəni Sən aləm apiridə boluxtin burun meni seygənliking üçün, manga bərgən xan-xərəpni ularning kərüxini halaymən. **25** I həkkəniy Ata, bu dunyadikilər seni tonumiqan, əmma mən Seni tonuymən wə bularmu meni Sening əwətkənlikingni bildi. **26** Wə mən Sening namingni ularqa ayan kıldım wə yənə dawamlik ayan kılımən. Xuning bilən, Sening manga kərsətkən mehîrmuhəbbiting ularda bolidu wə mənmu ularda bolay.

18 Əysə bularni eytkəndin keyin, muhlisliri bilən billə taxkirişa qıkıp Kidron jilojisining u kətişa etti. U yerdə

bir baɔqə bar idi. Əysa bilən muhlisliri u baɔqigə kirdi. **2** Uningoja satkunluk қılıdiojan Yəhūdamu u yərni bilətti, qünki Əysa muhlisliri bilən pat-pat u yərdə yiɔlip olturatti. **3** Xuning bilən Yəhūda bir top Rim ləxkərliri bilən bax kahinlar həm Pərisiyərə əwətkən қarawullarnı baxlap bu yərgə kəldi. Ularning kollirida panus, məx'əl wə korallar bar idi. **4** Əysa bexioja qüxicidiojanlarning həmmisini bilip, ularning aldiqə qikip:
— Kimni izdəysilər? — dəp soridi. **5** Nasarətlik Əysani, — dəp jawab berixti ular. Əysa ularoja: — Mana mən bolimən,
— dedi. (Uningoja satkunluk kılıqan Yəhūdamu ularning arisida turatti). **6** Əysa: «Mana mən bolimən» dewidi,
ular arkisiqə yenip yərgə yıkılıxtı. **7** Xuning bilən Əysa ulardin yənə bir kətim: — Kimni izdəysilər? — dəp soridi.
— Nasarətlik Əysani, — deyixti ular. **8** Əysa: — Silərgə eyttiməq, mən xu bolimən. Əgər izdigininglər mən bolsam, bularni kətkili koyunglar, — dedi. **9** Buning bilən əzining: «[Ata], Sən manga bərgənlərdin həqkəyisini yittürmidim» degən sezi əməlgə axuruldi. **10** Simon Petrusning yenida bir қılıq bolqəq, u xuan uni suqurup, bax kahinning qakiriqə birni urup, ong կulikini xilip qüxürüwətti. Qakarning ismi Malkus idi. **11** Əysa Petruska:
— Қılıqni oqılapka sal! Ata manga tapxurojan kədəhni iqəmdim? — dedi. **12** Xuning bilən, ləxkərlər topi bilən mingbəxi həm Yəhudiylarning қarawulları Əysani tutup baqlaxtı. **13** Andin uni aldi bilən Annasning aldiqə elip berixti. Annas bolsa xu yili bax kahin bolup turojan Қayafaning կeynatisi idi. **14** Burun Yəhudiylər kengəxmisdikilərgə: «Pütün həlkning [ḥalak boluxining]

ornioja, birla adəmning ular üçün ھالак boluxi yahxi» dəp məslihət bərgən kixi dəl xu Қayafa idi. **15** Əmdi Simon Petrus bilən yənə bir muhlis Əysanıng kəynidin əgixip baroqanidi. U muhlis bax kahinoja tonux bolqaqka, bax kahinning sariyioja Əysa bilən təng kirdi. **16** Lekin Petrus bolsa dərwazining sirtida қaldı. Xunga bax kahinoja tonux bolqan həlikj muhlis taxkırıoja qikip, dərwaziwən kız bilən səzlixip, Petrusni iqkirigə baxlap kirdi. **17** Dərwaziwən bolqan xu dedək Petrustin: — Sənmu bu adəmning muhlisliridin əməsmu? — dəp soridi. Yak, əməs, — dedi Petrus. **18** Əmdi һawa soquk bolqanlığı üçün, qakarlar wə қarawullar xahardin gülhan yakğan bolup, uning qərisidə issinip turuxattı. Petrusmu ularning yenida turup issindi. **19** Bax kahin bolsa Əysadin muhlisliri toopruluk wə təlimi toopruluk soal soraxqə baxlidi. **20** Əysa uningoja jawabən mundak bərdi: — Mən həlk-aləm aldida axkara səz kılqanmən, barlıq Yəhudiylar yiçilidiojan sinagoglarda wə ibadəthanida daim təlim berip kəldim, mən yoxurun həqnemə demidim. **21** Bularni nemixqə məndin soraysən? Eytən səzlirimni angloqanlardın sorıqın; mana, ular nemə degənlikimni bilidu. **22** Əysa bu səzlərni kılqanda, yenida turoqan қarawullardin biri uni bir kaqat urup: — Bax kahinoja muxundaq jawab kayturamsən? — dedi. **23** — Əgər yaman səz kılqan bolsam, uning yaman ikənlikini kəpqilikning aldida kərsətkin. Əmma eytənlirim durus bolsa, meni nemə üçün urisən? — dedi Əysa uningoja. **24** Buning bilən Annas uni baqlaklıq peti bax kahin Қayafaoqa yollidi. **25** Simon Petrus [otning] aldida issinip turuwatkanidi.

[Yenidikilər]: — Sənmu uning muhlisliridin əməsmiding?
— deyixti. — Yak, əməsmən, — dəp tandi Petrus. **26** U
yərdə bax kahinning qakarlıridin, Petrus ķulikini kesip
taxliojan kixigə tuşlaşan birsi bar idi. U Petruska: —
Başqıdə seni uning bilən billə kərgənidimə?! — dedi.
27 Petrus yənə tandi. Dəl xu qəoşda horaz qillidi. **28** Andin
ular Əysani Қayafaning yenidin rimlik waliyning ordisişa
elip kəldi (xu qəoşda tang atkanidi). Uni elip kəlgən
[Yəhudiyalar] bolsa ezipizni napak kılıp bulğımayı dəp,
ordisoja kirmidi. Bolmisa etüp ketix həytining dastihinidin
əqizalinalmaytti. **29** Xunga [waliy] Pilatus sirtka qikip,
ularning aldisoja berip ularoşa: — Bu adəmning üstidin
nemə ərz kılısilər? — dəp soridi. **30** Ular: — Bu adəm
jinayətqi bolmisa, uni sizgə tapxurmiojan bolattuk, —
dəp jawab berixti. **31** — Uni əzünglar elip ketip, əz
kənununglar boyiqə həküm qıkırıngalar! — dedi Pilatus
ularoşa. Yəhudiyalar: — Bizning heqkimni ölümğə məhkum
kılıx həkükümüz yok tursa, — deyixti. **32** Bu ixlar
Əysanıng ezi kəndak əlüm bilən əlüdiyini toqrisidiki
aldın eytən bəxərətlik səzining əməlgə axuruluxi üçün
yüz bərdi. **33** Andin Pilatus yənə ordisişa kirip, Əysani
qakırtıp, uningdin: — Sən Yəhudiyarlarning padixaḥimu?
— dəp soridi. **34** Əysa uningoşa: — Bu soalni əzüng
sorawataməsən, yaki baxkilar mən toqruşluş sanga xundak
eytənmu? — dedi. **35** — Mən bir Yəhudiyumu?! Seni manga
tapxuroşanlar əz həlkinq wə bax kahinlarou! Nemə
[jinayət] ətküzgənidin? — dedi Pilatus. **36** Əysa jawabən:
— Mening padixaḥlıkim bu dunyaqa təwə əməstur. Əgər
bu dunyaqa təwə bolşan bolsa, hizmətqilirim menin

Yəhudiylarqa tapxurulmaslikim üçün jəng kiliwatkan bolatti. Həlbuki, mening padixahlıkim bu yərgə təwə əməstur, — dedi. **37** Xunga Pilatus uningoja: — Undakta, sən padixahımu? Əysə jawabən: — Xundak, eytkinингdək, padixahımən. Mən xuningəja tuqulğanmən, wə xuningəja dunyaçıja kəldim: — həkikətkə guvahlıq berixim üçündin ibarəttur. Həkikətkə təwə bolğan hərbir kixi bolsa mening awazimoja կulaқ salıdu, — dedi. **38** Pilatus uningdin: — «Həkikət» degən nemə? — dəp soridi. Pilatus muxularni dəp, yənə taxkırıqja, Yəhudiylarning aldiqja qıkıp ularoja: — Mən uningdin həqkəndak jinayət tapalmidim. **39** Lekin hər yili ətüp ketix həytida silər üçün [məhbuslardın] birni կoyup berix կaidəm bar. Xunga bu «Yəhudiylarning padixahı»ni silərgə կoyup beriximni halamsilər? — dedi. **40** Ularning həmmisi jawab berip: — Bu adəmni əməs, Barabbasni կoyup bering! — dəp կiykas-sürən selixti (Barabbas bolsa bir կarakçı idi).

19 Xuning bilən, Pilatus əysani elip berip կamqilatti. **2** Ləxkərlər tikənlik xahlarnı ərüp, bir taj yasap, uning bexiqə kiydürüxti wə uningoja [xahanə] səsün rənglik bir ton kiydürüp, **3** uning aldiqja kelip: — Yaxiqayla, i Yəhudiylarning «padixahı»! — dəp məshirə կilixip, uning yüzügə կayta-կayta kaqat saldı. **4** Pilatus bolsa yənə ordisidin qıkıp, halayıkkə: — Mana! Uningdin həqkəndak jinayət tapalmioğanlıkimni bilixinglər üçün, uni silərning aldinglaroja elip qıkıtm, — dedi. **5** Buning bilən əysə bexiqə tikənlik taj wə uqisiqə səsün ton kiygüzülgən һalda taxkırıqja elip qıkıldı. Pilatus ularoja: — Կaranglar, u adəmgə! — dedi. **6** Bax kahinlər wə կarawullar uni körüp:

— Uni krestləng, krestləng! — dəp warkiraxti. Pilatus ularoja: — Uni elip berip əzünglar krestlənglar! Qünki mən uningdin həqkandak jinayət tapalmidim! — dedi. **7** Yəhudiylar uningoja jawabən: — Bizdə xundak bir ənənə bar. Xu ənənəmizdən asasən u əlümgə məhkum əlini kılınıxı kerək, qünki u əzini Hudanıng Oqlı dəp atiwaldi. **8** Pilatus bu səzni anglap tehimu körküp, **9** yənə ordisiqə kirip, əysən: — Sən zədi kəyərdin kəlgən? — dəp soridi. Lakin əysə uningoja jawab bərmidi. **10** Xunga Pilatus uningoja: — Sən manga gəp kilməmsən? Seni կoyup berixkə həküküm barlığını, xundakla krestləxkimu həküküm barlığını bilməmsən? — dedi. **11** Əysə jawabən: — Sanga ərxtin berilmigən bolsa, menin üstümdin həqkandak həkükung bolmioğan bolatti. Xuning üçün meni sanga tapxurup bərgən adəmning gunahı tehimu eojirdur, — dedi. **12** Xu qəqdin tartip, Pilatus uni կoyuwetixkə amal izdəyti. Lakin Yəhudiylar warkirixip: — Bu adəmni կoyuwətsingiz, siz Kəysərning dosti bolmioğan bolisiz! Əzini padixah, degən hərbir kixi Kəysərgə əkarxi qıkkən bolidu! — dəp quşan selixti. **13** Pilatus bu səzlərni anglap, əysəni taxkiriqə qıqardi wə «tax tahtaylık hoyla» dəp ataloğan,ibraniy tilida «Gabbata» dəp ataloğan yərdə «sorak təhti»gə olturdu **14** (u wakit etüp ketix həytining təyyarlık künining altinqi saiti ətrapida idi). Pilatus Yəhudiylaroja: Mana bu silərning padixahınlardur! — dedi. **15** Lakin ular warkirixip: — Yoqiting, yoqiting, uni krestləng! — dedi. Pilatus ularoja: — Meni padixahınlarnı krestligin, dəmsilər? — dedi. Bax kahinlər jawabən: — Kəysərdin baxka həqkandak padixahımız yoktur! — dəp

[towlaxti]. Buning bilən Pilatus uni krestləxkə ularoja tapxurup bərdi. **16** [Ləxkərlər] Əysani elip mangdi. U eż krestini yüdüp, «Bax səngək jayı» (ibraniy tilida «Golgota») degən yərgə bardı. **18** Ular uni xu yərdə yənə ikki kixi bilən təng krestkə tarttı; bu təripidə birsi, u təripidə birsi wə Əysa ularning otturisida krestkə tartıldı. **19** Pilatus tahtıqə elan yezip krestkə bekitip koydı. Uningoja: — «Nasarətlik Əysa — Yəhudiylarning padixahı» dəp yeziloğanidi. **20** Əysa krestlinidioğan yər xəhərgə yekin bolqaqka, nuroğun Yəhudiylar tahtidiki səzlərni okudu. Tahtidiki səzlər ibraniyqə, latinqə wə grekqə yezikta yeziloğanidi. **21** Xunga Yəhudiylarning bax kahınları Pilatuska: — «Yəhudiylarning padixahı» dəp yazmang, bəlki «U eżini mən Yəhudiylarning padixahı, degən» dəp yezing, — deyixti. **22** Birak Pilatus jawabən: — Yazidioğanni yezip boldum! — dedi. **23** Ləxkərlər Əysani krestligəndin keyin, uning kiyimlirini elip, tətkə bəlüp, hərbir ləxkər bir ülüxtin elixti; ular həm iqidiki uzun kəngləknimu elixti; lekin bu kənglək tikilmigən, üstidin ayiojiojıqə bir pütün toğuloğanidi. **24** Xuning üçün ləxkərlər bir-birigə: — Buni yırtmaylı, bəlki qək tartixaylı, kimgə qıksa xu alsun, — deyixti. Bu ixlar mukəddəs yazmilardıki munu səzlər əməlgə axurulux üçün yüz bərdi: — «Ular mening kiyimlirimni eż arısida üləxti, Mening kənglikimə erixix üçün qək taxlaxti». Dərwəkə, ləxkərlər xundak ķılıxtı. **25** Əysanıng krestining yenida anisi, anisining singlisi, Klopasning ayali Məryəm wə Magdallik Məryəmlər turatti. **26** Əysa anisi bilən ezi səyidioğan muhlisining birgə turoğanlığını körüp, anisioja: — I hanım, mana

sening oqlung! — dedi. **27** Andin u bu muhliska: — Mana sening anang! — dedi. Xundin etibarən, u muhlis uni əzining əyidə turoquzdi. **28** Andin Əysa həmmə ixlarning tamam bolojinini bilip (mukəddəs yazmilardiki bexarət əməlgə axurulux üçün): — Ussap kəttim! — dedi. **29** U yerdə sirkə xarab bilən toldurulajan bir koza bar idi. Ular bir parqə bulutni sirkə xarabka qılın, bir lepəkgül oqolişa baqlap, Əysanıng aqzışa tənglidi. **30** Əysa sirkə xarabni iqbəndin keyin: — Tamam boldi! — dedi-də, bexini təwən kılıp, rohını tapxurup bərdi. **31** U küni [ətüp ketix həytining] təyyarlık küni bolqaqka, krestləngənlərning jəsətlirini xabat künidə kresttə қaldururmaslıq üçün (xabat küni «uluq kün» hesablanqaqka) Yəhudiylar Pilatustın krestləngənlərning putlirini qekip andin jəsətlirini kresttin tezrək qüxürüwetixni tələp kıldı. **32** Xuning bilən ləxkərlər berip Əysa bilən billə krestləngən birinqi andin ikkinqi adəmning putlirini qaktı. **33** Lekin Əysaşa kəlgəndə, uning allikəqan əlgənlikini kərdi, xuning bilən uning putini qakəmidi. **34** Əmma ləxkərlərdin biri uning bikinişa nəyzini sanjiwidə, xuan կա wə su ekip qikti. **35** Buni kərgüqi silərning ixinixinglər üçün guwahlıq beridu; kərgüqining guwahlıqı həktur, u əzining eytkənlini hək dəp bilidu. **36** Bu ixlarning həmmisi mukəddəs yazmilarda: «Uning bir tal səngikimu sundurulmaydu» wə yənə bir bexarəttə: «Ular əzliri sanjiojan adəmgə қaraydu» dəp aldin eytiloqanlarnı əməlgə axurux üçün yüz bərdi. **38** Bu ixlardin keyin, Arimatiyalıq Yusup Pilatustın Əysanıng jəsitini elip ketixni tələp kıldı (Yusup Əysanıng muhlisliridin idi, lekin

Yəhudiylardin korkkını üçün buni məhpip tutattı); Pilatus ruhsət bərdi, xuning bilən Yüstp berip Əysanıng jəsitini elip kətti. **39** Burun bir keqisi Əysanıng yenioğa kəlgən həlikı Nikodimmu murməkki bilən səbrə arilaxturulojan huxbuy dora-dərmandin yüz jingqə elip, [uning] [bilən billə] kəldi. **40** İkkiylən Əysanıng jəsitini Yəhudiylarning dəpnə қılıx aditi boyiqə dora-dərmanlarni qeqip, kanap rəhtlər bilən orap kepənlidi. **41** Əysa krestləngən yerdə bir baq bolup, baqning iqidə tehi həqkim yərlənmigən yengi bir box yərlik bar idi. **42** Bu Yəhudiylarning həytining təyyarlık küni boloraqka həm bu yərlik yekin jayda bolovanlıkı üçün, ular Əysani xu yərlikkə köydi.

20 Həptining birinqi küni tang səhər, Magdallik Məryəm kəbrigə bardı wə kəbrining aqzidiki taxning eliwetilgənlilikini kərdi. **2** Xunga u yügürginiqə kelip Simon Petrus wə Əysa səygən həlikı muhlisning yenioğa kelip, ularoşa: — Ular Rəbni kəbridin yetkiwetiptu, uni kəyərgə köyəqinini bilmidük! — dedi. **3** Petrus bilən həlikı muhlis taxkırıqə qıkip, kəbrigə karap yol aldı. **4** İkkiylən təng yügürüp mangdi, lekin həlikı muhlis Petrustin tez yügürüp, kəbrigə birinqi bolup yetip bardı. **5** U engixip iqigə karap, kanap kepənlərning u yerdə yeyiklik turojanlığını kərdi, lekin iqtirigə kirmidi. **6** Uningoşa əgixip kəlgən Simon Petrus yetip kelip, kəbrigə kirdi wə u yerdə yeyiklik turojan kanap kepənlərni, **7** xundakla Əysanıng bexioğa oralıqan yaqlıknımı kərdi. Yaqlıq kepənlər bilən bir yerdə əməs, bəlki ayrım yerdə yəgəklilik turatti. **8** Andin kəbrigə awwal kəlgən həlikı muhlismu kəbrigə kirip, əhwalni kərüp ixəndi **9** (qünki ular

uning өлүмдин қайта тирлихининг мұқәррәрлиki һеккідә мұқәddәs yazmilardiki bexarətni tehiqə qüxənməytti).

10 Xuning bilən ikkiylən ez turaloqulirioja қaytixti. **11** Əmma Məryəm bolsa қəbrining sirtida turup yioqlawatatti. U yioqlap turup қəbrining iqigə engixip қariwidi, **12** mana ak kiyim kiygən ikki pərixtə turattı; ularning biri Əysanıng jəsiti қoyulqan yərning bax təripidə, yənə biri ayaq təripidə olturattı. **13** Ular Məryəmdin: — Hanim, nemixkə yioqlaysən? — dəp soridi. — Rəbbimni elip ketiptu, uni nəgə қoyojanlığını biləlməywatimən, — dedi u ularoja. **14** U xu səzlərni kılıpla, kəynigə buruluwidi, Əysanıng xu yərdə turojanlığını kərdi. Lekin u uning Əysa ikənlikini bilmidi. **15** Əysa uningdin — Hanim, nemixkə yioqlaysən, kimni izdəysən? — dəp soridi. Məryəm uni baołwən xu, dəp oylap: — Təksir, əgər uni siz xu yərdin yətkiwətkən bolsingiz, kəyərgə қoyojanlığingizni eytip bərgəysiz. Mən uni elip ketimən, — dedi. **16** Məryəm! — dedi Əysa uningoja. Məryəm burulupla, ibraniy tilida: — Rabboni! — dedi (bu sez «ustaz» degən mənidə). **17** Əysa uningoja: — Manga esilmiojin! Qünki mən tehi atamning yenioja qikmidim. Berip kerindaxlirimoja: Meni «Silərningmu Atanglarning, yəni menin Atamning, silərning Hudayinglarning, yəni menin Hudayimning yenioja qikimən!» dəydu, — dəp yətküzgin, dedi. **18** Xuning bilən Magdallik Məryəm muhlislarning yenioja berip, ularoja: «Rəbni kərdüm!» dedi wə xundakla Əysa əzigə eytən u səzlərni ularoja yətküzdi. **19** Xu küni kəqtə, yəni həptining birinqi küni kəqtə, Yəhudiylardin korkkənlikü üçün muhlislar yioqilqan əydə ixiklirini hım

takıwalojanidi; xu wakitta, Əysa kelip ularning otturisida [kørünüp], ərə turojan һalda ularoja: — Silergə aman-hatırjəmlik bolqay! — dedi. **20** Buni dəp, қollirini wə bikinini ularoja kərsətti. Xuning bilən muhlislar Rəbni kərginidin xadlandı. **21** Xunga Əysa ularoja yənə: — Silergə aman-hatırjəmlik bolqay! Ata meni əwətkinidək, mənmu silərni əwətimən, — dedi. **22** Bu sezni eytqandin keyin, u ularning üstigə bir püwləp: — Muğəddəs Rohni қobul қilinglar. **23** Kimning gunahlırini kəqürsənglar, uning gunahı kəqürüm kılınıdu; kimning gunahlırını tutuwalsanglar, xuning gunahı tutuwelinidu! — dedi. **24** Əmma on ikkiylənninq biri, yəni «köxkezək» dəp atalojan Tomas Əysa kəlgəndə ularning yenida əməs idi. **25** Xunga baxxa muhlislar uningoja: — Biz Rəbni kerdük! — deyixti. Lekin Tomas ularoja: — Uning қollirida mihlarning izini kərmigüqə, mihlarning izioja eż barmikşimni wə bikiniyoja eż қolumni tikip baķmiojuqə, hərgiz ixənməymən, — dedi. **26** Səkkiz kündin keyin, muhlislar yənə xu əy iqidə jəm bolqanda, Tomasmu ular bilən billə idi. Ixiklər takaklıq tursimu, Əysa kelip ularning arisida turup: — Silergə aman-hatırjəmlik bolqay! — dedi. **27** Andin u Tomaska: — Barmikşingni bu yərgə təgküzüp, қollrimoja kara. Kolumgni uzitip, bikinimoja tikip, gumanda bolmay, ixəngüqi bolqın! — dedi. **28** Tomas uningoja: — Mening Rəbbim həm mening Hudayimsən! — dəp jawab bərdi. **29** Əysa uningoja: — Meni kərgənliking üçün ixənding. Kərməy turup ixəngüqilər bəhtliktur! — dedi. **30** Əysa muhlisririning aldida bu kitabta hatirlənmigən baxxa nuroqun möjizilik alamətlərnimə kərsətti. **31** Lekin

muxular silərni Əysanıng Məsih, xundakla Hudanıng Ooqli ikənlikigə ixənsun həm bu arkılık [uningoja] etikad kılıp, uning nami arkılık hayatıkkä erixsun, dəp yezildi.

21 Bu ixlardin keyin, Əysa Tiberiyas dengizining boyida muhlislirioja yənə bir ketim kəründi. Uning bu ketimki kərünüxi mundak boldi: **2** Simon Petrus, «köxkezək» dəp atalojan Tomas, Galiliyədiki Kanalıq Nataniyəl, Zəbədiyning oğulliri wə baxğa ikki muhlis billə idi. **3** Simon Petrus: Mən belik tutkili barımən, — dedi. Kəpqilik: Bizmu sən bilən billə barımız, — deyixti. Ular taxkirioja qikip, kemigə olturdi, lekin xu bir keqə həqnərsə tutalmidi. **4** Tang atay deginidə, Əysa kirojakta turatti, birak muhlislar uning Əysa ikənlikini bilmidi. **5** Xunga Əysa: — Balilar, silərdə yegüdək bir nərsə yokğu? — dəp soridi. — Yok, — dəp jawab bərdi ular. **6** Əysa ularoqa — Torni kemining ong təripigə taxlanglar, xundak kılısanglar tutisilər, — dedi. Xuning bilən ular torni [xu yakka] taxlap, xundak kəp belik tuttiki, hətta torni tartip qırırmay կaldı. **7** Əysa səygən muhlis Petruska: — Bu Rəbku! — dedi. Simon Petrus uning Əysa ikənlikini anglap, tonini əzigə yəgəp (qünki [belining astı] yalingaq idi) əzini dengizə taxlidi. **8** Kirojaktin anqə yirak, əməs bolup, təhminən ikki yüz gəz yiraklılıqta bolqaqka, қalojan muhlislar belik bilən tolojan torni tartip kiqik kemisi bilən kirojakka kəldi. **9** Ular kirojakka qılqanda, xahardin yekilojan, üstidə belik қoyukluq gülhanni wə nanni kərdi. **10** Əysa: — Əmdi tutkan beliklərдин əkelinglar, — dedi. **11** Simon Petrus [kemigə] qikip, torni kirojakka tartip qıqardi. Tor qong beliklər bilən

tolojan bolup, jəmiy bir yüz əllik üq belik bar idi. Belik xunqə kəp bolqını bilən, tor yirtilmioqanidi. **12** Əysa: — Kelinglar, naxta kilinglar, — dedi. Muhlislarning iqidin həqkim uningdin: — Sən kim bolisən? — dəp soraxka petinalmidi. Qünki ular uning Rəb ikənlikini bildi. **13** Əysa nanni əkilip ularoja bərdi həm beliklarnimu xundak kıldı. **14** Mana bu Əysanıng əlgəndin keyin tirilip, əzini muhlislirioja üçinqi ketim ayan ķılıxi idi. **15** Ular naxta ķılıqandın keyin, Əysa Simon Petrustin: — Yunusning oqlı Simon, sən meni bulardinmu qongkur səyəmsən? — dəp soridi. — Xundak Rəb, mening seni səyidioqanlıkimni sən bilisən! — dedi Petrus. Əysa uningoja: Undakta, қozilirimni otlitip bak! — dedi. **16** U ikkinqi ketim yənə uningdin: — Yunusning oqlı Simon, meni səyəmsən? — dəp soridi. Petrus yənə: — Xundak, Rəb, mening seni səyidioqanlıkimni bilisən, — dedi. Əysa uningoja: — Undakta, қoylirimni bak, — dedi. **17** Üçinqi ketim uningdin yənə: — Yunusning oqlı Simon, meni səyəmsən? — dəp soridi. Petrus Əysanıng üçinqi ketim əzidin: «Meni səyəmsən?» dəp sorioqanlıkişa kengli yerim bolup: — Rəb, sən həmmimi bilisən, seni səyidioqanlıkimnimu bilisən, — dedi. Əysa uningoja: — Undakta, қoylirimni otlat. **18** Bərhək, bərhək, sanga xuni eytip կoyayki, yax waqtində belingni ezung baqlap, kəyərgə baray desəng xu yərgə mangatting; lekin yaxanqanda, կolliringni uzitisən wə baxka birsi seni baqlap, sən halimaydioqan yərgə elip ketidü, — dedi. **19** Əysa bu səzni Petrusning կandaq əlüx arkılık Hudaqa xan-xərəp kəltüriddioqanlığını enik bildürüx üçün eytti. Andin, uningoja yənə: — Manga

əgəxküqi bolqın, — dedi. **20** Petrus kəynigə burulup, Əysa səyidiojan muhlisning əgixip keliwatkanlığını kərdi (bu muhlis kəqlik tamakta Əysanıng kuqıkıja yelinip: «I Rəb, seni tutup beridiojan kimdu?» dəp soriojan muhlis idi). **21** Petrus uni kərüp, Əysadin: — I Rəb, bu adəm keyin қandaқ bolar? — dəp soridi. **22** Əysa uningoja: — Əgər mən kayta kəlgüqə uning turup ķelixini halisammu, sening buning bilən nemə karing?! Manga əgəxküqi bolqın, — dedi. **23** Buning bilən ķerindaxlar arisida «Həlikı muhlis əlməydu» degən gəp tarkaldi. Lekin Əysa Petruska: «U əlməydu» demigənidir, bəlki pəkət: «Əgər mən kayta kəlgüqə uning turup ķelixini halisammu, sening buning bilən nemə karing?!» degənidir. **24** Bu ixlaroja guwahlıq bərgüqi həmdə bu ixlarnı hatiriligiqi ənə xu muhlistur. Uning guwahlığının həkikət ikənlikini bilimiz. **25** Əysa bulardin baxqa nuroqun ixlarnimu kılənidi; əgər ularning həmmisi bir-birləp yezilojan bolsa, meningqə yezilojan kitablar pütkül aləmning əzığə siqmaytti!

Rosullarning paaliyətliri

1 I [hərmətlik] Teofilos, mən dəsləp yazışan bayan
Əysə əzi tallıqan rosullar oja Muqəddəs Roh arkılık
əmrlərni tapxurup asman oja kətürülgən küngüqə bolışan
uning barlıq əməlliri həm barlıq təlim berixlirining
baxlanmisi toqrisida idi. **3** U azab-okubətlərni tartkəndin
keyin, ular oja kəp iştatlardan bilən əzining tirik ikənlikini
kərsətkən; u ular oja qırıq kün iqidə kərüngən bolup,
Hudanıng padixaqliki oja ait ixlar toqrluluk səzləp bərgən;
4 wə ular bilən jəm kılinoğanda mundak əmr kıldı: —
«Yerusalemın ayrılmay, silər məndin angloğan, Atining
wədisini kütünglər. **5** Qünki Yəhəya suda qəmüldürgən,
lekin silər bolsanglar kəp künələr etməy Muqəddəs
Roh tə qəmüldürüləsilər». **6** Rosullar [uning bilən] jəm
kılinoğanda, uningdin: — I Rəb, sən muxu wakitta
İsrailning padixaqlikini əsligə kəltürmək qiməsən? — dəp
soraxka baxlıdi. **7** U ular oja mundak dedi: — Ata Əz
hökük oja asasən bekitkən wakıt-pəytərni silərning bilix
nesi wənglər yok. **8** Bırak Muqəddəs Roh üstünglər oja
qüvkəndə silər küq-küdrətkə igə bolisilər, Yerusalem,
pütün Yəhudiyə wə Samariyə boyiqə həm jaħanning
qətlirigi qə manga guwahqı bolisilər. **9** U bu səzlərni
kılıp bolup, ular karap turoğanda kətürüldi, bir parqə
bulut uni ari oja aldi-də, u ularning nəziridin əqayib boldi.
10 U asman oja kətürülgəndə, ular kəzlini kəkkə tikip
karaxkəndə, mana tuyuksız ularning yenida ak kiyim
kiyən ikki adam pəyda bolup: **11** — Əy Galiliyəliklər,
nemixka əra turoqininglar qə asman oja karap қaldınglar?
Silər silərdin ayrılip ərxkə kətürülgən xu əysanıng

asmanoja қандак кетүрүлгинини көргөн bolsanglar, yənə
xu һалда қaytip kelidu, — dedi. **12** Andin ular Yerusalemoja
yekin, uningdin bir qakirimqə yiraklıktiki Zəytun teoqidin
Yerusalemoja қaytip kəldi. **13** Ular xəhərgə kirip, əzliri
turuwatkan əyning üstünki kəwitudiki bir əygə qikti. Xu
yerdə Petrus, Yuhanна, Yakup, Andiriyas, Filip, Tomas,
Bartolomay, Matta, Alfayning oɔlı Yakup, «millətpərwər»
Simon wə [yənə bir] Yakupning oɔlı Yəhuda bar idi.
14 Bular bir jan bir dil bolup üzüldürməy berilip dua-
tilawət կilixti; bu ixta bir yərgə jəm bolqanlardın
birkənqə ayal, jümlidin Əysanıng anisi Məryəm həmdə
Əysanıng inilirimu bar idi. **15** Xu künlərning biridə, Petrus
kərindaxlar otturisida ərə turup (jəm boluxkənlar bir
yüz yigirmigə yekin idi) mundak dedi: **16** — Kərindaxlar,
Əysani tutkənlar oja yol baxlıouqi bolqan Yəhuda həkkidə
Mukəddəs Rohning burun Dawut arkılık aldin eytən
mukəddəs yazmilardiki səzləri əməlgə exixi mukərrər
idi. **17** Qünki [Yəhuda]mu arimizdin biri hesablanıjan wə
[Hudanıng] bu hizmitidin nesiwisi bar idi **18** (u kılqan
kəbihlikning in'amidin erixkən pulqa bir parqə yər
setiwalqanidi, u xu yerdə bexiqilap yikilip, üqəy-kərini
quwulup kətti; **19** bu ix pütkül Yerusalemdikilərgə məlum
bolup, ular u yərni əz tili bilən «Həkəldəma» dəp ataxti.
Buning mənisi «qan təkulgən yər» degənliktur) **20** Qünki
Zəburda [Yəhudaqə] [karitilqan] munu səzlər pütülgən:
— «Uning turaloqası qəlgə aylansun, Uningda həq turoqıqi
bolmisun!» Wə: — «Uning yetəkqılık orniqə baxka birsi
qıksun!» **21** Xuning üqün, Rəb Əysanıng tirilgənlikigə
biz bilən təng guwahlıq berixi üqün, bir kixini talliximiz

kerək. Bu kixi Əysa arimizda yürgən künlərdə, Yəhya [pəyəmbər]din qəmüldürüxni կobul կilojan kündin baxlap taki asmanoja kətürülgən küngiqə biz bilən baxtin-ahir billə boləjan kixilərdin boluxi kerək, — dedi. **23** Xuning bilən ular Yusüp (yənə Barsabas dəpmu atalojan, yənə bir ismi Yustus) bilən Mattiyas degən ikki kixini bekitip, mundak dua կilixti: **24** — Sən, i həmmə adəmning կəlbini bilgüqi Pərwərdigar! Yəhuda teyilip bu hizmət wə rosulluktin məhərum bolup əzigə has boləjan yərgə kətti. Əmdi u taxlap կoyojan hizmət wə rosullukning nesiwisigə igə boluxka bu ikkiyləndin կaysisini tallıojanlıkingni kərsətkəysən! **26** Andin ular bu ikki kixigə qək taxliwidi, qək Mattiyaskə qikti. Xuning bilən u on bir rosul bilən bir կatardin orun alojan hesablandı.

2 Əmdi «orma һeyt» künining waqtı-saiti toxğanda, bularning həmmisi Yerusalemda bir yərgə jəm boləjanidi. **2** Asmandın tuyuksız küqlük xamal sokkandək bir awaz anglinip, ular olturuwatkan əyni bir aldi. **3** Ot yalkunidək tillar ularoja kərünüp, ularning hərbirining üstigə tarkilip կondi. **4** Ularning həmmisi Mukəddəs Rohka toldurulup, Roh ularoja söz ata կilixi bilən ular naməlum tillarda səzligili turdi. **5** U qaoğda, asman astidiki barlıq əllərdin kəlgən nuroqun ihməsmən Yəhudiy ərlərmə Yerusalemda turuwatkanidi. **6** Əmdi [etiqadqılarning] bu awazi anglinip, top-top adəmlər xu yərgə jəm boluxtı həmdə [etiqadqılarning] əzliri turuxluq jaydiki tillarda səzlixiwatkanlığını anglap, tengirkap կelixti. **7** Ular həyran bolup təəjjüplinip: — Կaranglar, səzlixiwatkanlarning həmmisi Galiliyəlikləroq? **8**

Қандакларқө ularning bizning ana yurtimizdiki tillirimizda сөзливатқанlığını anglawatқandımız? **9**
Arimizda Partiyalar, Medialar, Elamlar, xundakla Mesopotamiyə, Yəhudiyyə, Kapadokiya, Pontus, Asiya, **10**
Frigiyə həm Pamfiliyə, Misir, Liwyəning Kurinigə yekin jaylidirin kəlgənlər, xuningdək muxu yerdə musapir bolup turuwatқan Rim xəhīridin kəlgənlər — Yəhudiylar bolsun, Təwrat etikədiqə kirgənlər bolsun, Kretlar wə Ərəblər bolsun, həmmimiz ularning Hudanıng қılɔjan uluɔ əməllirini bizning ana tillirimizda сөzləwatқanlığını anglawatımız! — deyixti. **12** Ular һang-tang kelip alakzadılık bilən bir-birigə: — Bu zadi қandaқ ixtu? — deyixti. **13** Əmma bəzilər: — Bular yengi xarab bilən obdanla məst bolup կaptu! — dəp məshirə қılıxtı. **14** Əmma Petrus қalɔjan on birəylən bilən ornidin turup, awazını kətürüp kəpqilikkə mundak dedi: — Əy Yəhudiyədikilər wə Yerusalemda barlıq turuwatқanlar! Bu ix silərgə məlum bolqayki, сөzlirimgə қulak selinglar! **15** Bular silər oylioqandək məst əməs, qünki hazır pəkət ətigən saat tokkuz boldi. **16** Əməliyəttə bu dəl Yoel pəyəqəmbər arkılık aldin eytiləjan xu ixtur: **17** — «Huda mundak dedi: «Mən ahirkı kūnlərdə Əz Rohimni barlıq ət igiliri üstigə կuyimən; Silərning oqul-kızliringlar wəhiylik bexarət yətküzidu, Silərning yigitliringlar օqayıbanə alamət kərünüxlərni kəridu; Silərning қeriliringlar alamət qüxlərni kəridu; **18** Bərhək, xu kūnlərdə կullirim üstigimu, dedəklirim üstigimu Rohimni կuyimən, ular bexarət yətküzidu. **19** Mən yukarıda asmanlarda karamət ixlər, təwəndə, zeminda möjizilik alamətlərni, Қan, ot, is-tütək

tüwrüklirini kərsitimən. **20** Rəbning uluq həm karamət-xərəplik küni bolmioşuqə, Kuyax қarangojuluğka, Ay қanoja aylandurulidu. **21** Həm xu qəoşa xundak əməlgə axuruliduki, Rəbning namini qakirip nida қilojanlarning həmmisi kutkuzulidu». **22** Əy Israillar, muxu sezlərni anglanglar. Nasarətlik Əysə bolsa, Huda aranglarda u arkılık kərsətkən կudrətlik əməllər, karamətlər wə mejizilik alamətlər bilən silərgə təstikliojan bir zat — bu ixlar həmminglar oja məlum — **23** u kixi Hudanıng bekitkən məksiti wə aldin'ala bilixi boyiqə satğunulukka uqrap tutup berilgəndin keyin, silər uni Təwrat қanunisiz yürgən adəmlərning қoli arkılık krestləp əltürgüzdüngər. **24** Lekin Huda uni əlümning azablarning ilkidin azad kılıp қayta tirildürdi. Qünki əlümning uni tutğun қılıxi hərgiz mumkin əməs. **25** Dawut [Zəburda] u toopruluk mundak aldin eytən: «Mən Pərvərdigarni hərdaim kəz aldimda kerüp keliwati mən; U ong yenimda boloqaqka, Mən hərgiz təwrənməymən. **26** Xunga mening қəlbim huxallandi, Mening tilim xadlinip yayridi; Mening tenim ümid-arzu iqidə turidu; **27** Qünki Sən jenimni təhtisarada қaldurmaysən, Xundaqla Sening Mukəddəs Bolqırqungoja qırıxlərni kərgüzməysən. (**Hadəs g86**) **28** Sən manga hayat yollırını kərsətkənsən; Huzurung bilən meni xad-huramlıqka tolup taxkuzisən». **29** Kərindaxlar, mən atımız [padixah] Dawut toopruluk həq ikkilənməy xuni eytimənki, u əldi wə uning қəbrisi bugünkü küngiqə arimizda bar. **30** Əmdi u pəyojəmbər bolup, Hudanıng uning təhtigə olturuxka eż puxtidin birəylənni turoquzuxka қəsəm bilən wədə bərgənlikini bilətti. **31** U Məsihning

[əlgəndin keyin] tirildürülidiojinini aldin'ala kərüp yətkən wə bu munasiwət bilən Məsihning təhətisarada қaldurulmaydiojinini wə tenining qirimaydiojinini tiloja alojan. **(Hadəs 986)** **32** Huda dəl bu Əysani əlümdin tirildürdi, wə həmmimiz bu ixning guwahqılırimiz. **33** U Hudaning ong yenida xan-xərəp iqidə olturoquzulup, xundakla Ata wədə қilojan Muğəddəs Rohni қobul қılıp, hazır kəruwatlıqan həm anglawatlıqlarınlı teküp [bizlərgə] qüxürdi. **34** Qünki Dawut əzi ərxkə qıkkən əməs; lekin u munu səzlərni [Zəburda] eytən: — «Pərwərdigar mening Rəbbiməgə eyttiki: — «Mən sening düxmənliringni təhtipəring kilmioquqə, Mening ong yenimda olturoqin!»». **36** Xuning üçün, pütkül Israil jəmətidikilər xuni kət'iy bilsunki, Huda silər krestligən dəl uxbu Əysani həm Rəb həm Məsih қılıp tiklidi!». **37** Bu səzlər anglojanlarning yürükigə sanjiloqandək қattık təğkən bolup ular Petrus wə baxka rosullardin: — I əkerindaxlar, undakta biz nemə қılıxımız kerək? — dəp soraxti. **38** Petrus ularoja: — Towa қilinglar, hərbiringlar Əysa Məsihning namida gunahlıringlarning kəqürüm қılınixi üçün qəmüldürüxnı қobul қilinglar wə xundak қılsanglar Hudaning iltipati bolоjan Muğəddəs Roh silərgə ata қılınidu. **39** Qünki bu wədə silərgə wə silərning balılırlarıraqa, yırakta turuwatlıqlarning həmmisigə, yəni Pərwərdigar Hudayımız əzигə qakırojanlarning həmmisigə ata қılınidu. **40** Petrus yənə nuroqun baxka səzlər bilən ularni agahlandurup ularoja: — Silər eziünglarnı bu iplas dəwrdin կutkuzunglar! — dəp jekili. **41** Xuning bilən uning səzini қobul қilojanlar

qəmiüldürülüxti. Xu künü [jamaətkə] қoxulojanlar üç mingqə kixi idi. **42** Ular өzlirini izqıl haldə rosullarning təlimigə, [etikədqilarning] birlik-həmdəmlikigə, nanni oxtuxka wə dualaroja beoqıxlidi. **43** Wə қorkunq ularning hərbirining üstigə qüxti wə rosullarning wasitisi bilən nuroqun karamətlər wə məjizilik alamətlər yüz bərdi. **44** Pütün etikədqilar dawamlik jəm bolup billə yaxap, barlıqını ortak tutuxti. **45** Ular mal-mülüklerini setip, pulini hərkimning ehtiyajioqa karap həmmisigə təkşim kılıxatti. **46** Ular hər künü ibadəthana həylişioqa bir niyəttə jəm boluxattı, əy-əylərdə huxal-huramlik wə ak kəngüllük bilən ortak əqizalinixip, nanni oxtup yeyixip, **47** Hudaşa mədhiyə okuxattı; ular pütkül halayıkping izzitigə sazawər boldi. Rəb hər künü կutkuзuluwatkanlarnı jamaətkə қoxattı.

3 Bir künü ibadəthanida dua қilinidioqan wakitta, yəni qüxtin keyin saat üqtə, Petrus bilən Yuhanınanı ibadəthaniyoqa qıçıp baroqanıdi. **2** Xu pəyttə bir tuqma tokur adəmmu bu yərgə elip keliniwatkanıdi. Hər künü, kixilər uni ibadəthaniyoqa kirgənlərdin sədikə tilisun dəp, ibadəthanidiki «Güzəl dərwaza» aldioqa əkelip köyətti. **3** U Petrus bilən Yuhanınanı ibadəthaniyoqa kirip ketiwatkinini kerüp, ulardin sədikə tilidi. **4** Petrus bilən Yuhanınna uningoşa nəzirini saldı. Petrus uningoşa:
— Bizgə kara! — dedi. **5** U ulardin bir nərsə kütüp, kəzlini üzməy karap turattı. **6** Bırak Petrus uningoşa: — Məndə altun yaki kümüx yok; lekin ķolumda barını sanga berəy. Nasarətlik Əysə Məsihning nami bilən, ornungdin turup mang! — dewidi, **7** uni ong қolidin tartıp, yələp

turquzdi. U adəmning put wə oxuk beoixliri xuan küqləndürülüp, **8** ornidin dəs turup mengixka baxlidi. U mengip wə səkrəp, Hudaşa mədhiyə okuqan haldə ular bilən billə ibadəthana höylisioja kirdi. **9** Barlıq halayıq uning mengip Hudaşa mədhiyə okuqanlığını kərüp **10** uning ibadəthanidiki «güzəl dərwaza» aldida sədikə tiləp olturidiqan həlikj adəm ikənlikini tonup, uningda yüz bərginigə həyranuğas bolup dang ketip kəlixte. **11** [Sakayqan kixi] Petrus bilən Yuhanın qısqıq esilip turuwalqanda, həyran boluxkən barlıq həlk ularning yenioja [ibadəthanidiki] «Sulayman pexaywini» degən yərgə yügürüp kəlixte. **12** Bu əhwalni kərgən Petrus halayıqka mundak dedi: — I Israillar! Bu ixqa nemanqə həyran bolisilər? Biz huddi əz küq-kudritimiz yaki ihlasmənlikimizgə tayinip bu adəmni mangduroqandək bizgə nemanqə tikilip қaraysilər? **13** Əməliyəttə bolsa, atabowilirimizning Hudasi, yəni İbrahim, İshak wə Yakupning Hudasi Əz hizmətkarı bolqan Əysani xan-xərəp bilən uluqlıqan. Birak silər bolsanglar uni [rimliklaroja] tutup bərdinglər; andin [waliy] Pilatus uni կoyup berixni həküm kılqandin keyin, silər Pilatusning aldida uningdin tenip rət kiliqtinglər. **14** Mana silər Muqəddəs wə Həkəkaniy Bolqoqidin tenip, uni rət kiliq [Pilatustin] uning ornioja bir қatilni կoyup berixni tələp kıldinglər. **15** Xundak kiliq, həyatlıknı barlıqka Kəltürgüqini eltürdünglər! Birak Huda uni əlümdin tirildürdi, biz mana buningoja guwahqidurmız. **16** Mana uning namioja kılqan etikad arkılık, uning nami silər kərūwatkan wə tonuydioqan bu adəmgə dərman kirgüzdi; uning arkılık bolqan etikad

u kixini kez aldinglarda səllimaza sak-salamət қildi.

17 Əmdi қerindaxlar, silərning wə xuningdək silərning baxlıqliringlarningmu bu ixni oşpləttə kılɔjanlıkinglarnı bilimən. **18** Lekin Huda barlıq pəyəqəmbərlərning aqzi bilən aldin'ala jakarliojanlırını, yəni uning Məsihining azab-okubət tartidiojanlığını xu yol bilən əməlgə axurdi.

19 Xuning üçün gunahınglarning əqürüüwetilixi üçün hazır towa kılıp yolliringlardın burulunglar! Xundak kılıqanda, insanlarning jenini yengilanduridiqan pəsil-künlər Pərwərdigarning huzuridin qikip kelidu **20** wə u silər üçün aldin tikləngən Məsih, yəni Əysani kexinglarqa kaytidin əwətidü. **21** Həzirqə bolsa, Hudanıng dəsləptiki zamanlardın tartip mukəddəs pəyəqəmbərlirining aqzi bilən eytkinidək, həmmə məwjudatlar yengilnidiojan wakit kəlmigüqə, ərxlər uni köbul kılıp, uningoja makan bolidu. (*aiən g165*) **22** Musa dərwəkə mundak degənidi: — «Pərwərdigar Hudayinglar əz қerindaxliringlar arisidin manga ohxax bir pəyəqəmbər turoquzidu. Uning silərgə eytən barlıq səzlirini anglap, uningoja toluk itaət kiliplinglar kerək! **23** Qünki bu pəyəqəmbərning səzini anglimaydiojanlarning hərbiri həlk qataridin üzüp taxlinidu». **24** Dərwəkə, Samuil [pəyəqəmbər] wə uningdin keyin kelip bexarətlərni yətküzgən pəyəqəmbərlərning həmmisi bu künlər toqrisida aldin eytən. **25** Silər bu pəyəqəmbərlərning pərzəntlirisilər wə Huda atabowanglar bilən tüzgən əhdining pərzəntliridursilər — bu əhdə boyiqə Huda İbrahimə: «Sening nəslinq arkilik yər yüzidiki barlıq ailə-jəmətlərgə bəht-bərikət ata kilinidü» dəp wədə bərgən. **26** Xunga Huda hərbiringlarnı əz

rəzillikliringlardın kayıt turup, silərgə bəht-bərikət ata kılıx
üqün, hizmətkarı Əysani turoquzup, uni awwal silərgə
əwətti.

4 Petrus bilən Yuḥanna halayıkka gəp kiliwatqanda,
kahinlar, ibadəthana қarawullirining baxlıki wə
Saduqiylar ularning yenioja kelip қaldi. **2** Ular
[rosullarning] halayıkka təlim berixi, jümlidin «Əysanıng
wasitisi bilən əlgənlər tirildürülidü» dəp jakarlıqını üçün
intayın əsəbiyləxti. **3** Ular ularni tutkun kılıp, ətisigiqə
türmigə solap կոյdi, qünki kəq kirip қalojanidi. **4** Lekin
jar kılınojan söz-kalamni angliojanlarning kəpi etikəd
kıldı; xuning bilən etikəd kılıojan ərlərning sanila bəx
mingoja yətti. **5** Ətisi, [Yəhudiylarning kengəxmisdiki]
baxlıqlar, aksakallar wə Təwrat ustazlıri Yerusalemda
toplanti. **6** Ularning arisida bax kahin Annas, Kayafas,
Yuḥanna, İskəndər wə bax kahinning baxka jəmətidikilər
bar idi. **7** Ular [Petrus bilən Yuḥannani] arisioja turoquzup:
— Silər bu ixni կaysi küq-ķudratkə tayinip yaki kimning
nami bilən kıldinglar? — dəp soridi. **8** Petrus Mukəddəs
Rohka toldurulojan haldə ularqa mundak dedi: Həlkning
hökümranları wə Israilning aksakalları! **9** Əgər biz bugün
bu tokur adəmgə kərsətkən yahxi əməl həm uning կandak
sakayılojanlılı səwəblik sorakka tartilojan bolsak, **10** silər
wə pütkül Israil həlkə xuni bilsunki, silər krestligən, əmma
Huda əlümdin tirildürgən Nasarətlik Əysa Məsihning
nami bilən, uning [küq-ķudriti] arkılık bu kixi muxu
yərdə aldinglarda pütünləy sak-salamat turidu! **11** Bu
[Əysa] bolsa, [mukəddəs yazmilarda] [pütülgəndək], dəl
silər tamqılar etibarsız dəp taxliwətkən, bırak burjək texi

bolup tıkləngən taxtur. **12** Uningdin baxka həqkimdə nijatlıq yok, qünki pütkül asman astida insanlar arisioja təkdim kılınıjan, Əysadin baxka bizni կutkuzidiojan həqkandak bir nam yoktur. **13** Petrus bilən Yuhananıng bu jüritini kərgən həkümranlar ularning okumiıjan adəttiki adəmlərdin ikənlikini bilip, həyran boluxti; ularning burun Əysa bilən billə bolğanlıkinimu bildi. **14** Uning üstigə, sakayojan həliki adəmning ularning yenida turuwatkanlıqını kərüp, ular həqkandak gəp yanduralmidi. **15** Xuning bilən həkümranlar ularni kengəxmidin qikixka buyrudi. Andin bir-biri bilən məslihətlixip: **16** — Bularni կandaq կilimiz? Qünki ularning wasitisi bilən heli kərünərlik məjizilik bir alamət yüz bərgənlikli pütkül Yerusalem dikilərgə ayan boldi wə biz uni inkar կiliçka amalsizmiz. **17** Lekin bu ixning həlk iqidə tehimu kəng yeyilip kətməsliki üqün, ularoja bundin keyin bu adəmning namida həqkimgə həqnemə deməslikkə agah-təhđit salaylı! — deyixti. **18** Xuning bilən ularni qakırtıp, bundin keyin Əysanıng namida həq səzliməslik yaki təlim bərməslikni կət'iy buyrudi. **19** Lekin Petrus bilən Yuhanна: — Hudanıng aldida silərgə itaət կiliç toqrimu yaki Hudaçımı, buningə əzünglar bir nemə dənglər! **20** Əmma biz bolsak, kərgən wə angliqanlırimizni eytməy turalmaymız! — dəp jawab bərdi. **21** [Həkümranlar] bolsa halayıktın körküp, ularni jazalaxka layik səwəb tapalmay, ularoja tehimu təhđit selip, կoyup bərdi. Qünki halayık bolğan wəkə tüpəylidin Hudani uluqliqanıdi. **22** Qünki bu sakaytilix məjizilik alamiti kərsitligən kixinining yexi kırıktın axkanidi. **23** Ular կoyup berilgəndin keyin, eż

həmrəhlirinin yenioja kaytip kelip, bax kahinlar wə akşakallarning kılɔjan səzlirini baxtin-ahir kəpqilikkə ukturdi. **24** Ular buni anglojanda, awazini bir niyət bir dil bilən Hudaqja kətürüp mundak nida қildi: — I Igimiz, Sən asman-zemin, dengiz-okyanlarni wə ulardiki barlıq məwjudatlarni yaratkan Hudadursən. **25** Sən Muğəddəs Roh bilən hizmətkaring bolğan Dawutning aοzi arkılık mundak degənoju: «Əllər nemixkə quğan salidu? Nemə üqün bikardin-bikar suyikəst oylaydu? **26** Dunyadiki padixahılar səp tartip, Əməldarlar yioqilixip, Pərwərdigar wə Uning Məsihi bilən қarxilixkə jəm boluxti». **27** — Qünki dərwəkə dəl bu xəhərdə Hərod həm Pontius Pilatus, yat əlliklər həm Israil həlkəliri birləşip, Sən məsihligən mukəddəs hizmətkaring Əysəqə қarxi qikip toplanıjanidi, **28** xuning bilən küq-kudriting wə iradəng boyiqə Sən burunla nemining əməlgə axuruluxini bekitkən bolsang, ular xularni kılɔjan. **29** Əmdi i Pərwərdigar, ularning seliwatkan təhditlirini kərgəysən, կulliringni səz-kalamingni toluk yürəklik bilən səzləp yətküzidiojan kılɔjaysən; **30** kesəllərni sakaytixkə қolungni uzitip, mukəddəs hizmətkaring Əysanıng namida məjizilik alamətlər wə karamətlərni yaratkaysən. **31** Ularning duasi ayaqlaxkanda, ular turojan yər təwrinip kətti. ULAR həmmisi Muğəddəs Rohka toldurulup, Hudanıng səzkalamini yürəklik səzləp yətküzüxkə baxlıdi. **32** Top-top etikədqilar bir jan-bir dil, bir məksəttə idi. Həqkim əzığə təəllük pul-melini «əzümning» deməyitti, bəlki həmmisigə ortak idi. **33** Rosullar zor küq-kudrət bilən Rəb Əysanıng tirilgənlikigə guwahlıq berətti. Hudanıng zor mehri-

xəpkiti ularning həmmisining üstigə kondı. **34** Ularning arisidikilərning həqnemigə hajiti qüxməytti. Qünki yər-zemin, ey-jay igidarlısı bolоjanlar ularni setip, pulini elip kelip **35** rosullarning ayioğı aldioqa köyətti; andin hərkimning ehtiyajıqə karap təksim kılınətti. **36** Ularning iqidə Lawiy қəbilisidin bolоjan, Siprusta tuqulоjan Yüsüp isimlik birsi bar idi (rosullar uni Barnabas, yəni «Riɔjbətləndürgüqi oɔjul bala» dəp atiojan); **37** uningmu bir parqə etizi bar idi; u xu yolda uni setip, pulini elip rosullarning ayioğı aldioqa tapxurdi.

5 Əmdi Ananiyas isimlik yənə bir adəmmu ayali Safira bilən bir parqə yerini sattı. **2** Ananiyas pulning bir kısmini əzigə կaldurdi, yəni bir kısmini elip kelip, rosullarning ayioğı aldioqa köydü. Ayalimu buningdin toluk həwərdar idi. **3** Birak Petrus uningə: — Ananiyas, nemixka կəlbingni Xəytanning ilkigə tapxurup, Muğəddəs Rohka yalojan eytip, yər satkan pulning bir kısmini əzünggə կaldurdung? **4** Yər setilmioqanda, seningki əməsmidi? Setiloqandin keyin, pulmu əz ihtiyaringda bolmamti? Xundak turuqluk, nemixka կəlbingdə bu ixni niyət kılding? Sən insanlar oja əməs, bəlkı Hudaşa yalojan eyting! — dedi. **5** Ananiyas bu səzlərni angliojan һaman yıkılıp jan üzdi. Bu ixni anglioquqılarnı կattik կorķunq bastı. **6** Əmdi yax yigitlər ornidin turup jəsətni kepənləp, sırtka apirip dəpnə կildi. **7** Təhminən üq saettin keyin, [Ananiyasning] ayali kirip կeldi; birak u bolоjan wəkədin həwərsiz idi. **8** Petrus uningdin: — Manga eytən, silər yərni muxu puloja sattinglarmu? — dəp soridi. — Xundak, muxunqılık puloja sattuk, — dəp jawab bərdi u. **9**

Petrus: — Silər nemə üçün Mukəddəs Rohni sinaxka til biriktürdünglər? Kara, eringni dəpnə kılıp kəlgənlərning putliri ixik tüwidə turidu, ular senimu əketidu! — dedi.

10 Umu xuan uning ayaqlarıaldoja yıkılıp, jan bərdi. Həlikı yax yigitlər kirip, uning əlgənlikini kərdi; ular unimu elip berip erining yenioja dəpnə kıldı. **11** Pütün jamaətni, xundakla bu ixni anglojanlarning hərbirini қattık қorkunq bastı. **12** Rosullarning қолı arkılık həlk iqidə nuroğun möjizilik alamətlər wə karamətlər kərsitildi. (Barlıq [etikədqlar] bir niyəttə bolup ibadəthanidiki «Sulayman pexaywini»da daim jəm bolatti. **13** Birak baxqa kixilər ularoja қoxuluxka jür'ət kılalmayıttı; əmma halayıq ularni intayın hərmətləyitti. **14** Xundaktimu, etikəd ķiloqqlar barəqanseri kəpiyip, həm ərlər həm ayallar top-top bolup Rəbgə қoxulqılı turdi). **15** Xuning bilən kixilər hətta Petrus etüp ketiwatğanda həqbolmioğanda uning sayisi bolsimu üstigə qüxsun dəp, kesəllərni koqilaroja elip qikip kərpə wə zəmbillərgə yatçuzup կoyatti. **16** Yənə top-top kixilər Yerusalem ətrapidiki xəhər-yezilardin kesəllərni wə napak rohlar qaplıxiwaloğan kixilərni elip kelətti. Ularning həmmisi sakiyip kəytixatti. **17** Bax kahin wə uning tərəpdarları, yəni Saduqiy məzhəpidikilər կozənilip bu ixləroja օqəzəplinip, **18** rosullarnı tutkun kılıp, կamakhanioja կamidi. **19** Lekin xu keqə, Rəbning bir pərixtisi կamakhanining dərvazilirini ekip, rosullarnı elip qikip, ularoja: **20** — Silər ibadəthana həylisi oja kirip, halayıqka bu həyatlık tooprəsidiki həmmə səzlərni jakarlanglar — dəp tapılıdi. **21** Rosullar bu səzni anglap, tang atğında ibadəthana həylisi oja kirip, kixilərgə

təlim berixkə baxlidi. Bax kahin wə uning tərəpdarlıri kəlgəndə, aliy kengəxmidikilər wə Israillarning barlik aksakallırını jəm boluxka qakirdi. Andin [rosullarni] elip kəlsun dəp қamakhanişa adəm əwətti. **22** Lekin sipahılar zindanoşa yetip barqanda, rosullarning u yerdə yoklukını baykap kaytip berip, kengəxmidikilərgə: **23** — Biz barsak, zindan məhkəm takaklık turuptu, қarawullarmu dərwazilirida kəzəttə turuptu. Lekin dərwazilarni ekip қarisak, iqidə birmu adəm yok! — dəp məlumat bərdi. **24** Bu həwərni angliojan ibadəthanidiki [məs'ul] kahin həm қarawullarning baxlıkı wə bax kahinlar: — «Əmdi bu ix zadi қandak bolup ketər?» deyixip alakzadılıkkə qəmdi. **25** Dəl xu qaoqla, bir kixi kirip: — Kəranglar, silər zindanoşa қamiojan adəmlər ibadəthana həylisida turup halayıkça təlim beriwatidiq! — dəp həwər kıldı. **26** Buning bilən, həlik қarawullar baxlıkı sipahılarını baxlap berip, [rosullarni] elip kəldi. Birak ular halayık bizni qalma-kesək қılıxi mumkin dəp қorķup, ularoja zorluk ixlətmidi. **27** Ular [rosullarni] elip kəlgəndin keyin, ularni kengəxmidikilər aldida turoquzdi. Bax kahin ularni sorak қılıp: **28** — Biz əсли silərni bu namda kixilərgə təlim bərmənglər, dəp қattık agahlanduroqanıduq. Lekin mana, silər yənə xu təliminglər bilən pütkül Yerusalemni қaplidinglər həmdə bu kixinin qan қərzini bizgə artmaqçı boluwatisilər! — dedi. **29** Lekin Petrus wə [baxka] rosullar jawab berip mundak dedi: — Insanoşa əməs, Hudaşa itaət қılıx kerək! **30** Silər tutup yaqqaqka esip əltürgən Əysani, ata-bowimizning Hudasi tirildürdi. **31** Huda Israil həlkini towa қılıxka wə gunahlırinining

kəqürüülixikə muyəssər kılıx üçün, uni uluɔłap Yetəkqi
həm Kütkuzojuqi süpitidə Өzining ong yenioja ketürüp
olturojuzdi. **32** Biz bu ixlaroja guwahqılarımız; xundakla
Huda Өzigə itaət kılıquqılaroja ata kılıjan Mukəddəs
Rohmu bu ixlaroja guwahqıdur. **33** Ular bu sezlərni
anglap kəlbigə sanjılıqandək bolup [rosullarnı] əltürüxkə
məslihətləxti. **34** Lakin kengəxmə iqidə pütün həlkning
hərmitigə sazawər bolıjan Pərisiy məzhəpidiki Gamaliyəl
isimlik bir Təwrat əliması bar idi. U ornidin turup: —
Ularnı birdəm sirtka qıkırıp turunglar, — dəp buyrudi. **35**
Andin u [kengəxmidikilərgə] mundak dedi: — Əy Israillar,
silər bu kixilərni bir tərəp kılıxta əzüngalaroja ehtiyat
kilinglar! **36** Ilgiri, həlikj Təwdas isimlik əzini qong tutup
otturioja qıkkənidi. Uningoja təhminən tət yüz adəm
köxuldü. Birak u əzi əltürüldi wə barlıq əgəxküqiliri
tarķılıp ketip, uning ixi yokka qıkçı. **37** Andin keyin
nopus tizimlax künliridə, Galiliyalık Yəhəudamu bax
ketürüp qikip, bir top kixini toplap əzигə əgəxtürgən.
Umu yokitilip, barlıq əgəxküqilirimu tarķitiwetilgən. **38**
Əmdi silərgə nəsihətim xuki: Bu kixilər bilən karinglar
bolmisun! Ularnı ihtiyojqə կoyup beringlar. Qünki
əgər bu ekim yaki bu ix pəkət insandin kəlgən bolsa,
jəzmən yokka qıkıdu. **39** Lakin əgər Hudadin bolsa, silər
ularnı yokitalmaysılər! Hətta əzünglar Hudaqə hujum
kılıquqlar bolup qikisilər! **40** Aliy kengəxmidikilikələr
nəsihətni կobul կildi; ular rosullarnı qakırtıp kirip, ularnı
kamqilitip, ularoja hərgiz Əysanıng namida sezliməslikni
agahlandırdı. Andin ularnı կoyup bərdi. **41** Rosullar əmdi
kengəxmining otturisidin qikip, əzlirining mubarək nam

üqün horluk azabi qekixkə layik kərülgənlikidin xadlandı.

42 Ular yənilə hər künü ibadəthana höylisida wə əymu-ey berip təlim berixtin wə «Əysa — Məsihdur!» degən hux həwərni jakarlaxtin həq tohtimidi.

6 Xu künlərdə, muhlislarning sani barəjanseri kəpiyip, gerekqə səzləydiqan Yəhudiylar yərlikibraniy ərindaxlar oqa: — Kündilik ozuk-tülük təksim kılınıxta arımızdiki tul ayallar etibar oja elinmidi, dəp narazılık bildürüxti. **2** Xunga, on ikkiylən pütkül muhlislarnı qakırıp yioqip, ular oja mundak dedi: — Bizning Hudanıng səz-kalamını yətküzüx hizmitini taxlap köyup, ozuk-tülük təksim kılıx bilən bolup ketiximiz toqra bolmayıdu. **3** Xuning üqün, i ərindaxlar, aranglardıki nam-abruyi bar, Muğəddəs Rohka wə danalıqka toloqan yəttə kixini iləqap tallanglar, wə biz ularni bu ixka məs'ul kılımiz. **4** Biz bolsak, əzimizni dua kılıx wə səz-kalamning hizmitidə boluxka beoqıxlaymız. **5** Bu məslihət halayıqning həmmisini hux kıldı. Xuning bilən ular iman-ixənqə wə rohka toloqan İstipan isimlik bir adəmni tallidi, wə yənə Filip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas həmdə burun Təwrat etikadioja kirgən Antakyalıq Nikolasnı tallap, **6** ularni rosullarning aldioja elip qıktı. Rosullar ularning [bu hizmətni kılıxi üqün] kollirini ularning üstigə təgküzüp turup, dua kılıxtı. **7** Wə Hudanıng səz-kalamı dawamlıq tarkaldi; Yerusalemı muhlislarning sanimu barəjanseri zor dərijidə kəpəydi. Nuroğun kağınlarmu [Məsih] etikadioja itaət kılıxka kirixiwatatti. **8** Wə İstipan [Hudanıng] mehîr-xəpkıti wə küq-ķudritigə toloqan bolup, həlk iqidə karamətlər wə zor möjizilik alamətlərni

kərsətti. **9** Birak «Kulluktin qıkkan hərlər» dəp atalojan sinagogtiki bəzilər, yəni Kurini wə Iskəndəriyə xəhərliri wə Kilikiyə həm Asiya əlkiliridin kəlgən bəzi [Yəhudiylar] Istipanoja karxi qikip, uning bilən munazirə қılıxka baxlıdi. **10** Lekin ular u söz kılçanda uningda boləjan danalıq wə rohğa takabil turuxka amalsız қaldı. **11** Buning bilən ular bəzi adəmlərning aqzini maylap: — Biz bu adəmning Musa wə Huda oja karita kupurluk sözligənlikini angliduk, — degənni ularning aqzioja saldı. **12** Ular muxundak kılıp halayıknı, aksakallarnı wə Təwrat ustazlırını kəutratti; andin Istipanning aldını tosup uni tutğun kılıp, aliy kengəxmigə elip bardı. **13** Ular sahta guwahlqlarnı otturıoja qıkırıp mundak degüzdi: — Bu adəm bu mukəddəs jayoja wə Təwrat կanunioja karxi səzlərni қılıxtın tohtimaydu. **14** Qünki biz uning həlikı Nasarətlik Əysə toorruk: «U bu jayni wəyran kılıdu wə Musa pəyənəmbər bizgə tapxuroqan ən'əniwi қaidə-yosunlirimizni əzgərtidü!» degənlikini angliduk. **15** Kengəxmidə olturoqanlarning həmmisi Istipanoja kəz tikip կarioqinida, uning qirayining pərixtiningkidək parkıraq ikənlikini kərdi.

7 Bax kahin Istipandin: — Bularning eytənləri rastmu? — dəp soridi. **2** Istipan mundak jawab bərdi: — Kərindaxlar wə ata-bowilar, sözümgə կulağ selinglar! Atımız İbrahim tehi Mesopotamiyə rayonida turuwatkanda, yəni Haran xəhərigə kəqüp makanlixixtin ilgiri, xan-xərəpning Igisi Huda uningoja ayan bolup: **3** «Sən əz yurtung wə uruk-jəmətingdin ayrılip qikip, Mən sanga kərsitidiojan zeminə barojın» degənidi. **4** Buning bilən u Kaldıylərning

zeminini taxlap, Haran xəhīrigə berip olturaklaxtı. Atisi əlgəndin keyin, Huda uni bu zeminoğa, yəni silər hazırlı turuwatkan zeminoğa yətkəp kəldi. **5** U wakitta, [Huda] uningoşa bu zemindin miras bərmidi, hətta uningoşa təwə put қoyoujadəkmu bir yər bərmigənidi. Gərqə u tehiqə pərzənt kərmigən bolsimu, [Huda] bu zeminni uningoşa wə uning nəsligə igiliki bolux üçün berixkə wədə kıldı. **6** Andin Huda uningoşa mundak dedi: «Sening nəsilliring yaka yurtta musapir bolup turidu, xu yurttikilər ularni կul kılıp tət yüz yil horlaydu. **7** Birak ularni կullukka saloqan əlni jazalaymən», dedi Huda, «wə uningdin keyin, [nəsilliring] u yərdin qıkip, bu yərdə Mening ibadət-hizmitimdə bolidu». **8** Keyin Huda İbrahim bilən bəlgisi hətnə boloqan əhdini tüzgən, xuning bilən İshək uningdin tərəldi; [İbrahim] uni səkkizinqi künü hətnə kıldı; xundak kılıp İshəktin Yakup [tərəldi], Yakuptin on ikki «kəbilə atisi» [tərəldi]. **9** Keyin, «kəbilə atiliri» inisi Yüsiüpə həsət kılıp, uni Misiroşa կullukka setiwətti. Lekin Huda uning bilən billə bolup, **10** uni barlık, jəbir-japalardin կutkuzup, uni Misir padixahı Pirəwnning nəziridə iltipatka igə kılıp, uningoşa danixmənlik ata kıldı. Padixah, uni Misiroşa bax wəzir, ordisoşa bax oqojidar kıldı. **11** Keyin, eçir aqarqılık pütkül Misir wə Kanaan yərlirini besip, zor kiyinqılık boldi. Ata-bowilirimiz ozuk-tülük tapalmidi. **12** Yakup əmdi Misirda axlık barlığını anglioşan bolup, [ooqullirini], yəni ata-bowilirimizni u yərgə birinqi ketim əwətti. **13** Ikkinqi ketim baroqanda, Yüsiüp akilirioşa əzini axkarılıdi. Xuning bilən Yüsiüpning jəmətidikilər Pirəwn padixahka məlum boldi. **14** Andin Yüsiüp atisi Yakupning

aldoja həwər yətküzüp, uni pütün ailə-jəməti bilən, jəmiy yətmix bəx kixini Misiroja əzигə qakırdı. **15** Xuning bilən Yakup Misiroja qüxti wə xu yərdə əldi; keyin [uningdin bolğan] ata-bowilirimizmu xu yərdə əldi. **16** Ularning jəsətliri keyin Xəkəm xəhirigə kayturulup, İbrahim burun Həmorning oqulliridin məlum pulqa setiwalğan, Xəkəmdiki bir yərlikkə koyuldi. **17** Lekin Huda İbrahimə əslı ķilojan wədining wakti yekinqınlaxğanda, Misirda turuwatğan [İsrail] həlkining nopusu heli kəpəygənidi. **18** U wakitta, Yüsüptin həwiri bolmiojan yengi bir padixah Misirda təhtkə qıktı. **19** Bu padixah қowmimizə hıylə-mikirlər bilən muamilə ķılıp, ata-bowilirimizni ezip horlidi, hətta ularni əz bowaklırını hayat կaldurmaslığı üçün taxliwetixkə məjbur կildi. **20** Musa mana xu qaqlarda tuquloğanidi. U Hudaning aldida alahidə yekimlik bala bolup, atisining əyidə üq ay bekıldı. **21** Keyin u sırtka koyup koyuloğanda, Pirəwnning kizi uni [sudin] elip, əz oqlı ķılıp qong կildi. **22** Musa Misirliklarning barlıq bilim-həkmiti bilən tərbiyilinip, səzdə wə əməldə intayın կabiliyətlik adəm bolup qıktı. **23** Lekin uning tuqulqınışa կırık yil toxğanda, əz կerindaxliri bolğan Israillarning һaliqə yetix niyatigə kəldi. **24** U ulardin birining uwal kılınip bozək կiliniwatğanlığını kərüp, uni կooqdap, harlanoğan kixi üçün intikam elip harlioquqi Misirlikni əltürdi. **25** Qünki u əz կerindaxlirini: — Huda mening կolum arkılık bizgə kutkuzux yolunu aqkan dəp qüxinidioqu, dəp oylioğanidi. Lekin ular buni qüxənmidi. **26** Ətisi, Musa ularning arisidiki bir urux-jedəlni kərüp, arisioqa kirip yaraxturmaqçı bolup: Silər կerindax turup,

nemixka bir-biringlarqa yolsizlik kiliwatisilər? — dedi.

27 Birak ķerindixini yolsiz bozək ķilojan kixi uni qatkə ittiriwetip: — Kim seni bizgə bax həm sorakqi bolsun dəptu?! **28** Menimu tünügünki Misirlikni əltürgəndək əltürməkqimusən? — dedi. **29** Musa bu sözni anglap ķorkup, Misirdin ķeqip Midyan zeminiqa berip, u yerdə musapir bolup turup қaldi. U xu yerdə ikki oğul pərzənt kərdi. **30** Қırıq yıl toxkandin keyin, Sinay teoqining yenidiki qəldə, keyüwatkan bir qatkallikning ot yalkunida bir pərixtə uningoja kəründi. **31** Bu oqayıbanə kərünüxnı kərgən Musa uningoja intayın həyran bolup қaldi; buning կandak ix ikənlilikini biləy dəp yekinrak barəjanda Pərwərdigarning awazi anglinip: **32** «Mən sening ata-bowiliringning Hudasi, yəni İbrahim, İshək wə Yakupning Hudasidurmən» dedi. Musa ķorkunqta titrəp, ķaraxkimu jür'ət kılalmidi. **33** Pərwərdigar uningoja yənə: — Ayioqingni seliwət; qünki sən turuwatkan yər mukəddəstur. **34** Mən dərhəkikət Misirda turuwatkan həlkimning harliniwatkanlığını kerdüm, ularning nalə-pəryadlırını anglidim. Xunga mən ularni elip qıkkılı qüxtüm. Əmdi baroqın, mən seni Misiroja əwətəy!» dedi. **35** Mana həlikə kixilər: «Kim seni bizgə bax həm sorakqi bolsun dəptu!» dəp rət ķilojan dəl muxu Musani, Huda uningoja qatkallıkta kərungən pərixtining կoli bilən Israillaroja həm bax həm կutkuzojuqi boluxka əwətti. **36** Ənə xu Musa həlkə yetəkqılık kılıp, ularni [Misirdin] qıvardı həmdə Misir zeminida, Kızıl dengizning boyida wə қırıq yilni ətküzgən qəldə karamətlərni wə məjizilik alamətlərni kərsətti. **37** Ənə xu Musa ezi Israillaroja: «Huda

ķerindaxliringlar arisidin manga ohxax bir pəyəqəmbərni tikləydu» degənidi. **38** Qəl-bayawandiki jamaətkə həmrəh bolğan, Sinay teojıda əzığə səz kılğan pərixtə bilən billə bolğan, ata-bowilirimiz bilən billə bolğan həmrəh dəl ənə xu idi; həyatlıq bəhx yətküzdidiğan wəhiylərni bizgə yətküzüx üçün ķobul kılqanqı bolğan dəl ənə xu idi; **39** xundak bolsimu, ata-bowilirimiz uningoja itaət ķılıxni halimay, uni qətkə ķekip, kənglidə Misiroja ķaytixni arzu ķıldı; **40** xunga ular Hərəunə: — «Bizgə yol baxlaydiğan ilahıları yasap bərgin! Qünki bizni Misir zeminidin elip qıkkən həlik Müsaning nemə bolup kətkənlilikini biləlmidük» dedi. **41** Xuning bilən xu künlərdə ular mozay xəklidə bir but yasap, bu məbudkə atap ķurbanlıq sundı. Xundak ķılıp ular əz ķolları bilən yasiqan bir nərsini huxal-huramlıq bilən təbrikləxkə kirixti. **42** Lakin Huda ulardin yüzini ərüp, ularni asmandiki yultuz қoxunlırıq qoqunuxka koyup bərdi. Xuning bilən pəyəqəmbərlərning mukəddəs yazmisida pütülgədək, [Huda ularni mundak əyiblidi]: — «Silər qəl-bayawanda bolğan kırık yıl jəryanıda kılğan ķurbanlıq-hədiyələrni həkikətən Manga elip kəlgənmişilər, i Israil jəməti? **43** Bərhək, silər qoqunux üçün yasiqan məbudlar, yəni «Molok»ning qediri həm butung bolğan «Rəmfən»ning yultuz bəlgisini kətürüp mangdinglar; əmdi Mən silərni əsir ķılıp Babildin yirakka sürgün kildurımən». **44** Ata-bowilirimiz qəldin kəzgən waktida, «həküm-guwaqlik» qediri ularning otturisida tikləngənidi; u dəl Musaçı səz-kalam Yətküzungüqining buyruqinidək, kərsitlənən ərnək boyiqə yasaloğanidi. **45** Xu ibadət qedirini ata-bowilirimiz

ilgiridikilərdinmu igidarqılığıja tapxurup, Yəxuaning yetəkqılıkida, Huda ularning aldidila қooqlıqan əllərning zeminlirini besiwalıqında, uni bu yərgə elip kəlgən; qedir xundakla [padixah] Dawutning zamaniqıqə turoğan. **46**
Dawut Hudanıng xapaitigə erixip, Yakupning Hudası üçün bir mukim makan selixka ijazət sorioğan. **47** Birək keyin, [Huda] üçün ibadəthana saloğan [Dawut əməs], əməliyəttə Sulayman boldi. **48** Əlbuki, Həmmidin Aliy Bolوqı insanning kolliri bilən yasioğan makanlarda turmaydu; huddi pəyoqəmbər mundak deginidək: — **49** «Asmanlar Mening təhtim, Zemin bolsa ayaqlırımoğan təhtipərdür, Əmdi Manga қandak əy-imarət yasimakçisilər? Manga қandak yər aramgah bolalaydu? **50** Bularning həmmisini Mening қolum yaratkan əməsmidi?» **51** — Əy, boynı kəttik, yürüki wə կuliki hətnisiz boloğanlar! Silər Muğəddəs Roh bilən daim қarxilikisilər; silər ata-bowiliringlar nemə kılōğan bolsa, xuni ohxax қiliwatisilər! **52** Pəyoqəmbərlərdin zadi կaysisioğan ata-bowiliringlar ziyanxəlik kılıp bakmioğan? Xundak kılıp ular «Həkkəniy Bolوqı»ning kelidioğanlığını aldin jakarlıqıqlarınlı eltürükən. Əmdi u əzi һazır kəlgəndə, silər uningoğan satkunluk kılōquqi wə կatil bolup qıktinglar, **53** I silər Təwrat қanunini pərixtılerning əmri-tapilioğanları bilən tapxuruwelip turup, uningoğan əməl kilmioquqlar!» **54**
[Istipanning] bu sözlerini anglioğan [aliy kengəxmidikilər] yürükigə [hənjər] sanjiloğandək bolup, uningoğan qixlirini oquqlattı. **55** Lekin u bolsa Muğəddəs Rohka toloğan, kezlini kekkə tikip, Hudanıng julasını, xundakla uning ong yenida Əysanıng turoğanlığını körüp, **56** — Қaranglar!

Asmanlar eqilip, Insan'ooqlining Hudanining ong yenida turoqanlığını kərüwatimən! — dedi. **57** Ular buningoja կulaklırını қollırı bilən etiwelip, awazını қattık, kətürüp warkirixip birlikdə uningoja yopurulup keliwidi, **58** uni xəhərning sırtıqası ittip qikirip, qalma-kesək կilixka baxlıdi. [Uni ərz կilojan] guwahqıllar [uni qalma-kesək կilixtin awwal] qapanırını Saul isimlik bir yaxning puti aldida կoyup կoyuxti. **59** Ular Istipanni qalma-kesək կilojinida u: — I Rəb Əysa, menin rohimni կobul կilojaysən! — dəp nida կildi. **60** Andin u tizlinip turup қattık awaz bilən: — I Rəb, bu gunahning hesabını ulardin almiqjaysən, — dedi. U bu səzni կilip bolupla jan üzüp uhlap kətti.

8 Istipanning əltürülüxini Saulmu կollaytti. Xu kündin baxlap, Yerusalemдiki jamaatkə karitilojan dəhəxətlik ziyankəxlik կozojaldi. Rosullardin baxka barlık jamaattikilər Yəhudiyyə wə Samariyəning hərkəysi yurtliriqası tarkılıp ketixti. **2** Bəzi ihlasmən kixilər Istipanni dəpnə կilip, uningoja қattık yioqa-zarlarni kətürüxti. **3** Lekin Saul jamaatkə wəyranqılık selip, eymu-ey ahturup, ər-ayaloja қarimay ularni sərəp qikip zindanoja taxlidi. **4** Əmdi tarkılıp kətkənlər tarkalojan yurtlarda kezip səzkalamning hux həwirini jakarlıdi. **5** Ularning iqidin Filip bolsa Samariyəning məlum bir xəhirigə berip, yərlik kixilergə Məsihni jakarlıdi. **6** Top-top kixilər uni anglap həmdə u kərsətkən möjizilik alamətlərni kərüp, bir jan bir dili bilən uning səzlirigə կulaq saldı. **7** Qünki napak rohlar bolsa, qaplıxiwalojan kixilərdin қattık warkirioqınıqə qikip kətti. Nuroqun paləq, tokurlarmu sakaytildi; **8** zor xad-

huramlik xu xəhərni կալի. **9** U xəhərdə əslı jadugər-sehırgərlik bilən xuqulliniwatkan Simon isimlik bir adəm bar idi; u xu yol bilən pütkül Samariyədikilərni həng-tang қaldurup, əzini կալտис zat kərsətməkqi bolup kəlgənidi. **10** Pekirdin tartip ambaloiqə ularning həmmisi uningoja ihlas կալի կարaytti wə «Hudanıng uluq kütq-ķudriti mana xu!» deyixətti. **11** Halayık uningoja xundak ihlas կilixi uning uzundın beri jadugər-sehırgərlik bilən ularni həng-tang қaldurup kəlgənlikü tüpəylidin idi. **12** Lekin əmdi Filip Hudanıng padixahlıkı wə Əysa Məsihning nami tooprısidiki hux həwərni jakarlıqinida ular uning sözlirigə ixəndi wə ərlər bolsun, ayallar bolsun qəmüldürüxni կobul կildi. **13** Simon əzimu ixəndi. U qəmüldürülgən bolup, həmixə Filipning yenida yürdi həmdə [Filip] kərsitiwatkan məjizilik alamatlər wə կudrətlik ixləroja կarap, intayın həyran boldi. **14** Yerusalemдiki rosullar Samariyəliklərning Hudanıng səzini կobul կilojanlığını anglap, Petrus bilən Yuhananni ularoja əwətti; **15** ikkiylən u yərgə qüxüxi bilənla, ularni Muğəddəs Rohning ata կilinoquqisi bolsun dəp dua կildi. **16** Qünki Muğəddəs Roh tehi ularning həqkəysisi oqa qüxmigənidi; ular pəkət Rəb Əysanıng nami bilən qəmüldürülgənidi. **17** Petrus bilən Yuhananna ularning üstigə կolini təgküzüxi bilən, Muğəddəs Roh ularoja ata կilindi. **18** Lekin Simon Muğəddəs Rohning rosullarning կolini təgküzüp կoyuxi bilən ata կilinojanlığını körüp, ularoja pul təngləp: **19** — Bu kütq-ķudrəttin mangimu beringlarki, mənmə hərkimning üstigə կollirimni təgküzsəm, uningoja Muğəddəs Roh ata կilinsun, — dedi. **20** Lekin Petrus uningoja mundak

jawab bərdi: — Hudaning bu iltipatini puloja setiwalojili bolidu, dəp oyliojining üçün, pulung sən bilən təng ھالакətkə barsun! **21** Sening bu ixta həq həssəng yaki nesiwəng yoktur! Qünki sening niyiting Huda aldida durus əməs! **22** Xunga, bu rəzillikingdin towa kılıp, Rəbtin, mumkin bolsa kənglümndiki bu niyitim kəqürüm kılınojay, dəp etün! **23** Qünki sening aqqık həsətkə tolup, həkkəniysizlikning asaritida ikənliking manga məlum.

24 Simon ularoja: — Mən üçün Rəbdin etününglarki, silər eytən ixlardin həqbiri beximoja kəlmigəy! — dedi. **25** Petrus bilən Yuhanna yənə xu yerdə agah-guwahlıq berip Rəbning səz-kalamini yətküzgəndin keyin, Samariyəning nuroqun yeza-kəntlirigə berip hux həwər yətküzgəq, Yerusalemoja կaytip kətti. **26** Xu wakitta, Hudaning bir pərixtisi Filipka: — Ornungdin turup jənubka қarap Yerusalemdin Gaza xəhərigə mangidiojan yol bilən mang! — dedi (xu yol qəldiki yoldur). **27** Xunga Filip ornidin turup yoloja qıktı. Wə mana, yolda Efiopiya ayal padixahı Kandasning bir əməldarı, pütkül həzinigə məs'ul Efiopiylək aqwat wəzir turatti. U Yerusalemoja Huda ola ibadət kılqılı baroqanidi; ھazır կaytix yolidə əzinin jəng ھarwisida olturnup, Yəxaya pəyəqəmbərninq yazmisini okuwartatti. **29** Roh Filipka: — Bu ھarwining yenioja berip uningoja yekinlaxkın, — dedi. **30** Filip yügürüp berip, [wəzirning] Yəxaya pəyəqəmbərninq yazmisidin okuwartkanırını anglap, uningdin: — Okuwartkiningizni qüxiniwatamsız? — dəp soridi. **31** Wəzir uningoja: — Biri manga qüxəndürüp bərmisə, mən կandakmu qüxinələymən?! — dəp, Filipni ھarwisi oja qikip yenida

olturuxka etündi. **32** U okuwatkan yazma kismi bolsa: «U goya boquzlaxka yetiləp mengilojan koydək boquzlaxka elip mengildi, Kırkıoluqı aldida ün-tinsiz yatkan kozidək, u zadila eojiz aqmidi. **33** U horlinidu, u hək soraktin məhrum boldi, Əmdi uning əwladini kimmu bayan kılalisun?! Qünki hayatı yər yüzidin elip ketildi». **34** Aqwat Filiptin: — Dəp bərsingiz, pəyərəmbərning bu səzi kimgə қaritip eytilojan? Əzığimu yaki baxka birsigimu? — dəp soridi. **35** Filip aqzını eqip xu yazmining xu kışmidin baxlap, uningoja Əysa toqlrisidiki hux həwərni jakarlap bərdi. **36** Ular yolda ketiwetip, su bar bir yərgə kəlgəndə, aqwat: — Mana bu yərdə su bar ikən. [Muxu yərdila] qəmüldürülüxümgə қandak tosalou bar? — dedi. **38** U hərwini tohtitixni buyrudi. Filip wə aqwat ikkisi billə suşa qüxüp, uni qəmüldürdi. **39** Ular sudin qıkkanda, Rəbning Rohı Filipni kətürüp elip kətti. Aqwat uni կayta kermidi, əmma u xadlinip yolini dawamlaxturdi. **40** Filip bolsa Axodod xəhəridə pəyda boldi; u xu yurtni kezip, xu yərdin Kəysəriyə xəhirigə kəlgüqə bolovan həmmə xəhərlərdə hux həwər jakarlidi.

9 Əmma [xu qaoqlar] Saul hər nəpisidə Rəbning muhlislirioja tehiqə izqil қirojinqlik təhditliri seliwatkan pəyt idi. U Bax kahinning aldioja berip, **2** Dəməxk xəhəridiki sinagoglaroja təwsiyə heti yezip berixni soridi. Xundaq bolovananda, u Dəməxktə [Məsih] yolidikilərdin birərsini, məyli ər bolsun, ayal bolsun tepiwalsila, baqlap tutkun kılıp, Yerusalem oja elip kelixkə ruhsət bolatti. **3** Saul yoloja qikip, Dəməxk xəhirigə yekinlaxkanda, tuyuksız asmandın küqlük bir nur qüxüp, uning ətrapini

yorutuwətti. **4** U yərgə yikildi wə ezigə: — Saul, Saul! Manga nemixқа ziyankəxlik kılısən? — degən bir awazni anglidi. **5** — I Rəb, sən kimsən? — dəp soridi u. Awaz: — Mən sən ziyankəxlik kiliwatkan Əysadurmən. **6** Ornungdin tur, xəhərgə kir, nemə kiliwing kerəkliki sanga eytip berilidu» — dedi. **7** Uning bilən billə mangojan adəmlər awazni anglisimu, həqkimni kərəlmigəqkə, xu yerdə ün qıçıralmay turupla қaldı. **8** Saul yərdin turup, kezlini eqip karidi, lekin həq nərsini kərəlmidi. Həmrəhliri uni қolidin yetiləp Dəməxkkə elip kirdi. **9** U üq küngiqə kezi kerməs bolup nə yemidi nə iqmidi. **10** Dəməxktə Ananiyas isimlik məlum bir muhlis bar idi. Rəb uningoja bir oqayıbanə kərünüxtə kərünüp uni: — Ananiyas! — dəp qakirdi. — Mana mən, i Rəb, — dəp jawab bərdi u. **11** Rəb uningoja: — Sən dərhal «Tüz» dəp atalojan koqioja berip, Yəhūdaning əyidin Tarsusluk Saul isimlik birini sorap tap; qünkü mana, u dua-tilawət kiliwatidu. **12** U dua kiliwatkinida, oqayıbanə kərünüxtə Ananiyas isimlik bir kixining kelip, kezini kəridiojan kılıx üçün üstigə қolini təgküzgənlikini kərdi, — dedi. **13** Ananiyas: — I Rəb, mən bu adəmning həwirini nuroqun kixilərdin anglidim, u Yerusalemдiki mukəddəs bəndiliringgə xunqə kəp ziyan-zəhmət yətküzgən! **14** Hazır u muxu yerdə namingoja nida kılıqlararning həmmisini tutup baoqlax üçün bax kahinlardın hökük aptu — dedi. **15** Lekin Rəb uningoja: — Bariwər! Qunki u namimni əllərning wə ularning padixahlırinin həm Israillarning aldida ayan kılıx üçün əzümgə alahidə tallıqan bir əswabtur. **16** Qunki mən uningoja namim üçün kənqilik azab-okubətlərni

tartixining mukərrər ikənlikini ayan kılımən, — dedi. **17**
Buning bilən Ananiyas berip, xu əygə kirdi; u қollirini
Saulning üstigə təgküzüp uningoja: — Kərindax Saul, Rəb,
yəni bu yərgə keliwatqan yolunda sanga körüngən Əysa,
kəzliringni kərələydiqan bolsun dəp wə sening Mukəddəs
Rohka tolduruluxung üçün meni xəhsən ezi əwətti, —
dewidi, **18** Saulning kəzliridin huddi belik əsirikidək
boğan bir nərsilər qüxüp, kəzli eqilip kərələydiqan
boldi. U ornidin turup, qəmüldürüxni köbul kıldı. **19** U
əqizalanəqandin keyin, ķuwwətlinip maqduroja kirdi. **20**
[Saul] Dəməxkətiki muhlislarning yenida birnəqqə kün
turdi wə waqıtni ətküzməy sinagoglaroja kirip, «U kixi
Hudanıng Oqlidur» dəp əysani jakarlaxqa baxlıdı. **21**
Uni angliojanlar səzliridin intayın həyran boluxup: —
Bu adəm Yerusalemda bu namoja nida kıləquqılarnı
kəttik wəyran kıləjan həlikə adəm əməsmu? Bu yərgimu
muxundakıları baqlap bax kahinlaroja tutup berix
məksitidə kəlgənmidü? — deyixti. **22** Lekin Saulning əyil
kılıx küqi barəjanseri exip, əysanıñ Məsih, ikənlikini
ispatlap Dəməxkətiki Yəhudiyları parakəndiqilikə
qəmdürdi. **23** Kep künlərdin keyin, Yəhudiylar Saulni
yokatmağa kəst kılmağı boldi. **24** Lekin Saul ularning
suyıkəstidin həwər taptı; uni tutup əltürük üçün ular
keqə-kündüz xəhərning կowuklırıda paylap yürdi. **25** Lekin
muhlislar bir künü keqidə uni qong sewətkə olturoquzup,
sepil [kamaridin] qüxürdi. **26** Saul Yerusalemı yetip
berip, u yərdiki muhlislaroja қoxulmağı boldi, lekin
ularning həmmisi uning muhlis ikənlikigə ixənməy,
uningdin korktı. **27** Birak Barnabas uni elip berip, rosullar

bilən kərüxtürdi. U ularoja Saulning Dəməxkning yolida Rəbni қandak kərgənlikini, Rəbningmu uningoja gəp kılınanlığını qüxəndürdi wə uning Dəməxktə Əysanıng namida қandak jür'ətlik bilən səz-kalam yətküzgənlikini ukтурdu. **28** Buning bilən, Saul Yerusalemda rosullar bilən billə oquk-axkarə yürüp, yürəklik haldə Rəbning namida səz-kalam yətküzətti. **29** U yənə grekqə səzlixidiojan Yəhudiylar bilənmə səzlixip munazirilixətti; nətijisi, ular uningoja ķest kilməkqi boldi. **30** Kərindaxlar bu ixtin həwər tepip, uni Kəysəriyə xəhīrigə elip berip, andin u yərdin Tarsus degən xəhərgə yoloja saldı. **31** U qaoqla, pütkül Yəhudiyə, Galiliyə wə Samariyədiki jamaətlər [bir məzgil] tinqlikka erixip, [etikadta] kuruldi; Rəbning қorķunqida mengip, Muqəddəs Rohning riqbət-təsəllisi bilən ularning sanlırimu baroqanseri kəpəyməktə idi. **32** Xu wakıtlarda xundak boldiki, Petrus hərkəyəsi jaylarnı arılap yürgəndə, Lidda xəhīridiki muqəddəs bəndilərnimu yoklaxka qüxti. **33** U yərdə u Əneyas isimlik bir adəmni uqratti. Bu adəm paləq bolup, orun tutup yatkılı səkkiz yil bolqanıkən. **34** Petrus uningoja: — Əneyas, Əysə, yəni Məsih, bolqanıqi seni sakayıtidu. Ornungdin turup, palisingni yioqixtur! — dedi. U dərhal ornidin turdi. **35** [Əneyasni] kərgən Lidda xəhīridiki wə Xaron rayonidikilərning həmmisi towa ķılıp Rəbgə baqlandi. **36** Yoppa xəhīridə bolsa Tabita isimlik bir ayal muhlis bar idi (uning ismi grekqidə «Dorkas» idi). U hərdaim yahxi əməllər wə həyr-sahawətlik ixlaroja berilətti. **37** Xu künlərdə xundak boldiki, u kesəl bolup, əlüp kətti. Kixilər jəsətni yuyup, üstünki ķəwəttiki bir

eygə yatkuzup koydi. **38** Yoppa xəhiri Lidda xəhiringə
yekin bolqaqka, Yoppadiki muhlislar Petrusning Liddada
ikənlikini anglap, uning aldişa ikki adəm əwətti. Ular:
«Həyal bolmay yenimizdə kəlsəng!» — dəp yelindi. **39**
Petrus ornidin turup ular bilən billə Yoppaşa bardı.
Yoppaşa yetip kelixi bilən ular uni üstünki ķewəttiki əygə
baxlap qıktı. Barlıq tul ayallar Petrusning ətrapişa olixip,
yioşa-zar kılıxip uningoşa Dorkasning ular bilən billə
bolojan waktida əzlirigə tikip bərgən kənglək-kiyimlirini
kərsitixti. **40** Lekin Petrus həmməylənni qıkırıbetip,
tizlinip olturup dua kıldı. Andin u jəsətkə қarap: — Tabita,
ornungdin tur! — dedi. Tabita kəzini ekip, Petrusni
kərüp, ornida olturdi. **41** Petrus uningoşa ķolini uzitip uni
yələp turoquzdi wə mukəddəs bəndilər bilən tul ayallarnı
qakirip, Dorkasni ularoşa tirik tapxurup bərdi. **42** Bu
həwər pütkül Yoppaşa tarkılıp, nuroqun kixilər Rəbgə
etikəd kıldı. **43** Xundak boldiki, Petrus Yoppada Simon
isimlik bir kənqining əyidə uzun künlər turdi.

10 Kəysəriyə xəhiridə Korniliy isimlik bir adəm bolup, u
[Rim] қoxunidiki «Italiyəliklər» ķismining yüzbəxi idi. **2**
U iħlasmən adəm bolup, əzi wə pütkül əyidikiliri Hudadin
korķatti. U mərdlik bilən namratlaroşa həyr-sahawət
kilip, daim Hudaşa dua-tilawət kılatti. **3** Bir kuni qüxtin
keyin saat üqlərdə, u oqayibanə bir kərünüxtə Hudanıng
bir pərixtisining əzining yenioşa kəlgənlikini oquk kərdi.
Pərixtə uni: — Korniliy! — dəp qakirdi. **4** Korniliy uningoşa
kəzlirini tikip kattik qeqüp: — Təksir, nemə ix? — dəp
soridi. Pərixtə uningoşa: — Sening dualiring wə həyr-
sahawətlik ixliring Huda aldişa əslətmə қurbanlıktək

berip yətti. **5** Əmdi sən Yoppaşa adəm əwətip, Petrus dəpmu atilidioqan Simon isimlik adəmni qakırtıp kəl.

6 U Simon isimlik bir kənqining əyidə mehman bolup turuwatidu. Simonning əyi dengiz boyida, — dedi. **7** Uningoşa səzligən pərixtə kətkəndin keyin, Korniliy əydiki hizmətqilərdin ikkini wə daim yenida turup hizmət kılouqılar iqidiki ihlasmən bir ləxkərni qakırdı. **8** Barlıq ixlarnı qüxəndürgəndin keyin, ularnı Yoppaşa əwətti. **9** Ətisi ular səpər kılıp xəhərgə yekinlaxkanda, qüx wəkti bolup, Petrus dua kılıx üçün əgzigə qıktı. **10** Uning korsiki ekip ketip, bir nərsə yəy dedi. Birak ular oqıza təyyarlawatkanda, oqayıbanə bir alamət Petrusni oruwaldi. **11** U asman eqilib, tət burjikidin baqlanıjan əhalda yər yüzigə qüxürülüwatkan kəng dastihandək bir nərsini kərdi. **12** Dastihanda hərhil tət putluk haywanlar, yər beçirlioquqılar, asmandiki uqar-ķanatlarmu bar idi.

13 Uningoşa bir awaz anglandı: — «Ornungdin tur, Petrus, ulardin soyup yə!» **14** — Yak, Rəb, hərgiz bolmayıdu! Mən həqqaqan həqkandak napak yaki haram nərsini yegən əməsmən! — dedi Petrus. **15** Awaz ikkinqi ketim kelip uningoşa: — Huda əhal dəp pakliqanni sən haram demə! — deyildi. **16** Bu ix üq ketim yüz berip, andin dastihandək bołożan xu nərsə dərhal asmanoşa elip qıkıp ketildi. **17** Petrus kərgən oqayıbanə alamətning mənisi toqrisida ķaymukup turoğanda, mana Korniliy əwətkən kixilər Simonning əyini tepip, dərwaza aldida turatti. **18** Ular birsini qakırıp, uningdin Petrus dəpmu atilidioqan Simon degən birsi bu yerdə turamdu? — dəp soridi. **19** Petrus tehiqə xu oqayıbanə alamətning

mənisi üstidə oyliniwatkanda, Roh uningoja: — Mana, seni üq adəm izdəp kəldi. **20** Ornundin tur, pəskə qüx, həq ikkilənməy ular bilən billə barəjin. Qünki ularni əwətküqi Mən! — dedi. **21** Petrus pəskə qüxüp, həlikə adəmlərgə: — Silər izdigən kixi mana mən bolimən. Bu yərgə kelix səwəbinglər nemikin? — dedi. **22** Ular jawabən: — Həkkaniy bir adəm, Hudadin қorkidiojan, xundakla pütkül Yəhədiy həlkə təripligən Korniliy isimlik rimlik yüzbəxi mukəddəs bir pərixtə təripidin sizni əyigə qakırtip, sizdin səz-kalam anglaxka əmr kılınojan! — dedi. **23** Xunga Petrus ularni əygə təkliп kılıп, kondurup mehman kıldı. Ətisi ornidin turup u ular bilən billə yoloja qıktı. Yoppadiki əkerindaxlardın bəziliri ularoja həmrəh, bolup mangdi. **24** İkkinqi küni, ular Kəysəriyəgə yetip bardı. Əmdi Korniliy tuqışlırı wə yekin yar-buradərlirini əyigə qakırip, Petruslarnı təkkəzarlıq bilən kütüp turattı. **25** Petrus əygə kirgəndə, Korniliy aldiqə qikip, ayiqiqa əzini etip səjdə kıldı. **26** Lekin Petrus [dərhal] uni yələp turoğuzup: — Ornundin turəjin! Mənmu bir insan, halas! — dedi. **27** U Korniliy bilən gəp kıləqə əygə kiriwidı, əyning iqigə yiqlıqan top-top adəmlərni kərdi. **28** U ularoja: — Silərgə məlumki, biz Yəhədiylarning yat əlliklərdin birsi bilən bardı-kəldi kılıxi yaki əylirigə kirixi Təwrat əkanun-əkidlilirimizgə hilap. Lekin Huda manga əeqəndək adəmni napak yaki haram deməslikim kerəklikini ayan kıldı. **29** Xuning üqün silər adəm əwətip meni qakıroqanda, həq rət kilmay aldinglaroja kəldim. Əmdi soray, meni nemə dəp qakirdinglər? — dedi. **30** Korniliy mundak dedi: — Tət künning aldida

bügünkü muxu wakitkiqə roza tutkanidim; saet üqlerdə mən əydə dua kiliwatattim. Tuyuksız kiyimliridin nur qaknap turidiojan bir adəm aldimda pəyda bolup ərə turdi: **31** «Korniliy! Duaying ijabət kılindi wə həyr-sahawətlik ixliring Huda aldioja əslətmə kurbanlıktək yətti. **32** Xunga Yoppaqla adəm əwətip, Petrus dəpmu atilidiqən Simon isimlik adəmni qakırtıp kəl. U dengiz boyida olturaklıq Simon isimlik bir kənqining əyidə mehman bolup turuwatidu» dedi. **33** Xuning üçün, dərhal əzlirini qakırip kelixkə adəm əwətkənidim. Əzliri külbəmgə kelip yahxi kıldıla! Əmdi biz həmməylən Huda əzlirigə əmr kılınan barlıq səzlərni anglax üçün Hudanıng aldida hazır turuwatımız. **34** Petrus aqlını ekip mundak dedi: — Bərhək, mən Hudani həeqəndək adəmgə yüz-hatırə kilmaydu, dəp qüxinip yəttim; bəlki hər əldin bolqanlar iqidə Uningdin қorkidiojan wə həkkəniyət yürgüzidiojan kixi bolsila, Uning aldida məkbuldur. **36** Huda Israil həlkigə yətküzgən söz-kalam, yəni Əysə Məsih, arkılıq (u pütkül məwjudalarqa Rəbdur) inağ-jatırjəmlik jakarlanıqan hux həwər silergə məluməsi; **37** Silərningmu Yəhya [pəyələmbər] qəmüldürüx qakırıkinı yətküzgəndin tartip, Galiliyədin baxlap pütkül Yəhudiya zeminlirida Nasarətlik Əysə tooruluk guwahlıktın — yəni Hudanıng կandaq kılıp uni Muqəddəs Roh wə küq-küdrət bilən məsihligənliyi, xuning bilən u həmmə yərni kezip, yahxi əməllərni kılıp, Iblisning ilkidə bolqanlarning həmmisini sakaytkanlıigidin həwiringlar bardur. Qünki Huda uning bilən billə idi. **39** Bizmu uning həm Yəhudiylarning zeminida həm Yerusalemda kılınan

pütün əməllirining guwahqılıri. Ular uni yaşaqlıka esixi bilənmə əltürdi. **40** Birak üqinqi küni, Huda uni կayta tirildürüp namayan կildi. Birak həmmə kixilərgə əməs, pəkət Huda Əzi aldi bilən tallıqan guwahqılar, yəni u əlümdin tirilgəndin keyin uning bilən həmdastihan bolğan bizlərning arimizda namayan կildi. **42** U bizgə həlkə hux həwər yətküzüxnı wə əzinin Huda təripidin tiriklər wə əlgənlərning sorakqisi կilinip təyinləngüqi ikənlikini jakarlaxni əmr կildi. **43** Barlik pəyəmbərlər uningoja guwahlıq beriduki, hərkim uningoja etikad կiləqan bolsa uning nami arkılık gunahlıri kəqürüm կilinidu. **44** Petrus tehi bu səzlərni կiliwatqanda, Mukəddəs Roh, səz-kalamni anglawatqan həmmə kixigə qüxti. **45** Petrus bilən billə kəlgən hətnilik bolğan ixəngüqilərning hərbiri Mukəddəs Rohning yat əllərdikilərgimu ata կilinip təkülgənlikini kərüp bək həyran boluxti. **46** Qünki ularning [karamət naməlum] tillarda səzlixip Hudani uluqlıqanlığını anglıdi. Xunga Petrus: **47** — Muxu kixilər bizgə ohxax Mukəddəs Rohni կobul կiloqası bolğan bolsa, kim ularning suşa qəmüldürünxni կobul կilixini tosalisun?! — dedi. **48** Xuning bilən u ularning Rəbning namida qəmüldürülüxini buyrudi. Andin ular Petrusning ular bilən birnəqqə kün turuxini ətündi.

11 Rosullar wə pütkül Yəhudiyyədiki baxqa կerindaxlar [yat] əlliklərningmu Hudanıng səz-kalamını կobul կiloqanlığını anglıdi. **2** Xunga, Petrus Yerusalemə şəhərində, hətnilik bolğan [ixəngüqlər] uni əyibkə buyrup: **3** — Sən hətnə կilinmioqan adəmlərning əyidə mehman bolup, ular bilən həmdastihan boldung?! —

dedi. **4** Birak Petrus pütün ixni baxtin-ahiriinqə ularoja bir-birləp qüxəndürüp **5** mundak dedi: — Yoppa xəhīridə dua қiliwatqınimda, օjayibanə kərünük meni oriwelip, bir alamətni kərdüm. Kəng dastihandək bir nərsə tət burjikidin baɔlanojan һalda asmandin qüxüp, mening yenimda tohtidi. **6** Uningoja kəz tikip կarisam, iqidə hərhil tət putluk һaywanlar, yawayi һaywanatlar, yər beoqırlioquqlar, asmandiki uqar-қanatlarmu bar ikən. **7** Andin: «Ornungdin tur Petrus, ulardin soyup yə!» degən bir awazni anglidim. **8** Mən: «Yak Rəb, hərgiz bolmaydu! Mən heqqaqan hərkəndək napak yaki һaram nərsini aοzimoja alojan əməsmən!» dedim. **9** Birak manga yəna: «Huda һalal dəp pakliqan nərsini sən һaram demə!» degən awaz anglandı. **10** Bu ix üq kətim xundak təkrarlinip, ahir bularning həmmisi asmanoja kaytidin tartip ketildi. **11** Mana dəl xu qaɔda, Қəysəriyədin meni qakirixka əwətilgən üq kixi mən turoqan əyning aldioja kəldi. **12** Muqəddəs Roh meni həq ikkilənməy ular bilən billə berixkə buyrudi. Muxu altə կerindaxmu mən bilən billə bardı. [Қəysəriyəgə yetip kelip], həlikə adəmning əyigə kirdük. **13** Bu kixi bizgə əzining əyidə payda bolup turoqan bir pərixtini қandaq kərgənlikini eytti. Pərixtə uningoja: «sən Yoppaşa adəm əwətip, Petrus dəpmu atılıdiqan Simon isimlik bir adəmni qakırtip kəl, **14** u sanga seni wə pütkül ailənggə nijatlıq yətküzidiojan bir həwərni eytip beridu» degənikən. **15** Mən gəpni baxlioqınimda, Muqəddəs Roh huddi baxta bizning üstimizgə qüxkinidək, ularoqimu qüxti. **16** Xu qaɔda, Rəbning səz-kalamını, yəni: «Yəhya kixilərni suɔja

qəmildürgən, lekin silər bolsanglar Muqəddəs Rohka qəmildürülisilər» deginini esimgə aldim. **17** Xunga, əgər Huda əmdi muxularoqa biz Rəb Əysa Məsihkə etikad kılıqinimizdin keyin bizgə bərgən iltipatka ohxax iltipat ata kılıqan bolsa, Hudani tosalıudək mən zadi kim idim? **18** Ular bu səzlərni anglioqanda, əyibləxtin tohtap, Huda oqa mədhiyə okup: — Bərhək, Huda əllərgimu həyatlıkka elip baridioqan towa kılıxni nesip kiliptu! — deyixti. **19** U qəođda, Istipanning ixi bilən ziyanxəlikkə uqrəp hərkəysi jaylaroqa tarkılıp kətkənlər Fənikiyə rayoni, Siprus arili wə Antakya xəhiri qatarlıq jaylaroqıqə yetip berip, bu jaylarda söz-kalamni pəkət Yəhudiylarоqla yətküzətti. **20** Lekin ulardin Siprus arili wə Kurini xəhīridin kəlgən bəzilər Antakya xəhīrigə baroqanda, Rəb Əysanıng hux həwirini Greklərgimu yətküzdi. **21** Rəbning kəli ular bilən billə bolup, tolimu nuroqun kixilər ixinip towa kılıp Rəbgə baqlandı. **22** Bu həwər Yerusalemıki jamaətning կulikioja yetip kəldi. Xuning bilən ular Barnabasni Antakyaοiqə arılap ətüxkə əwətti. **23** Barnabas yetip berip, Hudanıng mehîr-xəpkitini kərüp, huxal boldi. U ularning həmmisini jan-dilidin kət'iylik bilən Rəbgə qing baqlinixka riqbətləndürdi. **24** Qünki u Muqəddəs Rohka wə iman-ixənqə toldurulmuş bolup, yahxi bir adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbgə қoxıldı. **25** Xuning bilən Barnabas Tarsus xəhīrigə Saulni izdəp bardı. **26** Uni tepip Antakya oqa elip kəldi; xundak boldiki, ikkiylən jamaət bilən billə sak bir yil yiqilip, nuroqun adəmgə təlim bərdi. Muhlislarning «Hristianlar» dəp tunji atılıxi Antakyadın baxlandı. **27** U künlərdə bəzi

pəyəmbərlər Yerusalemın Antakyaqa qüxüp kəldi. **28**
Bulardın Agabus isimlik birəylən otturioqa qikip, Rohning
wəhiyini yətküzüp, կattik, bir aqarqılıkning pütkül
dunyani basidiojanlığını aldin eytti (bu aqarqılık dərwəkə
«Klawdiyus Kəysər» həküm sürgən wakitta yüz bərdi).
29 Buning bilən [Antakyadiki] muhlislarning hərbiri
ez կurbioqa կarap pul yioqip, Yəhədiyədə turuwatkan
ķerindaxlaroqa yardım berixni կarar կildi. **30** Ular bu
kararnı ada kılıp, ianini Barnabas wə Saulning կoli arkılık
[Yəhədiyədiki jamaət] akşakallirioqa yətküzüp bərdi.

12 Xu qaoqlarda, Hərod padixah jamaəttikilərdin
bəzilirigə ziyankəxlik կilmakqi bolup ularoqa kol saldı. **2**
U Yuhananıng akisi Yakupni կiliqlap əltürdi. **3** Ozining
bu կilojan ixining Yəhədiyalaroqa yakğanlığını körüp, u
Petrusnimu tutkun կildurudi (xu qaolda «petir nan həyeti»
məzgili idi). **4** Petrusni tutkandin keyin, uni zindanoqa
taxlap, tət ləxkər bir guruppa կilinojan tət կarawwul
topioqa tapxurdi. Pasha həyttin keyin, Hərod uni halayık
aldida sorak կilmakqi idi. **5** Xunga Petrus zindanda
tutup կelindi. Lekin jamaət Hudaşa jan-dil bilən uning
üqün dua կiliwatatti. **6** Əmdi Hərod uni elip qikip sot
կiliixning aldinkı keqisi, Petrus ikki zənjir bilən baqlaklık
peti, ikki կarawulning otturisida uhlawatatti; ixikning
sirtidimu birnəqqə կarawul zindanni kəzət կiliwatatti.
7 Wə tuyuksız Rəbning bir pərixtisi körünüp, bir nur
kamerni yorutti. Pərixtə Petrusning bikiniqə noqup:
— Tez tur! — dəp oyoqatti. Uning կolliridiki zənjir xu
ħaman boxap qüxüp kətti. **8** Pərixtə uningoqa: — Belingni
baqlıwal! Kəxingnimu kiy! — dedi. Petrus uning deginini

kıldı. Andin u: — Qapiningni yepinqaklap kəynimdin mang! — dedi. **9** Petrus uningəja əgixip [kamerdin] qikti. Birak u pərixtining wasitisi bilən boluwatkan bu ixlarning rastlığını bilməy, bəlki bir əqayibanə kərünüx kərüptimən, dəp oylawatatti. **10** Ular birinqi wə ikkinqi kezəttin etüp, zindanning xəhərgə qikidiojan təmür dərwazisioja baroğanda, dərwaza ular üçün əzlükidin eqilip kətti. Ular qikip, bir koqidin etkəndə, pərixtə tuyuksız uning yenidin kətti. **11** Xu qaqda, Petrus esigə kelip, əz-əzигə: «Dərwəkə əmdi Rəb Əz pərixtisini əwətip, meni Hərodning қolidin wə Yəhədiy halkining kütkənlirining həmmisidin կutkuzuptu, dəp bildim» — dedi. **12** Həkikiyəhwalni qüxinip yətkəndə, u Markus dəpmu atılıdiojan Yuhənnanıning anisi Məryəmning əyigə bardı. U yerdə nuroqun kixilər yiölip dua-tilawət kiliwatatti. **13** U dərwazining ixikini қakķanda, Roda isimlik bir dedək awazni anglap qikti. **14** U Petrusning awazini tonup, huxallılığın ixikni eqixkimu ülgürməy yügürüp kelip, həmməyləngə: — Petrus dərwaza aldida turidu! — dəp həwər kıldı. **15** Lekin ular: — Sarang bolup қaldingoqu! — deyixti. Birak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerək! — deyixti. **16** Birak Petrus dərwazını կekiwərdi. Ular qikip dərwazini ekip, uning əzini kərgəndə həmməylən həng-tang boluxti. **17** Petrus ularqa ün qıkarmaslıkka kol ixariti kılıp, ularqa Rəbning əzini zindandin կandak elip qikqanlığını eytip bərdi. Andin keyin, u: — Bu həwərni Yaķupka wə kərindaxlarqa yətküzüp կoyunglar, — dəp, əzi u yərdin baxka yərgə kətti. **18** Tang atkanda, қarawullar Petrus zadi nemə boldi

dəp sarisimigə qüxti. **19** Hərod uni izdəp uning iz-derikini tapalmioqaqka, қarawullarnı sorak kılıp, ularnı əlümgə məhkum kılıxni buyrudi. Bu ixtin keyin, u Yəhudiyyədin qüxüp Kəysəriyə xəhərigə berip xu yərdə turdi. **20** Əslidə Hərod [han] bilən Tur wə Zidondikilər arısida қattıq, jedəl bar idi. Həlbuki, Tur wə Zidondikilər birləşip, Hərodning aldioqa kəldi. Uning bilən yarixiwelix üçün ular aldı bilən hanning Bilastus isimlik xəhsiy oqojidarını əzlirigə yar-yələk boluxką kayıl kılıqanıdı. Qünki bu yurttikilər axlıknı hanning ilkidiki jaylardın alatti. **21** Bəlgiləngən kərүxüx künidə Hərod xahənə tonlirini kiyip, sorak təhtidə olturup, ularoqa nutuk səzlidi. **22** Anglojan həlk:
— Bu adəmning awazı əməs, bəlkı bir ilahning awazidur!
— dəp warkıraxtı. **23** Xuan Pərwərdigarning bir pərixtisi hanni urdi; qünki u xan-xərəpni Hudaoqa beqixlimidi. Nətijidə, u ķurtka yəm bolup əldi. **24** Əmma Hudanıng səz-kalami dawamlik bərk urup kengəydi. **25** Barnabas bilən Saul Yerusalemda ianılırını tapxurux hizmitini ada kılıqandin keyin, Antakyaoqa қayıtip kətti. Ular Markus dəpmu atılıdioqan Yuḥannani billə elip bardi.

13 Antakyadiki jamaət iqidə bəzi pəyojəmbərlər wə təlim bərgüqilər bar idi. Ular Barnabas, «Kara» dəpmu atılıdioqan Ximeon, Kurinilik Lukius, Hərod han bilən billə qong bolqan Manaən wə Saullar idi. **2** Ular Rəbning ibaditidə bolup roza tutuwatkan bir məzgildə, Mukəddəs Roh ularoja: — Barnabas bilən Saulni Mən ularnı kılıxka qakıroqan hizmət üçün Manga ayrip köyunglar, — dedi. **3** Xuning bilən, ular yənə roza tutup dua kılıqandin keyin, ikkiylənnıng üstigə կollirini təgküzüp uzitip կoydi. **4**

Ular Muķeddəs Roh təripidin əwətilgən bolup, Səlyukiyə xəhərigə berip, u yərdin kemigə qikip Siprus arilioğa қarap yoloqa qıktı. **5** Salamis xəhərigə yetip kelip, ular Yəhudiylarning sinagoglirida Hudanıng səz-kalamini yətküzükə baxlıdi. Yuḥanna ularning yardəmqisi idi. **6** Ular pütün aralni arılap qikip, Pafos xəhərigə kəldi. Ular u yərdə Baryəxua isimlik bir kixi bilən uqrixıp կaldı. U sehırgər bolup, sahta pəyəqəmbər bolğan bir Yəhədiy idi. **7** U kixi bu [aralning] rimlik waliysi Sergiyus Pawlusning həmrahı idi. Waliy ukümxuluk bir kixi bolup, Barnabas bilən Saulni qakırtıp, Hudanıng səz-kalamini anglimakqi boldi. **8** Lekin həlikə sehırgər (uning grekqə ismi Əlimas bolup, «sehırgər» degən mənidə) ularoğa қarxi qikip, waliyning rayini etikədtin կayturuxni urunmakta idi. **9** Birak Muķeddəs Rohka toldurulqan Saul (yənə «Pawlus» dəpmu atılıdu) həlikə sehırgərgə tikilip қarap **10** uningoşa: — Əy, կəlbinq hərhil hiyiligərlik wə aldamqılık bilən toloqan Iblisning oqlı, həmmə həkkaniylikning düxmini! Pərwərdigarning tüz yollırını burmilaxni zadi tohtatmamsən?! **11** Əmdi Rəbning կoli üstüngə qüxti! Kəzliring kor bolup, bir məzgil künning yorukını kərəlməysən! — dedi. Xuan, bir hil tuman wə қarangoqluk uni bastı. U yolni silaxturup, kixilərdin meni կolumdin yetilənglər, dəp iltija կılatti. **12** Yüz bərgən ixni kərgən waliy Rəbning təlimigə կattık həyran bolup, Uningoşa etikəd կıldı. **13** Pawlus bilən uning həmrahıları kemigə qikip, Pafostin Pamfiliyə əlkisidiki Pərgə xəhərigə bardı. U yərdə Yuḥanna ulardin ayrılip Yerusalem oqa kaytti. **14** Pawluslar bolsa Pərgə xəhəridin qikip, dawamlıq

mengip Pisidiyə rayonidiki Antakya xəhiringə berip, xabat küni sinagogka kirdi. **15** Təwrat kisimliridin wə pəyəmbərlərning yazmilaridin okuloqandan keyin, sinagogning qongliri ularni qağırtıp: — Kərindaxlar, əgər halayıkka birər nəsilət sözünglər bolsa, eytinglər, — dedi. **16** Pawlus ornidin turup, kol ixiriti kılıp, halayıkka mundak dedi: — Əy Israillar wə Hudadin korkkanlar, kulak selinglər! **17** Bu Israil həlkining Hudasi ata-bowilirimizni tallidi; ular Misirdə musapir bolup yaxioğan waktılarda ularni uluq kıldı, Əzining egiz kətürgən biliki bilən ularni Misirdin kutkuzup qıktı. **18** U qəldə ularoja təhminən kırıq yil oğəmhorluk kıldı **19** andin Қanaan zeminidiki yəttə əlni yokıtıp, ularning zeminlirini ularoja miras kılıp bərdi. **20** Bu ixlaroja aldi-kəyni bolup təhminən tət yüz əllik yil kətti. Keyin, taki Samuil pəyəmbər otturişa qikkıqə, u ularoja batur həkimlarnı tikləp bərdi. **21** Andin ular bizgə bir padixahı bərsikən, dəp [Samuil pəyəmbərdin] tilidi. Xuning bilən Huda ularoja Binyamin kəbilisidin Kix isimlik adəmning oğlı Saulni tikləp bərdi. U kırıq yil həküm sürdi. **22** Birak [Huda] Saulni səltənitidin qüxürüp, ularoja Dawutni padixah kılıp turoquzup bərdi. Huda uning həkkidə guwahlıq berip: «Kenglümdikidək bir adəmni, yəni Yəssənenin oğlı Dawutniaptım. U Mening toluk iradəmgə əməl kılıdu», — dedi. **23** Əzi wədə kıləqandək Huda bu adəmning nəslidin Israil həlkigə bir Kutkuzoğu tikləp bərdi — u bolsa Əysanın ezipidur! **24** U həlkinqı otturisoşa qikixtin alwwal, Yəhya [pəyəmbər] qikip, barlıq Israil həlkini towa kılıxni [bildüridiqan] qəmüldürüxni kobul kilinglər, dəp jakarlidi. **25** Yəhya

[pəyəmbər] wəzipini tamamlığında, halayıkka mundak degənidə: «Silər meni kim dəp bilisilər? Mən silər kütkən zat əməsmən. Birak mana, məndin keyin birsi kelidu, mən hətta uning ayaq kəxlirini yexixkimu layik əməsmən!» **26** Əy kərindaxlar, İbrahimning jəmətinin nəsilliri wə aranglardıki Hudadin қorkınanlar, bu nijatlığın səzkalami silərgə əwətildi! **27** Yerusalemda turuwatkanlar wə ularning hakimləri [Əysani] tonumay, uning üstidin gunahkar dəp həküm qıraqını bilən, hər xabat künü okulidioqan pəyəmbərlərning aldin eytən səzlərini əməlgə axurdi. **28** Gərqə ular uningdin əlüm jazasıqa həküm қılıxka tegixlik birər gunah tapalmioqan bolsimu, waliy Pilatustın yənilə uni əlümğə məhkum қılıxni etündi. **29** Ular [bu] [ixlarnı қılıp] mukəddəs yazmilarda uning həkkidə aldin pütülgənlərning həmmisini [əzləri bilmigən һaldə] əməlgə axuroğandan keyin, uning jəsitini kresttin qüxürüp, bir kəbrigə koydi. **30** Lekin Huda uni əlümdin tirildürdi! **31** Tirilgəndin keyin, u burun ezi bilən Galiliyədin Yerusalemıqə əgixip kəlgənlərgə kep künər iqidə [nəqqə ketim] kərünüp turdi. Bu kixilər hazır [İsrail] həlkigə uning guwahqılıri boluwatidu. **32** Bizmu atabowilirimizə qılınoqan wədining hux həwirini silərgə hazır jakarlaymız — Huda Əysani [arımızda] tikləp, bu wədini ularning əwladlıri boləqan bizlərgə əməlgə axurdi. Bu həktə Zəburning ikkinqi küyidə aldin'ala mundak pütülgən: «Sən Mening Oqlum, Əzüm seni bugünkü künidə tuqdurdum». **34** Əmdiliktə Hudaning Əysəqə qırıxnı կaya kərgüzəməy əlümdin tirildüridiqanlığı həkkidə u [mukəddəs yazmilarda] mundak aldin eytən:

«Dawutka wədə kılajan mehir-xəpkətlərni silərgə ata
ķilimən!» **35** Xunga yənə bu həktə yənə bir ayəttə: — «[I
Huda], Sening mukəddəs Bolqoqungoja tenining qirixini
kərgüzməysən». **36** Qünki Dawut dərwəkə Hudanıng
iradisi boyiqə ez dəwri üçün hizmət ķılıp, eż ata-
bowilirioja қoxulup əlümde uhlap uning teni qirip
kətkənidi. **37** Lekin Huda əlümde tirildürgüqi bolsa
qirixni həq kərmidi. **38** Əmdi xunga silər xuni bilixinglar
kerəkki, i kerindaxlar, hazır gunahlardın kəqürüm ķilinix
yoli dəl xu kixi arkılık silərgə jakarliniwatidu. **39** Musa
pəyojəmbərgə qüxürülgən Təwrat ķanuni bilən silər
halas bolalmaywatkan ixlardin uningoja etikəd ķılouqilar
u arkılık halas ķilinip həkkaniy ķilinidu! **40** Xunga,
pəyojəmbərlər aldin eytən xu balayı'apət bexinglar oja
qüxməsliki üçün ehtiyat ķilinglar! — **41** «Kəranglar, i
mazak ķılouqilar, həyranuğəs bolup ħalak bolunglar!
Qünki silərning künlliringlarda bir ix ķilimənki, Uni birsi
silərgə elan ķılsimu silər xu ixka hərgiz ixənməysilər!» **42**
Pawlus bilən Barnabas sinagogdin qikiwatkananda, jamaət
ularoja kelərki xabat küni bu ixlar həkkidə yənə səzləxni
yelindi. **43** Sinagogtiki jamaət tarkaloqanda, nuroqun
Yəhudiylar wə Hudadin қorkşan Təwratka etikəd ķılajan
Yəhudiylar əməslərmə Pawlus bilən Barnabaska əgəxti.
İkkisi ularoja söz ķılıp, ularni Hudanıng mehir-xəpkətidə
qing turuxka dəwət ķildi. **44** Keyinki xabat küni, pütün
xəhər həlkə degüdək Hudanıng səz-kalamini anglioqli
kelixti. **45** Biraq bundak top-top adəmlərni kərgən
Yəhudiylar həsətkə qəmüp, Pawlusning səzlirigə қarxi
tətür gəp ķılıp, uningoja təhmət ķildi. **46** Əmdi Pawlus

bilən Barnabas tehimu yürəklik haldə mundak dedi: —
Hudanıng söz-kalamını aldı bilən silər [Yəhədiy həlkigə]
yətküzüx kerək idi. Lekin silər uni qətkə ķekip əzünglarnı
mənggülüç həyatka layık kərmigəndin keyin, mana biz
[silərdin] burulup əllərgə yüzlinimiz! (aiōnios g166) 47
Qünki Pərvərdigar [mukəddəs yazmilarda] bizgə mundak
buyruoqan: — «Mən Seni [yat] əllərgə nur boluxka,
Yər yüzining qət-yakılırioqə nijatlıq boluxung üçün
Seni atidim». 48 Əllərdikilər bu sözni anlap, huxal
boluxup Rəbning söz-kalamını uluqlaxtı; mənggülüç
hayatka erixixkə bekitilgənlərning həmmisi etikad
kıldı. (aiōnios g166) 49 Xundak kılıp, Rəbning söz-kalami
pütkül zeminoqa tarkaldi. 50 Birak Yəhədiylar Hudadin
körkəkan yukarısı təbiqilik ayallarnı həm xəhər mətiwərlirini
kütritip, Pawlus bilən Barnabaskə ziyanxəlik ķiloquzup,
ular ikkisini əz yurtlidirin ķooqlap qıqardı. 51 Əmma
Pawlus bilən Barnabas ularoqa қarap ayaqlıridiki
topini ķekixturuwetip, Konya xəhərigə қarap mangdi.
52 [Antakyadiki] muhlislar bolsa huxallıkkə həmdə
Mukəddəs Rohka tolduruldi.

14 Konya xəhəridə xundak boldiki, Pawlus bilən Barnabas
Yəhədiylarning sinagogioqa kirgəndə, jamaətkə xundak
səzlidiki, nətijidə Yəhədiylar wə Greklərdinmu nuroqan
kixilər etikad kıldı 2 (ḥalbuki, ixənmigən Yəhədiylar [yat]
əlliklərning kəngüllirini zəhərləp, ularni körperindaxlaroqa
karxi turuxka ķutratti). 3 Xunga [Pawlus bilən Barnabas] u
yerdə heli uzun turup, Rəbgə tayinip yürəklik haldə [hux
həwərni] jakarlıdı; Rəb ularning կolliri bilən möjizilik
alamətlər wə karamətlərni kərsitip əz mehîr-xəpkitining

səz-kalamiçja guwahlıq bərdi. **4** Buning bilən xəhər həlkı ikkigə bəlünüp ketip, bəziliri Yəhudiylar tərəptə, bəziliri bolsa rosullar tərəptə turdi. **5** Ahirda, bir kisim yat əlliklər bilən Yəhudiylar arisida (əz baxlıkları bilən birliktə) rosullarnı kiynap, qalma-kesək kılıx kutratkulukı bax kətürdi. **6** Lekin ular bu ixtin həwər tepip, xu yərdin kehərlik Likawunya rayonidiki Listra wə Dərbə xəhərliri həmdə ətraptiki yurtlarqa қarap mangdi. Ular xu yərlərdə hux həwərni dawamlik jakarlawərdi. **8** Xu qaoğda, Listra xəhəridə putlirida maqduri yok, heq mengip bəkmioğan bir tuoğma paləq olturatti. **9** Pawlus səz kiliwatqanda, bu adəm uningoja կulak selip olturatti. Pawlus uningoja kez tikip uning sakaytilixiçja ixənqi barlığını kərüp yetip, **10** yukarı awaz bilən: — Ornungdin dəs tur! — dedi. Həlikı adəm xuan ornidin dəs turup mengixką baxladı. **11** Lekin Pawlusning bu ixini kərgən top-top adəmlər Likawunya tili bilən: — İlahılar insan kiyapitiga kirip arimizoja qüxüptu! — dəp warķirixip kətti. **12** Ular Barnabasni «İlah Zeus» dəp ataxti wə Pawlusni səzləxtə baxlamqi bolqaqşa uni «İlah Hərmis» dəp ataxti. **13** Xəhərning sırtida «Zeus İlah»ning buthanisi bar idi. Xu [buthanidiki] kahın xəhər dərwazisiçja əküz wə gül qəmbirəklərni elip kelip, həlk bilən billə rosullarqa atap қurbanlıq kılmaqçı boldi. **14** Lekin rosullar Barnabas bilən Pawlus bu ixni anglap, kiyim-keqəklirini yirtkan haldə, kəpqilikning arisioja yığırüp kirip, warķirap mundak dedi: **15** — Halayıq, bu ixlarnı nemə dəp kiliwatisilər?! Biz silərgə ohxax həssiyattiki insanlarmız! Biz silərgə bu ərziməs nərsilərni taxlap, asman-zemin, dengiz-okyan

wə ulardiki barlik məhluklarnı Yaratkuqi hayatı Hudaojıla ibadət kılıxinglar kerək dəp jakarlawatımız! **16** Burunkı dəwrlərdə, u hərkəysi əllərni ez yollırıda mengixką yol köyəqan. **17** Xundak bolsimu, U Əzini ispatlaydiqan guwahlıknı kaldurmiojan əməs. Qünki U həmixə silərgə xapaət kərsitip, yaməqurnı ez waktida ərxtin yaqdurup mol həsul ata kılıp, ax-tamak bilən silərni toyozuzup, kəlbinqlarnı huxallıkkı qəmdürüp kəldi. **18** Hətta ular bu səzlərni kılqan bolsimu, halayıknıng ularoja atap əurbanlık kılıxını aranla tosuwaldı. **19** Lekin Antakya wə Konya xəhərliridin bəzi Yəhudiylar kelip, kixilərni əzlirigə kayıl kılıxi bilən, həlk Pawlusni qalma-kesək kıldı, andin uni əldi dəp karap, xəhər sırtıqə sərəp aqıkip taxliwətti. **20** Lekin muhlislar uning ətrapıqə olaxkanda, Pawlus ornidin turup, xəhərgə kaytip kirdi. Ətisi, u Barnabas bilən billə Dərbə xəhərigə kətti. **21** Əmdi ular Dərbə xəhəridə hux həwər jakarlap, nuroqun adəmlərni [Məsihgə] muhlis boluxką kirgüzgəndin keyin, ikkiylən Listra, Konya wə Antakya xəhərlirigə kaytip bardi. **22** Ular u yərlərdə muhlislarning kəlbilirini küqəytip, ularni etikədta qing turuxką riqbətləndürüp, xundakla:

- Biz Hudanıng padixahlıkıqə kirixtə nuroqun jamaatına qazanıb, — dəp nəsihət kıldı. **23** Ular yənə hərkəysi jamaat iqidə aksakallarnı tallap bəlgiləp, dua kılıx wə roza tutux arkılık ularni əzliri etikəd baoqlıqan Rəbgə tapxurdi.
- 24** İkkiylən Pisidiyə rayonidin ətüp Pamfiliyə əlkisigə kəldi. **25** Ular Pərgə xəhəridə səz-kalamnı yətküzgəndin keyin, Attalya xəhərigə bardi. **26** Andin u yərdin kemigə

qikip, [Suriyədiki] Antakyaqa karap kətti. Ular əslidə xu yərdə əzliri hazır tamamlıqan bu wəzipini ada kılıxka [jamaəttikilər təripidin] Hudanıng mehri-xəpkitigə tapxuruləqanidi. **27** Kaytip kəlgəndə, ular jamaətni bir yərgə jəm kılıqanda, ularoqa Hudanıng əzliri arkılık kılıqan barlık əməllirini, xundakla Hudanıng қandak kılıp əllərgə etikadning bir ixikini aqşanlığını səzləp bərdi. **28** Ular u yərdə muhlislər bilən billə uzun məzgil turdi.

15 Xu qaoqlarda bəzilər Yəhudiyyə əlkisidin kelip, [Antakyadiki] əkerindaxlaroqa: — Silər Musa [pəyəmbərgə] tapxuruləqan yosun boyiqə hətnə kılınxni қobul kilmisanglar, kutkuzulmaysılər! — dəp təlim berixkə baxlidi. **2** Bu ix toqrisida qong majira qıkkan bolup, Pawlus bilən Barnabas ikkiylən xu kixilər bilən kəskin munazırə kılıxkandin keyin, [əkerindaxlar] Pawlusni, Barnabasnı, xundakla ularning arisidin birnəqqəylənni bu məsilə toqrisida rosullar wə akşakallar bilən kərüxüxkə Yerusaleməqə barsun dəp bekitgən. **3** Xundak kılıp ular jamaət təripidin yoloqa selinip, səpiridə Fənikiyə rayoni wə Samariyə əlkisini besip ətüp, baroqlanla yeridə əllərningmu towa kılıp [etikad] yoliqa kirgənlikini təpsiliy səzlidi. Bu həwər barlık əkerindaxlarnı zor xadlıqka qəmgüzdi. **4** Pawluslar Yerusaleməqə kəlgini də, ular jamaəttikilər, rosullar wə akşakallar təripidin ərinip, kəpqilikkə Hudanıng əzliri arkılık barlık kılıqan əməllirini bayan kılıp bərdi. **5** Lekin Pərisiy məzhipidikilərdin etikad yoliqa kirgən bəzilər ornidin turuxup: — Muxu [yat əlliklərni] hətnə kılıx kerək, xundakla ularoqa Musaqa qüxürülgən Təwrat

kanunişa əməl kılıxi kerəklikini jekiləx kerək! — dedi. **6**
Xunga rosullar bilən aksakallar bu məsilini muzakirə
kılıx üçün jəm boluxti. **7** Uzun səhbətlilixir keyin,
Petrus ornidin turup mundak dedi: — Kerindaxlar,
dəsləptiki künlərdə Hudanıq iqinglardın meni tallap
mening aqzımlı arklılıq hux həwərdiki söz-kalamnı yat
əlliklərgə anglitip ularning etikad kılıxida wasitə kılıxka
bekitkənlikidin həwiringlar bar. **8** Wə insanlarning
kəlbini bilgüqi Huda Müqəddəs Rohni bizgə ata
kılıqjinidək, ularoqimu ata կildi. **9** Xundak kılıp, Huda
ularni biz bilən həqkandak pərkəndürməy, ularning
kəlblirini etikad arklılıq pak կildi. **10** [Əhwal mana
xundak ikən], əmdi silər nemə üçün əzimiz wə ata-
bowilirimizmu kətürəlmigən bir boyunturukni
muhlislarning boynışa artmaqqi bolup, Hudani
sinimakqi bolisilər?! **11** Əmdilikdə, biz bolsaq Rəb
Əysanıng mehîr-xəpkitigə tayinip ularoqa ohxax
kutkuzulımız, dəp ixinimiz. **12** [Bu sözdin keyin],
Barnabas bilən Pawlus qıkip, Huda ezliri arklılıq yat
əlliklərning arisida kərsətkən barlıq möjizilik alamətlərni
wə karamətlərni bayan kılıp bərdi; kəpqilik ularoqa կulak
selip süküttə turdi. **13** Ularning sözü tügigəndin keyin,
Yakup mundak dedi: — Kerindaxlar, manga կulak
selinglar! **14** Bayatin Ximeon Hudanıq yat əlliklərnim
baxtinla xapaət bilən yoklap, ularning arisidin Əz nami
üçün bir həlk qıkıridoqanlığını qüxəndürüp etti. **15**
Pəyəmbərlərning eytənərimi buningə uyğun
kelidi, huddi [mukəddəs yazmilarda] munu sözlər
pütülgəndək: — **16** — ««Muxu ixlardin keyin, Mən կaytip

kelip, Dawutning yikilojan qedirini yengibaxtin kurup tikləymən, Uning harabiliklirini kayta bina қilip, əsligə kəltürimən. **18** Xundak қilip, jahandiki baxqa insanlarmu, yəni Mening namim bilən atalojan barlıq əllər Meni izdəp tapidu» dəydu bu ixlarnı əməlgə Axuroquji wə xundakla ularni əzəldin ayan қilip kəlgən Pərwərdigar!» (**aিং g165**)

19 — Xuning üçün hulasəm xuki, yat əlliklər arisidin towa қilip Hudaşa etikəd baqlıojanlaroja awarə-eçirqilik selip қoymaslikımız kerək; **20** pəkət ularoja: «Butlaroja atılıp bulojanıq nərsilərni yeyixtin, jinsiy buzukluktin, կanni wə boşup soyulıjan haywanlarning gəxliridinmu yeyixtin neri bolunglar» dəp tapilap, bir parqə hət yazaylı. **21** Qünki կədimki dəwrlərdin tartıp hər xəhərdə xabat künidə sinagoglarda Musa [pəyoqəmbər]ning eytkənliri okulup, uning kərsətmiliri egitilip kəlgən. **22** Xuning bilən rosullar, akşakallar, xundakla Yerusalemдiki pütkül jamaəttikilər əz arisidin birnəqqə adəmni tallap, ularni Pawlus wə Barnabas bilən billə Antakyaşa əwətixni layık kərdi. Əslidə կerindaxlar iqidə baxlamqi bolıjan Yəhuda (Barsabas dəpmu atılıdu) bilən Silaslar buningə tallandi. **23** Hət bolsa ularoja tapxuruldi, uningda mundak yezilojanidi: — «I Antakya, Suriyə wə Kilikeyədə turuwatkan yat əllik կerindaxlar, — [Yerusalemдiki] կerindaxliringlardın, rosullar bilən akşakallardin silərgə salam! **24** Arimizdin bəzi kixilər qıkip yeninglaroja berip, səzliri bilən silərni biaramlıkka selip kənglüglarnı parakəndə қilip қoyoqanlığını anglıduk. Lekin biz ularoja həqkandaq söz-əmr kilmiduk. **25** Xu səwəbtin, biz bu ixta oylirimiz bir yərdin qıkkandin

keyin, arimizdin tallanojan birnəqqaylənni səyümlük Barnabas wə Pawlusimiz bilən billə yeninglaroja əwətixni қarar kildük. **26** Bu ikkiylən Rəbbimiz Əysə Məsihning nami üçün həyatını hətərgə təwəkkül ķılqan kixilərdur. **27** Xunga biz Yəhūda bilən Silasni yazəjanlırimizni silərgə əz aqzi bilənmə səzləp bərsun dəp, yeninglaroja əwəttuk. **28** Gəpning poskallisişa kəlsək, Muqəddəs Rohka, xundakla bizlərgimu xu layik kərüngənki, təwəndiki zərür bolqan ixlardin sirt, silərgə həqkəndak baxka ixni yükliməslikimiz kerək: **29** — Butlaroja atalojan nərsilərdin, կanni wə boçup soyulqan həywanlarning gəxliridin yeyixtin wə jinsiy buzukluktin neri bolux — silər muxu birnəqqə ixtin saklansanglar, yahxi ķılqan bolisilər. Aman-hatirjəm bolunglar!» **30** Xundak kılıp, ular [kərindaxlar] təripidin yoloja selinip, Antakyaoja bardi. U yerdə pütün jamaəttikilərni yioqip, hətni ularoja tapxurdi. **31** Ular hətni okup, uningdin bolqan riqbət-təsəllidin zor xadlandı. **32** Yəhūda wə Silaslar əzlirimu pəyəqəmbərlərdin bolup, kərindaxlarni nuroqun səznəsihətlər bilən riqbətləndürüp, ularni kuvvətləndürdi. **33** [Yəhūda wə Silaslar] u yerdə bir məzgilni etküzgəndin keyin, Antakyadiki kərindaxlarning səpirigə amanlık tiligən һalda uzitixi bilən, ular əzlirini əwətkən [Yerusalem dikilərning] kəxioqa կaytti. **34** Lekin Pawlus wə Barnabas Antakyada kılıp, baxka nuroqun kərindaxlarning həmkarlığında təlim berip Rəbning səzkalamidiki hux həwirini jakarlap turdi. **36** Lekin yənə birməqqə künlərdin keyin Pawlus Barnabasça: Biz burun Rəbning səz-kalamini yətküzgən həmmə xəhər-yezilaroja

berip, kərindaxlarning yeniçə berip, həlini sorap keləyli,
— dedi. **37** Barnabas bolsa Yuhananna (Markusmu
deyilidü)ni billə elip barmakçı bolovanıdi. **38** Birak Pawlus
aldinkı ketim Pamfiliyə əlkisidə ulardin ayrılip kətkən,
Rəbning hizmitidə ular bilən billə [dawamlik] səpər
kılminoqan Markusni yənə elip berixni akılanılık əməs dəp
karidi. **39** Xuning bilən ikkiylən otturısida bək kəskin
ihtilap bolup, ahir berip ular bir-biridin ayrılip ketixti.
Barnabas Markusni elip, kemigə olturup Siprus arilioq
kətti. **40** Pawlus bolsa Silasni tallidi; kərindaxlarning
ikkiylənni Hudanıng xapaitığə amanət kılıxi bilən u ikkisi
yolqa qıktı. **41** U əmdi Suriyə wə Kilikiyə əlkilirini arılap
etüp, [hərkəysi jaylarda] jamaətlərni kuvvətləndürdi.

16 Andin u Dərbə wə Listra xəhərlirigimu bardı. Mana,
xu yərdə etikadqi Yəhədiy bir ayalning oqlı, Timotiy
isimlik bir muhlis bar idi. Uning atisi bolsa grek idi. **2**
Listra wə Konya xəhərliridiki kərindaxlarning həmmisi
uning toqrluk yahxi guwahlıq berətti. **3** Pawlus uni
əzi bilən billə elip mangmakçı boldı. Birak bu yərdiki
Yəhədiylarning həmmisi [Timotiyning] atisining grek
ikənlikini bilgəqkə, Pawlus uni elip hətnə kıldırdı. **4**
Ular xəhər-yezilardin etkəq, Yerusalemдiki rosullar
bilən aksakallar [yat əllərgə] bekitkən bəlgilimilərni
ularning riayə kılıxi üçün tapxurdi. **5** Xundak kılıp,
jamaətlər etikadta küqəytılıp, sanlırimu kündin-küngə
kəpəydi. **6** Muqəddəs Roh ularning Asiya əlkisidə söz-
kalamni jakarlıxiqə yol koymioqan bolup, Pawluslar əmdi
Frigiyə wə Galatiya rayonliridin etüp, **7** Misiyə rayoniqə
kəlgəndin keyin, Bitiniyə əlkisigə kirməkçı boldı. Birak

Əysanıng Rohı ularoja bundak kılıxıkimu yol koymidi.

8 Xuning bilən ular Misiyədin ətüp, dengiz boyidiki Troas xəhirigə qüxti. **9** Xu küni kəqtə, Pawluska bir əqayibanə kərünük kərünüp, Makedoniyəlik bir kixi uning aldida ərə turup: — [Dengizdin] ətüp, Makedoniyəgə kelip, bizgə yardəm bərgəysən! — dəp ətündi. **10** U bu kərünüxni kərgəndin keyin, Rəb bizni jəzmən u kixilərning kəxiçə berip, ularoja hux həwər jakarlaxka qakırojan, degən hulasigə kelip, dərhal Makedoniyəgə berixka təyyarlanduk. **11** Biz kemigə qikip, Troastın yoloja qikip, Samodrak arilioja ƙarap yol alduk wə ətisi [Makedoniyədiki] Neapolis xəhirigə yetip barduk. **12** U yərdin Makedoniyəning xu rayonidiki Filippi degən muhım xəhirigə əttük. Bumu Rimdiki bir mustəmlikə xəhər idi. Biz bu yərdə birnəqqə kün turduk. **13** Xabat küni, [xəhər] dərwazisidin qikip dərya sahiligə barduk; qunki biz u yərdə dua-tilawət ƙılıdiojan bir jay bar dəp oyliduk; dərwəkə xundak boldi. Biz olturup, u yərgə yiçilajan ayallarоja səzləxkə baxliduk. **14** Ularning iqidə səsün rəht sodisi ƙılıdiojan, Tiyatira xəhirilik, Hudadin korkidiojan Lidya isimlik bir ayal bar idi. Rəb uning kəlbini Pawlusning eytənlirini ƙobul kılıxka aqtı. **15** U ailisidikilər bilən qəmüldürülgən bolup bizdin ətünüp: — Əgər silər meni [həkikətən] Rəbgə etikəd ƙılouqi dəp bilsənglər, mening əyümə berip turunqlar! — dəp qing turup bizni makullatti. **16** Bir küni biz xu dua ƙılıdiojan jayqa ketip baroqinimizda, bir dedək bizgə yoluştı; bu ƙizoja pal salouqi bir jin qaplıxiwaloqanidi; dedək hojayinliriçə pal selix yoli bilən nuroqun payda

tepip bərgənidi. **17** U yol boyi Pawlus wə bizgə əgixip:

— Bu kixilər Həmmidin aliy Hudaning կulliri, ular silərgə nijatlıq bir yolini jakarlaydu! — dəp warkirap mangdi. **18** U uda kəp künlər xundak warkiridi. Bu ix Pawlusning կəlbini azablap, u կizoqa burulup, jinoqa:

— Əysə Məsihning nami bilən buyruymənki, uningdin qık! — deyixigila, jin xuan qikip kətti. **19** Dedəkning hojayinliri uningoqa baqlıqan pul tepix ümidining yokça qikkanlığını kərüp, Pawlus bilən Silaska kol selip, ularni bazar məydaniqə sərəp, həkümdarlarning aldiqə elip bardı. **20** Ular ikkiylənni sorakqi əməldarlarning aldiqə qikirip: — Bu adəmlər Yəhudiylar bolup, xəhirimizni կalaymikanlaxturuwətmaktə. **21** Biz bolsaq rimliklarmız, ular կanunimizə hilap bolqan wə կobul կiliçka yaki yürgüzükə bolmaydiqan կaidə-yosunlarni tərojib կiliwatidu! — dəp xikayət kıldı. **22** Toplanqan halayıkmə ularə hilum կiliçka կozojaldi; sorakqi əməldarlar ularning kiyimlirini yirtip yalingaqlap, kaltək bilən dumbilaxka əmr qüxürdi. **23** İkkiylənni kaltək bilən kəp dumbilioqandin keyin, ularni zindanoqa taxlidi wə xundakla gundipayni kattik, kəzitixkə buyrudi.

24 U buyrukñi tapxuruwelix bilən ularni zindanning iqkiridiki kameroqa solap, putlirioqa ixtəsal saldı. **25** Tün yerimda, Pawlus bilən Silas dua կilip, Hudaqə mədhiyə küylirini eytiwatatti. Baxka məhbuslar bolsa kulak selip anglawatatti. **26** Tuyuksız կattik yər təwrəx yüz bərdi; zindanning ullrimu təwrinip kətti wə zindanning həmmə ixikliri xuan eqilib, hərbir məhbusning kixənlirimu qüxüp kətti. **27** Gundipay uyğunudin oyqınip, zindanning

ixiklirining oquq turşanlığını kərüp, məhbuslar qeqip ketiptu dəp oylap, kılıqını suqurup elip, əzini eltürüwalmakqi boldi. **28** Lekin Pawlus қattık awazda: — Əzüngə zərər yətküzmə, həmmimiz bar! — dəp warkiridi. **29** Gundipay: Qiraqlarnı kəltürünglər dəp towlap iqbırıqə etilip kirip, titrigən haldə Pawlus bilən Silasning ayiojıqa yııldı. **30** Andin ularnı taxkırioja elip qıkip: — Қutkuzuluxum üçün nemə қılıxım kerək? — dəp soridi. **31** Rəb Əysaşa etikad kılın, wə xundak ķilsang, əzüng həm ailəngdikilərmə қutkuzulidu! — dedi ular. **32** Xuning bilən, ikkiylən uningoja wə uning barlıq ailisidikilərgə Rəbning səz-kalamını yətküzdi. **33** Keqə xu saətning ezdila [gundipay] ularnı baxlap qıkip, yarılırını yuyup tazilidi; andin u dərhal ailisidikilər bilən qəmüldürüxnı կöbul kıldı; **34** ikkiylənni əz eyigə baxlap kelip, ularning aldioja dastıhan saldı. U pütkül ailisidikilər bilən Hudaşa etikad kılınanlıqtın zor xadlandı. **35** Ətisi ətigəndə, sorakqi əməldarlar yasawullarnı zindanoja əwətip: — U ikkiylənni կoyuwetinglar! — dəp buyrudi. **36** Gundipay Pawluska bu səzni yətküzüp: — Sorakqi əməldarlar ikkinglarnı կoyuwetix yarlığını qüxürdi. Silər əmdi zindandin qıkip, tinq-aman yolunglaroja qıqinglar, — dedi. **37** Bırak Pawlus yasawullaroja: — Biz Rim pukraları bolsakmu, əməldarlar bizni sorak կilmayla halayıknıng aldida kaltək bilən dumbalap, zindanoja taxlidi. Əmdi ular hazır bizni yoxurunqə կooqlımaqqimu? Yak, bundak kilsa bolmaydu! Əməldarlar əzliri kelip bizni qıqarsun! — dedi. **38** Yasawullar bu səzlərni sorakqi əməldarlaroja yətküzdi. Ular ikkiylənning Rim pukrasi ikənlilikini anglap korkup

kətti; **39** ularning kenglini elixka [zindanşa] berip, ularni zindandin elip qikqandin keyin, xəhərdin qikip ketixni կayta-կayta etündi. **40** İkkiylən zindandin qikixi bilən Lidyaning əyigə bardı; andin u yerdə ərindaxliri bilən kərəxüp, ularni riqbətləndürgəndin keyin, yolqa qikip kətti.

17 Ular səpirini dawam kılıp Amfipolis wə Apolloniya xəhərliridin etüp, Tesalonika xəhərigə kəldi. U yerdə Yəhudiylarning sinagogi bar idi. **2** Pawlus aditi boyiqə ularning arisioqa kirip, uda üq xabat küni u yerdə jəm bołożanlar bilən mukəddəs yazmilarnı xərhləp munazirilixip, **3** ularoqa Məsihning azab-okubətlər tartqandin keyin əlümdin tirilixi mukərrər dəp qüxəndürdi həm ispatlıdı wə: — Mən silərgə jakarlıqan muxu Əysa dəl Məsihning Əzi xu! — dedi. **4** [Yəhudiylarning] iqidin bəzilər կayıl bolup ixinip, Pawlus bilən Silaska կoxuldı; xundakla Hudadin կorkidioqan Greklərdin zor bir top adəmlər wə az bolmioqan yukarı təbikidiki grek ayallarmu xundak ixəndi. **5** Birak Yəhudiylar buningoqa həsət kılıp, birnəqqə kəbih adəmlərni yioqip, bir top kixilərni toplap, xəhərni astin-üstün կiliwətti. Yəhudiylar Pawlus bilən Silasni xəhər həlk [kengəxmisiğə] tapxurup berix üçün ularni tutux məksitidə Yason isimlik birsining əyigə basturup bardı. **6** Lekin ular ikkiylənni tapalmay ular Yason wə baxqa birnəqqə ərindaxni xəhər əməldarlırinin aldioqa tartip apirip: — Jahanni astin-üstün կiliwətkən axu adəmlər muxu yərgimu yetip kəldi; **7** Yason ularni əyidə կobul կildi. Ular Əysa isimlik baxqa bir

padixah bar dəp jakarlap, Kəysərning pərmanlırioja
karxi qikiqatidu! — dəp quqan selixti. **8** Ular bu
səzlər bilən halayıknı wə xəhər əməldarlarını dəkkə-
dükkigə selip koydi. **9** Əməldarlar Yason wə baxka
tutup kelingənlərdin kapalət puli alojandin keyin, ularnı
köyuwətti. **10** Kərindaxlar həyal bolmay Pawlus bilən
Silasni xu küni keqidə Beriya xəhīrigə əwətiwətti. Ular
u yərgə yetip baroqanda, Yəhudiylarning sinagogioja
kirdi. **11** U yərdiki [sinagogdikilər] Tesalonikadikilərgə
ķarioqanda esil hislətlik bolup, səz-kalamnı kizikip anglidi
wə ularning eytənərlərinə toopra yaki hatalığını enikalap
bilix üçün, hərküni mukəddəs yazmilarnı kətirkinip
izləndi. **12** Nətijidə, uların nuroqun Yəhudiylar, esilzadə
grek ayallardin bir kismı wə xundakla heli kəp grek
ərlər etikad kıldı. **13** Lakin Tesalonikadiki Yəhudiylar
Hudanıgə səz-kalamining Pawlus arkılıq Beriyadımı
jakarliniwatkjinini anglap, u yərgimu berip topilang
kətürməkqi bolup, ammini kəutratti. **14** Xuning bilən
kərindaxlar Pawlusni dərhal dengiz boyioja əwətiwətti.
Silas bilən Timotiy bolsa Beriyada qaldı. **15** Pawlusni uzitip
mangajanlar uni Afina xəhīrigiqə elip bardi. Andin ular
Pawlusning: — «Silər Silas bilən Timotiyə mumkinkədər
mening yenimoja tezrək kəlsün dəp yətküzip köyunglar»
degən tapxurukını elip, [Beriyaoja] kaytip kıldı. **16**
Pawlus Afina xəhīridə Silas bilən Timotiyini kütüp
turoqanda, pütkül xəhərdikilərning butpərəslikkə berilip
kətkənlikini kərüp, rohi kəttik azablandı. **17** Xunga
u sinagogda Yəhudiylar wə Hudadin қorķidioqanlar
bilən həm xuningdək hərküni bazarda uqrioqanla kixilər

bilən munazirilixətti. **18** «Epikurlar» wə «Stoiklar» dəp ataloğan bəzi pəylasoplar mu uning bilən munazirilixixkə baxlıdi. Ulardin bəzilər: — Bu bilərmən poqı nemə dəp jöylüwatidu? — deyixti. Yənə bəzilər Pawlusning Əysə wə adəmlərning əlümdin tirildürülidişanlıkı həkkidiki hux həwərni jakarlioğanlıqidin: — U yat ilahılarning tərojibatqısı ohxaydu! — deyixti. **19** Xunga, ular Pawlusni elip «Areopagus» degən [kengəx] məydaniqa apirip: — Sən tarkitiwatkan yengi təlimingning nemə ikənlikini bizmu bilsək қandak? **20** Qünki sən bəzi oğeyriy ixlarnı կulikimizə yətküzüwatisən, biz ularning mənisi zadı nemə ikənlikini bilgümüz bar, — deyixti **21** (əmdi Afinalıklar wə u yerdə turuwatkan qətəlliklərning həmmisi waktini birər yengiliqni yətküzüx yaki anglaxtin baxka ixka sərp kilmaytti). **22** Xunga Pawlus Areopagus məydanining otturisiqa qıkıp mundak, dedi: Əy Afina həlk! Silərning hər jəhəttin jin-ilahılarqa qoğunuxką կattak berilgənliklərni kərdum. **23** Qünki həmmə yərni arılap, silərning tawapgahlırları kəzdin kəqürginimdə, üstigə «Naməlum bir Hudaşa ataloğan» dəp pütülgən beqixlimisi bar yənə bir կurbangahni kərdüm. Əmdi mən silər tonumay turup ibadət կiliwatkan xu [Hudani] mana hazır silərgə tonuxturup jakarlay. **24** Pütkül aləmni wə uningdiki barlık, məwjudatlari yaratkan Huda asman-zeminning Igisi bolup, insanlarning կoli bilən yasaloğan ibadəthanılarda turmaydu, **25** yaki birər nərsigə hajiti qüxkəndək insanlarning կollirining əjrigə möhtaj əməstur, qünki U Əzi həmmə janiwaroşa həyatlıq, nəpəs, xundakla [ehtiyajlıq boloğan] həmmə nərsini ata

kıldı. **26** U birla adəmdin insaniyəttiki barlıq millətlərni barlıkkə kəltürdi, ularni pütün yər yüzigə orunlaxturup, ularoğa has bolğan pəyt-pəsillər həmdə turidişan jaylirining pasillirini aldin bəlgiləp bərdi. **27** Bularning məksiti «Insanlar meni izdisun, bəlkim silaxturup tapsun» degənliktur. Əməliyəttə, u həqkaysimizdin yiraq əməs. **28** Qünki biz Uningda yaxaymiz, hərikət klimiz wə Uningda wujudimiz bardur; aranglardiki bəzi xairlar eytkinidək: «Biz Uning nəslidurmız!». **29** Xunga, Hudanıng nəсли bolğaqka, biz Təngri Bolğuqını altun-kümüx yaki taxtin yasaloğan, hünərwənninq mahariti wə təsəwwuri bilən oyuloğan birər nərsigə ohxaydu, dəp oylimaslıkımız kerək. **30** Xunga Huda burunkı zamanlardikilərning xundak əqəplətlik wağitlirini nəziridin sakit kılqını bilən, lekin bügünki kündə U həmmila yərdə pütün insanları gunahlırioşa towa kılıxka əmr kılmaqtı! **31** Qünki U Əzi tikligən insan arkılıq pütkül dunyani həkkaniyilik bilən soraq kılıdişan bir künini bəlgildi; U uni əlümdin tirildürgənlik bilən bu ixning mukərrər ikənlikigə ispat bərgənidi. **32** [Pawlusning] «əlgənlərning tirilixi» həkkidə eytənərlərini anglioqanda bəzilər uni məshirə kılıxka baxlıdı. Yənə bəzilər: — Bu ix həkkidə səndin yənə anglaylı, — dedi. **33** Buning bilən, Pawlus məydandın qıçıq kətti. **34** Bırak bəzilər uningoşa қoxulup, etikad kıldı. Bularning iqidə «Areopagus» kengəxmə həy'ətliridin biri bolğan Diyonisiyus wə Damaris isimlik bir ayal, xuningdək baxqə birqanqə kiximu bar idi.

18 Bu ixlardin keyin, Pawlus Afina xəhəridin ayrılip Korint xəhərigə bardi. **2** U u yərdə Pontus əlkisidə

tuqulajan Akwila isimlik bir Yəhudi bilən uning ayali Priskillani uqratti. Ular [Rim] [imperatori] Klawdiyusning barlıq Yəhudiylar Rim xəhiridin qikip ketixi kerək, degən yarlıkı səwəblik yekında Italiyədin kəlgənidi. Pawlus ular bilən tonuxup, **3** ular bilən kəsipdax bolşaqla, billə turup ixlidi (qünki ular qedirqılık bilən xuçullinatti). **4** Hərbir xabat künidə u Yəhudiylarning sinagogiqa kirip, Yəhudiylar wə greklar bilən munazirilixip ularni [Hudanıng səz-kalamıqa] қayıl қılıxka tirixatti. **5** Birak Silas bilən Timotiy Makedoniyədin kəlgəndin keyin, Pawlus səz-kalamni yətküziükə aldiridi, jan kəydürüp Yəhudiylarоja: — Əysa — Məsihning Əzidur, dəp guvahlıq bərdi. **6** Lekin, ular uningoja қarxi qikip uni haşarətlidi. Buning bilən Pawlus pexini ķekip, ularоja: — Əz ķeninglər əz bexinglarоja qüxsun! Mən buningoja jawabkar əməsmən! Bügündin baxlap, mən [silərdin burulup] yat əlliklərgə barımən, — dedi. **7** Buning bilən Pawlus ulardin ayrılip, Titiyus Yustus isimlik, Hudadin korkidiojan bir kixinin əyigə berip turdi. Uning əyi sinagogning yenida idi. **8** Əmdi sinagogning qongi Krispus pütün ailisidikilər bilən Rəbgə etikad կildi. Nuroqun Korintliklarmu bu həwərni anglap, etikad կiliq qəmüldürüxni կobul կildi. **9** Rəb keqidə Pawluska bir օlayibanə kərünüx arkılık wəhiy yətküzüp uningoja: — Կorkma, süküt կilmay սezlə, **10** qünki Mən sən bilən billə. Həqkim sanga կol selip zərər yətküzməydu, qünki Mening bu xəhərdə nuroqun kixilirim bar, — dedi. **11** Xuning bilən Pawlus u yerdə bir yil altə ay turup, u yerdiki kixilər arisida Hudanıng səz-kalamini əgətti. **12** Əmma Galliyo

Ahaya əlkisining waliysi bolğan waqtida, Yəhudiylar birlixin Pawlusni tutup Galliyoning «sorak təhti»ning aldişa apirip, uning üstidin: Bu adəm kixilərni ənunqa hilap ھalda Hudaşa ibadət қılıxka kayıl қiliwatidu! — dəp xikayət қildi. **14** Pawlus aqzını aqay dəp turuxişa, waliy Galliyo Yəhudiylarоja: — Dərwəkə, i Yəhudiylar, bu xikayitinglar birər nahəklik yaki eojır jinayət toɔrisida bolğan bolsa, səwrqanlıq bilən silərgə կulaқ salsam orunluk bolatti. **15** Birak bu ix [pəkət] bəzi nam-isimlar, səzlər wə əzünglarning [Təwrat] ənuninglar üstidə talax-tartixlarоja qetixlik ikən, uni əzünglar bir tərəp қilinglar! Mən bundak ixlarоja sorakqi bolmaymən! — dedi. **16** Xuning bilən u ularnı sorak təhti aldiin həydəp qıçırdı. **17** Halayıq sinagogning qongi Sostenisni tutuwelip, sorak təhtininq aldida қattık urojili turdi. Birak [waliy] Galliyo bu ixlarning həqkaysisioja қılqə pisənt қilmidi. **18** Pawlus Korint xəhiri idə yənə kəp künlərni ətküzgəndin keyin, ķerindaxlar bilən hoxlixip, Priskilla wə Akwilalarning həmrəhlikdə kemigə olturup, Suriyəgə қarap kətti. [Yolqa qikixtin ilgiri] u Kənkriya xəhiri idə Hudaşa iqkən bir կəsimidin qaqlırını qüxürüüwətkənidi. **19** Ular Əfəsus xəhiri gə barəqandin keyin, u Priskilla wə Akwilani қaldurup կoyup əzi [xu yerdiki] sinagogka kirip, Yəhudiylar bilən munaziriləxti. **20** Ular uni uzunrak turuxka tələp қiliwidı, u қoxulmay, **21** «Mən կandaqla bolmisun kelər ھeytni Yerusalemdə ətküzimən; andin Huda buyrusu, silərning yeninglarоja yənə kelimən», — dəp ular bilən hoxlixip, Əfəsustın kemə bilən yoloqa qıktı. **22** U Қəysəriyə xəhiri idə kemidin qüxüp, [Yerusalemoja]

qikip jamaat bilen hal soraxkandin keyin, Antakya xəhirigə qüxüp kətti. **23** Antakyada bir məzgil turoqandin keyin, u yənə yoloja qikip Galatiya wə Frigiya yurtlirini bir-birləp arilap, baroqanla yeridə barlik muhlislarning etikadini kuwwətlidi. **24** Bu arida, Iskəndəriyə xəhiridə tuşulajan Apollos isimlik bir Yəhudiy Əfəsus xəhirigə kəldi. U natik adəm bolup, mukəddəs yazmilardin helila qongkur sawati bar adəm idi. **25** U Rəbning yoli toopruluk təlim alojan bolup, otluk roh bilən əysa həkkidə əynən səzləp təlim berətti. Bırak uning həwiri pəkət Yəhya [pəyərəmbər]ning yürgüzgən qəmüldürüxi bilən qəklinətti. **26** U sinagogda yürəklik səzləxkə baxlidi. Uni angliyan Priskilla bilən Akwila uni eyigə elip berip, uningoja Hudanıng yolunu tehimu təpsiliy qüxəndürdi. **27** Keyin, Apollos Ahaya əlkisiga barmakqi bolqanda, [Əfəsusluk] ərindaxlar [Ahayadiki] muhlislar oja hət yezip, ulardin Apollosni karxi elixni bəkmə tələp kıldı. U xu yərgə berip, Hudanıng mehîr-xəpkitti arkılık etikad kılqanlar oja қoxulup, ular oja zor yardımə boldi. **28** Qünki u həlk-aləm aldida Yəhudiyilar bilən munazirilixip, ular oja küqlük rəddiyə berip, mukəddəs yazmilarnı xərhixi bilən Məsihning əysa ikənlikini ispatlap bərdi.

19 Apollos Korint xəhiridiki waqtida, Pawlus səpər kılıp, iqliki կuruķluk arkılık Əfəsus xəhirigə kəldi. U yərdə bəzi muhlislar bilən uqrıcip, **2** ulardin: — Silər etikad kılqanınlarda, Muqəddəs Roh silərgə ata kılınqanmu? — dəp soridi. — Yak, biz hətta Muqəddəs Roh bar degənni zadi anglimaptikənmiz, — dəp jawab bərdi ular. **3** Pawlus yənə: — Undakta, silər կandak

qəmüldürülüxtə qəmüldürülgənsilər? — dəp soridi. — Biz Yəhya [pəyəqəmbər] yətküzgən qəmüldürülüxni қobul kıldıq, — dedi ular. **4** Pawlus: — Yəhya [pəyəqəmbər] həlkə yətküzgən qəmüldülürük bolsa gunahlar oja towa kılıxni bildüridiojan qəmüldürülüx bolup, ular oja əzidin keyin kəlgüqigə, yəni Əysa oja etikəd ķılıx kerəklikini tapiliojanidi, — dedi. **5** Ular buni anglap, Rəb Əysanın namida qəmüldürülüxni қobul қıldı. **6** Pawlus қolını ularning üstigə təvküp turuxi bilən, Mukəddəs Roh ular oja qüxti. Buning bilən ular naməlum tillarda səzləxkə həm pəyəqəmbərlərqə wəhiy-bexarətlərni yətküzüxkə baxlıdi. **7** Ular təhminən on ikki ərkək kixi idi. **8** Pawlus üq ay dawamida [Əfəsus xəhəridiki] sinagogka kirip, yüreklik bilən səz ķılıp, ular bilən Hudanıng padixahlıqidiki ixlar toqrisida munazirilixip կayıl ķılıxka tirixti. **9** Lekin bəziliri jaħillik ķılıp ixinixni rət ķılıp, halayık aldida [Rəbning] yolioja həkarət kəltürgəndə, Pawlus ulardin qikip, muhlislarnimu ayrip qikəti. U hərküni Tirannus isimlik adəmning leksiyihanisida munazirə-muzakirə ətküzdi. **10** Bu ix ikki yil dawamlaxti. Nətjidə, Asiya əlkisidiki pütün həlk, Yəħudiylar bolsun, Greklər bolsun həmməylən Rəbning səz-kalamini anglidi. **11** Huda Pawlusning қolları arkılık karamət məjizilərni yarattı. **12** Kixilər hətta kol yaqılık wə pərtuklarnı Pawlusning tenigə təvküp, andin kesəllərning yenioja apirip, ularning üstigə yapatti. Nətjidə, kesəllər sakıyip, yaman rohlar ulardin qikip ketətti. **13** Lekin xu ətrapta yüridiojan, «jinkəx» Yəħudiyların bəzilirim Rəb Əysanın namini ixlitip bağkusu kelip, jin qaplaqxanlar üstidə turup

jinlaroja: «Pawlus jakarlawatkan Əysanining namidin sanga
ķattik buyruk berimən!» dəydiojan boldi. **14** Bu ixni
kilidiojanlarning arisida Skewa isimlik bir Yəhudiy
bax kağınnıng yəttə oqlimu bar idi. **15** Lekin [ular
kööliwətməkqi bolöjan] yaman Roh, ularoja jawabən:
— Əysani tonuymən, Pawlustin həwirim bar, birak
ezünglar kim bolisilər?! — dewidi, **16** yaman Roh
qaplıxiwalöjan kixi ularoja etilip qikip, ularni urup
xama kılıp, ularning üstidin əqalib kəldi. Ular yalingaq
wə yarilanojan həlda əydin ķeqip qikip kətti. **17** Bu
ix Əfəsus xəhiri idə turuwatkan barlıq Yəhudiyalar wə
Greklərgimu məlum bolup, ķorkunq həmmisini bastı
wə Rəb Əysanining nami uluɔlandı. **18** Nətijidə, nuroqun
etikədqilar burunkı kılıqanlırını ikrar kılıp, aldiqa qikti.
19 Sehırgərlik kılıqanlardın nuroqun adəmlər ezlirining
sehırgərlik kitab-palnamilirini əkelip [bir yərgə dəwiləp],
kəpqilikning aldida kəydürüxti. Bu kitablarning kimmiti
jəmiy əllik ming kümüx tənggigə yetətti. **20** Xundak kılıp,
Rəbning səz-kalami küqə igə bolup, bərk urup üstünlükkə
ətti. **21** Bu ixlər yüz bərgəndin keyin, Pawlus kenglidə,
Makedoniya wə Ahaya əlkisidin etüp Yerusaleməja
berixka niyət baqlıdi. U: — U yərgə baroqandin keyin,
Rim xəhirini kərüp kelixim kerək, — dedi. **22** Xuning
bilən, u əzığə yardımə boluwatkanlardın Timotiy bilən
Erastus ikkiylənni Makedoniyəgə əwətiwetip, əzi yənə
bir məzgil Asiya əlkisidə turdi. **23** Dəl xu qaqlıda, [Əfəsus
xəhiri idə] [Rəbning] yoli toopruluk eoir malimaqılık
kötürüldi. **24** Ayal ilah Artemisni sürətləp kümüx təkqə-
həykəllərni yasılquqi Dimitriy isimlik bir zərgər bar

idi. Uning bu ixi hünərwənlərgə kəp payda tapkuzatti.

25 Dimitriy hünərwənlərni wə xuningoja ohxax ixlar bilən xuçulliniwatkan baxqa ustilarni yiojip, ularoja:
— Buradərlər, bizning gülliniximizning bu ix bilən başlıq ikənlikini bilisilər; **26** hazır həliki Pawlusning nemə ixlarni kılıp yürgənlikini angliojan həm kərgən boluxunglar kerək. U: «Kol bilən yasiwalojan nərsilər ilahılar əməs» deyix bilən, pəkət Əfəsusta əməs, bəlki pütkül Asiya əlkisidə degüdək nuroqunlijan kixilərni կayıl kılıp, azdurup burawatidu. **27** Əmdi hazır bizning bu sodimizoja bətnam qaplax həwpi bolupla կalmay, bəlki böyük ayal ilah Artemisning buthanisimu ərziməs dəp կarilip, hətta Asiya əlkisi wə pütkül jaḥan ibadət կlidiojan [bu ayal ilahımızning] xan-xəripimu yokılıx həwpigə duq keliwatidu! — dedi. **28** Bu səzlərni angliojan kəpqilik օzəzəpkə qəmüp, կayta-կayta: — Əfəsusluqlarning Artemisimiz büyütür! — dəp quşan kətürüükə baxlidi. **29** Buning bilən pütkül xəhər malimatang bolup kətti. Halayık Pawlusning səpərdaxliridin Makedoniyəlik Gayus wə Aristarhuslarni tutup sərəp, serk məydaniqə təngla yopurulup mangdi. **30** Pawlus halayık arisiqə kirməkqi boləjanidi, lekin muhlislar uning kirixigə yol կoymidi. **31** Hətta Pawlusning dostliri boləjan əlkə əməldarlıridin bezilrimu uningoja həwər yətküzüp, uni serk məydaniqə berixkə təwəkkül kılmaslıkka jekildi. **32** Əmdi bəzilər buni dəp warkırısa, bəzilər uni dəp warkırıxit, pütün sorun warang-qurungoja toldi; kixilərning kəpinqisi əzlirining nemigə yioqılqanlıqinimu bilməytti. **33** Yəhudiylar Iskəndər isimlik adəmni aldiqə ittirip qikiriwidı, kəpqilik

uni aldişa turoquzdi. Iskəndər kəpqilikkə kol ixariti
kilip, [Yəhədiylarnı] aklimakçı boldı. **34** Bırak kəpqilik
uning Yəhədiy ikənlikini bilip əlip, həmmisi təngla:
— Əfəsusluklarning Artemisimiz büyütür! — dəp ikki
saətqə quşan kötürüp turuxti. **35** Ahirda, xəhərning
bax mirzisi halayığını tinqlandurup mundak dedi: —
Əy Əfəsusluklar! Biz Əfəsusluklarning xəhirining böyük
Artemisning buthanisining wə uning asmandın qüxkən
süritining köçərdiğən qızı ikənlikini bilməydioğan kim
bar! **36** Bu ixlarnı inkar kılalmıqjanıkən, əzünglarnı
besiwellixinglər, baxbaxtaqlıq, kılmaslıkinglər kerək. **37**
Qünki silər bu kixilərni bu yərgə [sorakka tartıxka] elip
kəldinglər; lekin ular ya buthanılları bulqoqıllar ya
bizning ayal ilahımızı qupurluk kılıqıllardın əməs. **38**
Əgər Dimitriy wə uningoşa koxulmuş hünərwənlərning
məlum bir kixinin üstidin xikayiti bolsa, sorakhanıllar
oquq turmakta wə sorakçı waliylarmu bar. Ular xu
yərlərdə bir-biri bilən dəwalaxsun; **39** wə baxka birər
məsililiringlər bolsa, rəsmiy sorunda bir tərəp kılınixi
lazım. **40** Biz əmdi yənə bugünkü wəkəni topilang dəp ərz
kılınix həwpidə turuwatımız; qünki bu malimanqliğin
həq səwəbi kərsitilmigəqkə, hesabınım berəlməymiz-
də! **41** Bu səzlərni kılıp bolup, u yiçilqan halayığını
tarķitiwətti.

20 Topilang besikkəndin keyin, Pawlus muhlislarnı
qağırip, ularnı rioqbətləndürdi wə ular bilən hoxlixip,
Makedoniyəgə karap kətti. **2** U xu ətraptiki
yurtlarnı arılap, etikadqıllarnı nuroqun söz-təlimlər bilən
rioqbətləndürögəndin keyin, Yunanoşa berip, **3** u yərdə

üq ay turdi. Pawlus kemigə olturup Suriyəgə mangay dəp turoğanda, Yəhudiyarlarning uni əltürüx suyikəsti bilinip kelip, u Makedoniya arkılık [kurukluk bilən] kaytip ketix қararioğa kəldi. **4** Uningoşa həmrəh bolqanlar Beriyalıq Pirrusning oğlı Sopater, Tesalonikalıqlardın Aristarhus bilən Sekundus, Dərbəlik Gayus, Timotiy wə Asiya əlkisidin Tikikus bilən Trofimuslar idi. **5** Ular awwal Troas xəhirigə berip, bizning yetip beriximizni kütüp turdi. **6** Biz bolsak «petir nan həyti» künliridin keyin, Filippi xəhiridin kemigə olturup, bəx kündin keyin Troaskə kelip, ular bilən uqraxtuk wə u yerdə yəttə kün turduk. **7** Həptining birinqi küni, biz nan oxtuxka jəm bolqanda, Pawlus ətisi kətməkqi bolqaqka, jamaətkə səz ķilixka baxlidi; səzini tün yerimgiqə uzartti. **8** Biz jəm bolqan yukirikj կəwəttiki əydə nuroqun kara qiraqlar yenip turatti. **9** Əwtikus isimlik bir yigit derizidə olturoğanidi. Pawlus səzləp heli bir yərgə barqanda, uni müjdək besiwatqanidi. Andin u oqərk uykuşa ketip, u üqinqi կəwəttin yərgə yikiliq qüxti. Kəpqilik uni yərdin kətürüp կarisa, u elüp bolqanidi. **10** Pawlus pəskə qüxüp, uning üstigə etilip, kуqaklap turup: Azablanmanglar, u tirikkən! — dedi. **11** Կaytidin əygə qikip, nanni oxtup yegəndin keyin, Pawlus ular bilən tang atkuqə uzun səzləxti wə u bu yərdin yoloşa qıktı. **12** [Troastikilər] bolsa հelikj yigitni əyigə həyat apirip koydi. Ular buningdin qəksiz təsəlli taptı. **13** Biz bolsak Pawlustin burun Assos xəhirigə kemə bilən barduk. Qünki Pawlus xu yərgə piyadə baray, silər məndin awwal yetip berip, u yerdə meni kemigə eliwellixni kütünglər, dəp orunlaxturoğanidi.

14 Assosta u biz bilən uqraxkandin keyin biz uni kemigə elip Mitulin xəhərigə kəldük. **15** Andin xu yərdin qıkip, ətisi Hiyos arilining udulioğa kelip turduk. Üqinqi künü Samos arilioğa yetip kəldük wə Trogillium xəhəridə konduk; uning ətisi Miletus xəhərigə barduk. **16** Qünki Pawlus Asiya əlkisidə kəp wakıtnı ətküzüwətməslik üçün, dengiz səpiridə Əfəsusta tohtimay ətüp ketixni ķarar kılınanı. Səwəbi, u «orma həyti» künini mumkinkədər Yerusalemda ətküzüx üçün aldiraytti. **17** Əmdi Miletus xəhəridin Əfəsuska adəm əwətip, jamaəttiki akşakallarnı qakirdi. **18** Ular kəlgəndin keyin, u ularoşa mundak dedi: — Mən Asiya əlkisigə ayaq başkan birinqi kündin tartip, silər bilən ķandak ətkənlikim hərbiringlaroja məlum. **19** Rəbning hizmitidə hər tərəptə kəmtər bolup, kəz yaxlirim təkulgənlikini, xundakla Yəhudiylarning suyikəstliri tüpəylidin beximdin ətkən sinaklıarda qidioqanlığımni bilisilər, **20** wə yənə məyli ammiwi sorunlarda bolsun yaki əy-eylərdə bolsun, silərgə təlim bərginimdə, silərgə paydılık bolsila həqnemini ayimay jakarlap, **21** Yəhudiylar həm Greklərgimu Huda aldida towa ķılıx wə Rəbbimiz Əysə Məsihgə etikad ķılıx kerəklikigə guwahlıq berip jekiligənlikim həmmünglaroja məlum. **22** Həzir mana, rohta baqlanojan һalda Yerusalemoja ketiwatimən. U yərdə nemə ixlarning beximoja qüxidiqanlığını ukəmaymən; **23** Pəkət xuni bilimənki, Muğəddəs Roh mən baroqanla xəhərlərdə zindan kixənliri wə azab-okubətlərning meni kütüp turidioqanlığını aldin enik eytip kəlməktə. **24** Lekin mən eż musapəmni tamamlixim, Rəb Əysadin tapxuruwalojan hizmətni ada ķılıxim, yəni

Hudaning mehir-xəpkiti toqrisidiki hux həwərning toluk
guwahlqisi boluxum üçün, əz hayatimni kılqə ayimaymən.

25 Mən silər bilən arilixip, həmminglar arisida yürüp
Hudaning padixahlığını jakarlidim; əmdi mana manga
məlumki, buningdin keyin silərdin heqkim yüzümni
kayta kərəlməysilər. **26** Xuning üçün, bugün silərgə
guwahlıq kılıp eytip koyayki, mən heqbirining kəniçə
kərzdar əməsmən. **27** Qunki mən Hudaning toluk məksət-
iradisini kılqə elip kalmay silərgə bayan kılıp yətküzüxtin
bax tartmidim. **28** Muğəddəs Roh silərni Hudaning
jamaitini bekix üçün Uning padisi iqidə yetəkqi kılıp
tikligənidi; əmdi əzünglaroja həm Əz Oqlining kəni
bilən setiwalojan barlıq padisoja səgək bolunglar! **29**
Qunki manga ayanki, mən kətkəndin keyin, qilberilər
aranglaroja kirip, padini heq ayimaydu, **30** həmdə hətta
aranglardınmu bəzilər muhlislarnı əzlirigə tartiwelik
üçün həkikətni burmiliojan türlük ixlarnı səzləydi. **31**
Xunga, səgək bolunglar, mening üq yil keqə-kündüz
deməy, hərbiringlaroja kez yaxlirim bilən tohtimay
nəsihət berip turojanlıqımni esinglarda tutunglar. **32** Əmdi
mən silərni Hudaqa wə Uning mehir-xəpkət yətküzidiojan
səz-kalamioja tapxurimən. Bu səz-kalam etikədinglarnı
kuruşka həm pak-muğəddəs kılınojan barlıq həlkə arisida
iltipat kılınidiojan mirastın silərni nesip kılıxka қadirdur.
33 Mən heqkaqan heqkimdin kiyim-keqək yaki altun-
kümüx tama kılıp bakmiojanmən. **34** Silərgə məlumki, mən
ikki bilikimgə tayinip, əzümning wə həmrəhlimning
hajitidin qıktım. **35** Bundağ kılıp hərbir ixlarda mən
silərgə muxundak əjir-əmgək arkılıq ajiz-hajətmənlərgə

yardəm berix lazımlığını, xundakla Rəb Əysə əzi eytikan:
«Bərmək almaqtınmu bəhtliktür» deginini esinglardin qıqarmaslıqinglar kerəklikini kərsəttim. **36** Bu səzlərni kılıp bolup, u həmməylən bilən birlikdə tizlinip olturup dua қildi. **37** Həmməylən қattık yiqlixip kətti; Pawlusning boynioğa esilip կuqaklap, kızojin səyüxti. **38** Ularnı əng azablıqını Pawlusning, «Buningdin keyin yüzümni kayta kərəlməysilər» degən səzi boldi. Keyin, ular uni kemigə qıqırıp uzitip կoydi.

21 Andin biz ulardin ajrilip qıkkandin keyin, kemə bilən udul Kəs arilioğa կarap yol alduk. Ətisi, Rodos arilioğa, u yərdin Patara xəhīrigə barduk. **2** Patarada Fənikiyə rayonioğa baridioğan bir kemini tepip, uningoşa olturup yoloşa qıktuk. **3** Siprus arili körüngəndin keyin, uni sol təripimizdə կaldurup etüp, Suriyəgə կarap mengip, Tur xəhīridə կuruķluķka qıktuk. Qünki kemə bu yerdə yük qüxürməkqi idi. **4** U yerdə muhlislarnı tepip, ularning yenida yəttə kün turduk. Ularoşa Muķəddəs Rohning wəhiyisi kelip, ular Pawluska ayioqing Yerusalemıqə basmisun, dəp nəsihət қildi. **5** Birak, biz u yerdə turux waktimiz toxkanda, səpirimizni dawamlaxturduk. Ularning həmmisi, jümlidin hotun-balılıri bizni xəhərning sırtloqıqə uzitip qıktı. Həmmimiz dengiz boyida tizlinip olturup billə dua қıldıuk. **6** Կuqaklixip hoxlaxkandin keyin, biz kemigə qıktuk, ular əylirigə կaytixti. **7** Tur xəhīridin dengiz səpirimizni dawamlaxturup, ahirida Pitolimays xəhīrigə kəldük. U yerdiki կerindaxlar bilən kərüxtüp, ularning yenida bir kün turduk. **8** Ətisi, u yərdin ayrılip, Կəysəriyə xəhīrigə kəldük. Biz burun [Yerusalemdiki]

«yəttə hizmətkar»din biri bolğan, hux həwərqi Filipning
eyigə berip қonduk. **9** Bu kixining tehi yatlıq қilinmişən,
bexarət-wəhiylərnı yətküzidişən tət kizi bar idi. **10** Biz
u yərdə birnəqqə kün turoğandın keyin, Agabus isimlik
bir pəyoğembər Yəhədiyə əlkisidin qüxti. **11** Bu kixi
bizning aldimizoja kelip, Pawlusning bəlweoqını қolioja
elip, əzining put-kolini baqlap: — Muğəddəs Roh mundak
dəydu: — Yəhədiylər bu bəlwəoqning igisini Yerusalemda
muxundak baqlap, yat əlliklərning kolioja tapxuridu! —
dedi. **12** Bularni anglap, həm biz həm xu yərlik kixilər
bilən birlikdə Pawlustın Yerusaleməqə barmışın dəp
ətündük. **13** Lekin Pawlus jawabən: — Silər nemixkə
bunqiwala yiqlap, yürikimni ezisilər? Mən Yerusalemda
Rəb Əysanıng nami üçün tutğun boluxla əməs, xu yərdə
əlüxkimu təyyarmən, — dedi. **14** Biz uni ķayıl kılalmay,
ahirida süküt ķılıp: — Rəbning iradisi ada ķilinsun! —
dedük. **15** Bu künlərdin keyin, yüks-takımıznı yiqturup,
Yerusaleməqə qıçıp barduk. **16** Kəysəriyəlik muhlislardın
birnəqqisi biz bilən səpərdax boldı; ular Minason isimlik
bir kixining əyidə կonimiz dəp uni birgə elip mangdi; bu
kixi Siprusluk, keri muhlis idi. **17** Yerusaleməqə yətkəndə
kərindaxlar bizni huxallıq bilən қarxi aldı. **18** Ətisi,
Pawlus biz bilən billə Yaküpni kərgili bardı. Yaküp bilən
akşakallarning həmmisi u yərgə yiqliloqanı. **19** Pawlus
ular bilən salamlaxkəndin keyin, Hudanıng əzining
hizmiti arkılık əllər arısında ķiloqan ixlirini bir-birləp
ularoqa təpsiliy eytip bərdi. **20** Bularni anglioqanda, ular
Hudaqə mədhiyə okudu, andin Pawluska: — Kərwatisən,
i kərindixim, Yəhədiylər iqidə կanqə minglioqan etikad

kılɔqıqlar bar! Ularning həmmisi Təwrat қanuniqa [əməl kılıxqa] intayın қızojin ikən. **21** Ular sening toɔṛrangda: «U əllərning arisida yaxiojan pütün Yəhudiylarоја Musa [pəyɔṛmbərgə] tapxurulојinidin yenixni, yəni balilirini hətnə қildurmaslıknı, Yəhudiylarning ən'ənilirigə riayə kılmaslıknı əgitidu» dəp anglidi. **22** Əmdi կandak kılıx kerək? Qünki halayık qoқum sening bu yərgə kəlgənlikingni anglap қalidu. **23** Xunga bizning deginimizdək kılıjin: Arimizda қəsəm iqkən tət adəm bar. **24** Sən ularni elip, ular bilən birlikdə [Təwrattiki] tazilinix қaidisidin etüp, ularning [kurbanlık] qikimlirini əzüng kətürgin, andin ular qaqlırını qüxürələydu. Buning bilən, həmməylən sən toɔṛruluk angliojanlırinin həmmisining rast əməslikini wə sening əzüng Təwratka tərtipi boyiqə riayə kiliwatlikingni bilip yetidu. **25** Əmma əllərdin bolоjan etikadqilarоја kəlsək, biz ularоја pəkətla butlarоја atalojan nərsilərni yeməslik, қanni wə boojud soyulоjan һaywanning gəxinimu yeyixtin wə jinsiy buzukluğtin əzlirini saklax toɔṛruluk қararımızni etkənki hət arkılık ukturduk. **26** Buning bilən, Pawlus u kixilərni elip, ətisi ezi ular bilən billə tazilinix қaidisini etküzüxti; andin u ibadəthaniqa kirip, [kaһinlarоја] əzlirining paklinix mudditining қaqqan toxudiojanlıki, yəni hərkəysisi üçün kurbanlık қilinixning կaysı küni bolidiojanlıkinı ukturup koydi. **27** Yəttə künlük muddət toxuxka az қalqanda, Asiya əlkisidin kəlgən bəzi Yəhudiylar Pawlusni ibadəthanida körüp, halayıkni կutritip, uningoja kol selip: **28** — Əy Israillar, yardəmdə bolunglar! Həmmə yərdila, həmmə adəmgə həlkimizgə, Təwrat қanuniqa wə ibadəthaniqa

karxi sezlərni əgitiwatqan adəm dəl xu. Uning üstigə, u yənə Greklərni ibadəthanimizoğa baxlap kirip, bu mukəddəs jayni bulojudi! — dəp quşan kətürdi **29** (ularning bundak deyixining səwəbi, əslidə ular xəhərdə Əfəsuslusluq Trofimusning Pawlus bilən billə bolğanlığını kərgənidi wə Pawlus uni ibadəthanişa baxlap kirgən, dəp oyliojanidi). **30** Xuning bilən, pütün xəhər zilzilikə kəldi. Halayıq tərəp-tərəptin yığırüp kelip, Pawlusni tutup, ibadəthanidin sərəp elip qıktı. İbadəthanining dərwaziliri dərhal takıwetildi. **31** Bu top adəm Pawlusni [urup] əltürüwətməkqi bolup turoğanda, pütkül Yerusalemni malimanqlik қaplap kətkənlikli toqrisidiki bir həwər u yerdə turuxluk [Rim] kışmining mingbexioğa yətküzüldi. **32** Mingbexi dərhal ləxkər wə birnəqqə yüzbexini elip, top-top adəmlərni basturuxka yığırüp kəldi. Mingbexi wə əskərlərni kərgən halayıq Pawlusni uruxtin tohtidi. **33** Mingbexi aldioğa ətüp, ləxkərlərni Pawlusni tutup ikki zənjir bilən baqlaxka buyrudi. Andin u: — Bu adəm kim? U nemə gunah қıldı? — dəp soridi. **34** Lekin [topilangqılarning] iqidə bəzilər uni desə, bəzilər buni deyixip warkırıxatti. Malimanqlik tüpəylidin mingbexi həkikiyə əhwalni eniklaxka amalsız əlip, ahir Pawlusni kəl'əgə elip ketixni buyrudi. **35** Lekin Pawlus kəl'əning pələmpiyigə kəlgəndə, topilangqılar tehimu zorawanlixip kətkəqkə, ləxkərlər uni kətürüükə məjbur boldi. **36** Qünki ularning kəynidin top-top adəmlər əgixip mengip: — U yokitilsun! — dəp warkırıxatti. **37** Kələgə əkirilixigə az қaloğanda, Pawlus mingbexioşa: — Sizgə bir eoziz sez ķilsam bolamdkin? — dəp soridi. Mingbexi: — Grekqə

biləmsən? **38** Undakta, ilgiri isyan kətürüp, «hənjərqi
qatillar» din tət ming adəmni baxlap qəlgə kehəp kətkən
həlik Misirlilik əməsmusən? — dəp soridi. **39** Lekin Pawlus:
— Mən Yəhədiy, Kılıkiyə əlkisidiki uluq xəhər Tarsusning
pukrasımən. Halayıkka birnəqqə eojiz söz kilişimə
ijazət kilixingizni etünimən, — dedi. **40** [Mingbexi] ijazət
beriwidi, Pawlus pələmpəydə turup, halayıkka kol ixariti
kıldı. Qattık jimjitlik başkanda, uibraniy tilida səzləxkə
baxlap: —

22 — Kərindaxlar wə ata-bowilar! Əmdi əzümni aklax
səzliməq əkulak salojaysilər, — dedi. **2** Ular Pawlusning
ibraniy tilida səzliginini anglap, tehimu jim boluxti. U
səzini dawam kıldı: **3** — Mən bir Yəhədiy, Kılıkiyədiki
Tarsus xəhəridə tuquldum; lekin bu xəhərdə bekip qong
kılındım, Gamaliyəlning kol astida ata-bowilirimizə
tapxuruləqan Təwrat əkanunining zir-zəwərlirini koymay
əginip təlim-tərbiyə aldim. Mən silərning bugün
bołożininglarəqə ohxax, Huda yolioq intayın kizəqin idim.
4 Mən bu yoldikilərni hətta əltürüxkiqə ziyankəxlik
kılıp, ularni ər-ayal deməy tutğun kılıp zindanoqə
saldurdum. **5** Bu tooqruluq bax kaḥin wə aliy kengəxmidiki
barlıq aksakallarmu manga guwahqidur. Mən ulardin
Dəməxktiki [Yəhədiy] kərindaxlarəqə yeziloqan hətlərni
tapxuruwelip, xu yərdə turuwatqan bu [yoldikilərni]
jazalax üçün, ularni tutğun kılıp Yerusaleməqə apırıman
dəp yoloq qıkkənidim. **6** Əmdi xundak boldiki, səpər
kılıp Dəməxkəkə yekinlaxkanda, qüvkə yekin, tuyuksız
asmandın küqlük bir nur qüxüp, ətrapımnı yorutuwətti. **7**
Mən yərgə yikiliplə kəttim, andin manga: «Saul, Saul, Manga

nemixķa ziyankexlilik kilişən?» degən awazni anglidim. **8**
«I Rəb, sən kimsən?» dəp sorisam, U manga: — «Mən
sən ziyankexlilik ķiliwatkan Nasarətlik Əysadurmən!»
dedi. **9** Mən bilən billə mengiwatkanlar u nurni kərgən
bolsimu, lekin manga kilojan sözlərni qüxənmidi. **10** Mən
yənə, «I Rəb, nemə kilişim kerək?» dəp sorisam, Rəb
manga, «Ornungdin tur, Dəməxkkə kir, xu yərdə sən ada
kiliş bekitilgən ixlarning həmmisi toqrluluk sanga eytip
berilidul!» dedi. **11** Həlikj nurning julalıqidin kezlim
kərməs bolup կaldi. Yenimdikilər қolumdin yetəkləp,
Dəməxkkə elip kirdi. **12** U yərdə Təwrat қanunioja ihlas
baqlıqan, Dəməxktiki barlıq Yəhudiylarning hərmitigə
sazawər bolojan Ananiyas isimlik bir kixi bar idi. **13** U
kelip, yenimda turup: «Kerindax Saul, bexingni kətürüp
karal!» dedi. Mən xuan beximni kətürüp կarap uni
kərdum. **14** U manga: «Ata-bowilirimizning Hudasi seni
iradisini bilihing, Həkkaniy Bolquqını kəriüxiung wə
uning aqzidin qıqcan awazni anglixing üçün allıqاقan
tallidi. **15** Qünki sən pütün insanlar aldida kərgən-
angliojanlıringoja Uning guwahlığı bolisən! **16** Xundak
ikən, sən yənə nemigə հայal bolisən? Ornungdin turup,
Uning namioja nida kılıp qəmüldürülüp, gunahlıringni
yuquzojin!» dedi. **17** Xundak boldiki, Yerusalem oja kaytip
kəlginimdin keyin, ibadəthanida dua ķiliwatkinimda,
bir օayibanə kərünüx meni oruwaldi **18** wə [Rəbning]
manga: «Qapsan bol, Yerusalemın dərhal kət. Qünki ular
sening manga kilojan guwahlığını kobul kilmaydu!»
dəwatkanlığını kerdüm. **19** Mən, «I Rəb, ular mening Sanga
etikad kilojanlarni zindanoja solap, hərbir sinagoglaroja

kirip ularni urojanlıkimni biliđu. **20** Sening guwahqing bolqan Istipanning keni təkülginidə, mənmu yenida turup uni oltürgənlərning kilmixlirişa köxulup, ularning kiyimlirigə ƙarap bərdim!» — dedim. **21** Birak u manga: «Kətkin! Seni yiraktiki əllərgə əwətimən!» — dedi. **22** Pawlus muxu səzni degüqə halayık uningoşa ƙulak seliwatatti. Lekin buni anglap ular awazini kətürüp: — Undak bir kixi yər yüzidin yokitilsun! U tirik turuxka layik əməs! — dəp quşan selixti. **23** Ular qırkırixip, qapan-yepinqilirini selip taxlap, topa-qang soruwatkanda, **24** mingbexi Pawlusni kəl'əgə elip kirip ketixkə əmr kiliwidi, halayıñning uningoşa nemə üçün bundak quşan salidiojanlıkını eniklax üçün ləxkərlirigə uni ƙamqilap sorak ƙilixni buyrudi. **25** Lekin ular Pawlusni ƙamqilax üçün ɔjulaqlıtip baqlıçıanda, u yenida turojan yüzbexioşa: — Bir Rim pukrasını jinayiti bekitilməyla ƙamqiliçinglar ƙanunoşa uyğunmu? — dedi. **26** Bu səzni angliojan yüzbexi mingbexining aldişa berip: — Siz nemə ix ƙilay dəwatisiz? Qünki u kixi Rim pukrası ikən! — dedi. **27** Mingbexi Pawlusning aldişa berip, uningdin: — Manga eytkin, sən rasttinla Rim pukrasimu? — dəp soridi. — Rast, dedi u. **28** — Mən nahayiti yukarı bahada muxu pukralıkka igə boldum, — dedi mingbexi. Pawlus: Əmma mən tuquluxumdinla xundak! — dedi. **29** Xuning bilən, uni sorakka tartmaqqi bolqan ləxkərlər dərhal uningdin əzlirini qətkə aldi. Mingbeximu uning Rim pukrası ikənlikini bilip, uni baqplatkanlıkjı tüpəylidin körküp kətti. **30** Mingbexi Yəhudiylarning Pawlusning üstidin kılɔjan xikayitining həkikijy səwəbini bilix üçün, ətisi uni yexip,

bax kahinlar wə pütün aliy kengəxmidikilərning bir yərgə
yioqılıxını buyrudi. Andin Pawlusni elip kelip, ularning
aldıoja turoquzdi.

23 Pawlus aliy kengəxmə həy'ətlirigə tikilip turup:
Kerindaxlar, mən bügüngiçə Hudanıng aldida pak
wijdanda mengip kəldim, — dedi. **2** Buni angliojan
bax kahin Ananiyas [Pawlusning] yenida turoqanlar ola
uning aοzioja uruxni buyrudi. **3** Pawlus uningoja:
— Huda seni uridu, əy akartilojan tam! Sən u yərdə
meni Təwrat ənanı boyiqə sorakşka tartixşka olturisən,
lekin Təwrat ənanı ola hilap hələdə meni urunglar
dəp buyrudingoqu?! — dedi. **4** — Sən Hudanıng bax
kahinioja axundak həkarət kəltürəmsən?! — deyixti
yenida turoqanlar. **5** Pawlus: — I kerindaxlar, mən
uning bax kahin ikənlilikini bilməptimən. Qunki Təwratta:
«Həlkinqni idarə қıloquqining yaman gepini қılma!»
deyilgən, — dedi. **6** Lekin Pawlus ularning bir kışmining
Saduki, yənə bir kışmining Pərisiyər ikənlilikini bilip, aliy
kengəxmidə yukarı awaz bilən: — Kerindaxlar, mən bolsam
Pərisiyərdin bolimən wə Pərisiyərning pərzəntimən.
Mən əlgənlər əyata tirilişkə baoqliqan ümid toqıruluk
bu yərdə sorakşka tartiliwatimən! — dəp warķiridi. **7**
U bu səzni deyixi bilənla, Pərisiyər bilən Sadukiylar
arisida jedəl-əqowqa қozəqilib, kengəxmidikilər ikkigə
bəlünüp kətti **8** (qunki Sadukiylar əlgənlərning əyata
tirilixi, yaki pərixtə yaki rohlar məwjud əməs, dəydu.
Lekin Pərisiyər həmmisini etirap ķildi). **9** Buning
bilən қattık bir quqan-sürən kətürülüp, Pərisiy tərəpdarı
bolğan bəzi Təwrat ustazlırları ornidin turup: — Biz bu

adəmdin həqkandak əyib tapalmiduk! Bir roh yaki pərixtə uningoja söz kılɔjan bolsa nemə boptu! — dəp қattık munaziriləxti. **10** Qukan-sürən tehimu küqiyip kətkəqkə, mingbexi [Yəhudiylarning] Pawlusni tartixturup titmatitma kiliwetixidin korkup, kisimoja zaloja qüxüp uni ularning arisidin zorluk bilən tartip qikip, kəl'əgə əkirip ketixini buyrudi. **11** Xu küni keqisi, Rəb Pawlusning yenida turup: — Jasarətlik bol! Qünki Yerusalemdə Mən toqramdiki ixlaroja toluk guwahlıq bərginingdək, Rim xəhəridimu xundak guwahlıq kiliqxıng mukərrər bolidu! — dedi. **12** Ətisi ətigəndə, Yəhudiylar Pawlusni əltürüxnı kəstləp, uni əltürmigüqə həqnərsə yeməymiz, iqməymiz, dəp ezlirigə ləniti bir kəsəmni kilixti. **13** Bu suyikəst kəsimini iqbənlər kırıq nəqqə kixi idi. **14** Ular bax kahinlar wə aksakallarning aldioja berip: — Biz Pawlusni əltürmigüqə həqnərsə tetimaslıkka қattık kəsəm iqtuk. **15** Həzir silər wə aliy kengəxmə uning ixlirini tehimu təpsiliy təkxürüxnı bahənə kılıp, wəkil əwitip uni kengəxmigə elip kelixni mingbexidin tələp kilinglar. U bu yərgə yekin kəlməyla uni jayliwetixkə təyyar turımız, — dedi. **16** Lekin Pawlusning singlisining oqlı bəktürmidin həwər tepip kəl'əgə kirip, Pawluska məlum kılıp koydi. **17** Buning bilən Pawlus yüzbexiliridin birini qakırtıp, uningoja: — Bu balini mingbexi bilən kərüxtürüp koysingiz. Qünki uningoja məlum kılıdiojan ixi bar ikən, — dedi. **18** Yüzbexi uni elip mingbexining aldioja baxlap kirip: — Məhbus Pawlus meni qakırtıp, bu balini siz bilən kərüxtürüp koyxumni tələp kıldı. Qünki uning sizgə məlum kılıdiojan ixi bar ikən, —

dedi. **19** Mingbexi uni қolidin tutup, bir qətkə tartip: — Manga məlum қılıdıcıqan nemə ixing bar? — dəp soridi.

20 U jawabən mundak dedi: — Yəhudiylar Pawlusning ixlirini təpsiliy təkxürəyli dəp səwəb kərsitip əzliridin ətə uni aliy kengəxmigə elip berixni tələp қılıx üçün til biriktürüxti. **21** Ular oqa қayıl bolmioqayla, qunki kırıqtın artuk adəm uni paylap turidi. Ular Pawlusni əltürmigüqə həqnərsə yeməymiz, iqəməymiz, degən қarojix kəsimigə bəqəliniptu. Ular hazır əzlirining ularning təlipigə makul boluxlirini kütüp turidi. **22** Mingbexi uningoşa: — Bu ixni manga məlum қılıqanlıqningni həqkiməgə tinma! — dəp tapılap, balini қayturdi. **23** Mingbexi yüzbexidin ikkini qakırtıp: — İkki yüz piyadə ləxkər, yətmix atlık ləxkər wə ikki yüz nəyziwaz ləxkərni bugün keqə saət tokkuzda Kəysəriyə xəhiriqə karap yoloja qikixkə hazırlanqlar!

24 Xuning bilən billə, Pawlusni waliy Feliksning yenioşa sak-salamət yətküziix üçün, uning minixigə ulaqlarnı təyyarlanglar! — dəp buyrudi. **25** Mingbexi [Felikskə] mundak bir hət yazdı: — **26** «Hərmətlik waliy Feliks janablirioqa Klawdiyus Lisiyastın salam! **27** Uxbu adəmni Yəhudiylar tutuwalıqan bolup, uni əltürməkqi bolqanda, uning Rim pukrası ikənlikini bilip yetip, kisimni baxlap berip uni kutkuzdum. **28** Mən ularning bu kixi üstidin қılıqan xikayitining nemə ikənlikini eniklimakqi bolup, uni Yəhudiylarning aliy kengəxmisiqə elip bardım. **29** Əməliyəttə ularning uning üstidin қılıqan xikayitining əzlirining Təwrat қanuniyoqa dair dətalax məsililərgə munasiwətlik ikənlikini bayğıdim, biraq uningdin əlüm jazası berixkə yakı zindanoqa taxlaxkə layık birər xikayət

ķıloudək ixni tapalmidim. **30** Keyin, Yəhudiylarning uni
əltürüwetix kəstidə yürüwatkanlıkjı həkkidiki ahbarat
manga məlum ķilinoğanda, dərhal uni siligə yollattim wə
xuning bilən billə, uningoja ərz ķiloqıqlarning əzlirining
aldida xikayətlirini eytixini buyrudum. Həyr!». **31**
Ləxkərlər əmdi buyruk boyiqə Pawlusni keqiləp Antipatris
xəhīrigə yətküzdi. **32** Ətisi, atlık ləxkərlər Pawlusni elip
mengixka ķaldurulup, қalojan ləxkərlər [Yerusalemdiki]
kəl'əgə kaytip kəldi. **33** Atlıklar Kəysəriyəgə kirip, hətni
waliyoja tapxurdi wə Pawlusnimu uning aldida hazırlanı
kıldı. **34** Waliy hətni okuqandın keyin, Pawlusning կaysı
əlkidin ikənlikini sorap, uning Kilikiyədin kəlgənlikini
bilip, **35** Uningoja: — Üstüngdin ərz ķiloqıqlar kəlgəndə
ixliringni toluq anglaymən, — dedi wə uni Hərod hanning
ordisida nəzərbənd kılıp կoyuxni buyrudi.

24 Bəx kündin keyin, bax kahin Ananiyas aksakallardin
birnəqqəylən wə Tərtullus isimlik bir adwokat
bilən Kəysəriyəgə qüxüp, Pawlus toqrisidiki rəsmiy
xikayətlirini waliyoja sundı. **2** Pawlus qakırtılıp, Tərtullus
uning üstdin xikayət kılıp mundak dedi: — Hərmətlik
Feliks janabılı! Biz əzlirining kol astilirida hər tərəptin
aman-esənlikkə nesip bolup kəlməktimiz wə aldin
kərərlikliri bilən həlkimiz arısida dana islahatlar barlıkkə
kəltürülməktə, biz bu ixlardın hər wakit, hər jayda
toluk minnətdarlıq bilən bəhriمان boluwatımız. **4** Birak
əz wakıtlarını kəp elip կoymaslikim üçün, xəpkətliri
bilən səzimizni կiskila anglaxlirini etünüp soraymən. **5**
Qünki biz xuni tonup yəttükki, bu adəm balahor bolup,
pütkül jahandiki Yəhudiylar arısida majira-topilang

pəyda kılıxni küxkürtküqi, xundakla «Nasarətliklər» dəp atalojan məzħəpning kattiwaxliridin biridur. **6** U bizning ibadəthanimiznimu bulojımaqçıolojanidi. Xunga, biz uni tutuwalduk wə uni eż қanunimiz boyiqə sotlayttuk. Lekin mingbexi Lisiyas əxəddiy zorluk bilən uni қollirimizdin tartiwaldi wə uningoja ərz қılɔjuqılarnı əzlirining aldiqa kelixkə buyruojanidi. **8** Uni sorak қilip kərsilə, bizning uningoja қilojan ərzlirimizning tooprılığını bilip yetidila! **9** Sorundaolojan Yəhudiylarmu uning eytkanlıriqa қoxulup: Rast, rast, dəp xikayətni küqəytti. **10** Waliy Pawluska söz қilojin dəp kol ixaritini қılqanda, u mundak dedi: — Mən silining uzun yillardın beri bu həlkəni sorap kəlgənliklirini bilgəqkə, hatırjəmlik bilən aldilirida eżüm tooprımda jawab berimən. **11** Asanla bilələydi, mən Yerusaleməja ibadət kılıxka barqinimdin hazırlanıqə pəkət on ikki künla etti. **12** Ular menin ibadəthanida birər adəm bilən munaziriləxkinimni kərmigən, yaki sinagoglarda yaki xəhərdə ammini topilangoja կutratkanlığımnim həq kermidi. **13** Ular yənə hazır janablırıq menin üstümdin қilojan xikayətlirigə həq ispatmu kəltürəlməydi. **14** Birak siligə xuni etirap kılımənki, mən ular «məzħəp» dəp atiojan yol bilən mengip, Təwratta wə pəyəmbərlərning yazmilarında pütülgənlərningmu həmmisigə ixinip, atabowilirimning Hudasiqa ibadət կilimən. **15** Menin Hudaşa baqlıojan ümidim barki (bu kixilərmə bu ümidni tutidu), kəlgüsidiə həm həkkaniylarning həm həkkaniysızlarning əlümdin tirilixi bolidu. **16** Xu səwəbtin, eżüm həmixə Huda aldidimu, insanlar aldidimu pak wijdanlık boluxka intilimən. **17** Mən [Yerusalemın]

ayrilojili heli yillar bolqan bolup, bu ketim u yergə
ez həlkimgə həyr-sədikə yətküzüp bərgili wə Huda
aldoja hədiyə sunojili barojanidim. **18** Mən bu ixlarda
boluwatattim, bəzilər meni tazilinix қaidisini ada kılıp
bolqan qaqda ibadəthana höylisida uqratti; lekin
mən ətrapimoja adəm toplojinqimmu yok, malimanqılık
qıkarojinqimmu yok. **19** Əməliyəttə meni uqratkanlar
bolsa Asiya əlkisidin kəlgən bəzi Yəhudiylar idi; ularning
üstümdin xikayətliri bar bolsa, əsli ular əzliri kelip, silining
aldilirida ərz kılıxka toqra kelətti. **20** Bolmisa, muxu
sorundikilər aliy kengəxmə aldida turojinimda, meningdin
kəndak jinayət tapkanlığını eytip bakşun! **21** Pəkət
mundak bir ix bolqanidi: — Mən ularning aldida, «Bugünkü
kündə əlgənlərning կaya tirilixi toopruluk silərning
sorikinglar oja tartılqanmən!» dəp warkırıqanidim. **22**
[Rəbning] yoli toopruluk təpsiliy həwiri bar bolqan Feliks
sorakni tohtitip, ular oja: — Mingbexi Lisiyas kəlgəndə
dəwayinglar toqrisidiki həkümni qikirimən, — dedi. **23**
U yüzbexioja Pawlusni nəzərbənd astioja elip, əmma
uning oja bir'az kəngqilik kılıp, dost-buradərlirining
hərkəysisining uning hajətliridin qikixini tosmiqin,
dəp buyrudi. **24** Birnəqqə kündin keyin, waliy Feliks
ayali Drusila bilən billə kəldi (Drusila Yəhudiyl idi). U
Pawlusni qakirtip, uningdin Məsih Əysəoja etikəd kılıx
yoli toopruluk anglidi. **25** Pawlus həkkaniy yaxax, əzini
tutuwelix, kiyamət künidiki soal-sorak kılınixlar toqrisida
səzləwatkanda, Feliks wəhimigə qüxüp uningoja: —
Həzirqə kəytip tursang bolidu. Keyin manga pəyt
kəlgəndə, yənə qakirtimən, — dedi. **26** U xuning bilən bir

wakitta Pawlusning para berixini ümid kılatti. Xuning üçün, uni imkanıkədər pat-pat qakırtıp, uning bilən səzlixətti. **27** Lekin ikki yil toxkanda, Feliksning ornişa Porkiyus Festus waliy boldi. Feliks Yəhədiylar ola iltipat kərsitip ularning kənglini elix üçün Pawlusni solakta կaldurdi.

25 Festus [Yəhədiyə] əlkisigə kirip, üq kündin keyin Kəysəriyədin qıçıp Yerusalemoja baroqanidi. **2** Bax kahinlər bilən Yəhədiylarning mətiwərliri uning aldida Pawlusning üstidin rəsmiy xikayət kılıp, uningdin iltipat sorap, adəm əwitip Pawlusni **3** Yerusalemoja elip kelixni ətündi. Məksiti, ular yol üstidə bəktürmə təyyarlap Pawlusni əltürüx idi. **4** Festus buni anglap ular ola:

- Pawlus hazır Kəysəriyədə solakta turiwərsun. Mən yekində u yərgə kaytip kətməkqimən. **5** Aranglardın hökükdər bolqanlar mən bilən billə qüxsun. Əgər uning birər əyibi bolsa, ular xu yərdə xikayət kilsə bolidu,
- dəp jawab bərdi. **6** Festus ularning iqidə səkkiz-on kündin artuk turmay, Kəysəriyəgə kaytip qüxti. Ətisi sorak təhtigə olturup, Pawlusni elip kelixni buyrudi. **7** Pawlus kəlgəndə, Yerusalem din qüvkən Yəhədiylar uning ətrapişa olixip, uningoja nuroqun eçir jinayətlər bilən karılap xikayətlərni kıldı. Birak bularning həeqkaysisoja ispat kərsitip berəlmidi. **8** Pawlus əzini aklap: — Mən həeqkaysı ixta Yəhədiylarning ənanisoja, ibadəthanisoja yaki [imperator] Kəysərgə əkarxi birər jinayətmə sadir kilmidim, — dedi. **9** Lekin, Festus Yəhədiylarning kənglini elixka, ular ola iltipat kərsətməkqi bolup Pawlustin:
 - Yerusalemoja berip, u yərdə menin aldimda bu

xikayətlərgə asasən sotlinixka razi bolamsən? — dəp soridi. **10** Lekin Pawlus jawab berip mundak dedi: — Mən hazır Kəysərning sorak təhti aldida turimən. Meni sorak kılıxka tegixlik yər mana muxu. Əzlirigə enik məlum bolğandək, mən Yəhudiyalarqa həqkandak, nahəklik kılmidim. **11** Əgər jinayitim bolsa, xundakla əlümgə layik birər ix kılıqan bolsam, mən əzümni əlümdin қaqrımaymən. Biraq ularning mening üstümdin kılıqan xikayətlirining asasi bolmisa, həqkimning meni ularoğa tapxurup berixkə həkkə yok. Mən Kəysərgə murajiət kılımən! **12** Andin Festus məslihətqiliri bilən səzləxkəndin keyin, Pawluska: — Sən Kəysərgə murajiət kılding — uning aldişa əmdi barisən! — dedi. **13** Birnəqqə kündin keyin, Agrippa han bilən [singlisi] Bərniki Festuska təbrik-salamoğa Kəysəriyəgə kəldi. **14** U yerdə uzun künlər turoğandin keyin, Festus Pawlusning ixini hanoğa məlum kılıp: — Bu yerdə Feliks qaldurup kətkən bir məhbus bar. **15** Mən Yerusalem oqa barəninimda, Yəhudiy bax kahinliri bilən aksakallırı uning üstidin xikayət kılıp, məndin uni jazaqə məhkum kılıximni tələp kılıxtı. **16** Mən ularoğa, ərz kılınoquqi ərz kılıquqlar bilən yüzləxtürülüp, uningoqa əzini akłax pursiti berilmigüqə, uni jazaqə tapxurux rimliklarning aditi əməstur, dəp eyttim. **17** Xunga ular mən bilən billə bu yərgə kəlgəndin keyin, mən wakitni kəynigə sozmay, ətisila sorak təhtigə olturnup u kixini əkilixni buyrudum. **18** Ərz kılıquqlar orunliridin turoğanda, ularning uning üstidin xikayət kılıqanlıri mening oyliqinimdək rəzil ixlər əməs idi, **19** Bəlki ularning eż ibadət tüzümi toopruluk wə Əysə isimlik bir

kixi həkkiidə məlum talax-tartix məsililiri bar ikən. U
kixi əlgən bolup, Pawlus bolsa u tirildi dəydikən. **20** Bu
məsililərni zadi qandaq eniqlaxni biləlməy, mən Pawlustin
Yerusalemoja berip, u yerdə bu ixlar toopruluq sorakqa
tartılıxķa razi bolux-bolmaslığını soriqanıdim. **21** Pawlus
solakta turup imperator janablirining sorak ķararını
qıqırıxını murajıet ķılqandanın keyin, mən uni Қəysərning
aldioqa əwətküqə, solakta tutup turuxni buyrudum. **22**
Agrippa Festuska: — Meningmu bu kixinin səzlərini
anglap bakķum bar, — dedi. — Ətə anglaysız, — dedi u. **23**
Xuning bilən ətisi, Agrippa bilən Bərniki həywət bilən
ammiwiy yioqın zalioqa kirip kəldi, mingbexilar wə xəhər
kattiwaxlırimu ular bilən billə kirip kelixti. Festus əmr
ķiliwidi, Pawlus elip kirildi. **24** Festus mundak dedi: —
Agrippa padixaħ aliyliri wə muxu sorunoqa yioqiloqan
janablar! Bu kixini kəriwatisilər. Həm Yerusalemdə həm
bu yerdə pütün Yəhudiyy ahəlisi uning toopruluq ərz ķilip
manga murajıet ķilip, u tirik ķalduruxķa bolmaydu! —
dəp qurkıraxkanidi. **25** Lekin mən uningdin əlüm jazası
berixkə tegixlik birər jinayət tapalmidim. Hazır bu kixi
imperator janablirioqa murajıet ķildi. Xuning bilən uni
[Rimoqa] əwətixni ķarar ķildim. **26** Birak uning həkkiidə
ojojamoqa məlum ķilip yazojudək ix yok. Xuning bilən
əhəwalni rəsmiy təkxürüp birər yazojudək məlumatka
igə bolux məksitidə uni hərbirlirining aldioqa, bolupmu
sili, Agrippa padixaħ aliylirining aldioqa elip kəldim. **27**
Qünki məhbusni sotka əwətkəndə, uning üstdin ķilinoqan
xikayətlərni eniķ kərsətməslik manga nisbətən orunluk
əməstək bilinidu.

26 Xuning bilən, Agrippa Pawluska: — Əzüngning
gepingni қılıxingoja ruhsət, — dedi. Pawlus қolini sozup
ezini aklaxka baxlidi: **2** — I Agrippa han, bugün aldilirida
Yəhudiylar mening üstümdin xikayət қılqan pütün ixlar
toopruluk jawab berix pursitigə nesip bolqanlıkim üçün,
bolupmu əzlirining Yəhudiylarning adətliri wə ularning
arisidiki talax-tartixliridin həwərliri bolqanlıki üçün
əzümni bəhtlik hesablaymən! Xuning üçün degənlirimni
səwrqanlıq bilən anglap bekixlirini etünimən. **4**
Mening dəsləpki wakıtlırimda, yəni kiqikimdin tartip
əz elimdə, Yerusalemda yürüx-turuxumning կandak
ikənlikli Yəhudiylarning həmmisigə ayan. **5** Ular xu
dəsləpki waktimdin beri meni tonuqaqqa (əgər halisaidi,
xuningoja guwahlıq berətti), mening ibadət tüzümidiki
əng tələpqan məzħəpning xərtliri boyiqə yaxap, yəni
Pərisiy bolup əmrümni etküzginimni bili. **6** Əmdi mən
Huda ata-bowilirimizə qılıqan wədigə baqlıqan ümidim
tüpəylidin hazır sorak қılıniwatımən. **7** Xu [wədining]
nesiwigə yetixni bizning pütkül on ikki kəbilimiz keqə-
kündüz tohtawsız Hudaqə ibadət ķılıp ümid ķılmakta.
I aliyliri, Yəhudiylarning mening üstümdin қılıqan
xikayətliri dəl xu ümidkə baqlıqtur! **8** [Halayık], Huda
əlgənlərni tirildürsə, nemə üçün ixinixkə bolmaydu, dəp
karaysılər? **9** Dərwəkə, əzümmu əslidə Nasarətlik əysanıng
namioja қarxi nuroqun ixlarni қılıxım kerək dəp կayıl
idim **10** wə Yerusalemda ənə xundak ixlarni қılıqanidim.
Bax kahinlardın hökük elip, əzüm Hudanıng nuroqun
mukəddəs bəndilirini zindanoqa tutup bərgən, ular elümgə
höküm ķilinoqandımu, hökümgə awaz қoxkanıdim. **11** Mən

həmmə sinagoglarda kəp ketim ularni izdəp tepip jazalap, kupurluk gəp ķilixka zorlıqanidim. Mən ularoja təlwilərqə eq bolup, hətta yaqa yurttiki xəhərlərgə berip, ularoja ziyankəxlik ķilqanidim. **12** Bu ixlarda bolup bax kağınlar bərgən toluk wəkillik hökükj bilən Dəməxk xəhərigə ķarap səpər ķiliwatattim. **13** Qüx waqtida yolda ketiwetip, asmandin qüvkən, kuyax nuridinmu küqlük bir nurning ətrapimni wə billə ketiwatkanlarni yorutuwətkənlikini kərdüm. **14** Həmmimiz yərgə yikilojan bolup mən ibraniy tilida eytilojan: «Əy Saul, Saul! Manga nemixka ziyankəxlik ķilisən? Seni zihlaxlaroja karxi təpmiking sən üçün təs kelidul!» degən bir awazni anglidim. **15** Mən: — «I Rəb, sən kimsən?» dəp sorisam, Rəb manga: «Mən sən ziyankəxlik ķiliwatkan əysadurmən! **16** Əmdi ornungdin tur; qunki Mən seni sən kərgən ixlaroja həmdə Əzüm sanga ayan ķilinənimda kəridiojan ixlaroja həziniqi oqojidar wə guwahlıq bərgüqi boluxka tikləx üçün, sanga ayan boldum. **17** Mən seni əz həlkıngning həm əllərning қolidin kutkuzımən — qunki mən seni yat əlliklərning kezlini eqip, ularning қarangojuluqtin yoruklukka, Xəytanning ilkidin Hudaoja baqlinixka buruluxi üçün ularning arisioja əwətimən. Xuning bilən ular gunahlırinining kəqürümigə, xundakla Manga etikad ķilix arkılık pak-mukəddəs ķilinənlarning arisida miraska tuyəssər bolidu» — dedi. **19** Xunga, i Agrippa aliyliri, mən ərxtin kəlgən bu oqayıbanə kərünüxkə itaətsizlik ķilmidim. **20** Bəlki aldi bilən Dəməxk həlkigə, andin Yerusalem xəhəridikilərgə, pütün Yəhədiyə əlkisidikilərgə həmdə yat əlliklərgimu, «Towa ķilip, Hudaoja baqlininglar,

xundakla towa kılıxka uyojun əməllərni kərsitinglar» dəp jakarlap həwər yətküzüp kəldim. **21** Bu ixlar tüpəylidin Yəhudiylar meni ibadəthana höylisida tutup, muxtlap əltürüwətməkqi boluxti. **22** Lekin bügüngiçə Hudanıng yardəm-məditigə moyəssər bolup mən qing turuwatimən, təwəndikilər bolsun yukiridikilər bolsun həmməyləngə guwahlıq berip kəldim. Guwahlıkim dəl pəyojəmbərlər həm Musa əzi bexarət kılıp eytənliridin baxğa nərsə əməs — **23** demək, Məsih, jəzmən azab-oğubət qekip, tunji bolup əlümdin tirilgüqi bolup [Yəhudi] həlkigə həm pütkül əllərgimu yorukluk jakarlaydu. **24** Pawlus bu ixlarnı eytip əzini xundak aklax jawabını bərgəndə, Festus yukarı awaz bilən uningoşa: — Pawlus, sarang bolupsən! Bilimingning köpliki əklingni azduruptu! — dedi. **25** Lekin Pawlus: — Sarang əməsmən, i Festus janabliri, mən bəlki həkikətkə uyojun həm salmikj bar səzlərni jar kılınan. **26** Qünki [Agrippa] aliyirining bu ixlardin həwiri bar. Mən uningoşa yurəklik bilən oquk səzləwatimən, qünki bu ixlarning heqkäysisining uningdin yoxurun əməslikigə ixinimən. Qünki bu ix bulung-puqkaklarda kılinojan əməs! **27** — Əy Agrippa aliyiri, əzliri pəyojəmbərlərning eytənlirioşa ixinəmdilə? Mən ixnidiojanlıklırını bilimən! — dedi. **28** Agrippa Pawluska: — Sən meni muxunqılık kışkıojına wakitta hristian boluxka կayıl kılmakqimusən? — dedi. **29** Pawlus: — Məyli kışka wakit iqidə yaki uzun wakitta bolsun, pəkət əzlirining əməs, bəlki bugün səzümnı anglioqıqların həmmisi manga ohxax bolqay (pəkət məndiki zənjirlər silərdə bolmisun!) dəp Hudadin tiləymən, — dedi. **30** Xuning bilən [Agrippa] han, xundakla

waliy, Bərniki wə ular bilən billə olturoqanlar orunliridin turup, **31** [zaldin] qikip, bir-birigə: — Bu kixining əlümgə yaki türmigə solaxka tegixlik heqbir jinayiti yok, ikən! — deyixti. **32** Agrippa Festuska: — Bu adəm Əysərgə murajiət kilmioqan bolsa, köyup berilsə bolidikəntük! — dedi.

27 Bizning Italiyəgə dengiz yoli bilən beriximiz əkarar əlinə qəndin keyin, əməldarlar Pawlus bilən baxka birnəqqə məhbusni «Awqustus əksimi»diki Yuliyus isimlik bir yüzbexioqa tapxurdi. **2** Biz Adramittiumning bir kemisigə qıktuk. Kemə Asiya əlkisining dengiz boyliridiki xəhərlərgə baratti. Tesalonika xəhəridin bolovan Makedoniyəlik, Aristarhus isimlik bir kixi biz bilən həmsəpər boldi. **3** Ətisi biz Zidon xəhərigə yetip kəlduk. Yuliyus Pawluska kəngqlik əlip, xu yərdiki dost-buradərlirining yenioqa berip ularning əqəmhorlığını əkəbul ələkiliyi ruhsət kıldı. **4** Biz u yərdin yənə dengizə qıktuk. Xamallar əkerixkəndək əkarxi təripimizdin qıkkənlikü üzün, Siprus arilining xamaloqa dalda təripi bilən mangduk. **5** Kilikiyə wə Pamfiliyə əlkilirining udulidiki dengizdin etüp, Likiyə əlkisidiki Mira xəhərigə kəlduk. **6** Xu yərdə yüzbəxi İskəndəriyə xəhəridiki Italiyəgə baridioqan baxka bir kemini tərip, bizni uningoqa qikirip əldəydi. **7** Dengizda kəp künər nahayıti asta mengip, təsliktə Kinidos xəhərinin udulioqa kəlduk. Xamal mingix yəniliximizni tosuqlaqka, Kret arilining xamaldin dalda təripi bilən mengip, Salmoniy [yerim arılı]din etüp, **8** dengizda təsliktə ilgiriləp ələkiliyi boylap, Laseya xəhərigə yekin bolovan «Güzəl aramgah»

dəp atılıdiqan bir yərgə kəlduk. **9** Səpər bilən heli wakitlar
etüp, roza küni allıqaqan ətkən bolоlaqқа, dengizda səpər
kılıx hətərlik idı. Xunga Pawlus kəpqılıkkə nəsihət kilip: **10**
— Buradərlər, bu səpərning balayı'apət wə eojir ziyan bilən
tügəydiqanlığını kərüwati mən; mal wə kemidin məhərum
bolupla қalmay, səpər əz jenimiz ojimu zamin bolidu! —
dəp agaḥlandurdi. **11** Birak, yüzbəxi bolsa Pawlusning
səzигə ixənməy, kemə baxlıkı bilən kemə igisining səzигə
ixəndi. **12** Uning üstigə, bu portmu kıxlaxką muwapik jay
bolmioqaqka, kəpqilik yənə dengiz oja qıkıp, mumkinkədər
Feniks xəhīrigə yetip berip, xu yərdə kıxlaxni կuwwətlidi.
Feniks bolsa Kret arılıdiki bir dengiz porti bolup, bir
təripi օərbiy jənubka wə bir təripi օərbiy ximaloja
karaytti. **13** Jənubtin məyin xamal qikiqatatti, kəpqilik
nixanimizoja yetidiqan bolduk dəp, lənggərni eli wetip,
kemini Kret arilining kırçıqını boylap həydəp mangdi.
14 Lekin uzun etməy, araldın qattik «xərkij ximaldin
kəlgüqi» dəp atılıdiqan əxəddiy қara boran qıkıp kətti.
15 Kemə buranning kamallığında қaloqaqka, uni xamaloja
yüzləndürəlməy, boranning məyliqə mengixioja қoyup
bərdük, **16** Klawda degən kiqik bir aralning xamaloja dalda
təripigə etüwelip, қolwaqni kemigə qikiriwelip, aranla
uni saklap қalaliduk, Andin kemiqilər kemini arqamqilar
bilən sirtidin orap baqlıwaldi. Kemining Sirtis dəp
ataloqan dengiz astidiki tax-kum dəwilirigə kekiliп petip
kelixidin қorķup, tormuz lənggərlirini qüxürüp, kemini
xamalning həydixigə қoyup bərdi. **18** Boran üstimizgə
xiddətlik sokqaqka, ətisi malni dengiz oja taxlaxką baxlidi.
19 Üqinqi künidə ular əz қolliri bilən kemidiki қoral-

jabduklirini dengizoja taxliwətti. **20** Kəp künlərgiqə ya kün ya yultuzlar kərünməy, boran-qapqun yənilə xiddətlik üstimizgə tohtimay soküwərgəqkə, ahirda kutulup qelix ümidimizmu yokka qikqanidi. **21** Kəmidikilər birnərsə yemiginigə kəp künlər bolqandan keyin, Pawlus ularning arisida turup: — Buradərlər, silər baldurla mening gepimgə kulak selip Krettin dengizoja qikmaslikinglar kerək idi. Xundak kılıqan bolsanglar bu balayı'apət wə ziyan-zəhmətlərgə uqrımiqan bolattinglar. **22** Lekin əmdi silərni oğeyrətlik boluxka dəwət kılımən. Qünki aranglarda heqkaysinglar jenidin ayrıloqını yok, pəkət kemidinla məhərum қalısilər. **23** Qünki mən təwə bolqan wə ibadət-hizmitini kılıp kəlgən Hudanıng bir pərixtisi tünügüñ keqə yenimoja kelip **24** manga: «Pawlus, körkma! Sən Kəysərning aldiqə berip turuxung kerək; wə mana, Huda xapaət kılıp sən bilən billə səpər kılıqanlarning həmmisining jenini tiliginingni sanga ijabət kıldı!» dedi. **25** Xuning üçün əy əpəndilər, oğeyrətlik bolunglar; qünki Hudaçşa ixinimənki, manga կandak eytiloqan bolsa xundak əməlgə axurulidu. **26** Bırak biz məlum aralning կiroqik喬 urulup ketiximiz mukərrər bolidu. **27** Səpirimizning on tətinqi küni keqisi, kemə Adriatik dengizida ləyləp yürüwatkan bolup, tün nispidə, kemiqilər կuruqlukka yekinlap keliptük, dəp oylidi. **28** Ular qongkurlukni əlqəx aroqamqisini dengizoja qüxürüp, suning qongkurlukını əlqəp kərgənidi, yigirmə oqulaq qikti. Səl aldiqə mengip yənə əlqiwidə, on bəx oqulaq qikti. **29** Ular kemining hada taxlaroqa urulup ketixidin կorkup, kemining kəynidin tət lənggərni taxliwetip, tang etixni təlmürüp kütüp

turdi. **30** Lekin kemiqilər kemidin қақмакçı bolup kemining bexidinmu lənggərni elip taxliwetəyli dəp bahanə kərsitip, kolwakni dengizoja qüxürdi. **31** Pawlus yüzbəxi wə ləxkərlərgə: — Bu [kemiqilər] kemidə қalmisa, silər kutulalmaysilər! — dedi. **32** Buning bilən ləxkərlər kemidiki kolwakning arojamqilirini kesip, uni ləylitip կoydi. **33** Tang atay degəndə, Pawlus həmməylənni bir'az ojizaliniwelixka dəwət կildi. U: — Silərning dəkkə-dükkə iqidə həqnemə yeməy turqininglaroja on tət kün boldi. **34** Əmdi bir'az ojizalinixinglarnı ətünimən. Qünki həyat kəlixinglar üçün muxundak kılıxka toqra kelidu; qünki həqkaysinglarning bexidiki bir tal moymu ziyanıja uqrımaydu! — dedi. **35** Bu səzni kılıp bolup, u կolioja bir parqə nanni elip, kəpqilikning aldida Hudaşa təxəkkür eytip oxtup yedi. **36** Xuning bilən həmməylən ojəyrətlinip ojizalinixka baxlıdı **37** (kemidə biz jəmiy ikki yüz yətmix altə kixi iduk). **38** Həmməylən կorsaklırını toklıqandın keyin, kemini yeniklitix üçün, kemidiki buoqdaylarnimu dengizoja taxliwətti. **39** Tang atkanda, kemiqilər կuruqlukning nə ikənlikini tonumidi. Lekin uningdiki bir կumluk կoltukni baykap, kemini bir amal kılıp xu yerdə uruldurup կuruqlukka qıqarmakçı boldi. **40** Ular aldi bilən lənggərlərni boxiwetip, ularni dengizoja taxliwətti. Xuning bilən bir waqitta, kemining ikki yənilix palikining baqlırını boxitip, ularni qüxirüwətti. Andin kemining bexidiki yəlkənni xamaloja qıqırıp, kemini կumlukning կiroqikioja қaritip mangdurdi. **41** Əmdi ikki ekim bir-birigə uqraxkan yərgə kirip կelip, ular kemini կirakka sokturuwaldi; kemining bexi dengiz tegigə

urulup petip, midirlimay қaldi, lekin kemining arkà təripi dolğunlarning zərbisi bilən quwulup ketixkə baxlidi. **42**
Ləxkərlər məhbuslarning suşa səkrəp ķeqip ketixinin aldini elix üçün, həmmisini əltürüwətməkqi boldi. **43**
Lekin yüzbəxi Pawlusni կutkuzuxni halıqan bolup, ləxkərlərning bundak կilixioşa yol қoymidi. U aldi bilən su üzüxnı bilidioqanlarning suşa qüxüp kirojakka qikixini, **44**
ķaloqanlarning bəzilirini tahtaylaroşa, bəzilirini kemining quwulup kətkən parqilirioşa esilip, kirojakka qikixini buyrudi. Xundak boldiki, həmməylən կutulup sak-salamət қuruklukka qikti.

28 Biz կutulup sak-salamət kirojakka qikqandin keyin, u aralning Malta dəp atilidioqanlıqini bildük. **2** Yərlik həlk bizgə intayın mehribanlıq bilən muamilə қildi; qünki u qaoqda yamoqur yeşip, hawa sooşuk boloqaqka, ular gülhan yekip bizni kütüwaldi. **3** Pawlus bir baqlam otun terip kelip otka taxliwidi, issiktin etilip qikqan bir zəhərlik yilan uning կolini qixliginiqə qaplixiwaldi. **4** Xu yərliklər Pawlusning կolioşa yepixip turoqan yilanni kərüp, bir-birigə: — Bu adəm qoşum bir կatil ikən! Dengizdin կutulup qikqan bolsimu, «Adillik» uning tirik կelixioşa yol қoymidi, — deyixti. **5** Lekin Pawlus yilanni otning iqigə silkip atti, ezi bolsa həqkandaq zəhim yemidi. **6** Həlk uningoşa bədini ixxip ketidu yaki u tuyuksız yıkılıp olidu dəp կarap turatti. Lekin uzun wakıt կarap turup, uningda həqkandaq binormal һalətning bolmioqanlıqini kərüp, oylioqinidin yenip: — Bu bir ilah bolsa kerək! — deyixti. **7** U yərning ətrapidiki yurtta, aral baxlığı (Publiyus dəp ataloqan)ning birnəqqə yər-etizliri bar

idi. U bizni өyigə baxlap, üq kün kizojın mehman kılıp kütti. **8** U qaođda xundak boldiki, Publiyusning atisining kizitmisi erləp, toləjak bolup yetip қalɔjanikən. Pawlus uning yenioja kirip, dua kılıp üstigə қolini təgküzüp, uni sakaytip қoydi. **9** Xuningdin keyin araldiki қalɔjan kesəllərning həmmisi uning aldioja kelip, sakaytildi. **10** Ular bizning hərmitimizgə nuroqun sowoqatlarnı beoqixloqan bolup, ahirda bu yərdin yənə yoloja qıkkən wakṭimizda, bizni yoloja lazımlıq nərsə-kerəklər bilən təminlidi. **11** Malta arilida Iskəndəriyədin kəlgən, bexioja «Samawiy Koxkezək» ilahlırinin nəkixliri oyulqan bir kemə kixloqanidi. Aralda üq ay turoqandin keyin, bu kemə bilən yoloja qıktuk. **12** Sirakoza xəhirigə kelip, u yərdə üq kün turduk. **13** Andin aylinip mengip, [Italiyədiki] Regiyum xəhirigə kəldük. Ətisi xamal yənilixi əzgirip jənubtin qıqxı bilən, ikkinqi küni Puteoli xəhirigə yetip kəldük. **14** U yərdə birnəqqə ķerindaxlarnı taptuk, ularning etüñülxiri bilən biz ularda bir həptə turduk. Xundak kılıp biz Rim xəhirigə yetip kəldük. **15** Keliwatqanlığımızdin həwər tapkan xu yərdiki ķerindaxlar bizni ķarxi elix üqün xəhərdin qıkip hətta «Apiyus baziri» oqiqa, [bəziliri] «Üq Saray» oqiqa kəlgənidi. Pawlus ularni kərgəndə, Hudaşa rəhmət eytip, oqayrətləndi. **16** Rim xəhirigə kirginimizdə, yüzbəxi məhbuslarnı orda ķarawul begiga tapxurdi; lekin Pawlusning birlə kəzətküqi ləxkər bilən bir əydə ayrim turuxioqa ruhsət kılındı. **17** Üq kündin keyin, u u yərdiki Yəhudiylarning kattiwaxlirini ezi bilən kərüşüxkə qakıldı. Ular jəm boloquenta, u mundak dedi: — Қerindaxlar! Mən həlkimizgə yaki ata-bowilirimizdin

қaldurulоjan өрп-adатлergə karxi heqkandak ix kilmiojan bolsammu, Yerusalemda turojinimda tutkun klinip rimliklarning kolioja tapxuruldum. **18** Rimliklar meni sorakka tartip, məndə əlüm jazasiqa məhkum kılqudək birər jinayət bolmiojqak, meni köywətməkqi boldi.

19 Lekin Yəhudiylar buningoja karxilik bildürgəqkə, Kəysərgə murajıət kiliçka məjbur boldum. Bularni deginim bilən, bu mening əz həlkim üstidin xikayitim bar degənlikim əməs. **20** Xu səwəbtin mən silər bilən yüz körüxüx wə bu həkətə silərgə eytix üçün silərni bu yərgə qakirdim. Qunki bu zənjir bilən baqlininxning səwəbi dəl Israilning kütkən ümidiidur. **21** Ular Pawluska: — Biz bolsaq Yəhudiyədin sən toqrluluk hət almidik, yaki u yərdin kəlgən kərindaxlarning heqkaysisimu sən toqrluluk birər yaman həwər əkəlmidi yaki yaman gepingni kilmidi. **22** Lekin sening pikirliringni anglioqumiz bar. Qunki həmmə yərdə kixilarning [sən təwə bolqan] bu məzhəpkə karxi səzləwatkanlıqidin həwirimiz bar! — deyixti. **23** Xuning bilən ular Pawlus bilən kəriüixükə bir künni bekitti. U küni nuroqun kixilər uning turaloqusioja kəlgənidi; u tang atkəndin kəqkiqə ularoja [səz-kalamni] xərhləp, Hudanıng padixahlıki həkkidə toluk guwahlıq berip, Təwrat həm pəyəqəmbərlərning yazmılıridin nəkəl kəltürüp, ularni Əysə toqrluluk kayıl kiliçka küqidi. **24** Uning səzlirigə bəzilər ixəndürüldi, bəzilər ixinixni rət ķildi. **25** Ular Pawlusning mundak bir səzni kiliçi bilən əzara kelixəlməy kaytip kətti. U mundak dedi: — Mukəddəs Roh, Yəxaya pəyəqəmbər arkılık ata-bowilirimizoja munu səzni dəl jayida eytqan: **26** — «Barqın; muxu həlkə mundak dəp

eytkin: — «Silər anglaxni anglaysılər, birak qüxənməysılər;
Kərüxnı kərtüsılər, birak bilip yətməysılər. **27** Qünki muxu
həlkning yürikini may կaplap kətkən, Ular anglojanda
külaqlırını eojır կiliwalojan, Ular kəzlirini yumuwalojan;
Undak bolmisidi, ular kəzliri bilən kərüp, Կuliki bilən
anglap, Kengli bilən qüxinip, Թz yolidin yanduruluxi bilən,
Mən ularni sakaytqan bolattim». **28** Xunga bilixinglar
kerəkki, Hudanıng bu nijatlıkı yat əlliklərgə əwətiliwatidu.
Ular bolsa uningoja kulak salmay կalmaydu! — dedi. U bu
səzlərni eytkanda Yəhudiylar əz-ara կattık talax-tartix
kilixip kətti. **30** [Pawlus] əzi ijarigə alojan əydə toluk
ikki yil turdi wə bu yərdə uning bilən kərüxüxkə kəlgən
həmmə kixilerni kobul կilip, **31** tolimu yürəklik bilən
həm həq tosaləqoja uqrımay, Hudanıng padixaհlikini jar
kilip, Rəb Əysə Məsihə dair həkikətlərni yətküzüp təlim
bərdi.

Rimliklaroja

1 Rosullukka tallap qakirilqan, Hudaning hux hewirini jakarlaxka ayrip tayinlengen, Mesihi, oysaning kuli bolqan manki Pawlustin salam! **2** Huda bu hux hewerning kelixini heli burunla poyqembərliri arkilik mukəddəs yazmilarda wədə kiloqanidi. **3** Bu hux hewer Θz Oqli, yəni Rəbbimiz oysa Mesihi toqrisididur; jismaniy jəhəttin U Dawutning nəslidin tuqulqan; birdinbir pak-mukəddəs Roh, təripidin əlümdin tirildürülük arkilik «küq-kudrat Igisi Hudaning Oqli» dəp kərsitilip bekitilgən; **5** U arkilik, xundakla Uning nami üçün barlıq əllər arısida Hudaqə etikədtin bolqan itaətmənlik wujudka kəltürülüxkə biz mehîr-xəpkətkə wə rosullukka tuyassər bolduk; **6** Silər ular arısida, oysa Mesihi təripidin qakirilqansıllar. **7** Xunga, Huda səygən wə U «mukəddəs bəndilirim» dəp qakiroqan Rim xəhirdiki həmminglaroja, Atimiz Hudadin wə Rəbbimiz oysa Mesihtin mehîr-xəpkət wə aman-hatırjəmlik bolqay! **8** Aldi bilən mən oysa Mesihi arkilik həmminglar üçün Hudayimoja təxəkkür eytimən; qunki silərning etikədinglar pütkül aləmgə pur kətti. **9** Θz Oqli toqrisidiki hux hewerdə qin roh-ķəlbim bilən mən hizmitini kiliwatqan Huda Θzi mening dualirimda silərni xunqə üzlüksiz əsləp turoqanlıkiməja guwahtur. **10** Mən dualirimda, mumkin kədər Hudaning iradisi bilən silərning yeninglaroja berixkə ahir tuyassər boluxkə həmixə etümimən. **11** Qunki mən silərni birər rohiy iltipatka igə kılıx arkilik mustəhkəmləx üçün silər bilən kərüxüvkə intayın təkəzzamən; **12** yəni, mən aranglarda bolsam, bir-birimizning etikədidin əzara

təsəlli wə ilham alalaymiz deməkqimən. **13** Kerindaxlar, mən silərning xuni bilixinglarnı halaymənki, baxka yərdiki əlliklərning arısında hizmitim mewə bərgəndək, silərning aranglardımı hizmitimning mewə berixi üçün yeninglaroja berixni kəp ḳetim niyət kildim, lekin bügüngi qə tosaləqoja uqrəp keliwatimən. **14** Mən hərkəndək adəmlərgə, məyli Yunanlıqlar wə yat taipilərgə, danixmən wə nadanlaroja bolsun, həmmisigə kərzədarmən. **15** Xuning üçün imkaniyət manga yar bərsila mən Rimdiki silərgimu hux hərwərni yətküzüp bayan kılıxka kızqınımən. **16** Qünki mən Məsih tooprısidiki bu hux həwərdin hərgiz hijil bolmayımən! Qünki u uningoja ixəngüqilirinin həmmisini, aldi bilən Yəhudiyaları, andin keyin Greklərni nijatka erixtüridiojan Hudanıng küq-kudritidur! **17** Qünki [hux həwərdə] etikadka asaslanıjan, Hudanıng birhil həkkənaliylik etikad kılıqularoja wəhiy kılınoğandur. [Mukəddəs yazmilarda] yeziləninidək: — «Həkkənaliy adəm ixənq-etikadi bilən həyat bolidu». **18** Qünki həkkənaliyətsizlik bilən həkikətni basidiojan insanlarning barlıq iplaslikioja wə həkkənaliyətsizlikiga nisbətən Hudanıng ķaratkan oqəzipi ərxtin oquq wəhiy kılınmakta. **19** Qünki insanlar Huda tooprıside bilələydiyojan ixlar ularning kəz aldida turidu; qünki Huda həmmmini ularoja oquq kərsitip bərgən **20** (qünki dunya apiridə bolqandan beri Hudanıng kezgə kərünməs əzgiqılıkları, yəni mənggülük kudriti wə birdinbir Huda ikənlikli Əzi yaratkan məwjudatlar arkılık oquq kərülməktə, xundakla buni qüxinip yətkili bolidu. Xu səwəbtin insanlar heq bahənə kərsitəlməydu) (*aiddios g126*) **21** —

qünki insanlar Hudani bilsimu, uni Huda dəp uluqlımidı, Uningoja təxəkkür eytmidi; əksiqə, ularning oy-pikirliri bimənə bolup, nadan կəlbı қarangojulixip kətti. **22** Əzlirini danixmən kılıp kərsətsimu, lekin əkilsiz bolup qıktı; **23** qırımas Hudanıng uluqlukining ornişa qırıp əlidiojan adəmzatka, uqar-kanatlaroja, tət ayaqlıq haywanlaroja wə yər beoqırloquqilaroja ohxaydijan butlarnı almaxturup կoyqanidi. **24** Xunga Huda ularni կəlbidiki xəhwaniy həwəsliri bilən iplaslik կilixka, xundakla bir-birining tənlirini nomuska կalduruxka կoyup bərdi. **25** Ular Huda toqrısidiki həkikətni yaloqanşa aylandurdi, Yaratkuqining ornişa yaritilojan nərsilərgə qoqunup, tawap-taət կiloqanidi. Həlbuki, Yaratkuqışa təxəkkür-mədhijə mənggүə oğulmakta! Amin! (**aiən g165**) **26** Mana xuning üçün, Huda ularni pəskəx xəhwaniy həwəslərgə կoyup bərdi. Hətta ayallarmu təbiyy jinsiy munasiwətni օqayıy munasiwətkə aylandurdi; **27** xuningdək, ərlərmü ayallar bilən bolidiojan təbiyy jinsiy munasiwətlərni taxlap, baxka ərlərgə xəhwaniy həwəslər bilən kəyüp pixidiojan boldi. Ərlər ərlər bilən xərməndilikkə kirixti wə nətijidə ularning muhalip կilmixliri əz bexioja qıktı. **28** Ular Hudani bilixtin waz keqixni layık kərgənlikli tallıqanlıkı üçün, Huda ularni buzuk niyətlərgə wə nalayık ixlarnı կilixka կoyup bərdi. **29** Ular hərhil həkkaniyətsizlik, rəzillik, nəpsaniyətqılık, eqmənlikkə qəmüp, həsəthorluk, կatillik, jedəlhorluk, məkkarlık wə hərhil bətniyətlər bilən toldi. Ular iɔqwagər, **30** təhməthor, Hudaşa nəprətlinidiojan, kibirlik, mahtanqak, qongqi, hərhil rəzilliklərni oylap

qıkdiridiojan, ata-anisining sezini anglimaydiojan, **31**
yorutulmiojan, wədisidə turmaydiojan, kəyümsiz wə
rəhimsiz insanlardur. **32** Ular Hudaning xularoja bolojan
adil həkümini, yəni xundak ixlarni қiloquqlarning elümgə
layik ikənlikini enik bilsimu, bu ixlarni əzliri қilipla
kalmay, bəlki xundak қilidiojan baxķılardın səyünüp
ularni alkixlaydu.

2 Əmdi əy baxķılarning üstidin həküm қilidiojan insan,
kim boluxungdin kət'iynəzər bahənə kərsitəlməysən;
qunki baxķılar üstidin կaysı ixta həküm қilsang, xu
ixta əz gunahıngni bekitisən. Qunki əy həkümqı, sən
əzüngmu ularoja ohxax ixlarni қiliwatisən. **2** Bizgə
məlumki, Hudaning undak ixlarni қilojanlar üstidin
həküm qıqirixi [mutlək] həkikətkə asaslanıqandur. **3**
Xunga, i xundak ixlarni қilojanlar üstidin həküm
qıkaroluqi, xundakla xuningoja ohxax ixlarni қilojuqi
insan, əzüng Hudaning həkümidin қaqqalaymən dəp
hiyal қilamsən? **4** Yaki Hudaning mehribanlığının
seni towa қılıx yolioja baxlaydiojanlığını həq bilməy,
uning mehribanlığı, kəng қorsaklığı wə səwr-takıtining
mollukioja səl қarawatamsən? **5** Əksiqə, towa қilmaydiojan
jahillilik wə tax yürəklikindin, Huda adil həkümini
ayan қilidiojan oğezəplik küni üçün sən əz bexingoja
qüxicidiojan oğzipini toplawatisən. **6** Huda hərkimgə əz
əməllirigə yarixa ix kəridü. **7** Yahxi ixlarni səwrqanlık
bilən қılıp, xan-xərəp, hərmət-ehtiram wə bakıylıqni
izdigənlərgə U mənggülük һayat ata қılıdu; (*aiōnios*
g166) **8** lekin xəhsiyətqilərgə, həkikətkə tən bərməy,
əksiqə həkkəniyətsizlikkə əgəxkənlərgə oğezəp-kəhr

yaqdurulidu; **9** yamanlık kılıdiqan barlık jan igisigə, aldi bilən Yəhudiylarqa, andin Greklərgə külpət wə dərd-ələm qüxicidu; **10** birak, barlık yahxilik kılıqularqa, aldi bilən Yəhudiylarqa, andin Greklərgə xan-xərəp, hərmət-əhtiram wə aman-hatirjəmlik təkdim kılınidu. **11** Qünki Hudada adəmning yüz-hatirisini kılıx yoktur. **12** — qünki Təwrat ənunini bilməy gunah sadır kılıqlararning hərbiri Təwrat ənuning həkümigə uqrımisimu, [əyibkə uqrəp] halak bolidu; Təwrat ənunini bilip turup gunah sadır kılıqlararning hərbiri bu ənun boyiqə sorakka tartılıdu **13** (qünki Hudanıng aldida ənunni anglıqlar əməs, bəlki ənunoja əməl kılıqular həkkaniy hesablinidu. **14** Qünki Təwrat ənunini bilməydioqan əlliklər təbiyy həldə bu ənunoja uyoğun ixlarnı kilsə, gərqə bu ənundin həwərsiz bolsimu, Təwrat ənuni ularda kərüngən bolidu. **15** Ularning bu kılıqları eż kələblirigə ənun tələplirining pütüklük ikənləkini kərsitidu; xuningdək, ularning wijdanlırimu eżlirigə həkikətning guwahqisi bolup, oy-pikirləri eżini əyibləydu yaki eżini akläydu) **16** — mən yətküzüp keliwatqan bu hux həwərgə asasən Hudanıng əysa Məsih arkılık insanlarning kəlbidə pükkən məhpiy ixlər üstidin həküm qıkırıdioqan künidə [yükirida etiloqan ixlər qoķum yüz beridu]. **17** Sənqı, əgər eżüngni Yəhudi dəp atap, Təwrat ənunoja ümid baqlap, Hudaqı təwəmən dəp mahtansang, **18** ənundin əginip uning iradisini bilip, esil bilən pəsnə pərk ətkən bolsang, **19** Təwrat ənunidin bilim wə həkikətning jəwhirigə igə boldum dəp əkarap, eżüngni korlarqa yol baxlıqı, əkarangoqda ələqanlarqa mayak, nadanlarqa əgətküqi,

gedəklərgə ustaz dəp ixəngən bolsang — **21** əmdi sən baxkılarqa təlim berisənu, əzünggə bərməmsən? Oşrılık kilmanglar dəp wəz eytisənu, əzüng oşrılık kılamsən?

22 «Zina kilmanglar» — dəp wəz eytiysənu, əzüng zina kılamsən? Butlardın nəprətlinisənu, əzüng buthanilardiki nərsilərni bulang-talang kılamsən? **23** Təwrat ənənəni bilən mahtinisənu, əzüng xu ənənələ hilaplıq kılıp, Huda oja daq kəltürəmsən?! **24** Huddi [mukəddəs yazmilarda] yeziləfinidək: «Silərning kilmixinglar tüpəylidin Hudanıg nami taipilər arısında kupurlukka uqrımaqta». **25** Təwrat ənənələ qılıncıq əməl kilsang, hətnə kılinojining əhmiyiti bolidu, lekin uningoja hilaplıq kilsang, hətnə kılinojining hətnə kılinojandək hesablinidu. **26** Əmdi hətnisizlər ənənəning tələpligə əməl kilsə, gərqə hətnisiz bolsimu, Huda təripidin hətnilik hesablanmamdu? **27** Təwrat ənənə dəsturidin həwərdar wə hətnilik turukluk ənənələ hilaplıq kılıquqi, i Yəhədiy, ənənələ əməl kılıdıcıqan jismaniyy hətnisizlər təripidin sening gunahıng üstidin həküm qikiriliwatmamdu? **28** Qünki sırtkı kerünüxi Yəhədiy bolsila uni [həkikiy] Yəhədiy degili bolmayıdu, sırtkı jəhəttiki jismaniyy hətninimu [həkikiy] hətnə degili bolmayıdu, **29** rohida Yəhədiy bolqını [həkikiy] Yəhədiydür; uning hətnə kılinojini hətnə ənənə dəsturi arxılıq əməs, bəlki ələbidə, Rohtindur. Bundaq kixinin təriplinixi insanlar təripidin əməs, bəlki Huda təripidin bolidu.

3 Undakta, Yəhədiy bolqanning Yəhədiy əməstin nemə artukqılık bar? Hətnilik bolqanning nemə paydisi bar?
2 Əməliyəttə, ularning hər jəhəttin kəp artukqılık bar.

Birinqidin, Hudaning bexarətlik səzliri Yəhədiyalar oja
amanət kılınoğan. **3** Əmdi gərqə ulardin bəziliri ixənqsiz
qıkkən bolsimu, buning oja nemə bolatti? Ular ning
ixənqsizlik禹 Hudaning ixənqliklikini yokka qıkırıwetərmü?
4 Hərgiz undak kilmaydu! Huda rastqıl hesablinip,
həmmə adəm yaloğançı hesablansun! Huddi [mukəddəs
yazmilarda Huda həkkidə] yeziləjinidək: — «Səzliginingdə
adil dəp ispatlanıqaysən, Xikayətkə uqriojiningda
oqlıbə kılıqaysən». **5** Lekin bizning həkkaniysızlıkimiz
arkılık Hudaning həkkaniyliki tehimu enik kərsitilsə,
bungoja nemə dəymiz? Həkkaniysızlıq üstigə oğəzəp
təkidioğan Hudani həkkaniy əməs dəymizmu (mən
insanqə səzləymən)? **6** Mundak deyixkə hərgiz bolmaydu!
Əgər undak bolsa, Huda aləmni կandaq sorakqa tartidu?
7 [Bəzilər yənə]: «Mening yaloğanqılıkmdın Hudaning
həkikətliki tehimu oquk kılınsa, xundakla uluqluksi
tehimu yorutulsa, əmdi mən yənə nemə üçün gunahkar
dəp karılıp sorakqa tartılımən?» [deyixi mümkün]. **8** Undak
bolqanda nemixka (bəzilər bizgə təhmət qaplimaqçı
bolup, gəplirimizni buriwətkəndək) «Yamanlık, kılıaylı,
bungdin yahxılıq qıkıp կalar» — deyixkə bolmaydu?
Bundaq degiçilərning jazalinixi həklikтур! **9** Əmdi nemə
deyix kerək? Biz [Yəhədiyalar] [Yəhədiy əməslərdin] üstün
turamduq? Yak, hərgiz! Qunki biz yukarıda Yəhədiyalar
bolsun, Greklər bolsun həmmisining gunahning ilkidə
ikənlikini ispatlap əyiblidük. **10** Dərwəkə, mukəddəs
yazmilarda yeziləjinidək: — «Həkkaniy adəm yok, hətta
birimu yoktur, **11** Yorutuloğan kixi yoktur, Hudani
izdiginimu yoktur. **12** Həmmə adəm yoldin qətnidi,

Ularning barlıkjı ərziməs bolup qıktı. Mehribanlıq kılıoluqi yok, hətta birimu yoktur. **13** Ularning gelı eqilojan kəbridək sesiktur, Tilliri kazzaplik, kilmakta; Kobra yilanning zəhiri ləwliri astida turidu; **14** Ularning zuwani karojax həm zərdigə tolojan. **15** «Putliri kan toküxkə aldiraydu; **16** Barojanla yeridə wəyranqılık wə pajıəlik ixlar bardur. **17** Tinqlik-aramlıq yolını ular həq tonuojan əməs». **18** «Ularning nəziridə Hudadin қorkıdijojan ix yoktur». **19** Təwrattiki barlıq səzlərning Təwrat kanuni astida yaxaydiojanlaroja қarita eytilojanlıkı bizgə ayan. Bularning məksiti, hər insanning aɔ̄zi bahənə kərsitəlməy tuwaklinip, pütkül dunyadikilər Hudanıng sorıkida əyibkar ikən dəp ayan қılinsun, degənliktur. **20** Xunga, həqkandak ət igisi Təwrat-kanunioja əməl kılıxka intilixliri bilən [Hudanıng] aldida həkkaniy hesablanmaydu; qünki Təwrat kanuni arkılık insan əz gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır kanun yoli bilən əməs, bəlki Hudanıng Əzidin kəlgən birhil həkkaniyilik axkarilandı! Bu hil həkkaniyilkə kanunning ezi wə pəyoqəmbərlərning [yazmılırimu] guwahlıq bərgəndur; **22** yəni, Hudanıng Əysə Məsihning ixənq-sadakətliki arkılık etikəd kılıoluqilarıning həmmisining iqigə həm üstigə yətküzidijan həkkaniyilikidur! Bu ixta ayrimqılık yoktur **23** (qünki barlıq insanlar gunah sadır ķılıp, Hudanıng xan-xəripigə yetəlməy, uningdin məhrum boldı) **24** Qünki etikədqiların həmmisi Məsih Əysada bolğan nijat-hərlük arkılık, [Hudanıng] mehir-xəpkəti bilən bədəlsiz həkkaniy ķilinidu. **25** Huda Uni gunahlارının jazasını kətürgüqi kafarət կurbanlıği süpitidə təyinlidi;

[insanlarning] Uning [kurbanlik] kenişa ixənq başlıxi bilən [kurbanlık] inawətliktur. Huda bu arkılık burunkı zamandikilərning sadir kılajan gunahlırişa səwr-takətlilik bolup, jazalimay etküzüwetixining adillik ikənlikini kərsətti. **26** Buningşa ohxax bu [kurbanlık] arkılık U hazırkı zamanda bolojan həkkaniyliğinimu kərsətkən. Xundak kılıp U Əzining həm həkkaniy ikənlikini həm Əysanıng etikədida bolouqını həkkaniy kılouqı ikənlikinimu namayan қıldı. **27** Undak bolsa, insanning nemə mahtanoğulılıki bar? Mahtinix yok қılındı! — Nemə prinsipka asasən? Kanunoşa intilix prinsipi bilənmə? — Yak! «Etikəd» prinsipi bilən! **28** Qünki «Insan Təwrat kanunişa əməl kilişkə intilixləri bilən əməs, bəlkı etikəd bilən həkkaniy kılınıdu» dəp hesablaymır! **29** Əjəba, Huda pəkətla Yəhudiylarningla Hudasi? U əllərningmu Hudasi əməsmə? Xundak, u əllərningmu Hudasidur. **30** Huda bolsa birdur, U hətnə kılınoğanlarnı etikəd bilən həmdə hətnə kılınmioğanlarnı etikəd bilən həkkaniy kılıdu. **31** Əmdi etikəd prinsipi bilən Təwrat kanunini bikar kiliwetimizmu? Yak, dəl buning əksiqə, uni küqkə igə kılımız.

4 Undakta, biz [Yəhudiylarning] jismaniy jəhəttiki atımız İbrahimning erixkini toqrisida nemə dəymiz? **2** Əgər İbrahim əməlliri bilən həkkaniy dəp jakarlanıqan bolsa, uningda mahtanoğudək ix bolatti (bərəbir Hudanıng aldida uning mahtinix həkkə yok idi). **3** Qünki mukəddəs yazmilarda nemə deyilgən? — «İbrahim Hudaşa etikəd қıldı; Bu uning həkkaniyliyi hesablandı» deyilidü. **4** Ixligüçigə berilidişan hək «mehlir-xəpkət»

hesablanmaydu, bəlki birhil «kərz kayturux» hesablinidu.

5 Birak, heq ix-əməl kilmay, pəkət nomussiz gunahkarlarnı həkkaniy kılouqi Hudaşa etikad kılıdişan kixining bolsa, uning etikadi həkkaniylik dəp hesablinidu! **6** Huda kılışan əməllirigə karimay, həkkaniy dəp hesablışan kixining bəhti toqruluk Dawut [pəyojəmbərmə] mundak degən: — **7** «Itaətsizlikliri kəqürüm kılınoşan, Gunahlıri yepiloşan kixi nemidegən bəhtliktur! **8** Pərwərdigar gunahlıri bilən heq hesablaxmaydışanlar nemidegən bəhtliktur!». **9** Əmdi bəht yalozuz hətnə kılınoşanlarqıla mənsup bolamdu, yaki hətnə kılınmışanlarqımu mənsup bolamdu? Qünki: «İbrahimning etikadi uning həkkaniylikı dəp hesablandı» dəwatımız. **10** Həkkaniylik əndək əhwalda uningoşa hesablandı? Hətnə kılınixtin ilgirimə yaki hətnə kılınixtin keyinmu? U hətnə kılınoşan həldə əməs, bəlki hətnə kılınmışan həldə hesablandı! **11** Uning hətnini kobul kılınızı bolsa, uni hətnə kılınixtin burunla etikadi arkılık igə bolışan həkkaniylikka məhür bəlgisi süpitidə bolışanidi. Demək, u hətnisiz turup Hudaşa etikad kılouqların həmmisining atisi boldı — ularmu [etikadi bilən] həkkaniy hesablinidu! **12** U yənə hətnə kılınoşanlarningmu atisidur; demək, hətnə kılınoşan bolux bilən təngla hətnə kılınmışan waktidimu etikadlık yol mangışan atımız İbrahimning izlirini besip mangışanlarningmu atisi bolışandur. **13** Qünki [Hudanıng] İbrahimə wə nəsligə dunyaşa mirashor bolux toorisidiki wədə berixi İbrahimning Təwrat ənənəvi əməl kılıxka intilginidin əməs, bəlki etikadın bolışan həkkaniyliktin kəlgən. **14** Qünki əgər

kanunoga intilidioqanlar mirashor bolidioqan bolsa etikad bikar nərsə bolup қalatti, Hudaning wədisimu yokqa qıkdiriloqan bolatti. **15** Qünki Təwrat kanuni [Hudaning] օzəzipini elip kelidu; qünki қanun bolmisa, itaətsizlik degən ixmu bolmaydu. **16** Xuning üçün, Hudaning wədisining [pəkət] Əz mehîr-xəpkəti arkılık əməlgə axuruluxi üçün, u etikadkila asaslinidu. Buning bilən u wədə İbrahîmning barlık əwladlirioqa, pəkət Təwrat kanuni astida turidioqanlarqıla əməs, bəlki İbrahîmqə etikad қılqıqlıarning həmmisigimu kapalətlik қılınoqan. Qünki mukəddəs yazmilarda: «Seni nuroqun қowmning atisi kıldı» dəp yezilqinidək, İbrahîm həmmimizning atisidur. Dərhəkikət, u əlüklərni tirildüridioqan, məwjut bolmioqanni bar dəp məwjut қılıdiqan, ezi etiəjad baoqliqan Huda aldida həmmimizning atisi boldi. **18** Həqkandak ümid қalmışımı u yənilə ümidi tə etikad kıldı wə xuning bilən uningə: «Sening nəslinq [san-sanaksız] bolidu» dəp aldin eytiloqandək nuroqun қowmning atisi boldi. **19** U yüz yaxqa yekinlap, tenini əlgən hesablısimu, xundakla ayali Sarahningmu baliyatqusunu əldi dəp karisimu, yənilə etikadta ajizlaxmidi; **20** Hudaning wədisigə nisbətən etikadsızlıq kılıp həq ikkilənmidi, əksiqə u etikədi arkılık küqəytildi wə Hudani uluqlidi, **21** «U nemini wədə қılıqan bolsa xuni əməlgə axurux կudritigə Igidur» dəp toluk ixəndürüldi. **22** Xuning bilən bu «uning həkkaniyiliği hesablandı». **23** Bu, «Uning həkkaniyiliği hesablandı» degən səz yalovuz uning üçünla əməs, **24** bəlki Rəbbimiz Əysani əlümdin tirildürgən Hudaşa etikad қılıxımız bilən həkkaniy hesablinidioqan

bizlər üçünmu yezilojan; **25** [Məsih] bolsa itaətsizliklirimiz
üqün pida yolioja tapxuruldi wə həkkaniy қiliniximiz
üqün tirildürüldi.

5 Xunga etikəd bilən həkkaniy қilinojan ikənmiz,
Rəbbimiz Əysə Məsih arkılık Huda bilən inak munasiwəttə
bolımız. **2** U arkılık etikəd yolda bizni qing turozidiojan
bu mehîr-xəpkitining iqigə kirix hökükiyoja tuyəssər
bolduk, xuningdək Hudanıng xan-xəripigə baoqliojan
ümidiımızdin xad-huram bolımız. **3** Xundağ bolupla
ķalmay, müxkül əhəwallar iqidə xadlinimiz; qunki
müxküllük səwrqanlıknı, səwrqanlık qidamlıknı, qidamlık
ümidi elip kelidu, dəp bilimiz. **5** Wə bu ümid bizni
yərgə karitip կoymaydu, qunki bizgə ata қilinojan
Mukəddəs Roh arkılık Hudanıng mehîr-muhəbbiti
alliburun kəlbimizgə kuyulup exip taxti. **6** Qunki biz pəkət
amalsız қaloqinimizda, Məsih biz iħlassizlar üçün [Huda]
bekitkən wakitta əzini pida կildi. **7** Birsining həkkaniy
adəm üçün jenini pida կilixi naħayiti az uqraydiojan ix;
bəzidə yahxi adəm üçün birsi pida boluxka jür'ət կiliximo
mumkin; **8** lekin Huda Əz mehri-muhəbbitini bizgə
xuningda kərsituduki, biz tehi gunahkar waktimizda,
Məsih biz üçün jenini pida կildi. **9** Hazır biz Uning
keni bilən həkkaniy қilinojan ikənmiz, əmdi U arkılık
[kelidiojan] oqəzəptin կutuluximiz tehimu jəzməndur.
10 Qunki burun Huda oqa düxmənolojan bolsa kəmət,
Oqlining əlümi arkılık bizni Uning bilən inaklaxturojan
yərdə, Uning bilən inaklaxturulolojandin keyin, əmdi
[Oqlining] hayatı arkılık biz tehimu կutuldurulmamduk?!
11 Buning bilərlə կalmay, hazır biz Rəbbimiz Əysə Məsih,

arkılık Huda bilən inaklaxturulduk, U arkılıkmu Hudanıng Əzidin xadlinimiz. **12** Xuningdək, gunahning dunyaçı kirixi birlə adəm arkılık boldı, əlümning dunyaçı kirixi gunah arkılık boldı; xuning bilən gunah arkılık əlüm həmmə adəmgə tərkəldi; qünki həmmə adəm gunah sadır қıldı **13** (qünki Təwrat əzanunidin ilgirimu gunah dunyada bar idi, əlwəttə; əlbuki, əzan bolmisa gunahning hesabi elinmaydu. **14** Xundaklımu, əlüm Adəm'ata wakətidin Musa pəyojəmbər wakti ojıqə insanlarojumu həküm sürdi; ular gərqə Adəm'atining sadır kılçan itaətsizlikidək gunah sadır kılçan bolsimu, bu insanlarmu əlüm həkümüdin haliy bolmidi). Adəm'atining əzi — keyin kelidiojan Məsihning bir bexarətlik ülgsidur; **15** əlbuki, [Hudanıng] xapaətlik sowoqıti Adəm'atining itaətsizlikining pütünləyəksidur. Qünki birlə adəmning itaətsizlikı bilən nuroqun adəm əlgən bolsa, əmdi Hudanıng mehîr-xəpkıti wə xuningdək birlə adəm, yəni Əysə Məsihning mehîr-xəpkıti arkılık kəlgən sowoqat exip-texip turoqaqka, nuroqun adəmgə yətküzüllüp tehimu zor nətijə hasil қıldı! **16** Xu xapaətlik sowoqatning nətijisi bolsa, xu bir adəmning gunahının akiwitigə pütünləy oxımayıdu. Qünki bir adəmning bir kətim ətküzgən itaətsizlikidin qıçarojan həküm insanlarnı gunahkar dəp bekitkən bolsimu, əmma xu xapaətlik sowoqat bolsa kəpligən kixilərning nuroqun itaətsizlikliridin «həkkaniy kılınix»ka elip baridu. **17** Əmdi bir adəmning itaətsizlikı tüpəylidin, ənə xu bir adəm arkılık əlüm həkümran bolçan yərdə, [Hudanıng] mol mehîr-xəpkıtinı, xundakla həkkaniyilik bolçan xapaətlik sowoqitini köbul kılçanlar bir adəm,

yəni xu Əysa Məsih arkılık hayatı xunqə əyalibanə həkümranlıq ķiloqular bolmamdu! **18** Xunga, bir ketimlik itaətsizlik tüpəylidin barlıq insanlar gunahning jazasiqa məhkum ķilinoğan bolsa, ohxaxla bir ketimlik həkkaniy əməl bilən həyatlık elip kelidiqan həkkaniyilik pütkül insanlarqa yətküzülgən. **19** Bir adəmning bir ketimlik itaətsizlik arkılık nuroğun kixilər dərwəkə gunahkar ķilinip bekitilgəndək, bir adəmning bir ketimlik itaətmənlik bilənmə nuroğun kixilər həkkaniy ķilinip bekitilidu. **20** Əmdi Təwrat ənanı insanning itaətsizlikliri koprək axkarlinip bilinsun dəp kirgüzülgənidi. Lekin gunah կeyərdə kəpəygən bolsa, [Hudaning] mehîr-xəpkitimənlik xu yerdə tehimu exip taxti. **21** Xuningdək, gunah [insaniyatning] üstidin həkümranlıq ķilip [ularnı] əlümgə elip barənidək, [Hudaning] mehîr-xəpkiti həkkaniyilikka asaslinip həkümranlıq ķilip, insanni Rəbbimiz Əysa Məsih arkılık mənggülük həyatlichkeitə erixtəridu. (*αιώνιος γ166*)

6 Undakta, nemə degülük? Hudaning mehîr-xəpkiti tehimu axsun dəp gunah iqidə yaxawerəmdük? **2** Yak, hərgiz! Gunahka nisbətən əlgən bizlər կandağmu uning iqidə yaxawerimiz? **3** Yaki silər bilməmsilər? Hərkəy simiz Məsih Əysaqa kirixkə qəmüldürülgən bolsaq, Uning əlumi iqigə qəmüldürüldük? **4** Biz qəmüldürük arkılık Uning əlumi iqigə kirip, Uning bilən billə kəmünduk; buning məksiti, Məsih Atining xan-xəripi arkılık əlüm din tirilginidək, bizningmu yengi hayatı mengiximiz üzündür. **5** Qünki [Məsihning] əlümigə ohxax bir əlüm də Uning bilən birgə baoqlanınanikənmiz,

əmdi biz qokum Uning tirilixigə ohxax bir tirilixtimu
Uning bilən birgə bolimiz. **6** Xuni bilimizki, gunahning
makani bolğan tenimiz kardin qırırilip, gunahning
küllükida yənə bolmaslığımız üçün, «kona adəm»imiz
Məsih bilən billə krestlinip əlgən **7** (qünki əlgən kixi
gunahtin halas bolğan bolidu). **8** Məsih bilən billə
əlgən bolsak, uning bilən təng yaxaydişanlığımızı
ixinimiz. **9** Qünki Məsihning əlümdin tirilgəndin keyin
kayta əlməydişanlıq, əlümning əmdi Uning üstidin yənə
həkümranlık kılalmayışanlıqı bizgə məlum. **10** Qünki
Uning əlumi, U gunahni bir tərəp kılıx üçün pəkət bir
ketimlik əldi; Uning hazır yaxawatkan hayatı bolsa, U
Hudaşa yüzlinip yaxawatkan həyattur. **11** Xuningə
ohxax, silərmə əzünglarnı gunahka nisbətən əlgən,
əmma Məsih əysada bolup Hudaşa yüzlinip tirik dəp
həsablangalar. **12** Xunga gunahning əlidioğan teninglarda
həkümranlık kılıxiqa yol koymangalar, uning rəzil arzu-
həwəslirigə boysunmangalar, **13** xuningdək teninglarning
heq əzasını həkkaniyətsizlikə koral kılıp gunahka
tutup bərməngalar. Əksiqə, əlümdin tirildürülgənlərdək,
əzünglarnı Hudaşa atanglar həmdə teninglardiki əzalarnı
həkkaniyətning koralı kılıp Hudaşa atanglar. **14** Gunah
silərning üstünglərə heq həkümranlık kilmaydu; qünki
silər Təwrat ənanı astida əməs, bəlkı Hudanıng
mehir-xəpkəti astida yaxawatisilər. **15** Undakta, kəndak
kılıx kerək? Ənanı astida əməs, mehir-xəpkət astida
bolğanlığımız üçün gunah sadir kiliwərsək bolamdu?
Yak, hərgiz! **16** Əzliringlarnı itaətmən küllardək birigə
tutup bərsənglər, xu kixinin kuli bolğanlığinglarnı

bilməmsilər – yaki əlümgə elip baridiqan gunahning
külliri, yaki Huda aldida həkkaniylikkə elip baridiqan
itaətmənlikning külliri boluxunglar mukərrər? **17** Hudaşa
təxəkkür! Burun gunahning կuli bolqansilər, birak
[Məsihning] təlimigə baxlinip, bu təlim kərsətkən
nəmunigə qin dilinglardin itaət қildinglar. **18** Silər
gunahning küqidin kutuldurulup, həkkaniylikning külliri
boldunglar. **19** Ətliringlar ajiz bolqaqka, silərgə insanqə
səzləwətimən: — ilgiri silər tən əzayinglarni napak ixlaroja
wə əhlaksızlıkkə küllardək tutup berixinglar bilən tehimü
əhlaksızlıkları kılıqandək, əmdi hazır tən-əzaliringlarnı
pak-mukəddəslikkə baxlaydiqan həkkaniylikkə küllardək
tutup beringlar. **20** Silər gunahning külliri bolqan
waktinglarda, həkkaniylikning ilkidə əməs idinglar. **21**
Həzir nomus dəp կariojan burunki ixlardin xu qəoqda
silər zadi կandaq mewə kərdünglar? U ixlarning akıweti
əlümdür. **22** Birak, hazır silər gunahtın ərkin kılınip,
Hudaning külliri bolqan ikənsilər, silərdə əzünglarnı pak-
mukəddəslikkə elip baridiqan mewə bar, uning nətijisi
mənggülük hayattur. (*aiōnios g166*) **23** Qünki gunahning ix
həkkə yənilə əlümdür, birak Hudaning Rəbbimiz Məsih
Əysada bolqan sowqıti bolsa mənggülük hayattur. (*aiōnios*
g166)

7 1 կerindaxlar, mən hazır Təwrat կanunini bilgənlərgə
səzləwətimən; silər կanunning pəkət hayat waktidila
insan üstigə həkümran bolidiqanlığını bilməmsilər?
2 Məsilən, eri bar ayal, eri hayatla bolidikən, կanun
boyiqə erigə baqlanojan; lekin eri əlüp kətsə, [əzini
erigə baqlıqan] nikah կanunidin azad kılınıdu. **3** Xuning

üqün, bu ayal eri həyat waktida baxka bir ərgə baqlansa, zinahor ayal dəp atılıdu. Lekin eri əlüp kətsə, u [nikah] ənunidin ərkin bolidu; xu qaođda baxka bir ərgə təgsə, zina kılıqan bolmaydu. **4** Huddi xuningdək, ərindaxlar, silər Əysə Məsihning [kurbanlıq] teni arkılık Təwrat ənunioja nisbətən əldüngər. Buning məksiti silərning baxka birsigə, yəni əlümdin Tirilgütigə baqlinixinglar wə xuning bilən Hudaşa mewə berixinglardin ibarəttur. **5** Qünki biz «ət»ning ilkidə waktimizda, Təwrat ənuni gunahning arzu-həwəslirini tehimu қozəp, tenimizdiki əzalarda əlümgə elip baridiqan mewini qıkarənanidi; **6** lekin, hazır biz Təwrat ənunining ilkidin ərkin bolduk. Qünki əzimizni booup turidiqan bu ənunoja nisbətən elgən bolup, ənunning dəsturining kona yolda əməs, bəlkı Rohning yengi yolda [Hudanıng] կullukında bolımız. **7** Undakta nemə degülük? Təwrat ənunining ezi gunahmu? Hərgiz undak əməs! Dərwəkə, ənunning kərsətmiliri bolmisa, gunahning nemə ikənlikini bilməydim. Ənun «nəpsaniyatqılık kılma» demigən bolsa, nəpsaniyatqılıkning nemə ikənlikini bilmigən bolattım. **8** Lekin gunah ənunning əmri arkılık pursət tepip, iqimdə hərhil nəpsaniyatqılıklerni қozəjidi. Təwrat ənuni bolmisa, gunahmu əlüktək jansız bolatti. **9** Bir qaođlarda ənunning sırtida yaxiqinimda həyat idim, lekin ənun əmrini bilixim bilənla, gunahmu janlinip, meni əlümgə elip bardı. **10** Əslidə kixigə həyatlıq elip kəlsun dəp buyrulqan ənunning əmri əksiqə manga əlüm elip kəldi. **11** Qünki gunah ənunning əmri bilən hujum pursitini tepip, meni azdurdi wə əmr arkılık meni

əltürdi. **12** Buningdin қарында қанун һәкікәтән пак-мukәddəstur, uning əmrimu mukәddəs, tooqra-adalətlik wə yahxidur. **13** Undakta, yahxi bolqını manga əlüm boldimu? Hərgiz undak əməs! Bəlkı, gunahning kəwətla կəbih iкənlikli əmr arkılık oquq axkarilinixi üçün, bu yahxi əmrning wasitisi bilən gunah məndə əlüm pəyda қildi. **14** Təwrat қanunining «rohka təwə» iкənlikini bilimiz. Birak mən bolsam «ətkə təwə»durmən, demək gunahka կuldək setilojanmən. **15** Qünki nemə կiliwatkinimni əzümmu bilməymən. Qünki əzüm niyət kılqan ixlarnı kilmaymən; əksiqə, nəprətlinidiojinimni կilimən. **16** Lekin əger əzüm halimiqan ixlarnı kilsam, əzüm қanunning yahxi iкənlikini etirap kılqan bolimən. **17** Xundak ikən, bu ixlarnı mən əməs, bəlkı iqimdə məwjut bolqan gunah kilduridu. **18** Iqimdə, yəni mening ətlirimdə həq yahxilikning məwjut əməslikini bilimən; qünki yahxilik kılıx niyitim bar bolsimu, uni կilalmaymən. **19** Xuning üçün əzüm halıqan yahxilikni կilmay, əksiqə halimiqan yamanlıkni կilimən. **20** Əzüm niyət kilmiqan ixni kilsam, buni կilidiqan mən əməs, bəlkı iqimdə makan kılqan gunahtur. **21** Buningdin əzümdiki xundak bir қanuniyatni baykaymənki, yahxilikni կilmakçı bolqinimda, yamanlık һaman iqimdə manga һəmrəh bolidu. **22** Kəlbimdə Hudanıng қanunidin səyünimən; **23** birak tenimdiki əzalirimda baxka bir қanuniyatni sezimən. Bu қanuniyat kəlbimdiki қanun bilən jəng կilip, meni tenimdiki əzalirimdiki gunah sadır կilduroquqi қanuniyatka əsir կildi. **24** Nemidegən dərdmən adəmmən-hə! Өlümgə elip baridioqan bu tenimdin kimmu meni կutkuzar?

25 Rəbbimiz Əysə Məsih arkılık Hudaşa təxəkkür bolsun! Xundak kılıp, kəlbim bilən Hudanıñ қанунија itaet kılımən, lekin ətlirimdə gunah sadır kıldıruojuqi қанuniyətkə itaet kılımən.

8 Hulasilisak, Məsih Əysada bolqanlar gunahning jazasiја məhkum bolmaydu. **2** Qünki Məsih Əysada bolqan həyatlıknı bəhx etidiojan Rohning қанuniyiti adəmni gunahka wə əlümğə elip baridiojan қanuniyəttin silərni halas kıldı. **3** Qünki [gunahlik] ət elip kelidiojan ajizlik tüpəylidin Təwrat қanuni kılalmıqjanni Hudanıñ Əzi [kıldı]; U Əz Ooqlini gunahkar ətlik kiyapəttə gunahni bir tərəp kılıxka əwətip, əttiki məwjut gunahni [əlümğə] məhkum kiliwətti; **4** buning bilən [mukəddəs] қanunning həkəaniy təlipi ətkə əgəxməydijan, bəlki Rohka əgixip mangidiojan bizlərdə əməlgə axurulidu. **5** Qünki ətkə boysunidiojanlar ətkə has ixlarning oyida yürüdu; Mukəddəs Rohka boysunidiojanlar bolsa, xu Rohka ait ixlarning oyida yürüdu. **6** Əttiki oy-niyətlər adəmni əlümğə elip baridu; Mukəddəs Rohka ait oy-niyətlər həyatlık wə hatırjəm-amalıktur; **7** qünki əttiki oy-niyətlər Hudaşa düxmənliktur; qünki ət Hudanıñ қanuniја boysunmaydu həm hətta uningoja boysunuxi mumkin əməs; **8** əttə bolqanlar Hudani hursən kılalmaydu. **9** Əmma silərgə kəlsək, pəkət Hudanıñ Rohı dərwəkə iqinglarda yaxawatkan bolsa, silər əttə əməs, bəlki Rohta yaxaysilər. Əmma Məsihning Rohıja igə bolmiojan adəm bolsa, u Məsihkə mənsuplardın əməs. **10** Lekin Məsih կəlbinglarda bolsa, teninglar gunah tüpəylidin əlümning ilkidə bolsimu, həkəaniylik

tüpəylidin rohinglar həyattur. **11** Həlbuki, əlgən Əysani
əlüm din Tirildürgüqining Əzidiki Roh silərdə yaxisa,
Məsihni əlüm din tirildürgüqi kəlbinglarda yaxawatkan
Rohı arkılık əlidiojan teninglarnimu həyatı küqkə igə
kilidu. **12** Xuning üqün, kərindaxlar, biz ətkə kərzdar
əməs, yəni uningoja əgixip yaxaxka kərzdar əməsmiz.
13 Qünki ətkə əgixip yaxisanglar, əhalak bolisilər; lekin
Muğəddəs Rohka tayinip əttiki kilmixlarnı əlümğə
məhkum kilsanglar, yaxaysilər. **14** Qünki kimlərki
Hudanıng Rohining yetəkqilikidə yaxisa, xularning
həmmisi Hudanıng pərzəntliridur. **15** Qünki silər əbul
kilojan roh əllukka ait əməs, xundakla silərni əyata
korkunqka salojuqi birhil roh əməs, bəlki silər oqullukka
elip baridiojan Rohni əbul kiloqansilər; U arkılık «Abba,
ata!» dəp nida kılımiz. **16** Roh bizning əz rohimiz
bilən billə bizning Hudanıng balılıri ikənlikimizgə
guwahlıq beridu. **17** Hudanıng balılıri ikənmiz, əmdi
mirashorlarmu bolimiz — Hudanıng mirashorlari həmdə
Məsih bilən təng mirashor bolimiz — pəkətla uning bilən
təng azab-okubət tartsakla, uning bilən xan-xərəptin
təng bəhrimən bolimiz. **18** Qünki mən hazırkı azab-
okubətlərning kəlgüsidiə bizdə axkarilinidiojan xan-
xərəplərgə heq selixturoquqılıki yok dəp hesablaymən.
19 Qünki pütkül kainat Hudanıng oqullirining ayan
kiliñixini intizarlık bilən kütməktə. **20** Qünki yaritilojan
kainat [Hudanıng] [ləniti astida kəlip], bimənilikkə
qəktürüldi. Bu, kainatning əz ihtiyarı bilən əməs, bəlki
uni qəktürgüqining iradisi bilən boldi wə xundak ümidi
bilən boldiki, kainat əzimu qiriqtin bolovan əlluktin

ķutkuzulup, Hudaning pərzəntlirigə beoqxlinidiqan xan-
xərəpkə təwə bolğan hərlükkə erixtürülüxtin ibarət idi. **22**
Qünki pütkül kainatning һazirojıqə nalə-pəryad kətürüp,
tuşut tolojikining azabını birlikdə tartıwatkanlığını
bilimiz. **23** Yalnız kainat əməs, hətta bizmu, yəni
[mukəddəs] Rohning tunji qıçıraqan mewisidin bəhrimən
bolğan bizlərmə dilimizda nalə-pəryad kətürməktimiz
həmdə [Hudaning] oqlulları süpitidə կöbul қiliniximizni,
yəni tenimizning nijatning hərlükigə qıkırılıxını intizarlık
bilən kütməktimiz. **24** Biz ümidkə baqlanojaqka
təkəzələnən kənəmiz. Lekin ümid қilinən nərsə kərulgən
bolsa, u yənə ümid bolamdu? Kimmu kəz aldidiki
nərsini ümid қılsun? **25** Birak, tehi kərmiginimizgə
ümid baqlıqanikənəmiz, uni səwrqanlıq bilən kütüximiz
kerəktur. **26** Xuningdək, insaniy ajizlikimizda [Mukəddəs]
Roh kelip bizgə yardım қılıdu; qünki қandaq dua
ķiliximiz kerəklikini bilməymiz. Lekin Rohning Əzi
ipadılığızın nalə-pəryad bilən biz üçün [Hudaning
aldida] turup dua-tilawət қılmacta. **27** İnsanlarning
kəlbini inqkiləp kezitip Қarioquqi bolsa, [Mukəddəs]
Rohning oy-niyətlirining nemə ikənlikini bilidu; qünki
U Hudaning iradisi boyiqə mukəddəs bəndiliri üçün
[Hudaning aldida] dua ķilip etünməktə. **28** Xundakla
xuni bilimizki, pütkül ixlar Hudani səyidiojanlarning,
yəni uning məksət-muddiasi boyiqə qakırilojanlarning
bəht-bərikitigə birlikdə hizmət қılmacta. **29** Qünki
Huda aldin kəngligə pükkənkixilərni, ularning kəlgüsidi
Əz Oqlining obrazıqə ohxax bolidiojinini, Oqlining
nuroqun ərindaxlıri arisidiki tunji oqlı bolidiojinini aldin

bəlgiligən. **30** Aldin bekitkən kixilərni U qakirdi, qakirojan kixilərni U həkkaniy қildi; həkkaniy қilojanlar oja U xan-xərəp ata қildi. **31** Undakta, bu ixlar oja yənə nemə dəyli? Huda biz tərəptə turojanikən, kimmu bizgə қarxi qıkalisun?! **32** Əz Oqlinimu ayimay, Uni həmmimiz üçün pida yolioja tapxurojan [Huda], Uningoja қoxup həmmmini bizgə xərtsiz ata қılmay қalarmu? **33** Kimmu Hudaning talliojanlıri üstidin xikayət қılalisun?! Huda həkkaniy қilojan yerdə, **34** kimmu gunahka məhkum қılalisun? Əlgən, xundakla tirilgən wə Hudaning ong yenida turuwatkan, həmdə biz üçün [Hudaning aldida] turup dua-tilawət қiliwatkan Məsih xundak қılarmu?! **35** Kim bizni Məsihning mehîr-muhəbbitudin ayriwetəlisun? Japamuxəkkətmu, dərd-ələmmu, ziyankəxlilikmu, aqarqılıkmu, yalingaqılıkmu, heyim-hətərmu yaki қiliqmu? **36** [Mukəddəs yazmilarda] eytiləjinidək: — «Seni dəp kün boyi kırılmaktımız, Boozlinixni kütüp turojan koylardək hesablanmaklığımız». **37** Biraq bizni Səygüqigə tayinip bularning həmmisidə əqaliplarning əqalipi bolmaklığımız; **38** Xuningoja қət'iy կayıl қılindimki, məyli əlüm bolsun həyatlık bolsun, pərixtilər bolsun jin-xəytan həkümrənlər bolsun, hazırlıq ixlar yaki kəlgüsidi ki ixlar bolsun, hərkəndək rohiy küqlər bolsun, **39** pələk bolsun həng bolsun, xundakla pütkül kainatta yaritilojan hərkəndək baxqa bir xəy'i bolsun, bizni Rəbbimiz Məsih Əysada bolğan Hudaning mehîr-muhəbbitudin həqqaqan ayriwətküqi bolalmaydu.

9 Mən Məsihtə həkikətni səzləymən, yalojan gəp eytməymən, wijdanım Mukəddəs Rohning ilkidə bolup

ezəmgə guwahlıq kilmakta — 2 Kəlbimdə zor dərd-ələm wə tügiməs azab bar. 3 Qünki mening buradərlirim, yəni jismani yəhəttiki əkerindaxlirim bolğan Israillarnı [nijat tapkuzalisam] [Hudanıng] lənitigə əkəlip Məsihtin məhrum kılıniximni tiləxkə razi idim; ular Israillar! — ularqa oqulluk hökükü, [Hudanıng] xan-xəripining ayan kılınıxi, əhdiliri, Təwrat əmanət boluxı, ibadət hizmətliri wə [Təwrat] wədiliri nesiwə kılındı. 5 Uluq [ibraniy] ata-bowliri ularningkidur; jismani yəhəttə Məsih ularning əjdadidur. U barlık məwjudat üstidin həküm sürgüqi, mənggү mubarək Hudadur. Amin! (aiōn g165) 6 — Bırak Hudanıng [Israiloqa bolğan] sezi bikar boldı, deməymən; qünki Israildin bolğanlarning həmmisila həkikiy Israel hesablanmaydu; 7 xuningdək, İbrahimning əwlədliri bolsimu, həmmisila uning pərzəntliri hesablanmaydu. Qünki [mukəddəs yazmilarda İbrahimə]: «İshäktin tərəlgənlərlə sening nəslinq hesablinidu» — deyilgən. 8 Demək, jismani yəhəttin [İbrahimdin] tərəlgən pərzəntlər Hudanıng pərzəntliri boliwərməydu, bəlkı [Hudanıng] wədisi arkılık tərəlgənlər [İbrahimning] həkikiy nəqli hesablinidu. 9 Qünki Hudanıng bərgən wədisi mundak idi: «[Kelər yili] muxu qaoqla қaytip kelimən, Sarah, bir oquloqa ana bolidu». 10 Uning üstigə, Riwkah bir ərdin, yəni əjdadımız İshäktin [koxkezəkgə] həmilidər bolğanda, 11 Pərzəntliri tehi tuqulmioğanda, həqkandaq yahxi yaki yaman ixnimu kılmasta, Huda Əzining adəmlərnı tallaxtiki muddiasining ularning kılɔqan ix-əməllirigə əməs, pəkət Qağıroqı bolğanning iradisigə asaslanqanlığını kərsitix

üqün, Riwkahəja: «Qongi kiqikining hizmitini kılıdu» — deyilgənidi. **13** Huddi yənə mukəddəs yazmilarda eytiləjinidək: «Yakupni səydüm, Əsawdin nəprətləndim». **14** Undakta, bularoja nemə dəyli? Hudada adalətsizlik barmu? Hərgiz yok! **15** Qünki Huda Musaşa mundak degən: — «Kimgə rəhİM kılɔjum kəlsə, xuningoja rəhİM kiliMən, Kimgə iq aqritkum kəlsə, xuningoja iq aqritimən». **16** Demək, bu ix insanning iradisigə yaki ularning tirixqanlıqıja əməs, bəlkı rəhimdillik kərsətküqi Hudaşa baqlıktur. **17** Qünki Huda mukəddəs yazmilarda Pirəwngə mundak degən: — «Mening seni tikliximdiki məksət dəl xuki, kudritimni üstüngdə kərsitix həmdə namimning pütkül jahənoja jakarlinixi». **18** Demək, Huda halioqinoja rəhİM kılıdu, halioqinini tax yürək kılıdu. **19** Əmdi bəlkim sən manga: «Hudanıng iradisigə həqkim əxarı qıqalmaydioğan tursa, undakta Huda nemə üqün insanni əyibləydi?» — deyixing mumkin. **20** Birak, əy insan, Huda bilən takallaxküdək kimsən? Əlipta xəkilləndürüliwatkan nərsə əzini xəkilləndürgüqigə: — «Meni nemə üqün bundak yasiding?» — deyələmdu? **21** Humdanqining ohxax bir kallək laydin esil orunoja ixlitidioğan əqimu, xundakla adəttiki orunoja ixlitidioğan əqimu yasax həkükü yokmu? **22** Huda Əz əqəzipini kərsitixni wə küq-kudritini tonutuxni niyət kılɔjan bolsa, əqəzipigə layık bolɔjan, əhalakətkə təyyarlanɔjan «əqəqilar»oqa adəttin taxkiri səwrqanlıq bilən kəksi-ķarnini kəng kılıp kəlgən bolsa, uningoja nemə boptu? **23** Wə xuning bilən Əzining rəhİM-xəpkitining nixani kılɔjan wə xan-xərəpkə tuyəssər boluxka aldin'ala

təyyarlıqan «ķaqlar»da, yəni Əzi Yəhudiylar arisidinla əməs, bəlki əllər arisidinmu qakıroqan bizlərdə xan-xəripining qəksizlikini namayan ķılıx üçün xundak ķılıxni halioqan bolsa, buningənə nemə boptu? **25** Bu huddi Hudanıng Hoxiya pəyətəmbər arkılık eytkinidək:

- «Əsli həlkim hesablanmioqan həlkni həlkim, əsli səymigənlərni səygənlirim dəymən»; **26** wə yənə:
- «Burun ularoqa: «Silər Mening həlkim əməssilər» deyilgən jayda, Kəlgüsidi dəl xu jayda ularoqa «Tirik Hudanıng oqulliri!» degən nam berilidu». **27** Yəxaya pəyətəmbərmu Israil toopruluk mundak jakarlıqanidi:
- «Israillarning sani dengiz sahilidiki ķumdək kəp bolsimu, lekin pəkət birlə «ķaldi» ķutkuzulidu; **28** qünki, Pərvərdigar Əz ixini tügitiwetip, həkkaniyilik bilən tezdir uni ijra ķildi; qünki U yər yüzidə həkümini təltəküs wə tez ijra ķildi». **29** Yəxaya pəyətəmbər yənə aldin eytkinidək: — «Əgər samawi қoxunlarning Sərdarı bolıqan Pərvərdigar bizgə bir nəsil қaldurmioqan bolsa, Sodom xəhīridək, Gomorra xəhīridək [yokaloqan] bolattuk». **30** Undakta, bularoqa nemə deyiximiz kerək? Həkkaniyilkə intilmigən əlliklər həkkaniyilkə, yəni etikədək asaslanıqan birhil həkkaniyilikə erixti. **31** Lekin Israil həkkaniyilikni kərsətkən Təwrat ķanuniqə intilgini bilən ķanunning təlipigə yetəlmidi. **32** Nemə üçün? Qünki ularning [həkkaniyilikə] intilixi etikəd bilən əməs, bəlki «sawablık ixlər» bilən idi. Ular «putlikaxang tax»ka putlixip yıkılıp qüxti; **33** huddi [mukəddəs yazmilarda] yezilqinidək: «Həlkni putlixidioqan putlikaxang taxni,

Adəmni yıkitidiojan қoram taxni Zionoja կոյдум,
Uningoja etikad kılıquqı hərgiz yərgə karitilip կալմա».

10 Қерindaxlar, yürək intizarim, xundakla Hudaşa yelinixim Israillarning kutkuzuluxi üqündur. **2** Qünki xuningoja guwaqlik berimənki, ularning Hudaşa həkikətənmü կızојин intilixi bar, birağ ularning intilixi həkikiy bilim üstigə կուրulojan əməs. **3** Qünki ular Hudanıng həkkaniyılığını bilmigəqkə, uning ornioja ezlirining həkkaniyılığını tikləxkə tirixip, Hudanıng həkkaniyılıqoja boy sunmidi. **4** Qünki Təwrat կանոնիн nixan-məksiti Məsihning Өzidur; xuning bilən etikad kılıquqların hərbiri üçün həkkaniyilik bar boldi. **5** Qünki Təwrat կանոյօն əməl կilixtin kəlgən həkkaniyilik həkkidə Musa pəyojəmbər mundak yazmış; «Կանոնին əmrlirigə əməl kılıçanlar xu ixliridin həyatlıq tapidu». **6** Lekin etikadın bolovan həkkaniyilik mundak dəydu: — «Kənglüngdə: — «Kim asmanoja qılçar?» (yəni «Kim Məsihni asmandın elip qüxürər?») **7** wə yaki «Hang tegigə kim qüxər?» (yəni «Məsihni əlümən kim կայտurar?») — demigin». (*Abyssos g12*) **8** Əmdi xu [həkkaniyilik] nemə dəydu? — «Səz-kalam sanga yekindur, tilingda wə dilingdidur!» — bu səz-kalam dəl biz jakarlaydiojan etikadning səzidur. **9** Demək, «Əysanıng Rəb ikənlikini aozing bilən etirap կilsang wə կəlbinqədə Hudanıng uni əlüklər arısının tirildürgənlikigə ixənsəng, kutkuzulison»! **10** Qünki insan կəlbidə etikad կiliç bilən həkkaniy կilinidü, eozizida etirap կiliç bilən nijatka erixidü. **11** Muğəddəs yazmilarda deyilgəndək; «Uningoja etikad kılıquqining hərbiri hərgiz yərgə karitilmas». **12** Qünki

bu jəhəttə Yəhudiylar bilən Greklarning pərkı yok; hər ikkisining Rəbbi həmmmining Rəbbidur wə Əzigə nida kılqanlarning həmmisigə mol bayliklirini ayimaydu. **13** Qünki: «Kimdikim Rəbning namini qakirip nida ķilsa ķutkuzuldu». **14** Lekin Rəbgə ixənmigən kixi կանակmu Uningoja nida կիլաлиsun? U toopruluk anglimiojan kixi կանակmu Uningoja ixənsun? Hux həwər jakarlioquqi bolmisa, ular uni կանակmu angliyalisun? **15** Xu jakarlioquqilar əwətilmigən bolsa, hux həwərni կանակmu yətküzəlisun? Muğəddəs yazmilarda yezilojinidək: «Aman-hatırjəmlik toopruluk, hux həwərni, bəht-saadət toopruluk hux həwərni yətküzgənlərning ayaqliri nemidegən güzəl-hə!». **16** Birak, huddi Yəxaya [pəyəmbərning] «I Pərwərdigar, bizning həwirimizgə kimmu ixəndi?» deginidək həmmə adəm hux həwərgə itaət kılqan əməs. **17** Xunga etiğəd həwərni anglaxtin kelidu wə xu həwər Məsih toopruluk səzdə anglitilidu. **18** Lekin xuni soraymənki, ular xu həwərni anglimiojanmidu? Əlwəttə anglidi: — «Ularning sadası pütkül dunyaçla, Səzliri yər yüzining kərlirigə yətti». **19** Yənə xuni soraymənki, Israillar [xu həwərdin] wakıp bolmiojanmidu? Aldi bilən, Musa [Israiloqa] mundağ bexarət bərgən: — ««Həq həlk əməs» bolqan bir həlk arkılık silərdə həsət կօզօյմən, Nadan bir həlk arkılık oqəzipinglarni կօզօյմən». **20** Keyin, Yəxaya pəyəmbər intayın yürəklik haldə xu bexarətni berip: — «Əzümgə intilmigənlərgə Əzümni tapkuzdum, Meni sorimiojanlaroja Əzüm kəründüm» — dedi. **21** Lekin, U Israillar həkkidə: — «Mən kün boyi bu

itaətsiz wə tərsa həlkə kollirimni uzitip intilip kəldim!»

— dəydu.

11 Undakta, xuni soraymənki: — Huda Θz həlkidin waz kəqtimu? Hərgiz undak əməs! Mənmu İbrahim əwladidin, Binyamin kəbilisidin bolqan bir Israiloqu! **2** Huda aldin kəngligə pükkən Θz həlkidin waz kəqkini yok. Muğəddəs yazmilarda İlyas [pəyoqəmbər] həkəkdə nemə deyilgənlikə silərgə ayan əməsmu? U Israillardin azar qekip Hudaoqa yelinip: — **3** «I Pərwərdigar, ular Sening pəyoqəmbərliringni əltürüxti, kurbangahlıringni qekixti. Pəkət əzüm yaloquzla қaldım, ular yənə meningmu jenimni almaqçı boluxuwatidu», degən. **4** Hudanıñ uningoja қayturojan kalami қandaq boldi? U: «Baaloja tiz pükmiqən yəttə ming adəmni Θzümgə elip қaldım» — degən. **5** Huddi xuningdək, bugünkü kündimu Hudanıñ xapaiti bilən [Israildin] Θzi talliojan bir «қaldi» bar. **6** [Ularning tallinixi] xapaət bilən bolqan bolsa, undakta əzlirining əjir-əmili bilən bolqan əməs. Əməllərdin bolqan bolsa, xapaət xapaət bolmay қalatti. **7** Nətijidə қandaq boldi? Israillar izdiginigə erixəlmidi, lekin ulardin tallanojanlar erixti. Қalojanlarning bolsa, kəngülliри bihudlaxturuldi. **8** Huddi muğəddəs yazmilarda etiloqinidək: — «Huda ularning roh-ķəlbini əqəplətkə saldı, Bügüngə կədər kəzlirini kərməs, Қulaklırını anglimas қildi». **9** Xuningdək Dawut [pəyoqəmbərmu] mundak degən: «Ularning dastihini əzlirigə қapqan wə tuzak bolup, Ularnı putlaxturup, қilmixlirini əz bexioja qüxürsun! **10** Kəzliri қarangoqulixip, kərəlmisun; Bəllirini mənggү ruslatmay püküldürgəysən!» **11** Undakta, xunimu

sorayki: [Israillar] yıkılıp kaytidin turoquzulmasılıkka putlaxkanmu? Hərgiz undak əməs! Lekin ularning teyilip itaətsizlik kılɔjanlıigidin nijat yat əlliklərgə yətküzüldi. Buningdin məksət Israillarnı həsətkə կօզօյախտ ibarəttur.

12 Əmdi ularning teyilip itaətsizlik kilixi dunyaçqa asayixlık bəhx ətkən bolsa, xundakla ularning ziyan tartkini əllərni beytikan bolsa, undakta kəlgüsidiə ularning həmmisining toluk nijatlıkka erixixi dunyaçqa tehimu zor bəht elip kəlməmdu?! **13** Əmdi silər əlliklərgə səzləwətimən; mən əlliklərgə rosul süpitidə bekitilgəndin keyin, wəzipəmni xan-xərəplik dəp uluqlaymənki, **14** janjigərlirim bolqanlarning həsитini կօզօյա, ularning bəzilirini kutuldurarmənmikin degən ümidiə bolimən. **15** Qünki ularning taxliwetilgənlilikining nətijisi dunyadiki əllərni Huda bilən inaklaxturux bolsa, undakta ularning қöbul қılınixi əlümdin tirilix bolmay nemə? **16** Həsuldin tunji bolup qikkan hemirdiki kallək mukəddəs hesablansa, pütün hemir mukəddəs dəp hesablinidu. Dərəhning yiltizi mukəddəs bolsa, xahlirimu mukəddəs bolidu. **17** Zəytun dərihining birnəqqə xehi dərwəkə sunduriwetilgənidir, wə sən yawa zəytun kəqiti bolup, ularning orniçə ulanding. Mana əmdi dərəh yiltizidin ozukluk elip, mol xirnisidin bəhərimən bolqoqı bolqanikənsən, **18** əmdi sunduruwetilgən axu xahlardin əzüngni üstün қılıp mahtanma. Mahtansang, xuni untumiojinki, sən yiltizni əməs, yiltiz seni kötürüp կսանալաւatidu. **19** Sən əmdi: «Xahlar menin ulinixim üçün sunduriwetildi» — deyixing mumkin. **20** Toqra, ular etikədsizliğin sunduruldi; sən bolsang, etikəding bilən tik turisən;

birak uningdin məoprurlanma, əksiqə [Hudadin] kork!

21 Qünki Huda əyni waktida bu dərəhning əz xahlirini ayimiqjanıkən, senimu ayimaslıkı mumkin. **22** Mana, [bu ixlarda] Hudaning mehribanlıköja həmdə қattık kol ikənlikigə қara. U Əz yolidin yıkılıp qüxkənlərgə қattık kol idi, lekin sanga (mehribanlıködə dawamlıq tursangla) mehribanlıq kərsətməktə. Undak bolmiqanda, sənmə kesip taxlinisən. **23** [Yəhudiylarmu] etikadsızlıkta qing turiwalmisa, əslidiki dərəhkə ulinidu. Qünki Huda ularni կayta ulaxka կadirdur. **24** Qünki əgər sən yawa zəytun dərihidin kesip elinip, təbiyy կanuniyətkə hilap halda [baoqdiki] yahxi zəytun dərihigə ulanojan yərdə, əslidiki bu təbiyy xahlarning əz dərihikə ulinixi tehimu mumkinə?! **25** Kərindaxlar, ezunglarnı üstün wə əkillilik qaoqlaxtin saklinixinglar üçün, wəhiy kılinojan xu sirdin həwərsiz կelixinqlarnı halimaymənki, ta [Huda talliojan] Yəhudi əməslərning sani toluklanojuqə, Israilning bir kismi tax yürəkkə կaldurulidu; **26** andin pütkül Israil kutkuzulidu. Bu toopruluk mukəddəs yazmilarda mundak yeziləjan: — «Kutkuzojuqi Ziondin kelip, Iplaslıknı Yakuptin yok kildi. **27** Mən ularning gunahlarını elip taxliwətkinimdə, Mana bu ular bilən tüzidiojan əhdəm bolidu». **28** Əmdi hux həwər jəhəttin կarioqanda, silərning bəhtinglar üçün Yəhudi həlkəi [hux həwərgə] düxmən kılıp bekitilgən; birak Hudaning tallixi jəhəttin կarioqanda, ata-bowilirimiz səwəbidin səyülgəndur. **29** Qünki Huda Əzi bərgənlirini wə qakırıkinı կayturuwalmaydu. **30** Silər əlliklərmə bir qaoqlarda Hudaqə itaət kilmiojan bolsanglarmu, [Yəhudiylarning] itaətsizlikining nətijisidə

hazır rəhİM-xəpKətkə erixtinglar. **31** Yəhudiylar bolsa itaət kilmay keliwatidu; [Hudaning] buningdiki məksiti, silərgə kərsətkən rəhİM-xəpKət arkılık ularnimu rəhİM-xəpKətkə erixtürüxtin ibarəttur. **32** Qünki Huda pütkül insanqa rəhİM-xəpKət kərsitix üçün, həmməylənni itaətsizlikkə solap köydi. (*eleesə g1653*) **33** — Ah! Hudaning danalığı wə ilim-həkmitining bibahə baylıklarını həm həsabsız qongkurluk! Uning həkümilirining tegigə yətkili bolmas! Uning yolliri izdəp tepixtin xunqə yiraktur! **34** «Kimmu Pərwərdigarning oy-muddialirini qüxinip yətti? Kimmu Uningqa məslihətqi bolalidi?» **35** «Uningqa kim awwal bir nərsə berip, Keyin uni kayturup bər deyəldi?». **36** Qünki barlıq məwjudatlar Uningdin kəlgən, U arkılık məwjut bolup turidu, Həm Uning üçün məwjut bolup turidu. [Barlıq] xan-xərəp əbədgıqə Uningqa boləy!

Amin. (*aiən g165*)

12 Xunga, əy kərindaxlar, Hudaning rəhİmdilliKİ bilən silərdin xuni etünimənki, teninglarnı mükəddəs, Hudani hursən kılıdioğan, tirik қurbanlık süpitidə Uningqa beoqxılanglar. Mana bu silərning [Hudaşa] kılıdioğan həkikiy ibaditinglardur. **2** Bu dunyaning kəlipioğan kalmanglar, bəlki oy-pikringlarning yengilinixi bilən əzgərtilinglar; undak қılɔjanda Hudaning yahxi, қobul қılarlıq wə mukəmməl iradisining nemə ikənlikini ispatlap bilələysilər. (*aiən g165*) **3** Manga ata қılınoğan xapaətkə asasən hərbiringlaroğan xuni eytimənki, əzünglar toopluluk əzənglarda bar bolğinidin artuk oylimay, bəlki Huda hərbiringlaroğan təkşim қılıoğan ixənqning mikdarioğan asasən salmaklıq bilən əzünglarnı dəngsəp

kərünglar. **4** Qünki tenimiz kəpligən əzalardin tərkib tapşan həmdə hərbir əzayimizning ohxax bolmioğan roli bolşandək, **5** bizmu kəp bolşinimiz bilən Məsihtə bir tən bolup bir-birimizgə baqlinixlik əza bolımız. **6** Xuning üçün bizgə ata kılınoğan mehîr-xəpkət boyiqə, hərhil rohîy iltipatlirimizmu bar boldi. Birsigə ata kılınoğan iltipat wəhiyni yətküzüx bolsa, ixənqisining dairisidə wəhiyni yətküzsün; **7** baxķıllarning hizmitini kılıx bolsa, hizmət kilsun; təlim berix bolsa, təlim bərsun; **8** rioqbətləndürük bolsa, rioqbətləndürüsün; sədikə berix bolsa, mərdlik bilən sədikə bərsun; yetəkləx bolsa, əstayidillik bilən yetəklisun; həyrhahlık kərsitix bolsa, huxal-huramlık bilən kilsun. **9** Mehîr-muhəbbitinglar sahta bolmisun; rəzilliktin nəprətlininglar, yahxilikka qing baqlininglar; **10** Bir-biringlarni ķerindaxlarqə kızojin mehîr-muhəbbət bilən səyünglar; bir-biringlarni hərmətləp yukarı orunqa қoyunglar. **11** Intilixinglarda erinmənglar, roh-ķəlbinglar yalkunlap kəyüp turup, Rəbkə kullarqə hizmət kilinglar. **12** Ümidtə bolup xadlinip yürüngər; muxəkkət-kiyinqılıqlar oqa səwr-takətlik bolunglar; duayinglarni hərkəndək wakitta tohtatmanglar. **13** Muğəddəs bəndilərning ehtiyajidin qığinglar; mehəmandostlukka intilinglar; **14** Silərgə ziyankəxlik ķılouqilar oqa bəht tilənglar; pəkət bəht tilənglarki, ularni ķaroqimanglar. **15** Xadlanoğanlar bilən billə xadlininglar; ķayəqurup yioqlıqanlar bilən billə ķayəqurup yioqlanglar. **16** Bir-biringlar bilən inak, etüp ohxax oy-pikirdə bolunglar; nəziringlarni üstün ķilmanglar, bəlki təwən təbikidiki kixilər bilən berix-

kelix kilinglar. Өзүнгларни danixmən dəp qaoqlimanglar.

17 Həqkimning yamanlıkıqa yamanlık bilən jawab kəyturmanglar. Barlıq kixining aldida ixliringlar pəzilətlik boluxka kəngül köyunglar. **18** Imkaniyətning bariqə kəpqilik bilən inak ətünglar; **19** intikam almanglar, i səyümlüklirim; uni Hudaşa tapxurup Uning əzəzipigə yol köyunglar, qünki [mukəddəs yazmilarda] mundak yezilojan: «Pərwərdigar dəyduki, intikam Meningkidur, [yamanlık] Mən əydim». **20** Xunga əksiqə «Düxmining aq bolsa, uni toydur, ussiqan bolsa, əndur. Bundak kılıx bilən «uning bexioja kəmür qoçını tolap saloqan bolisən». **21** Yamanlık aldida bax əgmənglər, bəlki yamanlıknı yahxilik bilən yenginglar.

13 Həmmə adəm əzlirini idarə kılouqı həkük igilirigə boyunsun. Qünki Huda tiklimigən həkümət yok; əksisi həkük-həkümət məwjud bolsila Huda təripidin tikləngəndur. **2** Xuning üçün, həkük-həkümətkə karxılık kılouqı kixi Hudaning orunlaxturuxioja karxılık kıloujan bolidu. Karxılık kılouqilar sorakşka tartılıdu **3** (qünki həkümranlar yahxilik kılouqilaroja əməs, bəlki yamanlık kılouqilaroja körkunq kəltüridi). Həkümranlardın körkuxni halimaymən desəng, undakta yahxi əməl kıl. U qəqda həkümət təripidinin təriplinisən. **4** Qünki həkümranlar sening mənpəiting üçün Hudaning hizmətqisidur. Lekin yamanlık kilsang, uningdin körkuxung kerək! [Həkümran] kiliqni bikaroja esiwalmaydu, u yamanlık kılouqioja Hudaning əzəzipini kərsitidiojan jaza bərgüqi süpitidə Hudaning hizmətqisidur. **5** Xuning üçün, həkümranlaroja boy sunux

kerək. Bu, pəkət jazalinixtin saklinix üçünla əməs, bəlki pak wijdanlıq bolux üzündür. **6** Muxu səwəbtinmu baj tapxurunglar; həkümranlar bolsa, Hudanıng məhsus bu ixlarnı baxkurusxka bekitkən hizmətkarlıridur. **7** Hərkimgə əz tegixlik həkkini tələnglər; oğallə-parak tapxuruwaloqıçıq oğallə-parakçı, baj yioqkuqılarqa bajni tapxurunglar; ehtiramıq tegixlik bolqanlarqa ehtiram kilinglar, hərmət kılıxka tegixlik bolqanni hərmət kilinglar. **8** Bir-biringlarnı səyüxtin baxka, həqkimət həqnərsidin kərzdar bolmanglar. Qünki baxkılarnı səygən kixi Təwrat ənanıning təlipini əməlgə axuroqan bolidu. **9** Qünki «zina kılma, katillik kılma, oğrılık kılma, nəpsaniyətqılık kılma» degən pərhizlər wə bulardin baxka hərkəndək pərzlərərə, «köxnangni əzüngni səygəndək səygin» degən bu əmrgə yioinqaqlanoqan. **10** Mehir-muhəbbət kətəkə berilgən [kixi] əz yekinioqa həqkəndək yamanlıq yürgüzməydi; xuning üçün, mehir-muhəbbət Təwrat ənanıning təlipini əməlgə axuroquqidur. **11** Hazırkı wakitning jiddiylikini bilip, xularni kilinglar. Qünki biz üçün allıkaqan uyķudın oyqinix wakit-saiti yetip kəldi. Qünki dəsləpki etikad kılajan waktimizə qədəmən nijatımız tehimu yekinlap kəldi. **12** Keqə ətüxkə az kəldi, kündüz yekinləxti. Xunga, karangoqlukning ixlirini taxlap, yoruklukning koral-yaraklırını kiyəyli. **13** Kündüzgə muwapık diyanətlik hayat kəqürəyli, əyx-ixrət wə xarabhorluqka, zina wə kəyp-sapaoqa, jedəl-majira wə həsəthorluqka berilməyli; **14** əksiqə əzünglərə Rab Əysə Məsihni kiyiwelingər wə gunahkar əttiki arzu-həwəslərni kəndək kanduruxni həq oylimanglar.

14 Etikadi ajizlarni қобул қilinglar, lekin ular bilən pikirdə talax-tartix қilmanglar. **2** Birsi hərkəndək yeməklikni yeyixkə bolidioğını oja ixinidu; lekin yənə etikadi ajiz birsi pəkət kəktatlarnila yəydu. **3** Hərkəndək yeməkliklərni yəydioğan kixi yeməydi ojan kixini kəmsitmisin; həmdə [bəzi nərsini] yeməydi ojan kixi hərkəndək yeməkliklərni yəydioğan kixi üstidin həküm қilmisun. Qünki Huda uni қobul қilojan. **4** Baxqa birsining hizmətkarı üstidin həküm қilojuqi sən kim iding? Hizmətkarning tik turuxi yaki yikılıp ketixigə pəkətla eż hojayini məs'uldur. Həmdə [xu hizmətkarmu] tik turidioğan қilinidu — qünki [hujayini] Rəb uni tik turquzuxka қadirdur. **5** Məlum birsi məlum bir künni yənə bir kündin üstün kəridü, yənə birsi həmmə künni ohxax dəp қaraydu. Hərkim eżining kezkarixi oja toluk ixənqi bolsun. **6** Məlum künni қədirləydi ojan kixi buning bilən Rəbbining hərmitidə uni қədirləydu. Bir nərsini yəydioğan kiximu Rəbbining hərmitidə yəydu, qünki u eż rizki üçün Hudaşa təxəkkür eytidu. Məlum nərsini yeməydi ojan kixi yeməydi ojanlıkı bilən eżining Rəbbining hərmitidə yeməydu, umu xundakla Hudaşa təxəkkür eytidu. **7** Qünki heqkaysımız eżimiz üçün yaximaymız wə heqkaysımız eżimiz üçün əlməymiz; **8** Bəlki əgər yaxisak, Rəbbimiz üçün yaxaymız; əlsək, Rəbbimiz üçün əlimiz. Xuning üçün yaxisakmu, əlsəkmu Rəbbimizgə mənsupturmız. **9** Qünki Məsihning əlüxi wə tirili xi dəl xu məksət bilən boldiki, Uning əlüklərning həm tiriklərning Rəbbi boluxi üçündür. **10** Undakta, sən nemə üçün əkerindixing üstidin həküm əlisən?

Yaki nemə üqün kərindixingni mənsitməysən? Qünki həmmimiz Hudanıng sorak təhti aldida turiximiz kerək bolidu. **11** Qünki [mukəddəs yazmilarda] eytilojinidək: — «Pərwərdigar dəyduki: — Oz hayatım bilən kəsəm iqimənki, Manga barlıq tizlər pükülidü, Barlıq tillar Meni etirap kılıp mədhəiyə okuydu». **12** Xunga, hərbirimiz Huda aldida əzimiz toqıruluk hesab berimiz. **13** Xuning üqün, bir-birimizning üstidin həküm kıloluqi ikkinqi biri bolmaylı. Buning ornişa xundak həküm-karar ola kelinglarki, hərkəndək kərindaxça gunahka yıkitidiqan bir nərsini yaki tuzaknı koymaslıq kerək. **14** Rəbbimiz Əysada bolğanlığimdin xuningçə kət'iy ixəndürülüp bilimənki, hərkəndək nərsə ezlikidin haram əməstur; lekin bir nərsini haram dəp қariojan kixi üqün, u uningoja haramdur. **15** Əgər yeməkliking tüpəylidin kərindixingni azabka կoyojan bolsang, mehîr-muhəbbət yolda mangmiojan bolisən. Məsih uning üqün Oz jenini pida kılıp əlgən, bu [kərindixingni] yeməkliking bilən nabut kılma! **16** Əmdi silər yahxi dəp қariojan ixlarning yaman deyilixigə səwəbqi bolup қalmanglar. **17** Qünki Hudanıng padixahlıkı yemək-iqməktə əməs, bəlki Muğəddəs Rohıta bolğan həkkəaniylik, inaklık-hatırjəmlik wə xadlıktıdır. **18** Bularda yaxap Məsihka hizmət kıloluqi kixi Hudani hursən kılıdu wə insanlarning təriplixigə sazawər bolidu. **19** Xuning üqün əzimizni inaklıknı ilgiri süridiojan wə bir-birimizning etikədini kurup qıkıdiojan ixləroja ataylı. **20** Yeməklikni dəp Hudanıng əjrini nabut kilmanglar. Həmmə nərsə dərwəkə halaldur; birək birsi yegini bilən [etikədida] putlaxsa, u

uningəja yaman hesablinidu. **21** Xuning üçün gex yeyix, xarab iqix, xundakla baxka hərkəndək ixlarnı kılıxing ərindixingni gunahka teyilduridiojan, azabka koyidiojan yaki uni ajizlaxturidiojan bolsa, bularni kilmiojining tüzük. **22** Sening [məlum bir ixni kılıxka] ixənqing barmu? Əmdi bu ixənq Huda bilən sening arangdiki ixtur. Əzi kiliwatkan ixni toqra dəp əariojan, xuningdin wijdanimu əyibkə buyrulmiojan kixi nemidegən bəhtlik-hə! **23** Lekin [yeməkliktin] gumanlinip turup yənə xuni yegən kixi əyibkə buyrulidu, qunki buni ixənq bilən yemigən. Ixənqtin bolmiojan hərkəndək ix gunahı tur.

15 Əmdi etikədimiz küqlük bolqan bizlər əzimizni ənaətləndürüxnə oylimay, bəlki etikədi ajizlarningmu ajizliklirini kətüriximiz kerək. **2** Hərbirimiz əz yekinimizning etikədini əkurup qıqxı üçün, uning bəht-bərikitini kezləp, uni hursən kılıxka intiləyli. **3** Qunki hətta Məsihmu Əzini ənduruxni oylimişənidi. Bu toqrisida mukəddəs yazmilarda mundak pütülgən: «Sən [Hudani] hakarət kılqanlarning hakarətliri Mening üstümgə qüxti». **4** Qunki burunda [wəhiy bilən] pütülgən yazmilardiki hərkəysi səzlər bizgə egitix üçün yezilojan bolup, məksiti mukəddəs kitablardın kəlgən səwr-takət wə ilhəmbəhx arkılık bizdə azru-ümidning boluxı üçündür. **5** Əmdi səwr-takət wə ilhəmbəhxning Igisi Huda silərni Məsih Əysani ülgə kılıp, əzara bir oy-niyətkə kəltürgəy; **6** buning bilən silər Hudani, yəni Rəbbimiz Əysə Məsihning Atisini bir jan bir dil bilən bir eojizdin uluqlıqaysılər. **7** Xunga, Məsih silərni ənobul kılıp, Huda oja xan-xərəp kəltürginidək, silərmə bir-biringlərni

köbul kilinglar. **8** Qürki silərgə xuni eytimənki, Əysə Məsih Hudanıng ata-bowilaroja bərgən wədilirini ispatlax üçün, xu arkılık əllərmə Hudanıng rəhim-xəpkitini kərüp uni uluqlıxi üçün, hətnə ķilinoğanlaroja Hudanıng həkikitini yətküzgüqi hizmətkar süpitidə təyinləndi. Bu huddi [mukəddəs yazmilarda]: — «Xunga Sanga əllər arisida mədhixə oğuymən, Wə Sening namingni küyləymən» — dəp yeziloğanidi. **10** Wə U yənə: — «Əy əllər, [Huda]ning həlkı bilən billə xad-huram bolunglar!» — dəydu. **11** Wə yənə U: — «Əy barlıq əllər, Pərwərdigarnı mədhixilənglar, əy pütkül կowmlər, Uni uluqlanglar!» — dəydu. **12** Yənə, Yəxaya [pəyəqəmbərmə] mundak dəydu: — «Yəssəning yiltizi bolovan kixi məydanqa qıkıldı, əllərgə hakimlik ķilidiqan zat ornidin turidu; əllər dərwəkə Uningoja ümid baqlaydu». **13** Əmdi ümidning Igisi Huda Əzigə ixiniwatkanlıqinglardın kəlblinglarni toluk xad-huramlıq wə tinq-hatirjəmlikkə tolduroğay, xuning bilən Muğəddəs Rohning küq-ķudriti bilən ümidkə tolup taxkaysılər. **14** I ķerindaxlirim, kənglünglarning mehribanlıq bilən toloqanlıqioja, mol bilimlər bilən toluk bezəlgənlikigə, xundakla bir-biringlaroja əzara jekiləp berələydiqanlıqinglaroqimu kayilmən. **15** Xundak bolsimu, Huda manga ata ķilovan xapaət tüpəylidin mən silərgə bir ķisim tərəplərdin nəqqə ixlarnı əslitip կoyuxkə səl jür'ətlik bolup uxbu hətni yazmağtimən. **16** Xu xapaət bilən mən Hudanıng hux həwirini yətküzüp kahindək Uning ibaditini həmmə yerdə wujudka kəltürük hizmitidə [Yəhədiy əməs] əllərgə Məsih Əysanıng hizmətkarı bolup təyinləndim. Bu hizmitimning

məksiti əllərning Hudaşa sunidiojan ibaditi Mukəddəs Roh arkılık pak-mukəddəs ķilinip, Hudani hursən ķildiojan kurbanlıktək Uning kobul ķilixişa layik boluxi üqündür. **17** Xuning üçün Məsih Əysada bolğanlığimdin Hudaning manga tapxurojanlıridin pəhirlinimən. **18** Qünki əllərning Hudaşa itaət ķilixi üçün Məsihning manga ķildurojanlıridin baxka hekənemini tiləş elixka həddim əməs. Səz wə əməllər arkılık, alamətlik möjizilər wə karamətlər arkılık, Muğəddəs Rohning küq-ķudriti bilən Yerusalemın baxlap Illirikon əlkisgiqə aylinip həmmə yerdə Məsihning hux həwirini toluk jakarlidim. **20** Xundak ķilip baxkilar salojan ulning üstigə bina salmaslıq üçün, əzəldin Məsihning nami anglanmiojan yərlərdə bu hux həwərni jakarlaxka intilip kəldim. **21** Bu toqrisida [mukəddəs yazmilarda] eytiləninidək: — «Uningdin həwərsiz bolğanlar Uni kəridü, Anglimiojanlar anglap qüxinidü». **22** Mana, xu [hizmətlirim] səwəbidin yeninglaroja berixni kəp ķetim oyliojan bolsammu, lekin tosuloqlarоja uqrab baralmidim. **23** Lekin əziz muxu ətraplarda [hux həwər yətküzülmigən] yərlər manga կalmiょjanlıqtin, həmdə kəp yillardın beri silərni yoklap berix arzuyum bolğanlıqtin, İspaniyəgə beriximda silərnimu yoklap etməkqimən. Səpirimdə aldi bilən silər bilən körüxüp, bir məzgil həmrəhlikinqlardın toluk huxallinip, andin silərning yardıminglarda səpirimni dawamlaxturuxumni ümid ķılımən. **25** Bırak əziz bolsa Yerusalemıja berip, u yərdiki mukəddəs bəndilərning hizmitidə boluxka ketiwatimən. **26** Qünki Makedoniya wə Ahaya əlkiliridiki jamaətlər Yerusalemıki mukəddəs

bəndilər arisidiki yoksullarqa ianə toplap yardım berixni layik kərdi. **27** Bu ixni ular bərhək layik kərdi; əməliyəttə bolsa ular Yerusalemdikilərgə kərzardur. Qünki əllər [Yəhədiy kərindaxlarning] rohiy bəhtliridin bəhərimən bolğan bolsa, maddiy jəhəttin ularqa yardım berixkə toqra kelidu. **28** Mən bu ixni püttürgəndin keyin, yəni [Yerusalemdiki] kərindaxlarning [jamaətlərning etikədining] bu mewisini қobul қılıxını jəzmənləxtürgəndin keyin, silərni yoklap etüp İspaniyəgə barımən. **29** Yeninglarqa baroqinimda, Məsihning toluk bəht-bərikitini silərgə elip baridiojanlıkimni bilimən. **30** Kərindaxlar, Rəbbimiz Əysə Məsih wə [Mukəddəs] Rohning mehir-muğəbbiti bilən silərdin etünimənki, mən üçün Huda oja dua қılıp mən bilən birliktə kürəx қılqaysılər — **31** mening Yəhədiyə elkisidiki etikəd kilmiojanlarning yaman niyətliridin saklinixim, xuningdək Yerusalemdə in'amni yətküzüx hizmitimning xu yərdiki mukəddəs bəndilərning қobul қılıxioja erixxi üçün **32** həmdə ahirda Huda buyrusu, pekirning xad-huramlıq bilən yeninglarqa berip, silər bilən ortak istirahət қılıxımız üçünmu dua қılqaysılər. **33** Amanlıq-hatırjəmlik Igisi bolğan Huda həmminglar bilən billə bolqay! Amin!

16 Kənhria xəhəridiki jamaətning hizmətqisi singlimiz Fibini silərgə təwsiyə қılıp tonuxturimən; **2** uni mukəddəs bəndilərgə layik Rəbning muğəbbitidə қobul қılıp kütüwalqaysılər, uning hərkəndək ixtəsilər qılıqayışılər. Qünki u əzimu nuroqun kixilərgə, jümlidin mangimu qong yardımçı bolğan. **3** Mən bilən birgə ixligən, Məsih, Əysada

bołqan hizmətdaxlirim Priska bilən Akwilaqa salam eytkaysilər **4** (ular meni dəp əz һayatining heyim-hətirigə karimidi. Həm yalouz mənla əməs, bəlki əllərdiki barlıq jamaətlərmü ulardin minnətdardur). **5** Ularning ailisidə jəm bolidioğan jamaətkimu salam eytkaysilər. Asiya əlkisidin Məsihkə etikadta əng dəsləpki mewə bolup qıkkən, səyümlüküm Epənitkə salam eytkaysilər. **6** Silər üçün kəp əjir singdürgən Məryəmə salam eytkaysilər. **7** Mən bilən zindandax bołqan, Yəhudiy қerindaxlirim Andronikus wə Yunyaqa salam eytkaysilər. Ular məndin awwal Məsihtə bołqan bolup, rosullar arisidimu abruyluketur. **8** Rəbbimizdə bołqan səyümlüküm Ampliyatka salam eytkaysilər. **9** Biz birgə ixligən Məsihtə bołqan hizmətdiximiz Urbanus wə səyümlüküm Stahuslaroqa salam eytkaysilər. **10** Sınaklardın ətkən, Məsihtə sadık ispatlinip kəlgən Apeliskə salam eytkaysilər. Aristowulusning ailisidikilərgə salam eytkaysilər. **11** Yəhudiy қerindixim Hərodiyonoqa, Narkisning ailisidikilərdin Rəbdə bołqanlaroqa salam eytkaysilər. **12** Rəbning hizmitidə japa tartıwatkan Trifena wə Trifosa hanimoqa salam eytkaysilər. Rəbning hizmitidə nuroğun japa tartıkan səyümlük [singlim] Pərsiskə salam eytkaysilər. **13** Rəbdə tallanoğan Rufuska wə uning mangimu ana bołqan anisioqa salam eytkaysilər. **14** Asinkritus, Filigon, Hərmis, Patrobas, Hərmas wə ularning yenidiki қerindaxlaroqa salam eytkaysilər. **15** Filologus wə Yulyaqa, Nerius wə singlisioqa, Olimpas wə ularning yenidiki barlıq mukəddəs bəndilərgə salam eytkaysilər. **16** Bir-biringlər bilən pak səyüxlər bilən

salamlıxinglar. Məsihning həmmə jamaətliridin silərgə salam! **17** Kərindaxlar, silərdin xuni ətünimənki, silər əgəngən təlimgə karxi qıkkən, aranglarda ihtilaplarnı pəyda kılıdıqan wə adəmni etikəd yolidin teyilduridiqan kixilərdin pəhəs bolunglar, ulardin neri bolunglar. **18** Bundak kixilər Rəbbimiz Məsihkə əməs, bəlki əz ərnioja қul bolidu; ular silik-sipayə gəplər wə huxamət səzliri bilən saddilarning kəlbini azduridu. **19** Silərning Rəbkə boləjan itaətmənliklərdin həmməylən həwər taptı. Xunga əhwalinglardin xadlinimən; xundaktimu, yahxi ixlar jəhəttə akıl boluxunglarnı, yaman ixlar oja nisbətən nadan boluxunglarnı halaymən. **20** Amanlıq-hatırjəmlik Igisi boləjan Huda uzun etməy Xəytanni ayaq astınlarda yənjiydu. Rəbbimiz Əysanıng mehîr-xəpkəti silərgə yar boləqay! **21** Hizmətdixim Timotiy, Yəhədiy kərindaxlirim Lukyus, Yason wə Sospatirlardin silərgə salam. **22** (uxbu hətkə kələm təwrətküqi mənki Tərtiymu Rəbdə silərgə salam yollaymən). **23** Manga wə əyidə daim yioqılıdiojan pütün jamaətkə sahibhanlık kılıdiojan Gayustin silərgə salam. Xəhərning həziniqisi Erastus silərgə salam yollaydu, kərindiximiz Kuwartusmu xundak, **24** Rəbbimiz Əysa Məsihning mehîr-xəpkəti həmmingleroja yar boləqay! Amin! **25** Uzun zamanlardın buyan süküttə saklinip kəlgən sirning wəhiy kılınıxi boyiqə, mening arkilik yətküzülgən bu hux həwər, yəni Əysa Məsihning jakarlinixi bilən silərni mustəhkəmləxkə կadir Bolouqioja [xan-xərəp boləqay]! (*αιῶνιος ց166*) **26** Sir bolsa insanlarnı etikəadtiki itaətmənlik yolioqa elip berix üçün, mənggü һayat Hudanıng əmrigə binaən

həm biwasitə həm burunkı pəyələmbərlərning yezip
ķalduroqanlıri arkılık, hazır barlık əllərgə wəhiy ķilindi;
(aiōnios g166) 27 xundak kılajan birdinbir dana Bolouqi
Hudaşa Əysə Məsih arkılık xan-xərəp əbədil'əbəd bolqay!

Amin! **(aiōn g165)**

Korintliklaroja 1

1 Hudaning iradisi bilən Məsih Əysanıng rosuli dəp qakırilojan mənki Pawlustin wə ķerindiximiz Sostenistin Korint xəhīridiki jamaatkə, Məsih Əysada pak-mukəddəs kılınip, «mukəddəs bəndilirim» dəp qakırilojanlaroja wə xuningdək hər yərlərdə Rəb Əysa Məsihning (U ularoja wə bizgə mənsup!) namioja nida kılqıqlarning həmmisigə salam! **3** Atımız Huda həm Rəb Əysa Məsihətin silərgə mehîr-xəpkət wə hatirjəmlik bolqay!

4 Hudaning Məsih Əysada silərgə ata kılinojan mehîr-xəpkəti tüpəylidin Hudayimoja hərdaim təxəkkür eytimən;

5 buning bilən silər Uningda hər tərəptə, hərkəndək səzdə, hər tərəptiki bilimlərdə bay kılinoqansılər, **6** huddi Məsihning guwahlıki silərdə təstiklənoqandək.

7 Xuning bilən silərdə hərkəndək rohiy iltipat kəmlik kılmasan, Rəbbimiz Əysa Məsihning ayan kılınıxini kütisilər; **8** U yənə silərni ahirələqə mustəhkəmləyduki, Rəb Əysa Məsihning küni kəlgüqə əyibsiz saklinisilər;

9 Huda səzidə turoquqidur — silərni Əz Oqlı Rəb Əysa Məsihning sirdax-həmdəmlilikgə qakiroquqi dəl Uning Əzidur. **10** Əmdi mən silərdin Rəbbimiz Əysa Məsihning nami bilən xuni ətünimənki, i ķerindaxlar, gepinglar bir yərdin qıksun, aranglarda bəlgünqilik bolmisun, bir pikirdə, bir niyəttə kamil birləxtürülüngər; **11** Qünki Klowining ailisidikilərning manga silər tooqranglarda eytixiqə, i ķerindaxlirim, aranglarda talax-tartixlar bar ikən. **12** Deməkqi bolqinim xuki, hərbiringlar: «Mən Pawlusning tərəpdarı», «Mən Apollosning tərəpdarı», «Mən Kefasning tərəpdarı» wə «Mən Məsihning

tərəpdari» dəwatisilər. **13** Əjəba, Məsih bəlüngənmikən? Silər üqün krestləngən adəm Pawlusmidi? Silər Pawlusning namioja qəmüldürüldünglarmu? **14** Mən Hudaqla təxəkkür eytimənki, aranglardın Krispus bilən Gayustin baxka həqkaysinglarnı qəmüldürmidim; **15** xuning bilən həqkim meni əzining namida adəmlərni qəmüldürdi, deyəlməydu. **16** Durus, mən yənə İstifanasning əyidikilərnimu qəmüldürdüm; baxka birawnı qəmüldürginimni əsliyəlməymən. **17** Qünki Məsih meni adəmlərni qəmüldürükə əməs, bəlki hux həwərni jakarlaxka əwətti; uni jakarlax bolsa insanning həkmətlik səzləri bilən bolmaslıkı kerək; undak bolqanda Məsihning kresttiki [kurbanlıqning] küqi yokitiloqan bolidu. **18** Qünki kresttiki kurbanlıkı toopruluk səzkalam һalakətkə ketiwatqanlaroja əhməklilik, əmma kutulduruluwatqan bizlərgə Hudanıng küq-ķudritidur. **19** Qünki mundak pütülgənki, «Mən danixmənlərning danixmənlikini yokitımən, akillarning akilliliğini qətkə kakımən». **20** Undakta, danixmənlər keni? Təwrat əlimalırı keni? Bu dunyadiki bəs-munazirə kılqılıqlar keni? Huda bu dunyadiki danalıknı əhməklilik dəp kərsətkən əməsmu? (aiōn g165) **21** Qünki Huda danalığı bilən bekitkini boyiqə, dunya əz danalığı arkılık Hudani tonumioqan, xunga Huda əhmişanə dəp қaraloqan, jakarliniwatqan səz-kalam arkılık uningə ixəngüqilərgə nijatlık yətküzüxnı layık kərgən. **22** Qünki Yəhudiylar möjizilik alamətlərni, greklar bolsa «danalıq»ni tələp ķılıdu; **23** əmma biz bolsaq Məsihni, yəni krestləngən Məsihni jakarlaymız; bu Yəhudiylar ola nisbətən bizarlık

ix, əllərgə nisbətən əhmikənilik dəp қarılıdu; **24** əmma qakirilojanlar üçün eytkanda, məyli Yəhədiylar bolsun yaki greklar bolsun, Məsih Hudaning küq-kudriti wə Hudaning danalıqidur. **25** Qünki Hudaning əhmikəniliki insanlarning danalıqidin üstündür, Hudaning ajizlikı insanlarning küqidin üstündür. **26** Qünki, i kerindaxlar, silərning qakirilojan wakittiki һalinglar üstidə oylinip bekinqilar; qakirilojanlar arisida insaniy tərəptin dana қaralojanlar anqə kəp əməs, küq-hökükka igə bolajanlar anqə kəp əməs, aksəngəklər anqə kəp əməs idi; **27** bəlki Huda danalarni hijalətkə қaldurux üçün bu dunyadiki əhmək sanalojanlarni talliwaldi; küqlüklərni hijalətkə қaldurux üçün bu dunyadiki ajiz sanalojanlarni talliwaldi; **28** U yənə bu dunyadiki kədirszilərni, pəs kərülidiyojanlarni talliwaldi, «yok bolajan nərsilər»ni məwjut xəy'ilərni yokka qikiriwetix üçün talliwaldi. **29** Uning məksiti Huda aldida ھeq ət igisi mahtanmaslik üçündür. **30** Əmma Uning təripidin silər Məsih Əysada turisilər; U bizgə Hudadin kəlgən danalik, həkkaniyilik, pak-mukəddəslik wə hərlük-azadlıq қilinoqandur; **31** xuningdək [Təwratta] pütülgəndək: «Pəhirlinip mahtioquqi bolsa Rəbdin pəhirlinip mahtisun!».

2 Mən bolsam, i kerindaxlar, yeninglarqa barojinimda, Hudaning guwahlığını jakarlax üçün ھeq gəpdanlık yaki əkil-danalik ixitip kəlgən əməsmən; **2** qünki mən aranglarda Əysa Məsihənin baxşa, yəni krestləngən Məsihənin baxşa ھeqnemini bilməslikkə bəl baqlıojanidim; **3** mən aranglarda bolajan waqtimdə ajizlıqta, қorkunqta wə titrigən ھaləttə bolattim; **4** mening səzlirim ھəm

jakarlixim bolsa adəmni kayıl kıloudək insaniy danalik səzlər bilən əməs, bəlki Rohning əlamət kərsitixliri wə küq-kudrət bilən bolğan idi. **5** Buningdin məksət silərning etikədinglar insaniy danalıqka əməs, bəlki Hudaning küq-kudritigə baqlansun degəndin ibarət idi. **6** Həlbuki, kamalətkə yətkənlər arisida biz danalıqni bayan kılımiz; bu danalıq bu dəwrdiki danalıq əməs, yaki bu dəwrdiki həkümranlarning danalığı əməs (ular zawallıqka yüz tutkandur); (**aīən g165**) **7** əmma biz bir sirni axkarılap, Hudaning bir danalıqını bayan kılımiz; Huda əslidə axkarə kılınmıqan bu danalıqni barlıq dəwrlərdin burun bizning xan-xərəpkə tuyəssər boluxımız üçün bekitkənidi. (**aīən g165**) **8** Bu danalıqni bu dəwrdiki həkümranlarning həqkəyisi qüxinip yətmigənidi; uni qüxinip yətkən bolsa, xan-xərəpning Igisi bolğan Rəbni krestlimigən bolatti. (**aīən g165**) **9** Həlbuki, [Təwratta] pütülgənndək:
— «Əzini səygənlərgə Hudaning təyyarlıqanları — Dəl həqkəndək kəz kərmigən, Həqkəndək կulak anglimiğan, Həqkəndək kəngül oylap bakmığan nərsilərdür». **10**
Əmma bu nərsilərni Huda Rohi ərkilik ayan կildi; qunki Roh, bolsa həmmə ixlarnı, hətta Hudaning qongkur təglirini inqikiləp izligüqidur; **11** Qunki insanlarda, insanning kənglidikini bilgüqi xu insanning rohidian baxğa nərsə barmu? Xuningə qa ohxax, Hudaning Rohidin baxğa, Hudaning kənglidikilirini bilgüqi yoktur. **12** Əmma bizning կobul կılənimiz bolsa bu dunyadiki roh əməs, bəlki Hudadin kəlgən Rohtur; dəl xundak bolqaqka biz Huda təripidin bizgə sehiylik bilən ata kılınoğan nərsilərni bilip yetələymiz. **13** Bu ix-xəy'ilərni insaniy danalıqtin

əgitilgən səzlər bilən əməs, bəlki [Mukəddəs] Rohtin
əgitilgən səzlər bilən, rohiy ixlarnı rohiy səzlər bilən
qüxəndürüp səzləymiz. **14** Əmma «janəja təwə» kixi
Hudanıng Rohining ixlirini կobul kilmaydu, qunki bu
ixlar uningoja nisbətən əhmikəniliktur; u ularni həq
qüxinip yetəlməydu, qunki ular roh bilən pərk etilip
bahalınixi kerəktur. **15** Rohka təwə kixi həmmə ixlaroja
bahə berələydu; əmma uningoja bolsa həqkim bahə
berəlməydu. **16** Qunki kim Rəbning oy-kənglini qüxinip
yetip, Uningoja məslihətqi bolalisun? Əmma biz bolsak
Məsihning oy-kəngligə igimiz.

3 Lekin mən, i կerindaxlar, Rohka təwə kixilərgə söz
ķilojandək silərgə söz կilalmay keliwatimən; əksiqə
silərni ətkə təwə kixilər, Məsihdə bolovan bowak
hesablap silərgə səzləxkə məjbur boldum. **2** Mən silərgə
süt iqbüzdüm, gəxni yegüzmidim; qunki silər gəxni
həzim կilalmayıttinglar, xundakla hazırlımu tehi həzim
կilalmaysılər; **3** Qunki silər yənilə ətkə təwədursılər.
Aranglarda həsəthorluq wə talax-tartıxlar bar bolovaqka,
silər ətkə təwə əməsmu, insanlarqə mengiwatmamsılər?
4 Qunki birsi «Mən Pawlus tərəpdari», baxqa birsi «Mən
Apollos tərəpdari» desə, silər pəkət insanlarning yolidə
mangojan bolup կalmamsılər? **5** Apollos degən kim?
Pawlus kim idi? Biz pəkət silərning etikadinglaroja
wasitiqi bolduk, halas; hərbirimiz pəkət Rəb bizgə təksim
ķilojini boyiqə wəzipə ada կilidiqən hizmətkarlar, halas,
xundak əməsmu? **6** Mən tiktim, Apollos suçardı; əmma
əstürgüqi bolsa Hudadur. **7** Xunga tikküqi həqnemigə
hesab əməs, suçarələqimə həqnemigə hesab əməs, pəkət

estürgüqi Huda Əzi həmmidur. **8** Əmma tikküqi wə osa
ķiloqıqi bolsa bir məksəttidur; xundaktimu hərbiri əz
əjri boyiqə in'əmini ķobul ķilidu. **9** Qünki biz Hudaçı
təwə mehnətdaxtermiz; silər bolsanglar Hudanıng baql-
etizi, Hudanıng kuruluxisilər. **10** Hudanıng manga təkşim
ķiloqan mehîr-xəpkiti boyiqə, huddi usta memardək
ul saldim, andin baxka birsi uning üstigə kuruwatidu.
Əmma hərbir ķuroqıqi ķandak kuruwatkanlıkıqa ehtiyyat
ķilsun. **11** Qünki selinoqan ulni, yəni Əysə Məsihədin
baxka həqkandak ulni selixka bolmaydu. **12** Əmdi birsi
bu ul üstigə altun, kümüx, kimmətlik taxlar, yaqqaq,
qəplər, saman salsa, **13** hərbirining singdürgən əjrining
ķandaklıkı kəründü; qünki xu küni uni axkarə ķilidu,
qünki uning mahiyiti otta kərülidu; ot hərbir kixining
əjrini, ķandak mahiyəttin bolovanlığını sinaydu. **14**
Birsining ul üstigə ķuroqan ixi puhta saklinip ķalsu, u
in'aməja erixidu; **15** Birsining ķuroqını kəyüp kətsə, u
ziyan tartidu; u əzi ķutulidu, əmma goya ottin etüp
ķutuloqan birsigə ohxap ķalidu. **16** Əjəba, əzünglarning
Hudanıng ibadəthanisi ikənliklərini wə Hudanıng
Rohining silərdə turqanlığını bilməmsilər? **17** Birsi
Hudanıng ibadəthanisini harab ķılsa, Huda uni harab
ķilidu; qünki Hudanıng ibadəthanisi pak-mukəddəstur,
silər dəl xundakşılər. **18** Həqkim əz-əzini aldimisun;
birsi əzini bu dəwrə dana dəp sanisa, nadan bolup
ķalsun; xuning bilən u dana bolidu. (**aiōn g165**) **19** Qünki bu
dunyadiki danalıq Hudaçı nisbətən əhməklilikət; qünki:
— «U danixmənlərni əz hiyligərlikining tuzikiqə alidu»,
dəp wə yənə: «Rəb danixmənlərning oy-hiyallirining

tutami yoklukini bilidu» dəp pütüklükür. **21** Xunga
heqkim insan degənlərni pəhirlinip danglimisun; qünki
həmmə məwjudatlar silərgə təwədər; **22** Pawlus bolsun,
Apollos bolsun, Kefas bolsun, dunya-jahən bolsun, həyat
bolsun, əlüm bolsun, həzirki ixlər bolsun, kəlgüsü ixlər
bolsun, həmmisi silərgə mənsuptur; **23** silər bolsanglar
Məsihning, Məsih bolsa Hudanıngkidur.

4 Birsi biz toqrluk, birnemə deməkqi bolsa, bizni
Məsihning hizmətkarlırı wə Hudanıng sirliri amanət
kilinoğan əojidarlar dəp bilsun. **2** Əmdi əojidar
degənlərdin tələp kılınidioğunu xuki, ular wapadar-sadık
boluxi kerəktür. **3** Əmma mən silər təripinglardin
yaki baxka hərkəndək insaniy sot təripidin sürüxtürüp
bahalansam, bu mən üçün ziojırqılık ix; mən hətta əzüm
toqrluk sürüxtürüp olturmaymən. **4** Qünki wijdanım
əyibləydiğən heqkəndək ixlirimdin həwirim yok; əmma
bu ixning əzi meni həkkəniy dəp aklimaydu; meni
sürüxtürüp bahalioquqi bolsa Rəbdur. **5** Xunga waqtı-
saiti kəlmigüqə, yəni Rəb kəlmigüqə heq ix toqrluk
həküm qıçarmanglar; Rəb kəlgəndə u կարանցուլուքtiki
yoxurun ixlərni axkarilaydu, kəlb-dillardiki barlıq oy-
niyətlərni ayan əlidu; xu qəoqla hərbiri Huda təripidin
təriplinidu. **6** Əmma, i kərindəxlar, bu ixlərni silərning
mənpəətinglərni dəp əzümgə wə Apolloska tətbiklidim;
məksət silər biz arkılık «pütülgənning dairisidin həlkij
kətməngər» degən sawakni əginixinglar, xundakla
heqkaysinglarning məlum birsini baxka birsidin üstün
dəp pəhirlinip təkəbburlixip kətməslikinglar üzündür.
7 Qünki kim seni baxka birsidin üstün əlidu? Sanga

ata қılınojan nərsidin baxka səndə yənə nemə bar?
Həmmə sanga berilgən tursa, nemixka «Məndə əсли
bar idi» dəp pəhirlinip kərəngləp ketisən? **8** Silər
allıqاقan toyunup kəttinglar! Allıqاقan beyip kəttinglar!
Silər bizsiz padixahlar bolup həküm sürdunglar! Kaxki
silər həkikətən həküm sürgən bolsanglardı — undakta
biz silər bilən billə həküm sürgən bolattuk! **9** Qünki
Huda rosullar bolojan bizlərni əlümgə məhkum bolojan
adəmlərdək əng ahiroja koyup sazayı kılıp otturioja
qıkarojan, dəp oylaymən; qünki biz pütkül aləmgə, yəni
həm pərixtinergə həm insanlaroja bir hil tamaxa bolduk.
10 Biz Məsih üçün əhmək sanalojanlarmız, əmma silər
Məsihdə danasılər! Biz ajiz, əmma silər küqlüksilər;
silər izzətlik, əmma biz har; **11** Həzirki dəkikiqiqə aq-
yalingaq, qangkap yürməktimiz, dumbalinip, sərgərdan,
makansız bolup yürməktimiz; **12** Əz əkolimiz bilən
ixləp japa tartmaktimiz; ahənətkə қalojanda yahxilik
tiləwatimiz; ziyankəxlikkə uqriojanda, qidawatimiz; **13**
təhmətkə uqriojanda, [biz ularni] qiraylıqə [towioja]
ündəymiz; biz jaħanning daxkili, insanlarning süpüründisi
dəp ərəliwatimiz, ta həzirojqə xundak. **14** Bu ixlarni
yezixim, silərni hijalətkə қaldurux üçün əməs, bəlki
səyümlük balilirim süpitidə silərgə nəsihət əliwatimən; **15**
qünki silərning Məsihdə təmənligən tərbiyiligüqiliringlar
bolsimu, silərning atanglar kəp əməstur; qünki mən
Məsih Əysada bolup silərni hux həwər arkılık tərəldürüp
ata boldum. **16** Xunga mən silərdin etünimənki, meni
ülgə қilinglar. **17** Dəl bu səwəbtin mən Rəbdə bolojan əz
səyümlük wə ixənqlik oqlum Timotiyni yeninglaroja

əwəttim; hərkaysı jaylardiki jamaəttə əgətkənlirimgə
əgixip, u silərgə Məsihədə bolğan yollirim toqrluluk
əslitudu. **18** Əmma bəziliringlar, «Pawlusni yenimizə
kəlməydu», dəp kərəngləp kəttinglar; **19** birak Rəb
buyrusu mən pat arıda yeninglaroja barımən; xu qəođda
mən kərəngləp kətkənlərning səzlirini əməs, bəlki
ularda bolğan küq-küdrətni kərüp bakay. **20** Qünki
Hudanıng padixaḥlıkjı səzdə əməs, bəlki küq-küdrəttə
ispatlınidu. **21** Əmdi nemini halaysılər? Yeninglaroja tayak
kötürüp beriximnimu, yaki mehîr-mulayimlik rohıda
beriximnimu?

5 Hərtərəptin xu angliniwatiduki, aranglarda buzukqılık
bar ikən — bundak buzukqılık hətta taipilər arisidimu
tiloja elinmaydu — u bolsimu birsining əz atisining
ayalıja qekilixtin ibarət. **2** Əmma silər yoqınap kərəngləp
kəttinglar! Bu rəzil ixni sadır kılɔjan kixi arimizdin
köqliewilsun dəp ekünüxünglaroja toqra kəlməmdu!? **3**
Qünki gərqə təndə silər bilən billə bolmisammu, əmma
rohıta silər bilən billə bolux süpitidə allikəqan xundak
mən xu həkümni qıkardımki, **4** (həmminglar Rəb Əysə
Məsihning namida jəm bolğanda, əzümning rohim silər
bilən bolup, Rəbbimiz Əysə Məsihning küq-küdrətigə
tayinip) — **5** xundak kılɔjan kixininq ətliri һalak kılinsun,
xuning bilən uning rohi Rəb Əysanıng künidə կutkuzuluxi
üqün Xəytanning ilkigə tapxurulsun. **6** Silərning qongqılık
kılɔjininglar yahxi əməs. «Kiqikkınə hemirturuq pütkül
hemirni boldurup yoqinitidu» dəp bilməmsılər? **7** Kona
hemirturuqni qıkırıwetinglar; xuning bilən silər əсли
hemirturuqsız hemirdək yengi bir zuwula bolisilər;

qünki «ötüp ketix həyti»[diki կօզիմիզ] bolğan Məsih, կurbanlıq kılindi; **8** xunga həytini yaman niyatlık wə rəzillik bolğan hemirturuq bilən əməs, bəlki səmimiylilik wə həkikət bolğan petir nan bilən təntənə kılıp ətküzəyli. **9** Mən [aldinkı] həttə silərgə buzukqılık kılıqları bilən arilaxmanglar dəp yazəjanidim; **10** əmma bu deginim bu dunyadiki buzukqılık kılıqları, yəki nəpsaniyətqılər, yəki kazzaplar yəki butpərəslər bilən arilaxmanglar deginim əməs; undak bolğanda dunyadin ayrılixka məjbur bolattinglar; **11** əmma həzirki bu hetimdə yazəjinim xuki, əzini «kerindax» dəp atiwalğan əmma xundakla buzukluk kılıqları, nəpsaniyətqi, butpərəs, hərəkkəx yəki kazzap bolsa, undak bir kixi bilən arilaxmanglar, hətta uning bilən həmdastihanmu bolmanglar. **12** Sırttikilərni həküm qıçırip bir tərəp kılıxning mən bilən nemə munasiwiti? Lekin iqinglardikilərni əzünglar həküm qıçırip bir tərəp kılıx silərning ixinglar əməsmu? **13** Lekin sırttikilərning üstigə bolsa Huda Əzi həküm qıçıridu. Xunga «bu rəzil adəmni aranglardın qıkıriwetinglar».

6 Silərning aranglarda əzara arazlik ix bolsa, uni mukəddəs bəndilərning bir tərəp kılıxiqa tapxurmay, həkkəaniysizlarning aldida dəwalixixka petinalamsilər? **2** Mukəddəs bəndilərning dunyani sorak kılıdioqlanlığını bilməmsilər? Əgər dunyani silər sorak kılıdioqlan ix bolsa, əmdi zişirqlik ixlarnı həl kılıxka yarimamsilər? **3** Pərixtılər üstdidinmu həküm qıçıridoqlanlığımızni bilməmsilər? Xundak bolğanıkən, bu həyattiki ixlarnı həl kılıx կաղութ (ix idi)? **4** Silərdə muxu həyattiki ixlər üstdidin həküm kılıx zərür tepiloqanda, jamaət

arisida tewən dəp karalojanlarni uni həl ķilişkə salmamsilər? **5** Muxularni silərni hijalətkə қaldurux üçün dəwətimən. Əjəba, aranglarda ez ķerindaxliri otturisida həküm qıçarəjudək dana kixi yokmu, hətta birimu yokmu? **6** Uning ornida, ķerindax bilən ķerindax dəwalixiwatidu, — wə kapirlar aldida xundak kılıdu! **7** Əməliyəttə ez aranglarda dəwalarning boləjanlığının ezi silərgə nisbətən bir əyibtur. Nemixka uwalqılıkka qidimaysilər? Nemixka nahəkqılıkkə yol koymaysilər? **8** Əksiqə, silər nahəkqılık ķiliwatisilər, hiyanət ķiliwatisilər, yənə kelip ķerindaxliringlarqa xundak kılısilər! **9** Həkkaniysizlarning Hudanıng padixahlılıqıqa warislik ķıalmayıdışlığını bilməmsilər? Aldinip kətmənglər! Buzukqılık ķiloquqlar, butpərəslər, zina ķiloquqlar, bəqqiwazlar, baxka ərlər bilən buzukluk ķiloquqlar, **10** oɔrilar, nəpsaniyatqılər, hərəkkəxlər, təhməthonlar yaki aldamqi-kazzaplar Hudanıng padixahlılıqıqa warislik ķıalmayıdu; **11** bəzinglər dərwəkə xundak boləjansilər; əmma silər Rəb Əysə Məsihning namida wə Hudayimizning Rohı bilən yuyuldunglar, pak-mukəddəs ķilindinglar, həkkaniy ķilindinglar. **12** «Həmmə nərsə manga ħalaldur», əmma həmmə nərsə paydilik boluwərməydu; «həmmə nərsə manga ħalaldur», əmma mən həqkəndək nərsining humarioqa kul bolmayımən. **13** «Yeməkliklər axkazan üçün, axkazan bolsa yeməkliklər üçündür»; əmma Huda u wə bu hər ikkisini yokka qikiridu; tən bolsa buzukqılık üçün əməs, bəlki Rəb üçündür; Rəb tən üçündür. **14** Huda Rəbni tirildürdi, xuningdək biznimu Əz կudriti bilən

əlümdin tirildüridu. **15** Teninglarning Məsihning əzaliri ikənlikini bilməmsilər? Undakta, Məsihning əzalirini elip, pahixə ayalning əzaliri kilsam bolamdu? Hərgiz bolmaydu! **16** Kim pahixə ayal bilən baotlanqan bolsa uning bilən bir tən bolidu, dəp bilməmsilər? Qünki «[ər-ayal] ikkisi bir tən bolidu» — deyilgənidi. **17** Əmma Rəbgə baotlanqıqi bolsa Uning bilən bir rohtur. **18** Buzukluktin keletalıqlar. «İnsanlarning hərbir sadir kılıqan gunahı əz tenining sirtida bolidu!» — əmma buzukluk sadir kılıqıqi əz tenigə karxi gunah kılıdu. **19** Silərning teninglar silərni turalıq kılıqan, Huda təripidin silərgə iltipat kılıqan Mukəddəs Rohning ibadəthanisi, silər əzünglarnı əzümningki əməs dəp bilməmsilər? **20** Qünki silər qong bədəl bilən setiwelinəqansılər; xunga teninglarda Hudani uluqlanglar.

7 Əmdi hazırlanmış silər hetinglarda otturiqə koyqan soallarqa keləyli, — «Ər ayal zatining tenigə təqmisə yahxidur». **2** Durus. Əmma buzukqılıqlardın saklinix üçün, hərbir ərkəknin əzining ayali bolsun, hərbir ayalning əzining eri bolsun. **3** Ər ayilioqa nisbətən ərlik məjburiyyitini ada kılısun, ayalmu erigə nisbətən ayallık məjburiyyitini ada kılısun. **4** Ayal əz tenining igisi əməs, bəlki eri uning igisidur; xuningəqə ohxaxla, ər əz tenining igisi əməs, bəlki ayali uning igisidur. **5** Pəkət pütün zehninglər bilən dualarəqə beriliş məksitidə əz makullukungular bilən waktingə birgə yatmaslıqka kelixkəndinla baxka, ər-ayal əzara bir-birining jinsiy hək-təlipini rət kilmisun. Xundak alahidə məzgildin keyin yənə birgə bolunglar. Bolmisa, əzünglarnı tutuwalalmaydiqanlıqlarınglardın Xəytan silərni

azdurux pursitini tepixi mumkin. **6** Əmma mundak deyixim buyruk yolda əməs, bəlki məslihət yolididur. **7** Əmdi mən barlıq adəmlərning manga ohxax [boytak] boluxini halayttim; lekin bu ixta Hudanıng həmmə adəmgə bərgən ez iltpati bar; birsi undak, yənə birsi bundak. **8** Əmma mən jorisiz tənha yaxıqanlar wə tullaroqa xuni eytimənki, məndək tənha turiwərsə yahxi bolidu; **9** əmma əzünglarnı tutuwalalmışanglar, nikahlininglar; qünki [ixk] otida kəygəndin kərə nikahlılık bolğan yahxi. **10** Əmma nikahlanıqanlaroqa kəlsək, ularoqa mən xuni tapilaymənki, — (bu əməliyəttə menin tapiliojinim əməs, yənilə Rəbningki), ayal eridin ajraxmisun **11** (əmma u ajraxkan bolsa, u tənha ətsun, yaki eri bilən yarixiwalsun); wə ərmu ayalını köyup bərmisun. **12** Қaloqanlıringlaroqa kəlsək, mən xuni eytimənki (bu Rəbning eytkini əməs), ķerindaxning etikədsiz ayalı bolsa wə ayalı uning bilən turuwerixkə razi bolsa, u uni köyup bərmisun; **13** [etikədqı] ayalning etikədsiz eri bolsa wə eri uning bilən turuwerixkə razi bolsa, u eridin ajrixip kətmisun. **14** Qünki etikədsiz ər bolsa etikəd ķiloqan ayalda pak dəp hesablinidu; etikədsiz ayal bolsa [etikəd ķiloqan] ķerindaxta pak dəp hesablinidu; bolmisa, pərzəntliringlar haramdin bolğan bolatti; əmma ular əmdi pak boldi. **15** Lekin etikədsiz bolğan tərəpning kətküsü bolsa, u ajrixip kətsun; bundak əhwallarda ķerindax aka-ukilar, hədə-singillar [nikah məjburiyitigə] baoqlinip ķaloqan bolmaydu; կandakla bolmisun Huda bizni inaķ-hatırjəmliktə yaxaxka qakıroqandur. **16** Əy [etikədqı] ayal, eringni [etikəd kildurup] kutulduralaydiqanlıkingni

nədin bilsən? Əy [etikadqı] ər, hotunungni [etikad ķildurup] kutulduralaydiojanlıqıngni nədin bilsən? 17
Halbuki, Rəb hərkəsimizə qandaq təksim kılajan bolsa,
qandaq ħaləttə qakırojan bolsa, u xuningda mengiwərsun;
mən həmmə jamaətlərdə xundak yolyorukni tapilaymən.
18 Birsi sünətlik ħaləttə qakirildimu? U կayta sünətsiz
ķilinmisun; birsi sünətsiz ħaləttə qakirildimu? U
əmdi sünət ķilinmisun. 19 Sünətlik bolux ħeqnərsə
hesablanmas, sünətsiz boluxmu ħeqnərsə hesablanmas;
[ħesab bolidiojini] Hudanıng əmrlirigə əməl ķilixtin
ibarəttur. 20 Hərkim կaysi ħaləttə qakirilojan bolsa,
xu ħaləttə կalsun. 21 Sən qakiriloqanda կul ħalitidə
idingmu? Uning bilən karing bolmisun; lekin əgər hərlük
pursiti kəlsə, uni қolungdin bərmə. 22 Qünki Rəbtə
qakirilojan կul bolsa Rəbning hər adimidur; uningoja
ohxax, qakirilip hər bolouqimu Məsihning կulidur.
23 Silər qong bədəl bilən setiwelindinglar; insanlar oja
կul bolmanglar. 24 I կerindaxlar, hərbiringlar կaysi
ħaləttə qakirilojan bolsanglar, xu ħaləttə Huda bilən billə
turunglar. 25 Əmma nikahlanmiojanlar toɔruluq Rəbdin
buyruk tapxuruwalmidim; xundaktimu Rəbdin bolqan
rəhim-xəpkətkə tuyəssər bolqanlığım üçün sadık, adəm
süpitidə əz pikrimni eytimən. 26 Əmdi һazırkı kiyinqılıkka
ķarioqanda, ər kixinin xu [tənħa] ħaləttə boluxini yahxi
ix dəymən. 27 Ayalqa baqlanqan bolsang, undakta, uning
bilən ajrixixni oylima; ayalingdin ajrixip kəttingmu?
Undakta yənə əylinixni oylima. 28 Lekin əylənsəng,
sən gunah kılajan bolmaysən; wə nikahlanmiojanlar
nikahlansa, ularmu gunah kılajan bolmaydu. Əmma

xundak қilsa ular jismaniy jəhəttə japaşa uqrayıdu; menin silərni uningdin haliy қiloğum bar. **29** Əmma xuni degüm barkı, i ķerindaxlar — wakit ķiskidur. Xunga ayallık bolqanlar ayalsızlardək bolsun; **30** matəm tutkanlar matəm tutmiojanlardək bolsun; bəht-huxallikta bolqanlar bəht-huxallikta bolmiojanlardək bolsun; mal-mülük setiwalojanlar mal-mülüksizlərdək bolsun; **31** bu dunyadiki bayılıklardin bəhərimən bolqanlar dunyani əzining təəllukatı dəp bilmisun; qünki bu dunyadiki hazırlıq һalət ətüp ketidu. **32** Əmma silərning əqəmsiz boluxunglarnı halaymən. Ayalsız kixi bolsa Rəbning ixlirini oylaydu, կandaq կilip Rəbni hursən կiliхning əqəmidə bolidu. **33** Əmma ayallık kixi կandaq կilip ayalını hursən կiliх üçün bu dunyadiki ixlarning əqəmidə bolidu; **34** Yənə kelip ayal wə nikahlanmiojan կizning otturisida pərk bar; nikahlanmiojan կiz bolsa Rəbning ixlirining, կandaq կilip həm təndə həm rohta pak-mukəddəs boluxning əqəmidə bolidu; əmma yatlıq bolqan ayal կandaq կilip erini hursən կiliх üçün, bu dunyadiki ixlarning əqəmidə bolidu. **35** Əmma mən bu səzni silərning mənpəətinglarnı kezdə tutup dəwativimən; boynunglarqa sırtmak selix üçün əməs, bəlki ixliringlarning güzəl boluxi, kənglünglar bəlünmigən һalda Rəbgə berilip Uni kütüxünglar üçün dəwativimən. **36** Əmma əgər birsi niyət կiloğan կizəqə nisbətən muamiləmning durus bolmiojan yeri bar dəp կarisa, u կiz yaxlıq baharidin ətüp kətkən bolsa, ikkisi əzini tutuwalalmisa, u haliojinini կilsun, u gunah կiloğan bolmaydu; ular nikah կilsun. **37** Birak, birsi əz kənglidə mukim turup, һeqkandaq ixsə besimi astida

bolmay, bəlki əz iradisini baxçurup, kenglidə niyət kılajan kızını əmrigə almaslıknı қarar kılajan bolsa, yahxi kılajan bolidu. **38** Kiskısı, өyləngənning өylənginimu yahxi ix, өylənmigənning өylənmiginimu tehimu yahxi ix. **39** Eri hayat qaođa ayali uningəja baçlanqandur; əmma eri elümdə uhliqan bolsa, u halıqan kixigə (pəkət Rəbdə, əlwəttə) nikahlinixkə ərkin bolidu. **40** Lekin қariximqə u tul қalsa, tehimu bəhtlik bolidu; məndimu Hudanıng Rohı bar, dəp ixinimən!

8 Əmdi «butlaroja atap nəzir қılınojan taamlar» məsilisigə keləyli. «Həmmimizdə bilim bar» dəp bilimiz. Hox, birağ bilim bolsa adəmni kərənglitidu; mehîr-muğəbbət bolsa adəmni қuridu. **2** «Mening bilimim bar» dəp hesablıqan kixi, əməliyəttə həqnemini tehi bilixkə tegixlik dərijidə bilmigən bolidu. **3** Əmma Hudani səygən kixi bolsa, u Uning təripidin tonulidu. **4** Hox, əmdi «butlaroja atap nəzir қılınojan taamlar» toorruk — bizgə məlumki, «Jahanda but degən həqnemə hesablanmaydu», wə «birlə Hudadin baxka həq ilah yoktur». **5** Gərqə nuroqun atalmix ilahlar bar bolsimu — məyli ular zeminda yaki asmanda turidu dəp қarilixidin kət'iynəzər (dərwəkə «ilahlar» kəp, wə «rəb»lər kəptur) **6** birağ biz üçün pəkətla bir Huda, yəni Ata bardur. Uningdin barlık məwjudatlar apiridə bolqan, bizmu Uning üçün məwjut bolqanımız; [xuningdək], birlə Rəb, yəni Əysə Məsih bardur. Pütkül məwjudatlar U arkılık məwjut, bizmu U arkılık hayatmız. **7** Əmma bundak bilim həmmimizdə tehi yoktur; tehi butlaroja kəndürülginidin halas bolmiojan bəzi [ixəngüqilər] bolsa muxundak taamlarnı «butğa atap nəzir

ķilinoqan» dəp bilip yəydu; xundakla ularning wijdani ajiz boloqqa, buloqanoqan bolidu. **8** Əməliyəttə taamlarning ezliri bizni Huda bilən yaraxturalmaydu; yemisək bizning kəmqilikimiz hesablanmaydu, yegən bolsak artukqilikmu hesablanmaydu. **9** Birak hərhalda [yeyix] ərkinliklarning ajizlaroja putlikaxang bolmaslıqıja kengül կoyunglar. **10** Qünki ajiz bir bəndə bilimi bar boloqan sening buthanidiki dastihanda olturup yegənlikini kərsə, undakta u əz ajiz wijdaniqə karxi halda butlaroja atap nəzir ķilinoqan taamlarni yeyixkə «kurulup küqəytildiçən» bolmamdu? **11** Xuning bilən Məsih uning nijati üçün əlgən, sening ərindixing boloqan bu ajiz bəndə sening biliming wəjидin һalak bolidu. **12** Xu yol bilən ərindaxlaroja ziyan yətküzüp gunah կilip, ularning ajiz wijdanini zəhimləndürüp, Məsihkə karxi gunah կiliwatisilər. **13** Xunga, əgər birər taam əz ərindiximni yikitidiçən kiltak bolsa, ərindiximni yikitmaslıqım üçün mən mənggügiqə gəxni kət'iy yeməymən. (aiōn g165)

9 Mən ərkin əməsmu? Mən rosul əməsmu? Mən Rəbbimiz Əysə Məsihni kərgən əməsmu? Silər əzünglar mening Rəbdə boloqan əjrim əməsmu? **2** Əgər baxkilaroja nisbətən rosul dəp hesablanmisam, mən həq bolmioqanda silərgə rosul boldum; qünki əzünglar Rəbdə mening rosul boloqanlıqimni təstikliçən məhərdursilər. **3** Meni sürüxtə կilmakqi boloqanlaroja boloqan jawabim mundak: — **4** Bizlərning yəp-iqixkə hökükimiz bar əməsmu? **5** Bizning baxka rosullar, Rəbning Əz iniliri wə Kefasning կilojinidək, etikadqi bir singilni əmrəmizgə elip səpərdə həmrəh

ķılıp yürüx həkkimiz yokmu? **6** Əjəba, pəkət Barnabas bilən meningla əmgək kılmaslikka həokuğimiz yokmu?

7 Kim hirajətni əzi tələp [əskər bolup] jənggə qikidu?

Kim üzümzar bina ķılıp uning mewisidin yeməydu?

Kaysi pada bakkuqi padining sütidin iqməydu? **8** Bu degənlirim pəkət insaniy kəzkarax boyiqə eytilojanmu?

Təwrat-ķanunning əzidimu ohxax deyilgən əməsmu?! **9**

Qünki Musaqa qüxürülgən ķanunda: «Haman təpkən əküzung aqzişa kəxək salma» dəp pütülgəndur.

Huda əküzlərgila keyüngənmu, **10** yaki buni pəkət bizlərni dəp eytkanmu? Xübhisizki, bu səzlər bizlər üçün pütülgəndur; xuning üçün yər həydigüqi ümidtə həydixigə tegixlik, xundakla haman təpküqimu həsuldin bəhərimən bolux ümidi də ixləxkə tegixliktur. **11** Biz silərgə rohiy bəht-bərikətlərni terip, silərdin maddiy jəhəttin yiqiwaşsaq bu qəktin exip kətkənlik bolamdu? **12** Baxqa [hizmətqılər] silərdə muxu həokuğni ixlətkən yerdə, biz xundak ķılsaq tehimu bolidioq? Əmma Məsihning hux həwirigə həq tosalıq bolmisun dəp, biz bu həokuğni həqqaqan ixlitip bakmiduk; əksiqə, hərkəndək ixləroq qidap keliwatımız. **13** İbadəthanidiki mukəddəs ixlar üçün ixligüçilərning ibadəthanişa ataloqan hədiyələrdin yəydiqənlilikini, kurbangahta hizmət ķiliwatkanlarning қurbanlıklardin ülüxini alidiqənlilikini bilməmsilər? **14**

Xuningqa ohxax, Rəb hux həwərni jakarlıq uqılarning jeni hux həwərdin bekilsun dəp bekitkəndur. **15** Əmma mən bolsam bu həokuqlarning həqkəysisini ixlitip bakmidim. Həm həzirmu muxu həokuqtin padilinay dəp muxularni yeziwatkinim yok! Qünki mən baxkılarning meni bu

pəhirlinidiojanlimidin məhrum kılɔjinidin kərə elginim
tüzük! **16** Qünki mening hux həwərni jakarliximda
pəhirləngüdək ix yok; qünki uning məjburiyiti meni
besip turidu; hux həwərni jakarlimisam һalimoja way!
17 Qünki əgər uni halis қılsam, buningdin manga in'am
bolidu; əmma əz ihtiyarım bilən bolmisa, bu pəkət
mening oqıidarlıq burqını ada kılɔjinim bolidu, halas.
18 Xundak ikən, mening in'amim zadi nemə bolidu?
Mening in'amim dəl xuki, hux həwər jakarlıqinimda
mən hux həwərgə kixilərni həksiz erixtürimən – demək,
in'amim hux həwər yətküzüxtiki tegixlik [hək elix]
həkuklirimni həq ixlətməslikimdin ibarəttur. **19** Qünki
həmmə adəmning ilkidin ərkin bolup, ezymni kəpqılıkkə
kul ķildim; xu yol bilən tehimu kəprək adəmlərni
kayıl kılıp կutkuzsam dəymən. **20** Yəhudiylarnı kayıl
kılıp կutkuzux üçün Yəhudiylarqa nisbətən Yəhudiyoqa
ohxax boldum; Təwrat қanuni astida turoqanlarnı kayıl
kılıp կutkuzux üçün (Təwrat қanuni astida turoqan
bolmisamu) Təwrat қanuni astida turoqanlarqa nisbətən
Təwrat қanuni astida turoqanoqa ohxax boldum; **21**
Təwrat қanunida bolmioqanlarnı kayıl kılıp կutkuzux
üçün Təwrat қanunida bolmioqanlarqa nisbətən (Huda
aldida қanunsız bolmay, bəlki Məsihning қanuniqa
boysunuxum bilən) mən Təwrat қanunida bolmioqanlarqa
ohxax boldum; **22** ajizlarnı kayıl kılıp կutkuzux üçün
ajizlarqa ezym ajizdək boldum; mumkin kədər kəprək
adəmni կutkuzux üçün mən hərkəndək adəmgə karita
xundak adəm boldum. **23** Əzümning hux həwərdin
nesiwəm boluxi üçün uni dəp həmmə ixni kılımən.

24 Bəygigə qüvkənlərning həmmisi yügenrixidu, əmma pəkət birila mukapatka erixidiojinini bilməmsilər? Oşelibə kazinix üçün yügenrüngərlər. **25** Musabikdə elixkuqılarning həmmisi əzini hər jəhəttin tizginləydi; ular pəkət bir qırıp ketidiqan tajəqərə erixix üçün xundak kılıdu, əmma biz bolsaq qırımas taj üçün xundak kılımımız. **26** Xunga mən nixansız adəmdək yügenrüwatmamən; muxt atsam həwəqəja atidiqən adəmdək bolmamən. **27** Uning orniqə mən əz tenimni urup əzümgə kəndürüp, uni əzümgə kül kılımən; undak kilmioğanda, baxqılarəja təlim jakarlap turup əzüm layakətlilik bolmay kəlixim mumkin.

10 Qünki, i kərindaxlar, mən silərning atası bowilirimizning həmmisining bulut astida yürgənlikidin wə həmmisining dengizdin ətüp mangənlikidin həwərsiz yürüxüngərnə halimamən; **2** ularning həmmisi bulutta həm dengizda Musanıng [yetəkqılıkigə] qəmüldürülgən; **3** ularning həmmisi ohxax rohiy taamni yegən, **4** həmmisi ohxax rohiy iqimlikni iqbən; qünki ular əzlirigə [həmrəh bolup] əgixip yürgən rohiy uyultaxtin iqətti (əməliyəttə, muxu uyultax Məsihning Əzi idi); **5** xundaktımı, Huda ularning kəpinqisidin razi bolmioğanı; qünki «Ular[ning jəsətləri] qəl-bayawanda qeqilip ələqən». **6** Əmma bu ixlar ularning bexioğla bizlərgə sawağ-bexarət bolsun üçün qüvkənidə; buningdin məksət, bizning ularning yaman ixlarəja həwəs kılqınidək həwəs kılmaslıkımız üçündür. **7** Silər yənə ularning bəzilirigə ohxax butka qoğunidioğanlardın bolmangalar; bular toqluruluk; «Həlk yəp-iqixkə olturdi, andin kəyp-sapaqə turdi» dəp pütülgən. **8** Biz yənə

ularning bəzilirining buzukqılık kılɔjinidək buzukqılık
kılmaylı; qünki xu wəjidin ulardin yigirmə üq ming kixi
bir kündila əldi. **9** Yənə ularning bəzilirining Məsihni
siniqjinidək Məsihni sinimaylı; qünki xu səwəbtin ular
yılanlar qekixi bilən həlak boldı. **10** Yənə ularning bəziliri
aɔrinoqandək aɔrınip қakximanglar — nətijidə, ular jan
aloquqi [pərixtə] təripidin əltürüldi. **11** Əmdi bu
wəkələrning həmmisi ularning bexioqa bexarətlik
misallar süpitidə qüvkən wə ahirkı zamanlar beximizə
keliwatkan bizlərning ulardin sawak-ibrət eliximiz üçün
hatırıləngəndi. (**aiən g165**) **12** Xuning bilən «Mən [etikadta]
qing tirəp turmaqtımən» degən kixi əzining yikilip
ketixidin həzi bolsun! **13** Silər duq kəlgən sinaklarning
həmmisigə baxça adəmlərmə ohxax duq kəlgən.
Wə Huda bolsa wədisidə turənqıdurdur, U silərni
kötürəlmigüdək sinaklaroqa uqratmaydu, bəlki sinak
bexinglaroqa qüvkəndə, xuning bilən təng uningdin etüp
kütulux yolını yaritip beridu; silər xuning bilən uningoqa
bərdaxlıq beridiojan bolisilər. **14** Xu səwəbtin,
səyümlüklirim, butpərəsliktin keletalıqlar! **15** Silərni əkil-
hoxi jayida kixilər dəp կarap xuni eytiwati mən;
səzligənlirimni bahalap bekinqilar: — **16** Biz bərikətlik
bolsun dəp tiligən, bərikətlik jamdiki xarabni iqkinimiz,
Məsihning kenidin ortak bəhirlənginimiz əməsmu?
Bizning oxutkan nanni yeginimiz, Məsihning tenidin
ortak bəhirlənginimiz əməsmu? **17** Biz nuroqun bolsakmu
bir nan, bir təndurmız; qünki həmmimiz xu bir nandin
nesiwə alımız. **18** Jismaniy Israiloqa կaranglar;
kurbanlıklarnı yegənlər kurbangahka nesipdaxlar

əməsmu? **19** Əmdi nemə deməkqimən? Butka atap sunulojan kurbanlıqning birər əhmiyiti barmidu? Butning birər əhmiyiti barmidu? **20** Yak, birak, kapirlar butlaroja sunojan kurbanlıqlarni Hudaşa əməs, bəlki jinlaroja ataydu. Mən silərning jinlar bilən ortak nesipdax boluxunglarni halimaymən. **21** Rəbning jamidin wə jinlarning jamidin təng iqtüqi bolsanglar bolmaydu; Rəbning dastihinoja wə jinlarning dastihinoja təng dahil bolsanglar bolmaydu. **22** Rəbning həsət-əqəzipini қozojımağqimizmu? Biz Uningdin küqlükmu-ya? **23** «Həmmə nərsə ḥalaldur», əmma həmmə nərsə paydılık boluwərməydu; «həmmə nərsə ḥalaldur», əmma həmmə nərsə adəmning [etiķadını] kuralmaydu. **24** Əmdi heqkim eż mənpəətini izdimisun, bəlki əzgilərningkini izdisun. **25** Gəx bazırıda setilojan hərbirnərsini wijdaninglarnı dəp olturmay, həqnemini sürüxtə kilmay yəweringlar. **26** Qünki «Jahən wə uningoja tolojan həmmə məwjudatlar Pərwərdigaroja mənsüptür» [dəp pütülgən]. **27** Əmma etikəd kilmiojanlarning birəsi seni ziyapətkə təklip kilsə wə kənglüng tartsa, aldingoja қoyulojan həmmmini wijdaningni dəp olturmay yəwər; **28** əmma birsi sanga: «Bu butlaroja atalojan kurbanlıq taami» desə, undakta uni yemə; nemixkə desəng, bu ixni sanga eytən adəmning səwəbi üçün, xundakla wijdanning səwəbi üqündür; **29** mən degən wijdan seningki əməs, bəlki ھəlikى kixinining wijdani; menin ərkinlikimə baxxılarning wijdani təripidin yaman dəp baňa berili xining hajiti barmu? **30** Mən təxəkkür eytip yesəm, təxəkkür eytən nərsini durus yeginim tüpəylidin yaman

dəp қарилxимning nemə hajiti? **31** Xunga silər nemini yesənglar, nemini iqsənglar yaki hərkəndək baxğa ixlarnı kılışanglar, həmmə ixlarnı Hudaşa xan-xərəp kəltürülsün dəp қilinglar. **32** Mən əzüm həmməylənni həmmə ixta məmənun kılıxka intilginimdək, əz mənpəətim üçün əməs, bəlki kəpqilikning mənpəəti, ularning կutkuzuluxi üçün intilginimdək, həqkimning aldiqa — Yəhudiylar bolsun, greklar bolsun, Hudanıng jamaitidikilər bolsun aldiqa putlikaxang bolmanglar. Mən Məsihni ülgə kılıqinimdək, silərmə meni ülgə қilinglar.

11 Əmdi silərni xuning üçün təripləymənki, i ķerindaxlar, həmmə ixlarda silər meni əsləp turuwatisilər, mən silərgə tapxurojinimdək, kərsətmilərni tutup keliwatisilər. **3** Əmma mən silərning hər ərning bexi Məsihdur, ayalning bexi ərdur wə Məsihning bexi Hudadur dəp bilixinglarnı halaymən. **4** Xunga, [ibadətkə қatnaxkanda], hərkəndək ər bexioqa birnərsə artkan һalda dua kilsə yaki bexarət bərsə, u əz bexioqa hərmətsizlik қılıqan bolidu. **5** Əmma [ibadətkə қatnaxkanda], hərkəndək ayal bexioqa birər nərsə artmioqan һalda dua kilsə yaki bexarət bərsə, u əz bexioqa hərmətsizlik қılıqan bolidu; bundak ayalning qeqi qüxürüwetilgən, [rəswa қılınoqan] ayaldın pərkə yoktur. **6** Ayal kixinin bexioqa artkını yok bolsa, qaqlırı qüxürüwetilsün; ayal ola nisbətən qaqlırining kesiwetilixi yaki qüxürüwetilixi uyatlıq ix bolsa, əmdi uning bexioqa birər artkını bolsun. **7** Qünki ər kixi bolsa bexini yapmaslıki kerək; qünki u Hudanıng sürət-obrazi wə xan-xəripidur; əmma ayal kixi bolsa ərning xan-xəripidur. **8** Qünki ər bolsa ayaldın

əməs, bəlki ayal ərdindur. **9** Xuningdək ər kixi ayal
üqün əməs, ayal kixi ər üqün yaritiləndür. **10** Bu
səwəbtin, həm pərixtılərning səwəbidin ayal kixi bexida
hökük[ning] [bəlgisigə] igə boluxi kerək. **11** Həlbuki,
Rəbdə ayal ərsiz bolmas wə ər ayalsız bolmas; **12** qünki
ayal ərdin qıçırlıqınıdək, ər ayal arkılık [tuqlulidu];
lekin həmmə ix Hudadindur. **13** Əz kənglünglarda bahə
beringlar; ayallarning bexioqa birnərsə artmay turup
Hudaşa dua kılıxi muwapikmu? **14** Təbiətning ezi silərgə
ər kixining uzun qaqliri bolsa uningoja uyat ikənlikini
əgətmidimu? **15** Əmma ayal kixining uzun qaqliri bolsa,
bu uningoja xan-xərəp bolidu; qünki uning uzun qaqliri
ungingoja bezək-yepinqə bolsun dəp təkdir kılınqan. **16**
[Birsining bu ixlər tooqruluk] talax-tartix ķiloqusi bolsa,
[xuni bilsunki], bizlərdə həm Hudanıng jamaətliridimu
xulardin baxka həq ķaidilər yoktur. **17** Əmma hazır
deməkqi bolqan ix, yəni silər yiqlıqan sorunlaroja kəlsək,
uningda silərni təripliməymən; qünki yiqlıqininglarning
nətijisi paydılık əməs, bəlki ziyanlık boluwatidu. **18** Qünki
birinqidin, silər jamaəttə yiqlıqininglarda, aranglarda
guruhlaroja bəlünüxlər bolqanlığını anglidim; bu gəpkə
ķismən ixəndim. **19** Aranglarda bəlünüxlər pəyda bolmay
kəlməydu. Undak bolmioğanda aranglarda kimning
layakətlik bolqanlığını kərüwalıqili bolmaytti. **20**
Silər bir yərgə jəm bolqininglarda, silər [həkikətən]
«Rəbning ziyapiti»din yeməysilər. **21** Qünki yegininglarda
hərbiringlar baxkilarning yeyixini kütməyla ezunglar elip
kəlgən oqizani yəwerisilər-də, birsi aq қalidu, yənə birsi
məst bolup ketidu. **22** Yəp-iqixkə ez əyliringlar yokmu?

Hudanıñ jamaitini kezgə ilmay, yoksullarnı hijalətkə
köymakqimusılər? Silərgə nemə desəm bolar? Silərni
təripləmdimən? Yak, silərni təripliməymən. **23** Qünki
mən silərgə [Rəbning ziyapiti tooqruluk] yətküzgənlirimni
ezüm Rəbdin tapxuruwaləjanmən; demək, Rəb Əysəoja
satkunluk kılınojan keqidə u kolioja nan elip, **24** təxəkkür
eytkəndin keyin uni oxtup: «Mana, silərgə atalojan
Mening tenim; buni Meni əsləp turux üçün muxundak
kilinglar» — dedi. **25** Xuningdək, əqizadin keyin u jamni
kolioja elip: «Mana, bu jamdiki xarab kənimda boləjan
«yengi əhdə»dur; hər ketim buningdin iqkininglarda,
Meni əsləp turux üçün xundak kilinglar» — dedi. **26**
Qünki silər hər ketim bu nandin yegən, bu jamdin iqkən
bolsanglar, taki Uning kaytip kelixigiqə silər Rəbning
əlümini jakarlıqan bolisilər. **27** Xuning üçün, kimki
layakətsiz həlda bu nanni yesə yaki Rəbning jamidin
iqsə, Rəbning teni həm kənioja nisbətən gunahkar
boldu. **28** Xuning üçün hərbirisi bu ixlar üstidə əz-əzini
təkxürüp, andin nandin yesun, jamdin iqsun. **29** Qünki
[Rəbning] tenini pərk ətməy turup yegüqi wə iqliküqi
hərkim əziga həküm-jazani yətküziüp yəp-iqidu. **30** Bu
səwəbtin aranglardiki nuroğun adəmlər zəiplixip kesəl
boldi, hətta heli bir kismi [əlümdə] uhlap қaldı. **31** Lekin
əger əz üstimizni təkxürüp həküm qıkarəjan bolsak,
beximizə [Rəbning] həküm-jazası qüxürülməydinqan
boldu. **32** Əmma gərqə üstimizgə Rəb təripidin həküm-
jazalar qüxürülgən bolsimu, əməliyəttə bu Uning bizgə
qüxürgən «tərbiyə jazası»dur; buningdin məksət, bizning
bu dunya bilən birliktə əhalətkə həküm kiliňmaslikimiz

üqündur. **33** Xunga, i қериндaxlar, [Rəbning ziyapitidə] yeyxikə jəm bolqininglarda, [həmməylən toluq kəlgüqə] bir-biringlarnı kütünglər. **34** Birsi aq қorsak, bolsa awwal əyidə yəp kəlsun; xundak kılıp silərning jəm boluxunglar əzünglarqa həküm-jaza yətküzməydiojan bolidu. Қalojan baxka məsililərni bolsa, mən baroqinimda tərtipkə salımən.

12 Əmma i қerindaxlar, rohiy iltipatlarqa kəlsək, silərning ular toqıruluk bilməy əelixinglarnı halimaymən. **2** Silər taipilərning arisida bolqan waktinglarda hərhil yollarqa baxlinip, gas-gaqa butlarqa [qoqunuxka] azdurulup kətkininglarnı bilisilər. **3** Xunga mən silərgə ukurimənki, həqkim Hudanıng Rohıda turup: «Əysəoja lənət!» deməydu wə hərkəndək biri Muğəddəs Rohta bolmay turup «Əysə Rəbdur!» dəp eytalmaydu. **4** Əmma iltipatlar hilmuhil, lekin Roh bolsa birdur. **5** Hizmətlər bolsa hərhil, əmma [biz hizmitini kılıdiojan] Rəb birdur. **6** Ixləx yolları hərhil, əmma həmməyləndə həmmə ixni wujudka qıkarıcıqi Huda birdur. **7** Əmma həmməylənninə mənpəəti üqün hərbirigə Rohning namayan boluxi beqixlinidu. **8** Qünki Roh arkılık birigə danalıq, yətküzgüqi səz, yənə birigə xu ohxax Roh arkılık həwər yətküzgüqi səz təksim kılınidu; **9** yənə ohxax Roh arkılık baxka birigə alahidə ixənq, yənə birigə ohxax Roh arkılık [kesəllərni] sakayıtix iltipatliri, **10** birawoja möjizilərni yaritix təksim kılınidu; birawoja wəhiy-bexarət berix; birawoja hərhil rohıları pərk etix, birawoja naməlum tillarda səzləx, yənə birawoja naməlum tillarnı tərjimə kılıx iltipati təksim kılınidu. **11** Əmma bu ixlarning həmmisini yürgüzgüqi

ohxax xu bir Rohtur, U hərbirigə Əzi layik kərüp, ayrim-ayrim təksim kılıp beridu. **12** Qünki insaniy tən bir bolsimu nuroqun əzaliri bolqinidək, xundakla əzaliri nuroqun bolsimu əzara қoxulup bir tən bolqandək, Məsih Əzimu həm xundaktur. **13** Qünki həmmimiz, məyli Yəhudiylar bolsakmu, Greklər bolsakmu, ķullar bolsakmu, hərlər bolsakmu, bir Rohta bir təngə kirixkə qəmüldürüldük wə bir Rohtin iqixkə nesip kılinduk. **14** Qünki tən birlə əzadin əməs, bəlki kəp əzalardin tərkib tapidu. **15** Əgər put: «Mən կօլ bolmioqinim üçün mən təngə təwə əməsmən» desila, undakta u həkikətən təngə təwə əməs bolamdu? **16** Қulak: «Mən kəz əməs, xunga mən təngə təwə əməsmən» desila, undakta u həkikətən təngə təwə əməs bolamdu? **17** Pütün tən kəzla bolsa, undakta anglax sezimimiz nədin bolidu? Pütün tən қulakla bolsa, undakta purax sezimimiz nədin bolidu? **18** Halbuki, Huda Əzigə layik kərgən tən əzalirining hərbirini ayrim-ayrim əz jayioqa orunlaxturoqan; **19** Əgər ularning həmmisi ohxax əza bolsa, undakta uni կandaqmu tən degili bolatti? **20** Əmdiliktə əzalar kəp, tən bolsa birdur. **21** Kəz կօլ: «Mening sanga ehtiyajim qüxməydi!» deyəlməydi; yaki bax bolsa putlaroqa: «Mening silərgə ehtiyajim qüxməydi!» deyəlməydi. **22** Dəl əksiqə, təndiki ajiz-ərziməs dəp kərüngən əzalar kəm bolsa bolmaydu; **23** wə həm təndiki biz etiwersiz dəp hesablıqan əzalaroqa bolsa, tehimu keprək etiwar ķilimiz; xundakla iskətsiz dəp karaloqan əzalirimiz tehimu iskətlik ķilinidu; **24** əslidə yariximlik bolqan əzalirimizə bolsa xundak ķilixning hajiti yok. Əmma Huda pütün tənni xundak

birləxtürgənki, U etiwarlı dəp hesablanıjan əzalaroja tehimu kəp etiwar beridu. **25** Buningdin məksət təndə həq bəlünüxlər bolmaslıki, bəlkı barlık, əzalar əzara ohxax kəyümqanlıqta boluxi üqündur. **26** Bir əza japa-dərdartsa, barlık əzalar uning bilən təng japa-dərd tartidu; bir əzaçı xərəp kəlsə, barlık əzalar uning bilən təng xadlinidu. **27** Əmdi silər Məsihning tenidursilər, hərbiringlar Uning ayrim-ayrim əzasidursilər. **28** Huda jamaəttə muxundaklarnı orunlaxturoğan: — awwal rosullarnı, andin pəyoqəmbərlərni, üqinqi bolup təlim bərgüqilərni; andin məjizə kərsətküqilərni, andin türlük kesəllərni sakaytix iltipatlırıqə igə bolovanınları, yardımə bərgüqilərni, yetəkilik kılıqıqları, hərhil naməlum tillarda səzləydiqlənlərni təyinləp orunlaxturoğandur. **29** Həmməylən rosulmu? Həmməylən pəyoqəmbərmu? Həmməylən təlim bərgüqimu? Həmməylən məjizə kərsətküqmu? **30** Həmməyləndə sakaytix iltipatlırı barmu? Həmməylən naməlum tillarda səzləmdü? Həmməylən naməlum tilları tərjimə kılalamdu? **31** Əmma silər qongrak iltipatlarnı təkəzza bolup қooqlangalar; halbuki, mən hazır silərgə həmmidin əwzəl bir yolu kərsitip berəy.

13 Mən əgərdə bu dunyadiki kixilər səzləwatkan hərhil tillar hətta pərixtılerning tilliri bilənmə səzliyələydiqlən bolsammu, bırak mən mehîr-muhəbbətsiz bolsam, u qaoqla mən pəkət bir «dang-dang» kılıdiqları mis dang, bir «qang-qang» kılıdiqları qang bolup қalımən, halas. **2** Əgər mən pəyoqəmbərlik kılalisam, barlık sirlər, barlık bilimlərni qüxinip bolovanınlı bolsammu,

həm xuning bilən bir wakitta taoqlarnı yətkiyəligüdək
toluk ixənqtə bolsammu, əmma məndə mehîr-muhəbbət
bolmisa, undakta mən həqnərsə bolmiojan bolimən. **3**
Əgər barlıq mal-mülkünni sədikigə atap həm tenimni
[Hudanıng yolidə] kurbanlık süpitidə kəydürülükə
sunojan təəjdirdimu, əmma məndə yənilə mehîr-
muhəbbət bolmisa, undakta mening həqkandak paydam
yok bolqan bolidu. **4** Muhəbbət səwr-takətlik bolux
həm mehribanlıktur; Muhəbbət həsəthorluk, kılmaydu:
Muhəbbət əzini mahtimaydu, Təkəbburluk kılmaydu, **5**
Nomussızlıq kılmaydu, Əz mənpəətini kəzləp yürməydu,
Teriktürüməydu, Kənglidə əqmənlik saklimaydu; **6**
Həkkənisiqliktin huxal bolmaydu, Bəlki əməliyəttin,
həkikəttin huxal bolidu; **7** həmmə ixta қorsiki kənglik
kildi, həmmigə yüzlinip [Hudaşa] ixinidu, həmmə ixka
ümid baqlaydu, həmmigə qidaydu. **8** Mehîr-muhəbbət
hərgiz ahirlaxmaydu. Bexarətlər bolsa, karqa kəlməydu:
«naməlum tillar» bolsa, tügəydu: [məjizilik] bilimlərmə
karqa kəlməydu. **9** Qünki bizning bilidiojanlırimiz kismən,
bexarət beridiojanlırimiz kismən; **10** lekin mukəmməllik
kəlgəndə, kismənlik yokılıdu. **11** Mən kiqikimdə balilarqə
səzlidim, balilarqə oylidim, balilarqə hesablidim; qong
bolqinimda, mən balılıknı taxlidim. **12** Qünki biz hazır
bir tutuk derizidin müjməl haldə kərimiz, lekin xu qaoğda
yüzmuyüz kərimiz: Hazır mən kismən tonuymən, xu
qaoğda mən [Huda] meni tonup keliwatqandək tonuymən.
13 Hazır ixənq, ümid, mehîr-muhəbbəttin ibarət bu üq
nərsə turuptu; bulardin əng üstün turidioqını mehîr-
muhəbbəttur.

14 Mehîr-muhəbbətkə intilip uni қooqlıxinglar wə həm rohiy iltipatlaroqa, bolupmu bexarət berixkə intizar bolunglar. **2** Qünki naməlum tilda səzləydiqan kixi adəmlərgə əməs, bəlkı Hudaşa səzləydi; angloqızılardın həqkim uni qüxənməydi, əmma u Rohta sirlik ixlarnı eytip beridu. **3** Lekin bexarət beridiqan kixi bolsa adəmlərning etikadını kuruxka, ularnı riqbətləndürükə wə təsəlli berixkə səzləydi. **4** Naməlum tilda səzligüqi eż rohini kuridu; əmma bexarət bərgüqi jamaətning [etikadını] kuridu. **5** Əmdilikdə mən silərning həmmünglarning naməlum tillarda səzliyəlixinglarnı ümid kılımən, lekin bexarət berixinglarnı tehimu ümid kılımən. Naməlum tilda səzligüqi səzini tərjimə kilmisa, jamaətning etikad kuruluxida bexarət bərgüqi uningdin uluq bolidu. **6** Kərindaxlar, mən yeninglaroqa kelip, naməlum tillardıla səzliginim bilən məlum wəhiy, bilim, bexarət yaki təlimni yətküzmisəm, mən silərgə nemə payda təgküzmən? **7** Hətta awaz qıkıralaydiqan jansız nərsilər, məyli nəy bolsun, qiltar bolsun xundak; ularning ahənglirining bir-biridin pərkə bolmisa, ularda qelinoğan pədə kəndakmu pərk etilsün? **8** [Jəng] kaniyimu bəlgilik bir ahəngda qelinmisa, kim jənggə hazırlanısun? **9** Xuningdək silər tilda enik qüxinəligidək səz kilmisanglar, nemə deməkqi bolqininglarnı kim qüxinələydi? Silər həwəoşa gəp kılqandək bolisilər. **10** Jahanda, xübhisizki, hilmuhil til-awazlar bar wə ularning həqkaysisi mənisiz əməs; **11** əgər əmdi mən məlum awaz-tilning mənisini bilmisəm, mən səzligüqigə nisbətən yat wə u manga nisbətən yat bolidu. **12** Əħwal silərdimu xundak, Xunga,

silər rohıy iltipatlaroja kızojınlık bilən intilgənikənsilər, jamaətning etikadını қuridiojan iltipatlaroja bay boluxğa intilinglar. **13** Xunga, naməlum tilda səzləydiōjan kixi səzligənlirini tərjimə kılıp berələydiōjan bolsam dəp dua kilsun. **14** Qünki naməlum tilda dua kılɔjinimda, rohim dua kılıdu, lekin əkıl-idrakimdin bolsa mewə qıkmayıdu. **15** Undakta қandak kılıx kerək? Mən bəzidə rohim bilən dua kılımən, həm bəzidə əkıl-idrakim bilənmən dua kılımən; mən bəzidə rohim bilən mədhijə nahxilirini eytimən, həm bəzidə əkıl-idrakim bilənmən mədhijə nahxilirini eytimən; **16** bolmisa, pəkət rohing bilənla mədhijə okusang, ixlətkən [tilingni] bilmigənlərning қatarida olturoquqi təxəkkürunggə қandakmu «Amin» deyəlisun? Qünki u eytkiningni qüxənməydu. **17** Sən dərhəkikət təxəkkürni yahxi eytisən, əmma yeningdiki anglioquning etikadi қurulojini yok. **18** Mən bundak naməlum tillarda xəhsən həmminglardın kəp səzləydiōjanlıkim üçün Hudaşa təxəkkür eytimən; **19** ḥalbuki, jamaəttə boləqanda, naməlum tilda tūmən eñiz səzliginimdin kəra, baxkilaroja təlim-tərbiyə berəlidək qüxinixlik səzdin bəx eñizla sezliyəlisəm dəymən. **20** Kerindaxlar, əkıl-hoxunglarda bala bol manglar; yamanlıq, jəhətidə bowak bolunglar, əmma əkıl-hoxunglarda pixkədəm bolunglar. **21** Təwratta: «Qət tilliklarning səzi wə yat adəmlərning ləwliri arkılık Mən muxu həlkə gəp kılımən; lekin xundağ bolsimu ular yenila Manga կulaқ salmaydu — dəydu Pərwərdigar» dəp pütülgəndur. **22** Xunga «naməlum tillar» bolsa bir alamət bəlgidur; etikadqilaroja əməs, bəlki etikədsizlaroja alamət bəlgidur; wəhijy-bexarətlər bolsa, etikədsizlar

üqün əməs, bəlki etikadqlar üçün bolidu. **23** Xuning üçün pütkül jamaət bir yerdə jəm bolğanda, həmmisi əz aldişa bundak naməlum tillarda səzləwərsə wə sadda yaki etikadsız kixilər kirip կalsa, ular həmminglarnı sarang bolup kapsılər deyixməmdü? **24** Əmma həmminglar wəhiy-bexarət yətküzsənglər, etikadsız yaki sadda kixi aranglaroja kirip կalsa, həmminglər təripidin uning gunahlırioja tənbih berildi, həmminglər təripidin uning gunahkar ikənlik kərsitili; **25** կəlbidiki sirlər axkarə կilinojanda, u əzini yərgə taxlap: — «Huda həkikətən aranglardidur» dəp Huda oja səjdə կilidi. **26** Əmdi կerindaxlar, կandak կiliximiz kerək? Silər bir yərgə jəm bolğininglarda, hərbiringlarda [bir iltipat] bolidu; birsidə mədhəyi nahxisi, birsidə təlim, birsidə naməlum til, birsidə wəhiy, birsidə naməlum tilning yeximi bolidu. Həmmə ixlar etikadning կuruluxi üçün bolsun. **27** Naməlum tilda səzligüqilər bolup կalsa, ikkisi yaki əng kəp bolğanda üqi nəwət bilən səzlisun wə birsi ularning eytənərini ərisun. **28** Əmma [jamaəttə] ərigüqi bolmisa, u süküt կilsun; əz-əzigə wə Huda oja eytsun. **29** Wəhiy-bexarət yətküzgüqilər bolsa, ikki-üqi səzlisun; կaloqanlar gəplirining wəznini ditlap tursun; **30** Əmma olturoqanlar arisidin baxka bir kixigə məlum bir wəhiy berilsə, səzləwatkan kixi səzini tohtitip nəwətni uningoja bərsun. **31** Qunki həmminglər bir-birləp wəhiy-bexarət yətküzsənglər bolidu; xuning bilən həmməylən əginidu, həmməylən riqbətlinidu. **32** Pəyəmbərlərning əz rohłiri pəyəmbərlərning əzlirigə itaət կilidi. **33** Qunki Huda կalaymikanqılık tuqduruqnuqi əməs, bəlki tinq-

hatırjəmlik bərgüqidur. Barlıq mukəddəs bəndilərning jamaətliridə xundak tərtip bar. **34** Aranglardiki ayallar jamaətlərdə süküttə oltursun; ularning səzlixigə ruhsət əlinmioğan; Təwrat ənunida bəlgiləngəndək, ular [tərtipkə] boysunsun. **35** Əmma ular məlum ixni bilməkqi bolsa, əyidə əz ərliridin sorisun; ayalning jamaəttə səzlixi uyatlıq ixtur. **36** Hudanıng səz-kalami silərdin baxlanıjanmu?! Yaki yalıuz silərgila yetip kəlgənmu?! **37** Birsi əzini wəhiy-bexarətqi yaki rohiy kixi dəp sanisa, u silərgə hazır yazoğan bu səzümning həkikətən Rəbning əmri ikənlikini etirap kilsun. **38** Birsi buni etirap kılıxni halimisa, u etirap əlinmaydu. **39** Xuning üqün, i əkerindaxlar, wəhiy-bexarətlərni yətküzükə təlmürüp intilinglar, xundakla naməlum tillarda səzləxni qəklimənglər. **40** [Hulasə kılıp eytəkanda], hərbir ix qiraylıq, tərtiplik kılınsun.

15 Əmma, i əkerindaxlar, mən silərgə əslidə yətküzgən hux həwərni bayan əilməkqimən; silər bu hux həwərni əbul kılıjan wə uningda qing turuwatisilər; **2** mən silərgə yətküzgən hux həwər bolıjan kalamda qing turoğan bolsanglar, — (ixəngininglər bikarəqə kətmigən bolsa) — silər uning arkılıq əutkuzuluwatisilər. **3** Qünki mən əzümgə amanət kılınoğanlırını əng zərür ix süpitidə silərgimu tapxurdum; yəni, Təwrat-Zəburda aldin eytiloqnidək, Məsih gunahlırimiz üçün əldi; **4** U dəpnə kılındı; wə üqinqi künü yənə Təwrat-Zəburda aldin eytiloqnidək tirildürüldi; **5** U Kefaskə, andin on ikkiyləngə kəründi; **6** andin U bir sorunda bəx yüzdin artuk əkerindaxka kəründi; ularning kəpinqisi bugünkü

kündə tirik, əmma bəziliri əlümdə uhlawatidu; **7** U
Yakupka, andin rosullarning həmmisigə köründi; **8**
Həmmisidin keyin U huddi wakitsiz tuoqluqan bowaktək
bołqan mangimu köründi. **9** Qünki mən rosullar arisidiki
əng təwinimən, rosul dəp atilixka layik əməsmən; qünki
mən Hudaning jamaitigə ziyankəxlik kılqanmən. **10**
Lekin hazır nemila bolsam Hudaning mehîr-xəpkiti
arkılık boldum; Uning manga kərsətkən xu mehîr-
xəpkiti bikarqa kətmidi; qünki mən [Hudaning hizmitidə]
barlıq rosullardin bəkrək japalıq ixligənmən; əməliyəttə
ixligüqi mən əməs, bəlki mən bilən billə bołqan
Hudaning mehîr-xəpkitudur. **11** Demək, məyli mən yaki
baxka [rosullar] bolsun, həmmimizning yətküzgənləri
ohxax bolup, u dəl silər ixinip қobul kılqan hux
həwərdür. **12** Əmma Məsih əlgənlər iqidin tirildürülgən
dəp jakarlanqan bolsa, қandakmu aranglardiki bəzilər
əlgənlərning tirilixi degən yok ix, dəydu? **13** Əmma
əlgənlərning tirilixi degən yok ix bolsa, Məsihning
tiriliximu yok ix bołqan bolatti. **14** Xuningdək əgər
Məsih əlümdin tirilgən bolmisa, jakarlioqan həwirimiz
bihudə bołqan, silərning etikədinglarmu bihudə bołqan
bolatti. **15** Hətta bizmu Huda toqrisidiki yalqan
guwahqilar bołqan bolattuk — qünki biz Hudaning
Məsihni əlümdin tirildürgənlilikigə guwahlıq bərdük. Əgər
həkikətən əlümdin tirilix bolmisa, Huda Məsihnimu
əlümdin tirildürmigən bolatti. **16** Qünki əlgənlər կayta
tirildürümisə, Məsihmu tirilmigən bolatti. **17** Mubada
Məsih tirilmigən bolsa, etikədinglar kerəksiz bołqan,
silər tehiqə gunahlırlarda yürüwatlıq bolattinglar, **18**

xundakla Məsihtə əlümədə uhlawatkanlarmu һalakətkə yüz tutkan bolatti. **19** Əgər ümidimizni pəkət bu dunyadiki həyatımız üçünla Məsihgə baqılıqan bolsak, biz insanlar arisidiki əng biqarə adəmlərdin bolğan bolimiz. **20** Əmma əməliyəttə, Məsih, əlümədə uhlioğanlar iqidə «hosulning tunji mewisi» bolup, əlümədin tirilgəndur; **21** Qünki bir insan arkılık əlüm [aləmdə] pəyda bolğinidək, əlümədin tirilixmu bir insan arkılık [aləmdə] pəyda boldi. **22** Adamatımızın bolğanlarning həmmisi [uning tüpəylidin] əlüməgə məhkum bolğanlığıja ohxax, Məsihdə bolğanlarning həmmisi [Uning tüpəylidin] əlümədin həyatka erixidu. **23** Əmma həmməylən əz nəwət-katarida tirili; tunji hosulning mewisi bolğan Məsih birinqi; ikkinqilər bolsa Məsihning dunyaçı kəytip kəlgini də əzigə təwə bolğanlar. **24** Andin ahirət bolidu; xu qəoqla U barlıq həkümranlığni, barlıq həkük wə hərhil küqlərni əməldin қaldurup, padixahlığni Huda-Atıqə tapxuridu. **25** Qünki U barlıq düxmənlərni [məətlup kılıp] ayioq astida kılqısqə həküm sürüxi kerəktur; **26** əng ahirki yokitilidioğan düxmən bolsa əlüm əzidur. **27** Qünki [Zəburda] «[Huda] pütkül məwjudatni Uning ayioq astıqə boysunduroğan» [dəp pütüklük]. Əmma «pütkül məwjudat Uningoqə boysunduruloğan» deyilginidə, roxənki, xu «pütkül» degən səz «həmmmini Uningoqə Boysunduroğuzoqıqı»ning əzini iqigə aloğan əməstur. **28** Əmma həmmə Uningoqə boysunduruloğandan keyin, Ooşul həmmmini əzigə boysunduroğuqıqə boysunidu; xuning bilən Huda həmmmining həmmisi bolidu. **29** Əlümədin tirilix bolmisa, bəzilərning əlgənlər üçün

qəmüldürülüxini կandak qüxinix kerək? Өlgənlər zadi tirilmisə, kixilər ular üçün nemə dəp qəmüldürülidü?

30 Bizlər nemə dəp [hər küni] hər saəttə həwp-hətərgə duq kelip yürümüz? **31** Rəbbimiz Məsih Əysada silərdin pəhirlinxim rast boləjandək, [i կerindaxlirim], mən hərküni əlümgə duq kelimən. **32** Əgər insanlarning nukti'inəziridin eytkanda «Əfəsus xəhiri də wəhxiy һaywanlar bilən elixtim» desəm, əlgənlər əlümdin tirilmisə, buning manga nemə paydisi? «Ətə bəribir əlüp ketidiqan boləjandin keyin, yəp-iqip yürüwalaylı» degən söz yolluk bolmamti? **33** Aldanmanglar; qünki «Yaman həmrəhələr əhlaknı buzidu». **34** Həkəkəniy bolux üçün oyqininglar, gunahdin kol üzüngər; qünki bəziliringlarda Huda toqrluluk həwər yoktur — buni eytsam silər üçün uyat əməsmu? **35** Bəlkim birsi: «Əlüklər կandak tirildürilər? Ular կandak tən bilən tirilər?» — dəp sorixi mumkin. **36** I əhmək kixi, sening teriqining, əlməy turup կaytidin tirilməydu. **37** Həm sening teriqining, əsümlükning teni əməs, bəlki uning yalingaq deni — məsilən, buqdayning yaki baxqa birər ziraətning deni, halas. **38** Wə keyin Huda Əz hahixi boyiqə uningoja məlum bir tənni beridu; xundakla uruk danlirining hərbirigə əzining tenini ata կlidu. **39** Janiwarlarning ətliri bolsa bir-birigə ohximaydu; insanlarning əzığə has ətliri bar, һaywanlarning əzığə has ətliri bar, uqar-կanatlarningmu bar, beliklarningmu bar. **40** Asmandə jisimlər bar, yər yüzidimu jisimlər bar; əmma asmandikisining jula-xəripi baxqiqə, yər yüzidikisiningmu baxqiqə bolidu; **41** Kuyaxning xan-xəripi bir hil, ayning xəripi yənə bir hil,

yultuzlarning xan-xəripi yənə bir hildur; qünki yultuzlar xan-xərəpliridə bir-biridin pərklinidu. **42** Əlümdin tirilix həm xundaktur. [Tən] qirix əhalitidə terilidu, qirimas əhaləttə tirildürülidu; **43** Uyatlıq əhaləttə terilidu, xan-xərəp bilən tirildürülidu; ajiz əhaləttə terilidu, əmma küq-kudrət bilən tirildürülidu. **44** U təbiətkə təwə bir tən süpitidə terilidu; rohka təwə bir tən bolup tirildürülidu; əslidə təbiətkə təwə bir «janlıq» tən bolğan bolsa, əmdi rohiy bir tən bolidu. **45** Xunga [Təwratta] mundak pütülgənki: «Tunji insan Adəm’atımız tirik bir jan kılıp yaritildi»; əmma «ahirkı Adəm’ata» bolsa həyatlıq bərgüqi Roh boldi. **46** Əmma awwal kəlgini rohiy adəm əməs, bəlki «təbiətkə təwə bolğuqi» adəm idi, keyin «rohiy adəm» kəldi. **47** Dəsləpki insan bolsa yərdin, tupraktın apiridə kılinoğan; ikkinçi insan bolsa asmandın kəlgəndur; **48** Tupraktın apiridə kılinoğunu əkəndə bolğan bolsa, [uningdin] [bolğan] «tupraklıq»larmu xundak bolidu; asmandın kəlgini əkəndə bolğan bolsa, uningdin bolğan «asmanlıqlar»mu xundak bolidu. **49** Bizlər «tupraklıq adəm» süritidə bolğinimizdək, «asmanlıq adəm» süritidimu bolalaymır. **50** Əmma xuni eytimənki, i kərindaxlar, ət wə əkəndin terəlgənlər Hudanıng padixahlılıqıqa warislik kılalmayıdu; qırığıqi qirimaydiqanqa warislik kılalmayıdu. **51** Mana, mən silərgə bir sirni eytip berimən; biz həmmimizla [əlümdə] uhləydiqənlərdin bolmayımz; bırak həmmimiz əzgərtlimiz! **52** Bir dəkikidila, kəzni bir yumup aqkuqə, əng ahirkı kanay qelinoğanda əzgərtlimiz; qünki kanay qelinsila əlgənlər qirimas həyatlaşdırıldı, xundaqla əzgərtlimiz; **53** Qünki bu qirip kətküqi qirimas həyatni

kiyiwelixi, bu əlgüqi elməslikni kiyiwelixi kerək; **54**
Əmma qirip kətküqi qirimas hayatni kiygəndə, bu əlgüqi
elməslikni kiygəndə, xu qaoğda bu sez əməlgə axurulidu:
«Əlüm oğelibə təripidin yutulup yokutulidu!». **55** «Ah,
əlüm, sening nəxtiring əeni?! Ah, əlüm, sening oğelibəng
əeni?!» (**Hadəs g86**) **56** Əlümdiki nəxtər — gunahetur,
gunahning küqi bolsa, Təwrat ənənə arkılık namayan
bolidu. **57** Lekin bizni Rəbbimiz Əysə Məsih arkılık
bularning üstidin oğelibigə erixtürgüqi Hudaşa təxəkkür!
58 Xuning üçün, səyümlük kərindaxlirim, qıng turup
təwrənməs bolunglar, Rəbning hizmitidiki ixliringlar
həmixə kəng ziyadıləxsun; qünki Rəbdə bolovan əjir-
japayinglar hərgiz biliudə kətməydiqanlığını bilisilər.

16 Əmdi mukəddəs bəndilər üçün ianə toplax toqrluluk,
silərmə Galatiya əlkisidiki jamaətlərgə tapilioqinimdək
ķilinglar. **2** Hər həptining birinqi künidə hərbiringlar
tapawitinglarning bərikiti boyiqə uningdin bir ülüxini
ajritip əz yeninglarda saklap қoyunqlar; xundak ķilsanglar,
kəlgən waktimda ianə toplax hajət bolmaydu. **3**
Mən kəlginimdə, silər ķaysi adəmlərni layik körüp
tallisanglar, mən xularoja [tonuxturux] hətlirini yezip
berip muxu ianə-xəpkıtinglarnı Yerusalem oja apirip
berixkə əwətimən. **4** Meningmu berixim muwapık
kərülsə, ular manga həmrəh bolup baridu. **5** Əmma
mən Makedoniya əlkisidin ətkəndin keyin yeningləroja
kelimən — qünki mən Makedoniyədin etməkqimən — **6**
bəlkim mən silər bilən billə bir məzgil turuxum mumkin,
hətta yeninglarda ķıxlap ķeliximmu mumkin; xuningdək
andin կəyərgə barmaqçı bolsam, silər yardəm kılıp, meni

yoloja selip қојарылар. **7** Qünki bu қетим silerni yol üstidila көрүп өтүп ketixni halimaymən, bəlki Rəb buyrusa, silər bilən billə uzunrak bir məzgil turojum bar. **8** Əmma mən Əfəsus xəhəridə orma həytiojıqə turmaqqimən. **9** Qünki [muxu yerdə] manga ajayib qong, utuk-mewə beriwatkan bir ixik kəng eqildi, xuningdək қarxi qikquqilarmu kəp. **10** Timotiy yeninglaroja berip tursa, uning aranglarda қorkmay ərkin-azadə yürüxigə kəngül bəlünqlar. Qünki umu manga ohxax Rəbning hizmitini ixləwatidu. **11** Xunga həqkim uni təwən kermisun; bəlki uni mening yenimoja kelixi üçün aman-esən uzitip yoloja selip қoyunglar; qünki uning ķerindaxlar bilən billə kelixini kütməktimən. **12** Əmma ķerindiximiz Apolloska kəlsəm, uningdin ķerindaxlar bilən billə silərning yeninglaroja berixni kəp ətündüm. Lekin uning həzirqə barəsi yok. Keyin pursət pixip yetilgəndə baridu. **13** Hoxyar bolunglar, etikadta qing turunglar; mərdanə ərdək bolunglar! Kəysər bolunglar! **14** Silərning kılajan həmmə ixinglar mehir-muhəbbət bilən kılınsun. **15** Əmdi, i ķerindaxlar, Ahaya əlkisidiki əng dəsləpki etikad mewisi bolajan Istifanas wə uning ailisidikilərni, xundakla ularning Hudanıng mukəddəs bəndilirining hizmitidə boluxka կandaқ əzlirini atiojanlığını obdan bilisilər; mən silərdin ətünimənki, muxundak kixilərning wə ular bilən birliktə hizməttə hərbir japa tartıwatkanlarning səzlisirigə kiringlar. **17** Əmma [yeninglardın] Istifanas, Fortunatus wə Akyayikusning bu yərgə meni yoklap kəlgənlikidin xadlandım; qünki ular silər tərəptin kəm bolqanırını toluklap bərdi. **18** Qünki ular mening

rohimni wə həm silerningkinimu yengilandurdi; xunga xundak adəmlərni ətiwarlap hərmətlənglər. **19** Asiyadiki jamaətlərdin silərgə salam. Akwila wə Priskilla həm ularning əyidə jəm bolidioğan jamaəttinmu Rəbdə silərgə kizəqin salam yollaydu. **20** Kərindaxlarning həmmisi silərgə salam yollaydu. Bir-biringlar bilən pak səyüxlər bilən salamlixinglar. **21** Mana, mənki Pawlus əz ķolum bilən salam yeziwatimən! **22** Hərkim Rəb Əysə Məsihni səygüqi bolmisa, uningəqə lənət bolsun! Rəbbimiz, kəlgəysən! **23** Rəb Əysə Məsihning mehîr-xəpkiti həmmimgalarqə yar bolqay! **24** Mening Məsih Əysada bolqan muhəbbitim həmmimgalar bilən billə bolqay. Amin!

Korintliklaroja 2

1 Hudaning iradisi bilən bekitilgən, Məsih Əysanıng rosuli mənki Pawlus wə ķerindax bolğan Timotiydin Korint xəhiri də turuwatqan, Hudanıng jamaitigə wə xuningdək pütkül Ahaya əlkisidiki barlıq mukəddəs bəndilərgə salam!

2 Atımız Huda həm Rəb Əysa Məsihətin silərgə mehixərpkət wə hatırjəmlik bolğay! **3** Rəbbimiz Əysa Məsihning Atisi, rəhimdilliklarning igisi Ata, barlıq riqbət-təsəllining Igisi bolğan Huda oja təxəkkür-mədhiyə okuləqay! **4** Biz uqrıqan hərkəndək japa-muxəkkəttə U bizgə riqbət-təsəlli beri watidu, xuning bilən biz Huda təripidin riqbətləndürülgən bolup U yətküzgən riqbət-təsəlli bilən hərkəndək baxqə japa-muxəkkətkə uqrıqanlar oja riqbət-təsəlli berələydi qan bolduk. **5** Qünki, Məsihning azab-okubətləri biz tərəpkə exip taxkandək, Məsih arkılık bolğan riqbət-təsəllimizmu exip taxidu. **6** Əmma biz japa-muxəkkəttə қalsakmu bu silərning riqbət-təsəlli wə nijat tepixinglar üçün bolidu; bular silərning biz tartqan azab-okubətlərgə ohxax azab-okubətlərgə qidixinglar bilən silərdimu hasil kılınıdu; biz riqbət-təsəlli tapsakmu u silərning riqbət-təsəllirinqər wə nijatinglar üçün bolidu; xunga bizning silərgə baqlıqan ümidimiz mustəhkəmdur; qünki silər azab-okubətlərdin ortak nesiwilik bolsanglar, ohxaxla riqbət-təsəllidin ortak nesiwilik bolisilər dəp bilimiz. **8** Qünki, i ķerindaxlar, silərning Asiyada duq kəlgən japa-muxəkkəttin həwərsiz yürüxünglarnı halimaymız; u wakıtlarda biz qidiqusiz eoir besimoja duq kəlduk, hətta həyatning əzidin ümid üzgündək bolqaniduk. **9** Əmma əzimizgə əməs,

bəlki əlgənlərni tirildürgüqı Hudaşa tayiniximiz üçün
kəlbimizdə əlümgə məhkum əlinə qandək yürəttük. **10** U
bizni bundak dəhəxətlik bir əlümdin əutkuzaqan wə həzir
əutkuzaqta, wə bizni yənilə əutkuzaqdu, dəp uningoşa
ümid baqlıduk; **11** silərmə buningda həm biz üçün
dua-tilawətlər bilən mədət beriwasilər; xundak əlip
talay adəmlərning wasitisi arkılık bizgə kərsitligən iltipat
tüpəylidin talay adəmlər [Hudaşa] rəhmətlər eytidioqan
boldu. **12** Qünki pəhrimiz, yəni wijdanımızning guwahlıki
xuki, Hudanıng aldida sap niyətlər wə səmimiyyilik bilən
(insaniy parasət bilən əməs, bəlki Hudanıng mehîr-xəpkəti
bilən) biz bu dunyaşa nisbətən wə bolupmu silərgə
nisbətən əzimizni tutuwalidiqan bolduk, **13** Qünki silərgə
yazəqinimiz okuyalayıdioqan wə tonup yetələydiqandin
baxka həq nərsə əməs; lekin mən silərning bizni
kısmən tonup yətkininglar boyiqə Rəb Əysanıng künidə
silər bizning pəhrimiz bolidioqininglardək bizlərnim
silərning pəhringlər bolidu dəp bizni toluq tonup
yetixinglarnı ümid kilişən. **15** Xuning bilən muxundak
ixənqtə bolup mən əslidə ikkinqi ketim silərgə mehîr-
xəpkətni yətküzüxkə awwal silərning əxelinglarşa
barmakqidim; **16** yəni, əxelingardin Makedoniyəgə etüp,
andin Makedoniyədin yənə əxelinglarşa kelixni, xundakla
silər təripləngardin Yəhudiyyə elkisigə uzitiliximni ümid
kiloqanidim. **17** Məndə xundak niyət bolqanda, mən uni
yeniklik bilən əkarar kiloqanmu? Mən niyət kiloqanda,
məndə «ətlik» kixilərdikidək: birdəm «bərhək, bərhək»
wə birdəm «yak, yak» deyix barmu? **18** Əmma Əz
səzidə turoqinidək, bizning silərgə eytən səzimiz birdəm

«bərhək» wə birdəm «yak» bolmaydu; **19** Qünki biz (mən wə Silwanus wə Timotiy)ning aranglarda jakarlıqjinimiz — Hudanıng Ooqli, Əysə Məsih, birdəm «bərhək» wə birdəm «yak» əməstur; bəlkı Uningda «bərhək»la bardur. **20** Qünki Hudanıng қanqılık wədiliri boluxidin kət'iyinəzər, ular Uningda «bərhək»tur, wə biz arkılık Uningdimi Hudaşa xan-xərəp kəltüridişan «Amin» bardur. **21** Əmdi bizlərni silər bilən billə Məsihdə qıng turoquzoğuqı bolğını həm bizni məsihligini bolsa Hudadur. **22** U yənə üstimizgə məhür besip, əlbimizgə Əz Rohını «kapalət» boluxka ata kıldı. **23** Əmma Hudani eż jenimoşa guwahqı boluxka qakırımlənki, Korintka tehi barmıqjanlıqmning səwəbi kenglunglarnı ayax üçün idi. **24** Hərgiz əzimizni iman-etikədinglar üstigə həküm sürgüqilərmiz, demək, bəlkı silərning xad-huramlıqları axuruxka silərgə həmkar laxkuqıqlarımız; qünki silər etikəd arkılıqla məzmut turisilər.

2 Lekin mən iqimdə, kexinglar oja barsam yənə azar elip barmaymən degən kararoja kəldim. **2** Qünki əgər mən silərgə azar bərsəm, mening tüpəylimdin azar yegənlərdin baxka կaysibiri meni xadlanduralisun? **3** Mən əslı meni xadlanduruxi tegixlik bolqanlardın əksiqə azar yəp կalmay degən məksəttə xu hətni yazdım; qünki mening xadlıqım silər həmmünglarningmu xadlıqidur dəp silər həmmünglar oja ixənq baqlıdim. **4** Qünki əslidə əzüm eojir azab iqidə əlbimdiki dərd-ələmdin kəp kəz yaxlırimni təkküzüp turup silərgə xu hətni yazoqanıdim; məksitim silərgə azar berix əməs, bəlkı silərgə qongkūr baqlanoğan, exip taxqan muhəbbitimni

bilixinglar üçün idi. **5** Əmma birəsi azar yətküzgən bolsa, uning azar yətküzgini mən əməs dəymən, u bəlki məlum dərijidə (bu ixni ziyadə eojir kılqum yok) həmminglaroqa azar yətküzdi. **6** Bundak adəmning kəpinqinglar təripidin tənbihləngini yetərliktur; **7** Xunga hazır əksiqə, silər uningoja mehîr-xəpkət kərsitip riqbət-təsəlli berixinglaroqa toqra kelidu; bolmisa bundak bir kixi bəlkim əqayət zor dərd-ələmdin əzini yokşitiximu mümkün. **8** Xunga mən silərgə uningoja muhəbbitinglarnı ispatlixinglarnı jekiləymən. **9** Xu hetimni yənə bir məksəttə, yəni silərning həmmə ixlarda itaətmən yaki itaətmən əməslikinglarnı sinap bilixim üçün yazdim. **10** Lekin silər կայսիրիni məlum ix üçün kəqürüm kılqan bolsanglar, mənmu həm uni xundak kılqan bolımən; mənmu məlum bir ixni kəqürüm kılqinimda (birər ixni kəqürüm kılqan bolsam), mən silərni dəp Məsihning huzurida xundak kıldım. **11** Xuning bilən Xəytan bizdin həq üstünlükkə erixəlməydu; qünki biz uning hıylə-mikirliridin bihəwər əməsmiz. **12** Əmdi Məsihning hux həwirini jakarlaxğa Troas xəhərigə kəlginimdə wə xundakla Rəb təripidin [pursət] ixiki manga eqiloqını bilən, **13** կերindixim Titusni tapalmıqinim tüpəylidin rohim aram tapmidi; xuning bilən mən xu yərdikilər bilən hoxlixip, Makedoniyəgə səpər aldım. **14** Əmma bizni Məsihdə həmixə təntənə bilən əqlibana baxlaydioqan, biz arkılık hər yerdə Əzigə dost tartkuqi huxpuraknı qaqkuqi Hudaşa təxəkkür! **15** Qünki biz Hudaşa yətküzüliwatkan Məsihning huxpurikidurmız, həm kutkuzuluwatkanlar arisida həm əhalətə ketiwatkanlar

arisida xundakmiz; **16** keyinkilergə elümgə bolğan elümning puriki, aldinkilaroja hayatılkə bolğan hayatıknıng purikidurmız; əmdi muxundak ixlarning həddisidin kim qikalaydu? **17** Qünki biz kəp kixılerning kılıqinidək Hudanıng kalam-səzini soda-setik ixi kılmaymız; əksiqə biz səmimiylilik bilən Huda aldida Hudadin [əwətilgənlər] süpitidə Məsihə səzləymiz.

3 Biz yənə ezipimizni təwsiyə kılıqlı turuwatamduk? Yaki baxka bəzilərgə kerək bolğandək, silərgə yeziloğan yaki silər yazoğan təwsiyinamilər bizgə kerəkmu? **2** Silər eziunglar bizning təwsiyinamimizdursilər, kəlbimizdə pütülgən, hər insanqa tonux bolğan wə okulidioğan. **3** Silərning biz təripimizdin pərwix kılınoğan, Məsihning məktupi ikənlikinglar ayan boldi (bu məktup siyah bilən əməs, bəlki tirik Hudanıng Rohı bilən yeziloğan; tax tahtaylaroja əməs, bəlki kəlbning ətlik tahtaylirioja pütüklük). **4** Əmdi bizning Məsih arklıq Hudaqla karaydioğan xunqə zor ixənqimiz bar; **5** ezipimizni birərnərsini kılıqudək iqtidarımız bar dəp qəqliqinimiz yoktur; iqtidarlığımız bolsa bəlki Hudadindur. **6** U bizni yengi əhdining hizmətkarları boluxka iqtidarlıq kıldı; bu əhdə pütüklük səz-jümlilərgə əməs, bəlki Rohka asaslanıogan. Qünki pütüklük səz-jümlilər adəmni əltüridi; lekin Roh bolsa adəmgə hayatı kəltüridi. **7** Əmma səz-jümlilər bilən taxlaroja oyuloğan, əlüm kəltüridiogan hizmət xan-xərəp bilən bolğan wə xundakla Israillar Musanıng yüzidə julalanoğan xan-xərəptin yüzigə kəzlini tikip қariyalıqıogan yərdə (gərqə xu xan-xərəp hazır əməldin կalduruloğan bolsimu), **8** Roh bilən

yürgütüldiğan hizmet tehimu xan-xərəplik bolmamdu?

9 Qünki adəmning gunahını bekitidioğan hizmet xərəplik bolğan yerdə, insanni həkkaniy kılıdiğan hizmətning xəripi tehimu exip taxmamdu!?

10 Qünki əslidə xan-xərəplik bolğan ixning hazırlığı olayət zor xan-xərəplik ixning aldida həqkandaq xan-xərəplikliyi yoktur;

11 qünki əməldin қalduruloğan ix əslidə xan-xərəp bilən kəltürülgən yerdə, hazır ornini başkan ix tehimu xan-xərəplik bolidu.

12 Bizdə xunqə zor xundak bir ümid bolğanıkən, biz tolimu yürəklik bolimiz.

13 Biz Israillarnı əməldin қaldurulidioğan [əhdining] parlak nurişa kəzini tikip қaraxning akıwigə uqrəp kətmisən dəp yüzigə qümpərdə tərtiwaloğan Musaşa ohximaymiz.

14 Əmma ularning oy-kengülliri қadaqlaxşanidi; qünki bügüngə kədər kona əhdini okuqınida muxu qümpərdə eliwtilməy kəldi; qünki pəkət Məsihədə bolğandila u elip taxliwetilidu.

15 Əmma bügüngə kədər, Musanıg yazmiliri okuloqınida xu qümpərdə yənilə kəlbini yepiwalmağta.

16 Əmma hərkim Rəbgə karap burulsa, qümpərdə elip taxlinidu.

17 Əmma Rəb xu Rohtur; wə Rəbning Rohı kəyərdə bolsa, xu yerdə hərlük bolidu.

18 Wə biz həmmimizning yüzümüz qümpərdisiz һalda Rəbning xan-xəripigə қarioqınida, Uning ohxax süritidə boluxşa Roh bolğan Rəb təripidin xan-xərəp üstigə xan-xərəp қoxulup əzgərtilməktimiz.

4 Xunga [Huda] bizgə rəhîm-xəpkət kersətkəndək, bu hizmet bizgə amanət қılınoqanıkən, biz bəl կoywətməymiz;

2 əmdilikdə xərməndilikdə ait yoxurun ixlarnı taxlap, nə aldamqılıkta mangmay, nə Hudanıg səzini burmilimay, bəlki həkikətni əynən ayan қılıx bilən Huda aldida

duruslukımızni hər adəmning wijdanişa kərsitimiz.
3 Əmma hux həwirimiz qümkəlgən bolsimu, u һalak boluwatkanlarqa nisbətən qümkəldi; **4** Qünki Hudanıng sürət-obrazi bolğan Məsihning xan-xəripi toqrisidiki hux həwərning nuri ularning üstidə yorumisun dəp, bu zamanning ilahi etikədsizlarning oy-zehinlirini korıldı. (**aiən g165**) **5** Qünki biz əzimizni əməs, bəlki Məsih Əysani Rəb, xuningdək əzimizni Əysa üçün silərning hizmətkaringlar dəp elan kılimiz. **6** Qünki «karangojuluğtin nur yorusun» dəp buyruqan Huda, Məsihning didaridin Əzining xan-xəripini tonutuxką bolğan yorukluğning [biz arkılık] qeqilixi üçün, bizning kəlbimizni yorutkandur. **7** Əmma կudrətning օjayət zorluğι bizdin əməs, bəlki Hudadin bolğanlığı kərünsün dəp bu gəhərgə sapal idixlarda қaqılaklıq halda igidarlık kılimiz. **8** Mana biz hərtərəptə kistilip қalduk, əmma yənjilmidük; təmtirəp қalduk, əmma ümidsizlənmidük; **9** ziyanxəlikkə uqravatımız, əmma həmdəmsiz қalmidük; yıkitildük, əmma һalak bolmidük; **10** Əysanıñ hayatı tenimizdə ayan қılınsun dəp, hərdaim tenimizdə Əysanıñ əlümini kətürüp yürümüz. **11** Qünki Əysanıñ hayatı əlidioqan ətlirimizdə ayan қılınsun üçün, tirik қaloqan bizlər hərdaim əlümgə tapxurulmaktimiz. **12** Xuning bilən bizdə əlüm ixləwatidu, əmma həyat silərdə ixləwatidu. **13** Wə «Mən ixəndim, xunga söz қildim» dəp yeziləndikidək iman-ixənqtiki rohka igə bolup, bizmu ixənduk wə xuning bilən söz қılımız; **14** qünki Rəb Əysani tirildürgən [Huda] bizni Əysa bilən birgə tirildüridu, xundakla bizni silər bilən birgə Əz aldioqa hazır қılıdu, dəp bilimiz. **15** Qünki

[bu] həmmə ixlar silər üqündürki, tehimu kəp kixilərning wujudida exip taxkuqə beqixlanqan mehîr-xəpkət səwəbidin kəp kixilərningmu Hudani uluqlap eytkan təxəkkürliri exip taxidu. **16** Xunga biz bəl қoyuwətməymiz; gərqə taxkı insanlığımız solaxsimu, dərhəkikət iqki insanlığımız kündin-küngə yengilanmakta. **17** Qünki bizning bir dəkikilik wə yenik japa-muxəkkətlirimiz biz üqün exip taxqan, mənggülük, zor wəzinlik xan-xərəpni hasil kıldı. (*aiōnios g166*) **18** Xunga biz kərungən ixlarqa əməs, bəlki kərünməs ixlarqa kəz tikimiz; qünki kərungən ixlar wakıtlıq, əmma kərünməs ixlar mənggülüktür.

(*aiōnios g166*)

5 Qünki bu zeminoğa təwə əyimiz, yəni bu qedirimiz yokıtilsimu, Huda təripidin bolqan, insan կoli bilən yasalmıqan bir əy, yəni asmanlarda əbədiy bir makanımız bardur dəp bilimiz. (*aiōnios g166*) **2** Əmdi bu [kona əyimizdə] turoqinimizda asmandiki əyimizni kiyiwelixka zor intizar bilən ah urmaqtımız **3** (bərhək, [asmandiki əyimizni] kiyiwalsak yalingaq կalmaymiz). **4** Qünki muxu qedirdə turoqinimizda, eoqırqılıqta ah urmaqtımız; bu bizning yalingaqlinxni halioqinimiz əməs, bəlki kiyindürülüxni, yəni bizdə əlidioqan nemə bolsa, uning hayat təripidin yutuluxini halaymiz. **5** Əmdi bizni dəl muxu ixka təyyarlioquqi bolsa Hudadur; U bizgə «kapalət» bolqan Əz Rohinimu ata կildi. **6** Xuning bilən biz həmixə yurəklik bolimiz; həmdə tenimizdə makan tutkinimizda Rəbdin neri bolqan musapir bolimiz dəp bilimiz **7** (qünki biz kərux sezimi bilən əməs, etikəd bilən mangımız); **8** biz yurəklik bolup, xuningdək

təndin neri bolup Rəb bilən billə bir makanda boluxką
tehimu hursənmiz. **9** Xuning bilən, məyli təndə bolaylı,
təndin neri bolaylı, uni hursən қilixni istək-nixan қılıp
intilimiz. **10** Qünki təndə қilojan əməllirimizni, yahxilik
bolsun, yamanlık bolsun, hərbirimizgə kayturuluxi üçün
Məsihning sorak təhti aldida hazır boluxımız lazım
bolidu. **11** Xuning bilən Rəbning dəhxitini bilgənlikimiz
üçün, insanlarnı ixəndürükə tiriximiz; lekin biz Hudaşa
oquq-axkarımız, xuningdək silərning wijdanınglardımı
axkarə tonulsak dəp ümid қılımən. **12** Biz hazır
əzimizni kaytidin silərgə təwsiyə қilojinimiz yok, bəlkı
pəkət silərdə kəlbədiki ixlardin əməs, taxkı kiyapəttin
pəhirlinidiojanlarqa bərgüdək jawab bolsun dəp, silərgə
bizlərdin pəhirlinx imkaniytini yaritip beriwatımız. **13**
Qünki iq-iqimizgə siəməy қalojan bolsakmu Huda aldida
xundak bolduk, salmak bolsakmu silər üçün xundak
bolımız. **14** Qünki Məsihning muhəbbiti bizni [xundak
ķilixką] ündəydu; qünki biz birsi həmməylən üçün əldi,
xunga həmməylənnimə əldi, dəp hesablaymız. **15** Wə
U həmməylənni dəp əldi, buningdin məksət, həyat
bołożanlar ezliri üçün əməs, bəlkı ularni dəp elüp tirilgüqi
üçün yaxixi üqündür. **16** Xuning bilən biz buningdin keyin
heqkimni insanlarqə tonumaymız; hətta biz Məsihni
insanlarqə tonuqan bolsak, buningdin keyin uni yənə
xundak tonumaymız. **17** Xunga əmdi birsi Məsihdə
bolsa, u yengi bir yaritiloquqidur! Kona ixlər etüp, mana,
həmmə ix yengi boldi! **18** Wə barlıq ixlər Hudadindur; U
bizni Məsih arkılık Əzigə inaklaxturdi, xundakla bizgə
inaklaxturux hizmitini tapxurdi: — **19** demək, Huda

Məsihdə adəmlərning itaətsizliklirini ularning əyibi bilən hesablaşmay, aləmni Əzigə inaklaxturdi; xuningdək bizgə inaklaxturux həwirini amanət kılıp tapxurdi. **20** Xunga huddi Huda biz arkılık [adəmlərdin inaklıqka kelixni] etünginidək, biz Məsihə wakalitən əlqilərdurmız; Məsihning ornida «Hudaşa inaklaxturuləjaysilər!» dəp etünimiz. **21** Gunahğa həq tonux bolmioğan kixini Huda bizni dəp gunahning əzi կildi; məksiti xuki, bizning Uningda Hudanıng həkkaniyilik boluxımız üzündür.

6 Əmdi [Hudanıng] həmkarları süpitidə silərdin Unıng mehîr-xəpkıtını köbul kılıp turup uni bikaroja kətküzmənglər dəp etünimiz **2** (qünki u: «Xapaət kərsitilidioğan bir pəyttə duayingni ijabət kılıxni bekitkənmən, nijat-ķutulux yətküzülidioğan bir künidə Mən sanga yardəmdə boluxumni bekitkənmən» — dedi. Mana, hazır bolsa «xapaət kərsitilidioğan yahxi pəyt»; mana, hazır «nijat-ķutulux küni»dur!). **3** [Rəbning] hizmitigə daqı kəltürüləmisun dəp həqkandak ixta həqkimning imanışa tosaloqluk kilmaymız; **4** bəlki hərbir ixta əzimizni Hudanıng hizmətkarları süpitidə nəmunə kılıp yürümiz; zor qidamlik bilən, jəbir-zulumlarda, japa-muxəkkətlərdə, besim-kıstaklarda, **5** kamqa yarılırda, zindanlarda, կօզօղlang-topilanglar iqidə, eçir mehnətlərdə, tünəxlərdə, roza tutuxlarda, **6** paklık bilən, bilimlər bilən, səwr-taşətlik bilən, mehribanlıqlar bilən, Muğəddəs Roh bilən, sahtiliksiz mehîr-muhəbbət bilən, **7** həkikətning səz-kalami bilən, Hudanıng küq-ķudriti bilən, həkkaniyilikning ongsol կollardiki կoralliri bilən, **8** həm izzət-xəhrəttə

həm həkarət iqidə, təhmət həm təriplinixlər iqidə [əzimizni Hudanıng hizməkarlırı süpitidə namayan қilduk]; yalqanqlar dəp қaraloğan bolsakmu səmimiysadiķ bolup, **9** namsız bolduk-yu, əmma məxhərmiz; ələy dəp қalduk-yu, əmma mana, həyatturmız; tərbiyidə jazalanduk-yu, əmma əlümgə məhkum қilinmidük; **10** dərd-ələm tarttuk-yu, əmma daim xad-huramlıktə turımız; namrat bolqinimiz bilən, əmma kəp adəmlərni bay қiloqıqımız; həqnemimiz yok bolqını bilən, əmma həmmigə igidarmız. **11** Silərgə oquk-yoruk səzlidük, əy Korintliklər, bizning baqrimiz silərgə kəng eqildi! **12** Silər biz tərəptin kisiloğan əməs, lekin əz iq-baqringlarning tarlikidin kisilisilər; **13** əmdi adıl almaxturuxta bolup — (əz pərzəntlirimgə səzligəndək səzləymən) — baqringlarnı bizgimu kəng eqinglar. **14** Etikədsizlər bilən bir boyunturukka qetilip təngsizlikdə bolmanglar; qunki həkkaniyilik wə kəbihlik otturisida қandakmu ortaklıq bolsun? Yoruklukning қarangoğuluk bilən қandak həmrəhlikı bolsun? **15** Məsihning Belial bilən nemə inaqliki bolsun? Ixəngüqining ixənmigüqi bilən қandak ortak nesiwisi bolsun? **16** Hudanıng ibadəthanisining butlar bilən қandak birlikı bolsun? Qunki silər tirik Hudanıng ibadəthanisidursilər — Hudanıng: «Mən ularda turımən, ularning arisida yürimən; ularning Hudasi bolımən wə ular Mening həlkim bolidu» deginidək [silər Uning ibadəthanisidursilər]; **17** Xuning üçün «Ularning arisidin qikip ketinglar, Manga ayrılinglar», — dəydu Rəb, — «həq napak nərsigə təgküqi bolmanglar», — «xundila Mən silərni köbul kılımən», **18** wə: «Mən silərgə

Ata bolimən, silər Manga oçul-kızlirim bolisilər» —
dəydu Həmmigə Kadir bolğan Rəb.

7 Əmdi bu wədilərgə tuyəssər bolqandan keyin, i
səyümlüklər, əzimizni ətlərdiki həm rohtiki hərhil
paskinılıktın tazilap, Hudaning қorğunqida əzimizdə
[ayan kılınoğan] pak-mukəddəslikni kamalətkə yətküzəyli.
2 Bizni қobul kılqaysılər! Biz həqkimgə ziyan-zəhmət
yətküzmidük, həqkimni nabut kilmidük, həqkimdin
paydilanmidük. **3** Muxularni dəp, silərni əyibliməkqi
əməsmən; qünki mən yüksirdə eytkinimdək, silər
kəlbimizdidursılərki, biz silər bilən billə əlüxkə, silər bilən
billə yaxaxkə təyyarmız. **4** Silərgə baqlıqan ixənqim
zor, silərdin bolğan pəhrim zor; xuning üçün rioqbət-
təsəlligə tolduruldum, barlık japa-müxkülqılıklımızdə
huxallikım exip taxti. **5** Qünki bərhək, Makedoniyəgə
kirginimizdimu ətlirimiz həq aram tapalmay, hərtərəptin
kışılıp қaldık; sırtımızda jedəl-kürəxlər, iqimizdə
korğunqlar bar idi. **6** Əmma qüxkünlərgə rioqbət-
təsəlli bərgüqi Huda bizgə Titusning kelixi arkılık
rioqbət-təsəlli bərdi; **7** tapkan rioqbət-təsəllimiz pəkət
uning kelixi arkılıkla əməs, bəlki uning silərdin tapkan
rioqbət-təsəllisi arkılıkmu boldi; qünki u silərning
[bizgə] zarıkıp təlmürgininglarnı, silərning həsritleglarnı,
silərning manga bolğan kızoqın ələmhorluğunglarnı
eytip bərdi; xuning bilən mən tehimu huxallandim.
8 Qünki gərqə mən silərni hetim bilən azablıqan
bolsammu, mən hazır uningdin puxayman kılmaymən;
lekin əslidə mən xu hetimning silərni azablıqınıni
kərüp puxayman kılqanidim (əməliyəttə, silərning

azablinixinglar kisksiqinə bir məzgilla bolqan). **9** Əmma hazır xadlinimən — azablanojininglardın əməs, bəlki xu azabning silərni towa kilduroğanlıigidin xadlinimən; qünki silərning azablinixinglar Hudanıng yolidə idi; xuning bilən silər bizdin həq ziyan tartmidinglar. **10** Qünki Hudanıng yolidə bolqan azab-ķayoq adəmni hərgiz puxayman kilmaydiqan nijatka baxlaydiqan towioqa elip baridu; əmma bu dunyadiki azab-ķayoq adəmni elümgə elip baridu. **11** Qünki mana, dəl muxu ix, yəni Hudanıng yolidə azablinixinglar, silərgə xunqə kəp əstayidillik, əzliringlarnı əyibtin nəkədər halas kılıx, xunqə kəp ojəzəp, xunqə kəp ķorķunq, xunqə kəp təkəzzarlık, xunqə kəp kizəqinlik wə jazalaxka xunqə təyyar boluxni elip kəldi! Silər bu ixning hər təripidə eziünglarning əyibtin halas boluxunglarnı ispatlidinglar. **12** Əmdi silərgə [xu] hətni yazoqan bolsammu, u hətni ziyan-zəhmət kılqoqı kixi üçün əməs, yaki ziyan-zəhmət kılınoqı kixi üçün əməs, bəlki Huda aldida bizgə bolqan kənglünglardıki kizəqinlikning aranglarda ayan boluxi üçün yazdim. **13** Bu səwəbtin biz riqbət-təsəlligə erixtuk. Wə riqbət-təssəllimiz üstigə biz Titusning huxallığı tüpəylidin tehimu zor xadlanduk; qünki uning rohi silər təriplinglardın yengiləndi. **14** Qünki mən silər toqranglarda birər ixtə pəhirlinip mahtiqan bolsam, u ixtə həq hijil қaldurulmidim; bəlki silərgə eytkənlirimizning həmmisi həkikət bolqinidək, bizning Tituska silərni pəhirlinip mahtiximizmu həkikət bolup ispatlandı. **15** U silərning itaətmənliklarnı, silərning uningdin կandak, əyməngən wə titrigən haldə uni կarxi

alqininglarni əsliginidə, uning silərgə bəqlıqan iq-
baqlıdiki muhəbbətliri tehimu exip taxidu. **16** Mən silərgə
hərbir ixta ixənqim kamil bolğanlığının xadlinimən.

8 Əmma, i ķerindaxlar, biz silərgə Hudanıng
Makedoniyədiki jamaətlərgə beqixlıqan mehîr-xəpkitini
ayan ķilmakqımız; **2** ular zor eçir japa-muxəkkəttə
sinaloqınida, ķattık namrat əhwalda exip taxşan xadlığı
bilən ularning oquk ķollukining baylıkı uroqup qikti; **3**
qünki ularning küqining bariqə, hətta küqidin artuk
həyr-sahawət kılqanlığında əzüm guwah. Ular ihtiyarı
bilən xundak ķılıp, **4** bizdin mukəddəs bəndilərgə xu
yardəmdə boluxning bəhtigə wə xeriklikiga tuyəssər
boluxni ķattık ətündi; **5** xundak ķılıp, ular kütkinimizdək
əməs, ümid kılqinimizdin exip əzlirini awwal Rəbgə,
andin Hudanıng iradisi bilən bizgimu beqixlidi; **6** xunga,
Titus silərdə [bu] mehribanlığnı baxlıqanıkən, biz
Titustin silərni buningoqa nesipdax ķılıp uni ada ķılıxka
ətündük. **7** Əmma silər hər tərəptə, yəni ixənqtə, səzdə,
bilimdə, toluq əstayidillikta həm bizgə bolğan mehîr-
muhəbbitinglarda əwzəl bolqininglardək, muxu mehîrlilik
ixtimi əzünglarni əwzəl kərsitinglar. **8** Mən bu gəp bilən
silərgə buyruk ķilmakqi əməsmən, bəlki baxkılarning
ķızoqinlikı arkılık muhəbbitinglarning həkikiylikini
ispatlimaqımən. **9** Qünki silər Rəbbimiz Əysə Məsihning
mehîr-xəpkitini bilisilər — gərqə u bay bolsimu, silərni
dəp yoksul boldiki, silər uning yoksulluğu arkılık
beyitilisilər. **10** Mən bu toqıruluk pikrimni otturioğa
köyimən — bu silərgə paydılık, qünki silər aldinkı yilila
ianə ķilixta wə xuningoqa iradə baoqlaxta yahxi

baxlıdinglar. **11** Əmdi hazır uni ada kilinglar; kizojin iradə baqlıqininglardək, bar dunyayinglar bilən xu ixka əməl kilinglar. **12** Qünki [həyr-sahawətkə] bəl baqlıqıqıja nisbətən, sowojining Hudaşa yariqıudək boluxi қolida yokka əməs, bəlki қolida barioja baqliktur. **13** Qünki bu baxkilarning yükini yeniklitimən dəp, əzünglarnı kiyanglar deginim əməs, **14** bəlki silərdə artuk boləjini hazırlaq ularning kəm yerini tolduroqjinidək, [künlərning biridə] ularda artuk boləjini silərning kəm yeringlarnı tolduridu; xuning bilən tənglixidu. **15** Huddi [mukəddəs yazmilarda]: «Kəp yiqlanlarningkidin exip kalmidi, az yiqlanlarningmu kəmlik kilmidi» dəp yeziloqandək boləjay. **16** Əmma Titusning kəlbigə silərgə boləjan kəyümümgə ohxax kəyümni salojan Hudaşa təxəkkürlər boləjay; **17** qünki u dərhəkikət bizning iltimasımızni қobul kılqını bilən, əzining silərgə küqlük kəyumi boləqaqka, u əzlükidin yeninglaroja bardi; **18** əmma biz uningoja barlıq jamaətlər arısında hux həwər hizmitidə təripləngən əkerindaxni həmrəh kılıp əwəttük; **19** xuningdək u pəkət xu tərəptila əməs, bəlki jamaətlər təripidin bu həyrlik ixta bizgə həmsəpər boluxka talliwelinoqanidi. Əmdi biz bu həyr-sahawətni bolsa, Rəbning xan-xəripini həm yardımiki kizojinlikimizni kərsitix üçün uni yətküzüx hizmitidə bolımız; **20** xundak kılıp biz bu mol sowojini məs'ul bolup yətküzüxtə hərkəndək adəmning bizning üstimizdin təhmət kılmaslığı üçün ehtiyat kılımız. **21** Qünki biz pəkət Rəbning aliddilə əməs, bəlki insanlarning kəz aliddimu iximizni durus ķilixka kəngül bəlüp keliwatımız. **22** Biz

yənə ular bilən billə kəp ixlarda intayın əstayidillikı nuroqun ketim ispatlanıjan ķerindaxni əwətməkqimiz; hazır uning silərgə baqlıqan zor ixənqi tüpəylidin uning intayın əstayidillikı tehimu küqlük boldi. **23** Titus toqruluk soallar bolsa u mening həmrahım wə hizmitlarda bolqan həmkarimdur; baxka ikki ķerindiximiz bolsa, ular jamaətlərning əlqiliri, Məsihning xan-xəripidur. **24** Xunga, jamaətlərning kəz aldida muhəbbitinglarning ispatini, xundakla bizning silərdin pəhirlinxirimizning bikar əməslikini ularoqa kərsitinglar.

9 Qünki mukəddəs bəndilərning bu yardım hizmiti toqruluk silərgə yənə yeziximning hajiti yok. **2** Qünki mən silərning bu ixka qattık bəl baqlıqininglarni bilimən; mən bu toqruluk: Ahayadikilər etkən yıldın beri həysədikə berixkə təyyar turuwatidu, dəp Makedoniyədiki [ķerindaxlaroqa] pəhirlinip mahtap kəlməktimən, xuning bilən silərning կızоqinlikinglar ularning kəpinqisining [həyr-sədikə] [berixigə] türtkə boldi. **3** Lekin ķerindaxlarnı əwətixtiki məksitim silərning toqranglarda pəhirlinip mahtiximning bu ixlarda bihudə ix bolup կalmaslıki, silərning deginimdək təyyar bolup turuxunglar üqündür. **4** Mubada Makedoniyədikilər mən bilən billə barojinida, silər təyyarlıksız bolsanglar, bu ixənqimiz wəjidin biz hijalətkə կaldurulımız, silər səzsiz xundak bolisilər. **5** Xu səwəbtin mən ķerindaxlardın yeninglaroqa berip silərdin bu wədə kılqan həyrlik ixni aldin'ala təyyarlap püttürüxini etünüxnı zərür dəp hesablidim; xundakla bu silərdin birər nərsə ündüriwelik bolmisun, bəlki

mehribanlıqlardın bolsun. **6** Əmma buni [əslənglər]: Behillik bilən az terioqan az alidu, oquk ķolluk bilən teriojini mol alidu. **7** Hər adəm həq kiynilip կalmay yaki məjburən əməs, bəlki əz kenglidə pükkiniqə bərsun; qünki Huda huxallik bilən bərgüqini yahxi kəridu. **8** Əmma Huda hərbir iltipat-xapaətni silərgə exip taxturuxką կadirdur; xuning bilən silər hərdaim hərtərəptə hər ehtiyajka təyyar կuwwətlinisilər, kəngriqiliktə turup կolliringlar hərhil güzəl ixka yetidi. **9** [Mukəddəs yazmilarda] pütülgini dək: — «U əziningkini tarkatkan, U yokşullar oqa sədikə bərgən; Uning həkkaniyilik mənggüzə turidu».

(aiōn g165) **10** Əmdi terioqıqıja terioqılı uruk, yegili nan ata kıləquqi silərning teriydiqan urukliringlarnı təminləp mol kılıdu, həkkaniyiliklarning həsul-mewilirini kəpəyti. **11** Xuning bilən silər hərkəndək əhwalda կoli oquk boluxka hər tərəptə beyitilisilər, xuningdək bu ix biz arkılık Hudəoja kəp təxəkkürlərni elip baridu; **12** qünki bu həyrlik hizmətni ada կilix pəkət mukəddəs bəndilərning hajətlirini կandurupla կalmay, kəp kixilərning Hudəoja yətküzgən təxəkkürlərini exip taxturidu. **13** Bu yardım hizmiti əzliringlarning Məsihning hux həwirini etirap կilixinglardıki mewə bolqan itaətmənlikinglər oqa dəlil-ispat bolidu, xundakla silərning muxu [hajətmən] bəndilərgə, xundakla barlıq adəmlərgə kərsətkən oquk կolluk sehiyiliklərindən ular Hudani uluqlaydu. **14** Wə Hudanıng silərdə taxkınlatkan ajayib mehîr-xəpkıti tüpəylidin, ular silər üçün dua-tilawət կiləjinida, ular silərgə təlpünüp կattik seçinip əsləydi. **15** Uning til

bilən ipadiligüsiz ajayib sowoji üqün Hudaşa təxəkkür
bołqay!

10 Əmma əzüm, silər bilən billə bołqanda muamilisi yumxak, lekin silərdin ayrıloqanda silərgə karita qattık, kolluk dəp karaloqan mənki Pawlus Məsihning yuwax-meminliki wə mulayimliki bilən silərdin ətünümən,
2 – xuni tələp kılımənki, yeninglarqa baroqinimda, bizni «ətlər boyiqə mangojanlar!» dəp guman bilən karaydioqan bəzilərgə karita oylioqinimdək qattık kolluk kiliçka meni məjbur kilmanglar; **3** gərqə biz insaniy ətlərdə yürsəkmu, biz ətlər boyiqə jəng kılmaymiz.
4 Qünki jəng korallımız ətkə təwə korallar əməs, bəlki Huda təripidin korojan-istihkamlarnı gumran kiliç küqigə igə kılınoqan korallardur; **5** biz ular bilən bəs-munazirilərni wə Hudani tonuxka karxilikixka turojan hərkəndək hakawur tosaləqünü gumran kılımımız, xundakla hərbir oy-hiyallarnı Məsihkə bekindurup itaət kiliçka kəltürümüz; **6** silər toluk itaət kılıqandin keyin, [aranglarda] qandak itaətsizlik қaloqan bolsa bularni jazalaxka təyyarmız. **7** Silər pəkət kəz aldinglardiki ixlarqıla karaydikənsilər. Əgər birsi əzini Məsihkə təwəmən dəp karisa, u yənə xuning üstigə oylansunki, u Məsihkə təwə bołqiniqə ohxax, bizmu Uningoja təwədurmız. **8** Qünki, Rəb təripidin silərni nabut kiliç üqün əməs, bəlki etikadinglarnı kürux üqün bizgə amanət kılınoqan hökükümüz toqırılık tehimu kəp ziyanırək mahtansammı, buningda həq yərgə karap ələmət kalmaymən; **9** əmdi mən pəkət hətlərdilə silərni əməsmən; **10** qünki bəzilər: «Uning hətliri dərwəkə wəzinlik həm

küqlük; lekin u yetip kəlgəndə salapətsiz, gepining tutami yok bolidu» deyixidu. **11** Əmdi bundak hiyal қılouqilar xuni bilip қoysunki, biz yirakta bolqinimizda hətlərdiki səzimiz қandak bolqan bolsa biz yetip baroqinimizda əməliyitimizmu xundak bolidu. **12** Qünki biz əzimizni əzini қaltis qaoqlaydiojanlar bilən bir қataroqa қoyuxka yaki ular bilən selixturuxka petinmaymiz; xundak kixilər əzlirini əzlirining əlqimi bilən əlqəp, əzlirini əzliri bilən selixturidiqan bolup, həkikətən əkilsizlardindur. **13** Biz əmdi əzimizgə bekitilgən əlqəmdin ھalkip mahtinip yürginimiz yok. Biz bəlki həmmmini əlqigüqi Huda bizgə bekitkən hizmət dairisidiki əlqəm, yəni silərning [hizmitinglaroimu] yetidiqan əlqəm bilən pəhirlinimiz. **14** Qünki əlqimi silərning hizmitinglaroqa yətməydiojan kixilərdək, [hizmitinglarda bolqinimizda] dairimizdin ھalkip kətməymiz, qünki biz Məsihning hux həwirini yətküzixtə [birinqi bolup] yeninglaroimu kəldük. **15** Biz hizmət dairimizdin ھalkip, baxķıarning singdürgən japa-ajirliri bilən mahtanojinimiz yok; lekin biz silərning iman-etiķadinglar əskənseri aranglardiki hizmitimiz bizgə bekitilgən dairimiz iqidə tehimu ziyadə kengəytilsun dəp ümid կilimiz; **16** xundak bolqanda, biz silərdin tehimu yirak, yərlərgə hux həwərni yətküzip jakarlaydiojan bolımız; təyyarəqa həyyar bolup, baxķıarning dairisidiki hizmət əjri bilən mahtinix bizgə yat. **17** Əmma «Pəhirlinip mahtioqi bolsa Rəbdin pəhirlinip mahtixi kerəkl!». **18** Qünki əzini təripligüqi əməs, bəlki Rəb təripligən kixi həkikətən layakətliktur.

11 [Mahtanojan] bu azojinə əhməklikiməja səwrqan bolqaysilər! Əmdi silər manga səwriqanlıq ķilip keliwatisilər. **2** Qünki mən Hudadin kəlgən otluk muhəbbət bilən silərni [azduruxlardın] həsət kılımən; qünki kızni bir ərgila yatlıq kılqandək, mən silərni Məsihkila pak kız süpitidə hazır boluxqa wədiləxtürgənmən. **3** Əmma yilan Həwa'animizni hiyligərlik bilən azduroqandək, oy-kenglünglar Məsihkə baqlanojan səmimiyy, sap wapalıqtın ezip bulqinixi mumkin dəp ənsirəymən. **4** Qünki birsi kelip biz silərgə həq jakarlap bəkmiojan baxqa bir əysani jakarlisa, yaki ķelbinglardın orun bərgən Rohning ornişa baxqa bir rohqa orun bərsənglər wə silər қobul kılqan hux həwərdin baxqa bir «hux həwər»ni қobul kilsanglar, silər bu ixlaroja ajayib səwr-takət bilən etüwerixinglar mumkin! **5** Həlbuki, mən əzümni hərkəndək ixta axu «ķaltis uluoq rosullar»din kəm sanimaymən! **6** Gərqə mening gəp-səzlirim addiy bolsimu, bilim jəhəttə mən undak əməs; biz ķiliwatkan hərbir əməllirimizdə buni silərgə hər jəhəttin ispatlap roxən kıldıq. **7** Əmdi mən silərni kətürülsün dəp əzümni təwən tutup, Hudaning hux həwirini hək tələp kilmay jakarlap gunah kildimmi? **8** Mən silərning hizmitinglarda boluxqa baxqa jamaətlərdin bulap-talap, ularning yardımını қobul kildim. **9** Silər bilən billə bolqan wəkitlirimda, hajətmən bolqan bolsammu, mən həqkimgə eojirimni salqan əməs (qünki Makedoniyədin kəlgən ķerindaxlar mening kəm-kütəmni toluklap bərdi); hərkəndək ixta əzümni silərgə yük bolup ķelixtin saqlap kəldim wə buningdin keyinmu xundak kılımən. **10** Məsihning həkikiti məndə rast

bolqandək, Ahaya yurtlirida həqkimmu meni muxu mahtinixtin tosumaydu! **11** Nemə üçün? Silərni yahxi kermigənlikim üçünmu?! Huda bilidu! **12** Lekin [bizgə ohxax hesablinix] pursitini izdigüqilərning pursitini məhərum kılıx üçün, xuningdək ular mahtinidiqan ixlarda həkikətən bizgə ohxax bolsun dəp, mən nemə kiliwatkan bolsam xuni kiliwerimən. **13** Qünki bundak kixilər sahta rosullar, aldamqi hizmətkarlar, Məsihning rosullirining kiyapitigə kiriwaloşanlardur. **14** Bu ix əjəblinərlik əməs, qünki Xəytan əzimu nurluk bir pərixtining kiyapitigə kiriwalidu. **15** Xunga uning hizmətqiliriningmu əzlirini həkkaniylikning hizmətqiliri kiyapitigə kirgüziwelixi əjəblinərlik ix əməs; lekin ularning akiwiti əzlirining ixligənlirigə layik bolidu. **16** Yənə xuni eytimənki, həqkim meni əhmək, dəp hesablimisun; hətta əgər meni xundak dəp қarisanglarmu, əmdi məndək əhməkni səwr kılıp қobul kılqaysılər, xuning bilən əzümmu azəqinə mahtiniwalay. **17** Mening hazır bularni səzlixim Rəb təripidin əməs, bəlki əzümning əhməklərqə yürəklik po etip mahtinixim, halas. **18** Nuroğun adəmlər insanlarqə po etip mahtanoşandikin, mənmu mahtinip bakay. **19** Qünki əzünglar xunqə dana bolqandin keyin, silər əhməklərgə səwr-takət kılıxka razi bolisilər! **20** Məsilən birsi silərni կul kiliwalsa, birsi silərni yutuwalsa, birsi silərdin nəp alsə, birsi aldinglarda qongqılık kilsə yaki yüzünglarqa kaqat salsa, silər uningoşa yol koyisilər. **21** Əpsus, nomus kılıp eytimənki, biz undak ixlarqa ajizlik kildük! Əmma ular birər ixta mahtinixka petinoqan yerdə (əhməklərqə səzləwati)mən!) mənmu xu ixta [mahtinixka] petinimən.

22 Ular iibraniylarmu? Mənmu xundak. Ular Israillarmu?
Mənmu xundak. Ular İbrahimning nəslimi? Mənmu
xundak. **23** Ular Məsihning hizmətkarlırimu? (mən
əkildin azoqanlardək səzləwatimən!); mən tehimu xundak;
ziyadə kəp zorukup ixlidim, intayın kəp dərriləndim,
intayın kəp ketim kamaldim, kəp ketim əlüm həwplirigə
duq kəldim; **24** Yəhudiylarning «bir kəm kırıq kamqa»
jazasiqa bəx ketim tartildim, **25** üq ketim tikənlik kamqa
jazasını yedim, bir ketim qalma-kesək kılindim, üq ketim
kemə hədisisigə uqrıdim, bir keqə-kündüzni dengizda
ətküzdüm. **26** Daim səpərlərdə bolımən; dəryalar ning
həwplirini, karakqlarning həwplirini, yurtdaxlirimning
həwplirini, yat əlliklerning həwplirini, xəhərning həwpini,
bayawanning həwplirini, dengizning həwplirini, sahta
ķerindaxlar arisidiki həwplirini baxtin kəqürdüm; **27**
əmgəklər wə japa ixlarda zorukup, pat-pat tünəklərdə,
aqliktə wə ussuzlukta, daim roza tutuxlarda, soğuklarda
wə yeling-yalingaqlıktə yürüp kəldim. **28** Bu sırttiki
ixlardın baxka, iq-başrimda barlık jamaətlər üçün hər
küni üstümni besip keliwatkan oğamlərni yəwatiimən.
29 Hərkim ajizlisa, mən ajizlimidimmu? Hərkim ezip
putlaxkan bolsa, mən ərtənmidimmu?! **30** Əmdi əgər
mahtinixim zərür bolsa, eż ajizlikimni kərsitidiqan ixlar
bilən mahtinimən. **31** Rəb Əysanıng Huda-Atisi, mənggü
təxəkkür-mədhəyiilərgə layik Bolqarıqıja ayanki, mən
yaloqan eytmidim. (*aiōn g165*) **32** Dəməxk xəhiridə padixah
Aretasning kol astidiki waliy meni tutux üçün, pütün
Dəməxk xəhirini կattık təkib astıqə aloqanidi. **33** Lekin

mən sepildiki bir kamardin sewət bilən pəskə qüxürülüp,
uning қolidin қutulup қаqtım.

12 [Əpsus], mahtiniwerixning zərüriyiti bar. Gərqə
uning paydisi bolmisimu, mən Rəbdin kəlgən alamət
kərünüxlər wə wəhiylər üstidə tohtilay. **2** Məsihə
bołqan bir adəmni tonuymən; u on tət yil ilgiri (təndə
bołqan haldimu, yaki təndin taxkirimu bilməymən, Huda
bilidu) üqinqi կat asmanoqa kətürüldi. **3** Mən xundak
bir kixini bilimən (təndə bołqan haldimu, yaki təndin
taxkirimu bilməymən, Huda bilidu) — **4** u jənnətkə
kətürülüp, xu yərdə til bilən ipadılıgli bolmaydioğan,
insanlarning deyixi mən'i կilinoğan ajayıp ixlarnı anglidi.
5 Xundak bir adəm bilən mahtinimən, əzüm həkkidə
bolsa ajizlikmdin baxka birər ix bilən mahtanmaymən.
6 Hətta mahtinay desəmmu əhmək hesablanmayımən;
qunki mən həkikətni eytən bolattım; əmma birsi
məndə kərginidin yaki mən toçruluk angloqinidin meni
(manga axkarilanoğan wəhiylərning əqayət zor uluqlukı
tüpəylidin) yukarı oylap կalmışun dəp əzümnı mahtinixtin
yiqəldim. Muxu wəhiylərning zor uluqlukı tüpəylidin
kərəngləp kətməslikim üçün ətlirimgə sanjiloğan bir
tikən, yəni meni urup tursun dəp Xəytanning bir
əlqisi manga təksim կilinoğan; buning məksiti, mening
kərəngləp kətməslikim üqündur. **8** Buning toçrisida
u məndin kətsun dəp Rəbgə üq ketim yelindim; **9**
lekin U manga: «Mening mehîr-xəpkitim sanga yetərlik;
qunki Mening küq-küdritim insanning ajizlikdə toluk
əməlgə axurulidu» — dedi. Xunga mən Məsihning küq-
küdriti wujudumda tursun dəp ajizliklirimdin mahtinixni

tehimu huxluk bilən talliwalimən; **10** xunga mən Məsih üçün ajizliklarnı, həkərətlərni, kiyinqılıklarnı, ziyanxılıklərni wə azab-oğubətlərni hursənlik dəp bilmən. Qünki қaqqan ajiz bolsam, xu qaođda küqlük bolimən. **11** Mən [mahtinip] dərwəkə əhmək bolup қaldım! Lekin əzünglar meni buningoja məjbur қildinglar. Əməliyəttə əslidə mən silər təripinglardin təriplinxim kerək bolatti; qünki həq ərziməs bolsammu, mən həlikı «kəltis uluq rosullar»din həq tərəptə həq ixtə kəm əməsmən. **12** Dərwəkə mən aranglarda bolğan qaođda rosulning bexarətlik alamətliri, hərtərəplik qıdam-səwrqanlıq iqidə möjizilik alamətlər, karamətlər həm կudrətlik möjizilər bilən əməldə kərsitilgən. **13** Silərni baxka jamaətlərdin қaysı tərəptə təwən orunoja қoydum? — pəkətla əzümni silərning üstünglərgə yük kılıp artıp қoymioqinim bilənmu?! Mening bu adalətsizlikimni əpu kılqaysılər! **14** Mana, hazır yeninglaroja üqinqi ketim berixka təyyarmən, xuning bilən silərgə həq yüksərimni saloqum yok. Qünki izdiginim igilikinglar əməs, bəlki əzünglardur; pərzəntliri ata-anilar üçün əməs, bəlki atanilar pərzəntliri üçün mal-mülük yiqixi kerək. **15** Əmdi jeninglar üçün igilikimdin huxluk bilən sərp kılımən həmdə əzümni sərp kılımən — gərqə mən silərni қanqə səygənseri mən xunqə az səyülsəmmu. **16** Əmdi xundak bolğını bilən, mən silərgə həq yüksələn əməsmən; biraq həligərlik kılıp, mən silərni bablap қoydum! **17** Əjəba, mən silərgə əwətkən adəmlərning birərsi arkılık silərdin nəp aldımmu?! **18** Mən Titusni silərning yeninglaroja berixka ündidim wə yənə həlikı қerindaxnimu uning bilən

billə əwəttim. Titusning silərdin nəp elip bakğan yeri barmu? Biz ikkiylən ohxax bir rohta yüriwatmamduk? Bizning başkan izimiz ohxax əməsmikən? **19** Yaki silər əzəldin bizni «Ular aldimizda əzlirini aklap keliwatidu» dəp oylawatamsılər? [Ix undak əməs]. Biz pəkət Məsihədə bolup Huda aldida səzləwatımız; kiliwatkan həmmə ixlar, i səyümlüklirim, silərning etikadinglarnı kurux üqündür. **20** Qünki mən yeninglaroqa baroqinimda, silərning ümid kılıqan yerimdin qıkmay kelixinglardın, əzümningmu silərning ümid kılıqan yeringlardın qıkmay keliximdin, yəni aranglarda ołowqa-jedəl, həsəthorluk, ożəzəp-nəprət, mənmənqilik, təhməthorluk, oşywəthorluk, təkəbburluk wə parakəndiqiliklər bolarmikin dəp ənsirəymən; **21** – bu kətim silərning yeninglaroqa baroqinimda, aranglardiki gunah, sadir kılıp, taki bügüngə kədər etküzgən napaklıq, buzuqluk wə xəhwaniy ixlardın tehi towa kilmioqan nuroğun adəmlərning səwəbidin Hudayim meni aldinglarda təwən kılıp қoyarmikin, xularning kilmixliri tüpəylidin matəm tutmay turalmaymənmikin, dəp ənsirəymən.

13 Bu yeninglaroqa üqinqi kətim berixim bolidu. «Hər bir həküm ikki-üq guwahqining aqzida ispatlinixi kerək». **2** Mən ilgiri ikkinqi kətim yeninglarda bolqinimda burun gunah sadir kılıqanlaroqa həm қalojan həmminglaroqa xundak eytən, həzirmu silərdin neri bolsammu қaytidin aldin'ala agahlandurup eytimənki (silər Məsihning mən arkılık səzligənlikigə ispat tələp kılıp keliwatqininglar tüpəylidin), mən baroqinimda həqkimni ayimaymən; dərwəkə mən arkılık səzləwatkan

Məsih silərgə nisbətən ajiz əməs, bəlki aldinglarda intayın
küdrətliktur; **4** U dərwəkə ajizlikta krestləngən bolsimu,
lekin Hudanıng küdriti bilən yənilə hayat. Bizmu Uningda
ajiz bolsakım, Hudanıng silərgə karatkan küdriti bilən,
Uningoğa baqlınip hayat yaxaymız. **5** Əmdi əzünglarnı
etikədta barmu-yok dəp təkxürüp körünglər; əzünglarnı
sinap bekinqlər! Silər Əysə Məsihning əzünglarda
bolqanlığını (sinakṭin xallınip қalmışanglar!) bilip
yətməmsilər? **6** Əmdi silərning bizning sinakṭin xallınip
қalmıqanlığımızni bilip қelixinglarnı ümid қılımən. **7**
Silərning həqkandak rəzillik kılmaslıqınglar üçün Hudaşa
dua қılımımız; bu, bizning sinakṭin etti dəp karılıxımız
üqün əməs — hətta sinakṭin etmidi, dəp karalsakım,
məyli — muhımı silərning durus bolqanni қelixinglər. **8**
Qünki biz həkikətkə karxi həq ix kılalmaymız; nemila
ķılsak u bəribir həkikətni ayan ķılıdu, halas. **9** Qünki
biz ajiz bolsakım, silərning küqlük bolqininglardın
xadlinimiz. Xuningdək biz yənə xuningoşa dua қılımımızki,
silər kamalətkə yətküzülgəysilər. **10** Silərning yeninglaroşa
barəqinimda Rəb manga oqulitix üçün əməs, bəlki etikədnin
kurux üçün amanət kılqan həkukimni ixlitip silərgə
ķattık ķollukni kərsətməslikim üçün, mən silərdin yırakta
bolqinimda muxularni yazdim. **11** Əng ahirda, kərindaxlar,
xadlininglər; kamalətkə yətküzülunglər, riqbət-təsəllidə
küqəytinqlər; bir oy, bir pikirdə bolunglar; inaқ-
hatırjəmliktə ətünqlər; wə mehîr-muhəbbət wə inaқ-
hatırjəmlikning Igisi Huda silər bilən billə bolidu. **12**
Bir-biringlər bilən pak seyüxlər bilən salamlixinglər. **13**
Barlıq muğəddəs bəndilərdin silərgə salam. **14** Rəbbimiz

Əysə Məsihning xapaiti, Hudanıng mehir-muhəbbiti
wə Muğəddəs Rohning həmrəh-həmdəmliki silərgə yar
boløy!

Galatiyalıklar ola

1 Mənki Pawlus, rosul bolqan (insanlar təripidin əməs yaki insanlarning wasitisi bilən əməs, bəlkı Əysa Məsih wə Uni əlgənlərdin tirildürgüqi Huda'Ata təripidin təyinləngən) **2** wə mən bilən billə turuwatkan barlıq əkerindaxlardın Galatiya əlkisidiki jamaətlərgə salam. **3** Huda'Ata wə Rəbbimiz Əysa Məsihənin silərgə mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik bolqay! **4** U Huda'Atimizning iradisi boyiqə bizni bu hazırlanmış rəzil zamandan կutkuzuxka Əzini gunahlırimiz üçün pida kıldı; (**aiən g165**) **5** Huda ola barlıq xan-xərəp əbədil-əbədgıqə bolqay, amin! (**aiən g165**) **6** Silər əzünglarnı Məsihning mehîr-xəpkəti arkılıq Qaқıroquning yenidin xunqə tez yıraklıxturup baxkıqə bir hil «hux həwər»gə əgixip ketiwatkininqlarıq intayın həyran կalmaqtımən! **7** Əməliyəttə u həqkandak baxka «hux həwər» əməstur! — pəkətla bəzi kixilər silərni կaymaketurup, Məsihning hux həwirini burmilimakçı bolqan, halas. **8** Lekin hətta biz əzimiz bolaylı yaki asmandın qüvkən pərixtə bolsun, birsi bizning silərgə jakarlıqinimizənən ohximaydiqan baxka bir «hux həwər»ni silərgə jakarlisa, bexioqa lənət yaqsun! **9** Biz burun eytkinimizdək, hazırlı mən xuni eytimənki, birsi silərning kobul կilojininglərənən ohximaydiqan baxka bir hux həwərni jakarlisa, bexioqa lənət yaqsun! **10** Mən Hudani ixəndürüküm kerəkmu yaki insanlarnı ixəndürüküm kerəkmu? Yaki insanlarnı hursən կilişim kerəkmu? Mən insanlarnı hursən կilişni nixan կilojan bolsam, Məsihning կuli bolmioqan bolattim. **11** Əmdi, i əkerindaxlar, silərgə xuni uketurimənki, mən jakarlaydiqan

hux həwər insanlardın kəlgən əməs. **12** Qünki mən uni insandin köbul kılɔjinim yok yaki birər kixi uni manga əgətkini yok, bəlkı Əysə Məsih manga wəhiy arkılık yətküzgən. **13** Qünki silər menin Yəhudiylarning diniy yolda կandak hayat kəqürgənlikim tooruluk — menin Hudaning jamaitigə əxəddiy ziyankəxlik kılıp uningoja buzojunqılık kılɔjanlıkimni anglioqansılər. **14** Həmdə mən Yəhudiylarning diniy yolda elimizdiki nuroqun təngtuxlirimdin helila aldida turattim wə ata-bowilirimning ən'ənilirini sakłaxkə pəwkul'addə kizojin idim. **15** Əmma anamning korsikidin tartip meni Əzi üçün ayrip, mehjir-xəpkəti arkılık meni qakçıroqan Huda Əz Oqlını əllər arisida jakarlax üçün məndə uni axkarilaxni layık kərginidə, mən həqkəndak կan-ət igisi bilən məslihətləxməy, **17** yaki Yerusalemoja məndin ilgiri rosul boloqanlar bilən kərüxüxkə barmay, bəlkı udul Ərəbistanoja atlandım. Keyin Dəməxkkə kaytip kəldim. **18** Andin üq yıldın keyin Yerusalemoja Petrus bilən tonuxuxkə bardım wə uning kəxida on bəx kün turдум. **19** Əmma xu qaoqda Rəbning inisi Yakuptin baxkə rosullarning həqkaysisi bilən kərüxmidim. **20** Mana, menin silərgə hazır yazoqinim Huda aldida həq yaloqan əməs! **21** Keyin, mən Suriyə wə Kilikiyə əlkilirigə bardım. **22** Əmma Yəhudiydiki Məsihdə boloqan jamaətlər meni qirayimdin tonumaytti. **23** Ular pəkət burun bizgə ziyankəxlik kılɔjan adəmning əzi xu qaoqda yoqatmakçı boloqan etikadni hazır hux həwər dəp jakarlimakta, dəp anglioqanidi; **24** xuningdək ular menin səwəbimdin Hudani uluoqlidi.

2 Yənə buningdin on tət yil keyin, mən Barnabas bilən
Yerusalemə qıktım; Titusnimə həmrəh kılıp bardım.
2 Mən bir wəhiygə binaən xu yərgə barojanidim; wə
mən bikar qapmiojinimni yaki bikar qapmaywatqinimni
jəzmləxtürüx üçün [Yerusalemdikilərning] aldida
(əməliyəttə pəkət «jamaətning tüwrükliri»dəklərgə
ayrim ھalda) əllər arisida jakarlaydiqan hux həwərni
bayan kıldı. **3** Nətijidə, hətta manga həmrəh
boļan Titus Yunanlıq bolsimu, hətnimi kobul kilişkə
məjburlanmidi; **4** [xu qaqdiki «hətnə» məsilisi] bolsa,
bizning Məsih Əysada tuyəssər boļan hərlükümizni
nazarət kiliç üçün arimizoja sokunup kiriwalojan,
bizni կullukka qüxürüxməkqi bolup, yalqanqlik kılɔjan
sahta қerindaxlar tüpəylidin boļanidi. **5** Lekin biz
hux həwərning həkikiti silərdin məhərum kılınmışın
dəp ularoja hətta bir saətqimu yol կoyojinimiz
yok; **6** lekin abruyluk hesablanojan adəmlərdin bolsa
(mening ularning nemə ikənlikli bilən karim yok;
Huda ھeqkandak insanning yüz hatirisini kılmaydu!) —
muxu abruyluk [ərbablar] dəp sanalojanlarning məndiki
[hux həwərgə] koxkını yok idi. **7** Dəl əksiqə, hux
həwərni hətnə kılınoqlarıraqa yətküzüx wəzipisi Petruska
tapxurulqandək, hətnisizlərgə yətküzüx wəzipisi manga
tapxurulqan dəp tonup yetip **8** (qunki Petrusni
hətniliklərgə rosullukka Küqləndürgüqi bolsa, menimu
əllərgə [rosul boluxka] küqləndürgənidir), **9** manga ata
kılınojan xu mehîr-xəpkətni tonup yətkən «jamaətning
tüwrükliri» hesablanojan Yakup, Kefas wə Yuhanınalar
bolsa, silər əllərgə beringlar, biz hətniliklərgə baraylı dəp

Barnabas bilən ikkimizgə həmdəmlik ong қolini berixti.

10 Ularning bizgə pəkət kəmbəqəllərni untumanglar degən birlə təlipi bar idi; mən dəl bu ixqə ķizojin bolup keliwatattim. **11** Birak, keyin Petrus Antakya xəhīrigə kəlgəndə, uning əyiblik ikənləki enik bolşaqqə, mən uni yüzturanə əyiblidim. **12** Qünki Yaķupning yenidin bəzi adəmlər kelixtin ilgiri u yat əlliklər bilən həmdastihan bolışanidi; birak ular kəlgəndə, hətniliklərdin korkup [xu ķerindaxlardın] əzini tarttı. **13** Hətta baxqa Yəhədiy [ķerindaxlar] uning bu sahtılıqıja ķoxulup kətti; hətta Barnabasmu azdurulup ularning sahtipəzlikigə xerik boldi. **14** Əmma mən ularning hux həwərning həkikiti boyiqə durus mangmiojanlığını kərüp, həmməylənning aldidila Petruska: «Sən Yəhədiy turup, Yəhədiylarning adətliri boyiqə yaximay, bəlkı yat əlliklərdək yaxawatisən; xundak turuqluk, nemixka sən yat əllikləri Yəhədiylardək yaxaxka zorlimakqimusən?» — dedim, **15** wə yənə: «Biz [ikkimiz] tuquluxımızdinla Yəhədiymiz, «gunahkar dəp կարաջан yat əlliklər»din əməsmiz, **16** lekin insanning həkkaniy կilinixini Təwrat կanuniqa əməl կilişka intilixliri bilən əməs, bəlkı Əysa Məsihning etikəd-sadakətliki bilən bolidu, dəp bilimiz. Xunga Təwrat կanuniqa əməl կilişka intilix bilən əməs, bəlkı Məsihgə baqlanojan etikəd bilən həkkaniy կiliniximiz üçün bizmu Məsih Əysəoja etikəd kıldıq — qünki həq ət igisi Təwrat կanuniqa əməl կilişka intilixliri bilən həkkaniy կilinmaydu» — dedim. **17** Əmma Məsihtə həkkaniy կilinixka izdənginimizdə, bizmu «gunahkar» dəp ispatlanojan bolsakmu, Məsih əmdi

gunahning hizmitida bolqoqimu?! Yak, hərgiz! **18** Əmma mən əslidə əqlatkan nərsilərni kaytidin kursam, ezümni [Təwrat қanunişa] hilaplik kılqoqı dəp ispatlap kərsətkən bolimən. **19** Qünki mən Təwrat қanunu bilən Təwrat қanunişa nisbətən oldum; nətijidə, mən Hudaşa yüzlinip yaxawatimən. **20** Mən Məsih bilən billə krestləngənmən, lekin mana, yaxawatimən! Lekin yaxawatkını mən əməs, bəlki məndə turuwatkan Məsihdur. Wə mening hazırlırimdə yaxawatkan həyat bolsa, meni səygən wə mən üçün Əzini pida ķiloqan Hudanıng Oqlining imanetikədindur. **21** Mən Hudanıng mehîr-xəpkitini bikar ķiliwətməymən; qünki həkkaniylik Təwrat қanuni arkılık kelidiqan bolsa, Məsihning elüxi bikardin-bikar bolup қalatti.

3 I əkilsiz Galatiyalıklar, kəz aldinglarda əysa Məsih enik sürətləngən, aranglarda krestləngəndək kərüngənikən, kim silərni həkikətkə itaət kılıxtın azdurup sehirlidi? **2** Mən pəkət xunila silərdin sorap biləyki: — Silər Rohni Təwrat қanunişa intilix arkılık կobul կildinglarmu, yaki [hux həwərnı] anglap, etikad arkılık կobul կildinglarmu? **3** Silər xunqə əkilsizmu? Rohka tayinip [hayatni] baxlıqanıkənsilər, əmdilikdə ət arkılık kamalətkə yətməkqimu? **4** Silər [etikad yolda] bolqan xunqə kəp azab-okubətlərni bikaroqə tarttinglarmu? Dərwəkə bikaroqə kəttiqou?! **5** Silərgə Rohni Təminligüqi, aranglarda mejizilərni yaritiwatkuqi bu karamətlərni silərning Təwrat қanunişa intilip tayanıqininglardin կilamdu, yaki anglioqan həwərgə baqlıqan ixənq-etikadinglardin կilamdu? **6** [Muğaddəs yazmilarda deyilgəndək]: «İbrahim

Hudaşa etikəd kıldı; bu uning həkkaniyılığı hesablandı».

7 Xuning üçün, xuni qüxinixinglar kerəkki, etikədtin tuşulışanlarla İbrahimning həkikiy pərzəntliridur. 8 Muğəddəs yazmilarda Hudanıng yat əlliklərni Əzığə etikəd kılıxi arkılık ularnı həkkaniy kılıdişanlığı aldin'ala kərülüp, Hudanıng İbrahimə: «Səndə barlıq əl-millətlərgə bəht ata kılınıdu» dəp hux həwərni aldin eytənlik hatırıləngənidi. 9 Xuning bilən, etikədtin bolşanlar etikəd kılıquçı İbrahim bilən təng bəht tapıdu. 10 Lekin Təwrat ənənəvi əməl kılımımız dəp yürgənlər bolsa həmmisi lənətkə ələndi. Qünki [muğəddəs yazmilarda] mundak yeziloğan: «Təwrat ənənəvi yeziloğan həmmə əmrələrgə üzlüksiz əməl kılınmayatkan hərbir kixi lənətkə ələndi». 11 Yənə roxənki, heqkim Hudanıng aliddə ənənəvi intilix arkılık həkkaniy kılınmaydu; qünki [muğəddəs kitabta yeziloğinidək]: — «Həkkaniy adəm ixənq-etikədi bilən həyat bolidu».

12 Əmma ənənəvi yoli etikəd yolioğan əsaslanıjan əməs, bəlki [muğəddəs kitabta]: — «Ənənəvi əmrələrigə əməl kılıquçı xu ixlər bilən həyat bolidu» deyilgəndəktür. 13 Həlbuki, Məsih bizni Təwrat ənənəvindəki lənəttin hər kılıx üçün ornimizda lənət bolup bədəl təlidi. Bu həktə [muğəddəs yazmilarda]: «Yaşaqlıq esiloğan hərbir kixi lənətkə ələndi həsablansun» dəp yeziloğan. 14 Xuning bilən Məsih Əysə arkılık İbrahimə ata kılınıjan bəht yat əlliklərgimi kəltürülüp, biz wədə kılınıjan Rohni etikəd arkılık kobul kılalaymız. 15 Kerindaxlar, mən insanlarqə sezləymən; hətta insanlar arisida əzara əhdə tüzülsim, baxka heqkim uni yokka qıkırıwtəlməydi yaki uningoğan

birər nərsə қoxalmaydu. **16** Xuningdək, [Hudanıng əhədisidiki] wədilər İbrahim wə uning nəsligə eytiloqan. [Mukəddəs kitabta] U: «wə sening nəsilliringgə», (yəni, kəp kixilərgə) deməydu, bəlkı «sening nəslinggə», (yəni yaloquz bir kixigila), dəydu — bu «nəsil» Məsihdur. **17** Mən xuni deməkqimənki, Hudanıng Məsihkə aldin tüzgən bir əhədisini tət yüz ottuz yıldın keyin qüxürüülgən Təwrat ənənəni əməldin қalduralmaydu, Hudanıng bu wədisini həq bikar kılalmaydu. **18** Qünki [wədə kılınoqan] miras ənənənə asaslanoqan bolsa, mana u Hudanıng wədisigə asaslanoqan bolmayıttı; lekin Huda xapaət bilən uni İbrahimə qüxürüxtiki məksət nemə? U bolsa, insanlarning itaətsizlikliri tüpəylidin, Hudanıng mirasi wədə Kılınoqun, yəni İbrahimning nəсли dunyaqə kəlgüqə қoxumqə kılıp berilgən; u pərixtılər arkılık bir wasitiqining қoli bilən bekitilip yoloqə koyulogan. **20** Əmma «wasitiqi» bir tərəpningla wasitiqisi əməs (bəlkı ikki tərəpningkidur), lekin Huda Əzi pəkət birdur. **21** Undakta, Təwrat ənənəni Hudanıng wədilirigə zitmu? Yak, hərgiz! Əgər birər ənənə insanlarnı həyatlılıqka erixtürələydiqan bolsa, undakta həkkəaniylik jəzmən xu ənənənə asaslanoqan bolatti. **22** Halbuki, mukəddəs yazmilar pütkül aləmni gunahning ilkigə қamap koyogan; buningdiki məksət, Əysə Məsihning sadakət-etikədi arkılık wədining etikəd kılıquqlarıqə berilixi üqündür. **23** Lekin etikəd yoli kelip axkarə bolouqə, biz Təwrat ənənəni təripidin қoşqılıp, axkarə bolidioqan etikədni kütüxkə қamap koyuloganiduk. **24** Xu tərikidə, bizning etikəd arkılık həkkəaniy kılınıxımız üçün

Təwrat қанuni bizgə «tərbiyiliqüqi» bolup, bizni Məsihkə yetəklidi. **25** Lekin etikəd yoli axkara bolup, biz əmdi yənə «tərbiyiliqüqi»ning nazaritidə əməsmiz. **26** Qünki həmminglar Məsih Əysaoğa etikəd kılıx arkılık Hudanıng oqulları boldunglar. **27** Qünki hərkəsinglər Məsihgə kirixkə qəmüldürülgən bolsanglar, Məsihni kiyiwalojan boldunglar. **28** Məsihdə nə Yəhədiy bolmayıdu nə Grek bolmayıdu, nə կul bolmayıdu nə hər bolmayıdu, nə ər bolmayıdu nə ayal bolmayıdu, həmminglar Məsih Əysada bir bolisilər. **29** Silər Məsihkə mənsup bolqanikənsilər, silərmü İbrahimning nəсли bolisilər wə uningoja wədə kılınojan [bəht-saadətkə] mirashordursilər.

4 Yənə xuni eytimənki: Gərqə bir bala pütün mülükning igisi bolsimu, mirashor gədək waqitlırida taki atisi bəlgiligən wakıt toxmiqə, u əz əyidiki կuldin pərkə bolmayıdu. Qünki u yənilə hojidarlar wə bala bakkuqılarning baxkurusida bolidu. **3** Xuningəja ohxax, bizmu gədək waqtımızda, bu dunyadiki «asasiy կaidə-kanuniyətlər» astida կul bolqaniduk. **4** Lekin, waqt-saiti toluk toxkanda, Huda Əz Oqlını [bu dunyaşa] əwətti. U bir ayal kixidin tuqulovan, xuningdək Təwrat қanuni astida tuqulovanidi. **5** Buningdiki məksət, Huda Təwrat қanuni astida yaxiojan [bizlərn] bədəl tələp hərlükkə qıçırip, bizning oqullukka կobul kılınimiz üçündür. **6** Həm silər Uning oqulları bolqanlıkinglar üçün, Huda Əz Oqlining: «Abba! Atam!» dəp qakıroqı Rohını əwətip kəlbimizgə saldı. **7** Xuning üçün, silər hazır կul əməs, bəlkı oqullividursilər; oqulları bolqanikənsilər, Huda arkılık Əzigə mirashor bolisilər. **8** Burun, Hudani

tonumiojan waktinglarda dərwəkə yalɔjan ilahılarning
küllükioja tutulqansilər. **9** Əmdiliktə, hazır [həkikiy]
Hudani tonuqanıkənsilər, — yaki enikrak kılıp eytkanda,
Huda təripidin tonuloqanıkənsilər, əmdi silər nemə
dəp bu dunyadiki küqsiz, əbjək ərziməs «asasiy қaidə-
қanuniyətlər»gə karap yanisilər? Ularning küllükioja
yengiwaxtin қaytixni halamsilər? **10** Silər alahidə kün, ay,
pəsil wə yillarni etiwaroja elip hatiriləxkə baxlıdinglar!
11 Mən ilgiri silərgə singdürgən əjrim bikar ketərmikin,
dəp silər üçün ənsirəwatimən. **12** Қerindaxlar, mən
xuni silərdin etünimənki, manga ohxax bolunglar; qunki
mən silərgə ohxax boldum. Silər əslidə manga həq
azar yətküzmigənidinglar. **13** Əmma silərgə məlumki,
ətlirimdiki bir zəiplik tüpəylidin, mən hux həwərni silərgə
birinqi ketim yətküzgənidim. **14** U qaoğda, ətlirimdiki
bu zəiplik silərgə nisbətən sinaktək bolsimu, lekin silər
meni kəmsitmidinglar yaki qətkə қakmidinglar. Əksiqə,
meni Huda əwətkən bir pərixtini, hətta Məsih, əysa
əzini kütkəndək kütüwalinglar. **15** U qaoğdiki bəht-
bərikitinglar əmdi nəgə kətti?! Mən silərgə guwahqi
bolup eytalaymənki, u qaoğda silər mumkin bolsa, manga
kəzliringlarnı oyup berixkimu razi idinglar! **16** Əmdiliktə,
silərgə həkikətni səzligənlikim üçün düxmininglaroja
aylinip қaldimmu? **17** [Mən eytip ətkən] həlikə adəmlər
silərgə kizojinlik kərsitidu, əmma niyiti durus əməs; ular
pəkət silərni [nijatning] sırtıqə qikirip, kizojinliklərini
əzlirigə karitiwalmakçı. **18** Əmma mən silər bilən
birgə bolğan waktlardila əməs, bəlki daim yahxi ixqa
kizojinlik kilişning ezi yahxidur, əlwəttə. **19** Səyümlük

balilirim! Məsih silərdə tərəldürülgüqə mən silər üçün
tolojak azablırini yənə bir ketim tartiwatimən! **20**
Mening hazırla yeninglarqa berip, silərgə baxkıqə
tələppuz bilən səzligüm keliwatiyü; qünki bu əhwalinglar
toopruluk nemə kilixnı zadila bilməywatimü! **21** I Təwrat
ķanunining ilkidə yaxaxni halaydiqanlar, silərdin xuni
sorap bakay, silər Təwratning eziđə nemə deyilgənlikigə
ķulak salmamsılər? **22** Təwratta, İbrahimning ikki oqlı
bolup, biri dedəktin, yənə biri hər ayalidin bolqan,
dəp hatiriləngən. **23** Dedəktin bolqan oqlul «ət bilən»
tuqulqan; hər ayalidin bolqan oqlul bolsa Hudanıñ
wədisi arkılık tuqulqandur. **24** Bu ikki ixni bir ohxitix
degili bolidu. Bu ikki ayal [Hudanıñ insanlar bilən]
tüzgən ikki əhdisining wəkilidur. Birinqi əhdə Sinay
[teoqidin] kelip, dərhəkikət balilirini kullukta boluxką
tuqıldı; mana Həjər uningoşa wəkildur; **25** demək, Həjər
bolsa Ərəbistandıki Sinay teoqişa simwol kılınip, yəni
büyükü Yerusalemıqə ohxitilidur; qünki u xəhər wə uning
baliliri kullukta turmakta. **26** Əmma yukiridin bolqan
Yerusalem hərdur, u həmmimizning anisidur; **27** Qünki,
[mukəddəs yazmilarda] mundak yeziloqan: — «Huxal
bol, i pərzənt kərmigən tuqmas ayal! Təntənə kılıp
yangrat, towla, i tolojak tutup bakımıqan! — Qünki oqerib
ayalning baliliri eri bar ayalningkidin kəptur!» **28** Əmdi
i kərindaxlar, Ishak Hudanıñ wədisidin tuqulqandək
bizmu Hudanıñ wədisi boyiqə tuqulqan pərzəntlərmiz.
29 Lekin u qaoqda «ətlərdin tuqulqan» bala «rohtin
tuqulqan» balıqə ziyankəxlik kılıqınıdək, hazır xundak
bolidu. **30** Lekin mukəddəs yazmilarda nemə deyilgən?

Uningda: «Sən bu dedikingni oɔlı bilən қoxup həydiwət! Qünki dedəktin tapkan oɔıl hərgiz hər ayalingdin boləjan oɔıl bilən miraska ortak bolmaydu!» dəp pütülgən. **31** Əmdi, kərindaxlar, biz dedəkning əməs, bəlki hər ayalning pərzəntliridurmız. Məsih bizni hərlükə yaxisun dəp hər қildi. Xuning bilən uningda tapan tirəp turunglar wə қullukning boyunturukioja қaytidin kisilip қalmanglar.

5 Mana, mənki Pawlus silərgə xuni eytip қoyayki, əgər silər hətnə қobul қilsanglar, u qaoında Məsihning silərgə heqkandak paydisi қalmaydu. **3** Mən hətnini қobul қilojan hərbir kixigə yənə agahlandurup həkikətni eytip қoyayki, ularning Təwrattiki barlık əmr-bəlgilimilərgə [toluk əməl қılıx] məjburiyiti bardur. **4** Əy Təwrat ənənə arkılık əzümni həkəkaniy adəm қilay degənlər, hərbiringlar Məsih din ayrılip, məhərum bolup, [Hudanıng] xapaitidin qikip, yiğilip uningdin қaldinglar. **5** Qünki Rohka tayinip həkəkaniylikça baqlanıjan arzu-armanni etikad bilən təlpünüp kütməktimiz. **6** Qünki Məsih əysada hətnilik küqkə igə əməs, hətnisizlikmu küqkə igə əməs, küqkə igə boləjini pəkət muhəbbət arkılık ix қılıdiojan etikadtur. **7** Silər obdan qepip mengiwatkanidinglar; bırak kim silərni həkikətkə itaət қılıxtın tosuwaldı? **8** Bundak қayıl қılıx amili silərni Qaқıroqıqidin boləjan əməs! **9** «Kiçikkinə hemirturuq pütkül hemirni boldurup yoqinitidu!» **10** Əzüm Rəbgə karap қayıl boldumki, silərmə bu ixta həq baxķıqə oyda bolmaysılər. Əmma silərni қaymukturuwatkan kim boluxidin kət'iynezər, u qoқum tegixlik jazasını tartidu. **11** Kərindaxlar, əgər mən «hətnə қılınx kerək» dəp jakarlap yürgən

bolsam, undakta mən bugünkü küngiqə yənə nemə üqün [Yəhudiylardin] ziyankəxlikkə uqrəp kelimən? Əgər xundak kılıqan bolsam, «krest bizarlığı» yok kılınatti! **12** Silərni կutritiwatkan bu adəmlər əzlirini ahətə kiliwətsun dəymən! **13** Qünki kerindaxlar, silər ərkinlikkə qakırıldinglər. Lekin ərkinliklərni ətlərning arzu-həwəslirigə կanduruxning bahanisi kilmanglar, bəlkı mehəir-muhəbbət bilən bir-biringlarning կullukida bolunglar. **14** Qünki pütkül Təwrat կanuni «Koxnangni əzüngni səygəndək səygin» degən birlə əmrədə əməl kılınidu. **15** Lekin pəhəs bolunglarki, bir-biringlərni qixləp tartip yalmap yürüp, bir-biringlərin yutulup kətmənglər yənə! **16** Əmma xuni dəymənki — [Mukəddəs] Rohətə menginglər, wə xu qaoğda silər ətlərning arzu-həwəslirigə yol koymaysılər. **17** Qünki ət Rohka zit bolqan ixlarni arzu kılıdu, wə Roh ətkə zit bolqan ixlarni arzu kılıdu. Ular ikkisi bir-birigə karimukşaridur; nətijidə, əzünglər arzu kılıqan ixlarni kılalmaysılər. **18** Wəhalənki, silər Rohning yetəkqılıkida bolsanglar, u qaoğda Təwrat կanunining ilkidə bolmaysılər. **19** Əmdi ətning əməlliri roxənki — zinahorluk, buzukluk, napaklıq, xəhwaniyilik, **20** butpərəslik, sehırgərlik, eqmənliklər, jedəllər, kizəqanqukluklar, əqəzəplər, riqəbatlıxıxlər, bəlgünqılıklər, guruhwazlıqlar, **21** həsəthorluklar, katilliklər, hərəkkəxliklər, əyx-ixrətlər katarlıq ixlardur; bu ixlər toopruluk burunkı eytkinimdək hazır yənə bir ketim agahlandurımənki, bundak ixlarni kılıqular Hudanıng padixaḥlıkiqə miraslıq kilmaydu. **22** Wəhalənki, Rohning mewisi bolsa mehəir-muhəbbət, xad-huramlik,

hatırjömlük, səwr-takət, mehribanlık, yahxilik, ixənq-sadiqlik, **23** məmin-mulayimlik wə əzini tutuwelixtin ibarət. Muxundak ixlarnı tosidiqan həqkandak ənənə yoktur. **24** Lekin Məsihə mənsup bolğanlar ətlirini, xundakla uningdiki ixklar wə həm həwəslərni təng krestligən bolidu. **25** Rohətə yaxawatkan bolsak, Rohka əgixip mangaylı. **26** Bir-birimizni rənjitip, bir-birimizgə həsət kılıp, həkawur xəhrətpərəslərdin bolmaylı.

6 Kərindaxlar, aranglardın birsining hazırlımı bir gunah-səwənlik sadır kiliwatkanlığı baykalıqan bolsa, aranglardıki rohiy kixılər yuwax-mulayimlik rohi bilən uni yolidin kayıturup kelinglər. Xuning bilən bir wakitta, əzünglarningmu azdurulup kətməslikinqlarqa dikkət kilinglər. **2** Bir-biringlarning eojirqılığını kətürünqlər. Xundak qılsanglar, Məsihning ənənəvi qanuniyə əməl kılıqan bolisilər. **3** Qünki birsining taraziyə tohtıqıdək ixi bolmay turup əzini taraziyə tohtıqıdək dəp qəoqlisa, u əz-əzini aldiqanlık, halas. **4** Lekin hərkim əz əməliyitigə karap təkxürüp bağsun; xuning bilən baxqılarningkidin əməs, bəlki əz əməlliridinla pəhirləngüdək ix bolsa, pəhirlənsə bolidu. **5** Qünki hərbir adəm əz yükini kətürüxi kerək. **6** Hudanıq səz-kalamidin təlim aloqası əzığə təlim bərgüqini əzidə bar bolğan yahxi nərsilərdin ortak bəhərimən qılsun. **7** Əz-əzünglarnı aldımanglar — Hudani aldad əhmək kılıqılı bolmayıdu; qünki kim nemə terisa, xuni alidu. **8** Əz ətlirinin arzu-həwəslərini ənduruxka uruk qaqqan kixi əz ətliridin qırıkkılıq həsulunu alidu. Lekin Rohni hursən kılıx üqün uruk qaqqan kixi bolsa Rohətin mənggülük həyat alidu. (*aiōnios g166*) **9** Xunga, yahxi

ixlarni kılıxtin harmaylı. Uningça erinmisək wakti-saiti toxkanda qoğum həsul alalaymız. **10** Xu səwəbtin, bizdə pursət bolsila, həmməyləngə, bolupmu etikədtiki ailigə mənsup boləjanlar oja yahxi ixlarni kılıp berəyli. **11** Mana, eż қolum bilən xunqə qong hərplər bilən yazəjinim oja қaranglar! **12** Silərgə hətnini köbul kılıxni məjburliməkqi boləjanlar, ularning hərbiri pəkət əzlirining taxkı kiyapitini pərdəzlap kərsətməkqi boləjan, halas; ularning bu məksiti pəkət «Məsihning kresti» tüpəylidin boləjan ziyankəxliktin əqixtin ibarət, halas. **13** Qünki ular əzlirim u hətnə kılınojini bilən Təwrat կանոն oja əməl kılmayıdu; lekin ular ətliringlardın mahtinix üçün bəribir silərni hətnini köbul kıldurmakqi bolidu. **14** Əzünni elip eytsam, Rəbbimiz Əysə Məsihning kresttiki [əlümi]din baxka həq ix bilən mahtanmioqaymən! Qünki Uning kresti wasitisidin bu dunya manga nisbətən krestləngən wə mənmu bu dunya oja nisbətən krestləngənmən. **15** Qünki Məsih Əysada nə hətnilik nə hətnisizlik degənlər küqkə igə əməstur; birdinbir küqkə igə bolidiəini pəkət yengi bir yaralıquqidur! **16** Bu կaidə boyiqə mangidiojanlar oja, ularning həmmisigə wə Hudanıng Israili oja hatırjəmlik wə rəhəm-xəpkət boləy! **17** Buningdin keyin həqkim bu ixlar bilən yənə meni awarə kilmisun! Qünki mən eż bədinimdə Əysanıng yara izlirini kətürimən! **18** Kərindaxlar, Rəbbimiz Əysə Məsihning mehîr-xəpkəti rohinglar oja yar boləy! Amin!

Əfəsuslusluqlar oja

1 Hudanıng iradisi bilən, Məsih Əysanıng rosuli bolğan mənki Pawlustin Əfəsusta turuwatkan mukəddəs bəndilərgə, yəni Məsih Əysada ihlasmən bolğanlar oja salam! **2** Atımız Huda həm Rəb Əysa Məsihətin silərgə mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik bolqay! **3** Bizni Məsihətə, ərxlərdə barlıq rohiy bəht-bərikətlər bilən bərikətligən, Rəbbimiz Əysa Məsihəning Hudası həm Atisi mubarək bolqay! **4** Qünki U bizni, muhəbbət iqidə bolup Əzining aldida pak-mukəddəs, daqsız turuximiz üçün aləm apiridə kılınmay turupla tallıwalğanidi; **5** U Əz iradisigə yakķini boyiqə bizni aldin'ala Əysa Məsih arkılık Əzigə oqullukka қobul kılıxka bekitkənidı; **6** bu ixta Uning mehîr-xəpkətining uluqlukçią mədhîyə okulidu; qünki U mehîr-xəpkəti bilən bizni Əz səyginidə xapaətləndürgənidı. **7** Biz Uningda [Atining] mehîr-xəpkətining mollukı bilən Uning əneni arkılık küllükətin hər kiliñixka, itaətsizliklirimizgə karita kəqürümğə tuyəssər bolduk; **8** U [bu mehîr-xəpkətni] barlıq danalıq həm pəm-parasət bilən bizgə zor tartuqlıdiki, **9** — U Əz kəngligə pükkən güzəl hañixi boyiqə iradisidiki sirni, yəni wakıt-zamanlarning pixip yetilişini idarə kiliñi bilən barlıq məwjudatlar oja, yəni ərxlərdə bolğanning həmmisigə, zemində bolğanning həmmisigə Məsihni bax kılıp ularni Məsihətə jəm kiliñ məksitini bizgə ayan kıldı; **11** Uningda bizmu Huda oja miras kiliñajan; biz xu məksəttə barlıq ixlarni əkil-iradisi boyiqə idarə Kiloquqining nixani bilən xu ixķa aldin'ala bekitilgənidük; **12** xuning bilən Məsihni awwal tayanq kiliñajan bizlər Uning xan-xərpining uluqlukını

namayan kılɔquqi bolduk; **13** həkikətning kalam-səzini, yəni nijatinglardiki hux həwərni anglap silərmə Uningoja tayandinglar — wə Uningoja ixəngininglarda, silər wədə қılınojan Muğəddəs Roh bilən məhürləndinglar. **14** Hudanıng xan-xəripining uluɔlukı namayan kılınip, igiliği üzül-kesil hər-nijat қılınojuqə, Muğəddəs Roh mirasımızning «kapalət»i bolidu. **15** Xuning bilən, silərning Rəb Əysəoja baɔlıojan etikadinglar wə barlık mukəddəs bəndilərgə bolojan muhəbbitinglar toopruluk angliojandin tartip, **16** dualırimda silərni əsləp, silər üqün rəhmət eytixni tohtatmidim; **17** tiləydiojinim xuki, Rəbbimiz Əysə Məsihning Hudasi, xan-xərəpning Igisi bolojan Ata silərning Uni toluk bilixinglaroja danalıq həm wəhiyi əzləxtürgüqi rohni ata қılıjay, **18** xuning bilən silərning kəlbətiki kəzliringlar roxənlrixip, Uning qakırıkoja baɔlanojan ümidning nemilikini, Uning mukəddəs bəndiliridə bolojan xərəplik mirasining կimmətliklikini **19** wə Uning ixəngüqi bizlərgə zor küqi bilən қaratkan қudritining hesabsız büyüklükini bilip yətkəysilər; **20** dəl xu կudrətni U Məsihni əlümdin tirildürüp, ərxlərdə Əzining ong yenida olturoquzoqinida Uningda yürgüzgənidi; **21** pəkət bu zamandila əməs, bəlki kəlgüsü zamandimu Uni barlık həkümranlıktın, həkükətin, küq-կudrəttin, hojayinliktin wə barlık tiloqa elinidiojan hərkəndək nam-xərəptin kəp üstün қoyojan; (*aiōn g165*) **22** barlık məwjudatlarnı Uning putliri astioqa қoyup, jamaət üçün Uni həmmigə bax boluxka ata қılıjan. **23** Jamaət bolsa Uning teni, yəni həmmini həmmə jəhəttin Tolduroquzining mukəmməl jəwhiridur.

2 Wə silər bolsanglar, qəbihlikliringlar həm gunahlıringlarda əlgən bolup, **2** bu dunyaning dəwrigə əgixip, hawaning hökükini tutkan həkümdarə, yəni bugünkü kündə itaətsizliktin bolğan pərzəntlərni kutritiwatkan rohka əgixip, bu ixlarda ilgiri mangojansilər; (**aiōn g165**) **3** biz hərbirimizmu ilgiri xularning arisida ətlirimizdiki xəhwət-həwəslərdə həyat etküzgənmiz, ətlirimiz həm əz oy-hiyalimizning hahixliriə əməl kılıp, baxkilaroja ohxax, mahiyəttə «oqəzəptiki pərzəntlər» bolğanımız; **4** birak Huda, mol rəhîm-xəpkətni kərsətküqi bolup, bizni səygəndə bizgə kərsətkən aləmbəhx mehîr-muhəbbiti tüpəylidin, — **5** hətta itaətsizliklərdə əlgən waktimizdimu, bizgə Məsih bilən billə jan kirgüzüp (mehîr-xəpkət bilən kutkuzuldunglar!), **6** bizni Uning bilən billə tirildürüp, ərxlərdə Məsih Əysa bilən billə olturoquzojan; **7** məksiti kəlgüsü zamanlarda Uning Məsih Əysada bizgə ķaritilojan mehribanlıkı bilən ipadıləngən xapaitining xunqə oqayət zor ikənlikini kesitixtin ibarəttur; (**aiōn g165**) **8** qünki silər xəpkət bilənla ixənq arkılık kutkuzuldunglar. Bu ix eziünglardın kəlgən ix əməs, bəlki Hudadin kəlgən iltipat, **9** u zadila adəmlərning əməl-əjriddin kəlməydu, bu həm heqkimning mahtanmaslıkı üzündür. **10** Qünki biz Hudanıng ixlığən hüniridurmız, həyrhah ixlər üçün Məsih Əysada yaritilojanımız; Huda əsli bizning ularda mengiximiz üçün bu ixlarnı aldin'ala təyyarlıqanıdi. **11** Xunga silər əslidə ətliringlaroja asasən «yat əllər» dəp hesablanıqininqlarnı, — insanning ķoli bilən ətliridə «hətnə kılınojanlar» dəp atalojanlar təripidin «hətnisiz»

dəp ataləjanlıqlıqlarını, **12** xundakla xu qaoında Məsihsiz bolup, Israilning pukralığının sırtida turup, wədilərni elip kəlgüqi əhdilərni yat bilip, bu dunyada ümidsiz həm hudasız yaxıqininglarnı esinglarda tutunglar; **13** lekin əslı yiraklarda bolovan silər hazır Məsihning kəni arkılık yekin kılindinglar; **14** qünki U bizning inaqlikımızdur, U ikki tərəpni bir kılıp otturidiki ara tamni qekiqwətti; **15** yəni, Əz ətliri arkılık əqmənlikni tügitip, bəlgilimilərni kərsətkən, əmrərni yətküzgən ənunni bikar kılıp, ikki tərəpni Əzidə yengi bir adəm kılıp yarattı, xuning bilən inaqlikni apirdə kıldı; **16** krestkə mihlinip muxuning wasitisi bilən əqmənlikni kətl kılıp, ikkisini bir təndə Huda bilən əpləxtürdi; **17** andin U kelip, yiraklarda turojan silərgimu inaqlik hux həwirini jakarlidi, yekindikilərgimu inaqlikni jakarlidi. **18** Qünki hər ikkimizning Uning arkılık bir Rohtə Ata aldioqa kirix hökükümüz bardur. **19** Xunga xuningdin baxlap silər musapirlar, yaqa yurttikilər əməs, bəlki mukəddəs bəndilərgə wətəndax bolisilər, Hudanıng əyidikiliridin bolisilər; **20** silər rosullar wə pəyoqəmbərlər bolovan ulning üstigə kurulmaqtisilər; binanıng «burjək texi» bolsa Əysə Məsih Əzidur; **21** Uningda pütkül bina puhta jipsilaxturulup, Rəbdə mukəddəs bir ibadəthana boluxka əsüb barmağta. **22** Silərmə [köxulup] Uningda Hudanıng bir turaləqusi boluxka Rohtə birləxtirülüp kurulmaqtisilər.

3 Xu səwəbtin silər «yat əldikilər» üçün Məsih Əysanıng məhbüsü bolovan mənki Pawlus — **2** (silər bəlkim manga tapxurulovan, silərgə Hudanıng xəpkitini elip

baridiojan oqojidarlikim toopruluk, **3** yəni Uning manga wəhiy bilən sirni ayan қilojanlıki toopruluk həwərdar boluxunglar mumkin (mən bu tooprısida ilgiri az-paz yazojanidim; **4** silər uni okuojininglarda, Məsihning siri toopruluk yorutulojanlıkimni bilip yetisilər) **5** ilgiriki dəwrlərdə bu sir insan balilirioja Uning mukəddəs rosulliri wə pəyojəmbərlirigə Roh arkılık hazırlıdək enik wəhiy kılinojanandək, ayan kılinojan əməs. **6** Demək, hux həwər arkılık «yat əldikilər»din bolqanlarmu ortak mirashorlar, təndiki ortak əzalar, Məsih Əysada bolqan wədidin ortak bəhərimən bolqauqlar bolidu; **7** Hudanıng xəpkəti manga elip kəlgən iltipat bilən, Uning küq-kudritining yürgüzüllüxi bilən, mən bu ixka hizmətkar kılıp təyinləndim; **8** manga — mukəddəs bəndiliri iqidiki əng təwinidinmu təwən bolqan manga muxu iltipat, yəni əllər arisida Məsihning məlqərligüsiz baylıklarını toopruluk hux həwər jakarlax **9** wə xundakla həmmmini yaratkan Hudada yoxurun bolup kəlgən bu sirning қandak əməlgə axuruluxi toopruluk, həmməylənni yorutux hizmiti amanət kılindi. (**aiōn g165**) **10** Buning məksiti ərxlərdə bolqan həkümranlaroja həm hökükləroja Hudanıng kep tərəplimilik danalığı jamaət arkılık hazırlı axkarə kılinitin ibarəttür. **11** Bu ix bolsa, Uning Məsih Əysa Rəbbimizdə ijra kılinojan mənggülük muddiasi boyiqidur; (**aiōn g165**) **12** Uning ixənq-sadıqlıki arkılık biz jasarətkə həm Hudanıng aldiqə hatırjəmlik bilən kirix hökükləroja igə bolduk; **13** xuning üçün silərdin etünimənki, mening silər üçün tartkan japa-jəbirlirim tüpəylidin pərixtan bolmanglar; qünki bu ix silərning xan-xəriplinglar bolidu). **14** Mən

xu səwəbtin tizlirimni Atioja pükimənki, **15** (asman-zemindiki barlıq atılık munasiwətlər Uningdin «ata» namini alidu) **16** U Əz xan-xəripidiki baylıklar bilən, Rohı arkılık silərni iqki dunyayinglarda küqləndürgəy; **17** xuning bilən Məsih kəlblinglarda ixənq arkılık turup, silər mehîr-muhəbbət iqidə yiltiz tartojan, ul selinojan, **18** barlıq muğəddəs bəndilər bilən billə Məsihning muhəbbətinin kənglik, uzunluqi, qongkurlukı wə egizlikini qüxinip igiliwaləqaysilər; yəni adəmning bilip yetixidin həssiləp exip qüxicidəqan Uning muhəbbətini bilip yətkəysilər, xuningdək Hudanıng mukəmməl jəwhiri bilən tolduruloqaysilər. **20** Əmdi iqimizdə yürgüzidəqan կudriti boyiqə barlıq tilikimiz yaki oyliqanlırimizdinmu həddi-hesabsız artuk wujudka qikirixka կadir Boləquqioja, — **21** Uningoja dəwrdin dəwrgiçə, əbədil'əbədgıçə jamaəttə Məsih Əysə arkılık xan-xərəp boləjəy! Amin! (**aīōn g165**)

4 Əmdi xu səwəblərdin, Rəbning məhbusi boləjan mənki, [Hudanıng] silərni qakırojan [büyük] qakırıkioja layik həlda mengixliringlarnı ətünimən, **2** həmmə ixta kəmtərlik wə yuwax-mulayimlik bilən, səwrqanlık bilən, bir-biringlaroja muhəbbət iqidə kəng կorsak bolup, **3** inak-hatırjəmlilikning rixtisi bilən, Rohıta boləjan birlikni tutuxka intilixinglarnı [ətünimən]. **4** Tən birdur, Roh birdur, — huddi qakıriloqininglarda, ohxax bir arzu-ümidkə qakıriloqininglardək, — **5** Rəb birdur, iman-etikad birdur, qəmüldürülüx birdur, **6** həmmmining Huda'Atisi birdur; U bolsa həmmidin üstün turojuqi, həmmmini yürgüzgüqi wə həmmimizning iqidə Boləquqidur. **7** Xundaktimu hazır hərbirimizgə Məsihning iltipatining

elqimi boyiqə xəpkət təkdim kılınoğandur; **8** xunga, mukəddəs kitabta [Huda] eytkinidək: — «U yukirioğa kətürüldi, [İnsanlarnı] tutğun kılıquqları U Əzi əsir kılıp elip kətti, Həm insanlar ola iltipatlarnı təkdim kıldı». **9** Əmdi «kətürülgən» zat bolsa, [awwal] yərning tegigə qüxkən zatning Əzi əməsmu? **10** Qüxkən zat bolsa barlık ərxlərdin yukirioğa kətürülgənnin dəl Əzidur; kətürülüxining məksiti, aləmnin barlığını tolduruxtin ibarət; **11** Xunga, bəzilərni rosullar, bəzilərni pəyojəmbərlər, bəzilərni hux həwərqilər, bəzilərni bakkıqi wə yaki təlim bərgüqilər kılıp təyinligən dəl Əzidur. **12** Bularning məksiti mukəddəs bəndilərni hizmət wəzipisigə, jümlidin Məsihning tenini kurup qikixka қorallandurup kamalətkə yətküzüxtin ibarət; **13** wəzipə həmmimizning etikadta həm Hudanı Oqlını toluk tonuxta birlikkə keliximizgiqə, kamil adəm bolup yetixip qikiximizqiqə, — yəni Məsihning mukəmməl jəwhiri gəwdiləngən kəddi-kamət elqimigə yetiximizgiqə dawamlaxturulmakta; **14** xundak bolğanda, yənə gedək balılardın bolmay, adəmlerning կuwlukıdin oylap qikqan aldamqi niyat-pilanlıri bilən, ularning hıylə-nəyringidin qikqan təlimatining dolğunlıridin urulup, uning hərhil xamilida uyaq-buyakça uqurulup kətməymiz; **15** əksiqə, mehîr-muhəbbət iqidə turup həkikətkə berilip ix körüp, bəximiz bolğan Məsihkə baqlinixta hər jəhəttin əsüb yetiliqidən bolımız; **16** Uningdin pütkül tən, əzalırı bir-birigə jipsilaxturulup, ozukluk təminligüqi hərbir əgə arkılık bir-birigə tutaxturulup, hərbir əzanıng əzığə has əlqəngən wəzipini etixi bilən baroqanqə əstürülüp,

muhəbbət iqidə eż-ezini kurup qikixka ixliməktə.
17 Xunga xuni eytimənki, Rəbtə uni tapilaymənki,
yat əllərningkidək, yəni ularning eż oy-pikirlirining
bimənilikidə mangojinidək mengiwərməslikinglar kerək;
18 ular kəlbining qattiklikidin kelip qikkan bilimsizlik
tüpəylidin, Hudanıng hayatıdin ada-juda kılınip,
qüxənqisi karangojulixip kətkən, **19** ar-nomusni
taxliwetip, nəpsaniyətqılıki awup hərhil iplasliklarnı
yürgüzüxkə, kəyp-sapaşa berilgən. **20** Əmma silər
bolsanglar, Məsihni xundak yolda əginip tonuqan
əməssilər — **21** (həkikətning əysada bolqinidək, uni
həkikətən angliojan, uningda əgitilgən bolsanglar) — **22**
demək, ilgiriki turmuxunglar oja has bolqan, aldamqi
arzu-həwəslərgə əgixip eżini bulqiojuqi «kona adəm»ni
seliwetip, **23** oy-zehninglarning rohida yengilinip,
24 Hudanıng ohxaxlıkioja asasən, həkikəttin qikkan
həkkaniylikta wə pak-mukəddəslikdə yaritilojan «yengi
adəm»ni kiyiwelixinglar kerəktur. **25** Xuning bilən
yaloqanqılıkni seliwetip, hərbirimiz eż yekinlirimiz bilən
həkikətni səzlixəyli; qünki biz bir-birimizgə nisbətən
bir tənning əzaliridurmız. **26** «Aqqiklininglar, əmma
gunah kilmanglar»; əqəzipinglar kün patküqə dawam
etiwərmisun; **27** yaki Ibliska həq orun koyup bərmənglar.
28 Oöri ikkinqi ooqrılık kilmisun; əksiqə u mehnət kılıp
ikki köli oja tayinip həlal ix kilsunki, hajiti bolqanlar ojumu
bəlüp bərgüdək eż tapkını bolsun. **29** Aqzinglardın
həqkandak iplas səz qikmisun, pəkət angliojuqilar oja
xərpət yətsun üçün, ehtiyajka uyğun wə adəmni kurup
qikidiojan səzlərni eytinglar. **30** Hudanıng Mukəddəs

Rohıçşa azab bərmənglər; qünki silər Uning bilən hər-nijat künü üçün məhürləngənsilər; **31** əzünglardın hərkəndək eq-adawət, aqqik-əjəzəp, kəhr, jedəl-majiralar, til-aħanət həmdə hərhil çara niyətlərni neri ķilinglar; **32** bir-biringlar oja mehriban, yumxak dillik bolup, Huda Məsihtə silərni kəqürüm ķilojnidək bir-birininglarni kəqürüm ķilinglar.

5 Xunga Hudanıng səyümlük pərzəntliridin bolup, Uni ülgə ķilinglar; həmdə Məsih bizni seyüp, Θzini biz üçün Hudaoja huxpurak süpitidə hədiyə-ķurbanlıq boluxka atap pida ķilojandək silərmu muhəbbət iqidə menginglar. **3** Əmma muğəddəs bəndilərgə layik haldə, buzuqluk, hərkəndək paskinilik yaki nəpsaniyətqılık aranglarda hətta tilojimu elinmisun; **4** Xundakla iplaslik, əhmiikanə paranglar yaki qakina qakqaklarmu tilinglar oja elinmisun — bularmu muwapiq əməstur — bəlki aqzınglardın təxəkkürlər qıksun. **5** Qünki xuningdin həwərdarsılərki, hərkəndək buzuqluk ķilojuqi, napak bolajuqi yaki nəpsaniyətqi kixi (bundaq kixi əməliyəttə bir butpərəskə barawər) Məsih wə Hudanıng padixahlıkioja mirashor bolalmaydu. **6** Həqkimgə əzünglarni kuruk gəplər bilən aldatmanglar; qünki bu ixlar tüpəylidin Hudanıng ojəzipi itaətsizliktin boləjan pərzəntlərning bexioja qüxicidu. **7** Xunga ular oja muxu ixlarda xerik bolmanglar; **8** qünki silər əslı ķarangojuluq idinglar, lekin hazır Rəbdə yorukluksılər; yorukluğning pərzəntlirigə layik menginglar **9** (qünki yorukluğning mewisi toluk mehribanlıq, həkkaniyilik wə həkikəttin tərkib tapkandur), **10** nemə ixlarning Rəbni hursən ķilidişanlığını əginip

ispatlanglar. **11** Karangojuluktiki mewisiz ixlar bilən qetilip կalmanglar; əksiqə, ularni ekip əyiblənglar; **12** qünki ularning yoxurunqə ixligənlirini hətta tiləja elixmu nomus ixtur. **13** Əmma yorukluk bilən əyibləp axkarilanıjan hərkəndək nərsə oquk kərənidü; yorukluk axkariliojan həmmə nərsə yoruklukka aylinidü. **14** Xuning üqün U mundak dəydu: — «Oyojan, əy uykuqı! Tiril əlüklər arisidin! Wə Məsih seni parlap yoritidü». **15** Xuning üqün silərning mengiwatkan yolunglaroja ehtiyat bilən dikkət kilinglar; yolunglar nadanlarningkidək əməs, danalarningkidək bolsun; **16** wakit-pursətni qəniymət biliп tutuwelinglar; qünki muxu dəwr rəzildur. **17** Bu səwəbtin nadan bolmanglar, bəlki Rəbning iradisining nemə ikənlikini qüxəngüqi bolunglar; **18** Hərək-xarab iqip məst bolmanglar; xundak կılık adəmni xallaklaxturidü; buning ornişa Rohka toldurulmuş bolunglar, **19** bir-biringlaroja zəbur-nəəmilər, mədhiyə küyliri wə rohiy nahxilar eytixip, kəlblingarda nahxa-nəəmilər yangritip Rəbni mədhiyilənglar; **20** hərdaim həmmə ixlar üqün Rəb Əysə Məsihning namida Huda həm Ata Bolouqioja təxəkkür-rəhmət eytinglar, **21** Məsihtin əymenip, bir-biringlaroja boysununglar. **22** Silər ayallar, Rəbkə boysunoğandək əz ərliringlaroja boysununglar; **23** qünki Məsih jamaətning bexi bolqandək, ər ayalning bexidur; Məsih yənə təngə կutkuzənqidur. **24** Əmdilikdə jamaət Məsihkə boysuoğandək, ayallar ərlirigə həmmə ixta boysunsun. **25** Ərlər ayalliringlarnı səyünglər, huddi Məsihningmu jamaətni səyüp, uning üqün Əzini pida kılqınidək səyünglər; **26** [Məsihning jamaət üqün] xundak

ķılıxi jamaətni mukəddəs kılıp, «dasning süyi» bolğan söz-kalam bilən yuyup paklandurux üqündür, **27** xuningdək jamaətni xərəplik haldə Əzigə hazır kılıp, uni həq daqı, ķoruk yaki bularoğa ohxax hərkəndək nərsilərdin haliy kılıp, toluk mukəddəs wə əyibsiz ķilixtin ibarəttur. **28** Xuningoğa ohxax, ərlər əz ayallırını əz tenini səygəndək səyüxi kerəktür; əz ayalını səygən kixi əzini səygən bilən barawər. **29** Qünki həqkim əsla əzining etidin nəprətləngən əməs, əksiqə uni ozuklanduridu həm asraydu; bu huddi Məsihning jamaətni [ozuklanduridiojinoğa həm uni asraydiojinoşa] ohxaydu. **30** Qünki biz Uning tenining əzaliridurmız: — **31** «Xu səwəbtin ər ata-anisining yenidin ayrıp, əz ayalıqą baqlinidu; ikkisi bir tən bolidu». **32** Bu sir intayın qongkurdur; əmma mən hazır Məsih wə jamaət toopruluk səzləwatımən. **33** Əmma silərmə hərbiringlar əz ayalinglarnı əzünglarnı səygəndək səyünglər; ayal bolsa, eridin əyminip, uni hərmətlisun.

6 Balilar, Rəbdə ata-aniliringlaroğa itaət ķilinglar; qünki bu durusdur. **2** «Atangni wə anangni hərmətlə» — bu bolsa əz iqigə wədini aloğan birinqi əmrədur — **3** «Xuning bilən sening ixliring ķutluk bolidu, zeminda uzun əmür kərisən» — [dəp wədə ķilinən]. **4** Silər atilar, baliliringlarnı hapa ķilmanglar, bəlki ularni Rəbning tərbiyisi həm kərsətmisidə bekinqlar. **5** Silər ķullar, əttin bolğan hojayininglaroğa Məsihkə itaət ķilojininglardək qin kənglünglardin əyminix wə titrəx bilən itaət ķilinglar; **6** pəkət kəz aldidila hizmət kılıp, adəmni hux ķiloquqi ķullardin bolmanglar, bəlki Məsihning ķullirining süpitidə Hudanıng iradisini jan-dil bilən bəja kəltürünglar, **7**

adəmlərgə əməs, bəlki Rəbgə qin dilinglardın hizmət
kilinglar; **8** xuni bilgənki, hərkəndək adəm birər yahxılık
kilsə, məyli u կul bolsun yaki hər bolsun, xu ix Rəbdin
uningoğa yanidu. **9** Silər hojayinlar, kulliringlar ojimu
ohxax yol bilən muamilə kılıp, ularoğa həywə kilixtin kol
üzüngər; qünki ularningmu wə silərningmu hojayininglar
ərxtidur, Uningda hərkəndək adəmning yüz-hatırısını
kiliix degənning yoklukını bilisilər. **10** Ahirda, կerindaxlar,
Rəbdə wə Uning küq-ķudritidə küqləndürlüngər; **11**
İblisning hıylə-nəyrənglirigə taşabil turuxunglar üçün
Hudanıng pütkül sawut-yarıqını kiyiwelingər; **12** qünki
elixidioğinimiz ət wə կan igiliri əməs, bəlki həkümranlar,
hökükdarlar, bu dunyadiki karangoçuluknı baxkuroqı
dunyawı əmirlər, yəni ərxlərdə turuwatkan rəzil rohiy
küqlərdür. (**aiōn g165**) **13** Muxu wəjidin əzüngərə
Hudanıng pütün sawut-yarıqını elip artınlarki, rəzillik
künidə bərdaxlıq bilən kattık turidioğan, ahir həmmə ixni
ada kılıp, yərni qing dəssəp turidioğan bolisilər. **14** Əmdi
qing turunglar — həkikət bəlweoqını belingərə baçlap,
məydənglərgə həkkəniyilik sawutini kiyip, putungərə
hatırjəm-inaklıq, hux həwirini yətküzüixə təyyarlık
qorukını kiyip, yərni qing dəssəp turunglar. **15** Bu
ixlarning həmmisidə iman-ixənqning қalkınını կoloğ
elingər; uning bilən silər rəzil bolquqining barlıq
ot oklirini efüriwetələydioğan bolisilər. **16** Həmdə
bexingərə nijatning dubulqisini kiyip, Hudanıng səz-
kalamini, yəni Rohning kiliqini elingər; **17** həmmə wakit-
pəsildə Rohla hərhil dua-tilawət həm iltija bilən dua
kilingər; dəl bu ixta կət'iy hoxyar turup barlıq mukəddəs

bəndilər üçün hər tərəplimə dua-iltjalar ķilinglar;
19 mən üçünmu dua ķilinglarki, — eojiz aqkinimda
manga səzlər kəlsun, hux həwərning sirini dadillik
bilən axkarə ķilay. **20** Mən dəl xu ixka zənjirlər bilən
baqlanojan əlqimən; xunga kilişka tegixlikim boyiqə,
[hux həwər yətküzüxtə] dadillik bilən söz kilişimə
[dua ķilinglar]. **21** Əmdi mening toqramdiki ixlardin,
mening կandak ətüwatkanlıqimdin həwərlinixinglar
üqün, səyümlük կerindax həm Rəbdə sadık hizmətkar
boləjan Tikikus silərgə həmmə ixlarnı məlum կilidu. **22**
Mening uni dəl muxu ix üçün yeninglaroja əwətixim,
silərnin ixlirimizdin həwərdar boluxinglar wə uning
kənglünglaroja təsəlli wə ilham berixi üçündür. **23**
Kerindaxlaroja hatırjəmlik, muhəbbət həm iman-ixənq
Huda'Ata wə Rəb Əysə Məsihədin boləy! **24** Rəb Əysə
Məsihni əlməs-qirimas səygü bilən səygüqilərgə mehîr-
xəpkət yar boləy!

Filippiliklaroja

1 Əysa Məsihning külliri bolğan Pawlus wə Timotiydin, Filippida turuwatkan, Məsih Əysada bolğan barlık mukəddəs bəndilərgə, yetəkqilər wə hizmətqilərgə salam!

2 Silərgə Huda'Atimiz wə Rəb Əysa Məsihtin mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik ata қılınoqay! **3** Hərkətim silərni əsliginimdə mən Hudayimoja təxəkkür eytimən, **4** hərkətim dua қılqınimda, silərning birinqi künidin tartip bügüngə կədər hux həwər hizmitigə bolğan həmkarlıqlıqlar tüpəylidin tohtimay xad-huramlik bilən silərgə dua-tilawət қiliwatımən; **6** qünki menin dəl xuningoja ixənqim kamilki, silərdə yahxi ixni Baxlioquqi bu ixni taki Əysa Məsihning künigiqə kamalətkə yətküzüp tamamlaydu; **7** menin həmminglar toqrluluk xundak oylixim toqridur; qünki mən կəlbinglardidurmən; mən zindanda zənjirlənginimdimu wə hux həwərni aklıqinimdimu, dəllilliginimdimu [Huda manga yətküzgən] mehîr-xəpkəttin silərmə ortak bəhrimən bolisilər. **8** Mening Məsih Əysanıng iq-başında bolup silərni xunqılık təlpünüp seçinojanlılıqimoja Huda Əzi guwahlqidur. **9** Mening dua-tilawitim bolsa, silərning muhəbbitinglarning hərtərəplimə bilim wə ətraplıq sawat bilən yorutulup tehimu exip taxkayki, **10** silər nemə ixlarning əwzəl ikənlikini pərk etələydiqan bolup, Məsihning künidə pak-diyanətlik, əyibsiz bolisilər **11** həmdə Əysa Məsih arkılık bolğan, Hudanıng xanxəripi həm mədhıyisini elip kelidioqan həkkaniylılıqning mewisi bilən toldurulisilər. **12** Birak silərgə xuni həwərləndürməkqimənki, i ķerindaxlar, menin bu

Əhwalim əməliyəttə hux həwərning tehimu kəng tarkılıxi
üqün türtkə boldi; **13** Qünki mening қamilixim Məsih
üqün ikənlikli imperator ordisidiki қarawulhanidikilərgə
wə baxka həmməyləngə ayan boldi. **14** Xuning
bilən ķerindaxlarning kəpinqisi mening қamilixim
tüpəylidin Rəbgə tayinip [Hudanıng] səz-kalamini
korkmay səzləxkə tehimu jür'ətlik boldi; **15** dərwəkə,
bəziliri həsət kılıp yaki riğabətləxip, bəziliri ak kəngüllük
bilən Məsihni jakarlaydu; **16** keyinkiliri bolsa bərhək
muğəbbəttin, mening hux həwərni aklap ispatlıxım
üqün muxu yərgə koyulqanlıkimni bilgənlilikidin xundak
kılmağta; **17** Aldinkiliri bolsa qin kənglidin əməs, bəlki
xəhsiyətqılıkidin, mening zənjirləngən dərdimgə dərd
köxmakçı bolup xundak kılmağta. **18** Əmdi bularoja
nemə degülük? Қandakla bolmisun, toqlra niyəttin
bolsun sahtiliqtin bolsun, ohxaxla Məsih jakarlinidu; mən
xuningə xadlinimən; bərhək, dawamlik xadliniwerimən.
19 Qünki dualiringlar wə Məsih Əysanıng Rohining
küwwətlixi arkılık bu ixlar nijat-ķutkuzeluxumoja mədət
bolidu dəp bilimən, **20** — demək, təkəzzalığım wə ümid-
istikim boyiqə həq ixta hijalətqılıktə ķalmastın, tirik
yaki əlük bolay, hərdaim bolqınındək hazırlanmu toluk
jasarət bilən Məsih tenimdə uluəzlansun! **21** Qünki manga
nisbətən hayatımning əzi Məsihdur, əlüx bolsa tehimu
paydılıktur. **22** Jenim tenimdə қalsa, əmdi nesiwəm
yənə mewilik hizmət bolidu; lekin կaysisini əwzəl bilip
talliweliximni bilməywatiimən; **23** mən hayat bilən mamət
otturisida kışılıp қaldım; qünki bu dunyadin ayrılip,
Məsih bilən billə boluxka intizarmən — bu ix ziyadə

əwzəldur; **24** əmma silər üçün jenimning tenimdə կelixi tehimu zərürəqə dəymən. **25** Əmdi buningə ixənqim kamil bolup, silərning etikadta aloğa ilgirilixinglar həm xad-huram boluxunglar üçün mən silər bilən billə կelip dawamlik turimən dəp bilimən; **26** xuning bilən mening silərgə yənə həmrəh bolojinim wəjidi mən arkılık Məsih Əysada pəhirlinip təntənə կiliinglar tehimu ziyyadilixidu! **27** Pəkət əzünglarnı Məsihning hux həwirigə layik tutunglarki, mən yeninglarə berip silər bilən didarlaxkəndim, silərdin ayrıloqandım, ixliringlardın anglaydiqinim silərning bir roh bir janda bolup qıng dəssəp turup, hux həwərdiki etikadning yolidə kürəxkə intiliwatqıninglar, **28** xundakla կarxi qikkuqlarning həeqkəndak wəhəmiliridin patiparaq bolup kətmigininlar bolsun; silərdiki bu əşyərət, ularəqə հalakətning bəlgisi, silərgə bolsa կutkuzuluxunglarning alamiti, xuningdək alayitən Hudadin kəlgən bir alaməttur; **29** Qünki Məsihning yolidə silərgə pəkət Uningə ixinixnilə əməs, yənə Uning üçün horlukka uqraxmu nesiwə կilinoqandur. **30** Qünki silər ilgiri məndə kərgininglardək wə xuningdək hazır angliqininglardək mən yolukkan kürəxkə silərmə yolukmaktsılər.

2 Əgər əmdi Məsihtə riqbət bar deyilsə, muhəbbətning təsəllisi bar deyilsə, Röhning sirdaxlığı bar deyilsə, կəlbədə iq aqritixlar həm rəhimdillik bar deyilsə, **2** – əmdi ohxax bir oy-pikirdə bolup, bir-biringlarəqə ohxax muhəbbəttə baqlinip, bir jan bir niyəttə bolup, aranglarda həq ix rikəbəttin yaki կuruk xəhrətpərəsliktin bolmisun; əksiqə, oy-hiyalinglarda kiqik peillik bolup hərbiringlar

baxkilarni өзүнглардин yukarı dəp bilinglar; xundak bolğanda xad-huramlikimni kamil kılısilər. **4** Hərbiringlar pəkət əz ixliringlarqa kengül belüp қalmay, bəlki baxkilarningkigimu kengül belünglar. **5** Məsih Əysada bolğan oy-pozitsiyə silərdimu bolsun: — **6** U Hudanıñ tip-xəklidə bolsimu, Əzini Huda bilən təng kılıxni olja kılıp tutuwalmidi; **7** Əksiqə, U Əzidin həmmmini kurukdidi, Əzigə қulning xəklini elip, İnsanlarning siyakıqə kirip, insaniy təbiəttin ortakdax bolup, **8** Əzini təwən kılıp, Hətta əlümgiqə, yəni kresttiki əlümgiqə itaətmən boldi; **9** Xunga Huda Uni intayın yukarı kətürüp mərtiwilik қıldı, Uningoja hərkəndək namdin üstün bolğan namni beqixlidiki, **10** Əysanıñ namiqə asmanlarda, yər yüzidə həm yər astida barlık tizlər pükülüp, **11** Huda'Atıqə xanxərəp kəltürüp hərbir til Əysa Məsihning Rəb ikənlikini etirap kılıdu. **12** Xuning bilən, əy səyümlüklirim, silər həmixə itaət kılɔininglardək, pəkət mən yeninglarda bolğinimdila əməs, bəlki hazırlıdək mən silərdin neri bolğanda tehimu xundak itaət bilən əyminxıxtə, titrigən halda əz nijatinglarnı hərtərəpkə tətbiqlaxça intilinglar. **13** Qünki Hudanıñ güzəl hahixi boyiqə silərning iradə tiklixinglarqa wə xuningdək uni əməlgə axuruxunglarda iqinglarda ixliguqi Uning Əzidur. **14** Həmmə ixlarnı oqudungximay yaki talax-tartix ķilmay ķilinglar; **15** xuning bilən silər əyibsiz, sap dillik bolup, bu dəwrədiki tətür, əsəbbiy adəmlər otturisida yaxap, ularning arisida dunyaqə yorukluk bərgüqilərdək parlap, Hudanıñ daqsız pərzəntliri bolisilər; **16** xuningdək һayatning səzkalamini sunup bərgüqi bolğininglar tüpəylidin, mən

silərdin Məsihning künidə bikar yügürməptimən, bikar japa tartmaptimən dəp pəhirlinip təntənə қılaylaydiqan bolimən. **17** Hətta mən «xarab hədiyə» süpitidə etikədinglardiki қurbanlıq həm hizmət-ibadətning üstigə կuyulsammu, mən xadlinimən, xundakla silər bilən billə ortak xadlinimən. **18** Silərmu ohxax yolda xadlinisilər wə mən bilən billə ortak xadlinixinglar kerək. **19** Lekin mən Rəbdə pat arida Timotiyni yeninglaroja əwətixni ümid қılımənki, əhwalinglarni anglap mənmə hux bolsam; **20** qünki yenimda uningoja ohxax, dilimiz bir bolqan, ixliringlaroja qin dilidin kəngül bəlgüqi baxka adəm yoktur. **21** Qünki həmmə adəm əysa Məsihning ixlirioja əməs, bəlki əzining ixliri bilən xuqullinixkə intilidu; **22** əmma silər uning salahiyitini, uning hux həwərning hizmitidə huddi atisişa həmrəh bolup ixləydiqan balidak mən bilən birgə mehnət singdürgənlilikini bilisilər. **23** Əmdi akıwitimning қandaq bolidiqanlığını enik bilgən haman, uni dərhal mangduruwetixni ümid қılımən; **24** əmma əzümning yeninglaroja pat arida baridiqanlığimoja Rəb arkılık ixənqim bar. **25** Əmma buningdin awwal mening kərindixim, hizmətdixim həm səpdixim bolqan, silərning əlqinglar həm hajitimdin qıkkən қurbanlıq yardiminglarnı yətküzgüqi Epafroditni yeninglaroja əwətixni zərir taptım, **26** qünki u həmminglaroja seqinip təlpüngənidə həm silərning uning kesəl һalidin həwər tapķininglar tüpəylidin azablandı. **27** U dərwəkə kesəl bolup əjəlgə yekinlixip կaldi; lekin Huda uningoja rəhİM kıldı; həm mening dərdimning üstigə dərd bolmisun dəp yaloz uningoila əməs, bəlki mangimu rəhİM kıldı. **28** Xuningdək

uning bilən yənə kərüxüp xadlinixinglar wə xundakla
əzümgə nisbətən dərdlirimni azaytix üçün uni tehimu
jiddiy yoloşa salmaqqimən. **29** Əmdi uni xad-huramlik
bilən Rəbdə köbul kilinglar həm uningdək adəmlərgə
hərmət kilinglar; **30** qünki u Məsihning hizmitini dəp,
silərning manga kilmakqi bolğan yardimlarnı bejirixtə
yolukkan boxlukni toldurup əjəlgə yüzlinip, əz jenini
təwəkkül ķildi.

3 Ahirida, əy kərindaxlirim, Rəbdə xadlininglar! Bularni
silərgə kayta yezix mən üçün awariqilik əməs, bəlki silərgə
amanlıq elip kelidu. **2** Itlardın həzi bolunglar, yamanlıq
ķiloquilardın həzi bolunglar, «tilim-tilim kəsküqilər»din
həzi bolunglar! **3** Qünki həkikiy sünnətliklər bolsa
Hudanıng Rohı arkılıq ibadət ķiloquqi, Məsih Əysadin
pəhirlinip təntənə ķiloquqi, ətkə tayanmaydiqan
bizlərdurmız. **4** Meningmu ətkə tayanəqılıkim bar!
Baxçılar «əz ətlirimgə tayansam bolidu» desə, mən tehimu
xundak; **5** sünnətkə kəlsək, mən tuqulup səkkizinqi
küni sünnət ķilindim; Israel millitidin, Binyaminning
ķəbilisidinmən, «İbraniylarning ibraniyisi»mən; Təwrat-
ķanuni tərəptin eytkanda, «Pərisiy» məzhəpidimu
bolğanmən; **6** Hudaşa bolğan kizəqinlikimə kəlsək,
jamaətkə ziyankəxlik ķiloquqi idim; Təwrat ķanuni
tələp ķiloqan həkkaniylikka kəlsək, əyibisiz idim; **7**
əmma manga nemə ix «paydilik» bolsa, bularni Məsih
səwəbidin ziyanlıq dəp hesablidim; **8** Məsih Əysa
Rəbbimni tonuxning əwzəlliki wəjidin, mən baxça həmmə
ixni ziyanlıq dəp hesablaymən; mən dərwəkə Uning
üqünmu həmmidin məhrum bolğan; bərhək, Məsihkə

erixixim üçün bularni nijasət dəp hesablaymənki,
9 Məsihtə bolup, əzümdiki կandaqtur həkkaniylik
(Təwrat կanunidin qikkan həkkaniylik)tin waz keqip,
Məsihning etikad-sadiqliki arkilik boləjan həkkaniylik,
yəni etikad arkilik Hudadin boləjan həkkaniylikka
erixələymən; **10** muddiayim Uni tonuxtur, — yəni
Uning əlüp tirilixinin küq-kudritidə yaxap, Uning
azablirioqa sirdax-həmdəmliktə bolup, Uning əlümini
ülgə kılıp əzgərtlip, **11** xundakla mumkin kədər əlümdin
tiriliykə yetixni muddia kılımən. **12** Ularoqa erixtim
yaki kamalətkə yəttim deməkqi əməsmən; lekin Məsih
Əysanıng meni tutuwelixida boləjan muddia-nixanini
əzüm tutuwalsam dəp qepip yürməktimən. **13** Kərindaxlar,
mən əzümni uni tutuwaldım dəp қarimaymən. Pəkət xu
bir ixnila kılımənki, etüp kətkən ixlarni untup, aldimdiki
ixlaroqa intlip, **14** nixanni կooqlap, Hudaning Məsih
Əysada boləjan böyük qakırıkdiki in'amiyoqa қarap qepip
yürməktimən. **15** Əmdi arimizdin kimki pixip yetilgən
bolsa xu oy-məksəttə bolaylı. Əgər baxkıqə oy-məksəttə
bolsanglar, Huda bunimu silərgə kərsitip beridu. **16**
Kandakla bolmisun, կandaq əlqəmgə yatkən bolsak, xu
əlqəm boyiqə kədəm besiwerəyli. **17** Meni ülgə kılıp
əgixinglar, əy kərindaxlar, xundakla biz silərgə tikləp
bərgən nəmunə boyiqə ohxax yolda mangojanlaroqimu
kəzünglarni tikip, ulardin əgininqlar. **18** Qünki silərgə
kəp ketim eytkinimdək, wə һazirmu kəz yaxlirim bilən
kayta eytimənki, nuroqun kixilər Məsihning krestioqa
düxmən bolup mangmakta. **19** Ularning akıwiti һalakəttur,
hudasi əzining կarnidur, xəripi kılıp mahtanojini əz

nomussizlikidur, oylioqanliri pəkət bu dunyadiki ixlardur.

20 Həlbuki, bizning pukralıkımız bolsa ərxtidur, biz dəl xu yərdin Nijatkarning qüxüxini intizarlıq bilən kütməktimiz — U bolsa Rəbbimiz Əysa Məsihədur. **21** U barlıq məwjudatlarnı Əzigə boysunduridiojan կudriti boyiqə bizning əbgar bu tenimizni əzgərtip, Əzining xanxərəplik tenigə ohxax һaloja kəltüridi.

4 Əmdi, əy կerindaxlirim, səygənlirim wə təlpüngənlirim, mening xad-huramlıqım, mening beximning tajı boləquqlar, Rəbdə qing turunglar, i səygənlirim! **2** Ewodiyadin ətünimən, wə Suntihədin ətünimənki, Rəbdə bir oy, bir pikirdə bolunglar! **3** Durus, mən səndinmu tələp kılımənki, i həkikiy həmboyunturukluk hizmətdixim, bu ayallarning yardımında bolojin; mana ular mən wə Klimənt bilən billə, xundakla namlırı «həyatlık dəptiri»gə hatiriləngən baxşa hizmətdaxlirim bilən billə hux həwər hizmitini ilgiri sürüxtə birgə kürəx kılqan. **4** Rəbdə xadlininglar; mən yənə eytimənki, xadlininglar! **5** Silərning mulayimlikinqlar pütkül insanoja ayan bolsun; Rəb yekindur! **6** Həq ix toopruluq əndixə kilmanglar; bəlki hərbir ixta təxəkkür eytip tilikinglarnı Huda oja dua həm iltija arkılıq məlum қilinglar; **7** xu qaoğda adəmning oylioqinidin exip qüxicidiojan, Huda igə bolojan hatırjəmlik қəlblinglarnı wə oy-pikringlarnı Məsih Əysada қooqdaydu. **8** Ahirida, əy կerindaxlirim, nemə ixlar həkikət, nemə ixlar alijanab, nemə ixlar həkəkaniy, nemə ixlar pak, nemə ixlar hux-yekimlik, nemə ixlar xanxəhrətlik bolsa, կıskisi hərkəndək ixlarda əhlak-pəzilət yaki mahtaxşa layik tərəplər bar bolsa, xu ixlarqa kəngül

köyup oylininglar. **9** Məndin əgəngən, kobul kılıqan, angliojan wə məndə kərgənlərning hərkəndikjı bolsa, silər xularoja əməl kilinglar; xundak kılıqanda hatırjəmlik Igisi bolqan Huda silərgə yar bolidu. **10** Əmdi mən Rəbdə ziyanətə xadlandımki, silər hazır ahirda manga bolqan kəyümqanlıqları qayıtdın kərsəttinglar (bilimənki, manga daim kəyünüp kəldinglar, əmma pəkətla kərsitix pursiti qıkmidi). **11** Mən bu gepimni, birər möhtəjliktin eytiwatkinim yok; qünki əhwalim қandakla boluxidin kət'iynəzər, barioja қanaət қılıxni əginiwaldim. **12** Mən osal əhwalda yaxaxni bilimən, həm kəngriqilikdə yaxaxnimu bilimən. Hər ixta, hər əhwalda, həm toklukta həm aqlikta, həm bayaxatqılıkta həm möhtəjlikta yaxaxning sirini əginiwaldim. **13** Manga ķudrət Bərgüqigə tayinip həmmə ixni ķıralaydiqan boldum. **14** Halbuki, mening ķiyinqılıkimoja ortak boluxunglar bilən yahxi ķildinglar. **15** Silərgimu məlumki, əy Filippiliklər, mən Makedoniya əlkisidin ayrılip qıkkınımda, hux həwərni baxka yərlərgə yətküzgən dəsləptiki waktılarda, silərdin baxka ھeqkəndak jamaət berix wə կobul қılıx ixlirida mən bilən həmkar laxmiqan. **16** Qünki Tesalonika xəhəridiki waktimdimu ehtiyyajım qüvkəndə silər manga birnəqqə ketim yardəm əwəttinglar. **17** Mening bundak deyixim, silərdin birər sowəyatni izdəp soriqinim əməstur, izdiginim bolsa hesawatinglaroja [rohiy] mewining kəp toplinixidin ibarəttür. **18** Lekin məndə həmmə nərsə bar, hətta yetip axkudək bar; silər əwətkənliringlərni Epafrodittin tapxuruwelip terəmgə siqmay қaldım wə molqılıkka qəmdum. Bu əwətkininglar intayin huxbuy,

Hudaşa қобул болојудәк, xundakla Uni hursən kılıdiょjan
bir қurbanlıktək idi. **19** Wə mening Hudayim silər möhtaj
bolојan həmmə nərsini Məsih, Əysada bolојan xan-
xəripidiki baylıklarојa asasən mol təminləydu. **20** Əmdi
Hudayimiz həm Atimizојa əbədil'əbədgıqə xan-xərəp
bolојay! Amin. (**aioн g165**) **21** Məsih Əysada bolојan barlık
mukəddəs bəndilərgə salam yətküzunglar. Yenimdiki
ķerindaxlardinmu silərgə salam! **22** Barlik mukəddəs
bəndilərdin, bolupmu Kəysər [imperatorning] ordisida
bolојanlardin silərgə salam! **23** Rəbbimiz Əysa Məsihning
mehir-xəpkiti rohinglarојa yar bolојay!

Kolossiliklərgə

1 Hudanıñ iradisi bilən Məsih Əysanıñ rosuli bolqan mənki Pawlustin wə ķerindax Timotiydin, Kolossi xəhiriñ turuwatqan mukəddəs bəndilərgə, yəni sadık ķerindaxlar ola salam! Huda Atimizdin mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik silərgə bolqay! **3** Biz Məsih Əysaçla baqlıqjan etikadıngılar wə barlıq mukəddəs bəndilərgə baqlıqjan muhəbbitingılar toqrluluk angloqandan keyin, silər üçün dua ķılıqnimizda silər üçün ərxlərdə saklaklıq ümid tüpəylidin Rəb Əysa Məsihning Huda-Atisioqa üzlüksiz rəhmət eytimiz; **5** Silər ilgiri bu ümid toqrisida hux həwərdiki həkikət səzləri arkılıq angloqansılər; **6** bu hux həwər pütkül jaħanoqa yetip kelip mewə berip awumakta, xundakla silərgimu yetip kelip, silər uni anglap Hudanıñ mehîr-xəpkitini həkikətən bilip yətkən birinqi kündin baxlap u silərdimu mewə berip awup barmakta; **7** silər hux həwərni səyümlük ixiximiz Əpafrastın eğəngənsılər; u yardımımızda Məsihning sadık hizmətqisidur; **8** u bizgə silərning Rohıta bolqan muhəbbitinglarnı ayan qıldı. **9** Bu səwəbtin bizmu buning toqrisida angloqan kündin baxlap silər üçün dua kılıp iltija ķılıxni tohtatmiduk; tiləydioqnimiz xuki, Hudanıñ iradisi hərtərəplik danalıq wə rohiy yorutulux bilən silərdə toluk bildürülsün. **10** Xundak bolqanda silər Rəbgə layik haldə hərtərəptə Hudani hursən kılıp, hərkəndək güzəl ixlarda mewə bərgəndə, Hudani həkikiy bilixinglər arkılıq əsüb yetilisilər; **11** bizni mukəddəs bəndilərning yoruklukta bolqan mirasiqa tuyəssər boluxka layik ķılıqan Atioqa təxəkkür eytip, Uning xan-xərəplik kudriti

boyiqə hərtərəplik küq bilən hər ixlarda xadlikka tolup qidamlik wə səwr-takətlik boluxka küqləndürülisilər.

13 U bizni қarangoğulukning həkümranlıigidin azad kılıp, səygən Oqlining padixahlıkiqa yətkəp köydi;

14 Uningda hərlük-azadlıkkə, yəni gunahlırimizdin kəqürümgə tuyəssər bolduk. **15** U bolsa kərünməs Hudanıng sürət-obrazidur, pütkül kainattiki tunjidur; **16** qunki Uningda barlıq məwjudatlar, asmandiki bolsun, zemindiki bolsun, kərünidiojan bolsun, kərünməs bolsun, məyli təhtlər, hojayinlar, həkümranlıqlar, hökükdarlar bolsun, barlıq həmmə Uning təripidin wə Uning üçün yaritiloqandur. **17** U həmmidin burundur, wə həmmə məwjudatlar Uningda bir-birigə baqlınip turmaqtı; **18** U yənə tənning, yəni jamaətning bexidur; u baxlinixtur, elgənlərdin tunji bolup tirilgüqidur; buningdiki məqsət, Uning pütkül məwjudatlar iqidə hər jəhəttin əng üstün orunda turuxi üçündür. **19** Qunki Huda Əzining mukəmməl jəwhirini Uningda turoquzuxka, **20** wə Uning arkılık barlıq məwjudatlarnı Əzi bilən əpləxtürükə layık kərgənidi, yəni, Uning kresttə tekülgən kəni arkılık inaqlik elip kəlgəndin keyin, — U arkılık məyli zeminda bolsun, ərxlərdə bolsun barlıq məwjudatlarnı Əzi bilən əpləxtürükə layık kərgənidi; **21** wə əslidə rəzil əməlliringlar tüpəylidin Əzigə yat ķilinojan, kənglünglarda düxmənlik bolojan silərnimu, U Əz ətlik tenidə əlüm arkılık Əzigə pak-mukəddəs, əyibsiz wə daqsız hazır ķılıx üçün Əzi bilən əp ķilajan **23** (əgər silər etikadta ul selinip mustəhkəm turup, hux həwərdiki ümidtin neri ķilinmisanglar); bu hux həwər pütkül asman

astidiki kainatta jakarlanoqan; mənki Pawlus Uningoja hizmətqi қilindim. **24** Əmdi mən silər üçün tartkan japalirim üçün xadlinimən, wə xuningdək Məsihning japalirida kəm bolqanlirini əz ətlirimdə Uning teni, yəni jamaət üçün toluklaymən; **25** mən [jamaət] üçün Hudanıng səz-kalamioja əməl қılıx üçün Uning manga silərni dəp tapxuroqan ojoidarlıkı boyiqə hizmətqi қilindim; **26** bu səz-kalamidiki sir barlık əsirlərdin wə dəwrlərdin yoxurun tutulqan, əmma hazır mukəddəs bəndilirigə axkarilandi; (*aiən g165*) **27** qünki Huda ularoja əllər arisida əməlgə axuruluwatqan bu sirning xərəplik bayılıqlarını bildürüxi halidi; bu sir bolsa xan-xərəpkə elip barənə ümid bolqan, silərdə turuwatqan Məsihning Əzidur. **28** Biz uni jakarlaymız, hərbir adəmni Məsih də kamalətkə yətkən haldə Huda aldida hazır қılıx üçün barlık danalıq bilən hərbir adəmgə jekiləymiz, hərbir adəmgə təlim berimiz. **29** Mən xuningoja intilip, Uning wujudumda ixligini boyiqə kürəx қılıp japa tartımən; Uning wujudumda ixligini dərwəkə tolimu zordur.

2 Qünki məndə silər üçün, Laodikiyədikilər üçün, xuningdək didarimni kərmigənlərning həmmisi üçün nəkədər zor kürəxning boluwatqanlığını silərgə bilgüzəmkimən; **2** küriximning nixani, həmməylənning mehîr-muhəbbəttə bir-birigə baqlınip, կəlbərinining riqbətləndürülüxi, Hudanıng sirini, yəni Məsihni qüxinixtə wə toluq bilixtə bolqan ixənq-hatırjəmlikkə erixixi üqündür; **3** qünki Uningda danalığning wə bilimning barlık bayılıqları yoxurunoqandur. **4** Mening buni deyixim, həqkimning silərni կayıl կılarlık, silik-

sipayə gəpliri bilən aldimaslıkı üqündür; **5** qünki gərqə tən jəhətidin silərdin neri bolsammu, roh jəhətidin mən silər bilən billimən, silərning səptə turuwatkininglar oja wə Məsihgə baqlıqan etikadınglarning qinglikioja қarap xadlinimən. **6** Məsih, Rəb Əysani қandak қobul қılıqan bolsanglar, xu haldə Uningda menginglar, **7** silər təlim berilgəndək Uningda yiltiz tartip, etikadınglar қuruluwatkan haldə, etikadta hatirjəm kılınip, rəhmət eytixlar bilən taxqınlap turquqi bolunglar; **8** heqkimning Məsih boyiqə bolmiojan, pəylasopluk yaki bimənə aldamqılık bilən, insanlardın kəlgən təlimlər, yəni bu dunyadiki «asasiy қaidə-ķanuniyətlər» boyiqə silərni ez oljisi kılıp azdurmaslıkı üçün həzi bolunglar; **9** qünki Uningda, yəni Məsihdə, Hudanıng barlıq mukəmməl jəwhiri tən xəklidə turidu; **10** wə silər Uningda, yəni barlıq həkümdarlarning həm həkukdarlarning bexi Bolquqida mukəmməldursilər; **11** silər Uningda adəmning қolisiz bołqan sünnət bilən sünnət kılıqansılər; demək, Məsihning sünniti bilən [gunahlılıq] ətkə baqlanojan təndin halas kılıqansılər; **12** Uning bilən təng qəmüldürülüxtə dəpnə kılıqansılər; silər yənə Uni əlüm din tirildürgən Hudanıng wujudunglarda ixləydioqanlıkıja ixənq baqlax bilən Uning bilən təng tirilgənsilər. **13** Əmdi gərqə itaətsizliklər wə ətliringlardiki sünnətsizliklər tüpəylidin əlgən bolsanglarmu, U silərni Məsih bilən billə janlandurdi; həmmə itaətsizliklirimizni kəqürüm kılıp, **14** bəlgilimilərdə ez iqigə elinojan üstimizdin ərz kılıdiojan, bizni əyibləydiojan pütüklərni əqürüp

taxlidi; U ularni bizdin neri қildi, krestkə mihlatkuzdi.

15 U һөкүмдарлардин wə һоқуқдарлардин olja elip, [kresttə] ularni rəswa қилип ularning üstdin təntənə bilən օqelibə қildi. **16** Əmdi һeqkimning yemək-iqmək, həyt-bayramlar, «yengi ay» yaki xabat künlər jəhətliridə silərning üstünglərdin һекüm qıqirixioja yol қoymanglar; **17** bu ixlar bolsa bir kələnggə, halas; uning jismi bolsa Məsihningkidur! **18** Həqkimning silərni «kiqik peillik» wə pərixtılərgə ibadət қilixka dəwət қiliп in'aminglardin məhərum қilixioja yol қoymanglar; muxundak kixilər [gunahlılık] ətliridiki oy-pikirliri bilən һakawurlixip, kərgən kərünüxlərgə esiliwalmaktidur; **19** Ular «bax»ni qing tutķini yoktur; lekin baxtin ügə wə singirlar arkılık pütkül tən կuwwətlinidu wə bir-birigə baqlinip, Hudadin kəlgən awux bilən axmakta. **20** Əgər Məsih bilən bu dunyadiki қaidə-kanuniyətlərgə nisbətən əlgən bolsanglar, nemixka (bu dunyada yaxiqanlardək) «Tutma!» «Tetima!» «Təgma!» degəndək bəlgilimilərgə riayə kilişilər **22** (bundak [bəlgilimilər ilkidiki] nərsilərning həmmisi istemal қilinix bilən yokıldı)? Muxundak bəlgilimilər pəkət insanlardın qıqqan kərsətmilər wə təlimlərdin ibarət, halas; **23** ularda dərwəkə birhil pidaiylarqə ibadət, kiqik peillik wə əz tenigə қarita қattık қolluk boluxni dəwət қilix boləqəkə, ularda danalikning kərünüxi bar; əməliyəttə [bundak danalikning] paydisi yoktur — ular pəkət əttiki həwəslərgə yol қoyidula, halas.

3 Silər Məsih bilən təng tirildürülgən bolsanglar, əmdi yüksəridiki ixlaroja intilip izdininglar; Məsih xu yerdə Hudanıng ong yenida olturidu. **2** Kəngül-zehninglarnı

yərdiki ixlaroja əməs, bəlki yukarıki ixlaroja koyunglar; **3**
qünki silər əlgənsilər, wə һayatinglar Məsih bilən billə
Hudada yoxurun turidu. **4** Əmma һayatımız boləjan
Məsih axkarilanıqan qağıda, xuan silər uning bilən
billə xan-xərəptə axkarilinidiqan bolisilər. **5** Xunga
yergə təwə ixlarnı kılıqıqı hərkəndək əzaliringlarnı,
yəni buzukluk, napaklik, iplas həssiyatlar, rəzil hahixlar
wə nəpsaniyətqilik (u butpərəslikkə barawərdur)ni
əlümgə məhküm kilinglar; **6** qünki bu ixlar tüpəylidin
Hudanıng oğəzipi itaətsiz pərzəntlərgə qüxicidu. **7** Silər
bular arısida yaxıqan waktinglarda, bundak ixlardimu
mangojansilər. **8** Əmma hazır silər muxularningmu
həmmisini əzünglardın seliwetinglar — yəni oğəzəp, kəhr-
səpra, yaman niyətlər, təhmət, aqzınglardın qıkçıdiqan
iplas səzlərnimu siliwetinglar. **9** Bir-biringlaroja yalıqan
səzlimənglar; qünki silər kona adəmni kılmixliri bilən
seliwətkənsilər, **10** wə yengi adəmni kiygənsilər; yengi
adəm bolsa əzini Yaratkuqining sürət-obrazi boyiqə
toluk bilixtə daim yengilimakta; **11** uningda həqkəndək
yunanlıq yaki Yəhədiy, sünnətlik yaki sünnətsiz, yat
mədiniyatlıq, Skit, կul yaki hərlər məwjut əməstur; bəlki
Məsih həmmidur, wə həmmididur. **12** Xunga, Hudanıng
tallıwalıqanlıriqə, pak-mukəddəs wə seyüngənlərgə layik,
adəmgə iq aqritidioqan baqırlarnı, mehribanlıq, kiqik
peillik, məminlik wə səwr-takətlikni kiyiwelinglar; **13**
bir-biringlaroja yol koyunglar, narazılıq ix bolsa bir-
biringlarnı kəqürüm kilinglar; Məsih silərni կandak,
kəqürüm kılıqan bolsa silərmə xundaq kilinglar. **14** Muxu
ixlarning üstigə kamil birlükning rixtisi boləjan mehjr-

muħəbbətni қoxup beringlar. **15** Məsihning hatirjəmliki
ķəlbinglarda həküm sürsun (silər bir tən bolup bu
hatirjəmlikdə boluxqa qakirilōjan ikənsilər) wə xundakla
rəhmət eytixlarda bolunglar. **16** Məsihning səz-kalamini
ezünglarda baylık hasil ķilip turoquzunglar, barlik
danalik bilən bir-biringlaroqa eginglar, jekilənglar, qin
ķəlbinglarda zəbur-nəəqmilər, mədhixə küyliri wə rohiy
nahxilarni yangritip Hudani qiraylıq mədhixilənglar; **17**
wə həmmə ixlarda, səz bolsun, əməl bolsun, həmmisini
Rəb Əysanıng namida ķilip, uning arkılık Huda'Atioqa
rəhmət eytinglar. **18** Silər ayallar, Rəbdə bolqan
süpitinglaroqa layik eż ərliringlaroqa boysununglar; **19**
silər ərlər, eż ayalliringlaroqa muħəbbət kərsitinglar;
ularoqa aqqık kilmanglar. **20** Silər balilar, ata-ananglaroqa
həmmə ixlarda itaet ķilinglar; qünki bundak ķilix Rəbdə
bolqan güzəl ixtur. **21** Silər atilar, baliliringlarning
kengligə azar bərmənglar; undak kilsanglar kengli yara
bolidu. **22** Silər ķullar, əttin bolqan hojayininglaroqa
həmmə ixta itaet ķilinglar; pəkət kəz alididila hizmət
ķilip, insanlarni hux ķiloquqi ķullardin bolmanglar, bəlki
Rəbdin əyminip qin kenglünglardin ix kərięnglar. **23**
Nemə ixni ķiliwatkan bolsanglar, uningda insanlar aldida
əməs, bəlki Rəb aldida ķiloqandək jan-dil bilən uningoqa
ixlənglar; **24** qünki mirasning in'amioqa Rəbdin tuyəssər
ķilinqanlıqınlarni bilisilər; qünki silər Rəb Məsihning
ibadət-ķullukididursilər. **25** Əmma kim həkkaniysızlıq
ķilsa ķiloqan həkkaniysızlıq eż bexioqa qüixidu; bu ixta
heqkəndək yüz-hatırə ķilinix yoktur.

4 Silər hojayinlar, kulliliringlarqa adil wə toqra muamilə kilinglar; qünki ərxtə ez hojayininglarning barlığını bilisilər. **2** Dua-tilawətkə hərkəndək wakitta berilinglar, buningda rəhmətlər eytixip hoxyar turunglar; **3** xuning bilən biz üçünmu dua kıləjaysilərki, Huda bizgə Məsihning sirini jakarlax üçün Əz səzigə ixik aqsun; mən dəl sir üçün zənjirlər bilən baqlanışınmən; **4** xunga kılıxka tegixlikim boyiqə, sirni axkariliximoğa [dua kilinglar]. **5** Sırttikilərgə nisbətən danalıq bilən menginglar, pursətlər qıkkanda kengül koyup қoldın bərmənglər. **6** Silərning gəp-səzliringlar hərdaim mehîr-xəpkət bilən bolsun, tuz bilən tetitilsun; xuning bilən silər hərbir adəmgə kəndakjawab berixni bilisilər. **7** Seyümlük kərindax həm Rəbdə sadık hizmətkar, ixdiximiz boləjan Tikikus silərgə mən toqrluk həmmə ixlarnı məlum kılıdu. **8** Mən uni dəl muxu ix üçün yeninglarqa əwətixim, silərning əhwalinglarnı biliwelixi wə xundakla kənglünglarqa ilham-riqbət berixi üçündür. **9** Mən əzi silərdin boləjan, sadık wə seyümlük kərindiximiz Onesimusni uning bilən əwəttim; ular silərgə muxu yərdiki barlıq ixlarnı məlum kılıdu. **10** Türmidixim boləjan Aristarhus silərgə salam yollaydu; Barnabasning nəwri inisi Markusmu xundak (silər uning toqrluk tapxuruklarnı tapxuruwaldinglar; u yeninglarqa kəlsə, uni қobul kilinglar); **11** Yustus dəp ataloğan Yəxuanı salam yollaydu. Hudanıñ padixahlığı üçün manga hizmətdax boləjan sünnət kılınoğanlardın pəkət muxular bardur; ular manga təsəlli boləjan. **12** Silərdin boləjan, Məsih Əysanıñ կuli Əpafras silərgə salam yollaydu; u silərning Hudanıñ pütkül iradisidə

mukəmməl, kamalətkə yetip qıng turuxunglar üçün
hərdaim silər üçün dualarda kürəx kılıdu. **13** Qünki mən
uningoja guwahqimənki, u silər üçün, Laodikiadikilər
üçün wə Heyrapolistikilər üçünmu kəp japa tartidu.
14 Səyümlük tewip bolğan Lukədin silərgə salam,
Demastinmu xundak. **15** Laodikiadiki ķerindaxlaroja
bizdin salam, Nimfaoja həm uning əyidə yiçilidiqan
jamaətkimu salam eytinglar. **16** Bu hət aranglarda
okulqandın keyin, silər uni Laodikiyidiki jamaəttimu
okutunglar, wə Laodikiyədikilərgə yazğan hətni silərmu
okunglar; **17** wə Arkippuska: «Sən Rəbdə tapxuruwalğan
hizmitingga, toluk əməl ķılıxing üçün kəngül կoyojın» —
dənglər. **18** Mənki Pawlustin eż ķolum bilən yazğan salam.
Mening kixənlinip ķamap կoyuloğanlıqımni əslənglar.
Silərgə mehîr-xəpkət bolğay!

Tesalonikalıklarqa 1

1 Mənki Pawlus, Silas həmdə Timotiydin Huda'Atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihdə boloqan, Tesalonika xəhīridiki jamaətkə salam. Silərgə mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik bolοqay! **2** Biz dualirimizda silərni yad etip turup, Hudaοja silər üçün hərdaim təxəkkür eytimiz; **3** Huda'Atimizning aldida etikädinglardin boloqan əməlliringlarnı, mehîrmuhəbbəttin qıkkən japalıq əjringlarnı, Rəbbimiz Əysa Məsihkə baqlıoqan ümidtə boloqan qidamlıqlıqglarnı izqıl əsləp turuwatımız. **4** Qünki əy kərindaxlar, Huda səygənlər, Uning silərni tallıqanlıqı bizgə ayan. **5** Qünki hux həwirimiz silərgə yətküzülgini də səzlər bilənla əməs, bəlki küq-küdrət bilən, Muqəddəs Roh bilən, mutlək jəzmləxtürülgən həlda silərgə yətküzülgən; uning üstigə, bizning silərning aranglarda bolqınımızda silərni dəp əzimizni қandak tutqanlıqımızni obdan bilisilər. **6** Xuning bilən silər eçir azab-okubət iqidə turuqlukmu, Muqəddəs Rohning xadlıqı bilən səz-kalamni қobul kılıp, bizni, xundakla Rəbning Əzini ülgə kılıp əgəxtinglar, **7** xuning bilən silər Makedoniya wə Ahaya əlkiliridiki barlık etikädqilarqa ülgə bolup qıqtinglar; **8** qünki Rəbning səz-kalami silərdin pəkət Makedoniya wə Ahaya ojila yangrap қalmastın, bəlki həmmə yərgə Hudaοja baqlıoqan etikädinglar toqrluluk həmmə yərgə həwər tarkiliptu; nətijidə, bizning [xu yərlərdə hux həwər toqrluluk] həqnemə deyiximizning hajiti қalmidi. **9** Qünki [biz barəjanlıki jaydiki] kixilər silərning bizni қandak қarxi aloqanlıqlıqglarnı, silərning butlardin қandak waz keqip tirik wə həkikiy Hudanıng hizmitidə boluxka,

xundakla Uning Oqlining, yəni U əlümdin tirildürgən, kəlgüsidə kelidiojan oqəzəptin bizni կutkuzojuqi Əysanıng ərxtin kelixini kütüxkə Hudaşa bakkanlıqlarıni bayan қılıxidu.

2 Qünki, i kerindaxlar, bizning aranglaroja kirginimiz toopruluk bilisilərki, u bikaroja kətmidi. **2** Silərgə yənə xumu məlumki, gərqə ilgiri Filippi xəhīridə kiyin-kıstak wə harlikka uqriojan bolsakmu, zor қattık қarxılıkka қarimay Hudanıng hux həwirini silərgə yətküzüxkə Hudayimizning mədət berixi bilən yürəklik bolduk. **3** Qünki bizning ətünük-jekiləxlirimizdə həqkandak aldamqılık, napak niyət yaki hıyligərlik yoktur. **4** Əksiqə, biz Huda təripidin hux həwərning amanət қılınixka layik kərülən adəmlər süpitidə biz xuningoja munasip əldə adəmlərni əməs, bəlki կəlbimizni siniqoqi Hudani hursən қılıx üçün [hux həwərni] jakarlaymız. **5** Qünki silər bilgəndək biz həqkaysı wakitta aranglaroja huxamətqılık bilən wə yaki tamahorlukka nişab taşap kəlmiduk — (bu ixta Huda bizgə guwahqıdur) — **6** gərqə biz Məsihning rosullirining süpitidə tələp yüksəlyələydiqan bolsakmu, məyli silər bolunglar yaki baxkilar bolsun, həqbir insandin birər izzət-xəhrət izdигən əməs iduk. **7** Əksiqə biz aranglarda huddi bala imitidiojan ana əz bowaklirini keyünüp asrioqandək silərgə mulayim muamilidə bolduk. **8** Xu qəqda, silərgə xundak təlpüngəniduk, silərgə pəkət Hudanıng hux həwərini tapxuruxnilə əməs, hətta əz jenimizni tapxuruxķimu razımız; qünki silər bizgə intayın kədirlik idinglar. **9** Qünki, i kerindaxlar, bizning қandaқ japalıq əmgək kılqinimiz

esinglarda bardur; həqkaysinglar oja eojirimizni salmaslik
üqün keqə-kündüzləp mehnət қilduk, Hudanıng hux
həwirini silergə yətküzduk. **10** Etikadqılardin boləjan
silərning aranglardiki əməliyətlirimizning қandak
ihlasmən, həkkaniy wə əyibsiz ikənlikigə əzünglar
wə Hudanıng Əzimu guwahqıduri. **11** Wə yənə
silər bilgininglardək, atining əz pərzəntlirigə nəsihət
bərginidək biz hərbiringlar oja xundak jekiləp, riqbət-
təsəlli berip, silərni əz padixahlıki oja wə xan-xəripigə
qakıriwatkan Huda oja layik һalda mengixka dəwət
қilduk. **13** Huda oja yənə xu səwəbtin tohtawsız təxəkkür
eytimizki, silərning bizdin anglojan Hudanıng səz-
kalamı oja kulak salojininglarda, uni insanlardın kəlgən
səz süpitidə əməs, bəlki uning əməliy süpitidə, yəni
Hudadin kəlgən səz-kalam dəp uni kobul қildinglar; u
[səz-kalam] hazırlı ixəngüqi silərdə ixliməktə. **14** Qünki
silər, i կerindaxlar, Yəhudiyyə əlkisidiki Məsih Əysada
boləjan jamaətlərdin ülgə aldinglar; ular [xu yerdə]
Yəhudiylar təripidin қandak harliklar oja uqriojan bolsa,
silərmə əz yurtdaxliringlar təripidin ohxax harliklar oja
uqriddinglar. **15** Ular, yəni xu Yəhudiylar, əslidə Rəb Əysani
wə pəyəqəmbərlərni əltürgən wə biznimu ziyankəxlik
kilip կoçliwətkənidi. Ular Hudani narazi kilip, wə həmmə
insan bilən կerixip, **16** «yat əlliklər»ning nijatlıkkə erixici
üqün ular oja səzliximizgə toskunluk kiliwatidu. Xuning
bilən ular gunahlarını üzlüksiz qekigə yətküzməktə;
lekin ojəzəp ularning bexioja toluki bilən qüxirüllük
aldida turidu. **17** Lakin biz, i կerindaxlar, amalsız
silərdin intayin kışka wakit judalaxkan bolsakmu (təndə

bolsimu, kəlbədə əməs), silər bilən yənə didar kərüxüxkə
kəwətla intizarlığımızdan yeninglaroja berixkə tehimu
bək intildik! **18** Xuningdək yeninglaroja barəcumuz bar idi
— əməliyəttə mənki Pawlus kayta-kayta tirixip baktı;
birak buningdə Xəytan toşkunluk kıldı. **19** Qünki bizning
istək-arzuyımız, xadlığımız wə Rəbbimiz Əysə kaytip
kəlgəndə pəhirlinidiojan tajımız nemə bolidu? Bu dəl
silər əzüngər əməsmə? **20** Qünki silər bizning pəhrimiz,
bizning xadlığımız!

3 Xuning bilən biz [silərdin həwərsiz] takıtimiz tak
bolup, əzimiz Afina xəhiri də yaloquz kəlip, **2** aldinglaroja
kərindiximiz həm Huda yolda Məsihning hux həwiridə
boluwatkan hizmətdiximiz Timotiyni silərni etikadta
mustəhkəmləx-küqəytix wə riqbətləndürük üçün
əwətixni karar kıldı; **3** [bizning uni əwətixtiki]
məksitimid, həqkimning bexinglaroja qüvkən muxu
zəhmət-kıyinqılıqlar səwəbidin [etikadta] təwrinip
kalmaslığı üçündür. Qünki əzüngər bundak ixlaroja
uqraxkə aldin'ala bekitilgən, dəp bilisilər. **4** Qünki biz silər
bilən billə bolən waktımızda, silərgə həmmimiz azab-
kıyinqılıkkə uqrımay kalmayıñ dəp aldin'ala eytkanıduk,
əməliyəttə hazır deginimizdək boldi, dəp bilisilər. **5** Xu
səwəbtin takıtim tak bolup, etikadınlarning zadi kəndak
ikənlikini bilix üçün, azduroquqi silərni azdurup bizning
silərgə singdürgən ərimiz bikaroja kəttimikin dəp ənsirəp,
Timotiyni yeninglaroja əwətkənidim. **6** Lekin Timotiy
baya yeninglardın kaytip kəlgəndə, etikadınlardan wə
mehir-muhəbbitingərlər toqrisida bizgə yahxi həwər elip
kelip, silərning bizni hərdaim seçinip turojanlıqları

wə huddi biz silər bilən didarlixixka təlpünginimizdək,
silərningmu bizni kərgüngalar kəlgənlikini eytti. **7**
Xuningdək, əy əkerindaxlar, beximizoja qüvkən muxundak
barlıq azab-okubət wə eçirqılıq iqidə turiwatkinimizda
silərdin, yəni qing etikədinglardın riqbət-təsəlli taptuk;
8 Qünki Rəbdə qing turojan bolsanglar, biz [əlməy], həyat
kalımız! **9** Əmdi silər üçün, Hudayimiz aldida silərning
wəjingleardin tolimu xadlanduğ, bu zor xadlikimizdin
silər üçün Hudaşa qanqılık dərijidə təxəkkür eytsak
bolar?! **10** Silər bilən didar kərüxüx wə etikədinglardiki
yetərsizliklərni mukəmməl əlibəyliq kəlgəndə təxəkkür eytsak
imkaniyiti üçün, keqə-kündüz Hudaşa zor təlmürüp
yelinmaklığımız. **11** Əmdi bizning Huda'Atimizning Əzi həm
Rəbbimiz əysa bizning yolimizni yeninglar oja baxlıqay;
12 Əmdi mehîr-muhəbbətimiz silərgə toləqandək, Rəb
silərning bir-biringlar oja wə həmmə adəmlərgə bolğan
mehîr-muhəbbətinglarnı axurup, tolup taxturoqay; **13**
həm xundak bolğanda, Rəbbimiz əysa Əzining barlıq
mukəddəs bəndiliri bilən billə kaytip kəlgəndə kəlbinqalar
bizning Huda'Atimiz aldida pak-mukəddəsliktə nuksansız
boluxka mustəhkəmlinidu!

4 Ahirida, i əkerindaxlar, biz Rəb əysada turup
silərdin xuni etümimiz həm jekiləymizki, silər
bizdin Hudani hursən əlibəyliq kəndak mengixinglar
kerəklikini tapxuruwalojininglardək həm hazır xu
boyiqə mengiwatkininglardək, xundak əlibəyliq tehimu
exip taxkay. **2** Qünki silər bizning Rəb əysa arkılık
silərgə nemə əmrlərni tapilioqanlıqimizni bilisilər. **3**
Qünki Hudanıñ iradisi xuki, pak-mukəddəs əlibəyliq kəlinix,

hərkəndək buzukqılıktın saklinix, **4** yəni hərbiringlar Hudani tonumaydiqan taipilərdək xəhwaniy həwəslərgə berilməy, bəlki կանակ կիլ өz tenini baxkurup, uni pak-mukəddəsliktə ar-nomus bilən saqlaxni əginiwelixtur.

6 Bu jəhətlərdə həqkim өz kərindixining həkkigə qang selip, өz payda-mənpəitini қooqlimisun; qünki biz ilgiri silərgə qüxəndürüp toluk agahlanduroqinimizdək, barlık muxundak ixlarda Rəb Əzi intikam aloquqidur. **7** Qünki Huda bizni napaklikça əməs, bəlki pak-mukəddəsliktə yaxaxka qakirdi. **8** Xuning üçün bu [həkikətni] rət kılajan adəm, insaniy həkükni əməs, bəlki silərgə Mukəddəs Rohını ata kılouqi Hudani rət kılajan bolidu. **9** Əmdi kərindaxlıq mehîr-muhəbbətkə kəlsək, bu toqrisida silərgə yezip olturiximizning hajiti yok. Qünki Huda Əzi bir-biringlarqa mehîr-muhəbbət kərsitixni əgətməktə. **10** Qünki silər pütkül Makedoniyə əlkisidiki həmmə kərindaxlarqa xundak kiliwatisilər; xundak bolsimu, i kərindaxlar, xundak kiliçka berilip tehimu exip texixinglarnı, **11** xundakla biz silərgə tapilioqinimizdək, tinq yürüxni, [baxkilarning ixlirioqa] [arilaxmay], өz ixinglar bilən bolup, ikki կolunglarqa tayinip yaxaxni nixan կiliç intilixinglarnı ətünimiz. **12** Mana xundak կilsanglar, sirttikilər aldida izzət-hərmətkə sazawər bolup mangisilər wə həqkimning կolioqa bekinip կalmaysilər. **13** Lekin, əy kərindaxlar, ümidsizlik iqidə yaxawatkan baxka həmmisidək, [aranglardiki] [əlümədə] uhlap կaloqanlarqa կayoqurup həsrət qəkməslikinglar üçün ularning հali toqrułuk həwərsiz կelixinglarnı halimaymiz. **14** Qünki biz Əysanıng əlüp tirilgənlikigə ixəngənikənmiz, [Əysa

ķayta kəlginidə], əlümdə Uningda uhlap қalɔjanlarnı
Huda Uning bilən billə elip kelidiojanlılıqıqa ixinimiz. **15**
Qünki rəbning səz-kalami boyiqə silərgə xuni eytimizki,
Rəb ķayta kəlgüqə tirik қalɔjan bizlər uning aldioqa
qıqxımız jəzmən əlümdə uhlap қalɔjanlarningkidin
awwal bolmaydu; **16** Qünki Rəb қattık bir nərə tartip,
bax pərixtining awazi wə Hudanıng kanay sadası iqidə
asmandın qüxitu wə Məsihədə bolup əlgənlər awwal
tirilidu; **17** andin tirik қalɔjan bizlər ular bilən birgə
Rəb bilən həwada kərüxüx üçün, bulutlar arisioqa elinip
kötürülimiz; xuning bilən biz Rəb bilən mənggü birgə
bolimiz. **18** Xunga, bir-biringlaroqa bu səzlər bilən riqbət-
təsəlli beringlar.

5 Lekin i ķerindaxlar, silərgə xu ixlarning wağıtları wə
zamanlırı toqrisida yeziximning hajiti yok. **2** Qünki
əzünglar obdan bilisilər, Rəbning küni huddi keqidə
kirgən oğrining kelixigə ohxax [tuyuksız] kelidu. **3** Əmdi
kixilər «[Dunya] tinq-aman boluwatidu» dəp turoqanda,
huddi həmilidər ayalning toləqiki uxtumtut tutkınıdək,
ħalakət ularning bexioqa tuyuksız qüxitu; xuning bilən
ular uningdin ķeqip կutulalmaydu. **4** Lekin silər, i
ķerindaxlar, ķarangojuluqtə turoqular əməssilər; xuning
bilən u kün silərni oğridək qeqütüp kəlməydu. **5** Qünki
silər həmminglar yoruklukning pərzəntliri, kündüzning
pərzəntliridursilər; biz keqigə təwə yaki ķarangojuluqka
mənsup əməsmiz. **6** Xuning üçün baxka həmmisidək
uhlimaylı, bəlki səgək wə salmak bolaylı. **7** Qünki
uhlaydiojanlar keqisi uhlaydu, məst bolidiojanlarmu
keqisi məst bolidu. **8** Bırak əzimiz kündüzgə mənsup

bołqandin keyin, salmak bolayli, kekrikimizgə etikad wə mehîr-muhəbbətni sawut kılıp, beximizoja nijatka baølanojan ümidni dubulşa kılıp kiyiwalayli; **9** qünki Huda bizni Θz oqəzipigə uqrıtix üçün əməs, bəlki Rəbbimiz Əysə Məsih arkılık nijatka erixtürüx üçün tallap bekitkən.

10 U biz üçün əldi — məksiti, həyat kəlip oyçak tursakmu yaki [elümdə] uhliojan bolsakmu, bizning Uning bilən billə həyatta boluximiz üçündür. **11** Xuning üçün, hazır kiliwatkjininglaroja ohxax, bir-biringlarnı dawamlik rioqbətləndürüp, bir-biringlarning [etikadını] կurunglar.

12 Əmdi i kerindaxlar, aranglarda japalık ixləwatkan wə Rəbdə silərgə yetəkqılık kılıp, nəsihət beriwatkanlarnı kədirlixinglarnı etünimiz. **13** Bu hizmətliri üçün ularnı qongkur hərmət wə mehîr-muhəbbət bilən kədirlənglar. Bir-biringlar bilən inak etünglar. **14** Əmma, i kerindaxlar, silərdin xunimu etünimizki, tərtipsiz yürgənlərgə nəsihət beringlar, yürəksizlarnı rioqbətləndürünglar, ajizlaroja yar-yələk bolunglar wə həmmə adəmgə səwriqan bolunglar. **15** Həqkaysinglar yamanlıkkə yamanlık kılmaslıkkə kəngül bəlüngrələr, bir-biringlarnı wə barlık kixilərgə həmixə yahxılık kılıxka intilinglar. **16** Hərdaim xadlininglar. **17** Tohtimay dua kilinglar. **18** Hərkəndək ixta təxəkkür eytinglar. Qünki mana bular Hudanıng Məsih Əysada silərgə կaratkan iradisidur. **19** Rohning otini əqürmənglər. **20** Aranglarda pəyəqəmbərlərqə yətküzülgən bexarətlik səzlərni kəmsitmənglər; **21** həmmə gəpni təkxürüp ispatlap körünglər; durus bolsa uni qing tutup [köldin bərmənglər]. **22** Yamanlıknıg hərkəndək xəklidin əzünglarnı yiraq tutunglar. **23**

Hatırjəmlikning Igisi bolğan Huda Əzi silərni əzül-kesil pak-mukəddəs kılçay, Rəbbimiz Əysə Məsih կayta kəlgüqə pütkül rohinglar, jeninglar wə teninglarnı əyibsiz saklıçay. **24** Silərni Qakıroquqi bolsa sadık-wapadur, U uni jəzmən ada kilmay կalmaydu. **25** Kərindaxlar, biz üqün dua կilinglar. **26** Həmmə kərindaxlar bilən pak səyüxlər bilən salamlıxinglar. **27** Mən Rəbdə silərgə xuni jiddiy tapilaymənki, bu hətni [xu yərdiki] həmmə mukəddəs kərindaxlarqa okup beringlar! **28** Rəbbimiz Əysə Məsihning mehîr-xəpkiti silərgə yar bolçay!

Tesalonikalıklarşa 2

1 Mənki Pawlus, Silas həmdə Timotiydin Huda'Atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihdə bolğan, Tesalonika xəhīridiki jamaətkə salam. **2** Huda'Atimiz wə Rəb Əysa Məsihtin silərgə mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik ata қılınoqay! **3** Silər üçün Hudaşa hərdaim təxəkkür eytiximizoşa tooqra kelidü (həmdə xundak կiliç tolimu layiktur), i kerindaxlar, — qunki etikədinglar küqlük əsməktə həmdə bir-biringlarşa bolğan mehîr-muhəbbitinglarmu exip taxmakta. **4** Xuning bilən biz əzimiz silərning bexinglarşa qüvkən, xundakla bərdaxlıq beriwatqan barlık ziyankəxlik wə japa-eojirqılıqlar iqidə kərsətkən səwr-qidamlıq wə etikədinglar üçün, Hudanıng hərkəysi jamaətliridə silərdin pəhirlinimiz; **5** bu ixlar Hudanıng kelidiqan adil həkümini kərsitidiqan roxən bir alaməttur wə xundakla, bu ixlar silərning Hudanıng padixahlıkıoşa layik hesablinixinglar üçün bolidu; silər mana xu padixahlıq üçün zulum-zəhmət qekiwatisilər; **6** xundak ikən, silərgə eojirqılıq saloqularoşa Huda eojirqılıq salsa, həm xundakla Rəb Əysa կudrətlik pərixtiliri bilən ərxtin kayta körüngən qaoğda, eojirqılıkka uqriqan silərgə biz bilən təng aramlıq bərsə durus ix bolmamdu? **8** Xu qaoğda U Hudani tonumaydiqanlardın, xundakla Rəbbimiz Əysa Məsihning hux həwirigə itaət ķilmaydiqanlardın yalkunluk ot bilən intikam alidu. **9** Bundaq kixilər Rəbning huzuridin wə küq-կudritining xan-xəripidin məhrum қılınip, mənggülüq һalakət jazasını tartidu.

(*aiōnios g166*) **10** U wağıtta U Əzining barlık mukəddəs bəndiliridə uluqlınıp, xu künidə barlık ixəngənlərdə

(silər dərwəkə bizning guwahlıkimizə ixəngəndursilər)

Əzining karamətlikini kərsitip, mədhiyiləngili kelidu.

11 Xuning üçün, biz silər üçün daim xundak, dua
ķilimizki, silərni qakıroqan bizning Hudayımız silərni Əz
[uluoğ] qakirikioğa layik hesablap, yahxilikka intilgən
barlık güzəl məksət-muddialiringlarnı wə etikadinglardın
qıkkən barlık hizmətliringlarnı küq-ķudriti bilən əməlgə
axuroqay. **12** Xuning bilən, Hudayımızning wə Rəbbimiz
Əysə Məsihning mehîr-xəpkiti arkılık Rəbbimiz Əysə
Məsihning nami silərdə xan-xərəp bolup uluqlinidu wə
silərmə Uningda xan-xərəpkə erixisilər.

2 I kerindaxlar, Rəbbimiz Əysə Məsihning kayta kelixi,
xundakla bizning Uning bilən bir yərgə jəm ķiliniximiz
toqlarisida silərdin xuni etünümüzki, **2** Əgər silər «məlum
rohtin kəlgən wəhəiy»din bolsun, birsining səz-təlimidin
bolsun yaki «bizning namimizda» yeziloqan məlum
hətlərdin bolsun «Rəbning küni yetip kəldi» degən
səzni anglisanglar, jiddilixip həoduqup kətmənglar yaki
dəkkə-dükkigə qüxmənglar! **3** Bu ixlarda hərkəndək
adəmning hərkəndək usul bilən silərni aldixioğa yol
köymənglar; qünki awwal «[qong] yenix» bolup, andin
«gunahiy adəm», yəni «ħalakətkə məhkum ķilinoqı
adəm» axkarilanmioqə, axu kün kəlməydu. **4** Xu
adəm huda dəp atalojanı yaki kixilər qoķunidioqan
hərkəndək nərsilərgə ƙarxi qikip, əzini həmmidin üstün
ķilip kərsitudu; u xundak ķilip Hudaning ibadəthanisida
olturuwelip, əzini Huda dəp kərsitip jakarlaydu. **5**
Mən silər bilən billə boloqan waqtimda bularni silərgə
eytənim esinglarda bardu? **6** Wə uning bəlgiləngən waqtı-

saiti kəlmigüqə axkarilanmaslıki üçün, nemining uni tosup turuwatkanlıki silərgə məlum. **7** Qünki «kənunni yokatkuqi sirlıq küq» allikəqan yoxurun hərikət kilmakta; lekin bu ixlarnı hazırlaq tosup keliwatkan birsi bardur; U otturidin qikkuqə xundak tosukluk peti turidu; **8** andin axu «kənunni yokatkuqi» axkarilinidu; bırak Rəb Əysə aqzidiki nəpisi bilənla uni yutuwetidu, kəlgən qaoğdiki parlak nuri bilən uni yok kiliwetidu. **9** «Kənunni yokatkuqi»ning məydanqa qikixi Xəytanning pəntliri bilən bolidu, u hər türlük küq-küdrət, məjizə wə yalojan karamətlərni kərsitip, **10** həlakətkə yüzləngənlərni azduridiojan hərhil kəbih hıylə-mikirlərni ixitidu. Ularning həlakət aldida turuwatkanlıkining səwəbi əzlirini nijatka yetəkləydiqan həkikətni səyməy, uningoja kəlbidin orun bərməslikidindur. **11** Xu səwəbtin, Huda ularoja yaloqanqılıkka ixənsun dəp həkikəttin qətnitidiqan bir küq əwətidu. **12** Nətijidə, həkikətkə ixənməy, bəlki kəbihlikni hursənlik dəp bilgənlərning həmmisi jazaşa məhkum kılınidu. **13** Lekin, əy, Rəb seygən kərindaxlar, biz silər üçün hərdaim Hudaşa təxəkkür eytiximizə toqra keliduki, Huda Rohning wasitisidə pak-mukəddəs kılınıxinglar wə həkikətkə ixininxinglar arkılık silərni nijatka erixixkə mukəddəmdila talliwaldi. **14** U biz yətküzgən hux həwər arkılık silərni xu nijatka, yəni Rəbbimiz Əysə Məsihning xan-xəripigə erixixkə qakıldı. **15** Xuning üçün, əy kərindaxlar, tapan tirəp turunglar, biz silərgə eojızqə yaki hət arkılık yətküzgən təlimni qing tutunglar! **16** Əmdi Rəbbimiz Əysə Məsihning Əzi wə bizni səygən, mehîr-xəpkət bilən mənggülüük

rioğbat-təsəlli həm güzəl ümid ata kılıqan Huda' Atimiz

(aiōnios g166) 17 kəlbinglarnı rioğbatlındürgəy həmdə silərni
hərbir güzəl ix kılıxta, hərbir yahxi sözərni yətküzüxtə
küqləndürgəy!

3 Ahirida, i kərindaxlar, biz üçün dua kilinglarki, Rəbning
səzi huddi silərgə yətkən qəjdikigə ohxax, [hərkəndək
yərdə] tez tarkalsun wə xan-xərəplik dəp uluqlansun; **2**
xuningdək bizning կəbih wə rəzil adəmlərdin կutuluximiz
üqünmu dua kilinglar. Qünki həmmila adəm ixənq-
etikadlıq boluwərməydi. **3** Əmma Rəb Əzi ixənqliktur; U
silərni mustəhkəm kılıdu həm rəzil bolouqidin saklaydu.
4 Əmma Rəbdə, silərgə tapiliojnimizni kiliwatisilər,
xundakla dawamlik kiliweridu, dəp hatırjəmmiz. **5** Əmdi
Rəb kəlbinglarnı Hudanıng mehîr-muhəbbitigə həm
Məsihning səwr-qidamlılıqıja qəmkəxkə yetəkligəy. **6**
Əmdi kərindaxlar, Rəbbimiz Əysə Məsihning namida
xuni tapilaymizki, bizdin alojan təlimlərgə riayə kilmay,
tərtipsiz yürgənlərdin əzünglarnı neri tutunglar. **7**
Bizdin կandak ülgə elixinglar kerəklikini əzünglar
bilisilər; qünki biz silər bilən billə bolqanda tərtipsiz
yürmigənidük. **8** Həqkimning nenini bikaroja yeməyttük;
bəlki biz həqkaysinglaroja eojirimizni salmaslıq üçün,
keqə-kündüzləp tirixip-tirmixip japalık ixləyttük. **9**
Bundak kılıxımız, silərdin yardım kütüxkə həklik
bolmiojanlığımızın əməs, bəlki əzimizni silərgə bizdin
yahxi ülgə կaldurup, silərning bizgə əgixixinglar üçün idi.
10 Qünki biz silərning yeninglarda bolqanimizda silərgə:
«Birsi ixliməymən desə, u yemisun!» dəp tapiliojanidük.
11 Qünki biz aranglarda bəzilərning tərtipsiz laçaylap,

heq ixliməy baxkılarning ixliriqa arilixip yürüdiqanlığını angliduk. **12** Biz muxundaklarqa Rəb Əysa Məsihdə xundak buyruymız wə ulardin etünüp soraymizki, tinq yaxap, əmgikinglar bilən əz neninglarni tepip yənglar. **13** Lekin silər, i ķerindaxlar, yahxi ixlarni ķilixtin erinmənglar. **14** Əmma əgər uxbu hetimizdiki səzlərgə itaət kilmaydiqan birsi bolsa, uningdin həzər əylənglar wə uni hijalətkə қaldurux üçün uning bilən bardı-kəldi kilmanglar. **15** Birak, uni düxmən կatarida kərməy, əksiqə uningoja bir ķerindax süpitidə nəsihət ķilinglar. **16** Hatırjəmlik Igisi bolğan Rəb hər wakit hər yolda xəhsən silərgə hatırjəmlik ata ķiloqay. Rəb həmmüngler bilən billə bolqay! **17** Mənki Pawlus bu ahirkı salimimni əz ķolum bilən yazdim; bu, mening həmmə hətlirimning əzigə has bəlgisidur. Mana bu mening əz ķelimimdur. **18** Rəbbimiz Əysa Məsihning mehîr-xəpkîti həmmünglarqa yar bolqay!

Timotiyqa 1

1 Құтқузоғыз Hudaning wə ümidimiz Məsih Əysanıng əmri bilən Əysa Məsihning rosuli kılıp təyinləngən mənki Pawlustin **2** etikəd yolidiki əzümning sadık oqlum bolğan Timotiyqa salam. Huda'Atımız wə Rəbbimiz Məsih Əysadin sanga mehîr-xəpkət, rəhimdillik wə hatırjəmlik bolğay! **3** Makedoniyə əlkisigə baroqanda, səndin ətünginimdək [xuni yənə ətünimənki], [xu yərdiki] bəzi kixilərgə bid'ət təlimlərni əgətməngər dəp tapılıxing üqün sən dawamlıq Əfəsus xəhīridə қalojin; **4** ularning əpsanilər wə ayioji yok nəsəbnamilərgə bənd bolmaslığını tapiliojin; bular Hudaning etikəd arkılıkla əməlgə axurulidiojan Əz əyigə bolğan pilanini ilgiri sürməydu, bəlki pəkət bimənə talax-tartixlarnı kəltürüp qıçıridu, halas. **5** Əmdilikdə bizgə tapilanojan təlimning muddiasi sap kəlb, pak wijdan wə sahtiliksiz etikədtin kelip qıçıdojan mehîr-muhəbbəttin ibarəttur. **6** Bu ixlarda bəzi kixilər qətnəp, bimənə gəplərni ķılıxka burulup kətti. **7** Ularning Təwrat қanunining əliması bolğusı bar; birak ular əzlirining nemə dəwatqanlığını yaki əzlirining hədəp kəyt ķiliwatqan səzlirining nemə ikənlikini qüxənməydu. **8** Əmdi bizgə məlumki, əgər kixilər Təwrat қanununu əyni muddiasida կollansa, u paydılıktur. **9** Qünki biz yənə xuni bilimizki, Təwrat қanuni həkkaniy adəmlər üçün tüzülgən əməs, bəlki қanunoja hilaplıq ķiloquqilar wə boynı ķattıklär üçün, ihməssizlər wə gunahkarlar üçün, iplaslar wə kupurluk ķiloquqilar üçün, atisini eltürgüqilər wə anisini eltürgüqilər üçün, ķatillar, **10** buzuqluk ķiloquqilar, bəqqiwazlar, adəmlərni կullukka bulioquqilar,

yaloqanqlar, kəsəmhorlar üçün wə yaki saqlam təlimlərgə zit bolqan baxqa hərkəndək ķilmixlarda bolqanlar üçün tüzülgən. **11** Bu təlimlər təxəkkür-mubarəkkə layik Bolqoqji Hudanıng manga amanət kiloqan xanxəripini ayan kiloqan hux həwərgə asaslanıjan. **12** Manga küq-kudrat bərgən, meni ixənqlik dəp қarap, Əz hizmitigə təyinligən Rəbbimiz Məsih Əysəqə təxəkkür eytimənki, **13** U meni təyinlidi! — burun kupurluk wə ziyanxəlik kiloqoq, zalim bir adəm bolsammu, manga rəhİM kərsitildi; qunki mən bu ixlarni nadanlıq wə etikadsızlıktın kiloqanidim. **14** Həlbuki, Rəbbimizning manga kərsətkən mehîr-xəpkıti ziyanlıxip, Məsih Əysada bolqan etikad wə mehîr-muhəbbət wujudumqa elip kirilixi bilən exip taxti. **16** Muxu səz ixənqlik wə hər adəm uni կobul kilixi tegixliktur — «Məsih Əysə gunahkarlarıni kutkuzux üçün dunyaşa kəldi!». Mən gunahkarlar iqidiki əng əxəddiyisidurmən! Lekin dəl xu səwəbtin Məsih Əysanıng əng əxəddiy gunahkar bolqan meni, keyin Əziga etikad kılıp, mənggülük həyatka erixidioqanlarqa misal kılıp məndə Əzining barlık səwr-takıtını ayan kilixi üçün, manga rəhİM-xəpkət kərsitilgəndur. (*aiōnios g166*) **17** Əmdi mənggülük Padixaḥka, yəni əlməydiqan wə kez bilən kərgili bolmaydiqan, birdinbir Hudaşa əbədil'əbədgıqə hərmət-izzət wə xan-xərəp bolqay! Amin! (*aiōn g165*) **18** Əy, oqlum Timotiy, burun sən toopruluk eytiloqan bexarətlik wəhiylərgə asasən bu buyrukni sanga tapxurimən. Bu wəhiylərni koral kılıp, etikadta wə pak wijdaningda qing turup, güzel urux kiloqaysən. Bəzilər wijdanida pak turuxtin qətnəp kətti, nətijidə ularning etikadi huddi

hada taxka urulup ojerk bolqan kemidæk wəyran boldi.

20 Humeneus wə Iskəndərlər mana xundak kixilərdindur.

Ularni kupurluk kilmaslikni əgənsun dəp, Xəytanning
ilkigə tapxurdum.

2 Mən həmmidin awwal, [etiqadqilaroja] pütkül insanlar
üqün Hudadin tiləklər tilixini, dua-tilawət kilişini,
baxkilar üçün murajət kilişini wə təxəkkürlər eytixini,
2 bolupmu padixahalar wə barlik əməldarlar üçün dua-
tilawət kilişini jekiləymən. Xundak kılçanda, biz toluk
ihlasmənlik wə salmaklıq bilən tinq wə aman-esən həyat
kəqürələyimiz. **3** Bundak dua-tilawət kiliç güzəl ixtur,
Kutkuzojuqımız Hudani hursən kılıdu. **4** Qunki U pütkül
insanning kutkuzuluxi wə ularning həkikətni tonup
yetixini halaydu. **5** Qunki birlə Huda bardur, Huda bilən
insanlar arisida bir kelixtürgüqimu bar, U bolsimu Əzi
insan bolup kəlgən Məsih Əysadur. **6** U barlik insanlarnı
hər kiliç üçün Əzini қurban kiliip bədəl təlidi; xundak
kiliip bekitilgən waqıt-saitidə Hudanıq nijatioja guwahlıq
berildi. **7** Mən bu guwahlıqni yətküzüx üçün jakarqi
wə rosul boluxka təyinlinip (mening bu səzlirimning
həmmisi rast, mən yalojan gəp kilmidim), yat əlliklərgə
etiqad wə həkikət yolidə əgətküqi bolup tikləndim. **8**
Xunga, mən xuni halaymənki, ərlər kəyərdə bolsun,
duaqla jəm bolqanda oqəzəpsiz wə dətalaxsiz haldə,
halal əməllik қollirini kətürüp dua kilsun. **9** Ohxax
yolda ayallarmu muwapiq kiyinip, ezlirini ar-nomus wə
salmaklıq bilən pərdaz kilsun. Ularning ezlirini pərdazlax,
qaqlırını alahidə yasax wə altun, ünqə-mərwayit wə esil
kimmat kiyim-keqəklər bilən əməs, **10** bəlki güzəl əməlliri

bilən pərdazlixini halaymən. Bu, Huda yolida təkwadar bolay degən ayallar oja yarixidu. **11** [Jamaət sorunlirida], ayallar tinq olturup, toluk itaətmənlik bilən təlim alsun. **12** Lekin ayallarning ərlərgə təlim berixi yaki ular üstidin həküm sürüxigə yol köymaymən. Əksiqə, ular tinq bolsun. **13** Qünki awwal Adəm'ata, keyin Həwa'ana yaritilojan. **14** Awwal aldinip azdurulqojanmu Adəm'ata əməs, bəlki [Həwa'ana] idi. U tolimu aldanojanlığının ularning itaətsizlikigə qüxüp қalojanidi. **15** Lekin ayallar etikadta, mehîr-muhəbbət wə pak-mukəddəsliktə salmaklıq bilən turidiojanla bolsa, ular tuqutta sak-salamət kətulidu.

3 «Əgər birsi jamaətkə yetəkqi boluxka intilsə, u güzəl bir wəzipini arzu қilojan bolidu» degən bu söz həktur. **2** Əmdi yetəkqi bolsa əyibsiz, bir hotunluk, salmak, pəmlik, ədəplik, mehəmandost, Huda toqrisida təlim berələydiqan boluxi, **3** xundakla hərəkəkəx wə zorawan bolmaslığı, mulayim boluxi, səpra, nəpsaniyətqi bolmaslığı, **4** əz ailisini yahxi baxkuralaydiqan boluxi, tolimu salapətlik bilən pərzəntlirini ata-anisioja boysunidiqan қilip tərbiyiliyələydiqan kixi boluxi kerək. **5** Qünki birsi əz ailisini baxkurusu bilmisə, u Hudanıng jamaitidin қandağmu həwər alalisun? **6** [Yetəkqi] yengi etikadqılardin bolmisun; undak bolsa, u təkəbburlıxip ketixi mumkin, xuningdək Xəytanning əyibigə kirip, u uqrıojan həkümət qüxitidu. **7** U [jamaətning] sırtidikilər təripidinmu obdan təriplinidiqan boluxi kerək; xundak bołğanda, u baxķılarning қarılıxioja uqrımaydu, Xəytanning қıltıkioja qüxməydu. **8** Huddi [yetəkqılərgə] ohxax, jamaətning hizmətkarlırimu salmak,

ikki hil gəp kilmaydiqan, hərak-xarabka berilməydiqan, nəpsaniyətqi bolmioqan kixilərdin boluxi, **9** pak wijdani bilən etikadning sirini qing tutidioqan boluxi lazim. **10** Bundak adəmlərnimu aldi bilən sinap körüp, əyib tərəpliri bolmisa, andin hizmət wəzipisigə köyuxka bolidu. **11** Xuningdək, bu hizmətkarlarning ayallirimu təmkin, pitnə-pasat kilmaydiqan, salmak wə hərkəndək ixta ixənqlik bolqanlardın boluxi lazim. **12** Hizmətkarlar bir hotunluq, əz pərzəntliri wə ailisini yahxi baxkuri dioqan kixilərdin bolsun. **13** Hizmətkarning wəzipisini obdan orunoqanlar əzi üçün yahxi nam-atakkə sazawər bolidu wə Məsih Əysada bolqan etikadta zor jür'ət-ixənqkə erixidu. **14** Mən gərqə pat arida yeningoja yetip berixni arzu ķılsammu, yənilə bu hətni yazdim; **15** Mubada mən həyal bolup ķalsam, həttin Hudaning ailisi arisida əzüngni ķandak tutux kerəklikini bilisən. Bu ailə bolsa tirik Hudaning jamaiti, həkikətning tüwrüki wə təglikidur. **16** Həmməylən etirap kilmay turalmayduki, ihlasmənlilikning siri büyütür: — «Əzi insan tenidə ayan boldi, Roh Uning həkkaniyilikini ispatlıdi, Pərixtılərgə u kəründi, Uning həwiri pütkül əllərgə jakarlandı, Jahanda Uningoja iman kəltürüldi, U xan-xərəp iqidə ərxkə ketürüldi».

4 Əmdi Roh xuni alahidə eytiduki, ahir zamanlarda bəzilər etikədtin yenip, aldamqi rohlar oja wə jinlarning təlimlirigə berilip əgixidu. **2** Bundak [təlim bərgüqilər] sahtılıkta yaloqanqılık ķılıp, huddi daqmallaq kəydürübətkəndək əz wijdanini yokitip koyojan; **3** ular nikahlinixni wə bəzi yeməkliklərnini istemal ķilixni mən'i ķilidu. Əmma [ular mən'i ķildiğan] yeməkliklərnini

Huda Өzigə etikəd kılajan həm həkikətni bilgənlərning təxəkkür eytip қobul қılıxi üçün yaratkanidi. **4** Qünki Huda yaratkan həmmə nərsə yahxidur, ular təxəkkür bilən қobul қılınsa, ularning həqkəysisini qəkləp rət қılıxka bolmaydu. **5** Qünki ular Hudanıng söz-kalami wə insanlarning duasi bilən ḥalal қilinidu. **6** Bu nəsihətlərni ķerindaxlarning səmigə salsaŋ, Məsih Əysanıng yahxi hizmətkarı bolovan bolisən. Xundakla, əzüngning əstayidil əgəxkən etikədtiki wə saqlam təlimlərdiki sözlər bilən կuwwətləndürülgənliking ayan bolidu. **7** Əmma ihlassızlarning wə momaylarning əpsanılırını qətkə ķekip, əzüngni ihlasmənlik yolida qeniketurup yetixtürgin. **8** Qünki «Bədənni qeniketuruxning azrak paydisi bar, lekin ihlasmənliktə intilixning hərtərəplik paydisi bar; u հazırkı wə kəlgüsü hayat üçün bəht elip kelidu» **9** — bu söz həktur wə uni қobul қılıxka pütünləy ərziydu. **10** Əməliyəttə biz buning üçün japalık əjir singdürüwatimiz wə har қılıniwatimiz. Qünki ümidimizni pütkül insanlarning, bolupmu etikəd kılqıqların qutkuşu — mənggü hayat Hudaşa baqlıduk. **11** Bu ixlarnı [jamaətkə] tohtimay tapilioqın wə əgətkin. **12** Həqkimning sening yaxlıkingoja səl karixioja yol қoyma; bəlki sözliringdə, əməlliringdə, mehîr-muhabbat, etikəd wə paklıqta etikədqilaroja nəmunə bol. **13** Mən yeningoja barənqə, əzüngni jamaətkə [mukəddəs yazmilarnı] okup berix, jekiləx wə təlim berixkə beoqxilioqın. **14** [Jamaitingning] aksakalliri қollirini uqangoja koyoqanda, [Hudanıng] wəhiyisi arkılık sanga ata қilinixi bilən səndə bolovan iltipatka bipərwaliq kılma. **15** Bu ixlaroja berilip,

əzüngni ularoja toluk atiojin. Xuning bilən sening aloja başkanlıking həmməyləngə ayan bolidu. **16** Əzünggə wə bərgən təliminggə izqıl kengül köyəin. Qünki xundak ķilojanda əzüngnimu wə sanga ķulak salojanlarnimu kutkuzisən.

5 Yaxanojan ərlərni əyibligəndə ķattık səzlimigin, bəlki ularoja atang süpitidə nəsihət bərgin. Xuningdək, yigitlərgə ķerindaxliring süpitidə səzligin. **2** Yaxanojan ayallaroja anang süpitidə, yax ayallaroja aqa-singilliring süpitidə hər ixta pak kəlb bilən muamilə ķilojin. **3** Həkikiy tul ayallarni hərmətləp, ularning ħalidin həwər al. **4** Lekin, tul ayallarning pərzəntliri yaki nəwriliri bolsa, ular aldi bilən əz ailisigə nisbətən ihlasmənlikni əginip, əz atanisining əjrini yandursun; qünki bu ix Hudani hursən kılıdu. **5** Əmdi həkikiy tul etüwatçan, yaloquz ķalojan ayallar bolsa, ümidini Hudaşa baqlıojan bolup, keqəkündüz dua-tilawəttə bolidu. **6** Lekin huzur-ħalawətkə berilgən tul hotun ħayat bolsimu, əlgəngə barawərdur. **7** Əmdi baxkilar təripidin əyiblinidiojan əħħwaloja qüxüp ķalmaslıki üçün sən ularoja bu ixlarni jekiləp tapiliojin. **8** Lekin birsi əz tuqħanlıridin, bolupmu əz ailisidikilərdin həwər almisa, u etikadtin tanojan dəp ķarilip, kapirlardin bəttər bolidu. **9** Tul ayal tizimoja elinsa, yexi atmixtin tewən bolmaslıki, birla ərning ayali bołojan boluxi kerək, **10** yənə güzəl əməlliri bilən təripləngən boluxi, balilirini yahxi tərbiyiləp qong ķalojan, musapirlaroja meħmandostluk kərsətkən, mukəddəs bəndilərning putlirini yuyup ķojojan, kiyinqilikta ķalojanlaroja yardəm ķolini uzartçan, əzini hərhil həyr-sahawət ixlirioja

beoňixlioqanlar boluxi kerək. **11** Lekin yax tul ayallarnı [tizimlikke] kirgüzмә. Qünki ularning ixķ həwəsliri қozotılıp Məsihđin tenip, käyta nikahlinixni arzu kılıdu; **12** xuning bilən, ular dəsləp bərgən wədisigə hilaplıq kılıx səwəblik əyiblik bolidu. **13** Uning üstigə ular hərunluqni adət kiliwelip, əymu-ey doķurup yürüxni eginidu; xundakla hərun bolupla կalmay, oqywət kılıp, baxķılarning ixlirioqa qepiloqak bolup nalayıq ixlaroqa walaklaydioqanlardın bolup kəlexi mumkin. **14** Xuning üqün, bundak yax tul ayallarning nikahlinip, pərzənt kərüp, ey ixliri bilən xuqullinixini halaymən. Xundak kılıqanda, bizgə karxi turoqquqioqa bizni hərkəndək əyibləp-hakarətləx pursiti qıkmaydu. **15** Qünki xundak bəzi tul ayallar allikəqan etikədtin tenip Xəytanning kəynigə kirip kətti. **16** Əgər etikədi bar bir ər yaki ayal kixining tul կalojan tuqquqları bolsa, u ezi ularoqa yardım bərsun, yuki jamaətkə qüxmisun. Xundak bolqanda, jamaət həkikiy igə-qakısız tul ayallaroqa yardım kılalaydu. **17** Jamaətni yahxi yetəkləydiqan aksakallar, bolupmu Hudanıng səzkalamini yətküzüx wə təlim berixtə əjir singdürgənlər ikki həssə hərmətkə sazawər kılinsun. **18** Qünki mukəddəs yazmilarda: «Haman təpkən əküzning aqzını boqma» wə: «Mədikar eż həkkini elixķa həkliketur» deyilgən. **19** İkki yaki üq guwahqi hazır bolmioqə, aksakal üstidin kılinojan ərzni kobul kılma. **20** Əgər [aksakallardin] birsi gunah sadır կilojan bolsa, baxķılarningmu buningdin ibrət elip կorķuxi üqün, jamaət aldida tənbih berip əyibligin. **21** Hudanıng, Məsih Əysanıng wə Huda tallıqan pərixtılerning aldida xuni sanga agaħ kılıp tapilaymənki,

sən bu əmrlərgə həq ayrimiqilik kilmay, həqkandak
ixta bir tərəpkə yan basmay kət'iy əməl kilojin. **22**
Birawning uqisioja қolungni koyuxka aldirap kətmə;
baxkilarning gunahlırioja xerik bolma. Θzüngni pak
tutkin **23** (axkazining yahxi bolmiojanlıki, xundakla
sən daim aqriydiqan bolojaqka, sula iqiwərməy, bir'az
xarabmu iqip bərgin). **24** Bəzi kixilərning gunahlıri
burunla enik, xundakla soraq künigiqə saklinidu; lekin
bəzilərningki ularning kəynidin əgixip baridu, keyin
axkarə bolidu. **25** Huddi xuningəja ohxax, bəzi kixilərning
güzəl əməllirini asanla kərüwalqili bolidu; hazırlı axkara
bolmisa keyin axkarılanmay կalmaydu.

6 Kulluk boyunturuk astida boloquentarning həmmisi əz
hojayinlirini hər tərəptə hərmətlisun. Xundak kilojanda,
Hudaning nami wə Uning təlimining һaқarətkə uqrividin
saqlanoqili bolidu. **2** Hojayinliri etikədqi bolsa, kulliri:
«Biz həmmimiz ohxaxla կerindaxlarou» dəp, ularoja
hərmətsizlik kilmisun. Əksiqə, ularoja tehimu əstayıdıl
hizmət kilsun. Qünki ularning yahxi hizmitidin bəhrimən
bolidiojanlar dəl sadık etikədqilar həm səyümlük
bəndilərdür. Sən bu təlimlərni əgətkin wə jekiligin.
3 Ohximiojan təlimlərni tərojib kilojan wə saqlam
səzlərni (yəni Rəbbimiz Əysa Məsihning hək səzlirini),
xundakla ihlasmənlikkə yetəkləydiqan təlimni կobul
kilmiojan kixi bolsa, **4** undaklar dəwəkə kərəngləp
kətkən, həqnemə qüxənməydiqan kixilərdindur. Ular
niza-munazirə pəyda kilişkə wə gəp talixixkə hərismən;
bundaq ixlardin həsəthorluq, jedəl-majira, təhmət, rəzil
gumanhorluq hasil bolidu, **5** həmdə niyiti qırıkləxkən,

həkikəttin məhrum bolğan kixilər arısida daimlik sürkilix kəltürüp qıçıridu. Bundaq kixilər ihlasmənlikni paydatapawətning bir yoli dəp қaraydu. **6** Dərwəkə, [Hudaşa] ihlasmən wə razimən bolux əqayət zor paydidur. **7** Qünki biz bu dunyaşa həqnemə elip kəlmidük, xuningdək uningdin həqneminimu elip ketəlməymiz. **8** Xunga, yemək-iqmək wə kiyim-keqik yetərlik bolsila bulardin қanaət қılımız. **9** Lekin bay boluxni oylaydioqanlar bolsa haman azduruluxlaroja uqrəp, tuzakka wə xundakla insanlarnı wəyrənqılıkka wə һalakətkə qəktüridiqan nuroqun əhmiyənə həm ziyanlık, arzu-həwəslərning ilkigə teyilip ketidu. **10** Qünki pulpərəslik hərhil rəzilliliklərning yiltizidur. Bəzilər buningə intilixi bilən etikədtin qətnəp, əzlirini nuroqun dərd-ķayəqular bilən sanjidi. **11** Əmma sən, əy Hudanıng adımı, bundaq ixlardın yırak կaq; həkkaniylik, ihlasmənlik, ixənq-etikəd, mehîr-muhəbbət, səwr-takət wə məmin-mulayimlikni intilip կoqla. **12** Etikədtiki güzəl kürəxtə küqəp kürəx կil. Mənggülük həyatni qing tutkin. Sən dəl buningə qakırıldığ həmdə uning yolidə nuroqunlioqan guwahqilar aldida bu etikədnin güzəl xahitlikini կilding. (*aiōnios g166*) **13**
Həmmigə həyatlıq beriwatkan Hudanıng aldida, xundakla Pontius Pilatus aldida güzəl xahitlikni կilip guwahlik bərgən Məsih Əysanıng aldida sanga xuni tapilaymənki, **14** Rəbbimiz Əysa Məsih կayta ayan bolouqə, [Hudanıng] bu əmrigə həq կusursız wə daqsız əməl կilən. **15** Uning ayan boluxini wakit-saiti kəlgəndə birdinbir mənggü əlmigüqi, insan yekinlixalmaydioqan nur iqidə yaxaydioqan, heqkim kərmigən wə kərəlməydioqan mubarəkləxkə layik bolğan

birdinbir Həkümran, yəni padixahlarning Padixahı, rəblərning Rəbbi əməlgə axuridu. Uningoja izzət-hərmət wə əbədil'əbəd küq-kudrət boləy, amin! (**aiōnios g166**)

17 Bu zamanda bay boləjanlar oja məoqrurlanmaslıknı, tayanəusiz etkünqi baylıkka əməs, bəlki biz bəhrimən boluxka həmmmini bizgə sehiylik bilən tolup taxşan haldə təminligüqi Huda oja tayinip ümid baqlaxni tapiliojin; (**aiōn g165**) **18** ular oja yahxi əməllərni kılıxta [həkikiy] bay bolunglar, həyr-sahawətlik ixlarda mərd, baxkılar bilən ortak bəhrlinixkə қoli oquk bolunglar dəp tapiliojin.

19 Ular bundak қılɔjanda, həkikiy hayatı tutux üçün keləqəktə ezlirigə puhta bir asas-ul bolidiojan bir həzinə topliyalaydu. (**aiōnios g166**) **20** Əy Timotiy, sanga amanət қılınojan [həkikətlərni] қoojda. Əzüngni ihlassız, қuruk gəplərdin həmdə atalmix ilimning talax-tartixlidin neri tutkın. **21** Bəzilər muxundak bimənə [ilimgə] egimən dəp jakarlap, etikədtin qətnidi. Mehir-xəpkət silərgə yar boləy!

Timotiyoja 2

1 Məsih Əysada wədə қılınojan hayatni elip berix üçün, Hudanıng iradisi bilən Əysa Məsihning rosuli bolоjan mənki Pawlustin seyümlük balam Timotiyoja salam: Huda'Atimizdin wə Rəbbimiz Məsih Əysadin sanga mehîr-xəpkət, rəhîmdillik wə hatırjəmlik bolоjay! **3** Mən ata-bowilirimning izini besip sap wijdanım bilən hizmitini қiliwatkan Hudaoja təxəkkür eytimən, qünki keqə-kündüz dualirimda seni tohtawsız əsləp turimən; **4** kəz yaxliringni əsliginimdə, xadlikka qəmütüm üçün sən bilən yənə didarlixixka қattık təlpünüp yürməktimən; **5** qünki seningdə bolоjan sahtiliksiz etikəd esimdin qıkmaydu. Bu etikəd əng awwal momang Loista, andin anang Ewnikidə bar bolоjan, əmdi hazır səndimu bar ikən dəp hatırjəmdurmən. **6** Xuning üçün mən xuni kaytidin sanga əslitimənki, қollirimni uqangoja қoyuxum bilən səndə bolоjan, [Huda] sanga təkdim қılıqan iltipatni kaytidin yalkunlitip jari қılɔjin. **7** Qünki Huda bizgə қorkunqaklığning rohını əməs, bəlkı bizgə küq-ķudrətning, mehîri-muhəbbətning wə salmaqlığning Rohını təkdim қıldı. **8** Xunga Rəbbimiz həkkidiki həwər-guwahlıqtın, yaki Uning məhbusi bolоjan məndin nomus ķılma. Əksiqə, Hudanıng küq-ķudriti bilən hux həwərni jakarlax yolidiki harlik-muxəkķətni əz həssəng boyiqə ortak tartқın; **9** Huda bizni əz əməllirimizgə asasən əməs, bəlkı əz muddiasi wə mehîr-xəpkitigə asasən ķutķuzup, pak-mukəddəs qakırıki bilən qakirdi; Uning bu mehîr-xəpkiti həmmə dəwr-zamanlardın ilgirila Məsih Əysada bizgə beqixlanqandur; (*aiōnios g166*) **10** lekin bu

mehir-xəpkət Kütkuzojuqımız Əysa Məsihning kelixi bilən hazır ayan boldı; U əlümni bikar kiliwetip, hux həwər arkılık hayatlıq wə qırımaslıqni yoruklukta ayan қıldı. **11** Mən bolsam əllərgə bu hux həwərning jakarqısı, rosuli wə təlim bərgüçisi bolup təyinləngən. **12** Mən xu səwəbtin hazırlıq bu harlik-muxəkkətlərni tartmaqtımən. Lekin buningdin nomus kilmaymən; qünki mən kimdə etikəd kılınanlığımı bilimən həmdə Uning manga tapxurojan amanitini xu küngiqə sakliyalaydiqanlıqıja կadir ikənlikigə ixəndürüldüm. **13** Məndin angliojan saqlam təlim səzlinining nəmunilik bir üzündisini saklap, Məsih Əysada bolovan muhəbbət wə etikəd bilən qing tutkin; **14** bizdə makanlaxkan Mukəddəs Rohka tayinip sanga tapxurulovan xu güzəl amanətni sakla. **15** Sən bilginingdək, Asiya əlkisidiki [etikədqlarning] həmmisi [degüdək] məndin yüz əridi. Ularning arisida Figelus wə Hermogenesmu bar. **16** Rəb Onesiforming ailisidikilirigə rəhim-xəpkət kərsətkəy. Qünki u mening məhbus bolovanlığımın həq nomus kilmay kəp ketim meni yoklap səyündürdi. **17** U Rim xəhirigə kəlgini də meni tapkuqə kəp izdəp awarə boluptu. **18** Rəb xu künidə uni Əzidin rəhim-xəpkətkə tuyəssər kiloqay; uning Əfəsus xəhiridə manga kərsətkən hizmətlirining қanqılık ikənlikini obdan bilisən.

2 Xunga əy oqlum, sən Məsih Əysada bolovan mehir-xəpkətkə tayinip küqlük bol; **2** wə sən kəp guwahlqilar aldida məndin angliojanlıringni həm ixənqlik həmdə baxkilarojumu təlim berələydiqan adəmlərgə amanət kilojin. **3** Əysa Məsihning yahxi jəngqisi bolux süpitidə,

harlik-muxəkkətni ez həssəng boyiqə ortak tartқın.

4 Jəngqi bolqan kixi əzini əskərlikkə tizimlioqan sərdarini razi kılıx üçün adəttiki turmux ixlirini əzigə hələk կiliwalmaslıki kerək. **5** Musabikigə katnaxkan tənhərikətqimu musabikə կaidilirigə riayə kilmisa, ojəlibə tajioqa erixəlməydu. **6** Əjir singdürgən dehəkan həsulidin birinqi bolup bəhərimən boluxi tegixliktur. **7** Bu səzlirim üstidə yahxi oyla, xuning bilən Rəb sanga həmmə ixta yorutidu. **8** Sən Dawutning nəslili bolqan, əlümdin tirilgən Əysə Məsihni mən yətküzüwatkan hux həwər boyiqə esingdə qing tut. **9** Bu hux həwərni dəp kəp harlik-muxəkkət qekip, hətta jinayətqi hesablinip kixənlinip yatımən. Halbuki, Hudanıng səz-kalami həq kixənlənməydu! **10** Əmdi mən dəl xu səwəbtin, [Huda] tallioqan bəndilərning Məsih, Əysada bolqan nijatka mənggülük xan-xərəp bilən erixixi üçün həmmə ixka bərdaxlıq berimən. (**aiōnios g166**) **11** Təwəndiki bu səzlər ixənqliktur: — «Uning bilən billə əlgənikənmiz, Uning bilən həyatta billə yaxaymiz. **12** Kiyinqiliklərə bərdaxlıq bərsək, Uning bilən billə həküm sürimiz. Biz uningdin tansak, Umu bizdin tanidu. **13** Biz Uningə sadakətsizlik կılışmu, U yənilə sadakətlilik; Qünki U Əzidin həq tanalmaydu». **14** Bu ixlarni dawamlik [kərindaxlarning] səmigə selip, ularnı Rəb aldida bimənə səzlər üstidə talax-tartix կılmaslikni əstaydillik bilən agahlanduroqin. Bundaq talax-tartixlarning həqkandaq paydisi bolmayla կalmay, bəlki anglioqıqlarnı nabut կilidu. **15** Usta tikimqi rəhtni toqra piqkandək həkikət səzini durus qüxəndürüp, əzüngni Huda aldida təstiklənoqudək, yərgə

karap kalmaydıqan mahır bir hizmətkar kılıp kərsitixkə intilip kəngül köyərin; **16** lekin iplas, kuruq gəplərdin neri tur. Qünki bundak, gəplərni kılouqilar bəribir tehimu ihlassızlıqka qəmüp ketidu. **17** Muxundaklarning gəpliri huddi mərəzdək tezla yamrap ketidu. Himeneyus wə Filetoslar mana xundaklarning iqidiki ikkisidur; **18** ular həkikəttin qətnəp, əlgənlərnin tiriliyi degən bu ix allikəqan yüz berip boldi, dəydu, xundakla bəzilərning etikədini oqulitudu. **19** Həlbuki, Hudanıng məzmut uli qing turmakta. Uning üstigə məhür bilən: «Rəb Əziga təwə boləjanlarni tonuydu» wə «Rəbning mubarək namini ləwzigə alidiojanlarning həmmisi rəzilliktin kol üzsün» dəp məhürləngəndur. **20** Bay-bayaxat adəmning əyidə pəkət altun wə kümük қaqa-kuqıllarla əməs, yaqıaq, sapal қaqıllar mu bolidu. Қaqa-kuqıllarning bəziliri ətiwarlinidu, bəziliri pəs kərəlidu. **21** Əgər bir kixi əzini undaklarning kiridin tazilap haliy kilsa, u mukəddəs kılınoğan, hojayinimizə yaraydıqan қaqıdək, hərkəndək güzəl ixlar ola təyyar bolidu. **22** Xunglaxka, yaxlıqning arzu-həwəsliridin əzüngni қaquroğın, pak կəlb bilən Rəbgə nida kılouqi bilən billə həkkaniylik, ixənq-etikəd, mehîr-muhəbbət wə tinq-hatırjəmlilikni қoşqlıxip izdə. **23** Lekin əhmikənə, bilimsizliktin qıkkən talax-tartıxlara arılıxixni rət kıl, qünki bundak ixlarning jedəl teriydiqanlığını bilisən. **24** Əmdiliktə Rəbning կuli jedəlləxməsliki, bəlki həmmə kixilərgə mulayim-mehriban, təlim berixkə mahır, səwr-taşətlik boluxi kerək; **25** xuning bilən əz-əziga қarxi boləjanlar ola u Huda bəlkim ular ola həkikətni tonup yetixigə towa

ķildiojan kəlbni berər dəp, məmin-mulayimlik bilən nəsihət ķilsun; **26** bundak bolqanda ular uykusunu eqip, ezlirini əz muddiasişa əməl ķilixka tutkun kılajan İblisning tuzikidin kutulalaydu.

3 Əmma xunimu bilginki, ahir zamanlarda eojir kün'lər bolidu. **2** U qaoqdiki insanlar əzinila oylaydiqan, pulpərəs, mənmənqi, həkawur, kupurluk ķildiojan, ata-anisining səzini tingximaydiqan, tuzkor, iplas, **3** kəyümsiz, kəqürümsiz, təhməthor, əzini tutalmaydiqan, wəhxiy, həyr-sahawətlikkə düxmən, **4** satkun, təlwə, xəhrətpərəs, huzur-həlawətni Hudadin yahxi kəridiojan, **5** sırtkı kiyapəttə ihlasmən boluwelip, əməliyəttə ihlasmənlikning ķudritini inkar ķildiojan bolidu. Bundaklardın yırak tur. **6** Qünki ularning arisidiki bəzilər əymu-ey sokunup kirip, gunahalar bilən besilqan, hərhil xəhwət-həwəslərning ķuli bolup қalojan nadan ayallarnı azdurup əzигə əsir ķildi. **7** Bundak ayallar daim təlim alsimu, hərgiz həkikətni tonup yetəlməydu. **8** Əmdi Yannis bilən Yambris Musa pəyəqəmbərgə կandak қarxi qıkkən bolsa, bu [azdurojuqilarmu] həkikətkə xundak қarxi qıçıdu. Ular zehin-kəngülliri qirigən, etikəd jəhəttə daxkal dəp ispatlanıqan kixilərdur. **9** Lekin əmdi ular bu yolda aloqa ilgiriliyəlməydu; qünki [Yannis bilən Yambris]ning ҳamakətliki oquq kərüngəndək, bularningmu ҳəmmigə kərünidu. **10** Lekin sən bolsang mening təlimim, yürüx-turuxum, məksət-iradilirim, ixənq-etikədim, səwr-takitim, mehîr-muğəbbitim, qidamlıkim, mən uqrıqan ziyankəxliklər wə azab-okübatlərgə, jümlidin Antakya, Koniya wə Listra xəhərliridə yüz bərgənlərgə tolimu

kengül bœlüp kœlding, xundakla mœn bœrdaxlik bœrgœn xunqæ ziyankexlidlardin toluk hœwiring bar; Rœb ularning hœmmisidin meni kutkuzdi. **12** Dœrwœkæ, Mœsih œysada ihlasmœn hœyat kœqürükœ iradœ tikligœnlœrning hœmmisi ziyankexlikkœ uqraydu. **13** Lekin rœzil adœmlœr wœ ezitkœkazzaplar bœribir baxkœlarnimu alda, œzimu aldinip, barœjanseri œsœbiylixidu. **14** Lekin sœn bolsang, œgœngœn wœ toluk ixœndœrlœlgœn hœkœkœtlœrdœ qing tur; qünki bularni kimdin œgœngœnlikingni bilisœn, **15** hœmdœ balilik qaoqliringdin tartipla muköddœs yazmilarni bilip kœlding; bularning sanga Mœsih œysaçja baœlanojan etikad arkilik bolœjan nijat toœpruluk seni dana œkilaydiojanlikini bilisœn. **16** Pœtkœl muköddœs yazmilarning hœmmisi Hudanining Rohining yolyoruk-œlhœmi bilœn yezilojan bolup, u tœlim berix, tœnbih berix, hataliklarni tüzitix wœ kixilerni hœkkœniyœt yolioja baxlaxka paydiliketur. **17** Bular arkilik Hudanining adimi toluk œkorallinip, barlik yahxi œmœllœrni œkilixka tœyyar bolalaydu.

4 Mœn Huda hœmdœ tiriklœr bilœn œlœklœrni sorak œkilixka tœyyar turidiojan Mœsih œysanining aldida, xundakla Uning œkayta ayan boluxi wœ Uning œz padixahlikœ bilœn sanga xundak agah œkilip tapilaymœnki, **2** [Hudanining] sœzkalamini jakarla; wœkit-pursœt yar bœrsun-bœrmisun, uningoja jiddiy œkara. Toluk sœwr-takœt wœ tœlim-œkidœ bilœn nœsihœt œkœlin, tœnbih bœrgin, riojbœtlœndœrgin. **3** Qünki xundak bir zaman keliduki, insanlar saoqlam tœlimni anglaxka qidimay, bœlki œkulaklirioja hux yakidiojan sœzlœrni anglax üqœn œtrapioja œz xœhwœt-hœwœslirigœ uyœjun tœlim bœrgœqilœrni toplaydu. **4** Ular hœkœkœtkœ

ķulak salmay, əpsanilərni tingxaxka burmilinip ketidu.

5 Lekin sən hərkəndək əhwalda oyqaq tur, harlik-muxəkkətlərgə bərdaxlıq bər, hux həwərqining wəzipisini orunda, tapxurulojan hizmitingni hər tərəptin toluq ada kılɔjin. **6** Qünki əzümgə kəlsəm, jenim կurbanlıqning «xarab hədiyə»sidək təkülüliojan wakti yetip kəldi, mening bu dunyadin ketix waktimmu yekinlaxti. **7** Güzəl kürəxni mən kılıp boldum, yügürük musabikisining mənzilini besip boldum, birdinbir etikadni qing saklap kəldim. **8** Həzir həkkaniyilikning [oqlıbə] təji mən üçün saklinip turmakta. Uni, həkkaniy sorakqi bolojan Rəb xu künidə manga, xundakla yaloquz mangila əməs, Uning kelip ayan boluxioja təlpünüp turoqanlarning həmmisigə in'am kılıp kiygüzidu. **9** Imkaniyatning bariqə yenimoja tezdir yetip kəl. **10** Qünki Demas bu hazırlı dunyani tama kılɔlanlıkı üçün meni taxlap Tesalonika xəhīrigə kətti. Kriskis Galatiya əlkisiqə, Titus Dalmatiya əlkisiqə kətti.

(aiōn g165) **11** Yenimda yaloquz Lukə қaldı. Markusni əzüng bilən birgə elip kəl, qünki u hizmətlirimdə manga kəp əskətidu. **12** Tikikusni bolsa Əfəsus xəhīrigə əwətiwəttim. **13** Kelixində Troas xəhiridə Karpusning yenioja қaldurup қoyοqan yepinqam bilən kitablarnı, bolupmu oram terə yazmilarnı billə aloqaq kəlgin. **14** Miskər İskəndər manga tola əskilik қıldı. Rəb uningoja kilmixlirioja layik yandurmay қalmaydu. **15** Sən həm uningdin hoxyar bol; qünki u biz yətküzgən sezlirimizgə қattık karxılık kərsətti. **16** Tunji ətimlik sorakta mening aklıniximoja yardım kılıdiojan heqkim qıkmidi, həmmisi meni taxlap kətti. Bu ix ularqa hesablanmioqay! **17** Lekin Rəb mening

bilən billə turup, mən arkılık Injil jakarı toluk kılınip, bu yerdiki barlik yat əlliklərdin bolqanlarning anglixı üçün meni küqləndürdi; xuning bilən mən xirning aqzidin kutkuziwelindim. **18** Rəb meni barlik rəzil ixtin kutkuzup, ərxtiki padixahlıkioja sak yətküzidu! Xan-xərəp Uningoja əbədil'əbədgıqə mənsup bolqay! Amin! (**aiən g165**) **19**

Priska bilən Akwilaşa wə Onesiforming ailisidikilərgə məndin salam eyt. **20** Erastus Korint xəhiri də կaldi. Lekin Trofimus kesəl bolup қalqanlıktın, uni Miletus xəhiri də կaldurup կոydum. **21** Kix qüxüp kətküqə imkaniyətning bariqə bu yərgə kəlgin. Yubulus, Pudis, Linos, Klawdiya wə barlik կerindaxlardin sanga salam. **22** Rəb Əysə Məsih rohing bilən billə bolqay! Mehir-xəpkət silər bilən billə bolqay!

Tituska

1 Hudaning tallıqanlırıcıja amanət bolğan etikəd wə iħlasmənlikkə elip baridioğan həkikətning bildürülüxi üçün, Əysa Məsihning rosuli kılıp təyinləngən, Hudaning կuli bolğan mənki Pawlustin sanga salam — **2** (bu etikəd wə həkikət mənggülük həyatka baqlanıjan ümidni elip kelidi; bu mənggülük həyatni mutlək yaloğan eytmaydiqan Huda həmmə dəwr-zamanlardın ilgirila wədə kılɔjanidi; (*aiōnios g166*) **3** lekin [həzir] wədisining waktı kelip Қutkużojuqımız Huda buning kalam-həwirini Өz əmri bilən manga tapxuroğan jakar arklılık axkarılıdı) **4** — ortak etikədimizda өz oğlum bolğan Tituska salam! Huda'Atimiz wə nijatkarımız Məsih Əysadin sanga mehixərpkət wə hatırjəmlik bolğay! **5** Seni Kret arılıda қalduruxtiki səwəb, orundilip bolmioğan ixlarnı bir tərəp kılıxing üçün wə hər xəhərdə sanga tapilioğinimdək jamaətkə aksakallarnı təyinlixing üçün idi. **6** Akşakallılıkça təyinlinidioğan kixi əyibsiz boluxi, bir ayallık, pərzəntliri bolsa etikəd kılɔjuqi boluxi wə ixlirida xallaklıq kılıdioğan yaki [ata-anisioğlu] boysunmaydiqan əyibliri bolmioğan boluxi kerək. **7** Qünki jamaətning yetəkqisi Hudaning [ailisigə] oqojidar bolux süpitidə, əyibsiz boluxi kerək; baxbaxtağ əməs, terikkək əməs, hərak-xarabka berilgən əməs, zorawan əməs, nəpsaniyətqi əməs, **8** bəlki mehmandost, sahawətlik, yahxilikni səyidioğan, salmak, adil, iħlasmən wə əzini tutuwalıqan boluxi lazim. **9** U yənə saqlam təlim bilən riqbət-təsəlli berix üçün wə կarxi qikkuqilarqa rəddiyə berix üçün, tapxurulıqan təlimdiki ixənqlik kalam-səzdə qing turuxi kerək. **10** Qünki

hazir bimənə səz kılıdiqan, kixilərning kenglini owlap ezitkuluk kılıdiqan, eż beximqılık kılıdiqan kəpligən kixilər bar, bolupmu hətniliklərdin qıkkənlər bar. **11** Ularning aozını etix kerək; qünki ular haram dunyani dəp əgitixkə tegixlik bolmioqan təlimlərni əgitip, hətta pütün aililərni nabut kılmaqta. **12** Xulardin biri, yəni [Kret arılıdikilərning] əzininə bir pəyoqəmbiri: «Kretlar həmixə yaloqan səzləydiqanlar, wəhxiy hayvanlar wə hərun toymaslardur» degən. **13** Bu guwahlıq həkikəttür; xunga ularning etikadta saqlam turuxi üçün, xundakla Yəhudiyləpsanilərgə wə həkikəttin qətnigənlər toküwaloqan insaniy կaidə-bəlgilimilərgə կulak salmaslıkı üçün ularni kəttik əyibləp agahlaşdurqın. **15** Pak kixilər üçün həmmə nərsə pak; lekin buloqanoqan napaklar wə etikadsızlar üçün həqkandak nərsə pak əməstur. Qünki ularning oy-pikrlrimu, wijdanimu buloqinip kətkən. **16** Ular Hudani tonuyımız dəp dawrang kılısimu, lekin əməlliridə Uningdin tanidi; qünki ular yirginqliklər, həqgəp anglimaydiqanlar, həqkandak yahxi ixlarnı kılıxka yarimaydiqanlardur.

2 Lekin sən bolsang saqlam təlimgə kəndak uyğun yaxaxni əgitixing kerək. **2** Yaxanoqan ərlərgə, hoxyar, salmak, təmkin, etikadta, mehîr-muhəbbəttə wə səwrtakəttə saqlam boluxni tapilioqin. **3** Xuningdək, yaxanoqan ayallaroqa yürüx-turuxta ihlas-mukəddəslikkə layik boluxni, qekimqılık kılmaslıknı, hərak-xarabka berilməydiqan boluxni, güzəl ixlarnı əgətküqilər boluxni tapilioqin. **4** Buning bilən ular yax ayallaroqa ərlirigə kəyünük, balılırioqa kəyünük, salmak bolux, pak bolux,

ey ixlirini puhta қılıx, mehriban bolux wə ez ərlirigə boysunuxni əgitələydu. Xundak bolğanda Hudanıng səzi қarilanmaydu. **6** Xuningdək yax ərlərnimu salmak boluxka jekiligin. **7** Əzüngmu həmmə ixta güzəl əməlliring bilən ularoğa ülgə bolqın; təlim bərginingdə pak-diyanətlik, eojir-besik bolup, **8** həqkim կusur tapalmaydiqan, saqlam səzlərni yətküzgin; buning bilən, қarxi qikkuqilar biz toqlruluk yaman gəp kılıdioqan yərni tapalmay hijil bolidu. **9** Kullaroğa ez hojayinlirini həmmə ixta կanaətləndürüp ularoğa boysunuxni əgətkin. Ular gəp yandurmay, **10** oqrılık kilmay, əzlirining hər jəhəttə ixənqlik ikənlikini kərsətsun. Ular buning bilən Қutkuzoqumiz Hudanıng təlimatioja hər jəhəttin zinnət bolidu. **11** Qünki Hudanıng nijatni barlıq insanlaroğa elip kelidioqan mehîr-xəpkiti ayan boldi; **12** u bizgə ihlassızlıq wə bu dunyaning arzu-həwəslirini rət kılıp, hazırlı zamanda salmak, həkəaniy, ihlasmən həyatni etküzüximiz bilən, (*aīōn g165*) **13** uluöt Huda, nijatkarımız Əysa Məsihning xan-xərəp bilən kelidiojanlıkıja bolqan mubarək ümidimizning əməlgə exixini intizarlıq bilən kütüxni əgitidu. **14** U bədəl tələp bizni həmmə itaətsizliklərdin azad қılıx həmdə bizni ezi üqün pak kılıp, Əzigə mənsup bolqan, yahxi əməllərgə қızoqın intildioqan həlk қılıxka biz üqün kurban boldi. **15** Barlıq hökükgungni ixlitip bu ixlarni jakarlap eytキン, nəsihət berip jekiligin wə agahlanduroqin. Həqkim seni kəmsitmisin.

3 [Jamaəttikilərgə] xuni əslitip turoqinki, ular həkümranlaroğa wə hökükdarlaroğa boysunup, xularning səzini anglisun, hərkəndək yahxi əməllərni қılıxka təyyar

tursun, **2** həeqkimning yaman gepini kilmisun, jedəlhor bolmisun, mulayim bolsun, həmmə adəmgə hər jəhəttə meminlik kərsətsun. **3** Qünki biz əzimizmu əslidə nadan bolup, itaətsiz, azdurulqan, hərhil xəhwət-həwəslərning həm ləzzətlərning kuli bolqan, rəzillik wə həsəthorluk iqidə yaxiojan, nəprətlik bolqan həm bir-birimizdin nəprətlinidiojanlardin iduk. **4** Birak Kutkuzoluqımız Hudanıng insanlaroja bolqan mehribanlıkı wə mehiriş-muhəbbiti ayan boluxi bilən, **5** (əzimizning қandaktur həkkaniy əməllirimiz bilən əməs, bəlki Uning rəhİM-xəpkəti bilən) yengidin tuquluxta yuyuxliri wə Mukəddəs Rohıta yengilixi arkılık U bizni kutkuzdi; **6** bu Rohnı Huda Nijatkarımız Əysa Məsih arkılık wujudimizə mol կuydi. **7** Bu arkılık, Hudanıng mehiriş-xəpkəti bilən həkkaniy kılınip, mənggülük hayatka erixix ümidini tutqan mirashorlar bolduk. (*αιώνιος γ166*) **8** Bu səzlər ixənqliktür wə bu həkikətlərni alahidə təkitlixingni tələp kılımən. Xundak kılıqiningda, Huda oja etikəd kılıqanlar əzlirini yahxi əməllərni kılıxqa berilixkə kəngül bəlidü. Bu ixlar insanlar üçün güzəl wə paydılık. **9** Birak əhmikənə munazirilər, nəsəbnamilərdiki [küruq gəplər], jedəl-majralar, Təwrat կanuniqə munasiwətlik talax-tartixlardin əzüngni neri tutkin; qünki bular paydisiz wə biməniliktür. **10** Arioja bəlgünqilik kılıquqi adəmni bolsa bir-ikki ketim agahlanduroqandan keyin uning bilən bolqan bardı-kəldini üzivət; **11** qünki bundak adəmni həkikəttin qətnidi, gunah sadır kiliwatidu, xundakla əzini ezi jazaqə məhkum kılıqan dəp bilisən. **12** Artemasni yaki Tikikusni sanga mangduroqanda, mumkin kədər

tezrək Nikopolis xəhīrigə mening yeniməjə kəlgin, qünki
u yerdə ķixlimakçı boluwatimən. **13** Adwokat Zenas bilən
Apollosning səpirigə kəngül belüp himmitingning bariqə
uzatkin; kəm-kütiliri bolsa, ularning hajitidin qikkin.
14 Bizning կowmimiz mewisiz կalmaslikj үqün
hajətmənlərgə yardım kılıp, əzlirini güzəl əməllərni
kılıxka beqixlaxni əgənsun. **15** Yenimdikilərning
həmmisidin sanga salam. Etikadta bizni səyidioqlar ola
salam eyt. Mehîr-xəpkət həmminglar ola yar bolqay!

Filemonoja

1 Məsih Əysanıng məhbusı mənki Pawlus wə ķerindiximiz Timotiydin seyümlükimiz wə hizmətdiximiz Filemonoja **2** wə singlimiz Afiyaşa, səpdiximiz Arkippuska wə əyüngdə yioqılıdiqan jamaətkə salam! **3** Huda'Atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihdin silərgə mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik bolqay! **4** Rəbbimiz Əysaşa wə barlık mukəddəs bəndilərgə bolqan mehîr-muhəbbiting wə ixənq-etikədingni anglap, mən dualirimdə həmixə seni yad etip turuwatimən, sən üçün təxəkkür eytimən; **5** Bizgə nesip bolqan, Məsihni uluɔlplaydiojan barlıq yahxi iltipatni toluk tonup yetixing bilən, sening etikədning əməlliridə mərdlərqə ortaklıxixing küqəytilsun dəp dua kılımən. **6** Qünki sening mehîr-muhəbbiting manga zor huxallık wə riɔjbət elip kəldi; qünki i ķerindixim, mukəddəs bəndilərning iq-baɔjirliri sening arkılık kəp səyündürüldi. **7** Xunga, gərqə seni layik ixni կiliçka buyruxka Məsihdə jür'ətlik bolalisammu, **8** lekin yənilə muhəbbətning türkisi bilən mənki ķeri Pawlus həmdə hazırlı Əysa Məsihning məhbusı bolux süpitidə sanga iltimas kılıp etünüxni layik kərdum — **9** kixənlərdə turup tuqşan balam, yəni Onesimus toɔruluğ iltimasım bar. **10** U burun sanga paydisiz bolqan bolsimu, əmma hazır sangimu, mangimu paydılıktur. **11** Mən hazır uni — janjigirimni sening yeningoja կayturup əwətimən. **12** Hux həwərni dəp kixənlərdə turoqinimda uni sening ornungda mening hizmitimdə boluxka yenimda կaldurup կaloqum bar idi; **13** birak sening razılıkingni almay һeqnemini կiloqum yok; xundak կiloqanda sening manga կiloqan yahxiliking

mäjburiy əməs, bəlki razimənlik bilən bolidu. **15** Qünki sening Onesimustin wakitlik məhrum bolğiningning səwəbi, bəlkim dəl sening uningoja əbədil'əbədgıqə nesiwə boluxung üçün idi. (*aiōnios g166*) **16** Mening xundak deginim, uningoja kul қatarida əməs, bəlki կuldin kəp üstün — manga nəkədər səyümlük, xundakla sanga tehimu xundak bolidiojan (insaniy munasiwətlər bilən həm Rəbdə bolğan munasiwət bilən), səyümlük կerindax қatarida igə bolisən; **17** xuning üçün, əgər sən meni həmdax қatarida kərsəng, uni meni կobul կilojandək կobul կilojin. **18** Əgər burun u sanga birər yolsızlık կilojan bolsa yaki sanga կərzdar bolğan bolsa, buni mening həsabimoja yazojin. **19** Mana mənki Pawlus bu səzlərni əz կolum bilən yeziwatimən: կərzi bolsa əzüm կayturimən; lekin mən sanga əzüngning jening bilən manga կərzdar bolğiningni tiləja almaymən. **20** Xunga, əy կerindixim, mən Rəbdə səndin mənpəətkə erixməkqimən; iq-baqırırimni Məsihə səyündürgin. **21** Ixənqim səzümnı anglaydiojanlıkingoja kamil bolup wə soriqanlırimdin artuk orunlaydiojanlıkingni bilip, sanga muxundak yazdim. **22** Bulardin baxğa, manga turaloju jay təyyarlap կoyojin. Qünki dualiringlar arkılık mening silərgə կayturup beriliximni ümid կilimən. **23** Əysə Məsihkə hizmət կilojənlikü üçün zindandixim bolğan Əpafras, **24** hizmətdaxlirim Markus, Aristarhus, Demas wə Luğalardin sanga salam. **25** Rəbbimiz Əysə Məsihning mehîr-xəpkəti rohinglaroja yar bolqay!

Ibraniylarоја

1 Huda burunkı zamanlarda ata-bowilarоја pəyqəmbərlər arkılık türküm-türküm boyiqə wə nuroqun yollar bilən səz kılajan bolup, **2** muxu ahirkı künlərdə bolsa bizgə Oqlı arkılık səzlidi. U Oqlini pütkül məwjudatning mirashori kılıp bekətkən, Uning arkılık kainatlarnı yaratkan. (*aiōn g165*) **3** U Hudanıng xanxəripidin parliojan nur, Uning əyniyitining ipadisidur, U ķudrətlik səz-kalami bilən pütkül kainattiki məwjudatni əz ornida turoquzuwatkan bolup, U gunahılnı tazilax hizmitini ada kılolandın keyin, ərxtiki xanu-xəwkət igisining ong yenida olturdi. **4** Xuningdək, U pərixtılərdin kəp üstün nam-mərtiwigə miras bolup, ulardin xunqə yüksək turdi. **5** Qünki Huda [mukəddəs yazmilarda] pərixtılerning կaysisiょја: «Sən Mening Oqlumdursən, bugün Mən Seni tuqdurdum», wə yənə: «Mən Uningoja Ata bolimən, Umu Manga Oqlul bolidu» degənidi? **6** Uning üstigə, U Əzining tunjisini yər yüzigə əwətkəndə, «Barlıq pərixtılər Uningoja səjdə կilsun» degən. **7** U pərixtılər toqrluluk: — «U pərixtilirini xamallar, Hizmətkarlarını ot yalkuni կilidu», degənidi; **8** lekin Oqlı həkkidə bolsa Uningoja mundak degən: — «Sening təhting, i Huda, əbədil'əbədliktur; Sening padixahlıkingdiki xahənə həsang adalətning həsisidur. (*aiōn g165*) **9** Sən həkkaniyətni səyüp, rəzillikkə nəprətlinip kəlgənsən; Xunga Huda, yəni Sening Hudaying Seni həmrəhlıringdin üstün kılıp xadlıq meyi bilən məsih, կildi». **10** Huda Oqlıqə yənə mundak degən: — «Sən, i Rəb, həmmidin burun zeminning ulini salding,

Asmanlarni bolsa kölliring yasiqandur; **11** Ular yok bolup ketidu, Lekin Sən mənggү turisən; Ularning həmmisi kiyimdək konirap ketidu; **12** Sən ularni ton kəbi yegəp köyisən, Xunda ular kiyim-keqək yənggüxləngəndək yənggüxlinidu. Birak Sən mənggү eżgərmigüqidursən, Yilliringning tamami yoktur». **13** Yənə, U կaysibir pərixtigə: — «Mən Sening düxmənliringni təhtipəring kılmişuqə, Mening ong yenimda olturisən» — degənid? **14** Xundak ikən, pərixtilərning həmmisi pəkət nijatka miraslik қılıdiojanlar üçün hizmət қilişka [Huda təripidin] əwətilgən hizmətqi rohlar əməsmu?

2 Bu səwəbtin, allikandaq yol bilən [həkikiy yoldın] teyilip kətməslikimiz üçün, angliojan həkikətlərgə tehimu etibar қilişimiz lazim. **2** Qünki pərixtilər arkılık yətküzülgən səz-kalamning turaklıq ikənləri ispatlanıjan həmdə uningoja hərbir boysunmaslıq wə itaətsizlik қiliş tegixlik jazaqşa tartılıdijan yərdə, **3** xunqə uluq կutkuzux-nijatka etibar bərmisək, biz կandağmu [jazadin] կeqip կutulalaymiz?! Qünki bu nijatning həwiri dəsləptə Rəb arkılık ukturulıjan, həm uning həklikini biwasitə angliojanlarmu bizgə təstiklijan; **4** uning üstigə Huda bexarətlik alamətlər, karamətlər wə hərhil կudrətlik möjizilər arkılık, xundakla Өz iradisi boyiqə Mukəddəs Rohning ata қilojan iltipatliri bilən təng buningoja guwahlıq bərgən. **5** Biz dəwatkan kəlgüsü dunyani Huda pərixtilərning baxķuruxioja ətküzüüp bərgini yok; **6** bəlki bu həktə [mukəddəs yazmilarning] bir yeridə birəylən mundak guwahlıq bərgəndur: — «[I Huda], insan degən nemidi, Sən uni seçinidikənsən? Adəm balisi nemidi, Sən

uning yenişa kelip yoklaydikənsən? **7** Qünki Sən uning ornini pərixtılərningkidin azojinə təwən bekitkənsən, Sən uningoşa xan-xərəp wə xəhrətlərni taj kılıp kiydürdüngəsən; Uni қolung yasiojanlarnı idarə қilixka tiklidinq; **8** Sən barlıq məwjudatlarnı uning puti astida boysunduroğansən». Əmdi «barlıq məwjudatlarnı uning puti astida boysunduroğansən» degini, həqkandak nərsə uningoşa boysunmaslikka қaldurulmiojan, degənliktur. Birak, hazırlaq məwjudatlarning həmmisiningla uningoşa boysunoğanlığını tehi kərməywatımız. **9** Lekin biz üqün pərixtılərdin «azojinə wakıt təwən қilinojan», əlüm azablırını tartışlıçı üqün hazır xan-xərəp wə hərmət taji kiydürülgən əysani kərgüqi bolduk; qünki U Hudanıng mehîr-xəpkîti bilən həmməylən üqün əlümning təmini tetidi. **10** Qünki pütkül məwjudatlar Əzi üçünmu həm Əzi arkılığmu məwjut bolup turuwatkan Hudaşa nisbətən, nuroğun oğullarnı xan-xərəpkə baxlıqanda, ularning nijatining yol baxlıquisini azab-oğubətlər arkılık kamalətkə yətküzüxkə layık kəldi. **11** Qünki pak-mukəddəs Қiloquqi bilən pak-mukəddəs қilinoğanlarning həmmisi dərwəkə ohxax Birsidin kəlgəndur; xuning bilən U ularni «ķerindax» deyixtin nomus kilmaydu. **12** Huddi U [Hudaşa (mukəddəs yazmilarda yeziləqandək)]: «Namingni ķerindaxlırimoja jakarlaymən, Jamaət iqidə Seni nahxılarda küyləymən» degən. **13** U yənə: «Mən sanga tayinimən» wə «Kəranglar, mana Mən bu yerdə Huda Manga ata ķilojan pərzəntlər bilən billə» degən. **14** Pərzəntlər bolsa ət bilən қandin tənlik boloqaqka, Oğulmu [xu pərzəntlərningkigə] ohxaxla ət wə қandin

tənlik boldi. Bundak kilixtiki məksət, U əlüm arkılık əlüm höküğini tutğan Iblisning küqini bikar kılıp, **15** əmür boyı əlüm korkunqıdin küllükka tutulğanlarning həmmisini azadlıkkı qırırx üçün idi. **16** Qünki U dərwəkə pərixtılərgə əməs, bəlkı İbrahimning əwladlırıcı tutixidu; **17** Xuning üçün, U Hudaşa ait ixlarda rəhimdir wə sadık bax kahın boluxı üçün, həlkning gunahlırinin kəqürüm əurbanlığını berəlxı üçün, U hər jəhəttin ərindaxlırıcı ohxax kılıñixi kerək idi. **18** Qünki Əzi sinaklıarnı Əz bexidin kəqürüp, azab-okübat qəkkən bolşaqqı, U sinaklılarqa duq kəlgənlərgimu yardım berələydi.

3 Xundak ikən, əy mukəddəs ərindaxlar, ərxtin bolşan qakırıkkı ortak nesip bolşanlar, əzimiz etirap kılıqan Rosul wə Bax Kəhən, yəni Əysəşa kəngül köyup ərəngalar. **2** Huddi Musa [pəyəmbər] Hudanıng pütün ailisidə hizmət kılıqanda Hudaşa sadık bolqandək, umu əzini təyinləp hizmətkə Əyoqquqısa sadık boldi. **3** Lakin əyni bərpa kılıquqi əzi bərpa kılıqan əydinmu artuk xəhrətkə sazawər bolqinidək, Umu Musadin artuk xan-xərəpkə layikdər. **4** Qünki həmmə əynin bərpa kılıquqisi bardur; lekin pütün məwjudatning bərpa kılıquqisi bolsa Hudadur. **5** Musa bolsa hizmətkar salahiyiti bilən Hudanıng pütün ailisidə sadıqlıq bilən keyinki axkarilinidəjan ixlərə guvahlıq berix hizmitini kılıqan. **6** Lakin Məsih bolsa Hudanıng ailisigə Oşul salahiyiti bilən həküm süridü; wə əgər biz jasaritimiz wə ümidimizdin bolşan iptiharlıknı ahiroqıqə qıng tutsaq, dərwəkə Hudanıng axu ailisigə təwə bolşan bolımız. **7** Xunga, [mukəddəs yazmilarda] Mukəddəs

Rohning deginidək, Bugün, əgər silər [Hudaning] awazini
anglisanglar, **8** Əyni qaoqlarda Uni oğezəpləndürüp, qəl-
bayawanda Uni siniojan künidikidək, Yürikinglarnı қattık
ķilmanglar! **9** Mana xu yerdə ata-bowiliringlar Meni
sinidi, ispatlıdı həm Mening kılajanlırimni қırıq yil kərüp
kəlgənidi. **10** Mən xu dəwrinizar bolup: — «Bular
kənglidə daim adaxkanlar, Mening yollirimni həq bilip
yətmigən. **11** Xunga Mən oğezəplinip կəsəm iqip: —
«Ular Mening aramlikimoja կət'iy kirməydu» dedim».
12 Əmdi կərindaxlar, həqkaysinglarda yaman niyatlı
wə etikədsiz կəlb bolmisun, xundakla uning mənggү
hayat Hudadin yüz ərüməslikigə kəngül bəlünqlər; **13**
pəkət «bügün»la bolidikən, həqkaysinglər gunahning
azduruxliri bilən kənglünlərning қattık laxmaslıki üçün
hər küni bir-biringlarnı jekilənglər. **14** Dəsləptiki
hatırjəmlikimizni ahirojıqə qing tutsaqla, dərwəkə Məsih
bilən xerik bolajan bolımız. **15** Yuķirida eytiləninidək:
— «Bügün, əgər silər [Hudaning] awazini anglisanglar,
əyni qaoqlarda [Uni] oğezəpləndürgən künidikidək,
Yürikinglarnı қattık ķilmanglar!» **16** (Əmdi Uning awazini
anglap turup, Uni oğezəpləndürgənlər kimlər idi? Musa
pəyəqəmbərning yetəkqılıkida Misirdin [ķutulup] qıkkən
axu [Israillarning] həmmisi əməsmu? **17** U қırıq yil
kimlərgə oğezəpləndi? Yənilə xu gunah ətküzüp, yıkilip
jəsətləri qəldə կəlojanlarqa əməsmu? **18** Xundakla
U kimlərgə Əz aramlikimoja կət'iy kirməysilər dəp
կəsəm kıldı? Əzigə itaət kilmiojanlarnı əməsmu? **19**
Xunga bulardin kərüwalalaymizki, ularning [aramlikka]
kirməsliki etikədsizlik tūpəylidin idi).

4 Əmdi Uning aramlikjоја kirip bəhrimən bolux tooqrisidiki wədisi [bizgə] қaldurulqandin keyin, aranglardiki birərsiningmu uning nesiwisidin qüxüp қelixidin қorkunqta ehtiyat kılıaylı. **2** Qünki hux həwər huddi [qoldiki Israillarоја] anglitiloqandək bizlərgimu anglitildi. Lekin ularning anglojanliri etikad bilən yuqurulmiojanlıktın, səz-kalamning ularоја heqkandak paydisi bolmiojanidi. **3** Qünki bu aramlikķa kirgənlər bolsa — etikad kılajan bizlərmiz. Huddi Hudanıng eytkinidək: «Xunga mən əqəzəplinip kəsəm iqip: — «Ular Mening aramlikimoja kət'iy kirməydu — degən». Hudanıng əməlliri bolsa dunya apiridə bolqandila həmmisi tamamlanılandı; **4** qünki yaritilixning yəttinqi küni həkkidə mukəddəs yazmilarning bir yeridə mundak deyilgən: «Yəttinqi küni kəlgəndə, Huda həmmə əməlliridin aram aldi». **5** Yənə kelip yukarıda eytiloqandək Huda: «Ular Mening aramlikimoja kət'iy kirməydu» degənidə. **6** Buningdin kərünərlikki, Hudanıng aramlikjоја kirələydijanlar bar, əmma uning tooqrisidiki hux həwərni awwal anglojanlar itaətsizlik kılajanlığı üçün, uningoja kirəlmidi. **7** Xuning üçün, Huda ənə xu [aramlık tooqrisida] uzak wağıttin keyinki məlum bir künni «bügün» dəp bekitip, Dawut [pəyəqəmbər] arkılık yənə xundak eytən: — «Bügün uning awazini anglisanglar, Yürikinglarnı қattık қılmanglar!» **8** Əgər Yəxua [pəyəqəmbər] [Israillarnı] aramlikķa kirgüzgən bolsa idi, Huda keyin yənə bir [aramlık] küni tooqruluk demigən bolatti. **9** Kiskisi, xabat künidiki bir aramlık Hudanıng həlkini kütməktə. **10** Qünki Hudanıng aramlikjоја kirgüqilər huddi Huda «Əz əməl-

ixliridin aram alojan»dək, əzlirining ixliridin aram alidu.

11 Xunga həqkaysimizning ənə xu [Israillardək] itaətsizlik kılajan əhalidə yikilip qüxməsliki üçün, hərbirimiz bu aramlıqka kirixkə intiləyli. **12** Qünki Hudanıng səz-kalami janlıktur wə küqkə igidur, hətta jan bilən rohni, yilik bilən boğumlarnı bir-biridin ayriwetəligüdək dərijidə, hərkəndək kox bislik kiliqtin ittiktur, kəlbədiki oy-pikir wə arzu-niyətlərning üstidin həküm qılıqarənuqıdur. **13** Uning aldida həqkəndək məwjudat əqayip əməstur; bəlki bizdin hesab Aloquning kəzləri aldida həmmə ix oquq-axkarıdur. **14** Xundak boləjanıkən, xundakla ərx-asmanlardın etüp qıkkən uluq Bax Əhəminimiz, yəni Hudanıng Oqlı Əysə boləjanıkən, biz etirap kılajan etikədimizda qing turaylı. **15** Qünki bizgə təyinləngən bax əhəminimiz ajizliklirimizə hesdaxlık, kilmioquqi əməs, bəlki bizgə ohxax hərhil azdurux-sinəklərə duq kəlgən, lekin gunah sadır kılıp bəkmioquqıdur. **16** Xunga yürükimiz tok əhalda rəhəim-xəpkətkə erixix wə yardıməgə ehtiyajlıq waktimizda xapaət tepix üçün mehîr-xəpkət [ayan kılınoquqi] təhtkə yekinlixaylı.

5 Hər ketimlik bax əhəmin insanlar arisidin tallinip, həlkə wakalitən Hudaqə hismət kilişkə, yəni həlkəning atiojan hədiyələrini wə gunahlar üçün kılajan əhəmənliliklərini Hudaqə sunuxkə təyinlinidu. **2** Uning hərtərəpləp ajizlikliri boləaqkə, bilimsizlər wə yoldın qətnigənlərgə mulayimlik bilən muamilə kılalaydu. **3** Xu ajizlik üçün u həlkəning gunahları hesabığa əhəmənlilik sunoxandək, əz gunahları üçünmu əhəmənlilik sunuxkə toqra kelidu. **4** Həqbir kixi bu xərəplik mərtiwini əzlükidin almayıdu,

pəkət Hərunoja ohxax, Huda təripidin qakirilojandila uni alidu. **5** Huddi xuningdək Məsihmu bax kahin mərtiwisigə Əzini uluqlap əzlükidin erixkən əməs, bəlki Uni [uluqlıoluqi Huda] Əzi idi; U Uningoja: — «Sən Mening Oqlumudursən, bugün Mən Seni tuqdurdum» degən. **6** U [mukəddəs yazmilarning] yənə bir yeridə Uningoja: — «Sən əbədil'əbədgıqə Məlkizədəkninq tipidiki bir kahindursən» degən. (**aiōn g165**) **7** [Məsih] yər yüzidiki künlərdə, Əzini elümdin kutkuzuwelixkə կadir Bolqoqioja կattik nidalar wə kez yaxliri bilən dua-tilawətlər wə yilinixlarnı kətürdi. Uning ihlasmənlikidin dualiri ijabət kılındı. **8** Gərqə U [Hudanıng] Oqlı bolsimu, azab qekixliri arkılık itaətmən boluxni əgəndi. **9** U mana muxundak mukəmməl kılınqan bolqaqka, barlık Əzigə itaət kılqarıqlarоja mənggülük nijatni barlıkkə kəltürgüqi bolup, (**aiōnios g166**) **10** Huda təripidin «Məlkizədəkninq kahinlik tüzümi tərtipidə bax kahin» dəp jakarlandı. **11** Bu ix toopruluk eytidiojan nuroqun səzlimiz bar, lekin կulaklıringlar pang bolup kətkəqkə, bularni silərgə enik qüxəndürүx təs. **12** Qünki silər alliburun təlim bərgüqi boluxkə tegixlik bolqan qaoqdimu, əməliyəttə silər yənilə Hudanıng səz-kalamining asasiy həkikətlirining nemə ikənlikini baxķıllarning yengiwaxtin əgitixigə mohtajsilər; silərgə yirik yeməklik əməs, bəlki yənilə süt kerəktur. **13** Qünki pəkət süt bilənla ozuklinidiojanlarning bowaktin pərkə yoktur, ular həkķaniyat kalamioqa pixxiq bolmioqan qoridur, halas. **14** Birak yeməklik bolsa yetilgənlər, yəni ez ang-zehinlirini yahxi-yamanni pərk etixkə yetildurgənlər üqündur.

6 2 Xuning üçün, Məsih tooprısidiki dəsləpki asasiy təlimdə tohtap կalmay, — yəni kaytidin «əlük ixlər»din towa қılıx wə Hudaoja etikəd bəqlax, qəmüldürülüxlər, «kol təgküzüx», əlgənlərning tirildürülüxi wə mənggülük həküm-sorak tooprısidiki təlimlərdin ul salaylı dəp olturmay, mukəmməllikkə қarap mangaylı. (aiōnios g166) 3

Huda haliojanikən, biz xundak қılımız. 5 Qünki əslidə yorutulup, ərxtiki iltipattin tetiqən, Mükəddəs Rohtin nesip bolğan, Hudanıng söz-kalamining yahxılığını həm kəlgüsü zamanda ayan қılınidioğan կudratlərni hes қılıp bakkanlar əgər yoldin qətnigən bolsa, ularni kaytidin towa կildurux hərgiz mumkin əməs. Qünki ular əzəzigə қılıp Hudanıng Oqlunu kaytidin krestləp rəswa қılmağta. (aiōn g165) 7 Qünki kəp ketimlap əz üstigə yaçıqan yamojur süyini iqbən, əzidə teriəquqilaroja mənpəətlik ziraətlərni əstürüp bərgən yər bolsa Hudadin bərikət almakta. 8 Birak tikən wə կamojak əstürgən bolsa, u ərziməs bolup, lənətkə yekin bolup, akıwiti kəydürülüxtin ibarət bolidu. 9 Lekin əy səyümlüklirim, gərqə yukarıkı ixlərni tiləqə aloğan bolsakmu, silərdə buningdinmu əwzəl ixlər, xundakla nijatlikning elip baridioğan ixləri bar dəp կayil bolduk. 10 Qünki Huda қılıqan əməlliringlərni wə Uning mükəddəs bəndilirigə қılıqan wə հazirmu կiliwatkan hizmitinglar arkılık Uning nami üçün kərsətkən mehîr-muhəbbitinglərni untup կalidioğan adalətsizlərdin əməs. 11 Əmma silərning ümidinglarning toluk jəzm-hatırjəmlik bilən boluxi üçün, hərbiringlarning ahiroqıqə xundak օqeyrət կilixinglaroja intizarmiz; 12 xundakla sərəlmilərdin bolmay, bəlkı

etikad wə səwrqanlıq arkılık Hudanıng wədilirigə warislik
ķilojanlarnı ülgə ķılıdiojanlardın bolqaysılər. **13** Qünki
Huda İbrahim oja wədə ķilojanda, Əzidin üstün turidiojan
heqkim bolmioqaqka, Əzi bilən kəsəm kılıp: **14** «Sanga
qokum bəht ata ķilimən, seni qokum kəpəytip berimən»
— dedi. **15** Xuning bilən, [İbrahim] uzun wakıt səwr-takət
bilən küütüp, Hudanıng wədisigə erixti. **16** Qünki insanlar
əzliridin üstün turidiojan birini tiloja elip kəsəm kılıdu;
ularning arisida kəsəm ispat-təstik hesablinip, hər hil
talax-tartixlaroja hatimə beridu. **17** Xuningdək Huda,
Əz wədisigə warislik ķilojanlaroja Əz nixan-məksitining
əzgərməydiyanlığını tehimu oqukrak bildürүү üçün,
kəsəm kılıp wədə bərdi. **18** Xuning bilən kət'iy əzgərməs
ikki ix arkılık, kəz aldimizda կoyulajan ümidni qing tutux
üçün [halakəttin] əzimizni կaqrurup uni baxpanah ķilojan
bizlər küqlük riqbət-ilhamoja erixələymiz (bu ikki ixta
Hudanıng yalajan eytixi kət'iy mumkin əməs, əlwəttə). **19**
Bu ümid jenimizoja qing baqlanojan kemə lənggiridək
xübhisiż həm mustəhkəm bolup, [ərxtiki] ibadəthanining
[iqki] pərdisidin etüp bizni xu yərgə tutaxturidu. **20** U
yərgə biz üçün yol eqip mangoluqi Əysa bizdin awwal
kirgən bolup, Məlkizədəkning kahinlik tüzümi tərtipidə
mənggülük təyinləngən Bax Kahin boldi. (**aiōn g165**)

7 Qünki bu Məlkizədək Salem xəhirining padixahı,
xundakla əng Aliy Bolqaruqi Hudanıng kahini bolup,
İbrahim padixahılarıni yengip jəngdin kaytkanda, uning
aldoja qıkkən wə uningoja bəht tiligənidi. **2** İbrahim
bolsa erixkən barlık [oljisining] ondin bir üzüxini
uningoja atıqanıdi. [Məlkizədək degən isimning] birinqi

mənisi «həkkaniyət padixahı» degənliktur; uning yənə bir nami «Salemning padixahı» bolup, buning mənisi «amanlıq padixahı» degənliktur; **3** uning atisi yok, anisi yok, nəsəbnamisi yok, künlirining baxlinixi wə hayatining ahirlixi yoktur, bəlkı u Hudanıng Ootlıoja ohxax kılınip, mənggülük kahin bolup turidu. **4** Əmdi қaranglar, bu Məlkizədək nemidegən uluəl adəm-hə! Hətta ata-bowilirimizning qongı İbrahimımmu oljisining ondin birini uningəja atıqan. **5** Dərwəkə Lawiyning əwladlıridin kahinlikni zimmisigə aloğanlar Təwrat ənənə boyiqə həlkətin, yəni əz kerindaxlıridin İbrahimimning puxtidin bolqınıoja əkarımay tapşınını ondin bir ülüxini yiojixi əmr kılınqan. **6** Lekin bularning kəbilə-urukidin bolmiojan Məlkizədək bolsa İbrahimimdin «ondin bir ülüxi»ni əkəbul kılınqan andin Hudanıng wədilirigə igə bolqunuqı İbrahimımoja bəht tiligən. **7** Xübhisizki, bəht tiligüqi bəhtkə erixküqidin üstündür. **8** Bu yərdiki «ondin bir ülüx»ni əkəbul kılınqular elidiojan adəmlərdindur; u yərdiki «ondin bir ülüx»ni əkəbul kılınqunuqı toqrisida [mukəddəs yazmilarda] «U həyat yaxıñoqı» dəp guwahlıq berilgəndur. **9** Hətta mundak deyixkə boliduki, ondin bir ülüxni alidiojan Lawiyumu [əjdadi] İbrahimim arkılık [Məlkizədəkkə] ondin bir ülüxni bərgən. **10** Qünki Məlkizədək İbrahimni əkarxi aloğanda, Lawiyini [kəlgüsidi] puxti bolux süpitidə] yənilə İbrahimimning tenidə idi, dəp hesablaxkə bolidu. **11** Əmdi Lawiy kəbilisining kahinlik tüzümi arkılık mukəmməl həkkaniyilik kelələydiqan bolsa (qünki xu tüzümgə asaslinip Təwrat ənənəni Israil həlkigə qüxürülgənidi), keyinkı wəkitlarda Həruning kahinlik

tüzümi boyiqə əməs, bəlki Məlkizədəkning kahinlik tüzümi boyiqə baxka bir kahinning qırixining nemə hajiti bolatti? **12** Əmdi kahinlik tüzümi əzgərtılğən bolsa, uningoja [munasiwətlik] қanun-tüzümmu əzgərtilişkə toqra kelidu. **13** Qünki bu eytiliwatkan səzlər қaritilojan zat bolsa baxka bir կəbilidin bolup, bu կəbilidin həqkim kurbangahətə hizməttə bolup bakmiojan. **14** Qünki Rəbbimizning Yəhuda կəbilisidin qıkkənlikə enik; Musa bu կəbilə toqrisida kahinlikka munasiwətlik həqbir nərsə demigənidi. **15** Əmdi Məlkizədəktək baxka bir kahin qıkkən bolup, bu əzgirix munulardın tehimu roxən bolidu; **16** uning [kahinlikka] təyinlinixi ət igilirigə baqlıq əmr bilən əməs, bəlki pütməs-tügiməs həyatning կudritidin bolqandur. **17** Qünki bu həkətə [mukəddəs yazmilarda]: «Sən əbədil'əbədgıqə Məlkizədəkning tipidiki bir kahindursən» dəp guvahlıq berilgən. (**aiōn g165**) **18** Qünki aldinkı əmr-tüzüm ajizlikı wə ünümsizlikı tüpəylidin küqidin կaldurulqan **19** (— qünki Təwrat қanuni həq ixni kamalətkə yətküzəlmidi). Uning ornioja bizni Hudaşa yekinluxturidiojan, uningdin əwzəl ümid elip kelindi. **21** Uning üstigə, bu ix [Hudanıng] kəsimi bilən kapalətkə igə bolmay կalmidi (ilgiri ətkən kahinlar [Hudanıng] kəsimisiz kahin bolqanidi; lekin, Əysə bolsa Əzigə: — «Pərwərdigar xundak kəsəm iqtı, həm hərgiz buningdin yanmaydu: — «Sən əbədil'əbədgıqə kahindursən»» Degüqining kəsimi bilən kahin boldi). (**aiōn g165**) **22** Əmdi Əysə xundak uluq ix bilən əwzəl bir əhdining kepili կilindi. **23** Yənə kelip, ilgiri ətkən kahinlar kəp boluxi kerək idi; qünki ularning [hərbiri] ölüm tüpəylidin wəzipisini dawamlaxturalmay

kalojan. **24** Lekin [Əysa] mənggүгә turojaqka, Uning kahinlikı hərgiz əzgərtilməstur. (aiōn g165) **25** Xu səwəbtin, U Əzi arkılık Hudanıng aldişa kəlgənlərni üzül-kesil қutkuşuxka կadir; qünki U ular üçün Hudaşa murajiət kilişka mənggү hayattur. **26** Muxundak bir bax kahin dəl bizning hajitimizdin qikidiojan — muğəddəs, əyibsiz, əqibəsiz, gunahkarlardın neri kılınojan, ərxlərdin yüksəri elip kətürülgən kahindur. **27** U axu bax kahinlərdək hər künə aldi bilən eż gunahlıri üçün, andin həlkning gunahlıri üçün կurbanlık sunuxka möhtaj əməs. Qünki U Əzini կurbanlık süpitidə sunoqanda, həmməylən üçün buni bir yolila ada կildi. **28** Qünki Təwrat կanuni ajiz bəndə bolojan insanları bax kahin kılıp təyinləydi, lekin Təwrat կanunidin keyin kəlgən Hudanıng կəsəm-kalami mənggүgə kamalətkə yətküzülgən Oqulni bax kahin kılıp təyinlidi. (aiōn g165)

8 Eytənlimizning bax nuqtisi xuki: ərxtiki uluq Bolquqining təhtining ong təripidə olturojan xundak bir Bax Kahinimiz bar. **2** U muğəddəs jaylarda, xundakla insan əməs, bəlki Pərwərdigar tikkən həkikiy ibadət qedirining həmmisidə kahinlik hizmitini kılouqidur. **3** Hərbir bax kahin hədiyə həm կurbanlıqlar sunux üçün təyinlinidu. Xuning üçün, [bizning bu bax kahinimizningmu] birər sunidiojini bolux kerək idi. **4** Dərwəkə əgər U yər yüzidə bolsidi, hərgiz kahin bolmaytti; qünki bu yərdə Təwrat կanun-tüzümi boyiqə hədiyə sunidiojan kahinlar alliburunla bardur **5** (bu [kahinlar] hizmət kılıdiyan [ibadət qediri] pəkətla ərxtiki ixlarning kəqürülmisi wə kələnggisidur. Musa dəl bu ibadət qedirini կuruxka

baxlıojanda, Hudanıng wəhiysi uningoja kelip: «Ehtiyat
ķilojinki, bularning həmmisini sanga taođda kərsitilgən
ərnək boyiqə yasiōjin» dəp agahlanduroğan). **6** Lekin
hazır U ([kona əhdigə ait] wədilərdin əwzəl wədilər
üstigə bekitilgəq) tehimu yahxi bir əhdining wasitiqisi
bolöaqka, Uningoja berilgən kaھinlik hizmiti baxka
kaھinlarningkidin xunqə əwzəl turidu. **7** Əgər xu
dəsləpki əhdə kəm-kütisiz bolsa idi, keyinkisi üçün
orun izdəxning heqkandak hajiti bolmioğan bolatti. **8**
Lekin, Huda kona əhdini yetərsiz dəp қarap, [Israillaroja]
mundak degən: — «Mana, xu künlər keliduki, — dəydu
Pərwərdigar, — Mən Israil jəməti wə Yəhuda jəməti
üçün yengi bir əhdini əməlgə axurimən. **9** Bu əhdə
ularning ata-bowiliri bilən tüzgən əhdigə ohximaydu;
xu əhdini Mən ata-bowilirini қolidin tutup Misirdin
ķutkuzup yetəkliginimdə ular bilən tüzgənidim; qunki
ular Mən bilən tüzükən əhdəmdə turmidi, mən ulardin
nəzirimni yətkidim, — dəydu Pərwərdigar. **10** Qunki xu
künlərdin keyin, Mening Israil jəməti bilən tüzidioğan
əhdəm mana xuki: — «Mən Əz təwrat-ķanunlirimni
ularning zehin-əkligə salımən, həmdə ularning kəlbigit
pütimən; Mən ularning Hudasi bolimən, ularmu Mening
həlkim bolidu. **11** Xundin baxlap heqkim əz yurtdixiqa,
yaki əz ķerindixiqa: — «Pərwərdigarni tonuoğin» dəp
əgitixining hajiti қalmaydu; qunki ularning həmmisi,
əng kiqikidin qongioqıqə Meni bilip bolöjan bolidu; **12**
qunki mən ularning қəbihliklirigə rəhim kılımən həmdə
ularning gunahları wə itaətsizlikirini mənggүgə esimdin
qıkıriwetimən». **13** Əmdi Hudanıng bu əhdini «yengi»

deyixi burunkısını «kona» degənlikidur; əmdi waktı
ətkən, koniriojan ix bolsa uzun etməy yokılıdu.

9 Birinqi əhdidə munasiwətlik ibadət bəlgilimiliri wə
yər yüzigə təwə bolqan bir mukəddəs ibadət jayi bar
idi. **2** Buningoja bir ibadət qediri tikilgənidi; uning
mukəddəs jay dəp atalojan birinqi bəlümidə qiraoğdan,
xırə həm xırə üstidə rətləngən nanlar bolatti. **3** Uning
ikkinqi, [yəni iqki] pərdisining kəynidə əng mukəddəs
jay dəp atalojan yənə bir qedir bəlumi bar idi. **4** Xu
yərgə təwə bolqan altun huxbuyağ, wə pütünləy altun
bilən կaplanojan əhdə sandukı bar idi. Sandukning
iqidə altundin yasalojan, manna selinojan komzək,
Hərunning bih sürgən həsisi wə ikki əhdə [tax] tahtisi
bar idi. **5** [Sanduk] üstidiki «kafarət təhti»ning üstigə
xan-xərəplik «kerub»lar ornitilojan bolup, կanatliri
bilən uni yepip turatti. Əmdi bular toqrluluq təpsiliy
tohtilixning hazır wakti əməs. **6** Bu nərsilər mana
xundak orunlaxturulqandin keyinla, kahinlar qedirning
birinqi bəlümigə [(yəni «mukəddəs jay»oqa)] hərdaim
kirip, ibadət hizmitini kılıdu. **7** Birak, [«əng mukəddəs
jay» dəp atalojan] ikkinqi bəlümə pəkət bax kahin
yilda bir ketimla kiridu. Kahin u yərgə əz gunahlıları wə
həlkning nadanlıktın ətküzgən gunahlıları üçün atalojan
[kurbanlık] əkenini almay kirməydi. **8** Bu ixlar arkılık
Mukəddəs Roğ xuni kərsitip bərməktiki, bu birinqi ibadət
qediridiki tüzüm inawətlik bolup tursila, əng mukəddəs
jay oqa baridiojan yol yənilə eqilmaydu. **9** Mana bular
rəsimdək həzirki zamanni roxənləxtüridiojan bir hil obraz,
halas. Buningdin xuni kərüwelixka boliduki, bu qedirdə

sunulidiojan hədiyə wə kurbanlıklar ibadət kılıqını
wijdanida pak-kamil kılalmaydu. **10** Ular pəkət yemək-
iqməklər wə boyini suşa selixning türlük rəsmiyətlirigə
başlıq bolup, [kanun-tüzüm] tüzütülük wakğı kəlgüçilik
küqə igə kılıqan, insanlarning ətlirigila başlıq bolğan
bəlgilimə-nizamlardur. **11** Lekin Məsih bolsa kəlgüsidi ki
karamət yahxi ixlarni elip barouqi bax kahın bolup, adəm
köli bilən yasalmıqan, bu dunyaşa mənsup bolmıqan,
tehimu uluq wə tehimu mukəmməl ibadət qediriqə
kirdi; **12** Əqkə yaki mozaylarning [kurbanlıq] ənini
əməs, bəlki Əzining [kurbanlıq] əni arkılıq U (Əzilə
mənggülüq hərlük-nijatni igiligən bolup) bir yolila
mənggüğə əng mukəddəs jayqa kirdi. (*aiōnios g166*) **13** [Kona
əhdə dəwridə] əqkə wə buğılarning əni həm inəkning
külli ri napak bolğanlarning üstigə sepilsə, ularni ət
jəhətidin tazilap pak kılıqan yerdə, **14** undakta, mənggülüq
Roh, arkılıq əzini oqubarsız kurbanlıq süpitidə Hudaşa
atiqan Məsihning əni wijdaninglarnı əlük ixlardin
pak kılıp, bizni mənggü həyat Hudaşa ibadət kilişkə
tehimu yetəkliməndu?! (*aiōnios g166*) **15** Xuning üqün u
yengi əhdining wasitiqisidur. Buning bilən (insanlarning
awwallı əhdə astida sadır kılıqan itaətsizlikliri üçün
azadlıq bədili süpitidə xundak, bir əlüm bolğanıkən) Huda
təripidin qakırıloqlar wədə kılıqan mənggülüq mirasğa
erixələydu. (*aiōnios g166*) **16** Əgər wəsiyət կaldurulsa,
wəsiyət կalduroquqining əlüxi təstiklanoquqə, wəsiyət
küqə igə bolmaydu. **17** Qunki wəsiyət pəkət əlümdin
keyin küqə igə bolidu. Wəsiyət կalduroquqi həyatla bolsa,
wəsiyitining heqkandaq küqi bolmaydu. **18** Xuningşa

ohxax, dəsləpki əhdimu կan ekitiləqandila, andin küqkə
igə bolqan. **19** Qünki Musa Təwrat կanuni boyiqə
hərbir əmrini pütün həlkə ukturoqandin keyin, mozay
wə əqkilərning suşa arilaxturulqan կenini կizil yung
yipta baqlanoqan zofa bilən կanun dəsturioqa wə pütün
həlkə sepip, ularoja: **20** «Mana, bu Huda silərning əməl
kilixinglaroja əmr kılqan əhdining kenidur» — dedi.
21 U yənə ohxax yolda ibadət qedirioqa wə qedirdiki
ibadətkə munasiwətlik pütkül saymanlarning üstigə
կan səpti. **22** Dərwəkə, Təwrat կanuni boyiqə həmmə
nərsə degüdək կan bilən paklinidu; [қurbanlıq] կeni
təkülmüqə, gunahlar kəqürüm kılınmaydu. **23** Hox,
ərxtikigə təklid kılıp yasaloqan bu buyumlar muxundak
[қurbanlıqlar] bilən paklinixi kerək idi. Birak ərxtiki
nərsilərning əzi bulardin esil қurbanlıqlar bilən paklinixi
kerək. **24** Qünki Məsih ərxtiki həkikiy ibadət jayioqa
təklid kılınoqan, adəm կoli bilən yasaloqan mukəddəs
jayoqa əməs, bəlki Hudanıda huzurida bizgə wəkillik
kılıp hazır bolux üçün ərxning əzигə kirip boldi. **25** [Yər
yüzidiki] bax kahının yilmuyil əz կenini əməs, bəlki
[қurbanlıqlarning] կenini elip, əng mukəddəs jayoqa kayta-
kayta kirip turqinidək, u қurbanlıq süpitidə əzini kayta-
kayta atax üçün kirgini yok. **26** Əgər xundak kiliqning
zərüriyiti bolqan bolsa, dunya apiridə bolqandin beri
Uning kayta-kayta azab qekixigə toqra kelətti. Lekin U
mana zamanlarning ahirida gunahni yok kiliç üçün, bir
yolila Əzini қurban kiliçka otturioqa qıktı. (**aiōn g165**) **27**
Həmmə adəmning bir ketim əlüxi wə əlgəndin keyin
sorakka tartilixi bekitilgəngə ohxax, **28** Məsihmu nuroqun

kixilərning gunahlırını Əz üstigə elix üçün birlə ketim
kurbanlık süpitidə sunulojandin keyin, Əzini təlpünüp
kütkənlərgə gunahnı yok kılajan haldə nijat kəltürüxkə
ikkinqi ketim axkarə bolidu.

10 Təwrat қanuni kəlgüsiddə elip kelinidiojan güzəl
ixlarning eż əynini əməs, bəlki ularning kələnggisinila
sürətləp bərgəqkə, u tələp kılinojan, yilmuyil sunulup
keliwatkan ohxax қurbanlıklar arkılık [Hudaşa]
yekin laxmakçı bolğanlarnı hərgizmü mukəmməl
kilalmaydu. **2** Bolmisa, muxu қurbanlıklärning sunuluxi
ahirlıxatti, qünki ibadət kılouqilar pak kılınip, wijdani
yənə eż gunahlıri tüpəylidin azablanmaytti. **3** Həlbuki,
muxu қurbanlıklar yilmuyil eż gunahlırını əzlirigə əslitip
turidu. **4** Qünki buka wə əqkilərning kəni gunahlarnı
hərgiz elip taxliyalmaydu. **5** Xuning üçün, U dunyaşa
kəlgəndə mundak degən: — «Nə қurbanlık, nə atiojan
axlık hədiyəliri bolsa Sening tələp-arzuyung əməs, Birak
Sən Mən üçün bir tən təyyarlap bərding; **6** Nə kəydürmə
қurbanlıklar, nə gunah қurbanlıqidinmu səyünmiding; **7**
Xunga jawab bərdimki — «Mana Mən kəldim! — Қanun
dəsturungda Mən toqıruluk pütülgəndək — I Huda,
iradəngni əməlgə axurux üçün kəldim». **8** U yüksirdə: «Nə
қurbanlık, nə axlık hədiyəliri, nə kəydürmə қurbanlıklar
nə gunahnı tiligüqi қurbanlıklar Sening tələp-arzuyung
əməs, Sən ulardinmu səyünmiding» (bu қurbanlıklar
Təwrat қanunining təlipi boyiqə sunuluxi kerək idi)
deginidin keyin **9** yənə: «Sening iradəngni əməlgə axurux
üçün kəldim» degən. Demək, [Huda] keyinkisini küqkə igə
kılıx üçün, aldinkisini əməldin kəlduridu. **10** Hudanıng bu

iradisi boyiqə Əysa Məsihning tenining bir yolila қurban
қılınixi arkılık biz gunahṭin paklinip, [Hudaqa] atalduk.
11 Hər kahın hər küni ibadət hizmitidə turidu, xundakla
gunahlarnı hərgiz sakit կılalmaydıqan ohxax hildiki
қurbanlıklarnı [Hudaqa] kayta-kayta sunidu. **12** Birak,
bu [kahın] bolsa gunahlar üçün birlə ketimlik mənggü
inawətlik bir қurbanlıknı sunojandin keyin, Hudanıng
ong yenida olturdi; **13** U xu yərdə «düxmənliri Əz ayioğı
astida təhtipər կılinoğuzə» kütidu. **14** U muxu birlə
қurbanlık bilən Hudaqa atap pak-mukəddəs կılinoğanlarnı
mənggüğə mukəmməl կıldı. **15** [Mukəddəs yazmilarda]
[pütülgəndək], Mukəddəs Roğmu bu həkətə bizgə guwahlık
beridu. Qünki U awwal: — **16** «U künərdin keyin,
Mening ular bilən tüzidioğan əhdəm mana xuki, dəydu
Pərwərdigar; Mən Əz təwrat-қanunlirimni ularning zehin-
əkligimu salımən, Həmdə ularning kəlbigimu pütimən»
degəndin keyin, U yənə: — **17** «Ularning gunahlıri wə
itaətsizlikirini mənggüğə esimdin qikiriwetimən» —
degən. **18** Əmdi xu yolda gunahlar kəqürüm կılinoğanıkən,
gunahlar üçün қurbanlık կilixning hajitimu կalmaydu.
19 Xuning üçün, əy kərindaxlar, Əysanıng keni arkılık
əng mukəddəs jayqa kirixkə jür'ətlik bolup, **20** (U
bizgə eqip bərgən, ibadəthanining pərdisidin (yəni,
Uning ət-tenidin) etidioğan xu yipyengi, həyatlık yoli
bilən) **21** xundakla Hudanıng ailisini baxkuri dioğan
bizning uluq kahnimiz bolovanlıkı bilən, **22** dillirimiz
wijdandiki buloqunuxlardın sepilik bilən paklanıqan wə
bədinimiz sap su bilən yuyulqandək tazilanoğan һaldə
etikədninq toluk jəzm-hatırjəmliki wə səmimiyy կəlb bilən

Hudaşa yekinlixaylı! **23** Əmdi etirap kılıqan ümidimizdə təwrənməy qıng turaylı (qünki wədə Bərgüqi bolsa səzidə turquqidur) **24** wə mehîr-muhəbbət kərsitix wə güzəl ix kılıxka bir-birimizni կandak қozojax wə rişbətləndürüxni oylaylı. **25** Bəzilər adət կiliwaloqandək, jamaəttə jəm boluxtin bax tartmaylı, bəlkı bir-birimizni jekiləp-ilhamlanduraylı; bolupmu xu künining yekin laxşanlığını baykiqinqinglarda, tehimu xundak қilaylı. **26** Həkikətni tonuxka nesip bolqandan keyin, yənilə қəstən gunah ətküzüwərsək, u qaoqla gunahlar üçün sunulidiqan baxka bir kurbanlıq bolmas, **27** bəlkı bizgə қalidiqini pəkət sorak, xundakla Huda bilən қarxilik idioqlanları yəp tügitixkə təyyar turidiqan yalkunluk otnı korkunq iqidə kütüxla, halas. **28** Əmdi Musaşa qüxürülgən Təwrat қanunini kəzgə ilmiqan hərkəndək kixi ikki yaki üç guwahqining ispatı bolsa, kəngqılık қılınmayla əltürülətti. **29** Undakta, bir kixi Hudanıng Oqlını dəpsəndə kilsa, Hudanıng əhdisining қenioqla, yəni əzini pak kılıqan қanoqla napak dəp қarisa, xəpkət kılıquqı Rohni həkarət kilsa, buningdin tehimu eçir jazaşa layık hesablinidu, dəp oylimamsılər? **30** Qünki [Təwratta] «Intikam Meningkidur, kixining қilmixlirini əz bexioqla əzüm yandurimən, dəydu Pərwərdigar» wə «Pərwərdigar Əz həlkini sorakqa tartidu» degüqini bilimiz. **31** Mənggü hayat Hudanıng қollırıqla qüxüp jazalinix nəkədər dəhəxtlik ix-hə! **32** Əmdi silər yorutuluxtin keyin, azab-okubətlik, қattık kürəxlərgə bərdaxlıq bərgən axu burunkı künlərni esinglarda tutunqlar. **33** Bəzi waktılarda rəswa қılınip həkarətləx wə harlinixlarqa uqrıdinglar wə bəzi waktılarda muxundak

muamililərgə uqrıoşanlar oja dərddax boldunglar. **34**
Qünki silər həm məhbuslarning dərdigə ortak boldunglar
həm mal-mülkünglər bulanqandimu, kəlgüsidiə tehimu
esil həm yokap kətməydi ojan bağıy təəllukatka igə
bolidioşanlıqları bilgəqkə, huxallık bilən bu ixni kobul
kıldinglər. **35** Xuning üçün, jasaritinglearni yoğatmanglar,
uningdin intayın zor in'am bolidu. **36** Qünki Hudanıng
iradisigə əməl kılıp, Uning wədə ķilojini oja tuyəssər
bolux üçün, səwr-qidam ķilixingləroja toorra kelidu. **37**
Qünki [mukəddəs yazmilarda] [Huda] mundak degən:
— «Pəkət azojinə wakittin keyinla», «Kəlgüqi dərwəkə
yetip kelidu, U keqikməydu. **38** Bırak həkkəniy bolouqi
etikəd bilən yaxaydu; Lekin u kəynigə qekinsə, Jenim
uningdin səyünməydu». **39** Həlbuki, biz bolsa kəynigə
qekinip һalak bolidioşanlardın əməs, bəlkı etikəd bilən ez
jenimizni igiligənlərdindindurmız.

11 Etiqəd bolsa ümid ķilojan ixlarning reallıqtiki
ipadisi wə kərünməydi ojan xəy'ilərning dəlilidur. **2**
Qünki burunki mötiwərlirimiz kədimdə mana xu
etikəd bilən [Hudadin kəlgən] yahxi guwahlıknı
alojan. **3** Biz etikəd arkılık kainatning Hudanıng səz-
kalami bilən ornitiloşanlığını, xundakla biz kərüwatkan
məwjudatlarning kərgili bolidioşan xəy'ilərdin qıkkən
əməslikini qüxinələyəmiz. (aiən g165) **4** Etiqədi bolqaqka
Həbil Қabilningkidinmu əwzəl bir կurbanlıknı Huda oja
ati ojan; etikədi bolqaqka Huda uning atioşanlırını
təripləp, uningoja həkkəniy dəp guwahlık bərdi. Gərqə
əlgən bolsimu, etikədi bilən u yənilə bizgə gəp kılmaqta.
5 Etiqədi bolqaqka, Hənoh əlümni kərməyla [ərxkə]

kötürüldi; Huda uni kötürüp elip kətkəqkə, u yər yüzidə həq tepilmidi. Səwəbi u elip ketilixtin ilgiri, Hudani hursən kılɔjan adəm dəp təripləngənidir. **6** Əmdilikdə etikad bolmay turup, Hudani hursən қilix mumkin əməs; qünki Hudanıng aldiɔja baridiojan kixi Uning barlikioja, xundakla Uning Өzini izdigənlərgə əjrini kəyturojuqi ikənlikigə ixinixi kerək. **7** Etikadi bolɔaqqa, Nuh tehi kərülüp bəkmiojan wəkələr həkkidə Huda təripidin agahlandurulojanda, ihlasmənlik қorğunqi bilən ailisidikilərni kütkuzux üçün yoğan bir kemə yasidi; həmdə etikadi arkılık xundak kılıp pütkül dunyadikilərning gunahlıları üstidin həküm qıçırdı, xundakla etikədtin bolɔjan həkkaniyilikka mirashor boldı. **8** Etikadi bolɔaqqa, Huda İbrahimni uningoja miras süpitidə bərməkqi bolɔjan zeminoja berixkə qakırojanda, u itaət կildi; u կeyərgə baridiojanlığını bilməy turup yoloja qıktı. **9** Etikadi bolɔaqqa u wədə kılinojan zemində, huddi yağa yurtta turojandək musapir bolup qedirlarnı makan kılıp yaxidi. Hudanıng uningoja kılɔjan wədisining ortak mirashorluları bolɔjan İshak wə Yakuplarmu uning bilən birgə xuningoja ohxax yaxidi. **10** İbrahimning xundak қilixidiki səwəb, u ulları mustəhkəm bolɔjan xəhərni kütkənidir; xəhərning layihiligi həm kuroquqisi Huda Өzidur. **11** Etikadi bolɔaqqa Sarah gərqə yaxınıp қalɔjan, tuqut yexidin ətkən bolsimu, һamilidər bolux iktidarioja igə boldı; qünki u wədə kılɔjan Hudani ixənqlik dəp կaraytti. **12** Buning bilən birlə adəmdin, yəni əlgən adəmdək bolup қalɔjan bir adəmdin asmandığı yultuzlardək kəp, dengiz

sahilidiki kumdək sansız əwladlar barlıkka kəldi. **13**
Bu kixilərning həmmisi Hudaning wədə қilojanlırioja
muyəssər bolmay turupla etikadi boləjan һaldə aləmdin
etti. Birak ular hayat waktida bularning kəlgüsidiə əməlgə
axurulidiolanlığını yiraktin körüp, қuqak, ekip hursənlik
bilən kütkən wə əzlirini yər yüzidə musapir wə yoluqi
dəp axkarə eytənidi. **14** Bu bundak səzlərni қilojan
kixilərning bir wətənni təxna bolup izdəwatkanlığını
enik ipadıləydu. **15** Dərwəkə, ular əz yurtini seçinəjan
bolsa, қaytip ketix pursiti qıkkən bolatti. **16** Lekin ular
uningdinmu əwzəl, yəni ərxtiki bir makanni təlpünüp
izdiməktə. Xuning üçün, Hudaning əzlinining Hudasi
dəp atılıxidin nomus kilmaydu; qunki mana, U ular
üqün bir xəhər hazırlıqan. **17** İbrahim Huda təripidin
sinaloqinida, etikadi boləraqka oqlı Ishäkni kurbanlık
süpitidə Hudaqa atidi; gərqə u Hudaning wədilirini,
jümlidin «Sening namingni dawamlaxturidiojan nəslinq
bolsa Ishäkting kelip qıkıdu» deginini tapxuruwalıqan
bolsimu, u yənilə birdinbir oqlını kurban kilişkə təyyar
turdi. **19** Qunki u hətta Ishäk əlgən təkdirdimu, Hudaning
uni tirildürüixkə կadir ikənlikigə ixəndi. Mundakqə
eytəkanda, Ishäkni əlümdin tirildürülgəndək қaytidin
tapxuruwaldi. **20** Etikadi boləraqka, Ishäk oğulları Yakup
bilən Əsawning kəlgüsü ixlirioja həyrlik tiləp dua kıldı. **21**
Etikadi boləraqka, Yakup aləmdin etüx aldida Yüsüpning
ikki oqlining hərbiri üçün həyrlik dua kılıp, həsisioja
tayinip turup Hudaqa səjdə kıldı. **22** Etikadi boləraqka,
Yüsüp səkratka qüxüp қaloqanda, bəni Israilning Misirdin
qikip ketidiojanlığını tiləqə aldi həmdə əzinəng ustihanlıri

tooprulukmu əmr kıldı. **23** Etikadi bolqaqka, Musa tuquloganda, uning ata-anisi uni üç ay yoxurdi; qünki ular Musaning yekimlik bir bala ikənləkini kərdi, padixahning pərmanidinmu қorķıdı. **24** Etikadi bolqaqka, Musa qong bolup uluoj zat bolqandin keyin, «Pirəwning kızining oqlı» degən atakta turiwerixni rət kılıp, **25** gunah iqidiki ləzzətlərdin wakitlik bəhərimən boluxning ornişa, Hudanıng həlkı bilən billə azab qekixni əwzəl kərdi. **26** U Məsihkə қaritiləjan həkarətkə uqraxni Misirning həzinisidiki baylıklarоja igə boluxtinmu əwzəl bildi. Qünki kəzlirini [ərxtiki] in'amoja tikiwatatti. **27** Etikadi bolqaqka, u padixahning oqəzipidinmu қorķmay Misirdin qikip kətti. [Japa-muxəkkətkə] qididi, qünki Kəzgə Kərünmigüqi uning kəzигə kərünüp turoqandək idi. **28** Etikadi bolqaqka, u «tunji oqlining jenini aloquqi» [pərixtining] [Israillarоja] təgməsliki üçün [tunji] «etüp ketix» həytini etküziüp, xuningəja munasiwətlik կanni [buyrulqını boyiqə] sepip-sürkidi. **29** Etikadi bolqaqka, [Israillar] Kızıl dengizdin huddi kırıqlukta mangonandək mengip etti. Birak [ularnı қoqlap kəlgən] Misirlıklär etməkqi bolqanda suşa oqərk boldi. **30** Etikadi bolqaqka, həlk yəttə kün Yerihə xəhərinining sepilini aylanıqandan keyin sepil ərıldı. **31** Etikadi bolqaqka, pahixə ayal Rahab Israil qarlıqquqılırını dostlarqə kütüwalqaqka, itaətsizlər [bolqan ez xəhəridikilər] bilən birlikdə ھالاک bolmidi. **32** Mən yənə nemixə səzləp olturay? Gideon, Barak, Ximxon, Yəftah, Dawut, Samuil wə қalojan baxqa pəyəqəmbərlər toqrisida eytip kəlsəm wakit yətməydi. **33** Ular etikadi bilən əllərning üstidin oqalib kəldi, adalət

yürgüzdi, [Huda] wədə kılɔjanlaroja erixti, xirlarning aqzilirini etip қoydi, **34** dəhəxətlik otning yalkunini eqürdi, kiliqning tiqidin қeqip kutuldi, ajizliktin küqəydi, jənglərdə baturluk kərsətti, yat əllərning қoxunlirini teripəng kıldı. **35** [Etikadi bolqaqka], ayallar əlgən uruk-tuqjanlarını əlümdin tirildürgüzüp қayturuwaldi; birak baxkilar kəlgüsidi tehimu yahxi һalda əlümdin tiriləyli dəp, қutulux yolını rət kılıp kiyinilixka bərdaxlıq bərdi. **36** Yənə bəzilər sinilip har-məshirilərgə uqrəp қamqilandı, bəzilər hətta kixənlinip zindanoja taxlandı; **37** ular qalma-kesək kılıp əltürüldi, hərə bilən hərilinip parqilandı, sinaklarnı bexidin etküzdi, kiliqlinip əltürüldi; ular қoy-əqkə terilirini yepinqə kılɔjan һalda sərsan bolup yürdi, namratlıqta yaxidi, kiyin-ķistakkə uqridi, horlandı **38** (ular bu dunyaοja zaya kətkənid), qəllərdə, taqlarda, əngkürlərdə wə gəmilərdə sərgərdan bolup yürdi. **39** Bularning həmmisi etikadi bilən Hudanıñ Θz guwahı bilən təripləngən bolsimu, Hudanıñ wədə kılɔniioja əyni boyiqə erixkini yok, **40** Əmdiliktə Huda bizlər üçün tehimu əwzəl bir nixan-məksətni bekitkən bolup, ular bizzsiz kamalatkə yətküzülməydu.

12 Əmdi ətirapımızda guwahqılar xunqə qong buluttək bizni oruwalqaqka, hərhil eoiri yük həm bizgə asanla qirmixiwalidiojan gunahni qərüp taxlap, aldimizoja koyulqan yügürük yolını qidamlik bilən besip yügürəyli; buningda kəzimizni etikadimizning Yol Baxlioquqisi wə Takamullaxtuqquqisi bołqan Əysəoja tikəyli. U Θzini kütkən huxallık üçün kresttiki azabka bərdaxlıq bərdi həm uningda bołqan həkarətkə pisənt kilmidi. Xuning

bilən U Hudaning təhtining ong təripidə olturoquzuldi.

3 Kenglünglərning həriп sowup kətməsliki üçün, gunahkarlarning xunqə қattıq horlaxliriqa bərdaxlik Bərgüqini kengül қoyup oylanglar. **4** Gunahka қarxi kürəxlərdə tehi қan akkuzux dərijisiga berip yətmidinlar.

5 Hudaning silərgə Əz pərzəntlim dəp jekiləydiqan [mukəddəs yazmilardiki] munu səzlirini untudunglar:

— «I oqlum, Pərwərdigarning tərbiyisiga səl қarima, Əyiblənginingdə kenglüng sowup kətmisun, **6** Qünki Pərwərdigar səyginigə tərbiyə beridu, Mening oqlum dəp қobul kılqanlarning həmmisini dərriləydu». **7** Azab qəkkininglarni Hudaning tərbiyisi dəp bilip, uningoja bərdaxlik beringlar. Qünki silərning tərbiyə elixinglarning ezi Hudaning silərni oqlum dəp muamilə kılqanlığını kərsitudu. Kaysi pərzənt atisi təripidin tərbiyilənməydu?

8 Əmdi [Hudaning] tərbiyilixidə hərbir pərzəntining eż ülüxi bar; lekin bu ix silərdə kəm bolsa həkikiy oqulliridin əməs, bəlki һaramdin bolqan pərzənti bolup qikisilər. **9** Uning üstigə həmmimizning ezipizgə tərbiyə bərgən ət jəhəttiki atilirimiz bar, biz ularnimu hərmətləp kəldük. Xundak ikən, rohlarning atisioja tehimu itaət kılınmadu? Xundakta һayatımız yaxnimamdu? **10** Ət jəhəttiki atilirimiz bərhək pəkət ezi muwapiq kərgən yol boyiqə azoqinə wakit bizni tərbiyiligən. Lekin U bolsa bizgə paydilik bolsun dəp, pak-mukəddəslikidin tuyəssər boluximiz üçün tərbiyiləydu. **11** Əmdi қattıq tərbiyə berilgən waktida adəmni hux kilmaydu, əksiqə adəmni қayəqə qəmdürudu; biraq buning bilən tüzəlgənlərgə u keyin həkkaniyliktin qikkan tinq-hatırjəmlilikning

mewisini beridu. **12** Xuning üçün, «Telip sanggiliojan қolunglarnı, zəiplixip kətkən tizinglarnı ruslanglar» **13** wə «akşak»larning püküllüp қalmay, bəlkı xipa tepixi üçün pütliringlarnı tüz yollarda mangdurunglar. **14** Barlıq kixilər bilən inak ətüxkə wə pak-mukəddəs yaxaxka intilinglar; mukəddəs bolmiojan kixi hərgiz Rəbni kərəlməydu. **15** Oyojak turunglarki, həqkim Hudanıng mehîr-xəpkitidin məhərum қalmışın; aranglarda silergə ix tapkuzup silərni kəydüridiojan, xundakla kəp adəmlərni buloğap napak boluxka səwəb bolidiojan birər əq-adawət yiltizi ünmisin. **16** Aranglarda həqbir buzukluk kılıquqi yaki əzining tunji oqulluk hökükini bir wah tamakka setiwətkən Əsawdək iħlassız kixi bolmişun. **17** Qünki silergə məlumki, Əsaw keyin [atisining] həyrlik duasını elixni oyliojan bolsimu, xundakla uningoja intilip kəz yaxlirini ekitip yalwurojan bolsimu, u [bu ixlarnı ornioja] [kaltüridiojan] towa kılıx yolını tapalmay, rət kılindi. **18** Qünki silər қol bilən tutkılı bolidiojan, yalkunlap ot yenip turuwatkan həmdə sürlük bulut, karangoqluk wə kara կuyun կapliojan axu taqka kəlmidinglar — **19** (u jayda kanay sadasi bilən səzligən awaz yətküzülgəndə, bularnı angliojanlar: «Bizgə yənə səz kılınmışın!» dəp [Hudaşa] yalwuruxti; **20** qünki ular kılıojan əmrni kətürəlmidi. «Egər bu taqka hətta birər həywanning ayioji təgsimu, qalma-kesək kılıp əltürülsün» [dəp tapilanojanidi]; **21** u kərünüx xundak korkunqluk idiki, Musamu: «Bək կattik, korkup օjal-ojal titrəp kəttim» degənidir). **22** — Silər bəlkı Zion teojoja, yəni mənggü həyat Hudanıng xəhiri — ərxtiki

Yerusaleməja, tümənligən pərixtılərgə, **23** isimliri ərxtə pütülgən tunji tuqulmuşlarning həyt-mərikə huxallıkıda jəm kılıqan jamaitigə, həmməylənninq sorakqısı Hudaşa, takamullaxturuloğan həkkəniy kixilərninq rohlırija **24** wə yengi əhdining wasitiqisi Əysaşa, xundakla həm Uning sepilgən ķenioja kəldinglar. Bu kan Həbilningkidin əwzəl səz kılıdu. **25** Bu səzni kılıqunu rət kılmaslikınglar üçün diqqət kilinglar. Qünki yər yüzidə əzlirigə wəhiy yətküzüp agahlanduroğunu rət kılıqanlar jazadin ķeqip ķutulalmışqan yərdə, ərxtə bizni agahlanduroğudin yüz ərüsək, həlimiz tehimu xundak bolmamdu? **26** Əmdi xu qaođda Hudanıng awazı zeminni təwritiwətkənid; lekin əmdi U: «Əzüm yənə bir kətim zeminnila əməs, asmannimu təwritimən» dəp wədə kıldı. **27** «Yənə bir kətim» degən bu səz təwrítılıdıcıqların, yəni yaritiloğan nərsilərning təwrítılıxi bilən yoktilidiqanlığını, təwrətkili bolmaydiqan nərsilərning mənggү muğim bolidioğanlığının ibarət mənini bildüridi. **28** Xuning üçün, təwrətkili bolmaydiqan bir padixahlılkça tuyəssər bolup, mehîr-xəpkətni qing tutup bu arkılık ihlasmənlik wə əyminx-ķorķunq bilən Hudani hursən kılıdioğan ibadətlərni ķılaylı. **29** Qünki Hudayımız həmməni yəwətküqi bir ottur.

13 Aranglarda kərindaxlıq mehîr-muhəbbət tohtimisun.

2 Natonux kixilərgə mehmandost boluxni untumanglar. Qünki bəzilər xu yol bilən bilməstir pərixtılərni mehman kılıqan. **3** Zindanoja taxlanoğanlarnı ular bilən billə [zindanda] zənjirləngəndək yad etinglar. Horlanoğanlarnı

ezünglarmu təndə turuwatkan bəndə süpitidə yad etip turunglar. **4** Həmmə adəm nikahka hərmət ķilsun, ər-hotunlarning yatidiojan yeri daqsız bolsun; qünki Huda buzukqılık ķilojuqlar wə zina ķilojuqlardın hesab alidu. **5** Mengix-turuxunglar pulpərəsliktin haliy bolsun, barioja կanaət қilinglar. Qünki Huda mundak degən: «Səndin əsla ayrılmaymən, Seni əsla taxlimaymən». **6** Xunga, yürəklik bilən eytalaymizki, «Pərwərdigar mening Yardəmqimdir, heq korkmaymən, Kixilər meni nemə ķıalisun?» **7** Silərgə Hudanıng səz-kalamını yətküzgən, silərning yetəkqiliringlarnı esinglarda tutunglar. Ularning mengix-turuxining mewə-nətijisigə kəngül կoyup կarap, ularning etikadını ülgə қilinglar: — **8** Əysə Məsih tünüğün, bügün wə əbədil'əbədginqə əzgərməydu!

(aiōn g165) **9** Xuning üçün, hərhil օøyriy təlimlər bilən eziqturulup kətmənglər; qünki insanning կəlb [kurbanlıkkə has] yeməkləklər bilən əməs, bəlkı Hudanıng mehîr-xəpkəti bilən կuwwətləndürülgini əwzəl. Qünki bundak yeməkləklərgə berilip keliwatkanlar ulardin һeqəndək payda kərgən əməs. **10** Bizlərning xundak bir kurbangahımız barkı, ibadət qedirida hizməttə bolğanlarning uningdin yeyix һoçukı yoktur. **11** Qünki gunah tiləx süpitidə soyuloqan, կeni bax kahin təripidin əng mukəddəs jayoja elip kirilgən kurbanlık haywanlarning teni bolsa կarargahning sırtıqə elip qikilip kəydürülətti. **12** Xunga Əysamu Өz կeni bilən həlkni paklap Hudaqə atax üçün, xəhər dərwazisining sırtida azab qekip əldi. **13** Xundaq ikən, bizmu կarargahning sırtıqə qikip, Uning yenioja berip, Uningoja կaritiloqan

häkarətkə ortak bərdaxlıq berəyli. **14** Qünki yər yüzidə mənggü məwjud turidiojan xəhərimiz yok, bəlkı kəlgüsidi ki xəhərgə intilməktimiz. **15** Xunga, Məsih arkılıq Huda oja қurbanlıq süpitidə mədhiyilirimizni tohtawsız ataylı, yəni əz ləwlirimizning mewisi süpitidə Uning namini etirap kılaylı. **16** Əmdi həyr-sahawət қılıxni wə baringlardin ortak təkşimləxni untumanglar. Qünki Huda bundak қurbanlıqlardin hursən bolidu. **17** Yetəkqiliringlar oja itaət kılıp, ular oja boy sununglar. Qünki ular əz hizmitidin Huda oja hesab beridiojanlar bolup, həmixə jeninglardin həwər elixka oyqak turidu. Ularning bu ixi կayoqu-ələm bilən əməs (qünki undak bolsa silərgə həq payda yətküzülməydu) bəlkı huxal-huramlik bilən elip berilsun. **18** Biz üçün dua kılıp turunglar; qünki wijdanımızning pak ikənlikiga, hərbir ixlarda toqra yolda mengixni halaydiojanlıqımız oja կayil kılinduk. **19** Yeninglar oja patrak kaytip berixim üçün, dua қılıxinglarni alahidə ətünimən. **20** Əmdi mənggülük əhdining əni bilən կoy padisining katta padiqisi bolqan Rəbbimiz Əysani əlümdin tirildürgüqi, hatırjəmlilikning Igisi bolqan Huda (*aiōnios g166*) **21** Əysa Məsih arkılık silərgə Əzini hursən қılıdiqan ixlarnı қıldurup, silərni hərbir yahxi əməldə takamullaxururup iradisining ijraqılıri կiləy! Məsihkə əbədil'əbədgıqə xan-xərəp bolqay! Amin! (*aiōn g165*) **22** Silərdin ətünimənki, i kərindaxlirim, bu nəsihət səzümgə eçir kərməy կulak salqaysılər; silərgə muxunqılıkla səzlərni yazdim, halas. **23** Kərindiximiz Timotiyning zindandin կoyup berilgənlikidin həwərdar bolqaysılər. Yekinda yenimoja kelip կalsa, mən silərni yoklap baroqinimda u mən bilən

billə baridu. **24** Barlıq yetəkqiliringlar wə barlıq mukəddəs bəndilərgə salam eytkaysılər. Italiyədin kəlgənlər silərgə salam yollidi. **25** Mehîr-xəpkət həmmüngalarqa yar boløy!

Amin!

Yakup

1 Hudaning wə Rəbbimiz Əysa Məsihning կuli boloqan mənki Yakuptin tarkak turuwatqan muhajir on ikki қəbiligə salam! **2** I қerindaxlirim, hərkəndək sinaklar oja duq kəlsənglər, buni zor huxallıq dəp bilinglər. **3** Qünki silərgə məlumki, bundak etikədinglarning sinilixi silərdə səwr-qidamlıq xəkilləndürudu; **4** səwr-qidamlıqning hisliti կəlbinglarda turup xundak pixip yetilsunki, xuning bilən silər pixqan, mukəmməl wə kəm-kutisiz bolisilər. **5** Birak əgər aranglardiki birsi danalikka mohtaj bolsa, həmmigə sehiylik bilən beridioqan xundakla əyibliməydioqan Hudadin tilisun. Xuning bilən uningoja qoçum ata kılınidu. **6** Birak u həq delioqul bolmay ixənq bilən tilisun; qünki delioqul kixi huddi xamalda urulup uyan-buyan yəlpüngən dengiz dolküniqə ohxaydu. **7** Undak kixi Rəbdin birər nərsigə eriximən, dəp həq hiyal kilmisun; **8** undaklar üjmə kəngül bolup, barlık yollırıda tutami yok adəmdur. **9** Namrat boloqan қerindax əzining yüksəriqə kətürülgənlilikigə təntənə kılsun; bay boloqan қerindax bolsa, əzining təwən kılinoqanlıqiqə təntənə kılsun, qünki u ot-qəplərning qeqəkliridək tozup ketidu. **11** Kuyax qıkıp kiziqanda, ot-qəplərni կurutidu, gülliri tozup ketidu-də, uning güzəlliki yokılıdu; bay adəmlər huddi xuningqə ohxax, əz hələkqılıkida yokılıdu. **12** Sinaklar oja [səwrqanlıq bilən] bərdaxlıq bərgən kixi nəkədər bəhtlik-hə! Qünki u sinakṭin ətkəndin keyin, [Huda] Əzini seygənlərgə wədə կilojan hayat tajioja muyəssər bolidu. **13** Adəm azduruluxka duq kəlgəndə «Huda meni azduruwatidu» demisun. Qünki Huda yaman

ixlar bilən azduruluxi mumkin əməs həm baxçılarnı azdurmaydu. **14** Bəlkı birsi azdurulğında, ez həwəs-nəpsi կօզօլիլ, ularning kəynigə kirgən bolidu; **15** andin həwəs-nəps həmilidar bolup gunahni tuşıldı; gunah əsüb yetilip, olümgə elip baridu. **16** Xunga səyümlük ərindaxlirim, aldinip կալմանգlar! **17** Barlık yüksək sehiylilik wə hərbir mukəmməl iltipat yüksəridin, yəni [asmandiki] [barlık] yorukluklarning Atisidin qüxüp kelidu; Uningda həqkandak əzgirix bolmayıdu yaki Uningda «aylinix» bilən həsil bolidiojan kələnggilərmə bolmayıdu. **18** U bizni [Əzi yaratkan barlık] məwjudatlarning iqidə Əzigə dəsləp pixkən mewidək bolsun dəp, Əz iradisi boyiqə bizni həkikətning səz-kalami arkılık tuşdurdi. **19** Xuning bilən, i səyümlük ərindaxlirim, hər adəm anglaxka tez təyyar tursun, sezləxkə aldirimisun, oğezəplinxkə aldimisun. **20** Qünki insanning oğzipi Hudanıng həkkaniyilikini elip kəlməydu. **21** Xuning üçün, barlık iplaslıklarnı wə կjininglarqa patmaywatkan rəzillikni taxlanglar, [kəlbinqarda] yiltiz tartkuzulğan, silərni kutkuzalaydiojan səz-kalamni kəmtərlik-məminlik bilən kobul kilinglar. **22** Əmma əz-əzünglarnı aldap pəkət səz-kalamni angloquqlardin bolmanglar, bəlkı uni ijra kılquqlardın bolunglar. **23** Qünki birsi səz-kalamni anglap koyupla, uni ijra kilmisa, u huddi əynəktə əzining əyni kiyapitigə karap koyup, ketip կalojan kixigə ohxaydu; qünki u əz turkiqə karap bolup, qikipla, xu həman əzining կandak ikənlikini untuydu. **25** Lekin axu kixilərni ərkinlikkə erixtüridiojan mukəmməl կanunoqa əstayıdillik bilən dawamlık karap, untuoqak angloquqi bolmay, bəlkı

uning iqidə yaxap ijra kılıqıqı bolğan kixi ixlidə bəhtlik kılınidu. **26** Birsi əzini iħlasmən adəmmən dəp hesablıqan, lekin tilini tizginlimigən bolsa, əzini ezi aldaydu; bundak kixining iħlasmənlik biħudiliktur. **27** Huda'Atimizning nəziridiki pak wə daqsız iħlasmənlik xuki, kiyinqiliqtä қalojan yetim-yesir, tul hotunlarni yoklap, ularoja oħomhorluk қilix wə əzini bu dunyaning bulqixidin daqsız saklaxtur.

2 Kərindaxlirim, xan-xərəp Igisi bolğan Rəbbimiz Əysa Məsihning etikad yolunu tutkanikənsilər, adəmning taxķi kiyapitigə karap muamilə kılıdiojanlardın bolmanglar. **2** Qünki sinagoginglarqa altun üzük takiojan, esil kiyengən bir bay bilən təng jul-jul kiyengən bir kəmbəqəl kirsə, **3** silər esil kiyengənni ətiwarlap «Tərgə qikip oltursila!» desənglar, kəmbəqəlgə, «U yərdə tur!» yaki «Ayaq təripimdə oltur!» desənglar, **4** əzara ayrimiqiliq қilojan wə insanlar üstidin yaman niyat həküm qıkaroluqılardın bolğan bolmamsilər?! **5** Қulak selinglar, i səyümlük kərindaxlirim — Huda bu dunyadiki kəmbəqəllərni etikadta bay bolux həmdə ularni Əzini səygənlərgə berixkə wədə қilojan padixahlıkioja mirashor boluxka talliojan əməsmu? **6** Biraq silər kəmbəqəllərni kəzgə ilmidinglar! Baylar silərni əzgən wə sot-soraklaroja sərigən əməsmu? **7** Üstünglərgə կoyulojan axu mubarək naməja kupurluk қiliwatkanlar yənə xu [baylar] əməsmu? **8** Muķəddəs yazmilardiki «қoxnangni əzüngni səygəndək səy» degən xahənə қanunoja həkikiy əməl kilsanglar, yahxi қilojan bolisilər. **9** Lekin kixilergə ikki hil kəz bilən қarisanglar, gunah қilojan bolisilər, Təwrat қanuni

təripidin hilaplik kılıoluqilar dəp bekitilisilər. **10** Qünki bir kixi pütün Təwrat қanunişa əməl қildim dəp turup, [hətta] uningdiki birla əmrgə hilaplik kilsa, u pütün қanunuşa hilaplik kılıoluqi hesablinidu. **11** Qünki: «zina kılma» Degüqi həm «katillik kılma»mu degən. Xunga, zina kilmisanglarmu, lekin katillik kılıjan bolsanglar, yənilə [pütün] Təwrat қanunişa hilaplik kılıjan bilən barawər bolisilər. **12** Xunga söz-əməlliringlar adəmni ərkinlikkə erixtüridijan қanun aldida sorak kılınidiojanlarning salahiyitigə uyğun bolsun. **13** Qünki baxxılaroşa rəhİM kılımijanlarning üstidin qıkıradiojan həküm rəhimsiz bolidu. Əmdi «rəhİM kılıx» «həküm qıkrix»ning üstidin əqəlibə kılıp təntənə kılıdu. **14** I kərindaxlirim! Birsi aqzida, «Məndə etikəd bar» dəp turup, əmma [uningda] [munasip] əməlliri bolmisa, uning nemə paydisi? [Bundak] etikəd uni kütküzalamdu? **15** Əmdi əgər aka-uka yaki aqasingillardın biri yalingaq kalsa yaki kündilik yeməkliki kəm bolsa, silərdin biri ularoşa: «[Hudaşa] amanət, kiyiminglar pütün, korsikinglar tok kılınoay!» dəp koyupla, tenining hajitidin qıkımsa, buning nemə paydisi? **17** Xuningşa ohxax yalouz etikədla bolup, [uningşa] [munasip] əməlliri bolmisa, [bundak etikəd] əlük etikədtur. **18** Lekin bəzibir adəmlər: «Səndə etikəd bar, məndə bolsa əməl bar» dəp [talixidu]. Lekin mən: «Əməlsiz bolğan etikədingni manga kərsitə keni?!», «Mən etikədimni əməllər bilən kərsitimən» dəymən. **19** — Sən «Huda bir» dəp ixinisən — Barikalla! Lekin hətta jinlarmu xuningşa ixinidu, xundakla қorkup dir-dir titrəyduqu! **20** Əy, kuruk hiyal adəm! Əməlliri yok etikədnin əlük

etikad ikənlilikini қағанму bilərsən? **21** Atımız İbrahim əz oğlı İshäkni қurbangah üstigə sunoqanda əz əmili arkılık həkkaniy dəp jakarlanqan əməsmu? **22** Əmdi xuni kərüwelixkə boliduki, uning etikadi munasip əməllərni kıldı wə etikadi əməllər arkılık mukəmməl kılindi. **23** Mana bu ix [Təwrattiki]: «İbrahim Hudaşa etikad kıldı. Bu uning həkkaniylikı hesablandı» degən yazmini ispatlaydu, xundakla u «Hudanıng dostı» dəp ataldi. **24** Buningdin xuni kərələysilərki, insanlar etikadi bilənla əməs, bəlki əməlliri bilən həkkaniy dəp jakarlinidu. **25** Muxuningə ohxax, pahixə ayal Rahab [İsrail] qarlıq uqılırını əz əyidə kütüp, ularni baxka yol bilən қaquruwətkənlikü üçün, u ohxaxla ix-əmili bilən həkkaniy dəp jakarlanqan bolmamdu? **26** Tən roh bolmisa əlük bolqandək, əməlliri yok etikadmu elüktur.

3 Kərindaxlirim, aranglardin kəp kixi təlim bərgüqi boliwal manglar! Qünki silərgə məlumki, biz [təlim bərgüqilər] baxkilardin tehimu қattık sorakqa tartilimiz. **2** Qünki həmmimiz kəp ixlarda hatalixip putliximiz. [Halbuki], əgər birsi tilda hatalaxmisa, u kamalətkə yətkən, pütkül tenini tizginliyəligən adəm bolidu. **3** Mana, biz atlarnı əzimizgə bekindurux üçün aqzioqa yugən salımız; buning bilən pütkül tənlirini [halıqan tərəpkə] buriyalaymiz. **4** Mana, kemilərgimu қaranglar; xunqılık yoqan bolsimu, yənə kelip dəhəxətlik xamallar təripidin urulup həydilidioqan bolsimu, lekin rolqi kəyərgə ularni həydəy desə, u kiqikkınə bir rol arkılık uni halıqan tərəpkə buraydu. **5** Xuningə ohxax, gərqə til [tenimizning] kiqik bir əzasi bolsimu, lekin tolimu yoqan

səzləydu. Kiqikkinə bir ot uqkunining qong ormanoja ot tutaxturalaydiojanlığını oylap bekinqilar! **6** Til — dərwəkə bir ottur; u əzalirimiz arisidin orun elip қəbihlikkə tolojan bir aləm bolidu. U pütkül tənni bulqıoluqidur; u dozah otidin tutaxturulup, pütkül təbiətning qakıja ot tutaxturidu! (**Geenna g1067**) **7** Qünki hərtürlük haywanlar həm uqar-kanatlar, əmiligüqi haywanlar həm dengizdiki məhluklar insaniyət təripidin kəndürülməktə həmdə kəndürülgənidi. **8** Əmma tilni həqkim kəndürəlməydu; u tinimsiz rəzil bir nərsə bolup, janıja zamin bolidiojan zəhərgə tolojandur. **9** Biz tilişim bilən Pərvərdigar Atimizoja xanu-təxəkkür kayturımız, wə yənə uning bilən Hudanıng obrazida yaritilojan insanlarnı karəqayımız. **10** Demək, ohxax bir eoqizdin həm təxəkkür-mubarək həm lənət-karəqax qikidu. I kerindaxlirim, bundak bolmaslığı kerək! **11** Bir bulak ohxax bir kəzdin birlə wakitta tatlıq həm kirtak su qıkıramdu? **12** I kerindaxlirim, ənjür dərihi zəytunning mewisini bərməydu, yaki üzüm teli ənjürning mewisini berələmdü? Həm tuzluk [bulak] tatlıq sunimu qıkıralmaydu. **13** Aranglarda kim dana wə pəmlik? Pəzilətlik yürüx-turuxidin u danalıqka has bolojan məmin-kəmtərlik bilən əməllirini kərsətsun! **14** Lekin əgər kəlbinglarda aqqık həsəthorluq wə jedəl-majira bolsa, əmdi yalqan səzlər bilən həkikətni yokça qıqərmanglar, mahtan manglar. **15** Bundaq «danalıq» ərxtin əməs, bəlki dunyaqla, insan təbiiyitigə has bolup, jin-xəytandin kəlgəndur. **16** Qünki həsəthorluq wə jedəl-majira bolojanla yerdə қalaymikanqılıq wə hərhil rəzilliklər bolidu. **17** Lekin ərxtin kəlgən danalıq bolsa,

u aldi bilən paktur, u yənə tinqlikpərwər, hux peil, baxkilarning pikrigə կuliki oquk, rəhimdil bolup, yahxi mewilər bilən toləjan, uningda tərəpbazlıq yaki sahtipəzlik yoktur. **18** Həkkaniyilik urukliri tinqlikpərwərlər arisida qeqilip, tinqlik iqidə mewə beridu.

4 Aranglardiki urux wə majiralar nədin kelip qikidu? Bu dəl tən əzaliringlar iqidə jəng kiliwatkan arzu-həwəsliringlardin əməsmu? **2** Silər arzu-həwəs kılısilər, lekin arzu-həwəsliringlarqa erixməysilər; adəm olturisilər, həsət kılısilər, lekin erixəlməysilər; jedəl-majira qikirip jəng kılısilər. Erixməysilər, qünki tiliməysilər. **3** Tilisənglarmu erixəlməysilər, qünki əz arzu-həwəsliringlarnı կandurux üçün rəzil niyətlər bilən tiləysilər. **4** Əy zinahorlar! Bu dunya bilən dostlixixning əməliyəttə Huda bilən düxmənlixix ikənlikini bilməmtinqlar? Kimdikim bu dunyani dost tutmaqqi bolsa, əzini Hudanıng düxmini kılıdu. **5** Muğəddəs yazmilarda: «[Huda] կəlbimizgə makan kıldurojan Roh naqar arzu-həwəslərni kılamdu?» degən səz silərqə bikar deyilgənmu? **6** Lekin [Huda] bərgən mehîr-xəpkət buningdin üstün turidu. Xuning tüpəylidin muğəddəs yazmilarda: «Huda təkəbburlarqa կarxidur, lekin məmin-kəmtərlərgə xəpkət kılıdu» dəp yeziloğandur. **7** Xuning üçün, Hudaşa boysununglar. Xəytanoşa կarxi turunglar; [xundak կilsanglar] u silərdin қaqidu. **8** Hudaşa yekinlixinglar, Hudamu silərgə yekinlixidu. Əy gunahkarlar, [gunahtin] կolunglarnı yuyunglar; əy üjmə kəngüllər, կəlbinglarnı pak կilinglar. **9** [Gunahlıringlaroşa] կayoşu-həsrət qekinglar, haza tutup

yiqlanglar, külkənglarni matəmgə, huxallıqınlarnı
ķayoluqa aylandurunqlar. **10** Rəbning aldida əzünglarnı
tewən tutunglar wə xundak ķılçanda U silərni üstün
ķılıdu. **11** I ķerindaxlar, bir-biringlarnı səkmənglər.
Kimdikim ķerindixini səksə yaki uning üstdin həküm
ķılsa, Təwrat ķanuninimu səkkən wə uning üstdin
həküm ķılçan bolidu. Xundak ķilip ķanun üstdin [toqra-
natoqlra dəp] həküm ķilsang, ķanunoqa əməl ķılçuqi
əməs, bəlki əzüngni [uning üstdin] həküm ķılçuqi
ķiliwalıjan bolisən. **12** Kütkuzuxka wə ħalak ķılıxka կadir
bołjan, ķanun Tüzgüqi wə həküm Ķılçuqi pəkət birdur!
Xundak ikən, sən baxķılar üstdin həküm ķılçudək
zadi kimsən? **13** Həy, «Bügün yaki ətə palani-pükünü
xəhərgə barımız, u yerdə bir yil turup, tijarət ķilip payda
tapımız» degüqilər buningə qałak selinglar! **14** Əy
ətə nemə bolidiojanlığını bilməydiolanlar, həyatinglər
nemigə ohxaydu? U huddi əqil-pal pəyda bolup yokap
ketidiojan bir parqə tuman, halas. **15** Buning ornioqa,
«Rəb buyrusə, həyat bolsak, uni ķilimiz, buni ķilimiz»
deyixinglər kerək. **16** Lekin əmdi silər ħazır undak yoqan
gəpliringlər bilən mahtinisilər. Bundaq mahtinixlarning
həmmisi rəzil ixtur. **17** Xuningdək kimdikim məlum
yahxi ixni ķılıxka tegixlik dəp bilip turup ķilmiojan bolsa,
gunah ķılçan bolidu.

5 Əy baylar, qałak selinglar! Bexinglarqa qüxiciojan
külpətlər üçün dad-pəryad kətürüp yiqlanglar. **2**
Baylıkinglər qirip kətti, kiyim-keqikinglarnı küyə yəp
kətti, **3** altın-kümüxliringlarnı bolsa dat bastı, bu
dat [kiyaməttə] əzünglarqa қarxi guwahlıq berip,

gexünglarni otta keydürülgəndək yəwetidu. Silərning bayılıqlarnı toplixinglar ahirkı künlərdə boldi! **4**
Mana, etizliklarda ixləp həsul yiğkanlar oja hiyanət kılıp ix həkəlirini bərməy kəldinglər. Bu tutuwelinəjan hək üstünglardin pəryad kətürməktə, xuningdək ormiqilarning nalə-pəryadlırı samawi қoxunlarning Sərdarı boləjan Pərwərdigarning կulikişa yətti.
5 Silər bu dunyada həxəmətqılık wə əyx-ixrət iqidə yaxap keliwatisilər. [Koylar] boozuzlax künigə təyyarlanəndək, silərmə boozuzlinix künigə əzünglarnı bordap keliwatisilər. **6** Silər həkkaniy bolouqını gunahka məhkum kılıp, əltürüp kəldinglər; u silərgə karxılık kərsətməydu. **7** Xunga, kərindaxlar, Rəbning kayta kelidişən künigiqə səwr-takət kılıp turunglar. Mana, dehən kixi yərning esil mewisini kütidu; yər dəsləpki wə keyinkı yaməqurlar oja tuyəssər bolouqə uni intizarlıq bilən səwr-takət iqidə kütidu. Silərmə səwr-takət kılıp կəlblinglarnı mustəhkəm kilinglər. Qünki Rəbning kayta kelixi yekinlap qaldı. **9** Kərindaxlar, əzünglər sorakka tartımaslıkinglər üçün bir-biringlardin aqırınmanglar; mana, Sorak Kıləquqi ixic aldida turidu. **10** Pərwərdigarning namida sezligən burunkı pəyələmbərlərning կandak, azab-okubət tartkanlığı, xundakla səwr-takət kılıqanlığını ülgə kilinglər. **11** Biz mana muxundaq [səwr-takət bilən] bərdaxlık bərgənlərni bəhtlik dəp hesablaymız. Ayupning azab-okubətkə կandak, səwr-takət bilən bərdaxlık bərgənlərini angloqansilər wə Pərwərdigarning uningoja ahirkı kılıqinini, xundakla «Pərwərdigarning iq-baoqri xəpkət wə rəhimdillik bilən

tolojan»likini kergənsilər. **12** Əmdi i ķerindaxlirim, əng muhimi, ķesəm kilmanglar — nə asman nə zemin nə həqkandak baxka nərsilərning nami bilən ķesəm kilojuqi bolmanglar, bəlki «bolidu» desənglar həkikiy «bolidu» bolsun, «yak» desənglar həkikiy «yak» bolsun. Xundak kilojanda, [Hudaning] jazasioqa qüxməysilər. **13** Aranglarda azab tartkuqi kixi barmu? U dua ķilsun. Huxal yürüwatkanlar barmu? U kuy-mədhijə nahxilirini eytsun. **14** Aranglarda aqırıq-silaklar barmu? Ular jamaətning akşakallirini qakırtıp kəlsun; ular Rəbning namida uning [bexioqa] may sürüp məsih kılıp dua ķilsun. **15** Xundak kılıp iman-ixənq bilən ķilinojan dua bimarni sakaytidu, Rəb uni ornidin turoquzidu. Əgər bimar gunahlarni kilojan bolsa, bular kəqürüm ķilinidu. **16** Xuning üçün etküzgən gunahlırlınları bir-biringlar oja ikrar ķilinglar wə xipalik tepixinglar üçün bir-biringlar oja dua ķilinglar. Həkkaniy adəmning duasi zor kūq wə qong ünümğə igidur. **17** Ilyas pəyojəmbərmu bizgə ohxaxla insaniy təbiətlik idi. U yamoqur yaqmışın dəp ihlas bilən dua ķildi; nətijidə, zeminoja üç yil altə ay həq yamoqur yaqmidi. **18** Andin u yənə dua ķildi wə yamoqur ķayta yaqdı, yərmu hosul-mewisini yənə bərdi. **19** Қerindaxlirim, aranglarda birsi həkikəttin qətnigən bolsa, wə yənə birsi uni [həkikətkə] ķaytursa, **20** Muxundak kixi xuni bilsunki, gunahkar kixini azoqan yolidin ķayturup əkəlgüqi xu kixinin jenining əlümdin ķutuluxioqa wə nuroqun gunahlarning yepip կoyulixioqa səwəbqi bolidu.

Petrus 1

1 Əysa Məsihning rosuli bolqan mənki Petrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya wə Bitiniyə əlkiliridə tarkak yaxawatqan musapir bəndilərgə salam. **2** Silər Huda'Atining aldin bilgini boyiqə tallinip, Roh təripidin pak-mukəddəs kılindinglar. Buningdin məksət, silərning Əysa Məsihning itaitidə boluxunglar wə əkenining üstünglaroja sepilixi üçündür. Mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik silərgə həssiləp ata kılınoqay! **3** Əzining zor rəhîimdilliki bilən, Əysa Məsihning əlümдин tirilixi arkılık bizni yengidin tuqdurup, əlməs ümidkə nesiwə kılıqan Rəbbimiz Əysa Məsihning Huda'Atisiqə mubarək-mədhiyilər oğuloqay! **4** Demək, silər üçün qiriməs, daqsız wə solmas miras ərxlərdə saklanmaqta. **5** Ahir zamanda axkarilinixka təyyarlanqan nijat üçün, silər etikadinglar bilən Hudanıñ kudriti arkılık köşjdalmaktsıllər. **6** Silər bu [nijattin] zor xadlinisilər — gərqə hazır zərür tepiqanda silərning hərhil sinaklar tüpəylidin kışka wakıt azab-oğubət qekixinglaroja toqra kəlsimu. **7** Altun haman yokılıp ketidioqan nərsə bolsimu, saplıqi ot bilən sinilidu. Xuningoja ohxax altundin tolimu kimmətlik bolqan etikadinglar sinilip ispatlinidu. Buning bilən u Əysa Məsih [kayta] axkarilanqan waktida mədhîyə, xan-xərəp wə izzət-hərmət kəltüridu. **8** Əysa Məsihni ilgiri kərüp bakmioqan bolsanglarmu, Uni səyüp kəldinglar; wə həzirmu Uni kerməysilər, lekin Uningoja yənilə etikət kılıp kəlbinglar ipadiligüsiz xan-xərəpkə toloqan huxallık bilən yayraydu. **9** Xuning bilən silər etikadinglarning nixani, yəni jeninglarning nijatiqə

muyəssər boluwatisilər. **10** Silərgə ata kılınojan bu mehîr-xəpkətni aldin eytqan [ilgiriki] pəyoğəmbərlər bu nijat-kutkuzulux toqrisida təpsiliy izdəngən, uni qüxinixkə tirixkənidi. **11** Ularda boloqan Məsihning Rohı ularoqa Məsih kəlgüsidiə tartidiojan azab-okübatlər wə bulardin keyinkı kelidiojan xan-xərəplər toqrisida aldin'ala məlumat berip bexarət kəltürginidə, ular bu ixlarning қandak yol bilən wə կaysi zamanda yüz beridiojanlığı üstidə izdəngən. **12** Xuning bilən ularoqa bu ixlarni aldin eytixi ular əzliri üçün əməs, bəlki silərning hizmitinglarda boloqan, dəp ayan kılınojan. Əmdi bugünkü kündə bu ixlar ərxtin əwətilgən Mukəddəs Rohning küqi bilən silərgə hux həwərni yətküzgüqilər arkılık silərgə jakarlandı. Hətta pərixtılərmə bu ixlarning tegi-təktini səpselip qüxiniwelixkə təlpünməktə. **13** Xunga, zehinliringlarning belini baqlap, əzünglarnı səgək-salmak tutunglar, ümidinglarnı əysa Məsih կayta kərüngən künidə silərgə elip kelidiojan bəht-xapaətkə pütünləy baqlanglar. **14** [Hudanıng] itaətmən pərzəntliri süpitidə, ilgiriki əqapillik qaoqliringlardıkidək həwayi-həwəslərgə berilmənglər. **15** Əksiqə, silərni qakıroquqi pak-mukəddəs boloqanoqa ohxax barlıq yürüx-turuxinglarda əzünglarnı pak-mukəddəs tutunglar. **16** Qünki [mukəddəs yazmilarda]: «Pak-mukəddəs bolunglar, qünki Mən pak-mukəddəsturmən» dəp hatırıləngən. **17** Silər dua kiloqininglarda kixilərning hərbirining ix-hərəkitigə կarap yüz-hatırə kilmay Sorak Kiloqunuqını «Ata» dəp qakıridikənsilər, undakta bu dunyada musapir bolup yaxawatqan waktinglarnı [Uning] қorķunqida ətküzünglər. **18** Qünki silərgə məlumki, silər

ata-bowiliringlar təripidin silərgə қaldurulğan əhmiyətsiz turmuxning [kullukidin] azad boldunglar. Bu, қimmitini һаман yokitidioğan altun yaki kümüxtək nərsilərning təlimi bilən bolğan əməs, **19** bəlki қımmətlik қeni bilən, yəni kəm-kütisiz wə daqsız қoza kəbi Məsihning қımmətlik қenining bədiligə kəldi. **20** U dərwəkə dunya apiridə kılınixtin ilgirila [Huda təripidin] xu süpitidə tonuloğan, һazır U zamanlarning muxu ahirkı wakitlirida silər üçün [bu dunyaqə əwətilip] axkara kılindi. **21** Silər Uning arkılık Uni əlümdin tirildürüp, Uningoja xan-xərəp bərgən Hudaşa etikəd kiliwatisilər. Hudanıng [xuni қılıqını] etikədinglar wə ümidinglar Əzigə baqlansun üqündür. **22** Silər həkikətkə itaət қıloqanlıqınlardın kəlblinglarnı paklap, kərindaxlarnı səyidioğan sahtisiz mehîr-muhəbbətkə kirixtinglar; xunga, bir-biringlarnı qin կəlblinglardin կızojin səyünglər. **23** Qünki silər yengiwaxtin tuquldunglar — bu qirip ketidioğan uruk arkılık əməs, bəlki qirimas uruk, yəni Hudanıng həyatıñ küqkə igə wə mənggü turidioğan səz-kalami arkılık boldı. (*aiōn g165*) **24** Qünki [huddi mukəddəs yazmilarda yeziləqinidək]: «Barlıq ət igiliri ot-qəptur, halas, Ularning barlıq xan-xəripi daladiki gulgə ohxax; Ot-qəp solixidu, gül hazan bolidu, **25** Birak Rəbning səz-kalami mənggүigə turidu!» Silərgə yətküzülgən hux həwərdə jakarlanıqan səz-kalam dəl xudur. (*aiōn g165*)

2 Xuning üçün silər barlıq rəzillik, barlıq məkkarlık, sahipəzlik, həsəthonluk wə həmmə təhməthonluklarnı taxlap, **2** Rəbning mehribanlığını tetip bilgənikənsilər, huddi yengi tuqulğan bowaklardək bolup [Hudanıng]

səz-kalamidiki sap sütkə təxna bolunglar. Buning bilən, silər nijatning [kamalitigə] yetip əsisilər. **4** Əmdi silər Uningoja, yəni adəmlər təripidin ərziməs dəp taxlinip, lekin Huda təripidin tallanqan wə қədirləngən tirik tax Bolqaruqining yenişa kelip **5** silər əzünglarmu tirik taxlar süpitidə bir rohiy ibadəthana kılınıxka, əysa Məsih arkılık Hudani hursən kılıdiqan rohiy kurbanlıqlarni sunidiqan mukəddəs kahin қataridikilər boluxka kuruluwatisilər; **6** Qünki mukəddəs yazmilarda mundak deyilgən: — «Mana, tallanqan, қədirləngən bürjək ul texini Zionoja koydum. Uningoja etikad kılıquqi hərkim hərgiz yərgə karap қalmaydu». **7** Əmdi etikad kılıquqi bolqan silergə nisbətən [taxning] қədiri bolidu. Lekin [Uningoja] etikad kilmaydiqanlar oja nisbətən U [mukəddəs yazmilarda deyilginidək] boldi: — «Tamqilar ərziməs dəp taxliwətkən bu tax, Burjək [ul] texi bolup tikləndi!», Wə: — «[Bu tax] kixilərgə putlikaxang tax, Adəmni yikitudiqan koram tax bolidu». Qünki [muxundak kixilər] [Hudanıng] səzkalamıqə itaət kılmaslıkı tüpəylidin putlixip yikilidu; ularning bundak boluxi aldin bekitilgəndur. **9** Lekin silər bolsanglar [Huda] tallıqan bir jəmət, xahənə bir kahinlik, pak-mukəddəs bir əl, xundakla Əzığə alahidə has bolqan bir həlkəsilər; buning məksiti, silərni қarangoquluktin Əzining tilsimat yoruklukıqə qakıroquning pəzilətlirini namayan kılıxinglardın ibarət. **10** Burun silər bir həlk hesablanmayttinglar, lekin hazır Hudanıng həlkəsilər; burun [Hudanıng] rəhimbəxəpkitigə erixmigənidindər, lekin hazır erixtinglar. **11** I səyümlüklirim, silər bu dunyaqa musapir wə

mehmandursilər, silərdin etünümənki, roh-kəlbinglar bilən қарxilikidioqan ətliringlardiki nəps-xəhwətlərdin ezunglarni yirak tutunglar. **12** Yürüx-turuxunglar etikadsızlar arisida esil-pəzilətlik bolsun. Muxundak kılıqanda, gərqə ular silərgə yamanlıq kılıquqlar dəp təhmət kilsimu, dəl təhmət kılıqan ixlarda silərning yahxi əməlliringlarqa karap, [Hudaning] ularni [oyqitip] yoklaydioqan künidə uni uluqlıxi mümkün. **13** Xunga Rəbning hərmitidə insanlar arisidiki hərbir hakimiyətning tüzümgə, məyli əng yüksiri mənsəptiki padixahqə bolsun yaki u təyinligən həkukdarlarqa bolsun boysununglar. Qünki bu həkukdarlar [padixah] təripidin yaman ix kılıquqlarnı jazaqla tartix, yahxi ix kılıquqlarnı hərmətkə sazawər kılıx üçün təyinləngəndur. **15** Qünki Hudaning iradisi xundakki, yahxi əməlliringlar bilən nadan adəmlərning orunsız xikayətlərini tuvaklaxtur. **16** Silə ərkin-azad bolqininglar bilən, bu ərkinliklərni yamanlıq kılıxning bahənisi ķiliwalmanglar, bəlki Hudaning ķuli süpitidə bolup, **17** Barlıq insanları hərmətlənglər, [etikadqı] kərindaxliringlarqa mehri-muhəbbət kərsitinglər, Hudadin қorkunglar, padixahni hərmətlənglər. **18** Қullar, hojayinliringlarqa toluk қorkunq bilən boysununglar — yalozuz mehriban wə hux peil hojayinlarqıla əməs, bəlki terikkək hojayinlarqımı boysununglar. **19** Qünki əgər birsi Huda aldida pak wijdanlıq bolux üçün naħək azab-okubət qəksə həmdə bularoqa səwr-takət kilsa, bu Hudani hursən kılıdu. **20** Qünki əgər silər gunah etküzüp, tegixlik urulqininglarda, uningoqla bərdaxlık bərsənglər, buning mahtanoğudək

nemisi bar! Lekin yahxi ixlarni kılıp azab-oğubət qəksənglər həmdə uningoşa bərdaxlıq bərsənglər, u Hudani hursən kılıdu. **21** Qünki silər dəl xuningoşa qəkirildinglər. Qünki Məsihəmə silər üçün azab-oğubət qəkip, silərni Əzining izidin mangsun dəp, silərgə ülgə կaldurdi; **22** «U gunah sadir kılıp bəkmioğan, Uning ayzidin həqkandak aldamqılık-yalqanqılıkmu təpilməs». **23** U həkərətlənginidə, til կayturmaytti. Azab-oğubət qəkkəndə, U həq təhdit salmaytti; əksiqə, Əzini adil həküm qıkarəquqining կollirioşa tapxurattı. **24** U Əzi bizning gunahka nisbətən elüp, həkkaniylikka nisbətən yaxiximiz üçün yaşaq tüwrüktə gunahlırimizni zimmisigə aldı; silər Uning yarılıri bilən xipa taptinglər. **25** Qünki burun silər koylardək yoldın ezip kətkənsilər, lekin hazır jeninqlarning padıqisi həm yetəkqisining yenioşa կaytip kəldinglər.

3 Xuningoşa ohxax, i ayallar, silər ərliringlaroşa boy sununglər. Xundak կilsanglar, hətta səz-kalamoşa itaət kilmədiqan ərlər bolsa, əz ayalining bu pəzilitidin təsirlinip, ihlasmənlik bilən ətküzgən pak yürüxturuxinglaroşa կarap, gəp-səzsizla կayıl kılındı. **3** Güzəllikinglər sırtkı kərünüxtin, yəni alahidə ərüwalıq qeqinglər wə takıqan altun zibu-zinnətlərdin yaki esil kiyimlərdin bolmisun, **4** bəlkı «kəlbinglardiki əzünglər», yəni məmin wə tinq rohətin boləqan qırımas güzəlliktin bolsun; bundak [güzəllik] Hudanıng aldida intayın կımmətliktür. **5** Qünki burunkı qaoqlarda, Hudaşa ümidiyi baqlıqan ihlasmən ayallar dəl muxundak [güzəllik bilən] əzlirini zinnətləp, ərlirigə itaət kılatti. **6** Dəl

muxundak yolda Sarah İbrahimni «ojojam» dəp atap, uning səzlirigə boysunattı. Silər həqkandaq wəswəsilərdin korkmay ixlarni durus kilsanglar, silərmu [Sarahning] pərzəntliri bolqan bolisilər. **7** Xuningoja ohxax, əy ərlər, silərmu ayalliringlar bilən turuxta, ularni ayal kixilər bizdin ajiz bəndilər dəp bilip ularni qüxinip yetinglar; silər ular bilən [Huda] xapaət kılqan həyatka ortak mirashor bolup, ularni hərmət kilinglar. Xundak kilsanglar, dualiringlar tosaləqoja uqrımaydu. **8** Ahirida, həmminglar bir niyət bir məksəttə, bir-biringlar oja həmdərd bolup, bir-biringlarnı ərindəxalarqə seyünglar, iq-baoṛri yumxaq wə kəmtər bolunglar. **9** Yamanlıqka yamanlıq, ahənətkə ahənət bilən əməs, əksiqə, bəht tiləx bilən jawab կayturunglar. Qünki silər dəl bu ixqa qakırılıqansılər; xuning bilən əzünglar bəhtkə mirashor bolisilər. **10** Qünki [mukəddəs yazmilarda yeziloqınıdək]: — «Kimki həyatni seyüp, yahxi kün kərgüqi bolay desə, Tilini yamanlıqtın tartsun, Ləwliri məkkarlıqtın neri bolsun; **11** Yamanlıqtın əzini tartip, Güzəl əməllərni kılıp yürsun; Aman-hatırjəmlikni izdəp, uni կooqlap yürsun. **12** Qünki Pərwərdigarning kezi həkkəniylarning üstidə turidu, Uning կuliki ularning iltijalirioja oquk turidu; Lekin Pərwərdigarning yüzü rəzillik yüргүзгүqilərgə կarxi turidu». **13** Əgər silər daim yahxi ixlarni kilişkə intilsənglar, kim silərgə yamanlıq kılars? **14** Lekin hətta həkkəniylik yolida azab-oğubət qəksənglarmu, ohxaxla bəhtlisilər! Lekin ularning wəhimisidin korkmanglar wə alaḳzadə bolmanglar; **15** bəlkı կəlbinqarda Rəb Məsihni həmmidin üstün dəp bilinglar; silərdə bolqan

ümidning səwəbini soriojanlarqa məmin-mulayimlik wə iħlaslik bilən jawab berixkə həmixə təyyar turunglar.

16 Hərdaim wijdaninglarni pak tutunglar; xuning bilən silərgə «yamanlıq kılıqular» dəp təhmət kılıqanlar silərning Məsihə bolğan pəzilətlik yürüx-turuxunglarnı kərüp, ezliri kılıqan təhmətlərdin hijil bolsun. **17** Qünki Hudanıng iradisi xundak bolsa, yahxılık kılıqininglar üçün azab-okübat qəksənglər, bu yaman ix kılıqininglar tüpəylidin azab-okübat qəkkininglardın əwzəl, [əlwəttə].

18 Qünki Məsih bizni Huda bilən yaraxturux üçün, yəni Həkkaniy Bolqoqji həkkaniy əməslərni dəp, birlə ketimlik azab-okübat qəkti; gərqə U tən jəhəttə əltürülgən bolsimu, lekin rohta janlanduruldi; **19** xuning bilən U solap koyuloğan rohlar ning yenioğa muxu rohiy həyatlılığı bilən berip, [Əzining bu əqəlibisini] jakarlıdı. **20** [solap koyuloğan] bu rohlar burunkı zamanda, yəni Nuh [pəyojəmbər]ning künliridə, kemə yasiliwatkan məzgildə Huda səwrqanlık bilən [kixilərning towa kılıxını] kütkinidə, Uningoşa itaətsizlik kıldı. Pəkət xu kemigə kirgən birqanqısı, yəni jəmiy səkkiz jan su arkılık kutkuzuldi. **21** Mana bu «suşa qəmüldürük»ning bexariti bolğan. Əmdi qəmüldürük — bədənning kirdin tazilinixi əməs, bəlkı adəmning pak wijdan bilən Əysə Məsihning tirildürülüxi arkılık Hudadin tiligən təlipi — bizni hazır kutkuzuwatidu **22** (Məsih, [tirilip] ərxkə qikip, pərixtilər, barlıq rohiy hökükdərlər wə küqlüklər Uningoşa bosunduruldi wə u Hudanıng ong yenida turmakta).

4 Əmdi Məsih tenidə azab-okübat qəkkənikən, silərmə xundak iradə bilən əzünglarnı korallandurunglar. (qünki

[Huda yolda] өз tenidə azab-okubət qəkkən kixi gunahın kol üzgən bolidu; **2** undak kixi tenidə қalojan hayatıni yənə insaniy nəps-həwəslərgə berilix bilən əməs, bəlki Hudanıng iradisigə muwapik ətküzidu). **3** Qünki künlirimizni yat əllik etikadsızlarning iradisigə əməl қılıx bilən, yəni hərtürlük buzukqılık-xəhwaniylik, nəps-həwəslər, hərakkəxlik, əyx-ixrət, məyhorluk wə yirginqlik butpərəsliklər iqidə ətküzginimiz əmdi kupayə kılard! **4** Bu ixlarda ular silərning ularoja həmrəh bolup xundak iplaslıkkə yügürmigenliklar oja əjəblinip, silərni həkarətləməktə. **5** Ular haman həm tiriklərni wə əlgənlərni sorak қılıxka təyyar Turoqunqıja hesab bərməy қalmayıdu. **6** Xunga dəl xu səwəbtin, əlgənlər əttə yaxawatkan insanlar [sorak қilinidiojan]dək sorak қilinip, Huda oja nisbətən rohta yaxisun dəp, ularoimu hux həwər yətküzülgən. **7** Əmdi barlık ixlarning ahirlixidiojan künü yekinlaxmakta; xunga, salmak bolunglar wə dua қılıxka səgək turunglar. **8** Lakin həmmidin muhimi, bir-biringlar oja kizojin mehîr-muhəbbəttə turuweringlar. Qünki «mehîr-muhəbbət nuroqunliojan gunahları yapar». **9** Bir-biringlardın aqrınmay əzara mehmandost bolunglar. **10** Huda təripidin hərbiringlar oja ata қilinojan iltipatka binaən, uning hərtərəplik mehri-xəpkitini kixilərgə yətküzidiojan yahxi oqojidarlar süpitidə, bu iltipat bilən bir-biringlar oja hizmət ķilinglar. **11** Kim sez ķilsa, u Hudanıng kalam-bexarətlirini yətküzgüqi süpitidə sezlisun. Kim baxkilar oja hizmət ķilsa, u Huda ata ķilojan küq-ķudriti bilən hizmət ķilsun. Xundak bolqanda, Huda həmmə ixta Əysə Məsih arkılık uluqlinidu. Barlık

xan-xərəp wə küq-kudrət Uningəja əbədil'əbədgıqə
mənsuptur, amin! (aiōn g165) **12** Səyümlüklirim, otluk
sinakning bexinglaroja qüxkənlilikgə karap, ajayib ixka
yolukup қaldım, dəp həyran қalmanglar. **13** Bəlki,
Məsihning azab-okubətlirigə қandak ortak bolğan
bolsanglar, silər xundak xadlininglar. Xuning bilən
Uning xan-xəripi ayan қılınojnida, silərmu yayrap
xadlinisilər. **14** Silər Məsihning nami tüpəylidin həkərətkə
uqrısanqlar, bəhtlik bolisilər! Qünki xan-xərəpning Rohi,
yəni Hudanıng Rohı wujudunglaroja qüxkən bolidu. **15**
Aranglardın birining azab-okubət qekixi hərgizmu katıl,
oöri, rəzil yaki qepilojək bolux səwəbidin bolmisun. **16**
Bırak qəkkən azab-okubiti «Məsihiy» dəp ataləqanlıkı
səwəbidin bolsa, u buningdin nomus қilmisun; əksiqə,
muxu nam [bilən] [ataləqanlıkı] üçün Hudaşa mədhiyə
okusun. **17** Qünki sorakning baxlinidiojan waqtı-saiti
kəldi; sorak aldi bilən Hudanıng əyidikiliridin baxlinidu;
wə əgər biz bilən baxlansa, u həlda Hudanıng hux
həwirigə kulak salmiqanlarning akıwiti nemə bolar?
18 [Dəl] [mukəddəs yazmilarda yezilojimidək]: — «Əgər
həkkaniylarning kütkuzuluxi təs bolsa, İhlassızlar həm
gunahkarlarning akıwiti қandak bolar?» **19** Xuning
üqün, Hudanıng iradisi bilən azab-okubət qəkkənlər
yahxi əməllərni dawam ķilip, jenini wədisidə turidiojan
Yaratkuqıqa amanət ķilip tapxursun.

5 Əmdi mən aranglardiki aksakallardın (Məsihning
azab-okubətlirining guwahqisi, namayan ķilnidiojan
xan-xərəpkə nesip bolouqi wə silərgə ohxax bir
aksakal süpitidə) xuni ətünimənki, **2** — Hudanıng

silərning aranglardiki padisini obdan bekinqlar; ularoja yetəkqilik hizmitidə bolup, uni məjburən əməs, bəlki ihiyarən zimminglaroja elinglar; pul-dunya üçün əməs, bəlki huxallık bilən қilinglar. **3** Hudanıñ padisiňa ojojining eż təəllukatlıriňa bolojinidək bolmay, bəlki ularoja ülgə bolunglar. **4** Xundak կilsanglar, Bax Padiqi axkarə bolojanda, mənggү tozumas xan-xərəp tajioja erixisilər. **5** Əy yaxlar, qonglaroja boy sununglar. Xuningdək, həmminglar bir-biringlaroja nisbətən kiqik peilliňni üstünglaroja oriwelinglar. Qünki: «Huda təkəbburlaroja karxidur, lekin məmin-kəmtərlərgə xəpkət kılıdu». **6** Əzünglarnı Hudanıñ կudrətlik կoli astida təwən tutunglar. Xundak կilsanglar, waktsaiti kəlgəndə Huda silərni yüksiri kətüridi; **7** Barlık օjəm-կayouliringlarnı Uning üstigə taxlap կoyunglar. Qünki U silərning օjeminglarnı kılıdu. **8** Əzünglarnı hoxyar wə səgək tutunglar. Qünki düxmininglar bolojan İblis huddi hərkirəwatkan xirdək, yutkudək birsini izdəp կatrap yürməktə; **9** silər etikadinglarda qing turup uningoja karxi turunglar. Qünki bilisilərki, pütün dunyadiki kərindaxliringlarmu ohxax azab-okubətlərning tügixigüqə qidawatidu. **10** Əmma silərni Məsih, əysa arkılık Əzinin mənggülük xan-xəripigə qakırojan, pütkül mehir-xəpkətning Igisi bolojan Huda azrakķinə wakit azab-okubət qəkkininglardin keyin, Əzi silərni əsligə kəltürüp, dəs turoquzup, mustəhkəm wə uloja bekitilgəndək təwrənməs kılıdu. (*aiōnios g166*) **11** Uningoja [barlik] xan-xərəp wə küq-կudrət əbədil'əbəd mənsup boløy, amin! (*aiōn g165*) **12** Mən bu kiskiojina hətni

yezip, өзүм sadık қериндиким дәп bilidiojan Silwanusning wasitisi bilən silərgə yollidim. Uxbu hətni yeziximning məksiti, silərgə jekiləx wə silərni riqbətləndürük, xundakla Hudanıng həkikiy mehîr-xəpkitining ənə xundak ikənlilikgə guwahlıq berixtin ibarəttur. Bu mehîr-xəpkəttə qing turunglar. **13** Silər bilən billə tallanojan Babilda turuwatkan jamaət wə oolum Markustın silərgə salam. **14** Bir-biringlar bilən mehribanlarqə səyüxüp salamlıxinglar. Silərgə, yəni Məsihə bolqan həmmingleşə amanlıq-hatırjəmlik yar bolqay!

Petrus 2

1 Əysa Məsihning կули wə rosuli bolğan mənki Simeon Petrustin Hudayimiz wə Құтқузојуqımız Əysa Məsihning həkкaniyılıkı arkılık biz bilən ohxax қиммətlik bir etikadka tuyəssər қılınojanlaroja salam! **2** Silər Hudani wə Rəbbimiz Əysani qongkur tonuqanseri, mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik silərgə həssiləp axkay! **3** Bu [duayimning] asasi — biz bizni Өzining xan-xəripi wə esil pəzilitining təsiri arkılık Qakıroqunı qongkur tonuqanlığımız üçün, Uning ilahiy küq-kudriti həyatimizə wə iħlasmənlikta mengiximizə kerəklik bolğan həmmmini ata kıldı. **4** U muxu pəzilətliri arkılık bizgə қim्मətlik, əng uluq wədilərni bərdi, bular bilən silər bu dunyadiki həwayı-həwəslərdin bolğan iplaslıktın kutulup, Hudalıq təbiətkə ortak nesip bolalaysılör. **5** Dəl muxu səwəbtin, silər pütün küqüngər bilən etikadınglaroja esil pəzilətni, esil pəzilitinglaroja bilimni, **6** bilimnglaroja təmkinlikni, təmkinlikinglaroja qidamlıknı, qidamlikinglaroja iħlasmənlikni, **7** iħlasmənlikinglaroja kərindaxlıq mehribanlıknı, kərindaxlıq mehribanlıkinglaroja mehîr-muħəbbətni kərsitixni қoxuxkə intilinglar. **8** Qünki bu hususiyətlər silərdə bar bolsa, xundakla exip beriwaṭkan bolsa, bular silərni Rəbbimiz Əysa Məsihni qongkur tonuňka [intilixtə] ix-əməlsiz wə mewisiz қaldurmaydu. **9** Əmmə əgər bırsidə bular kəm bolsa, u kor adəmdur — u burnining uqinila kərələydiqan, ilgiriki gunahlıridin pak қılınojinini untuojan bolidu. **10** Xuning üçün, i kərindaxlar, silər [Huda təripidin] qakırilojanlıkinglarnı, xundakla tallanojanlıkinglarnı

jəzmləxtürükə intilinglar. Xundak kilsanglar, həqqaqan teyilip kətməysilər. **11** Xundak bolğanda Rəbbimiz wə Kutkuzoqımız Əysa Məsihning mənggülük padixahlıqidimu kizojin қarxi elinisilər. (*aiōnios g166*) **12**

Xunga, gərqə silər bu ixlarni bilgən bolsanglarmu, xundakla bizgə igə kılınojan həkikəttə mustəhkəmləngən bolsanglarmu, mən yənilə hərdaim bu ixlarni esinglaroja salmakqımən. **13** Dərwəkə, mən muxu qedirimda bolsamla, bularnı səminglaroja selip, silərni oyqitip turuxni layik kərimən. **14** Qünki Rəbbimiz Əysa Məsihning burun manga ayan kılqinidək, mening bu qedirim pat arida uqamdin seliwetilidioqanlığını bilip turuptimən. **15** Bərhək, mən silərning bu ixlarni mən bu dunyadin kətkinimdin keyinmu hərwakit esinglaroja kəltürüxüngər üçün küqümning bariqə intilimən. **16** Qünki biz silərgə Rəbbimiz Əysa Məsihning küq-ķudriti wə həzir boluxini ukturəninimizda hərgizmu hıyligərliktin oydurup qikilojan riwayətlərgə əgəxmidük, bəlki biz Uning həywətlik xan-xəhrətitigə əz kəzimiz bilən guwahqımız. **17** Qünki U muqəddəs taqda Huda'Atidin xan-xəhrət wə uluqlukka erixkəndə, axu uluq xan-xərəplik yərdin: «Bu Mening seyümlük Oqlum, Mən Uningdin hursənmən» degən xundak zor bir awaz Uningoqa yətküzülüp anglandı. **18** Muqəddəs taqda biz Uningoja həmrəh bolup billə turqan bolqaqka, ərxtin bu awaz anglanıqında bizmu əz ķulikimiz bilən uni anglidük. **19** Uning üstigə həmmimizdə pəyoqəmbərlər yətküzgən tolimu ixənqlik bexarətlik səz-kalam bardur; silər tang süzülgüqə, tang yultuzi қelbinglarnı toluk

yorutkuqə bu söz-kalamoja kulak salsanglar, yahxi
ķilojan bolisilər (bu söz-kalam huddi қarangojuda qaknap
turidiqən qiraotka ohxaxtur). **20** Xuni həmmidin muhim
dəp bilixinglar kerəkki, mukəddəs yazmilardiki həqkaysı
wəhiy pəyəqəmbərlərning əz qüxənqisi boyiqə
yətküzülgən əməs. **21** Qünki həqkandak wəhiy-bexarət
insanlarning iradisidin kəlgən əməs, u bəlkı Hudanıng
mukəddəs adəmliri Muğəddəs Roh təripidin yetəklinip,
Uning türkisi bilən eytən söz-kalamdur.

2 Lekin burun həlk iqidə sahta pəyəqəmbərlər qikqan,
xuningdək aranglardimu sahta təlim bərgüqilər
məydanıqə qikidu. Ular sokunup kirip, ħalakətkə elip
baridiojan bid'ət təlimlərni aranglaroja astirtin kirgüzüp,
hətta əzlirini hər ķiliqə setiwalıqan igisidinmu tenip,
buning bilən əz bexioqa tezla ħalakət qüxüridu. **2**
Nuroqun kixilər ularning xərməndilikigə əgixip ketidu,
xuningdək ularning səwəbidin həkikət yoli ħakarətkə
uqraydu. **3** Ular aqkəzlükidin oydurma sözlər bilən
silərni satidioqan meli kılıdu. Əmdi ularning bexioqa
heli burunla bekitilgən jaza bikar olturmaydu, ularning
ħalakiti bolsa uhlap yatmaydu. **4** Qünki Huda gunah
sadır ķilojan pərixtılərni ayap olturmay, bəlkı ularni
təhtisaraning һəngiə taxlap, sorakqa tartkuqə zulmətlik
karangojuluktiki zənjirlər bilən solap կoyqan yerdə,
(Tartaroō g5020) **5** xundakla կədimki dunyadikilərnim
ayap կoymay, hudasızlıqka berilgən dunyani topan
bilən ojərk kılıp, pəkət həkkaniylikka dəwət ķiloquqi
Nuñni baxka yəttisi bilən saklap կaloqan yerdə — **6**
həmdə keyin Sodom wə Gomorra xəhərlirini keyinki

dəwrlərdiki hudasızlıqka berilgənlərgə ibrət bolsun dəp
bekitip, bexioja küləpətlik jazani qüxürüp kül ķilojan, **7**
xuning bilən birgə muxu əhlaksızlarning buzukqılıklıridin
yirginip azablanojan, həkkaniy bolajan Lutni ular arisidin
kutuldurajan yərdə – **8** (ənə xundak kixilərning iqidə
yaxiojan həkkaniy Lutning həkkaniy ķelbi hər künü
angliojan wə kərgən itaətsizliklər tüpəylidin azablinatti)
9 əmdi xuni kərüwalalaymizki, Rəb ihlasmənlərni duq
kəlgən sinaklıardin կandak kutkuzuxni wə xuningdək
həkkaniysızlarnı sorak künigiqə jazalinixka saklap
köyuxjni bilidu. **10** Bularning arisidiki əz ətlirigə əgixip
pasık həwəslərgə berilgən, xundakla həökük igilirigə səl
ķariojanlarning jazasi tehimu xundak bolidu. Muxundak
kixilər һali qong, mənmənqılərdur, ular «[rohiy]
uluqlar»oja həkarət kilixtin həq korkmaydiojanlardur. **11**
Hətta ulardin küq-ķudrəttə üstün turidiyojan pərixtiərmə
Pərwərdigarning aldida bu «[uluqlar]»[ni] həkarət bilən
ərz kilmaydu. **12** Əmma bular huddi owlınip boozuzlinix
üqün tuqulajan yawayı əkilsiz haywanlardək kelip,
əzliri qüxənməydiyojan ixlar üstidə həkarətlik söz kılıdu
wə xundakla əzlirining һalakət ixliri bilən toluk һalak
bolidu, **13** xundakla əz həkkaniysızlıqja tuxluk jazanıng
mewisini yəydu. Ular hətta kündüzi oquq-axkara əyx-
ixrət kilixnimu ləzzət dəp hesablaydu; ular [silərgə]
nomus wə daqı kəltürüp silər bilən bir dastihanda olтурup,
əz məkkarlıklıridin zoqlinidu. **14** Ularning zinahorluk
bilən tolajan kəzli gunah sadır kilixtin üzülməydu; ular
tutami yok kixilərni eziqturidu; ular қəlbini aqkezlükə
kəndürgən, lənətkə yekin balillardur! **15** Ular toqra yoldin

qətnəp, Bosorning oqlı Balaamning yolişa əgixip kətti. U kixi haram yolda tapkan həkni yahxi kərgüqi idi, **16** lekin u ķılajan kəbihlikü tüpəylidin tənbihini yedi (zuwansiz exək insanning awazi bilən səzləp pəyəqəmbərning əhmişanə ixini tosti). **17** Mana muxundak kixilər ķurup kətkən bulaklar, borandin həydilip yürgən tumanlaroja ohxaydu; ularoja mənggülük zulmətning қapkarangoğulukında jay həzirlap կoyuləjan. (**questioned**) **18** Qünki ular yalojan-yawidak yoqan səzlər bilən mahtinip, adəmning ətlik həwəslirini կozqitip əyx-ixrət ixliri bilən ezitkuluk yolda mengiwatqanlardın əzlirini yengila қaquroqanlarnı azduridu. **19** Ular muxu kixilərgə «Silərni ərkinlikkə erixtürimiz» dəp wədə kılıdu, lekin əzliri əməliyəttə buzuklukning կulliridur. Qünki adəm nemə təripidin boysunduruləjan bolsa, xuning կuli bolidu. **20** Qünki əger ular Rəbbimiz wə Қutkuzoqımız Əysə Məsihni tonux arkılık bu dunyaning pasiklikliridin կutulup, keyin xularoja yənə baçlinip, boysunduruləjan bolsa, ularning keyinki həli dəsləpkisidinmu bəttər bolidu. **21** Qünki həkkaniyilik yolını bilip turup, əziga yətküzülgən mukəddəs əmrдин yüz ərügəndin kərə, bu yolni əslidinla bilmigini əwzəl bolatti. **22** Muxu ixənqlik hekmatlik səzlər ularda əməlgə axurulidu: — «It aylinip eż կusukini yər» wə yənə «Qoxka yuyunup qikipla կaytidin patkakta eçinar».

3 I səyümlüklirim, həzir silərgə bu yeziwatqjinim ikkinqi hetimdur. Hər ikki hetimdə silərning sap kənglünglarnı oyoqitip, xu ixlarnı əslitixkə intildimki, **2** mukəddəs pəyəqəmbərlər burun eytən səzlərgə wə

Rəbbimiz həm Kütküzəqimizning rosulliringlar arkılık
yətküzgən əmrigə kəngül bəlüxünglarnı etünimən. **3**
Əng muhimi xuni bilixinglar kerəkki, künlərning ahirida
əzining həwayı-həwəslirining kəynigə kiridiqan, məshirə
kilidioqan mazakqlar qikip: **4** «Keni, Uning kaytip
kelimən degən wədisi?! Ata-bowilirimiz [əlümdə] uhlap
qalqandın taki hazırlanıqə həmmə ixlar dunya apirdə
bołqan wakıttiki bilən ohxax haləttə ketiwatidu» dəp
məshirə kiliçidu. **5** Həlbuki, ular əng qədimki zamanda
Hudanıng səzi bilən asmanlarning yaritiloqanlığını wə
xuningdək yərning sudin qıkqan həm suning wasitisi
bilən barlıqka kəlgənlikini ətəy untuydu; **6** xu amillarning
wasitiliri bilən xu zamandıki dunya kəlkündin ojərk
bolup yokaldi. **7** Əmma həzirki asmanlar bilən zemin
ohxaxla xu səz bilən ihlassız adəmlər sorakqa tartılıp
halak kılnidioqan axu kündə otta kəydürülüxkə saklinip,
ta xu künigiqə halidin həwər elinip turidu. **8** Əmdi
i səyümlüklim, xu ix nəziringlardın қaqmisunki,
Rəbgə nisbətən bir kün ming yıldək wə ming yil bir
kündəktur. **9** Rəb Əz wədisini [orundaxni] (bəzilərning
«keqiktürdi» dəp oyliqinidək) keqiktürgini yok, bəlki
heqkimning halak boluxini halimay, həmmə insanning
towa կiliçioja kirixini arzulap, silərgə kəngqilik kılıp
[wakıtni sozmağta]. **10** Lekin Rəbning küni huddi oqrining
kelixidək [kütlümgən wakitta] bolidu. U küni asmanlar
xiddətlik güldürligən awaz bilən oqayıb bolup, kainatning
barlıq kurulmiliri xiddətlik otta erip tügəydu; zemin wə
uningdiki pütkül nərsilərmə kəyüp ketidu. **11** Həmmə
nərsə mana xundak erip yoklidioqan yərdə, silər қandak

adəmlərdin boluxunglar kerək? — həyatinglarnı pak-mukəddəsliktə wə ihlasmənliktə etküzüp, **12** Hudanıng künini təlmürüp kütüp, u künning tezrək kelixi üçün intilixinglar kerək əməsmu? U künning kelixi bilən pütün asmanlar otta yokap tügəydu wə kainatning barlıq қurulmiliri xiddətlik otta erip tügəydu. **13** Lekin biz bolsaq Uning wədisi boyiqə, yengi asman-zeminni intizarlıq bilən kütməktimiz. U yər həkkəaniylığın makanidur. **14** Xuning üçün, əy səyümlüklirim, bu ixlarnı kütüwatkanıkənsilər, [xu tapta] Hudanıng aldida nuksansız wə daqsız, inaklık-hatırjomlik iqidə hazır bolup qıqxıxinglar üçün intilinglar. **15** wə Rəbbimizning səwr-takıtını nijat dəp bilinglar, dəl səyümlük ərindiximiz Pawlusmu əzигə ata ķılınoğan danalıq bilən bu ixlər toopruluk silərgə yazoğan; **16** barlıq hətliridimu u bu ixlər həkkidə tohtılıdu. Uning hətliridə qüxinix təs boloğan bəzi ixlər bar; bu ixlarnı təlim almioğan wə tutami yok kixılər mukəddəs yazmilarning baxka ķisimlirini burmilioğandək, burmilap qüxəndüridu wə xuning bilən ez bexioğa ħalakət elip kelidu. **17** Xuning bilən, i səyümlüklirim, [mən eytən] bu ixlarnı aldin'ala bilgənikənsilər, bu əhlakəsizlarning səpsətliri bilən azdurulup, mustəhkəm turuxunglarnı yoktip koyuxtın ħoxyar bolunglar. **18** Əksiqə, [Hudanıng] mehîr-xəpkitidə həm Rəbbimiz wə Қutkużoqıqımız əysa Məsihgə boloğan bilixtə dawamlik əsünglar. Uningə həm hazır həm axu əbəd künigiqə barlıq xan-xərəp mənsup bo洛ay! Amin! (aiōn g165)

Yuhanna 1

1 Əzəldin bar bolögüqi, əzimiz angliojan, əz kəzlirimiz tikilip կariojan wə қollirimiz bilən tutup siliojan həyatlıq Kalami tooqrisida [silergə bayan kılımımız] **2** (bu həyatlıq bizgə ayan bolup, biz uni kərdük. Xuning bilən bu həktə guwahlıq berimiz həmdə Ata bilən billə bolup, keyin bizgə ayan bologjan xu mənggülük həyatni silergə bayan kılımımız) (*aiōnios g166*) **3** — silərnimu biz bilən sirdax-həmdəmliktə bolsun dəp biz kərgənlirimizi wə angliojanlırimizi silergə bayan kılımımız. Bizning sirdax-həmdəmlikimiz Ata wə Uning Oqlı Əysə Məsih biləndur.

4 Silərning huxallıqjıngılar tolup taxsun dəp, bularnı silergə yeziwatımız. **5** Wə biz Uningdin angliojan həm silergə bayan kılıdiojan həwirimiz mana xudurki, Huda nurdur wə Uningda həqkəndak կarangojuluq bolmayıdu.

6 Əgər biz Uning bilən sirdax-həmdəmlikimiz bar dəp turup, yənilə կarangojuluqta yürsək, yalɔjan eytkən wə həkikətkə əməl kilmiojan bolımız. **7** Lekin U Əzi nurda bolögini dək bizmu nurda mangsak, undakta bizning bir-birimiz bilən sirdax-həmdəmlikimiz bolup, Uning Oqlı Əysə Məsihning keni bizni barlıq gunahṭin paklaydu. **8** Əgər gunahımız yok desək, əz əzimizni aldiojan bolımız həmdə bizdə həkikət turmaydu. **9** Gunahlırimizni ikrar kilsək, U bizning gunahlırimizni kəqürüm kılıp, bizni barlıq həkkənisiyizliqtin pak kiliçka ixənqlik həm adildur.

10 Əgər gunah kılımiduk desək, Uni yalɔjançı kılıp koyojan bolımız wə Uning səz-kalami bizdin orun almiojan bolidu.

2 I əziz balılırim, mən silərni gunah sadır kilmisun dəp, bu səzlərni yeziwatımən. Mubada birsi gunah sadır kilsə,

Atining yenida bir yardəmqi wəkilimiz, yəni Həkkaniy Bolqaruqi Əysə Məsih bardur. **2** U Əzi gunahlırimiz üçün [jazani kətürgüqi] kafarəttür; muxu kafarət pəkət bizning gunahlırimiz üçünla əməs, bəlki pütkül dunyadikilərning gunahlıri üçündür. **3** Bizning uni tonuqanlığımızni biləliximiz — Uning əmrlirigə əməl қılıxımızdır. **4** «Uni tonuymən» dəp turup, Uning əmrlirigə əməl қılımiozuqi kixi yaloqanqidur, uningda həkikət yoktur. **5** Lakin kimki Uning səzигə əməl kilsə, əmdi uningda Hudanıng mehîr-muhəbbiti həkikətən kamalətkə yətkən bolidu. Biz əzimizning Uningda bolqanlığımızni ənə xuningdin bilimiz. **6** «Hudada turup yaxaymən» degüqi bolsa [Əysanıng] mangojinidək ohxax mengixi kerək. **7** I səyümlüklirim, silərgə [burun anglap bəkmiojan] yengi bir əmrni əməs, bəlki dəsləptin tartip silər tapxuruwalojan kona əmrni yeziwatımən. Uxbu əmr silər burundinla anglap keliwatkan səz-kalamdur. **8** Lakin yənə kelip mən silərgə yeziwatkinimni yengi əmr [desəkmu bolidu]; bu əmr Məsihdə həm silərdimu əməl қılınmakta, qünki қarangojuluq ətüp kətməktə, wə həkikiy nur allığaqqan qeqilixkə baxlıdi. **9** Kimdəkim əzini «nurda yaxawatımən» dəp turup, ķerindixini əq kərsə, u bügüngiqə қarangojuluqta turuwatkan bolidu. **10** Қerindixiqa mehîr-muhəbbət kərsətkən kixi yoruklukta turmakta, uningda gunahka putlaxturidiojan heqnemə կalmaydu. **11** Lakin ķerindixini əq kərgən kixi қarangojuluqtıdur; u қarangojuluqta mangidu wə kəyərgə ketiwatkanlığını bilməydi, qünki қarangojuluq uning kəzlirini կarioq կiliwətkən. **12** Mən bularnı

silergə yeziwatinən, i əziz balilirim, qünki gunahlıringlar
Uning nami üçün kəqürüm kılindi. **13** Mən buni silergə
yeziwatinən, i atilar, qünki silər Əzəldin Bar Bolquqini
tonudunglar. Mən buni silergə yeziwatinən, i yigitlər,
qünki silər u rəzil üstidin oğelibə kildinglar. **14** Mən
buni silergə yeziwatinən, i əziz balilirim, qünki silər
Atini tonudunglar. Mən buni silergə yeziwatinən, i
atilar, qünki silər Əzəldin Bar Bolquqini tonudunglar.
Mən buni silergə yeziwatinən, i yigitlər, qünki silər
küqlüksilər, Hudanıng səz-kalami silərdə turidu wə silər
u rəzil üstidinmu oğelibə kildinglar. **15** Bu dunyani wə
bu dunyadiki ixlarnı səymənglər. Hərkim bu dunyani
seyşə, Atining səygüsü uningda yoktur. **16** Qünki bu
dunyadiki barlıq ixlar, yəni əttiki həwəs, kəzlərdiki
həwəs wə hayatiqa bolqan məoqrurlukning həmmisi
Atidin kəlgən əməs, bəlki bu dunyadın bolqandur,
halas; **17** wə bu dunya wə uningdiki həwəslərning
həmmisi etüp ketidu. Lekin Hudanıng iradisiga əməl
kılıquqi kixi mənggü yaxaydu. (**aiōn g165**) **18** Əziz balilirim,
zamanning ahirkı saiti yetip kəldi; wə silər dəjjalning [ahir
zamanda] kelidioqanlığını angloqininglardək, əməliyəttə
bolsa həzirning əzidila nuroqun dəjjallar məydanoqa qıktı;
buningdin zamanning ahirkı saiti bolup կaloqanlıkı bizgə
məlum. **19** Ular arımızdin qıktı, lekin ular əslidə bizlərdin
əməs idi. Qünki əgər bizlərdin bolqan bolsa, arımızda
turiwərgən bolatti. Lekin ularning həqkaysisining əslidə
bizdikilərdin bolmioqanlıkı pax kılınoqanlıkı üçün ular
arımızdin qikip kətti. **20** Həlbuki, silər bolsanglar
Mukəddəs Bolquqidin kəlgən məsihligüqi Rohtin nesip

boldunglar wə xuning üçün silər həmmə ixni bilisilər. **21**
Silərgə bu hətni yiziximdiki səwəb, silərning həkikətni
bilmigənlikinglar üçün əməs, bəlki həkikətni bilip,
yaloqanlıqning həkikəttin kelip qıkmaydioqanlığını
bilgənlikinglar üçündür. **22** Əmisə, kim yaloqançı?
Əysanıng Məsih ikənlikini inkar kılouqi kixi bulsa, u
yaloqanqidur. Ata wə Oqulni inkar kılouqi kixi əzi bir
dəjjaldur. **23** Kimdəkim Oqulni rət kilsa uningda Ata
bolmaydu. Lekin Oqulni etirap kilsa, uningda Ata bolidu.
24 Silər bolsanglar, burundin anglap keliwatqınınlarnı
əzünglarda dawamlik turozuziweringlar. Burundin anglap
keliwatqınınlardır silərdə dawamlik turiwərsə, silərmə
dawamlik Oqul wə Atida yaxawatkan bolisilər; **25** wə
Uning bizə kılajan wədisi bolsa dəl xu — mənggү
hayatlıktur. (*αιόνιος §166*) **26** Silərni azdurmakçı boləqlənlarnı
nəzərdə tutup, bularni silərgə yazdim; **27** Silər bolsanglar,
silər Uningdin қobul kılajan məsihligüqi Roh silərdə
turiweridu, silər həqkimning egitixigə möhtəj əməssilər;
bəlki ənə xu məsihligüqi Roh silərgə barlık ixlar toopruluk
əgitiwatkandək (U həktur, həq yaloqan əməstur!) —
həm əgətkandək, silər dawamlik Uningda yaxaydioqan
bolisilər. **28** Əmisə, i əziz balılırim, dawamlik Uningda
turup yaxaweringlar. Xundak ķilsanglar, U hərkəqan
kayıtidin ayan bolğanda қorkmas bolımız həm U kəlginiñə
Uning aldida həq hijalət bolup kalmayız. **29** [Hudanıng]
həkkaniy ikənlikini bilgənikənsilər, həkkaniylikkə əməl
kılouqlarıning hərbirining uning təripidin tuqulouqi
ikənlikinimu bilsənglar kerək.

3 Karanglar, Ata bizgə xundak qongkur mehir-muhəbbət kərsətkənki, biz «Hudanıng əziz balılırı» dəp ataldık — wə biz həkikətənmə xundak. Bu dunya xu səwəbtin bizni tonup yətməyduki, qünki bu dunya Uni tonumidi. **2** Səyümlüklirim, biz hazır Hudanıng əziz balılıridurmız; kəlgüsidə қandaq bolidiojanlığımız tehi oquq ayan kılınmıqan. Birak U [kayıtidin] ayan kılınoğanda, Uningoja ohxax bolidiojanlığımızni bilimiz; qünki xu qaçıda biz Unıng əynən Əzini kərimiz. **3** Wə [Məsihgə] ümid baqlıqan hərbir kixi U pak bolqandək əzini paklimakta. **4** Gunah sadır kılıqan kixi [Hudanıng] kanuniqa hilaplik kılıqan bolidu. Qünki gunah sadır kılıqanlık [Hudanıng] kanuniqa hilaplik kılıqanlıktur. **5** Halbuki, silər Uni gunahları elip taxlax üçün dunyaqa kelip ayan kılınoğan wə xundakla Unıngda həqkandak gunah yoktur, dəp bilisilər. **6** Unıngda yaxawatkan hərbir kixi gunah sadır kılmaydu; kimdəkim gunah sadır kilsa, Uni kermigən wə Uni tonumıqan bolidu. **7** Əziz balılırim, həqkimning silərni aldxıoqa yol koymanglar. Həkkaniyilikka əməl kılıquqi kixi U həkkaniy bolqinidək həkkaniyidur. **8** Lekin gunah sadır kılıquqi İblistindur. Qünki İblis əlmisakṭın tartip gunah sadır kılıp kəlməktə. Hudanıng Oqlining dunyada ayan kılınidiki məksət Iblisning əməllirini yokitixtur. **9** Hudadin tuqulوغuqi gunah sadır kılmaydu; Hudanıng urukı unıngda orun aloqaqka, u gunah sadır kılıxi mumkin əməs, qünki u Hudadin tuqulوغandur. **10** Hudanıng balılıri bilən İblisning balılıri xuning bilən pərkliniduki, kimdəkim həkkaniyilikka əməl kilmisa wə yaki eż kerindixioqa mehir-muhəbbət kərsətmisə Hudadin

əməstur. **11** Qünki silər dəsləptin anglap keliwatqan həwər mana dəl xuki, bir-birimizgə mehîr-muhəbbət kərsitiximiz kerəktur. **12** U u rəzildin boləjan, inisini əltürgən Əabiloja ohxax bolmaslıkımız kerək; u nemixka inisini kətl kıldı? Uning əzininə kılıqanları rəzil, inisining kılıqanları həkkaniy boləjanlıq üçün xundak kılıqan. **13** Xunga, i əkerindaxlar, bu dunya silərni eç kərsə, buningoja həyran əalmanglar. **14** Biz əkerindaxlarnı səygənlikimizdən, əlümədin həyatlıqka etkənlikimizni bilimiz. Əz əkerindixini səymigüqi tehi əlümədə turuwaitidu. **15** Əkerindixioja əqmənlik kılıqan kixi ətəklidur wə həeqəndək ətəklidə mənggülük həyatning bolmaydiqanlığını bilisilər. (*αιώνιος γιαννης*) **16** Biz xuning bilən mehîr-muhəbbətning nemə ikənlikini bilimizki, u biz üçün Əz jenini pida kıldı; xuningdək bizmu əkerindaxlrimiz üçün əz jenimizni pida kilişkə kərzədardurmız. **17** Əmma kimki bu dunyada mal-mülki turup, əkerindixining möhtəjlikini körüp turup, uningoja keksi-ķarnını aqmisa, bundak kixidə nədimu Hudanıng mehîr-muhəbbəti bolsun? **18** Əziz balilirim, səz bilən wə til bilən əməs, bəlki əməldə wə həkikəttə mehîr-muhəbbət kərsitəyli. **19** Biz xundak ixlar bilən əzimizning həkikəttin boləjanlıkımızni bilələymiz wə [Hudanıng] aldida kəlbimizni hatırjəm kılalaymız. **20** Xundaktimu, mubada kəlbimiz bizni yənilə əyiblisə, Huda yənilə kəlbimizdin üstün wə həmmmini bilgüqidur. **21** Səyümlüklirim, əgər kəlbimiz bizni əyiblimisə, Hudanıng aldida yürəklik turimiz **22** wə xundakla Uningdin nemini tilişək xuningoja erixələymiz; qünki biz Uning əmrlirigə əməl kili, Uni hursən kılıdiojan ixlarnı kılımız. **23** Wə

Uning əmri xuki, uning Oqlı Əysa Məsihning namioja etikad қılıxımız həmdə Uning bizgə tapiliojinidək bir-birimizgə mehîr-muhəbbət kərsitiximizdin ibarəttür. **24** Uning əmrlirigə əməl қılıdıqan kixi [Hudada] yaxaydiqan wə [Hudamu] uningda yaxaydiqan bolidu. Əmdi Hudanıng bizdə yaxaydiqanlığını bilginimiz bolsa, U bizgə ata қılıqan Rohıtindur.

4 Səyümlüklirim, hərbir [«wəhiy қılıquqi»] rohlar ning həmmisigila ixiniwərmənglər, bəlki bu rohlar ning Hudadin kəlgən-kəlmigənlikini pərkəndürə üzün ularni sinanglar. Qünki nuroqun sahta pəyəmbərlər dunyadiki jay-jaylar oja pəyda boldi. **2** Hudanıng Rohını mundak pərkəndürələysilər: Əysani, yəni dunya oqa insaniy təndə kəlgən Məsihni etirap қılıquqi hərbir roh Hudadin bolidu; **3** wə dunya oqa insaniy təndə kəlgən Əysa Məsihni etirap қilmaydiqan roh Hudadin kəlgən əməs. Bundaklarda əksiqə dəjjalning rohi ixləydu; silər bu rohning kelidiojanlıqı toqruşluq angliojanidinglər wə dərwəkə u hazır dunyada pəyda boldi. **4** Əy əziz balılırim, silər bolsanglar Hudadin bolqansilər wə ularning üstidin oqlıb kəldinglər; qünki silərdə Turoquqi bu dunyada turoquqıdin üstündür. **5** Ular bolsa bu dunya oqa mənsup; xunga ular bu dunyanıng səzlərini қılıdu wə bu dunyadikilər ular oja կulaq salidu. **6** Biz bolsaq Hudadin bolqanımız; Hudani tonuqan kixi bizning səzlərimizni anglaydu. Hudadin bolmiojan kixi bolsa bizning səzlərimizni anglimaydu. Mana buningdin Həkikətning Rohı bilən ezitkuluğning rohını pərk etələymiz. **7** I səyümlüklirim, bir-birimizgə mehîr-

muhəbbət kərsitəyli; qünki mehîr-muhəbbətning ezi Hudadindur wə mehîr-muhəbbət kərsətküqining hərbiri Hudadin tuçulqan bolidu wə Hudani tonuydu. **8** Mehîr-muhəbbət kərsətmigüqi kixi Hudani tonumıqan bolidu; qünki Huda Əzi mehîr-muhəbbəttur. **9** Hudanıng mehîr-muhəbbiti bizdə xuning bilən axkara boldiki, Huda bizni Uning arkılık hayatka erixsun dəp birdinbir yeganə Oqlini dunyaqşa əwətti. **10** Mehîr-muhəbbət dəl xuningdin ayanki, bizlərning Hudani səyginimiz bilən əməs, bəlki U Əzi bizni səyüp gunahlırimizning jazasını kətürgüqi kafarət boluxka Əz Oqlini əwətkini bilən ayandur. **11** I səyümlüklirim, Huda bizgə xu կədər mehîr-muhəbbət kərsətkən yerdə, bizmu bir-birimizgə mehîr-muhəbbət kərsitixkə kərzardurmız. **12** Həqkim həqqaqan Hudani kərgən əməs; lekin bir-birimizgə mehîr-muhəbbət kərsətsək, Huda bizdə yaxaydu wə uning mehîr-muhəbbiti bizdə kamalatkə yətkən bolidu. **13** Biz bizning Uningda yaxawatkanlığımızni wə Uning bizdə yaxawatkanlığını xuningdin bilimizki, U Əz Rohını bizgə ata kılqan. **14** Biz xuni kərgən wə xundakla xuningqşa guvahlıq berimizki, Ata Oqlunı dunyaqşa kutkuzoquqi boluxka əwətti. **15** Əgər kimdəkim Əysani Hudanıng Oqlı dəp etirap kılsa, Huda uningda, umu Hudada yaxaydu. **16** Biz bolsaq Hudanıng bizgə bolqan mehîr-muhəbbitini tonup yəttük, xundakla uningoşa tolimu ixəndük. Huda Əzi mehîr-muhəbbəttur wə mehîr-muhəbbəttə yaxioquqi kixi Hudada yaxaydu, Hudamu uningda yaxaydu. **17** Muxundak bolqanda, mehîr-muhəbbət bizdə mukəmməllixidu; xuning bilən biz sorak künidə hatırjəm-ķorkmas bolalaymız. Qünki Əysa

ķandak boluwatkan bolsa bizmu hazır bu dunyada xundak boluwatimiz. **18** Mehîr-muhæbbettə korkunq yoktur; kamil mehîr-muhæbbət korkunqni həydəp yokka qikiridu. Qünki korkunq Hudanıng jazasi bilən baqlinxılıktur; korkunqi bar kixi mehîr-muhæbbettə kamalətkə yətküzülgən əməstur. **19** Biz mehîr-muhæbbət kərsitimiz, qünki Huda aldi bilən bizgə mehîr-muhæbbət kərsətti. **20** Əgər birsi «Hudani səyimən» dəp turup, kərindixioja əqmənlik kilsa, u yaloqanqidur. Qünki kəz aldidiki kərindixini səymigən yerdə, kərüp baqmiojan Hudani ķandakmu səysun? **21** Xunga bizdə Uningdin: «Hudani səygən kixi kərindixinimu səysun» degən əmr bardur.

5 Əysanıng Məsih ikənlikigə ixəngən hərbir kixi Hudadin tuqulqan bolidu; wə tuqduroqı [Atini] səyidiojan hərbir kixi Uningdin tuqulquqinimu səyidu. **2** Biz əzimizning Hudanıng balilirini seyidiojanlığımızni xuningdin bilimizki, Hudani səyüp, Uning əmrlirigə əməl kılıxımızdır. **3** Hudani səyüx Uning əmrlirigə əməl kılıx deməktür; wə Uning əmrliridə turmağ eçir ix əməstur. **4** Qünki Hudadin tuqulqanlarning həmmisi bu dunya üstidin oqelibə kılıdu; wə dunyaning üstidin oqelibə kılıqı kük — dəl bizning etikədimizdur. **5** Bu dunyaning üstidin oqelibə kılıqı zadi kimlər? Pəkət Əysani Hudanıng Oqli dəp etikəd kılıqılar əməsmu? **6** U bolsa su wə kan arkılık kəlgən zat, yəni Əysa Məsihdur; Uning kelixi pəkət su bilənla əməs, bəlki kan bilənmə idi. Wə bu ixlərə guwahlıq bərgüqı bolsa Rohtur, qünki Roh Əzi həkikəttur. **7** Qünki Uning toqrluluk üq guwahlıq bərgüqı bar: — **8** bular Roh, su wə ķandin ibarəttur. Bu üçinинг [guwahlıqı]

birdur. **9** Əgər biz insanlarning guwahlıqini қобul
ķilsak, Hudaning guwahlıqı bularningkidin üstündür.
Huda Θz Oqlı toqrısida xundak guwahlıq bərgən —
10 (Hudaning Oqlıoja etikəd kılqan kixinining iqidə xu
guwahlıq bardur; birak Hudaşa ixənmigən kixi Uni
yalqanqı kılqan bolidu, qünki U Hudaning Θz Oqlini
təstikliqan guwahlıkioja ixənmigən) **11** guwahlıq dəl
xudurki, Huda bizgə mənggülük həyatni ata қildi wə
bu həyatlıq Uning Oqlididur. (*aiōnios g166*) **12** Xunga
Oqluşa igə bolqan kixi həyatlıqka igə bolqan bolidu;
Hudaning Oqlıoja igə bolmiojan kixi həyatlıqka igə
bolmiojan bolidu. **13** Mən bularni Hudaning Oqlining
namioja etikəd kılqan silergə silərnin mənggülük
həyatka igə bolqanlıqları bilixinglar üçün yazdim.
(*aiōnios g166*) **14** Wə bizning Uningoja bolqan toluk ixənq-
hatırjəmlilikimiz xundaşkı, Uning iradisigə muwapiq
hərkəndək bir ixni tilişək, U bizni anglaydu. **15** Uni
hərnemə tiliginimizni anglaydu dəp bilgənikənmiz,
duayımızda Uningdin tiliginimizgə erixtuk, dəp bilimiz.
16 Birsi ərindixining əlümgə məhkum kilmaydiojan bir
gunah sadir kılqanlığını kərsə, uning üçün dua ķilsun;
wə Huda əlümgə məhkum kilmaydiojan gunah, sadir
kılqanlar üçün uningoja həyatlıq ata ķilidu. Əlümgə
məhkum gunahmu bardur. Uning toqrısının tilişun,
deməymən. **17** Həmmə həkkaniyətsizlik gunahı tur;
əlümgə məhkum kilmaydiojan gunahmu bar. **18** Hudadin
tuqulouqining gunah sadir kilmaydiojanlığını bilimiz;
qünki əslidə Hudadin tuquloujan Zat bundak kixini
köqdap ķilidu wə axu rəzil uningoja tegəlməydi. **19** Əmdi

əzimizning Hudadin bolğanlığımız əzimizgə məlum;
əmma pütkül dunya bolsa u rəzilning ilkididur. **20**
Yənə bizgə məlumki, Hudanıng Oqlı dunyaçıq kəldi wə
Həkikiy Bolşuqını tonuxımız üçün kənglimizni yorutti;
wə biz Həkikiy Bolşuqining Əzidə, yəni Uning Oqlı
Əysə Məsihdə yaxawatımız. U bolsa həkikiy Huda wə
mənggülük hayatlıktur! (**aiōnios g166**) **21** Əziz balilirim,
əzunglarnı hərkəndək butlardın saklanglar.

Yuhanna 2

1 2 Mənki akşakaldın [Huda təripidin] tallanoqan hanimoqa wə uning əziz balilirioqa salam! Mən silərni həkikəttə səyimən wə yaloquz mənla əməs, yənə həkikətni tonuqanlarning həmmisi bizdə yaxawatlaş wə xundakla əbədgiqə bizgə yar bolidioqan həkikətni dəp silərni səyidu. (aiōn g165) 3 Huda'atidin wə Atining Oqlı Rəb Əysə Məsihədin xapaət, rəhîm-xəpkət wə hatırjəmlik silərgə həkikət wə mehîr-muhəbbət iqidə bolqay! 4 Baliliringning arisida biz Atidin əmr tapxuruwaloqandək həkikəttə mangooqanlarnı kərginim üçün intayın hursən boldum. 5 Əmdi, hərmətlik hanım, mən səndin bir-birimizgə mehîr-muhəbbət kərsitəyli, dəp ətünimən. Mening sanga yezip ətünginim yengi bir əmr əməs, bəlki dəsləptin tartip bizdə bar əmrədur 6 (mehîr-muhəbbət xuki, uning əmrlirigə əməl kılıp mengixtur). Mana bu əmr silər burundın tartip anglap keliwatlaşandək, uningda mengixinglar üçün silərgə tapilanoqandur. 7 Qünki nuroqun aldamqilar dunyaning jay-jaylırida qıktı. Ular Əysanıng dunyaçığa insanıy təndə kəlgən Məsih ikənlikini etirap kilmaydu. Bundaqlar dəl aldamqi wə dəjjaldur. 8 Biz wə əzünglar singdürgən əjirni yokitip köymay, bəlki toluk in'amoqa igə boluxunglar üçün, əzünglaroqa agah bolunglar. 9 Kimki Məsihning təlimidin həlkip qikip, uningda qing turmisa, Huda uningoqa igə bolmaydu. Lekin Uning təlimidə qing turoqı bolsa, Ata həm Oqlı uningoqa igə bolidu. 10 Əgər birsi Uning təlimini elip kəlməy silərning yeninglaroqa kəlsə, uni əyünglaroqa baxlimanglar həm uningoqa salammu bərmənglər. 11

Qünki undak adəmgə salam bərgən kixi uning rəzil
əməllirigə xerik bolouqidur. **12** Silərgə pütidiojan yənə
kəp səzlirim bar idi; lekin қəşəz bilən siyahni ixlətkəndin
kərə, huxallıqımızning tolup texixi üçün yeninglaroja
berip didar körüxüp səzlixixni arzu қılımən. **13** Huda
təripidin tallanojan hədəngning baliliridin sanga salam!

Yuhanna 3

1 Mənki akşakal əzüm həkikəttə seygən səyümlük Gayuska salam! **2** I səyümkü [dostum], jening gülləngəndək, həmmə ixliringning güllinixigə wə teningning salamət boluxioja tiləkdaxmən. **3** Kərindaxlar kelip, səndə bolqan həkikət toqrluluk guvahlıq bərgəndə, mən intayın bək huxallandım; qünki sən həkikəttə dawamlik mengiwatisən. **4** Manga nisbətən, əziz balilirimning həkikəttə mengiwatqanlığını anglaxtinmu qong huxallık yoktur. **5** Səyümlük [dostum], yeningoja baroqan kərindaxlar oja (gərqə ular sanga natonux bolsimu) kılqanliringning həmmisidə ihlasmənliking ispatlinidu. **6** Ular jamaət aldida sening bu mehirmuhəbbiting toqrisida guvahlıq bərdi. Ularnı yənə Hudanıng yolioja layık səpirigə uxitip koysang, yahxi kılqan bolisən. **7** Qünki ular [səpərdə] yat əllik [etikadsızlardın] həq nemə almay, xu mubarək nam üçün yoloja qıktı. **8** Xunga, həkikət bilən hizmətdax bolup təng ixligüqi bolux üçün biz xundaklarnı kollap-kuwwətlriximizgə toqra kelidu. **9** Bu toqrluluk jamaətkə məktüp yazdım. Lekin ularning arısida əzini qong tutup, jamaətkə bax bolux təməsidə bolqan Diotrəpəs bizni köbul kılmayıdu. **10** Xuning üçün mən baroqanda, uning kılqan əskiliklirini, yəni uning bizning üstimizdin kılqan rəzil səzləri bilən oqeywitini yüzigə salımən; u uninglik bilənla tohtap kalmayıdu, yənə [səpərdik] kərindaxlarnı köbul kılmaya kalmay, köbul kılmakçı bolqanlarnımu tosidu wə hətta ularni jamaəttin köçəlap qıkırıwatidu. **11** I səyümlük [dostum], yamanlıktın əməs, yahxılıktın

ülgə alojin. Yahxilik kılɔuqi Hudadindur. Yamanlık
kılɔuqi Hudani həq kermigəndur. **12** Demitriusni bolsa
həmmaylən, hətta Həkikətning əzi yahxi guwahlıq
berip təripləydu. Bizmu uningoşa guwahlıq berimiz wə
guwahlıkimizning həkikət ikənlikini sənmu bilisən. **13**
Sanga yazidiojan yənə kəp səzlirim bar idi; lekin kələm
bilən siyahıni ixlətkəndin kərə, **14** Sən bilən pat arida
didar kərüxüxnı arzu ķilimən; xu qaoğda dərkəmdə
səzliximiz. Sanga hatırjəmlik yar boloqay! Dostlardın
sanga salam. Sənmu [u yərdiki] dostlaroşa isim-famililiri
boyiqə məndin salam eytkaysən.

Yəhuda

1 Əysa Məsihning կuli, Yaqupning inisi mənki Yəhudadin qakiriləşənlərə, yəni Huda'Atimiz təripidin səyülgən, Əysa Məsih təripidin қoşqılıp kəlgənlərgə salam. **2** Silərgə rəhimdillik, amanlıq-hatırjəmlik wə mehîr-muhəbbət həssiləp ata կilinoqay! **3** I səyümlüklirim, mən əslı silərgə ortak bəhərimən boluwatkan nijatımız toqrisida hət yezixka zor ixtiyakım bolsimu, lekin hazır buning orniqa silərni mukəddəs bəndilərgə bir yolla amanət կilinoqan etikadni կolunglardın bərməslikkə jiddiy kürəx կilixka jekiləp uxbu hətni yazmisam bolmidi. **4** Qünki məlum kixilər — ihlassız adəmlər, heli burunla munu sorakça tartılıxka pütülgənlər aranglarə suķunup kiriwaloqan. Ular Hudanıng mehîr-xəpkitini buzukluk կilixning bahənisiqa aylanduruwaloqan, birdinbir Igımız wə Rəbbimiz Əysa Məsihdin tanoqan adəmlərdur. **5** Xuning üçün mən silərgə xuni esinglarə qaytidin selixni halaymənki (gərqə silər burun həmmə ixlardin həwərləndürülən bolsanglarmu), burun Rəb [Əzi üçün] bir həlkəni Misirdin կutkuzoqan bolsimu, ularning iqidiki [Əzığə] ixənmigənlərni keyin һalak kıldı. **6** [Wə silər xunimu bilisilərki], əslidiki ornida turmay, əz makanini taxlap kətkən pərixtılərni Rəb uluq [kiyamət] künining sorikioqıqə mənggү kixənləp mudhix կarangoquluğta solap saklimakta. (əidios g126) **7** Sodom wə Gomorra wə ularning ətrapidiki xəhərlərdikilərmə xu ohxax yolda, yəni xu [pərixtılərgə] ohxax uqiqa qıkkən buzukqılıkka wə oqayıry xəhəwtərlərgə berilip kətkən, [keyinki dəwrlər] ularning akıwitidin ibrət alsun üçün mənggülük ot jazasiqa ərnək

kilinip keydürülgən. (aiōnios g166) 8 Lekin muxu «qüx kərgüqilər» xu ohxax yol bilən adəmlərning tənlirinimu buləjimakta, ular hökük igilirigə səl қarioqulardın bolup, [ərxtiki] uluqlaroji mu həkarət kiliixmakta. 9 Lekin hətta bax pərixtə Mikailmu Musaning jəsiti toqrisida İblis bilən muzakirə kılıp talax-tartix կiloğanda, uni həkarətlik səzlər bilən əyibləxkə petinalmiojan, pəkət «Sanga Pərwərdigarning Əzi tənbih bərsun» dəpla koyojan. 10 Lekin bu kixilər əzliri qüxənməydiqan ixlar üstidə kupurluk kılıdu. Birak ular hətta əkilsiz haywanlardak ez təbiitining inkasları boyiqə qüxənginiqə yaxap, xu arkılık əzlirini həlak kılıdu. 11 Bularning həlioja way! Qünki ular Қabilning yoli bilən mangdi, mal-mülükni dəp Balaamning azojan yolioja əzini atti wə ular Korahning asiylik kıləjiniqə [ohxax] ahir həlak bolidu. 12 Ular mehîr-muhəbbətni təbrikləx ziyapətliringlaroja heq tartıtmay silər bilən billə dahil bolidiojan, əzlirinila bakıdiojan hətərlik hada taxlardur. Ular xamallardin həydilip kəlgən yaməqursız bulut, yiltizidin қomurup taxlanıqan, kəq küzdiki mewisiz dərəhlər, ikki ketim əlgənlər! 13 Ular dengizning dawaləquwatkan, buzqunluq dolğunları, ular ez xərməndiqilikini կusmakta; ular ezip kətkən yultuzlar bolup, ularoja mənggülük kapkarangəlilikning zulmiti hazırlap կoyuləqandur. (aiōn g165) 14 Adəm'atining yəttinqi əwlədi boləjan Hənoh bu kixilər toqrisida mundak bexarət bərgən: — «Mana, Rəb tümənmingliqən mukəddəsləri bilən kelidu, 15 U pütkül insanlarnı sorak kılıp, barlıq ihməssizlarning ihməssizlər qə yürgüzgən barlıq ihməssizliklirioja asasən, xundakla

ihlassız gunahkarlarning Өзини һақарəтligən barlıq əsəbiy səzlirigə asasən ularni əyibkə buyruydu». **16** Bu kixilər haman ojotuldap, aorinip yüridü, өz həwəslirining kəynigə kiridü; aozida yoqanqılık ķılıdu, өz mənpəitini kezlep baxkılaroja huxamətqılık ķılıdu. **17** Lekin, i səyümlüklirim, Rəbbimiz Əysa Məsihning rosullirining aldin eytən səzlirini esinglarda tutunglarki, **18** ular silərgə: «Ahir zamanda, əzining ihlassız həwəslirining kəynigə kirip, mazak ķiloqulalar məydanoqa qikıldı» degənidi. **19** Muxundak kixilər bəlgünqılık pəyda ķılıdiqan, өz təbiitigə əgəxkən, Rohka igə bolmioqan adəmlərdur. **20** Lekin silər, i səyümlüklirim, əng mukəddəs bolqan etikadinglarni ul ķılıp, ezunglarni kurup qikinqlar, Mukəddəs Rohta dua ķılıp, **21** adəmni mənggülük həyatka elip baridiqan Rəbbimiz Əysa Məsihning rəhəimdillikini təlmürüp kütüp, əzunglarni Hudanıng mehîr-muhabbiti iqidə tutunglar. (*aiōnios g166*) **22** Ikkilinip ķaloqanlaroja rəhîm ķilinglar; **23** bəzilərni ot iqidin yuluwelip կutulduruwelinglar; bəzilərgə hətta ətliridin nijasət qüxüp bulqanoqan kiyim-keqikigimu nəprətləngən həlda қorkunq iqidə rəhîm ķilinglar. **24** Əmma silərni yolda teyilip ketixtin saklap, eqilip-yeyilip Өzining xərəplik huzurida əyibsiz turoquzuxka Қadir Bolqoqioqa, yəni Қutkużoqumiz birdinbir Hudaşa Rəbbimiz Əysa Məsih, arkilik xan-xərəp, **25** həywət-uluqluk, kudrət wə hokuk əzəldin burun, həzirmu ta barlıq zamanlaroqıqə bolqay!

Amin! (*aiōn g165*)

Wəhiy

1 Bu kitab Əysa Məsihning wəhiysi, yəni Huda Uningoja Əz կուլ-հիմատկարիօյա yekin kəlgüsidiə yüz berixi mukərrər bolovan ixlarni kərsitixi üçün tapxuroqan wəhiyidur. Məsih buni Əz pərixtisini əwətip կuli Yuhanannaqə alamətlər bilən ayan կildi. **2** Yuhananna bolsa Hudaning səz-kalami həmdə Əysa Məsih toqrisidiki guwahlıqka kərgənlirining həmmisigə guwahlıq bərdi. **3** Bu bexarətni okup bərgüqi wə uning səzlirini anglap, uningda yeziləşənlər oja itaət kıləşəqi bəhtliktur! Qünki wəhiyining wakti yekindur. **4** Mənki Yuhannadın Asiya [əlkisidiki] yəttə jamaətkə salam! Hazır bar bolovan, etkəndimu bolovan həm kəlgüsidiə Kəlgüqidin, Uning təhtining aldidiki yəttə Rohtin **5** wə sadık Guwahqi, əlümətin tunji Tirilgüqi, jaħandiki padixaħlarning Həkümətini bolovan Əysa Məsihətin silərgə mehîr-xəpkət wə hatirjəmlik boləjaj. Əmdi bizni səygüqi, yəni Əz կeni bilən bizni gunahlırimizdin yuəjan **6** wə bizni bir padixaħlıqka uyuxturup, Əz Atisi Hudaqə kaħinlar kıləşənqə barlıq xan-xərəp wə küq-ķudrət əbədil'əbədgıqə boləjaj, amin! (aiōn g165) **7** Mana, U bulutlar bilən kelidu, xundakla hər bir kez, hətta Uni sanjioşənlərə Uni kəridu. Yər yüzdikli pütkül կəbilə-həlk U səwəblik ah-zar kətürədu. Xundak bolidu, amin! **8** Mən «Alfa» wə «Omega», Muqəddimə wə Hatimə Əzümdurmən, hazır bar bolovan, burunmu bar bolovan həm kəlgüsidiimu bar Bolqoqidurmən, xundakla Həmmigə Қadirdurmən, dəydu Pərwərdigar Huda. **9** Silərning қerindixinglar həm silər bilən birgə Əysada bolovan azab-okubət,

padixahlik wə səwr-takəttin ortak nesipdixinglar bolqan mənki Yuḥanna Hudanıng söz-kalami wə Əysanıng guwahlıki wəjidin Patmos degən aralda [məhbus] bolup turup қaloqandim. **10** «Rəbning küni»də mən Rohning ilkigə elinixim bilən, kəynimdin kanay awazidək küqlük bir awazni anglidim. **11** Bu awaz: «Kəridiojanliringni kitab kılıp yaz wə uni yəttə jamaətkə, yəni Əfəsus, Smirna, Pərgamum, Tiyatira, Sardis, Filadelfiyə wə Laodikiyadiki jamaətlərgə əwət» dedi. **12** Manga söz kılqan awazning kimning ikənlilikini kərүx üçün kəynimgə buruldum. Burulqinimda, kəzümgə yəttə altun qiraqdan **13** wə ularning otturisida uqisioja putlirioqıqə qüxüp turidiojan ton kiygən, keksigə altun kəmər baqliqan Insan'ooqlioja ohxaydiojan biri kəründi. **14** Uning bax-qeqi ak yungdək, hətta қardək ap'ak idi wə kəzliri goya yalqunlap turojan ottək idi. **15** Putliri humdanda tawlinip parkiriojan tuqka ohxaytti, awazi xarkirap ekiwatkan nuroqun sularning awazidək idi. **16** U ong қolida yəttə yultuz tutkan bolup, aqzidin ikki bislik etkür қılıq qikip turatti. Qirayi huddi կuyaxning toluq küqidə parliqandək yarkın idi. **17** Uni kərginimdə, ayioqıja əlukiət yikildim. U ong қolini üstümgə təgküzüp mundak dedi: — Korkma, Awwalkisi wə Ahirkisi **18** həmdə hayat Bolqoqı Əzümdurmən. Mən elgənidim, əmma mana, Mən əbədil'əbədgıqə hayatturmən, əlüm wə təhtisaraning aqquqliri қolumdidur! (aiōn g165, Hadēs g86) **19** Xuning üçün, kərgən ixlarnı, hazır boluwatkan ixlarnı wə bulardin keyin bolidiojan ixlarnı yezip қaldur. **20** Sən ong қolumda kərgən yəttə yultuzning wə yəttə altun qiraqdanning siri

mana mundak – yəttə yultuz yəttə jamaətning əlqiliri wə
yəttə qiraɔ̄dan bolsa yəttə jamaəttur.

2 – Əfəsustiki jamaətning əlqisigə mundak yazoqin:
«Ong қolida yəttə yultuzni tutup, yəttə altun
qiraɔ̄danning otturisida Mangoquqi mundak dəydu: **2**
— Sening əjir-əməlliringni, tartkan japatiringni həm
səwr-takitingni, rəzil adəmlərning kilmixlirioqa qidap
turalmaydiyanlıkingni, xundakla rosul bolmisimu əzlirini
rosul dəp atiwaloqanlarni sinap, ularning yaloqanqı
bołoqanlıkinı tonuoqanlıkingnimu bilimən. **3** Xundak,
sening səwr-taḳət kiliwatqanlıkingni, Mening namim
wəjidin japa-muxəkkətkə bərdaxlık bərgənlikingni əmma
erinqənlikingni bilimən. **4** Lekin sanga xu bir etirazim
barki, sən əzüngdiki dəsləpki mehîr-muhəbbəttin waz
kəqting. **5** Xunga կaysı hələttin yıkılıp qüxkənlikingni
esingga elip towa kılɔ̄jin, awwalkı əməllərni կayta
kılɔ̄jin. Bolmisa yeningoqa kelimən wə towa kilmisang
qiraɔ̄deningni jayidin yətkiwetimən. **6** Bırak, sening xu
artukqılıking barki, Mən Өzüm nəprətlinidiojan Nikolas
tərəpdarlırinining kilmixliridin sənmu nəprətlinisən. **7**
Kulikı barlar Roħning jamaətlərgə degənlirini anglisun!
Ojəlibə kılɔ̄qıqlarnı Hudaning jənnitining otturisidiki
hayatlık dərihining mewiliridin yeyixkə tuyəssər
kiliмən». **8** — Izmiridiki jamaətning əlqisigə mundak
yazoqin: — «Awwalkısi wə Ahirkisi, əlgən wə Tirilgüqi
mundak dəydu: **9** — Sening azab-okubətliringni wə
namratlıkingni bilimən (lekin sən bay!), Yəhudiyləməs
turup əzlirini Yəhudiylə dəwaloqan, Xəytanning bir
sinagogi bołoqanlarning təhmətlirinimu bilimən. **10**

Aldingda qekidiqan azab-okubətlərdin korkma. Mana, Iblis aranglardin bəziliringlarnı sinilixinglər üçün yekində zindanqa taxlitidu. Silər on kün kiynilisilər. Taki əlgüqə sadik bolqın, Mən sanga həyatlıq tajini kiydürimən. **11** Külikı barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun! Ojəlibə kılouqilar ikkinqi əlümning ziynioqa hərgiz uqrımaydu!». **12** — Pərgamumdiki jamaətning əlqisigə mundak yazojin: — «İkki bislik ətkür kılıqi bar Bolouqi mundak dəydu: **13** — Mən sən olturoqan yərnı, yəni Xəytanning təhti bolqan jayni bilimən. Xundaktimu, sən Mening namimni qing tutup, hətta sadik guvahqım Antipas makaningda, yəni Xəytan turoqan jayda kətl kılinoqan kūnlərdim, Manga kılōqan etikadingdin tenip kətmiding. **14** Lakin sanga xu birnəqqə etirazim barkı, aranglarda Balaamning təlimigə əgəxkənlərdin bəzilər bolmaqla — Balaam bolsa Balakka Israillarnı butqə atap kurbanlıq kılinoqan gəxni yeyix wə jinsiy buzukluk kılıxka azduruxni əgətkənidi. **15** Xuningoqa ohxax, silərning aranglarda Nikolas tərəpdarlırining təlimini tutkənlarımı bar. **16** Xuning üçün, towa ķıl! Undak kılmisang, yeningoqa tez arida berip, aqzimdiki kılıqım bilən xularoqa hujum kılımən. **17** Külikı barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun! Ojəlibə kılouqilar bolsa yoxurup қojoqan mannadın berimən wə hərbirigə birdin ak tax berimən. Tax üstidə yengi bir isim pütüklük bolidu, xu isimni uni kobul kılōqan kixidin baxqa heqkim bilməydu». **18** — Tiyatiradiki jamaətning əlqisigə mundak yazojin: — «Kəzliri yalqunlioqan otqa wə putliri parkırak tuqqa ohxaydiqan Hudanıng Oqlı mundak dəydu: **19** —

Sening əməlliringni, mehîr-muhəbbitingni, etikədingni, əjir-hizmitingni wə səwr-takıtingni, xundakla hazırlıq əməlliringning awwalkıdin exip qüxüwatkanlıqınımu bilimən. **20** Lekin, sanga xu bir etirazim barkı, əzini pəyəqəmbər dəp atıwalıjan axu hotun Yizəbəlgə yol köyüwatisən. U hotun կul-hizmətkarlırimoja təlim berip, ularni jinsiy buzukluk қılıxka wə butka atap nəzir əlinə qəlinəjan gəxni yeyxikə azdurmakta. **21** Mən uningoja towa kılqıdək wakit bərgənidim, lekin u əz buzuklukıja towa қılıxni halimaydu. **22** Əmdi mana, Mən uni [eçir kesəl] ornioja taxlap yatkuzımən wə uning bilən zina əlinəjanlar қilmixlirioja towa қilmisa, ularnimu eçir azabka qəmdürimən. **23** Uning pərzəntlirinimu əjəllik kesəl bilən urimən. Xu qaçıda, barlık jamaətlər niyət-nixanlarnı wə կəblərnı kezitip təkxürgüqining Өzüm ikənlikimni, xundakla Mening hərbiringlaroja əlinəjan əməliyitinglaroja yarixa yanduridiojanlıqimni bilidu. **24** Lekin, Tiyatiradiki կələjanlaroja, yəni bu təlimni կəbul կilmiojanlar (ularning pikri boyiqə, Xəytanning atalmix «qongkur sirliri»ni əgənmigənlər), yəni silərgə xuni eytimənki: Өzünglarda bar boləjanni Mən kəlgüçə qing tutunglar. Üstünglaroja buningdin baxka yüksək artmaymən. **26** Ojabə əlinəqıqları, yəni əməllirimni ahırojqə qing tutğan kixilərgə bolsa, ularoja pütkül əllərgə həkim bolux həkukını berimən. **27** Mana bu Atam Manga bərgən həkükə ohxax həkuktur: — «U ularni təmür kaltək bilən padıqidək baxkurus, sapal қaqılarnı urup qaqqandək tarmar kılıdu». **28** Mən uningoja

tang yultuzinimu ata kılımən. **29** Kuliki barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun!»

3 — Sardistiki jamaətning əlqisigə mundak yazojin: — «Hudaning yəttə Rohi wə yəttə yultuzining Igisi Bolısuqi mundak dəydu: — Sening əməlliringni wə xundakla «hayat» degən nam-abruyungning barlığını, lekin əməliyəttə əlük ikənlikingni bilimən. **2** Xunga, oyışan, seningdə bar bolışan, əmma ələy dəp қalojan [hislətliringni] küqəyt; qünki Hudayim aldida əməlliringning tügəl əməslikini bildim. **3** Uning üçün [səz-kalamni] қandak қobul қılıp angliojiningni yadingoja kəltürüp, uni qing tutup towa kılqın. Lekin oyışanmisang Mən oqridək üstüngkə kelimən wə sən ķaysı saəttə üstünggə kelidiojinimni hərgiz bilməysən. **4** Lekin Sardista əz kiyimlirigə daq təgküzmigən birnəqqə xəhs bar. Ular ak kiyim kiyip Mən bilən billə mangidu, qünki ular buningoja layiktur. **5** Ojəlibə kılıqıqlar mana xundak ak kiyimlərni kiyidu. Mən ularning namini həyatlık dəptiridin hərgiz əqürməymən, bəlkı ularning namini Atam Hudaning wə Uning pərixtilirining aldida oquk etirap kılımən. **6** Kuliki barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun!» **7** — Filadelfiyədiki jamaətning əlqisigə mundak yazojin: — «Muğəddəs wə Həkikiy Bolısuqi, xundakla Dawutning aqkuqioja igə Bolısuqi, aqsam həqkim yapalmaydu, yapsam həqkim aqalmaydu degüqi munu ixlarnı dəydu: **8** — Sening əməlliringni bilimən. Sening bir'az küqüng bolşaq səz-kalamimoja itaət kılqining wə namimdin tenip kətmigining üçün, aldingda həqkim yapalmayıqan bir ixikni ekip koydum.

9 Mana, Xəytanning sinagogidikilərdin, Yəhədiy əməs turup əzlirini Yəhədiy dəp atiwalıqan yaloqanqılarnı bolsa xundak akiwətkə қaldurımənki, ularni kelip sening ayiojingga bax uridioqan wə Mening seni səygənlilikimni bilidioqan kılımən. **10** Sən Mening səwr-takət yolumdiki səz-kalamimni saklap əməl kılıxing üçün bu dunyadiki insanlarnı sinaxka pütkül yər yüzigə qüxidiqan wabalık sinaqning wakit-saiti kəlgəndə seni uningdin saklap köqdap қalimən. **11** Mən pat arida kelimən. Tajingni həqkimning tartıwalmaslıkj üçün, əzüngdə bar bolqanni qing tutkin. **12** Ojelibə kılqıqını bolsa, Hudayimning ibadəthanisioqta tüwrük kılımənki, u u yərdin əsla qıkmayıdu. Mən uning üstigə Hudayimning namini, Hudayimning xəhîrining namini, yəni ərxtin — Hudanıng yenidin qüxidiqan yengi Yerusalemning namini wə Mening yengi namimni yazımən. **13** Қuliki barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun!» **14** — Laodikiyadiki jamaətning əlqisigə mundak yazoqın: — «Amin Ataloquqi, yəni Sadık wə Həkikiy Guwahqi, Hudanıng kainitining kelip qıqxining Səwəbqisi mundak dəydu: **15** Sening əməlliringni bilimənki, sən sooukmu əməs, ķizikmu əməs. Mən sening ya soouk, ya ķizik boluxungni halayttim! **16** Sən ya soouk ya ķizik əməs, bəlki ilman bolqanlıking üçün, seni aozimdin hə kılımən. **17** Sən bay adəmmən, dələtmən boldum, həq nərsigə hajətmən əməsmən degining bilən əzüngning oqerib, biqarə, yoksul, kor wə yalingaq ikənlikingni bilmigəqkə, **18** bay boluxung üçün otta tawlanıqan altun, yalingaqlıq nomusluğungning yepilixi üçün kiygüzülüxünggə ak kiyim-keqək, körüxüng

üqün kəzliringgə sürtüxkə tutiyani məndin setiwelixingni nəsihət kılımən. **19** Mən kimni səysəm, xuning əyibini kərsitip tərbiyləymən; xuning üqün kizəjin kəyüp-pixip towa ķıl. **20** Mana, Mən hazır ixik aldida turup, ixikni ķekiyatimən. Əgər biri awazimni anglap ixikni aqsa, uning yenioja kirimən. Mən uning bilən, umu Mən bilən billə oqızalnidu. **21** Ojəlibə kılqıqını bolsa, Mənmu ojəlibə ķılıp, Atamning təhtidə uning bilən birgə olturoqjinimdək, unimu təhtimdə Mən bilən birgə olturuxką tuyəssər kılımən. **22** Қulukı barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun!»

4 Andin mən қariwidim, mana, asmando bir ixik eqiklik turatti. Mən tunji կetim angliojan kanay awazioja ohxap ketidiojan awaz manga: «Bu yakka qik, sanga bulardin keyin yüz berixi mukərrər bolоjan ixlarnı kərsitəy» dedi **2** wə dərhəl mən Rohning ilkidə boldum; mana, ərxtə bir təht, təhttə bir zat olturatti. **3** Təhttə olturoquning kiyapiti yexil қaxtax wə kizil kwartska ohxaytti. Təhtning qərisini zumrəttək bir həsən-hüsən orap turatti. **4** Təhtning ətrapida yənə yigirmə tət təht bar idi. Təhtlərdə ak kiyimlər bilən kiyingən, baxlırioja altun taj takalojan yigirmə tət akşakal olturatti. **5** Təhttin qaqmaklar qekip, türlük awazlar wə güldürməmilar anglinip turatti. Təhtning aldida yalkunlap turojan yəttə məx'əl kəyüp turatti; bular Hudanıng yəttə Rohı idi. **6** Təhtning aldi huddi hrustaldək parkirap turidiojan, süzük əynək dengizdək idi. Təhtning otturisida wə təhtning qərisidə, aldi wə kəyni kəzlər bilən tolojan tət həyat məhluk turatti. **7** Birinqi məhluk xiroja, ikkinqi məhluk bukioja

ohxaytti. Üqinqi məhlukning yüzü adəmning qirayioja ohxaytti. Tətinqi məhluk pərwaz қiliwatkan bürkütkə ohxaytti. **8** Tət həyat məhlukning hərbirining altidin қaniti bar idi; ularning pütün bədinining qərisi hətta iq təripimu kəzlər bilən toləjanidi; ular keqə-kündüz tohtimay: — «Mukəddəs, mukəddəs, mukəddəstur, Bar boləjan, həzirmu bar həm kəlgüsidi mu Boləjuqi, Həmmigə Kadir Pərwərdigar Hudal!» — deyixətti. **9** Həyat məhluklar təhttə olturojan əbədil'əbəd həyat Boləjuqini uluqlap, Uningoja hərmət-xəwkət wə təxəkkür izhər kılınında, **(aiōn g165)** **10** yigirmə tət akşakal təhttə olturoquqining ayiojioja yikilip əbədil'əbəd həyat Boləjuqioja bax köyup sajdə kılatti, tajlirini təhtning aldiyoja taxlap köyup, mundak deyixətti: — **(aiōn g165)** **11** «Sən, i Pərwərdigarımız wə Hudayımız, Xan-xərəp, hərmət-xəhrət wə կudrətkə layiktursən. Qünki Əzüng həmmmini yaratting, Ularning həmmisi iradəng bilən məwjut idi wə yaritildi!»

5 Andin təhttə olturoquqining ong қolida iq wə tax təripigə hət pütülgən wə yəttə məhür bilən peqətləngən bir oram yazmini kərdüm. **2** Yukıri awaz bilən: «Oram yazmini eqip, peqətlərni yexixkə kim layiktur?» dəp towliojan kawul bir pərixtinimu kərdüm. **3** Lekin nə ərxtə nə yər yəzidə nə yər astida oram yazmini aqalaydiojan yaki iqigə қariyalaydiojan həqkim qıkmidi. **4** Oram yazmini eqixkə yaki iqigə қaraxkə layik birərsi tepilmiojqaqka, қattık yioqliwəttim. **5** Andin akşakallardin biri manga: — Yioqlimal! Қara, Yəhuda kəbilisidin boləjan xir — Dawutning yiltizi Boləjuqi oqlılıbə қıldı; xunga oram yazmini wə uning yəttə peqitini eqixkə U қadir, — dedi. **6**

Andin karisam, təht bilən tət hayat məhlukning arılıkında, aksakallar otturisida bir Қоза өрə turatti. U yengila boozlanoqandək kılatti; Uning yəttə münggüzi wə yəttə kəzi bolup, bu kəzlər Hudanıng pütkül yər yüzigə əwətkən yəttə Rohı idi. **7** Қозa berip, təhttə olturoquning ong қolidin oram yazmini aldı. **8** Yazmini aloqanda, tət hayat məhluk wə yigirmə tət aksakal қozining ayioqıja yıkıldı; ularning hərbirining qiltarı wə huxbuy bilən tolojan altun qiniliri bar idi (bu huxbuy mukəddəs bəndilərning dualıri idi). **9** Ular yengi bir kūy eytixti: — «Oram yazmini elixka, Wə peqətlərni eqixka layiksən; Qünki boozländinq Wə hər kəbilidin, hər tildin, Hər milləttin, hər əldin bolojan insanlarnı Əz ķening bədili bilən setiwelip, Hudaqı mənsup ķilding. **10** Ularnı Hudayımız üçün bir padixahlılıqqa uyuxturup, Kahinlər ķilding. Ular yər yüzidə həküm süridü». **11** Andin kərdüm wə mana, təhtning, hayat məhluklarning wə aksakallarning ətrapida nuroqunlıqan pərixtılərning awazını anglidim. Əlarning sani tümən ming-tümən ming, milyon-milyon idi. **12** Ular yüksəri awaz bilən: — «Boozlanoqan қозa կudrət, dələt, danalıq, küq-kuwwət, hərmət, xan-xərəp Wə mədhiyigə layiktur» deyixətti. **13** Andin mən ərx, yər yüzü, yər astı wə dengizdiki hərbir məhluk, wə ularning iqidə bar bolojanlarning həmmisining: — «Təhttə Olturoqıja wə Қozıja Mədhiyə, hərmət, xan-xərəp wə hökük-kudrət Əbədil'əbədgıqə mənsup bolqayı!» deginini anglidim. (**aiōn g165**) **14** Tət hayat məhluk «Amin!» dəp jawab kəyturatti, aksakallar yərgə yıkılıp səjdə kılatti.

6 Andin Koza yəttə peqətning birini aqkanda, mən ƙarap turdum. Tət һayat məhluktin birining güldürməmidək awaz bilən: «Kəl!» deginini anglidim. **2** Kərdümki, mana bir ak at kəldi! Atka mingüqining қolida bir ok-ya bar idi; uningoja bir taj berildi. U ɔəlibə kıloluqi süpitidə zəpər ƙuqux üçün jənggə atlandı. **3** Koza ikkinqi peqətni aqkanda, ikkinqi һayat məhlukning: «Kəl!» deginini anglidim. **4** Yənə bir at otturioja qıkçı, uning rənggi kipkızıl idi. Atka mingüqigə yər yüzidiki tinqlikni elip ketix wə insanlarnı əzara ƙirojinqlilikça selix һokuki berildi. Uningoja yənə qong bir қılıq berildi. **5** Koza üqinqi peqətni aqkanda, üqinqi һayat məhlukning: «Kəl!» deginini anglidim. Mən kərdümki, mana bir kara at kəldi. Atka mingüqining қolida bir taraza bar idi. **6** Tət һayat məhlukning arisidin: — «Bir tawak buqday bir dinarius puloja, Üq tawak arpa bir dinarius puloja setilidu. Əmma zəytun yeojoja wə xarabka zərər yətküzmigin!» — degəndək bir awazni anglidim. **7** Koza tətinqi peqətni aqkanda, tətinqi һayat məhlukning: «Kəl!» degen awazini anglidim. **8** Kərdümki, mana bir tatirang atni kərdüm. Atka mingüqining ismi «Əlüm» idi. Uning kəynidin təhtisara əgixip keliwatatti. Ularoja yər yüzining təttin birigə həkümranlıq kılıp, қılıq, aqarqılık, waba wə yər yüzidiki yırkıq һaywanlar arkılık adəmni əltürük һokuki berildi. (**Hadəs g86**) **9** Koza bəxinqi peqətni aqkanda, Hudanıng söz-kalami üçün wə izqıl guwahlıq bərgənlik wəjидин əltürülgənlərning janlırını ƙurbangahning tegidə kərdüm. **10** Ular қattık awaz bilən nida selixip: — Əy hakimmutlək Igimiz, mukəddəs wə həkikiy Boloquq! Sən

kaqanɔjıqə yər yüzidə turuwatkanlarnı sorak kilmay, ulardin qenimizning intikamini almaysən? — deyixətti.

11 Ularning hərbirigə bardin ak ton berildi. Ular oja, ezunglar oja ohxax əltürülidiojan կul-buradərliringlar həm kərindaxliringlarning sani toxkuqə azojinə wakit aram elixinglar kerək, dəp eytildi. **12** Andin mən Kozə altinqi peqətni aqkinida kərdümki, mana dəhxətlik bir yər təwrəx yüz bərdi, կuyax bəeyni կara yungdin tokulqən bezdək կapkara rənggə, tolun ay bolsa կanning rənggigə kirdi. **13** Ənjür dərihining կattik boranda silkinixidin ənjür oqoriliri yərgə tekülgəndək, asmandiki yultuzlarmu yər yüzigə təküldi. **14** Asman huddi oram yazmining türülgini dək օjayib boldi, hərbir taq wə aral ornidin yətkəldi; **15** həmdə dunyadiki padixahlar, mətiwərlər, sərdarlar, baylar, küqlükler, կullar wə hərlərning həmmisi əngkürlərgə wə taqlarning kamarlirioja yoxurundi. **16** Ular taqlaroja wə կoram taxlar oja mundak dəp jar saldı: — «Üstimizgə qüxüngər! Bizni təhttə Olturoquqining siyasadın həm Kozining օəzipidin yoxurunglar wə saklanglar! **17** Qünki Ularning dəhxətlik օəzəp künü kəldi, əmdi kim put tirəp turalisun?!».

7 Uningdin keyin mən kərdümki, tət pərixtə yər yüzining tət bulungida turatti. Ular hərkəndək xamalning կuruķuk, dengiz həm dəl-dərəhlərgə urulmaslığı üçün yər yüzining tət təripidin qikidiojan xamalni tizginləp turatti. **2** Mən həyat Hudanıng məhürini aloqan, kün qikixtin kətürüliwatkan baxka bir pərixtini kərdüm. U կattik awaz bilən կuruķuk wə dengizlarnı wəyran կiliç հօկուկi berilgən axu tət pərixtigə: **3** «Biz Hudanıng կul-

hizmətkarlırinining pexanisigə məhür baskuqə, kurukluk, dengiz wə dəl-dərəhlərni wəyran kilmanglar!» dəp towlidi. **4** Mən məhürləngənlərning sanini anglidim — Israillarning hərkəysi қabililiridin bir yüz ķırıq tət ming kixi, yəni: — **5** Yəhuda қabilisidin on ikki ming kixi, Rubən қabilisidin on ikki ming kixi, Gad қabilisidin on ikki ming kixi, **6** Axir қabilisidin on ikki ming kixi, Naftali қabilisidin on ikki ming kixi, Manassəh қabilisidin on ikki ming kixi, **7** Ximeon қabilisidin on ikki ming kixi, Lawiy қabilisidin on ikki ming kixi, Issakar қabilisidin on ikki ming kixi, **8** Zəbulun қabilisidin on ikki ming kixi, Yusüp қabilisidin on ikki ming kixi, Binyamin қabilisidin on ikki ming kixi məhürləngənidi. **9** Bu ixlardin keyin kerdümki, mana hər el, hər қabilə, hər milləttin bolqan, hərhil tillarda səzlixidiojan san-sanakşız zor bir top halayık təhtning wə Kozining aldida turatti; ularning həmmisigə ak ton kiydürülgən bolup, kollirida horma xahliri tutkanidi. **10** Ular yüksiri awaz bilən: — «Nijat təhttə olturoqı Hudayimizoja wə Koziqa mənsup bolqay!» dəp warkirixatti. **11** Barlık pərixtılər təhtning, aksakallarning wə tət həyat məhlukning ətrapıqə olaxşanidi. Ular təhtning aldida yıkilip, Hudaqə səjdə kılıp mundak deyixətti: — **12** «Amin! Həmd-mədhiyə, xan-xərəp, Danalik wə təxəkkür, Hərmət wə küq-kudrət Hudayimizoja əbədil'əbədgıqə mənsup bolqay, amin!» (**aiōn g165**) **13** Əmdi aksakallardin biri məndin: — Bu ak ton kiydürülgən kixilər kim bolidu, kəyərdin kəldi? — dəp soridi. **14** — Təksir, bu əzlirigə məlumdur, — dedim. U manga: — Bular dəlxətlik azab-okübatni bexidin ətküzüp kəlgənlər. Ular

tonlirini Kozining kenida yuyup ap'ak kılajan. **15** Xunga ular Hudaning təhtining aldida turup, ibadəthanisida keqə-kündüz Uning hizmitidə bolidu; təhttə Olturoğluqi bolsa ularning üstigə qedirini sayiwən ķılıdu. **16** Ular yənə həq aq қalmaydu, həq ussimaydu, ularoja nə aptap, nə piziqirim issik həq urmaydu. **17** Qünki ularni təhtning otturisidiki Koza bakıdu wə һayatlık süyi bulaklırioja elip baridu; wə Huda ularning hərbir kəz yexini sürtidu, — dedi.

8 Koza yəttinqi peqətni aqkanda, ərxtə yerim saətqə jimjilik, həküm sürdi. **2** Andin Hudaning aldida turidiojan yəttə pərixtini kərdüm. Ularoja yəttə kanay berildi. **3** Altun huxbuydan tutkan yənə bir pərixtə kelip, huxbuygahning aldida turdi. Barlık mukəddəs bəndilərning dualiri bilən birlikə təhtning aldidiki altun huxbuygah üstidə [Hudaοqa] atap sunuxka uningoja kəp huxbuy berildi. **4** Wə huxbuynıg tütünləri mukəddəs bəndilərning dualiri bilən billə pərixtining կolidin Hudanıg aldioja kətürüldi. **5** Andin pərixtə huxbuydanni կolioja elip, uni կurbangahdiki ot bilən toldurup, yər yüzigə atti; xuning bilən türlük awazlar, güldürmamilar anglandı, qakmaqlar qekildi wə bir yər təwrəx boldi. **6** Andin կollirioja birdin kanay tutkan yəttə pərixtə kanayırını qelixka hazırlanı. **7** Birinqi pərixtə kaniyini qaldı; xuning bilən məldür wə ot կan arilax pəyda bolup yər yüzigə taxlandı, zeminning üqtin biri kəydürüldi, dəl-dərəhlərning üqtin biri kəydürüldi wə pütkül yexil ot-qəplər kəydürüldi. **8** İkkinqi pərixtə kaniyini qaldı; xuning bilən goyaki lawuldap kəyüwatkan yoğan bir taqdək

əjayət zor [bir jisim] dengizə taxlandı. Dengizning üqtin biri қanoğa aylandı **9** wə dengizdiki janiwarlarning üqtin biri əldi; kemilərning üqtin biri wəyran boldi. **10** Üqinqi pərixtə kaniyini qaldı; xuning bilən asmandin məx'əldək yalkunlap yanğan qong bir yultuz qüxti; u dəryaların üqtin birining wə bulaklarning suliri üstigə qüxti. **11** Yultuzning ismi «Kəkrə» idi. Sularning üqtin biri kəkridək bolup kətti, sular aqqık bolup kətkəqkə nuroqun adəm sudin əldi. **12** Tətinqi pərixtə kaniyini qaldı; xuning bilən կuyaxning üqtin biri, ayning üqtin biri wə yultuzlarning üqtin biri uruldi. Nətijidə, կuyax, ay wə yultuzlarning yoruklukining üqtin biri կarangoqlaxtı, kündüzning üqtin biridə yorukluk yokaldi, keqining üqtin biridimu xundak boldi. **13** Yənə kərdümki, asmannıng otturisida uqup ketiwatkan bir bürkütning կattık awaz bilən: — «Kanayni qelixka təmxəlgən կalojan üq pərixtining kanay awazlıri anglansa yər yüzidə turuwatkanlarning հaliqa way, way, way!» deginini anglidim.

9 Bəxinqi pərixtə kaniyini qaldı; mən asmandin yərgə qüxüp kətkən bir yultuzni kərdüm. Tegi yok հangoja baridiojan կuduķning aqkuqi uningoja berildi, (*Abyssos g12*) **2** U tegi yok հangning կuduķını aqtı. Կuduķtin yoqan humdanning isidək tüütün ərləp qikti. Հangning կuduķining tüütünidin կuyax wə kəknı կarangoqluk bastı. (*Abyssos g12*) **3** Tütünnıng iqidin yər yüzigə qekətkə yaqıldı. Ularoja yər yüzidiki qayanlardək qekix küqi berilgənidi. **4** Ularoja yər yüzidiki ot-qəplərgə wə hərkəndək əsümlük yaki dəl-dərəhlərgə zərər yətküzmənglər, pəkət pexanisidə Hudanıng məhüri

bolmiojan adəmlərgila zərər kilinglar, dəp eytildi. **5**
Ularoja adəmlərni əltürüxkə əməs, bəlki bəx ayojqə
kynaxka yol köyului; ular yətküzidiqan azab adəmni
qayan qakqandikidək azab idi. **6** Xu künlərdə, insanlar
əlümni izdəydu, lekin tapalmaydu; əlümni seçinidu,
lekin əlüm ulardin қaqidu. **7** Qekətkilərning kiyapiti
huddi jənggə hazırlanıqan atlaroja ohxaytti. Baxlırida
bolsa altun tajka ohxaydiqan bir nərsə bolup, qirayı
adəmningkigə ohxaytti. **8** Qaqliri ayallarning qeqioja,
qixliri xirning qixioja ohxaytti. **9** Ularning kəkrikidiki
sawuti təmür sawutlaroja ohxaytti; қanatlırinin awazi
jənggə atlanojan nuroqun at-hərwilarning awazioja
ohxaytti. **10** Qayanlarningkigə ohxax կuyrukłiri wə
nəxtərliri bar idi. Adəmni bəx ay azabka salidiojan küq
bolsa կuyrukłırıda idi. **11** Ularnı idarə қılıdiojan padixahı,
yəni tegi yok həngning pərixtisi bar idi. Uning ibraniyqə
ismi Awaddon; grekqə ismi Apoliyon idi. (*Abyssos g12*) **12**

Birinqi «way» etüp kətti. Mana, buningdin keyin yənə
ikki «way» kelidu. **13** Altinqi pərixtə kaniyini qaldı; mən
Hudanıq alididiki altun կurbangahning tət münggüzidin
qıkkən bir awazni anglidim, bu awaz kanayni tutkan
altinqi pərixtigə: — Qong Əfrat dəryasining yenida
baqlaklıq, tət pərixtini boxat, dedi. **15** Dəl xu saət, xu
kün, xu ay, xu yil üçün hazırlap köyulojan bu tət pərixtə
insanlarning üqtin birini һalak կilix üçün baqlaktin
boxitildi. **16** Bularning atlıq ləxkərlər қoxunining sani
ikki yüz milyon idi. Ularning sanining jakarlanıqanlığını
anglidim. **17** Olayibanə kərünüxtə kəzümgə kərungən
at wə üstigə mingənlər mana mundaq idi: atlıklarning

kekrikidiki sawuti qoqdək kizil, kək yakuttək kək wə güngürttək serik idi. Atlarning baxliri xirning bexidək idi; ularning eçizliridin ot, tütün wə güngürt qikip turatti. **18** Bu üq baladin, yəni atlarning açzidin qıkqan ot wə tütün wə güngürttin insanlarning üqtin biri əltürüldi. **19** Qünki atlarning küqi eçizlirida wə կuyrukłırıda idi; ularning կuyrukłırıning yilanlarqa ohxax bexi bolup, bular bilən adəmni zəhimləndürətti. **20** Қalojan insanlar, yəni bu balayı apətlərdin əltürülməy қalojanlar əz қollirining əməllirigə towa կilmidi, yəni jinlarqa, kərəlməs, angliyalmas wə mangalmas altun, kümüx, tuq wə yaçaq butlarqa qoğunuxtin waz kəqmidi. **21** Ular katillik, sehircərlik, jinsiy buzukluk wə oqırılıklarıqimu towa կilmidi.

10 Andin keyin, ərxtin qüxüwatkan yənə bir küqlük pərixtini kərdüm. U bir parqə bulut bilən yepinojan bolup, bexining üstidə bir həsən-hüsən bar idi. Qirayı կuyaxka, putliri ot tüwrükkə ohxaytti; **2** қolida bir kiçik eqiklik oram yazma bar idi. U ong putini dengiz üstigə, sol putini կuruklukka կoyup turup, **3** xirning hərkirixigə ohxax կattık awaz bilən warkiridi. U warkirioqanda, yəttə güldürmama əz awazlirini anglitip söz կildi. **4** Yəttə güldürmama söz կiloqanda, degənlirini hatiriliwalmakqi bolup turattim. Birak asmandin: — «Yəttə güldürmaminə eytənələrini məhürləp, ularni hatirilimə» degən awazni anglidim. **5** Dengiz həm կuruklukning üstidə turojan, mən kərgən u pərixtə ong կolini asmanoqa ketürüp, **6** asmanlar həm ularda bolqanlarning həmmisini, yər-zemin həm

uningda bolqanlarning həmmisini, dengiz həm uningda bolqan həmmisini Yaratkuqi, yəni əbədil'əbədgıqə əhayat Yaxiöjuqi bilən կəsəm kılıp: — Wakit yənə kəynigə sürülməydu; (aiōn g165) 7 bəlkı yəttinqi pərixtə kanay qelix aldida, yəni awazi anglinix alididiki künlərdə, Hudanıng Θz կul-hizmətkarlıri bolqan pəyəmbərlərgə hux həwirini yətküzginidək Uning siri tügəllinip, əməlgə axidu, — dedi. 8 Mən asmandın angliojan awaz manga yənə səzləp: — Berip, dengiz həm kuruqlukning üstidə turojan pərixtining կolidiki eqiklik oram yazmini aloqin, dedi. 9 Mən berip, pərixtining kiqik oram yazmini manga berixini soridim. U manga: — Buni elip yə! Axkaziningni zərdab kılıdu, birak aozing həsəldək tatlık bolidu, dedi. 10 Mən xuning bilən kiqik oram yazmini pərixtining կolidin elip yedim; dərwəkə aozimoja həsəldək tatlık tetidi, lekin yegəndin keyin axkazinin zərdab boldi. 11 Xuning bilən manga: — Sən kəp millətlər, əllər wə hər hil tillarda səzlixidiojanlar wə padixahlar toqrisidiki wəhiy-bexarətlərni yənə jakarlixing lazim, deyildi.

11 Manga əlqigüq həsəldək bir կomux berilip, mundak deyildi: «Baroqin, Hudanıng ibadəthanisi, kurbangahı wə u yərdə ibadət կiliwatkanlarni əlqigin. 2 Lekin ibadəthanining taxkırıki höylisini əlqiməy կoy, qunki u yər yat taipilərgə berildi, xuning bilən mukəddəs xəhər kırıq ikki ay dəpsəndə kılınidu. 3 Mən ikki guwahlqimoja կudrat berimən, xuning bilən ular bəz kiyim kiyip, wəhiy-bexarətlərni bir ming ikki yüz atmix kün yətküzidu» 4 (bular yər-zeminning Rəbbi aldida turojan ikki tüp zəytun dərihi wə ikki qiraqdandur). 5 Birərsi ularni

zəhimləndürməkqi bolsa, eojizliridin ot pürkülüp qikip, düxmənlirini yəp tügitidu. Ularnı zəhimləndürməkqi bolğanlar mana xundak əltürülidu. **6** Ular bexarət-wəhijiyi yətküzgən künlərdə yamoqur yaqdurmaslıqka asmannı etiwetix կudritikə igə; sularnı қanoşa aylandurux wə hərhil bala-waba bilən yər-zeminni halıjan wağitta urux կudritigimu igə. **7** Ularning guwahlıq wəzipisi ayaqlıxixi bilən, tegi yok həngdin qikidioqan diwə ular bilən elixidu wə ularnı yengip əltüridu. (**Abyssos**
g12) **8** Jəsətliri rohıy jəhəttin Sodom wə Misir dəp atılıdiqan xu katta xəhərning oqol koqisida yatidu; xu yərdə ularning Rəbbimu krestləngənidi. **9** Hər milləttin, hər կəbilidin wə hər hil tilda səzlixidioqanlardın, hər əldin bolğan adəmlər ularning jəsətlirigə üq yerim kün tikilip karaydu wə jəsətlərning yərlikkə կoyuluxiqa yol կoymaydu. **10** Yər yüzidə turuwatqanlar ularning bu հalidin huxallinip, təbriklixip, bir-birigə hədiyələr əwətixidu; qünki bu ikki pəyəqəmbər yər yüzidikilərnı kiyaytti. **11** Lekin üq yerim kündin keyin, Hudadin kəlgən həyatlıq nəpisi ikkiyləngə kirdi, ular ornidin put tirəp turdi; ularqa karawatqanlarning üstigə qong bir կorğunq qüxti. **12** Andin ular ikkəyləngə ərxtin kəlgən: — «Bu yakqa qik!» degən yüksiri bir awazni anglidi; xuning bilən ular düxmənlirining kəz aldida bir bulut iqidə asmanoşa kətürüldi. **13** Dəl xu saət iqidə xiddətlik yər təwrəx yüz bərdi, xəhərning ondin biri gumran bolup, yəttə ming kixi һalak boldi. Қalqanlıri dəkkə-dükkigə qəmüp, ərxtiki Hudani uluoqlaxtı. **14** İkkinqi «way» etüp kətti; mana, üçinqi «way» kelixkə az қaldi. **15** Andin

yəttinqi pərixtə kaniyini qaldi; ərxtə yukarı awazlar anglinip mundaq deyildi: — «Dunyaning padixahlıki Pərwərdigarımız Wə uning Məsihining padixahlıki boldi, U əbədil'əbədgıqə həküm süridü». (əiən g165) **16** Hudanıng aldida əz təhtliridə olturoğan yigirmə tet aksakal yərgə yıkılıp bax köyup, Hudaçşa səjdə kılıp mundaq deyixti: — **17** «Xükürlər eytimiz sanga, I bar Boloduqi wə bar bolğan Həmmigə Ədir Pərwərdigar Huda, Qünki uluq kudritingni қolungıja elip, Həkümüngni yürgüzüxkə baxlıding. **18** Əllər ojəzəpləngənidi, Əmdi Sening ojəziping yetip kəldi! Əlgənlərni sorak kılıx, Kul-hizmətkarliring bolğan pəyoqəmbərlərni, Muğəddəs bəndilərni, Təwən yaki katta bolsun namingdin korkkanlarnı in'amioğa igə kılıx, Yər yüzini həlak kılıqlanlarnı həlak kılıx wəkti kəldi». **19** Andin Hudanıng ərxtiki ibadəthanisi eqildi wə uning əhdə sandukj ibadəthanıda kəründi; qakşmaklar, türlük awazlar, güldürmamilar, yər təwrəx wə dəhxətlik meldür boldi.

12 U qaoğda, ərxtə ajayıp bir karamət pəyda boldi — u կuyaxni yepinqaqlıqan, putlirining astida ay, bexida on ikki yultuzluk taj bar bir ayal idi. **2** U һamilidar bolup, toloqak yəp tuoqux azabida dad-pəryad ketürdi. **3** Andin ərxtə yənə bir alamət kəründi — mana, yəttə baxlık, on münggüzlük, yəttə bexida yəttə taj bar bolğan qong bir kızıl əjdihə turatti. **4** U կuyruki bilən asmandiki yultuzlarning üqtin birini süpürüp, ularni yər yüzigə qərūwətti. Əjdihə tuoqay dəp կalıjan ayal yənggigən һaman uning balisini yalmap yutuwətməkqi bolup uning aldida turdi. **5** Ayal bir bala, yəni pütün əllərni təmür

hasisi bilən padiqidək bakıdiqan bir oçul tuğdı. Bala bolsa Hudaning wə Uning təhtining aldiqja əlaqqidə elip qıkıldı. **6** Ayal qəlgə қaqtı; u yerdə uning 1260 kün bekilixi üçün uningoja Huda təripidin hazırlanıp koyulmuş bir jay bar idi. **7** Andin ərxtə jəng boldı. [Bax pərixtə] Mikail wə uning pərixtiliri əjdihə bilən jəng kılɔjili turdi; əjdihəmu eż pərixtiliri bilən ularoja etildi. **8** Lekin u üstünlük kazinalmadi, uningoja wə pərixtilirigə ərxtə turuxka orun қalmidi. **9** Xuning bilən zor əjdihə, yəni İblis wə Xəytan dəp atalojan, pütün jahanni azduroquqi həlikə kədimiy yilan yər yüzigə taxlandı. Uning pərixtilirimu uning bilən təng taxlandı. **10** Andin mən ərxtə yukarı bir awazning mundak, degənlikini anglidim: — «Kəldi Hudayimizning nijatlıkı, қudriti, padixahlıkı wə Uning Məsihining hökükü! Qünki kerindaxlirimizning üstidin Hudayimizning aldida keqə-kündüz xikayət kılıp turoğan xikayət kılɔquqi ərxtin taxliwetildi; **11** kerindaxlar uning üstidin Kozining қeni wə ularning guwahlıq səzi bilən əqalib kəldi; Ular hətta əlümni kezigə ilmay eż jenini əziz kərmidi. **12** Xuning üçün, xadlininglar, əy ərxlər wə ularda turuwatkalar! Lekin һalinglaroja way, əy yər wə dengizlər! Qünki İblis üstünglaroja qüxti; Waktining az қalɔjanlığını bilgəq, Ələzəp-кəhri bilən kəldi!». **13** Əjdihə əzining yər yüzigə taxlanqanlığını körüp, oçul balını tuğkan ayalni қoqlaxka baxlidi. **14** Ayalning yilanning yüzidin daldilinixi, qəldə ezi [üçün hazırlanmış] makaniqa beripbir məzgil, ikki məzgil wə yerim məzgil bekilsün dəp xu yərgə uqup ketixi üçün, uningoja yoqan bir bürkütninq ikki қaniti berildi. **15** Andin yilan ayalning arkisidin aqzı

bilən dəryadək su pürküp, uni səl bilən ekitip yoğatmakçı boldi. **16** Lekin zemin ayalqa yardım kılıp, aqzını eqip, əjdihə aqzidin pürküp qıkarojan dəryani yutuwətti. **17** Buning bilən əjdihəning ayalqa ķattık oğəzipi kelip, uning қalojan nəslə, yəni Hudanıng əmrlirigə əməl kılıp, Əysanıng guwahlığını tutkan pərzəntliri bilən jəng ķilojılı kətti; u dengiz sahilə üstdə turatti.

13 Andin, dengizdin on münggüzlük, yəttə baxlıq bir diwining qikiqatlılığını kərdüm. Uning hərbir münggüzidə birdin taj bar idi, hərbir bexida kupurluk namlırı yeziklik idi. **2** Mən kərgən bu diwə yilpizoja ohxaytti, putliri eyikning putlirioja, aqzi bolsa xirning aqzioja ohxaytti. Əjdihə uningoja əz կudriti, təhti wə zor hökükini bərdi. **3** Diwining baxliridin biri əjəllik yarilanqandək turatti. Lekin, bu əjəllik yara sakayojanidi. Pütkül dunya diwigə həyranuğəs bolup uningoja [əgəxti]. **4** Əjdihə diwigə [səltənətlik] hökük bərgəqkə ular əjdihəoja qoğunuxti. Ular yənə diwigimu qoğunup: — Diwining təngdixi barmu? Uning bilən kimmu elixalisun? — dedi. **5** Diwigə təkəbburluk wə kupurluk kılıdiojan eoqız berildi; uningoja kırıq ikki ay ix kərükə hökük berildi. **6** U Hudaşa kupurluk ķilojili — Uning namioja wə Uning dərgahioja, xundakla ərxni makan ķilojalaroja kupurluk ķilojili aqzini aqtı. **7** Uning mukəddəs bəndilərgə қarxi jəng kılıp, ularning üstidin ojalib kelixigə yol қoyuldu; hər կəbilə, hər millət, hər hil tilda səzlixidiojan əllərgə həkümranlıq ķlix hökükü uningoja berildi. **8** Yər yüzidikilərning həmmisi — aləm apiridə bolqandanın buyan boquzlinip bolqan

Kozining hayatlıq dəptirigə nami yezilmiojanlar bolsa, uningoja səjdə ķilidu. **9** Қulıkı barlar, buni anglisun!

10 ««Tutkun bolidu» dəp bekitilgənlər qokum tutkun bolidu, «ķiliqlinidu» dəp bekitilgənlər qokum ķiliqlinip elidu». Muķəddəs bəndilirining səwri-takiti wə etikadi mana xu ixlarda məlum bolidu. **11** Mən yərdin qikiqatkan yənə bir diwini kərdüm. Uning koziningkidək kiqik ikki münggüzi bar idi, lekin awazi əjdihəningkidək qikatti.

12 U awwalkı diwigə wakalitən uning pütün hökükini yürgüzüp, yər yüzini wə uningda turuwatkanlarni əjəllik yarisi sakayojan awwalkı diwigə qokunduridu. **13** U zor mejizilik alamətlərni kərsitətti, hətta kixilərning kəz aldida asmandın yər yüzigə ot yaqduratti. **14** U awwalkı diwigə wakalitən kərsitixkə höküklandurulojan alamətlər bilən yər yüzidə turuwatkanlarni azdurup, ularqa «ķiliq bilən yarilanojan, lekin tirik կalojan» degən awwalkı diwigə atap bir but-həykəl yasap tikləxni tapılıdi. **15** Diwining but-həykiligə nəpəs kirgüzüp, uningoja uni sezliyələydiojan kılıx wə uningoja qokunmiojanlarning həmmisini əltürgüzüx կudriti berildi. **16** U təwən wə katta, bay wə kəmbəqəl, hər wə կullarning həmmisini ong կoli yaki pexanisigə taməja basturuxką məjburlidi.

17 U yənə bu taməja, yəni diwining nami yaki uning namidiki rəkəm besilojanlardın baxka həqkim bir nərsə setiwalalmaydu yaki satalmaydu, dəp bekitti. **18** Mana bu yərdə həkmət bar. Əkil-parasiti barlıki kixilər diwining rəkəmini hesablap bakşun; qünki bu rəkəm bir adəmning rəkəimi bolidu. Uning rəkəimi 666dur.

14 Andin mən kərdümki, mana, Koza Zion teoğı üstidə turatti. Uning yenida pexanisigə Θz nami wə Atisining nami yeziloğan bir yüz kırık tət ming kixi bar idi. **2** Asmandin huddi [xarkırap ekiwatkan] nuroqun sularning awazidək wə ķattik güldürmamining awazidək bir awazni anglidim. Mən anglioğan awaz yənə qiltarqilar qiltarlarni qaloğan awazoja ohxaytti; **3** həlikj kixilər təhtning, tət həyat məhlükning wə aksakallarning aldida yengi bir küyni eytixti. Bu küyni [gunahlırinining] bədili təlinip bu dunyadin azad kılinoğan kixilərdin bir yüz kırık tət mingdin baxka həqkim əginəlməytti. **4** Ular ayallar təripidin gunahıta buloğanmioğan, qünki ular pak adəmlərdur. Koza nəgə barsa, ularmu Uningoja əgixip xu yərgə baridu. Ular bədəl bilən insanlar arisidin Hudaşa wə Kozişa həsulning tunji mewisidək bolux üqün setiwelinoğan. **5** Ular əyibsiz bolup, aqzidin həq yaloğan səz qıkmayıdu. **6** Andin mən asmannıng otturisida uqup yürgən baxka bir pərixtini kərdüm. Uningoja yər yəzidə turuwatkanlarşa, yəni hərbir əl, kəbilə, hər hil tilda səzlixidioğanlar, hər millətlərgə elip yətküzüxi üçün mənggülük hux həwər tapxuruldi. (**aiōnios g166**) **7** U yukarı awaz bilən: — Hudadin ķorķunglar, Uni uluqlanglar! Qünki Uning sot ķılıx saiti yetip kəldi; asmannı, zeminni, dengizni wə su bulaklırını Yaratkuqışa səjdə ķilinglar! — dəytti. **8** Uning kəynidin ikkinqi pərixtə kelip mundak dedi: «Oļulidi! Katta xəhər Babil oqlidi, u əz zinabuzuklukining səwdalik xarabını pütkül əllərgə iqliküzgən». **9** Aldinki ikki pərixtining kəynidin yənə bir pərixtə, yəni üqinqi pərixtə yukarı awaz bilən mundak dedi: —

«Kimdikim diwigə wə uning but-həykiligə qokunsa, uning tamoqisini pexanisigə yaki қolioja қobul қilsa, **10** Hudaning kəhrining əbjəx kılınmıojan sap xarabını Uning ojəzipi bilən tolqan қədəhtə iqidu. U mukəddəs pərixtılerning wə Kozining alidda ot wə günggürttə kijynili. **11** Ularning kijynilixlidin qıkkən is-tütəklər əbədil'əbəd purkirap turidu; diwigə wə uning but-həykiligə qokunmoranlar yaki uning namining tamoqisini қobul қılıqanlar oja keqəkündüz aramlik bolmaydu». (aiən g165) **12** Mükəddəs bəndilirining səwri-takıti wə etikadi mana xu ixlarda məlum bolidu. **13** Mən yənə asmando mundak bir awazni anglidim: — «Bu səzni yaz: «Buningdin keyin Rəbdə wapat bolup əlgənlər bəhtliktur! — Durus, dəydu Roh, — ular hazır əz ixliridin tohtap aram alalaydu. Qünki kılıqan əməlliri ular oja əgixip kelidu»». **14** Mən kərdümki, mana bir parqə ak bulut, bulutning üstidə bexioja altun taj kiygən, қolida ətkür bir oroqak tutkan Insan'oqlı oja ohxaydiojan birsi olturatti. **15** İbadəthanidin baxka bir pərixtə qikip, bulutning üstidə Olturoquqioja yüksiri awaz bilən: — Oroqıkingni sal wə oruxka baxla! Qünki orma wakti kəldi, yər yüzidiki ziraətlər pixip yetildi, dedi. **16** Bulut üstidə Olturoquqi oroqığını yər yüzigə saldi wə yər yüzidiki ziraətlər oruldi. **17** Ərxtə bolovan ibadəthanidin yənə bir pərixtə qikti. Uningmu ətkür bir oroqıki bar idi. **18** Arkidinla, otni baxkuri diojan yənə bir pərixtə kurbangahdin qikip, ətkür oroqak tutkan pərixtigə yüksiri awaz bilən: — Ətkür oroqıkingni selip, yər yüzidiki üzüm telining sapaklırini yiojival, qünki üzümləri pixip yetildi, — dedi. **19** Buning bilən pərixtə oroqığını yər yüzigə saldi

wə yərdiki üzüm telining mewilirini yiçip, Hudaning kəhrining qong xarab kəlqikigə taxlidi. **20** Xəhərning sirtidiki xarab kəlqikidiki üzümlər dəssilip, xərbətliri ən bolup, atning tizginigə qikidioğan egizliktə üq yüz qakırim yiraklılkə aktı.

15 Asmanda zor həm karamətlik yənə bir alamətni, yəni ahirki yəttə balayı'apətni tutup turoğan yəttə pərixtini kərdüm (ahirki balayı'apət deyilixtiki səwəb, Hudaning oqəzipi bular bilən ahirlixidu). **2** Mən yənə ot arilax əynək dengizidək bir kərünüxni həm əynək dengizning üstidə turoğan, diwə wə uning but-həykili wə namining rəkimi üstidin əqalib kəlgənlərni kərdüm. Ularning köllirida Huda bərgən qiltarlar bolup, **3** ular Hudanıng əl-hizmətkarı bolğan Musanıng küçini həm Əzəz küçini etti: — «Uluq wə karamət Sening əl-qılıqlanlıring, I Həmmigə Əadir Pərvərdigar Huda, Yolliring adil wə həkət, I pütkül əllərning Padixaħı! **4** I Pərvərdigar, kim Səndin ərkəmaydioğan, Naminəni uluqlımaydioğan bolalısın? Qünki birdinbir mukəddəs Əzüngdursən; Barlıq əllər aldingoqa kelidu, Sanga səjdə kılıdu; Qünki həkkaniy əl-qılıqlanlıring axkarə boldı». **5** Bu ixlardin keyin, mən kərdümki, mana ərxtiki ibadəthana, yəni həküm-guwaqlik qediri eqildi! **6** Yəttə balayı'apətni eż ilkidə tutğan yəttə pərixtə pakız, parkırap turidioğan libas kiygən, kəksigə altun kəmər baqlıojan əhalda ibadəthanidin qıktı. **7** Tət həyat məhlükəning biri yəttə pərixtigə əbədil'əbəd yaxaydioğan Hudanıng kəhri bilən tolğan yəttə altun qinini bərdi. (*aiən g165*) **8** İbadəthana Hudanıng xan-xəripi wə կudritidin tübü bilən lik toldı. Yəttə pərixtining

yəttə balayı'apiti ayaqlaxmioğuzə, həqkim ibadəthani oqa kirəlmidi.

16 Xuningdin keyin, ibadəthanidin kətürülgən yukarı bir awazning yəttə pərixtigə: «Beringlar, Hudanıng kəhri toloqan yəttə qinini yər yüzigə təküngər!» degənlikini anglidim. **2** Birinqisi berip qenidikini yər-zeminoğa təkti. Buning bilən diwining tamoğısi besiloqan wə uning but-həyklilikə qoqunoğanlarda birhil yirginqlik həm azablıq qaka-jaharət pəyda boldi. **3** İkkinqisi qinidikini dengizə təkti; dengiz süyi əlükninq kənoğa ohxax ənoğa aylandı wə iqidiki pütün janlıqlar əldi. **4** Üqinqisi qinidikini dərya wə bulaklarning sulirioğa təkti; ularning süyimu ənoğa aylandı. **5** Andin mən sularning pərixtisining mundak degənlikini anglidim: — «Muxundak həkümlərni qıqırıxingda adil bolqansən, I hazır bar Bolqoqı, bar bolqan Muqəddəs Bolqoqı! **6** Muxu adəmlər mükəddəs bəndilər wə pəyəqəmbərlərning kənini təkkənlikli wəjidi, Sən ularoğa iqtılıq ənənəvi bərding. Ular xuningəja layikərdir». **7** Andin կurbangahning jawabən: — «Xundak, i Həmmigə Ədir Pərvərdigar Huda, Həkümliring hək wə adildur» — degənlikini anglidim. **8** Tətingisi qinidikini kuyaxning üstigə təkti; buning bilən kuyaxka insanlarnı ot bilən ərtigili ədrət berildi. **9** Xuning bilən insanlar dəhəxətlik kiziqta ərtəldi; birək ular həq towa kilmidi wə bu balayı'apətlərning Igisi bolqan Hudani uluqlaxning ornişa Unıng namını əşrəfət etdi. **10** Bəxinqisi qinidikini diwining təhtigə təkti; diwining padixahlığını ərəvənlilik bastı, kixilər azabtin tillirini qıxləxti **11** wə aqırıq-azabi wə qaka-jarəhətlirining dəstidin

ərxtiki Hudani kupurluk kılıp қароқixip, қilmixlirioja həq towa қılıxmidi. **12** Altinqisi qinidikini uluq Əfrat dəryasi oja təkti; xu һaman künqikixtin kelidiojan padixahlarning yolını һazirlaxkə dəryanıng süyi կuridi. **13** Andin mən əjdihəning, diwining wə sahta pəyoqəmbərning eojizliridin qıkkən paқioja ohxaydiojan üq napak rohni kərdüm. **14** Bular mejizilik alamətlərni kərsitidiojan jinlarning rohlıri bolup, pütkül yər yüzidiki padixahlarnı Həmmigə Қədir Hudanıng dəhəxətlik künidiki jənggə jəm қılıxkə ularning yenioja qikip ketiwatatti **15** («manə, Mən ootridək kelimən! Yalingaq mangmaslik, nomusi kərünməsliki üçün, kiyimlirini qing saklap, səgək turoqanlar bəhtliktur!»). **16** Əmdi [napak rohlar] [padixahlarnı] ibraniyqə «Hərmageddon» deyildiojan yərgə jəm kıldı. **17** Yəttinqisi qinidikini һawaoja təkti; ərxtiki ibadəthanidin, təhttin yüksəri bir awaz kətürülüp: «Ix tamam boldi!» deyildi. **18** Xuan qakmaqlar qekildi, türlük awazlar wə güldürmamilər anglandı wə dəhəxətlik bir yər təwrəx yüz bərdi; insanlar yər yüzidə apiridə bolqandan beri bunqılık dəhəxətlik yər təwrəx həq bolup bəkmiojanidi. **19** Katta xəhər üqkə bəlündi; hərkəysi əllərdiki xəhərlərə mu oqulitildi. Xuning bilən katta xəhər Babil Hudanıng yadioja keqip uning əxəddiy կəhrlik xarabi bilən tolqan kədəh uningoja berildi. **20** Barlıq arallar əzini қaqurup օrayib boldi, taqlarmu yok boldi; **21** İnsanlarning üstigə hərbir danisi bir talant eojirlikta kelidiojan məldür asmandın yaqdı. Məldür apiti xundak, dəhəxətlik boldiki, adəmlər apətning dəstidin Hudani kupurluk kılıp қarоqaxtı.

17 Yəttə qinisi bar yəttə pərixtining biri kelip, manga səzləp: — Bu yərgə kəl, nuroqun sular üstidə olturoqan qong pahixə ayalning tartidioğan jazasını sanga kərsitip köyay. **2** Yər yüzidiki padixahalar uning bilən buzukluk etküzdi, yər yüzidikilər uning buzuklukining xarabidin məst boluxti, — dedi. **3** Xuning bilən u pərixtə meni Rohning ilkidiki hələttə bir qəlgə elip bardı. U yərdə yəttə baxlik, on münggüzlük, pütün əzayini kupurluk namliri қaplıqan bir tok kızıl diwining üstidə olturoqan bir ayalni kərdüm. **4** Ayal səsün wə tok kızıl kiyim kiygən bolup, altun, kimmətlik yakut wə mərwayitlar bilən pərdəzlanıjanidi. Қolida yirginqlik nomussizliklər wə eż buzuklukining nijasətliri bilən tolqan bir altun kədəh bar idi. **5** Pexanisigə bir sir — «Katta Babil, pahixilərning wə dunyadiki pütkül yirginqlik nomussizliklarning anisi» degən nam pütüklük idi. **6** Mən ayalning mukəddəs bəndilərning əni wə Əysaçşa guwahlıq bərgüqilərning əni bilən məst bolovanlığını kərdüm. Uni kərüp tolimu təəjjüp kılıp intayın həyran қaldım. **7** Pərixtə manga mundak dedi: — «Nemigə həyran қaldıng? Ayalning wə uni kətürüp turoqan yəttə baxlik, on münggüzlük diwining sirini sanga eytip berəy. **8** Sən kərgən diwə bir zamanlarda bar idi, hazır yok; uzun etməy tegi yok, həngdin qıkıp, ھalakətkə қarap mangidu. Yər yüzidə turuwatkanlar — dunya apirdə bolqandin buyan isimliri həyatlıq dəptirigə pütülmigən kixilər diwini kərüp intayın həyran қalidu. Qünki u bir zamanlarda bar idi, hazır yok, lekin yənə pəyda bolidu. (*Abyssos g12*) **9** Mana buni qüxinixkə lazim bolqan hekmət: — yəttə bax bolsa u

ayal olturoqan yəttə taşka, xundakla yəttə padixahka wəkillik kılıdu. **10** Bularning bəxi yiķiloqan, birsi bar, yənə biri tehi kəlmidi. U kəlgəndə pəkət azla wakit turalaydu. **11** Burun bar bolqan, əmdi һazır yok bolqan diwining ezi səkkizinqi padixahıdur, xundakla u həm yəttisidin biri bolup һalakətkə қarap mangidu. **12** Sən kərgən on münggüz on padixahıdur. Ularning padixahlıkları tehi yok, əmdi ularoqa diwə bilən billə bir saatlik padixahlıq hokukçı berilidu. **13** Bu padixahlar bir oy, bir niyəttə bolup əz կudriti wə hokuklirini diwigə berixidu. **14** Diwə wə padixahlar birləşip Қozioqa қarxi jəng kılıdu. Қoza ularning üstidin օjalib kelidu, qünki U rəblərning Rəbbi, padixahlarning Padixahıdur. Uning bilən birgə turoqanlar bolsa qakırıloqan, tallanoqan wə Uningoşa sadık bolqanlardur». **15** Pərixtə manga yənə: — Pahixə ayal üstidə olturoqan, sən kərgən sular bolsa millətlər, əzara toplaxkan nuroqun kixilər, əllər wə hər hil tillarda səzlixidioqan kixilərdür. **16** Sən kərgən on münggüz wə diwə bu pahixə ayaldın nəprətlinidu, uni talan-taraj kılıp yalingaqlap koyidu, uning gəxini yəp, əzini otta kəydüridu. **17** Qünki Huda Өz səz-kalamları əməlgə axķuqə, axu [on padixahıning] kəngligə Өz iradisini ijra kılıp, bir қararda tohtixip padixahlıq hokukını diwigə berix niyitini saldı. **18** Sən kərgən ayal yər yüzidiki padixahlar üstidin həkümranlıq kılıdiqan katta xəhərdür, — dedi.

18 U ixlardin keyin mən qong hokukluk yənə bir pərixtining asmandın qüxüwatqanlıqını kərdüm. Yər yüzü uning julalılığından yorup kətti. **2** Pərixtə yukarı

awaz bilən mundak warkiridi: — «Ojulidi! Katta xəhər
Babil oqlidi! Əmdi u jinlarning makani, hərbir napak
rohlarning solakhanisi, Hərbir məkruh wə yirginqlik
küxlarning solak-qanggisi boldi! **3** Qünki barlıq əllər
uning zina-buzuklukining səwdalıq xarabidin iqixti;
Yər yüzidiki barlıq padixahlar uning bilən buzukluk
ətküzüxti, Yər yüzidiki sodigərlər uning əyx-ixritining
əlwəkqılıkidin beyixti». **4** Asmandin yənə bir awazni
anglidim: — «I Mening həlkim, uning gunahlıriqa xerik
bolmaslıqınglar üçün, Həm uning bexioqa qüxicidən
balayı'apətlərgə uqrımaslıqınglar üçün, uning iqidin
qıkıngalar! **5** Qünki uning gunahlıri pələkkə yətküdək
dəwilinip kətkən, Huda uning həkkaniyətsizliklirini esigə
aldi. **6** U baxķilaroqa yanduroqinidək uning kılɔjinini əzigə
yandurunglar; Uning kilmixlirioqa muwapıq, ikki həssə
köxlap käyturunglar; U [baxķilaroqa] əbjəx kılıp bərgən
kədəhtə uningə qa ikki həssə koyuk əbjəx kilinglar. **7** U əzini
kənqilik uluɔlıqan bolsa, Kənqilik əyx-ixrəttə yaxioqan
bolsa, Uningə xunqilik kiynilix wə dərd beringlar; U
kənglidə: «Mən tul əməs, bəlki təhtə olturoqan hanımən;
Mən dərd-ələmni əsla kərməymən» degini tüpəylidin, **8** Bu
wəjidin bir kün iqidila uningə qa qüxicidən balayı'apətlər,
Yəni əlüm, dərd-ələm wə aqarqılıq kelidu, U ot bilən
kəydürülidu; Qünki uni sorak kılɔquqi Pərwərdigar Huda
kudrətliktur!». **9** Uning bilən buzukluk kılɔjan wə uning
bilən əyx-ixrəttə yaxioqan yər yüzidiki padixahlar uni
ərtigən otning is-tütəklirini kərgəndə, uning halioqa
karap yioqa-zar kətürüxidu. **10** Ular uning tartıwatkan
azabidin қorķup, yırakta turup dəyduki: — «Way isit,

way isit, i katta xəhər! Ah Babil, küqlük xəhər! Qünki bir saət iqidila jazaying bexingoja qüxti!» **11** Yər yüzidiki sodigərlərmə uning üstidə yioja-zar қılıxıdu. Qünki əmdi ularning kemidiki yük-mallirini, **12** yəni altun-kümüx, қımmətlik yakutlar, ünqə-mərwayit, nəpis libas rəht, səsün rəht, yipək, tok կızıl rənglik gəzmal, hərhil huxbuy turunj yaqıqlar, pil qixi buyumlırı, əng esil yaqıq, tuq, təmür wə mərmərlərdin ixləngən hilmuhil buyumlar, **13** xuningdək kowzakḍarqın, tetikular, huxbuy, murməkki, məstiki, xarab, zəytun meyi, ak un, buğday, kala, koy, at, hərwa wə insanlarning tənliri wə janlıri degən mallirini setiwalidiojan kixi yoktur. **14** ([I Babil], jening məstanə bolğan esil mewilər səndin kətti, Barlık həxəmətlik wə həywətlik mal-dunyaliring səndin yokaldi. Ular bularni əmdi hərgiz tapalmaydu!) **15** Bu mallarnı setip beyiojan sodigərlər bolsa xəhərning tartiwatkan azabidin қorkup, yirakta turup uning üstidə yioja-zar қılıxip deyixiduki: — **16** «Way isit, way isit, i katta xəhər! Nəpis libas rəhtlərgə, səsün wə tok կızıl rənglik gəzmallaroja orılıp, Altun, қımmətlik yakutlar wə ünqə-mərwayitlar bilən bezəlgənsən! **17** Bir saat iqidila xunqə katta baylıklar wəyran boldi!» Barlık kemə hojayinliri, kemidiki barlık yoluqlar, kemiqilər wə dengizoja tayinip jan bakidiojanlarning həmmisi yirakta turup, **18** Uni ərtigən otning is-tütəklirini kərüp: — Bu katta xəhərgə қaysı xəhər təng keləlisun? — dəp pəryad kətürüxti. **19** Ular baxlırioja topa qeqip, pəryad kətürüxüp, yioja-zar қılıxip: — Way isit, way isit, u katta xəhər! U arkılık, uning dəlitidin, dengizda kemisi barlar beyiojanidi! Bir saat

iqidila wəyran boldi bu xəhər! — deyixidu. **20** — «Uning bexiçə kəlgənlərdin xadlininglar, Əy ərx, əy mukəddəs bəndilər, rosullar wə pəyojəmbərlər! Qünki Huda silərning dəwayinglardiki həkümni uning üstidin qıçaroqan!». **21** Andin, küqlük bir pərixtə tügmən texiçə ohxax yoojan bir taxni kətürüp, dengizoja taxlap mundak dedi: — «Mana xundak xiddət bilən, Katta xəhər Babil əqulitilidu, U kaytidin kərünməydu! **22** Qiltarqılarning, sazqılarning, Nəyqilər wə sunayqılarning awazi seningdə kaytidin hərgiz anglanmaydu, Hərhil hünərnı kılıdiojan hünərwən seningdə kaytidin hərgiz tepilmaydu, Tügmənnin mu awazi seningdə kaytidin hərgiz anglanmaydu, **23** Hətta qiraqning yorukı seningdə kaytidin hərgiz yorumaydu, Toy boluwatkan yigit-kızning awazi seningdə kaytidin hərgiz anglanmaydu; Qünki sening sodigərliring yər yüzidiki ərbablar bolup qıktı, Barlık əllər sening sehir-əpsunliringoja aldandi; **24** Pəyojəmbərlərning, mukəddəs bəndilərning [tekülgən ənənləri], Xundakla yər yüzidə barlıq kirojin bolqanlarning ənənlərimi uningda tepildi».

19 Bu ixlardin keyin, ərxtə zor bir top adəmlərning warkiraxlidək bir awazni anglidim. Ular: — — Həmdusana! Nijat, xan-xərəp wə կudrat Hudayimizoja mənsuptur! **2** Qünki Uning həkümleri hək wə adildur; U yər yüzini əz buzukluk bilən buzojan qong pahxining üstidin həküm qıkırıp, Əz կul-hizmətkarlirining kəninin intikəmini uningdin aldi, — deyixətti. **3** Ular ikkinqi ketim: — «Həmdusana!» deyixti. Uningdin qıkkən is-tütəklər əbədil'əbədgıqə purkiraydu! (*aiōn g165*) **4** Yigirmə tət akşakal wə tət həyat məhluk yərgə yıkılıp: —

«Amin! Həmdusana!» dəp, təhittə olturoğan Hudaşa səjdə қilixti. **5** Andin təhittin kətürülgən bir awaz mundak, dedi: — «Əy uning barlıq қul-hizmətkarliri, Uningdin қorkidioğan kattilar bolsun, təwənlər bolsun, Həmminglar Hudayimizni mədhiyilənglar!» **6** Andin zor bir top adəmlərning awazioğa, nuroğun sularning xarkirixioğa, կattik güldürmamilarning güldürlixigə ohxax bir awazning mundak degənlikini anglidim: — «Həmdusana! Həmmigə Қadir Pərwərdigar Hudayimiz səltənət қıldı! **7** Xadlinaylı, təntənə қılaylı wə uni mədhiyiləp uluəlaylı! Qünki Қozining toy-mərikə künü yetip kəldi, Kız əzini təyyar қıldı!» **8** Қizoğa kiyix üçün pakiz, parkirap turidioğan nəpis libas berildi (nəpis libas bolsa muğəddəs bəndilərning həkkaniy əməlliridur). **9** Andin, [pərixtə] manga: — Munu səzlərni hatiriliwal: — «Қozining toy ziyapitigə qaqırılışanlar bəhtliktur!» — dedi. U manga yənə: — Bular Hudanıñ həkikiy səzliridur, — dedi. **10** Mən uningoşa səjdə қılqılı ayioğioşa yıqıldı. Lekin u: — Hərgiz undak қılma! Mənmu Hudanıñ sən wə əysaşa guwahlıq bərgüqi ķerindaxliring bilən ohxax қul-hizmətkarmən. Hudaşa ibadət ķıl! Qünki wəhiy-bexarətning roh-mahiyiti bolsa əysa həkkidə guwahlıq berixtur, — dedi. **11** Andin kərdümki, asman eqildi wə mana, bir ak at turatti; üstigə mingüqining bolsa nami «Sadık» wə «Həkikiy» bolup, U həkkaniyilik bilən həküm qırıridu wə jəng ķılıdu. **12** Uning kəzliri ot yalkuniyoşa ohxaytti, bexida nuroğun tajı bolup, tenidə Əzidin baxka həeqkim bilməydiqan bir nam pütüklük idi. **13** U uqisiyoşa қanoşa miləngən bir ton kiygənididi, Uning nami «Hudanıñ

Kalami» dəp atılıdu. **14** Uning kəynidin əgixip keliwatkan ərxtiki қoxunlar bolsa, ak atlarqa mingən, ap'ak, pak nəpis kanap libas bilən kiydürülgənidi. **15** Uning aqzidin etkür bir kiliq qikip turatti; U buning bilən barlıq əllərni uridu; U ularni təmür kaltək bilən padiqidək bakıdu; U Həmmigə Қadir Hudanıng dəhəxətlik əqəzipining «xarab kəlqiki»ning qəyligüqisidur. **16** Uning toni wə yotisi üstigə «Padixahıarning Padixahı wə rəblərning Rəbbi» degən nam yeziloğanidi. **17** Andin mən kuyaxning iqidə turoğan bir pərixtini kərdüm. U asmannıng otturisida uquwatkan barlıq, kuxlarqa yukarı awaz bilən: —Kelinglar, Hudanıng katta ziyapitigə yiojilinglar! **18** Padixahıarning, sərdarlarning wə palwanlarning, atlarning wə ularqa mingənlərning, xundakla barlıq ət igilirining, küllarning həm hərlərning, kattilarning həm təwənlərning gəxlirini yənglar! — dedi. **19** Xuning bilən mən diwə, yər yüzidiki padixahlar wə ularning қoxunlirining atka Mingüqi həm Uning қoxuni bilən jəng kılıx üçün toplanoğanlığını kərdüm. **20** Əmdi diwə wə uningoja wakalitən mejizilik alamətlərni kərsətkən sahta pəyəqəmbərning hər ikkisi tutuwelindi (sahta pəyəqəmbər xu alamatlər bilən diwining tamqisini կobul կiloğan həmdə uning but-həykiligə qokunoğanlarnı azdurup yürgənidi). Ular ikkisi günggürt yeniwatkan ot kəligə tirik taxlandı. (*Linné Pyrgus*) **21** Қalqını bolsa atka Mingüqining aqzidin qikkan kiliq bilən kırıldı. Barlıq pütün uqar-ķanatlar bularning gəxi bilən yəp toyundi.

20 Uningdin keyin, kolida tegi yok həngning aqkuqi wə yoğan zənjir tutkan bir pərixtinинг asmandın

qüxüwatkanlığını kerdüm. (Abyssos g12) 2 Pərixtə əjdihəni, yəni İblis yaxı Xəytan deyilidioğan həlikə əldimiy yilanni tutup, ming yillik zənjirləp koydi. 3 Uning ming yil toxkuqə əllərni azdurmaslıkı üçün, uni tegi yok həngəmə taxlap həngning aozını etip peqətliwətti. Bu wakıtlardın keyin, u wakıtninqə köyup berilixi mukərrər. (Abyssos g12) 4 Andin mən təhtlərni wə ularda olturoqanlarnı kerdüm. Ular ola həküm kılıx həkükü berilgənidi. Mən yənə, Əysəoşa bərgən guwahlıkı wəjидин wə Hudanıng söz-kalami wəjидин kallisi elinəqanlarning janlırinimu kerdüm. Ular diwigə wə uning but-həykilikə qoşunmioğan, uning taməsi pexanisigə wə կöliqə urulmioğanlar idi. Ular tirilip, Məsih bilən birlikə ming yil həküm sürdi 5 (əlgənlərning կalqanlıri ming yil toxmiqəqə tirilməydi). Bu dəsləpki tirili id. 6 Dəsləpki tirilixtin nesiwə bolqanlar bəhtlik wə mukəddəstur; ikkinqi əlümning bularnı ilkigə elix həkükü yoktur. Ular Hudanıng wə Məsihning kahinliri bolidu wə Uning bilən birlikə ming yil həküm süridü. 7 Ming yil toxkanda, Xəytan zindandin boxitilip, 8 yər yüzining tət bulungidiki əllərni, yəni Gog wə Magogni azdurux wə ularni jəng kılıxka bir yərgə toplaxka qikidu. Toplanəqanlarning sani dengiz sahilidiki կumdək sanaksız bolidu. 9 Ular yər yüzidiki kəng tüzlənglikkə qikip, mukəddəs bəndilərning bargahını, yəni Huda səyidioğan xəhərni muhəsirigə alidu. Lekin asmandın ot yeçıp, ularni yutuwetidu. 10 Ularnı azduroğan İblis bolsa diwə bilən sahta pəyəqəmbər kəyüwatkan ot wə günggürt kəligə taxlinip, u yərdə keqə-kündüz əbədil'əbədgicə kiynilidu. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 Uningdin keyin,

qong bir ak təht wə uningda Olturoquqini kərdüm. Asman bilən zemin Uning yüzidin əzini қaqrup, ular turojan jay hərgiz tepilmaydu. **12** Mən yənə katta bolsun, yaki təwən bolsun, əlgənlərning həmmisining təhtning aldida turajanlığını kərdüm. Kitablar eqildi; andin yənə bir kitab — «Həyatlıq dəptiri» dəp atalojan kitab eqildi. Əlgənlərgə kitablarda hatirləngini boyiqə əz əməliyitigə karap həküm kılindi. **13** Dengiz əzidə əlgənlərni tapxurup bərdi, əlüm wə təhtisaramu əzliridiki əlgənlərni tapxurup berixti. Hərkimning üstigə əz əməliyitigə karap həküm kılindi. (**Hadəs g86**) **14** Andin əlüm wə təhtisara ot kəligə taxlandı. Mana ikkinqi əlüm — ot kəlidur. (**Hadəs g86, Limnə Pyr g3041 g4442**) **15** Kimning ismining «Həyatlıq dəptiri»də yezilmiojanlıqı baykalsa, ot kəligə taxlandı. (**Limnə Pyr g3041 g4442**)

21 Andin, yengi asman wə yengi zeminni kərdüm; qünki burunkı asman wə zemin ətüp kətkənidi, dengizmu məwjut bolmidi. **2** Muqəddəs xəhərning, yəni Hudadin qıkkən, huddi əz yigitigə toy pərdazlırını kılıp hazırlanıqan қızdək yengi Yerusalemning ərxtin qüxüwatlıqlıni kərdüm. **3** Ərxtin yukarısı kətürülən bir awazning mundak degənlikini anglidim: «Mana, Hudanıgın makani insanlarning arisididur; U ular bilən billə makanlixip turidu, ular Uning həlkə bolidu. Huda əzimu ular bilən billə turup, ularning Hudasi bolidu. **4** U ularning kəzliridiki hər tamqə yaxni sürtidu; əmdi əlüm əsla bolmaydu, nə matəm, nə yioqa-zar, nə қayoqləm bolmaydu, qünki burunkı ixlər ətüp kətti». **5** Təhttə Olturoquqi: — Mana, həmmmini yengi kılımən!

— dedi. U manga yənə: Bularni hatiriliwal! Qünki bu səzlər həkikiy wə ixənqliktur, — dedi. **6** U yənə manga mundak, dedi: — «Ix tamam boldi! Mən «Alfa» wə «Omega»durmən, Muğəddimə wə Hatimə Əzümdurmən. Ussiçan hərkimgə həyatlıq süyining bulikidin həksiz berimən. **7** Ojəlibə kıləquçı hərkim bularoja mirashorluk kılıdu; Mən uning Hudasi bolımən, umu Mening oqlum bolidu. **8** Lekin körkənqaklar, etikədsizlər, yirginqliklər, katillar, buzukluk kıləquqlar, sehırgərlər, butpərəslər wə barlık yalojanqilaroja bolsa, ularning kismiti ot bilən güngürt yenip turuwatkan kəldur — bu bolsa ikkinqi əlümdür». (Limnē Pyr g3041 g4442) **9** Ahirki yəttə balayı'apət bilən toləjan yəttə qinini tutkan yəttə pərixtidin biri kelip, manga səzləp: — Kəll! Sanga Kozining jorisi bolidiqan kızni kərsitip koyay, — dedi. **10** Andin u meni Rohning ilkidə boləjan həlda yoqan wə egiz bir təoqka elip koydi. U yərdin manga Hudadin qikkan mukəddəs xəhər Yerusalemning ərxtin qüxüwatkanlığını kərsətti. **11** Uningda Hudanıñ xan-xəripi bar idi, uning julası intayın ńimmətlik gəhərning, yexil yakuttək yaltırıqan hrustalning julasiqə ohxaytti. **12** Uning qong həm egiz sepili bar idi; sepilning on ikki dərwazisi bolup, dərwazılarda on ikki pərixtə turatti. Hərbir dərwazining üstigə Israillarning on ikki կəbilisidin birining ismi yeziləjanidi. **13** Məxrik təripidə üq dərwaza, ximal təripidə üq dərwaza, jənub təripidə üq dərwaza wə məoqrip təripidə üq dərwaza bar idi. **14** Xəhərning sepilining on ikki ul texi bolup, ularning üstigə on ikki isim, yəni Kozining rosulining isimliri pütüklüktür. **15** Manga sez

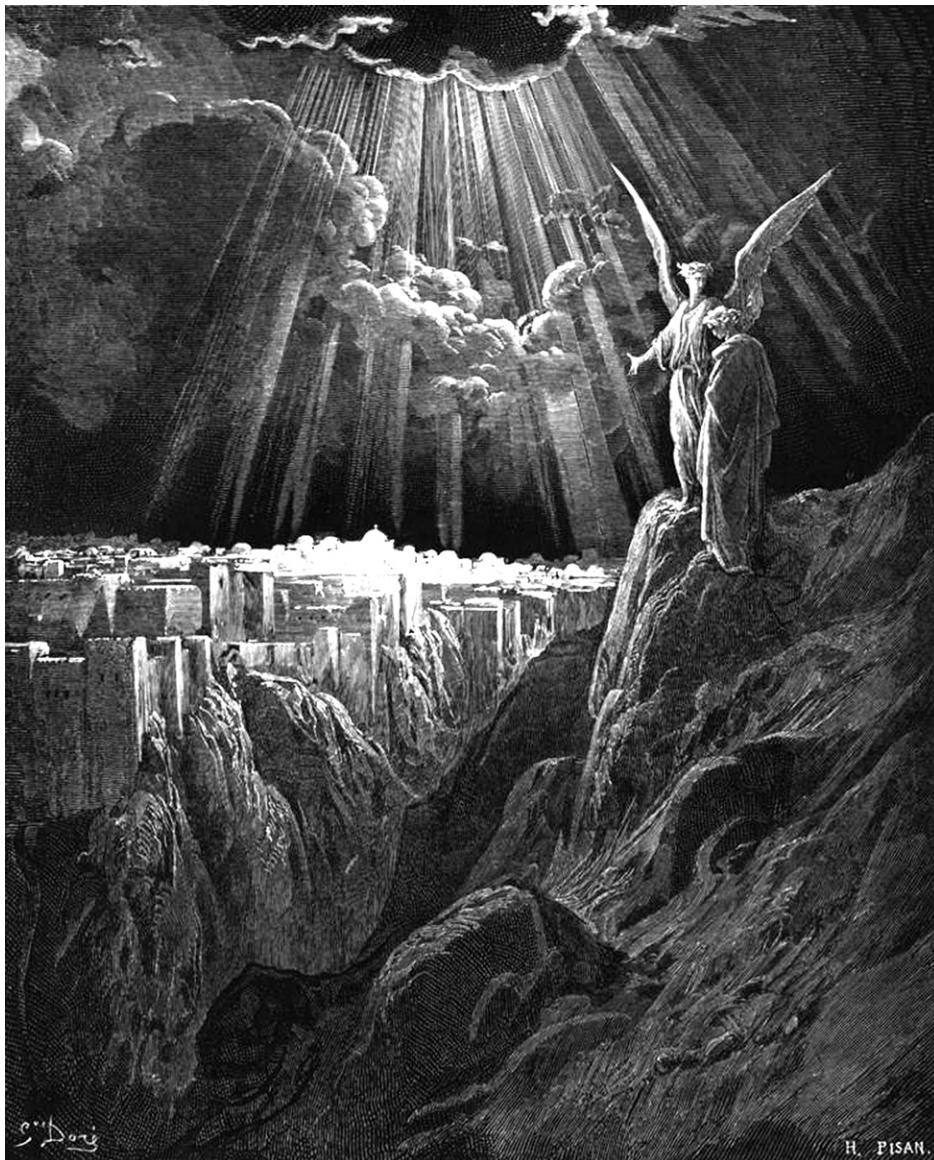
kılɔjan pərixtining kolida xəhərni, uning dərwaziliri wə uning sepilini əlqəydiqan altun қomux elqigüq həsa bar idi. **16** Xəhər tət qasa bolup, uzunlukı bilən kəngliki ohxax idi. Pərixtə xəhərni həsa bilən əlqidid — on ikki ming stadiyon kəldi (uzunlukı, kəngliki wə egizliki təngdur). **17** U sepilnimu əlqidid. Sepilning [kəlinlik] insanlarning əlqəm birlik boyiqə, yəni xu pərixtining əlqimi boyiqə bir yüz kırıq tət jəynək kəldi. **18** Sepilning қuruluxi bolsa yexil yakuttin, xəhər əynəktək süzük sap altundin bina kılınoğanidi. **19** Xəhər sepilining ulliri hərhil kimmətlik yakutlar bilən bezəlgənidi. Birinqi ul tax yexil yakut, ikkinqisi kək yakut, üçinqisi həkik, tətinqisi zumrət, **20** bəxingisi kızıl həkik, altınqisi kızıl қaxtax, yəttinqisi serik kwarts, səkkizinqisi sus yexil yakut, tokkuzinqisi topaz, oninqisi yexil kwarts, on birinqisi səsün yakut wə on ikkinqisi piroza idi. **21** On ikki dərwaza on ikki mərwayit idi, demək dərwazilarning hərbiri birdin mərwayittin yasaloğanidi. Xəhərning oqlu yoli əynəktək süzük sap altundin idi. **22** Xəhərdə heqkandak ibadəthana kərmidim, qunki Həmmigə Қadir Pərvərdigar Huda wə Қoza uning ibadəthanisidur. **23** Xəhərning yorutuluxi üçün kuyaxka yaki ayoqa möhtaj əməs, qunki Hudanıng xan-xəripi uni yorutkanidi, uning qirioji bolsa Kozidur. **24** Əllər xəhərdiki yoruklukta yürüdu; yər yüzidiki padixahlar xanuxəwkitini uning iqigə elip kelidu. **25** Uning dərwaziliri kündüzdə hərgiz takalmaydu (əməliyəttə u yerdə keqə zadi bolmaydu). **26** Hərkəysi əllərning xanuxəwkiti wə hərmət-izziti uning iqigə elip kelinidu. **27** Hərkəndək haram nərsə wə hərkəndək yirginqlik ixlarni kıləquqi yaki

yaloqanqılık kıloluqi uningoja kirəlməydu; pəkət nami
Qozining hayatı dəptiridə yeziloqanlarla kirələydu.

22 Andin [pərixtə] manga hrustaldək parkırağ hayatı
süyi ekiwatkan dəryani kərsətti. Dərya Hudaning wə
Qozining təhtidin qıkkən bolup, **2** xəhərning oql
yolining otturisida ekiwatkanidi. Dəryanıng bu təripidə
wə u təripidimu on ikki hil mewə beridioqan, hər
ayda mewiləydiqan hayatı dərihi bar idi; dərəhning
yopurmakları əllərning xipasi üçün idi. **3** Lənət degən
əmdi bolmayıdu; Hudaning wə Qozining təhti xəhərning
iqidə bolup, Uning կul-hizmətkarlıri Uning hizmət-
ibaditidə bolidu. **4** Ular Uning jamalini kəridu; Uning
nami ularning pexanılırigə pütüklük bolidu. **5** U yerdə
əsla keqə bolmayıdu, nə qiraq nurişa, nə կuyax nurişa
mohətaj bolmayıdu. Qünki Pərwərdigar Huda ularning
üstidə yoridu, ular əbədil'əbədgıqə həküm süridu.

(aiōn g165) **6** Pərixtə manga: — Bu səzlər həkikiy wə
ixənqliktur; pəyəqəmbərlərning rohəlining Rəb Hudasi
yekin kəlgüsidiə yüz berixi mukərrər boləqan ixlarnı Өz կul-
hizmətkarlırioja kərsitix üçün, pərixtisini əwətti, — dedi.
7 («Mana, pat yekində kelimən! Bu kitabtiki bexarətninq
səzlirini tutkuqi kixi bəhtliktur!») **8** Bularni anglioqıqi
wə kərgüqi mən Yuhannamən. Bu ixlarnı anglioqınimda
wə kərginimdə, bularni manga kərsətkən pərixtigə səjdə
kılıqlı ayıqı aldişa yııldım. **9** Lekin u manga: — Hərgiz
undak kılmal! Mənmu Hudaning sən wə կerindaxliring
boləqan pəyəqəmbərlər bilən ohxax կul-hizmətkarimən.
Hudaqlıa ibadət kıl! — dedi. **10** U manga yənə: — Bu
kitabtiki bexarətninq səzlirini peqətlitmə; qünki bularning

waktu yeğin kəldi. **11** Kəbihlik kılıquqi kixi kəbihlikni
kiliwərsun; pəskəx kixi bolsa pəskəxliktə turiwərsun;
həkkaniy kixi bolsa həkkaniylikini yürgüziwərsun; pak-
mukəddəs kixi bolsa pak-mukəddəsliktə turiwərsun,
— dedi. **12** «Mana, pat yeğinda kelimən! Hərkimning
əməliyitigə қarap beridiojinimni Əzüm bilən billə elip
kelimən. **13** Mən «Alfa» wə «Omega», Birinqi wə Ahirkı,
Mukəddimə wə Hatimə Əzümdurmən». **14** Həyatlıq
dərihining mewisidin nesip bolux wə dərwaziliridin
xəhərgə kirixkə tuyəssər bolux üçün tonlirini yuqanlar
bəhtliktur! **15** Xəhərning sirtidikilər — itlar, sehırgərlər,
buzukluk kılıquqlar, կatıllar, butpərəslər, yaloqanqılıkka
huxtar bolöjanlar wə əməl kılıquqlardur. **16** «Mənki Əysa
jamaətlərni dəp silərgə bu ixlarning guwahlıqını yətküzüx
üçün pərixtəmni əwəttim. Dawutning Yiltizi həm Nəsli,
Parlaq Tang Yultuzidurmən!» **17** Roh wə toyi bolidiojan kız:
«Kəl!» dəydu. Anglojuqi: «Kəl!» desun. Ussiōjuqi hərkim
kəlsun, haliojan hərkim həyatlıq süyidin həksiz iqsun. **18**
Mənki bu kitabtiki bexarətning səzlərini angliojanlar oja
guwahlıq berip agahlandurımənki: kimdikim bu səzlərgə
birnemini қoxsa, Huda uningoja bu kitabta yezilojan
balayı'apətlərni қoxidu. **19** Kimdikim bu bexarətlik
kitabning səzləridin birər səzni elip taxlisa, Hudamu
uningdin bu kitabta yezilojan həyatlıq dərihidin wə
mukəddəs xəhərdin bolidiojan nesiwisini elip taxlaydu.
20 — Mana, bularoja agah-guwah Bərgüqi bolsa mundak
dəydu: — «Xundak, pat yeğinda kelimən!» — «Amin!
Kəl, ya Rəb Əysa!» **21** Rəb Əysa Məsihning mehîr-xəpkəti
barlıq muğəddəs bəndilər bilən billə boløyay, amin!

Mukəddəs xəhərning, yəni Hudadin qıqqan, huddi ez yigitigə toy pardazlirini kılıp
həzirlanoğan kıldak yengi Yerusalemning ərxtin qüxüwatqanlığını kərdüm. Ərxtin yüksəri
kötürülgən bir awazning mundağ degənlikini anglidim: «Mana, Hudanıng makani
insanlarning arisidiidur; U ular bilən billə makanlixip turidu, ular Uning həlkə bolidu.

Huda Əzimu ular bilən billə turup, ularning Hudasi bolidu.»

Wəhəiy 21:2-3

Reader's Guide

Uyghur tili at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Uyghur tili at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 201 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Uyghur---Uyghur-Bible-Pinyin/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 201 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luka 8:31	Rosullarning paaliyatlıri 3:21	Petrus 1 1:25
Rimliklaroja 10:7	Rosullarning paaliyatlıri 15:18	Petrus 1 4:11
Wəhiy 9:1	Rimliklaroja 1:25	Petrus 1 5:11
Wəhiy 9:2	Rimliklaroja 9:5	Petrus 2 3:18
Wəhiy 9:11	Rimliklaroja 11:36	Yuhanna 1 2:17
Wəhiy 11:7	Rimliklaroja 12:2	Yuhanna 2 1:2
Wəhiy 17:8	Rimliklaroja 16:27	Yəhuda 1:13
Wəhiy 20:1	Korintliklaroja 1 1:20	Yəhuda 1:25
Wəhiy 20:3	Korintliklaroja 1 2:6	Wəhiy 1:6
	Korintliklaroja 1 2:7	Wəhiy 1:18
	Korintliklaroja 1 2:8	Wəhiy 4:9
	Korintliklaroja 1 3:18	Wəhiy 4:10

aïdios

Rimliklaroja 1:20	Korintliklaroja 1 8:13	Wəhiy 5:13
Yəhuda 1:6	Korintliklaroja 1 10:11	Wəhiy 7:12

aiōn

Matta 12:32	Korintliklaroja 2 11:31	Wəhiy 14:11
Matta 13:22	Galatiyaliklaroja 1:4	Wəhiy 15:7
Matta 13:39	Galatiyaliklaroja 1:5	Wəhiy 19:3
Matta 13:40	Əfəsuslusuklaroja 1:21	Wəhiy 20:10
Matta 13:49	Əfəsuslusuklaroja 2:2	Wəhiy 22:5
Matta 21:19	Əfəsuslusuklaroja 2:7	
Matta 24:3	Əfəsuslusuklaroja 3:9	
Matta 28:20	Əfəsuslusuklaroja 3:11	
Markus 3:29	Əfəsuslusuklaroja 3:21	Matta 18:8
Markus 4:19	Əfəsuslusuklaroja 6:12	Matta 19:16
Markus 10:30	Filippiliklaroja 4:20	Matta 19:29
Markus 11:14	Kolossiliklərgə 1:26	Matta 25:41
Luka 1:33	Timotiyə 1 1:17	Matta 25:46
Luka 1:55	Timotiyə 1 6:17	Markus 3:29
Luka 1:70	Timotiyə 2 4:10	Markus 10:17
Luka 16:8	Timotiyə 2 4:18	Markus 10:30
Luka 18:30	Tituska 2:12	Luka 10:25
Luka 20:34	İbraniylaroja 1:2	Luka 16:9
Luka 20:35	İbraniylaroja 1:8	Luka 18:18
Yuhanna 4:14	İbraniylaroja 5:6	Luka 18:30
Yuhanna 6:51	İbraniylaroja 6:5	Yuhanna 3:15
Yuhanna 6:58	İbraniylaroja 6:20	Yuhanna 3:16
Yuhanna 8:35	İbraniylaroja 7:17	Yuhanna 3:36
Yuhanna 8:51	İbraniylaroja 7:21	Yuhanna 4:14
Yuhanna 8:52	İbraniylaroja 7:24	Yuhanna 4:36
Yuhanna 9:32	İbraniylaroja 7:28	Yuhanna 5:24
Yuhanna 10:28	İbraniylaroja 9:26	Yuhanna 5:39
Yuhanna 11:26	İbraniylaroja 11:3	Yuhanna 6:27
Yuhanna 12:34	İbraniylaroja 13:8	Yuhanna 6:40
Yuhanna 13:8	İbraniylaroja 13:21	Yuhanna 6:47
Yuhanna 14:16	Petrus 1 1:23	Yuhanna 6:54

aiōnios

Matta 18:8	
Matta 19:16	
Matta 19:29	
Matta 25:41	
Matta 25:46	
Markus 3:29	
Markus 10:17	
Markus 10:30	
Luka 10:25	
Luka 16:9	
Luka 18:18	
Luka 18:30	
Yuhanna 3:15	
Yuhanna 3:16	
Yuhanna 3:36	
Yuhanna 4:14	
Yuhanna 4:36	
Yuhanna 5:24	
Yuhanna 5:39	
Yuhanna 6:27	
Yuhanna 6:40	
Yuhanna 6:47	
Yuhanna 6:54	
Yuhanna 6:68	

Yuhanna 10:28
Yuhanna 12:25
Yuhanna 12:50
Yuhanna 17:2
Yuhanna 17:3
Rosullarning paaliyatlari 13:46
Rosullarning paaliyatlari 13:48
Rimliklaroja 2:7
Rimliklaroja 5:21
Rimliklaroja 6:22
Rimliklaroja 6:23
Rimliklaroja 16:25
Rimliklaroja 16:26
Korintliklaroja 2 4:17
Korintliklaroja 2 4:18
Korintliklaroja 2 5:1
Galatiyaliklaroja 6:8
Tesalonikaliklaroja 2 1:9
Tesalonikaliklaroja 2 2:16
Timotiyqa 1 1:16
Timotiyqa 1 6:12
Timotiyqa 1 6:16
Timotiyqa 1 6:19
Timotiyqa 2 1:9
Timotiyqa 2 2:10
Tituska 1:2
Tituska 3:7
Filemonqa 1:15
Ibraniylaroja 5:9
Ibraniylaroja 6:2
Ibraniylaroja 9:12
Ibraniylaroja 9:14
Ibraniylaroja 9:15
Ibraniylaroja 13:20
Petrus 1 5:10
Petrus 2 1:11
Yuhanna 1 1:2
Yuhanna 1 2:25
Yuhanna 1 3:15
Yuhanna 1 5:11
Yuhanna 1 5:13
Yuhanna 1 5:20
Yehuda 1:7
Yehuda 1:21
Wəhiy 14:6

eleesē
Rimliklaroja 11:32

Geenna

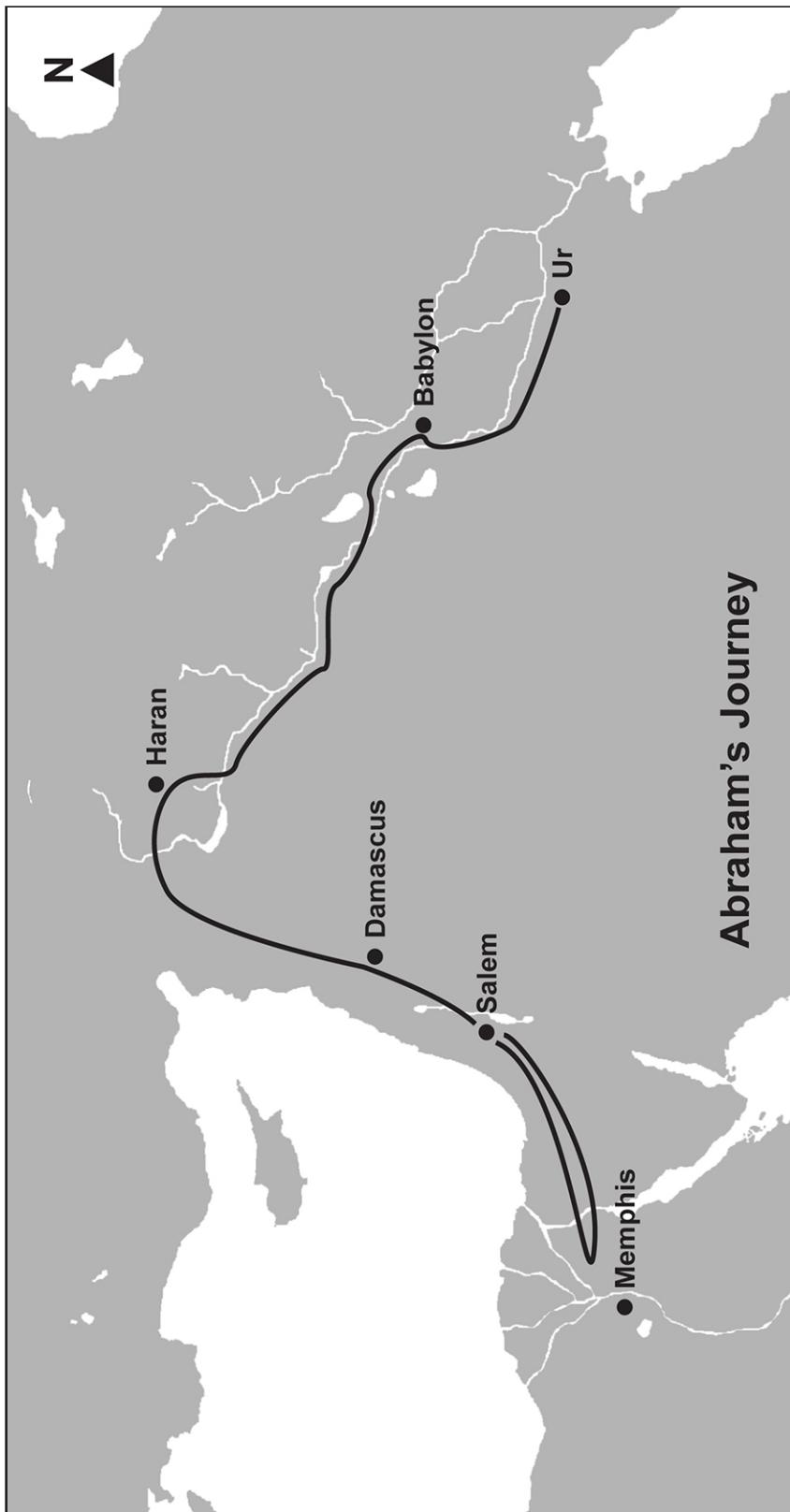
Matta 5:22
Matta 5:29
Matta 5:30
Matta 10:28
Matta 18:9
Matta 23:15
Matta 23:33

Markus 9:43
Markus 9:45
Markus 9:47
Luka 12:5
Yaķup 3:6
Hadēs
Matta 11:23
Matta 16:18
Luka 10:15
Luka 16:23
Rosullarning paaliyatlari 2:27
Rosullarning paaliyatlari 2:31
Korintliklaroja 1 15:55
Wəhiy 1:18
Wəhiy 6:8
Wəhiy 20:13
Wəhiy 20:14
Limnē Pyr
Wəhiy 19:20
Wəhiy 20:10
Wəhiy 20:14
Wəhiy 20:15
Wəhiy 21:8
Sheol
Yaritilix 37:35
Yaritilix 42:38
Yaritilix 44:29
Yaritilix 44:31
Qəl-bayawandiki səpər 16:30
Qəl-bayawandiki səpər 16:33
Kanun xərhî 32:22
Samu'il 1 2:6
Samu'il 2 22:6
Padixahlar 1 2:6
Padixahlar 1 2:9
Ayup 7:9
Ayup 11:8
Ayup 14:13
Ayup 17:13
Ayup 17:16
Ayup 21:13
Ayup 24:19
Ayup 26:6
Zəbur 6:5
Zəbur 9:17
Zəbur 16:10
Zəbur 18:5
Zəbur 30:3
Zəbur 31:17
Zəbur 49:14
Zəbur 49:15
Zəbur 55:15
Zəbur 86:13
Zəbur 88:3

Zəbur 89:48
Zəbur 116:3
Zəbur 139:8
Zəbur 141:7
Pənd-nəsihətlər 1:12
Pənd-nəsihətlər 5:5
Pənd-nəsihətlər 7:27
Pənd-nəsihətlər 9:18
Pənd-nəsihətlər 15:11
Pənd-nəsihətlər 15:24
Pənd-nəsihətlər 23:14
Pənd-nəsihətlər 27:20
Pənd-nəsihətlər 30:16
Hekmət toploquqi 9:10
Küylərning küyi 8:6
Yəxaya 5:14
Yəxaya 7:11
Yəxaya 14:9
Yəxaya 14:11
Yəxaya 14:15
Yəxaya 28:15
Yəxaya 28:18
Yəxaya 38:10
Yəxaya 38:18
Yəxaya 57:9
Əzakiyal 31:15
Əzakiyal 31:16
Əzakiyal 31:17
Əzakiyal 32:21
Əzakiyal 32:27
Həxiya 13:14
Amos 9:2
Yunus 2:2
Həbakkuk 2:5

Tartaroō
Petrus 2 2:4

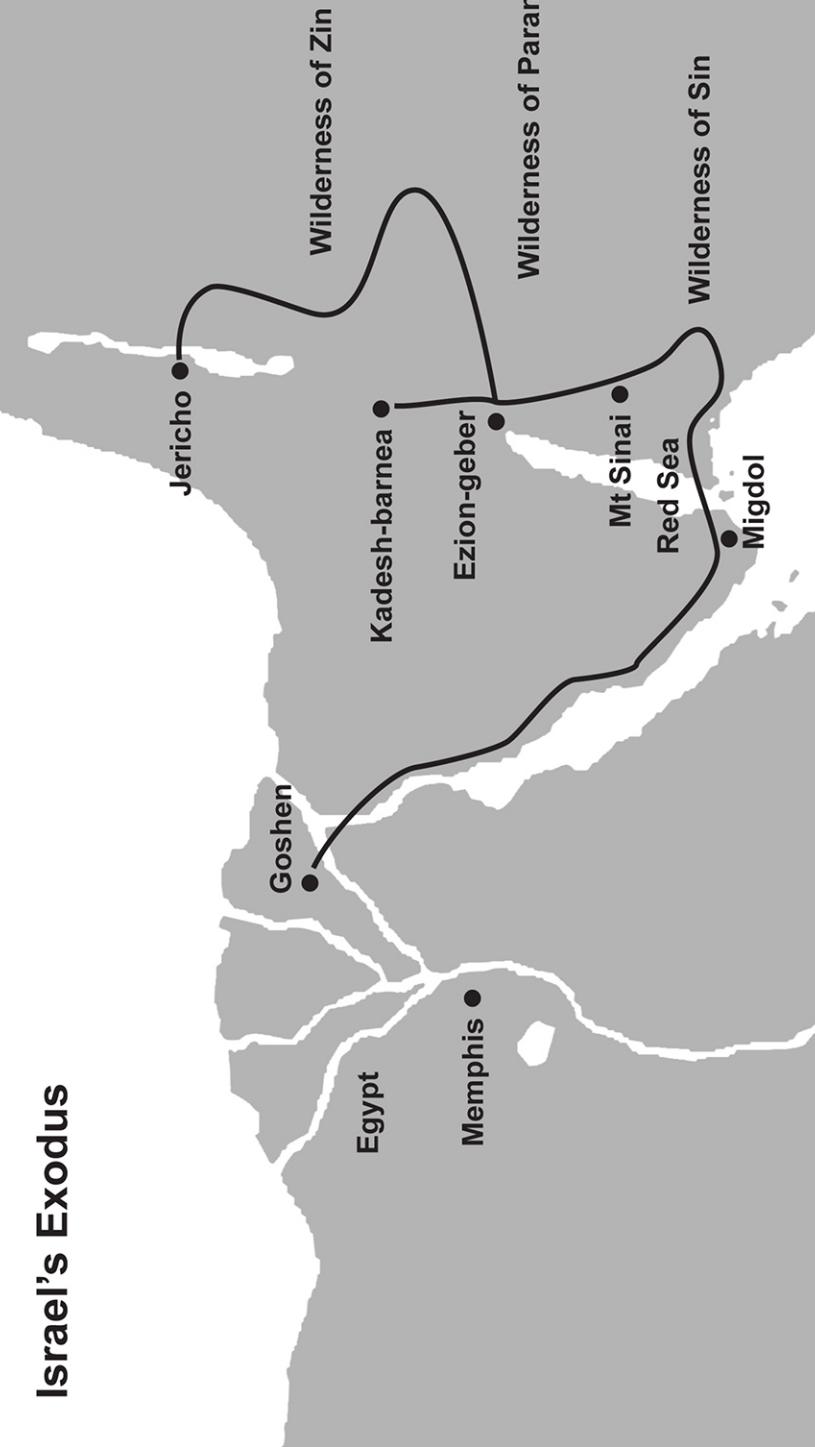
Questioned
Petrus 2 2:17

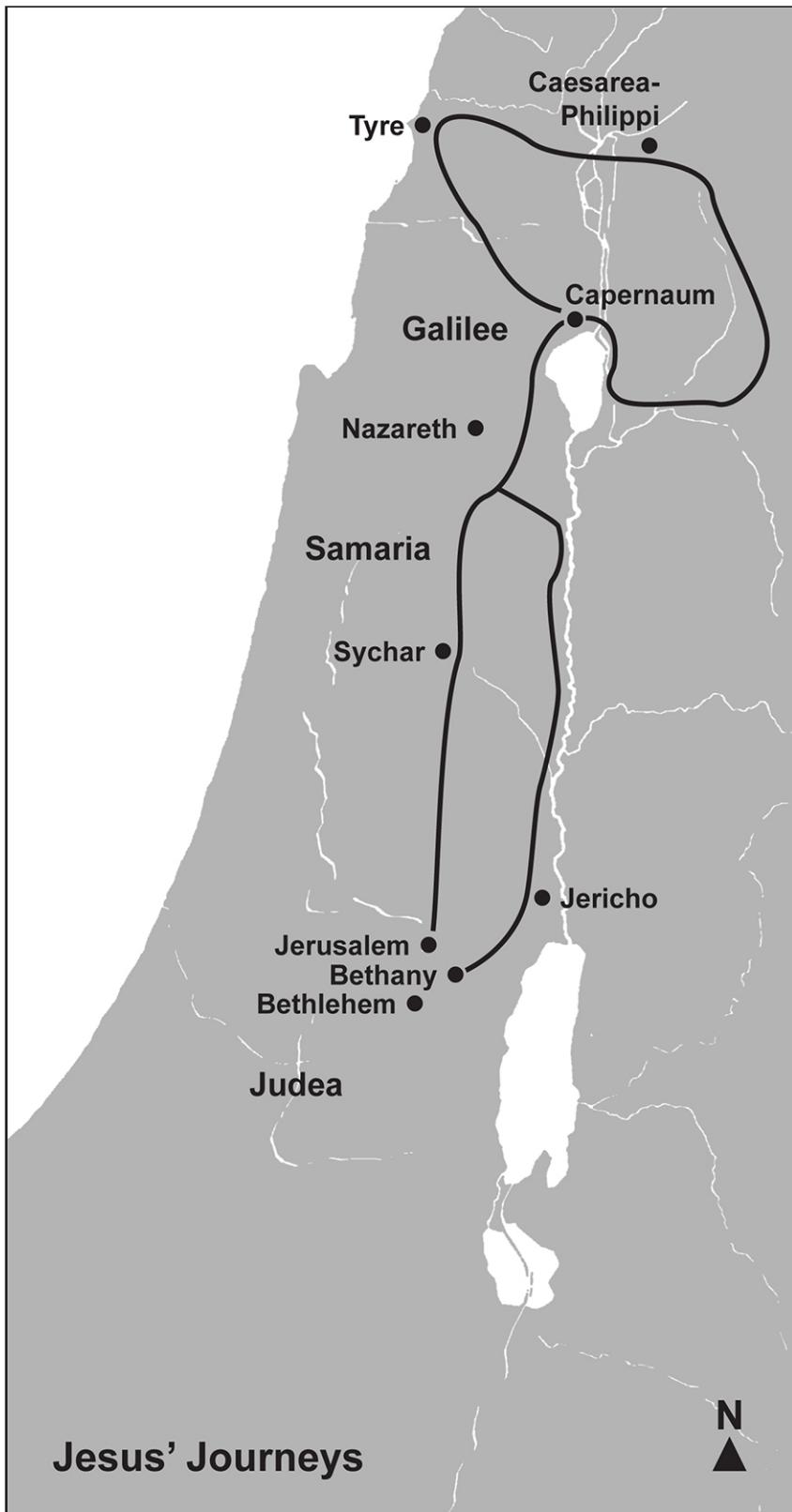
Etiğadi bolşaqka, Huda İbrahimni uningə miras süpitidə barmakqı bolğan zeminoqa berixka qakirçanda, u itaat kıldı; u koyargə baridiqanlıkını bilməy turup yoloqa qıktı. - İbraniylarqa 11:8

Israel's Exodus

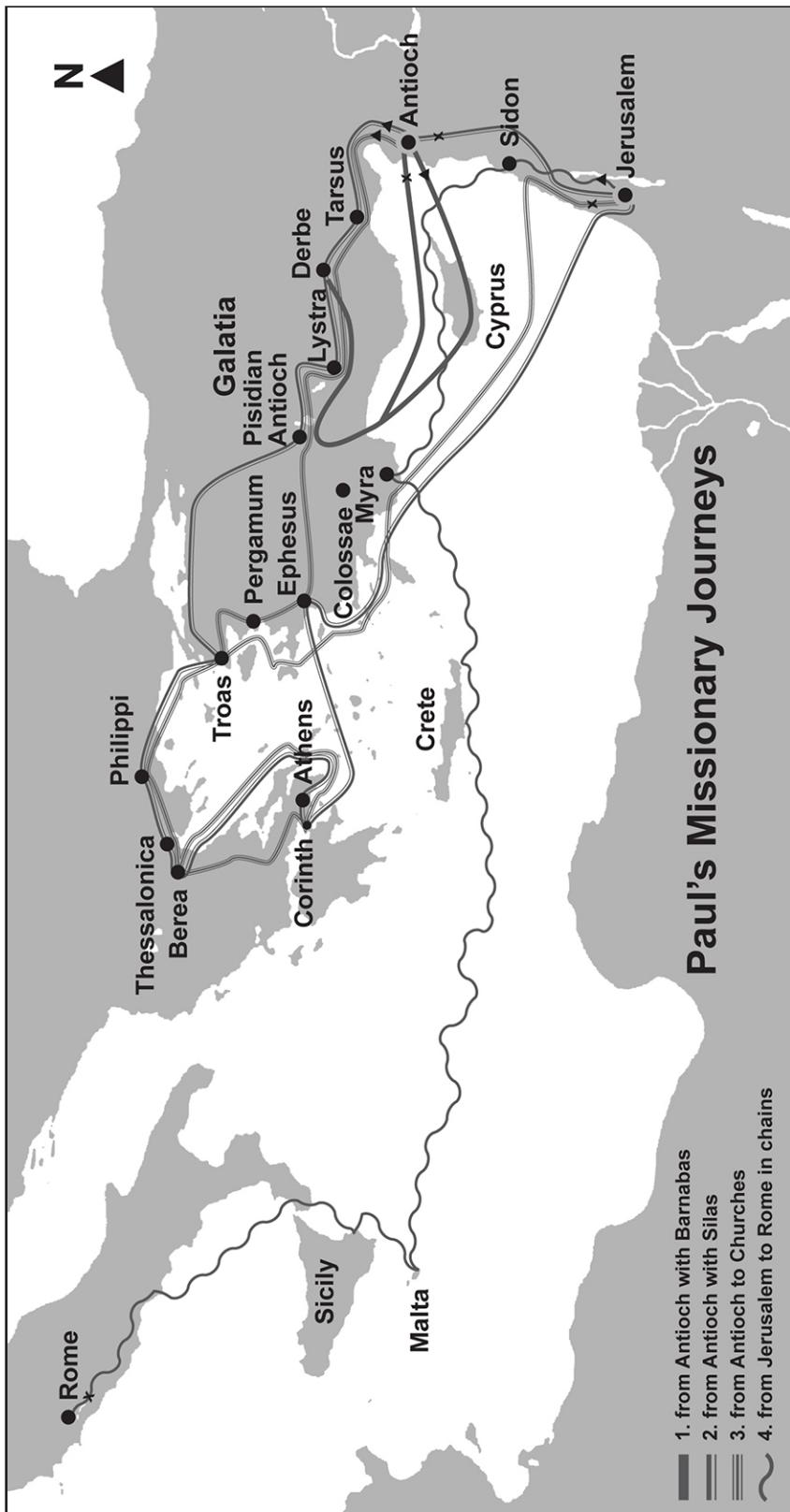
N ▲

Əmənə Pirəvən həlkəni kətixkə köyçəndən keyin, Filistiyərning zeminidəki yol yekşin bolsunu, Huda ularnı xu yol bilən baxlımlıdı; qünki u:
«həlkim jənggə uqrəp kəlsa, körküp puxayman işlip, Misiroqə yenip ketixi mümkün» dəp oylıqəntidi. - Misirdin qırix 13:17

Qüanki Insan'oojumu dərwałę́ xu yolda kepçilik mening hizmitində bolsun deməy, balkı kepçilikning hizmitidə bolay wə jenimi
pida ķılıx bədлиgə nuroqun adamlarıni hər-lükke qırıray dəp kaldi. - Markus 10:45

Paul's Missionary Journeys

Rosullukta tallap qakirilqan, Hudaning hux hewirini jakarlaxka ayrip tayinlangan, Məsilə Əysanıng kuli bolğan mənki Pawlustin salam! - Rimliklərə 1:1

Creation 4004 B.C.

- Adam and Eve created
Tubal-cain forges metal
- Enoch walks with God
- Methuselah dies at age 969
- God floods the Earth
- Tower of Babel thwarted
- Abraham sojourns to Canaan
- Jacob moves to Egypt
- Moses leads Exodus from Egypt
- Gideon judges Israel
- Ruth embraces the God of Israel
- David installed as King
- King Solomon builds the Temple
- Elijah defeats Baal's prophets
- Jonah preaches to Nineveh
- Assyrians conquer Israelites
- King Josiah reforms Judah
- Babylonians capture Judah
- Persians conquer Babylonians
- Cyrus frees Jews, rebuilds Temple
- Nehemiah rebuilds the wall
- Malachi prophesies the Messiah
- Greeks conquer Persians
- Seleucids conquer Greeks
- Hebrew Bible translated to Greek
- Maccabees defeat Seleucids
- Romans subject Judea
- Herod the Great rules Judea**

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- Jim Elliot martyrdom in Ecuador
- John Williams reaches Polynesia
- Zinzendorf leads Moravian mission
- Japanese kill 40,000 Christians
- Jesuits reach Mexico
- Martin Luther leads Reformation
- Gutenberg prints first Bible
- Franciscans reach Sumatra
- Ramon Llull trains missionaries
- Crusades tarnish the church
- The Great Schism
- Adalbert martyrdom in Prussia
- Bulgarian Prince Boris converts
- Boniface reaches Germany
- Alopen reaches China
- Longinus reaches Alodia / Sudan
- Saint Patrick reaches Ireland
- Carthage ratifies Bible Canon
- Ulfilas reaches Goth / Romania
- Nicæa proclaims God is Trinity
- Denis reaches Paris, France
- Tertullian writes Christian literature
- Titus destroys the Jewish Temple
- Paul imprisoned in Rome, Italy
- Thomas reaches Malabar, India
- Peter reaches Gentile Cornelius
- Holy Spirit empowers the Church**

Jesus Christ born 4 B.C.
(The Annals of the World, James Usher)

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we?	▶ Genesis 1:26 - 2:3	Mankind is created in God's image, male and female He created us
How are we sinful?	▶ Romans 5:12-19	Sin entered the world through Adam and then death through sin
		When are we? ▼
Where are we?		Innocence Fallen Glory
	Eternity Past Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law 1500 B.C. Christ 33 A.D. Church Age Kingdom Age
God	Father John 10:30 God's perfect fellowship	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light John 8:58 Pre-incarnate Psalm 139:7 Everywhere Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
	Son	John 1:14 Incarnate John 14:17 Living in believers
Holy Spirit	Living	Epistles 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth Luke 16:22 Blessed in Paradise
Mankind	Deceased believing	Luke 16:23, Revelation 20:5-13 Punished in Hades until the final judgment
	Deceased unbelieving	Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command
Who are we?	Holy	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus
	Imprisoned	Revelation 20:13 Thalaasa
	Fugitive	Matthew 25:41 Revelation 20:10
Angels	First Beast	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
	False Prophet	Revelation 19:20 Lake of Fire
	Satan	Revelation 20:2 Abyss
Why are we?	▶ Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Uyghur tili at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, "*You did not choose me, but I chose you*," John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

World Nations

Xuning üqün, berip piitkül əlləni [əzümqə] muhlis kılıp yetixtiürüngələr, xundakla ularnı Ata, Oçpul wə Muhəddəs Röhnin namioğa təwə kılıp qəmildürüp, - Matta 28:19